לזכר נשמת

ר׳ יעקב נירנשטיין ע״ה

שנפטר בלונדון בדמי ימיו
ביום י״ד טבת תרפ״ו

מלון שמושי לתלמוד למדרש ולתרגום

*

A Dictionary of the Talmud, the Midrash and the Targum

*

Handwörterbuch zu Talmud, Midrasch und Targum

מלון שמושי

לַתַּלְמוּד לַמִּדְרָשׁ וְלַתַּרְגּוּם

עם פירוש המלות בעברית, באנגלית ובגרמנית
ועם דוגמאות ומראי מקומות

מאת
בָּרוּךְ קְרוּפְּנִיק
בהשתתפות
ד״ר א. מ. זִילְבֶּרְמַן

כרך ראשון

א—ל

הוצאת שאפירא, וואַלנטין ושותפיו
לונדון תרפ״ז

A DICTIONARY

of the Talmud, the Midrash and the Targum

with quotations from the sources

HEBREW / ENGLISH / GERMAN

by
BARUCH KRUPNIK
and
Dr. A. M. SILBERMANN

VOL. I

SHAPIRO, VALLENTINE & CO. LONDON
1927

HANDWÖRTERBUCH
zu Talmud, Midrasch und Targum

mit Belegen aus den Quellen

HEBRÄISCH / DEUTSCH / ENGLISCH

von

BARUCH KRUPNIK

und

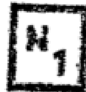
Dr. A. M. SILBERMANN

BAND I

SHAPIRO, VALLENTINE & CO. LONDON

1927

Printed in Germany
בדפוס האחים לידור ברלין

הקדמה

ספר־מלים זה בא להקל את הלמוד והעיון בספרות התלמודית ולעשות את חיפוש פירוש המלות דבר השוה לכל נפש. כל מלה באה כאן במקומה הראוי לה לפי אותיותיה בלי תשומת לב לשרשה הדקדוקי, ואפילו אם המלה משובשת אין היא ניטלת ממקומה בא"ב אלא תיקונה ניתן בצדה מיד בתוספת פירוש ומראה מקום כדין שאר מלים, שהרי אין המעיין יודע מלכתחילה איזוהי מלה נכונה ואיזוהי מלה משובשת. ומכיון שמספר המלים המשובשות בספרות הנידונה עצום הוא, דיו בעצם תיקון זה בלבד, שהונהג במלון זה בפעם הראשונה באופן מוחלט, להצדיק את חיבור המלון. אבל יש בספר זה עוד כמה תקנות ושינויים והוספות לגבי כל המלונים שקדמו, ואלו העיקרים שבהם:

א) פירוש המלות ניתן לתועלת המעיין בקיצור נמרץ, כהלכה פסוקה, על סמך המלונים הגדולים המיוחדים לחקירת לשון הספרות התלמודית וכן גם שאר ספרי שמוש וחקירה לשונית ומקצועית לרבות את החידושים האחרונים במדע זה, ולפעמים — ביחוד בדבר הקשה — על פי גופי הפירושים הקדמונים. במקום שיש דעות שונות נבחרה דעה אחת, הנראית יותר. ובשביל הרוצה להתעמק בסברות השונות בנוגע לכמה מלים ניתנת בסוף הספר רשימה מפורטת של הספרים שעל פיהם נתחבר מלון זה. לעולם לא הונחה מלה בלי פירוש, מלבד שמות צמחים מועטים ושמות כמה בעלי־חיים, שעדיין לא זיכה אותנו המדע המקצועי בהסבר ברור של טיבם. מי שמתקשה בשעת למודו בפירוש מלה סתומה ורוצה לדעת את פשוטה מבלי טורח ואבוד זמן ימצא את מבוקשו במלון זה שלפניו.

ב) עצם הפירוש ניתן בשלש לשונות: עברית, אנגלית וגרמנית. מי שבקי רק באחת הלשונות הללו דיו לעמוד על הוראת המלה המבוקשת, ומי שבקי בשתי לשונות או בשלשתן יקיש מלשון לחברתה וירד לעומקה של הוראת המלה.

ג) לכל הוראה של מלה ניתנה דוגמה אחת, אבל דוגמה זו נבחרה תמיד ברוב עיון ועד כמה שאפשר יש בה כמעט תמיד כדי ללמד מעצמה על הוראת המלה, אפילו בלי הפירוש שבצדה.

ד) מלים מקראיות שלא נוספה להן בתלמוד שום הוראה חדשה הושמטו במלון זה, ועי״ כך אוצר הלשון שבמלון זה הוא באמת אוצר־הלשון החדש שהוסיפה הספרות התלמודית על הספרות המקראית הקודמת לה.

ה) בשמות ובמלים לא הוטעמו התחומים בין עברית לארמית שהם מובלעים זה בזה בתלמוד עצמו, והכל בא בסדר אלפביתי אחד. תיבה עברית וארמית שהן שכנות זו לזו והוראתן אחת באות ביחד. רק בפעלים כל לשון באה לבד שלא לבלבל את הבנינים.

ו) חוץ מאוצר המלים נכנסו מן הספרות התלמודית וקצת גם מן הספרות הרבנית המון ראשי תיבות, ואף הם בסדר האלפביתי של המלים בגוף המלון.

ז) כל גירסא שבעצם המקורות הנדפסים, ואפילו יש בה הבדל קל (מלא וחסר וכדומה), באה במקומה האלפביתי בצירוף דוגמא ופירוש או מראה מקום לפירוש. יָצאו הגירסאות שאינן במקורות עצמם אלא בערוך למשל, שאינן באות כאן אלא א״כ יש בהן כדי להעמידנו על קריאה נכונה או פירוש נכון.

ח) לדוגמאות מן התרגומים הארמיים לכה״ק נוסף כמעט תמיד נוסח אותו הכתוב להאיר עיני המעיין, ולא הושמט אלא במקום שאינו מסביר פירוש המלה.

ט) לכמה מלים וביחוד לכמה פעלים נוספו ביטויים ואשגרות־לשון, אף הם בצירוף דוגמאות ופירושים.

י) הצעות והשערות של תקון מלים משובשות באו בצד המלים המשובשות בסוגַרים מרובעים [] אבל לא בסדר אלפבית של ההצעות, שהרי אין המעיין יודע מציאותן וכיצד יבוא לבקשן.

ואלו הן הסימנים שיש למעיין לדעתם: חוסר נקוד מציין מלה משובשת; נקודה וקו שוכב ·– אחרי המלה מציין מלה מקראית; סוגרַים עגולים () מציינים שורש של פעל שאינו בא בקַל.

לפירוש האנגלי אחראי הד״ר א. מ. זילברמן, שהשתתף גם בעיבוד תכנית הספר, בהכרעת פירושי כמה מונחי־הלכה ובהגהת כל הספר.

תכלית המלון שמושית היא בעיקרה ואעפ״כ אין בית מדרש בלא חידוש.

ברלין, שבט תרפ״ז.

ברוך קרופניק.

PREFACE

This work has chiefly been compiled with the intention of producing a practical dictionary of the Talmud, the Midrash and the Targum. A system has, therefore, been adopted which renders possible a convenient reference and the establishment of an unambiguous meaning for every word.

Contrary to existing lexicographical works, the words have been arranged alphabetically throughout, regardless of roots. The reader wiil find in this dictionary every word in the form found in the text before him, e. g. לאפוקי under ל, not under נפק; מועד under מ, not under יעד etc.

This refers also to corruptions, the correct forms of which follow in brackets.

Even slight discrepancies of spelling have been taken into consideration; all words having more than one alternative spelling have been inserted twice or even more often.

As a matter of principle no meaning of any word has been given without a suitable illustration. The mere translation of the words appeared to us insufficient, while for reasons of clarity a multiplicity of quotations seemed undesirable. We have, therefore, endeavoured to render each definition more vivid by a single but carefully chosen and appropriate quotation.

The vocabulary has been enriched by the addition of abbreviations frequently occurring in Talmudic and Rabbinic Literature.

Talmudic phrases have been included to a much larger degree than are found in other dictionaries.

In the work of translating, full advantage has been taken of the well-known lexicographical works as well as of the results of the latest philological research; also standard Talmudic commentaries have been often consulted.

Biblical words have been included only so far as they acquired a new meaning in Talmudic Literature.

Hebrew and Aramaic words are not distinguished as such. It only appeared necessary to do so with regard to verbs, in order not to obliterate the peculiarities of the conjugations.

THE AUTHORS

Explanation of Signs:

—• the word occurs in the Bible.

[] enclose corrections.

() show verbs which have no קַל-form.

Words not given vowel-signs are presumably incorrect,

VORWORT

Der Leitgedanke bei der Abfassung des vorliegenden Werkes war, ein praktisches Handwörterbuch zu Talmud, Midrasch und Targum zu schaffen. Daher wurde ein System der Anordnung gewählt, das durch Übersichtlichkeit und Klarheit das schnelle und mühelose Aufsuchen jeder Wortform und die eindeutige Feststellung jedes Begriffes ermöglicht.

Im Gegensatz zu den vorhandenen lexikographischen Werken wurde das Wortmaterial nicht nach Wurzeln, sondern streng alphabetisch geordnet. Der Leser findet in diesem Wörterbuch jedes Wort in der Form, in der es im Text vorliegt, z. B. לאפוקי unter ל, nicht unter נפק; מועד unter מ, nicht unter יעד usw.

Das gilt auch von irrigen Lesarten, deren Korrektur erst an zweiter Stelle erfolgt.

Selbst geringe Schwankungen in der Schreibweise wurden berücksichtigt und Wörter, die solche aufweisen, zwei- und auch mehrmals angeführt.

Grundsätzlich ist keine Bedeutung eines Wortes ohne Beleg geblieben. Die Angabe der Übersetzung allein erschien uns nicht ausreichend, eine Fülle von Zitaten dagegen aus Gründen der Übersichtlichkeit untunlich. Daher waren wir bestrebt, die Anschauung jedes Wortbildes durch ein einziges aber sorgfältig gewähltes, treffendes Zitat zu beleben.

Abkürzungen aus der talmudischen und rabbinischen Literatur sind alphabetisch in den Gesamtwortschatz eingeordnet worden.

Talmudische Redewendungen wurden in weit reicherem Maße als sonst üblich aufgenommen.

Bei der Übersetzung wurden neben den großen lexikographischen Werken auch die Ergebnisse der neuesten wissenschaftlichen Einzelforschung in weitem Umfange berücksichtigt, sowie häufig auch die klassischen Talmudkommentare zu Rate gezogen.

Biblische Wörter sind nur insoweit vertreten, als sie in der talmudischen Literatur eine neue Bedeutung gewannen.

Hebräische und aramäische Wörter sind als solche nicht kenntlich gemacht; nur bei den Verben erschien eine klare Scheidung notwendig, um die Eigenart der Konjugationen nicht zu verwischen.

DIE VERFASSER

Zeichenerklärung:

—• bedeutet, daß das Wort in der Bibel vorkommt.

[ ] eckige Klammern schließen Konjekturen ein.

( ) runde Klammern bezeichnen Verben, die in der Grundform nicht vorkommen.

Unvokalisiert blieben Wörter, die vermutlich fehlerhaft sind.

לוח ראשי התיבות

אב' אבות.
אהל' אהלות.
איכ"ר איכה רבה.
אס' אסתר.
אס"ר, אסת"ר אסתר רבה.
אפ' אפעל.
אתפ' אתפעל.
ב"ב בבא בתרא.
בהו' אח' בהוצאות אחרות.
בהוצ' בהוצאות.
בוב' בובר (שלמה).
ביכ' ביכורים.
בכ"י בכתב יד.
במ' במדבר.
ב"מ בבא מציעא.
במד"ר, במ"ר במדבר רבה.
ב"ק בבא קמא.
בר' בראשית; ברכות.
ב"ר בראשית רבה.
ברכ' ברכות.
גי' גירסת.
גיט' גיטין.
ד' דף; דפוס.
דב' דברים.
דב"ר דברים רבה.
דה"א דברי הימים א'.
דה"ב דברי הימים ב'.
דמ' דמאי.
דנ' דניאל.
הופ' הופעל (הָפְעַל).
הוצ' הוצאת.
הור' הוריות.
הוש' הושע.
הפ' הפעיל.
התפ' התפעל.
וגו' וגומר.
ויק' ויקרא.
ויק"ר ויקרא רבה.
וכו' וכולי.
ז' זכר.
זב', זבח' זבחים.
זו"נ זכר ונקבה.
זכ' זכריה.
ז"ר זכרים רבים.
חב' חבקוק.
חג' חגיגה.
חול' חולין.
טבו"י טבול יום.
טהר' טהרות.
יב', יבמ' יבמות.
יב"ע יונתן בן עוזיאל.
יד' ידים.
יה' יהושע.
יו"ט יום טוב.
יח' יחזקאל.
ילמ' ילמדנו.
ילק' ילקוט.
יר' ירמיה.
ירוש' ירושלמי.
יש' ישעיה.
כ"י כתב יד.
כל' כלים.
כלא' כלאים.
כנ' כנוי.
כנ"ל כנזכר למעלה.
כר' כריתות.
כת' כתובות.
לגי' לגירסת.
מ' משנה (מ"א, מ"ב וכו').
מא"ש מאיר איש שלום.
מגי' מגילה.
מד' מדות; מדרש.

לוח ראשי התיבות

מדר' מדרש.

מה"ח מלת החבור.

מה"י מלת היחס.

מה"ק מלת הקריאה.

מה"ש מלת השאלה.

מו"ק מועד קטן.

מי' מיכה.

מכ' מכות.

מכי' מכילתא.

מכש' מכשירין.

מל"א מלכים א'.

מל"ב מלכים ב'.

מנ' מנחות.

מעי' מעילה.

מעש' מעשרות.

מע"ש, מעש"ש מעשר שני.

מ"ק מועד קטן.

מקו' מקואות.

מש' משלי.

נ' נקבה.

נ"א נוסח אחר.

נג', נגע' נגעים.

נד', נדר' נדרים.

נז' נזיר.

נחמ' נחמיה.

נפ' נפעל.

נ"ר נקבות רבות.

נתפ' נתפעל.

ס"א ספרים אחרים.

סנ', סנה' סנהדרין.

סעו"ר סדר עולם רבה.

ע' עמוד (ע"א, ע"ב וכו').

עד' עדיות.

עוב' עובדיה.

עוקצ' עוקצין.

עז' עזרא.

ע"ז עבודה זרה.

עי' עיין.

עיר' עירובין.

עמ' עמוס.

ער' ערכין.

פ' פרק (פ"א, פ"ב וכו').

פ"י פועל יוצא.

פסדר"כ פסיקתא דרב כהנא.

פס', פסח' פסחים.

פסיק' פסיקתא.

פסיק"ר פסיקתא רבתי.

פ"ע פועל עומד.

פעו"י פועל עומד ויוצא.

צוק' צורקמנדל (משה שמואל).

צ"ל צריך להיות.

צפ' צפניה.

קד' קדושין.

קה', קהל' קהלת.

קה"ר, קוה"ר קהלת רבה.

קיד' קידושין.

ר"ה ראש השנה.

ר"ת ראשי תיבות.

ש"א שמואל א'.

ש"ב שמואל ב'.

שבו' שבועות.

שבי' שביעית.

שה"מ שם המספר.

שה"ש שיר השירים.

שהש"ר שיר השירים רבה.

שופ' שופטים.

שמ' שמות.

שמ"א שמואל א'.

שמ"ב שמואל ב'.

ש"ס שתא סדרי.

שמו"ר שמות רבה.

שק' שקלים.

ת' תואר.

תה' תהלים.

תה"פ תואר הפועל.

תוס' תוספתא.

תמ' תמורה.

תנח' תנחומא.

תענ' תענית.

תר' תרומות.

תרג' תרגום.

א — ל

א

א"א אברהם אבינו; אי אפשר; אי אמרת; אשת איש; אין אומרים.

אא"א אל ארך אפים.

אא"א אין אומרים אל ארך אפים.

אאאואא"ה אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה.

אא"ב אי אמרת בשלמא; אחד איסור בישול.

אאב"ח אי אפשי בתקנת חכמים.

אא"ד אי אתה דן.

אא"ה אלא אי הכי; אבי אבות הטומאה.

אאחע"א אין איסור חל על איסור.

אאיב"ח אין אדם יוצא בו ידי חובתו.

אא"כ אלא אם כן.

אאמדשלב"ל אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם.

אאע"ה אברהם אבינו עליו השלום.

אאפיקון עי' אָפִּיקָן. מדרש פנים אחרים בובר לי ע"ב: שהיה כורש באאפיקון של נבוכדנצר.

אאק"כ אין אחר קנין כלום.

אאש"ע אם אין שם עדים.

אא"ת אלא אי תימא.

א"ב איכא בינייהו.

אָב ז', 1) ראש ועיקר, chief, source | *Haupt Ursprung* מעשר שני פ"ג מ"ט: בין שנטמא באב הטומאה בין שנטמא בולד הטומאה.

2) החודש החמישי מניסן Ab, the fifth month | *Ab, der fünfte Monat* ר"ה פ"א מ"ג: על ששה חדשים השלוחין יוצאין על ניסן וכו' ועל אב וכו'.

אַב בֵּית דִּין, שני לראש בי"ד second president of the tribunal | *zweiter Vorsitzender des Gerichtshofes* חגיגה פ"ב מ"ב: הראשונים היו נשיאים והשניים אבות בית דין.

אב"א אי בעית אימא.

אַבָּא ז', 1) אב, אבי father, my father | *Vater, mein Vater* ברכות מ' ע"א: שאין תינוק יודע לקרוא אבא ואמא עד שיטעם טעם דגן.

2) שם אמוראים name of Amoraim | *Name von Amoräern* ברכות י"ח ע"ב: בעינא אבא אמרו ליה אבא טובי איכא הכא וכו'.

אַבָּא אֲרִיכָא עי' רַב. חולין קל"ז ע"ב: מאן ריש סודרא בבבל א"ל אבא אריכא.

אִבָּא ז', יער forest | *Wald* סנה' ל"ט ע"ב: מיניה וביה אבא ניזיל ביה נרגא.

אבאטים [אֲבָאטִים] ז', מין אבן טובה | agate *Achat* שמו"ר סוף פל"ח: ואלו הן י"ב אבנים שהיו נתונות על לבו של אהרן ועליהם שמות השבטים וכו' נפתלי אבאטים וכו'.

אַבְאָשׁוּתָא נ', רוגז displeasure | *Missfallen* תרג' קהל' ז' ג' (ברוע פנים): באבאשות אפי שכינתא.

אֲבַגִּינוּס, אֲבַגִּינָס ז', מיוחס of noble descent | *von edler Abkunft* ריש קה"ר: מלך בן מלך וכו' אבגינוס בן אבגינוס; ילק' שמואל קס"ה: אבגינוס בן אבגינס.

אֶבְגְנִיסְטֵי ז״ר, מיוחסים שבמיוחסים of noblest descent | *von vornehmster Abkunft* רות רבה א׳ ב׳: אפרתים וכו׳ אבגניסטי.

אבגתיים [אַבְגְתִית] נ׳, שפחה female slave | *Sklavin* מדרש אבא גוריון הוצ׳ בובר ז׳ ע״ב: ואבגתא וכו׳ מצחק אני עליכם כאבגתיים מאחורי הקוריוס.

(אבד) אִבֵּד עַצְמוֹ לָדַעַת פ״י, המית את עצמו to commit suicide | *Selbstmord begehen* ב״ר פ״ב, ח׳: שאין דרכו של אדם לאבד עצמו לדעת.

אבדוי [אַבִירוֹן] עי׳ אַוִּיר. תרג׳ יב״ע במ׳ ל״ד ו׳: אבדוי ופרכידו.

אבדומי עי׳ אֶבְדִימוֹס. ירוש׳ ב״ב פ״ט ט״ז ע״ב: א״ר אבדומי.

אבדוקים ז׳, שם איש a man's name | *männlicher Name* ירוש׳ מגי׳ פ״ג ע״ד ע״א: כבר פייסנו לשלשה ליטירין וכו׳ אבדוקים וכו׳.

אֶבְדִימָא, אֶבְדִימוֹס, אֶבְדִימִי, אֶבְדִימָס ז׳, שמות אמוראים names of Amoraim | *Namen von Amoräern* ירוש׳ ברי׳ פ״ד ח׳ ע״א: ר׳ אבדימא דציפורין בעא קומי ר׳ מנא; שם יבמ׳ פ״א ב׳ ע״ב: ר׳ אבדימוס ברי׳ יוסי; שם כתוב׳ פי״א ל״ד ע״ב: ארמלתא דר׳ אבדימס; הור׳ י׳ ע״א: ר׳ אבדימי בר חמא.

אַבְדָלָה, אַבְדַלְתָּא עי׳ הַבְדָּלָה. נדרי׳ מ״ט ע״ב: קדושא ואבדלתא; ירוש׳ ברכ׳ פ״ח י״א ע״ג: ויבדל אלהים אבדלה ודאי.

אַבְדָּן ז׳, שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש׳ ברי׳ פ״ד ז׳ ע״ג: רבי מפקיה לאבדן אמוריה.

אַבְדָּנָא ז׳, אבדון hell | *Hölle* תרג׳ משלי כ״ז כ׳ (שאול ואבדון): שיול ואבדנא.

אבדתא עי׳ אֲבַרְתָּא. ע״ז כ״ט ע״א: כמונא וכו׳ ואבדתא.

אַבָּהוּ ז׳, שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ב״ק קי״ז ע״ב: יתיב ר׳ אבהו ור׳ חנינא בר פפי ור׳ יצחק נפחא ויתיב ר׳ אילעא גבייהו.

אַבּוּב, אַבּוּבָא ז׳, 1) שפופרת tube | *Röhre* כלים פ״ב מ״ג: אבוב של קלאים.
2) חליל flute | *Flöte* ערכ׳ פ״ב מ״ג: לא היה מכה באבוב של נחושת ולא באבוב של ברזל אלא באבוב של קנה מפני שקולו ערב; סוכה נ׳ ע״ב: עיקר שירה בכלי וילפינן מאבובא דמשה.

אַבּוּב רוֹאֶה, אַבּוּב רוֹעֶה ז׳, שם צמח beggar-weed | *Vogelknöterich* שבת פי״ב מ״ג: אוכל הוא את יועזר ושותה אבוב רועה; שם ק״ט ע״ב: מאי אבוב רואה הומטריא.

אֲבוּבְרָם שם איש a man's name | *männlicher Name* ל״ח ע״א: אבוה דבר אבוברם.

אִבּוּד ז׳, השחתה destruction | *Verderben* שבת קמ״ה ע״א: משקה העומד לאבוד.

אֲבוּדִינָא ז׳, שם איש a man's name | *männlicher Name* גיטין י״א ע״א: שמות מובהקין וכו׳ כגון הורמיז ואבודינא.

אֲבוּדְמָא, אֲבוּדְמִי עי׳ אֶבְדִימָא. ירוש׳ נדה פ״ב ג׳ ע״ב: א״ר אבודמא דציפרין קומי ר׳ מנא; סנה׳ פי״ג כ״ג ע״ג: ר׳ אבודמי.

אבוורנקי [אַבְוַורְנְקָא] ז׳, נטיעה plantation | *Plantage* תעני׳ י״ד ע״ב: בנין של שמחה וכו׳ נטיעה של שמחה זה הנוטע אבוורנקי של מלכים.

אבוטני עי׳ אֶפּוּטְנֵי. תוס׳ צוקי׳ עיר׳ י״א ז׳: אבוטני כלים פותחין ונועלין בהן ושבקרקעות אסורין.

אֲבוּיָה שם איש a man's name | *männlicher Name* אבות פ״ב מ״ב: אלישע בן אבויה אומר הלומד ילד וכו׳.

אֵבוּל ז׳, אבילות mourning | *Trauer* יבמ׳ פ״ה מ״ו: האלמנה לא תתארס לפני ג׳ חדשים ממות בעלה מפני האבול.

אַבּוּל, אַבּוּלָא ז׳, שער gate | *Tor* תוס׳ ב״מ י״א י״ז: אין חולקים את האבולים; ב״ב נ״ח ע״א: ליתיב אבבא וכו׳ כתיב באבולא.

אַבּוּלָאֵי ז״ר, שוערי העיר | city-gate-guards | *Stadt-torwächter* נדה ס״ז ע״ב: אתקין וכו׳ למטבל ביומא וכו׳ משום אבולאי.

אבולי עי׳ בּוּלִי. ב״ב קמ״ג ע״א: ניתבו אבולי פלגא ואיסטרוגי פלגא.

אבולין עי׳ אֲבִילִין. רות רבה א׳ ה׳: יצאו מכפר קריגוס והלכו כל האבולין עד מגדל צבעים.

אבון עי׳ אַבִּין. ירוש׳ תעני׳ פ״א ס״ד ע״ג: ר׳ לעזר בשם רבי אבון.

אֲבוּנָא, אֲבוּנָה ז׳, שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש׳ שבי׳ פ״ב ל״ג ע״ד: רבי יוסה א״ר אבונה וכו׳ רבי יונה אמר רבי אבונא.

אַבּוּס ז׳, האל המצרי אפים Apis, the Aegyptian god | *der aegyptische Gott Apis* מכי׳ בוא פרשה י״ד, הוצ׳ מא״ש ט״ו ע״ב: כי באפם הרגו איש וברצונם עקרו אבוס.

אבוקא עי׳ אֲבִיקָה. ילק׳ איכה תתר״א: אבוקא בן גבתרי.

אֲבוּקָה נ׳, לפיד torch | *Fackel* סוכה פ״ה מ״ד: היו מרקדין לפניהם באבוקות של אור שבידיהן.

אַבּוּרְגְּנֵי ז״ר, כסאות chairs | *Sessel* עיר׳ ס״ב ע״א: שכירות וכו׳ בריאה במוהרקי ואבורגני רעועה בלא מוהרקי ואבורגני.

אֲבָזֶקֶת נ׳, עש moth | *Motte* ב״מ ע״ח ע״ב: אבזקת במלתא דמלכא.

אֲבִזְרֵי ז״ר, השייך לדבר belongings | *Zubehör* סנ׳ ע״ד ע״ב: שבע מצות נצטוו בני נח וכו׳ תמני הוויין וכו׳ אינהו וכל אבזרייהו.

אבה״א אין בו חשש איסור.

אבחטם עי׳ אַמְבָּטִים. ירוש׳ כלאים פ״ח ל״א ע״ג: מאן דאמר ניברקוס אבחטם מהו אבחטם חמר סלק.

אַבְטָא 1) נ׳ עי׳ אַמְבְּטִי. תוס׳ צוק׳ שבת ג׳ ג׳: מעשה במרחץ וכו׳ חזרו לאסור האבטאות. 2) ז׳, נאד leather-bag | *Schlauch* ע״ז ל״ד ע״ב: אבטא דטייעי.

אבטא עי׳ אוֹכְּטָא. ירוש׳ יבמ׳ פ״ד ה׳ ע״ב: מניין לבן שבעה שהוא חייה וכו׳ זוטא אכטא [אפטא], זוטא [איטא] אבטא.

אבטו עי׳ בְּטָה; תוס׳ צוק׳ אהל׳ י״ג ג׳: ומודה ר׳ אליעזר באבטו וכו׳.

אבטולים, אַבְטוּלְמוּס, אבטולס שם תנא ואמורא name of a Tanna and an Amora | *Name eines Tannaiten und eines Amoräers* שמו״ר כ״א: ר׳ אבטולים הזקן אמר; עיר׳ פ״ג מ״ד: א״ר יוסי אבטולמוס העיד משום חמשה זקנים; תוס׳ צוק׳ עיר׳ ג׳ ט״ז: אבטולס.

אַבְטוֹנְיָה נ׳, עיר עומדת ברשות עצמה autonomous city | *autonome Stadt* ירוש׳ מגי׳ פ״א ע׳ ע״א: שני אבטוניות כגון בית ירח וצינברי.

אַבְטָחָה עי׳ הַבְטָחָה. מכי׳ יתרו ד׳: אנשי אמת אלו בעלי אבטחה.

אַבְטֵי עי׳ בְּטָה. תוס׳ אהל י״ג ב׳: ומודה ר׳ אליעזר באבטי.

אבטיגא [אַנְטִיגָא] ז׳, בגד צבעונין coloured dress | *buntes Kleid* ספרי דב׳ כ״א: שלא תאמר הואיל והם יוצאים באבטיגא וכו׳ הואיל ויוצאים בארגמן.

אַבְטִיוֹנָא ז׳, פקיד צבא officer | *Offizier* ירוש׳ שבת פ״ו ח׳ ע״ג: אתא אבטיונא דרומאי.

אבטילאות עי׳ אַבְטוֹנְיָה. בכורות נ״ה ע״א: שני אבטילאות.

אבטילס עי׳ אַבְטוּלְמוּס. ירוש׳ עיר׳ פ״ה כ״א ע״א: העיד אבטילוס בשם חמשה זקנים.

אַבְטִינָס שם איש a man's name | *männlicher Name* יומא פ״ג מי״א: של בית אבטינס לא רצו ללמד על מעשה הקטורת.

אַבְטָלָה עי׳ בַּטָּלָה. ירוש׳ ביצה פ״ה ס״ג ע״ב: מהו להדליק נר של אבטלה.

אַבְטַלְיוֹן ז׳, שם תנא name of a Tanna | *Name eines Tannaiten* עד׳ פ״א מ״ג: והעידו משום שמעיה ואבטליון.

אַבְטַלְמָס שם איש a man's name | *männlicher Name* סנה' פ"ז ע"ב: ר' יונתן בן אבטלמס.

אביא עי' אַסְיָא. ספרי בלק (הוצ' מא"ש) קל"א: ד' מדינות שראויות למלכות ואלו הם אביא ואלכסנדריא וקרטיגני ואנטוכיא.

אֲבִידַרְנָא ז', שם איש a man's name | *männlicher Name* ע"ז ס"ד ע"ב – ס"ה ע"א: רב יהודה שדר ליה קורבנא לאבידרנא ביום אידם.

אֲבֵידְתָא נ', אבידה loss | *Verlust* ב"מ כ"ג ע"א: כללא דאבידתא כיון דאמר ווי לה לחסרון כים מיאש ליה מינה.

אֶבְיוֹנָה, אֶבְיוֹנוּת נ', עניות want | *Armut* מדרש תהל' סוף ע': חשוב לעניותי ואביונותי (וכהוצ' בובר שם: חשוב לי עניותי ואביונתי).

אֲבִיטוּל, אַבַּיֵי, שם אמוראים names of Amoraim | *Namen von Amoräern* מו"ק י"ח ע"א: ואמר אביטול ספרא משמיה דרב; כתובות צ"ב ע"א: אביי אמר דאביי קשישא איכא בינייהו דתני אביי קשישא וכו'.

אביינוס עי' אֶבְגִינוֹס. מדרש תהל' א': אביינוס בן אביינוס.

אביר עי' אֲוִיר. ירוש' יבמ' פ"ז ח' ע"א: אביר אשקלון.

אֲבִילָה, אֲבִילוּת, אֲבִילוּתָא נ', אבל mourning | *Trauer* איכ"ר פתיחתא (ר' אבהו ד'): ואנו ואבלו פתחיה אנינה מבפנים ואבילה מבחוץ; מו"ק כ"ד ע"א: אין אבילות בשבת; שם כ' ע"ב: באפה נהוג אבילותא בלא אפה לא תנהוג אבילותא.

אֲבֵילִין שם מקום name of a place | *Ortsname* ויק"ר י"ז: יצאו מכפר קריינוס והלכו את כל האבילין ובאו למגדל צבעייא.

אַבִּימִי ז', שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* שבועות כ"ה ע"ב: עיפא תני שבועות בי רבה פגע ביה אבימי אחוה אמר ליה שבועה שלא אכלתי וכו' מהו.

אָבִין, אַבִינָא ז', שמות אמוראים names of Amoraim | *Namen von Amoräern* ירוש' בכורים ריש פ"ב ס"ד ע"ג: ר' אבין בריה דר' תנחום בר טריפון; ירוש' פס' פ"ה ל"ב ע"ג: ר' זעירא ור' יעקב בר אחא ור' אבינא הוון יתיבין.

אביסנא עי' אַבְסְנָא. שבת קנ"א ע"ב: מליא כאביסנא דגירדאי.

אָבִיק ז', צנור gutter | *Rinne* מקואות פ"ו מ"י: האביק שבמרחץ וכו' אם מקבלת האמבטי רביעית עד שלא יגיע לאביק וכו'.

אֲבִיקָה שם איש a man's name | *männlicher Name* פסיק"ר כ"ט-ל': אביקה בן גבייתי.

אבירודימוס עי' וַרְדִימוֹס. ירוש' שבי' פ"ח ל"ח ע"ב: אתא לגבי ר' יוסי בר חלפתא וכו' קרא לר' אבירודימוס בריה.

אבישנא עי' אַבְשׁוּנָא. מגי' מ' ע"א: חצבא דאבישנא.

אב"כ אין בכך כלום.

אֶבְלָא, אֶבְלָה, אֶבְלוֹ עי' אֲבִילָה. ב"ר כ"ז: בשעת חדוותא בשעת אבלא אבלא; שהש"ר ג' ו': צווחין לבית אבלה בית קצופה; תרג' ירוש' דב' כ"ו י"ד (לא אכלתי באוני ממנו): לא אכלינן באבלו מניה.

אַבְלוֹנִים שם מקום בא"י a place in Palestine | *Ort in Palästina* ב"ר ל"ג: מעיין טבריא ואבלונים ומערת פמיים וכו'.

אַבְלֵט שם איש a man's name | *männlicher Name* ע"ז ל' ע"א: שמואל ואבלט הוו יתבי.

אבליג, אבליגה [אַבְלִיגָה] ז', מין עץ ebony-wood | *Ebenholz* פסיק"ר ל"ג עמ' קנ"ה: אלמוגים וכו' אבליגה וכו' אבליג.

אַבְלָם שם מקום בסוריא a place in Syria | *Ort in Syrien* תרג' יב"ע במ' ל"ד ח': מעלך לאבלם דקילקאי.

אֶבְמָכִים שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש' סנה' ספ"ג כ"א ע"ד: ר' אבמכים אתעביד ליה גזר דין.

אבמנ"ט אין בו משום נותן טעם.

אֲבְמָסִין שם איש | a man's name | *männlicher Name* ירושׁ' מגי' פ"ג ע"ד ע"א: כבר פיסנו לשלשה ליטירין וכו' אבדוקים אבמסין וכו'.

אַבְמָרִי שם אמורא | name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירושׁ' שבת פ"ג ו' ע"ב: דא"ר אבמרי אחוי דר' יוסה.

אֶבֶן נ'. – **אֶבֶן טוֹבָה**, אבן חן | precious stone | *Edelstein* אבות פ"ו מ"ט: דינרי זהב ואבנים טובות ומרגליות.

אֶבֶן מְסַמָּא, לוח אבן | slab of stone | *Steinplatte* כלים פ"א מי"ג: תחת אבן מסמא.

אֶבֶן שׁוֹאֶבֶת, שמושכת מתכיות | magnet | *Magnet* סנהד' ק"ז ע"ב: אבן שואבת תלה לחטאת ירבעם והעמידה בין שמים לארץ.

אֶבֶן שָׁעוֹת, לוח השעות | dial | *Sonnenuhr* עדיות פ"ג מ"ח: ומסמר של אבן השעות.

אֶבֶן שְׁתִיָּה, אבן היסוד בבית המקדש | foundation-stone of the Temple | *Grundfelsen im Tempel* תוס' יומא ג': אבן היתה שם מימות נביאים ראשונים ושתיה היתה נקראת וכו' שממנה הושתת העולם.

אֶבֶן תְּקוּמָה, קמיע לשמירה | amulet | *Amulett* שבת ס"ו ע"ב: יוצאין באבן תקומה.

אבנגר [אַבְנָגַר] ז', מין צמח | artichoke | *Artischocke* שבת ק"ט ע"ב: אניגרון ואבנגר ותירייקא מעלו וכו'.

אַבְנִימוֹס שם איש | a man's name | *männlicher Name* ב"ר ס"ה: אבנימוס הגרדי.

אבניתא עי' **אוּכְמָתָא**. תרג' ירושׁ' דב' י"ד י"ח (והחסידה והאנפה למינה): ודייתא חיווריתא ואבניתא למינה.

אַבַנְתָּא נ', הבנה | understanding | *Verständnis* מגי' כ"ד ע"ב: באבנתא דליבא תלי.

אבסקטא, אֲבַסְקַנְטָה תה"פ, בלי עין הרע | unbewitched | *unbeschrien* ירושׁ' ע"ז ספ"א מ' ע"ב: אבסקנטה לא אמר; שם בר' פ"ט י"ג ע"ג: אבסקטא לא! אמר אלא ברוך וכו' בריות נאות בעולמו.

אַבְעָיָה נ', בדיקה | searching | *das Absuchen* פאה פ"ד מ"ה: ג' אבעיות ביום בשחר ובחצות ובמנחה.

אַבָּצָא ז', בדיל | tin | *Zinn* תרג' במ' ל"א כ"ב (את הבדיל): ית אבצא.

אִבֵּק פ"י, זרה אבק | cover with dust | *bestäuben* ירושׁ' בכורים פ"א ס"ג ל"ד: ענבים מאובקות ומעושנות.

הִתְאַבֵּק, התכסה באבק | to be covered with dust | *sich mit Staub bedecken* אבות פ"א מ"ד: והוי מתאבק בעפר רגליהם.

אָבַק 1) פ"י, ענב עניבה | to twist | *verflechten* מנ' מ"ב ע"א: רמי ארבע וכו' ואביק להו מיבק.
2) פ"ע, דבק | to be attached | *hängen* ע"ז י"ד ע"ב: מיבק הוא דאביק בע"ז.

אַבְקוּלָס שם איש | a man's name | *männlicher Name* גיטין נ"ו ע"א: ענוותנותו של זכריה בן אבקולס.

אבקק"ק איסתרא בלגינא קיש קיש קריא.

אַבְקְתָּא נ', לולאה | loop | *Schlinge* מנ' ל"ג ע"א: במזוזה הלך אחר היכר ציר מאי היכר ציר אבקתא.

אֵבֶר ז', חלק מסויים של הגוף | member | *Glied* אהל' פ"א מ"ח: מאתים וארבעים ושמונה אברים באדם.

אִבֵּר פ"י, 1) הקשה | to harden | *hart machen* סנהד' ק"ט ע"ב: אבירים שאיבר את עצמו מעשות תשובה.
2) הוסיף אברים | to annex | *angliedern* עירובין נ"ב ע"ב – נ"ג ע"א: כיצד מעברין את הערים וכו' וחד תני מאברין מאן דתני מאברין אבר אבר.

אֲבָר, אֲבָרָא ז', עופרת | lead | *Blei* ב"ב פ"ט ע"ב: אין עושין משקלות לא של בעץ ולא של אבר וכו' ולא של שאר מיני מתכות; גיט' י"ט

ע״א: כתבו באבר וכו׳ הא באברא הא במיא דאברא.

אַבְרָאֵי תה״פ, מבחוץ outside | *draussen* חולין ק״ל ע״א וע״ב: אבראי לפני ה׳ כתיב אי אגואי קא מעייל חולין לעזרה.

אַבְרוּטִי ז׳, מן העיר אֲבָרִים שבמצרים of the town Avaris | *aus der Stadt Avaris* ברכ׳ ל״ט ע״א: זית שאמרו לא קטן ולא גדול אלא בינוני וזה׳ אגורי וא״ר אבהו לא אגורי שמו אלא אברוטי שמו.

אברוכסים ע׳ בְּרִיכְסוֹן. פסיק״ר כ״ב קי״ג ע״א: זה שהוא עובר בשוק וראה את הגשמים יורדים ואמר קרי אברוכסים הרי זו שבועת שוא.

אברוקלין ע׳ אַמְבִּירוּקְלוֹן. ירוש׳ ב״מ פ״ד ט׳ ע״ג: המחליף אברוקלון באמבירוקלון קנה.

אַבְרוּרֵי ז״ר, חומות העיר city walls | *Stadt-mauern* שבת י״א ע״ב: כל עיר שגגותיה גבוהין מבית הכנסת לסוף חרבה וכו׳ וה״מ בבתים אבל בקשקושי ואברורי לית לן בה.

2) שווי המשקל balance | *Gleichgewicht* ב״ב כ״ד ע״ב: באברורי הוה מנחי.

אַבְרְזִין ז׳, שמיכה cover | *Decke* ב״ק ס״ו ע״ב: מעיקרא קרו לה משכא והשתא אברזין.

אַבְרְיָאָה [אַבָּרְיָא] ע׳ אִיבָר. שהש״ר ב׳ י״ד: מתברא אברייאה.

אַבְרְיָיתָא נ״ר, ישובים שמחוץ לעיר rural places | *Landsiedlungen* ירוש׳ פ״ו י׳ ע״א: עלין לאברייתא ונסבין תורמוסין.

אַבְרִיקִין ז״ר, מכנסים breeches | *Beinkleider* ירוש׳ שבת פט״ז ט״ו ע״ד: ושני אבריקין שני מנעלין וכובע שבראשו וחגור שבמתניו.

אַבְרִית ז׳, ברוש cypress | *Zypresse* תוס׳ צוק׳ נגע׳ ה׳ ב׳: מקל וכו׳ של אברית.

אַבְרָנִי ז׳, מין עוף הים mew | *Möwe* ילק׳ אס׳ ג׳ ו׳: משל לאברני שקינן על שפת הים.

אֲבַרְנִים תה״פ, נא, צלוי למחצה half-done (meat) | *halbgar* פסח׳ מ״א ע״א: אל תאכלו ממנו נא וכו׳ היכי דמי נא וכו׳ אברנים.

אברסקן ע׳ אַבְרִיקִין. תרג׳ ירוש׳ ויק׳ ו׳ ג׳ (ומכנסי בד): ואברסקין.

אֲבַרְתָּא, אֲבַרְתָּה נ׳, אזוב hyssop | *Ysop* שב׳ קכ״ח ע״א: אזוב–אברתא (שם ק״ט ע״ב: אברתה).

אַבְשׁוּנָא ז׳, קלי roasted ears | *geröstete Ähren* מגי׳ ז׳ ע״ב: קמחא דאבשונא.

אֲבָשִׁים ז״ר, ענבי בוסר unripe grapes | *Herlinge* מעש׳ פ״א מ״ב: הענבים והאבשים.

אַגַּב מה״י, 1) על ידי by means of | *vermittelst* ב״ב י״א ע״ב: מטלטלין אגב מקרקעי.

2) מתוך, מכיון because | *weil* שם כ״א ע״ב: אגב דיקירי.

אַגַּב אוֹרְחָא, דרך אגב by the way | *beiläufig* ברכ׳ ב׳ ע״א: מלתא אגב אורחיה קמ״ל.

אַגַּב גְּרָדָא, בהזדמנות incidentally | *gelegentlich* ב״מ ד׳ ע״ב: ההיא אגב גררא נסבא.

אַגְבִּין ז׳, סיב העץ bast | *Bast* ירוש׳ כלאי׳ ל״ב ע״א: והכלך – אגבין קיסריי.

אגגע״ה אין גוזרין גזרה על הצבור.

אָגַד פ״י, 1) קשר to bind together | *zusammen-binden* סוכה פ״ג מ״א: נפרדו עליו וכו׳ יאגדנו מלמעלה.

2) פ״ע, תפס מקום occupy (space) | *(Raum) einnehmen* ב״ב י״ב ע״א: כמה לוחות אוגדות בארון ששה טפחים.

אֶגֶד ז׳, 1) קשור tie | *Band* סוכה ל׳ ע״ב: לולב צריך אגד.

2) תחבושת bandage | *Binde* שבת ב״ג ע״א: יוצא הוא באגד שעל גבי מכה.

3) אגודה bundle, bunch | *Bündel* ירוש׳ תר׳ פ״ב מ״א: אגד של ירקות.

אַגְדָּא ז׳, משענת crutch | *Krücke* תרג׳ ש״ב ג׳ כ״ט (ומחזיק בפלך): ומתקיף באגדא.

אַגָּדָה נ׳, החלק המדרשי שבתלמוד בנגוד להלכה Agada, the non legislative part of the talmud | *Agada, der nicht legislative Teil des Talmuds* נדרים פ״ד מ״ג: ומלמדו מדרש הלכות ואגדות.

אַגְדוֹן עי' אָגְרוֹ. ירוש' תר' פ"ב מ"א ע"ד: שאין תורמין ולא מעשרין מזה על זה וכו' אפילו מאגדון על שמתית וכו'.

אַגְדָנָא ז', לענה worm-wood | *Wermut* ע"ז כ"ט ע"א: כמונא וכו' ואגדנא.

אַגַּדְתָּא נ', 1) עי' אַגָּדָה. ב"ק ס' ע"ב: לימא מר שמעתתא וכו' לימא מר אגדתא.
2) הגדה של פסח the Haggada for the Passover eve | *die Hagadah für den Pessach-abend* פס' קט"ו ע"ב: אגדתא והלילא.

אָגָה ז', שיח קוצים thorn-bush | *Dornstrauch* ירוש' שבי' פ"ז ל"ז ע"ב: עיקר הוורד ועיקר האגה.

אַגַּוַאי תה"פ, מבפנים inside | *innen* חולין ק"ל ע"א וע"ב: אי אבראי לפני ה' כתיב אי אגואי קא מעייל חולין לעזרה.

אֱגוֹד עי' אֶגֶד. פאה פ"ו מ"ו: וכן באגודי השום ואגודות השום והבצלים.

אִגּוּד ז', קשירה binding | *das Binden* תוס' מכשירין ג': ולא ממקום אגוד אמרו וכו' מפני שהיא מתרפרפת וחוזר ואוגדה.

אגודי עי' אֲגוֹרִי. במ"ר ד': ישראל צדיקים הם כולם חטים אגודיהם.

אֲגוּדָל ז', בוהן thumb | *Daumen* יומא פ"ב מ"א: הממונה אומר להם הצביעו וכו' ואין מוציאין אגודל במקדש.

אַגּוֹן ז', עוגן grapple | *Schiffshaken* תוס' שבת ט"ו א': אגון שבספינה.

אגוז עי' בָּאַיִן. תנח' בוב' אמור כ"ז: מי שהוא יוצא ואגוז בידו הכל יודעים שהוא נוצח.

אֱגוֹזָה נ', עץ האגוז nut tree | *Nussbaum* שהש"ר ו' י"א: מה האגוזה נגזזת ונחלפת וכו'.

אגוטרי [אֲגוֹרִי] עי' אַבְרוֹטִי. תוס' שבי' ז' י"ג: עד שיכלו אגוטרי.

אֲגוֹמִין, לכו ונלכה let us go! | *wir wollen gehen!* ב"ר ע"ח: א"ל אתון להכא וכו' אמרין ליה אגומין.

אגונה עי' אֲגוֹנָא. תנח' משפ' א': נתת לאסטרטליוס אגונה אלא אם כן נטל זיינו שלו?

אָגוּסְטָא ז'ונ', תואר לבני בית המלכות ברומי Augustus, Augusta, title of the members of the imperial family in Rome | *Augustus, Augusta, Titel der Angehörigen der kaiserlichen Familie in Rom* שמו"ר ח': קיסר אגוסטא; אס"ר א' ט': עשית אותה אגוסטא במלכות שאינה שלה.

אָגוּסְטוּלִי ז', תואר כבוד title of honour | *ein Ehrentitel* ב"ר א': מזכיר שמו ואח"כ שבחו פלן אגוסטולי וכו'.

אָגוּסְטוּס ז', תואר קיסרי רומי Augustus, title of the Roman emperors | *Augustus, Titel der römischen Kaiser* ב"ר ח': בסיליוס קיסר אגוסטוס קיסר.

אָגוּסְטְיָאנֵי ז"ר, חיל שומרי ראש הקיסר Augustiani, a Praetorian legion | *Augustianer, prätorianische Legion* אס"ר א' ג': שני לגיונותיו של מלך וכו' דיקומיוני ואגוסטיאני.

אָגוּף ז', 1) עי' גּוּף. ירוש' גיט' פ"ז מ"ח ע"ב: לשייר לו אגופה.
2) נדבך הדלת door-frame | *Türgerüst* ירוש' פסח' פ"ז ל"ה ע"א: לא קידשו תחת האגוף וכו'.

אֲגוּרָה נ', 1) מדור compartment, partition | *Fach, Kammer* פסיק"ר י"א: מה האגוז הזה עשוי ארבע אגורות וכו'
2) טפה drop | *Tropfen* מדרי' תהלי' ע"ב: מה ששתית כמין אגורה אחת היתה·

אֲגוֹרִי עי' אַבְרוֹטִי. ברכות ל"ט ע"א: זית שאמרו לא גדול ולא קטן אלא בינוני וזהו אגורי וא"ר אבהו לא אגורי שמו אלא אברוטי שמו.

אֲגוֹרְיָאוֹת נ"ר, ערכאות court-sessions | *Gerichtskollegien* גיט' פ"ח ע"ב: אגוריאות של נכרים אעפ"י שדיניהם כדיני ישראל וכו'.

אגושתום עי' אָגוּסְטוּס. ירוש' בר' פ"ט י"ב ע"ד: בסיליוס קיסר אגושתום.

אַגָּחוּתָא נ׳, התנגחות fighting | *das Kämpfen* תרג׳ תהל׳ קי׳ ג׳ (ביום חילך): ביום אגחותא קרבא.

אגמין עי׳ לִיגָמִין. סנה׳ צ״א ע״א: אב שנתן אגמין לבנו בחייו.

אַגְמַרְגְּטָא ז׳, מפל מים cataract, waterfall | *Wasserfall* ירוש׳ מו״ק פ״א פ׳ ע״ב: אילין אגמרגטייא וכו׳ כמי קילון או אינן כמי קילון.

אַגְיָא עי׳ אוּגְיָא. נדר׳ ו׳ ע״ב: הדין אגיא ליהוי פאה.

אָגִין ז׳, 1) שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ שבת פ״ב ה׳ ע״ב: כפר אגין.
2) עי׳ בָּאיִין. תנח׳ אמור י״ח: מי שהוא יוצא ובידו אגין הכל יודעים שהוא נוצח.
3) פ״י, כתת to crush | *zermalmen* ירוש׳ שבת פ״ז י׳ ע״ב: החן דאגין גירקררין.
4) עי׳ הוֹגֶן. ב״ר נ״ה: לאחד ששמר את אגינו שבולת נהר והקפיץ גם בנו עמו.

אָגִים עי׳ גִּים. ירוש׳ סנה׳ פ״ג כ׳ ע״ב: וחמיו ואגיסו יכו׳.

אָגִיסְטוֹן ז׳, חוכר farmer, lessee | *Pächter* סנה׳ כ״ו ע״א: כהן וחורש וכו׳ יכול לומר אגיסטון אני בתוכו.

אגיסטורין, אגיסטרון עי׳ אָכְסִיטֵירוֹן. מדר׳ תהל׳ פ״ב: אגיסטרון זה נתן משה ליהודה (שם ק״ב: אגיסטורין).

אָגִיר ז׳, שכיר day-labourer | *Tagelöhner* ב״מ ע״ו ע״ב: אוגר אגירי.

אֲגִירְיָסִין ז״ר, פראים wild | *wild* תרג׳ ירמי׳ ה׳ א׳ (סוסים מוזנים): סוסוון אגיריסין.

אַגְלָא ז׳, שער gate | *Tor* ב״ב ח׳ ע״א: הכל לאגלי גפא.

אגלווקי עי׳ גוּאַלְקִי. שבת קנ״ד ע״ב: מתיר חבלים והשקין נופלין וכו׳ בכבר אגלווקי.

אגליגין, אגלין עי׳ אֵילוּגִין. ב״ר כ״ח: אין הקב״ה נפרע מן הרשעים עד שהוא קורא אגליגין שלהן; מדר׳ תהל׳ א׳ ה׳: אגלין.

אַגְלָפוּתָא נ׳, גליפה engraving | *das Eingravieren* תרג׳ יב״ע שמ׳ ל״א ה׳ (ובחרושת אבן): ובאגלפות מרגליתא.

אָגַם פ״ע, שרה בצער to be troubled | *Gram haben* תרג׳ תהל׳ קי״ט כ״ח (דלפה נפשי מתוגה): אגמת נפשי מדבונא.

אַגְמָא שם מקום name of a place | *Ortsname* ב״ב קכ״ז ע״א: אקרא דאגמא.

אגמון עי׳ הֶגְמוֹן. שבת קמ״ה ע״ב: אגמון וקמטון ובעל זמורה.

אגנטין עי׳ אַרְגֶּנְטִין. ירוש׳ פאה פ״ח כ״א ע״ב: כהדין אגנטין אנן אכלין יומא דין.

אַגְנֵיטוּס שם איש a man's name | *männlicher Name* ספרי דב׳ שנ״א: שאל אגניטוס הגמון את רבן גמליאל.

אגנייה [אַגְנִינָה] נ׳, עור כבש lamb-skin | *Lammfell* ב״ר כ׳: כתנות עור — אגנייה.

אגניסטר עי׳ אָגְנִיסְטוֹר. תוס׳ צוק׳ כלים ב״מ ג׳ י״ב: אגניסטר טמא נחלק לשנים טהור.

אַגַּנְתָּא נ׳, 1) אגן basin | *Becken* תרג׳ שני אס׳ א׳ ב׳: אגנתא רבתא.
2) מגן protection | *Schutz* במ״ר י״ב: מחסי — אגנתי.

אג״ס אגב סודר.

אָגָס ז׳, פרי ועץ pear | *Birne* כלאי׳ פ״א מ״ד: ובאילן האגסים והקרסתומלין וכו׳.

אָגַף פ״י, סגר to close | *zumachen* ב״ק קי״ה: חבית שניקבה וכו׳ אגף חציה.

אָגַף ז׳, 1) כנף wing | *Flügel* טהרות פ״א מ״ב: הכנפים והנוצה וכו׳.
2) זרוע arm | *Arm* מו״ק כ״ד ע״ב: לא ד׳ וסקמא הניטלת בכתף אלא הניטלת באגפים.
3) גדות מים banks | *Ufer* ד׳ ע״ב: אין עושין את האמה מפני שמכשיר את אגפיה לזריעה.
4) עי׳ אֲגוּף 2. נדר׳ פ״ז מ״ה: הנודר מן הבית אסור מן האגף ולפנים.

אֲגַפָּה עי' הֲנָפָה. מכי' בשלח ב': הגפת תריסטין [תריסין].

אג"ק אגב קרקע.

אֲגַר פ"י to gird | *gürten* מדרש משלי ל' א': שאגר חלציו.

אֲגַר פ"י, שכר to hire | *mieten* ויק"ר ג': דאגר גינא.

אוֹגַר אפ', פ"י 1) כנ"ל. ב"מ ע"ז ע"א: אוגיר אגורי. 2) השכיר to let out | *vermieten* עיר' ס"ג ע"ב: אוגר לן רשותך.

אִתְּגַר אתפ', היה שכיר to hire oneself | *sich vermieten* תרג' דב' כ"ג כ"ה: ארי תתגר בכרמא דחברך.

אֲגַר, אַגְרָא ז', שכר reward | *Lohn* ב"מ ס"ג ע"ב: אגר נטר ליה; בר' ו' ע"ב: אגרא דפירקא ריהטא.

אַגְרָא שם איש a man's name | *männlicher Name* חולין ק"ד ע"ב: אגרא חמוה דר' אבא.

אגרא עי' אֲגוֹרָה 2. מדר' תהל' הוצ' בוב' ע"ה: מה שאתה שתית כמין אגרא אחת היתה.

אגרדים, אגרדם, אגרדמים, אֲגַרְדְמִים ז', ממונה על השוק market commissioner | *Marktaufseher* ב"ק צ"ח ע"א: בזוזי דאגרדמים טייעא; ספרא קדושי' פ"ח: והין צדק יהיה לך מנה לך אגרדימים על כן; ילק' תהל' תשכ"ט: לאגרדמים שיצא לשער המדות.

אֶגְרוֹ ת', מן המובחר of superior quality | *erster Güte* ירושי' מעש"ש פ"ב נ"ד ע"ד: פואין וכו' אפי' מן האגרו על השמתי'.

אַגְרוֹמִי נ', רשות להיות מוכס market inspection | *Marktaufseherschaft* ב"ר ע"ה: הלך ונטל אגרומי ממצרים.

אגרון עי' אֶגְרוֹ. ירושי' נזיר פ"ה נ"ד ע"א: שחתית ונמצאה אגרון.

אַגְרוֹנִימוֹן, אַגְרוֹנִימוֹס, אגרוניסוס עי' אֲגַרְדְמִים. ויק"ר א': אגרונימון וכו' שהוא עסוק בחייה של מדינה; ירושי' דמ' פ"ב כ"ב ע"ג: שהיה אגרונימוס גדול ודחק עליו להיות מוכר בזול; שם ע"ז מ"ד ע"ב: אגרוניסוס שטעם מ' הכוס.

אגרטין עי' אֶנִינְרוֹן. קה"ר א' י"ח: יין ישן ומיני אגרטין.

אגרטמון עי' אַגְרוֹנִימוֹן. ילק' ויק' תכ"ז: אגרטמון וכו' שהוא עוסק במחיה של מדינה.

אגרי עי' אַבְרוּטִי. תוס' דמאי ד' כ"ג: הניח קיסרי ומצא אגרי.

אַגְרִיאוֹן, אַגְרִיוֹן תה"פ, בזעף roughly | *rauh* שהש"ר ג' ו': עד שלא חטא אדה"ר היה שומע את הקול אדיבון וכיון שחטא היה שומע את הקול אגריון; פסיק"ר החודש כ"ט ע"ב: בנחת אימירון וכו' בזעף אגריאון.

אגריסוק [אֶגְדִיקוֹס] ז', שר prefect | *Präfekt* תהל' תשצ"ה: אגריסוק במדינה ממונה על בייא שלו.

אגריסטים עי' אֲרָנָסְטִים. במ"ר י"ג: אני מביא רוח אגריסטים לעולם.

אַגְרִיפָּס ז', שם מלך יהודה Agrippa, king of Judaea | *Agrippa, König in Judäa* סוטה פ"ז מ"ח: אגריפס המלך וכו'.

אַגְרָמָא נ', מטבע קטן scruple | *Skrupel* ירושי' גיט' פ"ה מ"ז ע"ב: דינר אגרמא.

אגרמי עי' אַגְרוֹמִי. ילק' בר' ק"ל: הלך ונטל אגרמי ממצרים.

אגרנא עי' אַגְדָנָא. תרג' יב"ע דב' כ"ט י"ז (ולענה): כאגרניא.

אגרסטם עי' אֲרָנָסְטִים. מדרש אבא גורין א' ח': הקב"ה מביא רוח אגרסטם בעולם.

אַגְרַת נ', שם שידה name of a femal demon | *Name einer Dämonin* פס' קי"ח ע"ב: לא יצא יחידי בלילה וכו' מפני שאגרת בת מחלת היא וכו'.

א"ד איכא דאמרי.

אַדָא 1) שם אמוראים name of Amoraim | *Name von Amoräern* תעני' כ' ע"ב: רב אדא בר אהבה.

2) ב׳, זאת this | *dieses* ירוש׳ בר׳ פ״ג ז׳ ע״א: היא הדא היא אדא.

אדאני [אֲדוֹנִי] ז״ר, מין צמח mallow | *Malve* שבת ל״ה ע״ב: עורבי אי נמי אדאני.

אדבאל [אַרְבֵּל] שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ מעש״ש פ״ד נ״ד ע״ד: הכא בתרין אלפין ובאדבאל בתרין אלפין.

אֶדְבַּע נ׳, אצבע finger | *Finger* תר׳ יב״ע במ׳ י״ט ד׳ (באצבעו): באדבע יד ימיניה.

אד״ג אית דגרסי.

אַדְהִי נ׳, ההיא that | *jenes* ירוש׳ כלא׳ פ״ד ר״ט ע״ב: אדהי תניא.

אַדְהָכִי תה״פ, בינתיים meantime | *inzwischen* חולין ק״ה ע״ב – ק״ו ע״א: אדהכי חזנהו וכו׳.

אדה״ר אדם הראשון.

אַדְוָוֹתָא נ״ר, גלי הים waves | *Wellen* ב״ב ד׳ ע״א: מיחזי כי אדוותא דימא.

אֲדוֹנָה נ׳, גבירה lady | *Herrin* ב״ר ט׳: שנצטער יוסף עם אדונתו.

אדוניא עי׳ אוּדְנָא 2. תוס׳ כלים ב״מ ח׳ ו׳: מפני שהיא כאדוניא.

אֲדוֹנִית עי׳ אֲדוֹנָה. מדר׳ תהל׳ ז׳ ג׳: אדוניתו של יוסף תבעה אותו.

אֲדוּרֵי ז״ר, תהלוכה procession | *Prozession* ירוש׳ ע״ז פ״ג מ״ג ע״ב: אדורי צלמא.

אדטללי״ב איידי דטריד למיפלט לא בלע.

אֲדִי פ״י, זרק to throw | *werfen* ב״ק כ״ב ע״א: אדייה אדויי.

אדיא עי׳ אוּרְזָא. ירוש׳ מעש״ש פ״א מ״ט ע״ב: פינכא דאדיא.

אדיבון תה״פ, בנחת softly | *sanft* שהש״ר ג׳ ז׳: עד שלא חטא אדה״ר היה שומע את הקול אדיבון.

אדיוט עי׳ דְיֵיטָא 2. מכי׳ דר״ש עמ׳ כ״ג: בכור השבי זה שנתון באדיוט אשר בבית זה שחבוש בבית האסורים.

אַדְיוּתָא נ׳, הזאה sprinkling | *das Besprengen* יחז׳ ל״ו כ״ה: כמא דאדכן במי אדיותא.

אֲדַיִין תה״פ, עדיין still | *noch, noch immer* ירו׳ תענ׳ פ״ד ס״ט ע״א: ושחטן עליו ואדיין הדם תוסס.

אֲדִיל עי׳ אֲדָל. תוס׳ צוקי׳ שבי׳ ה׳ י״א: לולבי האלה והבוטנה והעיטורין והאדיל.

אֲדִימָא ת׳, אדום red | *rot* ביצה כ״ד ע״ב: בכוורי דאדימי.

אֲדַיִן עי׳ אֲדַיִין. ירוש׳ ר״ה פ״ז ע״א: הגליות שעלו ואדין לא הגיעו.

אֲדִיצוּתָא נ׳, דיצה, שמחה joy | *Freude* תרג׳ תהל׳ נ״א י׳ (ששון ושמחה): חדוא ואדיצותא.

אַדִּירוּת נ׳, כח ועוז might | *Macht* תנח׳ בוב׳ בר׳ מ׳: באדירות אתה מת ואי אתה בא לידי נסיון.

אַדְכָּרָה עי׳ אַזְכָּרָה 2. ירוש׳ בר׳ פ״ד ח׳ ע״א: לכל חדא וחדא מנהון אדכרה.

אַדְכָּרוּתָא נ׳, זכרון remembrance | *Erinnerung* תרג׳ תהל׳ ל׳ ה׳ (והודו לזכר קדשו): ואודו אדכרות קדשיה.

אַדְכַּרְתָּא נ׳, 1) עי׳ אַזְכָּרָה 2. ר״ה י״ח ע״ב: בטילת אדכרתא מן שטרייא.

2) אזכרה הנקרבת ע״ג מזבח memorial offering | *Gedächtnisopfer* תרג׳ ויק׳ ב׳ ב׳ (והקטיר הכהן את אזכרתה המזבחה): ויסיק כהנא ית אדכרתא למדבחא.

אֲדָל ז׳, מין צמח pepperwort | *Pfefferkraut* תוס׳ שבי׳ ה׳ י״א: האטדין והאדל.

אַדְלָקָה עי׳ הַדְלָקָה. ירוש שבי׳ פ״ז ל״ו ע״ב: מיני אדלקות.

אֲדַם פ״י, כרת to carve | *zerschneiden* ע״ז ל״ח ע״ב: דילמא אדמויי אדמוה.

אַדְמָא ז׳, דם blood | *Blut* ירוש׳ מעש״ש פ״ה נ״ו ע״ד: מיכוס צפר ומגבלא אדמיה בזרע כיתן.

אדמ״ד אליבא דמאן דאמר.

אֲדַמְדְּמָנֵי ז״ר, ענבים אדומים red grapes | *rote Weintrauben* ב״ר ל״ד: גדלין ליה אדמדמני.

אֲדָמָה נ׳, חומר חותם אדום rubric clay | *Siegellack* שבת פ״ח מ״ה: אדמה כחותם המרצופין וכו׳ כחותם האיגרת.

אַדְמוּמִית נ׳, אודם redness | *Röte* חולין ק״ב ע״ב: עד שיכלה כל מראה אדמומית שבו.

אַדְמוֹן שם איש a man's name | *männlicher Name* פ״ג מ״א: אדמון וחנן.

אֲדַמְתָּא נ׳, אדמה earth | *Erde* תרג׳ שמ׳ כ׳ כ״ד (מזבח אדמה): מדבח אדמתא.

אַדְנָא עי׳ אוּדְנָא 2. ירוש׳ מעש״ש פ״ד נ״ה ע״ב: מלוי את תרתי אדניך ותרתי אודנוי וכו׳.

אַדְנוּת נ׳, שלטון domination | *Herrschaft* ב״ר צ״ג: וקבל מלכותו ואדנותו.

אַדְנֵי הַשָּׂדֶה ז״ר, מיני קופים anthropomorphous apes | *Menschenaffen* ספרא ויקי׳ י״א כ״ז: ואדני השדה חיה וכו׳ מטמאות באהל כאדם.

אדני מדיונים [אַרְכֵי בִּרְיוֹנִים] ז״ר, ראשי השוטרים chiefs of the guard | *Wachtmeister* פסיק׳ דר״כ קכ״ב ע״ב: שריך סוררים וכו׳ אדני מדיונים וכו׳.

אָדַק פ״ע, החזק to hold, adhere | *festhalten* ב״מ ז׳ ע״א: שנים אדוקים בטלית זה נוטל עד מקום שידו מגעת.

אדק עי׳ אָרָק. תוס׳ שבת ב׳: ומטיפין מן האדק לחולה בשבת.

אַדְקוֹלָאִין שם איש a man's name | *männlicher Name* שהש״ר ב׳ ב׳: מיד הדיבור נושקו על פיו לאדקולאין בן הדימה ולמדו התורה.

אד״ר אדר ראשון; איסור דרבנן.

אָדַר פ״י, כבד והדר to distinguish | *auszeichnen* סנהד׳ ס״ג ע״ב: דאדר ליה למריה בטעינה.

אֶדֶר, אִדְרָא ז׳, 1) עור hide | *Fell* ירוש׳ מעש״ש פ״ד נ״ד ע״ג: אדר תורתא וכו׳ אדרא ברא דתבנא.

2) מין עץ holm-oak | *Steineiche* ביצה ט״ו ע״ב: יטע אדר וכו׳ אי נמי אדרא.

אַדְרָא ז׳, 1) נס ודגל flag | *Flagge* ב״ב ע״ג ע״א: נס — אדרא.

2) עצם של דג fish-bone | *Fischgräte* שבת פ״ז ע״א: לאדרא לימא הכי.

אַדְּרַבָּא, אַדְּרַבָּה תה״פ, להפך on the contrary | *im Gegenteil* שבת קכ״ד ע״ב: כל הכלים ניטלים ואעפ״י שנתפרקו בשבת ולא מיבעי בחול אדרבה בשבת מוכנין וכו׳; סנה׳ נ׳ ע״א: סקילה חמורה וכו׳ אדרבא חנק חמור.

אַדְרַבְלִים ז׳, מין עוגב waterorgan | *Wasserorgel* ירוש׳ סוכה פ״ה נ״ה ע״ג: לא היה אדרבלים בירושלים מפני שהוא סורה את הנעימה.

אַדְרוּמָא שם עם name of a tribe | *Name einer Völkerschaft* תרג׳ דהי״א א׳ ל׳ (תימא): אדרומא.

אֶדְרוֹעָא ז׳, זרוע arm | *Arm* תרג׳ יב״ע במ׳ ו׳ י״ט (את הזרוע): ית אדרעא.

אַדְרוֹפִּיקוֹס ת׳, dropsical | *wassersüchtig* ויק״ר ט״ו: פעמים שדמים רבין על הדם ונעשה אדרופיקוס.

אַדְרוּתָא נ׳, הוד והדר glory | *Herrlichkeit* בר׳ נ״ו ע״ב: באדרותא מיתת.

אַדְרִיאָנוֹס עי׳ אַדְרִיָנוֹס. תנח׳ בראש׳ ז׳: א״ל אדריאנוס משלח אני לגיונותי וכו׳.

אַדְרִיאָנְטִין ז״ר, נציבים governors | *Statthalter* דב״ר א׳: וישם באדום נציבים מהו נציבים וכו אדריאנטין.

אַדְרִיאָם ז׳, ים התיכון Mediterranean | *Mittelmeer* תנחו׳ בראש׳ ז׳: הירם בנה לו פלטרין במגנין בין אדריאם לאוקיאנוס.

אַדְרִיב, אַדְרִיבָא ז׳, מדת היבש a dry measure | *ein Trockenmass* ב״מ פ׳ ע״ב: אדריב לעריבה; עיר׳ ק״ב ע״א: ההיא אסיתא דהוה בי מר שמואל דהוה מחזקת אדריבא.

אדריונטום עי׳ אַנְדְּרַיְנְטוֹס. תנח׳ פקודי ד׳: מתוך שאני מפיל את הבסים האדריונטוס נופל.

אַדְרִיָּנוֹס ז׳, שם קיסר רומי Hadrian, the Roman emperor | *Adrian, römischer Kaiser* דבר׳ ג׳: אדריינוס שחיק עצמות.

אַדְרְיָנִי ת׳, 1) מן העיר אדריא of the town Adria | aus der Stadt Adria ירוש׳ ע״ז פ״ב מ״א ע״ב: חרם אדרייני.
2) ז׳, נתין אדריינוס קיסר subject of Hadrian | Untertan des Hadrian איכ״ר א׳ י״ז: אספסיאני טרכיני אדרייני.

אדריכולין [אַדְרַבְלִין] ז״ר, מנגנים בעוגב organists | Orgelspieler ב״ר כ״ג: אבי כל תופש כנור ועוגב אדריכולין וכו׳.

אַדְרִיכוּתָא נ׳, דריכה treading | das Treten תרג׳ ירמ׳ נ״א ל״ג (עת הדריכה): עדן אדריכותיה.

אדריכל עי׳ אַדְרְכָל. ב״מ קי״ח ע״א: הבנאי שמסר לאדריכל אדריכל חייב.

אדרכולין עי׳ אדריכולין. ב״ר נ׳: ויהי כמצחק וכו׳ אדרכולין.

אֲדַרְכִּיאָן ז׳, שם מלך בפרס name of a Persian king | Name eines persischen Königs אסת״ר א׳ ג׳: למה קורין אותה פרס שקבלה את המלכות פרוסות וכו׳ ואחד בימי אדרכיאן.

אֲדַרְכָל ז׳, בנאי אמן architect | Baumeister ב״ר כ״ז: למלך שבנה פלטין ע״י אדרכל.

אֲדַרְכָּן שם איש a man's name | männlicher Name ע״ז י׳ ע״ב: אדרכן שמשיה לרב.

אַדְרַכְתָּא נ׳, הרשאה למלוה לרדת לנכסי הלוה writ of distress | Ermächtigung zur Beschlagnahme בכורות מ״ט ע״א: בבא בהרשאה וכו׳ לא כתבינן אדרכתא אמטלטלי.

אדר״נ אבות דרבי נתן.

אדר״ע אותיות דרבי עקיבא.

אֶדְרַע עי׳ אֶדְרוֹעָא. תרג׳ ירמ׳ ל״ב כ״א (ובזרוע נטויה): ובאדרע מרמם.

אדש״ל אינה דומה שמיעה לראיה.

אדת״ה אגב דתנא הני.

א״ה אי הכי; אפילו הכי; אומות העולם.

אהבא״ה אין הולכין בממון אחר הרוב.

אַהֲבָה ז׳, שם אמורא name of an Amora | Name eines Amoräers ר״ה כ״ט ע״א: תני אהבה בריה דר׳ זירא.

אַהֲדוּרֵי עי׳ אֲדוּרֵי. ירוש׳ בר׳ פ״ב ע״ב: אהדורי צילמיה.

אהד״ל אין הנידון דומה לראיה.

אהה״נ אי הכי השתא נמי.

אֲהוּ מה״י, ההוא he who | derjenige ירוש׳ ע״ז פ״ה ה״ה ע״א: ואהו דמרגל זיקא מעיל לרע.

אֲהוֹלִין ז״ר, אהלים tents | Zelte תוס׳ צוק׳ כלא׳ ה׳ כ״ו: המת והבהמה אהולין וכו׳.

אֲהוֹן תה״פ, אחר כך afterwards | nachher ירוש׳ תענ׳ פ״ד ס״ט ע״ב: אכלון ואהון וכו׳.

אֲהוּרָיָר, אֲהוּרְיָר ז׳, שומר הסוסים groom | Pferdeknecht מגי׳ י״ב ע״ב: בר אהורייריה דאבא; שבת קי״ג ע״ב: אהוריריה דרבי הוה עתיר משבור מלכא.

אהורמיז [אֲהוּרְמִין] ז׳, אלהי הרע של הפרסיים Ahriman, the evil principle in Parseeism | Ahriman, das böse Prinzip im Parsismus סנהד׳ ל״ט ע״א: מפלגך לעילאי דהורמיז מפלגך לתתאי דאהורמיז.

אה״ט אב הטומאה.

אֲהַיי מה״ש, איזה? which? | welcher? ירוש שקל׳ פ״ה מ״ח ע״ד: אהיי דין.

אָהִיל ז׳, שהיה באהל הטומאה ובמחיצתה staying under the same roof with an unclean object | das Verweilen mit einem unreinen Gegenstande unter einem Dach נזיר מ״ט ע״ב: על אלו טומאות וכו׳ ועל מגען ועל משאן ועל אהילן.

אֲהִילַאי שם איש a man's name | männlicher Name פסח׳ ל׳ ע״א: רבא בר אהילאי.

אֲהִינָא, אהינו נ׳, מין תמרים a species of dates | eine Dattelart חול׳ מ״ו ע״ב: אהינא סומקא; ירוש׳ ב״ב פ״ה מ״ו ע״ב: כבשה דאהינו.

אה״כ אמר הכתוב.

אהל׳ אהלות.

אֲהַל, אֲהָלָא ז׳, מין צמח saltwort | *Salzkraut* מו״ק י״ז ע״ב: במים ולא בנתר ולא באהל; תרג׳ איוב ט׳ ל׳ (והזכותי בבור כפי): ודכאית באהלא ידי.

אֲהָלוֹיֵי ז״ר, מוכרי אהלות dealer in saltwort | *Salzkrauthändler* ב״מ פ״א ע״א: הנהו אהלויי.

אֲהָלַיָא שם מקום name of a place | *Ortsname* עד׳ פ״ז מ״ד: מעשה באהליא.

אֲהָלִיּוֹת ז״ר, מחנות אהלים tents | *Zeltlager* ויק״ר א׳: היו מקיפין אותו אהליות וקסטריות.

אהמ״ט אי הכי מאי טעמא.

אה״נ אין הכי נמי; אליהו הנביא.

אֲהָן נ׳, ההוא that | *jener* ירוש׳ בר׳ פ״ו י׳ ע״א: אהן דמר.

אֲהַנְיָיתָא נ׳, הנאה, תועלת benefit | *Nutzen* כתובות ס״ז ע״ב: מקרבן אהנייתי.

אה״ק ארץ הקודש.

אה״ר אדם הראשון.

אַהֲרוֹנִית נ׳, כהנית, מגזע אהרון of aaronic (priestly) parentage | *von priesterlicher Herkunft* עירוב׳ נ״ג ע״ב: נערה אהרונית.

אהשק״ל אי הכי שפיר קשיא ליה.

אה״ת אחר התפלה.

או׳ אומר, אומרים.

אוֹ מה״ג, הוא he | *er* ירוש׳ ברכ׳ פ״ב ה׳ ע״ב: או מקשי.
(2 ההוא that | *jener* ירוש׳ ב״ב פ״ג י״ד ע״ב: באו גברא.

או גריפים [אַגְרָפוֹס] ת׳, בלתי כתוב unwritten | *ungeschrieben*. ירוש׳ ר״ה פ״א נ״ז ע״א: פרא בסיליאוס נומס או גריפס.

או לולגין [אַנְלוֹגִין] ז׳, עמוד לקריאה reading-desk | *Lesepult* תוס׳ כלים ב״ק ב׳ ג׳: או לולגין וכו׳ הכסא והספסל וכו׳.

אואדא״ח אלו ואלו דברי אלהים חיים.

אוּב ז׳, פרי גרגירי berry | *Beere* תוס׳ מעשר׳ א׳ ד׳: וכל האובין אדומים משיניצו.

אוּבְדָן ז׳, קלקול perishing | *Verderben* ירוש׳ בר׳ פ״ב ז׳ ע״ג: משום אובדן אוכלין.

אוביונות [חֲבְיוֹנוֹת] עי׳ חֲבְיוֹנָה. תוס׳ צוק׳ כלים ב׳ ב׳: הפכין והגלילין האוביונות.

אוּבִיסוֹם עי׳ אֶוֶסוֹם. תרג׳ דהי״א מ׳ ה׳ (ויון): ואוביסום.

אוּבְלָא ז׳, אבילות mourning | *Trauer* תרג׳ יב״ע בר׳ נ׳ י׳ (אבל שבעת ימים): אובלא שבעא יומין.

אוּבְלִין שם מקום name of a place | *Ortsname* עיר׳ י״א ע״ב – י״ג ע״א: מעשה בר׳ אליעזר שהלך אצל ר׳ יוסי פרידא תלמידו לאובלין.

אוּבְנְתָא עי׳ אֲבְנְתָא. ע״ז כ״ח ע״ב: באובנתא דליבא תלי.

אוּבְצָן, אוּבְצָנָא ז׳, יגיעה fatigue | *Strapaze* תרג׳ יב״ע במ׳ י״ט ב׳ (אשר לא עלה עליה עול): ולא אטרחא באובצן עיבידתא; ב״מ ל״ו ע״ב: אובצנא דהר.

אוּבְרִיזָא, אוּבְרִיזִין ז׳, זהב טהור pure gold | *reines Gold* תרג׳ תהלי׳ קי״ט קכ״ז (מזהב ומפז): מדהבא ומן אובריזא; שם מ״ד י׳ (בכתם אופיר): באובריזין דמן אופיר.

אוּבְשִׁין עי׳ אֲבָשִׁים. ירוש׳ תר׳ פ״ח מ״ה ע״ד: ענבים ואובשין.

אוֹג ז׳, מין עץ sumach | *Sumach* פאה פ״א מ״ה: ובאילן האוג והחרובין האגוזים וכו׳.

אוּגְבִין ז׳, כוס, גביע goblet | *Becher* תרג׳ ירוש׳ בראש׳ מ״ד ב׳ (ואת גביעי גביע הכסף): וית אוגביני אוגבן דכספא.

אוּגְדוֹר שם מקום בארץ ישראל a place in Palestine | *Ortschaft in Palästina* ירוש׳ ע״ז פ״ה מ״ד ע״ד: יין של אוגדור.

אוּגְדָּם שם איש a man's name | *männlicher Name* תוס׳ צוק׳ יומא ב׳ ח׳: אוגדם בן לוי היה יודע פרק בשיר.

אוגור עי׳ אָגוֹד. תוס׳ פאה ג׳ ח׳: אוגורי השום.

אוּגְיָא ז׳, ערוגה *Beet* | bed (of plants) בר׳ ו׳ ע״א: כי כסלא לאוגיא.

אוֹגֶן ז׳, שפת הכלי *Rand* | rim כלים פכ״ה מ״ז: כלי שנטמא אחוריו וכו׳ תוכו אוגנו אזנו וידיו טהורין.

אוֹגְנָא ז׳, 1) אגן *Becken* | basin תרג׳ שה״ש ז׳ ג׳ (אגן הסהר): כאוגנא דסיהרא.
2) עיגול *Kügelchen* | pellet ב״מ ס״ט ע״ב: אוגנא דקירא.

אוגנסין עי׳ בֶּן גְּנוּסִים. ילק׳ תהל׳ תתס״ג: להודיעם שהוא אוגנסין.

אוֹגַר, אוֹגְרָא ז׳, גל *Haufen* | heap תרג׳ יב״ע בר׳ ל״א מ״ו (ויעשו גל ויאכלו שם על הגל): ועבדו אוגר ואכלו תמן על אוגרא.

אוגרוי קונטא [אוֹגְדוֹיקוֹנְטָא], שמונים eighty | *achtzig* ירוש׳ ב״ב פ״י י״ז ע״ב: שטר נפיק וכו׳ אוגרוי מחיק קונטא לא מחיק א״ר הונה לר׳ שמיי פוק חמי עד ההן אהן קונטא משמש נפק ומר עם טרייאקונטא.

אוגרותא [אוֹגְדוּתָא] נ׳, הארכה | prolongation *Verlängerung* תרג׳ יב״ע דב׳ ל׳ כ׳ (וארך ימיך): ואוגרות יומיכון.

אוֹגֶרֶת נ׳, סכין בעלת פגימה כפולה a notchy *schartiges Messer* | knife חולין י״ז ע״ב: סכין וכו׳ ושאין בה אלא פגימה אחת אוגרת פסולה וכו׳ אוגרת משתי רוחות.

אוֹדָאָה, אוֹדוּתָא נ׳, תודה | thanksgiving *Danksagung* תרג׳ יונה ב׳ י׳ (תודה): אודאה; דהי״א כ׳ ג׳ (הודות): אודותא.

אודיאר עי׳ אוֹרְיָיר. טהרות פ״ז מ״ז: המניח את כליו בחלון של אודיארין.

אוֹדְיָיא נ׳, כיס *Beutel* | purse ב״מ כ״ח ע״ב: רב אמי אשכח אודייא דדינרי.

אוֹדְיָנִי נ׳, כן, בסיס *Gestell* | pedestal מו״ק כ״ז ע״א: הישן על גבי כפא על גבי אודייני גדולה וכו׳.

אודייתא עי׳ אוֹרְיָירָא. ירוש׳ שבי׳ פ״ח ל״ח ע״א: זוסימי אודייתא.

אוֹדִיתָא נ׳, 1) עי׳ אוֹדָאָה. תרג׳ תהל׳ ז׳ א׳ (שגיון לדוד): תרגומא דאודיתא לדוד.
2) הודאת בעל חוב acknowledgment of the debtor | *Eingeständnis des Schuldners* סנה׳ כ״ט ע״ב: האי אודיתא זמנין כתבינן וזמנין לא כתבינן.

אודלוגין עי׳ אוֹרְלוֹגִין. תנח׳ בוב׳ בא י״ב: למלך שהיה לו אודלוגין והיה מביט בה והיה יודע איזו שעה של יום.

אוֹדֶם ז׳, צבע האדום *Röte* | redness נדה ל״א ע״א: אביו מזריע הלובן וכו׳ אמו מזרעת האודם.

אוּדֶן, אוּדְנָא ז׳, אוזן *Ohr* | ear תרג׳ ישׁ׳ ס״ד ג׳ (לא האזינו): לא שמעת אודן; ירוש׳ שבת פ״ו ה׳ ע״ב: טב לאודנא.

אוֹדְנָא נ׳, 1) נאד *Schlauch* | skin bag ירוש׳ מעש״ש פ״ד נ״ה ע״ב: מלוי את תרתי אדניך ותרתי אודנוי דגרבא.
2) הדום, שרפרף *Schemel* | footstool תרג׳ שני אסתר א׳ ב׳: תרתין אודנוי.

אודניא עי׳ אוֹדְיָנִי. תוס׳ צוק׳ כלים ב״מ ח׳ ג׳: מיטה וישן עליה וכו׳ מפני שהיא כאודניא ארוכה.

אוֹדְרָא ז׳, מוך *Werg* | tow שבת קמ״א ע״א: לא ליהדוק איניש אודרא בפומיה דשישא דלמא אתי לידי סחיטה.

אוֹדְרָךְ, ז׳ עלי של מכתש *Stössel* | pestle תרג׳ מש׳ כ״ז כ״ב (בעלי): ובאודרך.

אודר״ע אותיות דר׳ עקיבא.

אוֹהֲלַיָּא שם מקום בא״י | a place in Palestine *Ortschaft in Palästina* זבח׳ כ״ה ע״ב: זה היה מעשה באוהלייא ובא מעשה לפני חכמים בלשכת הגזית.

אוה״ע אומות העולם.

אוֹהֲרֵי ז״ר, פחים לצוד בע״ח *Fallen* | snares גיט׳ ס״ז ע״א: מצודות חיה ועופות ודגים וכו׳ באוזלי ואוהרי וכו׳.

אוו״ב אין ולאו ורפיא בידיה.

אווגיטוס עי' אֶבְגִינוּס. ריש שהשי״ר: מלך בן מלך וכו' אווגיטוס בן אווגיטוס.

אַוְוָזָא, אַוָּז ז', עוף הבית *Gans* | goose ב״ק נ״ה ע״א: אווז ואווז הבר; גיט' פ״ו ע״א: אווזא.

אֲוַל אֲוָלָא ז', ראשית *Anfang* | beginning תרג' עמ' ז' א' (בתחלת עלות הלקש): באוול צימוח לקיש; ישי' מ' כ״א (מראש): מן אוולא.

אַוְלָם עי' אֻבְלָס. תרג' ירוש' ב״מ ל״ד ח': תחומא דאוולס דקלקאי.

אַוְנָא 1) עי' אַוְנָא. תענ' י״א ע״א: קאזיל מאוונא לאוונא.

2) שם מקום בבבל | a place in Babylonia *Ort in Babylonien* קיד' ע״ב: בגדא ואוונא.

3) גיגית *Wanne* | bath-tub שבת קנ״ז ע״ב: יתיב באוונא דמיא.

אֲוַנְכְּרֵי ז״ר, רוכלים *Hausierer* | peddlers סוכה ל' ע״א: אמר להו רב הונא להנהו אוונכרי כי זבניתו אסא מכותים וכו'.

אוונתיסאי [אַוְתֶּנְטִיסָאֵי] עי' אַוְתֶּנְטֵי. תנח' בובר וישלח ה': לא נעשיתי אוונתיסאי.

אֶוְסוֹס שם עיר באסיא הקטנה Ephesos, city in Asia Minor | *Ephesos, Stadt in Kleinasien* ירוש' מגי' פ״א ע״א ע״ב: יון אווסוס.

אוורדימס עי' וַרְדִּימוּס. ספרא אמור פ״י י״ג ק״א ע״ג: אמר רבי אוורדימס ברבי יוסי.

אַוְרִיסִי עי' אֲבְרוֹטִי. ירוש' בכורים פ״א ס״ג ע״ב: זית שמן זה אגורי ר' אמי בשם ר' יוחנן זה אווריסי.

אַוְרְקְסִין עי' אַבְרְקִין. תרג' יב״ע שמ' כ״ח מ״ב (מכנסי בד): אוורקסין.

אֲוַשׁ פ״ע, 1) השמיע קול *Geräusch* | to make noise *machen* חולי מ״ו ע״ב: ריאה דאוושי.

2) התרחב *anschwellen* | to increase ר״ה ל״ה ע״א: משום דאוושי ברכות.

אַוְתֵּינְטִין עי' אַוְתֶּנְטֵי. ב״ר ט״ז ג': פרת אוותינטין של נהרות.

אוותיננייה עי' אַוְתֶּנְטִיָּה. ב״ר י': עיקר אוותיננייה שלהם ג' ידידיה קהלת ושלמה.

אַוְתֶּנְטִי ת', מקורי, *authentisch, ursprünglich* | authentic, original פסיק' שקלים ט״ז ע״ב: שבעים אומות אוותנטיות.

אַוְתֶּנְטְיָא, אַוְתֶּנְטִיָּה נ', ממשות *Echtheit* | authenticity ב״ר כ״ה: עיקר אוותנטיא שלו לא היה ראוי להיות בימי דוד אלא בימי שאול; שהש״ר א' א': עיקר אוותנטייה שלהן ידידיה קהלת ושלמה.

אוּזְיָא נ', מנה של בשר *Fleisch-portion* | portion of meat ביצה כ״ט ע״א: אוזיא ופלגו אוזיא.

אוּזִילְתָּא נ', רשת *Netz* | net עיר' כ״ח ע״ב: אוזילתא דאיכרי.

אוּזִינְקָא ז', דמי פיצוי *Vergütung* | compensation ב״ב ו' ע״ב: שקול אוזינקא.

אוּזְלָא עי' אוּזִילְתָּא. גיט' ס' ע״ב: מצודות חיה ועופות ודגים וכו' באוזלי ואוהרי.

אוּזְמְיָאוֹת נ״ר, ציציות *Fransen* | fringes תוס' כל' ב״ב ה' בסוף: ואוזמיאות כדי לכרוך על אצבע קטנה.

אוזמל עי' אִיזְמֵל. ירוש' שבת פ״ט ט״ז ע״ד: אנשון מייתי אוזמל.

אוּזְנֵי נ', מין ירק *Portulak* | portulaca תוס' שבי' ז': עד שיכלו אוזניות של מעון.

אוזניקא עי' אוּזִינְקָא. תרג' אס' ז' ד' (בנזק המלך): באוזניקא דמלכא.

אוּזָפוּתָא נ', הלואה *Darlehen* | loan תרג' יב״ע דב' ט״ו ב' (ישה ברעהו): למתבוע אוזפותיה.

אוּזְפֵּי ז״ר, צרעות *Wespen* | wasps תרג' יב״ע ויק' י״א כ': זני אוזפי.

אוּזְרָד עי' חֻזְרָד. תוס' צוק' א' ג': היו מרכיבין תפוח על גבי אוזרד.

אוּחַדְתָּא נ', 1) מלכודת *Schlinge* | snare תרג' איוב י״ח י' (ומלכודתו עלי נתיב): ואוחדתיה עלי שבילא.

2) חידה riddle | *Rätsel* תרג׳ משלי א׳ ו׳ (וחידותם): ואוחדתהון.

אוֹחֲרִי מה״י, אחרת another | *eine andere* תרג׳ ויק׳ י״ח ט׳: איתא אוחרי.

אוֹחֲרַיָא מה״י, אחרונה the last | *das letzte* תרג׳ ירוש׳ ויק׳ י״ט ט׳ (פאת שדך): או מן אוחריא.

אוּחֲרָן, אוּחֲרָנָא מה״ג, אחר another | *anderer* תרג׳ שמ׳ כ׳ ג׳ (אלהים אחרים): אילה אוחרן; בר׳ ל״ז ט׳ (חלום אחר): חילמא אוחרנא.

אוֹטָבוּתָא נ׳, תקון ושפור improvement | *das Verbessern* תרג׳ קהל׳ ד׳ ד׳ (כשרון המעשה): אוטבות עובדא.

אוֹטֶם ז׳, 1) גוף אטום massiveness | *Massives* אהל׳ פ״ו מ״ה: טומאה בין הקורות וכו׳ רואין את הטומאה כאילו היא אוטם.

2) מסד basement | *Unterbau* מדות פ״ד מ״ו: ההיכל וכו׳ האוטם שש אמות וח׳.

3) מין אגם a kind of reed, rush | *eine Schilfart* תוס׳ צוק׳ כלא׳ ג׳ י״ד: השופה והאוטם והגמי וכל הגדילין באפר מיני דשאין ואינן כלאים.

אוטמים עי׳ אֲטִימוֹס. ב״ר ק׳: דאם אתבעית אנא קאים אוטמים.

אוטנס עי׳ טוּנָס. ע״ז ל״ט ע״א: בשעה שעולה מן הים כגון אקונס וכו׳ ואטונס.

אִוְיָא שם איש a man's name | *männlicher Name* ב״ב י״ט ע״א: ר׳ חייא בריה דר׳ אוויא.

אוֹיָם, אוֹיָם מלת הקריאה לזירוז halloo! | *Hallo!* ירוש׳ חגיגה פ״ב ע״ח ע״א: אויים אויים פתחון לי; ירוש׳ סנה׳ פ״ו כ״ג ע״ג: אוים אוים פתחון לי.

אֲוִיר, אֲוִירָא ז׳, חלל העולם air, space | *Luft, Raum* נדה ל׳ ע״ב: כיון שיצא לאויר העולם; ב״ב קנ״ח ע״ב: אוירא דארץ ישראל מחכים.

אֲוִירְטָא ז׳, אמתחת של עוברי דרכים knapsack, portmanteau | *Mantelsack* תוס׳ צוק׳ כלים ב״ב ד׳ י׳: עובי הצור ואוירטין הבאי׳ ממדינת הים.

אֲוִירְיָא שם מקום בבבל a place in Babylonia | *Ortschaft in Babylonien* שבועות כ״ד ע״ב: ורב אשי מאויריא א״ר זירא.

אוֹכָחוּתָא, אוֹכָחְתָּא נ׳, תוכחה chastisement | *Zurechtweisung, Strafe* תרג׳ יב״ע דב׳ א׳ א׳ (אלה הדברים): אלין פתגמי אוכחותא; קהל׳ ז׳ ט׳: אוכחתא מן שמיא.

אוֹכְטָא שה״מ, שמונה eight | *acht* ב״ר י״ד: מנין שהנוצר לשבעה חי וכו׳ זוטא אפטא איטא אוכטא.

אוֹכַיְיפִי נ׳, לחץ oppression | *Bedrückung* אסת״ר א׳ א׳: בני אוכייפי שהיו מרוצצין בארכוף.

אוֹכְלָא ז׳, 1) מאכל food | *Speise* יומא פ׳ ע״ב: כל אכשורי אוכלא אוכלא הוא.

2) צואה excrements | *Exkremente* תרג׳ במ׳ י״ט ה׳ (על פרשה): על אוכלה.

3) מחלת העין an eye-disease | *eine Augenkrankheit* ע״ז כ״ח ע״ב: תחלת אוכלא סוף אוכלא.

4) מרת היבש a dry measure | *ein Trockenmass* ירוש׳ סוטה פ״א י״ז ע״א: אין לי אלא סאה מביין לרבות תרקב וכו׳ ואוכלא.

5) סל basket | *Korb* נדרים פ״ג ע״א: אוכלא דקצרי.

אוֹכְלוֹזָא, אוֹכְלוֹס, אוֹכְלִים, אוֹכְלָם ז׳, המון עם crowd | *Volksmenge* תרג׳ דהי״ב י״ב כ״ב: אוכלוזין סגיעין; ירוש׳ בר׳ פ״ט י״ג ע״ג: ראה אוכלוסין בירושלים; שם סנה׳ פי״ז כ״ט ע״ב: אוכליסיא דתלמידיא; ב״ר ל״ט: החיילות והאוכלסין.

אוֹכָם, אוֹכָמָא ת׳, שחור black | *schwarz* תרג׳ ויק׳ י״ג ל״א (ושער שחור): ושער אוכם; גיט׳ ס״ח ע״א: אוכמא בחיורא וחיורא באוכמא וכו׳.

אוֹכָמוּת, אוֹכְמְתָא נ׳, שחרורית blackness | *Schwärze* תרג׳ קהל׳ י״א י׳: יומי אוכמות שער; איכה ד׳ ח׳ (משחור): אוכמתא דגלותא.

אוֹכָף, אוֹכָפָא ז׳, מרדעת saddle | *Sattel* שבת נ״ג ע״א: אוכף שעל גבי חמור; עיר׳ כ״ז ע״א: גבא דאוכפא.

אוּלָא עי׳ אֲוּלָא. תרג׳ ירמ׳ י״ז י״ב (מרום מראשון): עיל מן אולא.

אוּלְבָנָא ז׳, לבונה incense | *Weihrauch* תרג׳ שה״ש ד׳ י״א (כריה לבנון): כריה אולבנין.

אוּלָד עי׳ אוּלָר. תוס׳ צוק׳ כלים סוף ב״ב: האולד והקולמסין וכו׳.

אוּלוּ תה״פ, הכל all | *alles* פסיק׳ בובר ויהי ביום ה׳ ע״ב: בלבוש אולו מרגליטון.

אולוגין עי׳ אֵילוֹגִין. ילק׳ איוב תתקי״כ: אין הקב״ה פורע מן האומה עד שהוא קורא אולוגין שלה.

אולוותא [מוּלְוָותָא] עי׳ מוּלָא. ירוש׳ תעני׳ פ״ג ס״ו ע״ג: חמא אולוותא דרבי קיימן.

אולוכורסין [אוֹלוֹכוּרְסוֹן] תה״פ, כולו זהב all of gold | *ganz aus Gold* שהש״ר ה׳ ז׳: אנא חמיתה אולוכורסין ראיתי והנה מנורת זהב כולה.

אולוסירקא, אוֹלוֹסִרִיקוֹן תה״פ, כולו משי all silk | *reine Seide* קה״ר א׳ ז׳: מחדש לבושיהם יומא דין סימוסריקון מחר אולוסריקון; תנח׳ בוב׳ תרומה א׳: זה לוקח מטכסין וזה לוקח אולוסירקא.

אולור עי׳ אוֹלְיָיר. תוס׳ כלים ב״מ ריש פ״ב: מגרדות של אולורין.

אוליאוס [אֵילְיאוֹס] ז׳, אלהי השמש ביון Helios, the Greek sungod | *Helios, griechischer Sonnengott* שמו״ר ט״ו: סנדריאוס אם אוליאוס חמה שמה והשמש גבור נקרא וכו׳.

אוֹלְיָיר 1) ז׳, בלן bathing-man | *Badediener* שבת מ״ז ע״ב: האוליירין מביאין בלרי נשים לבי בני.

2) עי׳ אוֹלָר 2. שבת קי״ד ע״א: כלים האוליירין הבאין ממדינת הים למימרא דחיורי נינהו.

אוֹלָיַר עי׳ אוֹלְיָיר 1. תוס׳ כלים ב״ק ה׳ בסוף: של בעלי בתים וכו׳ של אולירין.

אוּלְלָא ז׳, בית הבד oil-press | *Oelpresse* ב״מ ק״ה ע״א: באתרא דמעיילן כורא באוללא וכו׳.

אולם עי׳ אַבְלָם. ירוש׳ שבי׳ פ״ו ל״ו ע״ג: אולם רבתא.

אוּלְמָא ז׳, גודל ועוז, strength, power | *Macht* *Stärke* שבת קל״ד ע״א: מאולמא לקוטנא.

אוּלְפִין, אוּלְפַן, אוּלְפָנָא, אוּלְפָנָה ז׳, למוד, תלמוד, תורה instruction; discussion; the Law | *Lehre, Diskussion, Gesetz* ב״ר פ׳: ואולפין קביל: ירוש׳ מגי׳ פ״א ע״א ע״ד: שרון ליה דלא מן אולפן; עיר׳ ס״ז ע״א: משמיה דאולפנא; ירוש׳ בר׳ פ״ו י׳ ע״ג: נישבוק אולפנה.

אוּלְצָן, אוּלְצָנָא ז׳, רעב famine | *Hunger* תרג׳ דה״ב ו׳ כ״ח: אולצן כפנא: שם ל״ב י״א (ברעב ובצמא): באולצנא ובצחותא.

אוּלָר ז׳, 1) תער הסופרים penknife | *Federmesser* כלים פי״ב מ״ח: האולר והקולמוס.

2) בגדי רחצה bathing-linen | *Badezeug* ירוש׳ שבת פ״ו ח׳ ע״ב: צניפות אולרייא.

אוֹם נ׳, 1) אם mother | *Mutter* ירוש׳ יבמ׳ פי״א י״א ע״ד: נעשה אום זכר כאום נקבה.

2) גוף, עיקר substance | *Substanz* טהרות פ״ט מ״ח: אם היה נוגע באום.

אוּמָא, נ׳, 1) שאור leaven | *Sauerteig* פסח׳ מ״ב ע״א: קומניתא דאומא.

2) אומה nation | *Nation* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ט י״ב: אומא ברירא.

אוֹמָאָה נ׳, אלה ושבועה adjuration | *Schwur* תרג׳ יב״ע ויק׳ ה׳ א׳ (קול אלה): קל אומאה.

אוֹמֶד ז׳, 1) השערה supposition | *Vermutung* סנה׳ פ״ד מ״ה: מאומד ומשמועה.

2) הערכה estimation, valuation | *Abschätzung* מנח׳ נ״ד ע״ב: תרומת מעשר ניטלת באומד ובמחשבה.

אוּמְדוֹת תה״פ, בדרך השערה on a rough calculation | *schätzungsweise* אבות פ״א מט״ז: ואל תרבה לעשר אומדות.

אוּמְדְנָא עי׳ אוֹמֶד. ב״ק מ״א ע״א: אומדנא לאו כלום הוא.

אוֹמוֹלוֹגְיָיא נ׳, שובר receipt | *Quittung* ירוש׳ כתוב׳ פ״ט ל״ג ע״ג: אין שם אומולוגייא.

אוֹמוֹלוֹגִין ז׳, פסק דין verdict | *Urteil* פסיק״ר שובה: בשר ודם כותב אומולוגין קשה ומחליפו בממון הרבה.

אוֹמוֹנְיָאָה עי' הֲמוֹנְיָא. אסת"ר א' ט"ז וכולן עשו ישראל אומוניאה ועבדו אותן.

אוּמָן ז', 1) אומן, מומחה artisan | *Meister* מו"ק פ"א מ"ח: ההדיוט תופר כדרכו והאומן מכליב.
2) בעל מלאכה workmann | *Handwerker* ב"מ פ"ו ע"א: השוכר את האומנין.
3) מקיז דם bloodletter | *Aderlasser* סנה' י"ז ע"ב: רופא ואומן וכו'.

אוֹמֶן ז', תלם שבקצה the bed bordering the field | *Randbeet* פאה פ"ד מ"ה: ונותנים פאה מכל אומן ואומן.

אוּמְנָא עי' אוּמָן. תרג' יב"ע ויק' י"ט ט' (לא תכלה פאת שדך): לא תסייפון אומנא חדא דאית בחקלך וכו'.

אוּמָנָא עי' אוּמָן. ב"מ צ"ז ע"א: טבחא ואומנא.

אומנוס עי' אֲמָנוּס. תרג' יב"ע במ' כ' כ"ב (הר ההר): לטוורוס אומנוס.

אוּמָנוּת, אוּמָנוּתָא נ', 1) מלאכה handicraft | *Handwerk* פסח' פ"ד מ"ו: שלש אומניות עושין מלאכה בערבי פסחים עד חצות ואלו הן החייטים הספרים והכובסין; ירוש' גיט' פ"ה מ"ז ע"ב: דיהבין בניהון לאומנותא.
2) משלח יד profession, trade | *Beruf* ברכות ט"ז ע"ב: שתהא תורתך אומנותנו.
3) תחבולה trick, device | *Kunstgriff* שמו"ר מ"ז: כל הצדיקים באו באומנות על הקב"ה.
4) עבודת המלכות state service | *Staatsdienst* ב"ב פ"ט מ"ד: האחין והשותפין שנפל אחד מהם לאומנות.

אוּמְצָא ז', חתיכת בשר חי a piece of raw meat | *ein Stück rohes Fleisch* פסחים ע"ד ע"ב: האי אומצא דאסמיק.

אוּמְרִיּוֹת נ"ר, ציצות fringes | *Fransen* נגע' פי"א מ"י: חלוק שנראה בו נגע מציל את האומריות שבו אפי' הן ארגמן.

אומ"ש אוכלין ומשקין.

אוּמָתָא נ', שבועה oath | *Schwur* תרג' יב"ע ויק' ה' ד': למיתי באומתא.

אוֹן ז', שטר מכירה או מתנה contract of sale, deed of donation | *Kaufbrief, Schenkungsurkunde* ב"ב קי"ד ע"ב: והוציא זה את אונו לומר שמכרת לי או שנתת לי במתנה.

אוֹן ז', פקעת skein | *Strähne* שבת פ"א מ"ו: אונין של פשתן.

אֻוְנָא ז', 1) מלון אורחים inn | *Herberge* ע"ז ס"ד ע"א: מאונא לאונא.
2) שם איש a man's name | *männlicher Name* גיט' י"א ע"א: נקים אונא וכו'.

אוּנָא ז', 1) אוזן ear | *Ohr* חולין ל"ח ע"א: לאזוזי אוני.
2) בית אחיזה handle | *Henkel* שבת ק"ח ע"ב: אונא דחצבא.
3) כנף הריאה lobe of the lungs | *Lungenlappen* חולין מ"ו ע"ב–מ"ז ע"א: ה' אוני אית לה לריאה.

אוֹנָאָה נ', 1) רמאות במקח וממכר overreaching | *Übervorteilung* ב"מ נ' ע"ב: האונאה פחות משתות נקנה מקח יותר על שתות בטל מקח.
2) קנטור והקנטה wronging | *Kränkung* ב"מ נ"ח ע"ב: באונאת דברים הא כיצד וכו' אל יאמר לו פה שאכל נבלות וטרפות בא ללמוד תורה וכו'.

אוֹנָאוּתָא נ', עושק וחמס oppression | *Bedrükkung* תרג' תהל' ע"ד כ' (נאות חמס): אונאותא.

אונדא עי' אוּדְנָא. ירוש' סנה' פ"ג כ"ג ע"ג: נסבין לה מן גו אודנה ויהבין לה גו אודניה.

אונדפי [אַנְדּוּפִּי] ז', salve, paint | *Salbe, Schminke* שבת ע"ח ע"ב: כדי לסוד אונדפי.

אוֹנָה נ', עי' אוֹן. ב"ר ע"ט: ומי כותב את האונה וכו' ומי מעיד על האונה.

אוֹנוֹ עי' אוֹנִי. 1) ירוש' ב"מ פ"א ח' ע"א: נכתבה אונו באחד בניסן ביתן הכסף בעשרה בניסן.
2) שהש"ר ב' ב': לוד לאונו.

אוֹנוֹס ז', שר ruler | *Herrscher* תרג' יב"ע שמ' י"ח מ' (כהן מדין): אונוס מדין.

אוֹנְטוֹס תה"פ, באמת really | *wirklich* ויק' ל"ג: הצדא אונטוס.

אוּנְטְלִית ב׳, לולאה slip-knot | *Schleife* תוס׳ צוק׳ כלים ב״ב ד׳ ו׳: סנדל שניטל האונטלית שבו.

אוֹנִי ב׳, 1) עי׳ **אוֹן**. ירוש׳ קיד׳ פ״א ס׳ ע״ג: לא קנה עד שעה שיכתוב אוני.

2) שם מקום בארץ ישראל a place in Palestine | *Ort in Palästina* ירוש׳ גיט׳ פ״ד מ״ו ע״א: אוני אסור אנטרים שרי וכו׳.

אוֹנְיָא, אוֹנְיָּיא מעיר אוני of the town Oni | *aus der Stadt Oni* ירוש׳ ערלה פ״א ס״א ע״א: תני ר׳ יהושע אוניא; שבת פ״א ג׳ ע״ג: תנא ר׳ יהושע אונייא.

אוֹנִימִים שם איש a man's name | *männlicher Name* תוס׳ צוק׳ מכש׳ ג׳ י״ג: אמר ר׳ יוסי אמר לי אונימים אחיו של יהושע הגרסי.

אוֹנִים עי׳ **אוֹנוֹס**. תרג׳ יב״ע שמ׳ ב׳ ט״ז (ולכהן מדין): ולאונוס דמדין.

אוֹנִיתָא ב׳, 1) עי׳ **אוֹן**. ירוש׳ תעני׳ פ״ד ס״ט ע״א: והון משלחין אוניתא.

2) עושק ולחץ oppression | *Bedrückung* ב״ב כ״ב ע״א: אוניתא דמלכא דאדום.

אונכין עי׳ **קוֹנְכִין**. תרג׳ יב״ע במ׳ ל״ח ט׳: כנשין אונכין.

אוּנְכְּלִי עי׳ **אוּנְקְלִי** 2. תוס׳ צוק׳ שבוע׳ ו׳ ד׳: ונתנו באונכלי.

אוֹנֵן ז׳, האבל לפני הקבורה mourner before the burial | *der Leidtragende vor der Beerdigung* פסחי׳ פ״ח מ״ח: אונן טובל ואוכל את פסחו בערב.

אוֹנָנָא ב׳, משק house-hold | *Haushalt* דב״ר ו׳: התחילה לערב אוננא של מלך.

אוֹנֶס, אוֹנְסָא ז׳, כפיה והכרח compulsion | *Zwang* יבמ׳ פ״ו מ״א: בין באונס בין ברצון; גיט׳ ל״ד ע״א: אי משום אונסא וכו׳.

אוּנְפִילִי ז׳, **אוּנְפְּלִי** ב׳, עי׳ **אוּנְקְלִי** 2. תוס׳ כלים ב״מ ה׳ י״: האונפיל והתמחוי שנחלקו וכ׳; שבוע׳ מ״ה ע״א: ונתתו באונפלי.

אוּנְקָא 1) עי׳ **עוּנְקָא**. שבת ק״מ ע״ב: אונקא דאית ביה תלתא מיני בישרא.

2) עי׳ **אוּנְקִי**. איכ״ר א׳ א׳: אונקא וכו׳ פלג אונקא.

אונקולמוס עי׳ **אֵיקוֹנָמוֹס**. תוס׳ ב״ב ג׳ ה׳: סנטר מכור אונקולמוס אינו מכור.

אוּנְקוֹס ז׳, משא burden | *Last* תנח׳ תרומה י״א: מעונות כל אותו אונקוס של מים.

אוּנְקִי עי׳ **אוּנְקְלִי** 1. תוס׳ כלים ב״מ ב׳ ד׳: יש בו אונקיות ואין בו אונקלאות וכו׳.

אוּנְקִי, אוּנְקִיָא ב׳, אגורה, דבר מועט ounce | *Unze* ירוש׳ תעני׳ פ״ד ס״ה ע״ג: אין כל דור ודור שאין בו אונקי אחת מחטיו של עגל; ב״ר י״ז: אם הפקיד אדם לידך אונקיא של כסף וכו׳.

אונקים עי׳ **אוּנְקוֹס**. ב״ר י״ב: כל האונקים הזה בשביל מה.

אוּנְקְלָא עי׳ **אוּנְקְלִי** 1. תרג׳ איוב מ׳ כ״ו (אגמון): אונקלא.

אוּנְקְלָה עי׳ **אוּנְקְלִי** 4. ירוש׳ יומא פ״ו מ״ג ע״ד: והלבישו אונקלה.

אוּנְקְלוֹס מתרגם התורה לארמית the Aramean translator of the Bible | *der aramäische Übersetzer der Bibel* מגי׳ ג׳ ע״א: תרגום של תורה אונקלוס הגר אמרו וכו׳.

אוּנְקְלִי ב׳, 1) וו, יתד hook | *Haken* כלים פי״ב מ״ב: אונקלי דרגש טמאה ושל נקליטין טהורה.

2) כיס, צרור purse | *Beutel* תוס׳ מעש״ש ד׳ ט׳: ובין שהוא בו באונקלי.

3) מחלת הלב a disease of the heart | *eine Herzkrankheit* ע״ז כ״ט ע״א: מעלין אונקלי בשבת וכו׳ מאי אונקלי אסטומכא דליבא.

4) מין בגד קצר a short dress | *kurzes Kleid* מו״ק כ״ד ע״א: מטייל באונקלי בתוך ביתו.

אונקליטין עי׳ **אַנְקְלִיטוֹן**. תנח׳ תזריע ד׳: הוא מתיירא ממי שהוא גדול ממנו אונקליטין לקומוס קומוס מתיירא מן הפרכוס הפרכוס מתיירא מן המלך.

אונקליסיא עי׳ **אַנְקְלִיטוֹן**. תוס׳ צוק׳ ב״מ א׳ ז׳: שובר וכו׳ גט שחרור וכו׳ אונקליטיא.

אונקנוס עי' אוּנְקוֹס. תנח' תרומה י"א: אונקנוס של אש.

אוסאי עי' מוּסְיָיא. תרג' תהל' ק"כ ה' (גרתי משך): אתותבית עם אוסאי.

אוֹסִי נ', פה mouth | Mund חולין ס"ז ע"ב: מינם ביים כוורא ועיילי באוסייה.

אוֹסִי, אוֹסְיָא נ', אחוזה possession, estate | Gut ב"ר מ"ט: למלך שנתן אוסי לאוהבו; ירוש' תעני' פ"ד ס"ט ע"א: דאת בעי מזבנא אוסיא דילך.

אוֹסְיָא שם שד name of a demon | *Name eines Dämons* פסח' קי"א ע"ב: אגרת אזלת אוסיא בלוסיא.

אוסיא עי' מוּסְיָיא. תרג' דהי"א א' ה' (ומשך): ואוסיא.

אוסל עי' אֲסַל. תוס' כלים ב"מ ז' ט': והאוסל שיש בו בית קבול.

אוֹף מה"ח, גם too | *auch* תרג' יב"ע ב"מ ט"ז י"ג (גם השתרר): אוף אתרברבא.

אופטיא עי' אִיפַּטְיָא. במ"ר א' א': אי זה חודש אי זה שנה אי זה אופטיא.

אוֹפִי נ', טיב, טבע character | *Beschaffenheit* ירוש' שקל' פ"א מ"ה ע"ב: אין אתה יכול לעמוד על אופי של אומה הזאת.

אוֹפֵי נ"ר עי' אוּפְּתָא. חול' ק"ה ע"א: פתבא דאופיא.

אוֹפְיָא נ', קצף שעל פני מים froth | *Schaum* חול' ק"ה ע"ב: הא דלא שתי אופיא משום מאיסותא.

אוֹפְיוֹן ז', מיץ פרג opium | *Opium* ירוש' ע"ז פ"ב מ' ע"ד: אהן אופיון סכנה.

אוּפְּיֵי נ"ר עי' אוּפְּתָא. גיט' ס"א ע"א: קא שדי אופיי.

אוֹפִיכֵי נ', ערובה hostage | *Geisel* איכ"ר ג' י"ג: בני אשפתו וכו' בני אופיכי בני אמורים.

אופימטטאטא ז"ר, תקנות orders, edicts | *Verordnungen* שמו"ר כ"ח: למלך שביקש לעשות אופימטטאטא חוץ מדעתו של אפרכוס.

אוֹפִיתָא עי' אוֹפִי. ב"ר י"ד: נשמה זו האופי דברייתא אמרין האופיתא טבא.

אוּפְכֵי עי' אַפּוּכֵי. ב"ר מ"ב: נטלו ישראל אופכי.

אוּפְסִים [קוּפְסִים] עי' קוּפְסָא. מכי' שמ' ט"ז י"ג: שאינו יורד אלא על הכלים וכו' אלא על האופסים.

אופסנון, אופסנין עי' אַפְסַנְיָא. תנח' כוב' צו א': ראה אותו טבח שהיה מסתכל בבשר א"ל מרי כבר שלחתי אופסנין לביתך; ילק' ויק' תע"ט: כבר שלחתי אופסנון לביתך.

אוּפְתָּא נ', מצבת העץ tree-trunk | *Baumstumpf* סוכ' ל"ב ע"א: כפת תמרים וכו' ואימא אופתא.

אוּץ ת', צפוף ודחוק close, tight | *dicht* תוס' מקוא' ו' ח': והטבעות אוצין חוצצין רפין אין חוצצין.

אוּצְיָא נ', ערוגה bed of plants | *Beet* ב"ב מ"א ע"ב: תרתי אוצייתא.

אוציטילין עי' אִצְטְלָא. תרג' יב"ע דב' ל"ד ו': ואוציטילין חוורין.

אוקומיני [אֵיקוּמֵינֵי] נ', עולם ומלואו universe | *Weltall* קה"ר ו' ג': מהו היקום וכו' אוקומיני.

אוקוניא עי' קִינוּנְיָא. דב"ר ד' ד': אוקוניא מהלכת לפני האדם.

אוֹקְטוֹר עי' אַקְטוֹר. תרג' יב"ע שמ' י"ד ה': ותנון אוקטוריא וכו'.

אוקיא עי' אוּנְקְיָא. שמו"ר מ"ג ב': אין דור ודור שאינו נוטל אוקיא ממעשה העגל.

אוֹקְיָאנוֹס ז', ים התיכון Mediterranean | *Mittelmeer* ב"ר י"ג: ממימי אוקיאנוס.

אוקיי עי' אוֹקְיָינוֹס. שהש"ר ז' ה': כיצד נעשה להם האור וכו' כמין אוקיי.

אוֹקְיָינוֹס עי' אוֹקְיָאנוֹס. ב"ר ל"ב: ברחו לים הגדול לאוקיינוס.

אוֹקִימוּתָא נ', קימה rising | *das Aufstehen* תרג' תהל' קל"ט ב' (שבתי וקומי): אותבותי וכו' ואוקימותי.

אוֹקְיָנוֹס עי' אוֹקְיָאנוֹס. ירוש' חלה פ"ד ס' ע"א: מנחל מצרים ועד אוקינוס.

אוקנוס עי' אֹיקְנוֹס. תנח' בוב' מקץ ט': אין את משאלת אלא לאדם אוקנוס, הקב"ה יתן את החכמה לטיפשין.

אור עי' עוֹר. ירוש' ע"ז פ"ב מ' ע"ד: אור דשערין.

אוֹר ז', — 1) אש *Feuer* | fire ב"ק פ"ו מ"ד: אחד הביא את האור ואחד הביא את העצים.

2) ערב *Abend* | evening פסח' פ"א מ"א: אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר.

אוֹרָאָה נ', הוראה *Belehrung* | teaching תרג' יחז' ז' כ"ו (ותורה תאבד מכהן): ואוראה תפסוק מכהן.

אוֹרְבָּא ז', נדבך, שכבה | layer (of the building) *Schicht* ב"ב ג' ע"א: והאי טפח יתירא לביני אורבי הוא.

אוֹרְבִּינָא ז', סרפד *Nessel* | nettle תרג' שני אס' ב' ז': חלף אורבינא יסק אסא.

אוֹרְבָּן ז', ערבה *Weide* | willow סנה' פ"ב ע"ב: בין קני לאורבני.

אורגולין עי' אוֹרְלוֹגִין. ילק' שמ' ק"צ: למלך שהיה לו אורגולין והיה מביט בה ויודע איזו שעה ביום.

אורגטים [אֻרְגָּטִים] ז', פועל *Arbeiter* | worker תנח' ב' הוספה קורח כ': ועשה אותו אורגטים שנאמר כי עבודת הקודש עליהם בכתף ישאו.

אורדא עי' אוּרְדָא. קיד' י"ב ע"א: זוודא דאורדי.

אוּרְדִילָא ז', מין פטריה *Morchel* | morel פסח' קי"ט ע"א: אורדילאי לי וגולייא לאבא.

אוּרְדָּךְ ז', מקל *Knüppel* | cudgel תרג' משלי כ"ז כ"ב (בעלי): ובאורדך.

אוּרְדְּעָה נ', צפרדע *Frosch* | frog קהל"ר ה' ח': חמא חדא אורדעה טעונה חד עקרב.

אוּרְדַּעְנָה נ', מחלת הלשון a disease of the tongue | *eine Zungenkrankheit* ירוש' שבת פי"ד י"ב ע"ב: הדה אורדענה סכנה.

אוֹרוֹלוֹגִין ז', מורה השעות, שעון | time-piece *Uhr* פסיק"ר פט"ו החודש: למלך שהיה לו אורוגלין וכיון שעמד בנו מסר לו אורולוגין שלו.

אוֹרוֹסְטִי ז', יין שושנים *Rosenwein* | rose-wine ירוש' שבי' פ"ז ל"ז ע"ב: אורוסטי שרי.

אוֹרְוָר עי' אוֹרְיָיר. ירוש' ב"ב פ"ד י"ד ע"ג: המוכר את המרתף מכר וכו' ובית האורורין.

אוֹרֶז, אוֹרְזָא ז', מין תבואה *Reis* | rice שבי' פ"ב מ"ז: האורז והדוחן וכו'; ירוש' שבת פ"ג ו' ע"ב: פינכא דאורזא וכו' פינכא דגריסא.

אוֹרְזִילָא ז', 1) עופר האילה the young of the gazelle | *das Junge der Gazelle* במ"ר י"א: אורזילא דאיילתא.

2) מטה תלויה *Hängematte* | hammock עיר' כ"ה ע"ב: דעבידא כי אורזילא.

אוֹרְזָנָא, אורזרא, נ', פרי הארז cedar-fruit | *Zedernfrucht* ירוש' מעש"ש פ"ב נ"ג ע"ב: אילין אורזנייה וגמזוזינייה; שבי' פ"ג ל"ד ע"ב: גמרייה ואורזורייה.

אוֹרַח, אוֹרְחָא ז', דרך, מנהג way, custom, manner | *Weg, Art* יומא ל"ז ע"א: אורח ארעא; גיט' כ"ט ע"א: אורחא דמילתא.

אור"י אומר רבנו יצחק.

אורי [אוּרְיָה] עי' עוֹר. ירוש' שבי' פ"ג ל"ד ע"ד: אנא חמית משך דחיוי עבד אורי וכו'.

אוּרִי שם אמורא *Name eines Amoräers* | name of an Amora ירוש' ברכ' פ"ב ד' ע"א: ר' הונא ר' אורי.

אוֹרְיָא נ', ספר תורה *Thorarolle* | scroll of the Thora ירוש' יומא פ"ז מ"ד ע"ב: כד היא חדא אוריא.

אוֹרְיָא נ', 1) אוצר של תבואה *Speicher* | granary תוס' צוק' עיר' ו' ד': והאוריאות והאוצרות.

2) אורוה, רפת *Stall* | stable מו"ק י' ע"ב: למבני אוריא.

אוּרִיאֵל ז', שם מלאך *ein Engelname* | name of an angel במ"ר ב': ארבעה מלאכים מיכאל גבריאל אוריאל ורפאל.

אוֹרְיָאן עי' אוֹרַיְיתָא. שבת כ"ח ע"ה: בריך רחמנא דיהיב אוריאן תליתאי לעם תליתאי וכו'.

אוֹרְיָה נ׳, מערב *Westen* | West ב״ב כ״ה ע״א: שכינה במערב דא״ר אבהו מאי אוריה אויר יה.

אוֹרְיוֹן שם איש *männlicher Name* | a man's name ירוש׳ שבת פ״י י״ב ע״ד: יצחק בר אוריון.

אוֹרְיָזָא עי׳ אוֹרְזָא. תרג׳ יב״ע במ׳ ט״ו י״ט: אוריזא ודוחינא.

אוֹרְיָיא עי׳ אוֹרַיְיתָא. ירוש׳ ב״ב פ״ה ט״ז ע״א: בעי מישמע מילה דאורייתא.

אוֹרְיָיא נ׳, עי׳ אוֹרְיָא. תרג׳ דהי״ב ל״ב כ״ח (מסכנות): אורייאות; שם ט׳ כ״ה (אריות): אוריין.

אוֹרְיָין 1) נ׳ עי׳ אוֹרַיְיתָא. גיט׳ ל״א ע״ב: נקום מקמיה דבר אוריין הוא.

2) שם איש *männlicher Name* | a man's name אסת״ר א׳: אבא אוריין.

אוֹרְיָיר עי׳ אוֹלְיָיר. ירוש׳ ב״ב פ״ד י״ד ע״ג: מקום האוריי״ר.

אוֹרְיָירָא ז׳, שומר האוצר *Magazinverwalter* | store-keeper ירוש׳ ב״ב פ״ד י״ד ע״ג: מקום האורייר; תרג׳ דהי״א כ״ז כ״ה (על אוצרות): אוריירא.

אוֹרַיְיתָא נ׳, 1) תורה *Lehre* | the Law תענ׳ ד׳ ע״א: אורייתא קא מרתח ליה.

2) ספר תורה *Gesetzesrolle* | scroll of the Thora ירוש׳ סוטה פ״ז כ״ב ע״א: תמן מייבלין אורייתא גבי ריש גלותא.

אוֹרִיכוֹת שם מקום בבבל *Ort in Babylonien* | name of a place in Babylonia יומא י׳ ע״א: ארך זו אוריכות.

אוֹרִיכוּתָא נ׳, **אוֹרְכָא** ז׳, **אוֹרְכוּתָא** נ׳, אורך *Länge* | length תרג׳ תהל׳ צ״א ט״ז (אורך ימים): אוריכות יומין; שבת ק״מ ע״ב: טונא כי טונא ואורכא ממילא; תרג׳ דב׳ ל׳ (ואורך ימיך): ואורכות יומיך.

אוֹרְכָנִים שם איש *männlicher Name* | a man's name ירוש׳ יבמ׳ פ״ח ח׳ ע״ד: כבנו של אורכנים.

אורכתא עי׳ אַדְרַכְתָּא. ב״ק ע׳ ע״א: לא כתבינן אורכתא אמטלטלי.

אוֹרְלוֹגִין עי׳ אוֹרוֹלוֹגִין. ירוש׳ ר״ה פ״א נ״ז ע״ב: מלך שהיה לו אורלוגין.

אוֹרְנָא ז׳, אורן *Lorbeerbaum* | laurel-tree תרג׳ ישׁ׳ מ״ד י״ד (נוטע אורן): נצב אורנא.

אוֹרְנָס ז׳, מנור אורגים *Spindel* | spindle שבת צ״א ע״ב: קס״ד בצררי וכו׳ הכא במאי עסקינן באורנסי.

אוֹרְעֵי, אוֹרְעִיתָא נ׳, צרעה *Hornisse* | hornet ירוש׳ שבת פ״א ג׳ ע״ב: תולעתא דסוסיא מתעבדא אורעי; תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ג כ״ה (ושלחתי את הצרעה): ואשדר ית אורעיתא.

אורקטין עי׳ אֲוֹרַקְסִין. תרג׳ יב״ע ויק׳ ו׳ ג׳ (ומכנסי בד): ואורקטין דבוץ.

אוֹרְשִׁינָה ז׳, העוף חול *Phönix* | phoenix סנה׳ ק״ח ע״א: אורשינה אשכחיה אבא דגני בספנא דתיבותא.

אור״ת אומר רבנו תם.

אוֹרְתָא נ׳, ערב *Abend* | evening פסח׳ ב׳ ע״א וע״ב: אור אורתא.

אוּשׁ, אוּשָׁא ז׳, יסוד *Fundament* | foundation ב״ק נ׳ ע״א: חופר לאושין; תרג׳ שה״ש ח׳ ט׳ (חומא): כאושא.

אוּשָׁא שם עיר בגליל *Stadt in Galiläa* | town in Galilee ר״ה ל״א ע״א וע״ב: גלתה סנהדרין וכו׳ ומירושלים ליבנה ומיבנה לאושא וכו׳.

אוּשְׁטוּת יְדָא נ׳, רכוש, קנין *Erwerb* | acquisition תרג׳ דב׳ י״ב ז׳ (משלח ידכם): אושטות ידכן.

אושי עי׳ קוֹשִׁי. ירוש׳ מגי׳ פ״א ע״א ע״ב: שתים בשופי ואחת באושי.

אוּשְׁכָּף ז׳, מין ארבה *eine Heuschreckenart* | a species of locust חול׳ ס״ה ע״ב: סלעם וכו׳ להביא את האושכף.

אוּשְׁכָּפָא ז׳, סנדלר, רצען *Schuster* | shoemaker שבת קי״ב ע״א: קשיא סנדל אסנדל וכו׳ בדאושכפי וכו׳.

אוּשְׁלָא 1) עי' חוּשְׁלָא. יומא ע"ט ע"א: לחה שיבולת מיקרי שלא בקליפתא אושלא מיקרי.
2) עי' אַשְׁלָא. תרג' דהי"א א' כ': אושליא.

אוֹשַׁעְיָא שם אמורא | *Name eines Amoräers* | name of an Amora בכ' י"ח ע"ב: אמר רב אושעיא.

אוּשְׁפַּזְתִּי שם אשה | *Frauen-name* | a womans name תעני' כ"ד ע"ב: ר' נחמן בר אושפזתי.

אוּשְׁפִּיז, אוּשְׁפִּיזָא ז', אכסניא | *Gasthaus* | inn מגי' כ"ו ע"א: בעלי אושפיזין נוטלין אותן בזרוע; גיטי' מ"ד ע"ב: אית ליה אושפיזא בארעא דישראל.

אוּשְׁפִּיזָא· אוּשְׁפִּיזִיכְנָא, אוּשְׁפִּיזְכָן ז', בעל אכסניא | *Gastwirt* | innkeeper עירו' נ"ג ע"ב: הוה שאיל באושפיזא; סנה' ז' ע"ב: אושפיזיכניה דרבי; מגי' כ"ו ע"א: נעשה אושפיזכן לשכניה.

אוֹשַׁר עי' אֶפְשַׁר. תרג' יב"ע ברי' י"ח ב': ארום לית אושר למלאכא דשיריתא וכו'.

(אות) נֵאוֹת נפ', נהנה | *geniessen, benutzen* | to enjoy, to use ברי' פ"ח מ"ו: עד שיאותו לאורו.

אוֹת 1) ז', סימן | *Abzeichen* | sign כלא' פ"ט מ"ו: אותות הגרדין.
2) ציון של כתב | *Buchstabe* | letter שבת פ"ז מ"ב: הכותב שתי אותיות.

אוֹתְבוּתָא נ', ישיבה | *das Sitzen* | sitting תרג' תהלי ב' (שבתי וקומי): אותבותי ואוקימותי.

אוֹתוֹ מה"ג, הלה, ההוא | *derjenige, jener* | that גיטי' נ"ו ע"ב: אותו רשע.

אוֹתוֹנִין ז', בד דק | *feine Leinwand* | choice linen שהש"ר ג' י"א: למלך שהיה לו אותונין נאה.

אוּתְיָא נ', תנשמת | *Eule* | owl תרג' יב"ע ויק' י"א י"ח (ואת התנשמת): וית אותיא.

אוּתְיוּם עי' הֶוּתְיאוֹס. נדה פ"ב מ"ב: נמצא על שלה אותיום טמאין.

אַוְתֶּנְטֵי עי' אַוּתֶנְטֵי. ויק"ר ב' ד': משבעים אומות אותנטיאות.

אזגור עי' איזגדר. כתובי' ס"א ע"א: אזגור מלכא.

אַזְהָרָה נ', התראה, איסור | *Verbot, Warnung* | prohibition, warning כתובי' מ"ו ע"א: אזהרה לבית דין שלא יהא רך לזה וקשה לזה.

אזוא"ן אחד זה ואחד זה.

אָזֵי פ"י, הסיק | *heizen* | to heat ירושי' תרי' פ"ח מ"ו ע"ג: ההיא בי בני אזייה שבעה יומין.

אָזִיל ת', פחות ובטל | *gering* | inferior ירושי' ברי' פ"ח י"ב ע"א: הא אזילא ההיא דרב ושמואל?

אַזְכָּרָה נ', 1) הזכרה | *das Erwähnen* | mentioning ירושי' מגי' פ"ג ע"ד ע"ג: שתהא אזכרתן קודם לעשייתן.
2) שם הקודש | *Gottesname* | God's name שהש"ר א' ד': התינוק מדלג על האזכרה.

אָזַל פ"ע, 1) הלך | *gehen, fortgehen* | to go, to go away שבת קט"ז ע"א: אזלא כתב אזלה ליה קדושתיה.
2) טוה | *spinnen* | to spin ב"מ כ"ד ע"ב: קיבורא דאזלי ביה אזליי.

אַזְלוֹיָא, ז' אורג | *Weber* | weaver ב"ח כ"ד ע"ב: קיבורא דאזלי ביה אזלויי.

אָזְלַיָּא ז"ר, נוזלים, גלים | *wellen* | waves תרג' שמ' ט"ו ח' (נוזלים): אזליא.

אזמאזמא [אֵיזְמָא] ז', מין ירק | *ein Kraut* | a herb תוס' כלא' א' י"א: אין מרכיבין כשות ע"ג אזמאזמא.

אִזְמוֹרַד ז', מין אבן טובה | *Smaragd* | emerald תרג' יב"ע שמות כ"ה י"ח (נפך): אזמורד.

אִזְמֵל ז', סכין | *Messer* | knife כלים פי"ג מ"ד: המעצד והאזמל והמפסלית והמקדח.

אִזְמַרְגְּדָא ז', מין אבן טובה | *Smaragd* | emerald תרג' איוב מ"ב י"ד: יקר אפהא היך אזמרגדא.

אָזַן פ"ע, הזדיין | *sich bewaffnen* | to arm o. s. תרג' ישי' ל"ג ד': ואזן במאני זינא.

אֲזָנִיָּה נ', מין צמח | *Portulak* | portulaca תוס' צוק' שבי' ז': עד שיכלו אזניות.

אותניתא עי' כִּיתָנִיתָא. ירוש' סנה' פ"ב כ' ע"ג: נפק לְגבי לבוש אותניתיה.

אָזָא עי' אָזֵי. תרג' ישי' מ"ד ט"ו (השיק ואפה): אזא ואפא.

אָזַק פ"י, הדק, קשר to tie round | *umbinden* קה"ר ח' א': אזיק לרישי.

אזק"ש אחר זמן קריאת שמע.

אז"ת אחר זמן תפילה.

אִזְתָּווֹרָא נ', כרע, רגל foot | *Fuss* תרג' יב"ע שמות כ"ה י"ב (ארבע פעמותיו): ארבע אזתוורוי.

אָח מה"ק, 1) לצער alas! | *Ach!* מגי' י"א ע"א: אחשורוש וכו' כל שזוכרו אמר אח לראשו.

2) לשמחה oh! | *O!* תרג' ישי' מ"ד ט"ז (האח חמותי): אח שחינית.

אח"א ארבעים חסר אחת.

אַחָא ז', שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ערכ' כ"ב ע"ב: ואמר ר' אחא שר הבירה מעשה בא לפני ר' יצחק נפחא לאנטוכיא וכו'.

אַחְבָּא ז', אחי האב, דוד uncle | *Oheim* תרג' ירמ' ל"ב ז' (דודך): אחבוך.

אחב"ב אינו חייב בבל יראה.

אַחַד — אַחַד . . . וְאַחַד בין . . . בין, גם זה וגם זה both . . . and | *sowohl . . . als auch* תמורה ב' ע"א: אחד אנשים ואחד נשים.

אֲחַד פ"י, 1) אחז, תפס to overtake | *überfallen* פסח' קי"א ע"ב: אחדא ליה רוח.

2) סגר to lock up | *verschliessen* סנה' כ"ו ע"א: אחדא לדשא.

אִתְאֲחַד אתפ', 1) נאחז to be seized | *erfasst werden* תרג' יחז' י"ט ד' (בשחתם נתפש): בסריגתהון אתאחד.

2) נסגר to be locked up | *verschlossen werden* תרג' ישי' מ"ה א' (ושערים לא יסגרו): ותרעין לא יתאחדו.

אַחְדָא נ', מסגר locking up | *Verschluss* תרג' מש' י"ח י"ט: (כבריח ארמון) ואחדא היך סוכרא דתוסנא.

אַחְדְּבוֹי ז', שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* חול' קי"ג ע"ב: בעא מיניה רב אחדבוי בר' אמי מרב.

אָחָה פ"י, איחד, חיבר to join | *vereinigen* במ"ר י"ג: שיהיו אחויים אצלו.

אִחָה פיעל, 1) כנ"ל. ב"ר ל"ט: אברהם שאיחה את כל באי העולם.

2) תפר to sew together | *zusammennähen* סנה' פ"ז מ"ח: וקורעין ולא מאחין.

הִתְאַחָה התפ', 1) התחבר ע"י תפירה to be sewn together | *zusammengenäht werden* מו"ק כ"ו ע"א: ואלו קרעין שאין מתאחין.

2) התאחד to join | *sich vereinigen* שה"ש ה' ב': שנתאחו לי במצרים.

אֲחוּדְּתָא נ', אחוזה possession, property | *Besitz* תרג' במ' כ"ז ז' (אחוזת נחלה): אחודת אחסנא.

אַחְוָה נ', אהבת אחים brotherhood | *Brüderlichkeit* ויק"ר ב': לשון חבה ולשון אחוה ולשון רעות.

אַחְוִינָא ז', קליפת העץ bast | *Bast* שבת כ' ע"ב: אידן אחווינא.

אַחֲוָוִיתָא עי' אַחֲוָיְתָא. תרג' תהל' קי"ט כ"ג (בחוקיך): באחווית גזירתך.

אַחֲוָנָא ז', 1) מספוא food | *Futter* ירוש' בר' פ"ו י' ע"א: הב אחוונא לתוריא.

2) עי' אַחְוִינָא. שבת כ' ע"א: והאח לפניו מבוערת מאי אח אמר רב אחווינא ושמואל אמר עצים שנדלקו באחוונא ההוא דאמר להו מאן בעי אחוונא אשתכח ערבתא.

אַחֲוָיְתָא נ', לקח, תורה precept, insruction | *Lehre* תרג' תה' מ"ט ב': שמעו אחויתא דא.

אחום עי' אַחִים. תוס' מנח' ט' ב': כפר אחום.

אַחוּנָא ז', **אֲחוּנִיתָא** נ', שזיף plum | *Pflaume* ירוש' בר' פ"ו י' ע"ב: פרגן אחוניא וקפלוטין וכו' נברך על קפלוטה די פטר אחוניתא וכו'.

אֲחוֹרֵי עי' אוֹחֲרֵי. ירוש' מגי' פ"ב ע"ד ע"א: זכנין להון אחורי.

אָחַז — **אָחַז אֶת הָעֵינַיִם** תעתע, עשה בלהטים to deceive by trickery | *vortäuschen, vorgaukeln* סנה׳ ס״ה ע״ב: מעונן זה האוחז את העינים.

הֶאֱחִיז הפ׳, הדליק to kindle, to light | *anzünden* שבי׳ י״ט ע״ב: מאחיזין את האור.

אחז״ל אמרו חכמינו זכרונם לברכה.

אחז״ת אחר זמן תפלה.

אֲחִידָה נ׳, לכידה conquering, conquest | *Eroberung* מגי׳ ו׳ ע״א: זו קסרי בת אדום וכו׳ וכשגברו מלכות בית חשמונאי ונצחום היו קורין אותן אחידת מגדל שיר.

אֲחְיוּתָא נ׳, תחיה resurrection | *Auferstehung* תרג׳ זכ׳ ג׳ ז׳: ואחיות מיתיא.

אֲחִיזָה נ׳, 1) תפיסה ביד seizing | *das Anfassen* שבי׳ קנ״ו ע״ב: כל כסויי הכלים שיש להם בית אחיזה.
2) בולמוס congestion | *Andrang* ירוש׳ תר׳ פ״ה מ״ו ע״ב: אחיזת דם.

אֲחִיזַת עֵינַיִם, מעשה להטים, תעתוע trick, delusion | *Gaukelei* ירוש׳ חולין סוף פ״ז, כ״ה ע״ד: אין אכלת מינה מעשה הוא ואי לא אחיזת עינים הוא.

אַחַי, אֲחִיָּה שמות אמוראים names of Amoraim | *Namen von Amoräern* קיד׳ כ״ב ע״ב: אמר רב אחא בר אדא דמן אחא; מו״ק כ׳ ע״ב: ר׳ חייא לחוד ור׳ אחיה לחוד.

אֲחִילוּ נ׳, צמרמורת, קדחת ague | *Schüttelfrost* גיט׳ ע׳ ע״א: הממלא כרסו מכל דבר אחזתו אחילו.

אֲחִים שם מקום name of a place | *Ortsname* מנח׳ פ״ה ע״א: כפר אחים.

אֲחִינִית ע׳ **אֲחוּנָא**. ירוש׳ דמאי פ״ב כ״ב ע״ד: אחיניות הבכורות.

אח״כ אחר כך.

אַחְלָה ע׳ **חִילוּל**. סנה׳ ס״ו ע״ב: אם תחלת אחלתה בזנות וכו׳.

אֲחְמִיתָא ז׳, ארגז box | *Kasten, Kiste* תרג׳ אס׳ א׳ ד׳: אחמיתין דנחשא.

אַחְמַר ז׳, אודם, מין אבן טובה ruby | *Rubin* תרג׳ שה״ש ה׳ י״ד: ראובן גליף על אחמר.

אח״ס בט״ע. אלף־בית מוחלף a permutation of the alphabet | *eine Permuation des Alphabets* שבת ק״ד ע״א: אח״ס בט״ע גי״ף וכו׳.

אַחְסָנָא, אַחְסַנְתָּא נ׳, אחוזה possession, property | *Besitztum* תרג׳ ויק׳ י״ד ל״ד (לאחוזה): לאחסנא; ב״ב קל״ג ע״ב: עבורי אחסנתא.

אָחַר פ״ע, נהג בשגעון to be frantic, mad | *wüten* ב״ב צ״ג ע״א: גמל שהיה אוחר בין הגמלים ונמצא אחד גמל מת חייב בידוע שזה המיתו.

אַחְרַאי, ת׳ חייב באחריות responsible | *verantwortlich* ירוש׳ שבוע׳ ריש פ״ה: אחראין וערבאין זה לזה.

אַחְרָיוּת נ׳, ערובה והתחייבות bail, security | *Garantie, Bürgschaft* ב״מ פ״א מ״ו: מצא שטרי חוב אם יש בהן אחריות נכסים וכו׳.

אַחְרָיוּתָא נ׳, אחרית, עתיד future | *Zukunft* תרג׳ ירוש׳ דב׳ ל״ב כ״ט (לאחריתם): באחריותא.

אַחְרָיָא ת׳, 1) אחר the other | *der andere* ירוש׳ פסח׳ פ״א כ״ח ע״ב: ר׳ יושוע אחרייא.
2) אחרון the last | *der letzte* ירוש׳ ברי׳ פ״ב ה׳ ע״ב: פירקא אחרייא.
3) אחראי responsible | *verantwortlich* ירוש׳ מעש׳ פ״ה נ״א ע״ד: ואינו אנו אחריין לרמיין.

אַחְרִינָא מה״ג, אחר another | *ein anderer* ביצה י׳ ע״ב: הני אחריני בינהו.

אַחְרִיתִי מה״ג, אחרת another | *eine andere* עיר׳ כ״ג ע״א: מילתא אחריתי.

אַחְרָן ע׳ **אוֹחְרָן**, שהש״ר ד׳ י״ב (אלהים אחרים): אלה אחרן.

אחרנא [אוֹחֲדָנָא] ז׳, קנין ורכוש possession | *Besitz* תרג׳ משלי כ״ז כ״ד (כי לא לעולם חוסן): דלא לעלם הא אחרנא.

אֵט ז׳, את, כלי המעדר plough-share | *Pflugschar* ירוש׳ שבת פ״ח׳ ע״ב: וכתתו חרבותם לאתים—לאטין.

(אטא) אַיְתִי אפ׳, הביא to bring | *bringen* קהל״ר ג׳ ח׳: אייתי לי מה דירבע עלוי.

אַטְבָּא ז׳, קרס clasp | *Klammer* במ״ר ו׳: אטבי של ברזל שבהם מחזיקים הקרשים.

אטב״ח, אלף בית מוחלף a permutation of the alphabet | *Permutation des Alphabets* סוכה נ״ב ע״ב: באטב״ח של ר׳ חייא קורין לסהדה מזון.

אַטּוּ 1) מה״ש, וכי? האם? | indeed? really? *denn? etwa?* גיט׳ ז׳ ע״א: אטו אנא לא ידענא.
2) בשביל because of | *wegen* שם נ״ג ע״ב: קנסא שוגג אטו מזיד.

אַטוּנָס עי׳ טוּנָס. חול׳ ס״ו ע״ב: אקונס וכו׳ ואטונס.

אַטוּרְנְגָא ז, מלצר steward | *Truchsess* כתוב׳ ס״א ע״א: חליף ואזיל אטורנגא דמלכא.

אַטְטָא ז׳, אטד, קוץ thorn | *Dorn* תרג׳ הוש׳ י׳ ח׳ (קוץ): אטטין.

אַטִימוֹס תה״פ, מוכן ומזומן ready | *bereit* ב״ר מ״ח: עומד אין כתיב כאן אלא נצב אטימוס.

אַטִימְטוֹן, אטימיטון ת׳, שאין להעריך inestimable | *unschätzbar* ב״ר ל״ה: מרגלית אטימטון; ירוש׳ פאה פ״א ט״ו ע״ד: מרגלי טבא אטימיטון.

אַטִימִיסִיאָה, אַטִימְסִיָּה נ׳, דירה מוכנת prepared dwelling | *fertige Wohnung* במ״ר ט״ז: שאם יצא לדרך יהא עבדו קודם ומתקן לו אטימסייה; תנח׳ בוב׳ הוספה שלח י״ב: ומתקן לו אטימסיאה.

אַטִינוֹס ז׳, שם איש a man's name | *männlicher Name* מכי׳ דר״ש הוצ׳ הופמ׳ דב׳ י״ד כ״ג: חזקיה בן אטינוס.

אַטְלוּלָא ז׳, ליצנות joke | *Scherz* עירי׳ ס״ח ע״ב: כחוכא ואטלולא.

אַטְלוּתָא נ׳, רגימה pelting | *das Bewerfen* תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״א י״ז: באטלות אבנין.

אַטְלִיז, אַטְלֵס ז׳, שוק market | *Markt* חול׳ צ״א ע״ב: אטליז של אמאוס; תנח׳ בלק: עשה שווקים של מקח וממכר ועשה לו אטלס.

אַטְמָא ז׳, ירך loin | *Lende* חול׳ מ״ב ע״ב: בוקא דאטמא.

אטנם עי׳ אֲנוֹנָא. אסת״ר א׳ י״ד: אדמתא שהיה ממונה על אטנם שבארץ.

אַטְפָא ז׳, גומה dimple | *Grübchen* ע״ז ל״ה ע״א: דקאי ביני אטפי.

אַטַקְטָא ת׳, שובב ומשולח unbridled, dissolute | *zügellos* פסיק׳ בוב׳ קי״ב: ארכי בריונס אטקטיא.

אַטְרְבּוֹלִים שם מקום בסוריא Tripolis in Syria | *Tripolis in Syrien* ירוש׳ שבת פ״ג ו׳ ע״ג: הורי באטרבולים.

אֲטְרוֹגָא עי׳ אֶתְרוֹג. תרג׳ שה״ש ב׳ ג׳ (כהפוח): היכמא דיאי ומשבח אטרוגא.

אִטְרִי, אִטְרִיתָא נ׳, מאכל מחוטי בצק vermicelli | *Nudelspeise* ירוש׳ חלה פ״א נ״ז ע״ד: דאנא בעייא למעבד אצוותי אטרי; ביצה פ״א ס׳ ע״ד: אטריתא ליבש אסור לקדירה מותר.

אֲטַרְכוֹנָא ארץ בעבר הירדן a country beyond Jordan | *eine Gegend in Transjordanien* תרג׳ ירוש׳ ג׳ י״ד (ארגב): אטרכונא.

אַטְרַף ז׳, עלה טרף leaf | *Blatt* גיט׳ ס״ט ע״ב: אטרף אדרא וכו׳ אטרף דעראי.

אי׳ איתא.

א״י ארץ ישראל; אינו יהודי.

אִי 1) כנ׳, היא it | *es* ירוש׳ עירי׳ פ״ג כ״א ע״ב: אי אידא אי אידא.
2) לא, אין not | *nicht* אבות פ״ב מ״א: והסתכל בג׳ דברים ואי אתה בא לידי עברה.
3) מה״ח, אם if | *wenn, ob* מכי׳ מס׳ דפסחא ו׳ ה׳: אי ביום ההוא יכול מבעוד יום.
4) או or | *oder* בימ צ״ח ע״א: פלגיה דיומא וכו׳ אי נמי חד יומא.

אֵי מה״ת, או or | *oder* תרג׳ קהל׳ י״א ו׳ (זה או זה): הדין אי דין.

אי מכון [אִימִירוֹן] תה״פ, בנחת softly | *sanft* פסיק׳ מ״ד ע״ב: עד שלא חטא אדה״ר היה שומע את הקול אי מכון וכו׳.

אי״א אי בעית אימא.

איבא ז׳, 1) פרי fruit | Frucht תרג׳ ברי ד׳ ג׳ (מפרי האדמה): מאיבא דארעא.
2) עי׳ אבא. תרג׳ יב״ע במ׳ ל׳ ד׳ (בבית אביה): בבית איבהא.

איבו ז׳, 1) שם אמורא name of an Amora | Name eines Amoräers סנה׳ ה׳ ע״א: איבו וחנה ושילא וכו׳ כולהו בני אבא בר אחא וכו׳.
2) מין עוף vulture | Geier תרג׳ ויק׳ י״א י״ט (דאנפה): איבו.

איבול עי׳ אבול. תוס׳ צוק׳ ב״מ י״א י׳: אין חולקין את איבולים.

איבום ז׳, הלעטה fattening | das Mästen עיר׳ כ׳ ע״ב: אובסין אותו וכו׳ והא איבוס וכו׳.

איבירייתא נ״ר, מדליקי פנסים lamp-lighters | Lampenanzünder ירוש׳ יומא פ״ג מ׳ ע״ב: איביריתא דזהרא.

איבליים, איבלים עי׳ אובלין. חולי נ״ה ע״ב: אליעזר בן יהודה איש איבלים; תוס׳ צוק׳ זבח׳ כ׳ ג׳: ר׳ אלעזר בן יהודה איש איבליים.

איבעית, אם תרצה if you like | wenn du willst יומא כ״ח ע״ב: איבעית אימא וכו׳ ואיבעית אימא וכו׳.

איברא עי׳ אבר. יומא כ״ה ע״ב: איברא דבשרא.

איברא תה״פ, באמת indeed | wahrhaftig חולי נ״ט ע״ב: איברא חזינא ליה.

איברייא נ׳, סעודה meal | Mahl ירוש׳ מו״ק פ״ג פ״ג ע״ד: עבדון ליה איברייא.

איגדו עי׳ אגרו. ירוש׳ פאה פ״ב י״ז ע״א: חצי איגדו וחצי שמותית.

איגור ז׳, גל mound | Hügel תוס׳ צוק׳ שבי׳ ג׳ ג׳: סלע שצף ע״ג הארץ ואיגור יוצא ממנו.

איגורי עי׳ אגורי. תוס׳ צוק׳ נזיר ד׳ א׳: זית איגורי.

איגיאה ת׳, מעור עזים of goatskin | aus Ziegen-fell ב״ר כ׳: כתנות עור וכו׳ איגיאה.

איגלא עי׳ אגלא. ב״מ ק״ח ע״א: לאיגלי גפא.

איגר ז׳, גג roof | Dach מגי׳ ה׳ ע״ב: אשר לו חומה ולא שור איגר סביב.

איגרא ז׳, 1) עסק trade | Geschäft פסח׳ קי״ג ע״א: סלקת לאיגרא שירותך בהדך.
2) אגרת letter | Brief ירוש׳ נד׳ פ״ו מ״ב ע״ב: איגרא דאיקר.

איגראנאמין, איגראנמין, איגרי ממון [אגרונימין] עי׳ אגרדמים. תוס׳ במ׳ ו׳ י״ד: איגרי ממון היה בירושלים ולא היו ממונין על השערים אלא על המידות בלבד (צוק׳ שם: איגראנאמין); תוס׳ צוק׳ כלים ב״ק ו׳ י״ט: מפני שאיגראנמין בודקין את היין.

איגרתא נ׳, מכתב letter | Brief ב״מ פ״ג ע״ב: קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרוונקא.

איד, אידא ז׳, חג של עכו״ם heathen holiday | heidnischer Feiertag תוס׳ ע״ז א׳ א׳: לא ישא אדם ויתן עם הגוי ביום אידו; תרג׳ אס׳ א׳ ג׳: יומא דאידא הוה ליה.

אידא 1) מה״ג, אותו הדבר עצמו the same | das-selbe ירוש׳ עיר׳ פ״ג כ״א ע״ב: אי אידא אי אידא.
2) יד hand | Hand תרג׳ דב׳ ט׳ כ״ו (ביד חזקה): אידא תקיפתא.

אידא מה״ש, איזו which? | welche? איכ״ר א׳א׳: אחמי לי אידא היא חובצא דעיזא חיוורתי.

אידור ז׳, מים water | Wasser סוכה ל״ה ע״א: אל תקרי הדר אלא אידור.

אידי ז׳, שם אמורא name of an Amora | Name eines Amoräers ירוש׳ יומא פ״ז מ״ד ע״א: ר׳ אידי בשם ר׳ יצחק.

אידין מה״ש, מי who? | wer? תמיד ל״ד ע״א: אידין מתקרי חכים.

אידית ז׳, שם אמורא name of an Amora | Name eines Amoräers סנה׳ ל״ח ע״ב: אמר ההוא צדוקי לרב אידית.

אידית [אורית] נ׳, מערב west | Westen קיד׳ י״ב ע״ב: הא איכא סהדי באידית.

אידך מה״ג, אחר another | ein anderer יבמ׳ כ״ב ע״ב: באידך קרא.

אִידָן ז׳, צמר שבין הקליפה והעץ *Bast* | bast שבת פ״ב מ״א: ואין מדליקין וכו׳ ולא בפתילת האידן.

אִידְנָא עי׳ אִידָא. איכ״ר ג׳.ו׳: באידנא אסטרטיא אתית.

אִידְרָא ז׳, גורן *Tenne* | thrashing-floor ב״ר ס״ג: עתרא דאפיך אידרא.

אידרוטירון [אִידְרוֹמִירוֹן] ז׳, מי מור *Myrrhenwasser* | myrrhic water ירוש׳ שבי׳ פ״ג ל״ז ע״ב: אידרוטירון אסור.

אִידְרוֹן שם איש *männlicher Name* | a man's name ירוש׳ שבת פ״ד ה׳ ע״ד: ר׳ אמי ואידרון.

אִידְרוֹנָא ז׳, חדר *Kammer* | chamber חול׳ נ״ב ע״ב: על לאידרונא.

אידתיקרימא [אִינוֹקְפֵּלְיָא] ז״ר, מוכרי יין *Weinhändler* | keepers of wine-shops ירוש׳ דמאי פ״ה כ״ד ע״ד: אם אינו מכיר אותה חבית וכו׳ באילין אידתיקרימא.

אי״ה אם ירצה השם.

אֵיהָא מה״ג, אותו הדבר *dasselbe* | the same תרג׳ רות א׳ ט״ז: מה דנטרין עמיך איהא נטרא אנא.

אִיהוּ, אִיהוּא מה״ג, הוא *er* | he כת׳ ג׳ ע״א: איהי הוא דאפסיד אנפשיה; תרג׳ אס׳ א׳ א׳: אוף איהוא.

אִיהִי מה״ג, היא *sie* | she נדה ע״ב ע״ב: איהו וכו׳ איהי וכו׳.

אִיהִי דְּקִירָא שם עיר בבבל *eine Stadt in Babylonien* | a city in Babylonia קיד׳ ע״ב ע״א: מאיהי דקירא ולעיל.

איהש״ר אמן יהא שמיא רבא.

אִיו ז׳, שם אמורא *Name eines Amoräers* | name of an Amora חול׳ י״ד ע״ב: תני איו.

איוגינטטאטי עי׳ אֶבְגֶנִיסְטֵי. מדר׳ שמואל פ״א: אפרתי וכו׳ איוגינטטאטי.

אִיוְיָא ז׳, נחש *Schlange* | serpent ב״ר כ״ה: בגלילא צווחין לחויא איויא.

אִיוֹתָן ת׳, איתן, תקיף *mächtig* | mighty תרג׳ איוב ט׳ י״ג (עוזרי רהב): איותניא דמסייעין בסוגעא.

אֵיוֹתְנְטֵי עי׳ אֲוֹתֶנְטֵי. פסיק״ר פכ״א ק״ה ע״א: שבעים איותנטיות שברא הקב״ה בעולמו.

אִיזָא ז׳, קוץ *Dorn* | thorn ירוש׳ מעש״ש פ״ד נ״ה ע״ב: דאת מייתי איזייא וכל עמא ערקין מן קדמך.

אֵיזוֹבְיוֹן ז׳, מין אזוב *Majoran* | marjoram שבת קי״ט ע״ב: אזוב וכו׳ איזביון.

אִיזְגַּד ז׳, שליח *Bote* | messenger עובי׳ א׳ א׳ (וציר בגויים שלח): ואיזגד בעממיא שליח.

איזגד ז׳, תל, גבעה *Hügel* | hill ב״ר ע״ד: בחקל דאית ביה איזגדין לא תימר מלה דמסטירין.

איזגדר [אִיזְדְּגַר] ז׳, שם מלך פרס *ein persischer König* | a Persian king שב׳ י״ט ע״א: הוה קאימנא קמיה דאיזגדר מלכא.

אֵיזֶה מה״ג, מי ומי *welcher?* | who? ב״מ פ״ג מ״ה: גזלתי לאחד מכם מנה ואיני יודע איזה מכם.

אֵיזֶהוּ מה״ש, מה הוא זה, מי הוא זה *was ist? wer ist?* | what is? who is? פאה פ״ז מ״ג: איזהו פרט הנושר בשעת בצירה; אבות פ״ד מ״א: איזהו חכם הלומד מכל אדם.

אִיזוּ, אִיזִי מה״ח, נא, איפוא *nun, doch* | now, then ב״מ ע׳ ע״א: אימא לי איזו; שבת קל״ח ע״ב: אימא לן איזי.

אִיזְלָא ז׳ עי׳ אוּזִילְתָּא. חול׳ נ״א ע״ב: איזלא ומקרבא קיטרי.

אִיזְמָא עי׳ הִיזְמָא. תוס׳ צוק׳ כלא׳ א׳ י״א: ואין מרכיבין כשות ע״ג האיזמא.

אִיזְמִיל, אִיזְמֵל עי׳ אִזְמֵל. חול׳ ל״א ע״א: איזמיל שיש לו קרנים; שבת י״ג ע״ב: אין בשר המת מרגיש באיזמל.

אִיזְקְפָּא נ׳, סירה *Kahn* | skiff תוס׳ ב״ב ד׳: המוכר את הספינה לא מכר לא את האיזקפא וכו׳.

אִיחוּי ז׳, תפר *Naht* | seam ירוש׳ מו״ק פ״ג ע״א וע״ב: אי זהו איחוי וכו׳ כל שאין מקומו ניכר.

אִיחוּר ז׳, עיכוב ואבוד זמן *Verspätung* | delay ירוש׳ מגי׳ פ״ג ע״ד ע״ב: איחור הוא לעיירות.

אִיחַטָּא ז', חוטא sinning | *Sünder* ירוש' תענ' פ"ב ס"ב ע"א: הוה איחטא בלישנא.

אִיטָא שם אות יונית a letter of the Greek Alphabet | *Name eines griechischen Buchstaben* ב"ר י"ד: זיטא אפטא איטא אוכטא.

אִיטַאלְיָה עי' אִיטַלְיָא. ב"ר ס"ז: ומשמני הארץ זו איטאליה.

אִיטָה תה"פ, אם כן consequently | *somit* ירוש' סנה' פ"א י"ח ע"ד: איטה עבדתני מבזי רבנין.

אִיטִימוֹם עי' אֲטִימוֹס. שהש"ר ב' ט': מהו נצב איטימוס.

אִיטְלֵז עי' אַטְלִיז. תוס' בכורות ג' י"ג: נמכרין באיטלז ונשחטין באיטלז.

אִיטַלְיָא, אִיטַלְיוֹן שם ארץ Italy | *Italien* מגי' ו' ע"א: איטליא של יון זה כרך גדול של רומי: תרג' דהי"א א' ז' (כתים): איטליון.

אִיטְלִיז עי' אַטְלִיז. בכורות פ"ה מ"א: נמכרין באיטליז ונשחטין באיטליז.

אִיטַלְיָיה עי' אִיטַלְיָא. ב"ר ל"ז: כתים איטלייה.

אִיטְלִים, אִיטְלֵס עי' אַטְלִיז. תנח' בוב' וישלח כ': התחיל פותח איטליסין; פסיק' עשר: מוכר טלית וכו' באיטלס.

אִיטַלְקִי ת', של איטליא Italian | *italienisch* קיד' פ"א מ"א: איסר האיטלקי.

אִיטְמָא ז', סתימה dam | *Deich* קיד' ע' ע"ב: וקם איטמא בנהר מלכא.

אִיטְמוֹן כנוי למלאך גבריאל the surname of the angel Gabriel | *Zuname des Engels Gabriel* סנה' מ"ה ע"ב: איטמון שאוטם עוונותיהן של ישראל.

אִיטָן ז', מין דשא cat's-tail-grass | *Lieschgras* תוס' כלא' ה' ח': והאיטן והגמי וכל הגדילין באפר מיני דשאין.

אִיטְנִי עי' טְנִי. סוטה מ"ח ע"ב: ומניחין באיטני של אבר.

אִיטְרוֹגָא עי' אֶתְרוֹג. ירוש ע"ז פ"ב מ"א ע"א: למיצע סכינא גו איטרוגא.

אִיטְרוֹן ז', שליט tyrant, ruler | *Tyrann, Herrscher* תרג' יש' ט' י"ג (כפה ואגמון): שלטון ואיטרון.

אֵיי מה"י, איזה who? | *welcher?* ירוש' פאה פ"ג י"ז ע"ג: ואיי דינו מירוג.

אִיֵּיבוֹ שם איש a man's name | *männlicher Name* סוכה מ"ד ע"ב: אייבו וחזקיה בני ברתא דרב.

אֵיידָא מה"ש, איזו what? | *welche?* ירוש' פסח' פ"ב כ"ח ע"ג: ואיידא אמר דא וכו'.

אֵיידֵי מה"י, 1) מכיון because | *da, weil* קיד' ס"ה ע"א: איידי דתנא הא תנא נמי הא.
2) דרך, על ידי through | *durch* שבת ק"ט ע"ב: דילמא נפקא איידי פומא.

אֵיידִי עי' אֵידָא. ירוש' סוטה פ"ה כ' ע"ג: איידי חובתא עבדית.

אַיילוֹנִית עי' אַיְלוֹנִית. תוס' סוטה ה' ד': פרט לאיילונית שאינה ראויה לזרע.

אֵיילֵין מה"ש, אי אלו? which? | *welche?* ירוש' בר' פ"ב ה' ע"ב: איילן רבנן.

אַיַּלְתָּא נ', אילה hind | *Hindin* שהש"ר ב' ט': אורזילהון דאיילתא.

אֵיינוּ האם הוא is it he? | *ist er es?* שהש"ר ה' ט"ז: איינו בריך.

איינטבלינית עי' אִיסְפְּלָנִית. תוס' כלא' ה': איינטבלינית מלוגמא.

איינים [אַטוּמוֹס] ת', חלוש faint | *matt* ירוש' דמאי פ"ז כ"ו ע"ב: אשכח ספרא איינים אמר להו מהו כן אמרו ליה ציים.

אִיָּיר ז', שם החודש השני the second month | *der zweite Monat* ר"ה פ"א מ"ג: על ששה הדשים וכו' על ניסן וכו' על אייר.

אֵיירָא ז', צנורות המים aqueduct | *Wasserleitung* ירוש' מו"ק פ"א פ' ע"ב: איירא דציפורין איתפחת במועדא וכו' ומתקנין את קילקולי המים.

אַיְירִינוֹן ת', כתכלת השמים azure | *himmel-blau* אס"ר א' ו': חור כרפס ותכלת תרגם עקילס איירינון וכו'.

אִיְשַׁר עי' אִשַׁר. ירוש' שבי' פ״ה ל״ה ע״ב: אסור לומר לחורשי שביעית איישר.

אֵיךְ מה״ח, כמו *wie* | as, like תרג' מש' כ' כ״ו: איך אתונא דחשוכא.

אֵיכָא מה״ש, היכן? *wo?* | where? תרג' יש' ל״ג י״ח (איה סופר): איכא ספריא.

אִיכָּא, יש *es gibt, es ist da* | there is חול' י״ב ע״א: מאי איכא למימר.

אִיכָּא דְאָמְרֵי, יש אומרים *manche sagen* | some say חול' ג' ע״ב: ואיכא דאמרי רבינא אמר הכי קתני וכו'.

אִיכָּא בֵינַיְיהוּ, חולקים הם בדבר זה *sie streiten darum* | they differ in this חול' ג' ע״ב: איכא בינייהו דכתיבא ולא אחזיקא בה ת״ק סבר וכו'.

אֵיכְדֵין מה״ש, כיצד *wie?* | how? תרג' אס' ח' ו' (איככה אוכל): איכדין איכול.

אִיכּוּ 1) מה״ה, לו, אילו *wenn* | if ב״מ ע״ה ע״ב: השתא איכו שכיבא לא אמרי לכו הא מילתא.
2) שם אשה *Frauenname* | a womans name תענ' כ״ה ע״א: מה שמך אמרה לי איכו.

אִיכּוּל ז', שרפה *das Verbrennen* | combustion ירוש' בר' פ״ב ז' ע״ב: איכול איברים ופדרים שהיו מתאכלין על גבי המזבח כל הלילה.

אִיכּוּמָא ז', נפט שחור *schwarzes Naphta* | black naphtha ירוש' שבת פ״ב ד' ע״ד: מדליקין בנפט וכו' אין מדליקין בנפט וכו' מה דמר מדליקין בההן איכומא.

אִיכּוּף עי' אוּכָף. ירוש' עיר' פ״א י״ט ע״ב: בין איכוף לאיכוף כמלא איכוף.

איכ״ל איכא למימר.

אֵיכָן עי' הֵיכָן. ירוש' בר' פ״א ג' ע״ב: איכן יצאת בת קול.

אִיכְפִּית עי' אוּכַּיְיפָא. אסת״ר א' א': בני איכפית וכו' שהיו מרוצצין בארכיף.

(אִיכְפַּת) מַאי אִיכְפַּת לָךְ, למה תדאג לדבר? מה זה נוגע לך? *was kümmert es dich?* | why should that trouble you תענ' כ״ה ע״א: מאי איכפת לך מי שאמר לשמן וידלוק הוא יאמר לחומץ וידלוק.

איכ״ר איכה רבה.

אִיכְרוֹם עי' אַכְרוֹם. תרג' נחום ב' י״א: איכרום אוכמין כקדרא.

אִילָא נ', 1) תולעת *Wurm* | worm שבת ד' ע״א: אילא דענבי.
2) שם תנא ואמורא *Name eines Tannaiten und eines Amoräers* | name of a Tanna and an Amora בר' פ״ד מ״ה: כאילא ביבנה; יומא ע״ג ע״ב: אמר ר' אילא ואיתימא ר' ירמיה.
3) עי' אֶלָא. ירוש' שבוע' פ״א ל״ג ע״ב: לא מסתברא דאילא וכו'.

אִילַאסְרִין עי' אִילַסְרִין. תוס' צוק' מע״ש ג' י״ב: האילאסרין הפרסקין וכו'.

איל״ב אין יכול לחזור בו.

אילה״ק אין להקשות.

אִילוּ מה״ח, לו, אם *wenn* | if בר' ט״ז ע״א: אילו לא באנו אלא לשמוע דבר זה דיינו.

אִילוּ עי' אֵלוּ. פסיק״ר כ״ט, קל״ח ע״ב: לאילו נאמין.

אִילוּ פִּילוּם [אִילְיוּפוֹלִים], עיר במצרים *Heliopolis in Aegypten* | Heliopolis in Aegypt פסיק״ר י״ז פ״ז ע״א: ועיר שמש אילו פילום.

אַילוֹגִין ז', פסק דין *Urteil* | verdict שמו״ר ט״ו: שאם תעלו לפני לבימה שאעביר אילוגין שלכם.

אִילְוָוא ז', מיץ אהלות *Aloensaft* | juice of aloes גיט' ס״ט ע״ב: ליתי אקיקא ואילווא וכו'.

אֵילוּל עי' אֱלוּל. תרג' יב״ע במ' י״ד ל״ז: בשבעא יומין באילול.

אִילוּלָא, אִילוּלֵי מה״ח, לולא *wenn nicht* | but for ירוש' ע״ז פ״א ל״ט ע״ג: אילולא ר' בא היה לנו להתיר וכו'; ב״ר ע״ח: אילולי רחמיו של הקב״ה וכו'.

אַיְלוֹנִית נ', עקרה *unfruchtbare Frau* | sterile woman יבמ' פ״ו מ״ד: אע״פ שיש לו אשה ובנים אל ישא אילונית.

אִילוּסִים עי' אֲלִיסָס. רות רבה א' י"ז: נפק וצלי בהדא אילוסים דטבריא.

אִילוּסְרִיקָא עי' אוֹלוֹסְרִיקוֹן. ירוש' שב' פ"ו ח' ע"ב: והחריטין זוגרין מציירין ואילוסריקא מציירין.

אִילוּפִיסָה ז', שם איש a man's name | *männlicher Name* ירוש' תר' פ"א מ' ע"ג: אילופיסה אחינו נאמן הוא.

אִילַטִים עי' אֲלִיסָס. ב"ר ל"ד: רשב"ל הוה יתיב לעי באורייתא בהדא אילטים דטבריא.

אִילְיוֹם ז', שמש sun | *Sonne* שמו"ר ט"ו: אסנדריאוס אם איליוס.

אִילְיָיא עי' אֲלְיָא. ירוש' מג' פ"א ע"א ע"ב: ארבעה לשונות וכו' סורסי לאילייא עברי לדיבור.

אִילֵימָא 1) אם נאמר if to say | *wenn etwa* ב"ק י"ג ע"א: אילימא למעוטי.
2) אילמלא but for | *wenn nicht* במ"ר י"ח: אילימא מי החוטם סרוחים וכו'.

אִילֵין מה"ג, אותם ש- those who | *diejenigen* ירוש' בר' פ"ה ט' ע"ג: אילין דמתרגמין.

אִילִין עי' וִילוֹן. תוס' כלא' סוף ה': קלע ואילין.

אִילִים עי' אֲלִים. ויק"ר י"ט: והדין בקיעא לית מיניה אילים.

אִילֵךְ תה"פ, הלאה (בזמן) henceforth | *fortan* בר' פ"א מ"ב: מכאן ואילך וכו'.

אֵילֵךְ וְאֵילֵךְ, לכאן ולכאן to and fro | *hin und her* עיר' נ"ה ע"ב: שנפרצה משתי רוחותיה אילך ואילך.

אֵילָם ארץ עילם the land Elam | *das Land Elam* ירוש' קיד' פ"ד ס"ה ע"ג: מדיי חולה אילם וגבביי גוססות.

אִילְמָה נ', אלומה sheaf | *Garbe* תוס' מכשירין ג' ח': האילמות טהורות.

אִילְמוּג ז', מין עץ sandel-wood | *Sandelholz* תוס' כלים ב"מ א' ט': קטלא שחליות שלה של אילמוג.

אִילָן ז', עץ tree | *Baum* אבות פ"ב מ"ז: לאילן שענפיו מרובין וכו'.

אִילָן סְרָק, עץ שאינו עושה פרי fruitless tree | *fruchtloser Baum* שביע' פ"א מ"ג: אחד אילן סרק ואחד אילן מאכל.

אִילַם עי' אֲלִים. קה"ר י' י"ח: הדין בקיעה לית מיניה אילסים.

אִילְסְרִין ז"ר, מין אגוזים hazelnuts | *Haselnüsse* תוס' מעש' א' א': האילסרין הפרסקין והאיסטרובולין מי שיעשו קליפה.

אִילְעָא, אִילְעַאי שם אמוראים names of Amoraim | *Name von Amoräern* שבת ס' ע"א: ר' אילעאי בן אלעזר אומר; ב"ק קי"ז ע"ב: יתיב ר' אבהו ור' חנינא וכו' ויתיב ר' אילעא גבייהו.

אִילְפָא נ', 1) ספינה ship | *Schiff* ויק"ר י"ג: כהדא אילפא דמיטרפא בפילגוס דימא.
2) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ר"ה י"ז ע"ב: אילפי ואמרי לה אילפא.

אִילְפִי עי' אִילְפָא 2. ר"ה י"ז ע"ב: אילפי ואמרי לה אילפא.

אִילְפָס ז', מין קערה bowl | *Napf* חול' ק"ד ע"ב: אילפס רותח.

אִילְקְטִי עי' הִילְקְטִי. תוס עיר' ח': חמש דיוטאות הפתוחות לאילקטי.

אִיֵּם פ"י, הטיל פחד frighten | *Furcht einjagen* סנה' פ"ד מ"ה: כיצד מאיימין את העדים וכו'.

אִימָא, אִימָּה נ', mother | *Mutter* בר' י"ח ע"ב: אימא לה לאימא; ירוש' נדה פ"א מ"ט ע"א: אבא טבי ואימה טביתה.

אִימָה נ', פלך לטויה distaff | *Spinnrocken* כלים פי"א מ"ו: הכוש והאימה וכו'.

אֵימְהָן עי' אֵימְתָן. ירוש' מגי' פ"ג ע"ד ע"א: ספרא הוה אימהן.

אִימוּלוּג עי' אוֹמוֹלוֹגְיָא. ירוש' מו"ק פ"ב ע"א: שוברים אימולוגים.

אִימוּם עי' אָמוּם. ירוש' ביצה פ"א ס' ע"א: מפרקין את המנעל מעל האימום.

אימונים עי' אָמָאוּס. קה"ר ז' י"א: והלך לאימונים וכו'.

אימוס 1) עי' בִּימוּס. תוס' צוק' קיד' ד' ח': באשירה ובפירותיה באימוס ובמה שעליו.

2) עי' אָמוּס. שבת קמ"א ע"ב: מנעל שעל גבי אימוס.

אִימוּס תה"פ, למחצה *halb* | half שהש"ר ז' ט': נעשה נבוכדנצר אימוס שירוף.

אֵימוּרִים ז"ר, חלקי הקרבן העולים על המזבח portions of sacrifices offered on the altar | *Opferteile, die am Altar verbrannt werden* זבח' כ"ז ע"ב: אימורי אשם ואימורי חטאת.

אִימְמִין ז', לילה *Nacht* | night שמו"ר מ"ז: תורה דשחורין וכו' תורה דאימטין.

אִימִי עי' אַמִי. ירוש' כת' פ"ד כ"ח ע"א: ולר' אימי בר פפי.

אִימִיקַנְטְרוֹן שם איש *männlicher Name* | a man's name קה"ר ב' ט"ז: אימיקנטרון היה כותב לאדריאנוס.

אִימִירָא ז', יום *Tag* | day ירוש' ע"ז פ"א ל"ט ע"ג: מתאבלין עליו מילבי אימירא.

אִימְלָא ז', מעיל *Mantel* | cloak תרג' י"ח כ"ז כ"ד: באימלין די זהריתא.

אִימְמָא ז', יום *Tag* | day ירוש' בר' פ"ג ו' ע"ד: דאילא הוה אימּמא.

אִימָן עי' אָמוּס. תוס' צוק' כל' ב"ב ב' ו': הכידור והאימן וכו'.

אִימְנוֹן עי' הִימְנוֹן. תנח' בוב' בשלח י"ג: לבש נקמה באויביו ובאו הבריות לומר לו אימנון.

אִימַר עי' אִימְרָא 1. נדר' פ"א מ"ג: כאימר תמידיו.

אִימְרָא, אִימְרָה ז', 1) כבש *Lamm* | lamb נדר' פ"א מ"ג: כאימרא וכו'; ירוש' שם פ"א ל"ז ע"א: כאימרה.

2) ציציות *Fransen* | fringes תענ' י"א ע"ב: בחלוק לבן שאין בו אימרא; ירוש' כלא' כ"ט ל"ב ע"א: אימרה מפורסמת.

אִימְרָה עי' חֲטִיבָה. מכי' בשלח שירה ג': עשאני אימרה ועשיתיו אימרה.

אִימַּרְתָּא נ', 1) כשבה *Mutterschaf* | ewe תרג' ויק' ה' ו' (כשבה): אימרתא.

2) שם אשה *Frauenname* | a woman's name סנה' נ"ב ע"ב: אימרתי בת טלי בת כהן וכו'.

אֵימַת עי' אֵימָתַי. חול' י"ז ע"א: אימת אילימא וכו'.

אימת עי' אִימוּס. ילק' שמואל קס"א: אימת שירוף.

אֵימְתָא נ', אימה ופחד *Furcht* | fright ב"ק כ"ח ע"א: אימתא דרביה עליה.

אֵימָתַי מה"ש ותה"פ, מתי *wann* | when אבות פ"א מי"ד: ואם לא עכשיו אימתי; ב"מ פ"ה מ"ג: אימתי שתרצה הבא מעות וטול את שלך.

אֵימְתָן ת', איום *furchterregend* | dreadful דר"א ג': האימתנין וכו' עליהם הכתוב אומר כי זרועות רשעים תשברנה.

אִין 1) תה"פ, הן, כן *ja* | yes כת' ס"ה ע"א: השתא אין מעיקרא לא.

2) אם *wenn* | if ירוש' גיט' פ"ה מ"ז ע"ג: אין תימר.

אִינָא מה"ג, מי ש- *derjenige* | he who תרג' מש' כ"ח ט"ז (שונא בצע): אינא דשני טולמי.

אֵינָב ז', גרגר, ענב *Beere* | berry תוס' בר' ב' ב': חלזון כמשמעו וכו' אינב כמשמעו.

אִינְגַד מה"ק, הלאה *vorwärts!* | forward גיט' נ"ח ע"א: כמה מרהיקנא פלן אמר ליה אינגד פוסתא ופלגא.

אינגורין עי' אֲנִיגְרוֹן. ירוש' ביצה פ"ב ס"א ע"ד: והביאו לפניו אינגורין ובתוכן פילפלין שחוקין.

אינגלין עי' אֲלוֹגִין. ירוש' מגי' פ"ג ע"ג ע"ד: אינגלין אין בו משום קדושת ארון.

אינגרא עי' אַנְגַּרְיָא 1. מדרש פנים אחרים לאסתר הוצ' בוב' ל"א ע"ב: אינגראות של נשים.

אִינְדְרוֹנָא עי' אִידְרוֹנָא. תענ' כ"ה ע"א: עיילא לאינדרונא.

אִינְדַּרְטִין נ׳, פסל statue | *Statue* ב״ר ח׳: אינדרטין עושה אותה.

אִינְהוּ ז״ר, **אִינְהִי** נ״ר, **אִינוּן** י׳, מה״ג they | *sie* כת׳ ב׳ ע״ב: דקא מעכבי אינהו וכו׳ דקא מעכבן אינהי; ב״ב קס״ה ע״ב: זוזין מאה דאינין סלעין עשרין.

אִינוּנִיתָא שם מקום name of a place | *ein Orts-name* ב״ר כ״ט: א״ר חנינא אינוניתא.

אִינְחָתָא נ׳, אנחה sigh | *Seufzer* תרג׳ שני אס׳ ג׳ ג׳: עקתא ואינחתא.

אִינִי, וכי כן הוא? is it really so? | *ist es denn so?* חול׳ צ״ו ע״ב: איני והאמר.

אִינִיבָא ז׳, ביצי כנים nits | *Nisse* תענ׳ כ״ב ע״ב: מתחזי איניבא.

אִינְיָיא שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש׳ גיט׳ פ״א מ״ג ע״ד: ר׳ איניא בשם ר׳ יוחנן.

אִינִין מה״ג, הם they | *sie* ירוש׳ מגי׳ פ״א ע״א: אילין אינין.

אִינָךְ 1) מה״ג, הללו those | *jene* חול׳ נ״ג ע״א: אינך בדכוותייהו.

2) עי׳ אֲנָךְ. ע״ז י״א ע״ב: ומחפין וכו׳ באינך.

אִינְמֶרְנוּן ז׳, שמן המור myrrhol | *Myrrhenöl* שהש״ר ד׳ י״ב: מור אינמרנון.

אִינְפּוּלִי עי׳ אוּנְקְלִי 1. תוס׳ צוק׳ מעש״ש ד׳ י״א: מוכר ראשון ונותן לו לתוך האינפולי.

אִינָקָא ז׳, יונק suckling | *Säugling* תרג׳ שני אס׳ א׳ ב׳: אינקא די דהבא.

אִינְקוּרֵי ז״ר, עופות poultry | *Geflügel* חול׳ נ״ז ע״א: ההוא צנא דאינקורי וכו׳.

אִינָשׁ, אִינָשָׁא ז׳, אדם human being, person | *Mensch* ירוש׳ סנה׳ פ״ז כ״ה ע״ב: כאינש דמר; שם פ״ג כ״א ע״ד: אינשא רבא.

איסגנטירין, איסגנטרין עי׳ אֶבְנְגִיסְטֵי. אסת״ר ז׳, ח׳: שאני איסגנטירין של הקב״ה; ילק׳ אס׳ תתרנ״ה: וכי איסגנטרין משתחוה להדיוט.

אִיסָדֵי ז״ר, מראשותי bed-head | *Kopfende* תרג׳ בר׳ כ״ח י״א (וישם מראשתיו): ושוי מאיסדוהי.

אִיסָה, שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש׳ תר׳ פ״א מ׳ ע״ג: ר׳ איסה בעא קומי דר׳ יוחנן.

אִיסוּר ז׳, 1) מצות לא תעשה prohibition | *Verbot* ירוש׳ בר׳ פ״א ג׳ ע״ב: דברי תורה יש בהן איסור ויש בהן היתר.

2) תוספת adjunction | *Hinzufügung* סוכה מ״ה ע״ב: איסור לחג באכילה ושתיה.

3) תפיסה imprisonment | *Gefangennahme* בר׳ כ״ח ע״ב: ואם אוסרני אין איסורו איסור עולם.

4) תפוס prisoner | *Gefangener* שמו״ר ל׳: בעט בפילקי והוציא איסורין.

5) שם איש a man's name | *männlicher Name* ע״ז ע׳ ע״א: איסור גיורא.

אִיסוּרָא ז׳, 1) איסור prohibition | *Verbot* חול׳ ט׳ ע״ב: כי אזלינן בתר רובא באיסורא.

2) עי׳ אִיסָר. קיד׳ י״ב ע״א: הא דאיקור איסורי קום כ״ד בזוזא.

3) יסורים chastisement | *Züchtigung* תרג׳ קהל׳ ג׳ י׳: איסורין ופורעניתא.

אִיסְטְבָה עי׳ אִיצְטְבָה. ירוש׳ עיר׳ פ״א י״ח ע״ב: עושה איסטבה על פתח המבוי.

אִיסְטַגְיָה עי׳ אִסְטַגְיָה. ירוש׳ ע״ז פ״ב מ״ב ע״א: הן רפפות הן רעלות הן איסטגיות.

איסטדימוטא עי׳ אִיסְטְרוֹפוֹמִיטָא. ילק׳ בר׳ קט״ו: כמין איסטדימוטא הדלתות היו נכפלות לאחוריהן.

אִיסְטַהַר נ׳, שם אשה a woman's name | *Frauen-name* ילק׳ בר׳ מ״ד: ראה שמחזאי ריבה אחת ושמה איסטהר.

אִיסְטְוָוא, אִיסְטְוָוה, אִיסְטְוָונִית עי׳ אִיצְטְבָא. תוס׳ שבת א׳ ד׳: הים וכו׳ ואיסטוונית והאיסקופה אינן לא כרה״ר ולא כרה״י; ירוש׳ סוטה פ״ח כ״ב ע״ג: שלשה טפחים תנם לאיסטווה; תנח׳ בוב׳ מצורע י״ח: ויושב עמה על האיסטווא.

אִיסְטוּטִי עי׳ אִסְטְרַטְיָא. תנח׳ בוב׳ משפט׳ ה׳: צרכי רבים איסטוטין ודימוסיות.

אִיסְטוֹלִי נ׳, חרט לכתיבה *Griffel* | pencil,style מדר׳ שמ׳ פי״א: לא הוה ליה ממחינון חמשה טופרין או חמשה איסטולין.

אִסְטוּפִיטָא [אֲטִימִיטָא] ת׳, שאין להעריך *unschätzbar* | invaluable רות רבה א׳ י״ח: מילא דאיסטופיטא.

אִיסְטוֹרִין עי׳ אֲכְסִיטוֹרִין. מדרש תה׳ ק״ב ב׳: איסטורין זה נתן משה ליהודה בשעת פטירתו.

אִיסְטַטְיוֹן, אִיסְטַטְיוֹנָרוֹן ז׳, קיום *das Bestehen* | existence ב״ר ס״ה: שמשלמת איסטטיונו של עולם; שהש״ר ז׳ א׳: איסטטיונרון.

אִיסְטַטְנִי ת׳, מורד *aufrührerisch* | rebellious ב״ר מ״ה: איסטטניות ודבריות איסטטניות ותאמר שרי אל אברם חמסי עליך.

אִיסְטֵיב ז׳, חנות *Verkaufshalle* | sales-hall ירוש׳ ב״ב פ״ב י״ג ע״ב: ר׳ יעקב בר אחא פני חד חליטר מן איסטיב לאיסטיב.

אִיסְטֵיו עי׳ סְטָיו. ירוש׳ תענ׳ פ״ג ס״ו ע״ד: הר הבית מקורה היה וכו׳ אסטיו לפנים מסטיו היה.

אִיסְטִיטִי עי׳ אִיסְטַסִי. תוס׳ צוק׳ מכ׳ ב׳ י׳: איסטיטית היא זו.

אִיסְטְיָיה שם איש *männlicher Name* | a man's name ירוש׳ יבמ׳ פ״א ב׳ ע״ג: יצחק בר איסטייה.

אִיסְטֵירְטֵיגוֹס עי׳ אִסְטְרָטֵיגוֹס. מדר׳ תה׳ י״ז: סבלרין של הקב״ה חקוקין על לבן של מלאכים כמין איסטירטיגוס.

אִיסְטְמָא נ׳, כליל, זֵר *Kranz* | garland שבת נ״ז ע״ב – נ״ח ע״א: שלשה דברים נאמרו באיסטמא אין בה משום כלאים וכו׳ ואין יוצאין בה לר״ה משום ר׳ שמעון אמרי אף אין בה משום עטרות כלות.

אִיסְטְמָאִי מין לחש a word of a formula of exorcism | *Wort aus einer Beschwörungsformel* שבת ס״ז ע״א: לשידא לימא הכי וכו׳ מריגז ואיסטמאי.

אִיסְטְנִינוּתִיא עי׳ אִיסְטַפְנִינִי. ירוש׳ חלה פ״ד ס׳ ע״א: כהדה גמלייל זוגא אינשא מתקנה איסטנינותיא.

אִיסְטְנִים, אִיסְטְנִם עי׳ אִיסְתְּנִיס. יומא פ״ג מ״ה: זקן או איסטנים מחמין לו חמין וכו׳; תוס׳ עיר׳ פ׳ ד׳: מערבין לחולה ולאיסטנם במזונו.

אִיסְטַסִי ת׳, ערום, בעל תחבולות *schlau* | sly מכות פ״א מ״ה: איסטסית היא זו.

אִיסְטְסְנִי עי׳ אִיסְטַטְנִי. דב״ר ו׳ י״א: איסטסניות מנין ותאמר שרי אל אברם חמסי עליך.

אִיסְטַפְנִינִי עי׳ אִיסְטַפְנִינִי. ירוש׳ חלה פ״ד ס׳ ע״א: שתורמין מעלי איסתפניני על דאיסטפניני במקום שאוכלין אותה.

אִיסְטְרָאטֵיגָא עי׳ אִסְטְרָטֵיג. שהש״ר ג׳ ה׳: פנחס המלביש אלבש איסטראטיגא.

אִיסְטְרוֹבִיל עי׳ אִצְטְרוֹבָל. תנח׳ תשא ב׳: ערימה של איסטרובילין יפה משל חטים.

אִיסְטְרוּבִילוֹס שם איש *männlicher Name* | a man's name ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״ג: תרי ברווי דרי איסטרובילוס.

אִיסְטְרוֹלוֹגוֹס ז׳, חוזה בכוכבים *Astrologe* | astrologer ירוש׳ שב׳ פ״ו ה׳ ע״ד: חד גיור הוה איסטרולוגוס.

אִיסְטְרוֹלוֹגְיָא נ׳, חזון הכוכבים *Astrologie* | astrology ירוש ע״ז פ״ב מ״א ע״א: והוה איצטרולוגוס והוה חמי באיסטרולוגיא.

אִיסְטְרוֹפוֹמִיטָא נ׳, ציר הדלת *Türangel* | door-hinge ב״ר ס״ו: כמין איסטרופומיטא הדלתות היו נכפלין לאחוריהם.

אִיסְטְרַט, אִיסְטְרַטְט עי׳ אִסְטְרָטְיוֹט. דב״ר ג׳: שני איסטרטין ושנים עשר בלבוטין; שהש״ר ז׳ ט׳: גדבריא – איסטרטטיא.

אִיסְטְרָטִי ז׳, חבורה *Gesellschaft* | company ילק׳ בר׳ קמ״ה: לא די שאמנה באיסטרטין של נואפים אלא שאמנה באיסטרטין של רצחנים.

אִיסְטְרָטֵיגוֹן עי׳ אִסְטְרָטֵיג. תנח׳ בוב׳ האזינו ב׳: איסטרטיגון של אותה מדינה.

איסטרטיה, אִסְטְרָטְיוֹט, אִיסְטְרָטְיוֹם, איסטרטיות ז׳, איש צבא soldier | *Soldat* ויק״ר י״ח: דוכסין ואיפרכין ואיסטרטיוטין; ירוש׳ כ״ח פ״א ע״ג: וגזרו שיהא איסטרטיום בועל תחלה; נדר׳ פ״ב מ״ב ע״ד: איסטרטיות נכנסו לעיר ובאת אשה ואמרה איסטרטיות חבקני וכו׳.

אִסְטְרָטִיל, אִסְטְרָטִילוֹס, אִסְטְרָטִיקוֹל, אִסְטְרָטְלִיטוֹס עי׳ אִסְטְרָטְלִיטוֹס. פסיק׳ קצ״ו ע״א: אי הוה אפרכוס אתעביד איסטרטליטוס; פסיק״ר כ״א ק׳ ע״א: דוכוס אומר וכו׳ איסטרטילוס אומר וכו׳; שם ט״ו ע״ט ע״ב: ודוכסיה ואפרכוסיה ואיסטרטיליה; מדר׳ תהל׳ ע״ט א׳: ודוכסין ואיסטרטיקולין.

איסטרטין עי׳ אִצְטַדְיָא. תוס׳ צוק׳ ע״ז ב׳ ז׳: היושב באיסטרטין.

איסטריא עי׳ אִיצְטָדִין. מנ׳ ק״ג ע״ב: והיו נוחרין ערודיות לאריות באיסטריא של מלך.

איסטריבוליא שם איש a man's name | *männlicher Name* ירוש׳ כת׳ פ״ב ליה ע״ב: תרין בנוי דר׳ ראובן בר איסטריבוליא.

אִיסְטְרִידָא ז׳, לולאה שבמפרש הספינה sail-loop | *Oese am Segel* שב׳ פ״א ע״ב: וקשר הספנין וכו׳ דקטרי באיסטרידא.

איסטרין עי׳ אַסְטְרַטְיָא. ירוש׳ כת׳ פ״ב ל״ה ע״ב: הוון מטיילין באיסטרין.

אִסְטַרְכִּין ז׳, חגורה girdle | *Gürtel* ירוש׳ ב״ק פ״י ז׳ ע״ג: עבד ליה חדא איסטרכין מן חדא עמר.

אִיסִי שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* חולי׳ קט״ז ע״ב: לרב חסדא מספקא ליה לאיסי בן יהודה פשיטא ליה.

איסיא, איסייא עי׳ אוּסְיָא. איכ״ר ב׳ ב׳: לא תשבקיניה מיעל לאיסיא דהוא מזבנא לי; ירוש׳ תענ׳ פ״ד ס״ט ע״א: דאת בעי מזבנה איסייא דילך.

איסיפקא עי׳ אִיזְקָפָא. תוס׳ צוק׳ סוכה ג׳ י״ב: והן יושבין באיסיפקאות ובאין זה אצל זה שני הלכו בציות נהר.

אִסְכּוֹלִי נ׳, בית ספר school | *Schule* שהש״ר ב׳ ט״ו: מביאים בניהם מן האיסכוליות.

אִסְכּוֹלַסְטִיקָא שם איש a man's name | *männlicher Name* ירוש׳ בר׳ פ״ד ז׳ ע״ד: תנחום בר איסכולסטיקא.

אִסְכּוּפִּדָה שם מקום בא״י name of a place in Palestine | *Ortschaft in Palästina* ירוש׳ מג׳ פ״א ע״ב ע״ד: איסכופיה דשילה.

אִסְכָּלָא ז׳, סולם staircase | *Stiege* תוס׳ ב״ב ד׳ א׳: המוכר את הספינה מכר את האיסכלא.

איסכלוסקוקי עי׳ סְכוֹלַסְטִיקָא. שהש״ר ז׳ ט׳: דתבריא איסכלוסקוקי.

אֵיסֶל עי׳ אֵסֶל. תוס׳ פרה ז׳ ג׳: ממלא את שלו תחלה באיסל ואח״כ ממלא את של חטאת.

איסמטא [אִיסְרַטָא] עי׳ אִסְרַטָא. ירוש׳ בר׳ פ״ד ו׳ ע״ג: הוה אתי באיסמטא בליליא.

איסניא עי׳ מוּסְיָא. ילק׳ בר׳ פ״א: ומדי ומקדוניא איסניא ותוגיה.

איספו נרמז עי׳ איספרנמין. תנח׳ תר׳ ט׳: תדהר איספו נרמז.

אִסְפּוֹן ת׳, מאספמיא Spanish | *spanisch* תוס׳ ביצה ב׳ א׳: קוליים האיספון שנתן עליו חמין וכו׳.

איספוסין עי׳ אַפּוֹפְסִין. פסיק״ר מ״ד קפ״ג ע״א: בשר ודם משמוציא איספוסין אינו יכול לחזור בו.

אִסְפַּטִי עי׳ אִסְפַּתִּין. ילק׳ שמ׳ רכ״ו: באיספטי שהכו את ישראל בו לקו.

איספטלי [אִיסוֹפּוֹלִיטְיָא] נ׳, זכות גרים iso-polity | *Fremdenrecht* שהש״ר ב׳ י״ז: גירות ועבדות ועינוי בארץ לא להם אפילו באיספטלייה שלהן.

איספטר עי׳ אִסְפַּתִּין. פסיק׳ בשלח פ״א ע״ב: באיספטר שהכו המצריים את ישראל בו לקו.

איספיסריאן [אִסְפַּתָּרִיאָן] ז״ר, שומרי ראש המלך body-guard | *Leibwache* ויק״ר ה׳ ה׳: עלה ונתמנה קומים איספיסריאן.

אִסְפִּירָס ז׳, קרסול knuckle | *Knöchel* במ״ר ד׳: הופך איספירס ומשוויר.

אִיסְפְּלִידָא עי׳ אַסְפְּלִידָא. מנחי׳ ל״ג ע״ב: לאיספלידי דבי מר דאית להו פצימא ולית להו מזוזתא.

אִיסְפְּלִיטוֹן עי׳ אַסְפְּלִיטוֹן. ילקי׳ תהי׳ תת״ח: האשה הזו טווה מעה אחת עבה ומעה אחת דקה אלו לציבין ולעונות ואלו לאיספליטון.

אִיסְפְּלָנִית נ׳, תחבושת *Pflaster* | plaster תוס׳ צוקי׳ כלאי׳ ה׳ כ״ה: איספלנית מלוגמא ורטייה.

אִיסְפְּקָא ז׳, כוס *Pokal* | goblet גיטי׳ י״ד ע״א: איספקא דכספא.

אִיסְפַּקְלָטוֹר עי׳ אִסְפַּקְלָטוֹר. במ״ר י״ט: ואין אדם מקלס לאיספקלטור שלו.

אִיסְפַּקְלַרְיָא עי׳ אַסְפַּקְלַרְיָא. ויק״ר א׳: מֹשֶׁה ראה מתוך איספקלריא מצוחצחת.

איספקסיטון [אוּפְּסַרְטִיטֵים] ז׳, טבח, ראש המבשלים *Oberkoch* | head cook אס״ר א׳ י״ד: ממוכן זה היה האיספקסיטון שבכולם.

איספקרפסטי עי׳ אִיסְקוּפְּסִי. ריש קה״ר: למלך נתון באיספקרפסטי.

אִיסְפַּרְגּוֹס עי׳ אַסְפַּרְגּוֹס. תוס׳ נדי׳ ג׳ ו׳: הנודר וכו׳ מן האיספרגוס מותר בכרוב.

אִיסְפַּרְגָּל ז׳, מין פרי *Quitte* | quince ירושׁ׳ מעשׂ׳ פ״א מ״ח ע״ד: פרישין – איספרגלין.

איספרגמין [אַסְפֶּנְדַּמוֹן] ז׳, מין עץ | maple *Ahorn* תנח׳ בובי׳ תרי׳ ט׳: תדהר–איספרנמין.

אִיסָק שם איש *männlicher Name* | a man's name ב״מ ל״ט ע״ב: מרי בר איסק.

איסקבטירי עי׳ אִיסְקְרִיטוֹר. ירושׁ׳ כלאי׳ פ״ט ל״ב ע״ג: אליחורף ואחיה תרין איסקבטירי דשלמה.

אִיסְקוּזוּת נ׳, גזירה *Schicksal, Los* | fate, doom אסת״ר א׳ י״ד: היכן היו איסקוזות של כולן מתוקנות.

איסקומדרי, אִיסְקוּנְדְרֵי ז״ר | play-counters *Spielmarken* קידׄ׳ כ״א ע״ב: באיסקומדרי איטלליתו; שבועׄ׳ כ״ט ע״א: דילמא איסקונדרי יהיב ליה ואסיק ליה זוזי.

איסקופה עי׳ אִיזְקָפָא. ירושׁ׳ ב״מ פ״ה ט״ו ע״א: המוכר את הספינה וכו׳: לא מכר היצוען והעובין והאיסקופה.

אִיסְקוּפִּי עי׳ אַסְקוּפָּה. ירושׁ׳ ע״ז פ״ג מ״ב ע״ג: אתעקרון שובעין איסקופין.

אִיסְקוּפְּסִי, איסקופת, אִיסְקַפַּטִי נ׳, אפריון *Sänfte* | litter מדר׳ תה׳ ג׳ ג׳: איסקופסי של בת שבע היתה מהלכת לפני דוד; שם ק״ג ב׳: כאדם שהוא נתון בתוך האיסקופת; רות רבה א׳ י״ט: לשעבר היתה מהלכת באיסקפטיאות שלה ועכשיו היא מהלכת יהיפה.

אִיסְקוּרְטִי עי׳ סְקוּרְטְיָא. נדרי׳ נ״ה ע״ב: מאי איסקורטי וכו׳ כיתונא דצלא.

אִיסְקָרְיָא עי׳ אַסְקָרְיָא. ב״מ ס״ט ע״ב: ספינה לעשות לה איסקריא.

אִיסְקְרִיטָא, אִיסְקְרִיטוֹן עי׳ אַסְקְרִיטִי. ירושׁ׳ חלה פ״ג נ״ז ע״ד: איסקריטין חליטין דשוק; תרג׳ שמ׳ ט״ז ל״א (כצפיחית): כאיסקריטון.

אִיסְקְרִיטוֹר ז׳, סופר, מזכיר *Sekretär* | secretary ירושׁ׳ כת׳ פי״ב ל״ה ע״ב: אליחורף ואחייה תרי איסקריטורי דשלמה.

איסקרנדה [אִיסְקְרִינָרָא] ז׳, ממונה על הארכיון *Archivar* | registrar ירושׁ׳ ע״ז פ״א ל״ט ע״ד: יהב תרתין ליטרא דפילפלין לאיסקרנדה עאל ואשכח כתיב תמן וכו׳.

אִיסָר ז׳, 1) מטבע־נחושת רומי a Roman copper coin | *römische Kupfermünze* קידׄ׳ פ״א מ״א: וכמה היא פרוטה אחד משמנה באיסר האיטלקי. 2) עי׳ אִיסּוּר 1. ירושׁ׳ נדׄ׳ פ״א ל״ו ע״ג: אין לוקין על האיסר.

אִיסָרָא ז׳, אגודה, חבילה *Bündel* | bunch תרג׳ יב״ע במ׳ י״ט י״ח: ויסב אזובא תלתא קילחין.

אִיסְרָא, אִיסְרָה ז׳, שר של מעלה, מלאך | angel Engel פסחים קי״א ע״ב: איסרה דמזוני וכו׳ איסרא דעניותא וכו׳.

אִיסִירַטָא, אִיסְרַטָה עי׳ אִסְרַטָא. ירושׁ׳ תעני׳ פ״א ס״ד ע״ב: הוות בכייה בגו איסרטא; ירושׁ׳ פסח׳ פ״ח ט״ז ע״ג: אינה היא איסרטה.

איסרטיוט עי' אִיסְטְרַטְיוֹט. ירוש' ב"ק פ"ג ד' ע"ב: שני איסרטיוטות.

איסרקא, איסרתא עי' אִסְרָטָא. בבלי שקלים פ"ז ה"ה: איסרקא דגדפתה; ירוש' גיט' פ"ז מ"ח ע"ד: אינה איסרתא.

אִיסְתְּוִירָא ז', עצם הרגל shin-bone | *Schienbein* יב' ק"ג ע"א: האי איסתוירא עד ארעא נחית.

איסתונגס [אַסְתּוּנוֹמוֹס] ז', שוטר העיר police-man | *Schutzmann* ירוש' מעש"ש פ"ה נ"ו ע"ב: מפק תלתא איסתונגסין ומפרק על פומון.

אִיסְתֵּירָא עי' אִסְתֵּירָא. גיט' נ"ח ע"א: תרתי מתקלי איסתירי פיזא.

אִיסְתַּלְגָנִית נ', מחנה crowd | *Haufen* ברי' נ"א ע"א: איסתלגנית של מלכים.

אִיסְתְּלִית עי' אִצְטְלָא. תרג' יב"ע דב' כ"ד י"ג (ושכב בשלמתו): ואידמוך באיסתליתיה.

אִיסְתַּנְדְּרָא עי' אִסְטַנְדְּרָא. קיד' ע"ב ע"ב: איסתנדרא דמישן.

אִיסְתְּנִים ת', חלוש weak | *kränklich* ירוש' תענ' פ"א ס"ד ע"ג: ר' יצחק בר נחמן סלק גבי ריב"ל בלילא צומא רבא נפק לגביה לביש פולייסיה א"ל מהו הכין א"ל איסתנים אני.

אִיסְתַּפְנִינִי עי' אִסְטַפְנִינִי. ירוש' חלה פ"ד ס' ע"א: שתורמין מעלי איסתפניני על האיסטפניני במקום שאוכלין אותה.

אִיסְתְּרוֹקְנִית ת', מן העיר איסתרוקני שעל גבול א"י ומצרים of Ostracena | *aus Ostracena* ב"ב כ' ע"ב: הא במלח סדומית הא במלח איסתרוקנית.

אִיסְתְּרַטִילִיט, אִיסְתְּרַתֵּיגָא עי' אִסְטְרָטֵלִיט. פסיק"ר י"ד ס"ה ע"ב: דוכסיה ואפרכיה ואיסתרטיליטיה; תרג' שני אס' א' ג': איסתרתיגין ורבנין די ממנן על פלכיא.

איפה עי' חֵיפָה. ספרא שמיני ו': עור המצה ועור האיפה שלא נעשה בה מלאכה.

אִיפּוֹכִי עי' אַפּוֹכִי. ילק' תה' תש"א: ומה איפוכין נטל ביום רעה ימלטהו ה'.

אִיפוֹלִין ז"ר, פולים beans | *Bohnen* תוס' צוק' תר' י' ט"ו: מערבין שומשמין באיפולין.

אִיפּוּמָא ז', ארובה top-room window | *Dachfenster* עיר' ק' ע"א: הוה סליק באיפומא.

אִיפּוּמְטָא ז"ר, חלונות windows | *Fenster* פסיק' פ"ו ע"ב: כאילין איפומטא.

איפומניטא, אִיפּוּמְנִימָא נ', כתב אשמה bill of indictment | *Anklageschrift* דב"ר ב': הרי איפומנימא שלו נקרין וכו' הרי איפומניטא שלו נקרין.

אֵיפוּם ז', אבום crib | *Krippe* מדר' תה' ע"ח נ"ב: מה הצאן הזה אין מתקנין איפוסיהון.

אִיפּוֹפִי מה"ק, לשון שבועה a formula of oath | *eine Eidesformel* ירוש' נדר' פי"ב מ"ב ע"ג: מה אשתבעת א"ל איפופי ישראל.

אִיפּוֹפִים, אִיפּוֹפְסִי נ', גזר דין verdict | *Urteil* ירוש' ר"ה פ"א נ"ז ע"א: איפופסי של חיים וכו' נטלו איפופים שלהן.

איפופרין עי' אַפּוֹפוֹדִין. תרג' ירוש' שמ' כ"ד י' (ותחת רגליו): איפופרין דריגלי.

איפוריא [אוֹפוֹרָא] ז"ר, פירות קיץ summer-fruits | *Sommerfrüchte* ב"ר ע"ב: בשעת הקציר בשעת בכור כל מיני איפוריא.

אֵיפְטָא שה"מ, שבע seven | *sieben* במ"ר ד': מנין לנולד בן שבעה שהוא חי וכו' זיטא איפטא.

אִיפַּטְיָא, אִיפַּטְיָיא נ', מנין שנים era | *Ära* ויק"ר ל"ו ג': והרי הוא נמנה באיפטיא של מלכים שנא' בימי עוזיהו וכו'; תנח' בוב' במ' ה': לצאתם מארץ מצרים הרי נכתבה איפטיא.

אִיפִּיטְיקוֹס ז', נציב vice-roy | *Statthalter* מכו' י"ז י"ב: איפיטיקום גוזר גזירה בא המושל הגדול ומבטל.

איפילין עי' אִיפוֹלִין. תוס' צוק' תר' י' ט"ו: מערבין וכו' איפילין בעדשים.

איפיפורין עי' אִיפּוֹפוֹדִין. ב"ר א': למלך שעשה לו כסא ומשעשאו עשה איפיפורין שלו.

איפכא ז׳, הפך, חילוף הדברים contrary | *Gegenteil* חולי׳ כ׳ ע״ב: אדרבא איפכא מסתברא.

איפלטיסן עי׳ איפוס. מדרש תה׳ ע״ה י״ז: מה הצאן הזה אין מתקנין לו איפלטיסין.

איפליקתא עי׳ אפליקתא. שהש״ר ד׳ י״א: רקמה וכו׳ איפליקתא.

איפסטלין עי׳ פיצטלין. שהש״ר א׳ ב׳: למלך שהיה אוכל איפסטלין.

איפסטקן עי׳ אפסטקין. ירוש׳ מעש׳ פ״א מ״ה ע״ד: ובאיפסטקין וכו׳ משיעשו קליפה.

איפסר ז׳, רסן halter | *Halfter* ירוש׳ שבת פ״ה ז׳ ע״ב: ארבע בהמות נמשכות באיפסר.

איפקינון עי׳ אנפקינון. שהש״ר ב׳ ח׳: שמן איפקינון.

איפקרסין עי׳ אפקרסין. ויק״ר כ״ד: למלך שהיה לו איפקרסין וכו׳ נערה וקפלה.

איפרא שם אשה a woman's name | *ein Frauenname* זבח׳ קט״ז ע״ב: איפרא הורמיז.

איפרוטום [פרוטות] עי׳ פרוטה. מדר׳ שמ׳ ה׳: איפרוטום משלו היה.

איפרורון ז״ר, שומרים, צופים guards | *Wächter* תרג׳ יח׳ כ״א כ״ז (כרים על שערים): איפרורון.

איפרך, איפרכא, איפרכה, איפרכום ז׳, שליט governor | *Herrscher* שבוע׳ ו׳ ע״ב: איפרכו של זה למעלה מאיפרכו של זה; קה״ר ב׳ י״ג: איפרכא ביש; ב״ר י״א: אמר איפרכה; מדר׳ תה׳ נ״ד ב׳: ואיפרכום כשהוא רודף קובל עליו למלך.

איפרכי, איפרכיא נ׳, מדינה, גליל province | *Provinz* רות רבה ב׳ י״א: מולדתך זו איפרכי שלך; ירוש׳ בר׳ פ״ט י״ג ע״ב: שולט באיפרכיא אחת ואינו שולט באיפרכיא אחרת.

איפשי עי׳ אפשי. ירוש׳ כת׳ פ״ו ל״א ע״ב: אי איפשי להתפרנס מאחר.

איפשר עי׳ אפשר. ירוש׳ סוטה פ״ז כ״א ע״ג: אי איפשר לומר.

איצא ז׳, קנה וסוף rush | *Binse* גיט׳ ס״ט ע״ב: איצא רטיבא דסכר נהרא.

איצבת עי׳ אספתי. תוס׳ צוקי׳ אהל׳ י״ד ד׳: שיעורו בפותח טפח לקנה ולאיצבתו.

איצטבא נ׳, 1) אכסדרא של עמודים colonnade | *Säulengang* תעני׳ י״ב ע״ב: היה לו איצטבא כנגד פתחו.

2) אולם של עמודים portico | *Säulenhalle* פסח׳ פ״א מ״ה: על גג האיצטבא.

3) יציע balcony | *Balkon* עיר׳ ע״ז ע״ב: איצטבא על גבי איצטבא.

4) ספסל אבן stone-bench | *steinerne Bank* קיד׳ ע׳ ע״א: ספסל דאמור רבנן או איצטבא דאמרי אינשי.

איצטבלא עי׳ אסטבלא. סנה׳ כ״א ע״ב: ארבעים אלף איצטבלאות היו כל אחד ואחד היו בו ד׳ אלפים אורוות סוסים.

איצטדין עי׳ אצטדין. ב״ב ק״ג ע״ב: איצטדינין מהו.

איצטולי עי׳ אצטלא. תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ב י״ב: איצטולי כיתן.

איצטיוראן עי׳ איצטבא. תוס׳ ב״ק ו׳ כ״ח: היתה לפניו איצטיוראן.

איצטלא עי׳ אצטלא. שב׳ קכ״ח ע״א: ומלבישין אותו איצטלא הראויה לו.

איצטלי, איצטרא עי׳ אסתירא. תוס׳ שק׳ ב׳ ב׳: איצטראות של זהב ודרכונות של זהב (ירוש׳ שם מ״ז ע״ג: איצטלי של זהב).

איצטרובל ז׳, פלה תחתית lower millstone | *unterer Mühlstein* ב״ב פ״ד מ״ג: מכר את המרחשת וכו׳ אבל לא את האיצטרובל.

איצטרולוגוס עי׳ אצטרולוגוס. ירוש׳ ע״ז פ״ב מ״א ע״א: והוה איצטרולוגוס והוה חמי באיסטרו-לוגיא.

איצצא ז׳, דחק pressure | *Druck* ב״מ מ׳ ע״א: משום איצצא.

איצצתא נ׳, 1) נזק damage | *Schaden* כת׳ ק׳ ע״ב: אע״ג דנפל ביה איצצתא וכו׳.

2) סחיטה squeezing | *das Auspressen* שב׳ מ״ד ע״ב: דאתי בתר איצצא.

אִיצְרָא ז׳, עסיס juice | *Saft* גיט׳ ס״ט ע״ב: איצרא דכרתי.

אִיצְרוֹלוֹג עי׳ אִיסְטְרוֹלוֹג. תרג׳ דהי״א י״ב ל״ב (יודעי בינה לעתים): איצרולוגין.

אִיקוּבְטִין עי׳ אֲקוּבִּיטוֹן. ילק׳ במ׳ תשע״ז: למלך שהיה מסב על איקובטין שלו.

אִיקוּטְטָא [אִיקוּסְטָא] ז׳, רופא physician | *Arzt* ויק״ר ה׳: דאסיא פודגרים ודאיקוטטא בחדא עינא.

אִיקוֹמְנוֹס, אִיקוֹמְנָס, אֲיקוֹנוֹמוֹס ז׳, סוכן הבית housekeeper | *Hausverwalter* ירוש׳ ב״מ פ״ט י״ב ע״א: שומרי העיר והאיקונומוס נוטלין שכרן מן האמצע; שם י״א ע״ד: מן הסנטר או מן האיקומנוס; ב״ב פ׳ י״ד ע״ג: את הסנטר אבל לא את האיקומנס.

אִיקוֹנְיָא, אִיקוֹנִין עי׳ קִינוֹנְיָא. ילק׳ תה׳ תשע״ב: איקוניא מהלכת בפני האדם הזה (שם תר״ע: איקונין של מלאכים).

אִיקוֹנִין, אִיקוֹנְתָא נ׳, תמונה ופסל picture, statue | *Bild, Statue* שמו״ר ט״ו: צר איקונין שלו על טבלא של עץ; ירוש׳ ע״ז פ״ג מ״ב ע״ג: חפון איקונתא מחצלן.

אִיקְלְטָא עי׳ הִילְקְטִי. תוס׳ אהל׳ י״ב ג׳: רפפות אלו הן סריגות אלו של אוצרות אלו של איקלטאות.

אִיקְנְתָא עי׳ אִיקוֹנִין. קה״ר ט׳, י׳: חפון אפוי איקנתא מחצלתא.

אִיקְסְגוּרִין עי׳ אֲכְסִיגָרוֹן. ירוש׳ שבי׳ פ״ח ל״ה ע״א: אניגרון ולא אכסיגרון ולא יין ושמרים.

אִיקָר, אִיקָרָא ז׳, כבוד ויקר honour | *Ehre* ירוש׳ תעני׳ פ״ד כ״ה ע״א: פליג ליה איקר.

אִיקְרִין נ׳, מתנה present | *Geschenk* ירוש׳ ע״ז פ״ב מ״א ע״ד: הוה משלח ליה איקרין.

אי״ר איכה רבתי.

אִירָא ז׳, **אִירָה** נ׳, תתיכת צמר flock of wool | *Wollflocke* שבת י״א ע״ב: גרדי באירא שבאזנו; תוס׳ צוק׳ כלי׳ ב״ב א׳ ד׳: הולדא שגררה את האירה.

אִירוֹנִי עי׳ חֹרְנִי. עדיות פ״ב מ״ה: לפסין אירוניות.

אִירוֹס, אִירוֹסָא ז׳, שם פרח iris | *Iris* תוס׳ כלא׳ ג׳ י״ג: האירוס והקיסוס ושושנת המלך; ירוש׳ שם פ״ה ל׳ ע״א: אירוסא.

2) תוף tambourine | *Handtrommel* סוטה פ״ט מי״ד: גזרו על עטרות חתנים ועל האירוס.

אֵירוּסִין ז״ר, התקשרות שלפני הנשואין betrothal | *Verlobung* ב״ב פ״י מ״ד: אין כותבין שטרי אירוסין ונשואין אלא מדעת שניהם.

אִירוּעַ ז׳, התועדות meeting | *Zusammenkunft* תרג׳ יב״ע במ׳ כ״ט ל״ה: יומא טבא ואירוע קדיש.

אִירְיָא נ׳, טעם וראיה argument | *Grund, Beweis* יומא ע״ד ע״א: אי משום הא לא איריא.

אֵירִימוֹן, אֵירִימִיאָה נ׳, מדבר desert | *Wüste* ילק׳ ירמ׳ רנ״ז: ירמיהו שבימיו נעשה בית המקדש אירימון; קה״ר א׳ א׳: אירימיאה.

אירם עי׳ אִירָם. ירוש׳ מעשי׳ פ״ה נ״ב ע״א: בצל וכו׳ שאין לו אירם.

אִירְמָה שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ ביצה פ״ב ס״א ע״ד: ר׳ קירים דאירמא.

אִירָם ז׳, ארם poison | *Gift* ירוש׳ תר׳ פ״ג מ״ב ע״א: הטיל בו אירם.

אִירְסְיָה עי׳ אִירוֹס 1. ירוש׳ כלא׳ פ״ה ל׳ ע״א: האירוס אירסיה.

אִישָׁא ז׳, אש fire | *Feuer* מכ׳ ב״ג ע״א: אישא תיכליה.

אִישְׁבּוֹרֶן עי׳ אַשְׁבּוֹרֶן. פסח׳ מ״ב ע״א: שופכן במקום מדרון ואין שופכן במקום האישבורן.

אִישָׁה עי׳ חִישָׁה. ירוש׳ שבי׳ פ״ד ל״ה ע״ב: אי מציתין את האור באישת קנים.

אִישׁוֹן עי׳ אֶשׁוֹן. תרג׳ ירוש׳ בר׳ כ״ט ז׳ (לא עת האסף): לא אישון למכנשא.

אִישׁוּר ז׳, 1) שבח praise | *Lob* ירוש׳ סוכה פ״ג נ״ד ע״א: באישור בניצוה בניגון.

2) קיום attestation | *Bestätigung* ירוש׳ ב״מ פ״א ח׳ ע״א: אם היה אישור הדיינין וכו׳.

אִישׁוּת נ׳, 1) נשואין matrimony | *Ehe* יבמ׳ ע״ו ע״ב: פנוי הבא על הפנויה שלא לשם אישות.

2) עי' חִישָׁה. ירוש' עיר' פ"ב כ' ע"א: והאילן ואישת קנים.

אִישׁוּת נ', חפרפרה *Maulwurf* | mole כל' פכ"א מ"ג: מצודת האישות טהורה.

אִישְׁטְמִיוֹן עי' אִיסְטַמְיוֹן. ב"ר ו': אישטמיון של עולם.

אִישְׁכּוֹל עי' אֶשְׁכּוֹל. תוס' ב"ק ח' י"ג: כל האישכלות שעמדו להן לישראל משמת משה.

אישלד"ע אין שליח לדבר עבירה.

אִישְׁפָּה נ', אשפה *Müll* | rubbish ירוש' כת' פ"א כ"ה ע"ד: מושלכת לאישפה.

אַיְשַׁר מה"ק *Glück auf!* | good luck! ירוש' שבי' פ"ד ל"ה ע"ב: מה שואלין בשלומן אישר.

אִישְׁתָּא 1) נ', קדחת *Fieber* | fever יומא כ"ט ע"א: אישתא דסתווא קשה מדקייטא.

2) שה"מ, שש *sechs* | six ירוש' סנה' סוף פ"א: חד מן אישתא.

אִישְׁתָּדָא, בשנה זו *dieses Jahr* | this year סה' נ"ה ע"ב: אשתקד הוה דידך אישתדא דידי.

אִישְׁתַּטִּית שם מקום *Ortsname* | name of a place חול' צ"ה ע"א: יתיב אמברא דאישתטית.

אִישְׁתְּתָא שם איש *männlicher Name* | a man's name עיר' נ"ב ע"א: ר' יהודה בר אישתתא.

אית' איתא; איתמר.

אִית, אִיתָא יש *es gibt, es ist* | there is יומא מ"א ע"א: מאי אית לך למימר; ב"מ ה' ע"א: אם איתא לדרי חייא.

אִיתָא, אִיתָה, אִיתוּ נ', אשה *Frau* | woman ירוש' מעש' פ"ה נ"ב ע"א: חדא איתאי; תענ' פ"א ס"א ע"ב: לחדא איתא; תרג' בר' י"ב י"ט (לאשה): לאיתו.

אִיתַי שם איש *männlicher Name* | a man's name כר' כ"ד ע"א: רבה בר איתי.

אִיתַי, אִיתַיי עי' אִית. ירוש' מכ' פ"א ל"א ע"א: שלשים יום לא איתי; ירוש' שבי' פ"י ל"ט ע"ג: לא איתיי.

אִיתִימָא יש אומרים *manche sagen* | some say יומא כ"ו ע"ב: אמר ר' אבא ואיתימא רמי בר חמי ואיתימא ר' יוחנן.

אִיתְכְּלָא ז', אשכול *Traube* | cluster חול' צ"ב ע"א: ליבעי רחמי איתכליא על עליא.

אִיתְלִים עי' אַטְלִיז. אס"ר א' ט': עשו איתלים.

אִיתְמַל תה"פ, אתמול *gestern* | yesterday ירוש' ביצה פ"ב ס"א ע"ב: אית הכא טלופחין מן איתמל.

איתנטייה עי' אַוְתֶּנְטִיָּא. קה"ר א' א': איתנטייה שלהם וכו'.

אִיתְנִים אתפ', התעלף *ohnmächtig werden* | to faint גיט' נ"ו ע"ב: איתניסא ומתה.

אִיתְקוּטְלָא נ', סטירה *Schlag* | blow ע"ז כ"ה ע"א: למחייה שיתין איתקוטלי.

אִיתְתָא נ', אשה *Frau* | wife ירוש' בר' פ"ב ה' ע"ג: איתתא דאבוהי.

א"כ אם כן.

אַךְ ז', צרה *Unglück* | calamity ב"מ נ"ט ע"ב: אך גדול היה באותו היום שבכל מקום שנתן בו עיניו ר"א נשרף.

אַכְאָבִית נ', קדחת *Fieber* | fever ב"ר ל"ד: נכנסה בו חמה ואכאבית.

אכא"פ או כנוס או פטור.

אַכְדֵּין עי' אֵיכְדֵּין. תרג' שופ' י"ד ט"ז (ולך אגידי?): ליך אכדין אחוי.

אכה"ג אנשי כנסת הגדולה.

אַכְוֹור, אַכּוֹם שמות מקומות *Ortsnamen* | names of places ירוש' סוכה פ"ה נ"ה ע"ב: הרי אכוור; סנה' פ"י כ"ט ע"ג: כפר אכום.

אַכְּזִיָא שם מחוז *Name einer Gegend* | name of a country תרג' יב"ע בר' י' ב' (כתים): אכזיא.

אַכְזִיב שם מקום בא"י *Ortschaft in Palästina* | name of a place in Palestine ירוש שבי' פ"ה ל"ו ע"ב: המהלך מעכו לאכזיב.

אַכְזְרָאָה ת', אכזרי *grausam* | cruel איכ"ר פתיחתא: קטילא אכזראה.

אַכְזַרִיאֵל עי' אַכְתְּרִיאֵל. דב"ר י"א: אותו מלאך שממונה על אכזרה אכזריאל שמו.

אכטא עי' אֶפְּטָא. ירוש' יבמ' פ"ד ה' ע"ד: מניין לבן שבעה שהוא חייה וכו' זוטא אכטא.

אֲכִילְתָא נ', אכילה *das Essen* | eating תרג' מל"א י"ם ח' (בכח האכילה): בחילא דאכילתא.

אָכִים ת', שחור *schwarz* | black ירוש' גיט' פ"ז מ"ח ע"ג: אכים גו סמיק.

אָכִין עי' אָכֵן. ירוש' כת' פ"ב כ"ו ע"ג: אתמול אמרת אכין ויומא דין אכין.

אַכְּבָא ז', תרנגול גדול *grosser Hahn* | big cock תרג' מש' ל' ל"א: ואכבא דמזדרכל בינת תרנגולא.

אכ"ל איכא למימר.

אָכַל פ"י, – תפס מקום *Raum einnehmen* | occupy (space) מדות פ"ג מ"א: והיסוד היה מהלך על פני הצפון וכו' ואוכל בדרום אמה אחת.

הִתְאַכֵּל התפ', 1) נשרף *verbrannt werden* | to be burnt ירוש' ברי' פ"ד ז' ע"ב: שהיו מתאכלין על גבי המזבח.

2) אזל *verzehrt werden* | to be consumed קיד' ב"ם ע"א: נתאכלו המעות.

אַכָּלָא האוכל *Esser* | eater תרג' שופ' י"ב י"ד (מאכל יצא אכל): מאכלא נפק מיכלא.

אַכְלָא נ', תולעת *Wurm* | worm ב"ב ע"ג ע"ב: ההוא כוורא דיתבה ליה אכלא טינא באוסיא.

אַכְלְבָא נ', אוצר, ממגורה *Speicher* | granary תענ' כ"ד ע"א: אתיא למפתח בבא דאכלבא חזת אכלבא דמליא חיטי.

אכלון עי' אֲבִילִין. פסיקתא ויהי ע"ו ע"א: יצאו מכפר קריינוס והלכו כל האכלון כולו וכיון שהגיעו אל מגדל צבעייא וכו'.

אַכְלוֹנָס עי' כְּלוֹנָס. זבים פ"ג מ"א: על הגשיש של מטה ועל האכלונס.

אַכְלוּשָׁא ז', סבל, נושא משא *Lastträger* | carrier, porter ב"מ ע"ז ע"א: באכלושי דמחוזא דאי לא עבדי חלשי.

אַכְלָיוֹת, אַכְלָיוֹתָא נ', שאון *Lärm* | noise תרג' איוב ל"ט כ"ה (רעם שרים): אכליותא דרברבי; תה' ע"ז י"ם (קול רעמך): קל אכליותך.

אַכְלָן ז', מי שאוכל הרבה *Vielfrass* | glutton ירוש' מעשר' פ"ג נ' ע"ד: על ידי דהוה אכלן.

אכל"ק אם כן למה קרא.

אכל"ר אם כן לכתוב רחמנא.

(אכם) הִתְאַכֵּם נעשה שחור *schwarz werden* | to turn black סוטה ט"ו ע"ב: נתאכמו פניו.

אכמ"ל אין כאן מקום להאריך; אכתי מיבעי ליה.

אַכְמַר פ"ע השתעל *husten* | to cough קיד' פ"א ע"ב: אכמר שדו ביה כיחו.

אָכֵן תה"פ, כן *so* | so ירוש' בר' פ"ג ו' ע"א: אכן בר נש עביד לחבריה?

אכנס עי' אָקוֹנָס. תוס' חול' ג' כ"ז: כספתיאס אכנס וכו'.

אכסא מין לחש *Wort in einer Beschwörungsformel* | a word in a formula of exorcism גיט' ס"ט ע"א: אסא כלבא אכסא תרנגולא.

אָכְסָגְרוֹן עי' אָכְסִיגָרוֹן. בר' ל"ה ע"ב: אכסגרון מיא דכולהו שלקי.

אכסדיא עי' אסקריא. ספרא מצורע פרשה ה' ע"ג ע"א: בספינה ובאכסדיא.

אַכְסַדְרָא, אַכְסַדְרָה נ', אולם *Halle* | hall תוס' עיר' ח' ה': והיתה אכסדרא על פתחו; מעש' פ"ג מ"ו: בית שער אכסדרה ומרפסת הרי אלו כחצר.

אכסי עי' כִּיסוּי. תוס' כלים ב"ק ז' ד': צמיד פתיל וכו' אכסי קמטרא.

אָכְסִיגָרוֹן ז', ציר־דגים חמיץ *saure Fischsauce* | sour fish-sauce ירוש' מעש"ש פ"ב נ"ג ע"ב: אין מחייבין אותו לשתות לא אניגרון ולא אכסיגרון ולא יין בשמרים.

אַכְסִיוֹמָא ז', כתב בקשה *Bittschrift* | petition מדר' תה' ק"ב: אל תתן אכסיומא שלי בתוכה.

אַכְסִיוֹם ת׳, תקיף *mächtig* | mighty ב״ר מ״ו: אל שדי תרגם עקילס אכסיום ואנקוס.

אַכְסִיטוֹרִין ז׳, ברכה *Segen* | benediction מדרי תה׳ בוב׳ כ״ז: אכסיטורין שכתבת לי בתורתך בזאת יבוא אהרן.

אַכְסִירְיָה נ׳, גירוש *Verbannung* | banishment ויק״ר י״ח: בשר ודם נותן אכסיריה והקב״ה נותן אכסיריה.

אַכְסַלְגוֹם, אַכְסַלְגְיָא, אכסלגים ז׳, אלון הודי *indische Eiche* | Indian oak מנ׳ צ״ז ע״א: כלי אכסלגום; זבח׳ צ״ד ע״א: בכלי אכסלגיא; חגיגה כ״ו ע״ב: כלי אכסלגים.

אַכְסָלִית נ׳, דגל *Fahne* | flag תוס׳ כלאי׳ ה׳: האכסלית והאסטמא.

(אכסן) הִתְאַכְסֵן התפ׳, התארח *logie-* | to lodge *ren* מדרי תהלי קט״ז: נתאכסן אצל בעל הבית.

אַכְסָן, אַכְסְנָא ז׳, מנור אורגים | weavers beam *Webebaum* תרג׳ דהי״א י״א כ״ג (כמנור אורגים) כאכסן דגרדאין; שופ׳ ט״ז י״ג (עם המסכת): עם אכסנא.

אַכְסְנָא עי׳ אַכְסְנַאי 1. תוס׳ שבי׳ ה׳: מאכילין את אכסנא פירות שביעית.

אַכְסְנַאי ז׳, 1) זר, בן עיר אחרת *Fremd-* | stranger *ling* ירוש׳ ע״ז פ״א ל״ט ע״ד: אם היה אכסנאי אסור בן עיר מותר.

2) אורח *Gast* | guest ערכ׳ ט״ז ע״ב: אכסנאי פוגם ונפגם; ירוש׳ עיר׳ פ״א כ׳ ע״ב: ייעשה לאכסנאי ויהא מותר.

אכסנדריא עי׳ אֲלֶכְּסַנְדְּרְיָא. תרג׳ שני אס׳ ז׳ י׳: לאכסנדריא דבר פנדירא.

אַכְסַנְיָא נ׳, 1) הכנסת אורחים *Gast-* | hospitality *freundschaft* בר׳ ס״ג ע״ב: פתח ר׳נחמיה בכבוד אכסניא וכו׳ המארח ת״ח בתוך ביתו ומאכילו ומשקהו וכו׳.

2) מלון אורחים *Gasthaus* | inn ערכ׳ ט״ז ע״א: מניין שלא ישנה אדם באכסניא שלו מן התורה שנא׳ אל המקום אשר היה שם אהלו בתחילה.

3) בעלת אכסניא *Wirtin* | landlady עיר׳ נ״ג ע״ב: פעם אחת נתארחתי אצל אכסניא אחת עשתה לי פולין וכו׳.

4) נכר *die Fremde* | foreign country תנח׳ בוב׳ ויצא כ״ב: וכשיצא לאכסניא היה עמו שנא׳ והנה אנכי עמך.

אַכְסַנְיוּת 1) עי׳ אַכְסַנְיָא 4. סוטה ל״ו ע״ב: גרא שגר באכסניות.

2) עי׳ אַפְסַנְיָא. מכי׳ ל״ח ע״א: אינו יכול לזון ולא לספק אכסניות לכל חיילותיו.

אַכְסַנַּיי ז׳, שכיר צבא *Söldner* | mercenary ירוש׳ עיר׳ פ״ו כ״ג ע״ב: ואכסנייא לאחר שלשים.

אַכְסְנַיי פַּרְכָא, ממונה על דירות הצבא -quarter *Quartiermeister* | master ירוש׳ ב״ק פ״ב ג׳ ע״ג: הדין אכסניי פרכא עד דלא ייתון רומאי וכו׳.

אכספטיאס [כְּסִיפִיאָס] ז׳, מין דג *Schwertfisch* | sword-fish חול׳ ו׳ ע״ב: אקונס וכו׳ ואכספטיאס ואטונס.

אכסרא עי׳ אסקריא. תוס׳ אהל׳ י״ח ה׳: ובספינה ובאכסרא.

אַכְסָרָה תה״פ, כמו שהוא, בלי פירוט *in Bausch und Bogen* | in the lump מעש״ש פ״ד מ״ב: ואין פודין מעשר שני אכסרה.

אַכְפָּא ז׳, כתף *Schulter* | shoulder ביצה ל׳ ע״א: דדרו באכפא ניפרוס סודרא עילויה.

אִכְפָּה, אִכְפַּת עי׳ אִיכְפַּת. שמו״ר כ״ז: לא אכפת לי בצבור; ירוש׳ סוטה פ״ה כ״ה ע״ב: וביתא מה אכפה ליה.

אכ״ך אם כן קשה.

אכ״ר אי כתב רחמנא.

אַכְרוּב ז׳, כרוב *Kohl* | cabbage במ״ר ז׳: גינה אחת מלאה אכרוב.

אַכְרוּם ז׳, צבע *Farbe* | colour תרג׳ ירמ׳ ח׳ כ״א (קדרתי): אכרום אוכמין כקדרא.

אַכְרוּעַ ז׳, אילן קיק *Rizinus-* | castor-oil-plant *baum* ירוש׳ מעש׳ פ״ד ס״ה ע״ד: המקיים מליאה של אכרוע לזרוע.

אַכְרָזָה נ׳, 1) עי׳ הַכְרָזָה. דב״ר י״א: אותו מלאך שממונה על האכרוה.
2) מכירה בפומבי public sale | *Versteigerung* ירוש׳ סנה׳ פ״א י״ט ע״ב: איגרת בקורת וכו׳ אכרזה.

אַכְרְזִיאֵל שם מלאך name of an angel | *Name eines Engels* ילק׳ דב׳ תתקי״ט: אותו מלאך הממונה על האכרזה אכרזיאל שמו.

אַכְרַזְתָּא עי׳ אַכְרָזָה 2. כת׳ ק׳ ע״ב: נכסי דאכרזתא.

אכרמוניא שם מדינה name of a province | *Name einer Provinz* מדר׳ תה׳ י״ט: כספינה שהיא באה מאכרמוניא.

אַכְרַעְתָּא נ׳, שיקול weighing | *das Wägen* פסיק׳ בשלח פ״ב ע״א: באכרעתא דאכרעון וכו׳.

אכש״מ אם כן שמע מינה.

אַכְשָׁרוּתָא נ׳, כשרון ability | *Fähigkeit* תרג׳ קה׳ י׳ י׳ (הכשיר חכמה): אכשרות הוכמתא.

אַכְתִּי תה״פ, עדיין still | *noch immer* מגי׳ י״ד ע״א: אכתי עבדי אחשורוש אנן.

אַכְתַּר ת׳, ירקרק greenish | *grünlich* ירוש׳ דמאי פ״ב כ״ב ע״ב: והא אורז בחלתא אכתר הוא.

אַכְתְּרִיאֵל כנוי לאלהים surname of God | *ein Beiname Gottes* בר׳ ז׳ ע״א: וראיתי אכתריאל יה ה׳ צבאות שהוא יושב על כסא רם ונשא.

א״ל אמר לו; איכא למימר; אי לימא.

אֶלָּא מה״ח, 1) כי אם, בלתי אם only | *allein, nur* בר׳ פ״ה מ״ד: אם אין שם כהן אלא הוא.
2) חוץ מן, מלבד save | *ausser* גיט׳ פ״ט מ״א: המגרש את אשתו ואמר לה הרי את מותרת לכל אדם אלא לפלוני.
3) אבל, אולם rather, but | *vielmehr, sondern* ב״מ פ״ג מ״ד: אם כן מה הפסיד הרמאי אלא הכל יהא מונח עד שיבוא אליהו.

אֶלָּא אִם כֵּן רק בתנאי זה unless | *es sei denn* יבמ׳ פ״ו מ״ה: כהן הדיוט לא ישא איילונית אלא אם כן יש לו אשה ובנים.

אֲלָא פ״י, קונן to lament | *klagen* תרג׳ ש״ב א׳ י״ז (ויקונן את הקינה): ואלא ית איליא.

אֲלָאהֵן תה״פ, רק only | *nur* תרג׳ דהי״א ט״ו ב׳ (כי אם הלויים): אלאהן לואי.

אֲלְבִּינָה ז׳, מטאטא besom, broom | *Besen* ירוש׳ מגי׳ פ״ב ע״ג ע״א: אתייא מטאטא ואייתת אלבינה.

אלב״ם אלף-בית מוחלף a permutation of the alphabet | *eine Permutation des Alphabets* שבת קי״ד ע״א: אל בם גן דס וכו׳.

אַלְבָּנָא ז׳, 1) לבונה incense | *Weihrauch* שהש״ר ד׳ ט׳: תלת אילנין אלבנין.
2) ענף תמר palm branch | *Palmenzweig* שהש״ר שם: סנסנים – אלבנייא.

אַלְגּוּסִין ז״ר, פולים beans | *Bohnen* תוס׳ מעשר׳ י׳ ג׳: אלגוסין המרובעין.

אלד״ם אין לדבר סוף.

אל״ה אי לאו הכי.

אַלָּה נ׳, 1) מקל שראשו מעובה club | *Keule* שבת פ״ו מ״ד: לא בסייף ולא בקשת ולא בתרים ולא באלה.
2) קלשון pitchfork | *Heugabel* ירוש׳ מעש׳ פ״א מ״ט ע״א: מאימתי תורמין את הגורן משתיעקר האלה.

אֱלָהוּת נ׳, 1) אלוה, יראה deity | *Gottheit* ספרא קדושים ח׳: אתה עושה אותם אלהות.
2) סגולת אלוה divinity | *Göttlichkeit* ב״ר ד׳: פעמים שאין העולם ומלואו מחזיקים כבוד אלהותו.

אֵלּוּ מה״ג, אלה these | *diese* ב״מ פ״ב מ״א: אלו מציאות שלו ואלו חייב להכריז.

אלו כורסין עי׳ אולוכורסין. ויק״ר כ״ג: אלו כורסין כולו דהב נקי.

אַלְוַאי עי׳ הַלְוַאי. במ״ר ב׳: אלואי אתם שומעין מה הוא אומר עליכם.

אַלְוָאִין ז״ר, אהלות aloe-wood | *Aloeholz* תרג׳ תה׳ מ״ה ט׳ (מר ואהלות): מירא דכיא ואקסיל אלואין.

אַלּוּגִין עי׳ אִילוּגִין. במ״ר ט״ז: הניח המלך את האלוגין שלו והייבו מפיו.

אַלְוַוי עי׳ הַלְוַאי. תרג׳ ירוש׳ במ׳ כ״ג י׳ (ותהי אחריתי): אלווי תהוי אחריתא.

אַלְוִוין עי׳ אַלְוִים. ירוש׳ שבי׳ פ״ד ל״ה ע״ב: ומקיימין את האלווין בראש הגג.

אַלְוַוְיָתָא נ׳, לויה accompanying | *Begleitung* ירוש׳ מעשי׳ פ״ב מ״ט ע״ד: ושאר בני אדם דלית אלוויתא שכיחא ליה.

אלוונתית עי׳ אֲלוּנְתִּית 2. ירוש׳ בר׳ פ״א ג׳ע״א: סכין אלוונתית לחולה בשבת.

אַלְוְיוּתָא נ׳, קינה lamentation | *Klage* תרג׳ איוב ג׳ ח׳ (לויתן): אליותהון.

אַלְוִים עי׳ אַלְוֹאִין. ב״ר ט״ו: אלמוגים אלוים.

אֱלוּלִי ת׳, שנולד בחודש אלול born in month of Elul | *im Monat Elul geboren* ירוש׳ שק׳ פ״ג מ״ז ע״ב: האלולים מתעשרין בפני עצמן.

אלולנין עי׳ אַנְלוּנִין. תוס׳ צוק׳ כל׳ ב״ב ו׳ ט׳: אלולנין של ספר.

אִלּוּלָפוֹן מה״ח, לולא if not | *wenn nicht* תרג׳ יב״ע בר׳ מ״ג י׳ (לולא התמהמנו): אלולפון שהינא.

אֲלוּמָא נ׳, עומר sheaf | *Garbe* תרג׳ רות ב׳ ז׳ (בין העמרים): ביני אלומיא.

אַלּוֹן מה״י, אחר another | *ein anderer* ב״ר פ״א: לשון יוני הוא אלון אחר.

אֲלוּנְטִית נ׳, סדין linen sheet | *Laken* שבת קמ״ז ע״ב: מסתפג אדם באלונטית.

אֱלוּנִיסְתִין תה״פ, יונית in Greek | *griechisch* ירוש׳ סוטה פ״ז כ״א ע״ב: קריין שמע אלוניסתין.

אֲלוּנְכָא ז׳, חנית lance | *Lanze* גיט׳ ע׳ ע״א: באלונכי דפרסאי מיחייא לא חיי.

אֲלוּנְקִי נ׳, אפריון litter | *Sänfte* ביצה כ״ה ע״ב: למיפק אאלונקי.

אֲלוּנְתִּית נ׳, 1) מין יין a kind of wine | *eine Weinart* תוס׳ שבי׳ ו׳: אין עושין את היין אלונתית. 2) מין משחה a salve | *eine Salbe* ע״ז ל׳ ע״א: אלונתית יין ישן ומים צלולים ואפרסמון דעבדי לבי מסותא.

3) עי׳ אֲלוּנְטִית. ב״ר פ׳: מחמם אדם אלונטית ונותנה על גבי מכתו בשבת.

אלוסריקון עי׳ אולוֹסְרִיקוֹן. ילק׳ משלי תתקל״ה: זה לוקח מטכסין וזה לוקח אלוסריקון.

אֲלוּפַסִין תה״פ, הלוך ובכה lamenting | *klagend* תנח׳ בוכר מקץ ט״ו: הלך ושב לו לביתו אלופסין.

אֲלוּרְיָא נ׳, ממגורה granary | *Speicher* תוס׳ אהל׳ י״ח י״ב: האלוריאות והאוצרות.

אַלְטִיכְסָיָא נ׳, אמת truth | *Wahrheit* ב״ר ח׳: מה אתה מבזה תכסים אלטיכסייה.

אַלְטִין ז׳, מין עץ pine-tree | *Fichte* תנח׳ תר׳ ק״ב ע״א: ברוש – אלטין.

אַלְטִינוֹן ת׳, אדום כארגמן purple | *purpurrot* קה״ר א׳ ט׳: עורות תחשים וכו׳ אלטינון.

אִלְיָא ז׳, קינה lamentation | *Klage* תרג׳ ש״ב א׳ י״ז (הקינה הזאת): אליא הדין.

אַלִּיבָּא תה״פ, על פי according to | *laut, gemäss* סוטה כ״א ע״א: אליבא דהלכתא.

אִלְיוֹן, אִלְיוֹנָא ז׳, בוהן, אגודל thumb | *Daumen* מדר׳ תהל׳ קל״ז: ונתנו אליוני ידיהם לתוך פיהם; גיט׳ ס״ט ע״א: טופרא דאליונא.

אַלְיוֹסְטוֹן עי׳ אַלְיָסְטוֹן. מנ׳ פ״ח מ״ו: אין מביאין אליוסטון.

אַלִיחְרוּק שם עם באפריקא an African tribe | *ein Volk in Afrika* תרג׳ יב״ע בר׳ י׳ ו׳ (פוט): אליחרוק.

אַלְיָיה עי׳ אִלְיָיא. אסת״ר א׳ כ״ב: פרסי לאלייה.

אִלֵּיִין מה״ג, אלה these | *diese* תרג׳ יב״ע ויק׳ כ״ד י״ב: באליין ובאליין.

אַלְיָית נ׳, מקוננת wailing-woman | *Klagefrau* כל׳ פט״ו מ״ו: האירוס טמא מושב מפני שהאליית יושבת עליו.

אַלִּילָא ז׳, מרגל spy | *Kundschafter* תרג׳ בר׳ מ״ב ט׳(מרגלים אתם): אלילי אתון.

אַלִּים ת׳, 1) חזק ותקיף, strong, mighty | *stark, mächtig* גיט׳ ס׳ ע״ב: כל דאלים גבר.

2) רחב וגדול voluminous | *umfangreich* ב"ב קכ"ד ע"א: דיקלא ואלים.

אלימא ז', 1) אלם mute | *stumm* תרג' יב"ע שמ' ד' י"א (מי ישום אלם): מן שוי אלימא.

2) עי' אלמלא. במ"ר י"ח: אלימא תופשה באזניו.

אלימותא נ', כח ועוז strength | *Kraft, Stärke* תרג' איוב ל' כ"א (בעוצם ידך): באלימות אידך.

אלינתין עי' אלונתית 1. ירוש' ביצה פ"א ס' ע"ד: העושה אלינתין ביום טוב.

אלינתית נ', מי בשמים an aromatic water | *ein aromatisches Wasser* ירוש' בר' פ"ו י' ע"ד: המרבץ אלינתית בתוך ביתו.

אלים ז', יתד wooden - nail | *Pflock, Nagel* ויק"ר י"ט: מה הדין דסיסה אית מיניה אליסים וכו'.

אליסטון ז', יין מענבים מיובשים wine of dried grapes | *Ausbruch (Wein)* תוס' מנ' ט': יין אליסטון.

אליסם, אליפים ז', חורשה grove | *Wäldchen* קה"ר ג' ט': אליסם דטבריא; ירוש' שבי' פ"ד ל"ה ע"ג: ר' חייה בר בא מתעגל בהדא אליפים דטבריא.

אליקה נ', מכונה machine | *Maschine* ירוש' שבת פ"ז י' ע"ג: ההן דמגפר עאל מנין והבלין אליקה.

אלירה נ', חדוה hilarity | *Heiterkeit* שהש"ר ד' ד': לא היו עומדין באלירה אלא ביראה ברתת.

אלי"ת אם לדין יש תשובה.

אליתא 1) נ', קיסם להדליק בו fire-stick | *Kienspan* תמיד פ"ב מ"ד: שהיו מציתין את האליתא משם.

2) תאנה fig | *Feige* ב"ר ט"ו: ברת אליתא.

3) קינה lamentation | *Klage* שם שם: ברת אליתא דאמטיאת אליתא ובכיתא לעלמא.

4) אליה fat-tail | *Fettschwanz* פסח' קי"ד ע"א: דאכל אליתא.

אליתא עי' אליית. תרג' ירו' ט' ט"ז (וקראו למקוננות): וקרו לאליתא.

אלי"כ אם לא כן; אי לא כתב.

אלכם [אכלם] ז', פרי האלון acorn | *Eichel* ע"ז י"ד ע"א: אלכמין ואצרובלין.

אלכסא שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש' כת' פ"ה ס"ט ע"ג: ר' אלכסא בשם חזקיה.

אלכסון, אלכסונא ז', קו נטוי diagonal | *Diagonale* עיר' נ"ט ע"א: ובלבד שלא ירבה יותר ממדת העיר באלכסונה; ב"ב ק"א ע"ב: כל אמתא בריבועא אמתא ותרי חומשי באלכסונא.

אלכסנדרא שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש' דמאי פ"ב כ"ב ע"ג: ר' זעירא שלח שאל לר' אלכסנדרא.

אלכסנדרוס שם איש a man's name | *männlicher Name* ירוש' בר' פ"ט י"ג ע"ב: א"ל מה שמך אלכסנדרוס.

אלכסנדרי 1) ת', מן העיר אלכסנדריא Alexandrian | *Alexandriner* מנ' כ"ח ע"ב: כוסות אלכסנדריים.

2) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש' בר' פ"ט י"ג ע"ב: רבי אלכסנדרי.

אלכסנדריא, אלכסנדריאה עיר במצרים Alexandria | *Alexandria* תוס' מגי' ב' י': בית הכנסת של אלכסנדריא; ירוש' חגיגה פ"ב ע"ז ע"ד: מירושלים הגדולה לאלכסנדריאה הקטנה.

אלכ"ק אם לא כן קשה.

אל"ל אית לן למימר.

אלל ז', גיד קשה tendon | *Sehne* חול' פ"ט מ"א: האלל המכונס אם יש בו כזית במקום אחד וכו'.

אלל פ"י, חקר ודרש inquire | *forschen* פסיק"ר מ"ז: מאלל את השנה אם טובה ואם רעה.

אלל פ"ע, קונן to lament | *wehklagen* תרג' ישי' י"ד ל"א (הילילי שער): אלילי על תרעך.

אלל פ"י, תר ורגל to spy | *auskundschaften* תרג' במ' י"ג ג' (וירגלו את הארץ): ואלילו ית ארעא.

אללא עי' אוללא. אסת"ר א' ב': דורכים גתות וכו' אללא וכו'.

אָלַם פ״י, 1) תקף | *überwältigen* | overcome שבת קנ״ו ע״ב: אלמיה יצריה.

2) חיזק | *kräftigen* | to strengthen קידו׳ מ״ג ע״א: אלומי קא מאלימנא למילתיה.

אִתְאַלַּם אתפ׳, 1) התחזק | *stark werden* | to grow strong תרג׳ איוב ל״ו י״ט (וכל מאמצי כח): וכל דמתאלמין משכחין חילא.

2) נאלם | *verstummen* | to grow dumb תרג׳ תה׳ ל״ט י׳ (נאלמתי): אתאלמית.

אַלְמָא תה״פ, 1) אם כן, נמצא | *folglich* | consequently יומא י״ד ע״ב: ומקטיר את הקטורת ומטיב את הנרות אלמא קטורת ברישא והדר נרות.

2) עי׳ אַלְמָה. יומא ב׳ ע״ב: אלמא לא ביבעי.

אלמ״ד אלא למאן דאמר.

אַלְמָה מה״ש, למה, מדוע | *weshalb* | wherefore שבת ט״ו ע״ב: לא תהא להן טהרה במקוה אלמה תנן ואלו חוצצין.

אַלְמוֹן ז׳, אלמן | *Wittwer* | widower כת׳ ז׳ ע״א: באלמון שנשא אלמנה.

2) אלון | *Eiche* | oak ב״ב פ׳ ע״ב: אלמונים בלוטי.

אַלְמוּתָא עי׳ אַלִימוּתָא. תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ה ב׳: ולא באלמותא תסבון אפרשותי.

אַלְמִין ז׳, נמל | *Hafen* | harbour ירוש׳ סוכה פ״ב נ״ב ע״ד: בנתונה באלמין.

אִלְמָלֵא, אִלְמָלֵי מה״ח, 1) לולא | *wenn nicht* | but for אבות פ״ג מ״ב: שאלמלא מוראה של מלכות איש את רעהו חיים בלעו; תעני׳ י״ט ע״א: אלמלא חוני אתה גוזרני עליך נדוי וכו׳.

2) לו, אילו | *wenn* | if עיר׳ ק׳ ע״ב: אלמלא לא ניתנה תורה היינו לומדין צניעות מחתול; מו״ק ט״ז ע״ב: אלמלי אתה שאול והוא דוד איבדתי כמה דוד מפניו.

אַלְמֵן פ״י, עשה לאלמנה | *zur Wittwe machen* | to widow פסח׳ מ״ט ע״א: מחריב את ביתו ומאלמן את אשתו.

הִתְאַלְמֵן התפ׳, נעשתה לאלמנה | *verwittwet werden* | to become a widow מכות פ״א מ״א: נתאלמנה או נתגרשה.

אִלְמְנָא ת׳, אלם | *stumm* | mute תרג׳ תה׳ ל״ח י״ד (וכאלם): והיך אלמנא.

אַלְנִיסְטִי, אַלְנַסְטִי ת׳, יוני | *griechisch* | Greek תנח׳ ויק׳: אהי קטבך שאול לשון אלניסטי קטבך קאמאבה; שם צו ד׳: לשון אלנסטי.

אֶלֶם שם איש | *männlicher Name* | a man's name סנה׳ ס״ד ע״א: מעשה בסבטא בן אלם.

אָלַם פ״י, לעס וכסס | *zerkauen* | to chew up גיט׳ ע׳ ע״א: אלים ובלע ליה.

אלסוטרום, אלסטרם שם מדינה | *Name einer Provinz* | name of a province ב״ר ל״ז: ותרשיש אלסוטרום; ירוש׳ מגי׳ פ״א ע״א ע״ב: ודודנים אלסטרם.

אלע״ז אין לסמוך על זה.

אַלְעֵיקֵי תה״פ, סתם | *ohne weiteres* | without ado שהש״ר א׳ ד׳: אלעיקי אני נותן לכם את התורה אלא הביאו לי ערבים טובים.

אלע״כ אין לו עליו כלום.

אָלֶף נ׳, האות הראשונה בא״ב | *der erste Buchstabe des Alphabets* | the first letter of the alphabet שקלי׳ פ״ג מ״ב: וכתוב בהן אלף בית גימל.

אָלֶף בֵּית, כלל האותיות | *Alphabet* | alphabet ירוש׳ מגי׳ פ״א ע״ב ע״ד: כל האותיות הכפולות באלף בית.

אַלְפָא 1) עי׳ אָלֶף. ירוש׳ שבת פי״ב י״ג ע״ג: אלף — אלפא.

2) מבחר, מיטב | *das Beste* | the best מנ׳ פ״ה מ״א: אלפא לייו וכו׳ אלפא לסולת.

אַלְפָא בֵּיתָא עי׳ אָלֶף בֵּית. איכ״ר א׳ א׳: אלפא ביתא אחת.

אִלְפָא עי׳ אִילְפָא. קה״ר ג׳ ב׳: קטר אלפך.

אֲלַפְבֵּטָרִין, אַלְפָבֵּיתִין ז״ר, פזמונים בסדר א״ב | *alphabetische Akrostichen* | alphabetic acrostics רות רבה ג׳ י״ג: אילין אמרין מזמורים ואילין

אמרין אלפבטרין; קה"ר א׳ י"ג: הדין פייטנא כד הוה עביד אלפביתין.

אַלְפַּס עי׳ אִילְפָּס. דרך ארץ ו׳: ממעשה אלפס וכו׳ ממעשה קדרה.

אַלְצָר עי׳ אִילְסָר. ירושי מעשי פ"א מ"ח ע"ד: באלצרין ובאפיסטקין וכו׳ משיעשו קליפה.

אל"ך אית ליה קלא.

אֱלָקָא ז׳, אלהים God | *Gott* תרג׳ יב"ע ויק׳ כ"ד ט"ו (אלהיו): כינוי אלקיה.

אַלְקֵט עי׳ הִילְקְטִי. תוס׳ עירו׳ ה׳: חמש דיאטות פתוחות לאלקט.

אַלְקְלָאוֹן שם איש a man's name | *männlicher Name* שהש"ר א׳ י"ב: זו התורה שלמד אלקלאון בדעתו של הקב"ה.

אַלְקַפְּטָא, אַלְקַפְּתָא ז׳, שר וגדול a high official | *ein hoher Würdenträger* שבוע׳ ו׳ ע"ב: מלכא ורופילא ואלקפטא וריש גלותא; זבח׳ צ"ו ע"ב: אלקפתא נקטן ריחא אתי ליה ליד.

אלקקן עי׳ אֱלָקָא. תרג׳ יב"ע במ׳ כ"ד י"ד: ויכפרון באלקקון.

אֲלַרְיָא נ׳, חג רומי a Roman holiday | *ein römisches Fest* פסיק׳ שמיני קצ"ג ע"ב: עד שהמלך עסוק באלריא שלו שאלו צרכיכם.

אל"ת אין לו תקנה.

אלת"ה אי לא תימא הכי.

אַלְתּוּסְבְּרָא ז׳, אוצר magazine | *Magazin* מדר׳ תהל׳ ט"ו: ממגור יעבור זה אלתוסבראות.

אַלְתִּית נ׳, מין דג a kind of fish | *eine Fischart* תוס׳ כלים ב"מ ה׳ ז׳: ותתיכת אלתית טהורה.

אלתמסין עי׳ אַלְמִיכְסִיָּה. ילק׳ תה׳ תתל"ד: תכסים אלתמסין.

אֵם. — 1) רחם womb | *Mutterleib* חול׳ ב"ד ע"א: ניטלה האם.

2) עיקר chief | *Hauptsache* סוכה ו׳ ע"ב: יש אם למקרא וכו׳ יש אם למסורת.

אָם ז׳, מין אבעבועה a kind of pustula | *eine Art Blatter* זבח׳ מ׳ ע"א: להכשיר אמין שבאצבע.

אָמָא פ"י, אמר to say | *sagen* עירו׳ ע"ד ע"ב: הוה אמינא.

אִמָּא נ׳, אם, אמי mother, mamma | *Mutter, Mama* סוכה כ"ח ע"ב: כל שנעור משנתו ואינו קורא אמא אמא.

אמאוס, אֶמְאוּם שם עיר ביהודה a town in Judaea | *Stadt in Judäa* ירושי שבי׳ פ"ט ל"ח ע"א: מבית חורון ועד אמאוס הר; קה"ר ז׳ ז׳: לאמאום.

אַמַּאי מה"ש, למה, מדוע why? | *weshalb?* עירו׳ ע׳ ע"א: אמאי לא.

אמב"ד ארבע מיתות בית דין.

אַמְבּוּהָא נ׳, המון עם crowd | *Menschenmenge* יומא פ"ז ע"א: וכי הוה חזי אמבוהא אבתריה.

אִמְבּוֹל ז׳, לשון הפעמון clapper | *Klöppel* ירושי שבת פ"ו ז׳ ע"ד: בזוגין שבצוארו וכו׳ בשעשה להן אמבולי.

אַמְבַּט, אַמְבַּטִי נ׳, גיגית למרחץ bath-tub | *Badewanne* כלה רבתי ז׳: ולא יניח רגלו על שפת האמבט ויהי קופץ לתוכו; נדר׳ פ"ד מ"ר: ורוחץ עמו באמבטי גדולה.

אַמְבָּטִים ז׳, חמור להרבעה stallion | *Beschäler* ירושי שבת פ"ה ז׳ ע"ב: אמבטים חמר פלק.

אַמְבַּטִיתָה עי׳ אַמְבַּטִי. ירושי שבת פ"ח י"א ע"ג: ההן דמשזג אמבטיתה.

אַמְבִּירוּקְלִין ז׳, שמיכה cover | *Decke* ירוש׳ ב"מ פ"ד ט׳ ע"ג: המחליף אברוקלין באמבירוקלין.

אַמְבְּרָא ז׳, אוצר store | *Speicher* גיט׳ נ"ו ע"א: קלנהו להנהו אמברי דחיטי ושערי והוה כפנא.

אַמְגּוּזָא ז׳, אגוז nut | *Nuss* גיט׳ ב"ט ע"א: כאמגוזא ופלגא דאמגוזא.

אַמְגּוּשִׁי ז׳, מג, מכשף magician | *Magier* מו"ק י"ח ע"א: פרעה שהיה בימי משה אמגושי היה.

אַמְגַּיְירְתָא נ׳, גיור proselytism | *Proselytentum* ירושי ע"ז פ"ב מ"א ע"א: ולא הוון אלא אמגיירתיה.

אמ"ד אית מאן דאמר.

אָמַד פ״י, הֶאֱמִיד הפ׳, העריך estimate | *abschätzen* פאה פ״א מ״ה: אומדין אותה כמה לקט היא ראויה לעשות; ב״ר ס״ד: שהאמידו אותה ועשתה מאה כמה שהאמידוהו.

אמ״ה אי משום הא.

אַמָּה, — 1) האצבע האמצעית middle-finger | *Mittelfinger* כת׳ ה׳ ע״ב: זו זרת זו קמיצה זו אמה זו אצבע זו גודל.

2) אבר הזכרות membrum virile | *männliches Glied* שבת ק״ח ע״ב: יד לאמה תיקצץ.

3) תעלה canal | *Kanal* שבת פ״ג מ״ד: סלון של צונן לתוך אמה של חמין.

4) מלואת הריחיים enclosure of the millstone | *Einfassung des Mühlsteins* עיר׳ פ״ט ע״א: עמוד ואמת הריחיים.

אִמָּה עי׳ אִמָּא. ירוש׳ נדה פ״א מ״ט ע״ב: כל שקורין אותה אמה ואינה מקפדת.

אַמְהוּ, אַמְהוּת נ׳, מעמד השפחה servitude of a maid | *Magddienst* מכי׳ משפ׳ ג׳: לא אמהות אחר קידוש ואין צריך לאמר אמהות אחר אמהות; תרג׳ יב״ע בר׳ ט״ז א׳ א׳: אמתא דיהבא ליה לאמהו.

אמה״כ אמר הכתוב.

אמהל״א אי משום הא לא איריא.

אמה״מ אינו מן המנין.

אמו״ב אין מוקדם ומאוחר בתורה.

אמוה״ק איפכא מסתברא והכי קתני.

אָמוּם ז׳, תבנית עץ לנעל או בגד shoemakers block, manequin | *Schuhleisten, Manequin* כלי׳ פכ״ו מ״ד: מנעל שעל האמום.

אמומ״ב אין מוקדם ומאוחר בתורה.

אֱמוּנָה, — הן צדק word of honour | *Ehrenwort* ב״ב פ״י מ״ח: שכן על אמונתו הלוהו.

אָמוּם שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ סוטה פ״ז כ״א ע״ג: כפר אמום.

אָמוֹרָא ז׳, כנוי לחכמי התלמוד שאחרי התנאים Amora | *Amoräer* שמו״ר ח׳: שהדורש יושב ודורש והאמורא עומד לפניו.

אֲמוֹרָאָה ז׳, מלמד teacher | *Lehrer* תרג׳ איוב ג׳ י״ח: ינקי בית רבא קל אמוראה.

אֲמוּרִים עי׳ אֵימוּרִים. סוכה פ״ה מ״ז: באמורי הרגלים.

אַמְטוּ, אַמְטוּל מה״י, בגלל because of | *wegen* בר׳ נ״ו ע״א: אמטו זווא דידך; כת׳ ס״ז ע״ב: הוו מפסדי חיותא אמטולתיה.

אַמְטוּ לְהָכִי, הילכך therefore | *deshalb* נז׳ כ״ה ע״א: בשלמא לר׳ יוחנן וכו׳ אמטו להכי וכו׳.

אַמְטִיתָא נ׳, מאזנים balance | *Wage* פסיק׳ בשלח פ״ב ע״א: באמטיתא דאמיטון בה אתמיט להון.

אַמִּי שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* גיט׳ ס״ג ע״ב: שלחוה לקמיה דר׳ אמי.

אָמִיד ת׳, בעל נכסים wealthy | *vermögend* כת׳ פ״ה ע״ב: ידענא ביה דלא אמיד.

אֲמִיטְלְיָא ז׳, מין צמח liverwort | *Leberkraut* תוס׳ צוק׳ מעש׳ ג׳ ז׳: אמיטליא לא נהגו בה החכמים היתר לא למעשרות ולא לשביעית.

אֲמִיטְתָא נ׳, חושך darkness | *Finsternis* ב״ר מ״ד: ועלטה היתה — ואמיטתא הות.

אַמִייַנְטוֹן ז׳, מין אבן a variety of asbestos | *eine Art Asbest* שהש״ר ד׳ י״א: צא ולמד מן אמיינטון הזה שאינו מתגהץ אלא באור.

אמימ״פ אין מקרא יוצא מידי פשוטו.

אַמִנְטוֹן עי׳ אַמִיַינְטוֹן. פסי׳ בוב׳ בשלח ל״ב ע״א: ואל תתמה אמינטון הזה וכו׳.

אֲמִירָה נ׳, 1) דיבור saying | *das Sagen* קיד׳ פ״א: אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט.

2) משא ומתן conference | *Verhandlung* שמו״ר כ״ט: מלך בשר ודם יוצא לאמירה יוצא יחידי נלחם יוצאין עמו רבי רבבות.

אַמִיתָא, אַמִיתָה נ׳, מין ירק ammi | *Ammei* שבת קכ״ח ע״ב: וכן באמיתא וכן בפיגם; תוס׳ שם י״ב י״ג: ומושך את האמיתה ונותן לתוכה.

אֲמִיתָה נ׳, אמת, אמתיות justness | *Richtigkeit* שמו״ר ל׳ י״ט: הכיר יהודה למקום ואמר אמיתת הדבר ואמר צדקה ממני.

אֲמִיתַי עי' אֲמִתַּי. ב"ר ע': אין אתם אומרים יעקב אמיתי דכתיב תתן אמת ליעקב.

אַמְכּוּתֵי נ', מכה blow | *Schlag* קה"ר ו', י"א: או חד אמכותי או חד מעקוצי.

אמכירום, אַמְכְּסִירוֹם ת', חרוך fire-scathed | *versengt* מדר' תה' כ"ב ט"ו: נבוכדנצר אמר יתרמון לגוא אתון נורא יקדתא נעשה אמכירום (ובהוצ' בובר: אמכסירום).

אמלגין, אמלוגין עי' אומולוגין. פסיק"ר שובה קפ"ג ע"א: והקב"ה כותב אמלוגין קשה ומחליפו בדבר קל.

אַמַלְתְּרָא, אַמַלְתְּרָה נ', כרכוב cornice | *Gesims* עיר' ג' ע"א: היכל אמלתרה הויא ליה וכו'.

אָמַם עי' עָמַם. פס' ע"ה ע"ב: גחלים אוממות.

אָמַן פ"י, הרגיל to train | *üben* שבת ק"ג ע"א: המכה בקורנס וכו' שמאמן את ידו.

אֲמָנָה. — אמונה faith, trust | *Glaube* סוטה מ"ח ע"ב: אינו אלא מקטני אמנה.

אֲמָנָה, אֲמָנוֹן, אֲמָנוּס הר בצפונה של א"י the mountain Amanus | *der Berg Amanus* שמו"ר כ"ג: הר הוא ושמו אמנה עד אותו ההר ארץ ישראל; גיט' ח' ע"א: מטורי אמנון וכו'; ירוש' חלה פ"ד ס' ע"א: מטוורום אמנס.

אמנותא עי' אוּמָנוּתָא. ירוש' כת' פ"ד כ"ח ע"ד: דא אמנותא.

אֲמָנָס עי' אֲמָנוּס. תוס' תר' ב' י"ב: מטורוס אמנס.

אמפוטמא עי' אִיפּוּמְטָא. ילק' שמו' קנ"ב: כאלין אמוטמא.

אַמְפּוּרִין ז"ר, תגרים traders | *Kaufleute* תרג' יב"ע בר' מ"ו כ"ג: זריזין ואמפורין.

אַמְפִּילְיָא, אַמְפַּלְיָא נ', נעלי לבד felt-shoes | *Filzschuhe* כלי פכ"ז מ"ו: אלו נמדדין כפולין אמפליא וכו' ומכנסים וכו'; ירוש' יבמ' פי"ב י"ב ע"ג: במנעל — באמפילייא.

אַמְפַּרְטוֹר ז', קיסר רומי Roman Emperor | *rö-mischer Kaiser* תנח' מקץ: קירי ברא אמפרטור.

אָמַץ פ"י, סגר, עיצם את העינים to close | *(Augen) zudrücken* שבת קנ"א ע"ב: אין מאמצין את המת בשבת.

הִתְאַמֵּץ התפ', נסגר to be closed | *sich schliessen* תוס' שבת י"ח י"ט: ונותן לו שמן בין ריסי עיניו והן מתאמצות מאליהן.

אֶמְצַע ז', 1) תוך middle | *Mitte* יבמ' פ"ה מ"ו: בין בתחילה בין באמצע בין בסוף.

2) מחצה moiety | *Hälfte* ב"ב פ"י מ"ז: השכר לאמצע.

אֶמְצָעוּת עי' אֶמְצַע 1. ירוש' סנה' ריש פ"א: מם באמצעותה תיו בסופה.

אֶמְצָעִי ת', בינוני, תיכוני middle | *mittlere* ירוש' בר' פ"ב ד' ע"ב: שלש ברכות ראשונות ושלש ברכות אחרונות שבחו של מקום והאמצעיות צרכן של בריות.

אֶמְצָעִית, אֶמְצָעִיתָא נ', עי' אֶמְצַע 1. תוס' ב"מ ו' י"ד: פיה שוליה ואמצעיתה; ירוש' ב"ק פ"ד ד' ע"ב: ברישא ובסיפא ובאמצעיתא.

(אמר) הֶאֱמִיר הפ', הלעיט to fatten | *mästen* שבת קנ"ה ע"ב: אין מאמירין את העגלים.

אִמְרָה נ', שפת הבגד seam | *Saum* ספרא תזריע נגע' ט"ו: האמריות של שוראין ושל זהב.

אֲמַרְכּוֹל, אֲמַרְכָּל, אֲמַרְכְּלָא ז', פקיד, ממונה counsellor | *hoher Beamter* שקל' פ"ה מ"ב: אין פוחתין משלשה גזברים ומז' אמרכלין; תרג' במ' ג' ל"ב (ונשיא נשיאי הלוי): אמרכלא דממני על רברבי ליואי; יב"ע שם א' ו' (נשיא): אמרכול.

אֲמַרְלַאי שם מלאך name of an angel | *Name eines Engels* שבת ס"ז ע"א: לימא הכי וכו' ואמרלאי אילין מלאכי וכו'.

אֶמֶשׁ. — 1) אתמול yesterday | *gestern* ספרא קדוש' ח': שלא תאמר לו אמש היית עובד עכו"ם וכו'.

2) ז', לילה night | *Nacht* תנח' בובר משפ' ט': ונפשך עולה אצלי בכל אמש ואמש.

אמ"ת איוב משלי תהלים.

אַמְתָא נ׳, 1) אמה cubit | Elle יומא ט״ז ע״א: פלגא דאמתא.

2) עי׳ אַמָּה 4. בר׳ י״ח ע״א: אמתא דריחיא.

3) עי׳ אַמָּה 2. מו״ק י״ז ע״א: טרקיה אאמתא.

4) שפחה servant-maid | Magd מגי׳ י״ח ע״א: אמתא דבי רב.

אֲמִתִּי ת׳, אוהב אמת truthful | wahrhaftig יומא ס״ט ע״ב: מתוך שיודעין בהקב״ה שאמיתי הוא לפיכך לא כיזבו בו.

אֲמַתְלָא נ׳, טעם הראוי להשמע reasonable explanation | plausibler Grund כתי׳ כ״ב ע״א: אינה נאמנת ואם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת.

אֲמַתְלַאי שם אשה a woman's name | Frauen-name ב״ב צ״א ע״א: אימיה דאברהם אמתלאי בת כרנבו.

א״נ אי נימא; אי נמי.

אֲנָא מה״ג, אנכי I | ich חולי׳ ב׳ ע״ב: כי אמרי אנא.

אִנְבָא נ׳, ביצי כנים nits | Nisse נז׳ ל״ט ע״א: אנבא חיה וכו׳ אנבא מתה.

אִנְבּוֹנָא ז׳, פרי fruit | Frucht במ״ר ג׳: אינה עושה פחות משלשה אנבונין.

אַנְבּוּרְקְרָא עי׳ אַמְבִּירוּקְלִין. ב״ק קי״ד ע״ב: אנבורקראות של כלים על כתפיהן.

אִנְבְּטָא ז׳, גבעה hill | Hügel שמו״ר י״ב: והיה עשוי אנבטאות אנבטאות.

אנבטי עי׳ אַפַּנְטֵי. ילק׳ אס׳ תתרנ״ח: כל עמא יפקון להדין אנבטי דיהודאי.

אנביל עי׳ אִנְבָּל. תוס׳ צוק׳ כלי׳ ב״מ ב׳ י״ג: העושה זגין וכו׳ האנבלים טמאין.

אנבין עי׳ אַנְבִּין. ירוש׳ שבת פ״ב ד׳ ע״ג: בכלך – אנבין וכו׳.

אִנְבָּל עי׳ אִמְבּוֹל. תוס׳ כלי׳ ב״מ א׳: עשה להם אנבלים.

אַנְגְּטוֹס שם איש a man's name | männlicher Name ירוש׳ סנה׳ פ״א י״ט ע״ב: אנגטוס הגמון שאל לר׳ יוחנן בן זכאי.

אנגיטוס [אֶגְדִּיקוֹס] ז׳, שר prefect | Präfekt ילק׳ תהל׳ תשצ״ד: אנגיטוס במדינה ממונה על בייא שלו.

אנגיטירין עי׳ אַרְגֶּנְטוֹרִין. פסיק׳ בחודש ק״ו ע״ב: והיו מצחצחים אותה בכלי נחושת וכו׳ אנגיטירין ישנה שהיא נראית חדשה.

אַנְגִּיטְרִים ז׳, שליח messenger | Bote ירוש׳ תר׳ פ״ח מ״ו ע״ג: ואתא שליחא גבהון וכו׳ אתא אנגיטרים גבהון.

אַנְגִּיסְטֵר ז׳, מספריים scissors | Schere תוס׳ צוק׳ כלים ב״מ ג׳ י״ב: אנגיסטר טמא נחלק לשנים טהור.

אַנְגְּלָא ז׳, מלאך angel | Engel תרג׳ תה׳ ס״ח י״ח (רבתים אלפי שנאן): תרין אלפי דאנגליא.

אנגלין עי׳ אַגְלָוִין. כלי׳ ט״ז ז׳: אנגלין של ספר.

אַנְגַּרְבְּטוֹס ז׳, גבאי tax - gatherer | Steuer-einnehmer פסיק׳ בשלח צ״ב ע״ב: ר״א בר״ש אתמני אנגרבטוס.

אַנְגְּרוֹטִינָה עי׳ אַנְגַּרְיָא 1. ב״ר ס״ד: הלך – אגרוטינה.

אַנְגַּרְיָא נ׳, 1) עבודת המלכות public service | Frondienst ב״מ פ״ו מ״ג: השוכר את החמור וכו׳ או שנעשית אנגריא אומר לו הרי שלך לפניך.

2) אונס, כפיה force | Zwang מדרש תהל׳ קי״ב: לא עשה את המצות באנגריא אלא בשמחה.

אנגרים עי׳ אַנְגַּרְיָא 2. פסיק״ר כ״ב: שלא באנגרים.

אַנְגַּרְמוֹס עי׳ אֲגַרְדְּמִים. ירוש׳ ב״ב פ״ה ט״ו ע״א: מנה לך אנגרמוס על כך.

אַנְדּוּכְתְּרֵי נ׳, מין סודר shawl | Umschlagetuch גיט׳ כ׳ ע״א: כתב שעל גבי כפה ואנדוכתרי.

אַנְדִּיסְקֵי נ׳, בקשה request | Gesuch ב״ב נ״ה ע״א: אצלוה אנדיסקי סייעתא דשמיא.

אַנְדִּיפָא נ׳, פוך paint | Schminke שבת ע״ח ע״ב: מאי כלכל ומאי אנדיפי וכו׳ צדעא ובת צדעא.

אַנְדִּיקְיָאָה ארץ הודו India | *Indien* אבא גוריון א׳ י״ד: כרשנא מן אפריקי שתר מן אנדיקיאה.

אנדיקס [אֲנְדִיקוֹס] ז׳, שר prefect | *Präfect* ב״ר י״ב: אנדיקוס במדינה ממונה וכו׳.

אנדנא עי׳ אַנְדְּנָא. ע״ז כ״ט ע״א: אנדנא וציתרא.

אַנְדְּרַאי שם איש a man's name | *männlicher Name* ירוש׳ כת׳ פ״ט ל״ג ע״א: דבר אנדראי.

אנדרגינוס עי׳ אַנְדְּרוֹגִינוֹס. תוס׳ צוק׳ בכורים ב׳ ג׳: אנדרוגינוס יש בו דרכים שוה לאנשים ויש בו דרכים שוה לנשים.

אנדרואנטיא עי׳ אַנְדַּרְטִי. שמו״ר כ״ז: לצפור שברחה מן הצייד ונפלה לתוך ידו של אנדרואנטיא.

אַנְדְּרוֹגִינוֹס ז׳, זכר ונקבה כאחד hermaphrodite | *Mannweib* בכורים פ״ד מ״ד: אנדרוגינוס בריה בפני עצמה ולא יכלו חכמים להכריע עליו אם הוא איש או אשה.

אַנְדְּרוֹלוֹמוֹסְיָא, אַנְדְּרוֹלוֹמְסְיָא, אַנְדְּרוֹ־לְמַסְיָה נ׳, פורענות punishment | *Bestrafung* ירוש׳ סוטה פ״א י״ז ע״א: בכל מקום שאתה מוצא זנות אתה מוצא אנדרולומסיה באה לעולם; תנח׳ במדבר ל״ב: מלך בשר ודם שמרדה עליו מדינה הוא עושה בה אנדרולומסיא; שם קורח י״ט: ועושה בה אנדרולומוסיא.

אִנְדְּרוֹנָא עי׳ אִינְדְּרוֹנָא. מג׳ ל״ג ע״ב: אנדרונא מעליתא.

אנדרופיקוס עי׳ אַדְרוֹפִּיקוֹס. ילק׳ איוב תתקט״ז: פעמים שהמים רבין על הדם ונעשה אדרופיקוס.

אַנְדַּרְטִי, אַנְדַּרְטִין, אנדריאנטוס ז׳, פסל statue | *Statue* ע״ז מ׳ ע״ב: אנדרטי של מלכים; תוס׳ כלי׳ ב״מ ד׳ ח׳: אנדרטין; שמו״ר נ״א: מתוך שאני מפיל את הכסים אנדריאנטוס נופל.

אַנְדְּרַיי עי׳ אַנְדְּרַאי. ירוש׳ מגי׳ פ״ד ע״ה ע״ב: ר׳ חיננא בר אנדריי.

אנדריינוס עי׳ אַדְרִיָּינוֹס. שמו״ר נ״א: בשעה שנכנס אנדריינוס לבית קדשי הקדשים.

אנדרינוס עי׳ אנדריאנטוס. מדר׳ תהל׳ ק״ג ב׳: הצורף מת והאנדרינוס קיים.

אנדרלמוסיא, אנדרמוסיאה עי׳ אַנְדְּרוֹ־לוֹמוֹסְיָא. במ״ר י״ח: משלח שם לגיונותיו ועושה בה אנדרלמוסיא; ב״ר כ״ו: אנדרמוסיאה באה לעולם והורגת טובים ורעים.

אַנְדְּרַפְּתָא ז׳, מיני עופות a kind of birds | *eine Vogelgattung* חולי׳ ס״ב ע״ב: שבור אנדרפתא שרי פירוז אנדרפתא אסיר.

אָנָה פי׳, ציער והקניט to vex | *kränken* ב״מ נ״ט ע״ב: המאנה את הגר.

אוֹנָה הפ׳, הונה, רמה to overreach | *übervorteilen* ב״מ פ״ב מ״ד: תן לי מעותי או תן לי מה שאוניתני.

הִתְאַנָּה, הִתְאוֹנָה התפ׳, התרמה to be overreached | *übervorteilt werden* ב״מ מ״ט ע״ב: נתאנה לוקח וכו׳ נתאנה מוכר; ירוש׳ שם פ״ד ט׳ ע״ד: בשעה שהמוכר מתאנה וכו׳.

אַנְהוֹרֵי, אַנְהָרוּתָא נ׳, מאור lighting | *Beleuchtung* תרג׳ שמ׳ ל״ה י״ד (מנורת המאור): מנרתא דאנהורי; שם כ״ה ו׳ (שמן למאור): משחא דאנהרותא.

אָנוּ מה״ג, אנחנו we | *wir* פסח׳ פ״י מ״ד: שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה וכו׳.

אָנוֹךְ מה״ג, אנכי I | *ich* פסי״ר כ״א: הריני משיח עמהן בלשון מצרי אנכי אנוך.

אנולוגין עי׳ אֵילוֹגִין. איכ״ר א׳ י״ד: סבורה הייתי שימחול לי על כל עוונותי בשעה ששמעתי שאנולוגין שלי נקרע מלמעלה.

אֲנוּמְלִין ז׳, יין מהול בדבש wine mixed with honey | *Honigwein* ע״ז ל׳ ע״א: אנומלין – יין ודבש ופלפלין.

אֲנוֹנָה, אֲנוֹנִית, אֲנוֹנָם נ׳, שכר salary | *Gehalt* ב״ר מ״ו: אמר לו המלך אני מבקש לכפול אנונה שלך; שמו״ר מ״א: ליתן להם דוהנטיבא לחלק להם אנוניות; ויק״ר י״ח: בשר ודם נותן אנונם והקב״ה נותן אנונם.

אֲנוּסָא עי׳ אֲנַס. תרג׳ הוש׳ ו׳ ח׳ (פועלי און): אנוסין.

אנוקי עי׳ אֲנַנְקִי. קה״ר א׳ י״ב: לית בר נש מתינהו אנוקי דידיה אלא בשעת רווחיה.

אַנְזִיקָא ז׳, נזק injury | *Schaden* תרג׳ אס׳ ז׳ ד׳ (בנזק המלך): באנזיקא דמלכא.

אַנְחוּתָא נ׳, 1) שכבה layer | *Schicht* תרג׳ שמ׳ ט״ז י״ג (שכבת הטל): אנחות טלא.
2) לוח board | *Tafel* נדה ז׳ ע״ב: וקוצה הימנה חלתה ומניתתה בכפישה או באנחותא.

אַנְטְבִילָא שם משפחה name of a family | *ein Familienname* ירוש׳ פאה פ״ח כ״א ע״א: משפחת אנטבילא היתה בירושלים.

אַנְטְדִיקוֹן, אַנְטְדִיקוֹם ע׳ אַנְטִידִיקוֹס. ב״ר פ״ב: ומאריך בדין ואח״כ הוא נעשה אנטדיקום כנגדן; דב״ר ה׳: שאם רוצה הדיין להושיב האנטדיקון משיב.

אַנְטוּכָאָה ת׳, מן העיר אנטוכיא of Antiochia | *aus Antiochia* תרג׳ יב״ע בר׳ י׳ י״ח: אנטיכאי.

אַנְטוּכִי ע׳ אַנְטְיוֹכִי. גיט׳ מ״ד ע״ב: לאנטוכי שבאנטוכיא.

אַנְטוּכְיָא, אַנְטוּכְיָה ע׳ אַנְטוֹכִיאָה. כת׳ ס״ז ע״א: בשמים של אנטוכיא; ירוש׳ שק׳ פ״ו ב׳ ע״א: דפני של אנטוכיה.

אנטוכין [אַנְטוּבִין] ז׳, מין ירק endive | *Endivie* ירוש׳ כלי׳ פ״א כ״ז ע״א: חזרת—אנטוכין.

אנטולי, אנטולינוס, אַנְטוֹנִינוּס שמות אנשים names of men | *männliche Namen* ירוש׳ דמאי פ״ה כ״ד ע״ד: אבא אנטולי; ירוש׳ סנה׳ פ״י כ״ט ע״ג: אנטולינוס אתא גבי רבי וכו׳; שם שם פ״ח י״ט ע״ג: אנטונינוס הגמון שאל את ר׳ יוחנן בן זכאי.

אַנְטוֹם ע׳ אוֹנְטוֹם. במ״ר ט״ו: אונטום אתמול אתם אומרים וכו׳.

אַנְטִיגְנוֹס, אַנְטִיגְנָס שמות אנשים names of men | *männliche Namen* ביצה ל״ד ע״א: ר׳ אליעזר בן אנטיגנוס; אבות פ״א מ״ג: אנטיגנוס איש סוכו קבל משמעון הצדיק.

אַנְטִיגְרַפָא נ׳, תשובה בכתב written answer | *schriftiche Antwort* ב״ר ס״ז: הב לי אנטיגרפא.

אַנְטִיגְרַפִּין ז׳, העתקה duplicate | *Abschrift* אס״ר ג׳ י״ד: פתשגן הכתב—אנטיגרפין דאגרתא.

אַנְטִידִיקוֹס ז׳, מתנגד adversary | *Gegner* ב״ר ק׳: אני נעשה אנטידיקוס להקב״ה הקב״ה מברך ואני ממעט.

אַנְטְיוֹכִי ת׳, מן העיר אנטיוכי of Antiochia | *aus Antiochia* ירוש׳ גיט׳ פ״ד מ״ו ע״א: פלוני אנטיוכי.

אַנְטְיוֹכִיאָה שם עיר Antiochia | *Antiochia* ב״ר כ״ג: אנטיוכיאה על שם אנטיוכס.

אַנְטְיוֹכָס מלך סוריא Antiochus, king of Syria | *Antiochus, König von Syrien* ב״ר כ״ג: אנטיוכיאה על שם אנטיוכס.

אנטיטא ע׳ אָנְטִינַיָא. ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״ב: בלנרי נשים וכו׳ אנטיטיה.

אנטיירים ע׳ אַנְטַרְדָם. ירוש׳ שב׳ פ״א ד׳ ע״א: אזל לאנטיירם.

אנטיכוס ע׳ אַנְטְיוֹכָס. תרג׳ שני אס׳ א׳ ב׳: אנטיכוס מלכא.

אַנְטִיכִי נ׳, כלי עשוי באנטיוכיא Antiochian vessel | *antiochenisches Gefäss* ביצה ל״ב ע״א: מחמין חמין באנטיכי.

אַנְטִיכְרִיסִים נ׳, גומלין reciprocal service | *gegenseitige Leistung* ירוש׳ ב״מ פ״ו י״א ע״א: הדא אנטיכריסים ריבית הוא.

אַנְטִילָא ז׳, דלי לשאיבה well-bucket | *Schöpfeimer* ויק״ר ל״ד: לגלגל דאנטילא.

אַנְטִינוֹס שם איש a man's name | *männlicher Name* חלה פ״ד מ״י: בן אנטינוס וכו׳.

אָנְטִינַיָא ז״ר, בגד רחצה bathing-linen | *Badezeug* ירוש׳ מו״ק פ״ג פ״ב ע״ב: בלנרי וכו׳ אנטינייא.

אנטינינוס ע׳ אַנְטוֹנִינוּס. ירוש׳ מגי׳ פ״ג ע״ד ע״א: דלא אתגייר אנטינינוס.

אַנְטִיפוּתָא ע׳ אַנְטִיפִּיטָא. ירוש׳ בר׳ ט׳ ע״א: אנטיפותא דקיסרין.

אַנְטִיפַּטְרִים עיר ביהודה a town in Judaea | *Stadt in Judäa* ירוש׳ ב״מ פ״ז י״א ע״ג: אנטיפטרים.

אנטיפטרס 1) כנ"ל. ירושי' ב"מ פ"ז י"א ע"ג: ואנטיפטרס ביהודה.
2) שם איש *männlicher Name* | a man's name
דרך ארץ רבתי ריש פרק ו': שמעון בן אנטיפטרס.

אנטיפיטא, אנטיפיטי ז', נציב | proconsul *Prokonsul* ירושי' מג' פ"ג ע"ד ע"א: אנטיפיטא דקיסרין; קה"ר י"א א': כשראה אותו אנטיפיטי עמד על רגליו ושאל בשלומו.

אנטיפרס, אנטיפרים עי' אנטיפטרס. גיט' ע"ו ע"א: הגיע לאנטיפרס; ירושי' תעני' פ"ד ס"ט ע"ב: מגבת ועד אנטיפרים.

אנטיקוסר, אנטיקיסר ז', נציב | vice-roy *Statthalter* ב"ר פ"ה: ומלך בבל אנטיקיסר שלו היה יושב ביריחו; ספרי במ' פ"ב: אנטיקוסר.

אנטיקירוס שם עם *Name* | name of a tribe *einer Völkerschaft* תרג' דבר' ג' י"ד (המעכתי): אנטיקירוס.

אנטל, אנטלא ז', כלי לשאיבה | well-bucket *Schöpfeimer* ב"ב נ"ח ע"ב: אנבג. אנפק אנטל; תוס' מכש' ג': טמאות מפני אנטליא שלהן.

אנטלימוס שם איש *männlicher* | a man's name *Name* קהל"ר ט' י': אנטלימוס הוה גזיר.

אנטלר ז', בא כח *Bevollmächtigter* | mandatary ירושי' סנה' פ"ט י"ט ע"ד: וימנה לו אנטלר וכו' ואנטלי בשבועה.

אנטמירום עי' אנתימרוס. מס' סופרים י"ג ו': בר אנטמירוס.

אנטנייא נ', תכשיט *Schmuck* | ornament מדר' תהלי' ט"ו: סלעו – אנטנייא שלו.

אנטפטרי מן העיר אנטיפטרים of the town Antipatris | *aus der Stadt Antipatris* נדה ס"ב ע"א: נתר אנטפטרית.

אנטקיסור עי' אנטיקיסר. ב"ר נ"ג: הוא ואנטקיסור שלו.

אנטרדס שם מקום *Ortsname* | name of a place ירושי' ביצה פ"ג ס"ב ע"א: ר' סימיי אזל לאנטרדס.

אנטרי, אנטרין נ', מערה *Höhle* | cave פסיק"ר כ"ג: הוו מטיילין באנטרי; ירושי' שבי' פ"ז י' ע"א: כד משקע באנטרין.

אנטרים שם מקום *Ortsname* | name of a place ירושי' גיט' פ"ב מ"ו ע"א: אוני אסור אנטרים שרי.

אניגרא 1) ז', שפת הנהר *Ufer* | shore ב"מ ק"ז ע"ב: ד' אמות דאניגרא וכו' דבני אניגרא.
2) שם מטבע *Name einer Münze* | name of a coin ב"מ מ"ו ע"ב: אינקא ואניגרא.

אניגרון ז', 1) עסיס של סלק *Betensaft* | juice of beets בר' ל"ה ע"ב: אניגרון מיא דסילקא.
2) מין לחש | a word in a formula of exorcism *Wort in einer Beschwörungsformel* פס' קי"ב ע"א: אניגרין אנירדפין.

אנייא עי' אונייא. ירושי' שבת פ"א ג' ע"ד: ר' יהושע אנייא.

אני"ל אי נמי יש לומר.

אנין ת', בעל הרגשה יתרה *empfindlich* | delicate פסח' קי"ג ע"ב: שלשה חייהם אינם חיים הרחמנין והרתחנין ואניני הדעת.

אנינה, אנינות נ', אבילות ראשונה, שלפני הקבורה the first mourning (before the burial) | *die erste Trauer. (vor der Beerdigung)* ירושי' הור' פ"ג מ"ח ע"ב: איזו היא אנינה משעת מיתה עד שעת קבורה; קיד' פ' ע"ב: אפילו בשעת אנינותו של אדם יצרו מתגבר עליו.

אנים ז', אי *Insel* | island תוס' חלה ב' י"א: האניסין שבים.

אניסא עי' אנס. תרג' קהל' ז' ז' (העושק יהולל חכם): אניסא יהתל בחכימא.

אניסותא נ', עושק *das Berauben* | robbing תרג' קהל' ה' ז' (עשק רש): אניסות מסכנין.

אניסכא ת', ממתכת יצוקה *aus gegossenem Metall* | of cast metal שבת נ"ט ע"ב: כלילא וכו' דאניסכא.

אניפונים שם איש *männlicher Name* | a man's name תרג' שני אס' א' כ': אניפונים בר אנטיכוס מלכא.

אניץ ז', גבעול *Stengel* | stalk ב"מ פ"ב מ"א: גיזי צמר וכו' ואניצי פשתן.

אֲנִיק, אֲנִיקָא עי׳ אֲנַנְקִי. תרג׳ תה׳ ק״ז ל״ט (רעה ויגון): אניק בישתא; יב״ע בר׳ כ״ב כ׳: ומיתת מן אניקא.

אֲנִיקוּתָא נ׳, אנקה, אנחה *Seufzer* | sigh תרג׳ תה׳ קי״ב כ״א (אנקת אסיר): אניקותא דאסיריא.

אֲנִיבְקִי עי׳ אֲנַנְקִי. תרג׳ במ׳ כ׳ י״ד (התלאה): אניקי.

אֲנִירְדְּפִין מין לחש a word in a formula of exorcism | *Wort in einer Beschwörungsformel* פס׳ קי״ב ע״א: אנירדפין.

אֲנַךְ פ״י, ציפה באנך *glasieren* | to glaze תוס׳ כלים ב״מ א׳ ג׳: כלים הטהורים שאנכן באנך.

אֲנָךְ. – צפוי זכוכית לכלי חרס *Glasur* | glaze תוס׳ כלים ב״מ א׳ ג׳: העושה כלים מן האנך.

אנכה״ג אנשי כנסת הגדולה.

אַנְלָגִין ז׳, עמוד לקריאה *Lesepult* | reading desk ירוש׳ מגי׳ פ״ג ע״ג ע״ד: אנלגין אין בו משום קדושת ארון.

אַנְלוּנְטָא עי׳ אֲלוּנְטִית 1. תוס׳ צוק׳ שבת ט״ז י״ז: מוליך אדם וכו׳ ואנלונטאות הרבה למרחץ.

אנל״פ אין נראה לפרש.

אָנַם פ״י, אמר *sagen* | to say ירוש׳ מו״ק פ״ג ע״ג: ומה אנים ליה.

אנן מה״ג, אנחנו *wir* | we ב״ר מ״ט ע״ב: נחזי אנן.

אֲנָנָא עי׳ אֲנָא. ירוש׳ תעני׳ פ״ד ס״ח ע״ד: דאננא משלים מדינתא.

אֲנַנְקִי נ׳, 1) צרה *Not* | distress רישׁ׳ שהש״ר: לית בר נש מתני אננקי דידיה אלא בשעת רווחיה.
2) הכרח *Zwang* | perforce ב״ר י״ב: אננקי ע״י שהות.

אָנַס. – עינה אשה *notzüchtigen* | to violate סנה׳ פ״ה מ״א: האונס והמפתה וכו׳.

נֶאֱנַס נפ׳, 1) נוצח *überwältigt werden* | to be overcome ברי׳ י״ג ע״ב: ונאנס בשינה.
2) נבעלה בעל כרחה *vergewaltigt werden* | to be outraged כתי׳ פ״א מ״ו: משארסתני נאנסתי.
3) אבד *abhanden kommen* | to get lost נדי׳

ל״א ע״ב: הלוקח כלי מן התגר לשגרן לבית חמיו וכו׳ נאנסו בהליכה חייב.

אַנָּס ת׳, בעל זרוע *gewalttätig* | violent סנה׳ מ״ה ע״א: סתם עכו״ם אנס הוא.

אֲנַסְיָא שם מדינה *Name einer Provinz* | name of a province תרג׳ ירו׳ בר׳ י׳ ב׳: אנסיא.

אַנְפּוּ נ׳, תנופה *das Schwingen* | waving תרג׳ ירו׳ ויק׳ ז׳ כ׳ (תנופה): אנפו.

אנפוליא עי׳ אַמְפַּלְיָא. תוס׳ צוק׳ כלי׳ ב״מ ו׳ ה׳: כל הכלים הנארגים במחט כגון הכיס האנפוליא וכו׳ ואנפוליא כדי לקבל את הבקעת.

אנפוקנין עי׳ אַנְפַּקִינוֹן. תוס׳ צוק׳ מנ׳ ט׳ ח׳: שמן אנפוקנין.

אַנְפּוֹרָא נ׳, רשימה *Verzeichnis* | list פסיק׳ שקל׳ י״ח ע״ב: ואם מספר למה מפקד ואם מפקד למה מספר אלא עשה שני אנפוראות גדולה וקטנה.

אַנְפּוֹרְיָא, אַנְפּוֹרְיָה נ׳, סחורה *Ware* | merchandise ב״מ פ״ב מ״ב: כל כלי אנפוריא אינו חייב להכריז; תוס׳ ב׳: ואלו הן כלי אנפוריה בדי מחטין וצינוריות ומחרוזות של קרדומים.

אנפטי עי׳ אַפַּנְטִי. תנח׳ בוב׳ וישב ב׳: הרי יעקב חוזר צאו ונצא לאנפטי שלו.

אַנְפֵּי ז״ר, פנים *Gesicht* | face תרג׳ יב״ע בר׳ י״ט א׳ (אפים): אנפוי.

אַנְפְּיָא נ׳, מין דג *Sardelle* | sardel תוס׳ צוק׳ חול׳ ג׳ כ״ז: הסולתנית ואנפיא.

אַנְפִּילָא עי׳ אַמְפַּלְיָא. שבת ק״ב ע״א: ושני מנעלים ושני אנפילאות.

אַנְפִּילוֹגוֹס ז׳, נאום *Ansprache* | speech קה״ר י׳ ט״ו: התחיל אנפילוגוס בחכמתו.

אַנְפִּילְיָא עי׳ אַמְפַּלְיָא. יבמ׳ ק״א ע״א: אנפיליא של עור.

אַנְפִּילִין ז׳, אולם הפנימי *der innere Raum* | interior בר׳ ט״ז ע״א: נכנס לאנפיליון נכנסו אחריו.

אַנְפִּיקִינוֹן עי' אַנְפְּקִינוֹן. ויק"ר ה': שמן אנפיקינון.

אַנְפְּלָא עי' אַמְפַּלְיָא. ב"ר ס"א: שתי אנפלאות.

אַנְפְּלִין עי' אַנְפִּילִין. תרג' שה"ש ד' י"ב: גניזן באנפלין.

אנפנטרין עי' אַנְמַפַּטְרֵי. שבת צ' ע"א: נתר אנפנטרין.

אַנְפַּק, אַנְפְּקָא ז', כלי לשתיה a drinking vessel | ein Trinkgefäss | קיד' ע' ע"א: אנפק כדאמרי אינשי; גיט' ס"ט ע"ב: אנפקא דחמרא.

אנפקיטן, אַנְפְּקִינוֹן, אַנְפְּקִינִין ז', שמן מזיתי בוסר oil made of unripe olives | Oel aus unreifen Oliven מנח' פ"ח מ"ג: אין מביאין אנפקינון; ב"ר צ"ה: כפליות ואנפקיטון; ספרי דב' שנ"ה: אנפקינין.

אַנְפָּרוֹת נ', מס היבול tax in kind | Steuer in Naturalien גיט' נ"ח ע"ב: מחמת חוב ומחמת אנפרות וכו' ואנפרות עצמה צריכה שתשהא י"ב חודש.

אַנְפְּרִיאָה נ', הרצאה report | Bericht במ"ר ב': עשה שתי אנפריאות גדולה וקטנה.

אֲנַץ פ"ע, חיזק to fasten | befestigen תרג' קה' י"ב י"א (נטועים): דאנצין.

אַנְקָא נ', 1) גמלה female camel | weibliches Kamel איכ"ר א' א': אית קומינן אנקא חדא עוירא.

2) מטבע רומי a Roman coin | eine römische Münze ב"מ מ"ו ע"ב: אנקא ואניגרא.

אנקום [אַנְקוֹס] ת', תקיף mighty | mächtig ב"ר מ"ז: שדי אכסיום ואנקום.

אֶנְקַטְמִי נ', צורת חמור figure of an ass | Eselsfigur שבת פ"ו מ"ח: אנקטמין טהורים.

אַנְקְלָה עי' אוּנְקְלִי 1. תרג' ירוש' שמ' כ"ו ל"ב (ויהם): ואנקלוותיהון.

אַנְקְלָוְסִים נ', פקודה order | Befehl ירוש' ב"מ פ"ח י"א ע"ד: עד ימלא אנקלווסים דידיה.

אַנְקְלוֹמָה נ', טענה complaint | Beschwerde קה"ר ח' ח': אין מי שיאמר אנקלומה.

אֻנְקְלוֹס שם איש a man's name | männlicher Name גיט' נ"ו ע"ב: אנקלוס בר קלוניקוס.

אַנְקְלִיטוֹן, אַנְקְלִיטִין ז', קובלנא appeal | Appellation ב"ר מ"ט: תולין לו אנקליטין מדוכס לאפרכוס וכו'; קה"ר ח' ח': אין מי שיתלה אנקליטין.

אַנְקַלְמוֹס עי' אֵיקוֹנוֹמוֹס. ב"ב ס"ה ע"ב: אנקלמוס אינו מכור.

אֶנְקְלֶסְיָא נ', שטר חוב obligation | Schuldschein תוס' צוק' ב"ב י"א ה': כותבין וכו' אנקלסיא שלא מדעת המלוה אבל אין כותבין אלא מדעת הלוה.

אַנְקַקְתָּא נ', Wolf | wolf מדר' תהל' ק"ד כ"ד: אריא וכלבא ואנקקתא.

אֶנְקְתָא נ', אנקה ואנחה Seufzer | sigh תרג' תה' ע"ט י"א (אנקת אסיר): אנקתא דאסירי.

אַנְתָּא נ', לחם Brot | bread מנ' ע"ח ע"א: אנתא דמשחא.

אַנְתּוּסָאֵי שם עם name of a tribe | eine Völkerschaft תרג' ברי' י' י"ז: אנתוסאי.

אַנְתִּימְרוֹס שם איש a man's name | männlicher Name תרג' שני אס' ג' א': בר אנתימרוס.

אַנְתִּינִים עי' טוּנִּם. תוס' צוק' חול' ג' כ"ז: הקוליים וכו' ואנתינים כשר.

אַנְתִּיקִי נ', משא Ladung | load ב"מ ע"ג ע"א: המוכר את הספינה לא מכר וכו' לא את האנתיקי.

אַנְתְּרוֹפִּי ז', **אַנְתְּרוֹפְּיָא** נ', אדם human being | Mensch ב"ר י"ח: שמעת מימיך אומרים וכו' אנתרופי אנתרופיא גברא גברתא.

אִנְתְּתָא נ', אשה Frau | wife יבמ' צ"ז ע"ב: ברתא דאנתתיה.

אס' אסתר.

א"ס אנב סודר; אין ספק; אין סוף.

אָסָא ז', 1) הדס Myrte | myrtle ר"ה כ"ג ע"א: הדס—אסא.

2) זקן alt | old גיט' ס"ט ע"א: אסא כלבא.

אס״ב אסמכתא בעלמא; אסור בהנאה; איסורי ביאה.

אס״ד אי סלקא דעתך.

אסד״א איסור דאורייתא.

אַסְדָּא נ׳, רכב מלחמה war-chariot | *Streitwagen* בר׳ פ״ה מ״ו: היה מהלך בספינה או באסדא.

אסד״ג אית ספרים דגרסי.

אַסְהָדוּתָא, אַסְהֲדְתָא נ׳, עדות attestation | *Bezeugung* בר׳ י״ד ע״ב: אסהדתיה דר׳ חייא; יב׳ ס״ה ע״ב: אסהדותיה.

אָסוּ עי׳ אָסוּתָא. ב״מ פ״ו ע״א: ואסו דרבי על ידו תהא.

אַסְוֵירוּס שם קיסר רומי Severus, the Roman emperor | *Severus, römischer Kaiser* נדה מ״ה ע״א: אסוירוס בן אנטונינוס.

אֲסוּפִי ז׳, ילד שנמצא ברה״ר foundling | *Findelkind* קיד׳ פ״ד מ״ב: אסופי כל שנאסף מן השוק ואינו מכיר לא אביו ולא אמו.

אָסוּתָא נ׳, רפואה remedy, cure | *Heilmittel* ב״ק פ״ה ע״א: מאי אסותיה.

אַסְחָרוּת, אַסְחָרוּתָא, ישיבה לפני השלחן round-table | *Tafelrunde* תרג׳ מל״א י׳ ה׳ (ומושב עבדיו): ואסחרות עבדוהי; יר׳ ט״ז ח׳ (בית משתה): בית אסחרותא.

אִסְטְאַטִיבָא נ׳, תחנה station | *Station* ב״ר י״: עשה אסטאטיבא ונתן דונטיבה וישבות ויברך.

אִסְטַבְלָא נ׳, **אִסְטַבְלָאט** ז׳, אורוה stable | *Stall* במ״ר י״א: ארבעה אלפים אסטבלאות ארבעים אלף סוסים; אסת״ר א׳ י״ב: קומוס אסטבלאטי של בית אבא הייתי.

אִסְטַגְיָה נ׳, גג roof | *Dach* כלי׳ פ״ח מ״ט: פורנה וכו׳ אם יש לה אסטגיות.

אִסְטַגְנִין ז׳, חוזה בכוכבים astrologer | *Astrolog* תרג׳ יב״ע שמ׳ ח׳ ג׳ (החרטומים): אסטגנינן.

אִסְטַדְיָא נ׳, מקום מרוץ והתגוששות stadium, wrestling place | *Stadion, Ringplatz* ספרא אחרי פי״ג: תיטריות וקרקסאות והאסטדיות.

אִסְטְוָוא ז׳, מכסה cover | *Decke* ירוש׳ מעש״ש פ״ב נ״ה ע״ב: אסטווא דההוא גברא.

אִסְטְוֻלְוָן עי׳ אִסְטַבְלָא. תרג׳ דהי״ב ל״ב כ״ח (וארות): אסטוולוון לכל בעירא.

אִסְטְוָונָא ז׳, עמוד column | *Säule* תרג׳ מל״ב י״א י״ד (על העמוד): על אסטוונא.

אִסְטְוָונִית נ׳, אכסדרה colonnade | *Säulengang* פסח׳ י״ג ע״ב: אסטונית היתה נקראת סטיו לפנים מסטיו.

אִסְטוֹלָא ז׳, מלבוש garment | *Kleid* תרג׳ יב״ע דב׳ י׳ י״ח (לחם ושמלה): מזון ואסטולא.

אִסְטוּמוּכְרִי ז׳, תכריך לבטן belly-band | *Bauch-binde* ירוש׳ שבת פ״ו ח׳ ע״ב: ובתי הנפש וכו׳ אסטומכוריאה.

אִסְטוֹמְכָא ז׳, המעי העבה great-gut | *Dickdarm* ויק״ר ג׳: מפומא לוושטא מוושטא לאסטומכא מאסטומכא להמסיסא.

אִסְטַטְיָא נ׳, תחנה station | *Station* פסיק״ר כ״ז ע״ב: לא עשה אסטטיא בכל ארץ ישראל.

אִסְטִיב ז׳, מעקה, גזוזטרה balcony | *Balkon* ירוש׳ ב״ב פ״ג י״ד ע״ב: חלון שהיא פתוחה לאסטיב.

אִסְטָיו ז׳, אכסדרה colonnade | *Säulengang* ירוש׳ סוכה פ״ה נ״ד ע״א: אסטיו לפנים מסטיו היתה.

אִסְטְיוֹן שם איש a man's name | *männlicher Name* ב״מ פ״ו ע״ב: ואמר גוריון בן אסטיון משמיה דרב.

אַסְטָיוּת נ׳, הטיה perversion | *Beugung* תרג׳ י״ח ט׳ ט׳ (מוטה): אסטיות דין.

אסטים, אִסְטִים ז׳, מין צמח woad | *Waid* שבי׳ פ״ז מ״א: וממין הצובעים ספיחי אסטים וכו׳; ירוש׳ שם ל״ז ע״ב: אסטים.

אסטית עי׳ אִיצְטְבָא. שמו״ר ט״ו: ומשבנה עליה וכו׳ ואח״כ האסטית שלו.

אִסְטְכִיוִי נ׳, חגורה girdle | *Gürtel* ב״ר י״ט: חגורות — אסטכיוין.

אִסְטְלָא נ׳, בגד robe | *Kleid* תרג׳ יב״ע בר׳ ט׳ כ״ג (את השמלה) : ית אסטלא.

אִסְטְלָא, אִסְטְלִי נ׳, ציון לדרך וגבול | landmark | *Markstein* במ״ר כ״ג: העמד להם אסטליות מכוונות לערי מקלט שיהא יודע לילך לשם.

אסטליסטקין [אִסְכּוֹלַסְטִיקִין] ז״ר, יודעי דת ודין men versed in law | *Gesetzeskundige* שמו״ר מ״ג: כקתדרה של אסטלסטיקין הללו.

אִסְטָמָא נ׳, חשול וחזוק steeling | *das Stählen* בר׳ ס״ב ע״ב: כאסטמא לפרזלא.

אֶסְטָן ז׳, כוך לעצמות המתים ossuary | *Beinhaus* שמח׳ י״ג: המוצא בכוך הן באסטן לא יזיזם ממקומם.

אִסְטַנְדְּרָא ז׳, נציב vice-roy | *Statthalter* גיט׳ פ׳ ע״ב: אסטנדרא דבשכר.

אִסְטְנִינוּתְיָא נ׳, מין ירק parsnip | *Pastinake* ירוש׳ חלה פ״ד ס׳ ע״א: אנשי מתקנה אסטנינותיא.

אִסְטַסְנִי ת׳, מורד rebellious | *aufrührerisch* דב״ר ו׳: אסטסניות ופטטות.

אִסְטְפוֹן, אִסְטַפְנִינִי נ׳, מין ירק parsnip | *Pastinake* ירוש׳ דמאי פ״ב כ״ב ע״ג: אסטפניני והקפלוטות; תוס׳ עוקצ׳ א׳ א׳: שרשי דחזרין והאסטפונין.

אִסְטַקְטוֹן ז׳, שמן רענן virgin oil | *frisches Oel* ויק״ר ה׳: שמן אסטקטון.

אִסְטְרָאטֵיגָא ז׳, שר צבא military commander | *Feldherr* שהש״ר ג׳ ו׳: אלבש אסטראטיגא.

אִסְטְרוֹבָל ז׳, 1) אבן ריחיים mill-stone | *Mühlstein* ויק״ר ל״א: אסטרובלין של ריחיים.

2) מין אגוז cembra-nut | *Zirbelnuss* תנח׳ כי תשא: ערימת של אסטרובלין.

אַסְטְרוֹלוֹג, אַסְטְרוֹלוֹגוֹס ז׳, חוזה בכוכבים astrologer | *Astrlolog* ב״ר מ״ד: נביא אתה ואין אתה אסטרולוג; דב״ר ח׳: אין התורה מצויה באסטרולוגין.

אַסְטְרוֹלוֹגְיָא נ׳, חזון הכוכבים astrology | *Astrologie* ירוש׳ ע״ז פ״ב מ״א ע״א: הוה חמי באסטרו־לוגיא דידיה.

אִסְטְרוֹנְגִילוֹן תה״פ, בעיגול circular(ly) | *kreisförmig* פסיק״ר כי תשא ט״ו ע״ב: מה הספל הזה אסטרונגילון כך היו יושבים.

אִסְטְרוֹפוֹמְטָא ז׳, ציר הדלת door-hinge | *Türangel* ב״ר ס״ו: מין אסטרופומטא הדלתות היו נכפלות לאחוריהן.

אִסְטְרָט, אִסְטְרָטָא נ׳, רחוב, דרך road, way | *Strasse, Weg* ירוש׳ גיט׳ פ״ד מ״ה ע״ג: אשכחיה באסטרטא; תרג׳ יב״ע דב׳ א׳ א׳: אסטרט לכל שבטא.

אִסְטְרַטְיָא נ׳, 1) כנ״ל. עיר׳ כ״ו ע״א: אסטרטיא של מלך.

2) חיל, צבא army | *Heer* במ״ר ט׳: מוכתב באסטרטיא של מלך.

אִסְטְרָטֵיג, אִסְטְרָטֵיגוֹס ז׳, שר צבא military commander | *Heerführer* שמו״ר ל״א: מינוהו אותו היום אסטרטיגוס; ב״ר ג׳: ב׳ אסטרטיגין אחד שליט ביום ואחד שליט בלילה.

אִסְטְרַטְיוֹט, אִסְטְרַטְיוֹם ז׳, פקיד צבא officer | *Offizier* ירוש׳ שקל׳ פ״ה מ״ט ע״א: שהלביש לאסטרטיוט אחד; כת׳ פ״א כ״ה ע״ג: אסטרטיום.

אסטרטיל, אסטרטילום, אִסְטְרַטְלִיט, אִסְטְרַטְלִיטוֹס, אסטרטלירום
ז׳, שר צבא military commander | *Heerführer* ויק״ר ט״ז: דוכוסא וכו׳ אפרכוס וכו׳ אסטרטליטוס וכו׳; תנח׳ משפט׳: לאסטרטלירום; ב״ר מ״ד: אסטרטליטין; שם ע״ח: אסטרטילי; תרג׳ אס׳ ג׳ י״ב: אסטרטילוסי.

אסטריא [אִסְטְרַטְיָא] נ׳, דרך way | *Weg* מנ׳ ק״ג ע״ב: באסטריא של מלך.

אִסְטְרַקְלִילָא ז׳, קרסול knuckle | *Knöchel* תרג׳ אס׳ ה׳ ט׳: דמכתבא באסטרקליליה.

אַסִּי שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* שב׳ נ״ב ע״ב: ר׳ אסי.

אָסֵי פ״, ריפא to cure | *heilen* נד׳ מ״ט ע״א: על לגבי ההוא אסיא לאסיוה.

אִתַּסִּי אתפ׳, התרפא *geheilt werden* | to be cured אסת״ר א׳ ט׳: ניחות ונתסאי בהדין מי מוקד דטבריה.

אָסֵי׳ אָסְיָא ז׳, רופא *Arzt* | physician ב״מ פ״ה ע״ב: שמואל ירחינאה אסייה דרבי הוה; סנה׳ צ״ט ע״ב: בנימין אסיא.

אָסְיָא ארץ אסיא הקטנה *Kleinasien* | Asia Minor תרג׳ ירוש׳ בר׳ י׳ ג׳ (אשכנז): אסיא.

אָסְיוּתָא נ׳, מרפא *Genesung* | recovery תרג׳ מש׳ ו׳ ט״ו (מרפא): אסיותא.

אסיטון עי׳ אַמְיַנְטוֹן. דב״ר ז׳: אסיטון הזה אין מגהצין אותו אלא באש.

אַסְיָנָא ז׳, רופא *Arzt* | physician ירוש׳ שבת פ״ו ח׳ ע״ג: שאל לאסיינא דר׳ יעקב.

אסיל עי׳ אֵסֶל. קה״ר ט׳ י״ג: והאסיל שיש בו בית קיבול מעות.

אָסִימוֹן ז׳, מטבע שאין עליה צורה *ungeprägte Münze* | uncoined metal ב״מ מ״ד ע״א: אסימון קונה את המטבע והמטבע אינו קונה את אסימון.

אָסִינְתָּא נ׳, 1) סנה *Dornstrauch* | thorn-bush שבת ק״ט ע״ב: גירדא דאסינתא.
2) מכתש *Mörser* | mortar ע״ז ח׳ ע״ב: מכי רמי שערי באסינתא.

אָסִיסְנָא ז׳, כנ״ל 1. פס׳ ד׳ ע״א: אכיף ימא אסיסנא בירא תא.

אָסִיפָּא ז׳, סף, מפתן *Schwelle* | threshold ב״ק ק״ד ע״ב: אגב אסיפא דביתא.

אָסִיפָה נ׳, 1) קבוץ *das Sammeln* | gathering תוס׳ פרה ד׳ י״א: מאסיפת האפר.
2) חבורה *Versammlung* | meeting ירוש׳ סנה׳ פ״י כ״ח ע״א: שנאמרין באסיפת.
3) מיתה *das Sterben* | dying ב״ב ט״ז ע״ב: גויעה ואסיפה.

אָסִירָה נ׳, תפיסה *Verhaftung* | imprisonment ב״ר צ״ב: עשרה בני אדם שנמצא אחד מהן בגניבה כולן באסירה.

אָסִיתָא נ׳, מכתש *Mörser* | mortar חול׳ ק״ה ע״ב: אסיתא וכוכנא דתבלי.

אַסְכּוֹלֵי נ׳, בית ספר *Schule* | school שמו״ר כ׳: ללמוד באסכולי.

אַסְכּוּפְּתָא נ׳, אסקופה, מפתן *Schwelle* | threshold ירוש׳ מגי׳ פ״ד ע״ה ע״ג: דרס אסכופתא.

אַסְכָּיל ז׳, מלומד *Gelehrter* | learned man דב״ר ב׳: אסכילי פרעה מהן נעשו אלמים.

אַסְכָּלָא נ׳, 1) כלי מתכת לצליה *Bratrost* | grill ע״ז ע״ו ע״א: השפוד והאסכלא.
2) סולם *Stiege* | staircase ב״ב ע״ג ע״א: המוכר את האסכלא.

אַסְכְּלָה כנ״ל 1. ירוש׳ פסח׳ פ״ז ל״ד ע״א: צלי אסכלה.

אַסְכָּמָה נ׳, התנהגות *Haltung* | bearing תרג׳ מש׳ ז׳ (שית זונה): באסכמה דזניתא.

אַסְכָּמוּתָא נ׳, הסכמה *Übereinstimmung* | consent תרג׳ יב״ע במ׳ ל״ב כ״ה: באסכמותא חדא.

אַסְכָּרָא, אַסְכָּרָה נ׳, מחלת הגרון *Angina* | croup תענ׳ כ״ז ע״ב: על אסכרה שלא תפול בתינוקות; ירוש׳ שם פ״ד ס״ח ע״ב: על התינוקות שלא תעלה אסכרה לתוך פיהם.

אסכריא [אִסְכַּדְיָא] נ׳, רפסודה, דוברה *Floss* | float ירוש׳ בר׳ פ״ד ח׳ ע״ג: היא אסכריא היא אסכריא.

אס״ל אי סבירא ליה; אלא סבירא ליה.

אֵסֶל ז׳, מוט למשא *Trageholz* | yoke אהל׳ פט״ז מ״ג: והאסל על כתפו והאהיל צדו אחת על הקבר הכלים שבצד השני טהורים.

אַסְלָא, אַסְלָה ז׳, הדום, שרפרף *Schemel* | footstool כלים פכ״ד מ״ו: האסלא טמאה מדרס וכו׳; תוס׳ שם ב״ב א׳ י״ב: עור האסלא.

אַסְלָט ז׳, רחוב *Strasse* | street ירוש׳ בר׳ פ״ה ט׳ ע״א: הוו מטיילין באסלטין.

אַסְמַכְתָּא נ׳ 1) הבטחה *Zusage* | promise ב״מ ס״ו ע״א: אסמכתא קניא וכו׳ לא קניא.
2) סמך *Stütze* | support חול׳ ס״ב ע״ב: מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא.

אסממ״ו אין ספק מוציא מידי ודאי.

אִסְמַרְגְּדִין ז׳, מין אבן טובה emerald | Smaragd שמו״ר ל״ח: זבלון אסמרגדין.

אַסְנָא ז׳, ממגורה granary | Speicher תרג׳ יואל א׳ י״ז (ממגורות): אסניא.

אַסְנָא ז׳, סנה thorn-bush | Dornbusch פסח׳ ק״ז ע״א: תאיני ואסני.

אסנגרון עי׳ אַכְסִיגְרוֹן. תוס׳ שבי׳ ו׳: אנגרון ואסנגרין.

אֶסְפּוֹג׳, אַסְפּוֹגִית נ׳, עוגה ספוגית sponge cake | lockeres Gebäck שבת ע״ח ע״ב: כדי לסוך תחת אספוגית קטנה; תרג׳ דהי״א כ״ג כ״ט (ורקיקי): אספוגין.

אספוטמיא [מֶסוֹפּוֹטַמְיָא] ארץ ארם נהרים Mesopotamia | Mesopotamien ב״ר ל׳: מאספו־טמיא ומחברותיה.

אַסְפּוֹר ז׳, ספיר sapphire | Saphir תרג׳ שה״ש ה׳ י״ד: נפתלי גליף על אספור.

אַסְפּוֹרַק שם מקום name of a place | Ortsname ב״ק צ״ד ע״א: גוריון דמאספורק.

אספטיא עי׳ איספטלי. ב״ר מ״ד: בארץ גירות לא להם עבדות ועינוי לאספטיא שלהם.

אַסְפִּיקוּלָא ז׳, גזר דין verdict | Urteil שמו״ר ט״ו: ישמעו אספיקולא.

אספירכא [אַסְפִּדִיכָא] ז׳, עופרת לבנה white-lead | Bleiweiss גיטי׳ ס״ט ע״ב: אלוא ואספירכא.

אַסְפַּלְיָא נ׳, הבטחה promise | Zusicherung דב״ר ז׳: אמן הזה יש בו ג׳ אספליאות.

אַסְפְּלִידָא ז׳, אולם hall | Halle אסת״ר א׳ ט׳: נתנה אותן בבית אספלידא שלה.

אַסְפְּלָנִי, אספלנים, אַסְפְּלָנִית, אַסְפְּלָנִיתָא נ׳, רטיה plaster | Pflaster שבת י״ח ע״א: אספלנית על גבי מכה; פסיק״ר שובה פרק מ״ד: נתן להם אספלנים; ירוש׳ יב׳ פט״ז ט״ו ע״ג: יהיב אספלני על נחיריה; ע״ז פ״ב מ׳ ע״ד: אספלניתא.

אַסְפַּמְיָא ארץ ספרד Spain | Spanien יבמ׳ ס״ג ע״א: ספינות הבאות מגליא לאספמיא.

אִסְפָּן ת׳, מאספמיא Spanish | spanisch מכש׳ פ״ו מ״ג: קולים האספנין.

אַסְפַּנְיָא עי׳ אַסְפַּמְיָא. תנח׳ ויצא ב׳: מגליא ומאספניא.

אספניא עי׳ אַפְּסַנְיָא. סנה׳ כ״א ע״ב: כדי ליתן לאספניא שלו.

אַסְפָּנִיקִי, אספנקי נ׳, חגורה girdle | Gürtel תרג׳ ש״ב י״ח י״א (וחגורה): ואספנקי; שם כ׳ ח׳ (חגור): אספניקי.

אַסְפַּסְיָאנוּס קיסר רומי Vespasian, the Roman emperor | Vespasianus, römischer Kaiser איכ״ר א׳ ה׳: הקיף אספסיאנוס את ירושלים.

אַסְפַּסְיָאנֵי ז״ר, נתיני אספסיינוס subjects of Vespasian | Untertanen des Vespasianus איכ״ר א׳ י״ז: אספסיאני טרכיני אדרייני.

אַסְפַּסְיָנוּס עי׳ אַסְפַּסְיָאנוּס. סוטה פ״ט מי״ד: פולמוס של אספסיינוס.

אַסְפַּסְתָּא נ׳, מין חציר lucern | Luzerne ב״ק כ׳ ע״א: קביל ארעא לאספסתא.

אַסְפַּסְתּוֹרִין ז׳, אחד משומרי ראש המלך life-guardsman | Leibgardist שהש״ר ב׳ ט״ו: ואין אתם עושים אותו אספסתורין.

אַסְפַּקְלָטוֹר ז׳, תליין executioner | Scharfrichter שבת ק״ח ע״א: אחד הרגו אספקלטור.

אַסְפַּקְלַרְיָא נ׳, מראה, ראי looking-glass | Spiegel כלי׳ פ״ל מ״ב: תמחוי שעשאו אספקלריא.

אַסְפַּר ז׳, 1) גדוד צבא body of soldiers | Heeres-truppe סנה׳ ק״ו ע״א: מאי צים וכו׳ אספר.
2) שם מטבע name of a coin | Name einer Münze מעש״ש פ״ב מ״ט: ארבעה אספרי כסף.

אַסְפַּרְגוֹס ז׳, עיקר הירק germ of the cabbage | Kohlkeim תוס׳ דמאי ד׳: כרוב שלקטו לקנב את האספרגוס שבו.

אַסְפַּרְוָוא ז׳, החלוץ שלפני המחנה van-guard | Vortrupp כת׳ ג׳ ע״ב: אספרווא דידיה בשלישי קאתו.

אַסְפְּרוֹן ת׳, לבן white | weiss ב״ר ז׳: אחד אספרו ואחד מיירן.

אַסְפְּרִיסָא ז׳, מקום מרוץ hippodrome | *Hippodrom* איכ״ר ג׳ י״ב: כממרא לחץ – בורמא לאספריסא.

אספרלגין עי׳ אִיסְפַּרְגָל. ירוש׳ כלא׳ פ״א כ״ז ע״א: פרישין וכו׳ אספרלגין.

אַסְפָּתִי נ׳, כלי למחוט בו את הנר snuffers | *Lichtschere* אהל׳ פי״ג מ״ד: העושה מקום לקנה ולאספתי.

אַסְפְּתִין נ׳, חרב sword | *Schwert* שמו״ר ט״ו: עשו אספטין.

אַסְקוּטְלָא נ׳, סטירה באצבע blow | *Schlag* תענ׳ כ״ה ע״א: מחיין לי באסקוטלא אפותאי.

2) קערה dish | *Schüssel* כלי׳ פ״ל מ״א: והאסקוטלא של זכוכית.

אַסְקוֹל ז׳, מלומד learned man | *Gelehrter* שהש״ר ז׳ ג׳: אסקולין של פרעה.

אַסְקוּפָּה נ׳, 1) מפתן threshold | *Schwelle* שבת ט׳ ע״א: אסקופה משמשת שתי רשויות בזמן שהפתח פתוח כלפנים פתח נעול כלחוץ.

2) סירה skiff | *Kahn* ירוש׳ ב״ב פ״ה ט״ו ע״א: האסקופה והביצית.

אַסְקוּפִּי נ׳, אפריון litter | *Sänfte* ילק׳ שמואל קנ״א: אסקופי של בת שבע מהלכת לפני דוד.

אַסְקוּפְּתָא עי׳ אַסְקוּפָּה. ירוש׳ יומא פ״א ל״ח ע״ג: דרס אסקופתא.

אַסְקוּפְּתָה נ׳ חלקי בהמה שחוטה butcher's meat | *Fleischstücke* ירוש׳ ע״ז פ״ב מ״א: משוגא אסקופתה גו נהרה.

אַסְקוּתָא נ׳, הסקה heating | *Heizung* תרג׳ יב״ע ברי׳ א׳ כ״ט: לצרוך בנינא ואסקותא.

אַסְקָלָא נ׳, סולם staircase | *Stiege* תוס׳ ב״ב ד׳: המוכר את הספינה מכר את האסקלא.

אסקפטי, אַסְקָפִּי נ׳, אפריון litter | *Sänfte* מדר׳ תה׳ ג׳: אסקפי של בת שבע מהלכת לפני דוד; רות רבה א׳ י״ט: לשעבר היתה מהלכת באסקפטיאות שלה ועכשיו היא מהלכת יחיפה.

אַסְקַרְיָא נ׳, תורן mast-yard | *Mastbaum* תענ׳ כ״א ע״א: נפילנא מאסקריא דספינתא וטבענא.

אסקריא, אסקריה [אִסְקַדְיָא] נ׳, רפסודה, דוברה float | *Floss* נגע׳ פי״ב מ״א: בספינה או באסקריא; נזיר נ״ה ע״א: ובאסקריא.

אַסְקְרִיטִי נ׳, מאפה מחבת waffle | *Waffel* מכו׳ מ״ז ל״א: כצפיחת – כעין אסקריטי.

אַסְקְרִין ז׳, מין ארבה a species of locust | *eine Heuschreckenart* חול׳ ס״ה ע״א: מאי זחל אמר אביי אסקרין.

אַסְרַדְיוֹט ז׳, פקיד צבא officer | *Offizier* קה״ר י״א א׳: שמע ההוא אסרדיוט.

אֲסָרָה נ׳, רתימה harnessing | *das Einspannen* ב״ר נ״ה: תבוא אסרה שאסר יוסף לקראת אביו ותעמוד על אסרה של פרעה שהיה הולך לרדוף את ישראל.

אִסְרָט, אִסְרָטָא נ׳, דרך, רחוב road, way | *Weg, Strasse* ירוש׳ שקי׳ פ״ז ב׳ ע״ג: אשתכח באסרטא; תרג׳ דב׳ א׳ א׳: אסרט לכל שבטא.

אסרטיג עי׳ אִסְטְרָטֵיג. ירוש׳ יומא פ״א ל״ט ע״א: כולי ואסטרטיגי.

אסרטליט עי׳ אִסְטְרַטְלִיט. ירוש׳ סנה׳ פ״י כ״ח ע״ב: חיאל אסטרטליטיה.

אַסְתַּהַר כוכב נוגה the planet Venus | *Planet Venus* מגי׳ י״ג ע״א: אסתר על שום אסתהר.

אַסְתְּוָורָא ז׳, עקב heel | *Ferse* תרג׳ תה׳ נ״ו ז׳ (עקבי): אסתוורי.

אַסְתּוּמְכָא עי׳ אִסְטוּמְכָא. חול׳ נ׳ ע״ב: אסתומכא דכרסא.

אַסְתּוֹנְיָא שם מקום בבבל a place in Babylonia | *Ortschaft in Babylonien* כתי׳ קי״א ע״א: מפומבדיתא לאסתוניא.

אַסְתִּירָא ז׳, מטבע רומי a Roman coin | *eine römische Münze* כתי׳ ס״ד ע״א: כמה אסתירא פלגא דזוזא.

אַסְתְּנָא, אַסְתָּנָא ז׳, רוח צפונית north - wind | *Nordwind* כתי׳ כ״ג ע״א: עדים בצד אסתן; ברי׳ נ״ט ע״א: ובצפרא אתי אסתנא.

אִסְתְּנִים ת׳, חלוש weak | *kränklich* יומא פ״ג מ״ה: זקן או אסתנים.

אַסְתְּרוֹלוֹגְיָא נ׳, חזון הכוכבים | astrology *Astrologie* ירוש׳ שבת פ״ו ח׳ ע״ד: גברא שקר דאסתרולוגייא דידיה שקרין.

אעאאכ״מ אין עונשין אלא אם כן מזהירין.

אע״ג אף על גב.

אעודל״ת אתי עשה ודחי לא תעשה.

אע״כ אלא על כרחך.

אעל״מ אי עביד לא מהני.

אָעָן ז״ר, צאן sheef | *Schafe* תרג׳ ש״א כ״א י״ח (וחמש צאן): וחמש אען.

אעע״ג אחד עומד על גבו.

אע״פ אף על פי.

אעפ״כ אף על פי כן.

אפ׳ אפעל (בנין בפעלים ארמיים).

אַף, – אַף אֱלָהֵין ובפרט, ומה גם how much rather | *um wie viel mehr* תרג׳ מל״ב ה׳ י״ג (ואף כי אמר אליך): ואף אלהין דאמר לך.

אַף עַל גַּב, אַף עַל פִּי, אם כי although | *obgleich* קיד׳ פ״ב מ״ב: אף על פי שאמרה בלבי היה להתקדש לו אף על פי כן אינה מקודשת; מג׳ ג׳ ע״א: אף על גב דאיהו לא חזי מזליה חזי.

אַף עַל פִּי כֵן, בכל זאת nevertheless | *doch, trotzdem* שבי׳ פ״י מ״ח: המחזיר חוב בשביעית יאמר לו משמט אני אמר לו אף על פי כן יקבל ממנו.

אַף שם מלאך name of an angel | *Name eines Engels* שמו״ר מ״א: ה׳ מלאכי חבלה היו שם אף וחמה וקצף והשמד והשחת.

אַפָּא ז׳, אפעה, נחש viper | *Otter* יומא פ״ד ע״א: משכא דאפא דיכרא.

אַפָּא ז׳, 1) פנים face | *Gesicht* ב״ר ל״ה: למחמי סבר אפאי.

2) אופן, סוג kind | *Art* נדרי׳ מ״א ע״א: תלת עשרי אפי הלכתא.

אפ״ה אפילו הכי.

אָפָה – הִתְאַפָּה התפ׳, נאפה to be baked | *gebacken werden* מכי׳ בשלח ד׳ ו׳: מי שהיה רוצה אפוי מתאפה לו.

אַפּוֹבַּלְסָמוֹן ז׳, שמן אפרסמון balsam | *Balsam* ירוש׳ שבי׳ פ״ה נ״ה ע״ד: היו רושמין באפובלסמון.

אַפּוֹדְרִים ז׳, רצפת האורוה stable - floor | *Fussboden im Stall* נדה כ״ח ע״א: שרפו על פידרא באפודרים.

אַפּוּזִינוֹ נ׳, קשור למצח האשה frontlet | *Stirnband* שבת נ׳ ע״ב: מאי טוטפת וכו׳ אפוזיינו.

אַפּוֹטִיקִי נ׳, אבוס crib | *krippe* שמו״ר כ״ד: מה הצאן אין מתקנין לה אפוטיקין.

אַפּוֹטְרוֹף, אַפּוֹטְרוֹפָּא, אַפּוֹטְרוֹפּוֹס, אַפּוֹטְרוֹפָּס ז׳, 1) אבי יתומים guardian | *Vormund* ב״ק פ״ד מ״ד: בית דין מעמידין להם אפוטרופוס; שבי׳ פ״י מ״ז: וליתומים על נכסי אפוטרופין; ירוש׳ ב״מ פ״ג ט׳ ע״א: אפוטרופא.

2) סוכן administrator | *Verwalter* סוכה כ״ז ע״א: אפוטרופוס של אגריפס המלך.

אַפּוּכִי נ׳, גמול return | *Vergeltung* איכ״ר ד׳ כ״ב: נטלו ישראל אפוכי שלימה.

אַפּוּלְיָא גליל באיטליא Apulia in Italiy | *Apulien in Italien* תרג׳ י״ח כ״ז ו׳ (מאיי כתים): ממדינת אפוליא.

אפוליון עי׳ פָּאפִּלְיוֹן. ילק׳ שמ׳ שס״ה: אין כבודה של בתי שאהיה מדבר עמה בפרהסיא אלא עשו לי אפוליון שאהיה מדבר עמה.

אֲפוּלִים ז״ר, פולים beans | *Bohnen* תוס׳ תר׳ י״: שומשמין באפולים וכו׳.

אַפּוֹלְמוֹטוֹס, אַפּוֹמְלִיטִים ז׳, משגיח inspector | *Aufseher* תוס׳ ב״ב י״: גבאי או אפולמוטוס; תוס׳ צוק׳ ב״ב י׳ ה׳: גבאי או אפומליטים.

אַפּוֹמְלַיְיָא נ״ר, מיני ירקות a kind of cabbage | *eine Gemüseart* ירוש׳ נד׳ פ״ז מ׳ ע״ב: מיני אפומלייא.

אַפּוֹמְנִימָא נ׳, פסק דין verdict | *Urteil* ילק׳ ברי׳ ע״ז: הרי אפומנימא שלו נקראין הרי הוא יוצא לישרף.

אפונדה, אפונדיה נ׳, חגורה רחבה | girdle | *Gurt* ירוש׳ ר״ה פ״ב נ״ז ע״ב: מאתים זוז קשורים באפונדתי; תנח׳ תזו׳ ג׳: אפונדיה.

אפונים, אפונין ז״ר, מין קטניות | chick - peas | *Kichererbsen* שבי׳ פ״ב מ״ח: אפונין הגמלונין; טבול יום פ״א מ״ה: אפונים שחורים אפונים לבנים.

אפונס ז׳, מין דג | a species of fish | *eine Fischart* חול׳ ס״ו ע״ב: אקונס ואפונס וכו׳.

אפונרא עי׳ אנפריאה, פסיק״ר פי״א י״ג ע״ב: אם מספר למה מפקד אלא וכו׳ שתי אפונראות עשה אחת גדולה ואחת קטנה.

אפוס עי׳ אפוץ, תוס׳ אהל׳ י׳ ו׳: איזו היא אפוסה כל שאין לה טפח מרות אחת.

אפוסטמוס שם איש | a man's name | *männlicher Name* תעני׳ פ״ד מ״ו: שרף אפוסטמוס את התורה.

אפופוריא עי׳ אפיפודין, מדרש שמואל ה׳: למלך שעשה לו כסא משעשאו עשה אפופוריא שלו.

אפופיירות עי׳ אפיפיירות, כלי׳ פי״ז מ״ג: אפופיירות שעשה להן קנים.

אפופלסמון ז׳, שמן אפרסמון | balsam | *Balsam* ב״ר כ״ז: היו מביאין אפופלסמון וכו׳ ומריחים.

אפופסים, אפופסין [אפופסים] נ׳, גזר דין | condemnation | *Verurteilung* במ״ר א׳ ח׳: ונתן להם אפופסים שנאמר והגויים חרב יחרבו; תנח׳ בשלח ד׳: ונתן לו אפופסין.

אפופרין [אפיפיון] ז׳, מרדעת, אוכף | saddle | *Sattel* קה״ר ג׳ י״ט: מנעול ואפופרין כפוי עליו.

אפוץ ת׳, צפוף | close, tight | *eng, dicht* ירוש׳ פסח׳ פ״א כ״ז ע״ג: במחוללות וכו׳ באפוצות.

אפוקטפיזין עי׳ אפיקטפיזים, סוכה מ׳ ע״ב: לאכלה ולא לעשות ממנה אפוקטפיזין.

אפוקי ז״ר, מוצאי (שבת וכדומה) | exit, end | *Ende, Ausgang* ירוש׳ פסח׳ פ״ד ל׳ ע״ד: באפוקי שובתא.

אפורדוכסוס [אפרדוכסוס] ז׳, דבר משונה | paradox | *Paradoxon* במ״ר י׳: ולרבקה אח ושמו לבן וכו׳ אפרדוכסים.

אפורט ז׳, שודד הים | pirate | *Pirat* ויק״ר כ״ה: בדרך מהלסטים ובים מפני אפורטין.

אפותא נ׳, 1) מצח | forehead | *Stirn* פסח׳ קי״ב ע״א: ידא אאפותא דרגא לשינה.

2) אף, חוטם | nose | *Nase* תרג׳ איוב מ״א י״ב (מנחיריו): מאפותיה.

אפותיקי נ׳, 1) משכון | pledge | *Pfand* ב״ק י״א ע״ב: עשה עבדו אפותיקי שורו אפותיקי.

2) התחייבות של משכון | mortgage | *Hypotheke* שמו״ר ל״א: כתוב לי אפותיקי על שדך או על כרמך.

אפז פ״ע, לגלג | to banter | *spötteln* ב״ר ס״ח: אפזים בו קפזים בו סונטים בו.

אפחזא ז׳, היקף | volume | *Umfang* פסח׳ נ׳ ע״ב: כיון דנפיש אפחזייהו שלט בהו עינא.

אפטא שה״מ, שבעה | seven | *sieben* ב״ר כ׳: אפטא איטא וכו׳.

אפטוניות נ׳, שפטים | punishment | *Bestrafung* קה״ר א׳ ח׳: עבד בן אפטניות.

אפטוריקא ז׳, 1) שופט | judge | *Richter* ב״ר צ״ד: אזל לגבי אפטוריקא דידהון.

2) שם אמורא | name of an Amora | *Name eines Amoräers* ב״מ ה׳ ע״א: אבוה דר׳ אפטוריקא.

אפטט ז׳, מקל רועים | schepherd's staff | *Hirtenstab* תוס׳ כלי׳ ב״מ א׳ י״ב: אפטט שיש בו מתכת וכו׳.

אפטי נ׳, בסיס בכירה | pot - stand | *Gestell auf dem Herd* תוס׳ נדה ז׳: שפתיו של אפטי.

אפטי, אפטיא, אפטייא, אפטייה נ׳, מנין שנים | era | *Ära* פסיק׳ ק״ד ע״א: היו מונין אפטייה לפדיון בני וכו׳ אפטייא ליציאת מצרים; תנח׳ במ׳ ה׳: באיזו אפטיא; ילק׳ דב׳ תת״י: אפטי.

אפטרה נ׳, דרשת הפרידה | farewell-address | *Abschiedsrede* ב״ר ס׳: עבד לה אפטרה.

אֲפַטְרוֹן ז׳, סוכן administrator | *Verwalter* ילק׳ תה׳ תש״ב: למלך שעשה סעודה גדולה ואמר לאפטרון שלו זמן לי וכו׳.

אַפִּטְרוֹפָּס, אַפִּטְרָפּוֹס, אפטרפס ע׳ אַפּוֹטְרוֹפּוֹס. פסח׳ פ״ח מ״א: יתום ששחטו עליו אפטרופסים; שבת קנ״א ע״א: אפטרפוס; ירוש׳ כת׳ פ״ט ל״ג ע״ב: אפטרפס.

אַפִּטְרְתָא ע׳ הַפְטָרָה. פס׳ קי״ז ע״ב: מצמיח קרן ישועה דאפטרתא.

אפי׳ אפילו.

אפי בלסמון ע׳ אַפּוֹבַּלְסָמוֹן. ירוש׳ הור׳ פ״ג מ״ז ע״ג: באפי בלסמון נמשחו.

אפי״ה אפילו הכי.

אֲפִיָּה נ׳, מלאכת האופה baking | *das Backen* ירוש׳ פסח׳ פ״ג ל״ב: שלשה הסיקין ושתי אפיות.

אַפְיוֹטוֹת ז״ר, בנים קטנים childern | *Kinder* ירוש׳ מעש״ש נ״ה ע״א: אפיוטות מקחן מקח.

אפיטרוסות ע׳ אַפִּיטְרוֹפְּסוּת. תוס׳ צוק׳ ב״ק ב׳ ה׳: כל זמן שאפיטרופוס יצא מאפיטרוסותו.

אַפִּיטְרוֹף, אַפִּיטְרוֹפָּא, אַפִּיטְרוֹפּוֹס, אַפִּיטְרוֹפָּם ע׳ אַפּוֹטְרוֹפּוֹס. שמו״ר מ״ו: יתומה שהיתה מתגדלת אצל אפיטרופוס; ב״ר ו׳: שני אפיטרופין; ב״מ ל״ט ע״א: אפיטרופא לדיקנני לא מוקמינן; אסת״ר א׳ ב׳: בידי אפיטרופסין רעים.

אַפִּיטְרוֹפְּסוּת נ׳, משרת אפיטרופוס guardian-ship | *Vormundschaft* תוס׳ כת׳ ט׳ ג׳: כל זמן שאפיטרופוס יוצא מאפיטרופסותו.

אֲפִיָּה נ׳, 1) ע׳ אֲפִיָּה. מנח׳ פי״א מ״ב: לישתן וכו׳ ואפייתן.

2) סוג של ירקות a kind of cabbage | *eine Ge-müseart* ירוש׳ נד׳ פ״ח מ׳ ע״ב: הנודר מן האפייה אסור בקישואין ובדילועין וכו׳.

אַפְיַטְרוֹס ז׳, רופא בהמות veterinary surgeon | *Tierarzt* במ״ר ה׳: לחמורה שהיוזה חולה והוליכה אצל האפייטרוס.

אֲפִילוּ מה״ח, גם אם, גם even, even if | *sogar, selbst* ב״ר פ״ה מ״א: אפילו המלך שואל בשלומו לא ישיבנו; שם פ״ב מ״ג: איני שומע לכם לבטל ממני מלכות שמים אפילו שעה אחת.

אַפִּילוֹן פ״י, איים threaten | *drohen* ירוש׳ בר׳ פ״ט י״ג ע״ג: בשעה שהקב״ה מביט בבתי תיטריות וכו׳ יושבות בטח וכו׳ ובית מקדשו חרב הוא אפילון לעולמו להחריב.

אֲפִילְיוֹן, אפיליות ז׳, כובע של לבד felt - cap | *Filzmütze* כלי׳ פכ״ט מ״א: אפיליון של ראש; שב׳ ק״ב ע״א: אפיליות ומעפורת.

אַפִּים ע׳ סר אפים. ע״ז מ״ג ע״א: דמות מניקה וסר אפים.

אֶפִּיסְטוֹלִי נ׳, כתב, תעודה document | *Dokument* ב״ר ע״ד: בקש לזנבן והוציאו לו אפיסטולי שלהם אל תצר את מואב.

אפיסניא ע׳ אַפְסַנְיָא. שהש״ר א׳ ב׳: שהיה מהלך [מחלק] אפיסניות.

אַפִּיסְתְּקִיתָא נ׳, אוצר המזונות provision-room | *Speisekammer* ב״ר ע׳: וכיון דלא חמי אפילו אפיסתקיתי.

אַפִּיפוֹדִין, אַפִּיפוּרִין ז׳, הדום, שרפרף foot-stool | *Schemel* כלי׳ פט״ז מ״א: והאפיפודין של בעלי הבית; ירוש׳ חגי׳ פ״ב ע״ז ע״ג: למלך שעשה כסא משעשאו עשה אפיפורין שלו.

אפיפורין [אַפִּיפְיוֹן] ז׳, מרדעת, אוכף saddle | *Sattel* ילק׳ קהל׳ תתקס״ט: ואפיפורין פרוסה על רגליו.

אַפִּיפְיָרוֹת, אַפִּיפְרָוֹת נ״ר, חבלים מפפירוס ropes of papyrus | *Papyrusstricke* ירוש׳ סוטה פ״ט כ״ד ע״ג: עושה הוא אפיפיירות ותולה בהן כל מין שירצה; כלאי׳ פ״ו מ״ג: המדלה את הגפן על מקצת אפיפירות.

אפיפיריון ע׳ אַפִּיפוֹדִין. ויק״ר ל״ו: למלך שעשה לו כסא משעשאו עשה אפיפיריון שלו.

אַפִּיפְסָרוֹם שם מקום name of a place | *Orts-name* ירוש׳ תר׳ פ״ח מ״ו ע״ב: לא מטון אפיפסרום עד דאזלון כולהון.

אֲפִיִין ת׳, מעובד באפצים prepared with gall-nuts | *mit Galläpfeln verarbeitet* גיט׳ י״ט ע״א: כתבו במי טריא ואפצא כו׳ הא דאפיין.

אַפִּיקְדוֹנָא ז׳, פקדון deposit | *Deposit* ירוש׳ שבוע׳ פ״ז ל״ז ע״ד: מאריה דאפיקדונא.

אפיקולום ע׳ אַפִּיקוֹרָן. תוס׳ חול׳ ח׳: העוף עולה עם הגבינה על השולחן אפיקולום.

אֲפִיקוֹמָן ז׳, קנות סעודה dessert | *Dessert* פסח׳ פ״י מ״ב: אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן; ירוש׳ שם פ׳ ל״ז ע״ד: מאי אפיקומן.

אַפִּיקוֹרָא, אַפִּיקוֹרוֹס ז׳, כופר בעיקר heretic | *Ketzer* סנה׳ פ״י מ״א: האומר אין תחית המתים מן התורה וכו׳ ואפיקורוס; נד׳ כ״ג ע״א: אפיקורי דמצערי רבנן.

אַפִּיקוֹרָן תה״פ, בלי חשש without restraint | *ohne Bedenken* חול׳ ק״ד ע״ב: עוף וגבינה נאכלין באפיקורן.

אַפִּיקוֹרָס ע׳ אַפִּיקוֹרוֹס. ב״ר י״ט: והנחש וכו׳ אפיקורס היה.

אַפִּיקוֹרְסוּת נ׳, כפירה בעיקר heresy | *Ketzerei* אדר״נ ב׳: הרחק מעליה דרכך זו אפיקורסות.

אַפִּיקְטְוִיזִין, אַפִּיקְטְפִיזִים ז׳, הקאה vomit | *Erbrechen* שבת י״ב ע״א: אין עושין אפיקטויזין ברשות הרבים מפני הכבוד; ספרא בהר ק״ו ע״ב: אפיקטפיזים.

אפיקי ע׳ אַפּוּקֵי. ירוש׳ פאה פ״ז כ׳ ע״ב: אפיקי שמיטתא.

אֲפִיקִימוֹן ע׳ אֲפִיקוֹמָן. תוס׳ פס׳ י׳ י״; אפיקימון כגון אגוזים ותמרים וקליות.

אָפִּיקִין נ׳, פקידות office | *Amt, Dienst* ילק׳ אם תתרמ״ט: שהיה כורש באפיקין של נבוכדנצר.

אַפִּיקֵירוֹס שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Ortschaft in Palästina* תרג׳ ירוש׳ דב׳ ג׳ י״ד: קריית אפיקירוס.

אפיקסנין ע׳ אִסְטְקְטוֹן. שהש״ר ד׳ ז׳: שמן אפיקסנין.

אַפִּיקָרוּתָא נ׳, אפיקורסות heresy | *Ketzerei* מו״ק ט״ז ע״א: לאפיקרותא עד דהיילא שמת עליה וכו׳.

אפיקריסין, אפיקריתים, אַפִּיקַרְסָה, אַפִּיקַרְסוֹן, אַפִּיקַרְסוּת נ׳, כתונת, חלוק shirt | *Hemd* תוס׳ בר׳ ב׳ ט״ז: אפיקרסתו חגורה מבפנים; מו״ק כ״ב ע״ב: אפיקרסותו אינה מעכבת; ירוש׳ מו״ק פ״ג פ״ג ע״ד: אפיקרסון; פסיק׳ ט״ו ע״ב: למלך שהיה לו אפיקריסין והיה מצוה את עבדו ואמר לו נערה קפלה; פסיק״ר ק״ב ע״א: אפיקריתים הוה לביש מבפנים.

אַפִּיקַרְסִי ע׳ אַפִּיקוֹרוֹס. ירוש׳ סנה׳ פ״א כ״ז ע״ד: קורח אפיקורסי היה.

אֲפִיקַרְסִין ע׳ אַפִּיקַרְסוֹן. ירוש׳ בר׳ פ״ב ד׳ ע״ג: אפיקרסין היה לובש מבפנים.

אַפִּירִיטוֹם ז׳, משרת servant | *Diener* מדרש שמואל ה׳ ז׳: אפיריטום משלו היה.

אפירסמון ע׳ אֲפַרְסְמוֹן. ירוש׳ שק׳ פ״ו מ״ט ע״ג: באפירסמון משחו.

אָפַךְ פ״י, 1) הפך to turn, reverse | *umwenden, umwandeln* תענ׳ כ״ה ע״א: ניחא לך דאפכיה לעלמא מרישא?

2) ע׳ אָכְפַת. ירוש׳ תר׳ פ״ח מ״ו ע״א: מאי אפך לן וכו׳.

אִתְפּוּךְ אתפ׳, התחלף to be exchanged | *vertauscht werden* ביצ׳ י׳ ע״ב: איתפוכי אתפוך.

אַפָּכִי נ׳, שובר receipt | *Quittung* ב״מ י״ז: שוקל ארנוניות וכותב אפוכיות.

(אפל) הֶאֱפִיל הפ׳, 1) היה אפל to be dark | *dunkel sein* סנה׳ פ״י מ״ג: מה היום מאפיל ומאיר.

2) עשה אופל to darken | *verdunkeln* נדה י״ז ע״א: מאפיל בכסותו.

אַפְלָא ת׳, אפיל, מאחר לבשל פירות backward in ripening | *spät reifend* מו״ק ו׳ ע״ב: אפלא משוי ליה חרפא.

אפלון ע׳ אֲפִילְיוֹן. שמח׳ י״ב: התירו תכלת מאפלוני.

אַפְלַטוּר עי' אִמְפְּרַטוּר. איכ"ר א' ה'; מארי אפלטור.

אַפְּלִיטוּס, אַפְּלִיטָס שם איש | a man's name | *männlicher Name* סופרים י"ג ו'; אגגי בר ביזא בר אפליטוס וכו'; תרג' אס' ה' א'; בר בזנאי בר אפליטס.

אַפְּלִיקְתָּא נ', בגד צבעונין coloured dress | *bun-tes Kleid* שהש"ר ד' י"ב; רקמה — אפליקתא.

אֲפַּלְסְמוֹן ז', שמן אפרסמון balsam | *Balsam* איכ"ר ד' ט"ו; וממלאה אותו אפלסמון.

אפלקטורין עי' אַפְּלִיקְתָּא. ריש איכ"ר; רקמה וכו' אפלקטורין.

אַפַּמְיָא גליל בסוריא Apamea in Syria | *Apamea in Syrien* חלה פ"ד מי"א; אריסטון הביא בכורים מאפמיא וקבלו ממנו מפני שאמרו הקונה בסוריא כקונה בפרוור שבירושלים.

(אַפַּנְטֵי) לְאַפַּנְטֵי תה"פ, לקראת to meet | *ent-gegen* תנח' אמור; התחילו גדולי המדינה יוצאין לאפנטי של מלך.

אַפַּנְטִיסוֹן צווי, צא לקראת- go to meet! | *gehe entgegen!* פסיק"ר קמ"ו ע"א; אינו שלנו וכו' אלא את אפנטיסון.

אַפַּנְתָּא נ', נעל shoe | *Schuh* תעני' י"ב ע"א; מסיימי אפנתא.

(אַפַּנְתֵּי) לְאַפַּנְתֵּי תה"פ, לקראת to meet | *ent-gegen* שהש"ר א' י"ב; לאפנתי של מלך.

אֶפֶּס 1) צווי, הנח! drop that! | *lass das!* ב"ר מ'; לשון יונית הוא אפס אמרה לו מה את סבור וכו'.
2) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* שבת נ"ט ע"ב; ר' אפס.

אַפְּסוֹנְיָא, אַפְּסוֹנִין עי' אַפְּסַנְיָא. ילק' דב' תתקמ"ו; אשר חלב זבחימו יאכלו שהיו נותנין להם אפסוניאות; תנח' צו א'; כבר שלחתי אפסונין.

אַפַּסְטְיָא שם מקום בבבל | a place in Babylonia | *Ort in Babylonien* עיר' ק' ע"ב; רב איקלע לאפסטיא.

אפסטיתא [אִסְפַּתִּיתָא] נ', חרב | sword | *Schwert* ירוש' שבי' פ"ז י' ע"א; באפסטיתא משום זורה.

אַפְּסְטַקִין ז"ר, מין אגוזים pistachio-nuts | *Pista-zien* ירוש' דמאי פ"ב כ"ב ע"ב; האלצרין והאפסטקין.

אַפְּסֵי ת', אפיל, מאחר להתבשל backward in ripening | *spätreifend* ירוש' דמ' פ"ב כ"ב ע"ג; תמרים אפסיות.

אפסיין [לְפִּסִין] ז"ר, קשקשים | scales (of fish) | *Schuppen* תנח' נשא כ"ג; והוא עשוי אפסיין אפסיין.

אַפְּסִינְתִּין ז', יין לענה absynth | *Absinth* ע"ז ל' ע"א; מר אפסינתין.

אַפְּסִיקִין ז', ממונה על הדירה quartermaster | *Quartiermeister* תנח' בובר וישב ב'; אמר המלך לאפסיקין שלו בואו ונצא וכו'.

אַפְּסַנְיָא, אַפְּסַנְיָיא נ', מזונות provision | *Ver-pflegung* ספרי דב' קנ"ט; כדי שיתן לאפסניות; סנה' פ"ב מ"ז בירוש'; אפסנייא.

אַפְּסְקִימָא ז', סיב של אגוז הודי- fibre of cocoa-nut | *Kokosfaser* עיר' נ"ח ע"א; חבל של אפסקימא.

אַפְסָר, אַפְסְרָא ז', רסן bridle | *Zaum* שבת פ"ה מ"א; הגמל באפסר; תרג' יב"ע במ' י"ט ב'; באובצן עיבידתא ובאפסרא.

אַפְּפִין ז', חוט הערב shoot-thread | *Einschlag-faden* מדרי תה' י"ח; כשאשה אורגת בשני חוטין כפולין הן נקראין אפפין.

אַפְצָא ז', מין פרי שעושים ממנו דיו | gall-nut | *Gallapfel* גיט' י"ט ע"א; במי טריא ואפצא.

אַפְּקוּתָא נ', 1) מוצא issue | *das Hervorbringen* תרג' יר' י"ז ה'; אפקות שפוותי.
2) שתיל offshoot | *Schössling* סוכה י"ג ע"א; אפקותא דדיקלא.

אַפְּקוּתָא נ', מפרקת nape | *Genick* תרג' יב"ע ויק' ה' כ'; וקביל אפקותא.

אַפְּקֵירוֹס שם מקום name of a place | *Ortsname* תרג' דב' ג' י"ד; אפקירוס.

אפקעתא נ׳, מצוה, פקודה dispensation | *Erlass* ב״מ ק״ו ע״א: שביעית אפקעתא דמלכא.

אפקרותא נ׳, הפקרות licentiousness | *Zügellosigkeit* סנ׳ ק׳ ע״א: מחזי כי אפקרותא.

אפקרסות נ׳, הפקרות licentiousness | *Zügellosigkeit* תרג׳ יב״ע דב׳ א׳ י״ב (טרחכם ומשאכם): טרחות אפקרסותכן.

אפקרסות, אפקרסין ע׳ אפיקרסין. נדה מ״ח ע״ב: נישוף באפקרסותן; ירוש׳ פסח׳ פ״ח ל״ו ע״ב: מעבירן באפקרסין ממקום למקום.

אפקשיון שם איש a man's name | *männlicher Name* יומא כ״ח ע״ב: נחומא בן אפקשיון.

אפקתא נ׳, שתיל offshoot | *Schössling* נדה כ״ד ע״א: אפקתא דדיקלא.

אפר ז׳, מקום מרעה meadow | *Wiese* ביצה פ״ה מ״ז: בייתות הולכות בעיר מדבריות הולכות באפר.

אפר פ״י, עבר, הגיע to pass | *überschreiten* ירוש׳ בכורים פ״ב ס״ד ע״ב: אפר חמשים ועשה דבר שהיא בהיכרת וכו׳ אפר שיתין ועשה דבר וכו׳.

אפרא ז׳, אפר ashes | *Asche* תרג׳ דהי״א כ״א ט״ו: באפרא דעקידתא.

אפרגיה, אפרגיים נ׳, dulness | *Geschäftslosigkeit* פסיק׳ שמיני קצ״ה: לשני פרגמטיוטין וכו׳ אם פותחים אנו שנינו כאחת אנו עושין אפרגיה (שהש״ר ז׳ ב׳: אפרגיים).

אפרגים ת׳, שאי אפשר למכור unsaleable | *unverkäuflich* פסיק״ר מ״ד: פרגמטיא בידו והיתה אפרגים.

אפרגל ז׳, שוט scourge | *Peitsche* מכי׳ יתרו סוף פרשה ז׳: לוקה מאפרגל.

אפרה ע׳ אפר. תרג׳ ירוש׳ שמ׳ ב׳ ג׳ (ותשם בסוף): ושויתיה באפרה.

אפרודיטי האלילה היונית הידועה Aphrodite | *Aphrodite* ע״ז מ״ב ע״ב: נעשה אפרודיטי נוי למרחץ.

אפרומביא נ׳, אפסר, מתג halter | *Halfter* תוס׳ כלי ב״מ ד׳: שלשלת שעשאה אפרומביא.

אפרזתא נ׳, מין צמח St. John's wort | *Johanniskraut* ב״ק מ״ז ע״ב: באפרזתא דהיינו פירי.

אפרטוט ע׳ אסטרטיוט. ירוש׳ כת׳ פ״ב כ״ו ע״ד: אפרטוטות המקיפין את העיר.

אפרטין ע׳ אפורטין. ילקוט ויק׳ תרט״ו: בדרך מפני הלסטים ובים מפני אפרטין.

אפריזא ז׳, קרש שהקורות מונחות עליה king-beam | *Tragbalken* ב״ב ו׳ ע״א: באפריזא ובקבעתא דכשורי.

אפריין ז׳, תודה thanks | *Dank, Anerkennung* ב״מ קי״ט ע״א: אפריין נמטיה לרבי שמעון.

אפריקא צפון אפריקא Northern Africa | *Nordafrika* איכ״ר א׳ ה׳: דוכוס דאפריקא.

אפריקאה, אפריקי ז׳, בן אפריקא African | *Afrikaner* תרג׳ דהי״ב כ״א ט״ז (כושים): ערבאי די על תחומי אפריקאי; שבת ל״ב ע״א: אפריקיים.

אפריקי, אפריקיא ע׳ אפריקא. ירוש׳ שבי׳ פ״ג ל״ו ע״ג: והלך לו לאפריקי; בר׳ פ״ט י״ג ע״ג: בערביא וכו׳ באפריקיא.

אפרך, אפרכוס ז׳, שר מדינה prefect | *Präfekt* במ״ר ט״ו: היום הוא אפרכוס למחר סגן למחר קומוס וכו׳; ב״ר מ״ד: ק״כ אפרכין.

אפרכורים שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ גיט׳ פ״ד מ״ו ע״א: אוני וכו׳ אנטרים וכו׳ אפרכורים.

אפרכי, אפרכיא, אפרכיותא, אפרכייא נ׳, province | *Provinz* ב״ר ל״ט: מארצך מאפרכי שלך; רות רבה א׳ י״א: מדינה אפרכיא; מדר׳ תה׳ ע״ה ג׳: לכל אפרכייא ואפרכייא; תרג׳ ירוש׳ בר׳ י׳ ג׳: ושום אפרכיותהון.

אפרכים ע׳ אפרכוס. פסיק׳ מ״א ע״א: ואפרכים ואסטרטליטים.

אפרכל ז׳, אשכול cluster (of grapes) | *Traube* שבת מ״ה ע״א: אפרכלי של ענבים.

אפרכס ז׳, **אפרכסת** נ׳, משפך funnel | *Trichter* כלי׳ פ״ל מ״ד: האפרכס של מתכות וכו׳

האפרכס של זכוכית; חולי׳ פ״ט ע״א: עשה אזנך כאפרכסת.

אֲפַרְסְמָא, אֲפַרְסְמוֹן ז׳, 1) עץ בושם balsam-tree | *Balsambaum* ברי׳ מ״ג ע״א: אפרסמון של בית ר׳ וכו׳ עצי בשמים; ר״ה כ״ג ע״א: עץ שמן – אפרסמא.

2) שמן בושם balsam | *Balsam* כרית׳ ה׳ ע״ב: אפרסמא דכיא; ירוש׳ סוטה פ״ח כ״ב ע״ג: באפרסמון משחו.

אֲפַרְסֵק, אֲפַרְסְקָא ז׳, מין פרי peach | *Pfirsich* סוכה י׳ ע״א: אגוזין אפרסקין; כתוב׳ קי״ב ע״א: אייתי קמייהו אפרסקא.

אפרפוס [אִיפּוֹדְרוֹמוֹס] ז׳, מקום מרוץ hippodrome | *Hippodrom* ילק׳ תה׳ תר״ע: שני הנדיוסים באין באפרפוס מי נוטל בימין מי שהוא נוצח.

אַפַּרְקִיד תה״פ, פרקדן, שכוב על גבו on the back | *rücklings* ברי׳ י״ג ע״ב: גני אפרקיד.

אפרקסות עי׳ **אַפִּיקַרְסוּת**. ברי׳ כ״ג ע״ב: צורר אדם תפיליו עם מעותיו באפרקסותו.

אַפְרָשָׁה נ׳, 1) הפרשה, הסגר isolation | *Absonderung* ירוש׳ יומא פ״ב ל״ח ע״א: אפרשתו בטהרה.

2) תרומה, נדבה offering | *Hebe, Spende* ירוש׳ שק׳ פ״ב מ״ו ע״ד: שלש אפרשות.

אַפְרָשׁוּתָא כנ״ל 2. תרג׳ שמ׳ כ״ה ג׳ (תרומה): אפרשותא.

אֶפְשִׁי רוצה אני I wish | *ich will* ירוש׳ יבמ׳ פי״ג י״ג ע״ב: אפשי בנישואיך אבל לא בנישואי אחיך.

אפשלה [אַשְׁפָּלָה] נ׳, סל basket | *Korb* ירוש׳ דמאי פ״ב כ״ב ע״ד: חד בר נש אייתי חדא אפשלה דקפלוטין וכו׳.

אֶפְשָׁר 1) תה״פ, יש ביכולת (it is) possible | (*es ist) möglich* שבת י״ט מ״א: מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת.

2) שמא, אולי perhaps | *vielleicht* שהש״ר ג׳ י״א: אפשר ששמעת מאביך מהו בעטרה שעטרה לו אמו.

3) ז׳, דבר־ האפשרי something possible | *das Mögliche* יבמ׳ ס״א ע״ב: אין דנין אפשר משאי אפשר.

אפ״ת אפילו תימא.

אַפְּתָא נ׳, יציע balcony-chamber | *Balkonzimmer* ב״ב ס״א ע״א: יציע – אפתא.

2) שורש, עיקר tuber | *Knolle* איכ״ר א׳ ט״ז: כהדא אפתא דקרא.

אַפְּתָאָה נ׳, רחבות width | *Weite* תרג׳ ישׁ׳ ל׳ ל״ג (הרחיב): אתקנא לעמיקא ולאפתאה.

אַפְּתֵי נ׳, 1) כנ״ל. תרג׳ איוב ל״ו ט״ז (רחב לא מוצק): אפתי דלא יתעק.

2) תחלה beginning | *Beginn* ירוש׳ ע״ז פ״א ל״ט ע״א: אפתי רמשא.

אַפְּתְסִים נ׳, מקום גבוה elevation | *Höhe* שהש״ר א׳ ט׳: אפתסים נעשית לכם בים.

אַפְּתְקָא ז׳, כף ladle | *Löffel* סנה׳ ל״ח ע״א: מחא ביה באפתקא.

א״צ אין צריך.

אצ״ב אין צריך בדיקה.

אֶצְבַּע.— 1) אצבע הרמיזה forefinger | *Zeigefinger* כת׳ ה׳ ע״ב: זו זרת זו אמה זו אצבע זו גודל.

2) אבר הזכרות membrum virile | *männliches Glied* ירוש׳ יבמ׳ פ״ו ז׳ ע״ב: איזו היא הערייה וכו׳ שתהא אצבע נראית בין השפיות.

אֶצְבְּעִי ז׳, ננס קטן כאצבע dwarf | *Däumling* בכור׳ מ״ה ע״ב: ננס לא ישא ננסת שמא יצא מהם אצבעי.

אצ״ה אין צריכין התראה.

אָצוּ עי׳ **אִצְוָותָא**. פסיק׳ בשלח: אפה חד אצו דפיתתא.

אִצְוָותָא נ׳, קיסוס creeper | *Schlingpflanze* פס׳ ל״ט ע״א: אצוותא דדיקלא.

אִצְוָותָא נ׳, עריבה של עיסה trough | *Backtrog* תרג׳ דב׳ כ״ח י״ז (ומשארתך): ואצוותך.

אִצְוַחְתָּא נ׳, שאון ורעש noise | *Lärm* תרג׳ י״ה ז׳ י״ד (בתקוע): באצוותת קרנא.

אִצְטְבָה נ׳, ספסל אבן bench of stone | *steinerne Bank* נדה נ״ט ע״ב: אצטבה שבמרחץ.

אִצְטַבְלָא נ׳, 1) אורוה stable | *Stall* סנה׳ כ״א ע״ב: אם מ׳ אלף אצטבלאות היו כל א׳ וא׳ היו בו ד׳ אלפים ארוות סוסים. 2) שורה rank | *Reihe* עיר׳ כ״ד ע״א: נטע רובו וכו׳ שעשויין אצטבלאות.

אִצְטַגְנִין ז׳, חוזה בכוכבים astrologer | *Astrolog* סוטה ל״ו ע״ב: אמרי אצטגנינין לפרעה.

אִצְטַגְנִינוּת נ׳, חזון הכוכבים astrology | *Astrologie* שבת קנ״ו ע״א: הסתכלתי במזל שלי וכו׳ צא מאצטגנינות שלך.

אִצְטַדִין, אִצְטַדְיָא, אִצְטַדִּינָן נ׳, מקום מרוץ והתגוששות wrestling-place | *Stadion* ב״ק ל״ט ע״א: שור האצטדין אינו חייב מיתה שנאמר כי יגח ולא שיגחוהו אחרים; ע״ז פ״א מ״ז: בסילקי גרדום ואצטדיא ובימה; שם י״ח ע״ב: ההולך לאיצטדינין הרי זה מושב לצים.

אִצְטְוָין, אִצְטְוָנִית ע׳ אִיצְטְבָא 1. אהלי פי״ח מ״ט: האצטונית אין בהן משום מדור כנענים; שהש״ר א׳ י״א: שני העמודים העומדים לפנים וכו׳ כמין אצטווין.

אִצְטְלָא נ׳, בגד dress | *Kleid* ב״מ י״ז ע״א: אותה אצטלא.

אִצְטְלֵי ע׳ אִסְתֵּירָא. ירוש׳ שקל׳ פ״ג מ״ז ע״ג: אצטלי של זהב ודרכונות של זהב.

אִצְטְלִית ע׳ אִצְטְלָא. גיט׳ ע״ד ע״א וע״ב: ואבדה אצטליתי.

אצטרביג [אִסְטְכַּרְיוֹן] ז׳, מין מלבוש tail-coat | *Leibrock* אבא גוריון א׳ ח׳: לבוש מלכות וכו׳ ועוד אחר אצטרביג שמו.

אִצְטְרַדְיוֹת ע׳ אִסְטְרַטְיוֹט. תוס׳ פסח׳ ז׳ י״ג: אצטרדיות ושומר צורים היו בירושלים וכו׳.

אִצְטְרוּבִילִי שם איש a man's name | *männlicher Name* מו״ק י״ח ע״ב: א״ר ראובן בן אצטרובילי.

אִצְטְרוֹבָל ז׳, 1) אבן ריחיים millstone | *Mühlstein* זבים פ״ה מ״ב: על האצטרובל ועל חמור של רחים של יד. 2) פרי הארז cedar - fruit | *Zedernfrucht* ע״ז י״ג ע״ב: אצטרובלין ובנות שוח.

אִצְטְרוֹבְלָא כנ״ל 1. כת׳ ס״ט ע״א: אצטרובלא דריחיא.

אצטרוגלים [אַצְטְרוֹלוֹגְיָא] נ׳, חזון הכוכבים astrology | *Astrologie* ויק״ר ל״ו: צפה אותו השלטון באצטרוגלים שלו.

אַצְטְרוֹלוֹג ז׳, חוזה בכוכבים astrologer | *Astrolog* במ״ר י״ט: כנס כל אצטרולוגין שלו צפו וראו בני אדם שעתידין למות באותה שנה וכו׳.

אצטרולוגים [אַצְטְרוֹלוֹגְיָא] נ׳, חזון הכוכבים astrology | *Astrologie* ויק״ר ל״ו: צפה אותו חשלטון באצטרולוגים שלו.

אִצְטַרְכִיָא נ׳, הצטרכות, צורך requirement | *Bedarf* קה״ר י״א א׳: בואו ונשתתפינון באצטרכיא שלנו.

אִצְטְרָמִיטָה נ׳, ציר הדלת door-hinge | *Türangel* מדות פ״ד מ״א: וכמין אצטרמיטה היו נכפלות לאחוריהן.

אָצְיָיא נ׳, שורה rank | *Reihe* ב״ב י״ב ע״א: תלת אצייאתא בני תריסר גופני.

אֲצִיפָא ז׳, מחצלה matting | *Matte* גיט׳ פ״ט ע״א: איקדשה באציפא דתוהלא.

אצ״כ אין צריך כוונה.

אַצְלָחוּתָא נ׳, הצלחה prosperity | *Glück* תרג׳ ישׁ׳ ל״ג כ׳: באצלחותא בשלותא.

אצרות רוחא [אַצְטְרוּתְיָא] נ׳, מין צמח soap-wort | *Seifenkraut* ירוש׳ שב׳ פ״ט י״ב ע״ב: אשלג — אצרות רוחא.

א״ק אמר קרא; אגב קרקע.

אַקְהָיוּת נ׳, קהות bluntness | *Stumpfheit* תרג׳ עמ׳ ד׳ ו׳: אקהיות שינין.

אֲקוּבִיטוֹן ז׳, דרגש couch | *Sopha* ויק״ר ז׳: למלך שהיה מיסב על אקוביטון שלו.

אקובני נ׳, פסגה cupola | *Zinne* תוס׳ כל׳ ב״מ ב׳: אקובניאות שבמגדלים.

אקווא נ׳, קושיא refutation | *Einwand* יבמ׳ ק״י ע״ב: יתבי וקמקוו אקוותא.

אקון ז׳, סל של דייגים fisher's cauf | *Fischer-korb* כלי פכ״ג מ״ה: הרשתות והמכמרות וכו׳ ואקון.

אקונבי עי׳ אקובני. תוס׳ צוק׳ כל׳ ב״מ ב׳ ח׳: אקונביאות שבמגדלים.

אקופי ז״ר, חוטים דקים threads | *Fasern* שבת ע״ה ע״ב: האי מאן דשקל אקופי מגלימא.

אקושא ת׳, קשה hard | *hart* סוטה ד׳ ע״ב: אקושא וכו׳ רכיכא.

אקטו שה״מ, שמונה eight | *acht* תנח׳ בוב׳ במ׳ כ״א: זיטא איפטא איטא אקטו.

אקטור ז׳, שומר החוף coast-guardsman | *Küsten-wächter* מכי׳ שמ׳ י״ד ה׳: מי הגיד לו האקטורין.

אקטיספון עיר בבבל town in Babylonia | *Stadt in Babylonien* גיט׳ ו׳ ע״א: מאקטיספון לבי ארדשיר.

אקטרתא נ׳, דבר המעלה עשן smokiness | *Rauchiges* תעני׳ כ״ד ע״ב: הוה רגילא דביתהו למיחמא תנורא וכו׳ ושדייא אקטרתא.

אקילום שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ב״ר א׳: ר׳ יודן בשם אקילום אמר.

אקיסטפון עי׳ אקטיספון. עיר׳ כ״ז ע״ב: בני אקיסטפון.

אקיקא [אקקיא] נ׳, מין עץ acacia | *Akazie* גיט׳ ס״ט ע״ב: אקיקא ואילווא.

אקליבוסתא נ׳, עצם הכסלים pelvic-bone | *Beckenknochen* חול׳ צ״ג ע״א: תרבא דאקליבוסתא.

אקלידא ז׳, מפתח key | *Schlüssel* מנ׳ נ״ז ע״א: בבא דאקלידא.

אקלפרין ז״ר, נושאי דגל bearers of the standard | *Fahnenträger* מדר׳ תהל׳ מ״ה ה׳: אקלפרין טעונין קונטברא של מלך.

אק״נ אם קבלה נקבל.

אקן פ״ע, עלה בקנה to shoot up | *aufschiessen* גיט׳ ל׳ ע״א: לא צריכא דאקון.

אקנום ת׳, חשוב worthy | *würdig* ילק׳ איוב תתקי״ט: לאדם אקנום חכם.

אקניותא נ׳, קנאה zeal | *Eifer* תרג׳ ש״א א׳ ט״ז: מסגי אקניותי.

אקנייתא נ׳, הקנאה transfer | *Übertragung von Rechten* ב״מ י״ג ע״א: שטר אקנייתא.

אקניתא נ׳, חג בבלי Babylonian holiday | *babylonisches Fest* ע״ז י״ב ע״ב: דבבלאי מאי מוהרנקי ואקניתיה.

אקנתא נ׳, גידול, צמיחה shooting up | *das Auf-schiessen* גיט׳ ל׳ ע״א: אקנתא מילתא היא.

אקסיל אלואון ז׳, עצי אהלות aloe-wood | *Aloeholz* תרג׳ תה׳ מ״ה ט׳ (ואהלות): ואקסיל אלואון.

אקפדה נ׳, פחזות rashness | *Überstürzung* במ״ר י׳: בני אדם מתוך אקפדה הם נודרים בנזיר וכיון שהם נודרים מתוך אקפדה סופם לתהות.

אקפותא נ׳, סלסול השער curling | *das Kräuseln* תרג׳ ישׁ׳ ג׳ כ״ד (ותחת מעשה מקשה קרחה): וחלף אקפות פאתא גיזוז ריש.

אקרא נ׳, מבצר fort | *Burg* מכות י׳ ע״א: אקרא דסליקום.

אקראי ז׳, מקרה chance | *Zufall* סנה׳ כ״ה ע״ב: אקראי בעלמא.

אקרוקתא נ׳, צפרדע frog | *Frosch* ב״ב ע״ג ע״ב: ההיא אקרוקתא.

אקרפיטא ז׳, מושב מכרים וכסתות cushion | *Polster* מו״ק י׳ ע״ב: ומבני אקרפיטא.

א״ר אמר רב; אמר רבי.

ארא נ׳, עוף-ציד decoy-bird | *Lockvogel* סנה׳ כ״ה ע״א: מפריחי יונים — ארא.
2) מין דג a species of fish | *eine Fischart* ע״ז מ׳ ע״א: בארא ופלמודא.

אָרָא פ׳, שאל to question | *fragen* כתי ט״ז ע״א: ודקארי לה מאי קארי לה.

אַיְרִי אפ׳, עסק, טיפל to treat | *sich befassen* פסחי ו׳ ע״ב: איידי דאיירי במילי דפסחא.

אַרְבָּא ז׳, סירה boat | *Boot* ב״מ ק״א ע״ב: ארבא דחמרא.

אָרָבָא נ׳, ערבה willow | *Weidenbaum* גיטי ו׳ ע״א: ארבא תניינא.

אָרְבָּא עי׳ אוּרְבָּא. ב״ב ג׳ ע״א: טפח יתירא לביני ארבי.

אַרְבּוּנָא ז׳, חושך darkness | *Finsternis* פסחי׳ קי״א ע״ב: ארבונא לנהורא.

אַרְבִּילָא עי׳ אַרְבְּלָא. סנהי׳ ל״ט ע״א: שדינהו בארבילא.

ארבים טירם עי׳ אָרְכִיסְטֵים. מדרי׳ שמואל כ״ה: כאילין ארבים טירם.

אַרְבֵּיסַר שה״מ, ארבעה עשר fourteen | *vier-zehn* מגי׳ ב׳ ע״ב: בארביסר ובחמיסר.

אַרְבֵּל שם מקום בא״י place in Palestine | *Ort in Palästina* ירושי׳ שבי׳ פ״ו ל״ו ע״ד: ר׳ אבהו על לארבל.

אַרְבָּלָא ז׳, כברה, נפה sieve | *Sieb* ב״מ כ״ו ע״ב: דאייתי ארבלא וקאמרבל.

אָרְבָּן עי׳ אוּרְבָּן. פרה פ״ב מ״ח: כוש של ארבן.

אַרְבֵּסְרָאָה שה״מ, הארבעה עשר the fourteenth | *vierzehnte* תרג׳ דהי״א כ״ד י״ג (ארבעה עשר): ארבסראה.

אַרְבַּעְתָּא, אַרְבַּעְתֵּי שה״מ, ארבעה four | *vier* ב״ר י״א: בשבא תרי תלתא ארבעתא; תרג׳ ירושי׳ דב׳ ל״ב ל״ג: ארבעתי מלכוותא.

ארבשמטקש״א אדם רוצה בקב שלו מתשעה קבים של אחרים.

אר״ג אמר רבן גמליאל.

אָרַג. — **נֶאֱרַג** נפ׳, נקלע ונטוה to be woven | *ge-webt werden* שקלי׳ ה׳ ה׳: ועל שבעים ושנים נימין נארגת.

אֲרַג ז׳, מיטב, מחמד the choice | *das Köstlichste* תרג׳ יב״ע ברי׳ מ״ה י״ח (טוב ארץ): שפר ארג כל ארעא.

אַרְגּוּבְלָא ז׳, גודר, בונה mason | *Maurer* תרג׳ מל״א ה׳ ל״ב (ולגודרים): ולארגובליא.

אַרְגְּוָן, אַרְגְּוָנָא ז׳, ארגמן purple | *Purpur* פסיק״ר ל״ג: ארגוונים היו מלבישים אותם; תרג׳ שמ׳ כ״ה ד׳ (וארגמן): וארגוונא.

ארגוטדייא עי׳ אַרְגְּנַאטָאַרְיָא. אס״ר א׳ ד׳: אתקינו לי כל הדין ארגוטדייא.

אַרְגָּזָא ז׳, **אַרְגָּזוּתָא, אַרְגָּזְיוּתָא** נ׳, כעס wrath | *Zorn* תרג׳ יחז׳ כ׳ כ״ח (כעס קרבנם): ארגזא קורבניהון; מל״א כ״א כ״ב (כעס אשר הכעסתם): ארגזותא דארגיזתא; שם ט״ו ל׳: בארגזיותיה.

אַרְגִּיז, אַרְגִּיזָא, אַרְגִּיזָה שם מקום בבבל name of a place in Babylonia | *Ort in Babylonien* עירו׳ ס״ג ע״א: חרתא דארגיז; גיטי ע׳ ע״א: ר׳ גביהא מארגיזה; זבחי׳ י״ח ע״ב: איקלע לארגיזא.

אַרְגִּינְטִין ז׳, שליח messenger | *Bote* ילקי׳ ברי׳ ק׳: אתא הדא ארגנטין.

אַרְגִּירָא ז׳, כסף silver | *Silber* ירושי׳ ב״ק פ״ג ג׳ ע״ג: אהן כריסו ארגירא וכו׳.

אַרְגַּלְיָא, אַרְגַּלְיָה נ׳, כלי מלאכה implements | *Werkzeug* שמו״ר מ׳: כל נגר שאין בידו ארגליא שלו אינו נגר; ירושי׳ סוכה פ״ו נ״ד ע״ג: היא וכל ארגלייה שלה.

אַרְגַּנַאטָאַרְיָא, אַרְגַּנְטוֹרִין, אַרְגַּנְטִין ז״ר, כלים vessels | *Gefässe* ירושי׳ פאה פ״ח כ״א ע״ב: אנן אכלין יומא דין בארגנטורין דהבא בארגנטורין כספא; פסיק׳ ק״ו ע״ב: ארגנטין ישנה; אס״ר א׳ ב׳: כל הדין ארגנאטארייא.

אַרְגְּנִיטוֹן, אַרְגְּנִיטִין ז׳, שליח messenger | *Bote* ב״ר ס״ג: ואתא הדין ארגניטין מגחיך ומרקיד קדמיהון וכו׳ ועל חד ארגנטין.

אַרְגַּסְטִירִין ז״ר, פת שחרית breakfast | *Frühstück* קה״ר י״א ט׳: ומיני ארגסטירין.

אַרְגְּרוֹן ז׳, מטבעות כסף silver money | *Silbergeld* ירוש׳ פאה פ״ח כ״א ע״א: ובלבד דלא יפחת ליה מן ארגרון דיליה.

אר״ד אחר רוב דיעות.

אֲרַךְ ז׳, ארץ, אדמה earth | *Erde* ירוש׳ סוטה פ״ב י״ח ע״א: מראה מים ומראה ארד.

אַרְדָּא 1) עי׳ אוּרְדִּילָא. כתוב׳ ס״א ע״א: תבשילא דארדי.

2) שם איש a man's name | *männlicher Name* גיט׳ י״ד ע״ב: שמותיהן מבוהלין ארדא וארטא וכו׳.

אַרְדַּבְלִים ז׳, עוגב organ | *Orgel* ירוש׳ סוכה פ״ה נ״ה ע״ד: עוגב זה ארדבלים.

אַרְדִּילָא עי׳ אוּרְדִּילָא. ברכ׳ מ״ז ע״א: ארדיליא וכו׳ מי לא אבלינן.

אַרְדְּכָל ז׳, בנאי architect | *Architekt* ב״ר ח׳: למלך שבנה פלטין ע״י ארדכל.

אַרְדְּפוֹי ז׳, **אַרְדַּפְנֵי** נ׳, מין אילן laurel-tree | *Lorbeerbaum* תרג׳ יב״ע בר׳ ל׳ ל״ז (וערמון): וארדפוי; שם שמ׳ ט״ו כ״ה: אילן מריר דארדפני.

אַרְדַּקְסַם שם מקום a place in Palestine | *Ort in Palästina* ירוש׳ עיר׳ פ״ג כ׳ ע״ג: מעשה ששבת ר׳ מאיר בארדקסם.

אַרְדְּשִׁיר שם מקום בבבל a place in Babylonia | *Ort in Babylonien* עיר׳ נ״ז ע״ב: בני ארדשיר.

אֲרוּבָּה. — לוח board | *Brett* כל׳ פט״ו מ״ב: ארובות של נחתומין טמאות.

אֲרוּגָּה נ׳, דבר ארוג web | *Gewebe* ירוש׳ סוכה סוף פ״א: ארוגה טמאה מהו לסכך בה.

אֲרוּזָא עי׳ אוּרְזָא. פסח׳ נ׳ ע״ב: בני חוזאי נהגי דמפרשי חלה מארוזא.

אַרְוִיסָא ז׳, אפסר, רסן halter | *Halfter* יבמ׳ מ״ו ע״א: רמי ליה אריסא בצואריה.

אֲרוּכָּה נ׳, — 1) לוח שבין כרעי המטה long bedside | *langes Seitenbrett (am Bett)* | כלי פי״ט מ״ו: מטה שנטלו שתי ארוכות שלה.

2) מועד, ארכא respite | *Frist* ספרי עקב מ״ג: אנשי דור המבול היה להם ארוכה ק״כ שנה.

אֲרוּכוֹת וְקְצָרוֹת תה״פ, הנה והנה to and fro | *hin und her* ירוש׳ בר׳ פ״ב ה׳ ע״ג: היה מטייל עמו ארוכות וקצרות.

אָרוּם עי׳ אֲרֵי. תרג׳ יב״ע בר׳ א׳ ד׳ (כי טוב): ארום טוב; שם ג׳ י״ד (כי עשית זאת): ארום עבדת דא; שם ד׳ י״ב (כי תעבוד): ארום תפלח; דב׳ י״ג י׳ (כי הרג תהרגנו): ארום מקטל תקטליניה.

אֲרוֹמָא שם מקום name of a place | *Ortsname* עיר׳ נ״א ע״ב: מעשה וכו׳ בארומא.

אֲרוֹמָאָה ז׳, רומי Roman | *Römer* גיט׳ י״ז ע״א: ארומאי וכו׳ פרסאי.

אָרוֹנְטָם ז׳, תכשיט ornament | *Schmuck* איכ״ר ד׳ א׳: שהיו דומין לארונטם.

אֲרוֹנֵי עי׳ חֲרוֹנֵי. ירוש׳ ביצה פ״ד ס״ב ע״ג: לפסים ארוניות.

ארונקי עי׳ אֲדַנְדְּקֵי. חול׳ ס׳ ע״ב: ארונקי שלהן המשה.

אָרוֹם עי׳ אֵירוֹס. כלא׳ פ״ה מ״ח: הארום והקיסום.

אָרוּס ת׳, מאורש betrothed | *verlobt* כת׳ י״ג ע״ב: ארוס וארוסתו.

אֲרוּקְתָא נ׳, קשור למצח frontlet | *Stirnband* שבת נ״ט ע״ב: ארוקתא אניסכא.

אַרְזְבוֹנִית נ׳, מין ארבה a species of locust | *eine Heuschreckenart* ספרא שמיני פרשה ג׳ פרק ה׳: למינהו וכו׳ להביא וכו׳ ואת הארזבונית.

אַרְזוּבָא ז׳, פטיש, מקבת hammer | *Hammer* תרג׳ מל״א ו׳ ז׳ (מקבות): ארזובין.

אַרְזִילָא ז׳, תנין whale | *Walfisch* ב״ב ע״ד ע״ב: התנינים הגדולים — ארזילי דימא.

ארז״ל אמרו רבותינו זכרונם לברכה.

אַרְזְנָא ת׳, גס, גדול big | *gross* גיט׳ ע׳ ע״א: חיטי ארזניאתא.

אַרְזַפְּתָא נ׳, פטיש hammer | *Hammer* מגי׳ כ״ה ע״א: ארזפתא דנפחא.

אָרַח פיעל, הכניס אורח to receive a guest | *bewirten* בר׳ ס״ג ע״ב: המארח ת״ח וכו׳.

הִתְאָרַח התפ׳, התאכסן logieren | to lodge עירי כ״ג ע״ב: נתארחתי אצל אכסניא אחת.

אָרְחָא ז׳, 1) דרך Weg | way תרג׳ מש׳ ט׳ ט״ו (לעוברי דרך): לעברי ארחא.

2) אורח Gast | guest ירוש׳ בר׳ פ״א ב׳ ע״ד: לא הוה ארחא אתיא.

אָרְחָא עי׳ אָרִיחַ 1. שבת קכ״ט ע״א: ביתא דשב לביניא וארחא.

ארחא [אָרְתָא] נ׳, אור Licht | light ירוש׳ בר׳ פ״א ב׳ ע״ד: לא הוה ארחא.

אַרְטָא שם איש männlicher Name | a man's name גיט׳ י״ד ע״ב: ושמותיהן מבוהלין ארדא וארטא וכו׳.

אַרְטְבוֹן ז׳, נשיא Tribun | tribune יומא י״א ע״א: מעשה בארטבון אחד.

אַרְטְבַן שם איש männlicher Name | a man's name ירוש׳ פאה פ״א ט״ו ע״ד: ארטבן שלח לרבינו הקדוש.

ארטון עי׳ אַנַרְטוֹן. אבא גוריון א׳ ח׳: ארטון.

אַרְטִיבְנָא שם מקום בבבל Ort in Babylonien | a place in Babylonia עירי נ״א ע״ב: מארטיבנא לפומבדיתא.

ארטיגנוס עי׳ אִסְטְרָטֵיגוֹס. ילק׳ אסי׳ תתרנ״ג: עשה אותו ארטיגנוס ואחר כך עשה אותו הגמון.

אַרְטִיקְנָס שם איש männlicher Name | a man's name ירוש׳ סנה׳ פ״ג פ״א ע״ב: למפי לארטיקנס בשובתא.

ארטל ליפרן [אַרְכִילִיפוֹרִין] ז׳, ראש התליינים oberster Scharfrichter | chief executioner פסיק׳ בשלח: אתמני ארטל ליפרן.

אַרְטְסִים נ׳, התעבות Verdichtung | condensation שמו״ר י״ג: ככבד הזה שהיא מתבשלת שניה וארטסים נכנס בתוכה.

אֲרֵי מה״ח, כי dass; weil; wenn; sondern | that; because; when; but תרג׳ בר׳ א׳ ד׳ (כי טוב): ארי טוב; שם ג׳ י״ד (כי עשית זאת): ארי עבדת דא; שם ד׳ י״ב (כי תעבוד): ארי תפלח; דב׳ י״ג י׳ (כי הרג תהרגנו): ארי מקטל תקטליניה.

אַרְיָא ז׳, ארי Löwe | lion נד׳ ס״ב ע״ב: לאברוחי אריא.

אריב״ל אמר ר׳ יהושע בן לוי.

אָרִיג ז׳, דבר ארוג Gewebe | web כלי׳ פ״ז מ״א: השק שהוא מטמא משום אריג.

אֲרִיגָה נ׳, מלאכת הארג das Weben | weaving ירוש׳ יומא פ״ג מ׳ ע״ג: שתהא אריגתן בקודש.

אַרְיָוָא ז׳, ארי Löwe | lion תרג׳ דהי״א י״א כ״ב (והכה את הארי): וקטל ית אריוא.

אַרְיוֹם שם איש männlicher Name | a man's name ספרי דבי׳ י״ג: זה ששאל אריום את ר׳ יוסי.

אַרְיוּתָא נ׳, לביאה Löwin | lioness תרג׳ ירוש׳ בר׳ מ״ט ט׳: היך אריא והיך אריותא.

אָרִיחַ ז׳, 1) לבינה ארוכה וצרה schmaler Ziegel | narrow brick עירי׳ פ״א מ״ג: דיה לקורה שתהא רחבה טפח כדי לקבל אריח.

2) שורה קצרה kurze Zeile | short line מגי׳ ט״ז ע״ב: כל השירות כולן נכתבות אריח ע״ג לבינה וכו׳.

3) שם מקום Ortsname | name of a place תוס׳ כלא׳ א׳: תחום אריח.

אֲרִיחָא ז׳, מוט Latte | lat תרג׳ במ׳ י״ג כ״ג (וישאוהו במוט): ונטלוהו באריחא.

אֲרִיכָא 1) ת׳, ארוך lang | long סוכה כ״ה ע״ב: יומא אריכא.

2) נ׳, פתיחה Einleitung | introduction מדר׳ תהל׳ א׳: עבד ליה אריכא.

אֲרִיכָה, אֲרִיכוּת, אֲרִיכוּתָא נ׳, אורך, הארכה Länge | length קה״ר ז׳ ח׳: האריכה שהאריך שמואל; קיד׳ ל״ט ע״ב: והיכן אריכות ימיו של זה.

אָרִים ז׳, מין אבן טובה ein Edelstein | a precious stone דב״ר ג׳: למלך שנשא למטרונה והכניסה לו שנים אריסין.

אָרִים, אֲרִיסָא ז׳, חוכר שהוא שותף לתבואה tenant who has a share in the produce | *Pächter, der am Ertrag beteiligt ist* ב״ב פ״ג מ״ג: והשותפין והאריסין וכו׳; חגיגה כ״ה ע״ב: אריסא.

אֲרִיסָה עי׳ עֲרִיסָה. תוס׳ כלי ב״ב ד׳ ח׳: עור השטיח ועור האריסה.

אֲרִיסוּת נ׳, יחס שבין האריס לבעל השדה tenancy | *Pachtverhältnis* פאה פ״ה מ״ה: שנים שקבלו את השדה באריסות.

אֲרִיסוּתָא נ׳, 1) כנ״ל. ע״ז כ״א ע״ב: אריסא אריסותיה קעביד.
2) עי׳ אֲרִיסְטוֹן. מו״ק כ״ב ע״ב: הא באריסותא הא בפורענותא.

אֲרִיסְטָא ז׳, אורח לסעודה guest | *Tischgast* קה״ר א׳ ג׳: שביק אריסטין דייכלון.

אֲרִיסְטוֹבְלוֹס אחי הורקנוס, בן אלכסנדר ינאי Aristobule, brother of Hyrcan, son of Alexander Jannai | *Aristobul, Bruder Hyrkans, Sohn des Alexander Jannai* מכ׳ ס״ד ע״ב: כשצרו מלכי בית חשמונאי זה על זה והיה הורקנוס מבחוץ ואריסטובלוס מבפנים.

אריסטוון עי׳ אֲרִיסְטוֹן 1. ויק״ר י״ג: אריסטוון עתיד הקב״ה לעשות לעבדיו הצדיקים.

אֲרִיסְטוֹן ז׳, 1) סעודה meal | *Mahl* ירושי׳ חג׳ פ״ב ע״ז ע״ב: עבד אריסטון.
2) אציל nobleman | *Vornehmer* ירושי׳ יבמ׳ פי״ב ט״ז ע״א: חד אריסטון בעי קומי ר׳ מנא.
3) שם איש a man's name | *männlicher Name* חלה פ״ד מי״א: אריסטון הביא בכוריו מאפמיא.

אֲרִירָה נ׳, קללה malediction | *Fluch* שמו״ר מ״א: הופכין דבר ארירה לברכה.

אֲרִירָן ז׳, חרב קצרה dagger | *Dolch* סנהד׳ ל׳ ע״ב: אחד אמר בסייף הרגו ואחד אמר באריירן הרגו.

אֲרִיתָא נ׳, תעלה channel | *Kanal* ב״ק נ׳ ע״א: אריתא דדלאי.

אר״ב אמר רב כהנא.

(ארך) נֶאֱרַךְ נפ׳, נעשה ארוך to grow longer | *verlängert werden* ספרא במ׳ קל״א: שנארך חנית של רומח עד שנכנס בשני גולמים.

אָרַךְ פי׳, 1) תקן, הכין to prepare | *zubereiten* כת׳ ק״ג ע״ב: ואריכנא מגילתא ממשכי דטבי.
2) נקה to cleanse | *putzen* שבת ל״ג ע״ב: הוה קא אריך ליה לבישריה.

אוֹרַךְ אפ׳,המתין to wait | *warten* ירושי׳ יומא פ״ו מ״ג ע״ד: אורכין צבחד.

אַרְכָא עי׳ 1) אַרְכָּה. תרג׳ ברי׳ ו׳ ג׳ (והיו ימיו): ארכא יהיב להון.
2) הצלחה success | *Erfolg* תרג׳ דהי״ב כ״ד י״ג (ותעל ארוכה למלאכה): וסליקת ארכא לעבידתא.

אַרְכָּבָה עי׳ אַרְכּוּבָה. בכורות פ״ז מ״ו: המקיש בקרסוליו ובארכבותיו.

אַרְכַּבְתָּא נ׳, שכבה העליונה the uppermost layer | *Oberschicht* ב״מ ק״ג ע״ב: בוכרא ושפתא וארכבתא.

אַרְכָּה נ׳, מועד delay | *Frist* במ״ר י״ד: ונתן להם ארכה ולבסוף פרע מהם.

אַרְכּוּבָה, אַרְכּוּבְתָּא נ׳, ברך, כרע knee | *Knie* יב׳ פי״ב מ״א: מן הארכובה ולמטה חליצתה כשרה מן הארכובה ולמעלה חליצתה פסולה; תרג׳ אס׳ ה׳ ט׳: כל קבל ארכובתיה.

אַרְכוֹן, אַרְכוֹנָא, אַרְכוֹנְטוֹס, אַרְכוֹנְטָס, ארכוננס ז׳, מושל ruler | *Herrscher* ירושי׳ בר׳ פ״ה ט׳ ע״א: עבר ארכונא ולא קם ליה מקמיה; פאה פ״ח כ״א ע״א: מקים ארכונין; תעני׳ פ״ד ס״ט ע״א: ארכונטס ובולבוטוס; ב״ר ע״ו: נעבדיניה ארכוננס; איכ״ר ב׳ ב׳: ארכונטוס.

אַרְכּוֹסְטְרָטֵיגוֹס ז׳, ראש שרי הצבא commander in chief | *Oberbefehlshaber* ב״ר נ״ח: מינוהו ארכוסטרטיגוס.

אַרְכּוֹף ז׳, בית האסורים prison | *Gefängnis* אס״ר א׳ א׳: שהיו מרוצצין בארכוף.

אַרְכֵּי נ׳, 1) שלטון government | *Herrschaft* דב״ר ב׳: הגיע ארכי ליהושע.

2) עי' אַרְכְיוֹן. במ"ר ט': ארכי ישנה של ציפורי.

אַרְכִי דַיָּינִים ראש הדיינים chief justice | *Ober-richter* ב"ר נ': אותו היום מינוהו ארכי דיינים.

אַרְכִי לִיסְטִים עי' אַרְכִילִיסְטִים. דב"ר ד': זה הנער עתיד להיות ארכי ליסטים.

ארכיאטום [אַרְכִיאַטְרוֹס] ז', רופא המלך physician in ordinary | *Leibarzt* שמו"ר מ"ו ר': משל לבן ארכיאטום.

אַרְכְיוֹן ז', בית גנזים archive | *Archiv* ילק' דב' תתקל"ח: ירד לבית ארכיון של מצרים נטל טימוסים של שבטים.

ארכימון עי' אַרְכִיטֶיקְטוֹן. מדר' תה' י"ד א': לארכימון שבנה וכו'.

ארכיטיגום עי' אַרְכוּסְטְרָטֵיגוּס. ילק' בר' ק"ב: מנו אותו ארכיטיגום.

אַרְכִיטִיקְטוֹן, אַרְכִיטֶיקְטוֹס, אַרְכִיטַקְטִי ז', בנאי architect | *Architekt* ב"ר כ"ה: לארכיטיקטוס שבנה את המדינה; ילק' ירמי' ש"ה: לארכיטיקטון שבנה וכו'; שם בר' מ"ז: לארכיטקטי וכו'.

ארכילוסטקייא [אַסְכּוֹלַסְטִיקָא] ז', מלומד learned man | *Gelehrter* ב"ר פ"ד: ייעול ר' יהושע בן חנניא דהוא ארכילוסטקייא דאורייתא.

אַרְכִילִיסְטִים, ארכיליסטים ז', ראש גזלנים chief robber | *Räuberhauptmann* ב"ר ע"ה: לארכיליסטים שהיה ישן בפרשת דרכים; שם ע"ז: ארכיליסטים.

ארכינות עי' אַרְכְּנוּתָא. תוס' צוקי' עד' ב' ד': לשום אפרכין לשום הארכינות.

ארכינטם עי' אַרְכוֹנְטָם. ירוש' תעני' פ"ד ס"ט ע"א: ארכינטם ובולבוטם.

אַרְכִיסְטֵים, אַרְכִיסְטְס ז', מחולל dancer | *Tänzer* ירוש' סוכה פ"ה נ"ה ע"ג: אחד הריקים זה ארכיסטיס; במ"ר ד': הריק שבריקים זה ארכיסטס.

ארכיקיטין עי' אַרְכִיטֶקְטָן. במ"ר ט': משל לארכיקיטין וכו'.

ארכל עי' אַרְבֵּל. ירוש' תעני' פ"ד ס"ט ע"ב: בקעת ארכל.

אַרְכָן ת', שדרכו להאריך long-tongued | *langzüngig* ב"ר ל"ד ע"א: מעשה בתלמיד אחד שירד לפני התיבה בפני ר"א והיה מאריך יותר מדאי א"ל תלמידו רבינו כמה ארכן הוא זה.

אַרְכָן עי' אַרְכוֹן. ב"ב קס"ד ע"ב: בשנת פלוני ארכן.

אַרְכָנוּתָא נ', נשיאות office | Amt ב"ב קס"ד ע"ב: אימתי עסד ארכן בארכנותיה.

ארכסא [אַרְסְנָא] עי' עַרְסָן. מנחי מ"ג ע"א: מייתי חמירא ארכסא דשערי ואפיא לה וכו'.

אַרְכַסְטַס עי' אַרְכִיסְטֵים. ירוש' סנה' פ"ב כ' ע"ב: הריקים שבריקים זו ארכסטס.

אר"ל אחרי רבים להטות; אין רצוני לומר; אמר ריש לקיש.

אַרְלָא ת', ערל uncircumcised | *unbeschnitten* תרג' ירוש' בר' ל"ד ל"א: ארלין סאיבו בתולתא.

אר"מ אמר רבי מאיר.

אֲרָמָא נ', תנופה waving | *das Schwingen* תרג' שמ' כ"ט י"ד (תנופה): ארמא.

אֲרַמָּאָה 1) ת', סורי Syrian | *syrisch* ב"ק נ"ט ע"א: דיקלא ארמאה וכו' דיקלא פרסאה.

2) ז', גוי, נכרי heathen | *Heide* יבמ' מ"ו ע"ב: בר ארמאה.

אַרְמוֹן ז', 1) ערמון platanus | *Platane* ר"ה כ"ג: אלונים — ארמונים.

2) שם מקום name of a place | *Ortsname* יבמ' מ"ה ע"א: דאתי מארמון לטברא.

אֲרָמוּתָא נ', 1) הרמה rising | *das Erheben* תרג' דה"ב ה' י"ג (וכהרים קול): ארמות קלא.

2) עי' אֲרָמָא. תרג' שמ' כ"ט כ"ז (חזה התנופה): חדיא דארמותא.

אֲרַמִּי ז', גוי, עכו"ם heathen | *Heide* מנ' מ"ב ע"א: עיר שאין בה רופא ישראל ויש בה רופא ארמי.

אֲרַמִּיוּתָא נ', גיות paganism | *Heidentum* ע"ז ע' ע"א: כד חוינן בארמיותן.

אַרְמִילוֹס שם איש אגדי name of a mythical personage | *Name einer mythischen Person* תרג׳ ישׁ׳ י״א ד׳: יהא ממית ארמילוס רשיעא.

אַרְמִינְיָא עי׳ אַרְמַנְיָא. תרג׳ יב״ע ברי ח׳ ד׳: שום טוורא חד ארמיניא.

(ארמל) הִתְאַרְמֵל התפ׳. נעשתה לאלמנה to become a widow | *verwittwet werden* כת׳ פ״ב מ״א: האשה שנתארמלה או שנתגרשה.

אַרְמְלָא נ׳, אלמנה widow | *Wittwe* ירושׁ׳ ע״ז פ״ג מ״א ע״ד: דין דארמלא.

ארמלגוס עי׳ אַרְמִילוֹס. תרג׳ יב״ע דב׳ ל״ד ג׳: ארמלגוס רשיעא.

אַרְמְלָה עי׳ אַרְמְלָא. שבת פ״א ג׳ ע״ד: דיין דארמלה.

אַרְמְלוּ, אַרְמְלוּת נ׳, מעמד האלמנות widowhood | *Wittwenschaft* ירושׁ׳ נד׳ פ״ו ל״ט ע״ב: בית חתנות וכו׳ בית ארמלות; תרג׳ ישׁ׳ מ״ז ו׳ (שכול ואלמון): תכלו וארמלו.

אַרְמַלְתָּא נ׳, אלמנה widow | *Wittwe* ירושׁ׳ כת׳ פ״א ל״ג ע״א: האי ארמלתא.

אַרְמָן עי׳ אַרְמוֹן 1. ב״ר ט״ו: ארמנים – דילבין.

אַרְמְנְיוֹס כנוי לרומא surname of Rome | *Beiname Roms* תרג׳ דהי״א א׳ מ״ב: ארמניוס.

אַרְמַנְיָא 1) שם ארץ Armenia | *Armenien* איכ״ר א׳ י״ד: הריני מגלה אותם דרך ארמנייא.
2) שם אמורא mame of an Amora | *Name eines Amoräers* ירושׁ׳ מו״ק פ״ג פ״ב ע״ג: ר׳ ארמנייא.

אר״נ אמר רב נחמן.

אֲרָנָא ז׳ chest | *Kasten* שבת ל״ב ע״א: שקורין לארון הקודש ארנא.

אַרְנָב, אַרְנְבָא ז׳, ארנבת hare | *Hase* ספרא תזרי׳ י״ג: וצמר ארנבים; איכ״ר ב׳ י׳: בשר ארנבא.

אַרְנוֹן, אַרְנוֹנָא ז׳, **אַרְנוֹנְיָה** נ׳, מס, מכס tax | *Steuer, Abgabe* ב״ב ח׳ ע״א: הלך – ארנונא; ירושׁ׳ כת׳ פי״ג ל״ה ע״ג: ארנון וכו׳ גולגלת; שב׳ פ״ד ל״ה ע״ב: גולגוליות וארנוניות.

אָרְנָטָם ז׳, תכשיט ornament | *Schmuck* איכ״ר ד׳ א׳: שהיה דומה לארנטם.

אַרְנְקָא, אַרְנְקִי נ׳, כיס purse | *Beutel* ב״ב ח׳ ע״א: ארנקא דדינרי; שם י׳ ע״א: ארנקי של צדקה.

ארנקפאן עי׳ אַרְתִּיקוֹפִּיוֹן. ילק׳ שמואל קכ״ד: בית ארנקפאן של ישי שהוא בא מבית לחם.

אַרְנְתָא שם אשה a woman's name | *Frauenname* ירושׁ׳ מגי׳ פ״א ע״א ע״ד: אמו של תלמי המלך ארנתא הוות שמה.

אָרַס פיעל, עשה אירוסין, **נֶאֱרַס** נפ׳, **הִתְאָרֵס** התפ׳, נעשתה לארוסה to betroth | *sich verloben* סוטה פ״ח מ״ב: אחד המארס את הבתולה ואחד המארס את האלמנה; כתי ס׳ ע״ב: ר׳ יוסי מתיר ליארס ולינשא מיד; שם פ״ג מ״ג: שנתארסה ושנתגרשה.

אֶרֶס ז׳, 1) רעל poison | *Gift* ב״ק קט״ו ע״ב: שארס של נחש דומה לספוג וכו׳.
2) מין אבן טובה a precious stone | *Edelstein* דב״ר ג׳ ז׳: למלך שנשא למטרונה והכניסה לו שנים אריסין.

ארסקינון [סֶמִסְרִיקוֹן] ת׳, חצי משי half-silken | *halbseiden* קה״ר א׳ ז׳: יומא דין ארסקינון ולמחר אלוסריקון.

אַרְסְקִינָס שם איש a man's name | *männlicher Name* ירושׁ׳ בר׳ פ״ה ט׳ ע״א: עלון קומוי ארסקינס באנטוכיא.

אר״ע אמר ר׳ עקיבא.

אָרַע פ״ע, **אֲרַע** פיעל, קרה to happen | *passieren* יומא פ״א מ״א: שמא יארע בו פסול; תעני׳ פ״ד מ״ו: חמשה דברים אירעו את אבותינו בי״ז בתמוז.

אֲרַע פ״ע, הגיע, בא to arrive | *eintreffen* ויק״ר ל״ז: ארעת שעתא.

אוֹרַע אפ׳, קרה to befall | *treffen* תרג׳ קהל׳ ב׳ י״ד (יקרה את כולם): יאורעא ית כולהון.

אתארע אתפ׳, הזדמן to meet | *zusammentreffen* ירוש׳ סוטה פ״א י״ז ע״א: אחת מתארעא לאחת והחשבון מתמצה.

ארע׳, ארעא נ׳, אדמה, ארץ land, ground | *Land* ב״ב כ״ט ע״א: כי הדרא ארעא תיהדר לבר מפירי; תרג׳ יב״ע בר׳ מ״ז ה׳: ארע ובית אבא.

ארעא ז׳, 1) מקרה in accident | *Zufall* תרג׳ רות ב׳ ג׳ (ויקר מקרה): ואירע אורעתא.
2) פגע trouble | *Ungemach* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ח ס׳ (מדוה מצרים): ארעיא דאתגריו במצרים.

ארעאה ת׳, תחתון lower | *untere* איכ״ר א׳ מ״ז: עביד בארעאי מה דעבדת בעילאי.

ארעון ז׳, מקרה accident | *Zufall* תרג׳ קהל׳ ב׳ ד׳ (מקרה אחד): ארעון חד.

ארעי תה״פ, שלא בקביעות occasionally | *beiläufig* תוס׳ מעשר׳ ב׳: אוכל מהן ארעי.

ארעיא עי׳ ארעאה. ירוש׳ סוכה נ״ה ע״ב: מה דעבדת בארעייא עביד בעילייא.

ארעית נ׳, קרקעית bottom | *Boden* ירוש׳ שבי׳ פ״א ל״ג ע״ב: ארעיתו של בור.

ארעיתא 1) ז׳ כנ״ל. מג׳ י״א ע״א: ארעיתא דמנא.
2) ת׳, תחתון lower | *untere* ירוש׳ מעש״ש פ״ה נ״ו ע״ג: גלילא ארעית.

ארעתא עי׳ ארעא. ב״ק ז׳ ע״א: הוזל ארעתא.

אר״פ אמר רב פפא: אונס רחמנא פטריה.

ארפכי עי׳ אפרכי. ב״ר ל״ט: מארצך זו ארפכי שלך.

ארצות נ׳, פיוס וריצוי persuasion | *das Zureden* סוטה ד׳ ע״א: כדי טומאתה וארצותה.

ארקא שם מקום name of a place | *Ortsname* ב״ר ל״ז: הערקי ארקא דליבנן.

ארקבטא, ארקבסא ז׳, שר וגדול a high dignitary | *hoher Würdenträger* ירוש׳ שביע׳ פ״א ל״ב ע״ד: מלך ורב חיליה וארקבטא וריש גלותא; בר׳ פ״ב ה׳ ע״א: ארקבסא או ריש גלותא.

ארקולאון שם איש a man's name | *männlicher Name* שהש״ר א׳ ב׳: לארקולאון בן הדימא.

ארקלין [אסקולין] ז׳, מחלל בחליל bag-piper | *Dudelsackpfeifer* תרג׳ שני אס׳ א׳ ג׳: ארקלין אזיל בריש כולהון.

ארקלים שם איש a man's name | *männlicher Name* ירוש׳ ע״ז פ״ב ל״ט ע״ד: לגדיה דארקלים.

ארקתא נ׳, 1) רצועה shoe-thong | *Schuhriemen* יבמ׳ ק״ד ע״א: פנתא מעל וארקתא מעל דמעל.
2) מין תולעת שבמעים fluke-worm | *Leberegel* שבת ק״ט ע״ב: יועזר וכו׳ למאי אכלה לה לארקתא.

ארר. — נארר נפ׳, **התארר** התפ׳, נתקלל to be cursed | *verflucht werden* במ״ר י״ד: שני אויבים לא נארו עד שהשלים עליהם ע׳ פסוקים; תוס׳ סוטה ט״ו ב׳: שנתארו טללים.

אר״ש אמר ר׳ שמעון.

ארש פ״י, בטא to pronounce | *aussprechen* ב״ר ט׳: עד שלא יארש לשוני דבור כבר הן ה׳ ידעת.

ארשב״ג אמר ר׳ שמעון בן גמליאל.

ארשב״י אמר ר׳ שמעון בן יוחי.

ארשב״ל אמר ר׳ שמעון בן לקיש.

אר״ת אמר רבינו תם.

ארתוסיה שם מקום name of a place | *Ortsname* ב״ר ל״ז: הסיני ארתוסייה.

ארתיכא ז׳, מרכבה chariot | *Wagen* תרג׳ דהי״ב י״ח ל׳ (הרכב): ארתיכא.

ארתיקופיון ז׳, בית מאפה bakery | *Bäckerei* מדרש שמואל י״ט: בית הלחמי בית ארתיקופיון שלו.

ארתכא עי׳ ארתיכא. דהי״ב א׳ י״ד (רכב): ארתכייא.

א״ש אתי שפיר.

אשא נ׳, אש fire | *Feuer* ב״מ פ״ה ע״ב: בעורין דאשא.

אשבורן ז׳, מקום שטוח plane | *Fläche* פס׳ מ״ב ע״א: שופכין במקום מדרון ואין שופכין במקום האשבורן.

אֲשְׁגָּרָה נ׳, רגילות *Geläufigkeit* | fluency ירוש׳ מגי׳ פ״ב ע״ג ע״א: באשגרת לשון היא מתניתא.

אֲשַׁד פ״י, שפך *vergiessen* | to shed שבת קנ״ו ע״א: אשיד דמא.

אִתְאֲשַׁד אתפ׳, נשפך *vergossen werden* | to be shed תרג׳ ש״ב י״ד י״ד (כמים הנגרים): כמיא דמתאשדין.

אֲשָׁדָא נ׳, יד הגלגל *Achse* | axle תרג׳ מל״א י׳ י״ט (וידות): ואשדתא.

אֲשׁוּחָא ז׳, מין אילן *Tanne* | fir-tree שבי׳ קנ״ז ע״א: בארזי ואשוחי.

אֲשׁוָוה נ׳, סליל *Spule* | spool כלי׳ פכ״א מ״א: בצמר שעל האימה באשויה.

אֲשׁוּן ז׳, זמן ומועד *Zeitpunkt* | exact time תרג׳ ויק׳ ט״ו כ״ה (עת נדתה): אשוני ריחוקה.

אֲשׁוּנָא ז׳, 1) חדר הפנימי *inneres Gemach* | interior ירוש׳ שבוע׳ פ״ח ל״ח ע״א: אעלליה לי לאשונא.

2) הבל שבמרחץ *Dampf* | vapor ירוש׳ נדרי׳ פ״ד ל״ח ע״ד: נסב אשונא.

אֲשׁוּנָה כנ״ל 1. ב״ר ל״ג: עיילין עמיה לאשונה.

אֲשׁוּר מח״ק, קום ועשה *auf!* | go on! שבת קי״ט ע״א: אמר להו אשור הייא אשור הייא.

אַשִׁי שם אמורא *Name eines Amoräers* | name of an Amora ב״מ פ״ו ע״א: ר׳ אשי ורבינא סוף הוראה.

אֲשִׁיבְתָּא מין שבועה *ein Schwur* | an oath נדרי׳ י׳ ע״ב: אשיבתא לא אמר כלום.

אַשְׁיָאן שם אמורא *Name eines Amoräers* | name of an Amora ירוש׳ מגי׳ פ״א ע״א ע״ג: ר׳ זעורה בשם אשייאן בר נידבה.

אֲשִׁין ת׳, קשה *hart* | hard חולי׳ קל״ו ע״ב: דרכיך וכו׳ דאשין.

אֲשִׁינָא ז׳, שן סלע *Felsen* | cliff סנה׳ צ״ו ע״ב: אשינא דטורא.

אֲשִׁירְתָּא נ׳, עץ האשרה *dem Götzendienste geweihter Baum* | tree devoted to idolatry תרג׳ מל״א י״ח י״ט (ונביאי האשרה): ונביי אשירתא.

אֲשִׁישָׁא ז׳, כוס לשתיה *ein Trinkgefäss* | a drinking vessel ב״ב קמ״ד ע״א: אשישא דמשחא.

אשית תיסר [אֲשִׁיתְּסַר] שה״מ, שש עשרה *sechzehn* | sixteen ירוש׳ סוטה פ״ה כ׳ ע״ב: מאן דמרבע ארבע גרבין בעי אשית תיסר.

אֲשִׁיתָא נ׳, כותל *Wand* | wall ברי׳ כ״ו ע״ב: אשיתא דנפל.

אֲשִׁיתָּא שה״מ, ששה *sechs* | six ירוש׳ דבי׳ כ״ז ט״ו (ששה שבטים): אשיתא שבטין.

אֲשִׁיתִּין שה״מ, ששים *sechzig* | sixty ירוש׳ תעני׳ פ״ד ס״ה ע״ד: ר׳ דוד דרש עשרין וארבעה עובדין וכו׳ ור׳ יוחנן דרש אשיתין.

אַשְׁכַּבְתָּא נ׳, 1) מיתה *Tod* | death כתי׳ ק״ג ע״ב: יומא דאשכבתיה דרבי.

2) שחיטה *Schlachtung* | slaughtering שבי׳ קכ״ג ע״ב: סכינא דאשכבתא.

אֶשְׁכּוֹל, — גדול בתורה *grosser Gelehrter* | distinguished scholar סוטה פ״ט מ״ט: משמת יוסי בן יועזר וכו׳ בטלו האשכולות.

אֶשְׁכּוֹל שֶׁל בֵּיצִים קבוץ הביצים שברחם הנקבה באדם ובבע״ח *Eierstock* | ovary ביצה ז׳ ע״א: מן האשכול של ביצים מן הקורקובן וכו׳.

אַשְׁכְּבִי מין לחש *Wort in einer Zauberformel* | a word in a charm formula שבת ס״ז ע״ב: אשכבי ובושכי וכו׳.

אַשְׁכָּף ז׳, מין ארבה *eine Heuschreckenart* | genus of locust חולי׳ ס״ה ע״ב: ואת הסלעם למינהו להביא את האשכף.

אַשְׁכְּרָא ז׳, 1) טבעת *Ring* | ring תרג׳ שני אס׳ א׳ ב׳: אשכרין ומרגליין.

2) מדת האורך *ein Längenmass* | a measure of length תרג׳ יש׳ ה׳ י׳ (צמדי כרם): אשכרין דכרם.

אֶשְׁכְּרוֹעַ ז׳, מין אילן box wood | *Buchsbaum* ב״ב פ״ט ע״ב: של זית ושל אגוז של שקמה ושל אשכרוע.

אַשְׁלָא ז׳, חבל rope | *Strick* בכורות ח׳ ע״ב: אייתי אשלי ומשחו.

אַשְׁלָג, אַשְׁלְגָא ז׳, מין צמח an alkali plant | *eine Kalipflanze* שבת פ״ט מ״ה: נתר ובורית קמולייא ואשלג; נדה ס״ב ע״א: אשלגא שמיה ומשתכח ביני נקבי מרגניתא.

אשלד״ע אין שליח לדבר עבירה.

אשלח עי׳ אַשְׁלָג. סנה׳ מ״ט ע״ב: קמוניא ואשלח.

אשלמו עי׳ אַשְׁלָמוּתָא 1. תרג׳ ירוש׳ שמ׳ כ״ח י״ז (מלואת אבן): אשלמו.

אַשְׁלָמוּתָא נ׳, 1) מלואת אבן setting | *Einfassung* תרג׳ שמ׳ כ״ח י״ז (מלואת אבן): אשלמות אבנא.
2) מלואים, חנוכה initiation | *Einweihung* תרג׳ יב״ע ויק׳ ח׳ כ״ב (מלואים הם): קרבן אשלמותא הינון.

אַשְׁמַאי ז׳, בור, עם הארץ ignorant | *Ignorant* קיד׳ ל״ב ע״ב: מפני שיבה תקום יכול אפילו מפני זקן אשמאי ת״ל זקן ואין זקן אלא חכם.

אַשְׁמְדַאי, אַשְׁמְדַיי ראש השדים name of the chief of demons | *Name des Oberhauptes der Dämonen* פסח׳ ק״י ע״א: שידא אשמדאי מלכא דשידי (תרג׳ קהל׳ א׳ י״ב: אשמדיי).

אַשְׁמְיָא שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ דמאי פ״ב כ״ב ע״ד: אשמיא ובית בריא.

אַשְׁמַיי עי׳ אַשְׁמַאי. ספרא קיד׳ י״ד ז׳: מפני שיבה תקום יכול אפילו מפני אשמיי ת״ל זקן ואין זקן אלא חכם.

אַשְׁנָה שם מקום name of a place | *Ortsname* אסת״ר א׳ ד׳: הוה ליה חד רחים באשנה.

אַשְׁפָּא ז׳, עור skin | *Leder* כת׳ ע״ז ע״ב: גירדא דאשפא.

אַשְׁפָּה נ׳, זבל, דומן dung, rubbish | *Mist* עיר׳ פ״י מ״ז: אשפה ברשות הרבים גבוהה עשרה טפחים.

אַשְׁפּוֹרָא ז׳, מנקה בגדים scourer of dresses | *Kleiderreiniger* ע״ז כ׳ ע״ב: מני לאשפורי היכא יהכינן להו.

אַשְׁפָּלָה נ׳, סל basket | *Korb* ירוש׳ דמאי פ״ב כ״ב ע״ד: חדא אשפלה דקפלוטין.

אַשְׁקִיקָה מין שבועה a formula of oath | *eine Eidesformel* נדר׳ י׳ ע״ב: אשקיקה לא אמר כלום.

אַשְׁקַלְתָּא נ׳, מכירה sale | *Verkauf* ב״ב מ״ח ע״ב: מודעה ואשקלתא.

אַשְׁקָקָא ז׳, שוק, רחוב street | *Strasse* ירוש׳ תענ׳ פ״ג ס״ו ע״ג: לא הוה עליל גו אשקקא.

אִשֵּׁר — קיים והעיד to confirm | *bestätigen* ירוש׳ סוף גיטין: צריכין הדיינין לכתוב אישרנוהו במעמד פלוני ופלוני.

אִשֵּׁר פַּעל, חיזק to make strong | *kräftigen* כת׳ י׳ ע״ב: מאשרן ולא מפנקן.
2) האמין to believe | *glauben* גיט׳ ל׳ ע״ב: חברך מית אשר אתעשר לא תאשר.

אַשְׁרַאי ז׳, מכירה בהקפה והלואה credit | *Kredit* פס׳ קי״ג ע״א: כל אשראי ספק אתי ספק לא אתי.

אַשְׁרָה נ׳, קיום ואישור confirmation | *Bestätigung* ירוש׳ גיט׳ פ״ט ו׳ ע״ג: אשרת הדיינין אפילו רחוקה כמה כשרה.

אַשְׁרָיוּתָא נ׳, חניה dwelling | *das Wohnen* תרג׳ ישי׳ ס״ו א׳ (מקום מנוחתי): בית אשריות שכינתי.

אַשְׁרְתָּא 1) נ׳, אישור וקיום attestation | *Bestätigung* כתי׳ כ״א ע״ב: אשרתא דדייני.
2) מה״ק, יישר כחכם hail! | *Heil!* גיט׳ ס״ב ע״א: ר׳ יהודה אמר להו אחזוקו ר׳ ששת אשרתא.
2) עי׳ אַשְׁרַאי. גיט׳ י״ד ע״א: אשרתא דסרבלא במחוזא.

אִשֵּׁשׁ פיעל, חיזק to found | *befestigen* סופ׳ י״ז ד׳: הלכות המאוששות.

אֶשֶׁשׁ ז׳, מראה reflecting glass | *Spiegelglas* ירוש׳ ר״ה פ״ב נ״ח ע״א: נראה באשש ובמים אין מעידין עליו.

אשת קנים [אִישַׁת קָנִים] עי׳ חִישָׁה. ירוש׳ ע״ז פ״ב מ״א ע״ד: נפלה דליקה באישת קנים.

אֶשָּׁתָא נ׳, קדחת fever | *Fieber* שבת ס״ז ע״א: אשתא צמורתא וכו׳ בת יומא וכו׳ אשתא תלתא.

אֶשְׁתָּא שה״מ, ששה six | *sechs* ירוש׳ סנה׳ פ״י כ״ח ע״ב: אשתא ירחין.

אֶשְׁתָּאָה שה״מ, ששי the sixth | *der sechste* תרג׳ דהי״א י״ב י״א (הששי): אשתאה.

אֶשְׁתָּה שה״מ, ששה six | *sechs* תרג׳ דהי״א ט״ז ג׳ (ואשפר): חד מן אשתה בתורא.

אֶשְׁתָּדָא תה״פ, בשנה זו this year | *dieses Jahr* ירוש׳ מעש״ש פ״ד נ״ה ע״ב: אשתקד הוה דידך אשתדא דידי.

אֶשְׁתּוֹמָא ז׳, דבר משונה nonsense | *Absurdität* חולי׳ פ״ד ע״ב: אשתומא קאמר.

אַשְׁתּוֹר שם איש a man's name | *männlicher Name* ירוש׳ בכורים פ״א ס״ד ע״ד: בנימין בר אשתור.

אִשְׁתַּלְּהוּת נ׳, התעלפות fainting | *das Verschmachten* תר׳ תה׳ קמ״ב ד׳ (בהתעטף עלי רוחי): באשתלהות.

אִשְׁתְּמוֹדַע אתפ׳, 1) הכיר to recognize | *erkennen* יבמ׳ ל״ט ע״ב: אשתמודע דאחוא דמיתנא מאבא ניהו.

2) הכיר פנים to prefer | *bevorzugen* תרג׳ איוב ל״ב כ״א (אל נא אשא פני איש): לא ידעית לאשתמודע.

3) נודע to be known | *bekannt sein* תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״א ל״ו (או נודע): אין נודע.

4) ז׳ מודע, קרוב relative | *Verwandter* תרג׳ רות ג׳ ב׳ (מודענו): דאשתמודע לנא.

אִשְׁתְּמוֹדְעוּתָא נ׳, 1) משא פנים preferment | *Bevorzugung* תרג׳ ישׁ׳ ג׳ ט׳ (הכרת פניהם): אשתמודעותהון.

2) הכירות acqaintance | *Bekanntschaft* תרג׳ יב״ע בר׳ מ״ט ה׳ (מכרותיהם): אשתמודעותהון.

אִשְׁתְּמָמוּ נ׳, 1) שממון desolation | *Verödung* תרג׳ צפ׳ ב׳ י״ג (ציה): אשתממו כמדברא.

2) שמה, פלצות horror | *Entsetzen* תרג׳ יר׳ ח׳ כ״א (שמה החזיקתני): אשתממו אחדתני.

אִשְׁתְּמָמוּתָא כנ״ל 2. תרג׳ יר׳ י״ח ט״ז (שריקת עולם): אשתממות עולם.

אֶשְׁתָּסַר שה״מ, ששה עשר sixteen | *sechzehn* תרג׳ דהי״א ד׳ כ״ז (בנים ששה עשר): בנין אשתסר.

אִשְׁתְּעוּתָא נ׳, ספור דברים narration | *das Erzählen* תרג׳ יב״ע בר׳ מ׳ כ״ד: באשתעות חלמא.

אִשְׁתַּעֲמָמוּ עי׳ אִשְׁתְּמָמוּ. תרג׳ דה״ב כ״ט ח׳ (לשמה): לאשתממו.

אֶשְׁתַּקַד תה״פ, בשנה שעברה last year | *voriges Jahr* שקלי׳ פ״ו מ״ה: מי שלא שקל אשתקד שוקל לשנה הבאה.

א״ת אל תקרי.

אָת, אָתָא ז׳, 1) סימן sign | *Zeichen* תרג׳ יש׳ נ״ה י״ג (אות עולם): לאת עלם.

2) אות של א״ב letter | *Buchstabe* תרג׳ שה״ש א׳ ד׳: עסרין ותרתין אתיין.

אֲתָא פ״ע, בא to come | *kommen* סנה׳ צ״ו ע״א: אתו מלאכי שרת.

אַיְתִי אפ׳, הביא to bring | *bringen* תמורה ל״א ע״ב: לאיתויי מאי.

אִיתְּתִי אתפ׳, הובא to be brought | *gebracht werden* תרג׳ תהל׳ מ״ה ט״ו (מובאות): יתיתיין.

אתא נסייא עי׳ אַתַּנַסִּיאָה. ירוש׳ מגי׳ פ״ב ע״ג ע״א: עלמות תרגם עקילס אתא נסייא עולם שאין בו מות.

אתב״ש אלף־בית מוהלף a permutaion of the Alphabet | *eine Permutation des Alphabets* במ״ר י״ח: ששך בא״ת ב״ש בבל.

אִתְדְּשָׁא נ׳, מבוסה trampling | *das Zerstampfen* תרג׳ ישׁ׳ כ״ב ה׳ (מבוכה ומבוסה): רגוש ואתדשא.

אַתּוּן מה״ג, אתם *ihr* | you ירושי׳ כת׳ פ״ב ל״ה ע״א: אתון אמרתון.

אַתּוּנָא 1) ז׳, תנור *Ofen* | stove כת׳ ס״ז ע״ב: ההוא אתונא דהוה גרופה נורא.
2) עיר ביון *Athen* | Athens בכורות ח׳ ע״ב: סבי דבי אתונא.

אֲתוּרָא ז׳, צעד *Schritt* | footstep תרג׳ תה׳ מ׳ ג׳ (אשורי): אתורי.

אַתְחוּלֵי, אַתְחַלְתָּא נ׳, התחלה *Anfang* | beginning תרג׳ איוב א׳ י״ג: אתחילו יומא שבועתא; תעני׳ כ״ט ע״א: אתחלתא דפורענותא.

אִתְחַנְּנוּתָא ת׳, התחננות *das Flehen* | praying תרג׳ תה׳ ל״א כ״ג (בשועי אליך): באתחננותי.

אַתִּיךְ ת׳, מוצק, קשה *hart, fest* | hard, fast תרג׳ איוב מ״א ט״ז (יצוק): אתיך.

אַתִינָה, אַתִינָם עי׳ אַתּוּנָא 2. איכ״ר א׳ א׳: ארבעה מירושלים אתי לאתינה וכו׳ חד מאתינם.

אַתְכוּתָא נ׳, יציקה *das Giessen* | casting תרג׳ יב״ע כ׳ י״ד: באתכות אבר לפומהון.

אִתְכָלָא ז׳, אשכול *Traube* | cluster תרג׳ ש״א כ״ה י״א (צמוקים): אתכלין דענבין יבישין.

אִתְכְּלוּ נ׳, *Zerstörung* | destruction תרג׳ ירי׳ במ׳ י״ז י״א: מחבלא דאתכלו.

אִתְכְּנָעוּ, אִתְכַּנְעוּתָא נ׳, הכנעה *Demütigung* | humiliation תרג׳ ירי׳ ח׳ י״ב (הכלם לא ידעו): ואתכנעו לית אינון ידעין; שם כ״ג מ׳ (וכלמות עולם): ואתכנעות עלם.

את״ל אם תמצי לומר.

אַתְלִיט, אַתְלִיטוּם ז׳, מתגושש *Athlet* | athlete ב״ר ע״ז: משל לאתליטום שהוא עומד ומתגושש וכו׳; שם כ״ב: לב׳ אתליטין.

אִתְמְהָא מה״ק, בתמיה! *sonderbar!* | strange! ב״ר ד׳: ויעש אתמהא והלא במאמר הן.

אִתְמַסְכְּנוּתָא נ׳, שפלות *Erniedrigung* | lowliness תרג׳ תה׳ קל״ו כ״ג (שבשפלנו): אתמסכנותנא.

אִתְמְלוֹכָא נ׳, עצה ותחבולה *Plan, Anschlag* | plan, plot תרג׳ ירי׳ י״ח כ״ג (כל עצתם): אתמלוכיהן.

אִתְמְנָיוּתָא נ׳, מנין *Anzahl* | quantity תרג׳ נ״ח א׳ י״ב (רבים): וסגיאן באתמניותא.

אֲתָנָא נ׳, אתון *Eselin* | she-ass תרג׳ במ׳ כ״ב כ״א (האתון): אתנא.

אתנא סירא עי׳ אַתְנַסְיָאָה. ירוש׳ מו״ק פ״ג פ״ג ע״ב: אתנא סירא עולם שאין בו מות.

אתניסאה, אַתְנַסְיָא נ׳, אל-מות, חיי עולם *Unsterblichkeit* | immortality ויק״ר י״א: בתוך עלמות תופפות תרגם עקילס אתניסאה עולם שאין בו מות עלמות בשני עולמות וכו׳; שהש״ר א׳ ג׳: אתנסייא.

אִתְנַשְׁאָה נ׳, שכחה *Vergessenheit* | forgetfulness תרג׳ ישי׳ מ״ט ט״ו: לית קדמוהי אתנשאה.

אִתְעָרוּתָא נ׳, התעוררות *Aufregung* | excitement תרג׳ איוב ג׳ ז׳ (העתידים עורר לויתן): דאיטימוסא לאדכר באתערותהון אליותהון.

אתפ׳ אתפעל (בנין בפעלים ארמיים).

אִתְקְטָלָא נ׳, הריגה *das Töten* | killing תרג׳ שופ׳ ז׳ י״ח: חרבא דאתקטלא.

אִתְקְפָדֶת נ׳, אבדן והשמדה *Vernichtung* | destruction תרג׳ יח׳ ז׳ כ״ה (קפדה): אתקפדת.

אַתְקַפְתָּא נ׳, קושיא *Einwand* | objection חג׳ ט׳ ע״ב: אתקפתא דר׳ שישא.

אֲתַר, אַתְרָא ז׳, מקום *Ort* | place ב״ר ל״ט: מבית לבית וכו׳ ומאתר לאתר.

אִתְרַבְרְבוּתָא נ׳, גאוה *Stolz* | pride תרג׳ זכ׳ י״ב ז׳ (תפארת בית דוד): אתרברבות בית דויד.

אִתְרְגוּשָׁא, אִתְרְגוּשְׁתָּא נ׳, שאון *Lärm* | noise תרג׳ ישי׳ כ״ה ל״א (שאון): אתרגושא; שם י״ז י״ב (ושאון לאומים): ואתרגושת מלכין.

אֶתְרוֹג, אֶתְרוֹגָא, אֶתְרוּנְגָא ז׳, פרי עץ הדר *Zitronatzitrone* | a kind of citron סוכה פ״ג מ״ז: שיעור אתרוג וכו׳; בר׳ מ״ג ע״ב: דמורח באתרוגא; קידי׳ ע׳ ע״א: ליכל מר אתרונגא.

אִתְרַשְׁלוּתָא נ׳, רפיון *Erschlaffung* | slacking תרג׳ ירי׳ מ״ז ג׳ (מרפיון ידים): אתרשלות ידין.

ב

ב״א בן אדם; בני אדם.

בָּא 1) ז׳, עתיד future | *Zukunft* ירוש׳ תענ׳ פ״ב ס״ה ע״ג: דבר שהוא לבא.

2) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש׳ בר׳ פ״א ה׳ ע״ב: ר׳ בא בר כהן.

בָּאבָא ז׳, פתח door | *Tür* מנ׳ ל״ד ע״א: דאית ליה ארבעה באבי חייב בד׳ מזוזת.

בָּאגָא ז׳, מישור plain | *Ebene* פס׳ ח׳ ע״ב: דדיירי בבאגא.

באגין עי׳ בָּאיָין. פסק׳ ק״פ ע״א: מאן דנסב באגין אנו יודעים דהוא נצח.

בָּאגְנָא ז׳, שלולית pool | *Tümpel* ב״ק ס״א ע״ב: באגני דארעא.

בָּאדָן שם מקום name of a place | *Ortsname* כלי׳ פי״ז מ״ה: רימוני באדן.

בא״ה לב״מ בין ארור המן לברוך מרדכי.

בָּאוֹת נ׳, 1) מין עוף owl | *Eule* חול׳ ס״ג ע״א: באות שבעופות.

2) תנשמת mole | *Maulwurf* שם: באות שבשרצים.

בָּאזֵי פי״, חילק to divide | *teilen* ב״ב ל״ז ע״א: דבאזי באזווי.

באח״ב ברד ארבה חושך בכורות.

בָּאטֵי 1) ז׳, מין דג prickly roach | *Stachelroche* ע״ז ל״ט ע״א: חדקא קרי ליה באטי ש״מ דבר טמא אית ביה.

2) שם איש männlicher Name | a man's name שם ע״ו ע״ב באטי בר טובי.

בָּאיָין ז׳, ענף תמר palm branch | *Palmzweig* ויק״ר ל׳: מאן דנסב באיין בידיה אנן ידעין דהוא נצוחייא.

בָּאִימָה שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ ערלה סוף ס״ג ע״ב: עיירות המובלעות וכו׳ ובאימה וחברותיה.

בָּאִישָׁא ת׳, חולה sick | *krank* שבת ל׳ ע״א: מהו לכבויי בוצינא דנורא מן קדם באישא בשבתא.

בָּאִישָׁה נ׳, ענבי בוסר, באושים unripe graps | *Herlinge* ירוש׳ מעש׳ פ״א מ״ב ע״ד: משהבאישו – משיקראו באישה.

בָּאִישׁוּת נ׳, מגפה pestilence | *Seuche* ירוש׳ תענ׳ פ״ג ס״ו ע״ג: מדינתא אזלא בבאישות.

בָּאלָא ז׳, מרעה pasture ground | *Weideplatz* חול׳ פ׳ ע״א: עיזי דבאלא.

בָּאלוּשָׁא עי׳ בַּלָּשׁ. בר׳ מ״ד ע״א: שדר באלושי.

בָּאלִי 1) פ״ע, מיהר to hurry | *sich beeilen* נדה כ״ו ע״ב: באלי ואתי.

2) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* בר׳ כ״ה ע״ב: אמר באלי.

באל״מ בין אדם למקום.

באמי [כָּאמִי] צווי, רדי! down with! | *herunter!* שהש״ר ג׳ ג׳: כך אמרה ירושלים לבת בבל קקים באמי.

בַּאנְיָא ז׳, בלן manager of the bath | *Bademeister* תרג׳ שני אס׳ ו׳ י״ב: ובאניא דאסחי יתיה.

בְּאַשׁ פ״ע 1) חרה to displease | *missfallen* ירוש׳ שבת פ״ח י״א ע״א: ובאש לר׳ אלעזר.
2) חלה to grow sick | *erkranken* נדרי׳ מ׳ ע״א: רב חלבו באיש.
3) התמרמר to be discontented | *unzufrieden sein* איכ״ר פתיחתא: נפשך באישה עלך.

ב״ב בן ברית; בני ברית; בבא בתרא.

בָּב ז׳, 1) פתח door | *Tür* שבת ל״כ ע״א: אבב חנואתא נפישי אחי מרחמי.
2) שם נהר בבבל a river in Babylonia | *Fluss in Babylonien* ע״ז ל״ט ע״א: בב נהרא.

בב״א בבת אחת; במהרה בימינו אמן.

בָּבָא ז׳, 1) כנ״ל 1. ב״ק קי״ג ע״א: חליף אבבא דבי דינא.
2) חלק section | *Abschnitt* שבת ג׳ ע״א: בבא דרישא בבא דסיפא.
3) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* גיט׳ נ״ז ע״א: בבא בן בוטא.

בָּבוּ נ׳, איבה hatred | *Feindschaft* תרג׳ ירוש׳ בר׳ ל״ז ד׳ (וישנאו אותו): נטרי ליה בבו.

בָּבוּאָה נ׳, צל וצלם image, shadow | *Abbild, Wiederschein* נדרי׳ ט׳ ע״ב: הלכתי למלאות מים מן המעין ונסתכלתי בבבואה שלי; תוס׳ גיט׳ ט׳ י״ב: נמחק או נטשטש ובבואה שלו קיימת אם יכול לקרות כשר.

בבובשל״ב בין במינו ובין שלא במינו.

בבוייא [בּוּלָא] ז׳, כלי קשקוש castanet | *Kastagnette* ירוש׳ תרג׳ פ״א ס״ד ע״ב: מקיש בבבוייא.

בב״ח בשר בחלב.

בבט״ג בקי בטיב גיטין.

בב״י וב״י בבל יראה ובל ימצא.

בָּבִיתָא נ׳, בבת עין pupil of the eye | *Augapfel* גיט׳ ס״ט ע״א: בביתא דעינא.

בַּבְלָאָה, בַּבְלַאי, בַּבְלוֹן, בַּבְלִי, בַּבְלָיָיא, בַּבְלָיָה, בַּבְלִיקוֹן ת׳, של בבל Babylonian | *babylonisch* ב״מ פ״ה ע״א: גמרא בבלאה; שבת ק״ה ע״ב: בבלאי; ירוש׳ כת׳ פ״ט ל״ג ע״ב: בבלייה; פסי׳ פ״ה ל״ב ע״א: בבלי; שהש״ר א׳ ה׳: בבלון; ילק׳ יהוש׳ י״ח: בבליקון.

בְּבָעוּ מה״ק, בבקשה I pray | *bitte!* תרג׳ יב״ע במ׳ י״ב ו׳ (שמעו נא דברי): שמעו בבעו פתגמי.

בבשק״ו בן בנו של קל וחומר.

בְּבַת אַחַת תה״פ, בפעם אחת at once | *auf einmal* חולי׳ פ״ב מ״ג: והתיז שני ראשין בבת אחת.

בַּבְתָא עי׳ בָּבִיתָא. תרג׳ מש׳ ז׳ ב׳ (כאישון עינך) היך בבתא דעינא.

ב״ג בן גמליאל.

בַּגְדָא שם מקום בבבל a place in Babylonia | *Ort in Babylonien* קיד׳ ע״א ע״ב: בגדא ואונא.

בַּגְדַל שם מקום בא״י a place in Palestine | *Ort in Palästina* ב״ר צ״ח: בגדל דיו.

בג׳ בגימטריא.

בְּגִידָה נ׳, מרמה, מעילה faithlessness | *Untreue* ירוש׳ פאה פ״א ט״ז ע״ב: כל בגידות שבגדת בי.

בְּגִין מה״י, 1) בגלל for the sake of | *wegen, zuliebe* מכי יתרו א׳: עשה בגיני ואם אין אתה עושה בגיני עשה בגין אשתך ואם לאו עשה בגין בניה.
2) לפי, משום because, since | *da, weil* ירוש׳ בכורים פ״ב ס״ד ע״ד: בגין דכתיב.

בַּגִּיר ת׳, מכוסה שער haired | *behaart* תרג׳ יב״ע בר׳ כ״ז י״א (שעיר): בגיר.

בָּגַר פ״ע, נִבְגַּר נפ׳, גדל ונעשה לבוגר to come of age | *mündig werden* נדה פ״ה מ״ז: כיון שבגרה שוב אין לאביה רשות בה; כת׳ כ״ט ע״ב: ועד שתתבגר.

בְּגַר פ״ע, 1) כנ״ל. קיד׳ ע״ט ע״א: השתא הוא דבגרה.
2) נעשה עז te become rough | *rauh werden* ב״ב קס״ז ע״ב: בגר לה קלא.

אַבְגַּר עפ׳, הכאיב to hurt | *weh tun* כת׳ ס״ה ע״א: מפץ ומחצלת למה לה וכו׳ דמלו פורייא בחבלי דמבגר לה.

בֶּגֶר ז׳, **בַּגְרוּת** נ׳, age of majority | *Mündigkeit* מכי׳ משפ׳ ג׳: ויצאה חנם בבגר; ירוש׳ י״ב פ״א ג׳ ע״א: אין בין ימות הנערות לימות הבגרות אלא ששה חדשים בלבד.

בַּגְרוֹן ז׳, משמר guard | *Wache* ויקי״ר כ״ח: קומוס בגרון.

בַּד ז׳, כלי או מקום לדריכת הזיתים olive press | *Kelter* שבי׳ פ״ח מ״ו: ואין עושין זיתים בבד ובקוטב.

בַּד פ״ע, אבד וכלה to perish | *untergehen* תרג׳ ירוש׳ במ׳ כ״א ל׳(אבדת): ספתון ובדתון.

אִתְבַּיד אתפ׳, נעלם ואבד to get lost | *abhanden kommen* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ב ג׳ (אשר תאבד): די מתבדא.

בד״א במה דברים אמורים.

בַּדָּא פיעל, המציא ובדה to invent | *ersinnen* ירוש׳ מגי׳ פ״א ע״א ע״ג: בידא להם ארמית מתוך יונית.

בְּדָא פ״י, ביזא to despise | *schmähen* שהשי״ר ח׳ א׳: לית דא מבדה לי.

בַּדָּאָה ז׳, שקרן liar | *Lügner* ילק׳ זכ׳ תקע״ח: ההוא בדאה הוה.

בַּדָּאוּת נ׳, דברים בדאים fiction | *Erdichtetes* ויקי״ר ט׳: גדול שלום שדברו הכתובים דברי בדאות.

בַּדַּאי 1) ז׳, שקרן liar | *Lügner* סנה׳ פ״ט ע״ב: כך ענשו של בדאי שאפילו אמר אמת אין שומעין לו.
2) ת׳, כוזב lying | *lügnerisch* ירוש׳ גיט׳ פ״ד מ״ו ע״א: נמצאו הדברים בדאים.

בדאין עי׳ בַּרְיוֹן. מדר׳ תהל׳ קי״ח ח׳: משל לשני בדאין וכו׳ זה גדול וזה גדול.

בַּדָּאן שם מקום name of a place | *Ortsname* כלי׳ פ״ז מ״ה: רמוני בדאן.

בַּדַּר פ״י, פיזר to scatter | *zerstreuen* ירוש׳ יומא פ״ה מ״ב ע״ג: בודרה ברגלו.

הִתְבּוֹדֵד התפ׳, פרש והתרחק to separate o. s. | *sich absondern, entfernen* איכ״ר פתיחה: כצפור בודד על גג מתבודד מגג לגג.

בַּדָּד ז׳, דורך זיתים oil presser | *Oliventreter* טהר׳ פ״י מ״ב: הבדדים והבוצרים.

בָּדָה פ״י, 1) המציא מלבו to invent | *ersinnen* נדר׳ ג׳ ע״א: לשון שבדו להן חכמים להיות נודר בו.
2) הפריש, בחר to take out | *absondern* מנ׳ פ״ה מ״א: שאור בודה להן מתוכן ומחמצן.

בִּדָּה פיעל, שיקר to lie | *lügen* שבוע׳ ל״א ע״א: שאם נותנין לי מאה מנה איני מבדה.

הִתְבַּדָּה התפ׳, נתפס בדברי שקר to be caught lying | *Lügen gestraft werden* בר׳ ד׳ ע״א: למד לשונך לומר אינו יודע שמא תתבדה ותאחז.

בַּדּוּחָא ז׳, בדחן merry-maker | *Lustigmacher* תענ׳ כ״ב ע״א: בדוחי אנן ומבדחינן עציבי.

בְּדוּקִי עי׳ שְׁתוּקִי. קיד׳ פ״ד מ״ב: אבא שאול היה קורא לשתוקי בדוקי.

בִּדּוּר ז׳, פיזור dispersion | *Zerstreuung* תרג׳ ישי׳ ח׳ כ״ב: קבל ובדור.

בְּדוּתָא נ׳, דבר בדוי fiction | *Erdichtung* ב״ב קמ״ה ע״א: הא דר׳ אשי בדותא.

בְּדַח פ״ע, היה עליז to be cheerful | *heiter sein* שבת ל׳ ע״ב: בדחו רבנן.

בַּדַּח פעל, שימח to cheer up | *erheitern* נדר׳ נ״ב ע״א: לאו אזהרתך דלא תבדחן.

בְּדִיד ז׳, 1) כלי לחפירה spade | *Grabscheit* כלי׳ פ״כט מ״ז: הדרבן וכו׳ הבדיד.
2) חפירה, גומה furrow | *Furche* תוס׳ שבי׳ א׳ ז׳: עוגיות וכו׳ בדידין שבעיקרי אילנות.

בְּדִידָה נ׳, בית־בד קטן small olive press | *kleine Kelter* ספרא בהר פ״א: אין עושים זיתים בבד אבל כותש ומכניס לבדידה.

בְּדִיחוּתָא נ׳, היתול cheer | *Heiterkeit* שבת ל׳ ע״ב: אמר מלתא דבדיחותא ובדחי רבנן.

בְּדִיְינֵי ז׳, גנזך treasury | *Schatzkammer* בר׳ נ״ו ע״א: בדייני דמלכא.

בְּדִיל מה״י, 1) בשביל for the sake of | *wegen* ויק״ר כ״ח: אזיל בדיל בלנאי.

2) כדי in order that | *damit* ירושׁ׳ קיד׳ פ״ג ס״ג ע״א: בדיל דלא יכפור.

בְּדִילָה נ׳, הבדל והפרשה separation | *Trennung* תנח׳ משפ׳ י״ז: לשון בדילה.

בְּדִין תה״פ, על פי דין by right | *von Rechts wegen* סנה׳ ב׳ ע״ב: ובדין הוא דליבעי נמי מומחין והאי דלא בעינן מומחין משום וכו׳.

בְּדִיקָה׳ בְּדִיקוּתָא נ׳, עיון וחיפוש examination | *Untersuchung* פס׳ ח׳ ע״ב: שאור הנר יפה לבדיקה; חולי׳ י׳ ע״ב: ר״כ מצריך בדיקותא.

בְּדִיתָא שם נהר בבבל a river in Babylonia | *Fluss in Babylonien* מו״ק י״א ע״א: בדיתא לבאי כוורי וכו׳.

בָּדַל פ״ע, התרחק ופרש to retire | *sich zurückziehen* ירושׁ׳ חג׳ פ״ב ע״ח ע״ב: אף הוא בדל מן התרומה.

הִבְדִּיל הפ׳. – ברך ברכת הבדלה to say the benediction of Habdalah | *die Habdalah sprechen* ירושׁ׳ פס׳ פ״י ל״ז ע״ג: מבדילין בלא יין.

בְּדַל 1) פ״ע, עי׳ בָּדַל. חולי׳ קט״ז ע״ב: בדלינן מינייהו.

2) פ״י עי׳ הִבְדִּיל. עירו׳ מ׳ ע״ב: מי בדלת אמר ליה אין בדילנא.

בְּדָן שם מקום name of a place | *Ortsname* ערלה פ״ג מ״ז: רמוני בדן.

בָּדַק פ״י, 1) עיין וחיפש to search | *suchen* פס׳ פ״א מ״א: אור לארבעה עשר בודקין את החמץ.

2) התבונן ובחן to examine | *untersuchen* גיט׳ פ״ג מ״ח: בשלשה פרקים בודקין את היין.

נִבְדַּק נפ׳, נחקר ונבחן to be examined | *untersucht werden* יומא י״א ע״א: מזוזת יחיד נבדקת פעמים בשבוע.

בְּדֶק – נסיון proof | *Probe* בר׳ ל״א ע״ב: שלשה בדקי מיתה בראת באשה וכו׳ נדה וחלה והדלקת הנר.

בִּדְקָא ז׳, שטף מים inundation | *Überschwemmug* ב״מ ס״ו ע״ב: אתא בדקא שטפא וכו׳.

בְּדַר פ״י, זרה, הפיץ to strew | *ausstreuen* ירושׁ׳ בר׳ סוף: אם ראית את התורה שהיא חביבה על ישראל וכו׳ בדר.

בְּדַר פ״י, כנ״ל. גיט׳ נ״ו ע״ב: בדרי לקטמיה.

בַּדַּר פיעל, פיזר to scatter | *zerstreuen* ירושׁ׳ בר׳ פ״ט י״ד ע״ד: בשעה דמכנשין בדר ובשעה דמבדרין כנש.

אִתְבַּדַּר אתפ׳, נתפזר to be scattered | *zerstreut werden* ויק״ר ו׳: הלין דינרין מתבדרין.

ב״ה ברוך השם; בעזרת השם.

ב״ה וב״ש ברוך הוא וברוך שמו.

בְּהָא פ״ע, נבהל והשתומם to be confounded | *entsetzt sein* ב״ר ב׳: תוהו ובוהו וכו׳ ובוהה.

בַּהֲדָה, בַּהֲדֵי מה״י, 1) עם ובמעמד with, in the presence of | *mit, in Gegenwart von* פס׳ קי״ב ע״א: בהדי תלתא.

2) בעוד, בשעה while | *während* גיט׳ ס״ח ע״א: בהדי דקא מעייני.

בָּהוּל ת׳, 1) דואג וחושש anxious | *ängstlich* פס׳ י״א ע״ב: אדם בהול על ממונו.

2) מהיר pressed | *gehetzt* פס׳ ע״ב ע״ב: זמנו בהול.

בָּהוּר ז׳, בהרת, כתם spot | *Fleck* תענ׳ ז׳ ע״ב: בשעה שרקיע נעשה בהורין בהורין.

בְּהִילוּת נ׳, פחזות hastiness | *Übereilung* ב״ר ב׳: השיבו בבהילות.

בהוסה״ד בהיסח הדעת.

בָּהִיק ת׳, מזהיר bright | *glänzend* תרג׳ שה״ש ה׳ י״ד: בהיקין כשבזיזין.

(בהל) נִתְבָּהֵל נתפ׳, פחד ונבהל to be frightened | *erschrecken* שמו״ר כ״ד: נתבהל ונשר שערו.

בָּהָם ז׳, מנהיג הבהמה *Viehtreiber* | drover דב״ר ג׳: והיה רוכב על החמור והבהם עמו.

בה״מ וצ״ג בהפסד מרובה וצורך גדול.

בהמ״ז ברכת המזון.

בְּהָמִי עי׳ בָּהָם. ב״ר נ״ו: לבהמי שהיו לפניו י״ב בהמות.

בהע״א בהעלם אחד.

(בהק) הִבְהִיק הפ׳, האיר והזהיר *glänzen* | to shine ירוש׳ פס׳ פ״א כ״ז ע״ב: נח וכו׳ הכניס אבנים טובות ומרגליות וכו׳ ובשעה שהיו מבהיקות היה יודע שהוא לילה.

בַּהֲקָן ז׳, לבן ביותר *Albino* | albino בר׳ נ״ה ע״ב: הראה את הבהקנים אומר ברוך משנה הבריות.

(בהר) הִבְהִיר הפ׳, הצטיין *sich hervortun* | to distinguish o. s. ויק״ר ט״ו: יון שהיתה מבהרת בגזירותיה של ישראל.

בְּהֵת פ״ע, 1) התבייש *sich schämen* | to be ashamed ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״ב: אין קמית ביני צדיקיא לא נבהת.

2) נבהל *erschrecken* | to be frightened כתי׳ ס״ב ע״א: דמלפא תכלי לא בהתא.

בַּהֵת פעיל, 1) בייש *beschämen* | to shame ירוש׳ פאה פ״א ט״ו ע״ד: איך הוא מבהית לן.

2) הפחיד *ängstigen* | to frighten ירוש׳ ר״ה פ״פ כ״ח ע״א: לא תבהית בני מריך.

אִתְבְּהֵת אתפ׳ עי׳ בְּהֵת 1. שהש״ר ב׳ ד׳: הוא מתבהית ואזיל ליה.

בַּהֲתָא, בַּהֲתְתָא נ׳, הרפה *Schande* | shame חול׳ נ״ו ע״ב: אגלאי בהתייהו; תרג׳ ש״א כ׳ ל׳ (לבשתך): לבהתתך.

ב״ו בשר ודם.

בּוּבְיָא 1) עי׳ בָּבוּאָה. תוס׳ נזיר ד׳: ונסתכלתי בבוביא שלי.

2) עי׳ בּוּבִיתָא. איכ״ר ב׳ ב׳: עליל ביה בבוביא דמדינתא.

בּוּבִיתָא נ׳, תעלה *Rinne* | gutter חול׳ פ״ה ע״ב: בוביתא דמיא.

בוב״ע ברי ושמא ברי עדיף.

בו״ד בשר ודם.

בּוּדְיָא נ׳, מחצלת *Matte* | mat סוכה כ׳ ע״א: מסככין בבודיא.

בּוּדִידָה נ׳, בית־בד קטן *kleine Kelter* | small oil press שבי׳ פ״ח מ״ו: כותש הוא ומכניס לבודידה.

בּוּז ז׳, חמסן *Plünderer* | plunderer אס״ר א׳ י׳: בוז ובזבוז.

בּוּזְתָא נ׳, בוז *Verachtung* | contempt תרג׳ תה׳ קי״ט כ״ב (חרפה ובוז): קלנא ובוזתא.

בּוֹחַל ז׳, פרי בבישולו *reifende Frucht* | ripening fruit נדה פ״ה מ״ז: פגה בוחל וצמל.

בּוּטָא שם איש *männlicher Name* | a man's name ב״ב ג׳ ע״ב: בבא בן בוטא.

בּוֹטֵט ת׳, בהיר *hell, klar* | bright תרג׳ איוב ל״ז כ״א (בהיר): בוטט.

בּוּטִי 1) עי׳ בּוּלְבּוּטָס. גיט׳ ל״ו ע״ב: מאי פרוסבול וכו׳ פרוס בולי ובוטי.

2) עי׳ בּוּטִיטָא. ירוש׳ פס׳ פ״א כ״ז ע״א: כד הוינן ערקין באילין בוטיתא.

בּוּטִיטָא ז׳, ניצוץ *Funke* | spark ב״מ פ״ה ע״ב: בוטיטא דנוריא.

בּוּטִיטָא נ׳, מערה *Höhle* | cave ב״ר ל״א: ערקין הוינן מן קומי גונדא בהדא בוטיטא דטבריא.

בּוּטִיתָא נ׳, פקע *Knospe* | bud ירוש׳ מעש׳ פ״ד נ״א ע״ב: הדא קפריי וכו׳ אילין בוטיתא.

בּוּטְלָן, בּוּטְלָנָא ז׳, בטלה *Müssiggang* | idleness תרג׳ שמ׳ כ״א י״א (ונפל למשכב): ויפיל לבוטלן; שם י״ט (שבתו יתן): בוטלניה יתין.

בּוּטְמָא ז׳, מין אילן *Terebinthe* | terebinth תרג׳ יב״ע בר׳ ל״ה ד׳ (תחת האלה): תחות בוטמא.

בּוּטְנָא ז׳, 1) מין אילן *Pistazie* | pistachio שבי׳ פ״ז מ״ה ירוש׳: האלה והבוטנא.

בּוֹטְנָה עיר בעבר הירדן | town east of the Jordan | *Stadt in Transjordanien* ירושׁ' ע"ז פ"א ל"ט ע"ד: ירידה של בוטנה.

בּוטרגינין [אוֹרְתוֹגְרַמּוֹס] תה"פ, בשורה ישרה | *geradlinig* | in a straight line פסיק"ר י' ל"ב: שלא היו יושבין בוטרגונין.

בּוֹיְישָׁן עי' בַּיְישָׁן. ירושׁ' סנה' פ"ו כ"ג ע"ד: רחמנים בויישנים וכו'.

בּוּכָאנֵי עי' בּוּכְנָא 1. ב"ק צ"ג ע"ב: עצים ועשאן כלים – בוכאני דהיינו שיפון.

בּוּכְיָא 1) ז', כירה | hearth | *Herd* פס' ל' ע"ב: האי בוכיא היסיקו מבחוץ.

2) נ', קורי עכביש | spider-web | *Spinngewebe* סוכה כ"ב ע"א: חוט של בוכיא.

בּוּכְיָאר ז', אנית־ארג | shuttle | *Weberschiffchen* שבת צ"ו ע"ב: אורגי יריעות זורקין בוכיאר ביריעה.

בּוּכְנָא נ', 1) עלי של מכתש | pestle | *Stössel* ירושׁ' ביצה פ"א ס' ע"ג: בוכנא דו כתת ביה.

2) צלע | rib, hip-joint | *Rippe* חול' נ"ב ע"א: בוכנא ואסיתא.

בּוּכְנָה נ', 1) כנ"ל 1. ירושׁ' ביצה פ"א ס' ע"ג: ובוכנא דו כתת ביה.

2) עוקץ | peduncle | *Stiel* סוכה ל"ה ע"ב: ניטלה בוכנתו.

בּוּכְרָא ז', 1) בכור | first-born | *Erstgeborener* חול' מ"ד ע"ב: אבא שרי בוכרא.

2) בכורים | first fruits | *Erstlingsfrüchte* תרג' יב"ע דב' ל"ג י"ד: בוכרי פירי.

3) שכבה התחתונה | lowest layer | *unterste Schicht* ב"מ ק"ג ע"ב: בוכרא ושפתא וארכבתא.

בּוּכְרִיָּה נ', מין צמח | spike-nard | *Baldrian* שביעי' פ"ז מ"ב: והחלבצין והבוכריה.

בּוֹל פי', בלל | to mix | *vermengen* תנח' בוב' נח י"ז: בירח שבלים לבהמה מתוך הבית.

בּוּלָא עי' בּוּלֵי 1. שמחי' ח': בולאות שביהודה.

בּוּלְבּוּטֵס, בּוּלְבָּט ז', יועץ | senator | *Ratsherr* ירושׁ' תעני' פ"ד ס"ט ע"א: ארכונטס ובולבוטס; חג' פ"ב ע"ז ע"ד: עביד אריסטון לבולבטיא.

בּוּלְדָאר, בּוּלְדָר, בּוּלְדָרִים ר"ן ז', | courier | *Kurier* אס"ר א' ח': הכתבים והבולדרין וכו' שלח בולדארין והחזיר את הכתבים; קה"ר ט' ח': לאשתו של בולדרים.

בּוּלְווֹט, בּוּלְוָוטָה עי' בּוּלְבּוּטֵס. תעני' פ"ד ס"ט ע"א: בולווטי ירושלים; ירושׁ' פסח' פ"ד ל' ע"ג: ר' שמעון בולווטה.

בּוּלוֹס עי' בּוֹלֶס. ילק' במ' תשנ"ט: כהדין בולוס.

בּוּלֵי נ', 1) כנסיה, מעצה | council | *Rat, Versammlung* ירושׁ' קיד' פ"א ס"א ע"ב: ראש פטר בולי הוה.

2) יועץ | council-man | *Ratsherr* גיט' ל"ז ע"א: בולי אלו עשירים.

3) שם מקום | name of a place | *Ortsname* ירושׁ' ע"ז פ"ג מ"ג ע"ב: צלמא דבולי.

בּוּלְיוֹט, בּוּלְיוּתוֹס ז', יועץ | senator | *Ratsherr* איכ"ר א' ה': ארבעה בוליוטין בן ציצית וכו'; ויק"ר י"א: החרש והמסגר וכו' אלו הבוליותוס ורבנן אמרו אלו היועצים.

בּוּלִים עי' בּוֹלֶס. במ"ר ב': מה דרכו של חול אדם מכניסו לאור ומוציאו בולים ועושין הימנו כלי זכוכית.

בּוּלְמוֹס ז', 1) רעבון עז | ravenous hunger | *Heisshunger* יומא פ"ג ע"א: אחזו בולמוס מאכילין אותו וכו'.

2) תאוה | passion | *Leidenschaft* ב"ר נ"א: בולמוס של עריות.

בּוֹלֶס ז', גֻלָּה של זכוכית | glass-ball | *Glaskugel* פסיק' פרה: גלויים לכם כהדין בולס.

בּוּלְסִיף עי' בּוֹרְסִיף. ב"ר ל"ח: מן בורסיף א"ל לא תימר כן אלא מן בולסיף כי שם בלל ה' וכו'.

בולפס עי' בַּלְבָּס. תוס' כלא' ג' י"ב: והבולפסין והכרפסא וכו'.

בּוּלְקָס עי' בַּלְקִים. ירושׁ' תעני' פ"ב ס"ו ע"א: מדינת בולקס.

בולרין ז׳, שם מטבע a coin | eine Münze שהש״ר א׳ א׳: סלע או בולרין.

בולשת נ׳, גדוד מרגלים | reconnoitring troop *Streifschar* שבת קמ״ה ע״ב: אן לך כל רגל ורגל שלא באה בולשת לציפורי.

בון 1) פ״י, פיזור ובזק to bestrew | *bestreuen* ספרא ויק׳ ב׳ י״ג: במלח יכול תבוניהו ת״ל תמלח.

2) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירושׁ׳ בר׳ פ״ב ה׳ ע״ג: כד דמך ר׳ בון.

בונא ז׳, חופן a handful | *eine Handvoll* שבת ק״י ע״ב: בונא דכמונא וכו׳.

בוני שם איש a man's name | *männlicher Name* תענ׳ כ׳ ע״א: לא נקדימון שמו אלא בוני שמו.

בוניא מין עוף a kind of bird | *eine Vogelart* חולי׳ ס״ב ע״ב: בוניא שרי.

בוניום, בוניים שם איש a man's name | *männlicher Name* עירו׳ פ״ג ע״א: שיגר בוניום לרבי וכו׳; שם פ״ה ע״ב: בוניים בן בוניים.

בוסיא ז׳, פשיעה, התרשלות negligence | *Fahrlässigkeit* ירושׁ׳ ב״מ פ״ה י׳ ע״ב: מתה בבוסיא יהב כוליה דלא בבוסיא יהב פלגא.

בוסם, בוסמא ז׳, בשמים spices | *Spezerei* סנה׳ ק״ח ע״א: לצלוחית של פלייטון שהיתה מונחת במקום הטנופת במקומה ריחה נודף וכ״ש במקום הבוסם; תרג׳ במ׳ ג״ד ו׳ (כאהלים): בוסמיא.

בוסמן ז׳, 1) כנ״ל. תרג׳ יב״ע בר׳ ב׳ א׳: רישי בוסמנין.

2) ריח טוב aroma | *Duft* במ״ר י״ג: בוסמני גן עדן.

בוסמנו נ׳, רקיחה art of making perfumes | *Gewürzzubereitung* תרג׳ שמ׳ ל׳ כ״ה (מעשה רוקח): עובד בוסמנו.

בוסרן ז׳, בוז contempt | *Verachtung* תרג׳ יח׳ ז׳ כ׳ (לנדה): לבוסרן.

בוסתנא ז׳, גן orchard | *Garten* ב״ב ס״א ע״ב: בוסתני ופרדסי.

בוסתקא ז׳, כד jug | *Krug* חולי׳ מ״ט ע״ב: בוסתקא דדובשא.

בוע פ״ע, שמח to rejoice | *sich freuen* תרג׳ יואל ב׳ כ״ג (גילו): בועו.

בועא נ׳, מכה טריה abscess | *Geschwür* חולי׳ מ״ו ע״ב: אין מקיפין בבועי.

בוערא ז׳, לפיד torch | *Fackel* תרג׳ איוב י״ב ה׳ (לפיד): בוערא.

בועתא נ׳, שמחה rejoicing | *Freude* תרג׳ איוב כ׳ ה׳ (רננת רשעים): בועת רשיעי.

בוציא מין לחש a word in a charm formula | *ein Wort in einer Zauberformel* תוס׳ שבת ז׳ א׳: האומר יממיא ובוציא הרי זה מדרכי האמורי.

בוצין עי׳ בוצינא 2. בר׳ מ״ה ע״א: בוצין בוצין מקטפיה ידיע.

בוצינא ז׳, 1) נר light | *Licht* שב׳ ל׳ ע״א: לכבויי בוצינא.

2) מין קשוא pumpkin | *Kürbis* סוכה נ״ו ע״ב: בוצינא טב מקרא.

3) ציר הסובב pivot | *Zapfen* פס׳ צ״ד ע״ב: בוצינא דריחיא.

בוצית נ׳, סירה small boat | *Kahn* תוס׳ ב״ב ד׳ א׳: המוכר את הספינה מכר וכו׳ ולא את הבוצית.

בוצלא ז׳, בצל onion | *Zwiebel* תרג׳ במ׳ י״א ה׳ (הבצלים): בוצלי.

בוצלנא ז׳, צמח ממין הבצלים onion-like plant | *Zwiebelgewächs* קיד׳ ס״ב ע״ב: לישנא דבוצלנא.

בוצנין ז״ר, בגדי בוץ byssus-garments | *Byssusgewänder* תרג׳ איוב י״ח י״ג (בדי עורו): בוצנין למשכיה.

בוקא ז׳, 1) כד pitcher | *Krug* ע״ז ל״ז ע״ב: בוקי סריקי.

2) עצם השוק thigh-bone | *Schenkelknochen* חול׳ מ״ב ע״ב: בוקא דאטמא.

בוקיון ז׳, ליצן ובדחן clown | *Hanswurst* ע״ז י״ח ע״ב: ואת החברין בוקיון ומוקיון.

בּוּקִינוֹס ז', חצוצרה, קרן *Signalhorn* | bugle שהש"ר א' י"ב: בוקינוס ושופר.

בּוּקְלְסָה ז', מקל *Stock* | crook, stick ב"ר ל"ח: נסיב בוקלסא ותברהון.

בּוּר ז', 1) שדה שלא נעבד *Brachfeld* | fallow land פאה פ"ב מ"א: והבור והניר וכו'.
2) בער, עם הארץ *ungebildeter Mensch* | uncultured person אבות פ"ב מ"ה: אין בור ירא חטא.

בּוּר פ"ע, לא נעבד (שדה וכדומה) *brachliegen* | to be uncultivated ירוש' דמאי פ"ו כ"ה ע"ב: שלא תבור ארץ ישראל.

הֵבִיר, הוֹבִיר הפ', הניח בלי חרישה וכדומה *brachliegen lassen* | to let lie waste. ב"מ פ"ט מ"ג: המקבל שדה מחבירו והבירה; ב"ר פ"ב: הוכר שדות הרבה ומבירן.

בּורבל עי' כרבול. ב"ר כ"ג: אדריכולון וכורבלין.

בּוּרְגִין, בורגס, בּוּרְגָן, בורגס ז', תחנה *Station* | station ויק"ר ז': הגיע לבורגין הראשון ואכל שם ושתה; ירוש' תעני' פ"ד ע"ה ע"ג: הדר בבורגנין ל' יום צריך ליתן מזוזה; מכי' י"ט א': לא רציתם לתקן הדרכים והרחובות לעולי רגלים הרי אתם מתקנין את הבורגסין ואת הבורגמין לעולי לכרמי מלכים.

בּוּרְגְנִי, בּוּרְגְּנָרָה ז', בעל תחנה *Stations-wirt* | keeper of a station house מדר' תה' י': אמר הבורגני אין דרכו של בורגן להפתח בלילה; ירוש' ע"ז פ"ד מ"ג ע"ד: אתא גבי בורגנרה וכו' דארכונא בעי מיעבור הכא למחר.

בּוּרְגַּר ז', אכר *Landmann* | farmer ב"ר ל"ו: איש האדמה – בורגר.

בּוּרְגְּרוּת נ', עבודת אדמה *Ackerbau* | agriculture ב"ר ל"ו: איש האדמה – בורגר לשם בורגרות.

בּוּרְגְּתָה שם מקום *Ortsname* | name of a place ירוש' ע"ז פ"ה מ"ד ע"ד: יינה של אוגדור וכו' ושל בורגתה.

בּוּרְדִיקָא ת', אדום ביותר *scharlachrot* | scarlet ירוש' כת' פ"ב ל"ה ע"א: אלבישוני בורדיקא לא חיורין ולא אוכמין.

בּוּרְדְּל ז', שוט *Peitsche* | whip פסיקי' בשלח: מאה בורדמין אתה לוקה.

בּוֹרְדָם ז' מחלת השלשול *Ruhr* | dysentery נד' מ"א ע"ב: למה נקרא שמו בורדם שהוא כמעיין הנובע.

בּוּרְדָס ז', אדרת *Mantel* | cloak ספרי דב' רל"ד: על ארבע כנפות כסותך פרט וכו' לבורדסים לפי שאינן מרובעים.

בּוּרְדְּקָא ז', אשר על הבי' *Seneschall* | seneschal פס' מ' ע"ב: לבורדקא דבי ריש גלותא.

בּוּרוּת נ', בערות *Unwissenheit* | ignorance נדה ס"ט ע"ב: דברי הכמה וכו' דברי בורות.

בּוּרְטְיָא ז', *Spiess* | spit שבת קמ"ו ע"א: מהו למיכרז חביתא בבורטיא.

בּוֹרִי ז', 1) בריאות הגוף *Gesundheit* | health מכי' נזיקין ו': על משענתו – על בוריו.
2) עיקר, גוף הדבר *Wesen* | essence גיט' פ"ט ע"ב: והעמידו הדבר על בוריו.

בּוּרִיָּה נ', אילן בור *Wildling* | wild-tree ב"ב צ"ה ע"א: מקבל עליו עשר בוריות למאה.

בּוּרִיי עי' בור 2. ירוש' קיד' פ"א ס"א ע"א: מהזיק בפלך – בוריי.

בּוֹרְיָיא ז', בורא *Schöpfer* | creator ויק"ר ט"ו: תוב ובורייך קאים לך.

בּוֹרִית עי' בֹּרִית. תוס' צוק' כל' ב"מ ה' ז': כל הבורית טהורה ברית מחרישה טמאה.

בּוּרָךְ ז' כלונס עקום *knieförmige Deichsel* | knee-shaped pole אהל' פ"ז מ"א: בורך המחרישה.

בּוּרְכָא עי' בּוּרְכְּתָא. כתי' ס"ג ע"ב: האי בורכא אמר ליה.

בּוּרְכַּיָּיר 1) עי' בַּרְכַּיָּר. כל' פכ"ו מ"ג בבבלי: הזון והבורכייר וכו'.
2) עי' בּוּכַּרְיָא. תוס' צוק' כלא' ג' י"ב: הלשישית וכו' והבורכייר.

בּוּרְכְּתָא נ׳, דבר הבל absurdity | *Albernheit* כת׳ ס״ג ע״ב: האי בורכא וכו׳ מאי בורכתיה.

בּוּרְלָא ז׳, 1) מין מס a kind of tax | *eine Steuer* ב״ק קי״ג ע״ב: בורלא וכרגא.
2) מין אבן טובה beryll | *Beryll* תרג׳ שמ׳ כ״ח ט׳ ((שהם)): בורלא.

בּוּרלוד עי׳ בּוּרְדָל. ילק׳ שמ׳ רכ״ה: מאה בורלודין אתה לוקה.

בּוּרְלְתָא כנ״ל 2. תרג׳ יב״ע שמ׳ ל״ט י״ג (שהם): בורלתא.

בּוּרְמָא ז׳, מגן, שלט shield | *Schild* איכ״ר ג׳ י״ב: כמטרה לחץ וכו׳ כבורמא לאספריסא.

בּוּרָן שם מקום name of a place | *Ortsname* תוס׳ דמאי ב׳ א׳: עד בורן.

בּוּרְנִי נ׳, 1) ספינה a light ship | *leichtes Schiff* ר״ה כ״ג ע״א: צי — בורני גדולה.
2) מבצר fortress | *Festung* סנה׳ ל״ב ע״ב: קול ריחיים בבורני.

בּוּרְנְיָיק שם נהר name of a river | *Name eines Flusses* מו״ק ד׳ ע״ב: נהר בורניק.

בּוּרָס ז׳, מין אדרת burnous | *Burnus* תוס׳ כלי ב״ב ה׳ י״א: הבורסין והברתסין.

בורסגניות [כְּרִיסַרְגִּירוֹת] ז״ר, מס המלאכה trade tax | *Gewerbesteuer* שהש״ר ב׳ ב׳: נגבין ארנוניות ובורסגניות.

בּוּרְסִי עי׳ בּוּרְסְקִי 1. פס׳ ס״ה ע״א: אשרי מי שאומנותו בסם אוי לו מי שאומנותו בורסי.
2) שם מקום בבבל a place in Babylonia | *Ort in Babylonien* קיד׳ ע״ב ע״א: פרת דבורסי.

בּוּרְסִינוֹן ת׳, מעֻבד tanned | *gegerbt* ירוש׳ שב׳ פ״ה ז׳ ע״ב: עור מבורסינון.

בּוּרְסִיף שם עיר בבבל a town in Babylonia | *Stadt in Babylonien* סנה׳ פ״ט ע״א: בבל ובורסיף.

בּוּרְסְקִי ז׳, 1) מעבד עורות tanner | *Gerber* ב״ב כ״א ע״ב: לא חייט ולא בורסקי.
2) בית עיבוד עורות tannery | *Gerberei* שבת פ״א מ״ב: לא יכנס אדם למרחץ ולא לבורסקי.

בּוּרְקִי 1) עי׳ בַּרְקַאי. ירוש׳ יומא פ״ג מ׳ ע״ב: מהו בורקי ברקת.
2) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש׳ קיד׳ פ״ג ס״ג ע״ד: התיב רבי בורקי קומי רבי מנא.

בורקיא עי׳ בּוּרְדִיקָא. ילק׳ איוב תתקכ״ד: אלבשוניה בורקיא לא חוורין ולא אוכמין.

בורתידה [בּוּרְתִירָא] ז׳, אפריון litter | *Tragsessel* שהש״ר ד׳ ה׳: כאילין סביא דלית אינון יכולין מטענין וכו׳ ואינון מטענין להון בבורתידה.

בּוֹשׁ. — **בַּיֵּשׁ** פיעל, גרם בושה to insult | *beschämen* ב״ק פ״ח מ״א: והמבייש את הישן חייב וישן שבייש פטור.

הִתְבַּיֵּשׁ התפ׳, בוש ונכלם to be bashful | *sich schämen* ב״ר י״ב ע״ב: העושה דבר עבירה ומתבייש בו.

בּוּשְׁכִי מין לחש a word in a charm formula | *Wort in einer Zanberformel* שבת ס״ז ע״ב: אשכי ובושכי.

בּוּשְׁלָא ת׳, (פרי) בשל ביותר over-ripe | *überreif* בר׳ מ׳ ע״ב: נובלות וכו׳ בושלי כמרא.

בּוּשְׁמָן עי׳ בּוּסְמָן 1. תרג׳ דהי״א ט׳ ל׳ (לבשמים): בושמנין.

בּוּתְנְיָין שם מדינה Bithynia, province in Asia Minor | *Bithynien, Provinz in Kleinasien* ירוש׳ מעש״ש פ״ד נ״ד ע״ד: פירין הכא ופירין בבותניין.

ב״ז בן זומא; בן זכאי.

בְּזָא פ״י, שבר to break | *zerbrechen* במ״ר י״ב: קטב — דהוא בזא סוגייה דיומא.

בְּזָא ז׳, קרע cleft | *Riss* סנה׳ צ״ה ע״א: נפק לשכור בזאי.

בזא״ז בזה אחר זה.

בִּזְבּוּזָא ז׳ בזה plunder | *Raub* שהש״ר ז׳ ז׳: בזביתך — בזבוזיך.

בָּזְבֵּז פ״י, 1) פיזר, הוציא to squander | *verschwenden* תוס׳ פאה ד׳ י״ח: ובזבז כל אוצרותיו לעניים.

2) בזז to plunder | *plündern* קיד׳ כ״ג ע״ב: גר שמת ובזבזו ישראל נכסיו.

בַּזְבְּזָא ת׳, מועל embezzling | *veruntreuend* ירוש׳ שבת פ״ב ד׳ ע״ד: בזבוא בהקדישא.

בַּזְבְּזִיָה מין לחש a wort in a charm formula | *Wort in einer Zauberformel* שבת ס׳ ע״א: בזבזיה מסמסיה וכו׳.

בַּזְבִּינָא ז׳, מוכס collector of toll | *Zolleinnehmer* ב״ב קס״ז ע״א: ההוא בזבינא דאתא לקמיה דאביי.

בזבל״א בזה בורר לו אחד.

בַּזְגָּא ז׳, צרור bunch | *Bündel* חול׳ נ״ב ע״א: תיבנא ועביד בזגא.

בזה״ז בזמן הזה.

בזה״ל בזה הלשון.

בָּזוֹז ז׳, שודד robber | *Räuber* ב״ר א׳: אומה של בוזים אתם.

בִּזּוּזָא ז׳, גזילה robbery | *das Rauben* תרג׳ ישי׳ כ״ב י״ז: ולבזוז בזיזין.

בְּזוּעַ ז׳, קריעה rending | *das Zerreissen* תרג׳ יואל ב׳ י״ג (וקרעו לבבכם ואל בגדיכם): ואעדי רשע לבכון ולא בבזוע לבושיכון.

בְּזַז פ״ע, התבייש to be shy | *sich schämen* פסח׳ ע״ב ע״ב: בזיז מינה.

בְּזוֹנִי נ׳, בית התפיסה prison | *Gefängnis* שבת ל״ב ע״א: אבב בזוני לא אחי ולא מרחמי.

בָּזְזָא ז׳, חמסן plunderer | *Plünderer* שהש״ר ד׳ ד׳: בזיזן בני בזיזן.

בִּזְיָה ד״ר, פרוורים outskirts | *Aussenbezirke* ירוש׳ ב״ב פ״ד י״ד ע״ג: שוריה – בזויה.

בָּזִיךְ, בָּזִיכָא ז׳, קערה censer | *Schale* פסח׳ פ״ה מ״ה: בזיכי כסף ובזיכי זהב וכו׳ ולא היו לבזיכים שולים שמא יניחום ויקרש הדם; תרג׳ במ׳ ז׳ י״ד (כף): בזיכא.

בְּזִינֵי נ׳, נקב slit | *Schlitz* נד׳ נ״ו ע״ב: איילי ואפוקי בבזיני.

בְּזִיעָא ז׳, קרע rent | *Riss* תרג׳ קה׳ ג׳ ז׳ (לתפור): לאחאה בזיעא.

בזיק עי׳ בָּזַק. תוס׳ נד׳ א׳ ג׳: בזיקים לבזיקים.

בָּזָךְ עי׳ בָּזִיךְ. תמיד פ״ה מ״ד: והבזך היה בתוכו מלא וגדוש קטורת.

בְּזַע פ״י, **בַּזַּע** פיעל קרע to rend | *zerreissen* ויק״ר ו׳: בצע אמרתו – בזע פורפיריה; ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״ב: מאנוי מבזעין.

אִתְבְּזַע אתפ׳, נקרע to be split | *gespalten werden* ירוש׳ ע״ז פ״ג מ״ב ע״ג: אזבזא ימא דטיבריא.

בָּזַק פ״י, פיזר to strew | *streuen* עיר׳ פ״י מ״ד; בוזקים מלח.

נִבְזַק נפ׳, חדר ונכנס to penetrate | *eindringen* ב״ר כ״ו: לפי שבעוה״ז הרוח היא נבזקת באחד מאבריו אבל לעתיד לבוא היא נבזקת בכל הגוף.

בִּזְקִיָּה ד״ר, חצץ gravel | *Kies* במ״ר ב׳: אינון מסקינין בבזקיה.

בִּזְרָא, בִּזְרָנָא ז׳, זרע, מזרע seed | *Saat* סנה׳ צ״ג ע״א: בזרא דאספסתא; קיד ל״ט ע״א: מערב בזרני.

בְּזָתָא נ׳, בוז disdain | *Verachtung* תרג׳ איוב י״ב י״ט (שולל): בבזתא.

ב״ח בעל חוב.

בְּחוּרָה נ׳, עלמה girl | *Mädchen* פסח׳ פ״ז ע״א: אלו בחורות ישראל שלא טעמו טעם חטא.

בח״י בחתימת יד.

בְּחִירָה נ׳, 1) בירור selection | *Wahl* ירוש׳ מגי׳ פ״א ע״ב ע״ד: מה בחירה שנאמר להלן בנימין בכלל וכו׳.

2) עי׳ בֵּית הַבְּחִירָה. ירוש׳ יומא פ״א ל״ח ע״ג: עידיכם הבחירה.

בְּחִירְתָּא כנוי למסכת עדיות surname of the treatise Eduyot | *Beiname des Traktates Edujot* קיד׳ כ״ד ע״ב: הואיל ותנן בבחירתא כוותיה.

בָּחַל פ״ע, בִּחֵל פיעל, התבשל (הפרי) to ripen | *reifen* נדה מ״ז ע״א: התאנים משיבחלו; שבי׳ פ״ה מ״ז: הפגים וכו׳ ביחל כונס לתוך ביתו.

הִבְחִיל הפ׳, 1) כנ״ל. מעש׳ פ״א מ״ב: התאנים משיבחילו.
2) סייע לבישול הפרי to advance growth | *das Reifen fördern* ירוש׳ שב׳ פ״ז י׳ ע״א: להבחיל הפירי.

בָּחַן-הִבְחִין הפ׳, הפריש והבדיל to distinguish | *unterscheiden* ב״ר ט׳ ע״ב: יבחין בין מלכי ישראל למלכי עכו״ם.

בְּחַר פ״י, 1) בחן to test | *prüfen* תרג׳ שופ׳ ז׳ ד׳ (ואצרפנו): ואבחרינן.
2) בירר to select | *wählen* תרג׳ תה׳ ל״ג י״ב (בחר לנחלה): בחר לאחסנא.

אַבְחַר אפ׳, לקט to pick out | *aussuchen* ירוש׳ פ״ז י׳ ע״א: כד מבחר בקלופייתא.

אִתְבְּחַר אתפ׳, נבחר to be chosen | *erwählt werden* תרג׳ במ׳ ל״א ה׳: ואתבחרו מאלפיא.

בָּחַשׁ פ״י, הניע ובלל בכף to stire | *umrühren* בר׳ ל״ח ע״א: שבוחשין את השתית בשבת.

בְּחַשׁ פ״י, 1) כנ״ל. גיטי׳ מ״ה ע״א: בחשן קידרא.
2) בקש, חפש to search | *suchen* שבת קנ״ב ע״א: אדלא אבדנא בחשנא.

בַּחֲשָׁא ז׳, 1) כף המבשלים pot-ladle | *Kochlöffel* פסחי׳ קי״א ע״ב: הדר ביה בחשא.
2) בית השחי arm-pit | *Achselhöhle* סנה׳ ל״ט ע״א: אותבי תותי בחשא.

בטאריקי עי׳ קָטָאדִיקִי. שמו״ר י״א: לא יטול פלוני בטאריקי זו.

בִּטְבּוּט ז׳, קנבוס hemp | *Hanf* ירוש׳ ע״ז פ׳ מ״ה ע״ב: של נצרים ושל בטבוט וכו׳.

(בטבט) הִתְבַּטְבֵּט התפ׳, תפח ונתבעבע to swell | *anschwellen* תנח׳ משפ׳: הרבית אינו מרגיש עד שהיא מתבטבטת עליו.

בטדא [בִּטְרָא] ז׳, אצבע finger | *Finger* חול׳ ב׳ ע״ב: תפיסה כמלא בטדא.

בִּטּוּי ז׳, דיבור בעלמא useless talk | *Gerede* שבוע׳ פ״ג מ״ט: שבועת בטוי.

בִּטְוָיָא ז״ר, בתי קיבול receptacles | *Behälter* ויק״ר כ״ה: מהו בטוחות — בטויא.

בִּטּוּל ז׳, אבוד זמן loss of time | *Zeitvergeudung* תוס׳ פאה א׳ ו׳: מפני בטול עניים כיצד שלא יהו עניים יושביו ומשמרין כל היום. ועי׳ בִּיטוּל.

בִּטוּנָא ז׳, צרור bunch | *Bündel* חול׳ נ״א ע״ב: כיתנא דעביד בטוני.

בְּטַח פ״ע, אַבְטַח הפ׳, האמין to trust | *glauben* תענ׳ כ״ב ע״ב: הואיל וקא בטח בע״א; תרג׳ רות ב׳ י״ג:

אִתְבְּטַח אתפ׳, היה בטוח to feel safe | *sicher sein* תרג׳ ירי׳ י״ג ה׳ (אתה בוטח): את אתבטח.

בִּטָּה ז׳, בליטה breast moulding | *Brüstung* אהל׳ פ״ב מ״ג: רואים את הבטה כאילו אינו והזיז העליון מביא את הטומאה.

בְּטֵי עי׳ דְּיָיטֵי. ב״ר נ׳: לבטי התחתונה של שאול.

בִּטִּיטַי שם איש a man's name | *männlicher Name* ירוש׳ בר׳ פ״ה ט׳ ע״ג: בטיטיי אשתהק באופנייה.

בְּטִילָא עי׳ בַּטָּלָה 2. כתו׳ ק״ה ע״א: אגר בטילא.

בְּטֵילָה עי׳ בַּטָּלָה 2. תוס׳ ב״מ ד׳ י״ד: מחשב עמו שכר בטילה.

בָּטַל. — נִבְטַל נפ׳ 1) פטור to be suspended | *be-freit sein* אב׳ פ״ב מט״ז: לא עליך המלאכה לגמור ולא אתה בן חורין להבטל ממנה.

בִּטֵּל פיעל, העביר, השבית to abolish | *abschaffen* עד׳ פ״א מ״ה: שאין ב״ד יכול לבטל דברי חבירו עד שיהיה גדול ממנו בחכמה ובמנין.

הִבְטִיל הפ׳, גרם בטלה to cause interruption | *aufhören lassen* סוכה פ״ה מ״ה: להבטיל העם ממלאכה.

בָּטֵל ת׳, 1) אינו קיים valueless | *nichtig, wert-los* סנה׳ פ״ה מ״ג: עדותן בטלה.
2) מחוסר עבודה idle, unemployed | *müssig* תוס׳ ב״מ ד׳ י״א: נותן לו שכרו כפועל בטל.

בַּטָּלָה נ׳, 1) הבל וריק vanity | *Nichtigkeit* ירוש׳ כת׳ פ״ז ל״א ע״ב: דברים של בטלה.
2) חבוק ידים idleness | *Müssiggang* כת׳ פ״ה מ״ו: שהבטלה מביאה לידי שעמום.

בַּטְלָן ז׳, מי שאינו עובד idler | *Müssiggänger* מגי׳ פ״א מ״ג: אי זו היא עיר גדולה כל שיש בה עשרה בטלנין.

בְּטַן פ״ע, היתה מעוברת to be going | *trächtig sein* ב״ר צ״ח: בטנה תרין.

אַבְטֵן אפ׳, עיבר to impregnate | *schwängern* תרג׳ איוב כ״א י׳ (שורי עבר): תורה מבטין.

בַּטְנוּן ז׳, מין חליל bag-pipe | *Dudelsack* כלי׳ פט״ו מ״ו: הבטנון וכו׳ והאירוס.

בַּטְנָי ז׳, מין עוף a kind of bird | *eine Vogelart* חולי׳ ס״ג ע״א: לקני ובטני שריין.

בַּטְנִית שם אשה a woman's name | *Frauen-name* פסח׳ כ״ז ע״א: אבא שאול בן בטנית.

בַּטְנִיתָא ת׳, מעוברת pregnant | *trächtig* ב״מ פ״ו ע״ב: זגתא אוכמתא כי בטניתא.

בַּטְנַן שם מקום name of a place | *Ortsname* ב״ר מ״ז: יריד של בטנן.

בְּטַשׁ פ״י, בעט to kick | *mit dem Fusse stossen* שבת קט״ז ע״ב: אתא חמרה ובטש לשרגא.

אִתְבַּטַּשׁ אתפ׳, נרמס to be stamped | *getreten werden* תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ד י׳: ואתבטש עם טינא.

בַּטְשָׁא ז׳, בעיטה stamping | *Tritt* ב״מ קי״ב ע״א: דקא אגריה מיניה לבטושי בטשא ובטשא במעתא.

ב״י בן ישראל; בני ישראל.

בֵּי 1) ז׳, בן son | *Sohn* ירוש׳ בר׳ פ״ד ז׳ ע״ג: ר׳ ישמעאל בי רבי יוסי.
2) בית house | *Haus* ב״ק מ״ו ע״א: בי אסיא.
3) מקום place | *Ort* חולי׳ ו׳ ע״א: בי כותאי.
4) מה״י, בין between | *zwischen* ב״ק מ״ו ע״א: בי מצרי.

בֵּי בַּאנֵי עי׳ בֵּנֵי. כת׳ ס״ב ע״א: הוה קאי בי באני.

בֵּי בְלִיעֵי מיצר ים straits | *Meerenge* בכורות מ׳ ע״א: כי מטא לבי בליעי וכו׳.

בֵּי בָנֵי בית המרחץ bath-house | *Badehaus* מגי׳ ט״ז ע״א: עייליה איהו לבי בני ואסחיה.

בֵּי דָגִים בית קבול לדגים cauf | *Fischbehälter* פסח׳ ח׳ ע״א: בי דגים אין צריך בדיקה.

בֵּי דָוַאר, בֵּי דָוָואר בית דין court | *Gerichtshof* שבת י״ט ע״א: דקביע בי דואר במתא; ב״ק פ״ב ע״א: לא אמרן אלא בדיני דמגיסתא אבל בי דווארו כו׳.

בֵּי דוּנֵי בית קבול לנטפים receptacle for drippings | *Tropfenfänger* חול׳ קי״א ע״ב: ואי איכא בי דוגי בישרא עילוי כבדא נמי אסיר.

בֵּי דוּדֵי כלי לבישול cooking-vessel | *Kochgeschirr* שבת מ״א ע״ב: אנטיכי וכו׳ בי דודי.

בֵּי דְיָרָא בית דירה dwelling-house | *Wohnhaus* ר״ה ט׳ ע״ב: כמדייר בי דיירא.

בֵּי דִינָא בית דין court | *Gerichtshof* עיר׳ ס״ה ע״א: לא הוה נפיק לבי דינא.

בֵּי דְמָךְ חדר משכב sleeping-room | *Schlafgemach* תרג׳ יב״ע שמ׳ ז׳ כ״ח (ובחדר משכבך): ובקיטון בי דמכך.

בֵּי דַפֵּי בית הבד press-room | *Kelter* ב״מ ע״ד ע״א: ועיולי לבי דפי.

בֵּי דָרֵי 1) גורן barn | *Scheune* תענ׳ ג׳ ע״ב: רוח שאינה מצוייה חזיא לבי דרי.
2) שורת השנים teeth | *Gebiss* ע״ז כ״ח ע״א: ומייתי דמא מבי דרי.

בי וייאדן [בָּאזְיָארָן] ז״ר, ציידים בעזרת עופות falconers | *Falkner* שבת צ״ה ע״א: סוסא דבי וייאדן.

בֵּי טַבָּחָא מטבחיים butcher's shop | *Schlächterei* חולי׳ קי״ג ע״א: דחלליה בי טבחא.

בֵּי טַמְיָא בית האבל house of mourning | *Trauerhaus* ברי׳ ו׳ ע״ב: אגרא דבי טמיא שתיקותא.

בֵּי כוּרְסְיָא אפריון litter | *Tragsessel* יבמ׳ פ״ג ע״ב: דאותבוה אבי כורסיא.

בֵּי כִּיבְשָׁא עי' בֵּית הַבַּעַל. קיד' ס"ב ע"ב: בשחת דבי כיבשא.

בֵּי כִּירֵי כירה *Herd* | hearth שבת מ"א ע"א: אנטיכי וכו' בי כירי.

בֵּי כִיתְנָא שוק של פשתן *Flachsmarkt* | flax-market גיט' כ"ז ע"א: בי כיתנא בפומבדיתא וכו' בדורתא דמזביני כיתני.

בֵּי כְנִישְׁתָּא בית הכנסת *Synagoge* | synagogue מגי' כ"ו ע"ב: בי כנישתא דיהודאי רומאי.

בֵּי כַּסֵּי עי' בֵּית הַכּוֹסוֹת 2. סוכה ל"ד ע"א: בי כסי הובלילא.

בֵּי לוֹעָא תחבושת ללחי הבהמה bandage under the jaw | *Verband unter dem Kinnbacken* שבת נ"ד ע"ב: בי לועא למאי עבדי ליה להיכא דאית ליה מכה דלא הדר חייך ביה.

בֵּי מִדְרְשָׁא בית מדרש *Lehrhaus* | college שבת ס"ה ע"א: נפיק בהו לבי מדרשא.

בֵּי מִילְחֵי אוצר מלח *Salzmagazin* | salt-store פסח' ח' ע"א: בי מלחי וכו' צריך בדיקה.

בֵּי מְסוּתָא, בֵּי מַסְחוּתָא בית מרחץ bath-house | *Badehaus* ב"מ מ' ע"א: מובלנא מאני בתריה לבי מסותא; קיד' ל"ג ע"א: הוה יתיב ביה מסחותא.

בֵּי מְעַיָּא בני מעים *Eingeweide* | intestines ויק"ר ג': מכרם לבי מעיא וכו'.

בֵּי מַעַצַרְתָּא בית הבד *Kelter* | press-room ב"מ ע"ד ע"א: ועיילי לבי מעצרתא למידש.

בֵּי מַרְזִיחָא בית האבל house of mourning | *Trauer-haus* כתי' ס"ט ע"א: ומאן יתיב בי מרזיחאברישא.

בֵּי נוּרָא מקדש לאלהות האש fire-temple | *Tempel des Feuerkultus* נדרי' ס"ב ע"ב: זבניה לבי נורא.

בֵּי נַפָּחָא בית הנפח *Schmiede* | smithy גיט' ס"ט ע"ב: במיא דבי נפחא.

בֵּי סַדְיָא, בֵּי סַדְיוּתָא כרים וכסתות bolster | *Polster* שבת מ"ח ע"א: שרא לאהדורי אדרא לבי סדיא בשבתא; שם קכ"ד ע"ב: הוה ליה הדיא בי סדיותא בשמשא.

בֵּי סִפְרָא בית הספר *Schule* | shool איכ"ר א' א': על לבי ספרא אשכח מינוקיא דיתבין תמן ורביהון לא הוה תמן גביהון.

בֵּי פוּקְרֵי פי הטבעת *Mastdarm* | rectum יבמ' ע"ו ע"א: ומנחינן ליה אבי פוקרי.

בֵּי צִיבֵי אוצר עצים *Holzkammer* | wood house פסח' ח' ע"א: בי ציבי וכו' צריך בדיקה.

בֵּי רַבָּנָן בית מדרש *Lehrhaus* | college בר' י"ז ע"א: עד דאתי מבי רבנן.

בֵּי שִׁבְבֵי עי' בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. שבת ק"ט ע"ב: ולשלקה בשיכרא בי שבבי.

בֵּי שׁוּתָּפֵי שותפות *Gemeinschaft* | partnership עיר' ג' ע"א: קדרא דבי שותפי לא חמימא ולא קרירא.

בֵּי שִׁיחְיָא בית השחי *Achselhöhle* | arm-pit ירוש' ע"ז פ"ב מ"א ע"א: תחות בי שיחיא.

בֵּי שִׁמְשֵׁי עי' בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. בר' מ"ג ע"ב: בר' מ"ג ע"ב: קדישא דבי שמשי.

בֵּי שַׁקְיָא עי' בֵּית הַשַּׁלְחִין. קיד' ס"ב ע"ב: בשחת דבי שקיא.

בֵּי תַּפֵּי *Herd* | fire-place בר' ל"ט ע"א: תבשיל של תרדין וכו' דיתיב אבי תפי.

בֵּי תְפִילָּה בית הכנסת *Synagoge* | synagogue גיט' ל"ט ע"ב: אפיתחא דבי תפלה.

בִּיאָה נ' 1) כניסה *Eingang* | entering נג' פ"ז מ"ד: חייבין עליה על ביאת מקדש.

2) שקיעה *(Sonnen-)Untergang* | sunset בר' ב' ע"א: ביאת שמשו מעכבתו מלאכול בתרומה.

3) בעילה *Koitus* | coition קיד' פ"א מ"א: בכסף בשטר ובביאה.

בֵּיאָם עי' בֶּהָם. ירוש' נדר' פי"א מ"ב ע"ד: הביאם שלי פיתני.

בִּיב ז', בור של שופכין *Kloake* | sewer אהלי' פי"ח מ"ח: את הביבים העמוקים ואת המים הסרוחים.

בִּיבָא ז׳, צנור duct | Röhre ירוש׳ תעני׳ פ״ד ס״ח ע״ד: עייל ליה מן ביבא דמדינתא.

ביבא [בִּיבָא] מה״ק, יחי! long live! | es lebe! איכ״ר א׳ ה׳: וביבא מארי אפלטור.

בִּיבוֹן, בִּיבַי שמות אמוראים names of Amoraim | Namen von Amoräern יומא ל״ד ע״ב: רב בובי; ירוש׳ גיט׳ פ״ז מ״ח ע״ד: ר׳ ביבון בר כהנא.

בִּיבְנִי ז׳, בית מרחץ bath-house | Badehaus ירוש׳ שבת פ״ח י״א ע״ג: ההן דמשזג גו ביבני.

בִּיבָר ז׳, בית אוסף בעלי חיים vivarium | Tierbehälter ביצה כ״ד ע״א: ביברים של חיה עופות ודגים.

בִּיבָרִי ז׳, שם מקום בבבל a place in Babylonia | Ort in Babylonien חולי׳ קכ״ז ע״א: ביברי דנרש אינן מן הישוב.

בי״ד בית דין.

בידי״א בידי אדם.

בִּידָא ז׳, **בִּידוּ** נ׳, עלילת שוא defamation | Verleumdung ירוש׳ יב׳ פט״ז ט״ו ע״ג: ואתצידין כולהון מן בידו; (ירוש׳ סוטה פ״ט כ״ג ע״ג: בידא)

בִּידִידָה עי׳ בּוֹדִידָה. תוס׳ טהר׳ י׳ י״ב: כדי בה וכו׳ כדי בידידה.

בִּידִין י״ר, אובות conjurers | Beschwörer תרג׳ ויק׳ י״ט ל״א (אל תפנו אל האובות): לא תסטון בתר שאלי בידין.

בידי״ש בידי שמים.

בִּיָה עי׳ בִּיָּיא. ירוש׳ חג׳ פ״ב ע״ז ע״ג: אין לך מקום ומקום שאינו ממונה על ביה שלו.

בִּיהוּתָא נ׳, בושה shame | Schande תרג׳ דהי״ב ל״ב כ״א (בבושת פנים): בביהות אפיא.

ביה״כ בית הכנסת.

ביה״ק בית הקברות.

ביה״ש בין השמשות.

ביוא״י ביהרג ואל יעבור.

בִּיוּנָא ז׳, **בִּיוּנְנוּתָא** נ׳, בינה understanding | Verstand תרג׳ מש׳ ד׳ א׳ (לדעת בינה): למדע ביונא; שם ב׳ ג׳ (אם לבינה): ואימא לביוננותא.

בִּיזָא ז׳, דד breast | Brust ירוש׳ כלא׳ פ״א כ״ז ע״ב: ליט ביזא דכן איינק.

2) בזה plunder | Raub תרג׳ נחום ג׳ א׳ (פרק מלאה): ביזא מליא.

בִּיזּוּי ז׳, זלזול contempt | Geringschätzung שבת כ״ב ע״א: ביזוי מצוה.

בִּיזְיָא ז׳, 1) בזוי contemptuous | verächtlich ב״ר ל׳: ביזיא סבא.

2) דד breast | Brust שם ה׳ ט׳: לייטין ביזייא דהדין ינק.

בִּיזְיוֹנֵי נ׳, אבזם buckle | Schnalle שבת נ״ז ע״ב: מאי איסטמא וכו׳ ביזיוני מאי ביזיוני וכו׳ כליא פרוחי.

בִּיזְלֵי ז״ר, פרוורים outskirts | Aussenbezirke ב״ב ס״ח ע״ב: שירוה – ביזלי.

בִּיזְנָא שם איש a man's name | männlicher Name בר׳ ג׳ ע״ב: דאמר רב אחא בר ביזנא וכו׳.

בִּיזְעָא בִּיזְעָה ז׳, בקיע split | Spalte ע״ז ע׳ ע״א: הוה ביזעה בדשא; שהש״ר נרד הדין ביזעה.

בִּיזְרָא, בִּיזְרָנָא ז׳, זרע מזריע seed | Saat ע״ז ל״ח ע״ב: ביזרא דכרפסא וביזרא דכיתנא; גיט׳ ס״ח ע״ב: ביזרני מאילני.

בִּיזְתָא נ׳, שלל spoil | Beute איכ״ר ב׳ י״ג: בערביא צווחין לביזתא עדיתא.

בִּיטָא נ׳, 1) אות שניה שבא״ב היוני second letter of the Greek Alphabet | zweiter Buchstabe des griechischen Alphabets שקלי׳ פ״ג מ״ב: אלפי ביטא.

2) ביצה egg | Ei ירוש׳ שבועות פ״ג ל״ד ע״ב: כגון ביטא.

בִּיטּוּי עי׳ בִּטּוּי. הור׳ פ״ב מ״ה: אין חייבין על שמיעת הקול וביטוי שפתים.

בִּיטוּל, בִּיטוּלָא עי׳ בִּטּוּל. שבת ט״ז מ״א: ביטול בית המדרש; ע״ז ג״ג ע״ב: בביטולא בעלמא סגי.

בִּיטִיתָא נ׳, פקע bud | *Knospe* ברי ל״ו ע״ב: ושקלוה לפרתא דביטיתא ואיקיים ביטיתא.

בִּיטְנְתָא נ׳, הריון pregnancy | *Schwangerschaft* איכ״ר א׳ א׳: ירחי דביטנתא.

בִּיטְשָׁא ז׳, דריסה treading | *Tritt* ב״ק צ״ט ע״א: ביטשא ביטשא במעתא.

בִּייָא נ׳, תוקף force | *Gewalt* מדרי תהלי קי״ד: ומי ממונה על בייאו של עולמו כביכול.

בִּייָבָא נ׳, שבכה לשערות hair net | *Haarnetz* ב״ב קמ״ו ע״א: בייבי וסבתכא.

בִּייָדָא ז׳, שקרן liar | *Lügner* חולי ס״ג ע״א: ההוא ביידא הוה.

בִּייָה עי׳ בִּייָא. ב״ר צ״ג: בייה את מעביר עליו.

בייל עי׳ בַּיָּל. תוס׳ ב״מ ט׳ י״ד: הביילין וההופורות וכו׳.

בַּיין עי׳ בָּאיין. ילקי ויקי תרנ״א: מאן דנסיב ביין בידיה אנן ידעין דהוא נצח.

בַּייָר ז׳, בעל הבאר well-master | *Brunnenbesitzer* שבי׳ פ״ח מ״ה: לא לבייר ולא לבלן.

בַּייָרָא ת׳, בור, לא נעבד fallow | *brach* ויק״ר א׳: חקליה ביירא.

בַּיישָׁא ת׳, חולה sick | *krank* ירושי ביצה פ״א ס׳ ע״ג: מבקרה ביישייא.

בַּיישָׁן ת׳, שדרכו להתבייש bashful | *schamhaft* אבי פ״ב מ״ה: ולא הביישן למד.

בַּייתָא ז׳, בית house | *Haus* ירושי ר״ה פ״ב נ״ח ע״א: והן בייתא.

בַּייתוֹס שם איש a man's name | *männlicher Name* גיטי נ״ו ע״א: מרתא בת בייתוס.

בַּייתוֹסִי עי׳ בַּיְתוֹסִי. מגי ס״ה ע״א: שהיו בייתוסין אומרים עצרת אחר השבת.

בַּייתוֹת נ״ר, חיות הבית domestic animals | *Haustiere* ביצה פ״ה מ״ז: אין משקין ושוחטין את המדבריות אבל משקין ושוחטין את הבייתות אלו הן בייתות הולכות בעיר.

בייתות עי׳ בַּייתוֹס. תוס׳ יומא א׳ י״ד: מרתא בת בייתות.

בִּיכַאי ז׳, עכביש spider | *Spinne* תוס׳ צוקי פרה ט׳ ו׳: עכשוב וכו׳ ביכאי דגא וצפרדע.

בילב״ע בינו לבין עצמו.

בִּילְגָא, בִּילְגָה שם איש a man's name | *männlicher Name* תוס׳ צוקי סוכה ד׳ כ״ה: מרים בת בילגא; סוכה נ״ו ע״ב: מרים בת בילגה.

בִּילָה נ׳, תערובות mixture | *Mischung* ר״ה י״ג ע״ב – י״ד ע״א: לכל אין בילה חוץ מיין ושמן.

בילמי [צַלְמֵי] עי׳ צֶלֶם. פסיק״ר כ״א: דמות לבילמי.

בִּילָן עי׳ וִילוֹן. תרגי יב״ע ברי כ״ה כ״ה (כאדרת שער): כבילן דשער.

בִּילְנֵי נ׳, מרחץ bath | *Bad* ירושי ברי פ״ו י׳ ע״ג: דשתא חמרא בתר בילני.

בִּילַק שם איש a man's name | *männlicher Name* סנהי צ״ח ע״ב: ואלא מאן אכיל להו חילק ובילק.

בִּימָא, בִּימָה, נ׳, **בִּימוֹס** ז׳, דוכן, עמוד altar, platform | *Altar, Rednerbühne* סוטה פ״ז מ״ה: עושין לו בימה של עץ בעזרה; פסיקי פ״ד ע״א: טבליאות בימאות וספסלין; ע״ז נ״ג ע״ב: בימוס אבן אחת מזבח אבנים הרבה.

בִּימִי שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירושי ברי פ״ט י״ב ע״א: אבא ור׳ בימי.

בימין עי׳ בָּאיין. ילקי תהי תר״ע: מי נוטל בימין מי שהוא נוצח.

בִּימָס, בִּימְסָא עי׳ בִּימוֹס. ב״ר נ״ג: בונה בימסות; ע״ז ט״ז ע״א: בימסאות ובית מרחצאות.

בֵּין, – בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת בין שקיעת החמה וזריחת הלבנה in the dusk | *in der Dämmerung* אבות פ״ה מ״ו: עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות.

בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ, בכל אופן at all events | *jedenfalls* ב״ב פ״ד מ״ד: המוכר את החצר מכר בתים וכו׳ בין כך ובין כך לא מכר לו את המרחץ.

בִּינָא ז׳, 1) מין אילן tamarisk | *Tamariske* גיט׳ ס״ח ע״ב: שורבינא ובינא.
2) שערה hair | *ein Haar* שם ס״ט ע״ב: שב ביני.
3) בינה intelligence | *Vernunft* תרג׳ תה׳ מ״ט ד׳ (תבונות): בינא.
4) עי׳ בִּינְתָא 1. שבת ס״ז ע״א: ביני כמונא.
5) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש׳ פאה פ״ג י״ז ע״ד: ר׳ בינא בשם ר׳ ירמיה.

בֵּינוֹנִי ת׳, אמצעי, ממוצע mean | *mitlere* כלי פי״ז מ״ח: לא גדול ולא קטן אלא בינוני.

בִּיזְנָא שם איש name of an Amora | *Name eines Amoräers* ביצה כ״ח ע״ב: רב מרי דרב ביזנא.

בֵּינֵי, בֵּינַיָּא מה״י, בין between | *zwischen* גיט׳ ס״ט ע״ב: ביני אדכי; חול׳ קי״ד ע״א: אתיא מביניא.

בֵּינֵי וּבֵינֵי מה שבנתיים interjacency | *das Dazwischenliegende* חול׳ מ״ז ע״א: אבל ביני ביני טרפה; ביצה ז׳, ע״א: למיתבא ליה ביני ביני.

בֵּינַיִין ז״ר, ריווח interval | *Zwischenraum* ירוש׳ כלא׳ פ״ד כ״ט ע״ג: כנגד הביניין שבאמצאי.

בִּינִיתָא נ׳, 1) מין דג a species of fish | *eine Fischart* ב״ק י״ט ע״ב: דאכל ביניתא.
2) מין תולעת worm | *Wurm* מכות ט״ז ע״ב: ביניתא דבי כרבא.

בִּינְרָא ז׳ סוג class, rank | *Klasse, Gruppe* בר׳ ג׳ ע״ב: תנא יתהון בבינריהון.

בִּינְתָא נ׳, 1) גרעין kernel | *Kern* ב״ב י״ח ע״ב: בבינתא לא משכחא ליה.
2) שערה hair | *ein Haar* בר׳ ח׳ ע״א: כמשחל בינתא מחלבא.

בֵּינְתַיִים, בֵּינָתַיִם בין כה וכה, באמצע amid | *zwischen, inzwischen* שבוע׳ פ״א מ״ב: ידיעה בתחלה וידיעה בסוף והעלם בינתיים; סוכה פ״ז מ״ז: מפקפק ונוטל אחת מבינתים.

בִּיסָא 1) נ׳, בקבוק bottle | *Flasche* מנ׳ כ״ד ע״א: עשרין שחלקו וכו׳ והרי שלשתן מונחין בביסא.
2) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש׳ גיט׳ פ״ד מ״ו ע״א: רבי ביסא.

בִּיסֵינָה, בִּיסְנָא, בִּיסְנִי שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש׳ מעש׳ פ״ה נ״ב ע״א: א״ר ביסינה; תנח׳ בוב׳ מקץ ט״ז: אמר ר׳ ביסנא; ב״ר י״ד ט׳: ר׳ ביסני ור׳ אחא ור׳ יוחנן וכו׳.

בִּיעַ ז׳, שמחה rejoicing | *Freude* תרג׳ יש׳ ט״ז י׳ (שמחה וגיל): ביע וחדוה.

בֵּיעָה נ׳, ביצה egg | *Ei* ירוש׳ נדר׳ פ״ג ל״ח ע״ב: ביעה ומרגליתא.

בִּיעוּט ז׳, בעיטה ברגל kick | *Fusstritt* ב״ק י״ט ע״א: היתה מבעטת והזיקה בביעוטה.

בִּיעוּר ז׳, 1) סילוק removal | *Fortschaffung* פסח׳ פ״ב מ״א: אין ביעור חמץ אלא שריפה.
2) נקיפה shaking | *das Abschlagen* תרג׳ יש׳ י״ז ו׳ (כנקף זית): כביעור זיתא.

בִּיעוּרָא ז׳, כנ״ל 1. פסח׳ ו׳ ע״ב: זמן ביעורא.

בֵּיעֲתָא נ׳, 1) עי׳ בֵּיעָה. יומא פ׳ ע״א: ביעתא דצפורתא.
2) עי׳ בִּיעַ. תרג׳ תה׳ ל״ב ז׳ רני פלט): ביעת שזבותי.

בִּיעֲתוּתָא נ׳, פחד fright | *Schreck* גיט׳ ס״ח ע״ב: הוה ליה ביעתותא מיניה.

בִּיצָא ז׳, בצה swamp | *Sumpf* תרג׳ יש׳ י״ד כ״ג (אגמי מים): ביצין דמיין.

בִּיצוּעַ ז׳, פשרה, תיווך compromise | *Kompromis* סנה׳ ו׳ ע״א: ביצוע בשלשה דר״מ וחכ״א פשרה ביחיד.

בִּיצוּעָא ז׳, חתיכה, פריסה piece | *Stück* תרג׳ ויק׳ ו׳ י״ד (פיתים): ביצועין.

בִּיצוּר ז׳, לשון בקשה entreaty | *Bitte* דב״ר ב׳: עשרה לשונות נקראה תפלה וכו׳ ביצור קריאה.

ביצורתא נ׳, גזוזטרה balcony | *Balkon* תרג׳ יח׳ מ״א י״ב (הגזרה): ביצורתא.

ביצית, ביציתא עי׳ בוצית. ב״ב ע״ג ע״א: המוכר את הספינה מכר את הביצית; שבת ק״א ע״א: ביציתא דמישן.

ביצעה נ׳, שלולית pool | *Lache* שבוע׳ ט״ז ע״א: בין ביצעי המים.

בי״ק בית קיבול.

ביקוע ז׳, 1) פעולת הבוקע trimming the (olive) tree | *das Lostrennen der Zweige vom Baum* ספרא בהר א׳: כיסות וביקוע.
3) בקעה קטנה a small valley | *kleines Tal* תוס׳ אהל׳ כ״ו א׳: תלילות של עפר שעל גבי ביקוע.

ביקור ז׳, 1) בדיקה examination | *Untersuchung* פסח׳ צ״ו ע״א: טעון ביקור.
2) ראיון visit | *Besuch* נדר׳ ל״ט ע״ב: ביקור חולים.

ביקורת – נ׳, כרוז an announcement of public sale | *öffentlicher Aufruf* כתו׳ ק׳ ע״ב: אמר ר׳ נחמן מעולם לא עשו איגרת ביקורת בנהרדעא.

ביקיא נ׳, מין תבואה vetch | *Wicke* ירוש׳ מעש׳ ה׳ נ״ב ע״א: זרע ביקיא.

ביקתא נ׳, סוג class, rank | *Klasse, Gruppe* מנ׳ נ״ד ע״ב: כולהו בני ביקתא דהדדי נינהו.

ביר ז׳, בן son | *Sohn* בר׳ ה׳ ע״ב: דין גרמא דעשיראה ביר.

בירא ז׳, 1) בור pit, hole | *Grube* ב״מ פ״ה ע״א: הוה קיימא בירא מליא מיא.
2) באר well | *Brunnen* ב״ק צ״ב ע״ב: בירא דשתית מיניה לא תשדי ביה קלא.

ביראה ת׳, מן ברי, כנוי לאמורא עולא of Berai, surname of Ulla | *von Berai, Beiname Ullas* מו״ק כ״ו ע״א: אמר עולא ביראה אמר ר׳ יוחנן.

ביראי נ׳ באר, ביחוד ששותים ממנה עולי רגלים watering station | *Brunnen* עירו׳ פ״ב מ״א: עושין פסין לביראות.

בירבלין [כורבלין] ז״ר, מחללים בחליל flute-players | *Flötenspieler* ב״ר כ״ג: אדרבולין ובירבלין.

בירה – בית הבחירה Temple | *Tepmel in Jerusalem* יומ׳ ט׳ ע״ב: עידיכם הבירה; ירוש׳ פסחי׳ ב׳ ל״ה ע״א: כל הר הבית קרוי בירה.

בירו שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ פסח׳ פ״ד ל׳ ע״ד: יצאו לטייל וכו׳ בבירו.

בירון נ״ר, עי׳ ברתא. תרג׳ ש״ב ו׳ ה׳ (ברושים): בירוון.

בירוץ ז׳, גודש ועודף heaping | *Häufung* מנ׳ פ״ט מ״ה: מדות הלח בירוציהן קדש ומדות היבש בירוציהן חול.

בירור ז׳, arbitration | *Schiedspruch* ב״מ פ״א מ״ח: אין כותבין שטרי בירורין אלא מדעת שניהם.

בירזלין עי׳ בירולא. תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ח י״ט (שבו): ובירזלין.

בירי שם מקום name of a place | *Ortsname* יבמ׳ פ״ג ע״ב: לטומטום דבירי.

ביריא נ׳, בריה creature | *Geschöpf* תוס׳ כלא׳ א׳ ט׳: תאו ביריא לעצמה.

ביריון עי׳ בריונא. תענ׳ כ״ג ע״ב: הנהו ביריוני וכו׳.

ביריי שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ שבי׳ פ״ו ל״ו ע״ג: ביריי רבתא.

ביריי, ביריים שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* חול׳ צ״ח ע״א: ר׳ ביריים; ירוש׳ תר׳ פ״י מ״ז ע״ב: ר׳ ביריי.

ביריריקא עי׳ בורדיקא. ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״ב: מלבשוני ביריריקא לא חיוורי ולא אוכמיי.

בירישא שם מקום name of a place | *Ortsname* תרג׳ יב״ע במ׳ ל״ב ל״ז (קריתים): בירישא.

בירית נ׳, אצעדה של ברך knee-band | *Knieband* שבת ס״ג ע״ב: בירית זו אצעדה.

בירכא נ׳, ברכה blessing | *Segen* תרג׳ ישׁ׳ י״ט כ״ד (ברכה בקרב הארץ): בירכא בגו ארעא.

בירלא ז׳, אבן טובה (שהם) beryll, a precious stone | *Beryll, ein meergrüner Edelstein* תרג׳ ה׳ שה״ש י״ד: בירלא.

בִּירָם שם מקום name of a place | *Ortsname* סנה' ק"ח ע"א: ועיניה רבתי דבירם.

בירניים עי' בִּירַנְתָּא. מדרי תהי י"ז י"ב: שכנו רומי הרשעה ועשו בה בירניים.

בִּרְנִין עי' בִּירַנְתָּא. תרג' ירוש' ויק' כ"ה כ"ט (בית מושב עיר חומה): בירנין דמקפין שור.

בִּירָנִית נ', אלמנה widow | *Wittwe* ויק"ר י"ט: מהו בירנית וכו' שהיה הורג את בעליהן.

בִּירַנְתָּא נ', בירה, מבצר castle | *Burg* תרג' אס' א' ב' (שושן הבירה): שושן בירנתא.

בִּירְצָא ז', שפת הכלי brim | *Rand* ע"ז ע"ד ע"ב: סחיף להו אפומייהו ותתים להו אבירצייהו.

בִּירְקָא שם מקום בבבל a place in Babylonia | *Ort in Babylonien* קיד' ע"ב ע"א: בירקא איכא בבבל.

בִּירְתָּא עי' בִּירַנְתָּא. סוטה ל"ח ע"ב: בירתא דשחורי.

בִּירְתָא עי' בִּירָא 2. חולי קי"ו ע"א: בת בירתא.

בי"ש בידי שמים.

בִּישׁ, בִּישָׁא ת', 1) רע bad | *böse* ויק"ר כ"ב: טב לביש עבדת בישא עבדת.

2) חולה sick | *krank* קה"ר ד' ו': ומפלגא לבישייא.

בִּישׁוּ עי' בִּישׁוּת. שבת קנ"ו ע"א: אי כולי לטיבו אי כולי לבישו.

בִּישׁוּל ז', 1) ביכור ripening | *das Reifen* סנה' צ"ה ע"ב: זמן בישול פירות.

2) תקון מאכל ע"י הרתחת מים cooking | *das Kochen* חולי קט"ו ע"ב: לאיסור אבילה וכו' לאיסור בישול.

בִּישׁוּת, בִּישׁוּתָא נ', רעה evil | *Böses* פסיק' זכור: למיגד לבישא בישותיה; ב"ק קט"ו ע"א: מפורסם לבישותא.

בִּישָׁן (בית שאן) שם מקום בא"י a place in Palestine | *Ort in Palästina* ירוש' ב"מ פ"י י"ב ע"ג: דריא דבישן.

בֵּישָׁנִי מבית שאן inhabitant of Beshan | *aus Beschan (Scythopolis) in Galiläa* מגי' כ"ד ע"ב אמר רב אסי חיפני ובשיני (צ"ל בישני) לא ישא את כפיו.

בִּישְׂרָא ז', בשר meat | *Fleisch* חולי' ק"ט ע"א: בישרא בחלבא.

בִּישְׂרָנָא ת', בעל בשר שמן fleshy, stout | *beleibt, dick* כת' ס"א ע"א: בני בישרני.

בִּישְׁתָּא נ', כאב pain | *Schmerz* ירוש' שבת פי"ד י"ד ע"ג: טב לבישתא.

בַּיִת. — ריוח שבין חוטי הארג mesh | *Masche* כלי' פי"ט מ"א: משיסרג בה שלשה בתים.

בֵּית אֲבֵלָה בית האבל house of mourning | *Trauerhaus* שהש"ר ה' ה': צווחין לבית אבלה בית קצופה.

בֵּית אוּלְפָּנָא בית למוד college | *Lehrhaus* תרג' שמ' ל"ג ז' (אהל מועד): משכן בית אולפנא.

בית אונייקי [בֵּיתִינַיְיקִי] מדינה באסיה הקטנה Bithynia in Asia Minor | *Bithynien in Kleinasien* יומא י' ע"א: תובל זה בית אונייקי.

בית אוריין עי' מְתוּרִין. ב"ר נ': עד שלא הגיע לבית אוריין שלו.

בֵּית אֲחִיזָה בית יד handle | *Henkel* שב' קכ"ו ע"ב: כל כסויי הכלים שיש להם בית אחיזה.

בֵּית בִּקּוּעַ הפה החד של קרדום axe-head | *Axtschneide* כלי' פי"ג מ"ג: קורדום וכו' ניטל בית בקועו.

בֵּית גִּלְגּוּל מדרון תלול steep descent | *steiler Abhang* טהרי פ"ו מ"ה: שבילי בית גלגול.

בֵּית גְּנִיזָה מקום משמר depositary | *Aufbewahrungsort* פסחי קי"ח ע"ב: לא יאצר זה בית אוצר ולא יחסן זה בית גניזה.

בֵּית דְּיוֹ כלי לדיו ink-stand | *Tintenfass* תוס' כלי' ב"מ ד': טני ובית הדיו וכו'.

בֵּית דִּין בית המשפט court | *Gerichtshof* סוטה פ"ט מ"א: שלשה מבית דין הגדול שבירושלים.

בֵּית דִּירָה בית לדור בו dwelling-house | Wohnhaus ירושי׳ עיר׳ פ״ב כ׳ ע״ב: כבית דירה עביד לה.

בֵּית דִּלְפָה ביב בגג לגשמים gutter | Dachrinne מדות פ״ד מ״ו: ואמתים בית דלפה.

בֵּית הָאוּמָן בית מלאכה workshop | Werkstatt כלי׳ פ״ה מ״ד: תנור שהיסק וכו׳ בבית האומן.

בֵּית הָאִילָן גן עצים orchard | Baumgarten ב״מ פ״ם ע״ב: בית השלחין או בית האילן.

בֵּית הַבַּד, בֵּית הַבַּדִּים גת לדריכת זיתים olive-press | Olivenkelter מהר׳ פ״י מ״א: הנועל בית הבד בפני הבדדין; ב״ב ס״ח ע״א: בית הבדים.

בֵּית הַבּוֹשֶׁת ערות האשה pudenda | weibliche Scham ירושי׳ יבמ׳ פ״ו ז׳ ע״ב: כל בית הבושת קרוי בית החיצון.

בֵּית הַבְּחִירָה בית המקדש the Temple in Jerusalem | der Tempel in Jerusalem מעש״ש פ״ה מ״ב: הבאתיו לבית הבחירה.

בֵּית הַבְּלִיעָה מקום הבליעה בגרון throat | Schlund מהר׳ פ״א מ״א: כזית בבית הבליעה.

בֵּית הַבַּעַל שדה המסתפקת ממי גשמים a field watered by rain | vom Regen bewässertes Feld מו״ק ב׳ ע״א: דבית השלחין אין בית הבעל לא.

בֵּית הַבָּקָר רפת cattle-shed | Rinderstall יומא י״א ע״א: בית התבן ובית הבקר וכו׳ פטורים ממזוזה.

בֵּית הַזְּבָלִים שדה הטעון זיבול a field dependend on manuring | ein Feld, das Dünger braucht מנח׳ פ״ח מ״ג: אין מביאין לא מבית הזבלים ולא מבית השלחין.

בֵּית הַזַּגָּג בית מלאכת הזיגוג workshop of a glazier | Glaserei מו״ק י״ג ע״ב: מביאין וכו׳ הכד מבית הכדד והכוס מבית הזגג.

בֵּית הַחִצִּים אשפה לחצים quiver | Köcher כלי׳ פט״ז מ״ח: בית החצים בית הפגישות וכו׳.

בית היניקי, היניקי עי׳ בית אונייקי. תוס׳ צוק׳ שב׳ ה׳ מ׳: ובית הניקי הפת והשמן שלהם מותר; שם ע״ז ד׳ י״ג: ובית היניקי.

בֵּית הַיְּצִירָה בית מלאכה לכלי חרס potter's workshop | Töpferei תוס׳ כלי׳ ב״ק ג׳ ח׳: חרסין וכו׳ הנמצאין בבית היצירה.

בֵּית הַכַּדָּר בית מלאכת כדים וחביות cooperage | Böttcherei פס׳ נ״ה ע״ב: מביאין וכו׳ הכד מבית הכדר והכוס מבית הזגג.

בֵּית הַכּוֹסוֹת 1) כלי שמחזיקים בו כוסות receptacle for cups | Behältnis für Becher כלי׳ פט״ז מ״ב: בית הלגינין ובית הכוסות.

2) קיבה שניה של מעלי גרה the second stomach of ruminants | Netzmagen der Wiederkäuer חול׳ פ״ג מ״א: המסס ובית הכוסות.

בֵּית הַכָּחוֹל תיבה קטנה לכחול paint-box | Schminkdose כלי׳ פט״ז מ״ח: תיק מכחול ובית הכחול.

בֵּית הַכְּנֶסֶת 1) בית תפילה synagogue | Synagoge מגי׳ פ״ג מ״א: אין מוכרין בית הכנסת אלא על תנאי שאם ירצה יחזירוהו.

2) אוצר store | Magazin ירושי׳ ב״ב פ״ד י״ד ע״ג: בית הכנסת של עצים.

בֵּית הַכִּסֵּא בית מהראות privy | Abtritt בר׳ כ״ד ע״א: צואה וכו׳ בבית הכסא.

בֵּית הַמִּדְרָשׁ בית למוד college | Lehrhaus מגי׳ כ״ז ע״א: בית הכנסת מותר לעשותו בית המדרש.

בֵּית הַמִּחְיָה שוק למזונות provision-market | Lebensmittelmarkt כפרי במ׳ קנ״ט: שווקים ובית המחיה.

בֵּית הַמֶּכֶס בית שמשלמים בו את המכס custom-house | Zollhaus ב״ב קכ״ז ע״ב: היה עובר על בית המכס וכו׳.

בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מקדש שבירושלים the Temple in Jerusalem | der Tempel in Jerusalem תמיד פ״א מ״א: בשלשה מקומות הכוהנים שומרים בבית המקדש.

בֵּית הַמֶּרְחָץ בית שרוחצים בו bath-house | Badehaus יומא י״א ע״א: ובית המרחץ ובית הטבילה.

בֵּית הַנְּסָרִים בנין קרשים barrack | Bretterhaus ב״ב ס״ז ע״ב: המוכר את המרחץ מכר את בית הנסרים.

בֵּית הַסֵּפֶר בית למוד לילדים school | *Schule* ב״ר מ״ה: משל לשני תינוקות שברחו מבית הספר.

בֵּית הַסֵּתֶר מקום נסתר hiding-place | *Versteck* סוטה פ״א מ״ב: נכנסה עמו לבית הסתר ושהתה עמו.

בֵּית הַסְּתָרִים מקומות מכוסים שבגוף covered parts of the body | *verhüllte Stellen am Körper* מקוא׳ פ״ח מ״ב: ובית הסתרים באשה.

בֵּית הָעֵצִים אוצר העצים wood-store | *Holzkammer* יומא י״א ע״א: בית התבן וכו׳ ובית העצים.

בֵּית הַפְּגוּשׁוֹת אשפה לחצים רחבים big quiver | *grosser Köcher* כלי פט״ז מ״ח: בית החצים ובית הפגושות.

בֵּית הַפְּרָס שדה הטמא טומאת מת an unclean field | *unreines Feld* אהל׳ פי״ז מ״א: החורש את הקבר הרי זה עושה בית הפרס.

בֵּית הַצַּבָּע בית מלאכת הצביעה dy-house | *Färberei* מו״ק י״ג ע״ב: צמר מבית הצבע.

בֵּית הָרֵיוֹן מקום העיבר בבטן האשה womb | *Mutterleib* ערכ׳ ז׳ ע״א: האשה היוצאה ליהרג מכין אותה כנגד בית הריון כדי שימות הוולד תחלה.

בֵּית הָרֶעִי 1) בית הכסא privy | *Abtritt* שהש״ר ג׳ ד׳: ואין דרכן של מלכים להיות מניחים בית הרעי שלהם לפני מטרקלינהון.
2) עביט בית הכסא chamber-pot | *Nachtgeschirr* כלי פי״ז מ״ב: בית הרעי שאינו מקבל משקין אע״פ שמקבל את הרעי.

בֵּית הַשֶּׁחִי גומא שתחת אצילי הידים arm-pit | *Achselhöhle* נג׳ נ״ט ע״א: המעביר בית השחי וכו׳.

בֵּית הַשְּׁלָחִין שדה שמשקים אותה בידים a field dependent on irrigation | *künstlich bewässertes Feld* מו״ק פ״א מ״א: משקין בית השלחין במועד ובשביעית.

בֵּית הַתֶּבֶן אוצר של תבן straw-shed | *Strohmagazin* יומא י״א ע״א: בית התבן וכו׳ ובית העצים.

בֵּית הַתּוֹרָפָה ע׳ בֵּית הַבּוֹשֶׁת. נדה פ״ח מ״א: בית יד של חלוק אם מגיע כנגד בית התורפה וכו׳.

בֵּית וַעַד, בֵּית וָעַד בית מדרש college | *Lehrhaus* אבות פ״א מ״ד: יהי ביתך בית ועד לחכמים; ירוש׳ בר׳ פ״ד ז׳ ע״ג: כשאכנס לבית הוועד עמוד ושאול את ההלכה הזאת.

בֵּית חֲבִישָׁה בית הסוהר prison | *Gefängnis* ירוש׳ יבמ׳ פי״ב י״ב ע״ד: עבר קומי בית חבישה.

בֵּית חַיִּים ענף פרנסה trade | *Nahrungszweig* ב״מ ל׳ ע״ב: והודעת להם זה בית חייהם.

בֵּית טְבִילָה מקוה לטבול בה plunge-bath | *Tauchbad* יומא י״א ע״א: ובית המרחץ ובית הטבילה.

בֵּית יָד 1) נעל יד glove | *Handschuh* נדה ס״ה ע״א: עשתה לה בית יד.
2) בית אחיזה handle | *Henkel* כלי פ״כ מ״ג: מקל שעשאו בית יד לקרדום.

בֵּית לִינָה חדר המשכב sleeping-room | *Schlafzimmer* ספרי דב׳ כ״ט: משל למלך שגזר על בנו שלא יכנס לבית לינה שלו וכו׳ כיון שבא ליכנס לניטון אומר לו מכאן ואילך את אסור.

בֵּית מֵיחוּשׁ חשש scruple, doubt | *Bedenken* סיד׳ ה׳ ע״ב: אין כאן בית מיחוש.

בֵּית מֶרְקָחִים בית שמוכרים בו בשמים ורפואות chemist's shop | *Apotheke* ילק׳ וירא פ״ד: לאדם שהוא נכנס לבית המרקחים אע״פ שלא לקח ולא נתן ריח טוב לקח.

בֵּית סִפְרָא ע׳ בֵּית הַסֵּפֶר. ויק״ר ט׳: הוינא עבר קמי בית ספרא ושמעית קלהון דמניקייא.

בֵּית עוֹלָם בית הקברות cemetery | *Friedhof* ויק״ר י״ב: בתרע בית עולם.

בֵּית קִבּוּל מקום קיבול receptacle | *Behältnis* כלי פי״ז מט״ז: ומקל שיש בו בית קבול מזוזה.

בֵּית קְבָרוֹת מקום מוקצה לקברים cemetery | *Friedhof* בר׳ י״ח ע״ב: הלך ולן בבית הקברות.

בֵּית קוֹלִין בית הסוהר prison | *Gefängnis* שהש״ר ח׳ י״א: למלך שכעס על עבדיו וחבשן בבית קולין.

בֵּית קְצוּפָּה בית האבל house of mourning | *Trauerhaus* שהש"ר ח' ה': צווחין לבית אבלה בית קצופה.

בֵּית רַב בית ספר school | *Schule* בר' ה' ע"א: תינוקות של בית רבן.

בֵּית תַּבְלִין כלי לשום בו תבלין spice-box | *Gewürzdose* כלי' פ"ב מ"ה: בית תבלין של חרס וכו' ובית תבלין של עץ.

ויתחבר גם לשמות אחרים; עי' כל אחד במקומו. [For all other compounds not self-evident, see respective determinants] | [*Andere Composita, die nicht selbstverständlich sind, siehe unter den entsprechenden Bestimmungswörtern*]

בִּית פ"ע, לן לינת לילה to pass the night | *übernachten* ברכ' ס' ע"ב: בת בדברא.

בַּיֵּית פעל, כנ"ל. עירו' ע"ג ע"א: אתו ובייתו בבי רב.

אֲבִית אפ', איחר את הקבורה to postpone burial | *das Begräbnis (über Nacht) hinausschieben* סנה' מ"ז ע"א: מבית ליה למת.

בֵּית, בֵּיתָא ז', אות שניה של אלף בית second letter of the alphabet | *zweiter Buchstabe des Alphabets* ויק"ר י"ט: אם אתה עושה בית כף אתה מחריב את כל העולם; ריש שהש"ר: אלפא ביתא.

בֵּיתָא 1) בית house, receptacle | *Haus, Gehäuse* מגי' מ"ז ע"א: ווי מביתא ווי מברא; ברכ' ו' ע"א: חד ביתא.

2) בת, מדת הלח a liquid measure | *Maas für Flüssigkeit* תרג' ישי' ה' י' (בת אחת): ביתא חדא.

בַּיְתוֹס ז', שם איש מיסד כת דתית Boëthus, the founder of a religious sect | *Boëthos (Name des Stifters einer Sekte)* אדר"נ ה': ביתוסין על שום ביתוס.

בַּיְתוֹסִי, בַּיְיתוֹסִי ז', שנמשך אחר תורת הביתוסים disciple of the doctrine of Boëthus | *Anhänger der Lehre des Boëthos* מנ' ס"ה ע"ב: שהיו ביתוסין אומרים עצרת אחר השבת.

בֵּיתִי, בֵּיְיתִי ת', של הבית domestic | *zum Hause gehörig, Haus...* שבת מ"ה ע"ב: בייתות הלנות בעיר.

בֵּיתֵר ז', שם עיר סמוך לירושלים name of a town in Palestine | *Name einer Stadt, Bither (Bettar)* ירוש' ברכ' פ"א ג' ע"ב: הרוגי ביתר.

בֵּיתְרֵי שם מקום name of a place | *Ortsname* סנה' צ"ה ע"א: כי מטא בי תרי.

ב"כ ברכת כהנים; ב' כתובים; בת כהן.

בְּכָא, בְּכָה — פ"ע, שפך דמעה to weep, to lament | *weinen* הגי' ה' ע"א: כי מטא לההוא קרא בכי.

בַּכֵּה פיעל, הביא לידי בכיה to make cry | *zum Weinen bringen* איכ"ר נ"ד ע"ד: בוכה ומבכה אחרים עמה בוכה ומבכה הקב"ה עמה וכו'.

בכא"פ בכדי אכילת פרס.

בכ"ד בכמה דוכתי.

בכה"ג בכי האי גוונא.

בכו"ב בין כך ובין כך.

בְּכוֹר. — בְּכוּרָא ז', נולד ראשון first-born | *Erstgeborener* תרג' שמו' כ"ד ה': בכורי.

בְּכוֹר שׁוֹטָה בכור מאם ולא מאב first-born son by his mother | *Erstgeborener mütterlicherseits* ב"ר ל"א: בכור שוטה.

בְּכוֹר שָׂטָן חריף ועקשן the first in obstinate dispute | *hartnäckig im Wortstreit* ירוש' יב' פ"א ג' ע"א: יונתן אחי היה בכור שטן.

בַּכּוּרָא נ', תאנה הממהרת לבשל early fig | *Frühfeige* תרג' הושי' ט' (כבכורה בתאנה): כבכורא בתינתא.

בְּכוֹרָה נ', 1) — משפט הבכור birth-right | *Erstgeburtsrecht* ב"ב קכ"ג ע"א: ראויה היתה הבכורה לצאת מרחל.

2) נתינת בכור לכהן the law appertaining to first-born animals | *Pflicht der Erstgeborenen-abgabe an den Priester* חול׳ ק״ל ע״א: חייבין בבכורה.

בְּכוֹרוֹת שם מסכת בתלמוד, a Talmudic treatise B'khoroth | *Talmudtraktat*

בְּכוֹרוּתָא נ׳, בכורה birth-right | *Erstgeburt* תרג׳ בראש׳ כ״ה ל״א (את בכורתך): בכורותא.

בִּכּוּרִים – ז״ר, שם משניות בסדר זרעים, Biccurim name of a treatise of the Mishnah | *Mischnah-traktat*

בְּכוּשָׁא ז׳, כלי לדפוק בו בדלת knocker | *Hammer* ירושׁ׳ מגי׳ ג׳ ע״ג ע״ד: המתין יהבין בכושא גו ארונה.

בְּכוּתָא עי׳ בְּכִיָא תרג׳ יב״ע דבר׳ ל״ד ח׳: בכותא.

בכ״ז בכל זאת.

בְּכִי ז׳, מין אגס a species of pears | *eine Birnenart* ירושׁ׳ כלא׳ א׳ כ״ז ע״א: מתני׳ פליגא על רב דתני אף הבכיים.

בכי עי׳ בְּכָא. ברכ׳ ה׳ ע״ב: חזייה דהוה בכי ר׳ אליעזר.

בְּכִי שם מקום name of a place | *Ortsname* (Baalbek) ע״ז י״א ע״ב: יריד שבעין בכי; מעשרות ה׳ ח׳: שום בעל בכי.

בְּכִיָא נ׳ שפיכת דמעות וכו׳ תרג׳ ישעי׳ ל״ח ג׳ (בכי גדול): בכיה.

בְּכִיָּה, בְּכִיָּיה עי׳ בְּכִיָא גיט׳ נ״ח ע״א: געו כולם בבכיה; נדה כ״ב ע״א: ובכתה בכייה גדולה בבית המדרש.

בַּכְיָן ז׳, בעל בכי tearful nature | *weinerlicher Mensch* תרג׳ אסת״ר ב׳ כ״א: חד בכין.

בְּכֵין עי׳ כֵּן. תרג׳ ש״ב כ״ב כ״ב: בכין.

בַּכִּיר ת׳, שמיהר לגמל, שנזרע בעת מֻקדמת first-ripening | *frühreifend* שביעי׳ פ״ו מ״ד: עשה הבכיר הותר האפיל.

בְּכִירָה – נ׳, זמן הזריעה המקדמת early seedingtime | *frühe Saatzeit* ירושׁ׳ תענ׳ א׳ ס״ד ע״א: הבכירה.

בְּכֵירוּתָא נ׳, בכורה birth-right | *Erstgeburt* ברכ׳ ז׳ ע״ב: שקלי בכירותיה מיניה ויהביה ליוסף.

בְּכִיתָא נ׳, עי׳ בְּכִיָא תרג׳ דבר׳ ל״ד ח׳ (ימי בכי אבל משה): יומי בכיתא.

בכל״ע בין כסא לעשור.

בכ״מ בכל מקום.

בִּכְנָא, בִּכְנָה מקל מעובה pestle of a mortar, club | *Keule* ירושׁ׳ ביצה א׳ ס׳ ע״ג: בכנה דו כתת ביה; חול׳ כ״ב ע״א: בכנא ואסיתא.

(בכר) בִּכֵּר, בִּיכֵּר פ״י, 1) ילד בפעם הראשונה first-born | *Ertsgeborene erzeugen* בכו׳ פ״א מ״ג חמור שלא ביכרה.

2) מיהר להביא פרי to bear first fruits | *frühe Früchte tragen* ב״ר צ״ט: יריחו שהיתה מבכרת.

הִתְבַּכֵּר התפ׳ כנ״ל. ת״כ בחקותי ח׳: משיתבכר אין אתה מקדישו.

3) פ״ע, מיהר לגמול to be first in ripening | *früh reif werden* ביכו׳ פ״ג מ״א: רואה תאנה שבכרה; שם פ״א מ״ד: אחת ביכרה אחת שלא ביכרה.

בַּכַּר, בַּכֵּר פַּעל 1) בשל (הפרי) to produce, to mature | *früh zur Reife bringen* תרג׳ יע״ב דבר׳ ל״ג י״ד (וממגד): דמבכרא ארעא.

2) ביכר to recognize as first-born | *als Erstgeborenen anerkennen* תרג׳ דבר׳ כ״א ט״ז: לבכרא ית בר רחומתא.

הִבְכִּיר הפעי׳ כנ״ל. בכור׳ פ״ג מ״ב: המבכירות מניקות.

אִתְבַּכַּר אתפ׳ היה מוקדש לבכור to be dedicated as first-born | *als Erstgeborener geweiht werden* תרג׳ ויקר׳ כ״ז כ״ו (אשר יבכר): בוכרא דאיתבכר וכו׳.

בכת״י בכתב יד.

ב״ל בנדי לבן; בן לוי.

בַּל׳ – ביחד עם פעל: לא תעשה (in connection with a verb) a prohibitive law | *(in Verbindung mit einem Verb) Verbot* ערובי׳ ק׳ ע״א: עובר על בל תגרע; פסחי׳ פ״ג מ״ג: שמוזהרים עליו בבל יראה.

בֵּל ז׳ אליל הבבלים the Babylonien Deity | *Bel (Götze)* ע״ז י״א ע״ב: בית בל בבבל.

בְּלָא ז׳, סמרטוט rag | *Fetzen* סוכה פ״ה מ״ג מבלאי מכנסי כהנים וכו׳ היו מדליקין.

בְּלָא פ״ע, בלה to be worn out | *morsch werned* בכורי׳ ט׳ ע״א: ובלי להו ואזיל.

בַּלֵּי פַּעל, השחית to wear out | *morsch machen* ויק״ר ל״ג: פליאה פורני דהוא מבליא גייריא.

בְּלָא מלת שלילה: בלא without | *ohne* תרג׳ איוב ח׳ י״א: בלא–בלא.

בַּלָּא ז׳, מחריב destroyer | *Zerstörer* סנה׳ ק״ה ע״א: בלעם – בלא עם.

בלא״ה בלאו הכי.

בלאה״נ בלאו הכי נמי.

בְּלָאוֹת 1) סמרטוטים, בגדים נשחתים outworn garments | *abgetragene Kleider* כתו׳ פ״ה מ״ח: מתכסה בבלאותיהן וכו׳.
2) זכות האשה לבקש תשלומי נכסיה שהביאה עמה כשנשאת ושנתקלקלו אח״כ the womans right to claim compensation for the wear or ruin of the things which she brought along as her property | *Anspruch der Frau auf Ersatz des von ihr in die Ehe gebrachten und dann verbrauchten Eigentums* יבמי׳ פ״ו מ״א: ולא בלאות לא על זה ולא על זה.

בְּלָאֵי ז״ר, 1) פתח, entrance | *Eingang* נד׳ ל״א ע״ב: מיתיב בבלאי בבא. ועי׳ כְּלָאֵי.
2) תושבי עיר בלא those of Bela | *Einwohner des Ortes Bela* קידי׳ ע׳ ע״ב: בלאי.

בְּלָאִים, בְּלָאִין ז״ר. סמרטוטים, בגדים נשחתים rags, fragments | *Fetzen, Ueberbleibsel* סוכ׳ ט״ו ע״ב: בלאי כלים; תרג׳ ירמי׳ ל״ח י״א (בלוי הסחבות): בלאי מפסן ובלאי שחקן.

בלארין עי׳ בַּלְנָרִין. תוס׳ כלאי׳ ה׳ מ״ה: בלארין.

בִּלְבַד עי׳ לְבַד. ברכ׳ פ״א מ״א: ולא זו בלבד

בלבוטס עי׳ בּוּלְבּוּטָס ב״ר ע״ו: נעבדיניה בלבוטס.

בִּלְבֵּל, בַּלְבֵּל פיעל, עירבב יחד to disarrange, to mix up | *vermischen, verwirren* בכו׳ ל״ח ע״ב: דבר המבלבל את העין; ידי׳ פ״ד מ״ד: כבר עלה סנחריב מלך אשור ובלבל את כל האומות.

אִיבַּלְבֵּל אתפ׳ נתערבב to be disturbed | *vermischt werden* חולי׳ כ״ו ע״א: מיבלבלי; מו״ק ט׳ ע״ב: לבלבל פתורך.

בלב״ע בינו לבין עצמו.

בלבקי, בלבקיא [גְּלַבְקְיָא] נ׳, מיץ בצל juice of glaucion | *Zwiebelsaft* קה״ר ט׳ י״ג: המערב מים ביין בלבקי בשמן; ספרא ויקר׳ י״ב: בלבקיא בשמן.

בלג עי׳ בָּהַל. דב״ר ט׳: דעתו מובלגת.

בַּלְגָא ז׳, חֵלֶק portion | *Teil* יומא פ״ג ע״ב: בלגא וצעי׳.

בַּלְדָר, בַּלְדְּרָה עי׳ בּוּלְדָר. ירושי׳ תעני׳ ד׳ ס״ח ע״ג: ביום ולילה נפק בלדרה וכו׳; ב״ר י׳: עבר חד בלדר נכשל בה ונפל ומת.

בלדרסין [בַּרְדְּסִין] עי׳ בַּרְדִּיסִין. עירי פ״ד מ״א: מעשה שבאו מפרנדיסין (בכ״י מינכן בלדרסין)

בְּלָה –פיעל 1) השחית, קלקל to destroy | *zerstören, hinfällig machen* סוטה פ״ג מ״ד: חסיד שוטה ורשע ערום וכו׳ הרי אלו מבלי עולם.
2) חיה זמן יותר ארוך to outlive | *überdauern* ויק״ר ד׳: הקב״ה מבלה את עולמו.

בלה״נ בלאו הכי נמי.

בְּלוֹ נ׳, מס האוכל a tax | *Verbrauchssteuer* עזרא ד׳ י״ג. מנדה בלו והלך לא יתנון.

בְּלוּוֹטִי ז׳, שם איש a man's name | *männlicher Name* ערכי׳ י״א ע״א: בלווטי א״ר יוחנן מהכא.

בְּלוּזְמָא נ׳, שמחה וריקוד | frolic, dance | *Lustbarkeit* ויק״ר י״ב: והיו שם שתי בלוזמאות אחת לבנין ב״ה ואחת שמחה לבת פרעה.

בְּלוּט, בְּלוּט ז׳, 1) ציר הדלת | door-hinge | *Tür-angel* פסיק״ר ו׳ י״א ב׳: אלו היו הפותחות הסירה בלום אחד.

2) שן המפתח | key-bit | *Schlüsselbart* ירוש׳ שבת ה׳ י״א ע״ב: תמן הוא עבד הף בלום (צ״ל בלוט).

בְּלוּט, בְּלוּטָא ז׳, 1) אלון | oak | *Eiche* ירוש׳ כתו׳ ז׳, ל״א ע״ד: אלונים – בלוטים; תרג׳ ישעי׳ ו׳ י״ג: אלון – בלוטא.

2) פרי האלון | acorn | *Eichel* מנח׳ ס״ג ע״א: בלוטי היונים.

בְּלוּל׳ – ת׳, מכוסה בעבים | cloudy | *bewölkt* ב״ב קמ״ז: אפילו בלול ורוח צפונית מנשבתו וכו׳.

בְּלוּם ת׳, נפוך | swollen | *geschwollen* נדרי׳ ס״ו ע״ב: שמא חוטמה נאה בלום הוא.

בלוניא [בְּלִינְיָא] ז׳, חוט | string | *Schnur* שהש״ר א׳ י׳ (צוארך בחרוזים): בלוניא של מרגליות.

בְּלוּנְקִי ז׳, מוט למשא | poles for carrying burdens to market | *Tragstange* ירוש׳ דמאי ב׳ כ״ב ע״ג: בלוקה מן הבלונקי.

בְּלוּם ת׳, לא נקי, מעורבב | unclean, mixed | *unrein, gemischt* שבת ע״ו ע״ב: שכן עני אוכל פתו בעיסה בלוסה.

בלוסא [בּוּלְסָא] ז׳, כול של זכוכית | glass-lump | *Glasklumpen* שבת קנ״ד ע״ב: התם בכולסא (ערוך: בבליסא וצ״ל בבולסא).

בְּלוּעָה ז׳, שבלת מים, מערבלה | vortex | *Strudel* סנה׳ ק״ח ע״א: בלועה דגדר והמי טבריא.

בְּלוּרְיָא נ׳, שם אשה | a woman's name | *weiblicher Name* ר״ה י״ז ע״ב: שאלה בלוריא הגיורת וכ״ו.

בלורין [בַּלְנְרִין] נ׳, בית מרחץ | bath-house | *Badehaus* ילקו׳ בראשי׳ י״ב י׳: וראה בלורין אחת מושלכת.

בְּלוֹרִית, בְּלוֹרִיתָא 1) קוֻצת שערות | curl, plait of hair | *Zopf, Locke* סנה׳ כ״א ע״א: מגדלי בלוריות; שם פ״ב ע״א: תפשה בבלוריותה והביאה אצל משה.

2) chain, rope | *Strick, Kette* ילק׳ צפני׳ תקמו: ב׳ בלוריות של זהב.

בְּלוּשָׁא עי׳ בָּלַשׁ. תרג׳ צפני׳ א׳ י״ב (אחפש את ירושלם בנרות): אפקד בלושין.

בְּלוּשָׁא ז׳, חיפוש | search | *Durchsuchung* תרג׳ תהל׳ ס״ד ז׳ (חפש מחופש): בלושא דמתבלש.

בלה הפעי׳ הִבְלֵהַ דלג הנה והנה | to flicker, to flare | *flackern* ירוש׳ פסח׳ א׳ כ״ז ע״א: מפני שאורן מבליה.

בִּלְחוֹד עי׳ לְחוֹד. תרג׳ יב״ע במד׳ י״א י״ד: לית אנא יכול בלחודי.

בָּלַט, בְּלַט פ״ע, יצא והתרומם מן השטח | to jut out, to protrude | *hervorspringen* סוט׳ פ״ג מ״ד: עיניה בולטות; חול׳ מ״ה ע״ב: אייתי ליה כחוש א״ל בלימון טפי.

בלטוורא [בַּכּוּשָׁרוֹת] ת׳, תם | simple | *einfältig* שהש״ר ב׳ ט״ז: עתידים מן בלטוורא.

בַּלְמִיתָא נ׳, | worm-eaten place | *Wurmfrass* תרג׳ משלי כ״ה ב׳ (ושר בשרים): מלמיתא (צ״ל בלטיתא) בקוסיא וכו׳.

בלי [פְּלִין] תה״פ, הרבה | much | *sehr, viel* ירוש׳ נדרי׳ ג׳ ל״ח ע״א: דחמא מיטרא נחית ומר בלי קורי בריקשון.

בלי [כִּילִין] אלף | one thousand | *tausend* פסיק׳ בחודש ק״ז ע״ב: בלי פלי ארון מילי מילארין (צ״ל כילי כליאדין מירי מיריאדין).

בְּלֵי פ״ע, בטח | to hope | *hoffen* תרג׳ תהל׳ ס״ב י״א (אל תבטחו בעשק) לאתכלון (צ״ל תיבלין) בטלימא.

בָּלֵי פ״ע, היה נשחת, נרקב | to be worn out, to perish | *morsch, abgenutzt sein* תרג׳ ישעי׳ ב׳ ט׳ (כבגד יבלו): כלבושא דבלי.

בַּלֵּי פַּעֵל, שחק, קילקל | to wear out, to destroy | *aufreiben, abnutzén, verderben* תרג׳ ישעי׳ ג

ט״ו (ופני עניים תטחנו): ואפי׳ חשוכיא מבלין אתון; ע״ז כ׳ ע״א: בלי עפרא.

אִתְבְּלִי אתי׳ נתקלקל to decay, to perish | *aufgerieben werden* תרג׳ איוב י״ג כ״ח (והוא כרקב יבלה): יתבלי.

בְּלִיוֹנָא ז׳ קמיע an amulet | *Amulett* גיט׳ נ״ז ע״א: עד דאיתחזי בליונא דגישפנקא ברחוק מילא.

בְּלָיוֹת עי׳ בְּלָאוֹת. ירוש׳ כתוב׳ ה׳ ל׳ ע״ב: בליות.

בְּלִילָה נ׳, פעולת המערב, תערובת mixing, mixture | *das Vermischen, Mischung* מנח׳ פ״ג מ״ב: שזו בלילתה עבה וזו בלילתה רכה; שם י״ח ע״ב: יציקה ובלילה.

בְּלִימָה. – **בְּלִי מָה** נ׳, מאומה, אויר sphere | *Sphäre* שמו״ר מ״ה: העמיד אותן על אויר העולם על בלימה.

בלינום עי׳ בָּלִינוֹם. ב״ר כ׳: בלינום.

בְּלִינֵי עי׳ בַּלָּנֵי. ירוש׳ ברכ׳ ד׳ י׳ ע״ג: כהדין דשתי חמרא בתר בליני.

בַּלִּיסְטְרָא נ׳, כלי לזרוק בו חצים או אבנים catapult | *Wurfgeschoss* איכ״ר ב׳ ב׳ (בלע): בן כוזיבא היה מקבל אבני בליסטרא בא׳ מארכבותיו וזורקן.

בַּלִּיסְטָרִי ז׳, רובה קשת archer | *Schütze* חול׳ ס׳ ע״ב: וכי משה רבינו קניגי היה או בליסטרי היה.

בְּלִיעָה נ׳, פעולת הבולע אל תוכו swallowing, gluttony | *das Verschlingen* במ״ר י״ד: עשו שהיה בלע ומכר בכורתו בשביל בליעתו.

בֵּית הַבְּלִיעָה פנים הגרון gullet | *Schlund* טהר׳ פ״א מ״א: וכזית בבית הבליעה.

בֵּי בְּלִיעֵי מיצר ים straits (Scylla and Charybdis) | *Charybdis* בכורות מ׳ ע״א: כי מטא לבי בליעי וכו׳.

בְּלִיעֲתָא נ׳, כנ״ל. תרג׳ יב״ע במדי׳ כ״ו י״א (ובני קרח לא מתו): בליעת וכו׳.

בליצטורא עי׳ בַּלִּיסְטְרָא. ירוש׳ סוט׳ ח׳ כ״ב ע״ב: ברד כנגד בליצטורא שלהן.

בְּלִיתָא נ׳, התיכת בגד נשחת rag | *Fetzen* חול׳ ח׳ ע״ב: בליתא דפרסא; קיד׳ מ״ח ע״ב: צייר בבליתא.

בָּלַם. – **בְּלַם** פ״י, 1) עצר, הסם to restrain, to muzzle | *hemmen, verstopfen, zurückhalten* בכור׳ מ׳ ע״ב: פיו בלום; שם מ״ג ע״ב: חוטמו בלום.

הִבְלִים הפ׳, כנ״ל. ירוש׳ חגי׳ פ״ב ע״ה ע״א: ובלבד שיבלים לעיסתו.

2) פ״ע, נאלם to grow dumb | *verstummen* חול׳ פ״ט ע״א: מי שבולם עצמו בשעת מריבה.

3) עי׳ **בָּלַס**.

4) פ״י, קשר to wrap up | *zusammenbinden* הול׳ ק״ז ע״ב: בלם ליה אומצא.

בָּלַם פ״י, בעט to strike (of an unruly horse) | *ausschlagen* פסיק׳ זכור כ״ד ע״ב: הסום הזה את ממתגו והוא בולם.

בַּלְמָא ז׳, שימור guard, protection | *Bewachung* ב״מ ק״ג ע״ב: כל עיקר בלמא דבעל הבית.

בַּלָּן ז׳, בעל בית מרחץ bathing master | *Bademeister* מעיל׳ כ׳ ע״א: נתנה לבלן אף על פי שלא רחץ מעל.

בַּלָּנָא, בַּלְנַאי, בַּלָּנֵי, בַּלְנֵי כנ״ל. אסת״ר ק״ט ע״א (מהר קח): אזל בעא בלנא; ויק״ר כ״ח קע״ב ד׳: אזיל בדיל בלנאי; ירוש׳ מעש״ש ד׳ נ״ד ע״ד: כמה בר נש וכו׳ בתר בלני; שבת פ״ד מ״ב: קורות הבלנין.

בַּלְנְטְיָא נ׳, כים למעות money-bag | *Geldbeutel* ספרא בהר ז׳ (לא תעבוד בו עבודת עבד): שלא יטול אחריך בלנטיא.

בַּלְנֵי ז״ר, מרחץ, רחצה bath, bathing | *Bad, das Baden* ירוש׳ מעש״ש ד׳ נ״ד ע״ד: בתר בלני מסיק.

בַּלָּנִיּוֹת נ״ר בגדי רחצה bathing apparel | *Badewäsche* ב״ב ס״ז ע״ב: המוכר את המרחץ לא מכר וכו׳ הבלניות.

בַּלְנְרִין ז"ר, bathing utensils | *Badewäsche* ירוש' כלי ט' ל"ב ע"א: בלנרי נשים.

בָּלַם, בָּלַם פ"י, 1) עירבב יחד to mix with all sorts of things | *mischen* שבת ע"ו ע"ב: עיסה בלוסה.

2) מילא to heap, to fill | *füllen* ב"ר כ"ה: שהיו לו אוצרת בלוסים; גיט' ס"ז ע"א: ר' עקיבא אוצר בלום (בלוס).

בלסימיה [בְּלַסְפֵמְיָה] נ', קללת אלהים blasphemy | *Gotteslästerung* תנח' בובר תולדות כ"א: בלסימיה.

בַּלְסָם, בַּלְסְמוֹן ז', צרי balsam | *Balsam* ב"ר צ"א: צרי — בלסם קטף; ויק"ר ל"א: קינמון ובלסמון.

בְּלַסְפֵימִיסוֹן [בְּלַסְפֵּימִיסִין] פ"י, קיל to blaspheme | *lästern* ילמד' מ"א כ"א: י': (ברך נבות וכו') בלספימיסון.

בלסתרא עי' בַּלִיסְטְרָא. פסיק"ר ויהי: אבני בלסתרא (צ"ל בליסטרא).

בָּלַע - בָּלַע פ"י, 1) הוריד האוכל אל הקרב דרך הגרון, ספג to absorb, to swallow | *verschlingen, verschlucken. einsaugen* הול' ע"א ע"א: טומאה בלועה; ירוש' ר"ה א' נ"ו ע"ב: חשבון מרובה בולע.

2) נלקה to recieve blows | *geschlagen werden* מנח' ז' ע"א: קולפא מאבי בלע.

נִבְלַע נפ' נעלם to be absorbed, to disappear *verschwinden* ב"ר צ"ד: בלע שנבלע ממני.

הִבְלִיעַ הפ' גרם שלא תהיה מציאות הדבר ניכרת to make absorb, to sell in a lump | *unsichtbar werden lassen* ב"מ ס"ד ע"א: הגוזל את חבירו והבליע לו בחשבון.

הוּבְלַע הֻפעל, כנ"ל. ירוש' עיר' ד' כ"א ע"ד: עיירות המובלעות.

הִתְבַּלַּע התפ' עי' נִבְלַע. ירוש' ברכ' ח' י"א ד': אם בא אדם לספר גבורותיו של הקב"ה מתבלע מן העולם.

בֶּלַע ז', מה שנבלע absorption, leakage | *Eingesogenes* ב"מ ג' ח': לוג ומחצה בלע.

בָּלַע, בַּלְעָא, בַּלְעָה ז', דבר בלוע ומחניק the thing swallowed, choking fit | *das Verschlucken* ירוש' ע"ז ב' מ' ע"ד: בר בריה הוה ליה בלע; קוה"ר צ"ר א' (יש רעה): בריה דריב"ל הוה ליה בלעא; שם י' ה': לאפקא בלעיה.

בַּלָּע, ז', אוכל הרבה glutton | *Vielfrass* במד"ר י"ד: עשו שהיה בלע.

בלעין [בְּעָלִין] ז"ר, בעלים owners | *Eigentümer* ירוש' דמאי ג' כ"ג ע"ב: אינו הכסר מחוסר לבלעין (צ"ל לבעלין).

בַּלְעֵם, אִתְבַּ את', בלע דבר מחניק to be choked | *auf gefährliche Weise verschlucken* ירוש' תרומ' ח' מ"ו ע"א: ואיתבלעם (צ"ל ואיתבלעם) ומית.

בַּלְצָא שם איש a man's name | *männlicher Name* שמ"ר כ"ט: שאל בלצא את רבי עקיבא.

בַּלְקְטִירִים [בַּלַקְטֵירִין] ז"ר, תוי הפנים features of the face | *charakteristische Gesichtszüge* פסיק"ר כ"ד: יושב וצר בלקטירים.

בלקיא עי' גְּלַבְקְיָא. קוה"ר ו' א' (יש רעה תחת השמש): כגון המערב מים ביין מי בלקיא (צ"ל גלבקיא) בשמן.

בַּלְרֵי ז"ר בגדי רחצה bathing apparel | *Badewäsche* שבת קמ"ז ע"ב: בלרי נשים ועי' בַּלְנְרִין.

בָּלַשׁ, בָּלַשׁ פ"י, חפש ובדק יפה to search, to examine | *durchsuchen* מד, א' ז': לבלוש את העזרה.

בַּלָּשׁ, בַּלָּשָׁא ז', מחפש, שוטר בית המשפט searcher, constable | *Untersucher, Spion* נדה נ"ב ע"א: שדר בלשא ואפקוה; כלי' פט"ו מ"ר: הבלשין.

בַּלְשִׁי, בַּלְשַׁיי ז', מי שאומנתו לבלוש investigator | *Untersucher* ירוש' דמ' ז' כ"ו ע"א: דחמת מקל בלשי תלוי בי; ילמד' בראשית ל"ח א': בלשיי מסר לפרסוף אם בורח ממנו חי.

בַּלֶּשֶׁת נ׳, פקידות השוטרים reconnoitring troop | *Spionentrupp* ביצה כ״א ע״א: בלשת באה לעירנו.

בַּלְתִּין שם מקום name of a place | *Ortsname* ר״ה פ״ב מ״ד: ומחוורן לבית בלתין.

במגנימין [בְּמַנְמָטִין] ז״ר, אנשי החיל troops of the army | *Heerestruppen* ירוש׳ ר״ה א׳ נ״ז ע״ב: ובראש השנה כל באי העולם עוברין לפניו כבני מרון רב אחא אמר כהדין דירין ורבנן אמרי כהדא במגנימין.

במד״ר במדבר רבה.

בָּמָסָא [בָּמָתָא] נ׳, מקום גבוה להקרבת קרבנות, מקום רם altar, high-place | *Altar, Anhöhe* תרג׳ ירוש׳ דברים ל״ב י״ג: במתי – במסא.

במ״ר במדבר רבה.

במרזה [כְּכוּמַר זֶה] שהש״ר ז׳ י׳ (והכך): שמואל אמר במרזה (צ״ל כבומר זה) של ענבים.

בָּמְתָא נ׳, עי׳ בָּמָסָא altar | *Altar* תרג׳ מ״א ג׳ ד׳: במות – במתא.

בֵּן – בְּנֵי אִימְרָנָא ז׳, צאן sheep | *Schafe* ר״ה י״ח ע״א: כבני מרון – כבני אימרנא.

בֶּן בְּרִית בן ישראל Israelit | *Israelit* ב״ק א׳ ב׳: נכסים של בני ברית.

בֶּן גִּיל מי ששנותיו כשנות חבירו one of the same age | *Altersgenosse* ב״מ כ״ז ע״ב: שומא מצויה בבן גילו.

בֶּן הַנְּפִילִים שרץ ממין צב a kind of lizard | *Eidechsenart* חולי קכ״ז ע״א: וכן הנפילים (צ״ל ובן הנפילים) וסלמנדרא.

בְּנֵי הַפַּלְטִין משרתים בארמון המלך servants in the palace | *Diener des Palastes* שמו״ר כ״ג: משל למלך וכו׳ והלכו בני הפלטין.

בֶּן זוּג האחד מהזוג fellow | *Genosse* ירוש׳ סוטה א׳ י״ז ע״א: הכתוב קראו אחר שאינו בן זוג של ראשו.

בֶּן חוֹרִין, בֶּן חֹרִי 1) אינו משועבד free man | *freier Mann* ב״ק י״ד ע״ב: בני חורין והנשים בכלל הנזק.
2) נכסים שאינם משועבדים unencumbered property | *hypoteckenfreies Gut* ב״ק ח׳ ע״ב: כל זמן דאיכא בני חורין לא גבי ממשעבדי; ב״מ י״ג ע״ב: ולא מבני חרי.

בְּנֵי חֵילָא עכו״ם non-jews | *Nichtjuden* חול׳ צ״ד ע״ב: נפל טריפתא לבני חילא לא זבני.

בֶּן יוֹמוֹ בן יום אחד child of one day | *eintägiges Kind* שבת קנ״א ע״ב: תינוק בן יומו חי מחללין עליו את השבת.

בֶּן יָמָא מין דג dolphin | *Delphin* בכור׳ ח׳ ע״ב: בן ימא.

בְּנֵי כַּרְכּוּשְׁתָּא בני חולדה young weasels | *junge Wiesel* ב״מ פ״ה ע״א: יומא חד הוה קא כנשא אמתיה דרבי ביתא הוו שדיא בני כרכושתא.

בְּנֵי מֵעָיָה, בְּנֵי מֵעַיִם, בְּנֵי מֵעַיִן, בְּנַת מֵעַיָא חולי נ״ג ע״ב: משיאדים בשר כנגד בני מעיים; ירוש׳ תרו׳ ח׳ מ״ו ע״א: וחטפי זאיבים בני מיעיה; קוה״ר ז׳, (החכמה תעוז) ומבית כסא לבנת מעיא.

בְּנֵי מַעַרְבָא תושבי ארץ ישראל inhabitants of Palestine | *Palästinenser* נידי נ״א ע״ב: ולבני מערבא דמברכי בתר דסליקי תפילייהו.

בְּנֵי מְצָרְנֵי שכנים היושבים על הגבול near neighbours | *Grenznachbaren* ב״מ ק״ח ע״ב: הני ד׳ בני מצרני דקדים חד מינייהו.

בְּנֵי מִשְׁפָּחָה קרובים ממשפחה אחת relatives | *die Verwandten* בבי׳ פ״ח מ״י: היורש את אשתו יחזיר לבני משפחה.

בְּנֵי נַהֲרָא בני אדם היושבים על הנהר riverside dwellers | *Anwohner des Stromes* גיט׳ ס׳ ע״ב: בני נהרא רב אמר תתאי שתי מיא ברישא.

בֶּן נפלים שם שד name of a demon | *Name eines Dämons* בכור׳ מ״ד ע״ב: רוח בן נפלים באה עליו.

בְּנֵי נַשׁ בני אדם people | *Menschen* ירוש׳ תענ׳ ב׳ ס״ה ע״ב: בגין דאית הכא בני נש.

בֶּן סַטְדָא כנוי לישו הנוצרי | surname of Jesus | *Beiname Jesus* ירוש׳ שבת י״ב י״ג ע״ד: והלא בן סטדא לא הביא כשפים ממצרים אלא בכך.

בֶּן עִיר בן אותו מקום townsman | *Stadtbürger* שהש״ר ב׳ (סמכוני) חלקו כבוד לר׳ יהודה שהיה בן עיר.

בְּנֵי עֲלִיָּה אנשים נכבדים people of rank|*hoch-stehende Menschen* סנה׳ צ״ז ע״ב: ראיתי בני עליה והן מועטין.

בֶּן עָרֵל ערל שפתים defect in speech | *sprach-gestört* הול׳ קל״ד ע״א: אל תשנה אותה אלא בלשון בן תדל (צ״ל בן ערל).

בְּנֵי פִּירְקִי תלמידים pupils | *Schüler* כת׳ ס״ב ע״א: מאי מייליי אמר רבא בני פירקי.

בֶּן פַּנְדְּרָא שם לְוַי לישו הנוצרי | surname of Jesus | *Bezeichnung für Jesuss* שבת ק״ד ע״ב: והלא בן סטדא (בן פנדרא ed. Ven.) הוציא כשפים ממצרים בשריטה שעל בשרו.

בֶּן פְּקוּעָה הולד שנמצא חי במעי הבהמה האחר שחיטתה young one foundin the womb of killed animal|*im geschlachteten Tier gefundenes Junges* חול׳ ס״ט ע״א: בן פקועה הבא על בהמה מעלייתא.

בֶּן קְיָימָא היכול לחיות fit to live | *lebensfähig* נדה כ״ו ע״ב: כאן בבן קיימא.

בֶּן שִׁבְעָה ולד ששהה במעי אמו ז׳ הדשים seven-month's child | *Sinbenmonatskind*

בְּנֵי שׁוֹתֵי מַיִם שם לוי לבני רכב surname of the Rechabits | *Bezeichnung für Rechabiten*

בֶּן שְׁמֹנָה ולד ששהה במעי אמו ח׳ חדשים eight-months child | *Achtmonatskind* יבמ׳ פ׳ ע״ב: איזהו בן שמונה כל שלא כלו לא חדשיו.

בְּנֵי תַּרְבּוּת בהמות או חיות למודי בית domestica-ted animals | *zahme Tiere* ב״ק ט״ו ע״ב: בזמן שהן בני תרבות אינן מועדין.

בֶּן תִּשְׁעָה ולד שכלו לו הדשיו nine-months child | *Neunmonatskind* חול׳ פ״ד מ״ה: השוחט את הבהמה ומצא בה וכו׳ בן תשעה מת.

[ויתחבר גם לשמות אחרים; עי׳ כל אחד במקומו.] (For all other compounds not self-evident, see respective determinants) | (*Andere Composita,die nicht selbstverständlich sind,siehe unter den entsprechenden Bestimmungswörtern*)

בְּנָא, בְּנֵי פ״י, עשה בנין to build | *bauen* תרג׳ בראש׳ ד׳ י״ז: (ויהי בונה עיר) בני קרתא.

אִתְבְּנֵי את׳, נבנה כמקדם to be rebuilt | *wieder-erbaut werden* ירוש׳ ברכ׳ ב׳ ה׳ ע״א: אמר לה רחיצה אנן דברגל׳ה הריב וברגליה מתבניי.

בַּנַּאי ז׳. 1) בונה בנינים builder, mason | *Bau-meister, Maurer* ב״מ קי״ח ע״ב: הכתף שמסר לבנאי. הבנאי חייב.

2) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* כתו׳ נ׳ ע״ב: בנאי אחוא דרבי חייא בר אבא. ועי׳ רַבְּנַאי.

בַּנָּאִים, בַּנָּאִין ז״ר, תלמידי חכמים העוסקים בבנינו של עולם cultured persons, scholars | *Gelehrte, gebildete Leute* מקו׳ פ״ט מ״ו: ר׳ יוסי אומר של בנאים מצד אחד ושל בור משני צדדין.

בנאיתא [בְּנָיְיתָא] נ״ר, יריעות veils, curtains | *Schleier, Vorhänge* קוה״ר ז׳ ב׳: שכן בברכי הים קורין לקלעיתא בנאיתא.

בָּנָה. — בָּנָה אָב פ״י, היה יסוד עקרי שממנו לומדים דברים הדומים לו to draw a conclusion by analogy | *einen Analogieschluss ziehen* חול׳ ע״ה ע״ב: זה בנה אב כל מקום שנאמר שה אינו אלא להוציא את הכלאים.

בִּינָה פיעל, ערך בנין העיר במדה to plan a city | *einen Bauplan entwerfen* שמו״ר כ״ג: ומבנים אותה (את ירושלים).

נִתְבַּנָּה נתפ׳ נתאזרח, נחשב לליד הארץ te be naturglized | *als Bürger aufgenommen werden* פסיק״ר מ״ג: נתבנו בישראל.

בנו״ט בנותן טעם; בר נותן טעם.

בְּנוֹיָא ז׳, בונה builder | *Erbauer* יומא י׳ ע״א: בנויי ביד סתורי.

בנ״ה בנקיטת חפץ; בנר חנוכה.

בנט״י ברכת נטילת ידים.

בנ״י בונה ירושלים; בנטילת ידים; בני יומן; בני יעקב; בני ישראל.

בַּנָּיָא ז׳, בלן bather | *Bader* תרג׳ שני אסתר ו׳ י״ב: וכניא דאסחי יתיה.

בְּנִיגְנֵי ר׳, זכיות mitigating circumstances | *mildernde Umstände* ע״ז ד׳ ע״א: אמר הקב״ה אבקש בניגני שלהם אם יש להם זכות אפדם.

בַּנָּיָה, בַּנָּיָּיה ז׳, 1) אדרכל, כנוי לתלמיד חכם builder, scholar | *Baumeister, Gelehrter* ירוש׳ יומ׳ ג׳ מ׳ ע״ג: בניה דאורייתא; ירוש׳ בר׳ מ׳ י״ג ע״א: בניין ארכיטקטון.
2) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש׳ פאה א׳ מ״ו ע״ב: ר׳ יוחנן בשם ר׳ בנייה.

בְּנַיְינָא ז׳, תרג׳ קהל׳ ג׳ ג׳: בניינא.

בנייונות עי׳ בֵּינוֹנִי. ירוש׳ שקלי׳ ו׳ מ״ט ע״ד: ר׳ מאיר אומר כל האמות הוא כבנייונות.

בְּנַיְיתָא נ״ר, מעשה ארג, (קלעים וכדומה) net-work | *Gewirktes* נדה מ״ה ע״ב: שכן בכרכי הים קורין לקלעייתא בנייתא.

בִּנְיָן, בִּנְיָין — ז׳, 1) הקמת בנין building, erection | *das Bauen, die Errichtung* מגי׳ י״ב ע״א: ביום שמחת לבו זה בנין ביהמ״ק.
2) עצמות הגוף skeleton | *Knochengerüst* בכורות מ״ה ע״א: רוב בניינו של מת.

בִּנְיַן אָב יסוד עקרי שממנו לומדים דברים הדומים לו creation of class, i. e. a conclusion, by analogy, from a case explicitly stated in the biblical law on all similar cases not specified in detail | *Norm, Prinzip, Analogieprinzip* ספרא קדושי׳ ב׳: זה בנין אב לכל דמיהם בם וכו׳ בסקילה.

בְּנִיסָא, בְּנִיסְתָּא ת׳, מלא רגז וכעס sour, angry | *unwillig, missmutig* תרג׳ ירוש׳ בראש׳ מ׳ ו׳ (והנם זועפים): בניסין; תרג׳ משלי כ״ה כ״ג: (ופנים נזעמים): אפי בניסתא.

בניסן [כְּנִישָׁן] נ״ר, אספות assemblies | *Versammlungen* ירוש׳ כתו׳ י״ב ל״ה ע״א: אותו היום ערב שבת היה ונכנסו כל העיירות להספידו ואשירוניה תמני עשרה בניסן.

בְּנִיפִּיקִין ז״ר, טובות, תשלומי גמול favour, grant | *Belohnung, Gunstbezeugung* תנחו׳ בובר (קרח): משל לשושבינה של בת המלך שביקש בני פיקון (צ״ל בניפיקין) אינך תובע בניפיקין וכו׳.

בְּנִיפִּיקְרִין ז״ר, בני לויה the commander's attendants | *Trabanten* ילקו׳ דברים תתקמ״ד: אלו בני פיקרין (צ״ל בניפיקרין) שלהם.

בְּנָכֵי ז״ר, חפירות בקרקע cavities | *Furchen, Gräben* מו״ק ד׳ ע״ב: מאי עוגיות – בנכי.

בנל״כ ברוך נותן ליעף כח.

בְּנָן עי׳ בְּרַתָּא. בנות daughters | *Töchter* כתו׳ פ״ד מ״א: בנן נוקבין דיהוויין ליכי מינאי.

בְּנַס פ״ע קצף to be angry | *grollen* דני׳ ב׳ י״ב: כל קביל דנה מלכא בנס וקצף שגיא.

בְּנָסָא ז׳, חרון אף anger | *Unwille* תרג׳ איוב ט״ז י׳: בחרפה הכו לחיי – בנסא.

בנפיקין עי׳ בְּנִיפִּקִין. במ״ר י״ה: אם אין אתה תובע בנפקין (צ״ל בניפיקין) שלך וכו׳.

בנ״צ בנחמת ציון.

בנצ״כ בנכסים צריך כתב.

בַּנְּרִיוֹת נ״ר בגדי רחצה bathing apparel | *Badewäsche* ב״ר מ״ה: בנריות.

בַּנְּרִיתָא, בַּנַּרְיְיתָא נ״ר, כנ״ל. ירוש׳ ב״ק ז׳ ו׳ ע״א: מן דמר לי הדא מילתא אנא נסיב בנרייתיה.

בנרסי [בַּרְדְּסִין] ז״ר מין פזמקאות clothshoes, socks | *eine Art Fussbekleidung* ירוש׳ כלא׳ ט׳ ל״ב ע״ב: ר׳ ירמיה מפקד אלבשוני וכו׳ בנרסיי והבון מסאני ברגלי.

בנש״א בנשימה אחת.

בנש״ב בנוהג שבעולם.

בְּנָתָא, בְּנָתָן נ״ר בנות daughters | *Töchter* קיד׳ ע״א ע״ב: בנתין; ב״ב קמ״א ע״א: לדידי בנתן וכו׳ ועי׳ בְּרַתָּא.

בְּנָתַיִים תהיפ, באמצע, בין כה, בין שני מאורעות between, among | *inzwischen, darunter, in der Mitte* ירוש׳ מעשר׳ א׳ מ״ח ע״ג: טול מבנתיים דבר שהוא אוכל ונשמר.

בְּנָתִיקָא ז׳, הכאה על הגב a blow upon the back | *Schlag auf den Rücken* ירוש׳ סנהד׳ ז׳ כ״ה ע״ד: וכל מאן דנפיק הוה יהיב ליה בנתיקא.

ב״ס בא סימן (פרק ו׳ דנדה); בית סאה; בית ספר, בלי ספק; שני סוגים; שני ספפונות, שתי סעודות; בששים.

בס״א בסיגנון אחד.

בְּסָא פ״י, בַּסֵּי פַּעַל רמס ברגל, בזה to trample upon, to despise | *mit Füssen treten, verachten* ירשי׳ תרו׳ ח׳ מ״ו ע״ג: לא מבסי לא לא ברומי זעיר ולא בחבר זעיר; (ב״ר ס״א: לא תבזון וכו׳.)

בסבסטי עי׳ סְבַסְטִי שם מקום name of a place | *Ortsname* ב״ר י״: והבוטחים בהר שומרון אלו י׳ שבטים שיושבים לבטח בסבסטי.

בס״ג בסעודה ג׳; בסימן ג׳.

בסג״ר בהמה, הסרון, גלודה, חרותה סימן לדי׳ הלכות (חול׳ מ״ב ע״א – ע״ב.)

בַּסְגַר ז׳, ארמון חזק שקשה ללכדו fortification | *befestigte Burg* איכ״ר ג׳ ז׳ (גדר בעדי): ר׳ איבו אומר זה בסגר של ערביא (אולי צ״ל הַסְגַר).

בסה״ד בסוף הדבור.

בסה״י בסדר היום.

בסו״מ בן סורר ומורה.

בסוב״ג בסתר ובגלוי.

בְּסוּמָא ז׳, מטעמים delicacy | *Delikatesse* עירוב׳ ס״ב ע״ב: רווחא לבסומא שכיח.

בְּסוֹרָא, בְּסוֹרְתָא נ׳, בשורה טובה glad tiding | *frohe Botschaft* תרג׳ ש״ב י״ח כ״ב: לית בסורא.

בַּסְטְיָא ז״ר, בגדים garmetns | *Kleider* במ״ר ז׳: מלך ב״ו מחלק כלים ובסטיא לאיסרטיוטות שלו אף האלהים כן שנאמר שמלתך לא בלתה.

בְּסִי עי׳ בְּסָא.

בְּסָיָה עי׳ בּוּסְיָא פשיעה, התרשלות negligense | *Fahrlässigkeiseit* ב״ק קט״ז ע״ב: אבדה בבסיה אין מעמידין שלא בבסיא מעמידין.

בְּסִילֵיאוּס, בַּסְלוּגוּס, בַּסִילְיוּם ז׳, מלך king | *König* ירוש׳ ברכ׳ ט׳ י״ב ע״ד: בסיליאוס אגוסטוס קיסר; ירוש׳ ר״ה א׳ נ״ז ע״א: אמר ר׳ לעזר פרא בסיליום וכו׳; ב״ר ח׳: כאינש דאמר בסילוגוס קיסר.

בַּסִילְיוֹן ז׳, 1) כסא המלך royal seat, palace | *königlicher Thron, Palast* ירוש׳ סנה׳ ב׳ כ׳ ע״ג: מלכא יתיב על בסיליון דידיה.
2) השייך למלך of the royal affairs | *königlich* ב״ר צ״ג: וישימיני לאב לפרעה–לפטרון בסיליון.

בַּסִילְקֵי נ׳, בנין גבוה, (מושב המלך, הסנהדרין וכדומה) basilica, a building with colonnades | *Basilika, Säulengang* יומא כ״ה ע״א: לשכת הגזית כמין בסילקי גדולה היתה; סוכה נ״א ע״ב: כמין בסילקה גדולה היתה סטיו לפנים מסטיו; ב״ר ס״ח: עולים לבסילקי ומוצאים אותו דן; מהרי׳ פ״ו מ״ח: בסילקי רהיי לשבת.

בְּסִים, בְּסִימָא, ז׳, **בְּסִימָא, בְּסִימְתָא** נ׳, 1) ת׳, מתוק, מבושל היטיב, עָרֵב sweet, pleasant, ripe, boild | *lieblich, angenehm, süss, reif* כתוב׳ קי״ד ע״א: דמדליא ובסים אוירא; ר״ה כ״א ע״א: בסים תבשילא דבבלאי ביומא רבא דמערבא; תרג׳ יב״ע במדבר ל״ג כ״ח: דבסימין.
2) חמוץ, sour, fermenting | *sauer* ירוש׳ מעש״ש ד׳ נ״ה ע״ג: חמרא מיפוק וכו׳ בסים; איכ״ר א׳ א׳: דבסימא תסים.

בְּסִימָא ז׳, יין שנחמץ wine turned into vinegar | *Weinessig* איכ״ר ג׳ מ״ (נחפשה דרכינו): אית

כרובי מרירן בסימא דסימא חמיעה; שהש״ר סוף: הדין כרמא וכו׳ אפילו בסמיה לית הוא טב.

בְּסִימָה נ׳, כנ״ל. ירוש׳ פסח׳ ג׳ כ״ט ע״ד: חומץ האדומי – בסימה דרומיה.

בְּסִימוּתָא נ׳, נועם, מתיקות sweetness | *Lieblichkeit* תרג׳ תהל׳ כ״ז ד׳ (לחזות בנועם ד׳): למחמיה בבסימותא.

בַּסָּמַיָּה ז״ר, חניטת גופה מתה embalming process | *das Einbalsamieren* תרג׳ יב״ע בראי נ׳ ג׳: (כי כן מלאו ימי החנוטים): בסימיה.

בְּסִים עי׳ בְּסַם. תרג׳ שה״ש ה׳ ט״ו בסיסן.

בָּסִיס, ז׳, **בְּסִיס**׳ **בְּסִיסָא** נ׳, יסוד, כַּן base, footstool, stand | *Basis, Fussgestell, Unterlage* כלי׳ פי״א מ״ז: קני מנורה טהורין הפרח והבסים טמאים; ירוש׳ ע״ז ג׳ מ״ב ע״ד: בשאין עליהם בסים; ירוש׳ שבת י״ז ט״ז ע״ב: בסים דידיה למה היא טמיאה; תרג׳ מזו׳ ז׳ כ״ז (ויעש את המכונות) ועבד ית בסיסיא.

בְּסִיסֵי, בְּסִיסִית, בְּסָסִית י׳, כנ״ל. כלי׳ פכ״ד מ״ו: שלש בססיות הן; במ״ר י׳: יש להם קופליות מלמעלן ובסיסיות מלמטן.

בְּסִיר, ז׳, **בְּסִירָא** נ׳, 1) נבזה | contemptible | *verächtlich* תרג׳ תה׳ ט״ו ד׳ (נבזה בעיניו נמאס) ובסיר; תרג׳ שופטי מ׳ ד׳: (אנשים ריקים ופחזים) גברין סריקין ובסירין.

2) התחיל לבשל ripening | *reifend* תרג׳ יב״ע שמות ט׳ ל״ד: כסירא (צ״ל בסירא).

בְּסִירוּתָא נ׳, בוז, חרפה contempt | *Verachtung* תרג׳ תה׳ קכ״ג ג׳ (כי רב שבענו בוז) ארום שגיא שבענו בסירותא.

בָּסֵם פ״ע היה מתוק, נעים | to be sweet, pleasant | *süss, angenehm sein* איכ״ר א׳ (טומאתה בשוליה): ואמרין לו יערב לך ויבסם לך.

בִּסֵּם פיעל, נתן לדבר ריח טוב | to perfume | *parfümieren* שמ״ר כ״ג: כלה מקשטין אותה ומבסמין אותה.

בֻּסַּם פועל, מתוקן בבשמים parfumed | *parfümiert* תוס׳ ברכ׳ ו׳ ה׳: לפי שאין שבח לת״ח שיצא מבוסם.

הִתְבַּסֵּם הת׳ 1) התקין עצמו בבשמים to perfume o. s. | *sich parfümieren* יומא ל״ח ע״א: שלא יאמרו ממעשה הקטורת מתבסמין.

2) נעשה רך, נעים to grow better | *wohlgelaunt werden* ב״ר ס״ז: נתבסמה דעתו עליו.

3) שתה והחל לשכר to feel the wine | *angeheitert sein* קוה״ר י״א ט׳ (שמח בחור): אכל ושתה ונסבסם.

בְּסַם פ״י, כנ״ל 1) בַּסֵּם פַּעֵל, המתיק, שִׂמַּח to sweeten, to delight | *lieblich machen, erfreuen* סוכה נ״א ע״א: לבסימי קלא; תרג׳ תהל׳ קי״ט קכ״ב (ערוב עבדך לטוב): בסים עבדך לטבא.

2) חנט to embalm | *einbalsamieren* תרג׳ ירוש׳ בראי נ׳ ב׳ (ויחנטו הרופאים): לבסמא.

אִיתְבַּסַּם את׳ 1) היה מתוק to be sweet | *süss sein* תרג׳ איוב כ״א כ׳ (מתקו רמה): אתבסימה לרחשא.

2) היה חנוט to be enbalmed | *einbalsamiert werden* תרג׳ בראי נ׳ ג׳: אתבסם.

3) הטיב לבו ביין to be cheerful | *sich belustigen* מגי׳ ז׳ ע״ב: מיחייב איניש לבסומי (= לאיבסומי) בפוריא.

בַּסָּם ז׳. מוכר בשמים dealer in spices | *Gewürzhändler* קיד׳ פ״ב ע״ב: אשרי מי שאומנתו בסם.

בְּסָמָא עי׳ בְּסִימָא. שהש״ש סוף: הדין כרמא וכו׳ אפילו בסמיה לית הוא טב.

בָּסַס, בְּסַס פ״י, רמס ברגל to tread, to stamp | *treten* עוקצ׳ פ״א מ״ה: כל ידות האוכלין שבססן בגורן טהורים; סוכה י״ד ע״א: ר״א אמר בססן התיר אגדן.

בִּסֵּס פ״י. העמיד על יסוד חזק to establish firmly | *fest gründen* שהש״ר א׳ ט׳: ומי ביסס העולם אנכי וכו׳.

נִסְבַּסֵּם נת׳ עמד על יסוד חזק to rest safely | *fest ruhen* במדבר י״ב: כיון שנעשה המשכן מיד נסבסם העולם.

בְּסָסִית עי' בְּסִיסִית. כליי פכ"ד מ"ז: שלש בססיות הן.

בָּסַר, בְּסַר פ"י, זלזל, בזה to contemn | *gering-schätzen* שמו"ר מ"ב: כך היתה בוסרת עלי שאותן שתי מרגליות שנתתי לה מיד ליד איבדה אותן.

בִּיסֵּר פיעל, כנ"ל. שמו"ר י"א: יתרו כומר היה לע"ז וראה שאין בה ממש וביסר עליה.

בַּסֵּיר פַּעל, ירושי ברכי ה' ע"ג: בר נש דאימיה מבסרה ליה.

בְּסַר, בְּסַר פ"ע, 1) התחיל לבשל to be in the first stage of ripening | *zu reifen beginnen* תרג' שמ' ט' ל"א: בסירן (כן בערוך)

2) שמח to be glad | *sich freuen* ב"ר ל"ד סוף: לב בשר – לב בוסר בחלקו של חבירו.

בְּסַר, בִּסְרָא ז', גוף, בשר body, flesh, meat | *Fleisch, Körper*

בַּסְרָנוּתָא נ', בזיון contempt | *Verachtung* תרג' איוב י"ב כ"א (שופך בוז על נדיבים): שדי בסרנותא על סרכיא.

בַּסְתַּיְיר [בַּסְטַיְיר] ז', שומר מלבושי המלך the keeper of the royal wardrobe | *Garderoben-aufseher* פסיק"ר י': בסתייר.

בַּסְתְּקָא ז', כד jug, pitcher | *Krug* חולי מ"ט ע"ב: בסתקא דדובשא.

בִּסְתַּרְקָא זו"נ, בגד מלא מוכין mattress, cushion | *Matratze, Kissen* | ב"ב נ"ה ע"א: אית לכו בסתרקי אין.

בע' בעולם; בעונשין; בשבעים.

ב"ע בית עולם; בריאת עולם; בני עניים; בני עלייה; בדיקת עדים; בעל עקירה; בר עונשין.

בע"א בעבודת אלילים; בענין אחד; בענין אחר; בעד אחד.

בְּעָא עי' בְּעֵי. ב"ק ל"ג ע"א: בעא מיניה רבא מרי נחמן.

בעאא"ע בתר עניא אזלא עניותא.

בע"ב בורא עצי בשמים; בעלי בתים.

בַּעְבּוּעַ ז', נפח על פני איזה גוף, העלאת אבעבועות casting bubbles | *Blase, das Blasenwerfen* מבוי' פ"ב מ"ח: בעבוע שבחבית שניקב; מקוא' פ"י מ"ה: וינוחו מבעבוען.

בִּעְבַּע פ"י, 1) העלה אבעבועות to cast bubbles | *Blasen aufwerfen* מדרש תה' י"ח ג': שהיה שמן המשחה מבעבע ויורד עליו.

2) שט על פני מים to swim | *schwimmen* ירושי סוטה ג' י"ט ע"א: תינוק מבעבע בנהר.

בַּעְבַּע פ"י, דפק בדלת to knock at the door | *an die Tür klopfen* פסיקי אחרי קע"ג ע"א: ר' יוחנן כד הוה סליק וכו' הוה מבעבע; ועי' כַּעְכַּע.

בעד פ"י הרחיק to keep off | *fernhalten* שהש"ר ד' (מבעד לצמתך): לשון ערבי הוא אין בעי לתימר ארוח לי הוא אומר מבעד לי.

בע"ד בעל דין; בעל דבר.

בָּעָה פ"י, הִבְעָה הפי' אכל תבואת השדה או הכרם to destroy the crop | *abweiden* ב"ק פ"א מ"א: ארבעה אבות נזיקין השור והבור והמבעה וההבער.

בע"ה בעזרת השם; בעל הבית.

בעה"ב בעל הבית.

בע"ה ובע"ד בעלמא הדין ובעלמא דאתי.

בעה"ז בעולם הזה.

בעה"י בעבר הירדן.

בעה"ש בעל השטר.

בָּעוּ, בָּעוּתָא נ', בקשה prayer | *Bitte, Gebet* תרג' ירמי' ז' ט"ז (רנה ותפלה): בבעו וצלו.

בְּבָעוּ בבקשה! I pray! | *ich bitte!* תרג' בראש' י"ט ז' (אל נא): בבעו כען אחי וכו'.

בעוה"ב בעולם הבא.

בעוה"ז בעולם הזה.

בעוה"ת בעדים והתראה.

בְּעוֹט ז', 1) ענבים סחוטים trodden grapes | *gepresste Trauben* תרג' ישעי' י' ל"ג (מסעף

פארה במערצה: כבעוט דמתבעיט במעצרתא.

2) בעיטה ברגל a kick with the foot | *Fusstritt* ירושי׳ תעני׳ ד׳ ס״ח ע״ד: יהב ליה חד בעוט וקטליה.

בְּעוֹר, בְּעוֹרָא ז׳, לפיד torch | *Fackel* תרג׳ יואל ב׳ ה׳ (מראיהן כלפידים) הזויהון כבעורין; ב״מ פ״ה ע״ב: באתר דזיקוקין דנירא ובעורין דאשא מאן מעייל.

בע״ז בעבודה זרה; בעילת זנות; בעלי עבודה זרה.

בע״ח בעל חוב; בעל חנות; בעל חיים.

בָּעַט — פ״ע, התעקם באמצע ונטה לנפול to bulge | *sich krümmen* מדות פ״ג מ״ח: כלונסאות וכו׳ לכותלי של אולם כדי שלא יבעט.

בִּיעֵט פיעל, הכה ברגל, סרב to kick, to rebel | *stampfen, widerspenstig sein* ב״ק פ״ב מ״א: היתה מבעטת; סוטה כ״ב ע״א: תלמיד חכם המבעט ברבותיו.

בְּעַט, בְּעֵיט פ״י, הכה ברגל, סרב to kick, to rebel | *ausschlagen, ungehorsam sein* תרג׳ הוש׳ ד׳ ט״ז (כפרה סוררה): כתורא דאתפטם ובעיט; ירוש׳ שבת ח׳ י״א ע״א: א״ל ר׳ זריקן בגין דשאל לך את בעט ביה.

בַּעֵט, בַּעִיט פעל, דרך ענבים to tread (grapes) | *Trauben treten* תרג׳ איכה א׳ ט״ו: מבעיט.

אִתְבְּעִיט אתפ׳ היה נרמס to be trodden | *getreten werden* תרג׳ ישעי׳ ס״ג ג׳ (פורה דרכתי): כביעוט דמתבעיט.

בַּעֲטָן ז׳, **בַּעֲטָנִית** נ׳, בהמה שדרכה לבעט ברגליה habitual kicker | *ein Tier, das ausschlägt* ב״מ פ׳ ע״א: בעטנית היא, רבצנית היא; תוס׳ ב״ב ד׳ ו׳: בעטנית היא.

בְּעֵי 1) פ״י, שאל to inquire, to ask | *fragen* ברכ׳ ב׳ ע״א: ובעי לה מבעיא; ב״ק ל״ג ע״א: בעא מיניה רבא מר׳ נחמן.

2) התפלל, בקש רחמים to pray, to ask for mercy | *beten, flehen* ברכ׳ ח׳ ע״א: לבעי איניש רחמי.

3) פ״ע, היה צריך, מצא חפץ בדבר to desire, to require, to want | *benötigen, erfordern, wünschen* פסח׳ ט׳ ע״א: ובעי בדיקה; כתוב׳ ל״ט ע״ב: לא בעינא לך; ב״ק ק״ב ע״ב: לא יקרייכו בעינא וכו׳.

אִתְבְּעֵי אתפ׳ 1) נתבקש to be searched for | *gesucht werden* תרג׳ ירמ׳ נ׳ כ׳ (יְבֻקַּשׁ את עון ישראל): ותבעון ית חובי ישראל.

2) נבהל ללכת to be hurried | *zur Eile gedrängt werden* שמואל א׳ כ׳ כ״ו (נחפז ללכת): מתבעי למיזל.

אִיבָּעֵי את׳, 1) נשאל to be asked | *gefragt werden* פסחי׳ ד׳ ע״ב: איבעיא להו.

2) צריך להיות it ought to | *sein müssen, sollen* שם ד׳ ע״ב: יצא בו מיבעי ליה; ב״ק כ״א ע״ב: איבעי ליה לאסוקי דעתא.

לא מִיבָּעְיָא ... אֶלָּא אֲפִילוּ לא זה בלבד ... אלא אף not only .. but | *nicht nur ... sondern auch* פסח׳ ד׳ ע״ב: לא מבעיא... אלא..

בְּעֵי פ״ע, פיהק to yawn | *gähnen* תרג׳ שני אסתר א׳ ב׳: נמרין בעיין.

בְּעָיָא ז׳ שאלה למודית question | *Frage* סנה׳ ק״ב ע״ב: ד׳ מאות בעין.

בְּעָיָא שם איש a man's name | *männlicher Name* סנה׳ מ״ד ע״ב: בעיא מוכסא.

בְּעֵיט עי׳ בְּעַט. ירושי׳ שקלי׳ ג׳ מ״ז ע״ג: א״ל בגין דלא הות דעתי בי בעיטנא ביה.

בְּעִיטָה נ׳, 1) הכאת הבהמה ברגליה kicking | *das Ausschlagen des Tieres* ב״ק כ״ז ע״ב: לבעיטה חמש.

2) מחאה ביד beating | *das Klopfen* מנח׳ פ״ו מ״ה: כל המנחות וכו׳ והשיפה והבעיטה בחטים.

בְּעָיְיא ת׳, משתוקק desirous | *begierig* ירוש׳ תעני׳ א׳ ס״ד ע״ב: ואנא בעייא מיחמי.

בְּעִיל עי׳ בָּעַל. כתוב׳ ו׳ ע״ב: דמרוד דלא בעיל.

בְּעִילָה נ׳, ביאה אל אישה sexual intercourse | *Beischlaf* כתו׳ ג׳ ע״א: שויוה רבנן לבעילתו בעילת זנות.

בְּעִיץ ת׳, מצופה או מגור במתכת מרכב מבדיל ועופרת tinned | *verzinnt* תרג׳ ירמי׳ ל״ב י״א (את החתום): דכתיב בעיץ וחתים.

בְּעִיץ ז׳, בעץ (שם מתכת) tin | *Zinn* תרג׳ יחזק׳ כ״ב כ׳ (ונחושת וברזל ועופרת ובדיל): נחש ובעיץ.

בְּעִיר פיו״ע, שרף, נשרף to burn | *brennen* תרג׳ ישעי׳ ס״ב א׳ (כלפיד יבער): כבעיר יבער.

בְּעִירָא זו״נ, בהמה cattle | *Vieh* ירוש׳ ב״מ ב׳ ח׳ ע״ג: לית אתין חיין אלא בזכות בעירא דקיקא.

בע״ב בעל כרחו.

בָּעַל־ הִבְעִיל הפ׳, נתן לאשה to cause sexual intercourse | *zum Weibe geben* ירוש׳ קידי׳ ג׳ ס״ד ע״ב: הבעלתיה לאחר מכל הפסולין לה אינו נאמן.

בָּעַל, בְּעִיל פ״י, שכב אשה to embrace a woman | *beiwohnen* כתו׳ ו׳ ע״ב: דבעי למבעל.

בְּעַל פעל כנ״ל. תרג׳ רות א׳ י״ב: מבעלא לגבה.

אִבְּעֲלָא אתפ׳ יומא י״ט ע״ב: ואבעול כמא בתולתא בנהרדעה.

בַּעַל־ ז׳, אדמה עמוקה ששותה מי גשמים ground sufficiently watered by rain | *Boden, der keiner künstlichen Bewässerung bedarf* שביעי׳ פ״ב מ״ט: הבצלים וכו׳ ושל בעל שמנע מהם שתי. עונות.

בַּעַל אֲבֵידָה מי שנאבד לו דבר owner of a lost object | *Eigentümer eines verlorenen Gegenstandes* נדה ל״א ע״ב: בעל אבידה וכו׳.

בַּעַל אַגָּדָה בקי באגדה master of Agadah, lecturer | *Meister der Agadah* ויק״ר ל״ו: ישראל יש בהם בעלי משנה בעלי תלמוד בעלי אגדה.

בַּעַל אֶגְרוֹף איש זרוע, תקיף violent man | *Gewalttätiger* סנה׳ מ״ט ע״א: בעלי אגרופים וכו׳.

בַּעֲלֵי אֲמָנָה אנשים שראוי להאמין בהם trustworthy persons | *vertrauenswürdige Menschen* תענית ח׳ ע״א: כמה גדולים בעלי אמנה.

בַּעַל בַּיִת איש שהבית שלו, אורח בבית landlord, private man | *Hausherr, Privatmann* שבת פ״ב מ״א: העני עומד בחוץ ובעל הבית בפנים; כלי׳ פ״ה מ״ה: מוסף התנור של בעלי בתים טהור ושל נחתמים טמא.

בַּעַל בָּשָׂר שמן, עב stout | *beleibt* ב״מ פ״ו ע״א: בן הלפתא בעל בשר הוה.

בַּעַל דְּבָרִים מתנגד, תובע opponent | *Gegner* ב״מ י״ד ע״א: לא בעל דברים שלי אתה.

בַּעַל דִּין איש ריב, מתנגד the opponent in a legal process | *Prozessgegner* אבות ד׳ כ״ט: הוא בעל דין.

בַּעֲלֵי זְרוֹעוֹת תקיפים violent men | *Gewalttätige* ב״מ ק״א ע״א: בחיישינן לבעלי זרועות קמפלגי.

בַּעַל הֲנָאָה רודף אחר תענוגים pleasure-hunter | *vergnügungssüchtiger Mensch* סנה׳ כ״ו ע״ב: בעל הנאה.

בַּעַל חוֹב מלוה creditor | *Gläubiger* כתובי׳ פ״ט מ״ט: וכן בעל חוב שהוציא שט״ח.

בַּעַל חַי, בַּעֲלֵי חַיִּים מי שרוח חיים באפו animate being | *Lebewesen* ב״מ ל״ב ע״א: צער בעלי חיים.

בַּעַל כְּשָׁפִים בקי בכשפים sorcerer | *Zauberkünstler* מנח׳ ס״ה ע״א: בעלי כשפים ויודעים שבעים לשון.

בַּעַל מַחֲשָׁבוֹת יודע מהשבות, שקוע במחשבות thought-reader, thought-ful | *Gedankenleser, Tiefsinniger* סנה׳ י״ט ע״ב: בעלי מחשבות אתם יבא בעל מחשבות (הקב״ה) ויפרע וכו׳.

בַּעֲלֵי מַרְאֶה אנשים שיש להם הדרת פנים men full of dignity | *würdevolle Menschen* מנחי׳ ס״ה ע״א: בעלי חכמה בעלי מראה.

בַּעַל פִּקָּדוֹן מי שמפקידין אצלו trustee | *Depositar* ירוש׳ שבת ד׳ ו׳ ע״ד: בעל פקדון הוא.

בַּעַל קֶרִי איש שנטמא במקרה לילה pollued by seminal discharge | *durch (nächtlichen) Samenerguss Verunreinigter* כלי׳ פ״א מ״ו: חזר להיות בעל קרי וכו׳.

בַּעֲלֵי שֵׂיבָה אנשים ששערותיהם לבנות gray-haired | *Grauhaarige* נדרי פ"ג מ"ח: הנודר וכו' אסור בבעל שיבות.

בַּעַל תּוֹרָה איש יודע תורה learned man | *Gesetzes-kundiger* ירושי סוטה ז' כ"א ע"ד: כצילה של בעלי תורה.

בַּעַל תְּשׁוּבָה מי שחזור בתשובה repentant sinner | *reuiger Sünder* סוכה נ"ג ע"א: בעל תשובה.

בַּעַל תְּשׁוּבוֹת מי שעונה תשובות הרבה a man of many excuses | *reich an Ausreden* ב"ר כ': אמר הקב"ה נחש זה רשע בעל תשובות.

[ויתחבר גם לשמות אחרים עי' כל אחד במקומו.] [For all other compounds not self-evident, see respective determinants] | [*Andere Composita, die nicht selbstverständlich sind, siehe unter den entsprechenden Bestimmungswörtern*]

בַּעְלָא [בנסמך בְּעַל, בְּעֵל] 1) ז', בעל אשה husband | *Ehemann* תרג' שמות כ"א ג' (אם בעל אשה הוא): אם בעל אתתא הוא.
2) מטר בתור מוליד הצמחים rain (fructifier) | *(fruchtbringender) Regen* תעני' ו' ע"ב: מטרא בעלא דארעא הוא.
3) שם ע"ז Baal | *Baal* שופטי' ו' כ"ו (מזבח הבעל): אגורא דבעלא.

בַּעֲלָה — נ', גברת, שדבר מהדברים שיך לה mistress, owner | *Herrin, Besitzerin* כתובי פ"י מ"ו: אשת בעלת חוב.

בַּעֲלַת אֵבָרִים בהמה שאיבריה גדולים an animal of large build | *Tier von starkem Gliederbau* ברכי ל"ב ע"א: פרה כחושה ובעלת אברים.

בַּעֲלַת יוֹפִי יפיפיה fair face | *eine Schönheit* תעני' כ"ד ע"א: בעלת יופי.

בע"מ בעשרה מאמרות; בעל מום; בעילת מצוה.

בָּעַע פי"ע, **אַבַּע** אפ', מיהר to hurry | *eilen* תרג' מ"א כ"ב ט' (מהרה מיכיהו): תבע מיכה.

אִתְבַּע אתפ', נחפז, בהול to be in a hurry, to be anxious | *eilig, ängstlich sein* תרג' מ"ב ז' ט"ו (בחפזם): באתבעותהון; תרג' ש"ב ד' ד' (ויהי בחפזה לנוס): באתבעיותה.

בע"פ בערב פסח; בערבי פסחים; בעל פה; בעל פלוגתא.

בַּעַץ ז', מתכת מרכב מבדיל ועופרת tin | *Zinn* כליי פ"ל מ"ג: ניקב ועשאו בבעץ.

בע"ק בעל קרי.

בע"ר בקשו עלי רחמים; בעין רע.

בָּעַר — פיו"ע, **נִתְבָּעֵר** נת', נפל תחת חובת הבעור to must be cleared | *der Räumungspflicht unterliegen* שביעי' פ"ז מ"ב: היה אפשר לבער דמיהן מתבערין בשביעית.

הוּבְעַר הָפ' נדלק עוד הפעם to be rekindled | *wieder angezündet werden* שבת ל"ז ע"ב: כיון דהובערה הדרא וכו'.

בְּעַר פיו"ע, 1) שרף to burn | *brennen* תרג' ישעי' ס"ב א' (כלפיד יבער): כבעיר יבער.
2) פנה והסיר to dispose of | *wegschaffen* פסח' ה' ע"ב: בער חמירא וכו'.

בַּעֵר פַּעֵל, הצית אש to enkindle | *Feuer machen* תרג' שמו' ל"ה ג' (לא תבערו): לא תבערין.

אַבְעַר אפ' כנ"ל. תרג' ויקרא ו' ה' (ובער עליה): ויבער עלה.

בְּעַר פ"י, פער פיו: to open the mouth wide | *den Mund aufreissen* תרג' שני אסת' א' ב': ונמרין בוערין (ס"א געיין).

בע"ש בערב שבת.

בעש"ב בורא עשבי בשמים.

בע"ש ב"ה בערב שבת בין השמשות.

בעש"ג בערכאות של גוים.

בעש"י בענינו של יום.

בעשי"ת בעשרת ימי תשובה.

בעש"נ בעמיו של נחש.

בעשע"ה בערב שבת עם חשיכה.

בע״ת בעל תשובה; בעלי תריסין.

בע״ת ובי״ל ע״ת בין עשה תשובה ובין לא עשה תשובה.

בָּעַת פ״י, הִבְעִית הפ׳, הפחיד to frighten | *schrecken* יומא כ״ג ע״ב: שלא להבעית את ישראל.

הִתְבָּעֵת התפ׳, היה נדכא מפני פחד to be exited | *erschrecken* ירושׁ׳ שבת ו׳ ה׳ ע״ב: שהוא מתבעת.

בְּעֵת, בְּעִית פ״ע, נבהל to be exited | *ängstlich* נדה ס״ו ע״ב: משום דבעיתא.

בַּעֵת, בַּעֵית פַּעל, הפחיד to frighten | *schrecken* נדה ס״ו ע״א: זיל בעתה.

אִתְבְּעֵית. אִבְּעֵית אתפ׳, נבהל to be afraid, to be in hurry | *Angst haben, Eile haben* תרג׳ ש״א כ״א ב׳ (ויחרד אחימלך): ואתבעית אחימלך; מגי׳ ג׳ ע״א: האי מאן דמיבעית; כתובי׳ ק״ו ע״א: הוה מיבעית ליה בעותי.

בַּעֲתָא ז׳, פחד, גערה terror | *Schrecken, Verweis* תרג׳ משלי י״ב א׳ (ולץ לא שמע גערה): לא מקבל בעתא.

ב״פ ב׳ פעמים; בושת פנים; בן פזי; בן פלוני; בת פלוני; בת פלונית; בן פקועה.

בפ׳ בפרק; בפרשה; בפירוש; בפרהסיה.

בפ״א בורא פרי אדמה; בפעם אחת; בפה אחד; בפרשה א׳; בפרק א׳; בפסוק א׳.

בפה״א בורא פרי האדמה.

בפה״ג בורא פרי הגפן.

בפה״ע בורא פרי העץ.

בפו״ר בפריה ורביה.

בפט״ש בן פקיעה טעון שחיטה.

בפי׳ בפירוש.

בפל״ע בין פסח לעצרת.

בפ״מ בפה מלא.

בפמש״פ בפחות משוה פרוטה.

בפ״נ ובפ״נ בפני נכתב ובפני נחתם.

בפסהמ״ק בפסולי המוקדשין.

בפ״ע בפני עצמו; בפני עדים.

ב״צ בני ציון; בנות ציון; בנות צלפחד.

בצ״א בצלם אלהים.

בִּצָּא ז׳, מקום רפש swamp | *Sumpf* תרג׳ איוב ח׳ י״א (היגאה גמא בלא בצה): בללא בצא.

בְּצָא פ״י, הפש ובדק to search | *suchen* תרג׳ משלי ב׳ ד׳ (וכמטמונים תחפשנה): היך סימתא תצביה (צ״ל תבציה).

אִתְבְּצֵי, אִבְּצֵי אתפ׳, נחפש, נחקר to be searched | *untersucht werden* שם כ״ח י״ב: (ובקום רשעים יחפש אדם): מבצי בר נשא.

בִּצְבּוּץ ז׳, קנבוס hemp | *Hanf* נדה ס״ה ע״ב: העקלים של נצרים ושל בצבוץ.

בִּצְבֵּץ פ״ע, התפרץ לצאת, נבע to bubble forth, to burst forth | *hervorbrechen, aufsprossen* כתובי׳ קי״א ע״ב: עתידין צדיקים שמבצבצין ועולין בירשלם; סוטה י״א ע׳ב: מבצבצין ויוצאין כעשב השדה.

בַּצְבֵּץ כנ״ל. חולי׳ נ״ו ע״א: אם מבצבץ ועולה טרפה.

בצה״כ בן ציצית הכסת.

בְּצוֹצְטְרָא נ׳ מקום בולט לשבת עליו balcony | *Balkon* ירושׁ׳ ב״ב ג׳ י״ד ע״ב: לקח חצר וכו זיזין ובצוצטראות וכו׳.

בְּצוֹצְרָא נ׳, גזרה רחבה balustrade, balcony | *Balkon, Balustrade* מדות פ״ב מ״ה: והקיפוה כצוצטרה (צ״ל בצוצרה) ועי׳ גְזוֹזְטְרָא.

בְּצוֹצְרִיוֹת, בְּצַרְצְרִיוֹת נ״ר, מכונה להצר על עיר engines of siege or defence | *Belagerungs-, Verteidigungsmaschinen* פסיק׳ בוכר החודש מ״ז ע״א: ובחצוצריות (צ״ל בצוצריות) נכנסין בו.

בַּצּוֹרֶת – נ׳ העדר גשמים scarçity oḟ provision, dearth | *Dürre* תעני׳ ג׳ ע״א: וכן שפסקו גשמים בין גשם לגשם ארבעים יום וכו׳ שהיא מכת בצורת.

בַּצּוֹרְתָּא נ׳, העדר גשמים scarcity of provision dearth | *Dürre* תענ׳ י״ט ע״א – ע״ב: אמר ר׳ נחמן נהרה אנהרא בצורתא.

בְּצוֹרְתָא נ׳, גזרה balcony | *Balkon* תרג׳ יחזק׳ מ״א י״ג (והגזרה) ובצורתא.

בֵּצִים —נ״ר, ביצים eggs | *Eier* שהש״ר ב׳ ה׳ (סמכוני באשישות): פתפותי ביצים הם כאן; ירוש׳ סנה׳ י״א ל׳ ע״ב: פיתפותי בצים היו שם וכו׳.

בְּצִיר ת׳, מחוסר, פחות diminished small, less | *klein, wenig* ב״מ כ״א ע״א: בציר מהכי טרח והדר אתא וכו׳.

בְּצִירָא ת׳, רגיל לכתוב חסר במקום מלא one who uses the vovel letters sparingly | *kurz, knapp (bes. der die Vokale beim Schreiben weglässt.)* ע״ז ט׳ ע״ב: וסימנך ספרא בצירא.

בְּצִירָה נ׳, מעשה או עת קטיפת הענבים vintage | *Weinlese* פאה פ״ז מ״ג: איזהו פרט הנושר בשעת הבצירה.

בְּצַל פ״י, בקע, חלק והפריד to split, to branch off | *spalten, abzweigen* קוה״ר י״ב ז׳: על אם הדרך – אם דבצל.

אִיבְּצִיל אתפ׳, נעבה כבצל to grow bulbous | *knollig werden* עירו׳ כ״ט ע״ב: איבציל זירתא.

בָּצָל – **בְּנֵי בְצָלִים** ז״ר, בצלים קטנים central-sprouts of onions | *kleine Zwiebeln, die sich an den grossen bilden* עוקצ׳ פ״ב מ״ה: עלי הבצלים ובני בצלים.

עֲלֵי בְצָלִים ז״ר, 1) קליפות הבצל leaves of onions | *Zwiebelschalen* שם, שם.

2) שם לוַי a man's (nick-) name | *männlicher (Spott)-Name* ירוש׳ חגיג׳ ב׳ ע״ז ע״ב: מרים בת עלי בצלים.

בְּצַלְאֵל – שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* שהש״ר ג׳ י״א: ר׳ ברכיה בשם ר׳ בצלאל.

בְּצַלְצוּל ז׳ בצל מדברי קטן dwarf onion | *Zwergzwiebel* כלא׳ פ״א מ״ג: הבצל והבצלצול.

בָּצַע – פ״י, 1) פרס להם להתחלת הסעודה to break bread and say the blessing | *Brot anbrechen und den Segensspruch darüber sprechen* ברכ׳ מ״ז ע״א: אין המסובן רשאין לאכול כלום עד שיטעום הבוצע.

2) עשה פשרה בין בעלי דין to compromise | *einen Vergleich zustande bringen* סנה׳ ו׳ ע״ב: ר׳ יוסי הגלילי אומר אסור לבצוע וכל הבוצע הרי זה חוטא.

בִּצַּע פיעל, כנ״ל 2. ירוש׳ סנה׳ א׳ י״ח ע״ב: המבצע חוטא.

בְּצַע פ״י, 1) שבר to break | *brechen, zerstückeln* כ״ב צ״א ע״ב: כד הוה בצע ינוקא וכו׳

2) חשך, הציל to rescue | *retten, befreien* תרג׳ איוב ל״ג י״ח (יחשך נפשו): ימנע (בכ״י יבצע) נפשיה.

בַּצַּע פַּעל, כנ״ל 1. ירוש׳ מגי׳ א׳ ע׳ ע״א: מבצע.

בִּצְעָה נ׳, ברכת מים, אגם טיט ditch, dike, pond | *Teich, Sumpf* תוס׳ צוק׳ סנה׳ ג׳ ד׳: שתי בצעין; שבת ל״א ע״א: מפני שדרין בין בצעי המים.

בָּצַץ פ״ע נטף to trickle, to drip | *tropfen, sickern* תוס׳ מקוא׳ א׳ י״ג: כל זמן שהגשמים יורדים וההרים בוצצים; ירוש׳ פסח׳ י׳ ל״ד ע״א: כל העצים בוצצים משקין ושל רימון אינו בוצץ.

בָּצֵק – **בְּצֵק הַחֵרֵשׁ**, עיסה שלא תפח deaf dough i. e. having no indications of rising | *Teig, der nicht geht (eig. taub)* פסח׳ פ״ג מ״ב: בצק החרש אם יש כיוצא בו שהחמיץ הרי זה אסור.

בָּצַר – **נִבְצַר** נפ׳, 1) נקטף (ענבים) to be cut | *abgeschnitten werden* גיט׳ ל״ט ע״א: ענבים העומדות ליבצר.

2) נתמעט to be dimnished | *verringert werden* שמו״ר ל׳: הגיע עונתן (של הגוים) ליבצר.

בִּצֵּר, **בִּיצֵר** פיעל, 1) חיזק to fortify, to surround | *umwallen, befestigen* ירוש׳ שבוע׳ ח׳ ל״ח ע״ב: אמר ר׳ לעזר הדא דתימר בגג שאינו מבוצר וכו׳.

2) החליש *verringern* | to diminish מדרש רבה דברי' א': עיר מצור זו רומי וכו' שמְצירה ומבצרה לישראל

3) עומד באמצע *in der* | being in the midst *Mitte stehen* נגע' פ"א מ"ה:: מבוצרת ונעשה מן הצד.

נִתְבַּצֵּר נתפ', נקבע *abgesondert* | to be set apart *werden* במד"ר י"ח: מקום נתבצר להם בגהינם.

בצר פעו"י, 1) היה פחות, צריך to be small, to want | *gering sein, fehlen* ע"ז מ' ע"א: כמה בצרן; חולי' מ"ב ע"ב: בציר להו הדא

2) הפחית *kürzen* | to diminish ס"ה ע"א: למבצר לה חדא.

בַּצֵּר פַּעל, הקטין, הפחית to cut off, to diminish, to deduct | *abschneiden, verringern, abziehen* מנח' ל"ז ע"ב: האי מאן דבצריה לגלימיה; ע"ז מ' ע"ב: ונבצר מנייהו ארבעים ושמונה.

בֶּצֶר — ז', מקור הפרנסה | means of support *Unterhalt* שמו"ר מ' סוף: אמר הקב"ה אני הוא בצרכן אל תניחו בצרכן ולא בצרן של אבותיכם.

בָּצַת שם עיר | name of a town | *Name einer Stadt* ירוש' דמאי ב' כ"ב ע"ד: צור שצת ובצת.

ב"ק בת קול; בבא קמא; בר קפרא; בית קיבול; בעל קרי; ב' קדושות.

בָּקָא ז', **בַּקְתָא** נ', שם מין זבוב קטן *Mücke* | gnat חולי' נ"ח ע"ב: והא אמרי אנשי שב שני אימרא בקא מבקתא.

בְּקָא, בְּקֵי פ"י, בדק, חפש, בחן to search, to investigate, to find out | *untersuchen, prüfen, ausfindig machen* ב"מ פ"ח ע"ב: בקי באבוך וכו'; גיט' ס"ט ע"ב: ליבקי שכבא דשכיב בשבתא.

בקה"ק בית קודש הקדשים.

בק"ו בקל וחומר.

בקותא [בַּקְּרוּת] נ', רפת בקר | cattle-yard *Viehstall* ירוש' סנה' ז' כ"ה ע"ד סוף: עגל מן בקותא.

בַּקוּלְסָא ז', מקל | club, shepherd's crook | *Stock Hirtenstab* זבח' ק"ה ע"א: דנקיטי ליה בבקולסי.

בְּקוּעַ עי' בִּיקוּעַ כלי' פכ"ם מ"ז: יד הקרדום של בקוע ושל עדור.

בָּקִי, בָּקִיא ת', מומחא, יודע ענין היטיב expert, versed, familiar | *erfahren, vertraut* קִידּ' ע"ב: בקי בחדרי תורה; תוס' נזיר ה' א': נמתי לו אל תבוז לו בקיא הוא ביהושע בן ממל; ר"ה ל"ד ע"ב: כשם שמוציא את שאינו בקי כך מוציא את הבקי.

בִּקְיָא, בִּקְיָיא נ', מין תבואה *Wicke* | vetch תוס' מעשר' ג': בקיא; ירוש' חלה ד' ס' ע"ב: בקייא.

בְּקִיעַ ז', ברכה קטנה *kleiner Teich* | smal pond מו"ק ח' ע"ב: נברכת אמר ר' יהודה זו בקיע.

בְּקִיעַ ת', בקי *vertraut, erfahren* | expert, versed סנה' ה' ע"ב: דרב בקיע במומי טפי.

בְּקִיעָה נ', 1) סדק, נקיק, פעולת הבוקע cleaving, cleft, log | *Spalt, Sprung, Klotz, das Spalten* סוכה כ"ד ע"א: בקיעת הגוד; קוה"ר ב' כ"ג (כי כל ימיו): היה אומר לו המצרי עדור לי שת עדרות בקע לי שתי בקיעות.

2) *das Überschreiten* | crossing שבת ק"א ע"א: בקיעת דגים.

(כפר) בְּקִיעִין שם מקום name of a place B'kiin (Fukin) | *Name eines Ortes in Palästina* ירוש' חגי' א' ע"ה ע"ד: מעשה ברי' יוחנן בן ברוקה ור"א חסמא וכו' והקבילו ר' יהושע בבקיעין ועי' פְּקִיעִין.

בְּקִיקָא ז', חתיכת דבר הנשבר | a broken piece *Scherben, Bruchstück* תרג' ירוש' שמות י"ב י"ב (והכתי כל בכור): בקיקין.

בַּקְלָסָא ז' מקל, *Stock* | club, shepherd's crook *Hirtenstab* ב"ר ל"ח: קם נסב בקלסיא בידיה ותברהון לכולהון פסיליא.

בק"ע בקום עשה.

בָּקַע — פ"י, 1) עבר דרך, *kreuzen* | to cross *durchqueren* ירוש' פסח' א' כ"ז ע"ד: חצר שהרבים בוקעין וכו'.

2) פרץ בחזקה *durch-* | to break through *brechen* אהל' פ"ו מ"ו: טומאה בוקעת ועולה.

הבקיע הפ׳, 1) בקע עץ to cut | *spalten* שביעי׳ פ״ד מ״ה: המבקיע בזית לא יחפהו עפר.

2) to lead a line crosswise | *querdurchziehen* ירוש׳ כלאי׳ ג׳ כ״ח ע״ד: ר׳ שמעון בן לקיש אמר מותר להבקיע ארבע שורות בבקעה.

בקעה – בהשאלה: קלקול an unguarded field trnsf. moral danger | *unbehütetes Feld, bildl: moralische Gefahr* עירו׳ ו׳ ע״ג: רב בקעה מצא וגדר בה גדר.

בקעי עי׳ **ביקוע** ירוש׳ נדרי׳ ד׳ ל״ח ע״ג: כקרדום של בקעי.

בקעת נ׳, שבר עץ chip, piece of wood | *Span, Holzklotz* ביצה פ״ד מ״ה: ואין סימכין את הקדרה בבקעת; חולי׳ ל״ז ע״ב: אפי׳ אוכלת

בקעתא, בקעתא נ׳, עמק valley | *Tal,* תרג׳ בראשי׳ י״א ב׳: (וימצאו בקעה) ואשכח בקעתא ירוש׳ שביעי׳ ג׳ ל״ד ע״ג: ההן פקועה דבקעתא.

בקר – **בקר** פיעל, שאל בשלום החולה to visit the sick | *einen Kranken besuchen* נדרי׳ פ״ד מ״ד: הנודר הנאה מחבירו ונכנס לבקרו וכו׳.

בקר פֻעל, נבדק to be examined | *untersucht werden* תמי׳ פ״ג מ״ד: אעפ״י שהוא מבוקר מבערב.

הבקיר הפ׳, הפקיר to resign ownership | *das Eigentumsrecht aufgeben* ירוש׳ פאה ה׳ י״ט ע״ב: כיון שאדם מבקיר דבר יצא מרשותו.

נתבקר נתפ׳ 1) נבדק to be examined | *geprüft werden* ב״ר פא׳: פנקסו נתבקרה.

2) נשאל מה שלומו to be attended to | *besucht werden* במ״ר י״ח: מתבקרין.

הובקר הפ׳, היה להפקר to be declared free | *für frei erklärt werden* ירוש׳ פאה ו׳ י״ט ע״ג: שדי מובקרת.

בקר, בקר פַעל 1) בדק to examine | *untersuchen* תרג׳ ויק׳ י״ג ל״ו (לא יבקר הכהן): לא יבקר כהנא.

2) לקט הפרי הנשאר על העץ to glean | *Nachlese halten* תרג׳ ירוש׳ דבר׳ כ״ד כ׳: (לא תפאר): לא תבקרון.

3) נהג עדר על מקום מרעה to let the herd graze | *weiden lassen* תרג׳ ירוש׳ בראשי׳ י״ג ז׳ (ויהי ריב בין רעי מקנה־אברם): מבקרין.

4) שאל בשלום החולה to visit the sick | *einen Kranken besuchen* ירוש׳ שבת ד׳ ה׳ ע״ג: ר׳ יונה ור׳ יוסא סלקין מבקרא לר׳ אחא דהוה שישית.

5) הפקיר to leave unclaimed | *für frei erklären* ירוש׳ שביעי׳ ט׳ ל״ט ע״א: ואבקרה קומיהון.

בקר – בהשאלה: אור, ישועה morning, metaph: light, salvation | *Morgen, metaph: Licht, Heil* ב״ר כ״א: לכשיעשה בוקרן של אמות העולם ערב; תנחו׳ בובר בראי׳ כ״ג: עד שיבא בקרו של עולם הבא.

בקר ז׳, רועה בקר cattle-driver | *Viehhirt* ירוש׳ ביצ׳ ה׳ ס״ג ע״ב: המוסר בהמתו לבקר.

בקרא 1) כנ״ל. ב״מ מ״ב ע״ב: ההוא אפיטרופא דיתמי וכו׳ ומסרה לבקרא.

2) ת׳, בער, ריק lightminded | *leichtsinnig* תרג׳ שופטי׳ ט׳ ד׳ (אנשים רקים ופוחזים): גברין סריקון ובסירין (צ״ל ובקרין):

בקרא ז״נ, עדר herd | *Herde* ב״מ פ״ד ע״א: בקרא דתורי; תרג׳ יואל א׳ י״ח (גם־עדרי הצאן נאשמו): בקרן דתורין.

בקרות, בקרותא נ׳, עדר בקר, רפת הבקר cattle-yard, stock of cattle | *Viehherde, Viehstall* מו״ק י״ב ע״א: ושאר כל הבהמות מכניסין אותן לבקרות; איכ״ר א׳ ט׳ (טומאתה): חד בענא וחד בבקרותא.

בקרותא, בקרנותא נ׳, פחזות, זדון thoughtlessness, levity | *Gedankenlosigkeit, Ausgelassenheit* תרג׳ ירמ׳ כ״ג ל״ב (בשקריהם ובפחזותם): בשקריהון ובבקרותהון; תרג׳ ש״א י״ז כ״ח (אני ידעתי את זדונך): אנא ידענא ית בקרנותך.

בָּקַשׁ – **הִתְבַּקֵּשׁ** התפ׳ נדרש, נתבע, נשאל to be sought, to be summoned, to be asked | *gesucht, vorgeladen, gefragt werden* תעני׳ כ״ט ע״א: בעל החוטם מתבקש; איכ״ר פתיחה: הגיע הזמן שאתם מתבקשים לפני הקב״ה; יבמ׳ ק״ח ע״ב: בשעת הסכנה נתבקשה הלכה זו וכו׳.

בקש״א בקדושתו של אהרון.

בַּקָּשָׁה – **בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ**, לשון בקשה: עשה דבר פלוני I pray thee | *Ich bitte dich!* ברכ׳ ט׳ ע״א: בבקשה מכם שאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב.

בִּקְתָא נ׳. בקעה valley, short cut | *Tal, Passage* ברכ׳ ל״ד ע״ב: אמר רב כהנה חציף עלי מאן דמצלי בבקתא; ועי׳ בִּיקְתָא.

ב״ר בן רבי; בר־רב; בראשית רבה; בית ראשון; ב׳ רשויות; בריך רחמנא.

בַּר – **בָּרָא** 1) שדה מחוץ למקום המושב unculti- vated ground, | *freies Feld* חולי׳ פ׳ ע״א: שור הבר.

2) המראה החיצוני the outside, surface | *Oberfläche, Aussenseite* יומא ע״ב ע״ב: כל ת״ח שאין תוכו כברו אינו ת״ח.

3) חוץ, לא בפנים outside, outdoors, street, | *draussen, ausserhalb* ירוש׳ כלא׳ ט׳ ל״ב ע״ב: מאן בעי לך לבר; שבת ק״ו ע״א: פוק תנא לברא.

4) חוץ מן except | *ausser* ברכ׳ ל״ח ע״ב: בר מן דין וכו׳.

תַּנָּא בָּרָא תנא שאינו נזכר במשנה a Tannai not recorded in the Mishna | *Tanna, der in der Mischnah nicht erwähnt wird* מו״ק י״ז ע״ב: ותנא ברא סבר וכו׳.

לְבַר, מִלְּבַר כב״ל. except | *mit Ausnahme von* חולי׳ צ״ח ע״א: פ׳ לבר מינה; ב״ב צ׳ ע״ב: שתותא מלבר.

בַּר – **בְּרָא** ז׳, בן son, offspring | *Sohn, Nachkomme* ברכ׳ ג׳ ע״א: רב יצחק בר שמואל וכו׳; שבת קמ״ז ע״ב: במקום ברא ברתא לא תירות.

בַּר בַּר, בַּר בַּת נכד grandson | *Enkel* פתיח׳ לאסת״ר: בר וברבר (צ״ל בר בר).

בַּר ת׳, בקי, יודע דבר על בוריו expert | *Fachmann* תוס׳ כלאי׳ ג׳ ו׳: זה היה מעשה וכו׳ ובאו ושאלו את ר״ב א״ל צאו ושאלו את ר׳ יוסי בן גלאי שהוא בר ובקי בהלכות הכרם.

בָּרָא ז׳, 1) יער, שדה forest, prairie | *Wald, Feld* תרג׳ בראי׳ ג׳ ב׳ (מכל חית השדה): מכל חות ברא.

2) ת׳, פרא, מדברי wild | *wild* שבת ע״ח ע״א: תרנגולא ברא.

בְּרָא פ״י, ברא to create | *erschaffen* עי׳ בְּרִי.

בְּרָא פ״י, נקב to perforate | *durchlöchern* עי׳ בְּרִי.

בר״א ברכה אחרונה.

בָּרָאָה,(**בָּרָיָה, בָּרָיָא**) ת׳, מדברי (ההפך מן ביתי), חיצוני, אינו שייך לדבר foreign, exter- nal, not belonging to | *fremd, aussenstehend, nicht zugehörig* תרג׳ מ״ב ט״ז י״ח: וית מעלנא דמלכא בראה; ירוש׳ מו״ק ג׳ פ״א ע״ג: ניפוק לפרנסתי לארעה ברייתא.

בָּרָאֵי תה״פ, חוץ outside | *draussen* זבחי׳ ט״ו ע״א: לבראי נפיק לגואי לא עייל.

בְּרֵאשִׁית – **מֵימֵי בְרֵאשִׁית** אוקינוס primeval waters, Ocean | *Urgewässer, Ocean* איכ״ר ג׳ מ׳ (נחפשה): אם יש שרץ בידו של אדם אפילו טובל בכל מימי בראשית אינו טהור לעולם.

מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית ספור בריאת העולם cosmogony | *Schöpfungsgeschichte* חגיג׳ ב׳ ע״א: אין דורשין בעריות בשלשה ולא במעשה בראשית בשנים ולא במרכבה אפילו ביחיד.

שֵׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית ששה ימים שבהם נברא העולם the six days of creation | *die sechs Schöp- fungstage* ירוש׳ מעש׳ ה׳ נ״ב ע״א: אין מרובע מששת ימי בראשית.

בְּרַבִּי ז׳, מלומד, מופלג, תואר כבוד לתלמידי רבי יהודה הנשיא וגם לאמוראים הראשונים B'rabbi, title of scholars, most frequently applied to disciples of R. Juda han-Nasi a. s. o. | *B'rabbi, eig. zur Schule des Rabbi ... gehörig, Ehrentitel für die Schüler des R. Juda Hanassi und die ersten Amoräer* ב״מ פ״ה ע״א: אסמכיה ברבי ואשלמיה לר׳ שמעון בן איסי וכו׳.

בְּרַבַּיי [ת] ת׳, בן בית, ידיד intimate | *familiär* שהש״ר ה׳ ט״ו (שוקיו עמודי שש): אזל ומתעביד ברביי מתוך שהוא נכנס ויוצא לתוך ביתו וכו׳.

בַּרְבַּר ז׳, פרא אדם Barbarian|*Barbar* שמו״ר כ׳: משל לבן מלך שנשבה בין הברברים.

בַּרְבְּרָאָה עי׳ בַּרְבָּרִי. תרג׳ תהל׳ קי״ד א׳ (מעם לועז): מעמי ברבראי.

בַּרְבְּרָאִי עי׳ בַּרְבַּר ירוש׳ סוכה ה׳ נ״ה ע״ב: עד דאת מכבש ברבריין וכו׳.

בַּרְבְּרוֹן ת׳, נכרי of the barbarians | *barbarisch* ירוש׳ ב״מ ב׳ ה׳ ע״ג: מה אתון סברין שמעון בן שטח ברברין הוה.

בַּרְבָּרִי ז׳, 1) זר foreigner | *Ausländer* אסת״ר כ״א (בימים ההם ומרדכי יושב): מעביר שני קלסריקון שהן שומרי הסף ומושיב הברברי הזה.
2) תושב ארץ ברבריא inhabitant of Barbaria | *Berber* ירוש׳ סוכה ה׳ נ״ה ע״ב: עד שאת מכב׳ את הברבריי׳ בוא וכבוש את היהודים.

בַּרְבַּרְיָא, (בַּרְבַּרְיָה, בַּרְבַּרְיָיא, בַּרְבְּרִיאָה) נ׳, ארץ נכריה (שאינה שייכת לרומי), ביחוד גרמניה ואנגליה foreign (not Roman) country, esp. Germania, and Britannia | *fremdes (nicht zu Rom gehöriges) Land, bes. Germanien und Britannien* יבמ׳ ס״ג ע״ב: במתניתא תנא אלי אנשי ברבריא ואנשי מרטנאי שמהלכין ערומים בשוק וכו׳.

ברברית [פַּפַּרְדֵּיסָא] orchard | *Obstgarten* ירוש׳ מו״ק ג׳ פ״א ע״ד: רשב״ל הוה מעייני תוניז בברברית אתון ליסטיא וכו׳ (בבבלי מו״ק י״ז ע״א: ריש לקיש הוה מנטר פרדיסא אתא ההוא גברא וקאכיל תאיני וכו׳).

בַּרְגְזָא, בַּרְגַּזָא עי׳ גַּזָא, שם עוף טורף falcon | *Falke* תרג׳ ירוש׳ דברי׳ י״ד י״ב (הנשר והפרס והעזניה): ברגזא.

בַּרְדָּא ז׳, 1) ברד hail | *Hagel* מו״ק כ״ה ע״ב: כי נח נפשיה וכו׳ דרב המנונא נחיתי כיפי דברדא מרקיעא.
2) מין תמרוק עשוי ממור ואהלים ופרח ששמו סגל a cosmetic lotion used as a detergent, a mixture of aloes, myrtle and violet | *ein Kosmetikum aus Myrte, Aloe und Veilchen* שבת נ׳ ע״ב: ברדא שרי מאי ברדא תילתא אהלא תילתא אסא ותילתא סיגלי.
3) שם עוף טמא name of an unclean bird | *Name eines unreinen Vogels* חול׳ ס״ב ע״ב ואמר רב יהודא צרדא שרי ברדא אסירי וסימני׳ בר מיניה.

בַּרְדִילָא עי׳ בּוּרְדָּל. במד״ר י״ג: חמית שוטיא וברדילא.

ברדין [בַּרְדּוֹן] ז׳, מקום משפט דיני נפשות אצל הרומאים execusioner's scaffold | *Schafott* תוס׳ כלי׳ ב״מ י׳ סוף: והברדין טהור.

ברדינין, ברדנין [כַּדְכְּדוֹן] ז׳, שם אבן טובה name of a gem, chalcedony, | *Name eines Edelsteins, Chalcedon* שמו״ר ל״ח סוף: ברדנין.

בַּרְדִיסִין עי׳ בַּרְדְסִין. ז״ר, מיני אדרות Brundisian cloaks | *brundisische Mäntel* ירוש׳ כלאי׳ ט׳ ל״ב ע״ד: הברדיסין.

בַּרְדְּלָא ז׳, שם נוסף לכמה אנשים surname of several persons | *Beiname verschiedener Männer* ב״מ י׳ ע״ב: אבא כהן ברדלא; גיט׳ י״ד ע״א: רב אחא ברדלא.

בַּרְדְּלָיָא, בַּרְדְּלָיָה, בַּרְדְּלָיְיה שם מקום name of a place | *Ortsname* במד״ר י״ג: ברדליא; ירוש׳ ערו׳ ו׳ כ״ה ע״א: אנשי בר דליה ירוש׳ שביעי׳ ב׳ ל״ג ע״ד: ברדלייה.

בַּרְדְּלָס ז׳, 1) שם חיה טורפת | leopard, hyena | *Leopard, Hyäne* סנה׳ פ״א מ״ד: הדוב והנמר והברדלס והנחש מיתתן בעשרים ושלשה.
2) מין חולדה | marten | *eine Marderart* פסח׳ מ׳ ע״ב: כיון דחולדה וברדלס מצוין שם וכו׳

ברדם עי׳ בּוֹרְדָּם ז׳, מחלת השלשול (בור דם) | bloody flux | *Ruhr* נד׳ מ״ב: בורדם (ערוך: ברדם) אין מבקרים ואין מזכירין את שמו.

בַּרְדְּסִין עי׳ בַּרְדִּיסִין. כלא׳ פ״ט מ״ז: הכריסין והברדסין וכו׳ לא ילבש בהן עד שיבדוק.

בַּרְדֵּק פ״י, חדר | to penetrate | *eindringen* תרג׳ ירוש׳ שמו׳ ל״ו ל״י ל״ג (לבר בתוך הקרשים): לברדוק.

בר״ה בראש השנה; ברשות הרבים.

ברה״י ברשות היחיד.

ברה״ר ברשות הרבים.

ברובא [בְּרוּבָא] ז׳, מין ירק | cabbage | *Weisskohl* ירוש׳ חלה א׳ נ״ז ע״ג: אפסק ברובה ודמך.

ברוה״ק ברוח הקודש.

ברווזא [בְּרְוּזָא] מקום נקוב | perforation | *Loch, durchbohrte Stelle* תרג׳ יב״ע במ׳ כ״ה ח׳ (אל-קבתה): דקם רומחא באתר ברווזא.

בֵּי בְּרוּךְ ז׳, מקום השחיטה בצואר (לפי שמברכין עליה) | the neck of an animal | *Hals des Tieres* ברכ׳ מ״ד ע״ב: אמר ליה רבא לשמעיה כי מייתית לי אומצא דבישרא טרח ואייתי לי מהיכא דמקרב לבי ברוך.

בְּרוֹכִי שם איש | a man's name | *männlichr Name* סנה׳ י״ז ע״ב: רמי בר ברבי (צ״ל ברוכי וכן הוא בכ״י מינכן).

בְּרוֹנָא ז׳, בן יקיר | dear little son, darling | *Liebling* פסיק׳ בשלח: כאינש דאמר ברוני סבורני סביוני.
2) שם אמורא | name of an Amora | *Name eines Amoräers* ברכ׳ ט׳ ע״ב: כי עיילת להתם שאילי בשלומי דרב ברונא.

בְּרוֹקָא ז׳, שם אבן טובה | smaragd | *Smaragd* תרג׳ יב״ע במ׳ ב׳ ג׳: וברוקא.

בְּרוֹקָא, בְּרוֹקָה 1) שם איש | a man's name | *männliehr Name* אבות פ״ד מ״ה: ר׳ יוחנן בן ברוקא אמר כל המחלל; עיר׳ פ״ח מ״ב: ברוקה.
2) אור הבוקר | morning star | *Morgenstern* ירוש׳ יומא ג׳ מ׳ ע״ב: ברוקה אנהר מנהרה; ירוש׳ ר״ה א׳ נ״ז ע״ד: תמן אמרו ברק ברוקא אנהר מנהרא.

בְּרוּקְלִי ז״ר, מכסה | cover | *Decke* מדרש שמוא׳ כ״ב: ברוקלי.

בְּרוּקְתִּי מחלת העין | cataract of the eye | *Augenkrankheit* גיט׳ ס״ט ע״א: וכי נפיק חייש ביה לברוקתי.

בָּרוּר ת׳, 1) נקי, זך, נכון, יום צח | clear, bright, certain, firm, | *klar, sicher, bestimmt, unzweifelhaft* סנה׳ ז׳ ע״ב: אם ברור לך הדבר; גיט׳ פ״ט ע״א: מה להלן דבר ברור אף כאן דבר ברור; ירוש׳ קיד׳ ד׳ ס״ו ע״א כהן ברור.
2) נבדל לטוב | chosen, best | *erlesen* שם: הברורין שבאחיך.

בֵּרוּר ז׳, דיקנות | exact account | *Genauigkeit* ביצ׳ פ״ג מ״ה: אבא שאול אומר אף במועד עושה כן מפני ברורי המדות.

בָּרוּר חַיִל שם מקום | name of a place | *Ortsname* סנה׳ ל״ב ע״ב: אחר ר׳ יוחנן בן זכאי לברור חיל.

בְּרוּרְיָא, בְּרוּרְיָה שם אשת ר׳ מאיר | B'ruryah, wife of R. Meïr | *Beruria, Frau des R. Meïr* ע״ז י״ח ע״א: ברוריא דביתהו דר׳ מאיר ברתיה דרבי חנינה בן תרדיון הואי; שם ע״ב: ואיכא דאמרי ממעשה דברוריה.

ברושיתא [בְּרוּשְׁיְיתָא] נ״ר, חלות | cakes | *Kuchen* גיט׳ ס״ט ע״ב: לפירחא דליבא ליתי תלת ברושייתא דשערי.

בְּרוֹת נ׳, שם עץ, ברוש | cypress | *Cypresse* ספרא מצורי י״ב: שהיא של ברות.

בְּרוּתָא כנ״ל. תרג׳ שני אסתי׳ ב׳ ז׳: חלף היגיתא יסק ברותא.

בָּרוּתָא ת׳, עומד בחוץ, אינו מוסכם outside, rejected | *verworfen* ב״מ מ׳ ע״א: אלא הא דר׳ אבהו ברותא הוא.

בְּרַז פ״י, תחב, דקר, נעץ to bore, to perforate | *durchbohren, durchlöchern* תרג׳ ש״א י״ח י״א (אכה בדוד ובקיר): אמחיניה בדוד ואברזינה בכותלא; חול׳ ה׳ ע״א: דברזייה מיברז.

אַבְרֵז אפ׳, עקץ, נקב to sting | *stechen* גיט׳ פ״ד ע״א: אי בעי מבריז וכו׳.

בְּרָזָא ז׳, נקב בחבית, דד בחבית bung, bung-hole | Spund, Spundloch ע״ז נ״ט ע״ב: דאישתקיל לברזא; שם: אמר רב פפא כל דלהדי ברזא חמרא אסור.

בְּרָזָא ז׳, חבל, רצועה strap, horse-line | *Strick, Riemen* חגי׳ ט׳ ע״ב: יאה עניותא ליהודאי כי ברזא סומקי לסוסיא חיורא; שבת קי״ז ע״א: דשקיל ליה בברזי.

בְּרַזֵג פ״י, זִוֵג to cuuple | *die Gatten miteinander verbinden* תרג׳ יב״ע דברי׳ ל״ב ד׳: ותלת מכרזג (צ״ל מברזג) בין גבר לאיתא.

בַּרְזֵיל פ״י, נענע to shake | *schütteln* שבת ס״ו ע״ב: וליתתמי בשיתין גישפנקו ולברזולי וכו׳; [בכ״י מינכן וליבזוליה].

בַּרְזִילָא [בַּרְזִילָא] ז׳, תלמיד ועוזר הרועה the shepherd's assistant | *Unterhirte* ב״ק נ״ו ע״ב: דאורחיה דרועה לממסיר לברזיליה.

בַּרְזִילָה שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ מגי׳ א׳ ע״א ע״א: דברזילה.

בַּרְזִינָא ז׳, מדת הלח, א׳ מל״ב בלוג a liquid measure | *ein Flüssigkeitsmass* שבת ק״ט ע״ב: ברזינא לזיבורא יביעתה לעקרבא.

בַּרְזֶל - **צֹאן בַּרְזֶל** עדר שנמכר ומשתלם לשעורים והולדות מתחלקים בין המוכר והלוקח flock sold on payment in terms (under the condition that the young be divided until the payment in full has taken place) | *Herde, die auf Teilzahlungen verkauft ist, (wobei die jungen Tiere zwischen Verkäufer und Käufer aufgeteilt werden)* בכור׳ פ״ב מ״ד: המקבל צאן ברזל מן הנכרי ולדות פטורים.

נִכְסֵי צֹאן בַּרְזֶל נכסים שהאשה מכניסה לבעלה ועוברים לרשותו והוא חיב לשלם מחירם בגרשו אותה או במותו mort-main, wife's estate held by her husband, which, in case of her death or divorce, he must restore in specie | *Die Güter des eisernen Fonds d. h. die von der Ehefrau eingebrachte Mitgift, für welche der Mann mit seinem Vermögen haftet* ב״ק פ״ט ע״א: אמר אביי אם אמרו בנכסי מלוג יאמרו בנכסי צאן ברזל.

בַּרְזְלָא ז׳, ברזל iron | *Eisen* שבת ס״ו ע״ב: קול ברזלא.

בַּרְזָנִיתָא נ׳, הוצאת המשקים דרך הברז tapping | *das Abzapfen* ב״מ מ׳ ע״ב: איכא טרחא ודמי ברזניתא.

בְּרַח - **בְּרַח, הַבְרִיחַ** הפ׳, השמיט, עשה תחבולה שלא לשלם to defraude, to withhold | *defraudieren, zurückhalten* ב״ק ק״י ע״א: להבריח את המכס; ירוש׳ גיט׳ ה׳ מ״ז ע״ב: אדם מבריח עצמו מן השבועה ואין אדם מבריח עצמו מן התשלומים.

אִתְבְּרַח אתפ׳, נדחה to be driven of | *vertrieben, vorenthalten werden* תרג׳ איוב ו׳ י״ג (ותשיה נדחה ממני): והוכמתא אתברחת מני.

אַבְרַח אפ׳, מנע to withhold | *zurückhalten* ב״ק פ״ח ע״ב: אלא לאברוחינהו לנכסי מבריח קא אתי.

הוּבְרַח הפ׳ נסתלק to be withdrawn | *zurückgezogen werden* איכ״ר א׳ כ״א (שמעו): הוברחו ענני כבוד.

בַּרְחָא ז׳, תיש buck | *Bock* ב״ק מ״ח ע״א: אתא ברחא דמרי דביתא וכו׳ שבת י״א ע״ב: דברחא ולא שריק אסיר.

ברטיה [בַּרְבַּרְיָה] שם מדינה Barbaria, northern Africa | *Berberien, (Nordafrika)* פסיק"ר ל"ג: שהיתה אומנתו של כל העולם הברטיא (צ"ל הברבריא) הזה.

בְּרֵי, בְּרָא פיו"ע 1) ברא to create | *erschaffen* מלאכי ב' י' (הלא אל אחד בראנו): הלא אלהא חד ברא יתנא.

2) היה בריא והזק to get well | *erstarken* חול' צ"ג ע"ב: מדלא קא בריין; שם מ"ו ע"ב: הדרא בריא.

אִתְבְּרִי, אִתְבְּרִיא, אִיבְּרִי את' נברא to be created | *erschaffen werden* | תרג' יב"ע בראש' כ"ב י"ג (איל אחר): דכרא חד דאתברא ביני שמשתא; תרג' תהל' י"ב (ועם נברא): עמא דעתיד לאתבראה; ברכ' נ"ד ע"ב: איברי ליה.

אַבְרֵי אפ' 1) חיזק to strengthen | *stärken* סוכה מ"ד ע"ב: אברויי אילוני; תענ' כ"א ע"ב: זיל אברי נפשך.

2) נקב to perforate | *löchern, durchdringen* חול' קי"ב ע"א: וה"מ דאברי.

בְּרֵי, בְּרָא פ"י, נקב, חדר to hollow out, to perforate | *durchbohren, durchlöchern* תרג' איוב כ"ו י"ג (חוללה ידו נחש ברח): ברת ידיה לויתן.

הַבְרִיא 1) כנ"ל. חול' מ"ג ע"ב: אין חוששין שמא הבריא

2) חזר לאיתנו to recover, to get strong | *sich erholen, stark, fett werden* מגי' י"ז ע"א: מי שיש לו אויב יכחיש או יבריא; חול' ל"ג ע"א הרוצה שיבריא חותך כזית בשר מבית שחיטתה של בהמה.

בְּרֵי, בְּרִיא – 1) חזק, לא שבור, לא רעוע sound, firm | *fest, stark* כל' פ"ג מ"ה: הטופל כלי חרס הבריא; שם פכ"ד מ"ז: ג' קופות הן מהוהה שטליה על הבריאה; עיר' ס"ב ע"א: שכירות רעועה מאי רעועה מאי בריאה.

2) ודאי, ברור sure, evident | *gewiss, unzweifelhaft* חול' ב' ע"ב: ואם אמר ברי לי שלא נגעתי שחיטתו כשירה; ירוש' פסח' ב' כ"ט ע"ב: מכיון שלא עשאה לשם הפסח דבר בריא שלא דיקדק בה.

בְּרֵי, בְּרִיא כנ"ל. תעני' כ"ט ע"ב: דבריא מזליה; יומא נ"ז ע"א: השתא ברי טמאים אתון.

בְּרִיָא עי' בְּרִיָּה תרג' יחז' א' ט': בריא.

בְּרִיאוּת בְּרִיאוּתָא נ', מצב האיש שאינו חולה health, strength | *Gesundheit* תוס' שבת ל"ט ע"ב: אבל זיעה שוה היא לכל נפש דאינה תענוג אלא לבריאות; נדה מ"ה ע"ב: זימנין דאתי מחמת בריאותא.

בְּרִיבִי עי' בְּרַבִּי. שבת קט"ו ע"א: רבן גמליאל בריבי.

בְּרִיָה עי' בְּרָאָה. ילקו' בראש' פ"ג: ברייה (בריה) הוא לך.

בְּרִיָּה נ', דבר הנברא creature | *Geschöpf* ברכ' ז' ע"א: ואין כל בריה יכולה לכוין אותה שעה.

הַבְּרִיּוֹת בני האדם mankind | *die Menschen* אב' פ"א מ"יב: אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות וכו'.

בִּרְיוֹן ז', שומר היכל המלך castle-guard | *Palasthüter* שמו"ר ל': משל לבריון שהיה שכיר וכו'.

בִּרְיוֹנָא ז', מורד, איש חמסים, rebel, outlaw high-way man | *Rebell, Strassenräber* גיט' נ"ו ע"א: אבא סקרא ריש בריוני דירושלים; ברכ' י' ע"א: הנהו בריוני דהוו בשבבותיה דר"מ.

בְּרִיוּתָא עי' בְּרִיאוּת. ברכ' מ"ה ע"ב: ומר סבר בריותא אתחלא בשמאל.

בְּרִיוּתָא נ', מרדות rebellion, defiance | *Widerspenstigkeit, Herausforderung* סוטה י"ט ע"ב: והא דקהדרי בה מחמת בריותא.

בְּרִיז עי' ברז. סנה' נ"ב ע"ב: דבריז ליה מבריז.

בְּרִיז ז' צנור stream, channel | *Kanal, Rinne* תרג' ש"א י"ד כ"ו (והנה הלך דבש): והא בריז דובשא.

בְּרִיחָה נ', מנוסה flight | *Flucht* ב"ר ע"ד: בריחה.

בְּרִיטַנְיָה שם מדינה Britannia, Great Britain | *Britannien* ילק׳ דברי׳ תקמ״ח: מברבריא ומברטניא.

בְּרִייָא, ז׳, בורא Creator | *Schöpfer* ירוש׳ ברכ׳ א׳ ב׳ ע״ד: איקריה דברייי; תרג׳ משלי י״ז ה׳ (חרף עושהו): מרגז לבריה.

בְּרִיָּה נ׳, יצירה, מצב טבעי creation, formation, natural condition | *Schöpfung, natürliche Beschaffenheit* נדה מ״ז: אחד בריית הזכר ואי בריית הנקבה זה וזה לארבעים ואחד.

פסחי׳ נ״ד ע״א: אין מברכין על האור אלא במוצאי שבת הואיל ותחלת ברייתו הוא; סוכה ל׳ ע״ב: שינוי החוזר לברייתו הוא.

בְּרֵיכָה. — נ׳, מקוה מים lake | *Teich* מכש׳ פ״ב מ״ב: בריכה שבבית.

בְּרִיכָה נ׳, 1) נפילה על הברכים bending the knee | *das Niederknien* ירוש׳ ברכ׳ א׳ ג׳ ע״ג: אי זו כריעה ואי זו בריכה.

2) נצר יוצא משורש עץ young shoot | *Schössling* ר״ה ט״ו ע״ב: בד״א באילן שעושה שתי בריכות.

3) אפרוחים שיצאו בזמן אחד מהבצים brood | *Brut* ב״ב פ״ה מ״ג: הלוקח פירות שובך מחבירו מפריח בריכה ראשונה.

בְּרִיכְסוֹן [בְּרִיכְסִין] הגשם ירד it rained | *es regnete* ירוש׳ שבועי׳ ג׳ ל״ד ע״ד: קורי פלי בריכסון.

בְּרֵיכְתָא נ׳, תעלה, בריכה pond, lake | *Teich* תרג׳ ישעי׳ כ״ב ט׳ (ת׳ מי הברכה): בריכתא.

בְּרִין, רם בְּרִין שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ דמאי ב׳ כ״ב ע״ד: ורם ברין.

בריקשון עי׳ בריכסון. ירוש׳ נדרי׳ ג׳ ל״ח ע״א: בלי קורי בריקשון.

בְּרִיר, בְּרִיר, בְּרִירָא עי׳ בָּרוּר תרג׳ תהלי׳ י״ח כ״ז: בריר; תרג׳ יב״ע דברי׳ כ״ט י״ב: לאומא ברירא.

בְּרֵירָה נ׳, הכלל בהלכה שמה שברר אדם אחרי כן מוכיח שלמפרע היה דעתו למה שברר אחר כך retrospective designation (a dialectic term) | *ideelle Sonderung, Feststellung (durch nachträgliche Bestimmung für einen besonderen Zweck; halachische Regel)* ביצה ל״ז ע״ב: ר׳ הושעיא אמר יש ברירה וכ״ו.

בְּרֵירָה נ׳, הבדלת דבר מתוך דבר assorting | *das Aussondern* ירוש׳ שבת ז׳ י׳ ע״ב: כל מה שהותר מכלל ברירה ביו״ט וכו׳.

בְּרִירוּ נ׳, טוהר pureness | *Reinheit* תרג׳ שמות כ״ד י׳ (וכעצם השמים לטהר): וכחיזו שמיא לברירו.

בְּרִירוּת, בְּרִירוּתָא נ׳, נקיון, טוהר pureness, innocence | *Reinheit, Unschuld* ירוש׳ תעני׳ ג׳ ס״ז ע״א: ברירות כפיך; תרג׳ משלי מ״ז ט״ו (ורצונו כעב מלקוש): היך ענגא בברירותא.

בְּרִית.– בְּרִית כְּרוּתָה כך טבע הדבר מעולם it is a natural law | *es ist ein natürliches Gesetz* במ״ר י״ח: ברית כרותה לשפתים.

בְּרִית! הַבְּרִית! לשון שבועה by the covenant! (an oath) | *beim Bunde! fürwahr! (Schwur)* פסחי׳ ל״ח ע״ב: אמר לי ברית הן הן הדברים שנאמרו למשה מסיני; ירוש׳ פאה ו׳ י״ט ע״ב: הברית הן הן הדברים וכו׳.

בְּרַיְתָא, בָּרַיְיתָא משנה החיצונה baraitha, traditions and opinions of Tannaim not embodied in the Mishnah | *Baraitha, Meinungen der Tannaim, die nicht in die Mischna aufgenommen wurden* עירו׳ י״ט ע״ב: ר׳ פפא ברייתא לא שמיע ליה; שבת י״ט ע״ב: ור׳ יוסי בר חנינה בריתא לא שמיע ליה.

בָּרַךְ׳- הִבְרִיךְ הפ׳, כפף זמורה כברך והטמינה בארץ וראשה יוצא למעלה to engraft | *propfen, einwurzeln* כלאי׳ פ״ז מ״א: המבריך את הגפן בארץ וכו׳.

בָּרַךְ׳- בֵּרַךְ, בֵּירַךְ פיעל, 1) שיבח, ביטא ברכה לה׳ to praise, to bless, to recite the due benediction | *preisen, segnen, den Segensspruch sprechen* פסחי׳ פ״י מ״ט: ברך ברכת הפסח וכו׳. שם מ״ה: אנחנו חייבים לברך.

2) נקב את השם to blaspheme | *lästern* סנה׳ נ״ו ע״א: עד שיברך שם בשם.

הִתְבָּרֵךְ התפ׳, היה ברוך, גדל והצליח to be blessed, to be increased | *gesegnet, vermehrt werden.* ירושׁ׳ מו״ק א׳ פ׳ ע״א: או שהיה מימיו מועטין ונתברכו.

בְּרֵךְ כנ״ל 1). תרג׳ בראי׳ ט׳ כ״ט (ברוך ד׳): בריךְ

בָּרֵיךְ, בָּרִיךְ פעל, כנ״ל 1). איוב ב׳ ט׳ (ברך אלהים ומת): בריך מימרא ד״י.

2) כנ״ל 2. סנה׳ נ״ו ע״א: בירך את השם.

אִתְבָּרֵךְ אתפ׳ היה ברוך to be blessed | *gesegnet werden* תרג׳ משלי כ׳ כ״א (ואחריתה לא תבורך): לא תתבריך.

בֶּרֶךְ ז׳ — העץ העקום של המחרשה a kneeshaped pole | *knieförmiger Stock am Pflug* תעני׳ כ״ה ע״ב: כמלא ברך המחרישה.

בִּרְכָּא נ׳, ברך knee | *Knie* ברכ׳ ו׳ ע״א: הנהו ברכי דשלהו וכו׳.

בִּרְכָא נ׳, ברכה, די blessing, plenty | *Segen, Fülle* תרג׳ בראי׳ כ״ז י״ב: לוטין ולא ברכן; ב״ר ע״ח: א״ל אית במאתן ברכאן.

בְּרָכָה נ׳ — 1) נוסח הבעת תודה לה׳ benediction | *Segensspruch* ברכ׳ ל״ה ע״א: אסור לו לאדם שיהנה מן העוה״ז בלא ברכה.

בִּרְכַּת הָאָרֶץ הברכה השלישית בבהמ״ז the portion of the grace which refers to Palestine | *der Teil des Tischgebets, der sich auf Palästina bezieht* כתוב׳ י״ח ע״ב: ברכת הארץ.

בִּרְכַּת רְחָבָה ברכה לניחום אבלים a benediction of consolation | *Segensspruch, der den Trauernden bei der Rückkehr vom Begräbnis zu gerufen wird* סוט׳ ח׳ ע״ב: ברכת רחבה כל שבעה.

2) גידוף blasphemy | *Blasphemie* סנה׳ נ״ו ע״א: ברכת השם.

בִּרְכַּיִיר ז׳, כר שהבנאי כורע עליו בשעת מלאכה the brick-layer's cushion | *Kissen, auf dem der Maurer bei der Arbeit kniet* כלי׳ פכ״ו מ״ג: הזון והברכייר טמאין.

ברכר, ברכרה [כַּרְכָּר, כַּרְכָּרָה] עי׳ כַּרְכָּר. ירושׁ׳ פאה ז׳ כ׳ ע״א: את הברכר וכו׳ ר׳ שמעון בן לקיש ברכרה.

בִּרְכְתָא נ׳, ברכה blessing | *Segen* ברכ׳ נ״א ע״ב: כסא דברכתא.

בר״מ ברוח מצויה.

בְּרַם — 1) תה״פ, חוץ besides | *ausser* תרג׳ יב״ע שמו׳ ל״ו ז׳: וברם שיירו.

2) רק, לבד only, but | *nur, bloss* תרג׳ בראי׳ ז׳ כ״ג (וישאר אך נח): ואשתאר ברם נח.

3) מלת קריאה: אבל, באמת truly! surely! | *fürwahr!* עירו׳ ט״ז ע״ב: דברים שאמרתי טעות הן בידי ברם רק אמרו; מנח׳ מ״ה ע״ב: ברם זכור אותו האיש לטוב.

בַּרְנִישׁ שם מקום name of a place | *Ortsname* עירובי׳ כ״א ע״א: אתיתו מברנש לבי כנישתא דדניאל.

בִּרְסִין ז״ר. מין אדרת a cloack | *eine Mantelart* כלאי׳ פ״ט מ״ז: הברסין.

בִּרְסָם נזלת cattarrh of the head | *Schnupfen* גיט׳ ס״ט ע״א: לברסם ליתי כי פסקתא דנישדור; חולי׳ ק״ה ע״ב: משום דקשה לכרסם (לברסם).

ברסנה [כַּרְסָנָה] שם מקום name of a place | *Ortsname* ירושׁ׳ שביעי׳ ט׳ ל״ט ע״א: אילין דבית ברסנה (צ״ל כרסנא); ירושׁ׳ דמאי ג׳ כ״ג ע״ב: בר בר סנה.

בֵּרֵץ פיעל, 1) מלא יותר על המדה to heap | *häufen, strotzend machen* מנח׳ פ״א מ״ב: איזה הוא היתר שקמצו מבורץ.

2) חדר ועבר מקצה אל הקצה to cut through | *durchschneiden* תוס׳ כלאי׳ ג׳ י׳: חרוץ מבורץ.

בְּרֵץ, בָּרֵץ פעל, כנ״ל 2. ע״ז נ״ט ע״ב: וברציה עד דשייפא.

בִּרְצוּץ ז׳, צניף חבוש לראש the crown of the turban | *Priesterturban* תרג׳ יב״ע שמות ל״ט כ״ח (פארי המגבעת): וית ברציץ.

בֵּי בִרְצִיתָא שם מקום name of a place | *Ortsname* מו״ק ד׳ ע״ב: לבי ברציתא.

בְּרַק – **הִבְרִיק** 1) חדר ועבר מקצה אל הקצה to cut through from end to end | *von einem Ende zum andern durchschneiden* ירושׁ׳ כלא׳ ד׳ כ״ט ע״ד: חריץ מבריק ואינו מבריק.

2) הוכה בסנורים ע״י ברק to be affected by lightning, to get blind | *vom Blitz erblinden* ב״מ פ״ו מ״ג: המוכר את החמור והבריקה.

בְּרַק פ״ע, הופיע to shine | *leuchten* ברכ׳ נ״ט ע״א: רעמים – ברקא תקיפא דבריק בעננא וכו׳.

אַבְרֵק אפ׳, הבריק to send forth lightning | *blitzen* תרג׳ שני אסת׳ ג׳ ח׳: מבריקין עיניהין.

בְּנֵי בְרַק שם מקום name of a place | *Ortsname* סנה׳ ל״ב ע״ב: אחר ר׳ עקיבא לבני ברק.

בַּרְקָא 1) ברק lightning | *Blitz* ברכ׳ נ״ט ע״א: ברקא יחידאה וברקא חיורא וכו׳.

2) עורת (בלשון סגי נהר) euph: white cataract | *Blindheit, Star* בכו׳ ל״ח ע״ב: וסימנך ברקא.

בַּרְקָא ת׳, לבן, נוצץ, shining, white | *schimmernd, glänzend weiss* ירושׁ׳ ב״ב ח׳ ט״ז ע״ב: ארכבי אתרי ריכשי ברקי.

בִּרְקָא ז׳, שער, חבל hair, thread | *Haar, Schnur* גיט׳ ס״ז ע״א: שודרא ברקא; שבת ס״ז ע״א: גירא ברקא.

בִּרְקָא ז׳, אכסדרה a kind of piazza | *Glasveranda* ב״ב ס״א ע״א: ברקא הלילא לא מזדבנא.

בַּרְקַאי 1) כוכב השחר morning star | *Morgenstern* יומא פ״ג מ״א: הרואה אומר ברקאי.

2) שם מקום name of a place | *Ortsname* פסחי׳ נ״ז ע״א-ע״ב: כפר ברקאי.

בַּרְקוּרְיָאנֵי ז״ר, שם גדודי חיל הרומאים Herculiani, a cohort of pretorians, named after Diocletian (Heraclius) | *Herculianinach Diocletian (Heraclius) benannte Legionen* אסת״ר א׳ ג׳: יכולני ובר קוריאני (צ״ל יובייני וברקורי-אני).

בַּרְקִין ז״ר, breeches | *Kniehosen* ילמד׳ בראשׁ׳: ברקין הכתונות וכו׳.

בַּרְקִירְיָא שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירושׁ׳ כלא׳ ט׳ ל״ב ע״ד: ר׳ ברקיריא ור׳ לעזר הוון מטיילין וכו׳.

בַּרְקִית נ׳, מחלת העין cataract of the eye | *Augenkrankheit* שבת ע״ח ע״א: שכן כוחלין לברקית.

בָּרְקָן נ׳, שם אבן טובה smaragd | *Smaragd* תרג׳ יחז׳ כח י״ג וברקת–וברקן.

בַּרְקָנַיָּא ז״ר מין קוצים thistles | *Disteln* תרג׳ שופט׳ ח׳ ז׳ (ואת הברקנים): ברקניא.

בָּרְקֶת נ׳, כוכב השחר morning star | *Morgenstern* ירושׁ׳ ר״ה ב׳ נ״ז ע״ד: מהו בורקי ברקת.

בַּרְקְתָא שם מקום name of place | *Ortsname* ע״ז ל״א ע״א: ושל ברקתא אסור.

בַּרְקְתִי נ׳, מחלת עינים a cataract of the eye | *eine Augenkrankheit* פסחי׳ קי״א ע״ב: קשי לבריקתי (ערוך: לברקתי).

בָּרַר – פ״י, 1) סילק את הספק to make clear | *klären* כתוב׳ מ״ו ע״א: ובוררין את הדבר כשמלה הדשה.

2) בחר to choose | *auswählen* סנה׳ פ״ג מ״א: זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד.

בֵּרַר, בֵּירַר פיעל 1) סילק את הספק to ascertain | *klar dartun* סנה׳ כ״ג ע״ב: מחלוקת בשתי כתי עדים דר׳ מאיר סבר צריך לברר ורבנן סברי אין צריך לברר; תנחומה מצורע ה׳: אמרו לו תלמידיו רבי לא הייתה יודע הפסוק הזה א״ל הן אלא שבא זה ובוררו בידי.

2) בחר, הבדיל to select | *auswählen* סנה׳ י״ז ע״א: מה עשה בירר ששה ששה.

הוּבְרַר הפ׳, נעשה ודאי to be decided | *entschieden werden* ביצה ד׳ ע״א: נשחטה הוברדה דלאכילה עומדת.

נִתְבָּרֵר נתפ׳, נתחזק to be confirmed | *bestätigt werden* פסיק׳ דברי ירמי׳ קט״ו ע״ב: לא נתברירה נבואתן עד שאמר (צ״ל שעמד) ירמיה.

בָּרַר פ״י, בחר, הבדיל, to select | *aussuchen, auswählen* ירוש׳ שקל׳ ו׳ נ׳ ע״ב: נברור ארבע זוזי.

אִתְבְּרִיר אתפ׳, היה בהיר to be pure | *rein sein* תרג׳ איוב כ״ה ה׳ (וכוכבים לא זכו בעיניו): לא אתברירו.

בְּרָרָא ז׳, 1) טוהר pureness | *Reinheit* ירוש׳ שקלי׳ ו׳ נ׳ ע״ב: עד דלא יקום על ברריה וכו׳.
2) אמת clearness, truth | *Wahrheit, Klarheit* ירוש׳ יבמ׳ ח׳ ט׳ ע״ב: דו משים מילתא על בררא.

ברש״מ ברוח שאינה מצויה.

בִּרְשָׁן ת׳, ערום או משוגע naked, in ecstacy? | *nakt, wahnsinnig?* תרג׳ שמ״א י״ט כ״ד (ויפל ערם): ונפל ברשן.

ברשפ״מ ברוך שפטרני מעונשו שלזה.

בְּרַת נ׳, בת, נצר daughter, young tree | *Tochter, junger Baum* ירוש׳ ב״מ ג׳ ח׳ ע״ג: אמר לחבריה אית לך ברת נוקבה א״ל אין; ויק״ר כ״ה: ברת פּחין; ירוש׳ ב״ב ג׳ י״ג ע״ג: ברת שובעין חיורין.

בְּרַת חוורן שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ מו״ק פ׳ ע״ב: ר׳ חונייה דברת חוורן.

בְּרַתָּא עי׳ בְּרַת. ב״ב קמ״ז ע״א: ברתא נמי לא חסריה רחמנא לאברהם; ב״ר ט״ו סוף: ר׳ אבין אמר ברת שבע.

בְּרָתָא ז׳, מין עץ, ברש cypress or pine-tree | *Cypresse oder ähnlichs Nadelholz* ר״ה כ״ג ע״א: ברוש – ברתא; ירוש׳ פאה ח׳ כ׳ ע״א: אהן צררה סמך הרא ברתא.

בַּרְתוּתָא שם מקום name of a place | *Ortsname* אבות פ״ג מ״ז: רבי אלעזר איש ברתותא אומר תן לו משלו.

ב״ש בית שני; בית שמאי; ברוך שאמר.

בש״א בית שמאי אומרים.

בשבו״ת בשב ואל תעשה.

בש״ד בשודא דדייני, בשבועה דאורייתא.

בשד״א בשבועה דאורייתא.

בש״ד ט״ש צא״ת בור שחת, דומא טיט היון, שאול צלמות, ארץ תחתית.

בשדמ״ע בריך שמיה דמרא עלמא.

בשה״ד בשעת הדחק.

בשה״ח ברכת שהחינו.

בשוא״ת בשב ואל תעשה.

בִּשּׁוּל ז׳, גמילת הפרי, הרתחה באש ripening, cooking | *das Reifwerden, das Kochen* חול׳ קט״ו ע״ב: אחד לאיסור אכילה ואחד לאיסור הנאה ואחד לאיסור בשול ועי׳ בִּישּׁוּל.

בְּשׁוּלָא כנ״ל. פסח׳ כ״ז ע״: דהא מקבלא בשולא מקמא דניתן עצים דהתירא.

בשו״מ בלי שם ומלכות; בורות שיחין ומערות.

בָּשׁוּם ז׳, מטעמים delicate food | *Delikatesse* שהש״ר א׳ י״ב (עד שהמלך) ריח טוב מבשומי גן עדן.

בְּשׂוֹרָה נ׳, שמועה tidings | *Botschaft* ברכ׳ פ״ט מ״ב: על בשורות טובות אומר ברוך הטוב והמטיב ועל בשורות רעות אומר ברוך דיין האמת.

בְּשׂוֹרְתָא נ׳, שמועה tidings | *Nachricht, Botschaft* ב״ר פ״א סוף: בשורתא שמתה אמו; איכ״ר א׳ ה׳ (היו צריה): בשורתא טבתא איתבשרת.

בש״ה בשנאת חנם; בשבועה המורה.

בשי״ה בשאר ימות השנה.

בְּשִׂירוּתָא, בְּשִׂירוּתָה נ׳, בשורה טובה good news | *frohe Botschaft* ירוש׳ חגי׳ ב׳ ע״ח ע״א: הדא כסא בשירותה בעייא מוליי; ירוש׳ ביצה ב׳ ס״א ע״ג: בשירותא בעייא מוליי.

בשכמל״ו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

בַּשְׁכָּר שם מקום name of a place | *Ortsname* יומא י׳ ע״א: ואכד זה בשכר; שבת קל״ט ע״א: בני בשכר וכו׳ אינן בני תורה.

בָּשֵׁל - **בַּשֵּׁל** פיעל, הביא הפרי לגמר גידולו to mature | *zur Reife bringen* סנה׳ י״ב ע״א: אין לך קלה בכל ארץ ישראל לבשל פירותיה יותר מבעל שלישה.

הִתְבַּשֵּׁל התפ׳, נגמל היטב או הורתח היטב, והיה ראוי לאכילה to be boiled, to be ripe | *reif, gekocht werden* חול׳ צ״ח ע״ב: אין בשלה אלא שנתבשל עם האיל; תרומ׳ פ״י מי״א: כל המתבשלים זה עם זה מותרין.

בְּשַׁל פ״ע, גמל, הורתח באש והיה למאכל to ripen, to boil | *reifen, kochen* תרג׳ יב״ע ברא׳ מ׳ י׳: (הבשילו): בשלו.

בַּשֵּׁל פיעל כנ״ל. ע״ז ל״ח ע״א: לבשולי מנא.

אִיתְבַּשַּׁל, אִיבְּשַׁל כנ״ל אתפ׳. תרג׳ שמ״א ב׳ י״ג: (כבשל הבשר): כמיבשל בסרא; ע״ז כ״ט ע״ב: משום דאיבשל פקע ליה אסורא.

בַּשְׁלָא ת׳, מורתח במים, נגמר done, ripe | *reif gekocht* תרג׳ יב״ע שמו׳ י״ב ט׳: כד בשלא בחמרא.

בַּשָּׁלָא ז׳, טבח, מבשל cook | *Koch* תרג׳ יחז׳ מ״ו כ״ד: (בית המבשלים): בשליא.

בשלב״ה בית שמאי לבית הלל.

בִּשְׁלָמָא . . . אֶלָּא ניחא לנו לדברי פלוני או אם הדבר כן, אבל . . granted, it is right, it would be right | *zugegeben, wohl* פסח׳ כ״ד ע״ב: בשלמא אי אשמעינן פירא גופיה וכו׳ שפיר אלא . . . שם נ׳ ע״א: בשלמא למאן דאמר כל ביזה וכו׳ אלא . . .

בשלמ״ד בשלמא למאן דאמר.

בַּשָּׂם ז׳, עושה או מוכר בשמים dealer in or manufacturer of spices | *Gewürzkrämer, Apotheker* ברכ׳ נ״ג ע״א: הנכנס לחנותו של בשם והריח ריח.

בש״ס בששה סדרים; בשל סופרים.

בש״ע בשמיני עצרת; בשמונה עשרה.

בשע״מ בשעת מלאכה.

בש״ק בשבת קודש.

בַּשְׁקַר פ״י, חקר ומצא to search, to discover | *untersuchen, entdecken* תרג׳ תהל׳ מ״ד כ״ב(יחקר זאת): יבשקר דא; יבמ׳ ק״כ ע״א: חלף קמייהו ולא בשקרוה.

בש״ר בשם רבי; בושה סרוחה רמה.

(בִּשֵּׂר) בַּשַּׂר פַּעֵל to bring good tidings | *gute Nachricht bringen* תרג׳ יב״ע ברא׳ מ״ט כ״א: הוא בשר.

אִתְבַּשַּׂר את׳, נתבשר to receive good tidings | *gute Nachricht erhalten.* תרג׳ רות א׳ ו׳ (כי שמעה): ארום אתבשרת.

בָּשָׂר - **בָּשָׂר וָדָם**, אדם, בן תמותה mortal man | *Sterblicher* ברכ׳ ל״ג ע״א: מלך בשר ודם שהיום כאן ומחר בקבר.

בִּשְׂרָא ז׳, 1) בשר, גוף flesh, meat, body | *Fleisch, Körper* שבת ק״ג ע״ב: אמר רב האי תליא דבשרא שרי לטלטולי; תרג׳ ויק׳ י״ג ב׳ (בעור בשרו): במשך בשריה.

2) אדם mortal man | *Sterblicher* תרג׳ ירמי׳ י״ז ה׳ (ושם בשר זרעו): וישוי בשרא רחצניה.

בְּשָׂרָא נ׳, בשורה tidings | *Nachricht* תרג׳ ירוש׳ ברא׳ כ״א ז׳: בשרא דבשר לאדוני.

בְּשׂרוּתָה נ׳, בשורה good news | *frohe Botschaft* ירוש׳ מעש״ש ה׳ נ״ו ע״ג: אמר ר׳ יצחק בר לעזר בשרותה בעיא מוליי.

בש״ש בשאילת שלום.

בַּשָּׁשׁ ז׳, ליפתן, טפל למאכל seasoning, relishes | *Zukost, Zuspeise* ברכ׳ מ׳ ע״א: לית דין צריך בשש; תרג׳ איוב ו׳ י׳ (תפל מבלי מלח): מידי בשש.

בש״ת ברוך שומע תפילה; בשומע תפילה; בשמחת תורה.

ב״ת בעל תשובה; בל תוסיף; בל תשחית; בן תורה.

בַּת עי׳ בַּיִת. ברכ׳ ס׳ ע״ב: בת בדברא.

בַּת׳ - **בַּת אַבְרָהָם אָבִינוּ**, יהודיה Jewess | *Jüdin* גיטי׳ פ״ט ע״א: לא הנחת בת לאברהם אבינו.

בַּת אָבוֹת בת טובים of noble descent | *von vornehmer Abkunft* במד״ר א׳: ראה ענייה יתומה בת אבות ביקש ליטול אותה.

בַּת אוֹר ראוי להסקה fuel | *Brennmaterial* שבת כ״ה ע״ב: מכלל דבת אורו הוא.

בַּת אַרְעָא מכה תחת כף הרגל sore on the foot | *Verhärtung der Fussohle* שבת ס״ה ע״א: מאי צינית בת ארעא.

בַּת בֵּירְתָא חריץ קטן וכו מים הבאים מן המעין a little gutter fed by a well | *eine kleine Wasserrinne, die von einer Quelle versorgt wird* חולי׳ ק״ו ע״א: ובהא פליגי דמר סבר גזרינן בת בירתא אטו מנא וכו׳.

בַּת הָכִי שיש לה סגולה זאת of such condition | *von solcher Beschaffenheit* סנה׳ כ״ה ע״ב: בהמה בת הכי היא.

בַּת חוֹרִין 1) לא משועבדה a free woman | *eine freie Frau* גיטי׳ מ״א ע״ב: בת חורין.
2) שם רוח רע name of a demon | *ein böser Geist* שבת קי״ט ע״א: ר׳ נתן אומר בת חורין היא זו.

בַּת יוֹמָא של אותו היום of the same day | *vom selben Tage* ע״ז ע״ו ע״א: גזירה קדירה שאינה בת יומא משום קדירה בת יומא.

בַּת מַזְגָא חַמְרָא שם עוף טהור Little Wine-Mixer, name of a clean bird | *kleiner Weinmischer, Name eines reinen Vogels* חולי׳ ס״ג ע״א: בת מזגא חמרא.

בַּת מֶלֶךְ שם שידה name of a demon | *ein weiblicher Dämon* שבת קי״ט ע״א: בת מלך.

בַּת נִירָא חלק של עץ הארג part of the weaver's beam | *krummgebogener Stab am Webebaum* שבת ק״ה ע״א: אמר אביי תרתי בבתי (צ״ל בבת) נירא וחדא בנירא.

בַּת עַיִן בבת עין eyeball | *Augapfel* שמו״ר ל״: חביבין ישראל כבת עין העליונה.

בַּת עֵינָא נקב באמצע הרחים שהתבואה נופלת לתוכו the hole in the millstone | *Loch im Mühlstein* מו״ק י׳ ע״א: ר׳ יחיאל אמר בת עינא.

בַּת קוֹל 1) הד, קול הברה echo, reverberating sound | *Echo, Widerhall* שמו״ר כ״ט סוף: כשאדם קורא לחבירו יש לקולו בת קול והקול שהיה יוצא מפי הקב״ה לא היה לקולו בת קול.
2) קול לא טבעי השלוח מאת האלהים Bath-kol, divine voice | *göttliche Stimme* סנה׳ י״א ע״א: שוב פעם אחת היו מסובין בעליה ביבנה ונתנה עליהם בת קול מן השמים; יומא ט׳ ע״ב: משמתו נביאים האחרוני׳ חגי זכרי׳ ומלאכי נסתלקה רוח הקודש מישראל ועדיין היו משתמשין בבת קול.

בַּת תִּיהָא נקב במגופת חבית the small bung-hole in the spicket | *das Loch im Spunde des Fasses* ע״ז ס״ו ע״ב: האי בת תיהא נכרי בדישראל ש״ד.

בַּת׳ - בְּבַת אַחַת בפעם אחת, בלי הפסק, פתאום at once, simultaneously, suddenly | *auf einmal, gleichzeitig, ohne Unterbrechung* שבת מ׳ ע״א: לא כל גופו בבת אחת אלא אבר אבר; שמו״ר כ״ח: שהוא (האלהים) עושה את הכל בבת אחת ממית ומחיה בבת אחת וכו׳; תנחו׳ חקת א׳: אני מבערן מן העולם בבת אחת.

בת״ב בתשעה באב.

בת״ה בתחיית המתים.

בַּתָא, ז׳, בַּתְוָותָא ב׳, אמצע (הערוגה) cuts in the valley or field | *Mitte, (Einschnitt) im Felde* שבת ק״י ע״ב: מבתוותא דמישרא (בערוך כן; בהוצ׳: מכבתותא דמישרי).

בְּתוּלָא ע׳ בְּתוּלְתָא. תרג׳ יב״ע בראי׳ כ״ד ט״ז (בתולה ואיש לא ידעה): בתולא (תרג׳ ירו׳ בתולתא).

בְּתוּלָה׳ – 1) כל דבר שהוא עוד בבריתו הטבעית שעוד לא נשתמשו בו שום תשמיש unbroken (soil) untrimmed (tree) | *jungfräulicher Boden, unbeschnittener Baum (Sykomore)*

תוס׳ שביעי׳ ג׳ י״ד – ט״ו: נמצאת אומר שלש בתולות הן בתולת אדם בתולות אדמה בתולת שקמה וכו׳.

2) כל אחד משני הסדנים של עץ בבית הבד הקבועים בארץ והקורה יושבת בהם the two posts supporting the beam in the wine-press | *die zwei im Fussboden der Kelter befestigten Holzstämme, in welche der Pressbalken eingefugt wird* ב״ב פ״ד מ״ה: המוכר את בית הבד מכר את הים ואת הממל ואת הבתולות.

3) אחד מי״ב המזלות שבשמים Virgo, sign of the Zodiac | *Sternbild der Jungfrau* פסיק״ר כ׳: בתולה.

בְּתוּלִין ז״ר, בתולים symptom of virginity | *Zeichen der Jungfrauschaft* ירוש׳ כתוב׳ א׳ כ״ה ע״ב: אמר לון וכי בבתולין הדבר תלוי.

בְּתוּלְתָּא נ׳, בתולה virgin | *Jungfrau* תרג׳ ירוש׳ בראי׳ כ״ד ט״ז (בתולה): בתולתא.

בִּתְיָה – שם בת פרעה Bithiah, daughter of Pharaoh | *Name der Tochter Pharaos* סנה׳ ל״א ע״ב: שלחו ליה למר עוקבא לדזיו ליה כבר בתיה (משה רבינו) שלם.

בְּתֵירָא, בְּתֵירָה שם איש a man's name | *männlicher Name* יבמ׳ ק״ב ע״א: בן בתירא; פסח׳ ג׳ ע״ב: א״ל ר׳ יהודה בן בתירה מי קא ספי לך מאליה.

בְּנֵי בְּתֵירָה משפחת לומדים מבבל a scholarly family of Babylonian descent | *eine babylonische Gelehrtenfamilie* פסח׳ ס״ו ע״א: הלכה זו נתעלמה מבני בתירה.

בת״כ בתורת כהנים; בתקיעת כף.

בת״ר בתר רובא.

בָּתַר (בָּאתַר) תה״פ, אחר, אחרי after, behind | *nach, hinter* קדוש׳ ע״א ע״ב: זיל בתר שתיקתא; תרג׳ בראי׳ י׳ ל״ב (אחר המבול): בתר טובענא.

בָּתַר דְּ־ אחרי אשר after having | *nachdem* תרג׳ בראי׳ ה׳ ד׳ (אחרי הולידו): בתר ד־.

בַּתְרַי, בַּתְרָךְ, בַּתְרֵיה כנ״ל, עם הכנוים. ע״ז י׳ ע״ב: ליהוו למאן דבתרך דיהבי לבתראי דאתו בתרך. ברכ׳ י״ט ע״א: בתריה דמר שמואל.

בַּתְרָא, בַּתְרָאָה, בַּתְרָאֵי ת׳, אחרון the last, the latest | *letzter, hinterer* גיט׳ מ״ז ע״א: יומא בתרא; נזיר נ״ו ע״ב: קמאי ובתראי; תרג׳ שמות ד׳ ח׳ (האות האחרון): אתא בתראה.

בְּתָרַיָּא ז״ר, בתרים pieces | *Stücke* תרג׳ יב״ע בר׳ ט״ו י״ז (ברית בין הבתרים): ביני בתרייא.

בַּתְרַיְיתָא ת׳, אחרונה the last | *letzte* ע״ז נ״א ע״א: א״ה בתרייתא מיהא תשתרי.

בְּבַתְרַיְיתָא תה״פ, באחרונה in the last place, last | *zuletzt* תרג׳ דבר׳ י״ג י׳ (באחרונה): בבתריתא.

בָּתַשׁ פעל, הפציר ב... to urge, to beg persistently | *in jemand dringen, inständigst bitten* שבועי׳ ל׳ ע״ב: בצורבא מרבנן מבתשינן; חול׳ ז׳ ע״ב: הוה קא מבתש ביה טובא.

ג׳ גדולה; גבורה; גאולה; גלות; גזירה; גאון; גדול; גדולים; גירסה.

ג״א גירסא אחרינא; ג׳ אמות; ג׳ אלפים; ג׳ ארצות; גירי אריות.

גָּאָא עי׳ גְּאִי. תרג׳ ש״א ב׳ ה׳ (שבעים בלחם): וגאן בעותרא.

גא״ג גברא אגברא.

גאגק״ר גברא אגברא קא רמית.

גָּאדִיל ז׳, עושה מעשה מקלעת twister | *Flechter* ב״ב קל״ג ע״ב: גאדיל כלילי דינאי מלכא.

גָּאה, – גֵּאָה, גֵּיאָה, פיעל, הגביה | to exalt *erheben* ירוש׳ תענ׳ ג׳ ס״ד ע״א: אני אמרתי להשפילן ואת אמרת לגאותן.

הִתְגָּאָה התפ׳, נִתְגָּאָה נתפ׳, התנשא, היה לבעל גאוה to show one's self glorious, to boast, to be proud | *sich erhaben zeigen, stolz tun* חגי׳ י״ג ע״ב: לפי שמתגאה על גאים; שם ה׳ ע״ב: פרנס המתגאה על הצבור; ברכות ה׳ ע״ב: אמר הקב״ה לאחר שנתגאה זה קיבל עליו מלכות שמים.

גָּאו עי׳ גַּו. ויק״ר י״ב: את מפני מלגאו ואנא שתי מלבר.

גַּאֲוָה׳ – גַּאֲוָה נ׳, גדולה, התרוממות | glory *Erhabenheit* חגי׳ ה׳ ע״ב: מפני גאותה של מלכות שמים.

גָּאוָזָא ז׳, חלוקה בגורל division by lots | *Verteilung durchs Los* איכ״ר א׳ א׳ (חד מאתינס): תא נעביד גאוזין.

גְּאוּלָּה׳ – נ׳, 1) ישועה, ביאת המשיח | redemption *Erlösung* מגי׳ ט״ו ע״א: כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם.

2) פדיון *Auslösung* | delivery קדוש׳ ט״ו ע״ב: גאולת עצמו גאולת אחרים.

3) חלק התפלה בין שמע לשמונה עשרה that section of the prayers between the שמע and the תפלה | *der Teil des Gebetes zwischen* שמע *und dem Achtzehngebet* ברכ׳ ט׳ ע״ב: סמך גאולה לתפלה.

4) הברכה השביעית בתפלת שמ״ע the seventh benediction of the T'fillah | *die siebente Benediction in der Tefillah* מגי׳ י״ז ע״ב: ומה ראו לומר גאולה בשביעית.

גְּאוּלְתָא נ׳, גאולה redemption | *Erlösung* תרג׳ יב״ע במדבר כ״ה י״ב (בריתי שלום): גאולתא בסוף יומיא.

גאוסטיינא עי׳ אָגוּסְטִינָי. ב״ר צ״ד: משל לשתי לגיונות של מלך דיקומנייא וגאוסטיינא.

גֵּאוּתָא נ׳, גאוה, גאון haughtiness | *Erhabenheit* תרג׳ משלי ה׳ י״ג (גאה וגאון): גאותא ורמותא.

גְּאִי פ״ע, נתגדל, התרומם to be elated, to be exalted | *emporsteigen, gross werden* תרג׳ ש״א ב׳ ה׳ (שבעים בלחם): וגאן בעותרא.

אִתְגְּאֵי אתפ׳, 1) התרומם, צמח to grow | *empor-schiessen* תרג׳ איוב ח׳ י״א (היגאה גמא): האיפשר דאיתגאי גומיא.

2) התגאה, התנהג בגדלות to be proud, to be exalted | *sich überheben, sich glorreich zeigen* תרג׳ שמו׳ ט״ו א׳ (כי גאה גאה): אתגאי על גיותניא; תרג׳ שני אסת׳ ג׳ ג׳: מתגאה ומתרברב.

גָּאִיז פ״י, הפסיק to cut | *unterbrechen* גיט׳ ס״ז ע״ב: זימנין דגאיז ליה לדיבוריה.

גְּאִים ז״ר, התרוממות loftiness, excellence | *Erhabenheit* חולי׳ צ״ב ע״א: ובגפן שלשה שריגים וכו׳ אלו ג׳ שרי גאים היוצאין מישראל בכל דור ודור.

גָּאַל • — **נִגְאַל** נפ׳, נפדה to be redeemed | *erlöst werden* ירושי׳ תעני׳ א׳ ס״ג ע״ד: מיד הן עושין תשובה והן נגאלין.

גְּאַל פ״י, פדה to redeem, to ransom | *lösen, erlösen, fig. rächen* תרג׳ במדב׳ ל״ה י״ט (גואל הדם): גאל דמא.

גַּאם ז׳, ע׳ גַּם. ערובי׳ נ״ה ע״א: היתה עשויה כמין קשת או כמין גאם וכו׳.

גְּאַם פ״ע, גָּאֵם פָּעל, בלע, הלעיט to make swallow | *verschlucken lassen* חולי׳ קי״א ע״א: גאמו לשבא.

גָּאם ע׳ גְּמַם. חולי׳ ל״ב ע״ב: ר׳ אסי גאים ליה.

גָּאנֵי ע׳ גְּנֵי. ב״ב נ״ח ע״א: א״ל מאי קא עביד אברהם א״ל גאני בכנפיה דשרה.

גַּב • — 1) הצד החיצון בגוף the exterior part of a thing | *die äussere Seite eines Körpers* סוכ׳ פ״ד מ״ד: על גב האיצטבא.

גַּב הַיָּד, גַּב הָרֶגֶל (מכה על) השטח העליון של היד או הרגל a swelling on the hand, on the foot | *Schwellung an der Hand (dem Handrücken), der oberen Seite des Fusses* שבת קי״ט ע״א: א״ל גב היד וגב הרגל שאני.

2) בליטה בערות האשה the elevation around genitals | *erhöhte Stelle an den Schamteilen* נדה נ״ב ע״ב: שתי שערות שאמרו אפילו אחת בגבה ואחת בכריסה.

3) סנטר chin | *Kinn, Backenknochen* נדה כ״ג ע״ב: והעין והלסת וגבת הזקן וכו׳.

גַּבִּים, גַּבַּיִן אחורי הכלים outsides of vessels | *die Aussenseite von Gefässen* כלי׳ פכ״ה מ״ה: וחכ״א אין חולקין את הגביין (ובערוך עפ״י כ״י: גביים).

עַל גַּב, עַל גַּבֵּי על, ממעל, אגב, בדרך, על ידי, בסבת־ on, upon, by the side of, on the basis, on the principle | *auf, an, bei, über, vermöge, auf Grund, auf Art und Weise* אהלי׳ פ״י מ״ד: ארובות זו על גב זו כו׳; שבת פ״ב ע״א: הנצרך לנקביו ואוכל דומה לתנור שהסיקוהו על גבי אפרו; נדה ס״ו ע״א: על גב הנהר; ירושי׳ חגיג׳ ב׳ ע״ה ע״א: חולין שנעשו על גב הקודש; שבת ל״ח ע״א: על גבי כירה; שבת פ״ב מ״ה: וכתב על גבי כתב; מו״ק ט״ז ע״ב: בשעה שהיה יושב בישיבה לא היה יושב על גבי כרים וכסתות אלא על גבי קרקע; יבמ׳ פ״א מ״ד: עושין טהרות אלו על גבי אלו.

בְּגַב בפנים behind, in the back | *dahinter* ירושי׳ כתו׳ י״ב ל״ה ע״ב: דברים בגב (בבבלי קי״א ע״א: דברים בגו).

עוֹמֵד עַל גַּבָּיו שומר superintending | *beaufsichtigend* חולי׳ ג׳ ע״א: עומד על גביו.

עוֹלֶה עַל גַּבָּיו עדיף ממנו to excel | *übertreffend* אבות פ״ד מי״ג: וכתר שם טוב עולה על גביהן.

אַף עַל גַּב, אַף עַל גַּב דְ... אף כי (even on the top of) notwithtsanding, although | *obgleich* מגי׳ ג׳ ע״א: אף על גב דאיהו לא חזא וכו׳.

גַּבָּא ז׳, 1) גב, הצד העליון back, upper side | *Rücken, obere Seite* יבמ׳ ס״ג ע״ב: מקשטא ליה תכא ומהדרא ליה גבא; חולי׳ מ״ז ע״ב: אגבא.

2) אצל, אל towards, with | *zu, bei* ברכ׳ י׳ ע״א: ליתי גבאי; ירוש׳ נדרי׳ ד׳ מ׳ ע״א: שלח ליה רבי תלת אגרין גבי ר׳ יצחק.

אַגַּבָּא ממעל ל־ upon | *obenauf, auf* חול׳ מ״ז ע״ב: אכל אגבא אפי׳ כטרפא דאסא טרפה.

גְּבָא פ״י, 1) דרש וקיבל חוב או מכס to collect, to tax | *einfordern, Steuern, Tribut, Strafe erheben* ב״מ י״ב ע״ב: נהי דלא גבי ממשעבדי מבני חרי מגבא גבי; דבהדי ב׳ ל״ו ג׳ (ויענש את הארץ): וגבא מן יתבי ארעא.

אַגְבִּי אַפְע׳, ענש, תבע, הרויח to fine, to confiscate, to gain | *eintreiben, Vorteil ziehen* כתוב׳ פ״ח ע״א: מגבי בי דמי שטרא; תרג׳ קהל׳ י״א ד׳ (וראה בעבים): לא מגבי אגר.

אִתְגְּבִי אִתְפ׳, נתבע (דמי עונשין) to be fined | *erhoben werden (Strafe)* תרג׳ שמו׳ כ״א כ״ב (ענש יענש): אתגבאה יתגבי.

2) הוקיר to esteem | *hochschätzen* תרג׳ משלי ח׳ י׳ (ודעת מחרוץ נבחר): וגבו לכון ידיעתא מן דהבא סנינא.

גַּבָּאוּת נ׳, משרת הגבאי office of collectorship | *Amt des Steuereinnehmers* תוס׳ דמ׳ ג׳: פירש מגבאותו.

גַּבַּאי ז׳, גובה המכס, מקבל נדבות לצדקה collector of taxes or charities, treasurer | *Einnehmer von Steuern oder Almosen* ב״ק צ״ד ע״א: הרועין והגבאין והמוכסין תשובתן קשה; פסח׳ י״ג ע״א: גבאי צדקה.

גָּבַב פ״י, כפף to curve | *beugen* פסח׳ מ״ב ע״א: שלשה דברים מרבין הזבל וכופפין (בערוך: גובבין) את הקומה.

גִּיבֵּב פיעל, אסף הרבה בלי סדר; פיטפט to heap up, to gather twigs, to rake, to pick up arguments | *zusammentragen, Reiser sammeln, schwätzen* שביעי׳ פ״ט מ״ו: המגבב ביבש; יומ׳ ע״ו ע״א: עד מתי אתה מגבב דברים ומביא עלינו; ביצה פ״ד מ״ו: מגבב מן החצר ומדליק.

גְּבַב פ״י, כנ״ל. תרג׳ שמו׳ ה׳ ז׳ (יקששו להם תבן): ויגבבון; איכ״ר א׳ א׳ (הד כותאי א׳): תיפח רוחיה דההוא גברא מגבב כובין הוא.

גְּבָבָא ז׳, ענפים דקים יבשים, עֲרֵמָה, rakings, heap | *Reisig, Streu, Bündel* שבת פ״ג מ״א: כירה שהסיקוה בקש ובגבבא; ברכ׳ ט׳ ע״ב: בין גבבא דעמרא חיורא לגבבא דעמרא דתכלתא.

גְּבָבָה נ׳, חתיכות קטנות של ענפים המשמשים להסקה small stubble used as fuel | *Reisig* פרה פ״ד מ״ג: שרפה (את פרת החטאת) שלא בעצים או בכל עצים אפילו בקש או בגבבה כשרה. ועי׳ גְּבָבָא.

גַּבְבִיָּא שם מקום בבבל name of a place | *Ortsname* ירוש׳ קיד׳ ד׳ ס״ה ע״ד: גבביא.

גַּבָּה עי׳ גַּב 3. נדה כ״ג ע״ב: אמר ר׳ ירמיה בר אבא אמר ר׳ יוחנן מצח והגבינים והעינים והלסתות וגבת הזקן.

גָּבָה פ״י, תבע ולקח דמי פרעון, מכס או חוב to collect, to make one's self paid | *einnehmen, einkassieren, sich bezahlt machen* כתו׳ פ״ט מ״ח: הוציא גט ואין עמו כתובה גובה כתובתה; ב״מ פ״ה מ״א: שכיר יום גובה כל הלילה שכיר לילה גובה כל היום; ב״ר ה׳: מצא בע״ה לגבות שטר חובו.

נִגְבָּה נפ׳, נשתלם to be collected, to be collectible, to be taxed | *einkassiert werden, einziehbar sein, besteuert werden* ב״ב פ״ט מ״ד: אבל השולח לחברו כדי יין וכדי שמן אין נגבין בב״ד מפני שהן גמילות חסדים; שם קמ״ו ע״א: סבלונות העשוין ליבלות אין נגבין ושאין עשוין לבלות נגבין; פסיק״ר י״: לא היו נגבים וכו׳.

הִגְבָּה הפע׳, גרם לגבות to cause to be collected | *einkassieren lassen* ב״מ ע״ז ע״ב: מהיכן מגביהו מן העידית; חלה פ״ג מ״א: מגבהת חלתה; יבמ׳ צ״ט ע״א: יש מוכר את אביו להגבות אמו כתובתה כיצד ישראל לקח עבד ושפחה וכו׳ נמצא זה מוכר את אביו להגבות לאמו כתובתה.

גָּבַהּ • — הִגְבִּיהַּ הפע׳, 1) נטל דבר ממקום שנפל והרימו למעלה to pick up, to raise | *aufheben* תרומ׳ פ״ה מ״ה: סאה תרומה שנפלה למאה הגביהה ונפלה למקום אחר; חול׳ פ״ב מ״ג: נפלה סכין (מידיו בשעת השחיטה) והגביהה כליו והגביהן.

2) הרים דבר מתוך דבר, הפריש to take out | *absondern* ביצה פ״ה מ״ב: ולא מגביהין תרומה ומעשר.

3) הסיר מן to clear away | *wegschaffen* ביצה ב׳ ע״א: בית שמאי אומרים מגביהין מן השולחן עצמות וקליפין ובית הלל אומרים מסלק את הטבלא כולה ומנערה.

הוּגְבַּהּ הָפע׳, נתרומם to be raised | *erhoben werden* סוטה מ״ז ע״ב: שפלים הוגבהו והגבוהים הושפלו.

הִתְגַּבֵּהַּ התפ׳, התגאה to be boastful | *sich überheben, hochmütig sein* תנחו׳ חקת א׳: התחיל מתגבה והולך (הוצ׳ בובר: מתגבר והולך).

נִתְגַּבֵּהַּ נתפ׳, כנ״ל. במד״ר ו׳: מי גרם להם לבכורים שאבדו הכבוד הזה על שנתגבהו בעצמם.

גְּבַה פ״ע, התרומם to be high, to rise | *sich erheben, hoch sein* חול׳ ז׳ ע״ב: גבה טורא ביניהו בכא רבי וכו׳; תהל׳ קל״א א׳ (לא גבה לבי): לא גְבַה לבי.

אַגְבַּהּ אַפע׳, הרים to raise, to take up | *aufheben* ב״מ ב׳ ע״ב: בהדי הדדי אגבהוה; תרג׳ דבהי״ב ל״ג י״ד (ויגביהה מאד): אגביה יתא.

אִתְגַּבַּהּ אתפ׳, 1) היה רם וגבוה, התגאה to be high, to grow proud | *hoch sein, stolz werden* תרג׳ קהל׳ א׳ י״ב: אתגבה ליביה; תרג׳ איוב ל״ה ה׳ (שחקים גבהו ממך): דאתגבהו מינך.

2) התרומם to rise | *sich erheben* חול׳ קמ״א ע״ב: זיל טריף אקן דליתגבהו.

גַּבְהוּתָא נ׳, גאוה pride | *Stolz* תרג׳ דבהי״ב ל״ב כ״ו (בגבה לבו): בגבהותא דליביה.

גָּבוֹהַּ • — ת׳, רם הקומה, רם המעלה high, exalted | *hoch, erhaben* סוטה ה׳ ע״א: מדת בשר ודם גבוה רואה את הגבוה ואין גבוה רואה את השפל.

2) כנוי לקדש (הקב״ה, המקדש, התורה) The Most High | *Der Allerhöchste (Bezeichnung für Gott)* ירוש׳ סנה׳ ז׳ כ״ה ע״ב: בעבודתה בעבודת גבוה.

לַגָּבוֹהַּ למזבח for the Lord, on the altar | *zum Opferdienst (Gott) gehörig* פסח׳ ג׳ ע״ב: אליה לגבוה סלקא.

לְשׁוֹן גָּבוֹהַּ לשון הכתוב an expression alluding to Divinity | *die Sprache der Heiligen Schrift* ירוש׳ נזיר א׳ נ״א ע״א: א״ר זעירה לשון גבוה הוא האומר להרס ולא יזרח וגו׳.

3) איש רם הקומה מאד an abnormally tall person | *anormal grosser Mensch* בכור׳ מ״ה ע״ב: קפח תני ר׳ זביד גבוה; שם: אמר ר״ל גבוה לא ישא גבוהית שמא יצא מהן תורן.

גְּבוֹהִית נ׳, אשה רמת הקומה מאד an abnormally tall woman | *Riesin* בכור׳ מ״ה ע״ב: גבוהית.

גִּבּוּי ז׳, פעולת הגבייה collection | *Einsammlung* ב״ב ח׳ ע״ב: תמחוי נגבית בשלשה ומתחלקת בשלשה שגבויה וחלוקה שוים.

גַּבוֹיִין עי׳ גַּבָּיי. תרג׳ אסתר ד׳ ז׳ (על גנזי המלך): גבוין.

גְּבוּל • — 1) כל ארץ ישראל חוץ מירושלים והמקדש country, contrad. to the sanctuary and Jerusalem | *palästinensisches Gebiet ausserhalb Jerusalems und des Heiligtums* כתוב׳ כ״ד ע״ב: במה הייתם אוכלים בגולה בקדשי הגבול וכו׳; ר״ה ל׳ ע״א: תקיעת ר״ה ויובל דוחה את השבת בגבולין איש וביתו.

2) זמן קצוב, הנקודה שממנו מתחיל או גומר דבר point of time, limit | *Grenzpunkt, Zeitgrenze* כרית׳ כ״ה ע״א: א״ר ינאי גבול שמעתי בה ושכחתי; ע״ז כ״ד ע״ב: גבול יש לה פחותה מבת ג׳ שנים נעקרה וכו׳.

גְּבוּל שם מקום name of a place, G'bul | *Ortsname (Gebul)* סוטה פ״ט מט״ו: ואנשי הגבול יסובבו מעיר לעיר ולא יתחננו; סנה׳ צ״ז ע״א: ואנשי גבול וכו׳.

גְּבוּלָאָה, גְּבוּלָיָיא ז׳, ממחוז גבול of G'bul | *aus Gebul* קה״ר א׳ ד׳ (דור הולך): ר׳ יעקב גבולאה; ירוש׳ חלה ג׳ נ״ט ע״א: ר׳ יעקב גבולייא.

גבונתא [זְבִינְתָּא] נ׳, מקח bargain | *Kauf* ירוש׳ תרומ׳ י׳ מ״ז ע״ב: עי׳ עילה גבונת׳ איקלקלת.

גְּבוּרָא, גְּבוּרְתָּא נ׳, גבורה strength, might | *Stärke, Macht* תרג׳ ישעי׳ י״א ב׳ (רוח עצה וגבורה): רוח מלך וגבורא; תרג׳ דהי״ב י׳ י׳ (קטני עבה ממתני אבי): חלשותי תקיפא מן גבורתיה דאיבא.

גְּבוּרָה · — 1) הקב״ה Divine Majesty, the Lord | *die göttliche Majestät, Gott* שבת פ״ז ע״א: ומה השיב משה לפני הגבורה.

גְּבוּרוֹת הברכה השניה של תפלת שמ״ע G'buroth, the second section of the T'fillah | *Geburoth, der zweite Segensspruch im Achtzehngebet* ירוש׳ ברכ׳ ד׳ ח׳ ע״ג: כן סדר ברכות אומר אבות וגבורות וקדושת השם.

גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים הכח האלוהי המופיע בגשמים the power of rain, a praise inserted in „G'buroth" | *die göttliche Kraft des Regens, die in den „Geburoth" gepriesen wird* ברכ׳ פ״ה מ״ב: מזכירין גבורות גשמים בתחית המתים. 2) גיל של שמונים שנה the age of eighty | *das achtzigste Lebensjahr* שמחות פ״ג מ״ח: מיתה של גבורה.

גבוריא שם מקום name of a place | *Ortsname* מגי׳ י״ח ע״א: דרש ר׳ יהודה איש כפר גבוריא וכו׳.

גְּבוּרְתָּא עי׳ גְּבוּרָא. תרג׳ דהי״ב י׳ י׳: חלשותי תקיפא מן גבורתיה דאיבא.

גְּבוּשִׁין ז, ז״ר, גל של אבנים pile of stones | *Steinhaufen* תוס׳ אהלי׳ י״ז ט׳: שגבשו בגבושין.

גְּבוֹת עי׳ גַּבַּת. ירוש׳ מגיל׳ א׳ ע׳ ע״א: א״ר יוחנן מגבות ועד אנטיפטרסא ששים ריבוא עיירות היו.

גַּבַּח ת׳, רם הקומה tall and slim | *riesenhaft* בכור׳ מ״ה ע״ב: גבוה (בערוך: גבח) לא ישא גבוהית וכו׳.

(גבח) גִּבַּח פיעל, עשה גבחת to shave a bald-pate | *eine Glatze scheren* תוס׳ שבת ו׳ א׳: אלו דברים מדרכי האמורי המספר קומי והעושה בלורית והמגבח לגודגדין.

גְּבִי ז׳, גבא, מקום מקוה מים pool | *Pfuhl* תוס׳ מקוא׳ א׳ ג׳: גבי שנפל לתוכו יין שמן ודבש.

גבי עי׳ גְּבָא, גַּבָּה.

גְּבִי עי׳ גְּבִינִי. ירוש׳ סוכה ה׳ נ״ה ע״ב: גבי כרוז.

גַּבְיָא ת׳, גבוה tall and slim | *hoch* תרג׳ ירוש׳ ויק׳ כ״ב כ״ב (עורת או שבור או חרוץ): דסמי ודתביר או דגביא. 2) נבחר excellent | *vorzüglich* תרג׳ משלי ח׳ י״ט (כסף נבחר): מן סימא גביא.

גַּבְיָא נ׳, שם צמח name of a plant | *Pflanzen-name (Alaun ?)* שבת קי״א ע״א: גביא גילא.

גַּבִּיהַּ פ״ע, עי׳ גָּבַהּ. תרג׳ תהל׳ קי״ג ה׳ (המגביהי): גביה מותביה; שם קי״ג י״א (כגבה שמים): היך גביהין שמיא.

גְּבִיהָא שם איש a man's name | *männlicher Name* ע״ז כ״ב ע״א: גביהא מבי כתיל.

גַּבָּיוּת נ׳, פקודת הגבאי collectorship | *Einnehmeramt* ירוש׳ דמ׳ ב׳ כ״ג ע״א: יצא מגבייתו (צ״ל מגביותו) הרי הוא כחבר.

גַּבְיוּתָא נ׳, כנ״ל. סנה׳ כ״ה ע״ב: אבוה דר׳ זירא עבד גביותא תליסר שנין.

גְּבִיחַ ז׳, גדול ביותר extremely tall | *von riesenhafter Statur* תרג׳ ירוש׳ ב׳ ויקר׳ כ״א כ׳ (או גבן או דק): או דגביח או דננים.

גַּבָּיי עי׳ גַּבַּאי. ירוש׳ דמ׳ ב׳ כ״ג ע״א: חבר שנעשה גביי.

גַּבְיָין ז׳, איש מצוין an excellent man | *ein Erhabener* תרג׳ משלי כ״א ה׳ (חרוץ): מחשבתא דגביין.

גְּבַיַּית שם עצם פרטי name of a person | *Personenname* פסיק״ר כ״ט: אבוקה בן גביית.

גביל ז׳, בלילת מים וקמח a mush of flour and water | *angerührter Teig* ברי׳ ל״ז ע״ב: גביל מרתח.

גבילה 1) שם איש a man's name | *männlicher Name* ירוש׳ נזי׳ ז׳ נ״ו ע״א: גבילה אחוי דר׳ בא.
2) ע׳ נבילה. ירוש׳ בכורים ב׳ ס״ה ע״א: קרנה של גבילה (צ״ל נבילה).

גבין בעל חטוטרת hump-backed | *bucklig* תרג׳ ויקר׳ כ״א כ׳ (גבן): גבין.

גבין ז׳ השערות שממעל לעפעפים eye-brow | *Augenbraue* בכור׳ מ״ג ע״ב: אין לו גבינין או אין לו אלא גבין אחד.

גבינא ע׳ גבן. תרג׳ קהל׳ ז׳ י״ג: גבינא וחגירא.

גבינא 1) ע׳ גבין. תרג׳ יב״ע ויק׳ כ״א כ׳ (גבן): דגביני שכבן.
2) עפעפים eye-lash | *Augenlid* ב״ק קי״ז ע״א: רב יוחנן גברא סבא הוה ומסרחי גביניה אמר להו דלי לי עיני (בכ״י מינכן: דלי לי גביני).

גביני שם איש a man's name | *männlicher Name* תמי׳ פ״ג מ״ח: גביני כרוז; קה״ר ד׳ ח׳ (יש אחד): גביני בן חרסון.

גבינתה נ׳, חטוטרת (the camels) hump | *Buckel* ירוש׳ שבת ה׳ ד׳ ע״ב: כהדא כיפה דהיא משויא גבינתה.

גביעא שם איש (בעל חטוטרת) a man's name G'ebiah (hump-backed) | *Name eines (buckeligen) Mannes* ב״ר ס״א: גביהא (בערוך: גביעא) בן פסיסה.

גביעה נ׳, 1) חטוטרת hump | *Buckel* ב״ר ס״א: אני משוה לך גביעתך.
2) שם איש (בעל חטוטרת) name of a (hump-backed) man | *Name eines (hochrückigen) Mannes* שם: א״ל גביעה בן קוסם.

גבירה—אשה שיש לה שפחה mistress | *Herrin* סוטה י״ב ע״ב: אמרו לה (השפחות לבת פרעה) גבירתנו מנהגו של עולם וכו׳; שמו״ר א׳: שלא יאמרו בני גבירות תחלה ובני השפחות אחרונה.

גבל פ״י, שם מים בקמח או עפר, לש to knead, to stamp | *kneten, vermischen* שבת פכ״ה מ״ג: נותנין מים למורסין אבל לא גובלין; תוס׳ מעש״ר ג׳ י״ג: שאינו גובל עיסתו בטהרה.

גיבל פיעל, כנ״ל. תעני׳ י׳ ע״א: לאדם שמגבל את הגבינה.

התגבל התפ׳, נלוש to be kneaded | *geknetet werden* תעני׳ י״ט ע״ב: אם יש לו מים רבים אינן כלין והטיט אינו מתגבל יפה.

גבל 1) ע׳ גבל. גיט׳ ס״ט ע״א: וניגבול בדובשא.
2) פ״ע, צמח to grow | *wachsen* חולי׳ ס״ז ע״ב: מיניה קא גבלי.

גבל פעל, ע׳ גיבל. ב״מ ס״ט ע״א: גביל לתורא גביל לתורי.

איגבל, אתגבל אתפ׳, נלוש to be kneaded | *geknetet werden* ויק״ר ו׳: איגבלון בלישה.

גבל ז׳, האיש הלש, נחתום kneader, baker | *Kneter, Bäcker* כתובי׳ ע״ב ע״א: פלוני גבל תיקן לי את העיסה; פסחי׳ ל״ד ע״א: אבא שאול גבל של בית רבי היה.

גבל שם מקום name of a place | *Ortsname* תרג׳ ירוש׳ דהי״א א׳ ל״ח (ובני שעיר): בנוי דגבל.

גבלא 1) שם ארץ מישור בראשי ההרים Highland, a district South of Jerusalem (Gabla) | *Name des Hochlands Idumäa* תרג׳ ירוש׳ דברי׳ ל״ג ב׳ (הופיע מהר פארן): טורא דגבלא.
2) שם עיר name of a town | *Name einer Stadt* כתובי׳ קי״ב ע״א: איקלע לגבלא.

גבלא ז׳, מי שאומנתו לגבל one that mixes fodder | *einer, der Futter mischt* שבת קנ״ו ע״א: גבלא דבי נשיאה.

גבלול ז׳, חתיכת בצק a roll of dough | *Teigklumpen* ירוש׳ חל׳ ג׳ נ״ט ע״א: חלה כמין גבלול.

גבלית נ׳, מין גזוזטרא (a Giblean) balcony | *balkonartiger Anbau* תוס׳ צוקרמ׳ אהל׳ י״ד: איזו היא גבלית כל שמניקה מכאן ומכאן ומשייר מן האמצע.

גַּבְלָן שם ארץ מישור בראשי ההרים Highland, District of Gablan | *Hochland Gablan* סוטה מ״ט ע״ב: הגליל יחרב והגבלן ישום ועי׳ גַּבְלָא.

(גָּבַן) גִּבֵּן פיעל, עשה גבינה to form cheese | *gerinnen lassen, Käse bereiten* שבת ל״ה ע״א: מגבן חייב משום בונה.

הִגְבִּין הפע׳, כנ״ל. תוס׳ שבת י׳ י״ג: החולב והמחבץ והמגבין בגרוגרת.

גִּבְנָא ז׳, חטוטרת, מקום גבוה hump, height | *Höcker, Anhöhe* ספרי דברי׳ הוצ׳ א״ש כ״א: גבניא דאשקלון. ועי׳ גִּיבְנָא.

גִּבְנוֹן ת׳, בעל חטוטרות humpbacked | *höckerig* מכי׳ יתר׳ בחודש ד׳: כלכם גבנונים אתם.

גִּבְנוֹנִי עי׳ גִּבְעוֹנִי. ע״ז כ״ז ע״א: ערבי מהול וגבנוני מהול.

גְּבָסִים עי׳ גְּפָסִים. ירוש׳ מ״ק א׳ פ׳ ע״ב: הכל מודים וכו׳ צרורות או סיד או גבסים וכו׳.

גְּבַע, אַגְבַּע אפ׳, צבה to waddle | *anschwellen* ירוש׳ דמאי א׳ כ״ב ע״א: מגבע ואתי.

גִּבְעוֹל — ז׳, (קנה הצמח?) כוס הפרח calyx or capsule of plants | *Blütenkelch, Knospe, (Stengel?)* יומ׳ י״ד ע״א: ראשי הגבעולין; פר׳ פ״א מ״ז: גבעולין שלא גמלו; יומ׳ ע״ה ע״א: זרע פשתן בגבעולין.

גִּבְעֲתָא נ׳, גבעה hill | *Hügel* תרג׳ שופטי׳ ז׳ א׳ (מגבעת המורה): גבעתא.

גָּבַר • — גְּבַר, מְגֻבָּר פֻּעל, היה אדיר to be mighty | *mächtig sein* תנחו׳ בוכר חקת מ״ח: וריוח שהיה בין הדגלים מלא מים מגוברין וכו׳.

גְּבַר פ״ע, היה חזק, הלך וגדול to be strong, to prevail | *stark sein, überhand nehmen* פסחי׳ ע״ו ע״א: עילאה גבר; שם: תתאה גבר; תרג׳ תהלי׳ קי״ג י״א: גבר טוביה.

גַּבַּר פיעל, חיזק to strengthen | *stärken* תרג׳ עמוס ה׳ ט׳ (המבליג שוד על עז): דמגבר חלשין.

אַגְבַּר אפ׳, עשה שיתגבר to cause to overpower | *die Oberhand gewinnen lassen* סנה׳ ל״ח ע״א: אגברו חמרא וכו׳.

גֶּבֶר • — 1) תרנגול cock | *Hahn* יומא פ״א מ״ח: ולא היתה קריאת הגבר מגעת עד שהיתה עזרה מלאה מישראל.

2) אבר הזכרות membrum virile | *männliches Glied* בכור׳ פ״ז מ״ה: המאושכן ובעל גבר.

גְּבַר, גַּבְרָא ז׳, איש man | *Mann* ברי׳ ס״ג ע״א: באתר דלית גבר תמן הוי גבר; ב״מ צ״ז ע״א: גברא דנשי קטלוה לא דינא ולא דיינא.

הַהוּא גַּבְרָא, איש אחד, בהשאלה: אני, אתה a certain man, euphem: I, thou | *ein gewisser Mann, (euphem): ich, du* ב״מ צ״ז ע״א: ההוא גברא דשאיל שונרא מחבירו וכו׳; גיט׳ נ״ה ע״ב: מכדי ההוא גברא בעל דבבא דההוא גברא הוא.

גִּבָּרָא ז׳, גבור hero | *Held* תרג׳ בראשי׳ ל״ו כ״ד: דאשכח ית גבריא במדברא.

גְּבוּרְתָא נ׳, 1) גבורה might, strength | *Macht, Stärke* תרג׳ דברי׳ ג׳ כ״ד: (וכגבורותיך): גבורתיך.

2) בעל גבורה, גבור hero | *Machthaber* תרג׳ דברי׳ ל״ג כ״ט: נצחן גברותך.

גַּבְרִית ת׳, כתרנגול cock-like | *hahnartig* שבת ס״ו ע״ב: ותרנגולת שקרתה גברית.

גַּבְרְתָא נ׳ של גַּבְרָא fem. of גברא, only assumed for argument | *weibl. (in Wirklichkeit nicht gebräuchliche, nur angenommene) Form von* גברא ב״ר י״ח: גוני גוניא אנתרופי אנתרופיא גברא גברתא — אלא איש ואשה.

גַּבְרְתָן ת׳, חזק מאד, רב כח brave, hero | *stark, heldenhaft* ספרי דברי׳ ש״ה: גברתן שכמותך; במ״ר ז׳: מכה גברתנית.

גַּבְרְתָנִית ת׳, חזקה מאד powerful, overwhelming | *mächtig, überwältigend* ויק״ר י״ח: מכה גברתנית ומתשת.

גָּבַשׁ, גִּבֵּשׁ פיעל, מלא בצרורות to fill with piles of stones | *mit Erd-, Steinhaufen füllen* תוס׳ אהלי׳ י״ז: שגבשו בגבושין.

גָּבַשׁ פ״י, צבר to heap up | *aufhäufen* תרג׳ משלי ו׳ ח׳ (אגרה בקציר): וגבשא בחצדא מיכלה.

גַּבְשׁוּשִׁין עי׳ גַּבְשׁוּשִׁית. ירוש׳ סנה׳ ז׳ כ״ה ע״ד: מינוקיא עבדין גבשושין.

גַּבְשׁוּשִׁית, גַּבְשׁוּשִׁיתָא נ׳, בליטה, גל heap, pile, mound | *Haufen, Hügel, kleine Erhöhung* שבת ע״ג ע״ב: היתה לו גבשושית ונטלה; תרג׳ שה״ש ד׳ א׳: ועבדו גבשושיתא (בערוך כן, בהוצ׳: גלשושיתא).

גַּבַּת שם עיר name of a town, Gabbath | *Name einer Stadt* רות״ר ל״ה ע״ב: מגבת ועד אנטיפרס.

גַּג — הקצה העליון של פרי וכדומה, הקו העליון של האותיות upper portion, top | *Spitze* חולי׳ ס״ז ע״ב: גג תמרה; ירוש׳ יבמ׳ ח׳ ט׳ ע״א: רוב גגה של עטרה; שבת ק״ד ע״ב: כגון שנטלו לגגו של חית ועשאו שני זיינין.

גַּגּוֹת צְרִיפִין שם עיר name of a town | *Name einer Stadt* מנח׳ ס״ד ע״ב: גגות צריפין.

גַּד ז׳, מקל wand | *Stab* תרג׳ יב״ע במדב׳ כ״ב ז׳: גדין דקסמין חתימין (כן בערוך, בכ״י: ומוגדין).

גַּד ת׳, מר וחריף bitter, acrid | *bitter, scharf* שמו״ר ז׳: הגוים טועמין אותו מר וגד.

גַּד ז׳, מין לענה wormwood | *Bitteres, Wermuth* תנחו׳ בובר בשלח כ׳: וכיון שהיה (המן) יורד היו אומות העולם באין לשתות ממנו והוא נעשה בפיהם גד ולענה; ועי׳ גַּד הנ״ל.

גַּד — גַּד יָוָן שם עיר Gad Javan (Greek Fortune) a town near Jerusalem | *Name einer Stadt* זבחי׳ פ״א מ״ה: כמן גד יון לשילוח.

גַּדָּא ז׳, 1) מזל, אושר, ברכה, אליל האושר אצל העמים הקדמונים luck, genius, godhead | *Schicksal, Glück, Schutzgeist* ב״ר ע״א: גדא דביתא; שם ס״ה: גדא דע״ז דאת קאים (ביה); קוה״ר ז׳ כ״ו (ומוצא אני): מה ביש גדא דההיא איתתא; חולי׳ מ׳ ע״א: גדא דהר.

2) שם איש a man's name | *Name eines Mannes* עירובי׳ י״א ע״ב: רב גדא.

גַּדַּאי שם איש a man's name | *männlicher Name* כתובי׳ ק״ה ע״א: אדמון בן גדאי.

גדבל [גַּרְבֵּל] פ״י, גילגל to knead | *kneten* גיטי׳ ס״ט ע״א: וניגדבל (צ״ל וניגרבל) בקוטמא; ועי׳ גָּבַל.

גַּדְבְּרָא ז׳, גזבר collector | *Schatzmeister* דניא׳ ג׳ ב׳: גדבריא; תרג׳ קהלי׳ ב׳ ז׳: גדברין די ממנן על מזונא.

גַּדְגְּדָנִית נ׳, מין ירק והוא מאכל לבהמה melilot, a kind of clover | *ein schwer verdauliches Kraut* ברכות נ״ז ע״ב: שלשה נכנסין לגוף ואין הגוף נהנה מהן גדגדניות וכפניות ופגי תמרה ועי׳ הֶנְדְּקוּקָא.

גדגלידא עי׳ גַּרְגְּלִידָא. בכורי׳ מ״ג ע״ב: דדמי רישיה לגדגלידא דליפתא.

גָּדַד — 1) חתך, קטע to cut, to cut off | *schneiden, abschneiden* פרה פ״ב מ״ב: פרה שקרניה וטלפיה שחורים יגוד; כלי׳ פי״ח מ״ה: גדד שתי לשונות לוכסן גדד שתי כרעים לוכסן.

גָּדוּד פעו׳, מקוטע ובהשאלה: בידים ריקניות stripped (of branches), trnsf: empty-handed | *entblösst (der Zweige), übertr: aller Mittel bar* כתובי׳ נ״א ע״א: סוף סוף כל העומד ליגדד כגדוד דמי; ב״ר ס״ח: לא נזם אחד ולא צמוד אחד ר׳ חנינה אמר גדוד שלחו (יצחק את יעקב).

2) קצב את המחיר to fix the price | *den Kaufpreis bestimmen* ב״ב י״ג ע״א: גוד או אגוד.

נִגְדַּד נפע׳ נחתך, נקצץ to be cut off | *abgeschnitten werden* כתובי׳ נ״א ע״א: כל העומד ליגדד כגדוד דמי.

גִּדֵּד פיע׳, חתך, כרת ובהשאלה: החריב והשמיד to cut off, to level | *zerstören* תנחו׳ כי תשא י״ג: וגדד משכנותיהם ומשתותיהם של אוה״ע.

גִּדֵּד פועל, עשה שרטת בעור הבשר to make incisions in one's body | *Einschnitte machen* יבמו׳

י״ג ע״ב: א״כ לימא קרא לא תגודדו (במקום לא תתגודדו).

גְּדַד פ״י 1) עי׳ גְּדַד 1. דניאל ד׳ י״א: וכן אמר גדו אילנא; ביצה ו׳ ע״א: אפי׳ למיגז (בכ״י מינכן ובערוך: למיגד) ליה גלימא.

2) החרים, ענש to chastise | *geisseln* נדרי׳ ל״ו ע״ב: צנעיה ואי לא צייות גדייה.

3) התמזל (רש״י) to grow (the luck) | *eintreffen (vom Glück)* שבת׳ ס״ז ע״ב: גד גדי וסינוק לא.

גְּדַד עי׳ גַּד. ב״ר ע״א: גרדים ומורדים (צ״ל גדדין ומררין).

גְּדוּד — שם מקום name of a place | *Ortsname* ערכי׳ פ״ט מ״ו: וגדוד והדיד ואונו וירושלם.

גְּדוּדָא, גְּדוּדָא נ׳, עץ שנשרו ענפיו כולם a tree stripped of all branches | *entästeter Baum* עירוב׳ ק׳ ע״ב: והא קא נתרו קינסי—בגדודא.

גְּדוּדֵי ת׳, בידים ריקניות empty handed | *entblösst* ילקו׳ בראשי׳ קי״ז: גדודי שלחו. ועי׳ גַּדָּד.

גְּדוּדֵי ת׳, גאותן haughty | *hochmütig* תרג׳ תהלי׳ ל״א כ״א (תסתירם בסתר פניך מרכסי איש): מגברי גדודי.

גְּדוּדִית נ׳, 1) גדוד קטן small troop | *kleine Schar* ספרא בחוקי׳ (והשמותי את מקדשיכם): מן הגדודית.

2) חרבה ruins | *Ruine, Trümmer* עירוב׳ פ״ה מ״א: היו שם גדודיות גבוהות עשרה טפחים.

גְּדוּדְקִי נ׳, כלוב cage | *Käfig* שבת ק״ו ע״ב: אינו חייב עד שיכניסנו לגורזקי (בערוך: לגדודקי) שלו.

גְּדוּדְתָּה נ׳, גדוד hord | *Schar* ירוש׳ דמ׳ א׳ כ״א ב׳: במקום שהיתה גררתה (בר״ש: גדודתה).

גָּדוֹל — ת׳, חשוב great, distinguished | *bedeutsam* שבת ס״ג ע״א: גדול המלוה יותר מן העושה צדקה; ב״ב ט׳ ע״א: גדול המעשה יותר מן העושה; ברכ׳ ל״ג ע״א: גדולה דעה שנתנה בתחלת ברכה של חול.

גְּדוֹל הָעוֹלָמִים האלהים The Lord | *Gott* ב״ר ק׳: גדול העולמים.

גְּדוֹלֵי רוֹמִי אצילי רומי Roman dignitaries | *Würdenträger Roms* גיט׳ נ״ו ע״א: גדולי רומי.

גְּדוֹלִים — נקבים גדולים, צרכי הרקת הגוף the larger functions of the body | *grosses Bedürfnis* ברכ׳ כ״ג ע״ב: כאן לגדולים כאן לקטנים.

גִּדּוּל ז׳, 1) צמיחה growth | *Wachstum* ברכ׳ פ״ו מ״ג: על דבר שאין גדולו מן הארץ אומר שהכל.

2) הדבר הגדל, צמח anything that grows | *Gewächs* ברכ׳ מ׳ ע״ב: למימרא דכמהין ופטריות לאו גדולי קרקע נינהו. ועי׳ גִּידּוּל.

גִּדּוּף — ר׳ גִּידּוּפִין, חלול השם blasphemy | *Blasphemie* ירוש׳ תרו׳ א׳ מ׳ ע״ד: תפלתו גדופין.

גַּדּוּפִי ז׳, מגדף blasphemer | *Lästerer* שבת ע״ה ע״א: מגושתא רב ושמואל חד אמר חרשי וחד אמר גדופי.

גִּדּוּר ז׳, עשית גדר וסייג, פרישה fencing in, self-restraint | *Umzäumung, Enthaltsamkeit* ויק״ר ל״ב: אמר חב״א כדאי היה גדור ערוה בעצמו שנגאלו ישראל על ידו.

גְּדוֹר שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ ר״ה ב׳ נ״ח ע״א: מכוור וגדור.

גְּדוֹרָה שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ מעש׳ א׳ מ״ח ע״ג: חרובי גדורה.

גְּדוּשׁ שם איש a man's name | *männlicher Personenname* תוס׳ מעש״ש א׳ י״ד: גדוש.

גְּדֵי, גַּדֵּי פַּעל, כרת, החרים to cut off, to excommunicate | *abschneiden, exkommunizieren* נדה ל״ו ע״ב: ואי לא צאית גרייה הוא סבר גדייה א״ל.

גְּדִי — 1) אחד מי״ב המזלות שבשמים the Capricorn, a sign in the Zodiac | *das Sternbild Ziegenbock* פסיק״ר כ׳: ואחריו מה אתה בורא גדי; ילק׳ במדבר תשפ״ה: הרי נכנס הזאב לגדי.

2) תבואה שלא בשלה the tender grain in its husks | *unreife Getreidekörner* פסיק׳ ע״ר צ״ט ע״ב: אל תגרמו לי לבשל גדיים עד שהן במעי אמותיהן.

גַּדְיָא ז׳, 1) גדי a young animal, kid | *junges Tier, Zicklein* תרג׳ בראׁ׳ ל״ח י״ז (גדי עזים): גדיא בר עיזי.

2) שם איש a man's name | *männlicher Name*
פסיק׳ זכור כ״ה ע״א־ע״ב: יודן בן גדיא.

3) שם מקום name of a place | *Ortsname*
ירוש׳ סוט׳ ט׳ כ״ד ע״ב: אצל בית גדיא.

גַּדָּיָא ז״ר, מזל, אלילי האושר luck, genius | *Glück, Schutzgeister* ירוש׳ ע״ז ג׳ מ״ג ע״א: גדיא קורין אותו גליא; ועי׳ גַּדָּא.

גדיאן [גַּדְיָאן] ז׳, מין ארבה a kind of locust | *Heuschreckenart* חולי ס״ה ע״א: חגב זה גדיאן.

גדיגוד [גְּדָיִין] עי׳ גְּדִי. ילמד׳ מטות: הרי נכנס הזאב לגדי גוד (צ״ל לגדיין; ועי׳ תנחו׳ מטות ד׳: עד שהזאב בא לצאן פרשו לו המצודה).

גְּדִידָה נ׳, 1) חתך בבשר incision in the flesh | *Einschnitt ins Fleisch* מכו׳ כ״א ע״ב: ששריטה ביד וגדידה בכלי.

2) לקיטת התמרים cutting dates | *das Abschneiden der Datteln* ב״ב ל״ו ע״ב: חכמים אומרים עד שיגדוד שלשה גדידות.

גְּדִידִים שם איש a man's name | *männlicher Name* קדוש׳ ס״ו ע״א: היה שם זקן אחד ויהודה בן גדידים (גדיה) שמו.

גְּדָיָה עי׳ גְּדִי 2. פסיק״ר כ״ה: הרני מבשל את הגדיות וכו׳.

גַּדְיְתָא נ׳, גדיה young animal, kid | *junges Tier, Zicklein* תרג׳ יב״ע במדב׳ ט״ו כ״ז (עז): גדייתא.

גְּדִיל ז׳, נער one entering on puberty | *ein ins Pubertätsalter eintretender Knabe* תוס׳ מקוא׳ ו׳ י׳: כשות של גדיל וכו׳.

גְּדִיל— מפה וכדומה שמכסין בה את השלחן, twist table-cloth | *Tischtuch* ב״ב נ״ז ע״ב: שני שלישי גדיל ושליש גילוי.

גְּדִיל ת׳, גדוש heaped (measure) | *gehäuft* ירוש׳ פסח׳ ד׳ ל״א ע״ג: גדיל או מחוק.

גְּדִילָא ז׳, ציצית twisted threads, fringes | *Geflecht, Schaufäden* מנח׳ ל״ט ע״ב: וגדילא מיגדיל.

גְּדִילָה נ׳, 1) גידול growth, natural position | *Wuchs, natürliche Position* נדה ס״ז ע״א: האשה לא תטבול אלא דרך גדילתה.

2) עי׳ גְּדִילָא. ספרי במדב׳ קט״ו: שתהא גדילה יוצא וכו׳.

גְּדִילוּ נ׳, שזירה wreathing | *das Flechten* תרג׳ שמות כ״ח י״ד (מעשה עבות): גדילו.

גְּדִילְתָּא נ׳, דבר שזור וקלוע, מעשה עבות rope, chain, fringe, plat of hair | *etwas Geflochtenes (Seil, Franse, Haarflechte)* תרג׳ ישעי׳ ה׳ י״ח (וכעבות העגלה): גדילת עגלתא; תרג׳ שופט׳ ט״ו י״ג (עבותים חדשים): גדילן חדתין.

גַּדִּיפִין עי׳ גִּידוּפָא. תרג׳ יב״ע דברי׳ ל״ב ג׳ (כי שם ה׳ אקרא): בגדיפין.

גְּדֵיר ז׳, גדר, סְיָג fence, precausion aganist tresspassing the law | *Zaun, Verbot* ירוש׳ ע״ז ב׳ מ״א ע״א: ולא פרצת גדירן של חכמים.

גְּדִירָא, גְּדֵירָא זו״נ, גדר fence | *Scheidewand* תרג׳ יב״ע ויקר׳ ח׳ כ״ג (תנוך אזן): גדירא מיצעא דאודן; ב״ק כ״ג ע״ב: ליגדור מר גדירא בארעיה.

גְּדִירָה נ׳, גדר, מבצר, פרישה fence, fortification, self-restraint | *Umzäumung, Enthaltsamkeit* פסיק״ר כ״ו: עשוי לו גדירה גדירה של אבנים; שהש״ר כ״ד: גדירת ערוה.

גְּדִישׁ ת׳, מלא וגדוש heaped (measure) | *gehäuft* אסת״ר א׳ ד׳ (בהראותו): אמר לון היכן יהבתיה לכון גדיש או מחיק.

גַּדִּישׁ ז׳, מנהיג את העִוֵּר leader of a blind man | *Blindenführer* ילק׳ קהל׳ תתקע״ב: והוה ההוא וכו׳ גדיש ליה וכו׳.

גְּדִישָׁא ז׳, גדיש, עֲרֵמָה pile, mound | *Haufen* תרג׳ איוב ה׳ כ״ו (כעלות גדיש): היך מיסק גדישא.

גְּדִישׁוּתָא נ׳, גודש heaped measure | *Aufhäufung (des Masses)* תרג׳ יב״ע ויקר׳ י״ט ל״ה: בגדישותא ובמחקא.

גָּדַל׳ - הִגְדִּיל הפע׳, בא בשנים to become of age | *heranwachsen* יבמ׳ פ״י מ״ט: ומשהגדיל נשא אשה אחרת.

הִתְגַּדֵּל התפ׳, נתחנך to be nursed | *grossgezogen werden* תוס׳ כתוב׳ י״א ד׳: בן שמת אביו ואמו אומרת התגדל אצלי וכו׳.

גָּדַל פ״י, קלע וסבך חוטים או שערות וכדומה to plait, to dress the hair | *flechten, drehen* כלי׳ ט״ז ז׳: והאמום של גודלי מצנפת; שבת צ״ד ע״ב: הגודלת משום אורגת; ביצה ל״ב ע״ב: אין גודלין אותה (את הפתילה) לכתחלה ביו״ט.

גְּדַל 1) פ״ע, בא בשנים, נהיה גדול to grow, to be tall | *heranwachsen* קידו׳ ע״א ע״ב: גדל ולא נסיב וכו׳.

גַּדֵּל פַעל, גידל, חינך to raise, to rear | *erziehen, grossziehen* חגיג׳ ד׳ ע״ב: מרים מגדלא דרדקי.

אִתְגַּדַּל, אתפ׳, נתגדל to be exalted | *erhoben werden* תרג׳ תהל׳ ק״ד א׳ (גדלת מאד): אתגדלתא.

גְּדַל פ״י, עשה מעשה גדיל, קלע to plait, to dress the hair | *flechten, drehen* גיט׳ ס״ט ע״א: ביגדול תרתי וכו׳.

גַּדֵּל פַעל, כנ״ל, חגיג׳ ד׳ ע״ב: מרים מגדלא נשייא.

גִּדֵּל שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* יומא ס״ט ע״ב: רב גדל אמר וכו׳.

גַּדְלוֹן ז׳, התעלות elevation to dignity | *Erhöhung* ילק׳ תהל׳ תשע״ז: גדלון אחר גדלון.

גַּדְלַיי ז׳, אורג weaver | *Weber* ירוש׳ כתוב׳ י״ב ל״ה ע״א: חד גדליי אתא לקמיה דר׳ יוחנן.

גַּדֶּלֶת נ׳, מי שאומנתה לגדל שערות hair-dresser | *Haarflechterin* ויק״ר י״ט: הלכו ופייסו לגדלת וגדלת למלכה.

גָּדַם פ״י, כרת הקצה מדבר, חתך to lop off, to stump | *durchschneiden, abstumpfen* תוס׳ צוק׳ בכור׳ ה׳ ד׳: אצבעותיו גדומות.

הִתְגַּדֵּם התפ׳, נקצץ to be cut off | *abgeschnitten, verstümmelt werden* תעני׳ כ״א ע״א: ידי שלא חסו על ידיך יתגדמו.

גָּדָם עי׳ גִּידֵם. ב״ר פ״א: א״ל גדמת יבמה היאך חלצת.

גַּדְנְפָא ז׳, זר, מסגרת rim, enclosure | *Rand, Saum* סוכ׳ כ׳ ע״ב: אית ליה גדנפא וכו׳ לית ליה גדנפא.

גְּדַע פ״י, קצץ, כרת to cut, to chop, to lop off | *abhauen, abstumpfen, abschneiden* תרג׳ ש״ב י׳ ד׳ (ויכרת): וגדע ית פלגות דקניהון.

אִתְגַּדַּע אתפ׳, נכרת to be cut, to be mutilated | *umgehauen, verstümmelt werden* תרג׳ יב״ע שמות י״ב י״ב: טעוות אבנא מתגדעין.

גָּדַף׳ - פ״י, חטט, קנח to cut, to scrape | *einschneiden, auskratzen* פסח׳ מ״ב ע״א: מים הגרופים (בערוך: הגדופים) מן המולייר.

גִּדֵּף, גִּידֵּף פיעל, כנ״ל. כריתי׳ ז׳ ע״ב: גרפת (בערוך: גדפת) את הקערה והיסרתה; ירוש׳ סנה׳ י״ד כ״ה ע״ב: גידפת את כל הקערה ולא שיירתה בה כלום.

גְּדַף, גַּדֵּיף, פַעל, חרף, חילל את השם to blaspheme | *lästern* תרג׳ שופט׳ ה׳ י״ח (חרף): דגדיפו קדם ה׳.

2) לעג to sneer at | *spötteln, sticheln* ע״ז ל״ה ע״א: מגדף בה ר׳ ירמיה.

גַּדְפָא ז׳, 1) כנף wing | *Flügel* תרג׳ איוב ל״ט י״ג (כנף רננים): גדפא.

2) נוצה, בהשאלה: עוף feather, plumage, trnsf: bird | *Feder, übetr: Vogel* כתוב׳ ק״ה ע״ב: פרח גדפא ארישיה; גיט׳ פ״ו ע״א: גדפא דאווזא.

3) קצה, שפה לפי הכלי rim, border | *Rand, Saum* תרג׳ איוב ל״ח י״ג (בכנפות הארץ): בגדפי ארעי. ועי׳ גַּדְנְפָא.

גדפה שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ ב״מ ד׳ ט׳ ע״ג: סלקון גבי ר׳ יוסי לגדפה.

גַּדְפֵי שם מקום name of a place | *Ortsname* סנה׳ ד׳ ע״ב: טט בגדפי שתים. ועי׳ כַּתְפֵי.

גַּדְפָן ז׳, מי שמגדף תמיד blasphemer | *Lästerer* ירוש׳ מ״ק ג׳ פ״ג ע״ב: משרבו הגדפנין פסקו מלקרוע (על קללת השם).

גַּדְפָּנָא עי' גַּדְנְפָא. סוכ' כ' ע"ב: הא דאית ליה גדפנא (בכ"י מינכן: גדנפא).

גָּדַר • - 1) קצץ, ביחוד את התמרים מן העץ to cut, esp: to harvest dates | *schneiden, bes: Datteln ernten* ב"ב ל"ו ע"ב: עד שיגדור שלשה גדירות; שבת כ' ע"א: חריות של דקל שגדרן לעצים.

2) עשה מחיצה בפני דבר, מנע, פרש to control, to ward off | *kontrollieren, bewahren vor etwas* ב"ר מ"ט: אתה גודר את האף והאף לא יגדרך; ירוש' ברכ' ג' ו' ע"ג: דבר שהוא גודר את ישראל מן העברה; ב"מ ל"א ע"א: ראה מים ששוטפין ובאין הרי זה גודר בפניהם.

נִגְדַּר נפע', נשמר, to be guarded | *behütet werden, sich enthalten* ויק"ר ל"ב: שרה גדרה את עצמה מן הערוה ונגדרו כל הנשים בזכותה.

גִּידֵּר פיעל, חתך to cut into | *hineinschneiden* במד"ר י"ח: וגידר את הפרוכת וכו'.

הִתְגַּדֵּר התפ', לקח גדולה לעצמו, התרומם, התגאה על to distinguish one's self, to raise one's self above others, to be presumptuous | *sich überheben, sich hervortun* ברכ' י"ז ע"א: כשם שהוא אינו מתגדר במלאכתי כך אני איני מתגדר במלאכתו; חולי' ו' ע"ב: אלא מקום הניחו לו אבותיו להתגדר בו; נדרי' פ"א ע"א: כדי שלא יתגדרו על הצבור.

גָּדַר פ"י, 1) עשה היקף מסביב לדבר to fence in | *umzäumen* יבמ' צ' ע"ב: מיגדר מילתא שאני.

2) חיסר to deduct | *abziehen* אסת"ר א' ד' (בהראותו): גדראניה מן פורני.

גֶּדֶר • - 1) פרישה guard, chastity | *Enthaltsamkeit* ויק"ר כ"ד: גדר ערוה.

2) סיג guard against tresspassing the law | *rabbinisches Verbot* תוס' שביעי' ג' י"ג: לא גזרו אלא גדר שיכול לעמוד.

3) שם מקום name of a place | *Ortsname* עירוב' ס"א ע"א: מיטטרגי להו בני גדר לבני חמתן.

גַּדְרָאנֵיהּ (גַּדְרָנֵיהּ), - [אנא גַּדְרָא ליה] ועי' גָּדַר 2. אסת"ר א' ד' (בהראותו): גדראניה מן פורני.

גדרסן [גַּרְדָּאִין] עי' גַּרְדִּי. תרג' שופט' ט"ז י"ד (את-היתד הארג): ית אכסן דגרדאין (בהוצ' אח': גדרסן).

גדרפוס עי' גַּנְדְּרוֹפוֹס ז', מין חולי, מרה שחורה a form of melancholy | *Melancholie* חגיג' ג' ע"ב: אימר גנדרופוס (בכ"י מינכן: גדרפוס) אחריה.

גָּדֵשׁ שם מקום name of place | *Ortsname* מדר' שמואל ל' (הגלעדה): גדש.

גָּדַשׁ פ"י, 1) צבר to heap, to put up stacks of grain | *häufen* מנח' ע"א ע"א: גודשין לפני העומר.

2) מלא את המדה למעלה משפתה to give heaped measure | *ein Mass füllen* ב"ב פ"ה מ"א: מקום שנהגו וכו' למחוק לא יגדוש.

גָּדוּשׁ פעול, צָבוּר heaped | *gehäuft* תמי' פ"ה מ"ד: והבזך היה בתוכו מלא וגדוש קטורת.

נִגְדַּשׁ נפע', נתמלא יתר על המדה to be heaped up | *anschwellen, voll aufgehäuft sein* מנח' פ"ט מ"ה: כל המדות שהיו במקדש היו נגדשות.

הִגְדִּישׁ עי' גָּדַשׁ 1. ב"ק פ"ו מ"ג: המגדש בתוך שדה חבירו שלא ברשות.

גָּדַשׁ, גַּדֵּשׁ, פַּעַל, נהג את העִוֵּר to lead a blind man | *einen Blinden führen* ויק"ר כ"ב: עובדא הוי בתרין גברין דהוי עיילין לטבריא חד סמי וחד פתיח והוה ההוא פתיחא גדיש ליה.

ג"ה גיד הנשה; גופי הלכות; גדול הדור; גזירת הכתוב; גזירת המלך.

גהא"ה גזרינן הא אטו הא.

גָּהָה פ"ע, עמד נטוי to bulge, to hang over | *neigen, überhängen* מו"ק י"ג ע"א: כותל הגוהה לרשות הרבים סותר ובונה כדרכו מפני הסכנה.

גָּהַט פ"י, גרד, מחק to erase | *ausradieren* בר כ"ו ע"א: ויו דפטר המור גהיט מתפילך.

גְּהִנָּם עי׳ גֵּיהִנָּם. תרג׳ תהלי׳ ק״מ י״א: גורא דגהינם.

גהיקן עי׳ גַּמִּיקִין. פסיק״ר החוד׳ ל״ב ע״א: כתובת גהיקן (גמיקין).

גה״כ גזירת הכתוב.

גה״נ גיד הנשה.

גָּהַץ פ״ע, שמח to be glad | *sich freuen* ב״ר ל״ט: וא״ת שלא גהץ אברהם ושמח על דבור המקום וכו׳.

גִּיהֵץ פיעל, הִגְהִיץ הפ׳, החליק, to polish (clothes), to iron | *plätten, glätten* פסיק׳ בשלח צ״ב ע״א: אין מגהיצין אותו אלא באור; ילק׳ תהל׳ תרצ״א: עניי כבוד היו מגהצין וכו׳.

הִתְגַּהֵץ התפ׳, הוחלק to be polished | *geglättet werden* שהשי״ר ד׳ י״א (נפת): צא ולמד מן אמיינטון הזה שאינו מתגהץ אלא באור.

גָּהַק, גִּיהֵק, פיעל, הוציא רוח בקול שאון מקיבתו to belch | *rülpsen* ברכ׳ כ״ד ע״א: ראיתי את רבי שגיהק ופיהק ונתעטש.

גָּהַר עי׳ גָּחַר. אהלי׳ פ״ח מ״ב: הסלעים והגהרים.

גּוֹ ז׳, תוך, פנים הדבר belly, innermost | *Inneres, Mitte* פסחי׳ ק״י ע״ב: אתיתי לגו.

דְּבָרִים בְּגוֹ יש דברים בענין הזה, ולא לחנם הוא there is something in it | *es sind Dinge darin (die des Nachdenkens bedürfen), es steckt etwas dahinter* קידושי׳ מ״ד ע״ב: אמר שמואל צריכה גט וצריכה מיאון אמר קרנא דברים בגו אם גט למה מיאון אם מיאון למה גט.

גּוֹ־ 1) כנ״ל בנסמך גּוֹ. תרג׳ יחזק׳ כ״ט י״ב: (ועריה בתוך ערים) וקירוה בגו קירון; תרג׳ משלי כ״ו כ״ד (ובקרבו ישית מרמה): ובגויה סאם רמיותא.
2) תה״פ, בתוך, בפנים among, amid | *inmitten, darin* חולי׳ מ״א ע״א: אית ליה שותפות בגוה; פסחי׳ ק״ו ע״ב: לא אתיתי לגו; ירוש׳ כלא׳ ט׳ ל״ב ע״ב: גו בני.

מִן גּוֹ מפני, מתוך because, in consequence of | *da, weil, infolge* ירוש׳ ברכ׳ א׳ ג׳ ע״ב: מן גו דאינון ציבחר.

מִגּוֹ עי׳ מִיגּוֹ. ב״מ ט׳ ע״ב: מגו דאי בעי מפקיר נכסו.

גּוֹ ־ חבורה של בני אדם crowd | *(Menschen-) Menge* סנה׳ ע״ט ע״א: וארב לו וקם עליו וכו׳ פרט לזורק אבן לגו.

גַּוָּא בנסמך גּוֹא עי׳ גַּוּ. שהשי״ר ד׳ ח׳ (אתי מלבנון כלה): א״ר אחא כהדא תרנגולתא דמנער גפא מגווא (צ״ל מגוא) קטמא; ויק״ר י״ב: את מפני מלגאו, ואנא שתי מלבר; ירוש׳ כתוב׳ י״ב ל״ה ע״ב: ואנא מובד מרגליתי גוא ארע׳ מסאבתה.

גַּוָּא ז׳, תוך, קרב belly, body | *Leib, Inneres* תרג׳ ויק׳ א׳ י״ג (והקרב): וגוא.

גַּוָּאָה ת׳, ותה״פ, פנימי, בתוך, בפנים inner, inside | *innerlich, innen* זבחי׳ ט״ו ע״א: לא קשיא הא בבתי גואי הא בבתי בראי; תרג׳ מ״א ו׳ כ״ז (בתוך הבית): בגו ביתא גואה; חולי׳ מ״ז ע״א: והני מילי מגוואי אבל אגבא אפי׳ בטרפא דאסא טריפה.

גַּוְאזָא עי׳ גַּוְזָא. תרג׳ מ״א כ״ב ט׳ (אל פרים אחד): לגוזאה (בהו׳ אח׳: לגואזא).

גַּוָּאֵי עי׳ גַּוָּאָה. עירו׳ כ״ח ע״ב: הנך מחיצות לגואי עבידן.

גּוֹאָלָה ז׳, גואל Redeemer | *Erlöser* קה״ר ד׳ א׳ (ושבתי): תרין אמורין חד אמר גולה וחד אמר גואלה וכו׳ ומ״ד גואלה פריקה.

גּוֹאלְקָא ז׳, שק, אמתחת haversack | *Hafersack* תעני׳ כ״ג ע״ב: הבו לי גואלקא וכו׳.

גַּוָּאן עי׳ גַּוָּן. שבת ק״מ ע״א: לפי שאין עושין אות׳ אלא לגוון (בערוך: לגואן; בכ״י מינכן: לגיאן).

גּוּב, גַּיֵּיב פעל, השיב, ענה to reply | *erwidern* ב״ר פ׳: ואי שאילנא ליה מגייב.

אַגֵּיב אפע׳, כנ״ל. ירוש׳ ברכ׳ א׳ ג׳ ע״ב: מגיב ליה חבריה.

גּוֹב־ ז׳, בור pit | *Grube* דניא׳ ו׳ י״ג: יתרמא לגוב אריותא.

מִן גּוֹבֵי־ מה״י, מן, מתוך, out of | *aus (der Mitte), von* ירוש׳ כתו׳ י״ב ל״ה ע״א: ומן גוביהן עבד תלת עשרה שנין חשיש שינוי.

גּוֹב ז׳, 1) בור pit | *Grube, Graben* תרג׳ שמו׳ כ״א ל״ג (וכי יפתח איש בור): וארי יפתח גבר גוב.

2) מקום גבוה, גובה height, top | *Höhe* תרג׳ משלי ט׳ ג׳ (על־גפי): על גוב רמאתא.

3) גוף, חתיכה body, trunk, untrimmed log | *Körper, Scheit, Stück* ב״ק צ״ו ע״א: גובי דדיקלא; שבת ק״ט ע״ב: רב שימי בר אשי בלע חיויא וכו׳ ונפק מינה גובי גובי.

גּוֹבָא עי׳ גוב 1. תרג׳ תהל׳ מ״ד כ״ו (דבקה לארץ בטננו): דבקת לארעית גובא מעיננא; ירוש׳ ע״ז ד׳ מ״ד ע״א: ארמייא נפל לגובא.

גּוֹבָא ז׳, ארבה locust | *Heuschrecke* תרג׳ שמו׳ י׳ ד׳ (הנני מביא מחר ארבה): אנא מיתי מחר גובא.

גובאה [גּוֹבְהָא] ז׳, גובה height | *Höhe* תרג׳ איוב ה׳ ז׳ (ובני רשף יגביהו עוף): בגובהא (בהו׳ אח׳: בגובאה צ״ל בגובהא) יטוסון.

גּוֹבַאי, גּוֹבָאי ז׳, מין ארבה הנאכל species of edible locusts | *eine Heuschreckenart* שבת ל״ב ע״ב: בעון גזל הגובאי עולה והרעב הווה; תרג׳ תהל׳ ק״ה ל״ד (אמר ויבא ארבה): אמר ואיתי גובאי.

גּוֹבָאֵי תושבי עיר גּוֹבַיָּה בבבל inhabitants of Gobaya | *Einwohner von Gobaja in Babylonien* קידוש׳ ע׳ ע״ב: גובאי גבעונאי דורנוניתא.

גּוֹבְבְתָא נ״ר, גבעות hills, esp. Gob'batha near Sepphoris | *Anhöhen, Hügel* ב״ר צ״ח: אילין גובבתא דציפורין וכו׳.

גּוֹבַה ז׳, רום, מקום גבוה height, elevation | *Höhe, Erhöhung* מנח׳ ל״ז ע״ב גובה שביד; קיד׳ כ״א ע״ב: אין נרצע אלא בגובה של אזן.

גּוֹבְהָא ז׳, כנ״ל. תרג׳ יב״ע שמו׳ י״ג ט׳ (והיה לך לאות על ידך): תפילת ידא בגובהא דשמאלך.

גּוֹבִי עי׳ גּוֹבָאי. תרג׳ עמוס ז׳ א׳ (והנה יוצר גובי): והא בריית גובי.

גּוֹבַיָּא שם מקום בבבל a Babylonian place | *Ort in Babylonien* קידו׳ ע״ב ע״א: שוביא וגוביא.

גּוֹבַיי ז׳, עי׳ גּוֹבַאי. ירוש׳ תעני׳ א׳ ס״ד ע״ד: עצירת גשמים וגוביי.

גּוֹבַיְינָא ז׳, גביה collection | *Einkassierung* יבמ׳ ס״ו ע״ב: מחוסר גוביינא.

גּוֹבִיתָא נ׳, גדר נמוך a low fence | *niederer Zaun* ירוש׳ ערלה ג׳ ס״ג ע״ב: עבר חנין גוביתא ועקרין.

גּוֹבֶל ז׳, שפת הערוגה border of the field, ridge | *Feldrain* ירוש׳ כלא׳ פ״ג מ״א: היה לו גבול (בכ״י מינכן גובל) גבוה טפח.

גּוֹבְלָא ז׳, בלילה עבה כמין בצק a thick dough-like mass | *teigartige Masse* בר׳ ל״ח ע״א: גובלא בעלמא הוא.

גּוֹבְלָאֵי ז״ר, תושבי גַּבְלָא סמוך לירושלם of Gabla, Idumeans | *Bewohner Gabla's, Idumäer* תרג׳ תהל׳ פ״ג ח׳ (גבל ועמון): גובלאי ועמונאי.

גּוֹבְלִית עי׳ גַּבְלִית. ירוש׳ שביעי׳ ג׳ ל״ד ע״ג: גיזרה הגובלית וכו׳.

גּוֹבְלָנָא שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ ע״ז ב׳ מ״א ע״ג: ר׳ ירמיה אזל לגובלנא.

גּוֹבְנָא ז׳, גבינה cheese | *Käse* ירוש׳ מ״ק ג׳ פ״ג ע״א: אף על גב דאכל גובנא ושתא מיא.

גּוֹבָנִי ז׳, תושב עיר או מחוז גוביא inhabitant of Gobaya | *Einwohner von Gobaja* ירוש׳ כתוב׳ י״ב ל״ה ע״א: חמתיה גובני ולא אתכנע מן קומוי.

גּוֹבְעִין (גובידן) עי׳ גוב. ירוש׳ כלא׳ ט׳ ל״ב ע״ב: ומן גובעין עבד תלת עשרה שנין חשש בשינוי.

גּוֹבְרָא ז׳, 1) כח srength, skill | *Kraft* נדה כ״ה ע״ב: רב גובריה.

2) איש, בעל man, husband | *Mann, Ehemann* ירוש׳ נזיר ח׳ נ״ו ע״ג: הא אזיל גוברא; תרג׳ קהל׳ ה׳ י״א: היכמא דלא שבקת איתתא לגוברא.

גּוֹבְשָׁא נ׳, גבשושית hill, mound | *Hügel* תרג׳ צפני׳ א׳ י׳: ותברא רבא מן גבעתא (רד״ק: גובשתא).

גּוֹבְתָא נ׳, שם מקום name of a place | *Ortsname* ספרי במד׳ קל״א: גובתא דאריח.

גּוֹבְתָּא נ׳, צנור, תעלה tube | *Röhre* בר׳ י״ח ע״ב: גובתא דכוחלא; יבמ׳ ע״ה ע״ב: גובתא דשכבת זרע.

גוגייתיה [גִּיגִיְיתָא] עי׳ גִּיגִּיתָא. ירוש׳ תרו׳ ד׳ מ״ה ע״ד: ביומוי דר׳ ירמי׳ איתגלין גוגייתיה דסדר׳ רובה.

גּוּגַלְתָּא נ׳, גולגולת, ראש skull, head | *Kopf, Schädel* תרג׳ שני אסתר ג׳ ט׳: סלעא דגוגלתא.

גּוּגְמֵי ז״ר, מין קטניות קשות כאבן stone-like peas | *steinige Erbsen* הורי׳ י״ג ע״א: אפילו גלימי (בערוך: גוגמי) גייצי.

גּוֹד ז׳, נאד עשוי מעור leather bag, large leather bottle | *Schlauch, (Leder-) beutel* שבת קל״ח ע״א: הגוד והמשמרת וכו׳ לא יעשה ואם עשה פטור (בכ״י מינכן הנוד).

גּוּד · — עשה אגודות אגודות to form bands, factions | *Gruppen, Parteien bilden* יבמ׳ י״ג ע״ב: א״כ לימא קרא לא תגודו וכו׳.

הִתְגּוֹדֵד התפ׳, נבדל ונפרד חבורות חבורות same | *dasselbe* שם י״ד ע״א: כי אמרינן לא תתגודדו וכו׳.

גּוֹד, גּוּד, עי׳ גָּדַד, נָגַד.

גּוֹד אוֹ אָגוֹד בחלוקת השותפין אם אין בדבר המשותף בכדי חלוקה לכל אחד יכול כל אחד מהשותפים לטעון: גוד קח אתה הכל ופרע לי כנגד חלקי או אָגוֹד: אקח אני הכל ואפרע לך כנגד חלקך either fix you a price for my share or I shall do so (a legal form of discontinuing a companionship) | *entweder bestimme du den Kaufpreis (und kaufe meinen Teil) oder ich will ihn bestimmen und deinen Teil kaufen (gesetzl. Form zur Auflösuny eines Sozietätsverhältnisses)* ב״ב י״ג ע״א: ר׳ יהודה אמר אית דינא דגוד או אגוד ר״נ אמר לית דינא דגוד או אגוד. ועי׳ גָּדַד.

גּוֹדָא ז׳, נאד leather bag | *Schlauch* סוכ׳ מ״ה ע״ב: משוינן ליה גודא ומלינן ביה מיא; (שבת קל״ח ע״א: הגוד והמשמרת בכ״י מינכן: הנוד).

גּוּדָא נ׳, 1) כותל, מחיצה wall | *Wand* ב״ב ב׳ ע״ב: אלא מאי גודא בונין את הכותל; קוה״ר י׳ ז׳ (ראיתי עבדים): טריף רישיה אגודא.

2) שפת הנהר banks | *Ufer* תעני׳ כ״ד ע״ב: אנא הוה קאימנא אגודא דנהר פפא.

3) נסרים אגודים יחד לעלות בהם ליבשה junction, joined boards | *Bretter einer Landungsbrücke* גיט׳ ע״ג ע״א: גודא דגימלא (כן בערוך, בהוצ׳: גודא דגמלי).

4) שם איש a man's name | *männlicher Name* ע״ז ל״ב ע״א: העיד שמעון בן גודא.

גּוּדְגְּדָא. גּוּדְגְּדָה שם איש a man's name | *Name eines Mannes* חגי׳ פ״ב מ״ז: יוחנן בן גודגדא היה אוכל על טהרות הקודש; גיט׳ פ״ה מ״ה: העיד ר׳ יוחנן בן גודגדה וכו׳.

גּוּדְגַּדִין ז״ר, מזל, סימן אושר good luck, Fortune | *Glückbringendes (abergl. Vorstellung)* תוס׳ צוק׳ שבת ו׳: המגבה לגודגדין.

גודיזין עי׳ גּוֹזְזִין. תרג׳ יחזק׳ כ״ז כ״ד (בגלומי תכלת): בגוזזין (בערוך: בגודיזין) דתכלא.

גּוֹדֶל · — 1) גדולה greatness | *Grösse* עירו׳ כ״א ע״ב: בכבודי וגודלי.

2) גל, עֲרֵמָה pile | *(turmartiger) Haufen* ירוש׳ ב״מ ב׳ ח׳ ע״ב: שלשתן של מלך אחד ועשויין גודלין.

גּוֹדָל ז׳, בוהן (ביד וברגל) thumb, great toe | *Daumen, grosse Zehe* שהש״ר ב׳ ד׳ (הביאני): וגודלו עלי אהבה; ירוש׳ ברכ׳ א׳ ב׳ ע״ג: היו מהלכין עקב בצד גודל וגודל בצד עקב.

גּוּדְלָנָא ז׳, גודש, ההבדל בין מדה גדושה ומדה מחוקה heap, the difference between stricken and heaped measure | *Häufung (die Differenz zwischen einem gestrichenen und gehäuften Mass)* ירוש׳ פסח׳ ד׳ ל״א ע״ג: אנא מחשבנא (צ״ל מחשבנא) גודלנא מן פורני.

גּוֹדֶלֶת נ׳, שאומנותה לקלוע שערות hair-dresser | *Haarflechterin* כלי׳ פט״ו מ״ג: ר׳ יהודה אומר אף של גודלות טמא מושב.

גּוּדְמָא עי׳ גִּידְמָא. שבת ק״י ע״א: אסי וגידמאי (בערוך: וגודמי) לבי הלולא.

גּוֹדַע שם איש a man's name | *männlicher Name* ע״ז ל״ב ע״ב: העיד שמעון בן גודע וכו׳.

גּוֹדְפָן ז׳, מגדף blasphemer | *Lästerer* ירוש׳ יומא ז׳ מ״ד ע״ג: על הגודפנין וכו׳.

גּוֹדְרוֹת נ״ר, צאן moving live stock | *Kleinvieh, lebendes Gut* ב״ב ל״ו ע״א: הגודרות אין להם חזקה.

גּוֹדְרִיתָא נ׳, גדר partition | *Zaun* עירו׳ י״ט ע״ב: גודריתא דקני מאי.

גּוֹדֶשׁ ז׳, החלק היותר על המדה the heap, the top over the level of a dry measure | *eine Aufhäufung (was über das gestrichene Mass geht)* זבחי׳ ס״ב ע״ב: כמחק גודש סאה.

גּוֹדְשָׁא ז׳, כנ״ל. ערובי׳ י״ד ע״ב: ההוא גודשא תילתא הוי.

גּוֹהָא ז׳, רעם ורעש, קול שאון עולה ממעמקים a subterranean thunder, earthquake | *unterirdischer Krach, Erdbeben* ברכ׳ נ״ט ע״א: גוהא גוהא עביד (בכ״י מינכן: גיהא גיהא).

גּוֹהַר עי׳ גִּיהַר. תרג׳ שה״ש ה׳ י״ד: גיהר (בהו׳ אח׳: גוהר).

גּוֹהַרְקָא ז׳, 1) אפריון a carriage used by persons of distinction | *Tragsessel (mit Baldachin)* תעני׳ כ׳ ע״ב: ביומא דעיבא הוו מפקין ליה בגוהרקא דדהבא.

2) בוסר sour and hard berry | *unreife Beere* פס׳ כ״ה ע״ב: גוהרקי דערלה.

גַּוָּא׳, גַּוָּאָה עי׳ גַּוָּא, גַּוָּאָה. ירוש׳ יבמ׳ ט״ז ט״ו ע״ג: סברה דהיא חזרה לגווה; שבת קנ״ב ע״ב: ליקום מר לגוויה דביתא.

גַּוָּאזָא עי׳ גַּוָּזָא. שבת קנ״ה ע״א: לא לינח כרעיה אגוואזי.

גַּוָּזָא ז׳, 1) גזיר עץ, ענף, גזע stem, trunk | *Holz, Scheit, Ast, Stamm* ברכ׳ מ׳ ע״א: היכא מברכינן בורא פרי העץ היכא דכי שקלת ליה לפירי איתי לגווזא והדר מפיק; נדה ח׳ ע״ב: קטפא דגווזא; נדר׳ ב׳ ע״א: ולא אשכחו אלא גווזא וכו׳; חולי׳ ח׳ ע״ב: פסיק ביה גווזא לע״ז.

2) סרים eunuch, guardsman | *Eunuch, Diener* קיד׳ ל״ג ע״א: משדר גוואי.

גְּוִיָּה עי׳ גְּוִיָּה. טהר׳ פ״א מ״ג: וכחצי פרס לפסול את הגוויה.

גווכיא עי׳ גּוֹכְיָא. ירוש׳ יבמ׳ א׳ ג׳ ע״ב: שוניא וגווכיא.

גַּוְולָנָא עי׳ גּוּבְלָנָא. ירוש׳ מגי׳ ג׳ ע׳ ע״ד: ר׳ ירמיה אזל לגוולנא.

גַּוְולְקָא עי׳ גּוּאַלְקָא. שב׳ קנ״ד ע״ד: בחבר גוולקי.

גַּוָּן גַּוַּן, גַּוְנָא, גַּוְונָא ז׳, צבע, מראה פנים surface, color, resemblance | *Farbe, Aussehen* ערו׳ נ״ג ע״ב: מה גוון טליתך; נדה כ״ד ע״ב: בחד גוונא היה קאי; תרג׳ אסת׳ א׳ ו׳: גון חיור.

כְּגוֹן כעין, כמו, למשל like, similar, for example | *wie, zum Beispiel* פסח׳ קי״ט ע״ב: כגון תמרים וכו׳.

כִּי הַאי גּוֹנָא (כה״ג) כעין זה, בדרך זה like this, in a case like this | *so, auf diese Weise* ב״מ ל׳ ע״ב: ומי הוי הפקר כי האי גונא; שם ס״ט ע״ב: כה״ג וכ׳.

גַּוֵּן פ״י, פיעל, צבע to color | *färben* שבת ק״מ ע״א: אין עושין אותן אלא לגוון.

גּוֹז׳ — 1) חתך, הפסיק to cut, to cut off | *schneiden, abschneiden* סנה׳ ק״י ע״א: דגייז למיזייכו.

2) ביטל to annul | *vernichten* נדר׳ ס״ח ע״א: בעל מיגז גייז.

3) עבור דרך to cross | *kreuzen* ויק״ר ל״ז: מן דגייזין.

אַגֵּיז אפ׳, העביר, המציא to carry across, to bring on | *hindurchführen, heranbringen* ב״ר י״: ומגיזה יתיה נהרא; תרג׳ ירוש׳ במד׳ כ״א ה׳: ואגיזת להון סלווא.

גּוֹזָא ז׳, תבה קטנה למעות chest, money chest | *(Geld-) kästchen* נדר׳ כ׳ ע״א: הוה מחת בההוא גוזא (עי׳ רש״י שם ועי׳ גווזא 1.)

גּוֹזָא שם נהר בבבל Goza, a river in Babylon | *Fluss in Babylonien* ע״ז ל״ט ע״א: נהר גוזא.

גַּוָּזָה עי׳ גַּוָּזָא 2. שבת קנ״ב ע״א: ההוא גוזאה.

גּוֹזִין ז״ר, חתיכות cut wool | *Stücke, Masse* תרג׳ יחז׳ כ״ז כ״ד (גלומי): גוזין.

גּוֹזָל • — בהשאלה: ילד קטן brood, trnsf. young child | *übertr. junges Kind* פסח׳ מ״ט ע״א: כל תלמיד חכם המרבה סעודתו וכו׳ מייתם את גוזליו ותלמודו משתכח ממנו.

גּוֹזְלָא ז׳, גוזל pidgeon | *junger Vogel, Taube* ירושׁ׳ ב״מ א׳ ח׳ ע״א: אשכח גוזלין ונסתון.

גּוֹזְלָן ז׳, גזלן robber | *Räuber* ירושׁ׳ קיד׳ א׳ ס׳ ע״ג: כל המשנה מדעת הבעלים נקרא גוזלן.

גּוּזְמָא נ׳, הפרזה hyperbole | *Uebertreibung* ערכ׳ י״א ע״א: מתניתא גוזמא.

גּוּזְנְיָא ז״ר, שם מקום מדומה a fictitous place (Eunuchia) | *fingierte Kastraten-Stadt* שבת קנ״ב ע״א: אמר ליה ההוא גוזאה לר׳ יהושע בן קרחה מהכי לקרחינא כמה הוי אמר ליה כמהכא לגוזניא.

גּוֹזֵר ז׳, מוהל circumciser | *Beschneider* שבת ק״ל ע״ב: שאילית את ר׳ יהודה הגוזר.

גּוֹזְרְיָא ז׳, כנ״ל או ממקום ששמו גזר circumciser or of Gezer | *Beschneider oder aus Geser stammend* ירושׁ׳ ר״ה ג׳ נ״ט ע״א: ר׳ יודה גוזריא.

גּוּזַרְתָּא נ׳, מילה circumcision | *Beschneidung* תרג׳ יב״ע שמות ד׳ כ״ה: אדם גוזרתא.

גּוּהָ עי׳ גִּיהַ. סוט׳ ל״ג ע״א: נצחו טליא דאזל לאגחא קרבא לאנטוכיא.

גּוּחֲכָא ז׳, 1) שחוק laughter | *Lachen* תרג׳ משלי י״ד י״ג (גם בשחוק): אף בגוחכא נכאב ליבא.
2) התול, לעג sneer | *Gespött* תרג׳ תהל׳ ע״ט ד׳: תולעבא וגוחכא לחזרנותנא.

גוטא, גוטה, גוטי, גוטם [גּוּסָה] עי׳ גָּסָה.

גּוֹי • — אינו יהודי, עכו״ם, נכרי gentile, idolator | *Nichtjude* ירושׁ׳ יבמ׳ ב׳ ד׳ ע״א: גוי שבא על גויה.

גְּוֵי פ״י, העמיק to fathom | *tief hineinlegen* עירוב׳ ס״א ע״ב: גוו ביה ספי.

גַּוְיָא, גַּוְיָאתָא עי׳ גַּוָּאָה. שהש״ר א׳ ז׳ (הגידה): יומא דהוה קאים בגויה; ערוב׳ כ״ה ע״ב: גודא (צ״ל גורי וכן בכ״י מינכן) גויאתא.

גְּוִיָּא ז׳, גוף inner body | *Körper, Leib* תרג׳ יחז׳ א׳ י״א (את גויתהנה): גויתהן.

גּוֹיָה ז׳, אינה יהודית gentile woman | *Nichtjüdin* ירושׁ׳ סנה׳ ט׳ כ״ז ע״ב: זה שהוא נושא גויה.

גְּוִיָּה • — 1) בריה creature | *Geschöpf* ירושׁ׳ ברכ׳ ד׳ ח׳: שתתן לכל בריה ובריה צרכיה ולכל גויה וגויה די מחסורה.
2) אבר הזכרות membrum virile | *männliches Glied* נגעי׳ פ״ו מ״ז: עשרים וארבעה ראשי איברין באדם וכו׳ וראשי הגויה וכו׳.

גְּוִיָּה • — 1) גוף, פגר body, cadaver | *Leichnam, Körper* תוס׳ אהל׳ ג׳ ד׳: רובע עצמות מרוב הגוייה מרוב הבנין; מו״ק כ״ד ע״א: ומעשה באחד וכו׳ ושמטו חזרים את גוייתו.
2) עי׳ גְּוִיָּה 2. קידושי׳ כ״ה ע״א: דגיד היינו גוייה.

גְּוִיְתָא ז׳, גוף body | *Körper* תרג׳ יב״ע בראׁ׳ ז׳ כ״ג (וימח את כל היקום): גויית אינש ובעיר.

גְּוִיל ז׳, 1) אבן לא מסותתה rough untrimmed stone, cobble | *unbehauener Stein* ב״ב פ״א מ״א: מקום שנהגו לבנות גויל גזית וכו׳ בונים הכל כמנהג המדינה.
2) מגילה, קלף שאינו מעובד כל צרכו a roll of parchmnet, a certain kind of parchment | *Pergamentrolle, eine Art (unfertiges) Pergament* ע״ז י״ח ע״א: גוילין נשרפין ואותיות פורחות; מו״ק כ״ו ע״א: הרואה ס״ת שנקרא חייב לקרוע שתי קריעות א׳ על הגויל וא׳ על הכתב; שבת ע״ט ע״ב: כתבה על הקלף ועל הגויל וכו׳ כשרה.

גְּוִילָא כנ״ל. תרג׳ יב״ע דברי׳ ל״א כ״ד (על ספר): על גוילא.

גְּוִיעָה נ׳, מיתה expiration | *das Verscheiden, Sterben* ב״ב ט״ז ע״א: כל מיתה שיש בה גויעה זו הוא מיתתן של צדיקים.

גְּוִיתָא ז׳, גוף body | *Körper, Leib* תרג׳ ברׂ׳ מ״ז י״ח (בלתי אם גויתנו): אלהן גויתנא.

גּוֹל • — גלל to roll up a scroll of the Law | *zusammenrollen* ירושׁ׳ מגי׳ ד׳ ע״ה ע״ב: שאין גולים (צ״ל גלים) ספר תורה ברבים.

גּוֹל ז׳, לשון הפעמון clapper of a bell | *Klöppel* תנחומ׳ אמור ה׳: והגול שלו מן מרגלית (בהוצ׳ בובר גיל.)

גּוֹלָא בנסמך גּוֹל. תרג׳ ישעי׳ ל״ח י״ב (כאורג): כגול גרדאין. ועי׳ נַוְלָא.

גּוֹלָאֵי ז״ר, בני גיל אחד persons of the same age and circle | *Personen gleichen Alters und Standes* זבח׳ קט״ז ע״ב: תרי עולמי גולאי. ועי׳ גִּילָאֵי.

גּוֹלְבָּא ז׳, מין תבואה, כוסמין spelt | *Spelt* פסח׳ ל״ה ע״א: כוסמין — גולבא.

גּוֹלְבִינָא ז׳, מין קטניות a species of peas | *eine Erbsenart* ירוש׳ כלאי׳ א׳ כ״ז ע״א: גולבינא.

גּוֹלְגּוֹלֶת— נ׳, 1) ראש, כלל עצמות הראש המקיפים את המח scull, head | *Kopf, Schädel* אבות פ״ב מ״ו: אף הוא ראה גולגולת אחת שצפה על פני המים.

2) מכס המשתלם לפי מכסת נפשות capitation tax | *Kopfsteuer* ירוש׳ כתובי׳ י״ג ל״ה ע״ד: אין לך נתפס על חבירו וחייב ליתן לו אלא בארני ובגולגולת.

גולגוקין [גַּלְגִּיוֹלִין] ז״ר, מין נעלים (Roman) shoes, which leave the toes uncovered | *eine (römische) Fussbekleidung, die die Zehen frei lässt* ירוש׳ ביצה ה׳ ס״ג ע״א: אצבעתיה דרי מן גולגוקין דידיה.

גולגית עי׳ גּוֹלָנִית. תוס׳ מעש״ש ד׳ י״ג: גולגית (הוצ׳ צוקרמנדל: נולגית).

גּוֹלְגָּלָא נ׳, עי׳ גּוֹלְגּוֹלֶת 1. 2. ירוש׳ סנה׳ ז׳ כ״ה ע״ד: נסב חדא גולגלא; ויק״ר ל״ג: גולגליא.

גּוֹלְגֹּלֶת עי׳ גּוֹלְגּוֹלֶת 1. תוס׳ ע״ז ג׳ ד׳: ולא ישיה (היהודי לפני הגוי) שמא ירוץ את גולגלתו.

גּוֹלְגַּלְתָּא עי׳ גּוֹלְגּוֹלֶת 1. 2. תרג׳ שמו׳ ט״ז (עומר לגלגלת): לגולגלתא; ב״ב ה׳ ע״א: בלו — כסף גולגלתא.

גולגסיים [גַּלְנָאסִין] ז״ר, סנדלים המסומרים של חילי רומי nail-studded shoe of fhe Roman soldiers | *Nagelschuhe der römischen Soldaten* איכ״ר ב׳ ז׳ (זנח ד׳): ועשו מסגר של גליאסין (צ״ל ועשו מסמרות של גליגאסין; בערוך: ועשו רושם במסמרות הגלוגסיים).

גּוֹלְדָנָא עי׳ גְּלְדָנָא. תמי׳ ל״ב ע״ב: הוו בידיה גולדנא דמלחא.

גּוֹלָה — **ראש גּוֹלָה**, הראש שהיה ממונה על היהודים בבבל chief of the Babylonian Jews | *Exilarch* סנה׳ ל״ח ע״א: שני בתי אבות מישראל ואלו הן ראש גולה שבבבל ונשיא שבארץ ישראל

גולהא, גולהי עי׳ גִּילְהֵי. תענ׳ ג׳ ע״ב: גילהי דלילא (בכ״י מינכן: גולהי).

גּוֹלְיָא עי׳ גּוֹלְתָא. תרג׳ יב״ע במדי׳ ט״ז ב׳; גוליין.

גּוֹלְיָיר ז׳, איש צבא, חיל פשוט common soldier | *gemeiner Soldat* ב״ר ס״ג: ולא בגולייר זעיר; נזיר ס״ו ע״ב: תדע שהרי גוליירים מתגרין במלחמה וגבורים נוצחים.

גּוֹלִילָא ז׳, מורג threshing roller | *Dresch-Walze* תרג׳ מ״א י״ד י׳ (כאשר יבער הגלל): כמא דמגנדרין בגולילין.

גוליקום עי׳ גִּיוּם. ירוש׳ סוט׳ ט׳ כ״ד ע״ב: גיום גוליקום.

גּוֹלִיתָא נ״ר, בגד, טלית a long woolen cloak of state used at prayers | *Gewand. Mantel, Gebetmantel* תרג׳ יב״ע במדבר ט״ו ל״ח (על כנפי בגדיהם): אנפא גוליתהון. ועי׳ גּוֹלְתָא.

גולכ״ב גלוי וידוע לפני כסא כבודך.

גּוֹלֵל, גּוֹלְלָא ז׳, לוח עגול של אבן לסגור בו את פתח מערת הכוכים (הקברים) the stone placed on the top of a burial place | *Grabdeckel* אהל׳ פ״ב מ״ד: איזהו הדופק כל שהגולל נשען עליו; תרג׳ איוב י״ד כ״ב (אך בשרו): עד דלא יסתתים גוללא עלוהי כאב.

גּוֹלֶם — 1) גוש בלי תואר וצורה a shapeless mass | *ungestaltete Masse* ירוש׳ נדה ג׳ ב׳ ע״ד: רואין שתי זרועותיו (של העובר) כמין שני חוטין של זהורית ושאר כל אבריו כמין גולם.

2) כלי שלא נגמרה מלאכתו | unfinished vessel | *unfertiges Gefäss* סנה' כ"ב ע"ב: אשה גולם היא וכו'.

3) גוף ילקו' במדב' תשע"א: body | *Körper* בשני גולמין.

4) בהשאלה: אדם נבער משכל, הדיוט uneducated, unrefined | *Ungebildeter, ungesitteter Mensch* אבו' פ"ה מ"ז: וחלופיהן בגולם.

גולמא ז', 1) כנ"ל 2. שבת קכ"ג ע"א: בגולמי עסקינן.

2) אבן סנה' צ"ה ע"א: stone | *Stein* למחר אייתי לי כל חד וחד מינייכו גולמו הרג מיניה מיד (צ"ל: אייתי לי וכו' גולמא ונירגמינה מיד).

3) גבעה hill | *Hügel* תרג' תהל' ע"ב ג': (וגבעות בצדקה): וגלמתא בזכותא.

גולמו הרג עי' גולמא. 2. סנה' צ"ה ע"ה: גולמו הרג מיניה מיד.

גולמי ז', **גולמית** נ', ת', בלי צורה unshaped | *ungestaltet* שמו"ר ל': מצות גלומות (הוצ' אח': גולמיות).

גולמיש ז', מין ארז a species of cedar | *Zedern-art* ר"ה כ"ג ע"א: ואמרי לה זו גולמיש.

גולנית נ', מטבע מגולן בבשן a coin named after Golan in Bashan | *Münze aus Gaulanitis* תוס' מעש"ש ד' י"ג: גולנית (הוצ' צוקרמנדל: כולגית).

גולפא ז', כד, קנקן של חרס stone pitcher, jug | *Steinkrug* יומא י"ב ע"א: אורח ארעה למישבק איניש גולפא ומשכא לאושפיזיה.

גולקא עי' גואלקא. תעני' כ"ג ע"ב: הבו לי גואלקי (בכ"י מינכן: גולקא).

גולתא, גולתה נ', טלית, בגד a long woolen cloak of state used at prayers | *Gewand, Gebetmantel* ירוש' כלא' ט' ל"ב ע"ב: מהו מיתן פרימין גו גולתה; ב"מ פ"ח ע"א: אמר ליה חכים עבדו יתך וגולתא דדהבא פרסו עלך.

גו"מ גוג ומגוג; גוזר ומקיים; גורעין ומוסיפין.

גום עי' גם ועי' גמם. כלי' פי"ד מ"ה: (מפתח) של גם שנשבר מתוך גומו; חולי' נ' ע"א: גום שדי.

גומא ז'– מין קנה bulrush, papyrus | *Papyrus-staude* תרג' שמ' ב' ג' (תיבת גמא): תיבתא דגומא.

גומא נ', נקב קטן, חור hole, indentation | *Loch, Vertiefung* ב"ב ט"ז ע"א: גומא בפני עצמה; ירוש' כתוב' א' כ"ה ע"ב: לעושה גומא וכו'.

גומד ז'– 1) מדה קצרה כזרוע gomed, a length-measure | *Längenmass* ערכ' י"א ע"א וגובה (בערוך: וגמדה) אמה.

2) מטלית ששמים הערבים על הפה להגן מפני הקור או האבק a veil of a square gomed | *Schleier der Araber, der ein Gomed im Quadrat misst* כלי' פכ"ט מ"א: והגומדין של ערביין.

גומי ז', מין עץ (קומוס) gum, gum-tree | *Gummi, Gummibaum* ירוש' שבת ז' י' ע"א: ההן דגזז ספוג גומי וכו'.

גומיא עי' גומא. תרג' איוב ח' י"א (היגאה גמא): גמיא (בהוצ' אח' גומא).

גומל שם איש (קיצור של גמליאל) a man's name | *männlicher Name* מנח' נ"ד ע"ב: ואבא אלעזר גומל הוא (כ"י מינכן: גמל).

גומלא ז', גמול recompense | *Entgelt* תרג' תהל' צ"ד ב': אתיב גומלא בישא.

גוממית ז', חור, גומא hole, excavation | *Loch, Höhlung* ירוש' כלא' ג' כ"ח ע"ג: גוממיות שהן עמוקות טפח.

גומנני עי' גמזוניה. ירוש' יומא ח' מ"ה ע"א: גומנני.

גומסית עי' גמומסית. ויק"ר כ"ג: גומסיות לזכר ולנקבה.

גומצא ז"נ, גומא, שוחה pit | *Grube* תרג' משלי כ"ג כ"ז (כי שוחה): דגומצא.

גומרא, גומרה נ', גחלת בוערת glowing coal | *glühende Kohle* ירוש' חגי' ב' ע"ה ע"א: כל גומרא דלא כוויא בשעתה לא כוויא (משל); ירוש' מעש"ש ה' נ"ו ע"ג: כל גומרה וכו'.

גומרתא 1) כנ״ל. חולי י״א ע״א: דמונה גומרתא. 2) מין חולי (דלקת) a local skin-disease, (burn) | *Brand (Hautkrankheit)* ירושי׳ ע״ז ב׳ מ׳ ע״ד: הדא גומרתא סכנה.

גומתא נ׳, גומא pit | *Grube* תרג׳ איוב ל״ט כ״ד (יגמא ארץ): יעביד גומתא בארעא.

ג״ג גוף ונשמה.

גון, הגין הפ׳, היה למחסה to protect | *schützen* סוט׳ י׳ ע״א: מה הקב״ה מגין על העולם וכו׳.

גנן, גון, גונא עי׳ גוון.

גונבא עי׳ גונכא. תרג׳ שופט׳ ד׳ י״ח: שמיכה גונכא (הוצ׳ אח׳: גונבא).

גונבה עי׳ גנובתא. תרג׳ יב״ע דבר׳ י״ד ט״ו: חד תחות גונביה.

גונברא עי׳ גינברא. גיט׳ פ״ו ע״א: מאי אסותיה אמר אביי גינברא (בערוך: גונברא).

גונבת ת״נ, שדרכה לגנוב inclined to steal | *diebisch* דב״ר ו׳: אמר הקב״ה לא אברא אותה (את האשה) וכו׳ מן היד שלא תהא גונבת.

גונדא ז״נ, גדוד a band, troop | *Truppe, Schar* ב״מ פ״ו ע״א: גונדא דפרשי; ברכו׳ נ״ח ע״א: חלף גונדא קמייתא.

גונדא נ׳, 1) כותל wall | *Wand* סוט׳ כ״ב ע״א: בי דינא רבה ליתפרע מהני דחפי גונדי (בערוך כן). 2) מעפורת, אדרת שמתכסים בה להנצל מאבק name of a domestic overall, duster | *Staubmantel* שבת קי״ט ע״א: רב ענן לביש גונדא.

גונדלית נ׳, בצורת בורג spiral form, writing in spiral form | *spiralige Schreibweise* גיט׳ פ״ז ע״ב: דילמא גונדלית חתים וכו׳ (ועי׳ רש״י שם).

גונדרא [גרונדא] ז׳, רגב, עפר hard, stony clod | *steiniger Klumpen,* ב״מ פ׳ ע״א: ואי דוכתא דמחזק׳ גונדרי (צ״ל: גרונדי) תרויהו משלמין.

גונדריתא נ׳, גזוזטרה, מעקה balustrade | *Geländer* קידושי׳ ע׳ ע״א: א״ל פורתא דגונדריתא הוא דקא עבידנא.

גוני נ׳, אשה woman | *Weib* ב״ר י״ח: גוני גוניא.

גוניא ז׳, איש man | *Mann* שם: גוני גוניא אנתרופי אנתרופיא גברא גברתא – אלא איש ואשה. ועי׳ גברתא.

גוניסר עי׳ גיניסר. ירושי׳ מגי׳ א׳ ע׳ ע״א: שני גוניסרין היו.

גונכא ז׳, שמיכה bed-cloth, blanket | *Decke* תרג׳ שופ׳ ד׳ י״ח (ותכסהו בשמיכה): וכסיתיה בגונכא.

גונתאי ז׳, בן עם הגותים a Goth | *Gothe* איכ״ר ב׳ ב׳ (בלע ד׳): א״ל חד גונתאי אנא קטלתיה לדין.

ג״ם גמיר וסביר.

גום פ״ע, גדל, התגאה, to swell, to be bold (gen. with לב) | *anschwellen, hochmütig werden (gew. mit לב verbunden)* כתו׳ י״ב ע״א: כדי שיהא לבו גס בה; שם כ״ח ע״א: שאין לבו גס בה; גיט׳ פ״ז מ״ד: לבה גס בשפחתה.

הגים הפ׳, עשה לבו גס (שלא יפקפק) to embolden one's heart, to become bold | *eig. das Herz anschwellen lassen, mutig werden, sich überheben* שמו״ר ו׳: מי הגים את לבך; ירושי׳ מעש׳ ב׳ מ״ט ע״ג: להגם את לבו שיאכל; ירושי׳ סנה׳ א׳ י״ח ע״א: הגים דעתו לדון; ברכ׳ י״ט ע״א: והמגים דעתו כלפי מעלה.

אגים אפע׳, כנ״ל. תרג׳ יב״ע דבר׳ י״ז כ׳ (לבלתי רום לבבו): אגים.

אתגם אתפ׳, התגאה to become bold | *hochmütig werden* תרג׳ דבהי״ב כ״ו ט״ז (גבה לבו): אתגס.

(גום) הגים הפ׳, סכסך ונער את הקדרה to stir | *umrühren* מכשי׳ פ״ה מ״א: מגיסה בקדרה; ביצ׳ ל״ד ע״א: אחד מביא את האור וכו׳ ואחד שופת את הקדרה וכו׳ ואחד מגים.

גום פ״ע, פגע ב.. to meet | *begegnen* גיט׳ ס״ה ע״ב: בהדי דקאזיל מיגם גאים בה; פסח׳ ק״י ע״ב: גם ביה ההוא טייעא.

גּוּם פ"ע, סעד אסת"ר א' ח' to dine | *speisen* (והשתיה כדת): אית אתר דבעי מיגם וכתר כן שתי וכו'.

גּוֹסֵי עי' גָּסָה. ספרא בהר פרש' ג': אוכל ולא גוסי.

גּוּסִין עי' גַּיִס. שמו"ר ט': ארז"ל ו' גוסין היה מראה להם וכו'.

גּוֹסֵס ז', גּוֹסֶסֶת נ', ת', נוטה למות, נלחם עם המות dying | *sterbend, in Todeszuckungen darniederliegend* שמח' א': הגוסס הרי הוא כחי לכל דבר; קידו' ע"א ע"ב: עילם גוססת.

גוסרדליא עי' גָּסָה. ילק' דבר' תש"צ: גוסרדליה (צ"ל גוסה ודולריא).

גָּוַע - פ"י, החליש to diminish | *vermindern* תנחו' נח ז': והן גועו אותן וכו'.

גּוּף פ"י, 1) סתם פי כלי to bung, to cork | *verstopfen, verkorken* נדה ו' ע"ב: מעשה בשפחה של רבן גמליאל שהיתה גפה חביות של יין.

גַּיֵּיף פיעל, חיבק to embrace | *umarmen* ירוש' יומא ג' מ"א ע"א: ועמד וגייפו.

הֵגִיף הפע', סגר to close | *verschliessen* זבח' פ"ג מ"ב: מגיפין או פותחין.

גּוּף פ"י, 1) סגר to close | *schliessen* תרג' מלאכי א' י' (ויסגור): ויגוף ועי' הנ"ל.

2) נאף to commit adultery with | *ehebrechen* תרג' ויקר' כ' י' (אשר ינאף): יגוף.

אֲגֵיף אפ', סגר to close | *schliessen* ב"ק ק"ה ע"א: אגף חצייה.

גַּיֵּיף פַּעל, עי' גַּיֵּיף. תרג' הוש' ג' י"ד: ארי מגיפן.

גּוּף ז', 1) גויה, החומר של החי person, body, self | *Körper, Person* ברכ' ה' ע"א: יסורין שממרקין כל גופו של אדם; אבות פ"ד מ"ו: גופו מכובד וכו'.

חוֹבַת הַגּוּף חובה המוטלת על האדם בעצמו personal duty | *persönliche Pflicht* קידו' ל"ז ע"א: כל מצוה שהוא חובת הגוף נוהגת בין בארץ בין בח"ל.

2) בהשאלה: מקום דמיוני במרומים שאצורות בו הנשמות היעודות להנתן בגופות בני האדם בהולדם trnsf. Guf, a fictitous storehouse of souls in heaven | *übertr. Guf, Aufenthaltsort der präexistenten Seelen* יבמ' ס"ב ע"א: אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף.

3) עצם הדבר essence, substance | *Wesen, Substanz* ירוש' ברכ' א' ג' ע"ג: גופה של שמע.

4) אבר הזכרות membrum virile | *männliches Glied* ויקר' כ"ה: ערלת הגוף.

5) צבע, מראה surface, color | *Farbe, Aussehen* מנח' מ"ד ע"א: גופו דומה לים.

גּוּפָא ז', 1) גוף body | *Körper* איכ"ר א' א' (רבתי): נסב גופא כולה.

2) עיקר הדבר, הדבר בעצמו ולא הנוסף עליו self, substance | *die Sache selbst, das Wesentliche* ביצה ג' ע"א: היא גופא גזירא וכו'.

הָא גּוּפָא קַשְׁיָא הלא יש סתירה בדבר this contains a contradiction in itself | *dies ist ein Widerspruch in sich selbst* נדה מ"ו ע"א: הא גופא קשיא אמרת אינה ממאנת.

גּוּפָא, נחזור לענינינו (בתלמוד: אחרי שהופסק הענין עי' שקלא וטריא) גופא a talmudical term used for taking up a text or subject after an interruption by a discussion: returning to our subject | גופא *Zitierungsform in der talmudischen Diskussion, wenn ein vorher gelegentlich angeführter Ausspruch zum Hauptgegenstand der Erörterung werden soll* חול' ק"ה ע"א: גופא מים ראשונים וכו'.

גּוֹפָן ז', צורת האותיות character of letters | *Schriftzug* מג' ט' ע"א: בגופן שלנו (בעברית).

גּוֹפָן ז', 1) מין ירק שריחו עז fennel | *Fenchel* תוס' כלא' פ"א מ"א: השבת והגופנין וכו'.

2) ענבים המאחרים להתבשל late grapes | *spätreifende Trauben* ברכ' מ' ע"ב: שלהי גופני.

גּוֹפָן, גּוּפְנָא ז"ר, גפן, ענב vine, grape-vine | *Weinstock, Traube* תרג' (הוצא' ברלינר) ברא'

מ״ט כ״ב: גופן (ת׳ יב״ע: גופֶן); תרג׳ יחז׳ י״ז ז׳: (והנה הגפן): והא גופנא.

2) מין צמח שפריו מלא סיבי צמר רבים the cotton-tree | *Baumwollstaude* גיט׳ ס״ט ע״ב: ודעמר גופנא.

גּוֹפְנָא שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ תעני׳ ד׳ ס״ט ע״א: גופנא.

גּוֹפֶר – עץ גופר a resinous tree | *ein harzi-ger Baum* סנה׳ ק״ח ע״ב: מאי גופר וכו׳ מפליגה.

גּוֹפְרִיתָא נ׳, גפרית sulphur | *Schwefel* תרג׳ בראי׳ י״ט כ״ד (גפרית): גפריתא (בהוצ׳ אח׳ ובתרג׳ ירושי׳ גופריתא).

גּוֹפְתָא שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ סוכ׳ ב׳ נ״ג ע״א: גופתא.

גּוֹפְתָיָיה מגופתא of Gufta | *aus Gufta* ירוש׳ שבת ה׳ ז׳ ע״ב: חנין מגופתייה (צ״ל: גופתייה).

גּוּץ פ״י, כירסם to gnaw (of mice) | *nagen (von Mäusen)* הור׳ י״ג ע״א: אפילו גגמי גייצי.

גּוּץ, ז׳, **גּוּצָא** נ׳, ת׳, קצר הקומה short, dwar-fish | *zwerghaft* ברכ׳ ל״א ע״א: לא ארוך ולא גוץ ולא קטן ולא אלם; ב״מ נ״ט ע״א: איתתך גוצא גחון ותלחש לה (משל).

גּוּצָה עי׳ גּוּצָא. יבמ׳ ק״ו ע״ב: הוא ארוך והיא גוצה.

גּוּר – גַּיֵּיר פיעל, הביא בברית היהודות to make a proselyte | *zum Proselyten machen* שבת ל״א ע״א: גיירני.

הִתְגַּיֵּיר התפ׳, התיהד to become a proselyte | *Proselyt werden* ברכ׳ נ״ז ע״ב: עתידים להתגייר.

גּוּר – שהה במקום זר to be a stranger, to sojourn | *in fremdem Lande weilen* תעני׳ כ״ה ע״א: גרי בך גירי.

גַּיֵּיר פעל, כב״ל פיעל. שבת ל״א ע״א: גיירוה.

אִתְגַּיֵּיר אתפ׳, 1) כב״ל אתפ׳. תרג׳ תהל׳ ס״ח י״ט: די מתגירין.

2) שהה במקום זר to reside as a stranger | *in fremdem Lande weilen* תרג׳ ויקי׳ ט״ז כ״ז (והגר הגר): וגיורי דיתגירון.

גּוּר פיו״ע, נאף to seduce | *ehebrechen* תרג׳ איוב ל״ו כ׳: לא תגייר אתת חברך (בכ״י: תגור).

גַּיֵּיר פַּעל, כב״ל. תרג׳ משלי. ו׳ ל״ב (נואף אשה): מן דגייר באתתא.

גּוּר – **גּוּרָא** ז׳, בן חיה יונק whelp | *junges Säugetier* ויק״ר י״ט: מתלא אמר גור טב מכלב בישׁ; שם ל״א: עלה גורא אחד לארץ ישראל.

גּוּרְנָא ז׳, סל של נצרים שמשתמשים בו בגת wicker-net | *aus Reisern geflochtener Korb* ע״ז ע״ה ע״א: הני גורגי דארמאי.

גורגדנא עי׳ גּוּרְנָנָא. ערכ׳ י׳ ע״ב: טבלא גורגדנא (צ״ל גורגרנא).

גּוּרְגּוֹם שם איש a man's name | *Personenname* שמח׳ ב׳ ד׳: מעשה בבנו של גורגום וכו׳.

גּוּרְגּוּתְנִי עי׳ גַּרְגּוּתְנִי. חגי׳ כ״א ע״ב: גורגותני.

גּוּרְגָּנָא ז׳, מין כלי זמר a musical instrument (connected with a wheelwork) | *Musikinstrument, das mit einem Räderwerk verbunden ist* ערכ׳ י׳ ע״ב: טבלא גורגנדא (בערוך: גורגנא)

גּוּרְגְּרָן עי׳ גַּרְגְּרָן. ירוש׳ ברכ׳ ו׳ י׳ ע״ג: גורגרן.

גורדיון, גּוֹרְדְּיָינִי ז׳, דינר זהב שטבעו מלך רומא a gold denar coined by Gordianus | *Golddenar (von Gordianus geprägt)* במ״ר י״ב: משקל דינר גורדייני; ויק״ר ז׳: בעובי דינר גרדיון (צ״ל גורדיון) היה בו.

גורדייתא עי׳ גּוֹרְדְּרִיתָא. ערו׳ י״ט ע״ב: גודריתא דקני (בערוך: גורדייתא).

גּוֹרְדְּיָנוֹן עי׳ גּוֹרְדְּיָינִי. ירוש׳ חגי׳ ג׳ ע״ט ע״ד: דינור גורדינון.

גּוּרְדְּלִי ז׳, יין חמוץ scratcher (a nickname for an inferior white wine) | *Kratzer (schlechter weisser Wein)* ב״ר צ״ח: ואם יין גורדלי שתית יין רע שתית; שבת ס״ו ע״ב: גורדלי (כנוי לזונה).

גורזקי נ׳, פח או כלוב a trap or cage | *Falle oder Käfig* שבת ק״ו ע״ב: עד שיכניסנו לגורזקי שלו.

גּוּרְיָא ז׳, 1) גור אריה (כלב קטן) cub, young lion | *Junges, junger Löwe* סנה׳ ס״ד ע״א: כגוריא דנורא (בערוך מהד׳ ראש״: פירוש כלב קטן).

2) שם איש a man's name | *männlicher Name* קידי׳ פ״ד מ״ד: אבא גוריא.

גּוּרְיָה ז׳ עי׳ גּוּרְיָא 1. 2. מכו׳ משפ׳ כ׳ (הוצ׳ א״ש): איסי בן גוריה; זבח׳ קי״ג ע״ב: גוריות הכניסו לתיבה.

גּוּרְיוֹן, גּוּרְיָן, גּוּרְיָן 1) שם תנא a Tannai | *Name eines Tannai* קידי׳ פ״ד מ״ד: גורין; ירוש׳ מו״ק ג׳ פ״ב ע״ד: רבי גוריון.

2) שם אמורא an Amora | *Name eines Amoräers* תמו׳ ל׳ ע״ב: תנא גוריון דמן אספורק.

גּוּרְיְתָא, גּוּרְיֵיתָא נ׳, לביאה או כלבה קטנה a young female cub | *junges weibl. Säugetier* ער׳ פ״ו ע״א: נבח בך כלבא עול נבחא בך גורייתא (בערוך: גוריתא) פוק.

גּוֹרֶן ־ זו״נ 1) מקום לדוש בו תבואה threshing floor | *Dreschtenne* ב״מ פ״ד מ״ב: התגר נוטל מחמש גרנות.

2) התבואה שבגורן harvest | *Ernteertrag* ב״מ מ״ב ע״א: ההולך למוד את גורנו וכו׳.

3) זמן שמאספים בו לתוך הגורן harvesting season | *Erntezeit* מעש״ר פ״א מ״ה: איזהו גורנו למעשרות וכו׳.

5) שטה עגול כמין גורן (מושב הסנהדרין), זמן הלמוד circle, meeting court | *Sitz des Synhedriums, Studienzeit* סנה׳ פ״ד מ״ג: סנהדרין היתה כחצי גורן עגולה; שהשיר ה׳ א׳ (ראשו): אין גורנה של תורה אלא בלילה.

גּוּרְנָא ז׳, כיור, דלי reservoir | *Behälter (für Regenwasser)* ירוש׳ מגי׳ ב׳ ע״ד ע״א: חד בר נש משזיג ידוי ורגלוי מן גורנה.

גּוּרְסָק שם מקום name of a place | *Ortsname* עירו׳ כ״ט ע״א: גורסק (הוצ׳ אח״: גורסאק, גורסיק, גורסקי).

גּוּשׁ, אַגֵּישׁ, אפ׳, העיז פניו to be bold | *sich erdreisten* איכ״ר כ״א: אגשתון אפיכון.

גּוּשׁ ־ ז׳, רגב עפר, גוף מוצק lump, clod, ball | *kompakte Masse, Klumpen, Erdscholle* נדה כ״ג ע״א: ההיא גוש איקרי; טהר׳ פ״ה מ״א: גוש מארץ העמים.

גּוּשׁ חָלָב שם מקום name of a place, Giscala | *Ortsname (Giscala)* ערכ׳ פ״ט מ״ו: וחקרה של גוש חלב.

גּוּשׁ חָלְבָאֵי תושבי גוש חלב inhabitants of Giscala | *Einwohner von Giscala* פסיק׳ בשלח צ״ד: גוש חלבאי.

גּוּשָׁא ז׳, אדמה, רגב grouud, soil | *Scholle, Erdboden* נזיר נ״ד ע״ב: משום אוירא גזרו עליה או משום גושא גזרו עליה.

גּוּשְׁמָא ז׳, גוף matter, substauce, body | *Körper, Wesen* תרג׳ איוב כ׳ כ׳ (בחמודו): בגושמיה; תרג׳ תהל׳ כ״ב כ״א (יחידתי): רוחא דגושמי.

גושפנא, גּוּשְׁפַּנְקָא ז׳, טבעת, חותם seal, signet-ring | *Fingerring, Siegelring* ברכ׳ ו׳ ע״א: בגושפנקא דפרזלא; תרג׳ אסתר ג׳ י׳ (את טבעתו): ית גושפנקיה.

גּוּשְׁפְּקֵי ז״ר, שמיכה עשויה מצמר עבה rough shaggy cloth, bed-cover | *dickes wollenes Zeug, Bettdecke* גיט׳ ע׳ ע״ב: גלופקרי וסדיני (בערוך: גושפקי).

גּוּשְׁקְרָא נ׳, 1) קמח שאינו מנופה כל צרכו wheat flour of the second course | *grobes Weizenmehl* גיט׳ נ״ו ע״א: חיורתא ליכא גושקרא איכא.

2) מין צמר גפן a cotton-like plant | *eine Baumwollflanze* שבת כ׳ ע״ב: גושקרא.

גּוּתָאִי, גּוּתָיָא משרת (בן עם הגותים) a Goth, servant, body-guard | *Gothe (Leibwache)* ירוש׳ הור׳ ג׳ מ״ז ע״א: שלח גותיין למיתפש ית רשב״ל. ועי׳ גּוּתְיָיא.

גּוּתְיָיא ארץ הגותים Gothia, the land of the Goths | *Gothenland* ירוש׳ מגי׳ א׳ ע״א ע״ב (מגוג): גותייא.

גּוֹתָנָא ת׳, בעל גאוה houghty | *stolz* תרג׳ ישעי׳ מ״ט כ״ה: ישמאל גותנא.

ג״ז גם זה; גם זו.

גַּז ז׳, דבורה bee | *Biene* בכו׳ ז׳ ע״ב: דבש הגזין.

גַּז, גַּזָא שם עוף טורף name of a bird of prey | *Name eines Raubvogels (Falke)* חול׳ פ״ג מ״א: ודרוסת הגס (בערוך: הגז); תרג׳ יב״ע ויק׳ י״א י״ג (ואת העזניה): וית בר גזא.

גְּזָא, גַּזָא ז׳, אוצר, גנזך treasure, collection | *Schatz, Schatzkammer* שבת ס״ג ע״א: ומשתכח בגזאי (בערוך: בי גזא) דצימצמאי מלכתא; יומא נ״א ע״ב: אלא שאני בי גזא דאהרן וכו׳; חול׳ קל״ט ע״א: כל היכא דאיתיה בבי גזא דרחמנא איתיה.

גזא דפטי עי׳ גְּזִירְפַּטֵּי. תענ׳ כ׳ ע״א: גזי דפטי.

גְּזָא ז׳, שם איש a man's name | *männlicher Name* שבת קמ״ה ע״ב: ועוד אמר רב גזא וכו׳.

גְּזָא עי׳ גְּזֵי. שבת ק״נ ע״ב: למיגזא ליה אסא.

גִּזְבָּר, גִּזְבָּרָא ז׳, ממונה על קופת כסף manager, treasurer | *Schatzmeister* פאה פ״ב מ״ח: הפודה מיד הגזבר הוא נותן פאה לכל; תרג׳ אסת׳ י׳ ג׳; גזברא.

ג״ד גזר דין.

ג״ה גזירת המלך; גזירת המקום.

גְּזוֹזְטְרָא, גְּזוֹזְטְרָה נ׳, מקום או בנין בולט מחוץ להלון לשבת עליו enclosure, balcony | *Gesimse, balkonartiger Anbau* ב״ב ס׳ ע״א: אין מוציאין זיזין וגזוזטראות.

גְּזוֹזְטְרִית, גְּזוֹזְטְרִית כנ״ל. סוכה נ״א ע״ב: והקיפוה גזוזטרא (בערוך: גזוזטריות, גזוזריות).

גְּזוֹלָא ז׳, גזלה robbed object | *Geraubtes* תרג׳ יב״ע ויק׳ ה׳ כ״א (את הגזילה אשר גזל): גזולא דגזל.

גַּזּוֹמָא ז׳, בעל אגרוף violent man | *Gewalttätiger* תרג׳ תהל׳ ח׳ ג׳: בעיל דבבא וגזומא.

גְּזוּסְטְרָא עי׳ גְּזוֹזְטְרָא. תוס׳ עירו׳ ט׳ כ״ז: גזוסטרא (הוצ׳ צוקרמ׳ גזוזטרא).

גְּזוֹרָא ז׳, מוהל circumciser | *Beschneider* ירוש׳ כתוב׳ ח׳ ל׳ ע״א: אנא חכים לגזירה (צ״ל: לגזוריא).

גְּזוֹרָאָה כנ״ל. ירוש׳ עירו׳ כ״ב ע״ד: שקתא דגזוראי (אולי תושבי גזר).

גְּזוֹרָה עי׳ גְּזוֹרְתָּא. ירוש׳ סוכ׳ ג׳ נ״ג ע״א: סליק לגזורה דר׳ אילא.

גְּזוֹרִי עי׳ גְּזוֹרָא. ירוש׳ מגי׳ א׳ ע״א ע״א: ר׳ יודן גזורי.

גְּזוֹרְתָּא נ׳, 1) מילה, סעודת ברית מילה circumcision, feast of circumcision | *Beschneidung, Fest der Beschneidung* ירוש׳ ע״ז ג׳ מ״ב ע״ג: יהב נפשיה על גזורתא.

2) אבר הזכרות the circumcised membrum | *männliches (beschnittenes) Glied* ירוש׳ מגי׳ א׳ ע״ב ע״ב: חומי גזורתי.

גָּזַז – נִגְזַז נפ׳, נחתך (שער, צמר, ירק) to be cut, to be shorn, to be trimmed | *abgeschnitten, geschoren werden* עוק׳ פ״א מ״ד: את שדרכם ליגזז; שהש״ר ו׳ י״א: מה האגוזה נגזזת וכו׳.

גְּזַז פ״י, 1) חתך to cut, to shear | *abschneiden, scheren* סוכה ל׳ ע״א: לא תגזזו אתון לגזווה אינהי וכו׳.

2) עבר דרך־ to cross, to pass | *durchqueren, vorbeigehen* פסח׳ קי״א ע״ב: לגזוזי לה.

גַּזָּז ז׳, גוזז צאן wool-cutter | *Wollscherer* ב״ר פ״ו: גזזין בדמשק.

גְּזֵי פ״י, 1) חתך to cut | *schneiden* שבת ק״נ ע״ב: למיגזא ליה אסא.

2) סר מעל־ to go out of one's way | *jemand aus dem Wege gehen* פסח׳ קי״א ע״ב: לגזווי לה.

3) שלם לאיש כפעלו to repay | *vergelten* פסיק׳ זכור כ״ד ע״ב: למיגזיה לטבא טיבותיה ולמיגזיה לבישא בישותיה.

גָּזֵי פַּעַל, כנ״ל 1. תרג׳ ישעי׳ מ״ד י״ג: מגזי ליה באיזמיליא.

גְּזִיב שם מקום name of a place | *Ortsname* חלה פ״ד מ״ח: מארץ ישראל ועד כזיב (בירוש׳ גזיב) חלה אחת.

גְּזִיזָא ז׳, מקל, גזיר־עץ branch, club | *Scheit, Stock* סנה׳ ז׳ ע״א: אדייה לגזיזיה וכו׳: ב״ק ה׳ ע״א: תבריה ר״ע לגזיזיה.

2) חתיכה piece | *Stück* תרג׳ דבהי״א י״א כ״ב: גזיזא דארדא.

גְּזִיזָה נ׳, 1) גזת צמר shearing wool | *Wollschur* חול׳ קל״ה ע״א: מי שאין מחוסר אלא גזיזה וכו׳.

2) חתיכה piece | *Stück* ירוש׳ ערלי׳ ג׳ ס״ג ע״א: גזים גזיזית (צ״ל גזיזות).

גַּזְיָיתָא נ״ר, שבילים, מבואות קטנים paths, narrow passages | *schmale Pfade* פסח׳ י״ט ע״ב: ולאפוקי גזייתא.

גְּזֵיל ־ ז׳, גזלה, דבר הנגזל robbery, robbed object | *Raub, geraubtes Gut* תוס׳ ב״ק י׳ י״ד: שהגוזל את היחיד יכול לפייסו ולהחזיר לו גזילו.

גְּזִילָא, גְּזֵילָא ז׳. כנ״ל. תרג׳ ויקר׳ ה׳ כ״א: גזילא דגזל.

גְּזֵילָה ־ נ׳, כנ״ל. כתוב׳ ק״ה ע״א: שלשה דייני גזילות היו בירושלם.

גְּזֵילוּת נ׳, מעשה הגזלה robbing | *das Rauben* תרג׳ שה״ש ו׳ ה׳: דכין מכל אניסות וגזילות.

גְּזִים עי׳ גְּזַם. שבועי׳ מ״ו ע״א: עבד איניש דגזים וכו׳.

גְּזִיר עי׳ גֶּזֶר. סנה׳ פ״ט מ״ו: ומפציעין את מוחו בגזירין; שקל׳ פ״ו מ״ז: אמר הרי עלי עץ מביא גזיר אחד.

גְּזֵירָא נ׳, חוק, פקודה decree, law | *Gesetz, Befehl* תרג׳ בראי׳ מ״ז כ״ו (וישם אותה יוסף לחק): ושוי יתא יוסף לגזירא.

גְּזֵירָה כנ״ל ועי׳ גְּזֵרָה. ב״ב קכ״א ע״ב: לא נגזרה גזירה לא על פחות מבן עשרים וכו׳.

גזירה עי׳ גְּזֵרָה. ירושי׳ כתוי׳ ה׳ ל׳ ע״א: אנא חכים לגזירה (צ״ל לגזוריא).

גְּזִירִיפַּטֵי, גְּזִירְפַּטֵי ז״ר, שוטרים פרסיים a class of Persian oppressive officers | *(persischer) Beamtentitel* תעני׳ כ׳ ע״א: דלא מיקמי מינן לא רישי נהרא ולא גזיריפטי; שבת קל״ט ע״א: אי בטלי דייני בטלי גזירפטי.

גְּזִירְתָּא נ׳, 1) מילה circumcision | *Beschneidung* תרג׳ ירוש׳ שמו׳ ד׳ כ״ד: הא דם גזירתא.

2) עי׳ גְּזֵירָה. תרג׳ שמו׳ ה׳ י״ד: גזרתכון; תרג׳ מ״א י׳ כ״ה (דבר שנה בשנה): גזירת.

גָּזִית ־ **לִשְׁכַּת הַגָּזִית** תא אצל בית המקדש מקום מושב הסנהדרין name of a Temple-compartment, the seat of the Great Sanedrin | *Kammer im Tempel zu Jerusalem, in der das Synedrion seinen Sitz hatte* מד׳ פ״ה מ״ד: לשכת הגזית.

אֶבֶן גָּזִית בהשאלה: מי שיש בידו מדרש ואין בידו הלכה trnsf. a plain interpreter of Bible texts | *übertr. ein einfacher Bibelerklärer* אבדר״נ פ׳ כ״ח: אבן גזית כיצד זה תלמיד ששנה מדרש וכו׳.

גָּזַל ־ **נִגְזַל** נפ׳, מי שגזלו ממנו דבר the person robbed of his property, claiment | *Beraubter* שבוע׳ פ״ז מ״א: ואלו נשבעין ונוטלין השכיר והנגזל וכו׳.

גזי״ל גם זו לטובה.

גָּזַל פ״י, 1) גזל to take illegitimately | *rauben, unrechtmässig aneignen* ב״ק ק״ג ע״א: מיגזל גזלוה.

2) טוה to spin | *spinnen* תרג׳ יב״ע שמו׳ ל״ה כ״ו (טוו): גזלן (צ״ל עזלן).

גזל״ג גזירה לגזירה.

גזל״ג ל״ג גזירה לגזירה לא גזרינן.

גַּזְלָן ז׳, מי שדרכו לגזול robber | *Räuber* ב״ק ע״ט ע״ב: החמירה תורה בגנב יותר מגזלן.

גַּזְלָנָא ז׳, כנ״ל. ב״ב ל׳ ע״ב: א״ל פלוניא גזלנא הוא.

גַּזְלָנוּתָא נ׳, שוד, גזלנות robbery | *Räuberei, unrechtmässige Aneignung* סנה׳ כ״ז ע״א: פסלינהו בגזלנותא.

גְּזֻלְתָא נ״ר, עי׳ גְּזֵילָא. תרג׳ קהל׳ ה׳ ז׳: גזלתא.

גָּזַם, גַּזֵּם פיעל, 1) קצץ ענפים to cut branches off, to tap | *Zweige abschneiden* ע״ז נ׳ ע״ב: אין מגזמין וכו׳.

2) הפחיד, איים threaten | *drohen* במ״ר י״ד: שהיא מגזמת לעשות לו.

גְּזָם, גַּזָּם 1) כנ״ל 1. ירושי׳ ערלי׳ ג׳ ס״ג ע״א: גזים וכו׳.

2) כנ״ל 2. שבוע׳ מ״ו ע״א: עביד איניש דגזים וכו׳.

3) הפריז to speak hyperbolically | *übertreiben* ב״מ ק״ד ע״ב: גוזמא בעלמא הוא דקא גזים.

גֶּזַע. — גֶּזַע יְשִׁישִׁים בן גדולים offspring of worthy men | *Kind vornehmer Ahnen* מו״ק כ״ה ע״ב: גזע ישישים עלה מבבל.

(גזף) אִיגְזַף אתפ׳, התקצף to be wrath | *entbrennen (vom Zorn)* ע״ז נ״ג ע״א: דכי מגזיף בעלמא ולא אתי מטרא (כן בערוך; בהו׳: דכי מצטריך וכו׳.)

גָּזַר — פ״י, צוה לעשות או לא לעשות to enact a prohibition, to decree | *anordnen, verbieten* שבת פ״א מ״ד: שמונה עשר דבר גזרו בו ביום; ברכ׳ ס״א ע״ב: גזרה מלכות הרשעה שמד וכו׳; שם י״ז ע״ב: גזרו על פתן ושמנן.

נִגְזַר נפע׳, נחרץ משפט to be decreed | *angeordnet werden* ר״ה י״ז ע״ב: נגזרה גזירה.

הִתְגַּזֵּר התפ׳, 1) נקרע לגזרים to be cut to pieces | *in Stücke gerissen werden* יומא ס״ז ע״ב: אין גזירה אלא דבר המתגזר ויורד.

2) ירד בשפוע תלול to be steep | *steil abfallen* שם שם (בכ״י מינכן ב׳: מקום המתגזר).

גְּזַר 1) התך, גזר to cut, to split | *schneiden, spalten* ב״ק פ״א ע״ב: גזרתינהו לשקך.

גְּזַר קְיָימָא כרת ברית to make a covenant | *einen Bund schliessen* תרג׳ יב״ע בראש׳ ט״ו י״ח: גזר יי עם אברם קיים.

2) מל, נמול to circumcise, to have one's self circumcised | *beschneiden, sich beschneiden lassen* תרג׳ בראש׳ י״ז י״ז: למגזר לכון כל דכורא; ירושי׳ מגי׳ א׳ ע״ב ע״ב: כיון דשמע כן אזל וגזר.

3) גזר גזירה to decree, to prohibit | *anordnen, verbieten* ע״ז ל״ו ע״א: ואתי איניהו וגזיר וכו׳.

אִיתְגְּזַר אתפ׳, 1) נחתך, נעתק to be cut off | *abgerissen, abgeschnitten werden* תרג׳ איוב י״ח י״ד: יתגזר ממשכניה.

2) נגזרה גזירה to be decreed | *angeordnet werden* תרג׳ קהל׳ ח׳ ד׳: באתר דאתגזירת ממרא דמלכא.

גְּזָר, ז׳, גְּזַר דִּין משפט חרוץ, פסק דין sentence, legal decision, divine dispensation | *Urteil, Dekret, Verhängnis* ירושי׳ מו״ק ג׳ פ״ב ע״א: (מצא) גזרי דינין ופרוזבולין הרי זה יחזיר וכו׳; שבת קי״ט ע״ב: כל האומר אמן יהא שמיה רבא בכל כחו קורעין לו גזר דינו; ר״ה ט״ז ע״ב: יפה צעקה לאדם בין קודם גזר דין בין לאחר גזר דין.

גִּזְרָא ז׳, נתח, חתיכה piece, club | *Scheit, Stück* תרג׳ מ״א ג׳ כ״ה: לתרין גזרין.

גִּזְרָא ז׳, עדר צאן sheep in folds, flock | *Herde* תרג׳ מ״א כ׳ כ״ז (חשיפי עזים): גזרי עזין.

גְּזָרָאֵי ז״ר, רודפים persecutors | *Verfolger* תרג׳ ירושי׳ דברי׳ ל״ב ל״ג: גזראי.

גְּזֵרָה — 1) עי׳ גְּזַר. ר״ה י״ח ע״ב: גזרת המלכות.

2) מצוה שאין לבקש לה טעם אלא ברצון הגוזר a royal ordinance (the reason of which is not known) | *Gebot, für das sich kein Grund angeben lässt* ספרא אחרי פ״ה: שאין אהרן לובש בגדים לגדולתו אלא כמקיים גזרת מלך; תוס׳ סנה׳ י״א ו׳: בן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות וכו׳ אלא גזרת מלך היא.

3) בכלל: הטלת אסור או חובה על העם וביחוד תוספ׳ הומרה לבלתי יבואו להתיר דבר האסור מכבר in gen. prohibition, esp. a rabbinical enactment issued as a preventive measure |

Verbot, insbes. rabb. Präventivmassregel (um die Übertretung eines mosaischen Gesetzes zu verhüten) ביצה ב׳ ע״ב: גזרה משום פירות הנושרין; מכו׳ כ״ד ע״א: ארבעה גזרות גזר משה על ישראל וכו׳.

גְּזֵרָה שָׁוָה היקש תלמודי מדין לדין עפ״י מלה הנמצאת בתורה בשניהם an analogy between two laws established on the basis of verbal congruities in the texts | *Schluss aus der zweifellosen Bedeutung eines Ausdruckes an einer Stelle des Gesetzes auf die Bedeutung desselben an einer anderen Stelle* תוס׳ סנה׳ סוף ז׳: שבעה דברים דרש הילל הזקן וכו׳ קל וחומר וגזרה שוה וכו׳.

גז״ש גזירה שוה.

ג״ח גמילות חסד; גמילות חסדים; ג׳ חדשים; ג׳ חלקים; גביית חוב.

גָּחָה עי׳ גָּהָה. סוכה מ״ה ע״א: כדי שיהו גוחות על המזבח.

גְּחִיךְ עי׳ גְּחַךְ. ירוש׳ ברכ׳ ו׳ י׳ ע״ג: גחיך ליה חבריה.

גְּחִין עי׳ גְּחַן. גיט׳ נ״ז ע״ב: גחין ושקליה.

גְּחַךְ פ״ע 1) צחק, השתעשע במהתלות to laugh, to jest | *lachen, scherzen* תרג׳ יב״ע בראי י״ח י״ג: למה דנן גחכת שרה. 2) התנהג באופן מגונה to be obscene | *sündhafte Belustigung treiben* תרג׳ מ״ב ט״ו י״ו: עבדת טעוותא למגחך קדם אשירתא.

גַּחֵךְ פַּעֵל, שחק to jest | *scherzen* תרג׳ יב״ע בראי י״ט י״ד (כמצחק): כגבר מגחך.

אִיגְּחַךְ אתפ׳, היה צחוק ל.. to be made sport of | *verlacht werden* ירוש׳ ב״מ ד׳ ט׳ ע״ד: פלוני איגחך.

גַּחְכָן ז׳, מהתל, לץ jester | *Spötter* סנה׳ ל״ט ע״א: אלהיכון גחכן הוא.

גַּחְמוּן (צווי של גחם)הציתו אש imper. burn them | *imp. verbrenne sie* ילק׳ בראי ק״ב: גחם גחמון.

גְּחַן, גְּחַן פ״ע, שחה, נטה to bend | *neigen* ב״ר כ׳: אמו גוחנת עליו ומניקתו; תרג׳ תהלי צ״ה י׳: נגחן.

גַּחַר ז׳, מערה טבעית grotto | *Grotte* אהלי פ״ח מ״ב: גחרים.

ג״ט ג׳ טפחים.

גֵּט ז׳, כתב, שטר, ביחוד ספר כריתות בין איש ואשתו a legal document, esp. letter of divorce | *Schriftstück, Urkunde, insbes. der Scheidebrief der Frauen* גיט׳ פ״א מ״ה: כל גט שיש עליו עד כותי פסול.

גֵּט חוֹב שטר חוב note of indebtedness | *Schuldbrief* ב״ק צ״ה ע״א: וגט חוב שאין בו אחריות.

גֵּט חֲלִיצָה כתב המעיד שהאשה חלצה ליבמה a certificate stating compliance with the law of חליצה | *das Dokument über Vollziehung der Chaliza* יבמ׳ ק״ו ע״א: כותבין גט חליצה אע״פ שאין מכירין וכו׳.

גֵּט מִיאוּן כתב מחאה של נערה שהשיאוה אחיה ואמה כשהיא קטנה a certificate stating a womans protest against her marriage contracted during her minority | *Dokument über die Weigerung einer als Kind durch Mutter und Geschwister verheirateten Frau, in der Ehe zu verbleiben* יבמ׳ ק״ז ע״ב: בראשונה היו כותבין גט מיאון לא רעינא ביה ולא צבינא ביה וכו׳.

גֵּט מְעוּשֶּׂה גט אשה שניתן באונס a document of divorce made out under compulsion | *ein Scheidebrief, der durch Zwang erlangt wurde* גיט׳ פ״ט מ״ח: גט מעושה בישראל כשר ובעכו״ם פסול.

גמטורין עי׳ דוּגְמַטְרִין. ב״ר י״ב: מראה לאלו מעין דוגמטרין (כן בערוך; בהוצ׳ דוגמא גמורין).

גי׳ גירסא; גירסת; גימטריא.

ג״י ג׳ ימים.

גֵּיאֶה ז׳, בעל גאוה, רם לב lofty, proud | *erhaben, stolz* ב״ר ס״ג: שני גוים בבטנך שני גיאי

גוים בבטנך זה מתגאה בעולמו וזה מתגאה במלכותו.

גיאה שם מקום name of a place | *Beiname des Ortes Rekam* תרג׳ דבר׳ א׳ י״ט (קדש ברנע): רקם גיאה.

גיאותא, גיאיותא נ׳, 1) התרוממות loftiness | *Erhabenheit* תרג׳ שמו׳ ט״ו א׳: וגיאותא דליה הוא.

2) גאוה haughtiness | *Hochmut* תרג׳ משלי ח׳ י״ג (גאה וגאון): גיאותא (בכ״י: גיאיותא) ורמותא.

גיארא ז׳, נאוף, זנות adultery, whoredom | *Buhlerei, Ehebruch* ויק״ר ל״ג: פילה פורני דהוא מבלי גיארא.

גיב, גייב פעל, ענה to reply | *erwidern* ב״ר פ׳: ואין שאילנא ליה מגייב.

אגיב אפ׳, כנ״ל. ירוש׳ ברכ׳ א׳ ג׳ ע״ב: מגיב ליה חבריה.

גיב ז׳, גב, רמה top, back | *Höhe* תרג׳ משלי ט׳ ג׳: על גיב רמאתא.

גיבבא ז׳, גבנון, בליטה מתרוממת (בהרים) hump (of a mountain), summit | *Buckel, Bergrücken* ב״ר צ״ח: אילין גיבבתא דצפורי.

גיבוי ז׳, גבית חוב או מכס collection | *Einkassierung* כתו׳ ס״ח ע״א: קודם שיבא לידי גיבוי.

גיבול ז׳, לישת הבצק וכדומה kneading | *das Kneten* שבת י״ח ע״א: עפר דבר גיבול הוא: שם קנ״ה ע״ב: קמח דבר גיבול הוא.

גיבלי ז״ר, תושבי גבלא Idumeans | *Idumäer* תרג׳ תהל׳ פ״ג ג׳: גובנאי (בכ״י: גיבלי).

גיבנא ז׳, רמה, גבנון hump | *Bergrücken* תרג׳ תהל׳ ס״ח ט״ז: אתעביד להון גיבבא (בכ״י: גיבנא).

גיבסם עי׳ גפסים. ירוש׳ מו״ק א׳ פ׳ ע״ב: שאם היו לו שם אבנים וכו׳ או גיבסם מותר.

גיבר, גיברא ז׳, גבור strong, hero, giant | *stark, Held, Riese* תרג׳ בראי׳ ט״ו כ׳ (ואת הרפאים): וית גבראי (הוצ׳ ברלינר: גיבריא).

גיברא ז׳, אבר הזכרות membrum virile | *männliches Glied* תרג׳ יב״ע שמות י״ז י״ג: רישי גיבריא.

גיברותא נ׳, גבורה power | *Macht* תרג׳ ירמ׳ י׳ ו׳ (וגדול שמך בגבורה): ורב שמך בגיברותא.

גיבתון עי׳ נבת. איכ״ר ב׳ ב׳ (בלע): מגיבתון וכו׳.

גיגית נ׳, כד גדול, חבית huge vessel, tub, tank (for brewing beer) | *Becken, Bottich, Zuber, Fass* שבת פ״ח ע״א: מלמד שכפה הקב״ה עליהם את ההר כגיגית; סוכה פ״ד מ״ו: ומניחים אותן (את הערבות) בגיגיות של זהב; סנה׳ ע״ז ע״א: כפה עליו גיגית וכו׳; שבת ק״ט ע״א: יד לגיגית תקצץ.

גיגיתא כנ״ל. ירוש׳ ע״ז ב׳ מ״א ע״א: איתגליין (צ״ל איתגליא) ליה גיגיתיה.

גיגל ז׳, בבת עין eye-ball | *Pupille* תרג׳ תהל׳ י״ז ח׳ (שמרני כאישון בת עין): כגילגול (בכ״י: גיגל) די במציעות עינא.

גינגטון עי׳ גופן. ירוש׳ מגי׳ ב׳ ע״ג ע״א: שהיתה כתובה גיגנטון (צ״ל: בגופנן).

גיד — ז׳, אבר הזכרות membrum virile | *männliches Glied* יבמ׳ פ״ח מ״ב: איזהו פצוע דכא וכו׳ וכרות שפכה כל שנכרת הגיד.

גידא ז׳, כנ״ל. תרג׳ יב״ע דבר׳ כ״ג ב׳ (וכרות שפכה): ודפסיק גידא.

גידא ז׳, מין גרגר זרעונים grain, coriander | *Koriander* תרג׳ שמו׳ ט״ז ל״א (כזרע גד): כזרע גידא.

גידא ז׳, צמח מר וחריף, מין לענה a bitter herb, worm-wood | *Wermuth* שבת פ״ז ע״א: דברים שקשין לאדם כגידין. ועי׳ גד.

גדדא ז׳, כנ״ל. תרג׳ משלי ה׳ ד׳ (מרה כלענה): מרירא היך גירא (הוצ׳ אח׳: גידדא).

גידו שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ ע״ז ב׳ מ׳ ע״ג: תרתין אומניין הוון בגידו.

גִּידּוּד ת׳, מלא חתוכים full of incisions | *zerstückelt, aufgerissen* ירוש׳ דמאי ב׳ כ״ב ע״ב: והא חרוב בכיארי גידוד הוא.

גִּידּוּד, גִּידּוּדָא ז׳, 1) בליטה, גבשושית מאדמה (בשפת הנהר) earth embankment, steep banks | *Erdhaufen, hügeliges Ufer, Eindämmung* עירו׳ צ״ג ע״ב: גידוד חמשה ומחיצה חמשה מצטרפין; שבת מ״א ע״א: הא דלית ליה גידודי הא דאית ליה גידודי.

2) מוקש snare | *Schlinge, Fallstrick* תרג׳ תהל׳ ל״א כ״א (מרכסי איש): מגידודו גבריא.

גִּידּוּל ז׳, חנוך, טפוח rearing (of children) | *das Erziehen, Aufziehen* סנה׳ י״ט ע״ב: צער גידול בנים. ועי׳ גְּדוּל.

גִּידּוּל שם אמוראים name of several Amoraim | *Name verschiedener Amoräer* ירוש׳ מגי׳ ב׳ ע״ד ע״ג: רבי גידול אמר בשם המפורש; ירוש׳ פסח׳ ח׳ ל״ו ע״ב: גידול בר בנימין.

גידומי עי׳ גַּרְזָמֵי. ב״ר ל״ג: גידומי דדהב בגו דסקוס דדהב.

גִּידּוּנִין ז״ר, חריצי מים או חמת מים ravines | *Schluchten; Schläuche* תרג׳ ישעי׳ כ״א י״ד: (התיו מים) פוקדו נגדין דמיא (בהוצ׳ אח׳: גידונין דמיא ואולי צ״ל גידודין).

גִּידּוּעַ ז׳, 1) כריתה felling | *das Umhauen, Fällen* ע״ז מ״ה ע״א: גידוע עכו״ם קודמין לכיבוש ארץ ישראל.

2) נצר יוצא מגזע נכרת that which grows out of a stump | *ein neuer Trieb aus einem alten Stumpf* שם: איזהו עץ שגידועו אסור ועיקרו מותר וכו׳.

גִּידּוּף • — ז׳, קללה ודברי בזיון blasphemy | *(Gottes-) lästerung* גיט׳ נ״ו ע״ב: שאתה שומע ביאוצו וגידופו של אותו רשע ושותק.

גִּידּוּפָא ז׳, כנ״ל. ב״ק ל״ח ע״א: מאי אית לי גבי נהמתא דבבלאי דגידופא הוא וכו׳.

גִּידּוּר עי׳ גְּדוּר. ירוש׳ דמאי ג׳ כ״ג ע״ג: מפני גידורו.

גִּידֵּל שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* פסח׳ ו׳ ע״א: דאמר רב גידל אמר רבי חייא בר יוסי אמר רב.

גִּידֵּל ז׳, תלמיד pupil | *Zögling* ילק׳ בראי׳ פ״ח: גידל בית אברהם.

גִּידֵּם ז׳, מי שידיו או אצבעותיו כרותות one whose hand or fingers are cut off or stumped | *jem. dessen Hände oder Finger abgestumpft, abgehackt sind* תעני׳ כ״א ע״א: נחום איש גם זו שהיה סומא משתי עיניו גידם משתי ידיו וכו׳.

גִּידְמָא ז׳, מצבת עץ שנכרתו ענפיו trunk, twig | *Stumpf* גיט׳ ל״ז ע״א: גידמא דדיקלא.

גידרונא עי׳ גִּירְדּוֹנָא. נדר׳ מ״א ע״א: רכיב גידרונא זוטרא (כן בערוך; בהוצ׳: גירדונא).

גִּיהָ ז׳, שלהבת flame | *Flamme* תרג׳ איוב י״ח ה׳ (ולא יגה שביב אש): גיה נוריה.

גִּיהָא ז׳, אגם, ברכת מים pond | *Teich* מ״ק ח׳ ע״ב: גיהא וכר גיהא.

גִּיהוּץ ז׳, שפוי באבן להחליק הלבנים אחר הכבוס calendering clothes | *das Säubern, das Glätten (der Wäsche)* תעני׳ כ״ט ע״ב: וכלי פשתן אין בהם משום גיהוץ; שם: גיהוץ שלנו ככבוס שלהם.

גִּיהְיָא ת׳, אדום כשלהבת flame-red | *flammend rot* ברכ׳ מ״ה ע״ב: סומקא גיחיא (בערוך: גיהיא).

גֵּיהִנָּם • — זו״נ, שאול, מקום ענוי הרשעים אחרי מותם hell, place of punishment of the wicked in the hereafter | *Unterwelt, Ort der Verdammten* עירו׳ י״ט ע״א: תקנת גיהנם לרשעים גן עדן לצדיקים.

גִּיהַר ז׳, שם אבן טובה a precious stone (ruby) | *Edelstein (Rubin)* תרג׳ שה״ש ה׳ י״ד: זבולן גליף על גיהר.

גִּיו עי׳ גֵּו. חול׳ מ״א ע״א: קופא לגיו.

מִלְּגָיו מבפנים, מתוך המספר עצמו included (in the ammount) | *von innen gerechnet* ב״מ כ״ג ע״ב: חומשא מלגיו.

גיובריא [גִּינְבְּרַיָּא] גבור, ענק strong man, giant | *starker Mann, Riese* תרג' יב"ע בראֹ' י"ד א' (אריוך מלך אלסר): אריוך דהוא אריך בגיובריא (צ"ל: בגינבריא).

גֵּיוָה נ', גאוה pride | *Stolz* תרג' ישעי' ג' כ"ד: חלף דהואה מהלכן בגיוה.

גֵּיוְטָאֵי ז"ר, שם אומה במצרים inhabitants of Coptos (Upper Egypt) | *Bewohner von Koptos (Oberägypten)* תרג' יב"ע בראֹ' י' י"ב: ית גיווטאי.

גֵּיוְתָן ת', גאותן haughty, proud | *erhaben, stolz* תרג' איוב כ"ב כ"ט: דרא דאמאיך יתעביד גיוותן.

גַּיּוּם 1) שם איש Caius, Gaius | *Caius, Gaius* פסיק"ר כ"א: גיום מן הגודר ולוקיוס *(Lucius)* מן וכו'; ירושׁ' גיטׁ' א' מ"ג ע"ב: גוים לוקין (צ"ל גיום ולוקיוס) חתומין עליו וכו'.

2) גיום קליגולא מלך רומי Emperor Caius Caligula | *Caius Caligula, römischer Kaiser* ירושׁ' סוטה ט' כ"ד ע"ב: גיים גוליקום (צ"ל גיום קליגולס).

גַּיּוֹפָא ז', נואף adulterer | *Ehebrecher* תרג' איוב כ"ד ט"ו: ועיינא דגיופא.

גִּיוֹר, גִּיוֹרָא ז', 1) זר stranger | *Fremder* תרג' שמוֹ' כ"ג ט' (וגר לא תלחץ): וגיורא לא תעיקון; יומא מ"ז ע"א: יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא.

2) גר proselyte | *Proselyt* ירושׁ' קידו' ג' ס"ד ע"ג: חד גיור; שם: ההן גיורא מדמי לעמרא גופנא.

גַּיּוֹרָא (גִּיּוֹרָא) ז', נואף adulterer | *Ehebrecher* תרג' איוב כ"ד ט"ו: ועיינא דגיופא (בכ"י: דגיורא); תרג' יב"ע ויק' כ' י' (הנאף והנאפת): גיורא וגיורתא.

גִּיוֹרָא ז', זנות whoredom | *Buhlerei* תרג' משלי ל' ל"א: בית גיורא.

גִּיוֹרֵי (בַּר גִּיוֹרֵי) בן גרים, שם איש Bar-Giyore, (son of proselytes) | *Proselytensohn (Name)* מ"ק י"ח ע"א: רב יצחק בר יעקב בר גיורי משמיה דרבי יוחנן.

גִּיּוֹרֶת נ', אשה שקבלה דת ישראל proselyte | *Proselytin* כתוֹ' פ"ד מ"ג: הגיורת שנתגירה בתה וזנתה.

גִּיּוֹרְתָּא נ', כנ"ל. ברכ' ח' ע"ב: ואיכא דאמרי דלא תנסבו גיורתא.

גִּיּוֹרְתָּא (גִּיּוֹרְתָּא) נ' אשה נואפת wench | *Buhlerin* תרג' יב"ע ויק' כ' י' (והנאפת): גיורתא.

גֵּיוּת, גֵּיוּתָא נ', מצב אי־יהודי gentile status | *Heidentum (Eigenschaft als Nichtjude)* כתוֹ' י"א ע"א: דאזלא ואכלא בגיותה.

גֵּיוּתָא נ', גאון grandeur | *Erhabenheit* תרג' שמות ט"ו א': וגיותא דיליה הוא (הוצ' ברלינר; הוצ' אח': גיאותא).

גֵּיוְתָן ת', רם לבב haughty, proud | *erhaben, stolz* תרג' תהל' קל"ו י"ח: מלכין גיותנין.

גֵּיוְתָנָא ת', כנ"ל. תרג' תה' ל"ו י"ב: ריגלא דגיותנא.

גֵּיוְתָנוּתָא נ', 1) התרוממות, גאון exaltedness, glory | *Hoheit* תרג' תהל' ס"ח ל"ה: גיותנותיה ועושניה בשמיא.

2) גאוה pride | *Hochmut* תרג' משלי ט"ז י"ח: קדם תברא גיותנותא.

גִּיזָא נ', הצמר הגזוז מהצאן fleece | *abgeschorene Wolle* תרג' דברי' י"ח ד': גיזת ענך.

גִּיזְבָּר, גִּיזְבָּרָא עי' גִּזְבָּר. ירושׁ' סנהד' א' י"ט ע"ד: גיזבר נאמן ובקי בחשבון היה; תרג' אסת' י' ג': גיזברא וסבא דיהודאי.

גִּיזָה ־ נ', גזיזה, הצמר הגזוז או העומד ליגזז shearing, wool cut or to be cut | *Schur, geschorene oder abzuscherende Wolle* ירושׁ' שבת ז' י"ג ע"א: עוף שאין לה גיזה תלישתה היא גיזתה; חול' קל"ה ע"א: קדשי בדק הבית אסורים בגיזה ועבודה.

גִּיזָה עי' גִּיסָה. תוס' סוטה ט' א': בגיזתה.

גִּיזוּזָא ז', 1) גזיזה shearing | *das Scheren* תרג' ישעי' ג' כ"ד (קרחה): גיזוזא.

2) כריתה, נתיצה trimming | *das Abschneiden* ב״ב ד׳ ע״א: גיזוזא מידע ידיע.

גִּיזוּם ז׳, קציצת ענפי האילן tapping | *das Abschneiden der Baumzweige* ע״ז נ׳ ע״ב: גיזום אברויי אילנא.

גִּיזוּמָא עי׳ גְּזוּמָא. תרג׳ תהל׳ ח׳ ג׳: בעיל דבבא וגיזומא.

גִּיזָיוֹת נ״ר, זמורות עץ twigs | *Ruten* ירוש׳ שבת ד׳ ז׳ ע״א: ראשי גיזיות.

גִּיזִין ז״ר, צמר גזוז shorn wool, fleece | *geschorene Wolle* ב״ק קי״ח ע״ב: אין לוקחין מן הרועים לא עזים ולא גדיים ולא גיזין.

גִּיזְמָא שם מקום name of a place | *Ortsname* קידו׳ ע״ב ע״א: מעברתא דגיזמא.

גִּיזֵר ר׳ גִּיזְרִין עי׳ גֶּזֶר. תעני׳ י״ח ע״ב: ופצעו את מוחו בגיזרין.

גִּיזְרָא ז׳, שרטת בעור cut, wound | *Einschnitt, Wunde, wunde Stelle* שבת נ״ד ע״א: דעבדו ליה לגיזרא.

גִּיזְרָה עי׳ גְּזָרָה. אהל׳ פי״ד מ״א: הגיזורה והגבלית בפותח טפח.

גיזריפטי עי׳ גְּזִירִיפַּטֵּי. שבת קל״ט ע״א: בטלי גיזריפטי.

גִּיזְתָא נ׳, גיזה fleece | *abgeschorene Wolle* תרג׳ שופ׳ ו׳ ל״ז: גיזתא דעמרא.

גִּיזְתָּא ז״ר, עי׳ גֵּיתִי. ב״מ ל׳ ע״ב: דיני דמגיזותא לדייני (רש״י שם: וחבירו בבבא קמא דדייני בגיזותיא).

גִּיחַ פי״ע, 1) התפרץ בכח to break forth | *losbrechen, losstürmen* דני׳ ז׳ ב׳: מגיחן לימא רבא.

2) געה (השור) to low (of oxen) | *brüllen (von Ochsen)* תרג׳ איוב ו׳ ה׳ (אם יגעה שור): היך יגיח תורא (בהוצ׳ אח׳: היך יגעי).

אָגִיחַ, אָגַּח אפע׳, נלחם to attack, to fight | *kämpfen, streiten* סוטי׳ ל״ג ע״א: לאגחא קרבא לאנטוכיא; נדה ס״ה ע״ב: כתובה דמגחי בה טפי.

אִתְגַּח אתפ׳, כנ״ל to be fought | *bekriegt werden* תרג׳ שופ׳ ה׳ כ׳ (מן שמים נלחמו): מן שמיא אתגח עמהון קרבא; תרג׳ שמו׳ י״ז ט״ז (מלחמה לד׳ בעמלק): דיתגח קרבא וכו׳.

גִּיחוּךְ ז׳, צחוק; נוול, מעשים מכוערים laughter, sport; obscenity | *Lachen, Spotten; anstössiges Betragen* נדה כ״ג ע״א: הביאו לידי גיחוך ולא גחך; שבת ס״ד ע״א: דבר המביא לידי גיחוך.

גִּיחוּכָא כנ״ל. תרג׳ דבה״ב ט״ו ט״ז: מעוות גיחוכא.

גִּיחוֹר ת׳, אדום הפנים red-spotted in the face | *rot (im Gesichte)* בכו׳ פ״ז מ״ו: הכושי והגיחור והלבקן וכו׳.

גִּיחוֹרָא כנ״ל. ברכ׳ נ״ח ע״ב: האי דגיחורי משום דמשמשי ביממא.

גִּיהְיָא עי׳ גְּהָיָא. בכו׳ מ״ה ע״ב: כדאמרי אינשי סומקא גיחיא.

גִּיחְכָא ז׳, לעג וקלס sneer | *Gespött* תרג׳ תהל׳ ע״ט ט׳ (לעג וקלס): תולעבא וגוחבא (בכ״י וגיחכא).

גֵּיט, גִּיטָא עי׳ גֵּט. גיט׳ פ״ב מ״ה: האשה כותבת את גיטה; שם ה׳ ע״א: מייתו גיטא.

גִּיטִּין שם מסכת בסדר נשים name of a Talmudic treatise | *talm. Traktat*

גַּיֵּי, גַּיֵּי פַּעל, עשה דבר בגאון, בכח to manifest power, to treat with vigor | *mit Macht tun* ב״ר ל״ג: הן דמחיית גיית.

גַּיֵּיד פיעל, **גַּיֵּיד** פַּעל, כרת את גידי הדם to cut an artery through, to bleed to death | *die Arterien zerschneiden (verbluten lassen)* ויק״ר ו׳: מעשה בשלטון אחד שהייה מגייד את הגנבים; סנה׳ ס״ז ע״ב: וגיידיה לגמלא (צ״ל לגמליה).

מְגוּיָּד פָּעַל, מי שכרתו גידיו he who had his arteries opened | *mit geöffneten Arterien* יבמ׳ פט״ז מ״ג: ואפילו ראוהו מגויד וכו׳.

נִתְגַּיֵּיד נתפ׳, כנ״ל. תוס׳ צוק׳ יבמ׳ י״ד ד׳: נצלב אין מעידין עליו נתגייד מעידין עליו.

גַּיְידוֹר ז׳, חמור קטן a small ass | *kleiner Esel* ירוש׳ ב״מ ו׳ י״א ע״א: גיידור קטן.

גַּיֵּס עי׳ גַּיֵּס. כתו׳ כ״ח ע״א: גייסו בהדדי.

גַּיָּס ז׳, חיל, גדוד, גזלנים troop, invaders, robbers | *Trupp, Räuberschar* פסח׳ פ״ג מ״ז: להציל מן הגיים; יבמ׳ קכ״ב ע״ב: רדף אחרינו גיים; תעני׳ י״ד ע״א: על אלה מתריעין בשבת על עיר שהקיפוה גיים או נהר.

גִּיֵּס, גַּיֵּס פיעל, קבץ הגייסות to order out troops | *scharen, mobilisiren* רות״ר א׳ ה׳ (וימתו): כמה חיילות אני יכול לחייל כמה גייסות אני יכול לגייס.

גַּיְסָא עי׳ גַּיָּס. ברכ׳ ס׳ ע״ב: אתא גייסא שבייה למתא.

גַּיֵּיף עי׳ גּוּף. ירוש׳ יומא מ״ב ע״א: עמד וגייפו.

גִּיֵּיר, גַּיֵּיר עי׳ גּוּר. שבת ל״א ע״א: גיירני; שם: גיירוה.

גַּיּוֹרָא ז׳, זנות, ניאוף adultery | *Buhlerei* ויק״ר ל״ג: דהוא מבלי גיארא (בערוך: דהיא מבליא גייריא).

גִּיל – ז׳, שנות האדם, תקופת החיים, חבורת אנשים שנולדו בזמן אחד circle, association of coevals | *Kreis, Genossenschaft (von gleichem Alter)* דניא׳ א׳ י׳: פניכם זעפים מן הילדים אשר כגילכם; רות״ר א׳ ג׳ (וימת): מת אחד מן הגיל ידאג כל הגיל.

בֶּן גִּיל שנולד בזמן אחד עם־, שדומה בטבע, במדות ל־ born at the same hour, of the same age or character | *Alters-, Schicksalsgenosse, von gleichem Charakter* ב״מ ל׳ ע״ב: בן גילו נוטל אחד משִשים בחליו; יבמ׳ ק״כ ע״א: שומא מצויה בבן גילו; מג׳ י״א ע״א: בן גילו של ראש הוא הרג הוא ביקש להרוג הוא החריב הוא ביקש להחריב.

גִּיל ז׳, לשון הפעמון clapper of a bell | *Klöppel in der Glocke* ויק״ר כ״ז: דומה לפעמון זהב והגיל שלו מן מרגלית.

גִּילָא ת׳, שנולד בזמן אחד of the same age | *gleichzeitig geboren* זבח׳ קט״ז ע״ב: זילו ודברו תרי עולמי גילאי. ועי׳ גִּיל.

גִּילָא ז׳, 1) קנה, סוף, בד נבוב something rounded, stubble, straw | *Rohr, Strohhalm* סוכה ל״ד ע״א: חילפא גילא; נדה כ״ו ע״ב: דרמינן ליה בגילא דחטתא; כתו׳ ק״ה ע״ב: ר׳ ענן אייתי ליה ההוא גברא כנתא דגילדני דבי גילי.

2) שם עצם פרטי name of person | *Eigenname* ע״ז י׳ ע״ב: גילא.

גִּילְבוֹנָה עי׳ גּוּלְבִּינָא. ירוש׳ כלא׳ א׳ כ״ז ע״א: גילבונא.

גִּילְגּוּל עי׳ גִּלְגּוּל. ירוש׳ סוטה א׳ ט״ז ע״ג: כדי גילגול ביצה; ירוש׳ פסח׳ ג׳ ל׳ ע״א: קודם לגילגולה.

גִּילְגֵּל עי׳ גִּלְגֵּל. שבת ל״ח ע״ב: אמר ר׳ יוסף גילגל (את הביצה בשבת) חייב חטאת.

גִּילְגְּלָא עי׳ גִּלְגְּלָא. עירו׳ ק״ד ע״א: למימלא בגילגלא.

גִּילְגְּלִין עי׳ גִּלְגְּלִין. נזיר נ״ו ע״ב: שני מתים שקברו זה בצד זה נעשה זה גילגלין לזה.

גִּילֵּד עי׳ גִּלֵּד. במ״ר י״ג: קערה גילדה עב מזרק גילדו דק.

גִּילְדָא עי׳ גִּלְדָא. תרג׳ יב״ע במד׳ ז׳ י״ג: גילדא סמיך.

גִּילְדָאָה עי׳ גִּלְדָאָה. חול׳ מ״ח ע״א: שוקא דגילדאי.

גִּילְדָנָא עי׳ גִּלְדָנָא. סנה׳ ק׳ ע״ב: לא תנטוש גילדנא וכו׳.

גִּילָה נ׳, קש straw, stubble | *Stroh, Stoppel* ירוש׳ שבת י״ב י״ג ע״ג: המרכיב מיטה של גילה חייב משום בונה.

גִּלְהֵי ז״ר, זוהר הרקיע קודם עלית החמה the glowing horizon | *Klarheit, Helle (des Himmels)* תעני׳ ג׳ ע״ב: גילהי דליליא.

גִּלּוּחַ ז׳, הסרת שיער | shaving, haircutting | *das Haarschneiden, das Abrasieren* מכו׳ כ״א ע״א: גילוח שיש בו השחתה.

גִּלּוּי ז׳, 1) הסרת מכסה מעל דבר.

גִּלּוּי עֲרָיוֹת זנות incest | *Inzest (Blutschande)* יומא ט׳ ע״א: גילוי עריות.

גִּלּוּי רֹאשׁ ראש אי־מכוסה bearheadedness | *Barhäuptigkeit* שבת קי״ח ע״ב: תיתי לי דלא סגינא ד׳ אמות בגילוי ראש.

גִּלּוּי פָּנִים עזות defiance | *Frechheit* סוט׳ מ״ב ע״ב: גלית שעמד בגילוי פנים לפני הקב״ה.

2) איסור שגזרו על משקין שלא נתכסו (שמא הטילו נחשים בהם ארס) the law forbidding the use of liquids that were left uncovered (as possibly poisoned by serpents) | *das offen Stehenlassen eines Getränkes (verboten, weil oft giftige Schlangen davon trinken)* תרו׳ פ״ח מ״ד: שלשה משקין אסורין משום גלוי.

גִּלּוּיָא, גִּלּוּיְיָא 1) כנ״ל. חול׳ מ״ט ע״ב: כי הוי להו גילויא; ע״ז ל׳ ע״א: נהי דאגלויא לא קפדי וכו׳.

2) שטח טהור ונקי (טהרו של מזבח) bright polished surface | *glänzende (von der Asche gereinigte) Oberfläche (des Altars)* זבח׳ ל״ח ע״ב: אגילוייה דמדבחא.

גִּלּוּל עי׳ גָּלוּל. מגי׳ י״ג ע״א: מרדה בגילולי בית אביה.

גִּלּוּעַ ז׳, וכוח בדברים גסים exposure, attack | *Angriff, Blosstellung* ירוש׳ יבמ׳ ח׳ ט׳ ע״ד: הרי גילוע בידו.

גִּלְיוֹן עי׳ גִּלָּיוֹן. שבת קט״ז ע״א: הגיליונין וספרי צדוקים אין מצילין אותן מפני הדליקה.

גִּמּוֹל ז׳, כלי שנותנים על צואר העגל כדי להעתיקו משדי אמו a pointed pole tied to the neck of a calf to prevent it from sucking | *Vorrichtung um ein Kalb am Saugen zu hindern* ירוש׳ שבת ה׳ ז׳ ע״ג: אית תניין תני גימול.

גִּימוֹן ז׳, עול קטן על צואר העגל (ועי׳ גִּמּוֹל) a litle yoke or a board tied to the head of a calf (v. preced. w.) | *(Maulkorb) kleines Joch* שבת פ״ה מ״ד: ואין העגל יוצא בגימון.

גִּימוֹנִית נ׳, אגד צר לאגוד בו דבר chord, band | *Bändchen, Schnürchen* סוכ׳ פ״ג מ״ח: אמר ר׳ מאיר מעשה באנשי ירושלים שהיו אוגדין את לולביהן בגימוניות של זהב.

גִּימַטְרִיָּא נ׳, 1) הנדסה accounts | *Mathematik* ירוש׳ תרו׳ ה׳ מ״ג ע״: עד שלמדנוהו מן חשבון גימטריא.

2) מדרש נוסד על חשבון האותיות the use of letters for their numerical value (in homiletic interpretation) | *die Methode, die Buchstaben nach ihrem Zahlenwert zu berechnen* מכו׳ כ״ג ע״ב: תורה בגימטריא שית מאה וחד סרי הווי.

3) חילוף אותיות: א׳ במקום ת׳ ב׳ במקום ש׳ וכו׳ cipher | *permutatorische Schreibweise (Geheimschrift)* סנה׳ כ״ב ע״א: אמר רב בגימטריא איכתיב להון יטת יטת וכו׳.

גִּימַטְרִיוֹן, גִּימַטְרִיקוֹן כנ״ל 3. פסיק״ר מ״ג: לשון גימטריקון הוא תהו הוא אסף; ירוש׳ תעני׳ ג׳ ס״ז ע״א: מהו תוגת אמו איר לודה לישן גימטריון הוא.

גִּימֵל שם איש (קיצור של גמליאל) a man's name (abbrev. of Gamliel) | *männlicher Name (Abkürzung für Gamliel)* ביצה י״ג ע״ב: גימל.

גִּימְלָא ז׳, גמול reward, recompense | *Wohltat, Vergeltung* תרג׳ תהל׳ קמ״ב ח׳: ארום תשלים גימלא טבא עלי.

גִּין ז׳, מחסה protection | *Schutz* תרג׳ ישעי׳ כ״ה ט״ו: ובגין שקרין אטמרנא.

בְּגִין בגלל, בשביל, למען for the sake of, in order that | *um willen, damit* תרג׳ יב״ע בראׁ׳ י״ב י״ג:

בגין דייטיב לי בגינך; מכי' יתרו: עשה בגיני ואם אין אתה עושה בגיני עשה בגין אשתך וכו'.

בְּגִין דְּ... מפני, כיון because, since | *da, weil* ירוש' גיט' ט' נ' ע"ב: בגין דרב ושמואל וכו'.

בְּגִין כֵּן לכן therefore | *daher* ירוש' ב"ק י' ז' ע"ג: בגין כן.

גְּין, אֲגֵין אפע', שמר, הגין to cover, to protect | *beschützen* תרג' מ"ב כ' ו': ואגין על קרתא הדא.

אִתְגֵּין אתפ', נשמר, נסתר to be protecded | *beschirmt werden* תרג' צפני' ב' ג' (תסתרו): יתגין עליכון.

גִּינָּא נ', גן garden | *Garten* תרג' יב"ע בראש' מ"ט ג': מדמינא לך לגינא קלילא (בתרג' ירוש': גנה).

גִּינָּאָה ז', גנן, מוכר ירקות gardener, dealer in vegetables | *Gärtner, Gemüsehändler* חול' ק"ה ע"ב: כישא דאסר גינאה.

גִּינַּאי נ', מטעה במגרש העיר a group of gardens, country residences | *Gartenstadt, Landsitz* ב"ב ע"ה ע"ב: אמר ריש לקיש עתיד הקב"ה להוסיף על ירושלם אלף טפף גינואות (בכ"י מינכן: גינאות).

גִּינַּאי שם נהר name of a rivulet | *Name eines Flusses* ירוש' שקל' ז' ב' ע"ג: גינאי שטף זיקין.

גִּינְבְּרָא ז', זנגביל (מין בושם) ginger | *Ingwer* גיט' פ"ח ע"א: גינברא.

גִּינְבְּרָא עי' גִּנְבְּרָא. תרג' יב"ע בראש' י"ד א': גיובריא (צ"ל: גינברא).

גִּינְגְּלוֹן עי' גַּלְגְּלִין. ספרא אחרי י"ב: שבים של סבכה וגנגליון (הוצ' אח': גינגלון).

גִּינּוּן עי' גִּנּוּן. שהש"ר א' ד' (משכני): יבא דודי לגינונו.

גִּינּוּנִיתָא עי' גַּנּוּנִיתָא. ירוש' קיד' ד' ס"ו ע"ד: שאין בה גינוניתא של ירק.

גִּינוּסְיָא ד"ר, יום הולדת (של מלכים), יום שמעמידין בו מלך birthday festival, in gen. commemorative festival | *Geburtstagsfeier, Gedächtnisfeier* ע"ז פ"א מ"ג: ויום גינוסיא של מלכים.

גִּינּוֹסַר שם מקום (כנרת) Gennesaret (lake, town and district of) | *Ort Genezaret* פסח' ח' ע"ב: פירות גינוסר.

גִּינְזָק שם עיר במדי a town in Media | *Ort in Medien* ע"ז ל"ד ע"א: ר' עקיבא איקלע לגינזק.

גִּינֵי, גִּינְיָא עי' גּוּנִי, גּוּנְיָא. ב"ר י"ח: גיני גיניא.

גיניאך [גִּינַיָּא] עי' גִּינְתָא. תרג' ישעי' ס"ה ג': גיניאך מטוותא (צ"ל גיניא דטעוותא).

גִּינַּיי עי' גִּינַּאי. ירוש' דמאי א' כ"ב ע"א: והוה גיניי גבר.

גִּינִיסְיָא עי' גִּינוּסְיָא. ירוש' ע"ז א' ל"ט ע"א: יום גיניסיא של מלכים.

גִּינֵיסַר עי' גִּינּוֹסַר. ירוש' מעש' א' מ"ח ע"א: איש גיניסר.

גינסין [גִּינִיסִין] נ', אצילות nobility of birth|*Adel* פסיק"ר ט"ו: בת גינסין (צ"ל גיניסין).

גִּינְתָא נ', גן garden | *Garten* תרג' בראש' ב' ח': גינתא דעדן.

גִּים ז', שלל, אוצר spoils, heaped up treasures | *Beute, aufgehäufter Schatz* שמו"ר ט': ו' גוסין (צ"ל גיסין) היה מראה להם בכל יום.

גִּים, גָּיֵים ת', מקורב, רגיל אצל- intimate, familiar | *vertraut, intim* כתו' פ"ה ע"ב: ואי איניש דגיס ביה הא גיס ביה; שם כ"ח ע"א: דגייסו בהדדי.

גִּיס, גִּיסָא ז', בעל אחות האשה brother-in-law | *Schwager* סנה' כ"ז ע"ב: חמיו וגיסו.

גִּיסָא ז', 1) צד, שכנות side, neighbourhood | *Seite, Nachbarschaft* קיד' ל"ג ע"א: באידך גיסא; שבת ק"י ע"א: בההוא גיסא דפומבדיתא.
2) בהשאלה: דרך, אופן trnsf. way, manner | *übetr. Art, Weise* גיט' פ"ז ע"ב: להאי גיסא וכו' להאי גיסא.

גִּיסָה נ', גסיסה agony of death | *Agonie* ירוש' סוטה ט' כ"ג ע"ד: מקום גיסתה.

גיסטרא נ׳, 1) שבר כלי, ביחוד כלי גדול שנשבר ומשתמש לתשמיש גרוע a large vessel which turned out defective | *verstümmelter Körper, Torso, zerbrochenes Gefäss* כלי׳ פ״ד מ״ג: איזו הוא גיסטרא כל שניטלו אזניה.

2) בהמה מקוטעת (ע׳ התזת ראשה) an animal body maimed to disfigurement | *ein Tier, das bis zur Unkenntlichkeit verstümmelt ist* חולי׳ כ״א ע״א: עשאה גיסטרא נבילה.

3) ע׳ גסטרא. שבת קכ״א ע״א: ובאו אנשי גיסטרא של צפורי.

גיסטרון ע׳ גסיטרון. מנח׳ כ״ח ע״ב: ושל גיסטרון (צ״ל גסיטרון).

גיססא ז׳, 1) צד side, arm | *Seite (eines lebenden Wesens)* תרג׳ ישעי׳ ס׳ ד׳: על גיססין יתנסבן.

2) רמח, שבט long pole | *Wurfspiess* תרג׳ ש״ב י״ח י״ד (שבטים): גיססין.

גיסתרא ע׳ גסטרא. שבת קכ״א ע״א: אנשי גיסטרא (בהו׳ אח׳: גיסתרא).

גיעול ז׳, 1) טהרת כלים ע׳ מים רותחים the cleaning of an impure vessel | *das Reinigen von Metallgefässen durch Ausspülen mit heissem Wasser* ע״ז ע״ו ע״א: כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו; שם ס״ז ע״ב: גיעולי נכרים.

גיעולי בצים בצים שנפלו מתתרנגולת בסבת מכה שהכו אותה abortive eggs | *vorzeitig gelegte Eier* חולי׳ ס״ד ע״ב: גיעולי ביצים מותרות.

גיף ז׳, ניאוף adultery | *Ehebruch* שבת ק״ד ע״א: אני חס עליהם מפני שבעטו בגיף.

גיף ז׳, צד, גב side, shore | *Seite, Ufer* מכשי׳ פ״א מ״ד: על גב הנהר (בערוך: גיף).

גיף, גיפא כנ״ל. תרג׳ יב״ע שמו׳ י״ד ט׳: על גיפיה; ירושי׳ קידו׳ א׳ נ״ח ע״ד: אייתי בוני על גיף נהרא.

גיפא ע׳ גייפא. תרג׳ ויק׳ כ׳ י׳: גיפא וגיפתא.

גיפוף ז׳, 1) חיבוק embracing | *Umarmung* סנה׳ כ״ו ע״ב: גיפוף ונישוק.

2) סתימה closing up | *das Verschliessen* ירושי׳ שבת ג׳ ה׳ ע״ד: אחר גיפופו.

גיפוף ז׳, זר, מסגרת rim, railing | *Rand, Rahmen* תרג׳ יב״ע שמו׳ כ״ה כ״ה (למסגרתו): לגיפופיה (תרג׳ ירושי׳ גיפוף).

גיפטי ז׳, מצרי Egyptian | *Aegypter* מגי׳ י״ח ע״א: גיפטית לגיפטים יצא.

גיפטית ת׳, בלשון מצרית in Egyptian language | *aegyptisch* שם, שם.

גיפן ע׳ גופן. מגי׳ ט׳ ע״א: בגופן שלנו (בערוך: בגיפן).

גיפסום, גיפסים ע׳ גפסים. ירושי׳ שבת ב׳ ה׳ ע״א: גיפסום; תוס׳ כלא׳ ב״ק ג׳ ד׳: גיפסים.

גיפף ע׳ גפף. יומא ס״ו ע״ב: גיפף ונשק.

גיפר ע׳ גפר. ב״ב צ״ז ע״ב: תאנא פרטסות נאות ומגופרות.

גייפתא נ׳, נואפת adulteress | *Ehebrecherin* תרג׳ ויקרא כ׳ י׳: גיפא וגיפתא.

גיפתא ז׳, כבול (מין אדמה) או גפת turf or peat | *Turf; Masse von Olivenschalen* ירושי׳ שבת ד׳ ו׳ ע״ד: כמרא (צ״ל כמראי) בגיפתא.

גיפתן ת׳, גאותן proud | *hochmütig* דרך ארץ ב׳: האימתנין והגפתנין.

גיפתנותא נ׳, גאון exaltedness | *Hoheit* תרג׳ שמו׳ ט״ו ז׳: ובסוגי גיפתנותך.

גיץ • — ז׳, ניצוץ spark | *Funke* תרג׳ איוב י״ח ה׳: ולא ינהר גיץ נהוריה (בכ״י כן; בהו׳ גיה):

גיצא ז׳, כנ״ל. תרג׳ איוב ה׳ ז׳: היך ניצין (בהו׳ אח׳: גיצין).

גיר מה־זה, כי, מפני for, as a consequence | *denn, wohl* תרג׳ משלי כ״ט י״ט (כי־ידע): דידע גיר.

גיר ז׳, 1) סיד lime | *Kalk* שבת פ׳ ע״ב: ביצת הגיר.

2) מין קרקע המשחיר ink-stone (used for blackening leather) | *Tintenstein* ביצ׳ ט״ו ע״א: ביצת הגיר.

3) קצף (בועות לבנות העולות על נוזלים) froth | *Schaum* מנח' פ"ז ע"א: זרק את הגיר.

גִּיר ז', חץ arrow | *Pfeil* תרג' ישעי' ל"ז ל"ג: ולא יקשית תמן גיר.

גִּירָא ז', 1) עי' גִּיר 1. תרג' יב"ע דבר' כ"ו ב': ותשוען יתהון בגירא.

2) עי' גִּיר 3. תרג' יב"ע שמו' ט"ו י': גירין דימא.

3) מין חולי name of a disease | *eine Krankheit* גיט' ס"ט ע"ב: לגירא ליתי גירא דלילתא.

גִּירָא ז', 1) חץ projectile | *Pfeil, Wurfgeschoss* גיט' ב"ו ע"א: שדא גירא למזרח.

2) שתיל shoot (of a plant) | *Schössling* שבת ק"ט ע"ב: ומגירי דרוביא.

3) תוצאה (מה שיוצא מדבר) direct consequence of an act | *direkte Folge* ב"מ קי"ז ע"א: בגירי דידיה.

4) עי' גִּילָא. סנה' ק"ח ע"ב: גילי והוי גירי.

גִּירָא ז', גר stranger, proselyte | *Fremder, Proselyt* תעני' כ"ה ע"א: גירי בך גירי.

גִּירָאָה ז', רובה, עושה חצים shooter, arrow-maker | *Schütze, Pfeilmacher* פסח' כ"ח ע"א: גיראי בגירי מקטיל וכו'.

גִּירְגְּבָסִין ז"ר, חתיכות סיד pieces of gypsum | *Gipsstücke* ירוש' שבת ז' י' ע"ב: ההן דגבל גירגבסין.

גִּירְדָא ז', הסרת קליפה, קליפה scraping, rind | *das Abschaben, die Schale* שבת ק"ט ע"ב: גירדא דאסניתא; במדר"ר ט': קמי דשתי חמרא חמרא קמי רפוקא גירדא דיבלא (משל).

גִּירְדָאי עי' גַּרְדָּי. ירוש' ע"ז א' ל"ט ע"ג: גירדאי.

גִּירְדוֹנָה עי' גַּיְידוֹר. נדר' מ"א ע"א: גירדונא זוטרא.

גִּירְדָנָא ז', אורג weaver | *Weber* ע"ז כ"ו ע"א: חד גירדנא.

גִּירָה עי' גֵּרָה. סנה' ק"ז ע"ב: שגירה דובים וכו'.

גֵּירוּי ז', הסתה provocation, stirring up | *Aufreizung* תנח' בלק ב': כל מיני גרוי.

גֵּירוֹמִים, גֵּירוֹמִין ז"ר, הכרעת המאזנים (העודף על המשקל המדויק) customary addition to weight or measure | *Übergewicht (beim Wiegen)* ב"ב פ"ה מ"א: היה שוקל לו עין בעין נותן לו גירומין; שם פ"ח ע"ב: גירומים.

גירומסין עי' גרמסין. שקל' פ"ב מ"ג: גירומסין (הוצ' אח': גרמסין).

גֵּירוּעַ ז', נכוי, המעטה deduction from the price | *Abzug* ב"מ ק"ו ע"א: שביעית לא תעלה לו מן הגירוע (בערוך: בגירוע).

2) בוסר half-ripe fruit | *unreife Beere (im Zustande der Kernbildung)* פסח' נ' ע"א: הוא בוסר הוא גירוע וכו'.

גֵּירוּר עי' גֵּירוּי. במדר"ר כ': כל מין גירור וכו'.

גֵּירוּשִׁין עי' גֵּרוּשִׁין. גיט' ס"ד ע"א: שליש אומר לגירושין וכו'.

גֵּירוּת נ', מעמד המתיהד conversion to Judaism | *der Übertritt zum Judentum* גיט' פ"ה ע"א: גירות לא שכיחא מיתה שכיחא.

גֵּירוּתָא נ', מין עוף טמא the hen of the marshes | *Moorhuhn* חול' ק"ט ע"ב: אמר לו וכו' גירותא.

גֵּירִי ז', בן גרים descendant of proselytes | *von Proselyten abstammend* קיד' פ"ב מ"א: ישראל חללי גירי וחררי וכו'.

גֵּירְמַנְיָא עי' גֶּרְמַנְיָא. ב"ר ל"ז: אמר ר' שמואל בר אמי זו אפריקא וגירמניא.

גֵּירְמַנִיקְיָא עי' גֶּרְמַנִיקְיָה. שם: ר' ברכיה אמר גירמניקייא.

גֵּירְסָא ז', למוד התורה acquired learning, tradition, study by heart | *das Studium des Gesetzes, das Lernen, das Erlernte* מגי' ו' ע"ב: לאוקומי גירסא; שבת כ"א ע"ב: גירסא דינקותא; שם ל' ע"ב: דלא הוה פסיק פומיה מגירסא.

גֵּירְסָנָא ז', רכוש acquisition | *Erworbenes* יבמ' קי"ז ע"א: דאמרה קאבלה לגירסני.

גֵּירְעוֹן ז', נכוי deduction | *Abzug* ערכ' כ"ה ע"ב: דבת גירעון אין דלאו בת גירעון לא.

גִּירְדָּא ז׳, חץ arrow | *Wurfgeschoss* תרג׳ איוב מ״א כ׳: גירדא דקשתא.

גִּירְדָּה נ׳, פח, בית האסורים trap, prison | *Falle, Gefängnis* קה״ר (טוב ,ילד): בית גירדתו של פרעה (ואולי צ״ל: גדירתו, עי׳ גדירה).

גִּיש ת׳, ידוע familiar | *vertraut* יבמ׳ קי״ז ע״ב: דרגיש (בערוך: דגיש) לה צערא.

גִּישָׁה נ׳, קירוב drawing near | *das Herannahen* יומא ל״ב ע״ב: יצא זה שמחוסר לבישה וגישה.

גִּישְׁרָא ז׳, גשר bridge | *Brücke* ב״ב ע״ג ע״ב: אתרי גישרי דרוגנג.

גִּישְׁתָּא נ׳, מישוש feeling, touch | *das Tasten, Fühlen* חולי מ״ז ע״ב: ואיכא דאמרי בגישתא.

גֵּיתָא ז׳, עדר, מקנה flock | *Herde* תרג׳ דהי״א כ״ח א׳: כל קנינא וגיתא.

גֵּיתֵי ז״ר, גאוה, חוזק haughtiness, tyranny | *Überhebung, Gewalt* ב״ק קי״ד ע״א: משום דדייני בגיתי (רש״י שם: בגיותא).

ג״ב גט כריתות; גם כן; גם כאן; גם כי.

גכ״ל גורם כלייה לעולם.

ג״ל ג׳ לוגין.

גַּל • — 1) מין בריח a bolt (of a door) | *eine Art Riegel* שבת פ״א ע״א: ושל גל אף על פי שחיברו בדלת וכו׳.

2) מין צב tortoise | *Schildkröte* ספרא שמיני ג׳: הגלים והצפרדעים הגדלים בים.

גַּלָּא ז׳, 1) גל, עֲרֵמָה heap | *Haufen* תרג׳ ישעי׳ כ״ה ב׳: לגלין.

2) נחשול wave | *Welle* יבמ׳ קכ״א ע״א: אימור גלי אשפלו.

3) עי׳ גַּל 1. סנה׳ קי״ג ע״א: דטרקיה לגליה וכו׳.

4) צואה excrements | *Exkremente* תרג׳ יחז׳ ד׳ י״ב (צאת האדם): גלי מפקת אנשא.

גַּלָּא עי׳ גְּלֵי. ברכ׳ נ״ו ע״א: גלות מכפרת עון קם גלא לבי רומאי.

גַּלָּא ז׳, קש stubble | *Stoppel* תרג׳ איוב י״ג כ״ה (ואת קש יבש): גלא יבש.

גְּלָאִי ת׳, גלוי revealed | *offenkundig* תרג׳ ישעי׳ מ״א ב׳: מאן אייתי בגלאי.

גַּלַאקְסִינוֹן ז׳, עור חיה (תחש) (fur of) ermine imported by the Axeinoi | *Hermelinpelz* ב״ר כ׳ סוף (ויעש ה׳ אלהים וכו׳ כתנות עור): רשב״ל אמר גלא קסינון.

גְּלַב פי׳, גזז שער בתער to shave | *abrasieren* תרג׳ יב״ע ויקר׳ י״ט כ״ז: ולא תגלבון ית שומת דקניכון.

גְּלָב ז׳, תער, סכין razor, knife | *Schermesser, Messer* תרג׳ יב״ע במדב׳ ו׳ ה׳: גלב לא יעיבר על רישיה; ב״ר ל״א: גלבי דטינרי.

גַּלָּב, גַּלָּבָא ז׳, סַפָּר barber | *Bartscherer* תרג׳ יחזק׳ ה׳ א׳: מספר גלביא.

גַּלְבִּין ז״ר, קשקשים scales | *Schuppen* תרג׳ שמ״א י״ז ה׳ (שריין קשקשים): שריין גלבין.

גַּלְבְּקְיָא נ׳, מיץ בצלים juice of glaucion | *Zwibelbelsaft* ספרא ויקר׳ י״ב: המערב וכו׳ גלבקיא בשמן (כן בערוך; בהוצ׳: גלוביא).

גל״ג גזירה לגזירה.

גְּלַג, גַּלֵּיג פַּעל, הודיע to announce | *melden* ויק״ר ה׳: א״ל אזיל גלוג (בערוך: גליג) לאמא דאמך.

אִיגַּלַּג אתפ׳, התפאר to boast | *sich rühmen* שם י׳: אנטונינוס סליק לגבי רבי וכו׳ א״ל הלין אינון דאת מגליג עליהון.

גַּלְגָּא ז׳, ר׳ גַּלְגִּין התפארות preaching, boastful talk | *Prahlerei, Geschwätz* ויק״ר כ״ו: מאי את בעי מן גלגוי דידך (צ״ל דהדין).

גִּלְגּוּל ז׳, 1) סבוב, גמר לישה, turning, rolling kneading | *das Rollen, Wälzen, Kneten* מנח׳ ס״ז ע״א: גלגול הנכרי פוטר (את העיסה מחלה).

2) הטלת שבועה על הנטען (אע״פ שאינו חיב בה מעיקרו) an oath by implication (the rule permitting the court to insert in an oath an affirmation to which the person concerned could not have been compelled directly) | *das Zu-*

schieben eines Eides (den der Beklagte sonst nicht hätte zu leisten brauchen, den er aber leisten muss, wenn er ohnehin wegen einer anderen Klage schwören muss קידו׳ כ״ז ע״ב: אמר עולא מניין לגלגול שבועה מן התורה שנאמר ואמרה האשה אמן אמן וכו׳ אמן אם מאיש זה אמן אם מאיש אחר; שם: אלא על ידי גלגול; שם כ״ח ע״א: עד היכן גלגול שבועה א״ר יהודה אמר רב דא״ל (טוען לנטען) השבע לי שאין עבדי אתה.

3) סבוב המתים דרך מחילות למקום שעתידים לחיות (בתחית המתים) **the rolling of the dead to the place of resurrection** | *das Sichwälzen der Toten zum Orte der Auferstehung* כתובי קי״א ע״א: צדיקים שבחוץ לארץ אינם חיים אמר ר׳ אילעא ע״י גלגול.

4) מדרון תלול **steep descent** | *steiler Abhang* עירו׳ כ״ב ע״א: שבילי בית גלגול.

גַּלְגִּיל ע׳ גַּלְגַּל. תרג׳ יב״ע במדי ל״ה כ׳: גלגיל עלוי כיפין.

גַּלְגִּילָא ע׳ גַּרְגִּירָא. גיט׳ ס״ט ע״ב: ליתי ביורא גלגילא (בערוך: גרגירא).

גַּלְגִּילוֹן ז׳, אזור קלוע כמין סבכה **girdle of net-work** | *netzartig geflochtener Gürtel* עדי׳ פ״ג מ״ד: כל הקליעות טהורות חוץ משל גלגילון.

גִּלְגֵּל — פ״י, 1) גלל, לש **to roll, to turn, to knead** | *rollen, wälzen, kneten* חלה פ״ג מ״ב: נדמעה עיסתה עד שלא גלגלה פטורה וכו׳; תרג׳ יב״ע בראי כ״ח י׳: גלגל יתה.

2) גרם שיבוא **to bring about, to cause** | *herbeiführen* תוס׳ יומא ה׳ י״ב: מגלגלין זכות ע״י זכאי וחוב ע״י חיב.

3) המיל חובה על- **to burden** | *belasten* ב״ב פ״א מ״ג: מגלגלין עליו את הכל.

4) ע׳ גִּלְגּוּל 2. שבוע׳ פ״ז מ״ח: נתגלגלה לו שבועה ממקום אחד מגלגלין עליו את הכל.

5) עסק ב..., טפל ב... **to put up with, to bear with** | *sich abgeben, sich quälen mit etw.*

ירוש׳ כתוב׳ ז׳ ל״א ע״ב: מגלגלת עמו שלשים יום; יבמ׳ מ״ח ע״א: הלוקח עבד מן העכו״ם ולא רצה למול מגלגל עמו וכו׳.

6) סעד את ... **to dine with a person** | *mit ... jemand speisen* כתוב׳ ס״ז ע״ב: רצונך שתגלגל עמי בעדשים גילגל עמו בעדשים ומת.

מְגוּלְגָּל, מְגוּלְגֶּלֶת פָּעֻל. עגול, (ביצה) חצי שלוקה, (בצק) שנלוש כל צרכו **rounded, rolled (dough), roasted (egg)** | *rundlich, gerollt (Teig), weich gesotten (Ei)* עירו׳ מ״א ע״א: אמר ר׳ יהודה פעם אחת היינו יושבים לפני ר״ע והביאו לו ביצה מגולגלת וגמעה בלא מלח; פסחי ז׳ ע״א: עיסה מגולגלת בתוך ביתו; ב״ב ט״ז ע״ב: מה עדשה זו מגולגלת.

הִתְגַּלְגֵּל התפלפ׳ 1) התהפך, נלוש היטב (הבצק), נתבשלה חצי בישולה (ביצה) **to be rolled** | *gerollt, gewälzt werden* חלה פ״ג מ״א: עד שתגלגל בחטים; שבת פ״ג מ״ג: נותנים ביצה בצד המיחם בשביל שתתגלגל; ב״ק י״ז ע״ב: ונתגלגל למקום אחר.

2) קרה ע״י גלגולים רבים **to be caused (by various circumstances** | *(durch verschiedene Umstände) dahin gelangen* שבת י׳ ע״ב: ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים.

3) ע׳ גִּלְגֵּל 4.

4) נתרגש **to prevail, to be moved** | *bewegt werden (Gefühl)* פסיק״ר כ״: נתגלגלו רחמיו וכו׳.

גַּלְגֵּל פ״י, כנ״ל 1. 4. ירוש׳ שבוע׳ ו׳ ל״ז ע״א: עד דיגלגל עלן וכו׳; ברכ׳ מ״ד ע״ב: ביעתא מגולגלתא.

אִיתְגַּלְגַּל, אִיגַּלְגַּל אתפלפ׳ 1) ע׳ התפלפ׳ הנ״ל. תרג׳ איוב ל׳ י״ד: מתגלגלין.

2) כהתפלפ׳ הנ״ל 4. תרג׳ מ״א ג׳ כ״ו: אתגלגלו.

3) כהתפלפ׳ הנ״ל 2. ב״מ מ׳ ע״א: איגלגל מילתא.

4) התקשט **to adorn one's self** | *sich schmükken* אסת״ר א׳ ד׳ (בהראותו): מתגלגלת בת קבריא.

גַּלְגַּל ·— ז' (בכלל דבר עגול ומתגלגל וסובב)
1) כדור החמה, הלבנה, כפת השמים, **sun-ball, celestial sphere, Zodiac** | *Sonnensphäre, Himmelsphäre, Tierkreis* יומא כ' ע"א: גלגל חמה; סנה' צ"ז ע"א: יהושע שהוא מדמים גלגל חמה ולבנה; פסח' צ"ב ע"ב: ת"ר חכמי ישראל אומרים גלגל קבוע ומזלות חוזרים וחכמי אומות העולם אומרים גלגל חוזר ומזלות קבועין.
2) כל גוף העין **the eye-ball** | *Augapfel* בכו' פ"ו מ"ה: שגלגל עינו (של בכור בהמה) עגול כשל אדם.
3) המזל המשתנה **(the wheel of) fortune** | *Schicksal* שבת קנ"א ע"ב: גלגל הוא שחוזר בעולם.
4) גרגר **globule, grain** | *Körnchen* שבת פ"ו מ"ה: בפילפל ובגלגל מלח.

גַּלְגַּלָּא ז', 1) אופן **wheel** | *Rad* תרג' יחז' י' י"ג: לאופניא להון אתקרי גלגלא.
2) עי' גַּלְגַּל 1. ב"ב ע"ד ע"א: גלגלא דרקיע.
3) קש, מוץ **stubble** | *Stoppel* תרג' ישעי' י"ז י"ג: כגלגלא קדם עלעולא.

גַּלְגְּלוֹן עי' גַּלְגְּלִין. נגעי' פי"א מי"א: וממפחות של ספרים וגלגלון.

גַּלְגְּלִין ז"ר, אזור־ קלוע כמו סבכה **girdle of net-work** | *netzartig geflochtener Gürtel* ירושי' נזיר ז' נ"ו ע"ב: נקבר אפילו גלגלין קטן וכו'.

גַּלְגַּלְתָּא נ', דבר עגול **ball, round stone** | *run-der Gegentsand (Stern, Metall)* גיטי' מ"ז ע"א: שקל בהדיה חייתא וגלגלתא.

גָּלַד פ"ע, נתקשה, נקפא **to congeal, to become solid** | *fest, hart werden, gefrieren* ב"ר ד': בשעה שאמר הקב"ה יהי רקיע בתוך המים גלדה טיפה האמצעית ונעשו השמים.

גָּלוּד פעול, שנפשט עורו **skinned (in consequence of scab)** | *enthäutet (durch Krankheit, Grind)* חולי' פ"ג מ"ב: גלודה.

הִגְלִיד הפעי' כב"ל. תוס' פרה ח' ח': מי חטאת שהגלידו וחזרו ונמוחו.

הוּגְלַד הָפעי', עלה עליו גלד **to be covered with a scab (of a wound)** | *von einem Schorf überzogen werden (Wunde)* חולי' נ"א ע"א: הוגלד פי המכה.

גְּלַד כב"ל, ויק"ר ז': אם תאמר דהוה גלד (בערוך: גליד).

אִגְּלִיד אתפ', שנפשט עורו **to be flayed** | *abgeschält, enthäutet werden* חולי' מ"ו ע"ב: ריאה דאיגליד.

גֶּלֶד ·— ז', 1) קרום **crust** | *Kruste* מקו' פ"ט מ"ב: גלד שחוץ למכה.
2) כל דבר דק חופה על דבר אחר **coating** | *Überzug* ר"ה כ"ז ע"ב: גרדו והעמידו על גלדו.

גִּלְדָּא ז', 1) דבר חופה **plate, covering** | *Platte, Überzug* תרג' יחז' כ"ז כ"ד: חפו גלדין. ועי' גִּילְדָא.

גַּלְדָּאָה ז', רצען **harness-maker** | *Riemer* ב"מ כ"ד ע"ב: בשוקא דגלדאי.

גַּלְדָּנָא ז', שם דג טהור **name of a certain fish** | *Name eines zum Gennusse erlaubten Fisches* הור' י"ב ע"א: טב גלדנא סכיא וכו'.

גְּלָדָה נ', ... של פרקים **folding** | *Falt..., Klapp... (Bett)* שבת קלח ע"א: כסא גלין.

גָּלָה פיו"ע ·— גָּלָה, גִּילָּה פיעל, הסיר מכסה מעל דבר **to uncover, (with פנים) to misinterprete** | *entblössen, misdeuten* אבו' פ"ג מי"א: המגלה פנים בתורה שלא כהלכה.

נִתְגַּל, נִתְגַּלָּה נתפ', בהשאלה: נתפרסם **to be revealed** | *übertr. bekannt werden* שבת פ"ג ע"ב: ולא נתגלה טעמה עד שבא ר' חנינא; יומא ט' ע"ב: ראשונים שנתגלה עינם נתגלה קצם וכו'.

גָּלוּ נ', גלות **exile** | *Exil* תרג' עמוס א' י' (גלות שלמה): גלו שלמא.

גְּלוּבְדָּק ז', עי' גְּלוּגְדְּקָא. תרג' איוב ט"ו כ"ד: היך מליך דאיטימוס לגלובדק (בהוצ' אחרי' לגלוגדק).

גְּלוּבְיָא עי' גַּלְבְּקִיָּא. ספרא ויקרא י"ב: המערב וכו' גלוביא (בערוך: גלבקיא) בשמן.

גְּלוּנְדְּקָא נ׳, 1) אפריון litter | *Tragsessel* ביצ׳ כ״ה ע״ב: בגלודקי (בערוך: גלונדקא) שלו.

2) הדום לכסא foot-stool | *Fusschemel* תרג׳ איכ׳ ב׳ א׳ (הדום רגליו): גלונדקא דרגלוהי.

גלוניקא כנ״ל 1. ילק׳ מלכ׳ רל״ח: גלוניקא.

גלוגלין עי׳ גַּלְגַּל. תוס׳ מעש׳ ג׳ י״ד: שגלגליהן חדין (הוצ׳ צוקרמ׳ גלוגלין).

גלוואי עי׳ גָּלוֹיָא. פתיח׳ דאיכ״ר: גלוואי.

גלווקי עי׳ חָבֵר. שבת קנ״ד ע״ב: מאי לאו בחבר גוולקי.

גַּלְוָותָא נ׳, עי׳ גָּלוּתָא. סנה׳ י״א ע״ב: בני גלוותא בבבל.

גָּלוּי ז׳, מה שהוא גלוי ונראה outside, appearen-ce | *Oeffentliches, aüssere Erscheinung* ב״ר מ״ח: שרה גִּבְרתי אין סיתרה כגלויה.

בְּגָלוּי תה״פ, בפומבי visible to all | *öffentlich* אבו׳ פ״ד מ״ד: כל המחלל שם שמים בסתר נפרעין ממנו בגלוי.

גְּלוּי עי׳ גִּילוּי. תרו׳ פ״ח מ״ד: שלשה משקין אסורין משום גלוי.

גָּלוֹיָא ז׳, זר, גולה exile, stranger | *Exulant, Aus-wanderer* ויק״ר ה׳: גלויי (בערוך: גלויא) בר גלויא.

גַּלְוָיֵי עי׳ גְּלֵי. חול׳ קי״ג ע״א: תנא סיפא לגלויי רישא.

גָּלוֹלָא ז׳, נודד homeless | *Heimatloser* פתיח׳ דאיכ״ר: גלוליא.

גָּלוּם עי׳ גּוֹלֶם. ספרי במד׳ קנ״ח: כלים ולא גלומים.

גְּלוּסָא עי׳ גְּרִיסָא. ירוש׳ שבת ג׳ ו׳ ע״ב: פינכא דגלוסא (צ״ל דגריסא).

גְּלוּסְטְרָא ז׳, בריח, מנעול lock, bar | *Schloss, Riegel* עיר׳ ק״א ע״ב: נגר שיש בראשו גלוסטרא.

גְּלוּסְטְרָאָה ז׳, עושה מלאכת נחושת וברזל (עי׳ הנ״ל) locksmith | *Schlosser* ברכ׳ כ״ב ע״א: ר׳יהודה גלוסטרא (צ״ל: גלוסטראה).

גְּלוּסְקָא זו״נ, 1) עוגה אפויה מסולת a white and delicate bread | *Gebäck aus feinem Mehl* פסח׳ ו׳ ע״ב: שמא ימצא גלוסקא יפה ודעתיה עלויה.

2) זיתים שמנים מאד a superior sort of olives | *eine Art Pressoliven* ע״ז ל״ט ע״ב: וזיתי גלוסקאות המגולגלין.

גְּלוּסְקָאן כנ״ל 1. איכ״ר א׳ מ״ז: גלוסקאן.

גלוסקוים, גְּלוּסְקוֹם עי׳ גְּלוּסְקְמָא. ירוש׳ סוט׳ ז׳ כ״ב ע״ד: כמין גלוסקום; שם שקל׳ ז׳ מ״ט ע״ד: גלוסקוים.

גְּלוּסְקִין עי׳ גְּלוּסְקָא. ב״ר פ״ח: צרור נמצא בתוך גלוסקין שלו.

גְּלוּסְקְמָא ז׳, ארגז, קופסא, ארון case, chest, coffin | *Behälter, Kiste, Kasten, Sarg* גיט׳ פ״ג מ״ג: מצאו בחפיסה או בדלוסקמא (בערוך: בגלוסקמא); מגי׳ כ״ו ע״ב: גלוסקמי ספרים; מו״ק כ״ד ע״ב: גלוסקמא (דלוסקמא) הניטלת בכתף.

גְּלוּף עי׳ גְּלַף. תרג׳ חגי ב׳ כ״ג (כחותם): כגלוף דעזקא.

גְּלוּפַּטְרָא שם מלכה Cleopatra | *Kleopatra* תוס׳ נדה ה׳: מעשה בגלופטרא מלכת אלכסנדרית וכו׳.

גְּלוּפְסִין עי׳ כְּלוּפְסִין. תוס׳ תרו׳ ד׳: תורמין גלופסין על זיתי שמן וכו׳.

גְּלוּפְקְרָא, ז׳, **גְּלוּפְקְרִין** ר׳, שמיכת צמר עבה wooly bed-covers, blankets | *wollene Decke, Bettlaken* גיט׳ ל״ה: ע״א דלא קבילת בכתובתה אלא גלופקרא (בערוך: גלופקרין) אחד; תרג׳ יב״ע דבר׳ כ״ד י״ג (ושכב בשלמתו): ויגני בגלופקריה.

גלורין עי׳ גּוּלְיָיר. במד״ר י״א: גלורין (צ״ל גַּלירין).

גְּלוּשׁ ת׳, גבח bald-headed | *kahlköpfig* תרג׳ ויקר׳ י״ג מ״א: (גבח): גלוש הוא.

גְּלוּשׁוּתָא נ׳, גבחת bald forehead | *Kahlheit (am Vorderkopf)* תרג׳ ויק׳ י״ג מ״ב: גלושותא. ועי׳ הנ״ל.

גָּלוּת— גירוש, מקום הגלות, עיר מקלט exile, banishment to the city of refuge | *Diaspora, Verbannung, Ort der Verbannung* מכו' פ"ב מ"ג: מי שנתחייב גלות; ברכ' נ"ו ע"א: גלות מכפרת עון; ביצ' ד' ע"ב: שני ימים טובים של גליות.

גָּלוּתָא נ', גלות exile | *Exil* יב"ע שמו' כ' י"ד: וגלותא אתיא על עלמא.

רֵישׁ גָּלוּתָא ראש הגולים בבבל Resh-Galutha, chief of the Babylonian Jews | *Oberhaupt der (babyl.) Exulanten* סוכ' ל"א ע"א: ההיא סכתא וכו' אָמרה ריש גלותא וכולהו רבנן דבי ריש גלותא בסוכה גזולה הוו יתבי.

גָּלַח פ"י גַּלַּח פַּעל, גילח to shave, to cut the hair | *das Haar schneiden, rasieren* תרג' ויק' י"ג ל"ג: לא יגלח.

אִתְגַּלַּח, אִיגַּלַּח, אתפ', הסיר בתער את שערו to have one's hair cut, to be shaved | *abgeschoren, abrasiert werden* תרג' שופ' ט"ז י"ז: אם אתגלח; שבת ק"ז ע"ב: וליגלח מציעתא דרישא.

גַּלְחִי שם מקום name of a place | *Ortsname* נדר' ס"ט ע"א: דייני בגלהי.

גַּלְטוֹרִי [בּוֹגָלִים לִיטֶּרָא?] נקודה (להורות על מבטא האות) vowel | *Vokal (vocalis litera?)* שבת ק"ג ע"ב: כיון דאיתא בגלטורי בעלמא חייב.

גלטינון עי' גָּלַאקְסִינוֹן. קה"ר א' ט' (מה שהיה): ר' נחמיה אמר גלטינון.

גלטקא עי' גָּלוּנְדְּקָא. ילק' ויק' תרס"ו: שלא יטייל אחריך בגלטקא.

גְּלִי, גְּלָא, גָּלָא פ"י, 1) חשף to reveal, to uncover | *offenbaren, bekannt machen* דני' ב' כ"ב: הוא גלא עמיקתא ומסתרתא.

2) יצא ממקומו, הלך בשבי to go into exile, to disappear | *auswandern, in Gefangenschaft gehen* פסח' מ"ט ע"א: לא גלאי כדגלי אינשי.

גַּלִּי פעל, גילה סוד, הודיע בפומבי to uncover, to reveal, to publish | *entblössen, aufdecken, kundtun* ירוש' מעש"ר ה' נ"ב ע"ב: מן דגליית (צ"ל דגלית) לך חספא אשכחת מרגניתא; חול' קי"ג ע"א: תנא סיפא לגלוי רישא; קה"ר (ויותר): ליבא לפומא לא גלי.

אַגְלֵי אפע', הגלה to banish | *ins Exil führen* סנה' צ"ד ע"א: להיכן אגלי להו.

אִתְגְּלֵי, אִיגְּלֵי אתפ', 1) נתגלה to be uncovered, to be revealed | *enthüllt, offenbart werden, sich zeigen* ר"ה כ"ב ע"ב: כל מילתא דעבידא לאיגלויי לא משקרי בה אינשי (משל); סוט' כ"ב ע"ב: מאי דאגליא מגליא.

2) הָגְלָה to be led into captivity | *in Gefangenschaft geführt werden* תרג' ירמ' מ' א' (המגלים בבלה): דאתגליאו לבבל.

(גְּלִי) בִּגְלִי תה"פ, פתאום, מהרה suddenly | *plötzlich* תרג' הוש' י"א י"א: דאתי בגלי.

גַּלִּי נ', מין צמח (an odoriferous) plant | *eine Pflanze (Weidenart)* תרג' יב"ע במד' כ"א י"ב: דמרבי חילפי וגלי.

גַּלְיָא 1) שם מדינה (באירופא) country of the Gauls | *Gallien* יבמ' ס"ג ע"א: מגליא לאספמיא.

2) שם מדינה (בחצי אי אזיא) Galatia (Asia Minor) | *Galatien* ר"ה כ"ו ע"א: כשהלכתי לגליא.

גַּלְיָא נ', התגלות revelation | *Offenbarung* ע"ז מ"ו ע"א: היו קורין אותה בית גליא.

גַּלְיָא ז"ר, גילולים excrements | *Exkremente* תרג' יחז' ד' י"ב: גְלֵי (צ"ל: גַּלְיָא).

גַּלְיָא ז"ר, גולים exiles | *Exulanten* תרג' נחו' ב' ח': בגליא.

גליאסין [גַּלִּיגָאסִין] ז"ר, סנדל המסומר nail-studded shoe | *Nagelschuh* איכ"ר ב' ד' (זנח): ועשו מסגר של גליאסין שלהן וראשם בארץ (צ"ל: ועשו מסמרות של גליגאסין שלהן רושם בארץ).

גְּלִיבְטוֹן ת', חקוק carved | *(in Holz, Metall oder Stein) eingegraben* ילמד' דבריי ד' ד': פטורי ציצים – גליבטון.

גְּלִיגָאם ז׳, סנדל מסומר של חיל רומי nail-studded shoe of the Roman soldier | *Nagelschuh des römischen Soldaten* איכ״ר ב׳ ז׳ (זנח): ועשו מסגר של גליאסין (צ״ל ועשו מסמרות של גליגאסין וכו׳).

גְּלִיד, גְּלִידָא ז׳, מים שנקפאו, קרח, כפור ice, hoar-frost | *Eis, Reif* מקו׳ פ״ז מ״א: השלג והברד וכפור והגליד; תרג׳ בראׁ ל״א מ׳ (וקרח): וגלידא.

גִּלָּיוֹן ז׳, 1) הריוח החלק הבלתי כתוב המקיף את הכתוב בדף margin of scrolls | *(der unbeschriebene) Rand einer Pergamentrolle* ידי׳ פ״ג מ״ד: גליון שבספר שמלמעלן ושלמטן שבתחלה ושבסוף.

2) אזור girdle | *Gürtel* ב״ר י״ט: גליונים.

גְּלִיוֹר, גְּלָיִיר עי׳ גּוּלְיָיר. אסת״ר ג׳ א׳: משל לגליור (לגלייר) שקלל בנו של מלך.

גָּלִיל - חבל ארץ בצפון א״י Galilee | *Galiläa* שביע׳ פ״ט מ״ב: יהודה ועבר הירדן והגליל וכו׳ גליל העליון וגליל התחתון והעמק.

גְּלִילָא ז׳, 1) ככר district, circuit | *Bezirk, Distrikt* תרג׳ יהוש׳ כ״ב י׳ (אל-גלילות הירדן): לגלילי ירדנא.

2) עי׳ גָּלִיל. שבת מ״ז ע״א: בגלילא שנו.

גְּלִילָאָה ז׳, גלילי Galilean | *Galiläer* עירו׳ נ״ג ע״ב: גלילאה שוטה; שבת קי״ג ע״א: ההוא גלילאה.

גְּלִילִי ת׳, מן הגליל Galilean | *galiläisch, aus Galiläa* פסח׳ כ״ח ע״א: ר׳ יוסי הגלילי; כלי׳ פ״ב מ״ב: הפכים הגלילים.

גְּלִים ז׳, מעיל, אדרת cloak | *Mantel, Hülle* תרג׳ בראשי׳ כ״ה כ״ה: כגלים דשיער.

גְּלִימָא 1) ז׳, כנ״ל. סנה׳ ק״ב ע״ב: שיפולי גלימא.

2) נ׳, גבעה height, hill | *Anhöhe* תרג׳ יב״ע במדי׳ כ״ג ט׳: לגלימתא.

3) נ׳, עמק valley | *Tal* תרג׳ איוב ל״ט כ״א (יחפרו בעמק): מחפרין בגלימא.

גְּלִינֵי נ׳, שקט על הים stillness of wind and wave | *Windstille* ירוש׳ יבמ׳ ט״ו ע״א: אם (היה) הים גליני.

גְּלִיף, גְּלִיפָא ז׳, פתוח, ציור המלים shaping (of writing), impress | *Formung (der Schrift)* תרג׳ תהלי׳ ט״ו א׳ (מכתם לדוד): גליפא חריצא לדוד; שבת קי״ט ק״ל (פתח דבריך): גליף דבריך.

גְּלִיפָה נ׳, ציור shaping, formation (of speech) | *Formung (der Worte)* פסיק״ר ל״ג: קשה גליפת שפתים וכו׳.

גְּלִיצוּר ז׳, שם מלאך (כנוי לרזיאל המלאך) name of an angel | *Name eines Engels* פסיק״ר כ׳: גליצור עומד ואומר שנה זו חיטין יצליחו וכו׳.

גלכין עי׳ גַּלְבִּין. תרג׳ ש״א י״ז ה׳ (שריון קשקשים): שריון גלבין (בהוצ׳ אח׳: גלכין).

גָּלַל - פ״י, כרך מגילה to fold | *zusammenrollen* מגי׳ ל״ב ע״א: הגולל ספר תורה גוללו בחוץ.

נִגְלַל נפע׳, גבר על- to prevail | *die Oberhand haben* ברכ׳ ז׳ ע״א: ויגולו רחמיך על מדותיך.

הוּגְלַל הָפע׳, נגלל to be rolled up, to be folded | *zusammengerollt werden* מנח׳ צ״ה ע״א: הוגללו הפרוכות.

גַּלֵּל פ״י, גַּלֵּל פַּעֵל, גלל to roll, to unfold | *rollen, wälzen* תרג׳ ירוש׳ בראׁ כ״ה י׳: לגלל (בהו׳ אח׳: לגללא).

אִיתְגַּלַּל אתפ׳, עי׳ נִגְלַל. תרג׳ מ״א ג׳ כ״ו: אתגללו רחמהא.

גְּלַל בנסמך גְּלַל- ז׳, 1) מה שנמשך אחרי ... appendage | *(Anhängsel) Folge* פסח׳ י״ג ע״ב: לחם גלל תודה.

2) שַׁיִשׁ marble | *Marmor* שבת ט״ו ע״ב: כלי גללים (רש״י: שייש).

בִּגְלַל - בִּגְלַל כֵּן, מִן בִּגְלַל דְּ, מִן בִּגְלַל לְ עי׳ גְּלַל.

גְּלָל, גְּלָלָא ז׳, 1) אבן לא מסותתה untrimmed stone | *unbehauener Stein* חול׳ ס״ג ע״א: אתא

גלל אפסקיה למוחיה; סנה׳ ק״ט ע״ב: שקל גללא פדיוהי.

2) גוש lump | *Klumpen, Körnchen* חולי ק״ב ע״א: תרי גללי מלחא.

3) עי׳ גַּלָּא. ב״ק צ״ב ע״ב: כלבא בכפנא גללי מבלא (משל).

בְּגְלַל כֵּן מ״י, לכן therefore | *deshalb* תרג׳ תהל׳ מ׳ י״ב: בגלל כן.

מִן בְּגְלַל דְּ מפני since | *weil* תרג׳ יב״ע בראי מ״ז כ״א: מן בגלל דחמין.

מִן בְּגְלַל לְ למען in order that | *um zu* תרג׳ דבהי״ב כ״ד כ״ה: מן בגלל לאתפרעא.

גְּלַלְנִיתָא ת׳, 1) גס ball-shaped, lump | *klumpig, grob (Salz)* חולי ק״ד ע״א: מלח ליה במלחא גללניתא.

2) עשוי להגלל folding | ... *zum Zusammenrollen* שבת מ״ז ע״ב: מטה גללניתא (בכ״י מינכן: גלילתא).

גָּלַם־ פ״י, הטעה בחשבון to cheat (by fixing an arbitrary price) | *übervorteilen (in Bausch und Bogen berechnen)* ב״ק קי״ג ע״ב: יכול יגלום עליו (על הנכרי הקונה) ת״ל וחשב עם קונהו ידקדק עם קונהו (רש״י: יכפול).

גָּלוּם, גְּלוּמָה פעול, לא נגמר, בלי צורה unfinished | *unfertig, formlos* שמו״ר ל׳: מצות גלומות.

גְּלְמָא עי׳ גּוֹלְמָא. שבת נ״ב ע״ב: בגלמי.

גַּלְמָא נ׳, גבעה hill | *Hügel* תרג׳ תהל׳ ע״ב ג׳ (וגבעות): וגלמתא.

גַּלְמוּדָא נ׳, נדה (בלשון נקיה) euphem. a menstruous woman | *Vereinsamte (euph. für menstruierende Frau)* ב״ר ע״ט: גלמודא אנא.

גלנו עי׳ גַּלֵּינֵי. ירוש׳ עירו׳ ד׳ כ״א ע״ד: גלנו (צ״ל גליני).

גָּלַע־ נִגְלַע, נפעל, אחזה בו דלקת (מכה) to become inflamed | *entzündet werden (Wunde)* נדה פ״ח מ״ב: מכה והיא יכולה להגלע ולהוציא דם הרי זו תולה בה.

גִּלַּע, גִּילֵּעַ פיעל, התוכח בדברים קשים עם ... (to lay bare the ignorance of) to attack | *heftig angreifen (eig. sich entzünden, ereifern)* ירוש׳ יבמ׳ ח׳ ט׳ ע״ד: היה דרכו לגלע וכו׳ שלא לגלע בו.

נִתְגַּלַּע נתפ׳, התלהב (במריבה) to be argued, to become inflamed | *entflammt werden, sich entzünden (Streit)* סנה׳ ו׳ ע״ב: ולפני התגלע הריב נטוש (משלי י״ז) קודם שנתגלע הריב אתה יכול לנטשו.

גַּלְעִין, גַּלְעִינָה עי׳ גַּרְעִין, גַּרְעִינָה. שביע׳ פ״ג מ״ז: קליפי אגוזים והגלעינין; עוקצ׳ פ״ב מ״ב: גלעינה של רוטב.

גָּלַף, גְּלַף פ״י, חרת ופיתח באבן וכיוצא בו לעשות צורה to dig out, to engrave, to shape | *aushöhlen, eingraben, formen* ב״ר מ״ח: וגלף לה הקב״ה עיקר מטרון; תרג׳ שמו׳ כ״ה ט׳ (ופתחת): ותגלוף.

גִּלֵּף פיעל, כנ״ל. פסיק׳ דר״כ עניה סוערה: שקעה ספינתו בים וכו׳ וראה מלאכי השרת מפתחין בו מגלפין בו וכו׳.

גְּלַף ז׳, פִּתּוּח engraving | *das Eingravieren* תרג׳ שמות כ״ח י״א (פתוחי חותם): כגלף דעיזקא.

גְּלָפִיתָא נ׳, חרושת אבן engraving | *Gravierung* תרג׳ ירוש׳ שמו׳ ל״ה ל״ג: ובגלפית אבניא.

גלקטינון עי׳ גַּלַאקְסִינוֹן. ירוש׳ שבת ב׳ ד׳ ע״ד: גלקטינון.

גְּלַקְטִיקָא עי׳ גְּלוּגְדְּקָא. שהש״ר ה׳ ה׳ (קמתי): אפילו בגלקטיקא לא היה יכול להטען.

גל״ר גואל לרופא.

גָּלַשׁ־ הִגְלִישׁ הפ׳, פירסם to bring to light, to publish | *ans Licht bringen, veröffentlichen* שיהש״ר ד׳ א (שגלשו): ומה הגלשה הגלשתי.

הוּגְלַשׁ הָפעל, הורתח to be made scalding | *siedend gemacht werden* פסחי׳ ל״ז ע״ב: המעיסה קמה שעל גבי מוגלשין.

גָּלַשׁ פ"ע, עבר על פי הכלי מרתיחה | boiling over | *überkochen* קה"ר ח' ט': היך מה דקומקומא גליש על גיסיה שפיך.

גָּלָשׁ ז', רתיחה | scalding | *Wallung* פסח' ל"ז ע"ב: החליטה מי גלשים שעל גבי קמח (בערוך; בהוצ': מוגלשים).

גַּלְשָׁא ז', ר' גַּלְשִׁין, מקלעות שער הראש | plait of hair | *Haarflechten* שיהש"ר ד' א': עבדא לה גלשין גלשין.

גַּלְשׁוּשִׁיתָא נ', גלעד (אות זכרון) | public monument | *(öffentliches) Denkmal* שם: גלשושיתא.

גַּלְשְׁלוּשְׁתָּא נ', גבחת | bald forehead | *Kahlheit am Vorderhaupt* תרג' יב"ע ויק' י"ג מ"ב (בגבחת): בגלשושתא.

גַּם — ז', 1) זוית נצבת | angle, esp. two sides of a rectangle | *Winkel (die beiden Seiten eines Rechtecks)* כלי' פי"ד מ"ח: ושל גם שנשבר מתוך גומו; פסח' ח' ע"ב: שורה אחת כמין גם. 2) האות השלישית בא"ב העברית ועי' גַּמָּא | the third letter of the Hebrew alphabet | *der dritte Buchstabe des hebr. Alphabets* שבת ק"ג ע"ב: שלא יכתוב אלפין עיינין וכו' ביתין גמין.

גַּמָּא ז', האות השלישית בא"ב היונית | Gamma, the third letter of the Greek alphabet | *der dritte Buchstabe des griech. Alphabets* שקלי' פ"ג מ"ב: אלפא ביתא גמא.

גָּמָא — גִּמֵּא פיעל, בלע משקה | to quaff | *schlürfen* שבת קי"א ע"א: מגמע ופולט תנן.

גַּמְאִין ז"ר, מיני מגדים | sweetmeats | *Leckerbissen* אסת"ר א' ט' (גם ושתי): מיני גמאין האכילה אותן. ועי' הנ"ל.

גִּמְגֵּם, גַּמְגֵּם פ"ע, דבר בלשון עלגים, פיקפק בדבר | to stammer, to hesitate (to speak with an expression of uncertainty or of scruple) | *stottern, stammeln (den Eindruck der Unsicherheit oder des Zweifels hervorrufend)* קדושי' ל' ע"א: שאם ישאל לך אדם דבר וכו' אל תגמגם ותאמר לו אלא אמור לו מיד; ברכ' כ"ב ע"א: תניא ר' יהודה בן בתירה אומר אין דברי תורה מקבלין טומאה מעשה בתלמיד אחד שהיה מגמגם וכו' אמר לו בני פתח פיך ויאירו דבריך; חגיג' ט"ו ע"ב: מגמגם בלישניה.

גֹּמֶד עי' גּוֹמֶד. ב"ב ק' ע"א: שני גמדים ומחצה.

גָּמַד, גָּמֵד פו"ע, קמט, כיוץ, הצטמצם | to contract, to shrink, to be tight | *zusammenziehen, verkürzen, eng sein* פסח' קי"א ע"א: גמוד מסאניה; חול מ"ג ע"א: גמדא ליה; ביצה ט"ו ע"א: האי נמטא גמדא דגרש.

גַּמְדָּא ז', 1) שם איש | name of a man | *Personenname* ב"ק ע"ב ע"א: ר' גמדא.
2) שם נהר | name of a river | *Flussname* סוכ' י"ח ע"א: נהר גמדא.

גָּמוּד ז', **גְּמוּדָה** נ', ת' מצומצם | reduced | *knapp, eng* ירוש' יומא ד' ע"א ע"ג: אמה גמודה.

גְּמוּלָא נ', גמול | reward | *Vergeltung* תרג' תהל' קט"ז י"ב: גמולין.

גְּמוּמְסִית נ', שיר על זווג החיות ומשכב זכר בימי המבול (בדרך התול) | coupling song, a sarcastic expression. to deride the generation of the flood in their application of hymenean songs to sodomy | *sodomitisches Lied (spöttische Anspielung auf die Perversität der Menschen zur Zeit der Sintflut)* ב"ר כ"ו: עד שכתבו גמומסית לזכר ולבהמה.

גִּמֵּז פ"י תלה ענפי תאנה מדברית על התאנה למהר את בשול הפירות | to suspend branches of the wild fig on the cultivated | *dem Feigenbaum Zweige einer wilden Feigenart aufsetzen (um das Reifen zu fördern)* תוס' שביעי' א' י"א: ומצדדין ומגמזין.

גַּמְזָא שם איש | a man's name | *männlicher Name* איכ"ר א' ט"ו: בר גמזא.

גִּמְזוֹ — שם מקום ביהודה | Gimzo, in Judea | *Ort iu Judäa* תעני' כ"א ע"א: נחום איש גם זו.

גְּמוּז ז׳ תאנה שבשלה על ידי שגמזו אותה a fig ripened through caprification | *eine durch Caprification gereifte Feige* איכ״ר א׳ ה׳: גמוז.
ועי׳ גָּמַז.

גְּמָזִית נ׳ ענף (תאנה מדברית) שמשתמשין בה לגמז את התאנה a branch used for caprification | *zur Caprification verwendete Zweige der wilden Feige* פסח׳ פ״ד מ״ח: מתירין גמזיות של הקדש.

גֶּמִי ז׳ גומא reed-grass | *Binse* כלא׳ פ״ו מ״ט: ספקה בחבל או בגמי.

גְּמִיאָה נ׳, לגימה full draught | *Schluck* תנחו׳ פנח׳ י״ג: כדי גמיאה.

גְּמִייָה [גמיאה] כנ״ל. במדר״ר כ״א: כדי גמייה.

גְּמִילוּת (חֲסָדִים) נ׳, פעולה טובה, מעשה של חסד charity, deeds of love | *Wohltat, Liebeswerk* פאה פ״א מ״א: אלו דברים שאין להם שיעור הפאה והבכורים והראיון וגמילות חסדים.

גְּמִיסְקִין, גְּמִיסְקוֹם עי׳ גַּמִּיקִין. שמו״ר ל״ב: שאין ביניהם גמיסקין; שם מ״ז: כתב לו גמיסקום משלו.

גְּמִיעָה נ׳, 1) בליעת משקה quaffing | *das Einsaugen, das Einschlürfen* שבת פ״ח מ״א: חלב כדי גמיעה.

2) לגימה, מלא הפה full draught | *Schluck* במדר״ר כ״א: הוא עושה גמיעה אחת.

גַּמִּיקִין ז״ר, שטר חיתון, חג החתונה wedding contract, nuptial feast | *Ehekontrakt, Hochzeitsfest* ילק׳ שמו׳ ק״ע: ולא כתב להם לא גמיקין ולא איפטיא.

גְּמִיר, גְּמִירָא ת׳ ותה״פ, 1) שלם perfect | *vollkommen* תרג׳ יחז׳ ט״ז י״ד: גמיר הוא יקרי.

2) כליל entirely | *ganz und gar* תרג׳ ויק׳ ו׳ ט״ו (כליל תהיה): גמיר תהי; תרג׳ ישעי׳ ב׳ י״ח (כליל יחלוף): גמירא יסופון.

גְּמִירָא, גְּמֵירָא נ׳, 1) כלייה entire destruction | *Vernichtung* תרג׳ בראי׳ י״ח כ״א: תעביד עמהון גמירא (תרג׳ יב״ע: גְמירא היכון חייבין).

2) החלטה concluded decision | *endgültige Entscheidung* תרג׳ ש״א כ׳ ל״ג: ארי גמירא היא.

גְּמַל פ״י, עשה גמול לחברו לטובה או לרעה to do one good or evil | *vergelten, Gutes oder Böses zufügen* תרג׳ ש״א כ״ד י״ח: את גמלתני טבתא ואנא גמלתך בישתא.

אִתְגְּמַל אתפ׳, נגמל חסד ל... to be bestowed | *mit Wohlwollen beschenkt werden* ירושׁ׳ חגי׳ ב׳ ע״ז ע״ד: לא איתגמל ליה חסד.

גַּמֵּל פיעל, משך והוליך הגמל to drive camels | *Kamele antreiben* ירושׁ׳ מו״ק ג׳ פ״ב ע״ב: היתה לו פרה מגמלת בעיר.

גַּמָּל ז׳, מנהיג גמלים camel-driver | *Kameltreiber* כתובֹ׳ ס״ב ע״ב: חמר ונעשה גמל.

גְּמָלָא ז׳, גמול reward | *Entgelt* תרג׳ ישעי׳ ג׳ י״א: גמלא דידיהון.

גַּמְלָא ז׳, 1) גמל camel | *Kamel* כתו׳ ס״ז ע״א: לפום גמלא שיחנא (משל).

2) צמד teaming arrangement | *Gespann* מו״ק י״א ע״ב: הוא להו גמלא דתורא בהדי הדדי.

3) גשר צר a small bridge | *schmale Brücke* מו״ק ו׳ ע״ב: והא דליכא גמלא.

גַּמְלָא 1) שם מקום Gamala in Galilee | *Ortsname* ערכ׳ פ״ט מ״ו: מוקפות חומה מימות יהושע בן נון וכו׳ וגמלא וגדוד.

2) שם איש (קיצור של גמליאל) Gamla (abbrev. of Gamliel) | *Eigenname (Abk. von Gamliel)* יומא י״ח ע״א: יהושע בן גמלא.

גַּמְלוֹן ת׳, ארוך, גס large-sized (bean) | *gross, lang (Bohne)* שביע׳ פ״ב מ״ח: אפונין הגמלונין.

גַּמְלִיאֵל, גַּמְלִייֵל שם תנאים ואמוראים name of Tannaim and Amoraim | *Name von Tannaiten und Amoräern* ר״ה פ״ב מ״ה: רבן גמליאל (הזקן); ברכ׳ פ״א מ״א: רבן גמליאל (נכד הנ״ל); ירושׁ׳ חלה ד׳ ס׳ ע״א: ר׳ גמליאל ב״ר (אמורא); שם: גמלייל.

גַּמְלָן עי׳ גַּמְלוֹן. כלא׳ פ״ג מ״ד: אפונים הגמלנים.

גַּמְלָנָא ז׳, **גַּמְלָנִיתָא** נ׳, ת׳ ע׳ גַּמְלוֹן. שבת ס״ו ע״ב: שומשמנא גמלנא (כן בערוך; בהו׳ גמלא); ע״ז כ״ח ע״ב: גמלניתא.

גַּמֶלֶת, גַּמַלְתָּא נ׳, שַׁיָּרָה של גמלים a caravan of camels | *Karawane von Kamelen* סנה׳ פ״י מ״ה: החמרת והגמלת העוברת ממקום למקום; ב״ר ע״ה: חמורתא גמלתא.

גָּמַם, גָּמֵם פ״י, חתך, כרת, קלף to peel, to raze | *(glatt) abschneiden, abschälen* כלא׳ פ״א מ״ד: גומם עד פחות מטפח; שביע׳ פ״ד מ״ה: אין קוצצין וכו׳ אלא או מגביה או גומם; חולי ע״ד ע״ב: גוממו עם השופי; שם צ״ב ע״ב: גאים ליה.

נִגְמַם נפ׳, נחתך, נכרת to be razed | *(glatt) abgeschnitten werden* שבי׳ פ״א מ״ח: אילן שנגמם.

גִּמֵּם כמו קל. ב״ר ל״ח: הכרם הזה וכו׳ מגממין אותו.

אִיגּוֹם אתפ׳, כמו נפעל. חולי מ״ד ע״א: איגום איגומי.

גֻּמָּמִית נ׳, גומא excavation | *Höhlung* תוס׳ מקו׳ ג׳ ד׳: שלש גממיות וכו׳.

גָּמַע, גָּמַע פ״י, בלע משקה to sip, to suck up | *schlürfen* שבת פי״ד מ״ד: החושש בשיניו לא יגמע בהן את החומץ.

גִּמֵּע פיעל, כנ״ל. שבת קי״א ע״א: מגמע ופולט תנן.

גְּמַע פ״י, חפר בור to finish a pit | *eine Grube aushöhlen* תרג׳ תהל׳ ז׳ ט״ז (ויחפרהו): שיח חפר וגמציה.

גמ״ק נט מקושר.

(גָּמַר) גַּמֵּר פיעל, קטר בשמים על גחלים ובישם בגדים to perfume with burned spices | *durchräuchern* ביצה כ״ב ע״ב: מחלוקת להריח אבל לגמר אסור.

הִתְגַּמֵּר התפ׳, התבשם to be soaked with perfume | *mit Wohlgeruch erfüllt werden* שם: הבית מתגמר מאליו.

(גְּמַר) אִתְגְּמַר אתפ׳, כנ״ל. תרג׳ תהל׳ מ״ה מ׳: מתגמרין כל לבושיך.

גָּמַר – פ״יע 1) השלים, הביא הדבר עד סופו to finish, to complete | *vollenden, beendigen* סנה׳ פ״ג מ״ז: גמרו את הדבר היו מכניסין אותן; יומא ל״ג ע״א: הואיל והתחיל במערכה גומר.

2) איבד to destroy | *vernichten* פסח׳ פ״ז ע״ב: בזוו וגמרו.

3) החליט to decide, to determine | *beschliessen* ברכ׳ י״ז ע״א: גמור בכל לבבך וכו׳; שבוע׳ כ״ו ע״ב: גמר בלבו.

4) למד דבר מדבר (כי מה שיש באחד יש גם בשני) to draw a conclusion by analogy | *einen Analogieschluss machen* שבת צ״ו ע״ב: גמר העברה העברה מיוה״כ.

5) נשלם (שיותר מזה לא יוכל להתפתח) to be fully developed | *vollentwickelt sein* תוס׳ שבת ט״ז ז׳: סימניו (של בן שמנה חדשים) ניכרין בו שערו וצפרניו שלא גמרו.

נִגְמַר נפע׳, נשלם to be finished, to be completed | *beendet, vollendet werden* סנה׳ פ״ו מ״א: נגמר הדין; ב״ר י״ב: נגמרה מלאכתן.

גִּמֵּר פיעל, 1) השמיד, איבד to destroy | *vernichten* פסח׳ פ״ז ע״ב: בקשו לגמר ממונן של ישראל.

2) גמל (פרי) to ripen | *reifen* ירוש׳ שביע׳ ה׳ ל״ה ע״ד: שאין פירותיהם מגמרין.

גְּמַר פ״יע 1) גמר to finish | *vollenden* תרג׳ תהל׳ כ״ז ג׳: דיגמר.

2) אָכַל, איבד to consume, to destroy | *verzehren* תרג׳ איוב א׳ ט״ז (ותאכלם): וגמרתינון.

3) תם, הגיע לסופו to end, to cease | *aufhören, enden* תרג׳ תהל׳ י״ב ב׳: דגמירו טביא.

4) למד מ... to conclude, to derive | *einen Schluss ziehen (aus der blossen Analogie des Ausdrucks)* חולי צ״ח ע״ב: וליגמר מיניה וכו׳ מחידוש לא גמרינן.

5) ידע היטב to know well | *genau kennen* שבת ס״ג ע״א: והוה גמירנא וכו׳.

6) למד תושבע"פ to learn tradional law | *das mündliche Gesetz lernen, erlernen* שבת ס"ג ע"א: ליגמר איניש והדר ליסבר.

גְּמִירֵי (they have a tradition) it is a well-known maxim | *es steht traditionell fest (sie besitzen eine Ueberlieferung)* שם צ"ז ע"א: הלכתא גמירי לה.

גְּמַר פְּעַל, כלה, איכל to finish, to consume | *beendigen, verzehren* תרג' איוב כ"א י"ג (יבלו בטוב): יגמרון בטבא; שם י"ג כ"ח: לבוש דגמריה זחול.

אַגְמַר, אפע', לימד to teach verbally | *lehren* סוט' ל"ו ע"ב: אגמריה ולא גמר.

אִתְגְּמַר, אִגְּמַר אתפ', נגמר, נשחת to be finished, to be destroyed | *beendigt werden, zerstört werden* תרג' איוב כ"ג י"ז: לא אתגמרת; תרג' יב"ע שמות כ"ב י"ט (יחרם): יתגמרון.

גְּמֶר, גְּמָר בנסמך גְּמַר ז', השלמה, סוף finishing, last touch | *Vollendung* פסח' ק"י ע"ב כל שגמרו בידי אדם וכו'; סנה' ל"ד ע"א: בשעת גמר דין וכו'; ב"מ פ"ז מ"ב: העושה במחובר לקרקע בשעת גמר מלאכה.

גְּמַר ז', 1) כנ"ל. סנה' ח' ע"ב: גמר דינא.
2) אבן טובה carbuncle | *Karfunkel* תרג' ישעי' נ"ד י"ב (לאבני אקדח): אבני גמר.

גְּמָרָא נ', 1) דבר שלמד אדם מפי רבו, שמסר לו זאת בקבלה memorizing of verbal teachings, tradition | *überlieferte Lehre, Tradition* ע"ז י"ט ע"א: הני מילי סברא אבל גמרא מרב אחד עדיף; יומא ל"ג ע"א: גמרא גמירנא סברא לא ידענא. 2) [בלשון המאוחרת] משא ומתן של האמוראים בדברי המשנה וכל ההלכות והתקנות וכו' שנוספו אחרי חבור המשנה that part of the Talmud containing those discussions, decisions &c. which, after the reduction to writing of the Mishnah, were the materials of verbal studies until they, too, vere put to writing | *das Schriftwerk, welches die Diskussionen der Amoräer über die Mischna, sowie die Entscheidungen derselben enthält, die nach Abschluss der Mischna entstanden sind.* תוספות מגילי' כ' ע"א ד"ה ולא: ובכמה מקומות בגמרתינו שמזכיר טבילה לפני ההזאה.

(גְּמְרִי) לִגְמְרֵי תה"פ, כולו, כליל entirely | *gänzlich* פסחי' נ"ה ע"ב: לגמרי.

גַּמְרָנָא ז', מלמד תושבע"פ a teacher of traditions | *Lehrer der Tradition* פסחי' ק"ה ע"ב: גמרנא וסדרנא.

גְּמַשׁ, גַּמֵּשׁ פְּעַל, כפף, הטה to bend | *niederbeugen* יומא ס"ז ע"א: זימנין דגמיש ליה לרישיה ולאו אדעתיה.

ג"נ גמי נשים; גיעולי נכרים.

גַּן — גַּן עֵדֶן מקום התענוג לצדיקים אחרי המות place of future reward | *Paradies* פסחי' נ"ד ע"א: שבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם ואלו הן תורה ותשובה וגן עדן וכו'.

גְּנָא עי' גְּנֵי. גיט' ס"ח ע"א: וגנא.

גְּנַאי ז', גנות, דופי disgrace, shame, blame | *Schande, Tadel* ירוש' שקלי' ה' מ"ט ע"א: חד אמר לגנאי; ברכ' ל"ג ע"ב: גנאי הוא לו.

גְּנַב — גְּנַב דַּעַת, גְּנַב עַיִן, הטעה, גנב לבב. to create a false impression, to delude | *vortäuschen, vorspiegeln* חולי' צ"ד ע"א: אסור לגנוב דעת הבריות; ב"מ פ"ד מ"ב: שאינו אלא כגונב את העין.

גְּנַב פ"י, גנב to steal | *stehlen* תרג' יב"ע בראשית ל"א ל': למא גנבת.

גַּנֵּב פְּעַל, 1) כנ"ל. תרג' ירמי' כ"ג ל': מגנבין פתגמי.

2) בא בעקיפין to go round about | *sich herumschleichen, Umwege machen* כתובי' י"ט ע"א: גנובא גנובי למה לך.

אִתְגְּנַב, אִיגְּנַב אתפ', 1) נגנב to be stolen | *gestohlen werden* ב"מ ל"ד ע"א: מי יימר דמיגנבא.

2) התגנב to sneak away | sich fortschleichen תרג' ש"ב י"ט ד' (ויתגנב העם): ומתגנבין עמא.

גַּנָּבָא ז', גנב thief | *Dieb* סנה' כ"ב ע"א: חסריה לגנבא נפשיה לשלמא נקיט (משל).

גַּנָּבִית נ', גונבת תמיד inclined to steal | *diebische Frau* ב"ר מ"ה: ה' מדות נאמרו בנשים וכו' אף גנביות שנאמר ותגנוב את התרפים.

גִּנְבָּרָה ז' גבור, ענק giant | *Riese* תרג' יב"ע דבר' ב' י"א (כענקים): כגנבריא.

גַּנַּבְתָּא נ', גונבת thief | *Diebin* ב"ר צ"ב: גנבא בר גנבתא.

גַּנְגִּידִין ז', מין גזר (צמח) a kind of carrot | *eine Möhrenart* ירוש' פסח' ב' כ"ט ע"ג: גנגידין.

גַּנְגִּילוֹן עי' גִּלְגְּלִין. עדי' פ"ג מ"ד: גלגלין (בכ"י מינכן: גנגלין).

גנ"ד גניבת דעת.

גַּנְדַּר פ"י, גלל to roll | *rollen, wälzen* תרג' מ"א י"ד י': כמא דמגנדרין בגולילא; גיט' ס"ט ע"ב: וניגנדריה.

אִיגַּנְדַּר אתפ', 1) התגולל to roll one's self | *sich wälzen* ב"ק ל"ה ע"א: למקלייא ואיגנדר בקיטמא.

2) התגאה to be too proud of | *sich überheben* תענ' כ"ג ע"ב: קא מגנדרא עלי.

גַּנְדְּרוֹפוֹס ז', מין מרה שחורה a form of melancholy | *eine Art Melancholie* חגי' ג' ע"ב: אימר גנדריפס (בהוצ' אח' גנדרופוס) אחדיה.

(גנה) גִּנָּה, פיעל, נתן דופי to put to shame | *beschämen, tadeln* סנה' צ"ב ע"ב: היו מגנין את החמה.

הִתְגַּנָּה התפ', התבזה to become repulsive | *sich verächtlich machen* קיד' מ"א ע"א: דבר מגונה ותתגנה עליו; חגי' ט"ו ע"ב: ומה למתגנין בה וכו'.

גנו"א גניבה ואבידה.

גַּנּוֹבָא ז', פתלתול cunning | *hinterlistig, verschmitzt* כתוב' י"ט ע"א: גנובא גנובי למה לך.

גְּנוּבְתָּא נ', זנב tail | *Schwanz* מו"ק י"ז ע"א: שדי שמתא אגנובתא דכלבא.

גְּנוּבְתָּא נ' 1) גניבה theft, stolen object | *Diebstahl, gestohlener Gegenstand* תרג' שמות כ"ב ב' (ונמכר בגנבתו): ויזדבן בגנובתיה.

2) מרמה fallacy | *Trug* ע"ז מ"ד ע"ב: מה גנובתיה.

גְּנוֹגְנִית נ', מחסה משמש a sort of parasol | *Schutzdach (des Arbeiters) gegen die Sonne* כלי' פט"ז מ"ז: גנוגנית העני (בערוך: גנוגנת, בפירוש המשנה להרמב"ם: גנונת).

גְּנוּי ז', גנות shame | *Schande* ירוש' יומא ו' מ"ג ע"ג: שלא להזכיר גנויין של ישראל.

גְּנוּן ז', כִּילה (חופה) של חתנים וכדומה baldachin | *Baldachin* פסיק' רבתי ה': יבא דודי לגני אל תהי קורא אלא לגנונו וכו'.

גְּנוּנָא ז', כנ"ל. ירוש' ברכ' ב' ה' ע"א: מיעבד גנוניה.

גְּנוּנִים עי' גְּנִינִים. נדה פ"ג מ"ג: שפיר מלא גנונים.

גַּנּוּנִיתָא נ', פרדס pleasure-garden | *Lustgärtchen* ברכ' מ"ג ע"ב: גנוניתא.

גְּנוּנִיתָא שם אשה a woman's name | *Frauenname* תרג' שני אסת' ב' ט': גנוניתא.

גְּנוּסְיָא עי' גְּנִיסְיָא. ע"ז פ"א מ"ג: יום גנוסיא של מלכים.

גְּנוּת, גְּנוּתָא נ', גנאי, דופי disgrace, blame | *Tadel, Schande* פסח' פ"י מ"ד: מתחיל בגנות ומסיים בשבח; תרג' יב"ע בראי' לד' ט"ו (כי חרפה): ארום גנותא.

גָּנַז פ"י, 1) הטמין, הסתיר, קבע באדמה to hide, to suppress | *verbergen, vergraben* מדו' פ"א מ"ו: גנזו בני חשמונאי את אבני המזבח; שבת ל' ע"ב: בקשו חכמים לגנוז ספר קהלת וכו'.

2) צבר כסף וזהב to save, to hoard up | *Schätze sammeln* תוס' פאה ד' י"ח: אבותיך גנזו אוצרות וכו'.

נִגְנַז נפע׳, נטמן to be hidden | *verborgen werden* מגי׳ י״ג ע״א: אלמלא הוא נגנז ספר יחזקאל.

גְּנַז פ״י כנ״ל 2. תרג׳ מ״ב כ׳ י״ז (ואשר אצרו אבותיך): ודגנזו אבהתך.

גִּנְזָא ז״ב, אוצר treasure | *Schatz* תרג׳ אסת׳ א׳ ג׳: גנזי מילתא.

גִּנְזַכַּיָּא מעיר גנזק במדי. ירוש׳ ברכ׳ ב׳ ה׳ ע״ב: בנימין גנזכייה.

גִּנְזַק שם עיר במדי city in the North of Media | *Ort in Medien* תענ׳ י״א ע״ב: גנזק.

גְּנַח פ״י, נשם בכבדות מלחץ וכאב לב, השתעל בקושי והוציא לחה מתוך הריאה to sigh heavily under an attack of angina pectoris, to expectorate | *tief stöhnen, Schleim auswerfen* ב״ק ה׳ ע״א: מעשה בחסיד אחד שהיה גונח מלבו; כתו׳ ס׳ ע״א: גונח יונק חלב בשבת.

גְּנַח פ״ע, 1) השמיע קול רעש to rumble | *dröhnen* ברכ׳ נ״ט ע״א: גנח גוהא.

גַּנַּח פַּעל, הוציא קולות אנחה קצרים to utter disconnected sounds, to groan | *abgerissene Töne hervorbringen, stöhnen* ר״ה ל״ד ע״א: גנוחא גנח.

גְּנֵי, גְּנָא פ״ע, הסיב לסעודה, שכב, ישן to recline (for meals), to lie down, to sleep | *liegen (zu Bett, beim Mahl), sich niederlegen, schlafen* תרג׳ שני אסת׳ א׳ ד׳: מיגני; גיט׳ ס״ח ע״א: וגנא; שבת ס״ה ע״ב: גניאן גבי הדדי.

גַּנֵּי פַּעל, הגין to cover, to protect | *Schützen* תרג׳ ישעי׳ ד׳ ה׳: תהי מגנא.

אַגְנֵי אפע׳, השכיב to cause to lie down | *niederlegen lassen* סנה׳ ק״ט ע״ב: דהוו מגני עלה.

אִיתְגַּנֵּי, אִיגְּנֵי אתפ׳, עי׳ גְּנָה התפ׳. ע״ז ס״ה ע״א: מידי דמיגניא ביה.

גְּנִיבָא שם איש a man's name | *Personenname* גיט׳ ל״א ע״ב: ואזיל גניבא עלייהו.

גְּנֵיבָה נ׳, גנבה theft | *Diebstahl* ב״ק פ״י מ״ג: ויצא לו שם גניבה בעיר.

גְּנֵיבוּת נ׳, גנבה, גְּנֵיבוּת דַּעַת רמאות deception | *Vorspiegelung falscher Tatsachen* ירוש׳ סנה׳ ד׳ כ״ג ע״ד: גניבות דעת.

גְּנֵיבוּתָא כנ״ל. ע״ז כ״ו ע״א: עבוד גניבותא.

גְּנִיז ז׳, **גְּנִיזָא** נ׳, ת, 1) טמון, שמור hidden, stored up | *aufbewahrt, verborgen* תרג׳ דהי׳ ל״ד ט״ו: גניז ומלפף; תרג׳ יב״ע דבר׳ ל״א ט״ז: ונשמתך תהוי גניזא בגניז חיי עלמא.

גְּנִיז ז׳, אוצר store, treasure | *Aufbewahrungsort, Schatz* תרג׳ שמואל א׳ כ״ה כ״ט: גניז חיי עלמא; תרג׳ יב״ע דבר׳ ל״ג י״ט: גניזיא דתחומיא גליין להון.

גְּנִיזָה נ׳, הטמנת חפצי קדושה שנפגמו removal of sacred objects | *Aufbewahrung (unbrauchbar gewordener heiliger Gegenstände)* שבת פט״ז מ״א: ואף על פי שכתובים בכל לשון טעונים גניזה.

גְּנִיחוּתָא נ׳, אנחה groaning | *das Stöhnen* חול׳ נ״א ע״ב: אשתמע קל גניחותיה.

גְּנַיי עי׳ גְּנַאי. תרג יב״ע ויק׳ כ׳ י״ז: גניי הוא.

גְּנִינִים, גְּנִינָן ז״ר, רב גונים of many colours | *vielfarbig* בכו׳ מ״ז ע״ב: מלא גנינין; כרית׳ ו׳ ע״ב: גנינים.

2) קמח שאינו מנופה כל צרכו ויש בו גונים שונים a sort of flour containing all shades of colors | *eine Art verschiedenfarbiges Mehl* תנחו׳ תצוה י״ג: סאה גנינים.

גְּנִיסָא נ׳, משפחה, גזע gens, family, gentry | *Geschlecht, Familie, Abstammung* תרג׳ יב״ע שמות י״ב מ״ז: גניסא עם גניסא אוחרי; תרג׳ יב״ע ברי׳ ו׳ ט׳: גניסת כה.

גְּנֵיסַר עי׳ גִּינֵיסַר. תרג׳ במדב׳ ל״ד י״א: גניסר.

גְּנִיסְתָּא נ׳ עי׳ גְּנִיסָא. תרג׳ יב״ע במדי׳ כ״ו ז׳: אילין גניסתא.

גְּנַן פ״י, היה למחסה to protect | *schützen* תרג׳ זכר׳ ח׳ ד׳: יגנון עלוהי.

אַגִּין אפע׳, כנ״ל. סוט׳ כ״א ע״א: אגוני מגנא.

גַּנָּן, שומר הגן ומטפל בו gardener | *Gärtner* יומ' פ"ה מ"ו: ונמכרין לגננין לזבל.

גַּנָּנָא ז', כנ"ל. ב"ר פ': לפום גינתא גננא (משל).

גְּנָנָא ז', cover | *Bedachung* תרג' יב"ע בראש' י"ד י"א: והוא גננא על רישיה.

2) חופה bridal chamber | *Traubaldachin* תרג' איוב ט"ו ל"ד: וכילתיה לא תהי גננא.

גְּנַסְרֵי [גִּנְבָּרֵי] ז"ר, ענקים giants | *Riesen* תרג' משלי ט' י"ח: דגנסרי אפילת.

גַּנְפָא נ', גף wing | *Flügel* תרג' מיכ' א' ט"ז: דנתרו גנפוהי.

גַּנְתָא עי' גִּינְתָא. ירוש' סנה' ב' כ' ע"ד: כגנתה כן גננה.

גַּס עי' גַּז. חולי' פ"ג מ"א: ודרוסת הגס.

גַּס ז', **גַּסָּה** נ', ת', גדול, עבה, מרובה huge, bulky, large | *gross, dick, übermässig* חולי' פ"ג מ"א: בעוף הגס; נדה כ"ה: סימן ולד בבהמה דקה טינוף בגסה שליא; יבמות מ' ע"א: רצה לתאבון אוכלה רצה אכילה גסה אוכלה; תעני' י' ע"ב: אל תפסיעו פסיעה גסה וכו'.

גַּס רוּחַ בעל גאוה haughty | *übermütig* סנה' צ"ח ע"א: אין בן דוד בא עד שיכלו גסי הרוח מישראל.

גַּסָּא נ', מדה מרובה. **בְּגַסָּא** במדה מרובה מאד intemperately | *unmässig* אסת"ר א' ח': לפום דתמן שאתן בגסא.

גַּסְבָּר עי' כּוּסְבָּר. תוס' שביעי' ב' ז': השבת והגסבר.

גָּסָה פ"י, 1) אכל אכילה גסה to glut | *sich über-sättigen* דרך ארץ זוטא פ"ה: ולא יגסה בפני וכו'.

2) גהק (הוציא אדים העולים מן הקבה אל הפה בקול עבה) to belch | *rülpsen* נדה ס"ג ע"ב: אשה שראשה כבד עליה וכו' ורותתת וגוסה.

גַּסּוּת, גַּסּוּתָא נ', גאוה persumptuousness | *Ueberhebung* סוט' ד' ע"ב: כל אדם שיש בו גסות הרוח נכשל באשת איש; תרג' תהל' ק"א ה': גסות עיינין.

גַּסְטְרָא עי' גִּיסְטְרָא. כלי' פ"ב מ"ו: גסטרא שנמצאת וכו'.

גַּסְטְרָא נ', מחנה (מקום חנות אנשי המלחמה) military camp | *Kriegslager* שבת קכ"א ע"א: אנשי גסטרא של צפורי.

גַּסִּיטְרוֹן ז', בדיל tin | *Zinn* ב"מ כ"ג ע"ב: של גסיטרון; מנח' כ"ח ע"ב: ושל גיסטרון (צ"ל: גסיטרון).

גָּסַס פ"ע, הסיב לסעודה to recline, to dine | *sich zur Mahlzeit hinlegen (anlehnen)* ירוש' סנה' ג' כ"א ע"ג: אשגח למיגוס גו וכו'.

גֶּסֶם ז', ר' גְּסָסִים, צד, זרוע side, arm | *Arm, Seite* נדה מ"ח ע"ב: על גסיהן.

גסתרא עי' גַּסְטְרָא. ילקי' ישעי' של"ב: גסתרא.

ג"ע גן עדן; גלוי עריות; גוזרין עליו.

גְּעָא עי' גְּעִי. תרג' ש"א ו' י"ב: אזלן מיזל וגען.

גע"ג גב על גב; שלש על שלש.

גַּעְגּוּעַ ר' גַּעְגּוּעִים, גְּעְגּוּעִין ז', 1) תשוקה, כליון נפש homesickness, longing | *Sehnsucht, Heimweh* שבת ס"ו ע"ב: בן שיש לו גיעגועין על אביו.

2) עקשנות rebellious conduct | *Eigensinn* ב"ר א': שהיו לו געגועים על אברהם וכו'.

גִּעְגַּע פ"ע, 1) חפרה (התרנגולת חפירה קלה באדמה להתגלגל בה לשעשועים) to roll one's self, to wallow | *sich rollen, sich wälzen* פסיק' דר"כ אחרי מות: אפרוחין מגעגעין באדמה.

2) מלל (עשב) בין אצבעותיו כדי שינדף הרוח to grind | *(zwischen den Fingern) zerreiben* מדר' תהל' כ"ג: הבאר היה מעלה להם מיני דשאים והיו מגעגעים בהם.

הִתְגַּעְגַּע התפ', התגלגל לשחוק ולשעשוע to roll one's self | *sich (zum Vergnügen wälzen)* שהש"ר ד' י"א (נפת תטופנה): מתגעגעין היו בעשב הבאר.

גַּעְגַּע, אִתְגַּעְגַּע, אִיגַּעְגַּע אתפ', 1) התגלגל to wallow | *sich wälzen* איכ"ר ב' ב': דהדא

תרנגלתא מתגעגעה בקיטמא; תנחו׳ אחרי ג׳: חמי אפרוחיו מגעגעין בדם וכו׳.

2) השתעשע to enjoy one's self | sich freudig beschäftigen תרג׳ תהל׳ קי״ט קי״ז: ואיגעגע באורייתך תדירא.

גַּעְגְּעָא (דְמַיָּא) ז׳, אשד cataract | Wasserfall איכ״ר א׳ י״ז: געגעא.

גָּעָה — פ״ע, בכה בקול יללה to sob, to low | schluchzen יומא כ״ג ע״א: געו כל העם בבכיה.

גְּעֵי, פ״ע, הוציא קול זעקה (השור) to low, to roar | brüllen ירוש ברכ׳ ב׳ ה׳ ע״א: געת תורתיה.

גְּעִיָּה, גְּעָיָה, גְּעִיּוּתָא נ׳, יללה roaring, crying | das Stöhnen, Jammern תד״א ג׳: וגעו געייה אחת; איכ״ר א׳ מ״ז: געייתא.

גְּעִילָה נ׳, תיעוב rejection | Verabscheuung איכ״ר ה׳ כ׳: געילה.

גָּעַל — הִגְעִיל הפע׳, טהר כלי בטבילה ברותחין to remove impurity of vessels by means of hot water | durch Ausbrühen reinigen ע״ז ה׳ י״ב: את שדרכו להגעיל יגעיל.

נִתְגָּעַל נתפ׳, נתלכלך to be soiled | beschmutzt werden זבחי׳ פ״ח ע״א: נתגעלו אין מכבסין לא בנתר וכו׳.

גְּעַל, אִתְגְּעַל אתפ׳, כב״ל. תרג׳ ישעי׳ א׳ ו׳: אתגעלו בחוכין.

גָּעַר פ״ע, נזף to rebuke | anschreien, anfahren חג׳ י״ב ע״א: עד שגער בו הקב״ה וכו׳.

גַּעְתּוֹן שם מקום name of a place | Ortsname ירוש׳ שביעי׳ ז׳ ל״ו ע״ג: ראש מי געתון וגעתון עצמה.

ג״פ גט פטורין; גט פשוט; ג׳ פעמים; ג׳ פרשיות; ג׳ פסוקים; ג׳ פסיעות.

גַּף זו״נ, 1) כנף (the long portion of the) wing | Flügel חולי׳ כ״ז ע״א: שמוטת גף.

2) זרוע arm, shoulder | Arm, Schulter אהלי׳ פ״ז מ״ד: ניטלת בגפיים.

3) אזן כלי handle | Henkel כלי׳ פי״ז מ״ג: עשה לה גפיים כל שהן טמאה.

4) ז׳, מלא החופן a handful | eine Handvoll תוס׳ צוקרמ׳ תר׳ ג׳ ח׳: היה מלקט גפי ירק.

גַּפָּא 1) כב״ל 1. שהשי״ר ד׳ ח׳: דמנערא גפא.

2) סולם ladder | Leiter נדרי׳ פ״ט ע״ב: רהיט בגפיה ותוכלייא (משל).

3) שער העיר city-gate | Stadttor ב״ב ח׳ ע״א: גפא.

גָּפָה, גַּפָּה נ׳, 1) סיג של קנים וכדומה fence, hedge | Umzäunung, Hecke כלא׳ פ״ב מ״ח: וסומך לבור ולניר ולגפה; תוס׳ פאה ג׳ ב׳: ונתנו בצד הגפה ובצד הגדר.

2) (גַּפָּה שֶׁל רוֹמִי) הקפיטול הרומי (?) the Capitol of Rome (?) | das römische Kapitol(?) מנחו׳ מ״ד: גפה של רומי שאיני מניחתך (לשון שבועה).

גְּפוּף ז׳, שארית כותל שנשבר remainder of a broken wall | Mauerrest ערוב׳ צ״ב ע״ב: השוה את גפופיה.

גַּפְנָא שם מקום name of a place | Ortsname איכ״ר ב׳ ב׳: גפנא.

גָּפַס פ״י, דבק וסתם בגפס וכדומה to make air-tight, to paste with gypsum | luftdicht (mit Gips, Lehm) verschliessen כלי׳ פ״י מ״ה: קבותים של מוריים שגפסן (בהוצ׳ אח׳: שגפתן) עם השפה.

גִּפְסוֹם, גִּפְסִים, גְּפָסִים, גַּפְּסִית ז׳, מין חמר סידי לבן gypsum | Gips כלי׳ פ״י מ״ב: בסיד בגפסים; ירוש׳ שבת ב׳ ה׳ ע״א: גפסום; פסח׳ ע״ה ע״ב: גפסים רותח; חולי׳ ח׳ ע״א: גפסית רותח.

(גפף) גִּפֵּף, גִּיפֵּף, פיעל, 1) חיבק to embrace | umarmen יומא ס״ו ע״א: גפף ונישק; סנה׳ פ״ז מ״ז: המגפף ומנשק ומכבד.

2) הקיף to attach a rim | mit einem Rand versehen כלי׳ פט״ו מ״ב: גיפפו מארבע רוחותיו

גָּפַף, מְגוּפָּף פֻּעַל, מוקף מכל צד | to be enclosed | *eingeschlossen sein* ירוש׳ כלא׳ ד׳ כ״ט ע״ב: פיאה אינה מצלת מרוח אחת עד שתהא מגופפת וכו׳.

גְּפַף עי׳ גַּפֵּף 1. סנה׳ פ״ב ע״ב: גפתה לאמא.

גַּפֵּיף, פַּעֵל 1) כבי״ל. תרג׳ בראש׳ כ״ט י״ג (ויחבק־לו): וגפיף ליה.

2) חבק את ידיו בעצלתים to fold hands (in idleness) | *die Hände in den Schoss legen* תרג׳ קהל׳ ד׳ ה׳ (חובק את ידיו): ומגפף ית ידוי.

(גפר) גָּפַר, מְגוּפָּר פֻּעַל, נסתם בגפרית, נתעשן בגפרית | water-tight (by a lining of sulphur) | *verpicht, geschwefelt werden* ב״ב צ״ז ע״ב: פיטסות נאות ומגופרות.

הִתְגַּפֵּר התפ׳, נתקטר בגפרית to be darkened through the process of sulphuring | *geschwefelt werden* שבת י״ח ע״א: ומניחין גפרית תחת הכלים ומתגפרים.

גַּפֵּר, פַּעֵל, חיבר או קיטר בגפרית to pitch, to sulphurate | *schwefeln* ירוש׳ שבת ז׳ י׳ ע״ג: ההן דמגפר אעין וכו׳.

גֶּפֶת עי׳ גֶּפֶם. כלי׳ פ״י מ״ה: שגפתן.

גֶּפֶת נ׳, פסולת זיתים שסחטו מהן את השמן peat (made of olive heels) | *Trester (von Oliven u.s.w.)* שבת פ״ד מ״א: אין טומנין לא בגפת.

ג״צ גר צדק; גבאי צדקה.

גֵּץ ז׳, 1) שביב אש spark | *Funke* ב״ק פ״ו מ״ו: גץ שיצא מתחת הפטיש והזיק.

גֵּץ יְוָנִי טיט בולט מהאדמה קצת בצורת יתד a white earth, chalk | *Gips, weisser Lehm(?)* מקו׳ פ״ט מ״ב: איזהו טיט היון זה טיט הכורות וכו׳ וגץ יוני אלו יתדות הדרכים.

גֵּצָא ז׳, כבי״ל. מו״ק י׳ ע״ב: ושדא בנצא (בהוצ׳ אח׳: בגצא).

גִּצְרָא נ׳, קדירה *Topf* | pot ירוש׳ שבת ג׳ ה׳ ע״ג: ממלא גצרא וכו׳.

ג״ר נ׳ רביעות; גאולה ראשונה; גברא רבא; ג׳ ראשונות; גס רוח, גסות רוח.

גֵּר — ז׳, בן נכר שנתיהד convert to Judaism | *Proselyt* ברכ׳ מ״ז ע״ב: לעולם אינו גר עד שימול ויטבול; יבמ׳ מ״ז ע״ב: קשים גרים לישראל כספחת.

גֵּר צֶדֶק בן נכר שקבל עליו דת ישראל בתם לבו a full, true proselyte | *Nichtjude, der mit der Beschneidung das ganze jüd. Gesetz angenommen hat* גיט׳ נ״ז ע״ב: נעמן גר תושב היה נבוזראדן גר צדק היה; מגי׳ י״ז ע״ב: וכולל גרי הצדק עם הצדיקים.

גֵּרֵי אֲרָיוֹת נכרים שנתגיירו מפני פחד האריות שעלו עליהם ולא מפני שרצו להכנס לתוך כנסת ישראל proselytes from mere fear | *Proselyten aus blosser Furcht* קדוש׳ ע״ה ע״ב: כותים גירי אריות הם.

גֵּרֵי חֲלוֹמוֹת נכרים שאמר להם פותר החלומות שיתגיירו proselytes converted to Judaism by the advice of an interpreter of dreams | *durch einen Traumdeuter zum Judentum Bekehrte* יבמ׳ כ״ד ע״ב: אחד גירי אריות ואחד גירי חלומות וכו׳ אינן גרים וכו׳.

גְּרָאִין עי׳ גַּרְעִין. שבת ע״ז ע״ב: איבעו להו גראינין או גרעינין.

גְּרָאפָא נ׳, קדירה שבשלו אותה על התנור לאחר שגרפו ממנו את הגחלים a dish prepared on the hot oven plate after the removal of the coal | *auf der heissen Ofenplatte zubereitetes Gericht (nachdem man die Kohle aus dem Ofen bereits entfernt hatte)* אסת״ר א׳ ד׳: טלופחין דגראפא.

גָּרָב שם מקום name of a place | *Ortsname* סנה׳ ק״ג ע״ב: גרב.

גָּרַב פ״י, נטל בחזקה to rob, to seize | *(gewaltsam) wegnehmen* שבת קמ״ח ע״א: זיל גרביה; חגי׳ ה׳ ע״ב: גרבוהו.

אִיגְּרַב אתפ׳, נגזל to be robbed | *beraubt werden* ירוש׳ ב״מ ד׳ ט׳ ע״ד: איגרבת.

גָּרָב ז׳, כלי חרס גדול כמדת סאתים bottle, keg (as a measure) | *grosses irdenes Gefäss* תרו׳ פ״י מ״ח: כל גרב שהוא מחזיק סאתים; שבת י״ג ע״ב: ג׳ מאות גרבי שמן.

גְּרַב, גַּרְבָּא כנ״ל. תרג׳ ירמי׳ י״ג י״ב (כל נבל): כל גרב; תרג׳ חגי ב׳ ט״ז: חמשין גרבין.

גַּרְבָּא ז׳, גרב (חלי העור) scurf | *eine Art von Aussatz* תרג׳ דבר׳ כ״ח כ״ז (ובגרב): ובגרבא.

גַּרְבִּיתָא נ׳, רוח צפונית North-wind | *Nordwind* תרג׳ משלי כ״ה כ״ג (צפון): רוחא גרביתא.

גַּרְבֵּל פי׳, לש, גילגל to knead, to roll | *kneten, rollen* גיט׳ ס״ט ע״א: וניגדכל בקיטמא (צ״ל וניגרבל וכן בערוך).

גַּרְבָּן ז׳, חולה הגרב one affected with itch | *mit Krätze Behafteter* תרג׳ ויק׳ כ״א כ׳ (או גרב): או גרבן.

גַּרְבְּתָא נ׳, חולי, שהגיד ארוך ביותר abnormal length of the membrum virile ! *abnorme Länge des männlichen Gliedes (Krankheit)* בכור׳ מ״ד ע״ב: גרבתא.

גַּרְבְּתָן ז׳, מי שגידו ארוך ביותר one having an abnormally long membrum | *ein Mann mit abnorm langem Schamgliede* בכור׳ מ״ד ע״ב: הגרבתן זה בעל קיק.

(גרג) גָּרַג פָּעַל, 1) הרגיז, חרחר ריב to incite, to stir up | *erregen* תרג׳ משלי כ״ט כ״ב (יגרה מדון): וגרג תיגרי.

2) התחרה to be exited | *sich ereifern* תרג׳ תהל׳ ל״ז א׳ (אל תתחר): לא תגרג.

3) הגליד (נתרפא) to heal up | *abheilen* תרג׳ איוב ל׳ כ״ד: יגרג מחתיה.

גָּרְגּוּשְׁתָּא עי׳ גַּרְגִּשְׁתָּא. כתו׳ ס׳ ע״ב: דאכלה גרגושתא.

גַּרְגּוּתָא ז׳, בור שמשקין ממנו שדות well for irrigating fields | *Brunnen (zur Bewässerung der Felder)* ב״ב צ״א ע״ב: אפי׳ ריש גרגותא משמיא מיקמי ליה (משל).

גַּרְגּוּתְנִי ז׳, 1) סל של בצרים a wicker | *Weidengeflecht, Weidenkorb* ע״ז כ״ו ע״ב: החזיר גרגותני לגת אסור.

2) גלד eschar | *Schorf* ב״ק פ״ה ע״א: והעלה מכתו גרגותני וכו׳.

גַּרְגִּים ז״ר, **גַּרְגִּינָא** ז׳, כנ״ל 1. תוס׳ צוקרמ׳ כלא׳ ה׳ כ״ה: גרגים; ב״ר ע״ט: שוקא דגרגינא.

גַּרְגִּיר ז׳, 1) מין ירק garden-rocket (Eruca) | *Rauke* ערוב׳ כ״ה ע״א: השחליים והגרגיר וכו׳.

2) גרעין דק grain | *Körnchen, Gran* שבת פ״ו מ״ה: בגרגיר מלח.

גַּרְגִּירָא ז׳, כנ״ל 1. יומא י״ח ע״ב: גרגירא מצרנאה.

גַּרְגִּישְׁתָּא עי׳ גַּרְגִּשְׁתָּא. תרג׳ יב״ע בראׁ א׳ כ״ד: גרגישתא דארעא.

גַּרְגִּיתָא עי׳ גַּרְגּוּתָא. ברכ׳ נ״ח ע״א: אפי׳ ריש גרגיתא.

גַּרְגְּלִידָא ז׳, חתיכה דקה slice | *Schnitte, Scheibe* כתו׳ ס״א ע״א: גרגלידי דליפתא.

גַּרְגֵּר פי׳, 1) שפך משקה לתוך הגרגרת to pour down the throat | *gurgeln (eine Flüssigkeit direkt in die Gurgel hinuntergiessen)* פרה פ״ט מ״ד: החושב על מי חטאת לשתות וכו׳ ואם גרגר כשר.

2) קטף גרגר גרגר מן האילן to pick single berries | *beerenweis abpflücken* מעש׳ פ״ג מ״ט: מגרגר באשכול וכו׳.

3) הניח הזיתים בשמש שיצטמקו יפה to let the olives shrivel | *Oliven dörren, zusammenschrumpfen lassen* מנח׳ פ״ח מ״ד: מגרגרו בראש הגג.

גַּרְגֵּר פ״ע, נתבשל היטב (הפרי) to ripen into full berries | *Körner erhalten, körnig werden* תרג׳ תהל׳ א׳ ג׳: מגרגר ומצלח.

גַּרְגַּר • — גרעין דק (של מלח וכדומה) grain | *Körnchen, Gran* תוס׳ מנח׳ ה׳ כ״א: וקמץ ועלה בידו צרור גרגר מלח או קורט של לבונה.

גַּרְגְּרָא ז׳, 1) ענבה berry | *Beere* תרג׳ ישעי׳ י״ז ו׳ (שלשה גרגרים): תלתא גרגרין.

2) זית צמוק the shrivelled olive | *zusammen-geschrumpfte Olive* מנח׳ פ״ח מ״ג: מן הגרגרים.

גַּרְגְּרְיָין נ״ר, אופני הבאר | wheel-works of a well *das Räderwerk am Brunnen* תרג׳ שני אסת׳ א׳ ב׳: גרגריין דאעי.

גַּרְגְּרָן ז׳, זולל וסובא, להוט אחרי שתיה glutton, bibber | *Schlemmer, Säufer* פסח׳ פ״ו ע״ו: השותה כוסו בבת אחת הרי זה גרגרן.

גַּרְגְּרָן ת׳, בהשאלה: להוט אחרי תשמיש unable to control his sexual apetite | *gierig (im geschlechtlichen Verlangen)* נדה פ״י מ״ה: טבלה ביום של אחריו ושמשה וכו׳ הרי זה גרגרן.

גַּרְגְּרָנָא ז׳, כנ״ל. כתוב׳ ס׳ ע״ב: גרגרני (בערוך; בהוצ׳: גירדני).

גַּרְגְּרָנוּת נ׳, מדת הגרגרן, זוללות greed | *Fress-gier* ירוש׳ ברכ׳ ו׳ פ״י ע״ג: מה עשה בגרגרנותו.

גַּרְגְּרָנִית, גַּרְגְּרָנִיתָא נ׳, זוללה, חשודה לגלות את הקדרה של חברתה a woman unable to resist tasting temptation | *Schlemmerin, Leckermaul* ב״ר מ״ה: ארבע מדות נאמרו בנשים גרגרניות וכו׳; איכ״ר א׳ י״א (זוללה): גרגרניתא.

גַּרְגֶּרֶת •– נ׳, הקנה שבתוך הגרון throat, wind-pipe | *Gurgel* חול׳ פ״ב מ״ד: שחט את הוושט ופסק את הגרגרת.

גַּרְגְּשְׁתָּא נ׳, 1) גוש אדמה | clod, lump of earth *Erdkloss, Scholle* תרג׳ תהל׳ י״ה מ״ג (דעפר): היך גרגשתא.

2) מין אבק אדום (שמשמשין בו גם לרפואה) a certain reddisch clay (also used as medicine) | *ein rötliches Puder (auch als Heilmittel gebraucht)* נדה כ׳ ע״א: קורטא דגרגשתא.

גָּרַד •– 1) חכך בצפרניו, סרק, הסיר קליפה על ידי העברת חודו של דבר חד על שטח הגוף to scrape, to scratch, to comb | *schaben, kratzen, kämmen* ר״ה כ״ז ע״ב: גרדו (את השופר) והעמידו על גלדו; ב״ב נ״ג ע״ב: סכו גרדו והלבישו והנעילו.

2) חתך את הארג בציציותיו מעל כסא האורגים to cut the web with its fringes off the loom | *das Gewebe mit den Fransen* (גרדים) *vom Webstuhl abschneiden* יומא ע״ב ע״ב: בגדים שגורדין אותן וכו׳.

גֵּרֵד פיעל, **הִגְרִיד** הפע׳, כנ״ל 1. תוס׳ שבת ד׳ ט״ו: אין מגרדין לא מנעלים חדשים וכו׳; תוס׳ סנה׳ י׳ ג׳: העושה עבודה זרה וכו׳ והמגריד עובר בלא תעשה.

גֶּרֶד ז׳, 1) מקום שגרדו ממנו את הכתב erasure | *radierte Stelle* מנח׳ ל׳ ע״ב: הטועה בשם גורד וכו׳ וכותב את השם במקום הגרד (כן בערוך; בהוצ׳ גרר); סופר׳ פ״ה מ״ד: ואין כותבין האזכרות על מקום הגרד.

2) פתילים מדולדלים בקצה בגד לנוי fringe | *Franse* מנח׳ מ״ב ע״ב: עשאן מן הקוצים ומן הנימין ומן הגרדין.

גַּרְדָּא ז׳, 1) עי׳ הנ״ל. שבת קל״ד ע״א: דילמא מידביק גרדא מיניה.

2) העברת חודו של דבר חד על שטח גוף scraping, combing, the removal of the wooly surface of a thick cloth | *das Abschaben (bes. der Wollhaare von einem dicken Stoff)* מו״ק כ״ג ע״א: בגרדא דסרבלא.

גַּרְדָּאִי ז׳, אורג weaver | *Weber* תרג׳ שופט׳ ט״ז י״ד: אכסן דגרדאין.

גַּרְדּוֹם ז׳, 1) שארית דבר שנקטם ממנו קצהו a stump | *Stumpf* מנח׳ ל״ה ע״ב: גרדומי רצועות כשרות.

גַּרְדּוֹם תה״פ, מבלי לפרוט הפרטים without detailed description | *ohne detaillierte Beschreibung* רות רבה א׳: וילך איש גרדום. ועי׳ הנ״ל.

גַּרְדּוֹם ז׳, במת מטבח, מקום משפט דיני נפשות אצל הרומאים (Roman) executioners scaffold | *Richtplatz, Schafott (bei den Römern)* שבת ל״ב ע״א: העולה לגרדום לידון.

גַּרְדּוּמָא ז', שארית דבר שנקטם קצהו stump | *Stumpf* בכו' מ"ד ע"א: אשתיור גרדומא.

גַּרְדּוֹן ז', מקום מטבח scaffold | *Schafott* פסיק' שמעו קי"ח ע"ב: תלאו בגרדון.

גַּרְדִּי, גַּרְדִּיי ז', אורג weaver | *Weber* כלי' פ"ב מ"ג: מסמר הגרדי; קה"ר ט' י': חד גרדיי.

גַּרְדִּיתָא נ', חוט הארג the weavers thread | *Faden* תרג' איוב ז' ו': גרדית מחי.

גַּרְדֵּם, אִיגַּרְדֵּם אתפ', 1) נקצץ to be lopped | *abgerissen, gestutzt werden* מנח' ל"ח ע"ב: איגרדם תכלת וכו'.

2) נתכרסם, נגזר בשינים to be nibbled at | *benagt werden* תרג' תהל ל"ט י"ב: היך עמר דאתגרדם.

גַּרְדְּנָא ז', אורג weaver | *Weber* ע"ז כ"ו ע"א: גרדנא דלא מיזן.

2) עי' גַּרְבָּן. כתו' ס' ע"ב: גרדני.

גרה — גֵּירָה, גָּרָה פיעל, הרגיז to incite, to stir up | *reizen, erregen* שמו"ר כ"א: מה עשה המלך גירה בה הליסטים; ב"ר פ"ז: חייך שאני מגרה בך את הדוב.

הִתְגָּרָה התפ', כנ"ל. תנח' קרח ו': להתגרות (אולי צ"ל לגרות בפיעל) בו את ישראל.

גֵּרָה — נ', 1) חלק הגוף מן הצואר עד החזה throat | *Schlund* יומא פ"ב מ"ג: העוקץ והרגל החזה והגרה וכו'.

2) גרעין החרוב seed of St. John's bread | *Samen von Johannisbrot* מכילת' משפט' נזיקין י"ג: המערב את הגרה וכו'.

גֵּרָה נ', אשה שנתיהדה a proselyte | *Proselytin* ב"ר פ"ח סוף: גרה.

גְּרוֹגְרוֹת כנוי לאמורא surname of an Amora | *Beiname eines Amoräers* ירוש' שקל' ד' מ"ח ע"א: ר' יהודה גרוגרות.

גְּרוֹגֶרֶת נ', תאנה יבשה the dry fig | *getrocknete Feige* דמאי פ"ז מ"ג: נוטל גרוגרת אחת.

גְּרוֹדָא שם מקום name of a place | *Ortsname* ב"ר ע"ט: גרודא.

גְּרוֹדָא נ', מה שנגרד מהכלי filings | *Feilicht* כלי' פי"א מ"ג: העושה כלים מן העשת וכו' מן הגרודות טהורין.

גְּרוֹזְמִי, גְּרוֹזְמִין, גְּרוֹזְמִיתָא עי' גַּרְזִימִי. ילק' ישעי' שי"ח: גרוזמי; ירוש' ברכ' ו' י' ע"ג: גריזמתא (בערוך: גרוזמיתא); ויק"ר כ"ז: גרוזמין דדהב (בערוך).

גְּרוּטִי נ', ר' גְּרוּטָאוֹת, שבר כלי מתכת frippery, broken ware | *Scherben, Abfall* כלי' פי"א מ"ג: משברי כלים מן הגרוטי (כן בערוך; בהוצ': הגרוטים); שבת קכ"ג ע"ב: זרקו לבין הגרוטאות.

גרויא [גְּרִיָּא] נ', מדת היבש a dry measure | *ein Trockenmass* ערו' כ"ט ע"ב: גרויא.

גְּרוֹם ז', **גְּרוֹמָה** נ', ת', גדול הרבה יותר על מדתו additional measure | *über das Normalgewicht (-Mass) hinnausgehend* ב"ר י"ב: כאמה גרומה.

גְּרוּמֵי ז"ר, גרוטות trumpery, broken pieces of iron | *Plunder, zerbrochene Eisen -, Glasstücke* ב"ב פ"ט ע"ב: דיגרומי.

גְּרוֹמִים ז"ר, עודף על המדה customary addition to weight | *Uebergewicht (beim Wiegen)* ספרא קדושי' ט': היה שוקל לו עין בעין נותן לו גרומים.

גְּרוֹמִיתָא, גְּרוֹמְתָא נ', עצם קטן small bone | *kleiner Knochen* חול' קי"ג ע"ב: גרומיתא (בהו' אח': גרומתא).

גְּרוֹנָא ז', גרון throat | *Kehle, Schlund* סוכ' מ"ט ע"ב: מגרוניה שבע.

גְּרוּנְדָּא ז', גוש מוצק hard, stony clod | *steiniger Klumpen* ב"מ פ' ע"א: דמחזקא גונדרי (בכ"י מינכן: דמחזקא בגרונדי).

גְּרוֹס, גְּרוֹסָה ז', עושה או מוכר גריסים grist-maker or dealer | *Gräupner* מו"ק פ"ב מ"ה: הצריידין והדשושות והגרוסות עושין בצנעה (במשני מנוק' כ"י פרמה: גרוס).

גְּרוֹסְיָא נ׳, מאכל עשוי מגריסי פולין a dish of beans | *Bohnengericht* תרג׳ שני אסת׳ ג׳ ח׳: איתאו גרוסיא.

גְּרוֹעַ עי׳ גֵּירוּעַ. ברכ׳ ל״ו ע״ב: ואמר ר׳ אסי הוא בוסר הוא גרוע.

גְּרוֹף ז׳, **גְּרוֹפִית** נ׳, ענף של זית עם שורש, שנוטעים באדמה shoot, layer | *Setzling, Schössling* כלי׳ פ״ב מ״ח: גרופית של זית טהורה.

גְּרוּשׁ ז׳, איש שגרש את אשתו a divorced husband | *Geschiedener* פסח׳ קי״ב: גרוש שנשא גרושה.

גְּרוּשָׁה נ׳, אשה שבעלה גרש אותה a divorced wife | *Geschiedene* יבמ׳ ל״ד ע״א: ונודע שהוא בן גרושה.

גְּרוּשִׁין עי׳ גֵּירוּשִׁין. ב״ר י״ט: דנתי אותו בגרושין.

גְּרָזְמִי נ׳, מיני מתיקה הבאים לקנוח סעודה dessert | *Nachtisch* פתיח׳ איכ״ר י׳ א׳: כגרזומי הזו וכו׳.

גְּרֵי, גְּרָא, גָּרֵי פיעל, 1) הרגיז הסית ב... to incite, to let loose | *reizen, loslassen gegen...* תרג׳ במדי׳ כ״א ו׳ (וישלח ה׳ בעם): וגרי.

2) השליך למרחוק to let off, to thrust | *schleudern* תעני כ״ה ע״א: אגרי בך גירי.

3) משך to drag | *ziehen* נדה ל״ו ע״ב: ואי לא צאית גרייה.

אִתְגְּרֵי, אִיגְּרֵי אתפ׳, 1) התחיל בריב to attak | *angreifen* תרג׳ דברי׳ ב׳ ה׳: לא תתגרין.

2) עי׳ פיעל 1. ירוש׳ פאה א׳ ט״ז ע״א: הא דובא מתגריא לך.

3) התחמם to become impassionate | *leidenschaftlich werden* ע״ז כ״ב ע״ב: כיון דמי גרי בה.

גְּרִיבָה שם רחוב בטבריא name of a place in Tiberias | *Name einer Strasse in Tiberias* קה״ר י׳ ח׳: בגריבה.

גְּרִיד ז׳, זמן היובש (שאין בו גשמים), קרקע יבש dry season, arid land | *Dürre, Trockenhit, dürrer Boden* ב״מ פ״ה מ״ז: חרוש עמי בגריד ואני אחרוש עמך ברביעה; מו״ק ו׳ ע״ב: ואין משקין שדה גריד במועד.

גְּרִידָא ז׳, קליפה rind | *Rinde* פסח׳ קי״א ע״א: גירדא דדידקלא (בהוצ׳ אח׳ גדידא).

גְּרֵידָא תה״פ, בלבד alone, mere, unqualified | *allein, bloss, ohne Zusatz* יבמ׳ כ׳ ע״א: לא תעשה גרידא הוא; סוט׳ ל״ב ע״ב: אמירה גרידה.

גְּרִידוּתָא נ׳, חכוך (בשעת תשמיש) friction (at sexual intercourse) | *Reibung (beim Coitus)* יבמ׳ ע״ה ע״ב: אי משום גרידותא.

גְּרִיוָא, גְּרִיוָה נ׳, מדת היבש (סאה) griva, a dry measure (סאה) | *ein Trockenmass (Sea)* ע״ז מ״ג ע״ב: והא דנקיט גריוה; נדר׳ נ״א ע״א: ארבעין גריוי חיטי.

2) זרע גריוא (מדת השדה שזורעין בו גריוא) the seize of a field needed for a griva of seed | *ein Ackerstück, das man mit einem Geriw besäen kann* ב״ק צ״ו ע״א: גריוא דארעא.

גְּרִיס, גְּרִיסָא ז׳, 1) גרעינים טחונים טחינה גסה, תבשיל גריסין grits, pounded beans | *(Bohnen-) Graupe, Grütze, Grützengericht* נדה פ״ח מ״ב: (כתם) כגריס של פול; ערלה פ״ב מ״ז: גריסין שנתבשלו עם עדשים; תנחו׳ אחרי א׳: קערה של גריסין; ירוש׳ שבת ג׳ ו׳ ע״ב: פינכא דגריסא.

2) מדה מיוחדת בעניני טומאה (כתמי נדה, נגעים) Garis, the seize of a bean (as a standard for eruptions) | *ein Flächenmass (in der Grösse einer Bohne) bei Beurteilung der Blutflecke der Menstruierenden u. s. w.* כלי׳ פי״ז מי״ב: וגריס נגעים כגריס הקלקי.

גְּרִיעוּתָא נ׳, חסרון, מגרעת, רוע איכות של דבר disadvantage | *Nachteiliges* ב״ק צ״ט ע״ב: עביד בך וכו׳ תרתי לגריעותא.

גְּרִיפָה ז׳, הסרת הדשן והגחלים, דישון scraping, removal of coal and ashes | *das Wegscharren (der Asche und der Kohlen)* ביצה כ״ח ע״ב: גריפת תנור וכירים.

גְּרִיץ ז׳, גְּרִיצָה, גְּרִיצְתָּא נ׳, חלת לחם עבה bread or cake formed of slices twisted together | *dicker (geflochtener) Kuchen* ביצה פ״ב מ״ו: לא היו אופין פיתין גריצין אלא רקיקים; תוס׳ ע״ז ד׳ ב׳: ואין מוליכין עמו גריצות לתנור; תרג׳ שמו׳ כ״ט כ״ג (חלת לחם): וגרצתא דלחם.

גְּרִירָה נ׳, 1) נקור, גרידה scraping off | *das Auskratzen* חולי׳ פ״ד ע״א: מחוסר שפיכה גרירה וכסוי.

2) משיכה, סחיבה על הארץ pulling, dragging (moving an object without lifting) | *das Ziehen, Schleppen eines Gegenstandes (ohne ihn vom Boden zu erheben)* פסח׳ ק״א ע״א: והלכה כר״ש בגרירה דתניא ר״ש אומר גורר אדם מטה כסא וספסל וכו׳.

3) משיכה אחרי- involving, carrying with | *das Nachsichziehen* שבת ע״א ע״א: ומי אית ליה לרבא גרירה.

גְּרִישׁ עי׳ גְּרִים. רות״ר ב׳ י״ד: גרישין.

גר״ל גורם רעה לעצמו.

(גרל) הִגְרִיל, הפע׳, הטיל גורל to cast lots | *Lose werfen* יומא ל״ט ע״ב: מצוה להגריל ואם לא הגריל כשר.

גָּרַם פ״י, סבב, היה לסבה to be the cause of, to engender | *verursachen, veranlassen* קדוש׳ פ״א מ״ז: וכל מצות עשה שהזמן גרמה אנשים חייבים ונשים פטורות; סנה׳ ס״ה ע״ב: מה אעשה שעונותינו גרמו לנו; שם ק״ד ע״א: גורם גלות לבניו.

נִגְרַם נפע׳, ניתנה הזדמנות to be indirectly engendered | *Gelegenheit gegeben werden* ע״ז נ״ד ע״ב: אסור ליגרם טומאה.

גֵּרַם פיעל, כנ״ל. ב״ר ל״ט: הדרך מגרמת וכו׳.

הִגְרִים הפע׳, הטה את הסכין למעלה או למטה ממקום הקבוע לשחיטה (in ritual slaughtering) to let the knife slide beyond the space prescribed for cutting | *(beim Schlachten) mit dem Messer ausgleiten (über die für den Schnitt bestimmte Stelle am Halse hinausgehen)* חולי׳ י״ט ע״א: שחט שני שליש והגרים שליש דברי הכל כשרה.

גְּרַם, פ״ע, היה אמיץ לב to be strong | *stark sein* תרג׳ משלי ה׳ י״ט: תגרם תדיראי.

גָּרֵם פעל, 1) אימץ to strengthen | *stärken* תרג׳ ירוש׳ בראי׳ ל״ה ט״ז: וגרימת יתיה.

2) שבר ולעס העצמות to eat up to the bone | *Knochen abnagen* ב״ב כ״ב ע״א: אדמגרמיתו גרמי וכו׳.

אַגְרֵם אפע׳, כנ״ל 1. תרג׳ משלי ח׳ כ״ח (באמצו): כד אגרים.

גְּרָם ז׳, סִבָּה indirect production of an effect | *indirekte Ursache* שבת ק״כ ע״ב: גרם כיבוי אסור.

גַּרְמָא ז׳, 1) ענף שאין בו לא עלים ולא פרות a bare twig | *ein entblösster Zweig* מכו׳ ח׳ ע״א: גרמא.

2) עצם bone | *Knochen* ברכ׳ ה׳ ע״ב: גרמא דעשיראה ביר.

3) גוף, עצם body, self | *Körper, Selbst* ביצה י״א ע״ב: מערים ומלח גרמא גרמא.

4) עם הכנויים, כנוי החוזר; למשל גרמי: עצמי with suffixes used as a refl. | *Umschreibung des rückbezügl. Fürwortes* תרג׳ איוב א׳ ג׳: לגרמיה; תרג׳ יב״ע ויק׳ ז׳ כ״ט: בגרמיה; ברכו׳ מ״ח ע״א: לגרמיה הוא דעביד; ירוש׳ כתו׳ ג׳ כ״ח ע״א: כל גרמה אמורה.

גְּרָמָא ז׳, עי׳ גְּרָם. קיד׳ פ״א מ״ז: וכל מצות עשה שהזמן גרמא וכו׳; ב״ק ס׳ ע״א: גרמא בנזקין פטור.

גְּרַמַּטְיוֹן ז׳, דבר כתוב document | *Dokument* שמו״ר ט״ו: גרמסיון (צ״ל: גרמטיון).

גַּרְמִידָא ז׳, זרוע, אַמָּה arm, elbow, cubit | *Arm, Elle* תרג׳ שופטי׳ ג׳ ט״ז: גרמידא ארכה; ב״מ ס״ד ע״א: בני גרמידא.

גֶּרְמַמְיָה נ׳, גרמניה Germania | *Germanien* יומא י׳ ע״א: גמר זה גרמיה.

גרמנא, גַּרְמָנִי ז׳, מגזע הגרמנים, איש לבן German, white man | *Germane, Weisser* ב״ר פ״ו: גרמני מוכר כושי; נגעי׳ פ״ב מ״א: בהרת עזה נראית בגרמני כהה והכהה בכושי עזה; ירושׁ׳ ע״ז ב׳ מ״ב ע״א: גרמנא.

גַּרְמַנְיָא עי׳ גַּרְמַמְיָא. תרג׳ יב״ע בראש׳ י׳ ב׳ (מגוג): גרמניא.

גַּרְמָנִיקְיָה שם מקום name of a town in the province of Commagene | *Germanicia, Ort in Commagene* יומא י׳ ע״א: גרמניקיא.

גרמסיון עי׳ גַּרְמַסְיוֹן, שמו״ ט״ו: גרמסיון.

גרמסין שם משקל gramma, scrupulum | *Skrupel (ein Gewicht)* ירושׁ׳ שקל׳ ב׳ מ״ו ע״ב: מחצית השקל שיתא גרמסין.

גָּרַס •- פ״י, עשה גריסים to grind into grits | *Grütze machen* תוס׳ מכשי׳ ג׳ ו׳: גרים של פול וכו׳ שגורסין אותו.

גֵּרֵס פיעל, כנ״ל. תוס׳ טבו״י ב׳ י״ב: שלא גירסה.

גָּרַס, גָּרִים פ״י, למד, שינן בעל פה to acquire knowledge | *sich Kenntnisse aneignen (memorieren)* ע״ז י״ט ע״א: לעולם יגמר אע״ג דמשכח וליגרים ואע״ג דלא ידע; ברכ׳ ח׳ ע״א: וגרים; תעני׳ י׳ ע״ב: למיגרס.

גַּרְסָא עי׳ גִּירְסָא. שבת כ״א ע״ב: גרסא דינקותא.

גַּרְסִי עי׳ גָּרוֹסָא. ערו׳ כ״א ע״ב: יהושע הגרסי.

גָּרַע •- הִגְרִיעַ הפעי׳, 1) המעיט, חיסר, ניכה מן.. to deduct from | *abziehen, verringern* קדו׳ י״א ע״ב: מגרעת מפדיונה. 2) התחיל לעשות גרגרים to form globules | *Kerne bilden (Wein)* שביעי׳ פ״ד מ״ו: גפנים משיגרעו; פסח׳ נ״ב ע״ב: משיגריעו.

גָּרַע פ״י, גלח to shave, to cut the hair | *scheren* איכ״ר א׳ א׳ (חד מאתינם ח׳): גרע רישיה.

אַגְרַע אפע׳, כהפעיל הנ״ל. קדוש׳ י״א ע״ב: מגרעה ואולה.

אִיגְּרַע אתפ׳, נתמעט (עי׳ נכוי) to be deducted | *abgezogen werden* ערכ׳ ל׳ ע״ב: מיגרעא ואזלא.

גָּרָע ז׳, סַפָּר, מקיז דם barber, blood-letter | *Bartschneider, Bader, Feldscher* קידו׳ פ״ב ע״א: עשרה דברים נאמרו בגרע מהלך על צדו וכו׳.

גָּרְעוֹן עי׳ גֵּירָעוֹן. תוס׳ יומא נ״ב ע״א: אדרבה אותה תוספת היא גרעון.

גַּרְעִין ז׳, **גַּרְעִינָה, גַּרְעִינוּתָא** נ׳, חרצן, הזרע שבתוך הפרי kernel | *Kern* ברכ׳ ל״ו ע״ב: קליפי אגוזים והגרעינין הייבין בערלה; יומא ח׳ ע״ב: ככותבת הגסה כמוה וכגרעינתה; ברכ׳ ל״ט ע״א: גרעינותיה.

גָּרַף •- **גְּרַף** פ״י, טיאטא, פינה, דשן to scrape together, to sweep, to remove ashes and coal from the stove | *wegscharren, wegräumen, ausfegen* שבת י״ז ע״ב: מגריפה לגרוף בה את הגרוגרות; כלי׳ פ״ח מי״א: היתה גורפתו; ביצה פ״ד מ״ה: ואין גורפין תנור וכירים; תרג׳ שני אסת׳ ג׳ ח׳: גרפין חמיעא.

אִתְגְּרֵיף אתפ׳, נתפנה to be scraped out, to be removed | *weggescharrt werden* שם: מתגריף.

גְּרַף ז׳, כלי לשתן ולצואה chamber-pot | *Nachtgeschirr* ביצה ל״ו ע״ב: גרף של רעי ועביט של מי רגלים מותר להוציאן לאשפה.

גָּרַר •- 1) גרד to scratch, to scrape | *kratzen, schaben* שבת פ״ח מ״ו: זכוכית כדי לגרור בו ראש הכרכד.

2) משך דבר אחריו to drag, to move without lifting | *fortschleppen, rücken* ירושׁ׳ הורי׳ א׳ מ״ו ע״א: שבט אחד גורר כל השבטים; שבת כ״ט ע״ב: גורר אדם מטה כסא וספסל.

3) גרם שיבוא, סיבב, נמשך אחריו to cause, to affect, to carry with it | *zur Folge haben, veranlassen* אבות פ״ד מ״ב: שמצוה גוררת מצוה; תנח׳ תזריע י״א: אין אתה גורר הרעה וכו׳.

4) גזר במגירה to saw, to split | *sägen* שבת פ״ז מ״ב: מגירה לגרור בה את הגבינה.

נִגְרַר נפ׳, 1) נסחב, נמשך אחרי... to be dragged, to be pulled | *geschleppt werden* ערו׳ פ״י מי״א: נגר הנגרר נועלים בו במקדש.

2) נגזר במגירה to be sawn | *zersägt werden* ב״ק קי״ט ע״ב: הנגרר במגירה.

גָּרַר, גֵּירַר פיעל, כמו קל 2, 4. פסח׳ פ״ד מ״ט: גירר עצמות אביו על מטה של חבלים; תוס׳ גיט׳ ד׳ י״ב: או שגררתו חיה; חול׳ כ״ה ע״א: כל שעתיד לגרר.

הִתְגָּרֵר התפ׳, 1) השתטח על הארץ להתחנן to lie in contrition, asking forgiveness | *sich winden, demütig um Verzeihung bitten* מכיל׳ בשלח ד׳ א׳: וכתלמיד שמתגרר לפני רבו כך היו ישראל מתחננין ומתגררין.

2) התגרד to be scraped | *sich kratzen* תוס׳ שבת י״ט מ״ו: אין מתגררין במגוררת וכו׳.

גְּרַר פ״י, 1) עי׳ גָּרַר 1. חול׳ פ״ג ע״ב: וליגרריה לנכסי (בערוך: ולגרדיה).

2) עי׳ גָּרַר 2. ב״מ פ״ה ע״א: דגריר עלמא בתר דוד.

3) גירה תאבון to whet the appetite | *Appetit reizen* פסח׳ ק״ז ע״ב: מגרר גריר.

גָּרִיר פַּעַל, 1) כנ״ל. אסת״ר א׳ ט׳: אנא מגריר.

2) גזר במגירה to saw off | *absägen* תרג׳ יב״ע דבר׳ ל״ג כ״: דמגרר אדרעא עם קודקדא.

אִתְגְּרַר אתפ׳, נמשך, נסחב to be dragged | *geschleppt werden* ירוש׳ קדוש׳ א׳ ס׳ ע״ד: דאורחיהון מתגררה.

גְּרָר ז׳, מקום הגרוד בכתב erasure | *radierte Stelle* סופרי׳ פ״ה מ״ד: ואין כותבין האזכרות על מקום הגרר.

גֵּרְרָא נ׳, מאכל הלעוס החוזר מן הקיבה אל הפה, גֵּרה cud | *die wiedergekaute Speise* תרג׳ יב״ע דבר׳ י״ד ו׳: מסקי גררא.

גֵּרְרָא, אַגַּב גְּרָרָא על ידי המשך הדבור, דרך אגב incindentally, occasionally | *beiläufig* ב״מ ד׳ ע״ב: אגב גררא גסבא.

גרריקו [גְּרָרִיקִי] גליל גרר בארץ פלשתים the district of G'rar | *Bezirk von Gerar* תרג׳ יב״ע בראש׳ כ׳ א׳: ואתותיב בגרר (בערוך: בגריקי); ירוש׳ שביע׳ ו׳ ל״ו ע״ג: גרריקו.

גָּרֵשׁ — הִתְגָּרֵשׁ התפ׳, קבלה (האשה) גט פטורין to be devorced | *geschieden werden* יבמ׳ קי״ג ע״ב: דבר תורה שוטה מתגרשת.

גָּרֵשׁ פ״י, הוציא, הרחיק, נתן גט לאשה to devorce, to banish | *scheiden, verstossen* ברכ׳ נ״ו ע״א: תרי נשי מגרשת.

אִיגָּרַשׁ אתפ׳, כהתפעל הנ״ל. גיט׳ ע״ח ע״ע: בת איגרושי.

גָּרַשׁ פ״י, העלה, משך למעלה to hoist up | *heraufziehen* ירוש׳ כלא׳ ט׳ ל״ב ע״ג: ואין עניית אתון גרשין לי.

גֵּרְתִּיקוֹן ז׳, קרטון chalk | *Kreide* שבת נ׳ ע״א: גרתקין (בערוך: גרתיקון).

ג״ש גזירה שוה; גורל שוה; ג׳ שנים; ג׳ שבועות; ג׳ שעות; גלגול שבועה.

גשא״ב שלשה שאכלו כאחת.

גִּשְׁגֵּשׁ פ״ע, הלם, צלצל to beat, to ring | *läuten, klingeln* ויק״ר ח׳: התחיל רוה״ק לגשגש.

גְּשׁוֹרָא עי׳ גִּשְׁרָא. שבת ס״ז ע״א: סיכי מן גשורי.

גְּשׁוֹשׁ ז׳, מוט ארוך שמגששים בו במים לפני הספינה לידע את עומק המים שם sounding pole | *Stange zum Messen der Wassertiefe* שבת קכ״ה ע״ב: גשוש של ספינה.

גְּשׁוֹשָׁא ז׳, 1) מי שמודד את עומק המים בגשוש sounder, one carrying the sounding pole in advance of the ship | *einer der die Wassertiefe misst* שבת ק׳ ע״ב: גשושי.

2) מחפש מטמונים באדמה one tracing treasures buried in the ground | *Schatzgräber* ב״מ מ״ב ע״א: גשושאי.

גְּשִׁישׁ ז׳, 1) בדים ארוכים כמין כן שנותנים תחת כרעי המטה כדי שלא יפסדו a frame on which the couch is spread | *Brettergestell (als Unterlage fürs Bett)* זבי׳ פ״ג מ״א: ישבו על הנסר על הספסל על הגשיש של מטה.

2) לוחות עץ לתחבושת שבר יד או רגל splints | *Schienen (für gebrochene Glieder)* תוס׳

מקוא׳ ו׳ ח׳: והגשישין שעל גבי השבר (בערוך: ובהוצ׳: קשקשים).

גָּשַׁם. – גָּשׁוּם פעול. נרטב ממטר soaked with rains | *von Regen getränkt* יומא נ״ג ע״ב: שנה גשומה ושחונה.

הוּגְשַׁם הָפעי׳, כנ״ל. ב״ב כ״ה ע״ב: מיום שחרב ביהמ״ק לא הוגשמה רוח דרומית.

גֶּשֶׁם ז׳. – יְמוֹת הַגְּשָׁמִים עת שהגשמים יורדים בא״י (ממרחשון עד ניסן) rain season | *der Winter-regen, Regenzeit* תעני׳ ג׳ ע״ב: בימות הגשמים לא אמר משיב הרוח אין מחזירין אותו.

שְׂדֵה גְשָׁמִים שדה ששותה מים ממטר השמים a field natutally watered by rain | *natürlich bewässertes Feld* בכורות פ״ו מ״ג: אכל לח ויבש של (שדה) גשמים וכו׳ של שלחים.

גִּשְׁמָא עי׳ גּוּשְׁמָא. איכ״ר א׳ ה׳: לא יהבין גשמיהון.

גְּשָׁמָה ז׳, בריח bar, bolt | *Riegel* ערו׳ ק״א ע״א: דלית לה גשמה.

גש״נ בק״ש גר שנתגיר כקטן שנולד.

גש״ע גל של עצמות.

גשע״ב גוי שעסק בתורה.

גִּשְׁקְרָא עי׳ גּוּשְׁקְרָא. שבת כ׳ ע״ב: גשקרא.

גָּשַׁר, גִּשֵּׁר פ״י, עשה גשר to make a bridge | *eine Brücke schlagen* ע״ז ב׳ ע״ב: הרבה גשרים גשרנו; ב״ק קי״ג ע״ב: וגשרי גשרי.

גֶּשֶׁר ז׳, מעברה נטויה על נהר bridge, ferry | *Brük-ke, Fähre* שבת ל״ב ע״א: בשעה שעוברין על הגשר.

גַּשָּׁר ז׳, שומר הגשר (מי שמעביר אנשים וחפצים במעברה) ferry-man | *Brückenwärter, Fähr-mann* ב״ר ע״ו: ויקח ויעבירם את הנחל וכו׳ עשה עצמו כגשר.

גַּשְׁרָא עי׳ גֶּשֶׁר. ברכ׳ נ״ט ע״ב: אגשרא דבבל.

גָּשַׁשׁ. – נגע נגיעה קלה to touch | *berühren* חלה פ״ב מ״ב: בזמן שהספינה גוששת.

הִתְגּוֹשֵׁשׁ התפ׳, נלחם, נאבק עם... to wrestle | *ringen* ב״ר כ״ב: לב׳ אתליטין שהיו עומדין ומתגוששין לפני המלך.

גָּשַׁשׁ, גִּשֵּׁשׁ פִּעֵל, משש to touch, to feel | *be-rühren, betasten* תרג׳ יב״ע בראי׳ כ״ז י״ב (אולי ימושני): מאים יגששינני; גיט׳ ס״ז ע״ב: גששיה.

גִּשְׁתָּא נ׳, 1) מישוש touch, feeling | *das Fühlen, das Tasten* חולי׳ מ״ז ע״ב: בגשתא.

2) משאבה שמעלים בה נוזלים ממקום עמוק siphon | *Heber* ע״ז ע״ב ע״ב: אסיק חמרא בגשתא.

ג״ת גר תושב; גוזר תענית; גבאי תמחוי.

גַּת. – 1) חצר הקבר the court of a burying place (the marked space into which the caverns open) | *Hof eines Begräbnisplatzes (in den die Grabhöhlen münden)* תוס׳ אהלי׳ ט״ו ז׳: ואיזה הוא חצר הקבר זו הגת שהמערות פתוחות לתוכו.

2) חפירה רחבה בקרקע כמין גת a vat-like excavation | *kufenartige Vertiefung im Boden* פרה פ״ד מ״ב: שרפה חוץ מגתה או בשתי גתות.

גַּתִּית נ׳, אשה עושה מלאכה בגת woman engaged in the wine-press | *Winzerin* ב״ר פ״א: אף הגתיות מאחורי הקורות סונטים בה; אסת״ר א׳ י׳: אביא גתיות מאחורי הקורים.

דְּ — מה״ג ומהי׳, 1) אשר, ש־ | who, which | *welcher, welche, welches* חול׳ ק״ה ע״א: מאן דסייר נכסיה כל יומא וכו׳.

2) של | of | *des, von* תרג׳ בר׳ ל״ב ד׳ (שם המקום): שמיה דאתרא.

3) כי | that | dass בר׳ ב׳ ע״א: וממאי דהאי וכו׳.

ד״א דבר אחר; דרך ארץ; ד׳ אמות.

דָּא 1) נ׳, זה, זאת | this | *sie, diese* שבת כ״ב ע״ב: דא ודא אחת היא.

2) מה״ח, אבל | but | *aber* שהש״ר ג׳ ט״ו: בלטוורא דא דיחתו וייטורד.

דָּא דָּא גערת הגמל | the camel-drivers call | *der Ruf des Kameltreibers* פסח׳ קי״ב ע״ב: ביזהא דגמלא דא דא.

דא״א דאי אפשר.

דְּאַב — הִדְאִיב הפ׳, גרם דאבון | to cause to languish | *verschmachten lassen* ב״ב ע״מ ע״א: עד שתדאיב נשמתן.

דְּאַב, דַּאֲבוֹנָא ז׳, צער ועגמת נפש | grief | *Betrübnis* תרג׳ ירוש׳ דבר׳ כ״ח ס״ה: ודאב נפש; תרג׳ איוב מ״א י״ג (דאבה): דאבונא.

דְּאַוֵי עי׳ דְּוָא 2. שבת ל״ה ע״א: דאוי למזרח.

דאומטיקום [רְאוּמַטִיקוֹם] ז׳, חולה במחלת הראומטיזמוס | rheumatic | *Rheumatiker* ויק״ר פ״ט: עי׳ שהאדם הזה מתעצל לכסות ראשו כראוי וכו׳ הוא נעשה דאומטיקוס.

דאוסיניסי עי׳ דְּנִיסְמִים. ירוש׳ ע״ז פ״ה מ״ה ע״ב: ושאלון כסף מן אילין דאוסיניסי.

דא״ז דרך ארץ זוטא.

דא״ח דברי אלהים חיים.

דְּאַי ז׳, מדה מספקת | sufficiency | *Genüge* כתוב׳ ק״א ע״א: יותר מדאי.

כְּדַאי ת׳, ראוי והגון | worthy | *wert, würdig* ב״ר ע״ו: איני כדאי; גיט׳ צ׳ ע״ב: כדאי הוא במיתה.

דְּאֵיב פ״ע, 1) נזל | to flow | *fließen* תרג׳ תהל׳ ק״ה מ״א (ויזובו מים): ודאיבו מיא.

2) זב | to flow out | *ausfliessen (von körperlichen Absonderungen)* תרג׳ ויקר׳ ט״ו ב׳ (זב מבשרו): דאיב מבסריה.

דְּאֵיב ז׳, זב | gonorrheal | *am Ausfluss Kranker* תרג׳ ש״ב ג׳ כ״ט י׳ (זב ומצורע): דאיב וסגיר.

דְּאֵיג, דְּאֵיג פ״ע, דאג וחשש | to be troubled, to be anxious | *sorgen, besorgt sein* שבת קנ״ו ע״ד: הות דאיגא אמילתא טובא.

דאיטם [דְּאִיטְמָא] עי׳ דְּיִיטָי. איכ״ר א׳ א׳: דאיטם קמייתא וכו׳ דאיטם תנייתא.

דְּאִיךְ פ״י עי׳ דּוּךְ. תרג׳ במד׳ י״א ח׳ (דכו במדוכה): דאיך במדוכתא.

דְּאִין פ״י עי׳ דִּין. תרג׳ ישעי׳ ט״ז ה׳ (שופט ודורש משפט): דאין ותבע דין.

דאיסקרתא עי׳ דִּסְקַרְתָּא. עירוב׳ כ״ט ע״א: דאיסקרתא דריש גלותא.

דאיסרטום ע׳ דְּנִיסְטִים. ירוש׳ ב״ם פ״ב ח׳ ע״ג: מאילין דאיסרטום.

דָּאִיץ ת׳, שש ושמח rejoicing | *jauchzend* תרג׳ תה׳ כ״ח ז׳ (ויעלז לבי): ודאיץ לבי.

דָּאִיר ע׳ דּוּר 2. יבמ׳ נ״ב ע״א: תתנא דדאיר בבי חמוה.

דָּאִית פ״י, חמד to covet | *begehren* תרג׳ משלי י״ב י״ב (חמד רשע): דאית רשיעא.

דא״כ דאם כן.

דא״ל דאין לומר; דאיכא למימר.

דאל״ה דאי לאו הכי.

דָּאלוּ נ׳, השקאה irrigation | *Bewässerung* ב״ב י״ב ע״א: בי דאלו יומא.

דאל״כ דאם לא כן.

דאני [רָאנִי] פ״י, הגה וזמם to meditate | *sinnen* תרג׳ משלי כ״ד ב׳ (יהגה לבם): ראני לבהון.

דאע״ג דאף על גב.

דָּאצִיפֵי ז״ר, מין עופות a species of doves | *eine Art Tauben* חולי ס״ב ע״ב: דאציפי.

דא״ק דאמר קרא.

דא״ר דרך ארץ רבתי.

דָּאַר [רָאַד] פ״י, חרש to plow | *ackern, pflügen* תרג׳ תהלי קכ״ט ג׳ (על גבי חרשו חורשים): על גושמי דארו דאריא.

דָּארוּ שם איש a man's name | *männlicher Name* ב״מ ס״ד ע״ב: כגון דארו עבדיה.

דָּארְזָא ת׳, קשה hard | *hart* שבת קנ״ה ע״א: זירין דארזי.

(דאת) אַדְאֵת אפ׳, הדשיא, הצמיח דשא to bring forth (grass) | *Grünes hervorbringen* תרג׳ ברי׳ (תדשא הארץ דשא): תדאית ארעא דיתאה.

דב׳ דברים.

דֵּב ז׳, זאב wolf | *Wolf* ב״ר פצ״ט: לדב כתיב דב היה שמה.

דָּבָא פ״י, היה שופע to overflow | *überfliessen* ספרא עקב מ״ב: כל הארצות דובאות כסף וזהב לארץ ישראל.

דָּבַב —. 1) זב ושפטף to drip, to flow | *fliessen, triefen* יבמ׳ צ״ז ע״ב: כומר של ענבים כיון שמניח אדם אצבעו עליו מיד דובב.

2) זיפף בזפת to pitch | *verpichen* ירוש׳ ע״ז פ״ב מ״א ע״ב: נכרי עובדן ודובבן.

דְּבַב ז׳, 1) שנאה ill-will | *Feindschaft* ספרא אמור י״ט (ויקר׳ כ״ד ט״ז): יהיו כל העדה כבעלי דבב לו.

2) שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ דמ׳ ב׳ כ״ד ע״ד: חטם ודבב.

דְּבָבָא, דְּבָבָה, דְּבָבוּ, דְּבָבוּתָא נ׳, כנ״ל 1. ספרי נשא פ׳ מ״ב: שנאה ובעיל דבבא; ילק׳ במ׳ תשי״א: בעלי דבבה; תרג׳ ברי׳ ג׳ ט״ו (ואיבה אשית): ודבבו אשוי; מיכה ז׳ ח׳ (אויבתי): בעלת דבבותי.

דַּבְדְּבָנִיּוֹת נ״ר, ענבים המנטפים dripping grapes | *ausfliessende Weintrauben* ע״ז ל״ט ע״ד: הדבש והדבדבניות שמנטפות.

דִּבָּה —. אשה שיצא עליה שם רע ill-reputed woman | *verrufene Frau* פס׳ פ״ז ע״ב: דבה רעה בת דבה.

דִּבוּ ז׳, זאב wolf | *Wolf* שהש״ר ג׳ ב׳: בין דבו לכלב.

דָּבוּב ת׳, שנאוי ושונא hostile | *feindlich* שהש״ר ג׳ י״א: אש וברד דבובין זה לזה.

דְּבוֹנָא ז׳, דאבון languor, trouble | *Kummer, Angst* תרג׳ תהלי י״ג ג׳: דבונא בלבבי.

דִּבּוּק ע׳ דִּיבּוּק. חולי נ״ד ע״א: דבוק רב אשי אסר וכו׳.

דִּבּוּר ע׳ דִּיבּוּר. ויקר״ר א׳: המלאך קורא והדבור מדבר.

דִּבּוּרָא ז׳, 1) דבר אלהים Divine Speech | *Wort, Gotteswort* תרג׳ יחזק׳ א׳ כ״ח: לאשמיעא דבורא לעבדוהי.

2) קול אלהים Divine Voice | *Gottesstimme*

תרג׳ במדב׳ ז׳ פ״ט (הקול מדבר אליו): ומתמן הוה דבורא מתמלל עמיה. ועי׳ דִּיבּוּרָא.

דְּבוֹרָא ז׳, כוורת bee-hive | *Bienenstock* ב״ב ק״ח ע״א: הרחק חרדלך מדבוראי.

דְּבוֹרְיָיא נ׳, דבורה bee | *Biene* ירוש׳ פאה פ״ז כ׳ ע״ב: דבש דדבוריין.

דְּבַח 1) פ״י, זבח והקריב to slaughter, to sacrifice | *schlachten, opfern* תרג׳ שמות כ׳ כ״ד: ותהי דבח עלוהי.

2) ז׳, זבח וקרבן sacrifice | *Opfer* תרג׳ מל״ב ה׳ י״ז (עולה וזבח): עלתא ודבח.

דִּבְחָא ז׳, 1) קרבן sacrifice | *Opfer* תרג׳ במ׳ כ״ה ב׳ (לזבחי): דבחין.

2) חג הפסח Passover | *Pessachfest* שבת קי׳ ע״א: בין דבחא לעצרתא.

דְּבִיב עי׳ דָּבוּב. ירוש׳ עירו׳ פ״ג כ׳ ע״ד: שהיתה דביבה לחבירתה.

דְּבֵילָה, דְּבֵילְתָּא נ׳, עוגת תאנים מיובשות cake of pressed figs | *getrocknete und gepresste Feigenmasse* תר׳ פ״ב מ״א: העגול של דבילה; ירוש׳ דמ׳ פ״ב כ״ב ע״ג: חמיתון נגיהין בהדא דבילתא שוריי.

דְּבִיקָה נ׳, 1) חביקה embrace | *das Umarmen* שמ״ר ל״ג: פנחס וכו׳ דקר שניהם דרך דביקתן.

2) קשור הנפש attachment | *Anhänglichkeit* ב״ר פ׳ ע״ח: בג׳ לשונות של חבה חבב הקב״ה את ישראל בדביקה בחשיקה ובחפיצה.

דְּבִיר ז׳— ספר book | *Buch* ע״ז כ״ד ע״ב: כמאן קרו פרסאי לספרא דביר וכו׳.

דִּבִּירָא ז׳, דיבור, דבר אלהים Divine Speech | *Wort, Goteswort* תרג׳ תהל׳ קמ״ז י״ט (מגיד דבריו ליעקב): דתאני דביריא ליעקב.

דְּבֵיתָא נ׳, אשה ביחס לבעלה wife | *Ehefrau* בר׳ כ״ז ע״א: באינשי ביתי אזל ואימליך בדביתהו.

דִּבְלָא ז׳, תאנת בוסר unripe fig | *unreife Feige* תרג׳ יש׳ ל״ד ד׳ (ובנבלת): וכדבלא מתאנה.

דַּבְלוּל ז׳, גוש, חתיכה lump | *Klumpen* תוס׳ כל׳ ב״מ ט׳: היו דבלולין יוצאין הימנו.

דְּבַק, דְּבֵק י׳— חיבר והדביק to glue | *kleben* ירוש׳ מגי׳ פ״א ע״א ע״ד: דובקין בדבק.

דַּבֵּק פיעל, 1) כנ״ל, ר״ה כ״ד ע״א: דיבק שברי שופרות.

2) התחבר to attach one-self to | *sich anschliessen* ב״ר פכ״ט: ראה אחד ודיבקו.

נִדְבַּק נפ׳, **הִתְדַּבֵּק** התפ׳, התחבר והתאחד to be joined | *angeheftet, vereinigt werden* יומא ע״ב ע״ב: נארגת בפני עצמה ונדבקת עם הבגד; כת׳ ק״א ע״ב: וכי אפשר לאדם לידבק בשכינה; ב״ר פנ״ט: אין ארור מתדבק בברוך.

דְּבַק פערי, 1) נאחז ונתחבר to adhere | *anhaften* תרג׳ תהל׳ מ״ד כ״ו (דבקה לארץ בטננו): דבקת לארעית גובא מענא.

2) דיבק וחיבר to glue | *ankleben* מנח׳ י״א ע״א: דבקיה לקומץ.

3) היה דבוק וקשור to be attached to | *anhänglich sein* תרג׳ משלי י״א כ״ד (דבק מאח): דבקא מן אחא.

אַדְבֵּיק אפ׳, 1) השיג והגיע to reach | *erlangen* תרג׳ תהל׳ ע״ג י״ד (השגו חיל): אדביקו חילא קנו נכסין.

2) רדף והשיג to overtake | *erreichen, einholen* תרג׳ תהל׳ י״ח ל״ח (ואשיגם): ואדבקינון.

3) היה ביכלתו to afford | *erschwingen* תרג׳ ויקר׳ י״ד כ״ד (אשר תשיג ידו): ית דתדביק ידיה.

אִתְדְּבֵק, אִידְּבַק אתפ׳, 1) התחבר אל- to attach o. s. to | *sich jemandem anschließen* גיט׳ כ״ו ע״ב: מהו לאידבוקי בהו.

2) היה מדובק ומחובר ביחד to be joined together | *zusammengesetzt werden* ב״ר פי״ד: אית חספין מתדבקין.

דֶּבֶק ז׳— 1) חומר המדביק glue | *Klebstoff, Leim* שבת ע״ח ע״ד: דבק כדי ליתן בראש השבשבת.

2) חיבור junction | *der Zusammenschluß* חול׳ כ׳ ע״א: מקום הדבק.

3) עי' בָּדָק. שבת ל"ב ע"א: שלשה דבקי מיתה.

דב"ר דברים רבה.

דָּבַר 1) פ"י, נהג to lead, to drive | *führen, leiten* תרג' תהל' ע"ז כ"א (נחית כצאן עמך): דברתא היך ענא עמך.

2) פ"ע, התנהג to conduct one's self | *sich führen, leben* עירוב' י"ד ע"ד: פוק חזי מאי עמא דבר.

4) פ"י, לקח to take | *nehmen* ת"י בר' י"ד כ"א (והרכוש קח לך): וקנינא דבר לך.

דַּבַּר פַּעל, **אֲדַבֵּר** אפ' כנ"ל 1. תרג' יש י"א ו' (ונער קטן נוהג בם): ויניק זעיר יהי מדבר להון; תה' מ"ח ט"ו (ינהגנו): ודבריננא.

אִדְּבַר אתפ', 1) נלקח to be taken away, to be seized | *weggeführt werden* תרג' בר' י"ב ט"ו (ותוקח האשה): ואידברת איתתא.

2) התנהל to drag o. s. along | *sich schleppen* תרג' בר' ל"ג י"ד (אתנהלה לאטי): אידבר בנוח.

דָּבָר ז' — **דָּבָר אַחֵר** לשון נקיה לכמה דברים something not to be named | *etwas, was man sich zu nennen scheut.* 1) חזיר swine | *Schwein* שבת קכ"ט ע"ב: אי פגע בדבר אחר וכו'.

2) צרעת leprosy | *Aussatz* שם שם: קשה לדבר אחר.

3) עבודה זרה idolatry | *Götzendienst* מנח' ק"ט ע"א: (שמשו) לדבר אחר.

4) תשמיש המטה cohabitation | *Beischlaf* ברכ' ח' ע"ד: צנועין בדבר אחר.

5) פריצות unchastity | *Unkeuschheit* כתוב' פ"ז מ"ה: ואם היה טוען משום דבר אחר וכו'.

דְּבָרִים בְּגַב, דְּבָרִים בְּגוֹ יש טעם לדבר there is something behind | *da steckt etwas dahinter* קיד' מ"ד ע"ב: דברים בגו אם גט למה מיאון אם מיאון למה גט; ירושי' כת' פי"ב ל"ה ע"ב: דברים בגב.

דַּבָּר ז', מנהיג leader | *Führer* סנה' ח' ע"א: דבר אחד לדור ואין שני דברין לדור.

דְּבְרָא ז', 1) שדה field | *Feld* תעני' ד' ע"ד: אית לן פירי בדברא.

2) שם מקום name of a place | *Ortsname* תרג' דבר' ד' מ"ג (גולן): דברא.

דַּבְּרָא ז', תנועה, התנהגות way of moving | *Führung, Bewegung* תרג' מ"ב ט' כ' (והמנהג כמנהג יהוא): ודברא כדברא דיהוא.

דִּבְּרָה נ', מאמר, צווי commandment | *Gebot* בר' י"ב ע"א: וקורין עשרת הדברות שמע וכו'.

דִּבְרוֹנָה ז', **דִּבְרוּתָא** נ', current | *Strömung* ע"ז מ"ז ע"א: לדברונה דמיא; ילק' בר' כ"ב: דברותא דמיא.

דַּבְרִי נ', דבורה bee | *Biene* ירוש' שבת פ"א ג' ע"ב: שממי וכו' אורעי וכו' דברי וכו'.

דַּבְרִיתָא נ', מנהיגה leader | *Führerin* ילק' שופ' מ"ב: חשיך דרא דאתתא דבריתא.

דַּבְּרָן ת', שטבעו לדבר הרבה talkative | *geschwätzig* בר"ר י"ח: שלא תהא דברנית.

דַּבְּרָן ת', איש דברים eloquent | *beredt* תרג' יב"ע שמ' ד' י' (איש דברים): דברן.

דַּבַּרְתָּא נ', 1) שלל, מלקוח booty | *Beute* תרג' במדב' ל"א י"א (המלקוח): דברתא.

2) מגפה, דבר pestilence | *Pest* תעני' כ"א ע"ד: בסורא הוות דברתא.

דַּבַּרְתָּא נ', דבורה, צרעה bee, wasp | *Biene, Wespe* תרג' ישעי' ד' י"ח: תקיפין כדבריתא.

דְּבַשׁ ז' — עסים juice | *Saft* תר' פי"א מ"ב: דבש תמרים ויין תפוחים.

(דבש) הִדְבִּישׁ הפ', תסס to ferment | *gären* ב"מ ל"א ע"א: יין והחמיץ וכו' דבש והדביש.

דִּבְשְׁתָּא שם עיר name of a place | *Name einer Stadt* תרג' ירוש' במדב' ל"ד ל"ד (דיבן): דבשתא.

דָּג ז' — **דָּגִים** שם אחד המזלות The Fishes, a sign of the Zodiac | *Sternbild „Fische"* פסיק"ר כ' ל"ח ע"ב: דלי וכו' ואחריו מה אתה בורא דגים.

דְּגֵי רֶקֶק דגים שבמי בצה the fishes of the swamp | *Schlammfische* מו"ק כ"ה ע"ב: לויתן הועלה בחכה מה יעשו דגי הרקק.

דגוגית נ׳, סירת דוגה fisherboat | *Fischerboot* תרג׳ עמ׳ ד׳ (בסירות דוגה): בדגוגית ציידין.

דגול ז׳, רמאות *Täuschung* | deception שהש״ר ב׳ ד׳: אפילו אותן הדגולין שדגל יעקב באביו וכו׳.

דגור, דגורא ז׳, גל *Haufen, Schwall* | pile תרג׳ חבק׳ ג׳ י״ד (חמר מים): דגור מיין; בר׳ ל״א מ״ו (ויעשו גל): ועבדו דגורא.

דגירה נ׳, חימום הביצים ע״י עופות | brooding *das Brüten* חולי׳ ק״מ ע״ב: אתיא דגירה דגירה כתיב הכא קורא דגר ולא ילד וכו׳.

דגל י׳ — רמה to deceive | *täuschen* שהש״ר ב׳ ד׳: אפילו אותן הדגולין שדגל יעקב באביו וכו׳.

הדגיל הפ׳, 1) נלחם to attack | *bekämpfen* שבת ס״ג ע״א: שני תלמידי חכמים המדגילין זה את זה בהלכה.

2) נשא דגל to put up a flag | *flaggen* תנח׳ בובר במ׳ ט״ו: ולוי הוא מדגיל עלי אהבה.

דגל פַּעל, מעל וכיחש to lie | *lügen, treulos sprechen* תרג׳ משלי ט״ז י׳ (ובמשפט לא ימעל פיו): ובדינא לא נדגיל פומיה.

דגלא ת׳, כוזב false | *treulos, lügenhaft* תרג׳ משלי י״ט כ״ח (עד בליעל): סהרא דגלא.

דגלא ז׳, flag-staff | *Fahnenstange* ביצ׳ ל׳ ע״א: דדרו בדגלא.

דגלותא נ׳, כזב ותרמית cunning | *Täuschung, List* תרג׳ משלי י״ב ד׳: שקרא ודגלותא.

דגלת נהר חדקל the river Tigris | *der Tigris-Strom* תרג׳ נחום א׳ ב׳: ויגוזון ית דגלת.

דגן י׳ — שבולת ear | *Getreideähre* פסיק״ר מ״א: מנפף את הדגנים.

(דגן) אידגן אתפ׳, נגדש ונערם to be piled up | *gehäuft werden* בר׳ מ״ז ע״ב: האי אידגן והאי לא אידגן.

דגנא, דגנה ז׳, דגן, תבואה corn | *Getreide* תרג׳ יב״ע שמות כ״ג י״ז: דגנא וקשא; ירוש׳ נד׳ פ״ז מ׳ ע״ג: דגנה דארעה וכו׳ דגנה מעבורה.

דגר פ״י, 1) חימם העוף את הביצים to brood | *brüten* תרג׳ איוב ל״ט י״ד (ועל עפר תחמם): ועל ארעא תדגור.

2) קפץ to leap | *springen* חול׳ נ״א ע״א: דגר נפל מאיגרא לארעא.

אידגר אתפ׳ ע׳ אידגן (דגן). תרג׳ איכה א׳ כ׳ (מעי חמרמרו): מעי אידגרו.

דד י׳ — צנור בולט מכלי spigot | *Zapfen, Hahn* יומ׳ ל״ז ע״א: י״ב דד לכיור.

דדא ז׳, שד האשה breast | *Brust* איכ״ר א׳ א׳ רבתי: תרין מנגין אילין תרי דדיא.

דדבא זו״נ, זבוב fly | *Fliege* חול׳ נ״ח ע״ב: דדבא בת שתא.

דדה פיעל, 1) סייע בהליכה to walk, to make hop | *spazieren führen* שבת קכ״ח ע״ב: אשה מדדה את בנה.

2) זרק to throw | *werfen* אסת״ר א׳ ב׳: מדדין פיתקין וכו׳.

הדדה התפ׳, הלך הלוך ותפוף to hop | *hüpfen* ב״מ כ״ה ע״ב: במדדין.

דדותא נ״ר ע׳ דודא. תרג׳ יב״ע שמ׳ ט״ז ג׳ (סיר הבשר): דדוותא.

דדי פַּעל ע׳ דדה 1. שבת קכ״ח ע״ב: דדויי מדדינן.

אידדי אתפ׳, ע׳ הדדה (דדה). ביצה י״א ע״א: אידדויי אידדו.

דדינון ע׳ קדרינון. ירוש׳ שבת פ״ב ד׳ ע״ג: לכש—דדינון.

דד״מ דינא דבר מיצרא.

דדנין [דדינין] ז״ר, מין אילן pine-wood | *Kiefer (Baum)* ירוש׳ ר״ה ב׳ נ״ח ע״א: שמן דדנין.

ד״ה דברי הימים; דברי הכל; דבור המתחיל; דוד המלך.

דה נ׳, זה, זאת this | *dieses, diese* ירוש׳ גיט׳ ד׳ מ״ה ע״ד: פתח ר׳ מאיר בדה.

דה״א דהוה אמינא; דברי הימים א׳.

דה״ב דברי הימים ב׳.

(דָּהַב) הִדְהִיב הפ׳, הרגיז והאדים to make red (with anger) | *erröten machen, aufregen* ויק״ר פט״ו: שהיא מדהבת פניו של אדם.

דְּהַב, דַּהֲבָא ז׳, 1) זהב gold | *Gold* ירוש׳ ב״מ ב׳ ח׳ ע״ג: דהב לית אתון אכלין ולמה אתון רחמין דהב סוגין; ב״מ ע׳ ע״א: דהבא פריכא.

2) מטבע של זהב gold coin | *Goldstück* ב״ב קס״ה ע״ב: דהב אין פחות מדינר דהב.

דַּהֲבָאי שם איש a man's name | *männlicher Name* חג׳ ב׳ ע״א: יוחנן בן דהבאי.

דַּהֲבוֹנָא ז׳, שוה זהב, מחיר price in gold | *Preis, Goldeswert* תרג׳ שני אסת׳ ג׳ י״א: זבונא יהיב דהבונא ומזבונא שקיל דהבונא.

דְּהַבִי, דַּהֲבָן ז׳, צורף זהב goldsmith | *Goldschmied* שהש״ר ה׳ ה׳: מנהון דהבים ומנהון כספים; ירוש׳ גיט׳ פ״ד מ״ו ע״א: ר׳ יצחק דהבן.

(דהה) הִדְהָה הפ׳, הכהה, עשה דיהה to make turbid | *trüben* סוטה פ״ג מ״ה: מדהה אתה את המים וכו׳.

דהובא [דְּהוּבָא] ז׳, שמחה, חגיגה feast | *Feier* קה״ר ב׳ ב׳: דדהוביה מערבבא.

דהון עי׳ רְהוֹן. ירוש׳ ע״ז פ״ב מ״א ע״ב: אהן דהון של מימי רגלים.

דְּהִין, דְּהִינָא ת׳, 1) שמן, דשן fat | *fett* תרג׳ תה׳ צ״ב ט״ו (דשנים ורעננים): דהינין ורטיבין.

2) עשיר, גדול rich, distinguished | *reich, vornehm* תרג׳ תהלי כ״ד ל׳ (דשני ארץ): דהיני ארעא; שבת מ״ז ע״ב: קרב לגבי דהינא ואידהן.

דְּהַךְ פ״ע, לעג to deride | *verspotten* תרג׳ תהלי ב׳ ד׳ (ולעג למו): ידהך להון.

דַּהֲכָא ז׳, לעג scorn | *Spott* תרג׳ איוב ל״ד ז׳ (לעג): דהכא.

דְּהַן פ״ע, היה שמן to be fat | *fett sein* תרג׳ משלי י״א כ״ה (נפש ברכה תדושן): נפשא דברכתא תדהן.

דַּהֵן פעל, 1) עשה שָׁמֵן to fatten | *fett machen* תרג׳ תהל׳ כ״ג ה׳ (דשנת בשמן ראשי): דהינתא בעופיא פטימיא גושמי.

2) הקריב קרבנות מחים to offer fat sacrifices | *fette Opfer darbringen* תרג׳ ישעי׳ מ״ג כ״ד (לא הרויתני): לא דהיתתא על מדבחי.

3) קבל ברצון to accept | *wohlwollend aufnehmen* תרג׳ תהלי כ׳ ד׳ (ועולתך ידשנה): ועולתך ידהנאן.

4) נעשה שָׁמֵן to grow fat | *fett werden* תרג׳ יב״ע דבר׳ ל״א כ׳ (ושבע ודשן): ויסבעון וידהנון.

אִידְּהַן אתפ׳, כנ״ל 4. תרג׳ ישעי׳ ל״ד ו׳ (הודשנה מחלב): אידהנת מתרב.

דְּהַן ז׳, שמנונית fat | *Fettigkeit* תרג׳ ישעי׳ נ״ה ב׳ (ותתענג בדשן נפשכם): ותתפנק בדהן נפשכון.

דַּהֲנוּנִיתָא נ׳, מין תמרים a species of dates | *eine Dattelart* כת׳ ס״א ע״א: אפילו תמרתא דהנוניתא.

דַּהֲנִייתָא נ׳, זבל manure | *Mist* תרג׳ יח׳ ל״ב ו׳ (צפתך): דהנייתא.

דהע״ה דוד המלך עליו השלום.

דה״פ דהרי פירש.

דוּ 1) מה״ג, אשר, מי ש־ who, which, the same | *welcher* ירוש׳ שבת פי״ט מ״ז ע״ד: דו אמר וכו׳ הוא דאמר.

2) שהוא that he | *dass er* שם פאה פ״א מ״ו ע״ג: בגין דו בעה מלפה בנתיה.

3) זה this, that | *dieser, jener* ירוש׳ נזיר ד׳ כ״ג ע״ה: לא דו מודי לדו ולא דו מודי לדו.

4) שה״מ, שנים two | *zwei* ויק״ר ו׳: דו פרצופין נברא.

דְּוָא פ״ע, 1) נאנח to groan, to feel pain | *stöhnen* חולי׳ נ״א ע״א: מידוו וקיימי.

2) הסתכל והתבונן to espy | *(scharf) hinblicken* כר׳ ו׳ ע״א: דוו לפומיא דרביכון (ערוך).

דָּוַאר פ״ע, סיבב to go around | *herumziehen* ר״ה ט׳ ע״ב: כי מדואר דריא ומוביל סחורתא בכל מדינתא.

דַּוָּאר ז׳, 1) ציר שלוח mail-carrier | *Kurier* תנחומ׳ עקב רכ״ו ע״א: לדואר שהיה מהלך ופרוזדוגייא בידו.

2) שופט judge | *Richter* ע״ז כ״ו ע״א: נקיט לי זימנא לבי דואר.

דּוּאָר ז׳, מין למאה a species of lizard | *Eidechsenart* שמ״ר פט״ו: והראהו שם את הדואר.

דּוּב פ״ע, זב to flow, to drip | *fließen (insbesondere vom körperlichen Ausfluß)* נדה כ״ב ע״א: מידב דייב.

דּוּבָּא ז׳, דוב bear | *Bär* קיד׳ ע״ב ע״א: אמר היינו דובא ניידא.

דּוּבָא ז׳, זוב, זיבה secretion, gonorrhoea | *Ausfluss, Schleimabsonderung* תרג׳ ויקר׳ ט״ו ב׳ (זובו): דוביה.

דּוּבִיאֵל שם מלאך name of an angel | *Name eines Engels* יומא ע״ז ע״א: דוביאל איסרא דפרסאי.

דּוּבְלָא ז׳, 1) מין שקמה a species of sycamore | *eine Sykomorenart* ברי׳ מ׳ ע״ב: בנות שקמה וכו׳ דובלי.

2) תאנת בוסר unripe fig | *unreife Feige* במד״ר ט׳: קמי דשתי חמרא חמרא קמי רפוקא גרידיא דובלא.

דּוּבָנָא ז׳, זב one afflicted with gonorrhoea | *ein an körperlichem Ausfluß Leidender* תרג׳ ויקר׳ ט״ו ד׳ (הזב): דובנא.

(דּוּבַר) בְּדוּבַר תה״פ, אחורנית with one's back to | *mit dem Rücken zugewandt* ברי׳ ו׳: בדובר קיימת קמי מרך.

דּוּבַשׁ, דּוּבְשָׁא ז׳, דבש honey | *Honig* דב״ר פ״א: דובשה לבעלה; במ״ר פ״כ: אומרים לה לדבורה לא מדובשיך ולא מעוקציך.

דּוּבְשָׁן ז׳, 1) כב״ל. סנה׳ ק״א: אין דובשנו מרביש.

2) מאפה דבש honey-cake | *Honiggebäck* חלה פ״א מ״ד: הדובשנים.

3) ת׳, מתוק כדבש honey-like | *honigsüß* גיט׳ ס״ט ע״א: חלבניתא דובשניתא.

דּוּבְשָׁקָא ז׳, בצה swamp | *Sumpf* שבת כ״א ע״א: ובדובשקי רבי (ערוך).

דּוּג פ״ע, דאג to be troubled | *besorgt sein* מו״ק כ״ח ע״ב: הוו קא דייגי רבנן.

דוג עי׳ זוג. ירוש׳ כתוב׳ ב׳ כ״ו ע״ד: דוגין.

דוגזר עי׳ רוּגְזָר. יבמ׳ ע״ט ע״א: דוגזר בעלמא.

דּוּגֵי ז״ר, טפטוף dripping | *das Sickern* חול׳ ק״א ע״ב: בי דוגי.

דּוּגִית נ׳, 1) סירת דוגה fisher-boat | *Fischerboot* ב״ב ע״ג ע״א: דוגית—בצית.

2) חבית barrel | *Faß* תוס׳ תר׳ ג׳: דוגיות של גרוגרות.

דּוּגְמָא נ׳, 1) מעט מהרבה לסימן sample | *Probe* תעני׳ כ״ג ע״א: צררו מהן דוגמא לדורות.

2) משל ודמיון simile | *Gleichnis* שהש״ר פתיחה: שעד שלא עמד שלמה לא היתה דוגמא וכו׳.

3) מראית עין show | *Schau* עדיות פ״ה מ״ו: דוגמא השקוה.

4) מופת standard | *Vorbild* חג׳ ט״ז ע״א: דוגמא הוא ברבבה שלו.

דּוּגְמַטְרִין ז׳, צלם ודמות likeness | *Ebenbild* תנחומ׳ פקודי י״א: אין הקב״ה מונע מן הצדיק דוגמטרין שלו.

דּוּגְמָנִית נ׳, פקודה order | *Befehl* מדרי׳ תהל׳ קי״ח י״: הוא עתיד לפרוש דוגמניות על כל המדינות.

דו״ד דין ודברים.

דָּוִד, בֶּן דָּוִד כנוי למשיח designation of the Messiah | *Bezeichnung für den Messias* סנה׳ ל״ח ע״א: עתיד הקב״ה להעמיד להם דוד אחר; שם צ״ז ע״א: אין בן דוד בא עד שתכלה פרוטה מן הכיס.

דּוֹדָא ז׳, דוד uncle | *Onkel* ירוש׳ תענ׳ ד׳ ס״ט ע״ד: כן ארחתהון דבני דודייא עבדין.

דּוּדָא ז׳, דוד, קלחת boiler | *Kessel* ב״מ ע׳ ע״א: ההוא דודא דבני מר עוקבא.

דודבא עי׳ דִּידְבָא. ברכ׳ מ״ד ע״א: עד דהוא שריק ליה דודביה מאפותיה.

דודורין עי׳ דַּרְדּוּר. תוספ׳ ע״ז ח׳: בסליף ובדודורין.

דּוֹדָנָא ז׳, דוד uncle | *Onkel* איכ״ר ב׳ ב׳: דבני דודנייא.

דּוּדָנְיָא עי׳ דַּרְדַּנְיָא. תרג׳ ירוש׳ בר׳ י׳ ד׳ (דודנים): דודניא.

דָּוָה פ׳ — הצטער to be afflicted | *betrübt sein* בר׳ י״ז ע״א: ואל ידוה לבנו ואל יחשכו עינינו.

נִדְוֶה נפ׳, כנ״ל. פסיק׳ עשר צ״ו ע״א: מה באתם לשמוח על אותו האיש שנדווה.

הִדְוָה הפ׳, גרם צער to afflict | *betrüben* ספרי בהעלותך: אין כמתאוננים אלא כמדוים את עצמם.

דוהה עי׳ דֵּיהָה. תוס׳ זבים ב׳ ד׳: זוב דוהה כלובן ביצה המוזרת.

דּוּהִי נ׳, דם נדה menstruation | *Menstruation* ירוש׳ ע״ז פ״ב מ׳ ע״ד: אייתון ליה מן זכרותיה דדוהי ולא אישתה.

דּוּהֲנָא ז׳, שמנונית fat | *Fettigkeit* תרג׳ משלי ג׳ ח׳ (ושקוי לעצמותיך): ודוהנא לגרמייך.

דּוָא ז׳, זוב, זיבה gonorrhoea | *Ausfluss, Schleimabsonderung* תרג׳ יב״ע ויקר׳ ט״ו ט״ו (מזובו): וידכי מן דוויה.

דַּוָּאר עי׳ דַּוָּאר 2. גיט׳ נ״ח ע״ב: כיון דאיכא בי דוואר ולא אזיל קביל אימא אחולי אחיל.

דַּוְלָא ז׳, 1) דלי bucket | *Schöpfeimer* ב״מ ק״ד ע״א: איבעו לך לאיתויי בדוולא.

2) באר well | *Schöpfgraben* ב״ב י״ב ע״א: דוולא בי דאלו יומא.

3) השקאה irrigation | *Berieselung* ב״מ ע״ז ע״א: דאוגיר אגירא לדוולא.

דְּוָן, דְּוָנָא, דְּוָונָא ז׳, צער ודאגה grief | *Besorgnis, Kummer* אבות ב׳ ז׳: מרבה נכסים מרבה דוון (לגי׳ הערוך); תרג׳ תהל׳ ל״א י״א (כלו ביגון): אשתילו בדוונא; בר׳ מ״ב ל״א (ביגון) בדוונא.

דַּוְקָא תה״פ עי׳ דַּוְקָא. מנח׳ ל׳ ע״א: באמצע שיטה דווקא.

דַּוְקְנָא ת׳, מדוייק, דייקן careful, accurate | *sorgfältig, genau* מנח׳ כ״ט ע״ב: ספרי דווקני דבי רב.

דַּוָּור עי׳ דַּוָּאר 2. שבת י״ט ע״א: קביע דוור במתא.

דַּוְשָׁא ז׳, 1) דריסה treading | *Treten* שבת פ״א ע״ב: משום דוושא.

2) מהלך course | *Gang* ב״ק קט״ז ע״ב: דוושיה נקים ואזיל.

3) רגילות habit | *Gewohnheit* בר׳ ט״ז ע״א: דוושיה נקיט.

דַּוְתָא נ׳, נדה menstruating woman | *menstruierende Frau* תרג׳ יב״ע במדב׳ ל״א כ״ג (במי נדה): מיא דכשרין לאידכאה בהון דוותא.

דּוּתָא נ׳, תרופה לגרות את התיאבון medicine for the appetite | *appetitanregende Medizin* תרג׳ איוב ו׳ ז׳ (כדוי): דוותא.

דו״ח דין וחשבון.

(דוח) הֵדִיחַ — נִדּוֹחַ נפ׳, **הוּדַח** הופ׳, נשפך עליו מים לנקותו to be washed, cleansed | *abgewaschen, ausgespült werden* מכש׳ פ״ד מ״ב: עמד תחת הצנור להקר או לידוח; ידים פ״א מ״ד: הדיח בהם כלים מודחים או חדשים.

דּוֹחִינָא נ׳, דוחן millet | *Hirse* תרג׳ יב״ע במדב׳ ט״ו י״ט: דוחינא.

דּוֹחֲכָא ז׳, לעג scorn | *Spott* תרג׳ איוב ל״ד ז׳ (ישתה לעג כמים): דשתי דוחכא היך מיא.

דּוֹחַק ז׳, 1) צפיפות crowd | *Gedränge* תוספ׳ יומא ג׳: דוחק העם.

2) מצוק והכרח need, distress | *Bedrängnis* חגיג׳ ה׳ ע״א: זה הממציא לו מעות לעני בשעת דוחקו.

דוחקא ז׳ 1) כנ״ל 1. בר׳ ו׳ ע״א: דוחקא דכלה.
2) הידוק ולחיצה squeezing | *Druck* חולי׳ ח׳ ע״ב: דוחקא דסכינא.
3) טורח וקושי difficulty | *Mühe* ביצה ל׳ ע״א: דדרו בדוחקא.

דוי עי׳ דוא 2. שבת ל״ה ע״א: דקא דוי למזרח וכו׳ דוי למערב (לגי׳ הערוך).

דוי ת׳, עצוב sad | *traurig* תרג׳ מלכ׳ א׳ כ׳ מ״ג (סר וזעף): נסים ודוי.

דויא, דויון ז׳, צער ודאגה grief, affliction | *Besorgnis, Kummer* סנה׳ ק׳ ע״ב: לא תעיל דויא בליבך דגברין גיברין קטיל דויא; ילק׳ יר׳ רע״ט: עלי הוא דויונו של בית.

דויל ז׳, מעשה, פעולה doing | *Werk* פסח׳ כ״ח ע״א: מדויל ידיה משתלים.

דוך ז׳, מנהיג ונשיא leader, chief commander | *Führer, Oberhaupt* ירושׁ׳ שבת פ״י י״ב ע״ג: דוך דוכנים היה.

דוך, דוכא ז׳, מקום place | *Ort, Stelle* בר׳ י״ח ע״ב: דוך פלן; תרג׳ דה״י ב׳ י״ב י״א: לדוכא דרהטניא.

דוכוס ז׳, מנהיג, שליט dux, commander | *Herzog, Führer* שמו״ר פט״ו: שלטון... דוכוס... אפרכוס.

דוכיתא נ׳, מדוכה mortar | *Mörser* תרג׳ יב״ע במדב׳ י״א ח׳ (ודכו במדוכה): שחיק בדוכיתא.

דוכן, דוכנא ז׳, 1) מקום גבוה בבית המקדש לעמידת כהנים ולויים the priests's and the Levite's stage in the Temple | *Estrade am Tempelaltar für Priester und Leviten* מדות פ״ב מ״ו: מעלה היתה וגבוהה אמה והדוכן נתון עליו; תרג׳ יב״ע במדב׳ ו׳ כ״ג: במפרסהון ידיהון על דוכנא.

2) מקום המלמד בבית־הספר teacher's platform | *Katheder (der Schule)* ב״ב כ״א ע״א: מוקמינן ריש דוכנא.

3) כירה hearth | *Herd* ירושׁ׳ מ״ק א׳ פ׳ ע״ד: פוק זבון שיחורין לדוכנא.

דוכס, דוכסא ז׳, מנהיג, שליט dux, chief, commander | *Herzog, Oberhaupt* שהש״ר ב׳, ט״ו: עשו ודוכסיה; ויק״ר פט״ז: דוכסא וכו׳ אפרכוס וכו׳.

דוכסוסטון, דוכסוסטוס ז׳, מין קלף גס an inferior kind of parchment | *eine Art minderwertiges Pergament* ירושׁ׳ שבת ח׳ י״א ע״ב: בהון דוכסוסטון; מנח׳ ל״א ע״ב: קלף במקום בשר דוכסוסטוס במקום שיער.

דוכסוסיא ז׳, ציר רוכב riding messenger | *Reiter, Kurier* חגי׳ כ״ב ע״א: דוכסוסיא—פרשא דמתא.

דוכסותא נ׳, פקידות הדוכס dukedom, governorship | *Führeramt, Herzogswürde* שהש״ר ו׳ י״ב: כד נסב דוכסותא.

דוכסס עי׳ דוכוס. ילק׳ תהל׳ תמ״ח: לדוכסס ים.

דוכרא ז׳, זכר male | *männliches Geschlecht* תרג׳ שמ׳ י״ג ט״ו (הזכרים): דוכריא.

דוכרן, דוכרנא ז׳, זכרון memorial | *Andenken, Gedächtnis* סנה׳ כ״ט ע״ב: ההיא אודיתא דהוה כתיב בה דוכרן פיתגמי וכו׳; תרג׳ משלי י׳ ז׳ (זכר צדיק לברכה): דוכרנא דצדיקי ברכתא.

דוכרנית נ׳, אשה הדומה לאיש man-like woman | *mannähnilche Frau* כת׳ י״א ע״א: איילונית דוכרנית דלא ילדה.

דוכתא נ׳, מקום place | *Ort, Stelle* מ״ק י״ב ע״א: דלא שכיחי דאזלי מדוכתא לדוכתא.

(דול) אדויל אתפ׳, נשאב to be drawn from | *geschöpft werden* ב״ב ח׳ ע״א: אי מדויל ואי לא מדויל וכו׳.

דול, דולא ז׳, דלי bucket | *Schöpfeimer* תרג׳ ישעי׳ מ׳ ט״ו (כמר מדלי): כטיפא מידול; חולי׳ ק״ז ע״א: אי בזיע דולא וכו׳.

דולבא ז׳, מין אילן plane-tree | *Platane* ירושׁ׳ כתוב׳ פ״ז ל״א ע״ד: ערמונים—דולבי.

דולבקי עי׳ דלפקי. ע״ז ס״ט ע״א: לגין על הדולבקי.

דוּלָּלָא ז׳, פקעת *Knäuel* | clue חולי ס׳ ע״א: דכל מאן דמינגע יהבין ליה מסתוריתא וסתר דוללא בשוקא.

דוּלְמָא ז׳, כסות מטה *Bettdecke* | counterpane ירושי׳ כלאים פ״ט ל״ב ע״ד: ברדסין – דולמא.

דוּלְפָן ז׳, מין דג *Delphin* | dolphin בכורות ח׳ ע״א: הדולפנין פרין ורבין כבני אדם.

דוּלְפְנָא ת׳, שעיניו מטפטפות *trief-äugig* | blear-eyed כתובי׳ ס׳ ע״ב: בני דולפני.

דולפקם עי׳ לִיבְדְקוֹס. ספרי דב׳ רל״א: דולפקס.

דוּלַרְיָא עי׳ דְלַרְיָא. ספרי דברים א׳ א׳: ודולריא.

דוּם פ״ע, היה חשוד *verdächtig sein* | to be suspected יבמ׳ נ״ב: מידם הוה דיימה חמתיה מיניה.

דוּמָה ־י— 1) נ׳, אשה שיצא עליה שם רע *verrufene Frau* | a woman of ill repute סוט׳ כ״ז ע״א: ישא אדם בת דומה ואל ישא דומה.

2) ז׳, כנוי למלאך המות *Todesengel* | byname of the angel of the deceased בר׳ י״ח ע״ב: דילמא דומה קדים ומכריז ליה.

דוּמוֹס ז׳, שכבה של אבנים בבנין *Bauschicht* | a layer of stones in a wall ירוש׳ עיר׳ פ״א י״ט ע״א: דומוס של ארחין.

דוּמִי נ׳, לשון הרע *Geflüster, übles Gerede* | evil report, gossip מ״ק י״ח ע״ב: דומי דמתא יומא ופלגא.

דוּמְיָא ז׳, דמיון ושווי *Analogie* | analogy קיד׳ י״ט ע״א: בנו דומיא דידיה.

דוּמִין ז׳, אדון *Herr* | lord אסת״ר ו׳ י׳: מיעביד דומין פנטון קנמין קלטור עביד בלן ספר.

דוּמְכָא נ׳, שינה, תרדמה *Schlaf* | sleep תרג׳ תהל׳ קכ״ב ב׳ (יתן ה׳ לידידו שנה): יתיב י״י לרחמיה דומכא.

דומסיא עי׳ דִימוֹסְיָא 1. ירוש׳ שביע׳ פ״ח ל״ח ע״ב: דומסיא... פריבטה.

דוּמְקְיָא שם מקום *Ortsname* | name of a place יבמות י״ז ע״א: ועדי מדי וכו׳ חידקי ודומקיא.

דוּן פ״י עי׳ דִין. אבות פ״א מ״ו: הוי דן את כל האדם לכף זכות.

דְוָן ז׳, צער *Betrübnis* | grief תרג׳ ירמי׳ כ׳ י״ח (עמל ויגון): עמל ודון.

דוּן ז׳, מדה *Maß* | measure ב״ב ז׳ ע״ב: דון פפא.

דוּנָאטִיבָא עי׳ דוֹנָטִיבָא. ילק׳ בר׳ ט״ז: אינו נותן דונאטיבא.

דוּנְבָא ז׳, זנב *Schwanz* | tail תרג׳ איוב מ׳ י״ז: כפין דונליה.

דוּנָג שם אשה *Frauenname* | a womans name קיד׳ ע׳ ע״א: דונג תשקינן.

דוֹנָטִיבָא, דוֹנְטִיבָה נ׳, מתנה *Geschenk* | donation במדב״ר פמ״א: מלך בשר ודם מהלך דונטיבה ללגיונותיו האלהים מחלק דונטיבה; ב״ר פ״י: בשר ודם בשעה שהוא עושה אסטאטיבא אינו נותן דונטיבא.

דוֹנִי דָנִי מין לחש *eine Beschwörungsformel* | a formula of exorcism תוס׳ שבת ח׳: דוני דני יש בו משום דרכי האמורי.

דוֹסָא שם תנאים *Name von Tannaiten* | name of Tannaim אבות פ״ג מ״י: ר׳ דוסא בן הרכינס.

דוֹסַאי שם אמורא *Name eines Amoräers* | name of an Amora תוספ׳ פאה ד׳: אבא יוסי בן דוסאי.

דוּסִיקָאוֹת עי׳ דִיסַקְיָא. תוס׳ צוק׳ כל׳ ב״מ ב׳ ג׳: שלשלת דוסיקאות.

דוּסְקָנִיתָא נ׳, גַמְלָא דוּסְקָנִיתָא קרש לעלות בו אל היבשה *Landungsbrett* | landing board סנה׳ ס״ז ע״ב: וקם גמלא דוסקניתא.

דוֹסְתַאי שם תנאים ואמוראים *Name von Tannaiten und Amoräern* | name of Tannaim and Amoraim ערלה פ״ב מ״ה: דוסתאי איש כפר יתמה; נד׳ ל״א ע״ב: ר׳ דוסתאי ברבי ינאי.

דוּפוּרִין ז׳, נדוניא כפולה *doppelte Mitgift* | double dowry בר׳ י״ח: אשתו מגרשתו ונותנה לו דופורין.

דּוֹפִי •— טומאה uncleanness | *Unreinheit* פס׳ ל׳ ל״ב: כלי חרם שאינו יוצא מידי דופיו לעולם.

דּוֹפְלִין ז׳, זקנה old age | *Greisenalter* ילק׳ בר׳ ק״ג: בא בימים — בא בדופלין.

דּוֹפֶן נ׳, 1) כותל, צד wall, side | *Wand, Seite* סוכ׳ ו׳ ע״ב: דופן עקומה.

2) כותל הבטן the paries of the abdomen | *Leibeswand* ירוש׳ נדה ג׳ מ״ו ע״ד: יצא הולד דרך דופן.

3) צלע rib | *Rippe* סנה׳ מ״ט ע״א: דופן חמישית.

תָּלָה בְדוֹפֶן הניח את הדבר בלי פתרון, בצריך עיון to leave a decision in suspence | *in der Schwebe lassen* ירוש׳ קידו׳ ד׳ ס״ה ע״ב: תליין יהושע בדופן אמר אני לא מקרבן ולא מרחקן.

דּוֹפְנָא נ׳, כותל wall | *Wand* תרג׳ יב״ע ויקרא כ״ג מ״ב: דתרי דופנייתא כהלכתהון.

דּוֹפֵק, דּוֹפְקָא ז׳, אבן שהגולל בקבר נשען עליה the frame supporting the stone of a tomb | *Stütze der Grabdecke* אהלי׳ ב׳ ד׳: איזהו הדופק את שהגולל נשען עליו; תרג׳ יב״ע במדב׳ י״ט ט״ז: גוללא ודופקא.

דּוֹפְקָנִין ז״ר, מין צמח a plant | *eine Pflanze* תוס׳ עיר׳ צוק׳ י״א (ח׳), י״א: קרנין ודופקנין.

דּוֹפְרָא, דּוֹפְרָה ז׳, מין תאנה הנושאת פירות פעמים בשנה a species of fig-tree bearing twice a year | *zweimal jährlich fruchttragender Feigenbaum* שביע׳ פ״ט מ״ד (בבלי): הדופרא; דמי׳ פ״א מ״א: כל השיתין פטורין חוץ משל דופרה.

דּוּץ •— 1) פ״י, תחב to stick, to squeeze | *einstecken, einsetzen* חולי׳ צ״ג ע״ב: אי דץ ביה מידי.

2) פ״ע, שמח to rejoice | *sich freuen* תרג׳ תהלי׳ כ״א י״ד (ונזמרה גבורתך): ונדוץ על גבורתך.

דּוּק עי׳ דִּיק. סוכ׳ ח׳ ע״א: לא דק.

דּוֹק, דּוֹקָא ז׳, מין חולי בעין a withered spot in the eye | *florartige Trübung im Auge (Star)* ספרא ויקר׳ כ״א כ׳: דק זה הדוק; תרג׳ ויק׳ כ״א כ׳ (או דק): או דוקא.

דַּוְקָא 1) ז׳, דיוק exactness | *Genauigkeit* נזיר ז׳ ע״ב: נחית לדוקא.

2) תה״פ, בדיוק, בהחלט exactly, exlusively, absolutely, only | *genau, nur, gerade, absolut* יבמ׳ ע״ו ע״א: דוקא שערתא אבל וכו׳; מנח׳ כ״ז ע״ב: מדהתם לאו דוקא הכא נמי לאו דוקא. ועי׳ דַּוְוקָא.

דּוּקָא ז׳, מוץ chaff | *Spreu* תרג׳ ישי׳ מ׳ ט״ו: הא נגוותא כדוקא דפרח.

דּוֹקְיָא ז״ר, קורות beams | *Balken* איכ״ר א׳ א׳ (רבתי): דוקייא בלשון יון קורות.

דּוּקְיָא ז׳, סברה ומסקנא conclusion | *Folgerung* זבח׳ ל״א ע״ב: מדוקיא דרישא.

דּוֹקִים שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ ע״ז פ״א ל״ט ע״ג: טקסים דדוקים.

דּוּקִינָר ז׳, שר מאתים commander of two hundred soldiers | *Ducenar (Führer von 200 Soldaten)* ירוש׳ ע״ז פ״א ל״ט ע״ב: חד דוקינר אוקיר לר׳ יודן נשייא וכו׳.

דוקלינוס עי׳ דִּיקְלִיטְיָנוֹס. ירוש׳ נזיר פ״ז כ״ו ע״א: דוקלינוס מלכא.

דַּוְקָנָא ת׳, דייקן, מדוייק accurate | *sorgfältig* ע״ז י׳ ע״א: ספרא דוקנא. ועי׳ דַּוְוקָנָא.

דּוּקְנֵי, דּוּקְנִיתָא נ׳, מוט כפול double pole | *Doppelstange* ירוש׳ מעש׳ ג׳ כ״א: ניטלת בדוקני וכו׳ דור דוקניתך דהיא טבא.

דּוּקְרָא ז׳, מין קנה a species of reeds | *eine Schilfart* סוכה י״ג ע״א: דוקרא דקני.

דּוּקְרָן ז׳, קנה מפוצל, בעל עוקצים pronged pole | *Spitzpfahl* ירוש׳ ערובי׳ א׳ י״ח ע״ג: קנה ודוקרן.

דִּיר פ״ע עי׳ דּוּר. תעני׳ כ״ד ע״א: דיירנא בקוסטא דחיקא.

דַּיֵּר פַּעֵל, ערך בשורה to place in a row | eine Reihe bilden קדוש פ״א ע״א: דַּייר גולפי וכו׳ דַּייר קני.

דּוּר ·— **דַּיֵּר** פיעל, 1) הכניס to get in | hinein-bringen ויק״ר פכ״ט: דייר בינה בפרה.
2) פ״י, זיבל to manure | düngen שבי׳ פ״ג מ״ג: המדייר את שדהו.

נִדַּיֵּר נתפ׳, נזבל to be manured | gedüngt werden שביע׳ פ״ג מ״ד: שדה שנדיירה.

דּוּר פ״ע, גר, שכן to dwell | wohnen יבמ׳ כ״ב ע״א: תתנא דדאיר בבי חמוה; ב״מ קי״ז ע״א: דהוו דיירי.

דּוֹר ·— **לַדּוֹרוֹת** לעולם, עולמית permanent | dauernd ספרא אמור רמ״א: יכול הוראת שעה היתה ת״ל ואל בני ישראל תדבר לאמר יהא מנהג לדורות.

דּוּר ז׳, 1) זר, מסגרת rim | Rand כלים פט״ו מ״ב: משיעשה שני דורים לרחב שלהם.
2) עור ממולא a stuffed bag | ausgestopftes Balg איכ״ר א׳ א׳ רבתי: דור דתבן.
3) שורה row | Reihe שבת ס״ה ע״ב: גרגר מלח לדור שיני.

דּוּרָא ז׳ 1) משא load | Last ב״ק צ״ב ע״ב: אי דלית דורא וכו׳.
2) מין אבן טובה a jewel | Edelstein אסת״ר א׳ ו׳: אית אתר דצווחין למרגלית דורא.
3) כפר village | Dorf פסח׳ מ׳ ע״א: דורא דבי בר חשו.

דּוֹרָאָה נ׳, מתנה present | Geschenk שמ״ר פ״ה: דוראות של עטרות.

דּוּרַאי ז׳, תואר של פקיד title of an officer | Titel eines Beamten יומי פ״ב ע״ב: אמר לי מרי דוראי קטליה לפלניא.

דּוּרְבָּנָא ז׳, מנהיג, שליט haughty leader | Anführer, Fürst תרג׳ תהל׳ ל״א כ״ד: ופריע על דורבני דעבדון גיותנותא.

דּוּרְגּוֹן ז׳, בני לויה suite | Gefolge ירוש׳ הור׳ פ״ג מ״ז ע״א: הוא וכל דורגון דיליה.

דּוּרְדָא ז׳, שמרים sediment, lees | Hefe, Bodensatz ע״ב ל״ב ע״א: דורדא דיין.

דּוּרְדָיָא שם איש a man's name | männlicher Name ע״ב י״ב ע״א: אלעזר בן דורדיא.

דּוּרְדְּסִין ז״ר, מין אנפילאות socks | Fußbekleidung, Socken ירוש׳ ערלי׳ פ״ג ס״ג ע״א: מעבדיניה דורדסין.

דּוֹרוֹן ז׳, 1) מתנה present, gift | Geschenk בר״ר פל״ד: מה דמי דורון דידך לדורון דסבך.
2) שם מקום name of a place | Ortsname ירוש׳ כלא׳ פ״ז כ׳ ע״א: כרם דורון.

דּוֹרְיָה כנ״ל 1. בר״ר פ״ה: והיה זה משלח לזה כותבות וזה משלח לזה דוריות.

דּוּרְיַי שם איש a man's name | männlicher Name ירוש׳ מ״ק ג׳ פ״ב ע״ג: יישוע אחוי דדוריי.

דּוֹרְיָיה עי׳ דּוֹרוֹן. בר״ר פנ״ג: מה עשייה שנאמר להלן נתן דורייה וכו׳.

דּוּרְכָא ז׳, דישה threshing | das Dreschen תרג׳ ירוש׳ דב׳ כ״ה ד׳ (כדישו): דורכיה.

דּוּרְכָאוֹת נ״ר, עסים pomace | Trester תוס׳ צוק׳ מעש״ש א׳ י״: דורכאות של תמרה.

דּוּרְכִיאוֹת, דּוּרְכִיּוֹת ז״ר עי׳ דִּידְכָאוֹת. אסת׳ רבה א׳ א׳: דורכיאות עם דורכיות עתידין להיות מצויים למלך המשיח; מכי׳ בשלח א׳: דורכיות היו לו.

דּוּרְמוֹם ז׳, שוק, יריד annual fair | Jahrmarkt ב״מ ע״ב ע״ב: אין פוסקין על שער שבשוק וכו׳ אפילו כדורמום הזה.

דורמוסיא עי׳ דְּרוֹלְמוֹסְיָא. פסיק׳ ויהי בחצי ס״ב: ואחר כך נותן להם דורמוסיות דבר כבד מאד.

דורמוסקית, דּוּרְמַסְקִית שם אשה a woman's name | Frauenname ספרי דבר׳ א׳ א׳: אמר לו ר׳ יוסי בן דורמסקית וכו׳; תוס׳ ידים ב׳ ט״ז: ר׳ יוסי בן דורמוסקית.

דּוֹרְמַסְקְנָה נ׳, שזיף דמשקי | Damascene plum ירוש׳ ביצה ג׳ ס״ב *damaszenische Pflaume* ע״א: דורמסקנה.

דּוֹרָנְיָא עי׳ דּוֹרוֹן. אפת״ר א׳ א׳: דורניאות.

דּוֹרֵם עי׳ דְּרוֹסָה. ירוש׳ קיד׳ פ״א נ״ח ע״ד: ג׳ דורסים למעה.

דּוֹרְסָה נ׳, גוש *gestampfte Masse* | pomace תוספ׳ מעש״ש א׳: דורסות תמרות.

דּוֹרְסָן ז׳, מעבד עורות *Treter, Gerber* | tanner ביצה י״א ע״א: עור לפני הדורסן.

דּוֹרְקְטִי ת׳, עקר *kinderlos* | childless כתובי׳ י׳ ע״ב: משפחת דורקטי.

דּוֹרֵשׁ ז׳, דרשן *Vortragender* | lecturer שמו״ר פמ״ב: אבא הדורש.

דּוּשׁ •— נתרגל *sich ge-* | to get accustomed *wöhnen* גיט׳ נ״ו ע״ב: כיון דדש דש.

דּוּשׁ בַּעֲקֵב זלזל *geringschätzen* | to disregard ע״ז י״ח ע״א: עוונות שאדם דש בעקביו.

דַּיֵּשׁ פיעל, דרס ודרך *treten* | to trample מדרש תהל׳ ח׳ ג׳: מדייש עליך כעפר.

דּוּשׁ פ״י, 1) דרך ודרס *treten* | to tread ב״ק ט׳ ע״א: דייש אמצרי.

2) דש את התבואה *dreschen* | to thresh זבח׳ קט״ז ע״ב: דדישן דשאי.

אֲדִישׁ אפ׳, 1) זלזל *verachten* | to disregard תרג׳ משלי ד׳ ט״ו (פרעהו אל תעבר בו): אדיש ולא תעיבר עמא.

2) ביטל בלבו *sich über etwas* | not to mind *hinwegsetzen* סנה׳ ז׳ ע״א: טוביה דשמע ואדיש.

אִתְדַּשׁ, אִדְּדָשׁ, אִידָּשׁ אתפ׳, נדרס ונדוש to be *zertreten werden* | trodden תרג׳ ישעי׳ כ״ד ג׳: אתדשא תתדש: שם כ״ה י׳ (כהדוש מתבן): כמא דמידש תיבנא בטינא: תרג׳ ירמ׳ מ״ח כ״ו: וידדשון מואבאי.

דּוֹשֶׁן ז׳, שמנוּנית, קרקע שמן | fat, fat gruund *Fettigkeit, fetter Boden* ספרי בהעלתך פ״א: דושנה של יריחו.

דּוּת נ׳, מקוה מים חצוב בקרקע *Zisterne* | cistern ב״ב ס״ד ע״א: הבור בחפירה הדות בבניין.

ד״ז דבר זה.

ד״ח דברי חכמים.

דַּחֵד פעל, שימח *erfreuen* | to rejoice תרג׳ יב״ע דבר׳ ט״ו י״ע (הענק תעניק לו): מדחדא תדחדון ליה.

דְּחָה •— 1) השיב תשובה קלושה to dismiss with *mit einer Ausrede abspeisen* | a vague reply ירוש׳ בר׳ פ״ט י״ב ע״ד: לאלו דחית בקנה וכו׳.

2) סילק וביטל *beseitigen* | to set aside אהל׳ ז׳ ו׳: אין דוחין נפש מפני נפש.

3) העביר לזמן אחר *verschieben* | to postpone ירוש׳ שקל׳ פ״ד מ״ז ע״ד: ודחינו אותו למוצאי שבת.

4) דחף *drängen* | to push, to hurry מ״ק כ״ה ע״א: מיתה דחויה.

נִדְחָה נפ׳ •— נסתלק ונתבטל | to be suspended *aufgehoben werden* מגי׳ ה׳ ע״ב: הואיל ונדחה נדחה.

הִדְחָה הפ׳, פינה וביער *wegräumen* | to remove מ״ק כ״ב ע״א: מדחה מטתו.

דְּחוֹהָא ז׳, גאותנות *Hochmut* | haughtiness תרג׳ תהל׳ ס״ב ט׳ (שפכו לפניו לבבכם): שדו קדמוי דחוחי ליבכון.

דִּחוּי ז׳, סילוק וביטול *Ver-* | suspension, removal *stossung, Zurückweisung* קדוש׳ ז׳ ע״ב: דחוי מעיקרא הוי דחוי.

דְּחוֹק ז׳, לחץ ודחק *Bedrängnis* | oppression תרג׳ תהל׳ ב׳ (בלחץ אויב): בדחוק בעלי דבבא.

בִּדְחוֹק תה״פ, במדה זעומה *knapp* | scantily תרג׳ דה״ב י״ח כ״ו (לחם לחץ ומים לחץ): לחם בדחוק ומיא בדחוק.

דְּחִי פ״י, 1) דחף, הדף *stoßen* | to push תרג׳ דבר׳ ט׳ ד׳ (כהדף ה׳ אלהיך אותם): כד ידחי יתהון.

2) סילק וביטל to set aside | *beseitigen* פסח׳ ס״ט ע״ב: אימא לידחי.

דַּחֵי פַּעל, **אַדְחֵי** אפ׳, כנ״ל 2. פסח׳ נ״ז ע״א: דחויי קא מדחי לן.

אִידְחֵי אתפ׳, 1) נדחף ונהדף | **to be thrust down** | *gestossen werden* תרג׳ תה׳ ל״ו י״ג (דוחו ולא יכלו קום): אידחיין ולא יוספון למיקום.

2) נקבע לזמן אחר **to be postponed** | *verschoben werden* תרג׳ יב״ע במדב׳ ט׳ י׳: וידחיי למיעבד פסחא.

דְּחִיָּה עי׳ דְּחִיָּה. ירוש׳ סנה׳ פ״ו כ״ג ע״ג: מנין שטעון דחיה.

דְּחִיָּא ת׳, עליז **merry** | *lustig* איכ״ר פתיחתא (ר׳ יוחנן א׳): קרתא דחייתא.

דְּחִיָּה נ׳, 1) דחיפה **thrusting** | *das Stoßen* סנה׳ מ״ה ע״א: סקילה דחייה.

2) סילוק וביטול **suspension** | *das Beseitigen* ירוש׳ שבת י״ט ט״ז ע״ד: דחייתן שבת.

דְּחִיל, דְּחִילָא ת׳, נורא **awe-inspiring** | *fürchterlich* תרג׳ בר׳ כ״ח י״ז (מה נורא המקום הזה): מה דחיל ומשבח אתרא הרין; תרג׳ דבר׳ ז׳ כ״א (אל גדול נורא): אלהא רבא ודחילא.

דְּחִילָא, דְּחִילוּ נ׳, מורא ופחד **fear** | *Angst* תרג׳ יונה א׳ י׳ (יראה גדולה): דחילא רבא; בר׳ כ״ח י״ז: מא דחילו אתרא הבין.

דחינוניתא עי׳ דַּהֲנוּנִיתָא. סוטה מ״ט ע״א: תומרתא דחינוניתא.

דְּחִיפָה נ׳, דחייה והדיפה **pushing** | *das Stossen* ירוש׳ שבת פ״ז ט׳ ע״ד: נגיחה ודחיפה.

דְּחַךְ פ״ע, צחק **to laugh** | *lachen* פסיק׳ בשלח צ״ג ע״ב: דהיא דחכה ובכיית.

דַּחֵךְ פעל, לעג **to deride** | *verlachen* קהל״ר ג׳ ב׳: קיימין מדחכין קומי חדא דרתא.

דְּחַל פ״ע, ירא ופחד **to fear** | *sich fürchten* תרג׳ ירמ׳ ל״ב מ׳: למדחל קדמי.

אַדְחֵל אפ׳, הפחיד **to frighten** | *Furcht einjagen* קה״ר ד׳ ו׳: מן הדא את מדחיל לי.

אִידְּחִיל אתפ׳, נבהל **to be afraid** | *erschrecken* ויק״ר פ״ט: אידחילת מיניה.

דַּחֲלָא ת׳, ירא **fearing** | *ehrfürchtig, furchtsam* תרג׳ בר׳ כ״ב י״ב (ירא אלהים): דחלא דה׳.

דַּחֲלָא, דַּחְלָא נ׳, 1) מורא ופחד **fear** | *Angst, Ehrfurcht* תרג׳ תהל׳ ס״ד ב׳: מדחלא דבעיל דבבא; שם ב׳ י״א (עבדו את ה׳ ביראה): פלחו קדם יי׳ בדחלא.

2) אלהות, יראה **deity** | *Gegenstand der Furcht, Gott; Götze* תרג׳ הושע ח׳ ו׳ (ולא אלהים הוא): דחלא דלית בה צריך הוא; תרג׳ ירוש׳ דבר׳ ל״ב ט״ו: וכפרו בדחלא תקיפא.

דחלא עי׳ זַחֲלָא. פסיק׳ זכור כ״ו ע״א: דחלא.

דַּחֲלוּלָא ז׳, תבנית אדם בשדה להפחיד בה בעלי חיים **scarecrow** | *Vogelscheuche* ב״ב כ״ז: סגיא בדחלולי בעלמא.

דַּחֲלוּנָא ת׳, ירא אלהים **God-fearing** | *gottesfürchtig* ירוש׳ מעש״ש פ״ה נ״ו ע״ב: לא תחכרון אלא מן דחלונייא.

דַּחֲלְתָא נ׳, עי׳ דַּחֲלָא 1. ירוש׳ ב״מ פ״ב ח׳ ע״ג: דלא תימרין בגין דחלתיך עבדית אלא בגין דחלתיה דרחמנא.

דְּחַס, דַּחֵס פ״י, 1) לחץ **to press** | *drücken, niederdrücken* יבמ׳ ק״ג ע״א: צריך למדחסיה לכרעיה.

2) הקיף **to surround** | *umgeben* ויק״ר פ״ל: מה הדס זה דחוס בעלים אף יעקב דחוס בבנים.

דְּחָסָה נ׳, לחץ ודחק **pressure, squeezing** | *Quetschung, Druck* יבמ׳ מ״ב ע״א: משום דחסה.

דְּחַף פ״י, דחה בכח **to push** | *stossen* יומא פ״ו מ״ו: ודחפו לאחוריו והוא מתגלגל ויורד.

דָּחַק — האיץ **to press, to urge** | *drängen* אבות פ״ב מט״ו: היום קצר והמלאכה מרובה וכו׳ ובעל הבית דוחק.

נִדְחַק נפ׳, הוכרח **to be forced** | *gezwungen werden* כלים פ״ה מ״ה: מפני שהוא אופה בו כשהוא נדחק.

דחק פ"י, 1) כנ"ל. מ"ק כ"ח ע"א: קא דחקא רגליה דבר נתן.

2) לחץ *bedrücken* | to oppress תרג' שופטי' י' ח' (וירצו וירוצצו את בני ישראל): ודחקו ושעבדו ית בני ישראל.

3) נחפז *sich beeilen* | to hurry תרג' יהושע י' י"ג (ולא אץ לבוא): ולא דחק למיעל.

אידחק אתפ', *bedrängt werden* | to be distressed תרג' שמואל א' י"ג ו' (כי נגש העם): אידחק עמא.

דחק, דחק עי' דוחק. ברי ו' ע"א: שעת הדחק.

דחקא ז', לוחץ *Bedränger* | oppressor תרג' שופטי' ב' י"ח (לוחציהם ודוחקיהם): דחקיהון ומשעבדיהון.

דחקותא נ', לחץ *Bedrängnis* | oppression תרג' יב"ע ברי ל' ח': בדחקותהון.

דחש עי' דחס. ירוש' ב"מ פ"ט י"ב ע"א: הוו דחשין.

דטסים [ריטים] נ', סכר בנהר stoppage in a river | *Deich, Damm* ירוש' ביצה פ"ג ס"ב ע"א: סוכרא דנהרא וכו' דטסים.

די — כדי למען *damit, um* | in order to ברי פ"א מ"א: עד חצות כדי להרחיק אדם מן העבירה.

מכדי מכיון *weil, da* | since ביצה ב' ע"ב: מכדי כתיב.

די מה"ג ומה"ח, 1) אשר, ש־ *welcher* | who, which ירוש' גיטי' ב' מ"ד ע"ב: די פתר לה.

2) כי *daß* | that ירוש' תענית ד' ס"ז ע"ג: ולא ידעין די תעניתא.

3) שאם *denn wenn* | for if ירוש' ר"ה א' כ"ו ע"ב: די לא כן.

דיאו ז', יום *Tag* | day ירוש' ע"ז א' ל"ט ע"ג: אימכא ארך אמר קלנדם קלון דיאו.

דיאו ז', אלהות *Göttliches* | deity שהש"ר ב' ט': פירוש דיאו דיאו את לגבן תחלה.

דיאטא נ', חדר, מדור *Zimmer, Gemach* | chamber תוס' עירובי' ה': חמש דיאטות.

דיאטגמא, דיאטיגמתין נ', פקודה *Befehl, Edikt* | edict דבר"ר פ"ה: היה פורש דיאטגמא.

דיאטריטא ז"ר, כלי זכוכית דקים *feines Glasgechirr* | cut glass vessels אסת"ר א' ז': כוסות דיאטריטא של כלי זכוכית וכו'.

דיאלא עי' דילא. פסחי' פ"ו ע"ב: רגש בהו דיאלא.

דיאנה ז', הפסד *Verlust* | loss מנחי' ע"ז ע"א: דיאנה הוא דלא דלא לימטייה רוחא לא בעי זכן וזבין תגרא איקרי.

דיארטיה פעל יוני בעבר, אחז את העינים [ediarta] *er täuschte vor* | he deluded שהש"ר ב' ט"ו: קיניגין מכללה ודיארטיה.

דיאתימון ז', צוואת המת *Testament* | testament, will ירוש' ב"ב פ"ח ט"ז ע"ג: אף הכותב דיאתימון בלעז הרי זו כמתנה.

דיאתיקי נ', גילוי דעת בנוגע לרכוש *Verfügung übers Eigentum* | disposition of property ב"ר נ"ט: זו דיאתיקי. ועי' דייתיקי.

דיב פ"י, זוב, נזל *fließen* | to flow תרג' תהלי' ע"ח כ' (ויזובו מים): ודיבו מיא.

דיבא נ', זוב *Schleimausfluß* | gonorrhoea תרג' יב"ע ויקרי' ט"ו ל"ג (זובו): דידיה.

דיבא נ', דבה *Gerede, Verleumdung* | calumny תרג' כרי ל"ז ב' (דבתם רעה): דיבהון בישא.

דיבא ז', 1) זאב *Wolf* | wolf תרג' צפי' ג' ג' (זאבי): דיבין.

2) דוב *Bär* | bear תרג' יש' י"א ז' (ופרה ודוב): ותורתא ודיבא.

דיבבא ז', זבוב *Fliege* | fly תרג' קהלי' י' ח': דשכין על תרעי לבא הי כדיבבא.

דיבונא [דיבונא] ז', עושק ולחץ *Bedrückung* | oppression תרג' משלי' כ"ד ב' (שוד יהגה לבם): ממול דיבונא ראני לבהון.

דיבוק ז', 1) דבק *Klebstoff* | glue ירוש' שבת ג' ו' ע"א: שמא נתאכל דיבוקו.

2) חיבור junction | *das Zusammenhalten* אבות ו׳: דיבוק חברים.

דִּיבּוּר ז׳, 1) הוצאת דברים מן הפה speech | *das Sprechen* שהש״ר ג׳ ד׳: דיבור קשה.

2) דבר אלהים Divine Speech | *Gotteswort* ויקר״ר א׳: משה שומע קול הדיבור עצמו וחיה.

כְּדֵי דִיבּוּר, תּוֹךְ כְּדֵי דִיבּוּר כשיעור דיבור קל as much as is needed for an utterance | *die Zeitdauer einer kurzen Äusserung* ירושי׳ ברכ׳ פ״א ד׳ ע״ב: כדי דיבור; ב״ק ע״ג ע״ב: תוך כדי דיבור.

דִּיבּוּרָא ז׳, 1) כנ״ל 1. ר״ה ו׳ ע״א: אימא דיבורא לא כלום הוא.

2) כנ״ל 2. תרג׳ שמות ל״ד כ״ח (עשרת הדברים): עשרתי דיבוריא.

דִּיבְחָא ז׳, קרבן sacrifice | *Opfer* תרג׳ במד׳ כ״ה ב׳ (לזבחי): דיבחין.

דִּיבִי עי׳ סַנְיָא דִיבֵי. קהל״ר ז׳ י״ט: סניא דיבי.

דִּיבְלָא, דִּיבְלְתָא נ׳, עוגת תאנים כבושות cake of pressed figs | *gepresster Feigenkuchen* תרג׳ דהי״א י״ב מ׳: דיבלין; תרג׳ יב״ע במ׳ ל״ג מ״ו: דבסימין כדיבלתא.

דִּיבְּרָה נ׳, צווי commandment | *Gebot* ירושי׳ ברכ׳ פ״ד ח׳ ע״ג: דביר שמשם דיברות יוצאות לעולם.

דִּיבְשָׁא ז׳, דבש honey | *Honig* יומ׳ פ״ג ע״ב: קמחא דשערי בדיבשא.

דִּיגָאלָא ת׳, כוזב false | *lügenhaft* תרג׳ משלי י״ט כ״ח (עד בליעל): סהדא דיגאלא.

דִּיגּוּן ז׳, הבאת התבואה לגורן storing up | *das Aufhäufen* גיט׳ מ״ד ע״א: דיגונך ולא דיגון נכרי.

דִּיגוֹן 1) ת׳, בעל שתי זויות having two corners | *zweiwinkelig* נזיר ח׳ ע״ב: בית עגול דיגון טריגון פונטיגון אינו מטמא בנגעים.

2) תה״פ, פעמים twice | *zweimal* נזיר ח׳ ע״ב: הריני נזיר... הן אחת דיגון שתים וכו׳.

דִּיגְטְסִים נ׳, פקודה decree | *Verordnung* תרג׳ שני אסתר ב׳ ח׳: כתב בדיגטסים.

דִּיגְלָא ז׳, מוט כפול double pole | *Doppelstange* ב״מ פ״ג ע״א: בדיגלא משלם כולה.

דִּיגְלַת נהר חדקל the river Tigris | *Tigrisstrom* מ״ק כ״ה ע״ב: כיפי דדיגלת.

דִּיגְמָא עי׳ דוּגְמָא. ירושי׳ הור׳ פ״ג מ״ז ע״א: דיגמא דידכו דמי.

דִּידְבָא ז׳, **דִּידְבְתָא** נ׳, זבוב fly | *Fliege* נדה י״ז ע״א: כאלי דידבי; גיט׳ פ״ו ע״ב: דידבתא דביני כיפי.

דִּידִי, דִּידֵיהּ מה״ג, שלי, שלו mine, his | *mein, sein* ב״ב ד׳ ע״ב: דידי ודידיה הוא.

דִּידָךְ מה״ג, שלך thy, thine | *dein* בר׳ ב׳ ע״ב: בין השמשות דידך.

דִּידְכָאוֹת ז״ר, 1) צופים guards | *Beobachter* יומ׳ פ״ו מ״ח: דידכאות היו עושין ומניפין בסודרין.

2) שליח messengers | *Gesandte* אסת״ר א׳ א׳: דידכאות עם דורניות עתידות (צ״ל עתידין) להיות מצויים למלך המשיח.

דִּידְכוּ, דִּידְכֶן, דִּידְכֵן מה״ג, שלכם your | *euer* תמיד ל״ב ע״א: דידי טבא מדידכו; ירושי׳ חגי׳ פ״ב ע״א ע״א: מן דידכון; סנה׳ פ״ו כ״ג ע״ג: מן דידכון.

דידמא [דְאִירְמָא] עי׳ אִירְמָא. ירושי׳ שבת ה׳ ז׳ ע״ג: רבי קורים דידמא.

דִּידָן מה״ג, שלנו our | *unser* חולי׳ מ״ב ע״ב: תנא דידן.

(דִּיהָה) אֲדִיהָה אפ׳ to make fainter | *matter machen* נדה כ׳ ע״א: אדיהו ליהי

דֵּיהָא עי׳ דֵּיהָה. ירושי׳ ב״ב פ״ח ט״ו ע״א: מורשה לשון דיהא.

דִּיהֲבַת שם מקום name of a place | *Ortsname* תענ׳ ז׳ ע״ב: א״ל זעירי מדיהבת לרבינא.

דֵּיהָה ת׳, כהה, עכור faint, dim | *dunkel, matt* נגע׳ פ״א מ״ב: של שלג עזה ושל סיד דיהה ממנה.

דִּיהִי מה״ג, ההוא this | *jener* תרג׳ יב״ע בר׳ כ״ה ל״ג: קיים לי כיום דיהי.

דִּיהֲנָא ע׳ דְּהַן. תרג׳ תהל׳ ס״ה י״ב (ירעפון דשן): יבסמון דיהנא.

דִּיו שה״מ, שנים two | *zwei* תרג׳ תהל׳ קמ״ט ו׳ (וחרב פיפיות): סייפא דיו סטרא.

דִּיו פַּרְצוּף ז׳, פרצוף כפול double-face | *Doppel-gesicht* עירובי׳ י״ח ע״א: דיו פרצוף פנים היה לו לאדם הראשון שנא׳ אחור וקדם צרתני.

דַּיּוֹ נ׳, עוף הדיה vulture | *Geier* ב״מ כ״ד ע״ב: ההוא דיו דשקיל בישרא.

דְּיוֹ מה״ק, האח! Ah | *Ach!* שהש״ר ב׳ ט׳: את אומר לנו דיו דיו.

דְּיוֹ, דְּיוָנָא ז׳, צער grief | *Betrübnis* ירוש׳ בר׳ פ״ט י״ג ע״א: דיו ליה פנינן יתיהו; תרג׳ משלי כ״ג כ״ט (אבוי): דיואי.

דְּיוֹבִיט ז׳, שפופרת להעלות נוזלים מכלי siphon | *Heber* ירוש׳ ערובי׳ פ״י כ״ו ע״ד: מעלין בדיוביט.

דְּיוֹזְגוֹ, דְּיוֹזוּגֵי ז׳, חילוף משמרות succession in government | *Amtswechsel* סוט׳ י״ג ע״ב: אותה שבת של דיוזגי היתה.

דְּיוֹטָא נ׳, חדר, מדור chamber | *Zimmer, Gemach* קהל״ר ז׳ ב׳: דיוטא התחתונה של גיהנם.

דְּיוֹטַגְמָא נ׳, פקודה edict | *Befehl, Edikt* ספרי ואתחנן ל״ג: שלא יהו בעיניך כדיוטגמא ישנה.

דְּיוֹטִי נ׳, חדר, מדור chamber | *Zimmer, Gemach* ילקו׳ א׳ ל״ה ע״א: לדיוטי התחתונה שבשאול.

דְּיוֹטְרִיטוֹן ז׳, כלי זכוכית דקים cut glass vessels | *feines Glasgeschirr* רות רבה א׳ א׳: כוסות דיוטריטין.

דְּיוֹטְרִין ז׳, מערה cave | *Höhle* בר״ר פס״ב: וקברו אותה בדיוטרין שלו.

דְּיוֹמָד ז׳, קרן זוית corner-piece | *Eckstück* סוכ׳ ד׳ ע״ב: נידונין משום דיומד.

דיומדין [דְּיָמוֹרוֹן] ז׳, עסים תותים juice of mulberries | *Saft der Maulbeere* ירוש׳ שביע׳ פ״ז ל״ז ע״ב: דיומדין אסור.

דְּיוֹמְסִית שם מקום בא״י name of a place in Palestine | *Ort in Palästina* שבת קמ״ז ע״ב: קרקעיתה של דיומסית.

דְּיוֹם שם איש a man's name | *männlicher Name* תרג׳ שני אס׳ ג׳ א׳: בר דיום.

דיוסטום ע׳ דְּנִיסְטִים. שמו״ר ל״א: משל לאדם שלוה מן דיוסטום.

דְּיוֹסְטָר ז׳, מנור אורגים the transverse staff of the upright loom | *Querholz am Webstuhl* כלים פ״כ מ״ג: הדיוסטר.

דְּיוֹסְפְּרָא שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Ort in Palästina* שבת מ״ו ע״א: הלך רבי לדיוספרא.

דיוסקום ע׳ דִּיסְקוֹס. ב״ר פר״א: דיוסקום אחד טעון וכו׳.

דְּיוֹפוּטָא ז׳ מכסה, שטיח carpet, cover | *Tep-pich, Decke* ויק״ר ל׳: והדין דיופוטא מסהיד עליה.

דְּיוֹפְטִין ז׳, אנך plumbline | *Lotmaß* ספרי דברים א׳ ח׳: קובע דיופטין ומחלק.

דְּיוֹפִי ז׳, שפופרת להעלות נוזלים מכלי siphon | *Heber* ערובי׳ ק״ד ע״א: מעלין בדיופי.

דְּיוֹפִיטִין ע׳ דְּיוֹפְטִין. ילק׳ דבר׳ תת״א: לא קובע דיופיטין.

דְּיוֹפְלוֹסְטוֹן ז׳, אכסדרה כפולה double co-lonnade | *Doppegallerie* סוכ׳ נ״א ע״ב: דיופלוסטון של אלכסנדריא.

דְּיוֹפְלֵי ז״ר, שליחות של שנים duumvir | *Duumvirat* תעני׳ י״ח ע״ב: עד שבאו דיופלי דרומי.

דְּיוֹפְרָא ת׳, שעושה פירות פעמים בשנה bearing twice a year | *zweimal jährlich fruchttragend* עירוב׳ י״ח ע״א: מאי דיופרא וכו׳ אילן העושה דיו פירות בשנה.

דְּיוֹקָא ז׳, דיוק, מסקנא deduction | *Folgerung* נזיר ט״ז ע״ב: האי דיוקא דידך הוא.

דיוקולג ע׳ דִּיקוֹלוֹג. ילק מש׳ תתקמ״ו: שני דיוקולגין.

דְּיוֹקָן, דְּיוֹקְנָא ז׳, **דְּיוֹקְנָה, דְּיוֹקְנִי** נ׳, תמונה image | *Bild* ב״ב נ״ח ע״א: נסתכלת בדמות דיוקני בדיוקני עצמה לא תסתכל; שבת קמ״ט ע״א: דיוקנה עצמה; ב״מ קט״ו ע״א: שכר דיוקנאות.

דָּיוֹר ז׳, שוכר דירה lodger | *Mieter* ירוש׳ מעש׳ פ״ג כ׳ ע״ד: בעל הבית ודיורו.

דָּיוֹרָא ז׳, 1) יושב inhabitant | *Einwohner* תענ׳ כ״א ע״א: וקטלינהו להנך דיוראי.

2) גר proselyte | *Proselyt* בכורות ל׳ ע״א: דיורא בר דיירתא.

דְּיוּתָא נ׳, דיו ink | *Tinte* שבת ק״ד ע״ב: דיו — דיותא.

דְּיוֹתְמִין ז׳, צוואה testament, will | *Testament* תוספ׳ ב״ב ט׳: אף הכותב דיותמין בלעז וכו׳.

דְּיוּתְקָא ז׳, אילן היחס family record | *Stammbaum* ב״מ כ״ט ע״ב: דזקיף ליה זקיפא בדיותקיה.

דִּיחוּי ז׳, דחייה, סילוק suspension, removal | *Verstossung, Aufhebung, Zurückweisung* קדושי׳ ז׳ ע״ב: דחוי מעיקרא הוי דיחוי.

דִּיחוּק ז׳, צפיפות crowd | *Gedränge* תוס׳ צוק׳ יומא ד׳ (ג׳) י״ז: מפני דיחוק העם.

דִּיחֲתִי ז׳, רודף persecutor | *Verfolger* שהש״ר ב׳ ט״ו: בלטוורא דא דיחתי וייטורד.

דִּיטַגְמָא נ׳, פקודה edict | *Befehl, Edikt* ויק״ר א׳: דיטגמא כתובה ומחותמת.

דְּיָיא עי׳ **דּוּבָא**. תרג׳ יב״ע ויק׳ ט״ו ג׳ (זובו): דייה.

דְּיָיאוֹן שיהיו that they be | *daß sie seien* ירוש׳ חלה פ״א כ״ח ע״א: דייאון עבדין.

דָּיֵיג פ״ע, דאג וחשש to be troubled | *besorgt sein* מו״ק כ״ה ע״א: הוי קא דייגי רבנן.

דַּיּוֹר ז׳, יושב inhabitant | *Einwohner* תרג׳ ירוש׳ ברי׳ מ״ד י״ח: צדון מן דייור.

דְּיָיטִי נ׳, חדר, מדור chamber | *Zimmer* שבת צ״ו ע״א: היו שתיהן בדייטי אחת.

דְּיַיטְרוּטוֹן ז״ר, כלי זכוכית דקים fine glass vessels | *feines Glasgeschirr* בר״ר פי״ט: קופה מלאה כוסות ודייטרוטין.

דַּיָּלָא ז׳, 1) משרת attendant | *Diener* שבת קמ״א ע״א: אדא דיילא.

2) פקיד officer | *Beamter* יומ׳ י״ח ע״א: אי בר אחתך דיילא וכו׳.

דְּיָילָא ז׳, עבודת המקדש service (of the priests) | *Priesterdienst* ירוש׳ פסח׳ ה׳ ל״ד ע״ג: הא דיילא קיים גבי זריקה.

דַּיָּין, דַּיָּינָא ז׳, שופט judge | *Richter* סנה׳ ז׳ ע״ב: דיין שאינו הגון; כת׳ צ״ד ע״ב: אנא דיינא ומר לאו דיינא.

דַּיָּינָה נ׳, שופטת female judge | *Richterin* קוהל״ר ב׳ ח׳: דיינות נקיבות.

דַּיְסָא ז׳, מאכל גריסין dish of grit | *Graupenspeise* ביצה ט״ז ע״א: דייסא לא שכיחא.

דייסיקיא, דייסקי עי׳ **דִּיסַקְיָא**. ירוש׳ עיר׳ פ״ו כ״ג ע״ג: יהב חוטרא הכא סנדלא הכא דייסיקיא הכא; בר׳ פ״ג ו׳ ע״ד: דייסקי שהיא מלאה ספרים.

דָּיֵיץ ת׳, שש ושמח rejoicing | *fröhlich* תרג׳ משלי כ״ט ו׳ (ירון ישמח): דייץ וחדי.

דַּיְקָא ז׳, דיוק ומסקנא conclusion | *Folgerung* פס׳ צ״ט ע״א: מתניתן נמי דייקא.

דייקוסנין, דְּיָיקִינְתִּין נ׳, מין אבן טובה hyacinth, a precious stone | *Edelstein (Hyazinth)* שמו״ר ל״א: לוי דייקינתין; ילק׳ דב׳ תתנ״ד: את המרגליות ודייקוסנין.

דייקלרא [דִּיקוּלָרָא] ז׳, עושה סלים basket-maker | *Korbmacher* ירוש׳ ברכ׳ פ״ג ו׳ ע״ד: ובלבד דלא יעביד כהדין דייקלרא.

דייקניתא עי׳ **דְּיָיקִינְתִּין**. שמו״ר פל״ח: לוי דייקניתא.

דַּיָּיר, דַּיָּירָא ז׳, יושב בדירה lodger | *Einwohner* ירוש׳ עיר׳ פ״ה כ״ג ע״א: בנה את העשירי לשם דייר הרי הוא כדיירו; שם ב״מ פ״ח י׳ ע״ב: בייתא עם דיירא דאיר.

דיירא ז׳, גר proselyte | *Proselyt* גיט׳ כ״ד ע״א: דיירא בר דיירתא.

דיירא ז׳, אכסניא inn | *Herberge* סנה׳ ק״ט ע״א: כ׳ מטא לההוא דיירא.

דיירא ז׳, רוכל pedlar | *Hausierer* ר״ה ט׳ ע״ב: כמדייר דיירא.

דיירוטין עי׳ דייטרוטון. ב״ר פס״ד: ודיירוטין.

דיירתא נ׳, גיורת female proselyte | *Proselytin* גיט׳ כ״ד ע״א: דיירא בר דיירתא.

דייש — ז׳, 1) דישה threshing | *das Dreschen* תוספתי ב״מ ד׳: מקום הדייש.

2) תבואה נדושה threshed corn | *gedroschenes Getreide* ספרי תצא רפ״ז: מה דייש מיוחד שגידולו מן הארץ ותלוש מן הקרקע בשעת גמר מלאכתו.

דיישאה ז׳, מי שדש thrasher | *Drescher* ע״ז כ״ד ע״ב: טורביל עיזא דקורקסא דדיישן.

דיית פ״ע, 1) הזיע sweat | *schwitzen* פסח׳ ל׳ ע״ב: חזינן דמידייתי.

2) פחד to be anxious | *sich ängstigen* תרג׳ איוב ט׳ י״ג: תחותוי דייתן רשיעיא.

דיית פַּעל, כנ״ל 1. פסח׳ ל׳ ע״ב: חזינן דמדייתי.

דייתא נ׳, עוף הדיה vulture | *Geier* ירוש׳ שקל׳ פ״ו כ׳ ע״ג: אתא דייתא וחטפתיה מיניה.

דייתיכום ז׳, ממלא מקום successor | *Nachfolger* ספרי דבר׳ ל״ב מ״ד (שליד): בא דייתיכום שלו והרשות כתובה ביד אחר.

דייתיקי נ׳, צוואה, גילוי דעת testament, disposition | *Testament, Verfügung* ב״ב קנ״ב ע״ב: דייתיקי מבטלת דייתיקי.

דיכה נ׳, כתיתה pounding | *das Zerstoßen* שבת י״ט ע״ב: מחוסרין דיכה.

דיכון ז׳, שחיקה crushing | *das Zermalmen* ירוש׳ שביעי׳ ה׳ ל״ח ע״ד: דיכון כעיקור.

דיכי מה״ג, זאת this | *dies* ב״מ פ״ו ע״א: מרי דיכי.

דיכמא נ׳, דמיון ושווי resemblance | *Ähnlichkeit* תרג׳ איוב ב׳ ג׳ (אין כמוהו): לית דיכמיה.

דיכן ז׳ גדרת צאן fold | *Hürde* תרג׳ ירוש׳ במדב׳ ל״ב כ״ד (גדרות): דיכון לענכון.

דיכסא עי׳ דוכסא. ב״ר ה׳: לדיכסא ים.

דיכפת עי׳ ריכפת. תרג׳ ירמ׳ ז׳ י״ג (המון מים): דיכפת דמיין.

דיכרא עי׳ דכרא 2. ב״ק ס״ה ע״ב: דיכרא גנבו מינך.

דילא – דאי לא, שאם לא for if not | *denn wenn nicht* ירוש׳ תר׳ פ״ה מ״ג ע״ג: דילא כן.

דילבא ז׳, מין אילן plane-tree | *Platane* ב״ר ט״ו: ערמונים–דילבין.

דילדול ז׳, חתיכת בשר מדולדלת מן הגוף a limb torn in strips | *vom Körper lose herabhängendes Fleischstück* חול׳ מ״ו ע״א: דילדול זה מהו. ועי׳ דלדול.

דילהון מה״ג, שלהם their | *ihr (3. Pers. pl.)* ב״ק קי״ז ע״ב: דילכון אמרי דילהון היא.

דילוג ז׳, קפיצה skipping | *das Springen, Überspringen* שהש״ר ב׳ ד׳: ודילוגו עלי אהבה.

בדילוג תה״פ, למירוגין with interruption | *mit Unterbrechungen* נדה ס״ד ע״א: עד שתשלש בדילוג.

דילוע עי׳ דלעת. שבת פכ״ד מ״ד: מחתכין את הדילועין לפני הבהמה.

דילטור ז׳, 1) מלשין sycophant | *Angeber* סנה׳ מ״ג ע״ב: וכי דילטור אני לך.

2) צבוע hypocrite | *Heuchler* תרג׳ איוב ח׳ י״ג (ותקות חנף תאבד): וסבר מדילטור תהובד.

דילטורא כנ״ל 1. אסת״ר פתיחה: מן דסגין דילטוריא.

דילטוריא נ׳, מלשינות, לעז sycophancy, defamation | *Angeberei, Verleumdung* שהש״ר א׳ ו׳: במי שאומר דילטוריא על ישראל.

דילי, דילכן, דילכון מה״ג, שלי; שלכם mine; your | *mein; euer* תרג׳ שמ׳ י״ט ה׳: דילי כל ארעא; יחז׳ י״ג י״ח (נפשות): נפשתכון דילכן; גיט׳ פ״ד ע״ב: דילכון.

דִּילְכֵן שאם לא כן for if not so | *sonst* ירושׁ׳ שביע׳ פ״ד ל״ה ע״א: אכול דילכן אנא קטילנא לך.

דִּילְמָא מה״ח, שמא, אולי perhaps | *vielleicht* ר״ה ג׳ ע״א: כי משמש בד׳ לשונות אי דילמא אלא דהא.

דִּילְמָא ז׳, 1) עובדה fact | *Tatsache* ירושׁ׳ פאה פ״ג י״ז ע״ד: דילמא ר׳ חונא ר׳ פינחס ר׳ חזקיה סלקון וכו׳.

2) מכסה cover | *Bettdecke* ירושׁ׳ כלאים פ״ט ל״ב ע״ד: ברדסין–דילמא.

דִּילָנָא מה״ג, שלנו our | *unser* תרג׳ בר׳ ל״א ט״ז (לנו): די לנא.

דילניה [כְּלִידוֹנָה] ע׳ כְּלִידוֹן. ירושׁ׳ ב״מ פ״ב ח׳: אובדת מלכתא דילניה דידה.

דִּילְפָּה ז׳, דלף היורד מן הגג drippings from the roof | *Traufe* ירושׁ׳ מ״ש ד׳ כ״ה ע״ג: נחת דילפא בחיטך.

דִּימְדוּמִים ע׳ דִּמְדּוּמִים. ירושׁ׳ פס׳ פ״ה ל״א ע״ג: של בן הערבים עם דימדומי חמה.

דִּימָה ז׳, דבה, לשון הרע evil talk, gossip | *übles Gerede* נדה ס״ו ע״א: דימת עיריך.

דִּימוֹנִיקָא ז׳, כלי עבודה במקדשי הפרסיים utensil of the Persian divine service | *persisches Tempelgerät* סנה׳ ע״ד ע״ב: קוואקי ודימוניקי.

דִּימוֹס ז׳, 1) שכבה בבנין layer of the building | *Bauschicht* ב״מ קי״ח ע״ב: הניח על הדימוס.

2) לשון שבועה formula of an oath | *Formel eines Schwurs* ע״ז ט״ו ע״ב: דימוס פטור אתה.

3) מחילה וסליחה amnesty | *Amnestie* ירושׁ׳ ברכ׳ פ״ט י״ד ע״ב: כשהוא נותן דימוס הכל מקלסין אותו.

4) עם people | *Volk* בר״ר פ״ו: בולי ודימוס.

5) בית האסורים prison | *Staatsgefängnis* שמו״ר ב׳: יתנן בדימוס.

6) רשות הרבים common property | *Gemeingut* מכילי׳ יתרו ה׳: לפיכך נתנה במדבר דימוס בפרהסיא במקום הפקר.

7) צרכי צבור public affairs | *Staatsangelegenheit* ב״ר ח׳: עסוקין בדימוסה של מדינה.

דִּימוֹסָא נ׳, 1) מרחץ של פומבי public bath | *öffentliches Bad* תרג׳ אסת׳ ב׳ ג׳: דימוסן ובנאוון.

2) ע׳ דִּימוֹסְיָא 2. ב״ר פ״ד: ולקחי מדימוסא של מדינה.

דִּימוֹסְיָא נ׳, 1) רשות הרבים common property | *Allgemeingut* ירושׁ׳ סנה׳ פ״י כ״ח ע״ב: ואחד דימוסיא לכולן.

2) רכוש המדינה state property | *Staatsgut* ב״ר פ״ד: לדימוסיא של מדינה.

3) מס state-tax | *Steuer* ויקר״ר פ״ל: עבר עלוי חד לגיון למגבי דימיסיא דההוא מדינתא.

דִּימוֹסִים ע׳ דִּימוֹס 7. ילק׳ איוב תתקי״ז: בדימוסים של מדינה.

דִּימוֹסְנָאָה ז׳, חוכר המסים farmer of public revenues | *Steuerpächter* מג׳ תענ׳ ג׳: בעסרין וחמשא ביה אתנטילו דימוסנאי.

דִּימוּעַ ז׳, תערובת תרומה וחולין mixture of T'ruma and profan fruits | *Mischung (von Teruma mit gewöhnlichen Früchten)* ירושׁ׳ דמ׳ ה׳ כ״ד ע״א: אימת הדימוע.

דִּימְסָא נ׳, מרחץ של פומבי public bath | *öffentliches Bad* תרג׳ קהל׳ ב׳ ח׳: דימסיא ובי בנאוון.

דִּימְסִית ז׳, שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Ortschaft in Palästina* אבות דר׳ נתן י״ד: אלך לדימסית למקום נאה.

דִּין פ״י • — 1) חקר ודרש to examine (witness) | *(Zeugen) verhören* סנה׳ פ״ז מ״ח: דנין את העבדים.

2) הוציא מסקנא to conclude | *folgern* פס׳ כ״ז ע״ב: דנו דין אחר.

נִדּוֹן נפ׳, 1) נשפט to be judged, to be sentenced | *gerichtet werden* סנה׳ פ״ח מ״ה: נידון על שם סופו.

2) נחשב to be considered as | *betrachtet werden* חולי׳ מ״ה ע״א: נידון כריאה וכו׳ כמות.

דִּיֵּן פיעל, התוכח, ריב to discuss, to contend | *streiten* ב״ר פ״ג: היו מדיינין זה עם זה.

דִּין פ״י, 1) שפט to hold court | *richten* ירוש׳ סנה׳ פ״א י״ח ע״א: הוו דיינין קומי וכו׳.

2) הוציא מסקנא to conclude | *folgern* שבוע׳ ל״א ע״א: דון מינה ואוקי באתרה.

3) בא בדין to have a law-suit | *rechten* תרג׳ מש׳ כ״ט ט׳ (נשפט את איש אויל): דיין עם גבר שטיא.

דַּיֵּן פַּעל, הוציא דין to decide | *entscheiden* שבוע׳ ל״ב ע״ב: היכי לידיינו דייני להאי דינא.

אִידַּיֵּן אתפ׳, 1) בא בדין to have a law-suit | *prozessieren* ירוש׳ סנה׳ פ״ג כ״א ע״ד: אידיינין קומי ר׳ לעזר.

2) נשפט to be judged | *gerichtet werden* תרג׳ תהל׳ ל״ז ל״ג (לא ירשיענו במשפטו): ולא יחייביניה במידייניה.

אִתְּדָן אתפ׳, נשפט, נענש to be judged, to be punished | *gerichtet werden, bestraft werden* תרג׳ ישעי׳ כ״ט ד׳ (אין נשפט באמונה): לית דמתדן בהימנותא; תרג׳ יב״ע בר׳ ו׳ ג׳: לא יתדנון כל דריא בישיא.

דִּין ז׳ — 1) סברא הגיונית logic conclusion | *logischer Schluss* מכילתא משפטים ג׳: והדין נותן הואיל ויוצאה מרשות אב יוצאה מרשות ארון.

2) קל וחומר conclusion from minor to major | *Schluss a minori ad majus* סנה׳ נ״ד ע״א: אין עונשין מן הדין.

דִּין וּדְבָרִים טענה ותביעה claim | *Anspruch* כת׳ פ״ט מ״א: דין ודברים אין לו.

דִּינֵי מָמוֹנוֹת משפטים בעסקי שלי ושלך civil cases | *Zivilprozesse* סנה׳ פ״ד מ״א: דיני ממונות הכל מלמדין זכות וחובה.

דִּינֵי נְפָשׁוֹת משפטים בעסקי נפש האדם (בנגוד לדיני ממונות) capital cases | *Kriminalprozesse* סנה׳ כ״ב מ״א: הכל כשרים לדין דיני ממונות ואין הכל כשרים לדין דיני נפשות.

דֵּין מה״ג, זה this | *dieser* ע״ב י׳ ע״ב: לית דין בר אינש.

בְּדֵין בזה, כאן here | *hier* תרג׳ שופט׳ י״ח ג׳ (ומה לך פה): ומא לך בדין.

כְּדֵין כזה, כן so | *so* תרג׳ בר׳ ל״ב ד׳ (כה תאמרון): כדין תימרון.

דִּינָא ז׳, 1) דין ומשפט law, decision, court-session | *Recht, Urteil, Prozessache* סנה׳ ח׳ ע״א: יומא דדינא; ברכ׳ ה׳ ע״ב: דעביד דינא בלא דינא; גטין כ״ו ע״ב: דינא דהאי גברא במאי.

2) ריב quarrel | *Streit* תרג׳ משלי י״ב א׳ (זבחי ריב): דבחי דדינא.

דַּיָּנָא ז׳, שופט judge | *Richter* תרג׳ יב״ע דבר׳ ט״ז י״ט: דיניא.

דֵּינוּ — דֵּין־הוּ, זהו, זה this | *dieses* ירוש׳ עירוב׳ פ״ז כ״ד ע״ג: הי דינו צד והי דינו אמצע.

דִּינוּן מה״ג, אשר; הללו; לפי ש־ which; these; since they | *welche, diese; da sie* ירוש׳ ב״ב פ״א י״ז ע״ג: זוזין דינון; שם ב״מ פ״ה י׳ ע״ב: ומה דינון עבדין דילי ודילך; שם בכורים פ״ב ס״ה ע״ב: דינון מרין.

דִּינָמִים ג׳, כח ועוז power | *Macht* שהש״ר ד׳ ח׳: אכן יש בך דינמים.

דִּינַסְטִים עי׳ דְּנִיסְטִים. ירוש׳ שבת פ״ב ה׳ ע״ב: עושה מלאך המות דינסטים שלו.

דִּינָר, דִּינָרָא ז׳, שם מטבע denar, a gold and a silver coin | *Denar, Gold-und Silbermünze* ירוש׳ קדוש׳ א׳ כ״ח ע״ד: דינר כסף אחד מכ״ד לדינר זהב; ב״ב קס״ו ע״א: דינרין וכו׳ דינרי.

דִּיסָא ז׳, תבשיל גריסין dish of grit | *Graupenspeise* תענ׳ כ״ד ע״ב: פינכא דדיסא.

דִּיסְגְנִים ז׳, מטבע הטבוע פעמים coin with double coinage | *Münze mit Doppelprägung* ירוש׳ מ״ש פ״א כ״ב ע״ד: מעות של דיסגנים.

דִּיסְטוֹרִין ז׳, חכירה tenancy | *Pacht* ילק׳ ויק׳ תרע״ח: סגיא ליה בדיסטורין.

דִּיסִיקְיָא עי׳ דִּיסַקְיָא. ירוש׳ שבת פ״ז י׳ ע״ג: אזנים של טיסיקיא.

דִּיסְקָא ז׳, תעודה, כתב letter, document | *Brief, Schriftstück* ב״ק קי״ב ע״ב: נקיט דיסקא מבית דין הגדול.

דִּיסְקוֹס ז׳, 1) לוח עגול disc | *runde Scheibe* שמו״ר ט״ו: נתמלא דיסקוס של לבנה.

2) קערה plate | *Teller* אסת״ר א׳ י״ט: אני מכנים את ראשה בדיסקוס.

3) ראי עגול round mirror | *runder Spiegel* ב״ר י׳: דיסקוסים נאים.

4) שם איש a man's name | *männlicher Name* ירוש׳ תרומ׳ ח׳ מ״ה ע״ב: מגורה של דיסקוס ביבנה.

דִּיסַקְיָא נ׳, שק כפול bag with two pouches | *Doppelsack* ברכ׳ י״ח ע״א: לא יתנם בדיסקיא ויניחם על גבי חמור.

דִּיסְקִיפְּלִינָא נ׳, הוראה ופקודה instruction | *Disziplin, Unterweisung* ילמד׳ סוף ויקרא: יודע נימוסי ודיסקיפלינא שלי (עפ״י הערוך).

דִּיסְקְרָא, דִּיסְקְרִין ז׳, קערה saucer | *Schüssel* בר״ר פע״ח: טעינא ליה חד דיסקרין והדר לה דיסקרא.

דִּיסְקַרְתָּא נ׳, 1) שכונה, ישוב settlement | *Siedlung* עירוב׳ כ״ט ע״א: דיסקרתא דנתזאי.

2) שם מקום name of a place | *Name eines Ortes* סוט׳ ו׳ ע״ב: ר׳ יהודה מדיסקרתא.

דִּיסְתּוֹרָא ז׳, חכירה tenancy | *Pacht* קיד׳ ס׳ ע״ב: דנקיט בדיסתורא.

דִּיסְתְּנָא נ׳ 1) מנחה, מנה gift, portion | *Teil, Portion, Gabe* ב׳ ע״ב: שקל פתק וכו׳ דיסתנא.

2) נדה a menstruous woman | *menstruierende Frau* תעני׳ כ״ב ע״א: דיסתנא היא.

דִּיסְתְּקָא נ׳, מחוז, גליל province | *Provinz* תרג׳ שני אסת׳ ו׳ י׳: על מדינתא חדא או על דיסתקא חדא.

דִּיעֲבַד, בְּדִיעֲבַד תהי״פ, לאחר שנעשה מעשה having been done | *geschehenenfalls* חול׳ ב׳ ע״א: הכל שוחטין לכתחילה ושחיטתן כשרה דיעבד; שם ט״ו ע״ב: לא קא מכשיר אלא בדיעבד.

דִּיעֲתָא נ׳, זעה sweat | *Schweiß* תרג׳ בראש׳ ג׳ י״ט (בזעת אפך): בדיעתא דאפך.

דִּיפְטְיָא עי׳ דְּיוֹפְטִין. תרג׳ ירוש׳ דב׳ א׳ ח׳ (ורשו): קבעו דיפטיא.

דִּיפָל ז׳, קנס fine | *Geldstrafe* ירוש׳ שבת פ״ו ח׳ ע״ד: מאן גרם ליה דיפל.

דִּיפְלָא נ׳, כפל double price | *das Doppelte* ירוש׳ ע״ז פ״א ל״ט ע״ד: קנסיה בדיפלא.

דִּיפְלוֹמְטָר ז׳, תיבה לשמירת תכשיטין jewelry box | *Schatulle* שמו״ר פ״ר: ונטל דיפלומטר שלו.

דִּיפְלוֹן ז׳, שיבה old age | *Greisenalter* ב״ר פנ״ט: בא בימים – בדיפלון.

דִּיפְלִי נ׳, דבר כפול the double | *das Doppelte* ירוש׳ פסח׳ פ״י ל״ז ע״ג: דיפלי פוטירין.

דִּיפְלַסְט ז׳, אכסדרה כפולה double colonnade | *Doppelgallerie* מדרש תהל׳ צ״ב: יורד הייתי לדיפלסט בטבריה.

דִּיפְרָא ת׳, שנושא פירות פעמים בשנה bearing twice a year | *zweimal jährlich fruchttragend* תוספ׳ שביעית ז׳: דיפרא.

דִּיפְּרוֹסְפִּין ז׳, פרצוף כפול double face | *Doppelgesicht* שהש״ר ב׳ ג׳: דיפרוספין.

דִּיפְרִיאָה נ׳, אסיף crop | *Ernte* תנח׳ בובר תצוה י׳: והיא עושה לי שלש דיפריאות כל שנה.

דִּיפְתְּרָא ז׳, 1) קלף גס raw parchment | *rohes Pergament* מ״ג ע״א: דיפתרא דמליח וקמיח ולא עפיץ.

2) כתב, תעודה document | *Schriftstück* ב״ר א׳: דיפתראות ופינקסאות יש לו.

דִּיץ, דִּיִץ, דִּיצָא ז׳, שמחה joy | *Freude* תרג׳ ישעי׳ ס׳ ט״ו: בתי דִיץ; שם ס״ו י׳ (שישו אתה משוש): דוצו עמה דִיץ; תרג׳ איוב ג׳ כ״א: דהוו חדן לדיצא.

דִּיצָא ז׳, כאב דוקר בעין | pricking pain in the eye | *stechender Schmerz im Auge* ביצה כ״ב ע״א: מהו לכחול את העין ביום היכא דאיכא סכנה כגון רירא דיצא וכו׳.

דִּיצָא ז׳, מין בעל חי (זמר) | a gazelle species | *eine Gazellenart* תרג׳ דברי׳ י״ד ה׳ (ותאו וזמר): ותורבלא ודיצא.

דִּיצָה נ׳, 1) רקוד | dance | *Tanz* ב״ר פ״י: הרבה בדיצה.

2) שמחה | joy | *Freude* כתוב׳ ח׳ ע״א: דיצה חדות.

3) שלט למשחק | a shield used at sport | *Spielschild* כלים פכ״ד א׳: דיצת ערבין.

דִּיצוּתָא נ׳, שמחה | joy | *Freude* תרג׳ דהי״א ט״ז כ״ז (עוז וחדוה): תוקפא ודיצותא.

דִּיצְתָא נ׳, יעלה | gazelle | *Gazelle* תרג׳ משלי ה׳ י״ט (ויעלת חן): ודיצתא דחיסדא.

דִּיק פ״י, 1) כתת | to pound | *dünn machen, zerstoßen* שבת קנ״ה ע״א: דייקא באוכלא.

2) עשה בדיוק | to be careful | *etwas genau tun* כתוב׳ י״ח ע״ב: מידק דייק.

3) הוציא מסקנא | to couclude | *folgern* כת׳ ל״א ע״ב: דייק מרישא וכו׳ דייק מסיפא.

אוֹדִיק, אֲדִיק אפ׳, כיוון בדיוק | to be punctilious, to look attentively | *genau achten, genau hinblicken* ב״ר י״ז: אודיק ר׳ יוסי לקלהון; תרג׳ ירוש׳ שמות י״ד כ״ד: ואדיק מימרא דיי׳.

דִּיקָא ז׳, 1) סברה הגיונית | evidence by conclusion | *logischer Schluss* שבת קכ״ד ע״ב: דיקא נמי.

2) שה״ם, עשרה | ten | *zehn* ברכ׳ כ״ו ע״ב: קפא כשורא דיקא עשרה וכו׳.

3) נ׳, קורה | beam | *Balken* איכ״ר א׳ א׳ (רבתי): דיקייא בלשון יון קורות.

דִּיקְדּוּק עי׳ דִּקְדּוּק. ירוש׳ ברכ׳ פ״ב ד׳ ע״ד: אלו צריך דיקדוק.

דיקו עי׳ דִּיקִי. במ״ר פכ״ב: דיקו שלכם.

דִּיקוּלָא ז׳, 1) רתיחה | boiling | *Wallung* פסח׳ מ׳ ע״א: דיקולא דמיא.

2) סל | basket | *Korb* נדרי׳ כ״א ע״א: שקל דיקולא רבה.

3) נעלי נצרים | shoe made of twisted reeds | *geflochtener Schuh* יומ׳ ע״ח ע״ב: רבא נפק בדיקולי.

4) דקל | palm | *Dattelpalme* כתוב׳ י׳ ע״ב: כי נרגא לדיקולא.

5) קלחת | kettle | *Kessel* חול׳ צ״ח ע״א: דיקולא דבישרא.

דִּיקוּלָאָה ז׳, עושה סלים | basket-maker | *Korbmacher* ב״ב כ״ב ע״א: הנהו דיקולאי דאייתי דיקולי.

דִּיקוֹלוֹג ז׳, עורך דין | advocate | *Anwalt* ילק׳ במ׳ תשל״ח: ב׳ דיקולוגין היו עומדין לפני אדרינוס.

דִּיקוּמַיְינֵי ז״ר, אנשי הלגיון הרומי העשירי | Decumani, soldiers of the tenth Roman cohort | *Decumani, Soldaten der zehnten römischen Legion* אסת״ר א׳ ג׳: דיקומייני ואגוסטיאני.

דִּיקוּקָא ז׳, גרוטאות, שברי כלים | breakage, fragments | *Bruch* תרג׳ ישעי׳ ל׳ י״ד (ולא ימצא במכתתו חרש): ולא משתכח בדיקוקיה חסף.

דיקורי עי׳ דִּיקוּלָא 3. יומ׳ ע״ח ע״ב: רבא נפק בדיקורי.

דִּיקוּרְיוֹן ז׳, שר עשרה פרשים | commander of ten horsemen | *Anführer von zehn Reitern* ספרי האזינו שכ״ב: רץ דיקוריון אחד אחר בן ישראל בסוס להורגו.

דִּיקֵי נ׳, דין ומשפט | right | *Recht* שמו״ר י״ט: ועשיתי דיקי שלהם.

דִּיקְיוֹם עי׳ דִּקְיוֹן. ילק׳ בר׳ מ״ה: לתבוע דיקיום של ברי״ת.

דִּיקִינְטִין נ׳, מין אבן טובה | hyacinth, a precious stone | *Edelstein (Hyazinth)* ילק׳ דב׳ תתנ״ד: אתה מביא את המרגליות ודיקינטין.

דִּיקְלָא 1) ז"נ, תמר palm | *Dattelpalme* ב"ב כ"ב ע"ב: דיקלא דאכיל מיניה תמרי.

2) ז', רתיחה boiling | *Wallung* פסח' מ' ע"א: דיקלא דימיא.

דִּיקְלוּט עי' דִּיקְלִיטְיָנוּס. ירוש' תרומ' פ"ח מ"ו ע"ב: דיקלוט חזירא מחוניה טלייא דרבי יודה נשייא.

דִּיקְלוֹן ז', מעשה מקלעת wicker-work | *Flechtwerk* ירוש' שבת פ"ב ה' ע"א: ההן זקוקה דיקלון.

דִּיקְלִיטְיָאנוּס, דִּיקְלִיטְיָינוּס, דִּיקְלִיטְיָנוּס שם קיסר רומי Diocletian, Roman emperor | *Diocletianus (römischer Kaiser)* בר"ר פס"ג: לדיקליטיינוס רעי חזירין אקילינון; ירוש' תרומ' פ"ח מ"ו ע"ג: דיקליטיאנוס מלכא לא בזינן; ע"ז פ"ה מ"ד ע"ד: כד סליק דיקליטינוס מלכא להכא וכו'.

דִּיקְלִיקוֹס ז', עורך דין advocate | *Anwalt* ויק"ר פריט: קנה לך דיקליקוס פלוני ואת זוכה לפני בדין.

דִּיקְנָא ז', זקן beard | *Bart* ב"ב כ"ח ע"א: תפשיה בדיקניה.

דִּיקְנֵי ז"ר, מגודלים adults | *Erwachsene* ב"מ ל"ט ע"א: אפוטרופא לדיקני לא מוקמינן.

דִּיקְנֵי נ', מוט כפול double pole | *Doppelstange* תוספ' כלים ב"מ ג': האיזמל של דיקני.

דִּיקְנָנֵי עי' דִּיקְנֵי. ב"מ ע' ע"א: אפילו בדיקנני נמי שרי למיעבד.

דִּיקַרְטִים ת', בעל שתי קרנים with two horns | *zwiegehörnt* ב"ר י"ט: דיקרטים היה עומד כקנה.

דִּיקְרָן ז', מוט בעל עוקץ pronged pole | *Spitzpfahl* ירוש' שבי' פ"ב ל"ג ע"ד: עושה לה דיקרן.

דִּיקַרְסוֹם ת', בעל שני ראשים with two heads | *zweiköpfig* ילקוט א' ע"ג: דיקרסום היה עומד בקומה ורגלים היו לו.

דֵּיר ז', זֵר crown | *Kranz* תרג' שמות כ"ה י"א (זר זהב): דיר דדהב.

דִּיר, דֵּיר ז', 1) רפת stable | *Stall* ב"ק פ"ו מ"י: תכונס צאן לדיר.

2) דירה dwelling | *Wohnung* תרג' ישעי' ל"ב י"ט: ויסופון דיריהון.

דִּירָא, דֵּירָא ז', 1) אכסניא inn | *Aufenthaltsort, Herberge* תענ' כ"א ע"א: אזל ובת בההוא דירא.

2) רפת stable | *Stall, Hirtenzelt* תרג' מיכה ב' י"ב (כעדר בתוך הדברו): כעדרא בגו דירא; דהי"א י"ז (לקחתיך מן הנוה): דברתך מן דֵּירא.

דִּירָה נ', 1) משכן אדם human dwelling | *Wohnung* ברכ' כ"ז ע"ב: דירה נאה אשה נאה וכלים נאים.

2) רפת stable | *Stall* פסיקת"ר ט"ו ל"ב ע"ג: והלא אינו יפה אלא מדירות.

3) תולעת שבתבואה a grain worm | *Kornwurm* פרה פ"ט מ"ב: והדירה והכנה שבתבואה.

4) מרגלית pearl | *Perle* ירוש' סנה' פ"י כ"ח ע"א: תמן קריין למרגליתא דירה.

דִּירְכָּא עי' דֶּרֶךְ. ע"ב מ"ח ע"ב: דירכא אחרינא.

דירכאות עי' דִּידְכָאוֹת 1. יומ' ס"ח ע"ב: דירכאות היו עושין.

דִּירְתָּא עי' דִּירָה 1. ב"ב ס"ז ע"א: דירתא דכולי עלמא לא פליגי דבתי משמע.

דִּישָׁא ז', דיש, תבואה נדושה threshing, threshed corn | *das Dreschen, gedroschenes Getreide* חול' ו' ע"ב: תורא מדישיה קאכיל.

דִּישָׁאָה ז', מי שדש thresher | *Drescher* זבח' קט"ו: דדיישין ביה דישאי.

דִּישָׁה נ', 1) חביטת שבלים להוציא גרעינים threshing | *das Dreschen* שבת ע"ה ע"א: אין דישה אלא לגדולי קרקע.

2) תשמיש המטה coitus | *Beischlaf* נדה מ"א: מקום דישה – מקום שהשמש דש.

דִּישׁוּן ז', הסרת הדשן removal of ashes | *das Entfernen der Asche* יומ' כ"א ע"א: דישון מזבח.

דִּישְׁרָא ז׳, מין תבואה rye | *Roggen* פסח׳ ל״ה ע״א: שיפון – דישרא.

דִּישְׁתְּיָא נ׳, שם שידה name of a female demon | *Name einer Dämonin* פסח׳ ק״י ע״א: אמרה לי אם דישתייהי מכשפניות.

דַּיֵּת פַּעל, הזיע, טפטף to sweat, to drip | *schwitzen, tropfen* פס׳ ל׳ ע״ב: מידייתי.

דַּיְּתָא נ׳, מין עוף טורף vulture | *Geier* תרג׳ ויקר׳ י״א י״ד (הדאה): דיתא.

דִּיתְאָה ז׳, דשא grass | *Gras* מגיל׳ כ״ז ע״ב: אסר דיתאה.

דְּיַתִּיכוֹם ז׳, ממלא מקום successor | *Nachfolger* ספרי דברי ג׳ כ״ד (כ״ז): מתירא הוא מפני דיתיכום שלו שלא יחזירנו.

דְּיָתִיקָא נ׳, פקודה order | *Anordnung* תרג׳ יב״ע בר׳ כ״ד י׳: דיתיקא דרבוניה בידיה.

דְּיָתִיקוֹם ז׳, ממלא מקום successor | *Nachfolger* ילק׳ דברי׳ ל״ב מ״ד: בא דיתיקום שלו והרשות נתונה ביד אחר.

דִּיתְכָאוֹת ז״ר, צופים relays, guards | *Beobachter* יומא ס״ח ע״ב: דיתכאות היו עושין ומניפין בסודרין.

ד״כ דרך כלל.

דֵּךְ ז׳, **דָּךְ** נ׳, זה, זאת this | *dieser, diese* ב״ר פ״ה: להדך ימא.

דַּךְ ז׳, פצוע דכה with wounded testicles | *Mann, dessen Hoden zerquetscht sind* יב׳ ע״ה ע״ב: דך בכולן בין שנידך הגיד בין שנידכו בצים.

דְּכָא פ״ע, היה טהור to be clean | *rein sein* עדי׳ פ״ח מ״ב: איל קמצא דכן.

דכדבניות עי׳ דַּכְדְּבָנִיּוֹת. ירוש׳ ע״ז פ״ב מ״ז: והדכדבניות.

דִּכְדּוּךְ ז׳, שברון being crushed | *Zerknirschung* ירוש׳ חגיג׳ ב׳ ע״ז: עד דכדוכה של נפש.

דִּכְדֵּךְ פ״י, כתת to crush | *zerstoßen* ויק״ר ל״ד: דך מרוכדך.

דַּכָּה פיעל, טיהר to declare clean | *als rein erklären* נדה כ״ה ע״א: מעולם לא דכו שפיר בנהרדעא וכו׳.

דְּכוּ נ׳, טוהר purity | *Reinheit* תרג׳ ויקר׳ י״ב ד׳ (בדמי טהרה): דם דכו.

דְּכָוָן ז״ר, גדרות צאן folds | *Hürden* תרג׳ ירוש׳ במ׳ ל״ב ט״ז (גדרות): דכוון.

דִּכְוָות מה״י, כמו like, as | *wie* ירוש׳ מו״ק פ״ג פ״א ע״ד: דכוותה.

דְּכוֹן, דָּכוֹן ז׳, מקום גבוה בכירה an elevated spot on the hearth | *Aufsatz auf dem Herd* כלי׳ פ״ז מ״ב: דכון שיש בו בית קבול קדרות.

דְּכוֹרָה, דְּכוֹרָאָה ת׳, מין זכר male | *männlich* תרג׳ בר׳ י״ז י״ד (וערל זכר): ערל דכורא; יב״ע שם: ערלאה דכוראה.

דְּכוּרוּ נ׳, השבעת מתים necromantic apparitions | *Totenbeschwörung* תרג׳ דהי״ב ל״ג ו׳: בדין ודכורו.

דִּכְוָת מה״י, כמו like, as | *wie* ילק׳ שמואל קל״ד: מולידין ולא דכותהון.

דְּכוּתָא נ׳, טוהר levitical cleanness | *Reinheit* תרג׳ דהי״ב ל׳ י״ט: למיכל בדכותא.

דְּכִי פ״ע, 1) זכה to be deserving | *fähig, würdig sein* תרג׳ דבר׳ כ״ג ב׳: לא ידכי למיעל בקהלא.
2) היה טהור to be clean | *rein sein* עדי׳ פ״ח מ״ד: דאינון דכיין.

דַּכֵּי פַּעל, 1) טיהר to cleanse | *reinigen* קוה״ר י׳ ח׳: צרחין אנן מדכייא טיבריה.
2) התנהג בטהרה to observe the levitical cleanness | *die Reinheitsgesetze beobachten* נדה ו׳ ע״ב: חבריא מדכו.

אַדְכֵּי אפ׳, חנך to train | *erziehen* תרג׳ מש׳ כ״ב ו׳ (חנך לנער): אדכא לטליא.

אִדַּכֵּי אתפ׳, 1) נטהר to become clean | *rein werden* תרג׳ דהי״ב ל׳ י״ז: גבר די לא אדכי.
2) נפנה והלך to be cleared away | *entrückt sein* ברכ׳ ב׳ ע״ב: מיערב שמשא יומא ואדכי.

דְּכֵי, דַּכְיָא ת׳, טהור pure, clean | *rein* תרג׳ שמות כ״ה י״א (זהב טהור) דהב דכי; יחזק׳ כ״ב כ״ו (בין טמא לטהור): בין מסאבא לדכיא.

דְּכִיךְ ת׳, מדוכא melancholy | *gedrückt* תרג׳ מש׳ י״ז כ״ב (ורוח נכאה): ורוחא דכיכתא.

דכין עי׳ דְּכוֹן. תוספ׳ כל׳ ב״ק ה׳: דכין.

דְּכִירָא ז׳, עי׳ דְּכוּרוּ. תרג׳ ירוש׳ במדב׳ כ״ד א׳ (לקראת נחשים): למשתאלא בדכירא.

(דכך) נִדַּךְ נפ׳, נעשה כתית to be crushed | *zerquetscht werden* יב׳ ע״ה ע״ב: בין שנידך הגיד בין שנידכו ביצים.

דַּכֵּךְ פעל, כתת to crush | *zermalmen* תרג׳ איוב ד׳ י״ט (ידכאום): ידככינון.

אִתְדַּכַּךְ אתפ׳, נדכא to be crushed | *zermalmt werden* תרג׳ ל״ד כ״ה (וידכאו): ומתדככין.

דכמה עי׳ דוּגְמָא 2. ירוש׳ מ״ק פ״ג פ״א ע״ד: מהו דכמה דכוותא.

דַּכֵּן פיעל, כתת to pound | *zusammenpressen* תוספ׳ שביע׳ ב׳ ח׳: מותר לדכן.

דְּכְסוּמִינִי נ׳, מקוה מים חצוב בקרקע cysterne | *Zisterne* פסיק״ר ד׳ ו׳ ע״ד: אליהו עשה דכסומיני.

דַּכְסוּסְיָא ז׳, פרש, רוכב rider | *Reiter* מגילה כ״ז ע״א: דכסוסיא — פרשא דמתא.

דְּכַר פ״י, זכר, פקד to remember, to mention | *gedenken, erwähnen* שבת י״ב ע״ב: רחמנא ידכרנך לשלם; שבת כ״ז ע״א: טבילה מאן דכר שמיה.

אַדְכַּר אפ׳, הזכיר to remind, to mention | *erinnern, erwähnen* עירוב׳ ג׳ ע״א: מדכרי אהדדי; ירוש׳ תענ׳ פ״ב ס״ה ע״ד: ההוא דאדכרת.

אִדְּכַר אתפ׳, 1) העלה בזכרונו to remember | *sich erinnern* כתוב׳ כ׳ ע״ב: סהדותא עד ס׳ שנין מידכר טפי לא מידכר.

2) נזכר to be remembered | *gedacht werden* תרג׳ ירמ׳ י״א י״ט (לא יזכר): לא ידכר.

דְּכַר, דִּכְרָא ז׳, 1) זכר male | *männliches, Mann* ב״ר פל״ג: בר דכר.

2) איל ram | *Widder* חול׳ כ״א ע״א: הנהו דכרי דגנבי גנבי.

3) בעל תאוה lewd | *geiler Mensch* ב״ר פ״ע: מה את צבו דאנן דכרין דכוותכון.

4) תרנגול cock | *Hahn* ביצה ז׳ ע״א: ביעי דדכרא.

5) יחור זכר male offspring | *männliches Pflanzenreis* פסח׳ ל״ו ע״א: מנחי כופרא דיכרא לנוקבתא.

דִּכְרָן, דִּכְרָנָא ז׳, זכרון memorial, record | *Andenken* תרג׳ איוב י״ד י״ז: חתים בספר דכרניא מרודי.

דַּל תה״פ, חסר less | *weniger, minus* ר״ה ז׳ ע״ב: דל רגלים וכו׳ דל מעשר; סוכ׳ כ״ו ע״ב: נימא ליה דל בדל.

דַּל, דַּל כֵּן שאם לא כן for were it not so | *denn wenn es nicht so wäre* ירוש׳ גיט׳ פ״ז מ״ח ע״ג: דל כן היוצא בלילה.

דְּלָא פ״י, 1) הרים to draw, to raise | *aufheben* יבמ׳ צ״ב ע״ב: אי לאו דדלאי לך חספא וכו׳.

2) נזל to flow | *fliessen* תרג׳ איוב ל״ח כ״א: וקצתהון דלח לעילא.

דַּלָּאָה ז׳, שואב מים drawer of water | *Wasserschöpfer* ב״ק נ׳ ע״ב: דַּלָּאֵי.

דִּלְדּוּל ז׳, מין יבלת wart | *Warze* נגע׳ פ״ו מ״ח: והדלדולין שבראש ושבזקן נידונין כעור הבשר. ועי׳ דִּילְדּוּל.

דַּלְדֵּל פ״י, 1) התיש to weaken | *schwächen* סוט׳ ט׳ ע״ב: דילדלה את כחו דילדלה את לבו דילדלה את מעשיו.

2) רושש to impoverish | *verarmen lassen* תנחומ׳ בהר קפ״א: מדלדלו והוא מוכר נכסיו.

3) נקע to loosen | *lose machen* קיד׳ כ״ד ע״ב: תלש בזקנו ודילדל בו עצם.

התדלדל, הדלדל התפ׳, 1) התרושש to be reduced | *dürftig werden* במ״ר פ״ה: הם מתדלדלים בשבילכם.

2) נעשה מדולדל ותלוי to be loosely connected | *losgelöst sein, herabhängen* חולי׳ מ״ו ע״א: נדלדלה כבד.

דלה ־ **הדלה** הפ׳, 1) משך והפשיל to train a plant to an espalier | *über etwas hinziehen* סוכ׳ י״א ע״א: הדלה עליה את הגפן.

2) שאב to draw water | *schöpfen* ב״ק נ״א ע״ב: המדלה מים וכו׳.

דלהון מה״ג, שלהם their | *ihr (3. Pers. pl.)* סוכה מ״ד ע״א: דלכון אמרי דלהון היא.

דלהי מה״ג, הלזה this | *jener* תרג׳ בר׳ כ״ה ל״ג: קיים לי כיום דלהי.

דלו עי׳ **דאלו**. גיט׳ ע״ד ע״ב: דלו תלת דלוותא.

דלוב ז׳, מין אילן plane-tree | *Platane* ילק׳ בר׳ ק״ל: וערמון – ודדלוב.

דלווא ז׳, עי׳ **דאלו**. גיט׳ ע״ד ע״ב: דלו תלת דלוותא.

דלוחא ז׳, פחד fear | *Angst* תרג׳ איוב ג׳ כ״ה (פחד פחדתי ויאתיני): דלוחא דלחית ואתא לותי.

דלום [**דלום**] ז׳, חסרון defect | *Fehler* תוס׳ דוק׳ מנח׳ י״ג י״ט: שלא נטה בו דלום.

דלוסקמא ז׳, תיבה, ארון chest | *Kiste* מגי׳ כ״ו ע״ב: דלוסקמי ספרים.

דלוע ז׳, עי׳ **דלעת**. נדרי׳ פ״ז מ״א: הנודר מן הירק מותר בדלועין.

דלוף עי׳ **דלוב**. ב״ר ע״ג: וערמון – ודדלוב.

דלופקי עי׳ **דלפקי**. ירושי׳ דמאי ו׳ כ״ה ע״ד: עשוי כמין דלופקי.

דלות נ׳, עניות poverty | *Armut* כריתו׳ ו׳ ע״ב: בעשירות וכו׳ בדלות וכו׳ בדלי דלות.

דלח פ״ע, ירא to fear | *sich fürchten* תרג׳ איוב ג׳ כ״ה (אשר יגורתי בא לי): מה דדלחית יותי לי.

אדליח אפ׳, הפחיד to frighten | *ängstigen* תרג׳ משלי כ״ח י״ד: דמדליח לביה תדירא.

דלטור נ׳, דבה רעה defamation | *Verleumdung* תרג׳ יב״ע בר׳ ג׳ ד׳: אמר חוויא דלטור על ברייה.

דלטור ז׳, מלשין sycophant | *Angeber* אסת״ר פצ״ט: מן דסגון דלטוריא וכו׳.

דלטורא, דלטוריא נ׳, לעז dafamation | *Verleumdung* ברי׳ י״ט: התחיל אומר דלטוריא על בוראו; פסיק״ר ל״ג ס״ח ע״א: אמר דלטורא על בניי.

דלי, 1) פ״י, הרים to raise | *heben* בר׳ י״ח ע״א: דלייה.

2) פ״ע, התרומם to rise | *sich heben* שבת ק״ח ע״א: דקא דלו ועכירי.

דלי פעל, תלה to hang | *hängen* תרג׳ אסת׳ א׳ ו׳: דליין עלוי אונקלוון דכסף.

2) פיטר to respite | *entheben* תרג׳ יב״ע דבר׳ ל״ב נ׳: ולא דלו מיניה עד דחמי דחדוות בריה.

אדלי אפ׳, הרים to lift | *aufheben* סוט׳ ל״ד ע״א: טעונא דמדלי איניש לכתפיה.

אידלי אתפ׳, 1) הוגבה to be elevated | *gehoben sein* פסח׳ ח׳: דמידליא וכו׳ דמיתתאי.

2) נעשה חפשי to be relieved | *frei werden* ב״ב ט״ז ע״ב: אידלי יומא אידלי קצירא.

דלי ־ שם אחד המזלות Aquarius, a sign of the Zodiac | *Sternbild „Wassermann"* פסיק״ר כ׳: מה אתה בורא דלי שאני זורק עליו מים טהורים וכו׳.

דלי דלות, עניות יתרה extreme poverty | *äusserste Armut* הור׳ ט׳ ע״א: מדלי דלות.

דליה נ׳, שאיבה drawing water | *das Schöpfen* שמו״ר פ״א: דליה אחת דלה.

דליל ז׳, פתיל cord, tangle | *Schnur* ב״ק י״ז ע״א: היה דליל קשור ברגליו.

דליל ת׳, מדולדל ומפוזר sparsely planted | *spärlich bepflanzt* ירושי׳ ב״מ פ״ט י״ב ע״א: היכון דלילין ועבדין סגין.

דלים [דְּלוּם] ז׳, חסרון defect | *Fehler* תוס׳ ב״ק ז׳ ח׳: אין השמן מקבל דלים.

דְּלִיף עי׳ דְּלוּב. בר׳ ע״ג: וערמון – ודדליף.

דְּלֵיקָה נ׳, בערה fire | *Brand, Feuer* שבת פט״ז מ״א: מצילין אותן מפני הדליקה.

דְּלֵיקְתָּא נ׳, כנ״ל. נדה ל״ו ע״ב: ולא מסתפי מר מדליקתא. ועי׳ דְּלֵקְתָּא.

דְּלְכוֹן מה״ג, שלכם your | *euer* סוכה מ״ד ע״א: דלכון אמרי דלהון היא.

דְּלָכֵן שאם לא כן for were it not so | *denn sonst* ירוש׳ כלאים ה׳ כ״ט ע״ד: דלכן מה אנן.

דְּלַל ·– הֵדַל הפ׳, נכש to thin, to pluck up | *ausjäten* ירוש׳ פאה פ״ג מ״ג: המידל בגפנים.

דלם [דְּלוּם] ז׳, חסרון defect | *Fehler* פסח׳ כ״ז ע״א: מלאכתן נאה ואין בהן דלם.

דִּלְמָא 1) מה״ח, שמא, אולי perhaps | *vielleicht* תרג׳ יב״ע דברי׳ ז׳ י״ז (פן תאמר בלבבך): דלמא תימר בליבך.
2) ז׳, עובדא fact | *Tatsache* ירוש׳ ברכ׳ א׳ ב׳: דלמא ר׳ חייא רבא ור׳ שמעון וכו׳.

דלמא״ע דע לפני מי אתה עומד.

דַּלְמַטִיקְיוֹן ז״ר, long undergarments | *langes Gewand* כלאים פ״ט מ״ז: הברסין והברדסין והדלמטיקיון.

דְּלַעַת נ׳, מין אבטיח gourd | *Kürbis* כלא׳ פ״א מ״ב: דלעת מצרית.

דְּלַף פ״ע, טפטף to drip | *träufeln* שבת מ״ג ע״א: בתי חדתי דשכיחי דדלפי.

דְּלָפָא ז׳, דלף drippings from the roof | *Traufe* תרג׳ משלי כ״ז ט״ו (דלף טורד): איך דלפא דנטיף.

דְּלְפְּקִי נ׳, שולחן בעל שלש רגלים three-legged table | *dreibeiniger Tisch* כלים פי״ח מ״א: השולחן והדלפקי.

דְּלַק ·– נִדְלַק נפ׳, נשרף to be burnt | *verbrannt werden* ערלה פ״ג מ״א: בגד שצבעו בקליפי ערלה ידלק.

דְּלַק פ״ע 1) בער to burn | *brennen* תרג׳ עמוס ה׳ ו׳: דילמא ידלק כאשתא רוגזיה.
2) רדף to pursue | *verfolgen* תרג׳ תהל׳ י׳ ב׳: בגסות רשיעא ידלק ענייא.

אַדְלֵק אפ׳, הדליק והבעיר to kindle a light | *anzünden* איכ״ר ד׳ י״ט: אדליקו בוציניא.

דְּלֵק ז׳, חומר לשריפה burning material | *Brennmaterial* מד׳ פ״א מד׳: שער הדלק.

דלקטיר [קוֹלֶקְטָר] ז׳, גבאי cashier | *Einnehmer* פסיק׳ החודש נ״ו ע״א: מי פורע וכו׳ שני דלקטורין.

דְּלֵקְתָּא נ׳, קדחת fever | *Fieber* תרג׳ דב׳ כ״ב (דלקת): דלקתא.

דְּלַרְיָא נ׳, מחלת השלשול diarrhoea | *Durchfall* גיט׳ ע׳ ע״א: היא מלמעלה והוא מלמטה אחזתו דלריא.

דָּ״לֶת שם האות הרביעית the fourth letter of the alphabet | *Name des vierten Buchstaben* ירוש׳ שבת פ״ו י׳ ע״ד: היה ד״לת ועשאו ר״יש.

דֶּלֶת ·– דֶּלֶת אַלְמָנָה שאינה סובבת על ציר a frameless door | *Tür ohne Pfosten* עיר׳ ק״א ע״א: דלת אלמנה הנגררת אין נועלין בה.

דַּלְתָּא נ׳, דלת door | *Tür* תרג׳ איוב ג׳ י׳ (דלתי בטני): דלתתי וכו׳.

דלת״ה דלא תימא הכי.

דַּלְתוּתָא נ׳, הון, רכוש property | *Vermögen* תרג׳ משלי י״ט י״ד (בית והון נחלת אבות): דדלתותא הוא דאבהו.

דלתן [דַּלְהֵן] עי׳ דַּלְהוֹן. ירוש׳ סנה׳ א׳ י״ח ע״ג: תרעה דלתן.

ד״מ דיני ממונות; דרך משל.

דָּם ·– דָּמִים כסף, מחיר money, value, equivalent | *Geld, Preis, Entgelt* פס׳ קי״ב ע״ב: ואל תעמוד על המקח בשעה שאין לך דמים.

דְּמָא פ״ע, אִתְדְּמָא אתפ׳, עי׳ דְּמֵי. תרג׳ מש׳ ו׳ י״: אתדמא לשומשנא.

דְּמָא ז׳, דם blood | *Blut* ב״ב נ״ח ע״ב: בר״יש כל מרעין אנא דם. ועי׳ דְּמֵי.

דָּמָא שם איש a man's name | *männlicher Name* ע״ז כ״ג ע״ב: צאו וראו מה עשה נכרי אחד לאביו באשקלון ודמא בן נתינה שמו.

דְּמַאי ז׳, תבואה שאין ידוע בה אם הופרש ממנה מעשר fruits about which there is a suspicion as to the tithes therefrom being properly taken | *Getreide bei dem zweifelhaft ist, ob der Zehnte davon entrichtet wurde* ירוש׳ מ״ש ה׳ כ״ו ע״ד: דמאי דמי תיקן דמי לא תיקן.

דְּמָאִין ז״ר, תרפים idols | *Götzenbilder* תרג׳ שופט׳ י״ז ה׳ (תרפים): דמאין.

דמ״ב דיני ממונות בשלשה.

דִּמְדּוּמִים ז״ר, בין השמשות dawn and sunset | *Dämmerung* ברכ׳ כ״ט ע״ב: מצוה להתפלל עם דמדומי חמה.

דַּמְדֵּם פַּעֵל, נדהם to lay in a stupor | *betäubt sein* שהש״ר ג׳ ד׳: הוה מדמדם כל ההוא ליליא.

דַּמְדְּמָנִיּוֹת נ״ר עי׳ דַּבְדְּבָנִיּוֹת. ירוש׳ שבת ג׳ ד׳ ע״א: דמדמניות שבכרם.

דָּמָה ← נִדְמָה נפ׳, נראה דומה to appear as | *erscheinen als...* קיד׳ ל״ב ע״ג: לא נדמו לו אלא לערביים.

דַּמְהוּרְיָא שם מקום בבבל name of a place in Babylonia | *Ort in Babylonien* מנח׳ פ״א ע״א: א״ל רב דימי בריה דרב הונא מדמהוריא לרבינא.

דמה״ט דמהאי טעמא.

דְּמוּ, דְּמוּי נ׳, דמות וצורה image | *Abbildung* תרג׳ שמות כ׳ ד׳ (וכל תמונה): וכל דמו; תרג׳ יב״ע שם: וכל דמוי.

דְּמוּכָא ז׳, שינה sleep | *Schlaf* תרג׳ אסת׳ ב׳ כ״א: בית דמוכיה.

דְּמוּסָא, דְּמוּסְיָא נ׳, עי׳ דִּימוּסְיָא. ילק׳ ברי׳ קמ״ג: לדמוסיא של וכו׳; ויק״ר פ״ל: מדמוסא שלהן.

דְּמוּעַ עי׳ דִּימוּעַ. נדה מ״ז ע״א: דמוע דרבנן.

דְּמוּעַ ז׳, מין צמח a species of grass | *eine Grasart* ירוש׳ ברכ׳ פ״ו י׳ ע״ב: הדמוע והאטד.

דַּמְחַרְיָא שם מקום בבבל name of a place in Babylonia | *Ort in Babylonien* עיר׳ ו׳ ע״א: איקלע לדמחריא וכו׳.

דְּמֵי פ״ע, 1) היה דומה to be like | *gleich sein* תרג׳ ישעי׳ א׳ י׳ (לעמורה דמינו): דמיין לעם עמורה.

2) צייר לעצמו to imagine | *sich vorstellen* תרג׳ מלכ׳ א׳ ח׳ כ״ז: מן יסובר ומן דמי.

3) שתק to be silent | *schweigen* תרג׳ חבק׳ ב׳ י״ט: וחיאי שתקא ודמיא.

דַּמֵּי פַּעֵל, 1) השוה to compare | *gleichstellen* תרג׳ ישעי׳ מ׳ כ״ה (ואל מי תדמיוני): למן תדמון קדמי.

2) דימה בנפשו to speculate | *denken* תרג׳ שופט׳ י״א כ״ג: את מדמי למירתה.

אִדְּמֵי אתפ׳, 1) נשתוה to be like | *gleich werden* תרג׳ תהל׳ ק״ב ז׳ (דמיתי לקאת): אידמית לְקָאתָא.

2) נדמה to appear as | *ähnlich erscheinen* קיד׳ כ״ט ע״ב: אידמי ליה כתנינא.

דְּמֵי ז״ר, כסף, מחיר value, money | *Geld, Entgelt* ב״מ ה׳ ע״ב: בלא דמי.

דְּמִיטְיָנוֹס קיסר רומי Domitian, the Roman emperor | *Domitianus, römischer Kaiser* ירוש׳ שבת פי״ד י״ד ע״ד: ברתיה דדמיטינוס.

דְּמַיי עי׳ דְּמַאי. תוס׳ דמ׳ ג׳ ט״ו: שדרכו למכור דמיי.

דְּמִיכְתָא נ׳, שינה sleep | *Schlaf* תרג׳ קהל׳ ה׳ י״א (מתוקה שנת העובד): בסימת דמיכת גברא.

דְּמִימָה נ׳, שתיקה silence | *das Schweigen* ספרא שמיני מ״א: בניו שקולים בו בכבוד ושקולים בו בדמימה.

דְּמִין שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Name eines Ortes in Palästina* ירוש׳ מגי׳ פ״א ע׳ ע״א: ואדמי — דמין.

דְּמַךְ פ״ע, 1) ישן ונרדם to sleep | *schlafen, schlummern* תרג׳ משלי י׳: קליל תחביק ידך למדמכא.

2) מת to die | *sterben* ירושׁ׳ מ״ק פ״ג פ״ב ע״א: דמכת איתתיה.

3) כבה to be extinguished, to die away | *erlöschen* רות רבה ג׳ י״ג: ודמכת לה.

אִידְּמִיךְ אתפ׳, כנ״ל 2. ירושׁ׳ כת׳ פי״ב ל״ה ל״ב: ר׳ מאיר ארמיך באסיא.

דְּמִכָא ז׳, מת dead | *Verstorbener* ירושׁ׳ ברכ׳ פ״ב ה׳ ע״א: ואין מן דמכייא הוא דוד שמיה.

דַּמְכָא ז׳, 1) שינה sleep | *Schlaf* תרג׳ יב״ע בר׳ כ״ח ט״ז (וייקץ יעקב משנתו): ואיתער יעקב מדמכיה.

2) משכב couch | *Lager* תרג׳ תהל׳ קמ״ט ה׳ (ירונו על משכבותם): ירננון על דמכיהון.

דַּמְכוּתָא נ׳, מיתה death | *Tod* ירושׁ׳ ע״ז פ״ג מ״ב ע״ג: לא יחמינון בדמכותיה.

דָּמַם — **הִדְמִים** הפ׳, העמיד to bring to a standstill | *zum Stilstand bringen* ב״ר פצ״ו: יהושע שהוא מדמים גלגל חמה ולבנה.

דַּמַּסְקוֹס עיר דמשק Damascus in Syria | *Damaskus in Syrien* ירושׁ׳ ביכורים פ״ג ס״ה ע״ד: הוה כד מסקוס (בדמסקוס).

דָּמַע — **נִדְמַע** נפ׳, נתערבבה תרומה בחולין to be mixed (secular fruits with T'rumah) | *vermischt werden (Terumah mit gewöhnlichen Früchten)* נדה מ״ו ע״ב: עיסה שנדמעה.

דִּמַּע פיעל, 1) זלג דמעות to tear | *tränen* נדה י״ג ע״א: עין מדמעת וחוזרת ומדמעת.

2) עירבב תרומה בחולין to mix secular fruits with T'rumah | *vermischen (Terumah mit gewöhnlichen Früchten)* חגיג׳ כ״ד ע״ב: כדי יין וכדי שמן המדומעות.

דִּמְעֲתָא נ׳, דמעה tear | *Träne* מו״ק כ״ה ע״ב: אחיתו עמודי דקסרי דמעתא.

דַּמַּשְׂקָאָה ז׳, מעיר דמשק of Damascus | *Damaszener* תרג׳ בר׳ ט״ו ב׳ (דמשק אליעזר): דמשקאה אליעזר.

ד״נ דיני נפשות; דם נדה.

דְּנָא נ׳, זה this | *dieser, diese* ירושׁ׳ שקל׳ פ״ז ג׳ ע״ג: אסור לך דנא.

דַּנָּא ז׳, חבית גדולה large vessel, jar | *großes Faß* יומא כ״ח ע״ב: דנא דחלא.

דנא [דְּנָא] פ״י, הגה, דיבר to speak | *sprechen* תרג׳ משלי ט׳ ז׳ (כי אמת יהגה חכי): דקושטא דנא פומי.

דָּנָב שם מקום name of a place | *Ortsname* תוספ׳ דמאי א׳: אוצראה של דנב.

דֻּנְבָא ז׳, 1) זנב tail | *Schwanz* תרג׳ שופט׳ ט״ו ד׳ (ויקשור זנב אל זנב): וקטר דנבא בריש דנבא.

2) שורות אחרונות בסנהדרין the last rows of the Sanhedrin | *die unteren Bänke des Synhedrions* סנה׳ ל״ז ע״א: השתא מותביתו לי בדנבי.

דַּנְדְּנָא ז׳, **דַּנְדַּנָּה** נ׳, מין צמח fern | *Farnkraut* שביע׳ פ״ז מ״ח: עלה הדנדנא (פ״א: הדנדנה).

דְּנָה (=דַּאֲנָה), שאני which I | *was ich* ירושׁ׳ פסח׳ פ״ה ל״ב ע״ג: דנה אמר.

דְּנַח פ״ע, זרח ועלה to shine | *aufgehen (von der Sonne)* ב״ר ל״ג: אית גבכון שמשא דנא.

דני עי׳ דונו. שבת ס״ז ע״ב: דונו דני.

דָּנִיסְטִים ז׳, מלוה, בעל חוב money-lender, creditor | *Geldverleiher, Gläubiger* שמו״ר פכ״מ: משל לדניסטים שמילא כיסו זהובים.

דְּנְכָא, דַּנְכּוֹ שם איש a man's name | *männlicher Name* ב״ק צ״ט ע״ב: דנכו ואיסר (הוצ׳ אח׳: דנכא).

דְּנַן, דְּנָן מה״ג, 1) זה this one | *dieser da* תרג׳ תהל׳ כ״ד ו׳ (זה דור דורשיו): דנן דרא דתבעין ליה.

2) הנה now | *nun* תרג׳ דבר׳ ב׳ ז׳ (זה ארבעים שנה): דנן ארבעין שנין.

דְּנַק 1) פ״ע, נאנח to sigh | *ächzen* תרג׳ יחזק׳ ו׳ ז׳: וידנקון ויהון חזן.

2) שם נהר name of a river | *Name eines Flusses* ברכ׳ מ״ב ע״ב: נהר דנק.

דַּנְקָא ז׳, 1) מטבע פרסי a Persian coin | *persische Münze* ב״מ ס׳ ע״ב: דנקא אופיה ודנקא קא שקיל מיניה.

2) ששית one sixth | *Sechstel* שבת ל״ה ע״א: פלגא דדנקא.

דַּנְקַאי שם איש a man's name | *männlicher Name* ב״ר פע״ט: דנקאי ספרא.

דנרסיי עי׳ דַּרְדְּסִין. ירוש׳ כתוב׳ פ״ב ל״ה ע״א: אלבשוני דנרסיי.

ד״ס דברי סופרים.

דַּסְטוֹרִין ז׳, חכירה tenancy | *Pacht* ערכ׳ כ״ח ע״א: שדה סגי ליה בדסטורין.

דִּסְקָא ז׳, כתב, תעודה document | *Brief, Schriftstück* קדוש׳ ע׳ ע״א: דסקא דזמינותא.

דִּסְקוֹס עי׳ דִּיסְקוֹס. ב״ר ל״ד ל״ג ע״ג: דורון נאה דסקוס נאה.

דִּסְקִים שם איש a man's name | *männlicher Name* קדוש׳ ס״ו ע״ב: מנורה של דסקים ביבנה.

דִּסְקַרְתָּא עי׳ דִּיסְקַרְתָּא. גיט׳ מ׳ ע״א: דסקרתא דעבדי.

דִּסְתּוּדַר ז׳, עטיפה turban | *Turban* שבת מ״ח ע״א: חזייה דקא פרס דסתודר אפומא דכובא.

דִּסְתּוֹרָא עי׳ דִּסְתּוֹרָן. קיד׳ ס׳ ע״ב: נקיט ליה בדסתורא.

דִּסְתּוֹרָן ז׳, חכירה tenancy | *Pacht* ערכ׳ כ״ח ע״א: שדה סגי ליה בדסתורן.

דִּסְתְּנָא עי׳ דִּיסְתְּנָא. ברכ׳ מ״ב ע״א: שרא להו דסתנא ריש גלותא.

דִּסְתְּקָא ז׳, בית יד haft | *Griff* תרג׳ שופט׳ ג׳ כ״ב (ויבוא גם הנצב אחר הלהב): ועאל דסתקא בתר שננא.

דַּעְדַּק ת׳, 1) דק thin | *dünn* תרג׳ שמות ט״ז י״ד (דק מחספס דק ככפור): דעדק מקלף דעדק כגריר.

2) קטן little | *klein* תרג׳ במדב׳ כ״ג י׳: דעדקיא דבית יעקב.

דַּעְדֵּק פ״י, כתת to crush | *zermalmen* תרג׳ דהי״ב ל״ד ז׳ (כתת להדק): דעדק לדקדקא.

דֵּעָה — אופי, מזג character | *Charakter* אבות פ״ה מי״א: ארבע מדות בדעות נוח לכעוס וכו׳.

דֵּעֲוָן נ״ר, דעות opinions | *Meinungen* ירוש׳ יבמ׳ פ״א ב׳ ע״ג: דעוון דעוון איתו.

דְּעֵךְ פ״ע, to be quenched | *erlöschen, verlöschen* תרג׳ משלי י״ג ט׳ (נר רשעים ידעך): שרגא דרשיעי נדעך.

אַדְעֵךְ אפ׳, כיבה to quench | *auslöschen* שם ט״ו י״ח: מדעיך הויתא.

דְּעַץ פ״י, תחב to fix | *einstecken, einsetzen* תרג׳ יב״ע שמות ב׳ כ״א: הוא דעיץ בגו גינוניתא.

דַּעַץ ז׳, הכתב העברי הקדמון the Samaritan type of writing | *die althebräische (Samarit.) Schrift* סנה׳ כ״ב ע״א: נהפך להם לדעץ (לגי׳ הערוך, ועי׳ רַעַץ).

דַּעַת — לְדַעַת, מִדַּעַת ביודעים, בהסכמת with the knowledge of, with the consent of | *mit Wissen, im Einvernehmen mit* קיד׳ מ״ד ע״א: מדעת אביה וכו׳ שלא לדעת אביה.

דַּעְתָּא נ׳, 1) ידיעה knowledge | *Wissen* תרג׳ איוב ט״ו ב׳: דעתא דדמי לזעפא.

2) בינה intellect | *Verstand* תרג׳ תהלי׳ כ״ד א׳ (בשנותו את טעמו): כד שני ית דעתיה.

3) דעה, סברא opinion | *Meinung* בר׳ ל״ו ע״א: מאי דעתך כר״ע.

דַּף ז׳, 1) לוח עץ plank | *Brett* כלי׳ פט״ו מ״ב: דף של נחתומין.

2) פס, יריעה strip | *Streifen* נגע׳ פי״א מ״ט: שני דפי חלוק.

3) עמוד בספר column | *Kolumne* סופרי׳ ב׳ ג׳: בין דף לדף.

דַּפָּא כנ"ל. ב"מ ע"ד ע"א: בי דפא; ירוש' מג' פ"ג ע"ב: איש בריש דפא ואת בסופא.

דְּפוּס ז', 1) בית צורה mould | *Form, Modell* ב"ב ט"ז ע"א: כל טיפה וטיפה בראתי לה דפוס בפני עצמה.

2) קורת בית הבד the beam of the press | *Preßbrett* תרג' בר' מ"ט י"א: והוא מרמי לדפוס ענבין.

דפוקא [דְּפוּקָא] ז'. חופר digger | *Gräber* בר"ר פ"ט: קמי דשתי חמרא חמרא קמי דפוקא גרידיא דובלא.

דַּפְטְיָא עי' דְּיוֹפְטִין. תרג' יב"ע דבר' א' ח': וקבעו בה דפטיא ופלגוהא.

דְּפִיחַ, דְּפִיַע שם מקום name of a place | *Orts-name* תרג' דב' ב' כ"ג (בחצרים): ברפיח (יב"ע שם: בדפיע).

דְּפְלִיסְט ז', אכסדרה כפולה a double colon-nade | *Doppelkolonnade* מדרי תהל' צ"ג: יורד הייתי לדפליסט.

דָּפַן פ"י, 1) שיקע to put in the earth | *in die Erde eingraben* כלים פ"ב מ"ג: חבית דפונה.

2) הכריח to force | *zwingen* ספרא אמור א': מנין שאם אינו רוצה דפנותי"ל וקדשתו בעל כרחו.

דַּפְנָא נ', 1) מין עץ bay-tree | *Lorbeerbaum* מ"ק ז' ע"א: הוצא ודפנא.

2) פרי העץ bay-fruit | *Lorbeerfrucht* פסח' כ"ו ע"א: שיכרא דדפנא.

3) עי' דַּפְנִי 2. ירוש' סנה' פ"י כ"ט ע"ג: לדפני של אנטיוכיא.

דַּפְנָא ז', שליח בית דין beadle | *Büttel* גיט' ל"ד ע"א: משום דפנוי.

דַּפְנָא נ', דופן, מחיצה partition | *Wand* ירוש' סוכה א' נ"א ע"ד: דפנתא קלילן.

דפנו, דַּפְנִי שם פרבר באנטיוכיא Daphne, a suburb of Antiochia | *Daphne, Vorort von Antiochien* ויק"ר פ"ט: דפנו של אנטיוכיא; בר"ר פצ"ד: דפני של אנטוכיא.

דפקא עי' דַּפְנָא. ב"מ כ"ג ע"ב: אי דדפקא אי דאטמא.

דְּפְרִים, דְּפְרִין עי' דִּיפְרָא. ירוש' שביע' פ"ט ל"ט ע"א: בסיתוניות וכו' בדפרין וכו' בדפרים.

דִּפְשְׁקָא ז', בצה swamp | *Sumpf* שבת כ"א ע"א: ומדפשקי רבי.

דִּפְתִּי שם מקום בבבל name of a place in Babylonia | *Name einer Ortschaft in Babylonien* חול' ט"ז ע"ב: ר' ירמיה מדפתי אמר.

דִּפְתְּרָא ז', כתב, תעודה document | *Schriftstück* ירוש' פאה פ"ב י"ז ע"א: אלו מוציאין דפתריהן ואלו מוציאין דפתריהן. ועי' דִּיפְתְּרָא.

דְּצוֹצָא ז', אפרוח בקליפת הביצה a pullet in the egg-shell | *Küchen in der Eischale* בכורות ח' ע"ב: ודצוצא דמית מהיכא נפיק רוחיה.

דציך דם צפרדע כנים.

דַּק ·– קטן small | *klein* כלים פ"ב מ"ב: הדקין שבכלי חרס.

דִּקְדּוּק ז', 1) דיוק והקפדה care, subtility | *Sorgfalt, genaue Forschung* דבר"ר פ"ב: דקדוק אותיות.

2) דין שנלמד ע"י דיוק a rule gained by subtile interpetation | *die auf Grund von genauer Forschung gewonnene Bestimmung* סנה' צ"ט ע"א: האומר אין דקדוק אחד מן השמים.

3) פרט detail | *Einzelheit* ויק"ר פכ"ב: דקדוקי שחיטה.

דִּקְדּוּקֵי עֲנִיּוּת עניות מדכאה crushing powerty | *drückende Armut* עירובי' מ"א ע"ב: ג' דברים מעבירין את האדם על דעתו ועל דעת קונו אלו הן עובדי כוכבים ורוח רעה ודקדוקי עניות.

דִּקְדּוּקָא כנ"ל 1. תרג' שה"ש ה' י"ג: דקדוקין וטעמין.

דִּקְדֵּק פעו"י, 1) עשה דק to make thin | *dünn machen* שבת ע"ה ע"ב: השובט והמדקדק.

2) דייק והקפיד to deal strictly with | *genau nehmen* יבמ' קכ"א ע"ד: הקב"ה מדקדק עם סביביו כחוט השערה.

3) חקר ודרש to trace, to search | *genau untersuchen* ירוש' קיד' פ"ד ס"ה ע"ד: אין מדקדקין אחריה.

נִדַּקְדֵּק נתפ', נעשה דק וקלוש | to become thin | *dünn werden* אהלי' פ"ב מ"ז: רובע עצמות שנדקדקו ואין בכל אחד ואחד עצם כשעורה.

דַּקְדְּקִירָא ת', קלוש very thin | *dünnflüssig* ירוש' מ"ק פ"ב פ"א ע"ב: זיפתא דקדקירא.

דַּקְדְּקְתָּא נ', נעורת דקה מן הדקה tow | *feines Werg* חולי' כ"א ע"ב: דקתא וכו' דקדקתא.

דָּקָה נ', מרפסת terrace | *Terrasse* ירוש' עיר' פ"ו כ"ד ע"א: מי שיש לו דקה לפנים מביתו.

דקולי עי' דִּיקוּלָא. יומ' ע"ח ע"ב: רבא נפק בדקולי.

דקוקא עי' דַּקִּיקָא. ירוש' ב"מ פ"ו ה' ע"ג: דקוקיא.

דָּקוֹר ז', מפסולת chisel | *Meissel* כלים פט"ז מ"ד: הקנטר של בנאי והדקור של חרש.

דְּקוּרָא ז', סל basket | *Korb* ב"מ פ"ד ע"א: דקורי דהרפנאי.

דקוריא [דוּקְיָיא] שה"מ, עשרים twenty | *zwanzig* ירוש' מעש' שני פ"ד כ"ה ע"ב: קפא דקוריא.

דקורן עי' דּוּקְרָן. ירוש' ברכ' פ"א ב' ע"ג: כמין תרין דקורנין דנהור.

דַּקַּיָּה ז"ר, קרביים קטנים the small bowels | *kleine Därme* נזיר כ"ט ע"ב: מאי ליעביד ליה ר' יהושע לדקיה דלא ליסרו.

דִּקְיוֹן ז', זכות, משפט right, claim | *Recht, Anrecht* ב"ר פכ"ב: בא נחש הקדמוני לתבוע דקיון של הכל.

דְּקִילָא [דְּקִיקָא] ז', גרש grits | *Gries* תרג' ש"ב י"ז י"ט (ריפות): דקילן.

דַּקִּים ז"ר, 1) קרביים קטנים the small bowels | *kleine Därme* חולין פ"ג מ"א: ניקבו הדקין.

2) נקבים קטנים the smaller functions of the body | *kleines Bedürfnis (Urinieren)* ירוש' בר' פ"ב ד' ע"ד: בדקים אבל בגסים וכו'.

דַּקִּיק, דְּקִיק, דַּקִּיקָא ת', קטן, דק little, thin | *dünn, klein* תרג' שמות ל"ב כ' (עד אשר דק): עד דהוה דַקִיק; יב"ע שם ט' ח' (פיח): קטם דְקִיק; ירוש' ברכ' ע"א ב' ע"א: תיפתר באילין כופרניא דקיקייא.

דְּקִירָה נ', חפירה בקרקע act of digging | *das Graben* ביצה ח' ע"ב: שאין יכול לכסותו בדקירה אחת.

דַּקִּיתָא נ', חוליא תחתונה שבשדרה the lowest joint of the vertebra | *unterster Wirbel des Rückgrats* תרג' יב"ע ויקר' ג' ט' (לעמת העצה): כל קביל דקיתא.

דֶּקֶל ז', 1) עי' דֶּקֶר. ירוש' סוט' ב' י"ח ע"א: יחפור בדקל.

2) זו"נ, עץ התמר palm-tree | *Dattelpalme* ר"ה ט"ו ע"ב: אילן העושה בריכה אחת בשנה כגון דקלים וזיתים וחרובין.

דִּקְלָא כנ"ל 2. ב"ק נ"ט ע"א: בדקלא דארמאה וכו' בדקלא פרסאה.

דַּקְלַי ז', מגדל דקלים palm-gardener | *Palmenpflanzer* ב"ר מ"א: עבר דקלי אחד.

דְּקַן, דִּקְנָא ז', זקן beard | *Bart* תרג' ויקר' י"ג כ"ט (בראש או בזקן): בריש או בדקן; שם ל' (הזקן): דקנא.

דָּקַק – נִדַּק נפ', נכתש to be crushed | *zermalmt werden* פסיק"ר י"ז: נידקת ונשחקת וניזורת.

דָּקַק פי', אַדֵּק אפ', כתת fo crush | *zerreiben* שבת קנ"ב ע"ב: דוק בכבי ותשכח בנגרי (משל); תרג' מ"ב כ"ג ט"ו (הדק לעפרו): אדקא לעפרא.

דַּקְקָה נ', תינוק a tender child | *kleines Kind* ירוש' ר"ה ב' כ"ח ע"ב: כהדא דקקה.

דֶּקֶר, דִּקְרָא ז', כלי לחפור בו בקרקע mattock | *Hacke* ביצה פ"א מ"ב: יחפור בדקר; פסח' קי"א ע"ב: דקרי דפרזלא.

דקרטים עי' דִּיקַרְטִים. ב"ר י"ט: דקרטים היה עומד כקנה.

דִּקְרָן עי' דּוּקְרָן. תוס' צוק' שבת י"ד–ט"ו ג': מקל שעשה בראשו מסמר וכו' הרי הוא כדקרן.

דַּקְתָּא נ', נעורת oakum | *Werg* חול' נ"א ע"ב: דקתא.

ד"ר דברי רבי.

דָּר, דָּרָא ז', 1) דור generation | *Generation* כתוב' י"ז ע"א: חד בדרא.

2) שורה row | *Reihe* ב"ר פ"כ: שהיא עשויה דרין דרין; כתוב' ס' ע"א: אותבה בדרא דנשי.

3) מדורה pyre | *Scheiterhaufen* שהש"ר ג' ד': דרא יקידא יקדת.

דָּרָא ז', מין אבן טובה a precious stone | *Edelstein* מגי' י"ד ע"א: אבן טובה יש בכרכי הים ודרא שמה.

דָּרָא 1) נ', חצר court | *Hof* תרג' אסת' ו' ה' (והמן עומד בחצר): המן קאים בדרא.

2) ת', לח damp | *feucht* פסח' כ"ו ע"א: אסא דרא.

דְּרָא פ"י 1) נשא to carry | *tragen* חול' ק"ה ע"ב: שקולאי דדרו חביתא.

2) זרה to winnow, to scatter | *zerstreuen, worfeln* ב"מ ע"ד ע"א: מידם ומידרא; תרג' יב"ע ויקר' כ"ו ל"ב: ויתכון אדרי ביני עממיא.

דְּרָאזָא ת', קשה hard | *hart* שבת קנ"ה ע"א: זירין דראזי.

דראריא עי' דְּרַרְיָא. פסיק' ותאמר קל"א ע"א: ודראריא.

דַּרְבָּאן, דַּרְבּוֹן ז', שומר guardsman | *Wächter* בכורות ח' ע"ב: אשכח דרבאני מגואי ודרבאני מבראי; דב"ר פ"ו: בא הדרבון וישב לו כנגדה.

דַּרְבָּן ז', פתח door | *Pforte* תוספ' כל' ב"מ ו': דרבן הכרם.

(דרג) הִדְרִיג הפ', עשה כעין מדרגה to make appear like steps | *treppenartig machen* ירוש' שביע' פ"ד ל"ה ע"ב: מחליק ומדריג.

דַּרְגָּא ז', 1) מדרגה step | *Stufe, Stiege* ירוש' קיד' ד' ס"ו ע"א: נחית דרגא נסיב אתתא סק דרגא בחר שושבינא.

2) פסיעה pace | *Schritt* תרג' ש"ב ו' י"ג (ששה צעדים): שתא דרגין.

דַּרְגּוֹן ז', בני לויה staff, suite | *Anhang, Trabanten* במד"ר פ"ד: קרשן שיהיו עושין דרגין לפניו.

דַּרְגּוּשָׁא עי' דַּרְגָּשָׁא. תרג' ירוש' בראש' מ"ז ל"א (על ראש המטה): על ריש דרגושא.

דרגי, דרגיבת מין לחש a charm formula | *ein Zauberspruch* ירוש' שבת פ"ו ח' ע"ג: דרגי דרגיבת משום דרכי האמרי.

דַּרְגָּשׁ, דַּרְגָּשָׁא ז', מין מטה couch | *Ruhebett* נדר' פ"ז מ"ד: הנודר מן המטה מותר בדרגש דברי רבי מאיר וחכמים אומרים דרגש בכלל מטה; תרג' בראש' מ"ז ל"א (על ראש המטה): על ריש דרגשא.

(דרדר) הִדַּרְדֵּר התפ', נתגלגל ונפל to roll down | *herunterrollen* שהש"ר ו' י"א: את נוטל אחד מהכרי וכולן מדרדין.

(דרדר) דַּרְדֵּר פִּעֵל, דישן to remove ashes | *die Asche fortnehmen* תרג' ירוש' במדבר' ד' י"ג: וידרדון ית מדבחא.

אִידְּרִיד אתפ', נשמט to glide down | *sich herunterlassen* סוט' מ"ד ע"א: מידריד ונפל.

דַּרְדֵּג פ"י טפטף to drip | *tropfenweise gießen* כתוב' י"ז ע"א: דרדיג משחא ארישא.

דַּרְדּוּר ז', 1) חבית barrel | *Faß* כלים פט"ו מ"א: דרדור עגלה.

2) מין כיסוי ראש a head-covering | *eine Kopfbedeckung* ספרי בשלח קט"ו: הדרדור של אשה.

דרדיא עי' דְּרַרְיָא. פסיק' ותאמר קל"א ע"א: גוסה ודרדיא.

דַּרְדַּנְיָא, דַּרְדַּנְיָיא Dardania, a district in Asia Minor | *Dardania (Landschaft in Kleinasien)* ב"ר ל"ז: דדנים — דרדניא; ירוש' מגיל' פ"א מ"ז ע"ב: דרדנייה.

דַּרְדְּסִין ז״ר, מין פומקאות socks | *Socken* ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״ד: דרדסין דכיתן דרדסין דעמר.

דַּרְדָּק, דַּרְדְּקָא ת׳, קטן small, young | *klein, jung* תרג׳ איוב ג׳ י״ט: יעקב דאתקרי דרדק; ב״ב כ״א ע״א: מקרי דרדקי.

(דרדר) הִדַּרְדֵּר התפ׳, נתגלגל ונפל to roll down | *herabrollen* שהש״ר ו׳ י״א: את נוטל אחד מהכרי וכולן מידרדרין.

דַּרְדָּרָא ז׳, מין קוצים thistle | *Distel* גיט׳ ע׳ ע״א: דרדרא – מוריקא דחוחא.

דָּרוֹכוֹת ז״ר, דורכים בגתות grape or olive treaders | *Keltertreter* ירוש׳ תרומ׳ פ״ג מ״ב ע״א: הדרוכות מכיון שהילכו וכו׳.

דרוכית [דָּרוֹכוֹת] כנ״ל. ירוש׳ ע״ז פ״ד מ״ד ע״ב: הילכו עליהן דרוכית.

דְּרוֹלְמוּסְיָא נ׳, עונש punishment | *Bestrafung* ב״ר פל״ב: שקבע דרולמוסיא שלו במדינה.

דָּרוֹם – שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Name einer Ortschaft in Palästina* יבמ׳ מ״ה ע״א: זקני דרום.

דָּרוֹמָא ז׳, 1) כנ״ל. ויקר״ר: רבנין דרומא.

2) נגב South | *Süden, Südland* תרג׳ דבר׳ ל״ד ג׳ (ואת הנגב): וית דרומא.

דָּרוֹמָה עי׳ דָּרוֹם. ירוש׳ כתוב׳ ה׳ ל׳ ע״ב: מהו סמוך לאדום לדרומה.

דְּרוֹמוֹס ז׳, מקום מרוץ race-course | *Rennbahn* קיד׳ ס״ג ע״א: עשה לפני כדרומוס הזה.

דָּרוֹמִי ת׳, מצד דרום southern | *südlich* ב״ב כ״ה ע״ב: רוח דרומית.

דְּרוֹמִילוֹס עי׳ דְּרוֹמוֹס. ב״ר פמ״ח: כהדין דרומילוס.

דָּרוֹמְנָה ז׳, מן העיר דרומא of Daroma | *aus Daroma* ירוש׳ ברכ׳ פ״א ב׳ ע״ב: ר׳ יעקב דרומנה.

דָּרוֹמְתָא עי׳ דָּרוֹמָא 2. מ״ק כ״ז ע״ב: איקלע לדרומתא.

דָּרוֹסָא, דָּרוֹסַאי שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש׳ יומא פ״ד מ״א ע״ד: ר׳ דרוסא; במ״ר י״ב: דרוסאי.

דְּרוֹסָה ז׳, מין מטבע name of a coin | *Name einer Münze* ירוש׳ קיד׳ פ״א נ״ח ע״ד: שלשה דורסים מעה שני ביצים דרוסה.

דְּרוּסָה נ׳, 1) בהמה שנטרפה ע״י חיה an animal attacked by a beast | *von einem Raubtier überfallenes Haustier* חול׳ פ״ג מ״א: דרוסת הזאב בדקה דרוסת הארי בגסה.

2) פירות כבושים לגוש pomace of fruits | *Fruchtmasse* תוספ׳ מ״ש א׳: דרוסות תמרות.

דְּרוּסַת אִישׁ בעולת איש defloured | *entjungfert* כת׳ פ״א מ״ז: היא אומרת מוכת עץ אני והוא אומר לא כי דרוסת איש את.

דְּרוֹסָא, דְּרוֹסַי שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* שהש״ר ג׳ י׳: דרוסה; במ״ר י״ב: ר׳ דרוסי.

דְּרוֹעָה ז׳, זרוע arm | *Arm* ב״ר פ׳ ע״ח: גלה בה דרועא.

דְּרוּפְתְּקָא ז׳, בית קבול receptacle | *Behältnis* סנה׳ צ״ט ע״ב: כולהו גופי דרופתקי נינהו.

דְּרוּקָא ז׳, גדוד צבא a troop of soldiers | *Soldatentrupp* כתוב׳ ס״ב ע״א: לא חליף דרוקא דמלכא אבביה.

דְּרוּקְרָא, דְּרוּקֶרֶת שם עיר בבבל a Babylonian town | *Stadt in Babylonien* תענ׳ כ״א ע״ב: דרוקרת עיר המוציאה חמש מאות רגלי; שבת צ״ב ע״ב: ההוא שכבא דהוה בדרוקרא.

דְּרוֹר – תכשיט jewel | *Juwel* ירוש׳ סנה׳ פ״י כ״ח ע״א: כדרכונות – כדרור נאות.

דרור עי׳ דַּרְדּוּר. ספרא שמיני ז׳ ו׳: דרור עגלה.

דרוריה עי׳ דּוּרְיָה. ילק׳ בר׳ פצ״נ: באו ליטול דרוריה של מלך.

דְּרוֹשָׁא ז׳, דרשן lecturer | *Schrifterklärer, Prediger* ירוש׳ סוט׳ פ״א ט״ז ע״ד: מישמע קליה דדרושא.

דְּרֵי פ״י, 1) נשא, סבל, to carry, to bear | *tragen, vertragen* ע״ז ס׳ ע״א: דרי זיקא; שבת ע״ז ע״א: כל חמרא דלא דרי על חד תלתא מיא לאו חמרא.

2) to scatter, to winnow | *streuen; worfeln* תרג׳ יב״ע ויק׳ כ״ו ל״ג (ואתכם אזרה בגוים): ויתרון אדרי ביני עממיא; ב״מ ק״ה ע״א: אידוש ואידרי.

אִידְּרֵי אתפ׳, קפץ אל־ to jump up | *herbeispringen* ע״ז כ״ט ע״ב: אידרי נכרי.

דריגון עי׳ טְרִיגוֹן 2. תוספ׳ נזיר א׳: דרגון שלש טיגון שתים.

דריכות עי׳ דְּרוּכוֹת. ירושי׳ תרומ׳ פ״ג מ״ד: הדריכות.

דְּרִיסָה נ׳, 1) פסיעה walking, crossing | *das Schreiten, Betreten* מגיל׳ ח׳ ע״א: דריסת הרגל.

2) דריכה ורמיסה treading | *das Treten, Zertreten* שבת קמ״ה ע״א: דריסת זיתים.

דְּרִישָׁה נ׳, 1) חקירה examination | *das Ausfragen* סנה׳ פ״ב מ״א: אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות בדרישה וחקירה.

2) ביאור בדרך דרש interpretation | *Erläuterung* פסח׳ כ״ב ע״ב: כשם שקבלתי שכר על הפרישה.

דְּרַךְ — **נִדְרַךְ** נפ׳, נרמס to be trodden | *getreten werden* תר׳ פ״א מ״ח: ענבים הנדרכות.

דְּרַךְ פ״ע, 1) דרך ופסע to tread | *treten* שבת ק״ט ע״א: חזייא דדריכא ליה חמרא אגבא.

2) התהלך to go to and fro | *hin und her gehen* ויקיר פכ״ז: דרכת עד דחסל דיינא.

אַדְרֵךְ אפ׳, 1) דש to thresh | *treten lassen, dreschen* תרג׳ ישעי׳ כ״ח כ״ז (יודש קצח): מדרכין קצחא.

2) הדריך to lead | *leiten, führen* תרג׳ תהלי׳ כ״ה ה׳ (הדריכני באמתך): אדרך לי בקושטך.

3) השיג to catch up | *erreichen* ע״ז ט״ו ע״ב: רהיט בתריה וכו׳ ולא אדרכיה.

דֶּרֶךְ — **דֶּרֶךְ אֶרֶץ** 1) עסקי חולין, משא ומתן secular occupation, trade | *berufliche, weltliche Beschäftigung* אבות פ״ב מ״ב: יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ.

2) התנהגות, נימוס good manners | *Lebensart, Sitte* סוטה מ״ד ע״א: למדה תורה דרך ארץ.

3) זיווג, תשמיש euph. sexual connection | *euph. Beischlaf* גיט׳ ע׳ ע״א: דרך ודרך ארץ.

דַּרְכֵי שָׁלוֹם חיי שלום equity | *friedliches Einvernehmen* סנה׳ ס״ה ע״ב: מפני דרכי שלום.

דַּרְכָּא ז׳, מנהג manner, way | *Art und Weise* קיד׳ ב׳ ע״ב: דרכא דמיכלא יתירא.

דְּרָכָא ז׳, 1). דישה threshing | *das Dreschen* תרג׳ יב״ע דברי׳ כ״ה ד׳ (שור בדישו): תורא בשעת דרכיה.

2) דיש threshing time | *Dreschzeit* שם ויקר׳ כ״ו ה׳ (והשיג לכם דיש את בציר): ויארע לכון דרכא ית קיטפא.

דַּרְכּוֹן ז׳, 1) מין מטבע זהב Daric, a persian gold coin | *Dareikos (persische Goldmünze)* שקלי׳ ב׳ א׳: דרכונות.

2) עי׳ יַרְבּוּז. ירושי׳ כלאי׳ פ״א כ״ז ע״א: הרכיב תריד על גבי דרכון.

דרכיות עי׳ דִּירְדָּאוֹת. יומ׳ ס״ח ע״ב: דרכיות היו עושין.

(דרם) הִדְרִים הפ׳, פנה לצד דרום to turn southward | *sich gegen Süden wenden* ב״ב כ״ה ע״ב: הרוצה שיחכים ידרים ושיעשיר יצפין.

(דרם) אַדְרֵים אפ׳, כנ״ל. ב״ב כ״ה ע״ב: אדרימו אדרומי.

דַּרְמוּסְקוֹס עיר דמשק Damascus | *Damaskus* ב״ר מ״ד: הקדמני — דרמוסקוס.

דרמינון [רודומילון] ז׳, מין מאכל מפירות שונים a marmalade of quinces and roses | *Marmelade aus Quitten und Rosen* ירושי׳ שביעי׳ פ״ז ל״ז ע״ב: דרמינון שרי.

דַּרְמַסְקוֹם עיר דמשק Damascus | *Damaskus*
ילק׳ בר׳ ע״ח: הקיני דרמסקום.

דַּרְמַסְקִינָא נ׳, **דַּרְמַסְקָן** ז׳, שזיף דמשקי Damascene plum | *damaszenische Pflaume*
ירוש׳ שבת פ״א ד׳ ע״א: אייתון ליה דרמסקינא; תוס׳ תר׳ ז׳ י״ג: דרמסקנין.

דַּרְמֶשֶׂק עיר דמשק Damascus | *Damaskus*
ירוש׳ קיד׳ פ״א ס״א ע״ד: דרמשק.

דַּרְנָא ז׳, תולעת, עש worm, moth | *Wurm, Motte*
שבת צ״ה ע״א: יריעה שנפל בה דרנא.

דַּרְנִיקוֹם עי׳ הַדְּרָנִיקוֹם. תנח׳ פנחס י״: הכהקנין ואת הדרניקום.

דָּרַס פעוי׳, 1) דרך וצעד to stamp | *stampfen* ב״ק פ״ב ע״א: דרסה על הכלי.

2) דחק (את הסכין) to press (the knife) | *anpressen (vom Schlachtmesser)* חול׳ ל׳ ע״א: אין חוששין שמא ידרוסו זה אל זה.

3) טרף וחנק to throttle | *erdrosseln* חול׳ נ״ג ע״א: דרס שועל רחל.

4) הלעיט to stuff | *stopfen, mästen* שבת פ״ד מ״ג: אין אובסין את הגמל ולא דורסין.

נִדְרַס נפ׳, נרמס to be trodden down | *zertreten werden* ב״מ כ״ב ע״ב: סימן העשוי לידרס לא הוי סימן.

דְּרַס עי׳ דָּרַס. חול׳ ט׳ ע״א: שהי ודריס; שם נ״ג ע״א: בהדי דדריס שדי זיהריה.

אִידְּרַס אתפ׳ עי׳ נִדְרַס. ב״מ כ״ב ע״ב: משום דמדרסא.

דְּרָסָה נ׳, 1) עי׳ דְּרִיסָה. ירוש׳ שבת פ״א ב׳ ע״ד: המעכב דרסה.

2) דחיקת הסכין בשחיטה pressing the knife | *Druck des Schlachtmessers auf den Hals des Tieres* חול׳ ט׳ ע״א: שהייה דרסה חלדה הגרמה עיקור.

דָּרַע פעי׳, זרע to sow | *säen* תרג׳ קה׳ ב׳ ה׳: ודרעית תמן כל מיני עסבין.

דְּרַע ז׳, 1) זרע, מזרע seed | *Samen, Saat* תרג׳ יב״ע בראש׳ ד׳ ג׳: מדרע כיתנא.

2) צאצאים offspring | *Nachkommen* תרג׳ תהל׳ ל״ז כ״ו (וזרעו לברכה): ודרעיה לברכתא.

דְּרָעָה ז׳, 1) זרוע arm | *Arm* בר׳ ה׳ ע״ב: גלייה לדרעיה.

2) תפלין של יד the T'filla of the arm | *Tefilla des Armes* יומ׳ ל״ג ע״ב: עבורי דרעא אטוטפתא.

דַּרְפְּתְקָא ז׳, בית קבול receptacle | *Behältnis* סנה׳ צ״ט ע״א: כולהו גופי דרפתקי נינהו.

דַּרְצוֹנָא ז׳, קנמון chinese wood, cinnamon | *chinesisches Holz, Zimt* שבת ס״ה ע״א: זנגבילא אי נמי דרצונא.

דְּרַק פי׳ 1) השליך to throw | *werfen* תרג׳ יב״ע שמות י״ט י״ג: גירין דאישא ידרקון ביה.

2) הזה to sprinkle | *spritzen* תרג׳ דהי״ ב׳ כ״ט כ״ב (ויזרקו הדם המזבחה): ודריקו אדמא למדבחא.

דְּרָקוֹן, דְּרָקוֹנָא ז׳, נחש dragon | *Drache, Schlange* ירוש׳ ע״ז פ״ג מ״ב ע״ד: איזהו דרקון כל שציצין יוצאין מצוארו; גיט׳ נ״ז ע״א: אתא דרקונא שמטיה לכרכשא.

דְּרָרָא ז׳, ענין object | *Objekt, Angelegenheit* ב״מ ב׳ ע״ב: דררא דממונא; חגיגה כ״א ע״ב: דררא דטומאה.

דְּרָרְיָא נ׳, שלשול diarrhoea | *Diarrhoe, Durchfall* ויק״ר פי״ח: לזרא — ר׳ אביתר אומר לדרריא (לגי׳ הערוך).

דָּרַשׁ — הורה, לימד בצבור to lecture | *vortragen* שמח׳ פ״ח: ישב ודרש.

נִדְרַשׁ נפ׳ — נלמד ע״ד הדרוש to be interpreted | *ausgelegt werden* ספרא פתיחה: ל״ב מדות שהתורה נדרשת בהן.

הִתְדָּרֵשׁ התפ׳, כנ״ל. ירוש׳ כת׳ פ״ג כ״ז ע״ד: תלמוד הימנה לגזירה שוה מתדרש ולו תהיה.

דְּרַשׁ פי׳, 1) פירש ע״ד הדרוש to interpret | *auslegen* סוכה נ״ב: קרא אשכחו ודרוש.

2) הורה בצבור to lecture | *vortragen* בר׳ כ״ח ע״א: נדרוש מר חדא שבתא ומר חדא שבתא.

אִיְּדְרִישׁ אתפ׳ עי׳ נִדְרַשׁ. ברי ס״ג ע״א: האי קרא וכו׳ מידריש.

דְּרָשָׁא, דְּרָשָׁה נ׳, פירוש ע״ד דרוש interpretation | *Schriftdeutung, Forschung* פסח׳ פ״ב ע״ב: ת׳ גמלי דדרשה; יבמ׳ כ״ד ע״ד: כוליה קרא לדרשא אתי.

דַּרְשָׁן 1) ז׳, מי שאומנותו לדרוש ברבים lecturer | *Prediger* ויק״ר ל׳: פייטן ודרשן.

2) ת׳, יודע דת ודין lawyer | *gesetzeskundig* ב״ב קי״ט ע״ב: בנות צלפחד דרשניות.

דִּרְתָּא נ׳, דירה dwelling | *Wohnung* יומ׳ ע״ב ע״ב: חבל על דלית ליה דרתא ותרעא לדרתיה עביד.

דָּשָׁא ז׳ דלת door | *Tür* חול׳ כ״ב ע״ב: אתחיד דשא באפיה ומחייה לדשא.

דַּשְׁדֵּשׁ פי׳, רמס to stamp | *treten* תרג׳ ישׁ׳ י״ט י״ד (מובס): מדשדש.

דָּשׁוּשׁ, דָּשׁוּשָׁא ז׳, כותת גריסין groats-maker | *Grützemacher* מ״ק ב׳ ה׳: הדשושות; שם י״ג ע״ב: דשושי חילקא.

דשלב״ל דבר שלא בא לעולם.

דשלי״מ דבר שיש לו מתירין.

דָּשֵׁן — נִדְּשַׁן נתפ׳, 1) נפסל to become unfit | *untauglich werden* מנח׳ פ״ח ע״ב: נר שכבתה בידשן השמן וכו׳.

2) נעשה שמן ומדושן to become sappy | *saftig, fett werden* פדר״א ל״ב: ונדשנו עצמותיו.

דַּשְׁנָא ז׳, מתנה present | *Geschenk* סנה׳ ל״ד ע״ב: האי דשנא להיא פרדשנא.

דַּשְׁקְתָא נ׳, בית יד handle | *Griff* ירוש׳ עיר׳ פ״ה כ״ב ע״ד: דשקתא דגזוראי.

דַּשְׁרָא ז׳, קורה beam | *Balken* תרג׳ אסת׳ א׳ ו׳: דשרין סגלגלין.

דַּשֵּׁשׁ פַּעֵל, רמס to stamp upon | *stampfen, niedertreten* תרג׳ אסת׳ ו׳ א׳: ועורתכא דשישו בעלי דבבנא.

אֲדַשׁ אפ׳, דק to pound | *zerstossen* תרג׳ ירוש׳ במדב׳ י״א ח׳ (דכו במדוכה): אדשין יתיה במזיכתא.

דּוֹשֵׁשׁ כניל. תרג׳ שופט׳ כ״א (תדרכי נפשי): דושישית נפשי.

דַּשְׁתָּאָה ז׳, מי שדש thresher | *Drescher* מנח׳ כ״ב ע״א: דדשו ביה דשתאי.

דשתן עי׳ רַשְׁוְתָא. ירוש׳ שק׳ פ״ה מ״ט ע״ב: דשתן גבן.

דַּשְׁתָּנָא נ׳, נדה a menstruous woman | *menstruierende Frau* ע״ז כ״ד ע״ב: כמאן קרו פרסאי לנדה דשתנא.

ד״ת דברי תורה.

דָּת — אמונה ותורה religion | *Religion* סוכה נ״ו ע״ב: המירה דתה.

דַּתְּ (—דְּאַתְּ) שאתה as thou | *da du* ירוש׳ סנה׳ פ״י כ״ח ע״ג: כמה דת מר אני בצדק וכו׳.

דתכלב״א דברה תורה כלשון בני אדם.

ה

ה' השם.

ה"א הוה אמינא.

ה"א שם האות החמישית באלף־בית **name of the fifth letter of the Alphabet** | *Name des fünften Buchstaben im hebräischen Alphabet* ירוש' מע"ש פ"ה נ"ו ע"א: בין ה"א לחי"ת.

הָא 1) מה"ג, זה, זאת **this** | *dies* ברי' ט"ו ע"ב: הא דידיה והא דרביה.

2) כאן **here** | *hier* ב"ק י"ב ע"א: הא עולא.

3) הלא **then, of course** | *doch, dann* יומא י"ג ע"א: מיתא הך הא קיימא הא.

4) אבל **(this means to say) but..** | *aber, dagegen* ירוש' סוכה פ"ה נ"ה ע"א: הא של קרבן דוחה.

5) מה"ק, לשון שבועה **oh! (interjection)** | *o!* נדרי' ט"ו ע"ב: הא קרבן שאוכל לך.

הָא וְהָא גם זה וגם זה **both** | *beides* תעני' כ"ה ע"א: הא והא גרמא ליה.

הַאֲזָנָה נ', הקשבה **close attention** | *das Vernehmen* ספרי דב' ש"ו: האזנה ושמיעה לשמים.

הַאי מה"ג, זה, זאת **this, that** | *dies, dieser* ברי' ו' ע"א: האי מאן דבעי.

הַאי מַאי מה זאת? מה ענין זה לכאן? **what is that? (i. e. this is no argument)** | *was hat das damit zu tun* עיר' י' ע"א: האי מאי אי אמרת בשלמא וכו'.

הָאִידְנָא תה"פ, כעת, עכשיו **now, to-day** | *jetzt, heutzutage* קיד' ע"א ע"ב: והאידנא דאיכא רמאי.

הָאֵיךְ: מה"ש, כיצד **how?** | *wie?* ירוש' ע"ז פ"ב מ"ה: האיך אתה קורא.

הַאִיךְ: מה"ג, הלא, ההוא **the former** | *jener* ר"ה ב' ע"ב: בשלמא האיך וכו' אלא האי.

הָאל תה"פ, הלאה **farther off (of space)** | *weiter (räumlich)* תרג' יב"ע ברי' ל"ב כ"ה: מן האל לנחלא.

הַאֲמָנָה נ', 1) קיום ואישור **confirmation** | *Bestätigung* שבועי' ל"ו ע"א: האמנת דברים.

2) אמונה **faith** | *Glaube* שמו"ר כ"ב: ובזכות האמונה שהאמינו.

הָאֲנָא מה"ג. הנני **behold I . . .** | *siehe, ich* תרג' יר' כ"ג ל"ב (הנני): האנא.

הָאַסְטוּ מה"ק, אהה **oh!** | *ach! o!* ירוש' שבי' פ"ד ל"ה ע"א: האסטו שרי לכון מירדי!?

הָאָרָה נ', הדלקה **kindling** | *das Anzünden* ספרא צו פרשה י"א פרק ט"ז: הארת הנרות.

הָאָרַת פָּנִים סבר פנים יפות **benevolence** | *Wohlwollen* מדרש תהל' סוף ה': אין לנו אלא הארת פניך הושיענו ונושע.

הֲבָאָה נ', 1) הקרבה **offering** | *das Darbringen* ספרי נשא ל"ה: עד הבאת קרבן.

2) גרם וסיבוב **bringing about** | *das Zustandebringen* פאה כ"א מ"א: הבאת שלום.

הֲבַאי ז׳, גוזמא והפלגה exaggeration | *Übertreibung* נדרי׳ פ״ג מ״א: נדרי הבאי.

הַבְאָשָׁה נ׳, כיעור מחמת מחלה disfigurement through disease | *Entstellung durch Krankheit* ילק׳ דב׳ תתקמ״ב: ואין בני אדם באין לידי הבאשה אלא וכו׳.

הַבְדָּלָה נ׳, 1) הסרה והתזה cutting apart | *das Abtrennen* חול׳ כ״א ע״א: הבדלת עולת העוף.

2) הפרשה separation | *dat Absondern* ב״ר פ״ג: ויבדל הבדלה ממש.

3) ברכת הבדלה במוצאי שבת ויום טוב a formula of prayer for the exit of the Sabbath or festivals | *Segensspruch am Ausgange von Sabbat- und Festtagen* תוס׳ בר׳ ו׳ ו׳: ואומר הבדלה במוצאי שבת ויום טוב.

הב״ה הקדוש ברוך הוא.

הִבְהֵב 1) פי׳, חרך, קלה to singe, to parch | *sengen, rösten* ירוש׳ מעש׳ פ״ד נ״א ע״א: המהבהב שיבולין באור.

2) פ״ע, הסכים למחצה to nod consent | *halb einwilligen* בר׳ ל״ד ע״א: פעם ראשונה יסרב ב׳ מהבהב וכו׳.

נִתְהַבְהֵב נתפ׳, נחרך to be affected by flames | *versengt werden* יומא מ״א ע״ב: נתהבהב הלשון.

הַבָּטָה נ׳, 1) ראייה מקרוב, הצצה looking at | *das Hinblicken* איכ״ר א׳ א׳: הבטה מקרוב ראייה מרחוק.

2) שימת־לב ונתינת־דעת watching ownerless objects | *das Im-Auge-Behalten herrenlosen Guts (wodurch das Eigentumsrecht daran erworben wird)* ב״מ קי״ח ע״א: הבטה בהפקר קני.

הַבְטָחָה נ׳, 1) בטחון, ודאות assurance, confidence | *Sicherheit* ברכו׳ פ״ה מ״ד: ואם הבטחתו שהוא נושא את כפיו וכו׳.

2) יעוד promise | *das Versprechen* שמו״ר ל״ח: ואחר רד״ו שנים באתה ההבטחה שהבטיח הקב״ה את הצדיק.

3) אמון faith | *Vertrauen* מכי׳ יתרו ב׳: אנשי אמת אלו בעלי הבטחה.

(הבל) הֶהֱבִיל הפ׳, הוציא הבל ואד to begin to steam | *zu dampfen beginnen* שבת פ״א מ״י: אין נותנין אונין של פשתן לתוך התנור אלא כדי שיהבילו מבעוד יום.

הֶבֶל — אד vapor | *Dunst* ירוש׳ ע״ז פ״ג מ״ב ע״ד: שהבל המרחץ רע לשנים.

הַבְלָא ז׳, כנ״ל. בכורות ז׳ ע״א: הבלא דבישרא הוא.

הֶבְלָא, ז׳, **הֲבָלוּ, הֲבָלוּתָא** נ׳, הבל, דבר שאין בו ממש vanity | *Nichtigkeit* תרג׳ איוב כ״ז י״ב (הבל): הבלא; קה׳ א׳ ב׳ (הבל): הבלו; שם י״א ח׳ (הבל): הבלותא.

הַבְלָעָה נ׳, הוספת דבר קטן על דבר גדול, ביחוד מחיר דבר קטן הנכלל במחיר דבר גדול payment for a thing included in the bargain (and not mentioned) | *Inbegriff; der inbegriffene Preis einer Ware* עירו׳ מ״ד ע״ב: מר סבר הבלעת תחומין מילתא היא; שם כ״ז ע״ב: שנתן דמי מים ומלח בהבלעה.

הב״ע הכא במאי עסקינן.

הבע״ל הבא עלינו לטובה.

הֶבְעֵר ז׳, גרם שריפה damage through carelessness in handling fire | *Brandstiftung (durch fahrlässiges Umgehen mit Feuer)* ב״ק פ״א מ״א: ארבעה אבות נזיקין השור והבור והמבעה וההבער.

הַבְעָרָה נ׳, 1) הדלקה the kindling of fire | *das Anzünden* שבת ע׳ ע״א: הבערה שהיא אב מלאכה וכו׳.

2) ביעור והשמדה destruction | *das Vernichten* ירוש׳ סנה׳ פ״ז כ״ד ע״ב: נאמר כאן ובערת הרע מקרבך ונאמר להלן ואתה תבער וכו׳ הבערה הבערה וכו׳.

הֶבְקֵר עי׳ הֶפְקֵר. פאה פ״ו מ״א: הפקר לעניים הפקר.

הַבְרָא ז׳, חושך darkness | *Finsternis* תמיד ל״ב ע״א: דפרשי בהברא.

הַבְרָאָה נ׳, 1) שיבה לבריאות recovery to health | *Genesung* שבת קל״ז ע״א: יום הבראתו כיום הולדו.

2) עי׳ סְעוּדַת הַבְרָאָה.

הֲבָרָה נ׳, 1) שאון noise | *Geräusch* ר״ה פ״ג מ״ז: אם קול שופר שמע יצא ואם קול הברה שמע לא יצא.

2) שמועה rumour | *Gerücht* ירוש׳ דמאי פ״א כ״ב ע״א: נפלה הברה בעיר באת בתו של אותו איש.

ה״ג הכי גרסינן.

הַגְבָּהָה נ׳, 1) הרמה מן הקרקע lifting, taking up | *das Aufheben vom Boden* קיד׳ פ״א מ״ד: בהמה גסה נקנית במסירה ודקה בהגבהה.

2) התרוממות elevation | *Erhebung* שמו״ר פמ״ה: השפלתי זו הגבהתי.

הַגְבָּלָה נ׳, קביעת גבול setting bounds | *Abgrenzung* שבת פ״ז ע״א: מצות הגבלה.

הַגָּדָה נ׳, 1) אמירה והרצאה telling, evidence | *das Aussagen* סנה׳ ל׳ ע״ב: מקשינן הגדה לראייה.

2) עי׳ אַגָּדָה. חגי׳ י״ד ע״א: מה לך אצל הגדה כלך לך אצל נגעים ואהלות.

3) סדר הגדה של פסח Haggadah, the home service on Passover nights | *die Haggadah für den Pessachabend* פסח׳ קט״ז ע״ב: סומא פטור מלומר הגדה.

הַגְדֵּר ז׳, כינויים להקדש a word made up as substitute for הקדש | *Ersatzwort (Beiname) für* הקדש ירוש׳ נדרי׳ פ״א ל״ו ע״ג: הגדר הגזר וכו׳.

הָגָה — ביטא to spell, to pronounce | *aussprechen* סנה׳ פ״י מ״א: ההוגה את השם באותיותיו.

נֶהֱגָה נפ׳, נתבטא to be spelled | *ausgesprochen werden* שבת פ״ב מ״ד: שתי אותיות וכו׳ נהגין זה עם זה.

הָגוּן ת׳, ראוי וחשוב worthy | *würdig* ספרא אמור קל״ז: מלך רשע אתה ואין אתה הגון שיעשה נס על ידך.

הֲגָיָה נ׳, עיון ולמוד study | *Studium* ירוש׳ בר׳ פ״א ג׳ ע״ג: שתהא הגיית יום ולילה שוין.

הַגְלָשָׁה עי׳ גְּלָשָׁה. שהש״ר ד׳ א׳: ומה הגלשה שהגלשתן וכו׳ (בערוך: גלשה).

הֶגְמוֹן, הֶגְמוֹנָא ז׳, שר וגדול general | *General* שמו״ר ל״א: הגמונים ודוכוסים; ע״ז י״א ע״א: דוכסא להגמונא.

הֶגְמוֹנְיָא, הֶגְמוֹנְיָה נ׳, גליל district | *Bezirk* גיט׳ פ״א מ״א: מהגמוניא להגמוניא; שם ד׳ ע״ב: שתי הגמוניות.

הֵגֵן פ״ע, היה מתאים וראוי to suit | *passen* ב״ק פ׳ ע״א: עד שימצא את ההוגנת לו.

הֶהֱגִין הפ׳, התאים במשקל to be of the same weight | *im Gewicht entsprechen* ירוש׳ כתו׳ פ״א כ״ה ע״ב: סלעים סבירוניות (צ״ל טבירוניות) מהגינות.

הַגָּעָה נ׳ נגיעה contact | *Berührung* מכי׳ בוא פסחא י״א: והגעתם אל המשקוף על כל הגעה טבילה.

הַגְעָלָה נ׳, צחצוח כלים ברותחין the cleaning of impure vessels by means of boiling water | *das Reinigen der Gefässe durch Ausspülen mit heissem Wasser* ע״ז ע״ו ע״א: מריקה ושטיפה בצונן הגעלה בחמין.

הַגָּפָה נ׳, סגירה ונעילה locking, shutting up | *das Verschliessen* ערכי׳ י״א ע״ב: לסייע בהגפת דלתות.

הַגְרָה שם ארץ בערב name of an Arabian district | *Name einer arabischen Provinz* במ״ר פי״ג: גלות הגרה.

הגרול [הֲגְרִיל] עי׳ הַגְרָלָה. ירוש׳ יומא פ״ו מ״ג ע״ג: הגרולו של ראשון.

הַגְרוֹנְיָא שם עיר בבבל name of a Babylonian town | *Name einer Stadt in Babylonien* שבת י״א ע״א: סבי דהגרוניא.

הַגְרָלָה נ׳, הטלת גורל casting lots | *das Losen* יומא מ׳ ע״א: מת אחד מהן מביא חבירו שלא בהגרלה.

הֶגְרֵם ז׳, כנוי להקדש a word formed as a substitute of הקדש | *Ersatzname (Beiname) für* הקדש. ירוש׳ נדר׳ פ״א ל״ו ע״ג: הגדר הגוזר הגרם.

הַגְרָמָה נ׳, שימוט הסכין ונטיתה ממקום השחיטה בגרון בעל-החי cutting the animal's throat in a slanting direction (letting the knife slide beyond the space ritually designated for cutting) | *das Abgleiten des Messers von der Stelle am Halse des Tieres, wo die Schlachtung stattfinden soll* חולי ט׳ ע״א: ואלו הן הלכות שחיטה שהיה דרסה חלדה הגרמה ועיקור.

הַגָּשָׁה נ׳, 1) קריבה drawing near | *das Nahen* ב״ר פמ״ט: הגשה למלחמה וכו׳ לפיוס וכו׳ לתפלה.

2) הבאה, הקרבה bringing near, offering | *das Darbringen* מנח׳ פ״ה מ״ה: וכל שאין בהן קמיצה אין בהן הגשה.

ה״ד היכי דמי; הדא דכתיב.

הד״א היינו דאמרי אינשי.

הָדָא מה״ג, זה, זאת this | *dies* ב״ר פ״כ: הדא הוא דכתיב.

הֲדָדֵי תה״פ, זה את זה each other, mutually | *einander, gegenseitig* גיט׳ ס״ח ע״א: כבשינהו אהדדי; שם ס״ט ע״א: בהדי הדדי.

הד״ה הרי דין הוא.

הֲדוּסְטָא ז׳, מין נעל half-shoe | *Halbschuh* ירוש׳ שבת פ״ו ח׳ ע״א: סנדל מסומר וכו׳ הדוסטא.

הָדוּף ת׳, חטוף hurried | *beschleunigt, überstürzt* ירוש׳ בכורים פ״ב ס״ד ע״א: מיתה הדופה.

הֲדוֹרָה נ׳, חזרה return | *Rückkehr* ירוש׳ הור׳ פ״ג מ״ח ע״א: בהדורת רבותינו.

הֲדוּרֵי ז״ר, מקום תלול steep hill | *steile Höhe* ב״ב י״ב ע״א: דזרע בהדורי.

הֲדָחָה נ׳, צחצוח ע״י מים rinsing | *das Abspülen* בר׳ נ״א ע״א: הדחה מבפנים ושטיפה מבחוץ.

הֲדָחָה נ׳, פיתוי והסתה enticement | *das Verleiten* ספרי ראה פ״ו: מה הדחה האמורה להלן בסקילה וכו׳.

(הֶדְיָא) בְּהֶדְיָא תה״פ, 1) בפירוש explicitly | *ausdrücklich* שבת קל״ג ע״ב: בהדיא כתיב ביה.

2) בפומבי openly | *öffentlich* סנה׳ ל״ט ע״א: לשקולי בהדיא.

לְהֶדְיָא ישר directly | *direkt* בכורות מ״ד ע״ב: האי איתתא לא תקום להד׳א באנפי ינוקא.

הֶדְיוֹט 1) ת׳, פשוט, עממי, חילוני common, popular, private | *einfach, volkstümlich, profan* יבמ׳ נ״ט ע״א: כהן הדיוט; ב״ר צ״ו: משל הדיוט; רות רבה א׳ י״ט: פרה הדיוטית.

2) ז׳, בלתי מומחה; בלתי חשוב untrained man, commoner, ignorant | *Laie, Gemeiner* מו״ק ח׳ ע״ב: הדיוט וכו׳ אומן; מגי׳ י״ב ע״ב: הדיוט קופץ בראש.

הֶדְיוֹק ז׳, מרוץ racing | *das Rennen* ב״ר פ״ז: הרבה להן בריצה הרבה להן בהדיוכין.

הַדְיֵיב, הדיית, הדיף מדינה מצפון לאשור Adiabena, a district of Assyria | *Adiabena im Norden Assyriens* קיד׳ ע״ב ע״א: תבור זו הדייב (ירוש׳ מגי׳ פ״א ע״ב ע״ד: הדיית); ב״ר פל״ז: ריפת הדיף.

הָדֵךְ מה״ג, זה this | *dieser* ב״ר פ״ה: להדך ימא.

הַדְלָקָה נ׳, הבערה, הצתה kindling | *das Anzünden* שבת פ״ב מ״ג: והדלקת הנר.

הָדַם פ״י, גזר לגזרים to dissect | *zerstückeln* גיט׳ ס״ז ע״ב: אהדמו לי הדמו דחיותא.

הָדַם פ״י, ניקר וחטט בעפר to scratch, to leave marks of the feet (esp. of chickens) | *schar-*

ren, Fußspuren hinterlassen, bes. von Hühnern ירוש' ב"ק פ"ב ע"ד: תרנגולין וכו' הידסו עפר על גבי עיסה.

הֲדַם העיר אדסה שבארם נהרים the town Edessa | die Stadt Edessa | תרג' יב"ע בר' י' י' (ארך): הדס.

הָדַק פ"י, חיזק ואדק to fasten, to squeeze | befestigen, pressen מגי' ל"ב ע"א: הגולל ספר תורה וכו' וכשהוא מהדקו וכו'; שבת קמ"א ע"א: לא ליהדוק וכו'.

הָדַר פ"י, 1) קישט וכיבד to adorn | zieren ויק"ר פ"ל: שהדרו הקב"ה בשיבה טובה.

2) הקפיד ודקדק to be zealous (in religious observance) | eifrig, sorgfältig sein שבת פ"א ע"ב: מצות חנוכה נר איש וביתו והמהדרין נר לכל אחד ואחד והמהדרין מן המהדרין וכו'.

הֲדַר פ"י, 1) חזר to return | zurückkehren ב"מ י"ד ע"א: עלי דידי הדר.

2) שב מדעתו to change his opinion | die Meinung ändern ב"ב פ"ד ע"א: לא מצית הדרת בך.

הַדַּר פַּעל, חזר אחרי־, בקש to go around searching | eifrig suchen חולי' ע"ו ע"ב: הדורי אפירכי למה לך.

אַהֲדַר אפ', 1) החזיר to restore | zurückgeben ב"מ כ"ו ע"א: אי דעתייהו לאהדורה אהדורי ניהלי.

2) שנה to repeat | wiederholen מו"ק כ"ח ע"א: אהדרי לתלמודאי.

3) השיב to reply | erwidern חולי' ל"ד ע"א: מאי אהדרי וכו'.

4) סבב to go around | herumgehen שבת קנ"א ע"ב: אהדורי אפיתחא.

הַדְרָא ז', קרביים bowels | Gekröse חולי' מ"ח ע"ב: הדרא דכנתא.

הדראה [הַדְרָאָה] ת', קמח שאינו מנופה כל צרכו flour of the second course | Mehl zweiter Sorte פסח' ל"ז ע"א: יוצאין בפת נקייה ובהדראה (ובערוך: ובהרדאה).

הַדְרָאוֹלִים ז', עוגב של מים water-organ | Wasserorgel תוס' ערכ' א' י"ג: הדראולים לא היה במקדש וכו'.

הדרונה עי' חַרְדּוֹנָה. תרג' יב"ע ויק' י"א כ"ט (הצב): חדרונא.

הַדְרוֹקָן ז' 1) חולה במחלת המים one afflicted with dropsy | Wassersüchtiger עיר' מ"א ע"ב: שלשה מתין כשהן מספרין חולי מעיין והיה והדרוקן.

2) מחלת המים dropsy | Wassersucht בר' כ"ה ע"א: עמוד החוזר מביא את האדם לידי הדרוקן.

הַדְרְיָינָא ת', של הדריינוס קיסר רומי Hadrianic | hadrianisch ע"ז נ"ב ע"ב: דינרא הדריינא.

הדרים עי' הַרְדָּס. קיד' י"ב ע"א: שני הינציין להדריס (ובתוס' ב"ב סוף פ"ה: הרדים).

הַדְרָנָא ת', שדרכו לחזור בו מדבריו inconstant, shuffling | wankelmütig, ausweichend (unredlich) כת' צ"ז ע"א: דלא ליקרו לה הדרניתא.

הַדַרְנִיאֵל שם מלאך name of an angel | Name eines Engels פסיק"ר כ': הדרניאל המלאך.

הֵה ז', מין תולעת maggot | Made שבת צ' ע"א: הה דרימוני.

ההיד הדא הוא דכתיב.

הַהֵין, הָהֵן מה"ג, זה this | dieser ירוש' גיט' פ"ט ג' ע"ב: כל ההין פירקא; סנה' פ"ז כ"ה ע"ד: ההן תרומה וההן מעשר.

הָהֵנוּ עי' הַיְינוּ. ירוש' פסח' פ"ב כ"ח ע"ג: ההנו איסור הנאה.

הוּא־ בתנאי supposed | vorausgesetzt ב"ב כ"ט ע"א: ג' שנים שאמרו הוא שאכלן רצופות.

הֲוָא פ"ע, היה to be | sein ברכות ג' ע"ב: ג' משמרות הוי.

הַוֵּי פַּעיל, שאל, הקשה to oppose, to argue | fragen, einwenden כת' ע"ב ע"ב: הוי בה ר' פפא.

הַוַאי עי׳ הֲבַאי. חולי צ׳ ע״ב: לשון הואי.

הוֹאִיל מה״ח, מכיון because, since | *da, weil* כתוב׳ פ״ג מ״ד: הואיל והודה במקצת הטענה ישבע.

הוֹבַאי ז׳, מין שיח של קוצים a species of thorn | *ein Dorngewächs* תרג׳ איוב ל׳ ד׳ (מלוח): הובאי.

הוֹבָדָא ז׳, איבוד destruction | *Vernichtung* תרג׳ אס׳ ט׳ ה׳ (אבדן): הובדא.

הוֹבְלִילָא ז׳, קיבה, אצטומכא stomach | *Magen* שבת ל״ו ע״ב: הובלילא בי כסי.

הוֹבְרָיָא עי׳ סְעוּדַת הַבְרָאָה. ב״ר פמ״ט: צדקה זו הובריא.

הוֹגִין ז׳, עוגן anchor | *Anker* ירושי׳ פ״ז מ״ז ע״א: אף ההוגין.

(הוֹגֶן) כְּהוֹגֶן תה״פ, כראוי appropriately, reasonably | *gehörig* ב״ר פצ״ג: כהוגן וכשורה עשה.

הוֹגֶן ז׳, אוגן, שפה לכלי rim | *Rand* כלים פכ״ה מ״ז: בני כלים והוגניהם וכו׳.

הוֹגֶן ז׳, עוגן anchor | *Anker* ספרי דב׳ שמ״ו: וקשרם בהוגנים.

הוֹגֶן, הוֹגְנָא ז׳, מין גמל camel | *Kamel* ירושי׳ ביצה פ״ג ס״ג ע״א: הוגן אחד גדול; ב״ר פס״ה: מרכיבין אותו על שני הוגנין.

הוֹגְנִיסִים נ׳, יחוס אבות noble descent | *edle Abkunft* ב״ר פ״ק: הודעתי הוגניסים שלי.

הוֹדָאָה, הוֹדָיָה, הוֹדָיָיה נ׳, 1) התוודות, הסכמה לטענת הצד השני admission | *Geständnis* ב״מ ג׳ ע״ב: הודאת בעל דין כמאה עדים דמי; סוטה פ״ט מ״י: הודיית המעשר.

2) תודה thanksgiving | *Danksagung* בר׳ פ״ט מ״א: נותן הודאה על שעבר וצועק על העתיד; ירושי׳ שם פ״א ג׳ ע״ד: הודיה ושבח.

3) הראשונה בג׳ ברכות האחרונות שבשמונה עשרה the first of the last three sections of the תפלה | *die erste unter den drei letzten Benediktionen in der* תפלה בר׳ פ״ה מ״ב: בחונן הדעת וכו׳ בהודאה.

הוּדְרָא עי׳ הוּרְדָא. ב״ב ג׳ ע״ב: הודרי ומחתי כשורי.

הוּדְרָא ז׳, קורה beam | *Pfahl* ב״ב ג׳ ע״ב: שרגי ליבני והדרי הודרי וכו׳; שם ו׳ ע״א: אחזיק להודרי (להורדי) אחזיק לכשורי.

הוּדְרָנָא ז׳, עיגול circle | *Kreis* פס׳ ע״ו ע״א: דהדר הודרניה.

(הוה) הוָה עַצְמוֹ עמד מצד עצמו to dispose of oneself | *über sich selbst verfügen* כתו׳ מ׳ ע״ב: במהוה עצמה דכתוב מדבר.

הוֹהָרָא ז׳ רשת net | *Netz* ירושי׳ מו״ק פ״ב פ״א ע״ב: הוהרא שרי וכו׳ לצוד בה דגים.

הֲוָיָה עי׳ הֲוָיָה 3. ירושי׳ מעש׳ פ״ב מ״ט ע״ד: הוויה דר׳ מנא.

הַוְעָדָה נ׳, התראה ואזהרה admonition | *Verwarnung* ירושי׳ ב״ק פ״ד ד׳ ע״ב: תמה וכו׳ הוועדה.

הֲוְתִיאוֹם, הֲוְתִיוֹם תה״פ, תיכף ומיד, אחרי immediately after | *sofort, nach* ירושי׳ נדה פ״ב מ״ט ע״ד: בין הווֹתיאום בין שלא הווֹתיוֹם.

הוּטְלַם עי׳ אַטְלִיז. ב״ר ל״ז: היו מעמידין הוטלסין.

הֲוָיָה נ׳, 1) מציאות existence | *Dasein* ב״ב ק״כ ע״א: ותהיינה הויה אחת לכולן.

2) חיתון the legal status of marriage | *Verehelichung* כתו׳ כ״ז ע״ב: מקיש הויה ליציאה.

3) משא ומתן של הלכה discussion, argument | *Diskussion* סוכה כ״ח ע״א: הויות דאביי ורבא.

הַוְיָנָא ז׳, תבונה intelligence | *Einsicht* תרג׳ משי׳ כ״ח ט״ז (תבונות): הוינא.

הוֹכֵיחַ ז׳, ראיה evidence | *Beweis* ירושי׳ דמ׳ פ״ב כ״ב ע״ג: ונעשה אותו הגר הוכיח לכל הגרים.

הוֹלָכָה נ׳, נשיאה והעברה ממקום למקום leading, carrying | *das Führen, Tragen* גיט׳ ס״ג ע״א: שאין שליחות לקבלה וגמר ונתן לשם הולכה.

הוֹמְהוֹם ז׳, שבועה oath | *Schwur* תרג׳ ירוש׳ דב׳ כ״ז ט״ו: הומהום.

הוֹמוֹנְיָא נ׳, חטיבה, יד אחת union | *Einigkeit* איכ״ר פתיחתא (ר׳ אלכנדרי א׳): נעשו כולן הומוניא.

הוּמַנְיָא שם מקום בבבל name of a town in Babylonia | *Name einer Stadt in Babylonien* קיד׳ ע״ב ע״ב: כגון הומניא לפום נהרא.

הוּנָא שם אמוראים name of Amoraim | *Name von Amoräern* כת׳ ק״ו ע״א: מתיבתא דרי הונא.

הוֹנָאָה עי׳ אוֹנָאָה. ספרא בהר פרשא ג׳: הונאת ממון וכו׳ הונאת דברים.

הוּנְגְמַיִם שם איש a man's name | *männlicher Name* במ״ר ד׳: הונגמים הגמון.

הוּנְגְרָאָה ת׳, יושב ארץ הגר inhabitant of Hagra | *Einwohner von Hagra* תרג׳ תהל׳ פ״ג ז׳ (והגרים): והונגראי.

הוּנְדְּקָס שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש׳ שבת פט״ז ט״ו ע״ד: רבי הונדקס.

הוֹנָיָה עי׳ אוֹנָאָה. ירוש׳ כת׳ פי״א ל״ד ע״ג: אין למקח הונייה לעולם.

הונים [הוֹנוֹס] ז׳, חמור ass | *Esel* ירוש׳ שבת פ״ו ח׳ ע״ג: הונים קטמין.

הוּפְכָא ז׳, תהפוכות perverseness | *Verkehrtheit* תרג׳ מש׳ ב׳ י״ד (בתהפוכות): בהופכא.

הוֹפָעָה, הוֹפָעוּתָא נ׳, התגלות appearance | *das Erscheinen* ספרי ברכה שמ״ג: ארבע הופעות הן ראשונה במצרים וכו׳; תרג׳ שופ׳ ה׳ ד׳: הופעותא.

הוּפְקָנָה ז׳, די הסיפוק sufficiency | *Genüge* תרג׳ מש׳ כ״ה ט״ז (אכול דיך): אכול הופקנה.

הוּץ, הוּצָא ז׳, עלה התמר palm-leaf | *Palmblatt* תוס׳ שב׳ ח׳ י״: הוצין כדי לעשות אוזן לכפיפה; ב״ב ד׳ ע״א: בהוצא ודפנא.

הוּצָא שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ נדר׳ פ״ט מ״ב ע״ג: יהודה איש הוצא.

הוֹצָאָה נ׳ 1) העברה ממקום למקום carrying out | *das Heraustragen* מגי׳ ג׳ ע״ב: הוצאת המת. 2) צמיחה sprouting | *das Sprossen* ירוש׳ שבי׳ פ״ה ל״ה ע״ד: מהוצאת עלין. 3) יציאה going out | *das Ausgehen* ב״ר פע״ב: הוצאה משל בעל הבית והכנסה משל פועל. 4) ממון היוצא לצרכים שונים expenditure, outlay | *Ausgabe* שבת קי״ז ע״ב: לעולם ישכים אדם להוצאת שבת.

הוֹצָאַת נֶפֶשׁ יציאת נשמה escape of life | *das Aushauchen der Seele* חול׳ ל״ח ע״א: בהמה דקה שפשטה ידה ולא החזירה פסולה שאינה אלא הוצאת נפש.

הוּצָל שם מקום name of a place | *Ortsname* מגי׳ ה׳ ע״ב: הוצל דבית בנימין.

הוּצָן ז׳, קנה, גבעול stalk | *Stengel* סוכה י״ב ד״ב: הוצני פשתן.

הוֹקָעָה נ׳, תליה hanging | *das Aufhängen* סנה׳ ל״ד ע״ב: מנין להוקעה שהיא תלייה וכו׳.

הוֹרָאָה נ׳, פסק הלכה decision | *Gesetzesentscheidung* פס׳ ג׳ ע״ב: מורה הוראה.

הוֹרָדָה נ׳, העברה מלמעלה למטה letting down | *das Herunterbringen* ירוש׳ סוטה פ״ט כ״ד ע״א: משעת הורדה.

הוֹרְדוֹס המלך Herod, the king | *König Herodes* ב״ב ג׳ ע״ב: הורדוס עבדא דבית חשמונאי הוה.

הוֹרָה נ׳, יצירת הולד conception | *Empfängnis* ירוש׳ יבמ׳ פי״א י״א ע״ד: גר שהיתה הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה.

הורודוס עי׳ הוֹרְדוֹס. ב״ב ד׳ ע״א: בניין הורודוס.

הוֹרָיָה, הוֹרָיָיה עי׳ הוֹרָאָה. ירוש׳ בר׳ פ״ד ח׳ ע״ג: מוריה שמשם הוריה יוצאת לעולם; הור׳ פ״א מ״ח ע״ד: הוריית בית דין.

הוּרְכִּינָס שם איש a man's name | *männlicher Name* ר״ה כ״ה ע״א: ר׳ דוסא בן הורכינס.

הוּרְקִינָס, הוּרְקָנוֹס שמות אנשים names of men | *männliche Namen* תוס׳ כלי׳ ב״ב ד׳ י״ד:

ר׳ דוסא בן הורקינוס; ב״ק פ״ב ע״ב: כשצרו בית חשמונאי זה על זה היה הורקנוס מבפנים ואריסטובלס מבחוץ.

הוֹשָׁטָה נ׳, שליחת היד reaching over | *das Ausstrecken (der Hand), das Hinüberreichen* ירוש׳ שבת פ״ז י׳ ע״ב: ולמה לא תנינן הושטה עמהון.

הוֹשָׁעָה נ׳, ישועה וגאולה relief, delivery | *Erlösung* ילק׳ במ׳ תשכ״ה: הושעה וטובה.

הוֹשַׁעְיָא, הוֹשַׁעְיָה שמות תנאים ואמוראים names of Tannaim and Amoraim | *Namen von Tannaiten und Amoräern* ירוש׳ יבמ׳ פ״ג ד׳ ע״ד: ר׳ הושעיה; בר׳ פ״ב ה׳ ע״ב: ר׳ הושעיא רובא.

הוֹשַׁעְנָא נ׳, הערבה וההדס שנושאים עם הלולב willow and myrtle carried together with the lulab | *Weide und Myrte, die zusammen mit dem Lulaw getragen werden* סוכה ל״ז ע״א וע״ב: כי גדליתו הושענא. ועי׳ יום הוֹשַׁעְנָא.

הַזָּאָה נ׳, זריקת דם וכדומה sprinkling | *das Sprengen* יומא מ״ב ע״ב: הזאת מימיה וכו׳ והזאת דמה וכו׳.

הַזָּדָה נ׳, מעשה זדון wilfulness | *Vorsätzlichkeit* סנה׳ פ״ז ע״א: הזדה הזדה מזקן ממרא.

הַזָּיָה, הַזָּיָיה עי׳ הַזָּאָה. זבח׳ פ״ה מ״א: ודמן מעון הזיה; מדות פ״ב מ״ד: הזית הדם.

הֶזֵּיק, הֶזֵּיקָא נזק והפסד damage, injury | *Schaden, Beschädigung* ב״ק ב׳ ע״ב: רגל הזיקה מצוי; פס׳ ח׳ ע״ב: דשכיח הזיקא.

הַזְכָּרָה נ׳, 1) הודעה notice | *Kündigung* כתו׳ ק״ד ע״א: בעל חוב גובה שלא בהזכרה.
2) זכר לענין גשמים בתפלה the insertion of a reference to rain in the Prayer | *das Erwähnen des Regenbedürfnisses im Gebet* תענ׳ ד׳ ע״ב: שאלה והזכרה.
3) השם בן ארבע אותיות the Tetragrammaton | *Tetragramm* ירוש׳ בר׳ פ״ב ח׳ ע״א: שמונה עשרה הזכרות שכתוב בהבו לה׳ בני אלים.

הֲזָמָה נ׳, הוכחת שקרות העדים ע״י טענת עמנו הייתם the refutation of witnesses by proving an alibi | *das Lügenstrafen der Zeugen durch Alibinachweis* מכות ב׳ ע״א: היאך אתם מעידין שהרי באותו היום אתם הייתם עמנו במקום פלוני הרי אלו זוממין וכו׳ שאין עושין בהן דין הזמה כל עיקר.

הַזְמָנָא ז׳, קריאה לדין summons | *Vorladung* קיד׳ ע׳ ע״א: פיתקא דהזמנא.

הַזְמָנָה נ׳, קביעה מלכתחלה designation, preparation | *das Vorausbestimmen, das Vorbereiten* סנה׳ מ״ז ע״ב: הזמנה מילתא.

הַזְמָנוּתָא עי׳ הַזְמָנָא. קיד׳ ע׳ ע״ב: מסקא דהזמנותא.

הֶזֵּק ז׳, הפסד damage | *Schaden* תוס׳ פאה ב׳ ב׳: אם היה הזקו מרובה.

הֶחְלֵט ז׳, הכרעה מוחלטת final decision | *endgültige Entscheidung* נגע׳ פ״א מ״ג: מתוך הסגר או מתוך החלט.

הַחְלָטָה נ׳, מירום קמח בחמין putting flour into hot water | *das Einrühren von Mehl mit heissem Wasser* פסח׳ ל״ז ע״ב: החלטה מי גלשים על קמח.

החרפותא עי׳ חֲרַפְּתָא. פסיק׳ פרה ל״ה ע״א: להחרפותא דיונה.

הֲטָבָה נ׳, 1) גרם טובה doing good | *das Wohltun* שבוע׳ כ״ז ע״א: הטבת אחרים הרעת אחרים.
2) הכנה ותקון preparing | *das Zurechtmachen* ירוש׳ פסח׳ פ״ה ל״א ע״ד: הטבת נרות וכו׳ הטבת קטורת.

הַטְבָּלָה נ׳, טבילת כלים במים immersion | *das Eintauchen* ביצה י״ח ע״א: נגזור השקה אטו הטבלה.

הֶטּוּי ז׳, נטיה וכפיפה inclination, sliding | *das Neigen* ביצה ט׳ ע״א: הטוי סולם.

הַטּוּלִים שם מקום name of a place | *Ortsname* מנח׳ פ״ח מ״ו: קרותים והטולים אלפא לייין.

הֶטַּח ז׳, טיח תוס׳ אהלי׳ ז׳ ד׳: plaster | *Bewurf* אם יכול הטחן.

הֲטָחָה נ׳, הכאה ירוש׳ contusion | *das Stossen* ב״ק פ״ג ג׳ ע״ג: אם כדרך הטחה הטיח.

הֲטָיָּה נ׳, 1) נטיה being inclined, i. e. giving a verdict according to the majority | *das Hinneigen* סנה׳ פ״א מ״ו: לא כהטייתך לטובה הטייתך לרעה.

2) עוות הדין perversion (of justice) | *Beugung (des Rechts)* סוטה מ״ז ע״ב: השוחד והטיית משפט.

3) בעילת בתולה בלי הוצאת דם בתולים performing coition with a virgin without causing a bleeding | *das Beischlafen einer Jungfrau ohne Blutung zu verursachen* כת׳ ו׳ ע״ב: יש בקיאין בהטייה.

הטלים, הַטְלִים תה״פ, בגפו single | *ledig* ב״ר פ״ט: שמא אני מתה ואתה יושב לך הטלים; שם פפ״ז: הטלים חייך שאני מגרה בך את הדוב.

הַטְלֵם עי׳ אַטְלִיז. ב״ר ע״ט: התחיל מעמיד הטלסין ומוכר בזול.

הַטְמָנָה נ׳, שמירה בחום perserving a dish in a warm place (for the Sabbath) | *das Warmhalten* שבת ל״ט ע״ב: הטמנה בדבר המוסיף הבל.

הַטָּפָה נ׳, הדיבור הנבואי prophetic speech | *das prophetische Sprechen* שהש״ר ג׳ ד׳: חזון נבואה הטפה וכו׳.

הֶטְרֵחַ ז׳, הכנה בטירחה יתרה taking pains with preparation | *mühsame Vorbereitung* קה״ר ט׳ ח׳: בלום יש סעודה שאין בה הטרח.

הַטְרִיוֹת נ״ר, אבטיחים כבושים preserved gourds | *eingemachte Kürbisse* נדרי׳ מ״ט ע״א: הטריות רכות.

הֲטַרְשָׁא עי׳ טַרְשָׁא. ירוש׳ ב״מ פ״ה י׳ ע״ג: אין זו רביתא אלא הטרשא.

הי׳ השם יתברך.

הֵי׳ שם האות החמישית באלפבית name of the fifth letter of the Alphabet | *Name des fünften Buchstaben des Alphabets* מנ׳ ל״ז ע״א: מירכה בהי׳ כהה.

הֵי 1) מה״ק, הא, הרי behold, here is | *siehe, hier ist* סוכה נ״ה ע״א: הי לך מצה.

2) מה״ש, איזה which? | *welcher?* חולי׳ מ״ט ע״ב: לא ידענא הי מינייהו.

3) איה, היכן where? | *wo?* בר׳ ל״א ע״א: הי תורה והי מצוה דמגני עלן.

הֵיאַךְ מח״ש, כיצד how? | *wie?* ע״ז פ״ב מ״ה: היאך אתה קורא.

הִיגָה ז׳, **הִיגְתָא** נ׳, מין שיח קוצים alhagi | *Alhagistrauch* שב׳ ק״י ע״ב: חרגונא דהיגתא רומיתא; ילק׳ ישי׳ ש״ב: היגין וקוצים.

הֵידָא מה״ש, איזה which? | *welcher?* קה״ר ט׳ י״א: הידא מלכות קמת בהון.

הִידוֹאָה עי׳ הִינְדְוָא. תרג׳ יר׳ י״ג כ״ג (כושי): הידואה.

הִידּוּם ז׳, ניקור וחטיטה upturning, scratching (of chickens) | *das Scharren* ב״ק י״ח ע״ב: הידום אינו מועד.

הִידּוּק ז׳, סתימה בפי כלי stopper | *Stöpsel* ירוש׳ פסח׳ פ״ג ל׳ ע״א: הידוק קרויא וכרויה.

הִידּוּר ז׳, 1) כיבוד paying respect | *Ehrerbietung* ספרא קדוש׳ פ״ז: איזהו הידור לא ישב במקומו וכו׳.

2) קישוט adorning | *das Verschönen* ב״ק ט׳ ע״ב: בהידור מצוה עד שליש.

הֵידֵין תה״פ, אז then | *dann* תרג׳ מש׳ א׳ כ״ח (אז): הידין.

הֵיה ז׳, אות חמישית באלפבית the fifth letter of the Alphabet | *der fünfte Buchstabe des Alphabets* שבת ק״ג ע״ב: היהין חיתין וכו׳.

הֶיזֵק, הֶיזֵקָא ז׳, נזק, הפסד damage | *Schaden* ב״ק ב׳ ע״ב: שן יש הנאה להיזקה; ב״ק ה׳ ע״א: היזיקא דמינכר.

הִיזְמָא, הִיזְמְתָא ז׳, נ׳, מין ירק קוצי | cockshead | *Mannaklee* כת׳ ע״ז ע״ב: שבר של היזמי; עיר׳ כ״ח ע״ב: דקטלינן לה להיזמתא.

הֶיזֵק ז׳, נזק והפסד damage | *Schaden* גיט׳ נ״ג ע״א: היזק שאינו ניכר.

הִיטְנֵי ז״ר, קנים reeds | *Schilf* יומא ע״ח ע״ב: ר׳ יהודה נפיק ברהיטני.

הָיי מה״ג, זה, זאת this | *dieser* ירוש׳ כת׳ פ״ב ל״ה ע״א: היי שיניך מה היא עבידא.

הַיי, הַיְיא מה״ש, איזה? which? | *welcher?* כת׳ י״ב ע״א: אהייא; ירוש׳ שם פ״ז ל״א ע״ג: בהיי דא מתניתא.

הַיָיא 1) תה״פ, מהר quickly | *schnell* שבת קל״ד ע״ב: סליק ביה בשרא הייא.

2) מה״ק, קדימה go on! | *vorwärts!* פסח׳ ק״ב: נזהא דארבא הליוני הייא וכו׳.

הַיְידָא, הַיְידָה, הַיְידִי, הַיְידֵינוּ, הַיְידָלוֹן, הַיְידֵן, הַיְידְנוּ מה״ג ומה״ש, זה, איזה this; which? | *welcher? dieser* ירוש׳ דמ׳ פ״א כ״ב ע״ב: היידה מחלוקת; שבת פ״ז י׳ ע״ג: היידא משום נטילת נשמה; ב״ר פפ״ד: היידי ליה; פס׳ פ״ה ל״ב ע״ג: והיידינו לשמו פטור; בכורים פ״ב ס״ד ע״ג: והיידלון חמשים; שבת פי״ט י״ז ע״ב: היידן ר׳ יוסי; עיר׳ פ״ה כ״ב ע״ג: היידנו אמצעי.

הַיְינוּ מה״ג, זהו it is this, it is the same | *das ist, das entspricht* בר׳ ב׳ ע״ב: חכמים היינו ר׳ מאיר.

הַיְינוּ הַךְ ענין אחד הוא it is the same case | *es ist derselbe Fall* יבמ׳ כ״ג ע״ב: היינו הך.

הֵיךְ מה״ש, כיצד how? | *wie?* ירוש׳ עיר׳ פ״א י״ט ע״ב: היך עבידא.

הֵיךְ מָה כמו as | *wie* ירוש׳ סוכה פ״ג נ״ד ע״א: היך מה דאמרת.

הֵיכָא 1) מה״ש, איה where? | *wo?* בר׳ ב׳ ע״א: תנא היכא קאי.

2) מה״י, במקום שם where | *wo* יומא ב׳ ע״ב: היכא דליכא.

הֵיכְדֵין 1) מה״ח, כמו כן even so | *ebenso* תרג׳ יב״ע ו׳ ל׳: כהלכת חטייתא היכדין הלכת אשמא.

2) מה״ש איכה how | *wie* תרג׳ תהל׳ ע״ג י״א (איכה): היכדין.

הֵיכִי, הֵיכִין מה״ש, כיצד how? | *wie?* בר׳ ד׳ ע״ב: היכי מצי סמיך; נדר׳ נ״א ע״ב: היכין משמע.

הֵיכִי דָמֵי באיזה אופן in what case? | *auf welche Weise?* שבת ד׳ ע״א: היכי דמי אילמא וכו׳.

הֵיכֵירָא ז׳, סימן ורושם sign, mark | *Zeichen, Merkmal* יומא ב׳ ע״א: דליהוי לה היכירא.

הֵיכְמָא, הֵיכְמָה מה״ח, כמו as | *wie* תרג׳ יב״ע בר׳ כ״א א׳ (כאשר אמר) היכמא דאמר; ירוש׳ עיר׳ פ״א י״ט ע״ב: היכמה דתימר תמן.

הֵיכָן 1) מה״ש, איה where? | *wo?* סוכה כ״ג ע״א: היכן סוכתך.

2) מקום שם there | *dort* מדר׳ תה׳ ד׳: היכן שהיה הקב״ה רואה מקום עמוק היה נותן הר.

הֵיכְנָא מה״י, 1) כן thus | *so* תרג׳ מש׳ ז׳ ט״ו (על כן): מטול היכנא.

2) מה״ק, איכה! oh, how | *o wie!* שם ה׳ י״ב (איך שנאתי מוסר): היכנא סניית מרדותא.

הֵיכֵר, הֵיכֵרָא ז׳, סימן ורושם mark, sign | *Zeichen, Merkmal* עיר׳ י״א ע״ב: צורת הפתח צריכה היכר ציר; זבח׳ כ״א ע״ב: בי תרי היכרי הוי עבדי.

הִילָא שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש׳ יומא פ״ו מ״ג ע״ג: ר׳ הילא אמר.

הִילוּךְ, הִילוּכָא ז׳, 1) הליכה walking | *das Gehen* כת׳ ק״א ע״א: שליש בעמידה שליש בישיבה שליש בהילוך; שבת קמ״ח ע״א: קא מפשי בהילוכא.

2) עי׳ הוֹלָכָה. זבח׳ ט״ו ע״ב: הילוך שצריך להלך. ועי׳ הָלוּךְ.

הִילוּל עי׳ הִלּוּל. ר״ה ע״א: עשרה הלולים.

הִילּוּלָא ז׳, wedding feast | *Hochzeitsfeier* ברי׳ ל״א ע״ב: עביד הילולא לבריה.

הִלֵּין מה״ג, הללו those | *diese (pl.)* ויק״ר פפ״ה: והילין תאיניא.

הִילְיָסְטוֹן, הִילְיָסְטְיוֹן ע׳ **אֱלְיַסְטוֹן**. מנח׳ פ״ו ע״ב: אין מביאין הילוסטוין; ב״ב צ״ז ע״ב: יין כושי בורק הילוסטון.

הֵילָךְ ע׳ **אֵילָךְ**. ירוש׳ חגי׳ פ״ג ע״ם ע״א: מיכן והילך.

הֵילָךְ 1) הרכבה מן **הֵא לָךְ**, הרי here it is | *hier ist's* סוכה פ״ה מ״ז: הילך מצה הילך חמץ.

הֵילָךְ וְהֵילָךְ תה״פ הֵנָּה וְהֵנָּה here and there | *hin und her* תמי׳ פ״ה ה״ה: יפנה את הגחלים הילך והילך.

הִילְכָךְ מה״ח, על כן, לפיכך therefore | *deshalb* מגי׳ כ״א ע״ב: הילכך נימריכהו לתרווייהו.

הִילְכְתָא ע׳ **הֲלָכָה**. נידי ל״ח ע״ב: הילכתא מדינתא.

הוי״ל היה לו לומר.

הִילֵּל ע׳ **הִלֵּל**. ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״א: ר׳ הילל בי ר׳ וולם.

הִילְמִי נ׳, מי מלח brine (for pickling) | *Salz-lake* שבת ק״ח ע״א וע״ב: אין עושין הילמי בשבת.

הִילְנִי 1) מה״ק, קדימה! go on! | *vorwärts!* פסחי׳ קי״ב: נזהא דארבא הילני הייא.

2) שם נשים name of women | *Frauenname* סוכה ב׳ ע״ב: הילני המלכה; ויק״ר סוף פי״ב: ר׳ הילל בר הילני.

הִילְקֵט ז׳, תל pile | *Haufen* נזיר ח׳ ע״ב: כמנין הילקטי קיץ.

הִילְקְטִי נ׳, לול לעלות בו winding staircase | *Wendeltreppe* שבת קנ״ז ע״ב: הילקטי קטנה היתה בין שני בתים.

(הֵימ־) הֵימֶנְךָ, הֵימֶךְ, הֵימֶנּוּ, הֵימֶנָּה מה״ג, ממני, ממך וכו׳ from, of you, him a. s. o. | *von dir, ihr usw.* מו״ק פ״ג מ״ה: בטלה הימנו גזרת שבעה; במדר״ר פ״ב: אין נאה הימנה; נדרי׳ ח׳ ע״א: מודרני הימך; ע״ז נ״ט ע״ב: לא כל הימנך.

הֵימוֹ מה״ג, הם they | *sie (pl.)* ירוש׳ ב״ב פ״י מ״ב: די הימו.

הומונא ע׳ **הֵינוּמָא**. ירוש׳ כת׳ פ״א כ״ה ע״א: בהימונא.

הימוס ע׳ **חָמָס**. ב״ר פמ״ה: הימוס היא צריכה.

הִימְיָנָא ז׳, אזור girdle | *Gürtel* שבת נ״ט ע״ב: מידי דהוה אאבנט של מלכים וכו׳ הימיינא מאי.

הִימְלְטָא ז׳, אדן sill | *Schwelle* ב״ב ו׳ ע״א: אע״ג דמנח ביה הימלטי.

הִימְלְתָא נ׳, ונגביל כבוש בדבש preserved ginger | *eingemachter Ingwer* יומא פ״א ע״ב: הימלתא.

הֵימָנוּ ע׳ **הֵימָנוּתָא**. תרג׳ דב׳ ל״ב כ׳ (בנים לא אמון בם): בנין דלית בהון הימנו.

הִימְנוֹן ז׳, שיר ושבחה hymn | *Hymnus* שמו״ר פמ״ה: והיו מלאכי השרת באין לומר הימנון לפניו.

הֵימָנוּתָא נ׳, אמונה, אמון trust, confidence | *Glaube, Vertrauen* ב״מ ט״ו ע״ב: דליקו בהימנותיה.

הֵימָנִי ת׳, מיושב steady | *beständig* ילק׳ במ׳ תשע״ו: רוח הימנית וכו׳ קפדנית.

הִימְנָק ז׳, מין מזלג fork | *Gabel* סוכה ל״ב ע״א: דעביד כהימנק.

הִימַסְיוֹן ז׳, מין אבן טובה amethyst | *Amethyst* ב״ר סוף פל״ח: גד הימסיון.

הִין 1) מה״ח, אם if | *wenn* ירוש׳ בכורים פ״א ס״ג ע״ד: הין תימר.

2) הֵן, כן yes | *ja* ירוש׳ עיר׳ פ״ג נ״ג ע״ב: ממשמע לאו אתה שומע הין.

הִינָא 1) ז׳, הין a liquid measure | *ein Mass für Flüssigkeit* תרג׳ שמ׳ ל׳ כ״ה (הין): הינא.

2) שה״מ, אחת one | *eins* ב״ב קס״ד ע״ב: הינא אחת דיגון שתים.

3) נא, אפוי למחצה half-baked | *halbgar* פס׳ ל״ז ע״א: הינא מצה.

הינדא ע׳ הינדוא. בכורות ל״ז ע״ב: מאי כרשינה הינדא.

הינדבי ב׳, מין צמח endive | *Endivie* פסח׳ ל״ט ע״א: עולשין הינדבי.

הינדוא, הינדואה ת׳, מארץ הודו Indian | *indisch* ב״ב ע״ד ע״ב: ר׳ יהודה הינדואה; ע״ז ט״ז: פרזלא הינדואה.

הינדזא ז׳, חשבון מדוייק (ביחס נכון) calculation of proportions | *Berechnung* גיט׳ ס׳ ע״ב: ואשקי בהינדזא.

הינדיא, הינדיקי, הינדקיא ארץ הודו India | *Indien* תרג׳ אס׳ א׳ א׳ (מהודו): מהינדיא; תרג׳ יב״ע בראש׳ ב׳ י״א (ארץ החוילה): ארע הינדיקי; תרג׳ ירוש׳ שם כ״ה י״ח (מחוילה): מהינדיקיא.

הינוח ז׳, הנחה setting down | *das Hinlegen* ב״מ כ״א ע״א: דרך הינוח וכו׳ דרך נפילה.

הינומא ב׳, אפריון a curtained litter | *Tragesessel* כת׳ פ״ב מ״א: אם יש עדים שיצאה בהינומא.

הינון מה״ג, הם, אותם those | *diese, jene (pl.)* ב״ר סוף פ״ט: הינון אותיות דדין הינון אותיות דדין.

היני 1) שם מקום בבבל name of a place in Babylonia | *Name einer Ortschaft in Babylonien* ביצה כ״ה ע״ב: מהיני לשילי.

2) שם איש a man's name | *männlicher Name* שבת קמ״ז ע״א: אמי בר היני.

הינם ז׳, זנות excess | *Ausschweifung* עיר׳ י״ט ע״א: גיהנם גיא שהכל יורדין לה על עסקי הינם.

הינץ ז׳, מין מטבע a coin | *eine Münze* קיד׳ י״ב ע״ב: שני הינצין.

הינק שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* פסח׳ ק״א ע״ב: רב הינק.

היסב ז׳, **היסבה** ז׳, ישיבה מסביב לשולחן לסעודה banqueting (around the table) | *das Sitzen (um die Tafel herum)* תוס׳ בר׳ ה׳ ה׳: כי זה צד סדר היסב בזמן שהן שתי מיטות גדול מיסב בראשה של ראשונה וכו׳; בר׳ מ״ו ע״ב: כיצד סדר היסבה וכו׳.

היסח ז׳, **היסח הדעת** ריחוק והעתקה מן הדעת, שכחה discarding from the mind, diverted attention | *Abwendung (der Gedanken), Ablenkung (der Aufmerksamkeit)* סנה׳ צ״ז ע״א: שלשה באין בהיסח הדעת אלו הן משיח מציאה ועקרב.

היסט, היסיט, היסיטא ז׳, נענוע shaking | *das Schütteln* עיר׳ ל״ה ע״א: היסט מחמת כוחו טמא מחמת רעדה טהור; תרג׳ יב״ע במ׳ י״ט כ״ב (הנוגעת): ויקרב ביה מסאבא ולא בהיסיטא; ירוש׳ סוטה פ״ה כ׳ ע״ב: בקיאין בהיסיטות.

היסק ע׳ הסקה. ביצה ל״ג ע״א: חזי להיסק גדול.

היסת ז׳, **שבועת היסת** שבועה שמטילין על כופר הכל the oath applied, if one who is sued for a debt, denies the latter entirely | *ein Eid, der dem Beklagten zugeschoben wird, wenn er die gesamte Forderung ableugnet* שבועות מ׳ ע״ב: מנה לי בידך אין לך בידי פטור אמר רב נחמן ומשביעין אותו שבועת היסת.

היפר ז׳, הפרה וביטול invalidation | *das Auflösen* נדר׳ ע״ה ע״א: היפר נדרים.

היפרכון ע׳ הפרכוס. תוס׳ גיטין ח׳ ג׳: לשום היפרכון.

היקישא ע׳ היקש. סנה׳ כ״ח ע״ב: בהיקישא פליגי.

היקם ז׳, קיום ואישור confirmation | *Bestätigung* נדר׳ ע״ד ע״א: את שבא לכלל היקם בא לכלל היפר.

היקף, היקפא ז׳, חוג העיגול circumference | *Umfang* ירוש׳ עיר׳ פ״ז כ״ד ע״ב: היה

בו היקף צ״ו טפחים; ב״ק כ׳ ע״ב: היקפא יתירא.

הֶיקֵשׁ ז׳, השואה הגיונית analogy | *Analogie* ירושׁ׳ פס׳ פ״ו ל״ג ע״א: מהיקש ומקל וחומר ומגזירה שוה.

הִירְדוּף ז׳, מין עץ oleander | *Oleander* פס׳ ל״ט ע״א: ואימא הירדוף.

הֶירְהוֹן ז׳, משכון pledge | *Pfand* ירושׁ׳ כת׳ פ״ב כ״ו ע״ד: שנייא היא בהירהון.

הִירְהוּר עי׳ הִרְהוּר. שבת ק״נ ע״א: דיבור אסור הירהור מותר.

הִישָּׁבוֹן עי׳ הֵשָּׁבוֹן. ע״ז ע״א ע״ב: ולא ניתן להישבון.

הֶיתֵּר, הֶיתֵּירָא, הֶיתֵּר ז׳, רשות וחירות permission | *Erlaubnis* ירושׁ׳ יבמ׳ פ״א ב׳ ע״א: להיתירה הראשון; שבת פ״ז ט׳ ע״ד: נדה יש לה היתר לאחר איסורה; גיט׳ מ״א ע״ב: כחא דהיתירא עדיף.

הָךְ מה״ג, זה, זאת this | *dieser* יומא י״ג ע״א: מיתא הא קיימא הך.

הָכָא תה״פ, כאן here | *hier* סנה׳ ה׳ ע״א: מהכא להתם ומהתם להכא.

הַכָּאָה נ׳, מכה striking, blow | *Schlag, das Schlagen* תנח׳ תזו׳ ט׳: לסבול הכאות; מכו׳ ח׳ ע״ב: הכאה שאין בה שוה פרוטה.

הַכָּאכָּא ז׳, שריטה scratch | *Schramme* תוס׳ ב״ק ט׳ כ״ח: ר׳ יהודה היה קורא אותה הכאכא.

הכד״א היכמא דאת אמר.

הָכָה עי׳ הָכָא. ירושׁ׳ חג׳ פ״ב ע״ח ע״א: תיך אתית להכה.

הַכְחֵשׁ, הֶכְחֵשׁ ז׳, סתירה בדברי העדים contradiction, incongruity of details of legal evidence | *Widerspruch in der Zeugenaussage* ירושׁ׳ יבמ׳ פט״ו ט״ו ע״א: הכחיש עדות בתוך עדות; נזיר פ״ג נ״ב ע״ד: הכחש.

הַכְחָשָׁה נ׳, 1) כנ״ל. ב״ק ע״ג ע״ב: הכחשה תחלת הזמנה.

2) רזון ודלדול בשר deterioration, emaciation | *Abmagerung* שם צ״ב ע״א: הכחשה דהדר הכחשה דלא הדר.

הָכִי מה״י, כן *so* | so, thus כרי׳ ב׳ ע״ב: הכי קאמר ליה.

הָכִי הַשְׁתָּא מה ענין זה לזה how can you compare these two cases? | *welcher Vergleich!* סנה׳ מ״א ע״ב: הכי השתא בחקירות אמר אחד איני יודע עדותן בטילה וכו׳ בדיקות אמר אחד מהן איני יודע עדותן קיימת.

הָכִי נַמִּי גם כן likewise | *ebenfalls* חול׳ ב׳ ע״א: אלא מעתה הכל ממירין וכו׳ הכי נמי דלכתחילה הוא.

הַכָּיָּה עי׳ הַכָּאָה. ירושׁ׳ ב״ק פ״ד ד׳ ע״ג: הכיית מיתה.

הָכֵין 1) מה״י, כן *so* | so תרג׳ ישׁ׳ כ״א ו׳ (כמו כן ימותון): אוף אינון הכין ימותו.

2) עי׳ הֲכָנָה. ירושׁ׳ ביצה פ״א ס׳ ע״א: בהכינה של אמה.

הֲכִינָּה נ׳, כנוי by-name | *Spitzname* תענ׳ כ׳ ע״ב: ולא קראתי לחבירי בהכינתו.

הכ״מ הריני כפרת משכבו.

הַכְמָנָה נ׳, הסתרת עדים במארב hiding (the appointment of witnesses to lie in wait) | *das Verstecken von Zeugen zwecks Belauschens* סנה׳ ס״ז ע״א: מסית זה הדיוט להכמנה.

הָכֵן מה״י, *so* | thus תרג׳ מש׳ כ״ג ז׳ (כן הוא): הכן הוא.

הָכֵן ז׳, **הֲכָנָה** נ׳, 1) הזמנה, התכוננות preparing, designation | *das Zubereiten, Vorbereiten* ירושׁ׳ שבת פ״ג כ׳ ע״ב: אינו בהכנו; ביצה ב׳ ע״ב: משום הכנה.

2) ציון הדרכים לערי מקלט marking out the road to the city of refuge | *Bezeichnung des Weges zur Freistadt* מכו׳ י׳ ע״ב: הכנה לדרך.

הַכְנָסָה נ׳, 1) הבאה putting in | *das Hineinbringen* יומא נ״ד ע״א: הכנסת כלים לגרתק שלהם.

(2 כניסה הביתה coming home | das Heimkehren ב״ר פע״ב: והכנסה משל פועל.

הַכְנָסַת אוֹרְחִים קבלת אורחים וכיבודים | hospitality | *Gastfreundschaft* שבת קכ״ז ע״א: גדולה הכנסת אורחים כהשכמת בית המדרש.

הֶכֵּר ז׳, **הַכָּרָה, הַכָּרוּת** נ׳, הבחנה וידיעת על־פי סימן ורושם recognition | *das Erkennen* ב״ר פפ״ה: ויכירה הסמיך הכר להכר; נדה ח׳ ע״ב: משיודע העובר וכמה הכרת העובר; ירושׁ׳ נדה פ״ג ב׳ ע״ג: הכרות פניו.

הַכְרָזָה נ׳, תודעת בפומבי public announcement | *Verlautbarung* סנה׳ כ״ו ע״ב: הכרזה בבית דין.

הֶכְרֵיעַ, הֶכְרֵעַ ז׳, 1) עודף במשקל overweight, customary additional weight | *Übergewicht* כרית׳ ה׳ ע״א: כשהוא שוקל בהכרע הוא שוקל או עין בעין הוא שוקל.

2) ודאות ע״ד שייכות המלה לרישא או לסיפא דקרא decision as to the junction of a word with the preceding or the following word | *Entscheidung über die Zugehörigkeit eines Wortes zum vorangehenden oder zum nachfolgenden Worte* יומא נ״ב ע״א: חמש מקראות בתורה אין להם הכרע; ירושׁ׳ מגי׳ ד׳ ע״ד ע״ד: ויבינו במקרא אלו ההכריעים.

הַכְרָעָה נ׳, 1) כנ״ל 1. כרית׳ ה׳ ע״א: והקב״ה יודע בהכרעות.

2) כנ״ל 2. ב״ר פל״ו: ויבינו במקרא אלו ההכרעות.

3) החלטה לצד מן הצדדים decision, verdict by a majority of one | *Entscheidung* נזיר נ״ג ע״א: אין הכרעת שלישי מכרעת.

הֶכְשֵׁר, הֶכְשֵׁירָא ז׳, 1) כשרות fitness, legality | *Gültigkeit, Tauglichkeit* ירושׁ׳ גיט׳ פ״ג מ״ד ע״ד: מפסולו את למד הכשירו; חול׳ י״ט ע״ב: כי נפקא חיותא בהכשירא קא נפקא.

2) שכלול finishing | *Vollendung* ב״ר פ״ד: הכשירו באור.

הֶכְשֵׁר ז׳, 1) גרם וסיבוב causing | *das Verursachen* ב״ק כ״א מ״ב: הכשרתי במקצת נזקו וכו׳ כהכשר כל נזקו.

2) סיגול דבר (לקבל טומאה) cause of fitness | *das Tauglichmachen* זבח׳ ק״ח ע״א: הכשר טומאה.

הַכְשָׁרוּת נ׳, חסד ונדיבות charity | *Wohlwollen* מכי׳ בוא סוף פט״ז: שנהג עמהם בהכשרות.

הי״ל הוה ליה.

הַלְבְּשׁוּשׁ ז׳, פצע וחבורה sore | *wunde Stelle* תרג׳ תה׳ כ״ב י״ח (עצמותי): הלבשושי גרמיי.

הַלָּה מח״ג, ההוא that one there | *jener* כת׳ פ״ג מ״ח: המוציא שטר חוב על חברו והלה מוציא שמכר לו את השדה.

הַלְוָאָה נ׳, משה יד, מִלוה loan | *Darlehen* ב״מ י״ד ע״א: שטר הלואה.

הַלְוַאי מה״ח, מי יתן oh that! | *o dass doch!* ב״ר פס״ג: אם כך הוא צערן של בנים הלואי לא עיברתי.

הַלְוָואָה עי׳ הַלְוָאָה. תוס׳ פאה ד׳ י״ב: לשום מתנה וכו׳ לשום הלוואה.

הַלְוָיָה נ׳, הליכה אחרי־ accompaniment | *das Geleiten* ירושׁ׳ סוטה פ״ט כ״ג ע״ד: ופטרנהו בלא הלוייה.

הִלּוּךְ עי׳ הִילּוּךְ.

הִלּוּךְ מֵעַיִם שלשול relaxation of the bowels | *Durchfall* ב״ר פ״ר: הלוך מעים בדרך ארץ.

הִלּוּל ז׳, אמירת הַלֵּל recitation of Hallel | *das Hallelsagen* במ״ר פ״ג: לולב להילול.

הִלּוּלָא עי׳ הִילּוּלָא. גיט׳ כ״ז ע״א: הלולי וחינגי.

הֲלָזָה נ׳, לעז, שמועה talk, sneer | *Nachrede* תוס׳ כת׳ ב׳ ג׳: ונפלה הלזה בעיר.

הַלֵּילָא עי׳ הַלֵּל. תעני׳ כ״ח ע״ב: קרו הלילא בריש ירחא.

הָלֵין מה״ג, הללו these, those | *diese, jene* נדרי׳ ע״ט ע״ב: הלין והלין.

הַלֵּךְ — פיעל, גרם שלשול to cause opening of the bowels | *Durchfall verursachen* ירוש' כלאי פ"א כ"ז ע"א: ומהלכת את בני מעים.

הַלְכָא תה"פ, לכאן hither | *hierher* תרג' שמ' ג' ה' (הלום): הלכא.

הֲלָכָה נ', 1) חוק rule, tradional law | *Rechtsentscheidung* אבות פ"ו מ"ג: הלומד מחבירו פרק אחד או הלכה אחת.
2) חלק החוקים שבתלמוד בנגוד לחלק האגדה Halachha, the legislative part of the Talmud | *der legislative Teil des Talmuds* נדר' פ"ד מ"ג: מדרש הלכות והגדות.

הִלְכָּךְ מה"ח, על כן, לפיכך therefore | *deshalb* תענ' ג' ע"ב: הלכך בימות החמה אמר משיב הרוח אין מחזירין אותו.

הִלְכְתָא עי' הֲלָכָה. סנה' נ"א ע"ב: הלכתא למשיחא.

הל"ל הוה ליה למימר.

הִלֵּל שם תנאים ואמוראים name of Tannaim and Amoraim | *Name von Tannaiten und Amoräern* יומא ל"ה ע"ב: הלל מחייב את העניים. ועי' הִילֵּל.

הַלֵּל, הַלֵּלָא ז', מזמורים קי"ג–קי"ח בתהלים, הנאמרים בימים טובים recitations for Holy Day, consisting of Ps. CXIII to CXVIII | *die Psalmen 113—118, die an Festtagen rezitiert werden* תענ' כ"ח ע"ב: י"ח יום בשנה יחיד גומר בהן את ההלל; מגי' י"ד ע"א: קרייתא זו הללא.

הַלָּלוּ מה"ג, אלה, אותם those | *diese, jene (pl.)* עיר' נ"ד ע"א: הללו נוצצין והללו נובלין.

הל"מ הלכה למשה מסיני.

הָלַם — התאים to fit | *passen* ע"ז מ"ד ע"א: שכל הראוי למלכות הולמתו (העטרה) וכל שאינו ראוי למלכות אין הולמתו.

הֶהֱלִים הפע', דיבק to paste on | *ankleben* ירוש' תרו' י' מ"ז ע"א: מהלימין היו.

הַלָּן תה"פ, שם there | *dort* ירוש' כת' פ"ד כ"ח ע"ד: בני בנים שכאן הוא בני בנים של הלן.

הֲלָנָה נ', 1) השארה למחר reserving for the next morning, undue delay over night | *das Aufschieben für morgen, das über Nacht Liegenlassen* סנה' ל"ד ע"א: הלנת דין.
2) תרעומת murmuring | *das Murren* שמו"ר פכ"ה: מה הלנה היה שם וכו' ושלם אותו הבצק ובערב הלינו.

הַלְעָטָה נ', פיטום stuffing | *das Mästen* תוס' שבת י"ח ג': ואיזו היא הלעטה כל שמאכילו מעומד ומשקהו מעומד וכו'.

הִלְקִט פי', 1) הלעיט, פיטם to stuff | *mästen* שבת פכ"ד מ"ג: מלעיטין וממרין לתרנגולין.
2) עי' לָקַט.

הַלְקָשָׁה נ', איחור doing late | *das Verspäten* במ"ר פכ"ג: שמא אמרתי להכנים אתכם לארץ והלקשתי אתכם וכו' לשון הלקשה.

ה"מ הני מילי.

המד"א היכמא דאת אמר.

הַמְדָאִי, הַמְדַיִי ארץ מדי Media | *Medien* תרג' דה"א א' ה' (ומדי): והמדאי; תרג' יב"ע בר' י' ב': והמדיי.

(הָמָה) הַמֵּה פיעל, היה בהול אחרי- to covet | *gierig sein* קה"ר ה' ט': ומהמה אחר הממון.

הַמוֹנְיָא שם מקום name of a place | *Ortsname* שהש"ר ה' י"ד: למזבון עיבור מן קרייתא המונייא.

הֶמְטַלְיָא נ', מין צמח liver-wort | *Leberkraut* ע"ז ל"ח ע"ב: המטליא.

הֶמְיוֹנָם ז', פרד mule | *Maulesel* ירוש' בר' פ"ח י"ב: הימם – המיונם.

הֶמְיָין, הֶמְיָינָא ז', אזור belt, girdle | *Gürtel* סוכה פ"ה מ"ג: ומהמייניהן היו מפקיעין וכו'; זבח' י"ט ע"א: הוא מדלי המייניא.

המיינטון עי' אֲמַיְינְטוֹן. ירוש' שב' פ"ז י' ע"ג: המיינטון חייב משום מלבן.

הָמִים ת', עצוב ונוגה melancholic, confused in mind | *melancholisch, verwirrt* ירוש' תר' א' מ' ע"ב: מהו קורדייקוס אמר רב המים.

הֲמִינָא ז׳, מין מדת הלח a liquid measure | ein Flüssigkeitsmass תרג׳ שני אס׳ א׳ ח׳: ארבע חמשא המינין.

הֲמִיסוֹ ז׳, פרד mule | Maulesel ב״ר סוף פפ״ב: הַיֵּמִם – המיסו.

הֲמִירוֹס, הֲמִירָם שם איש a man's name | männlicher Name ידים פ״ד מ״ו: ספרי המירם אינם מטמאים את הידים; ירוש׳ סנה׳ פ״י כ״ח ע״א: ספרי המירוס.

הֲמַלְתָא עי׳ הִימַלְתָא. בר׳ ל״ו ע״ב: האי המלתא דאתי מבי הנדואי.

הֲמַם •– מאמא to sweep | zusammenfegen איכ״ר פתיחתא (ר׳ אבהו ב׳): הממם כבמכביד.

אִתְהֲמֵם אתפ׳, עשה שרטת to mutilate one's self | sich Einschnitte machen תרג׳ מל״א י״ח (ויתגודדו): ואתהממו.

הֲמָמָא ז׳, פסולת sweepings | Kehricht תרג׳ עמ׳ ח׳ ו׳ (ומפל בר): והממת עיבורא.

הֲמָמָה נ׳, דֶּבֶר pestilence | Seuche מכי׳ בשלח פ״ה: אין הממה אלא מגפה.

הַמְנוֹן עי׳ הִימְנוֹן. שהש״ר ד׳ ד׳: שמבקשת לומר המנון למלך.

הַמְנוּנָא שם אמוראים name of Amoraim | Name von Amoräern ירוש׳ תענ׳ פ״ד ס״ח ע״א: רב המנונא דבבל.

הַמְנִיק ז׳, מזלג fork | Gabel ב״מ כ״ה ע״ב: סכיני והמניק.

הַמְסִיסָא עי׳ הֶמְסֵס. קה״ר ז׳ י״ט: מן ושמא להסיסא.

הַמַסְמָסָה עי׳ מַסְמָסָה. חולי׳ מה ע״ב: ואיזוהי הממסמה וכו׳.

הֶמְסֵס, הֶמְסְסָא ז׳, קיבה שלישית של מעלי גרה psalterium (anat.) | Blättermagen חולי׳ פ״ג מ״א: המסס ובית הכוסות; ילק׳ קהל׳ תתקע״ה: הממסא.

הֲמָעֲסָה נ׳, גיבול עיסה stirring of dough | das Einrühren von Teig פס׳ ל״ז ע״א: המעסה קמח על גבי מי גלשים.

הַמְרָאָה נ׳, 1) הלעטה stuffing (pushing far down the gullet) | das Mästen שבת קנ״ה ע״ב: והמראה בכלי הלעטה בידו.

2) מְרִי, מרד rebellion | Widerspenstigkeit סנה׳ י״ד ע״ב: יכול תהא המראתי המראה.

הֲמָרָה נ׳, הֲמָרַת דָּת חילוף דת, שמד change of religion, apostasy | Religionswechsel, Apostasie פסח׳ צ״ו ע״א: ואין המרת דת פוסלת בתרומה.

הַמְרָיָה עי׳ הַמְרָאָה 2. ילק׳ תה׳ תתפ״ד: שתי המריות המרו שם.

הַמְרָכָה נ׳, התמזמזות softening | Erweichung חולי׳ מ״ה ע״ב: המרכה כל שנשפך כקיתון.

הַמְשָׁכָה נ׳, העברת מים conducting (water) | das Leiten (des Wassers) תמורה י״ב ע״ב: שהשאיבה מטהרת ברבייה ובהמשכה.

ה״נ הכי נמי.

הָן מה״ג, 1) זה, ההוא this one, that one | dieser, jener ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ג: הן שאל להן והן שאל להן.

2) מה״י, כאן here | hier ירוש׳ נדר׳ פ״ו מ׳ ע״א: הן דמטא מטא הן דלא מטא וכו׳.

הֲנָאָה ז׳, 1) עונג, תועלת pleasure, benefit | Vergnügen, Nutzen סנה׳ פ״ח מ״ה: שמיתתן של רשאים הנאה להם והנאה לעולם.

2) הפרעה והפרה objection | Einspruch ספרי מטות קנ״ג: ואם הניא אביה אותה איני יודע הנאה זו מה היא וכו׳ הנאה זו הפרה.

הִנְדְּוָאָה ת׳, מארץ הודו Indian | indisch ע״ז ט״ז ע״א: פרזלא הנדואה.

הִנְדְּוִין ז״ר, בגדים הודיים Indian vestments | indische Gewänder יומא ל״ד ע״ב: הנדוין של ת״ת זוז.

(הנדז) אִיהַנְדֵּז אתפ׳, היה מכוון זה כנגד זה

to coincide | *zusammentreffen* חולי ס״ג ע״א: זמנין דמיהנדזי בהדי הדדי.

הנדי ת׳, הודי Indian | *indisch* מדרש תה׳ ו׳: חרב הנדית.

הנדיום ז׳, מתגושש wrestler | *Ringkämpfer* מדרי תהלי ט״ז י״א: שני הנדיוסין באין.

הנדיקי ארץ הודו India | *Indien* קה״ר ב׳ ו׳: ושולח להנדיקי.

הנדם פ״י, בדק את המדות והמשקלים to gauge | *eichen* ב״ב פ״ט ע״ב: באתרא דלא מהנדסי.

הנדקא ע׳ הנדיקי. בר׳ ל״ז ע״ב: נהמא דהנדקא.

הנדקוקי ז״ר, מין אספסת lucerne | *Luzerne* עיר׳ כ״ח ע״א: הנדקוקי מדאי.

(הנה) נהנה נפ׳, קבל הנאה ותועלת to enjoy, to profit | *geniessen* ב״ק כ׳ ע״א: זה נהנה וזה חסר.

הנה פיעל, **ההנה** הפ׳, גרם הנאה to benefit, to cause to share | *Genuss, Nutzen verschaffen* בר׳ ס״ג ע״ב: ומאכילו ומשקהו ומהנהו מנכסיו; סנה׳ ק״ב ע״ב: ומתוך שההנה תלמידי חכמים וכו׳.

הנה מה״ג, זה, זאת this | dies ב״ר פפ״ז: הנה טבא.

הנהגה נ׳, נהיגת בעל חי driving an animal | *das Treiben eines Tieres* ב״מ ט׳ ע״א: משיכה בגמל והנהגה בחמור.

הנהו מה״ג, הללו those | *diese, jene (pl.)* ב״מ קי״ז ע״א: הנהו בי תרי.

הנחה נ׳, שימה putting down | *das Hinlegen* כלי פ״ח מ״ח: מקום הנחת העצים.

הני מה״ג, הללו those | *diese, jene (pl.)* ב״מ קי״ז ע״ב: הני תלת.

הני מילי במה דברים אמורים this is the case only | *dies ist bloss der Fall, wenn* בר׳ כ״א ע״א: הני מילי יחיד ויחיד.

הניחא – במה דברים אמורים this would be right | *das wäre richtig* יומא ג׳ ע״א: הניחא למ״ד וכו׳ אלא למ״ד וכו׳.

הנייא, הנייתא ע׳ הנאה. במ״ר פט״ו: שכינוסן של צדיקים הנייה להם והנייה לעולם; תעני׳ כ״ג ע״ב: דמקרבא הנייתא.

הניפה ע׳ הנף. ילק׳ שמ׳ ת״ז: בהניפתה.

הניץ ע׳ היניץ. תוס׳ ב״ב ה׳: הניצין.

הנך מה״ג, הללו those | *diese, jene (pl.)* גיט׳ ו׳ ע״א: הנך דהני והני בדהנך.

הנכייה נ׳, ניכוי וחסרון deduction | *Abzug* ירושי בר׳ פ״ט י״ד ע״ב: פרוש מה הנכייה.

הנן מה״ג, הללו those | *diese, jene (pl.)* ירושי ביצה פ״ה ס״ג ע״ב: מפרשין להנן.

הנף ז׳, **הנפה** נ׳, תנופה swinging, waving | *das Schwingen* ר״ה פ״ד מ״ג: ושיהא יום הנף כולו אסור; פסיק״ר מ״א: בהנפת העומר.

הנפק ז׳, קיום ואישור של בית דין legalization | *gerichtliche Bestätigung* ב״מ ז׳ ע״ב: כתוב בו הנפק.

(הניץ) הנץ החמה תחלת זריחת השמש sunrise | *Sonnenaufgang* בר׳ ח׳ ע״ב: קודם הנץ החמה.

הנצה נ׳, צמיחה sprouting forth | *das Sprossen* מנח׳ ס״ט ע״א: הנצה דעלה וחנטה דעלה.

הנתוכין ז״ר, ציפוי עץ panel | *Holztäfelung* תרג׳ מל״א ו׳ ט׳ (גבים): הנתוכין.

הסב ע׳ היסב. ירושי תעני׳ פ״ד ס״ח ע״א: אבות דרך הסב הן קבורין.

הסבה נ׳, 1) ע׳ היסב. בר׳ מ״ג ע״א: סדר הסבה אורחין נכנסין ויושבין על גבי ספסלין וכו׳.
2) העברת נחלה the transfer of property | *Übertragung des Eigentums* ב״ב קי״א ע״ב: הסבת הבעל.

הסגיר, הסגר ז׳, **הסגרה** נ׳, סגירה במקום מיוחד isolation | *Isolierung* מגי׳ פ״א מ״ז: אין בין טהור מתוך הסגר לטהור מתוך החלט; ספרי נשא ל״א: ימי הסגירו; ויק״ר פי״ח: אין הסגרה האמורה כאן אלא לשון צרעת.

הסוקים ע׳ חסחוס. ירושי סנה׳ פ״ח כ״ו ע״א: אכלו הסוקים.

הֶסֵּיט עי' הֶיסֵט. ירוש' דמ' פ"ב כ"ג ע"א: הסיטות.

הֶסֵּיעַ ז', הֶסֵּיעַ הַדַּעַת עי' הֶיסֵחַ. ירוש' פס' פ"י ל"ז ע"ד: הסיע הדעת.

הֶסֵּיק עי' הַסָּקָה. ירוש' פס' פ"ג ל' ע"ב: כדי הסיקה.

הֶסְפֵּד, הֶסְפֵּיד, הֶסְפֵּידָא ז', אבל ומספד mourning, lamentation, funeral address | *Trauer, Trauerrede* ירוש' יבמ' פט"ז ט"ו ע"ד: מצא הספד קשור וכו'; כת' פי"ב ל"ה ע"א: מי שלא נתעצל בהספידו של רבי; סנה' מ"ו ע"ב: הספידא יקרא דחיי או יקרא דשכבי.

הַסָּקָה נ', הבערת עצים בתנור heating | *Heizung* ביצה ל"ג ע"א: שלא נתנו עצים אלא להסקה.

הֲסָרָה נ', נטילה taking off | *das Abnehmen* מגי' י"ד ע"ב: הסרת טבעת החזירתן למוטב.

הֲסָתָה נ', פיתוי enticement | *Verleitung* ספרי דב' פ"ז: אין הסתה אלא גירוי.

הֶסְתֵּר ז', הֶסְתֵּר פָּנִים רוגז ותרעומת divine anger | *Ungnade* חגי' ה' ע"א: כל שאינו בהסתר פנים אינו מהם.

הַעֲבָרָה נ', 1) הסרה taking off | *das Abnehmen* ספרי נשא כ"ח: בהעברת שער.

2) תקיעת שופר sounding of the Shofar | *das Hornblasen* ר"ה ל"ד ע"א: דיליף העברה העברה ממשה.

3) שריפה burning | *das Verbrennen* ירוש' סנה' פ"ז כ"ה ע"ב: מה העברה שנאמר להלן באש אף כאן באש.

הַעֲדָאָה נ', 1) דברי עדות testimony | *das Bezeugen* ב"מ ג' ע"א: שלא תהא הודאת פיו גדולה מהעדאת עדים.

2) התראה והזהרה warning | *Verwarnung* ירוש' ב"ק פ"ב ב' ע"ד: שתקבל העדאה.

הַעֲדָפָה נ', עודף ויתרון surplus | *Überschuss* כת' ס"ו ע"א: שמא תעדיף עליו וכו' בהעדפה.

העה"ב העולם הבא.

העה"ז העולם הזה.

הַעֲלָאָה, הַעֲלָיָה נ', 1) שימת בגד על הכתפים wrapping, throwing over one's shoulders | *das Umwerfen eines Kleidungsstückes* יבמ' ד' ע"ב: העלאה וכו' לבישה.

2) הקרבה offering | *das Darbringen* פסיק"ר סוף פט"ז: כדי העלייה אחת.

הֶעְלֵים, הֶעְלֵם ז', **הַעֲלָמָה** נ', היסח הדעת, שכחה unconsciousness | *Unbewusstheit* שבוע' פ"א מ"ב: ידיעה בתחלה וידיעה בסוף והעלם בינתיים; ירוש' שם פ"א ל"ב ע"ד: ידיעות והעלימות; בבלי שם ד' ע"א: העלמה למלכות.

הַעֲמָדָה נ', הבאה, הצגה placing, appearance | *das Hinstellen, das Erscheinen* ב"ק ל"ד ע"א: העמדה בדין.

הַעֲרָאָה נ', תחלת ביאה first stage of sexual connection | *Anfang des Koitus* יבמ' נ"ה ע"ב: הערָאה זו הכנסת עטרה.

הֶעֱרֵב ז', הַעֲרֵב שֶׁמֶשׁ שקיעת החמה sunset | *Sonnenuntergang* טהר' פ"א מ"א: טעון הערב שמש.

הַעֲרָבָה נ', 1) הליכה הביתה going home | *das Heimkehren* ירוש' ב"מ ז' י"א ע"ב: השכמה של פועלים והערבה של בעל הבית.

2) שהיה בערב keeping late hours | *spätes Aufbleiben* ויק"ר פי"ט: דברי תורה צריכין השחרה והערבה.

הַעֲרָיָה עי' הַעֲרָאָה. ירוש' יבמ' פ"ו ז' ע"ב: איזו היא העריה וכו'.

הַעֲרָכָה נ', קציבת המחיר והערך appraisement | *Abschätzung* תמורה ל"ג ע"א: העמדה והערכה.

הַעֲרָמָה נ', השתמטות מן החוק בדרך היתר legal evasion | *Umgehung des Gesetzes* ירוש' פאה פ"ה י"ט ע"ב: לא חשו על הערמה.

הי"פ הכי פירש.

הַפּוֹתִיקִי נ', מַשְׁכּוֹן של נכסי דלא ניידי mort-

gage | *Hypothek* תוס׳ שבת ט׳ ט״ו: שטרי דיתיקאות הפותיקאות.

הַפְטָרָה נ׳, 1) ברכת הפרידה farewell-address | *Abschiedsrede* ב״ר פס״ט: עבד ליה הפטרה.

2) פרשיות מן הנביאים הנקראות בבית הכנסת לאחר קריאת התורה prophetic lessons read in Synagogue after the reading from the Pentateuch | *Abschnitte aus den Propheten, die nach der Thoravorlesung in der Synagoge gelesen werden* מגי׳ ל׳ ע״ב: הפטרה בחול מי איכא.

הפיטקי [הִיפָּטִיקוֹס] עי׳ הִפַּתְקָס. ספרי האזינו שי״ל: הפיטקי נכנס לתוך הפרכיא שלו.

הֲפִיכָה נ׳, שינוי מקום הנחת הכלי displacing | *das Anderslegen, das Umwenden* ירוש׳ ב״ק פ״ג ג׳ ע״ג: המטלטלין נקנין בהפיכה.

הֲפִיכוּ נ׳, תהפוכה perverseness | *Verkehrtheit* תרג׳ משׁ׳ י׳ ל״א (תהפוכות): הפיכו.

הֲפִיכְתָּא נ׳, מהפכה וחורבן destruction | *Zerstörung* תרג׳ ברי׳ י״ט כ׳ (מתוך ההפכה): מגו הפיכתא.

הָפַךְ — הַפֵּךְ פיעל, הפך מצד אל צד to turn | *umwenden* קיד׳ כ״ט ע״א: עני המהפך בחררה.

הַפְכְּכָא ת׳, הפכפך ונלוז fickle-minded | *wankelmütig* תרג׳ יב״ע דב׳ ל״ב כ׳ (דור תהפוכות): דר דהפככין.

הַפְלָאָה נ׳, יחוד וציון distinction | *das Absondern, Auszeichnen* שבת קל״ח ע״ב: והפלא ה׳ את מכותיך הפלאה זו איני יודע מה היא כשהוא אומר לכן הנני יוסיף להפליא וגו׳ הוי אומר הפלאה זו תורה.

הֶפְלֵג ז׳, 1) ריוח והפסק interval | *Unterbrechung* ירוש׳ ב״ק פ״ב ג׳ ע״א: בהפלג נגיחות.

2) דחיה בקש digression | *das Ausweichen* ירוש׳ ע״ז פ״ג מ״ב ע״ד: תשובת הפלג השיבו.

הַפְלָגָה עי׳ דּוֹר הַפְּלָגָה. סנה׳ פ״י מ״ג: דור הפלגה אין להם חלק לעולם הבא.

הֶפְלִיג עי׳ הֶפְלֵג. ירוש׳ יומא פ״ג מ׳ ע״ב: אם להפליג.

הֶפְסֵד, הֶפְסֵדָה ז׳, נזק ואיבוד damage | *Schaden* אבות פ״ב מ״א: והוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה; ב״ק קט״ו ע״ב: כל היכא דאיכא הפסדה.

הֶפְסֵק ז׳, **הַפְסָקָה** נ׳, עמידה והשבתה interruption, ceasing | *Unterbrechung, das Aufhören* עיר׳ כ״ד ע״א: כל מקום שנאמר נצח סלה ועד אין לו הפסק עולמית; ב״ר ל״ד ע״ב: שביעי להפסקת גשמים.

הֶפְקֵירָא עי׳ הֶפְקֵר. גיט׳ י״ג ע״א: עבדא בהפקירא ניחא ליה.

הַפְקָעָה נ׳, שמיטה, ביטול cancellation | *Annulierung* ב״ק קי״ג ע״ב: הפקעת הלואתו.

הֶפְקֵר ז׳, 1) דבר שאין לו בעלים public property | *herrenloses Gut* פאה פ״ו מ״א: אינו הפקר עד שיופקר אף לעשירים.

2) פריצות licentiousness | *Ausgelassenheit* יבמ׳ ס״ו ע״א: מנהג הפקר נהגו בה.

הֲפָרָה נ׳, ביטול invalidation | *das Entkräften* נדר׳ פ״ז ע״ב: מה הקמה ממנו אף הפרה ממנו.

הַפַּרְכָא, הַפַּרְכוֹס ז׳, נציב governor | *Statthalter* תרג׳ אס׳ ג׳ י״ב (הפחות): הפרכין; שמו״ר פי״ח: הפרכוס שלך.

הפרכום [הִפִּיכּוֹס] ז׳, אצטדין למרוץ race-course | *Rennbahn* מדר׳ תה׳ ט״ז י״א: שני הנדיוסין רצין בהפרכום.

הַפַּרְכְיָא נ׳, מדינה province | *Provinz* ספרי האזינו שי״ל: נכנס לתוך הפרכיא שלו.

הֶפְרֵשׁ ז׳, הבדל difference | *Unterschied* שבת קנ״ה ע״ב: ומה הפרש בין זה לזה.

הַפְרָשָׁה נ׳, 1) הבדלה isolation (for a sacred purpose) | *Isolierung (zum Zwecke der Heiligung)* ב״ק פ״ה מ״ז: ולהפרשת הר סיני.

2) התרמה, הרמה setting apart, offering | *das Absondern, Abheben* תוס׳ תרי׳ ד׳ י״א: היה

הולך להפריש תרומה בשעת הפרשתו אמר מעשר ראשון.

3) נסיעה רחוקה crossing the Ocean | *das Reisen in die Ferne* ב״ר פ״ו: הפרשת הים הגדול.

הֶפְשֵׁט ז׳, **הַפְשָׁטָה** נ׳, **הֶפְשֵׁיט** ז׳, 1) הסרת העור flaying | *Enthäutung* ביצה כ״ה ע״א: שלא יאכל אדם בשר קודם הפשט ונתוח; שבת קט״ו ע״ב: קודם הפשטת העור; ירוש׳ פס׳ פ״ו ל״ג ע״א: הפשיטו.

2) פשיטת בגדים undressing | *Entkleidung* תנח׳ ויגש ז׳: ולא בהפשט שהפשיטוהו שנאמר ויפשיטו את יוסף.

הַפְשָׁלָה נ׳, תלית כלים במקל וכדומה overhanging | *das Überhängenlassen* ערכ׳ ט״ז ע״ב: בהפשלת כליו לאחוריו.

הֶפְשֵׁר ז׳, חימום warming | *das Laumachen, Aufwärmen* שבת מ׳ ע״ב: שמן וכו׳ והפשרו זהו בישולו.

הַפְּתִיק, הַפְּתִיקָא, הַפְּתֵּק ז׳, אוצר store-room | *Magazin* ע״ז פ״ב מ״ז: מן ההפתק; תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ג כ״ב: בהפתיק מרי עלמא קאי; תרג׳ בר׳ מ״ז י״ד (ביתה פרעה): בית הפתיקא דפרעה.

הִפַּתְקָם ז׳, שליט governor | *Herrscher* ספרי האזינו ש״ט: אם היה הפתקם שגדול משניהם.

הַצְּאָתָה עי׳ הַצָּתָה. ירוש׳ שבת פ״ב ד׳: צריכה הצאתה.

הַצָּבָה נ׳, עמידה standing | *das Hinstellen* פסיק׳ זוטר׳ ריש נצבים: יש הצבה לטובה ויש הצבה לרעה.

הַצְּלְפּוֹנִי שם מקום name of a place | *Ortsname* מו״ק כ״ב ע״א: לבני הצלפוני.

הַצָּעָה נ׳, 1) פריסת סדין וכדומה laying out of mattresses, carpets | *das Ausbetten* כת׳ ד׳ ע״ב: כל מלאכות שאשה עושה לבעלה וכו׳ והצעת המטה.

2) נוסח *Wortlaut* | text חול׳ מ״ט ע״ב: כך היא הצעה של משנה.

הַצָּתָה נ׳, הבערה kindling | *das Anzünden* ירוש׳ יומא פ״ב ל״ט ע״ג: הצתת האש.

ה״ק הא קשיא; הכי קאמר; האי קרא; הכי קתני.

הקב״ה הקדוש ברוך הוא.

הַקְבָּלָה נ׳, **הַקְבָּלַת פָּנִים** קבלת פנים, כיבוד reception | Empfang שבוע׳ ל״ה ע״ב: גדולה הכנסת אורחין יותר מהקבלת פני שכינה.

הֶקְדֵּישׁ, הֶקְדֵּשׁ ז׳, 1) דבר המוקדש לגבוה sacred property | *dem Heiligtume Geweihtes* ב״מ פ״ד מ״ח: הפודה את הקדשו מוסיף חומש; ויק״ר פ״ה: הקדישות.

2) נתינת דבר לגבוה dedication | *das Weihen* תמורה ב׳ ע״א: תחלת הקדש וכו׳ סוף הקדש.

הַקְדָּשָׁה כנ״ל 2. ספרי נשא ל׳: מי שאין רשאי בהקדשתו רשאי בהפרשתו.

הַקָּזָה נ׳, הוצאת דם מן העורקים letting blood | *Aderlass* כר׳ פ״ה מ״א: ודם הקזה שהנפש יוצא בו.

הֶקְטֵר ז׳, **הַקְטָרָה** נ׳, שריפה ע״ג מזבח burning on the altar | *das Verbrennen auf dem Altar* בר׳ ב׳ ע״א: הקטר חלבים ואימורים; זב׳ י״ג ע״א: והקטרת אימורין.

הֶקֵּף 1) עי׳ הֶיקֵּף. סוכה ז׳ ע״ב: כל שיש בו רוחב טפח.

2) הקפה, חוב outstanding debt | *ausstehende Schuld* תוס׳ ב״מ ח׳ כ״ז: כדי שיגבה הקיפו.

הֶקֵּשָׁא עי׳ הֶיקֵּשׁ. נדרי׳ ג׳ ע״א: לא צריך הקישא.

הק״ל הא קיימא לן.

הֲקָמָה נ׳, 1) עי׳ הֵיקֵם. נדרי׳ ס״ט ע״א: ולא תיחול הקמה אלא אם כן חלה הפרה.

2) הצגה והצבה putting up | *das Aufrichten, Aufstellen* ר״ה ב׳ ע״ב: הקמת המשכן.

הַקְנָאָה נ׳, שעבוד נכסים transfer | *Übertragung eines Rechts* ב״מ מ״ז ע״א: שטר הקנאה.

הֶקֵּף עי׳ הֵיקֵף. ב״ב י״ר ע״א: קשיא הקף וכו׳.

הַקְפָּדָה נ׳, קוצר רוח rashness | *Übereilung* ירוש׳ ע״ז פ״ד מ״ד ע״א: מכרה מתוך הקפדה.

הַקָּפָה נ׳, 1) הליכה מסביב going round | *das Umringen* פסיק״ר מ״א: הקפת המזבח.

2) תספורת השערות סביב כל הראש shaving the hair of the head all around | *das Abscheren des Haares um den (ganzen) Kopf herum* יבמ׳ ה׳ ע״א: הקפת כל הראש שמה הקפה.

3) גידול השערות מסביב לאבר growth of hair around a limb | *der Haarwuchs rund um ein Glied* ירוש׳ שם פ״י י״א ע״ג: הקפת זקן.

4) חוב בסחורה שנקנתה debt for merchandise | *Warenschuld* שב׳ פ״י מ״א: הקפת חנות אינה משמטת.

הֲקָצָה נ׳, יקיצה והתעוררות waking up | *das Aufwachen* מדר׳ תה׳ י״ז מ״ז: הקצת המתים.

הַקְרָבָה נ׳, 1) הגשה offering | *das Darbringen* עיר׳ ס״ג ע״ב: גדול תלמוד תורה יותר מהקרבת תמידין.

2) קריבה וגישה drawing nigh (for attack) | *das Herannahen* שמו״ר פכ״א: הקרבת פרעה.

הַקָּשָׁה נ׳, נקישה, מחיאה clapping | *das Zusammenschlagen* סנה׳ ס״ה ע״א: הקשת זרועותיו.

הַרְבָּעָה נ׳, זיווג בעלי חיים משני מינים coupling of heterogenous animals | *das Paaren von Tieren zweier Gattungen* סנה׳ נ״ו ע״ב: ואין אסורין אלא בהרבעת בהמה.

הָרָג ז׳, רוצח murderer | *Mörder* ב״מ נ״ב ע״א: ולא לחרם ולא להרג.

הֶרֶג ז׳ — מיתת בית דין ע״י התזת הראש בסייף execution by decapitation | *Hinrichtung durch Köpfen* סנה׳ פ״ז מ״א: ארבע מיתות נמסרו לבית דין סקילה שריפה הרג וחנק.

הֶרְגֵּל ז׳, 1) רגילות ושיגרה habit, fluency | *Gewohnheit, Geläufigkeit* קה״ר ו׳ ב׳: ששונה ורגיל בהרגל לשון.

2) מעבר leading to | *Übergang* ע״ז י״ז ע״א: בשעת הרגל דבר וכו׳.

הַרְגָּשָׁה נ׳, חוש ורגש sensation, sense | *Empfindung, Sinn* במ״ר פי״ד: כנגד ה׳ הרגשות וה׳ מורגשות.

הַרְדּוּפְנִי נ׳, עץ הדפנה laurel-tree | *Lorbeerbaum* מכי׳ ויסע (שמ׳ ט״ו כ״ח): זה עץ הרדופני.

הַרְדּוּפְנִין ז׳, מין צמח a species of ivy | *eine Epheuart* פס׳ ל״ט ע״א: הרדופנין.

הַרְדְּסִיאוֹת נ״ר, מין יוני־תרבות a species of domesticated doves | *eine Art Zuchttauben* חול׳ פ״ב מ״א: אווזין ותרנגולין וכו׳ אם קננו בבית וכן יוני הרדסיאות.

הַרְדָּפָה נ׳, תפיסה בידי בית דין imprisonment | *Einsperrung* מו״ק ט״ז ע״א: דכפתינן ואסרינן ועבדינן הרדפה.

הַרְהוֹן ז׳, עביט chamber-pot | *Nachtgeschirr* ב״ר פל״ט: ולהרהון של מימי רגלים וכו׳.

הִרְהוּר ז׳, מחשבה thought, meditation | *das Nachdenken* שבת קי״ג ע״ב: דבור אסור הרהור מותר.

הִרְהֵר פ״ע, הגה וחשב to meditate | *nachdenken* בר׳ כ״ד ע״ב: בכל מקום מותר להרהר בדברי תורה חוץ מבית המרחץ וכו׳.

הַרְוָוחָא ז׳, ריוח, שכר profit | *Gewinn* מו״ק ב׳ ע״א: דפסידא אין הרווחא לא.

הַרְוָוחָה, הַרְוָחָה נ׳, רווחה, רחבות comfort | *Behaglichkeit* כתי׳ מ״ג ע״א: ניחא ליה בהרווחה; שמו״ר פ״י: כשהן בצרה הם צועקים ובעת הרוחה חוזרין לקלקולן.

הַרְזְבָנִית נ׳, מין ארבה a species of locusts | *eine Heuschreckenhart* חול׳ ס״ה ע״א: למינהו וכו׳ הרזבנית וכו׳.

הַרְזִיפָא ז׳, מן צמח מר a bitter herb | *ein bitteres Kraut* פס׳ ל״ט ע״א: ואימא הרזיפא.

הַרְחָצָה נ׳, רחיצה washing | *das Waschen* כתי׳ צ״ו ע״א: הרחצת פניו ידיו ורגליו.

הַרְחֵק ז׳, **הַרְחָקָה** נ׳, ריחוק והפלגה **distance, precautionary measure** | *das Fernhalten, Präventivmassregel* ירוש׳ מעש׳ פ״א מ״ט ע״ב: עשו הרחק לכלי הראשון; פסח׳ ב׳ ע״ב: הרחקה הוא דעבוד רבנן.

הַרְטָבָה נ׳, פריה **fertility** | *Fruchtbarkeit* שהש״ר א׳ י״ז: מה הרטבה הרטיב מהן.

הֶרִי ז׳, תכונה, סגולה **characteristic points, quality** | *spezifische Beschaffenheit, Wesen* ב״ק פ״א מ״א: ולא הרי המבעה כהרי השור ולא זה וזה שיש בו רוח חיים כהרי האש שאין בה רוח חיים.

הֲרֵי מה״ח, 1) הנה **here is, behold** | *da, siehe* ב״מ פ״ו מ״ג: הרי שלך לפניך.

2) אז **then** | *dann* ב״מ ל״א ע״א: ראה מים ששוטפין ובאין הרי זה גודר בפניהם.

3) אם **if** | *wenn* ב״ב קס״ח ע״ב: הרי שבא ואמר וכו׳.

הֲרִיגָה נ׳, המתה **killing** | *Tötung* שמו״ר פמ״ד: ותצא הריגתו להריגת בניו.

הֲרִידוֹס שם איש **a man's name** | *männlicher Name* תרג׳ שני אס׳ ג׳ א׳: בן הרידוס.

הֲרֵינִי מה״ג, הנני **I am, I will be** | *ich bin, ich möchte sein* קיד׳ ל״א ע״ב: הריני כפרת משכבו.

הֲרִיעָה נ׳, תרועת שמחה **shouting for joy** | *das Jubeln* פסיק׳ רני קמ״א ע״ב: בעשרה לשונות נקרא שמחה גילה וכו׳ חדוה הריעה.

הֲרִיפָה נ׳, **הֲרִיפַת עַיִן** עי׳ **הֶרֶף עַיִן**. מדר׳ תה׳ צ״א: ובהריפת עין בא לחרן.

הֲרִיפוֹת נ״ר, ריפות, גריסין **grits** | *Grütze* סוטה מ״ב ע״ב: שהכל דשין אותה כהריפות.

הַרְכֵּב ז׳, נשיאה על הכתף **carrying on one's shoulder** | *das Tragen auf der Schulter* ירוש׳ פס׳ פ״ו ל״ב ע״ד: הרכבו והבאתו.

הַרְכָּבָה נ׳, 1) כנ״ל. פס׳ פ״ו מ״א: הרכבתו והבאתו.

2) שימת יחור של אילן אחד באילן אחר **grafting** | *das Aufpropfen* שביי׳ פ״ב מ״ו: הרכבה שאינה קולטת לג׳ ימים שוב אינה קולטת.

הַרְכִּינָס שם איש **a man's name** | *männlicher Name* תוס׳ נגע׳ פ״א מ״ו: ר׳ דוסא בן הרכינס.

הַרְכָּנָה נ׳, הנעת הראש כלפי מטה **nodding** | *das Nicken* ירוש׳ תר׳ פ״א מ׳ ע״ב: הרכנת הראש.

הֲרָמָה נ׳, 1) הסרה, סילוק **removal** | *das Wegschaffen* יומא י״ב ע״א: להרמת הדשן.

2) הפרשת תרומה **separating (the priest's gift)** | *das Absondern (der Hebe)* ירוש׳ תר׳ פ״ה מ״ג ע״ד: הרמתה מקדשתה.

הַרְמָנָא ז׳, רשות **permission, appointment** | *Ermächtigung* בר׳ נ״ח ע״א: בלא הרמנא דמלכא.

הַרְמָנְיָא נ׳, סוכנות **agency** | *Bevollmächtigung* ב״ב מ״ו ע״ב: הרמניא בעלמא שויוה.

הַרְנוֹגָא ז׳, מין עוף **name of a bird** | *Name eines Vogels* חול׳ ס״ב ע״ב: הוגא סוגא והרנוגא.

הַרְנִירְק ז׳, מין מלבוש **article of dress** | *ein Kleidungsstück* ירוש׳ גיט׳ פ״ד מ״ה ע״ד: בכפה והרנירק.

הָרַם — **הֵרֵם** פיעל, התקוטט **to argue** | *streiten* מדר׳ תהל׳ ל״ט: שהיו כל אבריו מהרסים זה עם זה אמרו הרגלים אין בכל האברים כמותינו וכו׳.

הַרְסָנָא ז׳, מאכל מדגים גזורים וכתותים **fish-hash** | *Fischragout* ביצה ט״ז ע״א: עבדינהו כסא דהרסנא.

הֲרָעָה נ׳, 1) גרם רעה **doing harm** | *Zufügung von Bösem* ב״ק צ״א ע״ב: איזהו הרעת אחרים אכה את פלוני ואפצע את מוחו.

2) תרועה **sounding the trumpet** | *das Trompetenblasen* ירוש׳ ר״ה פ״ז נ״ט ע״ג: איזו היא הרעת וכו׳ אהן טרימוטה.

הֶרֶף ז׳, **הֶרֶף עַיִן** נענוע העפעפים, רגע **twinkling, moment** | *Augenblick, Moment* בר׳ ב׳ ע״ב: בין השמשות כהרף עין זה נכנס וזה יוצא.

הַרְפַּנְיָא שם עיר בבבל name of a town in Babylonia | *Name einer Stadt in Babylonien* יבמ׳ י״ז ע״א: אי לאו דהרפניא מאתיה.

הַרְפַּתְקָא ז׳, פגע accident, disaster | *Unfall* קיד׳ ל״ג ע״א: כמה הרפתקי עדו עלייהו.

הַרְצָאָה, הַרְצָיָה נ׳, 1) קבלה ברצון gracious reception | *wohlwollende Aufnahme* חול׳ פ״א ע״א: מיום השמיני והלאה ירצה וכו׳ יום להרצאה; ספרא ויק׳ נדבה פרשה ה׳ פרק ז׳: לאחר הרציה.

2) סיפור דברים lecture, discourse | *Vortrag* חגי׳ י״ד ע״ב: ג׳ הרצאות הן ר׳ יהושע הרצה דברים וכו׳.

הֶרְקֵד ז׳, **הַרְקָדָה** נ׳, **הַרְקֵיד** ז׳, הנפה בכברה וכדומה sifting | *das Sieben* פס׳ י״א ע״א: טחינה והרקדה; מנ׳ פ״א מ״ג: טוחנן והרקדן; תוס׳ י״א ד׳: הרקידן.

הַרְשָׁאָה נ׳, יפוי כח authorization | *Ermächtigung* בכורות מ״ט ע״א: בא בהרשאה.

הֶרֶת נ׳, רחם, טרפחת womb | *Gebärmutter* בר׳ מ״ד ע״ב: וקיבה והרת וכו׳.

הֶשֵּׁב ז׳, **הֲשָׁבָה** נ׳, **הֶשְׁבּוֹן** ז׳, חזרה giving back | *Rückgabe* ירוש׳ ב״מ פ״ז מ״ד: משום השב אבידה; ב״ק פ״ה מ״ז: ולהשבת אבידה; יב׳ מ״ז ע״ב: ולא ניתן להשבון.

הַשְׁבָּתָה נ׳, ביעור removal | *das Wegräumen* פס׳ ה׳ ע״א: השבתת שאור.

הֶשֵּׂג ז׳, **הֶשֵּׂג יָד** היכולת לשלם wealth, obtaining (the necessary means) | *das Vermögen, das Erschwingen (der Mittel)* ערכ׳ פ״ד מ״א: השג יד בנודר כיצד עני שהעריך את העשיר נותן ערך עני וכו׳.

הַשָּׂגָה נ׳, **הַשָּׂגַת יָד** כנ״ל. ירוש׳ קיד׳ פ״א נ״ט ע״ב: השגת יד של עצמו.

הַשְׁגָּרָה נ׳, רגילות fluency | *Geläufigkeit* ירוש׳ בר׳ פ״ב ד׳ ע״ד: השגרת לשון היא.

השו״ך הכל שריר וקיים.

הַשְׁחָרָה נ׳, השכמה getting up early | *das Frühaufstehen* ויקר פי״ט: דברי תורה צריכין השחרה והערבה.

הַשְׁחָתָה נ׳, 1) כליה destruction | *Vernichtung* שמו״ר פ״י: השחתת הצפרדעים.

2) גילוח בתער shaving with a razor | *das Rasieren* קיד׳ ל״ה ע״ב: גילוח שיש בו השחתה הוי אומר זה תער.

הש״י השם יתברך.

הֶשֵּׂאָה נ׳, דבר קשה להולמו puzzle | *schwierige Aufgabe* ירוש׳ ע״ז פ״ב מ״א ע״ג: היה לו להשיאו בחמש השיאות שבתורה.

הַשְׂכָּלָה נ׳, חכמה ותבונה intelligence | *Intelligenz* ב״ר פ״ס: עבד משכיל זה אליעזר ומהו השכלתו וכו׳.

הַשְׁכָּמָה נ׳, קימה בבוקר השכם early rising | *das Frühaufstehen* שמו״ר פ״ב: לך אצלו בהשכמה עד שלא יצא מביתו.

הַשְׁלָחָה נ׳, **הַשְׁלָחַת יָד** עונש בידי שמים Divine punishment | *göttliche Strafe* במ״ר פ״ב: לא שלח ידו וכו׳ מכאן שהיו ראויין להשלחת יד.

הַשְׁלָכָה נ׳, זריקה casting away | *das Wegwerfen* ספרא ויק׳ פרשא ז׳ פרק ט׳: ואין עולת בהמה בהשלכה.

הַשְׁלָמָה נ׳, שכלול completion | *Vollendung* אס״ר ג׳ ז׳: השלמת החומה.

הַשְׁמָדָה נ׳, כליה extermination | *Ausrottung* ויק״ר פ״ז: אין לשון השמדה הכתוב כאן אלא לשון כילוי בנים.

הֲשָׁמָה נ׳, **הֲשָׁמַת עַיִן** השגחה kind attention | *liebevolle Aufmerksamkeit* ב״ר פצ״ג: זו היא השמת עין נהפך הדבר שאמרת לסמיון עין.

הֶשְׁמֵט ז׳, **הַשְׁמָטָה** נ׳, ביטול, ויתור remission | *das Erlassen* ירוש׳ מכות פ״א ל״א ע״א: כהשמט כספים הוא לא יגבנו; ערכ׳ ד׳ ע״א: השמטת קרקע.

השפה נ׳, מירוק וליטוש rubbing | *das Abreiben* תוס׳ כלי ב״מ ד׳: כלי מתכות המחוסר השפה.

השפלה נ׳, הורדה, ירידה lowering, degradation | *Erniedrigung* ויק״ר פ״א: השפלתי היא הגבהתי.

השפע ז׳, שפע וגודש plenty | *Fülle* סוף אסת״ר: מדות טובות של הקב״ה בהשפע בפירוי וריבוי.

השקאה נ׳, נתינה לשתות giving to drink | *das Zutrinkengeben* תוס׳ דמאי ב׳ ז׳: השקאת סוטה.

השקה נ׳, הגעה making to liquids meet (a ceremony of levitical purification) | *das Berührenlassen zweier Flüssigkeiten* ביצה י״ח ע״א: נגזור השקה אטו הטבלה.

השקיה, השקייה ע׳ השקאה. אסת״ר א׳ ז׳: השקיותיו של אותו רשע לא היו אלא בשל זהב; מגי׳ כ׳ ע״ב: השקיית סוטה.

השקפה נ׳, הבטה looking | *das Schauen* תוס׳ מעש״ש ה׳ י״ד: מקום השקפה.

השרשה נ׳, הכאת שורש taking root | *das Wurzelfassen* ירוש׳ שבי׳ פ״ב ל״ד ע״א: באורז אחר השרשה וכירק בשעת לקיטתו ועישורו.

השתא 1) תה״פ, עכשיו now | *jetzt* שבת צ״א ע״א: בתר השתא אזלינן.

2) מה״ח, אם since, if | *da, wenn* חולין ח׳ ע״ב: השתא בהמתן וכו׳.

השתחואה, השתחויה נ׳, כריעה בפישוט ידים ורגלים prostration for prayer | *das Sichniederwerfen (zur Anbetung)* שבועות פ״ב מ״ג: ששהה בכדי השתחואה; שקלים פ״ו מ״א: השתחויות.

התובתא נ׳, קושיא argument, object | *Einwand* ירוש׳ פאה פ״ד י״ח ע״ד: כל אילין התובתה דהוה מותיב.

התזה נ׳, כריתה cutting off | *das Abhauen* ירוש׳ סנה׳ פ״ז כ״ד ע״ב: מה עריפה שנאמר להלן התזת הראש וכו׳.

התחלה נ׳, ראשית beginning | *Beginn* מכי׳ יתרו בחודש פ״ב: כל התחלות קשות.

התיר, התירא ע׳ היתר. שבת פט״ו מ״א: וכשם שהוא חייב על קישורן כך הוא חייב על התירן; ע״ז ל״ט ע״ב: לא שביק התירא ואכיל איסורא.

התלעה נ׳, רקבון ע׳ רמה worm-eatenness | *Wurmfrass* ב״ק נ״ב ע״ב: פושע לעניין התלעה.

התם תה״פ, שם there | *dort* שבוע׳ כ״ז ע״ב: התם וכו׳ הכא וכו׳.

התקנה נ׳, תקון וקביעה order, command | *Verordnung* ירוש׳ סוכה פ״ג נ״ד ע״א: התקנה אחר התקנה.

התר ע׳ היתר. בר׳ פ״פ: דרך התר וכו׳ דרך איסור.

התראה נ׳, אזהרה warning | *Warnung* סנה׳ ח׳ ע״א: אין ממיתים אותם אלא בעדה ועדים והתראה.

התרה נ׳, 1) פיתוח קשר untying | *das Auflösen* ירוש׳ יבמ׳ פ״ב י״ב ע״ג: עיקר חליצה התרת הרצועה.

2) היתר permission | *das Erlauben* ירוש׳ שבת פי״ז ט״ז ע״א: קודם להתרת כלים.

התריה, התרייה ע׳ התראה. ירוש׳ פס׳ פ״ה ל״ב ע״ג: מקבלין התרייה על ספק; ב״ק פ״ז ה׳ ע״ד: שתי התריות.

התרעה נ׳, תרועה sounding the alarm | *das Lärmblasen* תעני׳ י״ד ע״א: התרעה בשופרות.

ו

וָא"ו שם האות הששית שבאלפבית name of the sixth letter of the Alphabet | *Name des sechsten Buchstaben des Alphabets* קידו' ט' ע"א: ואו דגחון.

וַאי עי' וַי. איכ"ר א' ה': בין וה לואי נמלט ר' יוחנן.

וְאִילוּ מה"ח, בעוד ש־ whereas | *während* חולי' ט' ע"ב: ספק טומאה ברה"ר ספיקו טהור ואילו ספק מים מגולין אסורין.

ואכמ"ל ואין כאן מקום להאריך.

וַדָּאָה נ', בטיחות וברירות certainty | *Gewissheit* ב"מ פ"ג ע"ב: ומה אם ספיקות שלכם כך ודאות שלכם על אחת כמה וכמה.

וַדַּאי 1) ת', שאין בו ספק certain, distinct | *gewiss, bestimmt* ערכ' פ"א מ"א: זכר ודאי ונקבה ודאית.

2) תה"פ, בלי ספק surely | *sicher, bestimmt* ירוש' ברכ' פ"א א' ע"ב: כוכב אחד ודאי יום שנים ספק לילה שלשה ודאי לילה.

וָה עי' וַי. פסיק' עשר צ"ז ע"ב: בתחלה הם אומרים וה ולבסוף הם אומרים וי.

והא"ר והא אמר רבי.

וה"ה והוא הדין.

וָו עי' וָאו. ירוש' מגי' פ"א ע"א ל"ג: שתיו ווים של תורה דומים לעמודים.

וָוא שם איש a man's name | *männlicher Name* ירוש' בר' פ"ג ו' ע"ד: שמעון בר ווא.

וָאנַיי שם נחר בבבל name of a river in Babylonia | *Name eines Flusses in Babylonien* ירוש' יבמ' פ"א ג' ע"ב: נהר וואניי.

וואסיא עי' מוּסְיָא. תרג' יב"ע בר' י' ב' (משך): וואסיא.

וַדַּאי, וַדַּי עי' וַדַּאי. איכ"ר פתיחתא: בוודאי זהו ביתי; ירוש' ביצה פ"א ס' ע"ב: ודייה.

וָוה 1) שם איש a man's name | *männlicher Name* ירוש' בר' פ"ג ו' ע"א: ר' חייא בר ווה.

2) עי' וַי. פסיק' עשר צ"ז ע"ב: ממקום שאומרים ווה ווי.

וַוִיתְנָא ז', גיד vein | *Ader* תרג' איוב מ' י"ז (גידי פחדיו): וויתניא דפחדוהי.

ווּל שָׁפָט שם עיר name of a town | *Name einer Stadt* ב"ב צ"ח ע"א: דממטי לה לפרוותא דוול. שפט.

וַוְלְדָנִית נ', אשה שיולדת הרבה breeder | *Frau, die viele Kinder hat* ירוש' ב"ק פ"ה ה' ע"א: האומר לחבירו שפחה וולדנית אני מוכר לך בניה משביחין אותה.

וָולָם שם איש a man's name | *männlicher Name* גיט' ב"ט ע"א: ר' הלל בריה דר' וולם.

וֶוסֶת, וֶוסְתָּא עי' וֶסֶת. נדר' פ"ט מ"ט: כך היא ווסתו של פלוני; תרג' ויק' ט"ו ל"א: ויתפרשון מן נשיהון סמוך לווסתהון.

וַוסְתַּנְיָא שם מקום name of a place | *Ortsname* תענ' ט' ע"א: ור' חייא מווסתניא.

וֶסְתָּנִית נ׳, אשה שיש לה וסת קבועה a woman with regular menstruation | *Frau, deren Menstruation regelmässig ist* ילק׳ ברי׳ פ״ב: ערבה ערבין ווסתנית.

וַעַד, וַעֲדָא עי׳ וַעַד. ר״ה פ״ד מ״ד: למקום הוועד; ירוש׳ מגי׳ פ״א ע״א ע״ד: נעביד בי ווערא.

וֶרֶד, וַרְדָּא עי׳ וֶרֶד. ירוש׳ שבי׳ פ״ו ל״ז ע״ג: וורד של שביעית; גיט׳ ס״ח ע״ב: וורדא חיוורא.

וַרְדִינָא ז׳, שיח הורד rose-bush | *Rosenbusch* שבת ס״ז ע״א: ליזיל להיכא דאיכא וורדינא.

וָרִיד עי׳ וָרִיד. חול׳ פ״ב מ״א: עד שישחוט את הוורידין.

וַשֶׁט ז׳, חבל של ספינה cable, ripe | *Schiffstau* מו״ק כ״ט ע״א: כציפורי בפי וושט.

וֶשְׁטָא עי׳ וֶשֶׁט. קה״ר ז׳ י״ט: מן פומא לוושטא ומן וושטא להמסיסא.

וָתִיק ת׳, 1) וָתִיק. ירוש׳ סנה׳ פ״י כ״ט ע״א: תלמידים וותיקים.

עי׳ וִיתָּק. מס׳ כלה: הוויין לו בנים וותיקין.

וְתַנְיָּה מדינה באסיא הקטנה Bithynia (in Asia Minor) | *Bithynien (in Kleinasien)* ירוש׳ מגי׳ פ״א ע״א ע״ב: תובל וותנייה.

וַתְּרָן עי׳ וַתְּרָן. סנה׳ ק״ב ע״ב: אחאב וותרן בממונו היה.

וַי, וָיָא מה״ק, הוי woe, oh! | *wehe!* ע״ז י״א ע״ב: וי לדין כד יקום דין; תרג׳ משי׳ כ״ג כ״ו (למי אוי): למי ויא.

וִידּוּי ז׳, הודאת חטא confession of sinn | *Sündenbekenntnis* תוס׳ יוה״כ ג׳ י״ד: מצות וידוי ערב יום הכפורים עם חשיכה.

וָי״ו עי׳ וָאו. ב״ר פנ״ח: חסר וי״ו.

ויט״ל ויש טעם לדבר.

וַיי עי׳ וַי. מגי׳ ט״ז ע״א: ויי מביתא.

ויל״ד ויש לדקדק.

וִילוֹן ז׳, מסך curtain | *Vorhang* ב״ר פנ״ב: למלך שהיה נתון הוא ואוהבו בטרקלין ווילון מונח ביניהם כל זמן שהיה רוצה לדבר עם אוהבו היה קופל את הוילון ומדבר עמו.

וִיסִיט עי׳ וִשֶּׁט. מדר׳ תהל׳ כ״ב ט״ז: לויסיטא.

ויסלאות [וִילְסָאוֹת] עי׳ וִילוֹן. תוס׳ כ״ב ג׳ א׳: לא את הויסלאות וכו׳.

וִיעוּד ז׳, התוועדות appointment | *Verabredung* איכ״ר ב׳ י״ג: כמה ויעודין ויעדתי בכם אהל מועד וגלגל ושילה וכו׳.

ויק״ר ויקרא רבה.

וִיתּוּר ז׳, מחילה על זכותו, העודף על המדה relinquishment, addition to exact measure | *Preisgabe, Übergewicht* נדר׳ ל״ב ע״ב: אפילו ויתור אסור במודר הנאה.

וִיתָּק ת׳, חלוש frail | *schwächlich* גיט׳ ע׳ ע״א: הוויין לו בנים ויתקין.

וִיתֶק ז׳, חולשה debility | *Schwäche* גיט׳ ע׳ ע״א: אחזתו ויתק.

וִיתְּרוֹן ז׳, שיור remnant | *Überrest* ב״ר פצ״ח: אל יהי לך ויתרון עון שלך.

וכי״ר וכן יהי רצון.

וכצ״ל וכן צריך להיות; – לומר.

וֶסֶת נ׳, 1) מנהג, דרך manner | *Art und Weise* ב״ר: כך היה וסתן של אומות העולם.

2) דרך נשים menstruation | *Menstruation* נדה פ״א מ״א: כל אשה שיש לה וסת דיה שעתה.

וַעַד ז׳, הזדמנות והתוועדות meeting | *Zusammenkunft* ב״ר פ״א: מעשה היה ביום סגריר ולא נכנסו חכמים לבית הועד.

וְעָדָה נ׳, קביעות appointment | *Festsetzung* ירוש׳ יומא פ״ו מ״ג ע״ד: ועדה שכתוב בו במועדו וכו׳.

וְעוּדָּה ז׳, הוספה addition | *Zugabe* עיר׳ פ״ג ע״ב: ועודיות של רבי.

ופני״ן ופורץ גדר ישכנו נחש.

וצ״ע וצריך עיון.

וֶרֶד, וַרְדָּא ז׳, 1) שושנה *Rose* | rose שבי׳ פ״ז מ״ו: ורד חדש וכו׳ ורד ישן; שבת קנ״ב ע״ב: כלילא דורדא.

2) צמר מצבע הורד *rosen-farbene Wolle* | rose-colored wool כת׳ ע״ב ע״ב: סוה ורד כנגד פניה.

וַרְדוּנְיָא, וַרְדִּינָא שם מקום *Ortsname* | name of a place סוטה י׳ ע״א: ורדוניא וכי באריז; עיר׳ מ״ט ע״א: אנשי ורדינא.

וַרְדִּימוּס, וַרְדִּימָס שם אמורא *Name eines Amōraers* | name of on Amora נדרי׳ פ״א ע״א: ורדימוס בר׳ יוסי; שבת קי״ח ע״ב: היינו ורדימס היינו מנחם.

וְרִיד ז׳, אחד מעורקי הצואר *Hals-ader* | jugular vein ברי׳ ח׳ ע״ב: והזהרו בורידין.

וְרִיר ז׳, מחלת העין *eine Augenkrankheit* | a disease of the eye תוס׳ בכורות ריש פ״ד: וריר בודקין אותו ג׳ פעמים בתוך פ׳ יום.

וַרְשְׁכָא ז׳, אזור משי *Seidengürtel* | silk-girdle ב״מ נ״א ע״א: הוה נקט ורשכי לזבוני.

וֵשֶׁט ז׳, השפופרת בגרון שבה המזון יורד לתוך הקיבה *Speiseröhre* | oesophagus ברי׳ ס״א ע״א: ושט מכנים ומוציא כל מיני מאכל.

וָתָא ז׳, עוף החסידה *Storch* | stork תרג׳ תה׳ ק״ד י״ז (חסידה ברושים ביתה): ותא בראתי בית מדורה.

וְתִינָה עי׳ וְוְתַנְיָיה. ב״ר ריש פל״ז: ותיניה.

וָתִיק ת׳, מיושב והגון *ernst* | earnest ירוש׳ פאה פ״ב ו׳ ע״א: אפילו מה שתלמיד ותיק עתיד להורות לפני רבו כבר נאמר למשה בסיני.

וָתִיקִין ז״ר, החסידים הראשונים *die Frommen (früherer Zeit)* | the pious men of former days ברכ׳ ט׳ ע״ב: ותיקין היו גומרין אותה עם הנץ החמה.

וַתִּיקָא ז׳, מין מאכל קמח *eine Mehlspeise* | a certain pastry פס׳ ל״ט ע״ב: ותיקא שרי וכו׳ ותיקא אסיר.

וִתֵּר פיעל, 1) נתן יותר, הוסיף *zulegen* | to add דב״ר פ״ט: נוותר לו עוד יום אחד.

2) נסתלק מזכותו *verzichten* | to renounce ב״ב קכ״ו ע״א: בכור שנטל חלק כפשוט ויתר.

3) סלח ומחל *verzeihen* | to forgive ירוש׳ חגי׳ פ״א ע״ו ע״ג: שויתר הקב״ה לישראל על ע״ז וכו׳.

נִתְוַתֵּר התפ׳, השתלשל *locker werden* | to become loose שהש״ר ג׳ ד׳: נתותרו מעיו כל אותו הלילה.

וַתְּרָן ת׳, מחלן וסחלן, נדיב לב *freigebig, nachsichtig* | generous, indulgent במ״ר פ״ט: שתהא ותרן בתוך ביתך נשפך יין הוי ותרן.

ז

ז"א זאת אומרת.

זא"ז זה אחר זה, זה את זה.

זָאזָא ז', ענף twig | *Zweig* תרג' תה' ק"ד י"ב (מבין עפאים): מביני זאזיא.

זָאטוּט עי' זַעֲטוּט. מגי' ט' ע"א: זאטוטי בני ישראל.

זָאַר פ"ע, התהלך to pass around | *herumgehen* תרג' איוב כ"ח ח' (ולא עדה עליו שחל): ולא זאר עלוי ליתא.

זֹאת — זֹאת אוֹמֶרֶת כלומר that is to say | *das heißt* בר' י"א ע"ב: זאת אומרת ברכות אין מעכבות זו את זו.

זַבְדָּא, זַבְדִּי, זַבְדַּיי שמות אנשים names of men | *männliche Namen* ירושי' בר' פ"ג ו' ע"ג: אבא בר זבדא; שם: יעקב בר זבדי; ע"ז פ"ג מ"ב ע"ג: זבדיי בר ליואי.

זָבוֹגָא ז', לטאה lizard | *Eidechse* נדה כ"ו ע"א: זבוגי דמחוזא.

זָבוּד שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Name eines Ortes in Palästina* ב"ר פצ"ח: זבוד דגלילה.

זָבוּל עי' זִיבּוּל. שהש"ר א': יום נבול וזבול היה.

זָבוּנָא ז', קנין purchase | *Kauf* תרג' ירושי' דב' י"ח ח' (לבד ממכריו): בר זבוניה.

זָבוֹנָא, זָבוֹנָה ז', 1) קונה buyer | *Käufer* תרג' שני אס' ג' י"א: זבונא יהיב דהבונא. 2) תגר merchant | *Kaufmann* ירושי' כלא' פ"ב כ"ז ע"ג: מה דהוה זבונה חמי הוה זבן.

זְבוֹרִית נ', נטל כבד ballast | *Ballast* מקוא' פ"י מ"ח: הטבילו כדרכו בלא זבורית עד שיטנו על צדו.

זָבוּת עי' זִיבָה. סנה' צ"ב ע"ב: והיו כשדיות רואות אותם ושופעות זבות.

זַבְזְגָא ז', קן nest | *Nest* מו"ק כ"ח ע"ב: אחאנא תגרי אזבזגי מיבדקי.

זָבַח — נִזְבַּח נפ', נשחט לקרבן to be slaughtered | *geschlachtet werden* זבח' פ"א מ"א: כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים.

זְבִיד, זְבִידָא שם אמוראים names of Amoraim | *Namen von Amoräern* בר' מ"ו ע"ב: ר' זביד משמיה דאבא; ירושי' ערלה פ"א ס"א ע"ב: ר' זבידא.

זְבִיחָה נ', שחיטת קרבן slaughtering | *das Schlachten* זבח' ז' ע"ב: זבח פסח הוא שתהא זביחה לשם פסח.

זְבִילָא ז', בית קיבול receptacle | *Behälter* מגי' כ"ו ע"ב: זבילי דחומשי.

זְבִילָא ז', מעדר shovel | *Schaufel* תעני' כ"א ע"ב: מרא וזבילא לקבורה.

זְבִינָא ז', 1) שם איש a man's name | *männlicher Name* ירושי' כלא' פ"ט ל"ב ע"ד: אבא בר זבינא.

2) קנין *Kauf* | **purchase** ירוש׳ קיד׳ פ״ג ס״ג ע״ג: זבין זבינא ומעלי ליה עילוי.

3) ממכר *Verkauf* | **sale** תרג׳ יח׳ ז׳ י״ג (המוכר אל הממכר לא ישוב): מזבננא לזבינא לא יתוב.

4) סחורה *Ware* | **merchandise** פס׳ קי״ג ע״א: ארחלא אכרעיך זבינך זבין.

זְבִינְתָא כנ״ל 4. ב״מ נ״א: עד דמתרמי ליה זבינתא כזבינתיה.

זַבֵּל פיעל, 1) טייב את השדה בזבל **to manure** | *düngen* שבי׳ פ״ג מ״ב: עד כמה מזבלין עד שלש שלש אשפתות לבית סאה.

2) הקריב לעבודה זרה **to offer to idols** | *den Götzen opfern* ירוש׳ בר׳ פ״ט י״ג ע״ב: מזבלין לע״ז.

נִזְבַּל נפ׳, **נִזְדַּבֵּל** נתפ׳, נטייב בזבל **to be manured** | *gedüngt werden* ריש שהש״ר: לא נזבלים ולא נתבנים; ע״ז מ״ט ע״א: שדה שנזדבלה.

זֶבֶל ז׳, דומן לטיוב השדות **manure** | *Dünger* פסח׳ נ״ה ע״ב: הזבל שבחצר מסלקין אותו לצדדין וכו׳.

זַבָּל ז׳, נושא זבל **dung-carrier** | *Düngerträger* שה״ש א׳ א׳: פעם אחת השכמתי ומצאתי הזבלים והתבנים.

זבל״א זה בורר לו אחד.

זַבְלְגָן ת׳, שעיניו נוטפות **blear-eyed** | *triefäugig* מגי׳ כ״ד ע״ב: זבלגן לא ישא את כפיו.

זַבֶּלֶת נ׳, מקום בשדה שמניחים שם זבל **the place in the field where manure is piled up** | *Platz auf dem Felde, wo der Dünger aufgehäuft wird* תוס׳ ב״מ י״א ח׳: מוציא אדם זיבלו וכו׳ להוציא לזבלתו.

זְבַן פ״י, קנה **to buy** | *kaufen* שבת ק״מ ע״ב: דזבין ירקא ליזבין אריכא.

זַבֵּן פעל, מכר **to sell** | *verkaufen* קיד׳ נ״ט ע״א: זבונה לא מזבנא לה.

אִזְדַּבַּן אתפ׳, נמכר **to be sold** | *verkauft werden* גיט׳ כ״ו ע״א: אראזל אזדבן.

זַגָּא ז׳, זוג של פעמון **bell** | *Schelle* נדה י״ז ע״א: מקרקש זגי.

זְגָא פ״ע, נשען **to recline** | *sich anlehnen* גיט׳ מ״ז ע״א: לא בעית מידי למזגא עליה.

זַגָּג ז׳, עושה ומוכר זכוכית **glazier** | *Glaser* ב״ר פס״ד: זהבי ויוצר וזגג.

זְגַד פ״ע, עמד זקוף **to stand erect** | *aufrecht stehen* חולי ס״ב ע״ב: זגד ואכיל שרי סגיד ואכיל אסיר.

זַגְדּוּם ז׳, מי שעיניו או גבותיו אינן שוות **one with an unequal pair of eyes or eye-brows** | *jemand dessen Augen oder Augenbrauen ungleich sind* בכורות מ״ד ע״א: כל זוגא דלא שוי להדדי זגדום קרי לה.

זגדור עי׳ אוּגְדּוֹר. ע״ז ל״א ע״א: יין של זגדור.

זַגְדָן עי׳ זַגְדּוּם. בכורות מ״ג ע״א: זגדן.

זַגְזֵג פ״י, צחצח **to clarify** | *klären* ירוש׳ נדה פ״ג ג׳ ע״ד: אין בודקין אותו במים וכו׳ אלא בשמן מפני שהוא מתון ומזגזג.

זַגְזַגְאֵל שם מלאך **name of on angel** | *Name eines Engels* דב״ר פי״א: ושלשה מלאכי השרת עמו מיכאל וגבריאל וזגזגאל.

זגנוגאל עי׳ זַגְזַגְאֵל. תרג׳ יב״ע שמ׳ ג׳ ב׳: זגנוגאל.

זַגְתָא נ׳, תרנגולת דוגרת **a clucking hen** | *Gluckhenne* בכורות ח׳ ע״ב: זגתא אוכמתי.

זַדּוֹן ז׳, איש זרוע **violent man** | *Gewalttätiger* דר״א פ״ב: והזדונין ועזי פנים וכו׳.

זְדָנוּ, זְדָנוּתָא נ׳, זדון, שרירות לב **wilfulness** | *Mutwille* תרג׳ ירוש׳ ויק׳ כ״ד י״ב: דחליל שבת בזדנו; יב״ע דב׳ ט״ו ט׳ (בליעל): דזדנותא.

זַדְנֵז פ״ע, התנגד **to oppose** | *Einwände erheben* חול׳ מ״ח ע״א: אף אני אומר כן אלא שהתלמידים מזדנזין בדבר.

(זהב) הִזְהִיב הפ׳, 1) נעשה כעין הזהב to become gold-coloured | *goldfarben werden* ספרא ויק׳ נדבה ו׳ ח׳: מאימתי תורים כשרים משיזהיבו.

2) ציפה זהב to gild | *vergolden* שבת ב״ז ע״ב: יוצאת אשה בסבכה המוזהבת.

זָהָבִי ז׳, צורף זהב goldsmith | *Goldschmied* במ״ר פ״ב: הלך לו אצל הזהבי אמר לו עשה לאשתי תכשיטים של זהב.

זָהוּ – זה הוא this is | *das ist* שבת מ׳ ע״ב: הפשרו זהו בישולו.

זָהוּב ז׳, מטבע זהב a gold coin | *Goldmünze* שה״ש א׳: למלך שאבד זהוב מביתו או מרגלית טובה לא על ידי פתילה באיסר הוא מוצא אותה.

זָהוֹדָא ת׳, גא, יהיר proud | *hochmütig* תרג׳ יב״ע שמו ל״א א׳: והדר ליבהון זהוהין.

זָהוֹר כנ״ל, תוס׳ י״ד ט׳: זהורי הלב.

זָהוֹרִי, זְהוֹרִית, זְהוֹרִיתָא נ׳, שָׁני crimson | *Karmesin* תרג׳ בר׳ ל״ח כ״ח (שני): זהוריתא; יב״ע שם: חוט זהורי; כלים פי״ז מ״ב: חוץ משל ארגמן ושל זהורית טובה.

זָהִיר ת׳, מיושב, שומר נפשו careful | *vorsichtig* אבות פ״א מ״ח: והוי זהיר בדבריך שמא מתוכם ילמדו לשקר.

זָהִירָא ז׳, ארס poison | *Gift* נדה ב״ה ע״ב: נהי דזהירא נפק.

זְהִירוּת נ׳, ישוב הדעת, דייקנות strictness | *Genauigkeit, gewissenhafte Befolgung* ע״ז כ׳ ע״ב: תורה מביאה לידי זהירות.

זָהַם פ״ע, היה מלוכלך to be filthy | *schmutzig sein* ירושי׳ ע״ז פ״ב מ״א ע״ג: כוס זוהם.

זִהֵם פיעל, – 1) זיבל to manure | *düngen* שבי׳ פ״ב מ״ד: מזהמין את הנטיעות.

2) טימא, פסל to reject | *verwerfen* בכורות מ״ז ע״א: אין מזהמין את הולד.

הִזְהִים הפ׳, נטמא to become unclean | *unrein werden* פסיק׳ דר״כ א׳ י׳ ע״א: לא הזהימו ולא הזקינו ולא הטריפו.

זְהַם פַּעל, טימא to soil | *verunreinigen* ויק״ר פט״ז: פוק לאתרך לא תזהם ברייתא.

אִזְדְּהַם אתפ׳, נטמא to be soiled | *besudelt sein* ע״ז כ״ו ע״א: לא תיזדהמנא באפי גברא.

זְהָרָא ז׳, 1) זוהר splendour | *Glanz* תרג׳ יח׳ ח׳ ב׳ (כמראה זוהר): כחיזו זהרא.

2) לבנה, ירח moon | *Mond* שהש״ר ז׳ ג׳: איזג אתרין דצווחין לזהרא סהרא.

זַהֲרוּרָא ז׳, מוכס מס הקרקע land-tax collector | *Grundsteuereinnehmer* ב״ב נ״ה ע״א: הני זהרורי דזבון ארעא.

זַהֲרוּרֵי עי׳ זְהָרָא 1. ב״מ נ״ה ע״א: וההיא זהרורי מעין שופריה דר׳ יוחנן.

זַהֲרוּרִית עי׳ זְהוֹרִית. שבת נ״ג ע״א: בזהרורית שבין עיניו.

זוּ מה״ג, this | *diese, dieses* פסחי׳ ל״ב ע״ב: זו לא שמעתי כיוצא בה שמעתי.

זוֹבָן ז׳, כיס של אבר הזכרות בבעלי־חיים the bag which contains a male animal's membrum | *der Beutel, welcher das männliche Glied der Tiere verhüllt* תוס׳ בכורות ד׳ ו׳: איזהו זובן כיס ולא זכר.

זִוֵּג פיעל, חיבר וצירף שנים שנים to join, to couple | *zusammenpaaren* סוטה ב׳ ע״א: אי מזווגין לו לאדם אשה אלא לפי מעשיו.

נִזְדַּוֵּג נתפ׳, נתחבר ונצטרף to be joined, to meet | *sich anschließen, gesellen* שבת ל״א ע״א: לימים נזדווגו שלשתן למקום אחד.

זוּג ז׳, 1) שנים ממין אחד pair | *Paar* דב״ר פ״ב: כל מה שבראתי בראתי זוגות שמים וארץ זוגות חמה ולבנה זוגות וכו׳.

2) זיווג, נשואין marriage | *Ehe* סוטה ב׳ ע״א: בזוג ראשון וכו׳ בזוג שני.

3) פעמון bell | *Schelle* תוס׳ כלי׳ ב״מ סוף א׳: זוגין לבהמה וזוגין לדלתות.

זוּגָא ז׳, 1) כנ״ל 1. תענ׳ כ״ד ע״א: זוגא דסנדלי.

2) חליפת שמלות dress, suit | *Anzug* ב״ר פצ״ב: קם ולבש זוגו.

3) בן זוג, חבר partner | *Genosse* ירוש׳ חג׳ פ״ב ע״ח ע״א: כל דמטי יחכום זוגיה.

4) שם אמוראים name of Amoraim | *Name von Amoräern* מו״ק כ״ה ע״א: תנא זוגא דמן הדייב.

5) ע׳ זוּגִיתָא. פס׳ ע״ד ע״ב: דזיג כזוגא חיורא.

זוּגְדוֹס ע׳ זַגְדוֹס. בכורות פ״ז מ״ג: זוגדוס וכו׳ פסול.

זוּגָה נ׳, אשה ביחס לבעלה wife | *Gattin* כת׳ ס״ג ע״א: זוגתך נזכרת.

זוּגִיתָא נ׳, זכוכית glass | *Glas* גיט׳ ס״ח ע״ב: זוגיתא חיורתי.

זָוֵד פָּעל, העניק, נתן צידה לדרך to outfit | *verproviantieren* תרג׳ ירוש׳ דב׳ ט״ו י״ד (העניק תעניק לו): מזודא תזודון ליה.

אִזְדַּוַּד אתפ׳, הצטייד, לקח צידה לדרך to lay in provision | *sich verproviantieren* תרג׳ יהוש׳ ט׳ י״ב (הצטידנו): אזודנא.

זוּהֲמָא, זוּהֲמָה נ׳, 1) טומאה, לכלוך filth | *Schmutz* בר׳ נ״ג ע״א: ושמן העשוי להעביר את הזוהמא.

2) קצף שעל פני מי־תבשיל froth | *Schaum* פסח׳ מ״ב ע״ב: שמניחה עפ״י קדירה ושואבת הזוהמא; תר׳ פ״י מ״א: ליטול את הזוהמה.

זוהמא לסטרון ע׳ זוֹמָלִיסְטְרוֹן. שבת קכ״ג ע״ב: זוהמא לסטרון.

זַוָּא ע׳ זוּזָא 2. עיר׳ צ״ז ע״א: צבתים זווי זווי.

זִוּוּג ז׳, חיבור והזדווגות matching | *das Paaren* פסח׳ מ״ט ע״א: בת כהן לישראל אין זווגן עולה יפה.

זְוָדָא ז׳, 1) צידה לדרך provision | *Proviant* כת׳ ס״ז ע״ב: זוודין קלילי ואורחא רחיקא.

2) שק, ילקוט bag | *Vorratssack* קיד׳ י״ב ע״א: זוודא דאודרי.

זָוִי, זָוְיָי, זָוְיָא ע׳ זָוִית. ירוש׳ ע״ז פ״א ל״ט ע״ג: רחוץ בזווי אוחרי; תענ׳ פ״ג ס״ו ע״ד: זוויי דהות כרמין עבידא זיתין; איכ״ר רבתי: בחדא זווייא.

זוּז 1) פ״ע, נע to move | *sich rühren* יבמ׳ ל׳ ע״א: ומשנה לא זזה ממקומה.

2) הניע to remove, to shake | *bewegen* במד״ר פכ״ב: ולא יכלו לזוז את רגלו.

הֵזִיז הפ׳, כנ״ל 2. אבות פ״ג מי״ז: אין מזיזין אותו ממקומו.

זוּז, זוּזָא ז׳, 1) מטבע כסף (רבע השקל) a silver coin (one fourth of a Shekel) | *eine Silbermünze (ein Viertel eines Schekels)* כת׳ פ״ה מ״א: התקבלתי ממך חמשים זוז; קיד׳ י״ב ע״א: הא דאיקור איסורי קום כ״ד בזוזא.

2) משקל a weight | *ein Gewicht* תר׳ פ״י מ״ח: משקל עשרה זוז ביהודה.

זוז״ג זה וזה גורם.

זוּזִין ז׳, מין אבן טובה, לשם a precious stone | *ein Edelstein* תרג׳ ירוש׳ שמ׳ כ״ח י״ט (לשם): זוזין.

זוּחַ פ״ע, התגאה to be haughty | *übermütig sein* תוס׳ סנה׳ ח׳ ח׳: למה נברא באחרונה שלא תזוח דעתו עליו.

הֵזִיחַ הפ׳, ע׳ זוז (הֵזִיז). הול׳ ז׳ ע״ב: אין מזיחין אותו.

זוֹט ז׳, 1) כיס הרשת שצדים בה דגים the bag-like receptacle in the fisher's net | *beutelartiges Gewebe am Boden des Fischnetzes* כל׳ פכ״ג מ״ה: החרם טמא מפני זוטו.

2) מה שנשאר בקרקעית הים בשעת ירידת המים what the Sea deposits after the tide | *Ablagerung auf dem Meeresgrunde nach der Ebbe* ב״מ כ״א ע״ב: בזוטו של מים ובשלוליתו של נהר.

זוּטָא ת׳, קטן small | *klein* ב״ב ל״ו ע״ב: פירא זוטא וכו׳ פירא רבא.

זוּטוּם שם איש a man's name | männlicher Name ב״ר פמ״ו: ומעשה במונבז המלך ובזוטום בניו של תלמי המלך.

זוּטִי שם אמורא name of an Amora | Name eines Amoräers שבת קנ״ז ע״א: רב זוטי דבי רב פפי.

(זוטר) אִיזוּטַר, אִתְזוּטַר אתפ׳. נעשה קטן to shrink, to appear small | klein erscheinen, zusammenschrumpfen נדר׳ נ׳ ע״ב: עד דמתזוטרא; סנה׳ ע״ה ע״א: איזוטר בעיניה.

זוּטַר, זוּטְרָא קטן small | klein חגי׳ ה׳ ע״א: שכיב אדזוטר; תענ׳ כ״ג ע״ב: לקשישא חדא ולזוטרא תרי.

זוּטְרָא שם אמוראים name of Amoraim | Name von Amoräern ברי מ״ג ע״ב: ר׳ זוטרא בר טוביה.

זוּטַרְתִּי שם אשה a woman's name | Frauen-name ברי י״ב ע״ב: ר׳ אבהו בר זוטרתי.

זָוִי עי׳ זָוִית. תרג׳ מל״א ז׳ ד׳ (מחזה אל מחזה): זוי לקבל זוי.

זויר [זִיוָר] ז׳. שעיניו פוזלות one whose eyes are unsteady | Schieler בכורות מ״ד ע״א: זויר דמזוורן עיניה.

זָוִית, זָוִיתָא ז׳. פנה corner | Ecke, Winkel שבת פי״ב מ״ד: שני כותלי זוית; תעני כ״ג ע״ב: איהוא בחדא זויתא ואיהי בהדא זויתא.

(זול) הֵזִיל הפ׳, הוּזַל הופ׳. נעשה בזול to become cheap | billig werden ירושי כתי פי״ב ל״ד ע״ד: היו ביוקר והזילו; ב״ב פ״ה מ״ה: והוקרו או שהוזלו.

זוֹל ז׳. **זוֹלָא** מחיר נמוך low price | niedriger Preis מעש״ש פ״ד מ״א: ממקום היוקר למקום הזול; ירושי כלאי פ״ט ל״ב ע״ג: תמן שובעא תמן זולא.

זוּלְטָא ז׳. מין כלי a vessel | ein Gefäß יבמ׳ מ״ו ע״א: זולטא דטינא.

זוּלְשָׁפָט שם מקום name of a place | Ortsname ב״מ ע״ג ע״ב: אזיל אפרוותא דזולשפט.

זוֹם ז׳. מרק juice | Brühe, Saft במ״ר פ״ז: הזום של בשר.

זומא לסטרא עי׳ זוּמָלִיסְטְרוֹן. כלי פי״ג מ״ב: זומא לסטרא שניטלה כפה טמאה מפני המזלג.

זומות עי׳ זִימְיָא. ירושי שבי׳ פ״ה ל״ו ע״א: פיסים וזומות.

זומי לסטרון עי׳ זוּמָלִיסְטְרִין. ירושי שבת פי״ז ט״ז ע״א: זומי לסטרון.

זוֹמִית עי׳ זום. נדר׳ נ״ה ע״ב: המלח וכו׳ הזומית.

זוּמָלִיסְטְרוֹן ז׳. כלי העשוי מצד אחד כעין כף ומצדו השני כעין מזלג soup-ladle, with a spoon on one side and a fork on the other | *ein Gefäss, dessen einer Teil ein Schöpflöffel und dessen anderer eine Gabel ist* תוס׳ כלי ב״ב ג׳: זומליסטרון שנפלו משקין לתוכה. ועי׳ זומא לסטרא.

זוֹמֵם ז׳. עד שהוכחה שקרותו ע״י טענת עמנו הייתם refuted witness | *durch Alibi überführter Zeuge* מכות פ״א מ״א: כיצד העדים נעשין זוממין וכו׳.

זו״נ זכר ונקבה.

זוּן פי׳. הֵזִין הפ׳. פרנס וכלכל to sustain, to feed | *ernähren* גיט׳ פ״א מ״ו: שלא לזון את עבדו ראשי ושלא לזון את אשתו אינו ראשי; כת׳ י׳ ע״ב: מזבח מזיח מזין וכו׳.

זָן אֶת עֵינָיו נהנה מראיית עיניו to derive pleasure from a sight | *die Augen weiden* ויק״ר פ״ז: זנו עיניהם מן השכינה.

נִיזוֹן נפ׳. נתפרנס, נתכלכל to be fed | *ernährt werden* גיט׳ י״ב ע״ב: ניזון מן הצדקה.

זוּן ז׳. **זוּנִי** נ׳. אזור girdle | *Gürtel* כלי פכ״ו מ״ג: הזון והברכייר; שהש״ר ד׳ ד׳: חד אסרו זוני.

זוּנִייָא, זוּנִין ז״ר. גרעינים רעים הגדלים בתוך החטה darnel | *Lolch* כלאי פ״א מ״א: החטין

והזונין אינן כלאים זה בזה; ב״ר פכ״ח: אילין זונייא מדרא דמבולא אינון.

זוֹנִין שם איש a man's name | männlicher Name שבת פ״א ע״א: זונין על לבי מדרשא.

זוֹנִיתָא ז׳, 1) ע׳ זון, פסיק׳ העומר ע״ב ע״א: אסר זוניתיה.

2) זונה harlot | Dirne איכ״ר א׳ ט״ז: אייתיית האי זוניתא וכו׳.

זוֹנָן ע׳ זוֹנִין, ע״ז ס״ה ע״ב: בייתוס בן זונן.

זוֹנְרָא ע׳ זון, ירוש׳ סנה׳ פ״י כ״ט ע״א: הדין זונרא.

זוֹסְטָא, זוֹסְטָה ע׳ זון, במ״ר פ״ד: לובש מקורעים וזוסטא; ירוש׳ מגי׳ פ״א ע״א ע״ב: ההי זוסטה.

זוֹסִימִי שם איש a man's name | männlicher Name ירוש׳ שבי׳ פ״ח ל״ח ע״א: זוסימן אודייתא.

זוּע — הֵזִיעַ הפ׳, 1) הזיז והעתיק to move | bewegen תוס׳ שבי׳ ג׳ ד׳: אבנים תושבות ומחרישה מזיעתן.

2) הוציא זיעה to perspire | schwitzen שבת מ׳ ע״א: היו רוחצים בחמין ואומרים מזיעים אנחנו.

זְוָעָה נ׳ — רעש האדמה earth-quake | Erdbeben ירוש׳ ב״ק פ״ו ה׳ ע״ב: נפל כותלו מקול הזוועות.

זוֹפְרִים, זוֹפְרִין שם מקום name of a place | Ortsname ירוש׳ ב״ק פ״ט ז׳ ע״א: כשבא מזופרין; ספרי נשא ד׳: מזופרים.

זוּק פי׳, צלה to grill | braten, rösten חול׳ ק״ט ע״ב: זויקו לה כחלא.

זוּקָאנָא ת׳, בעל בשר corpulent | wohlbeleibt ע״ז ל״א ע״ב: הני ארמי זוקאני.

זוּקְפָּא ז׳, גובה elevation | Erhebung תרג׳ איוב כ׳ ו׳ (שיא): זוקפא.

זַוֵּר פעל, הסתובב to roll | sich drehen בכורות מ״ד ע״א: זויר דמזוורן עיניה.

זוֹר ז׳, שורה rank | Reihe תוס׳ מעש׳ ג׳ ט״ז: שאין לו אלא זור אחד מקיף וכו׳.

זוֹרִיוֹן ז׳, סחיטה ושרייה wringing | das Auspressen פס׳ ק״ז ע״א: אישתי מי זוריון.

זָחוּחַ ת׳, גאה proud | stolz סוטה מ״ז ע״ב: זחוחי הלב.

(זחח) הִזְחִיחַ הפ׳, האשים בגאותנות to charge one with wantonness | der Überhebung zeihen חול׳ ז׳ ע״א: אין מזחיחין אותו.

זָחִיל ז׳, עש moth | Motte תרג׳ איוב י״ג כ״ח (כבגד אכלו עש): דגמריה זחיל.

זָחַל — נזל to flow | fliessen מקוא׳ פ״ה מ״ה: הזוחלין כמעין וכו׳.

הִזְחִיל הפ׳, גרם שיזלו to let run | fliessen lassen שם: אין מזחילין בו.

זְחַל פ״ע, 1) זחל ורחש to creep | kriechen תרג׳ יר׳ מ״ו כ״ב (כנחש): כחיון זחלין.

2) הזהיר והאיר to be bright | glänzen ירוש׳ סנה׳ פ״א ל׳ ע״ב: זהלין אפוי דר׳ הושעיא.

זַחֵל פעל, הוציא מים מבור ע׳ נזילה to let run off | abfliessen lassen ירוש׳ ע״ז פ״ד מ״ד ע״א: עד דתזחלון גבה.

זַחַל, זַחְלָא ז׳, מין ארבה a species of locusts | eine Heuschreckenart תוס׳ חול׳ ג׳ כ״ה: אלו סימני חגבים וכו׳ כגון הזחל הזה כשר; ילק׳ דב׳ תתקל״ח: עם ילק פרח כהדין זחלא.

זַחְתָן ת׳, בעל גאוה haughty | hochmütig דא״ר ב׳: והזחתנין והזדונין.

זִיבָה נ׳, נזילת זרע או דם gonorhoea | Schleimfluß, Blutfluß ירוש׳ סנה׳ פ״ח ל׳ ע״א: בין דם נידה לדם זיבה.

זִיבָה נ׳, זאבה she-wolf | Wölfin ירוש׳ שק׳ פ״ה מ״ח ע״ד: ואחת אומרת לזיבתי וכו׳ בא זאב ליטול את בנה.

זִיבּוּחַ ז׳, זביחת קרבן offering | das Opfern סנה׳ ס״ג ע״א: זיבוח וקיטור וניסוך.

זיבול ז׳, כנוי של גנאי לתקרובת עבודה זרה idolatrous sacrificing | *das Opfern vor Götzen* ע״ז י״ח ע״ב: שמזבלין שם זיבול לעכו״ם.

זיבולא ז׳, מעדר shovel | *Schaufel* בר׳ ח׳ ע״א: אפילו עד זיבולא בתרייתא.

זיבונא ז׳, ממכר sale | *Verkauf* תרג׳ ויק׳ כ״ה מ״ב (ממכרת עבד): זיבון עבדין.

זיבורא ז׳, דבורה bee | *Biene* מדר׳ תהל׳ א׳: אומרים לזיבורא לא מדובשך ולא מעוקצך.

זיבורית נ׳, אדמה גרועה ביותר the worst land of an estate | *schlechtester Boden* ב״ק ז׳ ע״ב: עידית כולן גובין מן העידית בינונית כולן גובין בינונית זיבורית כולן גובין זיבורית.

זיבות עי׳ זִיבָה. ויק״ר פי״ח: שלקו בזיבות ובצרעת.

זיבחא ז׳, זבח וקרבן sacrifice | *Opfer* תמורה ל״א ע״ב: עיקר זיבחא.

זייג פיעל, כיוון to match | *abpassen* ירוש׳ שקל׳ פ״ה מ״ם ע״א: שזייג אותו היום וכו׳ אותו המשמר.

זיג ת׳, ברור clear, transparent | *klar* פס׳ ע״ד ע״ב: דזיג כזוגא חיוורא.

זיגא ז׳, חליפת שמלות dress, suit | *Anzug* עיר׳ ק׳ ע״ב: זבינגא לך זיגא דמטי וכו׳.

זיגוד שם איש a man's name | *männlicher Name* פס׳ קי״ג ע״ב: טוביה חטא וזיגוד מינגד.

זידו נ׳, זדון malice | *Bosheit* תרג׳ יח׳ כ״ד ז׳: בזידו.

זידונא, זידנא ת׳, איש זדון wilful | *mutwillig* תרג׳ מש׳ כ״א כ״ד (לץ שמו): זידנא שמיה; איוב ל״א ל׳ (איד לעול): צערא לזידונא.

זידנותא נ׳, זדון wilfulness | *Mutwille* תרג׳ מש׳ כ״א כ״ד (זדון): זידנותא.

זיהום ז׳, 1) זיבול manuring | *das Düngen* ע״ז נ׳ ע״א: זיהום אוקומי אילנא.

2) חלאה וזוהמה filth | *Schmutz* נדה ס״ה ע״ב: דם נדה זיהום דם בתולים אינו זיהום.

3) טומאה ופסול defilement | *Befleckung* ירוש׳ יבמ׳ פ״י י״א ע״א: זיהום כהונה.

זיהומתא כנ״ל 2. תרג׳ י״ח כ״ד ו׳ (חלאה): זיהומתא.

זיהורא ז׳, אוצר יקר treasure | *Schatz* תרג׳ מש׳ ד׳ כ״ג (מכל משמר נצור לבך): מכל זיהורא נטר ליבך.

זיהמומא עי׳ זִיהוּם 1. ע״ז נ׳ ע״ב: תרי זיהמומי איכא חד לאוקומי אילני ושרי וחד לאברויי אילני ואסיר.

זיהרא ז׳, 1) לבנה, ירח moon | *Mond* ירוש׳ תענ׳ פ״ד ס״ם ע״ג: כיון דאשלים זיהרא.

2) שדה אחוזה landed estate | *Feld, Grundstück* ב״ב ס״א ע״ב: אי אמר ליה זיהרא.

3) ארס poison | *Gift* ע״ז ל׳ ע״ב: כח מוסיף זיהריה קליש.

4) כעס anger | *Zorn* גיט׳ מ״ה ע״ב: אימליא זיהרא.

זיו ז׳, זוהר splendour | *Glanz* רות רבה א׳ ז׳: גדול שבעיר הוא זיוה והוא הודה והוא הדרה.

זיואי שם איש a man's name | *männlicher Name* ילק׳ קהלת תתקפ״ט: זיואי חתנו של ר׳ מאיר.

זיווג עי׳ זִוּוּג. ב״ר פס״ה: יש שהוא הולך אצל זיווגו ויש שזיווגו בא אצלו.

זיון ז׳, 1) שימת כלי זין putting on armour | *das Bewaffnen* במ״ר פי״ד: ביום נשק ביום זיונם של ל״א מלכים.

2) קישוט בתגין the decoration of letters with crownlets | *Verzierung von Buchstaben* מנ׳ כ״ט ע״ב: שבעה אותיות צריכות שלשה זיונין ואלו הן שעטנ״ז ג״ץ.

זיונא ז׳, 1) מזון nourishment | *Nahrung* תרג׳ שמ׳ כ״א י׳ (שארה): זיונה.

2) אחריות risk | *Risiko* כת׳ ס״ו ע״ב: עיסקא זוטא דזוטר זיונא.

זיוע ז׳, רעד trembling | *das Zittern* תרג׳ נחום ב׳ י״א (וחלחלה): וזיוע.

זִיּוּף, זִיּוּפָא ז׳, מעשה רמאות בשטר וכדומה forgery, falsification | *Fälschung* ירושי׳ גיטין ב׳ מ״ד ע״א: זיופו מדבר אחר; ע״ז ס״ט ע״ב: לא חייש לזיופא.

זִיוְתָן ת׳, בעל זיו, מעולה ומשובח noble | *edel* ר״ה י״א ע״א: בחודש זיו בירח שנולדו בו זיותני עולם.

זִיז •— 1) קורה יוצאת מן הכותל bracket, console | *Konsole* עירו׳ פ״י מ״ד: זיז שלפני החלון וכו׳.

2) מין רמש mite | *Milbe* ספרא שמיני י׳ י״ב: את היתושין וכו׳ ואת הזיזים.

3) מין עוף a bird | *ein Vogel* ויק״ר פכ״ב: זיז עוף טהור הוא.

זִיזוֹן, זִיזָן שם מקום name of a place | *Ortsname* תוס׳ שבי׳ ד׳ ח׳: זיזון (הוצ׳ צוק׳: זיזין).

זִיטָא נ׳, שם אות באלפבית היוני the Greek letter Zeta | *der griechische Buchstabe Zeta* ב״ר פי״ד: זיטא אופטא איטא אוכטא.

זִיטוּיְטוּם ז׳, מוחרם ומנודה, מופקר outlaw | *Geächteter* ב״ר פל״ב: ועשה אותו זיטויטום וכאלו הוא מת ודמו מותר ואשתו מותרת.

זִיטְמָא ז׳, חשד suspicion | *Verdacht* במ״ר פי״ד: שנמצא אחריו דבר של זיטמא.

זַיְיְדָל שם איש a man's name | *männlicher Name* ירושי׳ ע״ז פ״ב מ״א ע״א: ר׳ יהושע בן זיידל.

זַיִן 1) ז׳, עי׳ זַיִן. ירושי׳ ע״ז פ״ב מ׳ ע״ג: אין מוכרים להם לא זיין וכו׳.

2) נ׳, שם האות השביעית באלפבית the seventh letter of the alphabet | *der siebente Buchstabe des Alphabets* שבת פ״ב מ״ה: נתכוון לכתוב חית וכתב שתי זיינין.

זַיִף עי׳ זַיִף 1. תוס׳ שבת ט׳ ב׳: שני זייפין מן הקשה שבחזיר.

זַיְפָא ת׳, מזוייף forged | *gefälscht* ב״ב ל״ב ע״ב: שטרא זייפא וכו׳ שטרא מעליא.

זַיְּפָא, זַיְּפִי, זַיְּפָנָא ז׳, רמאי המחקה שטרות וכדומות forger | *Fälscher* כתי׳ ל״ו ע״ב: שטרא דזייפא הוא; סנה׳ ק״ט ע״ב: זייפי ומצלי דינא; ע״ז י״א ע״ב: אחוה דמרנא זייפנא.

זַיְּפָנוּתָא נ׳, רמאות של חיקוי forgery | *Fälschung* ע״ז י״א ע״ב: מאי אהני לרמאה ברמייתיה ולזייפנא בזייפנותיה.

זַיְּרָא ז׳, גת wine-press | *Weinpresse* ע״ז ס׳ ע״א: מעצרא זיירא.

זַיְתָא ז׳, זית olive | *Olive* ירושי׳ תעני׳ פ״ג ס״ו ע״ד: זייתין.

זִיכֵי ז״ר, שרשים roots | *Wurzeln* מו״ק י׳ ע״ב: האי מאן דזכי זיכי.

זִיל פ״ע, היה בזול to be cheap | *billig sein* ב״מ ע״ז ע״א: זל עבידתא.

אוֹזִיל אפ׳, מכר בזול to be cheap | *billig verkaufen* שם שם ע״ב: אוזיל מוזיל ומזבין נכסי.

זִילָא ת׳, 1) זול cheap | *billig* ב״מ ס״ד ע״א: אי יקרא אי זילא.

2) פחות הערך inferior | *gering* ב״ב ק״י ע״א: זילא בי מילתא.

זִילָאי שם איש a man's name | *männlicher Name* בר׳ נ״ג ע״ב: לא זילאי ולא זיואי וכו׳ ידענא.

זִילוּף ז׳, זריקה והזאה sprinkling | *das Sprengen* פס׳ כ׳ ע״ב: יין נמי ראוי לזילוף.

זִילוּתָא נ׳, פחיתות הכבוד disregard | *Mißachtung* מכ׳ כ״ד ע״א: זילותא דצורבא מרבנן.

זִילְזוּלָא ז׳, ביזוי disdain | *Geringschätzung* ע״ז ל״ה ע״א: לזילזולא.

זִילְחָא ז׳, זריקת מים sprinkling | *das Sprengen* שבת צ״ה ע״א: אמימר שרא זילחא.

זִימּוּן ז׳, 1) הזמנה במחשבה תחלה designation | *Vorausbestimmung* נדר׳ ז׳ ע״א: זימון מועיל או אין זימון מועיל.

2) ברכת המזון בשלשה saying grace in a company of three | *gemeinschaftliches Tischgebet* ערב׳ ד׳ ע״א: מצטרפין לזימון.

3) הזמנה לדין summons to appear before court | *gerichtliche Vorladung* סנה' ח' ע"א: אלא מאי זימון וכו'.

זימונא שם איש a man's name | *männlicher Name* שבת קי"ב ע"ב: רבא בר זימונא.

זמזום ז', מזמה, מחשבה הקודמת למעשה intention | *Vorsatz* ירושי' חגי' פ"ב ע"ח ע"א: ועונשין וכו' עד כדי זימזום.

זמי נ', מקפה pulp | *Brei* ירושי' פאה פ"ג כ"ט ע"ד: זימי של צבעין.

זמי ז"ר, נחירים nostrils | *Nasenlöcher, Nüstern* ב"ב ע"ד ע"א: נפוץ מיא מתרתי זימיה.

זמיא נ', קנס fine, penalty | *Geldstrafe* תנח' נשא י': שלא תבוא זימיא למדינה ויאמרו לך תן זהב.

זמנא ז', 1) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירו' בכורים פ"ג ס"ה ע"ד: ר' זימנא.
2) זמן time | *Zeit* חולי' ק"ה ע"ב: ליקבע לי מר זימנא ואפרע.
3) פעם times | *Mal* ... ב"ב ע"ג ע"ב: זימנא חדא.

זמנא נ', הזמנה summons | *Aufforderung* פסיק"ר כ"ג-כ"ד: אייתין זימנא וכו'.

זמרא ז', 1) זמר, מזמור song | *Gesang, Lied* ירושי' מגי' פ"ג ע"ד ע"א: דהוא דמיך וקאים בזימרין.
2) שם איש a man's name | *männlicher Name* כת' צ"ו: ר' יוסי בן זימרא.

זין פיעל, נתן כלי נשק to arm | *bewaffnen* קה"ר ז' י"א: זיינם כלי זין מבפנים והלבישם לבנים מבחוץ.

זין ז', נשק weapon | *Waffe* סנה' ק"ד ע"א: זין אוכל זין.

זינגאי ז"ר, שם אומה name of a tribe | *Name einer Völkerschaft* תרג' דהי"א א' ט' (וסבתכא): וזינגאי.

זינומיא עי' זימא. פסיק' אחרי קע"ג ע"ב: ונמצא בשושבינה דבר של זינומיא.

זינומתא [אומתא] נ', אלה ושבועה oath | *Schwur* תרג' יב"ע במ' ה' כ"א (בשבועת האלה): בקיום זינומתא.

זינוק ז', קילוח חזק spurt, splash | *(plötzliches) Hervorspritzen, Strahl einer Flüssigkeit* זבח' כ"ה ע"ב: במזרק שאי אפשר לו בלא זינוק.

זינקא ז', באר מזנק leaping well | *Spring-brunnen* שב' ע"ז ע"ב: בור זינקא—בור זה נקי.

זיע ז', פחד והזדעזעות trembling | *das Beben* בר' כ"ב ע"א: באימה ביראה ברתת ובזיע.

זיעא, ז' **זיעתא** נ', 1) כנ"ל. תרג' עמ' א' א' (הרעש): זיעא; ירו' כ"ב כ"ג (חיל): עקא וזיעתא.
2) זיעה sweat | *Schweiß* ירושי' ע"ז פ"ב מ"א ע"א: כל זיעא דנפקא מבר נש סם המות הוא חוץ מזיעת הפנים; ב"ר פע"א: מן זיעתהון דחייתא וכו'.

זייף פיעל, חיקה במרמה to falsify | *fälschen* סוטה מ"ח ע"ב: דבש שמזייפים בו.

הזדייף התפ', נעשה בחיקוי של מרמה to be forged | *gefälscht werden* גיט' י"ט ע"ב: כתב שאינו יכול להזדייף.

זיף ז', מין דבורה a species of bees | *eine Bienen-art* מכשי' פ"ה מ"ט: דבש הזיפים.
2) גבת העין eye-brow | *Augenbraue* בכורות מ"ד ע"א: שתמו זיפיו.

זיף ז', שערת החזיר bristle | *Borste* ירושי' שבת פ"ז י"א ע"ב: זיפי חזיר.

זיפות ז', סתימה בזפת coating of pitch | *das Verpichen* ירושי' שב' פ"ז י' ע"ב: שרי זיפות.

זיפרין שם מקום name of a place | *Ortsname* במ"ר פ"ח: מזיפרין.

זיפתא נ', זפת pitch | *Pech* תרג' שמ' ב' ג' (ובזפת): ובזיפתא.

זיק ז', 1) כוכבא דשביט comet | *Komet* בר' נ"ח ע"ב: מאי זיקין אמר שמואל כוכבא דשביט.

2) רוח *Wind* ! wind ב״מ ק״ז ע״ב: י״ג דברים נאמרו בפת שחרית מצלת מן החמה ומן הצנה ומן הזיקין וכו׳.

זִיקָא ז׳, 1) כנ״ל 1. ירוש׳ בר׳ פ״ט י״ג ע״ג: אין עבר ההן זיקא בכסיל מחריב העולם.

2) כנ״ל 2. תעני׳ כ״ד ע״א: נשב זיקא.

3) נאד *Schlauch* | skin-bag ע״ז ס׳ ע״א: זיקא מליא זיקא חסירא.

4) כבל *Fessel* | chain תרג׳ ש״ב ג׳ ל״ד (נחשתים): זיקן דנחש.

זִיקָא נ׳, 1) חיבור וקישור *Bindung* | tie סנה׳ כ׳ ע״ב: זיקת הבעל.

2) חיוב, התחייבות *Verbindlichkeit* | obligation ירוש׳ תר׳ פ״ו מ״ד ע״ב: ולקט ושכחה אין בהן זיקת תרומה ומעשרות.

זִיקוּ עי׳ דִיקִי. תנח׳ מטות ג׳: אינו אלא זיקו שלכם מתבקשים.

זִיקוּק ז׳, ניצוץ *Funke* | spark דב״ר ז׳: שני זיקוקין של אש.

זִיקוּקָא ז׳, 1) כנ״ל. ירוש׳ בר׳ פ״ה ט׳ ע״א: תרין זיקוקין דנור.

2) נאד *Schlauch* | skin-bag ירוש׳ ע״ז פ״ב מ״א ע״ג: זיקוקין זעירין.

זִיקְנוּת ז׳, מעמד הזקן *hohes Alter* | old age ירוש׳ ביצה פ״א ס׳ ע״ג: שימרתי כחי לזיקנותי.

זִיקְתָא נ׳, דרבן *Stachel* | goad תרג׳ יב״ע במ׳ י״ם ב׳: ולא אירעצא בזיקתא.

זַיֵּר פַעל, עיכב *zurückbehalten* | to keep back ב״מ ט״ז ע״ב: אפשיטי דספרא זייר ליה.

זִיר ז׳, 1) זֵר, מסגרת *Leiste, Rand, Kranz* | border, wreath, rim יומא ע״ב ע״ב: שלשה זירים הן של מזבח ושל ארון ושל שולחן.

2) קנה, גבעול *Stengel* | stalk ב״ק פ״א ע״א: כאן לזרע כאן לזירין.

3) מדת הלח *ein Flüssigkeits-maß* | a liquid measure ספרא קדושי׳ ט׳ ח׳: ובמשורה זו זיר הגדול.

4) חבילה *Bündel* | bunch שבת קנ״ה ע״א: זירין דארזי.

זֵירָא שם אמורא *Name eines Amoräers* | name of an Amora סנה׳ ט״ו ע״א: רב שמואל בר רב יצחק מרקד אתלת א״ר זירא קא מכסיף לן סבא.

זִירָה נ׳, עיגול מוקצה להתגוששות *Arena* | arena שמו״ר פכ״ז: אני ואתה עומדים בזירה או נצחת או נצחתי.

זֵירוּד ז׳, 1) כריתת הזרדים *das Beschneiden der Baumzweige* | cutting shoots off, trimming שבי׳ פ״ב מ״ג: כזירודה וכפיסולה של חמישית וכו׳.

2) שם איש *männlicher Name* | a man's name ע״ז ל״ג ע״א: ר׳ ישמעאל בן זירוד.

זֵירוּז ז׳, פעולת המעודד *das Anspornen* | encouraging שמו״ר פ״ב: משה משה לשון חיבה לשון זירוז.

זִירְזָא ז׳, חבילה *Bündel* | bunch יבמ׳ ק״א ע״ב: זירזא דקני.

זִירְפָא ז׳, דלקת *Entzündung* | inflammation שבת ס״ז ע״א: במסמר מן הצלוב דעבדי לזירפא.

זִירְקְתָא נ׳, ימפל עצים *Holzabfälle* | waste-timber תרג׳ ישי׳ ל״ג ד׳ (כמשק גבים): כמא דאזן בזירקתא.

זִירְתָא נ׳, זרת *Spanne* | span ב״ר פס״ג: עד שהוא במעי אמו זירתא מתיהא לקיבליה.

זִיתוּם, זִיתוֹם, זיתים ז׳, מין משקה עשוי משעורים *Bier* | beer פס׳ פ״ג מ״א: זיתום המצרי; שב׳ קנ״ו ע״א: זיתום המצרי; ירוש׳ פס׳ פ״ג כ״ט ע״ד: זיתים המצרי.

זַכָּאָה ת׳, צדיק, *gerecht* | righteous תרג׳ בר׳ י״ח כ״ג (צדיק עם רשע): זכאה עם חייבא.

זַכָּאוּתָא נ׳, 1) תום *Unschuld* | innocence תרג׳ בר׳ כ׳ ה׳ (ובנקיון כפי): ובזכאות ידי.

2) צידוק *Rechtfertigung* | justifying תרג׳ איוב ל׳ כ׳ (על צדקו): מטול זכאותיה.

זַכַּאי ת׳, 1) נקי מחטא *unschuldig* | not guilty סנה׳ פ״ג מ״ו: אחד אומר זכאי ואחד אומר חייב.

2) צדיק, ישר righteous | *gerecht* ספרי האזינו ש״ו: כשהיו ישראל זכאים היו מעידים בעצמם.

3) רשאי, מורשה entitled | *berechtigt* שבת פכ״ג מ״ג: כל שאני זכאי באמירתו רשאי אני להחשיך עליו.

4) ראוי, כדאי worthy | *wert, würdig* סנה׳ י״א ע״א: שאין דורו זכאי לכך.

5) שם איש a man's name | *männlicher Name* שם מ״א ע״ב: כי הוה למד בן זכאי.

זָכָה •— 1) היה ראוי לדבר to be worthy | *würdig sein* תעני׳ ל׳ ע״ב: כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה.

2) היתה לו הזכות והרשות to be entitled, to take possession | *Anrecht haben, Besitz ergreifen* ב״מ פ״א מ״ד: זה שהחזיק בה זכה בה.

זִכָּה פיעל •— 1) נתן זכות ורשות to transfer a privilege | *Recht verleihen* ב״ב פ״ט מ״ו: זיכה בה לאחר.

2) הוציא את הדין לזכות to acquit | *freisprechen* סנה׳ פ״ד מ״ג: דברי המזכין ודברי המְחייבין.

נִזְדַּכָּה נפ׳, יצא זכאי בדין to be acquitted | *freigesprochen werden* שמו״ר פל״א: ויצא אותו שנזדכה ואמר פלוני השופט אין כמותו בעולם.

זְכוּ, זְכוּת, זְכוּתָא נ׳, 1) מעשה טוב, צדקה merit | *Tugend, Verdienst* תרג׳ בר׳ ט״ו ו׳ (ויחשבה לו לצדקה): וחשבה ליה לזכו; אבות פ״ב מ״ב: שזכות אבותם מסייעתם; בר׳ י׳ ע״א: זכותא דידי ודידך.

2) תום, נקיון מחטא innocence | *Unschuld* סנה׳ פ״ד מ״א: בין לזכות בין לחובה.

3) יתרון ומעלה privilege, benefit | *Vorzug, Vorteil* ב״מ י״ט ע״א: זכות הוא לעבד שיוצא מתחת רבו לחירות.

זַכְזֵךְ פ״י, צחצח to make clear | *klären* תוס׳ נדה ד׳ י״א: שמן רך ומזכזך.

זַכִּי עי׳ זַכַּאי. תרג׳ דב׳ י׳ י״ג (דם נקי): דם זכי.

זַכַּי, זַכַּיָּה שמות אנשים names of men | *männliche Namen* ירוש׳ מג׳ פ״ד ע״ד: זכיי טבחא; יבמ׳ פ״ה ט׳ ע״ג: תני רב זכייה וכו׳.

זְכִיָּה נ׳, 1) זכות claim | *Anrecht* ב״ק י״ב ע״ב: אית להו לכהנים זכייה בגויה.

2) עשיית קנין, חזקה taking possession | *Besitzergreifung* ירוש׳ פאה פ״ה י״ט ע״ב: אין הבקר יוצא מתחת ידי הבעלים אלא בזכייה.

זַכִּיךְ, זַכִּיכָא ת׳, זך, נקי clear | *lauter* תרג׳ יב״ע ויק׳ כ״ד ב׳ (שמן זית זך): משח זיתא זכיך; שם בר׳ מ״ט א׳: חמרא זכיכא.

זְכִירָה נ׳, 1) פעולת הזכרון remembrance | *Erinnerung* מג׳ מ״ג ע״ב: ראיה מביאה לידי זכירה.

2) קריאה recitation | *das Vorlesen* מגי׳ ב׳ ע״ב: והימים האלה נזכרים ונעשים איתקש זכירה לעשייה.

(זָכַר) נִזְכַּר נפ׳ •— עלה בזכרונו to remember | *sich erinnern* סנה׳ פ״ב ע״א: ראה מעשה ונזכר הלכה.

זָכָר •— הצד המחודד של כלי the pointed side of an object | *spitze Seite eines Gegenstandes* כל׳ פי״ג מ״ג מ״ב: מכחול שניטל הכף טמא מפני הזכר.

זִכָּרוֹן •— זִכְרוֹנוֹת תפלת „אתה זוכר" במוסף לראש השנה that portion of the Prayer of the New Year's Day which treats of Divine remembrance | *derjenige Abschnitt des Neujahrsgebets, der vom Gedenken Gottes handelt* ר״ה ל״ב ע״א: מלכיות זכרונות ושופרות.

זַכְרוּת נ׳, 1) אבר המיוחד לזכר male genitals | *männliches Glied* סנה׳ פ״ב ע״ב: בזכרותו של איש ובנקבותה של אשה.

2) צד מחודד של כלי the pointed side of an object | *spitze Seite eines Gegenstandes* ירוש׳ עיר׳ פ״א י״ט ע״ב: זכרותו של קרן.

3) מין הזכר male sex | *männliches Geschlecht* ירוש׳ יבמ׳ פ״ח ט׳ ע״ד: מכת זכרות.

זַכְרוּתָא נ׳, 1) כנ״ל 1. ירוש׳ שבת פ״ד י״ד ע״ד: זכרותיה דדוהי.

2) מקור *Ursprung* | source בכורות נ״ה ע״א: זכרותא דירדנא ממערת פמיוס.

זַכְרָן ת׳, בעל זכרון | one having a good memory | *wer ein gutes Gedächtnis hat* דר״א זוטא ג׳: כונס וזכרן.

ז״ל זכרונו לברכה.

זָלַג פ״י, הטיף והזיל | to drip, to flow | *ausströmen, tropfen* פס׳ קי״ח ע״א: זלגו עיניו דמעות.

זַלְדְּקָן ת׳, בעל זקן מדולדל | thin-bearded | *dünn-bärtig* סנה׳ ק׳ ע״ב: זלדקן וכו׳ עבדקן.

זלה״ה זכרונו לחיי העולם הבא.

זְלוּחָאָה ז׳, זולף מים | sprinkler | *Sprenger* חול׳ ס׳ ע״א: כנושאי וזלוחאי.

זְלוּעַ ז׳, בקבוק | pitcher | *Krug* תרג׳ יר׳ י״ט א׳ (בקבוק): זלוע.

זַלְזִילָא עי׳ זַלְזְלָן. תרג׳ מש׳ כ״ח ז׳ (זוללים): זלזילי.

זִלְזֵל פ״י, ביטל וביזה | to neglect, to treat lightly | *geringschätzen, leicht nehmen* בר׳ ו׳ ע״ב: דברים העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלים בהן.

זַלְזֵל כנ״ל. חול׳ קל״ג ע״א: זלזולי קא מזלזל במצוה.

אִזְדַּלְזֵל, אִזַּלְזֵל אתפ׳, היה נקלה | to be despised | *geringgeschätzt werden* תרג׳ קה׳ ט׳ ט״ז (וחכמת המסכן בזויה): חוכמת צדיקא ועניא מזדלזלא; תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ח ס״ח: עד דתיזדלזלון למשתעבדא מגן.

זַלְזְלָן ת׳, שדרכו לאכול הרבה | gluttonous | *gefräßig* כת׳ ס׳ ע״ב: בני זלזלני.

זָלַח פ״ע, נסתחף | to be wet, to be flooded | *überschwemmt werden* ירוש׳ ב״מ פ״ו י׳ ע״ב: שדהו זלחה.

זִלַּח פיעל, זילף וזרק | to sprinkle | *sprengen* תוס׳ שבת י״ז ג׳: מזלחין את הבית בכל מיני זלחין.

זְלַח פעו״י, 1) זילף *sprengen* | to sprinkle תרג׳ איוב ל״ו כ״ח (יזלו שחקים): דזלחין שחקי.

2) שאב *schöpfen* | to scoop תרג׳ ישי׳ ל׳ י״ד (ולחשוף מים): למזלח מיין.

3) השתפך *sich ergießen* | to flow into תרג׳ יב״ע שמ׳ מ׳ ד׳: זלחין רסיסי מלקושין.

אַזְלַח אפ׳, גרם זיבה | to cause a flux | *Ausfluß verursachen* תרג׳ תה׳ כ״ט ב׳ (יחולל): מזליח.

אִזְדְּלַח אתפ׳, עי׳ זְלַח 3. תרג׳ איוב כ״ח ד׳: מזדלח מרזביא.

זְלַח ז׳, זילוף בשמים וכדומה | sprinkling | *das Sprengen* ספרא בהר א׳ א׳: ולא לעשות ממנה זלחין ולא לעשות ממנה מלוגמא.

זַלְחָא ע׳, זרם | gurgling, jet of water | *das (gurgelnde) Ausströmen* תרג׳ תה׳ מ״ב ח׳ (צנוריך): זלחי מרזיבייך.

זְלִיל, זְלִילָא ת׳, פחות הערך | valueless, low | *wertlos, gering* ירוש׳ פס׳ פ״ד ל״א ע״ב וע״ג: כמיש וזליל; תרג׳ מש׳ י״ב ט׳ (נקלה): זלילא.

זְלִילָה נ׳, שער הזול | cheapness | *Billigkeit* ירוש׳ ב״מ פ״א י׳ ע״ג: בשעת זלילה דכל שתא.

זְלִיפָה נ׳, הוצאת לחלוחית טפות טפות | streaming forth | *das Ausströmen* ע״ז ל״ו ע״א: זליפתן של כלים אסורים אוסרתן.

זְלִיקָא ז׳, ניצוץ | spark | *Funke* תרג׳ מש׳ ט״ז כ״ז: נורא יהבא זליקי.

זָלַף פ״י, 1) שפך טפות טפות | to drop | *träufeln* מו״ק פ״ב מ״א: זולף וגומר וגף כדרכו.

2) הריק *leeren* | to empty טהרות פ״י מ״ז: הזולף את הבור וכו׳.

זִלֵּף פיעל, כנ״ל 1. שבת פ״ט מ״ג: ומזלפין עליו ביד אבל לא בכלי.

הִזְלִיף הפ׳, זרם | to flow | *fließen* ע״ז נ״ט ע״ב: היין מזליף עליהן.

זְלַף עי׳ זָלַף 1. תרג׳ איוב כ״ט ו׳ (וצור יצוק): וטינר יזליף.

אִזְדַּלַּף אתפ׳, השתפך to flow out | *sich ergießen* גרת׳ איוב כ׳ כ״ח (נגרות): מזדלפן.

זְלַף עי׳ זִילוּף. תוס׳ תרומה ט׳ ט״ו: ואין עושין אותו זלף.

זְמוּם ז׳, מחסום muzzle | *Maulkorb* ב״ר פ״ס: ויבא האיש הביתה התיר זמומיהם.

זְמוּן עי׳ זִימוּן. ביצה כ״ה ע״א: חיה שקננה בפרדס אינה צריכה זמון.

זְמוֹרָא ת׳, כחול־שחרחר bluish-black | *bläulich-schwarz* ב״ר פפ״ה: הוין עינוהי זמורן.

זְמוֹרְתָּא נ׳, זמר song | *Gesang* שבת ק״ו ע״ב: גמרא גמור זמורתא תהא.

זַמְזוּמֵי ז״ר, מין כלי זמר castanets | *Kastagnetten* עיר׳ ק״ד ע״ב: דמשתמע כי קלא דזמזומי.

זְמֵי פ״י, קנס to fine | *bestrafen* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ב י״ט (וענשו אותו מאה כסף): ויזמון יתיה מאה סלעין.

זְמִיָּה נ׳, **זְמִיּוֹן** ז׳, קנס penalty | *Geldstrafe* ירושׁ׳ פאה פ״א ט״ו ע״ב: הקב״ה משמרך מן הפיסין ומן הזמיות; ב״ר פ״א: הזמיונות.

זְמִיוֹנָא ז׳, מזמה ותחבולה device | *Plan, Einfall* תרג׳ איוב כ״א (ומזמות): וזמיונין.

זְמִים ז׳, עדות שקר false testimony | *falsche Aussage* ירושׁ׳ סוטה פ״ג י״ט ע״ב: נמכר וכו׳ בגניבו ולא בזמימו.

זְמִין ת׳, מוכן ומזומן ready | *bereit* תרג׳ שמ׳ י״ט ט״ו (היו נכונים): הוו זמינין.

זְמִינָא ז׳, 1) אורח קרוא invited guest | *der Eingeladene* תרג׳ ש״א ט׳ כ״ב (הקרואים): זמיניא.

2) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* יר׳ בכורים פ״ג ס״ה ע״ד: ר׳ זמינא.

זְמִירָא ז׳, זמר, שיר song | *Lied* אסת״ר ג׳ א׳: הלואי מאן אמר קומינן זמירא.

זְמִירָה נ׳ — חתיכת הענפים היתרים שבגפן pruning | *das Beschneiden der Baumzweige* ירושׁ׳ כלא׳ פ״ח ל״א ע״ג: הכל היה בכלל זריעה יצאת זמירה להחמיר.

זְמִית נ׳, מרק soup, brine | *Brühe* ברי׳ ל״ו ע״א: מלח וזמית.

זְמַם (עי׳ זוֹמֵם) — 1) שם רסן to muzzle | *zügeln* תרומ׳ פ״ט מ״ג: לא זומם את הבהמה וכו׳.

2) תעה to tramp about | *herumirren* שבת קנ״א ע״ב: זוממות והולכות.

זִמֵּם פיעל, **הֵזִים** הפ׳, הוכיח שקרותם של העדים במענת עמנו הייתם to refute witnesses by testifying to an alibi | *Zeugen durch Alibi überführen* מכות פ״א מ״ז: שלשה מזימין את השנים (ירושׁ׳ שם פ״א ל״א ע״ב: מזממין).

נִזְדַּמֵּם נפ׳, 1) נעשה זומם to be refuted | *Lügen gestraft werden* ירושׁ׳ מכות פ״א ל״א ע״א: עדים שנזדממו וחזרו ונשתקרו.

2) היה בדוי to be imagined | *ersonnen sein* ב״ר פפ״א: אם נזדממו אחריך דברים.

זְמַם, זַמֵּם עי׳ זָמַם. תרג׳ יב״ע ברי׳ י״ג ז׳: הוון זממין בעירהון; שם דב׳ כ״ה כ׳ (לא תחסום שור): לא תזממון פום תורא.

אַזֵּים, אפ׳, עי׳ הֵזִים (זָמַם). ב״ק ע״ג: דאפכינהו ואזמינהו.

אִתְזַם, אִתְזוֹם אתפ׳, עי׳ נִזְדַּמֵּם (זָמַם). שם: אטבוחה דקא מיתזמי איתזום.

אִתְזְמִים אתפ׳, נדהם to be confounded | *bestürzt sein* תרג׳ ישׁ׳ כ״ט ט׳ (השתעשעו): אתזמימו.

זְמָם ז׳, 1) עדות זוממת false testimony | *falsche Aussage* מכות ב׳ ע״ב: בגניבתו ולא בזממו.

2) מחסום muzzle | *Maulkorb* ב״ר פפ״א: נוח לך ליתן זמם על פיך.

זְמָם, זְמָמָא כנ״ל 2. תרג׳ ישׁ׳ ל״ז כ״ט (ומתגי בשפתיך): וזמם בשפוותך; שבת קי״א ע״ב: קיטרא דזממא.

זִמֵּן פיעל, 1) הכין to prepare | *bereiten* ביצה פ"א מ"ד: זימן שחורים ומצא לבנים.

2) קרא לסעודה וכדומה to invite | *einladen* שבת קנ"ג ע"א: למלך שזימן את עבדיו לסעודה ולא קבע להם זמן.

3) בירך ברכת הזימון to say grace in common | *das Tischgebet gemeinschaftlich sprechen* ברי' פ"ז מ"א: שלשה שאכלו כאחד חייבין לזמן.

הִזְמִין הפי', כנ"ל 1, 2. דמאי פ"ז מ"א: המזמין את חבירו שיאכל אצלו; ביצה כ"ה ע"א: שהזמינן בתוך הקן ומצא לפני הקן.

נִזְדַּמֵּן נתפ', 1) נקרה to meet | *zusammentreffen* ע"ז כ"ה ע"ב: ישראל שנזדמן לו עכו"ם בדרך.

2) הוזמן to be invited | *eingeladen werden* דב"ר פי"א: לאדם שנזדמן לסעודת חתן וכלה.

זְמַן — בִּזְמַן שֶׁ־ אם, באם in the case of | *falls* כת' פי"ג: מי שמת והניח בנים ובנות בזמן שהנכסים מרובין הבנים יורשים והבנות יזונו וכו'.

זִמְנָא ז', 1) עת time | *Zeit* תרג' שה"ש א' י"ד: כי היא זמנא.

2) פעם ...times | *Mal* תרג' בר' ב' כ"ג (זאת הפעם): הדא זמנא.

זִמְנִין תה"פ, לפעמים sometimes | *manchmal* בר' כ' ע"ב: זמנין אמר לה משמיה דר' אמי וזמנין אמר לה משמיה דר' אסי.

זֶמֶר ז', 1) שיר, נגון song, music | *Gesang, Musik* סנה' ק"א ע"א: הקורא פסוק של שיר השירים ועושה אותו כמין זמר.

2) זמרת הארץ, פירות fruits | *Obst* ירוש' פסח' פ"י ל"ז ע"ד: אפיקומין – מיני זמר.

זִמְרָא ז', שירה ונגינה music | *Musik* גיט' ז' ע"א: זמרא דמנא זמרא דפומא.

זְמַרְגַּד ז', מין אבן טובה emerald | *Smaragd* תרג' ירוש' שמ' כ"ח י"ט (ואחלמה): זמרגדין.

זַנַּאי ז', נואף voluptuous man | *Ausschweifender* שבת קנ"ו ע"א: גבר עתיר וזנאי.

זַנְבִיָּה שם אשה a woman's name | *Frauenname* ירוש' תר' פ"ח מ"ו ע"ב: זנביה מלכתא.

זַנְגְּבִילָא ז', קנמון ginger | *Ingwer* פס' מ"ב ע"ב: זנגבילא רטיבא.

זַנְדּוּקְנָא ז', ראש בית הסוהר jailer | *Kerkermeister* תענ' כ"ב ע"א: זנדוקנא אנא ואסרנא גברי לחוד ונשי לחוד.

זִנְדֵּז פ"ע, פקפק to doubt | *bezweifeln* חולי' מ"ח ע"א: אף אני אומר כן אלא שהתלמידים מזנדזין בדבר.

זָנָה — זִנָּה פיעל, נאף to be lewd | *buhlen* שבת פ"ח ע"ב: עלובה כלה מזנה בתוך חופתה.

זְנוּ, זְנוּת, זְנוּתָא נ', ניאוף unchastity | *Unzucht* תרג' איוב ל"ו י"ד (קדשים): מרי דזנו; ויק"ר פכ"ג: שהיו שטופים בזנות; סוטה ג' ע"ב: זנותא בביתא וכו'.

זַנְיְתָא נ', זונה prostitute | *Dirne* פסיק"ר כ"א: ברא דזניתא.

זִנֵּן פיעל עי' זִנָּה. סוטה י' ע"א: כל המזנה אשתו מזננת עליו.

זִנֵּק — 1) זרק והזה to squirt | *spritzen* נדה כ"ט ע"ב: ומזנקת בתוך הספל.

2) הרעיב to make a person sick by withholding from him a desired dish | *(vor Hunger) verschmachten lassen* שמו"ר פט"ז: אתם זינקתם את בני בבשר שהייתם אוכלין ולא הייתם נותנים להן.

זְעוּר ז', נוער youth | *Jugend* תרג' ש"ב י"ט ח' (מנעוריך): מזעורך.

זע"ז זה על זה.

זַעֲזוּעַ ז', חרדה chock | *Erschütterung* תרג' יב"ע בר' כ"ז ל"ג (חרדה גדולה): זעזוע סגי.

זַעֲזַע — הִזְדַּעֲזַע התפ', חרד ורעד to tremble | *erzittern* מכי' יתר' החודש ג': ויחרד כל העם אשר במחנה מלמד שנזדעזעו.

זַעֲטוּט ז', נער young man | *junger Mann* ירוש' תענ' פ"ד ס"ח ע"א: זעטוטי בני ישראל וכו' נערי בני ישראל.

זְעִיר, זְעִירָא ת׳, קטן, צעיר small, young | 1) *klein, jung* חולי׳ ל״א ע״א: אושעיא זעירא; ירושׁ׳ סנה׳ פ״ג כ״א ע״א: משום דזעיר מיניה.

2) שמות אמוראים names of Amoraim | *Namen von Amoräern* ירושׁ׳ תרי׳ פ״ח מ״ו ע״ב: זעיר בר חיננא; שבת פ״א ג׳ ע״ד: ר׳ זעירא בר אבינא.

זְעִירוּתָא נ׳, מיעוט smallness | *Wenigkeit* תרג׳ ויק׳ כ״ה ט״ז (לפי מעט השנים): לפום זעירות שניא.

זַעְפְּרָנָא ז׳, כרכום saffron | *Safran* תרג׳ יב״ע ויק׳ ט״ו י״ט: מוריק הי כגון זעפרנא.

זעקפי עי׳ זְקִיפִין. ב״ר פצ״ה: זעקפי מלחמה.

זְעַר פ״ע, היה קטן to be small | *klein sein* ירושׁ׳ שבת פ״ח י״א: ורבת וזערת וכו׳.

אַזְעַר אפ׳, הקטין והמעיט to reduce | *verringern* תרג׳ עמ׳ ח׳ ה׳ (להקטין איפה): לאזערא מכילתא.

אִזְדְּעַר, אִזְעַר אתפ׳, נתמעט to be reduced | *verringert werden* תרג׳ יב״ע א׳ ט״ז: ואזדערת; ירושׁ׳ שק׳ פ״ג מ״ז ע״ג: אזעירא ולא אזערת.

ז״פ זמן פרעון; ז׳ פעמים.

זִפָּא נ׳, זפת pitch | *Pech* תרג׳ ישׁ׳ ל״ד ט׳ (לזפת): לזפא.

זְפִירִין שם מקום name of a place | *Ortsname* ב״ק קי״ג ע״א: מזפירין.

זִפְלָן שה״מ, אחדים several | *mehrere* תרג׳ שני אס׳ א׳ ח׳: זפלן זוזי.

זָפַף פ״י, זִפֵּף פיעל, עי׳ זָפַת. תוס׳ ע״ז ד׳ י״: קנקנים וכו׳ זפופות; שבת י״ז ע״א: בקופות מזופפות.

זֶפֶק ז׳, **זַפַּקְתָּא** נ׳, כים שבגרון העוף bird's crop | *Kropf* זבח׳ ס״ה ע״א: והסיר את מראתה בנוצתה זו זפק; תרג׳ יב״ע ויק׳ י״א י״ג: דלית ליה זפקתא.

זָפַת פ״י, סתם בזפת to line with pitch | *verpichen* כלים פ״ג מ״ז: כלי נחושת שזפתן.

זַפָּת ז׳, עושה זפת pitchmaker | *Pechbrenner* מקוא׳ פ״ט מ״ז: מטפחת של זפתין ושל יוצרין.

זצוק״ל זכר צדיק וקדוש לברכה.

זצ״ל זכר צדיק לברכה.

זְקוֹף ז׳, שפה העליונה upper lip | *Oberlippe* תרג׳ תה׳ קמ״א ג׳ (דל שפתי): זקוף ספוותי.

זְקוֹפִים עי׳ זְקִיפִין. ירושׁ׳ סוטה פ״ח מ״ו: זקופים.

זְקוּקָה ז׳, מטפחת לזיקוק strainer | *Seihtuch* ירושׁ׳ שבת פ״ב ה׳ ע״א: ההן זקוקה.

זְקִיפָא ז׳, 1) מוט, כלונס pole | *Pfahl* מגי׳ ט״ז ע״ב: למימתחה כזקיפא.

2) תליה gallows | *Galgen* ע״ז י״ח ע״ב: אסקוה לזקיפא.

זְקִיפָה נ׳, הקמה והעמדה putting up | *das Aufrichten* ספרי ראה קי״ב: מה משה ידו בזקיפה אף כולם בזקיפה.

זְקִיפִין ז״ר, משמר צבא sentry | *Militärposten* סוטה פ״ח מ״ו: מעמידין זקיפין לפניהם ואחרים מאחוריהם וכו׳ וכל המבקש לחזור הרשות בידן לקפח את שוקיו.

זְקִיפְתָּא נ׳, 1) קימה rising up | *das Aufstehen* תרג׳ איכה ג׳ ס״ג (שבתם וקימתם): מותביהון וזקיפתהון.

2) הקמה putting up | *das Aufrichten* ע״ז מ״ז ע״א: האי זקיפתא וכו׳.

זְקִירָא ז׳, **זְקִירָא** נ׳, קפיצה leap | *Sprung* ב״ק כ״ב ע״א: כלבא בזקירא.

זְקִיתָא נ׳, מין לטאה chamaeleon | *Chamäleon* סנה׳ ק״ח ע״ב: האי זקיתא.

זְקַן פ״ע — **נִזְדַּקֵּן** נתפ׳, נעשה זקן to become old | *alt werden* ירושׁ׳ ברי׳ פ״ט י״ד ע״ג: אם נזדקנה אומתך.

(זְקַן) אַזְקֵן אפ׳, 1) עשה לזקן to make old | *alt machen* עיר׳ כ״ו ע״א: הני מולייתא אזקנון.

2) נעשה זקן to grow old | *alt werden* נדה מ״ז ע״א: אזקנא לה.

זְקַן ז׳, אבי האב או האם grand-father | *Großvater* ב״ר פ״ט: רכוב הייתי על כתיפו של זקיני.

זְקֵנָה י׳— אם האם או האב grand-mother | *Groß-mutter* שה״ש ג׳ ו׳: זכותו וזכות אביו וזכות אמו וזכות זקנו וזכות זקנתו.

זְקֵנוּת, זִקְנְתָא נ׳, מעמד הזקן old age | *hohes Alter* תוס׳ סוכה ד׳ א׳: אשריך ילדותי שלא ביישה את זקנותי; תרג׳ תה׳ ע״א י״ח (זקנה ושיבה): זקנתא וסבותא.

זָקַף י׳— 1) חישב to account | *verrechnen* פס׳ ל״א ע״א: ראובן שמכר שדה לשמעון באחריות וזקפן עליו במלוה.

2) קם to rise | *sich aufrichten* ב״מ כ״ט ע״ב: לא נפלו וכו׳ ולא זקפו.

נִזְקַף נפ׳, 1) כנ״ל 2. תוס׳ בר׳ א׳ ו׳: הגיע זמן קרית שמע נזקף ר׳ ישמעאל.

2) נעשה זקוף to be put up | *aufgerichtet werden* ירוש׳ בר׳ פ״ג ה׳ ע״ד: דרגש נזקפת ואינה נכפית.

3) נחשב to be accounted, to be converted into a loan | *verrechnet werden* גיט׳ י״ח ע״א: מאימתי נזקפים במלוה וכו׳.

זַקֵּף פי׳, 1) הקים to put up | *aufrichten* מו״ק כ״ה ע״א: זקפיה לארוניה.

2) תלה to hang up | *aufhängen* ב״מ נ״ט ע״ב: דזקיף ליה זקיפא.

אַזְקֵף אפ׳, רומם to elevate | *erheben* תרג׳ תה׳ ל׳ ב׳ (דליתני): אזקפתני.

אִזְדְּקֵף אתפ׳, 1) קום to rise | *sich erheben* תרג׳ תה׳ כ׳ ט׳ (ואנחנו קמנו): ואנחנא אזדקפנא.

2) נתלה to be hanged | *gehängt werden* מגי׳ ט״ז ע״ב: אזדקיפו.

זְקִפוּתָא נ׳, הרמה raising | *das Erheben* תרג׳ תה׳ קמ״א ב׳ (משאת כפי): זקפות אידי.

זָקַק י׳— חייב to oblige | *verpflichten* יב׳ פ״ב מ״ה: זוקק את אשת אחיו ליבום.

נִזְקַק נפ׳, 1) נצרך to be dependent | *angewiesen sein* ספרי בלק קל״א: אין אנו נזקקים לו בכך.

2) התרועע to be associated with, to be attached to | *sich gesellen* שמו״ר פי״ח: מוטב שלא אזקק לו.

3) הזדווג to be coupled | *beiwohnen* ב״מ ק״ז ע״ב: ונזקק לאשתו.

הִזְקִיק הפ׳, עי׳ זָקַק. סוכה כ״ח ע״א: הזקקתוני.

נִזְדַּקֵּק נתפ׳, עי׳ נִזְקַק 2. 3. שמו״ר פ״א: שלא יזדקק לו אדם ולא יעשו לו מלאכה; במ״ר פ״ט: מעשה באשה אחת שנזדקק לה אדם אחד.

זַקָּק ז׳, מוכר נאדות dealer in leather bags | *Schlauchhändler* מקוא׳ פ״ט מ״א: ועל של זקקין אינו חוצץ.

(זקר) נִזְקַר נפ׳, **נִזְדַּקֵּר** נתפ׳, קפץ, נרתע to plunge, to stagger | *sich stürzen, taumeln* יומא ל״ח ע״ב: נזקרים בבת ראש לאחוריהם; עיר׳ ט״ז ע״א: שלא יזדקר הגדי בבת אחת.

זִקְתָא עי׳ זִיקְתָא. תרג׳ קהל׳ י״ב י״א (כדרבונות): מתילין לזקתין.

זָרַב פי׳, עשה זֵר to trim, to line | *verbrämen* ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״ד: אית אתרין דזרבין וכו׳.

אִזְדְּרִיב אתפ׳, שטף ועבר to flow over | *überfließen* יומא ע״ח ע״א: משום דמזדריב.

זַרְבּוּבִית נ׳, דד של כלי tap | *Zapfen* במ״ר פ״י: בכוסות שיש להם זרבוביות.

זַרְגּוֹן ז׳, מין ירק a species of beet | *eine Rübenart* ירוש׳ כלא׳ פ״א כ״ז ע״א: זרגון ולפת.

זַרְגּוּנָה נ׳, שורקה vine-shoot | *Weinranke* ירוש׳ סוכה פ״ג נ״ג ע״ג: זרגונה ענפיו חופות את רובו.

זֶרֶד ז׳, 1) מין שיח קוצים hawthorn | *Weißdorn* עוקצ׳ פ״ג מ״ד: לולבי זרדים וכו׳.

2) ענף twig | *Zweig* שבת פי״ח מ״ב: חבילי עצים וחבילי זרדים.

3) שורקה tendril | *Weinranke* יומא מ״ז ע״א: כל הנשים זרדו זרד וזרד אימא עלה לגג.

זֵרֵד פי׳, נטע שורק to raise tendrils | *Reben aufschießen lassen* יומא מ״ז ע״א: כל הנשים זרדו וזרד אימא עלה לגג.

זֵרֵד פיעל, התך זרדים to cut off twigs | *entzweigen* שבת פ״ב מ״ב: והמקרסם והמזרד.

זַרְדָא ז׳, מגן coat of mail | *Panzer* שבת ס״ב ע״א: שריון – זרדא.

זַרְדְתָא עי׳ זֶרֶד 1. פס׳ קי״א ע״ב: האי זרדתא דסמיכא למתא.

זָרוֹק שם נהר בבבל name of a Babylonian river | *Name eines Flusses in Babylonien* ירוש׳ יב׳ פ״א ג׳ ע״ב: ליוחסין עד נהר זרוק.

זָרוֹקִינְיָא שם מקום בבבל name of a place in Babylonia | *Name eines Ortes in Babylonien* חולי׳ קי״א ע״ב: ר׳ שמואל מזרוקיניא.

זָרוֹקְפָא ז׳, זפק crop | *Kropf* תרג׳ יב״ע ויק׳ א׳ ט״ז (מראתו): זרוקפיה.

זָרוּת נ׳, 1) מעמד מי שאינם כהנים the legal status of the non-priest | *Laientum* יבמ׳ ל״ג ע״ב: זר ששימש וכו׳ יש כאן משום זרות.
2) שינוי מן הרגיל strangeness | *Fremdartigkeit* ספרי האזינו שי״ח: דברים של זרות.

זֵרֵז פיעל, עורר לפעולה to instigate | *anspornen* מכות כ״ג ע״א: שאין מחזקין אלא המוחזקים ואין מזרזין אלא למזורזים.

נִזְדָּרֵז נתפ׳, היה מהיר וחרוץ to be zealous | *eifrig sein* שמו״ר פכ״ח: שהן מזדרזות במצוות.

(זָרַז) זָרִיז פָּעֵל, 1) חגר to gird | *gürten* תרג׳ מל״א י״ח מ״ו (וישנס את מתניו): וזריז חרציה.
2) מיהר to hurry | *sich beeilen* תרג׳ ירוש׳ ברי׳ כ״ד כ׳ (ותמהר): וזרזית.

אִזְדָּרֵז אתפ׳, 1) הזדיין to arm o. s. | *sich rüsten* תרג׳ מ״ב ט׳ כ״א (אסור): אזדרז.
2) כנ״ל 2. תרג׳ יב״ע במ׳ י״ד מ״ד (ויעפילו): ואזדרזו בחשוכא.

זֶרֶז, זַרְזָא ז׳, חגורה girdle | *Gürtel* כלים פכ״ג מ״ב: זרז האשקלוני; תרג׳ מל״ב א׳ ח׳ (אזור עור): זרזא דמשכא.

זַרְזִיפָא ז׳, טפה drop | *Tropfen* יומא כ״ז ע״א: ממו זרזיפי דמיא ארישא.

זָרַף פ״ע, שטף ועבר to flow over | *überfließen* שהשי״ר א׳ ג׳: מה השמן הזה כוס מלא אינו מזורף כשאר כל המשקים.

זָרַח י׳ — הִזְרִיחַ הפ׳, 1) גרם את הזריחה to make shine | *scheinen lassen* מכות י׳ ע״א: הזרחת שמש לרוצחים.
2) הלך למזרח to go east | *nach dem Osten gehen* ב״ר פס״א: כל מה שאתם יכולים להזריח תזריחו.
3) התאדם to glisten | *rot werden* שבי׳ פ״ד מ״ז: הפגים משיזריחו.

זְרִיבָה נ׳, חליטה ברותחין scalding | *das Verbrühen* ירוש׳ סנה׳ פ״י כ״ט ע״ב: עיקר זריבתם לחולטנית היתה.

זָרִיד ז׳, גרש דק spelt grain | *Dinkelgraupe* ירוש׳ נדר׳ פ״ו ל״ט ע״ג: זריד וערסן.

זְרִיָּה נ׳, זנות lewdness | *Ausschweifung* מדר׳ תה׳ ד׳ ה׳: זריתם לשעה היתה.

זָרִיז 1) עי׳ זָרִיד. בר׳ ל״ז ע״א: זריז וערסן ואורז.
2) עי׳ זֶרֶז. תרג׳ ישי׳ ה׳ כ״ז (אזור חלציו): זריז חרציה.
3) ת׳, מהיר וחרוץ zealous | *eifrig* פס׳ ד׳ ע״א: זריזין מקדימין למצוות.

זְרִיזוּת, זְרִיזוּתָא נ׳, מהירות וחריצות zeal | *Eifer* סוטה פ״ט מט״ו: זריזות מביאה לידי נקיות; חולי׳ ט״ז ע״ב: זריזותיה דאברהם.

זְרִיחָה נ׳, הופעה rise, shine | *das Aufgehen, Erscheinen* ב״ר פס״ח: שכשם שזכיתני לראות חמה בזריחתה כך תזכני לראות בשקיעתה.

זְרִיָּיה עי׳ זְרִיָּה. ילק׳ תה׳ תתמ״א: זרייתם לשעה היתה.

זְרִיעָה נ׳, 1) שימת הזרע בקרקע sowing | *das Säen* בר׳ ל״ה ע״ב: חורש בשעת חרישה וזורע בשעת זריעה.
2) מזרע seed | *Saat* שבת צ״א ע״א: לזריעה ונמלך עליה לאכילה.

זְרִיקָה נ׳, 1) הזאה *das Sprengen* | sprinkling תוס׳ דמאי ב׳ ז׳: זריקת דם והקטר חלבים.
2) הטלה והשלכה *das Werfen* | thrusting ירוש׳ עיר׳ פ״ד כ״א ע״ד: לזה בזריקה ולזה בשלשול.

זְרִירֵי ז״ר, עטישה *das Niesen* | sneezing תרג׳ איוב מ״א י׳ (עטישותיו): זרירוהי.

זַרְמִית נ׳, זרם מטר *Regenschauer* | shower תרג׳ ישׁ׳ כ״ה ד׳ (מזרם): מן קֳדם זרמית.

זַרְנָא ז׳, תפיחה *Anschwellung* | swelling ויק״ר פי״ח: לזרא – זרנא.

זַרְנוּקָא ז׳, נאד *Schlauch* | leather bag ב״מ ק״ג ע״ב: דולא וזרנוקא.

זַרְנִיךְ ז׳, מין דומם ארסי *Arsenik* | arsenic חולי׳ פ״ח ע״ב: השחור והכחול ונקרת פיסולין ויש אומרים אף הזרניך.

זָרַע פי׳, 1) שם זרע באדמה *säen* | to sow ר״ה ט״ז ע״א: ליזרע חרפא.
2) נטע *pflanzen* | to plant ירוש׳ פאה פ״ז כ׳ ע״ב: הוה זרע דיקלא.

אִזְדְּרַע אתפ׳, נזרע *gesät werden* | to be sown תרג׳ דב׳ כ״ט כ״ב (לא תזרע): לא תזדרע.

זַרְעִית, זַרְעִיתָא נ׳, צאצאים *Nachkommenschaft* | descendants סנה׳ פ״ד מ״ה: דמו ודם זרעיותיו; ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״ג: זרעיתיה לא פסיקה.

זָרַף פִעל, גרם דלקת *Entzündung verursachen* | to cause an inflammation יב׳ ע״ו ע״א: פרזלא מזרף זריף.

זָרַק - נִזְרַק נפ׳, 1) הזו אותו *gesprengt werden* | to be sprinkled פס׳ פ״ה מ״ג: עד שיזרק דם התמיד.
2) הוטל והושלך *geschleudert werden* | to be thrown במ״ר פי״ד: נחש ושפיפון שהם נזרקים על הארץ.

זֵרֵק פיעל, הטיל והשליך *werfen* | to throw מכי׳ בשלח ב׳ ד׳: והיו מזרקים בחם בחצים וכו׳.

זְרַק עי׳ זֵרֵק. ב״ר פנ״ג: זרוק חוטרא לאוירא ועל עיקרא הוא קאים.

אִזְדְּרִיק אתפ׳, עי׳ נִזְרַק (זָרַק). פס׳ ע״ה ע״ב: אשתקד כי איזדרק דם.

ושי״ה זה שאמר הכתוב.

ח"א חד אמר; חכמים אומרים; חלק א'; חידושי אגדות.

חָאתֵי עי' חָתֵי. תרג' מש' כ"ה כ"ב (כי גחלים אתה חותה על ראשו): דנורא את האתי על רישיה.

חָבָא ז', משמרת, מחבוא hiding-place | *Versteck* ב"ק ק"א ע"ב: עלי קנים ועלי גפנים שגיבבן בחבא על פני השדה.

חָבַב — **חִבֵּב** פיעל, 1) אהב to love, to cherish | *lieben, liebkosen* שמו"ר פ"א: היתה בת פרעה מנשקת ומחבקת ומחבבת אותו כאלו הוא בנה.

2) האהיב על אחרים to make beloved | *beliebt machen* תוס' בר' ה' ב': כל יום ויום אתה מחבב דבריי בפני יהודה וכו'.

חַבֵּב פַּעל, כנ"ל. תרג' מש' ד' ח': חבביה; שב' קי"ל ע"א: משום חבובי מצוה.

אִתְחַבַּב אתפ', דבק לאהבה to be greatly attached to... | *an jem. hängen* תרג' ש"א י"ח א' (נקשרה בנפש דוד): אתחביבא בנפשא דדויד.

חִבָּה נ', אהבה love | *Liebe* תוס' בר' א' מ"ז: שמואל שמואל לשון חבה ולשון זירוז.

חִבּוּט ז', הכאה בקרקע beating | *das Abklopfen* סוכה פ"ד מ"ו: יום חבוט חריות.

חִבּוּל ז', מום מוסרי moral defect | *moralischer Fehler* תרג' איוב י"א ט"ו (ממום): מחבולא.

חֲבוֹלָה נ', משכון pledge | *Pfand* תנח' בשלח י"ט: אם חבלת חבולה אחת וכו'.

חִבּוּר ז', קישור ודיבוק connection | *Verbindung* כלי' פ"ג מ"ו: מגופת החבית אינה חבור.

חֲבוֹרָא ז', קוסם charmer | *Zauberer* תרג' ירוש' דב' י"ח י"א (וחובר חבר): חבורי חבורא בישין.

חֲבוּרָא, חֲבוּרָה, חֲבוּרְתָא נ', קבוץ, חברה company | *Gesellschaft* תרג' שמ' י"ב י"ב (בבית אחד יאכל): בחבורא חדא יתאכל; בר' מ"ג ע"ב: ואל יסב בחבורה של עמי הארץ; ירוש' בר' פ"ב ה' ע"ג: ר' חייא וחבורתיה.

חַבּוּרְתָא נ', פצע וחבורה wound | *Wunde* ילק' בר' ל"ח: אסיא אסי חבורתך.

חָבוּשׁ ז', שבוי, אסיר prisoner | *Gefangener, Verhafteter* בר' ה' ע"ב: אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים.

חַבּוּשׁ, חַבּוּשָׁא ז', מין פרי אילן quince | *Quitte* שבת מ"ה ע"ב: וכן אתה אומר באפרסקין וחבושין וכו'; כת' ס' ע"ב: קרא וחבושא.

חָבַט — **נֶחְבַּט** נפ', 1) נפל בכח חזק to fall with force | *stürzen* חול' נ"א ע"ב: עוף שנחבט על פני המים.

2) הוכה to be beaten, to be knocked upon | *geklopft, angestoßen werden* שמו"ר פל"ו: מורידין אותו מן הזית ונחבט.

חִבֵּט פיעל, זרק בכח to force down | *hinwerfen* כת' ל"ט ע"א: חיבטה על גבי שיראין.

נִתְחַבֵּט נתפ׳, 1) השתטח | *sich niederwerfen* | **to prostrate one's self** ב״ר פצ״א: שהיה מתחבט לפני רגליו של כל אחד ואחד.

2) התחנן | *flehen* | **to supplicate** ב״ר פ״ע: דבר שנתחבט עליו אותו זקן.

חֶבֶט ז׳, 1) לולאה | *Öse* | **eyelet** מקוא׳ פ״י מ״ג: קשרי העור והנימין וחבט של סנדל.

2) הכאה | *Schlag* | **shock** ב״ק נ׳ ע״ב: להכלו ולא לחבטו.

חַבְטָא ז׳, 1) כנ״ל 2. ב״ק קט״ז ע״ב: אי כחבטא נפל אי בחבטא נפל.

2) חיבוט זיתים | *das Abschlagen der Oliven* | **the beating of olives** איכ״ר א׳ א׳ (רבתי, חד כותי 2): בשעת חבטא.

חֲבָטָה, חבטי עי׳ חֶבֶט 2. ב״ק נ׳ ע״א: חבטה קרקע עולם היא דמזקא ליה; ירוש׳ שבוע׳ פ״ז ע״ד: היה וכו׳ קורא חבטי.

חֲבֵי פ״י, החביא | *verstecken* | **to hide** בכורות מ״ג ע״ב: דחבי מחבי.

חֲבִי שם איש | *männlicher Name* | **a man's name** יבמ׳ קט״ו ע״ב: תרי שטרי דנפקי במחוזא וכתיב בהו חבי בר ננאי וננאי בר חבי.

חָבִיב ת׳, אהוב | *lieb* | **beloved** אבות פ״ב מ״י: יהי כבוד חבירך חביב עליך כשלך.

חֲבִיבָא ז׳, דוד | *Oheim* | **uncle** ב״ב מ״א ע״ב: הוה יתיבנא קמיה דחביבי.

חֲבִיבָא, חֲבִיבָאי, חֲבִיבָה שמות אמוראים | *Namen von Amoräern* | **names of Amoraim** ב״ק ע״ב ע״א: א״ל רב חביבאי מחוזאה לרב אשי (עיר׳ כ״ז ע״א: רב חביבא); ירוש׳ מגי׳ פ״א ע׳ ע״ב: ר׳ חביבהי.

חֲבִיבוּתָא נ׳, חבה וריעות | *Liebe, Freundschaft* | **love, friendship** ערכ׳ ט״ז ע״ב: חביבותא יתירה דהוה ביה.

חֲבִיבְתָּא נ׳, 1) דודה | *Tante* | **aunt** תרג׳ יב״ע שמ׳ ו׳ כ׳ (דודתו): חביבתיה.

2) חותנת | *Schwiegermutter* | **mother-in-law** תרג׳ ירוש׳ דב׳ כ״ז כ״ג (חותנתו): חביבתיה.

חֲבִיוֹנָה נ׳, חבית קטנה | *Fäßchen* | **a small barrel** כלי׳ פ״ב מ״ב: הפכין הגליליו והחביונות.

חָבִיל ז׳, 1) אגודה, צרור | *Bündel* | **bundle** שבת פ״ח מ״ב: חבילי קש וחבילי עצים וכו׳.

2) ת׳, חם | *warm* | **warm** ר״ה ב׳ ע״א: לדידן חביל לן עלמא.

חֲבִיל יַמָּא שם גליל בבבל | *Name einer Provinz in Babylonien* | **name of a Babylonian district** קיד׳ ע״ב ע״א: חביל ימא תכילתא דבבל.

חֲבִילָא ז׳, 1) נזק | *Schaden* | **damage** בכורות ח׳ ע״ב: מנא דלא שוי חבילה.

2) עי׳ חָבִיל. ויק״ר פי״ד: אשתרו תרין חבילין.

חֲבִילָה נ׳, 1) משכון | *Pfand* | **pledge** תוס׳ כת׳ י״א ח׳: המלוה וכו׳ על חבילה.

2) עי׳ חָבִיל. ירוש׳ ע״ז פ״א ל״ט ע״ד: חבילה של לבונה אין פחות מחמשה מינין.

3) חבורה | *Gesellschaft* | **company** ע״ז י׳ ע״ב: נתפרדה החבילה.

4) תה״פ, מחובר ומורכב | *zusamengesetzt* | **in combined state** כלים פ״ח מ״ט: מטה מיטמאת חבילה.

חָבִיץ ז׳, מין מאכל קמח | *eine Mehlspeise* | **a dish of flour** ברי׳ ל״ו ע״ב: חביץ קדרה וכו׳.

חֲבִיצָא ז׳, 1) כנ״ל. ברי׳ ל״ז ע״ב: האי חביצא וכו׳.

2) עוגת תמרים כבושים | *gepreßte Datteln* | **a cake of pressed dates** ב״מ צ״ט ע״ב: חביצא דתמרי.

חֲבִירָה נ׳, 1) ידידה, רעיה | *Freundin* | **friend** שבת קכ״ט ע״א: חבירותיה נושאות אותה באגפיה.

2) אשת חבר, בקיאה בדינים | *gesetzeskundige Frau* | **scholarly woman** סנה׳ ח׳ ע״ב: באשה חבירה עסקינן.

חֲבִירוּת עי' חֲבֵרוּת. תוס' דמאי ב' ג': עם הארץ שקיבל עליו דברי חבירות.

חֲבִישָׁה נ', אסירה ותפיסה imprisonment | *das Einsperren* סנה' ע"ח ע"ב: חבישה מנא לן יליף ממקושש.

חָבִית, חָבִיתָא נ', כלי חרס גדול jug | *Krug* תר' פ"י מ"ג: חבית של יין; ב"ק כ"ז ע"א: דקרו לחביתא כדא ולכדא חביתא.

חֲבִיתִּים, חֲבִיתִּין ז"ר, מין מאפה a sort of cakes | *ein Backwerk* יומא כ"ה ע"ב: הסולת והחביתים; ירוש' שם פ"ב ל"ט ע"ג: חביתין קודמין לבזיכין.

חָבַל י'— הכה, פצע to wound | *verwunden* שבועות פ"ה מ"ה: חבלת בי ועשית בי חבורה.

נֶחְבַּל נפ', 1) הוכה, נפצע to be injured | *verletzt werden* שבוע' פ"ז מ"א: והנגזל והנחבל.

2) ניטל למשכון to be seized as a pledge | *gepfändet werden* ילק' שמ' שנ"א: שניתן ליחבל ביום.

הִתְחַבֵּל התפ', נתקלקל to be spoiled | *verderben* מכי' בשלח ד' א': נותן דבר המחבל לתוך דבר המתחבל.

חֲבַל מה"ק, הוי ואבוי woe! | *wehe!* שמו"ר פ"ו: חבל על דאבדין ולא משתכחין.

חֵבֶל י'— נזק damage | *Schaden* מכי' משפ' נזיקין ח': חבל אשה לבעל.

חַבָּלָא ז', **חֲבָלָה** נ', השחתה destruction | *Verderben* תרג' יב"ע שמ' ד' כ"ה: מלאך חבלא; בר' נ"א ע"א: מלאכי חבלה.

חֲבָלָה נ', פגיעה בגוף האדם injury | *Verletzung* סנה' פ"א מ"א: דיני ממונות בשלשה גזילות וחבלות בשלשה.

חַבְלָנִית נ', בית דין אכזרי tyrannical court | *drakonisches Gericht* מכות ז' ע"א: סנהדרין ההורגת אחד בשבוע נקראת חבלנית.

חָבַס פ"י, מעך וכתת to crush | *zerdrücken* ב"מ פ' ע"ב: בשחבסו לאלתר (לגי' הערוך).

נֶחְבַּס נפ', נתמעך to be crushed | *zerdrückt werden* חולי' מ"ב ע"ב: גולגולת שנחבסה.

חֲבָסָא ז', לחיצה וכתיתה crush through pressure | *das Zerdrücken* ב"מ קט"ז ע"ב: אי בחבסא נפל אי בחבטא נפל.

חִבֵּץ פיעל, עשה חמאה וכדומה to beat milk etc. | *Butter u. ä. schlagen* תוס' שבת ט' י"ג: החולב והמחבץ והמגבן.

חָבַק י'— **הִתְחַבֵּק** התפ', חבק זה את זה to embrace one another | *sich umarmen* ירוש' ביצה פ"ב ס"א ע"ג: אם תראה סרים מתחבק עם אשתך וכו'.

חֶבֶק ז', 1) קרסול ankle | *Fußknöchel* נדה נ"ח ע"א: על שוקה ועל פרסותיה וכו' וחבק עצמו.

2) מין ענק לצואר riband around the neck | *Halsband* שבת נ"ז ע"א: לא בחבקין שבצוואריהן.

3) מרדעת saddle | *Sattel* כלי' פי"ט מ"ג: לעשותו חבק לחמור.

חָבֵר י'— מי שנזהר בדיני טומאה וטהרה member of the order for the observance of levitical laws of cleanness | *Mitglied des Ordens zur Beobachtung der levitischen Reinheitsgesetze* תוס' דמאי ב' ב': המקבל עליו ארבעה דברים מקבלין עליו להיות חבר.

חֶבֶר י'— חֶבֶר עִיר צבור, קהלה congregation | *Gemeinde* בר' פ"ד מ"ז: אין תפלת המוספין אלא בחבר עיר.

חַבָּר, חַבָּרָא ז', 1) מכשף charmer | *Zauberer* סנה' ס"ה ע"א: המקטר לחבר חובר חבר הוא; שם: מן חבריא.

2) כהן פרסי עובד האש Parsee priest | *Parsischer Priester* שבת י"א ע"א: תחת עובד כוכבים ולא תחת חבר; גיט' י"ז ע"א: אתא ההוא חברא ושקלה לשרגא.

חַבְרָא ז', חבר, ידיד ועמית friend | *Genosse*

ב״ב כ״ח ע״ב: חבוך חברא אית ליה וחברא דחברך חברא אית ליה.

חֲבַרְבַּר פ״י, החשיך והאפיל to darken | *finster machen* תרג׳ תה׳ קל״ט י״א (ישופני): מחברבר עלי.

חֲבַרְבַּר, חֲבַרְבָּרָא ז׳, מין לטאה a species of lizard | *eine Eidechsenart* ירוש׳ בר׳ פ״ה ט׳ ע״א: ובא חברבר והכישו; שם: הדין חברברא.

חַבְרוּרָא ז׳, חברה companionship | *Gesellschaft* כת׳ ס״ה ע״א: לך ולחברך ולחברורך.

חֲבֵרוּת נ׳, 1) עי׳ חֲבוּרָה. פסיקר החודש: מרדכי וחברותו עזרא וחברותו.

2) מעמד ומנהג של חָבֵר the position of a Haber | *Stand eines Chaber* בכורות ל׳ ע״ב: הבא לקבל דברי חברות וכו׳.

חַבְרוּתָא נ׳, חברה campanionship | *Gessellschaft* תענ׳ כ״ג ע״א: או חברותא או מיתותא.

חָבַשׁ פ׳, שם בבית האסורים to imprison | *verhaften* בר׳ ס״א ע״ב: עד שתפסוהו לר״ע וחבשוהו בבית האסורים.

2) זרע מין צמח אחד סמוך למין אחר to plant one species too near another species | *zwei Pflanzengattungen zu nahe aneinander pflanzen* ירוש׳ כלא׳ פ״ב כ״ח ע״ב: אפילו חבושות אפילו סמוכות.

3) אסר to forbid | *verbieten* ירוש׳ כלא׳ פ״ב כ״ח ע״א: אין אדם חובש דבר שאינו שלו.

נֶחְבַּשׁ נפ׳, 1) הושם בבית האסורים to be imprisoned | *verhaftet werden* דב״ר פ״ט: שנחבשה בבית האסורין.

2) נאסר to be forbidden | *verboten werden* ירוש׳ כלא׳ פ״ג כ״ח ע״ד: שלא יחבש אלא בשמונה.

הֶחְבִּישׁ הפ׳, גרם איסור to be the cause of prohibition | *Verbot verursachen* שם: שלא יחביש וכו׳.

הִתְחַבֵּשׁ התפ׳, עי׳ נֶחְבַּשׁ 1. שבת קנ״ב ע״ב: והם יתחבשו בבית האסורים.

חֲבָשָׁה נ׳, שימת המרדעת על חמור וכדומה saddling | *das Satteln* ב״ר פנ״ה: חבשה שחבש אברהם אבינו לילך ולעשות רצונו של מקום.

חֲבַת עי׳ חָבֵט 1. ירוש׳ שבת פ״ו ח׳ ע״א: סנדל שנפסקו חבתיו.

חֲבַתָּא שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Name einer Ortschaft in Palästina* תוס׳ יומא א׳ ו׳: פנחס איש חבתא.

חג׳ חגיגה.

חַג ז׳ — 1) חג הסוכות the Feast of Tabernacles | *Laubhüttenfest* ויקיר פ״ל: ומיום הכפורים עד החג.

2) קרבן offering | *Opfer* בר׳ ל״ג ע״ב: חגי נדבה.

חַגָּא ז׳, 1) חג ומועד feast | *Fest, Feiertag* חג׳ י׳ ע״ב: דילמא חוגו חגא וכו׳.

2) חג הסוכות the Feast of Tabernacles | *Laubhüttenfest* קה״ר ג׳ ב׳: בין חגא לחנוכה.

3) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ע״ז ס״ח ע״א: איתיביה רב חגא לעולא.

חֲגוּר פּוּם ז׳, כבד פה stutterer | *Stotterer* תרג׳ ירוש׳ שמ׳ ד׳ י׳ (כבד פה): חגור פום.

חֲגוֹרָה נ׳ — מחיצה enclosure | *Umzäunung* ירוש׳ מע״ש פ״ה נ״ה ע״ד: בחגורה של אבנים.

חגי׳ חגיגה.

חַגַּי שם אמורא names of Amoraim | *Name von Amoräern* ב״ק מ״ב ע״א: רב חגי מדרומא.

חֲגִיגָה נ׳, 1) עשיית יום טוב celebration | *das Feiern* בר׳ ל״ג ע״ב: חגיגת הרגל.

2) קרבן החג the festive offering | *Festopfer* פסי׳ פ״ו מ״ד: חגיגה היתה באה מן הצאן וכו׳.

חַגַּיי שם אמוראים names of Amoraim | *Namen von Amoräern* ירוש׳ קיד׳ פ״ג ס״ג ע״ד: ר׳ חגיי בשם ר׳ זעירא.

חגיין [חֲגָיִין] עי׳ גַּו. ירוש׳ שבת פי״ד י״ד ע״ב: הצד חגיין ויתושין.

חֲגִיר, חֲגִירָא ת׳, צולע, נכה רגלים lame | *lahm* תרג׳ ויק׳ כ״א י״ח (או פסח): או חגיר; יר׳ מ״ו ב׳ (פרעה נכו): פרעה חגירא.

חֲגַל פ״ע, הסתובב to go about | *herumgehen* ירוש׳ סוטה פ״ג י״ט ע״א: אלמנה שובבית מי חגלה נסבת שם ב״ש.

חָגַר ·— נתקל ונתעכב to hesitate, to be caught | *stolpern, aufgehalten werden* חול׳ י״ח ע״א: וכמה פגימת המזבח כדי שיחגור בה צפורן.

חִגֵּר פיעל, קשר to tie | *binden* כל׳ פ״ד מ״ד: והמחגר.

הֶחְגִּיר הפ׳, 1) היה צולע to be lame | *hinken* זבים פ״ג מ״א: ישבו על הנסר על הספסל וכו׳ בזמן שהן מחגירין.

2) כנ״ל. ירוש׳ פס׳ פ״ז ל״ד ע״ב: כדי שתהא היד מחגרת.

נִתְחַגֵּר נתפ׳, נעשה צולע to be lame | *lahm werden* תוס׳ עד׳ א׳ י״ד: נתחגרו.

חִגֵּר ת׳, צולע lame | *lahm* פאה פ״ה מ״ט: לא חגר ולא סומא וכו׳.

חָגָר שם מקום name of a place | *Ortsname* גיט׳ פ״א מ״א: ומן החגר.

חַגְּרָא 1) כנ״ל. יב׳ קט״ז ע״א: ענן בר חייא מחגרא.

2) שם אנשים name of men | *männlicher Name* ירוש׳ פאה פ״ד י״ח ע״ג: ר׳ יהודה בן חגרא.

חִגְּרָא ע׳ חִגֵּר. שבת ל״ב ע״א: רעיא חגרא ועיזי רהטן.

חַגְתָא ג׳, חג של נכרים heathen holiday | *heidnisches Fest* ע״ז י״א ע״ב: חגתא דטייעי.

חַד, חֲדָא שה״מ, אחד one | *einer* מגי׳ י״א ע״א: חד אמר וכו׳ והד אמר; בר׳ כ״ח ע״א: חדא היא לך או חדת.

חֲדָא פ״ע, שמח to rejoice | *sich freuen* פס׳ ס״ח ע״ב: חדאי נפשאי.

חָדַד ·— חִדֵּד פיעל, השחיז to sharpen | *schärfen* תענ׳ ז׳ ע״א: ברזל זה אחד מחדד את חבירו.

הִתְחַדֵּד התפ׳, הושחז to be whetted | *gewetzt werden* ב״ר פס״ט: אין סכין מתחדדת אלא בירך של חבירתה.

חֶדְוָא נ׳, שמחה joy | *Freude* בר׳ נ״ה ע״א: עציבותיה וכו׳ חדויה וכו׳.

חָדוּד ע׳ חִידוּד. כלים פ״כ מ״ב: ויש לו חדוד.

חֶדְוָוא, חֶדְוָותָא נ׳, שמחה joy | *Freude* תרג׳ ירוש׳ בר׳ ל״א כ״ז (בשמחה): בחדווא; תרג׳ יב״ע דב׳ י״א י״ד: חדוות חגא.

חָדוּר ת׳, עגול rounded | *rund* חול׳ נ״ט ע״ב: חדורות בעינן.

חָדוּשׁ ע׳ חִידוּשׁ. ידים פ״ד מ״ג: מה חדוש היה לכם בבית המדרש.

חֶדְוָתָא נ׳, שמחה joy | *Freude* תרג׳ תה׳ ד׳ ה׳ (שמחה): חדותא.

חֲדִי פ״ע, שמח to rejoice | *sich freuen* סנה׳ ל״ט ע״ב: ומי הדי הקב״ה במפלתן של רשעים.

חַדִּי פַעל, אַחְדִּי אפ׳, שימח to gladden | *erfreuen* תרג׳ תה׳ ל׳ ב׳ (שמחת): אחדיתא; ירוש׳ סנה׳ פ״ד כ״ג ע״ג: חדי ומחדי.

חַדְיָא ז׳, חזה breast | *Brust* תרג׳ שמ׳ כ״ט כ״ז (חזה התנופה): חדיא דארמותא.

חַדְיֵי ז׳, שמחה joy | *Freude* תרג׳ שני אס׳ א׳ ג׳: חדיי לציפורין.

חַדְיָיא ע׳ חַדְיָא. שבת י״ג ע״א: אבי חדייהו.

חַדְיֵיב שם מדינה Adiabene, a district of Assyria | *Adiabene, Provinz in Assyrien* יב׳ ט״ז ע״ב: חבור זו חדייב.

חַדְיָית שם עיר בבבל name of a town in Babylonia | *Name einer Stadt in Babylonien* תרג׳ ירוש׳ בר׳ י׳ י״א (כלח): חדיית.

חֲדֵיסַר שה״מ, האחד־עשר the eleventh | *der elfte* תענ׳ י״ח ע״ב: בחדיסר.

חֲדָלָה נ׳, המנעות omission | *das Unterlassen* נדר׳ כ״ב ע״א: ויליף חדלה חדלה כתיב הכא כי תחדל לנדור וכו׳.

חָדַם פַּעל, דרך בעוז to stamp | *stampfen* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ה ט׳: ויחדם ריגליה בארעא.

חַדְסַר, חַדְסְרָאָה, חַדְסְרַאי, חַדְסְרֵי שה״מ, אחד עשר, האחד עשר eleven, the eleventh | *elf, der elfte* תרג׳ יב״ע דב׳ א׳ ב׳ (אחד עשר יום): חדסר יומין; תרג׳ דהי״א כ״ד י״ב (עשתי עשר): חדסראה; תרג׳ יב״ע במ׳ כ״ה ח׳: גם חדסראי; שמ׳ כ״ו ז׳ (עשתי עשרה יריעות): חדסרי יריען.

(חָדַק) הִתְחַדֵּק התפ׳, נתחב to stick to | *durch-stechen, stecken bleiben* פסיק״ר י״: כשם שהסוכה הזו של קוצים מתחדקת בבגדיו של אדם.

חָדַק פ״י, הידק וחיזק to fasten | *befestigen* יומא ע״ב ע״א: חדקינהו ועבדינהו שפיר.

חִדְקָא ז׳, חדק, קוץ thorn | *Dorn* ירוש׳ תעני׳ פ״ב ס״ה ע״ב: טבא דבהון כאילין חדקייא.

חֶדֶר ז׳ — כנוי לרחם האשה uterus | *Gebärmutter* נדה פ״ב מ״ה: משל משלו חכמים באשה החדר והפרוזדור והעליה.

חֹדֶשׁ ז׳ — לבנה בחידושה new moon | *Neumond* ר״ה פ״א מ״ט: מי שראה את החדש וכו׳.

חֲדָשָׁה נ׳, חנוכת (הבית) inauguration | *Ein-weihung* ספרי דב׳ רכ״ט: חדש משעת חדשתו.

חַדֵּת פַּעל, חידש to innovate | *neu schaffen* כת׳ מ״ה ע״א: חדת רחמנא.

אִתְחַדַּת אתפ׳, התחדש to be renewed | *sich erneuern* תרג׳ דב׳ ל״ב א׳: סופיהון לאתחדתא לעלמא.

חֲדַת, חַדְתָּא ת׳, חדש new | *neu* שקלי׳ פ״ו מ״ה: תקלין חדתין ועתיקין.

חַדְתּוּתָא נ׳, מעמד החידוש new condition | *Neuheit* תרג׳ ויק׳ י״ג נ״ה (בגבחתו): בחדתותיה.

חַדְתָּנָא ז׳, חדש, טירון novice | *Neuling* תרג׳ ירוש׳ דב׳ ל״ב י״ז (חדשים מקרוב באו): חדתנין מן כדון אתברין.

ח״ה חילול חשם; חידושי הלכות.

חה״ג חוקות הגויים.

חה״מ חול המועד; חושן המשפט.

חה״ע חתימת העדים.

ח״ו חס ושלום.

חֵו ז׳, נחש serpent | *Schlange* ירוש׳ שבת פ״א ג׳ ע״ב: קמקמה מתעביד חו רב.

הו״ב חריף ובקי.

חוּב פ״ע, 1) היה חייב, מחוייב, מוטל עליו to be bound | *verpflichtet sein* ב״ק פ״א מ״א: וכשהזיק חב המזיק לשלם.
2) גרם נזק to cause a disadvantage | *Schaden zufügen* כת׳ י״א ע״א: נמצאת חב ליתומים.

חִיֵּב פיעל, 1) הוציא דין לחובה, האשים to declare guilty | *schuldig erklären* סנה׳ ל״ג ע״א: חייב את הזכאי.
2) הטיל חובה to oblige | *verpflichten* דמאי פ״ב מ״ד: הנחתומים לא חייבו אותן חכמים להפריש וכו׳.

הִתְחַיֵּב התפ׳, 1) נידון לחובה to be sentenced | *verurteilt werden* כת׳ ל׳ ע״ב: מי שנתחייב סקילה.
2) היה אחראי בדבר to be responsible | *verantwortlich sein* אבות פ״ג מ״ד: הרי זה מתחייב בנפשו.

חוּב ז׳, 1) גזע האילן stem | *Stamm* ב״ק פ״א ע״א: מן חובו של אילן ולא מן הַזֵּדוּ.
2) תפר שם קי״ט ע״ב: seam | *Naht* נוטל שני חוטין העליונים וכו׳ ולא יטיל בו יותר מג׳ חובין.

חוֹב ז׳, מַשה יד debt | *Schuld* שבי׳ פ״ו מ״ד: שכל חוב שיש לי שאגבנו כל זמן שארצה.

חוֹבָא ז׳, 1) כנ״ל. תרג׳ יב״ע דב׳ מ״ט ט״ו: חובא ממון.
2) חטא sin | *Sünde* ירוש׳ חג׳ פ״ב ע״ז ע״ד: ומה חובא עביד ההוא חסידא.

חוּבָּא ז׳, 1) חוק bosom | *Busen* תרג׳ יב״ע שמ׳ ד׳ ז׳ (וישב ידו אל חיקו): ואתיב ידיה לחוביה.

2) מין עוף name of a bird | *eine Vogelart*
חול' ס"ב ע"ב: שמונה ספיקות הן חובא חוגא וכו'.

חוֹבָה עי' חָבָא. סוכה מ' ע"א: עלי קנים ועלי גפנים שגבבן לחובה על פני השדה.

חוֹבָה שם אשה a woman's name | *Frauenname*
ב"ק פ' ע"א: לא אקיים זרעא לרב הונא מחובה.

חוֹבָה נ', 1) חיוב, התחייבות duty | *Pflicht* סוטה פ"ח מ"ז: במלחמת חובה הכל יוצאין.
2) אשמה accusation, guilt | *Schuld, Anklage*
סנה' פ"ח מ"ה: המלמד זכות אינו יכול לחזור וללמד חובה.

חוֹבֵט עי' חָבַט 1. ירוש' יב' פ"ב י"ב ע"ד: חובטין של עץ.

חוֹבְלָן ת', מפליג בצערו וכדומה impetuous | *ungestüm* שמח' סוף פ"ט: מלמדין לאדם שלא יהא חובלן.

חוֹבֶץ, חוֹבְצָא ז', 1) גבינה cheese | *Käse*
איכ"ר א' א' (רבתי, חד מאתונא ד'): הובצא דעיזי; ירוש' פס' פ"ו ל"ג ע"ג: ההן דאביל חובץ וכו'.
2) עי' חֲבִיצָא 1. כת' פ' ע"ב: חובצא דתמרי.

חוֹבֶשׁ עי' חָבוּשׁ. תוס' תר' ז' י"ג: חובשין ודרמסקנין.

חוֹבְשָׁה עי' חֲבָשָׁה. מכי' בשלח א': תבוא חובשה של אברהם שהלך לעשות רצון המקום.

חוֹבְתָא, חוֹבְתָה עי' חוֹבָה. ב"מ כ"ח ע"ב: לא מייתי איניש חובתא לנפשיה; ירוש' בר' פ"ט י"ד ע"ב: הי דא חובתה.

חוֹגְתָא נ', חוג circle | *Kreis* תרג' מש' ח' כ"ז (בחקו חוג): ועד חג חוגתא.

חוֹד, חוֹדָא ז', 1) עוקץ point | *Spitze* שהש"ר ה' ב': כחודה של מחט; חול' י"ח ע"ב: חודא דכובעא.
2) להב הסכין וכדומה edge | *Schneide* ירוש' בר' פ"א ב' ע"ב: לטיפה של דם שהיא נתונה ע"ג חודה של סייף.

חוֹדָאי ז', **חוֹדְתָא** נ', חידה riddle | *Rätsel*
תרג' מל"א י' א' (בחידות): בחודאין; שופ' י"ד י"ב (חידה): חידתא.

חִוְיָא ז', נחש serpent | *Schlange* ב"ר פ"כ: חוויה דאדם.

חַוְיָא נ', תורה law | *Lehre* תרג' ירוש' ויק' ז' ז' (תורה אחת): חוויא חדא.

חֲוָק ז', שלב rundle of a ladder | *Sprosse einer Leiter* ב"ב נ"ט ע"א: סולם המצרי כל שאין לו ד' חווקין.

חֲוָר ת', לבן white, gray | *weiß, grau* בר' כ"ח ע"א: לית לך חוורתא.

חֲוַרְבָּר עי' חֲבַרְבָּר. ירוש' יומא פ"ח מ"ה ע"ב: שעקצו חוורבר וחיה.

חֲוַרְנָם ז', מין דג name of a fish | *eine Fischart* ירוש' ע"ז פ"ב מ"ב ע"א: חוורנם אין בו משום בישולי גויים.

חוורוריא עי' חֲוַרְוָר. תרג' יב"ע בר' י"ט י"א (בסנורים): בחוורוריא.

חוֹזָאָה ז', חוזה, נביא prophet | *Prophet* פס' קי"ג ע"ב: אנא לא חכימאה אנא ולא חוזאה אנא.

חוֹזִי ז', טיב, מהות nature, disposition | *Beschaffenheit* תוס' אהילות סוף ט"ו: איני יודע חוזיו של דבר מה הוא.

חוֹזְרָנָא ז', **חוֹזְרָנוּתָא** נ', סביבה environs | *Umgebung* תרג' יב"ע דב' י"ג (העמים אשר סביבותיכם): עממיא דבחוזרנותכון; בר' מ"א מ"ח (אשר סביבותיה): דבחוזרנהא.

חוֹזֵר עי' חָזַר. ירוש' שבת פ"ג ה' ע"ד: בצים קטנים כחוזרין.

חוּט פ"י, חַיֵּט פיעל, תפר to sew | *nähen* מנח' ל"ז ע"ב: מאן דחייטיה לגלימא; ירוש' כלא' פ"ט ל"ב ע"ד: מיחוט מסאניה.

חוּט — 1) קו line | *Linie* גיט' ח' ע"א: מן החוט ולפנים ארץ ישראל מן החוט ולחוץ חוצה לארץ.
2) גיד vein | *Ader* חול' צ"ג ע"א: חוטין שביד.

חוּט הַשִּׁדְרָה מוח שבעצם הגב | the spinal chord | *Rückenmark* חולי׳ מ״ה ע״ב: חוט השדרה שנפסק ברובו.

חוּטָא ז׳, חוט, פתיל thread | *Faden* תרג׳ שמ׳ כ״ח כ״ח (פתיל תכלת): חוטא דתכלתא.
2) קו line | *Linie* ירושי׳ שבי׳ פ״ו ל״ג ע״ג: חוטא דנוה.

חוּטְבָא ז׳, 1) רקמה embroidery | *Stickerei* נדרי׳ מ״ט ע״ב: גלימא דחוטבי.
2) שמנונית grease | *Fett* תרג׳ תה׳ ע״ג ז׳: עברו חוטביהון חפורת לבא.

חוֹטֶם ז׳, 1) אף nose | *Name* יבמ׳ פט״ז מ״ג: בפרצוף פנים עם החוטם.
2) פיטמת הדד nipple | *Brustwarze* תוס׳ נדה ו׳ ד׳: משיתקשו הדדין וכו׳ משיכסף ראש החוטם.

חוּטְמָא כנ״ל 1. תרג׳ יב״ע ויק׳ כ״א י״ח (חרום): דלקי בחוטמיה.

חוּטְרָא ז׳, 1) מקל staff | *Stock* ב״ר פפ״ו: זרוק חוטרא לאוירא ועל עיקרא נפיק.
2) גדרות צאן fold, enclosure | *Hürde* שבת ל״ב ע״א: אבב חוטרא מילי.
3) שם מקום בבבל name of a place in Babylonia | *Name einer Ortschaft in Babylonien* ירושי׳ שבת פ״א ד׳ ע״א: מן חוטרא לנהרדעא.

חוּטְרָה, חוּטְרַיָּה כנ״ל 3. ירושי׳ שבת פ״ה ז׳ ע״ג: ר׳ אידי דחוטריה (ביצה פ״ב ס״א ע״ד: דחוטרה).

חוּטְרָנָא ת׳, בעל חטוטרת, גבן | hump-backed | *höckerig* שבת ק״י ע״ב: דבר אחר חוטרנא.

חוּטֶרֶת נ׳, גבנון hump | *Höcker* שבת נ״ד ע״א: במטולטלת הקשורה בזנבו ובחוטרתו.

חֲוֵי פיעל, **אַחֲוֵי** אפ׳, הראה to show | *zeigen* שבת ס״ב ע״א: שלפא ומחויא; תעני׳ כ״ה ע״א: אחוי קידה.

חוּךְ פ״י, חכך to rub | *reiben* נזיר נ״ט ע״א: מהו לחוך.

חוּךְ, חוּכָא ז׳, צחוק, לעג | laughter, mockery | *Gelächter, Spott* תרג׳ ברי׳ ל״ח כ״ג (פן נהיה לבוז): דילמא נהי לחוך; עיר׳ ס״ח ע״ב: כחוכא ואטלולא.

חוּכְמָא, חוּכְמְתָא נ׳, חכמה | wisdom | *Weisheit* שבת צ׳ ע״א: עבדי לה לחוכמא; מו״ק כ״ח ע״א: חוכמתיה דר׳ הונא.

חוֹכֵר ז׳, שוכר שדה ע״מ לשלם בפירות | tenant | *Pächter* תוס׳ דמ׳ ו׳ ב׳: שוכר במעות חוכר בפירות.

חוּלֵי חוּלִין.

חוּל •— 1) התאים (החג) ליום מסויים to come in turn | *auf einen (bestimmten) Tag fallen* פס׳ פ״ה מ״א: חל ערב פסח להיות בערב שבת; יומא י״ד ע״א: חיילא עליה אנינות.
2) היה שייך, התיחס, הוטל to rest upon one as a duty, to apply | *gelten, als Pflicht auf etw. ruhen* ירושי׳ שבי׳ פ״ד ל״ה ע״ג: אין קדושת שביעית חלה עליו.
3) היה מתוק to be sweet | *süß sein* גיטי׳ מ״ז ע״ב: דליחול ארעה.

חַיֵּיל פַּעל, המתיק to sweeten | *versüßen* ב״מ ס׳ ע״א: דילמא טפי ומחייליה.

אָחֵיל אפ׳, מחל to forgive | *verzeihen* ברי׳ י״ב ע״א: אחילו מן שמיא.

חוֹל •— ימי המעשה week-days | *Wochentage* פס׳ פ״ה מ״ח: כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת. ועי׳ חוּלִין.

חוּלוֹ שֶׁל מוֹעֵד חול המועד, ימים שבין יום ראשון ויום אחרון של חג הפסח וחג הסוכות the half-festive days intervening between the first and the last days of Passover and of Succoth | *die Halbfeiertage zwischen den ersten und letzten Tagen von Pessach und Sukkoth* מגי׳ כ״ב ע״ב: דלא תימא יו״ט וחולו של מועד כי הדדי נינהו.

חוּלָא עי׳ חוּלִין. תרג׳ ש״א כ״א ו׳ (דרך חל): באורח חולא.

חוֹלָא ז׳, בירה castle | *Burg* ילק׳ במ׳ תשמ״ג: שלא קנה חולאו.

חוֹלְדָּה נ׳, 1) חפרפרה mole | *Maulwurf* כלים פט״ו מ״ו: מצודת החולדה טמאה ושל העכברין טהורה.

2) מערה cave | *Höhle* ירושׁ׳ מגי׳ פ״ד ס״ה ע״ג: חולדת המולים חייבת במזוזה.

חוֹלָה נ׳, מחול, ריקוד dance | *Tanz* ירושׁ׳ מגי׳ פ״ב ע״ג ע״ב: עתיד הקב״ה להעשות ראש חולה לצדיקים לעתיד לבוא.

חוֹלוֹנָאָה ת׳, זר, נכרי strange | *fremd* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ג ג׳: בעמיא חולנאי.

חוֹלְזִין ז״ר, מתנים loins | *Lenden* תרג׳ שני אס׳ ו׳ י״א: ומחלזין חולזוי.

חוֹלְחוּל ז׳, ארס poison | *Gift* תנח׳ משפ׳ בובר י״ב: החולחול היה נכנס וכו׳.

חוֹלְחָלִית נ׳, מזמה intrigue | *Ränkespiel* ילק׳ ויק׳ תקכ״ד: חולחליות רעות.

חוֹלִי 1) ת׳, מתוק sweet | *süß* תרג׳ ירושׁ׳ דב׳ כ״ט י״ז: דשירוי חטאיה חולי.

2) נ׳, מחלה disease | *Krankheit* גיט׳ פ״ז מ״ג: אם מחמת חולי הראשון מת.

חוֹלְיָא, חוֹלְיָה, חוֹלְיָיא נ׳, 1) מרגלית וכדומה מן התכשיטים הנחרזים bead | *Perlchen* כל׳ פי׳ מ״ח: קטלה שחוליות שלה של מתכת.

2) כל עצם שבשדרה vertebra | *Wirbel* אהל׳ פ״א מ״ח: ושמונה עשר חוליות בשדרה.

3) פרק מכלי מורכב link | *Glied, Teil* עד׳ פ״ז מ״ז: תנור שתתכו חוליות ונתן חול בין חוליא לחוליא.

4) האדמה שנחפרה והוצאה מתוך הבור entrenchment around a well | *die um eine Grube aufgeworfene Erde* בר׳ ג׳ ע״ב: אין הבור מתמלא מחוליתו.

5) דבר מתוק something sweet | *etwas Süßes* מגי׳ ז׳ ע״ב: אנא שדרי ליה חוליא ואיהו שדר לי חורפא; פס׳ קט״ו ע״ב: אגב חולייה.

חוֹלִילָא ז׳, מעצד chisel | *Meißel* תרג׳ ישׁ׳ י׳ ט״ו (היתפאר הגרזן): האיפשר דישתבח חולילא.

חוּלִּין ז״ר, 1) דברי חול בנגוד לקדשים profane things | *Profanes* תרומה פי״א מ״ה: ונוהג בתרומה כדרך שהוא נוהג בחולין.

2) שם מסכת בתלמוד a tractate of the Talmud | *ein Talmudtraktat.*

חוֹלִית עי׳ חוֹלֶת. תוס׳ ערכ׳ ב׳ כ׳: חולית של מחוזא.

חוֹלֵל ז׳, מחולל, מרקד dancer | *Tänzer* ילק׳ תה׳ תשכ״ט: קבל אותן כחוללים.

חוֹלָנִי ת׳, חלוש, ידוע חולי sickly | *kränklich* ירושׁ׳ הור׳ פ״ג מ״ח ע״א: מפני מה פניך חולניות.

חוֹלְסִית נ׳, חול שעל שפת הים beach | *Strand* ב״ב ס״ז ע״א: חולסית ומצולה.

חוֹלֵף ז׳, סכין, מאכלת knife | *Messer* תוס׳ כל׳ ב״ב ז׳ ג׳: יד בן חולף חמשה ושל חולף עשרה.

חוֹלַף מה״י, תחת, חלף instead | *anstatt* תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ג כ״ד (עין תחת עין): דמֵי עינא חולף עינא.

חוּלְפָנָא ז׳, מחיר value received in exchange | *Erlös, Tauschobject* תרג׳ דב׳ כ״ג י״ט (ומחיר כלב): חולפנא דכלבא.

חוֹלֵץ ז׳, מלקחים, צבת tongs | *Zange* תוס׳ כלים ב״מ ד׳ ה׳: חולץ של נגר שהוא מוציא בו את המסמרים.

חוּלַק, חוּלָקָא ז׳, חלק share | *Anteil* תרג׳ דב׳ י״ד כ״ז (חלק ונחלה): חולק ואחסנא; יב״ע בר׳ מ״ז כ״ב (חק): חוקא.

חוּלְשָׁא ז׳, רפיון weakness | *Schwäche* בר׳ מ׳ ע״א: חולשא דליבא.

חוֹלֶת נ׳, אדמת חול sand-plain | *Sandfläche* ערכ׳ פ״ג מ״ב: אחד המקדיש בחולת המחוז ואחד המקדיש בפרדסות סבסטי.

חוּלְתָּא 1) כנ״ל. דב״ר פ״ד: חולתא של אנטוכיא.

2) שם אשה a woman's name | *Frauenname* תרג׳ שני אס׳ ב׳ ט׳: חולתא דהות משמשא בחד בשבתא.

חוּם פ"ע, היה חם to be warm | *warm sein* חולי׳ ח׳ ע״ב: קא חיימא.

אֲחֵים אפ׳, החם to warm | *warm machen* מו"ק י"ב ע״ב: מיא דאחים וכו׳.

חוּמָא ז׳, חום heat | *Hitze* ב"ר פפ"ז: בכל חומאו.

חוּמָא, חוּמָה שם אשה a woman's name | *Frauenname* כתי׳ ס"ה ע״א: חומא דביתהו דאביי; יב׳ ס"ד ע״ב: סמך עלה אביי ואזל נסבה לחומה ברתא דאיסי בריה דרב יצחק וכו׳.

חוּמְטָא 1) ז׳, חשיכה darkness | *Finsternis* תרג׳ יב"ע בר׳ ט"ו י"ז (ועלטה היה): והות חומטא.

2) חומט, מין לטאה chamaeleon | *Chamäleon* תרג׳ ויק׳ י"א ל׳ (החמט): חומטא.

חוּמְטוֹן ז׳, חול מחול במלח sandy soil containing salty substances | *salzhaltiger Sand* שבת ל"א ע"א: מערב אדם קב חומטון בכור תבואה ואינו חושש.

חוּמְטְרִיָא ז"ר, עשבים המעמידים את הדם השותת blood-stanching herbs | *blutstillende Kräuter* שבת ק"ט ע״ב: אבוברואה – חומטריא.

חוּמֶם ז׳, מחצית half | *Hälfte* גיט׳ נ"ט ע"א: סיבני וחומם סיבני.

חוּמְצָא ז׳, חומץ vinegar | *Essig* תרג׳ מש׳ י׳ כ"ו (כחומץ לשנים): היך חומצא לכבי.

חוּמְצָן ז׳, מאכל חמוץ sour dish | *saure Speise* רות רבה ב׳ י"ד: שמוציאין מיני חומצנין לגרנות.

חוֹמֶר ז׳, 1) כובד וחשיבות severity, restriction | *Strenge* ב"ק פ"ח מ"ב: זה חומר באדם מבשור שהאדם משלם נזק צער רפוי וכו׳ והשור אינו משלם אלא נזק.

2) משל ומליצה allegory, symbol | *Allegorie, Symbol* תוס׳ ב"ק ז׳ ג׳: חמשה דברים היה רבן יוחנן בן זכאי אומר כמין חומר וכו׳ משל למה הדבר דומה.

חוּמְרָא ז׳, 1) כב"ל 1. פס׳ י"א ע"א: משום חומרא דשבת.

2) צרור bundle | *Bündel* קיד׳ ע"ג ע״ב: רמי חומרי.

3) חוליא vertebra | *Wirbel* שבת קמ"ז ע״ב: חומרי דשדרה.

4) סכום sum | *Summe* ע"ז ט׳ ע"א: ומשכח ליה לחומריה.

חוּמְרָא ז׳, אדן, בסיס socle | *Sockel* תרג׳ יב"ע שמ׳ ל"ח כ"ז (ככר לאדן): קנטינר לחומרא.

חוּמָרָא ז׳, חמר asphalt | *Asphalt* תרג׳ שני אס׳ ג׳ ג׳: וריחא דגלגלוי כחומרא.

חוּמַרְתָּא נ׳, 1) צעיף veil | *Schleier* שבת נ"ז ע״ב: טוטפת – חומרתא דקטיפתא.

2) טבעת ring | *Ring* מו"ק י"ב ע״ב: נפיק בחומרתא דמדושא.

3) כום הפרח bud | *Blumenkelch* גיט׳ ס"ט ע"א: חומרתא דכשותא.

4) אבן stone | *Stein* זבח׳ כ"א ע״ב: דמשקע ליה בחומרתא.

חוּמָשׁ ־, אחד מחמשת ספרי התורה one of the five books of Moses | *jedes der fünf Bücher Mosis* ב"ב י"ג ע״ב: בין חומש לחומש של תורה ארבעה שיטין וכן בין כל נביא לנביא.

חוּמַשׁ הַפְּקוּדִים ספר במדבר the Book of Numbers | *Numeri, das 4. Buch Mosis* סוטה ל"ו ע״ב: לא כדרך שחלוקין בחומש הפקודים חלוקין באבני אפוד.

חוּמְשָׁא ז׳, חלק החמישי one fifth | *Fünftel* ב"מ נ"ג ע״ב: חומשא מלגיו חומשא מלבר.

חוּמְתָא ז׳, 1) חום heat | *Hitze* תרג׳ יב"ע שמ׳ י"ב ל"ט: מחומתא דשמשא.

2) חימה וכעס anger | *Zorn* תרג׳ מש׳ כ"ט י"א (כל חמתי): כולא חומתיה.

חוּמְתִי נ׳, מין צמח pellitory | *Glaskraut* גיט׳ ס"ט ע"א: חומתי כי ממרו.

חוּנָה שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש׳ קיד׳ פ"א ס׳ ע"ג: שמואל שאל לרב חונה.

חוֹנִי שם איש a man's name | *männlicher Name* תענ׳ כ"ג ע"ג: חוני המעגל.

חוּנְיָא שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירושי׳ שבת פ״ד י״ג ע״ג: ר׳ חוניא יעקב מעפרתים.

חוֹנְיוֹ מיסד המקדש במצרים הנקרא על שמו Onias, the founder of the Temple in Egypt, the so-called Onias Temple | *Onias, der Gründer des gleichnamigen Tempels in Aegypten* מנח׳ ק״ט ע״ב: בית חוניו לאו ע״א היא דתניא וכו׳ חוניו בני ישמש תחתי וכו׳ הלך לאלכסנדריא של מצרים ובנה שם מזבח וכו׳.

חוּנְיָיא, חוּנְיָיה שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירושי׳ שקי׳ פ״א מ״ו ע״א: ר׳ חונייא דברת חוורן (מו״ק פ״א פ׳ ע״ב: רבי חונייה דברת חוורן).

חוּסְבָּא ז׳, פחת loss of weight | *Schwund* ב״מ ע׳ ע״א: חוסכא דנחשא.

חוֹסֵם ז׳, מחסום muzzle | *Maulkorb* תוס׳ צוק׳ שבת ד׳ (ה), ה׳: לא תצא פרה בחוסם שלה.

חוֹסֶן ז׳, פשתן גס oakum | *Werg* שבת פ״ב מ״א: אין מדליקין לא בלכש ולא בחוסן וכו׳.

חוּסְנָא ז׳, 1) תוקף ועוז strength | *Stärke* תרג׳ שה״ש ה׳ ט״ז: תקוף חוסניא.
2) מבצר castle | *Festung* תרג׳ תה׳ ל״א ג׳ (לצור מעוז): חוסנא כריכא.

חוּסְקִי שם מקום name of a place | *Ortsname* קיד׳ ע״ז ע״א: ערי מדי וכו׳ חוסקי ורומקי.

חוּסְרָנָא ז׳, מחסור need | *Mangel* תרג׳ מש׳ כ״א ה׳ (למחסור): לחוסרנא.

חוּף פ״י, שפשף to cleanse, to rub | *abreiben* סנה׳ צ״ה ע״א: קא חייף רישיה.

חוּפָּא ז׳, חשוק הגלגל spoke (of a wheel) | *Speiche* תרג׳ מל״א ז׳ ל״ג (וחשקיהם): וחופיהון.

חוּפָּאָה ז׳, 1) מכסה cover | *Decke* תרג׳ שמ׳ כ״ו י״ד (מכסה): חופאה.
2) צפוי coating | *Überzug* תרג׳ במ׳ י״ז ג׳ (צפוי למזבח): חופאה למדבחא.

חוּפְיָא ז׳, 1) חיכוך rubbing | *das Reiben* ברי׳ ו׳ ע״א: מחופיא דידהו.
2) מטאטא broom | *Besen* ב״ק צ״ו ע״א: ועבדינהו חופיא.

חוּפְנָא ז׳, חופן, כף היד the hollow of the hand | *die hohle Hand* תרג׳ יח׳ א׳ ח׳: חופני סרפיא.

חוֹפֵר ז׳, כורה באדמה digger | *Gräber* ירושי׳ ב״מ פ״ט י״ב ע״א: החופר והכייל וכו׳.

חוּץ פעו״י, 1) התחבר והתהדק to become tight | *dicht werden* מכשי׳ פ״ג מ״ח: בשביל שיחוצו.
2) חצץ to form a partition | *eine Scheidewand bilden* עירי׳ פ״ג מ״א: יכול לחוץ; זבח׳ י״ט ע״א: חייץ או לא חייץ.

חוּץ ־ חוּץ מִ־ מלבד besides, except | *außer* ר״ה פ״ג מ״ב: כל השופרות כשרים חוץ משל פרה.

חוּץ לָאָרֶץ, חוּצָה לָאָרֶץ כל ארץ שמחוץ לא״י foreign country | *Ausland* גיט׳ ז׳ ע״ב: עפר חוץ לארץ הבא בספינה לארץ; ירושי׳ שם פ״א מ״ג ע״ב: שישראל שבחוצה לארץ שמותן כשמות גויים.

חוּצָה תה״פ, חלילה far be it from.., God forbid! | *fern sei es!* ילק׳ ישי׳ ש״ג: חוצה היא לאבא למיכם ית בריה.

חוּצָל ז׳, **חוּצֶלֶת** נ׳, מחצלת, שטיח matting | *Matte* עד׳ פ״ג מ״ד: כל החוצלות וכו׳ כל הקליעות; תוס׳ כלי׳ ב״ב ד׳ י״ד: כל החוצלים בין של שעם ובין של שק.

חוּצְנָא ז׳, צופה מחוץ למחנה outposts | *Außenposten* תרג׳ ירי׳ נ״א י״ב (ארבים): חוצניא.

חוּצְפָּ, חוּצְפָּא ז׳, עזות מצח barefacedness | *Frechheit* תרג׳ ירי׳ ג׳ ג׳ (ומצח אשה זונה): וחוצף כאיתא נפקת בראו; סוטה פ״ט מט״ו: בעקבות משיחא חוצפא יסגא.

חוּצְפִּית שם תנא name of a Tannai | *Name eines Tannaiten* שבי׳ פ״י מ״ה: ר׳ חוצפית אומר.

חָוַר — חִוֵּר פיעל, בירר וליבן to make clear, to make evident | *klar machen, aufklären* ב״ר פצ״ה: שהוא מחוור להם מטעיותיהם.

הִתְחַוֵּר התפ׳, נתברר ונתלבן to be made clear | *geklärt sein* ירושי׳ כת׳ פ״ד כ״ה ע״ג: עד שיתחוורו הדברים כשמלה.

חֲוַר פ״ע, הלבין, היה לבן to be white | *weiß sein, weiß werden* ב״ק ס״ט ע״א: כי היכי דניחוור טפי.

חַוַּר פעל, 1) ליבן to whiten | *weiß machen* ב״מ ס׳ ע״ב: חווריה לרישיה.

2) בירר to make evident | *klar machen* ב״ר פכ״ז: אית לן קרייא אוחרן דמחוור יתיר מן דין.

אַחֲוַר אפ׳, כנ״ל 1. ב״ק פ״ה ע״ב: אחווריה לבישריה.

חוּרָא ז׳, נקב hole | *Loch* ערכ׳ ל׳ ע״א: לא עכברא גנב אלא חורא גנב.

חוּרְבָּא ז׳, 1) חורב, יובש dryness | *Dürre* תרג׳ תה׳ ד׳ ו׳ (ויבש): מתיבש מן חורבא.

2) עי׳ חוּרְבָּן. תרג׳ יה׳ כ״ט ט׳ (לשממה וחרבה): לאשתממו וחורבא.

3) עי׳ חוּרְבָּה. כתי׳ י״ג ע״ב: חורבא דמתא.

חוּרְבָּה נ׳, בנין שנחרב ruin | *Ruine* בר׳ ג׳ ע״א: ונכנסתי לחורבה אחת מחורבות ירושלים.

חוּרְבָּן, חוּרְבָּנָא ז׳, הריסה destruction | *Zerstörung* גיט׳ נ״ז ע״ב: חורבן בית ראשון וחורבן בית שני; סנה׳ צ״ו ע״ב: חורבנא דירושלם.

חוּרְבְּתָא עי׳ חוּרְבָּה. סנה׳ ע״א ע״א: חורבתא סגירתא.

חוֹרֵג ז׳, בן אשתו של אדם מבעל אחר step-son | *Stiefsohn* סנה׳ פ״ג מ״ד: הן ובניהן וחתניהן וחורגו.

חוֹרֶגֶת, חוֹרַגְתָּא נ׳, בת אשתו של אדם מבעל אחר step-daughter | *Stieftochter* יב׳ כ״א ע״ב: אשת בן חמיו מותרת חורגתו ערוה; סוטה מ״ג ע״ב: חורגתא הגדילה.

חוֹרוֹד, חֲוַרְוָור ז׳, מחלת העין a disease of the eye | *eine Augenkrankheit* בכורות פ״ו מ״ג: חורוד והמים הקבועים (שם ל״ה ע״ב: חורוור).

חוֹרוֹן, חוֹרִי מה״ג, אחר another | *anderer* ירושי׳ ברי׳ פ״ט י״ד ע״א: אית לך חורי; תרג׳ איוב ל״א י׳ (אחרים): חורנין.

חוֹרֵי מה״י, מאחורי, אחרי behind, after | *hinter, nach* ירוש׳ שבי׳ פ״ד ל״ה ע״א: חורי חמרא.

חוּרְלָא ז׳, מין קוץ, חרול thorn | *Dorn* תרג׳ מש׳ כ״ד ל״א (הרולים): חורלי.

חוֹרֵם ז׳, עושה חרמים ורשתות net-maker | *Netzmacher* מנ׳ ל״ז ע״א: ר׳ יוסי החורם.

חוּרְמָן, חוּרְמָנָא ת׳, ארסי 1) venomous | *giftig* תרג׳ בר׳ מ״ט י״ז (שפיפון): חיוי חורמן.

2) נחש serpent | *Schlange* תרג׳ יב״ע שם: חורמנא דרביע על פרשת ארחא.

חוֹרָן, חוֹרָנָא מה״ג, אחר another | *anderer* ירוש׳ ב״מ פ״ג ט׳ ע״א: תניי חורן; תרג׳ בר׳ מ״ג י״ד (אחיכם אחר): אחוכון חורנא.

חוּרְפָּא ז׳, 1) חוד edge | *Schärfe* סנה׳ נ״ו ע״א: חורפא דסכינא.

2) חריפות ingenuity | *Scharfsinn* ב״מ צ״ו ע״ב: לפום חורפא שבשתא.

3) כבשה lamb | *Lamm* תרג׳ בר׳ ל״ג י״ט (מאה קשיטה): מאה חורפן.

חוּרְפִּיתָא שם אשה a woman's name | *Frauenname* תרג׳ שני אס׳ ב׳ ט׳: חורפיתא.

חוּרְתָּא נ׳, מערה cave | *Höhle* נד׳ נ׳ ע״ב: על לחורתא.

חו״ש חס ושלום.

חוֹשׁ ז׳, 1) עבי bushes | *Gebüsch* ב״ב קמ״ז ע״ב: מרובים כחושים של קנה.

2) פ״ע — הרגיש כאב to be affected | *Schmerz empfinden* עיר׳ נ״ד ע״א: חש בראשו וכו׳ בגרונו וכו׳.

3) דאג to be anxious | *besorgt sein* חול׳ י״א ע״א: וניחוש שמא ניקב.

חוּשְׁבָּנָא ז׳, חשבון account | *Rechnung* ויק״ר פ״ל: מן הכא נחיל חושבנא.

חוּשְׁכָא ז׳, פחם שבפתילת הנר snuff | *Schnuppe einer Kerze* ביצה ל״ב ע״ב: מאי מוחטין וכו׳ לעדויי חושכא.

חוּשְׁלָא ז׳, שעורה קלופה peeled barley | *geschälte Gerste* סנה׳ כ״ז ע״א: קבא דחושלא.

חוּשְׁנָא ז׳, חושן שעל לב הכהן הגדול the breast-plate of the Highpriest | *Brustschild des Hohenpriesters* תרג׳ שמ׳ כ״ח ד׳ (חושן): חושנא.

חוּתָל ז׳, מעטפה wrapper, envelope | *Hülle* כלים פט״ז מ״ה: חותל שהוא נותן לתוכו ונוטל מתוכו.

חוֹתָם — נוסח סיום הברכה בתפלה concluding formula of prayers | *die Schlußformel des Segenspruchs* בר׳ פ״ט מ״ה: כל חותמי ברכות שהיו במקדש וכו׳.

חֵזוּ, חֶזְוָא נ׳, מראה appearance | *Anblick, Aussehen* תרג׳ ישׁ׳ נ״ג ב׳: חזו חולא; תרג׳ דהי״א י״א י״א: יאה בחזויה.

חֶזְוָנָא ז׳, חוזה seer | *Seher* תרג׳ דהי״א כ״ט כ״ט (שמואל הרואה): שמואל חזונא.

חֶזְוָוא ז׳, 1) ע׳ חֶזְוָא. תרג׳ ירוש׳ שמ׳ ג׳ ג׳ (המראה הגדול הזה): חזווא רבא הדין.

2) חֶזְוֵי. שם בר׳ י״ב ו׳: מישר חזווא.

חֶזְוֵי נ״ר, מישור plain | *Ebene* תרג׳ יב״ע בר׳ י״ד י״ג (אלוני ממרא): חזוי ממרא.

חֶזְוָיָא ע׳ חֶזְוָנָא. תרג׳ ש״א ט׳ ט׳ (הרואה): חזויא.

חזויתיה ע׳ חֲזָזִית. ירוש׳ ע״ז פ״ב מ׳ ע״ד: לחזויתיה.

חֶזְוָנָא ז׳, מראה appearance | *Erscheinung* תרג׳ דב׳ ד׳ ל״ד: ובחזונין רברבין.

חֲזוֹר תה״פ, מסביב all around | *ringsherum* תרג׳ תה׳ פ״ט ט׳ (סביבותיך): חזור לך.

חֲזוּר, חֲזוּרָא ז׳, תפוח, עץ התפוח apple, apple-tree | *Apfel, Apfelbaum* תרג׳ יואל א׳ י״ב (תמר ותפוח): דקלין וחזור.

חָזוּת — מראית looks | *Aussehen* ב״מ כ״א ע״ב: שאני זית הואיל וחזותו מוכיח עליו.

חֲזוּתָא נ׳, 1) כנ״ל. ב״ק ק״א ע״א: חזותא מילתא היא.

2) חזיון vision | *Erscheinung* תרג׳ איוב כ׳ ח׳ (כחזיון לילה): חזותא דליליא.

3) מצפה watch-tower | *Warte* תרג׳ ישׁ׳ כ״ג (בחוניו): חזותהא.

חֲזָזָא ז׳, **חֲזָזִית, חֲזָזִיתָא** ז׳, מין שחין lichen | *Flechte* תרג׳ ירוש׳ ויק׳ כ״א כ׳ (ילפת): דמלי חזזין; תרג׳ יב״ע ויק׳ שם: חזזיתא מצריתא; בכורות פ״ו מי״ב: ובעל יבלת ובעל חזזית.

חֲזָזָן ז׳, בעל ילפת one afflicted with lichen | *mit Flechte Behafteter* תרג׳ ויק׳ כ״א כ׳ (ילפת): חזזן.

חֲזִי פ״י, ראה to see | *sehen* עיר׳ י״ד ע״ב: פוק חזי מאי עמא דבר.

חַזֵּי פַּעל, **אַחֲזֵי** אפ׳, הראה to show | *zeigen* ב״מ ס״ז ע״א: חזיתן איילונית; ביצה כ״ו ע״ב: אחזייה לחכם.

אִתְחֲזֵי, אִחֲזֵי אתפ׳, 1) נראה to appear | *aussehen* בר׳ י״ז ע״ב: מיחזי כיוהרא.

2) היה ראוי to become fit | *geeignet werden* ביכ׳ כ״ו ע״ב: אחזו בין השמשות.

3) הֻרְאָה to be shown | *gezeigt werden* שם: אתחזי לחכם.

חֲזֵי ת׳, ראוי fit | *geeignet* ב״ב י״ט ע״ב: חזי לבהמתו.

חֶזְיָא ז׳, ראי mirror | *Spiegel* תרג׳ ירוש׳ שמ׳ ל״ח ח׳ (במראות הצובאות): חזין נשיא.

חֵזֵיו נ׳, מראה vision | *Erscheinung* תרג׳ יב״ע במ׳ ו׳ (במראה): בחזיו.

חֲזָיוֹן — אחיזת יד grip of the hand | *das Umspannen der Hand* ב״מ ק״ה ע״ב: שנחבאת בחזיונה.

חָזִיז ז׳, לקש aftermath | *Grummet* תעני׳ ה׳ ע״א: אוכל חזיז מן התלם.

חֲזִיזָא 1) ז׳, עב cloud | *Wolke* תרג׳ שה״ש ב׳ ט״ו: חזיזא קלילא.

2) ת׳, שעיר shaggy | *zottig* בכורות מ״ד ע״א: גדיא חזיזא.

חֲזִיָּה עי׳ חָזוּת. תוס׳ יוה״כ ד׳ ח׳: כדי להראות חזייתן לצבור.

חֲזִיָּנָא ז׳, מין כפתור שבראש מקל knob | *Knopf* כלי פי״ד מ״ב: מקל שעשה בראשו מסמרת כמין חזיינא.

חֲזִירָא ז׳, חזיר swine | *Schwein* ירוש׳ ברי׳ פ״ב ד׳ ע״ג: חזירא בית הכסא מטולטל הוא.

חַזִּירָא ז׳, רועה חזירים swineherd | *Schweine-hirt* ירוש׳ תר׳ פ״ח מ״ו ע״ג: דיקלוט חזירא.

חֲזִירָה נ׳, 1) שיבה return | *Rückkehr* ירוש׳ ב״מ פ״ו י׳ ע״ד: שכר הליכה וחזירה.

2) השבה restoration | *Rückgabe* שם פ״א ז׳ ע״ג: אם ידעו הבעלים בגניבה צריכין לידע בחזירה.

3) סיבוב going round | *das Herumgehen* ירוש׳ סוטה פ״א מ״ז ע״ג: כדי חזירת דקל.

4) נקבת החזיר sow | *Sau* ע״ז כ׳ ע״ב: ולא בחזיר ולא בחזירה.

חֲזִירְתָּא כנ״ל 4. איכ״ר א׳ מ״ז: כהדא חזירתא וכו׳.

חָזִית נ׳, 1) בליטה בכותל לנוי sally | *Vorsprung (an der Wand)* ב״ב פ״א מ״ב: ועושה חזית מבחוץ.

2) פני הבית frontside | *Fassade* תוס׳ ב״מ י״א כ״ב: הופך את החזית אצלו.

חז״ל חכמינו זכרונם לברכה.

חָזַם, חָזַם פ״י, קטף to nip off | *abkneipen* דמאי פ״ג מ״ב: הרוצה לחזום עלי ירק להקל ממשאו וכ״ו; תרג׳ יב״ע ויק׳ א׳ ט״ו (ומלק): ויחזום.

חַזָּן ז׳, שמש בבית ספר, בבית הכנסת וכדומה sexton | *Aufseher* שבת פ״א מ״ג: החזן רואה היכן תינוקות קוראים אבל הוא לא יקרא.

חַזָּנָא ז׳, 1) כנ״ל. ירוש׳ מגי׳ פ״ד ע״ה ע״ב: חזנא דכנישתא.

2) שומר, שומר guard | *Wächter* ב״מ צ״ג ע״ב: חזני מתא.

חזק י- **הֶחֱזִיק** הפ׳, עשה חזקה, לקח לרשותו to take possession | *Besitz ergreifen* ב״ב פ״ג מ״ג: והמחזיק בנכסי הגר.

הֶחֱזִיק טוֹבָה הרגיש רגש תודה to be thankful | *dankbar sein* כת׳ ס״ח ע״א: בואו ונחזיק טובה לרמאין שאילמלא הן היינו חוטאים בכל יום.

הוּחְזַק הָפ׳, נחשב to be presumed, to be known for | *für etwas gehalten werden* שבוע׳ ל״ד ע״ב: הוחזק כפרן.

חֶזְקָא עי׳ חֲזָקָה 3. חולי׳ י׳ ע״ב: אוקי אחזקיה.

חֲזָקָה נ׳, 1) תפיסת דבר ביד seizure | *das Ergreifen* ירוש׳ מו״ק פ״ג פ״ג ע״ג: אין חזקה פחות מטפח.

2) זכות הקנין על סמך שליטה ממשית בלי ערעור במשך זמן מסויים claim based on undisturbed possession during a legally fixed period | *Eigentumsrecht auf Grund unangefochtenen Besitzes während einer bestimmten Zeit* ב״ב כ״ג מ״א: חזקת הבתים וכו׳ ג׳ שנים מיום ליום.

3) דעה מקובלת, הנחה וסברא presumption, status | *Voraussetzung, Annahme* חולי׳ פ״ב מ״ו: במה דברים אמורים שהיתה בחזקת מסוכנת אבל אם היתה בחזקת בריאה.

חֶזְקְתָא כנ״ל 2. תרג׳ יב״ע ברי׳ י״ג י״ז (התהלך בארץ): טייל בארעא ועבד בה חזקתא.

חָזַר פ״ע, 1) שב to return | *zurückkehren* יב׳ פ״ז ע״א: כשהיא חוזרת לבית אביה.

2) שנה, עשה שוב to reiterate | *wiederholen* ירוש׳ בר׳ פ״ח ח׳ ע״ד: לפי שהיה ירמיהו חוזר ומתנבא על בית המקדש.

3) שב מדעתו to retract | *widerrufen* ב״מ מ״ד: שנית לנו בילדותיך הכסף קונה את הזהב ותחזור ותשנה לנו בזקנותיך הזהב קונה את הכסף.

4) סבב to go around | *herumgehen* עיר׳ פ״ב מ״ו: וחזרתי על כל תלמידיו ובקשתי לי חבר ולא מצאתי.

חִזֵּר פיעל, כב״ל 4. מעש׳ פ״ב מ״ג: הרוכלין המחזירין בעיירות.

הֶחֱזִיר הפ׳, 1) השיב to return | *zurückgeben* שבי׳ פ״י מ״ט: המחזיר חוב בשביעית רוח חכמים נוחה הימנו.

2) ע׳ חָזַר 3. גיט׳ פ״ו מ״ג: אם רצה להחזיר לא יחזיר.

3) ע׳ חָזַר 4. תוס׳ פאה ב׳ י״ח: שהיו מחזירין בין הגרנות.

הֶחֱזִיר אֶת פָּנָיו הפך, הסב את פניו | to turn round | *sich umwenden* מו״ק כ״ג ע״ב: אין לו דבר לעשות מחיצה מחזיר פניו ואוכל.

חֲזַר פ״י, 1) סבב to surround | *umkreisen* תרג׳ תה׳ כ״ו ו׳ (ואסובבה את מזבחך): ואחזרית ית מדבחך.

2) פנה to turn back | *sich wegwenden* תרג׳ תה׳ קי״ד ג׳ (יסב לאחור): חזר לאחורא.

3) שב to return | *zurückkehren* תרג׳ ירוש׳ בר׳ מ״ט י״ט: יחזרון בשלם.

4) שב ועשה to reiterate | *wiederholen* שם ל״ו ל״ט: חזר ואמר.

חַזַּר פַּעֵל, 1) כב״ל 1. תרג׳ איוב מ׳ כ״ב (יסבוהו): יחזרוניה.

2) הפך to twist | *umdrehen* תרג׳ הושע י׳ ב׳ (יערף מזבחותם): יחזר קדלהון דאגריהון.

3) ענה to reply | *erwidern* תרג׳ מש׳ כ״ז י״א (ואשיבה): ואחזר מלתא.

חזרד ע׳ חַזְרָר. כלא׳ פ״א מ״ד: התפוח והחזרד.

חֲזָרָה נ׳, 1) חרטה repentance | *Reue* תוס׳ סנה׳ ה׳ ב׳: המלוה בריבית אין יכול לחזור בו עד שיקרע את שטרותיו ויחזור בו חזרה גמורה.

2) שיבה return | *Rückkehr* יב׳ פט״ז מ״ז: והלה אחד מהם בדרך וכו׳ ובחזרתם אמרו וכו׳.

3) סבוב going around | *(das Herumgehen um) das Umkreisen* תוס׳ סוטה א׳ א׳: כדי חזרת דקל.

4) השבה restoration | *Rückgabe* סנה׳ כ״ה ע״ב: חזרת ממון.

5) הפיכה turning | *das Umwenden* מו״ק כ״ד ע״א: חזרת קרע לאחוריו.

חֲזָרִים נ״ר ע׳ חֲזֶרֶת. עוקצ׳ פ״א מ״ב: שרשי החזרים והצנון.

חֲזָרִינוּתָא נ׳, סביבה surrounding | *Umgebung* תרג׳ תה׳ מ״ד י״ד (וקלס לסביבותינו): ותורפייתא לחזרינותנא.

חַזְרָן ת׳, מקפיד ומהדר zealous | *eifrig* שבת קנ״ו ע״א: חזרן במצוות.

חַזְרְנוּתָא ע׳ חֲזָרִינוּתָא. תרג׳ איוב מ״א ו׳ (סביבות שניו): חזרנות ככוי.

חַזְרָר ז׳, מין תפוח medlar | *Mispel* ירוש׳ תר׳ פ״ב מ״א ע״ג: בצים קטנות כחזררין.

חֲזֶרֶת נ׳, מין ירק lettuce | *Lattich* פסח׳ פ״ב מ״ו: ואלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בחזרת בעולשין וכו׳ ובמרור.

חחי ע׳ חֲרָיָא. גיט׳ ע׳ ע״א: קורטמי דחחי.

חח״ת חמשה חומשי תורה.

חֵט ז׳, חטא, עוון sin | *Sünde* ירוש׳ הור׳ פ״ג מ״ז ע״ד: נתכפר מקצת החט.

חָטָא — הִתְחַטֵּא התפ׳, התרפק, התעלס to joke, to dally | *schäkern, tändeln* מכ׳ ס״ו ע״ב: נתעלסה — נתחטא באהבים.

חֶטָא ז׳, שורה line | *Zeile* כת׳ ס״ט ע״ב: ביני חטי.

חֲטָאָה ז׳, 1) חוטא sinner | *Sünder* בר׳ ס׳ ע״א: חטאה את.

2) מחטיא seducer | *Verführer* תרג׳ זכ׳ ג׳ א׳ (והשטן): וחטאה.

חָטַב — חטף to seize violently | *entreißen* איכ״ר א׳ א׳: ועמד וחטבו ממנה.

הֶחֱטִיב הפ׳, העביר בקולמוס to erase | *ausradieren* ממ׳ ספר תורה ירוש׳ ה׳ א׳: מחטיב ומוחק את הראשון ומקיים את האחרון.

חָטַב פ״י, 1) כרת to hew | *hauen* תרג׳ יב״ע בר׳ מ״ט ה׳: זיינא שנינא למחטוב.

2) בחר to select | *erwählen* תרג׳ דב׳ כ״ו י״ז (האמרת): חטבת.

חֲטָבָה נ׳, כריתה cutting | *das Hauen* מכות פ״ב מ״ב: חטבת עצים.

חֶטְהָא ז׳, חטא, עוון sin | *Sünde* תרג׳ מש׳ כ״א ד׳ (חטאת): חטהא.

חֲטוֹטֶרֶת נ׳, גבנון hump | *Höcker* חול׳ פ״ט מ״ב: חטוטרת של גמל.

חטוניא עי׳ טְחוֹנָא. ירוש׳ מעש״ש פ״ד נ״ד ע״ד: מחוי רובע חטין לחטוניא.

חָטוּף ת׳, פתאומי sudden | *plötzlich* מו״ק כ״ח ע״א: מת פתאום זו היא מיתה חטופה.

חֲטוֹפָא ז׳, גזילה robbery | *Raub* תרג׳ מש׳ כ״ו ו׳ (חמס): חטופא.

חֲטוֹפָא ז׳, גזלן robber | *Räuber* עוב׳ ה׳: חטופין בקטופין.

חַטּוּתָא נ׳, 1) כנ״ל. תרג׳ מש׳ י׳ ט״ז (לחטאת): לחטותא.

2) קרבן חטאת sin-offering | *Sündopfer* תרג׳ הושע ד׳ ח׳ (חטאת עמי): חטות עמי.

חִטְחֵט, חָטַט פ״י, **חִטֵּט** פיעל, חפר ונקר to dig, to hollow out | *ausgraben, aushöhlen* ירוש׳ ערלה פ״ה ס״ג ע״א: שק מצוי לחטחט אחריו; סוכה פ״א מ״ח: החוטט בגדיש לעשות בו סוכה אינה סוכה; חול׳ פ״ז מ״ד: גיד הנשה מחטט אחריו וכו׳.

נֶחֱטַט נפ׳, היה מנוקר to be picked out | *ausgestochen werden* קיד׳ כ״ד ע״ב: נחטטה עינה.

נִתְחַטֵּט נתפ׳, נחפר to be exhumed | *ausgegraben werden* יב׳ ס״ג ע״ב: בעוון חיים מתים מתחטטים.

הִתְחוֹטֵט התפ׳, התחבב to be beloved | *lieblich sein* מגי׳ י״ב ע״א: אבנים שמתחוטטות על בעליהן.

חֲטַט פ״י, תפר to sew | *nähen* תרג׳ יב״ע בר׳ ג׳ ז׳ (ויתפרו): וחטיטו.

חַטֵּט פעל, עי׳ חָטַט. יב׳ ס״ג ע״ב: קא מחטטי שכיבי.

חָטָט ז׳, אבעבועה pustule | *Blatter* תוס׳ תרומ׳ מ׳ י״ד: ומי שעלו בו חטטין וכו׳.

חֲטִי פ״ע, חטא to sin | *sündigen* ירוש׳ תעני׳ פ״א ס״ד ע״ב: ולא תיחטי.

חַטִּי פַעל, **אַחְטִי** אפ׳, החטיא to seduce | *verführen* תרג׳ ירוש׳ במ׳ כ״ד י״ד: חטי יתהון; יב״ע שם כ״ז ג׳: ולא אחטי לחורנין.

חֲטִי ז׳, חטא sin | *Sünde* ירוש׳ תעני׳ פ״ד ס״ח ע״ג: אונקי אחת מחטיו של עגל.

חֲטִיבָא נ׳, דבר הנבחר chosen object | *Auserwähltes* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ו י״ז: חטיבא חדא.

חֲטִיבָה נ׳, 1) כנ״ל. בר׳ ו׳ ע״א: אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם.

2) כריתה cutting, chopping | *das Hauen* ספרי שופ׳ קפ״ב: חטיבת עצים.

חֲטִיטָה נ׳, נקור hollowing out | *das Ausbohren, das Aushöhlen* מו״ק ה׳ ע״א: חטיטה אין חפירה לא.

חֲטִיטוּם ז׳, מגן, שלט buckler | *Schild* ב״מ נ״ח ע״ב: המוכר סוס וסייף וחטיטום במלחמה.

חֲטִיָּא ת׳, רך, ענוג delicate | *zart* תרג׳ יב״ע בר׳ ל״ג י״ג (רכים): חטיין.

חֲטָיָא, חֲטִיָּה נ׳, חטא sin, misconduct | *Sünde, Verfehlung* פסיק״ר י״ג: חטייא של עוונותיהם; במ״ר ט׳: חטייה אחת בעגל.

חֲטִיפָה נ׳, מירוק, מריטה furbishing | *das Polieren* כל׳ פי״ד מ״א: המחוסר חטיפה וכו׳ והמחוסר לטישה.

חֲטִיפִיתָא נ׳, מין עוף טורף a bird of prey | *ein Raubvogel* תרג׳ יב״ע דב׳ י״ד ט״ז (התחמס): חטיפיתא.

חֲטִיתָא נ׳, עינוג ופינוק over-indulgence | *Verzärtelung* תרג׳ ירוש׳ דב׳ כ״ח נ״ו (מתתענג ומרוך): מן פרינקא ומן חטיתא.

חֲטָם ז׳, מחסום muzzle | *Maulkorb* שבת פ״ה מ״א: יוצא הגמל באפסר ונאקה בחטם.

חֲטַן עי׳ חֲנַן. ירוש׳ שבי׳ פ״ז ל״ז ע״ב: חציר וכל שאר ירקות שלקחן לחטן בהן וכו׳.

חֲטַף — הִתְחַטַּף התפ׳, נגזל to be snatched | *weggerafft werden* ירוש׳ ברי׳ פ״ח י״ב ע״ג: יתחטפו שנותיו.

חֲטָפָא ז׳, גזילה robbery | *Raub* תרג׳ יח׳ מ״ה ט׳ (חמס ושוד): חטפא ובזא.

חֲטְפִיתָא נ׳, מין עוף טורף a bird of prey | *ein Raubvogel* תרג׳ יב״ע ויק׳ י״א ט״ז (תחמס): חטפיתא.

חֲטַר פי׳, הכה to strike | *schlagen* שבת ס״ז ע״א: בלועא דחמרא חטרתיה.

חַטַּר פַּעֵל, רשם קו עומד to put a vertical stroke | *eine vertikale Linie zeichnen* מנח׳ כ״ט ע״ב: דחטרי להו לגגיה דחית.

חֲטֶרֶת נ׳, גבנון hump | *Höcker* ירוש׳ פס׳ פ״ז ל״ה ע״א: חטרת גמל.

ח״י חתימת ידי.

חָיָבָא עי׳ חַיָּב. תרג׳ ברי׳ י״ח כ״ג (צדיק עם רשע): זכאה עם חיבא.

חִיבָּה עי׳ חִבָּה. יב׳ י״ד ע״ב: ללמדך שחיבה ורעות נוהגין זה בזה.

חִיבּוּב ז׳, חביב loved object | *Liebling* תרג׳ יח׳ כ״ד כ״א (מחמל נפשכם): חיבוב נפשכון.

חִיבּוּט עי׳ חִבּוּט. סוכה מ״ג ע״ב: שחיבוט ערבה דוחה את השבת.

חִיבּוּל ז׳, חבלה, פצע wound | *Verwundung* תרג׳ ויק׳ כ״א ה׳ (לא ישרטו שרטת): לא יחבלון חיבול.

חִיבּוּלְיָא נ׳, רבית usury | *Zins* מו״ק כ״א ע״ב: מותא כי מותא ומרעין חיבוליא.

חִיבּוּר עי׳ חִבּוּר. ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״ד: החוט חיבור לבגד ואינו חיבור למחט.

חִיבְלָא ז׳, צער ache | *Schmerz* תרג׳ יר׳ כ״ב כ״ג (חיל כיולדה): חיבלין לילדתא.

חִיבְּתָא נ׳, אהבה love | *Liebe* תרג׳ שה״ש ב׳ ה׳ (חולת אהבה): מרעת חיבתא.

חִיגֵּר ת׳, צולע lame | *lahm* סנה׳ פ״ח מ״ד: חיגר או אלם או סומא.

חִיגַּרְתָּא נ׳, חגרות, מום החגר lameness | *Lahmheit* ב״ר פכ״ג: אסיא אסי חיגרתך.

חִידוּ נ׳, שמחה joy | *Freude* תרג׳ ישׁ׳ ל״ב י״ד (משוש): חידו.

חִידּוּד ז׳, 1) חוד sharpness | *Schärfe* חול׳ ח׳ ע״א: חידודה קודם לליבונה.
2) עוקץ prong | *Spitze* כלים פ״ד מ״ג: היו בה חידודים יוצאין.

חִידּוּק ז׳, סתימה stopper, insertion (to fill a gap) | *Stöpsel, Füllung* חול׳ נ״ז ע״ב: שנפחתה גלגלתו ועשו לו חידוק של קרויה וחיה.

חִידּוּשׁ ז׳, 1) התחדשות renovation | *Erneuerung* ירוש׳ ברי׳ פ״ט י״ג ע״ד: לבנה בחידושה.
2) דבר חדש news | *Neuheit* תוס׳ סוטה ז׳ ט׳: מה חידוש היה לכם בבית המדרש היום.
3) יוצא מן הכלל exception | *Ausnahme* סנה׳ כ״ז ע״א: עד זומם חידוש הוא.

חִידוּת כנ״ל 3. ירוש׳ ב״ק פ״ט ו׳ ע״ד: מה חידות הוה לכון בבי מדרשא.

חִידְקָא שם תנא name of a Tannai | *Name eines Tannaiten* שבת קי״ז ע״ב: כמה סעודות חייב אדם לאכול בשבת שלש רבי חידקא אומר ארבע.

חִידְקִי שם מקום name of a place | *Ortsname* יב׳ י״ז ע״א: וערי מדי וכו׳ חידקי ודומקיא.

חִידְתָא נ׳, חידה riddle | *Rätsel* תרג׳ יח׳ י״ז ב׳ (חידה): חידתא.

חַיָּה — 1) מילדת midwife | *Hebamme* תוס׳ ב״ב ז׳ ב׳: נאמנת חיה לומר זה יצא ראשונה.

2) יולדת *Wöchnerin* | **lying-in-woman** ירוש' ב"ב פ"ג י"ג ע"ד: והחיה בשעה שיושבת על המשבר.

חיוא ז', חיה *Tier* | **animal** תרג' יב"ע בר' ל"ז ב': חיוא חייא.

חיואי שם איש *männlicher Name* | **a man's name** יב' קנ"א ע"ב: מאן איכא בי חיואי.

חיוב, חיובא ז', 1) חובה, התחייבות, הטלת חובה *Verpflichtung, Schuldigkeit* | **obligation, duty** ירוש' חלה פ"ג נ"ט ע"א: מוטב להפריש מפטור על חיוב; סוכה נ"ו ע"א: חיובא דיומא.

2) הוצאת דין לחובה, עונש | **punishment** *Bestrafung* שבת ב' ע"ב: מהן לחיוב ומהן לפטור.

חיובתא נ', אשמה *Schuld* | **guilt** תרג' יב"ע שמ' ה' ט"ז (וחטאת עמך): חיובתהון דעמך.

חיוא נ', חיה *Tier* | **animal** תרג' בר' כ"ה כ"ז: עופין וחיוון.

חיוורא ת', לבן *weiß* | **white** תרג' ויק' כ"ב כ"ב: דמערב חיוורא באוכמא.

חיוטא עי' חַיָּטָא. ירוש' שבת פט"ו ע"א: ההן חיוטא אומנא.

חיורן ת', לבן *weiß* | **white** ב"ב צ"ז ע"ב: חמר חיורין.

חיות נ', חיים *Leben* | **life** בר' ס"א: ומה במקום חיותנו אנו מתיראים במקום מיתתנו על אחת כמה וכמה.

חיותא נ', 1) כנ"ל. יומא פ"ה ע"א: עיקר חיותא באפיה הוא.

2) בהמה *Vieh* | **cattle** ב"מ צ"ג ע"א: קא רעי חיותא.

3) רחם *Gebärmutter* | **womb** בכורות כ"א ע"ב: אצר חיותא.

חיזו, חיזוא נ', מראה *Anblick* | **look, appearance** תרג' בר' כ"ד ט"ז (יפת מראה): שפירת חיזו; שם כ"ט י"ז: יאיה בחיזווא.

חיזונא ז', הופעה *Erscheinung* | **vision** תרג' שמ' ג' ג' (המראה הגדול הזה): חיזונא רבא הדין.

חיזוק ז', הוספת כח ועוז; 1) במובן הגשמי *das Festmachen* | **fastening** תוס' פסח' ב' א': בצק שבסידקי עריבה עשאו לחיזוק אינו חוצץ וכו'.

2) במובן הרוחני *Bekräftigung* | **confirmation** עיר' ג' ע"א: סוכה דאורייתא לא בעי חיזוק מבוי דרבנן בעי חיזוק.

חיזור תה"פ, מסביב *ringsherum* | **around** ירוש' בכורים פ"א ס"ד ע"ב: ששה עשר מיל חיזור חיזור לציפורין.

חיזור, חיזורא ז', 1) תפוח *Apfel, Apfelbaum* | **apple, apple-tree** ויק"ר פי"ב: חיזורא מתקרי חיזור רמונא מתקרי רמון.

2) פעמון *Schelle* | **bell** תרג' יב"ע שמ' כ"ח ל"ד (פעמן זהב): חיזורא דדהבא.

חיזיו נ', מראה *Erscheinung* | **vision** תרג' יב"ע במ' י"ב ח' (ומראה ולא בחידות): וחיזיו ולא במומרא.

חיזקא ז', טבעת *Ring* | **ring** ירוש' שבת פ"ו ח' ע"ב: הטבעות – חיזקיא.

חיזרא ז', 1) מין קוץ *Dorn* | **thorn** נדר' מ"א ע"ב: כחיזרא לדיקלא.

2) קנה *Rohr* | **reed** בר' י"ב ע"ב: כרע כחיזורא.

3) סובין *Kleie* | **bran** ב"מ ס' ע"ב: מיא דחיזורא.

חיזרד עי' חֲזָרָד. ירוש' כלא' פ"א כ"ז ע"א: תפוח על גבי חיזרד.

חיזרין ז"ר עי' חֲזֶרֶת. ירוש' שבת פ"א ג' ע"ב: לקבב חיזרין.

חיטוי ז', נקוי *Reinigung* | **purification** ירוש' נזיר פ"ז נ"ו ע"ד: הטעון חיטוי וכו'.

חיטויא, חיטט עי' חֲטִיטָא. תרג' יב"ע דב' כ"ח נ"ו (מהתענג ומרוך): מן פרינקא ומן חיטויא; שהש"ר ז' ב': כל חיטטין ופרניקין.

חִיטֵי ד״ר, חטים wheat | *Weizen* ברי׳ ב״ח ע״ב: חיטי ושערי.

חִיטְפָא ז׳, גזלה robbery | *Raub* תרג׳ ישי׳ ס׳ י״ח (חמס): חיטפא.

חִיטְתָא נ׳, חטה wheat | *Weizen* ירושׁ׳ נדר׳ פ״ו מ׳ ע״א: בריך דברא הדין חיטתא.

חַיָּיא נ׳, מילדת midwife | *Hebamme* ירושׁ׳ שבת פ״ג ט״ז ע״ג: ליכא חייא.

חִיָּיא שם תנא name of a Tannai | *Name eines Tannaiten* ב״מ ה׳ ע״א: ר׳ חייא תנא הוא ופליג.

חַיָּיב ת׳, 1) מי שמוטל עליו לשלם חוב debtor | *Schuldner* ב״מ י״ב ע״ב: בשחייב מודה.
2) מי שמוטלת עליו חובה bound | *verpflichtet* חולי ב׳ ע״א: חייבין בסוכה.
3) מי שיצא דינו לחובה quilty | *schuldig* סנה׳ פ״ג מ״ו: אחד אומר זכאי ואחד אומר חייב.

חִיָּיה עי׳ חִיָּיא. ירושׁ׳ שבת פ״ז י׳ ע״א וע״ב: תני ר׳ חייה.

חִיּוּב עי׳ חִיוּב. ירושׁ׳ כת׳ פ״ט ל״ב ע״ד: מזכותו אתה למד חייובו.

חַיָּיט, חַיָּטָא ז׳, תופר בגדים tailor | *Schneider* שבת פ״א מ״ג: לא יצא החייט במחטו; ירושׁ׳ שם פ״ז י׳ ע״ג: חייטא דיהב חוטא ג׳ פומיה.

חַיָּיךְ ז׳, כבד פה stammerer | *Stotterer* תנח׳ דב׳ ב׳: אם אתה חייך שנה את התורה והתרפא.

חַיְילָא ז׳, 1) כח, יכולת strength, power | *Kraft, Vermögen* ירושׁ׳ יבמ׳ פ״ד ו׳ ע״ב: לית בחיילי.
2) אסמכתא support, argument | *Stütze, Beweis* ירושׁ׳ פס׳ פ״ה ל״ב ע״א: נסיב חייליה מן תרין טעמוי דר׳ יוחנן.

חַיָּילוּתָא נ׳, צבא army | *Heer* תרג׳ שה״ש ח׳ ד׳: חיילותא דגוג.

חַיִּים – **חַיֵּי נֶפֶשׁ** צרכים הכרחיים necessaries of life | *Lebensnotwendigkeiten* ירושׁ׳ נדרי׳ פ״ט מ״ב ע״ג: כביסה חיי נפש.

חַיֶּיךָ לשון הבטחה by thy life! | *so wahr du lebst!* סוטה י׳ ע״ב: חייך שאני מציל בזכותך וכו׳.

חַיִּיס ז׳, 1) יחוס legal relation | *legitime Verwandschaft* קידו׳ ס״ט ע״א: עבד אין לו חייס.
2) מחסה protection | *Schutz* מכי׳ בוא פסחא י״א: אין פסיחה אלא חייס.
3) רחמים pity | *Erbarmen* תרג׳ חבק׳ א׳ י״ז (לא יחמול): ולא בחייס.

חַיְיצָא נ׳, מחיצה partition | *Scheidewand* ילק׳ ברי׳ מ״ו: מפקיע בחייצאות.

חַיְיתָא נ׳, 1) יולדת lying-in-woman | *Wöchnerin* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ח י״ב: מפתחא דחייתא.
2) מילדת midwife | *Hebamme* ב״ר פ״ס: בין חייתא למחבלתא וכו׳.
3) כפר village | *Dorf* תרג׳ ש״ב כ״ג י״א (לחיה): לחייתא.
4) שק bag | *Sack* גיט׳ מ״ה ע״ב: חייתא דתפילי.

חַיֵּיךְ פיעל, **אֲחַיֵּיךְ** אפ׳, צחק to laugh | *lachen* נד׳ נ׳ ע״ב: יומא דמחייך ביה רבי; ברי׳ י״ח ע״ב: מאי טעמא אחיכת.

חִיכּוּךְ, חִיכּוּכָא ז׳, שחין scab | *Grind* ב״ק פ׳ ע״ב: מתריעין על החיכוך; תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ח כ״ז (ובחרס): ובחיכוכא.

חַיֵּיל פיעל, ערך למלחמה to mobilize | *mobilmachen* רות רבה א׳ ה׳: כמה חיילות אני יכול לחייל.

חַיֵּיל פעל, אימץ וחיזק to strengthen | *stärken* תרג׳ תה׳ פ׳ י״ח (אמצת לך): דחיילתא לך.

אִתְחַיֵּיל אתפ׳, 1) נתחזק to be strengthened | *gestärkt werden* שם כ׳ ט׳ (ונתעודד): אתחיילנא.
2) התגודד to gather together | *sich zusammenscharen* תרג׳ במ׳ ל״א ז׳ (ויצבאו): ואתחילו.

חִילוּזָא ז׳, בגד garment | *Kleid* תרג׳ שני אס׳ א׳ ב׳: וחליות חילוזה.

חִילּוּי ז׳, 1) לשון בקשה entreaty | *das Bitten* ספרי ואתחנן כ״ו: עשרה לשונות נקראת תפלה זעקה וכו׳ חילוי.

2) המתקה sweetening | *das Versüßen* שמו״ר פמ״ג: ויחל משה לשון חילוי וכו׳ עשה את המר מתוק.

חִילּוּל ז׳, 1) פגיעה בקודש profanation | *Entweihung* שבועי׳ ל׳ ע״ב: כל מקום שיש חילול השם אין חולקין כבוד לרב.

2) ביטול והפרה transgression | *Übertretung* ירושׁ׳ שבוע׳ פ״ו ל״ז ע״ב: יש חילול שבועה.

3) פדיון קדשים redemption of sacred objects | *Auslösung von Heiligtümern* ירושׁ׳ שביע׳ פ״ח ל״ח ע״ב: אין שביעית יוצא דרך חילול אלא דרך מכירה.

4) ביטול כהונה the loss of priestly status | *Entweihung des Priesterstandes* ירושׁ׳ תר׳ פ״ז מ״ד ע״ד: שחילולה מחמת עצמה ולא מחמת אביה.

חִילוֹנָאָה, חִילוֹנָאִי, חִילוֹנִי ת׳, זר, הדיוט, נכרי outsider, stranger, non-priest | *fremd, Laie* תרג׳ ישׁ׳ כ״ד ב׳ (והיה כעם ככהן): ויהי חילונאה ככהנא; יב״ע בר׳ מ״ב ז׳ (ויתנכר אליהם): ואתעביד בעיניהון כחילונאי; ויק״ר פכ״ד: ונזדמן לו חילוני אחד.

חִילּוּף, חִילּוּפָא ז׳, 1) תמורה substitute | *Ersatz* ב״ר פצ״א: וכולן אם אבדו יש להם חילופים וכו׳ אבל תלמיד חכם שמת אין אנו מוצאים תמורתו; תרג׳ ויק׳ כ״ז א׳ (הוא ותמורתו יהיה קדש): הוא וחילופיה יהי קודשא.

2) הפך reverse | *Gegenteil* ספרא קדושׁ׳ י״ם ח׳: חילוף הדברים; ע״ז כ״ח ע״ב: וחילופא סכנתא.

חִילּוּק ז׳, 1) נתינת חלקים distribution | *Verteilung* כתׁ׳ פ״ב מ״א: חילוק קליות.

2) הבדלה ויחוד specification | *Sonderung* ירושׁ׳ שבת פ״ז ט׳ ע״ג: בכלל היו ויצאו מן הכלל לחילוק.

חִילָזוֹן עי׳ חִלָּזוֹן. פסיק׳ בשלח צ״ב ע״א: חילזון הזה כל זמן שהוא גדל ברתיקו גדל עמו.

חִילִיז ז׳, תבלול stye, an eye-disease | *Gerstenkorn am Augenlide* תרג׳ ויק׳ כ״א כ׳ (תבלול בעיניו): חיליז בעינוהי.

חֶילְמָא ז׳, חלום dream | *Traum* תרג׳ בר׳ ל״ז ו׳ (החלום הזה): חילמא הדין.

חִילְמִית נ׳, מין צמח anchusa | *Ochsenzunge (Bot.)* ירושׁ׳ כלא׳ ג׳ י״ב: וחמיטה והחילמית.

חִילְפָא ז׳, ערבה willow | *Weide* שבת קנ״ב ע״א: כלילא דחילפא.

חִילְפָא גִילָא ערבה לבנה white willow | *Silberweide* סוכה ל״ד ע״א: בחילפא גילא.

חִילְפַיי שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירושׁ׳ ב״ק פ״י ז׳ ע״א: חילפיי ור׳ יוסי בר חנינא.

חִילְפִין ד״ר, נצרים shoots | *Schößlinge* ירושׁ׳ ב״ק פ״ב ג׳ ע״א: תרנגולין שנפלו לגינה ושיברו את הירק וקירטמו את החילפין.

חִילָק ז׳, 1) מין דג name of a fish | *eine Fischart* ע״ז ל״ט ע״א: החילק – סולתנית.

2) שם איש a man's name | *männlicher Name* חול׳ י״ם ע״א: לא חילק ידענא ולא בילק ידענא.

חִילָק עי׳ חֲלִיק. ירושׁ׳ פאה פ״ד מ״א: חילקי אגווים.

חִילְקָא, חִילְקָה נ׳, מין גריסין split grain | *Speltgraupe* מו״ק י״ג ע״ב: דשושי חילקא; מכשׁ׳ פ״ו מ״ב: החילקה וכו׳.

חִילַשׁ ז׳, קלף parchment | *Pergament* תרג׳ זכ׳ י״א י״ג: חילש כתבא.

חילת [חֵילָף] עי׳ חִילְפָא. סוטה מ״ט ע״ב: של קנים ושל חילת.

חִילַת עי׳ חוֹלַת. תוס׳ כלא׳ א׳ י״ד: הזורע דבר המצמיח וכו׳ ועל גבי חילת חייב על גבי סלע וכו׳.

חִילַת שם מקום name of a place | *Ortsname* ב״ב ע״ב ע״ב: ימה של חילת.

חִילְתָא עי׳ חוֹלְתָא 1. ב״ב ע״ד ע״ב: ימה של חולתא.

חֵילְתָא נ׳, עמק valley | *Tal* תרג׳ ויק׳ ל״ד ו׳ (בגיא): בחילתא.

חִילְתִּין, חִילְתִּית נ׳, מין צמח חריף assa foetida | *Teufelsdreck* שבת פ״כ מ״ג: אין שורין את החילתין וכו׳; שם ק״מ ע״א: החילתית.

חֵימָה – שם מלאך name of an angel | *Name eines Engels* דב״ר פ״ג: שמעו חמשה מלאכי חבלה ובקשו להזיקו ואלו הן אף וחימה וכו׳.

חִימּוּד ז׳, תאוה lust | *das Begehren* נדה כ׳ ע״ב: דם חימוד הוא וכו׳.

חִימּוּם ז׳, 1) הוספת חום warming | *Erwärmung* ב״ר פמ״ח: שהחימום יפה למכה.

2) התרגשות excitement | *Aufregung* מו״ק כ״ד ע״א: כל קרע שאינו בשעת חימום אינו קרע.

3) תאוה lust | *Wollust* כלה רבתי ב׳: נגיעה מביאה לידי חימום.

חִימּוּס ז׳, 1) עושק oppression | *das Bedrücken* ב״ר פצ״א: חימוס ממון וכו׳ חימוס דברים.

2) עי׳ חָמַס. ב״ר פמ״ה: חימוס היא צריכה.

חִימּוּץ ז׳, 1) התחמצות, תסיסה fermentation, becoming sour | *Gärung, das Sauerwerden* פס׳ ל״ה ע״א: אלו דברים שאין באים לידי חימוץ.

2) מאכל חמוץ salad | *Salat* ילק׳ רות תר״ג: מיני חימוצין.

חִימּוּצָא ז׳, אודם מחמת בושה blush, shame | *Schamröte* תרג׳ משׁ׳ י״ז כ״א (לתוגה): חימוצא דיליה.

חִימּוּצְתָא נ׳, מין מלבוש a garment | *ein Kleid* מו״ק כ״ג ע״ב: נפיק בחימוצתא רומיתא.

חִימּוּת עי׳ חָמַם. נדה נ״א ע״ב: הקושט והחימות וכו׳.

חִימְצָא ז׳, מין קטניות a species of peas | *eine Erbsenart* יב׳ ס״ג ע״א: עביד לי טלופחי עבדא ליה חימצי.

חֵימָרָא ז׳, חֵמר asphalt | *Asphalt* תרג׳ בר׳ י״א ג׳ (לחמר): לחימרא.

חֵימְתָא נ׳, כעס וחימה anger | *Zorn* תרג׳ משׁ׳ כ״ז ד׳ (אכזריות חמה): אכזריותא היא חימתא.

חִינָא ז׳, חן grace | *Gunst* תרג׳ יב״ע בר׳ ו׳ ח׳ (מצא חן): אשכח חינא.

חֵינָא ז׳, חיק bosom | *Schoß* תרג׳ מל״א י״ז י״ט (מחיקה): מחינה.

חִינְגָא ז׳, 1) מחול, ריקוד dance | *Tanz* תרג׳ שופ׳ כ״א כ״א (מחולות): חינגא.

2) מין כלי זמר a musical instrument | *ein musikalisches Instrument* פס׳ קי״א ע״ב: תלו חינגא בגוויה.

3) שוק, יריד fair, market | *Markt, Messe* ביצה ל״ג ע״א: אזיל לחינגא.

חִינְגִּיתָא נ׳, **חִינְגְּנָא** ז׳, כלי זמר a musical instrument | *ein musikalisches Instrument* תרג׳ תה׳ ד׳ א׳ (בנגינות): על חינגיתא; שם פ״ז ז׳ (כחוללים): על חינגניא.

חִינוּגָא ז׳, מחול dance | *Tanz* תרג׳ איכה ה׳ ט״ו (מחולנו): חינוגנא.

חִינּוּךְ ז׳, 1) שכלול finishing | *Vollendung* תוס׳ מו״ק א׳ ט׳: איזהו חינוך הקברות מאריך בה ומרחיב בה.

2) חנוכה, מלואים inauguration | *Einweihung* ירוש׳ שקל׳ פ״ז ג׳ ע״ד: נתמנה להיות כהן גדול מביא שתים אחת לחינוכו וכו׳.

3) גידול בנים education | *Erziehung* חג׳ ד׳ ע״א: בקטן שהגיע לחינוך.

חִינוּנִיתָא נ׳, מין תמרה a species of dates | *eine Dattelart* סוטה מ״ט ע״א: ריחא דחינוניתא.

חִינְכָא ז׳, מושב השנים בפה jaw | *der Kiefer* ב״ק ל״ה ע״א: כיבין ליה חינכיה.

חִינְנָא שם אמוראים name of Amoraim | *Name von Amoräern* פס׳ ע״ה ע״א: רב חיננא סבא.

חִינְנָא ז׳, בעל חן charming | *anmutig* כת׳ ס״א ע״א: בני חינני.

חַיִס ז׳, חמלה, מניעת הרעה mercy | *Schonung* תרג׳ שמ׳ י״ב ז׳: דבח חיס הוא קדם ה׳ דחס וכו׳.

חִיסְדָּא שם אמורא name of an Amora | *Name*

eines Amoräers גיט' ז' ע"א: חיסדא שמך וחיסדאין מילך.

חִיסְדַּאי ת', חביב lovable | *lieb* גיט' ז' ע"א: חיסדא שמך וחיסדאין מילך.

חִיסוּד, חִיסוּדָא ז', עלבון reproach, rebuke | *Schmähung* פסיק' דר"כ שקלים: מקבלין הן ישראל חיסוד מאומות העולם בשעה שהן חוטאים; תרג' שמ' י"ד ל"א (חוף עשהו): חיסודא עביד נפשיה.

חִיסוּלָא ז', שכלול perfection | *Vollkommenheit* תרג' תה' קי"ג ב' (כל גאוליו): כל חיסוליו.

חִיסוּם ז', 1) הברזל הקשה שבמקדח וכדומה steel-edge | *Stahlspitze* בכורות ל"ח ע"א: מקדח וחיסומו.

2) קשיות hardness | *Härte* ירוש' בר' מ' י"ד ע"א: אין הארץ שותה אלא לפי חיסומה.

3) צמיד loking up | *Verschluß* תוס' טבול יום ד': חיסום העליון.

חִיסּוּר ז', מחסור, העדר absence | *Mangel* שהש"ר ד' י"א: מתקשטת בכ"ד תכשיטין ואם חסרה חיסור דבר אחד מהן אינה כלום.

חִיסָּחוֹן, חִיסָּכוֹן ז', קימוץ economy, sparing | *Sparsamkeit* מנ' פ"ו ע"ב: מאי חיסכון וכו' התורה חסה על ממונן של ישראל; שם ע"ו ע"ב: מפני החיסחון.

חֵיפָא ז', שטף inundation | *Überschwemmung* תרג' מש' כ"ז ד' (ושטף): וחיפא.

חֵיפָא, חֵיפָה שם עיר בארץ ישראל name of a town in Palestine (Haifa) | *Name einer Stadt in Palästina (Haifa)* קיד' ל"ג ע"ב: ר' אבדימא דמן חיפא; שבת כ"ו ע"א: מסולמות של צור ועד חיפה.

חֵיפָה 1) נ', עור בהמה שאינו מעובד כל צרכו untanned skin | *ungegerbtes Fell* שבת נ"ט ע"א: חיפה דמליח ולא קמיח ולא עפיץ.

2) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש' נדרי פ"ב ל"ז ע"ב: אבימי אחוי דחיפה.

חִיפּוּפִי ז"ר, לווחין שבצדי דרכים palisades | *Palisaden* כתי' נ"ד ע"ב: חיפופי רשות הרבים.

חִיפּוּפִיתָא נ', שחין scabs | *Hautausschlag* ילק' במ' תשפ"ז: צער דחיפופיתא.

חִיפּוּשׂ ז', בקשה וחזרה אחרי דבר search | *das Suchen* פס' ז' ע"ב: למדנו מציאה ממציאה ומציאה מחיפוש.

חִיפּוּשָׁא ז', מין דג name of a fish | *eine Fischart* ע"ז ל"ט ע"א: נונא דהוי דמי לחיפושא.

חִיפּוּשִׁית, חִיפּוּשִׁיתָא נ', מין רמש beetle | *Käfer* ספרא שמיני י"ב: כל הולך לרבות את החיפושית ואת הדומה לחיפושית; ע"ז כ"ח ע"ב: חיפושיתא גמלניתא.

חֵיפָנִי ת', מן העיר חיפה of the town Haifa | *aus der Stadt Haifa* מגי' כ"ד ע"ב: חיפני ובישני.

חֵיפָם ע' חֵיפָא, חֵיפָה. קה"ר י"ב ז': ר' אבדימא דמן חיפם.

חֵיפְתָא נ', חיק הבגד tuck | *Falte* ב"ר פע"ד: יהיבתיה בחיפתי.

חִיצָא נ', מחיצה partition | *Scheidewand* ב"ר פכ"ח: מפקיע בחיצאות.

חִיצָה נ', 1) דבר משונה strange act | *Sonderbares* פסיק"ר מ': חיצה היא בידך.

2) מחיצה partition | *Scheidewand* תוס' עיר' ב' ד': גדר או חיצת הקנים.

חִיצּוּי ז', חלוקה לשנים bisection | *Zweiteilung* זבח' קי"ט ע"ב: עד חצי המזבח וכו' יש חיצוי.

חִיצוֹן —' 1) מתנגד לחוק heretical | *häretisch* מגי' פ"ד מ"ח: דרך החיצונים.

2) מחוץ לכתבי הקודש uncanonic | *außerkanonisch* סנה' פ"י מ"א: ספרים החיצונים.

חִיקוֹק שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Name einer Ortschaft in Palästina* ירוש' שבי' פ"ט ל"ח ע"ג: ר' יוחנן הוה בחיקוק.

הִירְגָא ז׳, עמוד האבק הנראה לאור השמש sun-motes | *(Staubsäule, die beim Sonnenschein sichtbar ist) Sonnenstäubchen* יומא כ׳ ע״ב: האי חירגא דיומא.

חִירָה נ׳, סלע rock | *Felsen* מכי׳ בש׳ א׳: מה חירות הללו לא היו משופעות וכו׳.

חֵירוּ עי׳ חֵירוּת. תרג׳ יש׳ ס״א א׳ (דרור): חירו.

חֵירוּם ז׳, מצב מלחמה state of war | *Kriegszustand* ב״ב ל״ח ע״א: בשעת חירום.

חֵירוּף ז׳, קללה וגידוף blasphemy | *Lästerung* ויק״ר פ״ז: בחירופין ובגידופין.

חֵירוּת, חֵירוּתָא נ׳, חופש liberty | *Freiheit* פס׳ פ״י מ״ה: הוציאנו מעבדות לחירות; תרג׳ ויק׳ י״ט כ׳ (חפשה): חירותא.

חִירְהוּר ז׳, ריב contest | *Streit* גיט׳ כ״ז ע״ב: בחירהורי לשון תחבא.

חִירַיָּה שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Name einer Ortschaft in Palästina* ירוש׳ מגי׳ פ״א ע׳ ע״א: וידאלה—חירייה.

חִירְיָנָא עי׳ חַרְיָנָא. תרג׳ מש׳ ל׳ ל״ג: ומן חירינא דאפי ניפוק דין.

חִירְפָּא ז׳, להב הסכין edge | *Shärfe* תרג׳ מש׳ ל׳ י״ד (ומאכלות): וחירפי.

חִירְקָא ז׳, חריץ notch | *Kerbe* חול׳ נ״ט ע״ב: דמיבלע חירקייהו.

חֵירֵר ז׳, שיחרור freedom | *Befreiung* תרג׳ יב״ע דב׳ פ״ו י״ז: תכתוב גט חירר.

חֵירְשָׁא ת׳, חֵרֵשׁ, שאינו שומע deaf | *taub* תרג׳ תה׳ נ״ח ה׳ (חרש): חירשא.

חִירְתָּא עי׳ חִירָה. תרג׳ יב״ע ל״ג ז׳: פומי חירתא.

חִישָׁה נ׳, חורשה thicket | *Dickicht* ירוש׳ שבת פ״ז י׳ ע״א: בחישת קנים.

חִישּׁוּב ז׳, 1) חשבון calculation | *Berechnung* שבת ע״ד ע״א: חישוב תקופות ומזלות.

2) עי׳ חֲשִׁיבוּת. בכורי׳ י׳ ע״א: הואיל ואיסורו חישובו.

חִישְׁתָּא עי׳ חִישָׁה. תרג׳ מיכה ג׳ י״ב (לבמות יער): לחישת חורשא.

חַיֵּית פעל, עורר גועל נפש to create aversion | *Widerwillen erregen* ירוש׳ מעש׳ פ״א מ״ח ע״ד: מאי ביחילו חייתה.

חֵית נ׳, האות השמינית שבאלפבית the eight letter of the Alphabet | *der achte Buchstabe des Alphabets* שבת פ״ב מ״ה: נתכוין לכתוב חית וכתב שתי זיינין.

חַיְתָא נ׳, 1) חית animal | *Tier* תרג׳ בר׳ א׳ כ״א: חיתא דרחשא.

2) מילדת midwife | *Hebamme* שם ל״ה י״ז (המילדת): חיתא. ועי׳ חַיְיתָא.

חִיתּוּךְ ז׳, כריתה cutting | *das Schneiden* ירוש׳ שבת פ״ז י׳ ע״ג: קריעה בבגדים וחיתוך בעורות. ועי׳ חִתּוּךְ.

חִיתּוּכָא ז׳, חתך incision | *Einschnitt* חול׳ מ״ז ע״ב: חיתוכא דאוני.

חִיתּוּם ז׳, 1) חתימה signature | *das Unterschreiben* ב״ב פ״י מ״ח: לאחר חיתום שטרות.

2) נוסח סיום הברכה בתפלה concluding formula of a benediction in the prayer | *Schlußformel eines Segenspruches im Gebet* ירוש׳ בר׳ פ״א ג׳ ע״ד: כל הברכות אחר חיתומיהן.

חִיתּוּן, חִיתּוּנָא ז׳, התחתנות marriage | *Vermählung* במ״ר פי״ב: חיתונין היו; תרג׳ יב״ע בר׳ ל״ד ט׳ (והתחתנו אותנו): ותתערבון בחיתונא עמנא.

ח״כ חסרון כיס.

חכ״א חכמים אומרים.

חִכָּה— צד דגים בחכה to fish with the angle | *angeln* ב״ק פ״א ע״א: ומחכין בימה של טבריא.

חֲכוּכָא עי׳ חִיכּוּךְ. תרג׳ ירוש׳ דב׳ כ״ח כ״ז (ובחרס): חכוך הספא.

חָכוּר 1) עי׳ חוֹכֵר. ביכורים פ״א מ״ב: האריסין והחכורות וכו׳.

2) שכר חכירה rent | Pachtzins ב״מ פ״ט מ״ב: מה איכפת לך הואיל ואני נותן לך חכורך.

חַכִּים, חַכִּימָא ת׳, חכם wise | weise ע״ז ע״ו ע״ב: מאן חכים למיעבד כי האי מילתא; תרג׳ משׁ׳ י׳ א׳ (בן חכם): בר חכימא.

חַכִּימָאָה ז׳, תלמיד חכם scholar | Gelehrter פס׳ ק״ה ע״ב: לא חכימאה אנא ולא חוזאה אנא.

חַכִּימוּתָא נ׳, חכמה wisdom | Weisheit תרג׳ משׁ׳ כ״ח כ״ו (והולך בחכמה): דמהליך בחכימותא.

חֲכִינָא, חֲכִינָה נ׳, נחש snake | Schlange ב״ר פפ״ח: חכינא עשו לו בתוך ספלו; ירושׁ׳ תעני׳ פ״ד ס״ט ע״א: אשכח חכינה כריכה עליו.

חֲכִינָה נ׳, כנוי by-name | Zuname מגי׳ כ״ח ע״א: ולא קראתי לחבירי בחכינתו.

חֲכִינְתָּה עי׳ חֲכִינָא. ירושׁ׳ שבת פ״ו ח׳ ע״ד: אשכחון חכינתה.

חַכִּיר ת׳, קודר gloomy | düster תרג׳ תה׳ ל״ח י״ד (קודר שחותי): חכיר שחיית.

חָכִיר ז׳, 1) חוכר tenant on a fixed rent payable in kind | *Pächter, der ein immer gleiches Quantum von Naturalien als Pacht entrichtet* מו״ק י״א ע״ב: האריסין והחכירין.

2) שכר חכירה rent | Pachtzins ב״מ ק״ג ע״ב: מנכה לו מן חכירו.

חַכִּירָא ז׳, חושך, אפילה darkness | Dunkelheit תרג׳ משׁ׳ ד׳ י״ט (דרך רשעים כאפלה): ואורחא דרשיעי חכירא.

חֲכִירוּת נ׳, שכירת שדה על מנת לשלם פירות tenure on rent in kind | Pacht, Pachtsumme בכורים פ״א מ״א: בעלי אריסות וחכירות. ועי׳ חָכִיר.

חָכַךְ פי׳, 1) גרד ושפשף to rub | reiben תוס׳ ב״ק פ׳ כ״ח: חוככין זה את זה.

2) פקפק to hawk, to hesitate | schwanken נדר׳ פ״א מ״א: היה חוכך בזה להחמיר.

חִכֵּךְ פיעל, כעכע to clear the throat | sich räuspern ב״ר פס״ה: התחיל מחכך בגרונו וכו׳ והוציא דם מפיו.

הִתְחַכֵּךְ התפ׳, התגרד to scratch one's self | sich kratzen ב״ק פ״ד מ״ה: שור שהיה מתחכך בכותל ונפל על האדם.

חֵכֶךְ ז׳, 1) עי׳ חִיכּוּךְ. ירושׁ׳ סנה׳ פ״י כ״ט ע״ב: בתחילה הוא מכנים בהן חכך וכו׳.

2) דלקת inflammation | Brand, Entzündung ירושׁ׳ מו״ק פ״ג פ״א ע״ד: חכך גדול נעשה באותו היום כל מקום שהיתה עינו של ר׳ ליעזר מבטת היה נשרף.

חָכַם -- הֶחְכִּים הפ׳, 1) הוסיף חכמה לאחרים to enlighten | weise machen חג׳ י״ד ע״א: תלמיד המחכים את רבותיו.

2) נעשה חכם to grow wise | weise werden ב״ב קע״ה ע״ב: הרוצה שיחכים יעסוק בדיני ממונות.

2) התחכם to philosophize | klügeln שמ״ר פ״ו: החכים על גזירתו של הקב״ה.

חַכָּמָה -- מילדת midwife | Hebamme ר״ה כ״ג ע״ב: חכמה הבאה ליילד.

חַכְמָן ת׳, חכם ונבון clever | klug, vernünftig ב״ב קי״ט ע״ב: בנות צלפחד חכמניות הן.

חָכְמְתָא נ׳, חכמה wisdom | Weisheit תרג׳ משׁ׳ י״ד ח׳ (חכמת ערום): חכמתא דערימא.

חָכַר, חֲכַר פי׳, שכר שדה בפירות וכדומה to take in rent | pachten תוס׳ דמ׳ ר״ש פ״ו: מה בין שוכר לחוכר השוכר במעות והחוכר בפירות; ב״מ ס״ה ע״א: והדר חכרה מיניה. ועי׳ חָכִיר.

הֶחְכִּיר הפ׳, נתן בחכירה to give in rent | verpachten ב״מ ק״ד ע״א: אמר ליה מחכיר לחוכר.

חַכְרָנוּתָא נ׳, מעמד החכירה tenancy | Pacht ב״מ ק״ד ע״א: חכרנותא וכו׳ קבלנותא.

ח״ל חוצה לארץ.

חַל ת׳, מתוק sweet | süß תרג׳ יב״ע דב׳ ח׳ ח׳: חמר חל וחריף.

חַל, חָלָא ז׳, חומץ vinegar | *Essig* תרג׳ במ׳ ו׳ ג׳ (חמץ יין וחמץ שֵׁכר): חל דחמר חדת וחל דחמר עתיק; בר׳ ע״ב: הדר חלא והוה חמרא.

חַלָּא ז׳, מין ביצה נוקשה שבמעי היחמור a globular concretion | *eiförmiges Kügelchen* בכורות ז׳ ע״ב: חלא דיחמורתא.

חָלָא ז׳, 1) חול sand | *Sand* פס׳ קי״ג ע״א: אדחלא אכרעיך.

2) מין עוף Phoenix | *Phönix* תרג׳ איוב כ״ט י״ח (וכחול ארבה ימים): והיך חלא אסגי יומיא.

חֲלָאִים ז״ר עי׳ חוֹלִי 2. ירוש׳ סנה׳ פ״י כ״ט ע״ב: שני חלאים חלה אלישע וכו׳.

חָלַב פעו״י, 1) הוציא חלב מן הדד to milk | *melken* שבת קמ״ב ע״ב: חולב אדם עז לתוך הקדרה וכו׳.

2) נתן חלב to secrete milk | *Milch geben* בכורות ב׳ ע״ב: ורוב בהמות אין חולבות אלא אם כן יולדות.

נֶחֱלַב נפ׳, כביל 2. שבת פ״ה מ״ב: עזים יוצאות צרורות ליבש אלא לא ליחלב.

חָלָב — חֲלַב בֵּיצִים, חלבון glair | *Eiweiß* ירוש׳ תר׳ פ״י מ״ז ע״ב: חלמון אסור וכל שכן חלב בצים.

חַלְבָּא ז׳, חלב milk | *Milch* תרג׳ יב״ע בר׳ מ״ט י״ב (לבן שנים מחלב): שנוי נקין מן חלבא.

חֶלְבּוֹן, חֶלְבּוֹנָא ז׳, לובן של ביצה glair | *Eiweiß* ירוש׳ תר׳ פ״י מ״ז ע״ב: בצים שהקרימו וכו׳ בין חלבון בין חלמון אסור; תרג׳ יב״ע בר׳ ל״ט י״ד: ורמת חלבונא דביעתא בדרגשא.

חַלְבֵּיץ ז׳, מין צמח ornithogale | *Vogelmilch (Bot.)* שבת ד׳ ע״א: החלביצין והלעיגין.

חַלְבְּנִיתָא נ׳, חלבנה galbanum | *Galbanum* גיט׳ ס״ט ע״א: חלבניתא דובשניתא.

חַלְבֵּץ עי׳ חַלְבֵּיץ. שביע׳ פ״ז מ״ב: והעקרבנין והחלבצין.

חַלַגְלוֹג ז׳, מין צמח purslane | *Portulak* יומא י״ח ע״ב: השום והשחלים והחלגלוגות.

(חלד) הֶחֱלִיד הפ׳, 1) התר to undermine | *untergraben* ב״ב י״ט ע״ב: שמחלידין את הקרקע.

2) תחב ודקר to squeeze in | *hineindrücken* חולי ל׳ ע״ב: החליד את הסכין בין סימן לסימן ופסקו פסולה.

חֲלָדָה נ׳, תחיבת הסכין בשעת שחיטה שלא כדין squeezing of the knife | *das Hineinstecken (des Schlachtmessers)* חולי ט׳ ע״א: שהייה דרסה חלדה הגרמה ועיקור.

חֲלְדוּתָא עי׳ חֲלוּדָה. תרג׳ יב״ע במ׳ ל״א כ״ב: לחודהון בלא חלדותהון.

חַלְדִּין ז״ר, יושבי מערות cave-dwellers | *Höhlenbewohner* ב״ר פל״ז: החוי – חלדין.

חל״ה חלק לעולם הבא.

חַלָּה — תרומת עיסה the priest's share of the dough | *Teighebe* חלה פ״א מ״א: חמשה דברים חייבים בחלה החטים והשעורים וכו׳.

חַלַּת דְּבַשׁ הדבש כמות שהוא בכוורת honey-comb | *Honigscheibe* תוס׳ שבת ט׳ י״ג: והרודה חלת דבש.

חֲלוֹגְלוֹג עי׳ חֲלַגְלוֹג. ירוש׳ עיר׳ פ״ג ב׳ ע״ד: וגדגדניות וחלגלוגות.

חֲלוּדָה נ׳, 1) צפוי המתהוה במתכת ע״י טחב rust | *Rost* כלי׳ פי״ג מ״ה: מחט שהעלתה חלודה.

2) שחין rash, a skin-disease | *Hautausschlag* ב״ר פע״ט: עד שהעלה גופן חלודה.

חֲלוּז ז׳, סל basket | *Korb* פס׳ קי״ג ע״א: תמרא בחלוזך וכו׳.

חִלּוּט ז׳, החלטה אחרונה final decision | *endgültige Entscheidung* תוס׳ נגע׳ ח׳ ו׳: בימי חלוטו.

חָלוּט ת׳, 1) שייך לצמיתות finally adjudicated | *endgültig zugesprochen* תוס׳ ערכ׳ ה׳ ה׳: שאם הגיע יובל ולא נגאלה חלוטה היא השדה להקדש.

2) ממורס בחמין stirred in hot water | *in heißem Wasser eingerührt* חלה פ״א מ״א: איזהו חלוט הנותן קמה לתוך חמין.

חָלוּל עי׳ חִילוּל. אב׳ פ״ה מ״ט: על שבועת שוא ועל חלול השם.

חָלוּל ת׳, נבוב hollowed | *hohl* ילק׳ ויק׳ תר״ד: אלילים על שם שהם חלולים.

חָלוּם ת׳, בריא well | *gesund* תוס׳ תר׳ א׳ ג׳: פעמים שוטה.

חִלּוּף עי׳ חִילוּף. אבות פ״ה מ״ה וחלופיהן בגולם.

חִלּוּץ ז׳, חיזוק strengthening | *Kräftigung* ברי׳ ט״ז ע״ב: חיים של חלוץ עצמות.

חֲלוּצָא, חֲלוּצָה שם מקום name of a place | *Name einer Ortschaft* תרג׳ ירוש׳ ברי׳ ט״ז ז׳ (שור): חלוצא; יב״ע שם שם י״ד (ברד): חלוצה.

חֲלוּצָה נ׳, אלמנה שהיבם שלה מאן לקחתה וחלצה לו נעלו כדין a woman released from leviratical marriage by the ceremony of untying the shoe of the husband's brother | *eine Frau die ihrem die Leviratsehe verweigernden Schwager vorschritsgemäß öffentlich den Schuh auszog* יב׳ ס״ו ע״א: גרושה וחלוצה.

חִלּוּק עי׳ חִילוּק. יומא פ״ו ע״א: ארבעה חלוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש.

חָלוּק ז׳, 1) כתונת shirt | *Hemd* ב״ב נ״ז ע״ב: חלוק של תלמיד חכם כיצד כל שאין בשרו נראה מתחתיו.

2) שכבה layer | *Schicht* תוס׳ כל׳ ב״ק ד׳ י״ז: תנור מאימתי מקבל טומאה וכו׳ משיפשט את חלוקו.

חֲלוּקָא כנ״ל 1. שבת קל״ד ע״א: חלוקא דינוקא.

חֲלוּקָה נ׳, הפרדת דבר לחלקים division | *Teilung* כת׳ כ״ז ע״א: בתורת חלוקה.

חָלַז פעל, חגר to gird | *gürten* תרג׳ שני אס׳ ו׳ י״א: ומחלזין חולזוי.

חִלָּזוֹן ז׳, 1) שבלול snail, purple-fish | *Purpurschnecke* תוס׳ מנח׳ ט׳ ט״ז: תכלת אין כשרה אלא מן החלזון.

2) טבעת בצורת חלזון snail-shaped ring | *schneckenförmiger Ring* כל׳ פי״ב מ״א: שקשר חלזון בראשה.

3) מחלת העין an eye-disease | *eine Augenkrankheit* בכורות פ״ו מ״ב: דק תבלול חלזון.

חַלְזוֹנָא כנ״ל 1. תרג׳ יב״ע דב׳ ל״ג י״ט (שפוני טמוני חול): וחלזונא יאחדון ויצבעון מאדמיה תיכלא.

חַלְחוּל ז׳, ארס poison | *Gift* תנח׳ משפ׳ י״ח: החלחול היה נכנס להם.

חַלְחוֹלִית נ׳, מזמה intrigue | *Ränkespiel* פסיק׳ דר״כ אחרי מות: שלבם מלא חלחוליות רעות.

חַלְחוֹלֶת נ׳, המעה המחובר לפי הטבעת rectum | *Mastdarm* חול׳ נ׳ ע״א: חלחולת שניקבה כשרה הואיל ויריכים מעמידות אותה.

חִלְחֵל פעל׳, 1) חדר ונכנס to penetrate | *eindringen* ספרי נשא י״ב: לסם יבש הניתן על בשר חי ואין מזיקו כשהוא מוצא מכה מתחיל לחלחל.

2) שטף to rinse | *spülen* מכש׳ פ״ג מ״ו: אם פקק את הצנור או אם חלחל לתוכו.

הִתְחַלְחֵל התפ׳ — 1) התנענע to be shaken | *hin und hergeschüttelt werden* מקו׳ פ״ד מ״ג: היו צנורות מתחלחלים בתוכו.

2) עי׳ חִלְחֵל 1. במ״ר פ״ט: ובאו בה המים מלמד שהם מתחלחלים בכל אבריה.

3) נתרועע to fall to pieces | *zerfallen* ירוש׳ ב״ק פ״א ב׳ ע״ב: האש נוגע מצד אחד ונתחלחל כולו.

חָלַט — מרס או שטף ברותחין to stir or to rinse in hot water | *in heißen Wasser einrühren oder spülen* טהר׳ פ״י מ״ח: חולטן בחמין.

נֶחְלַט נפ׳, נשפכו עליו רותחין to be stirred in hot water | *in heißem Wasser eingerührt werden* ירוש׳ חלה פ״א נ״ח ע״א: הנותן חמין לתוך קמח וכו׳ נחלטה כל צורכה.

הֶחְלִיט הפ׳, גזר לחלוטין to adjudicate | *endgültig entscheiden* ירוש׳ כת׳ פ״י ל״ג ע״ד: אי זה מהן שירצו ב״ד להחליט מחליטי.

חֲלַט פ״י, 1) לש to make a paste | *Teig einrühren* תרג׳ ש״ב י״ג ו׳ (ותלש): ותחלוט.

2) כבש בחומץ to put in vinegar | *in Essig einlegen* חול׳ ק״א ע״ב: חלטי ליה בחלא.

חַלֵּט פעל, 1) כנ״ל 2. פס׳ ע״ד ע״ב: חלא דחליט ביה.

2) מכר לצמיתות to alienate | *veräußern* ירוש׳ פסח׳ פ״ד ל״א ע״ב: ולא יחלטון בניהון.

אַחְלַט אפ׳, עי׳ הֶחֱלִיט. תרג׳ ויק׳ י״ג י״א: ויחלטיניה כהנא.

אִתְחַלַּט, אִיחֲלַט אתפ׳, 1) נמכר לצמיתות to be sold irredeemably | *unwiederbringlich verkauft werden* ערכ׳ ל״ב ע״ב: וירושלים מי מיחלט בה.

2) התערב to mingle | *sich vermischen* תרג׳ מש׳ כ״ד כ״א (עם שונים אל תתערב): ועם שטיי לא תתחלט.

חַלְטָא נ׳, הרשאת בי״ד לזוכה בנכסים adjudication | *Zuerkennung* ב״מ ט״ז ע״ב: בשטרי חלטאתא ואדרכתא.

חַלְטָן ת׳, גמור ומוחלט final | *endgültig* קה״ר ח׳ י״ז: זריבתן חלטנית היתה.

חַלְטָר ז׳, אופה baker | *Bäcker* ירוש׳ שבי׳ פ״ז ל״ז ע״ג: ר׳ לא מפקד לאילן חלטריא לא תהוון מחשבין אגריכון על משחא אלא על חיטיא.

חֲלֵי פ״ע, 1) היה מתוק to be sweet | *süß sein* תרג׳ מש׳ כ״ז ז׳ (כל מר מתוק): כל מירם ומרירותא חלי ליה.

2) היה מיצר to grieve | *sich grämen* ב״ק כ׳ ע״ב: כמה לא חלי ולא מרגיש האי גברא.

חַלֵּי פַּעל, הנעים to sweeten | *schmackhaft, süß machen* ע״ז ל״ט ל״א: מחליא ליה שמנוניתא.

אִתְחֲלִי אתפ׳, נעשה מתוק to become sweet | *süß werden* תרג׳ ירוש׳ שמ׳ ט״ו כ״ה (וימתקו המים): ואתחלון מיא.

חֲלֵי ת׳, מתוק sweet | *süß* תרג׳ ירוש׳ בר׳ מ״ט כ״א: חלי כדובשא.

חֲלָיָא ז׳, עסיס juice | *Saft* שם ע״ד ע״ב: אומצא דאסמיק חלייה אסיר וכו׳.

חֲלִיט ז׳, מעמד המוחלט לצרעת the status of being declared a leper | *Zustand des als aussätzig Erklärten* ירוש׳ נזיר פ״ח נ״ז ע״ב: לעולם הוא בחליטו עד שיניף האשם.

חֲלִיטָא נ׳, 1) תכשיט jewel | *Schmuck* תרג׳ ישׁ׳ ג׳ כ׳ (והלחשים): חליטתא.

2) מין מאכל קמח dumpling | *eine Mehlspeise* תרג׳ ש״ב י״ג ח׳ (לבבות): חליטתא.

חֲלִיטָה נ׳, 1) כנ״ל 2. ירוש׳ פס׳ פ״ב כ״ט ע״ג: חליטה קמח לתוך חמין.

2) החלטה וגזירה final decision | *endgültige Entscheidung* ספרי נשא ל״א: וימי חליטה טעון תגלחת.

חֲלִיטָר, חֲלִיטְרָא ז׳, אופה baker | *Bäcker* ירוש׳ ב״ב פ״ב י״ג ע״ב: חד חליטר; יב׳ פ״ב י״ב ע״ד: לחנותא דחליטרא.

חֲלִיָּה נ׳, מתיקות sweetness | *Süßigkeit* פס׳ קט״ו ע״ב: חלייה דתבלין.

חֲלִילָא ת׳, 1) נבוב, חלול hollow | *hohl* תרג׳ שמ׳ כ״ז ח׳ (נבוב): חליל.

2) עגול rounded | *rund* ב״ב ס״א: בדקא חלילא.

חֲלִילָה י׳- סחור סחור, סביב round about, in turn | *rundum* כתי׳ פ״י מ״ה: השנייה מוציאה מהלוקח וראשונה מן השנייה והלוקח מן הראשונה וחוזרת חלילה עד שיעשו פשרה ביניהם.

חָלִים ת׳, 1) חזק sound | *fest* חול׳ קכ״ג ע״ב: עור נמי לא חלים.

2) בריא healthy | *gesund* פס׳ ע״ה ע״ב: חולה בשעת שחיטה וחלים בשעת זריקה.

חֲלִימָה נ׳, מין צמח anchusa | *Ochsenzunge (Bot.)* ירוש׳ בר׳ פ״ו י׳ ע״ב: מיני דשאים הקינרס והחלימה.

חָלִיף ז׳, 1) מאכלת slaughtering-knife | *Schlachtmesser* מדות פ״ד מ״ז: בית החליפות ששם גונזים את הסכינים.

2) נצר shoot | *Sproß* שבי׳ פ״א מ״ח: אילן שנגמם והוציא חליפין.

חֲלִיפָא שם איש a man's name | *männlicher Name* ב״ב קכ״ג ע״א: אבא חליפא קרויא.

חֲלִיפָה נ׳, 1) תמורה substitution | *Ersatz* ירוש׳ ברי׳ פ״ב ה׳ ע״ג: תלמיד חכם שמת מי מביא לנו תמורתו.

2) נצר shoot | *Sproß* תוס׳ תרי׳ ה׳ י״: חליפות תרדין.

חֲלִיפִים, חֲלִיפִין ז״ר, חילוף והמרה exchange | *Tausch* קידי׳ כ״ב ע״ב: עבד כנעני נקנה בכסף וכו׳ אף בחליפים; ב״מ מ״ו ע״א: אין מטבע נעשה חליפין.

חָלִיץ ז׳, קשר knot | *Knoten* תוס׳ צוק׳ נגע׳ ה׳ י״: חליצין שבבקעת וכו׳.

חֲלִיצָה נ׳ — 1) פשיטת בגד וכדומה putting off | *das Ausziehen, Ablegen* ירוש׳ ברי׳ פ״ג ה׳ ע״ד: נותן תפלין וכו׳ חולצן וכו׳ בחליצה.

2) עקירה taking out | *das Herausreißen* תוס׳ נג׳ ו׳ י״: בחליצה אבן שבזוית בזמן שהוא חולץ חולץ את כולה.

3) חשיפה baring | *das Entblößen* ספרי נשא י״א: אם היה בית חליצתה נאה לא היה מגלהו.

4) שליפת נעל היבם הממאן לקחת את אלמנת אחיו לאשה the ceremony of taking off the shoe of the husband's brother for refusing the leviratical marriage | *das öffentliche Schuhausziehen desjenigen der die kinderlose Witwe seines Bruders nicht ehelichen will* יבי׳ פ״א מ״א: מן החליצה ומן היבום.

חֲלִיצָה מוּטְעֵת חליצה על סמך הבטחת שוא Halitsah to which the yabam consented in consequence of a deception | *Halizah auf Grund eines falschen Versprechens* יבמ׳ ק״ו ע״א: חליצה מוטעת כשירה אי זו היא חליצה מוטעת אמר ר״ל כל שאומרים לו חלוץ ובכך אתה כונסה וכו׳ כל שאומר לו חלוץ לה ע״מ שתתן לך מאתים זוז וכו׳.

חֲלִיצְתָא כנ״ל 4. יבמ׳ קי״ב ע״א: חליצתא מעליתא.

חָלִיק ז׳, מין אגוז a species of nuts | *eine Nußart* פאה פ״ד מ״א: אף בחליקי אגוזים.

חֲלִיקָה נ׳, מין גריסין split grain | *Speltgraupe* מכש׳ פ״ו מ״ב: החליקה וכו׳.

חֲלִישׁוּת נ׳, חֲלִישׁוּת דַּעַת עלבון humiliation | *Demütigung* במ״ר פ״ז: לא אעשה להם חלישות דעת ואוליכם עמי למנין הלוים.

חֲלִישׁוּתָא נ׳, חולשה weakening | *Schwäche* תרג׳ הושע ז׳ ט׳: חלישותא מטתינון.

(חלל) נֶחֱלַל נפ׳, נחתך to be cut all around | *abgeschnitten werden* נזיר נ״ד ע״א: אבר הנחלל מן החי.

חִלֵּל פיעל — החליף, פדה to redeem | *auslösen, ablösen* מע״ש פ״א מ״ב: אין מחללין מעשר שני על אסימון.

נִתְחַלֵּל נתפ׳, 1) נתבזה to be degraded | *entweiht werden* אבות פ״א מי״א: נמצא שם שמים מתחלל.

2) נפסל מכהונה to lose the priestly status | *die Priesterwürde einbüßen* סוטה פ״ג מ״ז: כהנת מתחללת ואין כהן מתחלל.

3) הופר והופרע to be transgressed | *übertreten werden* פסיק׳ דר״כ ותאמר ציון: נתחללה אותה שבועה וכו׳.

4) נפדה ונתחלף to be redeemed | *ausgelöst werden* ב״מ נ״ד ע״א: הקדש אינו מתחלל על הקרקע.

חָלַל פ״י, 1) רחץ, כיבס to wash, to rinse | *waschen, spülen* תרג׳ שמ׳ כ״ט י״ז (ורחצת קרבו): ותחליל גויה.

2) קדח במקדח to bore | *bohren* תרג׳ ישי׳ י׳ ט״ז: אנא חלילית.

חַלֵּל פיעל, 1) כנ״ל 1. חולי׳ קי״ג ע״א: דחללית בי שבתא.

2) חילל וביזה to profane | *entweihen* תרג׳ ירוש׳ ויק׳ כ״ד י״ב: דחליל שבתא.

אַחֵיל אפ׳, כנ״ל 2. תרג׳ ויק׳ י״ט ח׳ (את קדש ה׳ חלל): ית קודשא דה׳ אחיל.

אִתְּחַל אתפ׳, נתחלל ונתבזה to be profaned | *entweiht werden* תרג׳ יח׳ ל״ו כ״ג (שמי הגדול המחולל): שמי רבא דאיתחל.

חֲלָל ז׳ — 1) מקום חלול, נבוב empty space | *leerer Raum* ברי׳ י״ט ע״ב: יש בו חלל טפח.

2) היקף extent | *Umfang* שבת י״א ע״א: אם יהיו כל הימים דיו וכו׳ אין מספיקין לכתוב חללה של רשות.

חֲלָלָא ז׳, 1) כנ״ל 1. תרג׳ יח׳ כ״ח י״ג (תופיך ונקביך): חללין ונקבין.

2) כנ״ל 2. ב״מ מ״ט ע״א: כל חללא דעלמא.

חֲלָלִי ת׳, פסול לכהונה unfit for priesthood | *für das Priestertum untauglich* קיד׳ פ״ד מ״א: עשרה יוחסין עלו מבבל כהני לויי ישראלי חללי וכו׳.

חֲלַם פעו״י, 1) ראה חלום to dream | *träumen* תרג׳ בר׳ ל״ז ה׳ (ויחלום יוסף חלום): וחלם יוסף חולמא.

2) סגר, עצם to close | *schließen* קיד׳ כ״ה ע״א: זימנין דחלים שפתיה.

חֶלְמָא ז׳, חלום dream | *Traum* בר׳ נ״ה ע״א: חלמא טבא וכו׳ חלמא בישא.

חַלְמָא נ׳, מין טיט clay | *eine Art Ton* כלי׳ פ״א מ״ד: וכן מן החלמא ומן הגללים.

חַלְמָה נ׳, חיבור ודיבוק joint | *Naht* שבת צ״א ע״ב: מקום חלמה.

חַלְמָה נ׳, מין צמח anchusa | *Ochsenzunge (Bot.)* ירוש׳ כלא׳ פ״ה ל׳ ע״א: מיני דשאים הקינרס והחלמה.

חֶלְמוֹן, חֶלְמוֹנָא ז׳, הצהוב שבביצה yolk of an egg | *Eigelb* ע״ז מ׳ ע״א: סימני ביצים וכו׳ חלמון מבחוץ וחלבון מבפנים; תרג׳ איוב ו׳ ו׳ (חלמות): חלמונא.

חלמין עי׳ חֶלְמוֹן. ירוש׳ תר׳ פ״י מ״ז ע״ב: בלובן חלמין.

חַלְמִישׁ שם מקום name of a place | *Name einer Ortschaft* ויקיר פכ״ג: חלמיש לנוה.

חַלָּמִית עי׳ חַלָּמָה. כלא׳ פ״א מ״ח: אין נותנין זרע דלעת לתוך החלמית.

חַלְנוּנָא ז׳, מין ארבה a species of locusts | *eine Heuschreckenart* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ח מ״ב (הצלצל): חלנונא.

חלעה״ב חלק לעולם הבא.

חָלַף — המיר to change, to exchange | *tauschen* ירוש׳ בר׳ פ״ב ה׳ ע״ג: נחלוף את מקומנו.

הֶחֱלִיף הפ׳ — הפך ושינה to reverse | *umkehren* עיר׳ צ״ט ע״א: לעולם לא תחליף.

נֶחֱלַף נפ׳, **נִתְחַלֵּף** נתפ׳, בא דבר במקום דבר to be exchanged, to be mixed up | *verwechselt werden* ע״ז י״ז ע״ב: מעות של פורים נתחלפו לי במעות של צדקה; ירוש׳ פס׳ פ״ו ל״ג ע״ג: דבר שאין דרכו ליחלף.

חֲלַף פ״ע, חלף ועבר to pass by | *vorübergehen* תרג׳ שה״ש ב׳ י״א (חלף עבר): חלף ואזיל.

חַלֵּף פעל, 1) כנ״ל. קיד׳ י״ב ע״ב: חליף אבב דבי חמוה.

2) החליף, המיר to exchange | *tauschen* חולי׳ ו׳ ע״ב: השתא מיגזל גזלא חלופי מיבעיא.

אִתְחַלַּף אתפ׳, השתנה והתהפך to be exchanged | *sich verwandeln* תרג׳ קה׳ ח׳ א׳: מתחלפן כל אורחתיה.

חֵלֶף ז׳, 1) נצר shoot | *Sproß* יב׳ פ״א ע״ב: חלפי תרדין.

2) גומא reed | *Schilf* כלים פ״ז מ״ז: של חלף ושל קנים וכו׳.

חֵלֶף ז׳, הפך reversion | *Gegenteil* ירוש׳ שבת פ״ז מ׳ ע״ג: או חלף.

חֲלַף תהי״פ, במקום instead | *anstatt* שבת קכ״ט ע״ב: נפשא חלף נפשא.

חלף סרדה [חֲלַפְסְדְרָא] נ׳, מורה־שעות של מים water-clock | *Wasseruhr* ב״ר פמ״ט: לחלף סרדה מליאה מים כל זמן שהיא מליאה מים הסניגור מלמד וכו׳.

חֲלָפָה נ׳, 1) נצר shoot | *Sproß* עוקצ׳ פ״א מ״ד: וחלפות תרדין.
2) מאכלת slaughtering-knife | *Schlachtmesser* תוס׳ זבח׳ ז׳ א׳: בבית החלפות.

חֲלַפְתָּא שם תנא name of a Tannai | *Name eines Tannaiten* אבות פ״ג מ״ו: ר׳ חלפתא איש כפר חנניה.

חִלְפְּתָא נ׳, ערבה willow | *Weide* סוכה ל״ד ע״א: חלפתא ערבתא.

חָלַץ — 1) נתן חליצה ליבמה to perform the ceremony of taking off the shoe of the husband's brother who refused the leviratical marriage | *den Schuh des Levirs abziehen* קיד׳ פ״ג מ״ה: לאחר שיחלוץ לי יבמך.
2) הוציא את הגרעין to loosen | *lösen* תוס׳ ע״ז ד׳ ה׳: חולצין את גרעיניהן.
3) תקף, אחז to attack | *anfallen* נד׳ מ״א ע״א: שחלצתו חמה.

נֶחְלַץ נפ׳, 1) נפשט to be peeled off | *sich ablösen* ירושי׳ שבת פ״כ י״ז ע״ג: מסתכן ועורו נחלץ.
2) כנ״ל 1, יב׳ פ״ב מ״ד: החרש שנחלץ וכו׳.

חָלַק — 1) הבדיל, הבחין to make distinction | *einen Unterschied machen* ירושי׳ שבת פ״ב ה׳ ע״א: לא תחלוק בו בין שוגג בין מזיד וכו׳.
2) התנגד to oppose | *anfechten* סנה׳ ק״י ע״א: כל החולק על מלכות בית דוד וכו׳.

חָלַק כָּבוֹד התיחס בכבוד to honor, to pay regards | *Ehre erweisen, Rücksicht nehmen* בר׳ י״ט ע״ב: כל מקום שיש חילול השם אין חולקין כבוד לרב.

נֶחֱלַק נפ׳ — 1) כנ״ל 2, כתי׳ פ״ג מ״א: נחלקו עליו בני כהנים גדולים.
2) היתה מחלוקת ביניהם to differ with | *streiten* עיר׳ פ״א מ״ב: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על מבוי וכו׳.

הֶחֱלִיק הפ׳ — 1) עשה חָלָק to smoothen | *glätten* ע״ז ל״ה ע״ב: מפני שמחליק פניה בשומן.
2) מעד to slide | *ausgleiten* ב״מ פ״ו מ״ג: השוכר את החמור להוליכה בהר והוליכה בבקעה אם החליקה פטור.
3) סיים את הנגינה בקול נמוך ונעים to closea tune softly | *im Pianoton ausklingen* ערכ׳ פ״ב מ״ג: ולא היה מחליק אלא באבוב יחידי מפני שמחליק יפה.
4) היה חָלָק to be smooth | *glatt sein* יב׳ פ׳ ע״ב: ובשרו מחליק.

הִתְחַלֵּק התפ׳ — 1) נבדל לחלקים to be divided | *verteilt werden* שביע׳ פ״ט מ״ט: ודמיהם יתחלקו לכל אדם.
2) נפרד לעצמו to separate | *sich absondern* מדר׳ תה׳ י״ח ב׳: היה מתחלק מחיילותיו.

חָלָק ת׳ — 1) ריק empty | *leer* פסיק״ר כ״ג: להוציאך חלק אי אפשר.
2) מחוסר כתב blank, not written upon | *unbeschrieben* סנה׳ י״ז ע״א: שבעים ושנים פיתקין על שבעים כתב זקן ושנים הניח חלק.

חֲלַק, חַלְקָא ז׳, שדה, אחוזה field, lot | *Feld, Grundstück* תרג׳ ירושי׳ בר׳ מ״ט כ״א: אוניתא דחלק; משי׳ כ״ג י׳ (ובשדי יתומים): ובחלקא דיתמי.

חִלְקָא ז׳, 1) שם משקל a weight | *ein Gewicht* ביצה כ״ט ע״א: חלקא ופלגו דחלקא.
2) קליפה husk | *Schale* מו״ק י״ג ע״ב: דשקל חלקייהו.

חֲלַשׁ — הטיל, שלשל to cast in | *hineinwerfen* ערכ׳ פ״ט מ״ד: התקין הלל הזקן שיהא חולש את

מעותיו ללשכה ויהא שובר את הדלת ונכנס אימתי שירצה הלה יבוא ויטול את מעותיו.

חָלַשׁ דַּעְתּוֹ הרפה את רוחו | to discourage | *entmutigen* קה״ר א׳ י״ח: ואפילו שיראה אותו נטוי למות אינו אומר לו צו לביתך שלא יחלש דעתו.

חֲלַשׁ פעלי, 1) היה רפה וחולה | to be weak | *schwach sein* תעני׳ כ״ד ע״ב: חלשא ליביה.
2) היה דק | *dünn, scharf sein* | to be fine חולי׳ מ״ח ע״א: סכינא דחלש פומיה.

חַלֵּשׁ פַּעֵל, עשה דק וחד | to make fine, sharp | *fein, scharf machen* ע״ז ט״ז ע״א: משום דחלשי וכו׳.

אַחְלִישׁ אפ׳, 1) התיש | *schwächen* | to weaken תרג׳ איוב י״ב כ״א (ומזיח אפיקים רפה): ותקוף מלכיא מחליש.
2) הפשיט | *ausziehen* | to strip תרג׳ ירוש׳ במ׳ כ׳ כ״ו (והפשט את אהרן): ותחליש ית אהרון.

אִתְחַלַּשׁ אתפ׳, נחלש ורפה | to become weak | *schwach werden* תרג׳ איוב ל״ג כ״ה (רטפש בשרו): אתחלש בישריה.

חֲלָשׁ ז׳, גורל | *Los* | lot, ballot פסיק׳ דר״כ ע״א: ארבע שמות נקראו לגורל חלש פור גורל חבל.

חֲלָשׁוּת, חֲלָשׁוּתָא נ׳, 1) חולשה | weakness | *Schwäche* תרג׳ מל״א י״ב י׳ (קטני עבה ממתני אבי): חלשותי תקיפא מעולימותיה דאבא.
2) רשלנות | *Nachlässigkeit* | laxity תרג׳ קהל׳ י׳ י״ח (ברפיון ידים): בחלשות.

חַלְתָּא נ׳, 1) ע׳ חַלָּה. עיר׳ פ״ג ע״א: אייתי חלתא.
2) מין סל | *Korb* | basket שבת ל״ה ע״א: חלתא בת תרי כורי.

חֲלָתוּתָא, חֲלָתִיתָא ע׳ חִילְתִּית. ע״ז ל״ח ע״א: חורפיה דחלתיתא; ירוש׳ שבי׳ פ״ז ל״ז ע״ג: בהדין חלתותא.

ח״מ חתום מטה.

חַם ·— **חַמִּין** ז״ר, 1) מים חמים | hot water | *heißes Wasser* ירוש׳ שבת פ״ג ו׳ ע״ב: נותנין חמין לתוך צונן אבל לא צונן לתוך חמין.
2) מעינות חמים | *heiße Quellen* | thermae תוס׳ שבת ט״ז ע״ב: הרוחץ בחמי טבריא.

חָם ·— חותן | *Schwiegervater* | father-in-law ב״ב כ״ח ע״ב: חתן הדר בבית חמיו.

חָמָא ז׳, 1) כנ״ל. תרג׳ שמ׳ י״ח א׳ (חותן משה): חמוהי דמשה.
2) שם אמוראים | *Name von Amoräern* | name of Amoraim ב״מ פ״ו ע״ב: דא״ר חמא בר חנינא וכו׳.

חַמָּא ז׳, צנון | *Rettig* | radish פס׳ קט״ז ע״א: קפא דחסא חמא.

חָמַד ·— **חָמֵּד** פיעל, **נִתְחַמֵּד** נתפ׳, התאוה וחמד | to covet | *gelüsten* מכות פ״ג מט״ו: מתאוה להן ומחמדתן; ויק״ר פל״א: למעשה ידיך תכסוף תתחמד נפשך.

חֶמְדָּא ז׳, תאוה | *Wollust* | lust שבת קנ״ב ע״א: בטל חמדיה.

חֲמָדָן עיר הבירה של מדי | Ekbatana, capital of Media | *Ekbatana, die Hauptstadt Mediens* קיד׳ ע״ב ע״א: ערי מדי זו חמדן וחברותיה.

חֶמְדְּתָא נ׳, חמדה | desire | *Lust* תרג׳ זכ׳ ז׳ י״ד (ארץ חמדה): ארעא חמדתא.

חַמָּה ·— קדחת | *Fieber* | fever נדרי׳ מ״א ע״א: אין מבקרין את החולה אלא למי שהלצתו חמה.

חָמוּדָא ע׳ חֶמְדְּתָא. תרג׳ שופ׳ ה׳ ל׳: מאני חמודא.

חֲמוּדָא ז׳, בעל תאוה | *Wollüstling* | covetous תרג׳ יב״ע דב׳ ה׳ י״ח (לא תחמד): לא תהוון חמודיא.

חֲמוּלָה נ׳, מין בגד מארג גס | a blanket of coarse stuff | *eine Decke aus grobem Stoff* תוס׳ נגע׳ ה׳ י״ד: והחמולות והלבדין.

חָמוּם ת׳, חם ביותר | *hitzig* | heated ירוש׳ סנה׳ פ״ו כ״ג ע״ב: שמעון בן שטח היו ידיו חמומות.

חֲמוּץ עי' חִימוּץ. בר' ז' ע"ב: שאור שחמוצו קשה וכו'.

חָמוּר ת', כבד, קשה, חשוב grave, strict, severe | *schwer, streng, ernst* ירושי פסח' פ"ב כ"ט ע"א: איסור חמור חל על איסור קל ואין איסור קל חל על איסור חמור.

חֲמוֹר ז', כסים בצורת חמור למלאכה a contrivance for workingmen | *Eselsfigur, Holzgestell, Bock* זבים פ"ד מ"ב: חמור של רחים של יד.

חֲמוֹרָה נ', נקבת החמור, אתון she-ass | *Eselin* ע"ז ג' ע"ב: ולא בחמור ולא בחמורה וכו'.

חֲמוּרָה עי' חוֹמֶר. בר' כ"ד ע"א: דורשי חמורות אמרו וכו'.

חֲמוֹרְתָּא נ', עדר חמורים a drove of asses | *Eselherde* ב"ר פע"ה: חמורתא גמלתא.

חֲמַט פ"ע, ירד to kneel | *niedersinken* שבת נ"ד ע"ב: כי היכי דלא ליחמטן אלייתיה.

חַמֵּט פַּעֵל, **אַחְמֵט** אפ', הכניע to subdue | *unterwerfen* תרג' תה' י"א מ' (תכריע תחתי): חמטתנון תחותי; שם ע"ח ל"א (הכריע): אחמיט.

חֲמָטָה נ', מחבת pan | *Pfanne* מעש' פ"א מ"ז: נותן לחמטה.

חֲמֵי פ"י, ראה to see | *sehen* ירושי כלא' פ"ט ל"ב ע"ב: אין אנא חמי ליה אנא חכים ליה.

חַמֵּי פַּעֵל, **אַחְמֵי** אפ', הראה to show | *zeigen* שם: אמר ליה חמי לה לי; איכ"ר א' א': ואחמין ליה.

אִתְחֲמֵי אתפ', נראה to be seen, to appear | *gesehen werden, erscheinen* מו"ק כ"ה ע"ב: אתחמיאו כוכבי ביממא.

חֲמֵי ת', ראוי worthy | *würdig* תרג' תה' ט"ו א' א' (מי יגור): מאן חמי למידר.

חֲמִידְתָּא עי' חֶמְדְּתָא. תרג' עמ' ה' י"א (כרמי חמד): כרמי חמידתא.

חֲמִיטָא נ', מין ירק ammi | *Ammel* תוס' צוק' כלא' ג' י"ב: והכרפסא וחמיטא וכו'.

חֲמִיטָה נ', 1) מין עוגה batter-cake | *Brotkuchen* טבול יום פ"א מ"א: האופה חמיטה על גבי חמיטה עד שלא קרמו בתנור.

2) מחבת pan | *Pfanne* ירושי מעש' פ"א מ"ט ע"ב: בנתון בחמיטה ובתמחוי.

חֲמִילָה עי' חֲמוּלָה. נדר' פ"ז מ"ג: הנודר מן הכסות מותר בשק וביריעה ובחמולה.

חַמִּים, חַמִּימָא ת', חם warm | *warm* ב"ב כ"ב ע"ב: קדירא דבי שותפי לא חמימא ולא קרירא; תרג' ש"א כ"א ז' (לחם חם): לחים חמים.

חַמִּימֵי מים חמים hot water | *heißes Wasser* חול' מ"ו ע"ב: חמימי וכו' קרירי וכו' פשורי.

חַמִּימוּתָא נ', חום heat | *Hitze* פס' ע"ו ע"א: מחמת חמימותא.

חֲמִימְתָא נ', מין יונה a species of doves | *eine Taubenart* גיט' ס"ט ע"ב: שיאפא דחמימתא.

חֲמִים ז', יודע למחצה superficial scholar | *Halbwisser* סנה' י"ד ע"א: לא תסמיכו לנא וכו' לא מחמיסין ולא מטרמיסין.

חֲמֵיסַר שה"מ, 1) חמשה עשר fifteen | *fünfzehn* מג' ה' ע"ב: בר חמיסר.

2) החמשה עשר the fifteenth | *fünfzehnte* תרג' יב"ע ויק' י"ב ה': ובחמיסר.

חֲמֵיסְרָאָה כנ"ל 2. תרג' דהי"א כ"ד י"ד (חמשה עשר): חמיסראה.

חֲמִיעַ 1) ת', חמוץ sour | *sauer* איכ"ר ג' מ': בסימא חמיע.

2) ז', חמץ leavened (bread) | *Gesäuertes* ירושי סנה' פ"ג כ"א ע"ב: חמיע בפסחא.

חֲמִיר, חֲמִירָא 1) ז', כנ"ל 2. פס' ה' ע"ב: בעירו חמירא; תרג' ויק' ב' י"א (כל שאור): כל חמיר.

2) עי' חָמוּר. חול' י' ע"א: חמירא סכנתא מאיסורא.

חֲמִירְתָּא עי' חוּמְרָא. נזיר כ' ע"ב: חמירתא וכו' קילתא.

חֲמִישָׁאָה, חֲמִישָׁאי שה״מ, חמישי | the fifth | *fünfte* תרג׳ זכ׳ ז׳ ג׳ (החודש החמישי): ירחא חמישאה; יב״ע א׳ כ״ג (חמישי): חמישאי.

חֲמִיתָה עי׳ חֲמִיטָה 1. תוס׳ צוק׳ סכול יום ב׳ ב׳: המקפה לחמיתה.

חָמַם — נֶחֱמַם נפ׳, הוכה בקדחת | to be in a fever | *an Fieber leiden* ירוש׳ ע״ז פ״ב מ׳ ע״ד: אם היה נחמם.

נָחוֹם נפ׳, נעשה חם | to be warmed | *warm werden* שבת מ״א ע״ב: בשביל שיחומו.

הֵחַם הפ׳, חימם, הוסיף חום | to heat | *erwärmen, erhitzen* תוס׳ שבת ג׳ ח׳: בין להחם הצונן ובין להצין החמים.

חֲמָם ז׳, מין בושם | amomum | *Ingwergewürz* עוקצ׳ פ״ג מ״ה: הקושט והחמם וראשי בשמים.

חָמַס פ״י, שרט בצפרנים | to scratch | *zerkratzen* ב״ר פמ״ה: חימסה בפניו.

חֲמַס פ״י, חמס וגזל | to rob | *rauben* תרג׳ ירוש׳ בר׳ ו׳ י״א: חומסין וגוזלין.

אִתְחַמַּס אתפ׳, גוע וכלה | to vanish | *hingerafft werden* תרג׳ יב״ע בר׳ ז׳ כ״א (ויגוע כל בשר): ואתחמסי כל בישרא.

חַמְסָן ז׳, מי שלוקח בזרוע | a violent man | *Gewalttätiger* ב״ק ס״ב ע״א: מה בין גזלן לחמסן וכו׳ חמסן יהיב דמי.

חִמֵּעַ פיעל, החמיץ | to leaven | *säuern, gären lassen* ע״ז ס״ח ע״א: הואיל וראויה לחמע בה כמה עיסות אחרות.

חֲמַע פ״ע, היה חמוץ | to be sour | *sauer sein* ירוש׳ פס׳ פ״ב כ״ט ע״ג: בגין דיחמע.

חַמַּע פיעל, **אַחְמַע** אפ׳, החמיץ | to leaven | *säuern* פס׳ מ״א ע״א: חמועי מחמעא; תרג׳ ירוש׳ ויק׳ ב׳ י״א (כל שאור): כל דמחמע.

חֲמַע ז׳, חומץ | vinegar | *Essig* תרג׳ ירוש׳ במ׳ ו׳ ג׳ (חומץ יין): חמע דחמר חדת.

חִמֵּץ פיעל, גרם חימוץ | to cause leavening | *sauer werden lassen* ערלה פ״ב מ״ו: כל המחמץ והמתבל וכו׳.

הֶחְמִיץ הפ׳, 1) כנ״ל. מכי׳ בוא י׳: שאור שהוא מחמיץ לאחרים.

2) נעשה חמוץ | to turn sour | *sauer werden* ב״ב פ״ו מ״ג: המוכר יין לחבירו והחמיץ.

3) דחה לאחר זמן | to postpone | *verschieben* מכי׳ בוא מס׳ דפס׳ ט׳: אין מחמיצין את המצוה אלא אם באה לידך עשה אותה מיד.

4) נתקלקל | to corrupt | *moralisch verdorben werden* ר״ה ג׳ ע״ב: הוא כורש הוא דריוש וכו׳ כאן לאחר שהחמיץ.

נִתְחַמֵּץ נתפ׳, נעשה חמוץ | to turn sour | *sauer werden* ירוש׳ ערלה פ״ב ס״ג ע״ב: נתחמצה העיסה.

חַמֵּץ פעל, גרם צער | to grieve | *kränken* תרג׳ מש׳ י׳ א׳ (תוגת אמו): מחמץ לאמוי.

אַחְמִיץ אפ׳, 1) בייש | to put to shame | *beschämen* תרג׳ מש׳ כ״ה ח׳ (בהכלים): כד יחמיץ.

2) נתקלקל | to corrupt | *verdorben werden* ר״ה ד׳ ע״א: מנלן דאחמיץ.

חֶמֶץ שם עיר בסוריא | Homs, a city in Syria | *Homs, eine Stadt in Syrien* ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״ג: ימא דחמץ.

חִמְצָא ז׳, מין קטניות | a species of peas | *eine Erbsenart* ירוש׳ ע״ז פ״ה מ״ד ע״ד: אכל חמצין.

חָמַר פ״י, 1) גדש | to pile up | *häufen* עוקצ׳ פ״ב מ״ה: והבצלים שחמרן.

2) היה חמור וקשה | to be stringent | *streng sein* אהל׳ פי״ד מ״ג: אל יחמור זה מן הזיז.

3) שרף | to parch | *verbrennen* סנה׳ פ״ז מ״ב: וחומרת את בני מעיו.

נֶחְמַר נפ׳, נשרף | to be parched | *verbrannt werden* חול׳ פ״ג מ״ג: נפלו לאור ונחמרו.

הֶחְמִיר הפ׳, הכביד | to pass a restrictive law | *gesetzlich erschweren* בר׳ כ״ב ע״א: אעפ״י שמיקל אני על אחרים מחמיר אני על עצמי.

חַמַּר פעל, 1) דלק to burn | *brennen* תרג׳ תה׳ קי״ם י״א: כגידין דמחמרין.
2) עי׳ הֶחְמִיר. ירוש׳ שק׳ פ״ז נ׳ ע״ג: חמתון מקילין וחמר עליהון.

אַחְמַר אפ׳, עי׳ הֶחְמִיר. נדה ס״ו ע״א: היכא דאחמור אחמור היכא דלא אחמור לא אחמור.

אִתְחַמַּר אתפ׳, נעשה לתל מפלה to form a pile of ruins | *zum Schutthaufen werden* תרג׳ יח׳ ל״ח כ׳ (לארץ תפול): לארעא תתחמר.

חַמַּר פיעל, הלך אחרי חמור או בהמה אחרת ונהג בה to drive a beast | *ein Tier treiben* שבת קנ״ד ע״א: המחמר אחרי בהמתו בשבת.

חַמָּר ז׳, מנהיג חחמור ass-driver | *Eseltreiber* קידׄ׳ פ״ג מ״ד: לא ילמד אדם את בנו חמר גמל ספר ספן ובו׳.

חֲמָר ז׳, חמור ass | *Esel* ירוש׳ ב״מ פ״ב ח׳ ע״ג: זבנינן לך חד חמר.

חֲמַר, חַמְרָא ז׳, יין wine | *Wein* ירוש׳ שק׳ פ״ה מ״ח: דין חמר טב למעיא; ב״ק צ״ב ע״ב: חמרא דמריה וטיבותא לשקיא.

חֲמָרָא ז׳, חמור ass | *Esel* שבת נ״ג ע״א: חמרא אפילו בתקופת תמוז קרירא ליה.

חַמָּרָא עי׳ חַמָּר. ירוש׳ סנה׳ פ״ו כ״ג ע״ב: הא שאלתא דחמרא.

חַמֶּרֶת נ׳, אורחה של חמורים caravan of asses | *Eselherde* סנה׳ פ״י מ״ה: החמרת והגמלת העוברת ממקום למקום.

חֲמָרְתָּא נ׳, חמורה, אתון she-ass | *Eselin* ירוש׳ דמ׳ פ״א כ״א ע״ד: חמרתא דר׳ פינחס בן יאיר.

חַמְשִׁין שה״מ, חמשים fifty | *fünfzig* תרג׳ במ׳ ל״א מ׳ (חמשים): חמשין.

חַמְשִׁיתָא נ׳, קבוץ של חמשה a collection of five | *Gruppe von fünf* ירוש׳ בר׳ פ״ב ד׳ ע״ד: חמשיתא קדמייתא.

חמת — חֵמֶת חֲלִילִין כלי זמר עשוי מנאד ואבובים bagpipe | *Dudelsack* כלי׳ פ״ב מ״ב: חמת חלילין טהורה.

חֲמַת שם שידה name of a female demon | *Name einer Dämonin* סנה׳ ק״א ע״א: זיקא דחמת קא חזינא הכא.

חֲמַת; מֵחֲמַת מה״י, בסבת, על ידי through, in consequence of | *infolge, wegen* ב״ק פ״ח מ״א: אם מחמת המכה חייב שלא מחמת המכה פטור.

(חמת) אַחְמֵת אפ׳, הכעים to make angry | *erzürnen* תרג׳ מש׳ כ׳ ב׳ (מתעברו): ומן דמחמית.

חֲמָתָא נ׳, חמות, אם הבעל mother-in-law | *Schwiegermutter* שבת כ״ו ע״א: חמתא דהות סניא לה לכלתא.

חַמְתָא, חַמְתָה, חַמְתָן שמות מקומות בארץ ישראל names of places in Palestine | *Namen von Ortschaften in Palästina* ירוש׳ סוטה פ״א ט״ז ע״ד: כנישתא דחמתא; ירוש׳ עיר׳ פ״ה כ״ב ע״ד: חמתה דגדר; מגי׳ ב׳ ע״ב: כמחמתן לטבריא.

חֶמְתָּנָא ת׳, בעל חימה irascible | *jähzornig* תרג׳ מש׳ ט״ו י״ח (איש חמה): גברא חמתנא.

ח״נ חצי נזק.

חִנָּא ז׳, חן charm | *Anmut* תרג׳ מש׳ ל״א ל׳ (שקר החן): שקרא הוא חנא.

חַנַּג פעל, רקד to dance | *tanzen* תרג׳ יב״ע שמ׳ ל״ב י״ט (ומחולות): מחנגין.

חִנְגָּא ז׳, 1) מחול dance | *Tanz* תרג׳ שופ׳ ט׳ כ״ז (הלולים): חנגין.
2) מין כלי זמר a musical instrument | *ein musikalisches Instrument* תרג׳ שמ׳ ל״ב י״ט: וחנגין בידיהון דרשיעיא.

חֶנְוָאָה, חֶנְוָנִי ז׳, בעל חנות shop-keeper | *Krämer* פס׳ ק״י ע״ב: אינסבא לחנואה; שבוע׳ מ״ח ע״א: החנווני על פנקסו.

חִנּוּךְ, חִנּוּכָא עי׳ חִינוּךְ. יומא פ״ב ע״א: אי זה חנוך היה רגיל לאכול בשתי שעות מאבילין אותו וכו׳; שם: תרי חנוכי הוו.

חֲנוּכָּה — חג לזכר נצחון החשמונאים the feast commemorating the victory of the Maccabees | *Weihefest, Makkabäerfest* מו״ק פ״ג מ״ט: בחנוכה ובפורים וכו׳.

חֲנוּכְּתָא כנ״ל. שבת מ״ה ע״א: שרגא דחנוכתא.

חִנּוּן ז׳, לשון בקשה entreaty | *das Bitten* ספרי ואתחנן כ״ו: י׳ לשונות נקראת תפלה זעקה וכו׳ חנון.

חֲנוּן 1) ז׳, מין שיח Henna | *Hennastrauch* שבת נ״ד ע״ב: עץ אחד יש בכרכי הים וחנון שמו ומביאין קיסם ומניחין לה בחוטמה כדי שתתעטש ויפלו דרני ראשה.

2) ת׳, שבחוטמו עץ חנון כנ״ל supplied with an application of Henna | *mit Henna versehen* שבת פ״ה מ״ד: ואין הרחלים יוצאות חנונות.

חָנוּן שם איש a man's name | *männlicher Name* ירוש׳ פאה פ״א מ״ז ע״ג: חניות של בני חנון.

חֶנְוָנִי עי׳ חֶנְוָנִי. שבוע׳ פ״ז מ״א: וחנוני על פנקסו.

חֶנְוָנִית נ׳, בעלת חנות saleswoman | *Krämerin* כת׳ פ״ט מ״ד: המושיב את אשתו חנונית.

חֲנוּפָּה נ׳, הדיבור בשפת חלקות flattery | *Schmeichelei* סנה׳ נ״ב ע״א: בשביל חנופה שהחניפו לקורח.

חֲנוּפְתָא נ׳, רשעות profaneness | *Ruchlosigkeit* תרג׳ ירי׳ כ״ג ט״ו (חנפה): חנופתא.

חֲנוּקָא, חֲנוּקָה ז׳, חונק strangler | *Erwürger* ב״ר פע״ח: חנוקא סברת למחנקני (שהש״ר א׳ ב׳: חנוקה).

חָנוּת — בית ממכר סחורות לאחדים shop | *Laden* אבות פ״ג מט״ז: החנות פתוחה והחנוני מקיף והפנקס פתוח.

חָנוּתָא כנ״ל. ירוש׳ פאה פ״א מ״ז ע״א: חנותא דכיתנאי.

חָנַט — נֶחְנַט נפ׳, נתבשם גוף המת למשמרת to be embalmed | *einbalsamiert werden* ב״ר פפ״ד: זה מת במצרים וזה מת במצרים זה נחנט וזה נחנט.

חֶנֶט ז׳, הוצאת פקעים formation of buds | *Knospenbildung* ירוש׳ מעש׳ פ״ה נ״א ע״ד: בחנט והשרשה.

חַנָּטָא ז׳, חונט גופות המתים embalmer | *Einbalsamierer* תעני׳ ה׳ ע״ב: וכי בכדי ספדו ספדנייא וחנטו חנטייא.

חִנְטָא ז׳, חטה wheat | *Weizen* תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ט ב׳ (סולת חטים): סמידא דחנטין.

חֲנָטָה עי׳ חֶנֶט. ר״ה ט״ו ע״א: לקיטה וכו׳ חנטה.

חֲנִיָּה, חֲנָיָה נ׳, תַּחֲנָה rest | *Rast* ירוש׳ ע״ז פ״א מ׳ ע״א: לא תחן להם חניה בארץ; עיר׳ פ״ה כ״ב ע״ג: מה בחנייתן על פי הדיבור אף בנסיעתן וכו׳.

חֲנִיכָה נ׳, כנוי surname | *Zuname* גיט׳ פ״ט מ״ח: כתב חניכתו וחניכתה כשר.

חֲנִיכַיִּם ז״ר, מקום השנים בפה maxillae | *Kiefer* חול׳ ק״ג ע״ב: בין החניכיים.

חֲנִילַאי שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* עיר׳ נ״ז ע״א: א״ל רב חנילאי מחוזנאה לרב אשי.

חֲנִין שם איש a man's name | *männlicher Name* מו״ק כ״ה ע״ב: אסיקו ליה חנין על שמיה.

חֲנִינָא שם תנא name of a Tannai | *Name eines Tannaiten* תמורה פ״ו מ״ה: ר׳ חנינא בן אנטיגנוס אומר.

חֲנִינָה שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* סנה׳ צ״ח ע״ב: דבי ר׳ חנינה וכו׳.

חֲנִיסְנְסַיָּא ז״ר, חמנים statutaries devoted to the Sun | *Sonnensäulen (Götzenkult)* תרג׳ ישׁ׳ י״ז ח׳ (חמנים): חניסנסיא.

חֲנִיסְסַיָּא ז״ר, מין תכשיט an ornament | *ein Schmuck* תרג׳ ישׁ׳ ג׳ י״ט (והרעלות): חניססיא.

חֲנִיקָא עי׳ חֲנָקָא. תרג׳ ירי׳ ב׳ כ׳ (נתקתי מוסרותיך): פסקית חניקיכון.

חֲנִיקָה עי׳ חֶנֶק. סנה׳ פ״ט מ״ג: כל חייבי מיתות וכו׳ בסייף וכו׳ בחניקה.

חֲנִיתָא, חֲנִיתָה שמות מקומות בארץ ישראל names of places in Palestine | *Namen von Ortschaften in Palästina* תוס׳ שבי׳ ד׳ מ״ז: חניתא עיליתא וחניתא ארעיתא; ירוש׳ דמ׳ פ״ב כ״ב ע״ד: חניתה תחתיה.

חָנַךְ פיעל, 1) שכלל to finish | *vollenden* מו״ק פ״א מ״ו: מחנכים את הכוכים במועד.

2) התחיל להשתמש בדבר to inaugurate | *einweihen* מנח׳ פ״ד מ״ד: שאין מחנכין את מזבח הזהב אלא בקטורת הסמים.

3) הרגיל to train | *an etwas gewöhnen* ירוש׳ יומא פ״א ל״ח ע״ב: ומחנכין אותו כל שבעה.

4) גידל ולימד to educate | *erziehen* נזיר כ״ט ע״א: כדי לחנכו במצוות.

נִתְחַנֵּךְ נתפ׳, נתחדש ונתקדש to be inaugurated | *eingeweiht werden* זבח׳ מ׳ ע״ב: שאם לא נתחנך המזבח בקטורת וכו׳.

חנכ״ל שצ״ם חמה נוגה כוכב לבנה שבתאי צדק מאדים.

חָנַן ·— **נֶחֱנַן** נפ׳, הטו לו חן וחסד to be shown favour | *begünstigt werden* דב״ר פ״ז: אם למד ולא קיים אינו נחנן.

חֲנַן מה״ג, אנחנו we | *wir* ירוש׳ פאה פ״א ט״ז ע״ב: מה חנן קיימין.

חַנָּנָא ת׳, חנון ורחום gracious | *barmherzig* תרג׳ שמ׳ כ״ב כ״ו (חנון אני): חננא אנא.

חֲנַנְיָא, חֲנַנְיָה שמות תנאים ואמוראים names of Tannaim and Amoraim | *Namen von Tannaiten und Amoräern* מכות פ״ג מט״ז: ר׳ חנניה בן עקשיא אומר; תוס׳ שק׳ ג׳ י״ח: חנניא בן עקשיא אומר.

חָנַף ·— דיבר חלקות to flatter | *schmeicheln* דרך ארץ זוטא ב׳: אל תאמר אחנוף לזה שיאכילני ולזה שישקני וכו׳.

הֶחֱנִיף הפ׳ ·— כנ״ל. פסיק״ר כ״ה: הבריות מחניפים זה לזה.

חֲנַף פ״ע, **חַנֵּף** פַּעל, **אַחֲנִיף** אפ׳, כנ״ל. מו״ק י״ז ע״א: אפילו לגברא כוותך לא חניפי ליה; שבוע׳ ל׳ ע״א: לחנופי ליה; כת׳ פ״ד ע״ב: משום דבי נשיאה מחניפיתו להו.

חָנַק פ״י, המית ע״י לחיצת הגרון to strangle | *erwürgen* ברי׳ פל״ד: אף החונקו.

נֶחֱנַק נפ׳ ·— נידון לחנק to be sentenced to death by strangulation | *zum Tode durch Erwürgen verurteilt sein* סנה׳ פ״א מ״א: לנהרגין ולנחנקין.

חֲנַק פ״י, **חַנֵּק** פַּעל, עי׳ חָנַק. כת׳ ס׳ ע״ב: לא עבידי אינשי דחנקן בנייהו; ירוש׳ בר׳ פ״ב ה׳ ע״א: אנא מחנקוניה סנאיהון דישראל.

אִתְחֲנַק אתפ׳, חנק את עצמו to strangle one's self | *sich erwürgen* תרג׳ ש״ב י״ז כ״ג (ויחנק וימת): ואתחנק ומית.

חֶנֶק ז׳, מיתת בית דין על־ידי לחיצה בגרון execution by strangulation | *Todesstrafe durch Erwürgen* סנה׳ פ״ז מ״א: ארבע מיתות נמסרו לבית דין סקילה שריפה הרג וחנק.

חַנְקָא ז׳, כבל chain | *Fessel* תרג׳ יר׳ כ״ז ב׳ (מוסרות ומוטות): חנקין ונירין.

חַס, חַס וְשָׁלוֹם מה״ק, חלילה far from..., God forbid! | *fern sei es! Gott behüte!* חולי׳ קי״א ע״ב: חס ליה לזרעיה דאבא; עד׳ פ״ה מ״ו: חס ושלום שעקביה נתנדה.

חַסָּא ז׳, 1) מין ירק lettuce | *Lattich* פס׳ קט״ז ע״א: קפא דחסא.

2) שם איש a man's name | *männlicher Name* יב׳ קכ״א ע״ב: דביתהו דחסא.

חֲסַד 1) פ״ע, התבייש to be ashamed | *sich schämen* תרג׳ תה׳ ל״ד ו׳ (וחפרו): חסדו.

2) פ״י, גינה to blame | *rügen, schmähen* תרג׳ מש׳ כ״ה י׳ (פן יחסדך): דלא נחסדך.

אַחְסֵיד אפ׳, כנ״ל 2. תרג׳ ירוש׳ דב׳ ג׳ א׳: דהוה מחסיד לאבהתן.

אִתְחַסַּד אתפ׳, נכלם to be put to shame | *beschämt werden* תרג׳ תה׳ פ״ג י״ח (יחפרו): ויתחסדון.

חַסְדָּא ז׳, 1) חסד וצדקה charity | *Wohltat* ירוש׳ ע״ז פ״ג מ״ב ע״ג: גמיל חסדא.
2) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* חול׳ י׳ ע״א: ורב חסדא אמר כשרה.

חַסְדַּאי שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* רות רבה פ״ג: ר׳ חסדאי וכו׳.

חַסְדּוּתָא נ׳, מדת חסידות piety | *Frömmigkeit* תרג׳ שה״ש ז׳ ו׳: חסדותא דיעקב.

חסדיגרון [חֲסָא דְּאִינָּרִין] ז׳, מין חזרת a species of lettuce | *eine Lattichart* ירוש׳ כלא׳ פ״א כ״ז ע״א: חזרת גלים – חסדיגרון.

חַסְדַּיי שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש׳ עיר׳ פ״ד כ״ב ע״א: רבי אחא בשם ר׳ חיננא ורב חסדיי.

חָסוּד, חֲסוּדָא ת׳, בעל חן charming | *anmutig* כת׳ י״ז ע״א: כלה נאה וחסודה; תרג׳ שני אס׳ ב׳ ז׳: חסודה בחיזוא.

חֲסוּדָה נ׳, העורק שבו מקיזין דם the vein oppened for bloodletting | *die Vene die man zum Aderlaß öffnet* שבת קי״ח ע״ב: יד לחסודה תיקצץ.

חֲסוּדְתָא נ׳, מדת חסידות piety | *Frömmigkeit* תרג׳ תה׳ ס״ט י״א: והות חסודתי לקלנא לי.

חָסוּךְ ז׳, 1) רחמנות clemency | *Erbarmen* תרג׳ ירי׳ ל׳ י״א: חסוך ושיצאה.
2) דבר מועט trifle | *Kleinigkeit* תרג׳ יח׳ ט״ז מ״ז (כמעט קט): חסוך הוה חוביך.

חָסוּם ז׳, 1) מחסום muzzle | *Maulkorb* שבת נ״ג ע״א: ולא הפרה בחסום שבפיה.
2) הקצה החד של מעצד וכדומה edge | *Schärfe* כלים פי״ג מ״ד: המעצד והאזמל וכו׳ ניטל חסומן.

חֲסוּסָה נ׳, עצם רך cartilage | *Knorpel* תוס׳ בכ׳ ד׳ י״ג: אזניו מגופפות בחסוסה אחת.

חָסוּת — מקום צל shady place | *schattiger Ort* שמו״ר פ״ב: ברח ממנו גדי ורץ אחריו עד שהגיע לחסות וכו׳.

חסחוס, חַסְחוּס ז׳, **חַסְחָסוּת** נ׳, עצם רך cartilage | *Knorpel* בכורות פ״ו מ״א: נפגמה אזנו מן החסחוס; שם מ׳ ע״ב: בחסחסות אחת; תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ט כ׳ (תנוך): חסחוס.

חַסְחֵף פ״ע, רחף, רפרף to hover | *schweben* תרג׳ ירוש׳ דב׳ ל״ב י״א (על גוזליו ירחף): ועל גוזלוי הוא מחסחף.

חֲסִידוּת, חֲסִידוּתָא נ׳, מדת החסד והצדקה piety | *Frömmigkeit* ע״ז כ׳ ע״ב: חסידות מביאה לידי ענוה; סנה׳ ק״י ע״ב: מאי חסידותיה.

חֲסִיךְ ת׳, קטן, דל little, small | *klein* פס׳ מ״ח ע״א: חיטי חסיכתא.

חֲסִילָא ז׳, ילד שנגמל weaned child | *entwöhntes Kind* תרג׳ ישׁ׳ י״א ח׳ (גמול): חסילא.

חֲסִים ת׳, חזק hard | *fest* תרג׳ ירוש׳ דב׳ ח׳ ט׳: חסימין כנחשא.

חֲסִימָה נ׳, 1) שימת מחסום על פי הבהמה muzzling | *das Verbinden des Maules* ב״מ צ׳ ע״ב: בשעת דישה לא תהא חסימה.
2) להב הקרדום וכדומה edge | *Schärfe* תוס׳ כל׳ ב״מ ג׳ ו׳: ובקרדום אף על פי שניטלה חסימתו.

חֲסִינָה נ׳, סל basket | *Korb* כל׳ פט״ז מ״ה: וחסינה וכו׳ של נצרין.

חֲסִיסֵי ז״ר, מיני גריסין a kind of grains | *eine Graupenart* פס׳ מ׳ ע״ב: מחי לה קידרא בחסיסי.

חֲסִיפָה נ׳, חשיפה וגילוי baring | *das Entblößen* תנח׳ ברי׳ ז׳: חסיפת זרועו בקדושה.

חֲסִירוּתָא נ׳, מחסור want | *Mangelhaftigkeit* תרג׳ מש׳ ט׳ ו׳: חסירות רעיונכן.

חֲסִית נ׳, 1) בצל leek | *Lauch* תוס׳ תר׳ ט׳ ג׳: אלו הן מיני חסיות הלוף והשום והבצלים וכו׳.
2) רחמנות sparing | *Schonung* ילק׳ שמ׳ ר״ו: אין פסיחה אלא חסית.

חָסַךְ פ״י, ניכה to diminish | *abziehen* דמ׳ פ״ז מ״ג: וחוסך גרוגרת אחת.

חִסֵּךְ פיעל, חס to spare | *schonen* זבח׳ ו׳ ע״א: חיסך עליו הכתוב.

חָסַל פעוי, 1) תם **to be gone** | *zu Ende sein* תרג׳ ירוש׳ בר׳ כ׳ יים: חסלת בישא.
2) גמר **to finish** | *vollenden* תרג׳ דהי״ב ד׳ ייא (ויכל חירם): וחסל חירם.
3) כילה **to destroy** | *vernichten* תרג׳ דב׳ כ״ח ל״ח (יחסלנו): יחסליניה.
4) הבשיל **to ripen** | *reifen* תרג׳ ירוש׳ במ׳ י״ז כ״ד (ויגמל שקדים): וחסיל לוזין.
5) גמל את היונק **to wean** | *entwöhnen* תרג׳ ש״א א׳ כ״ג (עד גמלה אותו): עד דחסילת יתיה.
אַחְסִיל אפ׳, 1) גמר **to finish** | *beenden* ריש שהש״ר: זמנין מחסיל לה זמנין לית מחסיל לה.
2) הכיל **to contain** | *enthalten* תרג׳ דהי״ב ד׳ ה׳ (יכיל): מחסיל.
אִתְחֲסִיל אתפ׳, נגמל **to be weaned** | *entwöhnt werden* תרג׳ בר׳ כ״א ח׳ (ביום הגמל את יצחק): ביומא דאתחסיל ית יצחק.
חֲסַם —, 1) מנע, עיכב **to hinder** | *hindern* יב׳ ד׳ ע״א: ליבמה שנפלה לפני מוכה שחין שאין חוסמין אותה.
2) הקשה **to harden** | *härten* תר׳ פ״י מ״א: שמן תרומה אין חוסמין בו תנור וכירים.
3) חיזק **to fasten** | *festmachen* כלי׳ פט״ז מ״ב: הסלין של עץ משיחסום.
נֶחְסַם נפ׳, הושם מחסום על פיו **to be muzzled** | *mit einem Maulkorb zugebunden werden* ב״מ פ״ט ע״א: מה חוסם אוכל במחובר אף נחסם אוכל במחובר.
חִסֵּם פיעל, כניל 3, תוס׳ כלי׳ ב״מ ה׳ י״ג: בית הלגינין ובוי שחיסם וקינב מבחוץ.
נִתְחַסֵּם נתפ׳, 1) נתחזק **to be fastened** | *festgemacht werden* כלי׳ פ״כ מ״ב: אינן מקבלין טומאה עד שיתחסמו.
2) נעשה קשה **to be hardened** | *gehärtet werden* ירוש׳ מו״ק פ״א פ״א ע״א: בצונן בשביל שיתחסמו.
חֲסַם פ״י, השתיק **to silence** | *zum Schweigen bringen* סנה׳ ל״ב ע״ב: והא קא חסמינן להו.

חַסַּם פעל, פקפק **to hesitate** | *schwanken* שבת קמ״ז ע״א: הוה קא מחסם.
אִתְחַסַּם אתפ׳, 1) נסתם פיו **to be muzzled** | *zugebunden werden* תרג׳ תה׳ ל״ב ט׳ (לבלום): לאתחסמא.
2) קינא **to envy** | *beneiden* תרג׳ מש׳ כ״ד י״ט (לא תתחר): לא תתחסם.
חֲסַן פ״ע, 1) היה חזק **to be strong** | *stark sein* תרג׳ עמ׳ ח׳ ו׳: בדיל דיחסנון.
2) החזיק בדבר **to take possession** | *Besitz ergreifen* תרג׳ תה׳ ל״ז ל״ד (לרשת ארץ): למחסן ארעא.
חַסֵּין פעל, חיזק **to strengthen** | *stärken* תרג׳ ישי׳ ל״ה ג׳ (אמצו): חסינו.
אַחְסֵין אפ׳, 1) עי׳ חַסֵּין, תרג׳ עמ׳ ב׳ י״ד (לא יאמץ כחו): לא יחסין חיליה.
2) עי׳ חֲסַן 2, תרג׳ מל״א כ״א י״ט (הרצחת וגם ירשת): הקטלתא ואף אחסינתא.
3) הוריש, הנחיל **to bequeathe** | *vererben* תרג׳ ויק׳ כ״ה מ״ו (והתנחלתם אותם לבניכם): ותחסנון יתהון לבניכון.
אִתְחַסַּן אתפ׳, 1) התחזק **to be strengthened** | *gekräftigt werden* תרג׳ מש׳ י״א ל״א (ישולם): מתחסן.
2) התאפק **to betake one's self** | *sich zurückhalten* תרג׳ בר׳ מ״ג ל״א (ויתאפק): ואיתחסן.
חַסַּף פעל, כתש **to pound** | *zerstoßen* ירוש׳ שבת פ״ז י׳ ע״ב: חסף פלפלין.
אִתְחַסַּף אתפ׳, הלבין, החויר **to turn pale** | *erblassen* תרג׳ שני אס׳ ו׳ י״ב: והמן אתחסף.
חַסְפָּא ז׳, 1) חרס **fragment of a vessel** | *Scherbe* ב״ב פ״ד: אית חספין מתדבקין?
2) טיט **clay** | *Ton* תרג׳ ויק׳ י״א ל״ג (כלי חרש): מאנא דחספא.
חַסְפִּיָה שם מקום בצפונה של ארץ ישראל **Hasbeya, in Northern Palestine** | *Haspia, im Norden Palästinas* ירוש׳ דמ׳ פ״ב כ״ב ע״ד: וחספיה וכפר צמח.

חַסְפָּנִיתָא נ׳, 1) קשקשים scaly skin | *Schuppen* קה״ר ז׳ כ״ג: לחספניתא דנונא.
2) שחין scab | *Hautausschlag* שַׁבָּת קל״ג ע״ב: נקטא ליה חספניתא.

חע״ב חתימת עדים כשרים.

חַף ז׳, שן של מפתח bit of a key | *Schlüsselbart* כלי פי״ד מ״ה: מפתח וכו׳ נטלו חפין וכו׳.
2) יתד שבציר הדלת pivot | *Zapfen* שם פי״ג מ״ו: פותחת של עץ וחפין שלה של מתכת.

חָפָא ז׳, מכסה cover | *Decke* תוס׳ כלי ב״ק ג׳ י״ד: גילה חפאין וכו׳.

חֲפָא פ״י, כיסה to cover | *bedecken* תרג׳ שמ׳ ל״ו ע״ד (צפה זהב): חפא דהבא. ועי׳ חֲפֵי.

חִפָּה פ״— בדה, העליל to attribute falsely to | *adinchten* ב״ר פצ״ד: ושחיפו עליו דברים.

חִפּוּי ז׳, מכסה, ציפוי cover, coating | *Decke, Überzug* כלי פכ״ו מ״ו: עור שעשאו חפוי לכלים.

חַפּוֹר ז׳, חופר בקרקע digger | *Gräber* תוס׳ ב״מ ט׳ י״ד: הסנטר והחפורות.

חֲפוּרָה נ׳, 1) בור pit | *Grube* יב׳ קכ״א ע״א: לחפורה מליאה נחשים ועקרבים.
2) לקש aftermath | *Grummet* יב׳ ס״ג ע״א: חפורה והוו שובלי.

חֲפוּרִית כנ״ל 2. פסיק׳ עשר ק׳ ע״א: מן החפוריות ומן הקטניות.

חֲפוּשִׁיָּה נ׳, חירות liberty | *Freiheit* ב״ר פנ״ג: יצאה חפושיה.

חִפּוּשִׁית נ׳, מין רמש beetle | *Käfer* פרה פ״ט מ״ב: חפושית בין כך ובין כך פוסלת.

חָפוּת ת׳, שיש לו שולים bordered | *umsäumt* שקל׳ פ״ג מ״ב: לא בפרגוד חפות.

חֲפֵי פ״י, חַפֵּי פַּעֵל, כיסה to cover | *bedecken* תרג׳ תה׳ קי״ד ו׳ (כלבוש כסיתו): כלבושא חפיתה; ישׁ׳ מ׳ י״ט (בזהב ירקענו) בדהב מחפי ליה.
אִתְחַפֵּי אתפ׳, היה מכוסה to be covered | *bedeckt sein* תרג׳ מל״א י״ח מ״ה (התקדרו עבים): אתחפיאו ענננא.

חֲפָיָא 1) ז׳, צפוי cover | *Überzug* תרג׳ יב״ע במ׳ י״ז ד׳ (צפוי למזבח): חפוי למדבחא.
2) ת׳, יחף barefooted | *barfuß* ב״ר פ״ק: נפיק חפיא.

חֲפִינָא נ׳, לקיחה בחפניים taking handfuls | *das Nehmen einer Handvoll* יומא י״ט ע״א: ללמדו חפינה.

חֲפִיסָה נ׳, שק קטן a small bag | *Säckchen* גיט׳ פ״ג מ״ג: בחפיסה או בדלוסקמא.

חֲפִיפָה נ׳, 1) כיסוי covering | *das Bedecken* מו״ק י״ב ע״ב: חזי לחפיפה.
2) משכן האלהות sacred place | *Gottesstätte* זבח׳ קי״ח ע״ב: כל חפיפות לא יהו אלא בחלקו של בנימין.
3) רחיצת הראש cleaning the head | *das Kopfwaschen* נדה ס״ו ע״ב: למיסמך חפיפה לטבילה.

חֲפִיפוּתָא כנ״ל 3. כת׳ י״ז ע״א: משחא דחפיפותא.

חֲפִיצָה נ׳, חשק ואהבה love | *Liebe* ב״ר פ״פ: בג׳ לשונות של חבה חבב הקב״ה את ישראל בדביקה בחשיקה ובחפיצה.

חֲפִירָה נ׳, 1) פעולת החופר וכורה digging | *das Graben* ב״ב ס״ד ע״א: שהבור בחפירה והדות בבנין.
2) בור pit | *Graben* בר׳ ל״ג ע״א: לחפירה מלאה נחשים ועקרבים.

חֲפִישָׁה נ׳, בקשה וחיפוש searching | das *Suchen* פס׳ ל״א ע״ב: כמה חפישת הכלב שלשה טפחים.

חֲפִית עי׳ חָפוּת. ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״ג: חיורין חפיתין.

חֲפִיתָא, חֲפִיתָה נ׳, מין דג a kind of fish | *eine Fischart* שהש״ר א׳ ד׳: מקרטעא כהדא חפיתא; ירוש׳ ע״ז פ״ב מ״ב ע״א: הדא חפיתה.

חָפַן פ״י, לקח מלא חפניו to take handfuls | *eine Handvoll nehmen* יומא פ״ה מ״א: וחפן מלא חפניו ונתן לתוך הכף.

נֶחְפַּן נפ׳, ניטל בחפניים to be collected by handfuls | *mit der hohlen Hand genommen werden* ירוש׳ מע״ש פ״ב נ״ג ע״ב: הנבללין והנחפנין.

חֲפַן עי׳ חָפַן. ב״ר פ״ה: לא דמי ההוא דחפן להוא דקמץ.

חֲפַס פ״י, חיפש ובקש to search | *suchen* תרג׳ יב״ע במ׳ י״א ח׳: חפסין רשיעי עמא ומלקטין.
2) חפר, כרה to dig | *graben* שם שמ׳ כ״א ל״ג (כי יכרה איש בור): ארום יחפס איש גובי.

חֲפַף ·– חיכך ושפשף to rub, to cleanse | *abreiben, reinigen* ירוש׳ ב״מ פ״א ל״ב ע״א: חופף את ראשו בנתר.

חֲפָפִית נ׳, מין שחין cutaneous eruption | *Hautausschlag* שבת ע״ז ע״ב: ונחש לחפפית.

חֶפְצָא ז׳, חפץ, דבר חשוב valuable object | *Wertsache* שבועי׳ ל״ח ע״ב: צריך לאתפושי חפצא בידיה.

חַפְצָא ז׳, מין קטניות a kind of peas | *eine Erbsenart* חול׳ נ״א ע״א: כל מיני קטניות וכו׳ חפצי וכו׳.

חפצתא עי׳ חָפִיתָא. פסיק׳ רני קמ״ב ע״א: בהדא חפצתא.

חֲפַר פעו״י, 1) כרה to dig | *graben* תרג׳ מש׳ כ״ו כ״ז (כורה שחת): דחפיר גומצא.
2) ביקש, חיפש to spy | *suchen, spähen* תרג׳ איוב ל״ט כ״ט (חפר אוכל): חפיר מיכלא.
3) התבייש to be ashamed | *sich schämen* תרג׳ מש׳ י״ג ה׳ (ויחפיר): ונחפר.

חֵפֶר ז׳, חפירה digging | *das Graben* ירוש׳ תענ׳ פ״ד ס״ט ע״ג: צאו לחפר והיו יוצאין וחופרין להן קברות.

חַפְרִיתָא נ׳, מין שורש הנאכל an eatable root | *eine eßbare Wurzel* ירוש׳ שבי׳ פ״ג ע״ד ע״ג: חפריתא עיקר טב למעייא.

חַפֵּשׁ פיעל, שחרר to deliver | *befreien* פסיק״ר ח׳: אחפש את ירושלם בנרות לא תהא קורא סמ״ך אלא שי״ן אחפש את ירושלם וכו׳ מוציא אני אותה לחירות.

חַפְשׁוּשִׁיתָא נ׳, חלאה, זוהמה dirt | *Schmutz* איכ״ר פתיחתא (ר׳ אבהו ב׳): וחפשושיתא לא נפקת מינה.

(חפת) אַחְפַּת אפ׳, רימה to outwit | *überlisten* ב״ר פ״ק: סברון למחפת ואתחפתון.

אִתְחַפַּת אתפ׳, נתרמה to be outwitted | *überlistet werden* שם: כנ״ל.

חַפַּת ז׳ שולי הבגד border of a garment | *Saum eines Kleides* מו״ק י׳ ע״א: בחפת חלוקו.

חֲצַב פ״י, 1) חטב וחצב to chisel | *behauen* תרג׳ יב״ע שמ׳ כ׳ כ״ה (גזית): הציבין.

אִתְחֲצַב אתפ׳, נחצב to be hewn | *ausgehauen werden* תרג׳ ישׁ׳ נ״א א׳ (חֻצבתם): אתחצבתון.

חַצָּב ז׳, חוצב אבנים stone-cutter | *Steinhauer* ב״מ ק״ח ע״ב: החצב שמסר לסתת.

חָצָב ז׳, מין כד pitcher, jug | *Krug* מנ׳ פ״ח מ״ז: לא היו כונסין אותו בחצבים גדולים אלא בחביות קטנות.

חָצָב ז׳, 1) מין תמרים a species of dates | *eine Dattelart* ע״ז פ״א מ״ה: דקל טב וחצב.
2) מין צמח squill | *Meerzwiebel* שבת קכ״ח ע״א: מטלטלין את החצב מפני שהוא מאכל לצבאים.

חֲצָבָא כנ״ל 2· פס׳ ק״א ע״ב: בטולא דחצבא.

חַצְבָּא עי׳ חָצָב. בר׳ כ״ב ע״א: חצבא בת ט׳ קבין.

חֲצַד פ״י, קצר to reap | *ernten* מו״ק ט׳ ע״ב: דתזרע ולא תחצד.

חָצָד, חַצְדָּא ז׳, מין תמרים a species of dates | *eine Dattelart* ירוש׳ ע״ז פ״א ל״ט ע״א: חצד – מין הוא ושמו חצדא.

חֲצָדָא ז׳, 1) קציר crop | *Ernte* מו״ק י״ב ע״ב: חצדא דחיטי הוה.

2) קוצר harvester | *Schnitter* תרג׳ ירי׳ ט׳ כ״א (מאחרי הקוצר): בתר חצדא.

חצדד שם מקום בבבל name of a place in Babylonia | *Name einer Ortschaft in Babylonien* יומא ע״ז ע״ב: מברא דחצדד.

חצה •— חצץ את שניו to pick one's teeth | *in den Zähnen stochern* תוס׳ ירו״ט ג׳ ח׳: קיסם לחצות בו שניו.

חצה פיעל, גזר וכרת to carve | *zerhauen* ב״ר פצ״ד: שחיצו אלהות וכו׳.

החצה הפ׳, חילק לשנים to divide into halves | *halbieren* ירוש׳ ב״ק פ״א ב׳ ע״ג: משלמין חצי נזק מיכן שמחצין את הנזק.

חצוב עי׳ חצב 2. כלא׳ פ״א מ״ח: נוטעין יחור של תאנה בתוך החצוב.

חצובא, חצובה נ׳, 1) כנ״ל. ב״ב נ״ו ע״א: חצובא וכו׳; ירוש׳ פאה פ״ב ט״ז ע״ד: חצובה מפסיקין לפאה.

2) כן בן שלש רגלים tripod | *Dreifuß* ב״מ כ״ה ע״א: כשורה מהו כחצובה מהו כסולם מהו; ב״ב פ״ג ע״א: כחצובא.

חצודא ז׳, קוצר harvester | *Schnitter* תרג׳ רות ב׳ ג׳ (אחרי הקוצרים): בתר חצודיא.

חצוף ת׳, עז פנים impertinent | *frech* ירוש׳ בר׳ פ״ז י״א ע״א: שנים שדנו דינן דין אלא שהוא נקרא בית דין חצוף.

חצות נ׳ •— אמצע הלילה midnight | *Mitternacht* בר׳ פ״א מ״א: עד סוף האשמורה הראשונה וכו׳ עד חצות וכו׳ עד שיעלה עמוד השחר.

חצי פ״י, 1) ניקר to pick out | *auspicken* תרג׳ מש׳ ל׳ י״ז (יקרוה עורבי נחל): ניחצוניה עורבי דנחלא.

2) חצץ את השנים to pick the teeth | *in den Zähnen stochern* ירוש׳ חלה פ״ד ס׳ ע״ב: מיחצי שיניי.

חציבא ז׳, אבן גזית chiselled stone | *behauener Stein* תרג׳ יש׳ נ״א א׳: כחציבא מטינרא.

חציבה נ׳, חטיבה ופיסול chiseling | *das Behauen* ירוש׳ יומא פ״ב מ׳ ע״ג: חציבתן בקדש.

חצינא נ׳, מין קרדום adze, pick-axe | *Axt, Beil* שבת קכ״ג ע״ב: חצינא דנגרי.

חציף ת׳, עז פנים, מחוצף impertinent | *frech* מו״ק ט״ז ע״ב: כמה חציפא ההיא איתתא.

חציץ ז׳, דבר החוצץ partition | *Scheidewand* עיר׳ ד׳ ע״א: שיעורין חציצין ומחיצין.

חציצא עי׳ חצינא. ב״ב ע״ג ע״ב: חציצא לבר נגרא.

חציצה נ׳, גרם מחיצה causing a partition | *das Bilden einer Scheidewand* ב״ק פ״ב ע״א: ורחץ את בשרו במים שלא יהא דבר חוצץ בין בשרו למים וכו׳ משום חציצה.

(חצף) •— **החציף** הפ׳, העיז to venture | *sich erdreisten* קה״ר ג׳ ט׳: מחציפין אתם וקושרים עלי קטיגוריא.

חצץ •— 1)חילק, הבדיל to divide, to cut off | *teilen, schneiden* תוס׳ כלי׳ ב״ק ד׳ ז׳: תנור שחצצו לשנים וכו׳.

2) גרם מחיצה to interpose | *eine Scheidewand bilden* זבח׳ י״ט ע״א: אפילו נימא אחת חוצצת.

3) ניקה את השנים בקיסם to pick one's teeth | *in den Zähnen stochern* ביצה פ״ד מ״ו: נוטל אדם קיסם משלפניו לחצוץ בו שניו.

חצץ •— מקום מובדל במחיצה separated space | *abgesonderter Raum* אהל׳ פט״ו מ״ד: בית שחצצו בנסרים וכו׳ טומאה בבית כלים שבחצץ טהורים טומאה בחצץ כלים שבבית טמאים.

חצץ פעל, ירה to shoot | *schleudern* תרג׳ שופ׳ ה׳ ח׳ (מחצצים): מחצצי גיריא.

חצצא ז׳, אבנים קטנות, חצץ gravel | *Kies* איכ״ר פתיחתא (ר׳ יוחנן א׳): הכי סגיתון בטורי ובחצצי.

חצצה עי׳ חציץ. ירוש׳ חג׳ פ״ב ע״ח ע״ג: לא חצצות ולא הסיטות וכו׳.

חֲצַצְתָּא נ׳, פשרה compromise | *Kompromiß* ב״ב קל״ג ע״ב: דייני דחצצתא הכי דייני.

חָצֵר — חֲצַר כָּבֵד יותרת הכבד lobe of the liver | *Leberlappen* יומא פ״ח מ״ז: מי שנשכו כלב שוטה אין מאכילין אותו מחצר כבד שלו.

חֲצַר כִּירָה כלי גדול שהכירה קבועה בו the rim of the cooking range | *Umfassung eines Herdes* כלי׳ פ״ז מ״ג: חצר הכירה בזמן שהיא גבוהה שלש אצבעות.

חֲצַר מָוֶת בית הקברות cemetery | *Friedhof* בר׳ י״ח ע״ב: כי נח נפשיה וכו׳ אזל אבתריה לחצר מות.

חֲצַר קֶבֶר מסדרון של קבר משפחה corridor of a tomb | *Korridor einer Gruft* תוס׳ אהלי׳ ט״ז ז׳: ואיזה הוא חצר הקבר זו הגת שהמערות פתוחות לתוכו.

חַצְרָא ז׳, חַצְרָא דְעַל כַּבְדָּא, חֲצַר כַּבְדָּא עי׳ חֲצַר כָּבֵד. תרג׳ ויק׳ ג׳ ד׳ (יותרת אשר על הכבד): חצרא דעל כבדא; דהי״ב י״ח ל״ג (בין הדבקים): ביני ליבא וביני חצר כבדא.

ח״ק חברא קדישא; חצי קדיש.

חֲקוּלָא ז׳, איש האדמה, אכר peasant | *Landmann* ירושי׳ דמ׳ פ״ד כ״ד ע״א: זבין חיטא מן דבר חקולא.

חֲקוּלָא, חֲקוּלַאי, חֲקוּלָה שם איש a man's name | *männlicher Name* ירושי׳ פאה פ״א ט״ז ע״ג: ר׳ יצחק בן חלוקא; גיט׳ פ״ג מ״ה ע״א: חקולאי; שם פ״ח מ״ט ע״ג: חקולה.

חִקּוּר ז׳; חִקּוּר דִּין רשות להורות הוראה ולדין judging ability | *Befugnis zur Rechtssprechung* אבות פ״ו מ״א: ונותנת לו מלכות וממשלה וחקור דין.

חֲקִיל, חֲקִילָא ז׳, שדה field | *Feld* תרג׳ יב״ע בר׳ כ״ז (שדה): דאתקרי חקול; ירושי׳ ע״ז פ״ב מ״א ע״ד: פעלייא הוון בחקילא.

חֲקִיקָה נ׳, חריתה engraving | *das Eingravieren* גיט׳ כ׳ ע״א: חֲקִיקָה לאו כְּתִיבָה הִיא.

חֲקִירָה נ׳, 1) למוד ועיון study | *Forschung* גיט׳ פ״ד מ״ז: נדר שצריך חקירת חכם.

2) שאילת פי העדים examination | *Verhör* סנה׳ פ״ה מ״א: היו בודקין אותן בשבע חקירות באיזה שבוע באיזו שנה באיזה חודש וכו׳.

חֲקַל, חַקְלָא ז׳, שדה field | *Feld* תרג׳ במ׳ כ׳ י״ז (בשדה ובכרם): בחקל ובכרם; בר׳ כ״ז כ״ז (כריח שדה): כריחא דחקלא.

חַקְלָאָה ז׳, איש שדה peasant | *Landmann* בר׳ ל״ז ע״ב: ריהטא דחקלאי.

חַקְלִיתָא, חֲקַלְתָּא נ׳, עי׳ חַקְלָא. תרג׳ יש׳ ה׳ ח׳ (שדה בשדה יקריבו): בחקלתהון מקרבין; שבת י״ב ע״א: אבל דבני חקליתא וכו׳.

חָקַק — 1) חרת to engrave | *eingravieren* גיט׳ כ׳ ע״א: וכתב ולא חקק.

2) עשה חלל to hollow out | *aushöhlen* ירושי׳ ביצה פ״א ס׳ ע״ב: קערה שחקקה וכו׳.

נֶחְקַק נפ׳, נעשה נבוב to be hollowed out | *ausgehöhlt werden* ירושי׳ ער׳ פ״ב כ׳ ע״א: שאם תיחקק בעגולה.

חִקֵּק פי׳, כנ״ל 1) תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ז ח׳ (באר היטב): כתב חקיק ומפרש.

אִתְחַקַּק אתפ׳, נחרת to be engraved | *eingraviert sein* תרג׳ יב״ע שמ׳ כ׳ ב׳: וחזר ומתחקק על לוחי קימא.

חָקָק ז׳, מקום נבוב, חלל hollow | *Höhlung* תוס׳ כלי׳ ב״ק ז׳ ד׳: חקק שבבקעת ושבקורה.

חָקַר — שאל את פי העדים to examine | *verhören* אבות פ״א מ״ט: הוי מרבה לחקור את העדים.

נֶחְקַר נפ׳ — נשאל העד te be examined | *verhört werden* סנה׳ פ״ו מ״ד: עד שתתחקר עדותן.

חָקָר ז׳, חוקר examiner | *Ausforscher* תרג׳ יר׳ י״ז י׳ (חוקר): חקר.

חַקְרָא, חַקְרָה נ׳, מבצר, מצודה castle | *Burg* תרג׳ ש״ב ה׳ ח׳ (מצודת ציון): חקרא דציון; ער׳ ל״ב ע״א: חקרה של גוש חלב.

חַקְרָן ז', שדרכו לחקור ביותר investigator, critic | *Nachforscher, Kritiker* ספרי במ' קל"א: בשביל החקרנים שלא יאמרו לא היתה שם טומאה.

חֲרָא מה"ג, אחרת another | *anderer* ב"מ י"ז ע"א: לאחר וליומא חרא.

חֲרָאתָא נ"ר עי' חֲרָתָא 2. כת' ע"ה ע"א: כורסיה בי חראתא רמי לה.

חָרַב — הִתְחָרֵב התפ', נחרב ונהרס to be destroyed | *zerstört werden* פסיק"ר ל"א: גרמתי לבית מקדשך שיתחרב.

חָרֵב ז', קרבן יבש, בלי שמן dry offering (oil-less) | *trockenes Opfer (ohne Öl)* ירוש' סוטה פ"ג י"ח ע"ג: חרב של חיטין חרב של שעורין וכו'.

חֶרֶב — הברזל החד של המחרישה sword-shaped edge of a plough | *Pflugschar* תוס' כלי' ב"ב א': החרב שפרשה עם יתדות המחרישה.

חַרְבָּא ז', 1) חרב sword | *Schwert* תרג' ברי' ג' כ"ד (להט החרב המתהפכת): שנן חרבא דמתהפכא.

2) סכין knife | *Messer* שבת קכ"ג ע"ב: חרבא דאושכפא.

3) שחין eruption | *Aussatz* תרג' דב' כ"ח כ"ב: בחרבא.

חַרְבָּה נ', סכין knife | *Messer* שבי' פ"ח מ"ו: קוצץ אותם בחרבה.

חַרְבִּינָא עי' חַרְחֲבִינָא. פס' ל"ט ע"ב: ובחרבינין ובחרגינין.

חַרְבָּן עי' חוּרְבָּן. ב"ר פנ"ו: בחרבן בית ראשון וכו' ובחרבן בית שני.

חַרְבְּרִיָּה עי' חִיזַרְזָרְיָא. תרג' ירוש' ברי' י"ט י"א (בסנורים): בחרבריה.

חַרְגָּא נ', פחד anguish | *Angst* תרג' דב' ל"ב כ"ה (אימה): חרגת מותא.

חַרְגִּינָן ז"ר, מין ירק garden-ivy | *Efeu* פס' ל"ט ע"א: אלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בחזרת וכו' ובחרגינין.

חַרְגְּלָא ז', חרגול, מין ארבה a species of locust | *eine Heuschreckenart* תרג' ויק' י"א כ"ב (ואת החרגול): וית חרגלא.

חָרָד ז', ארון בכותל cupboard | *Wandschrank* תוס' טהר' ח' ה': בחרדין וכו' שאין בהן מקום רגלי הגנבים שאינו טמא אלא עד מקום שהן יכולין לפשוט ידיהן וליגע.

חרדא, חרדה עי' חֲרָרָה 3. ויק"ר פכ"ד: חררא דדמא; תנח' קדוש' ט': כחרדת דם.

חַרְדּוֹן, חַרְדּוֹנָה ז', מין לטאה a species of lizard | *eine Eidechsenart* ירוש' בר' פ"ח י"ב ע"ב: זימן חכינא והעלה עליה חרדון; שם פ"א ג' ע"ד: כהדין חרדונה.

חַרְדָּל, חַרְדְּלָא ז', מין זרעון חריף mustard | *Senf* פס' פ"ב מ"ח: לתוך החרוסת או לתוך החרדל; שם כ"ח ע"א: חרדלא.

חַרְדְּלִי ת', מגוון החרדל mustard-colored | *senffarben* שבת ס"ג ע"א: יין חרדלי.

חַרְדְּלִית, חַרְדֶּלֶת נ', קלוח עז של מי גשמים ממקום גבוה torrent | *Gießbach* תוס' מקו' ד' י': ואיזהו חרדלית מי גשמים הבאין מדרון; שם ג' ד': חרדלת של גשמים.

(הרה) חֵרָה פיעל, הכעיס, גרם חרון to stir up | *(Zorn) erregen* מדרי' תהי' י"ח ח': מחרה אפו.

חָרוּב, חֲרוּבָא 1) ז', מין עץ ופריו carob-tree and—pod | *Johannisbrot,—baum* שביע' פ"ד מ"י: החרובין וכו' והגפנים; שם פ"ז: חרובין חדשים שכבשן וכו'; ירוש' כלא' פ"א כ"ז ע"א: דמיין לחרובא.

2) שם מקומות בארץ ישראל name of places in Palestine | *Name von Ortschaften in Palästina* ירוש' שבי' פ"ו ל"ו ע"ג: מגדל חרוב; איכ"ר ב' ב': כפר חרובא.

חרובות, חרובותא, חֲרוּבִית נ', עץ החרוב carob-tree | *Johannisbrotbaum* ירוש' סוטה פ"א י"ז ע"ב: כחרובות גדולה וכו' כורתא דחרובותא; מדרי' שמואל פי"ג: כחרובית.

חָרוֹד ז׳, בגד אבלות mourning dress | *Trauerkleid* שמחות סוף פ״ט: הקר׳ע זכו׳ ואת החרוד לא יצא.

חָרוֹזָא ז׳, חורז חרוזי מרגליות pearl-stringer | *Perlenaufzieher* שהשי״ר א׳ י״: אית דידע למיחרוז ולא ידע למקדח וכו׳ אנא הוינא חרוזא ואנא הוינא קדוחא.

חָרוֹזִיתָא נ׳, עי׳ חֲרָצָא. עיר׳ כ״ו ע״ב: אצוותא חרזיאתא.

חָרוֹכָא ז׳, בשר חרוך charred meat | *angebranntes Fleisch* ביצה ל״ב ע״ב: ואזדהר מחרוכא.

חֲרוֹסֶת נ׳, תערובת פירות כתושים בתבלין וביין (בסדר ליל פסח) a pap made of fruits and spices with wine (used as sauce on the Passover-night) | *Brei aus zerstoßenen Früchten mit Beimischung von Wein und Gewürzen (am Pessachabend als Tunke benutzt)* פסח׳ קט״ז ע״א: חרוסת זכר לטיט.

חֵרוּף עי׳ חֵירוּף. שמו״ר פמ״א: חרופין וגידופין.

חָרוּף ת׳, 1) ארוס, מיועד betrothed | *verlobt* קיד׳ ו׳ ע״א: ביהודה קורין לארוסה חרופה. ועי׳ שִׁפְחָה חֲרוּפָה.
2) עז, זועף severe | *streng* פסיק״ר כ״א: פנים חרופות.

חָרוּק ת׳, שיש בו חריץ edged | *eingeschnitten* חול׳ נ״ט ע״ב: חרוקות בעינן.

חָרוֹרָא ז׳, אוחז עינים dazzling the eye, juggler | *Blender, Gaukler* תרג׳ יב״ע דב׳ י״ח י׳ (מעונן): חרורי עיינין.

חָרוֹרִי ז׳, עבד משוחרר emancipated slave | *freigelassener Sklave* קדושי׳ פ״ד מ״א: גירי וחרורי וכו׳.

חֵרוּרֵי נ׳, חירות liberation | *Freiheit* גיט׳ פ״ו ע״א: עבדא דנן מוצדק לעבדו ופטיר ועטיר מן חרורי.

חָרוּת ת׳, 1) מצומק shrunk | *zusammengeschrumpft* חול׳ נ״ה ע״ב: איזוהי חרותה כל שצמקה ריאה שלה.
2) חקוק engraved | *eingraviert* ירוש׳ סוטה פ״ז כ״ב ע״ד: תורה שנתן הקב״ה וכו׳ חרותה אש וכו׳.
3) ז׳, דיו ink | *Tinte* נדה י״ט ע״א: שחור כחרות. ועי׳ חֶרֶת.
4) ענף תמר palm-twig | *Palmzweig* תוס׳ סוכה ב׳ ז׳: לולב העשוי כמין חרות.

חֲרוּתָא נ׳, כנ״ל 4. סוכה ע״ב ע״א: כפת תמרים אימא חרותא.

חָרוּתָא עי׳ חָרוּת 3. נדה כ׳ ע״א: כי חרותא דדיותא.

חרותא [חֲדוּדָא] נ׳, יצאנית prostitute | *Freudenmädchen* קיד׳ פ״א ע״ב: אנא חרותא דהדרי מיומא (ולגי׳ הערוך: חדותא).

חָרַז פי׳, 1) שם מרגליות וכדומה על החוט to string | *aufreihen* שמו״ר פ״ב: צרור של מרגליות וכו׳ וחרז הגדולות לעצמן וכו׳.
2) דחק to squeeze | *drängen* שהשי״ר א׳ י״: שחורזים צואריהם לשמוע דברי תורה.
3) סידר והרצה to explain | *darlegen* שהשי״ר שם: הייתי יושב וחורז בדברי תורה.

הֶחֱרִיז הפ׳, כנ״ל 3. ויק״ר פט״ז: מחריז בדברי תורה.

חֲרַז פ״י, 1) עי׳ חָרַז 1. שהשי״ר א׳ י״: אית דידע למיחרוז ולא ידע למקדח.
2) דקר to sting | *stechen* יבמ׳ ע״ה ע״ב: חרזיה סילוא.

חַרְחֲבִינָא נ׳, מין ירק eryngo | *Mannstreue (bot.)* פס׳ פ״ב מ״ו: ואלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בחזרת וכו׳ ובחרחבינא.

חַרְחוּר ז׳, הברזל החד שבמחרשה. וכדומה coulter | *Pflugeisen* כלי׳ פי״ג מ״ג: חרחור שנפגם טמא.

חַרְחוֹר ז׳, קליפת הלחם שנחרכה burnt crust | *verbrannte Brotkruste* טבו״י פ״א מ״ג: וחרחור פחות מכאצבע.

חַרְחוּרָא ז׳, קדחת fever | *Fieber* תרג׳ דב׳ כ״ח כ״ב (ובחרחר): ובחרחורא.

חַרְחַל ז׳, מין קוץ thistle | *Distel* פס׳ ל״ט ע״א: בחרחלין ובחרחבינין.

חַרְחַר פ׳ — 1) חימם to heat | *erhitzen* עוקצ׳ פ״ג מ״א: משיחרחר.

2) התקוטט to quarrel | *streiten* שהש״ר ח׳ י״ג: ולא תחרחרו זה עם זה.

(חַרְחַר) אִתְחַרְחַר אתפ׳, נתיבש to be dried up | *vertrocknet sein* תרג׳ תה׳ ס״ט ד׳ (נחר גרוני): אתחרחר עינקי.

חָרַט פ״י, **הֶחֱרִיט** הפ׳, חקק ופסל to chisel, to model | *meißeln, modellieren* תנח׳ כי תשא י״ד: וחורטין את העגל; פדר״א ג׳: והיה מחריט את העולם לפניו.

הִתְחָרֵט התפ׳, נחם על מעשהו to regret | *bereuen* חגי׳ ה׳ ע״א: כל העושה דבר ומתחרט בו מוחלין לו מיד.

חֲרַט עי׳ הִתְחָרֵט (חָרַט כנ״ל). פס׳ קי״ג ע״א: זבן ותחרט.

חֲרָטָה נ׳, נוחם ותהיה על שעבר regret | *Reue* נדה ל״א ע״ב: וכחרטה תליא מילתא.

חַרְטוֹם ז׳, חוטם, מַקּוֹר nose, beak | *Nase, Schnabel* טהר׳ פ״א מ״ב: החרטום והצפרנים וכו׳.

חָרֵי פ״י, הדליק, הסיק to kindle | *anzünden* חגי׳ ה׳ ע״א: ומחריא תנורא.

חָרֵי, חֲרָיָא ז״ר, גללים excrements | *Exkremente* פס׳ ק׳ ע״א: חרי חמימי; תעני׳ ט׳ ע״א: חריא דעיזי.

חֲרִיבָה שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Name einer Ortschaft in Palästina* ירוש׳ תעני׳ פ״ד ס״ט ע״א: כפר חריבה.

חֲרָיָה עי׳ חָרוּת 4. ירוש׳ שבת פ״ג ה׳ ע״ג: שיורי חריות.

חָרִים ת׳, חרום אף flat-nosed | *plattnäsig* תרג׳ ויק׳ כ״א י״ח (חרום): חרים.

חֶרְיָנָא ז׳, כעס anger | *Zorn* תרג׳ מש׳ כ״א כ״ד (עושה בעברת זדון): עביד חרינא.

חרינה מה״ג, אחר another | *anderer* ירוש׳ תר׳ פ״ב מ״א ע״ג: וחרינה אמר.

חָרִים עי׳ עָרִים 1. תוס׳ צוק׳ כלא׳ ד׳ ח׳: חרים שחרב אמצעיתו ונשתיירו חמש גפנים וכו׳.

חֲרִיסִית אחד משערי ירושלים, הוא שער החרסית (יר׳ י״ט ב׳) one of the Jerusalem gates | *Name eines Stadttors in Jerusalem* ירוש׳ עיר׳ פ״ה כ״ב ע״ג: שער חריסית שהוא מכוון וכו׳.

חֲרִיעַ, חֲרִיעָא ז׳, מין בושם safflower | *Saflor* כלא׳ פ״ב מ״ח: חרדל וחריע; תוס׳ מעש״ש א׳ י״ג: בנת חריעא.

חֲרִיף, חֲרִיפָא ת׳, 1) חד sharp | *scharf* יבמ׳ קכ״ב ע״א: דחריף סכינא.

2) עז ועוקץ piquant | *pikant* מגי׳ ז׳ ע״א: פילפלא חריפתא.

3) מחוכם ingenious | *scharfsinnig* קיד׳ ל״ט ע״א: חריפי דפומבדיתא.

4) עובר לסוחר current | *gangbar* ב״מ מ״ד ע״ב: כספא דחריף וכו׳ דהבא דלא חריף.

חֲרִיפָא שם איש a man's name | *Personenname* תרג׳ יב״ע בר׳ כ״ה ט״ו (חדד): חריפא.

חֲרִיפוּתָא נ׳, 1) בחרות early manhood | *Jugend* תרג׳ איוב כ״ט ד׳ (בימי חרפי): ביומי חריפותי.

2) זרם, שטף current of the river | *Strömung* כת׳ כ״ה ע״א: מחריפותא דנהרא.

חֲרִיפְתָא כנ״ל 2. קיד׳ ע״ג ע״ב: חריפתא דנהרא.

חָרִיץ ז׳ — 1) חפירה ארוכה וצרה trench | *Graben* עיר׳ פ״ז מ״ג: חריץ שבין שתי חצרות.

2) חתך, שריטה incision | *Einschnitt* ירוש׳ כלא׳ פ״א כ״ז ע״ב: לא יגור אדם את הכסא וכו׳ מפני שהוא עושה חריץ.

חֲרִיצָה נ׳, 1) שנון הלשון | effort in speaking | *das Spitzen (der Zunge)* מדר׳ תה׳ פ״ב: ה״א כשאדם מוציאה מתוך פיו אין בה לא ריחוש שפתים ולא חריצת לשון.
2) בית השחי | *Achselhöhle* | arm-pit ב״ר פ״ע: ואינון בחריצה.

חריצות עי׳ תְּרִיצוּת. תרג׳ מל״א ג׳ ו׳ (ובישרת לבב): ובחריצות לבא.

(חֲרִיקָא) בַּחֲרִיק־ במקום, תחת | in the place of | *anstatt, anstelle* כת׳ ס״א ע״א: עיילית לך איתתא בחריקאי.

חֲרִיר ז׳, נקב, קוף המחט | *Nadelöhr* | needle-eye כל׳ פי״ג מ״ה: מחט שניטל חרירה או עוקצה.

חֲרִישָׁה נ׳, 1) פלוח השדה ושדודו | ploughing | *das Pflügen* במ״ר פי״: במחרישתן ובזריעתן.
2) לשון נקיה לבעילה | sexual connection | *Beischlaf* ב״ר פצ״א: כל החרישות שחרשתי באמך וכו׳.
3) שתיקה | *das Schweigen* | silence ספרי מטות קנ״ג: חרישה ושמיעה.
4) סגולת החֵרשות | *Taubheit* | deafness ב״ק צ״ח ע״א: שאי אפשר לחרישה בלא חבורה.
5) חורשה | *Dickicht* | thicket קה״ר ב׳ י״ב: לחרישת הקנים שאין אדם יכול להכנס לתוכה.

חֲרִישׁוּת כנ״ל 4. ספרא קדושי׳ פרשה ד׳ פרק ט׳: מה לחרש שכן חרישותו גרמה לו.

חֲרִישׁוּתָא נ׳, חורשה | *Dickicht* | thicket תרג׳ יב״ע ברי׳ כ״ב י״ג (בסבך): בחרישותא דאילנוי.

(חָרַךְ ·־) חֲרַךְ פיעל, הבהב וקלה | to char | *versengen* שבת פמ״ז מ״ד: מפני שהוא מחרך.

נִתְחָרֵךְ נתפ׳, נתהבהב | to be singed | *versengt werden* תנח׳ נח ט״ז: נתחרך שער ראשו וזקנו.

חֵרֶךְ ז׳, כנוי לחרם | a verbal substitute for „herem" | *Nebenbenennung für „cherem"* נד׳ פ״א מ״ב: חרך חרך חרף הרי אלו כנויין לחרם.

חֶרֶךְ ז׳, בשמים | *Spezerei* | spices פס׳ קט״ז ע״א: כך היו אומרים תגרי חרך שבירושלים בואו וטלו לכם תבלין וכו׳.

חֲרַכָּא ז׳, 1) מחתרת | *Einbruch* | breaking in תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ב א׳ (במחתרת): בחרכא דכותלא.
2) חלון | *Fenster* | window תרג׳ שה״ש ב׳ ט׳ (מן החרכים): מחרכיא.

(חרם) הֶחֱרִים הפ׳ ·־ 1) הכריז חרם ונדוי | *in den Bann tun* | to pronounce the ban מו״ק ט״ז ע״א: מנדין לאלתר וכו׳ ומחרימין לאחר ששים.
2) פרש רשת | *ein Netz legen* | to lay a net מדר׳ שמואל פכ״ד: כמה חרמים החרמתה.

חֲרַם פי׳, הקדיש | *weihen* | to dedicate תרג׳ יה׳ ו׳ ח׳ (תחרימו): תחרמון.

אַחֲרֵים אפ׳, 1) כנ״ל. ער׳ כ״ח ע״ב: ליתרמיה כוליה.
2) החרים ונידה | *in den Bann tun* | to excommunicate מו״ק ט״ז ע״א: מנלן דמחרמינן.

אִיתְחֲרַם אתפ׳, הוקדש | *geweiht werden* | to be dedicated תרג׳ ויק׳ כ״ז כ״ט (אשר יחרים): דאיתחרם.

חָרָם ז׳, 1) דייג | *Fischer* | fisherman תנח׳ נשא ד׳: החרם הזה צד במים ואינו צד ביבשה אבל האשה צדה בים וביבשה.
2) חמסן | *Erpresser* | oppressor מדר׳ תה׳ קי״ח: הגיע לחרמים נתן להם מה שנתן ונצל.

חרם עי׳ חֶרֶת. ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״א: שצבעה בחרם.

חֶרְמָא ז׳. 1) רשת | *Netz* | net תרג׳ חבק׳ א׳ ט״ו (בחרמו): בחרמיה.
2) חרם והקדש | *Weihung* | consecration תרג׳ יה׳ ו׳ י״ז (חרם): חרמא.

חרמיני עי׳ הַרְמִינֵי. תרג׳ עמ׳ ד׳ ג׳ (ההרמונה): טורי חרמיני.

חֲרָנָה מה״ג, אחר | *anderer* | another ירוש׳ פאה פ״ב י״ז ע״א: וחרנה אמר.

חֲרָנוּגָא ז׳, מין קוץ | *Distel* | thistle שבת ק״י ע״ב: חרנוגא דהיגתא.

חֶרֶס ז', 1) חרש, חומר earth, terra-cotta | *Ton, Scherbe* שבת פ"ח מ"ז: חרס כדי ליתן בין פצים לחבירו.

2) כירה *Herd* | hearth פס׳פ"ז מ״ב: נטף מרוטבו על החרס.

חַרְסוּם, חַרְסוֹן, חרסות שמות אנשים names of men | *Männernamen* יומא מ׳ ע״א: אלעזר בן חרסום; תוס׳ צוק׳ שם א׳ כ״ב: בן חרסות; קה"ר ד׳ ח׳: גביני בן חרסון.

חַרְסִית נ׳, טיט היוצרים potter's clay | *Töpfer-lehm* שבת פ״ח מ״ד: חרסית כדי לעשות פי כור של צורפי זהב.

חַרְסָן ז׳, עביט של מי רגלים chamber-pot | *Nachtgeschirr* תוס׳ תר׳ י׳ י״ג: חרסן של זב ושל זבה וכו׳.

חַרְסְפוּתַיָּא, חַרְסְפִּיתִין ז"ר, קשקשים scales | *Fischschuppen* פסיק"ר פי"ד: לחרסופתייא דנוני; תרג׳ יב"ע ויק׳ י׳ י״א ט׳ (וקשקשת): והרספיתין.

חֶרֶף ז׳, כנוי לחרם a substitute of Herem | *Nebenbenennung von Cherem* נד׳ פ״א מ״ב: חרק חרף הרי אלו כנויין לחרם.

(חרף) נִתְחָרֵף נתפ׳, 1) נתקלל to be reviled | *geschmäht werden* מדר׳ תה׳ ע״ד: שמתחרף ומתנאץ.

2) נעשה חוור to become pale | *blaß werden* תנח׳ בר׳ י״ב: שתהיו מתקייצין ופניכם מתחרפין.

חֵרֵף פ״י, חָרֵף פִּעֵל, קלל to revile | *lästern* תרג׳ יב"ע ויק׳ כ״ד ט״ו (יקלל): ויחרף; יב"ע שם שם ט״ז: מחרף וכו׳.

אַחְרִיף אפ׳, הזדרז to be quick | *sich beeilen* סנה׳ ע׳ ע״ב: אחריפו ועולו אחריפו ופוקו.

חַרְפָּא ת׳, מוקדם early | *frühzeitig* נדה ס״ה ע״ב: חרפי ואפלי.

חֲרַפְּתָא נ׳, עטלף bat | *Fledermaus* תרג׳ ירוש׳ דב׳ י״ד י״ח (העטלף): חרפתא.

חָרַץ פ״י — חתך ושרט to cut a trench | *einschneiden* ירוש׳ שבת פ״ז ט׳ ע״ד: חפר חריץ וכו׳.

נֶחֱרַץ נפ׳ — נחרש to be ploughed | *gepflügt werden* ירוש׳ נדה פ״א מ״ט ע״א: בתולת הארץ כל שלא נחריץ בה מימיה.

חָרֵץ ז׳, 1) חתך ושריטה incision | *Einschnitt* ירוש׳ ביצה פ״ב ס״א ע״ד: לא יגרר אדם את המטה וכו׳ מפני שהוא עושה חרץ.

2) מתנים loin | *Lende* תרג׳ ירוש׳ דב׳ ל״ג י״א (מתנים): חרץ.

חַרְצָא ז׳, 1) חופר digger | *Gräber* ב״ק פ׳ ע״א: שרצא חרצא.

2) חריץ channel | *Graben* תרג׳ יה׳ י״א ח׳ (משרפות): חרצי ימא.

3) מתנים loin | *Lende* תרג׳ דב׳ ל״ג י״א (מתנים): חרצא.

חַרְצִינִיתָא, חַרְצִינְתָּא, חַרְצָנָה, חַרְצָנִיתָא, חַרְצָנְתָּא נ׳, חרצן, גרעין kernel, stone of a fruit | *Fruchtkern* שמו"ר פי"ב: כפרטתא דרמונא דחרציניתיה מתחמיא מלגאו; במ"ר י״ב: דחרצינתא; פסיק׳ ויהי ביום: דחרצנייתא; ילק׳ שמ׳ קפ״ו: דחרצנתי; ירוש׳ מעש׳ פ״א מ״ח ע״ד: שתהא חרצנה שלהן נראית מבחוץ.

חֶרֶק ז׳, כנוי לחרם a substitute for Herem | *Nebenbenennung von Cherem* נד׳ פ״א מ״ב: חרק חרף הרי אלו כנויין לחרם.

חָרַק — חֵרֵק פיעל, חרק והיכך את שניו מכעס to gnash the teeth | *knirschen* שמו"ר פ״ה: התחיל מחרק עליהם שניו וכו׳.

חֲרַק פעו"י, 1) חתך ושרט to cut into | *ein-schneiden* שבת ס״ז ע״א: וליחרוק ביה פורתא.

2) חרק בשנים to gnash the teeth | *knirschen* ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״ג: וחרק בשינוי.

אִיחְרוֹק אתפ׳, כנ"ל 2. ירוש׳ כת׳ פ״ב ל״ה ע״ב: הוות אחרוק בשינוי.

חֵרֵר פיעל, 1) ניקב to cave | *löchern* אהלי׳ פי״ג מ״ז: חור שחררוהו מים או שרצים.

2) שחרר to set free | *freilassen* ב״ר פ״ד: עבד מחורר בפני עצמו.

חָרַר פ״י, 1) הזיל to discharge | *ausströmen lassen* תרג׳ יב״ע ויק׳ ט״ו ג׳ (רר בשרו את זובו): חריר בישריה ית דוויה.

2) כנ״ל 2. שם בר׳ ט״ז ב׳: ואחררינה.

3) בער to burn | *brennen* תרג׳ תה׳ ב׳ י״ב (יבער): ייחור.

אִיתְחַר, אִתְחָרַר אתפ׳, השתחרר to be set free | *freigelassen werden* תרג׳ ויק׳ י״ט כ׳ (חפשה לא נתן לה): לא אתחררה (שם יב״ע: אתחרת).

חֲרָר, חֲרָרָה נ׳, 1) עוגה cake | *Kuchen* תרג׳ שופ׳ ז׳ י״ג (צליל): חרר; שבת פ״א מ״י: חררה על גבי גחלים.

2) גוש clot | *Klumpen* בכורות פ״ג מ״א: חררת דם.

חָרַשׁ י׳ — חֵרֵשׁ פיעל, עשה לחֵרש to make deaf | *taub machen* ב״ק צ״ח ע״א: חרשו לאביו.

נֶחֱרַשׁ נפ׳, **נִתְחָרֵשׁ** נתפ׳, נעשה חֵרש to become deaf | *taub werden* כלה רבתי א׳: נחרש אזון זרעו; גיט׳ פ״ב מ״ו: פיקח ונתחרש.

חָרַשׁ פ״ע, 1) הסתעף to be entangled | *sich verzweigen* תרג׳ איוב ח׳ י״ז (יסבכו): חרשין.

2) היה סתום to be choked | *verstopft sein* ב״ר פס״א: מהולתך חרשה וכו׳.

חֵרֵשׁ פעל, סיבך to entangle | *verwickeln* תרג׳ יח׳ י״ג כ׳ (מצודדות): מחרשן.

אִתְחָרֵשׁ אתפ׳, נאלם to grow dumb | *verstummen* ירוש׳ חג׳ פ״ב ע״ז ע״ג: תאלמנה שפתי שקר — יתחרשן.

חֵרְשָׁא, חֵרְשָׁא ת׳, חֵרש, אלם deaf, dumb | *taub; stumm* תרג׳ שמ׳ ד׳ י״א (אלם או חרש): אלם או חֵרשא; תרג׳ יש׳ נ״ו י׳ (כלבים אלמים): כלבין חֵרשין.

חָרְשָׁא ז׳, מכשף fascinator | *Zauberer* ירוש׳ חג׳ פ״ב ע״ז ע״ד: עיסקיה דהדין חרשא טלטלתיניה מן ארעא לא יכול עביד כלום.

חַרְשֵׁי ז״ר, **חַרְשְׁיוּתָא** נ׳, **חַרְשַׁיָּא, חַרְשִׁין** ז״ר, כשפים sorcery | *Zauberei* בר׳ ס״ב ע״א: חרשי דחרשא; תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ב י״ז (מכשפה): כל עביד חרשיותא; תרג׳ מיכה ה׳ י״א (כשפים): חרשין; פס׳ ק״י ע״א: נשי דחרשייא.

חֶרֶת נ׳, צבע שחור blacking | *Schwärze* נדה פ״ב מ״ז: שחור כחרת.

חַרְתָּא נ׳, 1) כנ״ל. גיט׳ י״ט ע״א: חרתא דאושכפא.

2) ריב strife | *Streit* תרג׳ מש׳ ט״ו י״ח (ריב): חרתא.

3) שם מקום בבבל name of a place in Babylonia | *Name eines Ortes in Babylonien* שבת י״ט ע״ב: חרתא דארגיז.

חַרְתָּא נ׳, 1) חור, מערה cave | *Höhle* נד׳ כ׳ ע״ב: קופא אישתמיט על לחרתא וכו׳.

2) בת חורין a free woman | *freie Frau* יב׳ ק״ח ע״ב: בי חרתא.

חָשָׁא ז׳, 1) מזל fate | *Schicksal* איכ״ר א׳ ט״ז: דחשיה קשי.

2) מין צמח thyme | *Thymian* שבת קכ״ח ע״א: קורניתא — חשי.

חשאב״ם חולי שאין בו סכנה.

חֲשַׁאי ז׳, שתיקה, סתר, stillness, secret | *Stille, Geheimnis* שקל׳ פ״ה מ״ו: לשכת חשאים יראי חטא נותנים לתוכה בחשאי.

בַּחֲשַׁאי תה״פ, בלחש, בצנעה silently; in secrecy | *still; heimlich* בר׳ ט״ו ע״ב: רחם שמכניסין בו בחשאי מוציאין ממנו בקולי קולות; פס׳ נ״ו ע״א: התקינו שיהו אומרים אותו בחשאי.

חָשַׁב י׳ — עשה חשבון to count | *rechnen* ב״ק קי״ב ע״א: אין אנו יודעים חשבונות שחשב אבינו עמך.

חִשֵּׁב י׳ — כיבד to respect | *achten* תנח׳ שמיני ט׳: איש חשוב שמחשבים וכו׳.

הִתְחַשֵּׁב – היה חשוב ונכבד | to be respected *geachtet sein* שבי' פ"ח מ"יא: ואם מתחשב הוא הרי זה לא ירחוץ.

חַשָּׁבָא ז', רואה חשבון | calculator | *Rechner* תרג' ישי' ל"ג י"ח (איה סופר): איכא חשביא.

חָשַׁד פ"י, חִשֵּׁד פיעל, יחס ספק חטא לפלוני to suspect | *verdächtigen* יומא י"ט ע"ב: כל החושד בכשרים לוקה בגופו; ירוש' יב' פט"ז מ"ו ע"ג: שחישד את ירבעם ברבים.

נֶחְשַׁד נפ', נאשם בספק חטא | to be suspected *verdächtigt werden* סנה' פ"ג מ"ה: לא נחשדו ישראל על כך.

חֲשַׁד פ"י, עי' חָשַׁד. שב' קי"ח ע"ב: לדידי חשדן וכו'.

אִתְחֲשַׁד אתפ' עי' נֶחְשַׁד. תרג' יב"ע דב' כ"א ג' (העיר הקרובה אל החלל): קרתא דקריבא לקטילא מתחשדא.

חֲשַׁד ת', חשוד | suspected | *verdächtig* פס' פ"ה ע"א: חשדי כהונה וכו' עצלי כהונה.

חֲשַׁד, חֲשָׁדָא ז', השערה שפלוני חטא -sus picion | *Verdacht* ירוש' שבת פ"ה ז' ע"ב: מפני החשד שלא יהו אומרים איש פלוני יצא לעשות מלאכתו בשבת; חגיגה ה' ע"א: מייתי לה לידי חשדא.

חש"ו חרש שוטה וקטן.

חָשׁוּ שם איש | a man's name | *männlicher Name* כת' פ"ד ע"ב: יימר בר חשו.

חָשׁוּב ת', 1) נחשב, דומה | regarded, equal to *gleich, so viel wie* נד' ס"ד ע"ב: ד' חשובין כמתים עני ומצורע וסומא ומי שאין לו בנים.

2) נכבד, נשוא פנים | respectable | *angesehen* בר' י"ט ע"א: אדם חשוב שאני.

חֲשׁוּבָא כנ"ל 2. ע"ז י' ע"א: מצעריןְ לי חשובי רומאי.

חָשׁוּךְ ת', 1) כהה | dark | *dunkel* בכורות פ"ז מ"ה: שמראיו חשוכות.

4) סר וזעף | grim | *grimmig* ילק' שמ' רנ"ח: פנים חשוכות.

חֲשׁוֹךְ, חֲשׁוֹכָא 1) ז', חושך ואפלה | darkness *Finsternis* תרג' יב"ע שמ' י' כ"ב (חשך אפלה): חשוך דקבל; חגיגה י"ב ע"ב: ומי איכא חשוכא קמי שמיא.

2) ת', אָפֵל | dark | *finster* תרג' עמ' ה' כ' (חושך יום ה'): חשוך יומא דעתיד למיתי.

3) דל ורזה | meagre | *mager* תרג' ש"ב י"ג ד' (מדוע אתה ככה דל): מה דין כדון את חשוך.

4) עני | poor | *arm* תרג' תה' ט' י"ט (אביון): חשוכא.

חַשְׁחֵשׁ פ"ע, חש, הרגיש | to feel | *fühlen* תרג' יב"ע במ' י"א י"ב: וחשחשית במעיי.

חֲשֵׁי פ"ע, 1) החשה, שתק | to be silent | *schweigen* ירוש' ע"ז פ"א ל"ט ע"ב: חשי דמלכא בעי מיעבד כן.

2) חש, הרגיש | to feel | *fühlen* שבת ק"מ ע"ב: וחשי בנפשאי.

חֲשַׁי עי' חֲשָׁאי. תרג' ישי' כ"ו ט"ז (צקון לחש): אולפן אורייתך בחשי.

חֲשִׁיבָא עי' חָשׁוּב 2. גיט' נ"ח ע"א: חשיבי דרומאי.

חֲשִׁיבוּת, חֲשִׁיבוּתָא נ', ערך חשוב | value *Wert* במ"ר פ"ד: לפי חשיבות עבודתן מנאן; ב"ב קמ"ו ע"א: חשיבותא דא"י.

חשיב"ם חולי שיש בו סכנה.

חֲשִׁיךְ, חֲשִׁיכָא ת', דל, עני | poor | *arm* תרג' יח' י"ח י"ב (עני ואביון): מסכן וחשיך; ש"א ב' ח' (ירים אביון): מרים חשיכא.

חֲשִׁילָא ת', כתית | mashed | *zerquetscht* חול' צ"ג ע"א: ביעי השילתא.

חֲשִׁיפָה נ', גילוי | baring | *das Entblößen* ירוש' בר' פ"ט י"ג ע"א: חשיפת זרועו.

חֲשִׁיקָה נ', חבה | favour | *Liebe* ב"ר פ"פ: בג' לשונות של חבה חבב הקב"ה את ישראל בדביקה בחשיקה ובחפיצה.

(חשך) החשיך הפ׳ י׳ — 1) שהה עד הלילה to wait for the nightfall | *bis Nacht warten* שבת פכ״ג מ״ג: אין מחשיכין על התחום וכו׳.
2) קפץ עליו הלילה to be overtaken by nightfall | *vom Anbruch der Nacht überrascht werden* שם פכ״ד מ״א: מי שהחשיך בדרך נותן כיסו לנכרי.

חשך פ״ע, היה אפל, to be dark | *finster werden* תרג׳ איוב י״ח ו׳ (אור חשך באהלו): נהור חשך במשכניה.

חשך פעל, 1) החשיך to darken | *verdunkeln* תרג׳ תה׳ ק״ה כ״ח (שלח חושך ויחשיך): שדר חשוכא וחשיכינון.
2) איחר to do something at night | *spät abends tun* בר׳ ח׳ ע״א: מקדמי ומחשכי לבי כנישתא.

אתחשך, איחשך אתפ׳, נעשה חושך to grow dark | *dunkel werden* תרג׳ תה׳ ס״ט כ״ד (תחשכנה עיניהם): יתחשכן עיניהון; סנה׳ צ״ו ע״א: עד דאתא איחשך.

חשך פ״י, חסך ומנע to spare, withold | *zurückhalten* תרג׳ משׁ׳ י״ג כ״ד (חושך שבטו): דחשיך שבטיה.

חשכא ז׳, **חשכותא, חשכתא** נ׳, חושך ואפלה darkness | *Finsternis* תרג׳ תה׳ י״ח כ״ט: מחשכא לניהור; דב׳ כ״ח ס״ה (וכליון עינים): חשכות עינין; ב״מ ל׳ ע״ב: בקדמתא ובחשכתא.

(חשל) חשל פיעל, רופף to weaken | *schwächen* קה״ר א׳ ו׳: הרוח הזה בשעה שהוא יוצא בעולם הקב״ה מחשלו בהרים ומשברו בגבעות.

חשל י׳ — זמם to plan | *ersinnen* תרג׳ תה׳ ל״ח ד׳ (חושבי רעתי): חשלי בישותי.

חשל פעל, כנ״ל. תרג׳ יב״ע דב׳ א׳ י״ב: ודמחשלין עלי בישתא.

חשל עי׳ חסל 1. קה״ר א׳ י״ג: הדין פויטנא כד עביד אלפביתין זמנין חשל לה וזמנין מחסר לה.

חשלא ז׳, חרש מתכת smith | *Schmied* כת׳ ע״ז ע״א: חשלי דורי.

חש״מ חולו של מועד.

חשמונאי, חשמוני שם המשפחה של מתתיהו הכהן ובניו המכבים Hasmonean | *Hasmonäer* מדות פ״א מ״ו: בני חשמונאי; ילק׳ בר׳ קס״א: חשמונים.

חש״ס חשש סכנה.

חשעע״ה חמץ שעבר עליו הפסח.

חשק י׳ — הצמיד, הדביק to press together | *zusammendrücken* ע״ז ל״ה ע״א: חשוק שפתותיך זו בזו ואל תבהל להשיב.

חשק פ״י, חבש to bandage, to saddle | *umbinden, satteln* תרג׳ ש״ב י״ט כ״ז (אחבשה לי החמור): אחשוק לי חמרא.

חשר פ״י, **חשר** פיעל, זילף מים בכברה to distil | *herabtröpfeln lassen* ב״ר פי״ג: וחושרים אותו כמין כברה ואין טיפה נוגעת בחבירתה; תענ׳ ט׳ ע״ב: ומנוקבות הן ככברה ובאות ומחשרות מים.

חשר פ״י, הרקיד בכברה to sift | *sieben* ירוש׳ נדרי׳ פ״ד ל״ח ע״ג: חשר קמחא.

חשרית עי׳ שחרית. ירוש׳ סוטה פ״א ט״ז ע״ג: בחשרית וכו׳ בין הערבים.

חשש פ״ע, 1) דאג to apprehend | *besorgt sein* חול׳ פ״ח מ״ב: שני אכסנאין אוכלין על שולחן אחד זה בשר וזה גבינה ואין חוששין.
2) שם לב to take into consideration | *berücksichtigen* יבמ׳ פט״ו מ״ח: אינה נאמנת וחוששין לדבריה וחולצת ולא מתיבמת.
3) חש כאב to feel pain | *Schmerz haben* שבת פי״ד מ״ד: החושש בשניו.

חשש כנ״ל 1. ירוש׳ קיד׳ פ״ב ס״ב ע״ג: לא חשש.

אתחשש אתפ׳, חלה to become sick | *krank werden* שהש״ר ב׳ ט״ז: אתחשש ר׳ חנינא.

חששא ז׳, חשש, ספק hesitation, anxiety |

Bedenken נדה י״ז ע״ב: אי בתר חששא אזלת וכו׳ ואי בתר חזקה אזלת.

חָתָה •— נרתע לאחוריו to shrink from | *zurückschrecken* אסת״ר א׳ ז׳: שנפשו של אדם חותה לשתות בשל זהב.

חִתָּה פיעל, חתך to cut | *schneiden* חולי׳ כ״ד ע״א: ממקום שזב חתהו.

חִתּוּי ז׳, חתוך cutting | *das Schneiden* חולי׳ כ״ז ע״א: זב ע״י חתוי בעינן והאי זב מאליו הוא.

חִתּוּךְ ז׳, צורה, גזרה incision | *Schnitt* נדה כ״ה ע״א: וחתוך ידים ורגלים אין לו. ועי׳ חִיתּוּךְ.

חָתוּךְ ת׳, שיש לו צורה outlined | *geformt* נדה כ״ד ע״ב: המפלת בריית גוף שאינו חתוך.

חָתוּל ז׳, החיה הביתית הצדה עכברים cat | *Katze* הוריות י״ג ע״א: מפני מה הכלב מכיר את קונו וחתול אינו מכיר את קונו וכו׳.

חתולין [חֲרוּלִין] ז״ר, קוצים וחרולים thorns | *Dornen* תרג׳ הוש׳ ט׳ ו׳ (חוח): חתולין.

חַתּוּת נ׳, פחד fear | *Angst* ב״ר פל״ד: מורא וחתות.

(חתי) אַחְתֵּי אפ׳, הניח to put down | *hinstellen* יומא מ״ז ע״א: ונחתיה למחתה.

חֲתִיָּה נ׳, גירוף גחלים raking of coals | *das Scharren* יומא מ״ח ע״ב: חישב בחתיית גחלים.

חֲתִיכָה נ׳, 1) חתוך ונתוח cutting | *das Schneiden* פסח׳ פ״ו מ״א: וחתיכת יבלתו.

2) נתח a piece | *Stück* חולי׳ פ״ז מ״ה: חתיכה של דג טמא.

חֲתִימָא ז׳, עד witness | *Zeuge* ירושׁ׳ גיט׳ פ״ט ב׳ ע״ג: יהב רשו לכתובא שיכתוב ולחתימייא שיחתימון.

חֲתִימָה נ׳, 1) כתיבת שם איש בעצם ידו signature | *Unterschrift* כתי׳ כ״א ע״ב: דיינין המכירין חתימות ידי העדים.

2) סיום close, end | *Schluß* פס׳ ק״ד ע״א: המבדיל צריך שיאמר מעין חתימה סמוך לחתימתו.

3) סתימה obstruction | *Verstopfung* נדה מ״ג ע״ב: חתימת פי האמה.

4) חותם seal | *Siegel* תרג׳ שה״ש ג׳ ח׳: חתימת מילה.

חֲתִימַת זָקָן זקן מגודל full beard | *Vollbart* ב״מ ל״ט ע״ב: שיצא בלא חתימת זקן ובא בחתימת זקן.

חֲתִימוּתָא, חֲתִימְתָּא כנ״ל 1. כתי׳ ב״א ע״א: אסהד אחתימות ידיה; שם שם ע״ב: חתימת ידייהו.

חֲתִירָה, חֲתִירְתָּא נ׳, מחתרת opening made by digging | *Untergrabung* קה״ר ג׳ י״א: לכת אחת לסטין שהיתה חבושה בבית האסורין חתר אחד מהן חתירה אחת וברחו כולן; ב״ר פס״ג: בערביא קורין לחתירתא עתירתא.

חָתַךְ פ״י, 1) ניתח to cut | *schneiden* בר׳ ח׳ ע״ב: כשאתם חותכין בשר אל תחתכו על גב היד.

2) גזר והחליט to decide | *entscheiden* ויק״ר פ״ד: ששם חותכין את ההלכה.

נֶחְתַּךְ נפ׳ •— נִתַּח to be cut | *abgeschnitten sein* חולי׳ פ״ד מ״ג: בהמה שנחתכו הגליה וכו׳.

חִתֵּךְ 1) עי׳ חָתַךְ. תוס׳ שקלי׳ א׳ ו׳: שעלתה לו מכה ברגלו והיה רופא כופתו ומחתך ברגלו; סנה׳ ק״ג ע״א: מקום שמחתכין בו הלכות.

2) חצב to dig ore | *aushauen* כתי׳ ע״ז ע״א: המחתך נחשת מעיקרו.

3) ביטא to articulate | *aussprechen* שבת ל״ג ע״ב: אעפ״י שכליות יועצות ולב מבין ולשון מחתך פה גומר.

נִתְחַתֵּךְ עי׳ נֶחְתַּךְ. תוס׳ תר׳ ה׳ י׳: נתחתכו דלועין.

חֲתָךְ ז׳, נתוח cut | *Schnitt* חולי׳ ל״ב ע״ב: שחט במקום חתך.

חָתַם •— סיים to close, to end | *schließen, enden* מגי׳ פ״ד מ״ב: הפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה.

חִתֵּם פיעל •— 1) שם את החותם to seal | *versiegeln* ירושי גיטי סוף פ״ח: מקשר ומחתם.

2) נתן לעדים לחתום to provide with signatures | *von Zeugen unterschreiben lassen* ירושי יבמי פט״ו ט״ו ע״א: מחתמו בעדים כשרים.

הֶחְתִּים הפי •— נתן לאחר לחתום | to cause to sign | *unterzeichnen lassen* ע״ז נ״ד ע״ב: ומחתימין אותי בעל כורחי.

נִתְחַתֵּם נתפי. 1) נחתם to be signed | *unterzeichnet werden* ירושי גיטי פ״א מ״א: בפני נכתב ובפני נתחתם.

2) נגזר והוחלט | to be sealed, sentenced | *verhängt werden* ירושי ר״ה פ״א נ״ז ע״א: וגזר דינו של כאו״א מתחתם בראש השנה.

חֲתַם פ״י, 1) סגר to close up | *zumachen* ברי ו׳ ע״ב: וליתתום פומיה.

2) העיד ע״י חתימה to sign | *unterzeichnen* גיטי פ״ז ע״ב: ודילמא בשמא דאבוה חתים.

3) סיים to close, to end | *schließen, enden* מגי׳ כ״ב ע״ב: פתח בריך חתם ולא בריך.

אִתְחַתֵּים אתפ׳, נחתם בחותם to be sealed | *versiegelt sein* תרגי אסי ד׳ יבי (ונחתם בטבעת): מתחתם בגושפנקא.

חַתְנָא, חֲתָנָא ז׳, חתן | son-in-law; bridegroom | *Schwiegersohn; Bräutigam* יבמי נ״ב ע״א: חתנא דדאיר בבי חמוה; גיטי נ״ז ע״א: חתנא וכלתא.

חַתְנוּת נ׳, 1) חיתון intermarriage | *Verschwägerung* ע״ז ל״ו ע״ב: דאורייתא אישות דרך חתנות ואתו אינהו גזור אפילו דרך זנות.

2) חתונה wedding | *Hochzeit* ב״ב פ״ו מ״ד: בית חתנות.

חֲתַר פ״י, חפר במחתרת to dig | *untergraben* תרגי יחי ח׳ ח׳ (חתור נא בקיר): חתור כען בכותלא.

אִתְחַתַּר, אִתְּחַתַר אתפ׳, 1) כנ״ל. שם י״ב ז׳ (חתרתי לי בקיר): אתחתרית לי בכותלא.

2) נחתר to be broken into | *untergraben worden sein* מו״ק כ״ה ע״ב: איתתרו שבעין מחתרתא.

חֲתַרְתָּה עי׳ חֲתִירָה. ירושי סנהי פ״י כ״ח ע״ג: בערבייא צווחין לחתרתה עתרתה.

ט"א טעם אחר.

טָאבָא ת', טוב good | gut תרג' משי' י"ד כ"ב (חורשי טוב): טאבי.

טאוי [טְוַאי] עי' טְוֵוי. תוס' ב"ק י' ב': צמר וליבנו טאוי וליבנו.

טאו"מ טומאת אוכלין ומשקין.

טָאטִיתָא נ', מטאטא broom | Besen מגי' י"ח ע"א: שקולי טאטיתא וטאטי ביתא.

טָאִים פ"י, סתם to fill up | verstopfen, anfüllen ב"ק נ' ע"ב: עד דטאים ליה. ועי' טוּם.

טָאֵים עי' טוּם. תרג' משי' כ"ו ב' (כדרור לעוף): היך צפרא דטאים.

טָאֵיף עי' טוּף. תרג' יב"ע דב' כ"א א': ולא טאיף על אנפי מיא.

טָאנֵים עיר צוען במצרים Tanis in Egypt | Tanis in Ägypten תרג' במ' י"ג כ"ב (צען מצרים): טאנים דמצרים.

טַארְגָא נ', מגן, תריס buckler | Schild מדר' א' ב': מגן זה תריס טארגא פרסאה.

טאריקי עי' קַטָאדִיקִי. שמו"ר י"א ב': בטאריקי זו.

ט"ב ט' באב; טעון ברכה.

טַב פ"ע, היה טוב to be good | gut sein תרג' דב' ט"ו ט"ז (טוב לו עמך): טב ליה עמך.

אָטֵיב אפ', היטיב to do good | Gutes tun תרג' זכרי' י"ב ד': לאטבא להון.

טַב, טָבָא ת', 1) טוב good | gut בר' ס' ע"ב: כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד; שבת קנ"ב ע"א: טבא תרי מתלת.

2) שוה worth | wert ירוש' פאה פ"א ט"ו ע"ד: מילא דטב דכוותה.

3) ראש ונשיא elder, officer | Ältester, Vornehmer ירוש' תעני' פ"ד ס"ח ע"ד: טב קרתא.

4) תה"פ, יותר more | mehr גיט' י"ד ע"ב: טב רמו ליה.

טבאג [טָבָאָז] ז', מין אבן טובה topaz | Topaz תרג' שה"ש ה' י"ד: גד גליף על טבאג.

טָבָאוּת תה"פ, יפה, טוב well, right | gut, recht ירוש' יומא פ"ח מ"ה ע"ג: אין קבליה הא – טבאות.

טַבָאי שם איש a man's name | männlicher Name אבות פ"א מ"ח: יהודה בן טבאי וכו'.

טַבְהָקִי ז', בשר צלוי roasted meat | gebratenes Fleisch עירו' כ"ט ע"ב: פרסאי דאכלי טבהקי בלא נהמא.

טַבְוָאוּת תה"פ, יפה, טוב well, right | gut, richtig שהש"ר א' א': מאן דקרי טבוואות.

טִבּוּחַ ז', 1) זביחה slaughtering | das Schlachten חגי' פ"ג מ"ד: שאם חל להיות בשבת שיום טבוח אחר השבת.

2) מין רוח חם ביותר a hot wind | ein heißer Wind שבת קכ"ט ע"ב: מעלי יומא דעצרת וכו' דנפיק ביה זיקא ושמיה טבוח.

טבו"י טבול יום.

טִבּוּל ז׳, השקעת מאכל ברוטב dipping | *das Eintauchen* ביצה י״ח ע״ב: מגמע ופולט וכו׳ מגמע ובולע וכו׳ כאן קודם טבול כאן לאחר טבול. ועי׳ טִיבּוּל.

טָבוּל ת׳, שעדין לא הופרשה ממנו תרומה (fruits) of which the sacred gifts have not been set aside | *hebepflichtig* ירוש׳ דמאי פ״ו כ״ה ע״ג: ששים לוג מתוקנין וכו׳ ששים לוג טבולין.

טְבוּל יוֹם טמא שטבל ועדיין מעון הערב שמש לטהרתו one who has bathed but must wait for sunset to be perfectly clean | *ein Unreiner der gebadet hat, aber noch den Sonnenuntergang abzuwarten hat, um völlig rein zu sein* טבו״י פ״א מ״א: בטבול יום.

טְבוּסָה נ׳, קשור של ראש hair-lace | *Haarband* ירוש׳ שבת פ״ו ז׳ ע״ד: ככול–טבוסה.

טַבּוּר ·– שרר navel | *Nabel* שבת פי״ח מ״ג: ומילדין את האשה בשבת וכו׳ וקושרין את הטבור.

טָבוֹת ·1) תה״פ, כהוגן, היטיב well, right | *gut, recht* ירוש׳ ברכ׳ פ״ה ט׳ ע״ב: לא עבדין טבות.
2) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* סנה׳ צ״ז ע״א: ר׳ טבות שמיה ואמרי לה ר׳ טביומי שמיה.

טָבַח ·– עיכל to digest | *verdauen* ביצה כ״ה ע״א: מבית טביחתה מאו לאו מבית טביחתה ממש לא ממקום שטוכחת אכילתה.

טַבָּח, טַבָּחָא ·– 1) מבשל cook | *Koch* ספרי דב׳ שנ״ז: לטבחו של מלך ויודע כמה הוצאות יוצאות למלך על שולחנו; תרג׳ ש״א ט׳ כ״ד (וירם הטבח את השוק): וארים טבחא ית שקא.
2) קצב butcher | *Schlächter* חולי׳ ח׳ ע״ב: הטבח צריך שלשה סכינין אחת ששוחט בה ואחת שמתתך בה בשר ואחת שמתתך בה חלבים; ב״ר פס״ה: לקבל תורא טבחא.

טִבְחָא ז׳, טביחה slaughtering | *das Schlachten* תרג׳ מש׳ ז׳ כ״ב (אל טבח יבוא): דאזיל לות טבחא.

טָבִי 1) שם אמוראים name of Amoraim | *Name von Amoräern* ר״ה כ״ב ע״א: טבי מר בריה דמר טבי.
2) שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Name einer Ortschaft in Palästina* ביצה ה׳ ע״א: כפר טבי.

טַבְיָא ז׳, 1) צבי gazelle | *Gazelle* כת׳ ק״ג ע״ב: משכא דטביא.
2) שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Name einer Ortschaft in Palästina* תוס׳ אהל׳ ד׳ ב׳: כפר טביא.

טַבְיוֹמִי שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* סנה׳ צ״ז ע״א: רב טבות שמיה ואמרי לה רב טביומי שמיה.

טְבִיחָה נ׳, 1) שחיטה slaughtering | *das Schlachten* שמו״ר פכ״ד: הצאן מתוקן לטביחה.
2) עיכול digestion | *das Verdauen* ביצה כ״ה ע״א: מבית טביחתה מאי לאו מבית טביחתה ממש לא ממקום שטוכחת אכילתה.

טְבִילָה נ׳, 1) השקעה בנוזלים dipping | *das Eintauchen* זבחי׳ י״ג ע״ב: שטבילת אצבע מפגלת.
2) רחיצה במים ע״י צלילת כל הגוף diving | *Tauchbad* יומא פ״ח ע״א: נזדמנה לו טבילת מצוה וכו׳ ויורד וטובל.

טְבִילוּתָא, טְבִילְתָּא כנ״ל 2, בר׳ כ״ב ע״ב: בטלוה לטבילותא; נדה ל׳ ע״א: טבילתא יתירתא.

טְבִיעָה נ׳, מיתה ע״י שקיעה במים drowning | *das Ertrinken* במ״ר פי״ד: שהסרתי אותו מן הטביעה על ידי רחיצת בת פרעה.

טְבִיעוּת נ׳, **טְבִיעוּת עַיִן** הכרת דבר עפ״י רושמו הכללי בלי סימנים מיוחדים identification of an object from a general impression of its form without stating particular marks | *das Erkennen eines Gegenstandes nach seinem allgemeinen Eindruck ohne nähere Angaben* שבת קי״ד ע״א: איזהו תלמיד חכם שמחזירין לו אבידה בטביעות עין.

טְבִיעוּתָא, טְבִיעוּת עֵינָא כנ״ל. ב״מ י״ט ע״א: אי סימנא וכו׳ או טביעות עינא.

טְבִיעוּת עֵינָא דְקָלָא הכרת אדם עפ״י קולו identification by one's voice | *das Erkennen an der Stimme* חולי׳ צ״ו ע״א: היאך סומא מותר באשתו ובני אדם איך מותרין בנשותיהן בלילה אלא בטביעות עינא דקלא.

טְבֶירְיָה עיר בגליל על ים כנרת Tiberias in Galilee | *Tiberias in Galiläa* ב״ר פל״א: כמן טביריה לסוסיתא. ועי׳ טְבֶרְיָה.

טָבִית תה״פ. יפה, טוב well, right | *gut; recht* מעילה י״ז ע״א: טבית אמר.

טָבִיתָא, טָבִיתָה שם אשה a woman's name | *Frauenname* ירושי׳ נדה פ״א מ״ט ע״ב: של בית רבן גמליאל היו קורין לעבדיהן ולשפחותיהן אבא טבי ואמה טביתא; שם שם ע״ד: מעשה בטביתה שפחתו של רבן גמליאל וכו׳.

טָבַל פ׳— עשה את התבואה טֶבֶל to make obligatory the setting aside of tithes | *hebepflichtig machen* ירושי׳ מעשי׳ פ״ד נ״א ע״א: מלח טובל.

נִטְבַּל נפ׳ — נעשה טבל to become subject to tithes | *hebepflichtig werden* ירושי׳ שם שם: אשכול שסחטו לכוס נטבל.

טִבֵּל פיעל, 1) שם דבר בנוזלים to dip | *eintauchen* ב״מ פ״ט ע״א: רשאין פועלין לטבל פתם בציר.

2) תיבל בתבלין to spice | *würzen* ירושי׳ שקלי׳ פ״ג מ״ז ע״ג: מבושל כמטובל.

הִטְבִּיל הפ׳, 1) כנ״ל 1. פסחי׳ פ״י מ״ד: שבכל הלילות אנו מטבילין פעם אחת.

2) הרחיץ ע״י טבילה to make bathe | *baden lassen* רות רבה א׳ ד׳: לא גיירום ולא הטבילו אותם.

3) תיבל ובישם to spice, to season | *würzen* עיר׳ כ״ח ע״ב: כי קאמר רב בדגונייתא זרע גרגיר למאי חזי וכו׳ שכן ראשונים שלא היה להן פלפלין שוחקין אותו ומטבילין בו את הצלי.

טֶבֶל ז׳, 1) תבואה שעדיין לא הופרשו ממנה תרומה ומעשר produces subject to sacred gifts | *hebepflichtige Produkte* ברכ׳ פ״ז מ״א: טבל ומעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו.

2) עי׳ טַבְלָא 7. עירי׳ פ״ו ע״א: יש לו טבל יש לו עששיות וכו׳.

טַבְלָא כנ״ל 1. נדה מ״ו ע״ב: טבלא דאורייתא.

טַבְלָא נ׳, 1) קרש plank, board | *Brett* עירי׳ פ״ה מ״א: טבלא מרובעת.

2) לוח tablet | *Schreibtafel* תוס׳ שבת י״ז ה׳: מונה וכו׳ מן הכתב שע״ג הכותל אבל לא מן טבלא ולא מן פינקס.

3) שולחן table | *Tisch* שבת פכ״א מ״ב: מסלק את הטבלא.

4) דיש shirt-front | *Einsatz (im Kleide)* פסיק׳ ק״ח ע״ב: טבלא יש לו על לבו של כל מלאך ומלאך.

5) מין כלי a vessel | *ein Gefäß* מו״ק פ״ג מ״ז: ואין מוליכין לבית האבל לא בטבלא וכו׳ אלא בסולם.

6) ניר soil | *Acker* ירושי׳ סנה׳ כ״ה ע״ד: זרע ליה על גבי טבלא.

7) כלי זמר a musical instrument | *ein Musikinstrument* מו״ק ט׳ ע״ב: בת שיתין כבת שית לקל טבלא רהטא (משל).

8) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירושי׳ גיטין פ״ד מ״ו ע״א: רבי טבלא.

טַבְלַאי שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירושי׳ עירי׳ פ״ח כ״ה ע״א: רבי טבלאי בשם רב.

טַבְלָה, טַבְלִי עי׳ טַבְלָא 3. תוס׳ כלי׳ ב״ב א׳ ט׳: השולחן והטבלה וכו׳; שם ב״מ ו׳ ז׳: השולחן והטבלי.

טַבְלַיי שם איש a man's name | *männlicher*

Name ירושׁ׳ ב״ב פ״ו מ״ו ע״ד: ר׳ יצחק בר טבלאי.

טַבְלָרָא ז׳, שליח courier | *Kurier* תרג׳ משׁ׳ כ״ד ל״ד (איש מגן): טבלרא.

טַבְלָרִין ע׳ טַבְלָא 2. פסיק״ר כ״א: טבלרין שלו חקוקה על לבם.

טָבַע ·– פ״י, 1) המית ע״י השקעה במים to drown | *ertränken* גיטׁ׳ נ״ו ע״ב: עמד עליו נחשול שבים לטובעו.

2) צר צורה במטבע to coin | *prägen* סנה׳ פ״ד מ״ה: שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד וכו׳.

3) קבע נוסח to formulate | *formulieren* ברי׳ מ׳ ע״ב: כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בברכות לא יצא ידי חובתו.

4) נקב בשם to mention explicitly | *ausdrücklich nennen* במ״ר פ״כ: בברכות היה מזכירן וכו׳ ובקללות לא היה טובען.

הִטְבִּיעַ הפ׳, כנ״ל 1. ילק׳ שמות רמ״א: להטביע את מצרים.

טְבַע פ״ע, שקע to be drowned | *versinken* שבת ק״ח ע״ב: מעולם לא טבע גברא בימא דסדום.

טַבַּע פַּעל, הטביע to sink | *versinken lassen* ב״ב ע״ג ע״א: האי גלא דמטבע לספינתא.

אִיטַּבַּע אתפ׳, הושקע to be sunk | *versenkt werden* תרג׳ שמ׳ ט״ו ד׳ (טבעו בים סוף): איטבעו בימא דסוף.

טֶבַע ז׳, 1) מטבע coin | *Münze* שקלי׳ פ״ב מ״ד: חזרו לשקול טבעים.

2) שם ופרסום repute | *Ruf, Ansehen* מגי׳ י״ד ע״ב: עדיין שאול קיים ולא יצא טבעך בעולם.

3) יסוד element | *Element* במ״ר פי״ד: ארבעה טבעים שברא מהם הקב״ה העולם וכו׳.

טִבְעָא ז׳, כנ״ל 1. ב״מ מ״ד ע״א וע״ב: דהבא דחשיב הוי טבעא כספא דלא חשיב הוי פירא.

2) צורה טבועה stamp | *Gepräge* שם מ״ו ע״א: פרוטטות וכו׳ דליכא עליהו טבעא.

3) ט״ב, אופי nature | *Beschaffenheit* נדה כ׳ ע״ב: טבעא דבבל גרמא לי וכו׳.

טִבְעוֹן שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Ortschaft in Palästina* מכשׁ׳ פ״א מ״ג: א״ר יהושע וכו׳ איש טבעון.

טַבַּעַת ·– 1) חוליא שבגרון cartilage of the throat | *Knorpel der Gurgel* חולי׳ י״ח ע״א: לא אמר אלא בטבעת הגדולה הואיל ומקפת את כל הקנה אבל בשאר טבעות לא.

2) הכרכשת ליציאת הרעי anus | *After* ב״ק צ״ב ע״א: שלש באיש שכבת זרע וקטנים ופי טבעת.

טַבְרְיָא, טַבֶּרְיָה עיר בגליל Tiberias, town in Galilee | *Tiberias, Stadt in Galiläa* ב״ר פכ״ג: טבריה על שם טיבריאוס; ילק׳ תה׳ תשנ״ח: טבריא לשם טבריוס.

טִבֶּרְיוּס קיסר רומי Tiberius, the Roman emperor | *Tiberius, römischer Kaiser* ילק׳ תה׳ תשנ״ח: טבריה לשם טבריוס.

טבריים ע׳ בַּרְבֵּרִיִים. ילק׳ תה׳ תש״ב: לטבריים מה עשה לגונתיים מה עשה.

טִבְּרִינוֹס, טִבְּרִינַי שמות אנשים names of men | *männliche Namen* ב״ר פ״כ: בית טברינוס; תנח׳ בובר בראשׁ׳ ד׳: ר׳ לולייני בר טבריני.

ט״ג טלית גדול.

טִגֵּן פיעל, 1) צלה to fry | *braten, schmoren* מנח׳ נ׳ ע״ב: אופה ואח״כ מטגנה.

2) ציער to torture | *quälen, ärgern* תנח׳ ויגש ט׳: טגנתה את אביך.

טִגֵּם כנ״ל 2. פסיק״ר פמ״ג ק״ס ע״ב: וטיגם אותו.

טִגְרָס ז׳, נמר tiger | *Tiger* חולי׳ נ״ט ע״ב: טגרס אריה דבי עילאי.

טָדִי שם שער בבית המקדש name of a gate of the Temple | *Name eines Tores im Tempel* מדות פ״ב מ״ג: כל השערים שהיו שם וכו׳ חוץ משל טדי.

טה״ג טומאת הגוף.

טהר׳ טהרות.

טָהֵר ·– נִטְהַר נפ׳, נעשה טהור to become clean | rein werden שבת קי״ד ע״א: בא ליטמא פותחין לו בא ליטהר מסייעים אותו.

טְהַר פ״ע, 1) היה בהיר to be clear | hell sein זבח׳ ל״ח ע״ב: טהר טיהריה דיומא.

2) היה טהור to be clean | (gesetzlich) rein sein ברי׳ ב׳ ע״ב: וטהר גברא.

3) פנה והלך to be gone | dahin sein שם שם: טהר יומא.

טֹהַר ·– עצם פני הדבר real surface | eigentliche Oberfläche יומא פ״ה מ״ו: הזה על טהרו של מזבח.

טְהָרָה ·– זוהר brightness | Glanz ברי׳ נ״ט ע״א: הרואה רקיע בטהרתה.

טְהָרוֹת ג״ר, 1) תבואה שנשתמרה בטהרת הקודש food prepared with observance of levitical precautions for cleanness | levitisch rein gehaltene Produkte תוס׳ דמאי ב׳ כ׳: שאין משלחין טהרות ביד עם הארץ.

2) הלכות טהרה the laws of levitical purity | Reinheitsgesetze סנה׳ פ״ד מ״ב: דיני ממונות הטומאות והטהרות מתחילין מן הגדול וכו׳.

טָוָאם עי׳ טָוֹם. תוס׳ נגע׳ א׳ ה׳: ככנף טואם.

(טוב) הֵטִיב הפ׳ ·– 1) קישט to adorn | schmücken ב״ר פכ״ו: מטיבין אשה לבעלה.

2) פתר חלום רע לטובה to turn an evil dream unto good | einen bösen Traum gut deuten ברכ׳ נ״ה ע״ב: הרואה חלום ונפשו עגומה וכו׳ יטיבנו בפני שלשה.

טַיֵּב פיעל, תיקן ושיבח to improve | meliorieren ירושׁ׳ שבי׳ פ״ד ל״ה ע״ב: טייבה ומת בנו מותר לזורעה טייבה ומכרה אסור לזורעה.

נִטַּיֵּב נתפ׳, הותקן והושבח to be improved | melioriert werden תוס׳ שבי׳ ג׳ י״: איזו היא שדה שנטייבה כל שבני אדם חורשין חמש והוא חורש שש.

(טוב) טַיֵּב פַּעֵל, עשה טוב to do good | Gutes tun תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ג ב׳: למטייבא.

טוֹב ·– טוֹבֵי הָעִיר פרנסי העיר representatives of the town | Stadtvorsteher מגי׳ כ״ז ע״א: שלא התנו שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר.

טוּבָא 1) ז׳, טובה good | Gutes תרג׳ יש׳ א׳ י״ט (טוב הארץ): טובא דארעא.

2) תה״פ, הרבה, מאד much, very | viel, sehr בר׳ ל׳ ע״ב: מרירת ליבא טובא; שם י״ח ע״ב: אבא טובא איכא הכא

טוֹבָה ·– טוֹבַת הֲנָאָה הנאת המטיב שמקבל הטובה חייב לו תודה the satisfaction which one feels in obliging somebody | der Genuß, sich jemanden zum Dank zu verpflichten פסחי׳ מ״ו ע״ב: טובת הנאה ממון.

טוֹבַת עַיִן מדת נדיבות, עין יפה liberality | Freigebigkeit נדרי׳ ל״ח ע״א: משה נהג בה טובת עין ונתנה לישראל.

בְּטוֹבָה תה״פ, חנם, בתורת מתנה free of charge | gratis מו״ק י״ב ע״א: בשבת בטובה ביו״ט במזונות במועד בשכר.

בְּטוֹבַת תה״פ, ברצון ובהסכמה willingly | willens ירושׁ׳ סוטה פ״ג י״ח ע״ד: על כורחה שלא בטובתה.

לְטוֹבַת – להנאתו ותועלתו של־ for the benefit of | zugunsten ספרי דב׳ קי״ח: עצה טובה אני נותן לך לטובתך.

טוֹבִי שם אמורא name of an Amora | Name eines Amoräers מו״ק ט״ז ע״א: רב טובי בר מתנה.

טוֹבֵי מה״י, כמה many | mehrere ברכ׳ נ״ב ע״ב: טובי נהורי איכא בנורא.

טוּבְיָנָא 1) ת׳, מובחר the best | vorzüglich כרית׳ י״ג ע״ב: טובינא דחכימי.

2) שם מקום name of a place | Ortsname עיר׳ כ״ח ע״ב: אהיני דטובינא.

טוּבְלָא עי׳ טֶבֶל. ביצה י״ג ע״א: אסורייתא טובלא.

טוֹבָן מה״י, כמה many | *viele* ירוש׳ פאה פ״א מ״ו ע״ג: דילמא דו בעי פריטין טובן.

טוֹבְנְיָא שם מקום name of a place | *Ortsname* פסח׳ נ״ג ע״א: אהיני דטובניא.

טוֹבַע ע׳ טֶבַע 1. ירוש׳ שקל׳ פ״ב מ״ד: טובעין פלגי סלעין.

טוֹבְעֲנָא ז׳, מבול flood | *Flut* תרג׳ יב״ע בר׳ ו׳ י״ז (מבול): טובענא.

טוֹבְעָנִי ז׳, קרקע לח ביותר land submerged by a flood | *Überschwemmungsland* תעני׳ י׳ ע״א: טובעני ולא יובשני.

טוֹבְתָא נ׳, טובה וברכה blessing | *Segen* תרג׳ יב״ע דב׳ ל״ב נ׳: ואחמי בטובתא דישראל.

טָוָה — נִטְוָה נפ׳, נשזר to be spun | *gesponnen werden* חולי ל׳ ע״ב: זהב שחוט שנטוה כחוט.

טוה״נ טובת הנאה.

טַוְזָא ז׳, שפן cony | *Kaninchen* תרג׳ יב״ע ויק׳ י״א ה׳ (השפן): טווזא.

טַוְזִיג ז׳, סעודת חברים picnic | *Picknick* ע״ז י״ד ע״א: שעשה משתה לבנו וכו׳ בטווזיג תנן.

טְוָוח ז׳, מטחוי קשת shooting distance | *Schuß-weite* ב״ר פל״ג: שני טווחים בקשת – מיל.

טְוַויי ז׳, דבר הטווי ושזור that which is spun | *Gesponnenes* מגי׳ כ״ו ע״ב: כטווי לאריג.

טְוִויָּה נ׳, שזירה spinning | *das Spinnen* שבת ע״ד ע״ב: וכי דרך טוויה בכך.

טַוְויָה ז׳, צלי בשר roasted meat | *Braten* ירוש׳ תרומ׳ פ״י מ״ז ע״ב: הדין טוויה וכו׳.

טָוָוס, טַוְוסָא ז׳, מין עוף, תוכי peacock | *Pfau* במ״ר פ״ז: תרנגול או פסיון או טווס; ירוש׳ ע״ז פ״ג מ״ב ע״ד: טווסא ופסיוני.

טַוֶּוסֶת נ׳, נקבת הטווס female peacock | *Pfauenweibchen* ירוש׳ ב״ק פ״ה ה׳ ע״א: תרנגול עם טווסת אעפ״י שדומין זה לזה כלאים זה זה.

טַוְופָא ז׳, פלג rivulet | *Bach* תרג׳ משי׳ ה׳ ט״ז (פלגי מים): טווֹפי מיא.

טוּוָרָא ז׳, הר mount | *Berg* תרג׳ בר׳ ג׳ י״ב (ההר): טוורא.

טַוֵּורד פ״י, הצליף to lash | *peitschen* ירוש׳ יומא פ״ה מ״ב ע״ג: כמצליף – כמטוורד.

טַוְורוֹס הר אמנה Taurus | *Taurus* ירוש׳ חלה פ״ד ס׳ ע״א: מטוורוס אמנס ולחוץ חוצה לארץ.

טְוָות ־ תענית fasting | *das Fasten* בר׳ נ״ה ע״א: כל חלום ולא טוות.

טוות, טוותא ע׳ טָוָס. תוס׳ צוק׳ כלא׳ א׳ ח׳: תרנגול טוות וכו׳; שבת ק״ל ע״א: קריבו ליה רישא דטוותא בחלבא לא אכיל.

טוּחַ — 1) מרח to besmear | *bestreichen* תוס׳ ביצה מ״ו: שהיו טחין ביצה על הדג כשצולין אותו.

2) ציפה וכיסה to coat, to cover | *überziehen* מדות פ״ד מ״א: שכל הבית טוח בזהב.

3) הידק to squeeze | *drücken* חולי ק״ט ע״ב: טחו בכותל.

הֵטִיחַ הפ׳, 1) טח בסיד וכדומה to plaster | *übertünchen* ביצה פ״ט ע״א: להטיח גגו הוא צריך.

2) כנ״ל 3. ברכ׳ ל״ד ע״ב: הטיח ראשו בין ברכיו.

3) דפק והכה to blow, to push | *schlagen, stoßen* אהל׳ פי״ז מ״ב: הטיח בסלע.

4) בא בטענה to reproach | *Vorwürfe machen* מדר׳ תהל׳ י״ח ח׳: רשע כנגדי היית מטיח.

טוֹחֵן ז׳, מי שאומנותו לטחון קמח miller | *Müller* דמאי פ״ג מ״ד: המוליך חטים לטוחן כותי וכו׳.

טוֹחֲנָה ־ אבן ריחיים millstone | *Mühlstein* איכ״ר פתיחתא: מה הטוחנות אינן בטלות לעולם אף ישראל אינן בטלין מן התורה.

טו״ט טומאה וטהרה.

טוּט ז׳, קול תקיעת שופר toot | *das Tuten* מו״ק ט״ז ע״א: טוט אסר וטוט שרי.

טוּטַלְוָתָא נ״ר, עוללות gleaning of the grapes |

Traubennachlese תרג' יב"ע ויק' י"ט י' (וכרמך לא תעולל): וכרמיכון לא תבערון טוטלוותהון.

טוטפראות עי' טִיטְרַפְּלְיוֹת. ב"ב ע"ה ע"ב: עתיד הקב"ה להוסיף על ירושלים וכו' טוטפראות.

טוֹטֶפֶת י׳ — 1) מין תכשיט an ornament | *ein Schmuck* שבת נ"ז ע"ב: יוצאה אשה בטכבה המוזהבת ובטוטפת.

2) כל אחת מארבע פרשיות שבתפלין הכתובות על גבי קלף slips of parchment containing inscriptions and put in the casings of T'fillin | *jede der vier beschriebenen Pergamentrollen, die in die Phylakterien hineingelegt werden* מכי' בוא י"ז: תן תפלין ביד תן תפלין בראש מה בראש ארבע טוטפות אף ביד ארבע טוטפות.

טוֹטֶפְתָא נ׳, 1) אצעדה bracelet | *Armband* תרג' ש"ב א' י' (ואצעדה אשר על זרועו): וטוטפתא דעל ידא.

2) תפלין phylacteries | *Phylakterien* תרג' אס' ח' ט"ו: ולעילא מן כלילא טוטפן.

טְוֵי פ"י, **אַטְוֵי** אפ', צלה to roast | *braten* גיט' ס"ט ע"ב: וניטווייה בי נפחא; ביצה ד' ע"א: הנך ביצים וכו' מאי לאטווינהו האידנא וניכלינהו למחר.

אִטְּוֵי אתפ', נצלה to be roasted | *gebraten werden* פסח' ע"ו ע"ב: ההיא ביניתא דאיטווא בהדי בשרא.

טַוְיָא ז', צלי בשר roasted meat | *Braten* שבת ק"מ ע"א: שריקא טויא שרי.

טְוִיָּה, טְוָיָּה נ', שזירה spinning | *das Spinnen* שבת ע"ד ע"ב: טויה על גבי בהמה; ירוש' שם פ"ז י' ע"ב: ההן דעביד ממזור חייב משום טויה.

טוּל פ"ע, שש ושמח to rejoice | *jubeln* תרג' יר' ב' י"א (ותצהלו כאבירים): ותטולון כגבריא.

טוּלָא ז', צל shade | *Schatten* תרג' שופ' ט' ל"ו (צל ההרים): טולא דטוריא.

טוּלִימוֹתָא (=טוּלֵי מוֹתָא) צלמות shadow of death | *Todesschatten* תרג' ישי' ט' א' (בארץ צלמות): בארע טולימותא.

טוּלְמָא ז', ככר לחם loaf of bread | *Laib (Brot)* תרג' דיה"א ט"ז ג' (ככר לחם): טולמא דלחם.

טוּלְמוּסִין פעל יוני, העיז he dared | *er wagte* ב"ר פמ"א: דטולמוסין למקרב.

טולר עי' פּוּלָר. ילק' יה' ל"א: חד טולר.

טוּלְשָׁא ז', מין תפוח crab-apple | *Holzapfel* ברכ' מ' ע"ב: עוזרדין — טולשי.

טוּם פ"י, סתם to fill up | *zustopfen* ב"ק נ"א ע"ב: טם טפח וסילק אבניו.

טוּם פ"י, סתם to fill up | *zustopfen* תרג' מל"ב ג' י"ט (תסתמו באבנים): תטומון באבניא.

אִיטַּים אתפ', נסתם to be filled up | *zugestopft werden* עיר' ע"ט ע"א: למיטיימיה קאי.

אִטּוּם אתפ', התכסה to be covered up | *sich hüllen* מגי' כ"ז ע"ב: יהא רעוא דתיטום בשיראי.

טוּמְאָתָא נ', טומאה, כנוי לנדה (uncleannes) menstruant | *(Unreinheit) Menstruierende* תרג' ישי' ל' כ"ב (דוה): טומאתא.

טוּמוֹס ז', 1) תכריך של כתבים roll of papers | *Bündel von Schriftstücken* ירוש' ב"ק פ"ח ו' ע"א: בטומוס שבידו וכו'.

2) רשימה record | *Liste* ירוש' הוריות פ"ג מ"ח ע"א: אף על פי שנתנו אחרים יותר ממך אותך כתבנו ראש טומוס.

טוּמְטוּם ז', אדם שאין להבחין בו אם זכר הוא או נקבה one whose sex is unknown | *Person unbestimmten Geschlechts* בכורים פ"ד מ"ה: טומטום וכו' פעמים שהוא איש פעמים שהוא אשה.

טומטום [אַבְּטוֹמַטוֹס] ז', גוף מתנועע מעצמו self-moving body | *sich selbst bewegender Körper* מדרי' תה' א': אלו המינים שאומרים

טומטום הוא העולם (ולג׳׳ מוסף הערוך: אבטומטום).

טומיות נ״ר ע׳ טוּרְמִיָּה. ירוש׳ סוטה פ״ח כ״ב ע״ב: כנגד טומיות שלהם.

טוּמִיקוֹן ת׳, נכבד honourable | *ehrenvoll* במ״ר פ״ב: הן דמלכא שרי טומיקון.

טוּמְעָא ז׳, 1) מקום סתר secret place | *Versteck* תרג׳ איוב מ׳ י״ג (פניהם חבוש בטמון): אפיהון כביש בטומעא.

2) מטמון hidden treasure | *verborgener Schatz* שם ג׳ כ׳ (יחפשוהו ממטמונים): וחפסין ליה מן טומעיא.

טוּמְרָא ז׳, מקום סתר secret place | *Versteck* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ז (בסתר): בטומרא.

טוּנָא ז׳, 1) משא load | *Last* שבת צ״ב ע״א: דכל טונא דמידלי בטוטות תילתא מלעיל ותרי תילתי מלרע.

2) טענה argument | *Einwand* חולי׳ קל״ב ע״א: מטונך.

3) צל shade | *Schatten* ברכ׳ נ״ו ע״ב: בטונא דאסא.

טונוס טרופוס, טונוסטרופוס ע׳ טוּרַנְסְרוּפוּס. ירוש׳ בר׳ פ״ט י״ד ע״ב: ר׳ עקיבה הוה קאים מתרן קומי טונוס טרופוס הרשע; סוטה פ״ה כ׳ ע״ג: טונוסטרופוס הרשע.

טוּנָס ז׳, 1) מין דג tunny-fish | *Thunfisch* תוס׳ כלי׳ ב״מ סוף פ״ב: ליטות בטונס.

2) עיר באפריקא הצפונית Tunis in Northern Africa | *Tunis in Nordafrika* ספרי דב׳ ש״כ: מברבריה ומטונס.

טוּס פ״ע, עף ופרח to fly | *fliegen* חגי׳ ט״ז ע״א: יש להם כנפים כמלאכי השרת וטסין מסוף העולם ועד סופו.

הֵטִיס הפ׳, הפריח to cause to fly | *fliegen lassen* רות רבה ד׳ א׳: אפילו היה בסוף העולם הטיסו הקב״ה והביאו לשם.

טַוְסָא ע׳ טַוָּס. תרג׳ מל״א י׳ כ״ב (תכיים): טוסין.

טוּעֵי ג׳, חוסר לב thoughtlessness | *Gedankenlosigkeit* תרג׳ מש׳ א׳ ל״ב (ושלות כסילים תאבדם): וטועי דסיכלי תיובדינון.

טוֹעַן ז׳, טענה, חיוב requirement, order | *Forderung, Verordnung* ספרא פתיחה: כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ליטעון טוען אחר שהוא כענינו יצא להקל ולא להחמיר.

טוּעֲנָא ז׳, משא load | *Last* תרג׳ דהי״ב ל״ד י״ג (הסבלים): נטלי טוענא.

טוּף פ״ע, 1) זב to drip | *fließen, strömen, tropfen* כת׳ ק״א ע״ב: חלבא טייף מינייהו.

2) היה מוצף to be flooded | *überschwemmt werden* ירוש׳ תעני׳ פ״ג ס״ו ע״א: הוה עלמא טייף.

3) עלה to come to the surface | *aufsteigen* ירוש׳ שבי׳ פ״ט ל״ח ע״ד: הוה טייף וסליק ליה מן לעיל.

טַיֵּף פַּעֵל, טפטף to let run | *träufeln lassen* גיט׳ ס״ט ע״ב: ונטייפיה אתלתא קלחי דכרובא.

אַטֵּף אפ׳, הטביע to sink | *ertränken* אבות פ״ב מ״ו: על דאטפת אטפוך.

אִיטַּיַּף אתפ׳, הסתכל לכל הצדדים to look all around | *nach allen Richtungen blicken* ב״ק צ״ב ע״ב: ועינוהי מטייפי.

טַוְפָא ע׳ טַוְפָא. תרג׳ תה׳ א׳ ג׳ (פלגי מים): טופי מיא.

טוּפָא ע׳ סוּפָא. קהל״ר ה׳ י׳: לית טופא דהדא דהיא מתעביר בהדא.

טוּפוּס ז׳, 1) צורה, תבנית form | *Form* ירוש׳ דמאי פ״ה מ״ד: הלוקח מן הפלטר מעשר מכל טופוס וטופוס.

2) נוסח formula | *Formel* ירוש׳ שבת פט״ו ט״ו ע״ד: טופוס ברכות כך הן.

טוּפָּה, טוּפִיהַ ז׳, מין קטניות red chick-pea | *rote Kicher* כלאי׳ פ״א מ״א: והטופח ופול הלבן והשעועים אינם כלאים זה בזה; תוס׳ מכש׳ ג׳ ו׳: גרים של פול ושל טופית.

טוֹפְיָינָא ז׳, עודף surplus | *Überschuß* ב״מ ס״ג ע״ב: האי מאן דאוזיף פשיטי מחבריה ואשכח ביה טופיינא אי בכדי שהדעת טועה מיחייב לאהדוריה ליה ואי לאו מתנה בעלמא הוא דיהיב ליה.

טופיסטוס עי׳ סוֹפִיסְטָה. פסיק״ר כ״א: עד מקום שהטופיסטוס יכול לחשב.

טוֹפָנָא ז׳, מבול flood | *Sintflut* סנה׳ צ״ו ע״א: אלהא רבא דשיזביה לנא מטופנא.

טוֹפֶס ז׳, 1) צורה form | *Form* דמאי פ״ה מ״ד: הלוקח מן הפלטר מעשר מכל טופס וטופס.
2) נוסח formula | *Formel* גיט׳ פ״ג מ״ב: טופסי גיטין.

טוֹפְסָא ז׳, צלם image | *Figur* תרג׳ יב״ע במ׳ כ״ה א׳: לטופסא דפעור.

טופעמלה״ט טופח על מנת להטפיח.

טוּפְרָא ז׳ — 1) צפורן nail | *Nagel* שבת ק״מ ע״א: מבינתא דראשי ועד טופרא דכרעי.
2) מין בושם onycha | *Teufelsklaue* תרג׳ שמ׳ ל׳ ל״ד (נטף ושחלת): נטופא וטופרא.

טוק עי׳ פרוש טוק טקלין. ירוש׳ שב׳ פ״ו ז׳ ע״ד: עיר של זהב פרוש טוק טקלין.

טוּר ז׳, הר mount | *Berg* ירוש׳ כלא׳ פ״ח ל״א ע״ג: בר נש דטור.

טוּרָא ז׳, 1) כנ״ל. חול׳ ז׳ ע״ב: גבה טורא ביניהו.
2) מין ירק מר a bitter herb | *ein bitteres Kraut* פסח׳ ל״ט ע״א: אלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח וכו׳ עסווס וטורא וכו׳.

טוּרְבָּל ז׳, מורג חרוץ threshing sledge | *Dreschwalze* ע״ז כ״ד ע״ב: מטה של טורבל.

טֻורוֹס הר אמנה Taurus | *Taurus* תוס׳ תר׳ ב׳ י״ב: מטורוס אמנוס וכו׳.

טוּרְזָא, טוּרְזִינָא ז׳, מלתחה, אוצר הבגדים wardrobe | *Garderobe* בר׳ נ״ו ע״א: ריש טורזיא חזא חלמא וכו׳ אפתחא דריש טורזינא.

טוֹרַח ז׳ — יגיעה trouble | *Mühe* שבת קכ״ז ע״ב: מפני טורח הדרך.

טוֹרְחָא ז׳, טורח ומשא cumbrousness | *Belästigung* תרג׳ דב׳ א׳ י״ב (טרחכם): טורחכון.

טוֹרְחוּתָא נ׳, עמל ויגיעה labour, trouble | *Mühe* תרג׳ קהל׳ ט׳ ט׳ (בעמלך): בטורחותך.

טוֹרְחָן ת׳, שטבעו להטריח אחרים burdensome | *lästig* ספרי דב׳ י״ב: שהיו טורחנים היה אחד מהם רואה שנוצח חברו בדין אומר יש לי עדים להביא.

טוֹרְחָנָא ז׳, טרחה ודאגה trouble, care | *Last, Sorge* תרג׳ יב״ע במ׳ י״א י״ב (שאהו בחיקך): טעון טורחנהון בחילך.

טוֹרְחֲתָא נ׳, עמל ויגיעה trouble | *Mühe* תרג׳ קהל׳ ט׳ ט׳ (בעמלך): בטורחתך.

טורטורי, טוּרְטִינִי, טוּרְטַנִּי עי׳ טְרִיטַנִּי. ירוש׳ סוטה פ״ז כ״א ע״ד: טורטורין וטורטורי טרוטורין; תוס׳ כלי׳ ב״מ ב׳: טורטיני שיש בה בית קיבול מעות; ב״ק קי״ט ע״א: כשהן יושבין ומוכרין והסלין לפניהם וטורטני לפניהם.

טוֹרִיָּה נ׳, מגדל tower | *Turm* ב״ר פפ״ג: שהיו מעמידין טוריות.

טוֹרְיָיא שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ ב״מ פ״ב ח׳ ע״ג: איש טורייא.

טוריינא [טְרָיָינָא] ת׳, של טריינוס קיסר Trajanic | *trajanisch* ע״ז נ״ב ע״ב: דינרא טוריינא והדריינא.

טוריינוס [טְרַיָּינוּס] קיסר רומי Trajanus, the Roman emperor | *Trajanus, römischer Kaiser* תעני׳ י״ח ע״ב: כשבקש טוריינוס להרוג את לוליאנוס ופפוס אחיו בלודקיא וכו׳.

טוּרִיסְקֵי ז״ר, חג של מדיים a Median festival | *medisches Fest* ע״ז י״א ע״ב: מוטרדי וטוריסקי.

טוּרְמִיָּה נ׳, גדוד פרשים a squadron of horse | *Reiterabteilung* ילק׳ שמות רל״ב: טורמיות של מלאכי השרת.

טורמיטא עי׳ טְרוֹמִיטָא. נדרי׳ נ׳ ע״א: ביצה טורמיטא.

טוּרְנָא ז׳, מושל tyrant, sovereign | *Tyrann, Fürst* תרג׳ שופ׳ ג׳ ג׳ (סרני פלשתים): טורני פלישתאי.

טוּרְנוּס רוּפוּס, טוּרַנְסְרוּפוּס שם נציב רומי בארץ ישראל Turnus Rufus, a Roman commander in Palestine | *Turnus Rufus, ein römischer Statthalter in Palästina* קהל״ר ג׳ י״ז: טורנוס רופוס הרשע דן את ר׳ עקיבה וכו׳; נדרי׳ נ׳ ע״ב: אשתו של טורנוס רופוס.

טוּרסוֹם עי׳ טַרְסִים. תרג׳ תה׳ ע״ב י׳ (מלכי תרשיש): מלכיא דטורסוס.

טוּרקוֹם עי׳ נוֹטָרִיקוֹן. ספרי במ׳ פ״ט: לשד וכו׳ זהו לשון טורקוס.

טוּשׁ פ״י, סך ומשח to besmear | *beschmieren* ביצה ל״ד ע״א: אין סכין וכו׳ ואין טשין וכו׳.

טו״ת טענות ותביעות; טלית ותפילין.

טְחָאֵי ז״ר, עוגות שמן cakes smeared with oil | *Ölkuchen* חולי׳ ק״א ע״א: תלת סאוי טחאי.

טַחַב ז׳, רטיבות moisture | *Feuchtigkeit* ספרא אחרי א׳ ג׳: אל תשתה צונן ואל תשכב בטחב שלא תמות כדרך שמת פלוני.

טחוהלב״ש טענו חטין והודה לו בשעורין.

טְחוּז״מ טוביה חטא וזיגוד מינגד.

טְחוֹל ז׳, האבר הספוגי שבפנים הבטן משמאל milt | *Milz* חולין פ״ג מ״ב: ניטל הטחול ניטלו הכליות וכו׳.

טחולב״ש טענו חטין והודה לו בשעורין.

טְחוֹן — טחינה grinding | *das Mahlen* מנח׳ פ״א מ״ג: לישתן וכו׳ טחונן והרקדתן.

טְחוֹנָא ז׳, טוחן miller | *Müller* ירוש׳ פאה פ״א ט״ו ע״ג: אילין טחונייא וכו׳.

טָחוֹר — חולה תחתוניות sufferer from hemorrhoids | *an Hämorrhoiden Leidender* מדר׳ שמואל פ״י: היה יושב כטחור.

טְחֵי פ״י, הידק to squeeze | *anpressen* גיט׳ ס״ט ע״ב: ניטחייה בתנורא וכו׳ ניטחייה ביני אורבי.

טְחֵיי עי׳ טְחָאֵי. שבת קי״ט ע״א: תלת סאוי טחיי.

טְחִינָה נ׳, 1) עשית קמח מגרעיני תבואה grinding | *das Mahlen* מנה׳ ס״ב ע״א: קצירה וטחינה.

2) כנוי לתשמיש המטה sexual connection | *Koitus* סוטה י׳ ע״א: אין טחינה אלא לשון עבירה וכן הוא אומר תטחן לאחר אשתי.

טְחִינִין ז״ר, גריסין grist | *Graupen* תוס׳ תרומ׳ י׳ ב׳: קטניות של תרומה אין עושין אותה טחינין.

טַחֲלָא עי׳ טְחוֹל. חולי׳ צ״ג ע״א: תבשילא דטחלי.

טָחַן — 1) עיכל to digest | *verdauen* ברכ׳ ס״א ע״ב: קרקבן טוחן.

2) בעל to have sexual intercourse | *koitieren* ב״ר פמ״ח: ואדני זקן רב יהודה אמר טוחן ולא פולט.

נִטְחַן נפ׳, נעשה לקמח to be ground | *gemahlen werden* שם פכ״ח: טחנו ברחים ולא נטחן.

הִטְחִין הפ׳, העביד במלאכת הטחינה to cause to grind | *mahlen lassen* קיד ל״א: יש מאכיל לאביו פסיוני וטורדו מן העולם ויש מטחינו בריחיים ומביאו לחיי העולם הבא.

טַחַן עי׳ טְחוֹן. תוס׳ מנה׳ י״א ד׳: טחנן והרקידן בחוץ לישתן וכו׳ בפנים.

טַחֲנָה — ריחיים mill | *Mühle* קה״ר י״ב ז׳: נמשלו דברי תורה כטחנה מה טחנה זו אינה בטלה לא ביום ולא בלילה כך דברי תורה נאמר בה והגית בה יומם ולילה.

טַט שה״מ, שתים two | *zwei* סנה׳ ד׳ ע״ב: טט בכתפי שתים.

טט״ג טוען טענת גנב.

טַטְלְפוּשׁ שם מקום name of a place | *Ortsname* חולי׳ ק״י ע״א: איקלע לטטלפוש.

טטפראות עי׳ טִיטְרַפְּלִיּוֹת. מדר׳ תה׳ מ״ח: ספרו מגדליה וכו׳ וכמה טטפראות עתידין להיות בירושלים.

טֶטְרַאגוֹן תה״פ, פי׳ ארבע fourfold | *vierfach* מדר׳ תה׳ ע״ח ט״ו: טטראגון שהוא מרובע.

טֶטְרַאמוּלִי, טֶטְרַאמִילִין ז׳, מרכבה רתומה לארבעה פרדים וכיו״ב Quadriga | *Viergespann* שמו״ר פ״ג: כשאבוא לסיני ליתן להם את התורה אני יורד בטטראמולי שלי; שם פמ״ג: בטטראמילין.

טֶטְרַג פי׳, הציק to molest | *belästigen* עיר׳ ס״א ע״א: טטרוגי מטטרגי להו בני גדר לבני חמתן.

טֶטְרַגוֹן, טֶטְרַגוֹנָה, טֶטְרַגוֹנוֹן, טטרוגא ת׳, מרובע הזויות four-cornered | *vierwinklig* תוס׳ זבים ד׳ א׳: טטרגון ששני ראשיה נוגעין בארץ וכו׳; ירוש׳ סוטה פ״ח כ״ב ע״ד: טטרגונה; שהש״ר ד׳ ד׳: תלפיות – טטרגונון; שם ה׳ י״ד: טט-רו-גא.

טטרומולין עי׳ טֶטְרַאמִילִין. ב״ר פמ״ג: בטטרומולין שלי.

טטרפלין [טֵיטְרַפְּלוֹן] ז׳, שם בנין ידוע בקיסריה name of a prominent building in Caesarea | *Name eines hervorragenden Gebäudes in Cäsarea* תוס׳ צוק׳ אהל׳ י״ח י״ג: ואיזהו מזרח קיסרי מטטרפלין שלה ועד בית הגת שלה.

(טמש) אִיטַּמַּשׁ אתפ׳. נסתר to be hidden | *sich verbergen* תרג׳ תה׳ פ״ג ד׳: דמטמשין באוצרייך.

טיאונים עי׳ אַנְדּוּכְתְּרֵי. ירוש׳ גיט׳ פ״ד מ״ה ע״ד: היוצא בכיפה ובהרניקי טיאונים וכו׳.

טיאור עי׳ טְיָיר. ילק׳ קהלת תתקע״ט: העורב חכמת טיאורין.

טֵיאַטְרוֹן ז׳, מחזה לשעשועים theater | *Theater* שהש״ר פתיחה: יום טיאטרון היה.

טְיָאר עי׳ טְיָיר. מדר׳ תה׳ ז׳: וחכמת טיארין.

טִיב, טִיבָא ז׳, 1) טבע, מהות nature, character, peculiarity | *Art, Beschaffenheit, Eigentümlichkeit* כת׳ פ״א מ״ח: מה טיבו של זה איש פלוני וכהן הוא; ירוש׳ שבת פ״ב ד׳ ע״ד: מה הוה טיביה.

2) שם, פרסום repute | *Ruf* תרג׳ תה׳ ל״א י״ד (דבת רבים): טיב ביש דאמרין עלי; מש׳ כ״ה י׳ (ודבתך לא תשוב): וטיבך לא הפיך.

טִיבָה, טִיבוּ נ׳, טובה goodness | *Gutes* ילק׳ דב׳ תתפ״ו: מטיבתן של קרובים וכו׳; ירוש׳ חגיגה פ״ב ע״ז ע״ד: ומה טיבו עבד וכו׳.

טִיבּוּל ז׳, 1) השקעת מאכל ברוטב dipping | *das Eintauchen* פס׳ קט״ו ע״א: כל שטיבולו במשקה וכו׳.

2) עשית טבל the act which makes food subject to priestly gifts | *die Handlung, die Produkte hebepflichtig macht* ירוש׳ חלה פ״ג נ״ט ע״ב: בעיסת הדיוט שגלגולה טיבולה.

טִיבּוּלָא כנ״ל 1. פסח׳ קי״ד ע״ב: תרי טיבולי וכו׳.

טִיבּוּעַ ז׳, נתינה שלא על מנת להחזיר forfeiture | *das Verfallen* כת׳ ע״ו ע״ב: קידושין לטיבועין ניתנו.

טִיבּוּר ז׳, 1) טבור, שרר navel | *Nabel* יומא פ״א ע״א: מהיכן הולד נוצר מראשו וכו׳ אבא שאול אומר מטיבורו.

2) מקום גבוה height | *Höhe* מגי׳ ו׳ ע״א: ולמה נקרא שמה טבריה שיושבת בטיבוריא של ארץ ישראל.

טִיבּוּרִי, טִיבּוּרְיָא כנ״ל 1. שבת ס״ו ע״ב: סחופי כסא אטיבורי בשבתא שפיר דמי; ירוש׳ כלא׳ פ״ח ל״א ע״ג: בר נש דטור הוא והוא חיי מן טיבורייה איפסיק טיבורייה לא חיי.

טִיבוּת, טִיבוּתָא נ׳, טובה goodness | *Gutes* סנה׳ ס״א ע״ב: מטיבותן של קרובים אתה למד מה טיבותן של רחוקים וכו׳ כך מטיבה כך מריעה; תענ׳ כ״ג ע״ב: לא נחזיק טיבותא לנפשין.

טִיבֵּירִיאוּס קיסר רומי Tiberius, the Roman emperor | *Tiberius, römischer Kaiser* ב״ר פכ״ג: טבריה על שם טיביריאוס.

טִיבְעָא ז׳, 1) שם ופרסום repute | *Ruf, Ansehen* שבוע׳ ו׳ ע״ב: טיבעא דמאן סגי. ועי׳ טִבְעָא.

2) טביעה במים **drowning** | *das Ertrinken* ב״ב קנ״ג ע״א: לא איפרך מטיבעא.

טִבְעִים, טִבְעִין שם מקום בארץ ישראל **name of a place in Palestine** | *Ortschaft in Palästina* ספרי דב׳ שכ״ג: איש טיבעים; ילק׳ דב׳ תתקמ״ו: כפר טיבעין.

טִבְרָאָה ת׳, מעיר טבריה **Tiberian** | *aus Tiberias* ירושי ביצה פ״ב ס״א ע״ב: דרש רבי יוחנן לטיבראי.

טִבְרִי ת׳, 1) כנ״ל. מדרי תה׳ כובר ע״ה: כוס טיברי.

2) עי׳ טְבֶרְיָה. ירושי תענ׳ פ״ד ס״ט ע״ב: רבנן דטיברי.

טִבֵרִיאָה איש טבריא **Tiberian** | *Tiberienser* ירושי תענ׳ פ״ד ס״ט ע״ב: טיבריאי נהגין וכו׳.

טִבֵּרְיָה עי׳ טְבֶרְיָה. ירושי חגיגה פ״ב ע״ז ע״ב: בבית מדרשא דטיבריה.

טִבֵרְיָיאָה, טִבְּרָנִי ת׳, מעיר טבריא **Tiberian** | *tiberiensisch* ירושי נדה פ״ב נ׳ ע״ב: כסייא טיבריאה; חלה פ״ב נ״ה ע״ג: קב טיברני.

טִיגּוּן ז׳, מאכל מבושל בשמן **oil-dish** | *Ölspeise* סנה׳ כ״א ע״א: שעשתה לו חמשה מיני טיגון.

טִיגֵן, טִיגָן ז׳, מחבת לצליה **frying-pan** | *Bratpfanne* תוס׳ ע״ז ה׳ א׳: היורות מחמי חמין הטיגנין וכו׳; פסיק׳ קס״ה ע״א: כמין טיגן.

טִיגְנָא ז׳, 1) כנ״ל. קיד׳ מ״ה ע״א: כמן ימא לטיגנא.

2) עי׳ פִּינָם. ע״ז כ״ח ע״א: טיגנא בדובשא.

טיגנו עי׳ טִינָן. פסיק״ר פמ״ג: ונתנוהו בתוך הטיגנו.

טִיהֲר ז׳, זוהר **brightness** | *Glanz* ירושי ברכ׳ פ״ט י״ג ע״ד: הרקיע בטיהרו.

טִיהֲרָא ז׳, צהרים **midday** | *Mittag* פסח׳ קי״א ע״ב: חד מקמי טיהרא וחד מבתר טיהרא.

טיהרדי, טִיהֲרֵי, טִיהַרְרֵי ז״ר, שֵׁדים של צהרים **midday-demons** | *Mittagsdämonen* תרג׳ יב״ע במ׳ ו׳ כ״ד: בני טיהרדי ובני צפרירי; תרג׳ שה״ש ד׳ ו׳: טלני וצפרירי וטיהרי; תרג׳ יב״ע דב׳ ל״ב כ״ד: בני טיהרי.

טִיּוּטָא ז׳, כתב שעברו עליו בקולמוס **blotted writing** | *Kladde* ב״ב קס״ג ע״ג: דמטייט ליה וכו׳ סהדי אטיוטא הוא דחתימי.

טִיּוּל ז׳, הליכה **walking** | *das Gehen* תרג׳ איוב כ״ט ט״ו (ורגלים לפסח): וטיול לחגורא.

טיוס עי׳ טַיָּסָן. שמו״ר ט״ו ט״ו: על כל גאה ורם אלו הטיוסין.

טִיוֹפָא שם אמורא **name of an Amora** | *Name eines Amoräers* ירושי יבמ׳ פ״ח ח׳ ע״ג: ר׳ טיופא סמוקי בעי קמי ר׳ יוסי.

טִיחָה נ׳, שימת הטיה **plastering** | *das Tünchen* נגע׳ פי״ב מ״ו: שניהם מביאין את האבנים אבל וכו׳ אין חבירו מיטפל עמו בטיחה.

טִיחְיָא, טִיחְיָה ז׳, טיח של שמן **smearing with fat** | *Fettanstrich* מו״ק י״ז ע״א: כי טיחיא דתנורא; זבח׳ צ״ה ע״ב: דאטחו בה טיחייה.

טַיֵּט פי׳, טשטש, העביר בקולמוס **to smear over, to blot** | *durchstreichen* ב״ב קס״ג ע״א: דמטייט ליה.

טִיטוּס קיסר רומי **Titus, the Roman emperor** | *Titus, römischer Kaiser* גיטי נ״ו ע״ב: טיטוס שחירף וגידף כלפי מעלה וכו׳.

טיטורא עי׳ טִימוּרָא. תרג׳ מש׳ ט׳ י״ז (ולחם סתרים): ולחמא דטיטורא.

טיטיון עי׳ טְמִיקוֹן. אסת״ר א׳ ב׳: הן דמלכא שארי טיטיון.

טִיטָס שם איש **a man's name** | *männlicher Name* ירושי ברכ׳ פ״ג ו׳ ע״ג: ר׳ יודה בר טיטס.

טִיטְרוֹס ז׳, מין דיופי של חרס **earthen siphon** | *irdener Heber* כלי׳ פ״ב מ״ו: טיטרוס וכו׳ שהוא כמוציא פרוטות.

טִיטְרְטוֹן, טִיטַרְטִין ז׳, מדת הלח **a liquid measure** | *ein Flüssigkeitsmaß* ירושי שבת

פ״ח י״א ע״א: כמה שיעורין של כוסות וכו׳ טיטרטון ורביע; ירוש׳ פסח׳ פ״י ל״ז ע״ג: טיטרטין.

טִיטְרַפְּלִיּוֹת נ״ר. בנינים בעלי ארבעה שערים buildings with four gates | *viertorige Gebäude* ירוש׳ סוכה פ״א נ״ב ע״א: טיטרפליות שבכרכים.

טְיָאר עי׳ טְיָר. ויק״ר פל״ב: וחכמת טיארין.

טִיּוּב ז׳, תקון והשבחה improvement | *Melioration* ירוש׳ שבי׳ פ״ד ל״ה ע״א: איזהו הטיוב כל העם חורשין פעם אחת והוא חורש שתי פעמים.

טַיְזָן עי׳ טַיְסָן. ע״ז כ״ו ע״א: גרדנא דלא טייזן וכו׳.

טַיָּיל ז׳, הולך בטל idler | *Müßiggänger* כת׳ ס״ב ע״א: טייל ופועל.

טיינון [נִיטִינוֹן] ת׳, מצבע סגול violet | *veilchenfarben* ירוש׳ שבת פ״ב ד׳ ע״ד: טיינון לשם ציבעו וכו׳.

טַיְיסָא ז׳, עוף העיט bird of prey | *Raubvogel* תרג׳ ירוש׳ בר׳ ט״ו י״א (וירד העיט): וכד נחת טייסא.

טַיְיסָא ז׳, טיסה ומעוף flight | *Flug* תרג׳ יב״ע בראש׳ א׳ כ׳: שביל טייסיה.

טַיְיסָן ת׳, גאותן proud | *stolz* ירוש׳ ברכ׳ פ״ג ו׳ ע״א: משום דהוה טייסן.

טַיְיעָא ז׳, ערבי Arab | *Araber* ב״ב ע״ד ע״א: ועל טייעא תותי בירכיה כי רכיב גמלא וזקיפא רומחיה ולא נגע ביה.

טַיְיעוּת תה״פ, כדרך הערביאים in the manner of the Arabs | *nach arabischer Art* פסח׳ ס״ה ע״ב: אמר רב עייליש טייעות.

טַיַּיעְתָּא נ׳, אשה ערבית Arabian woman | *Araberin* גיט׳ מ״ה ע״ב: טייעתא דאייתא וכו׳.

טַיְיפָא ז׳, טיפה drop | *Tropfen* תרג׳ איוב ל״ו כ״ז (נטפי מים): טייפי מיא.

טַיְיפָא שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש׳ דמאי פ״ג כ״ג ע״ג: ר׳ טייפה סמוקה וכו׳.

טַיָּר ז׳, ניחוש augury | *das Wahrsagen* במ״ר פי״ט: יודעין וערומין בטייר.

טִיכּוּם ז׳, סוללה dam | *Deich* פסיק״ר י״ד: כטיכום וכהומה.

טִיכּוּסָא ז׳, רכיסה fastening | *das Umbinden* תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ח ח׳ (וחשב אפודתו): והמיין טיכוסיה.

טִיכְסָא ז׳, חומה wall | *Mauer* ילק׳ בראש׳ ק״י: ואוקימון על טיכסא דמדינתא. ועי׳ טַכְסָא.

טַיֵּל 1) פ״ע, הלך לשוח to walk about | *spazieren* ירוש׳ ברכ׳ פ״ב ה׳ ע״ג: והיה מטייל עמו ארוכות וקצרות.

2) פ״י, הוליך לטייל to make walk | *spazieren führen* תנח׳ כי תשא ג׳: טיילתני עמך.

טַיֵּל פ״ע, 1) הלך to walk | *gehen* תרג׳ בראש׳ כ״ד ס״א (וילך): וטייל.

2) התהלך to walk about | *spazieren* שם ג׳ ח׳ (מתהלך בגן): מטייל בגינתא.

3) שילח to send away | *fortschicken* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ד א׳ (ושלחה מביתו): ויטייל לה מבייתיה.

אַטֵּיל אפ׳, נהג, נהל to lead | *führen* תרג׳ תה׳ ע״ח נ״ב (ויסע כצאן עמו): ואטיל היך ענא עמיה.

טִיל עי׳ טוּלָא. ירוש׳ סנה׳ פ״א י״ח ע״ג: בטיל הינתא.

טִילָא ז׳, 1) מסע, דרך travel | *Reise, Weg* תרג׳ יב״ע בר׳ כ״ט א׳ (וישא יעקב רגליו): ונטל יעקב בקלילותא ריגלוי לטילא.

2) מקפה של תירוש inspissated grape-juice | *eingedickter Most* ע״ז כ״ח ע״א: כרפסא בטילא.

טִילְוָא ז׳, מנוול rag | *Lump* קהל״ר י״א י׳: כל טילוי סירוי וכל סירוי טפשן.

טִלְטוּל, טִלְטוּלָא ז׳, 1) תנועה moving | *das Bewegen* תרג׳ איוב ט״ז ה׳ (וניד שפתי): וטילטול ספוותי.

2) נדידה migration | *das Umherwandern* תרג׳ יב״ע במ׳ י״ב: בגלותן ובטילטולן.

3) נזם nose-ring | *Nasenring* תרג׳ ישע׳ ג׳ כ״א (ונזמי האף): טילטוליא.

טִלְיָא עי׳ טַלְיָא 2. גיט׳ ע׳ ע״א: טליא חיורא.

טִלְמָא ז׳, עושק oppression | *Bedrückung* תרג׳ תה׳ ס״ב י״א (בעושק): בטילמא.

טִלְפָּא ז׳, פרסה hoof | *Klaue* תרג׳ ויק׳ י״א ז׳ (ומפריס פרסה): מטלף טילפין.

טִים, טִימָא ז׳, עצם bone | *Knochen* תנח׳ מקץ ב׳: בטימי מתים; ירוש׳ סנה׳ פ״ז כ״ה ע״א: שחיק טימייה דפלן וכו׳.

טימוס עי׳ טוּמוֹס 2. ב״ר פכ״ה: אינו נכתב בתוך טימוסן של צדיקים אלא בתוך טימוסן של רשעים.

טימוק עי׳ סִימוּק. ירוש׳ דמאי פ״ב כ״ב ע״ב: אכתר הוא טימוק הוא.

טִימוּרָא ז׳, מקום סתר hiding-place | *Versteck* תרג׳ תה׳ כ״ז ה׳ (בסתר אהלו): בטימור משכניה.

טִימְטוּם ז׳, לישה וגיבול kneading up | *das Zusammenkneten* ירוש׳ חלה פ״ג נ״ט ע״א: עשה עיסה וכו׳ אחר הגילגול או אחר הטימטום וכו׳.

טִימִי נ׳, 1) ערך, מחיר value | *Wert* ירוש׳ ברכ׳ פ״ט י״ב ע״ד: למרגלית דלית לה טומי כל שמשכח בה פגמה.

2) אלהות deity | *Gottheit* ירוש׳ ע״ז פ״ג מ״ב ע״ד: הוות טימי דרומי ציירה בגווה.

3) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* קהל״ר ט׳ ז׳: ר׳ יהושע בריה דר׳ טימי.

טימיא עי׳ לְטוּמְיָא. תוס׳ אהלי׳ י״ז ג׳: החורש מלוא טימיא (צ״ל בתיבה אחת).

טִימְיוֹן עי׳ טַמְיוֹן. שמו״ר פל״א: עד שנמצאת ארץ מצרים לטימיון.

טימיקן [טִימִיקוֹן] ת׳, נכבד honourable | *ehrenvoll* פסיק׳ ויהי ביום ז׳ ע״ב: הן דמלכי שרי טימיקין.

טִימִיתָה עי׳ טִימִי 1. ירוש׳ תעני׳ פ״א ס״ד ע״ב: וזבנית חמרי ויבית ליה טימיתיה.

טִימָס ז׳, מס tribute | *Tribut* איכ״ר ב׳ ב׳: שלש עיירות היה טימס שלהם עולה לירושלים.

טימסמירות [טוּמוֹס נֵירוֹת] עי׳ טוּמוֹס. ספרא סוף אמור: בטימסמירות שבידו.

טִין ז׳, טיט clay | *Lehm* תרג׳ יחז׳ י״ג י׳ (תפל): טין פטיר דא תבן.

טִינָא — 1) מין תולעת a worm | *ein Wurm* ב״ב ע״ג ע״ב: טינא אכלה.

2) קנאה grudge | *Neid* חגיגה ט״ו ע״ב: טינא היתה בלבם.

3) תאוה passion | *Leidenschaft* סנה׳ ע״ה ע״א: שנתן עיניו באשה אחת והעלה לבו טינא וכו׳.

טִינְדִיסָא ז׳, אוהל tent | *Zelt* תרג׳ יב״ע ויק׳ כ״ה ל״א: כטינדיסין צפריסן. ועי׳ טֵנְדִים.

טִינָה 1) עי׳ טִין. דב״ר פ״ה: הנמלה הזו שלשה בתים יש לה ואינה כונסת בעליון מפני הדלף ולא בתחתון מפני הטינה.

2) טענה argument | *Einwand* שרידי הירושלמי ברכ׳ א׳: מפני טינת המינים.

טִינוּף, טִינוּפָא ז׳, סחי filth | *Schmutz* שהש״ר ה׳ ג׳: רחצתי את רגלי מטינוף עבודה זרה; שבת קכ״ה ע״א: לכסויי בהו טינופא. ועי׳ טִנּוּף.

טִינוֹפֶת נ׳, פסולת refuse | *Abfall* במ״ר פ״ד: שהיו לו גרנות הרבה והיו כולם טינופות ומלאות זונים. ועי׳ טִנּוֹפֶת.

טִינְנָא ז׳, קנאה zeal | *Eifer* תרג׳ תה׳ קי״ט קל״ט (צמתתני קנאתי): מגרת יתי טינתני.

טִינָר, טִינָרָא ז׳, 1) סלע, צור rock | *Felsen* שמו״ר פכ״ג: ב׳ טינרין בידו; תרג׳ דב׳ ח׳ ט״ו (צור): טינרא.
2) התעבות והתקשות (בריאה וכדומה) hard tubercle | *Verhärtung* חולי מ״ח ע״ב: טינרי טינרי וכו׳ בועי וכו׳.

טִיסְבְּרָא ז׳, אוצר treasure | *Schatzkammer* תרג׳ תה׳ ס״ה י״ד: וטיסברייהא מליין אובריזין סגין.

טִיסָה נ׳, מעוף flight | *Flug* ילק׳ שמ׳ רמ״ג: טס וכו׳ טיסה אחת.

טִיסָנִי נ׳, מין גריסין pearl-barley | *Perlgraupe* תוס׳ צוק׳ ביצה א׳ י״ה: אין עושין טיסני ואין כותשין במכתשת.

טִיסְקָא עי׳ טַסְקָא. ילק׳ אס׳ תתרנ״ט: טיסקא דקשבא.

טִיף ז׳, 1) בסיס לכירה a stand for a stove | *Untersatz für einen Herd* תוס׳ כלי ב״ק ה׳ ד׳: אם ניטלת כירה והטיף עולה עמה וכו׳.
2) נֶטֶף, טיפה drop | *Tropfen* שהש״ר א׳ ב׳: ומה מים יורדין טיפין טיפין.

טִיף טִיף טפטוף מתמיד constant dripping | *das Sickern* ע״ז ל׳ ע״ב: מי טיף טיף.

טִיפָא, טִיפָה נ׳, 1) כב״ל 2. תרג׳ יש׳ מ׳ ט״ו (כמר מדלי): כטיפא מדול; חול׳ פ״ח מ״ג: טיפת חלב שנפלה על החתיכה.
2) עין הזבוב eye of the fly | *Fliegenauge* ירושי נדה פ״ג ב׳ ע״ד: גוייתו כטיפה של זבוב. ועי׳ טִפָּה.

טִיפּוּחַ ז׳, ספיקה ומחיאה ביד clapping of hands | *das Händeklatschen* מו״ק כ״ז ע״ב: טיפוח ביד קילוס ברגל.

טִיפּוּל ז׳, 1) התעסקות בדבר, דאגה והשגחה care-taking | *Pflege* ב״מ ס״ט ע״א: עד מתי חייב לטפל וכו׳ שטיפולה מרובה.
2) כחל ושרק toilet-paste | *Schminke* פסח׳ מ״ב ע״ב: טיפולי נשים. ועי׳ טִפּוּל.

טִיפּוּנָה ז׳, עודף surplus | *Überschuß* תמורה ל׳ ע״א: דטפי דמי כלב מחד מינייהו והאי טיפונה דכלב וכו׳.

טִיפּוּס ז׳, צורה, תבנית form, figure | *Form, Figur* שהש״ר ד׳ ד׳: טיפוסים של פעור.

טִיפַּח עי׳ תִּיפַּח. ירוש׳ יבמ׳ פט״ז ט״ו ע״ד: טיפח רוחיה.

טִיפִיטִין עי׳ טַפִּיטָא. ילק תה׳ תשכ״ז: בטיפיטין.

טִיפְסִים עי׳ פְּסִיפָס. תוס׳ סנה׳ ה׳ ב׳: המשחק בטיפסים.

טִיפֵּשׁ, טִיפְּשָׁא ת׳, סכל, שוטה stupide | *Narr* ירוש׳ פסח׳ פ״י ל״ז ע״ד: כנגד ארבעה בנים דיברה תורה בן חכם בן רשע בן טיפש בן שאינו יודע לשאול; תרג׳ שני אס׳ א׳ י״ב: מלכא טיפשא. ועי׳ טִפֵּשׁ.

טִיפְּשׁוּת נ׳, שטות ובערות stupidity | *Dummheit* נדר׳ כ״ב ע״ב: משכח תלמודו ומוסיף טיפשות. ועי׳ טִפְּשׁוּת.

טִיפְּתָא נ׳, נטף, טיפה drop | *Tropfen* ב״ק צ״ח ע״א: טיפתא דדמא.

טִיקוּסָא, טִיקְסָא ז׳, סדר, מערכה arrangement | *Anordnung, Aufstellung* תרג׳ יר׳ א׳ י״ג (ופניו): טיקוס משירייתיה; תרג׳ שה״ש ב׳ ד׳ (ודגלו): טיקס פיקודוי.

טַיֵּר פעל, **אַטְיַר** אפ׳, ניחש to augure | *weissagen* תרג׳ יב״ע בר׳ מ״ד ט״ו (נחש ינחש): מטיירא יטייר; תרג׳ ירוש׳ שם (נחשתי): אטיירית.

טִיר ז׳, מבצר castle | *Festung* ספרי דב׳ ק״פ: ערים ולא טירים.

טִירְבּוּם עי׳ טִירוֹן 1. פסיק״ר י״: באים עליהם טירבום.

טִירְבִּי נ׳, טיב character | *Beschaffenheit* אסת״ר א׳ ב׳: שהיה עשוי כטירבי מרכבתו של מי שאמר והיה העולם.

טִירְדָא ז׳, טורח, דאגה trouble | *Mühe, Sorge* ברכ׳ ט״ז ע״ב: טִירדא דִרשות טִירדא דמִצוה.

טִירָה – מוסף הכירה surrounding of an oven | *Anbau des Herdes* כלי פ״ה מ״ג: טירת התנור בזמן שהיא גבוהה ארבעה טפחים.

טֵירוּד, טֵירוּדָא ז׳, גירוש banishment | *Verbannung* ויק״ר פ״ח: בשר ודם גוזר טירודא והקב״ה גוזר טירודא; ב״ר פ״כ: על אחת גזר שלא תזוז מפלטין ועל אחת גזר טירודין.

טִירוֹן ז׳, 1) מתחיל, פנים חדשות novice, beginner | *Neuling, Anfänger* שמו״ר פ״ג: בשעה שנגלה הקב״ה על משה טירון היה משה לנבואה.
2) מושל tyrant, ruler | *Tyrann, Herrscher* איכ״ר פתיחתא (ר׳ יהושע ב׳): כרים על שערים – טירונין.

טִירוֹנָא ז׳, מצפה guard of observation | *Beobachtungswächter* תרג׳ יב״ע במ׳ ל״א י׳ (טירותם): בתי טירוניהון.

טִירוֹנְיָא נ׳, 1) ממשלה בזרוע usurpation | *Tyrannei* ירוש׳ יבמ׳ פ״ח ט׳ ע״ד: עיקר טירוניא שלהם ועמך כמריבי כהן.
2) מס tribute | *Tribut* ב״ר פמ״ב: מלכות אדום שמכתבת טירוניא מכל אומות העולם. ועי׳ טְרוֹנְיָא.

טֵירוּף ז׳, 1) בלבול, מבוכה confusion | *Verwirrung* אדר״נ כ״ה: מת מתוך היישוב סימן יפה לו מת מתוך הטירוף סימן רע לו.
2) גירוש banishment | *Verbannung* ב״ר פט״ו: טירופי מתוכה. ועי׳ טֵרוּף.

טִירְחָא נ׳, טורח, עמל trouble, labour | *Mühe* מו״ק י״ג ע״א: משום טירחא. ועי׳ טִרְחָא.

טִירְיָא ז׳, זעזוע the shaking movement (of the mill) | *Erschütterung* ב״ב י״ח ע״א: דטיריא קשה לכותל.

טִירְיוֹן ז׳, משמר, מצפה guard | *Wacht* ספרי במ׳ קנ״ז: מקום שהיו בטיריון.

טִירְיוֹן [טְרַיָּן] טריינוס קיסר רומי Trajanus, the Roman emperor | *Trajanus, römischer Kaiser* ירוש׳ תעני׳ פ״ב ס״ו ע״א: יום טיריון יום שנהרג לוליינוס ופפוס.

טִירְיָיאנָא [טְרַיָּאנָא] ת׳, של טריינוס קיסר Trajanic | *trajanisch* ע״ז נ״ב ע״ב: הדריינא טירייאנא וכו׳.

טִירְיָנָא ז׳, סל basket | *Korb* פסח׳ פ״ח ע״א: טירינא דתמרי.

טִירְפָא ז׳, אדרכתא, הרשאה למלוה לרדת לנכסי הלוה writ of distress | *Ermächtigung zur Beschlagnahme* כת׳ צ״ה ע״א: ונכתוב לי מר טירפא מאייר ואילך.

טִירְקְסִין עי׳ טְרִיקְסִין. ירוש׳ יומא פ״ה מ״ב: אמה טירקסין.

טִישָׁא ז׳, סתר secrecy | *das Geheime* תרג׳ מש׳ כ״א י״ד (מתן בסתר): מוהבא בטישא.

טִישְׁטוּשָׁא ז׳, בצה, רקק mire | *Shlamm* תרג׳ תה׳ מ׳ ג׳ (מטיט היון): מסכן טישטושא.

טֵי״ת שם האות התשיעית באלפבית name of the ninth letter of the Alphabet | *der neunte Buchstabe des hebräischen Alphabets* מעשי״ש פ״ד מי״א: טי״ת טבל.

טֶכְנִי נ׳, תחבולה cunning | *Kunstgriff* ילמדנו שלח: מפני שנכנסו עליו בטכני (עפ״י הערוך).

טָכַס פ״ע, הידק ולחץ to press | *pressen, drücken* שהש״ר ג׳ ז׳: טוכסות זו את זו.

טִכֵּס פיעל, 1) ערך וסידר to arrange | *ordnen* שהש״ר ו׳ ד׳: צב- מטוכסות.
2) עשה מישור to make even | *ebnen* מדר׳ תה׳ ד׳ ב׳: מקום מטוכס.

טַכֵּס פעל, 1) רכס to tie, to lace on | *zusammenschnüren* תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ח כ״ח (וירכסו את החושן): ויטכסון ית חושנא.
2) הבש, רתם to harness | *schirren* תרג׳ יב״ע דב׳ ל״ד ח׳: וטכיסו ית בעיריהון.
3) זיין to equip | *rüsten* תרג׳ ירוש׳ בר׳ מ״ט י״ט: מטכסין זיינין.

טִכְסָא ז׳, חומה *Mauer* | wall איכ״ר א׳ ה׳: ארבע טכסייא. ועי׳ טִיכְסָא.

טכסין, טַכְסִים ז׳, 1) סדר | order, arrangement *Ordnung* שמו״ר פ״ח: בטכסים הזה הבא עליו את המכות; תנח׳ במ׳ י״ב: יש להם טכסין מן יעקב אביהם.

2) מנהג, התנהגות *Zeremonie* | ceremony שבת ל״א ע״א: כלום מעמידין מלך אלא מי שיודע טכסיסי מלכות.

טַכְסַת נ׳, שמן המור *Myrrhenharz* | stacte תרג׳ אס׳ ב׳ י״ב: טכסת ואנפקינון.

טַל עי׳ טוּלָא. ירוש׳ ר״ה פ״ב נ״ח ע״ב: ובטל תינתא.

טְלָא פ״י, שם טלאי *flicken* | to patch הול׳ קכ״ב ע״ב: שטלאה לקופתו.

טְלָא ת׳, צעיר *jung* | young תרג׳ משׁ׳ ז׳ ז׳: ואסתכלית בטלאי.

טְלַאי ז׳, מטלית ששמים בבגד במקום הקרע|patch *Flicken* ברכ׳ מ״ג ע״ב: גנאי הוא לת״ח שיצא במנעלים מטולאים וכו׳ טלאי על גבי טלאי.

טָלָה פ״י, עשה טלאי *flicken* | to patch ספר תורה ב׳ י״ב: לספר שהוא נקרע טולה עליו מטלית מבחוץ.

טָלֶה ז׳— שם אחד מי״ב מזלות *Sternbild* | Aries *Widder* ברכ׳ נ״ח ע״ב: מאי עש וכו׳ זנב טלה.

טַלְיָה ת׳, צעיר *jung* | young תרג׳ יב״ע בר׳ ל״ז ב׳ (והוא נער): והוא טלה.

טְלוּי ז׳, לידת בעלי חיים *das Werfen von* | brood *Jungen* תרג׳ יב״ע דב׳ ז׳ י״ד: מעמר וחלב וטלוי.

טְלוּי עי׳ טְלָנֵי. תרג׳ יב״ע במ׳ ו׳ כ״ד: מזיקי וטלוי.

טָלוּל ת׳, 1) מבורך בטַל *mit* | blessed with dew *Tau gesegnet* ירוש׳ יומא פ״ה מ״ב ע״ג: שנת שובע וכו׳ וגשומה וטלולה.

2) מלוחלח *benetzt* | moist ירוש׳ ע״ז פ״ד מ״ד ע״א: שאי אפשר שלא היתה שם שיפא אחת טלולה וכו׳.

טְלוּמָא ז׳, 1) לַחץ ועושק *Bedrückung* | opression תרג׳ תה׳ ל״ז א׳ (בעושי עולה): בעבדי טלומא.

2) עשוק *bedrückt* | wronged שם קמ״ו ז׳ (לעשוקים): לטלומין.

טָלוֹמָא ז׳, לוחץ *Bedrücker* | oppressor תרג׳ תה׳ מ״א ט׳ (דבר בליעל): ממלל טלומא.

טְלוּמְיָא ז׳, עולה *Unrecht* | wrong-doing תרג׳ מש׳ כ״ט כ״ה: טלומיא דבר נשא עבדא ליה תיקולתא.

טְלוֹפְחָא ז׳, 1) ערשה *Linse* | lentil ירוש׳ נדר׳ פ״ה מ׳ ע״א: טלופחי מקליין וטחינין.

2) חלל למכבש בבית הבד | hollow screw *Schraubenmutter der Ölpresse* ב״ב ס״ז ע״ב: ים–טלופחא.

טְלוּתָא נ׳, נערה *Mädchen* | girl תרג׳ שני אס׳ ב׳ ז׳: טלותא חדא יאיא בריוא.

(טלה) אַטְלַח אפ׳, היה צולע *hinken* | to limp תרג׳ יב״ע בר׳ ל״ב ל״ב (צולע על ירכו): מטלח על ירכיה.

טִלְטוּל ז׳, **טַלְטוּלָא** ז׳, 1) תנועה | moving *das Bewegen* שבת מ״ג ע״ב: טלטול מן הצד שמיה טלטול.

2) נדידה *das Umherwandern* | migration ויק״ר פ״ה: הנה ארחיק נדוד נדנוד טלטול אחר טלטול; סנה׳ כ״ו ע״א: טלטולא דגברא קשי מדאתתא.

טַלְטוּלָא ת׳, נע ונד *umherirrend,* | homeless *heimatlos* תרג׳ איכה ג׳ מ״ה: טלטולין ורטישין.

טִלְטֵל —• 1) נשא ממקום למקום | to carry *tragen* תוס׳ שבת י״ ט׳: שאין מטלטלין מרשות לרשות.

2) הביא במבוכה *verwirren* | to confound במ״ר פ״י: אל תתן לנשים חילך וכו׳ שהן מטלטלין דעתו של אדם.

נטלטל נתפ׳, 1) ניתן לשאת to be handled | *getragen werden* קה״ר א׳ ד׳: עד יום גלות הארץ וכי ארץ גולה או מטלטלת.

2) בא במבוכה to be confounded | *verwirrt werden* תנח׳ שמיני ז׳: שלא ישתה יין בשעת העבודה שלא תטלטל דעתו.

טלטל פ״י, 1) הניע to move | *bewegen* פסח׳ ס״ט ע״א: טלטולי בעלמא הוא.

2) גירש to exile | *vertreiben* תרג׳ תה׳ נ״ט י״ב: טלטל יתהון מן בתיהון.

3) נשא ממקום למקום to carry | *tragen* שבת נ״ה ע״א: לטלטולי שרגא וכו׳.

איטלטל, איתטלטל אתפ׳, 1) גורש to be exiled | *vertrieben werden* תרג׳ תה׳ ס״ח י״ג: איטלטלו מן פלטריהון.

2) נע ונד to be unsteady | *umherirren* תרג׳ איכה ד׳ י״ד (נעו עורים): איתטלטלו עיוורין.

3) ניתן לשאת to be carried | *getragen werden* ב״ב ק״נ ע״א: כל דמטלטל.

טלי פ״י, הרים to lift up | *heben* קה״ר ט׳ ה׳: טלי טליתיך.

טלי ז׳, 1) שה lamb | *Lamm* ירוש׳ בר׳ פ״ד ז׳ ע״ב: שני טליים וכו׳ שני גדיים.

2) מפה table-cloth | *Tischtuch* ב״מ ע״ח ע״ב: בטלי כסף או בטלי זהב.

טלי, טלי ת׳, צעיר young | *jung* תרג׳ יב״ע ויק׳ ט״ו כ׳: גבר טלי או גבר סיב.

טליא ז׳, 1) נער boy | *Knabe* תרג׳ יב״ע בר׳ מ״א י״ב (נער עברי): טליא עבראי.

2) שה lamb | *Lamm* תרג׳ שמ׳ א׳ ט״ו: טליא בר אימרתא.

טליותא נ׳, בחרות youth | *Jugend* ויק״ר פ״ח: בימי בחרותך – ביומי טליותך.

טליותא נ׳, עונג pleasure | *Vergnügen* תרג׳ יב״ע בר׳ מ״ט א׳: טליותא דעדן.

טלייא ת׳, צעיר young | *jung* ירוש׳ יבמ׳ פ״ב י״ב ע״ד: הוא טלייא והיא סבתא היא טליית והוא סב.

טלימון שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Name einer Ortschaft in Palästina* ירוש׳ דמ׳ פ״ב כ״ב ע״ג: מערת טלימון.

טליקא ז׳, ילקוט knapsack | *Ranzen* גיט׳ כ״ח ע״א: מאי דלוסקמא טליקא דסבי.

טלית, טליתא נ׳, 1) עטיפה cloak, sheet | *Hülle, Tuch* שבת נ״ח ע״א: היוצא בטלית מקופלת ומונחת על כתפיו.

2) בגד מצוייץ לתפלה Tallith, the prayer cloak | *Gebetmantel, Tallith* ב״ר פל״ו: לפיכך זכה שם לטלית; קהל״ר ט׳ ה׳: הוה טליתיה דר׳ יונתן מהלכא על ארוניה.

טליתא נ׳, ילדה, נערה girl | *Mädchen* תרג׳ יב״ע בר׳ ל״ד ד׳ (קח לי את הילדה הזאת לאשה): סב לי ית טליתא הדא לאנתו.

טלל פעל, אטל, אטלל אפ׳, סיכך to roof, to cover | *bedachen. bedecken* תרג׳ מל״א ו׳ ט׳ (ויספן את הבית): וטליל ית ביתא; שמ׳ מ׳ כ״א (ויסך על ארון וגו׳): ואטיל ית ארונא; יש׳ ד׳ ו׳: לאטללא עלה.

איטלל אתפ׳, 1) היה מכוסה to be covered | *bedeckt werden* תרג׳ תה׳ ס״ח י״ד (נחפה): מיטללין יקריה.

2) שחק, השתעשע to play | *spielen* קיד׳ כ״א ע״ב: באיסקונדרי איטלליתו.

טלל ז׳, טל dew | *Tau* ירוש׳ תענ׳ פ״א ס״ג ע״ד: לך והתר נדרו של טל שאין המתים חיים אלא בטללים.

טלל, טללא ז׳, 1) צל shadow | *Schatten* תרג׳ קהל׳ ח׳ י״ג (בצל): כטלל; שם ו׳ י״ב (כצל): כטלל.

2) תקרה ceiling | *Bedachung, Decke* ב״ק פ״ו ע״ב: מעיקרא כשורא והשתא טללא.

טלם פ״י, 1) עשק, לחץ to oppress | *bedrücken* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ד י״ד (לא תעשוק): לא תטלומון.

2) הכה to blow | *schlagen* ויק״ר פ״ב: טלמין ליה וכו׳.

טַלֵּם פַּעל, כנ״ל 1. תרג׳ דהי״א ט״ז כ״א (לעשקם): לטלמא להון.

טְלָמָא ז׳, ככר לחם loaf of bread | *Laib (Brot)* ירוש׳ סנה׳ פ״ב כ׳ ע״ג: שלח ואייתי לך מנחם טלמא.

טַלְמָא, טַלְמָיָא ז׳, אופה baker | *Bäcker* ירוש׳ סנה׳ פ״ב כ׳ ע״ג: מנחם טלמא; קה״ר ה׳ י׳: מנחם טלמיא.

טלמסן עי׳ טוּלְמוּסִין. ירוש׳ כת׳ פ״ז ל״א ע״ד: דטלמסן למגע בסמה דמטרונה.

טְלָנֵי ז״ר, שֵׁדִי לילה night demons | *Nacht-dämonen* תרג׳ שהש״ר ד׳ ו׳: מזיקי וטלני וצפרירי וכו׳.

טַלְנִיתָא נ׳, עונג pleasure | *Vergnügen* תרג׳ ירוש׳ בר׳ מ״ט א׳: טלניתא דעדן.

טְלָנָם ז׳, בית זכוכית glass-house | *Glashaus* שהש״ר ז׳ ח׳: כמין טלנס.

טְלַע פ״י, 1) שלף, התיר to untie | *auflösen* תרג׳ רות ד׳ ח׳ (וישלף): וטלע.

2) חלץ, גילה to denude | *entblößen* תרג׳ איכה ד׳ ג׳ (חלצו שד): טלען תדיהון.

אַטְלַע אפ׳, 1) היה צולע to limp | *hinken* תרג׳ בר׳ ל״ב ל״ב (והוא צולע): והוא מטלע.

2) התיר, שלף to loosen | *auflösen* יבמ׳ ל״ט ע״ב: אטלע לה רגלך.

אִיטְּלַע אתפ׳, 1) נעשה חיגר to become lame | *lahm werden* מגי׳ כ״ב ע״ב: אחוי קידה קמיה דרבי ואיטלע.

2) נחלץ, נשלף to be pulled off | *ausgezogen werden* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ט ד׳: וסנדליכון לא איטלעו.

טל״פ טעם לפנם.

טֶלֶף ז׳, פרסה hoof | *Klaue* שמו״ר פ״ח: אפילו בהמה שהיא כולה של מצרי ויש בה טלף אחד לישראל איני מניח אותה.

טַלְפָא ז׳, 1) כנ״ל. תרג׳ יב״ע דב׳ י״ד ו׳ (מפרכת פרסה ושוסעת שסע): דסדיקא בלפייא.

2) עי׳ טְלוֹפְחָא 1. נדרי׳ ס״ו ע״ב: בשילה ליה תרי טלפי.

טַלְפָה נ׳, עי׳ טֶלֶף. מכי׳ בשלח ב׳ ה׳: וטלפות סוסיו משתממות.

טלפירא [פַּלְטֵירָא] עי׳ פַּלְטֵר. ירוש׳ שקל׳ פ״ח נ״א: ולא תאמנן בחייך זה שהוא לוקח מן הפלטר ואנא סמיך לטלפירא.

טְלַק פ״י, טַלֵּק פַּעל, השליך, זרק to throw, to reject | *werfen, wegwerfen* תרג׳ איכה ב׳ א׳ (השליך משמים ארץ): טלק משמיא ארעא; ירוש׳ סנה׳ פ״ז כ״ה ע״ד: דאינון מטלקין בימא.

אִיטַּלַּק אתפ׳, 1) הושלך to be thrown | *geworfen werden* תרג׳ איוב ג׳ ד׳: באיטלקותיה בימא.

2) הוטל לחובה to be imposed | *auferlegt werden* ירוש׳ סוטה פ״ה כ׳ ע״ב: איטלק עילוי וכו׳.

טַלְרִיתָא נ׳, סנדל sandal | *Sandale* תרג׳ מל״א ב׳ ה׳ (בנעלו): בטלריתא.

טל״ש טעם לשבח.

ט״מ טומאת מת; טעמא מאי.

טַמָּא ז׳, נחמה consolation | *Trost* ברכ׳ ו׳ ע״ב: אגרא דבי טמיא.

טְמָאשָׁא ז׳, טיבול sauce | *Tunke* אסת״ר א׳ ד׳: טלופחין דטמאשא.

טַמְדוּרְיָא שם מקום name of a place | *Orts-name* ע״ז ל״ט ע״א: רב אשי איקלע לטמדוריא.

טָמוֹם עי׳ טוּמוֹס. תוס׳ ב״ק ט׳: בטמום של שטרות שבידו; ירוש׳ סנה׳ פ״י כ״א ע״א: שמותיהם וכו׳ טמסותיהם.

טְמוֹעָא ז׳, שקיעה sun-set | *Sonnenuntergang* תרג׳ תה׳ ק״ד י״ט (מבואו): עידן טמועיה.

טְמוֹר, טְמוֹרָה ז׳, **טְמוֹרְתָא** נ׳, מקום סתר hiding place | *Versteck* תרג׳ תה׳ מ׳ כ״א (בסתר קנה): בטמור קניא; קהל׳ י׳ כ׳: מלין

דמתעבדין בטמורתא; ירוש׳ דמ׳ פ״א כ״א ע״ד: עבדת טמורה גבן.

טִמְטֵם פ״י, 1) לש וגיבל to knead up | *zusammenkneten* חלה פ״ג מ״א: גלגלה וטמטמה בשעורים.
2) סתם את הלב מהרגיש to dull the heart | *unempfindlich machen* יומא ל״ט ע״א: עבירה מטמטמת לבו של אדם.

נִטַּמְטֵם נתפ׳, נילוש ונתגבל to be kneaded up | *zusammengeknetet werden* חלה פ״ג מ״א: אוכלין עראי מן העיסה עד שתתגלגל בחטים ותטמטם בשעורים.

טַמֵּי פַּעל, טימא to make unclean | *verunreinigen* חולי׳ ג׳ ע״א: לטמייה לסכין ואזל סכין וטמיתיה לבשר.

אִיטַּמֵּי אתפ׳, נטמא to be made unclean | *verunreinigt werden* חולי׳ ב׳ ע״ב–ג׳ ע״א: דאיטמא במאי אילימא דאיטמי במת.

טְמֵי ת׳, טמא unclean | *unrein* תרג׳ במ׳ ה׳ ב׳ (טמא לנפש): טמי נפשא.

טַמְיָא ז׳, עצם bone | *Knochen* ויק״ר פכ״ה: אדרינוס שחיק טמיא (עי׳ שְׁחִיק).

טַמְיאוֹן, טַמְיוֹן ז׳, אוצר המלכות fiscus | *Staatsschatz* ויק״ר פי״ט: מכניס ממונם לטמיון; רות רבה פתיחתא: טמיאון.

טַמְיוּתָא נ׳, שקוץ, גרם טומאה defilement | *das Verunreinigen* תרג׳ מיכה ב׳ י׳ (בעבור טמאה): בדיל טמיותה.

טְמִינָה נ׳, מקום בתנור לשמירת חמין a place for keeping dishes warm | *eine Stelle am Herd zum Warmhalten der Speisen* ירוש׳ שבת פ״ה ז׳ ע״א: מכירה לטמינה אסור מטמינה לכירה אסור מטמינה לטמינה צריכה.

טְמִיקָא עי׳ טַמְיוֹן. אסת״ר פתיחתא: הלוקח לו עבד מן הטמיקא.

טְמִיקוֹן ת׳, נכבד honourable | *ehrenvoll* שהש״ר נ׳ ד׳: הן דמלכא שרי טמיקון.

טָמִיר ת׳, נסתר hidden | *versteckt* תרג׳ ש״א י׳ כ״ב (נחבא אל הכלים): טמיר במניא.

טָמַם פ״י, סתם to fill up | *zustopfen* ב״ק כ״ט ע״ב: למוצא בור מגולה וטממה וחזר וחפרה.

טָמַן — שם חמין במקום המסוגל לשמירת חום כדי שיהיו ראויים לאכילה בשבת to keep dishes warm for the Sabbath | *Speisen für den Sabbath warm halten* ירוש׳ שבת פ״ד ז׳ ע״א: אין טומנין חמין משחשיכה אבל מוסיפין עליהן כסות וכלים.

טַמֵּן פיעל, הסתיר to hide | *verstecken* ב״ר פמ״ד: ראה חבילה של קוצים וירד ונטלה והציץ המלך וראה אותו התחיל מטמן מפניו.

הִטְמִין — נסתתר to hide one's self | *sich verstecken* ב״ק ע״ט ע״ב: ראוהו שהטמין בחורשין.

טמן עי׳ לוּמָא. ירוש׳ דמאי פ״ב כ״ג ע״א: טמן מדה דקה מטמן ולמעלה וכו׳.

(טמע) נִטְמַע נפ׳, נתבולל, נבלע to be mixed up | *sich vermischen* קיד׳ ע״א ע״א: משפחה שנטמעה נטמעה.

טְמַע פ״ע, 1) טבע ונשקע to be sunk | *versinken* תרג׳ במ׳ כ״ו י״א: לא טמעו בבליעת ארעא.
2) שקע, בא השמש to set (of the sun) | *untergehen (von der Sonne)* תרג׳ שמ׳ כ״ב כ״ה (עד בוא השמש): עד מטמוע שמשא.
3) הטביע to sink | *ertränken* שם ט״ו ד׳ (ירה בים): טמע יתהון בימא.

טַמַּע פַּעל, השקיע to bury | *versenken* תרג׳ איוב מ׳ י״ג (טמנם בעפר): טמעינהון בעפרא.

טַמֵּר פיעל, שמר to preserve from... | *behüten* תוס׳ צוקי׳ שבת י״ז (י״ח), י״ט: ואין מטמרין אותו לא מפני חולדין ולא מפני עכברים.

טְמַר פ״י, טַמַּר פַּעל, אַטְמַר אפ׳, הסתיר to hide | *verbergen* תרג׳ ברי׳ ל״ה ד׳ (ויטמן אותם): וטמר יתהון; איוב ג׳ י׳ (ויסתר עמל מעיני): וטמר עמלא מעיני; שמות ב׳ ב׳ (ותצפנהו): ואטמרתיה.

אִיטַּמַּר אתפ׳, הסתתר to hide one's self | *sich verstecken* ב״ק נ״ז ע״א: כיון דמיטמר מאינשי גנב הוא.

טְמַשׁ פ״י, **טַמֵּשׁ** פעל, טבל to immerse | *eintauchen* תרג׳ במ׳ י״ט י״ח (וטבל במים): ויטמש במיא; ויק׳ ד׳ ו׳ (וטבל הכהן): ויטמש כהנא.

אִיטְּמִישׁ אתפ׳, נטבל to be dipped | *getaucht werden* סוכה י׳ ע״ב: איטמישא ליה כותנתא במיא.

טמשא [טַרְשָׁא] תה״פ, בשתיקה silently | *schweigend* איכ״ר א׳ י״ז: טמשא סלקין וטמשא נחתין.

ט״נ טומאת נפש; טומאת נדה.

טַן דּוּ עי׳ טַנְדּוּ. קיד׳ ז׳ ע״א: טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלתא.

טְנָאנָא ז׳, קנאה ותחרות jealousy | *Eifersucht* תרג׳ שני אס׳ ה׳ ח׳: אירמי טנאנא בין אחשורוש להמן.

טַנְבּוּרָא ז׳, מין כלי זמר tambourine | *Tamburin* סוטה מ״ט ע״ב: עביד ליה לבריה טנבורא.

טַנְדּוּ תה״פ, ביחד, בשנים double, together | *zu zweien, zusammen* תרג׳ איוב י״ז ט״ז: טנדו לבי קבורתא תחתן. ועי׳ טַן דּוּ.

טַנְדִּים ז׳, אוהל tent | *Zelt* פדר״א פמ״א: כטנדים שהיא פרוסה. ועי׳ טִינְדִּיסָא.

טִנּוּף ז׳, זוב הבהמה lochia | *Schmutzfluß des Tieres* בכורות פ״ג מ״א: סימן הולד בבהמה דקה טנוף ובגסה שליא. ועי׳ טִינּוּף.

טִנּוֹפֶת נ׳, 1) פסולת refuse | *Abfall* ב״ב פ״ו מ״ב: רובע טנופת לסאה.

2) סחי filth | *Schmutz* סנה׳ ק״ח ע״א: לצלוחית של פלייטון שהיתה מונחת במקום הטנופת וכו׳.

טְנִי ז׳, 1) קערה גדולה large bowl | *große Schüssel* ירוש׳ סוטה פ״ט כ״ד ע״ב: טני של אבר מלא סובין.

2) מדת היבש a dry measure | *ein Trockenmaß* תמיד פ״ג מ״ו: הטני דומה לתרקב של זהב מחזיק קביים וחצי.

טָנִיס עיר צוען במצרים Tanis in Egypt | *Tanis in Ägypten* תרג׳ יב״ע ברי׳ מ״א מ״ה (כהן און): רבא דטניס.

טְנַן פ״ע, נרטב to be moistened | *feucht werden* מכשי׳ פ״ג מ״ה: המרבץ את גרנו אינו חושש שמא נתן בה חטים וטננו.

טַנֵּן פיעל, **הַטֵּן** הפ׳, הרטיב to moisten | *befeuchten* שם שם: המטנן בטיט הנגוב ר״ש אומר אם יש בו משקה טופח בכי יותן; שם שם: המלקט עשבים כשהטל עליהם להטן בהם חטים.

טְנַן פ״י, 1) לכלך to soil | *besudeln* תרג׳ איוב ג׳ ה׳ (יגאלוהו): יטננון יתיה.

2) התקנא to envy | *beneiden* תרג׳ תה׳ ק״ו ט״ז (ויקנאו למשה): וטננו למשה.

טַנֵּן פַּעל, 1) לחלח to moisten | *befeuchten* ירוש׳ פסח׳ פ״ז ל׳ ע״א: מטננה אסור.

2) קינא וכעס to be jealous | *sich ereifern* תרג׳ איוב ל״ו ל״ג (מקנה אף): מטננין ברוגזא.

אַטְּנֵן אפ׳, כנ״ל 2. תרג׳ תה׳ ל״ז א׳ (אל תקנא בעושי עולה): ולא תטנין בעבדי שלומיא.

טְנָנָא ז׳, **טְנָנוּתָא** נ׳, קנאה jealousy, zeal; envy | *Eifer; Neid* תרג׳ תה׳ ס״ט י׳ (קנאת ביתך): טננא דבית מוקדא; איוב ה׳ ב׳ (תמית קנאה): תמית טננא דבירייתא; תה׳ ע״ט ה׳ (תבער כמו אש קנאתך): תבער היך אשא טננותך.

טנס עי׳ טָכָס. מדרי׳ שמואל פי״ז: טונסות וכו׳.

טְנַף — **נִטְּנַף** נתפ׳, נתלכלך to be soiled | *beschmutzt werden* ב״ק מ״ח ע״א: שהרביץ גללים ונטנפו כליו של בעל הבית.

ט״ס טעות סופר.

טַס, טַסָּא ז׳, לוח רק של מתכת plate | *Platte* שבת ס׳ ע״א: טס של זהב יש לה על ראשה בחול חולקת בה שערה בשבת מניחתה כנגד

פרדתתה; תרג' שמ' ל"ט ג' (פחי הזהב): טסי דדהבא.

טסבלא עי' אִסְטַבְלָא. ספרי נשא מ"ב: כתוב אומר ויהי לשלמה ארבעים אלף אורות סוסים וכתוב אחד אומר ארבעת אלפים אורות סוסים כיצד יתקיימו שני כתובים הללו – ארבעת אלפים טסבלאות של ארבעים אלף.

טִסְבְּרָא ז', אוצר treasure | *Schatzkammer* תרג' קהל' ב' ח' (וסגולת מלכים): טסברי מלכין.

טסורא עי' סַנְטֵירָא. ירוש' כת' פ"א ל"ד ע"ב: טסורא דקרתא.

טִסָּנֵי נ', מין גריסין pearl-barley | *Perlgraupen* מכש' פ"ו מ"ב: החילקא הטרגים והטסני.

טַסְקָא ז', 1) סל basket | *Korb* גיט' ע"ח ע"א: טסקא דאכלה בה תמרי.

2) מס הקרקע land-tax | *Bodensteuer* ב"מ ק"י ע"א: מרי ארעא יהיב טסקא.

3) לוח tablet | *Tafel* קיד' ע' ע"ב: טסקא דהזמנותא.

ט"ע טביעות עין.

טְעָא עי' טְעֵי. יבמ' קכ"א ע"א: מיטעא טעינא.

טָעָה פעו', 1) שגה to be mistaken | *sich irren* ירוש' תר' פ"ה מ"ג ע"ג: כל ימינו היינו טועין בה כמקל הזה של סומא עד שלמדנוה מן חשבון גימטריא.

2) תעה to err | *irren* ירוש' כת' פ"ג ל"ו ע"ב: הרי שהיה טועה בכרמים ובשדות מקדד ויוצא עד שהוא מגיע לדרך.

3) שכח to forget | *vergessen* ויק"ר פי"ג: אני טעיתי את ההלכה.

אַטְעֵי אפ', 1) הטעה to deceive | *täuschen* ב"מ ע"ו ע"א: אטעו פועלים אהדדי.

2) הסית ופיתה to corrupt | *verführen* תרג' דב' ז' ד' (כי יסיר את בנך מאחרי): ארי יטעיין ית ברך.

3) עשה לאלהות to worship as deity | *zum Götzen machen* תרג' דה"ב כ"ד י"ז (וישתחוו למלך): ואטעוהי.

טְעוּ נ', 1) טעות, משגה going astray | *Irrtum, Verirrung* תרג' ישי' י"ט י"ד (רוח עועים): רוחא דטעו.

2) אליל idol | *Götze* תרג' יב"ע דב' ט"ז (תמונת כל סמל): דמו כל טעו.

טְעוּן ת', 1) נושא משא loaden | *beladen* ב"ק פ"ו מ"י: גמל שהיה טעון פשתן.

2) חייב, זקוק is required for | *bedürftig, angewiesen (auf etwas)* פסי' דר"כ קמ"ט ע"ב: כלה זו טעונה חסד בעיני כל רואיה.

טְעוּנָא ז', 1) משא load | *Last* סוטה ל"ד ע"א: גמירי דטעונא דכדלי אינש לכתפיה תילתא דטעוניה הוה.

2) חבילה bundle | *Bündel* תרג' יה' ב' ו' (בפשתי העץ): בטעוני כיתנא.

טָעוּת נ', 1) משגה, שגיאה error, mistake | *Irrtum* ירוש' שבי' פ"ה ל"ו ע"א: המוכר שור לחבירו ונמצא נוגחן רב אמר מקח טעות הוא.

2) אליל idol | *Götze* ספרי במ' קל"א: אוי לכם ולטעותכם.

טְעֵי פ"י, 1) תעה to be lost, to err | *irren* גיט' ס"ח ע"ב: רויא דהוה קא טעי באורחא.

2) זנה to be licentious | *ausschweifend sein* תרג' עמ' ז' י"ז (אשתך בעיר תזנה): אתתך בקרתא תטעי.

3) שגה to be mistaken | *sich irren* תרג' תה' ע"ח ט' (בני אפרים וגו'): בני אפרים מנו קיצא וטעו.

4) שכח to forget | *vergessen* תרג' משי' ו' כ' (אל תטש תורת אמך): ולא תיטעי נימוסא דאמך.

טְעֵים ז', טעם taste | *Geschmack* תרג' במ' י"א ח' (כטעם לשד השמן): כטעים דליש במשחא.

טְעִימָא, טְעִימָה נ', בחינה לדוגמא sample | *Probe* מנח' כ"ב ע"ב: טעימה פסולה; שם מ' ע"א: גזירה משום טעימא.

טְעִינָה נ׳. 1) שימת המשא loading | *das Auf-laden* ב״מ ל״א ע״א: פריקה בחנם טעינה בשכר.
2) נשיאה carrying | *das Tragen* במ״ר פ״ו: לשם טעינת הארון.

טְעִיתָא נ׳. זונה prostitute | *Dirne* תרג׳ נחום ג׳ ד׳ (זונה): טעיתא.

טעל״פ טעם לפגם.

טעל״ש טעם לשבח.

טָעַם — הִטְעִים הפ׳. 1) נתן לטעום to give to taste | *zu kosten geben* נדרי׳ ס״ו ע״ב: עד שתטעימי תבשילך לר׳ יהודה וכו׳.
2) הסביר to explain | *erläutern* סוטה כ״א ע״ב: המטעים דבריו לדיין קודם שיבא בעל דין חברו.

טַעַם ז׳ — 1) סבה cause, reason | *Grund, Sinn* יומא כ״ט ע״א: זה נותן טעם לדבריו וזה נותן טעם לדבריו.
2) סימן ההפסק במקרא, נגינה the accents in the Bible | *die Akzente in der Bibel* מגי׳ ג׳ ע״א: ויבינו במקרא אלו פסקי טעמים.

טַעַם דְּלֵי מין לחש a formula of exorcism | *ein Zauberspruch* גיט׳ ס״ט ע״א: ניכתוב ליה הכי טעם דלי במי כסף.

טַעַם לִפְגַם טעם פוגם ומקלקל a deteriorating taste | *übler Beigeschmack* ע״ז ל״ט ע״ב: נותן טעם לפגם.

טַעַם לְשֶׁבַח טעם משביח an improving taste | *guter Beigeschmack* שם שם: נותן טעם לשבח.

טַעֲמָא ז׳ — 1) סבה cause, reason | *Grund, Sinn* ב״ב קע״ג ע״ב: דלא יהבי טעמא למילתייהו.
2) טעם taste | *Geschmack* חולי׳ ו׳ ע״ב: מין בשאינו מינו בטעמא.

טָעַן ז׳ — 1) נשא משא to carry | tragen נד׳ פ״ז מ״ג: טען והזיע וכו׳ אמר קונם צמר ופשתים עולים עלי.
2) היה חייב וזקוק to require | *bedürfen* ספרא צו ו׳ ו׳: ניתז מן הצואר על הבגד יכול יטעון כבוס וכו׳.
3) תבע ודרש to claim | *Anspruch erheben* כת׳ פי״ג מ״ד: הטוען את חבירו כדי שמן והודה בקנקנים.
4) בא בטענה והתנצלות to plead | *einen Einwand erheben* ב״ק נ״ז ע״א: טוען טענת גנב וכו׳.

נִטְעַן נפ׳. 1) הושם עליו משא to be loaden | *beladen sein* ב״ר פפ״ב: נטען ברכות.
2) נחשד to be suspected | *verdächtig sein* יבמ׳ פ״ב מ״ח: הנטען על אשת איש.
3) כנ״ל 2. ירושי ב״ק פ״י ז׳ ע״ב: אפי׳ קטנים נטענים להן בבית דין.

הִטְעִין הפ׳. 1) שם משא to lade, put on | *beladen* ויק״ר פי״ג: הטעין לחמור ה׳ סאין ולכלבו ב׳ סאין.
2) נשא ממקום למקום to carry about | *herumtragen* ירוש׳ פאה פ״א ט״ז ע״א: כרוכל הזה מטעין וכו׳.

טְעַן פעו״י. 1) נשא to carry | *tragen* תרג׳ ירוש׳ במ׳ י״ג כ״ג (וישאוהו): וטענו יתיה.
2) שם משא to lade | *beladen* תרג׳ יב״ע בר׳ מ״ד י״ג (ויעמס איש על חמורו): וטענו גבר על חמריה.
3) הניף to swing | *schwingen* במ״ר פי״ב: דלא יהוון טענין וכו׳.

אַטְעַן אפ׳. כנ״ל 1. ירוש חג׳ פ״ב ע״ו ע״ב: אטעונינון צלוחיין.

אִטְּעַן אתפ׳. 1) הושם עליו משא to be loaden | *beladen werden* תרג׳ איכה ה׳ ה׳: אטעננא.
2) היה נישא to be carried | *getragen werden* ירושי ביצה פ״א ס׳ ע״ג: מיטען מערם וכו׳.

טַעֲנָה נ׳. 1) תביעה משפטית claim | *Rechtsanspruch* כת׳ פי״ג מ״ד: הטוען את חבירו וכו׳ הואיל והודה מקצת הטענה ישבע וחכ״א אין הודאה ממין הטענה.
2) האשמה suit, accusation | *Anklage* שם

פ״א מ״א: היה לו טענת בתולים היה משכים לבי״ד.

3) חזוק התביעה legal title | *Rechtstitel* ב״ב פ״ג מ״ג: כל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה.

4) חשד, לעז suspicion, talk | *Verdacht, Gerede* במ״ר פ״י: אל יתיחד אדם עם כל הנשים בפונדק אחד אפילו עם אחותו וכו׳ מפני טענת הבריות.

טַעֲנְתָא כנ״ל 1. קיד׳ כ״ח ע״א: האי טענתא מעלייתא היא.

(טעק) אִיטְּעַק אתפ׳. נמצא במצר to be pressed | *bedrängt werden* תרג׳ תה׳ ל״א י׳: איטעק נפשי וכרסי.

טְפָא פ״י, הציף to flood | *überschwemmen* ירוש׳ סנה׳ פ״י כ״ט ע״א: ובעי מטפא עלמא.

טִפָּה נ׳, נטף, קורטוב drop | *Tropfen* אבות פ״ב מ״ח: בור סוד שאינו מאבד טפה. ועי׳ טִיפָּה.

טפו 1) [נופו] עי׳ נוף. ירוש׳ בר׳ פ״א ב׳ ע״ג: לא סוף דבר טפו וכו׳.

2) עי׳ טָפַז. תרג׳ שה״ש ב׳ ח׳ (מדלג): וטפו.

טָפּוּחַ ת׳, 1) שחור ביותר negroid | *negroid* בכור׳ מ״ה ע״ב: שחור לא ישא שחורה שמא יצא מהן טפוח.

2) תפוח swelled | *geschwollen* ספרא בחוקותי פרשה ב׳ פרק ו׳: טפוחי רעב.

טְפוּחָא ז׳, שעל step | *Schritt* תרג׳ יב״ע בר׳ כ״ז ל׳: כתרתין טפוחין.

טַפּוּחָא ז׳, מי שדופק בקיר לגלות מקום האוצר knocker, one who by rapping at the wall discovers the hidden treasure | *Klopfer, der durch Klopfen an die Wand den verborgenen Schatz entdeckt* ב״מ מ״ב ע״א: והאידנא דשכיחי טפוחאי אין להם שמירה אלא בטפח הסמוך לקרקע או בטפח הסמוך לשמי קורה.

טפוטא עי׳ טַפִּיטָא. קהל״ר ג׳ ט׳: אית דאייתי טפוטין.

טָפּוּז ז׳, ביצה של רמש egg of insects | *Insektenei* שבת ק״ז ע״ב: הטפוזין וביצי כנים.

טָפּוּל ז׳, טיח plaster | *Tünche* כלי׳ פ״ג מ״ו: טפולו של תנור. ועי׳ טִיפּוּל.

טָפוּל ת׳, 1) מחובר, דבוק attached | *zusammenhängend* ירוש׳ שבת פט״ז ט״ו ע״ג: אם היה טפול לו כגופו הוא.

2) תלוי וזקוק dependent on | *abhängig* ירוש׳ כת׳ פ״ו ל׳ ע״ג: אם היו טפולין לאביהן מציאתן שלו.

טְפוּם ז׳, צורה frame, mould | *Form, Modell, Figur* ירוש׳ סנה׳ פ״י כ״ח ע״ד: טפום של פעור.

טָפוּף ת׳, מלא, שלם brimful | *ganz voll* יומא מ״ח ע״א: מלא חפניו שאמרו לא מחוקות ולא גדושות ולא טפופות.

טָפַז פ״ע, טַפֵּז פִּעֵל, קפץ, דילג to leap | *hüpfen, springen* תרג׳ יב״ע במ׳ כ״א ל״ו: וטפז עשרתי אמין; איוב כ״א י״א (ירקדון): יטפזון.

טַפְזָא ז׳, שפן rabbit | *Kaninchen* תרג׳ דב׳ ט״ו ז׳ (השפן): טפזא.

טָפַח פ״י, 1) הכה to strike, to knock | *schlagen* קדוש׳ ל״א ע״א: וטפחה לו על ראשו וירקה לו בפניו.

2) הרטיב to moisten | *befeuchten* שבת י״ז ע״א: עדיין משקה טופח עליהם.

3) תפח to swell | *anschwellen* ב״מ נ״ט ע״ב: אף בצק שבידי אשה טפח.

טִפַּח — 1) כנ״ל 1. ירוש׳ כלאי׳ פ״ח ל״א ע״ג: טיפח כנגד עינו וסמאה.

2) מחא כף to slap | *in die Hände klatschen* מו״ק פ״ג מ״ט: נקבר המת לא מענות ולא מטפחות.

3) גרף נוזלים to wipe off | *aufwischen* תרומ׳ פי״א מ״ז: חבית של שמן שנשפכה אין מחייבין אותו להיות יושב ומטפח.

4) משמש to finger | *betasten* טהר׳ פ״ג מ״ח: תנוק שנמצא בצד העיסה והבצק בידו ר״מ מטהר וחכמים מטמאים שדרך התנוק לטפח.

הַטְפִּיחַ הפ׳, 1) עי׳ טָפַח 2. ספרא אחרי ע״ג: ולא יספוק ולא יטפיח ולא ירקד.
2) הרטיב to moisten | *befeuchten* עדי׳ פ״ד מ״ו: משקה טופח וכו׳ ומטפיח.

טְפַח פ״י, הכה to strike | *schlagen* תרג׳ יונה ד׳ ח׳ (ותך השמש): וטפחת שימשא.

טֶפַח — עי׳ טוֹפַח. ירוש׳ שבי׳ פ״ט ל״ט ע״א: טפחין שבעכו.

טִפְטֵף פ״ע, 1) ירד טפות טפות, נטף to drop | *tröpfeln* ירוש׳ תר׳ פ״ח מ״ו ע״א: והיו הגשמים מטפטפין ויורדין.
2) היה נוצץ to glisten | *schimmern* ירוש׳ ברכ׳ פ״א ג׳ ע״ב: עד הנץ החמה וכו׳ כדי שתהא החמה מטפטפת על ראשי ההרים.

טְפֵי 1) פ״ע, כבה to grow dim | *erlöschen* ירוש׳ שבת פ״א ג׳ ע״ב: אילין בעיי דיטפי בוצינא וכו׳.
2) כיבה to extinguish | *auslöschen* ירוש׳ נדרי׳ פ״ד ל״ח ע״ד: אי סכנה הוית אפילו ר׳ אימי יטפי.
3) צף, שחה to float | *schwimmen* תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ו כ״ח: והות טפי על אנפי מיא.
4) הוסיף to add | *hinzufügen* תעני׳ כ״ד ע״א: אי טפו לה או בצרו לה.

אַטְפֵּי אפ׳, 1) כיבה to extinguish | *auslöschen* תנח׳ ויגש ה׳: נורא דתמר חלתך אנא מטפי.
2) הִרבה to have more | *mehr haben* עיר׳ ה׳ ע״ב: דמטפי ביה או דמבציר ביה.

אִיתְטְפֵי, אִיטְּפֵי אתפ׳, כבה to be extinguished | *verlöscht werden* ירוש׳ שבת פ״ו ח׳ ע״ג: לא יתטפי ולא מיטפי בוציניהון דישראל.

טְפֵי ז׳, צפחת pitcher | *Kanne* פרה פ״ו מ״ג: המקדש בשוקת והטפי בתוכה אעפ״י שפיו צר כל שהוא וכו׳.

טְפֵי, טַפְיָא תה״פ, יותר more | *mehr* ב״ב קמ״ד ע״ב: חריף טפי; ע״ז ט׳ ע״ב: דמתניתא טפיא וכו׳.

טְפִיחַ ז׳, 1) פך, צפחת pitcher | *Kanne* שבת פי״ז מ״ו: זמורה שהיא קשורה בטפיח ממלאין בה בשבת.
2) כלי חרס קבוע בכותל לשם קן צפרים a vessel put up in walls as bird's nest | *ein an der Wand angebrachter Behälter zum Nisten der Vögel* חולי׳ קל״ט ע״ב: יוני שובך ואני עלייה שקננו בטפיחים וכו׳.
3) קרקע לח, רקק muddy soil | *schlammiger Boden* ב״ר פל״ג: כמין טפיח וכו׳ כגריד.

טְפִיחַ עי׳ טוֹפַח. תוס׳ צוק׳ תרומ׳ ו׳ י״א: גרים של פול וגרים של טפיח.

טְפִיחָה נ׳, הכאה ונקישה hammering | *das Hämmern* תוס׳ שבת י״א (י״ב), ב׳: המכה בפטיש אחד טפיחה גדולה ואחד טפיחה קטנה.

טַפִּיטָא ז׳, **טַפִּיטְאָה, טַפִּיטְיָה** נ׳, **טַפִּיטָן** ז׳, מכסת rug | *Decke* ויק״ר פ״ל: לית ליה להההוא גברא כלום אלא הדין טפיטא דתחותי; כלי׳ פכ״ג מ״ב: טפיטן של סוס; ויק״ר פכ״ז: מכוסים בטפיטיאות בשרב שלא יפקעו ובצנה שלא יקרשו; איכ״ר פתיחתא (ר׳ יוחנן ב׳) בשעה שהצעתם טפיטיות.

טָפֵיל, טְפֵילָה 1) עי׳ טָפֵל, טְפֵלָה. ירוש׳ ערלה פ״ב ס״ב ע״א: עיקר טפילה וטפילה עיקר.
2) תפל מבלי מלח unsalted | *salzlos* נדרי׳ פ״ו מ״ה: בין מלוחה בין טפילה.

טְפִילָה נ׳, החזקה sustenance | *Unterhalt* ירוש׳ כת׳ פ״ח ל״ב ע״ג: נפלו לה עבדים ושפחות וכו׳ בשאינן עושין כדי טפילתן אבל אם היו עושין כדי טפילתן לא תמכור.

טפיסין [טַפִּיסִין] עי׳ טַפִּיטָא. ב״ר פל״ג: עמודים מכוסים בטפיסין.

טְפִיפָה נ׳, קמט ברחם בשעת לידה ringlike formation of the vagina | *ringförmiger Wulst (am Muttermunde)* בכור׳ כ״ב ע״א: משיראו טפיפות.

טָפַל — 1) טח, דיבק *be-* to paste, to line | *streichen, bekleben* כלי פ"ג מ"ד: חבית שנתרועעה וטפלה בגללים.

2) צירף to add | *hinzufügen* ירושי פאה פ"א ט"ו ע"ב: אדם טופל בהמות לבהמה ואין אדם טופל מעות למעה.

נִטְפַל נפ', נתחבר to join | *sich gesellen* ירושי ב"ק פ"י ז' ע"ג: בדין הוא שלא ישבע ולמה אמרו ישבע שלא יהו בעלי בתים נטפלין לגנבים.

טִפֵּל פיעל, **נִטַּפֵּל** נתפ', עסק בדבר to attend to | *sich befassen* ירושי כלא' פ"ט ל"ב ע"א: מי שניטפל בי בחיי יטפל בי במותי.

טְפַל פ"י, 1) עי' **טָפַל** 1. מו"ק ט' ע"ב: טפלה אבר.

2) העליל to charge falsely | *andichten* תרג' יב"ע דב' א' א' (תפל): וטפלתון עלוי מילי דשקרא.

אִיטַּפַל, אִיטְּפֵל אתפ', 1) נדבק to be put on | *anhaften* תרג' יב"ע ויק' י"ג י"ט (בהק): בוהקי מיטפלא.

2) התחבר, התרועע to join | *sich gesellen* סנה' כ"ו ע"א: איטפל בהדייהו.

3) נתעסק to attend | *sich befassen* ירושי תעני' פ"ד ס"ח ע"ד: עד דהוון מיטפלין ביה.

טָפֵל ת', 1) שאינו עיקר, לאו דוקא of secondary import | *nebensächlich* במ"ר פנ"ב: שעשו את העיקר טפל ואת הטפל עיקר שחיבבו את הממונם יותר מן הנפשות.

2) קטן, רך בשנים young, little | *jung, klein* תוס' סוטה ז' ו': אם אנשים באו ללמוד נשים באו לשמוע טפלין למה באו לתת שכר למביאיהן. ועי' **טָפֵיל**.

טַפְלָא ז', כחל ושרק paste | *Schminke* מו"ק ט' ע"ב: בעיין בנתיה טפלא וכו' לא בעיין בנתין טפלא.

טַפְלָא ז', 1) טף children | *Kinder* תרג' בר' מ"ז י"ב (לפי הטף): לפום טפלא.

2) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ב"ב קי"א ע"א: רבי טפלא וכו'.

טְפֵלָה נ', 1) טיח plaster | *Anstrich* כלי' פ"ה מ"ז: וגורר את הטפלה.

2) דבר טפל matter subordinate | *Nebensache* ברכ' פ"ו מ"ו: כל שהוא עיקר ועמו טפלה מברך על העיקר ופוטר את הטפלה.

טִפְלוּחָא עי' **טְלוּפְחָא** I. ילק' קה' תתקע"ו: טפלוחאי.

טָפַס פ"ע, תיפש ועלה בידיו וברגליו to climb | *klettern* טהר' פ"ו מ"י: מבואות היורדין לים או לנהר וכו' ורבים מטפסים ועולין בהן.

טְפַס פ"ע, התרצה to agree | *willig sein* תרג' בר' ל"ד כ"ב (בזאת יאותו לנו האנשים): ברא יטפסון לנא גובריא.

טֶפֶס ז', תבנית frame | *Form, Modell* ירושי דמ' פ"ה כ"ד ע"ד: היו לפניו שני טפסין וכו'.

טַפְסָא ז', אוצר treasury | *Schatz* ב"מ ע"ג ע"ב: בטפסא דמלכא מנח.

טֶפֶף ז', פרוור suburb | *Vorstadt* ב"ב ע"ה ע"ב: אלף טפף גינואות.

טַפְקָא ז', לבנה שהוחמה a heated tile | *heiß gemachter Ziegel* שבת קכ"ה ע"א: מעשה טפקא.

טֻפַּר ז', צפורן, עוקץ nail, point | *Nagel, Spitze* תרג' ירי' י"ז א' (בצפורן שמיר): כטפר שמיר.

טַפְרִי שם מקום name of a place | *Ortsname* ב"ר פל"ז: בואכה ספרה — טפרי.

טָפַשׁ — **הִטַּפֵּשׁ** התפ', נעשה טפש, נשתטה to grow dull | *verdummen* תעני' ז' ע"א: שמטפשין שנאמר נואלו.

טַפֵּשׁ פַעל, עשה לטיפש to make dull | *dumm machen* תרג' יב"ע דב' כ"ח כ"ח: שוויתא דמטפשא מוקרא.

אִטַּפַּשׁ אפ', עשה שטות to commit a folly | *dumm handeln* תרג' מ"א ח' מ"ז (והעוינו): ואטפשנא.

אִיטַּפַּשׁ אתפ׳, נשתטה to become dull | *dumm werden* תרג׳ ישי׳ י״ט י״ג (נואלו שרי צוען): איטפשו רברבי טאניס.

טַפֵּשׁ, טַפְּשָׁא ת׳, בער stupid | *Narr* מכי׳ בשלח ב׳ ה׳: הרשעים והטפשים שבהם היו אומרים וכו׳; קה״ר י׳ ג׳: טפשא סבר דכל עמא טפשין כוותיה והוא לא ידע דהוא טפשא וכל עמא חכימין. ועי׳ טִיפֵּשׁ.

טַפְּשׁוּת, טַפְּשׁוּתָא נ׳, סכלות, בערות stupidity | *Dummheit* שבת קנ״ב ע״א: עמי הארץ כל זמן שמזקינין טפשות ניתוספת בהן; תרג׳ דב׳ כ״ח כ״ח (בשגעון): בטפשותא.

טַפְּתָא נ׳, שכבה שניה בסוללה second layer of a clay dam | *zweite Schicht eines Walles* ב״מ קי״ג ע״ב: בוכרא וטפתא וארכבתא.

ט״צ טומאת צרעת.

טַצְדְּקָא ז׳, תחבולה trick | *List* ב״ק נ״ו ע״ב: כל טצדקא דאית לה למיעבד עבדא ונפקה.

טַצְהַר ז׳, צרעת leprosy | *Aussatz* גיט׳ פ״ו ע״א: ומן שחין דנפק עד טצהר חדת וכו׳.

ט״ק טלית קטן; טבעת קידושין.

טקוי״ר טעון קדוש ידים ורגלים.

טקלין עי׳ פרוש טוק טקלין. ירוש׳ שב׳ ו׳ ע״ד: עיר של זהב פרוש טוק טקלין.

טַקֵּם פיעל, חבש ורתם to equip | *schirren* במ״ר פי״ב: אין צב אלא מטוקס.

טַקֵּס פַעל, סידר וערך to arrange | *anordnen* תרג׳ מל״א כ׳ י״ד (מי יאסור המלחמה): מן יטקיס קרבא.

טַקְסִיוּוֹט ז׳, פקיד צבא officer | *Offizier* ירוש׳ עיר׳ פ״ג כ״א ע״ב: באילין טקסיווט.

טַקְסִין עי׳ טַכְּסִים. תנח׳ בוא ד׳: כטקסין הזה של מלכים הביא הקב״ה עליהן את המכות.

טַקְסִים ז׳, 1) עי׳ טַכְּסִים. שהש״ר ד׳ י״ב: כטקסים המלכים.

2) עי׳ טַכְּסָא. ירוש׳ ע״ז פ״א ל״ט ע״ג: טקסים דקיסרין.

טְרָא עי׳ טְרֵי 2. תמיד ל״ב ע״ב: שקל מהנהו מיא טרא באפיה.

טראפלים [טְרִיפוֹלִים] עיר בצידון Tripolis in Phenicia | *Tripolis in Phönizien* תוס׳ עיר׳ ט׳ כ״ה: היה מעשה באמה של טראפלים.

טְרְבָל, טְרְבָן ז׳, מורג חרוץ threshing sledge | *Dreschwalze* פרה פי״ב מ״ט: המטה של טרבל; ילק׳ שמואל קכ״ב: של טרבן.

טרגול עי׳ פַּרְגּוֹל. ירוש׳ ב״ב פ״ב ט״ו ע״א: אם היה עשוי כמין טרגול.

טַרְגוֹנָא עיר וגליל מעבר הירדן מזרחה Trachona, Trachonitis, town and district east of the Jordan | *Trachona, Trachonitis, Stadt und Landschaft östlich des Jordans* תרג׳ דב׳ ג׳ י״ד: (הארגוב): טרגונא. ועי׳ טְרָכוֹנָא.

טרגיאנוס [טְרַאיָינוּס] קיסר רומי Trajanus, the Roman emperor | *Trajanus, römischer Kaiser* שמח׳ סוף פ״ח: וכשהרג טרגיאנוס את פפוס ואת לוליאנוס אחיו וכו׳.

טרגים 1) **[טְרָגוֹס]** ז׳, גריסין של חטים groats of wheat | *Weizengraupe* מכש׳ פ״ו מ״ב: כל הקמחין והסלתות וכו׳ החילקא הטרגים וכו׳.

2) עי׳ בּוֹרְגָּין. תוס׳ עיר׳ ג׳ (ב׳), ט׳: טרגים שבשדה וכו׳.

טָרַד — 1) גירש to banish | *vertreiben* מכי׳ בשלח ב׳ ג׳: לאדם שכעס על בנו וטרדו מביתו.

2) בלל, שכשך to stir up | *anrühren* שבת קל״ט ע״ב: טורד אדם חבית של יין יינה ושמריה וכו׳.

3) בלבל to confound | *verwirren* עיר׳ ס״ד ע״ב: שדרך טורדתו ושינה משכרתו. ועי׳ טָרוּד.

נִטְרַד נפ׳, 1) הוגלה to be banished | *vertrieben werden* ב״ר פי״ט: אדם הראשון לא נטרד מגן עדן עד שחרף וגידף.

2) נתבלבל *verwirrt werden* | to be confounded במ"ר פ"כ: שעד אותה שעה היה שפוי ומן אותה שעה נטרד.

טָרַד פ׳ — 1) סגר *zuschließen* | to lock up איכ"ר רבתי: טרד תרעא באפיהון.

2) הציק *belästigen* | to importune ב"ב קס"ח ע"ב: הוו קא טרדי ליה.

3) גירש *vertreiben* | to banish תרג׳ ירושׁ׳ בר׳ ג׳ כ"ג (ויגרש את האדם): וטרד ית אדם.

אִיטְּרִיד אתפ׳, 1) גורש *vertrieben werden* | to be banished תרג׳ יב"ע בר׳ כ"ח י"ב: איטרדו מן מחיצתהון.

2) התקוטט *zanken* | to quarrel ערכ׳ ט"ז ע"ב: אתי לאיטרודי.

3) נסגר *verschlossen werden* | to be locked תרג׳ ירושׁ׳ בר׳ מ"ט א׳: מן די אפת חליה תרעא איטרד מיניה.

טרוגיונוס [טְרַיָּנוּס] קיסר רומי Trajanus, the Roman emperor | *Trajanus, römischer Kaiser* ירושׁ׳ סוכה פ"ה נ"ה ע"ב: בימי טרוגיונוס הרשע וכו׳.

טָרוּד ת׳, עסוק *beschäftigt* | busily engaged יומא ל"ה ע"ב: עני הייתי וטרוד במזונותי וכו׳ עשיר הייתי וטרוד בנכסי.

טֵרוּד ז׳, גירוש *Verbannung* | banishment במ"ר פ"ז: מלך ודם יש לו מטלון של טרודין אף האלהים יש לו מטלן של טרודין.

טָרוֹדָא ת׳, מרדן *lästig* | troublesome סנה׳ כ"ו ע"א: טרודא הוא דין.

טַרְוַיָּא שם נחל *Name eines Baches* | name of a brook תרג׳ יב"ע דב׳ י"ג (נחל זרד): נחל טרוויא.

טְרוֹזָא ז׳, מין קשוא *eine Melonenart* | a kind of melon שבת קי"ט ע"א: כל מיני כשות שרו לבר מטרוזא.

טְרוּט ת׳, 1) דל הגבות *mit dünnen Augenbrauen* | with defective eyebrows נדר׳ ס"ו ע"ב: שמא עיניה נאות טרוטות הן.

2) בעל זויות *winkelig* | cornered מדות פ"ב מ"ה: וחמש עשרה מעלות וכו׳ לא היו טרוטות אלא מוקפות כחצי גורן עגולה.

טְרוּכְּסִימוֹן ע׳ טְרוֹקְסִימוֹן. ירושׁ׳ פסח׳ פ"ד ל"א ע"ב וע"ג: טרוכסימון לא מן יומא דין אלא מן דאתמול דהוא כמיש וזליל.

טְרוּמִיטָא ת׳, (ביצה) מגולגלת, רכה softly boiled (egg) | *weich (Ei)* ירושׁ׳ נדר׳ פ"ו ל"ט ע"ג: ביצה טרומיטא.

טְרוֹן ז׳, מתנה *Geschenk* | present איכ"ר ב׳ א׳: הא לכון טרון באפיכון.

טָרוֹן ת׳, מבקש פרנסה | looking out for business *Erwerb suchend* איכ"ר פתיחתא: קאים טרון כל יומא ולא לעי.

טְרוֹנְיָא נ׳, תקיפות, כח הזרוע | tyranny *Tyrannei* ע"ז ג׳ ע"א: אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו. ועי׳ טִירוֹנְיָא.

טָרוּף ת׳, 1) בלול בשמן *mit Öl eingerührt* | mixed with oil חול׳ ס"ד ע"א: ביצים טרופות בקערה.

2) בעל עלים *belaubt* | covered with leaves תוס׳ נגע׳ ח׳ ב׳: וראשה טרוף.*

3) חלק *glatt* | smooth נדר׳ כ"ה ע"א: גבו טרוף.

טֵרוּף ז׳, 1) בלבול, מבוכה *Verwirrung* | confusion ברכ׳ פ"ה מ"ד: העובר לפני הכהנים לא יענה אמן אחר הכהנים מפני הטרוף.

2) נדידה *das Umherwandern* | rambling ספרי דב׳ רצ"ו: בדרך בשעת טרופיכם בצאתכם ממצרים. ועי׳ טֵירוּף.

טְרוּפָאָה ז׳, 1) מומחה להלכות טריפות one deciding on defects of animals for ritual purposes | *wer über Trefothfragen zu entscheiden hat* חול׳ נ"ה ע"ב: שאילתינהו לכולהון טרופאי דמערבא.

2) מחמיר בהלכות טריפות one who decides in favour of trefah | *wer in Trefothfragen zum Verbieten neigt* חולי׳ מ״ח ע״ב: שקילו גלימי דטרופאי.

טרופין עי׳ טִירוֹן. תנחי׳ כי תשא מ׳: לעסק טרופין.

טְרוֹקְטָא עי׳ טְרַקְטָה. ירוש׳ חלה פ״א נ״ז ע״ד: טרוקטא חייבת בחלה.

טְרוֹקְטֵי נ׳, אשה שאין לה וסת a woman that has no menstruation | *eine Frau, die keine Menstruation hat* ירוש׳ כת׳ פ״א כ״ה ע״א: ושאין לה יין – טרוקטי.

טְרוֹקְסִימָא, טְרוֹקְסִימוֹן ז׳, מין צמח endive | *Endivie* ויק״ר פ״ג: אגודה אחת של טרוקסימא; ירוש׳ כלא׳ פ״א כ״ז ע״א: עולשין טרוקסימון.

טַרְזִינָא ז׳, ממונה על הבגדים superintendent of the wardrobe | *Garderobenaufseher* ב״ב ח׳ ע״א: לשורא ולפרשא ולטרזינא וכו׳.

טָרַח פ״ע, יגע, השתדל to take pains | *sich bemühen* ע״ז ג׳ ע״א: מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת מי שלא טרח בערב שבת מהיכן יאכל בשבת.

טֵרַח פיעל, טיפל to take care | *sich befassen* שהש״ר ו׳ ג׳: ובעל הבית שהיו לו שתי פרות וכו׳ על איזו מהן הוא מטרח לא על אותה שכחה יפה.

הִטְרִיחַ הפ׳, 1) גרם טרחה to put to trouble | *bemühen* שמו״ר ב׳ א׳: למה הטרחתני כל הטורה הזה.
2) הפציר to beg instantly | *inständig bitten* ילק׳ שמ׳ רמ״ד: הטריח עליו.

טְרַח עי׳ טָרַח. ב״ק י״א ע״א: כי טרח בדנפשיה טרח.

אַטְרַח אפ׳, 1) טען משא to load | *belasten* תרג׳ איוב ל״ז י״א (יטריח עב): מטרח עיקא.
2) הטריד והיה למשא to trouble | *belästigen* ויק״ר פט״ז: אטרח עליה.

אִיטְּרַח אתפ׳, היה קשה to be difficult | *schwer sein* תענ׳ כ״ד ע״ב: מי איכא דמיטרח.

טָרְחָא, טִרְחָא, טִרְחָה, טִרְחוּת נ׳, טורח ועמל labour, trouble | *Mühe* תרג׳ יב״ע במ׳ י״א י״א (משא העם הזה): טרחא דעמא הדין; ב״מ צ״ג ע״ב: טרחא יתירתא; ברכ׳ נ״ח ע״א: כמה טרחות טרח בעל הבית בשבילי כמה בשר הביא לפני כמה יין; ירוש׳ שם פ״ב ה׳ ע״א: בראש הזית ובראש התאינה וכו׳ שטרחותם מרובה. ועי׳ טִירְחָא.

טַרְחָן עי׳ טוֹרְחָן. ספרי במ׳ צ״א: שסרבנין וטרחנין.

טרטון עי׳ טִיטַרְטוֹן. ירוש׳ פסח׳ פ״ג ל׳ ע״א: טרטון דמיי.

טִרְטֵט פ״י, הידק to fasten | *befestigen* תוס׳ כל׳ ב״מ ו׳ א׳: וקיטבליא משוטרטט.

טרטיאות [טֵיאַטְרָאוֹת] עי׳ טֵיאַטְרוֹן. כת׳ ה׳ ע״א: בתי טרטיאות.

טרטיוט עי׳ סְרַטְיוֹט. שמו״ר פל״ו: ומקיפין אותן טרטיוטין.

טרטייאות [טֵיאַטְרָאוֹת] עי׳ טֵיאַטְרוֹן. איכ״ר פתיחתא: מכניסין את הגמל לטרטייאות.

טַרְטֵימַר ז׳, מין משקל a weight | *ein Gewicht* ירוש׳ סנה׳ פ״ח כ״ו ע״א: טרטימר חצי ליטרא.

טַרְטִין ז״ר, מין כובעים a head cover | *eine Kopfbedeckung* כל׳ פכ״ט מ״א: הסודרין והטרטין.

טַרְטִין ז״ר, בני תמותה mortals | *Sterbliche* ספרי בהעלותך פ״ו: אם כך היו בני הדיינין עושין קל וחומר לשאר הטרטין.

טַרְטִים שם מקום name of a place | *Ortsname* קהל״ר ז׳ י״א: ואתי מן טרטים וכו׳.

טרטיראות [טֵיאַטְרָאוֹת] עי׳ טֵיאַטְרוֹן. מדר׳ תה׳ י״ח: טרטיראות.

טִרְטֵן פ״ע, ישב רכוב to ride with one foot on

each side of the animal | *rittlings sitzen*
נדה י"ד ע"א: הא דמטרטין הא דלא מטרטין.

טרטס שם איש a man's name | *männlicher Name* ויק"ר ז' ב': ר' יוסי בן טרטס.

טרטף פי". עשה חריצים to cut out edges | *auszacken* תוס' צוק' כל' ב"מ ו' א': איסקורטא משישטרטף (צ"ל: משיטרטף).

טרטקל ז'. שפוד gridiron | *Bratrost* תרג' מש' כ"ו כ"א: טרטקל לנורא וכו'.

טרטר פ"ע. השמיע שאון to noise | *rauschen* מדר' תהל' צ"ג: קולו של הקב"ה הוא היה מטרטר לפניהם.

טרי פעו"י. 1) נענע to shake | *schütteln* חול' מ"ה ע"ב: טרייה לרישיה.
2) זרק to throw | *werfen* ויק"ר פכ"ה: יהא טרי על אפיה. ועי' שקל וטרי.

טרי עי' טריתא. ירוש' נדר' פ"ו ל"ט ע"ד: זבון לי טרי וכו'.

טריא עי' מי טריא. גיט' י"ט ע"ב: כתבו במי טריא.

טריאנא קיסר רומי Trajanus, the Roman emperor | *Trajanus, römischer Kaiser* ילק' יחז' שמ"ו: טריאנא אדרינא.

טריבא ז'. צרבת inflammation | *Entzündung* תרג' יב"ע שמ' ב' ה': איתסיית מן שיחנא ומן טריבא.

טריגון, טריגין ת'. 1) בעל שלש זויות triangular | *dreiwinklig* נגע' פי"ב מ"א: בית וכו' טריגון; תוס' צוק' שם ו' ג': טריגין.
2) פי שלש threefold | *dreifach* נזיר ח' ע"ב: הריני נזיר טריגון שלש.

טרידה נ'. גירוש exile | *Verbannung* מדר' תה' בובר ג': שלא דנני וכו' אלא לטרידה.

טריון ז'. מין אבן טובה a precious stone | *ein Edelstein* ב"ר פע"ט: ט' טריון.

טריח, טריחא ת'. קשה וגורם טרחה troublesome | *lästig* נדר' כ"ה ע"א: מלתא דלא טריחא; ירוש' מו"ק פ"א פ' ע"א: דבר שאינו טריח.

טריחות, טריחותא נ'. טרחה labour, trouble | *Mühe, Bemühung* שבת י' ע"א: טריחותא למיסר המייניה וכו'; תנח' נח כ"ז: איני יכול בך ולא בטריחותיך.

טריטני נ'. פלס steelyard | *Schnellwage* ספרא קדוש' פ"ח צ"א ע"ב: במשקל זו טריטני.

טריי שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* שהש"ר ד' א': רבי טריי.

טרייא עי' טרייה. ירוש' ב"ק פ"י ז' ע"ג: אבא הושעיה איש טרייא.

טרייאקונטא שה"מ. שלשים thirty | *dreißig* ירוש' ב"ב פ"י י"ז ע"ג: עד ההן אהן קונטא משמש נפק ומר עם טרייאקונטא.

טרייה שם מקום name of a place | *Ortsname* שהש"ר ח' ז': ר' אושעייא איש טרייה.

טריינוס קיסר רומי Trajanus, the Roman emperor | *Trajanus, römischer Kaiser* תענ' י"ח ע"א: כשבקש טריינוס להרוג את לוליינוס וכו'.

טרכיני [טרייני] ז"ר. אנשי טריינוס Trajan's followers | *Anhänger von Trajanus* איכ"ר א' י"ז: אספסיאני טרכיני הדרייני.

טרייתא נ"ר. מטלטלים moveable property | *bewegliche Güter* תרג' יב"ע דב' י"א ו' (היקום): טרייתא דהוו עמהון.

טריך ת'. מהרהר ריב provoking | *aufreizend* תרג' מש' י"ט ז' (מרדף): טריך.

טריכונוס [טריבונוס] ז'. מנהיג tribune | *Tribun* אסת"ר ג' א': עשה אותו טריכונוס ואח"כ עשה אותו הגמון.

טריכסון ז'. שבר, קטע fragment | *Bruchstück* ירוש' כלא' פ"ח ל"א ע"ג: טריכסון מה בפנים מבחוץ וכו'.

טְרִים שם מקום name of a place | *Ortsname* ירושׁ׳ שבת פ״ג ו׳ ע״א: מיסחי וכו׳ בטרים.

טְרִימָא ז׳, תמרים מיובשים וכבושים pressed dates | *gepreßte Datteln* בר׳ ל״ח ע״א: תמרי וכו׳ מהן טרימא.

טְרִימוֹטָה ז׳, תקיעת שברים trembling sound | *zitternder Schall* ירושׁ׳ ר״ה פ״ד נ״ט ע״ג: הרעה — אהן טרימוטה.

טרימוסיאה עי׳ טִירוֹנְיָא. ב״ר פפ״ח: שמכתבת טרימוסיאה.

טְרָיָנָא ת׳, של טריינוס קיסר Trajanic | *trajanich* בכורות נ׳ ע״א: הדרינא טרינא וכו׳.

טְרִיסִית 1) נ׳, מין מטבע a Roman coin (tressis) | *eine römische Münze (tressis)* שבועות מ׳ ע״א: דינר כסף וטריסית.
2) שם מקום name of a place | *Ortsname* פסיק״ר החודש: דרש נחום בר סימאי בטריסית.

טְרִיפָא נ׳, רטישת הטרף ע״י חיה טורפת tearing | *das Zerreißen* ב״ק ט״ז ע״ב: למימרא דטריפא לאו אורחיה וכו׳.

טְרֵיפָה· — 1) בעל־חי החולה מחלה שיש בה סכנה an animal afflicted with an organic disease | *ein krankes Tier, das nicht mehr lebensfähig ist* חול׳ נ״ז ע״ב: משבחת והולכת בידוע שהיא כשרה מתנוונה והולכת בידוע שהיא טריפה.
2) אדם חולה כנ״ל a person afflicted just so | *ein ebenso kranker Mensch* סנה׳ ע״ח ע״ב: ההורג את הטריפה פטור וטריפה שהרג בפני ב״ד חייב.

טְרִיפָה נ׳, 1) השלכה לחוף הים ע״י הגלים being cast ashore | *das Stranden* ירושׁ׳ יבמ׳ פט״ז ט״ו ע״ד: נותנין לו שהות כדי טריפה.
2) עי׳ רְטִיבָה. ילק בר׳ קי״ט: ומה טריפה הטריף שם.

טְרִיפוֹלָאֵי ז״ר, בני טריפולים שבארץ צידון Tripolitans, residents of Tripolis in Phenicia | *Tripolitaner, Einwohner von Tripolis in Phönizien* תרג׳ ירושׁ׳ בר׳ י׳ י״ז (חוי): טריפולאי.

טְרִיפוֹן שם· איש a man's name | *männlicher Name* ירושׁ׳ בכורים פ״ב ס״ד ע״ג: ר׳ אבין בריה דר׳ תנחום בר טרפון.

טְרִיפְתָּא נ׳, היי נדודים vagrancy | *Landstreicherei* פסיק׳ בשלח צ״ג ע״א: כל הדא טריפתא להן לך.

טְרִיקָא ז׳, בית האסורים prison | *Gefängnis* תרג׳ איכה ג׳ ז׳ (ולא אצא): דלא אפוק מן טריקא.

טְרִיקְטָא עי׳ טְרַקְטָה. ירושׁ׳ חלה פ״א נ״ז ע״ד: טריקטא חייבת וכו׳.

טְרִיקְטִי נ׳, צמוקים raisins | *Rosinen* ילק׳ במ׳ תש״ס: טריקטי בעונש טריקטי באזהרה.

טְרִיקַיָּא ז״ר, מין צרעות a sort of wasps | *eine Wespenart* תרג׳ יב״ע דב׳ ז׳ כ׳ (צרעה): טריקייא.

טְרִיקְלִין, טְרִיקְלִינָא ז׳, חדר הפנימי interior (dining-, reception-) room | *inneres Gemach* ירושׁ׳ ר״ה פ״ב נ״ט ע״ב: מטריקלין וקיטון; ויק״ר פט״ז: ר׳ ינאי הוה יתיב ופשיט בטריקליניה. ועי׳ טְרַקְלִין.

טְרֵיקְסִימוֹן עי׳ טְרוֹקְסִימוֹן. ירושׁ׳ שבת פ״ז י׳ ע״א: טריקסימון.

טְרִיקְסִין עי׳ טְרִיכְסוֹן. ירושׁ׳ כלא׳ פ״ח ל״א ע״ג: טריקסין וכו׳.

טָרִית, טְרִיתָא נ׳, מין דג a species of fish | *eine Fischart* מגי׳ ו׳ ע״ג: טמוני זו טרית; ירושׁ׳ נדר׳ פ״ו ל״ט ע״ד: תמן קריין ליטריתא צחנה.

טֶרֶךְ ז׳, דבר המדבק ומאחיז cement | *Bindemittel* תוס׳ צוק׳ סוטה ט״ו ט׳: טרכיו סיד הוא. ועי׳ טַרְכְּסִיד.

טְרָכוֹן, טְרָכוֹנָא עיר וגליל מעבר הירדן מזרחה Trachona, Trachonitis, town and district east of the Jordan | *Trachona, Trachonitis, Stadt und Provinz im Ostjordanland* תרג' דב' ג' י"ד (ארגב): טרכונא; תרג' ירוש' במ' ל"ד ט"ו: טרכון זמרא.

טרכונא עי' טְרִיקְלִינָא. תרג' שני אס' א' ב': בגו טרכוניה בבית מלכותיה.

טַרְכּוּשׁ ז', מין עור a skin | *ein Fell* תוס' כלי' ב"ב סוף א': טרכוש שעשה לו עץ כמין שירתוע להיות אוכל עליו.

טרכינוס [טְרַיָינוֹס] קיסר רומי Trajanus, the Roman emperor | *Trajanus, römischer Kaiser* איכ"ר א' ט"ז: טרכינוס שחיק עצמות וכו'.

טַרְכְּסִיד ז', מלט cement | *Zement* תוס' סוטה ט"ו ט': הרי זה טרכסיד ואסור.

טַרְכֵּשׁ עי' טַרְכּוּשׁ. תוס' כלי' ב"ב ריש ג': טרכש חלק וטבלה חלקה.

טַרְלוֹסָה מקום סמוך לשומרון a place near Samaria | *Ortschaft bei Samaria* ירוש' תענ' פ"ד ס"ח ע"ד: מעברתא דטרלוסה.

טַרְמוֹסְיָא נ', חוצפה boldness | *Dreistigkeit* מדר' תה' י"ג ה': באיזה טרמוסיא אתה אומר דברים הללו.

טַרְמִיטָה, טרמיסה עי' טְרוֹמִיטָא. נדר' פ"ו מ"א: הנודר מן המבושל מותר בצלי ובשלוק וכו' ומותר בביצת טרמיטא; תוס' עוקצ' ב' ט"ו: ביצה שלוקה וביצה טרמיסה.

טַרְמֶנְטָן, טרמנטנה ז"ר, תותחים missiles | *Wurfgeschosse* ירוש' סוטה פ"ח כ"ב ע"ב: וגחלי – כנגד טרמנטן שלהם; מכי' בשלח פרשה ב': גחלים כנגד טרמנטנה שלהם.

טַרְסִי ז', 1) אורג weaver | *Weber* סוכה נ"א ע"ב: טרסיים בפני עצמן וכו'.

2) חרש נחושת worker in copper | *Kupferarbeiter* חול' נ"ז ע"ב: מטלית של טרסיים.

טַרְסַיי כנ"ל. ירוש' גיט' פ"ז מ"ח ע"ג: אתא עובדא קומי ר' יוסי בחד טרסיי.

טרסיאות [טְרַסְיָאוֹת] עי' טְרַסְיָא. ספרי שופ' קס"א: להרחיב לו טרסייאות.

טְרָסִין עי' טְרָשִׁים. ילק' ויק' תרע"ז: הקדיש טרסין וכו'.

טַרְסִים שם מקום name of a place | *Ortsname* תרג' תה' מ"ח ח' (אניות תרשיש): אילפיא דטרסים.

טַרְסְקַל ז', 1) כסא בעל שלש רגלים a chair on three legs | *dreifüßiger Stuhl* במ"ר פי"ב: לטרסקל של שתי רגלים שאינו יכול לעמוד והוא רותת כיון שעשו לו רגל שלישי נתבסס.

2) סל basket | *Korb* ויק"ר פי"ט: לטרסקל נקוב ששבר בעליו פועלים למלאותו.

3) מחסום muzzle | *Maulkorb* שבת נ"ג ע"א: הסייחין בטרסקלין שבפיהם.

טָרַף — 1) פסק שהבהמה טריפה to declare „Trefah" | *als Trefah erklären* חול' נ"א ע"א: מחט שנמצאת בעובי בית הכוסות והפכה רבי ומצא עליה קורט דם וטרפה.

2) ירד לנכסי לוה to sequester | *beschlagnahmen* ב"ב קנ"ז ע"ב: ובא בעל חוב וטרפה כשהוא גובה גובה את הקרן מנכסים משועבדים ואת השבח מנכסים בני חורין.

3) גזל to rob | *berauben* ב"ק קט"ז ע"ב: שיירא שהיתה מהלכת במדבר ועמד עליה גיים לטורפה.

4) חבט והכה to cast, to knock, to strike against | *schlagen, klopfen, schleudern gegen*... חול' פ"ג מ"ג: דרסה וטרפה בכותל.

5) בלל to mix | *mischen* ירוש' ברכ' פ"א ג' ע"א: מתיר היה ר' מאיר לטרוף יין ושמן ולסוף לחולה בשבת.

6) בלבל to confound | *verwirren* ברכ' ה' ע"ב: טורפין לו תפלתו בפניו.

7) שפשף to rub | *abreiben* שבת פכ"ד מ"ג:

מי שנפרקה ידו או רגלו לא יטרפם בצונן אבל רוחץ הוא כדרכו. ועי׳ טָרוּף.

8) עשה שטוח to plane, to level | *einebnen, abgleichen* מכש׳ פ״ב מ״ד: הטורף את גגו וכו׳.

נִטְרַף נ׳ — 1) נעשה טריפה to become t'refah | *trefah werden* תמורה ל״א ע״א: כגון שעיברה ולבסוף נטרפה.

2) נלקח לתשלום חוב to be sequestred | *beschlagnahmt werden* ירוש׳ גיט׳ פ״א מ״ג ע״ג: הלקוחות עוררין שלא תיטרף מידן.

3) נתבלבל to be confounded | *verwirrt werden* ירוש׳ מעש׳ פ״ג ב׳ ע״ג: שלא נטרפה דעתו וכו׳ שמת מתוך יישוב.

טֵרֵף פיעל, חבט to shake vehemently | *heftig schütteln* סוכה פ״ג מ״ט: היו מטרפין את לולביהן. ועי׳ מְטוֹרָף.

הִטְרִיף הפ׳, 1) עי׳ נִטְרַף 1. במ״ר פי״ב: ולא הזקינו ולא הטריפו ולא נשברו.

2) הצמיח to sprout | *hervorsprießen* ב״ר פס״ט: הטריף פֵּרות ומעשים טובים כלוו.

הִטָּרֵף התפ׳, היה מושלך בים מגל אל גל to be tossed about | *auf der See hin und her geschleudert werden* פסיק״ר ל״ב: מעשה בספינה אחת שפירשה בים הגדול אחזו נחשולה והיתה מיטרפת בים.

טְרַף פעו״י, 1) לקח נכסי הלוה לתשלום חוב to sequester | *beschlagnahmen* ב״מ י״ד ע״א: אתא בעל חוב טרפא מיניה.

2) זרק to throw | *werfen* איכ״ר א׳ ה׳: טרף גרמיה ומית.

3) דפק to knock | *klopfen* בר׳ כ״ח ע״א: טרפא אבבא.

4) התאונן to complain | *sich beklagen* ירוש׳ סנה׳ פ״א י״ח ע״א: בעי מיטרוף.

5) פסק שהבהמה טרפה to declare t'refah | *als trefah erklären* חולי׳ י׳ ע״ב: הוה עובדא וטרף ר׳ יוסי.

6) היה מנומר to be spotted | *gefleckt sein* נדר׳ כ״ה ע״א: כולהו נחשי מיטרף טרפי.

אִיטְּרִיף אתפ׳, 1) עי׳ הִטָּרֵף. ויק״ר פי״ב: כהדא אילפא דמיטרפא.

2) נטרף to be torn | *zerrissen werden* תרג׳ הושע י״ד א׳ (ירטשו): יטרפון.

3) עי׳ נִטְרַף 1. חולי׳ נ״ז ע״ב: במידי דמיטרפה בה.

טָרֵף פַּעֵל, 1) ריטש to tear | *zerreißen* תרג׳ מל״ב ח׳ י״ב (תרטש): תטרף.

2) הכה to knock | *schlagen* תרג׳ נחום ב׳ ח׳ (מתופפות על לבהן): מטרפן על ליבהון.

3) נע ונד to drive about | *herumirren* תרג׳ ירוש׳ במ׳ י״ב י״ב: מטרפא עמנא במדבריא.

טְרַף, טַרְפָּא ז׳, עלה leaf | *Blatt* תרג׳ בר׳ ח׳ י״א (עלה זית): טרף זיתא (יב״ע שם: טרפא); חולי׳ מ״ז ע״ב: טרפא דאסא.

טַרְפָּא נ׳, 1) דפיקה rapping | *das Klopfen* תרג׳ שופ׳ ה׳ י״א: טרפת פרסת ריגליהון.

2) שם מקום name of a place | *Ortsname* ב״ר פ״י: בקעת בי טרפא.

טְרֵפָה עי׳ טְרֵיפָה. חולי׳ מ״ב ע״ב: כל שאין כמוה חיה טרפה.

טַרְפוֹן שם תנא name of a Tannai | *Name eines Tannaiten* פסח׳ פ״י מ״ו: בית שמאי אומרים וכו׳ ר׳ טרפון אומר.

טרפוניטים עי׳ טְרַפְּסִיטִים. ירוש׳ ב״מ פ״ד ט׳ ע״ג: אזל סמכיה גבי טרפוניטים.

טַרְפַּחַת נ׳, רחם, אם mouth of the womb | *Muttermund* חולי׳ נ״ה ע״ב: האם היא טרפחת והיא שלחופית.

טַרְפִּידָא ז׳, עטלף bat | *Fledermaus* תרג׳ יב״ע ויק׳ י״א י״ט (העטלף): טרפידא.

טַרְפִּיזָא ז׳, שולחן table | *Tisch* ב״ר פס״ד: הושיבו פפוס ולוליאנוס טרפיזין וכו׳.

טַרְפִּיתָא נ׳, עוף טורף a bird of prey | *ein Raubvogel* תרג׳ ויק׳ י״א י״ד (האיה): טרפיתא.

טרפס עי' טפס. ירוש' עיר' פ"ט כ"ה ע"ג: מטרפס ועולה מטרפס ויורד.

טרפסיטים ז', שולחני money-changer | *Geld-wechsler* במ"ר פ"ד: לטרפסיטים של מדינה.

טרפעיק, טרפעק ז', מין מטבע, חצי דינר a coin, half a denar | *eine Münze, halber Denar* גיט' מ"ה ע"ב: מאי טרפעיק אסתירא; תוס' כת' סוף ה': טרפעקים.

טרפשא ז', המחיצה שבין הלב והכבד dia-phragm | *Zwerchfell* חולי' מ"ט ע"ב: טרפשא דליבא.

טרק פ"י, בלל to stir | *durchmischen* ב"ק קט"ו ע"ב: לא שנו אלא שלא טרקו.

טרק פ"י, 1) בלל to mix | *zusammenrühren* שבת ק"י ע"א: וליטרוקינהו בהדי הדדי.

2) סגר to lock | *zuschließen* ב"מ פ"ו ע"א: וטרקיה לבבא באפיה.

3) נשך to bite | *beißen* כת' נ' ע"א: דטרק ליה עקרבא.

טרקא ז', ארמון palace | *Palast* תרג' מש' כ"ה כ"ד (ובית חבר): וביתא טרקא.

טרקא ז', מהומה disturbance | *Unruhe* תרג' קהל' י' י"א: לטרקא ולנזקא.

טרקארין [טרקלרין] ז', גת, יקב wine- or oil-press | *Kelter* שמו"ר פכ"ה: עושה לו טרקארין ונותן כל מיני משקין (ובערוך עפ"י ילמדנו במ' כ' ח': טרקלרין).

טרקווינום [טריינוס] קיסר רומי Trajanus, the Roman emperor | *Trajanus, römischer Kaiser* אסת"ר פתיחתא: לא מאסתים בימי אספסיאנוס ולא געלתים בימי טרקווינוס.

טרקטא נ', סופגן dumpling | *Teigkloß* ירוש' פסח' פ"ג ל' ע"א: תמן אמרי טרקטה הורי וכו'.

טרקיא ז', מין אבן טובה turquoise | *Türkis* תרג' שמ' כ"ח י"ט (שבו): טרקיא.

טרקלונא עי' טריקלין. תרג' שני אס' ז' ח' (לכבוש את המלכה עמי בבית): למכבש ית מלכתא עמי בטרקלונא.

טרקליל ז', 1) מצחה להגן על הרגלים leggin | *Beinschiene* תרג' ש"א י"ז ו' (ומצחת נחושת על רגליו): וטרקלילין דנחש על ריגלוהי.

2) עי' טריקלין. תוס' שבת ט"ז (י"ז), י"ח: טרקלין שהסיקה מערב שבת מטיילין בה בשבת.

טרקלין, טרקלינא עי' טריקלין. אבות פ"ד מט"ז: התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין; תרג' יב"ע במ' ל"א נ': והוינן עיילין לטרקליניהון.

טרקסין עי' טריכסון. ב"ב ג' ע"א: אמה טרקסין.

טרקסמון ז', דרך כבושה carriage-road | *Fahr-weg* ברכ' ל"ה ע"ב: דורות הראשונים היו מכניסין פירותיהן דרך טרקסמון כדי לחייבן במעשר דורות האחרונים מכניסין פירותיהן דרך גגות דרך חצירות דרך קרפיפות כדי לפטרן מן המעשר.

טרקסימן עי' טרוקסימון. תוס' צוק' תר' ד' ה': הטרקסמן ותרדין וכו'.

טרש פעו"י, 1) טשטש וקלקל צורה to disfigure, to efface | *entstellen, verwischen* ב"ק צ"ח ע"א: מחייה וטרשיה.

2) נעשה קשה to become hard | *hart werden* חולי' מ"ו ע"ב: בקרירי לא דמטרשי.

טרשא ז', מכירת סחורה בהקפה ע"מ לשלם אח"כ ביוקר a sale on time at a price higher than the seller would take if he sold for cash | *Verkauf auf Zeit gegen einen höheren Preis* ירוש' ב"מ פ"ה י' ע"ג: אין זו רביתא אלא טרשא.

טרשי ת', מעיר טרסים of Tarsis | *aus Tarsis* מגי' ז' ע"א: בגתן ותרש שני טרשיים היו.

טרשים ז"ר, סלעים, אדמת סלעים stony ground | *felsiger Boden* סוטה ל"ד ע"ב: ואין לך טרשים בארץ ישראל יותר מחברון.

טַרְתִּימַר ז׳, מין משקל *ein Gewicht* | a weight
ירוש׳ סנה׳ פ״ח מ״ב: טרתימר בשר.

טְשָׁא פ״ע, נחבא -*sich ver* | to hide one's self
stecken תענ׳ כ״ט ע״א: טשא מינייהו. וע׳
טְשֵׁי.

טַשְׁטְקָא ז׳, מין כלי *ein Gefäß* | a vessel נדה
ס״ח ע״א: טשטקי חסרת דודי חסרת.

טִשְׁטֵשׁ פ״י, 1) עשה רקק | to make muddy
schlammig machen תענ׳ כ״ב ע״ב: שכל זמן
שהגשמין מרובין מטשטשין את הארץ ואינה
מוציאה פרות.
2) לכלך *beschmutzen* | to dirty פסח׳ ס״ה
ע״א: היו בגדיו מטושטשין או מקורעין.
3) מחה ופגם צורת כתב וכדומה | to efface
verwischen מגי׳ י״ח ע״ב: היו בה אותיות
מטושטשות או מקורעות אם רישומן ניכר
כשירה.

נִטַשְׁטֵשׁ נתפ׳, נתלכלך ונמחה | to become effaced
verwischt werden שהשיר ח׳ ט׳: מה צורה
זו אף על פי שמטשטשת מקומה ניכר וכו׳.

טְשֵׁי פעו״י, 1) הסתיר *verbergen* | to hide תרג׳
תה׳ כ״ז ה׳ (יצפנני בסוכו): יטשינני בטלליה.
2) נחבא *sich verstecken* | to hide one's self
ע״ז ע׳ ע״א: כי היכי דטשינא אנא וכו׳.

אַטְשֵׁי אפ׳, כנ״ל 1. תרג׳ מש׳ כ״ה ב׳ (הסתר
דבר): מאן דמטשי מילתא.

אִטְּשֵׁי אתפ׳, הסתתר *sich* | to hide one's self
verbergen תרג׳ מש׳ כ״ח כ״ח (יסתר אדם):
מתטשי בר נשא.

טַשְׁיוּתָא נ׳, משמרת | that which is reserved
Aufbewahrtes תרג׳ תה׳ י״ז י״ד (וצפונך):
וטשיותך.

י

י״א יש אומרים.

יָאֶה ת׳, טוב ויפה *gut, schön* | nice, right חג׳ ט׳ ע״ב: יאה עניותא ליהודאי.

יָאֲוָן ע׳ יָאֵי. תרג׳ יב״ע במ׳ כ״ד ה׳ (מה טובו אהליך): כמה יאוון הינון בתי מדרשיא.

יאו״ח יוצר אור ובורא חושך.

יְאוֹרָא ז׳, תעלה *Kanal* | channel ב״מ ק״ג ע״ב: אריסא עביד בי יאורי.

יֵאוּשׁ ז׳. אבדן התקוה למצוא את האבידה או הגניבה וכיו״ב desparing of recovering a lost object | *Aufgabe der Hoffnung, einen abhanden gekommenen Gegenstand wieder zu bekommen* ב״ק ס״ח ע״ב: שסתם גניבה יאוש בעלים הוא.

יֵאוּשָׁא ז׳, חסרון כל תקוה *Verzweiflung* | despair תרג׳ איוב ו׳ כ״ו (אמרי נואש): מילי דיאושא.

יָאוּת 1) תה״פ, טוב ויפה *richtig, schön* | well, right ירוש׳ דמאי פ״א כ״א ע״ג: יאות הוא מקשי.

2) נ׳, יושר *Redlichkeit* | honesty תרג׳ תה׳ קכ״ז ב׳: על יאות וכיון.

יֵאוּתָא נ׳, תכשיט *Zierde* | ornament פסיק׳ בחודש קי״ט ע״א: אנא נהורך בלילך יאותך.

יָאִי שם מקום *Ortsname* | name of a place חול׳ ו׳ ע״א: איקלעו לפונדקא דיאי.

יָאֵי, יָאְיָא ת׳, יפה, טוב *gut, schön* | right, nice מנ׳ נ״ג ע״א: אי בר אורין הוא יאי ואי בר אורין ובר אבהן יאי ויאי; תרג׳ יב״ע בר׳ כ״ט י״ז (יפת מראה): יאיא בריווא.

יָאְיָא נ׳, יופי *Schönheit* | beauty תרג׳ איוב ח׳ ו׳ (נות צדקך): יאית צדקך.

יָאֲיוּתָא ע׳ יֵאוּתָא. תרג׳ מש׳ ד׳ ט׳ (לוית חן): יאיותא דחסדא.

יָאֵיָא ע׳ יָאֵי. ירוש׳ חג׳ פ״ב ע״ד: יאייא בריווא.

יאכ״ב יד אשה כיד בעלה.

יָאלָא ע׳ יָילָא. שבת נ״ד ע״ב: דעבדי לה כי היכי דלא לימצוה יאלי.

יֵאנָא (יֵא נָא = יְהֵא אֲנָא) אהיה, אעשה *ich werde* | I will ירוש׳ קיד׳ פ״ד ס״ו ע״ב: את חמי מפיים יאנא מוקים ליה.

יָאנִיבָא ז׳, עש *Motte* | moth חול׳ פ״ה ע״ב: נפל ליה יאניבא בכיתניה.

יָאסִין, יאסיניאה שם איש *männlicher Name* | a man's name תוס׳ מנח׳ א׳ ט״ו: ר׳ יוסי בן יאסין; ביצה ח׳ ע״ב: א״ר יוסי בר יאסיניאה.

יָארוֹד ז׳, כתם לבן בעין *Leukom* | leucoma שבת ע״ח ע״א: דם כדי לכחול בו עין אחת שכן כוחלין ליארוד.

(יאש) הִתְיָאֵשׁ התפ׳, נואש, אבדה תקותו to give up, to despair, to discard from the mind | *etwas aufgeben, den Gedanken auf*

etwas aufgeben, verzweifeln סערר כ״ח: כל שהוא בטובה אל יתיאש מן הרעה וכל שהוא ברעה אל יתיאש מן הטובה.

יָאֵשׁ פַּעל, **אִתְיָאַשׁ, אִיָּאֵשׁ** אתפ׳, כנ״ל. ב״מ כ״ג ע״א: כיון דאמר וי ליה לחסרון כיס מיאש ליה מיניה; תרג׳ דב׳ כ״ט י״ח: ויתיאש בליביה; ב״ק ס״ח ע״ב: ודילמא לא אייאש וכו׳ דשמעינן דאיאוש.

יאש״מ יאוש שלא מדעת.

יב׳ יבמות.

יַב עי׳ יְהַב. ירושי׳ תעני׳ פ״ג ס״ו ע״ד: יבון לה מה דהיא בעיא ותיזיל לה.

יָבָא מה״י, הרי זה, הדבר דומה it corresponds to | *dies entspricht* ירושי׳ שבת פ״ג ו׳ ע״ד: יבא כיי דמר ר׳ זעירא.

יַבֵּב — הספיד to lament | *beklagen* ירושי׳ יבמ׳ פט״ז ט״ו ע״ד: שמע קול המקוננת מיבבתו בין המתים.

יַבֵּב פַּעל, תקע והריע to sound an alarm | *posaunen* תרג׳ במ׳ י, ט׳ (והרעותם בחצוצרות): ותיבבון בחצוצרתא.

אִתְיַבַּב אתפ׳, צהל to shout | *jauchzen* תרג׳ תה׳ ק״ח י׳ (עלי פלשת אתרועע): על מלכות פלישתאי אתיבב.

יַבָּבָא נ׳, תרועה alarm | *Posaunenschall* תרג׳ במ׳ כ״ט א׳ (יום תרועה): יום יבבא.

יְבָבָה נ׳, קול מקוטע של תקיעה trembling note, staccato | *kurz abgestoßener (dem Schluchzen ähnlicher) Ton (staccato)* ר״ה פ״ד מ״ט: שיעור תקיעות כשלש תרועות שיעור תרועה כשלש יבבות.

יַבָּבוּתָא, יַבָּבְתָּא עי׳ יַבָּבָא. תרג׳ יב״ע במ׳ י׳ י׳: לקל יבבותכון; שם שם י׳ ה׳: יבבתא.

יְבַד פ״ע, הלך לאיבוד to get lost, to perish | *verloren gehen, zu Grunde gehen* ירושי׳ שבי׳ פ״ט ל״ח ע״ד: צפור מבלעדי שמיא לא יבדא כל שכן בר נשא.

יב״ה וע״ש יבוא בעל השור ויעמוד על שורו.

יבוב״ש יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא.

יַבֹּלֶת נ׳, 1) ספחת בעור הגוף, יבלת wart | *Warze* ירושי׳ פסח׳ פ״ו ל״ג: יבולת ראויה ליחתך מאתמול.

2) ספחת בצמח parasitic excrescence on tree | *parasitischer Auswuchs an einer Pflanze* ירושי׳ שבי׳ פ״ב ל״ג ע״ד: מעבירין את היבולת מפרקין בעלין.

יִבּוּם ז׳, חובת נשיאת אשת האח המת levirate marriage | *Leviratsehe* יבמ׳ פ״א: מן החליצה ומן היבום.

יַבְחוּשׁ ז׳, מין שרץ קטן a sort of gnat | *eine Mückenart* חול׳ ס״ז ע״א: כל השרץ השורץ על הארץ לרבות יבחושין שסיננן.

יְבִימָא עי׳ יָבָם. תרג׳ יב״ע דב׳ ט׳ כ״ה (רגלו): ריגלא דיבימא.

יְבִימְתָּא עי׳ יְבָמָה. תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ה ד׳: יבימתא דאתרעת קמי לקי שיחנא וכו׳.

יַבִּישׁ ת׳, יבש dry | *trocken* תרג׳ איוב י״ג כ״ה (קש יבש): גילא יביש.

יַבִּישְׁתָּא נ׳, יבשה continent | *Festland* תרג׳ תה׳ צ״ה ה׳ (ויבשת): ויבישתא.

יבכשב״ד יפתח בדורו כשמואל בדורו.

(יבל) יַבֵּל פיעל, חתך את היבלת מן הצמח to cut off dry twigs | *parasitische Auswüchse der Pflanzen entfernen* שבי׳ פ״ב מ״ב: מיבלין מפרקין מעשנין עד ר״ה.

(יבל) אוֹבִיל, אֵיבִיל אפ׳, הביא, נשא to carry, to bring | *bringen, tragen* עיר׳ כ״ז ע״ב: מאן דמתרגם לי וכו׳ מובילנא מאניה אבתריה לבי מסותא; ירושי׳ תעני׳ פ״ג ס״ו ע״ד: מה עיסקא דהדא אבן הטועים וכו׳ וכל דהוה משכח מילא הוה מייביל לה לתמן.

אִתּוֹבַל אתפ׳, הובא to be brought, carried

תרג׳ ישי׳ ל״ט ו׳ *geführt, gebracht werden* (ונשא וגו׳ בבל): ויתובל לבבל.

יַבְלָא ז׳, פלג, יובל brook | *Bach* תרג׳ איכה ג׳ מ״ח (פלגי מים): יבלין דמיא.

יַבְלָא ז׳, מין עשב Cynodon | *Mannagras* חול׳ קי״ה ע״ב: עקרינהו ליבלי.

יבלונה עי׳ גּוּבְלָנָא. ירוש׳ שבי׳ פ״ו ל״ו ע״ד: בעי מישרי ההן יבלונה.

יַבְלִית נ׳, דבק הנעשה מעלי יבלא a pulp made of Cynodon leaves | *ein Klebstoff aus den Blättern des Mannagrases* כלי׳ פ״ג מ״ה: יבלית שטופלין בה את הפטסים.

יַבְלָן ז׳, בעל יבלות one afflicted with warts | *mit Warzen Behafteter* תרג׳ ויק׳ כ״ב כ״ב (יבלת): יבלן.

יבמ׳ יבמות.

יָבָם — אחי המת בלי בנים המחוייב לשאת את האלמנה לאשה husband's brother, who in the case of his brother dying without issue marries his wife | *Levir, der Bruder eines kinderlos Verstorbenen, der verpflichtet ist, die verwitwete Schwägerin zu heiraten* יבמ׳ פ״ג מ״ט: זיקת יבם אחד ולא זיקת שני יבמין.

יִבֵּם — הִתְיַבֵּם התפ׳, נישאה ליבם to be married by the yabam | *die Leviratsehe eingehen* תוס׳ יבמ׳ י״ד א׳: ונתיבמתי ליבמי.

יִבֵּם פעל, קיים מצות יבום, נשא את אלמנת אחיו שמת בלי בנים to marry the wife of a brother who died without issue | *die Leviratsehe vollziehen* יבמ׳ ל״ט ע״ב: אי בעית חלוץ אי בעית ייבם.

אִתְיַבֵּם, אִיַּבֵּם אתפ׳, עי׳ נִתְיַבֵּם (יִבֵּם). יבמ׳ ל״ב ע״א: תתייבם יבומי; שם ל׳ ע״א: לייבומי.

יְבָמָה — אלמנת האח שמת בלי בנים the widow of a brother who died without issue | *die Witwe des kinderlos verstorbenen Bruders* יבמ׳ פ״ד מ״י: היבמה לא תחלוץ ולא תתיבם עד שיהיו לו שלשה חדשים.

יְבָמוּת נ׳, נשואי יבום the marriage of the yabam | *Leviratsehe* יבמ׳ נ״ב ע״ב: קידשה לשם יבמות.

יבמ״מ יש בכלל מאתים מנה.

יבמנ״ט יש בו משום נותן טעם.

יְבִמְתָּא נ׳, גיסה sister-in-law | *Schwägerin* תרג׳רות א׳ ט״ו (יבמתך): יבמתיך.

יב״ע יונתן בן עוזיאל.

יַבְקָא שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ שבי׳ פ״ו ל״ג: חשבון ויבקא.

יַבְרוּחַ, יַבְרוּחָא, יַבְרוּחָה ז׳, שורש דודאים mandragora | *Mandragora* ב״ר פע״ב: דודאים וכו׳ יברוחין; תרג׳ ברי׳ ל׳ מ״ו (דודאי בני): יברוחי דברי; ירוש׳ עירו׳ פ״י כ״ו ע״ג: וההן דקרי׳ על יברוחה וכו׳.

יָבֵשׁ פ״ע, היה יבש, נתיבש to be dry, to dry up | *trocken werden, vertrocknen* תרג׳ תה׳ ק״ב י״ב (כעשב איבש): היך עיסבא איבש.

יַבֵּשׁ פַּעל, עשה יבש to dry | *trocken machen, austrocknen* תרג׳ מש׳ י״ז כ״ב (תיבש עצם): מיבשא גרמא.

אִתְיַבֵּשׁ אתפ׳, נעשה יבש to be dried up | *ausgetrocknet werden* תרג׳ תה׳ צ׳ ו׳ (ימולל ויבש): ומתיבש מן חורבא.

יַבֶּשֶׁת — פירות מיובשים dry fruits | *getrocknete Früchte* תוס׳ שבי׳ ד׳ ט״ז: אין כובשין ואין מייבשין יבשת.

י״ג יש נורסין; יין גפן.

יגא [טוֹגָא] נ׳, מלבוש רומי toga, Roman gown | *römische Toga* ספרי דב׳ רל״ד: פרש ליגא.

יגדי עי׳ יַגְרִי. ירוש׳ דמ׳ פ״ב כ״ב ע״ד: אילו עיירות וכו׳ וזיווין ויגדי.

יגוד עי׳ יְגוֹר. תוס׳ צוקי׳ שבי׳ ד׳ י״א: יגוד סיכותא.

יְגוּדְיוֹ שם מקום name of a place | *Ortsname* תוס׳ צוק׳ אהל׳ י״ח ט״ו: תחומי אשקלון מקבר גדול ועד יגודיו.

יְגוֹר ז׳, גל heap | *Haufen* תרג׳ איוב ט״ו כ״ח (אשר התעתדו לגלים): די אתעתדו ליגורין.

יְגַע — הִתְיַגֵּעַ התפ׳, נעשה עיף to be tired | *ermüden* פסדר״כ שובה: מעט בריצה שלא תתייגע בחזירה.

יַגְרִי שם מקום name of a place | *Ortsname* תוס׳ שבי׳ ד׳ ח׳: עיירות המותרות בתחום נואי וכו׳ וזיזין ויגרי.

יד׳ ידים.

יָד — רגל הקדמית בבע״ח forefoot | *Vorderfuß* חול׳ נ״ח ע״ב: לא שנו אלא שחסר ויתר ביד אבל חסר ויתר ברגל.

יַד... בְּאֶמְצַע יש לו חלק בדבר he has a share in it | *er ist daran beteiligt* ב״מ ע׳ ע״ב: יד הנכרי באמצע.

יַד... עַל הָעֶלְיוֹנָה זכותו מרובה משל חבירו he is at an advantage | *er hat die Oberhand, den Vorzug* ב״מ ע״ז ע״ב: יד לוקח על העליונה.

יָד רְחָבָה נדבנות liberality | *Freigebigkeit* ירוש׳ חג׳ פ״א ע״ו ע״ג: עני וידו רחבה.

יָדוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנָה זכותו ירודה משל חבירו his rights are the lowest, is at a disatvantage | *er ist rechtlich im Nachteil* ב״מ פ״ו מ״ב: כל המשנה ידו על התחתונה.

יָדָיו יָפוֹת זריז ומהיר הוא he is skillful | *er ist geschickt, gewandt* פסח׳ פ״ט ע״ב: שהיו ידיו של אחד מהן יפות.

לִידֵי לתוך, אל to | *zu, an* אבות פ״ג מ״א: הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה.

יְדָא פיעל, עף, פרח to fly | *fliegen* מדרי תהלי׳ י״ח י״א: והוא מיידאי.

יְדָא נ׳, יד hand | *Hand* תרג׳ שמ׳ כ״א כ״ד (יד תחת יד): ידא תחת ידא.

אִידָא על ידי through | *durch, vermittelst* ע״ז ט״ו: אידא דספסירא.

יָדָד שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ מו״ק פ״ג פ״ב ע״א: אחד מעמתן ואחד מידד.

יַדּוּעַ ז׳, מין בעל חי דומה לעכבר jerboa | *Springmaus* סנה׳ ס״ה ע״ב: ידעוני זה המניח עצם ידוע בפיו והוא מדבר מאיליו.

יד״ח ידי חובתו.

(ידי) אוֹדִי, הוֹדִי אפ׳, 1) הודה על האמת, התודה to admit, to confess | *bekennen* יומא ז׳ ע״א: מודינא; שבוע׳ ל״ט ע״ב: כפר במקצת והודה במקצת.
2) הביע את תודתו to thank | *Dank sagen* בר׳ מ״ה ע״ב: צריך לאודויי; תרג יב״ע דב׳ ח׳ י׳: מודין ומברכין.

אִתּוֹדִי אתפ׳, כנ״ל 1. תרג׳ ירוש׳ דב׳ ג׳ כ״ט: מתודין על חטאין.

יְדִיעָה, יְדִיעֲתָא נ׳, דעת והכרה knowledge, consciousness | *das Wissen, Erkennen* שבועות פ״א מ״ב: ידיעה בתחלה וידיעה בסוף והעלם בינתיים; תרג׳ משי ל׳ ג׳ (דעת קדושים): ידיעתא דקדישי.

יָדַע — בְּיָדוּעַ ברור וגלוי it is sure | *es ist gewiß, sicher* בר׳ ס״ב ע״ב: מצא נעול בידוע שיש שם אדם מצאו פתוח בידוע שאין שם אדם.

תֵּדַע מכאן ראיה it is proved by (the fact that) | *der Beweis ist...* פסח׳ צ״ד ע״א: כל היישוב כולו תחת כוכב אחד יושב תדע שהרי אדם נותן עינו בכוכב אחד הולך למזרח עומד כנגדו וכו׳.

ידה׳ יהושע.

י״ה יום הכפורים.

יָהּ — מלת קריאה לצער exclamation of distress | *Ausruf des Schmerzes* ב״ר פצ״ב: צועק ומצטער ואומר יה יה.

יְהֵא רַעֲוָא עי׳ יְהִי רָצוֹן. מגי׳ כ״ז ע״ב: יהא רעוא דתיטום בשיראי.

יהא״ה יקוב׳ הדין את ההר.

יה״ב יצא הפסדו בשכרו.

יְהָבָא ז׳, משא load | Last ב״ר פע״ם: שמעון קליה דאמר לחבריה תלי הדין יהבא עלי שמעון מיניה: יהבא – משוי.

יְהָבִית, יַהֲבַת נ׳, מתנה giving | Gabe תרג׳ קהל׳ ה׳ י״: יהבית אגראה; תהי׳ י״א ו׳ (מנת כוסם): יהבת כלידיהון.

יְהוּדָאָה, יְהוּדָאִי ת׳, יהודי Judaean, Jew | Judäer, Jude תרג׳ אס׳ ה׳ י״ג (היהודי): יהודאה; ירוש׳ שב׳ פ״ד ל״ה ע״א וע״ב: או יהודאי יהודאי וכו׳.

יְהוּדָאִיקִי נ׳, בית דין ישראל Jewish court-house | jüdisches Gerichtshaus ירוש׳ גיט׳ פ״א מ״ג ע״ב: אם אין שם יהודאיקי וכו׳.

יְהוּדָאִיתָא נ׳, בת ישראל Jewess | Jüdin איכ״ר א׳ י״א: חזיין אפיך כיהודאיתא.

יְהוּדִי -- ת׳, של ישראל Jewish | jüdisch מג׳ י״ג ע״א: מאכל יהודי.

יְהוּדִיָּה נ׳, בת ישראל Jewess | Jüdin ילק׳ אס׳ תתרנ״ב: אמאי קרי לה יהודיה.

יְהוּדִינַיִי שם אשה a woman's name | Frauen-name ירוש׳ נזיר פ״ז נ״ו ע״א: כד דמכת יהודיניי אחתיה דר׳ יודן נשייא.

יְהוּדִית נ׳, בת ישראל Jewess | Jüdin אסת״ר ג׳ א׳: אם אסתר יהודית היא וכו׳ נכרית היא וכו׳.

יהודת [יַהֲדוּת] נ׳, תורת ישראל Jewish religion | Judentum אסת״ר ג׳ ז׳: לא שינו אלהיהם ודתותיהם והחזיקו ביהודתן.

יְהִי רָצוֹן יתן ה׳, מי יתן be it the will of God | es sei der Wille Gottes, gebe Gott תענ׳ ה׳ ע״ב: יהי רצון שכל נטיעות שנוטעין ממך יהיו כמותך.

יְהִירוּתָא נ׳, גאותנות, התרברבות haughtiness | Übermut מגי׳ י״ד ע״ב: לא יאה יהירותא לנשי.

יה״כ יום הכפורים.

יה״ר יהי רצון.

(יהר) הִתְיַהֵר התפ׳, התגאה, התרברב to be haughty | übermütig, hochmütig sein פס׳ ס״ו ע״ב: כל המתיהר אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו.

יַהֵר פָּעַל, כנ״ל. סוטה מ״ז ע״ב: האי מאן דמיהר אפילו אאינשי ביתיה לא מיקבל.

יוא״י יהרג ואל יעבור.

יואני עי׳ וָאנַיי. קיד׳ ע״א ע״ב: נהר יואני.

יוּבְדָּנָא ז׳, אבדן perdition | Untergang תרג׳ מש׳ י״א י׳ (ובאבוד רשעים רנה): וביובדנא דרשיעי חדותא.

יוּבֵילָא ז׳, יובל, שנת החמישים yobel-year | Jubeljahr תרג׳ ויק׳ כ״ה י׳ (יובל היא): יובילא היא.

יוּבְלָא ז׳, 1) כנ״ל. תרג׳ יב״ע במ׳ ל״ו ד׳ (ואם יהיה היובל): ואם יהי יובלא.

2) שה lamb | Lamm ירוש׳ בר׳ פ״ט י״ג ע״ג: בערביא קורין לאימרא יובלא.

3) איל ram | Widder ר״ה כ״ו ע״א: כשהלכתי לערביא היו קורין לדכרא יובלא.

יוֹבֶלֶת עי׳ יַבּוֹלֶת. תוס׳ נגע׳ ב׳ י״ב: והיובלת והתלתלין וכו׳.

יוּבְקָא נחל יבק name of a brook | Name eines Baches תרג׳ יב״ע בר׳ ע״ב כ״ג (יבק): יובקא.

יוֹבֶשׁ ז׳, מדת חיבש dry measure | Trockenmaß תרג׳ דה״ב ד׳ ה׳: תלתא אלפין בתין ביובש.

יוּבְשָׁא ז׳, יבושת dryness | Trockenheit תרג׳ שופ׳ ו׳ מ׳ (ויהי חורב על הגזה): והוה יובשא על גיזתא.

יוּבְשָׁנִי ז׳, קרקע יבש ביותר rainless land | regenloses Land תענ׳ י׳ ע״ב: טובעני ולא יובשני.

יו״ד יורה דעה.

יו״ד האות העשירית שבאלפבית the tenth letter of the Alphabet | *der zehnte Buchstabe des Alphabets* תעני׳ ב׳ ע״ב: הרי מ״ם יו״ד מ״ם הרי מים.

יוּד, יוּדָא שמות אמוראים names of Amoraim | *Namen von Amoräern* תעני׳ כ״ב ע״ב: רמי בר רב יוד; זבח׳ נ״ה ע״ב: ר׳ יודא בר צרדייה.

יוּדַאי ז׳, Jew | *Jude* ירוש׳ ברכ׳ פ״ב ה׳ ע״א: עובדא הוה בחד יודאי יכו׳ עבר חד ערבי וכו׳.

יודאפה עי׳ יוֹדְפָאָה. מעילה י״ג ע״ב: מנחם יודאפה.

יוּדָה שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש׳ בר׳ פ״ג ו׳ ע״א: ר׳ יודה אומר.

יודייה [וּדָיָה] עי׳ וַדַּאי. ירוש׳ סוכה פ״ד נ״ד ע״ג: לך יודייה.

יוּדָן מה־י׳, זהו (who, what) is this | *(wer, was) ist das* תרג׳ שני אס׳ ז׳ ה׳ (מי הוא זה ואי זה הוא): מה יודן וכר מן יודן.

יוּדָן שם אמוראים name of Amoraim | *Name von Amoräern* ירוש׳ בר׳ פ״ד ה׳ ע״א: ר׳ יודן בריה דר׳ אייבו.

יוֹדְפָּאָה איש יודפת of Jotapata in Galilee | *aus Jotapata in Galiläa* זבח׳ ק״י ע״ב: ר׳ מנחם יודפאה.

יוֹדְפַת עיר בגליל Jotapata, a town in Galilee | *Jotapata, Stadt in Galiläa* ערכי׳ פ״ט מ״ו: ויודפת הישנה.

יוֹהֲרָא ז׳, אבן טובה precious stone | *Edelstein* תרג׳ שה״ש ז׳ ב׳ (כמו חלאים): כיוהרין.

יוֹהֲרָא ז׳, גאותנות, יהירות haughtiness | *Überhebung* סוכה כ״ו ע״ב: אם בא להחמיר על עצמו מחמיר ולית ביה משום יוהרא.

יְוָנָאָה ז׳, יוני Greek | *Grieche* תרג׳ יואל ד׳ ו׳ (היונים): יוונאי.

יְוָנִי ת׳, של יון Grecian | *griechisch* ב״ק פ״ב ע״ג – פ״ג ע״א: בארץ ישראל לשון סורסי למה או לשון הקודש או לשון יווני.

יוֹזִיף ז׳, לוה debtor | *Schuldner* תרג׳ מש׳ כ״ב ז׳ (עבד לוה לאיש מלוה): ועבדא יוזיף לגברא מוזפנא.

יוֹחַי שם איש a man's name | *männlicher Name* שבת ל״ג ע״ג: ר׳ שמעון בן יוחי.

יוֹחָנָא ז׳, 1) שם אמוראים name of Amoraim | *Namen von Amoräern* חולי׳ קל״ג ע״א: רבא ורב ספרא איקלעו לבי מר יוחנא בריה דרב חנא בר אדא ואמרי לה לבי מר יוחנא בריה דרב חנא בר ביזנא.

2) שם מקום name of a place | *Ortsname* ב״ר פכ״ה: שילו חטא ויוחנא משתלמא.

3) מין ארבה a species of locusts | *eine Heuschreckenart* חולי׳ ס״ה ע״א: יוחנא ירושלמית.

יוֹחָנָה כנ״ל 2. ב״ר פ״ט: ויוחנה משתלמת.

יוֹחָנִי 1) ז׳, שם איש a man's name | *männlicher Name* מנח׳ פ״ה ע״א: אמרי ליה יוחני וממרא למשה וכו׳.

2) שם אשה a woman's name | *Frauenname* סוטה כ״ב ע״ב: יוחני בת רטיבי.

יוֹחָס ז׳, יחש, התיחסות, תולדות genealogy | *Genealogie, Herkunft* יבמ׳ פ״ד מ״ג: מצאתי מגילת יוחסין בירושלים וכתוב בה איש פלוני ממזר מאשת איש.

יו״ט יום טוב.

יוֹכְלָא ז׳, יכולת power, ability | *Macht, Vermögen* תרג׳ במ׳ י״ד ט״ז (מבלתי יכולת): מדלית יוכלא וכו׳.

יוכ״ק יום כפור קטן.

(יול) הוּוַל הפ׳, הובל והובא to be brought | *gebracht werden* תוס׳ צוק׳ טהר׳ ח׳ ז׳: והלה מוול או כפות.

יוֹלְדִים ז״ר, הורים, אב ואם parents | *Eltern* כת׳ פ״ז מ״ו: המקללת יולדיו בפניו.

יוֹלַדְתָּא נ׳, מילדת midwife | *Hebamme* תרג׳ ירוש׳ שמ׳ א׳ ט״ו (המילדות): יולדתא.

יוֹלִיד עי׳ יוֹלְדִים. כת׳ ע״ב ע״ב: המקללת יולידיו בפניו.

יוֹלִימְנָא שם אמורא | name of an Amora | *Name eines Amoräers* פסיק״ר ז׳: ר׳ יולימנא כן עבדי.

יוֹלִין עי׳ חֲוָורוּלִין. פס׳ ל״ט ע״א: חזרת יולין.

יוֹלְפָנָא עי׳ אוּלְפָנָא. תרג׳ מש׳ ד׳ ב׳ (כי לקח טוב): מטול דיולפנא טבא׳

יוֹם ז׳ — שמש *Sonne* | sun ב״ר פ״ו: ג׳ דברים קולן הולך מסוף העולם ועד סופו וכו׳ היום והגשמים והנפש בשעה שהיא יוצאה מן הגוף.

יוֹם הוֹשַׁעְנָא הושענא רבה, יום אחרון לחול המועד בסוכות the seventh day of the feast of tabernacles | *der siebente Tag des Hüttenfestes* ויק״ר פל״ז: אלין אתרוגין דיהודאי מצלין עמהון ביום הושענא.

יְמוֹת הַגְּשָׁמִים תקופת הגשמים שבכל שנה rainy season | *Regenperiode* ב״מ פ״ח מ״ו: המשכיר בית לחבירו בימות הגשמים אינו יכול להוציא מן החג ועד הפסח.

יְמוֹת הַחַמָּה 1) תקופת הקיץ שבכל שנה summer season | *Sommerzeit* תוס׳ טהר׳ ז׳ ח׳: אלו הן ימות החמה משתיעקר תבואה מתוכה.
2) שנה למנין חמה the solar year | *Sonnenjahr* ב״ר פל״ג: י״א יום שימות החמה יתירים על ימות הלבנה.

יְמוֹת הַלְּבָנָה שנה למנין לבנה the lunar year | *Mondjahr* ב״ר פל״ג: שימות החמה יתירים על ימות הלבנה י״א יום.

יְמֵי בְרֵאשִׁית ימי הבריאה the days of creation | *Schöpfungstage* ירוש׳ מעש׳ פ״ה נ״ד ע״א: אין מרובע מששת ימי בראשית.

לְיָמִים לאחר זמן after a time | *nach einiger Zeit* ספי״ר כ״א: למלך שכעס על מטרונתו וכו׳ לימים בקש להחזירה.

יוֹמָא ז׳, יום day | *Tag* ברכ׳ ב׳ ע״ב: איערב שמשא ואדכי יומא.
2) שמש sun | *Sonne* חול׳ ס׳ ע״א: אוקמיה להדי יומא בתקופת תמוז.
3) שם מסכת בסדר מועד הדנה בהלכות יום כפור name of a treatise of the Talmud on the order of exercises of the Day of Atonement | *Name eines Talmudtraktates über den Versöhnungstag* יומא י״ד ע״ב: מאן תנא סדר יומא.

יוֹמָא דְכִיפּוּרֵי יום הכפורים Day of Atonement | *Versöhnungstag* יומא י״ט ע״ב: והא האידנא יומא דכפורי הוא וכו׳.

יוֹמָא חָרָא מחר to-morrow | *morgen* תרג׳ דה״ב כ׳ ט״ז (מחר): יומא חרא.

יוֹמָא טָבָא חג, יום טוב Holy Day | *Feiertag* ביצה ד׳ ע״א: מיומא טבא לחבריה.

יוֹמָא רַבָּא יום הכפורים Day of Atonement | *Versöhnungstag* ר״ה כ״א ע״א: בסים תבשילא דבבלאי ביומא רבא דמערבא.

יומה״כ יוצא מן הכלל.

יוֹמְחָרָא, יוֹמְחָרָן תה״פ, מחר to-morrow | *morgen* תרג׳ שמ׳ י״ט י׳ (היום ומחר): יומא דין ויומחרא; ויק׳ ז׳ ט״ז (וממחרת): וביומחרן.

יוֹמָנָא 1) ז׳, עולם הזה this life | *diese Welt* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ו י״ח: עלמא יומנא.
2) תה״פ, היום to-day | *heute* שם כ״ז א׳ (היום): יומנא.

יוֹן ז׳, **יוֹנָא** נ׳, עוף היונה dove | *Taube* סנה׳ כ״ה ע״א: אי תקדמיה יונך ליון; בר׳ נ״ו ע״א: דנקטי תרי יוני ופרחי להו.

יְוָנָאָה ז׳, יוני Greek | *Grieche* תרג׳ ש״א ב׳ ד׳: קשתת דגברי יונאי אתברין.

יוֹנָה ז׳ — 1) עץ הָבְנִים ebony | *Ebenholz* שבת קכ״ט ע״א: פתורא דיונה.
2) שם אמוראים name of several Amoraim | *Name von Amoräern* תעני׳ כ״ג ע״ב: תקיפי

דארעא דישראל כגון ר' יונה אבוה דרבי מני; ירוש' שבי' פ"ד ל"ה ע"א: ר' יונה בשם ר' חייה בר אשי.

יוּנוּס שם איש | *männlicher Name* | a man's name תנח' כי תשא י"ט: יונוס וימברים.

יָוֵנִי ת', של רבב ורפש | *schlammig* | muddy מקוא' פ"ט מ"ב: וגץ יוני אלו יתדות הדרכים.

יְוָנִי ת', של יון | *griechisch* | Grecian ירוש' גיט' פ"ט נ' ע"ד: כתב יוני וכו' עד יוני.

יְוָנִית נ', לשון יונית | *Griechisch* | Greek (language) ירוש' סוטה פ"ט כ"ד ע"ג: מותר לאדם ללמד את בתו יונית מפני שהוא תכשיט לה.

יוֹנְקָא ז', יונק | *Säugling* | suckling תרג' תה' ח' ג' (יונקים): יונקיא.

יוֹנְתָא נ', יונה | *Taube* | dove תרג' יב"ע בר' ח' ח' (היונה): יונתא דבייתא.

יוֹסָה, יוֹסְטָא, יוֹסְטַי, יוֹסְטִינָה, יוֹסְטִינִי, יוסטתה שמות אמוראים | *Amoräernamen* | names of Amoraim ירוש' תעני' פ"ד ס"ח ע"ג: ר' יוסה בר אבא; שקלי' פ"ב מ"ו ע"ג: ר' יוסטא; עיר' פ"ו כ"ג ע"ג: ר' יוסטי; ב"ב פ"ח ט"ז ע"ב: יוסטיני; כת' פ"ט ל"ב ע"ד: ר' יוסטתה וכו' רבנין דרי' יוסטינה.

יוֹסֵי שם תנאים ואמוראים | *Tannaiten- und Amoräername* | name of Tannaim and Amoraim אבות פ"א מ"ד: יוסי בן יועזר איש צרידה ויוסי בן יוחנן איש ירושלם.

יוֹסִינָא, יוֹסִינָה, יוֹסֵינְיָה, יוֹסָנָה, יוֹסְנִי שמות אנשים | *männliche Namen* | names of men ירוש' יבמ' פי"ג י"ג ע"ג: ר' שמעון בן יוסינא; ירוש' מג' פ"ד ע"ה ע"ב: בן יוסינה; במ"ר פי"ג: בן יוסיניה; שהש"ר ה' א': יוסנה; פסיק"ר ה': יוסני.

יוסקא עי' יַבְּקָא. ילק' דב' תתע"ד: יוסקא וחשבון.

יוֹסְתִינְיָא שם מקום | *Ortsname* | name of a place זבח' קי"ד ע"א: חייא מיוסתיניא.

יוֹעֶזֶר ז', מין צמח | *Frauenhaar* (bot.) | Maiden-hair שבת פי"ד מ"ב: אוכל הוא את יועזר ושותה אבוב רועה.

יוֹפִיאֵל שם מלאך | *Engelname* | name of an angel תרג' יב"ע דב' ל"ד ו': יופיאל.

יוֹפִיוּת נ', יופי, נוי | *Schönheit* | beauty ילק' בר' ס"א: יופיותו של יפת.

יוֹצְאָנִית נ', אשה שדרכה לצאת הרבה | *Herumläuferin* | loving to go out ב"ר פמ"ה: ד' מדות נאמרו בנשים וכו' יוצאניות ותצא דינה.

יוֹצֵאת הַחוּץ נ', זונה | *Dirne* | prostitute כל' פכ"ח מ"ט: חלוק של יוצאת החוץ העשוי כסבכה.

יוֹצְפָּא נ', דאגה | *Sorge* | care, trouble תרג' יהוש' כ"ב כ"ד (מדאגה): מיוצפא.

יוֹקְיָנוֹס עי' אוֹקְיָנוֹס. תרג' ירוש' במ' כ"ד ט"ו: דיוקינוס.

יוקפא עי' יַבְּקָא. תוס' שבי' ד' י"א: חשבון ויוקפא.

יוֹקֶר ז', מחיר רב | *Teuerung* | high price מע"ש פ"ד מ"א: המוליך פירות מעשר שני ממקום היוקר למקום הזול או ממקום הזול למקום היוקר.

יוֹקְרָא ז', 1) כבוד ויקר | *Hochachtung* | respect תרג' איוב כ"ח י"ז: לית איפשר דתשתכח בזילותא אילהן ביוקרא.
2) כובד | *Schwere* | weight, heaviness מנח' צ"ד ע"ב: אגב יוקרא דלחם.

יוֹקְרָא דְלִיבָּא מין מחלת הלב | *eine Herzkrankheit* | heart-disease שבת ק"מ ע"ב: חש ביוקרא דליבא.

יוֹקֶרֶת שם מקום | *Ortsname* | name of a place תעני' כ"ג ע"ב: ר' יוסי דמן יוקרת.

יוֹרְדְנָא נהר הירדן | *der Jordanfluß* | Jordan, the river of Palestine תרג' בר' א' ה' (בעבר הירדן): בעברא דיורדנא.

יוֹרֶדֶת נ', פלג היורד במדרון | *Bergbach* | torrent תוס' פרה ח' (ט') ב': יורדת הצלמון.

יוֹרֶה ז׳ — עונת מטר היורה, אביב early season, spring | *die Zeit des Frühregens, Frühling* תנח׳ חיי ז׳: אם זרעת ביורה אל תעמוד במלקוש.

יוֹרָה נ׳, דוד, קלחת kettle | *Kessel* שבת ק״ב ע״ב: כירה קטנה לשפות עליה יורה קטנה.

יוֹרְכָא ז׳, אבן טובה a precious stone | *Edelstein* תרג׳ יב״ע דב׳ ל״ד ו׳: יורכין.

יוֹרְקָא ת׳, ירוק green | *grün* פס׳ ל׳ ע״ב: בין חיורא בין אוכמי ובין יורקי.

יוֹרְקְמִי שם מלאך name of an angel | *Engelname* פסח׳ קי״ח ע״א: יורקמי שר הברד.

יוֹרְקָנָא ז׳, ירקון בתבואה mildew | *Meltau* תרג׳ דה״ב ו׳ כ״ח (שדפון וירקון): שודפנא ויורקנא.

יוֹשֶׁן ז׳, המַעמד הקודם former condition | *früherer Zustand* יומא ס״ט ע״ב: למה נקרא שמן אנשי כנסת הגדולה שהחזירו העטרה ליושנה.

יוּתָא ז׳, כוכבי עיש the constellation called the Great Bear (Ursa Major) | *das Siebengestirn, der große Bär* בר׳ נ״ח ע״ב: עיש–יותא.

יוֹתְפָּיָה מעיר יודפה of Yotapata | *aus Jotapata* ירוש׳ סוכה פ״ד נ״ד ע״ג: מנחם יותפייה.

יוֹתֵר ז׳ — יוֹתֵר מִדַּאי יתר על המדה, די והותר more than enough, too much | *zuviel, übergenug* ב״ב ס׳ ע״ב: שלא להתאבל כל עיקר אי אפשר וכו׳ ולהתאבל יותר מדאי אי אפשר שאין גוזרין גזירה על הצבור אלא א״כ רוב הצבור יכולין לעמוד בה.

בְּיוֹתֵר תה״פ, ביחוד, בפרט especially | *besonders* פסיק״ר ל״א: והיתה חביבה עליו ביותר.

יוֹתְרָן, יוֹתְרָנָא ז׳, יתרון, ריוח advantage, profit | *Vorteil* תרג׳ מש׳ כ״ח ג׳ (מטר סוחף ואין לחם): מטרא חביטא דלית ביה יותרן; שם כ״א ה׳ (מחשבות חרוץ אך למותר): מחשבתיה דגביין ליותרנא.

יוֹתֶרֶת — עי׳ יֹתֶרֶת. חול׳ מ״ז ע״א: לית הלכתא כוותיה דרבא ביותרת.

יְזוֹפְתָא נ׳, מִלוה, הלוואה a loan | *Darlehen* מו״ק כ״ה ע״ב: ויזופתא יזיף.

יְזַף פ״י, לוה to borrow | *leihen* ב״מ ס״ד ע״א: כי יזיף פלוני פשיטי ממך.

אוֹזִיף אפ׳, הלוה to lend | *verleihen* בכ׳ ח׳ ע״ב: גברא דאוזיף ומריף מאי חזא דהדר מריף.

יְזָפָא ז׳, לווה debtor | *Schuldner* תרג׳ ישע׳ כ״ד ב׳ (כמלוה כלוה): יזפא כמוזפא.

יָזֵק שם נהר בבבל name of a river in Babylonia | *Name eines Flusses in Babylonien* ירוש׳ קיד׳ פ״ד ס״ה ע״ד: נהר יזק.

יח׳ יחזקאל.

י״ח ידי חובתו; שמונה עשרה (ברכות).

(יחא) אוֹחִי אפ׳, עי׳ יחי. תרג׳ שמ׳ י״ב ל״ג: לאוחאה לשלחותהון.

יַחֵד פ׳ — 1) קבע והועיד to designate | *besonders bestimmen* מכי׳ בא ה׳: יחד הכתוב מצוה הזאת ואמרה ענין בפני עצמו.
2) הכריז על האחדות to declare the unity of God | *Gott als Einzigen bekennen* שהש״ר ב׳ ט״ז: הוא אמר לי מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ ואני מיחדת שמו בכל יום פעמים.
3) שם שני אנשים לבדם במדור אחד to leave persons alone in a special room | *Personen (in einem gesonderten Raum) allein sein lassen* תוס׳ כתי׳ א׳ ד׳: היו מייחדין את החתן ואת הכלה שעה אחת.

הִתְיַחֵד התפ׳, 1) נקבע ונועד ביחוד to be conferred, to be especially addressed | *besonders gerichtet sein* שמו״ר פ״ז: בתחלה היה ראוי הדיבור להתיחד עליו בפני עצמו.
2) היה לבדו עם פלוני to be alone with | *sich mit jem. allein befinden* קיד׳ פ״ד מ״ב: לא יתיחד איש אחד עם שתי נשים אבל אשה אחת מתיחדת עם שני אנשים.

יַחֵד פַּעַל, 1) ריכז, צמצם | to concentrate | *sammeln, konzentrieren* תרג' תה' פ"ו י"א: יחד לבבי.

2) עי' יָחֵד 1. מכות י"ח ע"א: ליחודי להו לאוי לכל חד וחד.

אִתְיַחֵד, אִיַּחֵד אתפ', 1) התחבר והתאחד | to be joined | *sich vereinen* תרג' יב"ע בר' מ"ט ו' (לא תחד כבודי): לא אתיחד יקרי.

2) עי' הִתְיַחֵד. סנה' ל"ז ע"א: אמריתו נדה שרי לייחודי בהדי גברא.

יחוד עי' יָחִיד. ב"ר פצ"ט: יחודו של עולם.

יִחוּד ז', שהית שנים לבדם במדור אחד | private meeting | *das Alleinsein zu zweien* ירוש' גיט' פ"ז מ"ח ע"ד: נתייחדה עמו בפני שנים וכו' אין זה יחוד.

יִחוּד הַשֵּׁם הכרזת אחדות הבורא | declaration of the unity of God | *Verkündung der Einzigkeit Gottes* פסיק' זוטרתא נצבים: ולדבקה בו זה יחוד השם.

בְּיִחוּד תה"פ, 1) ביחידות | privately | *unter vier Augen* ביצה כ"ב ע"ב: אמר רב שאילית את רבי ביחוד.

2) בדיוק, בודאות | exactly | *genau, sicher* שקלי' פ"ו מ"ב: וידעו ביחוד ששם הארון נגנז. ועי' יִיחוּד.

יִחוּדָא ז', אחדות ויחידות | unity | *Einzigkeit* תרג' שה"ש ח' ט': יחוד שמיה דמרי עלמא.

יִחוּם ז', יחש, תולדות | genealogy | *Herkunft* במ"ר פי"ג: אברהם שהיה עיקר היחוס.

יִחוּסָא ז', 1) כנ"ל. תרג' יב"ע בר' ה' א': ספר יחוס תולדות אדם.

2) משפחה | family | *Familie* שם שם כ"ד מ"א (למשפחתי): לבית יחוסי.

3) יחוס הגון | noble descent | *edle Abkunft* קיד' ע"א ע"ב: שתיקותיה דבבל היינו יחוסא.

יְחוּף ז', הליכה בלי נעלים | bare-footedness | *Barfüßigkeit* יומא ע"ז ע"א: כדי שלא יבוא רגלך לידי יחוף.

יָחוּפָה ת', יחף | bare-footed | *barfuß* איכ"ר א' ז': כד יחופה ברא מדבר שלותא דביתיה דאבוי.

יְחוֹר ז', ענף רך | young shoot | *Reis, Trieb, Schoß* עוקצ' פ"ג מ"ח: יחור של תאנה שנפשח ומעורה בקליפה.

יַחֲטָא ז', משטין, קטיגור | accuser | *Kläger* תרג' זכ' ג' ב' (השטן): יחטא.

(יחי) אוֹחִי הפ', החיש, מיהר | to hurry | *sich beeilen* תרג' שמ' ב' י"ח (מדוע מהרתן בא): מא דין אוחיתין למיתי.

יָחִיד ·— 1) פרט, אחד מן הצבור | single | *Einzelner* זבח' פ"ה מ"ג: חטאת הצבור והיחיד.

2) נבחר ומצויין | select | *ausgezeichnet, auserwählt* ירוש' בר' פ"ב ה' ע"ד: לא כל הרוצה לעשות עצמו יחיד עושה תלמיד חכם עושה.

3) כנוי לאלהים | the Unique, God | *der Einzige, Gott* ב"ר פכ"א: כאחד — כיחידו של עולם.

בְּיָחִיד תה"פ, ביחידות | privately | *unter vier Augen* ירוש' כת' פ"ז ל"א ע"ב: על מנת שתאמרי לאיש פלוני מה שאמרתי לך ביחיד או מה שאמרת לי ביחיד.

יְחִידָא ת', יחיד, אחד | single, only | *einzig* תרג' מש' ד' ג' (ויחיד לפני אמי): ויחידא קדם אמי.

יְחִידָאָה ת', 1) כנ"ל. פס' ק"ג ע"ב: לא יחידאה אנא.

2) מיוחד במינו | particular | *eigenartig* נדר' נ"א ע"א: תספרתא יחידאה.

יְחִידַאי עי' יְחִידָא. תרג' יב"ע דב' ל"ב נ': ביר יחידאי.

יְחִידִי ת׳, אחד בפני עצמו single, lonely | *allein, alleinstehend* ב״ר פצ״ט: כל החיות מהלכות זוגות זוגות והנחש אינו מהלך בדרך אלא יחידי.

יָחַם — הִתְיַחֵם התפ׳, התחמם בתאוה to be in hot passion | *erhitzt, brünstig werden* במ״ר פ״ט: למוד מצאנו של יעקב אבינו שמן המקלות היו מתיחמות.

יַחֵם פַּעַל, חימם, עורר תאות המין to heat | *erhitzen* תרג׳ בר׳ ל׳ מ״א (ליחמנה): ליחמותהן.

אִתְיַחַם אתפ׳, עי׳ הִתְיַחֵם. שם שם ל״ט (ויחמו הצאן): ואתיחמא ענא.

יַחֲמָא ז׳, ארס poison | *Gift* תרג׳ חבק׳ ב׳ ט״ו: ווליף ביחמא.

יַחְנוּנָה עי׳ חָנוּן. ירוש׳ שבת פ״ה ז׳ ע״ג: עיקר הוא ושמיה יחנונה.

יִחֵס פיעל, יחש, בירר את מוצאו ומולדתו to trace the connection of descent | *die Abstammung nachweisen* סנה׳ פ״ה ע״ב: התחילו שבטים מבזים אותו וכו׳ בא הכתוב ויחסו פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן.

הִתְיַחֵס התפ׳, 1) חשב עצמו למיוחס אחרי משפחה פלונית to claim a pedigree | *seine Abstammung herleiten* תוס׳ פאה ד׳ י״א: בית נבלטא היתה בירושלים מתיחסת עם ארונה היבוסי.

2) נזכר בספר יוחסין to be recorded in genealogical list | *in das Geschlechtsregister eingetragen werden* ירוש׳ יבמ׳ פ״ב ד׳ ע״א: על ידי שכיבד זקינו זכה להתיחס.

יַחֵס פַּעַל, 1) הרים למעמד גבוה to nobilize | *zu einem vornehmen Stande erheben* תרג׳ יב״ע במ׳ כ״ה י״ג: הא אנא מיחסיניה לכהונתא רבתא.

2) עי׳ יָחֵס. מגי׳ י״ב ע״ב: אי ליחוסא קאתי ליחסיה וליזיל עד בנימין.

אִתְיַחֵס אתפ׳, עי׳ הִתְיַחֵס. תרג׳ יב״ע בר׳ כ״א י״ב: לא מתיחס בתרך.

יַחַס ז׳, **יַחֲסוּתָא** נ׳, שייכות למשפחה כשרה legal pedigree | *legitime Abstammung* ירוש׳ יבמ׳ פ״ב ד׳ ע״א: גויים יש להם יחסים וכו׳ אין להם יחסים; קיד׳ ע״א ע״ב: ייחוסא וכו׳ ביחסותא וכו׳.

(יחף) הִתְיַחֵף התפ׳, נפצע to become sore (feet) | *wund werden (Füße)* איכ״ר פתיחתא: הציעו לו טפטיות וכי׳ כדי שלא יתיחפו רגליהם אעפ״כ נתיחפו רגליהם.

יָחַף פ״ע, היה חפוף ומשוחק to be rubbed | *abgerieben werden* תרג׳ דב׳ ח׳ ד׳: ומסנך לא יחיפו.

יַחֵף פַּעַל, היה תפוח to be swollen | *geschwollen sein* תרג׳ יב״ע שם שם (ורגלך לא בצקה): וריגליכון לא הליכו מיחפין.

יַחַף עי׳ 1) יָחוּף. ילק׳ יר׳ רס״ו: כדי שלא יבוא רגלך לידי יחף.

2) כאב הרגלים footsoreness | *Fußschmerzen* מכש׳ פ״ג מ״ח: אם חשב שידוחו רגליה וכו׳ בשעת היחף והדיש.

י״ט יום טוב.

יְטַב פ״ע, היה טוב to be good | *gut sein* תרג׳ דב׳ ו׳ כ״ד (לטוב לנו): למיטב לנא.

אוֹטִיב, אֵיטִיב אפ׳, עשה טובה to do good | *Gutes tun* תרג׳ בר׳ ל״ב י׳ (ואיטיבה עמך): ואוטיב עמך; ירמ׳ י׳ ה׳ (היטיב אין אותם): לאיטבא לית אינון ידעין.

יטבש״ג יום טוב שני של גליות.

יְטוּר, יְטוּרָא ז׳, עמוד העשן pillar of smoke | *Rauchsäule* תרג׳ יואל ג׳ ג׳ (ותימרות עשן): יטורין דתנן.

יַמֵּי פעל, הביא, הכנים to adduce | *anbringen* ירושי ברכ׳ פ״ב ד׳ ע״ב: לית אפשר דלא ימי מילה.

ימ״ל יש טעם לדבריו.

ימשש״ג יום טוב שני של גליות.

יְיָ 1) קיצור שם הויה abbreviation of the Tetragrammaton | *Abkürzung des Tetragramms* תרג׳ תה׳ ס״ט ט׳ (חסין יה): הסינא יי.
2) מלת הקריאה interjection | *Ausruf* תרג׳ מש׳ ד׳ ד׳ (יתמך דברי לבך): יי יקמט מליי לבך.

יְיָא מה״ק, אוי ואבוי woe! | *wehe!* תרג׳ יב״ע במ׳ כ״א כ״ט: ייא לכון סנאי צדיקיא.

יְיָא ת׳, יפה, טוב fair | *schön* תרג׳ ירושי בר׳ כ״ט י״ז (יפת מראה): ייא בריווא.

יְיָא, לְיָיא מה״ש, לאן whither? | *wohin?* ברכ׳ נ״ח ע״ב: כגני לייא. ועי׳ כַּלַפֵּי לְיָיא.

יֵיאבָךְ = יֵהֵא בָךְ. ירושי ב״ק פ״ח ו׳ ע״ב: כמה את בעי למיתן ולא ייאבך אהן צערא.

יֵיאוּשׁ עי׳ יֵאוּשׁ. ירושי ערלה פ״א ס״א ע״א: אעפ״י שאין קרקע נגזל יש ייאוש לקרקע.

יֵיב עי׳ יְהַב. ירושי נזיר פ״ה נ״ד ע״ב: ייבון ליה ואכל.

יֵיבָא 1) עי׳ יֵבָא. ירושי מג׳ פ״ב ע״ג ע״ב: ייבא כהיא דאמר ר׳ פלוני.
2) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* גיט׳ ס״ב ע״א: אמר רב ייבא.
3) מין קשור tie | *ein Band* ב״ב קמ״ו ע״א: תרגם רב פפא כייבא וסבכתא.

יִיבּוּם ז׳, חובת נשיאת אשת האח המת levirate marriage | *Leviratsehe* יבמ׳ ל״ט ע״ב: מצות ייבום קודמת למצות חליצה.

יי״ג יין גפן.

יִיחוּד עי׳ יִחוּד. סנה׳ כ״א ע״א וע״ב: גזרו על הייחוד ועל הפנויה.

יִיחוּל ז׳, תקוה hope | *Hoffnung* ברכ׳ ט״ז ע״ב: ונשכים ונמצא ייחול לבבינו.

יִיחוּס, יִיחוּסָא עי׳ יִחוּס. ירושי גיט׳ פ״ח מ״ט ע״ג: ייחוס כהונה; קיד׳ ע״א ע״ב: ייחוסא וכו׳ ביחסותא וכו׳.

יִיחוּר עי׳ יִחוּר. ירושי ב״ק פ״ו ה׳ ע״ב: ייחורי תאנים וכו׳ לולבי גפנים.

יֵיחַף עי׳ יְחוּף. רות רבה א׳ ז׳: ותלכנה בדרך הוצרה עליהם הדרך שהלכו בייחף.

יְיָלָא ז׳, קפוד hedge-hog | *Igel* ב״ב ד׳ ע״א: כלילא דיילי.

יֵימַר שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* חול׳ נ״ו ע״ב: רב יימר.

יְנוּבְרִים שם איש a man's name | *männlicher Name* ירושי ע״ז פ״א ל״ט ע״ג: הוה תמן חד גבר סב והוה שמיה יינוברים.

יִינוּמְלִים, יִינוּמְלִין ז׳, יין מהול בדבש wine mixed with honey | *Honigwein* תר׳ פ״א מ״א: עושין את היין יינומלים; שבת קל״ט ע״ב: ינומלין.

יִינוּן מה״ג, הללו those | *jene* ירושי פאה פ״ז כ׳ ע״ב: ההוא דובשא דיהבית לכון דצליין יינון.

יֵיַם ז׳, בריאות health | *Gesundheit* ירושי בר׳ פ״ו י׳ ע״ד: אסור למימר ליה ייס.

יִיסוּר, יִיסוּרָא עי׳ יִסּוּר, יִסּוּרָא. סנה׳ מ״ה ע״א: אין לך ייסור גדול מזה; תרג׳ שני אס׳ א׳ ב׳: לבושי ייסוריה.

יִיסִי שם איש a man's name | *männlicher Name* ירושי כלאי פ״ח ל״א ע״ג: ייסי ערקי בר נש דטור וכו׳.

יִיעוּד עי׳ יִעוּד. קיד׳ י״ח ע״ב: ייעוד נישואין עושה או ארוסין עושה.

יירינון [וַרְדִינוֹן] ז׳, שמן וורדים rose-oil | *Rosenöl* ירושי דמ׳ פ״א כ״ב ע״ב: שמן וורד — ויירינון.

יֵירָעֲנָה עי׳ יַרְעֲנָה. ירושי שבי׳ פ״ז ל״ז ע״ב: היירענין והבורית והאהל.

יִישׁוּב עי׳ יִשׁוּב. ב״ק פ׳ י׳ מ״ו: ביישוב וכו׳ במדבר.

יִישַׁר כֹּחֲךָ נוסח של ברכת תודה a phrase of approval and thanks (may thy strength be firm) | *eine Danksagungsformel* שמו״ר פ״א: יישר כחך שהצלתנו מידי הרועים.

יִיתַּם עי׳ יַתְמָא. ירוש׳ שבת פ״א ג׳ ע״ג: דין דייתם.

יכ״ד יתר כניטל דמי.

יָכוֹל שמא תאמר you might think, conclude | *du denkst vielleicht* תוס׳ ברי׳ ג׳ ח׳: יכול יתפלל אדם כל היום כולו פירש דניאל וזמנין תלתא ביומא וכו׳.

כִּבְיָכוֹל, כְּאִילוּ as it were | *gleichsam* מכיל׳ בא פ״ד: וכשעתידין לחזור כביכול שכינה עמהם.

יְכוֹלְנִי יכול אני I can | *ich kann* יומא ס״ז ע״א: אם עי׳ עירוב יכולני לעשות אפילו שתי סוכות.

יכולני [יוֹבְיָינֵי] ז״ר, אחד מלגיונות הרומאים Joviani, a cohort of pretorians | *Joviani, eine Prätorianerlegion* אסת״ר א׳ ג׳: יכולני וברקוריאני.

יְכוּלְתָּא נ׳, יכולת power, ability | *Macht. Vermögen* תרג׳ דה״ב כ׳ ו׳: לית יכולתא לכל מלכיא.

יְכֵל •– היה רשאי to be allowed | *dürfen* גיטי פ״ד מ״ה: לישא שפחה אינו יכול שכבר חציו בן חורין בת חורין אינו יכול שכבר חציו עבד.

יכ״ק יום כפור קטן.

יכרותה עי׳ זַכְרוּתָא. ירוש׳ שבת פי״ד י״ד ע״ד: אייתין ליה מן יכרותה דדירי.

י״ל יש לומר; יש לפרש; יש להקשות; יש לתרץ; יש לשאול.

יָלָא עי׳ יַיְלָא. תרג׳ ויק׳ י״א ל׳ (והאנקה): וילא.

ילבמ״נ יתמי לאו בני מחילה נינהו.

יְלַד •– **נוֹלַד** נפ׳ •– 1) נראה, נתגלה, ביחוד הירח to appear again (the moon) | *wieder sichtbar werden (vom Monde)* ר״ה כ׳ ע״ב: נולד קודם חצות וכו׳.

2) נתהוה to originate | *entstehen* אבות פ״ב מ״ט: הרואה את הנולד.

יְלַד פ״י, ילדה האשה. המליטה to bear | *gebären* תרג׳ ברי׳ כ״ט ל״ב (ותלד בן): וילידת בר.

יַלֵּד פַּעֵל, 1) כנ״ל. תרג׳ תה׳ קמ״ד י״ג (צאננו מאליפות): ענאנא מילדן אלפיא.

2) עזר בלידה to act as midwife | *Hebammendienste leisten* תרג׳ ירוש׳ שמ׳ א׳ ט״ו (המילדות): מילדתא.

אוֹלֵד אפ׳, 1) כנ״ל 2. תרג׳ שמ׳ א׳ ט״ז (בילדכן): כד תהוין מולדן.

2) הוליד, גרם to produce | *verursachen* עירי׳ ק״ד ע״א: דקמוליד קלא וכל אולודי קלא וכו׳.

אִתְיְלֵד, אִתְיְלִיד אתפ׳, 1) נולד to be born | *geboren werden* ביצה ב׳ ע״ב: כל ביצה דמתילדא האידנא.

2) פרה ורבה to grow populous | *sich vermehren* תרג׳ יב״ע שמות א׳ ז׳ (וירבו): אתילידו.

יְלָדָה נ׳ — צמח רך a young plant | *junge Pflanze* נדרי׳ נ״ז ע״ב: ילדה שסבכה בזקנה ובה פירות.

יַלְדוּתָא נ׳, בחרות youth | *Jugend* ב״מ מ״ד ע״א: בילדותיה מאי סבר ובזקנותיה מאי סבר.

יַלְדוּתָא נ׳, מולדת, משפחה family | *Familie* תרג׳ ברי׳ כ״ד ד׳ (למולדתי תלך): לילדותי תיזיל.

ילדיתא [יָלֵידְתָּא] נ׳, יולדת a woman in confinement | *Wöchnerin* איכ״ר א׳ א׳ (חד מאתונא ו׳): ירחי ביטנתא דילדיתא.

יַלַּדְתָּא נ׳, מילדת midwife | *Hebamme* תרג׳ ירוש׳ שמ׳ א׳ י״ט (המילדות): ילדתי.

יְלִילָא ז׳, מרגל spy | *Kundschafter* תרג׳ ירוש׳ במ׳ כ״א א׳ (המרגלים): ילילא.

יְלִין מ״ג, אלה these | *diese (pl.)* ירוש׳ ב״ב פ״ח ט״ז ע״ב: וילין וכו׳.

יַלֵּל פיעל, 1) צווח וגעה to howl | *heulen* ב״ר פ״ס: התחילה מיללת עליו בקולה.

2) הקר to search through | *durchforschen* שהש״ר א׳ י׳: בשעה שמיללין ההלכה אלו עם אלו.

יִלֵּל פַּעֵל, תר וריגל to espy | *auskundschaften* ירוש׳ תענ׳ פ״ד ס״ח ע״ד: הוון מיללין קרתא.

יְלָלָא, יְלָלְתָא נ׳, זעקה וילָלה howling | *das Heulen* תרג׳ צפ׳ א׳ י׳ (וילָלה): וילָלא; ירמ׳ כ״ה ל״ו (וילְלת אדירי הצאן): וילְלת תקיפי עמא.

יל״מ יש לו מתירין.

יְלַף פ״ע, למד to learn | *lernen* תרג׳ משׁ׳ ל׳ ג׳ (ולא למדתי חכמה): ולא יליפית חכמתא.

יַלֵּף פַּעֵל, **אוֹלֵף** אפ׳, לימד to teach | *lehren* ירוש׳ חג׳ פ״ב ע״ח ע״א: מילף ומילפה; שבי׳ פ״ה ל״ו ע״א: ולא כן אולפן רבי.

ילק׳ ילקוט.

ילקן עי׳ לָקָן. ירוש׳ מעש״ש פ״ד נ״ד ע״ד: ובארבאל בתרין אלפין ילקן (צ״ל ולקן).

ילי״ת יש לו תובעין.

יַלְתָּא שם אשה a woman's name | *Frauenname* גיט׳ ס״ז ע״ב: שמעה ילתא.

י״מ יש מפרשים.

יָם — 1) בית קבול ביקב tank, the receptacle in the wine or oil press | *Behälter in der Keller* ב״ב פ״ד מ״ה: המוכר את בית הבד מכר את הים ואת הממל.

2) עי׳ יַם נָפָה. זבים פ״ד מ״ב: על התנור ועל הים וכו׳.

יָם אוֹקְיָינוֹס ים התיכון the Mediterranean Sea | *Mittelmeer* גיט׳ ח׳ ע״א: מקפלוריא ועד ים אוקיינוס ומנחל מצרים ועד ים אוקיינוס מן החוט ולפנים ארץ ישראל וכו׳.

יָם טִיבֵּרְיָא עי׳ יַמָּה שֶׁל טַבֵּרְיָא. פסדר״כ בובר פכ״ט קפ״ה ע״ב: וטעמו כטעם הראש של דג שבים טבריא.

יַם נָפָה קרקעית הנפה והכברה the receiver of flour at sifting | *Boden des Siebs* כלי׳ פט״ו מ״ג: ים נפה של סילתין טמא ושל בעלי בתים טהור.

יַמָּה שֶׁל חֵילַת אגם מים בסוריא הצפונית the Lake of Antiochia | *der See von Antiochia* ב״ב ע״ד ע״ב: אלו הן שבע ימים וארבע נהרות שמקיפין את ארץ ישראל וכו׳ ימה של חילת וכו׳.

יָם שֶׁל טַבֵּרְיָא, יַמָּה שֶׁל טַבֵּרְיָא ים כנרת Lake of Tiberias | *Tiberiassee* ב״ר פצ״ח: כל חוף ים של טבריא נקרא כנרת; ב״ב ע״ד ע״ב: אלו הן שבע ימים וכו׳ ימה של טבריא.

יַמָּה שֶׁל יָפוֹ ים התיכון the Mediterranean Sea | *Mittelmeer* ספרי דב׳ ל״ג י״ט: כי שפע ימים יינקו זו ימה של יפו.

יַמָּה שֶׁל סְדוֹם ים המלח the Dead Sea | *das Tote Meer* ב״ב ע״ד ע״ב: ימה של טבריא וימה של סדום.

יַמָּה שֶׁל סִיבְכֵי, יַמָּה שֶׁל סוּפְנֵי, יַמָּה שֶׁל סַמְכוֹ אגם מים מצפון לים כנרת Samachonitis | *Samachonitis* ב״ב ע״ד ע״ב: ימה של חילת וכו׳ וימה של סיבכי; ירוש׳ שם פ״ה ט״ו ע״א: ימה של סמכו; תוס׳ ב״ק ח׳ י״ח: ים ודרום ירשה וכו׳ זה ימה של סופני דרום זה ימה של טבריא.

יְמָא עי׳ יְמֵי. תרג׳ ש״א כ׳ י״ז (להשביע את דוד): לאומאה ית דוד.

יַמָּא — שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Name einer Ortschaft in Palästina* ירוש׳ גיט׳ פ״ו מ״ח ע״א: מן ימא לטיגני.

יַמָּא דְחֵילְתָא עי׳ יַמָּה שֶׁל חֵילַת (יָם). ירוש׳ כת׳ פי״ב ה״ג: ימא דחילתא.

יַמָּא דַחֲמָץ אגם מים בסוריא סמוך לעיר חמץ Lake of Hums in Syria | *See von Homs in Syrien* ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״ג: ימא דחמץ.

יַמָּא דְטִיבֵּרְיָא ים כנרת Lake of Tiberias | *Tiberiassee* ירוש׳ ע״ז פ״ב ה״ט: והא ימא דטיבריא כגון המים המהלכין הם.

יַמָּא דכוכבו [יַמָּא דְסִיבְּבֵי] עי׳ יַמָּה שֶׁל סִיבְּבֵי. ירוש׳ כתי׳ פ״ב ל״ה ע״ב: ימא דכוכבו.

יַמָּא דְמִילְחָא, יַמָּא דְמֵישְׁרָא, יַמָּא דִסְדוֹם ים המלה the Dead Sea | *das Tote Meer* ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״ג: ימא דמילחא; שבת ק״ח ע״ב: אפי׳ גברא דטבע בכל מימות שבעולם בימא דסדום לא טבע; תרג׳ יב״ע דב׳ ג׳ י״ז (ים הערבה): ימא דמישרא.

יַמָּא דְסוּפְנֵי, יַמָּא דְסַמְכוּ עי׳ יַמָּה שֶׁל סִיבְּבֵי (יָם). ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״ג: ימא דסמכו; תרג יב״ע דב׳ ל״ג כ״ג: ימא דסופני.

יַמְבְּרִים שם איש a man's name | *männlicher Name* תרג׳ יב״ע שמ׳ א׳ ט׳: ינים וימברים רישי חרשיא.

ימ״ה יוצא מן הכלל.

יַמָּה נ׳, ים sea | *Meer* ירוש׳ שקל׳ פ״ה מ״ה ע״ד: לימתי וכו׳ בימה סכנת.

יְמוֹת דר עי׳ יוֹם. ב״ר פי״א: נהר סמבטיון יוכיח שמושך אבנים כל ימות השבת ובשבת הוא נח.

יְמֵי פ״י, נשבע to swear | *schwören* תרג׳ שמ׳ כ׳ ז׳: לא תימי בשמא.

אוֹמֵי אפ׳, 1) כניל. תרג׳ שופ׳ י״ז ב׳ (ואת אלית): את אומית.

2) השביע to cause to swear | *beschwören* תרג׳ מל״א ח׳ ל״א (להאלותו): לאומיותיה.

ימינא עי׳ זְמִינָא 2. פסיק״ר פ״א: אבא בן ימינא.

יְמָם תה״פ, יומם by day | *bei Tage* תרג׳ יר׳ י״ד י״ז (לילה ויומם): לילי וימם.

יְמָמָא ז׳, 1) יום, שעות היום day, day-time | *Tag, Tageszeit* יומא ע״ד ע״ב: מאן דאית ליה סעודתא לא ליכלה אלא בימַמא.

2) אור היום day-light | *Tageslicht* בר׳ ג׳ ע״א: למה לי סימנא יממא הוא.

יממיא תיבה בנוסח של שבועה a word in a charm formula | *Wort in einer Zauberformel* תוס׳ שבת צוק׳ ז׳ (ח׳), א׳: יממיא וכוציא.

ימ״ג יש מקומות נוהגין.

(ימן) הֵימַן אפ׳, האמין to believe | *glauben* ירוש׳ חג׳ פ״ב ע״ז ע״ד: אי הימנך הא מכאות.

(ימם) אִתְיְמַם אתפ׳, נמס to melt | *zerfließen* תרג׳ ישׁ׳ ל״ד ג׳ (ונמסו הרים): ויתימסון טוריא.

ימעש״א יהא מונח עד שיבוא אליהו.

יַמְרִים שם איש a man's name | *männlicher Name* תרג׳ יב״ע במ׳ כ״ב כ״ב: ותרין עולימוי ינים וימרים עמיה.

י״נ יין נסך.

יַנַּאי מלך יהודה (יוחנן הורקנוס) John Hyrcan, King of Judaea | *Johann Hyrcan, König von Judäa* בר׳ כ״ט ע״א: הוא ינאי הוא יוחנן.

יְנוּן מה״ג, הללו those | *jene (pl.)* ירוש׳ בר׳ פ״א ג׳ ע״ד: וינון מחמרין.

יָנוּקָא ז׳, 1) ילד child | *Kind* סוכה נ״ו ע״ב: שותא דינוקא בשוקא או דאבוהי או דאימיה.

2) שם איש a man's name | *männlicher Name* ב״ב ז׳ ע״ב: מר ינוקא וכו׳ בריה דרב חסדא.

יָנוּקְתָּא נ׳, נערה maiden | *Mädchen* ב״ב ג׳ ע״ב: כי חזית ההיא ינוקתא דקא בעי למנסבה.

(ינח) אַנַּח אפ׳, הניח to set down | *hinlegen* שבת ו׳ ע״א: כי מנח ליה.

אִתְנַח אתפ׳, היה מונח to lie | *liegen* חול׳ מ״ה ע״א: מתנח ביה מוחא.

(יני) אוֹנִי אפ׳, 1) הונה ורמה to overreach | *übervorteilen* תרג׳ יב״ע ויק׳ כ״ה י״ד: לאוניא.

2) הניא, הסיר to alienate | *abwendig machen* תרג׳ במ׳ ל״ב ט׳ (ויניאו): ואוניאו.

יַנַּיי שם אמוראים name of Amoraim | *Name von Amoräern* ירוש׳ תענ׳ פ״ד ס״ח ע״א: ר׳ ינּיי מן דעלי.

יניבא עי׳ יָאנִיבָא. חול׳ כ״ח ע״א: בעוף דקא בעי ליה לדמיה ליניבא.

ינים שם איש a man's name | *männlicher Name* תרג׳ יב״ע ויק׳ כ״ב כ״ב: ותרין עולימוי ינים וימרים עמיה.

יְנִיק ז׳, יונק suckling | *Säugling* תרג׳ ש״א ט״ו ג׳ (מעולל ועד יונק): מעולים ועד יניק.
2) נער young man | *Jüngling* קיד׳ ל״ב ע״ב: יניק וחכים.
3) ענף twig | *Zweig* תרג׳ תה׳ פ׳ י״ב (יונקותיה): יניקהא.

יְנֵן פיעל, העיר, עורר to awaken | *erwecken* ילק׳ מלכ׳ ר׳: עתיד ליינן רשעי ארץ.

ינעמ״ב ינוח על משכבו בשלום.

יְנַק פ״י, ינק ומצץ to suck | *saugen* ברי׳ מ׳ ע״ב: מירבא רבו מארעא מינקי לא ינקי מארעא.

יַנֵּק פַעל, אוֹנִיק, אַיְנִיק אפ׳, היניק to give suck | *säugen* תרג׳ ירוש׳ שמ׳ ט״ו ב׳: דהוה מינק לן דבש מן כיפא; ב״ר פצ״ח: יתברכון דדיא דהכין אוניקו; ירוש׳ כלא׳ פ״א כ״ז ע״ב: ליס ביזא דכן איינק.

יַנְקָא ז׳, 1) יונק suckling | *Säugling* במ״ר פ״ה: כהן ינקא דנפק ממעי דאימיה.
2) גמל צעיר young camel | *junges Kamel* תרג׳ יר׳ ב׳ כ״ג (בכרה): ינקא.

יַנְקוּתָא נ׳, בחרות youth | *Jugend* שבת קנ״ב ע״א: ינקותא כלילא דוורדא סבותא כלילא דחילפי.

יַנְקָנָא ז׳, נער young man | *Jüngling* תרג׳ ישי׳ ג׳ ד׳ (ונתתי נערים שריהם): ואימני ינקניא פרנסיהון.

ים״ג יש ספרים גורסים.

יָסַד — נִתְיַסַּד נתפ׳, נוסד ונתבסס to be founded | *begründet werden* תנח׳ ברי׳ א׳: שהעולם לא נתיסד אלא על התורה.

יְסַד פ״י, יַסֵּד פעל, ביסס ובנה to found | *gründen* תרג׳ תה׳ פ״ט י״ב (אתה יסדתם): אנת יסדתנון; שם קי״ד ה׳ (יסד ארץ על מכוניה): מייסד ארעא על בסיסה.

אִתְיַסַּד אתפ׳, 1) נתחזק to be fastened, founded | *befestigt, begründet sein* תרג׳ איוב מ״א ט״ו (יצוק עליו בל ימוט): יתייסד עליו דלא תזוע.
2) נתחבר to be composed | *abgefaßt sein* תרג׳ תה׳ פ״ז א׳: דמתייסד על פום אבהתנא.

אִתּוֹסַד אתפ׳, נגדש to be piled up | *aufgeschüttet werden* תרג׳ דהי״ב ל״א ז׳ (החלו הערמות ליסוד): שריאו כירוון לאתוסדא.

יְסוֹד ז׳, תקון וקביעה institution, establishment | *Gründung, Anordnung* מנח׳ צ״ט ע״ב: פעמים שביטולה של תורה זהו יסודה.

יסוף עי׳ סִיּוּף. תרג׳ ירוש׳ דב׳ כ״ח ס״ה: ויסוף עיינין.

יִסּוּר ז׳, עונש punishment | *Strafe* סנה׳ מ״ה ע״א: אין לך יסור גדול מזה.

יִסּוּרִים, יִסּוּרִין ז״ר, צער ומכאוב suffering, trials | *Schmerzen, Leiden* ברי׳ י׳ ע״א: הביא יסורים על חזקיהו ואמר לו לישעיהו לך ובקר את החולה; קדוש׳ פ״ב ע״א: לידי זקנה או לידי יסורין.

יסטיכס [סְטִיבָס] ז׳, מצע תבן straw-mattress | *Strohmatratze* תוס׳ צוק׳ שבת י״ג (י״ד), ט״ו: לווחין של יסטיכס.

יַסֵּי חֲלִי מין צמח מר a bitter herb | *ein bitteres Kraut* יר׳ פסח׳ פ״ב כ״ט ע״ג: חרחבינה — יסי חלי.

יַסְיָאן שם איש a man's name | *männlicher Name* ע״ז מ״ב ע״א: ר׳ יוסי בר יסיאן.

יסיח לי עי׳ יַסֵּי חֲלִי. ירוש׳ כלא׳ פ״ב כ״ז ע״א: חזרת גלים — יסיח לי.

(יסם) נִתְיַסֵּם נתפ׳, נסתמא, נתעוור to become blind | *erblinden* תנח׳ תולד׳ ז׳: כל מי שנתייסם בעיניו כאילו מת.

יַסְמִין ז׳, מין פרח Jasmine flowers | *Jasmin* שבת נ׳ ע״ב: כוספא דיסמין.

(יָסַף) הוֹסִיף הפ׳ — נתרבה, קיבל יותר to increase | *zunehmen* שבת ע״ז ע״ב: שלשה כל זמן שמזקינין מוסיפין גבורה ואלו הן דג ונחש וחזיר.

נִתּוֹסֵף נתפ׳, נוסף, נתחבר ונצטרף to be added | *hinzugefügt werden* פס׳ פ״ז ע״ב: לא הגלה הקב״ה את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים.

(יסף) אוֹסִיף אפ׳, 1) הרבה והוסיף to add | *hinzufügen* שבת קט״ז ע״ב: לא לאוספא על אורייתא דמשה קאתינא.

2) עי׳ הוֹסִיף. קיד׳ כ׳ ע״א: מוספא ואזלא.

אִתּוֹסַף אתפ׳, עי׳ נִתּוֹסֵף. בר׳ כ״ה ע״א: אתוספו כמה ספסלי.

יָסַר — נִתְיַסֵּר נתפ׳, נענש to be punished | *bestraft werden* שמח׳ ג׳ י׳: היו מתייסרין בחולי מעים.

יְסַר פ״י, 1) חבש to tie | *binden* תרג׳ ישׁ׳ מ״ו ג׳ (חגרו): יסרון.

2) אסר to forbid | *verbieten* יר׳ עיר׳ פ״ו כ״ג ע״ד: הוא ייסר.

אִתְיַסַּר אתפ׳, נענש ביסורים to be tried | *gezüchtigt, heimgesucht werden* שהש״ר ב׳ ט״ז: ר׳ יוחנן אתייסר.

יָעָא פ״ע, פרח, הנץ to bloom | *blühen* תרג׳ יב״ע במ׳ י״ז כ״ג (פרח): ייעא.

יַעֲבֵץ שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש׳ חג׳ פ״ב ע״ז ע״א: ר׳ חגיי בשם ר׳ יעבץ.

יָעַד — יֵעֵד פיעל, קבע ובחר; בחר האדון את שפחתו העברית לו לאשה to designate, esp. to designate a Hebrew handmaid as his wife | *bestimmen, insbes. seine jüdische Sklavin zur Ehefrau wählen* ירוש׳ קיד׳ פ״א נ״ט ע״ב: כיצד הוא מייעדה אומר לה בפני שנים הרי את מיועדת לי.

יְעַד פ״י, 1) כנ״ל. קיד׳ י״ח ע״ב: הא יעודי מייעד לה.

2) התרה והזהיר to forewarn | *verwarnen* ב״ק כ״ד ע״א וע״ב: לייעודי תורא או לייעודי גברא.

אִיַּעַד אתפ׳, הוזהר to be forewarned | *verwarnt werden* ב״ק ל״ז ע״ב: לשוורים הוא דאייעד למידי אחרינא לא.

יעדוט [יַעֲרוּט] שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Name einer Ortschaft in Palästina* ירוש׳ דמאי פ״ב כ״ב ע״ד: עיון ויעדוט.

יעה״ע ידו על העליונה.

יעה״ת ידו על התחתונה.

יִעוּד ז׳, בחירת השפחה ע״י אדוניה לאשה betrothal of a Hebrew handmaid to the owner | *das Erwählen der jüdischen Sklavin zur Ehefrau* קדושׁ׳ י״ח ע״ב: יעוד נישואין עושה או אירוסין עושה.

יעוו״ש יעויין שם.

יָעַט פ״י, נתן עצה, יעץ to counsel | *raten* תרג׳ יב״ע בר׳ מ״ב כ״ד: שמעון דיעט למקטליה.

אִתְיָעַט אתפ׳, נמלך ונתיעץ to take counsel | *sich beraten* תרג׳ יב״ע שמ׳ א׳ י׳ (הבה נתחכמה): נתיעט עליהון.

יְעִידָה נ׳, 1) עי׳ יִעוּד. בכורות פ״א מ״ז: מצות יעידה קודמת למצות פדיה שנאמר אשר לא יעדה והפדה.

2) עדות statement | *Aussage* ספרא פרק ח׳ פרשה כ׳: יעידת עד אחד יעידת שני עדים.

3) התועדות ופגישה appointment | *Zusammenkunft* במ״ר פי״ד: ונועדתי לך לך היתה יעידה ולא היתה יעידה לכל ישראל.

יעע״ג ישראל עומד על גביו.

יָעַף — יֵעֵף פיעל, הציק to annoy | *belästigen, müde machen* תנח׳ וירא כ״ב: אל תשגיח עליו שאינו בא אלא ליעף לנו.

יָעַץ — יֵעֵץ פיעל, נמלך ונועץ to consult | *beraten* ילק׳ במ׳ תשפ״ה: שהיו מיעצים על ישראל.

(יעק) אִתְיַעַק אתפ׳, נמצא במצוק to be troubled | *bedrängt sein* תרג׳ יב״ע שמ׳ א׳ י״ב (ויקוצו): ואתייעקו.

יָפֶה ת׳ — 1) משובח good, healthy | *gut* תרומ׳ פ״ב מ״ו: תורם מן היפה על הרע אבל לא מן הרע על היפה.

2) שוה, ראוי, כדאי worth | *wert* כת׳ פ״ח מ״ג: שמין אותן כמה הן יפין בפירות וכמה הן יפין בלא פירות; ב״ק פ״ג מ״ט: ואין הנבילה יפה כלום.

3) כשר, זכאי, מורשה right, legal, valid | *gültig, rechtskräftig* יב׳ פ״י מ״ב: יפה כח בית דין וכו׳.

4) זריז וחרוץ quick, skilled | *geschickt, gewandt* פס׳ פ״ס ע״ב: שהיו ידיו של אחד מהן יפות.

5) שאינו בחרן וקפדן undainty | *nicht wählerisch* חול׳ פ״ד מ״ז: השוחט את הבהמה ומצא בה שליא נפש היפה תאכלנה.

6) נדבן generous | *freigebig* תר׳ פ״ד מ״ג: עין יפה אחת מארבעים וכו והבינונית מחמשים והרעה מששים.

(יָפָה) יִפָּה פיעל — 1) תקן to improve | *verbessern* ירוש׳ שבת פ״ז י׳ ע״א: קצר לצורך עשבים חייב משום קוצר ואינו חייב משום מייפה את הקרקע.

2) מלא יד פלוני, הרשה וזיכה to give a prerogative | *bevollmächtigen, berechtigen* ב״ב נ״א ע״א: במתנה בקש ליתנו לו ולמה כתב לו בלשון מכר כדי לייפות כחו.

נִתְיַפָּה נתפ׳, 1) נעשה יפה to become handsome | *schön werden* תענ׳ כ״ג ע״ב: אמר לה תתיפי חנה ונתייפת.

2) היה מהולל te be praised | *gepriesen werden* ב״ר פנ״ט: נתייפיתה בעליונים שנאמר וכו׳ נתייפיתה בתחתונים נשיא אלהים אתה בתוכנו.

יִפּוּי ז׳, זכות יתירה prerogative | *Privilegium* תנח׳ חיי א׳: אי זה היפוי שלי אני ובני נכנסין לעיר ואין בני אדם מכירין בין האב לבן.

יֶפַח ז׳, הבל הפה breath | *Hauch, Atem* סנה׳ י״ח ע״ב: אם קידום תקיף לחדא יהא יפח בלועך נפיק לקיבליה דין הוא אדר.

יְפִיּוּת נ׳, יופי, נוי beauty | *Schönheit* מגי׳ ט׳ ע״ב: יפיותו של יפת יהא באהלי שם.

יְפֵיפֶה ת׳, נאה, יפה מאד very nice, beautiful | *sehr schön* נדר׳ כ׳ ע״ב: מפני מה בניך יפיפין ביותר.

יְפֵיפוּת נ׳, נוי, יופי beauty | *Schönheit* שהש״ר ד׳ ד׳: אני הוא שעשיתיו תל בעולם הזה ואני הוא שעתיד לעשותו יפיפות לעולם הבא.

יְפֵיפִיָּה נ׳, אשה נאה, יפת תואר handsome woman | *schöne Frau* תענ׳ ל״א ע״א: יפיפיות שבהן מה היו אומרות תנו עיניכם ליופי שאין האשה אלא ליופי.

יְפֵיפִיָּה שם מלאך name of an angel | *ein Engelname* תרג׳ יב״ע דב׳ ל״ד ו׳: רבני חכמתא וכו׳ יפיפיה.

יִפֵּךְ פיעל, הפך to turn over | *umdrehen* תוס׳ צוק׳ כלא׳ סוף א׳: שדה שעלו בה עשבים אין מחייבים אותו לייפך.

(יפע) הוֹפִיעַ הפ׳ — 1) גילה to reveal | *offenbaren* ב״ר פ״ד: צפונות מופיע.

2) הרים to lift up | *erheben* שמו״ר פ״א: פועה שהופיעה את ישראל לאלהים.

הוֹפִיעַ פָּנִים העיז פנים, התחצף to have the courage to rebuke | *sich erdreisten* שמו״ר פ״א: שהופיעה פניה כנגד פרעה וזקפה חוטמה בו.

יָצָא — היה מחוץ לכלל to be excluded | *eine Ausnahme bilden* מכי׳ משפ׳ כ׳: בחלב אמו יצא עוף שאין לו חלב.

2) עשה חובתו to comply with the requirements of the law | *seiner Pflicht genügen* בר׳ פ״ב מ״א: היה קורא בתורה והגיע זמן המקרא אם כיון לבו יצא.

3) נשתחרר to be freed | *befreit werden* קיד׳ כ״ד ע״א: יוצא בשן וכו׳.

4) נתגרש to be divorced | *geschieden werden* כת׳ פ״ז מ״ו: ואלו יוצאות שלא בכתובה.

5) עשה את צרכיו to retire for human needs | *seine Bedürfnisse verrichten* ברי׳ ס״ב ע״א: השכם וצא הערב וצא.

כְּיוֹצֵא בְּ־ כדומה לדבר in a similar way, similar | *ähnlicherweise; etwas Ähnliches* פס׳ פ״ג מ״ב: אם יש כיוצא בו שהחמיץ; מו״ק ט״ז ע״ב: כיוצא בדבר אתה אומר.

יָצָא יְדֵי־ to be justified before, to do justice to | *einer Sache gerecht werden, jem. zuliebe tun* שק׳ פ״ג מ״ב: לצאת ידי הבריות וכו׳ לצאת ידי המקום; ב״מ פ״ז מ״א: לא יצאת ידי חובתך עמהן.

יָצָא מִן הַכְּלָל יש בענין זה דין מיוחד to be taken out of the general rule | *eine Ausnahme bilden* ספרא פתיחה: כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל וכו׳.

יָצָא נְקִי מִנְּכָסָיו נתרושש to become poor | *sein Vermögen einbüßen* פס׳ כ״ב ע״ב: יצא פלוני נקי מנכסיו.

יָצָא שְׂכָרוֹ בְּהֶפְסֵדוֹ אין השכר שוה בנזק benefit and disadvantage are counterbalanced | *der Gewinn wird vom Schaden übertroffen* אבות פ״ה מי״א: יצא שכרו בהפסדו וכו׳ יצא הפסדו בשכרו.

הוֹצִיא הפ׳ — 1) גרש to dismiss | *sich scheiden lassen* סוטה פ״ו מ״א: מי שקינא לאשתו וכו׳ יוציא ויתן כתובה.

2) תבע, בא בטענה to claim | *mit einer Forderung auftreten* ב״ק פ״ג מי״א: המוציא מחבירו עליו הראיה.

3) נתן והשקיע כסף to spend | *ausgeben* שבת ק״ב ע״א: כך וכך דינרין הוצאתי על דירה זו.

4) הראה לבי״ד to present, to produce | *vorzeigen* כת׳ פ״ט מ״ט: בעל חוב שהוציא שט״ח ואין עמו פרוזבול.

5) פיטר את חבירו מחובתו to act in another's behalf | *jem. von seiner Pflicht befreien* ר״ה ל״ד ע״ב: למה שליח צבור יורד לפני התיבה וכו׳ כדי להוציא את שאינו בקי.

6) ניכה to deduct | *abrechnen, abziehen* ב״מ פ״ג מ״ז: אם היתה מדה מרובה אינו מוציא לו חסרונות.

7) לא מנה בכלל to exclude | *ausschließen* ירוש׳ יבמ׳ פ״א ב׳ ע״ג: איילונית מטעם אחר הוצאתה.

8) נשא to carry | *tragen* שבת פ״ז מ״ב: המוציא מרשות לרשות.

הוֹצִיא לַעַז פרסם שם רע to discredit | *in Verruf bringen* שבת צ״ו ע״ב: אתה מוציא לעז על אותו צדיק.

לְהוֹצִיא חוץ מן, למעט to the exclusion of, exclusively | *außer, ausschließlich* קיד׳ ע״א ע״א: האזרח להוציא את הנשים.

יָצַב פָּעַל, ביסס to establish | *begründen* תרג׳ דהי״א ד׳ כ״ג: מיצבין ית עלמא.

יצה״ט יצר הטוב.

יצה״ר יצר הרע.

יָצוּל ז׳, כלונס שבמחרשה the beam of a plough | *Pflugdeichsel* כלי׳ פכ״א מ״ב: בחרב ובכורך וביצול.

יָצוּעַ — עי׳ יָצִיעַ. ירוש׳ ב״ב פ״ד י״ב ע״ג: לא מכר היצוען וכו׳.

יָצוּק עי׳ מָצוּק. ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״ב: יצוקים ואראלים תפוסין בלוחות הברית.

יְצוּר ז׳, בריה, נברא, יציר creature | *Geschöpf* ב״ר פ״ט: עד שלא נוצר יצור מחשבתו גלויה לפניך.

יצ״ט יצר טוב.

יְצִיאָה נ׳, 1) פעולת היוצא going out | *das Herausgehen* ברי׳ פ״ט מ״א: הנכנס לכרך מתפלל שתים אחת בכניסתו ואחת ביציאתו.

2) עשית צרכים discharge of the bowels | *Verrichtung der natürlichen Bedürfnisse*

בר׳ ס״ב ע״ב: שינה בעמוד השחר וכו׳ יציאה וכו׳.

3) הוצאת כסף expense | *Ausgabe* ב״ק פ״ט מ״ד: ואם היציאה יתירה על השבח נותן לו את השבח.

4) מוצא way out | *Ausgang* מזוזה ב׳: אכסדרה שהיא לפנים מן הבתים ואין לה יציאה ממקום אחר.

5) גירושין divorce | *Scheidung* קדושׁ׳ ה׳ ע״א: אמר קרא ויצאה והיתה מקיש הויה ליציאה מה יציאה בשטר אף הויה נמי בשטר.

6) זריחת השמש rise of the sun | *Sonnen-aufgang* ירושׁ׳ בר׳ פ״א ב׳ ע״ג: כתיב השמש יצא על הארץ וכו׳ מקיש יציאתו לביאתו.

7) הוצאת דבר מרשות לרשות בשבת the carrying (on the Sabbath) of an object from private to public ground etc. | *das Heraustragen von Gegenständen am Sabbath* שבת פ״א מ״א: יציאות השבת שתים שהן ארבע וכו׳.

יְצִיאַת מִצְרַיִם גאולת ישראל מגלות מצרים the exodus from Egypt | *Auszug aus Ägypten* מכי׳ יתרו א׳: ששקולה יציאת מצרים כנגד כל הנסים.

יְצִיאַת נְשָׁמָה פרידת הנשמה מן הגוף, מיתה the separation of the soul from the body, death | *Trennung der Seele vom Körper, Tod* מו״ק כ״ה ע״א: העומד על המת בשעת יציאת נשמה חייב לקרוע.

יַצִּיבָא ז׳ — אזרח, יהודי מלידה ומבטן native, citizen | *Einheimischer, Angestammter* תרג׳ יב״ע ויק׳ ט״ז כ״ט (האזרח והגר): יציבא וגיורא.

יְצִיבָה נ׳, התנבאות prophecy | *das Prophezeien* מכי׳ בשלח שירה י׳: אין יציבה אלא נבואה.

יצידין עי׳ יְצִירִין. תוס׳ צוק׳ ב״ב ג׳ ב׳: המוכר את בית הבד מכר את היצידין.

יָצִיעַ ז׳ — בנין קטן נוסף לבית wing of a building | *Anbau, Flügel* ב״ב פ״ד מ״א: המוכר את הבית לא מכר את היציע.

יְצִיקָה נ׳, 1) שפיכה pouring | *das Giessen von Flüssigkeiten* ירושׁ׳ נזיר פ״ה נ״ג ע״ד: ויצקת משמן מנחה לרבות המנחות ליציקה.

2) התכה casting (metal) | *das Gießen von Metall, das Schmieden* ירושׁ׳ בר׳ פ״א ב׳ ע״ד: בכל שעה ושעה הן נראין כשעת יציקתן.

יָצִיר עי׳ יָצוּר. פסיק״ר מ״ז: שמא אתה גדול מן האדם יציר כפיו.

יְצִירָה נ׳, 1) בריאה creation | *das Erschaffen* ירושׁ׳ נדה פ״ג נ׳ ע״ג: יצירה באדם וכו׳ יצירה בבהמה.

2) בית מלאכת יוצר כלי חרס pottery | *Töpferei* תוס׳ ב״מ ח׳ כ״ז: השוכר חנות וכו׳ גת וכו׳ ויצירה אין פחות משנים עשר חדש.

יְצִירַת הַוָּלָד התרקמות אברי הוולד במעי אמו the formation of the embryo | *Körperbildung des Embryos* סוטה ב׳ ע״א: ארבעים יום קודם יצירת הוולד ב״ת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני.

יְצִירִין ז״ר, כלי הבד the implements of the olive press | *Preßgeräte* תוס׳ ב״ב ג׳ ב׳: המוכר את בית הבד מכר את היצירין.

(יצע) הִצִּיעַ הפ׳ — 1) פרס סדין וכדומה to spread, to lay out the mattresses | *ausbreiten, ein Lager zurechtmachen* כתׁ׳ פ״ה מ״ה: אלו מלאכות שהאשה עושה לבעלה וכו׳ ומצעת לו המטה.

2) הרצה דברים to arrange, to lay before... | *darlegen, vortragen* בר׳ כ״ב ע״א: מציע הוא את המשנה ואינו מציע את הגמרא.

(יצע) יְצַע פַּעל, **אַצַּע** אפ׳, כנ״ל 1. תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ד י׳: דמייצע תחות כורסיה; דב׳ ל״ד ו׳: אצעון דרגשא.

יְצַף פ״ע, **יַצֵּף** פַּעל, **אִתְיַצַּף** אתפ׳, to be afraid, to trouble | *besorgt sein, befürchten* תרג׳ ירמ׳ מ״ב ט״ז (והרעב אשר אתם דואגים ממנו): וכפנא דאתון יצפין מיניה; שם ל״א י״א (ולא

יוסיפו לדאגה עוד): ולא יוספון ליצפא עוד; תרג' תה' ל"ח י"ט (אדאג מחטאתי): אתיצף מן חטאי.

יִצְפָּא ז', דאגה וחשש trouble | *Sorge* תרג' יח' ד' ט"ז (ובדאגה): וביצפא.

יָצַר ·– **נוֹצַר** נפ' ·– נתרקמו האברים של גוף הוולד to be fully developed | *körperlich entwickelt sein* ירושי' יבמ' פ"ד ה' ע"ד: נוצר לז' ונולד לשמונה חי.

(יְצַר) אִיתְּצַר אתפ', התרקם חיתוך האברים to be formed | *geformt, gebildet werden* יומא פ"ה ע"א: ממציעתיה מיתצר.

יֵצֶר ·– עי' **יֵצֶר רָע**. אבות פ"ד מ"א: איזהו גבור הכובש את יצרו.

יֵצֶר טוֹב הנטיה הטובה של אדם the good genius | *der gute Trieb* ירושי' בר' פ"ד ז' ע"ד: יהי רצון וכו' שתתן לי לב טוב יצר טוב סבר טוב.

יֵצֶר רָע הנטיה הרעה שבאדם the evil inclination | *der böse Trieb* ב"ב ט"ו ע"א: הוא שטן הוא יצר הרע.

יִצְרָא עי' **יֵצֶר רָע**. סנה' ס"ד ע"א: יצרא דעבירה.

יָצַת ·– **הוּצַּת** הופ', הודלק to be kindled | *angezündet werden* במ"ר פי"ב: דומה לגפרית מוצתת באש.

יַקָּא שם איש a man's name | *männlicher Name* ירושי' שבת פ"ז י' ע"ב: ר' חנינא בן יקא.

יָקַב פ"י, עשה חלול ונבוב to holow out | *aus-höhlen* שהש"ר ז' ה': עד היקבים שיקבן מלך מלכי המלכים.

יָקַד ·– **הוֹקִיד** הפ', שרף to set on fire | *ver-brennen lassen* ב"ר פמ"ח: אילו ניתנה רשות וכו' היו מוקדים.

נִתְוַקֵּד נתפ', בער ויקד to burn | *brennen* ויק"ר פ"ז: קרוב למאה ושש עשרה שנה היתה האש מתוקדת בו עצו לא נשרף ונחשתו לא ניתך.

יְקַד 1) פ"ע, בער to burn | *brennen* תרג' ישי' י' ט"ז (יקד יקוד): מיקד ייקדון.

2) שרף to set on fire | *verbrennen lassen* שהש"ר ג' ד': דרא יקידא יקדת.

אוֹקִיד אפ', כנ"ל 2. איכ"ר פתיחתא סוף: ואוקיד דרעיה.

אִתּוֹקַד, אִיַּקַּד אתפ', נשרף to be burnt | *ver-brannt werden* תרג' יר' ל"ח כ"ג: תתוקד בנורא; ירושי' חג' פ"ב ע"ז ע"ג: קבריה דרבך אייקד.

יְקוֹד ז', דליקה burning | *das Brennen* ר"ה כ"ב ע"ב: מאי משמע דהאי משיאין לישנא דיקוד הוא.

יָקוּם שם איש a man's name | *männlicher Name* מדר' תה' י"א: יקום איש צרורות.

יְקוּמִינִי נ', תבל world | *Weltall* ב"ר פל"ב: היקום – יקומיני.

יְקוּנְתִיָה שם מקום name of a place | *Orts-name* ירושי' מ"ק פ"ג פ"ד ע"ג: גמליאל דיקונתיה.

יְקִידָא ז', **יְקִידָה, יְקִידוּתָא, יְקֵידְתָּא** נ', שריפה fire, burning | *Brand* תרג' עמ' ד' י"א (כאוד מוצל משרפה): כאוד משיזא מיקידא; שבת פ"ב ע"א: לחתות אש מיקידה גדולה; תרג' יש' ל"ג י"ד (מוקדי עולם): יקידות עולם; איוב ג' כ"ו: בסורתא דיקידתא.

יַקִּיר ·– נכבד ונשוא פנים honouorable, noble | *vornehm* סוכה ל"ז ע"א: מעשה ביקירי ירושלים שהיו אוגדין את לולביהן בגימוניות של זהב.

יַקִּירָא ת', 1) כבד heavy | *schwer* תרג' מש' כ"ז ג' (כבד אבן): יקירא כיפא.

2) נכבד honored | *ehrwürdig* תרג' במ' כ"ב ט"ו (רבים ונכבדים מאלה): סגיאין ויקירין מאלין.

3) יקר המחיר dear, precious | *teuer, kostbar* תרג' מש' ג' ט"ו (יקרה היא מפנינים): יקירא היא מן כיפי טבאתא.

יַקִּירוּ נ׳, חשיבות dignity | *Würde* קהל״ר י״א א׳: את חכים ביקירו דברייתא.

יקירן [יַקְּרִין] ז״ר, ספל לבישול זפת a vessel used for boiling pitch | *ein Gefäß zum Pech-brennen* תוס׳ כלי ב״ק ג׳ ב׳: היקירן שטפלן להיות זופת בהן וכו׳.

יַקְּם ז׳, מין ספל במרחץ a vessel in the bathing-house | *ein Gefäß in der Badeanstalt* ב״ב ס״ז ע״ב: המוכר את המרחץ מכר את בית הנסכין ואת בית היקמין וכו׳ ולא יקמין עצמן.

יקנה״ז יין קדוש נר הבדלה זמן.

יקנהז״ם יין קדוש נר הבדלה זמן סוכה.

יָקַר •– נעשה כבד to grow heavy | *schwer werden* מכי׳ בשלח עמלק ב׳: יקרו ידיו של משה באותה שעה כאדם שתלויין לו כדין של מים.

יִקֵּר פיעל, 1) כיבד to honour | *ehren* דב״ר פ״ז: אני מגדיל ומייקר אתכם לעתיד לבא.

2) התגאה to be proud | *stolz tun* ב״ר פ״ח: מיקרת ראשה.

הוֹקִיר הפ׳ •– נעשה יקר to grow dear | *teuer werden* ירושׁ׳ כת׳ פ״ב ל״ד ע״ד: היו בזול והוקירו.

הוּקַר הופ׳, כנ״ל. ב״ב פ״ה מ״ח: והוקרו או שהוזלו.

הִתְיַקֵּר התפ׳, עי׳ יָקַר. במ״ר פ״ד: ולמה היו הקנים עשויים כחצי קנה חלול כדי שלא יתיקרו על הלחם.

יְקַר פ״ע, 1) היה כבד to be heavy | *schwer sein* תרג׳ יב״ע בר׳ מ״ח י׳ (ועיני ישראל כבדו): ועיני ישראל יקרן.

2) היה יקר to be dear | *teuer sein* ב״מ ס״ד ע״א: אי יקרא וכו׳.

יַקַּר פעל, 1) הכביד to make heavy | *schwer machen* תרג׳ איכה ג׳ ז׳ (הכביד נחשתי): יקר על ריגליי כבלין.

2) כיבד to honour | *ehren* תרג׳ משׁ׳ ד׳ ח׳ (תכבדה כי תחבקנה): ותבקיה דתיקריך.

אוֹקִיר, אַיְקַר אפ׳, 1) כנ״ל 2. שבת כ״ג ע״ב: דמוקר רבנן; ירושׁ׳ פאה פ״א ט״ו ע״ג: הלואי חוה לי אבא ואימא דאיקרינהון.

2) נתן במתנה to make a present | *schenken* ירושׁ׳ ב״ב פ״ב י״ג ע״ג: חדא אתתא אוקרת תאינין לר׳ יונתן.

אִתְיַקַּר, אִיַּקַּר אתפ׳, 1) נעשה כבד to become difficult | *schwer werden* ע״ז מ״ו ע״ב: אייקר ליה תלמודא.

2) היה נכבד to be honoured | *geehrt werden* מגי׳ כ״ח ע״א: אתייקורי דמתייקרי בי.

3) נתיקר במחירו to rise in value | *teurer werden* ב״ק ק״נ ע״א: אייקר כיתנא.

יַקְרוּת נ׳, חשיבות dignity | *Vornehmheit* איכ״ר ד׳: מה היתה יקרותן שלא היה אחד מהן הולך לסעודה עד שהיה יודע עם מי הוא סועד.

יַקְשָׁן ת׳, בעל רגלים עקומות bandy-legged | *krummbeinig* תוס׳ בכורות ה׳ ט׳: הזיוד וכו׳ והיקשן פסולין באדם וכשרין בבהמה.

יר׳ ירמיהו.

י״ר יהי רצון.

יָרֵא •– חסיד וירא אלהים pious | *fromm* במ״ר פט״ו: שהוא חולק ליראיו מכבודו.

יְרֵא חֵטְא צדיק, מתרחק מחטא shunning sin | *sündenscheu* אבות פ״ב מ״ה: אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד.

יְרֵא שָׁמַיִם ירא אלהים God-fearing | *gottes-fürchtig* בר׳ ח׳ ע״א: גדול הנהנה מיגיעו יותר מירא שמים.

יָרֵא •– **הִתְיָרֵא** התפ׳, 1) פחד to be afraid | *sich fürchten* סוטה פ״ז מ״ח: אל תתירא אגריפס אחינו אתה.

2) היה נורא על סביביו to be feared | *gefürchtet sein* זבח׳ קט״ו ע״ב: מתיירא ומתעלה.

יְרָאָה •– אליל idol | *Götze* ירושׁ׳ בר׳ פ״ט י״ג ע״ב: והתחיל נוטל יראתו בידו וקורא ולא הועיל כלום.

יִרְאַת חֵטְא התרחקות מחטא — fear of sin | *Sünden-scheu* שמו״ר פ״ל: אתה מוצא אדם שונה מדרש הלכות ואגדות ואם אין בו יראת חטא אין בו כלום.

יִרְאַת שָׁמַיִם יראת אלהים fear of the Lord | *Gottesfurcht* בר׳ ל״ג ע״ב: הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים.

יָרָאוּי ת׳, שהכל יראים ממנו feared | *gefürchtet* בר׳ ל״ג ע״ב: האל הגדול הגבור והנורא והאדיר והעזוז והיראוי וכו׳.

יַרְבּוּז, יַרְבּוּזָה ז׳, מין ירק strawberry-blite | *Erdbeerspinat* תוס׳ כלא׳ א׳ י״א: ואין מרכיבין וכו׳ ולא תרד על גבי ירבוז מפני שירק בירק; ירוש׳ כלא׳ פ״ה ל׳ ע״א: הדין ירבווה.

יָרַד לְנִכְסֵי־ לקח את הנכסים לרשותו to seize, to take possession of | *Besitz ergreifen* ירוש׳ יבמ׳ פט״ו ט״ו ע״א: היורד לנכסי שבויין ושמע עליהן שהן ממשמשין ובאין.

יָרַד לִפְנֵי הַתֵּיבָה התפלל כשליח צבור לפני העמוד בבית הכנסת to act as reader of prayers | *vorbeten* תענ׳ כ״ה ע״א: מעשה בר״א שירד לפני התיבה ואמר עשרים וארבע ברכות.

יָרַד מִנְּכָסָיו נתרושש to become poor | *arm werden* ב״ק פ״ח מ״ו: אפילו עניים שבישראל רואין אותם כאילו הם בני חורין שירדו מנכסיהם.

יָרַד עַד לְחַיָּיו הזיק לפרנכתו to deprive one of his livelihood | *jem. in seinem Lebensunterhalt schädigen* שמו״ר פ״א: יורד עמו עד לחייו.

הוֹרִיד הפ׳ — **הוֹרִיד לְנִכְסֵי־** נתן רשות לשלוט בנכסים to appoint as administrator | *als Verwalter bestimmen* ב״מ ל״ח ע״ב: מורידין קרוב לנכסי שבוי.

הוֹרִיד מִנְּכָסֵי־ הוריש, דלדל to impoverish | *jem. um sein Vermögen bringen* ירוש׳ ב״ק פ״ד ד׳ ע״ב: הורידן מנכסיהן.

ירדינון ע׳ הַרְדְּפָנֵי. שמו״ר פכ״ג: עץ – ירדינון.

יָרָה — **הוֹרָה** הפ׳ — פסק הלכה to decide | *halachisch entscheiden* הור׳ פ״א מ״ב: הורו ב״ד וידעו שטעו וחזרו בהן.

יַרְוָאר ז׳, מין צמח aralia | *Panaxkraut* פס׳ ל״ט ע״א: ומר זה הוא ירואר.

יָרוּד ת׳, פחות, גרוע, שפל low, common | *niedrig, gemein* שמ״ר פ״מ: אין לך גדול משבט יהודה ואין לך ירוד משבט דן.

יָרוֹד ז׳, 1) מין מחלה שבעין an eye-disease | *eine Augenkrankheit* מכי׳ משפ׳ נזיק׳ ט׳: את עין עבדו שומע אני אפילו העלת ירוד וכו׳. 2) מין עוף a bird | *ein Vogel* תוס׳ כלא׳ ה׳ ח׳: הירודין והנעמיות.

יָרוֹק ת׳, 1) מצבע הירק והעשב green | *grün* סוכה פ״ג מ״ו: אתרוג הכושי וכו׳ והירוק ככרתי. 2) כתום, צהוב yellow | *gelb* עדי׳ פ״ה מ״ו: ודם הירוק.

יְרוֹקָא 1) ת׳, מצבע ירוק yellow, greenish | *gelb, grünlich* תרג׳ יב״ע במ׳ ב׳ ג׳: סמוקא וירוקא. 2) ז׳, ירק foliage | *Grünes* תרג׳ איוב ל״ט ח׳ (אחר כל ירוק י׳ דרוש׳): ובתר כל ירוקא יתבע. 3) מין דג a species of fish | *ein Fisch* ירוש׳ כלא׳ פ״א כ״ז ע״א: לכיסא וכו׳ ירוקא.

יְרוֹקָה נ׳, 1) מין טחב הגדל במים a sort of moss | *eine Moosart* שבת פ״ב מ״א: אין מדליקין לא בלכש וכו׳ ולא בירוקה שעל פני המים. 2) גוון חירוק green colour | *Grün* חול׳ נ״ו ע״ב: שיעור ירוקתן כשיעור נקובתן מה נקובתן במשהו אף ירוקתן במשהו. 3) מין מחלה jaundice | *Gelbsucht* שבת פי״ד מ״ג: כוס עיקרין מפני שהן לירוקה.

יַרוֹקָן ז׳, ירק greens | *Gemüse* תרג׳ מל״ב ד׳ ל״ט (ללקט ארת): ללקטא ירוקנין.

יְרוֹקְתָא נ׳, מין אבן טובה a precious stone | *ein Edelstein* תרג׳ יב״ע שמ׳ ל״ט י׳ (פטדה): ירוקתא.

ירוש׳ ירושלמי.

יְרוּשַׁלְמָאָה, יְרוּשַׁלְמִי ת׳, מירושלים of Jerusalem, Jerusalemite | *aus Jerusalem, Jerusalemer* איכ״ר פתיחתא (ר׳ יוחנן א׳): כל נביא שלא נתפרש שם עירו ירושלמי היה: ב״ק ו׳ ע״ב: האי תנא ירושלמאה הוא.

יָרוֹתָא ז׳, יורש heir | *Erbe* תרג׳ ש״ב י״ד ז׳ (ונשמידה גם את היורש): ונשיצי אף ירותא.

יְרוּתָא, יְרוּתְתָא נ׳, 1) ירושה heirdom, heirloom | *Erbschaft* ב״ר פנ״ו: כל אותן הפרגזיות וכו׳ שנאיה דביתא ירותא; ויק״ר פי״ח: ירותתי גבך.

2) נחלה, אחוזה, קנין possession | *Besitztum* תרג׳ במ׳ כ״ד י״ח (והיה אדום ירשה): ויהי אדום ירותא; ישׁ׳ י״ד כ״ג (מורש קפוד): לירותת קופדין.

יַרְחָא ז׳, יֶרַח, חודש month | *Monat* ביצה ד׳ ע״ב: והשתא דידעינן בקביעא דירחא.

יַרְחִינָאָה ז׳, בקי בחכמת התכונה astronomer | *Astronom* ב״מ פ״ה ע״ב: שמואל ירחינאה אסייה דרבי.

(ירי) אוֹרִי אפ׳, הורה ולימד to teach | *lehren* ירוש׳ מעש׳ פ״א מ״ט ע״א: הורי ר׳ חנינא וכו׳.

ירי תיבה בנוסח של לחש a word in a charm formula | *Wort in einer Zauberformel* פס׳ קי״ב ע״א: שברירי ברירי רירי ירי וכו׳.

יָרִיד ז׳, שוק גדול ביום קבוע ובמקום קבוע fair | *Jahrmarkt* תוס׳ ע״ז א׳ ט׳: תגרים שהקדימו זמנו של יריד או שאיחרו זמנו של יריד.

יְרִידָה נ׳, פעולת היורד, נפילה going down, fall | *das Hinabsteigen, Fallen* מכות פ״ב מ״א: היה יורד בסולם ונפל עליו והרגו וכו׳ כל שבדרך ירידתו גולה וכו׳; ירוש׳ תענ׳ פ״א ס״ג ע״ג: ירידת הגשמים.

יְרִיָּה נ׳, מלאכת הקלע והרובה shooting | *das Schießen* ילק׳ בר׳ קל״ג: קליעת אבנים ויריית חצים.

יְרִיעָה —• גליון של קלף במגילה a writing sheet | *Pergamentstück* סופרי׳ ב׳ ו׳: אין פותחין ביריעה פחות משלשה דפין ולא מוסיפין על שמונה.

יְרִיעֲתָא נ׳, מסך curtain | *Vorhang* תרג׳ תה׳ ק״ד ב׳ (כיריעה): היך יריעתא.

יָרֵךְ —• רגל האות the perpendicular stroke of a letter, leg | *Schenkel, Seitenstrich des hebräischen Buchstaben* ירוש׳ מגי׳ פ״א ע״א ע״ג: ניקב נקב בירכו של הא אם גרדו ונשתייר שם ירך קטנה כשר.

יַרְכָא, יַרְכוּנָא ז׳, שוק העליון thigh | *Oberschenkel* תרג׳ שמ׳ א׳ ה׳ (יוצאי ירך יעקב): נפקי ירכא דיעקב; יב״ע במ׳ ה׳ כ״ב (לנפיל ירך): למסיא ירכונין.

ירמ׳ ירמיהו.

יר״מ יהי רצון מלפניך.

יַרְמוּךְ נהר בארץ ישראל Jarmukh, a river in Palestine | *Jarmuk, ein Fluß in Palästina* פרה פ״ח מ״י: מי הירדן ומי ירמוך פסולים מפני שהם מי תערובות.

יַרְמַטְיָה שם אשה a woman's name | *Frauenname* ערכי׳ פ״ה מ״א: מעשה באמה של ירמטיה שאמרה משקל בתי עלי.

יַרְנְקָא ז׳, יין מר bitter wine | *bitterer Wein* ע״ז ל׳ ע״א: מר ירנקא.

יַרְעֲנָה נ׳, מין צמח שמשתמשים בו לכבוס a plant used as soap | *eine als Seife dienende Pflanze* תוס׳ שבי׳ ה׳ ו׳: והירענה והבורית וכו׳.

יָרַק —• הוֹרִיק הפ׳, 1) נעשה ירוק to become green | *grün werden* רות רבה א׳ ז׳: לשעבר היו פניה מאדימות מכח מאכל ומשתה ועכשיו פניה מוריקית מן רעבון.

2) עשה ירוק to make green | grün machen בר׳ מ״ד ע״ב: כל ירק חי מוריק.

3) נתן זיו וזוהר to make glisten | glänzen machen ב״ר פמ״ג: באבנים טובות ומרגליות הוריקו.

הוֹרִיק פָּנִים התרים כנגד to defy | trotzig sein ב״ר פמ״ג: הן הוריקו פנים כנגד אברהם וכו׳.

(יָרַק) אוֹרִיק אפ׳, נעשה ירוק to become green (yellow) | grün (gelb) werden תרג׳ יב״ע ויק׳ מ״ו י״ט: מוריק הי כגון זעפרנא.

יַרְקָא 1) ז׳, ירק greens | Gemüse שבת קי״ט ע״ב: היכא דליעול ירקא ליעול בישרא וכוורא.

2) ת׳, ירוק green | grün תרג׳ איוב כ״ח י״ט (פטדת כוש): מרגלא ירקא דאתי מן כוש.

יַרְקוֹן — מין מחלה jaundice | Gelbsucht בר׳ כ״ה ע״א: סילון החוזר מביא את האדם לידי ירקון.

יַרְקוּת חֲמוֹר מין קשוא squirting cucumber (bot.) | Eselsgurke אהל׳ פ״ח מ״א: וירקות חמור ודלעת יונית.

יַרְקָן ז׳, מין אבן טובה a precious stone | ein Edelstein תרג׳ שמ׳ כ״ח י״ז (פטדה): ירקן.

יַרְקָנָא ז׳, ירקון, מחלת התבואה mildew | Meltau תרג׳ עמ׳ ד׳ ט׳ (בירקון): בירקנא.

יַרַקְרוֹק ת׳, ירקרק, ירוק קצת greenish | grünlich, blaß מגי׳ י״ג ע״א: אסתר ירקרוקת היתה וחוט של חסד משוך עליה.

יַרְקְרִיקָא ז׳, מין עוף a bird | ein Vogel תרג׳ ויק׳ י״א י״ח (הרחם): ירקריקא.

יַרְקְתָא ע׳ יְרוֹקְתָא. תרג׳ ירושׁ׳ שמ׳ כ״ח י״ז (פטדה): ירקתא.

יר״ש ירא שמים.

יְרֵת פ״י, ירש to inherit | erben כת׳ פ״ד מ״י: אינון ירתין.

אוֹרִית אפ׳, הוריש, הנחיל to bequeathe | vererben תרג׳ משׁ׳ י״ג כ״ב (ינחיל בני בנים): מורית לבני בנוהי.

יָרְתָא ז׳, יורש heir | Erbe ירושׁ׳ סנה׳ פ״ג כ״א ע״ד: כתב ר׳ לעזר לירתוי ספרים שזכת בהן ארץ ישראל אין מוציאין אותן חוצה לארץ.

יָרְתוּ נ׳, ירושה heirloom, legacy | Erbschaft ירושׁ׳ סנה׳ פ״ג כ״א ע״ד: כהנא דמך ושבק ירתו לר׳ יאשיה.

י״ש יין שרוף.

ישׁ׳ ישעיהו.

יֵשׁ — יֵשׁ אוֹמְרִים קצת חכמים סבורים some say | manche sagen ב״ב צ״ג ע״ב: מאן יש אומרים.

לֹא יֵשׁ אין there is no(t) | es gibt nicht דב״ר פ״ח: תן דעתך עליה ושמור אותה כראוי שאם תאבד לא יש לי אחרת כיוצא בה.

ישא״י ישוב ארץ ישראל.

יָשַׁב — יָשַׁב בָּרֹאשׁ to preside | den Vorsitz führen כת׳ ק״ג ע״ב: חנינא בר חמא ישב בראש.

יָשַׁב בְּתַעֲנִית צם והתענה to fast | fasten עיר׳ י״ח ע״ב: כיון שראה אדם הראשון שנקנסה מיתה על ידו ישב בתענית.

יִשֵּׁב פיעל — 1) קבע to put in place | zurechtlegen ירושׁ׳ שבת פ״ז י׳ ע״ד: הבנאי שקבע את האבן בראש הדימוס.

2) הניח את הדעת to quiet | beruhigen ב״ר פ״פ: וידבר על לב הנערה וכו׳ דברים שמישבים את הלב.

הוֹשִׁיב הפ׳ — נתן לו מקום לשבת to seat | hinsetzen יומא ל״ח ע״א: בשמך יקראוך ובמקומך יושיבוך ומשלך יתנו לך.

נִתְיַשֵּׁב נתפ׳, 1) השתקע, קבע דירתו to establish one's self | sich niederlassen ספרא אחרי קל״ח: ואותו המקום שנתישבו בו ישראל וכו׳.

2) נח to rest | ausruhen תנח׳ במ׳ י״ג: כיון שנתיישבו תקעו בחצוצרות ונסע יהודה ודגלו תחלה.

3) נושב to be settled | *besiedelt werden* בר' ל"א ע"א: כל ארץ שגזר עליה אדם הראשון לישוב נתישבה וכו'.

4) נתחזק to be secured | *befestigt werden* שמו"ר פכ"ג: לא נתיישב כסאך ולא נודעת בעולמך עד שאמרו בניך שירה.

5) נחה דעתו to come to | *sich beruhigen* עיר' ס"ה ע"א: כל המתיישב ביינו.

יְשֵׁבָב שם תנא name of a Tannai | *Name eines Tannaiten* חול' פ"ב מ"ד: רבי ישבב אומר נבילה רבי עקיבא אומר טריפה.

יש"ו ימח שמו וזכרו.

יֵשׁוּ הנוצרי Jesus of Nazareth | *Jesus von Nazareth* סנה' מ"ג ע"א (עפ"י קונטרס השמטות הש"ס): בערב פסח תלאוהו לישו והכרוז יוצא לפניו ארבעים יום ישו יוצא ליהרג על שכישף והסית והדיח את ישראל; ע"ז י"ז ע"א (עפ"י הקונטרס הנ"ל): ומצאתי אחד מתלמידי ישו הנוצרי ויעקב איש כפר סכניא שמו.

יִשּׁוּב ז', 1) ארץ נושבת, מקום מושב בני אדם inhabited land | *bewohntes Land* שהש"ר ח' א': המדבר שהוא חוץ לישוב.

2) תקון הארץ, תרבות cultivation | *Kultivierung* ב"מ ק"א ע"א: אמר הלה זיתיי אני נוטל אין שומעין לו מ"ט משום ישוב ארץ ישראל.

3) עי' **יִשּׁוּב הַדַּעַת**. אבות פ"ו מ"ה: והתורה נקנית וכו' בלימוד בשמיעת האוזן וכו' בישוב.

4) שם מקום באר"י name of a place in Palestine | *Ortschaft in Palästina* תוס' דמאי א' י"א: כיפת הישוב וכו' בראשונה היו דמאי מפני שחזקתן מהר המלך.

יִשּׁוּב הַדַּעַת דעה צלולה, מנוחת הנפש calmness | *ruhige Überlegung* ב"ר פ"כ: בישוב הדעת באת עליו אמרה לו מה את סבור וכו'.

יָשׁוּב ת', מתוקן cultivated | *wohlgepflegt* ב"ב פ"ד מ"ט: לא מכר לו וכו' ולא את הגת ולא את השובך בין חרבין בין ישובין.

יִשּׁוּן ז', הנחת כלים בלי שמוש leaving unused | *das Unbenutztlassen* תוס' ע"ז ח' ג': העקלין של נצרין וכו' צריך לישן וכמה ישונן שנים עשר חודש.

יְשׁוּעַ הַבֵּן פדיון הבן הבכור the redemption of the first-born son | *Auslösung des Erstgeborenen* ב"ב ס' ע"ב: שפשטה מלכות שגוזרת עלינו וכו' ואין מנחת אותנו ליכנס לשבוע הבן ואמרי לה לישוע הבן.

(ישט) אוֹשֵׁט אפ', 1) הושיט, פשט ידו לתת to hand | *darreichen* תרג' מש' ל"א כ' (כפה פרשה לעני): ודרעה אושיטה לעליבי.

2) הרצה to recite | *vortragen* ירוש' מגי' פ"ד ע"ד: חמא חד ספר מושט תרגומא מן גו ספרא.

אִתּוֹשַׁט אתפ', הושט to be stretched forth | *ausgestreckt werden* תרג' יב"ע בר' ט"ז י"ב: יתושטון לאבאשא ליה.

יְשִׁיבָה נ', 1) פעולת היושב sitting | *das Sitzen* כת' ק"א ע"א: אל תרבה בישיבה שישיבה קשה לתחתוניות ואל תרבה בעמידה שעמידה קשה ללב.

2) התגוררות dwelling | *das Wohnen* ספרי דב' פ': ישיבת ארץ ישראל שקולה כנגד כל המצות שבתורה.

3) בית מדרש academy | *Akademie* זבח' פ"א מ"ג: ביום שהושיבו ר' אלעזר בן עזריה בישיבה.

יְשִׁיבַת כְּרַכִּים התגוררות בערים גדולות living in large cities | *Großstadtleben* כת' ק"י ע"ב: ישיבת כרכים קשה.

יְשִׁוָין ד"ר, אבני מעמסה לשווי המשקל בספינה ballast-stones | *Ballaststeine* תוס' צוק' ב"ב ד' א': המוכר את הספינה וכו' לא מכר לא את היצעין ולא את הישווין.

ישל"מ יאוש שלא מדעת.

יש"מ יאוש שלא מדעת.

יִשֵּׁן פיעל, 1) שם למשמרת to store, to reserve |

דב״ר פ״ט: *aufbewahren, alt werden lassen*
מן היין הזה אני מיישן לשמחתו של בני.
2) הניח כלי בלי שמוש | **to leave unused** | *unbenutzt lassen* ירושי׳ ע״ז. פ״ה מ״ה ע״ג:
מיישנן כל שנים עשר חודש.

נִתְיַשֵּׁן נתפ׳, נשתמר זמן רב | **to be stored up** | *lange aufbewahrt sein* ספרי דב׳ מ״ח: ומה יין אתה טועם טעם יין מתחילתו וכל זמן שהוא מתיישן בקנקן סופו להשביח אף דברי תורה וכו׳.

ישעי׳ ישעיהו.

(ישף) אוֹשֵׁף אפ׳, הדליק | **to kindle** | *anzünden* שבת קי״ט ע״א: מושיף נורא.

יש״ר יהא שלמא רבא; יהא שמיה רבא.

יִשְׂרָאֵל י׳ — יהודי | **a Jew** | *Jude* ב״ב נ״ה ע״א: ישראל שלקח שדה מנכרים ובא ישראל אחר והחזיק בה.

יַשְׁרוּת נ׳, יושר וצדק | **righteousness** | *Gerechtigkeit, Redlichkeit* ספרי דב׳ ש״ז: צדיק וישר הוא שהוא מתנהג בישרות עם כל באי העולם.

יְשָׁרוּתָא נ׳, הישר בעיניו | **arbitrary will** | *Gutdünken* סוטה ט׳ ע״ב: כי אזיל מיהא בתר ישרותיה אזיל.

י״ת יונתן תרגם.

יָת מה״ת, את | **a particle indicating the objective case** | *Partikel zur Bezeichnung des Akkusativs* תרג׳ ברי׳ א׳ א׳ (את השמים ואת הארץ): ית שמיא וית ארעא.

יְתֵב פ״ע, 1) ישב | **to sit** | *sitzen* ב״ב כ״ב ע״א: יתיבנא וקא מנטרא וכו׳.
2) נתן | **to give** | *geben* קיד׳ ע״ה ע״ב: אי בעי מיתבא ליה מתנה.

יַתֵּב פַּעַל, 1) הושיב | **to settle** | *besiedeln* תרג׳ תה׳ כ״ב ד׳: דמיתיב עלמא.
2) הרגיע | **to quiet** | *beruhigen* שם כ״ג ג׳ (נפשי ישובב): נפשי ייתיב במנא.

אוֹתֵב, אַיְתֵב אפ׳, 1) הושיב | **to seat** | *hinsetzen* תרג׳ תה׳ קי״ג ח׳ (להושיבי עם נדיבים): לאותבא עם רברביא.
2) הקשה, שאל | **to argue** | *fragen, einwenden* שבועי׳ כ״ה ע״ב: הוא מותיב לה והוא מפרק לה.

אִתְּתַב, אִתּוֹתַב, אִיתַּב אתפ׳, 1) שהה | **to dwell** | *sich aufhalten* שבת ל״ג ע״ב: איתבו תריסר שני במערתא.
2) נח | **to be set at ease** | *sich beruhigen* ב״מ פ״ג ע״ב: לא מייתבא דעתיה; שבת נ״א ע״ב: כי היכי דאיתותב דעתיה.

יָתְבָא ז׳, ישוב, מקום נושב | **dwelling place** | *Wohnstätte* תרג׳ תה׳ פ״ט י״ג: יתבין די בדרומא.

יָתֵד י׳ — אדם גדול שהמשפחה מתיחשת עליו | **a renowned ancestry** | *vornehmer Ahn* ירושי׳ בר׳ פ״ד ז׳ ע״ד: אשרי אדם שיש לו יתד במי להיתלות בה.

יָתֵד שֶׁל מַחֲרֵישָׁה המעדר של כלי החרישה | **coulter (of a plough)** | *Pflugmesser* שב׳ פי״ז מ״ד: ויתד של מחרישה.

יְתֵדוֹת הַדְּרָכִים ע׳ גֵּץ יְוָנִי. מקו׳ פ״ט מ״ב: וגץ יוני אלו יתדות הדרכים שאין מובלין בהם.

יָתָה מה״ג, אותה | **her** | *sie (acc. fem. sing.)* תרג׳ יב״ע ויק׳ כ״ב כ״ח: יתה וית ברה.

יַתְהוֹן מה״ג, אותם | **those** | *jene (pl.)* קה״ר ג׳ י״א: דין הניין לי יתהון לא הניין לי.

יְתוּבָא ז׳, מי שבא לגור | **sojourner** | *Zugezogener* ב״ב ח׳ ע״א: הא לבני מתא הא ליתובי מתא.

יְתוּבָא ז׳, ישוב, מקום נושב | **dwelling place** | *Wohnstätte* תרג׳ איוב י״ח י״ט (ואין שריד במגוריו): ולית משיזיב ביתוביה.

יַתּוּךְ ז׳, מלקחים לאחוז בהם את הקדרה | **tongs for seizing a hot pot** | *eine Zange zum Anfassen heißer Töpfe* כלי׳ פ״ב מ״ג: היתוכין טמאין.

יָתוֹם — עזוב forsaken | *verlassen, verwaist* מכי׳ בוא פ״ז: אין הדור יתום שרבי״ע שרוי בתוכו.

אָמֵן יְתוֹמָה ענית אמן בלי שמיעת הברכה an orphan Amen, the responder not having heard the benediction to which the Amen refers | *ein verwaistes Amen (wenn jem. Amen sagt, ohne die Benediktion gehört zu haben)* בר׳ מ״ז ע״א: כל העונה אמן יתומה יהיו בניו יתומים.

יִתּוּר ז׳, תוספת addition | *Hinzufügung* עיר׳ כ״ג ע״ב: לא אמרו יתור בגדים אלא במקום בגדים.

יַתּוּשׁ, יַתּוּשָׁה ז׳, מין זבוב קטן gnat | *Mücke* הור׳ י״א ע״א: פרעוש אחד או יתוש אחד; ב״ר פ״י: פרח ·יתושה פרחה נפשיה דטיטוס הרשע.

יְתֵידָה עי׳ יָתֵד. ירוש׳ בר׳ פ״ד ז׳ ע״ד: וכי מה היתה יתידתו של ר׳ אלעזר בן עזריה שהיה דור עשירי לעזרא.

יָתֵיהּ מה״ג, אותו, ההוא this one | *jener* ירוש׳ ביכורים פ״ג ס״ה ע״ד: יתיה דמן רבנן.

יְתִימְתָּא נ׳, יתומה an orphan girl | *ein Waisenmädchen* ויק״ר פל״ז: אנן זכנין חד קולא להדא יתימתא.

יַתִּיר ת׳, מרובה, מיותר additional, superfluous | *übermäßig, überflüssig* מכות כ״ג ע״א: חסירי כח ויתירי מדע; חול׳ פ״ג מ״ו: כל שיש לו אצבע יתירה. ועי׳ יָתֵר.

יַתִּיר 1) ת׳, מיותר too much, too many | *übrig, zu viel* חול׳ מ״ז ע״א: חסר או יתיר או הליף טרפה.

2) תה״פ, יותר more | *mehr* תרג׳ תה׳ י״ט י״א: יתיר מן דובשא.

יַתִּירָא 1) ת׳, כנ״ל 1. מו״ק ד׳ ע״א: טירחא יתירא.

2) יתר, חבל cord | *Strick* סנה׳ מ״ב ע״א: למיהוי כי יתירא.

יַתִּירְתָּא נ׳, אוּנָא יְתֵרָה בְּרִיאָה an additional lobe of the lungs | *ein überflüssiger Lungenlappen* חול׳ מ״ז ע״א: ההיא יתירתא דאתאי לקמיה דמרימר.

יתכ״ג יתר כנטול.

יִתֵּם פיעל, עשה ליתום to make orphans | *zur Waise machen* פס׳ מ״ט ע״א: מחריב את ביתו ומאלמן את אשתו ומייתם את גוזליו.

נִתְיַתֵּם נתפ׳, נעשה יתום to become an orphan | *verwaist werden* כת׳ מ״ד ע״ב: בבא עליה ואח״כ נתיתמה.

יַתַּם, יַתְמָא ז׳, יתום orphan | *Waise* תרג׳ דב׳ י׳ י״ח (יתום); יתם; איוב כ״ד ט׳ (יתום); יתמא.

מִזְמוֹרָא יַתְמָא מזמור שלא נסמן תכנו ומשוררו an anonymous or titleless psalm | *anonymer oder titelloser Psalm* ע״ז כ״ד ע״ב: ור״ש בן לקיש אמר מזמורא יתמא מזמור שירו להי׳ וגו׳.

יִתֵּר פיעל, הוסיף to add | *hinzufügen* ספרי במ׳ ע״ח: יתרו על שם שיתר פרשה אחת בתורה.

הוֹתִיר הפ׳ — היה יותר to be more | *mehr sein* ב״מ פ״ג מ״ז: המפקיד פירות אצל חבירו וכו׳ אם היתה מדה מרובה אינו מוציא לו חסרונות מפני שמותירות.

(יְתַר) אוֹתִיר, אַיְתַר אפ׳, 1) השאיר to leave over | *übrig lassen* תרג׳ מל״ב ד׳ מ״ד (ויאכלו ויותירו): ואכלו ואותירו.

2) השפיע רוב טובה to bless with plenty | *mit Überfluß segnen* תרג׳ דב׳ ל׳ ט׳ (והותירך ה׳ אלהיך): ויותרינך יי׳ אלהיך.

יָתֵר ז׳, 1) מי שיש לו אבר מיותר a person having an additional limb | *wer ein überflüssiges Glied hat* בכורות פ״ז מ״ו: יתר בידיו וברגליו שש ושש.

2) גדול בשנים elder | *älter* כת׳ פ״א מ״ד: יתרות על בנות שלש שנים ויום אחד.

3) מלה הכתובה מלאה (בואיו ויו״ד) a word written plene, with vowel letters | *plene (mit*

(קרי Vokalbüchstaben) geschriebenes Wort
ל׳ ע״א: בחסירות ויתרות. ועי׳ יָתִיר.

יָתֵר — יותר mehr | more כתי׳ פ׳ ע״א: שאם היה שבח יתר על הוצאה נוטל את ההוצאה.

יָתֵר מִכֵּן, יָתֵר עַל כֵּן גדולה מזו, לא זו אף זו, לא זה בלבד אלא... more than that, nay, mehr als dies | even more גיט׳ פ״ב מ״א: כתב לגרש בו את אשתו ונמלך מצאו בן עירו ואמר לו שמי כשמך ושם אשתי כשם אשתך פסול לגרש בו יתר מכן היו לו שתי נשים ושמותיהן שוות כתב לגרש בו את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה; יבמ׳ ק״ח ע״א: יתר על כן אמר ר׳ יהודה אפילו וכו׳.

יִתְרָא ז׳, 1) יתר, חבל Strick | cord מו״ק כ״ו ע״א: לקל יתרא דמזיגת וכו׳.

2) נתר Laugensalz | alkali תרג׳ מש׳ כ״ה כ׳ (חמץ על נתר): חילא על יתרא.

3) הצד הישר של הקיבה the straight side of the stomach | die gerade Seite des Labmagens פס׳ נ״א ע״א: רבה בר בר חנה אכל דאייתרא.

יַתֶּרֶת נ׳, אבר מיותר additional limb | überflüssiges Glied בכורות פ״ז מ״ו: היתה בה יתרת ותתכה.

כ

כ"א כל אחד.

כָּא תה"פ, כאן here | *hier* ירוש' בר' פ"ד ז' ע"ג: וכא אמר הכין.

כְּאֵב ·– **כְּאֵב לֵב** עוית הקיבה cardialgia | *Magenschmerzen* בר' מ' ע"א: הרגיל בקצה אינו בא לידי כאב לב.

כאב"ע כל אחד בפני עצמו.

כְּאֲוָותָא עי' כָּוְתָא 2. תרג' יב"ע ויק' כ"ה י"א (ספיחיה): כאוותהא.

כָּאוּר ת', מכוער ugly | *häßlich* ספרי עקב ל"ז: בנה את הנאה ואחר כך בנה את הכאור.

כאחז"ל כך אמרו חכמינו זכרונם לברכה.

כְּאַחַת תה"פ, ביחד together | *zusammen* סוטה ח' ע"א: אין משקין שתי סוטות כאחת.

כְּאֵי: **כְּאֵי צַד** עי' כֵּיצַד. במ"ר פ"ב: הא כאי צד מסדרין לחם הפנים.

כְּאֵיבָא ז', כאב pain | *Schmerz* ב"ק מ"ו ע"ב: מאן דכאיב ליה כאיבא אזיל לבי אסיא.

כָּאִיל עי' כּוּל. תרג' יש' כ"ז ח': בסאתא דהויתא כאיל בה יכילון לך.

כְּאִילוּ מה"ת כמו, דומה לדבר as if | *als ob* סוכה פ"א מ"ב: העושה סוכתו תחת האילן כאילו עשאה בתוך הבית.

כָּאלָא 1) עי' כָּלֵי. תרג' מש' י"א כ"ו (מונע בר): דכאלא עיבורא.
2) שוקל בדעתו weighing in mind | *erwägend* תרג' מש' ט"ו כ"ב: ובסוגעא דאלין דמתמלכין.

כאליריקין [כִּילִיאַרְכִין] ז"ר, שרי אלפים **chiliarchs, commanders of one thousand soldiers** | ***Chiliarchen, Anführer von Tausendschaften*** ספרי האזינו ש"ז: כרים אלו כאליריקין.

כאל"מ כל אחד לפי מנהגו.

כָּאן, בְּכָאן תה"פ, פה, במקום זה here | *hier* בר' כ"ח ע"ב: שהיום כאן ומחר בקבר; תענ' כ"ה ע"א: בכאן הנחתי התרנגולין שלי.

כָּאן וְכָאן בין פה בין שם here and there | *sowohl hier als auch dort* עיר' פ"י מ"ג: כאן וכאן אסור.

לְאַחַר מִכָּאן אחר כך afterwards | *nachher* ב"ק נ"ח ע"ב: כמה היתה יפה קודם לכן וכמה היא יפה לאחר מכאן.

לְכָאן למקום זה hither | *hierher* קהל"ר א' ז': לא באנו לכאן אלא לנסיון.

לְכָאן וּלְכָאן הנה והנה, אילך ואילך to and fro | *hin und her* תנח' ויק' א': ולא נשמע לכאן ולכאן.

מִכָּאן 1) ממקום זה from here | *von hier* תענ' פ"ג מ"ח: שאיני זז מכאן עד שתרחם על בניך. 2) מעכשיו from now | *von nun ab* גיט' פ"ז מ"ח: מכאן ועד שלשים יום.

3) מדבר זה יש ללמוד | from this we learn
ב״ר פי״ח: לזאת יקרא אשה כי *daraus folgt*
מאיש לקחה זאת מכאן שניתנה תורה בלשון
הקודש.

מִכַּאן וּמִכַּאן משני הצדדים *von* | on both sides
ב״ב פ״א מ״ב: בונין את הכותל *beiden Seiten*
באמצע ועושין חזית מכאן ומכאן.

עַד כַּאן 1) עד מקום זה *bis hierher* | thus far
תג׳ ט״ו ע״ב: עד כאן תחום שבת.
2) עד זמן זה *bisher* | hitherto שמח׳ פ״ח:
עד כאן היינו חייבים בתלמוד תורה מכאן ואילך
אנו חייבים בכבודו של מת.
3) כל כך *so weit, so viel* | so much בר׳ ס״ב
ע״א: עד כאן העזת פניך ברבך.

כאעשר״א כופין אותו עד שיאמר רוצה אני.

כארז״ל כך אמרו רבותינו זכרונם לברכה.

כ״ב וש״ב ומש״ב כתוב בתורה ושנוי
בנביאים ומשולש בכתובים.

כַּבָּא ז׳, צואה, גללים *Exkrement* | excrement
זבח׳ קי״ג ע״ב: רמא כבא.

כְּבָאסָא ז׳, אשכול תמרים | cluster of dates
מכות ח׳ ע״א: ומחיה לכבאסא *Dattelkamm*
ואתר תמרי ואזיל תמרי וקטול.

כַּבֵּב פעל, קלה ע״ג גחלים *rösten* | to char עיר׳
כ״ט ע״ב: וניכבביה וניכול.

כַּבָּבָא ז׳, קליה ע״ג גחלים *das Rösten* | charring
זבח׳ מ״ו ע״ב: לאפוקי כבבא דלא.

כִּבֵּד פיעל — 1) נתן מתנת כבוד | to offer a gift
תנח׳ קיד׳ ח׳: אדוני המלך שמעתי *darbringen*
שאתה אוהב את הפירות ובאתי לכבדך בתאנים
ותפוחים.
2) טאטא *ausfegen* | to sweep ירוש׳ מעש׳
פ״א מ״ח ע״ד: נמצאת מכבד את הקרקע בשבת.
3) קנח, ניקה *reinigen* | to cleanse מקוא׳
פ״ח מ״ד: האשה ששמשה ביתה וירדה וטבלה
ולא כבדה את הבית כאילו לא טבלה.

הִכְבִּיד הפ׳ — 1) נעשה כבד | to be heavy
beschwerlich sein נזיר פ״א מ״ב: נזיר עולם
הכביד שערו מיקל בתער.
2) נעשה מסוכן *gefährlich* | to grow worse
נזיר פ״ט מ״ד: המכה את חבירו *krank werden*
וכו׳ ולאחר מכאן הכביד ומת.
3) טאטא *ausfegen* | to sweep תנח׳ מסעי י״ג:
הכבידן כבמכבד.

הִתְכַּבֵּד התפ׳, 1) הראה עצמו כמכובד to pride
oneself | *sich hervortun* חול׳ ק׳ ע״א:
להתכבד בה לפני האורחים.
2) היה מטואטא *gefegt werden* | to be swept
פסח׳ ז׳ ע״א: הואיל ושוקי ירושלים עשויין
להתכבד בכל יום.

כַּבֵּד פעל, טאטא *fegen* | to sweep נדה נ״ו ע״א:
כביד ולא בדיק.

אִתְכַּבֵּד אתפ׳, היה מטואטא *gefegt* | to be swept
werden שם שם ע״ב: גומה לא מתכבדא.

כַּבְדָא ז׳, כבד *Leber* | liver חול׳ ק״ט ע״ב:
אסר לן דמא שרא לן כבדא.

כִּבּוּד ז׳, 1) נתינת כבוד *das* | doing honour to
Ehren פאה פ״א מ״א: כבוד אב ואם.
2) נקוי *das Reinigen* | cleansing נדה פ״ז
מ״ב: עד שעת כבוד. ועי׳ כִּיבּוּד.

כַּבּוֹיָא עי׳ כַּבָּא. עיר׳ כ״ט ע״ב: וליתי כבויי
דרעיתא דניסן.

כָּבוּל 1) ז׳, שבכה לשערות *Haarnetz* | hair-net
שבת פ״ו מ״ה: יוצאה אשה בחוטי שער וכו׳
בכבול ובפאה נכרית.
2) משאבה | machine for drawing water
תוס׳ מקוא׳ ג׳ ב׳: מים *Schöpfmaschine*
הנוזלין מאליהן וכו׳ העולה בכבולין וכו׳.
3) ת׳, מקושר בזנבו *mit ange-* | with tied tail
שבת פ״ה מ״ב: רחילות *bundenem Schwanz*
יוצאות כבולות.

כָּבוּן ת׳, עטוף *eingehüllt* | wearing a wrap
שבת פ״ה מ״ב: העזים יוצאות צרורות וכו׳
הרחלין הכבונות.

כִּבּוּס ז׳, רחיצת בגדים *das Waschen* | washing
(von Kleidern) זבח׳ פ״א מ״א: דם חטאת

שניתז על הבגד הרי זה טעון כבוס. ועי׳ כִּיבּוּס.

כְּבוּסָה נ׳, 1) מי כביסה *Laugen-wasser* | lye-water תוס׳ ב״מ י״א כ׳: העשוי לכבוסה וכו׳ לגשמים.

2) רחיצת בגדים *das Waschen, Walken* | washing ב״ק ק״ב ע״ב: מרבה אני את הכבוסה ששוה בכל אדם.

כָּבִיד ז׳, כובד *Schwere, Gewicht* | weight, pressure חג׳ כ״א ע״א: שכבידו של כלי חוצץ.

כְּבִיָּה נ׳, דעיכה *das Verlöschen* | extinguishing פסח׳ נ״ד ע״א: אור שברא הקב״ה בשני בשבת אין לו כבייה עולמית.

כִּבְיָכוֹל כאילו אפשר לומר *wenn man so sagen darf* | as though it were possible, as it were ב״ק ע״ט ע״ב: כביכול עשה עין של מטה כאילו אינה רואה.

כְּבֵינָה, כְּבֵינְתָּא נ׳, מין עטיפה *eine Umhüllung* | wrap ב״ב פ״ט מ״ז: תנו כבינתי לבתי; תרג׳ ישׁ׳ ג׳ כ״ג (והרדידים): וכבינתא.

כְּבִיסָה עי׳ כְּבוּסָה. ב״ב נ״ז ע״ב: שאין מסתכל בנשים בשעה שעומדות על הכביסה.

כְּבִישׁ, כְּבִישָׁא ז׳, 1) מסלה *gepflasterter Weg* | paved path תרג׳ תה׳ ע״ח נ׳ (יפלס נתיב לאפו): יטיל בכביש תוקפיה; ש״א ו׳ י״ב (במסלה אחת הלכו): בכבישא חדא אזלן.

2) הדום, שרפרף *Schemel* | stepping stool תרג׳ תה׳ ק״י א׳ (אויביך הדום לרגליך): בעלי דבבך כביש רגלך.

כַּבְכָּב ז׳, כיסוי *Deckel* | cover כלים פ״ב מ״ג: וכבכב שעשאו לסל.

כבכ״פ כבולעו כך פולטו.

כָּבַל פ״י, 1) אסר בכבלים *fesseln* | to chain ב״ר פפ״ז: כובלתך אני והיה אומר ה׳ מתיר אסורים.

2) גזר איסור, חייב *verbieten; verpflichten* | to forbid; to oblige שבוע׳ ליה ע״א: כובלכם אני הרי אלו חייבין וכו׳ כובלכם אני בשבועה. ועי׳ כָּבוּל.

כִּבֵּל פיעל, כנל 1. תנח׳ מצורע י״ב: הביא את הכבלים וכיבלו. ועי׳ מְכוּבָּל.

כֶּבֶל — שרשרת קטנה של כסף או זהב ברגלי הנשים לנוי *Knöchelkettchen (Schmuck)* | ankle-chain שבת ס״ג ע״ב: שהיו פסיעותיהן גסות וכו׳ עשו להן כבלים.

כַּבְלָא ז׳, חבל *Strick* | chain, rope שבת נ״ז ע״ב: אי כבלא דעבדא וכו׳ או דלמא כיפה של צמר.

כב״מ כבודו במקומו מונח; כמשחל ביניתא מחלבא.

כָּבַן פ״י, כִּבֵּן פיעל, עטף *umhüllen* | to wrap up שבת פ״ה מ״ב: רחלות יוצאות שחוזות כבולות וכבונות; שם נ״ד ע״א: כבונות שמכבנין אותן למילת וכו׳.

כָּבַס — הִתְכַּבֵּס התפ׳, 1) רוחץ *gewaschen werden* | to be washed אהלי׳ פ״ג מ״ב: נבלעה בכסות אם מתכבסת ויוצאת ממנה רביעית דם.

2) התכפר *gesühnt werden* | to be cleansed (atoned for) תנח׳ ויחי י׳: אם יטעו בהלכה תהא מתכבסת בתחומו.

כְּבָר — ודאי *gewiß, sicher* | to be sure ירוש׳ נדה פ״ב נ׳ ע״ב: כבר דהוא מראיו.

מִכְּבָר למפרע *rückwirkend* | retroactively ירוש׳ קיד׳ פ״ג ס״ג ע״ג: תמן באומר מכבר ברם הכא באומר לאחר שלשים יום.

כָּבַר פ״י, ניפה בכברה *durchsieben* | to sift ב״ר פ״ד: כובר חטים או תבן בכברה.

נִכְבַּר נפ׳, היה מנופה *gesiebt werden* | to be sifted תוס תר׳ י׳ ט״ו: בעדשים וכל דבר שדרכו ליכבר.

כִּבֵּר פַּעל, עישן בגפרית *schwefeln* | to fumigate with sulphur בר׳ כ״ז ע״ב: לכברויי סלי.

כְּבָרִיתָא נ׳, גפרית *Schwefel* | sulphur תרג׳ יב״ע בר׳ י״ט כ״ד (גפרית ואש): כבריתא ואשא.

כַּבְרִיתָא נ׳. חלת דבש honey-comb | *Honig-scheibe* תרג׳ משי׳ ה׳ ג׳ (נופת תטופנה שפתיו): דכבריתא מנטפן שפוותא.

כַּבְרִיתָא, כַּבְרָתָה שם מקום name of a place | *Ortsname* תוס׳ צוק׳ שבי׳ ד׳ י״א: תחום ארץ ישראל וכו׳ כבריתא וכו׳; ירוש׳ שם פ״ו ל״ו ע״ג: כברתה.

כָּבַשׁ •— 1) דחק ולחץ to press, to squeeze | *pressen, drücken* מכי׳ בשלח ב׳ ו׳: כצפור שהיא נתונה בידי אדם שאם יכבוש ידו מעט הוא חונקה.

2) עצר ועיכב to detain | *zurückhalten* תוס׳ ב״מ י׳ ג׳: הכובש שכר שכור עובר משום חמשה לאוין.

3) כפף to bend | *beugen* ירוש׳ ב״ק פ״ו ה׳ ע״ב: הכובש קמה לפני האור.

4) שם מאכל למשמרת בחומץ או בשמן וכדומה to preserve, to pickle | *einmachen, einlegen* תר׳ פ״י מ״ז ומ״ח: זיתי חולין שכבשן עם זיתי תרומה וכו׳ דג טמא שכבשו עם דג טהור.

5) רצף, סלל to pave | *pflastern* עירי׳ ב״ג ע״ב: לא דרך כבושה היא.

כָּבַשׁ פָּנָיו הסתיר פניו מחמת בושה או פחד to hide one's self in fear or shame | *das Gesicht (aus Scham oder Furcht) verbergen* סנה׳ י״ט ע״ב: כבשו פניהם בקרקע.

נִכְבַּשׁ נפ׳ •— 1) נלחץ ונדחק to be pressed down | *niedergedrückt werden* פסיק׳ את קרבני ס״א ע״ב: כל דבר שהוא נכבש סופו לצוף.

2) הושם (המאכל) למשמרת to be preserved, pickled | *eingemacht, eingelegt werden* תוס׳ מע״ש א׳ י״ג: כל הנכבשין בין משימתיקו וכו׳.

3) נזדווג to have sexual intercourse | *beiwohnen* יבמ׳ פ״ז מ״ה: הלך הכן ונכבש על השפחה וילדה הימנו בן.

כִּבֵּשׁ פיעל •— 1) עי׳ כָּבַשׁ 1. ביצה פ״ד מ״ה: ואין גורפין תנור וכירים אבל מכבשין.

2) עי׳ כָּבַשׁ 2. שהש״ר א׳ ב׳: בשעה שתלמידיך קטנים תהי מכבש לפניהם דברי תורה הגדילו ונעשו תלמידי חכמים תהי מגלה להם סתרי תורה.

3) עי׳ כָּבַשׁ 4. תוס׳ תר׳ ג׳ י״ח: מי שכיבש זיתיו בטומאה.

כִּבֵּשׁ אֶת הָרֵיחַיִם תקן את אבני הריחיים למלאכת הטחינה to put the millstones in working order | *die Mühlsteine für das Mahlen zurechtmachen* מו״ק פ״א מ״ט: אין מכבשין את הריחיים בתחלה.

נִתְכַּבֵּשׁ נתפ׳. נלכד ונכבש to be conquered | *erobert werden* איכ״ר ב׳ ב׳: כל בירה ובירה שהיתה בירושלים לא היתה ראויה להתכבש פחות מארבעים יום.

כְּבַשׁ פ״י. 1) עי׳ כָּבַשׁ 1. ירושי׳ ביצה פ״ד ס״ב ע״ג: איזלין גרפין וכו׳ איזלין כבשין.

2) לכד to conquer | *erobern* סנה׳ צ״ה ע״א: דא היא קרתא דירושלים וכו׳ זעירא וחלשא מכל כרכי עממיא דכבשית בתקוף ידי.

3) רצף וסלל to make a path | *bahnen, pflastern* תרג׳ ישי׳ מ׳ ג׳ (פנו דרך): כבישו קדמוהי כבשין.

4) הסתיר to hide | *verbergen* תרג׳ שמ׳ ג׳ ו׳ (ויסתר משה פניו): וכביש משה לאפוהי.

5) חבש to tie | *umbinden* תרג׳ יב״ע ויק׳ ח׳ י״ג (ויחבש להם מגבעות): וכבש להון כובעין.

6) חדל, פסק to withhold, to detain | *aufhören, aussetzen* נדה ל״ט ע״ב: האי תרנגולתא דרמיא יומא וכבשה יומא וכו׳.

כַּבֵּשׁ פַּעֵל. 1) לכד וניצח to conquer | *besiegen* תרג׳ משי׳ ט״ז ל״ב (מושל ב־רוחו): דמכבש נפשיה.

2) רצף וסלל to pave | *bahnen, pflastern* תרג׳ ירי׳ י״ח ט״ו (דרך לא סלולה): שבילין דלא מכבשין.

אִתְכַּבַּשׁ אתפ׳. 1) נלכד to be conquered | *erobert werden* תרג׳ ירי׳ נ״א מ״א (נלכדה ששך): אתכבישת בבל.

2) הסתתר to hide one's self | *sich verbergen* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ב ב׳: ותתכביש מנהון.

כֶּבֶשׁ ז׳ – 1) גשר לעלות בו מן הספינה אל היבשה landing bridge | *Landungsbrücke* שבת פט״ז מ״ח: מעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו באין בספינה ועשה עכו״ם כבש לירד בו.

2) מאכל כבוש למשמרת בחומץ או בשמן וכדומה preserved fruit etc. | *Eingelegtes, Eingemachtes* שבי׳ פ״ט מ״ה: הכובש ג׳ כבשים בחבית אחת.

כִּבְשָׁא ז׳, 1) מסלה paved path | *gepflasterter Weg* תרג׳ ש״ב כ׳ י״ב (מן המסלה השדה): מן כבשא לחקלא.

2) כניל 2. ירוש׳ ב״ב פ״ו ט״ו ע״ב: כבשא דאהיני.

3) סוד secret, mystery | *Geheimnis* בר׳ י׳ ע״א: בהדי כבשי דרחמנא למה לך.

כִּבְשׁוֹן ז׳, 1) כבשן, תנור kiln, furnace | *Schmelzofen* תוס׳ ב״ב א׳ י׳: מרחיקין את הכבשונות מן העיר חמשים אמה.

2) כניל 3. חגי׳ י״ג ע״א: דברים שהם כבשונו של עולם.

כִּבְשִׁישׁ ז׳, תחבושת compress | *Verband* שבת נ״ג ע״א (לפי כ״י אוכספורד): באגד שע״ג המכה ובכבשישין שע״ג השבר.

כִּבְשָׁנִית נ׳, ע׳ כִּבְשׁוֹן 1. תוס׳ צוק׳ ב״ב א׳ י׳: מרחיקי׳ את הכבשנית מן העיר וכו׳.

כְּבֶשֶׁת נ׳, מאכל כבוש למשמרת בחומץ או בשמן וכדומה preserve(d fruit) etc. | *Eingemachtes, Eingelegtes* תוס׳ שבי׳ ד׳ ט״ז: ואין מביאין יבשת וכבשת מחוצה לארץ לארץ.

כבתותא ע׳ כַּתְוָתָא. שבת ק״י ע״ב: מכבתותא דמישרי.

כ״ג כהן גדול.

כגד״ח כמה גדולים דברי חכמים.

כְּגוֹן מה״ח, כמו, למשל like, similar to; for example | *wie, beispielsweise* ב״ב מ״ט ע״ב: כל האומר אי איפשי בתקנת חכמים כגון זאת שומעין לו.

כנר׳ כנירסת.

כגמב״ע כגלוי מלתא בעלמא.

כַּגְנֵי ז״ג, שברי כלים fragments | *Bruchstücke* בר׳ נ״ח ע״א: חצבי לנהרא כגני לייא?

כַּד 1) מה״ח, כאשר when, as | *als, wenn* ב״ק נ״ב ע״א: כד רגיז רעיא על ענא וכו׳.

2) ת׳, מעוגל arched | *gerundet* ע״ז מ׳ ע״א: ראשה אחד כד׳ וראשה אחד חד.

כַּד, כַּדָּא ז׳, כלי חרס עגול jug | *Krug* ב״ק כ״ז ע״א: פתח בכד וסיים בחבית; שם: ואיכא נמי דקרו לחביתא כד ולכדא חביתא.

כד״א כמא דאת אמר.

כדא׳ כדאמרינן, כדאיתמר.

כדא״ג כל דאלים גבר.

כְּדַאי ת׳, ראוי, והגון worthy | *wert* ב״ר פע״ה: איני כדאי.

כָּדַב פ״ע, כַּדֵּב פַּעל, שיקר to lie | *lügen* תרג׳ הוש׳ ד׳ ב׳ (אלה וכחש): יימן לשקר וכדבין; תרג׳ ויק׳ י״ט י״א (ולא תכחשו): ולא תכדבון.

אִתְכַּדַּב אתפ׳, נכזב to be proved false | *sich als lügenhaft erweisen* תרג׳ מש׳ ל׳ ו׳ (ונכזבת): ותתכדב.

כַּדְּבָא ז׳, 1) שקרן liar | *Lügner* תרג׳ מש׳ י״ט כ״ב (איש כזב): גברא כדבא.

2) מספר ספורי מעשיות story-teller | *Märchenerzähler* ירוש׳ בר׳ פ״ט י״ד ע״ד: כל כדבייא טבין וכו׳.

כִּדְבָא, כִּדְבוּבָא ז׳, **כַּדְבוּתָא** נ׳, שקר lie | *Lüge* תרג׳ ישׁ׳ נ״ז ע״א (תכזבי): אסגיתא למללא כדבין; איוב ט״ז ח׳ (כחשי): כדבוני; משלי ל׳ ח׳ (ודבר כזב): ומילתא כדבותא.

כדה״ע כחא דהיתרא עדיף.

כדהע״ט כחא דהיתרא עדיף טפי.

כַּדּוֹ 1) ע׳ כַּד 1. סוכה מ״ד ע״ב: כדו הויתי דיורי בארעא הדא מ׳ שנין.

2) עכשיו now | *jetzt* ב״ר פמ״ד: קטע הדין מוניטא מן כדו.

כדו״ד כדת ודין.

כַּדּוֹם ז׳, מכונה להוציא בה כלים וכדומה מן המים dredging machine | *Bagger* כלים פי״ג מ״ז: הכדומין האשקלונין שנשברו והאונקלי שלהן קיימת.

כְּדוֹן תה״פ, עכשיו now | *jetzt* ב״ר פכ״ב: לא מן דכדון אלא כי מעולם המה.

כדסופלה [פּוּדוֹפְּסִילָא] נ׳, אצעדה של רגל anklet | *Fußring* ירוש׳ שבת פ״ו ה׳ ע״ב: הצעדות – כדופסלה.

כַּדּוּר 1) גוף עגול מכל צדדיו globe | *Kugel* ירוש׳ ע״ז פ״ג מ״ב ע״ג: עד שראה את העולם ככדור ואת הים כקערה.

2) חפץ־עור עגול מכל צדדיו, עשוי למשחק ball | *Ball* במ״ר פט״ו: הכדור של בנות מזרקין בו לכאן ולכאן.

כַּדּוּרָא, כַּדּוֹרֶת, כַּדּוּרִית כנ״ל 1. ירוש׳ ע״ז פ״ג מ״ב ע״ג: בגין כן ציירין ליה בכדורא בידיה; תנח׳ במ׳ ב׳: סלע כמין כוורת או כדורת; שהש״ר ב׳ ז׳: כדוריות של ברזל.

כַּדִּי ע׳ כַּדַּאי. פס׳ נ״א ע״א: כדי הוא ר׳ יוחנן לסמוך עליו.

כְּדִי 1) מה״ח, כאשר when | *als* ירוש׳ דמאי פ״ו כ״ה ע״ג: כדי יהב ליה כולא מותר כדי יהב ליה פלגא אסור.

2) סתם without special reason | *ohne Grund* ב״מ כ״ז ע״ב: תובעין איצטריכא ליה סימנין כדי נסבה.

3) בלבד alone, merely | *allein* גיט׳ נ״ה ע״א: יאוש כדי לא קני.

4) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ב״מ ב׳ ע״א: אמר רב פפא ואיתימא רב שימי ואמרי לה כדי.

בִּכְדִי בחנם, לחנם for no cause | *umsonst, vergebens* כת׳ ל״ו ע״ב: לא שדי איניש זוזי בכדי.

מִכְּדִי אלא מעתה from such (a condition) as it is, now, well | *wenn dem so ist, da ja* חול׳ קי״ט ע״ב: מכדי כל דאסר לן רחמנא שרא לן כותיה אסר לן דמא שרא לן כבדא וכו׳.

כְּדֵי – למען, בשביל in order to | *um, damit* ב״ב קע״א ע״א: ומפני שני דברים אמרו כותבין שובר אחת כדי שיכוף לפורעו ואחת כדי שיגבה מזמן ראשון.

בִּכְדֵי במדה as much as... | *soviel als...* ב״ב ע״ה ע״א: אונאה וביטול מקח בכדי שהדעת טועה.

כַּדִּיבָא 1) ת׳, שקר faithless, lying | *lügenhaft* תרג׳ ישי׳ ל׳ ט׳ (בנים כחשים): בניא כדיביא.

2) ז׳, שקר lie | *Lüge* תרג׳ תה׳ ס״ב י׳ (כזב בני איש): כדיבא בני גבר.

כַּדִּיבוּתָא נ׳, כנ״ל 2. תרג׳ תה׳ ד׳ ג׳ (כזב): כדיבותא.

כַּדִּידִית נ׳, כד קטן small jug | *kleiner Krug* תוס׳ מנח׳ ט׳ י׳: ולא בחביות קטנות אלא בכדידיות בינוניות.

כַּדַּיי ע׳ כַּדַּאי. נדה ט׳ ע״ב: כדיי הוא ר׳ אליעזר לסמוך עליו.

כַּדֵּין תה״פ, עתה now | *jetzt, nun* תרג׳ תה׳ ב׳ י׳ (ועתה): וכדין.

בְּכַדֵּין כך in this manner | *auf diese Weise* תרג׳ מל״א כ״ב כ׳ (זה בכה וזה בכה): דין בכדין ודין אמר בכדין.

כַּדְכְּדָנָא ז׳, מין אבן טובה a precious stone | *ein Edelstein* תרג׳ ירוש׳ שמ׳ כ״ח י״ח (נפך): כדכדנא.

כדכיאות [כַּרְכִּיאוֹת] נ״ג, גדרים palisades | *Palisaden* ספרי דב׳ ר״ד: עשה את מטנו תיקון וכדכיאות.

כדמ״ו כדת משה וישראל.

כדמט״ל כדמפרש טעמא לקמן.

כדמ״פ כל דפריש מרובא פריש.

כָּדַן פ״י, קשר אל- to yoke | *anspannen* ירוש׳ פסח׳ פ״ד ל״א ע״א: כודנו בריחיים. ועי׳ מְכוּדָּן.

כַּדְנָא נ׳, כד jug | *Krug* תרג׳ שני אס׳ א׳ ב׳: כדנא דדהבא דמליא מישחא.

כְּדָנָן מה״ח, כך thus | *so* תרג׳ ברא׳ ל״ד ד׳ (כה אמר): כדנן אמר.

כדפ״ל כדפירש לעיל.

(כָּדַר) הִתְכַּדֵּר התפ׳, התגלגל, נזרק to be thrown around | *herumgeschleudert werden (v. Ball)* קהל״ר י״ב י״א: מה הכדור הזה מתכדר מיד ליד ואינה נופלת לארץ וכו׳.

כַּדָּר ז׳, עושה כדים ושאר כלי חרס potter | *Töpfer* פס׳ נ״ה ע״ב: כלים מבית האומן כגון הכד מבית הכדר והכוס מבית הזגג.

כד״ר כא״ת כל דתקון רבנן כעין אוריתא תקון.

כד״ש כדרך שאמרו; כל דבר שורש.

כָּה תה״פ, כאן here | *hier* ירוש׳ בר׳ פ״ד ז׳ ע״ג: המן הוא אמר וכו׳ וכה.

כה״ג כהאי גוונא.

כָּהָה -- הִכְהָה הפ׳, 1) העכיר to make dim | *verdunkeln* ויק״ר פכ״ב: בשעה שהוא פורש את כנפיו מכהה גלגל חמה.

2) נעשה כהה to grow fainter | *mattfarbig werden* נגע׳ פ״א מ״ה: הכהה בתחלה וכו׳.

כה״ו כולי האי ואולי.

כָּהוּי ת׳, כהה, עכור dim | *trübe* קיד׳ כ״ד ע״ב: הרי שהיתה עינו כהויה.

כְּהוּן ז׳, עבודת הכהן priestly service | *Priester-dienst* יומא מ״ג ע״א: כהן בכהונו.

כְּהוּנְתָּא נ׳, מעמד הכהונה priesthood | *Priester-tum* תרג׳ שמ׳ כ״ט ט׳ (והיתה להם כהונה): ותהי לחון כהונתא.

כְּהוּנְתָּא רַבְּתָא כהונה גדולה high-priesthood | *Hohepriestertum* תרג׳ במ׳ ט״ז י׳: כהונתא רבתא.

כה״ז כל הקודם זכה.

כְּהֵי פ״ע, היה כהה ועכור to be dim | *dunkel, trübe sein* ירוש׳ נד׳ פ״ט מ״א ע״ב: עיני כהייא.

אַכְהֵי אפ׳, הכהה to dim | *trübe machen* תרג׳ יח׳ ל״ב ז׳: באכהיותי ית זיו יקר מלכותך.

אִתְכְּהֵי אתפ׳, נעכר to be aflicted | *betrübt werden* תרג׳ יח׳ י״ג כ״ב: ומן קדם מימרי לא אתכהי.

כְּהָיוֹן ז׳, גוון כהה ועכור dimness | *matte Farbe* נגע׳ פ״ח מ״ו: חזר לכהיון טהור.

כְּהָיוּתָא נ׳, ראיה גרועה מאד blindness | *starke Trübung (der Sehkraft)* בכורות מ״ד ע״א: כל מהמת כהיותא וכו׳.

כְּהָיִי שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש׳ פס׳ פ״ב כ״ט ע״ג: רבי חנינא בריה דרבי כהיי.

כְּהֵין ז׳, כהן priest | *Priester* תרג׳ מלאכי ב׳ ז׳ (ושפתי כהן): שפתי כהין.

כהוע״ה כל המשנה ידו על התחתונה.

כָּהֵן -- נִתְכַּהֵן נתפ׳, 1) נתמנה לכהן to be appointed priest | *zum Priester ernannt werden* זבח׳ ק״א ע״ב: לא נתכהן פנחס עד שהרגו לזמרי.

2) עבד עבודת כהן to act as priest | *als Priester fungieren* שם ק״ב ע״א: לא נתכהן משה אלא שבעת ימי המלואים בלבד.

כֹּהֵן -- כֹּהֵן הֶדְיוֹט כהן פשוט, בנגוד לכהן גדול ordinary priest | *gewöhnlicher Priester (im Gegensatz zum Hohepriester)* יומא ו׳ ע״א: אבנטו של כהן גדול וכו׳ אבנטו של כהן הדיוט.

תּוֹרַת כֹּהֲנִים 1) ספר ויקרא name of the third Book of Moses, Leviticus | *Name des 3.*

Buches Mosis, Leviticus ויק״ר פ״ז: מפני מה מתחילין לתינוקות בתורת כהנים ואין מתחילין בבראשית.

2) כנוי למדרש ההלכי לס׳ ויקרא, הוא ספרא the halachic Midrash to Leviticus (Sifra) | *der halachische Midrasch zu Leviticus (Sifra)* יבמ׳ ע״ב ע״ב: היכא תנא ליה בתורת כהנים.

כֹּהֵן, כָּהֲנָא שמות אמוראים | **names of Amoraim** | *Namen von Amoräern* ב״ק קט״ו ע״א: מתקיף לה רב כהן; סנה׳ ל״ו ע״ב: רב כהנא ורב אסי וכו׳.

כָּהֲנָא **priest** | *Priester* הול׳ מ״ט ע״א: ישמעאל כהנא מסייע כהני.

כָּהֲנָא רַבָּא כהן גדול **high-priest** | *Hohepriester* סנה׳ ק״י ע״א: איהו הוה מלכא לאחוהי שוייה כהנא רבא.

כַּהֲנוּתָא נ׳, כהונה **priesthood** | *Priestertum* תרג׳ שמ׳ מ׳ ט״ו (כהונת עולם): כהנות עלם.

כֹּהֲנִי ת׳, מגזע כהונה **of priestly descent** | *von priesterlicher Abstammung* קיד׳ פ״ד מ״א: עשרה יוחסין עלו מבבל כהני לויי ישראלי וכו׳.

כֹּהֶנֶת, כָּהַנְתָּא נ׳, אשה ממשפחת כהונה **a priest's daughter or wife** | *Priestertochter oder Priesterfrau* קיד׳ ק״ג מ״ה: המקדש את האשה ואמר כסבור הייתי שהיא כהנת והרי היא לויה; פס׳ מ״ט ע״א: אי לא נסיבנא כהנתא לא איעתרי.

כהק״ז כל הקודם זכה.

כו׳ כולו.

כַּו ז׳, חלון קטן, אשנב **aperture** | *Luke* ספרי דב׳ ש״ט: עשאך כוין כוין.

כְּוָאָה נ׳, כויה, צרבת ע״י אש **burn** | *Brand-wunde* תרג׳ ויק׳ י״ג כ״ד (מכות אש): כואה דנור.

כּוּב ז׳, מין קוצים **a thorn** | *eine Dornart* ב״ר פמ״ט: למגל כוסחת כוב ולא שלים לה שושנה ולא שלים לה.

כּוּבָא ז׳, 1) כנ״ל. ב״ר פמ״ד: עד דסנדלא ברגלך דרים כובא (משל).

2) מין מאפה **a pastry** | *ein Gebäck* בר׳ ל״ז ע״ב: טרוקנין – כובא דארעא.

3) כד **jug** | *Krug* ע״ז ס׳ ע״א: כובא מליא.

4) כפה, קמרון **vault** | *gewölbter Raum* יומא י״א ע״א: אקרא דכובי.

4) אוהל **hut** | *Hütte* גיט׳ ס״ח ע״א: מטא לכובא דההיא ארמלתא.

כּוֹבֶד – קורה שעליה האורג כורך את השתי **beam of a loom** | *Webebaum* נגע׳ פי״א מ״ט: מן הפקעת לחברתה וכו׳ מן הכובד העליונה לכובד התחתונה.

כּוֹבֶד רֹאשׁ רצינות **solemnity** | *Ernst* בר׳ פ״ה מ״א: אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש.

כּוּבְיָא עכביש **spider** | *Spinne* סנה׳ צ״ט ע״ב: יצר הרע בתחילה דומה לחוט של כוביא ולבסוף דומה כעבותות העגלה.

כּוּבִיתָא נ׳, צנפה, כדור **clue, ball** | *runder Knäuel* ר״ה כ״ד ע״א: כוביתא דעיבא בעלמא הוא דחזו.

כּוֹבֶל ז׳, כבל, שרשרת **chain** | *Kette, Fessel* תוס׳ ע״ז ב׳ ד׳: ולא כובלין ולא קולרין ולא שלשלאות של ברזל.

כובליאר [כּוּבְלְיָאר] עי׳ מַכְבַּנְתָּא. שבת ס״ב ע״א: מאי כובליאר מכבנתא.

כּוֹבֶלֶת נ׳, מין כלי לבשמים **a bottle containing perfume** | *ein Gefäß für Parfüm* שבת פ״ו מ״ג: לא תצא אשה וכו׳ ולא בכובלת ולא בצלוחית של פלייטון.

כּוֹבֵס ז׳, מכבס בגדים **washer** | *Wäscher* שבת פ״א מ״ט: נוהגין היו בית אבא שהיו נותנין כלי לבן לכובס עכום שלשה ימים קודם לשבת.

כּוּבְסָא ז׳, 1) עי׳ כַּבְאסָא. שבת ס״ז ע״א: כמאן תלינן כובסי בדיקלא.

2) אשך, כיס ביצי־זכר testicles | *Hodensack* שבוע׳ מ״א ע״א: נקטיה בכובסיה כי היכי דלישבקיה ליה גלימא.

כּוּבָעָה נ׳, עומר בצורת כובע helmet-shaped sheaf | *Garbe in Form eines Helms* פאה פ״ה מ״ח: המעמר לכובעות וכו׳.

כּוּבְרִיתָא נ׳, גפרית sulphur | *Schwefel* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ט כ״ב (גפרית ומלח): כובריתא ומלחא.

כּוּבֵשׁ ז׳, 1) לוכד conquerer | *Eroberer* פסיק׳ ס״ז ע״א: העמיד עליהן כובשים כגון הארבה.

2) עי׳ כּוֹבֵס. תוס׳ צוקי׳ כלי ב״מ ג׳ י״ד: והמלקוט של כובשין.

כּוּבֶשֶׁת עי׳ כַּבֶּשֶׁת. תוס׳ צוק׳ שבי׳ ד׳ ט״ז: ואין מביאין יבשת וכובשת מחוצה לארץ לארץ.

כּוּדָא ז׳, מחלת היולדת suffering in child-birth | *Krankheit der Wöchnerin* ע״ז כ״ט ע״א: לכודא בשיכרא.

כּוּדְנָא ז׳, **כּוּדַנְתָּא** נ׳, פרד, פרדה mule | *Maulesel, Mauleselin* תרג׳ תה׳ ל״ב ט׳ (כפרד): והיך כודנא; מל״א ל״ג מ״ד (הפרדה): כודנתא.

כּוּדֵר ת׳, מעוגל בצורת כדור globular | *kugelförmig* ע״ז מ׳ ע״א: אלו הן סימני ביצים כל שכודרת ועגולגלת.

כָּוָה פי׳, גרם כוית אש to scald, to cauterize | *verbrühen, Brandwunden zufügen* ב״ק פ״ח מ״א: כואו בשפוד או במסמר וכו׳.

נִכְוָה נפ׳ —· נפגע to be injured | *verletzt werden* כת׳ ה׳ ע״ב: אל ישמיע אדם לאזניו דברים בטלים מפני שהן נכוות תחלה לאברים.

כִּוָּה פיעל, **הִכְוָה** הפ׳, עי׳ כָּוָה. במ״ר פ״ט: לחמורה שהיתה חולה והוליכה אצל האפייטרית וכיוה אותה; נגע׳ פ״ז מ״ד: והכווה את המחיה וכו׳.

כַּוָּא ז׳, **כַּוֵּי** נ׳, חלון, ארובה window, aperture | *Fenster, Öffnung* תרג׳ דהי״ב ל״ג י״ג: כווי וחרכי שמיא; ילקי׳ ירמ׳ רע״ו: היה חופר בתוך ביתו כווי קטנה והיו מכוונים אותה כנגד המזרח.

כָּוּוּי ת׳, שנכוה באש scalded | *verbrüht* ויק״ר פט״ו: מי גרם לולד שיצא כווי שנכוית אמו.

כִּוּוּן ז׳, ישור הכוונה, נטיה ומגמה direction, design | *Richtung, Absicht* ב״ר פט״ו: שמתחלת ברייתה צריכה כוון קודם עד שלא נוצרה ממעי אמה צריך לכוון את רוחותיה; ויק״ר פ״י: יודע אני להיכן היה כוונך.

כַּוָּנָה נ׳, 1) חפץ לעשות דבר intention | *Absicht* ספרי במ׳ פ״ה: שלא היתה כוונתי כי אם להשמיעו.

2) תשומת לב attention | *(Richtung der) Aufmerksamkeit* ירוש׳ בר׳ פ״ב ה׳ ע״א: קרית שמע צריכה כוונה תפילה אין צריכה כוונה.

כַּוָּנוּתָא כנ״ל 1. תרג׳ יב״ע במ׳ ל״ה כ׳ (בצדיה): בכוונות לבא.

כַּוַּנְתָּא נ׳, דברים נכונים rightness | *Richtiges* תרג׳ איוב מ״ב ז׳ (לא דברתם אלי נכונה): לא מלילתון לותי כוונתא.

כַּוְּרָא ז׳, דג fish | *Fisch* ב״ב ע״ד ע״ב: כוורא מליחא מעלי בישרא מליחא לא מעלי.

כַּוֶּרֶת נ׳, משכן הדבורים bee-hive | *Bienenstock* ב״מ ס״ד ע״א: לחלוב את עיזיו וכו׳ ולרדות את כוורתו.

כְּוָות מה״ח, כמו like | *wie* תרג׳ ירוש׳ בר׳ מ״ד י״ח (כפרעה): כוות פרעה.

כַּוְּתָא נ׳, 1) חלון window | *Fenster* ירוש׳ יב׳ פ״ד ו׳ ע״ב: אודיק רבי מן כוותא.

2) עי׳ בּוּעָא. סנה׳ פ״ד ע״ב: למיפתח כוותא.

כְּוָתָהּ, כְּוָתֵיהּ, כְּוָתַיְיהוּ, כְּוָתַיְכוּ, כְּוָותָן מה״ג, כמוה, כמוהו, כמוכם, כמוהם like her, like him, like you, like them | *wie sie, wie er, wie ihr, wie sie (pl.)* ירוש׳ מו״ק

פ״ג פ״א ע״ד: דכוותה; ירוש; ברי פ״א ג׳ ע״ב: עבד עובדא כוותיה; ב״ב קמ״ב ע״ב: הלכתא כוותן או הלכתא כוותייכו; פס׳ נ״א ע״א: כוותייהו.

כּוּז, כּוּזָא ז׳, כד pitcher | *Krug* תמיד פ״ג מ״ז: והכוז דומה לקיתון גדול של זהב; שבת ל״ג ע״ב: כוזא דמיא.

כּוּזְבָא, בַּר כּוּזְבָא כנוי לבר־כוכבא ראש מרד היהודים בא״י בימי אדריינוס surname of the leader of the Jewish uprising against Adrian (Bar-Kokhba) | *Zuname des Anführers des jüdischen Aufstandes gegen Hadrian (Bar-Kochba)* ירוש׳ תענ׳ פ״ד ס״ח ע״ד: ר׳ עקיבה כד הוה חמי בר כוזבא אמר דין הוא מלכא משיחא.

כּוּזְבִי ת׳, של בר כוכבא of Bar-Kokhba | *von Bar-Kochba* ב״ק צ״ז ע״ב: מעות כוזביות.

כּוּזִיבָא עי׳ כּוּזְבָא. ירוש׳ שבת פי״ט י״ז ע״א: ימי בן כוזיבא.

כּוּזְנִי, כּוּזַנְתָא, כּוּזְתָא נ׳, כד jug | *Krug* שבת קל״ט ע״ב: בפומיה דכוזני; ע״ז ע״א ע״ב: אפומי דכוזנתא; מו״ק י״ב ע״א: זופתין כוזתא ואין זופתין חביתא במועד.

כּוּחָא, ז׳, 1) כח power | *Kraft* תרג׳ איכה א׳ (בלא כח): בתשות כוחא.
2) מין לטאה a species of lizard | *eine Eidechsenart* תרג׳ ויק׳ י״א ל׳ (והכח): וכוחא.

כוח״ט כתיבה וחתימה טובה.

כּוּחִילְנָא ז׳, שם עוף a bird | *ein Vogel* חולי ס״ב ע״ב: שמונה ספיקות הן וכו׳ כוחילנא וכו׳.

כּוּחַל עי׳ כְּחוֹל. ירוש׳ שבת פ״ח י״א ע״ד: כוחל כדי לכחול עין אחת.

כוחל עי׳, בּוּחַל. תוס׳ צוק׳ נדה ו׳ ד׳: פגה וכו׳ כוחל וכו׳ צמול.

כּוּחְלָא 1) עי׳ כְּחוֹל. גיטין ס״ט ע״א: תרתי מנתא כוחלא.
2) מין אבן a sort of stone | *eine Steinart* ב״ב ד׳ ע״א: באבני שישא כוחלא ומרמרא.

כּוּחֲלִין ז׳, מין אבן טובה a precious stone | *ein Edelstein* שמויר פל״ח: דן – כוחלין.

כּוּחֲלִית שם גליל name of a district | *Name einer Gegend* קיד׳ ס״ו ע״א: כוחלית שבמדבר.

כְּוֵי פ״ע, בער, דלק to burn | *brennen* ירוש׳ ביצה פ״ב ס״א ע״ג: כל גומרא דלא כוויה בשעתה לא כוויה.

אִתְכְּוֵי אתפ׳, נכוה, נחרך to be scalded | *versengt werden* תרג׳ משי׳ ו׳ כ״ח (ורגליו לא תכוינה): וריגלוי לא מתכוין.

כּוֹי ז׳, מין צבי a kind of antelope | *eine Art Hirsch* חולי פ׳ ע״א: כוי זה איל הבר ויש אומרים זה הבא מן התייש ומן הצבייה.

כו״כ כך וכך; כמה וכמה.

כּוּךְ, כּוּכָא ז׳, מדור חצוב במערת קבר sepulchral niche | *Grabnische* ב״ב פ״ו מ״ח: עושה תוכה של מערה ד׳ אמות על שש ופותח לתוכה שמונה כוכין; תרג׳ איוב ה׳ כ״ו (בכלח אלי קבר): בכוכא לבית קבורתא.

כּוּכָא דְצַיָּדֵי סוכת הציידים hunter's hut | *Jägerhütte* תענ׳ כ״ב ע״א: ככוכי דציידי.

כּוֹכָב - שם אחד מכוכבי הלכת the planet Mercury | *der Planet Merkur* פסיק״ר כ׳: כוכב זה איש הנוגה זה האשה.

כּוֹכְבֵי חַמָּה קרני השמש scintillations of the sun | *Sonnenstrahlen* סוכה כ״ב ע״ב: הכוכבים נראים מתוכה כשרה אין כוכבי חמה נראין מתוכה בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין.

כּוֹכְבָא ז׳, כוכב star | *Stern* תרג׳ בר׳ א׳ ט״ז (והכוכבים): כוכביא.

כּוֹכְבָא דְשָׁבִיט כוכב המופיע פתאם אחת לכמה שנים comet | *Komet* בר׳ נ״ח ע״ב: ואמר שמואל נהירין לי שבילי דשמיא כשבילי דנהרדעא לבר מכוכבא דשביט דלא ידענא מאי ניהו.

כּוֹכֶבֶת, כּוֹכַבְתָּא נ׳. שם אחד מכוכבי הלכת. הוא נוגה the planet Venus | *der Planet Venus* פסיק״ר ל״א: והיו מכוונים אותה כנגד המזרח שכשתעלה הכוכבת יעמוד וישתחוה לה; ירוש׳ בר׳ פ״א ב׳ ע״ג: תלתא כוכבין בר מן הדא כוכבתא.

כּוֹכְלָיָיר עי׳ מַכְבְּנָתָא. ירוש׳ שבת פ״ו מ״ג: לא תצא אשה וכו׳ ולא בכוכלייר.

כּוּל פ״י. מדד to measure | *messen* חול׳ י״ב ע״א: לכי תיכול עלה כורא דמלחא. ועי׳ כִּיל.

כּוּלָא מה״ג. הכל, כל all | *alles* ירוש׳ יומא פ״ח מ״ה ע״ב: לא כולא מן הדין בר נשא.

כּוּלֵי הַאי כל כך, עד כדי כך to that extent, as much | *so viel, so weit* חג׳ ד׳ ע״ב: כולי האי ואולי.

כּוּלֵיה יוֹמָא כל היום כולו the entire day | *den ganzen Tag* יומא י״ט ע״א: עביד עבודה כוליה יומא.

כּוּלְבָּא, כּוּלְבָה ז׳. קרדום axe | *Axt* ויק״ר פ״ד; הן די זייניה כולבא; ירוש׳ נזיר פ״א נ״א ע״ב: קנתא דכולבה.

כּוֹלָה נ׳. מין מדה של תבלין a measure for spices | *ein Maß für Spezerei* ירוש׳ פאה פ״ח כ׳ ע״ד: כולה תבלין.

כולונים עי׳ כְּלִינָס. תוס׳ צוק׳ כלי׳ ב״מ ד׳ ז׳: שלשלת שעשאה אפרומביא וכו׳ והכולונים.

כּוּלֵי מה״ג. ז״ר. עי׳ כּוּלָא. ירוש׳ בר׳ פ״ב ד׳ ע״ב: כולי עלמא ידעין.

כּוּלְיָא נ׳. 1) אשך, ביצת הזכר testicles | *Hode* תרג׳ ירוש׳ ויק׳ כ״א כ׳ (מרוח אשך): דחסר כוליא.

2) עי׳ כּוּלְיְיָא. תרג׳ ויק׳ ג׳ ד׳ (שתי הכליות): תרתין כולין.

כוליאר [כּוֹכְלְיָאר] עי׳ מַכְבְּנָתָא. שבת פ״ו מ״ג: לא תצא אשה וכו׳ ולא בכוליאר.

כּוּלְיְיָא נ׳. כְּלִיה kidney | *Niere* חול׳ צ״ז ע״א: כולייא בחלבא הוה ושריא.

כוליינא עי׳ בְּלְיוֹנָא. ילק׳ איכה תתרמ״ב: נקט׳ כוליינא וכו׳.

כּוֹלִיקוֹס ת׳. בעל מרה שחורה one afflicted with melancholy | *Melancholiker* ירוש׳ תר׳ פ״א מ׳ ע״ב: המקרע את כסותו כוליקוס.

כּוּלָךְ, כּוּלְכָא עי׳ כַּלָּךְ. תוס׳ צוק׳ כל׳ ב״ב ה׳ י״א: והכולך והפוליון של ראש וכו׳; שבת נ׳ ע״ב: כלך – כולכא.

כולכה עי׳ כּוּלְבָּא. ירוש׳ נד׳ פ״א ל״ו ע״ד: קנתה דכולכה.

כּוּלְבִית נ׳. מין דג a fish | *ein Fisch* תוס׳ צוק׳ ע״ז ד׳ (ה׳). י״א: שתי כולכיות וכו׳.

כולסא עי׳ בּוּלְסָא. שבת קנ״ד ע״ב: ואעפ״י שמשתברין התם בכולסא וכו׳.

כּוּלֵף ז׳. מעצד plane | *Hobel* תוס׳ כל׳ ב״ב ז׳ ג׳: יד הכולף.

כולפסון עי׳ בּוּלְבּוֹס. תוס׳ צוק׳ כלא׳ ג׳ י״ב: והכולפסון והכרפסא וכו׳.

כולקום עי׳ כַּלְקִים. ירוש׳ תענ׳ פ״ב ס״ו ע״א: במדינת כולקום.

כּוּלְתָא נ׳. כעס wrath | *Zorn* תרג׳ ירוש׳ בר׳ כ״ז מ״ד (חמת אחיך): כולתיה דאחוך.

כו״מ כוכבים ומזלות.

כּוּמְנִי נ׳. מצע לרכיבת נשים mattres used as a seat for riding women | *Reitzeug für Frauen* תוס׳ ב״ב ד׳ א׳: מכר את המרדעת ואת האוכף וכו׳ אבל לא מכר וכו׳ ולא את כומני ולא את השק.

כּוּמָסָה נ׳. מין רקיק cake | *Kuchen* פאה פ״א מ״ח: המעמר וכו׳ לכומסות ולחררה וכו׳.

כּוּמָצָא ז׳. בור pit | *Graben* תרג׳ ישׁ׳ כ״ד י״ח (יפול אל הפחת): יפול לגו כומצא.

כּוּמָר – גוש של פירות מחוממים a mass of heated fruits | *erhitzte Fruchtmasse* יב׳ צ״ז ע״א: כומר של ענבים כיון שמניח אדם אצבעו עליו מיד דובב.

כּוּמְרָא, כּוּמְרָנָא ז׳, כומר, כהן לעבודה זרה idolatrous priest | *Götzenpriester* איכ״ר א׳ ט׳: הוה כומרא אתי לגבי בר נש אמר ליה מן בגין דאמר לי צלם פלן וכו׳; תרג׳ יב״ע במ׳ כ״א י״ג: כומרניא פלחי טעוותהון.

כּוּמְתָא נ׳, עטיפה של ראש turban | *Turban* עיר׳ פ״ד ע״ב: כומתא וסודרא.

(כון) כַּוֵּן פיעל, 1) עשה ישר ומכוון to straighten | *gerade machen* ספרי דב׳ ש״ח: מכוונו במעגילה.

2) קבע בדיוק to determine exactly | *genau bestimmen* ירושי׳ עיר׳ פ״ה כ״ב ע״ג: לכווי את הרוחות.

3) הדריך to direct | *lenken* ספרי דב׳ מ״א: דרבן זה מכוון את הפרה לתלמיה.

4) העמיד כנגד, ממול to oppose | *gegenüber-stellen* ירושי׳ סנה׳ פ״ם כ״ז ע״א: כיוונו כנגד החץ.

5) חשב ונתכוון to intend | *beabsichtigen* מכי׳ בשלח ב׳ ה׳: לא כוונתם אלא לכבודי.

6) הסב והפנה כלפי to turn towards | *richten, wenden* תוס׳ בר׳ ג׳ ט״ו: העומדים בחוצה לארץ מכוונין את לבם כנגד ארץ ישראל.

הִתְכַּוֵּן התפ׳, 1) העמיד עצמו כנגד, ממול to oppose one's self | *sich gegenüberstellen* מדות פ״ב מ״ד: עומד בראש הר המשחה ומתכוין ורואה בפתחו של היכל.

2) שם דעתו ורצונו לדבר to intend | *beabsich-tigen* ב״ק פ״ג מ״א: נשברה כדו וכו׳ במתכוין חייב באינו מתכוין פטור.

כַּוֵּן פַעל, 1) עשה ישר to straighten | *gerade machen* תרג׳ יב״ע דב׳ י״ט ג׳ (תכין לך הדרך): תכוונון לכון אורחא.

2) הסב, הפנה to direct | *richten, lenken* בר׳ י״ז ע״ב: לא מצי לכווני דעתיה.

3) פנה to turn towards | *sich wenden* תרג׳ במ׳ ל״ד ח׳ (תתאו לבוא חמת): תכוונון למטי חמת.

אִתְכַּוַּן, אִכַּוַּן אתפ׳, ע׳ הִתְכַּוֵּן. תרג׳ תה׳ ק״א ז׳: לאתכוונא קבל עיני; חול׳ צ״ה ע״א: איכוון לצעורי לחבריה.

כַּוָּנָה ע׳ כַּוָּנָה. בר׳ י״ג ע״ב: עד כאן צריכה כונת הלב.

כּוּנִישְׁרָא ז׳, טבור, שרר navel | *Nabel* תרג׳ מש׳ ג׳ ח׳ (ורפאות תהי לשרך): אסיותא תהוי לכונישרך.

כּוּנָן ז׳, **כּוּנָנִית** נ׳, חדר, מדור chamber | *Kammer* חול׳ נ״ו ע״ב: שברא הקב״ה כונניות באדם שאם נהפך אחת מהן אינו יכול לחיות; ילק׳ ויק׳ תקמ״ז: כוננין.

כּוּנָם ז׳, בית קבול של רחת the lower part of the winnowing shovel | *das breite Ende der Wurfschaufel* ב״מ ק״ה ע״א: רחת היוצא מהאי גיסא לאידך גיסא מאי וכו׳ כל שאין הכונם שלו רואה פני החמה.

כּוּנְסָה נ׳, מגרעת בקיר recess | *Nische* מנח׳ צ״ז ע״ב: במאי אוקימתא בכונסה וכו׳.

כַּוַּנְתָּא נ׳, כונה intention | *Absicht* תרג׳ תה׳ ז׳ ד׳: בכונתא בישא.

כּוּנְתָּא נ׳, מין תבואה spelt | *Spelt* מו״ק י״ג ע״ב: כונתא דגן מעליא הוא.

כּוּס — 1) גומה follicle | *Grübchen* ירושי׳ ע״ז פ״ג מ״ב ע״א: הן כוסות הן גומות.

2) קוץ thorn | *Dorn* פסיק׳ בשלח צ״ב ע״א: כוסים כוסחים.

כּוּס צווי מן נכס, שחוט מיד (imperative) slaughter at once | *schlachte sofort* חול׳ ל״ז ע״ב: נבלה וטרפה לא אכלתי שלא אכלתי בשר כוס כוס מעולם.

כּוּסְבַּר ז׳, **כּוּסְבֶּרֶת, כּוּסְבַּרְתָּא** נ׳, מין צמח, גד coriander | *Koriander* שבי׳ פ״ם מ״א: כוסבר שבהרים וכרפס שבנהרות; תוס׳ כ״ב ה׳ ו׳: ולא יהא מערב וכו׳ וכוסברת בפולפלין; ירושי׳ דמ׳ פ״א כ״א ע״ד: כוסברתא.

כוסטריין עי' קוּסְטִינָר. שהשי"ר ו' י"א: הושיב בו כוסטריינים בשביל לשומרו.

כוסיא [כּוּסְיָא] עי' פְּשִׁיעָה. תרג' יב"ע שמ' כ"ב ח' (דבר פשע): בכוסיא.

כוסיות [כִּיסְיוֹת] נ"ר, כסאות seats | *Sitze* תוס' צוק' כלי ב"מ י' ו': והכוסיות שבבמה.

כּוּסִילְתָּא נ', איזמל של מקיז דם lancet | *Lanzette* סנה' צ"ג ע"ב: ריבדא דכוסילתא.

כּוּסְפָּא, כּוּסְפָּן ז', גוש של פירות pomace of fruits | *Trester* שבת נ' ע"ב: כוספא דיסמין; ע"ז ל"ח ע"ב: הכוספן של נכרים.

כּוּסְתָּא ז', מדת הלח a liquid measure | *ein Flüssigkeitsmaß* שבת ק"ט ע"ב: חד כוסתא דשיכרא.

כּוּף 1) פ"י, כפף to bend, to subdue | *beugen, bezwingen* חג' ט"ז ע"א: מצי כייף ליה ליצריה.
2) נכנע to pay reverence | *sich beugen* פס' נ"א ע"א: כיון דאנן כייפינן להו עבדינן כוותייהו.

כּוּף ז', קערה dish | *Schüssel* ירוש' עיר' פ"ז כ"ד ע"ב: למיכבש עלוי כוף.

כּוּפָּה עי' כּוּב. פסיק' עשר צ"ט ע"ב: ככוש כופה.

כופו"כ כלל ופרט וכלל.

כּוּפָּח ז', תנור קטן a small stove | *kleiner Ofen* שבת ל"ח ע"ב: כופח מקום שפיתת קדירה אחת כירה מקום שפיתת שתי קדירות.

כּוּפְיָא ז', מין דג name of a fish | *ein Fisch* פס' ל"ט ע"א: מריותא דכופיא.

כופיח עי' כִּיפֵּחַ. ירוש' כת' פ"ז ל"א ע"ד: אתא עובדא קומי ר' ירמיה בכופיח וכפפו.

כּוּפִיתָא נ', 1) בקבוק jug | *Krug* ב"מ ע"ג ע"ב: ושפכו ליה שפי כופיתא.
2) צואה. גללים excrements | *Exkremente* סנה' צ"ח ע"ב: בטולא דכופיתא דחמריה.

כּוּפְלָא ז', כפל, משנה double | *das Doppelte* תרג' איוב מ"ב י': בכופלא.

כּוּפְנִיתָא נ', תמר בוסר date-berry in its early stage | *unreife Dattel* פס' נ"ב ע"ב: קץ כופנייתא דשביעית.

כּוֹפֵר ז', מי שאינו מאמין באלהים an infidel | *Ungläubiger* סנה' ל"ט ע"א: א"ל כופר לרבן גמליאל מי שברא הרים לא ברא רוח.

כּוּפְרָא ז', 1) כופר, פדיון נפש indemnity | *Lösegeld* ב"ק מ' ע"א: כופרא כפרה וכו' כופרא ממונא.
2) זפת pitch | *Pech* גיט' ס"ט ע"ב: משחא דכופרא.
3) תמר בוסר the date-berry in its early stage | *unreife Dattel* ב"ק נ"ט ע"ב: האי מאן דקץ כופרא וכו'.
4) עי' כּוּפְרִי. ירוש' שבי' פ"ב ל"ד ע"א: בצליא כופריא.
5) ענף תמר palm-branch | *Palmzweig* כת' י' ע"א: אסכוהו כופרי.

כּוּפְרָה שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Ortschaft in Palästina* ירוש' שק' פ"ה מ"ח ע"ד: רבי אסה עאל לכופרה.

כּוּפְרִי ת', מקפריסין of Cyprus | *kyprisch* תרומ' פ"ב מ"ה: תורמין בצלים מבני המדינה על הכופרים וכו'.

כּוּפְרָנָא ז', כפר village | *Dorf* שהשי"ר א' ה': כופרניא דקיקיא.

כּוּפְשָׁנָא ז', מין יונה a species of doves | *eine Taubenart* חול' ס"ב ע"ב: כופשני צוציני.

כּוֹפֶת ז', 1) בול עץ block | *Klotz, Block* כלים פ"כ מ"ה: כופת שקבעו בנדבך ולא בנה עליו וכו'.
2) חתיכה של בצק וכדומה lump | *Klumpen* תוס' מהר' ג' י"ב: תינוק שנמצא עומד בצד כופת של בצק.
3) מין מעיל a mantle | *ein Mantel* אהל' פט"ו מ"א: סגום עבה וכופת עבה.

כּוּפְתָּא ז', 1) צואה, גללים excrements | *Exkremente* ב"ב ע"ג ע"ב: רמא כופתא.

2) סל basket | *Korb* גיט׳ ל״ב ע״א: קניא בכופתא.

3) עקידה being tied | *Fesselung* תרג׳ איוב ג׳ י״ח: דנפק בר חורין מן כופתא.

4) ע׳ כּוֹפֶת 1. שבת ע״ז ע״ב: כופתא כוף ותיב.

כָּוַץ פ״ע, נצטמצם ונתקמט to shrink | *zusammenschrumpfen* חול׳ מ״ג ע״ב: כל שחותכו ועומד במקומו זה תורבץ הוושט אלא איזהו וושט עצמו כל שחותכו וכויץ.

כַּוֵּץ פַּעל, גרם כויצה וצמצום to cause to shrink | *zusammenschrumpfen machen* חול׳ מ״ז ע״ב: בחמימי לא דכווציה.

כּוֹרָא ז׳, מדת היבש, כור a dry measure | *ein Trockenmaß* ב״מ ק״ה ע״א: מעיילין כורא באללא.

כּוּרָא ז׳ 1) כור, תנור smelting furnace | *Schmelzofen* תרג׳ דב׳ ד׳ כ׳ (כור הברזל): כורא דברזלא.

2) כנוי לערות האשה female pudenda | *weibliche Scham* שבת ק״מ ע״ב: מרגניתא אחוי להו וכורא לא אחוי להו.

כַּוְרָא ז׳, דג fish | *Fisch* גיט׳ ל״ו ע״א: רב צייד כורא.

כּוּרְהָנָא ז׳, מחלה infirmity | *Krankheit* תרג׳ משי׳ י״ח י״ד (רוח איש יכלכל מחלהו): רוחא דגברא תסובר כורהָניה.

כורוסתי פעל יוני, [כָּרִיזֶסְתִּי] ישמח לבי I am glad of it | *es gereicht mir zur Freude* ירוש׳ נד׳ פ״ג ל״ה ע״א: כן אורחא דבר נש מימור לחבריה כורוסתי בייה.

כּוֹרֶז ע׳ כָּרוֹז. אסת״ר ו׳ י״ב: ובידו ד׳ מלאכות בלן וספר וגולייר וכורז.

כּוֹרַח, כּוֹרְחָא ע׳ כֹּרַח, כָּרְחָא. תוס׳ ב״מ ד׳ כ״ב: מוציאין ממנו בעל כורחו; תרג׳ ירוש׳ בר׳ מ״ד י״ד: על כורחיה דאבא.

כּוֹרְכָּא ע׳ כַּרְכָּא. תוס׳ שבי׳ ד׳ ח׳: כורכא דבית חרב.

כּוֹרְכְּיָא ע׳ כְּרוּכְיָא. תרג׳ ירמ׳ ח׳ ז׳ (וסיס): וכורכיא.

כורכיא ע׳ סִידְקִי 2. ירוש׳ דמ׳ פ״ב כ״ב ע״ג: כהדא כורכיא.

כּוּרְכָּם, כּוּרְכְּמָא ז׳, כרכום saffron | *Safran* שבת ק׳ ע״א: כורכמא רישקא וכו׳; ירוש׳ ב״ב פ״ט י״ז ע״ב: שדה שהיא מליאה כורכמין.

כּוּרְמִיזָא ז׳, אגרוף fist | *Faust* מדרי תה׳ כ״ב ו׳: לחכימא ברמיזא ולשטיא בכורמיזא.

כורסגניות [כְּרִיסַרְגִּירִיּוֹת] נ״ר, מס כסף וזהב gold and silver tax | *Gold- und Silbersteuer* שהשי״ר ב׳ ב׳: אעפ״י שהן נגבין ארגוניות כורסגניות וכו׳.

כּוּרְסְיָא ז׳, כסא chair; throne | *Stuhl, Sessel, Thron* חול׳ נ״ט ע״ב: נפל מכורסייא לארעא.

כורסין [כּוּרְסִין] ע׳ כַּרְסִין. תוס׳ נגע׳ ה׳ י״ד: הכורסין והברתסין וכו׳.

כּוּרְעָא נ׳, רגל leg | *Fuß* ירוש׳ מעש״ש פ״ד נ״ה ע״ג: כורעתא דערסא.

כּוּרְקְמָא ז׳, כרכום saffron | *Safran* תרג׳ משי׳ ז׳ י״ז (מר אהלים): מורא וכורקמא.

כּוֹרֶת ז׳, חלק האמצעי של אילן stem | *Baumstamm* תוס׳ כלא׳ ג׳ ד׳: נוף מכוון וכורת אין מכוון הרי זה אינו כרם.

כּוּשׁ ז׳, 1) כלי הטויה spindle | *Spindel* תוס׳ כלי׳ ב״ב א׳ ו׳: בצמר שעל גבי האשוה וכטווי שעל גבי הפלך וכו׳ ובכוש.

2) קנה שמשתמשים בו למזלג reed used as fork | *Stäbchen, das als Gabel benutzt wird* תוס׳ יוה״כ ה׳ ד׳: עוברה שהריחה תוחבין לה בכוש.

כּוּשָׁאָה ת׳, בן ארץ כוש Aethiopian | *Äthiopier* תרג׳ יב״ע במ׳ י״ב א׳: דאסבוהי כושאי למשה.

כּוּשִׁי — שחור black | *schwarz* סוכה פ״ג מ״ו: אתרוג הכושי פסול והירוק ככרתי וכו׳.

כּוּשְׁפָּא ז׳, רקמה embroidery | *Stickerei* תרג׳ יח׳ כ״ז כ״ד (ורקמה): כושפין.

כּוּשְׁפָן ז׳, מכשף sorcerer | *Zauberer* ירושי ר״ה פ״ג נ״ט ע״א: עמלק כושפן היה מה היה עושה היה מעמיד בני אדם ביום גיניסיא שלו לומר לא במהרה אדם נופל ביום גיניסיא שלו מה עשה משה עירבב את המזלות.

כּוֹשֶׁר ז׳, 1) כשרות fitness | *Tauglichkeit, rechter Zustand* ירושי ברי פ״ט י״ד ע״א: בני מעים בחזקת כושר.

2) גבורת אנשים sexual fitness | *männliche Potenz* ירושי יב׳ פ״ח ט׳ ע״ד: אי זהו סריס חמה כל שלא ראתו החמה בכושר אפילו שעה אחת.

כּוּשְׁרָא ז׳, 1) כישור distaff | *Spinnrocken* תרג׳ מש׳ ל״א י״ט (ידיה שלחה בכישור): ידהא פשטא בכושרא (ס״א: בכונשרא).

2) חבה attachment | *Anhänglichkeit* ב״מ צ״ג ע״ב: כושרא דחיותא.

כּוּשְׁתְּ עי׳ קֹשֶׁט. ירושי עירי פ״ט כ״ה ע״ד: כושת וקרויה.

כְּוַת מה״ח, כמו like | *wie* תרג׳ ירושי במ׳ י״ב ז׳ (אין כעבדי): לית כות עבדי.

כַּוְתָא נ׳, חלון, ארובה window, aperture | *Fenster, Öffnung* תרג׳ ברי ח׳ ו׳ (חלון התיבה): כות תיבותא.

כּוּתָאָה עי׳ כּוּתִי. ירושי קידי פ״ד ס״ו ע״ב: כגון אילין כותאי דינון משעבדין בבניהון.

כּוֹתֵב ז׳, 1) סופר writer | *Schreiber* תוס׳ בכורים סוף: כותבי ספרים תפלין ומזוזות.

2) העוקץ של המכתב the pointed end of the writing instrument | *Spitze des Griffels* כלי פי״ג מ״ב: מכתב שניטל הכותב שלו טמא מפני המוחק.

כּוֹתְבָן כנ״ל 1. ירושי מגי׳ פ״א ע״א ע״ד: כותבנים אומנים היו בירושלים.

כּוֹתֶבֶת נ׳, תמר יבשה dry date | *Trockendattel* ביצה פ״א מ״א: חמץ בככותבת.

כְּוָתָהּ מה״ג, כמוה like her | *wie sie (fem. sg.)* תרג׳ שמ׳ י״א ו׳ (אשר כמוה לא נהיתה): דכותה לא הות.

כּוּתָּח, כּוּתְּחָא ז׳, מין מאכל מחלב חמוץ, לחם ומלח a dish consisting of sour milk, bread and salt | *eine Speise aus Sauermilch, Brot und Salz* פס׳ פ״ג מ״א: כותח הבבלי וכו׳; כת׳ ס׳ ע״ב: ביעתא בכותחא.

כּוּתִי ת׳, שומרוני Samaritan | *Samaritaner* תוס׳ ע״ז ג׳: וכותי לא ימול את ישראל מפני שהן מלין לשם הר גרזים.

כְּוָתֵיהּ מה״ג, כמוהו like him | *wie er* ברי ל״ו ע״ב: קיימי כותיה.

כּוּתָיי עי׳ כּוּתִי. ירושי מו״ק פ״ג פ״ג ע״ב: אזדמין ליה חד כותיי והוה מגדף.

כְּוָתִירִין שם מקום name of a place | *Ortsname* תרג׳ יב״ע דב׳ ד׳ מ״ג (בצר): כותירין.

כְּוָתָךְ מה״ג, כמוך like thee | *wie du* ברי ל״ו ע״א: כותך מסתברא.

כּוּתְלָא ז׳, קיר, כותל wall | *Wand* ירושי כלא׳ פ״א כ״ז ע״א: כתיב על כותלא דרי הילל.

כּותניין עי׳ כּוּתָנִיִּים. ירושי מעש״ש פ״ד נ״ד ע״ד: פירין הכא ופירין בכותניין.

כּוֹתָרָא ז׳, כותרת, ראש העמוד crown, capital | *Kapitäl* תרג׳ יח׳ מ״א י״ח (תמרים): כותרן.

כּוֹתֶשׁ ז׳, כלי שכותשין בו את הזיתים a vessel for pressing of olives | *ein Gerät zum Olivenpressen* מהרי פ״ט מ״ה: המניח זיתים בכותש וכו׳.

כ״ז כל זה; כל זמן.

כָּזַב —׳ רימה to deceive | *betrügen* סנה׳ פ״ב ע״ב: כזבי שכזבה באביה.

כָּזְבִי עי׳ כּוֹזְבִי. תוס׳ מעש״ש א׳: מעות כוזביות.

כַּזְבָן, כַּזְבָנָא ז׳, שקרן במ״ר liar | Lügner פכ״ג: ונחשב כזבן לפני יהושע; ב״ר פמ״ז: שקרנא כזבנא את.

כזובה ע׳ כּוֹזְבָא. ירוש׳ תענ׳ פ״ד ס״ט ע״א: נלכדה ביתר ונהרג בן כזובה.

כְּזַיִת תה״פ, כשיעור גודל זית the size of an olive | olivengroß ביצה פ״א מ״א: בית שמאי אומרים שאור בכזית וחמץ בככותבת ובית הלל אומרים זה וזה בכזית.

כזניתא [זְגִיתָא] נ׳, כלי זכוכית a glass vessel | gläsernes Gefäß ירוש׳ קיד׳ פ״א ס׳ ע״ב: ההן דנסב כזניתא.

כֹּחַ — 1) תוקף משפטי legal force | Rechtskraft כת׳ פ״א מ״ה: אם כן מה כח בית דין יפה.

2) זכות right, title | Recht, Anrecht ירוש׳ כת׳ פ״ט ל״ג ע״ב: בזה יפה כח הבן מכח האב שהבן גובה שלא בשבועה והאב אינו גובה אלא בשבועה.

3) בעילה coition | Koitus יבמ׳ ל״ד ע״א: שבעלו ושנו וכו׳ דמחייב על כל כח וכח.

כֹּחַ כֹּחוֹ פעולה אמצעית, בעקיפין indirect action | indirekte Wirkung ב״ק י״ח ע״א: שאני וכו׳ בין נזק כחו לכח כחו.

מִכֹּחַ בפעולת־, ע׳ גרם־ by virtue of, derived from | kraft... ירוש׳ פסח׳ פ״א כ״ז ע״ג: לא תעשה שבא מכח עשה.

(כחד) מכחד [מבחר] ע׳ אֲבְחַר (בְּחַר). ירוש׳ שבת פ״ז י׳ ע״א: כד מכחד וכו׳.

אִתְכַּחַד אתפ׳, הושמד to be destroyed | vertilgt werden תרג׳ איוב ד׳ ז׳ (ואיפה ישרים נכחדו): והאן תריצין אתכחדו.

כַּחֲדָא תה״פ, כאחד, ביחד together | zusammen תרג׳ תה׳ ב׳ ב׳ (נוסדו יחד): יתחברון כחדא.

כָּחָה פ״ע, השתעל to cough | husten תוס׳ עיר׳ ח׳ ח׳: הכוחה ברשות הרבים וכן מי שנתלש רוקו מפיו.

כחה״ש, כחוה״ש כחוט השערה.

כְּחוֹל ז׳, פוך a paint for the eye-lids | Augenschminke חול׳ פ״ח ע״ב: השחור והכחול.

כָּחוּשׁ, כָּחִישָׁא ת׳, דל בשר, רזה lean | mager תוס׳ ב״ק ז׳ י״ז: כחושה והשמינה; ב״מ ק״ה ע״ב: הוה כחישא ארעא.

כְּחִישָׁה, כְּחִישוּתָא נ׳, רזון leanness | Magerkeit חול׳ קל״ה ע״א: חוץ מגיזה וכחישה; יב׳ ע״מ ע״ב: כחישותא דאתחילא ביה.

כָּחַל פ״י, כִּחֵל פיעל, משח את העינים בפוך to paint the eye-lids | die Augenlider schminken שבת פ׳ ע״א: שכן צנועות כוחלות עין אחת; כת׳ נ״ד ע״א: כיחלא ופירכסה אין לה מזונות.

כָּחַל פ״י, 1) כנ״ל. שבת פ׳ ע״א: עין וכו׳ הא לא כחלי.

2) סימא to blind | blenden בר׳ נ״ה ע״א: כחלינהו לעיניה.

אִיכְּחַל אתפ׳, נמשח בפוך to be painted | geschminkt werden נדה נ״ה ע״ב: ליכחול מארמאי.

כַּחַל ז׳, 1) פוך a powder for painting the eyelids | Augenschminke כת׳ י״ז ע״א: לא כחל ולא שרק ולא פירכוס ויעלת חן.

2) שַׁד של בהמה udder | Euter חול׳ פ״ח מ״ג: הכחל קורעו ומוציא את חלבו.

כַּחֲלָא כנ״ל 2. חול׳ ק״י ע״א: תבשילא דכחלא.

כַּחֲלֵי ז׳, מין אבן טובה a precious stone | ein Edelstein תרג׳ שה״ש ה׳ י״ד: כחלי.

כָּחַשׁ — הִכְחִישׁ הפ׳, 1) סתר וביטל דברי חבירו, הוכיח כי שקר הם to declare false, to contradict | Lügen strafen, widersprechen סנה׳ פ״ה מ״ב: בזמן שמכחישין זה את זה עדותן בטלה.

2) נעשה דל ורזה to deteriorate | abnehmen, abmagern ירוש׳ ב״ק פ״ג ג׳ ע״ד: אם מת השור או שהכחיש וכו׳.

3) דלדל, עשהו כחוש to reduce, to ruin | *abmagern lassen* סנה' פ"ד ע"ב: הכחישה באבנים חייב.

4) התיש, החליש to weaken | *schwächen* גיט' ע' ע"א: ג' דברים מכחישין כחו של אדם ואלו הן פחד דרך ועוון.

כְּחַשׁ פ"ע, עי' הִכְחִישׁ 2. ב"מ ק"ד ע"ב: כחשא ארעא ולא ליכחוש מרה.

אַכְחֵשׁ אפ', עי' הִכְחִישׁ 1. 4. ב"ר פמ"ח: אכחשה קדמה; יב' צ"ז ע"א: אכחשוהו.

אִתְכְּחִישׁ אתפ', הוכחש to be rebutted | *Lügen gestraft werden* סנה' פ"א ע"ב: אתכחוש בבדיקות ולא אתכחוש בחקירות.

כְּחַשׁ, כַּחֲשָׁא ז', רזון reduction, deterioration | *Abmagerung, Schwächung* ב"ק נ"ט ע"א: כחש גופנא; ב"מ ק"א ע"ב: משום כחשא דארעא.

כט"ד כטופסא דשטרי; כטרפא דאסא.

כטה"ש כטופס השטר.

כטוש"ב כטובל ושרץ בידו.

כטספטיים [אַכְסְפְּטְיָאס] ז', מין דג sword-fish | *Schwertfisch* ע"ז ל"ט ע"א: בשעה שעולה מן הים כגון אקונס ואפונס כטספטיים וכו'.

כ"י כתב יד.

כִּי — 1) כמו as, like | *wie* חג' ב' ע"א: דלא כי האי תנא.

2) כאשר when | *als* גיט' נ"ב ע"ב: כי אתא רבין.

3) כך so, thus | *so* ירוש' חג' פ"ג ע"ז ע"ב: וכי היה המעשה.

4) שם אות יונית the greek letter chi | *der griechische Buchstabe Chi* כרית' ה' ע"ב: מושחין את המלכים כמין נזר ואת הכהנים כמין כי.

כִּי הַאי גַּוְנָא באופן זה in this way | *auf diese Weise* ב"מ מ"ה ע"ב: כי האי גוונא וכו'.

כִּי הַדְדֵי בשוה alike, equal | *gleich, ähnlich* עיר' ס"ט ע"ב: כי הדדי נינהו.

כִּי הֵיכִי 1) כמו, כשם as well as | *wie, ebenso* תענ' ט' ע"ב: כי היכי וכו' הכי.

2) בכדי in order that | *um, damit* בר' ח' ע"ב: כי היכי דתורכו חיי.

כִּי טוֹב; בְּכִי טוֹב מבעוד יום at day-time | *bei Tag* פסח' ב' ע"א: לעולם יכנס אדם בכי טוב ויצא בכי טוב.

כִּי יוּתַּן; בְּכִי יוּתַּן בגדר ההכשרה לקבל טומאה (עי' נתינת מים) it comes under the law Lev. XI, 38; qualified for uncleanness | *unter die Vorschrift Lev. XI, 38 fallend, empfänglich für Unreinheit* מכש' פ"א מ"ג: המרעיד את האילן וכו' בש"א בכי יותן בה"א אינן בכי יותן וכו' תמה עצמך אם יש משקה טמא בתורה עד שיתכוין ויתן שנא' וכי יותן מים על זרע.

כִּי; כִּי זֶה צַד עי' כִּיצַד. תוס' צוק' ב"ק ג' ד': כי זה צד חייב וכו'.

כי"ב כיוצא בו; כיוצא בזה.

כִּיב פ"ע, כאב to ache, to pain | *schmerzen* מעי' כ' ע"ב: דכייבין ליה עינים.

כַּיֵּב פַּעל, הכאיב to grieve, to cause pain | *Schmerz verursachen* איכ"ר ב' א': איך כייב ה' ברוגזיה.

כִּיבָא ז', כאב pain | *Schmerz* תרג' איוב ה' י"ח (יכאיב): מייתי כיבא.

כִּיבָא ת', צלוי roasted | *gebraten* סנה' ע' ע"א: כבשר כיבא.

כִּיבּוּד 1) עי' כִּבּוּד 1. 2. ספרא קדוש' א': איזהו כיבוד מאכיל ומשקה מלביש ומכסה מכניס ומוציא; תוס' נדה ו' י"ב: עד שעת הכיבוד.

2) תקרובת של כבוד donation | *Ehrengeschenk* ויק"ר פ"ז: למלך שהיה מהלך במדבר ובא אוהבו וכבדו בכלכלה אחת של תאנים וכו' אמר לו זה כיבוד גדול וכו'.

3) נקוי cleansing | *das Reinigen* נדה ג׳ ע״א: עד שעת הכיבוד.

כִּיבּוּי ז׳, פעולת המכבה extinguishing | *das Löschen* שבת מ״ז ע״א: נותנין כלי תחת הנר וכו׳ ולא יתן לתוכו מים מפני שמקרב את כיבויו.

כִּיבּוּם עי׳ כִּבּוּם. ספרא אחרי ח׳ י״ב: רחיצת גופו וכו׳ כיבום בגדים.

כִּיבּוּשׁ ז׳, 1) לכידה conquest | *Eroberung* ירוש׳ הור׳ פ״ג מ״ח ע״ג: בכיבוש הארץ.

2) מעלה, כבש ascent | *Besteigung* ירוש׳ עיר׳ פ״ז כ״ד ע״ב: שהמזבח עשר אמות וכיבושו שלשים ושתים.

3) מוסר ותוכחה admonition | *Ermahnung* תעני׳ פ״ב מ״א: אומר לפניהן דברי כיבושין.

4) יסורים ונסיונות affliction, trial | *Prüfung, Leiden* פסיק׳ וזאת הברכה קצ״ז ע״א: הן וכיבושיהן.

5) חשוק, חשור nave | *Nabe* תרג׳ מל״א ז׳ ל״ג (וחשריהם): וכיבושיהון.

כִּיבּוּשָׁא ז׳, כבישה suppressing | *das Unterdrücken* תרג׳ מש׳ ל׳ ל״ג (ומיץ אף): ומן כיבושא דרוגזא.

כִּיבְשׁ עי׳ כִּיבּוּשׁ 5. תרג׳ מל״א ז׳ ל״ו (כמער איש): כיבש חד.

כִּידוּ עי׳ כַּד 1. ירוש׳ חלה פ״א נ״ח ע״א: כידו אתי מיסב לידו׳.

כידום [כִּירוֹס] ז׳, מלבוש של עוברי דרך a travelling cloak | *Reisekleid* תוס׳ מגי׳ ד׳ ל׳: הרי שהיה עטוף במעפורת בכידום וכו׳.

כִּיהוּן עי׳ כְּהוּן. זבחי י״ח ע״א: הכהנים בכיהונן.

כיו״ב כיוצא בו; כיוצא בזה.

כִּיוֹנָא ת׳, דברים נכונים proper thing | *Richtiges* תרג׳ איוב מ״ב ח׳ (נכונה): כיוונא.

כֵּיוָן תה״פ, 1) מיד directly | *sofort, unmittelbar* תמיד פ״ג מ״ו: ואחד פותח כיון.

2) כֵּן בְּרֶגַע, בָּהּ בְּשָׁעָה as soon as | *sobald* גיט׳ פ״ח מ״ג: כיון שהגיע לאויר הגג הרי זו מגורשת.

3) לפי, מפני since | *da, weil* שמו״ר פ״א: כיון שיצא לתרבות רעה לא נפנה אליו.

4) ת׳, נכון true, right | *richtig* תרג׳ דב׳ י״ג ט״ו (נכון הדבר): כיון פתגמא.

5) ישר straight | *gerade* תרג׳ יח׳ א׳ ז׳ (רגל ישרה): ריגלן כיונן.

מִכֵּיוָן כנ״ל 2, 3. ירוש׳ שבי׳ פ״ג ל״ד ע״ג: מכיון שנתקשר בו קשר העליון מיד הוא יבש; פסח׳ פ״ד ל׳ ע״ד: מכיון שנהגו בהן אבותיכם איסור אל תשנו מנהג אבותיכם.

כֵּיוָנָא 1) ת׳, כנ״ל 4, 5. תרג׳ ש״ב כ״ב ל״א (תמים דרכו): דכיונא אורחיה.

2) ז׳, בינה reason | *Vernunft* תרג׳ תה׳ ל״ב ט׳ (אין הבין): דלית להון כיונא.

כֵּיוַנְתָּא עי׳ כֵּיוָנָא. תרג׳ עמ׳ ה׳ י׳ (ודובר תמים): ולדמליל כיונתא.

כִּיּוּר ז׳, ציפוי עץ panel | *Holztäfelung* מדות פ״ד מ״ו: אמה כיור.

כִּיּוֹרָא ז׳, 1) כנ״ל. תרג׳ ש״ב ז׳ ב׳ (בבית ארזים): ביתא די מטלל בכיורי ארזיא.

2) כלי נחושת לרחצה, כיור basin, laver | *Waschbecken* תרג׳ שמ׳ ל׳ י״ח (כיור נחשת): כיורא דנחשא.

כִּיזָא שם איש a man's name | *männlicher Name* תרג׳ שני אס׳ ה׳ א׳: בן כיזא וכו׳.

כִּיזְבָא ז׳, מדת חשטה a measure of length | *ein Längenmaß* מנה׳ ס״ט ע״ב: רום כיזבא חימי.

כֵּיזֶה = כְּאֵי זֶה; כֵּיזֶה צַד באיזה אופן in what manner? | *auf welche Weise?* תוס׳ בכורים ב׳ ח׳: כיזה צד מפרישין את הביכורים.

כֵּיוָצַד כנ״ל. תוס׳ צוק׳ ב״ק ט׳ ב׳: בנזק כיוצד וכו׳.

כִּיחַ ז׳, ליחה היוצאת מן הגרון בשעת שיעול phlegm | *Schleimauswurf* נדה נ״ה ע״ב: רוקו כיחו וניעו ומי האף שלו.

כַּיי=כְּהַאי, כענין ירוש׳ עיר׳ פ״ג כ״א as | *wie* ע״א: כיי דמר ר׳ יעקב.

כַּיָּיל ז׳, מודד שדות measurer | *Feldmesser* ירוש׳ ב״מ פ״ט י״ב ע״א: החופר והכייל וכו׳ נוטלין שכרן מן האמצע.

כַּיְילָא ז׳, מדה measure | *Maß* ב״מ מ׳ ע״א: וכי בשופטני עסקינן דיהבין בכיילא רבא ושקלי בכיילא זוטא.

כֵּיילִיל שם איש a man's name | *männlicher Name* זבח׳ קי״ח ע״ב: חד ברא הוה ליה לכייליל.

כַּיְיפָא ז׳, הכרח necessity | *Zwang* תרג׳ משׁ׳ ט״ז כ״ו (אכף עליו פיהו): דמן פומא אתי לה כייפא.

כייר עי׳ כַּיָּיר. ירוש׳ ב״מ פ״ט י״ב ע״א: הכייר והבלן.

כיכ״ד כל יתר כניטל דמי.

כִּיל פ״י, 1) מדד to measure | *messen* מנח׳ נ״ג ע״ב: כי קא כייל לעשרון קא כייל.

2) קוה to hope | *hoffen* תרג׳ תה׳ ל״א כ״ה (המיחלים להי׳): דכלין למימרא דה׳.

אֲכִיל אפ׳, כניל 1. תרג׳ ירוש׳ בר׳ ל״ח כ״ו: במכילא דאינש מכיל בה מתכיל ליה.

אִתְכִּיל אתפ׳, נמדד to be measured | *gemessen werden* תרג׳ הושע ב׳ א׳ (אשר לא ימד): דלא מתכל.

כֵּילָא עי׳ כַּיְילָא. ביצה כ״ט ע״א: דמקרבי חמרא במנא דכילא.

כֵּילָא עי׳ כִּילָה. שבת קל״ח ע״א: כילי דבי ר׳ הונא דמאורתא נגודו ומצפרא חביטא רמיא.

כֵּילְבִית נ׳, מין דג קטן a small fish | *ein kleiner Fisch* שבת ע״ז ע״ב: אימת כילבית על לויתן.

כילדין [כְּלִידוֹן] ז׳, זוהמה, קצף על פני מים froth | *Schaum* ירוש׳ פס׳ פ״ג כ״ט ע״ד: והוא עביד כילדין.

כִּילָה נ׳, אהל וחופה מסביב למטה curtained bed | *Himmelbett* סוכה י״א ע״א: מטה דלגבה עשויה וכו׳ כילה דלתוכה עשויה.

כִּילוּ עי׳ כְּאִילוּ. ירוש׳ כלא׳ פ״ה כ״ט ע״ד: ורואין את האמצעיות כילו אינן.

כִּילְוָותָא נ״ר, נאדות bags | *Schläuche* תרג׳ איוב ל״ח ל״ז (ונבלי שמים): כילוות שמיא.

כִּילוּי ז׳, 1) גמר וסיום finishing | *Beendigung* ספרא קדוש׳ א׳ א׳: שלא יהיו עניים יושבים ומשמרים כל היום ואומרים עכשיו הוא נותן פאה אלא ילכו וילקטו בשדה אחרת ויבואו בשעת הכילוי.

2) איבוד והשמדה extinction, destruction | *Vertilgung* מכי׳ בוא פ״ח: מצות כילויו בשריפה.

כִּילוּל כניל 1. תנח׳ בר׳ ב׳: כמאן דבנא ביתא וגמר לעבידתיה וכו׳ כילול בתי.

כִּילוֹן ת׳, בעל ראש חד מלמעלה ורחב מלמטה wedge-shaped | *spitzköpfig* בכורות פ״ז מ״א: הכילון וכו׳ שראשו שקוע.

כילופים [פִּילַנְטְרוֹפּוֹס] ז׳, אוהב הבריות liberal | *human* פסיק״ר כ״ג: כשהן כילופים (צ״ל כשהוא פילנטרופוס, וכן במדרש הגדול שמ׳ כ׳ י׳).

כִּילְיָא נ׳, בסיס התנור the pedestal of the stove | *Ofenuntersatz* תוס׳ צוק׳ כ״ב א׳ ג׳: מרחיקין את התנור שלשה טפחים מן הכיליא.

כִּילְיוֹן ז׳, מסך curtain | *Vorhang* ירוש׳ בר׳ פ״ג ו׳ ע״ד: עושה לו כיליון.

כִּילְיוֹת נ״ר, כניל. ב״ר פכ״ח: נכנס לתוך החופה וכו׳ מקרע בכיליות.

כִּילַיי ז׳, שבלול tortoise | *Schildkröte* ב״ר פנ״א: כתית כמו שבלול וגו׳ כהדין כיליי.

כִּילְכּוּל עי׳ כִּלְכּוּל 2. תוס׳ נדה ו׳ ז׳: כלכול זה איני יודע.

כִּילְכִּיד ז׳, **כִּילְכִּית** נ׳, מין דג a fish | *ein Fisch* ירוש׳ נדר׳ פ״ו ל״ט ע״ג: כילכיד אנא טעים; תוס צוק׳ ע״ז ד׳ (ה׳) י״א: כל שכילכית אחת וכו׳.

כִּילְרִין [כּוּלְרִין] ז׳, מין מטבע קטנה obol, a small coin | *Obolus, eine kleine Münze* שהשיר א׳ א׳: סלע או כילרין.

כִּילְתָא עי׳ כִּילָה. סוכה כ״ו ע״א: שרי למגני בכילתא בסוכה וכו׳.

כימונייא עי׳ סִימוֹנְיָא. ירוש׳ יבמ׳ פ״ב י״ג ע״א: בני כימונייא אתון לגבי רבי.

כִּינַאי שם איש a man's name | *männlicher Name* תוס׳ צוקי׳ שבועי׳ ג׳ ו׳: חנניא בן כינאי אומר.

כִּינּוּי עי׳ כִּנּוּי. סוטה פ״ז מ״ו: במקדש אומר את השם ככתבו ובמדינה בכינויו.

כִּינּוּס עי׳ כִּנּוּס. במ״ר פט״ו: כינוסן של רשעים תקלה להם ותקלה לעולם; ב״ב. ס״ח ע״א: בית כינוס העצים.

כִּינּוּפְיָא ז׳, אסיפה assembly | *Versammlung* שבת ס׳ ע״ב: ביום טוב נמי איכא כינופיא. ועי׳ כְּנוּפְיָא.

כֵּינִי = כֵּין הִי, 1) כך היא it is so | *so ist es* ירוש׳ פאה פ״ב י״ז ע״א: וכיני אלא כיני.
2) וכי כך היא is it so? | *ist es so?* שם שם: וכיני.

כִּינָר, כִּינָרָא ז׳, 1) כנור lute | *Laute* תרג׳ איוב ל׳ ל״א (כנורי); כינרי; מג׳ ו׳ ע״א: בקלא דכינרי.
2) מין צמח artichoke | *Artischocke* פס׳ ק״א ע״ב: טולא דכינרא (ג׳ הערוך).

כִּינָרִים כנ״ל 2. תוס׳ צוקי׳ כלא׳ ג׳ י״ב: הכינרים והכרכום וכו׳.

כִּינְתָא נ׳, מקלעת, מחצלת matting | *Geflecht, Matte* סוכה כ׳ ע״ב: חזו לכינתא דפורי.

כִּיסָא ז׳, כיס, שק purse, bag, pocket | *Beutel, Tasche* בר׳ נ״ח ע״ב: לא שקל ידיה מן כיסא.

כִּיסָא ז׳, מין עשב a kind of grass | *eine Grasart* שבת ע״ז ע״ב: אכל כיסי וכו׳.

כִּיסָאנֵי ז״ר, שבלים קלויות roasted ears | *geröstete Aehren* עיר׳ כ״ט ע״ב: תרי שרגושי כיסאני.

כִּיסּוּחַ ז׳, כריתה וקצירה | cutting down, clearing | *das Abmähen, Abschneiden* מו״ק ג׳ ע״א: לניכוש ולעידור ולכיסוח.

כִּיסּוּי עי׳ כִּסּוּי. חול׳ פ״ו מ״ד: שחט מאה חיות במקום אחד כיסוי אחד לכולן; פרה פי״ב מ״י: כיסוי מיחם שהוא מחובר לשלשלת.

כִּיסּוּיָא ז׳, 1) מכסה לכלי וכדומה covering, roofing | *Deckel* תעני׳ כ״ב ע״ב: ככיסויא דתנורא.
2) עטיפה cloak | *Überwurf* כתי׳ ס״ח ע״א: לבושא וכיסויא.

כִּיסּוּפָא ז׳, בזיון shame, putting to shame | *Schande, Beschämung* ב״ק פ״ו ע״ב: ביישו וכו׳ משום כיסופא הוא וכו׳. ועי׳ כִּסּוּפָא.

כִּיסְכּוּס ז׳, שפשוף rubbing | *das Reiben, Abreiben* זבח׳ צ״ד ע״ב: כל כיבוס דלית ליה כיסכוס לאו שמיה כיבוס.

כִּיסְנָא ז׳, 1) בצה, רקק mud | *Schlamm* תרג׳ איוב ח׳ י״א (בלא בצה): בלא כיסנא.
2) רצועה leather thong | *Riemen* שבת קל״ח ע״ב: גוד בכיסנא.

כִּיסָנֵי, כִּיסָנִין ז״ר, **כִּיסָנִית** נ׳, שבלים קלויות roasted ears | *geröstete Aehren* ירוש׳ פס׳ פ״י ל״ז ע״ב: מיני כיסנית; בר׳ מ״א ע״ב: פת הבאה בכיסנין; כת׳ י״ז ע״ב: ארמלתא לית לה כיסני.

כיסנין [כִּיסְנִין] ז״ר, בגדי פשתן linen-garments | *Leinenkleider* ספרי במ׳ קל״א: נשים מוכרות כל מיני כיסנין.

כִּיסְתָא נ׳, 1) כיס bag | *Beutel* שבת קי״ה ע״ב: דעבדה כי כיסתא.
2) אלמוגים coral | *Koralle* כתי׳ צ״ח ע״א: כיסתא דיתמי.
3) מספוא fodder | *Futter* ב״מ פ״ה ע״א: כדהוי רמי כיסתא לחיותא.

כִּיעוּר ז׳, תועבה hideousness | *Häßlichkeit, Scheußlichkeit* חולי מ״ד ע״ב: אמרו חכמים הרחק מן הכיעור ומן הדומה לו.

כיעזב״ז כל ישראל ערבים זה בזה.

כֵּיף ז׳, 1) כפה בבנין arch | *Gewölbe* פרה פ״ג מ״ו: כיפין ע״ג כיפין.

2) גובה הגל cap of waves | *Kamm der Welle* חולי ל״א ע״ב: ואין מטבילין בכיפין.

כֵּיף, כֵּיפָא ז׳, 1) אבן stone | *Stein* מו״ק כ״ה ע״ב: כיפי דברדא.

2) אבן טובה precious stone | *Edelstein* ב״מ ל״ה ל״א: ההוא גברא דאפקיד כיפי גבי חבריה.

3) חוף shore | *Ufer* פס׳ ד׳ ע״א: כיף ימא.

כֵּיפָה נ׳, כנ״ל 1. אסת״ר ג׳ ו׳: נפלת כיפה על קידרא וי לקידרא נפלת קידרא על כיפה וי לקידרא.

כֵּיפַת הַיַּרְדֵּן מין בושם a fragrant plant | *eine wohlriechende Pflanze* כרית׳ ו׳ ע״א: כיפת הירדן כל שהוא.

כִּיפָה נ׳, השתחויה bending | *das Bücken* ירוש׳ סוכה פ״ג נ״ד ע״א: כיפה קומי.

כִּיפָּה נ׳, 1) בנין בצורת קשת, קמרון vault | *Gewölbe* ע״ז פ״א מ״ז: הגיעו לכיפה שמעמידין בה עבודת אלילים וכו׳.

2) בית האסורים prison | *Gefängnis* סנה׳ פ״א ע״ב: מי שלקה ושנה ב״ד מכניסין אותו לכיפה.

3) מין מלבוש a cloak | *ein Kleidungsstück* שבת נ״ז ע״ב: כיפה של צמר.

4) גל heap, pile | *Haufen* ב״ר פ״ק: כיפת אבנים.

מָלַךְ בְּכִיפָּה משל בכל העולם כולו to rule over the whole world | *die Welt beherrschen* במ״ר פי״ג: שמלכו בכיפה בים וביבשה וכו׳.

כִּיפֵּחַ ת׳, גבה קומה ביותר extremely tall | *unförmig groß* תוס׳ בר׳ ז׳ ג׳: הרואה וכו׳ ואת הכיפה ואת הננוס אומר ברוך משנה הבריות.

כֵּיפְלָא ז׳, כפל double | *das Doppelte* איכ״ר א׳ ה׳: אי הוה חד דכוותיה והוו עמך אוכלוסין בכיפלא לא הוית יכיל כביש.

כיפליסין ע׳ כְּלוּפְסִין. ירוש׳ פאה פ״ז כ׳ ע״א: דיעביד די כיפליסין.

כֵּיפָר שם איש a man's name | *männlicher Name* יב׳ י״א ע״ב: ר׳ יוסי בן כיפר.

כֵּיפְרָא, כֵּיפְרָה שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Ortschaft in Palästina* ירוש׳ מגי׳ פ״א ע׳ ע״א: רבי יוחנן קרי לה בכנישתא דכיפרה ואמר הדא היא עיקר טיבריא קדמייתא; פס׳ פ״ח ל״ו ע״א: ר׳ הלל דכיפרא.

כֵּיפֶשׁ ז׳, סל basket | *Korb* תוס׳ טהר׳ י׳ י׳: המניח זיתים בכיפש.

כיפת ע׳ כּוּפֶת 2. תוס׳ טהר׳ ג׳ י״ב: כיפת של בצק.

כֵּיפְתָא ע׳ כִּיפָּה 1. ירוש׳ נזיר פ״ז נ״ו ע״א: כיפתא דקיסרין.

כֵּיצַד = כְּאֵי צַד באיזה אופן in what manner? how? | *auf welche Weise? wieso?* כת׳ פי״ג מ״ט: אילו הייתי חייב לך כיצד אתה לוה ממני.

כי״ר כן יהי רצון.

כִּיֵּר פיעל, ציפה בעץ to panel | *täfeln* ע״ז פ״ג מ״ז: סיידו וכיירו.

כירבי לבנון [כְּרִיסוֹלַרְנוֹן] ז׳, מין צמח orach | *Melde* ירוש׳ כלא׳ פ״א כ״ז ע״א: מה נפק מינהון כירבי לבנון.

כִּירָה נ׳, 1) כירַים, מכון לבישול stove | *Herd* שבת פ״ג מ״א: כירה שהסיקוה בקש ובגבבא נותנין עליה תבשיל.

2) מכירה sale | *Verkauf* ר״ה כ״ו ע״א: כשהלכתי לכרכי הים היו קורין למכירה כירה.

כִּירָוֹן, כֵּירָוָתָא נ״ר, ערימות piles | *Haufen* תרג׳ דהי״ב ל״א ו׳ (ערמות ערמות): כירוון כירוון; שם שם ז׳ (הערמות): כירוותא.

כִּירוֹמָנִיקָאָה, כִּירוֹמַנְקְיָא ז״ר, שלשלאות, כבלים handcuffs | *Handfesseln* רות רבה ב׳ י״ד: בחוחים – בכירומניקאה; תרג׳ דהי״ב ל״ו ו׳ (בנחשתים): בכירומנקיא.

כִּירִי ז׳, עבד slave | *Sklave* ב״ר פפ״ט: כירי עבד.

כִּירִי רָם חיקוי קול כלי זמר an imitation of a musical sound | *Klangnachahmung eines Instrumentes* במ״ר פ״ד: מהו מכרכר שהיה מקיש ידיו זו על זו ומופח ואומר כירי רם.

כִּירִים ז״ר, מטילי ברזל לכתוש בהם זיתים iron tools for pressing olives | *eiserne Bolzen zum Olivenpressen* כל׳ פ״ב מ״ח: והמטוטלת והמשקולת והכירים וכו׳.

כִּירְכָּא ז׳, תולעת שבמעים intestinal worm | *Eingeweidewurm* גיט׳ ס״ט ע״ב: לכירכא אנפקא דחמרא.

כִּירְכּוּר ז׳, סיבוב circuit | *Umschweif* ב״ר פ״כ: כמה כירכורים כרכר בשביל להשיח עמה.

כִּישָׁא ז׳, חבילה bunch | *Bund* ב״ב קמ״ו ע״ב: כישא דירקא.

כִּישׁוּף עי׳ כִּשּׁוּף. סנה׳ נ״ו ע״ב: כל האמור בפרשת כישוף בן נח מוזהר עליו.

כִּישׁוּת עי׳ כְּשׁוּת 1. שבת קל״ט ע״א: כישות ר׳ טרפון אומר אין כלאים בכרם וחכ״א כלאים בכרם.

כִּישְׁרָא ז׳, חתיכה slice | *Stück, Schnitte* שבת ק״ח ע״ב: במערבא מלחי כישרי כישרי.

כִּישְׁתָּא עי׳ כִּישָׁא. שבת ק״מ ע״ב: כישתא דירקא.

כִּיתָא נ׳, 1) ניפוץ beating (of flax) | *das Schlagen (von Flachs)* שבת ק״מ ע״ב: כיתניתא – כיתא נאה.

2) חבורה band | *Gruppe* ב״ק כ״ד ע״א: תלתא כיתי סהדי.

כִּיתָּה ככ״ל 2. פס׳ פ״ה מ״ה: הפסח נשחט בשלש כיתות.

כִּיתּוּנָא ז׳, 1) עי׳ כִּיתּוּנִיתָא. ר״ה כ״ז ע״ב: לא תימא דהפכיה כי כיתונא.

2) עור, קרום skin | *Haut* חול׳ מ״ו ע״א: כיתונא דורדא דמנחא ביה ריאה.

כִּיתּוּנִיתָא נ׳, כתונת shirt | *Hemd* שבת קי״ט ע״ב: האי בר בי רב דזבין כיתוניתא וכו׳ וניחוורה כל תלתין יומין.

כִּיתְמָא ז׳, כתם spot | *Fleck* תרג׳ ירמ׳ ב׳ כ״ב: כרושם כיתמא דלא דכי.

כִּיתָּן, כִּיתָּנָא ז׳, פשתן flax | *Flachs* ירוש׳ מעש״ש פ״ה נ״ו ע״ד: רב הוה ליה כיתן ולקה; ע״ז ל״ח ע״ב: ביזרא דכיתנא.

כִּיתָּנָאָה ז׳, סוחר פשתים dealer in linen | *Leinenhändler* ירוש׳ פאה פ״א ט״ז ע״א: חנותא דכיתנאי.

כִּיתָּנִיתָא נ׳, בגד תחתון underwear | *Unterkleid* שבת ק״מ ע״א וע״ב: לכסכוסי כיתניתא.

כִּיתְרָא ז׳, כתר, נזר crown | *Krone* תרג׳ ירמ׳ מ״ח ט׳: אעדו כיתרא מן מואב.

כ״כ כל כך; כמו כן.

כַּךְ 1) תה״פ, כן thus, so | *so* בר׳ פ״ז מ״ג: כענין שהו מברך כך עונים אחריו.

2) מה״ג, זה זאת this | *dieses* ירוש׳ שבת פ״ב ד׳ ע״ד: אין מדליקין אלא בשמן זית וכו׳ מה יעשו אנשי מדי שאין להם אלא שמן אגוזים וכו׳ מה יעשו אנשי קפודקיא שאין להם לא כך ולא כך.

כַּךְ וְכַךְ 1) מספר פלוני so and so many; such and such a day (date) | *so und so viel; im, am so und sovielten...* ר״ה י״ח ע״ב: בשנת כך וכך ליוחנן; ירוש׳ כת׳ פ״ה כ״ט ע״ג: וכמה אתה נותן לבתך כך וכך.

2) לשון שבועה a formula of on oath | eine Schwurformel ספרי דב׳ א׳: כך וכך אם היינו יושבים היינו משיבים וכו׳.

3) כזה וכזה so and so | so und so ירוש׳ תר׳ פ״א מ׳ ע״ב: באומר כך וכך עשיתי.

כַּכָּא ז׳, 1) מלתעה molar | Backzahn פס׳ קי״ג ע״א: לא תעקר ככא.

2) שן בכלל tooth | Zahn חול׳ קכ״ז ע״א: נרשאה נשקיך מני ככיך.

כַּכָּא דְאַקְלִידָא שן המפתח key-bit | Schlüssel-bart שבת פ״ט ע״ב: דחזו לככא דאקלידא.

כְּבַיִי ז׳, קורי עכביש spiderweb | Spinnen-gewebe אהל׳ פי״ג מ״ה: התבואה שבחלון וכביי שיש בה ממש.

כָּל -- **כָּל אֲהָן** לכל מקום wheresoever | wohin auch immer ירוש׳ בר׳ פ״ט י״ג ע״ב: כל אהן דאת אזל אלה׳ עמך.

כָּל אֶחָד וְאֶחָד כל איש ואיש every one | jeder בר׳ מ״ב ע״ב: אעפ״י שכל אחד ואחד אוכל מככרו.

כָּל אֵימַת כל שעה, כל פעם whenever | so oft als ע״ז נ״ג ע״ב: כל אימת דבעינא לה.

כָּל דְּכֵן עי׳ כָּל שֶׁכֵּן. נדה נ״א ע״א: אמר ליה אביי כל דכן הוא.

כֹּל יָכוֹל בכחו לעשות הכל allmighty | allmächtig מדר׳ תדשא א׳: להודיע גבורתו של הקב״ה שהוא כל יכול.

כָּל כַּךְ במדה רבה כזו so much, so intensely | so viel, so sehr ויק״ר פ״ט: כל כך היא כחה של תשובה ולא הייתי יודע.

כָּל כַּמָּה כל זמן as long | so lange מו״ק ט״ז ע״ב: דכל כמה דהוה רביה עירה היאורי קיים וכו׳.

כָּל עִיקָּר לגמרי לא (not) at all | ganz und gar (nicht) ירוש׳ דמ׳ פ״א כ״א ע״ד: אינו מפריש כל עיקר.

כָּל שֶׁהוּ, כָּל שֶׁהוּא מעט מן המעט whatever it be (the smallest quantity) | irgend etwas (das kleinste Quantum) שבוע׳ פ״ג מ״א: שבועה שלא אוכל ואכל כל שהוא חייב וכו׳ אמרו לו לר״ע היכן מצינו באוכל כל שהו שהוא חייב.

כָּל שֶׁכֵּן על אחת כמה וכמה so much the more | um so viel mehr תנח׳ מצורע י״ג: שאין נותנין פרצה לפני הכשר וכל שכן לפני הגנב.

כְּלָאָה עי׳ כְּלָיָה. איכ״ר פתיחתא (ר׳ יוחנן א׳): לא תשוון כלאה גמירא.

כְּלָאֵי: כְּלָאֵי בָבָא בית משמר guard-house | Wachthaus נדר׳ צ״א ע״ב: איתיב בכלאי בבא.

כָּלַב פיעל, הִכְלִיב הפ׳, תפר תפרים רחוקים זה מזה to stitch | steppen מו״ק פ״א מ״ח: ההדיוט תופר כדרכו והאומן מכליב; ירוש׳ שם שם פ׳ ע״ד: הרוצענין מכלבין במועד.

כֶּלֶב -- **כֶּלֶב שׁוֹטֶה** כלב מטורף a mad dog | toller Hund יומא פ״ג ע״ב: חמשה דברים נאמרו בכלב שוטה פיו פתוח ורירו נוטף ואזניו סרוחות וכו׳.

כֶּלֶב הַיָּם, כֶּלֶב הַמַּיִם מין בעל חי השוכן במים וביבשה כאחת sea-dog | Seehund כלי׳ פי״ז מ״ג: כל שבים טהור חוץ מכלב המים מפני שהוא בורח ליבשה; ספרא שמיני ד׳ ו׳: כל הולך להביא וכו׳ ואת כלב הים.

כלב״א כלשון בני אדם.

כַּלְבָּא ז׳, כלב dog | Hund עיר׳ ס״א ע״א: כלבא בלא מתיה שב שנין לא נבח.

כַּלְבָּה נ׳ 1) נקבת הכלב she-dog | Hündin קהל״ר ז׳ כ״ו: לכלבה נושכת שאחזה בעליה בשלשלת.

2) מין צבת tongs | eine Zange תוס׳ צוק׳ ב״מ ג׳ י״א: כלבה של ספרין ושל רופאין ושל עושה זכוכית שנחלקה לשנים וכו׳.

כלבודא עי׳ כַּלְבִּיד. ירוש׳ עיר׳ פ״ג כ׳ ע״ד: הדא כלבודא הואיל ואילין כותאי אכלין מינה וכו׳.

כַּלְבּוּם עי׳ כַּלְבָּה 2. קהל״ר י״ב י״א: הכלבום אינו עולה לחשבון מסמרים.

כלבום [כַּלְבּוּם] נ׳, 1) נחושת copper | *Kupfer* ב״ק ק׳ ע״ב: מאי כלבום כפרא דודי.

2) עי׳ כַּלִּינָם. תנח׳ בלק י״ג: כאדם שנתן כלבום בפי בהמה.

כַּלְבְּיָא עי׳ כַּלְבָּה 1. מדרי תה׳ ל״ט: הא לך חלב כלביא.

כַּלְבִּית נ׳, מין דג a fish | *ein Fisch* ע״ז ל״ט ע״ב: איזה ציר שיש בו דגה כל שכלבית אחת או שתי כילביות שוטטות בו.

כַּלֶּבֶת עי׳ כַּלְבָּה 2. ירושי סנה׳ פ״י כ״ח ע״א: כלבת אינה עולה לחשבון מסמרים.

כַּלְבְּתָא עי׳ כַּלְבָּה 1. ר״ה ד׳ ע״א: ואי שגל כלבתא היא וכו׳.

כַּלְדָּאָה, כַּלְדִּי ז׳, מגיד עתידות soothsayer | *Wahrsager* סנה׳ צ״ה ע״א: אמרי ליה כלדאי אי אזלת האידנא יכלת ליה; פס׳ קי״ג ע״ב: מנין שאין שואלין בכלדיין וכו׳.

כָּלָה — הִתְכַּלָּה התפ׳, נאבד ונשמד to be destroyed | *vernichtet werden* במ״ר פ״ה: כדי שלא יתכלו מן העולם.

כָּלֵה עוֹרֵב לוח ברזל בעל חדודים בגג בית המקדש כתרים בפני העופות an arrangement of iron points on the roof of the Temple (as defence against the birds) | *mit eisernen Spitzen versehene Vorrichtung auf dem Dache des Tempels (als Vogelscheuche)* מדות פ״ד מ״ו: וג׳ אמות מעקה ואמה כלה עורב.

כַּלָּה — 1) שם מסכת קטנה בתלמוד name of a small treatise of the Talmud | *Name eines kleinen Talmudtraktates* שבת קי״ד ע״א: ששואלין אותו הלכה בכל מקום ואומרה ואפילו במסכת כלה.

2) כנסית תלמידי החכמים בישבות בבל פעמים בשנה the assembly of Babylonian students twice yearly | *die zweimal in Jahre stattgefundene Zusammenkunft babylonischer Talmudstudierender* בר׳ ו׳ ע״ב: אגרא דכלה דוחקא.

כְּלָה נ׳, מין מדה a measure | *ein Maß* ירושי ביצה פ״ג ס״ב ע״ב: שכן בעל הבית דרכו להיות נותן כלה של תבלין בתוך תבשילו.

כלוי כלומר.

כְּלוּ ז׳, כעס wrath | *Zorn* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ט כ״ז (ובחמה): ובכלו.

כְּלוּב, כְּלוּבָא ז׳, קרדום axe | *Axt* פסידר״כ זכור כ״ב ע״ב: נטלו כלובין של ברזל והיו סותרין בפלטין של מלך; תרג׳ ש״א י״ג כ׳ (את קרדומו): ית כלוביה.

כלוט [כְּלוֹט] ז׳, שן של מפתח key-bit | *Schlüsselbart* ירושי שבת פ״ח י״א ע״ב: תמן הוא עבר חף כלוט והכא הוא עבר חף סרגוד.

כָּלוּי ת׳, עצור ומופרש restrained | *zurückgehalten; sich enthaltend* ירושי נזיר פ״ב נ״א ע״ד: אמר לככר כלוי אני ממנו.

כָּלוּל 1) ת׳, נכלל contained | *inbegriffen, enthalten* ירושי בר׳ פ״א ג׳ ע״ג: שעשרת הדברות כלולין בהן.

2) תה״פ, כליל entirely | *ganz und gar* ירושי סוטה פ״ג י״ט ע״ב: קריבה בכלול.

כְּלוּם ז׳, 1) מאומה, דבר מה, משהו anything, something | *etwas* ירושי בר׳ פ״ו ט׳ ע״ד: הנהנה כלום מן העולם מעל.

2) שום דבר (במשפטים שוללים) nothing (in negative sentences) | *nichts (in negativen Sätzen)* תוס׳ בר׳ ד׳ א׳: לא יטעום אדם כלום עד שיברך.

3) מה״ש, האם, וכי is there any? has any? etc. (introducing a question) | *gibt es? ist etwa? hat etwa? usw.* בר׳ כ״ז ע״ב: כלום יש אדם שחולק בדבר זה.

אֵין בְּכָךְ כְּלוּם לא איכפת it does not matter |

דמי es macht nichts פ״א מ״ד: אם הקדים מעשר שני לראשון אין בכך כלום.

כְּלוֹמַר מה״ח, זאת אומרת that is to say, this means | das heißt, das will sagen ב״ר פס״ה: חזיר הזה בשעה שהוא רובץ מפשיט את טלפיו כלומר שאני טהור.

כלונים ע׳ כְּלִינוּס. תוס׳ צוק׳ כלי ב״ם ד׳ ז׳: הכלונים של סוס וכו׳ המשיחות והרצועות וכו׳.

כְּלוֹנָס, כְּלוֹנְסָא ז׳, מוט beam, pole | Pfahl, Stange ב״ב ס״ז ע״ב: כלונסות של ארז; תרג׳ יב״ע במ׳ ל״ה כ׳: טלק עלוי כלונסן.

כלוסים ע׳ כְּלִיסִים. עוקצ׳ פ״א מ״ו: והכלוסים והחרובין.

כְּלוֹסִין ז״ר, מין אילן licorice (bot.) | Süßholz-baum ירושׁ׳ מעשׂ׳ פ״ב נ׳ ע״א: היה עושה בכלוסין וכו׳.

כְּלוּפְסִין ז״ר, מין תאנים a species of figs | eine Feigenart נדר׳ נ׳ ע״ב: היה עושה בכלופסין.

כְּלִי פ״ע, נגמר to be finished | zu Ende sein ב״מ ע״ט ע״א: וקא כליא קרנא.

כַּלִּי פַּעל, איבד to destroy | vernichten ב״ק ג׳ ע״א: דמכליא קרנא.

אַכְלִי אפ׳, 1) שאג to call, to roar | schreien תרג׳ יואל ד׳ ט״ו (מציון ישאג): מציון יכלי.

2) עצר to restrain | zurückhalten תרג׳ דה״ב ז׳ י״ג (אעצור השמים): אכלי שמיא.

אִתְכְּלִי אתפ׳, נעצר to be withheld | zurück-gehalten werden תרג׳ בר׳ ה׳ ב׳ (ויכלא הגשם): ואתכלי מטרא.

כְּלִי – **כְּלִי אוּמָנוּת** כלי מלאכה ועבודה tool | Werkzeug ב״ר פ״א: התורה אומרת אני הייתי כלי אומנותו של הקב״ה.

כְּלֵי זַיִן נשק armour | Waffe יב׳ קט״ו ע״א: אשה כלי זיינה עליה.

כְּלֵי לָבָן בגדים לבנים white garments | weiße Kleider תענ׳ פ״ד מ״ח: לא היו ימים טובים לישראל כט״ו באב וכיוה״כ שבהן בנות ישראל יוצאות בכלי לבן וכו׳.

כְּלֵי פִשְׁתָּן בגדי בד linen garments | Leinen-kleider ב״ק פ׳ מ״ט: לוקחין מן הנשים כלי צמר ביהודה וכלי פשתן בגליל.

כְּלִי צוּרָה כלי חרס, כלי יוצר earthen vessel | irdenes Gefäß ירוש׳ שבת פ״ז י׳ ע״ד: הגודל כלי צורה והנופח כלי זכוכית.

כֵּלִים שם מסכת בסדר טהרות name of a treatise of the Mishna | Name eines Mischnatraktates ויק״ר פי״ט: מי יכול ללמוד את כל התורה וכו׳ כלים ל׳ פרקים.

כֵּלִים לְבָנִים ע׳ כְּלֵי לָבָן. שבת קי״ד ע״א: אל תקברוני לא בכלים לבנים ולא בכלים שחורים.

כֵּלִים שְׁחוֹרִים בגדים שחורים black garments | schwarze Kleider שבת קי״ד ע״א: אל תקברוני לא בכלים לבנים ולא בכלים שחורים.

כְּלְיָא עוֹרֵב ע׳ כֵּלֶה עוֹרֵב. שבת צ׳ ע״א: הרי עלי ברזל וכו׳ למאי חזיא לכליא עורב.

כְּלִיבָא ע׳ כְּלִיבָה 2. תוס׳ נדה ט׳ ט״ז: בראשונה היו מוציאים עשירים בדרגש ועניים בכליבא וכו׳.

כְּלִיד, כְּלִידָא ז׳, 1) כוס cup | Becher תרג׳ בר׳ מ״ד י״ב (וימצא הגביע): ואשתכח כלידא.

2) כוס הפרח calyx of flowers | Blumen-kelch תרג׳ שמ׳ כ״ה ל״ג (ושלשה גביעים משקדים): תלתא כלידין מציירין.

כְּלִיבָה נ׳, 1) ארון, ארגז box | Kasten איכ״ר פתיחתא: ומצאו שם שני כרובים נטלו אותן והחזירון לכליבה.

2) מטה שנושאים בה את המת bier | Bahre פרה פי״ב מ״ט: וממה של טרבל וקרן של כליבה.

כְּלִידָרִין ז״ר, תכשיטים jewels | Schmuck ב״ר פ״ט ז׳: שאין עבד וכו׳ לובש כלידרין.

כַּלְיָה עוֹרֵב ע׳ כֵּלֶה עוֹרֵב. מנח׳ ק״ז ע״א: ברזל וכו׳ למאי חזית וכו׳ לכליה עורב.

כְּלָיָה נ', איבוד והשמדה extinction | *Vertilgung* אבות פ״ה מ״ח: רעב של כליה.

כליונום עי' כְּלוֹנָס. תוס' צוק' כל' ב״ב ז' ב': עובי כליונום.

כְּלִיוּתָא נ', תקוה hope | *Hoffnung* תרג' תה' קי״ט קט״ז (משברי): מן כליותי.

כְּלַיָּיא, כַּלַּיָּיה נ״ר, כלות brides | *Bräute* ירוש' פאה פ״א ט״ו ע״ד: והוה מקלס קומי כלייא (ע״ז פ״ג מ״ב ע״ג: כלייה).

כְּלָיָה עי' כְּלָיָה. ירוש' בר' פ״ב ה' ע״ג: שתחילתה ייסורין וסופה כלייה.

כליכה עי' כְּלִיכָה 2. מו״ק כ״ז ע״ב: בראשונה היו מוציאים עשירים בדרגש ועניים בכליכה.

כְּלִיל, כְּלִילָא ז', 1) זֵר, נזר wreath, crown | *Kranz, Krone* ירוש' מעש״ש פ״ד נ״ה ע״ב: כליל דזית; שבת קנ״ב ע״א: כלילא דורדא.
2) התקסרות, עליה על כסא המלכות coronation | *Krönung, Thronbesteignng* ב״ב ח' ע״א: דמי כלילא.

כְּלִיל מַלְכָּא מין צמח melilot | *Steinklee* שבת ק״ט ע״ב: חד כליל מלכא.

כְּלִין עי' כַּלַּיָּיא. תרג' יב״ע דב' כ״ד ו' (רחים ורכב): חתנין וכלין.

כְּלִינוֹס ז', רסן bridle | *Zaum* תוס' כל' ב״מ ד' ז': שלשלת שעשאה אפרומביא טמאה מפני שהיא ככלינוס.

כְּלִינִידִין ז', מעיל עליון a mantle | *Oberkleid* ירוש' סנה' פ״י כ״ט ע״א: הדין זונרא והדין כלינידין.

כְּלִינָס עי' כְּלִינוֹס. תוס' צוק' כל' ב״מ ד' ז': אפרומביא טמאה מפני שהוא ככלינס.

כְּלִיסִים ז״ר liqorice (bot.) | *Süßholzbaum* תר' פ״א מ״ד: כליסים וחרובים.

כליסריקים, כלירכין, כלירקין [כִּילְיָירְכִין] ז״ר, שרי אלף chiliarchs, commanders of one thousand soldiers | *Chiliarchen, Anführer von Tausendschaften* ספרי דב' (הוצ' מא״ש) ש״י״ז: כרים אלו כליסריקים שלהם (ילק' שם תתקמ״ד: כלירקין; קהל״ר י״ב ז': כלירכין).

כְּלֵיתָא נ', כעס wrath | *Zorn* תרג' יב״ע דב' כ״ט (באפו ובחמתו): ברוגזיה ובכליתיה.

כַּלָּךְ ז', מין צמר a woolly substance | *eine Wollart* מנח' ל״ט ע״ב: השיראין והכלך והסירקין כולם חייבים בציצית.

כַּלֵּךְ צווי, לך לך cease and turn! go! | *gehe! gehe fort!* ב״ב קס״ד ע״ב: כלך מלשון הרע.

כִּלְכּוּל ז', 1) כלכלה והזנה sustenance | *Ernährung, Versorgung* ספרי דב' ל״ח: מה כלכול האמור להלן בשני רעבון הכתוב מדבר וכו'.
2) שערות הצומחות על הרקות temple hair | *Schläfenhaar* שבת פ״ח מ״ד: כדי לעשות כלכול.

כִּלְכִּיד ז', מין דג a fish | *ein Fisch* ירוש' נד' פ״ו ל״ט ע״ג וע״ד: דגה שאיני טועם אינו אסור אלא בכלכיד.

כִּלְכֵּל – גידל שער to raise a crown of hair | *die Haare wachsen lassen* נזיר פ״א מ״א: הריני מסלסל הריני מכלכל הרי עלי לשלח פרע.

נִתְכַּלְכֵּל נתפ', ניזון ונתפרנס to be supported | *ernährt werden* פסיק״ר ד': ואליהו נתכלכל ע״י הצרפתית.

כַּלְכָּלָה נ', 1) סל basket | *Korb* פאה פ״ז מ״ג: המניח את הכלכלה תחת הגפן וכו'.
2) כלוב cage | *Käfig* תוס' שבת י״ד ג': כלכלה לישב עליה תרנגולת.
3) מזון provision | *Nahrung* בר' מ״ד ע״א: על המחיה ועל הכלכלה ועל תנובת השדה.

כָּלַל – 1) מנה והכניס אל הכלל to include | *einschließen, zusammenfassen* שבוע' כ״ג ע״ב: בכולל דברים המותרים עם דברים האסורין.

2) קבע כלל, הכליל to generalize | *verallgemeinern* ירושי שבועי פ״ג ל״ד ע״ג: לא סוף דבר כולל אלא אפילו פורט.

נִכְלַל נפ׳, נמנה ונחשב בכלל to be implied | *inbegriffen sein* ירושי סוטה פ״ז כ״א ע״ד: דברים שנכללו ונפרטו.

כַּלֵּל פיעל, הכתיר to crown | *krönen* תנח׳ ראה ז׳: אם נוצחין וכו׳ ומכללין אותו.

כְּלַל פ״י, 1) כניל כַּלֵּל. תרג׳ שה״ש ג׳ י״א: דכלילו עמא וכו׳ ית מלכא.

2) חיבר to combine | *vereinigen* ירושי מג׳ פ״ד ע״ה ע״ב: חזרין וכללין לון.

כַּלֵּל פַּעל, **אַכְלֵל** אפ׳, עי׳ כַּלֵּל. תרג׳ תה׳ ה׳ י״ג (רצון תעטרנו): רעוא תכללניה; שם ק״ג ד׳: דאכליל יתיכי חסדא.

אִיכַּלַּל, אִתְכַּלַּל התפ׳, 1) הוכתר to be crowned | *gekrönt werden* ב״ר פל״ד: יתכללון בי צדיקיא.

2) נכנס לחופה to marry, to be married | *getraut werden* מג׳ כ״ז ע״ב: כי איכלל רבה וכו׳.

כְּלָל ז׳, 1) חוק ועיקר rule, principle | *Regel, Prinzip* חול׳ פ״ג מ״א: זה הכלל וכו׳.

2) צבור community | *Allgemeinheit* מכ׳ בוא פסחא י״ח: ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל וכו׳.

3) סוג הכולל generalization | *Verallgemeinerung* ספרא א׳: חמור או שור או שה פרט וכל בהמה לשמור כלל.

4) סך הכל sum, total | *Gesamtzahl* ב״ב קכ״ג ע״א: בכללן אתה מוצא שבעים.

כְּלָלָא ז׳, כניל. 1. ב״מ ק״ג ע״ב: כללא דמילתא.

מִכְּלָלָא מתוך הכלל, סתם by implication | *durch Folgerung* חול׳ צ״ה ע״א: הא דרב לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר.

(כלם) אַכְלֵם אפ׳, הכלים וביש to shame | *beschämen* ב״ק פ״ו ע״א: דמכלמו ליה.

אִיכְּלַם, אִתְכַּלַּם אתפ׳, נכלם to be put to shame | *beschämt werden* ב״ק פ״ו ע״א: דמכלמו ליה ומיכלם; תרג׳ במ׳ י״ב י״ד (הלא תכלם): הלא תתכלם.

כַּלְמֵי נ״ר, כנים vermin | *Ungeziefer* ב״ר נ״א ע״ב: ממהדורי מילי ומסמרטוטי כלמי.

כַּלְנִידְיָא ז״ר, מין בגדי נשים fine cloaks for women | *eine Frauenkleidung* ירושי שבת פ״ו ח׳ ע״ב: הרעלות — כלנידייא.

כַּלְנִיתָא נ׳, פרג papaver | *Mohn* פס׳ ל״ה ע״א: קרמית — שיצניתא דמשתכחא ביני כלניתא.

כַּלְנְסָא ז׳, מוט pole | *Stange* תרג׳ מל״א ז׳ ה׳ (שקף): כלנסא.

כלעם [כַּלְעַם] פ״ע, הקדים קנה לושט to be choked | *sich verschlucken* ירושי תר׳ פ״ח מ״ו ע״א: ואיתכלעסין ומיתין.

כַּלְפֵּי מה״י, 1) לעומת, מול towards | *gegen, in der Richtung auf* ירושי בר׳ פ״ד ח׳ ע״ב: העומדין ומתפללין בחוצה לארץ הופכין את פניהן כלפי ארץ ישראל.

2) ביחס אל in relation to, with regard to | *inbezug auf* ב״ב ט״ז ע״א: לא דבר איוב אלא כלפי שמין.

כְּלַפֵּי לְיָיא להיכן דבריך מכוונים? מה אתה סח? where are you turning to? | *wie reimt sich das?* פסח׳ ה׳ ע״ב: כלפי לייא אמר אביי איפוך וכו׳.

כלקורא עי׳ כַּלְכִּ״ד. ירושי פאה פ״ח כ״א ע״א: הדא כלקורא הוא ואילין כותאי אכלין מינה וכו׳.

כַּלְקִים שם מקום name of a place | *Ortsname* ירושי מג׳ פ״א ע׳ ע״ג: קמו עממיא על פליטת ספריא במדינת כלקים ובית זבדין.

כל״ש כוכב לבנה שבתאי.

כלשא״ה כדי לשבר את האוזן.

כַּלְתָא נ׳, 1) אשת הבן או הבת daughter-in-law | *Schwiegertochter* ב״ב קמ״ג ע״ב: לא שביק בנתיה ומשדר לכלתיה.

2) כלה, נערה ביום חתונתה *Braut* | bride גיט׳ נ״ז ע״א: חתנא וכלתא.

כ״מ כל מקום; כל מה; כן משמע; כן מוכח.

כְּמָא מה״ח. 1) כמו *wie* | like תרג׳ יונה א׳ י״ד (כאשר חפצת): כמא דרעוא קדמך.

2) מה״ק. עד כמה! *o, wie* | how! ב״ר פ״ו: כמא נפשיה דאחוה דהאי גברא מקצצא ארזין וכו׳.

כְּמַאי מה״ח. במדה ש־ *so viel als* | as much as יומא מ״ג ע״ב: כמאי דמסיק וכו׳.

כמ״ד כמאן דאמר.

כמד״א כמא דאת אמר; כל מה דאפשר.

כִּמְדוּמֶה נראה הדבר *wie es scheint* | it seems מנח׳ י״ח ע״א: כמדומה אני שלא כיוונו שמועתינו.

כַּמָּה •— 1) עד כמה! how! how many! how much! | *wie sehr!* מכי׳ משפ׳ י״ב: בוא וראה כמה חביבה מלאכה לפני מי שאמר והיה העולם שור שישלו מלאכה משלם חמש שה שאין לו מלאכה משלם ארבע.

2) מאד *sehr* | very ירושי׳ שבת פ״ב ה׳ ע״ב: נסר שהוא מתוח מגג לגג אפילו רחב כמה אסור להלך עליו.

בְּכַמָּה מהו המחיר what is the charge? how much (is it)? | *was ist der Preis? wie teuer ist?* ב״מ פ״ד מ״י: לא יאמר בכמה חפץ זה והוא אינו רוצה ליקח.

בְּכַמָּה בְּחֹדֶשׁ באיזה יום מימי החודש what day of the month? | *am wievielten (Monatstag)?* סנה׳ פ״ה מ״א: היו בודקין אותן בשבע חקירות באיזה שבוע באיזו שנה באיזה חדש בכמה בחדש וכו׳.

כְּמֵהוֹת, כְּמֵהִים, כְּמֵהִין ז״ר ונ״ר. הצמחים הרכים והחלולים שבקרקע רטוב, פטריות *Pilze* | mushrooms ב״ר פס״ט: ככמהות הללו שהן מצפין למים; ירושי׳ תענ׳ פ״ג ס״ז ע״א: ונתנגבה הארץ ויצאו ומצאו מדבר מלא כמהים; מעש׳ פ״א מ״ח ע״ד: כמהין ופטריות שאינן נזרעות ומצמיחות.

כמו״כ כמה וכמה; כמו כן.

כַּמּוֹנָא ז׳, כמון, מין זרעון חריף *Kümmel* | cumin שבת ק״י ע״ב: בונא דכמונא בונא דמריקא וכו׳.

כְּמוֹנָא ז׳, ערמה *Hinterlist*| insidiousness תרג׳ ירושי׳ שמ׳ כ״א י״ד (בערמה): בכמונא.

כָּמוּשׁ ת׳, קמוט ויבש, בלה *welk* | withered שהשי״ר ב׳ ב׳: שושנה זו שרב יוצא עליה והיא כמושה יצא טל היא מפרחת.

כְּמוֹת מה״ח. כמו *wie* | like, as תוס׳ מע״ש ג׳ א׳: פודין מעשר שני בשעת הזול כמות שחנוני לוקח ולא כמות שמוכר.

כמיך אחת התיבות בנוסח של לחש a word in a charm formula | *Wort in einer Zauberformel* שבת ס״ז ע״א: כמון כמיך.

כְּמֵיסַת ע׳ כְּמֵסַת. תרג׳ יב״ע בר׳ כ׳ ט״ז: לא הוינא כמיסת.

כָּמָךְ, כָּמְכָא ז׳, מין טיבול־חלב a milk sauce | *eine Milchtunke* נדה נ״א ע״ב: שבת העשויה לכמך; חול׳ קי״ב ע״א: כדא דמלחא גבי כדא דכמכא.

כַּמְלָנִית נ׳, מין חיה ססגונית chamaeleon | *Chamäleon* מדר׳ תה׳ ע״ח י״א: מין חיה וכו׳ ושמה כמלנית.

כמ״נ כמלא נימא.

כִּמֵּן פיעל, טמן *verstecken* | to hide מעש׳ פ״ד מ״א: המכמן באדמה פטור.

הִכְמִין הפ׳, שם עדים במארב to keep witnesses hidden | *Zeugen auflauern lassen* ירושי׳ יבמ׳ פט״ז ט״ו ע״ד: מכמינים עליו ב׳ עדים וכו׳ כדי שיהו רואין אותו ושומעין את קולו.

כְּמַן פ״י, ארב *auflauern* | to lie in wait תרג׳ שמ׳ כ״א י״ג (ואשר לא צדה): ודלא כמן ליה.

אַכְמַן אפ׳, 1) כנ״ל. תרג׳ איכה ג׳ י׳ (דוב אורב): דובא מכמן.
2) צפן to hide | *verbergen* תרג׳ משׁ׳ י׳ י״כ (מכסה שנאה): מכמין בעיל דבבא.
3) עי׳ הִכְמִין. סנה׳ כ״ט ע״ב: ההוא דאכמין ליה עדים לחבריה וכו׳.

אִתְכְּמַן אתפ׳, עי׳ כְּמַן. תרג׳ הושׁ׳ ז׳ ו׳ (בארבם): באתכמוניהון.

כְּמָן מה״ש, כמה how many? | *wieviel?* ירושׁ׳ ע״ז פ״ב מ״א ע״א: כמן קטל.

כְּמָנָא נ׳, 1) מארב ambush | *Hinterhalt* תרג׳ שופ׳ ט׳ ל״ה (מן המארב): מן כמנא.
2) ערמה indisiousness | *Hinterlist* תרג׳ ירי׳ ט׳ ז׳ (ובקרבו ישים ארבו): ובמעוהי משוי כמנתיה.

כְּמָנָה כנ״ל 1. ילק׳ דב׳ תת״ד: אין לך דרך שאין בה עקמימיות ואיי לך דרך שאין בה כמנות.

כְּמָם ז׳, מחסום gag | *Knebel* פסיק׳ שובה קנ״ט ע״ב: ואחר כך הוא מכה אותם וכו׳ ואחר כך הוא נותן להם כמם.

כְּמֵסַת ת׳, ראוי, מוכשר worthy, able, adequate | *wert, fähig* תרג׳ ירושׁ׳ ויק׳ כ״ג כ״ט: נפש דכמסת למצום ולא ציימא.

כָּמַר פ״י, 1) שם פירות באדמה to store fruits in the ground | *Früchte im Boden halten* ב״מ פ״ט ע״ב: ולא יכמור באדמה.
2) פרס מכמורת to lay a net | *ein Netz auswerfen* ירושׁ׳ יבמ׳ פט״ז ט״ו ע״ד: מעשה בשנים שירדו לכמור מכמורת לירדן.

כִּמֵּר פיעל, כנ״ל 2. תוס׳ יבמ׳ י״ד ו׳: מעשה בשנים שהיו מכמרין מכמורות בירדן.

כְּמַר פ״י, חימם, to keep warm | *warm halten, dünsten* ב״מ ע״ד ע״א: מחוסר מכמר ועיולי.

כְּמַר רַחֲמִין ריחם to feel compassion | *sich erbarmen* תרג׳ יב״ע דב׳ י״ג י״ח: ויכמור עליכון רחמין.

כְּמָרָא נ׳, פירות בשלים ביותר overripe fruits | *überreife Früchte* בר׳ מ׳ ע״ב: בושלי כמרא.

כְּמְרוֹסָא נ׳, כיפה vault | *Wölbung* במ״ר פי״ב: כמין כמרוסא היו כיפין עשויות.

כמ״ש כמו שכתוב; כל מה שאפשר.

כָּמַשׁ פ״ע, **נִכְמַשׁ** נפ׳, נבל, נעשה יבש ובלה to wither | *verwelken* ירושׁ׳ מעש״ש פ״ד נ״ד ע״ד: מניחן עליו עד שיכמושו; שהש״ר ב׳ א׳: ולא כשושנת ההר שנוחה להכמש אלא כשושנת העמקים שמרטבת והולכת.

כְּמַשׁ כנ״ל. ב״ב ט״ז ע״ב: אילני הוו להו וכיון דכמשי הוו ידעי.

כמשא״מ כל מקום שאתה מוצא.

כמשח״ה כל מקום שיש חלול השם.

כמש״ע ק״ר כל מה שקנה עבד קנה רבו.

כְּמַת־ כמו like | *wie* תרג׳ איוב כ״ח ה׳ (כמו אש): דכמת אשתא.

כַּן עי׳ כָּאן. ירושׁ׳ שבת פ״ג ו׳ ע״ב: כן וכן אין היד שולטת.

כַּנָּא ז׳, 1) חיבור לקרקע the stem of a plant | *Stamm einer Pflanze* בר׳ נ״ז ע״ב: ראשי לפתות כי חזא בכנייהו חזא.
2) מין מדת היבש a dry measure | *ein Trockenmaß* כת׳ צ״ט ע״ב: באתרא דכיילי בכני וכו׳ כנא כנא בפרוטה.

כַּנְדָּא ז׳, 1) כלי חרס earthen ware | *irdenes Gefäß* פס׳ ל׳ ע״א: אשוו זביני אכנדייכו.
2) אבעבועה blain | *Blase* חולי מ״ח ע״ב: דקיימי כנדי כנדי.
3) מין מלבוש a gown | *ein Kleidungsstück* מו״ק כ״ד ע״א (לגי׳ הערוך): תליסר כנדי מאני.

כַּנְדּוֹקָא ז׳, מוכר כלי חרס dealer in pottery | *Topfhändler* חולי מ״ט ע״ב: מנוומין כנדוקא.

כִּנָּה י׳— פיעל, דיבר בלשון נקיה to circumscribe | *umschreiben* תוס׳ מגי׳ ד׳ ל״ט: כל המקראות הכתובין לגנאי מכנין אותן לשבח.

כַּנָּה נ׳ — 1) בסיס base, stand | *Gestell* כלי פ״ז מ״ו: מן הכנה ולחוץ טהור מן הכנה ולפנים ומקום הכנה טמא.

2) סרגל לשרטוט ruler | *Lineal* שם פ״ב מ״ח: האולר והקולמוס וכו׳ והכנה.

כנה״ג כנסת הגדולה.

כִּנּוּי ז׳, 1) שם לואי byname, surname | *Zuname, Beiname* שבוע׳ פ״ז מ״ח: והמקלל אביו ואמו אינו חייב עד שיקללם בשם קללם בכנוי ר׳ מאיר מחייב וחכמים פוטרים.

2) תואר לאלהים a substitute for the Divine Name | *Attribut, Umschreibung des Gottesnamens* שם פ״ד מי״ג: משביע אני עליכם וכו׳ בחנון ורחום בארך אפים ברב חסד ובכל הכנויין.

כָּנוּן עי׳ כּוֹנָן. ספרי דב׳ ש״ט: עשאך כנונים כנונים מבפנים.

כָּנוּנָא ז׳, מחתת גחלים brazier | *Kohlenbecken* ביצה כ״א ע״ב: מי לא אמר רבא מטלטלין כנונא אגב קטמיה.

כָּנוּנֵי ז״ר, חג בבלי a Babylonian festive time | *ein babylonisches Fest* ירושי׳ ע״ז פ״א ל״ט ע״ג: מהורי וכנוני.

כִּנּוּס ז׳, 1) קבוץ ואסיפה gathering | *das Sammeln* סנה׳ פ״ח מ״ה: כנוס לרשעים רע להם ורע לעולם.

2) קליטה piling up | *das Aufsammeln, Aufnehmen* כלי פט״ו מ״ט: העשוי לקבלה טמא לכנוס טהור. ועי׳ כִּינּוּס.

כְּנוּפְיָא ז׳, קבוץ assembly | *Ansammlung* גיט׳ י״א ע״א: רבינא סבר לאכשורי בכנופיאתה דארמאי.

כְּנוּשְׁאָה ז׳, מי שמטאטא sweeper | *der Ausfegende* חולי׳ ס׳ ע״א: כנושאי זלוחאי.

כַּנֵּי פעל, עי׳ כַּנָּה. שבוע׳ ל״ו ע״א: הני מילי מתניתין אבל בקראי אימא לא מכנינן קא משמע לן.

אִתְכַּנֵּי אתפ׳, 1) נקרא, נתכנה to be surnamed | *genannt werden* תרג׳ ישי׳ א׳ ד׳: אתכניאו בזרעא רחימא.

2) התחבר to associate one's self | *sich gesellen* תרג׳ יח׳ כ״ט ז׳ (בתפשם): באתכניותהון.

כְּנִימָא נ׳, תולעים vermin | *Wurm* ספרי דב׳ מ׳: כנימה ורקבובית בפירות.

כְּנִיסָה נ׳, 1) אספה assembly | *Versammlung, Zusammenkunft* מגי׳ פ״א מ״א: שהכפרים מקדימין ליום הכניסה.

2) ביאה פנימה entering | *das Hineingehen* בר׳ פ״ט מ״א: אחת בכניסתו ואחת ביציאתו.

כְּנִיסְתָּא נ׳, בית הספר school | *Schule* ירושי׳ הור׳ פ״ב מ״ו ע״ד: מילה דמיינוקאה אמרין בכניסתא בכל יום את שאיל לי.

כְּנִישׁ ז׳, אספת חג festive gathering | *Festversammlung* תרג׳ דב׳ ט״ז ח׳ (וביום השביעי עצרת): וביומא שביעאה כניש.

כְּנִישָׁא, כְּנִישְׁתָּא נ׳, 1) אספה, קהל gathering; assembly | *Versammlung; Gemeinde* תרג׳ יואל א׳ י״ד (קראו עצרה): ערעו כנישא; תרג׳ ירושי׳ בר׳ מ״ט ז׳: כנישתא דיעקב.

2) בית הכנסת synagogue | *Synagoge* ירושי׳ מו״ק פ״ג פ״א ע״ד: עברה קומי חדא כנישא; מגי׳ כ״ט ע״א: אבוה דשמואל ולוי הוו יתבי בכנישתא.

כנ״ב כל נושאי כליו.

כַּנְכָּב עי׳ כַּבְכָּב. תוס׳ צוק׳ כלי ב״ק ג׳ א׳: העשוי לכך ולכך כגון הכנכב.

כנ״ל כנזכר למעלה; כן נראה לי.

כנלע״ד כן נראה לפי עניות דעתי.

כְּנָמוֹת עי׳ כְּנִימָה. שהש״ר ד׳ י״א: ולא היו עושין כנמיות.

כָּנַן פיעל, כרך מסביב to wind around | *umwinden* פרה פ״ז מ״ז: המכנן את החבל על יד על יד וכו׳.

כְּנָנִית נ׳, עגול ועקמומית Windung | sinnous line
חולי נ״ו ע״ב: שברא הקב״ה כנניות באדם שאם נהפך אחת מהן אינו יכול לחיות.

כָּנַס ·— 1) הביא והכניס פנימה to bring in, to shelter | *hineinbringen* ב״ק פ״ו מ״א: הכונס צאן לדיר ונעל בפניה כראוי ויצאה והזיקה.
2) לקח, קיבל to take, to accept | *nehmen, empfangen* גיט׳ פ״א מ״ב: כנסי שטר חוב זה.
3) נשא אשה ולקחה לביתו to take a woman home | *heimführen* יבמ׳ פ״ב מ״ח: הנטען על אשת איש והוציאוה מתחת ידו אעפ״י שכנס יוציא.
4) עשה משקע רחב בבנין to form a recess in a wall | *eine breite Nische bauen* ב״ב פ״א מ״ח: אין מוציאין זיזין וגזוזטראות לרשות הרבים אלא אם רצה כונס לתוך שלו ומוציא.
5) קלט, ינק to absorb | *absorbieren* כלי פ״י מ״ח: בכונס משקה.
6) נתמעט to grow smaller | *abnehmen* נגע׳ פ״ד מ״ז: כנסה ופשתה פשתה וכנסה וכו׳.

נִכְנַס נפ׳. 1) בא פנימה to enter | *hineingehen, hineinkommen* אבות פ״ד מט״ו: התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין.
2) נישאה האשה to be married | *geheiratet werden* ירוש׳ יבמ׳ פ״ד ו׳ ע״ב: היכנסי וגדלי את בני אחותך.

הִכְנִיס הפ׳, 1) הביא פנימה to bring in | *hineinbringen* פסח׳ פ״א מ״א: כל מקום שאין מכניסין בו חמץ אין צריך בדיקה.
2) הביא פרי to yield | *einbringen* שבי׳ פ״ד מ״ט: זתים משיכניסו רביעית לסאה וכו׳.

הִתְכַּנֵּס התפ׳, ·— 1) התאסף והתקבץ to assemble | *sich versammeln* ירוש׳ סנה׳ פ״ז כ״ה ע״ד: אם מתכנסין הן כל באי העולם אינן יכולין לבראות יתוש אחד ולזרוק בו נשמה.
2) עי׳ נִכְנַס 1. ב״ר פי״ב: מתכנסין ויוצאין.

כַּנֵּס פי׳, 1) קיבץ to gather | *sammeln* תרג׳ יב״ע בר׳ י״ח ג׳: עד דאיכנוס עיבורייא׳ תחות אילנא.
2) נשא אשה to marry | *heiraten* ירוש׳ כת׳ פ״א כ״ד ע״ד: אילין דכנסין ארמלן צריך לכונסה מבעוד יום.
3) נכנס to enter | *hineingehen* ירוש׳ סנה׳ פ״ו כ״ג ע״ג: כיון דכנס חדא וכו׳.

כְּנֵסִיָּה, כְּנֶסֶת נ׳, 1) אספה, קיבוץ assembly, union | *Versammlung* אבות פ״ד מי״א: כל כנסיה שהיא לשם שמים סופה להתקיים; שם פ״א מ״א: ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה.
2) בית הכנסת, בית התפלה synagogue | *Synagoge* במ״ר פ״א: זו העיר טובה לי מכל המדינות בו אני בונה כנסיה ודר בתוכו; יומא פ״ז מ״א: חזן הכנסת נוטל ספר תורה ונותנו לראש הכנסת וכו׳.

כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה סנהדרין שנתיסדה בימי עזרא ונחמיה the Great Assembly established under Ezra and Nehemiah | *die Große Synode, die zur Zeit Esras und Nehemias gegründet wurde* אבות פ״א מ״ב: שמעון הצדיק היה משירי כנסת הגדולה.

כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כלל האומה הישראלית the congregation of Israel | *die jüdische Gemeinschaft, das (gesamte) jüdische Volk* פס׳ קי״ח ע״ב: אמרה כנסת ישראל לפני הקב״ה וכו׳.

(כנע) אִתְכַּנַּע, אִיכְּנַע אתפ׳, 1) נכנע, היה כפוף to lower one's self | *sich beugen, unterwerfen* ירוש׳ תעני׳ פ״ג ס״ו ע״ג: דרומאי ליבהון רכיך ושמעין מילא דאורייתא ומתכנעין.
2) החוה קידה to bow | *sich bücken* מו״ק ט״ז ע״ב: הוה חלף ואזיל צורבא מרבנן ולא איכנעא מקמיה.

כנעה עי׳ נְנָעָא. ירוש׳ נד׳ פ״ג ל״ז ע״ד: והוא כנעה.

כְּנַעֲנָאָה ז׳, כנעני Canaanite | *Kanaanäer* תרג׳ יב״ע בר׳ י״ב ו׳ (והכנעני): כנענאי.

כְּנַף פ״י, קיבץ to gather | *sammeln* שבת ע״ג ע״ב: האי מאן דכניף מילחא ממלחתא וכו׳.

כַּנֵּף פַּעל, 1) כנ״ל. בר׳ נ״ח ע״ב: דמכנפי.
2) קיפל to fold, to crease | *falten* שבת קמ״ז ע״א: כל אדעתא דלכנופי אסור.

אִתְכְּנִיף, אִיכְּנִיף אתפ׳, נתכנס to be assembled, | to meet | *sich versammeln* שהשי״ר ח׳ ז׳: ואי מתכנפין כל מלכי ארעא; סנה׳ ס״ז ע״ב: האי מיכניף ליה והאי לא מיכניף ליה.

כְּנָף נ׳ — 1) אונא של הריאה lap of the lungs | *Lungenlappen* ויק״ר פי״ח: כנפי הריאה שמשם יוצא הקול.
2) הרגל הקדמית של בעל חי fore-leg | *Vorder-fuß* פס׳ פ״ז מ״א: כל הנאכל בשור הגדול יאכל בגדי הרך וראשי הכנפים וכו׳.
3) יד hand | *Hand* תוס׳ דמ׳ פ״ב מ״א: קיבל עליו לטהרות ולא קיבל עליו לכנפים וכו׳.
4) מנענע של כלי זמר key (of a musical instrument) | *Taste* כלי פי״א מ״ו: סימפוניה אם יש בה בית קיבול כנפים וכו׳.

(כנש) הִתְכַּנֵּשׁ התפ׳, התקבץ והתכנס to assemble, to join | *sich versammeln* שהשי״ר א׳ ג׳: והלא אם מתכנשין כל העולם לבראות יתוש אחד אינן יכולין לבראותו.

כְּנַשׁ פ״י, 1) קיבץ to gather in | *einsammeln* ירוש׳ מעש״ש פ״ד נ״ה ע״ג: מה דאת זרע לית את כנש.
2) טאטא to sweep | *fegen* ב״מ פ״ה ע״א: יומא חד הוה קא כנשא אמתא דבי רבי ביתא.

כַּנֵּשׁ פַּעל, כנ״ל 1. ירוש׳ בר׳ פ״ט י״ד ע״ד: בשעה דמכנשין בדר ובשעה דמבדרין כניש.

אִתְכְּנַשׁ אתפ׳, נתקבץ ונתלקט to be gathered, to meet | *gesammelt werden* קהל״ר ט׳ י״: אתכנשון כל קרייתא.

כְּנִשָּׁא ז׳, עם people | *Volk* תרג׳ בר׳ י״ז ט״ז (לגויים): לכנשין.

כְּנָת, כַּנְתָּא נ׳, המעה המעוקם ileum | *Krumm-darm* ילק׳ קהל׳ תתקע״ו: ומקיבתא לאסטומכא וכו׳ ומכרוכא עבה לכנת מעיא; חול׳ מ״ח ע״ב: הדורא דכנתא.

כַּנְתִּי תיבה בנוסח של לחש a word in a charm formula | *Wort in einer Zauberformel* יומא פ״ד ע״א: כנתי כנתי קלירוס.

כם כסייה כנ״ל. שבת ס״ז ע״ב: לימא הכי וכו׳ כם כסייה.

כָּס ז׳, כוס cup | *Becher* תרג׳ ירי׳ א׳ ה׳: כס דלוס.

כם נאה עי׳ אַכְסַנְיָא. במ״ר א׳: כאן אני בונה כם נאה וכאן אני דר.

כְּסָא עי׳ כְּסִי. תרג׳ ש״ב י״ג ב׳ (ויפלא בעיני אמנון): והוה מכסא בעיני אמנון.

כַּסָּא ז׳, 1) כוס cup | *Becher* בר׳ ל״א ע״א: כסא דזוגיתא חיורתא.
2) מאכל a pie | *Speise* ביצה ט״ז ע״א: כסא דהרסנא.

כִּסֵּא — **כִּסֵּא הַכָּבוֹד** מושב השכינה כביכול the throne of Divine Majesty | *der göttliche Thron* יומא פ״ו ע״א: גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד.

כַּסָּאן ז׳, טיט loam | *Lehm* תרג׳ איוב מ״א כ״ב (עלי טיט): עלוי כסאן.

כַּסָּאנֵי ד״ר, שבלים קלויות roasted ears | *geröstete Aehren* עיר׳ כ״ט ע״ב: הני כסאני מעלו לליבא וכו׳.

כסבורא עי׳ כּוּסְבַּרָא. תוס׳ ב״ב ד׳: כסבורא בפלפלים.

כַּסְדָּאָה ז׳, כשדי Chaldean | *Chaldäer* תרג׳ בר׳ י״א כ״ח (באור כשדים): באורא דכסדאי.

כְּסוּ נ׳, כסות, מלבוש clothing | *Kleid* תרג׳ שמ׳ כ״ב ח׳ (על שה על שלמה): על אימר על כסו.

כִּסּוּי ז׳, 1) פעולת המכסה covering | *das*

Zudecken חול' פ"ד ע"א: שאינו מחוסר אלא שפיכה וכסוי.

2) מכסה Deckel | cover שבת פי"ז מ"ח: כל כסויי כלים שיש להם בית אחיזה וכו'.

כָּסוּל ת', שאתת מירכותיו גבוהה with a deformed hip | mit unregelmäßiger Lende בכורות פ"ו מ"ז: וכסול שאתת מירכותיו גבוהה.

כסוסטא, כסוסטי [כְּסִיסְטֵי] נ', מין מדת הלח והיבש a dry and liquid measure | Trocken- und Flüssigkeitsmaß ב"ר פ"ד: המים העליונים יתירין על התחתונים כשלשים כסוסטאות (ילק' בר' ה': כסוסטיאות).

כָּסוּף ת', מזהיר bright | glänzend ילק' במ' צ"ב: וותיקים וכו' כסופים.

כְּסוּפָא עי' כִּיסוּפָא. במ"ר י"ד: בלשון ירושלמי וכו' כסופא.

כָּסַח — כִּסַּח פיעל, קטע וקצר to cut down, to trim | abmähen כלא' פ"ב מ"ד: אם נכש או כיסח אומרים לו עקור את הכל חוץ ממין אחד.

נִכְסַח נפ', נקצר ונגזז to be cut down | abgeschnitten werden מדרש תה' פ' ז': וכל דבר שנכסח מחליף.

כְּסַח פ"י, כַּסַּח פַּעֵל, עי' כָּסַח. תרג' ויק' כ"ה ד' (וכרמך לא תזמר): וכרמך לא תכסח; תה' פ' י"ג (וארוה): ומכסחין יתה.

כַּסִּי פַּעֵל, כיסה to cover, to hide, to conceal | bedecken, verhüllen, verbergen תרג' בר' ל"ח ט"ו (כסתה פניה): כסיאת אפהא; שם מ"ז י"ח (לא נכחד מאדוני): לא נכסי מן רבוני.

אִיתְכַּסִּי, אִיכַּסִּי אתפ', נתכסה, נסתתר to be covered, to be hidden | sich bedecken, verbergen קידי ל"ג ע"א: חלף ההוא גברא ולא מיכסי רישא אמר כמה חציף האי גברא; תרג' דב' כ"ב ג' (לא תוכל להתעלם): לית לך רשו לאתכסאה.

כַּסִּי עי' כִּסּוּי 2. תוס' כלי ב"מ ב' ט': טמא מפני שהוא ככסי.

כסידא [כְּסִידָא] ת', בוסר half ripe | halbreif תרג' יב"ע שמ' ט' ל"א (והשעורה אביב): שערייא הוו כסידן.

כְּסִיָּה נ'; כְּסִיַּת עֵינַיִם סנורים blindness | Blindheit מגי' כ"ח ע"א: אל תקרי כסות אלא כסיית עינים.

כְּסִיפוּתָא עי' כִּיסוּפָא. ב"מ כ"ב ע"א: משום כסיפותא.

כְּסִיתָא נ', אלמוג coral | Koralle ר"ה כ"ג ע"א: אלמוג — כסיתא.

כִּסְכּוּם ז', שפשוף rubbing | das Reiben זבח' צ"ד ע"ב: כל כיבום דלית ליה כסכום לא שמיה כבוס.

כִּסְכֵּם פ"י, 1) שפשף ומלל to rub, to scour | reiben נדה פ"ט מ"ז: וצריך לכסכם שלש פעמים לכל אחד ואחד.

2) כסס ולעס to chew | kauen תנח' ויגש ח': שהיה נוטל אפונין של ברזל ונותנן לתוך פיו ומכסכס בהן. ועי' כָּסַס.

כִּסְכָּס ז', רצועה leather thong | Riemen שבת קל"ט ע"ב: בכילה ובכסכסיה.

כִּסְלָא ז', 1) תלם ridge | Furche בר' ו' ע"א: וקיימו עלן כי כסלא לאוגיא.

2) כסלים, מתנים loin | Lende תרג' תה' ל"ח ח' (כסלי): כסלי.

3) מערכת הכוכבים „כסיל" Orion | Orion בר' נ"ח ע"ב: ואי עבר כסלא חרב עלמא.

כְּסַן פ"י, כַּסֵּן פַּעֵל, אַכְסֵן אפ', ענש to chastise | züchtigen תרג' יב"ע דב' כ"א י"ח (ויסרו אותו): ויכסנון יתיה; תה' ל"ח ב' (אל בקצפך תוכיחני): לא ברוגזך תכסן יתי; איוב ט' ל"ג (לא יש בינינו מוכיח): לא אית ביננא מכסין.

כסנים [כִּיסָנִין] ז"ר, כלי פשתן linen-garments | Leinenkleider ירוש' פס' פ"י ל"ז ע"ב: נשים בראוי להן כגון כסנים ובוצלין.

כָּסַס פ"י, לעס to chew | kauen תוס' בר' ד' ז': הכוסס את האורז.

נִכְסַס נפ׳, נלעס to be chewed | *gekaut werden* תוס׳ עוקצ׳ א׳ ב׳: של שובלין וכו׳ מפני שנכססין.

כְּסַם עי׳ כָּסַס. יומא פ״א ע״ב: כס פילפלי וכו׳.

אָכֵס אפ׳, נתן ללעוס to give to chew | *zu kauen geben* כת׳ ע״ז ע״א: אכסוהו שערי.

כַּסָּף ז׳, צורף כסף silver-smith | *Silberschmied* תוס׳ סוכה ד׳ ו׳: ולא היו יושבין מעורבבין אלא זהבים בפני עצמן כספים בפני עצמן.

(כסף) נִכְסַף נפ׳, נעשה חוור to grow pale | *blaß werden* תוס׳ נדה ו׳ ד׳: משיכסף ראש החוטם.

הִכְסִיף הפ׳, 1) כנ״ל. נדה מ״ז ע״א: משיכסיף ראש החוטם.

2) ירד מערכו to fall in value | *an Wert verlieren* ערכ׳ ל׳ ע״א: מכרה לו במנה והשביחה ועמדה על מאתים וכו׳ מכרה לו במאתים והכסיפה ועמדה על מנה.

3) בייש to put to shame | *beschämen* ירוש׳ יומא פ״ד מ״א ע״ד: זהב סגור שהיה מכסיף בעד כל הזהבים שהיו שם.

כְּסַף פ״ע, התבייש to feel ashamed | *sich schämen* ערכ׳ מ״ז ע״א: חס לי דליכסוף זרעיה דרב על ידאי.

כַּסֵּף פעל, 1) בייש to put to shame | *beschämen* חג׳ ה׳ ע״א: מוטב דלא יהבת ליה מהשתא דיהבת ליה וכספתיה.

2) גרם ירידת הערך to reduce in value | *entwerten* כת׳ ק״ד ע״ב: זימנין דאזלא ומשבחא להו ודבעלה מכספי.

אִתְכַּסַּף, אִיכַּסַּף אתפ׳, נתבייש to be put to shame | *beschämt werden* תרג׳ איוב ו׳ כ׳ (באו עדיה ויחפרו): אתו לגבה ואתכסיפו; ב״ב קכ״ג ע״א: השתא מיכספא אחתאי.

כַּסַּפְתָּא נ׳, ארגז לשמירת כסף money-chest | *Geldkasten* ב״ק ס״ב ע״א: מי מנחי אנשי מרגניתא בכספתא או לא.

כַּסְפְּתִיאַס ז׳, מין דג a species of fish | *eine Fischart* תוס׳ צוק׳ חול׳ ג׳ כ״ז: בשעה שעולה מן המים כגון וכו׳ כספתיאס אכנס וכו׳.

כסת עי׳ כַּסָּף. גיט׳ נ״ו ע״א: בן ציצית הכסת.

כ״ע כולי עלמא.

כעב עי׳ כַּעַךְ. בר׳ ל״ז ע״ב – ל״ח ע״א: עשאוי כעכין חייבין כלימודים פטורים.

כָּעוּם ת׳, נרגז angry | *böse, zornig* דב״ר פ״ג: עשה עצמו כאילו כעום על ישראל.

כְּעוּר עי׳ כִּיעוּר. ירוש׳ קדוש׳ פ״ב ס״ב ע״ד: דבר שהוא כעור בזה ובזה מום בזה ואין מום בזה וכו׳.

כָּעוּר ת׳, 1) מאוס, מכוער ugly | *häßlich* נד׳ פ״ט מ״י: קונם שאיני נושא את פלונית כעורה והרי היא נאה.

2) משונה, מוזר strange | *sonderbar* חול׳ קט״ו ע״ב: כעורה זו ששנה רבי.

כְּעִירוּת נ׳, מאוס, כיעור ugliness | *Häßlichkeit* אסת״ר א׳ ג׳: עשרה חלקים של נוי בעולם וכו׳ עשרה חלקים של כעירות בעולם.

כַּעַךְ ז׳, מאפה בצורת עיגול bretzel | *Brezel* פס׳ מ״ח ע״ב: לא שני אלא כיכרות של בבל וכו׳ אבל כעכין לא.

כִּעְכַּע פ״ע, השתעל to cough | *husten* ויק״ר פכ״א: הוה מכעכע על שום ונשמע קולו.

כעל״פ כולי עלמא לא פליגי.

כָּעַס — הִתְכָּעֵס התפ׳. בא לכלל כעס to fly into a rage | *in Zorn geraten* ב״ר פכ״ז: למלך שבנה פלטין ע״י אדרכל ראה אותה ולא ערבה לו על מי יש לו להתכעס לא על אדרכל.

(כער) הִתְכָּעֵר התפ׳, נעשה מאוס ומכוער to become ungainly | *häßlich werden* ב״ר פי״ז: ועל ידי שגדלתי עמו בבית התכערתי בעיניו.

כעשב״ע כל עבירות שבעולם.

כ״פ כך פירש; כמה פעמים.

כ״ף אות אחת־עשרה באלפבית the eleventh letter of the Alphabet | *der elfte Buchstabe des Alphabets* ויק״ר פי״ט: אם אתה עושה בי״ת כ״ף וכו׳.

כַּף •— 1) בית קבול לשאיבת מרק וכדומה spoon | *Löffel* כל׳ פי״ג מ״ב; זומא לסמרה שניטלה כפה טמאה מפני המולג ניטל המולג טמאה מפני כפה.

2) נעל יד glove | *Handschuh* כל׳ פכ״ו מ״ג: כף לוקטי קוצים.

2) קערת המאזנים scale of the balance | *Wagschale* אבות פ״ח מ״ח: אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים ור״א בן הורקנוס בכף שניה מכריע את כולם.

כַּף שֶׁל סַיָּידִין בית קבול שהסייד לוקח בו סיד וכדומה the mason's trowel | *Maurerkelle* שבת פ׳ ע״ב: כדי ליתן על פי כף של סיידין.

כַּפָּא ז׳, 1) כף, בית קבול spoon, trowel | *Löffel, Kelle* פס׳ כ״ח ע״א: כפא דהטא נגרא.

2) חבילה bundle | *Bündel* נד׳ מ״ח ע״ב: כפי דכיתנא.

3) ענף branch | *Zweig* סוכה ל״ב ע״א: ואימא תרתי כפי דתמרי.

4) שם אות יונית the Greek letter Kappa | *der griechische Buchstabe Kappa* איכ״ר א׳ א׳: כפא בלשון יון עשרים.

כַּפָּא דְמוֹחָא כפת הגלגולת skull | *Hirnschale* חול׳ כ״ד ע״א: מכפא דמוחא ועד אטמא.

כַּפָּא עי׳ כְּפִי. גיט׳ ס״ח ע״ב: כפא לקומתיה מיניה.

כַּפָּאת ז׳, קשור strap | *Band* אסת״ר א׳ ו׳: היו מכופתין בכפאתין של כסף.

כָּפָה •— 1) הכריח to force | *zwingen* תוס׳ כ״ב ט׳ י״ג: וכופין את היורשין לקיים דברי המת.

2) הפך to invert | *umstülpen* כל׳ פ״ז מ״ג: הכופה את הסל ועושה על גביו כירה.

נִכְפָּה נפ׳, 1) נהפך to be inverted | *umgeworfen werden* ירוש׳ בר׳ פ״ג ה׳ ע״ד: דרגש נזקפת ואינה נכפית.

2) היה חולה נופל to be epileptic | *epileptisch sein* פס׳ קי״ב ע״ב: אותו תינוק נכפה.

כִּפָּה עי׳ כִּיפָּה. כת׳ פ״ה מ״ח: כפה לראשה וחגור למתניה ומנעלים וכו׳.

כַּפָּה נ׳, כַּפַּת הַמֶּרְחָץ מין צמח a plant | *eine Pflanze* תוס׳ צוק׳ דמ׳ א׳ נ״ט: כפת המרחץ פטורה מן הודאי ואין צריך לומר מן הדמאי.

כְּפוּי טוֹבָה ת׳, שאינו מכיר תודה ungrateful | *undankbar* ויק״ר פי״ד: ג׳ כפויי טובה הן הארץ והאשה והנפש הארץ שנאמר ארץ לא שבעה מים וכו׳.

כָּפוּן ת׳, להוט אחרי־ eager for | *gierig* ב״ר פע״ט: זה לבן שבא כפון על ממונו של יעקב לשודדו.

כְּפוּנִי נ׳, תמר קשה date-berry in its early stage | *Holzdattel* ירוש׳ ב״ק פ״ו ה׳ ע״ב: חד בר נש גנב חדא כפוני.

כְּפוּסַאי שם איש a man's name | *männlicher Name* שבת קמ״ז ע״א: יהושע בן כפוסאי היה חתנו של ר״ע.

כָּפוּשׁ ת׳, מכוער ungainly | *häßlich* ילק׳ איוב תתקי״ז: יש אדם בחור ואשתו מכוערת וכו׳ ואומרים אבוד הבחור הזה על הכפושה הזו.

כָּפוּת 1) ת׳, אסור, מקושר tied | *gebunden* ויק״ר פ״ל: יצחק שהיה כפות ועקוד על גבי המזבח.

2) ז׳, קשור bandage | *Band* פסיק״ר פל״א: כפותינו חזקים.

3) עי׳ קָבוּת. תוס׳ צוק׳ כל׳ ב״ק ז׳ ז׳: כפותין של מוריים שנפסן עם השפה.

כְּפִי פי׳, 1) עי׳ כָּפָה 2. ירוש׳ חג׳ פ״ב ע״ז ע״ד: וכפונון על ראשיהון.

2) עי׳ כָּפָה 1. ירוש׳ גיט׳ פ״א מ״ג ע״ב: כפוניה ויהב לה חורן.

אַכְפֵּי אפ׳, 1) כפף to bend | *beugen* ב״ב ד׳ ע״א: אכפיה ליה לקרנא לבר.

2) הכריח to force | *zwingen* שם ח׳ ע״ב: רבא אכפיה לר׳ נתן בר אמי ושקיל מיניה ד׳ מאה זוזי לצדקה.

אִיתְכְּפֵי אתפ׳. עי׳ נִכְפָּה 1. ירוש׳ ע״ז פ״ג מ״ב ע״ג: איתכפון אנדרטייא וכו׳ איתכפון איקונייא.

כְּפִיָּה נ׳, הפיכה inverting | *das Umstürzen* תוס׳ מו״ק ב׳ ט׳: כפיית המטה.

כְּפִיל, כְּפִילָא ז׳, **כְּפִילָה** נ׳, כפל, משנה doubling | *das Doppelte* ב״ק ס״ה ע״א: משלם תשלומי כפל ואשם וחומשו עולה לו בכפילה; שם: כפילא ארבעה וחומשא זוזא; ירוש׳ ב״ב פ״ח מ״ז ע״ב: לענין כפילה.

כְּפִין, כְּפִינָא ת׳, רעב hungry | *hungrig* בר׳ נ״ח ע״ב: כל דהוה עייל כפין נפיק כי שבע; תרג׳ תה׳ ק״ז ט׳ (נפש רעבה): נפשא כפינא.

כְּפִים ר׳ — כף הסיידים mason's trowel | *Maurerkelle* מדות פ״ג מ״ד: לא היו סדין אותן בכפים של ברזל.

כְּפִיפָה נ׳, 1) סל עשוי מלולבים a basket made of palm twigs | *aus Palmfiedern geflochtener Korb* יבמ׳ כ״א ע״א: לכפיפה שאין לה אזנים.

2) פעולת הכופף bending | *das Bücken* סנה׳ ס״ה ע״א: כפיפת קומתו.

כְּפִירָה נ׳, הכחשה denial | *das Leugnen* ב״מ ל״ו ע״א: כפירת ממון.

כְּפִישָׁא, כְּפִישָׁה נ׳, מין סל a basket | *Korb* גיט׳ ס״ב ע״א: בכפישא או באנחותא; אהל׳ פ״ה מ״ו: כוורת פתוחה וכפישה נתונה עליה.

כְּפִית עי׳ כּוֹפֶת. תוס׳ צוק׳ אהל׳ י״ב ב׳: שני כפיתין זה על גבי זה ואבן על גבי הכפיתין.

כְּפִיתָה נ׳, קשירה binding | *das Binden* כלי׳ פ״ב מ״א: שלשלת וכו׳ העשויה לכפיתה.

כָּפַל פ׳ — עשה או נתן פי שנים to double | *verdoppeln* ירוש׳ יומא פ״ג מ״א ע״א: שלחו אחריהם ולא רצו לבוא עד שכפלו להן שכרן שנים עשר מנה היו נוטלין ונתנו להן עשרים וארבע.

כִּפֵּל פיעל, כנ״ל. מנח׳ פ״ו מ״ד: כופל אחת לשנים ושנים לארבעה וכו׳ מנחת כהן המשיח לא היה מכפלה.

הִכְפִּיל הפ׳, קיפל to fold | *falten, zusammenlegen* ירוש׳ נד׳ פ״ח מ״ד: עד שיכפילו המקצועות.

כְּפַל עי׳ כָּפַל. גיט׳ ס״ב ע״א: דכפלינן שלמא.

אִתְכְּפַל אתפ׳, 1) התקפל to be folded up | *zusammengelegt werden* תרג׳ יש׳ ל״ח י״ב: אתכפילו כמשכנא דרעי.

2) נכפל to be doubled | *sich verdoppeln* תרג׳ יח׳ כ״א י״ט (ותכפל חרב): ותתכפיל חרבא.

אִיכְּפִיל אתפ׳, 1) כנ״ל 2. ב״מ ק״ד ע״ב: אי מיקנא לא מיכפל.

2) טרח to take the trouble | *sich bemühen* שבוע׳ מ״ח ע״ב: איכפלי ואתאי.

כֶּפֶל ז׳, משנה, פי שנים doubling, double amount | *das Doppelte* סנה׳ פ״א מ״א: תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה.

כִּפְלָא ז׳, 1) עקוב, שביל עקום winding road | *krummer Pfad* תרג׳ יש׳ מ׳ ד׳ (והיה העקוב למישור): ויהי כפלא למישרא.

2) כסל loin | *Lende* תרג׳ איוב ט״ו כ״ז (פימה עלי כסל): רוטבא עילוי כפלא.

כפלון עי׳ פִּילוֹן. ב״ר פנ״ט: בא בכפלון מפולש.

כִּפְלִיּוֹת נ״ר, מין תאנים a species of figs | *eine Feigenart* ב״ר פצ״ח: כפליות ואנפקינון.

כפמה״מ כפי מנהג המקום.

כְּפַן פ״י, 1) כפף to bend | *biegen* תרג׳ איוב מ׳ י״ז (יחפץ זנבו): כפין דונביה.

2) רעב to be hungry | *hungern* בר׳ ס״ב ע״ב: עד דכפנת אכול.

אַכְפֵּן אפ׳, הרעיב to cause to hunger | *hungern lassen* שבת ל״ג ע״א: מכפין נפשיה.

כָּפָן, כַּפְנָא ז׳, רעב **hunger** | *Hunger* תרג׳ רות א׳ א׳ (רעב): כפן תקיף; תענ׳ ח׳ ע״ב: אמותנא וכפנא.

כַּפְנָאִי ז״ר, מין מאכל מתמרים **a dish of date-berries** | *eine Speise aus Datteln* אסת״ר א׳ ד׳: מאן דאמר קנדם ומאן דאמר כפנאי.

כַּפְנִיּוֹת, כַּפְנִיְתָא נ״ר, פרי בוסר של תמר **the inflorescence of palms** | *Dattelrispe* תוס׳ מעש״ש א׳ י״ד: כפניות הרי הן כפרי; בכורות י״ח ע״א: אדאכלת כפנייתא וכו׳.

כְּפַס פ״י, קשר, הדק **to tie, to fasten** | *binden, befestigen* תרג׳ אס׳ א׳ ו׳ (אחוז וגו׳ על גלילי כסף ועמודי שש): כפיסן עילוי עמודי מרמרין.

כְּפָס ז׳, כפיס, חתיכת עץ **beam, lath** | *Balken* תוס׳ צוק׳ עיר׳ ט׳ (ו׳), ט״ז: מיעטו באבנים ובכפסים.

(כפע) אתכפע **[אִתְכְּפַע]** אתפ׳, התפוצץ **to be shattered** | *platzen* תרג׳ דהי״ב ל״ג י״ג: ואתכפעת מולתא.

כָּפַף •— 1) הכריח **to force** | *zwingen* ירוש׳ נזיר פ״ט נ״ז ע״ג: בשכפפו רבו או בשלא כפפו רבו.

2) הפך **to upset** | *umwerfen* ירוש׳ בר׳ פ״ג ו׳ ע״א: מטות כפופות.

נִכְפַּף נפ׳, נעשה כפוף ונטוי **to be bent** | *gebeugt werden* פסיק״ר כ״ח: עד שנכפפת קומתם מפני המשאוי.

כָּפַר •— כחש וכחד **to deny** | *leugnen* שבוע׳ פ״ו מ״ג: טענו כלים וקרקעות והודה בכלים וכפר בקרקעות.

כָּפַר בְּעִיקָר לא האמין באחדות הבורא **to deny the unity of God** | *die Einzigkeit Gottes leugnen* ב״ב ט״ז ע״ב: וכפר בעיקר וכפר בתחיית המתים.

הִכְפִּיר הפ׳, הכחיש **to contradict** | *Lügen strafen* פס׳ ס״ט ע״א: אל תכפירני בשעת הדין כך מקובלני ממך.

כְּפַר •— (נוסף לשמות כמה מקומות בארץ ישראל) **prefixed to numerous names of places in Palestine** | *vielen Ortsnamen in Palästina vorgesetzt:*

כְּפַר אָגִין — ירוש׳ שבת פ״ב ה׳ ע״ב: ר׳ יוסה בריה דר׳ תנחום דכפר אגין;

כְּפַר אַחִין — מנח׳ פ״ה ע״א: חיטי כרזיים וכפר אחים;

כְּפַר בִּישׁ — גיט׳ נ״ז ע״א: כפר ביש דלא יהבי ביתא לאושפיזא;

כְּפַר בנותני עי׳ **כְּפַר עוֹתְנֵי** — ירוש׳ חלה פ״ד נ״ט ע״ד: בכפר בנותני וכו׳ בציפורין;

כְּפַר דִּכְרַיָּא — גיט׳ נ״ז ע״א: כפר דכריא וכו׳ שהיו נשותיהן יולדות זכרים תחלה;

כְּפַר דָּן — ירוש׳ דמ׳ פ״ב כ״ב ע״ג: ר׳ יוסי דכפר דן וכו׳;

כְּפַר חִיטַּיָּא — ירוש׳ מגי׳ פ״א ע׳ ע״א: כפר חיטייא צר דסמיכא לה;

כְּפַר חֲנַנְיָה — תוס׳ בכורות ז׳ ב׳: חמש בכפר חנניה וחמש בצפורי;

כְּפַר חֲרוּבָא — איכ״ר ב׳ ב׳: שני אחין היו בכפר חרובא וכו׳;

כְּפַר יַמָּא — ירוש׳ מגי׳ פ״א ע׳ ע״א: ויבנאל כפר ימה וכו׳;

כְּפַר יַתְמָה — ערלה פ״ב מ״ה: דוסתאי איש כפר יתמה היה מתלמידי בית שמאי;

כְּפַר נְבוּר חַיִל — כת׳ ס״ה ע״א: דרש ר׳ יהודה וכו׳ איש כפר נבור חיל;

כְּפַר נבוראי, נְבוּרַיָּא, נְבוּרִין, נוּבְרָאִי עי׳ **כְּפַר נִיבוּרַיָא**. ב״ר פ״ז: יעקב איש כפר נבוראי; ירוש׳ שבת פי״ט י״ז ע״ב: יעקב איש כפר נבורייא שאל לרבי חגיי; כת׳ ס״ה ע״א: דרש ר׳ יהודה איש כפר נבוריא; פסיק״ר י״ד: כפר נבורין; שם: יעקב איש כפר נוראי.

כְּפַר נַחוּם **Capernaum** | *Kapernaum* קהל״ר ז׳ כ״ו: והוטא אלו בני כפר נחום;

כְּפַר נִיבוּרְיָא – במ״ר פי״ט: הורה יעקב איש כפר ניבוריא;

כְּפַר סָאמָא – קהל״ר ז׳ כ״ו: וחוטא זה יעקב איש כפר סאמא;

כְּפַר סָאסַאי – תוס׳ גיט׳ א׳ ג׳: והלא כפר סאסאי תחומה של ארץ ישראל וקרוב לציפורי יותר מעכו;

כְּפַר סָבָא – תוס׳ נדה ח׳ ה׳: מעשה בשקמה שבכפר סבא וכו׳;

כְּפַר סִכְנְיָא – ע״ז י״ז ע״א: אחד מהלמידי ישו הנוצרי ויעקב איש כפר סכניא שמו (עפ״י קונטרס השמטות הש״ס);

כְּפַר סָמָא – ירושי׳ שבת פי״ד י״ד ע״ד: ובא יעקב איש כפר סמא משם של ישו פנדרא לרפאותו;

כְּפַר עוֹתְנַאי, כְּפַר עוֹתְנַי – גיט׳ פ״א מ״ה: מעשה שהביאו לפני ר״ג לכפר עותנאי; תוס׳ בכורות ז׳ ב׳: וחמש בכפר עותני וחמש בצפורי;

כְּפַר פַּגָּשׁ, כְּפַר פַּגָּשָׁה – ירושי׳ ע״ז פ״ה מ״ד: יינה של אוגדור למה הוא אסור מפני כפר פגש; תוס׳ ע״ז ו׳ (ז׳), ח׳: כפר פגשה;

כְּפַר צֶמַח – ירושי׳ דמ׳ פ״ב כ״ב ע״ג: בית גוברין וכו׳ כפר צמח;

כְּפַר קוֹרִינוֹס, קִרְיוֹנוֹס, קְרִיסָם, קְרְיָנוֹס, קְרְיָנוֹס, קַרְנַיִם, קַרְצוֹם – ילק׳ אס׳ תתרנ״ח: לאו ספר דכפר קורינוס הוית; אסת״ר ו׳ י׳: כלן וספר בכפר קריונוס (ילק׳ ויק׳ תרמ״ג: בכפר קריסם); ויק״ר פי״ז: יצאו מכפר קריינוס והלכו את כל האבולין (רות רבה א׳ ה׳: מכפר קרינוס); ירושי׳ דמ׳ פ״ב כ״ב ע״ג: עד כפר קרנים וכפר קרנים כבית שאן; מגי׳ ט״ז ע״א: ספר של כפר קרצום היה;

כְּפַר שִׁיחְלַיָּא, כְּפַר שִׁיחְלַיִּים – גיט׳ נ״ז ע״א: כפר שיחליים שהיתה פרנסתן מן שחלים; ירושי׳ תעני׳ פ״ד ס״ט ע״א: כפר שיחלייא וכו׳.

כְּפַר שַׁמַּי – ירושי׳ חלה פ״א נ״ח ע״ג: ר׳ אמי הורי בכפר שמי;

כְּפַר תְּחוּמִין – שהש״ר א׳ י״ד: ר׳ יהודה בשם ר׳ חמא דכפר תחומין;

כְּפַר תְּמַרְתָּא – שם שם: ר׳ לוי בשם ר׳ שילא מכפר תמרתא.

כַּפְּרָא ז׳, 1) שיירים, פסולת sediments | *Bodensatz* ב״ק ק״א ע״א: כפרא דודי.

2) שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Ortschaft in Palästina* ירושי׳ סנה׳ פ״ו כ״ג ע״ד: ר׳ מני הורי לר׳ לא דכפרא.

כַּפְּרָה כנ״ל 2. ירושי׳ פאה פ״ח כ״א ע״א: ר׳ יוסי עאל לכפרה.

כַּפָּרָה נ׳, 1) כסוי חטא וביטולו atonement | *Sühne* סנה׳ פ״ו מ״ב: תהא מיתתי כפרה על כל עוונותי.

2) קרבן של כפרה expiatory sacrifice | *Sühneopfer* הורי׳ פ״א מ״ב: בין שהביאו כפרתן וכו׳.

אֲנִי כַּפָּרָתוֹ דיבור של חבה וכבוד an expression of love and respect | *Beteuerung der Liebe und Achtung* נגע׳ פ״ב מ״א: בני ישראל אני כפרתן וכו׳.

הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ דיבור של כבוד לזכר מת חשוב an expression of respect with regard to a dead person | *Ausdruck der Achtung in bezug auf einen Verstorbenen* קידי׳ ל״א ע״ב: כך אמר אבא מרי הריני כפרת משכבו.

כַּפְּרוֹנָא ז׳, כפר village | *Dorf* תרג׳ שני אס׳ ט׳ י״ט (ערי הפרזות): כפרוניא.

כַּפְּרוֹסָאָה ת׳, איש קפריסין of Cyprus | *aus Zypern* תרג׳ ירושי׳ ברי׳ י׳ י״ז (סיני): כפרוסאי.

כַּפְּרִי שם מקום בבבל name of a place in Babylonia | *Ort in Babylonien* סנה׳ ה׳ ע״א: אבא בר אחא כרסלא מכפרי.

כַּפְּרִימִין ז״ר, מין תופינים a kind of cakes | *ein Gebäck* שהש״ר א׳ ט״ו: נקרונות וכפרימין.

כַּפְּרָן ז׳, שקרן liar | *Lügner* שבוע׳ מ״א ע״ב: הוחזק כפרן.

כַּפְרָנָא ז׳, כפר village | *Dorf* תרג׳ במ׳ ל״ב מ״א (חות): כפרני.

כַּפְרָנוּת, כַּפְרָנִית נ׳, כפירה והכחשה denial | *das Leugnen* ירושׁ׳ גיט׳ פ״ה מ״ו ע״ג: מלוה שנעשית בו כפרנות אינה נשמטת; שבי׳ פ״י ל״ט ע״ג: מלוה שהיא נעשית כפרנית.

כַּפְרְסָבָא עי׳ כְּפַר סָבָא. ירושׁ׳ דמ׳ פ״ב כ״ב ע״ג: עד כפרסבא וכו׳.

כָּפַת פ״י, קשר ואסר to tie | *binden, fesseln* מכות פ״ג מ״ב: כיצד מלקין אותו כופת שתי ידיו על העמוד הילך והילך וכו׳.

נִכְפַּת נפ׳, נקשר ונאסר to be tied | *gefesselt werden* שהשי״ר א׳ י״ד: זה יצחק שנכפת על המזבח.

כִּפֵּת פיעל, עי׳ כָּפַת. תוס׳ כלי ב״ב ב׳ א׳: מעשה באחד שכיפת שתי כיפין של תמרה להיות יושב עליה.

כפת עי׳ כָּפֵס. תוס׳ צוק׳ עירו׳ ט׳ (ו׳) ט״ו: מיעטה באבנים ובכפתים.

כִּפְתָא ז׳, קשור tie | *Band* ילק׳ נחום תקס״א: ישתריין יתהון כפתא.

כְּפָתָה נ׳, צרור, חבילה bundle | *Bündel* ב״ר פ״ק: קשרי כפתותיהן התירו.

כַּפְתּוֹר — כַּפְתּוֹר וָפֶרַח יפה דרשת! well and nicely said! | *ausgezeichnet!* ב״ר פצ״א: בשעה שהיה אדם אומר דבר מתוקן לפני ר׳ טרפון היה אומר כפתור ופרח וכו׳.

כ״ץ כהן צדק.

כְּצוֹצְרָה נ׳, מבצר castle | *Burg* פסיק״ר ט״ו: אהלים וכצוצריות.

כצ״ל כן צריך להיות.

כצ״ש כל צרכי שבת.

כ״ק כלי קודש.

כקה״ג כקנין הגוף.

כקי״ס כקריעת ים סוף.

כר׳ כריתות.

כְּרָא פ״י, חפר to dig | *graben* ב״ק נ״א ע״א: זיל כרי לן ואזל כרא להו.

כְּרַב פ״י, חרש to plough | *pflügen* ב״ק צ״ו ע״ב: כרב בהו כרבא.

אַכְרֵב אפ׳, ענד וקשר to tie around | *umbinden* תרג׳ איוב ל״א ל״ו (אענדנו עטרות לי): אכרביניה כלילן לי.

כַּרְבָא ז׳, חרישה ploughing | *das Pflügen* ב״ב י״ב ע״א: יומא דכרבא.

כַּרְבָּא ז׳, כרוב cabbage | *Kohl* גיט׳ ס״ט ע״ב: קלחי כרבא.

כַּרְבְּלִין ז״ר, מחוללים dancers | *Tänzer* ב״ר פ״נ: אדרבלין וכרבלין.

כַּרְבֹּלֶת נ׳, כמין מסרק אדום שבראש התרנגול the crest of the cock | *Hahnenkamm* שבת ק״י ע״ב: הרוצה שיסרס תרנגול יטול כרבלתו ומסתרס מאליו.

כַּרְבַּלְתָּא ז׳, 1) כנ״ל. עירו׳ ק׳ ע״ב: לישמטיה לכרבלתה דתרנגול.
2) מין מלבוש a kind of cloak | *ein Kleidungsstück* ברו׳ כ׳ ע״א: לההיא כותית דהות לבישא כרבלתא.

כַּרְגָּא ז׳, מס tax, tribute | *Steuer, Abgabe* סנה׳ קי״ט ע״א: קא מובילנא כרגא לקיסר.

כַּרְדּוּט ז׳, כתונת בעלת שרוולים a tunic with sleeves | *Ärmeltunika* תרג׳ ש״ב י״ג י״ח (מעילים): כרדוטין.

כרדוכאות [כַּרְנִיבָאוֹת] נ״ר, מזרקי מים קדושים vessels containing lustral water | *Weihwasser-Gefäße* ספרי במ׳ קנ״ח: הכרדוכאות והכוסות והקיתונות וכו׳.

כַּרְדִּיטִין ז״ר. לחם גריסים bread made of groats | *aus Grütze hergestelltes Brot* תרג׳ ירמ׳ מ״ד י״ט (כונים): כרדיטין.

כָּרָה פ״ע, התכווץ to shrink | *zusammenschrumpfen* נזיר ל״ד ע״ב: ענבי דכרין.

כרו משא [כרומשא] ז׳, מין אילן service-tree | *Eberesche* פסחי׳ קי״א ע״ב: כל דקשי סילויה קשי טוליה לבר מכרו משא אע״ג דקשי סילויה לא קשי טוליה.

כרוב ז׳, מין ירק cabbage | *Kohl* שבי׳ פ״ט מ״א: חוץ מספיחי כרוב שאין כיוצא בהן בירקות שדה.

כרובא ז׳, כברת ארץ a certain measure of land | *ein Feldmaß* תרג׳ ברי׳ ל״ה ט״ז (כברת ארץ): כרוב ארעא.

כרון ז״ר, עי׳ כריא. תרג׳ דהי״ב ל״א ו׳ (ערמות): כרוון.

כרוז ז׳, קול קורא, פרסום proclamation | *öffentliche Bekanntmachung* יבמ׳ ל״ו ע״א: ונמצא אתה מצריכה כרוז לכהונה.

כרוז, כרוזא ז׳, שליח להכרזה בפומבי public crier | *Herold* סנה׳ פ״ו מ״א: יוצא ליסקל וכרוז יוצא לפניו איש פלוני בן פלוני יוצא וכו׳; ירושׁ׳ שקל׳ פ״ה מ״ח ע״ד: אכריז כרוזא.

כרויא ז׳, כמון caravay | *Kümmel* ע״ז נ״ט ע״א: מייתי כמונא כרויא.

כרוך ת׳, 1) מפותל ומחותל twined around | *umgewickelt* ברי׳ פ״ה מ״א: נחש כרוך על עקבו.

2) מחובר joined | *vereinigt* ספרי דב׳ מ׳: ככר ומקל ירדו כרוכים מן השמים.

כרוך אחרי דבוק ונמשך clinging to | *sich klammernd an…* חולי׳ ע״ח ע״ב: שבנו כרוך אחריו.

כרוך ז׳, משמר כהונה priestly division | *Priesterabteilung* תרג׳ יב״ע דב׳ י״ח ו׳: וייתי בכל כרוך דרעיא נפשיה.

כרוכא, כרוכה נ׳, מעה winding | *Darm* ויק״ר פ״ג: כרוכא קטינא כרוכא עבה; ירושׁ׳ ר״ה פ״א נ״ז ע״ב: אפסק כרוכה ודמך.

כרוכה עבה מעה העבה the large winding (jejunum) | *Dickdarm* ילק׳ קהל׳ תתקע״ו: ומכרוכה עבה לכנת מעיא.

כרוכה קטינא מעה הדק small winding (duodenum) | *Dünndarm* ילק׳ קהל׳ תתקע״ו: ומאסטומכא לכרוכא קטינא וכו׳.

כרוכיא ז׳, מין עוף crane | *Kranich* קיד׳ מ״ד ע״א: צוות ריש לקיש כי כרוכיא.

כרום ז׳, 1) מין עוף a bird | *ein Vogel* ברי׳ ו׳ ע״א: עוף אחד יש בכרכי הים וכרום שמו.

2) חלופי גוון הפנים מחמת התרגשות change of colours (with exicetement) | *Farbenwechsel im Gesicht vor Aufregung* שהש״ר א׳ י״ד: יעקב שנכנס בכרום פניו מתפחד וכו׳.

כרום ימה מין אבן טובה aquamarine | *Aquamarin* תרג׳ שמ׳ כ״ח כ׳ (תרשיש): כרום ימא.

כרוספדא ז׳, ציצית fringe | *Franse* תרג׳ דב׳ כ״ב י״ב (גדלים תעשה לך): כרוספדין תעביד לך.

כרוספדאי ז׳, שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* סנה׳ ס״ט ע״א: אמר ר׳ כרוספדאי אמר ר׳ שבתאי.

כרופייתא ז״ר, מוכרי ירקות dealer in vegetables | *Gemüsehändler* מו״ק י״ג ע״ב: כרופייתא דפומבדיתא.

כרושתינא נ׳, מין עטלף a species of bats | *eine Art Fledermaus* שבת ע״ח ע״א: דמא דכרושתינא.

כרז פי׳, הכריז הפ׳, קרא בקול, פרסם to call out, to announce | *ausrufen, öffentlich bekanntmachen* דב״ר פ״ד: איקוניא מהלכת לפני האדם והכרוזות כורזין לפניו; ב״מ פ״ד מ״ז: והמוצא שוה פרוטה חייב להכריז.

(כרז) אכרז אפ׳, כנ״ל. חולי׳ צ״ד ע״ב: היכי מכרזינן.

כרזא ז׳, מין ארבה a species of locusts | *eine Heuschreckenart* חולי׳ ס״ב ע״ב: כרזא דבי חילפי.

כרזבא, כרזובא ז׳, מין ארבה a species of locusts | *eine Heuschreckenart* תרג׳ יב״ע ויק׳ י״א כ״ב (החגב): כרזבא; תה׳ ע״ח מ״ז (חנמל): כרזובא.

כרזג עי׳ ברזג. תרג׳ יב״ע דב׳ ל״ב ד׳: מכרזג בין גבר לאיתא.

כרזיים שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Ortschaft in Palästina* מנח׳ פ״ה ע״א: חיטי כרזיים וכפר אחים.

כרזימין ז׳, פרפראות לקנוח סעודה dessert | *Dessert* אסת״ר א׳ ט׳: ככרזימין הזה שבא באחרונה.

(כרח) הכריח חפ׳, כפה ואנס to force | *zwingen* שהשי״ר ד׳ י״ב: ויעבידו מצרים את בני ישראל אם בעשותן הן מכריחין כל שכן בגופן ובנשותיהם.

כרח ז׳; **על כרחי, בעל כרחי** שלא ברצון, על פי אונס against or without one's will | *zwangsweise, widerwillig* אבות פ״ד מכ״ג: ועל כרחך אתה חי ועל כרחך אתה מת; סוטה פ״ג מ״ג: ואמרה איני שותה מערערים אותה ומשקים אותה בעל כרחה.

כרטוסה, כרטים ז׳, תעודה document | *Dokument* ירוש׳ כת׳ פ״ט ל״ג ע״ג: כהן דמר אבד כרטיסו; שם: לבר מן כרטוסה קדמייא.

כרי פ״י, חפר to dig | *graben* ב״ק נ״א ע״א: זיל כרי לן ואזל כרא להו.

כרי, כריא, כריה נ׳, גל, ערימה heap, pile | *Haufen* אהל׳ פט״ו מ״ז: כרי של תבואה או גל של צרורות; ב״מ ק״ה ע״א: ואוקים כריא קדמך; ירוש׳ מעש׳ פ״א מ״ט ע״א: מן דו ישפר אפוי דכריה.

כריה, כרייה נ׳, חפירה digging | *das Graben* תוס׳ ב״ק ו׳ י״ג: נפל לפניו מקול הכריה חייב; ב״ק מ״ט ע״ב: שעל עסקי פתיחה ועל עסקי כרייה באה לו.

כריך ז׳, ירוקה שעל פני המים, טחב moss | *Moos* ויק״ר פט״ו: לגנת ירק שהמעיין לתוכה כל זמן שהמעין לתוכה היא עושה כריכין.

כריכא 1) ת׳, מעוקם ומעוגל winding, rounded | *gewunden* ב״ק נ׳ ע״ב: בור וכו׳ משום דקטין וכריכא וכו׳ אבל מערה דמרבעא וכו׳.

2) ז׳, פס strip, ribbon | *Streifen* סנה׳ ס״ז ע״ב: דנפ״ץ ושדי כריכי דשיראי מנחיריה.

כריכה נ׳, 1) אגודה bunch | *Bündel* מנח׳ פ״י מ״ג: ועושים אותו כריכות במחובר לקרקע כדי שיהא נוח לקצור.

2) מגלה scroll | *Rolle* ב״ב י״ג ע״ב: וכתבי הקודש אעפ״י ששניהם רוצים לא יחלוקו וכו׳ לא שנו אלא בכרך אחד אבל בשתי כריכות חולקין.

3) התפתלות winding around | *das Winden* תנח׳ וארא ד׳: כריכת נחש.

כריכתא נ׳, ארוכה שעל המכה scurf | *Schorf* ב״ק פ״ה ע״א: נאתא כריכתא.

כרין עי׳ כרה. נז׳ ל״ד ע״ב: ענבי דכרין.

כרים, כריסא עי׳ כרס. סוכה כ״א ע״ב: שכריסותיהן רחבות; קהל״ר י״א ט׳: כריסיה דההוא גברא.

כריסו ארגירא, כריסוארגירא ז׳, מס כסף וזהב gold and silver tax | *Gold- und Silbersteuer* ירוש׳ ב״ק פ״ג ע״ג: אהן כריסו ארגירא עד לא ייתו כריסוארגירא וכו׳.

כריסית נ׳, מזודה travelling-bag | *Reisetasche* כל׳ פ״כ מ״א: התורמל וכו׳ הכריסית.

כריספא, כריספי שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* פסי׳ קנ״ז ע״ב: ר׳ כריספא בשם ר׳ יוחנן; ירוש׳ חג׳ פ׳ ע״ו ע״ב: ר׳ כריספי.

כריעה נ׳, נפילה על הכרעים לאות כבוד ולתחינה kneeling | *das Knien* בר׳ ל״ד ע״ב: קידה על אפים וכו׳ כריעה על ברכים.

כְּרֵישׁ, כְּרֵישָׁא, כְּרֵישָׁה ז', מין ירק | porret | *Schnittporree* שבת ע"ט ע"ב — פ' ע"א: כדי לזבל בו כרישא; ירוש' שם פ"ז ט' ע"ד: כדי ליטע כרישה; כלא' פ"א מ"ב: כרישין וכרישי שדה.

כְּרִית נ', חריץ, תעלה | *Rinne* | groove ירוש' מו"ק פ"א פ' ע"ב: פרחה הכרית ולא פסקו וכו'.

כְּרִיתָה נ', 1) חיתוך וגזירה | *das Abschneiden* | cutting יבמ' ע"ה ע"ב: מי שעי' כריתה שופך.

2) ברית כרותה | the making of a covenant | *Schließung eines Bundes* מכי' משפ' כ': שלש כריתות שכרת הקב"ה עם ישראל.

3) עי' כָּרֵת. מכות פ"ג מט"ו: כל חייבי כריתות שלקו נפטרו ידי כריתתם.

4) גירושין, ספר כריתות | *Ehescheidung* | divorce גיט' י' ע"ב: והא לאו בני כריתה נינהו.

כריתית עי' כְּרִיסִית. ילק' ויק' תקס"ז: תורמיל חמשת קבין והכריתית סאה והחמת שבעת קבין.

כָּרַךְ פ"י, 1) חתל | *wickeln* | to twine around שבת פ"ט מ"ב: כורך עליה סמרטוט.

2) חיבק | *umarmen* | to embrace יומא ל"ח ע"א: עמד הוא וכרכה אמר להם הטילוני עמה.

3) קרא בלי הפסקה | to read without the proper pauses | *ohne Pause lesen* פס' פ"ד מ"ח: וכורכין את שמע.

נִכְרַךְ נפ', נתחל | to be wrapped up | *eingewickelt werden* ירוש' תר' פ"ז מ"ו ע"ג: יכרך המת בסדינו.

כֵּרֵךְ פיעל, **הִכְרִיךְ** הפ', עי' כָּרַךְ 1. ירוש' חג' פ"ג ע"ט ע"א: ויכרכינה בסיב; אדר"נ ג': המכריך סמרטוטין על עיניו ועל שוקיו ואומר תנו לסומא וכו'.

כְּרַךְ פ"י, 1) עי' כָּרַךְ 1. יומא ע"ח ע"ב: כריך סודרא אכרעיה ונפיק.

2) הקיף | *umringen* | to surround תרג' ירמ' נ"א נ"ג: וארי תכרוך כרכין תקיפין.

כְּרַךְ רִיפְתָּא אכל לחם, סעד | *speisen* | to dine בר' כ"ב ע"ב: כריכו ריפתא בהדי הדדי.

כְּרַךְ פיעל, 1) הליט | *umhüllen* | to wrap תרג' מל"א כ' ל"ח (ויתחפש באפר על עיניו): וכריך במעפרא עינוהי.

2) הסתובב | *sich drehen* | to turn around תרג' מש' כ"ו י"ד (תסוב על צירה): דמכרך על צירתיה.

אִכְּרִיךְ אתפ', 1) היה מחותל | *eingehüllt sein* | to be wrapped up קהל"ר ט' י': ורישיה מיכרך.

2) נטפל ונתחבר | *sich anschließen* | to attach one's self כתו' ע"ז ע"ב: מי איכרכת בבעלי ראתן.

כְּרָךְ ז', 1) צרור, חבילה | *Bündel* | bundle תוס' מע"ש ד' י"א: נתנן כולן בכרך.

2) מגילה | *Rolle* | scroll תוס' ב"מ ב' כ"א: ולא יקראו שלשה בכרך אחד.

3) כריכה וחיתול | *das Wickeln* | twining מנח' ל"ט ע"א: חוט של כרך.

בְּכֶרֶךְ אֶחָד תה"פ, בבת אחת | simultaneously | *auf einmal (ohne Unterbrechung)* ירוש' שקל' פ"ג מ"ז ע"ד: מהו לשתותן בכרך אחד וכו' אם שתאן בכרך אחד יצא.

כְּרָךְ, כְּרַכָּא ז', עיר גדולה | *Großstadt* | city קד' פ"ב מ"ג: בן עיר ונמצא בן כרך בן כרך ונמצא בן עיר; תרג' תה' ק"ח י"א (מעיר): כרכא רשיעא.

כְּרַכֵּי הַיָּם ז"ר, ערי חוף הים | sea-towns | *Küstenstädte* ספרי במ' קט"ו: שמע שיש זונה בכרכי הים והיתה נוטלת ד' אמות זהובים בשכרה.

כַּרְכָּא ז', מחצלת | *Matte* | matting שבת י"ט ע"ב: כרכי דזוזי.

כִּרְכֵּב פ"י, עיגל, תקן בצורת עיגול | to round off

drechseln תוס׳ כל׳ ב״מ ב׳ י׳: ואלו הן גולמי כלי מתכות שהן טהורין כל שהוא עתיד לשוף ולגרור ולכרכב וכו׳.

כַּרְכָּד ז׳, יתד הארג *Weberschiff* | shuttle ירוש׳ שק׳ פ״ד מ״ח ע״ב: שיבטא דכרכד.

כַּרְכּוֹז שם מקום *Ortsname* | name of a place חול׳ נ״ט ע״ב: עיזא כרכוז.

כַּרְכּוֹם •– חיל מצור *Belagerungsheer* | troop of siege כת׳ כ״ז ע״א: עיר שכבשוה כרכום.

כַּרְכּוֹמָא ז׳, 1) סוללה *Bollwerk* | works of siege תרג׳ דב׳ כ׳ כ׳ (מצור): כרכומא.
2) נחושת *Bronze* | bronze תרג׳ איוב כ׳ כ״ד (קשת נחושה): קשתא דכרכומא.

כַּרְכּוּר עי׳ כִּירְכּוּר. ילק׳ בר׳ פ׳: כמה כרכורים כרכר בשביל להסיח עמה וכו׳.

כרכור עי׳ כִּרְכָּד. ע״ז מ״ט ע״ב: נטל הימנה כרכור.

כַּרְכּוּשְׁתָּא נ׳, חולדה *Wiesel* | weasel סנה׳ ק״ה ע״ב: כרכושתא ושונרא.

כרכיתא עי׳ כְּרִיכְתָּא. ילק׳ שמ׳ של״ב: מאי גרגותני גאתא כרכיתא.

כַּרְכֵּם פ״י, צבע *färben, lackieren* | to paint, to varnish כל׳ פט״ו מ״ב: סרקן או כרכמן.
נִתְכַּרְכֵּם נתפ׳, נעשה מגוון *sich verfärben* | to change colours ב״ר פ״כ: ולא יכול להשיבו ונתכרכמו פניו.

כַּרְכְּמִישָׁא ז׳, עופרת *Blei* | lead תרג׳ איוב י״ט כ״ד (בעט ברזל ועופרת): בקולמוס דפרזלא וכרכמישא.

כַּרְכְּמִית שם אשה *Frauenname* | a woman's name עדיות פ״ה מ״ו: מעשה בכרכמית שפחה משוחררת שהיתה בירושלים.

כַּרְכֵּר •– עי׳ כִּרְכֵּב. חול׳ כ״ה ע״ב: לשוף לגרור ולכרכר.

כרכר עי׳ כִּרְכָּד. ירוש׳ שבת פי״ז מ״ז ע״ב: הכוש והכרכר.

כַּרְכְּרָן ז״ר, מחולות *Tänze* | dances תרג׳ ישׁ׳ ס״ו כ׳ (בכרכרות): בכרכרן ובתושבחן.

כַּרְכֵּשׁ פ״י, הניע *schütteln; nicken* | to nod נדה מ״ב ע״ב: כרכיש ליה ברישיה.

כַּרְכְּשָׁא ז׳, מֵעֶה התחתון, פי הטבעת *Mastdarm* | rectum בר׳ ס״ב ע״ב: שמטיה לכרכשיה.

כַּרְכַּשְׁתָּא נ׳, 1) כנ״ל. שבת פ״ב ע״א: דהאי כרכשתא אתלת שיני יתיב.
2) גדילים *Fransen* | fringes ב״מ ז׳ ע״א: דתפיסי בכרכשתא.

כַּרְכְּתָא נ׳, שדה גדור *umzäuntes Feld* | a fenced in plantation ב״מ כ״ב ע״ב: כרכתא מאי.

כָּרַם •– גיבב וגדש *aufhäufen* | to pile up כל׳ פכ״ג מ״ה: וכסא של כובס שהוא כורם עליו את הכלים.

כֶּרֶם •– כֶּרֶם בְּיַבְנֶה בית מדרש התנאים ביבנה the academy of Jabne | *die Akademie zu Jabne* ירוש׳ בר׳ פ״ד ז׳ ע״ד: דרש ר׳ אלעזר בן עזריה לפני חכמים בכרם ביבנה וכי כרם היה שם אלא אילו תלמידי חכמים שהיו עשויין שורות שורות ככרם.

כֶּרֶם רְבָעִי כרם בשנתו הרביעית (לאחר שלש שנות ערלה) a vineyard of the fourth year's crop (after the three years of Orlah) | *ein Weinberg im vierten Jahr (nach den drei Jahren der Orlah)* מעש״ש פ״ה מ״א: כרם רבעי מציינין אותו בקוזזות אדמה ושל ערלה בחרסית.

כַּרְמוֹן ז׳, שורת גפנים *Weinstockreihe* | a row of vines ירוש׳ כלא׳ פ״ד כ״ט ע״א: נסב חד כרמון.

כַּרְמִי שם מקום בבבל *Ortschaft in Babylonien* | name of a place in Babylonia יבמ׳ קכ״א ע״א: דאטבע בכרמי ואסקי אבי חוורי.

כַּרְמְלִית נ׳, מקום שאינו לא רשות היחיד ולא רשות הרבים an area which cannot be classified either as private ground or as public ground | *ein Raum, der weder als Privatbereich noch als öffentlicher Bereich (in Sinne des Sabbatgesetzes) angesehen werden kann* ירושׁ׳ שבת פ״א ב׳ ע״ד: הזורק בכל הים פטור שכל הים נקרא כרמלית.

כָּרֶמֶת נ׳, גפן מודלה על גדר הכרם vines trained over the wall of the vineyard | *am Zaun (des Weingartens) gezogener Wein* תוס׳ מנח׳ ט׳ י׳: אין מביאין לא מן הכרמת וכו׳ אלא מן הדליות המיוחדות לכן.

כְּרַן; **כְּרַן יוֹמָא** עצם היום the very day | *an eben diesem Tage* תרג׳ בר׳ ז׳ י״ג (בעצם היום הזה): בכרן יומא הדין.

כַּרְנְבוֹ שם אשה a woman's name | *Frauen-name* ב״ב צ״א ע״א: אמיה דאברהם אמתלאי בת כרנבו.

כרנבי [אַנְדְּבִין] ז׳, מין צמח chicory | *Zichorie* איכ״ר ג׳ מ״ב: כרנבי מרירן.

כֶּרֶס נ׳, בטן, כרש belly | *Bauch, Leib* תענ׳ כ״ו ע״א: נפש שבעה וכרס מליאה.

כַּרְסָא 1) כנ״ל. חול׳ נ״ו ע״ב: פקעא כרסיה ונפוק מעייניה.
2) פרי בטן issue of the womb | *Leibes-frucht* יבמ׳ ס״ה ע״ב: איכו ילדת לי הדא כרסא אחריתי.
3) פנימיות the interior | *das Innere* ב״ר פס״ח: בכרסא דביתך.

כרסם עי׳ בַּרְסָם. חול׳ ק״ה ע״ב: דקשי לכרסם.

כַּרְסְנָא שם איש a man's name | *männlicher Name* ירושׁ׳ דמאי פ״ג סה״א: ר׳ שמעון בןכרסנא.

כַּרְסֶפֶת נ׳, מין ארבה a species of locusts | *eine Heuschreckenart* חול׳ ס״ה ע״ב: למינהו להביא את הכרספת.

כַּרְסְתָן ת׳, בעל כרס גדולה large-bellied | *dick-bäuchig* חול׳ ס׳ ע״א: שור פרסתן וכרסתן.

כֶּרַע ז׳ – עי׳ הִכְרִיעַ 1. זבים פ״ד מ״ה: בכף מאזנים ומשכב ומושב כנגדו כרע הזב וכו׳.

הִכְרִיעַ הפ׳ – 1) הטה לצד אחד, ביחוד במשקל to overbalance, to outweigh | *überwiegen* אבות פ״ב מ״ב: אם יהיו חכמי ישראל בכף מאזנים ואליעזר בן הורקנוס בכף שניה מכריע את כולם.
2) החליט וגזר to decide | *entscheiden* תוס׳ פס׳ ב׳ ז׳: הדבר עדיין שקול מי מכריע אמר לו ר׳ יהושע אני אכריע.
3) התאים ויישב סתירה to harmonize | *aus-gleichen* ירושׁ׳ סוטה פ״א י״ז ע״א: מקרא אחד מכריע שני מקראות.

כְּרַע פ״י, 1) נטה to bow | *sich beugen* ירושׁ׳ בר׳ פ״ב ה׳ ע״א: כרע מגרמיה.
2) עי׳ הִכְרִיעַ 2. תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ה א׳ (והצדיקו): ויכרעון לזכותא.

אַכְרַע אפ׳, 1) העציר to sadden | *betrüben* תרג׳ שופ׳ י״א ל״ה (הכרע הכרעתני): אכרעא אכרעתיני.
2) שקל to weigh | *wiegen* פסיק׳ בשלח פפ״ב: באכרעתא דאכרעון וכו׳.

אִתְכְּרַע אתפ׳, נשקל to be weighed | *gewogen werden* שם: באכרעתא דאכרעון וכו׳ אתכרע.

כְּרַע ז׳ – רגל של כלי leg of a piece of furniture | *Bein eines Möbelstücks* תוס׳ כ״ק ח׳ י״ג: לקח לו עז וקשרה בכרעי המטה.

כַּרְעָא ז׳, רגל leg | *Bein* יומא י״א ע״ב: כי עקר איניש כרעיה דימינא עקר ברישא.

(כרף) אִיכְּרַף אתפ׳, גדל ונתפתח to develop | *sich entwickeln, wachsen* נדה מ״ח ע״ד: איכרפו דדיך.

כַּרְפּוּזְנָה נ׳, מין פולין a kind of beans | *eine Bohnenart* ירושׁ׳ כלא׳ פ״א כ״ז ע״א: פול הלבן – כרפוזנה.

כַּרְפַּס ז׳ – מין ירק celery | *Sellerie* שבי׳ פ״ט מ״א: כוסבר שבהרים והכרפס שבנהרות.

כַּרְפְּסָא ז׳, 1) כנ״ל. כת׳ ס״א ע״א: דאכלה כרפסא הוו לה בני זוטני.

2) מין פשתן a kind of flax | *eine Flachsart* ע״ז ל״ח ע״ב: ביזרא דכרפסא.

כרפת עי׳ כּוֹפֶת. תוס׳ צוק׳ שבת י״ג (י״ד), י״ז: כרפת בין חקוק בין שאינו חקוק.

כַּרְקוֹם ז׳, 1) מוט pole | *Pfahl, Stange* ב״ר פצ״ח: גפן שכחה רע אומרין לה כרקום אחד.

2) סוללה works of siege | *Bollwerk, Umwallung* גיט׳ כ״ח ע״ב: עיר שהקיפה כרקום.

3) חיל מצור troop of siege | *Belagerungsheer* תוס׳ ע״ז ב׳ ו׳: ההולך לאיצטרטיונין ולכרקומין.

כָּרְשָׁא ז׳, מין דג a fish | *ein Fisch* ב״ב ע״ד ע״א: מיני דכוורי דמקרי כרשא.

כָּרְשִׁינָא נ׳, גוש אדמה pebble | *Erdkloß, Geröll* שבת פ״א ע״ב: כרשיני בבלייתא.

כַּרְשִׁינָה נ׳, 1) מין צמח המשמש למאכל בהמה ervum (bot.) | *Erve* מעש״ש פ״ב מ״ב: בכרשינים ובתלתן.

2) מין צמח המשמש לבורית an alkaline plant | *eine alkalische Pflanze* כרית׳ ו׳ ע״א: בורית כרשינה.

כַּרְשָׁן ז׳, כנ״ל 1. קהל״ר ו׳ א׳: כרשנים בפלפלין.

כָּרַת פ׳ — 1) ענש בעונש כרת to decree excision | *die Strafe der Ausrottung verhängen* ירוש׳ סנה׳ פי״א ל׳ ע״ב: צא מהן עשרים שנה שאין בית דין של מעלה עונשין וכורתים.

2) הפריד to separate, to divorce | *trennen, scheiden* גיט׳ כ״א ע״ב: דבר הכורת בינו לבינה.

3) גזר והחליט to decide | *entscheiden* בר׳ ד׳ ע״א: כרתי וכו׳ שכורתים דבריהם.

4) סירס to mutilate | *kastrieren* בכור׳ ל״ג ע״ב: נותק אחר כורת.

נִכְרַת נפ׳ — 1) נסתרס to be mutilated | *kastriert werden* יבמ׳ פ״ח מ״ב: שנכרות הגיד.

2) הותנה to be covenanted | *verabredet werden* תוס׳ סוטה ח׳ י״א: ואין לך כל דבר ודבר שלא נכרתו עליו ארבעים ושמונה בריתות.

כֵּרֵת פיעל, גזר עליו עונש כרת to doom to „Kareth" | *zu „Kareth" verurteilen* ערכ׳ ט״ו ע״ב: אין לו תקנה שכבר כרתו דוד.

כָּרֵת ז׳, מִיתה בידי שמים לעונש על חטאים קשים divine punishment through premature or sudden death | *plötzlicher Tod als göttliche Strafe* מו״ק כ״ה ע״א: מת בחמשים שנה זו היא מיתת כרת.

כַּרְתִּי ז׳, מין ירק leek | *Schnittporree* בר׳ פ״א מ״ב: משיכיר וכו׳ בין תכלת לכרתי.

כַּרְתִּינוֹן ת׳, מצבע הכרתי, ירוק leek-coloured, green | *porreefarbig, grün* ירוש׳ סוכה פ״ג נ״ג ע״ד: כהן כרתינון או דדמי להן כרתינון.

כַּרְתָּן עי׳ כַּרְתִּי. ירוש׳ סוכה פ״ג מ״ו: והירוק ככרתן.

כַּרְתְּנִין ז״ר, ארג ירוק green material | *grüner Stoff* תרג׳ אס׳ א׳ ו׳ (כרפס): כרתנין.

כ״ש כל שכן; כלי שני; כך שמעתי.

כ״ש בבת״ח כל שישנו בבל תאכל חמץ.

כש״א כסא של אליהו.

כַּשְׂדָּאָה ת׳, כשדי Chaldean | *Chaldäer* תרג׳ ירי׳ כ״ה י״ב (ארץ כשדים): ארע כשדאי.

כְּשׁוּף ז׳, קסמים sorcery | *Zauberei* פסיק״ר י״ד: לא כשוף ולא כשפים עשיתי.

כְּשׁוּרָא ז׳, קורה beam | *Balken* ב״ק ס״ו ע״ב: וה׳ י מריש דאיכא שינוי השם דמעיקרא כשורא והשתא טללא.

כְּשׁוּת נ׳, 1) מין צמח cuscuta | *Kleeseide* כלא׳ א׳ י״א: ואין מרכיבין כשות ע״ג האיזמא.

2) שערות דקות ורכות down | *Flaum* מכוא׳ פ״ט מ״ד: כשות של קטן.

כְּשׁוּתָא כנ״ל 1. שבת קל״ט ע״א: כשותא בכרמא עירבובא.

(כשט) אַכְשַׁט אפ׳, הצליח | to prosper | *gedeihen* תרג׳ יהו׳ א׳ ח׳ (תשכיל): תכשט.

כַּשִּׁירָא ת׳, חרוץ | industrious | *fleißig* תרג׳ משי׳ י׳ ד׳ (ויד חרוצים תעשיר): ידיו דכשירין מעתרא להון.

כְּשֵׁירוּת נ׳, חריצות | ability | *Tüchtigkeit* קהל״ר ג׳ ט׳: מה מהני אומנא באומנותיה וכשירא בכשירותיה.

כִּשְׁכּוּשׁ ז׳, הנעה בזנב | wag (the tail) | *das Wedeln* ב״ק י״ט ע״ב: כשכוש יתירא.

כִּשְׁכֵּשׁ פ״י, 1) הניע בזנב וכדומה | to shake, to wag (the tail etc.) | *wedeln, schütteln* חול׳ פ״ב מ״ו: עד שתכשכש בזנבה; שם ל״ח ע״א: וכשכשה באזנה.

2) החליק | to pat | *streicheln* פסידר״כ זכור: הסוס הזה את ממתגו וכו׳ מכשכשו והוא בולם.

כָּשָׁף ז׳, מין עץ הנוטף שרף | a resiniferous tree | *ein Harzbaum* שבת כ״ג ע״א: כל השרפין יפין לדיו. שרף כשף יפה מכולם.

כַּשְׁפָן ת׳, עושה מעשי כשפים | sorcerer | *Zauberer* מדרי תה׳ בובר פ׳: כשפנין ונואפין ורצחנין.

כָּשֵׁר פ״ע י׳ — היה ראוי ונכון עפ״י דין | to be proper, to be fit | *nach dem Gesetze tauglich sein* ספרי במ׳ קמ״ח: במנחות הבאות קודם לעומר שלא כשרו לא לגבוה ולא להדיוט.

הִכְשִׁיר הפ׳ — 1) אפשר, גרם | to prepare | *vorbereiten, ermöglichen* ב״ק פ״א מ״ב: כל שחבתי בשמירתו הכשרתי את נזקו.

2) התיר | to permit | *erlauben, gestatten* סוכה פ״ב מ״ז: בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין.

3) סיגל לקבל טומאה | to make an object fit for levitical uncleanness | *Gegenstände durch Feuchtigkeit zum Unreinwerden fähig machen* חול׳ ל״ה ע״ב: וכי הדם מכשיר.

הִתְכַּשֵּׁר התפ׳, 1) הזדרז, היה שוקד | to work with zeal | *eifrig, fleißig sein, sich als tauglich erweisen* קה״ר ה׳ י״א: מתכשר במלאכתו.

2) היה כשר | to be fit | *brauchbar sein* מנח׳ י׳ ע״ב: סד״א וכו׳ תתכשר.

כְּשַׁר ע׳ כָּשֵׁר 1. תרג׳ ויק׳ ד׳ ב׳ (אשר לא תעשינה): דלא כשרין לאתעבדא.

אַכְשַׁר אפ׳, 1) ע׳ הִכְשִׁיר 1. ב״מ פ״ט ע״ב: לאכשורי גברא וכו׳ לאכשורי פירא.

2) הוטב | to grow better | *besser werden* יבמ׳ ל״ט ע״ב: אכשור דרא.

אִתְכְּשַׁר, אִיכְּשַׁר אתפ׳, הוכשר | to be fit, to be made fit | *tauglich, fähig gemacht werden* חול׳ ל״ו ע״ב: איתכשר במשקין; תרג׳ יב״ע ויק׳ י״א מ״ז (ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל): ביני חייתא דמיכשרא לאיתאכלא וביני חייתא דלא מיכשרא לאיתאכלא.

כָּשֵׁר ת׳ — 1) מסוגל | fit | *geeignet* שבת פ״ז מ״ג: כל הכשר להצניע וכו׳ וכל שאינו כשר להצניע.

2) מותר | ritually permitted | *erlaubt* קיד׳ פ״ד מ״ו: בתו כשרה לכהונה.

3) ראוי לאכילה מצד הדין | kosher | *koscher* חול׳ פ״ג מ״ב: אלו כשרות בבהמה.

4) ישר | honest | *ehrenhaft, würdig* בר׳ פ״ב מ״ז: אין טבי עבדי כשאר כל העבדים כשר היה.

כַּשָּׁר ז׳, עד כשרות | vindicating witness | *Rechtfertigungszeuge* כתי׳ מ״ו ע״א: מאי לא מצאתי לבתך בתולים לא מצאתי לבתך כשרי בתולים.

כַּשְׁרוּת נ׳, 1) היתר | legitimacy | *Gültigkeit* קיד׳ ע״ב ע״ב: כל ארצות בחזקת כשרות הן עומדות.

2) יושר | honesty | *Ehrlichkeit* במ״ר פ״כ: שבתחלה הבריות נוהגות בכשרות.

3) חריצות | ability | *Tüchtigkeit* קה״ר ה׳ י״א: יגע זה וכו׳ בכשרות מה שלא יגעתם אתם כל היום.

4) סגולה, כשרון, יכולת *Tauglichkeit* | fitness יב׳ פ׳ ע״א: כל שלא ראה שעה אחת בכשרותו.

כָּשַׁרְתָּא נ׳, מין שיח *Costum* | pachac בר׳ מ״ג ע״א: האי כשרתא מברכין עלויה בורא עצי בשמים.

כש״ש איהו״מ כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד.

כְּשַׁת ע׳ כָּשַׁרְתָּא. תרג׳ יב״ע שמ׳ ל׳ ל״ד (שחלת): כשת.

כת׳ כתובות.

כַּת נ׳, חבורה *Gruppe* | party ירוש׳ נדר׳ פ״ו מ׳ ע״א: חביבה עלי כת קטנה שבארץ ישראל מסנהדרין גדולה שבחו״ל.

כַּתָּא ז׳, ספיח *Nachwuchs* | after-crop תרג׳ ויק׳ כ״ה ה׳ (ספיח קצירך): כתא דחצדך.

כָּתַב - מסר את נכסיו לפלוני בצוואה ,to assign *testamentarisch verschreiben* | to will ב״ב פ״ט מ״ו: שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים.

הִכְתִּיב הפ׳, 1) גרם לכתוב to cause to be *schreiben lassen* | written מכי׳ יתרו ז׳: כביכול הכתיב על עצמו שברא את עולמו בששה ימים ונח בשביעי.

2) קרא לצבא *zum* | to enlist in the army *Militär ausheben* ב״ר פמ״ב: זו מלכות אדום שהיא מכתבת טירוניא מכל אומות העולם.

כָּתַב פ״י, כתב ורשם -*schreiben, ver* | to write *zeichnen* נד׳ ל״ז ע״ב: קריין ולא כתיבן כתיבן ולא קריין הלכה למשה מסיני.

אִתְכְּתִיב, אִיכְּתִיב אתפ׳, נכתב ונרשם to be written, to be recorded | *geschrieben, verzeichnet werden* תרג׳ אס׳ ח׳ ח׳: פטקא דמתכתיב; מגי׳ ז׳ ע״א: דאיבעי איכתיב ודלא איבעי לא איכתיב.

כְּתַב - כְּתַב יָד צורת הכתיבה של איש ואיש, signature, hand | *Handschrift, Unterschrift* התימה כת׳ פ״ב מ״י: ואלו נאמנין להעיד וכו׳ זה כתב ידו של אבא וזה כתב ידו של רבי וזה כתב ידו של אחי.

בִּכְתָב תה״פ, לא בעל פה *schriftlich* | in writing תמורה י״ד ע״ב: דברים שעל פה אי אתה רשאי לאומרן בכתב ושבכתב אי אתה רשאי לאומרן על פה.

כַּתְבָה שם איש *männlicher* | a man's name *Name* במ״ר פי״ד: סומה בר כתבה.

כַּתְבָן ז׳, כותב, סופר *Schreiber* | writer קהל״ר ב׳ י״ח: ר׳ מאיר היה כתבן טב מובחר.

כָּתוּב ז׳, 1) מקרא, גוף המקרא | the Bible text *der biblische Text* חג׳ י״ח ע״א: במה הכתוב מדבר וכו׳.

2) פסוק במקרא *biblischer* | Biblical verse *Vers* מכי׳ יתרו ט׳: כתוב אחד אומר וכו׳ וכתוב אחד אומר וכו׳ כיצד יתקיימו שני המקראות הללו.

כְּתוּבִים ז״ר, החלק השלישי והאחרון בכתבי הקודש ,the third and last part of the Bible Hagiographa | *der dritte und letzte Teil der Bibel, Hagiographen* מג׳ ל״א ע״א: כתוב בתורה ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים.

כְּתוּבָא ע׳ כָּתוּב 1. ירוש׳ נד׳ פ״א ל״ז ע״א: בקדושת כתוביא.

כָּתוּבָא, כָּתוּבָה ז׳, סופר, לבלר | writer *Schreiber* ירוש׳ סנה׳ פ״ב י״ט ע״ד: ר׳ חנינא כתובא (הור׳ פ״ג מ״ז ע״א: כתובה).

כְּתוּבָּה נ׳, 1) שטר נשואין | marriage contract *Ehevertrag* כת׳ ס״ו ע״ב: זכור אני כשחתמתי על כתובתה של זו והייתי קורא בה אלף אלפים דינרי זהב מבית אביה חוץ משל חמיה.

2) שטר בכלל *Dokument* | deed כת׳ נ״ב ע״ב – נ״ג ע״א: כתובת בנן דכרין.

כְּתוּבֵי ע׳ כְּתוּבִים. ב״ב ח׳ ע״א: עברת אדאוריתא ואדנביאי ואדכתובי.

כְּתוּבְתָּא כנ״ל. קיד׳ ע׳ ע״ב: אקרען כמה כתובתא בנהרדעא.

כתו״ק כתובה וקידושין.

כְּתוֹשָׁא ז׳, חבורה, פצע scab, wound | *Wunde* ב״מ ל״ח ע״א: דבש לכתושא דגמלא.

כְּתִיב ז׳, צורת המלה כמו שהיא כתובה במקרא, בנגוד לקרי שעפ״י המסורה the traditional spelling of some Biblical words, opp. to קרי, the Massoretic instruction for reading | *die Schreibung mancher biblischer Worte, im Gegensatz zur massoretischen Lesung* סנה׳ כ׳ ע״א: כתיב להכרות וקרינן להברות.

כְּתִיבָה נ׳, 1) פעולת הכותב writing | *das Schreiben* שבת ק״ג ע״ב: שתהא כתיבה תמה שלא יכתוב אלפין עיינין.
2) המלה „וכתבתם" בקריאת שמע the word וכתבתם in the Sh'ma' recitation | *das Wort* וכתבתם *im Schemagebet* בר׳ ט״ז ע״א: בין כתיבה לכתיבה יחזור לכתיבה ראשונה.

כָּתִים ת׳, אדום red | *rot* תרג׳ יש׳ א׳ י״ח (כשנים): כתימין כצבעונין.

כתיף [כְּפִים] ז׳, קורה girder | *Balken* תוס׳ צוק׳ כלי׳ ב״ב ב׳ ג׳: שני כתיפין היו בבית אבא וכו׳ זה שהוא חקוק טמא וזה שאין חקוק טהור ועליו ישב חגי הנביא.

כְּתִישָׁה ז׳, כתיתה ודיכה pounding | *das Zerstoßen* שהשי״ר א׳ ג׳: השמן הזה אין משתבח אלא ע״י כתישה.

כָּתִית ·– ז׳, 1) חבורה scab | *Wunde* שבת פ״ח מ״א: דבש כדי ליתן על הכתית.
2) סמרטוט tatters | *Fetzen* תוס׳ שבת י״ב י״ד: לא גמי יבש ולא כתיתין יבשין.
3) חטים כתותים pounded wheat | *gestoßener Weizen* מדר׳ תה׳ ט״ו: מיני כתיתין וכו׳ מי יוכל לשבוע מאלו.

כְּתִיתָא ז׳, 1) כנ״ל 1. שבת קנ״ד ע״ב: לכתיתא דגמלי.
2) כנ״ל 2. יומא ע״ח ע״ב: כתיתין משוי ליה מנא?

כַּתְלָא ז׳, קיר, כותל wall | *Wand* תרג׳ מל״ב ד׳ י׳ (עלית קיר): עלית כתלא.

כַּתְלֵי דַחֲזִירֵי שומן חזיר bacon | *Speck* חול׳ י״ז ע״א: כתלי דחזירי.

כֶּתֶם ·– לכלוך, רבב stain | *Fleck* שבת פ״ט מ״ה: נתר ובורית וכו׳ כדי להעביר על הכתם.

כַּתָּן ז׳, פשתני flax-beater | *Flachsarbeiter* כלי׳ פכ״ו מ״ח: עור הכתן עור הכתף וכו׳.

כתנא ע׳ כִּיתָנָא. כת׳ ק״ה ע״ב: כתנא דגלדני.

כַּתֵּף פיעל, 1) נשא משא to carry | *tragen* ירוש׳ שבי׳ פ״ח ל״ח ע״ב: מכתפי פירות.
2) המעין על הכתף to load | *aufladen* עיר׳ ל״ג ע״א: רבים מכתפין עליו.

כַּתַּף פֻּעַל, כנ״ל. שבת קי״ט ע״א: מכתף ועייל מכתף ונפיק.

כַּתָּף, כַּתָּפָא ז׳, נושא משא, סבל carrier, porter | *Gepäckträger* תוס׳ בר׳ ב׳ ז׳: כתף אע״פ שמשאו על כתיפו הרי זה קורא; ירוש׳ שבו׳ פ״ז ל״ח ע״א: סמכון כתפייא גבי קפילייא.

כַּתְפָּא ז׳, כתף shoulder | *Schulter* ירוש׳ קיד׳ פ״א ס״א ע״א: מסתמיך על כתפיה.

כַּתְפֵּי שם מקום name of a place | *Ortsname* סנה׳ ד׳ ע״ב: טט בכתפי שתים.

כַּתַּפְתָּא ע׳ כַּתְפָּא. ירוש׳ שבת פ״א ג׳ ע״א: הוה מסתמיך על כתפתיה דר׳ חייא בר בא.

כת״ר כתקנת ראשונים.

(כתר) הִכְתִּיר הפ׳ ·– קישט בכתר וכדומה to crown, to adorn | *krönen, schmücken* ויק״ר פכ״ד: מכתירין להקב״ה שלש קדושות.

כַּתֵּר פַּעֵל, אַכְתַּר אפ׳, חיכה, ציפה, קוה to hope for, to wait upon | *hoffen, harren* תרג׳ יש׳ מ״ב ד׳ (ייחלו): יכתרון; מיכה ה׳ ו׳ (ייחל): מכתר.

כָּתַשׁ ·– נִכְתַּשׁ נפ׳, היה כתות ונדוך to be pounded | *zerstoßen sein* תר׳ פ״א מ״ח: זיתים הנכתשין.

הִתְכַּתֵּשׁ התפ׳, התגושש to wrestle | ringen, kämpfen ירוש׳ פאה פ״ד י״ח ע״ב: שנים שהיו מתכתשין על העומר ובא עני אחר וחטפו מלפניהן זכה בו.

כְּתַשׁ פ״י, 1) כתת ודך to crush | zerstoßen תרג׳ שמ׳ כ״ז כ׳ (זית זך כתית): זיתא דכיא כתישא.

אִתְכַּתַּשׁ, אִכַּתַּשׁ אתפ׳, 1) היה מנוגע to be afflicted with leprosy | aussätzig werden הרג׳ תה׳ ע״ג ה׳ (ינגעו): מתכתשין.

2) עי׳ הִתְכַּתֵּשׁ. ב״ר פמ״ח: הות מכתשא עם אמתה.

כַּתֵּת — כַּתֵּת רַגְלָיו הרבה ללכת עד שבצקו רגליו to run one's legs for... | sich die Füße ablaufen ב״ב ח׳ ע״א: אלו תלמידי הכמים שמכתתים רגליהם מעיר לעיר ללמוד תורה.

כַּתַּת פַּעַל, שיבר ופוצץ to crush | zerschlagen ע״ז מ״ד ע״א: בדין הוא דכתותי לא הוה צריך וכו׳.

אִיכַּתַּת אתפ׳, 1) נכתש ונדוך to be crushed | zerstoßen werden סוכה ל״א ע״ב: כתותי מיכתת וכו׳.

2) נפגש to come in contact | zusammentreffen ב״ר פע״ח: מיכתת אנא גביהון.

ל״א לישנא אחרינא.

לֹא – **לֹא הֵימָךְ** אין אתה רשאי you have no right | *du bist nicht berechtigt* במ״ר פ״ד: לא הימך לומר לי ליתן ה׳ סלעים.

לֹא הַכֹּל מִמֶּנּוּ, לֹא כָּל הֵימֶנּוּ, לֹא כָּל כְּמִינֵיהּ לא הכל תלוי בו not all depends on him | *es kommt nicht alles auf ihn an* ירושׁ׳ שבי׳ פ״ח ל״ז ע״ד: לא הכל ממנו; ב״ר פל״ח: לא כל הימנו שיבור לו; סנה׳ מ״ו ע״ב: לא כל כמיניה.

לֹא... כָּל עִיקָּר ע׳ **לֹא... כְּלָל.** סנה׳ כ״ב ע״א: לא נשתנה כל עיקר.

לֹא כָּל שֶׁכֵּן על אחת כמה וכמה so much the more | *um so mehr, um wieviel mehr* ב״ר נ״ג ע״ב: לכבוד עצמו הוא עולה לכבוד שמים לא כל שכן.

לֹא כְלוּם אפס, אין nothing | *nichts* דב״ר פ״א: מה אתה מוכר אמר לו לא כלום אמר לו אני שמעתי את קולך שהיית אומר הרי ארגמן ואתה אומר לא כלום.

לֹא כְּלָל לגמרי לא nothing at all, not at all | *ganz und gar nicht* שבת ס״ב ע״ב: לא אמרן אלא דלא משא ידיה כלל.

לֹא מַעֲלֶה וְלֹא מוֹרִיד אין לו שום ערך והשפעה has no effect or influence | *das ändert nicht an der Sache, ist belanglos* גיט׳ נ״ב ע״א: דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין.

לֹא מִפִּיו אָנוּ חַיִּים אין אנו סומכים עליו we do not go by his evidence | *er ist für uns nicht maßgebend* כת׳ פ״א מ״ו: לא מפיה אנו חיין.

לֹא תַעֲשֶׂה מצוה של איסור ושלילה בנגוד למצוה חיובית של קום ועשה a prohibitory law | *Verbot* מכות י״ד ע״ב: כל לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו.

לָא – שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירושׁ׳ סנה׳ פ״ו כ״ג ע״ד: ר׳ לא.

לָא שְׁנָא אין שום הבדל there is no difference | *es ist kein Unterschied* פס׳ י׳ ע״ב: או דלמא לא שנא.

לַאגְרָא שם איש a man's name | *männlicher Name* קהל״ר ז׳ י״א: יצתה בת קול ואמרה אף לאגרה קצרא מזומן לחיי העולם הבא.

לָאו 1) מה״י, no, not | *nein, nicht* גיט׳ פ״ז מ״א: אם אמר על לאו לאו ועל הן הן וכו׳; שמו״ר פ״ה: אמרו לו רבך לאו כהן הוא.
2) ז׳, מצות לא תעשה, איסור a prohibitory law | *Verbot* תוס׳ חול׳ ז׳ י׳: חייבין עליו משום שני לאוין משום חלב ומשום חי.

לָאו דַּוְקָא לא בדיוק not exactly | *nicht genau* גיט׳ מ״ד ע״א: דוקא או לאו דוקא.

לָאו שֶׁנִּיתַּק לַעֲשֵׂה מצות לא תעשה שיש בה קום עשה a prohibitive law the transgression of

which must be repaired by a succeeding act | *ein mos. Verbot, dem ein Gebot (als Wiedergutmachung im Falle der Übertretung des ersteren) an die Seite gestellt ist* חולי קמ״א ע״ב: לאו שניתק לעשה לוקין עליו.

בְּלַאו בלא without | *ohne* ב״ק י׳ ע״א: בלאו איהו.

מַאי לַאו וכי אין הדבר כך does it not mean that | *ist es nicht etwa so* נדה ה׳ ע״א: מאי לאו חד לפני תשמיש וחד לאחר תשמיש לא אידי ואידי לאחר תשמיש.

לְאוֹרְעָא תה״פ, לקראת to meet | *entgegen* תרג׳ משי׳ ז׳ י׳ (לקראת): לאורעא.

לא״ז לאחר זמן.

לאז״פ לאחר זמן פרעון.

לאח״מ לאחר מיתה.

לאח״ש לאחר שחיטה.

לא״ט לאחר טבילה.

לָאט עי׳ לוּט. סנה׳ מ״ט ע״א: תהא לוטא ולא תהא לאטא.

לא״י לאינו יהודי; לארץ ישראל.

לָאי עי׳ לַאו. תוס׳ עירו׳ ח׳ (י״א), כ״ג: צבתא בצבתא מתעבדא צבתא קמייתא מה הוית הא לאי ביריא הות.

לָאִיט עי׳ לוּט. תרג׳ יב״ע במ׳ כ״ג ח׳ (מה אקב): מה אנא לאיט.

לְאִיטוֹר, לְאִיטָר ז׳, דברן, מליץ rhetor, advocate | *Rhetor, Anwalt* ספרא דבי׳ שמ״ג: משל למה הדבר דומה ללאיטור שהיה עומד על הבימה (ילק׳ שם תתקכ״א: ללאיטר).

לַאיִי עי׳ לַאו 1. כריתי׳ ו׳ ע״ב: אמאי פטור הא אדם נינהו לאיי דכתיב.

לַאיְכָן עי׳ לְהֵיכָן. ירוש׳ שבת פט״ז ט״ו ע״ג: לאיכן מצילים אותן.

לָאִית עי׳ לֵית. תרג׳ משי׳ כ״ה י״ד (נשיאים ורוח וגשם אין): דעננֵי ורוחא דמטרא לאית.

לְאַלְתַּר תיכף ומיד at once | *sofort* ר״ה ט״ז ע״ב: צדיקים גמורים נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים.

לאמ״מ לאחר מתן מעות.

לאמ״ת לאחר מתן תורה.

לְאָן מה״ש ומה״י, להיכן, לאין whither | *wohin* אבות פ״ג מ״א: דע מאין באת ולאן אתה הולך.

לאפוסיא עי׳ אִילְפָּס. תרג׳ יב״ע במ׳ י״א ח׳ (ובשלו בפרור): ומבשלין ליה בלאפוסיא.

לְאַפּוֹקֵי תה״פ, להוציא, מלבד with the exception of | *außer, mit Ausnahme von* נד׳ מ״א ע״א: לאפוקי מאי לאפוקי הא דתניא וכו׳.

לְאַפְרֵשׁ תה״פ, לעולם, לנצח forever | *für immer* תרג׳ ש״ב ב׳ כ״ו (הלנצח תאכל חרב): הלאפרש תקטול חרבא.

ל״ב לא בטיל; לא בעינן; לישנא בתרא.

לֵב ·– חזה bosom | *Busen* סוטה פ״א מ״ה: וכהן אוחז בבגדיה אם נקרעו נקרעו וכו׳ עד שהוא מגלה את לבה.

לב״א לאו בפירוש איתמר; לבני אדם; לשון בני אדם.

לִבָּא ז׳, לב heart | *Herz* תרג׳ דהי״א י״ב ל״ג (בלא לב ולב): בלא לבא ולבא. ועי׳ לִיבָּא.

לְבָא = לְהַבָּא, לעתיד in future | *künftighin* ירוש׳ תר׳ פ״א מ׳ ע״ב: מיכן ולבא.

לבא עי׳ לְבָא. פסח׳ מ״ב ע״ב: צבעי בהו לבא.

לָבַב עי׳ לָבוּב.

נִלְבַּב נפ׳, נכרך ונקשר to be tied around | *umgebunden sein* ירוש׳ שבת פ״י י״ב ע״ד: העושה פסיקא לילבב.

לַבֵּב פיעל — אימץ את הלב | to encourage | ermutigen ב״ר פע״ז: והיה המלך נוטל את בנו ומלבבו בארי.

לִבְבָא עי׳ לִבָּא. תרג׳ מל״א ח׳ ל״ט (לבב כל בני האדם): לבביא דכל בני אינשא.

לְבַד — בִּלְבַד תה״פ. רק | only | allein, nur ב״מ פ״ז מ״א: שאין לכם עלי אלא פת וקטנית בלבד.

וּבִלְבַד בתנאי, רק אם | but only, provided | wenn nur, vorausgesetzt daß... שבת פכ״ב מ״ג: שובר אדם את החבית לאכול הימנה גרוגרות ובלבד שלא יתכוין לעשות כלי.

לֶבֶד, לִבְדָא ז׳, צמר כבוש | felt | Filz תוס׳ כלי׳ ב״ב ה׳ ג׳: העושה חלוק מן הלבד וכו׳; ירוש׳ בר׳ פ״ב ה׳ ע״א: אתעכוד זבין לבדין למיינוקי.

לַבְּדָא ז׳, הצד השעיר של הבגד | the hairy side of cloth | die wollige Seite des Stoffs תרג׳ יב״ע ויק׳ י״ג נ״ה (בקרחתו או בגבחתו): ברדיה או בלבדיה.

לבדד״א לאו בעל דברים דידי את.

לִבָּה פיעל. נשב והעלה אש | to fan the flame | anfachen ב״ק נ״ט ע״ב: שמסר לו גחלת וליבה.

נִתְלַבָּה נתפ׳. נתלהט | to flame up | aufflammen שבת ל״ז ע״א: קטמה ונתלבתה.

לָבוּב ת׳, 1) מקושר | tied | umgebunden שבת פ״ה מ״ב: זכרין יוצאין לבובין.

2) מנוקב | perforated | durchlöchert ע״ז פ״ב מ״ג: עורות לבובין.

לָבוּד ת׳, מחובר, מעור אחד | solid, connected | zusammenhängend, aus einem Stück סוכה ט״ז ע״ב: כל פחות משלשה סמוך לדופן כלבוד דמי.

לִבּוּי ז׳, העלאת אש ע״י נשיבה | fanning a flame | das Anfachen ב״ק ס׳ ע״א: ליבה ולבתה הרוח אם יש בלבויו כדי ללבותה וכו׳.

לִבּוּן עי׳ לִיבּוּן. ביצה ל״ד ע״א: לבון רעפים.

לְבוּנָא נ׳, יסוד | foundation | Fundament שבת קי״ד ע״א: שיקרא אחדא כרעא קאי ואמת מלבן לבוניה.

לְבוּנְתָא נ׳, לבונה | frankincense | Weihrauch תרג׳ שמ׳ ל׳ ל״ד (לבונה זכה): לבונתא דכיתא.

לִבְזֵבְ ז׳, שפה, אוגן | edge, rim | Rand פס׳ מ״ח ע״ב: טבלה שאין לה לבזבזין.

לָבַט פי׳, הטריח והגיע | to incommode | bemühen מכי׳ בשלח עמלק ב׳: חביבה ראייתו של אברהם אבינו יותר מראייתו של משה שבאברהם לא לבטוהו ובמשה לבטוהו באברהם מה הוא אומר שא נא עיניך וראה וגו׳ ובמשה מה הוא אומר עלה ראש הפסגה וגו׳.

הִתְלַבֵּט התפ׳, טרח ונתיגע | to be troubled | sich abmühen ספרי במ׳ פ״ד: שנתלבטו על דרך זו.

לֶבֶט ז׳, טורח וצער | trouble, misery | Mühe, Plage ב״ר פנ״ב: הביא עליו לבטי לבוטים.

לְבַטָּלָה תה״פ, לשוא | in vain, useless | vergebens, nutzlos ערכ׳ ה׳ ע״א: אין אדם מוציא דבריו לבטלה.

לְבִידָא עי׳ לֶבֶד. איכ״ר א׳ ט״ז: הוה מזבין לבידין דינוקין.

לבילרין [לִבְלָרִין] ז״ר, עי׳ לִבְלָר. תרג׳ ירוש׳ במ׳ י״ב ז׳: ריש לבילרין.

לְבֵינָה — שורה ארוכה | long line | lange Zeile ירוש׳ מגי׳ פ״ג ע״ד ע״ב: שירת הים ושירת דבורה נכתבים אריח ע״ג לבינה ולבינה ע״ג אריח.

לְבֵינְתָא נ׳, לבינה, רעף | brick | Ziegel ב״ק צ״ו ע״ב: דגזל עפרא מחבריה ועבדיה לבינתא.

לְבִיסָא ז׳, קלחת | caldron | Kessel תרג׳ יב״ע במ׳ ל״א כ״ג: לביסיא וקדירתא.

לְבִישָׁא ז׳, מלבוש | garment | Kleid תמיד ל״ב ע״א: לבישין דארגון.

לְבִישָׁה נ׳, שימת בגד על הגוף dressing | *das Anziehen, Ankleiden* ספרא אחרי ד׳: מה לבישה בקידוש ידים ורגלים אף פשיטה בקידוש ידים ורגלים.

לב״כ לא בעי כוונה.

לְבַךְ פי׳, החזיק to hold fast | *festhalten* תרג׳ מש׳ ל״א י״ט (וכפיה תמכו פלך): וידהא לבכין מעזלא.

לְבַל פ״י, צהל בקול to shout | *jauchzen* פסיק׳ דברי ק״י ע״ב: לבלין קולך.

לְבְלֵב פ״ע, פרח וציץ to bloom | *blühen* יומא פ״א ע״ב: אלו הן לולבי גפנים כל שלבלבו מר״ה ועד יוה״כ.

לַבְלֵב פ״ע, 1) כנ״ל, תרג׳ איוב י״ד ט׳ (מריח מים יפריח): ומן הניית מוי ילבלב.

2) הקים שאון to make a noise | *lärmen* תרג׳ יב״ע שמ׳ י״ד י״ג: נלבלבא לקובליהון.

אִתְלַבְלֵב אתפ׳, עי׳ לַבְלֵב. תרג׳ תה׳ צ״ב ח׳ (בפרוח רשעים): כד אתלבלבן רשיעאי.

לַבְלָבָא ז׳, פרח, נצה blossom | *Blüte* תרג׳ בר׳ מ׳ י׳ (עלתה נצה): אפקת לבלבין.

לַבְלָבוֹ שם מקום name of a place | *Ortsname* גיט׳ ז׳ ע״ב: עד היכן עד כזיב וכו׳ עד לבלבו.

לַבְלוּבָא עי׳ לַבְלָבָא. תרג׳ יב״ע בר׳ מ׳ י׳ (נצה): לבלובהא.

לַבְלוֹנִיּוֹת ז״ר, מין ענבים a kind of grapes | *eine Traubenart* ירושׁ׳ בכורים פ״א ס״ג ע״ג: הענבים הלבלוניות.

לִבְלָר, לִבְלָרָא ז׳, כותב, סופר, מעתיק copyist, clerk, scribe | *Schreiber, Abschreiber* שמו״ר פמ״ו: עלה הלבלר לכתוב כתובה; תרג׳ דהי״ב כ׳ ל״ד (סופר המלך): לבלרא דמלכא.

לִבֵּן פיעל, 1) עשה לבן to cleanse | *weiß machen* ב״ר פ״ע: הידעתם את מי שהוא עתיד ללבן עונותיכם כשלג.

2) קלה באש to glow, to glaze tiles | *glühend machen, Ziegel brennen* ביצה פ״ד מ״ז: ואין מלבנין את הרעפים לצלות בהן. ועי׳ מְלוּבָּן.

הִלְבִּין הפ׳, — הִלְבִּין פְּנֵי־ בייש והלעיב to put to shame, to expose | *beschämen, bloßstellen* ב״מ נ״ח ע״ב: כל המלבין פני חבירו ברבים כאילו שופך דמים.

הִתְלַבֵּן התפ׳ — היה קלוי ומלובן באש to be glowed, to be heated | *glühend gemacht werden* ע״ז ל״ג ע״ב: החזירן לכבשן האש ונתלבנו.

לבנוב עי׳ לַבְלָבוֹ. תוס׳ אהל׳ י״ח ב׳: ושבעירות שבלבנוב מפני שסמוכין לים.

לַבְנוּנִית, לַבְנוּת נ׳, לובן, גוון הלבן whitness | *Weiße* ספרא תזריע נגע׳ ב׳: וכמה תהא לבנוניתה כשלג; ויק״ר פי״ד: אין הקב״ה צ את האדם אלא מטפה של לבנות.

לב״ם לישב בסוכה.

לֶבֶם ז׳, קלחת caldron | *Kessel* כל׳ פי״ד מ״א: הלבם כדי לקבל קיתונות.

לַבְקָן ז׳, אדם לבן ביותר albino | *Albino* בכורות פ״ז מ״ו: הכושי וכו׳ והלבקן.

לִבְרוֹת שם נהר name of a river | *ein Fluß* ב״מ פ״ז ע״א: צריכה ו״ו כי מרדיא דלברות.

לִבְרָנָא נ׳, מין ספינה a kind of ship | *eine Art Schiff* תרג׳ ירושׁ׳ במ׳ כ״ד כ״ד (וצים): ויפקון אוכלוסין סגיין בלברניא.

לברנטין [לַבְטֵרְיוֹן] ז׳, ספל basin | *Becken* ילק׳ יחז׳ שנ״ו: נטלה לברנטין של מלך עשתה לו חמין.

לב״ת ולב״ם לא בתחלה ולא בסוף.

ל״ג לא גרסינן; לא גזרינן.

לגאי [לָגָיָא] נ׳, עור ארנבת hare-skin | *Hasen-fell* ב״ר פ״כ: כתנות עור — לגאי.

לגדקס עי׳ לוּבְדְקָס. ירושׁ׳ שבת פ״ה ז׳ ע״ב: מאן דמר לגדקס אמבטים מהו אמבטים חמר סלק.

לָגַז פ״י, הרים במלגז | to stack with the pitchfork | *mit der Heugabel auffangen* ספרא ויק׳ ט׳ ז׳: שנים אוחזין במלגז ולוגזין בכרכר ושובטין.

לג״ר לנירסת.

לִגְיוֹן ז׳, גדוד צבא legion | *Legion* ב״ר פ״ה: משל למדינה שמרדה במלך שלח המלך לגיון קשה והקיפה כדי שיראו אותו בני המדינה ויתייראו מלפניו.

לגיטיין [לִיגָטִין] ז״ר, עי׳ לִיגָטָא. ילק׳ בר׳ ק״י: אב שכתב לגיטיין לבניו בחיים.

לְגִימָא, לְגִימָה נ׳, 1) גמיעה, בליעה quaffing | *das Schlucken, Schlürfen* ירושׁ׳ סוטה פ״א ט״ז ע״ג: כדי לגימת שלש ביצים מגולגלות זו אחר זו.
2) סעודה קלה light meal | *Imbiß* ר״ה י״ח ע״א: כנגד עשר לגימות שנתן בכל לעבדי דוד.
3) מחיה וכלכלה living, support | *Nahrung, Unterhalt* בכורות ל״ה ע״א: ללגימא לא חיישינן; גיט׳ ז׳ ע״א: שיש לו צעקת לגימא על חבירו.

לגין [לָגִין] ז״ר, כלי צמר woollen garments | *Wollkleider* ירושׁ׳ סנה׳ פ״ב כ׳ ע״ג: לבוש לגין דידך.

לָגִין, לְגִינָא ז׳, **לְגִינְתָּא** נ׳, מין כלי קטן a small vessel | *ein kleines Gefäß* שבת קל״ט ע״ב: בשבת בכוס ביום טוב בלגין ובמועד בחבית; תרג׳ יב״ע בר׳ כ״ד כ׳ (ותער כדה): ורוקינת לגינתא; ב״מ פ״ה ע״ב: אסתירא בלגינא קיש קיש קריא.

לִגְלֵג פ״ע, לעג, התלוצץ to sneer | *spotten* תענ׳ י״ט ע״ב: ליגלג עליו אותו אדון אמר כל השנה כולה לא ירדו גשמים ועכשיו ירדו גשמים.

לַגְלֵג כנ״ל. תרג׳ יב״ע בר׳ ל״ד ל״א: מלגלג במיליה.

אִתְלַגְלֵג אתפ׳, היה ללעג to be sneered at | *verspottet werden* תרג׳ אס׳ א׳ י״ז (להבזות בעליהן בעיניהן): לאתלגלגא מריהון קדמיהון.

לַגְלוֹג ז׳, גבעול stem | *Stengel* ב״ב י״ח ע״א: לגלוגי חרדלאי.

לְגְנָה נ׳, תלם, ערוגה garden-bed | *Beet, Saatstreifen* תרומ׳ פ״ט מ״ה: מאה לגנה של תרומה ואחת של חולין וכו׳.

לֶגֶם שם איש a man's name | *männlicher Name* ירושׁ׳ יומא פ״ג מ״א ע״א: אמר רבי עקיבה שח לי שמעון בן לגם.

לד״ה לדברי הכל.

לדוקיא עי׳ לוּדְקְיָא. ירושׁ׳ ע״ז פ״ג מ״ב ע״ג: משכו צינורות דם בלדוקיא.

לָדִיקִי ת׳, מעיר לודקיא Laodicean | *aus Laodicea* כל׳ פכ״ו מ״א: סנדל לדיקי.

לְדָנָא ז׳, נדן, תער החרב sheath | *Scheide* תרג׳ יח׳ כ״א ח׳ (והוצאתי חרבי מתערה): ואפיק חרבי מלדנה.

לַהֲבוּתָא נ׳, להבה, שלהבת flame | *Flamme* תרג׳ תה׳ ק״ו י״ח (להבה תלהט רשעים): להבותא תשלהב רשיעיא.

להי״ד למה הדבר דומה.

להד״ם לא היו דברים מעולם.

לְהוֹב ז׳, להב חרב, ברק glare | *das Funkeln* תרג׳ נחום ג׳ ג׳ (ולהב): ולהוב.

לָהוּט ת׳, שואף ומשתוקק passionately following, anxious for | *gierig, erpicht* ב״ר פנ״א: שהוא להוט אחר בולמוס של עריות.

להו״נ לא היה ולא נברא.

לה״ז כה״ז לא הרי זה כהרי זה.

להטייה [לְהַטַּיָּה] ז״ר, נפלים abortions | *Fehlgeburten* ירושׁ׳ נדה פ״ג נ״א ע״א: אילין להטייה נפקין קדמאי.

לה״כ לשון הכתוב.

לְהַל, לְהָלָא תה״פ, להבא, לעתיד further on | *künftighin* ירושׁ׳ ר״ה פ״ב נ״ה ע״ב: מן ההוא תרעא דלהל; ויק״ר פ״ל: מן הכא ולהלא.

לְהַלָּן תה״פ, שם there | dort ב״ק פ״ד ע״א: מה להלן ממון אף כאן ממון.

להי״ק להכי קאמר; לשון הקודש.

להי״ר לשון הרע.

(להת) אַלְהֵת אפ׳, גהר to bend | sich (über etw.) beugen תרג׳ מל״ב ד׳ ל״ד (ויגהר עליו): ואלהית עלוהי.

לְוָא עי׳ לְוֵי. כת׳ ע״ב ע״א: דלואי ילווניה.

לְוַאי מה״ח, מי יתן oh that! | o daß doch! ב״ב ה׳ ע״א: ולואי שיפרע בזמנו.

לְוָאי ז׳, שמנונית החלב cream | Rahm תרג׳ איוב כ׳ י״ז (דבש וחמאה): דובשא ולואי.

לוּבָא, לוּבָאָה ת׳, מארץ לוב Libyan | aus Libyen תרג׳ נחום ג׳ ט׳: לובאי; שבת נ״א ע״ג: חמרא לובא.

לובדקים עי׳ לִיבְדְּקָם. שבת נ״א ע״ב: לובדקים – חמרא לובא.

לוביר עי׳ לוּפָּר. ילק׳ דב׳ תתקי״נ: רמז ללובירים שלו.

לוֹבֶן ז׳, גוון הלבן, לבנונית, דבר לבן white colour, white matter | Weiße, Weißes תוס׳ זבים ב׳ ב׳: לובן ואדם.

לוֹבֶן בֵּיצָה חלבון glair | Eiweiß גיט׳ נ״ז ע״א: לובן ביצה סולד מן האור.

לוֹג, לוּגָא ז׳, מדת הלח a liquid measure | ein Flüssigkeitsmaß סוכה פ״ד מ״ט: צלוחית של זהב מחזקת שלשה לוגין; ירוש׳ תר׳ פ״י מ״ז ע״ב: וכמה לוגא עביד תרתין ליטרין.

לוּגָא, לוּגָה שם איש a man's name | männlicher Name תוס׳ יומא ב׳ ז׳: שמעון בן לוגא (שהש״ר ג׳ ו׳: לוגה).

לוּגְלָן ז׳, ליצן ומלגלג sneerer | Spötter ירושׁ׳ ברכ׳ פ״ו י׳ ע״ג: לוגלן וכו׳ למה לגלגתה.

לוּגְמָא נ׳, מלוא הפה, לגימה a mouthful | Schluck תוס׳ ברכ׳ ד׳ ה׳: כמה יגע אדם הראשון ולא טעם לוגמא אחת וכו׳.

מְלֹא לוּגְמָא, מְלֹא לוּגְמָיו שעור משקה הנלקח בפה בכת אחת a quantity of liquid filling one cheek | ein Mundvoll פס׳ ק״ז ע״א: מלא לוגמא; יומא פ״ח מ״ב: השותה מלא לוגמיו.

לוּגְמְיָא נ׳, זמה ופריצות lewdness | Unzucht במ״ר פ״ב: משל למלך שהיה משיא את בתו ונמצא בשושבין שלה דבר של לוגמיא.

לוּגַסְטוֹם ז׳, משגיח השוק market commissioner | Marktaufseher ילק׳ ויק׳ תע״ט: לטבח שהיה מוכר בשר והיתה חנות מלאה בשר וראה הלוגסטם מסתכל בבשר.

לוגשא עי׳ לֶכֶשׁ. ירוש׳ שבת פ״ב ד׳ ע״ג: לכש – לוגשא.

לוּדָא ז׳, שם אמורא name of an Amora | Name eines Amoräers שבת צ״ו ע״א: תני לודא.

לוּדָאָה 1) כנ״ל. יבמ׳ ע״א ע״ב: והתני לודאה.

2) ת׳, מעיר לוד Lyddan | aus Lydda ע״ז ל״ו ע״א: שמלאי לודאה.

3) ז׳, מתגושש עם חיות gladiator | Gladiator גיט׳ מ״ו ע״ב: ההוא גברא דזבין נפשיה ללודאי.

לוּדָה שם אמורא name of an Amora | Name eines Amoräers ירוש׳ תעני׳ פ״ג ס״ז ע״א: ר׳ לודה.

לוּדִי ת׳, 1) עי׳ לוּדָאָה 2. כל׳ פ״ב מ״ב: חביות לודיות.

2) עי׳ לוּדָאָה 3. שבת י׳ ע״א: מאכל לודים וכו׳ מאכל ליסטין.

לוּדְיָיא עי׳ לוּדָאָה 2. שמו״ר פ״ג: ר׳ שמעון לודייא.

לוּדָן עי׳ לוּדָאָה 3. ירוש׳ תרומ׳ פ״ח מ״ה ע״ד: אילו זבנת גרמך ללודנין.

לוּדְנָא ז׳, מין שרף הנוטף מעץ ladanum | Ladanum כת׳ ע״ז ע״ב: פילא ולודנא וכו׳.

לוּדְקְיָא שם עיר באסיה הקטנה Laodicea in Asia Minor | Laodicea in Kleinasien מו״ק כ״ו ע״א: לקל יתירי במזיגת קסרי פקע שורא דלודקיא.

לוּדָר ז׳, ממית החיות בקרקס matador | *Matador* שמו״ר פ״ל: הלך ושאל ללודר וכו׳.

לִוָּה פיעל, 1) הלך יחד עם־, שילח to escort | *begleiten* שבת קי״ט ע״ב: שני מלאכי השרת מלוין לו לאדם בע״ש מבית הכנסת לביתו.
2) הלך אחרי מטתו של מת to follow a funeral procession | *einem Toten das Geleit geben* ברי י״ח ע״א: כל הרואה המת ואינו מלוהו עובר משום לועג לרש.

הִתְלַוָּה התפ׳, נצטרף, נטפל to associate, to join the company of | *sich gesellen* דב״ר פ״ג: נתלוה להם כותי אחד הגיעו אצל הר גריזים.

לְוָאי ז׳, שמנונית חחלב cream | *Rahm* תרג׳ יב״ע ברי י״ח ח׳ (חמאה וחלב): לוואי שמין וחלב.

לוודין דקין עי׳ לִיבְדְקָס. תרג׳ ירושׁ׳ ברי ל״ב ט״ז (ועירים): לוודין דקין.

לְוָחִים, לְוָחִין ז״ר, לוחות, קרשים boards | *Bretter* תוס׳ שבת י״א י״ז: לווחין שבספינה וכו׳; ב״מ קי״ז ע״א: מאי תקרה וכו׳ לווחים.

לְוָט ז׳, קללה curse | *Fluch* תרג׳ יב״ע שמ׳ ט׳ ל״ד (והקולות): וקלייא דלווט פסקו.

לְוַי עי׳ שֵׁם לְוַי. נגע׳ פי״ד מ״ו: לא אזוב רומי לא אזוב מדברית ולא כל אזוב שיש לו שם לווי.

לְוָיָה, לְוָיְתָא נ׳, הליכה ביחד, שילוה escort, company | *Geleit, Begleitung* מדרי תה׳ קי״ד: יהא עליך לוויתך; ב״ר פצ״ב: דלוויתא אנא עבדא.

לְוְקָאָה ז׳, בן ארץ לוב Libyan | *Libyer* תרג׳ דהי״א אי י״א: (להבים): לווקאי.

לַוְקְיָאנָא, לַוְקָן עי׳ לַבְקָן. בכורות מ״ה ע״ב: מאן בעי לווקיאני ואשתכח חיורי; תוס׳ שם ו׳ (ז׳): הלווקן וכו׳.

לווקרין עי׳ לִיבְדְקָס. תרג׳ יב״ע ברי ל״ב ט״ז (ועירים): ולווקרין.

לוּז —. **הֵלִיז** הפ׳, הוציא לעז to talk about, to talk disrespectfully | *Übles reden* ירושׁ׳ דמ׳ פ״ב כ״ב ע״ג: רבי התיר ליקח ירק במוצאי שביעית והיו הכל מליזין עליו.

לוּז ז׳ —. **לוּז שֶׁל שִׁדְרָה** חוליה תחתונה שבשדרה coccyx | *Steißbein* ב״ר פכ״ח: אפילו לוז של שדרה שממנו הקב״ה מציץ את האדם לעתיד לבא וכו׳.

לוּזָא נ׳, לעז, דבה רעה evil talk | *üble Nachrede* ירושׁ׳ גיט׳ פ״ד מ״ה ע״ד: שלא להוציא לוזה על בני חורין.

לוּחָא ז׳, לחי cheek | *Wange* ירושׁ׳ ר״ה פ״ב נ״ח ע״ב: קדום באדר פוח לוחיך ופוק לקובליה.

לוּט —. קילל to curse | *fluchen* במ״ר פ״ט: הכל נשבעות בך ולטית; סנה׳ מ״ט ע״א: תהא לוטא ולא תהא לאטה.

לְוָט, לְוָטָא ז׳, קללה curse | *Fluch* תרג׳ במ׳ ה׳ ח״א (בשבועת האלה): מומתא דלוטא; שם שם (לאלה): ללוט.

לוּטְיָינוּס שם מושל רומי name of a Roman emperor | *Name eines römischen Herrschers* ב״ר פפ״ג: יום שמלך לוטיינוס נראה לרי אמי בחלום.

לוֹטֶם ז׳, מין צמח a plant | *ein Pflanzenname* שבי׳ פ״ז מ״ו: הוורד והכפר והקטף והלוטם.

לוּטְסָאֵי שם אומה name of a people | *eine Völkerschaft* תרג׳ יב״ע בר׳ י׳ י״ח (הארודי): לוטסאי.

לְוֵי פ״ע, התחבר to join | *sich gesellen* תרג׳ ש״ב כ׳ ב׳ (דבקו במלכם): לוו עם מלכהון.

לַוֵּי פעל, **אַלְוֵי** אפ׳, הלך ביחד to escort | *begleiten* ב״ר פמ״ח: מתלא אמר אכלית אשקית לוית; בר׳ ל״א ע״א: אלוייה לרי טימי.

לְוִיָּה נ׳, 1) בת לוי או אשת לוי daughter or wife of a Levite | *Levitin* קידי פ״ג מי״ב: כהנת לויה וישראלית.

2) מעמד הלוי the community and the status of Levites | *Levitentum* ירוש׳ סוטה פ״ז כ״א ע״ג: זקני כהונה ולויה.

לְוָיָה נ׳, הליכה ביחד, שלוח escort, company | *Geleit, Begleitung* סוטה פ״ט מ״ו: והנחנוהו בלא לויה.

לְוִיטָס שם תנא name of a Tanna | *Name eines Tannaiten* אבות פ״ה מ״ד: רבי לויטס איש יבנה.

לְוִיָּה עי׳ לְוָיָה. ירוש׳ סוטה פ״ט כ״ד ע״א: כהנת וכו׳ לויה וכו׳; יבמ׳ פ״א י״ב ע״א: מתנות כהונה ולויה.

לְוָיָה נ׳, 1) עי׳ לְוָיָה. עירו׳ נ״ד ע״א: המהלך בדרך ואין עמו לויה יעסוק בתורה.

2) אשה, בת זוג wife | *Gattin* יומא נ״ד ע״ב: כאיש המעורה בלויה שלו.

לְוָיְתָא נ׳, חבורה company | *Gesellschaft* איכ״ר א׳ א׳ (חד מאתינם י״ג): ואית לויתא קומינן.

לויקן עי׳ לַבְקָן. תוס׳ בכורות ה׳ ט׳: הזיוד וכו׳ ולויקן וכו׳.

לוכיד עי׳ לוּפָר. ילק׳ שמואל קנ״א: ראו ללוכידין שלו.

לוּכְסָן עי׳ אֲלַכְסוֹן. איכ״ר פתיחתא: חורש שדהו לוכסן.

לוּל ז׳ – 1) כלוב של תרנגולים hen-roost | *Hühnersteige* שבת ק״ב ע״ב: העושה נקב בלול של תרנגולים.

2) מלה של לחש a word in a formula of sorcery | *Wort in einer Zauberformel* פסח׳ קי״ב ע״א: לול שפן אניגרון.

לוּלָא 1) כב״ל 1. ירוש׳ יומא פ״א ל״ח ע״ג: לולא דר׳ איליי דהוה עביד וכו׳.

2) שם מקום name of a place | *Ortsname* ספרי דב׳ נ״א: לולא רבתא.

לוּלָב, לוּלָבָא ז׳, כפת תמר branch of the palm-tree | *Palmzweig* ב״ר פמ״א: תמרה זו אין בה פסולת אלא תמריה לאכילה לולביה להלל וכו׳; סוכה ל״ב ע״א: ממאי דהאי כפת תמרים דלולבא הוא.

לוּלְבָן ז׳, גן תמרים palm-garden | *Palmengarten* תרג׳ שני אס׳ ג׳ ח׳: לולבננא.

לוּלוּ עי׳ לַבְלַב 2. תרג׳ ירוש׳ שמ׳ י״ד י״ג: גלולוי לקובליהון.

לוּלְיָאנִי שם איש a man's name | *männlicher Name* ויק״ר פל״ב: לא היו קורין ליהודה רופא ולא לראובן לוליאני.

לוּלִיבָא 1) עי׳ לוּלָב. ב״ק צ״ו ע״א: האי מאן דגזל לוליבא מחבריה.

2) שם איש a man's name | *männlicher Name* ירוש׳ ערלה פ״ב ס״א ע״ד: ר׳ חייה בר לוליבא.

לוּלְיָינוּס קיסר רומי Julian, the Roman emperor | *Julian, römischer Kaiser* ירוש׳ נדרי׳ פ״ג ל״ז ע״ד: לוליינוס מלכא.

לוּלְיָינִי שם איש a man's name | *männlicher Name* ירוש׳ נדרי׳ פ״ג ל״ז ע״ד: ר׳ חייה בר לולייני.

לוּלְיָינִית נ׳, תספורת מסויימת a style of hair-cutting | *bestimmte Haartracht* נדרי׳ נ״א ע״א: מאי לולינית וכו׳ תספרתא יחידתא וכו׳ ראשו של זה בצד עיקרו של זה והיינו תספורת של כהן גדול.

לולניאות [לוּנְכִיּוֹת] נ״ר, עי׳ אֲלוּנְכָא. ע״ז ח׳ ע״ב: לולניאות של ברזל.

לוּמָה נ׳, שם מטבע קטנה a small coin | *eine kleine Münze* ע״ז ל״ד ע״ב: קיסתא דמורייס בלומה.

לונביאות, לונביות, לונבייאות [לוּנְכִיּוֹת] עי׳ אֲלוּנְכָא. סנה׳ י״ד ע״א: עד שנעצו בו ש׳ לונביאות של ברזל; סוטה ט׳ ע״ב: לפיכך נתנו בו עשר לונביות; במ״ר פ״ט: לונבייאות.

לוּנְטִית עי׳ אֲלוּנְטִית. ירוש׳ שבת פ״ט י״ב ע״א: מחמם אדם לונטית ונותנה על גבי מכה בשבת.

לוּנְיָא נ׳, חוט, חרוז string | *Schnur* שהש״ר א׳ י׳: בלוניא של מרגליות.

לוּם שם איש *a man's name* | *männlicher Name* גיט׳ י״א ע״ב: לוקום ולום.

לוּף פ״י, חיבר *to join* | *verbinden* חול׳ י״א ע״א: הני מילי היכא דתתיך ליה לגמרי אבל היכא דלייף לית לן בה.

לוּף ז׳, מין צמח *serpentaria* | *Schlangenwurzel* פאה פ״ו מ״י: וכל הטמונים בארץ כגון הלוף והשום וכו׳.

לוּפְּן ז׳, בעל גבות עבות *one having thick eye-brows* | *mit dichten Augenbrauen* בכורות מ״ד ע״א: לופן דנפישין זיפיה.

לוּפִיר עי׳ לוּפָר. פסיק׳ וזאת הברכה קצ״ו ע״ב: רמז ללופירין שלו.

לוּפָּס ז׳, מס *tax* | *Abgabe, Steuer* שמו״ר פט״ו: פונה לופס ושורף את השטר.

לוּפָר ז׳, שוטר *guardsmann* | *Wachmann* במ״ר פ״י: נפלה הצוחה בעיר ובא הלופר ותפשם ומסרם למלכות.

לוּפְתָּא נ׳, מוסף לבנין *additional building, wing* | *Anbau* ב״ב ו׳ ע״א: בקרנא ולופתא.

לוּקוּ עי׳ לוּקְטָא. רות רבה ב׳ ז׳: תפסה לוקו.

לוּקוֹס ז׳, 1) זאב *wolf* | *Wolf* סוכה נ״ו ע״ב: לוקוס לוקוס עד מתי אתה מכלה ממונן של ישראל.

2) שם איש *a man's name* | *männlicher Name* גיט׳ י״א ע״א: לוקוס ולום.

לוּקֵחַ ז׳, קונה *buyer* | *Käufer* ב״מ פ״ד מ״ד: אחד הלוקח ואחד המוכר יש להן אונאה.

לוּקְטָא ז׳, משהו, דבר מועט *a small quantity* | *kleines Quantum* איכ״ר א׳ א׳: לא יהבת לי לוקטא לוקטא.

לוּקטמין עי׳ אַנְקְטְמִי. שבת ס״ו ע״א: לוקטמין טהורים ואין יוצאין בהן.

לוּקִים עי׳ לוּקוֹס 2. פסיק״ר פכ״א: גיים וכו׳ ולוקים מן סוסיתה.

לוּקִים עי׳ לוּקוֹס 1. תוס׳ סוכה סוף פרק ד׳: לוקים לוקים.

לוּקְנִיתָא נ׳, בקבוק *flask* | *Flasche* קהל״ר א׳ ז׳: מלון לוקניתא מים והוו יהבין לגווה.

לוּקָם עי׳ לוּקוֹס 2. ירושׁ׳ תר׳ פ״י מ״ז ע״ב: ואילין אגרתא לא גיים לוקם כתיב בהן.

לוּרטיא [לוּטְרִיָא] נ׳, אמבטי *bathing-tub* | *Badewanne* איכ״ר א׳ ט׳: ונפלה לורטיא של מלך ועשתה לו המין (לגי׳ מוספיא: לוטריא).

לוּשׁ — **נָלוֹשׁ** נפ׳, נתגלגל ונתגבל (הבצק) *to be kneaded* | *geknetet werden* מנח׳ פ״א מ״א: לחם הפנים נילוש אחד אחד ונאפה שנים שנים.

לְזָבִיז עי׳ לְבִזְבֵּז. כל׳ פ״ב מ״ג: טבלא שאין לה לזביז.

לְזוּלִ״ז לא זה ולא זה.

לְזִ״ת לאו זמן תפילין.

לַח — ז׳, נוזלים *liquid* | *Flüssigkeit* תוס׳ דמ׳ ג׳ י״ב: ובלח הין.

לְהָא ז׳, וו החכה *fish-hook* | *Angelhaken* שבת י״ח ע״א: מצודות חיה ועוף ודגים וכו׳ בלחי וקוקרי וכו׳.

לַחֲדָא תה״פ, מאד *very much* | *sehr* תרג׳ בר׳ י״ז כ׳ (מאד מאד): לחדא לחדא.

לַהֲה עי׳ לֵיהָה. תוס׳ תר׳ ז׳ ט״ז: וקלח של כרוב וכל דבר שיש בו לחה.

לְחוּד, בִּלְחוּד תה״פ, לבד, בפני עצמו, בפני עצמם *singly, separately, for oneself* | *gesondert, für sich allein* תענ׳ כ״א ע״ב: גברי לחוד ונשי לחוד; תרג׳ שמ׳ י״ח י״ד (לבדך): בלחודך.

וּבִלְחוּד תה״פ, ובלבד, בתנאי *provided, but* | *vorausgesetzt, mit der Bedingung, daß...* ירושׁ׳ יבמ׳ פ״ב י״ג ע״א: ובלחוד דלא תימר.

לחולטנית [לְחוּלְטָנוּת] תה״פ, לחלוטין,

לעולם finally, for ever | *für immer, endgültig* ירוש׳ גיט׳ פ״ד מ״ו ע״ב: לצמיתות – לחולטנית (ובדפוס ויניציא רפ״ג: לחולטנות).

לְחוּשׁ ת׳, שחום red-brown | *rotbraun* תרג׳ יב״ע ברי ל׳ ל״ב (שה חום): אימר לחוש.

לְחִי ·– 1) חלק הרסן וכדומה שעל יד הלחיים cheek-piece | *Backenstück; Backenseil* כלי פי״א מ״ח: עקרב של פרומביא טמאה ולחיים טהורין.

2) מוט קבוע בקרקע a stake fastened in the ground | *im Boden befestigter Pfahl* עיר׳ פ״א מ״ו: לחיין שאמרו גובהן. עשרה טפחים ורחבן ועוביין כל שהוא.

לְחְיָא כנ״ל 2. עיר׳ ט״ו ע״א: עד דאתא נפל לחיא.

לְחַיֵּי תה״פ, טוב, ניחא very well, all right | *recht, wohl* יומא י״ח ע״א: בשלמא שמא שכח לחיי אלא שמא לא למד.

לְחַיָּית נ׳, 1) מבצר fortress | *Festung* תרג׳ אס׳ ט׳ כ״ז: בגו פציחיא ולחייתא.

2) שם מקום name of a place | *Ortsname* תרג׳ ירוש׳ דב׳ ד׳ מ״ח (מערוער): מן לחיית.

לְחִיכָה נ׳, אחיזת האש lapping (of flames) | *das Lecken (der Flammen)* ירוש׳ חג׳ פ״ב ע״ז ע״ב: והיתה האש מלחכת אותן כלחיכתן מסיני.

לְחֵינָה נ׳, שפחה maid-servant | *Magd* שמו״ר פ״מ: אין לך גדול משבט יהודה ואין לך ירוד משבט דן שהיה מן הלחינות.

לְחֵינְתָא נ׳, 1) כנ״ל. תרג׳ איוב י״ט ט״ו (ואמהותי): ולחינתי.

2) פלגש concubine | *Kebsweib* תרג׳ ברי ל״ה כ״ב (פלגש): לחינתא.

לְחִישָׁה נ׳, 1) דיבור בלחש whisper | *das Flüstern* ירוש׳ ברי פ״ט י״ג ע״א: ומתפלל בלחישה והקב״ה מאזין את תפילתו.

2) שוהד דברים insinuation | *Einflüsterung* סוטה מ״ז ע״ב: משרבו לוחשי לחישות בדין רבה חרון אף בישראל.

3) שריקת הנחש hissing (of the serpent) | *das Zischen* אבות פ״ב מ״י: ועקיצתן עקיצת עקרב ולחישתן לחישת שרף.

4) לחש לסגולה whispering for charming purposes | *das Besprechen (als magische Einwirkung)* סנה׳ ק״א ע״א: ולוחשין לחישת נחשים ועק־בים בשבת.

לְחַיַּת שם מקום name of a place | *Ortsname* תרג׳ במ׳ כ״א ט״ו (ער): לחית.

לְחְלוּחַ, לְחְלוּחָא ז׳, **לְחְלוּחִית, לְחְלוּחְתָא** נ׳, רטיבות, עסיס; כח moisture, juice, vitality | *Feuchtigkeit, Saft, Frische* שהש״ר ב׳ א׳: אם תאמר כמוץ שבבקעה כבר יש בו לחלוח; ירוש׳ ע״ז פ״ב מ״ב ע״א: לחלוחתא אסורה משום תערובת דגים טמאים; שם: אין עבדת לחלוחי שריא; ב״ר כמ״ח: כאן זקנה שיש שיש בה לחלוחית ולהלן בזקנה שאין בה לחלוחית.

לַחְלוּטִין תה״פ לצמיתות, לעולם for ever, finally | *endgültig, für immer* שמו״ר פ״ג: לצמיתות ומתרגמין לחלוטין.

לְחְלוּךְ עי׳ **לְכְלוּךְ**. פסיק״ר פט״ז: אין בהם לחלוך פה.

(לחלח) **נִתְלַחְלַח** נתפ׳, הורטב, נעשה לח to be moistened | *feucht werden* ירוש׳ שבת פ״ד ו׳ ע״ד: לא סוף דבר לחין אפי׳ יבישין שנתלחלחו.

לָחַם ·– **הִלְחִים** הפ׳, דיבק to insert, to fit | *zusammenfügen* ויק״ר פ״ג: כאדם שהוא מלחים שתי כרעי המטה ומדביקן זה לזה.

הִתְלַחֵם התפ׳, התווכח to dispute | *streiten* ירוש׳ מו״ק פ״ג פ״א ע״ד: אם חברים מתלחמים אתם מה איכפת לכם.

לַחְמִי ה׳, מעיר בית לחם of Bethlehem | *aus Bethlehem* כלי׳ פ״ב מ״ב: מלודיות ועד לחמיות וכו׳.

לַחְמָנִית נ׳, מין עוגה דקה wafer | *Waffel* בר׳ מ״ב ע״א: לחמניות מערבין בהן ומברכין עליהן המוציא.

לַהֲצָאִין תה״פ, למחצה by halves | *zur Hälfte* נדרי׳ פ״ג ע״א: אין נזירות לחצאין.

לָחַשׁ פעיוי, 1) דיבר בלחש to whisper | *flüstern, zuflüstern* מו״ק כ״א ע״א: ולחש הוא לר׳ חנניה בן עקביה ור״ח בן עקביה לתורגמן ותורגמן השמיע לרבים.

2) אמר דברי לחש לסגולה to whisper a charm | *einen Zauberspruch flüstern* סנה׳ פ״י מ״א: והלוחש על המכה.

3) השמיעה הגחלת קול זמזום to fizzle | *summen (von brennenden Kohlen)* בר׳ נ״ג ע״ב: גחלים לוחשות.

נִלְחַשׁ נפ׳, נאמר בלחישה to be whispered | *zugeflüstert werden* קהל״ר י׳ י״א: יאין המלכות מתגרה בבני אדם אלא אם כן נלחש לה מלעיל.

לָחֵשׁ — 1) כב״ל 1. ב״ר פ״ע: שראה האנשים מלחשים אלו לאלו.

2) שרק (הנחש) to hiss | *zischen* שמו״ר פ״ה: הנחש מלחש והורג.

לַחַשׁ — **בְּלַחַשׁ** תה״פ, בקול נמוך in a low voice | *leise* עיר׳ נ״ד ע״א: תלמיד אחד היה לר׳ אליעזר שהיה שונה בלחש לאחר ג׳ שנים שכח תלמודו.

(לחת) הֶלְחִית הפ׳, הוציא הכלב לשונו מעיפות to loll the tongue, to pant (of the dog) | *die Zunge (vor Erschöpfung) heraushängen lassen (v. Hund)* ספרי דב׳ שמ״ג: והיה החמור מהלך והכלב מלחית.

(לחת) אַלְחֵת אפ׳, כב״ל. פסיק׳ בשלח פ״ו ע״ב: לפום דהדין כלבא מלחית בלישניה ברם הכא ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו.

לְטָא פ״י, קלל to curse | *fluchen* תרג׳ יב״ע בר׳ ה׳ כ״ט (האדמה אשר ארוה ה׳): ארעא די לטא ה׳.

לְטוֹם ז׳, מין צמח ladanum | *Ladanum* תרג׳ בר׳ ל״ז כ״ה (ולט): לטום.

לָטוֹמְיָא נ׳, מחצב אבנים quarry | *Steinbruch* אהל׳ פי״ז מ״ג (בבבלי): החורש מלטומיא וכו׳.

לְטוּסָאֵי שם אומה name of a people | *eine Völkerschaft* תרג׳ דהי״א א׳ מ״ז (הא־ודי): לטוסאי.

לְטוּתָא נ׳, קללה curse | *Fluch* סנה׳ מ״ח ע״ב: לטותא דלטייה אבוך.

לְטַט פ״י, **לַטֵּט** פעל, **לְטֵי** פ״י, קילל to curse | *fluchen* תרג׳ איוב ה׳ ג׳ (ואקוב נוהו): ולטטית מדוריה; ירי׳ ט״ו י׳ (כלה מקללני): כלהון מלטטין לי; בר׳ ז׳ ע״א: אלטייה.

לטימיא עי׳ **לָטוֹמְיָא**. אהל׳ פי״ז מ״ג: החורש מלטימיא וכו׳.

לְטִישָׁה נ׳, צחצוח וליטוש furbishing | *das Polieren* כלי׳ פי״ד מ״א: המחוסר לטישה.

לט״מ ל״ט מלאכות; ל״ט מלקות.

לִטְרָא עי׳ **לִיטְרָא**. ויק״ר פכ״ב: משקל שתי לטראות.

לטרגיה [לִיטוּרְגְיָא] נ׳, עבודת הצבור public service | *öffentliche Arbeit* תנח׳ בוב׳ וארא ד׳: פנוי לטרגיה במצרים.

לֵי מה״ח, לא not | *nicht* ירוש׳ סנה׳ פ״ג כ״א ע״ב: לי נא אכיל.

לֵיָא שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש׳ בר׳ פ״ב ה׳ ע״ג: עאל ר׳ ליא ואיפטר עילוי.

לֵיאוּ, לֵיאוּתָא נ׳, 1) עמל labour | *Mühe* תרג׳ בר׳ ל״א מ״ב (יגיע כפי): ליאות ידי.

2) הבל vanity | *Nichtigkeit* תרג׳ ישׁ׳ י׳ א׳ (ומכתבים עמל כתבו): וכתב דליאו כתבין.

3) רכוש aquired property | *Erarbeitetes* תרג׳ דב׳ כ״ח ל״ג (וכל יגיעך): וכל ליאותך.

ליבא ז׳, לב heart | *Herz* כדר׳ תה׳ כ״ח: מה דבליבא הוי בפומא.

אליבא על פי according to | *nach, gemäß* יומא ל״ט ע״ב: אליבא דר׳ יהודה.

אליבא ריקנא בקיבה ריקה on an empty stomach | *auf leeren Magen* חול׳ נ״ט ע״א: האי מאן דאכל וכו׳ אליבא ריקנא וכו׳.

ליבוי ארץ לוב Libya | *Libyen* ירוש׳ כלא׳ פ״ח ל״א ע״ג: גרים הבאים מליבוי.

ליבון ז׳, 1) נקוי הצמר עד שיהפך לבן whitening | *das Weißmachen* ב״ק צ״ג ע״ב: צבע לר׳ שמעון לא הוי שנוי ליבון הוי שינוי. 2) העברה כראש glowing | *das Glühenlassen* ירוש׳ ע״ז פ״ה מ״ה ע״ב: בסכין גדולה צריכה ליבון והליבון צריך שיהו ניצוצות מנתזין ממנה.

ימי ליבון שבעת הימים הנקיים של האשה אחרי וסתה the seven days after menstruation during which white garments are worn | *die sieben (Reinheits-) Tage nach Beendigung der Menstruation* שבת י״ג ע״ב: בימי נדותך וכו׳ בימי ליבוניך.

ליבונאה ת׳, כנוי לכתב העברי הקדום the old Hebrew type | *die althebräische Schrift* סנה׳ כ״א ע״ב: מאי כתב עברית כתב ליבונאה.

ליבלבא, ליבליבא ע׳ לבלבא. תרג׳ איוב ט״ו ל״ג (וישלך כזית נצתו): ויטלוק היך זיתא ליבלביה; שם ל״ב ח׳ (וצאצאי): וליבליבא.

ליבלר ע׳ לבלר. ירוש׳ שבת פ״א ג׳ ע״ב: הליבלר בקולמוס שבאזנו.

ליבנן הר הלבנון the mountain Lebanon | *der Libanon* ב״ר פל״ז: ארקא דליבנן.

ליברה נ׳, קשקשים scales | *Schuppen* ירוש׳ שבת פ״ו ז׳ ע״ד: ליברה דדהבא.

ליברנין ע׳ לברנא. שקל׳ פ״ו מ״ב: אפילו ליברנין גדולה אינה יכולה לעבור.

ליגון ע׳ לגין. תוס׳ כלי׳ ב״מ ה׳ י״ג: בית הליגונין.

ליגטא ז״ר, צוואה legacy, bequest | *Legat, Vermächtnis* תנח׳ נח י״ד: אברהם התחיל בליגטא וכו׳.

ליגיון ע׳ לגיון. חול׳ קכ״ג ע״א: ליגיון העובר ממקום למקום.

ליגלוג ז׳, גמגום stammering | *das Stammeln* שהש״ר ב׳ ד׳: תינוק שקורא וכו׳ וליגלוגו עלי אהבה.

ליגן ע׳ לגנה. תוס׳ תרומ׳ ח׳ ד׳: ק׳ ליגנין של תרומה.

ליגנון [לגיאן] נ״ר, עור ארנבת hare-skin | *Hasenfelle* תנח׳ בובר בר׳ כ״ד: כתונת עור – ליגנון.

ליגסטים ע׳ לונסטוס. תנח׳ צו א׳: לטבח שהיה מוכר בשוק וכו׳ וראה הליגסטים מסתכל בבשר.

לידנא ז׳, נדן, תער החרב sheath | *Scheide* תרג׳ דהי״א כ״א כ״ז (וישב חרבו אל נדנה): ואתיב סיפיה ללידנה.

ליואה ז׳, לוי Levite | *Levit* חול׳ קל״א ע״א: ההוא ליואה דהוה חטיף מתנתא.

ליווקאה ע׳ לווקאה. תרג׳ יב״ע בר׳ י׳ י״ג (להבים): ליווקאי.

ליוויתה נ׳, קינה ויללה lamentation | *Klagelied* ירוש׳ מו״ק פ״א פ׳ ע״ד: לא תעורר אשה ליווייתה במועד.

ליול״י לא יזכר ולא יפקד.

ליונטי שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש׳ יבמ׳ פ״ט י׳ ע״ב: רבי ליונטי בעא קומי רבי יונה.

ליזבז, ליזביז ע׳ לבזבז. תוס׳ כלי׳ ב״ק ו׳ י״ז: הליזבז; תוס׳ עוקצ׳ ב׳ י״ח: טבלה שיש לה ליזביז.

לִיזָה נ׳, דבה רעה evil talk | *üble Nachrede* ירושי יבמ׳ פ״ג ה׳ ע״א: כדי שלא להוציא ליזה.

לֵיחָה נ׳, 1) רטיבות moisture | *Feuchtigkeit* ירושי שבי׳ פ״א ל״ג ע״ב: פעמים שאין הגשמים כצויין ואין הליחה מצויה.
2) מוגלא שבמכה pus | *Eiter* תוס׳ כלי ב״ק ו׳ י״ט: שהרופא נותנו על גבי המכה שהוא מוצץ את הליחה.
3) מימי החוטם mucus | *Nasenschleim* פסיק״ר מ״ב: ולא הוציא ליחה מאפיו.

לִיחְלוּחִית עי׳ לַחְלוּחִית. סנה׳ מ״ט ע״א: עדיין ליחלוחית של דוד קיימת.

לִיחָתָא נ׳, עצם הרגל fibula | *Wadenbein* יבמ׳ ק״ג ע״א: האי מאן דמסגי על ליחתא דכרעיה.

לֵיטוֹר, לִיטִיר עי׳ לְאִיטוֹר. ירושי ברי פ״ג ו׳ ע״א: להציל שדה מן הגוי ואפילו ליטור יוצא ועורר עליה; מגי׳ פ״ג ע״ד ע״א: כבר פייסנו לשלשה ליטירין.

לִיטְמָא נ׳, מחרוזת string | *Schnur* ילק׳ יש׳ שט״ז: ליטמא אחת של מרגליות נאות.

לִיטְרָא, לִיטַרְתָּא נ׳, שם משקל a pound | *Pfund* כתי ס״ז ע״ב: ליטרא בשר; ירושי ברי פ״ב ה׳ ע״ג: בכמה הדין ליטרתא.

לֵיי, לְיֵיא מה״ש, לאן whither? | *wohin?* ברי נ״ח ע״א: כגני לייא; ירושי שבועי פ״ב ל״ג ע״ד: ליי דא מילה. ועי׳ כְּלַפֵּי לְיֵיא.

לַיָּא שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירושי ברי פ״ג ו׳ ע״ד: ר׳ לייא וחבריא הוון יתבין.

לַיְיָדָא מה״ש, למה? whereto? what for? | *wozu?* ירושי שבת פ״ב ל״ג ע״ד: ליידא מילה.

לוי״ח לא יצא ידי חובתו.

לַיְיצָן עי׳ לֵיצָן. מדרי תה׳ א׳ א׳: מכאן שהיה לייצן.

לַיִישׁ ז׳, עיסה, בצק dough | *Teig* ספרי בהעלותך פ״ט: דבר אחד משמש לשלשה לשונות הלייש והשמן והדבש.

לֵית מה״ג, אין there is not | *ist nicht da* תרג׳ יב״ע ברי ב׳ ה׳ (ואדם אין): ואינש לית.

לִיךְ מה״ג לך (לנקבה) (to) thee | *dir (f.)* כתי פ״ד מ״ב: עד שירצו היורשים ליתן ליך כתובתיך.

לִיכָּא 1) עי׳ לֵית. חולי ס״א ע״ב: דאיכא בהאי ליכא בהאי ודאיכא בהאי ליכא בהאי.
2) ז׳, שכשוך twirling | *das Quirlen* שבת קל״ד ע״א: התם לא בעי ליכא הכא בעי ליכא.

לִיכִי עי׳ לִיךְ. נדי ע״ז ע״ב: לא יאמר אדם לאשתו בשבת מופר ליכי בטל ליכי כדרך שאומר לה בחול.

לִיכְלוּךְ עי׳ לִכְלוּךְ. ירושי ברי פ״ח י״ב ע״א: דבר שיש בו ליכלוך משקה.

ליכנוס [לִיבְנוֹס] הר הלבנון the monutain Lebanon | *der Libanon* תרג׳ יב״ע במ׳ כ״ד ו׳ (כארזים): כארזיא דליכנוס.

לִיכְסָה שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירושי שבועי פ״ז ל״ח ע״א: ליכסה אמר קומי ר׳ מנא.

לִיל ז׳, יללה lamentation | *das Wehklagen* תרג׳ ירושי דב׳ ל״ב י׳ (יلل) ליל.

לִילָא שם מקום name of a place | *Ortsname* ילק׳ דב׳ תרכ״ד: לילא רבתא.

לִילֵי, לִילִין נ״ר, ליליות, רוחות הלילה night-demons | *Nachtdämonen* תרג׳ יב״ע במ׳ ו׳ כ״ד: ויטרינך מן לילי; תרג׳ שני אס׳ א׳ ג׳: שידין רוחין ולילין.

לִילָךְ עי׳ לְכַךְ. שבת קל״ד ע״א: נעביד ולא לילך.

לִימּוּד עי׳ לִמּוּד. קד׳ מ׳ ע״ב: לימוד גדול שהלימוד מביא לידי מעשה.

לִימוֹן עי׳ לוֹפֶין. תוס׳ בכורי ה׳ ט׳: הזיוד וכו׳ והלימון.

לְיָמִים לאחר זמן later on | *später-hin* פסיק״ר כ״א: פסיק״ר כ״א: למלך שכעס על מטרונה ושרדה מתוך פלטין שלו לימים בקש להחזירה.

לִימִין ז׳, נמל אסת״ר א׳ ח׳: harbour | *Hafen* שתי ספינות שהיו עולות בלימין.

לִימְצָא ז׳, שבלול ב״ר פנ״א: snail | *Schnecke* כהדין וכו׳ לימצא.

לֵינָא, לֵינָה (לֵי אֲנָא) אין אני ... I do not | *ich... nicht* ירושי סנה׳ פ״א י״ח ע״א: לינא חכים מידון; שם פ״י כ״ח ע״ב: לינה יכול מיסכול.

לִינָה נ׳, 1) מנוחת לילה night-rest | *Nachtruhe* ספרי דב׳ שנ״ב: מאכל ומשתה יהיה משלכם ולינתי אצלו.

2) שהית לילה staying over night | *das Übernachten* ירוש׳ סוכה פ״ד ב״ד ע״ד: נפסלין בלינה.

לִינְיָא נ׳, מחרוזת string | *Schnur* תנח׳ בובר במ׳ כ״ג: ליניא אחת של מרגליות.

לֵינָן (לֵי אֲנַן) אין אנו we do not | *wir... nicht* ירוש׳ ערלה פ״ב ס״ב ע״ג: ואנן לינן אמרין כן.

ל״ם לידי סכנה; לידי ספק.

לִיסְטָא, לִיסְטָאָה ז׳, גזלן, שודד robber | *Räuber* ויק״ר פ״ט: אתציד ההוא ליסטא; פנה׳ ק״ו ע״ב: כד קטיל יתיה פנחס ליסטאה.

לִיסְטָאוּת, לִיסְטוּת נ׳, גזלנות robbery | *Räuberei* קיד׳ ל׳ ע״ב: כל שאינו כלמדו אומנות מלמדו ליסטות; אס״ר א׳ י״ב: הן דליסטאות וכו׳.

ליסטטירין [לִיסְטֵירִין] ז׳, מערת פריצים robber's den | *Räuberhöhle* שהש״ר ו׳ ד׳: ליסטירין הקשה וכו׳.

לִיסְטָיוּתָא עי׳ לִיסְטָאוּת. ב״מ פ״ד ע״א: לסטאה בליסטיותיה ידע.

לִיסְטִים, ליסטים ז׳, גזלן, שודד robber | *Räuber* ב״ק ל״ז ע״א וע״ב: ליסטים מזוין וכו׳ ליסטים שאינו מזוין.

לִיסְטַר תה״פ, מן הצד by the side | *zur Seite* קהל״ר י״א ב׳: קמון ליסטר.

לִיסְטְרוֹן עי׳ זוֹמְלִיסְטְרוֹן. ב״מ ל״ג ע״א: זוהמא ליסטרון.

לִיסְתָּא נ׳, לסת, לחי cheek | *Backe* תרג׳ איכה ג׳ ל׳ (יתן למכהו לחי): אשיט למחיה ליה ליסתא.

לֵיעוּתָא עי׳ לֵיאוּתָא. תרג׳ יב״ע במ׳ כ״ג כ״א (עמל): ליעותא.

לִיעֶזֶר שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש׳ ביצה פ״א ס׳ ע״ג: ר׳ ליעזר ור׳ אבא מרי.

לֵיעָנוּת נ׳, מעשה, פעולה work | *Werk, Tat* תנח׳ אמור כ״ד: ליענות טבאות.

ליפארום [אֲלַפְּרוֹס] ת׳, קל הרגלים lightfooted | *leichtfüßig* שהש״ר ב׳ ט״ו: מיקרו ליפארום וכו׳.

ליפוד עי׳ לוֹפֶּן. תוס׳ צוק׳ בכורות ה׳ ט׳: הזויד והליפוד וכו׳.

לִיפוּפָא ז׳, 1) חיבור coupling | *Zusammenfügung* תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ו ד׳ (מחברת): בית ליפופא.

2) חיתול swadlingband | *Umwicklung* תרג׳ איוב ל״ח ט׳ (וערפל חתולתו): ואמיטתא ליפופיה.

לִיפַּס ז׳, מס tax | *Steuer* ויק״ר פי״א: מדינה שהיתה חייבת ליפס למלך.

לִיפְתָּא נ׳, לפת turnip | *Rübe* ב״ק כ׳ ע״א: ההוא ברחא דחזא ליפתא אפומיה דדנא וכו׳.

לִיפְתוּתָא נ׳, לחם מבושם seasoned bread | *gewürztes Brot* תנח׳ עקב ז׳: יש מקומות שקורין לפת ליפתותא פיסתא.

לִיפְתָּן ז׳, מאכל שמלפתים בו את הפת relish | *Zukost* עיר׳ כ״ט ע״ב: כל שהוא ליפתן כדי לאכול בו וכו׳.

לִיצוּי שם פרור של ירושלים name of a suburb of Jerusalem | *Name eines Vorortes von Jerusalem* ב״ב ע״ה ע״ב: אלף ליצוי בירניות וכו׳.

לֵיצָן ז׳, מתלוצץ ומלגלג scoffer | *Spötter* שמו״ר פנ״א: ששמע משה ליצני ישראל מדברים מאחריו.

לֵיצָנוּת, לֵיצָנוּתָא, לֵיצָנִיוּת נ׳, מדת הלגלוג וההתלוצצות scoffing habits | *Spötterei*

פסיקדר״כ י״ג: שני בני אדם נתנבאו על הליצנות וכו׳ שלמה אמר ולצים לצון חמדו להם וישעיה אמר ועתה אל תתלוצצו; מגי׳ כ״ה ע״ב: כל ליצנותא אסירא בר מליצנותא דע״ז דשריא; ירוש׳ בר׳ פ״ב ה׳ ע״ג: קשה היא הליצניות וכו׳.

לִיקוּחַ ז׳, רכישה, קנין purchase | *das Erwerben* בכורות נ״ו ע״א: אינו בליקוח ובמתנה.

לִיקוּחִים ז״ר, נשואים marriage | *Heirat* קיד׳ נ׳ ע״ב: לא יהא לו ליקוחים אפילו באחת מהן.

לִיקּוּט ז׳, קיבוץ ואסיפה gathering | *das Sammeln* ירוש׳ פסח׳ פ״ח ל״ו ע״ב: ליקוט עצמות.

לִישׁ, לִישָׁא ז׳, בצק dough | *Teig* ירוש׳ פסח׳ פ״ג כ״ט ע״ד: מלמולין דליש; ב״ק מ״ה ע״א: אכלה ללישא.

לִישָׁה נ׳, גלגול חעיסה, גיבול kneading | *das Kneten* מנח׳ פ״א מ״ג: לישתן ואפייתן.

לִישְׁלוּשְׁתָא נ׳, צואת החוטם mucus | *Rotz* תרג׳ איוב ל״ט כ׳ (נחרו): לישלושתא דנהיריה.

לִישָׁן, לִישָׁנָא זו״נ, 1) לשון, שפה tongue, language | *Zunge, Sprache* תרג׳ שמ׳ ד׳ י׳ (כבד לשון): עמיק לישן; תה׳ ק״כ ג׳ (לשון רמיה): לישנא נכילתא.

2) דעה, סברא, גירסא version | *Meinung, Lesung* שבת קנ״ד ע״ב: לישנא קמא וכו׳ לישנא בתרא.

לִישָׁנָא בִּישָׁא לשון הרע, רכילות, דבה רעה calumny | *Verleumdung* ערכ׳ ט״ו ע״ב: כל מילתא דמיתאמרה באפי מרה לית בה משום לישנא בישא.

לִישָׁנָא מַעַלְיָא לשון נקיה euphemism | *Enphemismus* בר׳ י״א ע״ב: כתיב רע וקרינן הכל לישנא מעליא.

לִישְׁתָא נ׳, לישה kneading | *das Kneten* תרג׳ יב״ע שמ׳ י״ב י״ז: ותטרון ית לישתא דפטירי.

לֵית מה״ג, אין there is (was) not | *ist (war) nicht (da)* תרג׳ בר׳ ב׳ ה׳ (ואדם אין): ואינש לית.

לֵיתָא 1) כנ״ל. ב״מ ה׳ ע״א וע״ב: ליתא לדר׳ חייא.

2) ליש, אריה lion | *Löwe* תרג׳ בר׳ מ״ט ט׳ (כאריה וכלביא): כאריא וכליתא.

לכ״א לכל אחד.

לכא׳ לכאורה.

לְכָא; **לְכָא וּלְכָא** הנה והנה, לכאן לכאן to and fro | *hin und her* תרג׳ שמ׳ ב׳ י״ב (ויפן כה וכה): ואתפני לכא ולכא.

לַכָּא ז׳, עסים צמח המשמש לצבע juice of a plant used for dyeing | *Pflanzensaft, der zum Färben dient* חולי׳ כ״ח ע״א: בחיה דקא בעי ליה לדמיה ללכא.

לִכְאוֹרָה תה״פ, בהשקפה ראשונה apparently | *scheinbar* כתוב׳ נ״ד ע״א: לכאורה כשמואל רהיטא כי מעיינת וכו׳.

לכא״מ לכאורה משמע.

לְכַד פ״י, 1) לכד ותפס to seize | *anfassen* תרג׳ מש׳ כ״ו י״ז (מחזיק באזני כלב): דלכד באדנוי דכלבא.

2) הכיל to contain | *enthalten, fassen* תרג׳ שני אס׳ א׳ ח׳: דהוה לכיד ארבעה חמשה הימינין.

אִתְלְכַד אתפ׳, נלכד to be caught | *gefangen werden* תרג׳ קה׳ ז׳ כ״ו (ילכד בה): ואתלכד בזנותהא.

לכד״ד לאו כדיבור דמי.

לכה״י לכל היותר.

לכה״פ לכל הפחות.

לכום עי׳ לָבַם. ספרי מטות קנ״ח: הלכומין והסכינים.

לכ״ז לכף זכות.

לכ״ח לכף חובה.

לָכִים ז׳, מין דג לבן a species of fish | *eine Fischart* ירושי׳ ב״מ פ״ב ה׳ ע״ב: מחרוזות של דגים ובתוכן ירק אחד או לכים אחד.

לְכָךְ מה״ח, 1) לשם זה thereto | *dazu* נדרי׳ ס״ט ע״ב: לכך נתכוונין מתחילה.
2) לפיכך therefore | *daher* שמו״ר פ״א: לפי ששחרו מוסר לכך אוהבו.
3) פ״י, עירבב וטרף to mix, to beat | *vermengen* שבת קל״ד ע״א: לא לילך.

לכלאבי, לכלב עי׳ לַבְלָבוֹ. תוס׳ אהלות י״ח י״ד: עד כזיב וכו׳ עד לכלאבי; ירושי׳ שבי׳ פ״ה ל״ו ע״ב: לכלב.

לִכְלוּךְ ז׳, 1) לחלוחית ורטיבות moisture | *Feuchtigkeit* תוס׳ מקוא׳ ו׳ ט׳: לכלוכי פירות.
2) צואה וטנוף soiling | *Besudelung* מקוא׳ פ״ט מ״ד: לכלוכי צואה שעל בשרו.

לִכְלוּכִית נ׳, 1) כנ״ל 1. ויק״ר פי״ד: הקב״ה מפקידין לו הבריות טיפה של לכלוכית בחשאי והקב״ה מחזיר להם נפשות משובחות שלמות בפרהסיא.
2) שם אשה a woman's name | *Frauenname* נד׳ ס״ו ע״ב: לכלוכית שמה.

לִכְלֵךְ פ״י, 1) הרטיב ולחלח to moisten | *benetzen* ירושי׳ חג׳ פ״ג ע״ח ע״ד: מלוכלך במשקה.
2) טינף to soil | *beschmutzen* יומא ע״ז ע״ב: היה מלוכלך בטיט ובצואה.

הִתְלַכְלֵךְ התפ׳, נִטַּנֵּף to be soiled | *beschmutzt werden* שהש״ר א׳ ה׳: שלמה זו מתלכלכת ומתכבסת וחוזרת מתלכלכת ומתכבסת.

לכ״מ לכאורה משמע; לכל מקום.

לְכְסָן עי׳ אֲלַכְסוֹן. ירושי׳ כלא׳ פ״ד כ״ט ע״ג: במודד לכסן.

לכ״ש לא כל שכן; לכבוד שבת.

לָכֵשׁ ז׳, צמר ממהטי ארז pine-wool | *Waldwolle* שבת פ״ב מ״א: אין מדליקין לא בלכש ולא בחוסן.

לכ״ת לימא כתנאי.

לֶכְתָּא נ׳, מין חתיכת עץ להחזקת חֶבל המשאוי a bolt | *Bolzen* שבת ק״ב ע״א: לכתא ומתנא. אוגדו בידו הוא.

לְכַתְּחִילָּה, לְכַתְּחִלָּה תה״פ, בכוונה תחלה, עובר לעשיה in the start, directly | *von vorn herein, a priori* חולי׳ ב׳ ע״א: הכל שוחטין לכתחילה ושחיטתן כשרה דיעבד; עירי׳ ל״ד ע״ב: פוחת ונוטל לכתחלה.

ל״ל ליכא למימר; למה לי; לעתיד לבוא.

לל״ב לית לן בה; ללישנא בתרא.

לל״ל לית לן למימר.

לללא״י למד לשונך לומר איני יודע.

ללל״ג לבא לפומא לא גליא.

לל״מ ליכא לאקשויי מידי; ליכא למשמע מינה.

לל״ת לעולם לא תיפוך.

ל״מ לא מיבעי; לא מהני; לא מצי; לא משמע.

ל״מ ול״מ לא מעלה ולא מוריד.

לָמָא 1) מה״ש, למה? wherefore? | *weshalb?* תרג׳ שמ׳ ל״ב י״ב (למה יאמרו): למא יימרון.
2) ז׳, הבל naught | *Nichts* תרג׳ איוב ו׳ י״ח (יעלו בתהו): סלקין ללמא.

לְמַבַּרְנְיָא שם ארץ Liburnia | *Liburnien* תרג׳ יב״ע במ׳ כ״ד כ״ד: מן למברניא ומארע איטליא.

למ״ד לית מאן דפליג; למאן דאמר.

לָמֶ״ד שם האות הי״ב באלפבית name of the twelfth letter of the Alphabet | *der zwölfte Buchstabe des Alphabets* ירושי׳ שבת פ״ז מ׳ ע״ב: אל״ף חד למ״ד תלתין.

לָמֵד ·- לָמֵד זְכוּת הוכיח כי פלוני זכאי וצדיק to plead for | *zu Gunsten jemandes aussagen* סנה׳ פ״ו מ״א: נגמר הדין וכו׳ אמר אחד יש לי ללמד עליו זכות.

לַמֵּד חוֹבָה הוכיח כי פלוני אשם וחייב to plead against | *zum Nachteil jemandes aussagen* סנה׳ פ״ד מ״א: דיני נפשות הכל מלמדין זכות ואין הכל מלמדין חובה.

לַמֵּד סַנֵּיגוֹרְיָא עי׳ לַמֵּד זְכוּת. ירוש׳ תעני׳ פ״ב ס״ה ע״ד: בני נכנסים לידי צרה ואין להם מי ילמד עליהם סניגוריא.

לַמֵּד קַטֵּיגוֹרְיָא עי׳ לַמֵּד חוֹבָה. שמו״ר פט״ו: שנים עומדים בפני המלך אחד מלמד קטיגוריא שלו ואחד סניגוריא שלו.

הִתְלַמֵּד התפ׳ 1) התאמן והתרגל to practice | *sich üben* יומא ל״ז ע״ב: כותבין מגילה לתינוק להתלמד בה.
2) נלמד to be learnt | *gelernt werden* במ״ר פי״ב: התורה היום לומד מעט ומחר הרבה לפי שאינה מתלמדת לא בשנה ולא בשתים.

למדר״ב ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא.

לָמָה ·— נ׳, לא כלום, אין naught | *Nichts* שמו״ר פ״ה: אתם למה ודבריכם למה.

לָמָה לֹא מדוע לא why not? | *weshalb nicht?* ירוש׳ שבת פ״ז י׳ ע״ב: מהו שיהא חייב א״ל ר׳ יוסה ולמה לא.

למה״ד למה הדבר דומה.

למהמ״ל למאי הילכתא מיבעי ליה.

לִמּוּד ·— 1) תלמוד תורה, עיון study | *Studium* בר׳ ז׳ ע״ב: גדולה שמושה של תורה יותר מלמודה.
2) נסר, לוח board | *Brett* כלי פ״ה מ״ט: תנור וכו׳ ועשה בו למודין וכו׳ וסילק את למודיו.

לָמוּד ת׳, רגיל accustomed | *gewöhnt* ב״ר פס״ב: היו למודים להיות משכימין וכו׳.

למו״מ לא מינה ולא מקצתה; לא מדובשך ולא מעוקצך.

לְמִידָה נ׳, למוד ועיון study | *Studium* יבמ׳ ק״ט ע״ב: כל שישנו בעשייה ישנו בלמידה.

לְמֵין עי׳ לְיָמִין. ירוש׳ יומא פ״ג מ״א ע״א: למינה של יפו.

למ״ל לא מהני ליה; למה לי.

לִמְלֵם פ״ע, רינן אחרי to murmur, to talk against | *murmeln; üble Nachrede führen* ילק׳ מל׳ קפ״ד: והיו הכל מלמלמים על שלמה לומר לא בנה של בת שבע הוא.

למ״מ לא מסתייעא מילתא; לא מפקינן מיניה; למשה מסיני.

למ״נ לישנא מעליא נקט.

לִמֵן עי׳ לִימֵין. ירוש׳ ב״מ פ״ו י״א ע״א: פרק ספינתו בלמן.

למנ״מ למאי נפקא מיניה.

לָמָס ז׳, כלב dog | *Hund* שבת ס״ג ע״ב: שכן בלשון יוני קורין לכלב למס.

לַמְפַּד ז׳, לפיד torch | *Fackel* תרג׳ יב״ע שמ׳ כ׳ ב׳: למפד דינור מן ימיניה ולמפד דאשא מן שמאליה.

לַמְפָּדָם ז׳, מנורה lamp | *Lampe* ירוש׳ יומא פ״ג מ״א ע״א: תרגם עקילס לקבל נברשתא לקבל למפדם.

לַמְפְּרֵעַ עי׳ מַפְרֵעַ. בר׳ פ״ב מ״ג: הקורא למפרע לא יצא.

למש״ה לפנים משורת הדין.

לנונ״ד לית נגר ובר נגר דיפרקינה.

לָנָן (לָא אֲנָן) אין אנו we do not | *wir... nicht* ירוש׳ פאה פ״ג י״ז ע״ד: ולמה לנן אמרין.

לנע״ל לשון נופל על לשון.

לְסוּטָה נ׳, מין מעיל jacket | *Jacke* ירוש׳ שבת פ״ו ח׳ ע״ב: רדידים — לסוטה.

לְסָטִים ז״ר, עי׳ לִיסְטִים. ביצה ט״ו ע״א: רוב לסטים ישראל בינהו.

לְסָטִים שם איש a man's name | *männlicher Name* ויק״ר פל״ב: ולא ליוסף לסטים.

לִסְטֵם, לִסְטֵם פ״י, גזל ושדד to rob | *berauben* שמו״ר פ״א: היה מלסטם את הבריות; סנה׳ ע״ב ע״א: יוצא לפרשת דרכים ומלסטם וכו׳.

לסטרא, לסטרון עי' זוֹמְלִיסְטְרוֹן. שבת קכ"ג ע"ב; זוהמא לסטרון; כלי' פי"ג מ"ב: זומא לסטרא שניטלה כפה טמאה מפני המזלג ניטל המזלג טמאה מפני כפה.

לְסִיטָה עי' לְסוּטָה. ירוש' שבת פי"ג י"ד ע"א: ההן לסיטה אפילו בסוף כאריג הוא.

לס"ל לא סבירא ליה; לא סגי ליה.

לֶסֶת ג', עצם הלחי cheek-bone | *Backenknochen* נדה כ"ג ע"ב: והעין והלסת וגבת הזקן.

(לעב) אִתְלַעַב אתפ', הלעיב ולגלג to mock | *verspotten* תרג' מל"ב ב' כ"ג (ויתקלסו בו): ואיתלעבו ביה.

לַעַב ז', לעג mockery | *Spott* תרג' יח' ל"ו ד' (לבז וללעג): לחוך וללעב.

לע"ג אח"ג לאו עכברא גנב אלא חורא גנב.

לעה"ב לעולם הבא.

לָעוֹז, לָעוֹזָא ז', לועז, מי שמדבר בלשון נכריה, ביחוד יונית speaking a foreign tongue, esp. Greek | *Fremdsprachiger, Griechischsprechender* תוס' מגי' ד' י"ג: בית הכנסת של לעוזות אם יש להן מי שיקרא עברית פותחין עברית והותמין עברית; מכות ו' ע"ב: הנהו לעוזי דאתו לקמיה דרבא אוקי רבא תורגמן בינייהו.

לְעוֹלָם — 1) תמיד, בכל אופן always, under all circumstances | *stets, unter allen Umständen* סנה' ק"ה ע"ב: לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות.
2) עדיין, בכל זאת still, at all events | *immerhin, trotzdem* בר' ג' ע"א: לעולם קסבר ג' משמרות הוי לילה.

לְעוּנִים, לְעוּנִין ז"ר, מין ירק garden-orache | *Gartenmelde* כלא' פ"א מ"ג: התרדים והלעונים; ירוש' שם כ"ז ע"א: והלעונין המעויין.

לעו"פ לוו עלי ואני פורע.

לָעַז — דיבר רעות to talk against | *üble Nachrede führen* פסח' נ"א ע"א: ומעשה ברשב"ג שישב על ספסלי נכרים בשבת בעכו ולעזה עליו כל המדינה.

הִלְעִיז הפ', כנ"ל. ירוש' שקל' פ"ה מ"ט ע"ב: היו מלעיזין עליו.

לַעַז ז', 1) לשון נכריה, ביחוד יונית foreign tongue, Greek | *fremde Sprache, bes. Griechisch* ירוש' מגי' פ"א ע"א ע"ב: ארבע לשונות נאים שישתמש בהן העולם ואלו הן לעז לזמר רומי לקרב סורסי לאיליא עברי לדבור.
2) דבה evil talk | *üble Nachrede* יומא ל' ע"א: ומוציא לעז על בניו שהן ממזרים.

לָעְזָר שם תנאים ואמוראים name of Tannaim and Amoraim | *Name von Tannaiten und Amoräern* ירוש' תעני' פ"ד ס"ז ע"ד: ר' לעזר בן עזריה.

לָעַט פ"י, אכל ברעבתנות to eat greedily | *gierig essen* דב"ר פ"א: כל מי שהוא אלם ולועט הימנו לשונו מתרפאה.

לָעֵי פ"ע, טרח ועמל to labour | *sich abmühen* ירוש' שבת פ"ו ז' ע"ד: לעי באורייתא.

לָעֵיב עי' לָעַב. תרג' ירמ' מ"ח כ"ו (לשחוק): ללעיב.

לְעִיטָה נ', פיטום putting food into an animals mouth | *das Füttern* חול' נ"ה ע"ב: לעיטה והמראה.

לַעְיי שם תנא name of a Tannai | *Name eines Tannaiten* ירוש' דמאי פ"א כ"א ע"ג: ר' לעיי אמר משום ר' ליעזר.

לְעֵיל, לְעֵילָא תה"פ, למעלה, מלמעלה above, over, upwards | *oben, oberhalb, nach oben* תרג' ירוש' בר' מ' כ"ג: חסרא דלעיל וחסרא דלרע; יח' מ"א ז' (לְמָעְלָה): לְעֵילָא לְעֵילָא.

לְעִיסָה נ׳, מקפה pap | *Brei* נדה פ״ט מ״ז: מי גריסין לעיסת גריסין.

לע״ב לפני עדים כשרים.

לע״ל לעתיד לבוא.

לַעֲנְתָּא נ׳, לענה, מרירות wormwood, bitterness | *Wermut, Bitterkeit* תרג׳ ירוש׳ דב׳ כ״ט, י״ז: מריר כלענתא דמותא.

לָעַם פ״י, כסס בשִׁנַּיִם to chew | *kauen* פס׳ פ״ב מ״ז: לא ילעום אדם חטין ויניח על מכת בפסח.

ל״פ לא פליגי.

לַפְּדָא ז׳, מין מאכל תאנים pap of figs | *eine Feigenspeise* נדר׳ נ׳ ע״ב: מיני תאינין דעבדין מנהון לפדי.

לַפֶּדְיָא ז׳, מחבת pan | *Pfanne* תרג׳ ירוש׳ במ׳ י״א ח׳ (ובשלו בפרור): מבשלין יתה בלפדיא.

לפול״י לא פחות ולא יותר.

לְפוּם מה״י, על פי according to | *gemäß* אבות פ״ה מכ״ג: לפום צערא אגרא.

לְפִי -- לְפִי שֶׁ־ מפני ש־, מכיון, מפאת because | *weil, da* כתו׳ ב׳ ע״א: מפני מה אמרו וכו׳ לפי ששנינו.

(לפי) אַלְפֵּי אפ׳, סידר וערך to arrange | *anreihen* תרג׳ יב״ע ויק׳ ו׳ ה׳: וילפי עלה כהנא אעין.

לפיטטו [לְפוּרִינִין] ז״ר, עורות ארנבת hare-skin | *Hasenfelle* תגה׳ בובר בר׳ כ״ד: לפיטטו.

לְפִיכָךְ מה״ח, לכן, על כן therefore | *daher* סוטה פ״א מ״ח: אבשלום נתגאה בשערו לפיכך נתלה בשערו.

לְפִיסָא עי׳ אִלְפַּס. ירוש׳ פאה פ״ז כ׳ ע״א: לפיסא דכפר חנניה.

לְפְלוּף ז׳, ליחה, צואה pus, glutinous substane | *Schleim, Eiter* מקוא׳ פ״ט מ״ד: לפלוף שבעין וגלד שעל המכה.

לפמש״ה לפנים משורת הדין.

לִפְנֵי וְלִפְנִים, לִפְנַיִ וְלִפְנִים תה״פ, בחדרי החדרים, בקודש הקדשים in the innermost, the Holy of Holies | *im Innersten, im Allerheiligsten* ספרא אחרי ח׳: מקדש הקדש זה לפניי ולפנים; הור׳ י״ג ע״א: מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים.

לֶפֶס, לִפְסָא עי׳ אִלְפַּס. ירוש׳ חג׳ פ״ב ע״ז ע״ד: כלפס הזה וכיסויו; פאה פ״ח כ״א ע״א: לא מן גוא לפסא הוא אכול.

לַפְסָן ז״ר, מין ירק charlock | *Ackersenf* כלא׳ פ״א מ״ה: החרדל והלפסן אעפ״י שדומין זה לזה וכו׳.

לפע״ב לפני עדים כשרים.

לָפַף פ״י, 1) כרך וחתל to swathe | *wickeln* שבת קכ״ט ע״ב: שמלפפין הולד בשבת.

2) דבק ונאחז to cling to | *anhaften* בכורות מ״א ע״א: ילפת שמלפפת והולכת עד יום המיתה.

לִפְצָא, לִפְצָה עי׳ אִלְפַּס. ירוש׳ פאה פ״ח כ״א ע״א: אכיל מן לפצא; שבי׳ פ״ב ל״ד ע״א: לא תלקוט אלא צורכה דלפצה.

לפרוס [אֲלַפְרוֹס] ת׳, קל הרגלים lightfooted | *leichtfüßig* ב״ר פס״ה: בני מקרוא לפרוס.

לָפַת פ״י, הוסיף לפתן למאכל ממין אחר to combine (dishes) | *eine Speise als Zukost zur anderen verwenden* ע״ז ל״ח ע״א: ללפת בו בו את הפת.

לֶפֶת, לִפְתָּא נ׳, מין ירק turnip | *Rübe* כלא׳ פ״א מ״ג: הלפת והנפוץ והכרוב, וכו׳; ברי׳ מ״ד ע״ב: כי חזית לפתא בשוקא וכו׳.

לִפְתָּם עי׳ לִפְתָּן 2. בכורות פ״ז מ״א (בבבלי): והלפתם וכו׳ ושראשו שקוע.

לִפְתָּן 1) עי׳ לִיפְתָּן. נגע׳ פי״ג מ״ט: מיסב ואוכלן בלפתן.

2) מי שראשו דומה ללפת one whose head is turnipshaped | *mit rübenförmigen Kopf* בכורות פ״ז מ״א: והלפתן וכו׳ ושראשו שקוע.

ל״צ לא צריכא.

לצ״ג לצדקה גדולה; לצורך גדול.

לָצוּת עי׳ לֵיצָנוּת. שהש״ר ג׳ ד׳: פה שהוא מפיק דברי לצות.

לצי״ח לצאת ידי חובתו.

לצ״ל לא צריך לומר.

לצ״מ לצורך מצוה.

לצ״ע לצורך עצמו.

ל״ק לא קאמר; לא קני; לא קשיא; לימא קרא; לישנא קמא.

לק׳ לקמן.

לָקָה פ״ע, 1) ספג מלקות, נענש to be punished מכות פ״א (with lashes) | *gegeißelt werden* מ״א: לוקה ארבעים.

2) חלה to be afflicted with disease | *von einer Krankheit befallen werden* ירוש׳ תר׳ פ״ח מ״ה ע״ג: לקה בדלקת.

3) הפסיד to be under a disadvantage | *Verlust leiden* ב״מ פ״ג מ״ב: ילקה בחסר וביתיר.

4) קדר וחשך to be eclipsed | *sich verfinstern* מכי׳ בוא א׳: כשהחמה לוקה.

הִלְקָה הפ׳, הכה to flog | *schlagen* מכות פ״ג מ״י: כמה מלקין אותו.

לָקוֹחוֹת ז״ר, קונים buyers | *Käufer* ביצה פ״ג מ״ח: שהיה ממלא מדותיו מערב יו״ט ונותן ללקוחות ביו״ט. ועי׳ לוֹקֵחַ.

לָקוּט ז׳, מלקט grain-gleaner | *Getreidesammler* ב״מ ע״ב ע״ב: פוסקין ללקוטות כשער הלקוטות.

לְקוֹטִינִינְטוֹם ז׳, ממלא מקום proxy | *Stellvertreter* מדר׳ תה׳ קמ״ט: מלך בשר ודם וכו׳ יש לו לקוטינינטום והם נושאים עמו במשאוי המלכות.

לָקוּי ת׳, מקולקל ומדולדל disordered, sickly | *schwächlich, dürftig* תוס׳ יב׳ י׳ ו׳: שקולו לקוי.

לָקוּשׁ ת׳, מאוחר late | *spät* תרג׳ יב״ע דב׳ ל״ב ב׳: וכרסיסין לקושין.

לְקוּתָא נ׳, 1) הכאה וניפוץ being beaten | *das Schlagen* זבח׳ י״ח ע״ב: כיתנא וכו׳ עי׳ הכאה מיפציל.

2) לקוי והסרון defect | *Defekt* ב״ב ט״ז ע״ב: לקותא היא.

לָקַח (ועי׳ לוֹקֵחַ) — נִלְקַח, נִקַּח נקנה to be bought | *gekauft werden* מעש״ש פ״א מ״ג: אינו נלקח בכסף מעשר; עיר׳ פ״ג מ״א: והכל ניקח בכסף מעשר.

לק״ט לקבל טומאה.

לָקַט — נִלְקַט נפ׳, נאסף, נקטף to be collected, to be harvested | *gesammelt, gepflückt werden* תוס׳ שבי׳ ד׳ כ״א: שגדל בשביעית ונלקט בשביעית.

הִלְקִיט הפ׳, פיזר כדי שאחרים ילקטו to strew, to cause picking | *ausstreuen, sammeln lassen* תוס׳ שבת י״ח ד׳: מלקיטין לתרנגולין.

הִתְלַקֵּט התפ׳ — עי׳ נִלְקַט. ב״ר פס״ב: ובשעה שהיא מתלקטת שלא בעונתה רע לה.

לֶקֶט — טלאי patch | *Flicken* מו״ק כ״ו ע״ב: מתוך המלא מתוך הלקט.

לְקְטִיקָא נ׳, אפריון sedan-chair | *Tragsessel* מכי׳ משפ׳ פרשה א׳: לא יטלנו לא בפוריין ולא בכסא ולא בלקטיקא כדרך שהעבדים עושין.

לְקִיחָה נ׳, 1) אחיזה ביד taking, seizing | *das Ergreifen* סוכה ל״ו ע״א: בעינן לקיחה תמה.

2) קנין acquisition | *Erwerbung* שמו״ר פכ״ח: בלקיחה ניתנה לו.

3) נשואין marriage | *Heirat* ירוש׳ יב׳ פ״א י״א ע״ד: בכולהון כְּתִיב שְׁכִיבָה וכאן כתיב לקיחה.

לָקִיט עי' לָקוּט. שבועי מ"ו ע"ב: שכירו ולקיטו מאי.

לְקִיטָה נ', קטיפה ואסיפה | harvesting, picking | *das Sammeln, Pflücken* ר"ה י"ד ע"ב: בשעת לקיטתו עישורו.

לְקִינִיתָא עי' לַקְנָא. ב"ר פי"ג: מלא לקיניאתא.

לָקִישׁ שם אמורא | name of an Amora | *Name eines Amoräers* ב"ר פע"ג: ר' יוחנן אמר וכו' ריש לקיש אמר וכו'.

לַקִּישׁ ת', מאוחר | late | *spät* תרג' יב"ע ויק' כ"ו ד' (יורה ומלקוש): בכיר ולקיש.

לק"ל לא קשיא ליה.

לק"מ לא קשיא מידי.

לָקָן ז', שם מטבע קטן | a small coin | *eine kleine Münze* ירוש' ב"מ פ"ד ט' ע"ג: לקן בלקן אסיר.

לַקְנָא ז', בקבוק | bottle | *Flasche* תרג' שופ' ו' ל"ח (הספל): לקנא דמיא.

לַקְנִי מין עוף | a bird | *ein Vogel* חול' ס"ג ע"א: לקני ובטני שריין.

לק"פ לקבל פרס.

לָקַשׁ -- הִלְקִישׁ הפ', 1) דחה | to retard | *aufschieben* במ"ר פ"א: שמא אמרתי לכם שאני מביא לכם טובה והלקשתי אותה.

2) איחר | to do a thing late | *spät tun* תנח' ויחי ט"ו: בית אל שהיא מלקשת פירותיה.

לקש"ו לקט שכחה ופאה.

לרא"ר לא ראינו אינו ראיה.

לר"ז כר"ז לא ראי זה כראי זה.

לְרַע תה"פ, למטה | below | *unten* תרג' ירוש' בר' מ' כ"ג: חסדא דלעיל בחסדא דלרע.

ל"ש לא שייך; לא שנא; ליל שבת; לפי שעה.

לשאב"ל לפי שאין בקיאין לשמה.

לשא"ה לשבר את האוזן.

לשאז"ב לא שדי איניש זוזי בכדי.

לשב"א לשון בני אדם.

לשהו"א לא שביק היתירא ואכיל איסורא.

לשה"כ לשון הכתוב.

לשה"ק לשון הקודש.

לָשׁוֹן -- 1) ביטוי, נוסח | expression, wording | *Ausdruck, Wortlaut* עדי' פ"א מ"ג: שאדם חייב לומר בלשון רבו.

2) הוראת המלה | sense | *Bedeutung* ר"ה ג' ע"א: כי משמש בארבע לשונות.

לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הלשון העברית | the holy language, Hebrew | *die heilige Sprache, Hebräisch* ירוש' שקל' פ"ג מ"ז ע"ג: כל מי שקבוע בארץ ישראל ומדבר לשון הקודש וכו' יהא מבושר שבן העולם הבא הוא.

לְשׁוֹן הָרַע דבה, רכילות | evil talk, calumny | *Verleumdung, üble Nachrede* ערכי' ט"ו ע"ב: כל המספר לשון הרע כאילו כפר בעיקר.

לְשׁוֹן זָכָר הצורה הדקדוקית לזכרים | masculine gender | *Masculinum* קיד' ב' ע"ב: אשכחין דרך דאיקרי לשון זכר.

לְשׁוֹן חָכְמָה דברי חידות | enigmatical speech | *Rätselsprache* עיר' נ"ג ע"ב: כי הוה מישתעיא בלשון חכמה אמרה הכי.

לְשׁוֹן יָחִיד הצורה הדקדוקית למספר יחיד | singular (number) | *Singular* זבח' מ"ג ע"ב: קדשים בלשון רבים וכו' טומאה בלשון יחיד.

לְשׁוֹן כָּבוֹד עי' לָשׁוֹן נָקִי. פס' ג' ע"ב: וכל היכא דכי הדדי נינהו משתעי בלשון כבוד.

לָשׁוֹן נוֹפֵל עַל לָשׁוֹן ביטוי דומה לחבירו | assonance, pun | *Wortspiel* ב"ר פי"ח: שמעת מימיך אומר גיני גיניא אנתרופי אנתרופיא גברא

גבֿרתא אלא איש ואשה למה שהלשון הזה נופל על הלשון הזה.

לְשׁוֹן נְקֵבָה הצורה הדקדוקית לנקבה feminine gender | *Femininum* קידי ב׳ ע״ב: ותורה איקרי לשון נקבה דכתיב תורת ה׳ תמימה.

לְשׁוֹן נָקִי, לָשׁוֹן נְקִיָּה ביטוי המתרחק מן הכיעור euphemism | *Euphemismus* ירושי כת׳ פ״א כ״ה ע״ג: ראוה מדברת עם אחד וכו׳ מהו מדברת נבעלת ולמה תנינן מדברת לשון נקי; פס׳ ג׳ ע״א: לעולם יספר אדם בלשון נקיה.

לְשׁוֹן רַבִּים הצורה הדקדוקית למספר רבים plural (number) | *Plural* זבח׳ מ״ג ע״ב: קדשים בלשון רבים וכו׳ טומאה בלשון יחיד.

לשו״פ לקט שכחה ופאה.

לְשִׁישִׁית נ׳, מין צמח a plant | *eine Pflanze* תוס׳ שבי׳ ה׳ ו׳: הלשישית והלביצין וכו׳.

לְשָׁלֶשֶׁת נ׳, צואת תרנגולים וכדומה chicken's dirt | *Hühnerkot* שבת פכ״א מ״ב: היתה עליו לשלשת מקנחה בסמרטוט.

ל״ת לא תימא; לא תעשה.

לָתָא נ׳, מזל fate, luck | *Schicksal, Glück* ב״מ כ׳ ע״ב: משום לתאי דידי פרע.

לְתִיתָה נ׳, הרטבת גריסין לפני הטחינה moistening the grain before grinding | *das Anfeuchten der Körner vor dem Mahlen* פס׳ מ׳ ע״א: דבעי לתיתה.

לתשג״מ לא תהא שמיעה גדולה מראיה.

לָתַת פ״י, הרטיב to moisten | *anfeuchten* תוס׳ מכשי ג׳ ב׳: ללותתן בטל.

סוף כרך ראשון

Buchdruckerei Katz & Lidòr, Berlin C2, Propststr. 10

מלון שמושי לתלמוד למדרש ולתרגום

*

A Dictionary of the Talmud, the Midrash and the Targum

*

Handwörterbuch zu Talmud, Midrasch und Targum

מִלּוֹן שִׁמּוּשִׁי

לְתַּלְמוּד לַמִּדְרָשׁ וְלַתַּרְגּוּם

עם פירוש המלות בעברית, באנגלית ובגרמנית
ועם דוגמאות ומראי מקומות

מאת

בָּרוּךְ קְרוּפְּנִיק

בהשתתפות

ד״ר א. מ. זילְבֶּרְמַן

כרך שני

מ–ת

הוצאת שאפירא, וואַלנטין ושותפיו

לונדון תרפ״ז

A DICTIONARY

of the Talmud, the Midrash and the Targum

with quotations from the sources

HEBREW / ENGLISH / GERMAN

by

BARUCH KRUPNIK

and

Dr. A. M. SILBERMANN

VOL. II

SHAPIRO, VALLENTINE & CO. LONDON

1927

HANDWÖRTERBUCH

zu Talmud, Midrasch und Targum

mit Belegen aus den Quellen

HEBRÄISCH / DEUTSCH / ENGLISCH

von

BARUCH KRUPNIK

und

Dr. A. M. † SILBERMANN

BAND II

SHAPIRO, VALLENTINE & CO. LONDON

1 9 2 7

Printed in Germany
בדפוס כ״ץ ולידור ברלין

מ - ת

מָא מה"ש, מה what? how? | *was? wie?* תרג' שופ' ב' ב' (מה זאת): מא דין.

מאא"ם מאכלות אסורות.

מאב"ד מאכל בן דרוסאי.

מאב"י מנהג אבותיהם בידיהם.

מאגניות נ"ר, עי' סִיגְנוּם. פסיק"ר פל"ג: אחד עשר מאגניות.

מַאְדִים ז', אחד מכוכבי הלכת the planet Mars | *der Planet Mars* ב"ר פ"י: כוכב נוגה ומאדים שאין גומרין הלוכן אלא לארבע מאות ושמונים שנה.

מאה"כ מאמר הכתוב.

מאהרי"ה מוציאין את הרבים ידי חובתן.

מְאוּחָר ת', 1) שאיחר את הזמן, בא באחרונה later | *später* פס' ו' ע"ב: אין מוקדם ומאוחר בתורה.

2) שנרשם בו זמן מאוחר postdated | *nach-datiert* שבי' פ"י מ"ה: שטרי חוב המוקדמים פסולים והמאוחרין כשרין.

מאון [מָאוֹן] ז', מין פרי the wild strawberry | *wilde Erdbeere* תוס' צוק' ב"ב ה' ו': ולא יהא מערב וכו' מי מאון בדבש.

מאום עי' אַמְאוּם. ירוש' ע"ז פ"ה מ"ד ע"ד: ר' אחא אזל למאום.

מָאוֹר ז'— ארובה opening, window | *Öffnung, Fenster* תוס' אהל' י"ד א': פתח שעשאו למאור וכו' הגיפו למאור.

מְאוֹר עֵינַיִם כנוי לסומא, סגי נהור blind (euphem.) | *Blinder (euphem.)* חגי' ה' ע"ב: איכא צורבא מרבנן הכי ומאור עינים הוא.

מְאוֹרָע ז', מקרה, סבה event, occasion | *Ereignis, Anlaß* שבת כ"ד ע"א: מתפלל שמונה עשרה ואומר מעין המאורע בעבודה.

מְאוּשְׁכָּן ת', שאשכיו גדולים ביותר one having large testicles | *mit großen Hoden* בכורות פ"ז מ"ה: המאושכן ובעל גבר.

מֹאזְנַיִם ז'— אחד המזלות Libra, a sign in the Zodiac | *Sternbild Wage* ויק"ר פכ"ט: בחדש שמזלו מאזנים ואיזה זה חדש תשרי.

מא"ה מר אמר חדא; מים אחרונים חובה.

מַאֲחָא ז', מקהלה chorus | *Chor* תרג' שני אס' א' ב': נעימת פומיה איך מאחא.

מַאֲחָאתָא נ"ר, עי' מַחְתָּא 3. תרג' יב"ע ויק' כ"ו י"ה: מאחאתא.

מָאחוֹזָא ז', מחוז, גליל province | *Provinz* תרג' שני אס' ח' י"ג: ארכוני מאחוזאי.

מָאחוֹי עי' אִיחוּי. שמחות פ"ט: הקורע את המאחוי יצא איזהו מאחוי כל שיאחהו כל צרכו.

מַאַחַר מה"ח, כיון since | *da, weil* ירוש' סנה' פ"ז כ"ה ע"א: מאחר שמתחייבין על ידו.

מַאי מה"ש, מה? what? | *was?* שבת קמ"ה ע"ב: כגון מאי?

מַאי אִירְיָא למה דוקא זאת? why is the argument brought up only on the presumption that...? | *warum nur unter der Voraussetzung, daß...?* כרית' י"ח ע"א: מאי איריא כי אכלה אפילו לא אכלה נמי.

מַאי הַאי מה זאת? מהו הפשט? what does this mean? | *was bedeutet dies?* פס' ג' ע"ב: מאי האי דקמן.

מַאי הֲוֵי מה בכך? what of it? | *was ist dabei?* חול' ק"ז ע"ב: וכי נוגע זה בזה מאי הוי צונן בצונן היא.

מַאי טַעֲמָא מהו הטעם, למה? what is the reason? why? | *warum? was ist der Grund?* חול' ק"ז ע"ב: מאי טעמא לאו משום דזהיר ולא נגע וכו'.

מַאי שְׁנָא למאי נפקא מינה, מהו ההבדל? wherein lies the difference? | *was ist der Unterschied?* ערכ' כ"א ע"ב: מא שנא בבקר ובערב.

מֵאֵיכָן עי' מֵהֵיכָן. ירוש' בר' פ"ד ז' ע"א: מאיכן למדו תפלות.

מָאִים מה"ח, אולי perhaps | *vielleicht* תרג' יונה א' ו' (אולי יתעשת וגו'): מאים יתרחים.

מֵאֵימַת, מֵאֵימָתַי מה"ש, מאיזה זמן? from what time? | *von wann an?* ב"ק קי"ט ע"א: גזלן מאימת מותר לקנות הימנו; בר' פ"א מ"א: מאימתי קורין את שמע.

מָאִין ז"ר, מים water | *Wasser* תרג' דהי"ב ל"ב ד' (מים רבים): מאין סגיעין.

מָאִינוּן עי' אַלְמִינוֹן. פסיק"ר פל"ג: ר' יוסי אומר מאינון.

מָאִיס [מָאוּז] ז', מין פרי wild strawberry | *wilde Erdbeere* קה"ר ו' א': זו מחשבתן של רמאין כגון המערב וכו' מי מאיס בדבש.

מְאִיסָה נ', תיעוב וגיעול rejection | *das Verwerfen* איכ"ר ה' כ': ארבעה דברים אמר ירמיהו מאיסה וגעילה עזיבה ושכיחה.

מְאִיסוּתָא נ', תועבה וגועל נפש repulsiveness | *Verächtlichkeit, Ekelhaftigkeit* מנ' ס"ט ע"א: משום דמאיסותא היא.

מֵאִיר שם תנא name of a Tanna | *Name eines Tannaiten* עיר' י"ג ע"ב: שאין בדורו של ר' מאיר כמותו.

מְאַךְ פ"ע, ירד to sink | *sinken* תרג' שופ' י"ט י"א (והיום רד): יומא מאך.

מָאֵךְ פַּעֵל, אַמְאֵךְ אפ', השפיל to lower | *erniedrigen* תרג' ישי' כ"ה ה' (שאון זרים תכניע): אתרגושת תקיפין תמאיך; דהי"ב כ"ה י"ט (הכניע ה' את יהודה): אמיך ה' ית יהודה.

מְאַבָא עי' מָבָא. בכורות נ"א ע"א: זוזא מאבא.

מַאֲכוֹלֶת נ'— 1) כנה louse | *Laus* נדה י"ט ע"ב: כדם מאכולת של ראש.

2) מין תולעת שבעצים wood-worm | *Holzwurm* איכ"ר פתיחתא: שכל עצים שנקצצים בו אין עושין מאכולת.

מאב"ל מאי איכא למימר; מאי איכפת ליה.

מַאכְבְּסָנָא ז', מעניש chastiser | *Züchtiger* תרג' מש' כ"ד כ"ה: ולמאכבסני יבסם.

מַאַלְלָא ז', מרגל spy | *Kundschafter* תרג' יהושע ב' א' (מרגלים): מאללין.

מא"מ מטלטלי אגב מקרקעי; מי איכא מידי; מעוט אחר מעוט.

מַאֲמָל עי' מָמָל. תוס' צוק' מעש' א' ז': מן העקל ומן המאמל וכו'.

מַאֲמָר ז'— נוסח הדיבור שבו היבם נושא את היבמה לאשה the Yabam's betrothal by word of mouth | *Trauungsformel bei Leviratsehe-*

schließung ירוש׳ יבמ׳ פ״ב ב׳ ע״ג: אי זו הוא מאמר ביבמה הרי את מקודשת לי בכסף ובשוה כסף.

מָאֵן — לימד לסרב to advise a protest | *zum Einspruch veranlassen* עדי׳ פ״ו מ״א: ממאנין את הקטנות.

מַאן מה״ג, מי who? | *wer?* יבמ׳ ק״ז ע״ב: מאן תנא וכו׳.

מַאן דְּהוּ מי שהוא somebody | *irgendwer* חול׳ נ׳ ע״א: אמר מאן דהו.

מַאן דְּכַר שְׁמֵיהּ . מה ענין זה לכאן? (who mentioned this?) what has this to do here? | *was hat dies damit zu tun? (eig. wer hat das erwähnt?)* שבת נ״ז ע״א: טבילה מאן דכר שמיה.

מָאנָא ז׳, 1) כלי vessel, utensil | *Gefäß, Gerät* שבת ק״ה ע״ב: מאני תבירי תבר.
2) בגד garment | *Kleid* ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״ב: מובלנא מאניה אבתריה.

מָאָם ז׳, בחילה rejection | *das Verwerfen* איכ״ר פתיחתא: שויתר הקב״ה על ע״ז ועל גלוי עריות ועל שפיכות דמים ולא ויתר על מאסה של תורה.

מָאסְּא ז׳, רופא healer | *Arzt* תרג׳ איוב י״ג ד׳ (רופאי אליל): כמאסי אליל.

מַאסָּאסָה עי׳ מַסָּאסָא. ילק׳ במ׳ תרמ״ה: מלמדך להועיל מסקיר לך. כמה דהדין מאסאסה דהוא מסקיר להדא פרתא.

מא״ע מעיד אני עלי.

מא״פ מאה פעמים.

מאצ״כ מצוות אין צריכות כונה.

מָאר ז׳, אדון lord, master | *Herr* ב״ר פנ״ח: מארי ביתא.

מָארוּפָה נ׳, מעדר rake | *Harke* שבי׳ פ״א מ״ד: עוקרין אותן במארופות של עץ.

מַאֲרִיסָא עי׳ אָרִיס. ויק״ר פ״ה: דוד מאריסא טבא הוה.

מַאַרְכָּן עי׳ אַרְכָּן. מכי׳ בשלה ד׳ ה׳: שהאריך ברכותיו והיו אומרין עליו מארכן הוא זה.

מְאָרַע ז׳, מטרה לחץ target, butt | *Zielscheibe* תרג׳ איוב ז׳, כ׳ (למה שמתני למפגע לך): למא שויתני למארע לך.

מְאָרַע קַדִּישׁ מקרא קודש, חג ומועד holy convocation, festival | *heilige Festzeit* תרג׳ יב״ע ויק׳ כ״ג ג׳ (מקרא קודש): מארע קדיש.

מְאֵרְתָּא נ׳, מארה וקללה curse | *Fluch* תרג׳ מלאכי ב׳ ב׳ (ושלחתי בכם את המארה): ואשלח בכון ית מארתא.

מָאשֵׁי עי׳ מְשֵׁי 2. שבת ע״ז ע״ב: משיכלא מאשי כולא.

מָאתָא עי׳ מָתָא. יבמ׳ י״ז ע״א: אי לאו דהרפניא מאתיה.

מָאתָן שה״מ, מאתים two hundred | *zweihundert* תרג׳ בר׳ ל״ב י״ד (עזים מאתים): עזין מאתן.

מ״ב מעשה בראשית.

מַבְגַּאי שם איש a man's name | *männlicher Name* מכ׳ י״א ע״א: שכם נסיב ומבגאי גזיר.

מב״ד מעשה בית דין.

מב״ו מלך בשר ודם.

מְבוֹאָה עי׳ מָבוֹי. עיר׳ ט״ו ע״א: רב הוא יתיב בההוא מבואה.

מָבוֹג שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* זבח׳ ט׳ ע״ב: אמר רב משמיה דמבוג.

מבו״ד מלך בשר ודם.

מָבוֹי ז׳, רחוב שאינו מפולש alley | *Sackgasse* עיר׳ פ״א מ״א: מבוי שהוא גבוה מעשרים אמה.

מבו״מ מעלין בקודש ולא מורידין.

מַבּוֹרָא ז׳, מעביר הנהר ferry-man | *Fährmann* חול׳ צ״ד ע״א: הוה קא עבר במברא וכו׳ פייסיה למבוריה.

מבוד״ש מיתה בידי שמים.

מב״ל מיבעי ליה.

מבל״ב מין במינו לא בטיל.

מְבַלְבְּלִיתָא נ׳, תבלול בעין mixture of white and black of the eye | *eine Vermischung des Weißen und des Schwarzen im Auge* בכור׳ מ״ד ע״א: תבלול – מבלבליתא.

מַבְלִיגָא, מַבְלִיגָה נ׳, מין אילן a tree | *ein Baum* ר״ה כ״ג ע״א: קתרוס זו מבליגא; סנה׳ ק״ח ע״ב: גפר – מבליגה.

מַבְלַעְתָּא נ׳, החלק העליון של בית הבליעה the uppermost part of the gullet | *das obere Ende der Speiseröhre* חול׳ מ״ג ע״ב: מבלעתא תורבץ הוושט.

מבמ״ק מודה במקצת.

מַבְנָא ז׳, מטאטא broom | *Besen* ב״ר פע״ט: אומרת אשאיל לי מבניך.

מַבְסִימָא שם איש a man's name | *männlicher Name* ירוש׳ מעש׳ פ״ה נ״ב ע״א: מנחם בר מבסימא.

מבעו״י מבעוד יום.

מבע״ל מיבעי ליה.

מבקו״מ מעלין בקודש ולא מורידין.

מבר״א מר בר רב אשי.

מַבְרָא ז׳, 1) עֲבָרה על פני נהר ferry | *Fähre* חול׳ צ״ב ע״א: הוה קא עבר במברא.

2) עי׳ מַבּוֹרָא. קהל״ר ח׳ א׳: אמר הדין מברא וכו׳.

מַבְרַחַת נ׳, אשה המפקיעה מבעלה זכות הירושה על נכסיה a woman making an assignment before marrying in order to exclude her husband from the right of inheritance | *eine Frau, die ihrem Manne das Erbrecht (auf ihr Vermögen) entzieht* כתי׳ ע״ט ע״א: שְׁטַר מברחת.

מַבְרֵי נ׳, מאכל strengthening food | *Nahrung, Stärkung* תרג׳ תה׳ מ״ב ד׳ (היתה לי דמעתי ללחם): הוות לי דמעתי למברי.

מַבְרַכְתָּא נ׳, שיירה, אורחה caravan | *Karawane* ירוש׳ סוטה פ״א י״ז ע״א: מברכתא היתה עוברת.

מְבַשְׁקְרָנָא ז׳, תוך ועיקר innermost | *das Innerste* תרג׳ איוב ל״ז ט״ז (מפלשי עב): מבשקרני דעבא.

מְבָתָה, מְבָתוּתָא נ׳, לינה, מקום לינה night-lodging | *Nachtherberge* תרג׳ יר׳ י״ד ח׳ (נטה ללון): דסטא למבתא; יש׳ א׳ ח׳ (כמלונה): ערסל מבתותא.

מַגְבַּאי שם איש a man's name | *männlicher Name* ב״ר פ״פ: שכם נסיב ומגבאי קטע.

מַגְבָּה נ׳, גבית צדקה collection | *Kollekte* ויק״ר פ״ה: מעשה בר׳ אליעזר ור׳ יהושע ור׳ עקיבא שהלכו וכו׳ לעסק מגבת צדקה לחכמים.

מַגַּבְיָא עי׳ גַּבְיָא. מג׳ מ״ב ע״ב: מייתי מגביא גילא.

מַגְבִּילָה שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש׳ בר׳ פ״ג ו׳ ע״א: מגבילה אחוי דר׳ אבא בר כהן אמר קומי ר׳ יוסי בשם ר׳ אחא.

מַגְבִּית עי׳ מַגְבָּה. תוס׳ מגי׳ א׳ ה׳: מגבית פורים לפורים מגבית העיר לאותה העיר.

מַגְבִּיתָא נ׳, אבן נגף stumbling block | *Stein des Anstoßes* תרג׳ יש׳ ג׳ ו׳ (והמכשלה הזאת): ומגביתא הדא.

מְגַג פ״י, מלל, מסמס to dissolve, to steep | *zerfließen machen, auflösen* ירוש׳ מע״ש פ״ב נ״ג ע״ג: מוגג בידים טמאות.

מָגָג ז׳, מין גומא a species of reed | *eine Schilfart* עיר׳ נ״ח ע״א: ג׳ חבלים הם של מגג ושל נצר ושל פשתן.

מִגְדָּל ז׳ — ארון לשמירת כלים | chest, cup-board | *Schrank* שבת פט״ז מ״ה: שידה תיבה ומגדל.

מַגְדְּלָא שם מקום | name of a place | *Orts-name* ירושי מעשי פ״ג נ׳ ע״ג: היו לו שתי הצרות אחת במגדלא ואחת בטבריא.

מְגַדֶּלֶת נ׳, אומנת | child's nurse | *Kinder-wärterin* ויק״ר פל״ו: למלך שהיו לו שלשה בנים ושפחה אחת משלו מגדלתן כ״ז שהיה המלך שואל שלום בניו היה אומר שאלו לי בשלום המגדלת.

מגה״ת מידי גבי הדדי תניא.

מָגוֹב ז׳, מין נעל יד | a sort of glove | *eine Art Handschuh* כלי פי״ג מ״ז: המעבר והמזרה והמגוב וכן מסרק של ראש שניטלה אחת משיניהן.

מָגוֹד ז׳, כלי ששוטחים עליו בגד | a frame to spread clothes on | *Holzgestell zum Aushängen von Kleidungsstücken* שבת כ״ט ע״ב: שתלאו במגוד או שהניחו אחורי הדלת.

מְגוֹסָא ז׳, פירור | morsel | *Brotkrume* תרג׳ יח׳ י״ג י״ט (ובפתותי): ובמגוסין.

מגוסטי ז״ר, עי׳ מְגִיסְטָא. ילק׳ ב״ר מ״ז: מגוסטי מלחמה.

מְגוֹסִי ז׳, תבשיל | dish | *Gericht, Speise* ויק״ר פכ״ח: וכיון דמגוסי עליל.

מְגוּסְתָּא עי׳ מְגוֹסִי. ירושי סנה׳ פ״ח כ״ו ע״ג: דלא אתי אלא מיסב מגוסתי מיניי.

מְגוּפָה, מְגוּפְתָּא נ׳, סתימה, צמיד | bung, stopper | *Spund, Stöpsel, Verschluß* בכורות כ״ב ע״א: כחותם המרצופין וישנו בצד העליון של מגופת החבית הלחמית; תרג׳ יב״ע במ׳ י״ט ט״ו (צמיד פתיל): מגופתא מחברא ביה.

מָגוֹר ז׳ — 1) בסיס | stand | *Untersatz* תוס׳ כלי׳ ב״מ סוף פ״ד: כירה של מתכת שעשה לה מגור.
2) שכן | neighbour | *Nachbar* ירושי פס׳ פ״ג ל׳ ע״ב: מגור הוה.

מְגוֹרֶרֶת נ׳, מגרדת | strigil | *Kratzbürste* תוס׳ שבת ט״ז (י״ז), י״ט: אין מתגררין במגוררת.

מְגוֹרֶת נ׳, 1) מגורה, אוצר, בית קבול | reservoir | *Behälter* ירושי תר׳ פ״ח מ״ה ע״ב: מגורת של דיסקוס.
2) שכנות | neighbourhood | *Nachbarschaft* ירושי שבת פט״ז ט״ו ע״ד: במגורת דר׳ יונה.

מְגוֹרְתָּא נ׳, שכנה | neighbour (fem.) | *Nachbarin* תרג׳ ירושי שמ׳ ג׳ כ״ב (משכנתה): ממגורתה.

מָגוֹשׁ, מָגוֹשָׁא ז׳, מג, מכשף | magian, sorcerer | *Magier, Zauberer* שבת ע״ה ע״א: הלומד דבר אחד מן המגוש חייב מיתה; סוטה כ״ב ע״א: רטין מגושא ולא ידע מאי אמר.

מְגוּשְׁתָּא נ׳, מעשה כשפים | sorcery | *Zauberei* שבת ע״ה ע״א: מגושתא רב ושמואל חד אמר חרשי וחד אמר גדופי.

מְגִיגָה נ׳, מלילה, מסמוס | dissolving | *das Zerfließenmachen* ירושי מע״ש פ״ב נ״ג ע״ב: מגיגה ביניהון בית שמאי אומרים מוגג בידים טהורות ובית הלל אומרים מוגג בידים טמאות.

מגידונית עי׳ מַטְרוֹנִית. ילק׳ במ׳ תשפ״ו: שאלה מגידונית את ר׳ יוסי בן חלפתא.

מַגִּיהַּ ז׳, בודק ספרים לתקן שבושים שבהם | reviser | *Korrektor* כת׳ ק״ו ע״א: מגיהי ספרים שבירושלים היו נוטלין שכרן מתרומת הלשכה.

מְגִיזָא שם עיר | name of a town | *Name einer Stadt* ירושי יב׳ פט״ז ט״ו ע״ד: כשבאתי למגיזה של קפודקיא.

מְגִיזְתָּא נ׳, 1) מעבר בין הרים | pass | *Engpaß* תרג׳ ש״א י״ג כ״ג (מעבר מכמש): מגיזת מכמש.
2) מעבר הנהר | ford | *Furt* תרג׳ יב״ע בר׳ ל״ב כ״ב (מעבר יבק): מגיזת יובקא.
3) פשרה | compromise | *Kompromiß* ב״מ ל׳ ע״ב: אלא דינא דמגיזתא לדיינו?

מְגִלָּה י׳ — ספר אסתר שבחמש מגילות the Book of Esther | *das Buch Esther* מגי׳ פ״א מ״א: מגילה נקראת באחד עשר בשנים עשר וכו׳. ועי׳ מְגִלָּה.

מְגִלַּת יוֹחֲסִין רשימת־יחוש של משפחה genealogical tree | *Stammbaum* יבמ׳ פ״ד מ״ג: מצאתי מגילת יוחסין בירושלים וכתוב בה איש פלוני ממזר מאשת איש.

מְגִלַּת קִינוֹת ספר איכה שבחמש מגילות the Book of Lamentations | *die Klagelieder* איכ״ר ד׳ כ׳: היו יושבים ופושטים במגילת קינות ערב תשעה באב.

מְגִלַּת תַּעֲנִית רשימת הימים שאין להתענות בהם מפני נסים וישועות שאירעו בהם לישראל list of days on which fasting is forbidden on account of being memorials of joyful events in the history of the Jews | *Verzeichnis der Tage, an denen das Fasten verboten ist, weil sie Gedenktage freudiger Ereignisse in der jüdischen Geschichte sind* תעני׳ י״ב ע״א: ימים טובים הכתובין במגילת תענית.

מְגִילְתָּא נ׳, מגילה scroll | *Rolle* תרג׳ ירי׳ ל״ו ב׳ (במגלה): במגילתא.

מְגִינָּה נ׳, תחבולה contrivance | *Kunstgriff* תנח׳ בובר לך י״ט: מגינה עשה הקב״ה.

מֵגִים ז׳, קערה tray, plate | *Teller* פס׳ פ״ה מ״י: נתנן במגים והקטירן.

מְגִיסָא ז׳, 1) כנ״ל. ויק״ר פכ״ח: כיון דהוה מגיסא עליל.

2) סעודה dinner | *Mahl* קהל״ר א׳ ג׳: דבגין מגיסך אתית.

מְגִיסְטָא, מְגִיסְטָאר, מְגִיסְטָר ז׳, שר וגדול a high officer | *hoher Beamter* ב״ר פכ״ו: מגיסטי מלחמה; שמו״ר פ״ל: קרב קיסין אמגיסטר; ויק״ר פכ״ח: מאן דעביד מגיסטאר פלטרין אתעביד בלנאי.

מְגִיסְתָּא נ׳, 1) עי׳ מֵגִים. תרג׳ במ׳ ז׳ י״ט (קערת כסף): מגיסתא דכסף.

2) עי׳ מְגִיזְתָּא 3. ב״ק קי״ד ע״א: דיני דמגיסתא.

מַגֵּיפְתָּא נ׳, דֶבֶר, מגפה plague | *Pest* תרג׳ ירוש׳ במ׳ כ״ה ח׳ (ותעצר המגפה): ואכליית מגיפתא.

מְגִירָא ז׳, שכן neighbour | *Nachbar* ויק״ר פכ״ה: אנתתא דמגירא הות ברת פחין.

מְגִירוּתָא נ׳, שכנות neighbourhood | *Nachbarschaft* ירוש׳ יומא פ״ח מ״ה ע״ב: מגירותיה דר׳ יונה.

מְגִירְיוֹן ז׳, בית הבישול kitchen | *Küche* ירוש׳ ביצה פ״ה ס״ג ע״ב: קבלון בגו מגיריון דידך.

מְגִירְיָית נ׳, שכנים neighbours | *die Nachbarn* ירוש׳ שבת פ״ג ה׳ ע״ד: ובלחוד דלא ידעין מגיריית.

מגירם, מְגִירָם ז׳, טבח cook | *Koch* במ״ר פ״ד: מגירם של בשר ודם יש לו כלים נאים וכו׳; ויק״ר פ״ז: למלך שהיו לו שני מגירסין בישל לו האחד תבשיל ואכלו וכו׳.

מְגִירְתָּא נ׳, שכנה neighbour (fem.) | *Nachbarin* ויק״ר פ״ה: אלוא לגבי מגירתא.

מַגְלָב, מַגְלְבָא ז׳. שוט להלקות בו whip | *Peitsche* שמו״ר פי״ד: והכהו חמשים מגלבין; ויק״ר פט״ו: כיון דחמת מגלביא וכו׳.

מְגַלָּה עי׳ מְגִלָּה. סופרי׳ פ״ה ה״ט: אין עושין שמע הלל מגלה לתינוקות.

מגלבא עי׳ מַגְלְבָא. תרג׳ מש׳ כ״ו ג׳ (ומתג לחמור): ומגלבא לחמרא.

מִגְמֵג פי׳, הגים ובלל to mix | *umrühren* תוס׳ כלי׳ ב״ב ז׳ ח׳: ממגמג ושופך.

הִתְמַגְמֵג התפ׳, התמזמז ונמס to be dissolved, to melt | *zerfließen, sich aufösen* פסיק״ר פכ״א: כבר היה העולם מתמגמג והולך.

מָגֵן י׳ — ברכה ראשונה של שמונה עשרה החותמת „מגן אברהם“ the first section of the Prayer.

of Benedictions | *die erste Benediktion des Achtzehngebetes* דב״ר פ״א: טעה בשלש ברכות הראשונות חוזר לתחלת מגן.

מַגָּן, מַגָּנָא תה״פ, חנם *umsonst* | for nothing ב״ק פ״ה ע״א: אפיא דמגן במגן מגן שוה; תרג׳ דב׳ ה׳ י״א (לא תשא את שם ה׳ אלהיך לשוא): לא תימי בשמא דה׳ אלהיך למגנא.

מגנא [מְגָנָא] ז׳, מזיגה, תמיסה *Lösung, Mischung* | solution, mixture פס׳ ק״ז ע״א: שיכרא בר תליסר מגני (לגי׳ הערוך: מגגי).

מַגְּנָה ז׳, אבן אש *Kieselstein* | flint-stone ילק׳ ויק׳ תקע״ט: אפיקו נורא ממגנה חדתא.

מַגְּנְיָא ת׳, מגונה *tadelnswert* | blameworthy ב״ר פ״ס: מילתא דאית בך מגניא קדים ואומרה.

מַגֵּס עי׳ מֵגִיס. כל׳ פט״ז מ״א: המגס וקוד הבבלי.

מַגִּסְטְרָנָא עי׳ מָגִיסְטָא. תרג׳ שני אס׳ ט׳ ג׳: מגסטרני ורברבניא.

מַגַּע ז׳, נגיעה *Berührung* | touch, contact זבח׳ פ״ז מ״ו: נבלת בהמה שהיא מטמאה במגע ובמשא.

מַגְעוּרֵי ב׳, צווחה *das Lärmen* | shouting ילק׳ תה׳ תתס״ד: לא מגעורי אלא מנהומי.

מֵגֵף ז׳, מומחה להגפת חביות *Siegler, Verschließer von Weinfässern* | sealer of wine vessels ירושׁ׳ ע״ז פ״ה מ״ד ע״ד: שיתומהון דרבנן מעשה מגף.

מַגֵּפָה — פצע, חבורה *Wunde* | wound מכשׁ׳ פ״ו מ״ח: שדם מגפתה טהור.

מְגָפַיִם, מְגָפַיִן ז״ר, מצחות מתכת על השוקים *Schienbeineisen* | metal leggings שבת פ״ו מ״ב: לא יצא האיש וכו׳ לא בשריון ולא בקסדא ולא במגפיים; כל׳ פי״א מ״ח: הכידון וכו׳ והמגפיין והשיריון.

מַגֵּר פִּעֵל, 1) הפיל *stürzen* | to drag down תרג׳ מל״ב ט׳ ל״ג (שמטוה): מגרוהא.

2) השמיד *vernichten* | to destroy תרג׳ תה׳ קמ״ג י״ב (תצמית אויבי): תמגר בעלי דבבי.

אִתְמַגַּר אתפ׳, נשמד ונכרת *vernichtet werden* | to be diminished תרג׳ איוב ו׳ י״ז (נצמתו): איתמגרו.

מְגַר 1) ז׳, מגרה *Säge* | saw אדר״נ פ״ו: וגוררים אותם במגרים.

2) שכן *Nachbar* | neighbour תרג׳ יש׳ ז׳ כ׳: בסבביא ובמגריא.

מַגְרֶדֶת נ׳, כלי לגרד בו *Bürste* | brush תוס׳ שבת י״ז י״ב: אין מגרדין במגרדת בשבת.

מַגְרוּמְתָּא עי׳ מוּגְרֶמֶת. ב״ק צ״ט ע״ב: ההיא מגרומתא דאתאי לגביה דרב טרפיה.

מגרום עי׳ מְגִירָם. ירושׁ׳ כת׳ פ״א כ״ה ע״ג: קול מגרום בעיר משתה שם משתה שם.

מגרופות, מַגְרוֹפִי, מַגְרוֹפִית, מַגְרוֹפִיתָא, מַגְרוֹפֶת נ׳, **מַגְרֵיף** ז׳, כלי שגורפים בו *Schaufel* | shovel פסיק״ר פ״ו: לא נשבר לא מגרופות ולא קרדום; ב״ר פל״ח: מייתי ליה מגרופי; שם פט״ז: היה פותק במגרופית אחת; תרג׳ במ׳ ד׳ י״ד (היעים): מגרופיתא; ילק׳ קפ״ו: מגרופת; ירושׁ׳ שבי׳ פ״ג ל״ד ע״ג: סלו ומגריפו מוכיחין שהוא עושה אשפה.

מגריף עי׳ מְגִירָם. פסיק״ר את קרבני ס״א ע״א: למלך שהיו לו שני מגריפין בישל לו האחד וכו׳.

מַגְרֵיפָה נ׳, 1) עי׳ מַגְרֵיף. שבת פי״ז מ״ב: לגרוף בה את הגרוגרות.

2) מין כלי זמר *eine Art Orgel* | a musical instrument (organ) תמיד פ״ג מ״ח: מיריחו היו שומעין קול המגריפה.

מגרם עי׳ מְגִירָם. ילק׳ ויק׳ תשע״ז: משל למלך שהיו לו מגרסין בשל לו הראשון תבשיל וכו׳.

מַגְרֵפָה עי׳ מַגְרֵיפָה. שהש״ר ד׳ ח׳: והסל והמגרפה; תמיד פ״ה מ״ו: אין אדם שומע קול חבירו בירושלים מקול המגרפה.

מַגְרֶרֶת, מַגְרַרְתָּא עי׳ מַגְרֶדֶת. שבת קמ״ז ע״ב: אין גורדין במגררת; שם: מגררתא דכספא.

מג״ש מגזרה שוה.

מִדְ־ מהי׳, 1) מכיון *da, weil* | since, because ב״מ פ״ג ע״ב: מדחציף כולי האי.

2) על פי *gemäß, laut, wie aus den Worten des R... zu schließen ist* | acording to, as concluded from what R... said גיט׳ ל״ז ע״א: מדרבי יצחק דאמר רבי יצחק וכו׳.

מדאב״א מיגו דאי בעי אמר.

מָדָאָה ת׳, בן ארץ מדי *Meder* | Median תרג׳ אס׳ י׳ ב: מדאי.

מדאו׳ מדאורייתא.

מְדָאנָא ז׳, אגודה, צרור *Bündel, Strauß* | bunch, bouquet שבת ל״ג ע״ב: תרי מדאני אסא.

מִדְבָּךְ עי׳ נִדְבָּךְ. סוכה כ׳ ע״ב: וכן מדבך אבנים וכן סואר של קורות.

מַדְבַּק ז׳, 1) חיבור *Fuge* | junction תרג׳ מל״א ז׳ כ״ט (ליות): מדבק.

2) בית השחי *Achselhöhle* | arm-pit תרג׳ יח׳ י״ג י״ח (אצילי ידי): מדבקי ידין.

מְדַבֵּר ז׳, 1) נואם *Redner* | speaker בר׳ ס״ג ע״ב: ראש המדברים.

2) החלק הקדום של הלשון *Vorderteil der Zunge* | the anterior part of the tongue בכורות פ״ו מ״ה: ושניטל רוב המדבר של לשונו.

מַדְבְּרָא ז׳, מדבר *Wüste* | desert ב״ב ע״ד ע״ב: אזלינן במדברא.

מְדַבְּרָא ז׳, מנהיג *Führer* | leader תרג׳ מש׳ י״א י״ד: באתר דלית מדברא וכו׳.

מִדְבָּרִי ת׳, מטבע השדה והמדבר, בנגוד לישוב *wild (eig. zur Wüste gehörig)* | (belonging to the desert) pasture animals ביצה פ״ה מ״ז: אלו הן בייתות הלנות בעיר מדבריות הלנות באפר.

מְדַבְּרָנָא ז׳, מנהיג *Führer* | leader סנה׳ י״ד ע״א: מדברנא דאומתיה.

מַדְבְּרָנוּתָא נ׳, תחבולה *Plan, Einfall* | scheme תרג׳ מש׳ א׳ ה׳ (ונבון תחבולות יקנה): וסוכלתנא מדברנותא יקנה.

מַדְבַּרְתָּא עי׳ מַדְבְּרָא. שהש״ר ד׳ ד׳: מדברתך יאיא.

מִדְבַשְׁתָּא העיר דיבון *die Stadt Dibon* | the town Dibon תרג׳ במ׳ ל״ב ג׳ (ודיבן): ומדבשתא.

מד״ג מאן דגרס.

מִדָּה נ׳ 1) כלל קבוע *Regel, Norm, Prinzip* | rule, principle מכי׳ בא ד׳: זו מדה בתורה שני כתובים זה כנגד זה וכו׳; מנח׳ פ״ג מ״ד: כמדת ר׳ אליעזר כשרה.

2) דרך ואופן, טיב *Art und Weise* | manner ב״ב פ״ה מ״ו: ארבע מדות במוכרין.

3) תכונת הנפש *Typus, Charakter* | nature, character אבות פ״ה מי״ב: ארבע מדות בתלמידים וכו׳.

4) תואר אלהי *göttliches Attribut* | divine attribute ר״ה י״ז ע״א: שלש עשרה מדות וכו׳.

מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה גמול לפי המעשה *Maß für Maß* | retaliation סנה׳ ד׳ ע״א: כל מדותיו של הקב״ה מדה כנגד מדה.

מדה״ד מדת הדין.

מדה״י מדינת הים.

מד״ה לת״ה מאן דתני הא לא תני הא.

מְדוּבְלָל ת׳, מדולדל *dürftig* | miserable-looking סוכה פ״ב מ״ב: סוכה המדובללת.

מדוי [מָדַיי] ארץ מָדַי *Medien* | Media ירוש׳ קיד׳ פ״ד ס״ה ע״ד: מדוי חולה עילם גוססת.

מָדוּךְ ז׳, עלי של מכתש *Stößel* | pestle ביצה י״א ע״א: אין מוליכין תבלין ומדוך אצל מדוכה ולא מדוכה אצל תבלין ומדוך.

מְדוֹכָא ז׳, מכתש *Mörser* | mortar איכ״ר א׳ א׳ (רבתי, חד מאתונא ג׳): חד מדוכא מטלקא.

מְדוֹכָה — 1) אוכף *Sattel* | saddle כלי׳ פכ״ג מ״ב: ומדוכה המדית.

2) מין כסא *Sessel* | seat ירוש׳ יבמ׳ פ״א ג׳ ע״א: על המדוכה הזאת ישב חגי הנביא והעיד ג׳ דברים.

מְדוֹכְיָא ע׳ מָדוֹךְ. סוטה כ״ב ע״א: דמשפע כי מדוכיא.

מְדוֹכָךְ ת׳, מדוכא *zerknirscht* | crushed מדר׳ תה׳ צ״ג: מדוככים אנו.

מְדוֹכְרָא ז׳, לפיד *Fackel* | torch מו״ק י״ב ע״ב: מדוכרי דנורא.

מְדוֹכְתָּא נ׳, מדוכה *Mörser* | mortar ירוש׳ שבת פ״ז י׳ ע״א: כד שחיק במדוכתא משום טוחן.

מְדוֹלְדָּל ת׳, 1) אחוז וסרוח למטה | hanging down *herabhängend* כרית׳ פ״ג מ״ח: אבר המדולדל בבהמה מהו.

2) עני ביותר *sehr arm* | poverty-stricken תנחו׳ ויקהל ז׳: עניים ומדולדלים.

מְדוֹלָל ע׳ מְדוּבְלָל. ירוש׳ סוכה פ״ב נ״ב ע״ד: סוכה מדוללה.

מְדוֹמְדָם ת׳, שכור *betrunken* | overcome by wine ירוש׳ תרומ׳ פ״א מ׳ ע״ד: אפילו מדומדם.

מְדוֹקְרָן ת׳, כמין דוקרן *gabel-förmig* | fork-shaped תוס׳ כלא׳ ד׳ ה׳: קנים מדוקרנים.

מָדוֹר ז׳, 1) דירה *Wohnung* | dwelling ספרי דב׳ מ״ג: ובית הרום של אלהינו יהיה לשריפת אש ומדור לחית השדה.

2) חדר, תא *Kammer* | story, compartment נדה ל״א ע״א: במדור התחתון וכו׳ במדור העליון.

3) ע׳ מְדְרוֹן. בכורות מ״ד ע״ב: מדורי דבבל.

מְדוּרָה — כניל 1. ירוש׳ בר׳ פ״ט י״ד ע״ב: נכנס לכרך וכו׳ במדורות גויים וכו׳.

מְדוּרְתָּא נ׳, מדורה, הדלקה pile of wood, fire | *Scheiterhaufen* ביצה ל״ב ע״א: האי מדורתא מלמעלה למטה שרי.

מְדוּשָׁא ז׳, לטישה ומריטה *das Polieren* | polishing עיר׳ ס״ט ע״א: חומרתא דמדושא.

מְדוֹת שם. מסכת name of a treatise of the Talmud | *Name eines Talmud-traktates* יומא ט״ז ע״א: כאן תנא מדות ר׳ אליעזר בן יעקב הוא.

מדהא״מ מינו דחשיד אממונא.

מדהי״מ מאן דיהיב חיי יהיב מזוני.

מדחכי״ה מדהציף כולי האי.

מְדִידָה נ׳, פעולת המודד *das Messen* | measuring ב״מ ס״א ע״ב: מדידת קרקע.

מַדִּין 1) ז׳, ע׳ מַדָּן. תוס׳ כלי׳ ב״מ י״א י״ב: טפחיים בין מדין למדין.

2) מה־ש, למה, מדוע *warum?* | why? תרג׳ יר׳ י״ב א׳ (מדוע דרך רשעים צלחה): מדין אורחת רשיעיא מצלהא.

מְדִינָה — ערי המדינה בנגוד לעיר המלוכה *Provinz* | province מע״ש פ״ג מ״ד: פירות בירושלים ומעות במדינה.

מְדִינְחָא ז׳, מזרח *Osten* | East תרג׳ תה׳ ק״ג י״ב (כרחוק מזרח ממערב): היך רחוק מדינחא ממערבא.

מְדִינְתָּא נ׳, כרך *Großstadt* | city איכ״ר א׳ א׳: תרע פילי דהאי מדינתא.

מַדְּיָרָא ז׳, מזרה *Schwinge* | winnowing fan תרג׳ ישׁ׳ ל׳ כ״ד (ברחת ובמזרה): בריתתא ובמדירא.

מַדְכוּתָא נ׳, טהרה ונקוי *Reinigung* | cleansing תרג׳ שני אס׳ ג׳ ה׳: עבדין הדליקה ומדכותא.

מדכי״מ מדה כנגד מדה.

מְדָלָא ז׳, קנין, רכוש *Eigentum* | property ירוש׳ כת׳ פ״ו ל׳ ע״ד: אתפקיד גביה מדלא דיתמין.

מַדְלָא ז׳, 1) מלונת השומר | watchman's lodge *Wächterhäuschen* שבת קנ״ה ע״א: דרגא דמדלא.

2) נזילה *das Herabfließen* | flowing down פס׳ מ׳ ע״א: כל אגב מדלייהו לא מחמצי.

מְדַלַּעַת נ׳, שדה דלועים gourd-field | *Gurken-feld* שבי׳ פ״ב מ״א: במקשאות ובמדלעות.

מַדָּן ז׳, קשר knot | *Knoten* סוכה י״ג ע״ב: כיון שהותרו ראשי המדנים וכו׳.

מַדְנַח ז׳, מזרח East | *Osten* תרג׳ במ׳ ל״ד י״א (מקדם לעין): ממדנח לעין.

מַדְנִיחָא ז׳, כנ״ל. ירושׁ׳ ב״ב פ״ב י״ג ע״ג: ממדניחיה.

מַדַּעַם מה״ג, דבר מה something | *etwas* ב״ב קכ״ג ע״א: לא מהני ליה ליוסף ולא מדעם.

מַדָּף ז׳, 1) מין מצודה לציד עופות trap for birds | *Vogelfalle* כלי׳ פכ״ג מ״ה: הרשתות והמכמרות והמדף.
2) קרש, לוח board | *Brett* כלי׳ פט״ז מ״ז: והמדף של דבורים.

מִדָּף ז׳, טומאה קלה שאינה באה מכח מגע uncleanness of a minor degree (arising from an unclean person's indirect contact) | *eine Unreinheit niederen Grades (die ohne unmittelbare Berührung entsteht)* זבי׳ פ״ד מ״ו: ועל גביו מדף.

מָדָר ז׳, רפש ordure | *Kot* ספרא מצורע נגעים פרשה ו׳ פרק ד׳: אפילו מדר אפילו חרסית.

מִדְרָא עי׳ מִדְרוֹן. שבת קמ״ה ע״ב: הני מדרי דבבל.

מַדְּרָא ז׳, שוט להלקות בו whip | *Peitsche* יומא כ״ג ע״א: מאי מדרא א״ר פפא מטרקא דטייעי דפסיק רישיה.

מִדְרוֹן ז׳, שיפוע declivity | *Abhang* תוס׳ שבת י׳ (י״א), ג׳: מבוי ששוה לרשות היחיד ועשוי מדרון לרשות הרבים.

מִדְרָס ז׳, ישיבה, עמידה ושעינה וכיו״ב מן הנגיעות contact by treading, leaning against etc. | *verunreinigende Berührung durch Herauftreten, Sitzen, Anlehnung usw.* חגי׳ פ״ב מ״ז: בגדי עם הארץ מדרס לפרושין.

מִדְרַע ז׳, זרע, מזרע seed | *Saat* תרג׳ יב״ע בר׳ ד׳ ג׳: מדרע כותנא.

מדרעא [מַדְּרְעָא] ז׳, מין בגד a garment | *ein Kleidungsstück* איכ״ר א׳ א׳: מדרעא אית ליה וכו׳.

מִדְרָשׁ — 1) למוד study | *Studium* אבות פ״א מי״ז: לא המדרש עיקר אלא המעשה.
2) ספר דרוש Midrash, homiletic literature | *Midrasch, homiletisches Schrifttum* בר׳ י״א ע״ב: למקרא וכו׳ ולמדרש וכו׳ ולמשנה וכו׳.

מִדְרָשָׁא ז׳, 1) דרוש lecture | *Vortrag* ויק״ר פ״ט: ר׳ מאיר הוה יתיב ודריש וכו׳ תנתא מדרשא.
2) בית מדרש school | *Schule* תרג׳ שה״ש ז׳ י״ד: תרעי מדרשא.

מָה — 1) כמו as... (so) | *wie... (so)* כרית׳ ה׳ ע״א: מה להלן כרת אף כאן כרת.
2) אִם if | *wenn* שבת קל״ב ע״א: מה מילה שהיא אחת מאבריו של אדם דוחה את השבת קל וחומר לפיקוח נפש שדוחה את השבת.

מַה אִיכְפַּת לֵיהּ מה נוגע לו? what concern is it to him | *was geht es ihn an?* קוה״ר ד׳ א׳: זה מה איכפת ליה?

מַה בֵּין מהו ההבדל שבין... what is the difference? | *was ist der Unterschied?* ב״ק ס״ב ע״א: מה בין גזלן לחמסן.

מַה טַּעַם מהי הסבה והכוונה? what is the reason? | *aus welchem Grunde?* שבוע׳ פ״ד מ״ג: מה טעם הואיל ואינם יכולין לחזור ולהודות.

מַה לְ... שֶׁכֵּן דבר זה משונה מחבירו שהרי... it is different with... because | *anders liegt doch der Fall bei... da* ב״ק ו׳ ע״א: מה לאש שכן דרכו לילך ולהזיק.

מַה לּוֹ לְשַׁקֵּר מה בצע לו כשהוא משקר? what motive could he have to tell a lie? | *was für Grund hätte er zu lügen?* ב״ב ל״א ע״א: מה לו לשקר וכו׳.

מה נפשך, ממה נפשך כרצונך, בין כך ובין כך whichever side you take, at all events | *wie du willst, in jedem Falle* שבת ל״ד ע״א: מה נפשך אי בין השמשות יממא הוא וכו׳ ואי בין השמשות ליליא הוא וכו׳; שם ליה ע״ב: חייב חטאת ממה נפשך.

מה שאין כן לא כן בדבר הנידון whereas it is not the case | *was nicht der Fall ist* בכורים פ״ב מ״ב: מה שאין כן בתרומה.

מהב״ח ממון המוטל בספק חולקין.

מהב״ע מצוה הבאה בעבירה.

מהדורא ז׳, 1) רוכל peddler | *Hausierer* בר׳ נ״א ע״ב: ממהדורי מילי.
2) חזרה על הלמוד repetition | *Wiederholung* ב״ב קנ״ז ע״ב: מהדורא קמא וכו׳ מהדורא בתרא.

(מהה) נמהה נפ׳, בלה ונתמזמז to be tattered, to fall to pieces | *zerfallen* כלי׳ פכ״ז מ״ב: שנמהה ממנה חוט אחד. ועי׳ מהוהא.

מהו = מה הוא, כיצד how is it? | *wie ist es?* ירוש׳ פאה פ״א ט״ו ע״ג: מהו שילמד אדם את בנו יוונית.

מהו דתימא שמא תהא סבור you might assume | *du könntest meinen* ערכ׳ כ״א ע״ב: מהו דתימא וכו׳ קא משמע לן.

מהובתא נ׳, מתנה gift | *Gabe* תרג׳ מש׳ כ״ה י״ד (במתת שקר): במהובתא דשקרא.

מהוגן ת׳, חשוב worthy | *würdig* כת׳ כ״ב ע״א: אנשים מהוגנים.

מהוהא ת׳, בלה ונשחת tattered | *zerlumpt* טהר׳ פ״ט מ״ט: מטלית מהוהא (בהוצ׳ אח׳: מהוה).

מהוך עי׳ מחוך. תרג׳ יב״ע במ׳ ל״א נ׳ (וכומז): מהוכיא.

מהולא ז׳, 1) מוהל circumciser | *Beschneider* שבת קל״ה ע״א: אהדריה אתליסר מהולאי.
2) נפה sieve | *Sieb* ירוש׳ מו״ק פ״א פ״א ע״ב: לאילין מהולייא מעבדינן במועדא לצורך המועד.

מהולא נ׳, מילה circumcision | *Beschneidung* כת׳ ח׳ ע״א: ר׳ חביבה אקלע לבי מהולא.

מהולתא נ׳, 1) כנ״ל. תרג׳ יב״ע שמ׳ ד׳ כ״ה (דמים): דם מהולתא.
2) נפה sieve | *Sieb* ביצה כ״ט ע״ב: נהלה קמחא אגבא דמהולתא.

מהומתא נ׳, מהומה commotion, trouble | *Verwirrung* תרג׳ אס׳ א׳ י׳: מהומן דמתמני על מהומתא.

מהותך ת׳, נמס באש melted | *geschmolzen* שבת כ״א ע״א: חלב מהותך.

מהח״ב מה הועילו חכמים בתקנתן.

מהי = מה היא? how is it? | *wie ist es?* ירוש׳ שבת פי״ד י״ד ע״ג: מהיא כדון.

מהיכא מהיש, מהיכן, מנין? whence? | *woher?* יומא ג׳ ע״ב: מהיכא יליף לה.

מהיכא [מהיבא] נ׳, מתנה gift | *Gabe* תרג׳ מש׳ ו׳ ל״ה: דיהיב ליה מהיכא.

מהילא נ׳, מילה circumcision | *Beschneidung* יב׳ ע״א ע״א: בר מהילא.

מהימן ת׳, נאמן faithful | *vertrauenswürdig* תרג׳ במ׳ י״ב ז׳ (נאמן): מהימן.

מהירות נ׳, חפזון quickness, speed | *Eile* ב״ר פ״י: דרך קצרה ובמהירות וכו׳ דרך ארוכה ובמתינות.

מהל פי׳, מל את הערלה to circumcise | *beschneiden* שבת פי״ט מ״ה: קטן החולה אין מוהלין אותו עד שיבריא.

מהל פי׳, כנ״ל. יב׳ ע״א ע״א: ונמהליה מצפרא.

אמהל אפ׳, מזג את היין במים to dilute the wine | *Wein verfälschen* ילק׳ יש׳ רנ״ח: חד קפיט דחמר וכו׳ אמהיל ליה.

מהל״ח מן הסתם לא היישינן.

מהל״ל מאי הוי ליה למימר.

מהמ״ב ממון המוטל בספק.

מַהָן מהי׳, מי הוא זה who (was it)? | *wer (ist es)?* ירוש׳ שבי׳ פ״ד ליה ע״א: מהן מודע לך.

מהנ״ב מצוות הנהוגות בארץ.

מהנ״מ מנא הני מילי.

מַהְפִּיכְתָּא נ׳, מהפכה וחורבן destruction | *Vernichtung* תרג׳ דב׳ כ״ט כ״ב (כמהפכת סדום): כמהפיכתא דסדום.

מְהַפְּכָנָא ת׳, הפכפך perverse | *verkehrt* תרג׳ מש׳ ט״ז כ״ח (איש תהפוכות): גברא מהפכנא.

מהתב״א מצוות התלויות בארץ.

מוֹ עי׳ מוֹי. תרג׳ יש׳ ל״ג ט״ז (מימיו): מוהי.

מוֹאֲבָאָה ז׳, בן מואב Moabite | *Moabiter* תרג׳ דב׳ כ״ג ד׳ (ומואבי): מואבאי.

מוֹאֲדָנָא עי׳ מוֹדְנָא. תרג׳ קהל׳ ב׳ ח׳: מואדנין דקשוט.

מוּבָאת תה״פ, בדיוק exactly | *genau* נגע׳ פ״ו מ״ו: אימתי בזמן שהיא בעדשה מובאת היתה יתרה מכעדשה המותר סימן פשיון.

מוּבְהָק ת׳, 1) ברור ובולט distinct | *klar, deutlich* יבי׳ קי״ב ע״ב: סימן מובהק.
2) מצויין distinguished | *hervorragend* קיד׳ ל״ג ע״א: ברבו המובהק.

מוּבְחָר ת׳, טוב ביותר the best | *bester* ב״מ פ״ו ע״ב: מובחר שבבהמות שור מובחר שבעופות תרנגולת.

מוּבִילְתָּא נ׳, משא load | *Last* ב״ר פ״פ: נכנס לעיר טעין מובילתיה.

מוֹג ז׳, דונג, שעוה wax | *Wachs* פסיק״ר פל״ג: וכיון שהיו מראים אותם לשמיר היו כמוג הזה.

מוּגְדְּלָא שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ הור׳ פ״ג מ״ז ע״א: בדא דמוגדלא.

מוּגָּה ת׳, בדוק ומתוקן revised, corrected | *korrigiert* פס׳ קי״ב ע״א: למדהו בספר מוגה.

מוּגוּרוֹת, מוּגֵירָה נ׳, אוצר, ממגורה storage | *Speicher* תוס׳ צוק׳ דמ׳ א׳ י״: ומן המוגירות בצידון פטור מן המוגורות בצור וכו׳.

מוּגְלָא ז׳, ליחה שבמכה מריה pus | *Eiter* חול׳ מ״ח ע״א: מוגלא מרפה מים זכים כשרה.

מוּגְלְסָא ז׳, ציר הדלת pivot | *(Tür-) Angel* תרג׳ מל״א ז׳ נ׳ (פתות): מוגלסיא.

מוּגְמָר ז׳, קטורת בשמים spices put on coals, perfume | *Räucherwerk* תוס׳ שבת א׳ כ״ג: נותנין מוגמר ע״ג גחלים.

מוגמרין עי׳ דְּיָאטַגְמָא. ירוש׳ כתו׳ פ״ט ל״ג ע״ב: אנן כתבין דין מוגמרין.

מוּגָרָה עי׳ מוּגֵירָה. תוס׳ צוק׳ דמ׳ א׳ י״: הלוקח מן המוגרות בצידון.

מוּגְרֶמֶת נ׳, בהמה שנשחטה ע״י שימוט הסכין (הגרמה) an animal slaughtered by a slanting cut | *ein Tier, bei dessen Schlachtung das Messer abgeglitten ist* חול׳ י״ח ע״ב: ר׳ זירא אכל מוגרמת.

מוּד פ״ע, שחה במים to swim | *schwimmen* גיט׳ פ״ז ע״ב: וליקום במיא וכו׳ ולימוד וליסלוק ולותיב.

מוֹדְיָא, מוֹדְיָה, מוֹדְיָה נ׳, מין מדת היבש a dry measure | *ein Trockenmaß* גיט׳ נ״ז ע״א: מעשה ועמדו ארבעים מודיות בדינר נחסר השער מודיא אחת; ירוש׳ מעשר׳ פ״ד נ״א ע״ב: שתים שלש מודייות.

מוֹדִים ברכת הודאה שבסוף תפלת שמונה עשרה the section of thanksgiving at the end of the Prayer of Benedictions | *die vorlezte Benediktion im Achtzehngebet* ירוש׳ בר׳ פ״ב ה׳ ע״א: כד הוה מטי מודים.

מוֹדִיעִים, מוֹדִיעִית כפר בארץ ישראל, מקום מולדת החשמונאים Modaim, village in Palestine, the native place of the Asmonean family | *Dorf in Palästina, Geburtsstätte der Hasmonäer* פס׳ פ״ט מ״ב: אי זו היא דרך

רחוקה מן המודיעים ולחוץ; שם צ"ג ע"ב: מן המודיעית לירושלים חמשה עשר מיל.

מוּדְלָה נ', שדה דלועים gourd-field | *Gurken-feld* ירוש' שבי' פ"ב ל"ג ע"ג: בשיש בו מקשה ומודלה.

מוּדְלִית נ', פירות מודלים ותלויים hanging fruits | *hängende Früchte* ב"מ צ"א ע"ב: במודלית.

מוּדְנָא ז', כף מאזנים scale | *Wagschale* תרג' יב"ע ויק' י"ט ל ו (מאזני צדק): מודנוון דקשוט.

מוּדַע – סימן לזכרון mnemotechnical sign | *mnemonisches Zeichen* עיר' נ"ד ע"ב: עשה מודעים לתורה.

מוּדָעָא נ', גילוי דעת declaration | *Kundgebung* ערכ' כ"א ע"ב: האי מאן דמסר מודעא אניסא.

מוּדָעִי בן הכפר מודיעים, הי"א ר' אלעזר of Modaim, esp. R. Eleazar | *aus Modaim, Beiname des R. Eleasar* ב"ב י' ע"ב: עדיין אנו צריכים למודעי.

מוּדָק ת', דק thin | *dünn* ירוש' סוט' פ"ב י"ח ע"א: לא מעובה ולא מודק אלא בינוני.

מוּדָר ת', אסור ע"י נדר forbidden by a vow | *durch Gelübde gebunden, verhindert* נדר' מ"ו ע"א: היה אחד מהם מודר וכו'.

מוּדְרוֹן ע' מִדְרוֹן. תרג' מיכה א' ד' (כמים מוגרים במורד): כמיא דאשידין במודרון.

מוּדְרְקָא ז', בשר מת שבגוף dead flesh | *abgestorbenes Glied* תרג' איוב י"ג ד' (רופאי אליל): כמאסי אליל ומודרקא.

מוּהֲבוּתָא, מוּהֲבִיתָא נ', מתנה gift | *Gabe* תרג' תה' ט"ז ה' (מנת חלקי וכוסי): מוהבית כלידי; יב"ע דב' י"ח ב' (מתנת): מוהבות.

מוּהֶה, מוּהֵי כינוי לנדר a verbal substitute for oath | *Nebenbenennung für Schwur* תוס' נד' א' ב': האומר מוהה ודאמר מוהי.

מוֹהַל ז', עסים juice | *Saft* ירוש' דמ' פ"ו כ"ה ע"ד: המוהל כמשקה.

מוֹהֲלָא ז', מוהל circumciser | *Beschneider* שבת קנ"ו ע"א: אי טבחא אי מוהלא.

מוֹהֲרִין, מוֹהֲרַנְקִי ז"ר, חגים פרסיים Persian festivals | *persische Feste* ע"ז י"א ע"ב: דפרסאי וכו' מוהרנקי ומוהרין.

מוֹהַרְקֵי ז"ר, רשימות records | *Verzeichnisse* ב"מ ע"ג ע"ב: מוהרקייהו דהני בספטא דמלכא מנח.

מוּוָל ת', מובל carried | *geführt* תוס' מהרי' ח' ז': והלה מוול או כפות.

מוּזָא ז', 1) עלי בצלים leaves of onions | *Zwiebelblätter* קיד' נ"ב ע"ב: במוזא דשמכי.

2) מוץ chaff | *Spreu* תרג' תה' א' ד' (כמוץ): כמוזא.

מוּזְלָא ז', מטוה yarn | *Garn* מדר' תה' כ"ג: פסיק מוזליך וכו'.

מוֹזְנְוָון, מוֹזַנְיָא ז"ר, מאזנים scales | *Wage* תרג' ויק' י"ט ל"ו (מאזני): מוזנוון; יש' מ' ט"ו (מאזנים): מוזניא.

מוֹזְפָנָא ז', מַלוה creditor | *Gläubiger* תרג' מש' כ"ב ז' (מלוה): מוזפנא.

מוּזָר ת', נמאס ונשחת rotten | *verdorben* סנה' פ"ב ע"ב: כביצה המוזרת.

מוֹחָא ז', מח. קדקוד brain, head | *Gehirn, Schädel* מגי' י"ט ע"ב: ומחו לה אמוחא.

מוּחְזָק ת', 1) נמצא ברשות held in possession | *im Besitz befindlich* בר' פ"ח מ"ט: ולא בראוי כבמוחזק.

2) ידוע בבירור being known | *bekannt* ספרא קדוש' פרשה ג' פרק ה': במוחזק לך.

מוֹחַל ע' מוֹהַל. מהרי' פ"ט מ"ג: המוחל היוצא מן הזיתים.

מוֹחֵק ז', קצה המכתב שבו מוחקים את הכתב the flat end of the stylus, used for erasing | *Radierer (das flache Ende des Schreib-*

griffels) כל׳ פי״ג מ״ב: מכתב שניטל הכותב טמא מפני המוחק.

מוּט פ״ע, נטה ומעד to waver | *wanken* תרג׳ ויק׳ כ״ה ל״ה (ומטה ידו): ותמוט ידיה.

אָמֵיט אפ׳, שקל to weigh | *wägen* פסיק׳ בשלח פ״ב ע״א: באמיטתא דאמיטון איתמט להון.

אִתְמִיט אתפ׳, נשקל to be weighed | *gewogen werden* שם: איתמט להון.

מוּטָב 1) יותר טוב, נוח better | *besser* ביצה ל׳ ע״א: מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין. 2) דרך הישר the right conduct | *der richtige Weg* איכ״ר פתיחתא (ר׳ אבא ב׳): המאור שבה היה מחזירן למוטב.

מוּטֶה ת׳, כפוף reclining | *gebeugt* יב׳ ק״ג ע״א: בין עומד בין מוטה.

מוּטָל ת׳, 1) מונח, מושכב lying | *liegend* בר׳ פ״ג מ״א: מי שמתו מוטל לפניו. 2) רבוצה (החובה) incumbent | *obliegend* שם י״ח ע״א: כיון שמוטל עליו לקוברו וכו׳.

מוּטָל בְּסָפֵק בחזקת ספק, שאין ידוע של מי הדבר of doubtful ownership | *von zweifelhafter Zugehörigkeit* ב״מ ב׳ ע״ב: ממון המוטל בספק.

מוטליא עי׳ הַמַטַלְיָא. ירושׁ׳ שבת פ״א ג׳ ע״ג: הרי מוטליא.

מוּטַנְיָא נ׳, פקפוק והיסוס vacillation | *Wankelmut* ב״ר פמ״ד: קטע הדא מוטניא מן כרו.

מוּטְעֶה ת׳, שיש בו טעות erroneous | *irrtümlich* יבמ׳ ק״ו ע״א: חליצה מוטעית.

מוּטַרְדֵי ז״ר, חג פרסי a Persian festival | *ein persisches Fest* ע״ז י״א ע״ב: מוטרדי וכו׳.

מוֹי, מוֹיֵי ז״ר, מים water | *Wasser* תרג׳ איוב ג׳ ב׳ (כמים): היך מוי; תרג׳ שני אס׳ ג׳ ג׳: שוי טעם מוי במילחא.

מוּךְ — הֵמִיךְ הפ׳, השפיל, הוריד to let sink | *sinken lassen* ספרי במ׳ צ׳: הקב״ה ממיך ומשה מגביה.

מוֹךְ ז׳, פקיעי צמר וכדומה מן הדברים הרכים wadding | *Watte* שבת פ״ו מ״ה: במוך שבאזנה ובמוך שבסנדלה.

מוּכֶּה — מוּכֵּה שְׁחִין בעל שחין וצרעת afflicted wilh leprosy | *mit Aussatz behaftet* כת׳ פ״ז מ״י: ואלו שכופין אותו להוציא מוכה שחין וכו׳.

מוּכַּת עֵץ שאבדה בתוליה ע״י מכת עץ וכדומה one who lost her hymen through an accidental lesion | *ein Mädchen, dessen Hymen durch Anstoßen an Holz u. s. w. verletzt wurde* כת׳ פ״א מ״ג: מוכת עץ כתובתה מנה.

מוּכִירִין עי׳ מַכִּירִין. ויק״ר פל״ג: מות וחיים ביד לשון תרגום עקילס מיצטרא מכירין מות מכאן וחיים מכאן.

מוּכְלָל ת׳, כלול ומשוכלל, שלם perfect | *vollendet* יומא נ״ד ע״ב: מוכלל יופיו של עולם.

מוּכָן ת׳, מזומן מקודם לכן prepared | *bereit* ביצה פ״א מ״ב: שאפר כירה מוכן הוא.

מוּכְנִי נ׳, מכונה, גלגל wheel-work | *Räderwerk* יומא פ״ג מ״י: עשה מוכני לכיור.

מוּכְנָם ז׳, אוצר storage | *Speicher* תוס׳ ע״ז ח׳ (ט׳), א׳: עשויות למוכנם.

מוֹכֵס, מוֹכְסָא ז׳, גבאי מכס ומס cutsom-collector, publican | *Zöllner, Steuereinnehmer* שבועי׳ ל״ט ע״א: אין לך משפחה שיש בה מוכס שאין כולה מוכסין; סנה׳ מ״ד ע״ב: ההוא מעשה דבעיא מוכסא.

מוּכְסְסִין ז״ר, מין תאנים a species of figs | *eine Feigenart* בכורות ח׳ ע״א: מוכססין ובנות שוח.

מוּל — עשה שפה לבגד to make a hem | *einen Saum machen* תוס׳ כלי׳ ב״ב ה׳ ז׳: העושה חגור וכו׳ עד שעה שימול.

מוּלָא נ׳, פרדה mule | *Mauleselin* שבת נ״ב ע״א: מולאות של בית רבי יוצאות באפסריהן כרוכין בשבת.

מולאייר עי׳ מוּלְיָאר. ילק׳ מל׳ רמ״ז: עשו לו כמין מולאייר של נחושת וכו׳ והתחילו מסיקין תחתיו.

מולגייה עי׳ מְלוּגְמָא. ויק״ר פ״כ: מולגייה ללב.

מוֹלָד ז׳, 1) לידה giving birth | *das Gebären* ב״ב ט״ז ע״ב: מתרפאה ממולדה; שמו״ר פ״א: וכיון שמתעברות וכו׳ וכיון שהגיע זמן מולדיהם הולכות ויולדות.

2) התחדשות הלבנה new-moon | *Neumond* פסיק״ר ט״ו: ומולד הלבנה היה ביום ד׳ בחצות היום.

מוֹלְדָא שם איש a man's name | *männlicher Name* סנה׳ ע׳ ע״א: ר׳ חנן בר מולדא.

מוֹלְדָא, מוֹלֶדֶה נ׳, מילדת midwife | *Hebamme* ע״ז כ״ו ע״א: מולדא יהודייתא בת מולדה יהודייתא.

מוֹלִי, מוֹלְיָא ז׳, גבעה, גבשושית mound | *Hügel* ירוש׳ יומא פ״א ל״ח ע״ג: הולדת המולים; ב״ב נ״ד ע״א: שקל מוליא ושדא בנצא.

מוּלְיָאר ז׳, קלחת לבישול מים caldron | *Kessel zum Wasserkochen* שבת פ״ג מ״ד: מוליאר הגרוף שותין הימנו בשבת.

מוֹלְיוֹן ז׳, מין ליצן בקרקוס clown in circus | *Clown im Zirkus* תוס׳ ע״ז ב׳ ו׳: ההולך לאיצטרטיונין ולכרקומין ורואה וכו׳ מוליון וכו׳.

מוּלְיָיר עי׳ מוּלְיָאר. ירוש׳ שבת פ״ג ו׳ ע״א: מולייר הגרוף.

מוּלְיְיתָא נ׳. בשר ממולא stuffed meat | *gefülltes Fleisch* פס׳ ע״ד ע״א: האי מולייתא.

מוֹלִיתָא נ׳, אורחת פרדים team of mules | *Mauleselkarawane* תרג׳ יב״ע שמ׳ י״ד ז׳: מוליתא.

מוֹלְכָנָא ז׳, עצה counsel | *Rat* תרג׳ מש׳ כ״ד י׳ (ברוב יועץ): בסוגעא דמולכנא.

מוּם — הוּמַּם הופ׳, 1) הוטל בו מום to become blemished | *fehlerhaft werden* ירוש׳ שקל׳ פ״ד מ״ה ע״ב: תמימין והוממו.

2) נפסל to become unfit | *untauglich werden* ירוש׳ יומא פ״ב ל״ט ע״ד: קטורת שכבת הוממה.

מוּמוֹס ז׳, משחק בתיאטרון mime, actor | *Mime, Schauspieler* איכ״ר ג׳ י״ג: מכניסין את המומוס לטיאטרון שלהם וכו׳.

מוּמְזָר ת׳, נתעב, משוקץ repulsive | *abstoßend* ספרי תצא רמ״ח: כל שהוא מומזר.

מוּמְחָא עי׳ מוּמְחֶה 2. תוס׳ שבת צ׳ (ה׳), י׳: קמיע שאינו מומחא.

מוּמְחֶה ז׳, 1) בקי וידען expert, skilled man | *Fachmann* תוס׳ ביצה ג׳ ד׳: בכור שנפל לבור ירד מומחה ויראה אם יש בו מום.

2) בדוק ומנוסה approved | *erprobt* ירוש׳ שבת פ״ו ח׳ ע״ב: נאמן הרופא לומר קמיע זה מומחה רפיתי בו ושניתי ושילשתי.

מוּמֵי נ׳, שבועה oath | *Schwur* ויק״ר פ״ו: בין זכאי בין חייב לידי מומי לא תיעול.

מוּמַיְיקָה ז׳, שרשרת לצואר necklace | *Halsband* ירוש׳ שבת פ״ו ח׳ ע״ב: מהו מיפק בהאי מומייקה.

מוּמִיתָא נ׳, כינה louse | *Laus* ירוש׳ שבת פ״א ג׳ ע״ב: מומיתא דרישא וכו׳ דמניא.

מומ״ס מושבע ועומד מהר סיני.

מוּמָס עי׳ מוּמוֹס. ב״ר פ״פ: שהן מכניסין מומסין לבתי טרטייאות ולבתי קרקסיאות שלהם.

מוּמָר, מוּמְרָא ז׳, 1) מי שהמיר דת ישראל בדת אחרת apostat | *Abtrünniger* תרג׳ יב״ע ויק׳ א׳ ב׳ (מכם): מנכון ולא מן מומריא פלחי אליליא.

2) מפיר תורה non observant Israelite | *einer, der die jüdischen Gebote offen verletzt* חול׳ ה׳ ע״א: הכל שוחטין ואפילו כותי ואפילו ערל ואפילו ישראל מומר.

מוֹן מה״ג, מי? who? | *wer?* תרג׳ שני אס׳ ז׳ ה׳: בר מון.

מוֹנָא שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* מגי׳ י״ח ע״ב: ר׳ מונא אומר משום ר׳ יהודה.

מוֹנְבָּז מלך חדייב Monabaz, king of Adiabene | *Monabaz, König von Adiabene* ירושי׳ פאה פ״א ט״ו ע״ב: מונבז המלך עמד וביזבז כל נכסיו לעניים.

מוֹנְגִּינוֹס ז׳, בן יחיד only child | *einziges Kind* פסיק״ר י״: אתה מארי מאבד את בנך מן העולם לא הוא שיש לך מונגינוס הוא?

מוֹנְדְּרָן עי׳ מְדָרוֹן. ירושי׳ שבת פ״א י״ג ע״א: בשהיה המקום מונדרן.

מוֹנִיטָא, מוֹנִיטָה נ׳, **מוֹנִיטוֹן** ז׳, 1) מטבע coin | *Münze* איכ״ר א׳ א׳: חמי חדא מוניטא; שמו״ר פ״ה: מוניטה שכולה זהב; ילק׳ בר׳ ס״ב: כל מוניטון של מצרים אינן אלא פסולין.

מוֹנְיָיק ז׳, שרשרת לצואר necklace | *Halskette* ויק״ר פ״ב: עטרה לראש מונייק לצואר.

מוֹנִינֵי ז״ר, מין מרק brine | *eine Brühe* שבת ק״י ע״ב: מוניני דקמצי.

מוֹסְטָפוֹת נ״ר, פירות שנתבשלו באילן ונתבקעו מאליהם fruits burst open | *überreife, geplatzte Früchte* דמ׳ פ״א מ״א: כל בנות שקמה פטורות חוץ מן המוסטפות.

מוּסְיָא, מוּסְיָיא שם ארץ באסיה הקטנה Mysia, a district of Asia Minor | *Mysien, Land in Kleinasien* יומא י׳ ע״א: משך זו מוסיא; ירושי׳ מגי׳ פ״א ע״א ע״ב: משך – מוסייא.

מוּסִיף עי׳ מוּסָף 1. תוס׳ פרה י״ב (י״א), י״: כנגד המוסיף וכו׳.

מוּסְכִּין ז׳, בושם (על שם בעל החי מוסכוס) the animal perfume musk | *Moschus* ירושי׳ בר׳ פ״ו י׳ ע״ד: בר מן אהן מוסכין דיימר ברוך אשר נתן ריח טוב במיני בשמים.

מוּסְמִים ז׳, שם מטבע קטן a small coin (semissis) | *eine kleine (römische) Münze (semissis)* קיד׳ י״ב ע״א: איסר שני מוסמיסים.

מוּסָף ז׳, 1) תוספת בנין לכירה וכדומה attachment, additional moulding | *Anbau, Ansatz* כלי׳ פ״ה מ״ה: מוסף התנור.

2) תוספת קרבן ותפלה בשבתות וימים טובים Musaf, additional offering and prayer on Sabbath and festive days | *Mussaf, Zugabeopfer und -Gebet an Sabbat- und Festtagen* מגי׳ פ״ד מ״ב: שיש בו מוסף ואינו יום טוב קורין ארבעה; שם פ״ב מ״ה: לתפלת המוספין ולמוספין.

מוּסָפָא כנ״ל 2. ירושי׳ יומא פ״ו מ״ג ע״ד: כד מפני מוספא.

מוֹסֵר ז׳, מלשין informer | *Denunziant* ב״ק ה׳ ע״א: מוסר ומפגל.

מוּסְתְּקָא ז׳, מין חבית לשמירת זיתים olive barrel | *Olivenfaß* ביצה ל״ג ע״א: כי תניא ההיא במוסתקי.

מוּעָד ת׳, מוזהר ומותרה forewarned | *gewarnt, verwarnt* ב״ק פ״ב מ״ד: מועד כל שהעידו בו שלשה ימים.

מוּעָד לַעֲבֵירָה מוחזק לעבור עבירה likely to sin | *zum Sündigen veranlagt* במ״ר פ״ט: כיון שנשתלש בחטא נעשה מועד לעבירה.

מוֹעֵד ־ 1) עי׳ חוֹל הַמּוֹעֵד. מו״ק פ״א מ״א: משקין בית השלחין במועד.

2) אחד משש סדרי משנה name of the second order of the Mishnah | *der zweite, die Festtage behandelnde Teil der Mischna* סוכה ד׳ ע״ב: מתנו בכולה סדר מועד.

מוּעָט ת׳, מעט, קטן small, little | *klein, wenig* חגי׳ פ״א מ״ה: אוכלים מרובים ונכסים מועטים.

מוּפְיוֹן ז׳, ליצן בקרקס clown in circus | *Clown im Zirkus* ירושי׳ ע״ז פ״א מ׳ ע״א: מוקיון מופיון.

מוּפְלָא ת׳, 1) נסתר concealed | *verborgen, rätselhaft* חגי׳ י״ג ע״א: במופלא ממך אל תדרוש.

2) בר דעת והבחנה responsible | *zurechnungs-fähig* תמורה ב׳ ע״ב: מופלא הסמוך לאיש.

3) מומחה שבדיינים an expert assessor at court | *sachverständiger Richter* הור׳ פ״א מ״ד: לא היה מופלא של בית דין שם.

מוּפְלָג ת׳, 1) כנ״ל 3. תוס׳ חגיגה ב׳ מ׳: הוא ומופלג שבהם באין לבית דין.

2) רחוק far | *fern* נדה ע״ג ע״א: אין לי אלא סמוך לנדתה מופלג לנדתה וכו׳ מנין.

מוּפְלֶדָה עי׳ מוּפְלָא 3. הור׳ ד׳ ע״א: איליכא וכו׳ והן אינן מופלין.

מוּפְנֶה ת׳, 1) פנוי, בלתי נשוי single | *ledig* יבמי׳ פ״ג מ״ה: שלשה אחין שנים מהן נשואים שתי אחיות ואחד מופנה.

2) מיותר unnecessary | *unnötig* נדה כ״ב ע״ב: כל גזירה שוה שאינה מופנה כל עיקר וכו׳.

מוּץ פ״י, מצץ to suck | *saugen* שבת קל״ד ע״א: האי ינוקא דלא מייץ; שם קל״ג ע״ב: אומנא דלא מייץ.

מוֹצָא ז׳, 1) מוץ chaff | *Spreu* ירושי׳ סנה׳ פ״י כ״ז ע״ד: לבית שהוא מלא תבן וכו׳ אהן מוצא דבגויה.

2) מקום סמוך לירושלים Motsa, near Jerusalem | *Moza bei Jerusalem* סוכה פ״ד מ״ה: מקום היה למטה מירושלים ונקרא מוצא.

מוֹצָא — מוֹצָאֵי יוֹם טוֹב לילה שאחרי תום החג the night following a Holy Day | *die Nacht nach dem Feiertage* סוכה פ״ה מ״ב: במוצאי יום טוב הראשון וכו׳.

מוֹצָאֵי שְׁבִיעִית הזמן שאחרי סוף שנת השמיטה the period beginning with the end of the Sabbatical year | *das auf die Schemitta folgende Jahr* שבי׳ פ״א מ״ד: חריש של ערב שביעית שהוא נכנס בשביעית וקציר של שביעית שהוא יוצא למוצאי שביעית.

מוֹצָאֵי שַׁבָּת לילה שאחרי יום השבת the night following the Sabbath | *die Nacht nach Sabbat* דמ׳ פ״ד מ״א: מוצאי שבת לא יאכל עד שיעשר.

מוּצִינָא עי׳ בּוּצִינָא. שהש״ר ד׳ א׳: הדא מוצינא וכו׳.

מוּצְעָר עי׳ מוּעָט. שבת י׳ ע״ב: מתוך שישיבתה קרובה עוונותיה מוצערין.

מוּצָּת ת׳, מודלק kindled | *angezündet* במ״ר פי״ב: דומה לגפרית מוצתת באש.

מו״ק מועד קטן.

(מוק) מַיֵּק פִּעֵל, התלוצץ to sneer, to mock | *verhöhnen* תרג׳ מש׳ י״ט כ״ח (יליץ): ממייק בדיניה.

מוֹק, מוֹקָא ז׳, מין נעל קצר low boots | *Halbstiefel* יב׳ ק״ב ע״ב: במוק ובסמיכת הרגלים; גיט׳ ס״ח ע״ב: במוקי קאתי.

מוֹקֵד — מעין של מים חמים hot spring | *Therme* אכת״ר א׳ מ׳: מוי דמוקד דטבריה.

מוֹקְדוֹן, מוֹקְדוֹנָא ת׳, מארץ מוקדוניא Macedonian | *mazedonisch* תמיד ל״א ע״ב: אלכסנדר מוקדון; תרג׳ אס׳ א׳ ח׳: דהבא מוקדונא.

מוֹקְדוֹנְיָא 1) כנ״ל. תרג׳ שני אס׳ ו׳ י׳: דהבא מוקדוניא.

2) שם ארץ Macedonia | *Mazedonien* תרג׳ דהי״א א׳ ה׳ (יון): מוקדוניא.

מוּקְדָּם ת׳, 1) קדום בזמן או בסדר earlier | *früher* פס׳ ו׳ ע״ב: אין מוקדם ומאוחר בתורה.

2) שנרשם בו זמן קודם antedated | *vordatiert* שבי׳ פ״י מ״ה: שטרי חוב המוקדמים פסולים.

מוּקְדְּשָׁא ז׳, מקדש sanctuary | *Heiligtum* ירושי׳ ברכ׳ פ״ב ה׳ ע״א: בי מוקדשא.

מוּקְיוֹן ז׳, ליצן בקרקס clown in the circus | *Clown im Zirkus* ע״ז י״ח ע״א: בוקיון וכו׳ ומוקיון.

מוּקִירוּם עי׳ מַקְרִין 1. ילק׳ דנ׳ תתרס״ד: מוקירום וקירום וכו׳.

מוּקְמָא נ׳, **מוּקְמָנָא** ז׳, מעמד stand | *Stand* תרג׳ דהי״ב ל״ת ט״ו (מעמדם): מוקמתהון; שם פ׳ ד׳ (ומעמד משרתיו): ומוקמנא דשמשוי.

מוּקְסִין ז״ר, מין לבוש מלכות a sort of state garments | *ein Staatsgewand* אסת״ר א׳ י״ב: סרבלי – במוקסיהון.

מוּקָף ת׳, מסובב surrounded | *umringt* מגי׳ פ״א מ״א: המוקפין חומה.

מוּקְצֶה 1) ז׳, מקום מובדל מאחורי הבית a space back of the dwelling | *Hinterhof* עיר׳ פ״ב מ״ג: מוקצה או חצר.

2) אוצר פירות store of fruits | *Früchte-kammer* ירוש׳ תר׳ פ״ב מ״א ע״ד: עשר גרוזרות מן המוקצה.

3) מין סכין קהה, מיוחדת לקציצת תאנים a tool specially intended for cutting figs | *ein stumpfes, zum Abhacken der Feigen bestimmtes Messer* שבי׳ פ״ח מ״ו: תאנים של שביעית אין קוצין אותן במוקצה.

4) בעל חי שהוקדש לגבוה או לתקרובת ע״ז an animal set aside for a sacrifice | *ein zum Opfer bestmmtes Tier* תמורה כ״ט ע״א: מניין למוקצה מן התורה; תוס׳ ע״ז ה׳ (ו׳) י׳: איזה מוקצה מוקצה לע״ז.

5) דבר שאין להשתמש בו בשבת ויו״ט that which is not counted on for use on the Sabbath or Holy Day | *ein Gegenstand, dessen Gebrauch an Sabbat- und Festtagen nicht vorgesehen ist* שבת מ״ד ע״א: מוקצה מחמת מיאוס וכו׳ מוקצה מחמת איסור.

6) נבחר distinguished | *auserwählt* ספרי במ׳ פ״ה: בקצה המחנה – במוקצין שבהם.

מוּקְצָע ז׳, מקצוע branch | *Gebiet, Fach* תוס׳ עיר׳ י״א (ח׳), כ״ד: שמונה מוקצעי תורה.

מוֹקְרָא ז׳, 1) כבוד honour | *Ehre* ויק״ר פכ״ה: כל הדין מוקרא תיקריניה.

2) מוח brain | *Gehirn* חולי׳ צ״ג ע״א: דביעי ודמוקרא.

מוּקָּשׁ ת׳, שניתן להשוואה comparable | *vergleichbar* ב״ר פל״ה: דבר שהוא מוקש לי.

מוּקְשָׁה ז׳, נטיעת קשואים a cucumber bed | *Gurkenbeet* ירוש׳ כלא׳ פ״ג כ״ח ע״ד: מוקשה גין המוקשיות.

מו״ר מורי ורבי.

מוֹר פ״י, אמר to say | *sagen* ירוש׳ בר׳ פ״ב ה׳ ע״ב: נפיק ומור.

מוֹרָא – **מוֹרָא שָׁמַיִם** יראת אלהים the fear of the Lord | *Gottesfurcht* אבות פ״א מ״ג: ויהי מורא שמים עליכם.

מוֹרָא ת׳, שוטה (בלי יונית) stupid | *dumm* מדרי תהלי׳ ט׳ כ״א: שכן בלשון יוני לשטיא קוראין מורא.

מוֹרָאָה נ׳, יראה ופחד fear, reverence | *Furcht, Ehrfurcht* במ״ר פט״ו: ויראת מאלהיך הוי זה מוראת הרב.

מוֹרְבִית נ׳, 1) זמורה branch | *Zweig* סוכה פ״ד מ״ה: מורביות של ערבה.

2) עונת מים watering time | *Wasserperiode* ירוש׳ שבי׳ פ״ב ל״ד ע״א: מנע ממנו שלש מורביות.

3) שכבת אבנים layer of stones | *Steinschicht* שבי׳ פ״ג מ״ה: שלש מורביות וכו׳ שיעורן עשרים ושבע אבנים.

מוֹרֶד ז׳, מרד rebellion, unmanageableness | *Widerspenstigkeit* פסח׳ נ״ה ע״ב: לא שנו אלא תוך שלשה למורדה.

מוֹרֶד ז׳, מין ארבה a species of locusts | *eine Heuschreckenart* תוס׳ חולי׳ ג׳ כ״ה: אלו סמני חגבים וכו׳ סומכוס אומר אף המורד.

מוּרְדְיָא נ׳, משוט Ruder | rudder ב״מ פ״ז ע״א: צריכה ויין כי מורדיא דלברות.

מוּרְדָנִית נ׳, מענית Furche | furrow תרג׳ תה׳ קכ״ט ג׳ (למעניתם): מורדניתהון.

מוֹרֶה־ - מוֹרֵה הוֹרָאָה פוסק הלכות | decisor Dezisor כת׳ ע״ט ע״א: אמר שמואל מורה הוראה אני אם יבא שטר מברחת לידי אקרענו.

מוֹרָה, מוֹרוֹס ת׳, שוטה (בל׳ יונית) | stupid dumm תנח׳ במ׳ כ׳ י״: מהו לישנא דמורה אמר ר׳ ראובן כהדין לישנא יונית צווחין לשטיא מורוס.

מוּרְזְמָא ז׳, מין עוף ein Vogel | a bird חולי׳ ס״ג ע״א: וסימניך מורזמא.

מוֹרָח ת׳, גדוש aufgehäuft | stored up תוס׳ תר׳ ד׳ ט״ו: היתה לו ערמה מורחת.

מוֹרָט ת׳, קֵרֵח kahl | bald-headed תוס׳ נז׳ א׳ ו׳: המורט בית שמאי אומר צריך להעביר תער על כל בשרו וכו׳.

מוּרְטַנְיָא ארץ באפריקא הצפונית - מערבית Mauretania, a district of northwestern Africa | Mauretanien, ein Land in Nord-westafrika ספרי דב׳ ש״כ: ומטונס וממורטניא.

מוֹרִי ז׳, מור, מין בושם Myrrhe | myrrh ילק׳ בר׳ קמ״ט: קטף ומורי וכו׳.

מוֹרִיגָא ז׳, 1) מורג חרוץ | threshing sledge Dreschwalze תרג׳ ש״ב כ״ד כ״ב (והמוריגים): מוריגיא.

2) חך Gaumen | palate תרג׳ איוב ל״ד ג׳ (וחך יטעם לאכול): ומוריגא טעמא למיכל.

מוֹרִיגוֹ מלה של לחש | a word in an incantation Zauberwort שבת ס״ז ע״א (לגי׳ הערוך): בשם מוריגו ומוריפת.

מוֹרִיָּא נ׳, שחלת Räucher-klaue | unguis odoratus תרג׳ ירוש׳ שמ׳ ל׳ ל״ד (שחלת): מורייא.

מוֹרַיְּדָה נ׳, הוראה, הלכה Ent-scheidung, Gesetz | decision, law ירוש׳ סנה׳ פ״ד כ״ב ע״א: לא ידע מורייה.

מוֹרַיִין, מוֹרַיְינָא ז׳, מורה, רב | teacher, scholar Gesetzeslehrer כת׳ כ״ג ע״א: בנן דמוריין אינון; ירוש׳ שק׳ פ״ג מ״ז ע״ג: ר׳ יהודה מוריינא דנשיא הוה.

מוֹרְיִים ז׳, ציר דגים Fischsauce | brine חול׳ ו׳ ע״א: יין ליתן לתוך המורייס.

מוֹרִיפַת מלה של לחש | a word in an incan-tation Zauberwort שבת ס״ז ע״א: בשם מוריגו ומוריפת ואסטסמיתיה (לגי׳ הערוך).

מוֹרִיקָא 1) ז׳, מין כרכום Saflor | safflower חולי׳ מ״ז ע״ב: ככשותא וכמוריקא.

2) מין אבן למירוק Bimsstein | pumice ב״מ מ״ז ע״ב: קונין במוריקא.

מוֹרִיקָאָה ז׳, נוטע כרכום | safflower planter Saflorpflanzer ע״ז כ״ב ע״א: הנהו מוריקאי וכו׳.

מוֹרִישׁ ז׳, מנחיל Erblasser | testator ב״ב פ״ט מ״ח: נפל הבית עליו ועל אביו או עליו ועל מורישיו.

מוּרְכְּיָא נ׳, כד Krug | pitcher תרג׳ ירוש׳ ברי׳ כ״ד כ׳ (ותער כדה): ואחתת מורכיה.

מוֹרָן ז׳, מגדל Turm | turret ב״ב פ״א מ״ו: ולא את המורן ולא את השובך.

מוֹרָנָא ז׳, מין תולעה Made | maggot תרג׳ יב״ע שמ׳ ט״ז כ׳ (וירם תולעים): וארחש מורנין.

מוֹרָנִית נ׳, חנית Speer | spear שמו״ר פי״ז: למלך שבא עם בניו בים וספינות של פירטין מקיפות אותו אמר להם הא לכם מוכנות מורניות שלי.

מוֹרְנִיתָא נ׳, 1) כנ״ל. פסיק׳ בשלח צ״ד ע״א: בחוטרי ובמורנייתא.

2) עץ התדהר Esche | ash-tree תרג׳ ישי׳ מ״א י״ט (תדהר): מורנין.

מורנס [טוֹרְנוֹס] ז׳, לוח הסובב על צירו | lathe Drehscheibe פסיק״ר כ״א: כמורנס הזה שהוא מראה פנים מכל צד.

מורסא ז׳, מכה טריה *Geschwür* | abscess עדיות פ״ב מ״ה: המפיס מורסא בשבת.

מורסן, מורסן ז׳, סובין גסין | coarse bran | *grobe Kleie* הלה פ״ב מ״ו: חמשה רביעים קמח חייבים בחלה הם ושאורן וסובן ומורסנן; כת׳ קי״ב ע״א: סאה סולת סאה סובין סאה מורסין.

מורסתא נ׳, דיכוי *Unterdrückung* | suppression תרג׳ כש׳ כ״ו כ״ו (תכסה שנאה במשאון): דמכסה סנואתא במורסתא.

מורע עי׳ מאורע. תוס׳ בר׳ ג׳ י״ד: ואומר מעין המורע.

מורע ז׳, רעה, חטא *Böses, Sünde* | evil, sin ירוש׳ יומא פ״ח מ״ה ע״ג: חטאתי ומורע עשיתי.

מורשא, מורשה ז׳, עוקץ *Spitze* | point סוכה ח׳ ע״א: מורשא דקרנאתא; מנח׳ צ״ד ע״ב: מורשה עביד להו.

מורתא נ׳, מור, מין בושם *Myrrhe* | myrrh ירוש׳ בר׳ פ״ו ע״א: מורתא שחיקתא.

מו״ש מוצאי שבת.

מושיח ז׳, מודד הקרקע *Feldmesser* | surveyor תוס׳ כל׳ ב״מ ב׳ ג׳: שלשלת דוסיקאות הרי זו טהורה ושל מושיחות הרי זו טמאה מפני שממתיח בה את אוהלין.

מושכא ז׳, עור *Haut* | hide תרג׳ יב״ע בר׳ א׳ כ״ז: וקרם עלוי מושכא.

מושכי, מושכני שמות מקומות names of places | *Ortsnamen* קיד׳ ע״ב ע״ב: מושכי לחוד ומושכני לחוד.

מושק ז׳, מין בושם (ע״ש בעל החי מוסכוס) the animal perfume musk | *Moschus* בר׳ מ״ג ע״א: חוץ ממושק שכן חיה הוא.

מותא ז׳, 1) עי׳ מוהה. נד׳ פ״א מ״ב: נדר במותא הרי אלו כנויין לשבועה.

2) מיתה *Tod* | death יב׳ ס״ג ע״א: מידי דקשי ממותא.

מותב, מותבא, מותבה ז׳, **מותבות** נ׳, מושב, ישיבה *Sitz, Sitzung* | seat, session ב״ב קס״ה ע״ב: במותב תלתא הוינא; בכורות ה׳ ע״ב: שאלתי את ר׳ אליעזר בבית מותבא רבא; ילק׳ שמ׳ רכ״ד: מותבה; תרג׳ יב״ע במ׳ כ״א ט״ו: מותבות.

מותבנא ז׳, 1) מקום מושב ומגורים residence | *Wohnort* תרג׳ שמ׳ י״ב כ׳ (מושבותיכם): אתר מותבניכון.

2) כסא *Sessel* | chair תרג׳ שני אס׳ א׳ ב׳: תרין מותבנין דדהבא.

מותיבתא נ׳, שיעור וענין הנלמד בישיבה ביום מסויים, סוגיא subject of discussion at college | *in der Akademie zur Debatte stehendes Thema* ב״ק קי״ז ע״א: לעיין מר במותיבתא דלמחר.

מותלא ז׳, משל *Gleichnis* | parable תרג׳ דהי״ב ט׳ א׳ (בחידות): מותלוון דחידין.

מותן, מותנא ז׳, דבר, מגפה pestilence | *Seuche* ספרא בחוקותי פרשה ב׳ פרק ד׳: מכת מותן; יב׳ קי״ד ע״ב: שב שני הוה מותנא.

מותנא ז׳, חבל, מיתר *Strick* | rope מגי׳ ל״ה ע״ב: כל היכי דכי מיתלי במותנא וכו׳.

מותנין ז׳, מתנים *Lenden* | loins חול׳ נ״א ע״א: אמותנייהו שדו להו.

מותר ת׳, 1) שאינו מקושר *lose* | loose עיר׳ פ״ב מ״א: קשורות ולא מותרות.

2) שאין בו איסור *erlaubt* | permitted פסח׳ מ״ח ע״א: מן המותר לישראל.

מותר — שיור *Rest* | remainder כלא׳ פ״ד מ״א: היו שם שש עשרה אמה נותנין לה עבודתה וזורע את המותר.

מותרא כנ״ל. תרג׳ שמ׳ ט״ז כ״ג (כל העודף): כל מותרא.

מזבלא ז׳, מחצלת *Matte* | mat סוכה כ׳ ע״א: חוצלות וכו׳ מזבלי.

מזבנא, מזבננא ז׳, מוכר *Verkäufer* | seller ירוש׳ ב״מ פ״ה י׳ ע״א: ווי לזבונא ווי למזבנא;

תרג' ישי' כ"ד ב' (כקונה כמוכר): זבנא כמזבננא.

מָזַג פ"י, 1) מילא את הכוס to fill the cup | *einschenken* סוכה פ"ב מ"ט: לעבד שבא למזוג כוס לרבו. ועי' מָזוּג.

2) עירב (יין במים) to mix (wine with water) | *mischen* במ"ר פ"א: מי שהוא מוזג כראוי מוזג שלישו של כוס יין ושני חלקים מים.

נִמְזַג נפ', נתערב היין במים to be mixed | *gemischt werden* ירוש' ע"ז פ"ה מ"ה ע"א: נמזג כל צרכו.

מִזֵּג פיעל, בירר וזיקק to make clear | *klären* שהש"ר ז' ד': שהוא ממזג את ההלכה.

מְזַג פ"י, 1) עירב (מים ביין) to mix | *mischen* ב"מ ס' ע"א: מזגיה מעמיה לא הוה בסים.

2) מילא את הכוס to fill the cup | *einschenken* קהל"ר ה' י"א: מזג ליה עבדיה כסא.

מַזֵּג פַעל, כנ"ל 2. תרג' ישי' ס"ה י"א (והממלאים למני ממסך): ממזגין לדחלתהון אגנין.

אַמְזֵג אפ', רקח to mix drugs | *Spezereien mischen* תרג' יב"ע שמ' ל' ל"ה (רוקח): עובד ממזיג.

מֶזֶג — ז', אופי, טבע האדם temperament, disposition | *Temperament, Veranlagung* ב"ר פכ"ה: והיו בני המדינה מליזין אחרי המלך לאמר מזגו של מלך רעה (צ"ל רע).

מְזָג שם אומה name of a tribe | *Name einer Völkerschaft* תרג' יב"ע בר' י' ז' (דדן): מזג.

מַזָּגָא שם מקום name of a place | *Ortsname* ב"ר פל"ד: מן הן אתין אמרין מן מזגא.

מַזְגָא ז', 1) יין מזוג mixed wine | *Mischwein* ב"מ ס' ע"א: מזגא דידי מידע ידיע.

2) כוס של יין wine-cup | *Weinbecher* ב"ב ע"ג ע"א: נקים תרי מזגי דחמרא בידיה.

מַזְגָא חַמְרָא ז', מין עוף a bird | *ein Vogel* חול' ס"ב ע"ב: מזגא חמרא אסירא.

מַזֶּה ז', 1) הכהן הממונה על ההזאה the priest appointed to do the sprinkling | *der Priester, der die Sprengung vollzieht* תוס' פרה י"ב (י"א), י"ב: וכן רשב"ג אומר למזה פרוש לאחריך שמא תטמא.

2) אדם מצויין man of distinction | *hervorragender Mann* ירוש' בר' פ"ד ז' ע"ד: מי שהוא מזה בן מזה יזה.

מַזּוּ מה"ש, מה זו, מה זאת, למה what is this? why is this? | *was ist das? warum?* ירוש' ע"ז פ"ג מ"ג ע"ב: מזו המתיך כוס לע"ז נאסר מיד.

מְזוֹבְנָנָא עי' מְזַבְּנָנָא. תרג' יח' ז' י"ג (המוכר): מזובננא.

מָזוּג ת', יין מהול במים wine mixed with water | *mit Wasser gemischter Wein* ספרי במ' כ"ג: חי אתה מנסך ואי אתה מנסך מזוג.

מָזוֹגָא ז', מוזג יין wine-mixer, butler | *Weinmischer, Mundschenk* ירוש' שבת פ"א ג' ע"א: רמז חייא בריה למזוגא.

מְזָוָדָה נ', תרמיל של צידה לדרך travelling bag | *Reisetasche* כלי' פ"כ מ"א: הרבצל והמזודה כל שהן.

מְזוּזָה — קלף שכתובות עליו שתי פרשיות ראשונות של שמע והוא נקבע במשקוף הדלת the inscription of the door-post, M'zuzah | *Mesusah, die Pergamentrolle am Türpfosten* ע"ז ג' ע"ב: ציצית בבגדיהם מזוזה בפתחיהם.

מְזוּזְתָא נ', 1) אמת הספים door-post | *Türpfosten* תרג' ישי' נ"ז ח' (אחורי הדלת והמזוזה): אחורי דשא ומזוזתא.

2) עי' מְזוּזָה. ע"ז י"א ע"א: חזא מזוזתא דמנח אפיתחא.

מְזוֹכְתָא נ', מדוכה mortar | *Mörser* תרג' ירוש' במ' י"א ח' (במדוכה): מזוכתא.

מָזוֹן — אִגֶּרֶת מָזוֹן כתב התחייבות לתת מזונות document relating to alimony | *Ernährungs-*

verplichtung ב״ם פ״א מ״ח: מצא אגרות שום ואגרות מזון.

בִּרְכַּת הַמָּזוֹן ברכה שלאחר סעודת קבע the grace after meal | *Tischgebet* בר׳ מ״ח ע״ב: סדר ברכת המזון כך היא ברכה ראשונה ברכת הזן שניה ברכת הארץ.

מְזוֹנִיחָה שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Ortschaft in Palästina* מנ׳ פ״ח מ״א: מכמס ומזוניחה אלפא לסולת.

מְזוֹנִיתָא נ׳, מזון וסעד support, comfort | *Kräftigung, Nahrung* ב״ר פמ״ח: פיתא מזוניתא דליבא.

מְזוֹפָא ז׳, מַלוה creditor | *Gläubiger* תרג׳ תה׳ ק״ט י״א (ינקש נושה): יגבב מזופא.

מְזוֹפִיתָא נ׳, 1) הלואה loan | *Darlehen* תרג׳ יב״ע דב׳ ט״ו ב׳ (בעל משה ידו): מרי מזופיתא.
2) נזיפה ואיום threatning | *Drohung* תרג׳ תה׳ י״ח ט״ז (מגערתך): מזופיתא.

מָזוֹר — תחבושת compress | *Verband* ירוש׳ שבת פ״ב ה׳ ע״א: עשאה מזור טהורה.

מְזוֹרָה נ׳, כלי לסחיטת זיתים an implement for pressing olives | *Preßgerät* ירוש׳ ביצה פ״א ס׳ ע״ג: בזיירא ובמזורא.

מַזְחִילָה נ׳, צנור לקלוח מים מן הגג gutter, spout | *Dachrinne* ב״ב פ״ב מ״ה: מרחיקין וכו׳ ואת הכותל מן המזחילה ד׳ אמות כדי שיהא זוקף את הסולם.

מְזִי שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ דמ׳ פ״ב כ״ב ע״ד: אלו עיירות אסורות בתחום צור וכו׳ ואמון ומזי.

מַזְיָא ז׳, שֵׂער hair | *Haar* נזיר ל״ט ע״א: האי מזיא מלתחת רבי או מלעיל.

מְזִיגָא עי׳ מְזָגָא 1. עירו׳ כ״ד ע״א: דמי האי מזיגא וכו׳.

מְזִיגָה נ׳, 1) מילוי הכוס offering drink | *das Einschenken* כת׳ ד׳ ע״ב: כל מלאכות שאשה עושה לבעלה נדה עושה לבעלה חוץ ממזיגת הכוס וכו׳.
2) שם מקום name of a place | *Ortsname* תוס׳ יב׳ י״ד ה׳: מזיגת קפודקייא.

מֵזִיד ת׳, עושה מעשה זדון, חוטא במחשבה תחלה wilful | *mutwillig* יב׳ פ״ו מ״א: הוא מזיד והיא שוגגת.

בְּמֵזִיד תה״פ, בזדון, בצדיה, בכוונה תחלה wilfully | *mutwillig* כר׳ י״ח ע״א: בשוגג וכו׳ במזיד.

מְזִיָּא עי׳ מַזְיָא. מגי׳ י״ח ע״א: הוה מהפך במזייה.

מְזַיִּן שם מקום name of a place | *Ortsname* תוס׳ צוק׳ שבי׳ ד׳ ט׳: עיירות האסורות בתחום צור וכו׳ ועמק ומזיין.

מְזִימָה עי׳ זִימָה, ילק׳ מש׳ תתקל״ה: המזימות וכו׳.

מְזִינוּתָא עי׳ מְזוֹנִיתָא. ילק׳ שופ׳ ע״ה: מזינותא דליבא.

מַזִּיק ז׳, 1) מי שהזיק לחבירו the offender that occasioned damage | *Schadenverursacher* ב״ק פ״א מ״א: וכשהזיק חב המזיק לשלם תשלומי נזק.
2) בעל חי מזיק injurious animal | *schädliches Tier* ב״ר פל״ד: לרבות מזיקי ביתו כגון יתושים וכו׳.
3) כנוי לשדים demon | *Dämon* בר׳ ו׳ ע״א: אלמלי ניתנה רשות לעין לראות אין כל בריה יכולה לעמוד מפני המזיקין.

מַזִּיקָא כנ״ל 3. תרג׳ שה״ש ח׳ ג׳: דלית רשו למזיקא לחבלא בי.

מְזִיקְתָּא נ׳, תעלה channel | *Kanal* תרג׳ מל״א י״ח ל״ה (התעלה): מזיקתא.

מְזִירְקָא ז׳, מזרק the bowl out of which the sprinkling is done | *Sprenggefäß* תרג׳ יב״ע במ׳ ז׳ י״ט (מזרק): מזירקא.

מְזְמוּטִין ז״ר, שעשועים amusement | *Belustigung* תרג׳ איוב ל״ו י״א (יכלו ימיהם בטוב ושניהם בנעימים): ישלמון יומיהון בטב ושניהון במזמוטין.

מִזְמוֹרָא ז׳, מזמור תהלים psalm | *Psalm* ויק״ר פל״ד: כולה עניינא דמזמורא.

מִזְמוֹרָא יַתְמָא מזמור שלא נרשם שם מחברו וטעמו anonymous psalm | *ein Psalm ohne Angabe des Autors und des Anlasses* ע״ז כ״ד ע״ב: מזמורא יתמא.

(מזמז) נִתְמַזְמֵז נתפ׳, נתרכך to be softened | *erweicht werden* חול׳ מ״ה ע״ב: בהמה שנתמזמז מוחה טרפה.

מְזַמְּנָא ז׳, מזמין, בעל הבית host | *Gastgeber* נד׳ כ״ד ע״א: דאדריה מזמנא לזמיניה.

מְזַמְּנָא ת׳, מוכן ומזומן ready | *bereit* תרג׳ ירוש׳ שמ׳ י״ט ט״ו (נכונים): מזמנין.

מַזְנוֹן ז׳, מין קערה גדולה great dish | *große Schüssel* כלי׳ פט״ז מ״א: כלי עץ שנחלק לשנים טהור חוץ משולחן הכפול ותמחוי המזנון וכו׳.

מִזְפּוּ נ׳, הלואה loan | *Darlehen* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ג כ׳: מזפו.

מַזְקַפְתָּא נ׳, סריקת שער בהמה brushing up (an animals hair) | *das Striegeln (gegen den Strich)* ב״מ ס׳ ע״ב: אין משרבטין את הבהמה וכו׳ מזקפתא.

מָזַר פ״י, שזר to twist yarn | *spinnen* סוטה פ״ו מ״א: מוזרות בלבנה.

מִזֵּר פיעל, גרם בישול הפירות te make ripen | *reifen lassen* ב״ר פ״י: מזל הוא שהוא ממזר את הפירות.

מִזְרָחִי ת׳, של מזרח, מצד מזרח eastern | *östlich* זבח׳ פ״ה מ״ג: לקרן דרומית מזרחית.

מְזָרָן עי׳ מִיזְרָן. תוס׳ כלי׳ ב״מ ס׳, ו: מזרן שהוא מכרך בו את המטה.

מזרת עי׳ כְּוֶרֶת. תוס׳ מנ׳ י״א ב׳: תנור היה לה כמין מזרת.

מְחָא עי׳ מְחִי. תרג׳ שמ׳ י״ז י״ד (מחה אמחה): מימחא אמחי.

מְחָאָה נ׳, ערעור והתנגדות protest | *Einspruch* ב״ב ל״ט ע״א: מחאה בפני שנים.

מַחֲבוֹאָה נ׳, מקום סתר hiding place | *Versteck* כת׳ כ״ז ע״א: אם יש שם מחבואה אחת מצלת על הכהנות כולן.

מַחֲבוֹטָא ז׳, מקל stick | *Stock* תרג׳ ישׁ׳ כ״ח כ״א (וכמון בשבט): וכמונא במחבוטא.

מַחֲבוֹיָה עי׳ מַחֲבוֹאָה. ירוש׳ גיט׳ פ״ג מ״ה ע״א: היה מחבויה.

מְחַבֵּל ז׳, כנוי לשדים destroyer (demon) | *Verderber (Dämon)* במר פי״ד: מיכן שניתנה רשות למחבלים להבל.

מְחַבְּלָנָא ז׳, משחית destroyer | *Verderber* תרג׳ מש׳ כ״ח כ״ד (איש משחית): גברא מחבלנא.

מְחַבַּלְתָּא נ׳, יולדת woman in childbed | *Gebärerin* ב״ר פ״ם: בין חייתא למחבלתא.

מַחְגֵּר ז׳, יסד בקצה העול the pin fastening the yoke | *Pflock am Joch* כלי׳ פי״ד מ״ד: הסומך והמחגר וכו׳.

מַחְדָּא ז׳, חוף הים shore | *Küste* תרג׳ ירוש׳ במ׳ ל״ד ו׳: נסוי ומחדוי.

מחדדס״ט מאי חזית דדמא דידך סומק טפי.

מָחָה — ערער והתנגד to protest | *Einspruch erheben* תוס׳ סוכה ב׳ ה׳: ומי שספק בידו למחות ואינו מוחה.

מִחָה פיעל, 1) כנ״ל. פס׳ פ״ד מ״ח: ששה דברים עשו אנשי יריחו על שלשה מיחו בידם ועל שלשה לא מיחו בידם.

2) קנח וניקה to wipe out | *auswischen* ידי׳ פ״א מ״ד: הדיה בהם את הכלים או שמיחה בהם את המדות.

3) המים to dissolve | *auflösen* ב״ר פכ״ח: מי ממחה את העפר — המים.

4) עי׳ מְחַתֵּ. ירושׁ׳ שבת פי״ג י״ד ע״א: הממחה צדדיו.

הִמְחָה הפ׳, 1) נתן פקודה לאחר לשלם to give an order | *eine Anweisung geben* ב״מ פ״ט מ״ב: המחהו אצל חנוני או אצל שולחני.

2) עי׳ מְחָה, 3. ירושׁ׳ פס׳ פ״ג כ״ט ע״ד: המחה את ההמץ וגמיו.

3) קבל למומחה to recognize as an authority | *als Autorität anerkennen* סנה׳ כ״ג ע״א: דיין שהמחוהו רבים עליהם.

מַחֲוָואתָא נ״ר, עי׳ מְחָתָא 3. תרג׳ איוב י׳ י״ז (חליפות): מתחלפן מחוואתא.

מַחֲוַוּרְתָּא נ׳, סברא נכונה obviousness | *das Richtige* פס׳ נ״ה ע״ב: מחוורתא כדשנינן מעיקרא.

מַחֲוָותָא נ״ר, עי׳ מְחָתָא 3. תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ט כ״א (מכות הארץ): מחוותא דארעא.

מָחוֹז — שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Ortschaft in Palästina* ערכ׳ פ״ג מ״ב: אחד המקדיש בחולת המחוז ואחד המקדיש בפרדסות סבסטי.

מָחוֹזָא 1) כנ״ל. תוס׳ ערכ׳ ב׳ ח׳: בפרדסות ספוסטא ובחולית של מחוזא.

2) שם עיר בבבל name of a town in Babylonia | *Stadt in Babylonien* יומא י״א ע״א: אבולי דמחוזא.

3) ז׳, עיר large town | *Stadt* ב״ב ע״ג ע״ב: שיתין מחוזי.

מְחוֹזָאָה, מְחוֹזִי, מְחוֹזְנָאָה ת׳, איש מחוזא of Mahoza | *aus Machosa* קיד׳ ו׳ ע״ב: ר׳ חנינא מחוזאה; מכי׳ בשלח פרשה ג׳: אבא יוסי המחוזי; עירי׳ כ״ז ע״א: רב חנילאי מחוזנאה.

מָחוּי ז׳, מרוח אשך eunuch | *Eunuch* אסת״ר ב׳ ג׳: מחוי היה והיה ממונה על הבתולות.

מְחַוֵּי ז״ר, תרפים householdgods | *Penaten* תרג׳ הושע ג׳ ד׳ (ותרפים): ומחוי.

מְחוּיָאתָא נ״ר, עי׳ מְחָאָה. ב״ב ל״ט ע״ב: הויא ליה מחויאתא למחויי.

מָחוֹךְ ז׳, 1) צחוק laughter | *(ausgelassenes) Gelächter* ילק׳ במ׳ תשפ״ו: דבר המביא לידי מחוך.

2) כומז obscene adornment | *unzüchtiger Schmuck* תרג׳ שמ׳ ל״ה כ״ב (וכומז): מחוך.

מָחוֹל — מקום פנוי בין כרם לגדר untilled ground between the vines and the fence | *unbebauter Boden zwischen Weinberg und Zaun* כלא׳ פ״ד מ״ב: איזו היא מחול הכרם בין כרם לגדר.

מְחוּלְחָל ת׳, רפה, לא אמיץ loosely put in | *lose* כלי׳ פ״י מ״ג: מגופת החבית המחולחלת.

מָחוֹם ז׳, חסד ורחמים grace | *Gnade* תרג׳ ירושׁ׳ בר׳ מ״ד כ״א: מחום עיני.

מְחוּסָּר ת׳, חסר, זקוק wanting, requiring | *ermangelnd* כרית׳ פ״ב מ״א: מחוסר כפרה.

מָחוֹק ז׳, כלי למחוק בו את הסאה הגדושה an instrument for levelling measure of grain etc. | *ein Gerät zum Abstreichen des Maßes* כלי׳ פי״ז מט״ו: קנה מאזנים והמחוק.

מְחַוַּר ז׳, צבע לבן white colour | *weiße Farbe* תרג׳ ויק׳ י״ג ג׳ (הפך לבן): אתהפך למחור.

מָחוֹרֵי חג בבלי a Babylonian festival | *ein babylonisches Fest* ירושׁ׳ ע״ז פ״א ל״ט ע״ג: מחורי וכו׳.

מָחוּשׁ ז׳, כואב וחולה suffering | *Leidender* נד׳ מ״א ע״א: אין מבקרין לא חולי מעיים ולא חולי העין ולא מחושי הראש.

מְחוּתָא נ׳, נפילה fall | *Fall* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ח מ״ג (מטה מטה): מחותין מחותין.

מְחוּתִית, מְחוּתִיתָא נ׳, ירידה alighting | *Abstieg* תרג׳ ישׁ׳ ט״ו ד׳ (דרך הורונים):

במחותית חורונים; איכ"ר ב' א': לא הות מסוקיתיה כמחותיתיה.

מַחְזוֹר ז', תקופת סבוב החמה והלבנה solar and lunar cycle | *Sonnen- und Mondzyklus* בר' ב"ט ע"ב: כל כ"ח שנין והדר מחזור.

מַחְזוֹרֵי ז"ר, שיבה return | *Rückkehr* ב"ר פכ"ו: לא יהי ליך מחזורי להכא.

מַחְזֵי ז', מראה appearance | *Anblick* תרג' ויק' י"ג ל"ב (ומראה הנתק): ומחזי ניתקא.

מַחְזִירָה עי' מַהֲדוֹרָא. ירוש' שבת פ"א ב' ע"ד: במחזירה תניינא א"ל וכו'.

מַחֲזִית נ', ראי mirror | *Spiegel* מכי' יתרו ב': באספקלריא במחזית זו שחוזין בה המלכים.

מַחְזִיתָא נ', 1) כניל. תרג' יש' ג' כ"ג (הגליונים): מחזיתא.
2) ראוה show | *Schau* שהש"ר ז' א': ואתין אינון מחזיתיה דעלמא.

מַחַט פ"י, 1) הסיר את הפחם מפתילת הנר to snuff | *(Licht) putzen* ביצה ל"ב ע"ב: מוחטין את הפתילה ביום טוב.
2) הפילה ולד to abort | *abortieren* מדר' תנח' (עפ"י הערוך): ופרות שלהם מתעברות ויולדות בלא צער ולא היתה אחת מהן מוחטת.

מַחַט נ', 1) כלי התפירה needle | *Nadel* כלי' פ"ג מ"ה: מחט שניטל חרירה או עוקצה.
2) דקירת המחט, תפר stitch | *Stich, Naht* ב"ק קי"ט ע"ב: מלא מחט וחוץ למחט כמלא מחט.

מַחְטָבָה נ', כריתת עצים chopping | *das Fällen (von Bäumen)* מכות ח' ע"א: מחטבת עצים.

מַחְטוֹן ז', כנוי ליצר הרע seducer | *der böse Trieb* ב"ר פנ"ב: מחטונך לי יצרך המחטיאך בידי הוא מסור.

מַחְטֵי ת', רך וענוג delicate | *zart* תרג' ירוש' דב' כ"ח נ"ד (הרך בך והענוג): דמחטי בכון.

מַחֲטְפָא ז', מכסה מעשה רקמה embroidered cover | *gestickte Decke* תרג' שני אס' ו' י"א: מחטפין דדהבא.

מַחְטְרָא ז', עונש punishment | *Stockstrafe, Züchtigung* שבת ל"ב ע"א: בחד מחטרא.

מְחִי פ"י, 1) הכה to blow | *schlagen* ב"ב כ"א ע"א: כי מחית לינוקא לא תמחי ליה אלא בערקתא דמסאנא.
2) ארג, טוה to weave | *spinnen, weben* ירוש' שבת פ"ז י' ע"ג: כד מחייא.
3) מחה ומחק to wipe off, to blot out | *auslöschen, abwischen* תרג' שמ' י"ז י"ד (מחה אמחה): מימחא אימחי.
4) התנגד וערער to protest | *protestieren, verwehren* תרג' קה' ח' ד' (ומי יאמר לו מה תעשה): ומן הוא גברי דמחי בידיה.

מָחֵי פָּעַל, 1) כניל 4. ב"ב ל"ח ע"א: איבעי ליה למחויי.
2) עי' הִמְחָה 3. (מָחָה). שבת ס"א ע"ב: למחויי גברא.

אִימְחֵי, אִתְמְחִי אתפ', 1) הוכרז למומחה ומנוסה to be declared approved | *als erbrobt erklärt werden* שבת ס"א ע"א וע"ב: מומחא גברא מימחא קמיע; שם: אתמחי גברא ואתמחי קמיע.
2) הוכה to be beaten | *geschlagen werden* תרג' ש"ב י"א ט"ו (ונכה ומת): ויתמחי וימות.
3) נמחה to be wiped off | *ausgelöscht werden* תרג' תה' ק"ט י"ג (ימח שמם): יתמח שמהון.
4) נתמזמז to be dissolved | *aufgelöst werden* גיט' ס"ט ע"א: איתמוחי איתמח.

מְחִיָּה – נ', בעלי חיים creatures | *Lebewesen* ילק' בר' י"ב: המרביע מחית הים.

מחייא עי' בִּיזְיָא 2. ירוש' סנה' פ"ו כ"ג ע"ג: חיטי מחייא.

מְחִיָּה נ׳, 1) כליון destruction | *Verderben* במ״ר פ״י: הזהר בדברים הללו שהם מחיית מלכים.
2) מחיקה wiping out | *das Abwischen* במ״ר פ״ט: מחיית הכתב.

מחיילא ע׳ מַחְצָלָא. יב״ר פע״ז: מחיילא דמיטקסין.

מְחִילָא ז׳, מחלה ומערה, חלל cavity | *Höhlung* תרג׳ יב״ע דב׳ ל״ב י״ח: מחילין מחילין.

מְחִילָה נ׳, סליחה וכפרה pardon | *Verzeihung* ירוש׳ ב״ק פ״ח ו׳ ע״ג: הוציא לו שם רע אין לו מחילה עולמית.

מְחִיצָא ז׳, ע׳ מְחִיצָה 2. תרג׳ יח׳ י״ג י׳ (חיץ): מחיצא.

מְחִיצָה נ׳, 1) פציעה wounding | *das Verwunden* סנה׳ צ״א ע״ב: מחיצה ורפואה באחד.
2) חַיִץ, גדר partition, wall | *Wand, Zaun* כלא׳ פ״ד מ״ד: מחיצת הקנים.
3) רשות, מקום מיוחד divided off space | *Sonderraum* נדה י״ג ע״ב: אין מכניסין אותו במחיצתו של הקב״ה.

מְחִיצוּתָא, מְחִיצְתָא כנ״ל 2. עיר׳ פ״ט ע״א: גוד אסיק מחיצותא; שבת ק״א ע״א: אחית מחיצתא.

מְחִיקָה נ׳, 1) מחיית הכתב blotting out | *das Abwischen, das Auslöschen* עיר׳ י״ג ע״ב: כתיבה מחיקה וכו׳.
2) שפשוף rubbing | *das Abreiben* ירוש׳ שבת פ״ז י׳ ע״ג: מאי מחיקה היתה במשכן וכו׳ שהיו שפין את העור על גבי העמוד.

מְחִיקְתָא נ׳, פחת underweight | *Gewichtsverlust* ב״מ פ׳ ע״ב: תרגמה אביי במחיקתא.

מְחִיתָא ע׳ מְחָתָא 3. פס׳ מ״ב ע״א: אטו כולהו חדא מחיתא מחיתינהי.

מְחַךְ פ״ע, צחק to laugh | *lachen* ביצה י״ד ע״א: מחכו עלה.

מחכיא [מַחְטַיָּא] נ״ר, רקמות embroideries | *Stickereien* תרג׳ ישׁ׳ ג׳ כ״ב (חריטים): מחכיא (ולגי׳ הערוך: מחטיא).

מָחַל פ״י, 1) סלח וכיפר to forgive, to pardon | *verzeihen, vergeben* בר׳ ל״ב ע״א: אין אני מניחך עד שתמחול ותסלח להם.
2) ויתר to remit (a debt) | *verzichten* כת׳ פ״ה ע״ב: המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול.

נִמְחַל נפ׳, 1) נסלח to be forgiven, to be pardoned | *verziehen werden* תענ׳ ז׳ ע״ב: אין הגשמים יורדין אלא א״כ נמחלו עוונותיהם של ישראל.
2) הופקע ובטל to be cancelled | *erlassen werden* גיט׳ כ״ו ע״ב: שטר וכו׳ שכבר נמחל שעבודו.

מַחֲלוֹקֶת ־, וכוח, ריב, חילוקי דעות controversy, dissension | *Streit, Meinungsverschiedenheit* אבות פ״ה מי״ז: איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים זו מחלוקת הלל ושמאי ושאינה לשם שמים זו מחלוקת קרח וכל עדתו.

מַחֲלֵץ ז׳, כלי לשיפוי טיט, כף הסיידים trowel | *Maurerkelle* מו״ק פ״א מ״ט: שפין את הסדקין וכו׳ אבל לא במחלצים.

מַחֲמַדְתָּא נ׳, דבר יקר dear object | *Kostbarkeit* קה״ר ה׳ י״: אית בר נש דמוביד מחמדתיה ולא בכי.

מַחְמֵי ז׳, מראה sight, appearance | *Anblick* תרג׳ יב״ע בר׳ מ״א כ״א (ומראיהן רע): ומחמיהן ביש.

מַחְמַע ז׳, **מַחְמְעָא** נ׳, חמץ that which is leavened | *Gesäuertes* תרג׳ יב״ע שמ׳ י״ב י״ט (מחמצת): מחמע; שם כ׳ (מחמצת): מחמעא.

מַחְמֵצָן ז׳, בריכת הכובסין wash-pit | *Waschgrube (zum Auslaugen der Wäsche)* ב״ב י״ט ע״א: אלא אם כן הרחיק משפת מחמצן ולכותל ג׳ טפחים.

מְחַמְרָא ז׳, תל, חורבה Trümmer | debris תרג׳ ישי׳ י״ז א׳ (מעי מפלה): כרך מחמרא.

מֵחֲמַת מהיי, מפאת, בסבת from the effect of, in consequence of | durch, infolge חולין ה׳ ע״א: מתו אחיו מחמת מילה.

מח״נ משלם חצי נזק.

מְחָסָא ז׳, חמלה Erbarmen | mercy תרג׳ ישע׳ ס״ג ט׳ (באהבתו ובחמלתו): ברחמתיה ובמחסיה.

מַחֲסוֹמִית נ׳, להב הקרדום Schneide | steel-edge תוס׳ צוק׳ כלי ב״מ א׳ ג׳: מחסומיתו מן הטמא.

מְחַסְיָא שם עיר בבבל | a town in Babylonia Stadt in Babylonien כת׳ ד׳ ע״ב: מתא מחסיא.

מַחְפוֹרָא ז׳, מַחְפּוֹרֶת נ׳, 1) מכרה | mine Mine, Grube תרג׳ צפ׳ ב׳ ט׳ (מכרה מלח): מחפורין דמלח.

2) פרי המכרה -Gruben | product of the mine produkt ע״ז ל״ג ע״ב: כלי מחפורת של צריף.

מַחְפְּרָנָא ת׳, מביש ומחפיר| one causing shame Schande bereitend תרג׳ משי׳ י״ט כ״ו (מביש ומחפיר): מכהתנא ומחפרנא.

מַחַץ ז׳, כלי שאיבה Schöpfgerät | scoop ע״ז ע״ד ע״ב: והמחץ והמשפך.

מֶחֱצָה - מֶחֱצָה לְמֶחֱצָה, מֶחֱצָה עַל מֶחֱצָה בדיוק באמצע half to half; at an equal distance from each | genau in der Mitte, genau zur Hälfte שקל׳ פ״ז מ״א: מעות שנמצאו בין השקלים לנדבה קרוב לשקלים יפלו לשקלים לנדבה יפלו לנדבה מחצה למחצה יפלו לנדבה; חולין כ״ח ע״ב: מחצה על מחצה כרוב.

מֶחְצַל עי׳ מַחֲלָץ. מכות ט׳ ע״ב: לעולם אינו גולה עד שישמט מחצלו מידו.

מַחְצְלָא ז׳, מַחְצֶלֶת, מַחְצַלְתָּא נ׳, שטיח Matte | mat סוכה פ״א מ״יא: מחצלת קנים גדולה עשאה לשכיבה וכו׳; ירושׁ׳ שבת פ״ז י׳ ע״ג: ההן דעביד קונטרן נפן מחצלן וכו׳; ע״ז פ״ג מ״ב ע״ג: חפון איקונתא מחצלתא.

מָחַק פ״י, 1) מחה wegwischen, | to blot out wegradieren גיטין פ״ט מ״א: ואם כתבו בתוכו אף על פי שחזר ומחקו פסול.

2) הסיר מה שעולה מעל שפת המדה | to level abstreichen תוס׳ שבת א׳ י״ז: בו ביום גדשו סאה וכו׳ בו ביום מחקו סאה וכו׳.

3) גרד abschaben | to scrape שבת פ״ז מ״ב: המולחו והמעבדו והמוחקו והמתתכו.

נִמְחַק נפ׳, נמחה ausgelöscht | to be blotted out werden תוס׳ גיטין ט׳ י״ב: נמחק או ניטשטש.

מִחֵק פיעל. עי׳ מָחַק 3. שבת ע״ה ע״ב: השף בין העמודים בשבת חייב משום ממחק.

מְחַק פ״י, מחה wegradieren | to erase ב״ב קס״ב ע״א: דילמא מחיק לה וכתיב מאי דבעי.

אִתְמְחֵק אתפ׳, נמחה ונמחק | to be blotted out ausgelöscht werden בראשית רבה פכ״ח: יתמחק שמיה דפלן.

מַחַק ז׳, 1) כתב נמחק radierte Stelle | erasure תוס׳ גיטין ט׳ ח׳: גט שיש בו מחק.

2) עי׳ מָחוֹק. תוס׳ ב״ב ה׳ ה׳: ולא יעשה את המחק עבה מצד אחד וצר מצד אחד.

מַחְקָא ז׳, 1) כנ״ל 1. ב״ב קס״ד ע״א: היכא דחתימי סהדי אמחקא.

2) נייר, פפירוס Papyrus | papyrus מגילה י״ט ע״א: נייר – מחקא.

מְחַר תה״פ, מָחָר morgen | to-morrow תרג׳ יב״ע שמות י״ז ט׳ (מחר אנכי נצב): מחר אנא קאים.

מָחְרָא דִּמְחַר מחרתים | the day after to-morrow übermorgen ירוש׳ גיט׳ פ״ב מ״ד ע״ב: מחרא דמחר.

מַחֲרוֹזָה נ׳, פתיל ועליו חרוזים דברים שונים Schnur | string ב״מ פ״ב מ״א: מחרוזות של דגים.

מַחֲרוֹךְ ז׳, כויה, מכוה -Brand | burn (wound) wunde תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״א כ״ה (כויה תחת כויה): דמי צער מחרוך חולף מחרוך.

מַחֲרֵישָׁה נ׳ — מסרק comb | *Kamm* כתי׳ ס״ח ע״א: מחרישה דכספא.

מַחֲרֶשֶׁת עי׳ מַרְחֶשֶׁת 2. תוס׳ צוק׳ שבי׳ ד׳ י״א: תחום ארץ ישראל וכו׳ עילי רבתא ומחרשת.

מַחֲרָתָא שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Ortschaft in Palästina* ירוש׳ שבי׳ פ״ו ל״ו ע״ג: תחומי ארץ ישראל וכו׳ וסנפתא ומחרתא.

מָחֳרָתַיִם נ׳. היום שאחרי יום המחר the day after to-morrow | *übermorgen* מדרי׳ תה׳ י״ב: יש לי לחרוש היום ומחר ולמחרתיים נלך ביחד.

מַחֲשַׁבְתָּא נ׳. 1) מחשבה, רעיון thought | *Gedanke* תרג׳ יח׳ ל״ח י׳ (מחשבת רעה): מחשבן בישין.

2) דאגה trouble | *Sorge* עיר׳ כ״ט ע״ב: ומבטלי מחשבתא.

מַחֲשְׁכָן ז׳. כהות, אפלה dimness | *Trübheit* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ח ס״ה (כליון עינים): (ד)מחשכן עיינין.

מַחֲתָא נ׳. מדרון, מורד declivity | *Abhang* ויק״ר פי״ח: אית תמן מסקין אית תמן מחתין.

מְחָתָא נ׳. 1) פסולת offal | *Abfall, Schlacke* תרג׳ משי׳ י׳ כ׳: וליבא דרשיעי מחתא.

2) מום defect | *Fehler* תרג׳ שה״ש ד׳ ז׳ (ומום אין בך): ומחתא לית ביך.

3) מכה, הכאה stroke | *Schlag* תרג׳ יהי׳ י׳ י׳ (מכה רבה): מחתא רבא.

מַחֲתוּתָא נ׳. 1) ירידה alighting | *Abstieg* ילק׳ הושע תקכ״ח: לא הות מסוקיתיה כמחתותיה.

2) מורד, מדרון declivity | *Abhang* קהל״ר י״ב ה׳: אית תמן מסקין אית תמן מחתותיין.

מַחְתְּיָא, מַחְתִּיתָא נ׳. מחתה coal-pan | *Kohlenbecken* תרג׳ במ׳ י״ז י״א (המחתה): מחתיתא (יב״ע שם: מחתיא).

מַחְתָּנָא ז׳. מורד, מדרון declivity | *Abhang* תרג׳ יה׳ ז׳ ה׳ (ויכום במורד): ומחונון במחתנא.

מְטָא עי׳ מְטֵי. סנה׳ ק״ט ע״א: כי מטא להתם.

מטאלין=מִן אִלֵּין מאלה from these | *aus diesen* ירוש׳ שבת פ״ז ט׳ ע״א: מטאלין מילייא.

מִטְבָּחַיִם ז״ר. טביחה slaughtering | *das Schlachten* אב׳ פ״ה מ״ה: ולא נראה זבוב בבית המטבחים.

מַטְבֵּיעַ, מַטְבֵּעַ נ׳. 1) חתיכת מתכת שערכה טבוע בחותם וניתנה להוצאה coin | *Münze* סנה׳ פ״ד מ״ה: שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד; ירוש׳ ב״מ ח׳ ע״ב: שלשה מטביעות של שלשה מלכים.

2) נוסח formula, type | *Formel, Typus* תוס׳ בר׳ ד׳ ה׳: כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בברכות לא יצא ידי חובתו; ירוש׳ מגי׳ פ״ג ע״ד ע״ג: משה התקין מטביעה של תפלה.

מַטְבְּעָא כנ״ל 1. תרג׳ שני אס׳ ג׳ ט׳: דעבדי מטבעא.

מִטָּה נ׳ — 1) משכב המת bier | *Bahre* בר׳ פ״ג מ״א: נושאי המטה.

2) צאצאים offspring | *Nachkommen* ויק״ר פל״ו: יעקב מטתו שלימה כל בניו צדיקים.

מַטְהֶרֶת נ׳. צנור water-pipe | *Wasserrohr* מקוא׳ פ״ו מי״א: המטהרת שבמרחץ.

מָטוּ נ׳. 1) סליחה pardon | *Verzeihung* יומא פ״ז ע״א: כל המבקש מטו מחברו אל יבקש ממנו יותר משלש פעמים.

2) טובה favour | *Gefälligkeit* תרג׳ תהלים ע״ב י״ב: חשיבא דבעי מטו.

בְּמָטוּ, בְּמָטוּתָא בבקשה, אנא I pray, I beg | *bitte!* תרג׳ בראשית מ״ג י״ט (בי ארוני): במטו מינך רבוני; סנה׳ צ״ז ע״א: במטותא מינך.

מַטְוְיאָתָא נ׳. עכביש spider | *Spinne* תרגום איוב ח׳ י״ד (בית עכביש): בי מטוויאתא.

מְטוּטֶלֶת נ׳. אנך plumb-line | *Senkblei* כלא׳ פי״ב מ״ח: והמטוטלת והמשקולת.

מְטוּל מה״י, למען, בשביל for the sake of | wegen, um willen תרג׳ תהלים מ״ה כ״ו (למען טובך): מטול טובך.

מְטוּל דְ־ מפני ש־, לפי ש־ because, for | weil, da תרג׳ תה׳ א׳ ו׳ (כי אדע): מטול דגלי.

מְטוּל הֵיכְנָא, מְטוּל הָכִי, מְטוּל כֵּן על כן, לפיכך therefore | deshalb תרג׳ תהלים מ׳ ה׳ (על כן): מטול היכנא; מ״ט ט״ו: מטול הכי; תרג׳ שני אסת׳ א׳ ז׳: מטול כן.

מְטוּל מַה למה wherefore? | weswegen? תרג׳ תה׳ ב׳ ג׳ (עד מה): מטול מה.

מַטוּל ז׳, 1) משא burden, load | Last תרג׳ במ׳ ד׳ ט״ו (משא בני קהת): מטול בני קהת.

2) מסע march | Zug תרג׳ דב׳ י׳ י״א (למסע): למטול.

3) מטפחת handkerchief | Tuch ילק׳ בר׳ ז׳: ובמטולין וכו׳.

מַטוּלָא ז׳, כנ״ל 1. תרג׳ דהי״א ט״ו כ״ב (במשא): נטלא מטולא.

מְטוּלְטֶלֶת עי׳ מְטוּטֶלֶת. כלים פ״ב מ״ח: והמטולטלת והמשקולות (לגי׳ הבבלי).

מְטוּלְתְ־ עי׳ מְטוּל. תרג׳ תהל׳ קט״ו א׳ (לא לנו): לא מטו־לתנא.

מְטוּנָךְ לשיטתך, לטעמך according to thine own argument | nach deiner eigenen Meinung זבחים ל״ב ע״ב: א״ל מטונך וכו׳.

מְטוּפָּל ת׳, אב לילדים הרבה blessed with a large offspring | kinderreich תענ׳ ט״ז ע״א: מטופל ואין לו.

מְטוּפָּשׁ ת׳, שוטה foolish | töricht ספ׳ דב׳ ש״ט: מנוולים ומטופשים.

מְטוֹרָף ת׳, 1) מבולבל confused | verwirrt במ״ר פ״י: לבו מטורף.

2) דחוי rejected | verworfen בר׳ פ״ח מ״ה: אם שגורה תפלתי בפי יודע אני שהוא מקובל ואם לאו יודע אני שהוא מטורף.

3) מסורס disfigured | entstellt קה״ר י׳ י״א: מפני מה גופך מטורף.

4) מטולטל ומושלך tossed about | hin und her geschleudert תענית י״ד ע״א: ספינה המטורפת בים.

מְטוֹתָא עי׳ מָטוּ. סנה׳ צ״ז ע״א: במטותא מינך פוק מאתרין.

מַטְחָן ז׳, ריחיים לזיתים וכדומה oil-mill | Ölmühle שמו״ר פל״ו: מעלין אותן לגת ונותנין אותן במטחן ואח״כ טוחנין אותן.

מַטַחְתָּא נ׳, ירך loin | Hüfte, Lende גיט׳ ס״ט ע״ב: שותין זימנין אהא מטחתיה ושיתין זימנין אהא מטחתיה.

מְטַטּוֹר עי׳ מִיטָטוֹר. מדר תה׳ בובר צ״ג: היה מטטור לפניהם.

מְטַטְרוֹן שם מלאך name of an angel | Name eines Engels סנה׳ ל״ח ע״ב: מטטרון ששמו כשם רבו.

מְטֵי פ״ע, 1) הגיע ובא to reach, to arrive | gelangen, ankommen ע״ז ב׳ ע״ב: כי מטיא ההיא שעתא.

2) נתבכר to be ripe | reif sein חג׳ ה׳ ע״א: תאיני וכו׳ שבק הנך דמטו ושקיל הנך דלא מטו.

אַמְטֵי אפ׳, הביא to bring | bringen ב״ר פ״ד: מדידכון אנא ממטי לכון.

אִתְמְטֵי אתפ׳, הלך to repair to | sich begeben תרג׳ ש״א ט׳ ט׳ (לכו ונלכה) איתו ונתמטי.

מְטַכְּסָא ז׳, חומה wall | Mauer ב״ר פס״ג: מטכסא דמדינתא.

מְטַכְּסָא ז׳, משי silk | Seide ירוש׳ כלאים פ״ט ל״ב ע״א: השיריין מטכסא.

מְטַל ז׳, 1) מטיל מתכת metal rod | Metall-stange תרג׳ ש״א י״ז ו׳ (וכידון נחושת): ומטל דנחשא.

2) נבואה (burden of) prophecy | Prophetie (prophetischer Ausspruch) תרג׳ ישע׳ כ״א א׳ (משא): מטל.

מַטְלָא ז', סוכה hut | *Hütte* ירושי' סוכה פ"ג ב"ג ע"ג: עביד ליה מטלא.

מַטְלוּל ז', כיסוי וגג shade, cover | *Bedachung* תרג' יב"ע במ' י"ד י"ד: ועננא מטלול עילויהון.

מַטְלוֹן ז', מקום גולה place of banishment | *Verbannungsort* במ"ר פ"ז: מלך בשר ודם יש לו מטלון של טרודין אף האלהים יש לו שנאמר וישלחו וגו'.

מַטְלוּתָא נ', השלכה thrusting | *das Werfen* תרג' יב"ע שמ' ל"א ט"ו (יומת): יתקטיל במטלות אבנין.

מִטַּלְטְלֵי, מִטַּלְטְלִין ז"ר, חפצים וכלים בנגוד לנכסי דלא ניידי movable goods | *bewegliches Gut* כתוב' כ"א ע"ב: מטלטלי לכתובה לא משעבדי; קיד' כ"ז ע"א: שדה במכר ומטלטלין במתנה.

מַטְלִית נ', 1) חתיכת ארג patch, strip | *Lappen, Streifen* תוס' תר' ט' י"ג: שלא יטול במוך ובמטלית ויתן על גבי מכתו.
2) רצועת ארץ strip of land | *Landstrich* איכ"ר פתיחתא: מטליות מטליות היו גולים.

מְטַלַּלְתָּא נ', סוכה hut | *Hütte* ירושי' סוכה פ"ב ב"ג ע"א: למטללתא דר' יוחנן.

מַטְלָנָא ז', מסע journey | *Zug, Reise* תרג' במ' ל"ג א' (מסעי בני ישראל): מטלני בני ישראל.

מַטְלָנִית עי' מַטְלִית 1. שבת קכ"ה ע"א: במטלניות שאין בהן שלש על שלש.

מְטַלַּעְתָּא נ', פסיחה וצליעה limping | *das Hinken* כת' ק"ג ע"ב: לך ולמטלעתך.

מַטְלֶת עי' מַטְלִית 1. כלי' פ"י מ"ד: וכן במטלת של בגד וכו'.

מַטְלְתָא עי' מְטַלַּלְתָּא. סוכה ג' ע"א: יתיב אפומא דמטלתא.

מִטְמוּט ז', ירידה, התמוטטות decline | *das Sinken* תוס' ב"מ ו': שמלוי ברבית מתמוטטין והולכין מן העולם מטמוט זה איני יודע מה היא.

מַטְמוֹנִית נ', אוצר טמון secret treasure | *verborgener Schatz* סנה' ק"י ע"א: שלש מטמוניות הטמין יוסף במצרים.

בְּמַטְמוֹנִיּוֹת תה"פ, בסתר, בצנעה in secret | *im geheimen* ב"ר פנ"ב: כשהוא הולך אצל אשתו הולך בפרהסיא וכשהוא הולך אצל שפחתו הולך במטמוניות.

מַטְמוֹנֶת נ', אוצר treasure | *Schatz* סנהדרין ק' ע"ב: בת לאביה מטמונת שוא מפחדה לא יישן בלילה.

מַטְמוֹעָא ז', שקיעה sinking, sunset | *das Sinken, Untergang (der Sonne)* תרג' ירושי' דב' כ"א כ"ג: מטמוע שמשא.

מטמועיתא עי' מַטְעֶמֶת. ירושי' ב"ב פ"ו מ"ו ע"ג: הדא מטמועיתא וכו'.

מַטְמוֹרָא ז', משמר, דבר טמון hidden object | *verborgenes Gut* תרג' ירמיה מ"א ח' (יש לנו מטמונים בשדה): אית לנא מטמורין בחקלא.

מַטְמוֹרִיתָא נ', מקום סתר hidden place | *Versteck* תרג' ש"א כ"ג כ"ז (המחבואים אשר יתחבא שם): מטמוריתא דאיטמר תמן.

(ממטמט) נִתְמַטְמֵט נתפ', נתקטן ונתמעט to be reduced | *weniger werden* עיר' פ' ע"ב: מאי נתמעט נתמטמט.

מטמיע, מִטְמְעָא עי' מִטְמוֹעָא. ירושי' ר"ד פ"ב נ"ח ע"ב: י"ד מטמיעין; תר' פ"ח מ"ו ע"ב: עם מטמעי שמשא.

מַטָּן מטה, תחתית below | *unten* ויק"ר פכ"א: כשורות של מעלן כך שורות של מטן.

מְטַנְּנָה ז', לחלוח והרטבה moistening | *das Anfeuchten* ירושי' פסחים פ"ג ל' ע"א: מטננה אסור.

מַטָּעָה נ', שורש root, origin | *Wurzel, Ursprung* פסחים פ"ז ע"ב: שלשה חזרו למטעתן.

מַטְעוּמִיתָה עי' מַטְעֶמֶת. ירושי' גיטין פ"ג מ"ה ע"ב: הא מטעומיתה אין בה לא משום ברכה וכו' אלא משום הפסק תענית.

מַטְעְיָא, מַטְעִיתָא נ׳, זונה *Dirne* | **prostitute** תרג׳ יב״ע בר׳ ל״ד ל״א (הכזונה): כאיתא מטעיא נפקת ברא; שם ל״ח כ״ב (קדשה): מטעיתא.

מַטְעֲמָא ת׳, נעים לחך *schmackhaft* | **savoury** תרג׳ חבק׳ א׳ ט״ז (ומאכלו בריאה): ושירותיה מטעמא.

מטעמי עי׳ מַטְמוֹעָא. ב״ר פס״ג: מטעמי יומא דערובתא.

מַטְעֲמִיתָה, מַטְעֶמֶת נ׳, טעימה לדוגמא *das Kosten; Kostprobe* | **tasting** בר׳ י״ד ע״א: מטעמת אינה טעונה ברכה; ירוש׳ נד׳ פ״ח מ׳ ע״ד: הדא מטעמיתה אין בה לא משום ברכה וכו׳.

מַטַּעַת נ׳, נטיעה *Pflanzung* | **planting** ב״ר פ״ל: שלא היתה כוונתן אלא למטעת כרמים.

מַטְפְּיָיתָא נ״ר, טפות, נטפים *Tropfen* | **drippings** איכ״ר א׳ א׳ (רבתי, חד מאתינם י״ג): מטפייתא דחמרא.

מַטְקְסָא ז׳, משי *Seide* | **silk** ירוש׳ ב״ק פ״ו ה׳ ע״ג: מטקסין הוה מלא.

מַטְרָא ז׳, משמר, מצפה *Wache* | **watch, guard** תרג׳ דהי״א י״ח י״ז (ליד המלך): למטרא דמלכא.

מַטְרָאתָא נ״ר, עי׳ מַטַּרְתָּא 2. ע״ז י׳ ע״ב: הוה שדר ליה דהבא פריכא במטראתא וחיטי אפומייהו.

מַטְרְדָא, מַטְרְדוּתָא נ׳, חנית הציידים *Jagdspieß* | **the hunter's spear** תרג׳ ירוש׳ בר׳ ל״ו ל״ט (מטרד): דהוה לעי במטרדא; דהי״א א׳ נ׳ (מטרד): במטרדותא ובסרדותא.

מַטְרוֹנָא, מַטְרוֹנָה, מַטְרוֹנִית, מַטְרוֹנִיתָא נ׳, גברת, אדונה *vornehme Frau (Matrone)* | **lady, matron** ירוש׳ סוטה פ״ג י״ט ע״א: מטרונא שאלה את ר׳ לעזר; שבת פ״ב ה׳ ע״ב: חמתיה חדא מטרונה; שמו״ר פי״ט: לשתי מטרוניות דומות; במ״ר פט״ז: למטרוניתא שהיתה לה שפחה כושית.

מֶטְרוֹפּוֹלִין נ׳, עיר הבירה *Hauptstadt, Metropole* | **capital, metropolis** שמו״ר פכ״ג: עתידה ירושלים להעשות מטרופולין לכל הארצות.

מַטְרֵיד ז׳, משפך *Trichter* | **funnel** תוס׳ כלי ב״מ ג׳ י״ב: מטריד שנפרץ וכו׳.

מַטְרִין נ׳, רחם *Gebärmutter* | **womb** פסיק״ר מ״ב: עיקר מטרין.

מַטְרַנְיָאוֹת נ״ר, מכשירי מצור *Belagerungsmaschinen* | **siege engines** ספרי שופטים ר״ד: עשה אתה לה מיני מטרניאות.

מַטְרָנִית עי׳ מַטְרוֹנִית. ירוש׳ נד׳ פ״ג ל״ח ע״ב: לשתי מטרניות וכו׳.

מטרסאות עי׳ מַטְרַנְיָאוֹת. ילק׳ דב׳ תתקכ״ג: עשה אתה לה מיני מטרסאות.

מַטְרָפוֹלִין עי׳ מֶטְרוֹפּוֹלִין. ב״ר פצ״ב: מטרפולין היתה וכו׳.

מַטַּרְפְּסָא ז׳, גמול *Vergeltung* | **due** יב׳ ק״ה ע״ב: שקליה רבי למטרפסיה.

מַטְרְקָא ז׳, שוט *Peitsche* | **whip** יומא כ״ג ע״א: מטרקא דטייעי.

מַטַּרְתָּא נ׳, 1) עי׳ מַטְרָא. תרג׳ ש״א י״ד י״ב (המצבה): אינשי מטרתא.
2) שק *Sack* | **bag** כתי׳ ק״י ע״א: הפוכי מטרתא למה לי.

מִי — 1) לאחר *nachdem* | **after** במ״ר פ״ב: מי שהוא גומר וכו׳.
2) כאשר *als* | **when** ירוש׳ סוטה פ״ט כ״ד ע״ג: מי דמיך וכו׳.
3) האם, כלום? *denn? etwa?* | **perhaps** נד׳ כ״א ע״ב: אילו היה עשרה בני אדם שיפייסוך מי נדרו.

מִי דָמֵי וכי הדבר דומה לחבירו *welcher Vergleich!* | **is there an analogy?!** פס׳ י״ד ע״א: מי דמי וכו׳.

מַי עי׳ מַאי. ירוש׳ בר׳ פ״ו י׳ ע״ב: מַי כדון.

מי נמלה [מִילִימִילָא] ז״ר, תפוחי דבש honey-apples | *Honigäpfel* תוס׳ מעש׳ א׳ א׳: תפוחי מי נמלה חייבין.

מַיָא ז״ר, מים water | *Wasser* חולי קי״ה ע״ב: אזל לאתויי מיא מנהרא.

מִיאוּן ז׳, סירוב אשה (שהישואה אחיה ואמה כשהיא קטנה) לנשואין עם פלוני a woman's protest against a marriage contracted during her minority | *(nachträgliche) Eheverweigerung eines unmündig verheirateten Mädchens* תוס׳ יבמ׳ י״ג א׳: כיצד מיאון אי אפשי בפלוני בעלי אי אפשי בקידושין שקידשוני אימא או אחי.

מְיאוּס ז׳, גועל נפש, תיעוב repulsiveness | *Ekel* שבת מ״ד ע״א: מוקצה מחמת מיאוס.

מיארק [מֵי אָרָק] עי׳ אָרָק. עיר׳ ק״ד ע״א: ומטיפין מיארק לחולה בשבת.

מְיָאשָׁא שם תנא name of a Tannai | *Name eines Tannaiten* פאה פ״ב מ״ו: מקובל אני מרבי מיאשא וכו׳.

מְיָאשָׁן שם חבל ארץ name of a district in Babylonia | *Name eine Distrikts in Babylonien* ב״ב ע״ג ע״א: בוציאתא דמיאשן.

מֵיבְלָא ז׳, משא load | *Last* ירוש׳ דמ׳ פ״ב כ״ג ע״ב: מיבלא דגוברא.

מֵיגְדָא ז׳, חפץ יקר jewel | *Juwel* תרג׳ יב״ע במ׳ כ״ב ז׳ (וקסמים): מיגדין דקיסמין.

מֵיגַדְתָּא נ׳, משיכה והנהגה leading | *Führung* תרג׳ הושע י״א ד׳ (ובחבלי אדם): במיגדת בנין רחימין.

מִיגּוֹ מה״ח, 1) מתוך, מאחר ש־ since | *da, weil* ב״מ ו׳ ע״א: מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא.
2) כלל בהלכה כי הטוען נאמן בשעה שיכול היה לטעון טענה אחרת הנוחה לו יותר a legal rule according to which a deponent's statement is accepted as true on the ground that, if he had intented to tell a lie, he might have invented one more advantageous to his case | *der Grundsatz, daß eine Aussage dadurch glaubwürdig ist, daß der Aussagende eine für sich günstigere hätte machen können* כת׳ ט״ז ע״א: התם מאי מיגו איכא.

מִיגְזַיִין, מִגְזְרִין ז״ר, מגלות sickles | *Sicheln* תרג׳ ש״ב י״ב ל״א (מגזרות): מיגזרין; ירוש׳ שבת פ״ו ח׳ ע״ב: מזמרות — מיגזיין.

מִיַּד תה״פ, בלי שהיה at once | *sofort* יומא פ״ב ע״ב: ואין אומרים נמתין לו שמא יבריא אלא מחמין לו מיד.

מִידָּה עי׳ מִדָּה. ספרי במ׳ ב׳: זו מידה בתורה וכו׳.

מִידִּי ז׳, דבר מה something, anything | *etwas* גיט׳ נ״ו ע״ב: בעי מינאי מידי.

מִידִּי אִירְיָא מה ראיה בדבר? is this an argument? | *ist dies etwa ein Beweis?* שבוע׳ כ׳ ע״ב: מידי איריא וכו׳.

לֹא מִידִּי לא כלום nothing | *nichts* עיר׳ ק״ג ע״ב: ותו לא מידי.

מִידְלָא עי׳ מִדְלָא. ירוש׳ מעש״ש פ״ד נ״ה ע״ב: את משכח מידלא דאבון.

מִידַם, מִידַעַם מה״ג, דבר מה something, anything | *(irgend) etwas* תרג׳ מש׳ כ״ז ז׳ (כל מר): כל מידם דמריר; בכור׳ נ״א ע״ב: מידעם ביש.

מֵיָה שה״מ, מאה hundred | *hundert* במ״ר פי״ג: קוממיות — קומה של מיות.

מִיהָא תה״פ, לפחות, על כל פנים at least, at all events | *wenigstens, jedenfalls* ב״ק ק״ז ע״א: אשתמיט לי מיהא השתא.

מִיהוּ 1) מה״ח, אבל, אלא but | *jedoch, aber* סנה׳ ל״ט ע״א: מימר שפיר קאמרת מיהו וכ״ו. 2) לבדו alone | *allein* ע״ז מ״א ע״א: הוא מיהו דזיל באפיה כולי עלמא.

מִיהַת עי' מִיהָא. עירו' צ"ב ע"ב: אודו לי מיהת וכו'.

מְיוּדָע ז', מכיר ומודע acquaintance | *Bekannter* תוס' ב"מ ב' י"ז: לשכיניו ולקרוביו ולמיודעיו.

מְיוּחָד ת', 1) נבחר, מצוין chosen, distinguished | *auserwählt, ausgezeichnet* ב"ר פצ"ט: כמיוחד שבשבטים.

2) עצמי proper | *eigen* סנה' ס' ע"א: שם המיוחד.

3) מוקצה וקבוע designated | *bestimmt* יומא י"א ע"ב: בית המיוחד לדירה.

4) נמצא ביחד עם פלוני בחדר אחד locked up (privately) with | *mit jem. allein zusammen befindlich* במ"ר פ"ט: בזמן שהאשה מיוחדת עם בעלה.

מְיוּחָס ת', ממשפחה נעלה of distinguished birth | *von edler Herkunft* הור' י"ג ע"א: שזה מיוחס וזה אינו מיוחס.

מְיוּמָן ת', ימיני right | *recht* חול' קל"ד ע"ב: הזרוע המיומן.

מְיוּמָס ז', חג, חגיגה של רומאים a Roman festivity | *ein römisches Fest* במ"ר פ"י: כיון שהיה מבקש לילך למיומס שלו היה מעביר כל המרעה לפניו והיה נוטל השמן שבהם ועומד עליו ושחטו.

מְיוּשָׁב ת', 1) יושב seated | *sitzend* שבועות ל"ח ע"ב: שבועה מעומד וכו' מיושב וכו'.

2) נח ונרגע calm | *ruhig* ברו' ל' ע"א: שאין דעתו מיושבת עליו.

מְיוּשָׁן ת', משומר, ישן נושן stored up | *konserviert* ירוש' גיט' פ"ג מ"ה ע"ב: ישן משל אשתקד ומיושן מן שלש שנים.

מְיוּתָּר ת', יותר על המדה superfluous | *überflüssig* קה"ר ה' ח': אפילו דברים וכו' מיותרים בעולם.

מִיזְגָא ז', יין מזוג mixed wine | *gemischter Wein* נדר' נ"ה ע"א: הדין מיזגא דמי למיזגא דרבא. ועי' מְזָגָא.

מִיזְיָא ז', שער hair | *Haar* סנה' ק"י ע"א: גייז ליה למיזייכו.

מִיזְפוּ נ', הלואה loan | *Darlehen* תרג' יב"ע דב' כ"ד י' (משאת): מיזפו.

מֵיזָרָן ז', חגורה girth | *Gurt* כרי' פ"ט מ"ג: מיזרן חיוצא מן המטה כל שהו.

מֵיחָא ז', מין מקפה paste | *Mehlbrei* שבת ל"ז ע"ב: כל דאית ביה מיחא מצטמק ורע לו.

מִיחוּי ז', 1) ניקוי והדחה cleansing | *Reinigung* פס' פ"ז מ"א: ומיחוי קרביו והקטר חלביו.

2) עי' מְחָאָה. שם פ"ח ע"א: אין לך מיחוי גדול מזה.

מֵיחוּם ז', חסד grace | *Gnade* תרג' יב"ע ברי ל"ג י"א (חנני אלהים): אתיהב לי במיחום מן קדם ה'.

מֵיחוּשׁ ז', 1) כאב ailment | *Schmerz* שבת י"א ע"א: כל כאב ולא כאב לב כל מיחוש ולא מיחוש ראש.

2) השש doubt | *Bedenken* יב' ק"ה ע"א: קראה ולא רקקה ולא חלצה אין כאן בית מיחוש.

מְיַחֲטֵי ת', חַטָּא sinful | *sündig* תרג' איוב א' כ"ב: מילי מיחטי.

מֵיחַם ז', כלי שמחממים בו מים vessel for heating water | *Wasserwärmer (Kessel)* שבת מ"א ע"א: המיחם שפינהו לא יתן לתוכו צונן בשביל שיחמו.

מֵיחֲמֵי עי' מְחֲמֵי. תרג' יב"ע דב' ו' (לעיני העמים): למיחמי עממיא.

מִיטוּט עי' מִטְמוּט. תוס' צוק' ב"מ ו' י"ח: המיטוט הזה איני יודע מה הוא.

מִיטָטוֹר ז', ממונה להזמנת אכסניא quartermaster | *Quartiermeister* תנח' בלק ק"כ: במדבר אני הולך לפניהם מיטטור וה' הולך לפניהם.

מיטכסא עי' מטכסא. שהש"ר ג' ו': חבילה של מיטכסין.

מיטמוט עי' מטמוט. ירוש' ב"מ פ"ה י' ע"ד: המיטמוט הזה לא היינו יודעין מהו.

מיטרא ז"ג גשם, מטר *Regen* | rain תענ' ו' ע"ב: דלא אתא מיטרא.

מיטרין נ', רחם *Gebärmutter* | womb פסיק' זכור כ"ג ע"א: חתך מיטרין שלה שלא תלד.

מיטרפסא ז', גמול *Vergeltung* | due סנה' כ"א ע"א: שקלתא מיכל למיטרפסת.

מיי עי' מאי. ירוש' בר' פ"ג ו' ע"ב: מיי כדון.

מייט ז', התמוטטות *das Schwanken* | wavering קהל"ר ז' ט"ו: גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שהצדיק עתיד לבוא לידי מייט אמר הקב"ה עד שהוא בצדקו אסלקנו.

מיין ז"ר, מים *Wasser* | water תרג' בר' כ"ו י"ט (מים חיים): מיין נבעין.

מיינוק ז', תינוק *Kind* | child ירוש' שבת פי"ד י"ד ע"ד: צואה דמיינוק יבישה.

מיינקא ז', מין מלבוש *ein Kleid* | a garment תרג' אס' ח' ט"ו: מיינקא דכרום ימא.

מיירן ת', שחור *schwarz* | black ב"ר פ"ז: חד מיירן וחד אספרון.

מייש ז', מין אילן *Zürgelbaum* | Celtis (bot.) תוס' מנח' ט' י"ד: ושל מייש ושל אלון.

מיישא שם אמורא *Name eines Amoräers* | name of an Amora חול' קכ"א ע"א: ר' מיישא וכו'.

מיכא תה"פ, מכאן *von hier* | from here ירוש' במ' פ"ו י"א ע"א: מיכא ללוד.

מיכה נ', דלדול, התרוששות *Verarmung* | reduction to poverty ב"מ קי"ד ע"א: גמר מיכה מיכה מערכין.

מיכולתא נ', מאכל *Speise* | food תרג' משי' כ"ז כ"ז (ללחמך ללחם ביתך): למיכולתך ולמיכולתא דביתך.

מיכלא ז', 1) כנ"ל, תרג' יב"ע ויק' י"א ל"ד (האכל אשר יאכל): מיכלא דמתאכיל.

2) מדה *Maß* | measure שם כ"ו מ"ג: מיכלא כל קביל מיכלא.

מיכלותא עי' מיכולתא. תרג' מש' ל"א י"ד (ממרחק תביא לחמה): דמן רחיק מיתיא מיכלותא.

מיכן תה"פ, מכאן *von hier* | from here תרג' יב"ע בר' ל"ז י"ז (נסעו מפה) נטלו מיכן.

מיכני עי' מוכני. תוס' פרה ג' (ב'), ט': מיכני היתה.

מיכסא ז', מכס, מס *Zoll, Steuer* | toll, tax ע"ז ד' ע"א: שבקו ליה מיכסא דתליסר שנין.

מיל ז', 1) מדת האורך, פרסה *Meile* | mile ירוש' שבי' פ"ו ל"ו ע"ג: עד שיהא רחוק ממנו שנים עשר מיל.

2) ציון בדרך אחרי כל פרסה *Meilenstein* | milestone ילק' דב' תתקי"ז: מסילה שלא היה בה מיל.

מילא ז', 1) כנ"ל 1. חול' קל"ט ע"ב: פתי מילא.

2) עי' חמלה, תוס' שבת ה' (ו'): יוצאין בסגום וביריעה ובמילא.

3) מין צמר *eine Art Wolle* | a sort of wool נדה י"ז ע"א: מילא פרהבא.

4) מלה, דבר *Wort* | word תרג' ישי' נ"ג ז': ממליל מילא.

5) דבר, ענין *Gegenstand, Angelegenheit* | object, affair עירובי' ב' ע"א: סוכה דנפישין מיליה.

מילי דעלמא עניני עולם הזה *weltliche Dinge* | trivial affairs שבת פ"ב ע"א: מותיב לי במילי דעלמא.

מילי דשמיא דברים שבין אדם למקום *religiöse Dinge* | religious affairs כתי' ק"ה ע"ב: במילי דשמיא.

מילא: ממילא מעצמו *von selbst* | of itself ב"ב קכ"ד ע"א: שבחא דממילא.

מִילָה נ׳, 1) כריתת בשר הערלה | circumcision | *Beschneidung* שבת פי״ט מ״ב: עושין כל צרכי מילה בשבת מוהלין ופורעין ומוצצין.
2) אבר הזכרות membrum virile | *männliches Glied* שבת קי״ח ע״ב: מימי לא נסתכלתי במילה שלי.
3) עי׳ מֵילַת. עירו׳ ג׳ ע״א: אמלתראות של מילה.
4) עי׳ מִילָא 4. ירוש׳ שבת פי״ט מ״ז ע״ד: כל מילה באתרה.

מִילוּא ז׳, מלוא ההיקף full capacity | *Fülle* גיטין ע׳ ע״א: אכול שליש ושתה שליש והניח שליש לכשתכעוס תעמוד על מילואך.

מִילוּט ז׳, הצלה delivery | *Rettung* פסחים קי״ח ע״א: שיש בו מילוט נפשות של צדיקים מגיהנם.

מִילּוּי ז׳, שאיבה drawing water | *das Schöpfen* סוכה פ״ה מ״ה: למילוי המים.

מִילוּלָא ז׳, דיבור speech | *Rede* תרג׳תה׳ ק״ג כ׳ (לשמוע בקול דברו): למשמע קל מילוליה.

מִילוּסָא ז׳, 1) שטח space | *Raum* בבא בתרא ס״ז ע״א: לא מכר אלא מילוסא של חצר.
2) צלחת dish | *Schüssel* תרג׳ דהי״ב ל״ח י״ג (ובצלחות): מילוסיא.

מִילוֹתָה ז״ר, מין קטניות chickling-vetch | *Platt-erbsen* ירוש׳ כלאים פ״א כ״ז ע״א: גילבונה מילותה וכו׳.

מִילְחָא ז׳, מלח salt | *Salz* בכורות ח׳ ע״ב: מילחא כי סרי במה מלחי ליה.

מילי מילה [מִילִימִילָא] ז״ר, תפוחי־דבש hony-apples | *Honigäpfel* ירוש׳ מעשרות פ״א מ״ט ע״א: תפוחי מילי מילה.

מילי מיליארון [מִירֵי מִירְיָאדִין] שה״מ, רבבי רבבות ten thousand times ten thousand | *Myriaden mal Myriaden* פסיק׳ בחודש ק״ז ע״ב: רבותים אלפי שנאן עד מקום שהספיטם יכול לחשב וכו׳ מילי מיליארון.

מֵילַךְ. מִילְכָא. מִילְכָנָא ז׳. **מִילְכְתָא** נ׳. עצה *Rat* | counsel תרגום ישי׳ ג׳ ג׳ (ויועץ): מליך מילך; איוב ל״ח ב׳ (מחשיך עצה): במחשיך מילכא; מש׳ כ״ד ו׳ (יועץ): מילכנא; תה׳ ה׳ י״א (ממעצותיהם): ממילכתהון.

מילמרין. מִילָן דיו *Tinte* | ink ב״ר פ״א: טלו מילנין וקלמין; ילק׳ בר׳ תשס״ה: מילמרין וקלמרין.

מִילָנִי ת׳, שחור *schwarz* | black ירוש׳ ע״ז פ״א ל״ט ע״ג: מילני אימירא.

מִילַפְפוֹן ז׳, מין אבטיח | cucumber-melon *Gurkenmelone* ירוש׳ כלא׳ פ״א כ״ז ע״א: אדם נוטל מעה אחת מפיטמה של אבטיח ונוטעה והיא נעשית מילפפון.

מֵילַת נ׳, מין אילן *Galläpfeleiche* | gall-oak מד׳ פ״ג מ״ז: מלתראות של מילת.

מֵילַת נ׳, צמר דק *feine Wolle* | fine wool חול׳ נ״ב ע״ב: מקום שאין בו מילת.

מִילַת ז׳, תנוך האוזן *Ohrläppchen* | ear-lap ירוש׳ קיד׳ פ״א ל״ט ע״ד: המילת הזה נרצע.

מִילְתָא נ׳, 1) כנ״ל. קיד׳ כ״א ע״ב: אין רוצעין אלא במילתא.
2) עי׳ מֵילַת. סנה׳ מ״ד ע״א: אדרת שנער — אצטלא דמילתא.
3) מלה *Wort* | word ביצה ל״ח ע״א: דאימא מילתא דתתקבל.
4) דבר *Sache* | thing, affair ע״ז י״ח ע״א: זילא בי מילתא.

מֵים עי׳ מֵם. ספרי דבר׳ ל״ו: כתב לאלפים עיינים וכו׳ למימים סמכים.

מַיִם — **מַיִם אַחֲרוֹנִים** נטילת ידים לאחר הסעודה the washing of hands after meals before grace | *das Händewaschen vor dem Tisch-gebet* עיר׳ י״ז ע״ב: מפני מה אמרו מים אחרונים חובה מפני שמלח סדומית יש שמסמא את העינים.

מַיִם רִאשׁוֹנִים נטילת ידים שלפני הסעודה washing before meals | *das Händewaschen*

vor der Mahlzeit חול׳ ק״ה ע״א: מים ראשונים ואחרונים חובה אמצעים רשות.

מֵי בָּאֲרַג יין מובחר excellent wine | *vorzüglicher Wein* ע״ז ל׳ ע״ב: מתוק חמר מי בארג.

מֵי דְקָרִים מי מעינות שיש בהם מיני מלח mineral-water | *Mineralwasser* ירוש׳ סוף כיצד מברכין: השותה מי דקרים מהו אומר ברוך שברא מיני רפואות.

מֵי טִיבֵּרְיָא חמי טבריא the thermae of Tiberias | *die Thermen von Tiberias* ירוש׳ שבת פ״ד י״ד ע״ג: רוחצין בים הגדול ובמי טבריא אעפ״י שהוא מתכוין לרפואה.

מֵי מֶלַח מים שנמס בהם מלח brine | *Salzwasser* שבת ק״ח ע״ב: אין עושין מי מלח עזין.

מֵי סְדוֹם ים המלח the Dead Sea | *das Tote Meer* ירוש׳ שבת פ״ד י״ד ע״ג: רוחצין בים הגדול ובמי טבריא וכו׳ אבל לא בימי משרה ולא במי סדום.

מֵי פֵּירוֹת עסים juice of fruits | *Fruchtsaft* פס׳ פ״ב מ״ח: לא במשקין ולא במי פירות.

מֵי רַגְלַיִם, מֵימֵי רַגְלַיִם שתן urin | *Urin* כרי׳ ו׳ ע״א: שאין מכניסין מי רגלים למקדש; תוס׳ שבת ג׳ י״ב: גרף של רעי ושל מימי רגלים.

מֵימַר, מֵימְרָא ז׳, 1) מאמר word, speech | *Wort, Rede* תרג׳ תה׳ י״ט ד׳: מימר דתורעמתא; בר׳ ג׳ ח׳ (קול ה׳): קל מימריה דיי׳.

2) כנ׳, עצמו של אדם self | *selbst* תרג׳ רות ג׳ ח׳: נעץ סייפא בין מימריה ובין מיכל.

מימרם עי׳ מומוס. שהש״ר ז׳ ט׳: תפתיא – מימרם.

מִימַשׁ ז׳, מגע, מישוש touch, feeling | *das Berühren, Tasten* תרג׳ יב״ע בר׳ כ״ז כ״ב (והידים ידי עשו): ממש ידוי כמימש ידוי דעשו.

מִין — כופר infidel, heretic | *Ungläubiger, Herätiker* תוס׳ בר׳ ז׳ כ״א: משקלקלו המינין ואמרו אין העולם אלא אחד.

כְּמִין כמו like, as | *wie, ähnlich wie* כרית׳ ה׳ ע״ב: כמין נזר.

מִינָא ז׳, 1) סוג, מין species, kind | *Art* חול׳ ע״ט כולהו חדא מינא נינהו.

2) שם איש a man's name | *männlicher Name* ירוש׳ ב״מ פ״ה י׳ ע״א: ר׳ בא בר מינא.

מִינּוּי, מִינּוּיָא עי׳ מִנּוּי. קה״ר ט׳ י״א: במינוי הזקנים; ירוש׳ סנה׳ פ״א י״ט ע״א: תמן קריין למינוייא סמיכותא.

מִינּוֹק, מִינּוֹקָא ז׳, תינוק child | *Kind* ירוש׳ מו״ק פ״ג פ״א ע״ד: חמתא חד ספר מחי לחד מינוק; ב״ר פס״ז: בערביא צווחין למינוקא פתיה.

מִינּוֹקְתָּא נ׳, ילדה, תינוקת girl | *Mädchen* פסיק״ר פ״ג: כהדא ספירא דמינוקייתא.

מִינוּת נ׳, אפיקורסות, כפירה heresy, infidelity | *Ketzerei* ע״ז י״ז ע״א: הרחק מעליה דרכך זו מינות.

מִינְטַר ז׳, מעיל tunic | *Rock* תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ח ל״ד (המעיל): מינטר מעילא.

מֵינִיקָה נ׳, אשה מינקת nursing woman | *nährende Frau* ירוש׳ נדה פ״א מ״ט ע״ג: מעוברת ומיניקה.

מֵינִיקוּת נ׳, מעמד המינקת nursing | *das Säugen* ירוש׳ נדה פ״א מ״ט ע״ג: כל ימי עיבורה וכל ימי מיניקותה.

מֵינֵיקִית, מֵינֶקֶת נ׳, שפופרת להעלות נוזלים מחבית siphon | *Heber* תוס׳ יו״ט ג׳ ח׳: קודח במיניקת וכו׳; ירוש׳ ע״ז פ״ד מ״ב ע״ב: שטעם מן הכוס או מן המיניקית והחזיר לחבית.

מִינָן מה״ש. מאין, מנין whence? | *woher?* תרג׳ יב״ע במ׳ י״א י״ג (מאין לי בשר): מינן לי בישרא.

מֵינַס ז׳, אונס, עושק oppresion | *Bedrückung* תרג׳ ישי׳ י׳ א׳ (און): מינס.

מֵינְקוּתָא עי׳ מֵינִיקוּת. איכ״ר א׳ א׳: ירחי מינקותא.

מֵינֶקֶת — עי' מֵינֶיקֶת. תוס' דמ' ג' ו': מינקת אחת של יין.

מִינְקַת חִוְיָא נ', קפוד *Igel* | hedgehog תרג' יב"ע ויק' י"א ל' (והאנקה): מינקת חויא.

מִינְתָא, מִינְתָּה נ', מין צמח *Minze* | mint עוקצ' פ"א מ"ב: שרשי המינתא; ירוש' דמ' פ"ב כ"ב ע"ג: מינתה הנאגדת בפני עצמה.

מִיסָא ז', מס *Tribut* | tribute תרג' יה' י"ז י"ג (למס): מעלי מיסין.

מִיסַב ז', מִיסַב אַפִּין משוא פנים | partiality *Parteilichkeit* תרג' יב"ע שמ' כ"ג ב': לית מיסב אפין בדינא.

מִיסַב וּמִיתַּן משא ומתן -*Geschäfts verkehr* | dealing תרג' יש' ט' ד': מיסבהון ומיתנהון ברשע.

מִיסְוָן ז', אמצע *Mitte* | middle איכ"ר א' א' (רבתי, חד מאתונס ז'): במיסוון דאורחא.

מִיסוֹן ז', מאכל, תבשיל | course at dinner *Gang, Gericht (bei Tisch)* תנח' בובר בר' ב': כמה מיסון היה לך.

מִיסִיק עי' מָסִיק. ירוש' מעש' פ"ה נ"א ע"ד: זיתי מיסיק.

מִיסְמָס ז', שם מטבע קטן a small coin (semissis) | *eine kleine (röm.) Münze (semissis)* תוס' ב"ב ה' י"ב: מיסמס שני קונטרונין.

מִיסְמְרָא ז', מסמר, יתד *Nagel* | nail ירוש' יבמ' פ"ג י"ג ע"ג: קביעא גבך כמיסמרא.

מֵיסָן ז', רופא *Arzt* | physician ירוש' גיט' פ"א מ"ג ע"ב: חיננא בריה דר' אמי הוה מיסן.

מִיסְפֵּק ז', ספק *Zweifel* | dilemma ירוש' גיט' פ"ח מ"ט ע"ג: מה ראית להכנים עצמך למיספק הזה.

מִיסַק ז', זריחה (das Aufgehen (der | sun-rise *Sonne)* תרג' תה' ע"ב ה': מיסק שמשא.

מֵיסָרָא ז', אגודה, צרור *Bündel* | bunch ירוש' שבי' פ"ב ל"ד ע"א: טעון עשר מיסרן וכו'.

מִיסַת, מִיסְתָא נ', דַיוּת, מדה מספקת ,plenty *Genüge* | enough תרג' שמ' ל"ו ז' (והמלאכה היתה דים): ועיבידתא הות מיסת; מש' ל' ט"ו (לא אמרו הון): לא אמרא מיסתא.

מִיסְתִיוֹסִים נ', הכירה *Pacht* | lease, rent ירוש' פסח' פ"ו ל"א ע"ב: מיסתיוסים כאוני היא.

מִיעוּט, מִיעוּטָא ז', 1) מעט ,smallest quantity *Minimum* | the least of אבות פ"ו מ"ה: במיעוט תענוג במיעוט שחוק וכו'; ר"ה י"א ע"א: מיעוט ימים שנים.

2) החלק הקטן מן *Minderheit* | minority חול' י"א ע"ב: לר' מאיר דחייש למיעוטא.

3) הוצאה מן הכלל (בדרשת הפסוקים) *Ausschließung* | limitation סנה' מ"ו ע"א: רבויי ומיעוט.

מֵיעָךְ ז', מקום מעוך -*ein* | compression *gedrückte Stelle* תוס' כל' ב"ק ז' ד': חקק שבבקעת ושבקורה והמיעך שבחבית.

מֵיעָלָא ז', ביאה, הזדוגות לאשה *das* | coition *Beiwohnen* תרג' ירוש' שמ' כ"א י' (ועונתה): מיעלה.

מֵיעֲלֵי־ ערב, יום שלפני־ *Rüsttag* | eve תרג' יב"ע במ' כ"ב כ"ח: במיעלי שבתא ביני שמשתא.

מִיפְּחֲזָנָא כנוי נזירות a substitute for a vow of abstinence | *Ersatzwort für Enthaltsamkeits-gelübde* נדר' י' ע"ב: מיפחזנא מאי.

מִיפְּסָלֶת עי' מַפְּסֶלֶת. תרג' תה' ע"ד ו' (וכילפות): ומיפסלת.

מִיפְּקָא ז', מוצאי־ *Ausgang, Ende* | exit, end תרג' יב"ע שמ' ל"ד כ"ב (תקופת השנה): מיפקא דשתא.

מִיץ פ"ע, מצץ *saugen* | to suck שבת קל"ד ע"א: האי ינוקא דלא מייץ.

מִיצָה נ', קשר של פרקי צמח | joint of plants *Knoten eines Stengels* כל' פ"ט מ"ח: מיצה שנייה של שיפון.

מִיצּוּי ז׳, 1) סחיטה squeezing, wringing out | *das Auspressen* זבח׳ פ״ה ע״א וע״ב: מיצוי דם.

2) מדה מדויקת exact measure | *genaues Maß* תוס׳ ירמ ג׳ ח׳: מיצוי המדות.

3) גמר והתחלה (the pressing through of) the beginning and the finishing of the day | *(das Durchbrechen) Beginn und Ende des Tages* ירוש׳ בר׳ פ״ד ז׳ ע״ב: לעת מיצויו של יום.

מִיצֶלֶת נ׳, מזלג fork | *Gabel* תרג׳ ש״א י״ג כ״א (ולשלש קלשון): ולמיצלת קצריא די לה תלת שנין.

מִיצַע, מִיצְעָא 1) ז׳, אמצע midst | *Mitte* תרג׳ במ׳ י״ז י״ב (אל תוך הקהל): למיצע קהלא; שם ל״ה ה׳ (בתוך): וקרתא במיצעא.

2) ת׳, אמצעי middle | *mittlere* תרג׳ ויק׳ י״ד י״ז: פירקא מיצעא.

מֵיצַר, מֵיצְרָא ז׳, גבול, תחום boundary | *Grenze* ב״מ ק״ז ע״א: אילן העומד על המיצר; ב״ב ה׳ ע״א: דינא דבר מיצרא.

מִיצְרָאָה ת׳, מצרי Egyptian | *ägyptisch* ב״ר פס״ד: קורא מיצראה.

מִיקְמַת נ׳, אחוזה estate | *Gut* ירוש׳ קיד׳ פ״ג ס״ג ע״ד: על מנת ליתן ליך מיקמת פלן.

מֵירָא ז׳, מור, מין בושם myrrh | *Myrrhe* חולי׳ קל״ט ע״ב: מירא דכיא.

מֵירוּג ז׳, בחירת ירקות ללקיטה selecting the greens | *das Sortieren der Gartenfrüchte* ירוש׳ פאה פ״ג י״ז ע״ג: ואי דינו מירוג וכו׳ המחליק בצלין לחין לשוק ומקיים יבישין לגורן.

מֵירוֹן שם מקום בגליל name of a place in Galilee | *Ortschaft in Galiläa* תוס׳ דמ׳ ד׳ י״ג: מעשה שנכנסה גורן אחת של פול במירון.

מֵירוּק ז׳, 1) לטישה polishing, finishing | *das Polieren* פסיק׳ נחמו קכ״ז ע״א: דבריכם צריכין מירוק.

2) הוצאת שכבת זרע effusion of semen | *Samenerguß* יבמ׳ נ״ה ע״ב: מירוק הגיד.

מֵירוּר ז׳, מרירות bitterness | *Bitternis* שהש״ר ב׳ י״א: מרים לשון מירור הוא.

מֵירְסִינְטוֹן ז׳, שמן המתובל בעלי הדס oil flavoured with myrtle-leaves | *mit Myrtenblättern gewürztes Öl* ירוש׳ שבי׳ פ״ז ל״ז ע״ב: מירסינטון שרי וכו׳ אידרומירון אסיר.

מֵירַע ז׳, התשה weakening | *Schwächung* ירוש׳ ב״מ פ״א ח׳ ע״א: שטר שלוה בו ופרעו לא יחזור ויגבה בו מפני מירע כחן של לקוחות.

מֵירַת ז׳, עסים juice | *Saft* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ט ה׳ (ושכר): ומירת.

מֵישָׁא שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ יבמ׳ פ״א ג׳ ע״ב: בני מישא.

מֵישׁוֹן שם חבל ארץ בבבל name of a district in Babylonia | *Name einer Gegend in Babylonien* קיד׳ ע״א ע״ב: מישון מתה וכו׳.

מִשְׁחָן ז׳, מדה measure | *Maß* תרג׳ במ׳ י״ג ל״ב (אנשי מדות): אינשין דמישחן.

מִישְׁכְּנָא ז׳, משכון, ערבון pledge | *Pfand* ירוש׳ פסח׳ פ״ד ל״א ע״ב: והוון בניהון מישכנא גבן.

מִשְׁכְּנוּתָא נ׳, משכן, דירה dwelling | *Wohnung* שהש״ר א׳ ד׳: לארעא טבתא דאיתקריאת מישכנותא.

מֵישָׁן עי׳ מֵישׁוֹן. קיד׳ מ״ט ע״ב: תשעה נטלה מישן.

מֵישָׁרָא ז׳, מקום תַחנות camp | *Lagerstätte* תרג׳ מל״ב ו׳ ח׳ (תחנותי): בית מישרי.

מִיתָה נ׳, מות death | *Tod* אבות פ״ב מ״י: ושוב יום אחד לפני מיתתך.

מִיתָה חֲטוּפָה מות פתאומי sudden death | *plötzlicher Tod* מו״ק כ״ח ע״א: מת פתאם זו היא מיתה חטופה.

מִיתָה מְשׁוּנָּה מות שלא כדרך הטבע unnatural death | *unnatürlicher Tod* איכ״ר פתיחתא: ומסרתן בידי האומות והרגום בכל מיתות משונות.

מִיתַת בֵּית דִּין עונש מות | capital punishment | *Todesstrafe* תוס׳ יוה״כ ה׳ ח׳: העובר על כריתות ומיתות בין דין.

מִיתוּחַ, מִיתוּן ז׳, פעולת הממתח | stretching | *das Ausspannen* כלי פי״ג מ״ה: מחט וכו׳ של מיתוח; ערלה פ״א מ״ד: כמחט של מיתון.

מִיתוּתָא נ׳, מיתה | death | *Tod* ב״ב ט״ז ע״ב: או חברותא כחברא דאיוב או מיתותא.

מִיתְהַזְנָא עי׳ מִיפְּהַזְנָא. נד׳ י׳ ע״ב: מיתחזנא מאי וכו׳.

מִיתְנָא ז׳, מת | the deceased | *Verstorbener* יבמ׳ ל״ח ע״א: נכסי מיתנא.

מיתנא עי׳ מִינְתָּא. עוקצ׳ פ״א מ״ב: שרשי המיתנא והפיגם.

מִיתַעַזְנָא עי׳ מִיפַּחֲזְנָא. נד׳ י׳ ע״ב: מיתעזנא מאי.

מִיתַּרְכָא נ׳, גרושה | divorced woman | *geschiedene Frau* תרג׳ יב״ע ויק׳ כ״ב י״ג (וגרושה): מיתרכא.

מָךְ ·— ז׳, 1) עניו | modest, lowly | *bescheiden, niedrig* סוטה ל״ד ע״ב: מיכאל שעשה עצמו מך.

2) עני | poor | *arm* ויק׳ פל״ד: שמנה שמות נקראו לעני אביון מסכן וכו׳ מך וכו׳.

מִכָּא תה״פ, מכאן | from here | *von hier* תרג׳ בר׳ ל״ז י״ז (נסעו מפה): נטלו מכא.

מְכָא ת׳, מעוך ונפחת | battered | *abgerieben* שבת קכ״ט ע״א: זוזא מכא.

מַכְבֵּד ז׳, 1) מטאטא | broom | *Besen* תוס׳ שבת ו׳ ז׳: אל תשב על המכבד.

2) ענף | twig | *Zweig* עוקצ׳ פ״א מ״ג: יד האשכול וכו׳ ויד המכבד של תמרה.

מַכְבֶּדֶת עי׳ מַכְבֵּד 2. תוס׳ עוקצ׳ א׳ ד׳: מכבדת של תמרה.

מַכְבִּיד עי׳ מַכְבֵּד 1. איכ״ר פתיחתא: הממם כבמכביד.

מַכְבִּישׁ עי׳ מַכְבֵּשׁ. תוס׳ כל׳ ב״ב א׳ ח׳: מכביש של נגר.

מְכַבַּלְתָּא נ׳. ארץ שאינה עושה פירות | sterile land | *unfruchtbarer Boden* שבת נ״ד ע״א: ארעא מכבלתא דלא עבדא פירי.

מְכַבַּנְתָּא נ׳, מחט של השֵׂער | hair-pin | *Haarnadel* שבת קנ״ו ע״ב: שקלתא למכבנתא דצתה בגודא וכו׳.

מַכְבַּר שם מקום | name of a place | *Ortsname* תרג׳ יב״ע במ׳ כ״א ל״ב (יעזר): מכבר.

מַכְבֶּרֶת נ׳, כברה, נפה | sieve | *Sieb* ב״ר פל״ט: והביא מכברות וכבר וכו׳.

מַכְבֵּשׁ ז׳, כלי שכובשים ומחליקים בו להנים לגיהוץ וכדומה | press, (clothes-) press | *(Kleider-) Presse* זבים פ״ד מ״ז: המכבש של כובס.

מִכְּדִי מה״ח, הנה, מעתה | now | *nun, da also* ב״ק ג׳ ע״ב: מכדי שקולין הן ויבאו שניהם.

מַכָּה ·— 1) הכאה ביד | blow | *Schlag* תוס׳ ב״ק ט׳ ל״א: הכה באחר ידו וכו׳ שמכה של ביזיון היא.

2) מלקות | corporal punishment, lashes | *das Geißeln* תוס׳ מכ׳ ד׳ י״ז: מכת תורה ארבעים חסר אחת.

מַכָּה מְהַלֶּכֶת, מַכַּת מְדִינָה צרת רבים | public calamity | *Landplage* תענ׳ פ״ג מ״ה: על הארבה ועל החסיל וכו׳ שהיא מכה מהלכת; ב״מ פ״ט מ״ו: המקבל שדה מחבירו ואכלה חגב או נשדפה אם מכת מדינה היא מנכה לו מן חכורו.

מְכוּבָּל ת׳, מכורבל | wrapped | *umhüllt* שבת נ״ד ע״א: שמכובלין בכסף ובזהב.

מְכוּדָּן ת׳, משועבד | enslaved | *versklavt* ויק״ר פט״ז: עשאן שפחות מכודנות.

מְכוּוָּן ת׳, 1) מתאים, מקביל | corresponding, parallel | *entsprechend, parallel* מכות ט׳ ע״ב: ומכוונות היו כמין וכו׳.

2) ישר ירוש' כלא' פ"ה ל' straight | *gerade* ע"ב: מעוקם וכו' מכוון וכו'.

3) מרוייק exact | *genau* טהר' פ"ג מ"א: בכביצה מכוון טהור יותר מכביצה טמא.

מְכְוַור שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש' ר"ה פ"ב נ"ח ע"א: מכוור וגדור.

מְכוּלֶּה ת', אבוד מן העולם destroyed | *vernichtet* פסיק' שקל' י"ג ע"ב: כבר היו ישראל מכולין.

מְכוּלָּל ת', גלום, בכח ולא בפועל potential | *potentiell* ב"ר פ"י: מכוללים היו המעשים והיו מותחין והולכין.

מְכוּנָה ·– דיר של בעלי חיים stall, coop | *Hürde, Stall* תוס' שבוע' א' ז': עדר גמלים ועדר רחלים ומכונת חיה ועוף.

מְכַוַּנְתָּא נ', מארב lurking | *Hinterhalt, Schlupfwinkel* תרג' שופ' ה' י"א: בית מכונת לסטים.

מְכוֹעָר ת', מאוס ונתעב ugly | *häßlich* תענ' ז' ע"א: חכמה מפוארה בכלי מכוער.

מְכוֹרָה עי' מְכִירָה. ירוש' מעש"ש פ"ג נ"ד ע"א: מכורתו מיוחדת.

מַכּוֹשׁ ז', 1) ניכוש weeding | *das Jäten* ירוש' נדר' פ"ד א' ע"א: בקורדום של מכוש.

2) הכאה stroke | *Schlag* ע"ז י"ט ע"ב: במכוש אחרון.

3) ענבל clapper of a bell | *Klöppel* מדר' תה' ז': לפעמון של זהב ומכושו של מרגלית.

4) פטיש hammer | *Hammer* ויק"ר פכ"ד: מאן דאית ליה מכוש וכו' מאן דאית ליה מגרופאי.

מָכוּת נ', 1) דלות poverty | *Armut* ערכ' י"ז ע"ב: ואם מך הוא מערכך עד שיהא במכותו מתחילתו ועד סופו.

2) ענותנות humility | *Demut* ילק' שמואל קמ"ז: מכות ותמות לדוד.

3) שם מקום name of a place | *Ortsname* סוכה מ"ה ע"ב: ר' יוחנן המכותי.

מְכוּתָא נ', מין סירה a kind of boat | *eine Art Boot* כתי' ס"ט ע"ב: אסקריא דמכותא.

מְכוּתָּם ת', נכתם stained | *befleckt* מדר' תה' בובר ט"ז: מכותם אני.

מִכְחוֹל, מַכְחָלָא ז', **מַכְחַלְתָּא** נ', קיסם דק לקליטת כחול painting stick | *Schminkstift* מכות ז' ע"א: כמכחול בשפופרת; ב"ק קי"ז ע"א: במכחלתא דכספא; גיט' ס"ט ע"א: תלתא מכחלי.

(מְכֵי) אַמְכֵּי אפ', הוריד to lower | *herunterlassen* ב"ר פי"ז: אמכת לאפה.

אִתְמְכֵי אתפ', נדכה ונכפף to be depressed | *gebeugt, gedrückt sein* תרג' תה' ק"ו מ"ג (וימכו בעונם): ואתמכיאו בחוביהון.

מַכְיָא ת', שפל, נמוך low | *niedrig* ב"ר פל"ב: טוריא וכו' מכייא.

מַכִּיכָא 1) ת', כנ"ל. שהש"ר ד' ו': טוריא מכיכיא.

2) מצע למשכב, כסת cushion | *Polster* תרג' עמ' ו' ד' (מרזח סרוחים): מרזחין ומכיכין.

מַכִּיכוּתָא נ'. שפלות lowliness | *Niedrigkeit* תרג' קהל' י' ו' (בשפל): ובמכיכותא.

מְכִילָא, מְכִילְתָּא נ', 1) מדה measure | *Maß* תרג' דב' כ"ה י"ד (איפה ואיפה) מכילא ומכילא; תרג' ירוש' בר' ל"ח כ"ו: במכילתא דאינש מכיל בה מתכיל.

2) קובץ הלכות a Halakhic collection | *halachische Sammlung* פס' מ"ה ע"א: שתיק ליה במתני' ואהדר ליה במכילתא אחריתי; ויק"ר פ"ג: בר מכילאן.

מְכִירָה נ', נתינה במחיר sale | *Verkauf* ב"ר פצ"ט: במכירתו של יוסף.

מַכִּישָׁה עי' מַכּוֹשׁ 4. ב"ר פמ"ד: נסב אברהם מכישה וכו'.

(מכך) הֵמַךְ הפ', הוריד, כפף to bend | *beugen* תוס' נזיר ד' ז': הימכתי את ראשי.

מַכֵּךְ פעל, השפיל to level | *ebnen, niedrig machen* תרג׳ יב״ע במ׳ י״ד י״ד: למככא טוריא.

אִתְמַכֵּךְ אתפ׳, היה נדכה to be depressed | *gedrückt sein* תרג׳ תה׳ מ״ב ז׳ (עלי נפשי תשתוחח): עלי נפשי תתמכך.

מַכְּבָא עי׳ מַכִּיבָא 2. תרג׳ יח׳ כ״ג מ״א: מכבין דיקר.

מַכָּל ז׳, זיוף adulteration | *Verfälschung* מכי׳ משפ׳ פרשה י״ג: השמן אינו מקבל מכל.

מכלאש״ה מכלל לאו אתה שומע הן.

מְכַלָּה שם מלאך חבלה name of an angel | *Name eines Engels* דב״ר פ״ג: אף וחימה קצף משחית ומכלה.

מִכְּלָל תה״פ, נמצא, מכאן אתה למד consequently | *daraus folgt, folglich* מו״ק ט״ז ע״ב: אחרונים מכלל דאיכא ראשונים.

מִכְּלָלָא תה״פ, בסתם, ע׳ למוד דבר מתוך דבר by implication | *durch (stillschweigende) Folgerung* בר׳ ט׳ ע״א: לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר.

מב״מ מדה כנגד מדה; מכל מקום.

(מכמך) נִתְמַכְמֵךְ נתפ׳, נתמעך to be crushed | *zerdrückt werden* סנה׳ ק״א ע״ב: מיכה שנתמכמך בבנין.

מִכְמָר 1) ז׳, חימום getting warm | *das Warm-werden* פס׳ מ״ח ע״א: מכמר בישרא.
2) שם מקום name of a place | *Ortsname* יומא ל״ט ע״ב: הרי מכמר.

מַכְנִים 1) שם מקום name of a place | *Ortsname* מנה׳ פ״ג ע״ב: מכנים וכו׳.
2) עי׳ מִכְנָס. ב״ר פל״א: רוב מכניסו דבילה.

מִכְנָס ז׳, 1) אוצר תבואה, מלאי storing up, storage | *Eingeheimstes* ירוש׳ דמ׳ פ״ב ה״א: אימתי בזמן שרוב מכנסו מישראל אם היה לוקח מן הגוי וכו׳.
2) מבוא entrance | *Eingang* תוס׳ כלי׳ ב״ק ו׳ י״ט: שהוא עשוי למכנס.

מִכְנְסִין ז״ר, מכנסים drawers | *Hosen* תרג׳ ויק׳ ט״ז ד׳ (מכנסי בד): מכנסין דבוץ.

מִכְנַשְׁתָּא נ׳, לקיטה gathering in | *das Sammeln, Auflesen* ב״מ כ״א ע״א: מכנשתא דבי דרי.

מְכַס פ״י, שילם מכס to pay toll on | *verzollen* מדר׳ תה׳ ק״ח כ׳: אם אינך מוכס כל וכו׳.

מכסיוטינוס [טַכְסִיוֹטִים] ז׳, פקיד ושוטר inspector | *Aufseher* מכי׳ יתרו עמלק סוף פ״ב: בשעה שביקש משה להעמיד מכסיוטינוס על ישראל.

(מכסן) אִתְמַכְסַן אתפ׳, הוכח ונענש to be chastised | *gezüchtigt werden* תרג׳ איוב ל״ג י״ט (והוכח במכאוב): מתמכסין בכיבא.

מַכְסָנוּתָא, מַכְסָנִיתָא נ׳, עונש ותוכחה chastisement | *Züchtigung* תרג׳ תה׳ ב׳ י״ז (שנאת מוסר): סניתא מכסנותא; שם ל״ח ט״ו (תוכחות): מכסנייתא.

מִכְפָּה עי׳ מִקְפָּה. ירוש׳ סוכה פ״ב נ״ג ע״ב: לא סוף דבר מקפת גריסין אלא אפילו מכפה של כל דבר.

מַכַּפְלָה מה איכפת לה, מה ענין זה לזה? what relation is there between...? | *welche Beziehung hat das zu..?* ירוש׳ עיר׳ פ״ג כ״א ע״ב: מכפלה פתילה גבי ביצה.

מַכְשִׁיר ז׳, הכנה, אמצעי וכלי לתקון דבר preparatory means, requirements, utensils | *vorbereitende Handlung, Zubehör* שבת קל״א ע״ב: סוכה וכל מכשיריה דוחין את השבת.

מְכַשְּׁפוּת נ׳, פעולת המכשף, כישוף sorcery | *Zauberei* תנה׳ ויצא י״ב: ומניחין הציץ במכשפות תחת לשונו.

מִכְתָּב •- מודעה פומבית public announcement | *öffentliche Bekanntmachung* תוס׳ שבת י״ז: המכתבין שבכרכים אין קורין בהן אם היה דבר שהוא צורך מדינה מותר.

מַכְתֵב, מַכְתוֹב ז׳, קולמוס stylus | *Griffel* תוס׳ כל׳ ב״מ ג׳ ד׳: מכתב שניטל הכותב שלו; ירוש׳ תענ׳ פ״ו ס״ט ע״א: במכתובים הללו וכו׳.

מִכְתָּם י׳ — עי׳ מִכְתָּב. תוס׳ צוק׳ שבת י״ז (י״ח), ח׳: המכתמין שבכרכין אין קורין בהן אם היה דבר שהוא צורך מדינה מותר.

מַכְתֶּשֶׁת ת׳, 1) מכתש, מדוכה mortar | *Mörser* תוס׳ מנח׳ ט׳ ט׳: כותשן במכתשת.

2) גומא cavity | *Vertiefung* נדה ס״א ע״א: מכתשת מלאה עצמות.

מַל ת׳, נוח לימלל easily crushed | *leicht zerreibbar* מנ׳ ס״ו ע״ב: רך מל.

מָלֵא י׳ — 1) (חודש) שיש בו שלשים יום a full month, of thirty days | *ein voller Monat (von dreißig Tagen)* בר׳ נ״ח ע״א: אדר הסמוך לניסן זימנין מלא וזימנין חסר.

2) (מלה) שנכתבת באותיות אוי״ אחרי התנועה plene written | *plene geschrieben* שמו״ר פכ״ב: שועלים קדמאה מלא ותניינא חסר שעלים כתיב.

נִתְמַלֵּא נתפ׳ י׳ — נעשה מלא to become filled | *voll werden* יומא פ״ה מ״א: ונתמלא כל הבית כולו עשן.

מְלֹא י׳ — **מְלֹא עֵינָיו** עד מקום שהעין רואה within sight | *(in) Sehweite* בר׳ כ״ה ע״א: מרחיק מלא עיניו.

כִּמְלֹא נִימָא כרוחב חוט השערה as much as a hair's breadth | *um Haaresbreite* שבת ל׳ ע״א: כמלא נימא.

מְלָא נ׳, מלה, דיבור word | *Wort* ירוש׳ עיר׳ פ״ו כ״ד ע״א: כל מלא ומלא באתרה.

מְלַאי ז׳, 1) סחורה goods, merchandise | *Ware* פס׳ ל״א ע״ב: חנות של ישראל ומלאי של ישראל.

2) ריוח מסחורה profit of merchandise | *Gewinn vom Warenverkauf* שם נ״ג ע״ב: כל המטיל מלאי לכיס תלמידי חכמים זוכה ויושב בישיבה של מעלה.

3) קליפת הגרעין glume | *Hülse* חול׳ קי״ט ע״ב: המלאי שבשבלים.

מַלַּאי שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* שבת קל״ט ע״א: אמר ר׳ מלאי משום ר׳ אלעזר.

מַלְאָךְ — **מַלְאַךְ הַמָּוֶת** המלאך הממונה על המיתה the angel of death | *Todesengel* ע״ז ה׳ ע״א: לבטל מהם מלאך המות.

מלאש״ה מכלל לאו אתה שומע הן.

מלב״ו משל למלך בשר ודם.

מַלְבֵּן י׳ — צורת מרובע בכלים ובבנין וכדומה, מסגרת square frame; square | *viereckige Form, viereckiger Rahmen, viereckiges Gestell usw.* תוס׳ עיר׳ י״א י״ז: מלבן של ספקלריא וסריגין של חלונות; פאה פ״ג מ״א: מלבן הבצלים.

מַלְבְּנָא כנ״ל. ב״מ קט״ז ע״ב: מלבנא רווחא.

מַלְבְּנִיקֵי ז״ר, רמונים pomegranates | *Granatäpfel* ירוש׳ שבת פ״ו ח׳ ע״א: אגוד מלבניקי.

מלב״ק מאי לאו בהא קמיפלגי.

מָלַג פ״י, הסיר הנוצות או השערות במים רותחים to scald | *(ab-) brühen* תוס׳ ע״ז ח׳ ג׳: או חולטן במי רותחין או מולגן במי זיתים.

מַלְגֵז ז׳, מין מזלג להגבהת חציר וכדומה pitchfork | *Heugabel* תוס׳ שבת ט׳ י׳: שנים אוחזין במלגז.

מִלָּה פיעל, מילא to fill | *füllen* ירוש׳ קיד׳ פ״א ה״ה: מביאין חבית וממלין אותה קליות ואגוזים.

מלה״ד משל למה הדבר דומה.

מְלוּבָּן ת׳, 1) מלוטש, נגמר finished, polished, refined | *poliert; gut ausgebildet* נדה ל״א ע״א: מלובן ומזורז.

2) שהעבירוהו באש glowed | *glühend gemacht* ירוש׳ יבמ׳ פט״ז ט״ו ע״ג: בחרב מלובנת נכווה.

מְלוֹג ז׳, זכות השימוש בהכנסה של הנכנסים usufruct | *Nutznießung(-srecht)* ב״ר פמ״ה: שפחת מלוג היתה והיה חייב במזונותיה ולא היה רשאי למוכרה.

מְלוֹגָא ז׳, מין תיק bag | *Beutel* כתי פ״ה ע״א: ההיא איתתא דהוו מפקדי גבה מלוגא דשטרי.

מְלוּגְמָא, מְלוּגְמָה נ׳, אספלנית, רטיה plaster, poultice | *Wundpflaster, Umschlag* ירוש׳ שבי׳ פ״ד ל״ה ע״ב: פגין מהו לעשות מהן מלוגמא; תוס׳ דמ׳ א׳ כ״ה: קמח לעשות מלוגמה.

מְלְוָה, מִלְוָה נ׳, הלואה loan, debt | *Darlehen* כת׳ פ״ט מ״ח: פקדון או מלוה ביד אחרים; ירוש׳ ב״מ פ״ה ה״א: שטרות חברו וכו׳ ומלוותו של חברו.

מְלַוִיתָא, מלוותא נ׳, הלוית המת funeral escort | *Leichenbegängnis* מדרש תהל׳ ק״ד כ״ו: זה טובוי מן הדא מלוויתא; שם הוצ׳ בובר: מלוותא.

מְלוּזְמָא ז׳, צורת מטבע stamp of a coin | *Gepräge (einer Münze)* ברכות נ״ג ע״ב: כדי שיכיר בין מלוזמא של טבריא למלוזמא של ציפורי.

מלוטמיה עי׳ מֶלְטוֹמִיָּה. ב״ר פמ״ח: אחד למלוטמיה.

מִלּוּי ז׳, שאיבה drawing water | *das Schöpfen* תוס׳ פרה ד׳ י״א: חוץ מאסיפת האפר והמלוי והקדוש.

מְלַוְיָתָא עי׳ מְלַוִיתָא. ילק׳ תהלים תתס״ב: זה טיביו מן דאת מלויתיה.

מְלוֹיָתָא נ׳, מקום שאיבת המים place for drawing water | *Platz des Wasserschöpfens* ויק״ר פכ״א: ויתיב ליה על מלויתהן דנשיא.

מְלוֹלָא ז׳, דיבור speech | *Rede* תרג׳ ישעיה ו׳ ד׳ (מקול הקורא): קל מלולא.

מְלוֹשׁ ז׳, עריבת הבצק kneading-trough | *Backtrog* ירוש׳ גיטין פ״ח ה״א: אפילו זרקו לה בתוך המלוש שלה הרי זו מגורשת.

מלז״מ משנה לא זזה ממקומה.

מָלַח י׳- נִמְלַח נפ׳, שזרקו עליו מלח to be salted | *(ein-)gesalzen werden* ירוש׳ נדרים פ״ב ה״ב: אותן שהן נמלחין.

מָלַח פ״י, מלח to salt | *salzen* שבת ע״ה ע״ב: האי מאן דמלח בישרא.

מַלַּח פַעל, נהג בספינה to row a boat | *ein Schiff rudern* כת׳ פ״ה ע״א: רב פפא מימלח מלוחי.

אִימְלַח, אִתְמְלַח אתפ׳, נמלח to be salted | *gesalzen werden* תרג׳ יח׳ ט״ז ד׳ (והמלח לא המלחת): ובמלח לא אתמלח; חול׳ פ״ב ע״ב: אימלח ליה בשר שחוטה בהדי בשר נבילה.

מַלָּחָא ז׳, 1) מַלָּח mariner | *Schiffer* גיט׳ ע״ג ע״א: אגור מלחי לעבורינהו.

2) סוחר מלח salt-merchant | *Salzhändler* ירוש׳ ב״מ פ״ד ט׳ ע״ד: ר׳ אבדומא מלחא.

מְלְחַיָּא שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ ע״ז פ״ב מ״א ע״ג: ר׳ יוסי ממלחייא.

מְלָחֵיךְ פִּינְכֵי ז׳, לוקק קערות dish-licker | *Tellerlecker* פס׳ מ״ט ע״א: בר מלחיך פינכי.

מַלַּחַת נ׳, עפר לבן מעורב בנתר saltpetre | *Salpeter* אהל׳ פ״ג מ״ז: חור שחררוהו מים או שרצים או שאכלתו מלחת.

מְלְחֲתָא נ׳, מכרה מלח salt-works | *Saline* שבת ע״ג ע״ב: האי מאן דכניף מילחא ממלחתא.

(מלט) אִתְמְלִיט אתפ׳, נמלט to be saved | *gerettet werden* תרג׳ משי׳ י״ט ה׳ (לא ימלט): לא נתמליט.

מלטוכים, מֶלְטוֹמִיָּה ז״ר, ממתקים sweets | *Süßigkeiten* ירוש׳ שבת פ״ו ה׳ ע״ג: מזבן מן אילין מלטומיה; פסיק״ר פט״ז: מיני מלטוכים.

מַלְטֵט עי׳ מַלְבֵּן. ב״ק ס״ז ע״א: צלעות – מלטטין.

מַלְטִיתָא נ׳, רקבון rottenness | *Fäulnis* תרג׳ משי׳ י״ב ד׳ (וכרקב): היך מלטיתא.

מֶלְטְמִיָּה עי׳ מֶלְטוֹמִיָּה. ילק׳ במ׳ תשע״ז: מיני מלטמיה.

מליא 1) ת׳, מלא full | *voll* עירובין פ״ד ע״א: כי מליא.

2) מלוא fulness | *das Vollsein* פסיק׳ החודש כ״ג ע״א: כהדין סיהרא על מליא.

מליאה ־־ שלימות; מלוא fulness; perfect condition | *Fülle; Vollendung* במ״ר פי״ב: שברא בריותיו שלמים ברא חמה וירח על מליאותן.

מליגאלה נ׳, דובשן, עוגת דבש honey-cake | *Honigkuchen* ירוש׳ חלה פ״א נ״ז ע״ד: דובשנין מליגאלה.

מליח 1) ת׳, מלוח salted | *gesalzen* תוס׳ תר׳ ט׳ ב׳: דג טמא מליח ודג טהור תפל.

2) מאכל מלוח salted relish | *Eingesalzenes* ברכות פ״ו מ״ז: הביאו לפניו מליח בתחלה ופת עמו.

מליחה נ׳, פעולת המולח salting | *das Salzen* מנ׳ י״ח ע״ב: והפתיתות והמליחות וכו׳.

מליך ז׳, מלך king | *König* ירוש׳ תר׳ פ״ח מ״ו ע״ב וע״ג: דילקוט אתעביד מליך.

מליסא ז׳, קדרה pot | *Topf* תרגום ש״א ב׳ י״ד (בפרור): במליסא.

מליף ז׳, מלמד teacher | *Lehrer* תרג׳ יחזקאל ג׳ י״ז: מליף מניתך.

מליקה נ׳, התזת ראש עוף pinching a bird's head | *das Abkneipen des Kopfes eines Vogels* תוס׳ חולין א׳ י״ב: שחיטה בכלי מליקה ביד.

מלישה נ׳, קרחת baldness | *kahle Stelle* תוס׳ נגעים ד׳ י׳: המלישות שבראש ושבזקן וכו׳ הרי הן כעור הבשר לכל דבר משהעלו שער הרי הן כזקן לכל דבר (ויש גורסין תְּלִישָׁה).

מליתא נ׳, סוללה rampart | *Wall* תרגום ש״ב כ׳ ט״ו (וישפכו סוללה על העיר): וצברו מליתא על קרתא.

מלך ־־ נִמְלַךְ נפ׳ ־־ נתיעץ to take counsel | *sich beraten* ברכות ג׳ ע״ב: יועצים באחיתופל ונמלכים בסנהדרין ושואלים באורים ותומים.

מלך פ״י, 1) יעץ to advise | *raten* תרגום ש״ב י״ז ז׳ (אשר יעץ אחיתפל): דמלך אחיתופל.

2) מלך, משל to rule | *regieren* תרג׳ בראשית ל״ז ח׳ (משל תמשל בנו): לממלך עלנא.

אמליך אפ׳, 1) כנ״ל 1, תרג׳ יב״ע דב׳ ל׳ ו׳: די ימלכינכון למירחם ית ה׳.

2) המשיל to appoint for rulership | *zum König machen* תרג׳ מל״א י״ב א׳ (להמליך אותו): לאמלכא יתיה.

אתמלך, אימליך אתפ׳, נתיעץ to take counsel | *sich beraten* ב״ב ד׳ ע״א: כתר דעבדין מתמלכין; בר׳ כ״ז ע״ב: איזיל ואימליך באינשי ביתי.

מלך, מלכא ז׳, עצה counsel | *Rat* תרג׳ יש׳ ל״ו ה׳ (עצה וגבורה): במלך וגבורא; יב״ע דב׳ כ״ה ח׳ (ודברו אליו): וימללו עמיה מלכא קשיטא.

מלכאתא נ״ר, עי׳ מַלְכְּתָא. תרג׳ שני אסתר ה׳ א׳: מלכאתא.

מלכו נ׳, 1) עצה consultation | *Beratung* ב״ר פ״ח: לית הכא מלכו.

2) מלכות, ממשלה government | *Regierung* תמ׳ ל״ב ע״א: יסגי מלכו ושלטן.

מלכות ־־ מַלְכֻיּוֹת תפלה במוסף לראש השנה a section of the Musaf Prayer of the New Year's Day | *ein Abschnitt im Mussafgebet zu Rosch-Haschanah* ר״ה פ״ד מ״ה: סדר ברכות אומר אבות וגבורות וקדושת השם וכולל מלכיות עמהן ואינו תוקע.

מלכותא נ׳, ממשלה rulership | *Herrschaft* בר׳ נ״ח ע״א: מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא.

מלכיא נ׳, מחלה sickness | *Krankheit* דב״ר פ״ו: לתלמידו של רופא שעלת מלכיא וכו׳ אם אתה מרפא אותה הרי יפה.

מלכיא, מלכיו שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* שבת מ״ו ע״א: ר׳ מלכיא

איקלע לבי ר' שמלאי; כת' ס"ב ע"ב: אמר רב מלכיו אמר רב וכו'.

מַלְכְּתָא נ', מלכה queen | *Königin* כריתות כ"ח ע"ב: ינאי מלכא ומלכתא וכו'.

מִלְכְּתָא, מִלְכְּתָנוּתָא נ', עצה counsel | *Rat* תרג' תהלים ל"ג י"א (עצת ה'): מלכתא דה'; משלי י"א י"ד (ברוב יועץ): בסוגעא דמלכתונא.

מָלַל – 1) פירר וריסק to crush | *zerreiben* תוס' שבת ה' ט': מוללו להריח בו ולא יקטמנו להריח בו.

2) עשה שולים to hem | *säumen* מו"ק כ"ו ע"א: רשאין לשוללן ולמוללן וכו' אבל לא לאחותן.

מַלֵּל פ"ע, דיבר to speak | *reden* תרג' יב"ע בר' י"א א': בלישן קודשא הוו ממללין.

אִתְמַלֵּל אתפ', היה מדובר to be spoken | *gesprochen werden* תרג' יב"ע במדבר ז' פ"ט (הקול מדבר אליו): קל רוחא דמתמליל עמיה.

מֶלֶל ז', שפה, שולים hem | *Saum* כל' פכ"ח מ"ז: שלש על שלש שאמרו חוץ מן המלל.

מִלָּא ז', 1) מלה word | *Wort* תרג' איוב ט"ו י"א (ודבר לאט): ומללא בניח.

2) גחלת לוחשת embers | *glühende Kohle* ע"ז כ"ח ע"ב: ולינח אמללא דנורא.

מַלָּלָא ז', מרגל spy | *Kundschafter* תרג' ירוש' דברים א' א': על עיסקי מלליא.

מַלְלוּתָא נ', דיבור speaking | *das Reden* תרג' יב"ע שמות ל"ג ט"ז: במללות שכינתך עימן.

מַלְמוּל ז', 1) פירור crumb | *Krume* ירוש' פסח' פ"ג כ"ט ע"ד: כותח חבבלי דו יהיב ביה מלמולין דליש.

2) פירורי זוהמא המתהוים משפשוף ידים מזיעות the crumb-like particles of sweaty hands when they are rubbed against each other | *Schmutzteilchen, die beim Aneinanderreiben von Schweißhänden entstehen* מקוא' פ"ט מ"ב: ובצק שתחת הצפורן והמלמולין.

מִלְּמַטָּן תה"פ, מתחת below | *unten* כל' פי"א מ"ט: נזם שהוא עשוי כקדירה מלמטן וכעדשה מלמעלן.

מַלְמֵל פ"ע, פטפט to babble | *plappern* קה"ר ח' ח': לפי שהיו הליצנים שבאותו הדור ממלמלין בפיהם וכו'.

מַלְמֶלָה נ'. מין ארג דק muslin | *Musselin* גיט' נ"ט ע"א: סלסלה ומלמלה.

מִלְּמַעְלָן תה"פ, מלמעלה above | *oben* ירוש' סוכה פ"ב ד' ע"א: כאן מלמעלן כאן מלמטן.

מלני [מִלְנֵי] ז', פקפוק vacillation, deliberation | *das Schwanken* ילק' בר' ע ז: קטע הדין מלני מלבך.

מֶלַע עי' מְלַאי 3. עוקצ' פ"א מ"ג: ומלעין של שבולין.

מִלְעֵיל תה"פ, מלמעלה above | *oben* ירוש' ב"ב פ"ו ט"ו ע"ג: חדא מלעיל וחדא מלרע.

מַלֵּף, מַלְפָא, מַלְפָה עי' מַלֵּיף. תרג' יש' נ' ד' (לשון למודים): לשן דמלפין; ירוש' כלא' פ"ט ל"ב ע"ב: הוא הוה גלי מלפה; כת' פי"ב ל"ה ע"א: מלפא.

מלפין, מלפנא עי' מִילַפְּפוֹן. תוס' עוקצ' ב' י': קליפי מלפין; תרג' ירוש' במ' י"א ה' (האבטיחים): מלפניא.

מַלְפָנָא ז', מורה teacher | *Lehrer* יבמ' כ"א ע"ב: מלפנא הוית.

מְלַפְּפוֹן, מְלַפְּפוֹנָא עי' מִילַפְּפוֹן. ירוש' כלא' פ"א כ"ז ע"א: הקישות והמלפפון; תרג' יב"ע במ' י"א ה' (האבטיחים): מלפופוניא.

מָלַק – **נִמְלַק** נפ', נהרג ע"י התזת ראש to be killed by pinching | *durch Abkneipen des Kopfes getötet werden* אדר"נ פ"א: כמה עופות נמלקו עליך.

מַלְקוֹט ז', 1) מין צבת tongs | *Zange* תוס' כל' במ' ג' י"ד: והמלקוט של כובשין.

2) מין שק bag | *Sack* כל' פט"ז מ"ז: המלקוט של בקר.

מַלְקוּת נ׳, עונש ע״י הכאה ברצועה the punishment of lashes | *Geißelung* ירוש׳ נז׳ פ״ד ה״ג: מלקות תורה ארבעים חסר אחת.

מֶלְקַחַת נ׳, מלקחים, צבת tongs | *Zange* פסיק״ר ל״ג: נטל המלאך גחלת במלקחתו.

מַלְקֵט עי׳ מַלְקוּט 1. מכות פ״ג מ״ה: במלקט או ברהיטני.

מלקטי עי׳ הִילְקֵט. ירוש׳ נז׳ פ״א נ״א ע״ב: כמלקטי קייץ.

מַלְקְטַיָּא ז״ר, **מַלְקֶטֶת** נ׳, עי׳ מַלְקוּט 1. תרג׳ יב״ע שמ׳ ל״ז כ״ג (ומלקחיה): ומלקטייהא; כלי׳ פ״ג מ״ח: ניטלו ממנו שתים ועשאן למלקטת.

מַלְקִיּוֹת נ״ר, עי׳ מַלְקוּת. תוס׳ סנה׳ ז׳ ד׳: חייבי מלקיות.

מַלְקִיט עי׳ מַלְקוּט 1. תוס׳ כלי׳ ב״מ ג׳: המלקיט של כובשין.

מִלְרַע תה״פ, מלמטה below | *unten* ירוש׳ ב״ב פ״ו מ״ו ע״ג: חדא מלעיל וחדא מלרע.

מַלְשִׁינוּתָא נ׳, רכילות slander | *Verleumdung* תרג׳ תה׳ נ״ב ד׳ (לשונך כתער מלוטש עושה רמיה): לישנך היך איזמל חריף עביד מילי מלשינותא.

מל״ת מצות לא תעשה.

מֶלֶת ז׳, תנוך האוזן ear-lap | *Ohrläppchen* ספרי דב׳ קכ״ב: אין רוצעים אלא במלת.

מְלַת עי׳ מִילַת. תוס׳ שבי׳ ה׳: עיקר מלת.

מְלָתָא עי׳ מִילְתָא. תרג׳ יב״ע במ׳ ל״א ח׳: מלתא דקוסמין.

מַלְתָא עי׳ מְלוּיְתָא. ילק׳ ויק׳ תקע״א: ויתיב ליה על מלתהון דנשיא.

מִלְּתַחַת תה״פ, מלמטה, מתחת from beneath | *von unten* נזיר ל״ט ע״א: האי מזיא מלתחת רבי או מלעיל.

מַלְתְּרָא עי׳ אֲמַלְתְּרָא. מדות פ״ג מ״ז: פתחו של אולם וכו׳ וה׳ מלתראות וכו׳.

מ״מ מכל מקום.

מֵם ז׳, האות הי״ג באלפבית the thirteenth letter of the alphabet | *der dreizehnte Buchstabe des Alphabets* תוס׳ מע״ש ה׳ א׳: מצא כלי וכתוב עליו אלף דלת ריש תיו הרי זו תרומה יוד מם הרי זה מעשר.

מִמַּאי מה״ש, מהיכן? whence? | *woher?* בר׳ ב׳ ע״א: וממאי דהאי ובא השמש ביאת השמש וכו׳.

ממ״ה מלך מלכי המלכים.

ממה עי׳ מַמָּל. ירוש׳ עיר׳ פ״ד כ״ב ע״א: מעשה במשפחת בית ממה.

מִמָּה נַפְשָׁךְ עי׳ מַה נַפְשָׁךְ. חול׳ כ״ט ע״א: ממה נפשך אי מחצה וכו׳.

מְמוּלָּח ת׳, חריף sagacious, clever | *scharfsinnig* קדוש׳ נ״ט ע״ב: אם בנו זריז וממולח ותלמודו מתקיים בידו בנו קודמו.

מְמוּמֵי ז״ר, שבועה oath | *Schwur* תרג׳ יב״ע במ׳ ה׳ כ״א (ולשבועה): לממומי.

מָמוֹן ז׳, הון, רכוש, כסף wealth, money | *Vermögen, Geld* בר׳ ס״א ע״ב: יש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו.

דִּינֵי מָמוֹנוֹת הלכות שלי ושלך civil cases | *Zivilrecht* סנה׳ פ״ד מ״א: אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות בדרישה וחקירה.

מְמוּנֶּה ז׳, 1) פקיד, משגיח officer, deputy | *Aufseher, Vorgesetzter* במ״ר פ״ד: שהיה ממונה על הקרשים ועל הבריחים.

2) נמנה ונחשב להשתתפות באכילת קרבן פסח entered for a share in the sacrifice | *mitgerechnet (beim Pessachopfer)* תוס׳ פסח׳ מ׳ מ״ז: המפריש פסחו ומת אם היה בנו ממונה עמו וכו׳.

מְמוּעָט עי׳ מוּעָט. ירוש׳ מו״ק פ״ב פ״א ע״א: יאבד דבר ממועט ואל יאבד דבר מרובה.

מְמוּשׁ עי׳ מֵימַשׁ. תרג׳ ירוש׳ בר׳ כ״ז כ״ב (והידים ידי עשו): ממוש ידוי ממוש ידוי דעשו.

מְמוֹתָא ז׳, דֶבר, מגפה pestilence | *Pest* תרג׳ תה׳ ע״ה נ׳ (לַדֶּבֶר): לממותא.

מַמְזוֹר ז׳, דבר משזר twisted yarn | *Gesponnenes* ירושׁ׳ שבת פ״ז י׳ ע״ג: ההן דעבד ממזור חייב משום טווה.

מַמְזֵירוּת, מַמְזֵרוּת נ׳, פסול משפחה bastardship | *Bastardschaft* נדרי׳ כ׳ ע״ב: שלא אתן את עיני באשה אחרת ונמצא בניו באין לידי ממזרות; ירושׁ׳ יב׳ פ״ד ו׳ ע״א: משום ספק ממזירות.

מַמְזֵרִי ת׳, מגזע ממזר descendant of a bastard | *von illegitimer Abkunft* קיד׳ פ״ד מ״א: ממזרי נתיני וכו׳.

ממזרית ע׳ מַמְזֵרוּת. ירושׁ׳ יב׳ פ״א ג׳ ע״ב: ממזרית בינתיים.

מַמְזֶרֶת, מַמְזַרְתָּא נ׳, אשה שהיא ממזר female bastard | *weiblicher Bastard* ירושׁ׳ קיד׳ פ״ג הי״ד: אפילו ממזר בסוף העולם וממזרת בסוף העולם הקב״ה מביאן ומזווגן זה בזה; יב׳ פ״ח ט׳ ע״ג ועיד׳: ממזרא וממזרתא.

מְמֵילָא כנ׳, מעצמו of itself | *von selbst* בר׳ ל״ח ע״א: גברא לאכילה קא מכוין ורפואה ממילא קא הויא.

מְמִיקְנָא 1) ז׳, ליצן scorner | *Spötter* תרג׳ מש׳ ט׳ ח׳ (אל תוכח לץ): לא תכוס לממיקנא.
2) ת׳, ליצני scorning | *spöttisch* תרג׳ תה׳ ל״ה ט״ז (בחנפי לעגי מעוג): במילי שעיעותא ומרהביא וממיקניא.

מְמִיקְנוּתָא, מְמִיקְנֵיתָא נ׳, לעג scorn | *Spott* תרג׳ מש׳ א׳ כ״ב (לצון): ממיקנותא; תה׳ מ״ד י״ד (לעג וקלס): ממיקניתא והרפותא.

מֶמֶל ז׳, מחנת זיתים press-stone for olives | *Rollstein der Ölmühle* תוס׳ תר׳ ג׳ י״ג: משיביא זיתים בקופה ונותן לתוך הממל.

מַמַּל שם איש a man's name | *männlicher Name* ב״ב ס״ז ע״ב: ר׳ אבא בר ממל.

מַמְלָא ז׳, 1) זהב כמות שהוא נמצא בקרקע gold ore as broken in the mine | *Golderz* כת׳ ס״ז ע״א: בממלא.
2) שם מקום name of a place | *Ortsname* ב״ר פנ״ט: ר׳ מאיר אזל לממלא.

מְמַלֵּא מְקוֹם־ בא תחת פלוני successor | *Stellvertreter, Nachfolger* הור׳ י״א ע״ב: יהורם ממלא מקום אבותיו הוא.

מַמְלָל ז׳, דיבור speech | *Rede* תרג׳ ישׁ׳ כ״ח י״א (ובלשון אחרת): בשינוי ממלל.

ממ״נ ממה נפשך.

ממע״ה מוציא מחבירו עליו הראיה.

מַמְצִיא, מַמְצָיָא שמות מקומות בא״י names of places | *Ortsnamen* ירושׁ׳ שבי׳ פ״ו ל״ו ע״ג: ממציא דאבהתא; סוכה פ״ד נ״ד ע״ב: מהו מוצא ממצייא.

מַמְרֵא ת׳, סורר ומורה rebellious | *widerspenstig* סנה׳ פי״א מ״ב: זקן ממרא.

מַמְרוֹ נ׳, מין צמח name of a plant | *eine Pflanze* גיט׳ ס״ט ע״א: חומתי וממרו.

מַמָּשׁ ז׳. 1) דבר הניתן למשוש something real | *Greifbares, Wesentliches* ביצה פ״ה מ״ד: ר׳ יהודה פוטר במים מפני שאין בהם ממש.
2) עצמיות של דבר substanee | *Substanz* ע״ז ס״א: טעמו ולא ממשו.
3) יסוד ותוכן subtantial contents | *Inhalt, Gehalt* תוס׳ סנה׳ ט׳ ג׳: אמר אחר מן התלמידים יש לי ללמד עליו זכות וכו׳ אם יש ממש בדבריו וכו׳.
4) תה״פ, בפועל really | *wirklich* ב״ק פ״ג ע״ב: עין תחת עין ממון אתה אומר ממון או איני אלא עין ממש.

מִמְשְׁלָה נ׳, ספר משלים book of parables | *Buch der Sprüche* גיט׳ ל״ה ע״א: גלופקרא אחד וספר תילים אחד וספר איוב וממשלות בלואים.

מְמַשְׁמְשָׁן ת׳, חשוד על הגניבה | thievish | *diebisch* ב״ר פ״ח: והרי היא ממשמשנית שנאמר ותגנוב רחל את התרפים.

מְמָת ז׳, מות | *Tod* | death תרג׳ יר׳ ט״ז ד׳ (ממותי תחלואים): ממת ממרעי כפן.

ממתו״פ מנא מנא תקל ופרסין.

מ״נ ממה נפשך.

מִן — על ידי | *von, durch* | by, from ירושׁ׳ סנה׳ פ״ז ה״ט: נשכב מן הזכר ומן הבהמה חייב שתים.

מִן דִּ־ לאחר שׁ־ | *nachdem* | after איכ״ר ב׳ ב׳: מן דאכלון.

מִן הָאן מהיכן? | *woher?* | where? תרג׳ איוב כ״ח כ׳ (והחכמה מאין תבוא): וחוכמתא מן האן תיתי.

מִן הַמּוּבְחָר הטוב והמשובח ביותר | the best | *das Allerbeste* בכורים פ״א מ״ג: ולא מזיתי שמן שאינם מן המובחר.

מִן הַמּוּכָן מזומן מקודם לכן | *bereit* | ready ביצה פ״ג מ״ד: אין זה מן המוכן.

מָנָא ז׳, 1) שם אמורא | name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירושׁ׳ בר׳ פ״ו ה״י ע״ג: ר׳ מנא אומר משום ר׳ יודה.

2) כלי | vessel, utensils | *Gefäß, Gerät* ב״ק י״ז ע״א: מנא תבירא תבר.

מְנָא פ״י, ע׳ מְנֵי. תרג׳ במ׳ א׳ מ״ד (הפקודים אשר פקד משה): מניניא די מנא משה.

מְנָא, מְנָאן מה״ש, מנין? | *woher?* | whence? ב״ק מ״ד ע״א: ומנא ידעינן; ב״ר פי״א: מנאן את מודע לי.

מְנַבֵּז שם תנא | *Name eines Tannaiten* | name of a Tannai תוס׳ שבת ט׳ (ח׳): ר׳ עקיבה מחייב ומנבז פוטר.

מְנַגְּדָנָא ז׳, כלקה | *einer, der geißelt* | lasher יומא כ״ה ע״א: כמצליף — כמנגדנא.

מנגמן, מנגיא, מַנְגָּנָא, מַנְגָּנוֹן ז׳, תחבולה | art, charm, contrivance | *Kunst, Kunstgriff* תנח׳ לך ט״ו: מנגנא עשה הקב״ה; שם בהר ב׳: הופך אני מנגנון שלי; פסיק׳ אחרי קס״ה ע״א: מנהג מנגמן שלו; ילק׳ ויק׳ ע״ד: מנגיאות.

מַנְדּוֹ, מַנְדַּי שם מקום | name of a place | *Ortsname* ילק׳ איוב תתק״ו: כפר מנדו; ב״ר פנ״ב: כפר מנדי.

מַנְדְּעוּתָא נ׳, חכמה ומדע | knowledge, wisdom | *das Wissen* תרג׳ קה׳ ט׳ י״א: במנדעותהון.

מַנְדְּרָן ע׳ מִדְרוֹן. ירושׁ׳ עירו׳ פ״י כ״ו ע״א: כשהיה המקום מנדרן.

מָנָה •— **נִמְנָה** נפ׳ •— 1) השתתף | to be counted on for a share | *sich beteiligen (mitgezählt werden)* פסח׳ פ״ח מ״ג: לעולם נמנין עליו עד שיהא בו כזית לכל אחד ואחד.

2) עמדו למנין הדעות | to vote | *abstimmen* שבת פ״א מ״ד: נמנו ורבו בית שמאי על בית הלל.

מִנָּה •— הכניס בחשבון | to include | *einrechnen* תוס׳ פסח׳ ז׳ ז׳: הממנה אחרים על פסחו הרשות בידו.

הוּמְנָה הופ׳, ע׳ נִמְנָה 1. תוס׳ פסח׳ ז׳ ג׳: הומנה על שני פסחים וכו׳.

נִתְמַנָּה נת׳, 1) נקצב | to be assigned | *zugeteilt werden* תוס׳ סוטה ז׳ נ׳: נתמנה לאדם פרנסה וכו׳.

2) הופקד והושם | to be appointed | *ernannt werden* תוס׳ ר״ה א׳ ג׳: שכל מי שמתמנה פרנס על הצבור וכו׳.

מִנְהָג •— התנהגות | usage | *Brauch* חול׳ י״ג ע״ב: מנהג אבותיהן בידיהן.

מִנְהָגָא כנ״ל. סנה׳ מ״ו ע״ב: מנהגא בעלמא.

מַנְהוּמֵי נ׳, נהימה | roaring | *das Brüllen* ילק׳ תה׳ תתפ״ד: לא מגעורי אלא מנהומי.

מַנְהִיג ז׳, מנהל, דַבָּר | leader | *Führer* ב״ב צ״א ע״א: אוי לו לעולם שאבד מנהיגו.

מנה״מ מנא הני מילי.

מְנָהֲנֵי מִילֵּי מהיכן לנו זאת? whence is it proved? how do we know? | *woher wissen wir?* חולי׳ קי״ם ע״א: מנהני מילי.

מְנַהֲרָא ז׳. שחר morning star | *Morgenstern* ירושי׳ יומא פ״ג מ׳ ע״ב: אנהר מנהרא.

מַנּוּ כנ׳, מי הוא? who is he? who is it? | *wer ist es?* סנה׳ י״ד ע״א: וחד דעימיה ומנו ר׳ יונתן.

מנו ביתא [מָנוּבַיְיתָא] ז׳, סוכן הבית manager of the house | *Hausverwalter* ב״ב צ״א ע״א: עד דלא שכיב שיכבא קימא מנו בייתיה.

מְנֻוָּל 1) ת׳, מאוס ומכוער repulsive, disgraced | *häßlich, entstellt* תוס׳ סוטה ב׳ ג׳: בדוקה ומנוולת.

2) יצר הרע the tempter | *der böse Trieb* קיד׳ ל׳ ע״ב: אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש.

מַנְוָל ז׳, מטפחת handkerchief | *Tuch* ב״ר פ״ה: ושואלין בשלומו של מלך ברמיזה ובאצבע ובמנוולין.

מַנְוָתָא נ״ר, עי׳ מְנָתָא. תרג׳ שני אס׳ ב׳ ט׳: מנוותא.

מִנּוּי ז׳, סמיכה ordination | *Ernennung* במ״ר פט״ו: שיום מנוי הזקנים היה חביב לפני הקב״ה כיום מתן תורה.

מְנוּמָר ת׳, נקוד וברוד spotted | *bunt, scheckig* ב״ק קי״ט ע״ב: בגד מנומר.

מְנוֹנָא ז׳, מזון food | *Nahrung* תרג׳ ירושי׳ דב׳ ח׳ ג׳ (לא על הלחם לבדו): לא על מנונא לבלחודוי.

מנורי עי׳ מַנְדִּי. תוס׳ צוק׳ יב׳ י׳ ג׳: כפר מנורי.

מנזדנא [מַנְזִירְנָא], מַנְזִיקְנָא, מנזקא עי׳ מִיפַּחֲזָנָא. ירושי׳ נז׳ פ״א נ״א ע״א וע״ב: כינויי כינויין וכו׳ מנזקא מנזיקנא וכו׳ מנזדנא וכו׳.

מָנַח ז׳, מנוחה rest | *Ruhe* תרג׳ בר׳ ח׳ ט׳ (מנוח): מנח.

מִנְחָה — תפלה שלאחר הצהרים afternoon-prayer | *Vespergebet* שבת פ״א מ״ב: לא ישב אדם לפני הספר סמוך למנחה עד שיתפלל.

מנחרותא [מְנַהֲרוּתָא] נ׳, מראית יפה fine appearance | *würdevolles Aussehen (äußerer Glanz)* נד׳ ל״ח ע״ב: עבדיו ושפחותיו הכנענים למנחרותא עבידן (בערוך: למנהרותא).

מִנְחָתָא נ׳, 1) קרבן מנחה meal offering | *Mehlopfer* תרג׳ מל״א י״ח כ״ט (עד לעלות המנחה): עד למיסק מנחתא.

2) עי׳ מִנְחָה. ר״ה ל״א ע״א: במנחתא דשבתא.

מִנְטַר ז׳, 1) משמרת guard | *Bewachung* תרג׳ יב״ע במ׳ ג׳ ל״ו (משמרת בני מררי): למנטר בני מררי.

2) עי׳ מִינְטַר. תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ח ל״א (מעיל האפוד): מנטר מעילא דאפודא.

מְנֵי פ״י, מנה וספר to count | *zählen* תרג׳ במ׳ א׳ מ״ט (את מטה לוי לא תפקד): שבטא דלוי לא תמני.

מַנֵּי פַעל, קבע והפקיד to appoint, to ordain | *bestimmen, ernennen* תרג׳ ירוש׳ בר׳ ל״ט ד׳: מני יתיה אפיטרופוס.

אַמְנֵי אפ׳, הכנים בחשבון המנויים to designate for a share | *als Teilnehmer mitrechnen* פס׳ פ״ט ע״א: דאמנינהו מעיקרא.

אִתְמַנֵּי אתפ׳, 1) נמנה to be counted | *gezählt werden* תרג׳ בר׳ י״ג ט״ז (גם זרעך ימנה): אף בנך לא יתמנון.

2) נתמנה to be appointed | *ernannt werden* תרג׳ תה׳ ק״י ו׳: אתמנא לדין על עממיא.

3) נכנס בחשבון המשתתפים to be designated for a share | *als Teilnehmer mitgerechnet werden* פס׳ פ״ט ע״א: בתר דשחיט מי קא מתמני.

מַנִּי כנ׳, 1) מי היא? who is she? | *wer ist sie?* שבת ק״מ ע״ב: לא תימרין מנו אלא מני.

2) דעת מי היא? | whose opinion is this? | wessen Meinung ist es? פס' ל"ה ע"ב: הא מני ר' יוסי הגלילי היא.

מָנִי שם אמורא | name of an Amora | Name eines Amoräers תענ' כ"ג ע"ב: ר' יונה אבוה דרבי מני.

מַנְיוֹמִי שם איש | a man's name | männlicher Name ע"ז כ"ח ע"ב: מניומי אסיא.

מִנַּיִין עי' מִנַּיִן. פסח' כ"ח ע"ב: אין לי אלא שנתחמץ מאליו מחמת דבר אחר מניין וכו'.

מָנְיָיק ז', שרשרת | necklace | Halsband פסיק"ר פכ"ט: עשה לו מנייק של זהב ותלה לו בצוארו.

מְנַיְישָׁא שם איש | a man's name | männlicher Name ירוש' מגי' פ"ב ע"ג ע"ב: יוסי בר מניישא.

מְנִימִין שם איש | a man's name | männlicher Name סוטה ט' ע"א: מנימין גר המצרי.

מִנַּיִן מה"ש, מאין, מהיכן? | whence? | woher? תוס' סוטה י"ג ה': אמרו לו מנין אתה יודע.

מְנִינֵי ז"ר, מיני דגים קטנים | a kind of small fishes | eine Art kleine Fische סנה' מ"ט ע"א: אפילו מניני וצחנתא טעים ופרים להו.

מְנִיפָא נ', כלי משיב הרוח | fan | Fächer ב"מ פ"ו ע"א: הניפי עלי במניפא.

מֵנִיקָה נ', 1) אשה מינקת | a woman giving suck | nährende Frau נדה פ"א מ"ג: מעוברת מניקה וכו'.

2) עי' מֵינֶקֶת. תוס' זבח' א' י"ב: בין בהין בין בקערה וכו' בין במניקות.

מֵנִיקוֹת עי' מֵינִיקוֹת. נדה י' ע"ב: שתים בימי עיבורה ואחת בימי מניקותה.

מֵנֶיקֶת עי' מֵינֶקֶת. תוס' ב"ב ה' ד': משקין שבאחורי מניקת.

מְנַכְּיָיה נ', הסתפקות במועט | stinting | Genügsamkeit ירוש' סוטה פ"ה כ' ע"ב: פרוש מנכייה.

מְנָלָן מהיכן לנו זאת? | how do we know? | woher wissen wir? מגי' כ' ע"א: מנלן דאמר קרא.

מְנָן מה"ש, מהיכן? | whence? | woher? תרג' בר' מ"ז ח' (אי מזה באת): מנן את אתיא.

מְנַע י'– הַמְנִיעַ הפ', הפריד וחצץ | to keep apart | auseinanderhalten ירוש' תענ' פ"א ס"ד ע"ב: יגרע נטפי מים – שאת ממניען זו מזו.

מְנַע פ"י, מנע ועיכב | to withhold | zurückhalten תרג' בר' ל' ב' (אשר מנע ממך): דמנע מיניך.

אִתְמְנַע, אִימְּנַע אתפ', 1) נמנע ונתעכב | to cease, to omit | zurückgehalten werden, aufhören תרג' שמ' ה' י"א (הקולות יחדלון): קליא יתמנעון.

2) נמנע | to shrink from | sich zurückhalten גיט' נ"ב ע"ב: ואי רמית עליה שבועה אתי לאמנועי.

מַנְעָל ז', נעל ארוך | shoe | Schuh תוס' יבמ' י"ב י"ב: הותרו לו רצועות מנעל.

מְנַפָּה עי' מְנִיפָא. כל' פט"ז מ"ז: והמדף של דבורים והמנפה וכו'.

מנפוה [מֶמְפִּיס] עיר נוף במצרים | Memphis in Egypt | Memphis in Aegypten פסיק"ר פי"ז: נוף – מנפוה.

מַנְפּוֹל ז', סוחר שיש לו הזכות היחידה למכירת סחורה מסוימת | a trader enjoying a monopoly | einer, der ausschließliches Recht (Monopol) zur Erzeugung und zum Verkauf einer Ware hat דמ' פ"ה מ"ד: בלוקח מן המנפול.

מַנְפֵּשׁ ז', מסוה | visor | Visier תוס' כל' ב"מ ג' א': הקסדא והמנפש.

מַנְצְפַּ"ךְ חמש האותיות שצורתן משונה בסופי תיבות | the five letters which have separate forms at the end of words | die fünf Buchstaben, die eine besondere Finalform haben מגי' ב' ע"ב: מנצפ"ך צופים אמרום.

מַנְקְטָא ז׳, מין תכשיט an ornament | *ein Schmuck* שבת נ״ט ע״ב: קטלא – מנקטא וכו׳.

מְנַקְּרוּתָא נ׳, נקיות cleanliness | *Reinlichkeit* ע״ז ל׳ ע״א: נהי דאגילויא לא קפדי אמנקרותא קפדי.

מְנָרְתָּא נ׳, מנורה candlestick, lamp | *Leuchter* שהש״ר ג׳ ד׳: אקימת מנרתא אדלקת בוציניא.

מְנָת – בִּמְנָת, עַל מְנָת בתנאי on condition that | *unter der Bedingung, daß* ירושי׳ ב״מ פ״ד ט׳ ע״ד: כל הנושא ונותן במנת שאין לו אונאה; אבות פ״א מ״ג: על מנת לקבל פרס.

מְנָתָא נ׳, מנה, חלק share | *Teil, Anteil* יב׳ ל״ח ע״א: אחונא את ומנתא אית לך בהדן.

מ״ס מר סבר.

מַסָּא ז׳, מרדה לרדות את הפת shovel for taking bread out of the oven | *Brotschieber* בכורות כ״ז ע״א: שקלה לה בריש מסא ושדיא בתנורא.

מְסָאָב, מְסָאֲבָא, מְסָאֵיב ת׳, טמא unclean | *unrein* תרג׳ ויק׳ ה׳ ב׳ (כל דבר טמא): מדעם מסאב; שם יב״ע: מסאיב; שם י״ג מ״ה (וטמא טמא יקרא): רחוקו רחוקו ממסאבא.

מְסָאנָא ז׳, 1) נעל shoe | *Schuh* גיטי׳ נ״ו ע״א: הוה שליפא מסאנא.

2) מין סל basket | *Korb* ירושי׳ דמ׳ פ״ב כ״א ע״ד: ר׳ ירמיה שלח לר׳ זעירא חדא מסאנא דתאינים.

מְסָאסָא ז׳, מַלמד הבקר ox-goad | *Ochsenstachel* פסיק׳ בחדש קנ״ג ע״א: מלמדך מסקידנא לך כמא דהדין מסאסא מסקיד להדא פרתא.

מַסַּב ז׳; מַסַּב אַפִּין משוא פנים partiality | *Parteilichkeit* תרג׳ יב״ע בר׳ ד׳ ח׳: ומתוב (צ״ל ומסב) אפין לית בדינא.

מְסִבָּה עי׳ מְסִיבָּה 2. ב״ב ק״ב ע״א: בישיבה הלך אחר חכמה במסבה הלך אחר זקנה.

מְסַבֵּךְ ז׳, קנה עבות cudgel | *Knüttel* פרה פ״ג מ״ג: מקל ומסבך בראשו.

מסבסלה [מִסְפִּילָא] ז״ר, מין פרי medlars | *Mispeln* ירושי׳ שבת פ״ז י׳ ע״א: ההן דשטח צימוקין מסבסלה וכו׳.

מַסְגָּן ז׳, גודל greatness | *Größe* תרג׳ ישי׳ ה׳ כ״ד: מסגן תוקפיהון.

מַסְגַּרְיָא שם מקום name of a place | *Ortsname* קיד׳ ע״ב ע״א: מסגריא איכא בבבל.

מַסְהֲדָא ז׳, עד witness | *Zeuge* תרג׳ איוב ט״ז י״ט (בשמים עדי): בשמיא מסהדי.

מְסוֹ ז׳, מין ליחות שבקיבת מעלי גרה rennet | *Lab* ויק״ר פי״ד: לחלב שנתון בקערה אם נותן לתוכו מסו נקפא ועומד ואם לאו הולך רופף.

מְסוֹאָב ת׳, בלתי נקי, לא רוחץ unclean, unwashed | *unsauber* חלה פ״ב מ״ב: בידים מסואבות.

מְסוּבֶּה ת׳, יושב נטוי על יד השולחן; בהשאלה אורח reclining on the dining couch; guest | *angelehnt (an der Tafelrunde sitzend); Gast* בר׳ מ״ז ע״א: אין המסובין רשאין לאכול כלום עד שיבצע הבוצע; ב״ר פע״ז: רוב מסובין של לאה היו וכו׳.

מְסוּבִיתָא נ׳, פונדקית keeper of a wine shop | *Weinschenkerin* ע״ז ע׳ ע״ב: ההוא מסוביתא דמסרה לה איקלידא וכו׳.

מְסוּבָּךְ ת׳, מפותל entangled | *verflochten, verwickelt* חולי׳ ל׳ ע״א: צמר מסובך.

מְסוּגִין ז״ר, סימנים marks | *Zeichen* ירושי׳ ב״ב פ״ב י״ג ע״ב: אילין דעבדין מסוגין אילין לאילין ועי׳ מְסִיפָם.

מְסוּטָּף ת׳, (פרי) שנתבשל באילן ונתבקע מאליו (fruit) burst open | *überreife, am Baum gesprungene (Frucht)* ירושי׳ דמ׳ פ״א מ״א: כל בנות שקמה פטורות חוץ מן המסוטפות.

מְסוֹי ז׳, משא load | *Last* ירושי׳ דמ׳ פ״ב ה״א: מסוי של צמוקים.

מְסוּיָּג ת׳, מוקף גדר fenced in | *umzäunt* קה״ר ה׳ י״ד: והיה מסויג מכל צד.

מְסוּיָּם ת׳, מסומן, ברור וידוע clear, distinguishable | known | *bestimmt* ירוש׳ ביצה פ״א ס׳ ע״א: בהמה יולדת לחדשים מסויימים.

מְסוּיָּף ת׳, מתאחר להתבשל slow to ripen | *spätreifend* ירוש׳ דמ׳ פ״א כ״א ע״ג: הבכירות והמסוייפות.

מְסוּכָּן ת׳, חולה אָנוש critically ill | *gefährlich krank* חול׳ ל״ז ע״ב: מסוכנת כל שמעמידין אותה ואינה עומדת.

מְסוּכֶּסֶת נ׳, סכין שיש בה פגימה מצד אחד a slaughtering knife having an indentation which catches the nail passing in one direction | *ein Schlachtmesser, das eine einseitige Scharte hat* חול׳ י״ז ע״ב: אוגרת משתי רוחות מסוכסכת מרוח אחד.

מְסוּכְרָיָיא ז׳, סתימה stopper | *Stöpsel* בר׳ כ״ה ע״א: מסוכרייא דנזייתא.

מסוליים, מְסוּלְיָים ת׳, נעל שאין בו אלא סוליים a shoe conisting of a mere sole | *ein Schuh der bloß aus einer Sohle besteht* יבמ׳ ק״ג ע״ב: סנדל המסוליים שאין לו עקב; ילק׳ דב׳ תתקל״ח: המסוליים.

מְסוּלָּת ת׳, נבחר, מובחר chosen, selected | *auserwählt* ספרי דב׳ כ״א: מן המסולתים שבכם.

מסומים עי׳ מְסָמִים. ירוש׳ קיד׳ פ״א נ״ח ע״ד: שני מסומיסין איסר.

מְסוּמָּר ת׳, מחוזק במסמרים nail-studded | *benagelt* שבת פ״ו מ״ב: סנדל המסומר.

מְסוּנָּן ת׳, מזוקק וצרוף refined | *geläutert* במ״ר פ״ד: הזהב המסונן.

מְסוּסָא ז׳, קיבה stomach | *Magen* קה״ר י״ב ד׳: ע״י דלית מסוסא טחין.

מְסוּסְטוּלָא, מְסוּסְטְלָא ז׳, ריוח שבין שני עמודים space between two columns | *Säulenabstand* ירוש׳ נדר׳ פ״ב ל״ז ע״ד: אנא חמית משך דחיוי עביד אורי על עומני מסוסטולא; שבי׳ פ״ג ל״ד ע״ד: תמניא מסוסטלי.

מסופות עי׳ מְסִיפָּס. תוס׳ צוק׳ שבת ח׳ (ט׳), כ״ב: צרור אבן וכו׳ כדי לעשותו מסופות.

מְסוּקִיתָא נ׳, רמה hill, ascent | *Anhöhe, Aufstieg* תרג׳ יב״ע במ׳ ל״ח ד׳ (מעלה עקרבים): מסוקיתא דעקרבים.

מְסוּקְתָא נ׳, עליה בהר going up | *das Besteigen, Aufsteigen* תרג׳ יב״ע דב׳ ל״ב מ״ט: מסוקתא דטוורא דסיני.

מְסוֹר ז׳, מלשין informer, traitor | *Denunziant* ב״ק קי״ט ע״א: ממון מסור וכו׳ חד אמר מותר לאבדו.

מָסוֹרֶת •— 1) קבלת איש מפי איש tradition | *Tradition* תוס׳ בכורות א׳ י״ב: העוף נאכל במסורת נאמן צייד לומר עוף זה טהור.

2) ציוני הקרי והכתיב בנוסח המקרא Massorah, the collection of textual readings of the Bible | *Massora, Überlieferung der Lesarten der Bibel* פס׳ פ״ו ע״ב: יש אם למקרא יש אם למסורת.

מָסוֹרְתָּא כנ״ל 1. תרג׳ איוב ט״ו י״ח: מסורתא דאבהתהון.

מְסוּתָא נ׳, בית מרחץ bath | *Badehaus* ב״מ ו׳ ע״ב: ההיא מסותא דהוו מנצי עלה בי תרי.

מַסְהָאתָא נ״ר, מאזנים balance, scales | *Wage* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ה ט״ו (אבן שלמה וצדק): מתקלין שלמין ומסחאתא דקשוט.

מַסְחוּתָא עי׳ מְסוּתָא. קיד׳ ל״ג ע״א: הוה יתיב בי מסחותא.

מַסְחַפָּא ז׳, מגן shield | *Schild* תרג׳ ש״א י״ז ו׳: ומסחפא דנחשא נפיק מן קולסא.

מַסְחֲתָא נ׳, 1) מאזנים balance | *Wage* תרג׳ תה׳ ס״ב י׳ (במאזנים): במסחתא.

2) מקולין, מקום ממכר בשר butcher's stall |

Fleischbank ב"ק כ"ג ע"ב: תיב אמסחתא וקבל זוזך.

מִסְטוֹבָא, מִסְטוֹבִיתָא, מִסְטוֹבִיתָה,

מִסְטָוָה נ', איצטבה, ספסל bench | *Bank* ירושׁ' ב"ב פ"ב י"ג ע"ב: חד בר נש זבין כל דרתיה שייר בה חד מסטובא והוה עליל ויתיב עלה; ביצה פ"א ס' ע"ג: לא תיתבון לכון על מסטובייתא וכו'; שהש"ר ו' י"ד: לההיא מסטוביתה וכו'; ירושׁ' כלא' פ"ט ל"ב ע"א: לא על גבי מסטווה וכו' על גבי המיטה.

מִסְטוֹר עי' מִסְטָר. תנח' חיי ג': סטרו מסטור.

מִסְטוֹרִין ז', סוד secret | *Geheimnis* ב"ר פ"נ: שגילו מסטורין של הקב"ה.

מַסְטֵידִין (מַסְטֵי דִין) ז', מטה דין, מעוות משפט prevaricator | *Rechtsbeuger* ב"ר פ"נ: רב מסטידין.

מַסְטִיכֵי נ', מין שרף הנוטף מעץ gum mastic | *Mastix* ב"ר פצ"א: לט – מסטיכי.

מִסְטֵירִין ז', סוד secret | *Geheimnis* ב"ר פצ"ח: בואו ואגלה לכם מסטורין של הקב"ה.

מִסְטָר ז', סטירה blow, slap | *Schlag* שמו"ר פמ"ו: סטרו מסטר.

מִסְטְרִיקוֹן ת', של סוד ומסתורין of a secret nature | *geheimnisvoll* ירושׁ' שבת פי"ב י"ג ע"ד: כד חד מנהון בעי משלח חד מילה מסטריקון לחבריה וכו'.

מַסְיָא עי' מַזְיָא. תרג' ישׁ' ג' כ' (והקשרים): קולמז מסיא.

מְסִיבָּה נ', 1) לול, גרם המעלות staircase | *Treppe* מדות פ"ה מ"ג: ומשם מסיבה עולה לגג בית הפרוה.

2) חבורת מסובים banqueting party | *Tafelrunde* ספרי דב' מ"ג: אכל ושתה יותר מצרכו והקיא וטינף את בני המסיבה.

מְסִיבְּתָא כנ"ל 1. תרג' מל"א ו' ח' (ובלולים): וכן במסיבתא.

מְסַיָּה נ', מורך לב losing courage | *Mutlosigkeit* ילק' שמ' רנ"א: אין נמיגה אלא מסייה.

מְסִימִים ז', שם מטבע a smoll coin (semissis) | *eine kleine Münze (semissis)* ירושׁ' קיד' פ"א נ"ח ע"ד: פונדיון שני מסימיסין.

מְסִיפָס ז', גדר של קנים fence | *Zaun* ע"ז ע' ע"ב: חצר שחלקה במסיפס.

מָסִיק ז', (עונת) מסיקת זיתים olive harvest | *(Zeit der) Olivenlese* תוס' עד' א' ו': יצא הבציר ובא מסיק.

מַסִּיק ז', עושק oppressor | *Erpresser* ב"ק פ"י מ"ה: הגוזל שדה מחבירו ונטלוהו מסיקין.

מַסִּיקָא ז', מין ארבה a species of locust | *eine Heuschreckenart* תרג' ירושׁ' דב' כ"ח מ"ב (הצלצל): מסיקיא.

מְסִיקָה נ', קטיפת הזיתים olive harvest | *Olivenlese* שבת י"ז ע"א: אם תקניטני גוזרני טומאה אף על המסיקה.

מַסִּיקִין נ"ר, מעלות steps | *Stufen* תרג' תה' ק"כ א' (שיר המעלות): שירא דאיתאמר על מסיקיין.

מְסִירָה נ', נתינה delivery, handing | *Übergabe* קיד' פ"א מ"ו: בהמה גסה נקנית במסירה.

מֵסִית ז', מפתה seducer | *Verführer* סנה' פ"ו מ"ד: המסית והמדית.

מִסְכֵּינוּ, מִסְכֵּינוּתָא נ', עניות ודלות povetry | *Armut* תרג' ישׁ' מ"ח י' (כור עוני): דחוק מסכינו; איוב ה' י"א (קודרים): אוכמי מסכינותא.

מִסְכֵּן .– פי', דלדל to make poor | *arm machen* סוטה י"א ע"א: ערי מסכנות וכו' שממסכנות את בעליהן.

נִתְמַסְכֵּן נתפ', נתדלדל to become poor | *verarmen* יבמ' ס"ג ע"א: שכל העוסק בבנין מתמסכן.

מַסֶּכֶת ־, כל ספר מספרי התלמוד Talmudic treatise | *Talmudtraktat* שבת קי״ד ע״א: איזהו תלמיד חכם וכו׳ זה ששואלין אותו דבר הלכה בכל מקום ואומר ואפילו במסכת כלה.

מַסֶּכְתָּא כנ״ל. שבת ג׳ ע״ב: כי קאי רבי בהא מסכתא לא תשייליה במסכתא אחריתא.

מסלית מסיה לפי תומו.

מסמים [סִיסָם] ז׳, מין עץ blackwood | *Rosenholz* חג׳ כ״ו ע״ב: לא שני אלא בכלי אכסלגום וכו׳ אבל בכלי מסמים וכו׳.

מִסְמֵס פי׳, 1) ריכך, המס to dissolve | *erweichen* יומא י״ח ע״א: מאכילין אותו סלתות ובצים כדי למסמסו.

2) שובב את הנפש to allay | *besänftigen* ב״ר פפ״ב: ממסמסין נפשה של חיה ואומרים לה בשעת הלידה אל תיראי כי בן זכר ילדת.

נִתְמַסְמֵס נתפ׳, נתרכך ונתמזמז to be molten | *weich werden* חול׳ מ״ה ע״ב: נתמעך וכו׳ נתמסמס.

מְסַמֵּס ז׳, שם מטבע קטן a small coin (semissis) | *eine kleine Münze (semissis)* קיד׳ י״ב ע״א: מסמס שני קוטרונקין.

מַסְמְסָה נ׳, ריכוך ומזמוז softening | *Erweichung* חול׳ מ״ה ע״ב: מסמסה כל שאינו יכול לעמוד.

מַסְמֵר, מַסְמְרָא ז׳, וו, יתד nail, pin | *Nagel* תוס׳ ב״ק י׳ ח׳: נגר שקבע מסמר בשידה תיבה ומגדל; ירוש׳ ב״ב פ״ב י״ג ע״ב: מסמרא דנוולא.

מַסְמֶרֶת נ׳, מין יבלת wart | *Auswuchs* תוס׳ נגע׳ ב׳ י״ב: המסמרת והיבלת וכו׳.

מְסַמְתָּא נ׳, מדרגה terrace | *Terrasse* תרג׳ יחז׳ מ״ג י״ד (העזרה התחתונה): מסמתא ארעיתא.

מְסָן, מְסָנָא ז׳, נעל shoe | *Schuh* איכ״ר א׳ ה׳: בעי למלבש חד מסן וכו׳; קיד׳ כ״ב ע״ב: שלוף לי מסנאי.

מַסְנְנָא ז׳, זהב זקוק pure gold | *geläutertes Gold* תרג׳ ישי׳ י״ג י״ב (כתם אופיר): מסננא דאופיר.

מְסַנֶּנֶת נ׳, כלי לסנן ולזקק בו strainer | *Seiher* שבת פ״כ מ״ב: ונותנין ביצה במסננת של חרדל.

מְסַנְתָּא נ׳, מין סל basket | *Korb* ירוש׳ דמ׳ כ״ב כ״א ע״ד: ההיא מסנתא דשלחת לי.

(מסס) אִתְמַסַּס אתפ׳, נמוג מפחד to despair, to despond | *verzagen* תרג׳ תה׳ ע״ב ד׳ (נמוגים ארץ וכל יושביה): כד מתמססין דיירי ארעא.

מַסָּעָה עי׳ מַשּׂוּאָה. תוס׳ צוק׳ ר״ה ב׳ ב׳: בראשונה היו מסיעין מסעות בראשי הרים הגבהים.

מְסְפּוֹטַמְיָא ארץ ארם נהרים Mesopotamia | *Mesopotamien* ב״ר פמ״ד: ממספוטמיא ומחברותיה.

מַסְפּוֹרֶת עי׳ מַסְפֶּרֶת. שבת מ״ח ע״ב: מספורת של פרקים.

מַסְפְּיָא ז׳, פחד fearfulness | *Furchtbarkeit* תרג׳ איוב מ״א י״ז (משאתו): ממספייה.

מַסְפֵּק ז׳, ספק, פקפוק dilemma | *Zweifel* ירוש׳ סוטה פ״ד ה״א: למה הכניסה עצמה לממספק המריבה הזה.

מַסְפְּרָא ז׳, **מִסְפְּרַיִים, מִסְפָּרַיִם** ז״ר, **מַסְפֶּרֶת** נ׳, scissors | *Schermesser* כלי פט״ז מ״ח: ומספרים והתער; מו״ק י״ז ע״ב: בתער ולא במספריים; תוס׳ כלי׳ ב״מ ג׳ ג׳: מספרת שנחלקה לשנים; ב״ב נ״ח ע״א: אייתי מספרא וגזיה לדיקניה.

מַסְפַּרְתָּא נ׳, כנ״ל. סנה׳ צ״ו ע״א: הבו לי מספרא וכו׳ ויהבו ליה מספרתא.

2) שם אשה a woman's name | *Frauenname* סנה׳ מ״ד ע״א: ר׳ יהודה בר מספרתא.

מָסַק פי׳, קטף ולקט זיתים to harvest olives | *Oliven pflücken* ב״ב פ״ג מ״א: כנס את תבואתו מסק את זיתיו.

מַסָּקָא ז׳, **מַסָּקְיוּתָא** עי׳ מַסּוֹקִיתָא. ויק״ר פי״ח: אית תמן מסקין אית תמן מחתין; תרג׳ ירושׁ׳ במ׳ ל״ד ד׳ (מעלה עקרבים): מסקיותא דעקרבים.

מַסְקָנָא ז׳,י׳ 1) מקום גבוה height | *Anhöhe* תרג׳ ש״א ט׳ י״א (במעלה העיר): במסקנא דקרתא.

2) גרם המעלות staircase | *Treppe* תרג׳ מל״ב כ׳ י״א (במעלות): במסקנא.

3) תוצאת הדבר final result | *Endergebnis* מגי׳ י״ד ע״ב: ומסקנא הכי הוא.

מַסְקְתָא נ׳, עליה למעלה going up | *Aufstieg* תרג׳ דהי״ב ט׳ ד׳ (עליתו): ומסקתיה.

מָסַר — פי׳, נתן לאחר to hand over | *übergeben* ביצה פ״ה מ״ג: המוסר בהמתו לבנו או לרועה.

מָסַר אֶת נַפְשׁוֹ, מָסַר אֶת עַצְמוֹ חרף את נפשו, הפקיר והקריב עצמו to deiver o. s., to risk one's life | *sich aufopfern* בר׳ ל״ב ע״א: שמסר עצמו למיתה עליהם; ספרי דב׳ ע״ו: כל מצוה שמסרו ישראל נפשם עליה בשעת השמד וכו׳.

מְסַר 1) עי׳ מָסַר. תרג׳ עמ׳ א׳ ו׳ (להסגיר לאדום): לממסר לאדום.

2) נסר במשור to saw | *sägen* תרג׳ ש״א י״ב ל״א (וישם במגרה): ומסר יתהון במסרין.

אִתְמְסַר אספ׳, נמסר to be surrendered | *überliefert werden* תרג׳ ויק׳ כ״ו כ״ה (ונתתם ביד אויב): ותתמסרון ביד סנאה.

מַסָּר ז׳, משור saw | *Säge* ב״ר פ״ו: כמסר הזה שהוא נוסר בעץ.

מְסַרְבָנָא, מְסַרְהֲבָא ת׳, סורר ומורה rebellious | *widerspenstig* תרג׳ ישׁ׳ ס״ה ב׳ (עם סורר): עמא מסרבנא; יב״ע דב׳ ל״א כ״ז (ממרים הייתם): מסרהבין הויתו.

מְסַרְהֲבָאִית תה״פ, בפזיזות impetuously | *voreilig* תרג׳ משׁ׳ כ״ה ח׳ (אל תצא לריב מהר): לא תיפק לדינא מסרהבאית.

מְסַרְהֲבִיָא ת׳, פזיז *voreilig* | impetuous תרג׳ משׁ׳ כ״א ה׳ (אץ): מסרהביא.

מְסַרְהוֹבָא עי׳ מְסַרְהֲבָא. תרג׳ תה׳ ס״ו ז׳ (סוררים): מסרהובין.

מסרוכי עי׳ מַסְרֵךְ. ירושׁ׳ שבת פ״ה ז׳ ע״ב: לא יקשור את המסרוכי.

מסרולה [מְלִיסָא] ז׳, מין צמח melissa | *Melisse* ירושׁ׳ נד׳ פ״ז מ׳ ע״ב: מסרולה ופלולויה.

מַסְרוֹק עי׳ מַסְרֵק. תוס׳ עד׳ ב׳ א׳: מסרק של צרצור.

מַסְרִיךְ עי׳ מַסְרֵךְ. שבת נ״ג ע״א: שלא יקשור לו מסריכן.

מַסְרֵיתָא נ׳, מין מחבת pan | *Pfanne* תרג׳ ש״ב י״ג ט׳ (המשרת): מסריתא.

מַסְרֵךְ ז׳, רצועה מסביב לבטן החמור band with which the saddle is fastened around the ass' belly | *Bauchgurt (des Lasttiers)* תוס׳ שבת ה׳ ב׳: ובלבד שלא יקשור לו מסרכו.

מַסְרֵק ז׳, 1) כלי לסריקה comb | *Kamm* טבו״י פ״ד מ״ו: מסרק של ראש שניטלה אחת משיניהן.

2) נץ הרמון the crown of a pomegranate | *Krone des Granatapfels* עוקצ׳ פ״ב מ״ג: הפטמא של רמון וכו׳ אף המסרק וכו׳.

מַסְרְקָא כנ״ל 1. בר׳ י״ח ע״ב: אימה לה לאימא תשדר לי מסרקאי.

מַסְרֶת ז׳, מין מחבת (משרת שבמקרא) pan | *Pfanne* פס׳ ל״ז ע״א: והלת המסרת.

מַסָּרְתָא עי׳ מָסוֹרֶת 1. תרג׳ ישׁ׳ ל׳ י״א (השביתו וגו׳): אבטלונא ממסרתא.

מַסְתּוֹרִין ז׳, סוד secret | *Geheimnis* ילק׳ בר׳ פ״ד: שגלו מסתורין של הקב״ה.

מַסְתּוֹרִיתָא נ׳, סליל reel | *Haspel* חול׳ ס׳ ע״א: יהבו ליה מסתוריתא ויתב בשוקא וסתר דוללי.

מִסְתְּיָא עי׳ מִיסְתָּא. תרג׳ איוב ו׳ ז׳: והות מסתייא לסעודתי.

מ״ע מצות עשה.

מְעָא 1) נ׳, מעה, אגורה *eine kleine* a small coin| *Münze* תרג׳ ש״א ב׳ ל״ו (לאגורת כסף): למעא דכסף.

2) ז׳, כטן *Leib* | belly תרג׳ תה׳ קכ״ז ג׳ (פרי הבטן): ולדי מעא.

מַעְבְּדָנָא ז׳, מוליד *Erzeuger* | begetter, parent ילק׳ ת״ה׳ תת״ח: למלפני ולמעבדני.

מַעְבְּדָנוּתָא נ׳, רכישה *Erwerbung* | acquisition תרג׳ מש׳ כ״א ו׳ (פעל אוצרות): מעבדנותא דסיתמא.

מעבול״מ מעלין בקודש ולא מורידין.

מַעְבּוֹרֶת נ׳, רפסודה לעבור בה נהר וכדומה *Fähre* | ferry ב״ק קט״ז ע״א: והיתה מעבורת לפניו א״ל טול דינר והעבירני.

מַעְבֵּר ז׳, קלשון *Heugabel* | pitchfork כלי פי״ג מ״ז: המעבר והמזרה וכו׳.

מַעְבְּרָא ז׳, עי׳ מַעְבּוֹרֶת. נד׳ כ״ז ע״ב: ופסקיה מעברא.

מַעְבַּרְתָּא נ׳, 1) מקום מעבר נהר *Furt* | ford ירוש׳ תענ׳ פ״ד ס״ח ע״ג: מעברתא דלוד וכו׳.

2) ריוח בין שני חלקי הזקן | a parted beard *(Durchgang), Teilung im Bart* סנה׳ ק׳ ע״ב: מאן דאית ליה מעברתא בדיקניה כולי עלמא לא יכלו ליה.

3) השול״ם החלולים של בתי התפלין שבהם מעבירים את הרצועות the hollow rim of the capsule of the T'fillin through which the thong is slipped | *der hohle Vorsprung des Tefillin-gehäuses, durch den die Riemen durch-gezogen werden* מנח׳ ל״ה ע״א: מעברתא דתפילין.

מַעְגִּיל ז׳, **מַעְגִּילָה** נ׳, סליל *Walze* | roller ספרי דב׳ רכ״ט: כמה הוא מקום מעגילו שלשה טפחים; תוס׳ מכ׳ ב׳ ג׳: היה מעגל במעגילה.

מַעְדָּן ז׳, קשר *Knoten* | knot כלי פ״ב מ״ז: וכי המתיר ראשי המעדנין.

מָעָה נ׳, 1) גרעין *Körnchen* | grain ירוש׳ כלא׳ פ״א ה״ב: אדם נוטל מעה אחת מפיטמה של קישות וניטעה והיא נעשית אבטיח.

2) מטבעה קטנה *kleine Münze* | a small coin עיר׳ פ״ז מי״א: נותן אדם מעה לחנוני. ועי׳ מָעוֹת.

מְעוּבָּה ת׳, צפוף *dicht* | dense, crowded ערכ׳ כ״ה ע״א: לא מעובה ולא מודק אלא בינוני.

מְעוּבֶּרֶת נ׳, אשה הרה | pregnant woman *Schwangere* יב׳ פט״ז מ״א: שמא מעוברת היא.

מְעוּט ת׳, מעט *wenig* | little ספרי דב׳ רפ״ו: מכה רבה מכה מעוטה.

מְעוּטָן, מְעוּטְנִי עי׳ מַעֲטָן. תוס׳ מעש׳ ג׳ י״ג: ועבים של ענבים ומעוטן של זיתים; סנה׳ ב׳ ו׳: לאפוקי מעשרייא ממעוטני.

מְעוֹכָא עי׳ מְחוֹכָא. תרג׳ ירוש׳ במ׳ ל״א נ׳ (וכומז): מעוכיא מן בית חדיהון.

מְעוּלֶּה ת׳, טוב ומשובח, מובחר prominent, *vorzüglich* | distinguished ב״ק ט״ז ע״ב: מעולים שבמשפחה.

מְעוּמָּד תה״פ, בעמידה *stehend* | standing ספרי דב׳ קנ״ה: אין שירות כשר אלא מעומד.

מעומל״ת מצות עשה ומצות לא תעשה.

מְעוּרָב ת׳, 1) בן תערובות, שנלקח לערבון hos- *Geisel* | tage אסת״ר א׳ א׳: שהיו מעורבותיהן של אבותיהן.

2) מבולל *vermischt* | mixed ילק׳ דב׳ תת״ח: וראה הפת מעורבת קיבר.

מְעוּרַב שֶׁמֶשׁ טמא שנעשה טהור עם הערב שמש one who has become clean with the setting of the sun | *ein Unreiner, der mit Sonnen-untergang rein geworden ist* פרה פ״ג מ״ז: ומטמאין היו את הכהן השורף את הפרה וכו׳ שלא יהו אומרים במעורבי שמש היתה נעשית.

מְעוּשֶׂה ת׳, שיש בו משום אונס וכפיה | forced | *erzwungen* גיט׳ פ״ט מ״ח: גט מעושה.

מָעוֹת נ״ר, כסף, ממון | money | *Geld* כתי׳ פ״ג מ״ב: הניח מעותיו על קרן הצבי. ועי׳ מָעָה.

מַעֲזֵי, מְעַזְיָא ז׳, שערות עזים | goats-hair | *Ziegenhaar* תרג׳ שמ׳ כ״ו ז׳ (יריעות עזים): יריען דמעזי; שם ל״ה כ״ו (העזים): מעזיא.

מַעֲזִיבָה נ׳, טיח של מלט וכדומה | stucco | *Stukkatur* מדות פ״ד מ״ו: ואמה תקרה ואמה מעזיבה.

מַעֲזִילָא ז׳, טווה ואורג | spinner | *Spinner* קה״ר ז׳ ט׳: היכמא דמעזילא עזיל על פלכתיה וכו׳.

מְעַזְלָא ז׳, מטוה | spun yarn | *Gespinnst* ירוש׳ שבת פ״ז י׳ ע״ג: הדא איתתא וכו׳ דשרקה מעזלה.

מע״ט מעשים טובים.

מָעַט — נִתְמָעֵט נתפ׳, נפחת | to be reduced | *verringert werden* ערכ׳ ל׳ ע״ב: נתרבה כספו וכו׳ נתמעט כספו.

מִעֵט פִּעל, הפחית, הוציא מן הכלל | to reduce; to exclude | *verringern; ausschließen* יומא ע״ד ע״א: למעוטי מאי וכו׳ למעוטי משחק בקוביא.

אִימְּעִיט אתפ׳, עי׳ נִתְמָעֵט. עיר׳ ע״ט ע״ב: דאימעיט מאתמול.

מַעֲטִין, מַעֲטָן ז׳, בית קבול של זיתים | receptacle for olives | *Olivenbehälter* תוס׳ שבת ג׳ ט׳: עביט של ענבים ומעטן של זיתים; מעש׳ ג׳ ז׳: אעפ״י שאין מחזירן למעטין הזה הרי הוא מחזירן למעטין אחר.

מְעִילָה נ׳, מעל, פשיעה | faithlessness | *Veruntreuung, Untreue* במ״ר פ״ט: מעילה על דבר ערוה או מעילה על דבר ממון.

מֵעֵין ממין, מסוג, תמצית | of the nature of, an abstract of | *nach Art von, ein Auszug aus* בר׳ פ״ד מ״ג: בכל יום מתפלל אדם י״ח ר׳ יהושע אומר מעין שמונה עשרה.

מְעִין [מָאוֹז] ז׳, מין פרי | the wild strawberry | *wilde Erdbeere* ילק׳ ויק׳ תע״ש: המערב וכו׳ מי מעין בדבש.

מְעִיסָא, מְעִיסָה נ׳, מקפה של קמח | a paste made of flour | *Mehlbrei* תוס׳ חלה א׳ ב׳: המעיסא — חמין לתוך קמח; פס׳ א׳ ל״ב: לא בחלוט ולא במעיסה.

מְעִיקָא ז׳, 1) מציק, צורר | oppressor | *Bedrücker* תרג׳ איוב ל״ו ט״ז (צר): מעיקא.
2) מצוקה | oppression | *Bedrängnis* שם ט״ו כ״ד (צר ומצוקה): עקא ומעיקא.

מִעֵךְ פיעל, 1) דחק ולחץ | to crush | *zerdrücken* תוס׳ כלי׳ ב״מ א׳ ח׳: ומלקחיים שהוא ממעך בו הפתילה.
2) המיך את הקול | to lower | *die Stimme dämpfen* בר׳ מ״ה ע״א: ימעך הקורא קולו.

נִתְמָעֵךְ נתפ׳, נדחק ונלחץ | to be crushed | *zerdrückt werden* פס׳ ס״ד ס״ב: מעולם לא נתמעך אדם בעזרה.

מַעֲלָא ז׳, כניסה | entering | *das Hereinkommen* כת׳ נ״ג ע״א: מעלאי דידי.

מַעֲלֶה — מַעֲלֶה עָשָׁן מין צמח | a plant | *eine Pflanze* תוס׳ יוה״כ ב׳ ז׳: היינו מלקטים עשבים בשדה וכו׳ אמר לי ראיתי מעלה עשן כנגדי.

מַעְלָה — כנוי לגבוה | God | *Gott* בר׳ י״ט ע״א: והמגים דעתו כלפי מעלה.

מַעֲלָה — חשיבות, יתרון | distinction, superiority | *Vorzug* קיד׳ ע׳ ע״ב: זו מעלה יתירה יש בין ישראל לגרים.

מַעֲלֵי־; מַעֲלֵי יוֹמָא ערב יום | eve | *Vorabend* כת׳ ס״ז ע״ב: מעלי יומא דכפורא.

מַעֲלֵי שִׁמְשָׁא שקיעת החמה | sunset | *Sonnenuntergang* תרג׳ ירוש׳ במ׳ כ״ה ד׳: ועם מעלי שמשא.

מַעֲלִי, מַעַלְיָא ת׳, טוב ומעולה | good, perfect | *gut, vorzüglich* תרג׳ דהי״ב י״ג ב׳: שמא דמעלי; גיט׳ כ״ט ע״א: גיטא מעליא.

מַעַלְיוּתָא נ׳, יתרון ושבח improvement | *Verbesserung* מנ׳ מ״ג ע״א: אשתנאי למעליותא וכו׳ לגריעותא.

מַעֲלָן, לְמַעֲלָן, מִלְּמַעֲלָן תה״פ, למעלה above | *oben* ירוש׳ בר׳ פ״ד ה״ה: כנגד קדשי הקדשים של מעלן; שמו״ר פל״ג: כל מה שברא הקב״ה למעלן ברא למטן; אהל׳ פ״י מ״א: בין מלמעלן בין מלמטן.

מַעֲלָנָא ז׳, 1) מבוא entrance | *Eingang* גיט׳ נ״ו ע״ב: דמעלנא אית ליה ומפקנא לית ליה. 2) שקיעה setting | *Sonnenuntergang* תרג׳ תה׳ נ׳ א׳ (ממזרח שמש עד מבואו): ממדנח שמשא ועד מעלניה.

מעל״ע מעת לעת.

מַעֲלָתָא נ״ר, הכנסות income | *Einnahmen* פסיק״ר פל״א: שיבבא בישא מני מעלתא ולא מני נפקתא.

מַעֲמָד — מלאכות מערי המדינה לעמוד במקדש בשעת העבודה a division of representatives deputed to accompany the service in the Temple | *Abgeordnete aus der Provinz zur Teilnahme am Tempeldienst* בכורים פ״ג מ״ד: כל העירות של מעמד מתכנסות לעיר של מעמד.

בְּמַעֲמַד תה״פ, בפני־ לעיני־ in the presence of | *in Anwesenheit* תוס׳ ב״ב ט׳ ב׳: המוכר שדה חבירו במעמד חבירו.

מַעֲמִיד ז׳, בסיס support, frame | *Gestell, Träger* שבת ס׳ ע״א: בטבעת וכו׳ בערסה וכו׳ הכל הולך אחר המעמיד.

מעמ״ס מעיקרא מאי סבר.

מעמש״ב מתנה על מה שכתוב בתורה.

מַעֲנֶה — יד המחרשה handle of the plough | *Griff des Pfluges* תוס׳ שבי׳ ג׳ כ׳: ובלבד שלא יסמוך לה מענה.

מַעַסְרָא ז׳, מעשר tithe | *der Zehnt* תרג׳ במ׳ י״ח כ״ח (מעשרותיכם): מעסריכון.

מַעֲפּוֹרֶת נ׳, אדרת למגן בפני האבק dust-cloak | *Staubmantel* כלי׳ פכ״ט מ״א: הפונדה והמעפורת.

מַעֲפָרָא ז׳, מצנפת turban | *Turban* תרג׳ מל״א כ׳ מ״א (ויסר את האפר): ואעדי ית מעפרא.

מַעֲפֶרֶת עי׳ מַעֲפּוֹרֶת. ירוש׳ תר׳ פ״ז מ״ד ע״ד: גזל מעפרתו של זה ונתן לזה.

מַעֲצָרָא ז׳, **מַעֲצַרְתָּא** נ׳, pressroom | *Kelter* תרג׳ ישי׳ ס״ג ב׳ (כדורך בגת): כביעוט דמתבעט במעצרא; במ׳ י״ח ל׳ (כתבואת יקב): עללת מעצרתא.

מַעֲקוּצֵי נ׳, עקיצה sting | *Stich* קה״ר ו׳ י״א: חד מעקוצי.

מע״ר מעשר ראשון.

מַעֲרָבָא ז׳, 1) מערב West | *Westen* תרג׳ בר׳ כ״ח י״ד (ימה): למערבא.
2) ארץ ישראל, שהיא במערבה של בבל Palestine (in the west of Babylonia) | *Palästina (das westlich von Babylonien liegt)* יב׳ קי״ז ע״א: בעי במערבא.

מַעַרְבָאָה, מַעַרְבִי ת׳, מצד מערב western | *westlich* תמיד פ״ב מ״ה: קרן מערבית דרומית; תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ו כ״ב (ולירכתי המשכן ימה): לסייפי משכנא מערבאה.

מַעַרְבְּלָא ז׳, שבולת מים whirlpool | *Strudel* תרג׳ איוב ל״ח ט״ז (נבכי ים): מערבלי סגור ימא.

מערובה, מַעֲרוֹךְ ז׳, גליל עץ לגלגול העיסה rolling-pin | *Rollholz (zum Teigrollen)* כלי׳ פט״ז מ״ב: סרוד של נחתומין וכו׳ וכן המערוך; ירוש׳ שבת פ״ז י׳ ע״א: במערובה משם טוחן.

מַעֲרוּקָא ז׳, פליט fugitive | *Flüchtling* תרג׳ יב״ע ויק׳ כ״ו ל״ו (מנוסת חרב): כמערוקי חרבא.

מְעָרַע; מְעָרַע קַדִּישׁ עי׳ מְאָרַע קַדִּישׁ. תרג׳ ויק׳ כ״ג ג׳ (מקרא קודש): מערע קדיש.

מַעַרְקָא ז׳, פליט fugitive | *Flüchtling* תרג׳ יר׳ מ״ה י״ט (שאלי נס ונמלטה): שאילו למערקיא ולמשיזביא.

מְעַרְתָּא נ׳, מערה cave | *Höhle* ב״ב נ״ח ע״א: מערתא דאברהם.

מע״ש מעשר שני; מערב שבת.

מע״ש לע״ש מערב שבת לערב שבת.

מַעֲשֶׂה •– מאורע, עובדא fact, event | *Ereignis, Handlung* תוס׳ בר׳ א׳ ו׳: מעשה בר׳ ישמעאל ור׳ אלעזר בן עזריה וכו׳.

מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית תורת בריאת העולם cosmogony | *Kosmogonie* חגי׳ פ״ב מ״א: אין דורשין בעריות בשלשה ולא במעשה בראשית בשנים.

מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה תורת חזיון המרכבה של יחזקאל the mystic speculations on the divine chariot (of the vision of Ezekiel) | *Deutung der Vision Ezechiels vom Gotteswagen* שבת פ׳ ע״ב: קום דרוש לנו במעשה מרכבה.

מַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם נוהג שבעולם of daily occurrence | *alltägliche Erscheinung* ב״ב קע״ג ע״ב: הא מעשים בכל יום דאסמכתא לא קניא.

מעשהז״ג מצות עשה שהזמן גרמא.

מַעַשְׁנָא ז׳, מעוז ומבצר stronghold | *Festung* תרג׳ משלי י׳ כ״ט (מעוז): מעשנא.

מַעֲשֵׂר •– **מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן** המעשר הניתן ללויים the first tithe belonging to the Levite | *der erste Zehnt, der den Leviten gegeben wird* מעש״ש פ״ה מ״ו: ומעשר ראשון לבעליו וכו׳.

מַעֲשֵׂר שֵׁנִי המעשר שהמפריש מביאו לירושלים ואוכלו שם the second tithe to be consumed by the owner in Jerusalem | *der zweite Zehnt, der nach Jerusalem gebracht und dort vom Eigentümer verzehrt werden soll* מעש״ש פ״ה מ״י: בערתי את הקדש מן הבית זה מעשר שני.

מַפְגִּיעַ ז׳, מין רמש gnat | *Mücke* שבת ע״ז ע״ב: אימת מפגיע על ארי אימת יתוש על הפיל.

מְפַגְּרוּתָא נ׳, חורבן desolation | *Verwüstung* תרג׳ ישעי׳ מ״ט י״ט (וארץ הריסותך): וארע מפגרותיך.

מפד״ש מפני דרכי שלום.

מַפָּה נ׳, 1) מטפחת napkin, towel | *Tuch, Handtuch* בר׳ פ״ח מ״ג: מקנח ידו במפה ומניחה על השולחן.

2) דגל flag | *Fahnentuch* במ״ר פ״ב: לכל נשיא ונשיא מפה וצבע.

מְפוֹאָר ת׳, יפה, נהדר glorious | *schön, herrlich* תענית ז׳ ע״א: אי חכמה מפוארה בכלי מכוער.

מְפוּלָּם ת׳, חלק smooth | *glatt* זבח׳ נ״ד ע״א: אבנים מפולמות.

מְפוּלָּשׁ ת׳, נוקב ועובר מן הקצה אל הקצה going through | *durch und durch gehend* תוס׳ כלא׳ פ״ב: תלמים מפולשין מראש השדה ועד סופו.

מַפּוֹלֶת נ׳, 1) נפילה, הריסות falling in, debris | *Einsturz; Trümmer* בר׳ ג׳ ע״א: מפני ג׳ דברים אין נכנסין לחורבה מפני השד ומפני המפולת ומפני המזיקין; פס׳ פ״ב מ״ב: חמץ שנפלה עליו מפולת.

2) ע׳ מַפָּלָה. ירוש׳ בר׳ פ״ה ה״א: במפולת של מחריביו חתם.

3) זרוי, זריעה throwing seed | *das Säen, Streuen* ערכ׳ כ״ה ע״א: מפולת יד ולא מפולת שוורים.

מפוריא ע׳ אֲפוּנְדָּה. ילק׳ ויק׳ תקמ״ז: אם נוטל אדם מפוריא של מעות ויתן פיה למטה אין המעות מתפזרות?

מְפוּרְסָם, מְפוּרְצָם ת׳, ידוע לרבים generally known | *allgemein bekannt* ויק׳ פל״ב: בזמן שאינו מפורסם; ירוש׳ תעני׳ פ״א ס״ד ע״ד: וכלב מפורצם בתשמישו.

מְפוֹרָשׁ 1) ת׳, מבורר ומוסבר specified, explicit | *deutlich* חגי׳ כ״ב ע״ב: ומה סתומות וכו׳ מפורשות עאכו״כ.

2) תה״פ, בבירור explicitly | *ausdrücklich* ב״מ צ״ד ע״ב: בשואל מפורש. ועי׳ שֵׁם הַמְּפוֹרָשׁ.

מפחזנא ע׳ מִיפְחֲזָנָא. ירוש׳ נז׳ פ״א נ״א ע״א: מפחזנא.

מפטיר ז׳, 1) מי שקורא את ההפטרה he who concludes the reading from the Law at the Synagogue | *derjenige, der den Schluß des Pentateuchabschnittes und hierauf einen Abschnitt aus den Propheten in der Synagoge vorträgt* ירוש׳ מגי׳ פ״ד ה״ג: שבעה חוץ מן המפטיר.

2) שמש בית הכנסת janitor | *Synagogendiener* חולי׳ נ״א ע״א: מפטיר כנסיות.

מפיחנא עי׳ מיפחנא. נד׳ י׳ ע״ב: מפיחנא וכו׳.

מפים עיר נף במצרים Memphis in Egypt | *Memphis in Aegypten* תרג׳ יר׳ ב׳ ט״ז (בני נף): בני מפים.

מפנקותא נ׳, עידון ורוך, פינוק delicacy, tenderness, fastidiousness | *Bequemlichkeit, Verwöhntheit* חג׳ ו׳ ע״א: מפנקותא יתירתא.

מפסועיתא נ׳, שעטה trotting | *das Treten* תרג׳ ירי׳ מ״ז ג׳ (שעטת פרסות אביריו): מפסועית פרסת גיברוהי.

מפסלית, מפסלת נ׳, כלי חקיקה ופיסול chisel | *Meißel* כלי׳ פי״ג מ״ד: המעצד והאיזמל והמפסלית וכו׳; תוס׳ שבת י״ג (י״ד): מטלטלין את המקבת ואת המפסלת.

מפץ — מצע mattress | *Matratze* אהל׳ פ״ח מ״א: וסדין ומפץ ומחצלת.

מפקנא ז׳, מוצא exit | *Ausgang* תרג׳ יחזקאל מ״ב י״א (וכל מוצאיהן): וכל מפקניהן.

מפקנותא נ׳, 1) יציאה going out, leaving | *das Herausgehen* תרג׳ שמ׳ כ״א ז׳ (כצאת העבדים): מפקנות עבדין.

2) מקום מוצאו של דבר source | *Herkunft* תרג׳ דהיי״א א׳ כ״ג: אופיר אתר מפקנות דהבא.

3) הדבר היוצא that which comes forth | *das, was hervorgeht* תרג׳ תהי׳ פ״ט ל״ה (מוצא שפתי): מפקנות ספותי.

מפקנות נשמתא יציאת נשמה death | *Tod* תרג׳ תהי׳ ס״ח כ״א (למות תוצאות): מפקנות נשמתא.

מפקתא נ׳, 1) צואה excrement | *Exkrement* שבת קל״ד ע״א: בי מפקתא.

2) הוצאות expense | *Ausgabe* ויק״ר פל״ד: מן דמא מפקתא.

מפרוכה עי׳ מפריכה. ב״ב ס״ז ע״ב: המוכר בית הבד מכר את הנסרים ואת היקבים ואת המפרוכות.

מפרונא ז׳, מוהר, נדוניא wife's settlement | *Mitgift* תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ב ט״ז (כמוהר הבתולות): כמפרוני בתולתא.

מפרחייתא נ״ר, ציציות fringes | *Fransen* שבת נ״ט ע״ב: האי רסוקא אי אית ליה מפרחייתא שרי ואי לא אסיר.

מפריכה נ׳, אבן כבדה שבגת press-stone | *Press-Stein* תוס׳ ב״ב ג׳ ג׳: המוכר את בית הבד מכר וכו׳ ואת המפריכות.

מפרע: למפרע תהפ׳, 1) לשעבר, מלכתחילה retroactively | *rückwirkend* סנה׳ כ״ז ע״א: למפרע הוא נפסל.

2) מסוף לראש backward | *rückwärts* מגי׳ פ״ב מ״א: הקורא את המגילה למפרע לא יצא.

3) בדיעבד, לאחר מעשה subsequently | *nachträglich* תוס׳ ברי׳ ד׳ י״ט: לברך למפרע וכו׳ כתחילה וכו׳.

מפרק ז׳, קשר, חוליא באברים joint, link | *Gelenk* נזיר נ״ב ע״ב: הואיל וישנן במפרקי ידים ורגלים.

מפרש, מפרש הים ז׳, מי שמפליג בים, יורד הים באניה sea-farer | *Seefahrer* גיט׳ ס״ה ע״ב: המפרש והיוצא בשיירא; ירוש׳ שבת פ״ב ד׳ ע״ג: חיזרתי על כל מפרשי ימים.

מפשוטיתא, מפשיטותא נ׳, פישוט ידים ורגלים, השתחויה prostration at prayers | *das Sichhinstrecken (beim Gebet)* ירוש׳ ע״ז פ״ד מ״ג ע״ד: מפשוטיתא דתעניתא וכו׳; סוכה פ״ד נ״ד ע״ב: מפשיטותא.

מַפְתֵּחַ ז׳ — בית הצואר של בגד neckhole | *Halsöffnung (am Hemd)* שבת פט״ו מ״ב: קושרת אשה מפתח חלוקה.

מְפַתֵּחַ ז׳, סתת stone-cutter | *Steinhauer* כלי׳ פכ״ם מ״ה: יד מקבת של מפתחי אבנים.

מַפְתֵּחַ ז׳ — מַפְתֵּחַ הַלֵּב עצם החזה sternum | *Brustbein* אהלי׳ פ״א מ״ח: ושמונה עשרה חוליות בשדרה וכו׳ ששה במפתח של לב.

מָצָא — נִמְצָא נפ׳ — נודע הדבר, נתברר, to result, to follow | *sich später ergeben, sich herausstellen* קידו׳ פ״ב מ״ג: על מנת שאני כהן ונמצא לוי.

מַצָּבָא, ז׳, **מַצַּבְתָּא** נ׳, מטע plant | *Pflanzung* תרג׳ ישי׳ ה׳ ב׳ (שורק): כמצב גפן בחירא; מיכה א׳ ו׳ (למטעי כרם): מצבת כרם.

מִצָּה פיעל, 1) סחט to wring out | *auspressen* מעילה פ״ב מ״ב: מיצה דמה חייב משום פגול.

2) דייק במדה to measure exactly | *genau messen* עירו׳ פ״ד מ״א: שאין המשוחות ממצין את המדות מפני השועין.

נִתְמַצָּה נפ׳, 1) נסחט to de wrung out | *ausgepreßt werden* זבח׳ פ״ו מ״ד: היה מתמצה עד היסוד.

2) נחשב החשבון בדיוק to be exactly counted | *genau berechnet werden* ב״ר פצ״ב: כיון שראה יעקב שנתמצה החשבון.

מַצָּה — עור שלא עובד עדיין untanned hide | *ungegerbte Haut* כלי׳ פי״ז מט״ו: העושה כיס מעור המצה.

מצה״ד מצד הדין.

מַצּוּ נ׳, מצה ומריבה quarrel | *Streit* תרג׳ ש״ב ט״ו ד׳ (ריב ומשפט): דין ומצו.

מְצוּבָה עי׳ חֲצוּבָה 2. ירושי׳ ב״מ פ״ב ה׳ ע״ב וע״ג: כגון אהן מצובה אין חייב להכריז מהו וכו׳ כגון אהן קרפיפא של שלשה בני אדם.

מְצוּבִיתָא נ״ר, קנים שבמסרק האורגים slips of the slay | *Stäbchen des Webkamms* שבת ק״ה ע״א: בקירוס — מצוביתא.

מְצוּגָא ז׳, זמורת גפן tendril | *Weinranke* תרג׳ יב״ע בר׳ מ׳ י״ב (שלשה שריגים): תלתי מצוגיא.

מִצְוָה נ׳ — צדקה charity | *Wohltätigkeit, Almosen* ויק״ר פל״ד: כל עמא יפלגון מצוה.

מִצְווֹתָא נ׳, 1) פקודה command | *Befehl* ירושו׳ קידו׳ פ״א ס״א ע״ב: אתא מצוותא לטחונייא.

2) מצות אלהים, מעשה טוב religious act | *gottgefällige Handlung* ויק״ר פ״ג: בר מצוותא.

מְצוּי ת׳, רגיל, שכיח frequent, ordinary | *häufig, üblich* ב״מ י״ח ע״א: במקום שהשיירות מצויות.

מִצּוּי עי׳ מִיצּוּי. ביצה פ״ג מ״ח: מפני מצוי המדות.

מְצוּיָּן ת׳, 1) מסומן בסימן marked | *kenntlich gemacht* תוס׳ שקלי׳ א׳ ה׳: אבן אחת מצויינת.

2) מופלא, יוצא מן הכלל prominent | *ausgezeichnet* בר׳ ה׳ ע״א: שערים המצויינים בהלכה.

מְצוּיְינָא ז׳, נרגן, איש ריב ומדון wrangler | *Zänker, Streitsüchtiger* שבת קנ״ב ע״א: קרחא מצויינא.

מְצוּיָּץ ת׳, שיש בו ציצית provided with (woolen) fringes | *mit Fransen (Zizith) versehen* שבת כ״ה ע״ב: סדינין המצוייצין.

מְצוּלוֹת נ״ר, פסולת של תבואה refuse | *Abfall (vom Getreide)* תוס׳ צוק׳ תרו׳ י׳ ג׳: המצולות והרקבונות של תרומה.

מְצוּעַ ז׳, אמצע midst | *Mitte* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ג י״א: למצוע משריתא.

מְצוּפִית נ׳, מקום הנחת הפה בכלי זמר וכדומה mouthpiece | *Mundstück* כלי׳ פי״א מ״ז: קרן עגולה וכו׳ אם היתה מצופית שלה של מתכת וכו׳.

מְצַוְצָא ז׳, צרצר cricket | *Grille* מדר׳ תהל׳ ק״ב ד׳: כהדין מצוצא דתננא.

מצטבלה [מִצְטַלְבָה] עי׳ אִצְטַלַב (צְלַב.) ב״ר פס״ה: אזל קומי שריתא למצטבלה.

מצטוכה עי׳ מַסְטִיכִי. ילק׳ בר׳ קמ״ט: ולמ — מצטוכא.

מִצְטְרָא, מצטרו ז׳, כף spoon | *Löffel* ויק״ר פל״ג: מצטרא מכירין; ילק׳ תהל׳ תשס״ח: מצטרו ומכירין.

מְצֵי פ״ע, 1) יכול to be able | *können, vermögen* ב״מ י״ד ע״ב: לא מצי אמר ליה.

2) סחט to wring out | *auspressen* זבח׳ ס״ה ע״ב: וכיון דמצי דם וכו׳.

3) ינק to suck | *saugen* שבת נ״ד ע״ב: לימציוה וכו׳.

מַצֵּי פַעֵל, היניק to give suck | *zu trinken geben (dem Säugling)* כת׳ ס׳ ע״ב: ממציא ליה טפי.

אִימְצִי, אִתְמְצֵי אתפ׳, 1) עי׳ מְצִי 1. כת׳ ס״ב ע״א: לא אימצי נכרי לסגויי בהדי ישראל.

2) נסחט to be wrung out | *ausgepreßt werden* תרג׳ איוב ד׳ י״ב (שמץ): ראיתמצי.

מְצִיאָה נ׳, 1) פעולת המוצא finding | *das Finden* ירושׁ׳ סוטה פ״א ט״ז ע״ב: אין מציאה בכל מקום אלא בעדים.

2) דבר שנמצא something found | *Fund* גיט׳ פ״ה מ״ג: המוציא מציאה לא ישבע.

מציבות עי׳ מְצוּפִּית. תוס׳ כלי ב״מ א׳ ז׳: מציבות של מתכות.

מציטאר עי׳ מִצְטְרָא. ילק׳ ויק׳ תרס״א: מציטאר מכירין.

מְצִיעָא ז׳, אמצע middle, midst | *Mitte* תרג׳ במ׳ ל״ה ה׳ (והעיר בתוך): וקרתא במציעא.

מְצִיעָאָה ת׳, אמצעי middle | *mittlere* תרג׳ שמ׳ כ״ו כ״ח (הבריח התיכון): עברא מציעאה.

מְצִיעוּתָא עי׳ מְצִיעָא. תרג׳ דה״ב ז׳ ז׳ (תוך החצר): מציעות דרתא.

מְצִיעֲתָא נ׳, החלק האמצעי של משנה the middle clause of a Mishnah | *der mittlere Teil einer Mischna* חול׳ צ״ב ע״ב: רישא וסיפא וכו׳ מציעתא.

מְצִיצָא עי׳ מְצַוְצָא. מדר׳ תה׳ בובר ק״ב ד׳: מציצא דיקר [דיקוד].

מצ״ל מצי למימר; מצות לא תעשה.

מִצְמְחָא ז׳, מִצְמְחֵיהּ דְיוֹמָא הנץ החמה sun-rise | *Sonnenaufgang* ויק״ר פכ״ד: מצמחיה דיומא וכו׳ מטמוע שמשא.

מְצַמֵּץ פ״י, 1) עצם עיניו למחצה to blink | *die Augen zukneifen* ב״ר פ״ס: ממצמץ ומביט בה.

2) מצץ to suck | *saugen* ירושׁ׳ ב״מ פ״ז י״א ע״ב: שלא יקלף בתאנים וימצמץ בענבים.

מצ״ע מצד עצמו; מצות עשה.

מַצַּע פיעל, קבע באמצע to place in the middle | *in die Mitte setzen* סנה׳ פ״ב מ״א: ממצעו בינו ובין העם.

מַצְעֲיָא ז׳, לוחץ oppressor | *Bedrücker* תרג׳ מש׳ כ״ט י״ג (איש תככים): גברא מציעיא.

מְצַק פ״י, יצק to pour | *gießen* הור׳ י״ב ע״א: מוצקין שמן וכו׳.

מְצַר פ״י, 1) עי׳ מָזַר. ירושׁ׳ סוטה פ״ו כ׳ ע״ד: מוזרות בלבנה וכו׳ אנן תנינן מוצרות וכו׳ מצרן עמר.

2) תחם והגביל to define the boundaries | *als Grenze bestimmen* ב״ב ס״א ע״ב: אעפ״י שמצר לו מצרים החיצונים.

מְצַר כנ״ל 2. ב״ב ס״א ע״ב: אע״ג דמצר ליה מצרי.

אִימְצַר אתפ׳, התפשט to stretch oneself | *sich ausstrecken* ע״ז ע׳ ע״ב: אימצורי קא ממצרא.

מֵצַר ז׳ — תחום, גבול boundary | *Grenze, Rain* ב״ב נ״ג ע״א: שתי שדות ומצר אחד ביניהם.

מִצְרָא ז׳, 1) כנ״ל. ב״ב ק״ח ע״א וע״ב: דינא דבר מצרא.

2) חבל rope | *Strick* מו״ק ו׳ ע״ב: דליכא גישרא וכו׳ דליכא מצרא.

דִּינָא דְבַר מִצְרָא זכות קדימה של בעל שדה בקנית שדה שכינו the prerogative of the neighbour (the right of preemption) | *Vorkaufsrecht des Grenznachbars* ב״ב ה׳ ע״א: דינא דבר מצרא.

מִצְרָאָה, מִצְרָאֵי, מִצְרָיָא ת׳, מצרי Egyptian | *ägyptisch* תרג׳ בר׳ ל״ט ב׳ (איש מצרי): גברא מצראה; יב״ע שם: מצראי; תרג׳ ירוש׳ שמ׳ ב׳ י״ב: מצריא.

מֶצְרְנָא עי׳ מֵצַר. ב״מ ק״ח ע״ב: בני מצרני.

מֶצְרְנָאָה ת׳, הגדל על הגבול growing on the balk | *am Raine wachsend* יומא י״ח ע״ב: גרגירא מצרנאה.

מַצְתּוּתָא נ׳, הקשבה, שמיעה hearing | *das Hören, Vernehmen* תרג׳ יב״ע בר׳ ב׳ ז׳: מצתות אודנין.

מְקַבִּיל ־ מבוסס על הקבלה והמסורת founded on tradition | *auf Überlieferung begründet* ירוש׳ ב״ק פ״ח ו׳ ע״ג: תניתה אילין למקרילות ולמקבילות.

מְקַבִּיל מה״י, ממול opposite | *gegenüber* תרג׳ ויק׳ ה׳ ח׳ (ממול): מקביל.

מְקַבְּלָנוּתָא נ׳, לקיחה ורכישה winning | *das Gewinnen* תרג׳ מש׳ י״א ל׳ (ולוקח נפשות חכם): מקבלנותא דנפשי חכמתא.

מַקְבָן ז׳, שראשו דומה למקבת one whose head is malletshaped | *mit hammerförmigem Kopf* בכורות פ״ו מ״א: המקבן ושראשו שקוע.

מקב״ש ומחב״ה מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל.

מַקְדּוֹנְיָא שם ארץ Macedonia | *Mazedonien* תרג׳ יב״ע בר׳ י׳ ב׳ (יוון): ומקדוניא.

מַקְדֵּחַ ז׳, כלי לנקיבת עץ וכדומה borer | *Bohrer* ויק״ר פ״ד: לבני אדם שהיו יושבין בספינה נטל אחד מהן מקדח והתחיל קודח תחתיו.

מְקַדַּשְׁתָּא נ׳, קדשה, זונה prostitute | *Dirne* תרג׳ בר׳ ל״ח כ״א (קדשה): מקדשתא.

מַקּוּבָא ז׳, פטיש hammer | *Hammer* תרג׳ ישׁ׳ מ״ד י״ב (ובמקבות): מקובין.

מְקוּבָּל ת׳, 1) חביב much liked | *wohlgelitten* בר׳ י״ז ע״א: מקובל על הבריות.

2) שיש לו דבר־מה בקבלה holding a tradition | *eine Überlieferung besitzend* פאה פ״ב מ״ו: מקובל אני מרבותי.

מְקוּבָּע ת׳, קבוע ומסויג beset | *besetzt* במ״ר פי״ב: כעטרה הזאת שמקובעת באבנים.

מִקְוֶה ז׳, **מִקְוָה** נ׳ ־ בריכת מים לטבילה the ritual bath of purification | *Tauchbad* במ״ר פי״ח: שיעור מי מקוה ארבעים סאה.

מְקוֹזָא ז׳, רץ runner | *Läufer* ילק׳ שמ׳ רכ״ה: מקוזי מן קדמוי מקוזי מן לאחוריה.

מַקּוּלִים, מַקּוּלִין ז״ר, שוק בשר meat-market | *Fleischmarkt* ספרי במ׳ קל״א: בנו להם מקולים; חול׳ צ״ה ע״א: מקולין וטבחי ישראל וכו׳.

מְקוּלָּס ת׳, (צלוי בשפיד וראשו מושם על גביו כמין כובע (a lamb roasted in its entirety with the entrails on the head) like a helmet | *eig. „behelmt“ (vom Pessachlamm, das mit helmartigem Aufsatz seiner inneren Teile gebraten wurde)* פס׳ ע״ד ע״א: גדי מקולס.

מָקוֹם ־ כנוי לגבוה the Lord | *Gott* בכורות מ״ה ע״א: המקום יהיה בעזרו.

מָקוֹף ז׳, חור שבו קובעים יד המעדר the eye of the coulter | *die Einfassung des Spatengriffs* כלי׳ פי״ג מ״ג: חרחור שנפגם וכו׳ נשבר מקופו וכו׳.

מָקוֹר ז׳, כלי להשחזת אבני ריחיים a tool for whetting millstones | *ein Schleifgerät* כלי׳ פכ״ט מ״ו: יד המקור וכו׳ יד המעצד.

מַקּוֹרָא ז׳, חרטום העוף beak | *Schnabel* ב״ר פס״ד: אתא הדין קורא מצראה דמקוריה ארוך יהב מקוריה ואפקיה.

מְקוּרְזָל ת׳, מעוגל *gerundet* | rounded תוס׳ שבת י״ג (י״ד), י״ז: צרור המקורזל כזית כאגוז וכביצה.

מקוזה [מְקוּזָה] ז׳, רץ *Läufer* | runner ירוש׳ ר״ה פ״ב נ״ח ע״א: כהדין מקוזה.

מְקוּתָא חשבון *Berechnung* | calculation ירוש׳ שבי׳ פ״א ל״ג ע״ב: הדא מקותא.

מִקָּח — קניה *Kauf* | bargain כתי׳ י׳ ע״ב: לך זכה במקחך.

מִקָּח וּמִמְכָּר משא ומתן של מסחר *Handelsverkehr* | commercial transaction ב״ב קס״ט ע״א: אף שטרי מקח וממכר אין כותבין.

מִקְטוֹרָה, מִקְטוֹרָן ז׳, מין בגד עליון *ein Oberkleid* | an upper garment ירוש׳ ב״מ פ״ב ח׳ ע״ב: כריך במקטורה; תוס׳ כל׳ ב״ב ז׳ א׳: והמקטורן וכו׳.

מִקְטַיָּא, מִקְטַיְּיָה ז״ר, דברים שמחזיקים ביד בשעת שבועה, נקיטת חפץ *Gegenstände, die der Schwörende in der Hand hält* | objects held in the hand while making oath תוס׳ סנה׳ ה׳ א׳: דור לי בחיי ראשך בקייטא ובמקטייא דנקיטי; ירוש׳ שם פ״ג כ״א ע״א: קיטה במקטיה דנקום קיבל עליו וכו׳.

מְקֵידָה נ׳, קדרה להחזיק בה גחלים יוקדות *Feuertopf* | fire-pot שבת פכ״ד מ״ה: שפקקו את המאור בטפיח וקשרו את המקידה בגמי.

מְקִילוֹן ז׳, עי׳ מְקוּלִין. ירוש׳ חגי׳ פ״א ע״ו ע״ב: אפילו ממקילון.

מְקִימָה עי׳ מִיקְמַת. ויק״ר פ״ה: אית לך מקימה פלנית וכו׳.

מִקְלָה נ׳, 1) שריפה *das Brennen* | burning ב״מ ע״ד ע״א: מחוסר מקלה וכו׳.
2) כירה, מוקד *Brandstätte* | roasting place תענ׳ פ״ב מ״א: אפר מקלה.

מַקְלוֹט ז׳, שק *Sack* | bag ירוש׳ ב״ק פ״ב ב׳ ע״ד: צריך שיהא המקלוט בידו. ועי׳ מַלְקוֹט.

מַקְלֵיעְתָא נ׳, מקלעת *Locke, Haarflechte* | braid, plait ירוש׳ שבת פ״ו ז׳ ע״ד: מקליעתא דרישה.

מְקָם ז׳, מעמד *Stand* | standing תרג׳ מל״א י׳ ה׳ (מעמד משרתיו): מקם משמשנוהי.

מִקְמָא ז׳, מקור פרנסה *Erwerbsquelle* | means of living שמו״ר פ״ל: לשנים שירדו למקמא אחד אומן ואחד הדיוט.

מִקְמָה עי׳ מִיקְמַת. ירוש׳ נד׳ פ״א מ״ב ע״ג: דו יב לה מקמה טבא.

מקמ״ל מאי קא משמע לן.

(מקמק) הִתְמַקְמֵק התפ׳, נעשה חלוש *zermürbt werden* | to be crushed תענ׳ כ״ה ע״ב: המתינו לו עד שיתמקמק ויצטער.

מִקְמְתָא עי׳ מִיקְמַת. ב״ר פע״ג: הדא מקמתא.

מְקַנִּיתָא נ׳, חבילת קנים *Rohrbündel* | a bundle of reeds ירוש׳ מעש״ש פ״ה נ״ה ע״ג: מקניתה מרגלתא.

מִקְפָּה נ׳, תבשיל עב וגם *Brei* | pulp סוכה כ״ט ע״א: מקפה של גריסין.

מַקְפָּנָא ז׳, חומה מקפת *Ringmauer* | circumvallation תרג׳ איכה ב׳ ח׳ (חל וחומה): מקפנא ושורא.

מָקָק ז׳, רקבובית ע״י אכילת תולעים *Zerfall, Wurmfraß* | decay, wormeaten place שבת פ״ט מ״ו: מקק ספרים.

מָקָק ז׳, עש אוכל ספרים *Bücherwurm* | book-worm שבת צ׳ ע״א: מקק דסיפרי.

מקקוזיי [מַקְקוּזַיי] ז״ר, רצים *Läufer* | runners פסיק׳ בשלח פ״ד ע״א: מקקוזיי מן קדמוי מקקוזיי מן בתרוי.

מֵקַר ת׳, מֵצַל *schattig* | shady תרג׳ ישי׳ כ״ה ה׳ (בצל עב): בטלל כיף מקר.

מִקְרָא — 1) כתבי הקודש *Bibel* | the Scriptures ירוש׳ תענ׳ פ״ד ס״ח ע״א: חיזרנו על כל המקרא.

2) פסוק בתנ״ך biblischer | Biblical verse Vers יבמ׳ י״א ע״ב: אין מקרא יוצא מידי פשוטו.

מְקְרְבָא ז׳, קריבה, גישה das | coming near Nahekommen ב״ר פ״ט: כמה דלא מיהת במקרביה.

מקרוא לפרוס [מַקְרוֹאֲלַפְּרוֹס] עי׳ מיקרו ליפארוס. ב״ר פס״ה: בן ננס והיתה קוראה אותו מקרוא לפרוס.

מְקְרוֹבוּתָא עי׳ מְקְרְבָא. ילק׳ בר׳ כ״ו: כמה דלא דמכת במקרובותיה.

מקרולפרוס, מַקְרוֹם עי׳ מיקרו ליפארוס. ילק׳ ירמ׳ של״ב: אם בעיניך הוא מקרולפרוס בעינינו ננס; שם בר׳ קי״ד: מקרום וכו׳.

מַקְרֵי ז׳, מלמד *Lehrer* | teacher ב״ב כ״א ע״ב: מקרי ינוקי וכו׳ מקרי דרדקי.

מַקְרִיל ת׳, מבוסס על פשט המקרא based on textual interpretation | *auf der Bibeldeutung begründet* ירוש׳ ב״ק פ״ח ו׳ ע״ג: תניתה אילין למקרילות ולמקבילות.

מַקְרְעָא נ׳, קרע *Riß* | rent ירוש׳ מעש״ש פ״ד נ״ה ע״ב: תרי עשר מקרען.

מְקְרֶצֶת נ׳, חתיכת בצק a piece of dough | *Teigstück* תוס׳ טהר׳ י״א ב׳: הקורץ מקרצת מן העיסה.

מְקַרְקְעָא ז׳, קרקע, אחוזה *Grundstück* | real estate ב״מ י״א ע״ב: מטלטלי אגב מקרקעי.

מְקֵרְתָּא נ׳, בית הקיץ *Sommerwohnung* | summerhouse תרג׳ מל״א ז׳ ב׳ (בית יער הלבנון): בית מקרת מלכיא.

מַקְשָׁאָה, מַקְשֵׁי ז׳, מקשן, מי שדרכו לשאול קושיות *Disputant* | disputant ב״ר פמ״ח: אפרים מקשאה תלמידו דר׳ מאיר; הור׳ י״ד ע״א: חריף ומקשי.

מַקְשְׁיָא נ׳, מקשה, שדה קשואים cucumber field | *Gurkenfeld* תרג׳ ישׁ׳ א׳ ח׳ (במקשה): במקשיא.

מַקְשִׁיצְתָא נ׳, שקוץ, עבודה זרה abomination, idol | *Abscheu, Götze* תרג׳ ירוש׳ דב׳ כ״ט ט״ז (שקוציהם): מקשיצתהון.

מַר — 1) פ״ע, אמר *sagen* | to say ירוש׳ תרג׳ פ״ח מ״ו ע״א: חמון מה אתון מרין.

2) אדון, רב *Herr* | lord, master חול׳ ק״ה ע״א: מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי.

בְּמַר תחת, במקום *anstatt* | instead חול׳ צ״ד ע״א: ויהבה ניהלה במר דשהוטה.

מָרָא ז׳, מעדר *Grabscheit* | hoe יב׳ ס״ה ע״ב: מרא לקבורה.

מַרְאִית נ׳, מַרְאִית הָעַיִן חזות appearance, sight, semblance | *Blick, Anschein* ביצה ט׳ ע״א: כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין אפילו בחדרי חדרים אסור.

מַרְבְּיָנָא ז׳, 1) חנוך *Zögling* | pupil תרג׳ יב״ע בר׳ י״ד י״ד (ילידי ביתו): מרבייני ביתיה.

2) נצן *Sprößling* | sprout תרג׳ תה׳ ס״ה י״א: מרבייני צמחהא.

מַרְבְּיָתָא, מַרְבִּינְתָא, אומנת *Erzieherin* | nurse תרג׳ יב״ע בר׳ ל״ה ח׳ (מינקת רבקה): מרבייתא דרבקה; קיד׳ ל״א ע״ב: ההיא מרבינתיה הואי.

מַרְבִּיצָא עי׳ מַרְבְּיָנָא 1. תרג׳ ירוש׳ בר׳ י״ד י״ד (ילידי ביתו): מרביצי ביתיה.

מַרְבִּית — 1) קטני בעלי חיים young animals | *junge Tiere* בכורות פ״ו מ״א: כל מרבית העגלים כן.

2) ענף *Zweig* | twig תמיד פ״ב מ״ג: במרביות של תאנה.

מַרְבִּיתָא, נ׳, 1) כניל 2. ירוש׳ שבי׳ פ״א ל״ג ע״ג: מרביתא דתאינתא.

2) חנוך, למוד training, teaching | *Unterricht, Lehre* תרג׳ מש׳ ב׳ י״ז (אלוף נעוריה): מרביתא דטליותהא.

מַרְבָּךְ ז׳, גל, תל *Haufen* | pile אהל׳ פ״ג מ״ז: מרבך של אבנים.

מַרְבָּעָה עי' רְבִיעָה. תוס' שבי' ב' ד': שמנע הימנו שתי מרבעות.

מַרְבָּעוּתָא, מַרְבַּעְתָּא נ', מרבץ, משכב resting place | *Lagerstätte* תרג' שני אס' א' ג': אי לא חזי לכון אריא אתון חזין מרבעותיה; ב"ב ע"ג ע"ב: כי מרבעתא דרישיה.

מְרַג פעל. הפיל to overthrow | *umstoßen* תרג' דהי"א י"ג ט' (שמטו הבקר): מרגוהי תוריא.

אִתְמְרֵג אתפ', נדחה ונגף to be pushed | *gestoßen werden* תרג' דב' י"ט ה' (ונדחה ידו בברזל): ותתמריג ידיה בברזלא.

מַרְגּוּאָן עיר באסיה התיכונה a city in Central Asia (Merw) | *Stadt in Zentralasien (Merw)* ע"ז ל"א ע"ב: ר' שמואל בר ביסנא איקלע למרגואן.

מרגזאות [כְּרִיזַרְגָּאוֹת] ז"ר, מס כסף וזהב gold and silver tax | *Gold- und Silbersteuer* ילק' תהל' תרכ"ו: גזר והטילו מרגזאות על הארץ כיון שנתנו עליהם העול הזה וכו'.

מַרְגְּזִיָּה ז"ר, מין סכין chopper | *Hackmesser* ירוש' שבת פ"ז י' ע"א: כד מכתת במרגזייה.

מַרְגְּזָנִיתָא נ', אשה נרגנית quarelsome woman | *zänkische Frau* תרג' מש' כ"א י"ט (אשת מדנים): תגרניתא ומרגזניתא.

מַרְגְּלָא: מַרְגְּלָא בְּפוּמֵיהּ נוהג היה לומר he used to say | *er pflegte zu sagen* ברי' י"ז ע"א: מרגלא בפומיה דר' מאיר.

מַרְגְּלָא ז', **מַרְגָּלִי, מַרְגְּלִיטִים, מַרְגָּלִיָּא, מַרְגָּלִית, מַרְגָּלִיתָא** נ', פנינה, אבן טובה pearl; jewel | *Perle; Edelstein* תרג' איוב כ"ח י"ט (פטדת כוש): מרגלא ירקא דאתי מן כוש; ירוש' דמ' פ"א כ"ב ע"א: מרגלי מן דמלכא; שמו"ר פל"ה: ישפה – מרגליטים; ע"ז ח' ע"ב: מרגליות ואבן טובה וכו'; תרג' יב"ע שמ' כ"ח י"ז: מרגלייא חדא; ירוש' נד' פ"ג ל"ח ע"א: ביעה ומרגליתא.

מַרְגְּלָתָא נ"ר, מרגלות המטה the bottom of the bed | *Fußende* ירוש' מעש"ש פ"ד נ"ה ע"ג: מקניתא – מרגלתא.

מַרְגְּנִין ז"ר, שוטים למלקות whips, scourges | *Peitschen* תרג' מל"א י"ב י"ד (בעקרבים): במרגנין.

מַרְגְּנִיתָא עי' מַרְגְּלִיתָא. ב"ב קמ"ו ע"א: מרגניתא דשויא אלפא זוזי.

מָרַד י'– זוב to run | *fließen* ע"ז כ"ח ע"ב: עין שמורדה.

הִמְרִיד הפ', עורר למרידה to make rebellious | *aufrühren, rebellisch machen* חג' י"ג ע"א: נמרוד שהמריד כל העולם כולו.

מַרְדָּא נ', 1) מין עוף a bird | *ein Vogel* חולי' ס"ב ע"ב: שמונה ספיקות הן וכו' ומרדא וכו'.

2) עי' מַרְדֵּעַ. תוס' ר"ה ב' (א'), ב': גבוה שתי מרדאיות.

מַרְדֶּה ז', כלי לרדית הפת בתנור baker's shovel | *Bäckerschaufel, Brotschieber* שבת קי"ז ע"ב: ורדיית הפת וכו' וכשהוא רודה לא ירדה במרדה אלא בסכין.

מִרְדָּה נ', מין חרס מעורב בגללים ordure, a material for vessels | *mit Exkrementen vermischte Erdmasse* ע"ז ע"ה ע"ב: מנא דמורדה.

מַרְדּוּ 1) מין עוף a bird | *ein Vogel* חולי' ס"ב ע"ב: והיינו מרדו.

2) עי' מַרְדּוּת. תרג' ירוש' ויק' י"ט כ' (בקרת) מרדו.

מַרְדּוּת י'– עונש chastisement | *Züchtigung* נזיר פ"ד מ"ג: מכת מרדות.

מַרְדּוּתָא נ', 1) כנ"ל. תרג' תה' ב' י' (מוסר): מרדותא.

2) מרי, מרד rebellion | *Widerspenstigkeit* תרג' ש"א' כ' ל' (בן נעות המרדות): בר מרבנותא דמרדותא.

מַרְדְּיָא נ׳, משוט rudder | *Ruder* מגי׳ מ״ז ע״ב: כמרדיא דלברות.

מַרְדְּיָא ז׳, מחרשה ploughshare | *Pflug* תרג׳ תה׳ קמ״א ז׳ (פלח ובקע בארץ): דפלח ומבזע במרדיא.

מַרְדֵּעַ ז׳, מלמד הבקר ox-goad | *Ochsenstachel* ויק״ר פכ״ט: ג׳ שמות נקרא לו מלמד מרדע ודרבן.

מַרְדְּעָא ז׳, **מַרְדַּעַת** נ׳, מכסה של חמור, אוכף cover (of an ass); saddle | *Decke (des Esels); Sattel* איכ״רא׳ א׳ רבתי (חד כותאה א׳): מרדעא אית ליה וכו׳; שבת פ״ה מ״ב: חמור יוצא במרדעת.

מִרְדְּתָא עי׳ מְרָדָה. תנח׳ בובר חוקת ב׳: מנא דמרדתא.

מָרָה י׳ — הִמְרָה הפ׳, י׳ — 1) פיטם to stuff | *mästen* שבת פכ״ד מ״ג: אין ממרין את העגלים. 2) התערב, התחרה to bet | *wetten* שבת ל״א ע״א: מעשה בשני בני אדם שהמרו זה את זה אמרו כל כל מי שילך ויקניט את הלל.

מָרָה נ׳, י׳ — 1) ארס poison | *Gift* תר׳ פ״ח מ״ה: שיעור המים המגולין עד שתאבד בהן המרה. 2) הליחה המרה שבגוף בעלי חיים gall | *Galle* חולי׳ פ״ג מ״א: ניקבה המרה.

זָרַק מָרָה בְּ... הטיל אימה על- to be austere against | *streng sein gegen* כת׳ ק״ג ע״ב: זרוק מרה בתלמידים.

מַרְוָא ז׳, מין צמח sage (bot.) | *Salbei* שבת ק״ט ע״ב: אזוב יון — מרוא חיורא.

מְרוּבֶּה ת׳, רב המספר והמדה large, numerous | *viel, groß* ר״ה ד׳ ע״ב: תפשת מרובה לא תפשת תפשת מועט תפשת.

מְרוּבֵּה בְגָדִים כנוי לכהן גדול the high priest | *der Hohepriester* מג׳ פ״ח מ״ט: אין בין כהן משוח בשמן המשחה למרובה בגדים.

מָרוֹד ז׳, מורד rebel | *Rebell* תוס׳ מעשי״ש א׳ ה׳: מטבע מרוד.

מָרוֹדָא 1) כביל. תרג׳ ש״ב ט״ו ל״א (אחיתפל בקושרים): אחיתפל במרודיא. 2) מרי rebelliousness | *Widerspenstigkeit* תרג׳ תה׳ נ׳ ט״ז: ומצלי במרודא. 3) עיר פרא, ערוד the wild ass | *Wildesel* תרג׳ איוב ל״ט ה׳ (ערוד): מרודא.

מָרְוָותָא ז״ר, בעלים, אדון dominion; owners | *Herrschaft; Besitzer* ב״ק מ״ח ע״א: מרוותא דחצר.

מְרַוֵּי עי׳ מַרְוָת. תרג׳ ויק׳ י׳ ט׳ (יין ושכר): חמר ומרוי.

מַרְוִיתָא עי׳ מַרְבִּיתָא 2. ירושי׳ ערלה פ״א ס״א ע״א: מרויתא דתאינתא.

מָרוֹם שם איש a man's name | *männlicher Name* ירושי׳ מג׳ פ״ד ע״ה ע״א: לעזר בר מרום.

מְרוּמֶּה ת׳, שיש בו רמאות fraudulent | *betrügerisch* סנה׳ ל״ב ע״ב: כאן בדין מרומה.

מֵרוֹן שם מקום באר״י name of a place in Palestine | *Ort in Palästina* שמו״ר פנ״ב: פני מרון.

מְרוּעָה נ׳, 1) מחלה disease | *Krankheit* תרג׳ הושע י״א ז׳: ובמרועא קשיא. 2) משא load, burden | *Last* תרג׳ ישׁ׳ מ״ז ב׳ (רחים): מרועא.

מְרוּקָא ז׳, 1) גרעין של תמרה kernel of a date | *Dattelkern* ב״מ מ״ז ע״ב: קונין במרוקא. 2) עי׳ מוֹרִיקָא. תרג׳ אס׳ א׳ ו׳: מרוקין.

מְרוּשָׁא ז׳, מין כלי, בית קבול למים a vessel | *ein Gefäß* ירושי׳ תר׳ פ״ח מ״ה ע״ד: מרושין דמיין.

מְרָוָת נ׳, משקה משכר intoxicating drink | *berauschendes Getränk* תרג׳ תה׳ ס״ט י״ג (שותי שכר): למשתי מרות.

מָרוּת נ׳, אדנות dominion, mastery | *Herrschaft* שבת ק״ו ע״ב: צפור דרור שאינה מקבלת מרות.

מְרוּתָּח ת׳, חם, רותח hot | *heiß* ויק״ר פי״ד: מעיה של אשה מרותחין.

מַרְזֵב, מַרְזְבָא ז׳, צנור tube, spout | *Rinne* ירו׳: ב״ב פ״ג י״ד ע״ב: מקום המרזב בחצר וכו׳ מקום קילוחו בחצר; גיט׳ ס״ט ע״א: תותי מרזבא.

מַרְזְבָנָא ז׳, דוכס duke | *Herzog* מגי׳ ו׳ ע״ב: תלת מאה ושיתין ושיתא מרזבני איכא ברומי.

מַרְזוּבְלָא ז׳, מחצלת mat | *Matte* סוכה כ׳ ע״א: חוצלות – מרזובלי.

מַרְזוּפָא ז׳, פטיש hammer | *Hammer* תרג׳ תה׳ ע״ג י׳: וימחונון במרזופין.

מַרְזֵיבָא עי׳ מַרְזֵב. חול׳ קי״ה ע״ב: תותי מרזיבא.

מַרְזַפְתָּא נ׳, פטיש hammer | *Hammer* בר׳ ל״ד ע״א: במרזפתא דנפחא.

מֵרַח פיעל, 1) משח to smear | *bestreichen* כלי׳ פ״ה מ״א: מרחה בטיט.

2) קינח to wipe off | *abwischen* ירוש׳ שבת פ״ז י׳ ע״א: ממרחו בידו אחת.

3) החליק ושכלל to finish, to polish, to give an even shape | *glätten, putzen* כלי׳ פ״י מ״ד: מרח מן הצדדים; מעשר׳ פ״א מ״ו: משימרח.

4) זרה ברחת to winnow | *worfeln* תוס׳ מעש׳ ב׳ י״ז: תבואה ממורחת.

5) מרס, מלל to rub a salve | *(Salbe) zerreiben* שבת ע״ה ע״ב: הממרח רטיה בשבת.

נִמְרַח נפ׳, 1) נתמעך to be crushed | *zerrieben sein* בכורות פ״ז מ״ה: שנמרחו אשכיו.

2) נמשח to be smeared over | *beschmiert werden* תוס׳ כלי׳ ז׳ י׳: עד שתמרח עם השפה.

נִתְמָרַח נתפ׳, נשתכלל to be finished | *vollendet sein* ירוש׳ פאה פ״א ט״ו ע״א: עד שלא נתמרח הכרי.

מַרְחֲמָא ז׳, ידיד friend | *Freund* תרג׳ בר׳ כ״ו כ״ו (ואחוזת מרעהו): וסיעת מרחמוהי.

מְרַחֲמָנָא ת׳, רחמן compassionate | *barmherzig* תרג׳ שני אס׳ א׳ ב׳: נבייא מרחמני.

מֶרְחָץ ז׳ונ׳, בית רחיצה וטבילה bath | *Bad* שבי׳ פ״ח מ״א: מרחץ שהוסקה בתבן.

מְרַחֵק ת׳, מתועב abominable | *verwerflich* תרג׳ איוב ט״ו ט״ז (נתעב ונאלח): מרחק ומסאב.

מַרְחֶשְׁוָן, מַרְחֶשְׁוָן החודש השמיני מניסן the eighth month of the Jewish calendar | *der achte Monat des jüdischen Kalenders (von Nissan gerechnet)* ר״ה י״א ע״ב: י״ז במרחשון; תרג׳ יב״ע דב׳ י״א י״ד: בכיר במרחשוון.

מַרְחֶשֶׁת — שם מקום בא״י name of a place in Palestine | *Ortschaft in Palästina* תוס׳ צוק׳ שבי׳ ד׳ י״א: תחום ארץ ישראל וכו׳ ומרחשת.

מְרַט פ״י, מרט ותלש to pluck off | *pflücken, ausraufen* תרג׳ ויק׳ כ״ה ה׳ (לא יקרחו קרחה): לא ימרטון מרט.

אִתְמְרֵט אתפ׳, נמרט ונפשט העור to be flayed | *zerschunden werden* תרג׳ יח׳ כ״ט י״ח (וכל כתף מרוטה): וכל כתף אתמרט.

מְרַט, מְרָטָא ז׳, קרחת baldness | *kahle Stelle* תרג׳ דב׳ י״ד א׳ (קרחה): ולא תשוון מרט; שבת מ״ט ע״א: מרטא דביני אטמי.

מַרְטוּט, מַרְטוּטָא ז׳, 1) סמרטוט lint | *Scharpie* ירוש׳ שבת פ״ד ז׳ ע״א: אילו מאן דנסב מרטוט ויהב ליה על רישיה וכו׳.

2) בגד garment | *Kleid* תרג׳ מש׳ כ״ה כ׳ (מעדה בגד): דשקיל מרטוטא מן חבריה.

מַרְטֵט פ״י, חטט וניקר *(ganz)* to lay bare | *bloßlegen* חול׳ צ״ב ע״ב: רבה ממרטט ליה.

אִימַּרְטַט אתפ׳, נעשה קרח to be plucked | *kahl gemacht werden* ע״ז ס״ט ע״א: אימרטוטי אימרטט.

מרטנאי עי׳ מוּרְטַנְיָא. יב׳ ס״ג ע״ב: בני מרטנאי.

מַרְטְקָא 1) עי׳ מוּדְרְקָא. חול׳ קכ״א ע״ב: אלל – מרטקא.

2) שוט whip | *Peitsche* יומא ע״ז ע״א: מסוסיא ומרטקא.

(מרי) אַמְרֵי אפ׳, הקניט to provoke | *aufreizen* סוטה ל״ה ע״ב: מאן אמריך וכו׳.

אִימְּרֵי אתפ׳, 1) התרגז to get angry | *zornig werden* סוטה ל״ה ע״ב: מאן אמרוך דאימריית. 2) שבת, סירב לעבוד to strike | *streiken* ב״מ ע״ז ע״א: אייקרא וכו׳ ואימרו פועלים.

מָרִי, מָרְיָא שמות אנשים names of men | *männliche Namen* ב״מ ק״י ע״א: מרי ברה דבת שמואל; ירושׁ׳ בכורים פ״ב ס״ד ע״ד: אמר רבי יוחנן בר מריא.

מְרִיבַג שם אבן טובה, שוהם a jewel | *ein Edelstein* תרג׳ שה״ש ה׳ י״ד: מריבג.

מריגי מלה של לחש a word in an incantation | *Beschwörungswort* שבת ס״ז ע״א: לשידא לימא הכי וכו׳ מריגי וכו׳.

מְרִידָה נ׳, מרד, קשר rebellion | *Widerspenstigkeit* במ״ר פי״ח: אח נפשע וכו׳ ואין נפשע אלא מרידה.

מרידתא עי׳ מְרָרִיתָא. חול׳ נ״ט ע״א: עיקרא דמרידתא.

מָרְיָה, מָרְיוֹן שמות אנשים names of men | *männliche Namen* ירושׁ׳ תר׳ פי״א מ״ז ע״ג: ואמר רבי יוחנן בר מריה; מו״ק י״א ע״ב: מריון בריה דרבין.

מָרִיחַ, מְרִיחָא ת׳, יהיר, גאה haughty | *hochmütig* תרג׳ מש׳ י״ד י״ד (סוג לב): מן דמריח ליביה; שם כ״א כ״ד (יהיר): מריחא.

מריינוס (טְרַיְינוֹס) קיסר רומי Trajanus, the Roman Emperor | *Trajanus, römischer Kaiser* ספרא אמור פרשה ח׳ פרק ט׳: כשתפש מריינוס את פפוס וכו׳.

מְרֵימַר שם אמוראים name of Amoraim | *Name von Amoräern* ע״ז ל״ג ע״ב: בעי מיניה ממרימר.

מָרִינוֹס שם תנא name of a Tannai | *Name eines Tannaiten* תוס׳ טהרות ז׳ ז׳: פירש רבי מרינוס וכו׳.

מַרִיעַ ת׳, חולה ailing | *leidend* ר״ה ט״ז ע״א: כמאן מצלינן האידנא אקצירי ואמריעי.

מְרִיעוּת נ׳, ידידות friendship, sociability | *Geselligkeit* מו״ק כ״ב ע״ב: ולשמחת מריעות וכו׳.

מריעות (רְבִיעוֹת) נ״ר, עי׳ רְבִיעָה. תוס׳ צוק׳ שבי׳ ב׳ ד׳: שמנע ממנו שתי מריעות.

מְרִיצָה נ׳, כלי לרציצת עצמות וכדומה a tool for crushing bones | *Gerät zum Knochenbrechen* שק׳ פ״ח מ״ב: הסל והמגריפה והמריצה המיוחדין לקברות.

מְרִיקָה נ׳, נקוי scouring | *das Scheuern* זבח׳ פי״א מ״ז: מריקה ושטיפה מריקה כמריקת הכוס ושטיפה כשטיפת הכוס.

מָרִיקָה ז׳, קרקע המיוחד למירוק a sort of earth used for polishing | *eine Art (Polier-) Ton* תוס׳ מקוא׳ ו׳ (ז׳), י״ג: ור׳ יוסי מטמא בשל מריקה מפני ששפין בו סידקי כלים.

מְרִיר, מְרִירָא ת׳, מר bitter | *bitter* שבת קכ״ז ע״ב: כיון דמריר לא אכלה; תרג׳ בר׳ כ״ז ל״ד (צעקה גדולה ומרה): צווחתא רבא ומרירא.

מְרִירָה, מְרִירוּת נ׳, טעם מר, דבר מר bitterness | *Bitterkeit* שמו״ר פמ״ג: חלי מרירתן של ישראל; ויק״ר פי״ב: הללו הביאו מרירות לעולם; תרג׳ מש׳ י״ד י׳ (מָרת נפשו): מרירותא דנפשיה.

מְרִירְתָא נ׳, מרה gall | *Galle* כת׳ נ׳ ע״א: מרירתא דדיה.

מְרִישׁ, מְרִישָׁא קורה beam | *Balken* גיט׳ פ״ה מ״ה: המריש הגזול שבנאו בדירה; תרג׳ חבק׳ ב׳ י״א (וכפים מעץ): ושפא מגו מרישא.

(מרך) נִתְמָרֵךְ נתפ׳, נתרכך ונתמזמז to be softened | *erweicht werden* חול׳ מ״ה ע״ב: נתמרך פסול וכו׳ המרכה כל שנשפך וכו׳.

מַרְכְּבָנָא ז׳, רכב, נוהג המרכבה chariot-driver | *Wagenlenker* תרג׳ מל״א כ״ב ל״ד (ויאמר לרכבו): ואמר למרכבניה.

מַרְכּוֹל עי׳ אַמַרְכָּל. ירושׁ׳ שקל׳ פ״ה מ״ג: אין פותחין משבעה מרכולין.

מַרְכּוּף ז׳, מין כלי זמר | a musical instrument | *ein Musikinstrument* כלי׳ פט״ו מ״ו: המרכוף טהור.

מַרְכָּל ע׳ אֲמַרְכָּל. ירוש׳ שבת פ׳ י״ב ע״א: ולמה נקרא שמו מרכל שהיה מר על הכל.

מרמדין (מַרְמָהוּן) ז׳, מין צמח | marjoram | *Majoran* גיט׳ ס״ט ע״ב: גוווא דמרמהין.

מַרְמוּצִי נ׳, פצע | wound | *Verwundung* קהל״ר ו׳ י״א: או חד תוקלא או חד מרמוצי.

מַרְמַטָא, מַרְמֵיטָה נ׳, שבץ | cramp, catalepsy | *Krampf* ב״ר פי״ז: שלש תרדמות הן תרדמת שינת ותרדמת נבואה ותרדמת מרמיטה; ילק׳ בר׳ כ״ג: מרמטא.

מַרְמֵירָא ז׳, אבן שיש | marble | *Marmor* תרג׳ דה״א כ״ט ב׳ (שיש): מרמירא.

מַרְמְצָא נ׳, משבצת, מלואים | casing, ouch | *Einfassung* תרג׳ שמ׳ כ״ח י״ג (משבצות): מרמצן.

מַרְמָרָא ע׳ מַרְמֵירָא. סוכה נ״א ע״ב: כוחלא ומרמרא.

מָרַם פיעל, מרח וכתת, בלל | to crush, to stir | *zerreiben, umrühren* אסת״ר א׳ י״ד: שהיה ממרם את הסלתות; יומא פ״ד מ״ג: וקבל במזרק את דמו ונותנו למי שהוא ממרם.

מַרַע ז׳, התשה | weakening | *Schwächung* ירוש׳ ב״מ פ״א ח׳ ע״א: מפני מרע כחן של לקוחות.

מְרַע פ״ע, מְרַע פַּעַל, היה חולה | to fall sick | *krank sein* תרג׳ דה״ב ט״ז י״ב (וגם בחליו לא דרש את ה׳): ואוף כד מרע לא תבע אולפן; ירמ׳ י״ד י״ח (תחלואי רעב): ממרעי כפנא.

אַמְרַע אפ׳, החלת | to make sick | *krank machen* תרג׳ ירוש׳ בר׳ ג׳ ט״ו: ממרע יתהון.

אִתְמְרַע אתפ׳, 1) ע׳ מְרַע. תרג׳ דה״ב י״ח ל״ג (החליתי): אתמרעית.

2) התחפש לחולה | to feign sickness | *sich krank stellen* תרג׳ ש״ב י״ג ה׳ (ויתחל): ואתמרע.

מְרַע 1) ת׳, חולה | sick | *krank* תרג׳ יב״ע בר׳ י״ח א׳: מרע מכיבא. וע׳ שְׁכִיב מְרַע.

2) ז׳, מחלה | sickness | *Krankheit* תרג׳ מל״א ח׳ ל״ז (כל מחלה): כל מרע.

מַרְעָא כנ״ל 2. תרג׳ קהל׳ ו׳ ב׳ (וחלי רע): מרעא בישא.

מרע״ה משה רבנו עליו השלום.

מַרְעוּתָא ע׳ מְרַע 2. תרג׳ תה׳ ל״ה י״ג (כחלותם): בעידן מרעותהון.

מַרְעֵי ז׳, 1) מרעה | pasture | *Weide* תרג׳ יב״ע בר׳ י״ג ז׳: אתר מרעי.

2) צואה | dung | *Mist* תרג׳ ירוש׳ ויק׳ ט״ז כ״ז (פרשם): מרעיהון.

מַרְעִילָא ע׳ מַרְעֲלָא. קהל״ר ב׳ כ׳: מלא מרעיליה תינין.

מַרְעִיתָא נ׳, 1) ע׳ מְרַע 2. תרג׳ תה׳ קכ״ד ד׳ (נחלה עבר על נפשנו): מרעיתא עברא על נפשנא.

2) ע׳ מַרְעֵי 1. תרג׳ דה״א ד׳ ל״ט (מרעה): אתר כשר למרעיתא.

מַרְעֲלָא ז׳, סל | basket | *Korb* ויק״ר פכ״ח: מלא מרעליה תינין.

מַרְעֶשֶׁת ע׳ מַרְחֶשֶׁת. ילק׳ דב׳ תתע״ד: תחומי ארץ ישראל וכו׳ עד מרעשת וכו׳.

מַרְפֵּא — ברכה לחולה: רפואה שלימה | your health! | *Gesundheit!* תוס׳ שבת ז׳, (ח׳), ה׳: האומר מרפא הרי זה מדרכי האמורי.

מְרַפֵּא ז׳, רופא | surgeon | *Arzt* מכי׳ משפ׳ נזיק׳ ד׳: מרפא שהמית וכו׳.

מַרְפֵּיד ז׳, רפידה, משכן, כנוי למקדש | dwelling (the Temple) | *Wohnung (der Tempel)* ילק׳ ישי׳ שמ״ה: ביתו מרפידו.

מַרְפְּיָיתָה נ״ר, מין פרי העץ | name of certain fruits | *eine Fruchtart* ירוש׳ מעש׳ פ״א מ״ח ע״ד: כגון אילין מרפייתה.

מרפים [מֶנְפִים] עיר נוף במצרים Memphis in Egypt | *Memphis in Aegypten* פסיק׳ ויחי ס״ג ע״ב: נוף – מרפים.

מַרְפֶּסֶת נ׳, יציע שלפני הבית veranda | *Veranda* עירו׳ פ״ה ע״ב: בית שער אכסדרה ומרפסת.

מַרְפֵּק ז׳, אציל היד elbow | *Ellbogen* אהלו׳ פ״א מ״ח: שנים בקנה ושנים במרפק אחד בזרוע וכו׳.

מַרְצוּמִי עו מַרְמוּצִי. קהל״ר ו׳ י״א: או חד תוקלא או חד מרמוצי ויש אומרים מרצומי.

מַרְצוּף ז׳, מין שק bag | *Sack* כל׳ פ״כ מ״א: השקין והמרצופין.

מֵרַק – 1) שכלל וגמר to finish | *vollenden* ירוש׳ ר״ה פ״א נ״ז ע״ג: מכיון שהתחיל במצוה אומרים לו מרק.

2) כילה (עון) to remove, to cleanse (from sin) | *tilgen (Sünde)* ברכ׳ ה׳ ע״א: יסורין ממרקין כל עוונותיו של אדם.

מְרַק פי׳, ניקה to cleanse | *reinigen* תרג׳ ישׁ׳ כ״א ה׳: מריקו וצחצחו זיינא.

מָרַק פעל, 1) כנ״ל. ב״מ פ״ו ע״א: ואשפי ואדכי ואמריק.

2) שילם וסילק to pay off | *auszahlen* ירוש׳ כת׳ פ״ו ל׳ ע״ג: בהן דמשביק אנתתיה ולא ממריק לה וכו׳.

3) ניכה to deduct | *abrechnen, abziehen* ב״ר פס״ט: ממרקין ליך מן חוביך.

אִתְמְרַק אתפ׳, 1) נצטחצח to be scoured | *abgewaschen, gescheuert werden* תרג׳ ויק׳ ו׳ כ״ח (ומורק): ויתמריק.

2) נמרח to be perfumed | *eingerieben werden* תרג׳ יב״ע שמ׳ ל׳ ל״ב (על בשר אדם לא ייסך): על בישרא דאינשא לא יתמריק.

מְרַקָּא ת׳, מהול במים diluted | *verdünnt* גיט׳ פ״ט ע״ב: חמרא מרקא וכו׳ חמרא חייא.

מֶרְקָה עי׳ מְרֵיקָה. מקוא׳ פ״ט מ״ב: מטהר בשל יוצרין ומטמא בשל מרקה.

מַרְקוּלִיס אחד מאלהי הרומיים Mercury | *Merkur* סנה׳ פ״ז מ״ו: הזורק אבן למרקולית זו הוא עבודתו.

מַרְקוֹעַ ז׳, 1) חתיכת ארג patch | *Lappen* איכ״ר א׳ א׳ (רבתי, חד כותאה א׳): ובה עשרים וארבע מרקועי.

2) רקיק cake | *Kuchen* ירוש׳ תענ׳ פ״ד ס״ט ע״א: תלת מאוון דגרבין דמרקוע.

מרר – הִתְמָרֵר נעשה מר to become bitter | *bitter werden* שהשי״ר א׳ י״ג: המור הזה כל מי שילקטו ידיו מתמררות.

מָרָר, מְרָרָא מרירות bitterness | *Bitternis, Bitterkeit* אסת״ר ג׳ ט׳: בוכים במרר; תרג׳ יר׳ ד׳ י״ח (רעתך כי מר): בשתא ומררא.

מְרָרִיתָא, מְרָרְתָּא נ׳, מין צמח Crowfoot | *Hahnenfuß* סוכה י״ג ע״א: מרריתא דאגמא; פס׳ ל״ט ע״א: הוה מהדר אמררתא.

מַרְשְׁוָתָא נ״ר, מכתשות mortars | *Mörser* ירוש׳ ב״ב פ״ב י״ג ע״ב: אילין מרשותיה.

מְרַת ז׳, עסיס juice | *Saft* תרג׳ עמ׳ ט׳ י״ג (עסיס): חמר מרת.

מַרְתָּא, מָרְתָה נ׳, 1) אדונה, גברת lady | *Herrin* ירוש׳ חג׳ פ״ב ע״ז ע״ד: מרתה דביתא; ב״ר פנ״ב: מרתא דבעלה.

2) שם אשה a woman's name | *Frauenname* גיט׳ נ״ו ע״א: מרתא בת ביתוס; שמו״ר פנ״א: שמואל בר מרתה.

מרתהן כנ״ל 2. שמו״ר פנ״א: שמואל בר מרתהן.

מַרְתּוּקָא ז׳, 1) אגרוף fist | *Faust* תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״א י״ח (באגרוף): במרתוקא.

2) מכת אגרוף blow with the fist | *Faustschlag* ירוש׳ מו״ק פ״ג פ״ג ע״ב: ויהב ליה חד מרתוקא גו ליביה.

מַרְתְּחָא ז׳, מחבת frying pan | *Bratpfanne* תרג׳ יב״ע ויק׳ ב׳ ז׳ (מרחשת): מרתחא.

מַרְתִּיפָא עי׳ מַרְתֵּף. תרג׳ דהי״א כ״ז כ״ז (אוצרות היין): מרתיפייא דחמרא.

מַרְתְּכָא ז׳, תערובת עופרת וכסף alloy of lead and silver | *Legierung von Blei und Silber* גיט׳ פ״ה ע״א: ומרתכא וכבריתא וכו׳.

מַרְתֵּף ז׳, אוצר מתחת לקרקע cellar | *Keller* ירוש׳ פסח׳ פ״א כ״ז ע״ב: מרתף של יין וכו׳ מרתף של שמן.

מַרְתֵּק עי׳ מַרְתּוּקָא 2. ב״ר פנ״א: כמרתק מן גבר.

מ״ש מוצאי שבת; מלכות שמים; מורא שמים; מאי שנא.

מִשֶּׁ־ משעה ש־ after, since, as soon as | *nachdem, sobald als* סוטה פ״ט מ״ז: משנתערפה העגלה; שם מ״א: משבטלה סנהדרין בטלה השיר.

מְשָׁא עי׳ מְשִׁי. נדר׳ צ״א ע״א: משיא ידיה.

מַשָּׂא — מַשָּׂא וּמַתָּן עסק, שיח ושיג business, intercourse, dealings | *Handel, Verkehr* שבת ק״ב ע״א: כאן בדברי תורה כאן במשא ומתן; יומא פ״ו ע״א: משאו ומתנו בנחת עם הבריות.

מַשְׂאוֹי ז׳, משא burden | *Last* שבת צ״ב ע״א: המוציא משאוי.

משא״כ מה שאין כן.

מְשָׁאכָא ז׳, אורך length | *Länge* ב״ב ע״ג ע״ב: משאכא דצואריה תלתא פרסי.

מִשְׁאָר ז׳, שארית, יתר the rest of | *Rest* תרג׳ יב״ע במ׳ י״ט ג׳: משאר בעירן.

מִשְׁאָרָא ז׳, ערוגה (garden-) bed | *Beet* קיד׳ ל״ט ע״א: רב זרע ליה גינתא דבי רב משארי משארי.

מַשָּׁב ז׳, מפוח bellows | *Blasebalg* תרג׳ ירמ׳ ו׳ כ״ט (מפוח): משב נפשין.

מְשַׁבְּקָא ז׳, גרוש divorcer, former husband | *geschiedener Mann* ירוש׳ כת׳ פ״א ל״ד ע״ב: שכונה דמשבקי.

מְשַׁבַּקְתָּא נ׳, גרושה divorced wife | *geschiedene Frau* ב״ר פי״ז: משבקתיה אנא.

מַשְׁבֵּר — כסא היולדת travailing chair | *Gebärstuhl* כלי׳ פכ״ג מ״ד: משבר של חיה.

מְשַׁבַּשְׁתָּא נ׳, גירסא משובשת a faulty version | *fehlerhafte Lesart* שבת קכ״א ע״ב: מאן נימא לן דהא מתרצתא היא דילמא משבשתא היא.

מש״ה משום הכי.

מַשֶּׁהוּ, מַשֶּׁהוּא ז׳, דבר מה, מעט מן המעט anything, minimum | *ein wenig, etwas, minimales Quantum* מנח׳ ס׳ ע״א: משהו שמן; ספרי במ׳ ק״ס: הברזל ממית במשהוא; עירו׳ פ״ז ע״א: ושני משהויין.

מְשׁוֹא ז׳ משא load, burden | *Last* ירוש׳ דמ׳ פ״ב כ״ב ע״ג: הביא שלשה משואין כאחד.

מַשּׂוּאָה נ׳, מדורה לשם אות למרחקים fire signal | *Signalfeuer* ר״ה פ״ב מ״ג: כיצד היו משיאין משואות מביאין כלונסאות וכו׳ ועולה לראש ההר ומצית בהן את האור וכו׳.

מְשׁוּבָּח ת׳, טוב ומעולה good, valuable | *gut, wertvoll* שהש״ר א׳ א׳: המשובח שבשירים.

מְשׁוּבָּשׁ ת׳, מסוכסך thrown into confusion | *verwirrt* יבמ׳ פט״ז מ״ז: שהמדינה הזאת משובשת בגייסות.

מַשְׁוַורְתָּא נ׳, קפיצה leaping | *das Springen* סנהד׳ ס״ד ע״ב: במשוורתא דפורייא.

מָשׁוֹחַ, מְשׁוֹחָאָה ז׳, מודד קרקעות surveyor | *Feldmesser* כלי׳ פי״ד מ״ג: שלשלת של משוחות; ב״מ ק״ז ע״ב: א״ל ר׳ יהודה לר׳ ארא משוחאה.

מְשׁוּחָק ת׳, בלה מרוב שמוש rubbed, worn-out | *abgenutzt* תוס׳ מנח׳ א׳ ח׳: בגדיו משוחקין.

מְשׁוֹי עי׳ מְשׁוֹא. שבת קכ״ז ע״ב: משוי שלשה חמורים.

מָשׁוּךְ ז׳, מי שמושך בערלתו one who has his prepuce drawn forward | *der durch Vorziehen des Vorhautsrestes das Bundeszeichen verdeckt hat* יבמ׳ ע״ב ע״א: משוך וכו׳ שנראה כערל וכו׳.

מְשׁוּלַחַת נ׳, גרושה ששבה לאישה הראשון לאחר שהיתה נשואה לאיש אחר a divorced wife taken back after being married to another man | *eine geschiedene Frau, die der erste Mann wieder heiratet, nachdem sie inzwischen mit einem andern verheiratet war* נדה ס״ט ע״ב: בת משולחת מה היא לכהן.

מְשׁוּמָד ז׳, מומר apostate | *Apostat* ירוש׳ עיר׳ פ״ו כ״ג ע״ב: משומד בגילוי פנים הרי הוא כגוי לכל.

מְשׁוּמָם ת׳, נבוך confused | *verwirrt* תוס׳ כת׳ ז׳ י״: משוממת היא.

מְשׁוּמְשָׁנָא ז׳, משרת, שַׁמש servant | *Diener* קהל״ר א׳ ג׳: והוה רבי אומר למשומשנוהי.

מְשׁוּמָת ת׳, מוחרם excommunicated | *in den Bann getan* שבת ס״ז ע״א: ליטא תבור ומשומת.

מְשׁוּנֶה ת׳, נבדל ושונה different, strange | *sonderbar, unnatürlich* ירוש׳ תענ׳ פ״א קנ״ו ע״ב: מיתה משונה.

מְשׁוּנִיתָא נ׳, מערה grotto | *Grotte* ב״ר פ״י: הוה קאים ומטייל על משוניתא דימא דקיסרין.

מְשׁוֹעֵר ז׳, שוער, שומר הפתח gate-keeper | *Torwächter* ערכ׳ י״א ע״ב: משוער ששורר.

מְשׁוּפָּע ת׳, 1) נטוי במורד slanting | *schräg, schief* ירוש׳ נד׳ פ״ה ל״ט ע״א: היה המקום משופע.

2) עי׳ מְשׁוּפָּשׁ. ילק׳ ויק׳ תקע״א: דרך משופע.

מְשׁוּפָּשׁ ת׳, מעוקל, עקלקל curved | *krumm* מנ׳ כ״ז ע״ב: דרך משופש.

מְשׁוּקְיוּתָא עי׳ שׁוּקְיוּתָא. שהש״ר א׳ ב׳: משוקיותהון עלי.

מְשׁוּרְיָא נ׳, מסע journey | *Reise* תרג׳ יב״ע במ׳ כ״א א׳: משוריין.

מְשׁוּשׁוֹת עי׳ גְמוּשׁוֹת. ירוש׳ פאה פ״ח כ׳ ע״ד: משושות וכו׳ שהן ממשמשין ובאין.

מְשֵׁזִיב ז׳, פליט refugee | *Flüchtling* תרג׳ דב׳ ג׳ ג׳ (שריד): משזיב.

מְשַׁח פ״י, 1) סך בשמן to rub with oil | *salben* תרג׳ שמ׳ כ״ט ב׳ (משוחים בשמן): דמשיחין במשח.

2) מדד to measure | *messen* תרג׳ זכ׳ ב׳ ו׳ (למוד את ירושלים): למימשח ית ירושלם.

אִתְמְשַׁח אתפ׳, נמשח to be rubbed with oil | *gesalbt werden* תרג׳ עמ׳ ו׳ ו׳ (וראשית שמנים ימשחו): וריש משחין טבין מתמשחין.

מְשַׁח, מִשְׁחָא ז׳, 1) שמן oil | *Öl* תרג׳ שמ׳ כ״ט ז׳ (שמן המשחה): משחא דרבותא; במ׳ ז׳ י״ג (בלולה בשמן): דפילא במשח.

2) שומן fat | *Fett* ע״ז כ״ח ע״א: משחא דאווזא.

3) מדה measure | *Maß* תרג׳ דהי״ב ד׳ ב׳ (וקו): וחוט משח.

מִשְׁחֶזֶת נ׳, כלי להשחזה וללטישה whetting implement | *Gerät zum Schleifen* ביצה כ״ח ע״א: לא שנו אלא במשחזת של אבן אבל במשחזת של עץ מותר.

מִשְׁחָן ז׳, 1) מין אילן pine | *Kiefer (Baum)* סוכה מ׳ ע״א: עצים דמשחן.

2) שמן oil | *Öl* תרג׳ שני אס׳ ו׳ י״א: משחנין טבין.

מִשְׁחָתָא נ׳, מדה, אורך measure, length | *Maß, Länge* שבת ע״ד ע״ב: קפיד אמשחתא.

מִשְׁטִיחַ ז׳, שכבה layer | *Schicht* ספרי במ׳ צ״ח: שהיתה עשויה משטיחים משטיחים.

מִשְׁטָר עי׳ מִסְטָר. במ״ר פ״כ: נתן משטר אחד וכו׳.

מְשֵׁי פ״י, 1) משש to touch | *tasten* תרג׳ בר׳ כ״ז כ״ב (וימשהו): ומשייה.

2) רחץ to wash | *waschen* בר׳ מ״ו ע״ב: משי ידך.

אַמְשֵׁי אפ׳, שרה במים to dip in | *eintauchen* ב״ב קנ״ג ע״א: אמשינהו למניה דרבא במיא.

מְשֵׁיזְבָא עי׳ מְשֵׁזֵיב. תרג׳ ברי י״ד (הפליט): משיזבא.

מְשֵׁיזְבָתָא נ׳, מפלט והצלה deliverance | *Rettung* תרג׳ עוב׳ א׳ י״ז (פליטה): משיזבתא.

מְשֵׁיזֵיב עי׳ מְשֵׁזֵיב. תרג׳ יה׳ ח׳ כ״ב (שריד ופליט): שאר ומשיזיב.

מְשִׁיחַ ־׳ — הגואל המקווה the Messiah, the future redeemer of Israel | *Messias, der erhoffte Erlöser* ברי ל״ד ע״ב: כל הנביאים כולן לא נתנבאו אלא לימות המשיח.

מְשִׁיחָא ז׳, 1) כנ״ל. סנהד׳ נ״א ע״ב: הלכתא למשיחא.
2) משוח למלכות anointed | *Gesalbter* תרג׳ ש״א כ״ד ו׳ (משיח ה׳): משיחא דה׳.
3) חבל rope | *Strick* ירוש׳ כת׳ פי״ב ל״ה ע״א: ייבון משיחא בריגלוי.

מְשִׁיחָה נ׳, 1) סיכה בשמן anointing | *das Salben* במ״ר פי״ב: משיחת אהרן כיצד.
2) פתיל cord | *Seil, Schnur* כל׳ פכ״א מ״ג: בחוט ובמשיחה.

מְשִׁיחוּת נ׳, כהונה גדולה highpriesthood | *Hohepriesterwürde* הור׳ פ״ג מ״א: כהן משיח וכו׳ עבר ממשיחותו.

מְשִׁיחְתָא נ׳, חבל, משיחה rope | *Strick* ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״ג: יהכון משיחתא ברגליי.

מְשָׁיֵילָא ז׳, משאלה request | *das Verlangen* תרג׳ תה׳ ל״ז ד׳ (משאלת לבך): משיילי ליבך.

מְשִׁיכָה נ׳, 1) פעולת המושך drawing | *das Ziehen* ירוש׳ ב״ק פ״י ז׳ ע״ג: משיכת המחט.
2) לקיחת הלב persuasion | *Überredung* במ״ר פי״ח: ויקח קרח וכו׳ אין ויקח אלא משיכת דברים רכים.
3) צורת קנין במטלטלים taking possession by drawing towards oneself the object to be acquired | *Besitzergreifung eines Gegenstandes durch Ansichziehen desselben* קיד׳ פ״א מ״ד: בהמה דקה נקנית במשיכה.

מְשִׁיכוּתָא נ׳, כיור basin | *Becken* חול׳ מ״ז ע״ב: משיכותא דמיא.

מְשִׁיכְלָא ז׳, כנ״ל. ב״מ פ״ד ע״ב: שיתין משיכלי דמיא.
2) מין בגד a sort of cloak | *ein Kleid* ויק״ר פכ״ג: שמיכה וכו׳ — במשיכלא.

מְשִׁילְיָא ז׳, מזלג fork | *Gabel* תרג׳ ש״א ב׳ י״ד (כל אשר יעלה המזלג): כל דמסיק משיליא.

מְשִׁימָה נ׳, פקידות, משרה office | *Amt* יב׳ מ״ה ע״ב: כל משימות שאתה משים אל יהו אלא מקרב אחיך.

מְשִׁיפָא ז׳, מירוח embrocation | *Einreibung* שבת ע״ז ע״ב: ולובן של ביצה כדי ליתן במשיפה של קילור כדי לשוף במים.

מְשִׁירְיָא נ׳, מחנה camp | *Lager* תרג׳ יב״ע במ׳ ד׳ מ״ז (מחנה ראובן): משיריית ראובן.

מָשַׁךְ ־׳ — קנה ע״י משיכה to take possession by drawing an object | *von einem Gegenstande durch Ansichziehen desselben Besitz ergreifen* ב״מ פ״ד מ״ב: משך הימנו פירות.

הִמְשִׁיךְ הפ׳, 1) משך to draw | *ziehen* ירוש׳ כלא׳ פ״ח ל״א ע״ג: הנהיגה המשיכה.
2) העביר מים to conduct water | *(Wasser) leiten* ירוש׳ מו״ק פ״א פ׳ ע״ב: המשיך המעין לתוכה.

מֶשֶׁךְ, מַשְׁכָּא ז׳, עור hide, skin | *Haut, Fell* ירוש׳ נד׳ פ״ג ל״ז ע״ד: משך דחויו; תנח׳ ברי ז׳: הדין ערקא מן הדין משכא; תרג׳ ויק׳ י״ג ג׳ (מעור בשרו): ממשך בשריה.

מַשְׁכּוֹכִית, משכוביתא נ׳, השה שהולך בראש העדר bell-wether | *Leithammel* ב״ק נ״ב ע״א: המוכר עדר לחבירו כיון שמסר לו משכוכית קנה; תרג׳ יב״ע בר׳ ל׳ מ׳ (פני הצאן): משכוביתא.

מַשְׁכּוֹן, מַשְׁכּוֹנָא ז׳, עבוט, ערבון | pledge | *Pfand* ב״מ פ״א ע״ב: המלוה את חבירו על המשכון ואבד המשכון וכו׳: תרג׳ יח׳ י״ח ט״ז (חבול לא חבל): משכונא לא נסיב.

מַשְׁכֵּן פי׳, לקח עבוט | to take a pledge | *pfänden* ב״מ קי״ג ע״ב: שליח בית דין שבא למשכנו.

הִתְמַשְׁכֵּן התפ׳, נלקח לעבוט | to be seized as a pledge | *gepfändet werden* במ״ר פי״ב: המקדש והמשכן יתמשכנו.

מַשְׁ ַנְתָּא נ׳, משכון, אפותיקי | mortgaging | *Verpfändung* ב״מ ס״ח ע״א: סתם משכנתא שתא.

מַשְׁלְהֵי ת׳, עיף | tired | *müde* תרג׳ בר׳ כ״ה ל׳ (עיף): משלהי.

מִשְׁלַחַת נ׳ — שליחות | mission | *Sendung, Auftrag* במ״ר פי״ד: והיה זריז במשלחתו.

מַשְׁלְיָא עי׳ מְשִׁילְיָא. תרג׳ ש״א ב׳ י״ג (והמזלג): משליא.

מִשְׁלָם ז׳, קץ | end | *Ende* ב״מ ס״ז ע״ב: במשלם שניא אילין.

מְשֻׁמָּדוּת נ׳, המרת דת | apostasy | *Abtrünnigkeit (vom Gesetz)* ילק׳ שמ׳ רי״א: משמדות פסולות [פוסלת] בפסח.

מַשְׁמָהִיג שם מקום | name of a place | *Ortsname* ר״ה כ״ג ע״א: פרוותא דמשמהיג.

מַשְׁמוֹטָא ז׳, גנב | thief | *Dieb* ע״ז ט״ו ע״ב: הכא במאי עסקינן במשמוטא בעלמא.

מִשְׁמוּשׁ ז׳, 1) מישוש | touch | *das Tasten* ב״ר פנ״ב: משמוש ידים.

2) שימוש | use | *Benutzung* עוקצ׳ פ״א מ״ה: רוצה במשמושן.

מִשְׁמָע ז׳ — 1) ציות, משמעת | obedience | *Gehorsam* ספרי ברכה שנ״ז: אין לך משמע גדול מזה שנאמר ויעשו כאשר צוה ה׳.

2) פשט | ordinary sense | *der einfache Wortsinn* יומא ס״א ע״א: מזבח כמשמעו.

מַשְׁמַעְתָּא עי׳ שְׁמַעְתָּא. נדה כ׳ ע״א: דליביה כמשמעתיה.

מִשְׁמָרָה נ׳ — אשמורה | watch | *Nachtwache* בר׳ ג׳ ע״א: משמרה ראשונה.

מְשַׁמֶּרֶת נ׳, מסננת | filter | *Filter* אבות פ״ה מ״ו: משמרת שמוציאה את היין וקולטת את השמרים.

מִשְׁמֵשׁ פי׳, 1) משש וגישש | to touch | *tasten* ב״מ כ״א ע״ב: אדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה.

2) בחן | to examine | *prüfen* ערובי׳ י״ג ע״ב: ימשמש במעשיו.

מְשַׁמֵּשׁ וּבָא הלך וקרב | to come near | *näher kommen* ירוש׳ נדרי׳ פ״ג ל״ח ע״א: דליקה ממשמשת ובאה.

מַשְׁמֶשׁ ז׳, ממשות, עצמיות | substance | *Substanz* ירוש׳ בר׳ פ״ו ו׳ ע״ד: מים אין משמשן קיים.

מְשַׁמְשָׁנָא ז׳, משרת, שַׁמָּש | servant | *Diener* ויק״ר פכ״ח: אמר רבי למשמשנוי.

מְשַׁמְשָׁנִית נ׳, גנבית | thief | *Diebin* ב״ר פע״ד: היה מכירה שהיא משמשנית.

מִשְׁנָה נ׳, 1) למוד | study | *Studium* אבות פ״ג מ״ז: תקפה עליו משנתו.

2) קובץ ההלכות מיסודו של ר׳ יהודה הנשיא | Mishnah, the collection of oral laws edited by R. Judah ha-Nasi | *Mischna, Kodex der mündlichen Lehre, redigiert von R. Jehuda ha-Nasi* אסת״ר א׳ ב׳: ששה סדרי משנה.

מַשְׁנֶה ז׳, מלמד, מורה | teacher | *Lehrer* ויק״ר פ״ח: סופרים ומשנים שהיו מלמדין את התינוקות באמונה.

מַשְׁנוּיָיתָא, מַשְׁנָיוּתָא נ׳, פזול העינים, שאין שתיהן מביטות בכיוון אחד | squinting | *das Schielen* בכורות מ״ד ע״א: מבלבליתא מתבלול משנויתא מבעינו; שם: משום משניותא.

מַשְׁפּוּ נ׳, מטעמת *Kostprobe (v.Wein)* | wine-sample ב״ר פל״ח: הא משפו דכולא בישא.

מַשְׁפֵּךְ ז׳, שפופרת להכנסת נוזלים לתוך כלי צר *Trichter* | funnel אבות פ״ה מט״ו: משפך שמכנים בזו ומוציא בזו.

מַשְׁפֵּךְ ז׳, מפל מים *Sturzbach* | torrent תרג׳ דב׳ ד׳ מ״ט (אשדות הפסגה): משפך מרמתא.

מִשְׁפֶּלֶת נ׳, מין סל *ein Korb* | a basket כלי׳ פכ״ד מ״ט: שלש משפלות הן של זבל וכו׳ של תבן וכו׳.

מִשְׁקְדָא ז׳, קליפת הצב *Muschel* | shell ע״ז כ״ח ע״ב: משקדי חלזוני.

מַשְׁקוּי ז׳, משקה *Trunk* | drink קהל״ר ט׳ ט׳: חד משקוי חמים.

מַשְׁקוֹפִי נ׳, חבורה *Beule* | bruise תרג׳ שמ׳ כ״א כ״א (חבורה תחת חבורה): משקופי חלף משקופי.

מַשְׁקֵי, מַשְׁקְיָא ז׳, משקה *Trunk* | drink תרג׳ ויק׳ י״א ל״ד (משקה): משקיא; (יב״ע שם: משקי).

מִשְׁרָא ז׳, 1) ערוגה *Beet* | garden-bed בכורות ח׳ ע״ב: משרא דסכיני וכו׳ ומי איכא משרא דסכיני.
2) מחנה *Lager* | camp תרג׳ יש׳ ז׳ כ״ה: בית משרי עדרין.

מִשְׁרָה — 1) שריה במים *das Einweichen* | steeping ב״ק ק״ב ע״א: לאכלה ולא למשרה לאכלה ולא לכבוסה.
2) בריכה לכביסה *Waschteich* | a pond for steeping flax etc. ב״ב ק״ב ע״א: מרחיקין את המשרה מן הירק.

מַשְׁרְוֵי ז׳, תַחנה *Rast* | resting place תרג׳ תה׳ י״ט ה׳: משרוי זיהרא.

מַשְׁרוֹנְיָא שם מקום בבבל *Ort in Babylonien* | name of a place in Babylonia ב״מ ק״ז ע״ב: בני משרוניא.

מַשְׁרוּעָא ז׳, מקום חלקלק *schlüpfriger Ort* | slippery spot תרג׳ ירי׳ כ״ג י״ב (כחלקלקות): כמשרועין.

מַשְׁרֵי, מַשְׁרִיתָא נ׳, מחנה *Lager* | camp תרג׳ יב״ע שמ׳ י״ד כ׳ (ולא קרב זה אל זה): ולא קבלא משרי כל קבל משרי; תרג׳ בר׳ ל״ב ט׳ (אל המחנה האחת): למשריתא חדא.

מְשַׁרְשְׁיָא שם אמורא *Name eines Amoräers* | name of an Amora בר׳ ו׳ ע״א: א״ל רב משרשיא לבניה.

מְשַׁשׁ, מְשַׁשָׁא עי׳ מַמָּשׁ. תרג׳ איכה ב׳ י״ד: ולית משש לנבואתהון; שבת קנ״ב ע״ב: גששיה חזייה דאית ביה מששא.

מִשְׁתָּאֵל ז׳, קוסם *Wahrsager* | fortune-teller תרג׳ יש׳ ג׳ ב׳ (קסם): משתאל.

מִשְׁתְּוְיָא ז׳, יסוד *Fundament* | foundation תרג׳ ירוש׳ בר׳ ל׳ י״א: דעתיד למגדעא משתווייהון.

מִשְׁתּוּקָא ז׳, שתיקה *das Schweigen* | silence מגי׳ י״ח ע״א: מלה בסלע משתוקא בתרין.

מִשְׁתּוּתָא נ׳, משתה *Hochzeitsmahl* | (wedding) feast איכ״ר א׳ ז׳: שבעה יומין דמשתותא.

מַשְׁתֵּי נ׳, ארג *Gewebe* | web שמו״ר פמ״ב: משתי בישתא אשתיתון.

מִשְׁתֵּי, מִשְׁתְּיָא ז׳, שתיה *das Trinken* | drinking תרג׳ יח׳ ל״ד י״ט: משתי שמשיכון; דהי״ב ט׳ כ׳ (כלי משקה): מאני משתיא.

מַשְׁתִּית נ׳, יסוד *Fundament* | foundation ב״ר פע״ה: משתיתו ויסודו.

מַשְׁתִּיתָא עי׳ מַשְׁתֵּי. תרג׳ שופ׳ ט״ז י״ג (המסכת): משתי.

מִשְׁתְּמוֹדַע ז׳, רֵע וידיד *Freund* | acquaintance, friend תרג׳ תה׳ קמ״ב ה׳ (ואין לי מכיר): לית לי משתמודע.

מִשְׁתְּמִיהֲה עי׳ דְיוֹבִיט. ירוש׳ עיר׳ פ״ו כ״ו ע״ד: דיוביט — משתמיהה.

מ״ת מתן תורה.

מֵת — מֵת מִצְוָה 1) מי שמת ואין קרוביו ידועים והכל חייבים לטפל בקבורתו a dead person whose relatives are unknown and whose burial is obligatory on everybody | *ein Toter, von dem kein Verwandter anwesend ist und dessen Bestattung jedem obliegt* ברכ׳ י״ט ע״א וע״ב: לאחותו הוא דאינו מטמא אבל מטמא הוא למת מצוה.

2) קרוב מבני המשפחה ששאר הקרובים חייבים לטפל בקבורתו relations whom one is obliged to bury | *Verwandter dessen Bestattung den anderen Verwandten obliegt* מו״ק כ׳ ע״א: במה דברים אמורים בחמשה מתי מצוה אבל על אביו ואמו שבעה ושלשים.

מָתָא נ׳, מקום, עיר place, town | *Ort, Stadt* ב״מ ע״ה ע״ב: דביש ליה בהאי מתא ולא אזיל למתא אחריתי.

מַתַּאי אחד מתלמידי ישו הנוצרי Matthew, a disciple of Jesus | *Matthäus, Schüler von Jesus* סנה׳ מ״ג ע״א (עפ״י קונטרס השמטות הש״ס): חמשה תלמידים היו לו לישו מתאי וכו׳.

מַתְּאִים ז׳, ראש הלולב המורכב משני עלים the central rib of a branch of palm-leaves | *die zweiblättrige Spitze des Palmzweiges* ירוש׳ סוכה פ״ג נ״ג ע״ג: נחלק המתאים כמי שנפרדו העלים.

מַתְאִימוֹת — השנים הטוחנות molar teeth | *Backenzähne* ספרא אמור פרק ו׳ פרשה ז׳: אין בודקין מן המתאימות ולפנים.

מַתְאַכְלָא ז׳, מחרוזת string | *Schnur* ב״ב פ״ו ע״א: מתאכלי דתומי.

מַתְאָרָא ז׳, אוד לגריפה poker | *Schürhaken* חג׳ ד׳ ע״ב: הות נקיטא מתארא בידה והוות קא שגרא ומחריא תנורא.

מַתְבְּרָא עי׳ מַשְׁבֵּר. תרג׳ שמ׳ א׳ ט״ז (על האבנים): על מתברא.

מִתְבְּרָא ז׳, משברי ים breakers | *Brandung* תרג׳ תה׳ מ״ב ח׳ (משבריך וגליך): מתברייך וגליליך.

מִתֵּג פיעל, שם מתג ורסן to bridle | *zäumen* פסיק׳ זכור כ״ד ע״ב: הסוס הזה את מכתגו וכו׳.

מְתוּבְתָּא נ׳, מושב seat | *Sitz* תרג׳ שופ׳ ה׳ י״א: מתובת מוכסין.

מַתְוֵי ז׳, תשוקה desire | *Lust, Verlangen* תרג׳ יב״ע בר׳ ג׳ ט״ז (תשוקתך): מתויך.

מִתּוֹךְ מה״י, מפני, על ידי, בסבת since, through, because of | *weil, durch, infolge* ביצה י״ב ע״א: מתוך שהותרה הוצאה לצורך וכו׳; פס׳ נ׳ ע״ב: מתוך שלא לשמה בא לשמה.

מְתוֹלָא ז׳, ממשל משלים poet | *Spruchdichter* תרג׳ יב״ע במ׳ כ״א כ״ז (המושלים): מתוליא.

מְתוּלָּע ת׳, שיש בו תולעים wormy | *wurmig* ב״ב פ״ו מ״ב: תאנים מקבל עליו עשר מתולעות למאה.

מָתוּן 1) ת׳, מיושב בדעתו, בלתי נחפז considerate, careful | *sorgfältig, überlegt, gelassen* אבות פ״א מ״א: הוו מתונים בדין.

2) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ב״ק צ״ו ע״א: דא״ר מתון א״ר יהושע בן לוי.

מְתוּנָא, מְתוּנְתָא נ׳, טחב moisture | *Feuchtigkeit* ב״ב י״ח ע״א: מתונתא קשה לכותל; שם י״ט ע״א: היזיקא דמתונא.

מְתוּרְגְּמָן ז׳, 1) מליץ interpreter | *Dolmetscher* איכ״ר א׳ י״ג: ויאמר וכו׳ למתורגמן ויאמר המתורגמן.

2) מתרגם קריאת התורה בבית הכנסת לארמית או יונית translator (into Chaldaic or Greek) of the Biblical portion read at service | *Übersetzer des in der Synagoge verlesenen Pentateuchabschnittes ins Aramäische oder*

Griechische מגי׳ פ״ד מ״ד: לא יקרא למתורגמן יותר מפסוק אחד.

מְתוֹרִין ז״ר, גבולות *Grenzen* | **frontiers** ויק״ר פכ״ז: הגיע למתורין שלו.

מְתוּשָּׁע ת׳, פי תשעה *neunfach* | **ninefold** ירוש׳ שבי׳ פ״א ל״ג ע״ב: חשבון מתושע.

מִתַּח פיעל. פירס, ריקע **to extend, to stretch** | *ausdehnen, spannen* מו״ק פ״א מ״ח: מסרגין את המטות וכו׳ ממתחין וכו׳.

נִמְתַּח נפ׳, **נִתְמַתַּח** נתפ׳, נפרס ונתפשט **to be stretched** | *ausgespannt werden* סנה׳ ל״ח ע״א: נמתחו אבריו; תנח׳ חיי ג׳: והיו הולכין ומתמתחין.

מְתַח פ״י, **מַתַּח** פַעל, **אַמְתַּח** אפ׳, עי׳ מִתַּח. תרג׳ תה׳ ק״ד ב׳ (נוטה שמים): דמתח שמיא; ב״מ ק״ז ע״ב: ממתחי להו אשלייהו; שם: אמתוחי אשליהו.

אִתְמְתַח אתפ׳, עי׳ נִתְמַתַּח. תרג׳ איוב ט״ו כ״ט (ולא יטה לארץ מנלם): ולא יתמתח לארעא מנהון.

מִתְחָא ז׳, 1) התפשטות **extension** | *Ausdehnung* תרג׳ תה׳ י״ט ה׳ (קום): מתח ענינהון.
2) יתד **tent-pin** | *Pflock* תרג׳ יב״ע שמ׳ ל״ח כ׳ (היתדות): מתחיא.
3) מיתר הקשת **bow-string** | *Bogensehne* ויק״ר פי״ה: מתחי גירא.

מַתְהֲלָא ז׳, קליפת הגרעין **the calyx surrounding the date in its early stage** | *Blütenscheide* כת׳ ע״ז ע״ב: מתהלא דדיקלא סומקא.

מַתַחְתָּא נ׳, מיתוח **stretching** | *Ausdehnung* גיט׳ פ״ח ע״א: מתחתא דמגילתא.

מַתְיָא שם תנא **name of a Tannai** | *Name eines Tannaiten* אבות פ״ד מט״ו: ר׳ מתיא בן חרש אומר.

מתיב אַפִּין עי׳ מֵיסַב אַפִּין. תרג׳ יב״ע בר׳ ד׳ ח׳: מתיב אפין.

מְתִיבְתָּא נ׳, 1) ישיבה, בית מדרש **college, academy** | *Lehrhaus, Akademie* ב״ב י״ב ע״ב: ריש מתיבתא.
2) תשובה, ראיה **answer, argument** | *Einwand* ירוש׳ גיט׳ פ״ח מ״ט ע״ג: כל אילין מתיבתא דהוה ר׳ זעירא משיב.

מַתְיָה שם אמורא **name of an Amora** | *Name eines Amoräers* ירוש׳ ערלה פ״א ס׳ ע״ד: ר׳ מתיה מן דבתרתה.

מְתִיכְלָא ז׳, **מְתִיכְלְתָא** נ׳, כיור **basin** | *Becken* תרג׳ איוב מ״א כ״ג (כמרקחה): היך מתיכלא; חול׳ מ״ו ע״ב: מתיכלתא דמיא פשורי.

מְתִין עי׳ מָתוּן. תרג׳ יב״ע במ׳ ט׳ ה׳: בקצת מנהון הוה משה מתין וכו׳ דהוו דיני נפשתא ובקצתהון הוה משה זריז וכו׳ דהוו דיני ממונא.

מְתִינָא נ׳, ישוב הדעת **deliberation** | *Überlegung* ב״ר פס״ז: בא לו עשו במתינה.

מְתִינוּת נ׳, אטיות **slow motion** | *Langsamkeit* ב״ר פ״י: סיבבן דרך ארוכה ובמתינות.

מְתִינְתָּא נ׳, תקוה, תוחלת **hope** | *Hoffnung* תרג׳ איוב י״ז ט״ו (ותקותי מי ישורנה): ומתינתי מן יסכינה.

מְתִיק ת׳, עָרֵב, מתוק **sweet** | *süß* מגי׳ ו׳ ע״א: דמתיקי פירא.

מְתִיקָה נ׳, 1) מותק, טעם מתוק, דבר מתוק **sweet taste, sweets** | *Süßigkeit* ב״ק פ״ד ע״א: דבש וכל מיני מתיקה.
2) לפתן **relish** | *Zukost* ב״מ פ״ז מ״א: מקום שנהגו וכו׳ לספק במתיקה יספק.

מתירקנה עי׳ מוֹהֲרָנְקִי. ירוש׳ ע״ז פ״א ל״ט ס״ג: מתירקנה וכו׳.

מַתָּךְ, מַתְּכָא ז׳, יציקת מתכת, מסכה **cast metal, molten image** | *Metallguß, gegoßenes Bild* תרג׳ מל״א ז׳ ט״ז (מוצק נחושת): מתך נחשא; דב׳ כ׳ י״ב (מסכה): מתכא.

מַתְכּוּלִיתָא, מַתְכִּילְתָא נ׳, לפתן relish | Zukost פסי׳ מ״ג ע״א: קריבו לי מתכילתא; שבת ע״ז ע״ב: מתכוליתא.

מַתֶּכֶת נ׳, סוג הדוממים המותכים באש metal | Metall כלי פי״ג מ״ו: עץ המשמש את המתכת.

מת״ל מה תלמוד לומר.

מְתַל פי׳, 1) השוה to compare | vergleichen ירושי׳ דמ׳ פ״א כ״א ע״ד: מאן מתל לך עם תבליא.

2) דיבר במשלים to speak metaphorically | Gleichnisrede führen תרג׳ יח׳ י״ב כ״ב (ולא ימשלו אותו עוד): ולא ימתלון יתיה עוד.

אַמְתֵּיל אפ׳, 1) משל משלים to speak metaphorically | in Gleichnissen reden תרג׳ יח׳ כ״א ה׳ (ממשל משלים): ממתיל מתלין.

2) חד חידות to propound a riddle | Rätsel aufg.ben תרג׳ שני אסת׳ א׳ ג׳: אמתיל לך תלתא מתלין.

אִתְמְתַל אתפ׳, נשתוה to be compared | verglichen werden תרג׳ תה׳ כ״ח א׳ (ונמשלתי עם יורדי בור): ואתמתלית עם נחתי גובא.

מְתַל, מַתְלָא ז׳, 1) משל parable, byword | Gleichnis, Sprichwort ירושי׳ דמ׳ פ״א כ״א ע״ד: דמתלין לה מתל בגלילא; סנה׳ פ״ד כ״ב ע״ב: מתלא אמר הוי ראש לשועלים ולא זנב לאריות.

2) עי׳ **אֲמַתְלָא.** ירושי׳ כת׳ פ״ב כ״ו ע״ג: הביאה מתלא לדבריה.

מְתָלָא עי׳ **מְתוּלָא.** תרג׳ במ׳ כ״א כ״ז (המושלים): מתליא.

מְתַן פ״ע, היה מונח זמן רב to lie over (for ripening) | liegen bleiben טהר׳ פ״ט מ״ה: חמניח זיתים בכופש שימתנו וכו׳.

הִמְתִּין הפ׳, 1) כנ״ל. מכשי׳ פ״ו מ״ב: המעלה את האגודות וכו׳ לגג בשביל שימתינו.

2) חכה to wait | warten שקלי׳ פ״ח מ״ה: ממתינים לו עד הערב.

3) היה מתון to be slow, patient | überlegt, gelassen sein אדר״נ פ״א: שיהא אדם ממתין בדבריו ואל יהיה מקפיד וכו׳.

מְתַן פ״ע, **אַמְתֵּין** אפ׳, עי׳ **הִמְתִּין** 2. תרג׳ איוב ל״ב ד׳ (חכה): מתן; יב׳ צ״א ע״ב: איבעי לה לאמתוני.

מַתְנָא ז׳, 1) מתנה gift | Geschenk תרג׳ יב״ע בר׳ כ״ג י״א (נתתי לך): לך יהבתי למתנא.

2) שם אמורא name of an Amora | Name eines Amoräers חולי׳ מ״ב ע״ב: מתנא אמר שמואל.

מִתְנָא, מִתְנָה ז׳, חבל rope | Strick עירי׳ ל״ד ע״א: כוותא ומתנא; ב״ב פ״ט ע״א: קנה ומתנה.

מַתָּנָה—׳, זריקת דם על המזבח sprinkling the blood on the altar | Sprengung des Blutes auf den Altar זבח׳ פ״ה מ״ג: ודמן טעון ארבע מתנות על ארבע קרנות.

מַתְנֵי, מַתְנְיָין ז׳, מלמד משנה teacher of the Mishnah | Mischnalehrer כת׳ ח׳ ע״ב: מקרי בניה דריש לקיש הוה ואמרי לה מתני בניה דריש לקיש הוה; ירושי׳ הג׳ פ״א ע״ו ע״ג: לא ספר ולא מתניין.

מַתְנִיתָא עי׳ **מִשְׁנָה** 2. ב״ק פ״ה ע״ב: אנא מתניתא ידענא דתנן וכו׳.

מַתְנַתָא נ׳, מתנה donation | Gabe ב״ב מ׳ ע״א: מתנתא ממירתא.

מת״ק מאן תנא קמא.

מִתֵּק פיעל, הוסיף מתיקות ועריבות, תיבל to sweeten, to season | versüßen, schmackhaft machen במ״ר פי״ג: חרדל צריך למתק.

הִמְתִּיק הפ׳, —׳ כנ״ל. שהש״ר ה׳ ט״ו: והמתיק להם הקב״ה את הדיבור.

הִתְמַתֵּק התפ׳, נעשה מתוק וערב to become sweet | süß, angenehm werden ירושי׳ ע״ז פ״ב מ״ב ע״א: שהמים וכו׳ מתמתקין.

מָתַק פָּעַל, מצץ to suck | saugen ע״ז י״ח ע״ב: טמש בהא ומתק בהא.

אִתְמַתַּק אתפ׳, ע׳ הִתְמַתֵּק. תרג׳ דהי״ב י״ג ה׳: לית איפשר דמתמתקן.

מַתְקוּלְתָּא נ׳, 1) משקולת, אנך plummet | *Setz-wage* תרג׳ איוב ל״ח ה׳ (מי נטה עליה קו): מן מתח עלה מתקולתא.

2) ע׳ מַתְקַל. פס׳ נ׳ ע״ב: שכר אשתו מתקולתא.

מִתְקַל ז׳, מכשול stumbling, offense | *Anstoß* תרג׳ ישׁ׳ ח׳ י״ד (צור מכשול): כיף מתקל.

מַתְקַל, מַתְקְלָא ז׳, משקל weight | *Gewicht* תרג׳ שמ׳ ל׳ ל״ד (בד בבד): מתקל במתקל; בכורות נ׳ ע״א: במתקלא דדינרא.

מְתַקַּנְתָּא נ׳, חלכה מתוקנת ומאוששת firm solution | *begründete Halacha* יומא ע׳ ע״א: לא משכחת לה מתקנתא אלא או לר׳ אליעזר וכו׳.

מַתְרוּתָא נ׳, משרה infusion | *Aufguß* תרג׳ במ׳ ו׳ ג׳ (משרת ענבים): מתרות עינבין.

מְתַרְכָּא ע׳ מְיַתְּרְכָא. תרג׳ במ׳ ל׳ י׳ (וגרושה): מתרכא.

מִתְרַמְּרְמוּתָא נ׳, ביזוי contempt | *Verachtung* תרג׳ תה׳ ב״ב ז׳ (ובזוי עם): מתרמרמותא דעממי.

מְתָרַצְתָּא נ׳, גירסא נכונה sustained version | *zuverlässige Lesart* שבת קכ״א ע״ב: מאן נימא לן דהא מתרצתא היא דילמא משבשתא היא.

נ

נ״א נוסחא אחרינא.

נָא מה״ג, אני *ich* | I | ירוש׳ בר׳ פ״ד ד׳ ע״א: ונא אמרית.

נָאגָא ז׳, פיח *Ruß* | soot | איכ״ר ד׳ ח׳ (שחור): נאגא.

נָאדֵי עי׳ נוד. סוטה מ״ה ע״ב: רישא דנאדי ונפיל.

נָאֶה ת׳, יפה *schön* | handsome | שבת קל״ג ע״ב: סוכה נאה.

נֵאָה פיעל, הידר וקישט *schmücken* | to decorate | סוכה י׳ ע״א: לנאותה כשירה.

נִנְאָה נפ׳, **הִתְנָאָה** התפ׳, התקשט, התהדר *sich schmücken* | to adorn oneself | נז׳ ב׳ ע״ב: אנאה לפניו; שבת קל״ג ע״ב: התנאה לפניו במצוות עשה לפניו סוכה נאה ולולב נאה.

נָאִים עי׳ נום. פס׳ ק״כ ע״ב: מינם קא נאים מר.

נָאלָא ת׳, מטורף *rasend* | furious | שבת מ״ט ע״ב: ירוד נאלא.

נָאנַאי 1) ז׳, כלב *Hund* | dog | סוטה מ״ב ע״ב: וחד נאנאי.

2) שם איש *männlicher Name* | a man's name | יב׳ ס״ו ע״ב: נאנאי בריה דרב יוסף.

נָאַף • — **הִנְאִיף** הפ׳, סייע לזנות *zum Ehebruch verhelfen* | to cause illicit intercourse | שבועי מ״ז ע״ב: אזהרה לעוקב אחר נואף מנין תלמוד לומר לא תנאף לא תנאיף.

נָאַץ • — **הִתְנָאֵץ** התפ׳, נתקלל ונתגדף *gelästert werden* | to be insulted | מדר תה׳ ע״ד: שמתחרף ומתנאץ בעולם.

נְאָקָה • — נקבת הגמל *Kamelweibchen* | she-camel | כל׳ פכ״ג מ״ב: אוכף של נאקה.

נָאתָא נ׳, ארוכה שעל גבי המכה *Schorf* | scurf | ב״ק פ״ה ע״ד: גרגותני נאתא כריכתא.

נְבָארָא ז׳, סיב *Bast* | bast | שבת צ׳ ע״ב: דיקלא דחד נבארא.

נְבַג פ״ע, נתגלה *an der Oberfläche erscheinen* | to come to the surface | סנה׳ פ״ב ע״א: קברה והדר נבוג.

נִבְגָא ז׳, ענף *Zweig* | twig | פס׳ ע״ד ע״א: נבגא בר שתא.

נַבְגָא עי׳ אַנְבַּג. בר׳ נ״א ע״ב כל האי נבגא וכו׳.

נִבָּה פיעל, עי׳ לִבָּה. תוס׳ ב״ק ו׳ כ״ב: כדי לנבות וכו׳.

נְבוּאֲתָא עי׳ נְבִיאוּת. תרג׳ יב״ע במ׳ י״א כ״ה: רוח נבואתא.

נבו״ט נבלה וטרפה.

נָבוּל ז׳, כנוי לחג של עכו״ם *Kakophemie für Götzenverehrung* | (disgrace), heathen festival | ב״ר פכ״ז: יום נבול של נילוס היה.

נִבּוּל פֶּה לשון שאינה נקיה *unkeusche Rede* | lascivious talk | ויק״ר פכ״ד: ערות דבור זה נבול הפה.

נָבוּלָא ז׳, נבל mean person | *gemeiner Mensch* ירושי׳ מכות פ״ב ל״א ע״ב: אית נבולין סגין וכו׳.

נְבוּתָא עי׳ נְבִיאוּת. תרג׳ יב״ע במ׳ י״א כ״ט: רוח נבותיה.

נְבַח פ״ע, 1) חרץ הכלב לשונו to bark | *bellen* פס׳ קי״ג ע״א: דלא נבח כלבא.
2) פטפט to blab | *schwatzen* מנ׳ ס״ג ע״א: מנבח נבוחי.

נַבַּח פעל, 1) כביל 1. ב״ר פנ״ט: קל כלביא מנבחין.
2) השמיע קול צרוד to produce a dull sound | *dumpfen Schall hervorbringen* ביצה י״ד ע״א: תבלין נבוחי מנבח קליהו.

(נבט) הִבִּיט הפ׳ — האיר to illumine | *beleuchten* תרג׳ שני אס׳ א׳ ב׳: נשפך כמים ומבים לבית.

נְבַט פ״ע, צָץ וצמח to sprout, to grow | *emporkommen* מו״ק י״ח ע״ב: הדר נבט.

נְבַט ארץ נביות Nabataea | *Nabatäa* תרג׳ יש׳ ס׳ ז׳ (אילי נביות): דכרי דנבט.

(נבי) אִיתְנַבֵּי, אִינַּבֵּי אתפ׳, התנבא וחזה to prophesy | *prophezeien* מגי׳ י״ד ע״ב: ובמקום דקאי ירמיהו היכי מיתנביא איהי; ב״ב ט״ו ע״ב: אינבוי אינבי לאומות העולם.

נְבִיאוּת, נְבִיאוּתָא נ׳, חזון ונבואה prophecy | *Prophetie* עיר׳ ס׳ ע״ב: אין אילו אלא דברי נביאות; ב״ב ט״ו ע״ב: עיקר נביאותייהו.

נְבִיָּה נ׳, עלי האילן leaves | *Laub* ע״ז מ״ח ע״ב: מפני שהנביה נושרת עליהן.

נְבִיוּתָא עי׳ נְבִיאוּת. תרג׳ ירושי׳ במ׳ כ״ד כ״א (משלו): מתל נביותיה.

נִבְיָיא עי׳ נְבִיָּה. מעילה פ״ג מ״ח (בבבלי): לא בשיפויי ולא בנבייא.

נְבֵילָא, נְבֵילְתָא נ׳, נבלה, פגר carrion | *Aas* תרג׳ ויק׳ כ״ב ח׳ (נבלה): נבילא; פס׳ קי״ג ע״א: פשוט נבילתא וכו׳.

נבירו עי׳ נְמִירֵי. ירושי׳ ב״ב פ״ג י״ד ע״א: שלומי ונבירו.

נַבֵּל פיעל — שחט שלא כדין ועשה את הבהמה נבלה to make an animal ritually forbidden by unskillful slaughtering | *ein Tier durch unvorschriftsmäßiges Schlachten zur* נבלה *machen* תוס׳ ב״ק י׳ י״: המוסר בהמה לטבח וניבלה.

נַבֵּל פִּיו דיבר בלשון שאינה נקיה to talk obscenely | *obszöne Reden führen* שבת ל״ג ע״א: כל המנבל פיו מעמיקים לו גיהנם.

הִתְנַבֵּל התפ׳, 1) התנוול והתבזה to be disgraced | *sich verächtlich machen* ירושי׳ יבמ׳ פי״ב י״ג ע״א: מי גרם לך להתנבל וכו׳.
2) נשחטה הבהמה שלא כדין ונעשתה נבלה to become ritually forbidden by unskillful slaughtering | *durch unvorschriftsmäßiges Schlachten rituell untauglich gemacht werden* חולי׳ פ״ו מ״ב: השוחט ונתנבלה בידו.

נְבֵל פ״ע, הזדהם והתלכלך to be soiled | *beschmutzt werden* ירושי׳ כלאי׳ פ״ט ל״ב ע״א: דלא ינבלון מאנוי.

נַבְעָה נ׳, מין צמח a plant | *eine Pflanze* ירושי׳ נד׳ פ״ז מ׳ ע״ב: במיני אפומלייא כגון נבעה וכו׳.

נְבַר פ״י, כרסם to dig | *wühlen* ב״ק י״ז ע״ב: נובר באשפה.

נִבְרָא עי׳ נְבָארָא. שבת ל׳ ע״ב: נברא בר קורא.

נִבְרֶכֶת נ׳, בריכת כובסים wash-pond | *Waschteich* מו״ק פ״א מ״ו: עושין נברכת במועד.

נִבְרֶשֶׁת נ׳, מנורה, עששית lamp | *Lampe* יומא פ״ג מ״י: הילני אמו עשתה נברשת.

נִגְאָנָא ז׳, חריץ cleft | *Graben* ערכ׳ כ״ה ע״א: הנהו נגאני דארעא.

נְגַב פ״ע, היה יבש to be dry | *trocken sein* ע״ז פ״ה מ״ד: כדי שיסתום ויגוב.

נַגֵּב פיעל, ייבש to dry | *trocknen* ויק״ר פכ״ח: אדם מכבס כסותו בימות הגשמים כמה יגיעות הוא יגע עד שלא ינגבה.

הִנְגִּיב הפ', 1) כנ"ל. חג' פ"ג מ"א (בבלי): ומנגיב ומטביל.

2) הלך דרומה, הדרים to go south | *nach dem Süden gehen* עיר' נ"ג ע"ב: הנגיב למפיבשת.

נִתְנַגֵּב נתפ', נתיבש to by dried up | *trocken werden* ירוש' תענ' פ"ג ס"ז ע"א: וזרחה החמה ונתנגבה הארץ.

נַגֵּד פיעל, התנגד to oppose | *sich widersetzen* ילק' בר' כ"ג: לא זכה מנגדתו.

נְגַד פי', 1) משך, מנע to draw, to withdraw | *ziehen, entziehen* גיט' ס"ה ע"ב: נגיבו מיניה מיכליה.

2) הכה to lash | *schlagen, geißeln* כת' ל"ג ע"ב: אילמלי נגדוה לחנניה מישאל ועזריה פלחו לצלמא.

אַנְגֵּד אפ', הלקה to declare liable to lashes | *geißeln lassen* קיד' י"ב ע"ב: דרב מנגיד על דמקדש בשוקא.

אִתְנְגֵד, אִינְגִּיד אתפ', 1) נמשך ונתארך to extend | *ausgedehnt werden* תרג' יב"ע במ' כ"ה ח': איתנגיד פרזלא.

2) נלקה to be lashed | *gegeißelt werden* מכות י"א ע"ב: טוביה חטא וזיגוד מינגיד.

3) מת to die | *sterben* ב"ב י' ע"ב: הלש ואינגיד.

נִגְדָא ז', 1) אורך length | *Länge* תרג' תה' כ"ג ו' (אורך ימים): נגדא דיומנא.

2) מרחק distance | *Ferne* ב"ר פי"א: לנגדא את נגיד לי.

3) זרם river-course | *Fluß (-lauf)* תרג' יש' מ"ד ד': נגדין דמיין.

נְגָדָא ז', מלקות lashing | *Geißelung* יומא כ"ג ע"א: פקיע — נגדא.

נַגָּדָא ז', 1) מנהיג leader | *Führer* ב"ק נ"ב ע"א: כד רגיז רעיא על ענא עביד לנגדא סמותא.

2) כוהב האניה dragger | *Schiffschlepper* סוטה מ"ח ע"א: זמרא דנגדי.

נְגָדָא שם תנא name of a Tannai | *Name eines Tannaiten* ויק"ר פכ"ה: מסתברא טעמא דנגדא.

נַגְדְּתָא נ', 1) עי' מַשְׁכּוֹכִית. ירוש' קיד' פ"א ס' ע"ב: מהו משכוכית וכו' ואית דאמרין נגדתא.

2) מלקות lashing | *Geißelung* פס' נ"ב ע"א: ממנין אנגדתא.

נָגַה — הִגִּיהַּ הפ', — קרא בספר לשם תקון טעיות to revise | *korrigieren* בר' י"ג ע"א: בקורא להגיה.

נְגַה פי', 1) האיר to shine | *leuchten* יומא כ"ח ע"ב: אי הכי נגה להו טובא.

2) החשיך היום to get dark | *dunkel werden* שבת י' ע"א: נגה לצלויי.

נְגַהּ ז"ר, 1) אור light | *Licht* פס' ב' ע"א: נגהי נגהי ממש.

2) ערב evening | *Abend* פס' ד' ע"א: קרו נגהי ליליא.

נְגוּבָא ת', יבש dry | *trocken* תרג' תה' ק"ב ז' (חרבות): ארעא נגובתא.

נְגוּבָה נ', יבושת dryness | *Trockenheit* חג' כ"ד ע"ב: וכי יש נגובה לקדש.

נָגוֹד, נָגוֹדָא ז', מנהיג leader | *Führer* ספרא אחרי פרק י"ב פרשה ט': לא המשנה נגוד אלא המעשה נגוד; תרג' דהי"א כ"ה ד' (בחר לנגיד): אתרעי לנגודא.

נַגְוָן, נַגְוָתָא נ"ר, מדינות הים islands, sea-districts | *Inseln, ferne Länder* תרג' יש' מ"ב ט"ו (איים); לנגוון; תה' ס"ה ו' (וים רחוקים): ונגוות ימא דרחיקין מן יבשתא.

נְגוֹטָא ז', משקה מבושם a spiced drink | *gewürztes Getränk* ע"ז ל"ח ע"ב: נגוטא דחלא.

נִגְזָל ז', מי שהפסיד ע"י גזילה ותובע הפסדו a complainant in a case of robbery | *der Kläger in einem Raubprozeß* שבועות פ"ז מ"א: אלו נשבעים ונוטלים השכיר והנגזל וכו'.

נָגַח — הַגִּיחַ הפ׳, גירה לנגיחה to stir up to fighting | *zum Stoßen reizen* ב״ק פ״ד מ״ד: כי יגח ולא שיגיחוהו.

נַגְחָן, נַגְחָנָא ת׳, מועד לנגיחה a butter (ox) | *stößiger (Ochs)* ב״ק מ״ו ע״א: המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן; שם כ״ד ע״ב: תורא נגחנא.

נְגִיבָא ת׳, יבש dry | *trocken* תרג׳ יב״ע שמ׳ י״ד כ״א (וישם את הים לחרבה): ושוי ית ימא נגיבא.

נְגִידָא נ׳, דרישה אל המתים necromancy | *Nekromantie* גיט׳ נ״ז ע״א: אסקיה וכו׳ בנגידא.

נְגִיחָה נ׳, נגיפה והדפה בקרן goring | *das Stoßen* ב״ק ב׳ ע״א: אין נגיחה אלא בקרן.

נְגִינַר שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ סוכה פ״א נ״ב ע״א: שהלך ר׳ יהושע בן קרחה אצל ר׳ יוחנן בן נורי לנגינר.

נְגִיפָה נ׳, דחיפה והכאה pushing | *das Stoßen* מכי׳ משפ׳ ג״ב: בכלל נגיפה דחיה.

נְגִירוּתָא נ׳, אורך אפים forbearance | *Langmut* תרג׳ משלי כ״ה ט״ו (בארך אפים): בנגירותא.

נְגִישָׁה נ׳, קריבה addressing, drawing near | *das Herantreten* ירוש׳ סוטה פ״ח כ״ב ע״ב: מה נגישה שנאמר להלן בלשון הקודש.

נגנגד, נגנינר עי׳ נְגִינַר. ירוש׳ עיר׳ פ״א י״ט ע״ג: שהלך ר׳ יהושע בן קרחה אצל ר׳ יוחנן בן נורי לנגנגד; כלא׳ פ״א כ״ט ע״ב: לנגנינר.

נָגַם פ״י, פרס פרוסה מן המאכל to bite off | *abbeißen* טבו״י פ״ג מ״ו: טהור שנגם מן האוכל.

נְגַם פ״י, אכל to eat, to dine | *essen* ב״ר פצ״א: יתבין נגמון על פתורא דינאי מלכא.

נָגַע — נוֹגֵעַ בְּעֵדוּת עד שיש לו נגיעה ויחס לדבר הנידון an interested witness | *befangener, interessierter Zeuge* סנה׳ ל״ד ע״א: דמיחזי כנוגע בעדותו.

נִתְנַגֵּעַ נתפ׳, לקה בנגעים to be afflicted with leprosy | *mit Aussatz behaftet werden* כר׳ פ״ב מ״ג: מצורע שנתנגע נגעים הרבה.

נְגָעָה נ׳, גנאי hurt | *Nachteil* במ״ר פי״ד: דבר כאן בנגעת יוסף דברים נער שהוא שוטה וכו׳.

נִגֵּר פיעל, עשה מלאכת הנגר to do carpenter's work | *zimmern* ילק׳ יהוש׳ ז׳: כלי נגרות היו בידם מנגרין וכו׳.

נְגַר פ״ע, 1) נמשך, ארך to be prolonged | *lang sein* תרג׳ מש׳ כ״ח כ״ז (יאריך ימים): ניגרון יומוי.

2) זב, נזל to flow | *fließen* תרג׳ איוב מ׳ כ״ג (יגיח ירדן אל פיהו): נגיר ירדנא לפומיה.

3) ניסר במשור to saw | *sägen* תרג׳ ישׁ׳ י׳ ט״ו (היתפאר הגרזן על החוצב בו): אם יתרברב מסרא עם דנגיר ביה.

נַגֵּר פַּעל, סגר את הבריח to bolt | *verriegeln* תרג׳ יונה ב׳ ז׳ (הארץ בריחיה בעדי): ארעא נגרת בתוקפהא עיל מיני.

נַגָּר, נַגָּרָא ז׳, 1) חרש עץ carpenter | *Zimmermann* תוס׳ ב״ק ו׳ כ״ה: נכנס לחנותו של נגר שלא ברשות יצתה בקעת וטפחה לו על פניו; תרג׳ ישׁ׳ מ׳ י״ט (חרש עץ): פסלא נגרא.

2) בריח bolt | *Riegel* ב״מ פ״ח מ״ז: בדלת ובנגר ובמנעול; תרג׳ שמ׳ כ״ו כ״ח (הבריח התיכון): נגרא מציעאה.

נַגַּר טוּרָא עוף הדוכיפת wood-cock | *Auerhahn* תרג׳ דב׳ י״ד י״ח (הדוכיפת): נגר טורא.

נַגָּרוּת נ׳, חרושת עץ carpenter's trade | *Zimmermannhandwerk* ירוש׳ ר״ה פ״א נ״ז ע״ב: לנגר שהיו לו כלי נגרות.

נְגַשׁ פ״י, נגח to gore | *stoßen* תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״א ל״ב (יגח שור): נגש תורא.

נַגְשָׁן עי׳ נַגְחָן. תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״א כ״ט (ואם שור נגח הוא): ואין תור נגשן הוא.

נד״א ניכרין דברי אמת.

נדא עי׳ נְדָא. ע״ז כ״ח ע״ב: אודרא דנדא.

נָדַב – נִדַּב נפ׳, ניתן בתורת נדבה to be donated, to be dedicated | *gespendet werden*
מגי׳ פ״א מ״י: כל שהוא נידר ונידב.

נְדָבָה שם איש a man's name | *männlicher Name* ירושי מגי׳ פ״א ע״א ע״ג: אשיין בר נדבה.

נִדְבָּךְ ז׳, 1) שכבה של בנין, סואר layer | *Bauschicht* בר׳ פ״ב מ״ד: האומנין קורין בראש הנדבך.
2) שם איש a man's name | *männlicher Name* מג׳ כ״ט ע״א: אשיאן בר נדבך.

נִדְבָּכָה שם בית עבודה זרה name of an idolatrous temple | *Name eines Götzentempels* ע״ז י״א ע״ב: נדבכה שבעכו.

נדב״ל נועל דלת בפני לוין.

נד״ד נידון דידן.

נָדַד פיעל: נִדֵּד שֵׁינָה מֵעֵינָיו היה ער בלילה to keep oneself awake | *sich wachhalten*
ב״ב י׳ ע״ב: שמנדדין שינה מעיניהם.

הִתְנַדֵּד הת׳, נטלטל הנה והנה to be shaken | *erschüttert werden* ילק׳ תקע״א: ובלבד שלא תהא מתנדדת.

נִדָּה פיעל יְדַ החרים to excommunicate | *in den Bann tun* ע״ד פ״ה מ״ו: ונדוהו ומת בנדוי.

נִתְנַדָּה נתפ׳, הוחרם to be excommunicated | *in den Bann getan werden* עד׳ פ״ה מ״ו: חס ושלום שעקביא נתנדה.

נִדּוּי ז׳, חרם ושמתא excommunication | *Bann* בר׳ י״ט ע״א: אלמלי חוני אתה גוזרני עליך נדוי.

נַדּוֹנָא ז׳, מין ארבה a species of locust | *eine Heuschreckenart* תרג׳ יב״ע ויק׳ י״א כ״ב (החגב): נדונא.

נְדוּנְיָא ז׳, מוהר ומתן dowry, a bride's outfit | *Mitgift, Aussteuer* כת׳ נ״ד ע״א: נדוניא לברת וכו׳.

נְדֵי פעו״י, 1) היה משומת ומנודה to be excommunicated | *in den Bann getan werden*
נד׳ ז׳ ע״א: נדינא ממך וכו׳ משמתנא ממך.
2) הזה, זרק to sprinkle | *sprengen* תרג׳ מל״ב ט׳ ל״ג (ויז): ונדא.

אַדֵּי אפ׳, 1) כנ״ל 2. תרג׳ שמ׳ י״ב כ״ב (והגעתם אל המשקוף): ותדון לשקפא.
2) זרק והשליך to throw | *werfen* סנה׳ ז׳ ע״א: אדייה לגזיזיה.

נַדְיָין ז׳, מין ארבה a species of locust | *eine Heuschreckenart* ספרא שמיני פרשה ג׳ פרק ה׳: חגב – נדיין.

נַדְיָין ז׳, בריכת כובסים wash-pond | *Waschteich* ב״ב י״ט ע״א: מחמצן וכו׳ נדיין.

נדירא [נְדִידָא] ז׳, פליט fugitive | *Flüchtling* ירושי שבת פ״ד ז׳ ע״א: נדיריא דאשקלון וכו׳ מקצתן בים ומקצתן ביבשה.

נַדָּל ז׳, מין בעל חי מרבה רגלים centipede | *Tausendfuß* מקואות פ״ה מ״ג: מעין שהוא משוך כנדל.

נַדְמָה ז׳, עז הדומה לכשב ולהפך a lamb looking like a kid and vice versa | *lammähnliche Ziege, ziegenähnliches Lamm (Mißgeburt)* חולי ל״ח ע״ב: או כשב פרט לכלאים או עז פרט לנדמה.

נִדְנֵד פי׳, הניע והניד to shake, to be rocked | *schütteln, schaukeln* ב״ר פנ״ג: לא נדנדה עריסה תחלה אלא בביתו של אברהם אבינו.

נִתְנַדְנֵד נתפ׳, נע וזע to be moved | *sich bewegen* שמו״ר פ״כ: נתנדנד הארון.

נִדְנוּד ז׳, 1) נדידה ממקום למקום moving about | *das Umherirren* ב״ר פל״ט: נדנוד אחר נדנוד טלטול אחר טלטול.
2) נטיה קלה propensity | *Hinneigung* פס׳ נ׳ ע״ב: בכל מקום שיש שם נדנוד עבירה.

נָדַף – נתפשט הריח to spread (of odours) | *riechen, duften* ב״ר פל״ט: היה ריחו נודף.

נָדַר — נִדַּר נפ', נערך להקדש בתורת נדר to be made subject of a vow | *Objekt eines Gelübdes sein* ערכ' פ"א מ"א: נודרים ונידרים.

הִדִּיר הפ', חייב ואסר בתורת נדר to put a person under the influence of a vow; to forbid | *jem. ein Gelübde oder ein Verbot auferlegen* דמ' פ"ד מ"ב: המדיר את חבירו שיאכל אצלו.

נַדְרָן ת', מהיר לנדרים one wont to make vows | *leichtfertig im Geloben* ילק' שמואל קמ"ג: נדרן הוא קדם עד שלא ידור ואמור לו וכו'.

נדרשיר [נַרְדְּשִׁיר] ז', שחוק השַׁך, אישקוקי checkers | *Schachspiel* כת' ס"א ע"ב: דמיטללא בגורייתא קטנייתא ונדרשיר (ובערוך כנכון): נרדשיר.

נָהַג — היה רגיל לעשות, ליעשות to apply, to be wont to | *gebräuchlich sein; den Brauch üben* פ"ד פס' מ"א: מקום שנהגו וכו'; מגי' ו' ע"ב: מצוות שנוהגות וכו'.

הִנְהִיג הפ', 1) עי' הִתְנַהֵג 1. סוטה י"ג ע"א: הנהיג עצמו ברבנות.

2) נהל ומשך בבהמה to drive | *treiben* ב"מ פ"א מ"ב: אחד רוכב ואחד מנהיג.

3) נהל, עמד בראש to lead | *leiten* סנה' צ"ב ע"א: פרנס המנהיג את הצבור בנחת.

4) קבע לחוק ומנהג to introduce a custom | *einführen, zum Brauch machen* בר' י"ט ע"א: הנהיג את בני רומי להאכילן גדיים מקולסים וכו'.

הִתְנַהֵג התפ', 1) התיחס זה לזה to conduct o. s. | *sich benehmen* ספרי דב' שכ"ג: התנהגו זה את זה וכו'.

2) היה מונהג, התנהל to be conducted | *geleitet werdeu* ירוש' ב"ק פ"ו ה' ע"ג: רוח שהעולם מתנהג בו.

נָהוּג ז', הנהגה והנהלה leading | *Führung* מכי' בשלח: ולא נחם — אין נהום זה אלא נהוג.

נַהֲוַנְד עיר בארץ מדי a Median town | *Stadt in Medien* קידי' ע"ב ע"א: נהונד וחברותיה.

נְהוֹם עי' נַהֲמָא. גיט' י"ב ע"א: עבדא דנהום כריסיה לא שויא.

נְהוֹרַאי 1) שם תנאים ואמורים name of Tannaim and Amoraim | *Name von Tannaiten und Amoräern* נז' פ"ט מ"ה: ר' נהוראי; חול' נ"ה ע"ב: פריש ר' נהוראי משמיה דשמואל.

2) שם אשה a woman's name | *Frauenname* ירוש' בר' פ"ג ו' ע"א: נהוראי אחתיה דר' יהודה נשיאה.

נְהוֹרִיתָא נ', 1) סנורים blinding | *das Blenden* ב"מ ע"ח ע"ב: הכריקה — נהוריתא.

2) שם אשה a woman's name | *Frauenname* תרג' אס' ב' ט"ז: בתלת בשבתא נהוריתא.

(נהו) אִתְנְהִי אתפ', התאסף to assemble | *sich versammeln* תרג' ירמ' ג' י"ז (ונקוו): ויתנהון.

נְהִי נניח granted, admitted | *wenn auch, zugegeben* יב' ס"א ע"א: נהי דמיעטינהו קרא מאטמויי באהל וכו' כמגע ומשא מי מיעטינהו קרא.

נְהִילַאי שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* תענ' ו' ע"א: אמר רב נהילאי בר אידי אמר שמואל וכו'.

נְהִימָה נ', קול המיה cooing | *das Girren* פסיק"ר פכ"א: הנהימה שנהמתם לפני.

נְהִיקָא נ', קול נאקה braying | *das Schreien (des Esels)* תרג' יב"ע בר' ל' ט"ז: קל נהיקיה דחמרא.

נָהַל פ"י, ניפה בכברה to sift | *sieben* ביצה כ"ט ע"ב: נהלא קמחא.

נָהַם פיעל, המה כיונה to coo | *girren* בר' ג' ע"א: מנהמת כיונה.

נַהֲמָא ז', לחם bread | *Brot* ביצה ט"ז ע"א: בבלאי טפשאי דאכלי נהמא בנהמא.

נְהַמוּתָא נ', שאגה roaring | *das Schreien* תרג' תה' ל"ב ג' (בשאגתי): בנהמותי.

נה"ם נעילת הסנדל.

נֶהְפְּכָנוּתָא נ׳, הפכפכנות perversity | *Verkehrtheit* תרג׳ מש׳ א׳ ל״ב (משובת פתאים): נהפכנותא דשברי.

נְהַר •— הִנְהִיר הפ׳, האיר to enlighten | *erleuchten* עירו׳ י״ג ע״ב: שמנהיר עיני חכמים.

נְהַר פ״ע. 1) האיר to shine | *leuchten* פסיק׳ איכה קכ״ג ע״א: מרי ינהור דינא קדמך.

2) נזכר to remember | *sich erinnern* ירוש׳ מגי׳ פ״א ע״ד ע״ב: נהיר את כד הוינן קיימין וכו׳.

נַהַר פַּעל, כנ״ל 1. תרג׳ ירוש׳ שמ׳ י״ד כ׳: נהור מנהר על ישראל.

אַנְהַר אפ׳, 1) עי׳ נְהַר 1. סוטה ו׳ ע״א: אנהר לן עיינין.

2) עי׳ נְהַר 2. ירוש׳ פאה פ״ג י״ז ע״ד: ואנהר ר׳ אימי וחזר עובדא.

אִתְנְהַר אתפ׳, הואר to be brightened | *erleuchtet werden* תרג׳ יב״ע בר׳ ג׳ ז׳ (ותפקחנה עיני שניהם): ואתנהרן עיני תרוייהון.

נַהֲרָא ז׳, 1) נהר, נחל river | *Fluß* חול׳ י״ח ע״ב: נהרא נהרא ופשטיה.

2) אור light | *Licht* תרג׳ מש׳ ד׳ י״א (הולך ואור): דאזיל בהריה.

נְהַרְבִּיל, נְהַרְדְּעָא שמות ערים בבבל names of towns in Babylonia | *Städte in Babylonien* חול׳ קל״ו ע״א: ר׳ אסי מנהרביל; סנה׳ י״ז ע״ב: דיינא דנהרדעא.

נוּ מהי״ג, הוא, היא he, it | *er, es* ירוש׳ נ״ז פ״ג נ״ב ע״ד: היי די נו כולל והיי די נו מונה.

נוֹא ז׳, יופי, נוי beauty | *Schönheit* קהל״ר כ׳ י״ב: והוא נואו.

נְוַאי שם מקום name of a place | *Ortsname* תוס׳ צוק׳ שבי׳ ד׳ ח׳: תחום נואי.

נוּב •— הֵנִיב הפ׳, היה שוטף to be fluent | *sich bewegen* ויק״ר פט״ז: אם הניבו וכו׳.

נוֹגְבָא ז׳, יבושת dryness | *Trockenheit* תרג׳ איוב ל׳ ל׳ (ועצמי חרה מני חורב): וגרמי חרך מן נוגבא.

נוֹגְדָא עי׳ נַגְדָא 1. (ואורך ימים): נוגדי יומין.

נוֹגַהּ •— אחד מכוכבי לכת the planet Venus | *der Planet Venus* פסיק״ר פ״כ: כוכב זה האיש ונוגה זו האשה.

נוֹגְהָא כנ״ל. תרג׳ ישי׳ י״ד י״ב: ככוכב נוגהא בין כוכביא.

נוֹגְחָן עי׳ נַגְחָן. ירוש׳ שבי׳ פ״ה ל״ו ע״א: המוכר שור לחבירו ונמצא נוגחן.

נוּד פ״ע, היה נע ונד to be unsteady | *unstät sein* כת׳ ט״ו ע״א: ניידי וכו׳ קביעי.

אָנִיד אפ׳, הניע to shake (the head) | *(den Kopf) schütteln* סנה׳ צ״ה ע״א: ומניד ברישיה.

נוֹדְיָין ז״ר, מיני זיתים משובחים a superior sort of olives | *eine Art vorzüglicher Oliven* ירוש׳ פאה פ״ז כ׳ ע״א: דרכן ליבחן בנודיין.

נוֹדְרָן עי׳ נַדְרָן. מדר׳ שמואל כ״ו: נודרן הוא קדם עד שלא ידור ואמור לו וכו׳.

נָוָה •— נִנְוָה נפ׳, נתקשט to adorn oneself | *sich schmücken* מכי׳ בשלח שירה ג׳: אנווה לפניו.

נִתְנַוָּה נתפ׳, נתפאר ונתגדר to be vain of | *(auf etwas) eitel sein* סוטה פ״א מ״ח (בירושלמי): אבשלום נתנוה בשערו.

נָוֶה ת׳. יפה, נאה handsome | *schön* נז׳ פ״א מ״א: אהא נוה.

נָוֶה, נוֹהָא שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Ortschaft in Palästina* ויק״ר פ״ג: חלמיש לנוה; שם פל״ד: ר׳ שילה דנוהא.

נוֹהַג ז׳; בְּנוֹהַג שֶׁבָּעוֹלָם מנהג העולם כך הוא ordinarily, naturally | *in der Regel, es ist gang und gäbe* ירוש׳ בר׳ פ״א ב׳ ע״ד: בנוהג שבעולם אדם מותח אהל וכו׳.

נָוֶוה שֵׁם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Ortschaft in Palästina* רות רבה ב׳ י״: ר׳ שילא דנווה.

נָוָטִי ת׳, איש ארץ נביות Nabataean | *Nabatäer* ב״ר פמ״ח: בדמות נווטי וכו׳ בדמות ערבי.

נַוָּטִים ז״ר, מַלָּחים, יורדי הים seamen | *Seeleute* ב״ר פ״ב: מלך ב״ו עושה ספינה וכו׳ ואח״כ הוא מעמיד עליה נווטים.

נָוּוּל ז׳, נבלות ושפלות contemptibility | *Niedertracht* תנח׳ וישב א׳: להודיע נוולם.

נָוֹל, נָוְלָא ז׳, כסא האורג loom | *Webstuhl* ירוש׳ ב״ב פ״ב י״ג ע״ב: מסמרא דנווליה; שם: חד נוול.

נָוְלָא שם איש a man's name | *männlicher Name* פ״מ ס״ז ע״א: את ונוולא אחי.

נוּן [נוֹא] עיר במצרים Thebes in Egypt | *Theben in Ägypten* פסיק״ר י״ז: נוון אלכסנדרי.

נוּז פ״י, טוה, ארג, שזר to twist, to twine, to weave | *weben, spinnen, zwirnen* ירוש׳ כלאי׳ פ״ט ל״ב ע״ד: לנוז מותר.

נוּחַ י׳ — נִנּוֹחַ נפ׳, בא לידי מנוחה to be rested | *Ruhe finden* שהש״ר ז׳ ה׳: והגליות באות וניגוחות.

נוּחַ פ״ע, 1) היה שרוי במנוחה to rest | *ruhen* תרג׳ בר׳ ב׳ ג׳ (שבת מכל מלאכתו): נח מכל עיבידתיה.

2) מת to die | *sterben* כת׳ ק״ד ע״א: נח נפשיה דרבי.

אַנַּח אתפ׳, 1) הרגיע to quiet | *beruhigen* בר׳ כ״ח ע״ב: לאנוחי דעתיה דר׳ יוסף.

2) הניח to put down | *hinlegen* כת׳ מ״ז ע״ב: אנוחי ננחינהו.

אִתְנַיָּה, אִתְנַח אתפ׳, 1) נוּחַ 1. תרג׳ יב״ע ויק׳ כ״ו ל״ה (תשבת): תתנייח.

2) הוּנח to be laid down | *hingelegt werden* ב״ב י״ד ע״ב: דמתנח ליה.

3) היה רצוי to be satisfactory | *annehmbar sein* קיד׳ מ״ה ע״ב: איתנוחי איתנחא ליה.

נוֹחַ י׳ — 1) מרוצה pleased | *befriedigt* אב׳ פ״ג מ״י: שרוח הבריות נוחה הימנו.

2) קל easy | *leicht* אבות פ״ה מי״א: נוח לכעוס וקשה לרצות.

3) טוב, מוטב good, better (for) | *gut, besser (für)* עירו׳ י״ג ע״ב: נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא.

נו״ט נבלה וטרפה; נותן טעם.

נוט׳ נוטריקון.

(נוט) אָנִיט אפ׳, החריד to scare | *Schreck einjagen* תרג׳ יב״ע ויק׳ כ״ו ו׳ (ואין מחריד): ולית דמניט.

נוֹטִי נ׳, הערה remark | *Note, Bemerkung* ירוש׳ מעש״ש פ״ב נ״ג ע״ג: והן נוטי נוטימי.

נָוְטָיָּה ת׳, איש ארץ נביות Nabataean | *Nabatäer* ב״ר פמ״ח: נוטייה.

נוֹטִימִי ת׳, ראוי לתשומת לב remarkable | *bemerkenswert* ירוש׳ מעש״ש פ״ב נ״ג ע״ג: והן נוטי נוטימי.

נוטירין, נוֹטָרִין ז״ר, 1) האשמה indictments | *Anklage* שמו״ר פל״א: כיון שקרא נוטרין שלו וכו׳.

2) לבלרים clerks | *Schreiber* ירוש׳ סוטה פ״ח כ״א ע״ד: משלחין נוטריהן; תוס׳ צוק׳ שם ח׳ ו׳: ושלחו נוטירין.

נוֹטָרִיקוֹן ז׳, קיצור, ראשי תיבות abbreviation | *Abbreviatur* שמו״ר פ״ה: עשר מכות נוטריקון דצ״ך עד״ש באח״ב.

נוֹי ז׳, יופי וקישוט beauty, ornament | *Schmuck* כל׳ פי״ד מ״ב: עשאן לנוי.

נָוֵי עי׳ נָוָאי. שבת ל׳ ע״א: ר׳ תנחום דמן נוי.

נָוְיָה עי׳ נְבָיָה. מעילה פ״ג מ״ח: לא בשיפוי ולא בנויה.

נוֹיי עי׳ נוֹי. ב״ב כ״ד ע״ב: משום נויי העיר.

נו״כ נביאים וכתובים; נושא כליו.

נוּךְ ז׳, סחוס של האוזן | cartilage of the ear *Ohrknorpel* ספרא מצורע נגעים פרשה ג׳ פרק ג׳: תנוך וכו׳ תוך נוך וכו׳ זה גדר האמצעי.

נוּכְרָא, נוּכְרָאָה, נוּכְרַי ת׳, נכר, זר stranger, gentile | *Fremder, Nichtjude* תרג׳ ש״ב ט״ו י״ט (נכרי אתה): נוכרא את; שבת ס״ה ע״ב: גופא נוכראה; תרג׳ יב״ע בר׳ ל״א ט״ו (נכריות): נוכרייתא.

נוּכְתְּתָא נ׳, נשך, רבית usury | *Zins, Wucher* תרג׳ משׁ׳ כ״ח ח׳ (מרבה הונו בנשך): דמסגיא מוליה בנוכתתא.

נָוַל פ״ע, נעשה מנוול, התנוון to degenerate | *entarten* תוס׳ סוטה י״ד ז׳: ופרחה כל המלכות כולה ואזלה ונולה.

נִוֵּל פיעל, גינה והכעיר to disfigure, to disgrace | *verunstalten, häßlich machen* נד׳ ס״ו ע״א: בנות ישראל נאות הן אלא שהעניות מנוולתן.

נְוַל פ״י, ארג to weave | *weben* גיט׳ ל״ד ע״א: יתבא ונוולה.

נַוֵּל פעל, עי׳ נִוֵּל. סוטה ח׳ ע״ב: נוולי מנוויל לה.

אִינַּוַּל אתפ׳, נתכער ונתנוול to be disfigured | *entstellt werden* חולי׳ י״א ע״ב: הא קא מנוול וכו׳.

נְוַל ז׳, ארג web | *Gewebe* תרג׳ ישׁ׳ ל״ח י״ב: כנול גרדאין.

נוּם — אמר, דיבר to say, to speak | *sagen, reden* גיט׳ פ״ו מ״ז: נומינו לשליח.

נוּם פ״ע, היה ישן ונרדם to sleep, to slumber | *schlafen, schlummern* עיר׳ ס״ה ע״א: לא בעי מר מינם פורתא.

נומון עי׳ נוּמִירָן. ילק׳ שמ׳ ר״ל: שאין נומון אחת בטילה.

נוּמִי נ׳, מכה טריה ulcer | *Geschwür* ב״ר פמ״ו: כנומי היא תלויה בגוף.

נוּמִירוֹן נ׳, גדוד צבא a division of troops | *Militärabteilung* מכי׳ בשלח א׳: ואין נומירין אחת בטילה.

נוּמִיתָא נ׳, תנומה slumber | *Schlummer* תרג׳ משׁ׳ ו׳ י׳ (מעט תנומה): קליל נומיתא.

(נון) הִתְנַוֵּן התפ׳, הלך הלוך ודל, הלך למות to fall away | *hinsiechen* חולי׳ נ״ז ע״ב: משבחת והולכת כשירה וכו׳ מתנונה והולכת טריפה.

נוּן ז׳, האות הי״ד בא״ב the 14-th letter of the Alphabet | *der vierzehnte Buchstabe des hebräischen Alphabets* נד׳ נ״ד ע״ב: נו״ן סמ״ך וכו׳.

נוּן, נוּנָא ז׳, דג fish | *Fisch* ב״ר פי״ג: וצד הד נון; ע״ז ל״ט ע״א: אייתא לקמיה נונא.

נוע״ק נשים ועבדים וקטנים.

נוּף — **הִתְנוֹפֵף** התפ׳, התרומם to swing oneself, to rise | *sich emporschwingen* ע״ז כ״ד ע״ב: התנופפי ברוב הדרך.

נוּף פ״ע, התנופף ברוח to wave | *wogen* יב׳ ס״ג ע״א: על לביני שיבלי חזנהו דקא נייפן.

אָנֵיף אפ׳, הניף to swing | *schwingen* תרג׳ ישׁ׳ י״ג ב׳ (הניפו יד): אניפו יד.

אִתְנוֹף אתפ׳, עי׳ הִתְנוֹפֵף. יב׳ ס״ג ע״א: נייפת אתנופי.

נוֹף — כלל הענפים שבאילן boughs of a tree | *Gezweige* מכי׳ פ״ב מ״ז: אילן וכו׳ ונופו נוטה.

נוֹפָא כנ״ל. תרג׳ יח׳ ל״א ג׳ (יפה ענף): דנופיה שפיר.

נופי עי׳ נִינְפִי. תנח׳ כי תשא י״ח: כלה — נופי.

נוֹפֶךְ — תוספת addition | *Zuschuß* קידו׳ מ״ח ע״ב: אם הוסיף לה נופך משלו.

נוֹפָר שם מקום name of a place | *Ortsname* יומא י׳ ע״א: כלנה זה נופר.

נוֹצָה — נוֹצָה שֶׁל עִזִּים שער עזים goats-hair | *Ziegenhaar* שבת כ״ח ע״ב: נוצה של עזים.

נוֹצִיצָא נ׳, נוצת הכנף pinion | *Schwungfeder* תרג׳ איוב כ״ט י״ג (אם אברה חסידה ונוצה): אברה דחוריתא ונוציציהא.

נוֹצְרִי ת׳, 1) איש נצרת שבגליל of Nazareth (in Galilaea) | *aus Nazareth (in Galiläa)* סנה׳ מ״ג ע״ב (עפ״י קונטרס השמטות הש״ס): ישו הנוצרי.

2) מאמין בישו הנוצרי Christian | *Christ* תענ׳ כ״ז ע״ב (עפ״י הקונטרס הנ״ל): מפני הנוצרים.

נוּקְבָא 1) ז׳, נקב, חור hole | *Loch* שבת צ׳ ע״א: נוקבא דמרגניתא.

2) נ׳, עי׳ נוּקְבָה. ירוש׳ נדה פ״ג ג׳ ע״ד: דכר הוא נוקבא היא.

נוּקְבָה, נוּקְבְתָא נ׳, נקבה, אשה, נערה female | *Weib, Weibchen, weibliches Wesen* ירוש׳ תענ׳ פ״ד ס״ם ע״א: לא הות ילדה נוקבה; תרג׳ ויק׳ כ״ז ז׳ (נקבה): נוקבתא.

נוּקְבְתָא דְעֵוֹן שם מקום בא״י name of a place in Palestine | *Ort in Palästina* ירוש׳ שבי׳ פ״ו ל״ו ע״ג: נוקבתא דעוון.

נוֹקֵד -- עי׳ פַּלְגָס. פרה פ״א מ״ג: בן י״ג חודש אינו כשר לא לאיל ולא לכבש ר״מ קורהו פלגס בן עזאי קורהו נוקד.

נוֹקְדָן, נוֹקְדְנָא ג׳, קפדן, דייקן caviller | *Pedant, Nörgler* תוס׳ בר׳ ה׳ י״ח: והנוקדנין תופסין אותו על כך; ירוש׳ בר׳ פ״ז י״א ע״ג: דצווח וכו׳ נוקדנא.

נוּקְנִיקָה ז׳, נקניק, מעי ממולא בשר sausage | *Wurst* ירוש׳ שק׳ פ״ז ב׳ ע״ג: נוקניקה אשתכח בכנישתא דבולי.

נוֹקְרָן עי׳ נוֹקְדָן. ירוש׳ סנה׳ פ״י כ״ח ע״ד: מפני הנוקרנין שלא יהו אומרים.

נוּקְשָׁה ז׳, ישן נושן, פסול לאכילה old, unfit for food | *alt, ungenießbar* מנח׳ נ״ד ע״א: נהו דחמץ גמור לא הוי נוקשה מיהא הוי.

נוּרִי שם איש a man's name | *männlicher Name* עיר׳ מ״ה ע״ב: ר׳ יוחנן בן נורי.

נוּרִיתָא נ׳, מין צמח Crow-foot | *Hahnenfuß* הול׳ נ״ט ע״א: עיקרא דנוריתא (לגי׳ הערוך).

נושו״ר נבלה וטרפה שקצים ורמשים.

נוּשְׁקְתָא נ׳, נשיקה kiss | *Kuss* תרג׳ מש׳ כ״ז ו׳ (נשיקות שונא): נושקתא דסנאה.

נו״ת נשך ותרבות.

נז״ג נזקי גופו.

נְזָה פ״י, גער בנזיפה to chide | *anschreien* שבת מ״א ע״ד: נזהיה רבה.

נְזוּפָא עי׳ נְזִיפָה. תרג׳ קהל׳ ז׳ ה׳ (גערת חכם): נזוף גבר חכימא.

נְזָיָא ז׳, גרעין kernel | *Kern* מו״ק י״ב ע״ב: שומשמא חזי לנזיי.

נְזִידוּתָא נ׳, גערה chiding | *das Anschreien* סנה׳ מ״א ע״ב: מטיבותא דמר וכו׳ מנזיהותיה.

נְזִיהַ אחד מכנויי נזיר a substitute for Nasir | *entstellte Form von* נזיר נד׳ פ״א מ״ב: נזיק נזיה וכו׳.

נְזָיָא עי׳ נְזָיָא. פס׳ כ׳ ע״א: וסימנך נזייתא.

נְזִיפָה, נְזִיפוּתָא נ׳, גערה שיש בה מעין חרם a lower degree of excommunication | *ein geringerer Grad des Bannes* מו״ק ט״ז ע״א: אין נזיפה פחות משבעה ימים; שם: נהג נזיפותא בנפשיה.

נְזִיק עי׳ נְזִיהַ. נד׳ פ״א מ״ב: נזיק נזיה וכו׳.

נְזִיקִין ז״ר, 1) חבלות והפסדים damages, injuries | *Beschädigungen* ב״ק פ״א: ארבעה אבות נזיקין.

2) אחד משׁשה סדרי משנה one of the six orders of the Mishnah | *eine der sechs Mischnaordnungen* שבת ל״א ע״א: ישועות זה סדר נזיקין.

3) שם כולל למסכתות בבא קמא, בבא מציעא ובבא בתרא collective name of the treatises Baba Kamma, Baba Metzia and Baba Bathra |

Sammelname für die Talmudtraktate Baba Kamma, Baba Mezia und Baba Bathra ב״ק ק״ב ע״א: כולה נזיקין חדא מסכתא היא.

נָזִיר ·— **נְזִיר עוֹלָם** נזיר לכל ימי חייו a nazarite for life | *ein Nasiräer fürs ganze Leben* נזיר פ״א מ״ב: נזיר עולם הכביד שערו וכו׳.

נְזִירָא ז׳, 1) נזיר Nazarite | *Nasiräer* פס׳ מ׳ ע״ב: לך לך אמרינן לנזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב.

2) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ב״ר פ״ב: ר׳ לוי בשם ר׳ נזירא.

נְזִירָה 1) שם איש a man's name | *männlicher Name* פסיק׳ דברי ירמ׳ קי״א ע״א: שמעון בן נזירה.

2) נ׳, אשה שנוהגת בעצמה נזירות nazarite (woman) | *Nasiräerin* נז׳ י״ט ע״ב: ואמרה אם יבוא בני מן המלחמה בשלום אהא נזירה שבע שנים.

3) עי׳ נְזִירוּת. ספרא אמור פרק ג׳ פרשה ד׳: אין נזירה אלא הפרשה.

נְזִירוּת נ׳, נדר נזיר, פרישות nazariteship, abstinence | *Nasiräertum, Abstinenz* נזיר פ״א מ״א: כל כינויי נזירות כנזירות.

נָזַל פיעל, טפטף, הזיב to cause to flow | *fließen lassen* ספרי דב׳ ש״ו: לסוף שאתה מנזל ומשקה.

נז״מ נזקי ממון.

נָזַף פ״י, גער to chide | *anschreien* במ״ר פי״ג: נזף בו משה.

נְזַף כנ״ל. תרג׳ בר׳ ל״ז י׳ (ויגער): ונזף.

(נזק) הִזִּיק הפ׳, גרם נזק וחבלה to damage, to injure | *beschädigen* ב״ק פ״א מ״א: שדרכן להזיק ושמירתן עליך.

נִזּוֹק, נִזַּק נפ׳, נחבל, נגרם לו הפסד to be hurt | *beschädigt werden* ב״ק פ״א מ״ד: שור המזיק ברשות הניזק; פס׳ ח׳ ע״ב: שלוחי מצוה אינן ניזוקין.

נְזַק פעל, **אַזֵּק** אפ׳, הזיק to injure | *schädigen* תרג׳ דהי״א ט״ז כ״ב (אל תגעו במשיחי): לא תנזקון בקדישי; גיט׳ נ״ג ע״א: לאזוקי קא מכוין.

אִתְנְזַק, אִיתַּזַּק אתפ׳, ניזק to be hurt | *beschädigt werden* ויק״ר פכ״ד: ולית אתון מתנזקין; קיד׳ כ״ט ע״ב: הוו מיתזקי.

נְזַר פ״ע, נדר נֶדֶר נזירות to vow to be a Nazarite | *ein Nasirat geloben* נדר׳ ט׳ ע״ב: כמוך ירבו נוזרי נזירות בישראל.

נֹחַ ·— **בֶּן נֹחַ** אינו יהודי Gentile | *Nichtjude* סנה׳ נ״ו ע״ב: דברים שב״ד של ישראל ממיתין עליהן בן נח מוזהר עליהן.

נֶחְבָּל ז׳, התובע בענין חבלה ונזקי גוף the complainant in a case of battery | *der Kläger in einem Körperverletzungsprozeß* שבוע׳ פ״ז מ״א: ואלו נשבעין ונוטלין השכיר והנגזל והנחבל.

נְחָה נ׳, הנחה והקלה relief, rest | *Erleichterung* ב״ר פ״י: ניתן להם נחה.

נְחוּנְיָא שם תנא name of a Tannai | *Name eines Tannaiten* עד׳ פ״ו מ״ב: ר׳ יהושע ור׳ נחוניא בן אלינתן.

נְחוּנְיוֹן עי׳ חוֹנְיוֹ. ירוש׳ נד׳ פ״ו מ׳ ע״א: ותהא שוחט ונחוניון זורק.

נְחוּשֶׁת ·— הצד החלק של העור the smooth side of skin | *die unbehaarte Seite der Tierhaut* ירוש מגי׳ פ״א ע״א ע״ד: מקום נחושתו וכו׳ מקום השיער.

נְחוּתָא נ׳, קרש tray | *Brett* טבו״י פ״ד מ״ב: לשה את העיסה וכו׳ ומנחתא וכו׳ בנחותא.

נְחוּתָא, נְחוּתָה נ׳, יורד, מי שבא מארץ ישראל לבבל one coming down, i. e. one coming from Palestine to Babylonia | *Herabsteigender, d. h. einer der aus Palästina nach Babylonien zog* ירוש׳ שק׳ פ״ה נ״א ע״א: ר׳ אבודמא נחותא; סוכה פ״ד נ״ד ע״ג: נחותה.

נְחוֹתֵי יַמָּה יורדי הים sea-farers | *Seefahrer* שבת ד׳ ע״א: שאילתינהו לכל נחותי ימא.

נָחִיל ז׳, עדת דבורים וכדומה swarm | *Schwarm* ירוש׳ ביצה פ״ה ס״ב ע״א: נחיל של דבורים.

נְחִילָה נ׳, ירושה inheritance | *Erbschaft* מדרי׳ תהלי׳ ה׳ א׳: על שתי הנחילות שנחל דוד.

נְחִיצָה נ׳, להיצה driving on | *das Antreiben* במ״ר פ״י: שהיה מחרפם ומגדפם בנחיצה.

נְחִירָה נ׳, 1) המתת בעל חי ע״י דקירה stabbing | *Tötung eines Tieres durch Stich* חולי׳ פ״ו ע״א: ונחירתו זו שחיטתו.

2) זיבת דם effusion of blood | *Bluterguß* נדה ס״ד ע״ב: נחירה זו איני יודע מה היא.

נְחִיתָא ע׳ נְחוֹתָא. ב״מ פ״ה ע״א: ושמעו ליה נחיתי ימא.

נַחְמָם ז׳, בלן העוסק גם ברפואה bather (practicing medicine) | *Bader* ירוש׳ ע״ז פ״ב מ׳ ע״ד: רופא אומן וכו׳ נחמם.

נַחְמָן, נַחְמָנִי שמות אמוראים names of Amoraim | *Namen von Amoäern* כת׳ צ״ד ע״ב: אתא מר עוקבא לקמיה דרב נחמן; פס׳ קי״ב ע״ב: הזהרו בנחמני וכתורתו.

נֶחָמְתָּא נ׳, נחמה consolation | *Tröstung* ב״ב י״ד ע״ב: סמכינן חורבנא לחורבנא ונחמתא לנחמתא.

נַחְנָא מה״ג, אנחנו we | *wir* תרג׳ בר׳ מ״ב י״א (אנחנו): נחנא.

נָחַר פ״י, 1) דקר to stab | *erstechen* חולי׳ פ״א ע״ב: הנוחר והמעקר.

2) שתת דם to bleed | *bluten* נדה ס״ד ע״ב: כל זמן שנוחרת וכו׳.

נִחַר נפ׳, נדקר to be stabbed | *erstochen werden* חולי׳ י״ז ע״א: ישחט – ניחר [ינחר] להם מיבעי ליה.

נִחֵר פיעל, השמיע קול נחרה to snort | *schnauben, anschnauben* סנה׳ צ״ד ע״א: שכח וניחר דברים כלפי מעלה.

נַחֲרָתָא נ׳, חרון אף wrath | *Wut* ב״ר פס״ז: עוכרתיה ונחרתיה.

נה״ש נדוי חרם שמתא.

(נחש) נַחֵשׁ פַּעל, עשה מעשה ניחוש וכישוף to divine | *wahrsagen* יב׳ ק״כ ע״ב: מנחשי אינשי.

אַנְחֵשׁ אפ׳, ציפה נחושת בכסף to plate | *versilbern* פסיק׳ איכה קכ״ב ע״ב: הנחש ליה.

נָחָשׁ ׳– 1) קנה שבתוך הבצל the pungent stem of the onion | *Stengelansatz der Zwiebel* עירי׳ כ״ט ע״ב: לא יאכל אדם בצל מפני הנחש שבו.

3) מחלת העינים a disease of the eye | *eine Augenkrankheit* ספרא אמור פרק ב׳ פרשה ג׳: חלזון נחש עיניו.

נְחָשׁ, נְחָשָׁא ז׳, נחושת cooper | *Kupfer* תרג׳ יר׳ ט״ו כ׳ (חומת נחושת): שור דנחש; ויק״ר פ״ב: קיתונא דנחשא.

נַחְשָׁא ז׳, 1) נחש, כשוף divination | *Wahrsagerei* ב״ר פס״ז: נחשא טבא.

2) שם איש a man's name | *männlicher Name* במ״ר פ״ב: ר׳ פרוזדק בר נחשא.

נַחְשׁוֹל, נַחְשׁוֹלָא ז׳, גל סוער surf | *Sturmwoge* פסיק״ר פל״ב: אחזה נחשול והיתה מיטרפת בים; ויק״ר פכ״ב: מחא נחשולא בימא.

נַחְשִׁירְכָן ז׳, צייד hunter | *Jäger* תרג׳ בר׳ כ״ה כ״ז (יודע ציד): גבר נחשירכן.

נַחְשְׁלָא ע׳ נַחְשׁוֹל. ב״ר פ״י: מחאיה נחשלא בימא.

נְחַת פ״ע, ירד to go down | *hinabsteigen* שבת מ״א ע״א: כי קא נחתי וכו׳ כי קא סלקי.

אַנְחֵת, אָחֵת אפ׳, 1) הוריד to let come down | *fallen lassen, herunterholen* ירושי׳ תעני׳ פ״ג ס״ו ע״ג: אחית מטרא לדרומאי; פסיק׳ בשלח צ״א ע״א: כד אסיק להון וכו׳ וכד הוה מנחית להון.

2) הרגיע to calm | *beruhigen* ב״ב קכ״ט ע״א: אנחתת לן חדא ואתקפת לן חדא.

אִיתְנְחַת אתפ׳, הורד to be brought down | *heruntergebracht werden* ירוש׳ פאה פ״ג כ״א ע״א: איתנחת מן ניכסוי.

נַחַת ־ּ 1) בסיס stand | *Gestell* מנ׳ צ״ו ע״ב: כלי עץ העשוי לנחת.

2) מנוחה ורוחה comfort | *Bequemlichkeit* עיר׳ ע״ז ע״א: לזה בנחת ולזה בקשה.

נַחַת רוּחַ הנאה ועונג pleasure | *Vergnügen, Genuß* חג׳ ט״ז ע״ב: כדי לעשות נחת רוח לנשים.

נַחֲתָא ז׳, שכבה layer | *Schicht* תרג׳ שמ׳ ט״ז י״ג (שכבת הטל): נחתת טלא.

נַחְתּוֹם, נַחְתּוֹמָא ז׳, אופה baker | *Bäcker* חלה פ״א מ״ז: נשים שנתנו לנחתום לעשות להן שאור; תרג׳ בר׳ מ׳ א׳ (והאופה): ונחתומא.

נַחְתּוֹמַר ז׳, בית מאפה bakery | *Bäckerei* ירוש׳ ב״ב פ״ב י״ג ע״ב: זבין פלגא דדרתיה שייר בה חד נחתומר.

נ״ט נותן טעם.

נטבנ״ט נותן טעם בר נותן טעם.

נְטוּל ז׳, נטל, משא heaviness | *Schwere* תרג׳ מש׳ כ״ז ג׳ (ונטל החול): ונטול חלא.

נְטוּלָא, ז׳, **נְטוּלָה** נ׳, בהמה שבקרביה אבר חסר או מדולדל an animal in whose body an organ is found to be absent or destroyed | *ein Tier, dem ein lebenswichtiges (inneres) Organ fehlt* חולי מ״ג ע״א: שמנה טריפות וכו׳ נטולה וחסירה; שם נ״ד ע״ב: לאו לנקובי דמיא וכו׳ ולנטולי נמי לא דמיא.

נְטוֹפָא ז׳, מין שרף הנוטף מעץ storax | *Storax* תרג׳ רות ד׳ כ׳: יאוון כנטופא.

נְטוֹרָא ז׳, שומר watchman | *Wächter* ירוש׳ חג׳ פ״א ע״ו ע״ג: נטורי קרתא.

נָטוֹשׁ ז׳, בורח fugitive | *Geflüchteter* ירוש׳ כת׳ פ״ד כ״ט ע״א: נטוש זה שיצא לדעת.

נט״י נטילת ידים.

נְטִיָּה, נְטִיָּיה נ׳, מתיחה spreading | *das Spannen, Ausspannen* אהלי פ״ז מ״ב: כנטית האוהל; ב״ר פע״ו: מנטיית שמים וארץ וכו׳.

נְטִילָא ז׳, כלי שאיבה a vessel for drawing water | *Schöpfgefäß* תרג׳ יב״ע שמ׳ ל׳ י״ט: כנטילא דכיא.

נְטִילָה נ׳, 1) לקיחה taking | *das Nehmen* ירוש׳ בר׳ פ״ב ה׳ ע״ג: נטילת רשות.

2) כריתה והתזה cutting | *das Abschneiden* ירוש׳ מו״ק פ״ג פ״ב ע״א: נטילת צפרנים.

נְטִילַת יָדַיִם washing the hands | *das Händewaschen* חולי ק״ו ע״א: לא אמרו נטילת ידים לפירות אלא משום נקיות.

נְטִילוּתָא ע׳ נְטִילַת יָדַיִם. בר׳ כ״ב ע״א: בטלוה לנטילותא.

נְטִיעָה נ׳, 1) פעולת הנוטע planting | *das Pflanzen* שהשי״ר ו׳ י״א: בשעת נטיעתן.

2) מטע, שתיל, יונקה shoot | *Setzling, Sproß* ירוש׳ שבי׳ פ״ה ל״ג ע״ב: יהי רצון שכל נטיעות שנוטעין ממך יהיו כמותך.

נְטִיר ז׳, שמורים observance | *Beobachtung* תרג׳ שמ׳ י״ב מ״ב (ליל שמורים): ליל נטיר.

בְּנְטִיר תהיפ, בסתר in secret | *geheim* תרג׳ איוב ד׳ י״ב (ואלי דבר יגונב): ולותי פתגם אתאמר בנטיר.

נְטִירָה ז׳, שמירת האיבה בלב bearing grudge | *das Grollen, Nachtragen* ספרא קדושים פרשה ב׳ פרק ד׳: עד היכן כוחה של נטירה וכו׳ אמר לו השאילני מגלך אמר לו הא לך איני כמותך שלא השאלת לי קרדומך.

נְטִירוּתָא נ׳, 1) שמירה watching | *Bewachung* ב״ק מ״ח ע״א: קביל עליה נטירותא.

2) ע׳ נַטְרוֹנָא. פסיק׳ החודש נ״ו ע״א: מי פורע לכם מעכו״ם נטירותא.

נְטִישָׁה נ׳, ויתור, הפקרה giving up | *Preisgabe, Freigabe* ירוש׳ פאה פ״ו י״ט ע״ב: תשמטנה

ומה תלמוד לומר ונטשתה יש לך נטישה אחרת כזו.

נט״ל נטולת לולב.

נָטַל ·— 1) לקח, קיבל to take, to receive | *nehmen, erhalten* ב״מ פ״א מ״א: זה נוטל שלשה חלקים וזה נוטל רביע.

2) הפריש to separate | *absondern* חלה פ״ד מ״ז: נוטל אדם כדי חלה.

נָטַל יָדָיו רחץ את ידיו to wash the hands | *die Hände waschen* חולי׳ ק״ו ע״ב: נוטל אדם שתי ידיו שחרית.

נָטַל מִדָּה מדד והשוה דבר לדבר to take the measurements for | *Maß nehmen* שבת פ״ח מ״ב: כדי ליטול ממנו מדת מנעל לקטן.

נָטַל צִפָּרְנָיו to cut one's nails | *die Nägel schneiden* מו״ק י״ח ע״א: אסור ליטול צפרנים במועד.

נִטַּל נפ׳, 1) נלקח ביד to be handled | *angefaßt, gebraucht werden* שבת פי״ז מ״א: כל הכלים ניטלין בשבת.

2) הופרש והורם to be separated | *abgesondert werden* ברי׳ פ״ז מ״א: ומעשר ראשון שלא נטלה תרומתו.

3) הוסר ולוקח to be removed | *weggenommen werden* סוכה פ״ב מ״ג: כל שניטל האילן וכו׳.

הִטִּיל הפ׳ ·— 1) שם ונתן לתוך דבר to put | *legen* כת׳ פ״י מ״ד: שלשה שהטילו לכיס.

2) הוציא לאויר העולם to develop | *entwickeln* מעשׂ׳ פ״א מ״ב: התמרים משיטילו שאור האפרסקים משיטילו גידים.

הִטִּיל בֵּיצָה המליטה התרנגולת ביצה to lay eggs | *ein Ei legen* שבת מ״ב ע״ב: תרנגולת עשויה להטיל ביצתה באשפה.

הִטִּיל מַיִם 1) יצק מים to pour water | *Wasser gießen* ברי׳ פ״ג מ״ה: ולא במי המשרה עד שיטיל לתוכן מים.

2) השתין to urinate | *urinieren* יומא פ״ג מ״ב: וכל המטיל מים מעון קדוש ידים ורגלים.

הִטִּיל שָׁלוֹם עשה שלום to make peace | *Frieden stiften* קהל״ר י״ב ה׳: התאוה שמטלת שלום בין איש לאשתו.

נְטַל פ״י, 1) לקח to take | *nehmen* תרג׳ תה׳ קל״ד ב׳ (שאו): טולו.

2) נסע to move | *fortziehen* תרג׳ ברי׳ כ׳ א׳ (ויסע משם): ונטל מתמן.

3) רחץ to wash | *waschen* ירוש׳ ברי׳ פ״ח י״ב ע״א: הוה נטל ידיה.

אִתְנַטַּל אתפ׳, הורם to be lifted up | *erhoben werden* תרג׳ תה׳ צ׳ ב׳ (בטרם הרים ילדו): עד דלא טוריא אתנטלו.

נַטְלָא ז׳, 1) עי׳ נְטִילָא. תרג׳ יב״ע שמ׳ מ׳ ל״א: בנטלא.

2) מין משורה a liquid measure | *ein Flüßigkeitsmaß* חולי׳ ק״ז ע״א: נטלא בת רביעתא.

נטל״פ נותן טעם לפגם.

נטל״ש נותן טעם לשבח.

נֶטַע ·— **נֶטַע רְבָעִי** נטיעה בת ארבע שנים a plant in its fourth year | *Pflanzung im vierten Jahre* מעש״ש פ״ה מ״ד: כיצד פודין נטע רבעי.

נִטֵּף פיעל, טפטף to drop | *tropfen* תעני׳ י״ט ע״א: התחילו גשמים מנטפין.

נֶטֶף ·— הענפים שבקצה האשכול grapes hanging down from the trunk | *herabhängende Weinbeeren* פאה פ״ז מ״ד: כתף ונטף.

נִטְפָּא עי׳ נָטוֹפָא. גיט׳ ס״ט ע״ב: וניגבול בנטפא.

נַטְפִּיק ז׳, משחה משמן נפט naphtasalve | *Naphtasalbe* גיט׳ פ״ו ע״א: משחא וזיתא ונטפיק חיורא.

נט״ק נטילת קבלה.

נט״ר נטילת רשות.

נִטְרוֹן ז׳, נתר *Natron* | soda ירוש׳ שבת פ״ט י״ב ע״ב: נתר – נטרון.

נַטְרוֹנָא כנוי לגבוה, שומר ישראל *symbolische Bezeichnung für Gott (Hüter)* | a symbolical name of God פסוק״ר פט״ו: משמרת וכו׳ מי פורע לכם מעכום נטרונא.

נָטַשׁ ←– לטש *schärfen* | to sharpen סנה׳ צ״ה ע״ב: מגלך נטושה.

נְטַשׁ פ״י, פשט נבלה *die Haut abziehen* | to flay ב״ב ק״י ע״א: נטוש נבילתא וכו׳.

נְטֹשָׁה ז׳, צואה *Mist* | excrements תרג׳ ירוש׳ ויק׳ א׳ ט״ז (בנוצתה): נטשא.

נִיא ז׳, מזג האויר *Klima* | climate ירוש׳ ב״ב פ״ב י״ג ע״ג: שניאו רע.

נִאָב, נִיאוֹב ז׳, נאד *Schlauch* | skin-bag ירוש׳ נזיר פ״א כ״א ע״ג: למלאות את הניאב מים; במ״ר פ״י: ניאוב.

נִיאוּף ז׳, זנות *Ehebruch* | illicit intercourse במ״ר פ״ט: אין ניאוף אלא באשת איש.

נִיאוּץ ז׳, חירוף, קללה *Schmähung* | insult גיט׳ כ״ו ע״ב: ניאוצו וגידופו.

נְיָאר עי׳ נְיָר, תוס׳ צוק׳ כלי׳ ב״ק ב׳ ה׳: ניארות שמשתמש בהן עראי.

ניארת עי׳ כְּוֶרֶת, תוס׳ צוק׳ כלי׳ ב״ק ה׳ ח׳: ניארת של מתכות.

נִיב ←– נִיב שְׂפָתַיִם ←– השפה העליונה *Oberlippe* | upper lip גיט׳ נ״ו ע״א: שדא ביה מומא בניב שפתים.

נִיבָא 1) עי׳ נְבָיָה, תמורה ל״א ע״ב: שפויי וניבא.
2) עורק *Sehne* | sinew חולי׳ נ״ד ע״ב: איפסיק ניביה טרפה.
3) מלתעה *Backenzahn* | molartooth ב״ק כ״ג ע״ב: אפקיה לניביה.

נִיבּוּל ז׳, ניוול וכיעור *Verhäßlichung* | disfigurement ירוש׳ ע״ז פ״א ל״ט ע״ב: אשה לא תסוד מפני שניבול הוא לה. ועי׳ נִבּוּל.

נִיבְזִין ז״ר, גורלות *Lose* | lots ירוש׳ סנה׳ פ״ו כ״ג ע״ב: אסקון ניבזין ביניכון.

נִיבְלָא נ׳, תאנה נובלת *vor der Reife abfallende Feige* | a fig falling off unripe תרג׳ ירי׳ ח׳ י״ג: וכניבלא מתינא.

נִיבְרָה נ׳, ערימה *Schober* | stack ירוש׳ עיר׳ פ״ה כ״ג ע״א: מהלך את כולה וחוצה לה ע״י ניבריות.

נִיגְדָא ז׳, משא *Last* | load תרג׳ תה׳ קכ״ו ו׳ (משך הזרע): ניגדא דבר זרעא.
2) אורך *Länge* | length תרג׳ תה׳ כ״א ה׳ (אורך ימים): ניגדא דיומיא.
3) מלקות *Geißelung* | lashing פס׳ נ״ב ע״א: ממנין אניגדא.

נִיגּוּן ז׳, 1) זמרה בכלי זמר *Instrumentenspiel, Musik* | playing on a musical instrument פס׳ קי״ז ע״א: בניצוח בניגון וכו׳.
2) שירה בפה *Gesang* | song שהש״ר ד׳ י״א: אף הקורא מקרא בעינוגו ובניגונו.

נִיגְרָא ז׳, 1) תעלה *Kanal* | gutter פס׳ קי״ג ע״א: לא תשוור ניגרא.
2) פסיעה *Schritt* | step שבת ס״ו ע״ב: קל ניגרי.

נִידְבָא נ׳, נדבה *Spende* | donation, contribution ירוש׳ פס׳ פ״ד ל״א ע״ב: חד זמן צרכון רבנן נידבא.

נִידְדָתָא נ׳; נִידְדַת שֵׁינְתָא נדודי שינה, חוסר שינה *Schlaflosigkeit* | sleeplessness תרג׳ איוב ז׳ ד׳ (נדודים): נידדת שינתא.

נִידּוּי, נִידוּיָא עי׳ נִדּוּי מו״ק ט״ז ע״א: אין נידוי פחות מל׳ יום; נד׳ ז׳ ע״ב: לישנא דנידויא היא.

נִידְרָא ז׳, נדר *Gelübde* | vow נד׳ ח׳ ע״ב: רבינא הוה לה נידרא לדביתהו.

נִיָּה פיעל, קישט ופאר *schmücken* | to beautify מכי׳ בשלח שירה ג׳: ניינו ושבחו להב״ה.

נִיָה שם מקום *Ortsname* | name of a place ירוש׳ סנה׳ פ״ג כ״א ע״ב: רבנן דניה.

נִיהוּ מה״ג. הוא he, it; it is | *er, es; es ist* ברי ב״ח ע״ב: לא ידענו מאי ניהו.

נִיהֲוַנְד עי׳ נַהֲוַנְד. קיד׳ ע״ב ע״א: חלזון ניהוונד.

נִיהִי מה״ג. היא she | *sie (f.)* ברי מ״ד ע״א: מאי ניהי ברכה אחת.

נִיהֲלִי, נִיהֲלָךְ מה״ג. לי, לך וכו׳ to me (myself), to thee (thyself) etc. | *mir, dir usw.* חולי נ״ם ע״ב: בעינא דמחזית ליה ניהלי; שם קמ״ב ע״א: והדר לקנינהו ניהלך.

נִיהַר עי׳ נַהֲוַנְד. יב׳ י״ז ע״א: ניהר וחברותיה.

נִיווּל, נִיווּלָא עי׳ נִיבּוּל. מו״ק פ״א מ״ז: לא תסוד מפני שניוול הוא לה; נד׳ פ׳ ע״א: אית לה ניוולא. ועי׳ נְוּוּל.

נִיוְלִי שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* חולי מ״ה ע״ב: דאמר ניולי אמר רב הונא.

נִיוּמָא ז׳, **נִיוּמְתָא** נ׳, תנומה slumber | *Schlummer* תרג׳ מש׳ כ״ג כ״א (קרעים תלבש נומה): ובזעתא גלבש ניומא; איוב ל״ג ט״ו (בתנומות עלי משכב): בניומתא על בית מדמכא.

נִיוָתִי ז׳, איש ארץ נביות Nabatean | *Nabatäer* שבת קכ״א ע״ב: ועמד ניותי אחד והרגו.

נִיז ת׳, טווי spun | *gesponnen* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ב י״א (שעטנז): וניז עמר וכיתן.

נִזְהָא ז׳, צעקה cry | *Schrei* פס׳ קי״ב ע״ב: ניזהא דתורא וכו׳.

נִיזָק ז׳, תובע דמי נזק one who claims damages | *Kläger im Schadenersatzprozeß* ב״ק פ״א מ״ב: ורשות הניזק והמזיק.

נִיזְקָא ז׳, נזק, חבלה והפסד damage, injury | *Schaden, Beschädigung* ירושי׳ ע״ז פ״א פ״ד ע״א: דבר שאין בו ניזקא לרבים.

נִיחָא 1) ת׳, נעים ומקובל satisfactory | *befriedigend* שבת קל״ב ע״ב: מעיקרא מאי קא ניחא ליה ולבסוף מאי קשיא ליה.

2) רך gentle | *sanft* תעני׳ ג׳ ע״ב: מיטרא ניחא.

3) ז׳, נחת, הנאה comfort | *Bequemlichkeit* יב׳ קי״ח ע״ב: ניחא דגופא.

4) תה״פ, שפיר, טוב וכשר right, well | *recht, richtig* ירושי׳ יומא פ״ג מ׳ ע״ג: אין תימר מיד ניחא וכו׳.

5) תה״פ, נוח, טוב good, better | *gut, besser* ערכ׳ ל׳ ע״ב: ניחא ליה לאינש דליזבין וכו׳.

6) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירושי׳ כלא׳ פ״ט ל״א ע״ד: רבי ניחא בר סבה רבי יוחנן בשם רבי זעירא.

נִיחוּנְיוֹן עי׳ חוֹנְיוֹ. ירושי׳ סנה׳ פ״א י״ט ע״א: ותהי שוחט וניחוניון זורק.

נִיחוּשׁ ז׳, מעשה כשפים divination | *das Wahrsagen* ירושי׳ סנה׳ פ״ז כ״ד ע״ג: הניחוש והעינון.

נִיחוּתָא נ׳, 1) רכות gentleness | *Sanftmut, Zartheit* שבת ל״ד ע״א: צריך למימרינהו בניחותא.

2) קורת רוח satifaction | *Zufriedenheit* פס׳ ל״ב ע״ב: מאי ניחותא.

נִיטוּף ז׳, הצפה overflow | *Überschwemmung* ירושי׳ מו״ק פ״א פ׳ ע״ב: וכי מחמת הניטוף היא יכולה להשקות.

נִיטוּפְתָּא נ׳, טיפה, נטף drop | *Tropfen* ב״ב ע״ג ע״ב: ולא נטא ניטופתא לארעא.

נְיָיה ת׳, נוח, נעים pleasing | *angenehm* קהל״ר י׳ ה׳: נייח ליה דקבריה ולא הוה אמר עליו הדין פסוקא.

נְיָיח, נְיָיחָא ז׳, **נְיָיחָה** נ׳, נחת רוח, מנוחה rest, satisfaction | *Ruhe, Zufriedenheit* ירושי׳ תעני׳ פ״א ס״ד ע״א: בשובה ונייח תתפרקון; ב״ר פפ״ז: אין לו נייחא בצד חבורה של צדיקים; שם פ״ל: נייחא לו נייחה לעולם.

נַיְימְתָא נ׳, תנומה slumber | *Schlummer* תרג׳ מש׳ ו׳ ד׳ (ותנומה לעפעפיך): וניימתא לגביניך.

נייס נכנס יין יצא סוד.

נְיָיר ז׳, גליון עשוי מקני גומא | paper, papyrus Papyrus, Papier אבות פ״ד מ״כ: לדיו כתובה על נייר חדש.

נִיכּוּשׁ ז׳, תלישת עשבים רעים das | weeding Jäten מו״ק ג׳ ע״א: ניכוש עידור כסות.

נִיכְלָא ז׳, רמאות Betrug | deceit תרג׳ תה׳ כ״ד ד׳ (ולא נשבע למרמה): ולא קאים לניכלא.

נִיכְסָא ז׳, 1) שחיטה das | slaughtering Schlachten תרג׳ יב״ע י״ד כ״א: כל דמקלקל בניכסא.

2) נכסים Vermögen | property בכור׳ מ״ח ע״א: ניכסי דבר איניש אינון ערבין ביה.

נִיכְסְתָא כנ״ל 1. תרג׳ ירי׳ י״ב ג׳ (כצאן לטבחה): כענא לניכסתא.

נִילוֹס יאור מצרים der Nil | the Nile סוטה י״ג ע״א: הלך משה ועמד על שפת נילוס.

נִימָא, נִימָה נ׳, 1) שערה Haar | hair שבת ל׳ ע״א: כמלא נימא.

2) חוט Faden | cord ירוש׳ סוטה פ״א מ״ז ע״ג: כדי שיקשור גירדי את הנימה.

3) מיתר הכִּנור Saite | string עיר׳ ק״ג ע״א: שנפסקה לו נימא בכנור.

4) עלוקה Blutegel | leech ע״ז י״ב ע״ב: נימא של מים.

5) שפם Schnurbart | mustache יומא ל״ח ע״ב: ומניח אצבעו בין הנימין.

נִימוֹל ז׳, נמלה Ameise | ant ירוש׳ יבמ׳ פ״ח ט׳ ע״ב: מביא נימולין ומשכין וקוצין.

נִימוֹס ז׳, 1) מנהג, חוק Brauch, | usage, law Gesetz גיט׳ פ״ה ע״ב: עשו לה כנימוס.

2) ע׳ אַבְנִימוֹס. חג׳ ט״ו ע״ב: נימוס הגרדי.

נִימוּק ז׳, טעם וסבה (tiefer) | (deep) reason Grund גיט׳ ס״ז ע״א: ר׳ יוסי נימוקו עמו.

נִימוֹרֶת נ׳, גדוד צבא | detachment of troops Soldatentrupp ירוש׳ פס׳ פ״ד ל״א ע״ד: ביומוי דר׳ מנא הות נימורת בציפורין.

נִימֵי נ׳, מכה טריה Geschwür | ulceration ספרי דב׳ מ״ה: הרי אתה מעלה נימי.

נִימְפִי נ׳, כלה Braut | bride שמו״ר פל״ו: לשון יוני קורין לכלה נימפי.

נִימְרָה ז׳, נמר Tiger | tiger ירוש׳ פאה פ״ג י״ז ע״ג: כהדין נימרה.

נִינְהוּ מה״ג, הם sie sind | they are חול׳ ל״ה ע״א: מאי נינהו דברים.

נִינְיָא נ׳, 1) מין צמח Minze | ammi שבת ק״מ ע״א: ניניא מעליא.

2) חבל Seil | line ויק״ר פכ״ב: סיבוא למסוך ניניא.

נִינְפִי נ׳, כלה Braut | bride ר״ה כ״ג ע״א: היו קורין לכלה נינפי.

נִיסָא ז׳, 1) נס, פלא Wunder | wonder פס׳ נ׳ ע״ב: לאו בכל יומא מתרחש ניסא.

2) אי Insel | island תרג׳ ישׁ׳ כ״ד ט״ו (איי הים): ניסי ימא.

נִיסָה נ׳, בריחה Flucht | flight סוטה מ״ד ע״ב: שתחלת נפילה ניסה.

נִיסּוּךְ ז׳, נסיכת יין ומים לגבוה Libation | libation תענ׳ ב׳ ע״ב: ונסכיה — בשני ניסוכין הכתוב מדבר.

נִיסֵּת = **נִשֵּׂאת** נפ׳, ע׳ **נָשָׂא** נפ׳. יב׳ פ״ז מ״ב: בת ישראל שניסת לכהן.

נִיסְחָנָא ז׳, תמר גרועה männli- | male palm che Dattelpalme עיר׳ כ״ח ע״ב: התם בדניסחני.

נִיסָּיוֹן ע׳ נִסָּיוֹן. ירוש׳ ע״ז פ״א ל״ט ע״ד: פעמים שמוכרה לו לניסיון והיא מחזירה לאחר ג׳ ימים.

נִיסְיוּתָא ע׳ נְשִׂיאוּתָא. ירוש׳ סוטה פ״ט כ״ד ע״ג: הוון בעי מתתנתיה לניסיותיה.

נִיסְכָּא ז׳, אריגה das Weben | weaving שבת צ״ו ע״ב: בניסכא בתרא.

נֵיסֶל ז׳, כסא Stuhl | chair תוס׳ סנה׳ ד׳ ג׳: אין יושבין על ניסלו.

ניסרא ז׳, נסר מורכב veneered board | *furniertes Brett* שבת צ״ח ע״ב: תמים דליתו שלמין ולא ליתו בניסרא.

ניסרדי חג מדיי Median festival | *medisches Fest* ירושׁ׳ ע״ז פ״א ל״ט ע״ג: במדי ניסרדי וכו׳.

ניע ז׳, 1) ליחות phlegm | *Schleim* נדה פ״ז מ״א: הניע והרוק.
2) חזה breast | *Brust* מדר׳ שמואל פי״ד: שוקה וניעה.

ניעה ז׳, כנ״ל 2. תרג׳ ירושׁ׳ ויק׳ ז׳ כ׳ (החזה): ניעה.

ניעור ז׳, פעולת המנער והמנענע shaking of a garment | *das Ausschütteln* ב״מ כ״ט ע״ב: למימרי דניעור מעלי לה.

ניף עי׳ נוף. תוס׳ ער׳ ה׳ י״ד: הכל הולך אחר הניף.

ניפוח ז׳, הפחה, ליבוי blowing into | *das Anfachen* ב״ב ע״ט ע״א: אש שאינה צריכה ניפוח.

ניפול ז׳, 1) אפרוח young bird | *(aus dem Nest gefallenes) Küchen* ב״ב כ״ג ע״ב: ניפול הנמצא בתוך חמשים אמה הרי הוא של בעל השובך.
2) מין ארבה a species of locust | *eine Heuschreckenart* חול׳ ס״ה ע״ב: סלעם זה ניפול.

ניפול ז׳, 1) נשירה falling off | *das Abfallen* חול׳ ע״ד ע״א: שחיטה אינה עושה ניפול.
2) כריעה falling down for prayer | *das Niederfallen (zum Gebet)* דב״ר פ״ב: ניפול ופלול.

ניפולא עי׳ ניפול 2. תרג׳ יב״ע ויק׳ י״א כ״ב (החרגל): ניפולא.

ניפוליה, ניופלין עיר נבלוס, היא שכם Nablus (Shechem) in Palestine | *Nablus (Sichem) in Palästina* ירושׁ׳ ע״ז פ״ה מ״ד ע״ד: ר׳ ישמעאל בי רבי יוסי אזל להדא ניפוליה; דב״ר פ״ג: אצל ניפולין של כותיים.

ניפחא ז׳, כמות, מדת ההיקף volume, increase | *Volumen, (durch Aufblasen erweiterter) Umfang* תמורה ל׳ ע״ב: ניהא ליה בניפחיה.

ניפטיים שם איש a man's name | *männlicher Name* יב׳ צ״ח ע״א: מעשה בניפטיים הגר וכו׳.

ניפורא ז׳, נושא הלפיד torch-bearer | *Fackelträger* ע״ז י״א ע״א: ניפורא נקיט נורא קמי פיפיורא.

ניפלא ז׳, כוכבת כסיל the constellation of Orion | *Sternbild Orion* תרג׳ איוב ט׳ ט׳ (כסיל וכימה): ניפלא וכימתא.

ניפש ז׳, ריוח vacant space | *Zwischenraum* תרג׳ יב״ע בר׳ ל״ב י״ז (ורוח תשימו): וניפש תשוון.

ניצבא ז׳, **ניצבתא** נ׳, נטיעה plant | *Pflanze* תרג׳ ישׁ׳ ה׳ ז׳ (נטע שעשועיו): ניצבא דחדוותיה; יח׳ י״ז י׳ (ערוגות צמחה): עוגית ניצבתה.

ניצוח ז׳, שיר ושבחה song of glory | *Lobgesang* ירושׁ׳ סוכה פ״ג נ״ד ע״א: באישור בניצוח בניגון.

ניצוחא עי׳ נצוחא. ילק׳ ויק׳ תרנ״א: הי דין ניצוחיה.

ניצויי ז׳, ריב strife | *Streit* מג׳ כ״ד ע״ב: ניצויי אביו וניצויי רבו.

ניצולית, ניצולת נ׳, פסולת refuse | *Abfall* ב״ר פס״ז: כזה שהוא מציל מן הניצולת; תוס׳ תר׳ י״: הניצולית והרקביבות וכו׳.

ניצוץ — 1) רסים shiver | *Splitter* סנה׳ ל״ד ע״א: מה פטיש זה מתחלק לכמה ניצוצית.
2) נטף מים drop | *Tropfen* נדה י״ג ע״א: ניצוצות נתזין על רגליו.

ניצוק עי׳ נצוק. ירושׁ׳ ע״ז פ״ד מ״ד ע״א: בכל אתר לית את עביד הניצוק חיבור וכו׳.

ניצחנא ז׳, נצחון victory | *Sieg* תרג׳ דהי״א כ״ט י״א: ועבדתא ניצחנין.

ניצל עי׳ נצל. ירושׁ׳ נז׳ פ״ז נ״ו ע״ב: איזהו ניצל בשר המת שנתוך.

ניצצא ז׳, עוף הנץ hawk | *Habicht* תרג׳ יב״ע ויק׳ כ׳ כ״ה: בעופא דרים בר ניצצא.

ניצרא ז׳, סל ירוש׳ ע״ז פ״ד מ״ד basket | *Korb* ע״א: אייתון ניצרין.

ניקבא ז׳, נקב חור hole | *Loch* ירוש׳ נד׳ פ״ז מ׳ ע״ג: אילין ערסייתא קיסרייתא דאית להון ניקבין.

ניקוד ז׳, נקודה dot, point | *Punkt* תוס׳ צוק׳ שבת י״א (י״ב), י״ג: הכותב שני ניקודין ובא אחר וגמרן ועשאן שתי אותיות.

ניקוי ז׳, טהרה וכפרה cleansing, pardon | *Reinigung, Vergebung* ב״ר פפ״ב: אין לו ניקוי.

ניקומכי שם אמורא namee of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש׳ מו״ק פ״א פ׳ ע״ד: תנא ניקומכי קומי ר׳ זעירא.

ניקון ז׳, מין רומה lance | *Lanze* כלי׳ פי״א מ״ח: הכידון והניקון.

ניקוף ז׳, 1) חבלה, פציעה bruise | *Verwundung* חול׳ ז׳ ע״ב: דם ניקוף.
2) לקט gleaning | *Nachlese* פאה פ״ח מ״ג: זיתי ניקוף.

ניקור ז׳, 1) דקירה putting out (the eyes) | *das Ausstechen* פסיק׳ אחרי קס״ה ע״ב: מת בניקור עינים.
2) כרסום picking, biting | *das Nagen* ע״ז ל״ה ע״א: ניקור נחש.
3) סיתות ופסול chiselling | *das Meißeln, das Aushauen* סוטה מ״ו ע״ב ניקור אבנים.

ניקוש ז׳, נקישה וקשקוש rattling, knocking | *das Klirren, Klopfen* תרג׳ ירי׳ מ״ו כ״ב: ניקוש זיינהון.

ניקלבם ז׳, מין תמר a variety of the date | *eine Dattelart* ירוש׳ שבת פי״ד י״ד ע״ד: ואית דאמרין דניקלבם.

ניקלגום, ניקלוגום ז׳, עורך דין pleader | *Anwalt* פסיק׳ בחודש קנ״ג ע״ב: מנה לך ניקלגום ואתה זוכה בדין; ויק״ר פכ״ט: ניקלוגוס.

ניקלום עי׳ ניקלבם. במ״ר פ״ג: מה התמר הזה עושה וכו׳ ניקלווסין.

ניקלי נ׳, מין בגד a garment | *ein Kleidungsstück* ירוש׳ שבת פט״ז ט״ו ע״ד: ניקלי ופינדרא.

נקליט עי׳ נקליט. ירוש׳ סוכה פ״א נ״ב ע״ב: ניקליטי המטה.

ניקנור שם אנשים name of men | *männlicher Name* מדות פ״ב מ״ג: שער ניקנור.

ניקצא ז׳, צרור (אבן) piece, splinter | *Stück, Splitter* תרג׳ מש׳ כ״ו ח׳ (כצרור אבן במרגמה): היך ניקצא דטסא בקלעא.

ניר — חוט הארג thrum | *Trumm* ב״ר פצ״ד: מופתלין על שבעים ושנים ניר.

נירא ז׳, ז׳, 1) כנ״ל. שבת ס״ז ע״א: נירא ברקא.
2) עול yoke | *Joch* שם נ״ד ע״ב: בר נירא.

נירון קיסר רומי Nero, the Roman emperor | *Nero, römischer Kaiser* גיט׳ נ״ו ע״א: נירון קיסר.

נירונית נ׳, מטבע של נירון קיסר a Neronian coin | *neronische Münze* ב״מ כ״ה ע״ב: נירונית היא.

נישבא ז׳, רשת net | *Netz* ב״מ פ״ה ע״ב: גדילנא נישבי וציידנא טבי.

נישדור ז׳, מין מלח ammoniac | *Ammoniak* גיט׳ ס״ט ע״א: כי פיסתקא דנישדור.

נישואין ז״ר, חיתון marriage | *Heirat* כת׳ י״א ע״א: הנישואין וכו׳.

נישובת נ׳, מוץ chaff | *Spreu* ב״ב צ״ד ע״א: שעורים מקבל עליו רובע נישובת לסאה.

נישיותה עי׳ נשיאותא. ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״א: משועבד הוא לנישיותה.

ניתוח ז׳, כריתה וגזירה dissection | *das Zerlegen* זבח׳ פ״ה מ״ד: הפשט וניתוח.

ניתרא ז׳, נתר natron | *Natron* תרג׳ ירי׳ ב׳ כ״ב (בנתר): בניתרא.

נכאי ז׳, נכיון deduction | *Abzug* ירוש׳ ב״ק פ״ח ו׳ ע״ב: נותנין נכאי מזון וכו׳ בקדמיתא הוינא אכיל וכו׳ וכדון לית בי מיכל אלא וכו׳.

נִכָּה פיעל, חיסר, גירע to deduct | *abziehen* ב״ק קט״ו ע״א: מנכה לו מן הדמים.

הִכָּה הפ׳ ·– ניגן to produce sound, to play | *spielen (von Instrumenten)* ערכ׳ פ״ב מ״ג: החליל מכה לפני המזבח.

נָכוֹסָא, נָכוֹסָה ז׳, שוחט butcher | *Schlächter* ירוש׳ יומא פ״ג מ׳ ע״ג: חד אמר נכוסה וכו׳ מאן דאמר נכוסא.

נִכּוּשׁ עי׳ נִיכּוּשׁ. כלי פכ״ט מ״ז: יד הקרדום של נכוש.

נַכְזָרְיוּתָא נ׳, אכזריות cruelty | *Grausamkeit* תרג׳ מש׳ כ״ז ד׳ (אכזריות): נכזריותא.

נַכֵּי פעל, עי׳ נִכָּה. ב״ק צ״ז ע״ב: מנכינן ליה.

אַכֵּי אפ׳, פגע to harm | *verletzen* ירוש׳ שבת פ״ג ו׳ ע״א: אם ראית סרים מחבק עם אשתך וכו׳ ומכי הוא לה כלום.

אִתְּכֵי אתפ׳, נפגע to be injured | *betroffen werden* ירוש׳ דמ׳ פ״א כ״ב ע״א: יעבור ולא מנכי.

נכי [נְכֵי] עי׳ נָוֵאי. ירוש׳ דמ׳ פ״ב פ״ב ע״ד: תחום נכי.

נַכֵּי ז׳, **נַכְיָיתָא** נ׳, עי׳ נַכַּאי. ב״ק נ״ט ע״א: נכי מזונות; ב״מ ס״ב ע״א: משכנתא בלא נכייתא.

נְכִילוּ נ׳, מרמה deceit | *Hinterlist* תרג׳ שמ׳ כ״א י״ד (בערמה): בנכילו.

נְכִישׁ עי׳ נִיכּוּשׁ. תוס׳ צוק׳ ב״מ ז׳ ו׳: גמר נכישו.

נִכְלוּתָא עי׳ נְכִילוּ. תרג׳ תה׳ י׳ ב׳ (במזמות): בנכלותא.

נְכַס פ״י, שחט to slaughter | *schlachten* פס׳ ס״א ע״א: לשון פורסי הוא וכו׳ כוס לי טלה זה.

נְכַס כנ״ל. ירוש׳ שבי׳ פ״ה ל״ו ע״א: לית אורחא דבר נש מיכס תורא רדיא.

אִתְנְכֵס, אִיכְּכֵס את׳, נשחט to be slaughtered | *geschlachtet werden* ב״ר פל״ג: אזל למתנכסה; ירוש׳ כת׳ פ״ב ל״ה ע״א: חמא חד עיגל מינכים.

נִכְסָא ז׳, 1) זבח sacrifice | *Schlachtopfer* תרג׳ תה׳ מ׳ ז׳ (זבח ומנחה): נכסא ודורונא.

2) נכסים property | *Vermögen* בכ׳ מ״ח ע״א: נכסי טובא.

נִכְסוּתָא נ׳, כנ״ל 1. ב״ק מ״ו ע״א: גברא דזבין לנכסותא.

נְכָסִים ·– **נִכְסֵי מְלוֹג** נכסים השייכים לאשה ובעלה אוכל פירותיהם a wife's estate of which the husband has the fruition | *Güter, die der Ehefrau gehören und deren Nutznießung dem Ehemann zukommt* ב״ק צ׳ ע״א: איש ואשה שמכרו בנכסי מלוג לא עשו ולא כלום.

נִכְסְתָא נ׳ שחיטה slaughtering | *das Schlachten* תרג׳ יב״ע ויק׳ י״ז י״ג: ואין לא מתקלקלא נכסתיה.

נִכְפֶּה ת׳, חולה נופל epileptic | *epileptisch* פס׳ קי״ב ע״ב: תינוק נכפה.

(נכש) נִכּוֹשׁ נפ׳, עי׳ הִתְנַכֵּשׁ. ילק׳ בר׳ ע״ט: לא נכושין ולא נחרשים.

נִכֵּשׁ פיעל, תלש עשבים רעים to weed | *jäten* שבת פ״ב מ״ב: המנכש והמקרסם.

הִכִּישׁ הפ׳, 1) הכה to strike | *schlagen* ב״מ ל׳ ע״ב: הכישה חייב בה.

2) נשך to bite | *beißen* ירוש׳ סנה׳ פ״ד כ״ב ע״ב: הכישו נחש.

3) חפר to dig | *graben* ב״ב נ״ד ע״א: כיון שהכיש בה מכוש אחד.

הִתְנַכֵּשׁ התפ׳, נשדד ונפלה הקרקע מסביב לצמח to be digged over | *umgegraben werden* ב״ר פמ״ה: לא מתנכשין ולא נזרעין.

נַכֵּשׁ פעל, נשך to bite | *beißen* ב״ר פצ״א: מנכשא וכו׳ ואכלה.

אַנְכֵּשׁ אפ׳, ניכש, תלש to weed | *jäten* ב״מ ק״ה ע״א: מנכישנא וכו׳.

נְכַת פ״י, **נַכֵּת** פעל, נשך to bite | *beißen* ב״מ ס׳ ע״א: נשך איכא דקא נכית ליה דקא שקלי מידי דלא יהיב; ע״ז ל״ח ע״ב: מנכית ואכיל.

אִתְנְכֵת, אִינְכֵת אתפ׳, נישוך to be bitten | *gebissen werden* תרג׳ במ׳ כ״א ח׳ (כל הנשוך): כל דיתנכית; תרג׳ ירוש׳ שם שם ט׳: מינכת בחיויא.

נִכְתְּמָא ז׳, כיסוי (wooden) lid | *Deckel* ב״ב כ״ו ע״א: נכתמא אפומיה דחצבא.

נלנ״ל נר לאחד נר למאה.

נלש״נ נוח לו שלא נברא.

נְמָא, נְמָה פיעל, נאם, אמר to say | *sagen* ירוש׳ יב׳ פ״ב י״ב ע״ג: ונמתי לו וכו׳ ונימה לי; נז׳ פ״ב נ״א ע״ג: נימא לי רבי וכו׳.

נָמוֹךְ ת׳, שפל low | *niedrig* במ״ר פי״ט: בגבוה שבגבוהים ובנמוך שבנמוכים.

נָמוֹס עי׳ נִימוֹס. שמו״ר פט״ו: הוציא הנמוסין.

נָמוֹר ת׳, נקוד וברוד speckled | *gesprenkelt* תרג׳ בר׳ ל׳ ל״ב (נקד): נמור.

נְמוֹרִי שם מקום name of a place | *Ortsname* בכורות נ״ה ע״א: נמר ונמורי.

נְמוֹשׁוֹת ז״ר, אחרונים שבמלקטי פאה the last troop of gleaners, gropers | *die lezten Nachlesenden* ירוש׳ פאה פ״ח כ׳ ע״ד: למה נקרא שמן נמושות וכו׳ בסוף.

נַמְטָא ז׳, מכסה לבד felt-cloth | *Filzdecke* יומא ס״ט ע״א: נמטא גמדא דנרש.

נָמֵי תה״פ, גם, כמו כן too, likewise | *auch, ebenfalls* ר״ה כ״ב ע״ב: תניא נמי הכי.

נְמִיָא עי׳ נְבִיָה. תוס׳ צוק׳ מעי׳ א׳ כ״ה: בעצים וכו׳ לא בשפוי ולא בנמיא.

נְמִיגָה נ׳, מורך לב loss of courage | *Entmutigung* מכי׳ בשלח שירה ט׳: אין נמיגה אלא נמיסה.

נְמִיָּה נ׳, מין חולדה marten | *Marder* חול׳ נ״ב ע״ב: חתול ונמיה וכו׳.

נמיטרין עי׳ מִיטְרִין. ילק׳ תה׳ תתס״ח: הפך נמיטרין.

נְמִיסָה עי׳ נְמִיגָה. מכי׳ בשלח שירה ט׳: אין נמיגה אלא נמיסה.

(נמך) הִנְמִיךְ הפ׳, הוריד, השפיל to lower | *erniedrigen* ספרי במ׳ פ״ג: הגבוה מנמיכו.

נָמֵל ז׳, חוף אניות haven | *Hafen* תוס׳ יומא ב׳ ד׳: נמלה של יפו.

נַמְנוּמָא ז׳, מין מטה sleeping couch | *(Schlummer-) Sofa* ירוש׳ כת׳ פ״ב כ״ו ע״א: הינומא — נמנומא.

(נמנם) הִתְנַמְנֵם התפ׳, היה חציו ישן וחציו ער to slumber | *schlummern* פסח׳ פ״י מ״ח: נתנמנמו יאכלו נרדמו לא יאכלו.

נַמְנֵם פ״ע, 1) כנ״ל. מו״ק כ״ח ע״א: חזיוה דהוה קא מנמנם.

2) גסס to be dying | *in Agonie liegen* קיד׳ ע״ב ע״א: כי הוה קא מנמנם רבי.

אִתְנַמְנֵם אתפ׳, עי׳ הִתְנַמְנֵם. ירוש׳ יב׳ פ״א ג׳ ע״א: שריין מתנמנמין.

נִמְפִּיוֹן ז׳, מעין fountain | *Quelle* תנח׳ משפ׳ ח׳: לנמפיון המשקה את כל המדינה.

נְמָקִים ז״ר, כתמים של רקבובית decaying sores | *Faulflecke* שבת ס״ב ע״ב: מקום שהיו מתקשטות בו נעשה נמקים נמקים.

נִמֵּר פיעל, עשה דבר נקוד וטלוא to give a checkered appearance | *(durch stellenweise Bearbeitung) bunt machen* פאה פ״ג מ״ב: המנמר את שדהו.

נמרידה [נִימְרִידָה] נ׳, שדה מנומר a checkered field | *buntscheckiges Feld* ירוש׳ פאה פ״ג י״ז ע״ג: כהדין נימרה וכו׳ נמרידה קריי לה.

נִמְרָץ — שוטף במהירות rapidly flowing | *schnellfließend* תוס׳ צוק׳ פרה ט׳ (ח׳), ח׳: המים הנמשכין והנמרצין.

נָן מה״ג, אנחנו we | *wir* ירוש׳ ב״ק פ״ב ב׳ ע״ד: מה נן אמרין.

נְנַאי שם איש a man's name | *männlicher Name* יב' קט"ו ע"ב: חבי בר ננאי וננאי בר חבי.

נְנְהוּ עי' נִינְהוּ. ב"מ כ"ד ע"ב: רובה ישראל ננהו.

נְנוּס עי' נַנָּס. תוס' ברכ' ז' (ו'), ג': ואת הכיפה ואת הננוס.

ננו"ס נהרא נהרא ופשטיה.

נַנִּיס, נַנָּס, נַנָּסָא ז', קטן הקומה dwarf | *Zwerg* נדה כ"ד ע"ב: שמא תאמר וכו' ננס היה לאו אלא וכו' ארוך בדורו היה; תרג' ירוש' ויק' כ"א כ' (דק): נניס; פסיק' קי"ב ע"א: ננסא דבבל.

נַנְעָה ז', מין צמח mint | *Minze (Pflanze)* ירוש' מעש' פ"ה ב"ב ע"א: והיא ננעה.

נֵס — פלא, מופת wonder | *Wunder* בר' פ"ט מ"א: הרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל.

נִסָּא כנ"ל. ירוש' פס' פ"ה ל"ב ע"ג: נסא הוה רב.

נְסָא עי' נְסֵי. ויק"ר פל"ד: נסאתיה וחמאי ליה.

נְסַב פ"י, 1) לקח to take | *nehmen* ירוש' ב"מ פ"ב ח' ע"ג: אמר סימנא לנסב לה.
2) נטל ידיו to wash the hands | *die Hände waschen* ירוש' בר' פ"ח י"ב ע"א: סב בריך.

נְסַב אִיתְּתָא נשא אשה, התחתן to marry | *heiraten* בר' ח' ע"א: במערבא כי נסיב איניש איתתא וכו'.

נְסַב אַפִּין נשא פנים to be partial | *parteiisch sein* תרג' יב"ע שמ' כ"ג ג' (לא תהדר): לא תיסב אפין.

נְסַב וִיהַב נשא ונתן to deal | *handeln* ב"ר פע"ז: נסבין ויהבין בפרגמטיא.

אַנְסֵב, אַסֵּב אפ', 1) השיא (אשה) to give in marriage to | *verheiraten* יב' ק"ב ע"א: מנסבינן לה; ויק"ר פל"ד: ואסבון יתיה איתתא.
2) גרם to cause | *verursachen* ב"מ ק"ה ע"א: קא מנסבת שם רע לארעאי.

אִתְנְסֵב, אִינְּסִיב אתפ', 1) נלקח, ניטל to be taken | *genommen werden* תרג' שופ' י"ז ב' (הכסף אשר לקח לך): כספא דאתנסיב ליד.
2) נישאה האשה to be married | *verheiratet werden* תרג' יב"ע במ' ל' ח': בתר דאתנסיבת; סנה' נ"א ע"א: משום דאינסיבא להו.

נִסְבָּא נ'. נדבה free-will offering | *freiwillige Gabe* תרג' תה' קי"ט ק"ח (נדבות פי): נסבתא דפומי.

נִסְבָּא ז', שתיל shoot | *Schößling* תרג' יח' י"ז ה' (צפצפה שמו): גפן נסבא שוויה.

נַסֵּה פיעל — **נִתְנַסָּה** נתפ', נעשה בו נסיון to be tried | *geprüft, versucht werden* אבות פ"ה מ"ג: עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו.

נַסָּה שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש' ב"ב פ"ב י"ג ע"ב: ר' נסה וכו'.

נָסוֹחָא ז', גוזר גזירת גירוש decreer of exile | *Vertreiber* ירוש' יומא פ"ג מ' ע"ג: וחורנא אמר נסוחה.

נְסוֹרֶת נ', הקיסמים הדקים הנופלים בשעת נסירת עצים saw dust | *Sägespäne* שבת מ"ט ע"א: נסורת של הרשין.

נְסוֹרְתָּה ז', מין צמח ריחני an aromatic plant | *eine duftende Pflanze* ירוש' שבי' פ"ז ל"ז ע"ב: הדא נסורתא.

נָסַח — **הִסִּיחַ** הפ', **הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ** נמנע מלחשוב על הדבר to discard from his mind | *an etwas nicht denken* שבת פ"ב ע"א: יסיח דעתו מדברים אחרים.

נְסַח פ"י, הזיז, רדה to remove | *rücken, schieben* שהש"ר ה' י"ד: אימיה נסחא והוא אכיל.

אַסַּח אפ', **אַסַּח דַּעְתֵּיהּ** עי' הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ. זבח' כ' ע"ב: אסוחי מסח דעתיה.

נְסֵי פ"י, נשא, לקח to take, to carry | *nehmen. tragen* איכ"ר ב' ב': לא נסיין להון.

נַסֵּי פעל, ניסה to test | *prüfen* ע"ז ט"ו ע"א: תא נסייה ניהלי.

אִתְנְסֵי, אִינַּסֵּי אתפ', 1) התנשא to be lifted up | *erhoben werden* תרג' תה' ס' ו' (נס להתנוסס): ניסא לאתנסאה ביה.

2) עי׳ נִתְנַסָּה. סנה׳ ק״ז ע״א: אינהו אונסו לי ואת לא מינסית לי.

נְסִיבָא ז׳, **נְסִיבְתָּא** נ׳, 1) עי׳ נִסְבָּא. תרג׳ יב״ע ויק׳ כ״ב כ״א (נדר או נדבה): נדרא או נסיבתא: שם כ״ב כ״ג (נדבה תעשה אותו): נסיבא תעביד יתיה.

2) מכס tax | *Abgabe* תרג׳ במ׳ ל״א ל״ט (ומכסם): נסיבהון; יב״ע שם: נסיבתהון.

נַסְיוּבָא ז׳, חלב שהגבינה הוצאה הימנו whey | *Molken* פס׳ מ״ב ע״א: נסיובי דחלבא.

נִסָּיוֹן, נִסְיוֹנָא ז׳, מסה test, temptation | *Prüfung, Versuchung* סנה׳ ק״ז ע״א: לעולם אל יביא אדם עצמו לידי נסיון שהרי דוד מלך ישראל הביא עצמו לידי נסיון ונכשל; תרג׳ ירוש׳ דב׳ ל״ג ח׳: דנסיתא וקם בנסיונא.

נְסִיָּא עי׳ נָשִׂיא. ירוש׳ עיר׳ פ״ז כ״ד ע״ב: ר׳ יודן נסייא.

נְסִיכָה נ׳, עי׳ נִיסוּךְ. תוס׳ מעילה א׳ ט״ז: כשם שנסיכתו בקדושה כך שרפתו בקדושה.

נְסִים ז׳, צער grief | *Trübsal* תמורה ט״ז ע״א: הריני הולך בנסיסי לשאול.

נְסִיעָה נ׳, פעולת הנוסע ממקום למקום marching | *das Fortziehen* מנח׳ צ״ה ע״א: בחנייתו וכו׳ בנסיעתו.

(נסך) נִסַּךְ נפ׳, **נִתְנַסֵּךְ** נתפ׳, נשפך על המזבח to be offered as libation | *auf der Altar gegossen werden* פס׳ כ״ב ע״א: מים הניסכין; שם: מים המתנסכים על גבי המזבח.

נִסְכָּא ז׳, 1) נסך libation | *Libation* תרג׳ במ׳ כ״ח ז׳ (ונסכו): נסכיה.

2) מטיל כסף a piece of silver | *Silberbarren* ב״ק צ״ו ע״ב: האי מאן דגזל נסכא מחבריה.

נְסַס פ״ע, היה סר וזעף to be troubled | *betrübt sein* תרג׳ אס׳ ד׳ י״ז: ונסס ובנס.

נַסֵּס פעל, העכיר את רוח־ to trouble | *betrüben* תרג׳ מל״ב ד׳ כ״ח (לא תשלה אותי): לא תנסים יתי.

אִתְנַסַּס אתפ׳, עי׳ נְסַס. תרג׳ דהי״ב ט״ז י׳ (כי בזעף עמו על זאת): ארום אתנסים עמא על דא.

נֶסַע ז׳, עי׳ נְסִיעָה. במ״ר פ״ב: תחלה לנסע.

(נסק) הִסִּיק הפ׳, הבעיר אש בתנור to heat | *heizen* שבת פ״ג מ״א: כירה שהסיקוה בקש וכו׳.

נִסּוֹק נפ׳, הובער אש בתנור to be heated | *geheizt werden* ירוש׳ בר׳ פ״ד ח׳ ע״ב: מרחץ שהיא נסוקת וכו׳.

נְסַק פ״ע, עלה to go up | *hinaufsteigen* קיד׳ ע״א: למיסק לארעא דישראל.

אַסֵּיק אפ׳, 1) הקריב קרבן to offer | *opfern* תרג׳ יש׳ נ״ז ו׳ (העלית מנחה): אסיקת קורבנין.

2) העלה to bring up | *heraufbringen* גיט׳ נ״ו ע״ב: אסקיה לבלעם וכו׳.

3) גמר to finish | *enden, schließen* סוכה ל״ט ע״א: אסוקי מילתא.

4) קרא בשם to name after | *nach jem. benennen* יומא ל״ח ע״ב: לא מסקינן בשמייהו.

5) תבע to claim | *fordern, mahnen* כתי׳ פ״ה ע״א: הוו מסקי ביה זוזי.

אִיתַּסַּק אתפ׳, 1) הוקרב לקרבן to be offered | *geopfert werden* תרג׳ ויק׳ ב׳ י״ב (ואל המזבח לא יעלו): ולמדבחא לא יתסקון.

2) הובער to be kindled | *angezündet werden* תרג׳ תה׳ ע״ח כ״א (אש נשקה): אשתא איתסקת.

נְסַר פ״י, **נַסֵּר** פיעל. גזר עצים במשור to saw | *sägen* ב״ר פ״ו: כמסר הזה שהוא נוסר בעץ; יומא כ׳ ע״ב: גלגל חמה שמנסר ברקיע כחרש המנסר בארזים.

נֶסֶר ז׳, קרש board | *Brett* כלי׳ פכ״ב מ״י: הנסרין שבמרחץ.

נעה״ם נעילת הסנדל.

נַעֲוָה נ׳, **נַעֲוָא** ז׳, יקב tank of the press | *Kelter* ע״ז ע״ד ע״ב: נעוה ארתחו; תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ב כ״ח: חמר נעווך.

נעוריתא עי' נְשִׁירְתָּא. מדר' תה' בובר ע"ח מ"ה: ערוב – נעוריתא.

נְעִילָה נ', 1) סגירה closing, shutting | *das Zumachen, Schließen* כל' פ"ב מ"א: שלשלת שיש בה בית נעילה.

2) תפלה אחרונה בימי תענית, וביחוד ביום הכפורים the concluding prayer on public fast, esp. on the Day of Atonement | *Schlußgebet an Fasttagen, insbes. am Versöhnungstag* יומא פ"ז ע"ב: ערבית שחרית מוסף מנחה נעילה.

3) לבישת נעל wearing shoes | *das Schuhanziehen* יומא פ"ח מ"א: נעילת הסנדל; ב"ר פ"ק: נעילה רשות.

נְעִימָה נ', נגון melody | *Melodie* שהש"ר ח' י"ד: בשעה שישראל קורין את שמע בפה אחד בקול אחד בנעימה אחת וכו'.

נְעִיץ ז', בור צר ditch | *Graben* ב"ק פ"ה מ"ה: חריצין ונעיצין.

נָעַל – **נִנְעַל** נפ', נסגר to be closed | *zugeschlossen werden* ב"ק פ' ע"ב: דלת הננעלת לא במהרה תפתח.

נָעַם – **הִנְעִים** הפ', 1) היה נעים to be pleasing | *lieb, angenehm sein* סנה' כ"ד ע"א: שמנעימין זה לזה בהלכה.

2) ניגן, שורר to sing, to play | *singen, spielen* ב"ר פכ"ג: שהיתה מנעמת בתוף; שהש"ר ד' ד': מי מנעים זמירותיהם.

נַעֲמִית נ', בת היענה ostrich | *Vogel Strauß* כל' קי"ז מי"ד: ביצת נעמית.

נִעְנוּעַ ז', הנעה וטלטול shaking | *das Schütteln* סוכה ל"ז ע"ב: נענוע מאן דכר שמיה.

נִעְנַע – הניע לכאן ולכאן to shake | *schütteln* סוכה פ"ג מ"א: לולב שיש בו שלשה טפחים כדי לנענע בו כשר.

נִעְנַע עי' נָעָה. ירוש' שבת פ"ז י' ע"א: נענע.

נָעַץ פ"י, תחב to stick | *hineinstecken* שבת י"ז ע"א: נעצו חרב בבית המקדש אמרו הנכנס יכנס והיוצא אל יצא.

נִנְעַץ נפ', נתחב to be stuck in | *hineingesteckt werden* שבת ס"ז ע"ב: ננעצתה כמחט.

נָעַר – **הֶנְעִיר** הפ', העיר, גרם להיות ער to keep awake | *wachhalten* עיר' נ"ג ע"ב: עירונית והנעירתו.

נַעֲרוּת נ', נעורים, נוער youth | *Jugend* ב"ר פס"ד: שהיה עושה מעשה נערות.

נַעֲרוּתָא נ', קול הגמל הנוער camel's cry | *Schrei des Kamels* יב' ק"כ ע"ב: ולא אפסיקתיה לנערותיה.

נַפְאתָא שם אשה a woman's name | *Frauenname* גיט' ס"ג ע"ב: ההיא דהוו קרו לה נפאתא.

נִפָּה פיעל, כבר בכברה to sift | *sieben* ב"ב צ"ד ע"א: אם בא לנפות מנפה את כולו.

נָפָה – כברה sieve | *Sieb* שבת פ"ח: לנפה ולכברה.

נִפּוֹל ז', מין ארבה a species of locust | *eine Heuschreckenart* ספרא שמיני פרשה ג' פרק ה': חרגל זה נפול.

נְפוּלָא ז', נפל untimely birth | *Fehlgeburt* תרג' תה' נ"ח ט' (נפל): נפולא.

נְפוּלִין עיר נבלוס, היא שכם Nablus (Shechem) in Palestine | *Nablus (Sichem) in Palästina* במ"ר פכ"ג: שכם — נפולין.

נָפוּס ז', מין ירק a kind of turnip | *eine Rübenart* עוקצ' פ"א מ"ב: והצנון והנפוס וכו'.

נָפַח – תפח וצבה to swell | *anschwellen* תנח' קדוש' ח': נפחו פניו.

נִפַּח נפ', כנ"ל. במ"ר פ"ז: תנפח כרסו.

נִפֵּחַ פיעל, 1) נשב הלאה to blow off | *wegblasen* בר' י"ט ע"ב: מנפח אדם בית הפרס והולך.

2) עשה תפוח וצבה to blow out | *aufblasen* ירוש' פאה פ"ח כ"א ע"ב: המנפח את שוקיו והמצבה את כרסו.

נָפַח פ״י, נָפַח פָּעַל, נשב ונפח to blow | *blasen* ירוש׳ תעני׳ פ״ב ס״ה ע״ב: נפח צפונה; ב״ב קל״ד ע״ב: מנפח רב ששת בידיה.

אַפַּח אפ׳, 1) ליבה אש to blow (fire) | *anfachen* תרג׳ תה׳ י״א ו׳ (פחים אש): מפחין אשתא.

2) העכיר והעציב to grieve | *betrüben* תרג׳ ש״א ב׳ ל״ג (ולאדיב את נפשך): לאפחא ית נפשך.

אִתְנַפַּח, אִתַּפַּח, אִנַּפַּח אתפ׳, 1) תפח וצבה to swell | *anschwellen* תרג׳ קהל׳ י״ב ה׳: ויתנפחון אסתוורי ריגלך; איוב י״ט כ״ו (ואחר עורי נקפו): ומן בתר דאתפח משכי.

2) נאחז (האש) to be ignited | *angefacht werden* שבת כ״ו ע״א: אינפח בה נורא ואכלתה.

נַפָּח ז׳, חרש ברזל smith | *Schmied* ב״ק ל״ב ע״ב: הנכנס לחנותו של נפח.

נֶפַח, נִפְחָא עי׳ נִיפְחָא. ב״מ פ״ו מ״ה: שהנפח קשה למשאוי; שם פ׳ ע״א: נפחא כי תקלא.

נַפָּחָא עי׳ נַפָּח. שבת כ״ה ע״ב: ר׳ יצחק נפחא.

נִפֵּט פיעל, ניפץ צמר גפן to hatchel cotton | *Baumwolle hecheln* שבת ע״ג ע״ב: הדש והמנפץ והמנפט כולן מלאכה אחת הן.

נֵפְט, נַפְטָא ז׳, שמן אדמה naphta | *Erdöl* שבת פ״ב מ״ב: בשמן פקועות בעטרן ובנפט; שם מ״ו ע״א: שרגא וכו׳ דנפטא.

נַפְטוֹיָא ז׳, מוכר נפט dealer in naphta | *Naphta-händler* נדי׳ צ״א ע״ב: הלין גברים נפטויי.

נַפֵּי פָּעַל, ניפה וכבר בכברה to sift | *sieben* ילק׳ רות תר״ד: זיל נפי תיבנא.

נַפְיָא נ׳, 1) נפה, כברה sieve | *Sieb* ב״ק צ״ז ע״ב: אפילו כי נפיא.

2) מין דג a fish | | *eine Fischart* תוס׳ חול׳ סוף ג׳: המולתנית ונפיא.

נְפִיחָה נ׳, נשיבה, נשימה blowing, breath | *Hauch, Atemzug* ירוש׳ שבת פ״ב ה׳ ע״א: הבעיר וכיבה בנפיחה אחת; מג׳ פ״ג ע״ד ע״ב: צריך לאומר בנפיחה אחת.

נְפִייָא עי׳ נַפְיָא 1. גיט׳ ס״ט ע״א: פארי דריש נפייא.

נְפִילָה נ׳, 1) מצב הנופל ויורד falling, downfall | *das Fallen, Fall* ירוש׳ ברי׳ פ״א ג׳ ע״ד: שתתמכנו מנפילתנו.

2) עי׳ מַפּוֹלֶת 2. פאה פ״ה מ״א: נותן לעניים בכדי נפילה.

נְפִיצָה נ׳, ניפוץ ושבירה shattering | *das Zertrümmern* ירוש׳ ערלה פ״א ס׳ ע״ד: היא שבירה היא נפיצה.

נְפִישׁ ת׳, מרובה large, numerous | *groß, viel* ב״ב ע״ג ע״ב: כמה נפיש חיליה דאילנא.

נָפַל — נָפְלָה דְלֵיקָה יצאה אש, פרצה שריפה a conflagration took place | *Feuer ist ausgebrochen* שבת פט״ז מ״ב: נפלה דליקה בלילי שבת מצילין מזון שלש סעודות.

נִפַּל נפ׳, נתפורר to fall apart, to be spoiled | *auseinanderfallen* תוס׳ שבת ו׳ (ז׳), י״ד: שלא תינפל הפת.

נְפַל — אַפֵּל אפ׳, 1) השליך to throw down | *hinwerfen* תרג׳ תה׳ ק״מ י״א (באש יפילם): לגיהנם יפילינון.

2) הפילה האשה ולד to miscarry | *abortieren* חול׳ מ״ב ע״א: אימור אפולי אפיל.

נפ״מ נפקא מינא.

נִפְנֵף פעו״י, הניף והניע באויר, התנועע ברוח to swing, to fan | *flattern, flattern lassen* אהלי׳ פ״ח מ״ה: וטלית המנפנפת; ירוש׳ ברי׳ פ״א ב׳ ע״ד: רוח וכו׳ ומנפנפת בו.

נְפַס פ״י, ניפץ פשתה to hatchel | *hecheln* ירוש׳ בר׳ פ״ט י״ג ע״ג: גזז וליבן ניפס וצבע וטוה וכו׳.

נַפָּס כנ״ל. ירוש׳ שבת פ״ז י׳ ע״ג: החן דנפים סיב הוצין וכו׳.

נְפַע פ״י, יצק לתוך הפה to squirt into the mouth | *in den Mund einflößen* שמו״ר פ״א: שהיתה נופעת יין בתינוק.

8

הִפִּיעַ הפ׳, הפיח אויר לנשימה to blow air into the lungs | einhauchen שמו״ר פ״א: שהיתה מפיעה את התינוק כשהיו אומרים מת.

נַפִּיתָא נ׳, נפה, כברה sieve | Sieb יב׳ קי״ד ע״ב: בההוא פורתא דנפיתא.

נַפֵּץ פיעל׳ — סרק פשתה to hatchel | hecheln שבת פ״ז מ״ב: הגוזז את הצמר המלבנו והמנפצו.

נְפַץ פ״י, הפיץ, זירה to scatter | zerstreuen נדה ל״א ע״א: פוץ מלהא ושדי בשרא לכלבא.

2) עי׳ נְפֵיץ. חולי׳ נ״א ע״ב: כיתנא דדייק ולא נפיץ.

נַפֵּץ פַעל, 1) ניער to shake out | ausschütteln שבת קמ״ז ע״א: חזא רבנן דקא מנפצי גלימייהו.

2) עי׳ נְפֵיץ. ב״ק צ״ג ע״ב: הא דנפציה נפוצי.

נַפָּצָא ז׳, סורק פשתה flax-beater | das Flachs-hechler כת׳ ע״ה ע״א: דנפצא גברא וכו׳.

נַפְצָא ז׳, פיזור scattering | das Zerstreuen נדה ל׳ ע״ב: סמא דנפצא.

נְפַק פ״ע, יצא to go out | ausgehen שהש״ר ג׳ ד׳: על ידי שנפקו לדבר לצות.

נְפַק 1) כנ״ל. בר׳ מ״ה ע״א: פוק חזי מאי עמא דבר.

2) יצא ידי חובתו to do one's duty | seine Pflicht tun סוכה ל״ו ע״ב: ונפק בה.

3) הוציא to exclude | ausnehmen שבת ע״ד ע״א: וליפוק חדא.

נַפְקָא מִינָּהּ היוצא לנו מזה למעשה the practical difference is | die praktische Folge daraus ביצה ו׳ ע״ב: למאי נפקא מינה למקח וממכר.

אַפֵּק אפ׳, הוציא to bring out | herausbringen בר׳ ל״ח ע״ב: אפיקו ליה ריפתא.

אִתַּפַּק, אִתְאַפַּק אתפ׳, הוצא to be brought forth | herausgebracht werden תרג׳ בר׳ ל״ח כ״ה (היא מוצאת): היא מיתפקא (יב״ע שם: מתאפקא).

נִפְקָא ז׳, 1) צואה excrements | Exkrement גיט׳ ס״ט ע״ב: נפקא דכלבא חיורא.

2) מוצא outlet | Ausgang עיר׳ פ״ז ע״ב: עביד לה נפקי וכו׳.

נַפְקוּתָא נ׳, הוצאות expense | Ausgabe, Aufwand נד׳ ז׳ ע״א: והדין לנפקותא.

נַפְקַת בָּרָא נ׳, יוצאת החוץ, יוֹצאנית, זונה prostitute | Straßenmädchen, Dirne תרג׳ בר׳ ל״ד ל״א (הכזונה יעשה את אחותנו): הכנפקת ברא יעביד את אחתנא.

נַפְרָזָא עי׳ בַּרְדְּלֵס. ב״ק ט״ז ע״א: ברדלס וכו׳ נפרזא.

נפ״ש נוטל פי שנים.

נָפַשׁ פ״ע, נח ושבת to rest | ruhen תנח׳ וארא ו׳: אל יהיו משתעשעין כלומר ואל יהון נפשין.

נְפֵשׁ פ״ע, פרה ורבה to increase | sich vermehren תרג׳ שמ׳ א׳ ז׳ (פרו): נפישו.

אַפֵּשׁ אפ׳, הרבה, הגדיל to enlarge | hinzutun, vermehren מנ׳ כ״ג ע״ב: דאפיש לה תבלין.

נֶפֶשׁ — ציון על קבר, מצבה (monument over) a tomb | Grabdenkmal שק׳ פ״ב מ״ה: בונין לו נפש על קברו.

נֶפֶשׁ הַמַּסֶּכֶת חוט הערב שבארג woof, weft | Einschlag (-faden) כל׳ פכ״א מ״א: הנוגע וכו׳ ובחוט שהעבירו על גבי ארגמן וכו׳ בנפש המסכת.

נֶפֶשׁ מֹאזְנַיִם הלשון הקטנה שבין כפות המאזנים מלמעלה the tongue of scales | das Zünglein der Wage ב״ב פ״ט ע״א: נפש מאזנים תלויה באויר.

נַפְשָׁא ז׳, 1) נשמה, נפש soul | Seele פס׳ ס״ח ע״ב: הדאי נפשאי.

2) עי׳ נֶפֶשׁ, פסיק׳ בשלה ע״ט ע״ב: וקברוניה ועבדון ליה נפשא.

3) שם מקום name of a place | Ortsname ירוש׳ דמ׳ פ״ב כ״ב ע״ד: נפשא דפנוטיה.

נַפְתָּאָה, נִפְתִּי, נִפְתַּיי, נַפְתָּיָה ז׳, איש ארץ נביות Nabatean | Nabatäer ירוש׳ ב״ב

פ״ח ט״ז ע״ב: כגון אילין נפתאי; שבת פי״ד י״ד ע״ב: שנפל נחש בשבת ועמד נפתי אחד והרגו; שם פט״ז ט״ו ע״ד: ההוא נפתייה; יומא פ״ח מ״ה ע״ב: חד נפתיי וכו׳.

נֵיץ -- נֵיץ חָלָב עי׳ חַלְבֵּיץ. ירוש׳ שב׳ פ״ז ל״ז ע״ב: מהו חלביצין ביצי נץ חלב.

נָצָא ז׳, 1) מקום נמוך low ground | *Niederung* מו״ק י׳ ע״ב: ושדא בנצא.
2) צנום shrunk | *zusammengeschrumpft* תרג׳ ברי מ״א כ״ג (צנומות): שובלין נצן.

נְצָא עי׳ נְצֵי. תרג׳ ברי ל״א ל״ו (וירב בלבן): ונצא בלבן.

נְצַב פ״י, נטע to plant | *pflanzen* ירוש׳ ערלה פ״א ס״א ע״א: מייתי נטיעות מחוצה לארץ בגושיהן ונציב לון בארץ.

אַנְצֵב אפ׳, קבע, חיזק to fasten | *einsetzen, befestigen* תרג׳ ש״א י״ג כ״א (להציב הדרבן): לאנצבא זקת.

נִצְבָּא ז׳, נטיעה planting | *das Pflanzen* איכ״ר רבתי: דין חמי בשעת נצבא ודין בשעת חבטא.

(נצד) הִתְנַצָּה התפ׳, נלחם to wrangle, to fight | *kämpfen, ringen* במ״ר פי״ח: שני צפרים מתנצין וכו׳.

נְצוּחַ עי׳ נִיצוּחַ. מדרי תה׳ ד׳: למנצח – למי שנצוחו נצח נצחים.

נָצוֹחָא ז׳, מנצח victor | *Sieger* ויק״ר פ״ל: ולית אנן ידעין מאן הוא נצוחא.

נְצוּחוֹת ז״ר, אישים גדולים illustrious men | *große Männer* שהש״ר ב׳ י״ג: הנצוחות נראו בארץ זה משה ואהרן וכו׳.

נְצוֹק ז׳, קילוח שאינו פוסק uninterrupted flow of a liquid | *ununterbrochener Strahl einer Flüssigkeit* טהרות פ״ח מ״ט: הנצוק והקטפרס ומשקה טפח אינן חבור לא לטומאה ולא לטהרה.

נְצוֹרִין ז״ר, מחוגה circle | *Zirkel* תרג׳ ישׁ׳ מ״ד י״ג (ובמחוגה): ובנצורין.

נָצַח פ״י, התגבר על- to conquer | *siegen* פסיק״ר פ״מ: בשעה שאני נוצח וכי׳ ובשעה שאני נצוח.

נִצַּח נפ׳, נחל מפלה to be defeated | *besiegt werden* ירוש׳ שבת פ״ב ה׳ ע״ב: אם לנצוח אם להינצח.

נִצֵּחַ פיעל -- עי׳ נָצַח. ב״מ נ״ט ע״ב: שמנצחים זה את זה בהלכה.

נְצַח פ״ע, 1) פרח to bloom | *blühen* תרג׳ קהל׳ י״א ב׳: אי חרפי נצחן אי אפילו נצחן.
2) עי׳ נְצַח. ירוש׳ סוטה פ״ט כ״ד ע״ב: נצחו טליא.

אַנְצַח אפ׳, שיחק to play | *spielen* ירוש׳ תר׳ פ״ח מ״ו ע״ג: ואנצח קדמיהון.

אִתְנַצַּח אתפ׳, 1) הצטיין to excel | *sich auszeichnen* תרג׳ יח׳ ל״א ח׳: באתנצחותיה.
2) נחל מפלה to be defeated | *besiegt werden* תרג׳ יב״ע שמ׳ ל״ב י״ח: חלשין דמתנצחין מן בעלי דבביהון.

נִצְּחַ ת׳ -- קולע אל המטרה striking, irrefutable | *treffend, (siegreich)* סנה׳ ק״ה ע״א: תשובה נצחת השיבה כנסת ישראל לנביא.

נַצְחָא ז׳, מנצח victor | *Sieger* תרג׳ שני אס׳ א׳ ב׳: כליל ריש דנצחא.

נִצָּחוֹן ז׳, 1) התגברות על- victory | *Sieg* סוטה פ״ח מ״א: בנצחונו של בשר ודם וכו׳ בנצחונו של מקום.
2) שיר ושבח praise, song | *Loblied* ילק׳ תה׳ תתל״ג: כל מי שרואה את הגת הזו הוא נותן עליה נצחון.

נַצְחָן ז׳, מנצח victor | *Sieger* תרג׳ איוב כ״ב ה׳ (ואיש זרוע): וגבר נצחן.

נִצְחָנָא ז׳, נצחון victory | *Sieg* תרג׳ שופ׳ ז׳ י״ח: ונצחנא על ידי גבעון.

נִצְחָנָה שם מקום name of a place | *Ortsname* קהל״ר ב׳ ח׳: אייתין פלפלין מן נצחנה.

נִצְחָנוּתָא נ׳, נצחון victory | *Sieg* תרג׳ יב״ע שמ׳ י״ד י״ד: נצחנות קרביכון.

נְצֵי פ״ע, נַצִּי פַּעַל, אִתְנַצִּי, אִנְצֵי אתפ׳, התקוטט, to quarrel, to wrangle | *zanken, streiten* רב תרג׳ מש׳ ג׳ ל׳ (אל תריב עם אדם חנם): לא תנצא עם בר נש מגן; קיד׳ ע״א ע״ב: כי מינצו בי תרי בהדי הדדי וכו׳; תרג׳ בר׳ מ״ה כ״ד (אל תרגזו בדרך): לא תתנצון באורחא; מג׳ כ״ד ע״א: קטן בר נצויי הוא.

נְצִיב ז׳ — תושב, אזרח | permanent resident, citizen | *Einheimischer, Bürger* ב״ר פס״ד: עשה שכונה הוי נוטע הוי זורע הוי נציב.

נְצִיבָא ע׳ נִצְבָא. תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ו ט״ו: קיימין הי כאורח נציביהון.

נְצִיבִין שם עיר בבבל | Nisibis, city in Babylonia | *Nisibis, Stadt in Babylonien* פס׳ ג׳ ע״ב: שלם לך רבי יהודה בן בתירא׳ דאת בנציבין ומצודתך פרוסה בירושלים.

נְצַל פ״י, אַצֵּל אפ׳, הציל to save | *retten* תענ׳ ט׳ ע״א: רחמנא ליצלן; שבת קט״ו ע״א: אצולי מצילינן.

אִתְּצַל אתפ׳, הוצל to be saved | *gerettet werden* ע״ז י״ה ע״א: ומתצלת.

נֶצֶל ז׳, בשר המת שנעשה ליחה סרוחה liquid and coagulated portions of a corpse | *zerfließende (in Verwesung geratene) Leichenteile* נז׳ נ׳ ע״ב: איזהו נצל בשר המת שקרש ומוהל וכו׳.

נִצְנֵץ פ״ע, 1) הבריק, הופיע to sparkle, to be enkindled | *erstrahlen, sich entzünden* ב״ר פפ״ד: ניצנצה בו רוח הקודש.
2) צמח to sprout | *sprießen* שהש״ר ו׳ י״: מנצנצת ובאה.

נְצַע ע׳ נְעַץ. איכ״ר ב׳ ב׳: כד את נצעהון.

נְצַף פ״ע, נַצֵּף פַּעַל, שרק to squeal | *winseln* תרג׳ ישי׳ כ״ט ד׳ (תשח אמרתך): ינצפן מליך; שם י״ג כ״ב (וענה איים): וינצפון תתולין.

נִצְפָּה נ׳, מין שיח caper-bush | *Kappernbusch* ירוש׳ שבת פט״ו ט״ו ע״ב: סוכה אחת של נצפה.

נְצַץ פ״ע, פרח to blossom | *blühen* עיר׳ נ״ד ע״א: הללו נוצצין והללו נובלין.

הֵנֵץ הפ׳ — זרח to sparkle | *(strahlend) aufgehen (v. d. Sonne)* מגי׳ פ״ב מ״ד: עד שתנץ החמה.

נְצַר פ״ע, צרצר to chirp | *zirpen* ויק״ר פל״ג: נצר כצרצרא.

נֵצֶר ז׳ — 1) ענפי ערבה שקולעים מהם סלים וכדומה wicker | *Weidenrute* בכורים פ״ג מ״ה: סלי נצרים.
2) צרצר cricket | *Grille* תוס׳ חול׳ ג׳ כ״ה: ולא כנצרין שיש בהן סימנים אלו.
3) שם אחד מתלמידי ישו הנוצרי one of the disciples of Jesus of Nazareth | *Name eines der Schüler Jesu aus Nazareth* סנה׳ מ״ג ע״א: אתיוה לנצר (ע״פי קונטרס השמטות חש״ס).

נִצְרָה נ׳, 1) נצר, ענף sprout, offshoot | *Reis, Zweig,* תנח׳ בוב׳ לך ה׳: ונוטעין מנצרה שלהן.
2) סל נצרים wicker-basket | *Weidenkorb* ירוש׳ מעשׂ׳ פ״ד נ״א ע״ב: אפי׳ נצרה.

נצרשו״ב נזק צער רפוי שבת ובושת.

נַקַּאי שם אחד מתלמידי ישו הנוצרי Lucas, disciple of Jesus of Nazareth | *Lucas, Schüler v. Jesus aus Nazareth* סנה׳ מ״ג ע״א: אתיוה לנקאי (עפ״י קונטרס השמטות הש״ס).

נָקַב ז׳ — נִקַּב נפ׳ — נעשה בו חור ונקב to be perforated | *durchlöchert werden* חול׳ פ״ג מ״א: הריאה שניקבה.

נְקַב פ״י, נַקֵּב פַּעַל, עשה חור ונקב to perforate | *durchbohren, durchlöchern* תרג׳ דהי״ב ל״ג י״א: ונקבוהי נקבין נקבין דקיקין; חול׳ מ״ה ע״ב: נקובי נקיב ואתאי.

אִינְקַב אתפ׳, ע׳ נְקַב. חול׳ מ״ה ע״א: אינקיב עילאה אע״ג דלא אינקיב תתאה.

נקבא ז׳, חור, נקב hole | *Loch* נדה ס״ב ע״ב: נקבי מרגניתא.

נקבות נ׳, 1) אבר המין של אשה female genitals | *weibliche Genitalien* סנה׳ פ״ב ע״ב: בזכרותו של איש ובנקבותה של אשה.
2) הצד הרחב של כלי בנגוד לעוקצו the broadside of a double tool | *die breite Seite eines spitzen Gegenstandes* ביצה ל״א ע״ב: קופיץ וכו׳ בזכרות שלו וכו׳ בנקבות שלו.

נקבתה שם מקום name of a place | *Ortsname* ספרי דב׳ נ״א: נקבתה דעיון.

נקד פעו״י, 1) דקר to sting | *stechen* ירוש׳ כת׳ פ״ב כ״ו ע״ב: לבי נוקדיני.
2) פרץ to break through | *durchbrechen* גיטי נ״ו ע״ב: שנקדה לו חמה בעבורו.
2) רשם נקודה לסימן to dot | *punktieren* אדר״נ פל״ד: כבר נקדתי עליהן.

נקד נפ׳, נכתם to be spotted | *gesprenkelt werden* מעשׂ׳ פ״א מ״ג: החרובים משינקדו.

נקדוד, נקדים ז׳, רועה, נוקד herder | *Hirt* ויק״ר פ״א: אין גנאי למלך לדבר עם נקדודו; ירוש׳ בר׳ פ״א ג׳ ע״ג: כגון הדין נקדים היה עומד.

נקדימון שם איש a man's name | *männlicher Name* גיט׳ נ״ו ע״א: נקדימון בן גוריון.

נקדן, נקדנא ז׳, קפדן caviller | *Pedant* בר׳ ב׳ ע״א: והנקדנין תופסין אותו על כך; נד׳ מ״ט ע״ב: הלין נקדני דהוצל.

נקה – התנקה התפ׳, נעשה נקי to be cleared | *rein werden (von der Schuld)* פסיק״ר מ״ב: היאך וכו׳ מתנקת.

נקה נ׳, נקבת הגמל she-camel | *Kamelweibchen* תוס׳ כלי׳ ב״ב ב׳ ז׳: ישיבת הנקה.

נקוד ז׳, נקודה dot, point | *Punkt* תוס׳ צוק׳ שבת י״א (י״ב): הכותב שני נקודין וכו׳.

נקודה – סימן הקריאה וההברה diacritical dots above letters | *diakritischer Punkt* ירוש׳ פס׳ פ״ט ל״ז ע״ד: בשעה שהכתב רבה על הנקודות וכו׳.

נקוטאי ז״ר, אנשים שנתלקטו ממקומות שונים people gathered from different places | *Leute von gemischter Herkunft* ב״מ פ״ג ע״ב: וניהוי מהיכא קא אתי בנקוטאי.

נקוניקה ז׳, מעי ממולא בבשר sausage | *Wurst* שק׳ פ״ז ה״ב (בבלי): נקוניקה אשתכח בכנישתא דבולי.

נקופא ז׳, פציעה bruise | *Verwundung* תרג׳ תה׳ צ״ו י״ד (הלא רגלי מדחי): הלא רגלי מן נקופא.

נקור עי׳ ניקור. קיד׳ פ׳ ע״ב: ונמצאו נקורים נקורים בעיסה.

נקור ז׳, לוטש אבני רחיים chiseller (sharpening the millstones) | *Mühlsteinschleifer* קיד׳ פ״ב ע״א: והסריקים והנקורות.

(נקז) הקיז הפ׳, הקיז דם הוציא דם מן העורק לשם רפואה to let blood | *zur Ader lassen* נד׳ נ״ד ע״ב: אין מקיזין לא על דגים וכו׳; בכורות פ״ה מ״ב: אין מקיזין לו דם.

(נקז) אקז אפ׳, 1) כביל. ירוש׳ בר׳ פ״ב ה׳ ע״א: אזל אקיז דם.
2) ניכה to deduct | *abziehen* ירוש׳ חג׳ פ״ב ע״ז ע״ד: דהוות צייממה חד יום ומקזה ליה תריי.

נק״ה נקיטת חפץ.

נקט פיעל, העניק to procure, to provide | *versorgen* שמו״ר פ״א: ומנקט להם שני ענולין אחד של שמן ואחד של דבש.

נקט פ״י, 1) החזיק, אחז to hold | *halten* סוכה מ״ז ע״א: נקוט האי כללא בידך.
2) לקח to take | *nehmen* סנה׳ ה׳ ע״א: נקיטנא דשותא.

נקט פעל, אנקט אפ׳, 1) נתן הושיט to give, to hand | *geben, reichen* ב״ק פ״ה ע״ב: לאנקוטי גוונא דבישרא; ב״ב כ״ב ע״א: נקיט ליה שוקא.

2) ליקט יב' מ"ב ע"ב: to gather | *sammeln* מנקיט ואזיל הלכתא מיניה.

נַקְטְמוֹן ז', מין כלי זמר a musical instrument | *ein Musikinstrument* כלי' פט"ו מ"ו: הבטנון והנקטמון והאירוס.

נְקִי — נְקִי נְכָסָיו שהפסיד כל רכושו empty-handed | *seines Vermögens verlustig* פס' כ"ב ע"ב: יצא פלוני נקי מנכסיו.

נְקִיבָה עי' קְנִיבָה. מדר' תה' בובר א': נקיבת ירק.

נְקִיבוֹת עי' נְקֻבוֹת. ירוש' יב' פ"ח ט' ע"ד: צד זכרותו צד נקיבותו וכו'.

נְקִיבְתָּא שם מקום name of a place | *Ortsname* ילק' דב' תתע"ד: נקיבתא דעיון.

נְקִידָא ת', נקי, טהור pure | *rein* גיט' ס"ט ע"א: חמרא נקידא.

נְקִיּוּת נ', טהרה cleanliness | *Reinheit, Sauberkeit* ירוש' פס' פ"ז ל"ה ע"ב: וכי צואה טומאה היא והלא אינה אלא משום נקיות.

נָקִיט ת', בוחל ומתעב disgusted | *überdrüßig* פסיק' דברי קי"א ע"א: ונפשו נקיטה עליו ממנה.

נְקִיטָה ז', מנצח conqueror | *Sieger* ויק"ר פכ"ב: נקיטה ברבריא.

נַקַּיי שם איש a man's name | *männlicher Name* ירוש' מעש"ש פ"ה נ"ו ע"א: נקיי הוה שמש במגדל וצבעייא.

נְקִימָה נ', התנקמות, עשיית נקמה revenge | *das Rachenehmen* ספרא קדוש' פרשה ב' פרק ד': עד היכן כחה של נקימה.

נָקִים שם איש a man's name | *männlicher Name* גיט' י"א ע"א: שמות מובהקין וכו' ובאטי ונקים.

נְקִיפְתָּא שם מקום name of a place | *Ortsname* תוס' שבי' ד' י"א: נקיפתא דעיון.

נְקִירָא ז', 1) מין עוף a bird | *ein Vogel* שבת ק"י ע"ב: מוניני דנקירי.
2) נשיכה bite | *Biß* ע"ז ל' ע"ב: אי אית ביה נקירי.

נְקִירָה נ', חטיטה picking | *das Picken* טהר' פ"ג מ"ח: נקירת תרנגולים.

נְקִירְתָּא נ', מחלה שמתחת לקרקע underground passage | *unterirdischer Gang* בר' נ"ד ע"ב: עבדי להון נקירתא ושתו בהון.

נקלבים עי' נְקָלִיבָם. ירוש' ע"ז פ"ב מ' ע"ד: דנקלביסין.

נִקְלָה עי' אוּנְקְלֵי. ירוש' יומא פ"ד מ"ג ע"ד: לכשאשמש בכהונה גדולה אלבש נקלה שלך.

נִקְלָוֹס, נִקְלִיבָם ז', מין תמר a variety of the date | *eine Dattelart* ע"ז פ"א מ"ה: אף דקל טב והצב ונקליבת; ירוש' מעש"ש פ"ד נ"ד ע"ב: אילין נקלווסיא.

נַקְלִיט ז', מוט pole | *Stange* כלי' פי"ח מ"ג: נקליטי המטה.

נקמ"ו נמצא קרח מכאן ומכאן.

נַקְמָן ז', נוקם ונוטר revengeful | *rachsüchtig* ב"ר פצ"ט: כשם שהנחש נקמן וכו'.

נֶקַע ז', חריץ cavity | *Vertiefung* עיר' ט"ו ע"א: נקע שהוא עמוק עשרה.

נָקַף — הכה, פצע to knock, to wound | *stoßen, schlagen* חולי' ז' ע"ב: אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה.

נִקֵּף פיעל, 1) כנ"ל. סוטה כ"ב ע"ב: המנקיף את רגליו.
2) חבט זיתים to beat off olives | *Oliven abschlagen* גיט' נ"ט ע"ב: עני המנקף בראש הזית.

הִקִּיף הפ', 1) הסמיך והדביק, השוה to bring closely together, to compare | *(nahe) aneinanderbringen, vergleichen* ביצה ל"ב ע"ב: אין מקיפין שתי חביות; חולי' ב' ע"א: מקיפין בבני מעים.
2) נתן סחורה בהקפה, ע"מ לקבל מחירה לאחר זמן to sell on terms | *Kredit gewähren* אבות פ"ג מט"ז: החנוני מקיף.

נְקַף פ״י, נַקֵּף פַּעל, עי׳ נָקַף. עיר׳ נ״ג ע״ב: נקפת בכד וכו׳; בר׳ ו׳ ע״א: כרעי דמנקפי.

אַקֵּף אפ׳, 1) סיבב to surround | *umringen* תרג׳ שופ׳ מ״ו י״ח (ויסב את ארץ אדום): ואקיף ית ארע אדום.

2) עי׳ הִקִּיף 1. חול׳ ב׳ ע״א: אקפינהו ולא אידמי.

3) הלוה to lend | *(aus-) leihen* ירוש׳ בר׳ פ״ט י״ד ע״ב: אקיף לי ואנא עביד מצוה.

אִתְנַקַּף אתפ׳, התנגף, נפצע to knock against | *sich stoßen* תרג׳ שני אס׳ ד׳ י״ג: אין ריגליה דחד מן יהודאי מתנקפא.

נְקַף ז׳, 1) פצע וחבורה wound | *Wunde* שבת ס״ב ע״ב: נעשה נקפים נקפים.

2) פקפוק, חשש scruples | *Bedenken* מדר׳ תה׳ ט׳ ב׳: שלא יהא בלבי נקף.

נִקְפִּי ת׳, שדרכו לקחת בהקפה borrower | *Borger* ירוש׳ בר׳ פ״ט י״ד ע״ב: פרוש נקפי וכו׳ אקיף לי ואנא עביד מצוה.

נְקַר ־· נַקַּר נפ׳, נחטט ונישך to be picked at | *benagt werden* ירוש תר׳ פ״ח מ״ה ע״ג: תאנים שניקרו.

נְקַר ז׳, נשיכה, הטימה bite | *das Nagen* ירוש׳ תר׳ פ״ח מ״ו ע״א: נוטל מקום הנקר.

נְקַרְתָּא עי׳ נְקִירְתָּא. ע״ז י׳ ע״ב: ההיא נקרתא דהות עיילא מביתיה לבית רבי.

נְקַשׁ פ״ע, התחבט זה לזה to strike against | *an- einander schlagen, stoßen* בכורות מ״ה ע״א: ואין ארכובותיו נוקשות זו לזו.

הַקִּישׁ הפ׳, 1) כנ״ל. בכורות מ״ד ע״ב: המקיש בקרסוליו.

2) הכה בכלי זמר to strike an instrument | *ein Instrument spielen* מדר׳ תה׳ צ״ב: שהיו מקישין בתוף.

3) השוה to compare | *vergleichen* קיד׳ ה׳ ע״א: מקיש הויה ליציאה.

נְקַשׁ ־· אַקִּישׁ אפ׳, עי׳ הִקִּישׁ 1, 3. ויק״ר פ״ו: ואקשיה לארעא; זבח׳ ה׳ ע״ב: אקשה לחטאת.

אִתְנְקַשׁ אתפ׳, עי׳ נְקַשׁ. תרג׳ קה׳ י״ב ג׳ (והתעותי): ויתנקשון אדרעך.

אִיתַּקַּשׁ אתפ׳ הוקש והושוה to be compared | *verglichen werden* סנה׳ ט״ו ע״א: עבד איתקש לקרקעות.

נִקְשָׁא ז׳, דפיקה knocking | *das Klopfen* סנה׳ כ״ה ע״ב: בנקשא תליא מלתא.

נקשנון עי׳ פִּקְסִינוֹן. תנח׳ בוב׳ תר׳ ט׳: תאשור — נקשנון.

נָרָא ז׳, צבע סגול violet colour | *violette Farbe* גיט׳ י״ט ע״ב: בדקינן ליה במיא דנרא.

נַרְגָּא ז׳, קרדום axe | *Axt* כתי׳ י׳ ע״ב: כי נרגא לדיקלא.

נַרְגִּילָא ז׳, מין תמר המביאה אגוזים גדולים cocoanut-palm | *Kokospalme* עיר׳ נ״ה ע״א: נרגילא — דיקלא דחד נברא.

נַרְדִּינוֹן ז׳, שמן נרד nard-oil | *Nardenöl* שהש״ר ד׳ י״ד: נרד — נרדינון.

נָרוּס ז׳, חג ראש השנה בפרס ומדי the Persian and Median New-Year's Festival | *persisches und medisches Neujahrsfest* ירוש׳ ע״ז פ״א ל״ט ע״ג: נרוס בכ׳ באדר בפרס בעשרים באדר במדי.

נרקום [נַרְקִיס] ז׳, מין פרח ריחני narcissus | *Narzisse* בר׳ מ״ג ע״ב: האי נרקום דגנוניתא מברכין עליו בורא מיני בשמים.

נָרֵשׁ שם עיר בבבל name of a town in Babylonia | *Stadt in Babylonien* ב״מ צ״ג ע״ב: נרש.

נַרְתֵּיק, נַרְתֵּק ז׳, תיק, קופסא, בית קבול case, chest, sheath | *Kassette, Futteral* גיט׳ ע״ו ע״ב: לכשתצא המה מנרתיקה; ירוש׳ בר׳ פ״ה ט׳ ע״ב: נרתקו של רופא.

נַרְתֵּק יָד נעל יד glove | *Handschuh* תרג׳ רות ד׳ ח׳ (נעלו): נרתק ידה.

30

נָשָׂא — **נָשָׂא וְנָתַן** 1) עסק במסחר, במקח וממכר to deal | *Handel treiben* שבת ל״א ע״א: נשאת ונתת באמונה.

2) התוכח *debattieren* | to argue. תנח׳ שמות י״ד: שנושאין ונותנין בהלכה.

נִשְּׂאָה נפ׳, נלקחה לאשה *ver-heiratet werden* | to be married כתוב׳ פ״א מ״א: בתולה נישאת וכו׳.

הִשִּׂיא הפ׳ — 1) נתן את האשה לאיש *vermählen* | to give away in marriage כת׳ קי״א ע״ב: כל המשיא בתו.

2) דחה *ablenken* | to divert תוס׳ פרה י׳ (ט׳), ג׳: השיאו לדבר אחר.

3) הדליק מדורה לסימן *Feuersignale geben* | to announce by signale of fire ר״ה פ״ב מ״ז: משיאין משואות.

4) חיכך *abziehen (Messer)* | to pass (a knife) ביצה פ״ב מ״ז: אין משחיזין את הסכין אבל משיאין אותה ע״ג חברתה.

5) העתיק *umschreiben* | to transcribe תוס׳ סוטה ח׳ ו׳: השיאו את הכתב.

נְשָׁא נ׳, אשה *Weib* | woman תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ב ה׳: לאתתמאה היך נשא.

נָשָׁא ז׳, מין צמח *eine Pflanze* | a plant ב״ק פ״ו ע״א: סכו נשא.

נָשְׂאוּי עי׳ נָשׂוּי. תוס׳ יב׳ ו׳ ה׳: מי שהיה נשאוי שתי נשים וכו׳.

נשאל״א, נשאלא״ה נכסים שאין להם אחריות.

נִשֵּׁב פיעל, 1) נפח *wehen* | to blow שהש״ר ד׳ ט״ז: כשרוח דרומית מְנַשֶּׁבֶת אין רוח צפונות מנשבת.

2) הִשִּׁיב והפיח *wehen lassen* | to cause to blow כת׳ קי״א ע״ב: הקב״ה מביא רוח מבית גנזיו ומנשבה עליה.

נֶשֶׁב ז׳, פח, מצודה *Netz, Schlinge* | net, snare ב״ק ע״ט ע״ב: אין פורסין נשבין ליונים אלא אם כן היה רחוק מן הישוב שלשים ריס.

נְשַׁדּוּר עי׳ נִשְׁדּוּר. גיט׳ ס״ט ע״א: וכי בשיל נשדור וכו׳.

נָשׂוּא 1) ת׳, עי׳ נָשׂוּי. יב׳ פ״ג מ״ו: נשואים שתי אחיות.

2) ז׳, משא *Last* | burden במ״ר פ״ג: נשא נשואן של ישראל.

נְשׂוּאָה ת״נ, אשת איש *ver-heiratete Frau* | being married to יב׳ פ״א מ״ב: היתה נשואה לאחיו.

נִשּׂוּאִין ז״ר, התחתנות *Heirat* | marriage כת׳ נ״ד ע״ב: בין מן האירוסין בין מן הנשואין.

נְשׁוֹרָא ז׳, פירורי לחם *Brotkrumen* | crumbs חול׳ ק״ה ע״ב: דקא זהיר אנשורא טובא.

נשוותה עי׳ נְשִׁיאוּתָא. ירוש׳ כת׳ פי״ב ל״ה ע״א: הוא משתעבד לנשוותה.

נָשׂוּי ת׳, בעל אשה *verhei-ratet* | having married כת׳ פ״י מ״א: מי שהיה נשוי שתי נשים.

נְשׁוּפִי נ׳, נשיבה *das Blasen* | blowing ילק׳ תה׳ תתס״ד: אפילו מגעורי לא הוית אלא נשופי נשפת ברוחך כסמו ים.

נְשִׁי פ״י, שכח *vergessen* | to forget תרג׳ יב״ע דב׳ ח׳ י״ט (אם שכח תשכח): אין מינשא תינשון.

אַנְשִׁי אפ׳, 1) כנ״ל. ב״ר פע״ז: דילמא אנשינן כלום.

2) השכיח *vergessen ma-chen* | to cause to forget חול׳ צ״ג ע״ב: אנשיוה לדרי יהודה.

אִנְשִׁי, אִתְנְשִׁי אתפ׳, עי׳ נְשִׁי. תרג׳ דב׳ ל״ב י״ח אתנשיתא; ירוש׳ שק׳ פ״ז ב׳ ע״ג: ואנשתה.

נָשִׂיא — תואר לראש הסנהדרין ואחרי החרבן לראשי הישיבות בא״י Nasi, the chief of the Great Sanhedrin in Jerusalem and of its successor in Palestinian places | *Nassi, Oberhaupt des Synedriums zu Jerusalem und der späteren Akademien in anderen Städten Palästinas* הוריות י״ג ע״ב: רבן שמעון בן גמליאל נשיא.

נְשִׂיאָה 1) ז׳, כב״ל. סנה׳ ז׳ ע״ב: בי נשיאה.
2) עי׳ רֵישׁ גָּלוּתָא. הול׳ קכ״ד ע״א: ר׳ נחמן התניה דבי נשיאה.
3) נ׳, עמיסה וטעינה loading | *das Beladen* שמו״ר פ״ד: אין נשיאה אלא לשון עמיסה.

נְשִׂיאַת כַּפַּיִם עליה לדוכן, ברכת כהנים pronouncing the priestly benediction | *Sprechung des Priestersegens* תענ׳ כ״ו ע״ב: נשיאת כפים.

נְשִׂיאַת רֹאשׁ מפקד העם census | *Volkszählung* במ״ר פ״ו: למה הקדים וכו׳ לנשיאת ראש.

נְשִׂיאוּת נ׳, 1) משרת הנשיא the office of the Nasi | *Fürstenwürde* כתי׳ ק״ג ע״ב: נכנס רבן גמליאל אצלו ומסר לו סדרי נשיאות.
2) התמנות, פקידות office | *Amt* במ״ר פ״ד: כשנמנו להתמנות על מלאכת הקודש קבלו נשיאות.

נְשִׂיאוּת יָד שבועה oath | *Schwur* במ״ר פט״ז: נשיאת יד כנגד נשיאות קול.

נְשִׂיאוּת עָוֹן משא החטא carrying sin | *das Beladensein mit Sünde* ירושׁ׳ תר׳ פ״א מ׳ ע״ג: את שהוא בנשיאות עון.

נְשִׂיאוּת רֹאשׁ עי׳ נְשִׂיאַת רֹאשׁ. במ״ר פ״ו: בבני קהת ובבני גרשון נאמר בהן נשיאות ראש.

נְשִׂיאוּתָא 1) נ׳, משפחת הנשיא the family of the Nasi | *Familie des Nassi* ירושׁ׳ שבת פי״ב צ״ג ע״ג: ואתחתנון בנשיאותא.
2) משרת הנשיא the office of the Nasi | *Nassiwürde* ירושׁ׳ פס׳ פ״ו ל״ג ע״א: דשרון גרמון מן נשיאותא.

נשיב״א נכסים שיש בהם אחריות.

נְשִׂיוּתָה עי׳ נְשִׂיאוּתָא. ירושׁ׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״ב: ביתא דנשיותה.

נְשִׂיָּא עי׳ נָשִׂיא. ירושׁ׳ חגי׳ פ״ב ע״ז ע״ד: אין אנא מתעבד נשייא.

נְשִׁיכָה נ׳, 1) פעולת הנושך biting | *das Beißen* ב״ק ב׳ ע״ב: נשיכה תולדה דשן היא.
2) הכך itch | *Krätze* ב״ק ל״ה ע״א: שעלתה לו נשיכה בגבו.

נשיל״א נכסים שיש להם אחריות.

נְשִׁילָה נ׳, נשירה ונפילה falling off | *das Abfallen* קהל״ר ט׳ י״ב: בנשילת אברים.

נְשִׁימָה נ׳, שאיפת רוח breath | *Atem* מג׳ ט״ז ע״ב: צריך למימרינהו בנשימה אחת.

נְשִׁיפָה נ׳, נשיבה ונפיחה blowing | *das Blasen* תנח׳ בובר ראה ג׳: מתו בנשיפה אחת.

נְשִׁיקָה נ׳, 1) פעולת הנושק kissing, kiss | *das Küssen, Kuss* ב״ר פ״ע: נשיקה של קריבות.
2) מגע אברי המין זה בזה contact of sexual membra | *geschlechtliche Berührung* יבמ׳ נ״ה ע״ב: הערעה זו נשיקה.

נְשִׁיקְיָא שם מקום בבבל name of a place in Babylonia | *Ortschaft in Babylonien* שבת קכ״א ע״א: אבין דמן נשיקיא.

נְשִׁירָה עי׳ נְשִׁילָה. תמורה כ״ה ע״א: נשירת רובו.

נְשִׁירְתָא נ׳, עופות טורפים birds of prey | *Raubvögel* מדרי׳ תה׳ ע״ח מ״ה: ערוב — נשירתא.

נַשְׁיָתָא עי׳ נְשִׂיאוּתָא. ירושׁ׳ ע״ז פ״ג מ״ב ע״ג: אילין דנשיתא.

נָשַׁךְ פ׳ — היה דבוק to stick to, to adhere to | *aneinanderkleben* פס׳ מ״ח ע״ב: ככרות וכו׳ שנושכות זו בזו.

הִשִּׁיךְ הפ׳ — גרם לנשיכה to cause to bite | *beißen lassen* סנה׳ ע״ו ע״ב: השיך בו את הנחש.
2) הדביק to paste together | *zusammenkleben* ירושׁ׳ חלה פ״ג נ״ט ע״ג: מביא ארבע רובעין ומשיך.

נַשְׁכָּן ת׳, שדרכו לישוך biter | *bissig* תוס׳ ב״ב ד׳ ו׳: נשכנית היא.

נָשַׁל •— **נָשַׁל, נָשׁוֹל** נפ׳, נשר ונפל | to fall off | *abfallen* במ״ר פ״ט: יהא בשרה נושל; ויק״ר פל״ז: נישול ממנו אבר אבר.

הִשִּׁיל הפ׳, השיר והפיל | to let fall, to drop | *fallen lassen* ביצה פ״ה מ״א: משילין פירות וכו׳.

(נשם) אִינְּשַׁם, אִתְנַשֵּׁים אתפ׳, נח | to rest | *ausruhen* פסיק׳ בשלח צ״ג ע״א: בעי את למנשמא צצחר.

2) הבריא | to recover | *genesen* ירושי׳ ע״ז פ״ב מ׳ ע״ד: לחש וכו׳ ואינשם.

נֶשֶׁם ז׳, מין סם המשיר את השיער | a medicine which produces depilation | *ein Enthaarungsmittel* נגעי׳ פ״י מ״י: סך נשם.

נִשְׁמָא ז׳, נשימה | respiration | *Atemzug* סוכה כ״ו ע״ב: שתין נשמי.

נְשַׁף פעו״י, 1) נשב | to blow | *wehen* ברי׳ ג׳ ע״ב: נשף ליליא.

2) העתיק, הזיז | to move, to slip | *bewegen, gleiten* מג׳ ג׳ ע״א: לינשוף מדוכתיה ועי׳ (נשתף).

נָשַׁק פיעל •— הדביק | to touch closely | *sich berühren* שהש״ר א׳ ב׳: ששפתיך מנושקות זו לזו.

הִשִּׁיק הפ׳ •— סגר, בלם | to seal, to close | *verschließen* ירושי׳ ע״ז פ״ב מ״א ע״ד: יש דברים שמשיקין עליהן את הפה.

נִשְׁקִי ב׳, חותם בגוף העבד לסימן | seal on the body of the slave | *eingebranntes Zeichen am Körper des Sklaven* גיט׳ מ״ג ע״ב: מאי נמוסו וכו׳ נשקי.

נָשַׁר פ״ע, נפל, ניתק ממקום חיבורו | to drop, to fall off | *abfallen* ביצה ב׳ ע״ב: פירות הנושרין.

נִשֵּׁר פיעל, עקר ומרט | to pluck | *abreißen, ausraufen* פסיק״ר פל״א: מנשרים בשערו.

הִשִּׁיר הפ׳, הפיל | to let fall | *fallen lassen, abwerfen* שבת ס״ז ע״א: אילן שמשיר פירותיו.

נֶשֶׁר •— פירות הנושרים מן העץ | fallen fruits | *Fallobst* פס׳ כ״ו ע״א: פורצין פרצות בגנותיהן ופרדסיהן להאכיל נשר לעניים.

נַשְׁתִּיק עי׳ נַרְתִּיק. תוס׳ יומא ג׳ (ב׳), ג׳: בכל יום לא היה לה נשתיק והיום היה לה נשתיק.

(נשתף) אִינַּשְׁתַּף אתפ׳. נעתק, הוזז | to be moved | *bewegt werden* ב״מ כ״ג ע״א: כריכות וכו׳ מינשתפא. ועי׳ נְשַׁף.

נְתַב פ״ע, **נַתֵּב** פַּעֵל, נשב | to blow | *wehen, blasen* תרג׳ תה׳ קכ״ט ו׳: נתב ביה ואתייבש; יב״ע ברי׳ א׳ ב׳ (מרחפת על פני מים): מנתבי על אנפי מיא.

אַנְתֵּב אפ׳, הֵשִׁיב והפיח | to cause to blow | *wehen lassen* תרג׳ תה׳ קמ״ז י״ח (ישיב רוחו): ינתיב רוחיה.

נתבש״מ נתבקש בישיבה של מעלה.

נְתוֹפָה, נְתוֹצָה שם מקום | name of a place | *Ortsname* תעני׳ כ״ח ע״א: סלמאי הנתופתי; תוס׳ צוק׳ שם ד׳ (ג׳), ח׳: סלמאי הנתוצתי.

(נתז) נָתַז נפ׳, עי׳ נִתֵּז, פיעל 1. חולי׳ פ״ו מ״ו: דם הניתז.

נִתֵּז פיעל, 1) קפץ, נזרק | to fly off | *abspringen, spritzen* ב״ק י״ט ע״א: היו צרורות מנתזין מתחת רגליה.

2) הקפיץ, גרם לזריקה | to cause to fly off | *springen, spritzen lassen* שם שם: מנתזת ובעטה.

הִתִּיז הפ׳, 1) כנ״ל 2. שבת ס״ב ע״ב: בועטות בקרקע ומתיזות עליהם.

2) כרת וחתך | to cut | *abschlagen* חולי׳ פ״ב מ״ג: התיז את הראש בבת אחת.

3) ביטא יפה יפה | to articulate distinctly | *deutlich aussprechen* ירושי׳ בר׳ פ״ב ד׳ ע״ד: צריך להתיז למען תזכרו.

נַתַּח פַּעֵל, טרף ולקח | to distrain | *entreißen* ב״מ קי״ג ע״א: שליח בית דין מנתח נתוחי.

נתחב״ם נעוץ תחלתן בסופן.

נְתִינָה 1) ז׳, שם איש a man's name | *männlicher aame* ע״ז כ״ג ע״ב: דמא בן נתינה.
2) פעולות הנותן, מתנה donation | *das Schenken* פס׳ כ״א ע״ב: בין במכירה בין בנתינה.
3) מסירה delivery, giving | *Übergabe, das Geben* א״מ ב״מ י״ח ע״א: עד שעת נתינה.
4) לבישה putting on | *das Anlegen, Anziehen* ירוש׳ ברי פ״ג ה׳ ע״ד: נתינה וכו׳ חליצה וכו׳.

נְתִינוּת נ׳, מעמד הנתינים, בני בניהם של הגבעונים (יה׳ ט׳ כ״ז) the status of the N'thinim (Josh. IX. 27) | *Stand der Nethinim (Jos. IX. 27)* תוס׳ קידו׳ ה׳: אטהר אתכם אפילו מן הנתינות ומן הממזרות.

נְתִיצָה נ׳, הריסת בנין breaking up | *das Niederreißen* ירוש׳ שבת פ״ט י״א ע״ד: נתיצה נתיצה מבית המנוגע.

נְתִיקָה נ׳, פעולת הנותק דבר ממקומו breaking loose | *das Losreißen* פסיק׳ סנה׳ קס״ג ע״א: ממקום נתיקתו תהא תקנתו.

נְתִישָׁה נ׳, עקירה uprooting | *das Entwurzeln* מכי׳ שירה י׳: נטיעה שאין בה נתישה.

נְתַךְ פ״י, ענש to fine | *strafen* תרג׳ מש׳ י״ז כ״ו (ענוש לצדיק): למתך לצדיקא.

נַתֵּךְ פַּעֵל, **אַתֵּךְ** אפ׳, המס והתיך באש to melt | *schmelzen* תרג׳ דהי״ב ל״ב כ״א: באשא מנתכא: תה׳ ס״ו י׳: דמתך סימא.

נְתַל פ״י, נתן to give | *geben* תרג׳ מש׳ כ״ו ד׳ (אל תען כסיל): לא תתל פתגמא לסכלא.

נָתַק — הוציא הפרי עסים to secrete | *(Saft) ausscheiden* תוס׳ תרו׳ ב׳ י״ג: ענבים רכות ונותקות את היין זיתין קשין ואינן נותקין את השמן.

נִתֵּק פיעל י׳ — מיחה והתנגד to protest | *protestieren* ילק׳ במ׳ תש״ן: התחיל הבן ההוא מנתק.

נִתַּק נפ׳ י׳ — 1) נמשך אחרי דבר to engage oneself in | *sich einer Sache ergeben* ספרא אחרי פרשה ט׳ פרק י״ג: ניתקו בעריות.
2) נתנגע בנתק to be afflicted with a bald spot on the head | *haarkrank werden* נג׳ פ״י מ״ט: מי שהיה בו נתק כגרים וניתק כל ראשו.

(נתר) נְתַר, נִתּוֹר נפ׳, 1) נפרד ונעתק ממקומו to be torn loose | *sich losmachen* ירוש׳ תענ׳ פ״ב ס״ה ע״ד: נאחז באילן זה וניתור ויוצא.
2) נגאל ונפדה to be released | *ausgelöst, abgelöst wêrden* ירוש׳ בכורים פ״א ס״ד ע״ב: כל הביכורים שנראו ליתור וכו׳.
3) ניטל ממנו האיסור to become permitted | *erlaubt werden* עיר׳ י״ב ע״א: חצר ניתרת.

הִתִּיר הפ׳ י׳ — 1) ביטל את האיסור, לא נהג איסור to permit | *erlauben* יב׳ י״ג ע״ב: הללו אוסרין והללו מתירין.
2) הפקיר to free, to outlaw | *freigeben, preisgeben* ירוש׳ פאה פ״א ט״ז ע״א: א״ל עילא היו מבקשין להתיר דמן של בעלי מחלוקת.

נְתַר פ״ע, נשר ונפל to fall off, to drop | *abfallen, fallen* שבת ל״ג ע״ב: וקא נתרן דמעת עיניה.

נַתֵּר פַּעֵל, נתפורר ונפל to fall in | *einfallen* ב״ק ט׳ ע״ב: בור דרכה לנתורי.

אַתֵּר אפ׳, השיר, הפיל to let fall | *abfallen lassen* ירוש׳ כלא׳ פ״ז ל׳ ע״ד: דמתרן טרפיהון אפילו בקייטא.

נַתְרָא ז׳, נשר, פירות הנופלים מין האילן fallen fruits | *Fallobst* תרג׳ ירוש׳ ויק׳ י״ט י׳ (ופרט כרמך): ונתרא דרכמך. ועי׳ נִיתְרָא.

ס

(סאב) **הִסְתָּאֵב** התפ׳, היה לבעל מום to become (filthy), unfit | *(unrein), untauglich werden* יב׳ פ״א מ״ה: ירעה עד שיסתאב.

סְאֵב פ״ע, זקן to be old | *alt sein* ירוש׳ דמ׳ פ״ג כ״ג ע״ג: כד תסאבון.

סָאֵב פַּעל, טימא to defile | *verunreinigen* תענ׳ י״א ע״א: דסאיב נפשיה.

אִסְתָּאַב אתפ׳, 1) נטמא to be made unclean | *verunreinigt werden* תרג׳ יח׳ כ׳ ל׳ (אתם נטמאים): אתון מסתאבין.
2) נאסר to be forbidden | *verboten werden* תרג׳ חגי ב׳ י״ב (היקדש): היסתאב.

סָאבָא עי׳ סָבָא. ב״ב נ״ה ע״ב: סאבי דיהודאי.

סְאוֹב ז׳, טומאה uncleanness | *Unreinheit* תרג׳ יב״ע ויק׳ כ״א א׳: דיתפרשון מן סאוב.

סָאט פ״י, הניע to move | *bewegen* תרג׳ איכה ב׳ ח׳ (נטה קו): סאט משקולתא.

סָאמָא ז׳, כסף silver | *Silber* תרג׳ מש׳ י׳ כ׳ (כסף): סאמא.

סָאתָא, סָאתָה נ׳. 1) סאה a measure | *ein Maß* ירוש׳ תר׳ פ״י מ״ז ע״א: כמה סאתה עבדא עשרה וארבעה לוגין.
2) ראש שבולת point of the ear | *Spitze der Ähre* איכ״ר א׳ ט״ו: דבר גמזא צווחין לסאתא סרקי.

סָב 1) ת׳, זקן old | *alt* ירוש׳ יב׳ פי״ב י״ב ע״ד: אין הוה סב וכו׳ אין הוה סבתא.
2) חכם, מלומד scholar | *Gelehrter* בכ׳ ה׳ ע״ב: סבי דבי אתונא.

סָבָא 1) כנ״ל 1. ערכ׳ י״ט ע״א: סבא בביתא וכו׳.
2) שם איש a man's name | *männlicher Name* ירוש׳ יבמ׳ פ״ט י׳ ע״א: ניהא בר סבא.

סְבָא פ״י, שתה לשכרה to drink excessively | *saufen* תרג׳ דב׳ כ״א כ׳ (וסובא): סבי חמר.

סַבֵּי פַּעל, מכר יין to retail wine | *Wein ausschänken* ב״ב צ״ה ע״א: דזבין ליה הביתא דחמרא וכו׳ אדעתא לסבויי.

אַסְבָּא אפ׳, הלקה to lash | *geißeln* כת׳ י׳ ע״א: אסבוהו כופרי.

סַבֵּב פיעל •— הקיף סחור סחור to surround | *rund herumgehen* ב״ב כ״ה ע״ב: פעמים מסבבתן.

סַבֵּב עַל הַפְּתָחִים חזר מבית לבית לבקש נדבות to go begging | *betteln* תוס׳ פֵּאת ד׳ ח׳: המסבב על הפתחים וכו׳.

הֵסֵב הפ׳ •— 1) ישב אל השולחן נטוי ושכוב to recline for dining | *An der Tafel (angelehnt) sitzen* תוס׳ בר׳ ה׳: כיזה צד סדר הסיב בזמן שהן שתי מטות גדול מיסב וכו׳.
2) הושיב בהסיבה to cause to recline, to invite | *einladen, (eig. zum Sitzen veranlassen)* שמו״ר פכ״ה: הסיבן תחת ענני הכבוד.

סִבְבָא נ׳, דוקרן cudgel | *Knüttel* תרג׳ ישׁ׳ ב׳ י״ט (הנעצוצים): סבביא.

סַבְהֲלוֹם ז׳, מין אבן טובה a jewel | *ein Edelstein* תרג׳ יח׳ כ״ח י״ג (יהלום): סבהלום.

סַבוֹיָתָא ז״ר, מוכרי יין wine-retailers | *Schankwirte* ע״ז ע״א ע״א: אמר רב להנהו סבויתא כי זבינתו חמרא לנכרים וכו׳.

סַבוֹלָאָה ז׳, סַבָּל, נושא משא load-carrier | *Lastträger* ב״מ צ״ג ע״ב: בר אדא סבולאה.

סָבוֹרָא ז׳, חריץ, מפולפל ingenious man | *Scharfsinniger* ירוש׳ שבת פ״ג ו׳ ע״א: הדין סבורא דלא יליף ולא שימש.

סָבוּתָא נ׳, זקנה old age | *Greisenalter* תרג׳ ירוש׳ דב׳ ל״ג כ״ה: יומי סבותהון.

סַבְטָא, סַבַּטְיָא שם איש a man's name | *männlicher Name* סנה׳ ס״ד ע״א: מעשה בסבטא בן אלס וכו׳; ספרי בלק קל״א: סבטיא מאולס.

סַבַּטְיוֹן עי׳ סַמְבַּטְיוֹן. סנה׳ ס״ה ע״ב: מי יימר דהאידנא שבתא אמר ליה נהר סבטיון יוכיח.

סַבִינְתָא נ׳, מטפחת cloth | *Tuch* ירוש׳ שבוע׳ פ״ו ל״ז ע״ב: ארים סבינתיה.

סַבִיסְקֵי ז״ר, דודאים mandrake flowers | *Mandragora* סנה׳ צ״ט ע״ב: דודאים – סביסקי.

סַבִירִינִי ת׳, של אסוירוס, קיסר רומי of Severus, the Roman emperor | *severianisch* ירוש׳ כת׳ פ״א כ״ה ע״ב: סלעים סביריניות.

סַבְיָתָא עי׳ סַבוֹיָתָא. ע״ז ע״ב ע״ב: להנהו סביתא.

סַבֵּךְ פיעל, פיתל ושלב to entangle | *verflechten, verwickeln* ירוש׳ כלא׳ פ״ב כ״ח ע״ב: אין מסבכין אותן על גבי זרעים (בהו׳ אח׳: מסככין).

נִסְבַּךְ נפ׳, **נִסְתַּבֵּךְ** נתפ׳, נאחז, ונשתרג to be entangled | *verwickelt werden* ויק״ר פכ״ט: ניתוש מחורש זה ונסבך בחורש אחר; ב״ר פס״ה: ונסתבך בשערו.

סְבָךְ ז׳, שבכה מעשה אורג net-work, web | *Netzwerk, Gewebe* תוס׳ כלי׳ ב״ב ז׳ א׳: ואם יש להן סבך כל שהן.

סְבָכָה נ׳, 1) כנ״ל. כלי׳ פכ״ח מ״ט: חלוק של יוצאת חוץ העשוי כסבכה.

2) מין כפה קלועה לראש האשה net, head-dress | *ein Haarnetz (Kopfputz der Frauen)* תוס׳ שבת ד׳ (ה׳), י״א: סבכה המוזהבת.

סְבַכְתָּא כנ״ל 2. ב״ב קמ״ו ע״א: בייבא וסבכתא.

סְבַל פ״י, נשא to carry, to endure | *tragen; ertragen* ב״ר פל״ה: דסביל רוחא.

סַבֵּל פַּעֵל, שלח סבלונות to send presents of betrothal | *Verlobungsgeschenke senden* קיד׳ נ׳ ע״ב: מסבלי והדר מקדשי.

סִבְלוֹנוֹת ז׳, מתנות החתן לכלתו presents of betrothal | *Brautgeschenke* ב״ב פ״ט מ״ה: השולח סבלונות לבית חמיו וכו׳. ועי׳ סִיבְלוֹן.

סְבָנִי, סְבָנִיתָא נ׳, מטפחת cloth | *Tuch* ירוש׳ שבת פ״ו ח׳ ע״א: כריך סבניה עליהון; שבת קמ״ז ע״א: סבניתא צריך לקשר שני ראשיה למטה.

סב״ם סימן בתוך סימן.

סַבַסְטִי, סַבַסְטְיָא העיר שומרון בארץ ישראל Sebaste (Samaria) in Palestnine | *Sebaste (Samaria) in Palästina* במ״ר פ״י: שיושבים לבטח בסבסטי; תנח׳ שמיני ה׳: בסבסטיא.

סַבַסְטִין ז״ר, בני מלכים princes | *Prinzen* תנח׳ במ׳ ב׳: והרבצתי אתכם כסבסטין וכו׳ כדרך שהמלכים מסובין.

סְבַע פ״ע, היה שָׂבֵע to be satisfied | *satt sein* תרג׳ שמ׳ ט״ז ח׳ (לשבוע): למסבע.

סְבָק ז׳ נר של חלב tallow-candle | *Talglicht* שמו״ר פל״ו: הנר הזה כשהוא דולק אפילו אלף אלפים קרוינין וסבקין מדליקין הימנו אורו במקומו.

סְבַר פעו״י, חשב to think | *denken, meinen* כת׳ ע״ז ע״א: סבורה הייתי שאני יכולה לקבל ועכשיו איני יכולה לקבל.

הִסְבִּיר הפ׳, בירר, ביאר to make clear | *klar machen* קהל״ר י׳ י״ג: אם נקהה וכו׳ והוא אינו בא לידך להסבירו בפניך.

הִסְבִּיר פָּנִים התיחס בחבה to be friendly | *freundlich sein* ירוש׳ יומא פ״ו מ״פ ע״ב: שלא יהא הדיין מסביר פנים כנגד אחד ומעיז פנים כנגד האחד מעמיד לזה ומושיב לזה.

סְבַר פעו״, 1) ע׳ סָבַר. תרג׳ בר׳ מ״ח י״א (לא פללתי): לא סברית.
2) הבין to understand | *verstehen* תרג׳ מל״א ג׳ ט׳ (להבין בין טוב לרע): למסבר בין טב לביש.
3) קוה to hope | *hoffen* תרג׳ יר׳ י״ג ט״ז (וקויתם לאור): ותסברין לנהור.
4) נשא, סבל to carry, to endure | *tragen, ertragen* ירוש׳ ב״ב פ״ב י״ג ע״ב: ולא הוה יכיל מסובר.
5) הקיז דם to let blood | *zur Ader lassen* יב׳ ע״ב ע״א: לא מסוברינן ביה.

סְבַר אַפִּין ע׳ הִסְבִּיר פָּנִים. תרג׳ איכה ה׳ י״ב (פני זקנים לא נהדרו): אפי סביא לא סברו.

סַבַּר פַּעֵל, כנ״ל 3. תרג׳ בר׳ מ״ט י״ח (לישועתך קויתי): לפורקנך סברית.

אַסְבַּר אפ׳, 1) to trust | *vertrauen* תרג׳ מש׳ י״א כ״ח (בוטח בעשרו): דמסבר בעותריה.
2) הבטיח to make confident | *hoffen lassen* תרג׳ תה׳ כ״ב י׳ (מבטיחי) אסברתני.
3) ביאר ופירש to explain | *erklären* חול׳ מ״ח ע״א: אסברה לי.

אַסְבַּר אַפִּין ע׳ הִסְבִּיר פָּנִים. תרג׳ יב״ע במ׳ ו׳ כ״ו (ישא ה׳ פניו אליך): יסבר יי סבר אפוי לך.

אִסְתַּבַּר, אִסְתּוֹבַר אתפ׳, 1) קוה to hope | *hoffen* תרג׳ תה׳ ק״ו י״ג (לא חכו לעצתו): לא אסתברו למלכותיה.
2) היה מובן to be understood, to be intelligible | *einleuchten* בר׳ ל״ו ע״ב: בהתיה דר׳ כהנא מסתברא.

3) הזדיין והצטייד to provide oneself | *sich versorgen* תרג׳ יה׳ ל״ט ט׳ (והשיקו בנשק ומגן): ומסתברין במאני זיינא.

סֵבֶר ז׳, 1) תקוה hope | *Hoffnung* ספרא אחרי פרשה ט׳ פרק י״ג: ושמא תאמר אבד סברי ואבד סכויי.
2) הסבר, פירוש sense | *Sinn* ילק׳ שמואל קנ״ח: כך הוא סברו של דבר.

סֵבֶר פָּנִים הבעת פנים countenance | *Gesichtsausdruck* אבות פ״א מט״ו: והוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות.

סְבַר 1) כנ״ל 1. תרג׳ איוב י״ד ז׳ (יש לעץ תקוה): אית לאילן סבר.
2) מחשבה, דעה thought, idea | *Gedanke, Idee* ירוש׳ בר׳ פ״ג ו׳ ע״ג: כל סבר קשי דהוה לי תמן סבירתיה.

סְבַר אַפִּין ע׳ סֵבֶר פָּנִים. ויק״ר פ״ה: סבר אפוי דר׳ יודן.

סְבָרָא ז׳, דבר שבמחשבה ובהגיון logical deduction, conclusion by reasoning | *(logische) Überlegung, Vernunftsgrund* ע״ז ל״ד ע״ב: איבעית אימא סברא ואיבעית אימא קרא.

סִבְרוֹן ז׳, תקוה hope | *Hoffnung* פסיק׳ בשלח פ״ג ע״א: ברוני סברוני.

סְבָרוּתָא ע׳ סְבָרָא. תרג׳ מל״א ג׳ י״א (הבין לשמוע משפט): סברותא למשמע דינא.

סַבְרוּתָא נ׳, תקוה hope | *Hoffnung* תרג׳ תה׳ ט׳ י״א (ויבטחו בך): ויסתכלון בסברותך.

סַבְרִיקִין ז״ר, מכנסים trousers | *Hosen* ירוש׳ שבת פט״ז ט״ו ע״ד: שני סבריקין.

סַגָּא ע׳ סַגִּי. סוטה פ״ט מט״ו: חוצפא יסגא.

סַגְדוּ נ׳, אליל idol | *Götzenbild* תרג׳ יב״ע בר׳ י״א ד׳: ונעביד לנא סגדו ברישיה.

סְגוֹדָא ז׳, השתחויה kneeling | *das Knien* תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ג כ״ד: בית סגודהון.

סְגוּיָינָא ז׳, ענף twig | *Zweig* עיר׳ כ״ט ע״ב: סגוויני דערבתא.

סְגוֹל, סְגוֹלָא ז׳, אשכול cluster of grapes | *Traube* תרג׳ ירוש׳ במ׳ י״ג כ״ג (אשכול): סגול; שם דכ׳ א׳ כ״ד (נחל אשכול): נחלא סגולא.

סְגוֹלָא ז׳, רכוש, קנין property | *Eigentum, Besitz* תרג׳ ירוש׳ בר׳ י״ד כ״א (והרכוש קח לך): וסגולא דבר לך.

סְגוֹלָה עי׳ סְגוֹל. ירוש׳ פאה פ״ז כ׳ ע״ב: ההיא סגולה בגו כרמך.

סָגוֹם ז׳, ארג גס לשכיבה, מצע a coarse woolen blanket | *grobes Wolltuch (als Matratze gebraucht)* ספרי תצא רל״ד: תכסה פרש לסגום.

סְגוּפָא עי׳ סִיגוּף. תרג׳ ישׁ׳ מ״א י״ז: סגופא משלהיא.

סְגֵי פ״ע, 1) גדל, נתרבה to increase | *zunehmen* אסת״ר פתיחתא: מן דסגו דייני שיקרא.
2) הספיק, היה די to be sufficient | *genug sein* סנה׳ ו׳ ע״א: תסגי בתרי.
3) היה באפשרות to be possible | *möglich sein* כת׳ צ״ה ע״ב: לא סגי דלא יהבי לה.
4) הלך to go | *gehen* בר׳ ס״א ע״א: הי מינייהו סגי ברישא.

אַסְגֵי אפ׳, 1) הגדיל, הרבה to enlarge | *viel, groß machen* תרג׳ בר׳ ג׳ ט״ז (הרבה ארבה עצבונך): אסגאה אסגי צעררייכי.
2) הלך to go | *gehen* שבת ע״ז ע״ב: עיזי מסגן ברישא.

אִסְתְּגֵי אתפ׳, 1) התרבה to be multiplied | *sich vermehren* תרג׳ יב״ע בר׳ מ״ח ט״ז (וידגו לרוב): והיכמא דכוורי ימא סגי מסתגי בימא.
2) הלך to go | *gehen* ב״ב ע״ד ע״א: לא הוה מסתגי לן.

סְגֵי ז׳, שפע multitude | *Fülle* תרג׳ ש״א א׳ ט״ז (מרוב שיחי וכעסי): מסגי אקניותי.

סַגִּי, סַגִּיאָא ת׳, גדול, רב great, numerous | *groß, viel* תרג׳ בר׳ כ״ו י״ד (ועבודה רבה): ופולחנא סגי; ישׁ׳ ס״ג א׳ (רב להושיע): סגיא קדמי חיל למפרק.

סַגֵּי נְהוֹר עִוֵּר, סומא blind | *blind* ב״ר נ״ח ע״א: סגי נהור.

סְגָיָא ז׳, 1) רוב, כמות multitude | *Menge* תרג׳ ירוש׳ שמ׳ כ״ג ב׳ (לא תהיה אחרי רבים לרעות): לא תהוון אזלין בתר סגיא למבאשא.
2) גדר fence | *Zaun* תרג׳ ירוש׳ במ׳ כ״ב כ״ב (גדר מזה וגדר מזה): סגיא מן דין וסגיא מן דין סיטרא.
3) שם תעלה בבבל name of a canal in Babylonia | *Name eines Kanals in Babylonien* קיד׳ ל״ג ע״א: נהר סגיא.

סְגִיאָה עי׳ סַגִּי. תרג׳ שופ׳ ט״ו ח׳ (מכה גדולה): מחא סגיאה.

סְגִיאוּת עי׳ סְגִיו. תרג׳ ויק׳ כ״ה נ״א (רבות בשנים): סגיאות בשניא.

סְגִידוּ עי׳ סְגוּדָא. תרג׳ ירוש׳ בר׳ י״א ד׳: בית סגידו.

סְגִיו, סְגִיוּתָא נ׳, ריבוי multitude | *Menge* תרג׳ יב״ע ויק׳ כ״ה נ״א (רבות בשנים): סגיו בשניא; תרג׳ עמ׳ ד׳ ט׳ (הרבות גנותיכם): סגיות גניכון.

סְגִילַרְיָה, סְגִילַרִין ז׳, מין חג רומי a Roman festival | *ein römisches Fest (sigillaria)* ירוש׳ ע״ז פ״א מ׳ ע״א: סגילרין סגילריה.

סַגִּין תה״פ, הרבה, מאד very much | *viel, sehr* ירוש׳ ב״מ פ״ב ח׳ ע״ג: דהב סגין כסף סגין.

סְגִיעָא עי׳ סַגִּי. תרג׳ מש׳ כ״ב א׳ (עושר רב): עותרא סגיעא.

סְגִיעוּתָא נ׳, המון, ריבוי multitude | *Menge* תרג׳ תה׳ נ״א ג׳ (כרוב רחמיך): סגיעות רחמייך.

סְגִיר ת׳, מצורע leprous | *aussätzig* תרג׳ ויק׳ י״ג מ״ד (צרוע): סגיר.

סְגִירָה נ׳, נעילה והגפה enclosure | *Einschließung* במ״ר פי״ג: וסגירת החצר מכל צדדיה.

סְגִירוּ, סְגִירוּתָא נ', צָרעת leprosy | *Ausatz* תרג' ויק' י"ג ט' (נגע צרעת): מכתש סגירו; דהי"ב כ"ו כ"א (בבית החפשית): בבית סגירותא.

סַגֵּל פיעל, רכש to save, to treasure | *aufhäufen zurücklegen* שהש"ר ז' י"ד: ראה מה הנחת לי ומה סגלתי לך.

סְגַלְגַּל ת', עגול round | *rund* שבת ל"א ע"א: מפני מה ראשיהן של בבליים סגלגלות.

סְגַלְרְיָא, סְגַלְרִיוֹן עי' סְנִילָרִין. תוס' ע"ז ב' ו': סגלריון סגלריא הרי זה מושב לצים.

סְגָן ־ משנה לכהן גדול adjutant high priest | *Adjutant des Hohepriesters* ירוש' יומא פ"ג מ"א ע"א: לא היה כהן גדול מתמנה כהן גדול עד שנעשה סגן.

סִגְנוֹם ז', דגל banner | *Fahne* שמו"ר פמ"ה: נטל סגנום של מלך וברח.

סְגָנִיָּה נ', מין מקלעת wicker-work | *ein Geflecht* כל פט"ז מ"ה: סגניות של עלין וכו' סגניות של נצר.

סגסג עי' סָגוֹס. תוס' צוק' כלי ב"ב ז' א': והסגסגין והכרים וכו'.

סְגַע פ"ע, התרבה to increase | *sich vermehren* תרג' תה' קל"ט י"ח (מחול ירבון): יתיר מן חלא יסגעון.

סָגַף פי', סַגֵּף פיעל, עינה to plague, to afflict | *quälen* ב"מ פ"ז מ"י: סגפה ומתה; ירוש' דמ' פ"ז כ"ו ע"ב: לא ירעיב ולא יסגף.

הִסְתַּגֵּף התפ', התענה to suffer | *sich quälen* שמו"ר פכ"ו: יוצא אדם לדרך אם אין בהמתו עמו מסתגף.

סְגַר ־ אִסְתַּגַּר אתפ', 1) נסגר ונסתם to be locked up | *verschloßen werden* תרג' יב"ע בר' ח' ב' (ויסכרו מעינות תהום): ואסתגרו מבועי תהומא.

2) הושם במקום סגור ומובדל to be isolated | *eingeschlossen werden* תרג' במ' י"ג י"ד (תסגר שבעת ימים): תסתגר שבעה יומין.

3) נצטרע to become leprous | *aussätzig werden* תרג' דהי"ב כ"ו כ"ב: מן בתר דאסתגיר.

סְגָר ז', מסגר, מנעול lock, bolt | *Schloß* תנח' חיי ג': ונעל הסגר לפניה.

סְגָרִיּוֹת נ"ר, מין ירק a kind of vegetable | *eine Krautart* שביעית פ"ט מ"ה: עד שיכלו סגריות.

סד"א סלקא דעתך אמינא; ספיקא דאורייתא.

סַדָּאָה ז', עושה סדנים block-maker | *Verfertiger von Holzblöcken* פס' כ"ח ע"א: סדאה בסדיה יתיב (בהו' אח' סדנא).

סדאל"ה ספיקא דאורייתא לחומרא.

סד"ה סוף דיבור המתחיל.

סָדֶה ז', שדה field | *Feld* תוס' שבי' ו' כ"א: רקות סדה.

סָדוּק ו"ת', שסוע cloven, split | *gespalten* חול' נ"ט ע"א: אם פרסתיה סדוקות.

סְדוּר, סְדוּרָא עי' סִידּוּר. ירוש' מגי' פ"ד ע"ה ע"א: סדורו של יום; תרג' במ' י"ט ה': סדורא דקיסי.

סדח"ה סדנא דארעא חד הוא.

סַדְיָא ז', מראשות head-side | *Kopfende* שבת קי"ח ע"א: פוריא ובי סדיא.

סדיין עי' סַדָּן 2. קהל"ר ה' ח': והוה ביה חד סדיין.

סַדָּן ז', 1) בול עץ block | *Holzblock* סנה' פ"ז מ"ג: מניחין את ראשו על הסדן וכו'.

2) מצבת עץ כרות trunk of a tree | *Baumstumpf* כלי' פ"א מ"ח: סדן של שקמה.

סַדָּנָא ז', עי' סַדָּאָה. פס' כ"ח ע"א: סדנא בסדייה יסיב.

סְדָנָא עי' סַדָּן 1. תרג' יר' י"ח ג' (על האבנים): על סדנא.

סְדַק עי' סָדוּק; נִסְדַּק נפ', נבקע to be split | *gespalten werden* ר"ה פ"ג מ"ו: שופר שנסדק.

סִדֵּק פיעל, ביקע to split | *spalten* שהש"ר ג' ו': סידקה כדג.

סֶדֶק ז׳, 1) בקיע *Spalt* | split פס׳ פ״ג מ״ב: סדקי עריבה.

2) עי׳ סֶרֶט. תוס׳ צוקי כלאי׳ ה׳ כ״ב: לא יקשור סדק של צמר ושל פשתן לחגור בו מתניו.

סִדְקָא כנ״ל 1. תרג׳ יב״ע דב׳ י״ד ו׳ (ושוסעת שסע): וסדיק סדקא. ועי׳ סִידְקָא.

סדקארים [סִירִיקָארְיוּם] ז׳, אורג משי *Seidenweber* | silk-weaver שהשי״ר ח׳ י״א: הוליכו אצל סדקארים ללמדו אומנות וכו׳ אמר כל עצמה של מלאכה זו אינה נקנית אלא באצבעות.

סד״ר ספיקא דרבנן.

סָדַר פ״ע, ערך בסדר *ordnen* | to arrange יומא מ״ה ע״ב: שסודרן על גבי המזבח.

סִדֵּר פיעל, 1) כנ״ל. תמיד פ״ב מ״ג: לסדר אש המערכה.

2) העריך נכסי הנתבע והניח לו כדי חייו *ab schätzen (unter Ausschluß des zum Lebens unterhalt Notwendigen)* | to allow an exemption from seizure ב״מ קי״ג ע״ב: כדרך שמסדרין לערכין כך מסדרין לבע״ח.

הִסְדִּיר הפ׳, עי׳ סָדַר. בר׳ כ״ח ע״ב: הסדיר י״ח ברכות לפני ר״ג על הסדר.

סַדַּר פַּעל, 1) כנ״ל. תרג׳ בר׳ כ״ב ט׳ (ויערך את העצים): וסדר ית אעיא.

2) הרצה דברים *vortragen* | to recite יומא ל״ח ע״ב: דהוה מסדר אגדתא קמיה.

3) עי׳ סִדֵּר 2. ב״מ קי״ג ע״ב: סדורי מסדרינן ליה.

אִסְתַּדַּר אתפ׳, הורצה ונאמר *vor-getragen werden* | to be recited תרג׳ איוב ל״ו י״ט (היערך שועך): האיפשר דמסתדר בעותך.

סַדָּר ז׳, עושה מכמרות ורשתות *Netzmacher* | net-maker יומא פ״ה ע״א: לוי הסדר.

סֵדֶר — כל אחד מששת חלקי המשנה *Ordnung (Teil) der Mischna* | Order (part) of the Mishnah שבת ל״א ע״א: סדר זרעים וכו׳ סדר מועד וכו׳.

סִדְרָא, סִדְרָה ז׳, 1) מערכת, שורה *Reihe* | row תרג׳ שמ׳ כ״ח י״ז (הטור האחד): סדרא חד.

2) בית מדרש *Lehrhaus* | the hall of studies ירוש׳ סוכ׳ פ״א נ״ב ע״ב: הורי ר׳ יוסא בסדרא רבה; שבת פ״ו ח׳ ע״א: מן סדרה רובא וכו׳. ועי׳ סִידְרָא.

סַדְרוֹנְגְיָא שם מקום *Orts-name* | name of a place במ״ר פי״ד: ר׳ אבא סדרונגיא.

סדריוט עי׳ סְרַדְיוֹט. ירוש׳ סוכה פ״ה נ״ה ע״ד: שנשתמדה והלכה ונישאת לסדריוט אחד.

סַדְרָן, סַדְרָנָא ז׳, המסדר משנתו, בנגוד למפולפל *Systematiker* | systematic scholar מדר׳ תה׳ פ״ז: סדרן טב; פס׳ קי״ח ע״ב: גמרנא וסדרנא אנא. ועי׳ סוֹדְרָן.

סַהֵד פיעל, קיים בעדים *durch Zeugen bestätigen lassen* | to provide witnesses for תוס׳ גיט׳ ח׳ (ו׳), ח׳: הנותן גט לאשתו ולא סיהדו.

סַהֵד פַּעל, העיד *Zeugnis ablegen* | to testify תרג׳ איוב ט״ז י״ט: דאית בשמים מסהדי.

אַסְהֵד אפ׳, 1) כנ״ל. בר׳ ל׳ ע״ב: חזי מאן גברא רבא דקמסהיד עליה.

2) התרה והזהיר *warnen, ermahnen* | to warn תרג׳ דה״ב ל״ג י׳: ואסהדינון בידא דנביא.

אִתַּסְהַד אתפ׳, ניתנה אזהרה, הותרה *verwarnt werden* | warning has been given תרג׳ שמ׳ כ״א כ״ט (והועד בבעליו): איתסהד במריה.

סָהֲדָא ז׳, עד *Zeuge* | witness ב״ב ל״ד ע״א: איכא חד סהדא.

סָהֲדוּ, סָהֲדוּתָא נ׳, עדות *Zeugnis-aussage* | testimony ויק״ר פ״ו: ראובן הוה ידע לשמעון סהדו אמר אתי סהיד לי הרא סהדותא.

סָהִיד ז׳, עד *Zeuge* | witness תרג׳ איוב ט״ז ח׳ (לעד היה): לסהיד הוה.

סְהִידְוֹן נ״ר, סימני בתולים evidence of virginity | *Beweise der Jungfernschaft* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ב י״ד (בתולים): סהידון.

סְהַר •— דיר גדול לבהמות enclosure for cattle | *Viehhürde* תוס׳ שבי׳ ב׳ ט״ו: עושה סהר אחת וכו׳ בד״א בזמן שצאנו מועטת.

סַהֲרוֹן, סַהֲרָנָא ז׳, שהרון, מין תכשיט an ornament | *ein Schmuck* ירוש׳ סוטה פ״ט כ״ד ע״ג: וסהרוני זהב תלויים בהם; תרג׳ שופ׳ ח׳ כ״ו (השהרונים): סהרניא.

סוֹאָבָא ז׳, **סוֹאֲבוּתָא, סוֹאַבְתָּא** נ׳, עי׳ **סָאוֹב.** תרג׳ ירושי׳ דב׳ כ״ו י״ד (ולא בערתי ממנו בטמא): ולא אפרשתן מיניה בסואבא; תרג׳ יב״ע בר׳ ל״ה ב׳: סואבות קטיליא; תרג׳ ויק׳ ט״ו ל״א (מטומאתם): מסואבתהון.

סוֹאָר ז׳, מערכת עצים סדורים זה על זה a pile of joists | *geschichteter Haufen (von Balken)* אהלי׳ פ״ג מ״ז: סואר של קורות.

סוּב עי׳ **סוּבִּין.** חלה פ״ב מ״ו: סובן ומורסנן.

סוֹבֵב ז׳, 1) חשוק וחשור hoop | *Reif* כלי׳ פי״א מ״ג: סובב של גלגל.

2) יציע gallery | *Gallerie* תמי׳ פ״ב מ״א: סודרין אותן בסובב על הכבש.

סוֹבְבָא כנ״ל 2. תרג׳ שמ׳ כ״ז ה׳ (כרכב): סובבא.

סוֹבָיָּיה שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירושי׳ פסח׳ פ״ו ל״ג ע״ב: ר׳ סובייה וכו׳.

סוּבִּין ז׳, מין חרב a sword | *ein Schwert* תוס׳ כלי׳ ב״מ ב׳ ח׳: הסובין וכו׳ טהרין שאינן אלא לנוי.

סוּבִּין ז״ר, פסולת דקה של קמח bran-flour | *Kleie* כתי׳ קי״ב ע״א: סאה סובין סאה מורסן.

סוֹבֶךְ ז׳, חלק הבשר שמלמטה לארכובה calf (the fleshy part of the leg) | *Wade* חולי׳ פ״י מ״ד: שוק מן הפרק של ארכובה עם סובך של רגל.

סוּבַּלְתָּא נ׳, שבולת הנהר current of a river | *Strömung* שהש״ר ג׳ ד׳: סובלתא דנהרא.

סוּבְעָא ז׳, שפע plenty | *Fülle* תרג׳ תה׳ ט״ז י״א (שׂובע שמחות): סובע דחדותא.

סוּבְרָא ז׳, תקוה hope | *Hoffnung* תרג׳ תה׳ ט׳ י״ט (תקות ענוים): סוברא דעינוותני.

סוּבְרִיקִין ז״ר, מכנסים trousers | *Hosen* כלי׳ פכ״ט מ״ב: ב׳ סובריקין.

סוּבְתָא נ׳, טומאה uncleanness | *Unreinheit* תרג׳ יב״ע במ׳ י״ט י״ח: בעידן קביל סובתא.

סוּבְתָה שם איש a man's name | *männlicher Name* ירושי׳ סנה׳ פ״י כ״ח ע״ד: סובתה מאולס.

סו״ג סביר וגמיר.

סוּג •— עשה גדר וסייג to fence in | *umfrieden* ירוש׳ מו״ק פ״א פ׳ ע״ג: כל פירצה שהיא סגה את העפר אסור לגודרה בשביעית.

סוּג ז׳, מין סל a basket | *ein Korb* דמאי פ״ה מ״ו: אפילו מאותו הסוג אפילו מאותו המין.

סוּגָא ז׳, מין עוף a bird | *ein Vogel* חול׳ ס״ב ע״ב: סוגא וכו׳.

סוּגָאָה, סוּגָאֵי ריבוי multitude | *Menge* תרג׳ משי׳ י׳ י״ט (ברוב דברים): בסוגאה דמילי; שם ה׳ כ״ג (וברוב אולתו): ובסוגאי דשטיותיה.

סוּגָה נ׳, מקום מוגדר fence, enclosure | *Umfriedung* סנה׳ ל״ז ע״א: אפילו בסוגה של שושנים לא יפרצו בה פרצות.

סוּגוּ עי׳ **סוּגִין.** ירושי׳ ב״מ פ״ב ח׳ ע״ג: דהב סוגו.

סוּגֵי ז׳, ריבוי, רוב multitude | *Menge* תרג׳ דהי״ב ל׳ י״ח (מרבית העם): סוגי קהלא.

סוּגְיָא, סוּגְיָיא, סוּגְיָיה ז׳, 1) כנ״ל. ב״ר פ״נ: כל אתר אית טבין ובישין ברם הכא סוגייה בישין.

2) מהלך, מרוצה walk | *Gang, Lauf* במ״ר פי״ב: סוגייה דיומא; שבת ס״ו ע״ב: לתרוצי סוגיא הוא דעביד.

3) הלכה נהוגה the general practice | *übliche Entscheidung* סנה' ו' ע"א: ולא איתמר הילכתא לא כמר ולא כמר וסוגיין דעלמא כחד מינייהו.

סוּגִין תה"פ, הרבה, מאד much, very | *viel, sehr* ירושי' ב"מ פ"ב ח' ע"ג: ולמה אתון רחמין דהב סוגין.

סוּגְנוּי ז', שפע plenty | *Fülle* תרג' יב"ע בר' כז' כ"ח (ורוב דגן ותירוש): וסוגנוי עבור והמר.

סוּגְעָא ז', **סוּגְעַת** נ', עי' **סוּגְאָה**. תרג' תה' נ"א ד' (הרב כבסני): סוגעה תחוורינני; שם קכ"ג ד' (רבת שבעה לה נפשי): סוגעת שבעה לה נפשנא.

סוֹד ז' — 1) יסוד, מסד foundation | *Fundament* סנה' צ"ב ע"ב: ונפרץ הכבשן והומק סודו.
2) כלל ועיקר principle | *Prinzip* ר"ה כ' ע"ב: תניא בסוד העבור.

סוּד פ"י, 1) טח בסיד to plaster with lime | *mit Kalk übertünchen* סוטה פ"ז מ"ה: סדוהו בסיד.
2) הסיר השער ע"י סיד to paint the skin with a depilatory | *enthaaren (durch Kalk)* שבת פ"ח מ"ד: כדי לסוד קטנה שבבנות.

סַיֵּד פיעל, כנ"ל 1. ע"ז פ"ג מ"ז: סיידה וכיירה וכו'.

סוֹדְמִי ת', בן העיר סדום of Sodom | *aus Sodom* תוס' שבת ז' (ח'), כ"ג: אין לך מן הכרכין רע יותר מן הסודמי שכל זמן שאדם רע קורין אותו סודמי.

סוֹדְנָא ז', מבשל שכר brewer | *Bierbrauer* פסי' קי"ג ע"א: לבי סודנא.

סוֹדְנִי 1) כנ"ל. בר' מ"ד ע"ב: סודני וכו' אתון דלא נפיש לכו המרא וכו'.
2) ת', צידון Sidonian | *Sidonier* תוס' צוקי' כלי' ב"ב ז' י': הכוסות הקיצין הסודניים.

סוּדָר, סוּדְרָא ז', מטפחת שכורכים אותה מסביב לצואר scarf, turban | *Halstuch, Turban* שבת קי"ב ע"א: סודר שבצוארו; ויק"ר פכ"ג: שמיכה — סודרא.

סוּדְרָן עי' **סַדְרָן**. ירושי' הור' פ"ג מ"ח ע"ג: הסודרן קודם לפילפלן.

סו"ה סיני ועוקר הרים.

סְוּוּסְטִי עי' **סְבַסְטִי**. ספרא בחוקותי פרשה ד' פרק י': פרדסות סווסטי.

סַוֹּור עי' **סוֹאָר**. תוס' כל' ב"מ ה' ד': סוור של נחתומין.

סָווּר ת', מסודר בסואר piled, arranged | *aufgeschichtet* תוס' צוק' ב"ב ג' ו': האבנים סוורות וכו'.

סוּחַ פ"י, **הֵסִיחַ** הפ', דיבר, שוחח, סיפר to talk, to tell | *reden, erzählen* בר' ב"א ע"א: שלשה דברים שח לי מלאך המות; שם שם ע"ב: אין מסיחין על כוס של ברכה; שבת י"ג ע"ב: היתה מסיחה כל אותו מאורע.

(סוּט) נָפוֹט נפ', הניעו והסיעו אותו to be shaken, to be moved | *bewegt, gerüttelt werden* תוס' זבים ד' י': אם היו נסוטין.

הֵסִיט הפ', הניע והסיע to shake, to swing | *bewegen, rütteln* זבים פ"ה מ"א: המסיט את הזב או שהזב מסיטו.

סוּט פ"ע, שטה מדרך הישר to go astray | *abtrünnig werden* תרג' קהל' ב' ט"ו: דסט בסוטותיה. ועי' **סָאט**.

אִסְתְּוִיט אתפ', נבהל to shy | *scheuen* נד' מ"א ע"א: מטא תיתורא איסתויט.

סוֹטָה נ', אשת איש החשודה על הזנות a woman suspected of faithlessness | *des Ehebruchs verdächtige Frau* סוטה פ"א מ"ה: שער נקנור ששם משקין את הסוטות.

סוֹטָה וַדַּאי סוטה שחטאה הוכח a convicted adulteress | *Ehebrecherin, deren Sünde erwiesen ist* יבמ' פ"ה ע"ב: סוטה ודאי איכא בינייהו.

סוֹטֵר שם איש a man's name | *männlicher Name* ירושי' בר' פ"א ב' ע"ג: ר' שמואל בר סוטר.

סְוֵי פ"ע, התאוה to desire | *begehren* כת' ס"ב ע"ב: סוי לבה.

אַסְוֵי אפ', נתן עיניו ב- to gaze at | *anstarren* כת' ס' ע"א: הוה קא מסוי לאפה.

סויניתא עי' סוּנִיתָא. ילק' בר' פ"ד: הדין סויניתא.

סְוַיְרָא ז', סוחה, אשפה dirt | *Schmutz* תרג' משׁ' כ"ג כ"ט (למי שיח): למן סוירא.

סוּךְ — נִסַּךְ נפ', נמשח to be oiled | *gesalbt werden* תוס' תרו' י' י': אעפ"י שניסך ממנו.

סוֹךְ, סוֹכָא ז', **סוֹכָה** נ', שוכה. נוף של אילן bough, bush | *Gezweig, Busch* ב"ק פ' מ"ב: לא יקוץ את סוכו; תרג' ש"ב י"ח ט' (תחת שובך): תחות סוכא; פסיקר' החודש ל' ע"ב: מאילן לאילן ומסוכה לסוכה.

סוכה"ד סוף כל הדורות.

סוֹכוֹ שם מקום בא"י name of a place in Palestine | *Ortschaft in Palästina* אבות פ"א מ"ג: אנטיגנוס איש סוכו.

סוֹכִי [סָחוּ] נ', שחיה במים swimming | *das Schwimmen* תוס' צוק' סוכה ג' ו': נחל אשר לא יוכל לעבור יכול לא יעבירנו ברגל אבל יעבירנו בסוכי.

סוּכְלְתָן ת', בעל שכל, נבון intelligent | *verständig* תרג' בר' מ"א ל"ג (איש נבון וחכם): גבר סוכלתן וחכים.

סוּכְלְתָנוּ, סוּכְלְתָנוּתָא נ', בינה intelligence | *Verstand, Vernunft* תרג' שמ' ל"א ג' (בחכמה ובתבונה): בחוכמתא ובסוכלתנו; דב' ד' ו' (ובינתכם): סוכלתנותכון.

סוּכְרָא ז', 1) בריח bolt | *Riegel* ירוש' שק' פ"ה מ"ח ע"ד: וידיה על סוכרא אייתוניה גבי פתחיה. 2) שֶׁכֶר, סתימה בנהר dam | *Damm, Schleuse* ירוש' ביצה פ"ג ס"ב. ע"ד: סוכרא דנהרא. 3) משא load | *Last* ירוש' תעני' פ"ד ס"ח ע"ב: סוכרא דקיסא.

סוּכְרְתָא נ', שוכה, ענף twig | *Zweig* תרג' שופ' ט' מ"ח (שוכת עצים): סוכת אעין.

סוּל ז', חוח thorn | *Dorn* ירוש' קיד' פ"א נ"ט ע"ד: סול וכו' קוץ וכו'.

סוּלָאנָא ז', סיגים offal, dross | *Schlacke* תרג' מש' כ"ה ד' (סיגים): סולאנא.

סוּלְגִיתָא נ', סל מכפות תמרים basket of palm-twigs | *aus Palmwedeln geflochtener Korb* ב"ר פס"ה: סולגיתא מליא.

סוּלְיָם, סוּלְיָיסָה, סוּלְיָסָה ז', **סוּלִית** נ', סנדל שאין לו עקב sole, slipper | *Schnürsohle* כל' פכ"ו מ"ד: סוליים שנפסק; ירוש' יומא פ"ח מ"ד ע"ד: לבוש סולייסה; שם: מלבש סוליסה; תנח' בר' א': סוליתה וכו'.

סוּלָם — מין מקלעת לתכשים בשולי הבגד chain-stitch | *Kettenstich* ירוש' מו"ק פ"ג פ"ג ע"ד: הסולם והקפש.

סוּלָמָהּ שֶׁל צוֹר, סוּלָמוֹת שֶׁל צוֹר מעלה-הר מנגב לעיר צור Scala Tyriorum, a promontory south of Tyre | *Scala Tyriorum, ein Vorgebirge südlich von Tyrus* שבת כ"ו ע"א: מסולמות של צור ועד חיפה; ירוש' ע"ז פ"א מ' ע"א: כיון שהגיעו לסולמה של צור וכו'.

סוּלָמָא ז', סולם ladder | *Leiter* ירוש' ר"ה פ"ב נ"ח ע"א: כאילין דסלקין בסולמא.

סוּלָמָא דִפְרָת מעלה נהר פרת the upper part of the Euphrates | *der Obereuphrat* בכורות נ"ה ע"ב: סולמא דפרת.

סוּלָמֵיהּ דְצוֹר עי' סוּלָמָהּ שֶׁל צוֹר (סוּלָם). ירוש' ב"ק פ"ד ד' ע"ב: לא מטון לסולמיה דצור.

סולפירים [סַלְפִּינְגִין] ז"ר, חצוצרות trumpets | *Trompeten* ב"ר פצ"ט: אלו תוקעי קרנים ואלו תוקעי סולפירים.

סוֹלֶת ז', אופה קמח סולת fancy-baker | *Feinbäcker* תוס' צוק' כל' ב"מ ה' ה': נפה של סולתין וכו' ושל בעלי בתים וכו'.

סוּלְתָא נ', 1) סולת fine flour | *feines Mehl* תרג' בר' י"ח ו' (קמח סולת): קמחא דסולתא.

2) מין מאכל קמח a flour-dish | *eine Mehlspeise* ירושי' ברי' פ"ו י' ע"ג: מהו מיברכא על סולתא וכו'.

3) עי' סִילְתָּא. שבת קי"ג ע"ב: ומסלתינן סולתי.

סוּלְתָּנִית, סוּלְתָּנִיתָא נ', מין דג a fish | *eine Fischart* חול' ס"ו ע"א: אין לו עכשיו ועתיד לגדל לאחר זמן כגון הסולתנית וכו'; ירושי' ע"ז פ"ב מ"ב ע"א: החילק רב אומר סולתניתא.

סוּם פ"ע, נתעוור, נסתמא to grow blind | *erblinden* תעני' כ"א ע"א: עיני וכו' יסומו.

סוּם פ"י, שם to put | *legen, setzen* תרג' שני אס' ה' א': וסמת בריגלה מסנא דאובריזין.

סַיֵּם פַּעל, עיוור, סימא to blind | *blind machen* תרג' שה"ש ה' ז': וסימו ית עינוהי. ועי' סַיֵּם.

סוּמָא 1) ת', עוור blind | *blind* תעני' כ"א ע"א: סומא משתי עיניו.

2) נ', שומא בגוף האדם spot | *Mal* תרג' ירושי' ויק' י"ג ב' (שאת): סומא (כהוי אח': שומא).

סוּמְבָּק ז', נר של חלב tallow-candle | *Talglicht* מדר' תה' צ': בוצין וכו' סומבק.

סוּמָה נ', אשה עוורת blind woman | *blinde Frau* ירושי' סוטה פ"ב י"ח ע"ב: הוא סומא היא סומה.

2) שם איש a man's name | *männlicher Name* במ"ר פי"ד: סומה בר כתבה.

סוּמוּק, סוּמוּקְרַיי עי' סוּמַק. ירוש' ר"ה פ"ב נ"ח ע"ב: עד דאיתעבדין טופרוי סומוקן; תרג' יב"ע בר' כ"ה כ"ה (אדמוני): סומוקריי.

סוֹמֶךְ ז', טבעת שבאמצע העול the ring suspended from the yoke | *Ring am Joch* כלי' פי"ד מ"ד: הסומך והמתגר.

סוּמְכָא ז', עובי thickness | *Dicke* סוכה נ"ג ע"ב: סומכא דארעא אלפי גרמידי.

סוּמְכְוָן, סוּמְכְוָותָא נ"ר, חיילות עזר auxiliaries | *Hilfstruppen* תרג' יח' י"ז כ"ג: ויעביד סומכוון; מל"א י' ט"ו: מלכי סומכוותא.

סוּמְכוֹס שם תנא name of a Tannai | *Name eines Tannaiten* עיר' י"ג ע"ב: תלמיד היה לו לר' מאיר וסומכוס שמו.

סוּמָנָא ז', סימן של גבול mark, balk | *Grenzzeichen* תרג' ישי' כ"ח כ"ה (ושעורה נסמן): ושעורין על סומנין.

סוּמַק, סוּמְקָא 1) ת', אדום red | *rot* תרג' ויק' י"ג ל"ו (הצהב): סומק; ב"מ נ"ח ע"ב: אזיל סומקא ואתי חיורא.

2) טחול milt | *Milz* גיט' ס"ט ע"א: שבעה סומקי.

סוּמְקָנוּתָא נ', אדמימות redness | *Röte* תרג' מש' כ"ג כ"ט (חכלילות עינים): סומקנות עינוי.

סונבא [סוּקְבָּא] ז', חבורה contusion | *Verwundung* פסיק"ר כ"ט-ל': אל תיראו סונבא היא לא הוזקתי כלום.

סונדוקרוס עי' סַנְקַתֶּדְרוֹס. תנח' בובר משפ' ג': למלך שהיה לו סונדוקרוס אחד.

סונטימוס עי' סִינְטוֹמוֹס. שהש"ר ג' ז': כך אמר לי הקב"ה סונטימוס.

סוּנִיתָא נ', דבר מגונה evil habit, practice | *Häßlichkeit* ב"ר פ"נ: הדא סוניתא בישא.

סוּנְקַתֶּדְר עי' סַנְקַתֶּדְרָם. שמו"ר פמ"ג: סונקתדרו.

סוּסְבִּיל ז', מין ארבה a species of locust | *eine Heuschreckenart* ע"ז ל"ז ע"א: אייל קמצא – סוסביל.

סוּסְיָא ז', 1) סוס horse | *Pferd* חג' ט' ע"ב: סוסיא חיורא.

2) העוף סוס swallow | *Schwalbe* תרג' ישי' ל"ח י"ד (כסוס עגור): כסוסיא באחיר.

סוּסִיתָא, סוּסִיתָה שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Ortschaft in Palästina* תוס' אהלי' י"ח ד': עיירות המובלעות בארץ ישראל כגון סוסיתא וחברותיה; ירושי' שבי' פ"ו ל"ו ע"ג: ארץ טוב זו סוסיתה.

סוּסְכִּינְתָּא נ', מחלה בצנור השתן a disease of the bladder | *ein Blasenleiden* יב' ס"ד ע"ב: ר' אחא בר הונא אחדתיה סוסכינתא.

סוּסְרְנָא ז', אדרת מעור עזים a garment made of goat-skin | *Ziegenpelz* ירוש' נד' פ"ז מ' ע"ג: כגון אילין סוסרינה.

סוּסְתָא עי' סוּסִיתָא. ב"ר פל"ב: כמן טבריא לסוסתא.

סוע"ה סיני ועוקר הרים.

סוּף — **סַיֵּף** פיעל, כילה to annihilate | *vernichten* ב"ר פ"ק: מי יכול לסייף את עפר הארץ.

נִסְתַּיֵּיף נתפ', איחר להתבשל to be late in ripening | *spät reifen* ירוש' דמ' פ"א כ"א ע"ג: נסתייפו התאנים.

סוֹף — **לְבַסּוֹף** אחר כך, בסוף הדבר later | *später, am Ende* מגי' ז' ע"א: מתחלה קבעוה בשושן ולבסוף וכו'.

לא סוֹף דָּבָר... אֶלָּא לא זה בלבד, אלא...: not only... but | *nicht bloß... sondern auch* לא זו אף זו ב"ר פל"ח: לא סוף דבר משיב רעה תחת טובה אלא אפילו משיב רעה תחת רעה לא תומש רעה מביתו.

סוּפְגָּנִין ז"ר, מין רקיק biscuit | *Biskuit* כלי' פ"ה מ"ח: לאפות בו סופגנין.

סופיינוס עי' אַסְפַּסְיָינוּס. ירוש' בר' פ"ט י"ג ע"א: מן דסופיינוס.

סוּפִין עי' סוֹפֶת. ירוש' יבמ' פ"ב י"ב ע"ד: קידש בגופו של סופין.

סוּפִינָא ז', הברזל של החנית metal spike of the spear | *Metallspitze der Lanze* תרג' ש"ב כ"א ט"ז (ומשקל קינו): ומתקל סופיניה.

סוּפִיסְטָא, סוּפִיסְטָה ז', מלומד, בעל חשבון sophist, arithmetician | *Sophist, Rechenmeister* ירוש' שבי' פ"ט ל"ח ע"ד: אמר ליה סופיסטה וכו'; תרג' דהי"א י"ב ל"ב (יודעי בינה לעתים): סופיסטין במולדא.

סוּפְלֵי 1) ז"ר, גרעיני פירות kernels of fruits | *Fruchtkerne* ביצה כ"א ע"ב: הני סופלי לחיותא היכי שדינן להו ביום טוב.

2) ספלים bowls | *Becken* תוס' שבת ט"ו (ט"ז), ג': סופלי של שמן.

סוּפְלָנִי נ', אספלנית plaster | *Pflaster* ירוש' סוטה פ"ט כ"ג ע"ג: יהב סופלני על נחיריה.

סוּפַּפְתָּה שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש' סנה' פ"ב כ' ע"א: ר' שמואל דסופפתה.

סוּפְקָנָא ז', מדה מספקת sufficiency | *Genüge* תרג' מש' כ"ז כ"ז (ודי חלב): וסופקנא דחלבא.

סוֹפֵר — 1) תלמיד חכם a scholarly man | *gelehrter Mann* בר' מ"ה ע"ב: אחד סופר ואחד בור סופר מברך ובור יוצא.

2) מלמד teacher | *Lehrer* תוס' מגי' ד' (ג'), ל"ח: והסופר מלמד כדרכו.

סוֹפְרִים חכמי ישראל מימי עזרא עד תקופת התנאים the scholars of the ante-Tannaic period, beginning with Ezra | *die Gesetzeslehrer der vortannaitischen Epoche (von Esra ab)* סנה' פ"ח ע"ב: דבר שעיקרו מדברי תורה ופירושו מדברי סופרים.

סוֹפֶת נ', פרי שאיחר להתבשל late fruit | *spät gereifte Frucht* תוס' מעש' ג' י"ב: סופת תאנים וכו'.

סוּר פ"י, 1) בדק to examine | *untersuchen* עיר' ס"ג ע"א: רבינא סר סכינא.

2) תר, התהלך to go around, to visit | *besuchen, herumgehen* חולי' ק"ה ע"א: מאן דסייר נכסיה כל יומא משכח אסתורא.

סוּר ז', יצר, טיב, אופי character, nature | *Charakter, Natur* הורי' י"ג ע"א: מפני מה הכל מושלין בעכברים מפני שסורן רע.

סוּרָא שם עיר בבבל a town in Babylonia | *Stadt in Babylonien* חולי' ק"י ע"א: בסורא וכו' בפומבדיתא.

סוּרְבָּנָא ת׳, ממרה rebellions | *widerspenstig* תרג׳ יב״ע במ׳ כ׳ י׳ (המורים): סורבניא.

סוֹרֵג ז׳, מחיצה מעשה שבכה lattice-work | *Gitterwerk* מדות פ״ב מ״ג: לפנים ממנו סורג.

סוּרְהֲבָן עי׳ סוּרְבָּנָא. תרג׳ יב״ע דב׳ כ״א י״ח (בן סורר): ביר סורהבן.

סוּרְהַבְנוּתָא נ׳, מרי rebelliousness | *Widerspenstigkeit* תרג׳ יב״ע דב׳ ל״א כ״ז (מריך): סורהבנותכון.

סוּרְחָן, סוּרְחָנָא, ז׳, **סוּרְחַנְתָּא** נ׳, חטא sin | *Sünde* יומא פ״ו ע״ב: יכתב סורחני; תרג׳ איוב ל״ד ו׳ (פשע): סורחנא; יב״ע דב׳ ט׳ כ״א (חטאתכם): סורחנתכון.

סוּרְיָא הארץ היושבת צפונה־מזרחה מארץ ישראל, ארם Syria | *Syrien* ע״ז פ״א מ״ה: בארץ ישראל וכו׳ ובסוריא וכו׳ ובסוריא וכו׳ ובחוץ לארץ.

סוּרִיאֵל שם מלאך name of an angel | *Name eines Engels* בר׳ נ״א ע״א: שלשה דברים סח לי סוריאל שר הפנים.

סוּרְיָאתָא נ״ר, קוצים thorns | *Dornen* מדר׳ תה׳ ט׳: ביני סוריאתא.

סוריבטין [סוּרִיסְטִין] תה״פ, בלשון סורית in the Syrian language | *syrisch* ירוש׳ נד׳ פ״י מ״ב ע״א: מישמע סוריבטין.

סוּרִיקָא ז׳, רצועה, פס stripe | *Streifen* סנה׳ ק״ה ע״ב: סוריקי סומקי.

סוּרְמָקִי שם איש a man's name | *männlicher Name* יומא י׳ ע״א: ר׳ חביבא בר סורמקי.

סוֹרֶם ז׳, מין צמח a plant | *eine Pflanze* ירוש׳ נד׳ פ״ב ל״ח ע״ד: מי סורס.

סוּרְסִי ת׳, סורי, של ארץ סוריא Syrian | *syrisch* סוטה מ״ט ע״ג: בארץ ישראל לשון סורסי למה אלא אי לשון הקודש אי לשון יוונית.

סוּרְקִין ז״ר, בגדי משי silk cloaks | *Seidengewänder* תוס׳ כלי׳ ב״ב ה׳ י״א: השירין והסירקין.

סו״ת סופי תיבות.

סזא״ז סותרין זה את זה.

סזק״ל סוף זמן קידוש לבנה.

סַחֲוָא ז׳, שחיה במים swimming | *das Schwimmen* תרג׳ יח׳ מ״ז ה׳ (מי שחו): מי סחוא.

סָחוּס ז׳, עצם רך cartilage | *Knorpel* מכי׳ משפ׳ פרשה ב׳: ר׳ מאיר אומר מן הסחוס שהיה ר׳ מאיר אומר אין כהן נרצע.

סְחוֹר: **סְחוֹר סְחוֹר** תה״פ, מסביב all around | *rings herum* שבת י״ג ע״א: לך לך אמרי נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב.

סְחוֹרָא, סְחוֹרְתָּא נ׳, סחורה goods | *Ware* תרג׳ ישי׳ כ״ג ג׳ (ותהי סחר גוים): דהות מספקא סחורא לעממין; איכ״ר א׳ א׳ (רבתי, חד מאתונס ח׳): אין אתינא לגביכון בהדא סחורתא.

סְחוּתָא נ׳, אשפה sweepings | *Müll* ירוש׳ מו״ק פ״ב פ״א ע״ד: סחותא דבייתא.

סְחַט פ״י, מיצה וכבש to press out, to wring | *auspressen* שבת קמ״ד ע״ב: היו סוחטין ברימונים.

סְחֵי פ״ע, 1) שחה במים to swim | *schwimmen* תרג׳ יב״ע בר׳ ז׳ י״ח: מהלכא סחיא.
2) רחץ וטבל to bathe | *baden* ירוש׳ תר׳ פ״ח מ״ו ע״ג: למסחי בדימוסין דטבריא.

אַסְחֵי אפ׳, רחץ to wash | *waschen* תרג׳ בר׳ כ״ד ל״ב: לאסחאה ריגלוהי.

סְחִיטָה נ׳, מיצוי, כבישה pressing, wringing | *das Auspressen* שבת קמ״ד ע״א: תאנים וענבים דבני סחיטה נינהו.

סְחִיפָה ז׳, כלי שפיו הפוך למטה an inverted vessel | *ein Gefäß mit abwärtsgekehrter Öffnung* פס׳ מ׳ ע״א: סחיפה שרי זקיפא אסור.

סְחִיתָא עי׳ סְחוּתָא. תרג׳ צפ׳ א׳ ז׳ (כדומן): כסחיתא.

סחס״ב ספק חיה ספק בהמה.

סָחַף — **נִסְתַּחַף** נתפ׳, נשטף ע״י זרם מים to be inundated | *weggeschwemmt werden* כת׳ פ״ז מ״ח: נסתחפה שדהו.

נִסְתַּחְפָּה שָׂדֵהוּ (בהשאלה): מזלו (הרע) גרם (euph.) it is his misfortune | *(übertr.) es ist sein Mißgeschick* כת' פ"א מ"ו: משארסתני נאנסתי ונסתחפה שדך.

סְחַף פ"י, 1) כיסה to cover | *decken* שבת קי' ע"א: וליסחוף דיקולא ארישא.
2) הפך to invert | *umkehren* פס' מ' ע"א: סחיפה שרי.

סַחֵק פיעל, לגלג וצחק to fool | *verlachen* תוס' כת' מ' ב': מסחק הוא בה.

סְחַר פערי, 1) סיבב to go around | *(im Kreise) herum gehen* תרג' קהל' י"ב ה' (וסבבו): ויסחרון.
2) עשה סחורה to trade | *handeln* ב"ר פנ"ב: וסחרת בה אם ממון את בעי וכו'.

סַחַר פַּעל, כנ"ל 1. תרג' קהל' י"ב ה': דמסחרין וכו'.

אַסְחַר אפ', 1) ע' סְחַר 1. תרג' יה' ו' י"ד (ויסבו): ואסחרו.
2) נהג to lead | *führen* תרג' שמ' י"ג י"ח (ויסב): ואסחר וכו'.
3) ישב אל השלחן to dine | *zu Tisch sitzen* תרג' מל"א י"ג כ' (יושבים אל השולחן): מסחרין על פתורא.

אִסְתַּחַר אתפ', 1) כנ"ל 3. תרג' בר' כ"ז י"ט (שבה ואכלה): אסתחר ותיכול.
2) נסב to turn to or from | *sich wenden* תרג' ישי' א' ד' (נזורו אחור): אסתחרו לאחורא.

סַחַר ע' סַהַר. ע"ר פ"ב מ"ג: ד"ר או סחר.

סַחֲרוֹנֵי ז"ר, סביבות surrounding | *Umgebung* שבת קנ"ב ע"א: טור תלג סחרוני גלידן.

סַחֲרָן ז', רוכל peddler | *Hausierer* ע"ר ב"ה ע"א: לא בסחרנים ולא בתגרנים.

סַחְרָנוּתָא נ', **סַחְרָנֵי** ז"ר, סביבה surrounding | *Umgebung* תרג' י"ח ל"ב כ"ג (סביבות קבורתה): סחרנותהון קבריהון; יר' ל"ג י"ג (בסביבי ירושלים): ובסחרני ירושלים.

סַחַרְתָּא 1) כנ"ל. תרג' יח' ל"ב כ"ב (סביבותיו): סחרתהון.
2) שם מקום name of a place | *Ortsname* תוס' שבי' ד' י': סחרתא דיתור.

סַט ז', בית יד handle | *Griff* תוס' מקו' ו' (ז'), כ"א: מסטה ולחוץ.

סְטָא ע' סְטֵי (סָטָה). תרג' בר' ל"ח ט"ז (ויט): וסטא.

סָטָה פ"ע, 1) נטה מדרך הישר to deviate | *abweichen* קהל"ר א' ט"ו: הלב סוטה.
2) זנתה האשה תחת בעלה to be faithless | *dem Manne untreu sein* ירוש' קיד' פ"א מ' ע"ד: אמן שלא סטיתי ארוסה.

סְטוּתָא נ', נטיה מדרך הישר aberration | *Abirrung* תרג' קה' ב' ט"ו: דסט בסטותיה.

סַטְטְיוֹנֵר ז', איש צבא העומד על המשמר station-master, guard | *Wachposten* ב"ר פכ"ו: לעתיד לבוא עושה מלאך המות סטטיונר שלהן.

סְטֵי ע' סָטָה. תרג' במ' כ"ב כ"ו (לנטות ימין ושמאל): למסטי לימינא ולשמאלא; שם ה' י"ב (כי תשטה אשתו): ארי תסטי אתתיה.

אַסְטֵי אפ', הטה to divert | *ablenken* תרג' קה' ט' י"ד: לאסטיותיה מן ארחן דתקנן.

סַטְיָא ז', דברי בלע depreciation; revolt | *abfällige Rede* תרג' דב' י"ג ו' (דבר סרה): מליל סטיא.

סְטָיו ז', 1) אכסדרה של עמודים colonnade | *Kolonnade* פס' י"ג ע"ב: הר הבית סטיו כפול היה.
2) רצפת פסיפס mosaic pavement | *Mosaikpflaster* תרג' אס' א' ו' (רצפת בהט ושש): סטיו כביש קריסטלינין ומרמרין.

סטיבס [סְטִיבָס] ז', מזרן של תבן strow-mattress | *Strohmatratze* תוס' כלי' ב"מ ח' ד': נקליטי המטה ולווחין של סטיבס.

סְטִיף ת', מנוגע אבעבועות having pustules | *mit Pusteln behaftet* ירוש' שבת פ"ט י"ב ע"ג: שכן אשה סטיפה מושחת ממנה והיא מתרפאה.

סְטִיתָא נ׳, סוטה adulteress | *Ehebrecherin* תרג׳ יב״ע במ׳ ו׳ ב׳: חמיין סטיתא בקלקולה.

סְטַכַּת נ׳, שמן המור oil of myrrh | *Myrrhenöl* פס׳ מ״ג ע״א: מאי שמן המור ר׳ הונא אמר סטכת.

סְטַם פ״י חתם to seal | *siegeln* תרג׳ אס׳ ח׳ ח׳ (ונתתום בטבעת המלך): וסטימו בעזקתא דסיטומתא דמלכא.

(סטן) הִסְטִין הפ׳, קטרג והאשים to accuse | *beschuldigen* פסי״ר פל״ו: היאך אתם מסטינים על הדור ההוא שהוא חמוד ונאה ואני שמח בו.

סְטַן פ״י, שטם ושנא to be hostile to | *anfeinden* תרג׳ תה׳ ק״ט ד׳ (ישטנוני): סטנו לי.

אַסְטֵן אפ׳, 1) קטרג to bring charges against | *anklagen* תרג׳ זכ׳ ג׳ א׳ (לשטנו): לאסטנא ליה. 2) הסית והדיח to seduce | *verführen* יומא כ׳ ע״א: לית ליה רשותא לאסטוני.

סְטָנָא ז׳, שטן Satan | *Satan* תמיד ל״ב ע״א: סטנא נצח. ועי׳ סִיטְנָא.

סְטַר פ״י, סָטֵר פיעל, הכה בפסת היד to strike, to slap | *mit der flachen Hand schlagen* ב״ק פ״ח מ״ו: סטרו נותן לו מאתים זוז; ירוש׳ פאה פ״א ט״ו ע״ג: היתה אמו מסטרתו.

סְטַר, סִטְרָא ז׳, צד side | *Seite* תרג׳ יב״ע שמות כ׳ ג׳: מן סטר לסטר; תרג׳ ש״א כ׳ כ״ה (מצד שאול): מסטרא דשאול. ועי׳ סִיטְרָא.

סִטְרָאָה ת׳, צדדי, מענין אחר of another case | *anderweitig* שבוע׳ מ״ב ע״א: הנהו סטראי נינהו.

סְטְרוֹמָסִין ז״ר, כרים וכסתות bolster, cushions | *Bettpolster* קה״ר ג׳ ט׳: כל אינש ואינש ייתי לי מה דירבע אית דאייתי טפיטין וכו׳ ואית דאייתי סטרומסין.

סְטְרַטִיגוֹס ז׳, שר צבא military commander | *Befehlshaber* שמו״ר פל״ז: בקש לעשות סטרטיגוס לאחד והודיעו לו.

סְטְרַטְיוֹט ז׳, איש צבא soldier | *Soldat* שמו״ר פט״ו: בשר ודם מכתיב לו סטרטיוטין גבורים בריאים כדי ללבוש קסדה ושריון וכלי זיין.

סטריות [סְטָדְיוֹת] ז״ר, עי׳ אִסְטַדְיָא. תנח׳ פקודי ג׳: שהוא מהלך בסטרוית.

סטרנורא, סְטַרְנַלְיָא, סְטַרְנַלְיָיה חג רומי the Saturnalia, a Roman festival | *Saturnalienfest der Römer* ע״ז פ״א מ״ב: קלנדא וסטרנורא; ירוש׳ שם פ״א ל״ט ע״ג: סטרנלייה וכו׳; דב״ר פ״ז: אנו יש לנו קלנדא סטרנליא וקרטסים ואתם יש לכם פסח עצרת וסוכות.

סִיאָה נ׳, 1) מין ירק pepperwort | *Pfefferkraut* מעש׳ פ״ג מ״ט: הסיאה והאזוב וכו׳. 2) עי׳ סִיעָה. ערכ׳ י״ח ע״א: ראה סיאה של בני אדם עומדים.

סִיאוּבְתָּא נ׳, טמאת הנדה menstruant woman | *menstruierende Frau* תרג׳ יב״ע ויק׳ ט״ו ל״ג (והדוה): סיאובתא.

סִיאוּר עי׳ סוּר. ירוש׳ ע״ז פ״ב מ״א ע״א: חזר לסיאורו.

סִיאוּרָא ז׳, חטא ופשע sin | *Sünde* תרג׳ תה׳ פ״ה ט׳ (ואל ישובו לכסלה): ולא יחזרון לסיאורא.

סַיָּאנָא ז׳, כובע של לבד felt cap | *Filzmütze* שבת קל״ח ע״ב: האי סיאנא שרי והאיתמר סיאנא אסור וכו׳.

סִיאַנְקָא ת׳, מעיר סיאן בפרס of Sian, a Persian town | *von Sijan in Persien* כת׳ ס״ז ע״ב: דינרי סיאנקי.

סִיאָר ז׳, שיער hair | *Haar* תוס׳ עוקצ׳ א׳ ח׳: בסיאר ובמסרק.

סִיב פ״ע, נעשה זקן to become old | *alt werden* תרג׳ ש״א י״ב ב׳ (שבתי): סבית.

סַיֵּב פעל, סיים to finish | *beenden* ב״ר פע״ח: שייצת סייבת וכו׳.

אִתְסַב אתפ׳, ע׳ סִיב. תרג׳ איוב י״ד ח׳ (יזקין): מתסב.

סִיב 1) ז׳, קרום דק מתחת לקליפת העֵץ bast | *Bast* פס׳ קט״ו ע״ב: כרכן בסיב.

2) ת׳, זקן old | *alt* ירושׁ׳ שבת פ״ו ח׳ ע״א: פוק חמי חד סיב.

סֵיבָא ז׳, זקנה ושיבה old age | *hohes Alter* תרג׳ מל״א י״ד ד׳ (משיבו): מסיבו.

סִיבָּה ־• הסבת נחלה ממשפחה למשפחה transfer of property from tribe to tribe | *das Übergehen des Erbes von einer Familie zur andern* ב״ב קנ״ט ל״ב: נאמרה סיבה בבן נאמרה סיבה בבעל.

סֵיבוּ ז׳, זקנה, שיבה old age | *Greisenalter* תרג׳ בר׳ כ״ה ח׳ (בשיבה טובה): בסיבו טבא.

סִיבּוּךְ ז׳, הסתבכות והשתרגות interlacing | *Verflechtung* ירושׁ׳ כלא׳ פ״ב כ״ח ע״ב: סיבוך שאמרו וכו׳.

סִיבּוֹלִית, סִיבּוֹלֶת נ׳. סעודה בשותפות common meal, picnic | *Gesellschaftsmahl (mit Beiträgen der Teilnehmer)* פס׳ פ״ט ע״ב: חמשה ועשו סיבולת ראשין לומר לו טול חלקך וצא; ירושׁ׳ מעש״ש פ״ד נ״ה ע״ב: סיבולית עשו ביניהן.

סִיבּוּר, סִיבּוּרָא ז׳, 1) תקוה hope | *Hoffnung* תרג׳ דהי״א כ״ט ט״ו (ואין מקוה): ולית סיבור; מש׳ י״א כ״ג (תקות רשעים): סיבורא דרשיעי.

2) הקזת דם blood-letting | *Aderlaß* ע״ז כ״ט ע״א: חלא לסיבורא.

סֵיבוּת נ׳, מראה שיבה, גון אפור grey colour | *das Grau* תוס׳ נגע׳ א׳ ד׳: מראה סיבות.

סֵיבוּתָא נ׳, ראש שיבה gray head | *graues Haupt* תרג׳ שני אס׳ ז׳ ט׳: וסיבותי על צליבא לא תצלוב.

סיבטא ע׳ סִיבְּבָא 2. סנה׳ קי״ב ע״א: תלי בסיבטא.

סִיבְּבָא ז׳, מין תכשיט an ornament | *ein Schmuck* תרג׳ ישׁ׳ ג׳ י״ח (שהרונים): סיבביא.

סִיבְלוֹן ז׳, משא load | *Last* ספרא פתיחה: עשוי לסיבלון אחד. ועי׳ סִבְלוֹנוֹת.

סִיבְנֵי נ׳, מטפחת cloth | *Tuch* גיט׳ נ״ט ע״א: סיבני וחומס וכו׳ סיבני.

סִיבְרָא ז׳, 1) בטחון security | *Sicherheit* תרג׳ תה׳ ד׳ ט׳ (לבטח תושיבני): בסיברא תותבינני.

2) תקוה hope | *Hoffnung* ב״ר פנ״ג: לא אובדית סיברך.

3) דעה, סברא opinion | *Meinung* ירושׁ׳ ע״ז פ״א מ׳ ע״א: לא מסתברא כאהין סיברא.

סִיבַּרְתָּא נ׳, תקוה hop | *Hoffnung* תרג׳ איוב י״א כ׳ (ותקותם): וסיברתהון.

סִיבְתָא ז׳, זקנה ושיבה old age | *Greisenalter* תרג׳ רות ד׳ ט״ו (שיבתך):סיבתך.

סִיג ־• האבק המפרח שעל הפרח pollen | *Blütenstaub* תוס׳ עוקצ׳ א׳ ב׳: הסיג של אשכלות וכו׳.

סְיָג ע׳ סְיָיג. אב׳ פ״ג מט״ז: סיג לחכמה שתיקה.

סִיגְדָא ז׳, **סִיגְדְתָא** נ׳, השתחויה, פולחן kneeling, worship | *das Knien, Anbetung* תרג׳ ויק׳ כ״ו א׳ (אבן משכית): אבן סיגדא; יב״ע במ׳ ל״א י׳ (טירותם): בית סיגדתהון.

סֵיגוּ נ׳, שפע plenty of | *Fülle* תרג׳ מש׳ ט״ו כ״ג (מה טוב): סיגו טבא.

סיגום ע׳ סָגוֹם. ספרא מצורע זבים פרשה א׳ פרק ב׳: הסיגום והרדיד והחלוק וכו׳.

סִיגוּף ז׳, עינוי affliction, privation | *Qual, Pein* קהל״ר ג׳ י״ח: בסיגוף ובתענית וכו׳. ועי׳ סִגּוּפָא.

סיגייה ע׳ סוּגְיָא 1. ירושׁ׳ ע״ז פ״א ל״ט ע״ג: סיגייה שמריין.

סִיגְלָא ז׳, מין פרח violet | *Veilchen* בר׳ מ״ג ע״ב: סיגלי מברכין עלייהו בורא עשבי בשמים.

סִיגְמָטִין ז״ר, כרים וכסתות bolster | *Polster* במ״ר פ״א: הרבצתי אתכם בסיגמטין.

סִיגְנוֹן ז׳, 1) נס ודגל sign, ensign, banner | *Abzeichen, Fahne, Banner* במ״ר פל״ג: למל-

שהיה לו לגיון וכו׳ נטל סיגנון של מלך וכו׳; ב״ר פ״ו: ספר משנה תורה היה סיגנון ליהושע.

2) סימן להיכר watchword | *Losung, Parole* ב״ר פצ״ז: הבא בסיגנון שלו אנכי וכו׳ זה הוא הגואל.

3) דרך ההרצאה manner, style | *Darstellungs-art, Stil* סנה׳ כ״ט ע״א: ואין שני נביאים מתנבאים בסיגנון אחד עובדיה אמר זדון לבך השיאך ירמיה אמר תפלצתך השיא אותך זדון לבך.

סִיגְנָם כנ״ל 1. ירושי׳ סוטה פ״ח כ״ב ע״ב: והפיל סיגנם שלהן.

סִיגְעָא ז׳, ריבוי multitude | *Menge* תרג׳ תה׳ ה׳ י״א (ברוב פשעיהם): בסיגעא מרדיהון.

סִיגְרוֹן ז׳, נושא כלים armour-bearer | *Waffenträger* במ״ר פ״ח: כל מי שכותב עצמו סיגרון למלך.

סִיד ז׳, 1) שיד lime | *Kalk* נגע׳ פ״א מ״א: כסיד ההיכל.

2) מין סם להשיר את השערות a depilatory | *ein Enthaarungsmittel* שבת פ״ח מ״ד: סיד כדי לסוד קטנה שבבנות.

סִידָא כנ״ל 1. תרג׳ דב׳ כ״ז ב׳: ותסוד יתהון בסידא.

סִידוּק ז׳, דבר שנסדק being cracked | *Rissiges* פס׳ פ״ג מ״ה: סידוק ישרף.

סִידוּר ז׳, 1) סדר order | *Ordnung* ב״ר פל״ב סידורו של עולם.

2) עריכה arrangement | *das Anordnen* מנח׳ כ״ט ע״א: סילוקו כסידורו.

3) מנה, ארוחה ration | *Portion* ויק״ר פ״ה סידורים של דוב.

4) הערכה estimation | *Abschätzung* ירושי׳ נזיר פ״ב נ״א ע״ד: סידורו עליו.

5) שם אמורא name on Amora | *Name eines Amoräers* ירושי׳ חלה פ״ב נ״ח ע״ג: תנא ר׳ סידור. ועי׳ סְדוֹר.

סִידְקָא ז׳, קרע rent | *Riss* תרג׳ מל״א י״א ל׳ (קרעים): סידקין. ועי׳ סִדְקָא.

סִידְקִי ז׳, 1) מוכר לאחרים בשוק retailer in the market, huckster | *Höker, Markthändler* ירושי׳ שבת פ״ח י״א ע״א: הלוקח מן הסידקי וכו׳ הלוקח מן הפלטר וכו׳.

2) חנות בשוק market-stand | *Marktstand* רות רבה א׳ א׳: שפחתו עומדת בסידקי וקופתה בידה.

3) דק ביותר very fine | *fein, dünn* עירו׳ נ״ג ע״א: כמלא מחט סידקית.

סִידְקִית נ׳ 1) כנ״ל 2. ירושי׳ כת׳ פ״א כ״ה ע״ד: סידקית שהיא מסתפקת יום אחד מן האיסור.

2) מיני חפצים קטנים, מלאכת יד נשים וכדומה small ware, tinsel | *Kurzwaren, Flitter* סוטה מ׳ ע״א: אחד מוכר אבנים טובות ואחד מיני סידקית על מי קופצין לא על זה שמוכר מיני סידקית.

סִידְרָא 1) עי׳ סִדְרָא 1. תרג׳ ש״א י״ז כ״א (מערכה לקראת מערכה): סידרא לקבל סידרא.

2) פרשת השבוע בתורה the portion of the Pentateuch to be read at public service on Sabbath | *Wochenabschnitt des Pentateuchs* שבת קס״ו ע״ב: פסקי סידרא בכתובים במנחתא דשבתא.

3) עי׳ סֵדֶר. כת׳ ק״ג ע״ב: מתניתא שיתא סידרי.

סידתא עי׳ סִירְתָא. פסיק׳ שק׳ י״א ע״ב: זה עשו הרשע דהוא מדמה להדה סידתא.

סִיהֲרָא ז׳, סהר, יֵרֵח, לבנה moon | *Mond* פסיק׳ החודש נ״ג ע״א: סיהרא על פיגמה.

סִיּוּד ז׳, טיחה בסיד lime-wash | *das Tünchen* ב״ב נ״ג ע״ב: סד בהן סיוד אחד או כיור אחד.

סְיוּטָא ז׳, מורא ופחד fright | *Schrecken* ב״ק ל״ז ע״ב: סיוטא בעלמא הוא דנקטיה.

סִיּוּם, סִיּוּמָא ז׳, גמר, סוף, חתימה finishing, end | *Schluß, Ende* תנח׳ האזינו ה׳: כאדם

שמסיים ספרו וחותם את שמו בסיום ספרו; ב״ב כ״ב ע״א: משום דלא הוי בסיומא.

סיוע ז׳, עזר ותמיכה help, assistance | *Hilfe, Beistand* אסת״ר א׳ א׳: וכי לסיוען של אומות העולם הקב״ה צריך.

סיופי ז״ר, פירות המאחרים להתבשל late fruits | *spätreifende Früchte* תרג׳ עמ׳ ח׳ ב׳ (קיץ): סיופי קיטא.

סיח ז׳, בן חמור foal, young ass | *Füllen, junger Esel* ב״ב ע״ח ע״ב: המוכר את החמור מכר את הסיח. ועי׳ סייח.

סיחה נ׳, שיחה ודיבור talk, conversation | *Gespräch* ירוש׳ גיט׳ פ״ט נ׳ ע״ד: סיחות בני אדם.

סיחוי שחיה במים swimming | *das Schwimmen* יומא ע״ז ע״ב: יכול יעבירנו בסיחוי.

סיחתא נ׳, אשפה, סוחה sweepings | *Müll* תרג׳ ישי׳ ה׳ כ״ה (כסוחה בקרב חוצות): כסיחתא בגו שוקיא.

סיט נ׳, מדת אורך קטנה a small measure of length | *ein Längenmaß* ערלה פ״ג מ״ג: האורג מלא הסיט.

סיטומתא נ׳, חותמת signet ring | *Siegelring* תרג׳ יב״ע בר׳ ל״ח כ״ה (החותמת והפתילים): סיטומתא וחוטיא.

סיטון ז׳, 1) מוכר בקיבולת wholesale merchant | *Großhändler* ב״ב פ״ה מ״י: הסיטון מקנה מדותיו אחת לשלשים יום וכו׳ חנוני מקנה מדותיו פעמים בשבת.

2) משביר תבואה לצבא purveyor of corn | *Getreidelieferant* תרג׳ ישי׳ נ״א ח׳: משיריין עם סיטוניהון.

סיטיון עי׳ סטיו 1. תוס׳ צוק׳ כל׳ ב״מ ב׳ ח׳: אקונביאות שבמגדלים וכו׳ והסיטיון שלהם.

סיטנא ז׳, 1) שונא enemy | *Feind* תרג׳ תה׳ ק״ט כ״ט (שוטני): סיטני.

2) קטיגור accuser | *Ankläger* שם שם ו׳ (ושטן על ימינו): וסיטנא יקום על ימיניה. ועי׳ סטנה.

סיטני עי׳ סיסני. תוס׳ ביצה סוף א׳: אין עושין סיטני ואין כותשין במכתשת.

סיטרא ז׳, צד side | *Seite* ירוש׳ סנה׳ פ״ז כ״ד ע״ג: דין מן דין סיטרא ודין מן דין סיטרא. ועי׳ סטרא.

סייארא ז׳, מרגל spy | *Ausspäher* ב״ב כ״א ע״ב: שאני דגים דיהבי סייארא.

סיג, סיגא, סייגה fence | *Zaun* ערלה פ״א ע״א: הנוטע לסייג ולקורות; תרג׳ מש׳ כ״ד ל״א (וגדר): וסייגא; ירוש׳ סנה׳ פ״י כ״ז ע״ג: וסייגין סייגה.

סייד ז׳, עושה מלאכה בסיד lime-burner, worker in lime | *Kalkbrenner, Tüncher* קהל׳ ט׳ ח׳: הלך הסייד לסידו.

סייח עי׳ סיח. ירוש׳ קיד׳ פ״ד ס״ה ע״ב: ענלים וסייחין.

סייחא ז׳, מי שיודע לשחות במים swimmer | *Schwimmer* יומא ע״ז ע״ב: שכן קורין לשייטא סייחא.

סייחה נ׳, אתון צעירה she-foal | *weibliches Eselsfüllen* אסת״ר ג׳ א׳: סייחה וחמורה וחזירה.

סיין ז׳, רפש dirt | *Schmutz* תרג׳ תה׳ י״ח מ״ג (כטיט חוצות): סיין אשקקי.

סיימן עי׳ סיסן. ירוש׳ נזיר פ״ז נ״ו ע״א: משום דהוה סיימן.

סייעא ז׳, עזרה help | *Hilfe* תרג׳ איכה ד׳ י״ז (עזרתנו): לסייענא.

סייעתא נ׳, 1) כנ״ל. מגי׳ ו׳ ע״ב: סייעתא היא מן שמיא.

2) אישור וקיום confirmation | *Bestätigung* ב״מ מ״ה ע״א: לא תיובתא ולא סייעתא.

סיף, סייפא ז׳, 1) חרב sword | *Schwert* כל׳ פי״ד מ״ה: הסייף וכו׳ משישופנו והסכין משישחיזנה; תרג׳ יב״ע ב״מ י״ט ט״ז (בחלל חרב): בקטיל סייפא.

2) הרג ע״י בית דין, התזת ראש beheading | *Enthauptung* סנה׳ נ׳ ע״א: סקילה חמורה מסייף.

סַיָּפִי ז, נושא חרב sword-bearer | *Schwertträger* ע״ז י״ז ע״ב: אי ספרא לא סייפי ואי סייפי לא ספרא.

סִיכָּא ז׳, 1) קוץ thorn | *Dorn* ירוש׳ תענ׳ פ״ב ס״ה ע״ב: ישרא בהון כאילין סיכייא.

2) יתד nail | *Pflock* שבת ס״ז ע״א: ז׳ סיכי מז׳ גשורי.

סיכא [סִיבָא] עי׳ סִיב 1. ויק״ר פפ״ב: סיכא למעבד חבליו.

סִיכָה נ׳, 1) משיכה ומריחה anointing, rubbing with oil | *das Bestreichen, Salben* תוס׳ שבת ג׳ (ד׳), ו׳: סכין כל מיני סיכות.

2) שוכה bough | *Busch* תוס עיר׳ י״א (ח׳), י״א: סיכה של קוצים.

סִיכּוּי ז׳, תקוה ותוחלת hope, prospect | *Hoffnung, Aussicht* עיר׳ כ״א ע״ב: בטל סיכוים.

סִיכּוּךְ ז׳, 1) סכסוך וסירוג interlacing | *das Verflechten* תוס׳ כלאי׳ א׳ ו׳: אסורה בסיכוך על גבי זרעים.

2) חיפוי וכיסוי covering, thatch-roof | *Bedachung, Decke* סוכה פ״א מ״ט: הרחיק את הסיכוך מן הדפנות שלשה טפחים פסולה.

סִיכּוּלָא ז׳, שכל, בינה intelligence | *Verstand* תרג׳ מש׳ כ״א ט״ז (דרך השכל): ארחא דסיכולא.

סִיכּוּן עי׳ סַכָּנָה. ירוש׳ פאה פ״א ט״ו ע״ד: סיכון נפשות.

סִיכּוּרֵי ז״ר, הקזת דם blood-letting | *Aderlaß* גיט׳ ס״ז ע״ב: תרי יומי סיכורי.

סִיכְנָא, סִיכְנִי שם מקום בגליל name of a place in Galilee | *Ort in Galiläa* קה״ר ד׳ י״ז: שמעון איש סיכנא; תענ׳ ט״ז ע״ב: ור׳ חנניא בן טרדיון בסיכני.

סִיכְסָא ז׳, שטות folly | *Unsinn* ב״ב ע״א ע״ד: כל אבא חמרא וכל בר חנא סיכסא.

סִיכְרָא ז׳, 1) סתימה נהר, שֶׁכֶר dam | *Damm* ירוש׳ ביצה פ״ג ס״ב ע״א: סיכרא דנהרא.

2) קבר grave | *Grab* כת׳ י״ז ע״א: מאבולא ועד סיכרא.

3) שם מקום בבבל name of a place in Babylonia | *Ort in Babylonien* ב״מ מ״ב ע״א: רפרם מסיכרא.

סִיכְתָא נ׳, 1) כנ״ל 1. ירוש׳ דמ׳ פ״א כ״ב ע״א: בסיכתא אתעריית.

2) עי׳ סִיכָּא 2. גיט׳ ל״ב ע״א: אפילו סיכתא דדפנא רפיא.

3) ברזל המחרשה coulter | *Pflugmesser* איכ״ר פתיחתא: תקף ידיה אסיכתיה.

4) צורת מטבע stamp of a coin | *Prägung (auf Münzen)* ב״ק צ״ט ע״ב: טעו בסיכתא חדתא דההיא שעתא.

סִילְוָא ז׳, קוץ thorn | *Dorn* ע״ז כ״ח ע״ב: דחרזיה סילוא.

סִילוֹן ז׳ — 1) מין כסא chair | *Sessel* וי״קר פכ״ה: סילון דדהבא.

2) צנור pipe, tube | *Rohr, Tube* שבת פ״ג מ״ד: סילון של צונן.

3) קילוח, ניצוק jet of water | *Wasserstrahl* בכורות מ״ד ע״ב: סילון החוזר.

סִילוֹנָה, סִילוֹנִית כנ״ל 2. ירוש׳ שבת פ״ד ה׳ ע״ב: כהתן סילונה; ב״ר פל״ב: הם קלקלו סילונית שלהן.

סִילּוּק ז׳, 1) הסרה והעברה removal, taking up | *das Entfernen* מג׳ צ״ה ע״א: סילוק מסעות.

2) התרחקות והסתלקות departure | *das Sich-entfernen; der Tod* פסיק״ר פ״ב: בשעת סילוקו מן העולם.

סִילִיקְרָאוּת נ׳, מלאכת טווית המשי silk-weavers trade | *Seidenspinnerei* פסיק״ר פכ״ה: למלך שהלך ללמד את בנו סיליקראות וכו׳ שכל אומנות הזו אינה מתבקשת אלא באצבעות.

סילכא שם איש a man's name | *männlicher Name* ויק״ר פ״ה: חד בר נש מן בנוי דסילכא.

סילעא עי׳ סלע. ירוש׳ קיד׳ פ״א נ״ח ע״ד: סילעא ארבעה דינרין.

סילק עי׳ סליקיא. יומא י׳ ע״א: אשור זה סילק.

סילקא ז׳, סלק beet | *Rote rübe* שבת ע״ד ע״ב: האי מאן דפרים סילקא חייב משום טוחן.

סילקי [סיקלי] ז׳, לוטש polisher | *Polierer* בי״מ פ״ד ע״א: מבי סילקי (ולגי׳ הערוך: סיקלי).

סיל״ש סייג לחכמה שתיקה.

סילת עי׳ סלת. כלי׳ פט״ו מ״ג: ים נפה של סילתין טמא.

סילתא נ׳, 1) סל basket | *Korb* ע״ז ל״ח ע״א: אותביה בסילתא.
2) קוץ thorn | *Dorn* יב׳ ס״ג ע״ב: בחברתה ולא בסילתא.

סילתא נ׳, קיסם chip | *Span* ב״ק כ״ב ע״ב: גוווא סילתא ושרגא.

סיים פיעל, 1) גמר, כלה to finish | *beenden* ב״ק כ״ז ע״א: פתח בכד וסיים בחבית.
2) תחם, סימן to mark | *abgrenzen, bezeichnen* ירוש׳ פאה פ״ז כ׳ ע״א: זה מסיים את זה וזה מסיים את זה.

נסתיים נתפ׳, 1) נגמר ונשלם to be finished | *beendet sein* ב״ב קכ״ה ע״ב: נפתח בגדולים ונסתיים בקטנים.
2) הותחם והוגבל to be marked, to be defined | *abgegrenzt sein* ירוש׳ תר׳ פ״ג מ״ב ע״ב: מקום שנסתיימה תרומתו של ראשון שם נסתיימה תרומתו של שני.

סימא ז׳, 1) כסף silver | *Silber* תרג׳ תה׳ י״ב ז׳ (כסף צרוף בעליל): סימא כנינא בכורא.
2) אוצר, מטמון treasure | *Schatz* תרג׳ יב״ע בר׳ מ״ג כ״ג (נתן לכם מטמון): יהב לכון סימא.
3) עי׳ סימן. תרג׳ יב״ע שמ׳ ל״ב כ״ה: הוה סימא נפקא באנפוי.
4) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* פסיק׳ ותאמר קל״ג ע״ב: ר׳ סימא וכו׳.

סימאי שם תנא name of a Tannai | *Name eines Tannaiten* כת׳ כ״ט ע״ב: דתניא רבי סימאי אומר וכו׳.

סימה נ׳, עי׳ סימא 2. ירוש׳ ע״ז פ״ב מ״א ע״ד: מה הסימה הזאת נגלית לכל בריה וכו׳.

סימוי ז׳, נקור עינים making blind | *das Blenden* ויק״ר פ״ו: זה סימוי ענים שסימו את עיני מלך יהודה.

סימון שם אמוראים name of several Amoraim | *Name von Amoräern* ירוש׳ שק׳ פ״ח נ״א ע״א: ר׳ סימון בשם ר׳ יהושע בן לוי.

סימונא ז׳, מין קנה name of a reed | *eine Rohrart* חול׳ ט״ז ע״ב: בסימונא דאגמא.

סימונאי, סימוני, סימוניא שם מקום בגליל name of a place in Galilee | *Ort in Galiläa* נדה כ״ד ע״ב: מעשה בסימוני וכו׳; ב״ר פפ״א: רבינו הוה עבר על סימוניא ויצאו אנשי סימוניא לקראתו; ילק׳ מש׳ תתקס״ד: סימונאי.

סימוק ת׳, אדום, אדמדם red, reddish | *rot, rötlich* ירוש׳ תר׳ פ״א מ׳ ע״ב: סימוק גו אבום.

סימטא נ׳, 1) רחוב צר alley | *schmale Straße* כת׳ ל״ה ע״ב: הוא שצבורין ומונחין ברשות הרבים אבל בסימטא לא.
2) מכה טריה abscess | *Geschwür* שבת ס״ז ע״א: לסימטא לימא הכי.

סימטי כנ״ל 1. ירוש׳ שבת פ״א ב׳ ע״ד: סימטיות שבין העמודים.

סימיון עי׳ סימן. ירוש׳ שבת פי״ב י״ג ע״ג: מאן תנא סימיונות וכו׳.

סימיסריקון ז״ר, בגדי חצי־משי half-silken garments | *halbseidene Kleider* קה״ר א׳ ז׳: יומא דין סימיסריקון.

סימטן עי׳ סממן. ירוש׳ שבת פי״ב י״ג ע״ג: ליטע סימטנין.

סִימָן ז׳, אות, היכר mark, sign | *Zeichen, Kennzeichen* חולי׳ נ״ט ע״א: סימני בהמה וחיה נאמרו מן התורה וסימני עוף לא נאמרו.

סִימָנָא ז׳, 1) כנ״ל. ערכ׳ י׳ ע״א: סימנא בעלמא הוא.

2) עי׳ **סִימָא** 2. תרג׳ ירוש׳ דב׳ ל״ג י״ט (טמוני): סימניא.

סִימַנְטוֹרִין, סִימַנְטֵירִין ז׳, חותמת, טבעת signet, stamp | *Stempel, Siegel* ירוש׳ בר׳ פ״א ג׳ ע״ב: חותם שלי וסימנטורין שלי; שהש״ר א׳ ב׳: זה חותם שלי וזה סימנטירין שלי.

סימנטרא עי׳ **טְרֶמֶנְטָן**. מדרש תה׳ י״ח י״ג: וגחלי — סימנטרא.

סִימְפּוֹן ז׳, 1) חוזה, התקשרות agreement | *Vertrag, Vergleich* ירוש׳ עיר׳ פ״ג כ״א ע״ב: סדר סימפון כך הוא וכו׳.

2) תנאי המבטל את החוזה a condition the non-fulfillment of which annuls the agreement | *Bedingung, deren Nichterfüllung den Vertrag aufhebt* כת׳ נ״ז ע״ב: סימפון בעבדים ליכא.

3) קנה חלול שבריאה bronchial way | *Bronchie* חולי׳ מ״ב ע״א: בית הסימפונות.

סִימְפּוֹנָא כנ״ל 3. חול׳ מ״ח ע״ב: סימפונא דריאה.

סִימְפּוֹנְיָה נ׳, מין חליל double flute | *Doppelflöte* כלי׳ פי״א מ״ו: סימפוניא אם יש בה בית קיבול כנפים וכו׳.

סִין, סְיָן ז׳ רפש dirt | *Schmutz* תרג׳ יש׳ נ״ז כ׳ (רפש וטיט): סין וטין.

סֵינָא ז׳, נעל shoe | *Schuh* תרג׳ יה׳ ה׳ ט״ו (של נעלך): שרי סינך.

סִינְבּוֹל עי׳ **סִיבּוֹלֶית**. ירוש׳ פס׳ פ״ח ל״ו ע״א: אפילו עשו סינבול ראשין לומר לו טול חלקך ואכול לעצמך.

סִינְדִּיקוֹס ז׳, סנדק, המחזיק על ברכיו את הילד בשעת מילה godfather, he who holds the male infant on his knees for circumcision | *Gevatter, der das Kind während der Beschneidung auf den Knieen hält* ילק׳ תה׳ תשב״ג: ברכי בהן אני עושה סינדיקוס לילדים בשעת מילה ופריעה.

סִינוּפָּא ז׳, ראש, החלק העליון של כלי top | *Spitze* ב״ב ד׳ ע״ב: סינופי ירכי.

סִינוּק ז׳, עיפות fatigue | *Ermüdung* שבת ס״ז ע״ב: סינוק לא.

סִינְטוּמוֹם תה״פ, בקיצור briefly | *kurz* שהש״ר א׳ י״ב: כך אמר לי הקב״ה סינטומוס.

סינטרי עי׳ **סִימַנְטוֹרִין**. שמו״ר פ״ט: אמר המלך אם אין סינטרי על כל המסובים אל יכנס אחד מהן לכאן.

סִינַי — בקי בניגוד לחריף erudite scholar | *Vielwisser* הור׳ י״ד ע״א: ר׳ יוסף סיני רבה עוקר הרים וכו׳.

סִינִין ז״ר, זיזים לשילוב הקרשים tenons | *Zapfen* כלי׳ פי׳ מ״ו: עשאן בסינין או בשיגמין.

סִינְפּוֹן עי׳ **סִימְפּוֹן** 3. ירוש׳ פאה פ״ו י״ט ע״ג: היו עשויים כמין סינפון.

סִינְקַתֶּדְר ז׳, סגן השופט assessor | *Beisitzer* ב״ר פע״ח: למלך שבעם על בנו וישב על בימה ודנו וחייבו נטל את הקולמוס לחתום גזר דינו מה עשה סינקתדרו חטף את הקולמוס מתוך ידו של מלך כדי להשיב חמתו.

סִינָר ז׳, חגורה מסביב לבטן waist-belt | *Leibbinde, Leibgurt* שבת פ״י מ״ד: האשה החוגרת בסינר בין מלפניה בין מאחריה חייבת שכן ראוי להיות חוזר.

סִיס, סִיסָא ז׳, פתילים היוצאים מין הארג tassel | *Troddel* מנ׳ מ״ב ע״ב: אף מן הסיסין פסולה; שם מ״א ע״ב: ר׳ חנינא עביד להו סיסא.

סִיסָאנָא ז׳, מין סל basket | *Korb* שבת ק״י ע״א: וסימניך סיסאנא.

סִיסוֹן שם איש a man's name | *männlicher Name* תנח׳ בובר צ״ו ז׳: לוי בר סיסון.

סיסטין עי׳ סיסרנה. תנח׳ בובר בר׳ כ״ד: כתנות עור – סיסטא.

סיסי שם איש | a man's name | *männlicher Name* ירוש׳ יב׳ פי״ב י״ג ע״א: לוי בר סיסי.

סיסיא ז׳, חרון אף | anger | *Zorn* תנח׳ האזינו ז׳: שהטיח דברים כלפי מעלה והעלה סיסיא.

סיסיי שם אמורא | name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש׳ מעש׳ פ״א מ״ח ע״ד: ר׳ סיסיי וכו׳.

סיסין ז׳, 1) מין צמח המשמש לרפואה | a medicinal plant | *Heilpflanze* בר׳ מ״ד ע״ב: מי סיסין.

2) שם איש | a man's name | *männlicher Name* תנח׳ צו ה׳: לוי בר סיסין.

3) שם מקום | name of a place | *Ortsname* ירוש׳ שבי׳ פ״ו ל״ו ע״ג: ולא מבעלי סיסין הוא.

סיסית שם מקום | name of a place | *Ortsname* תוס׳ אהל׳ י״ח: עיירות מובלעות בארץ ישראל כגון סיסית וחברותיה.

סיסמא ז׳, סימן והיכר | fixed signal | *verabredetes Zeichen* מדר׳ שמואל פ״ט: אילולי שעשו סיסמא ביניהן.

סיסנא ז׳, 1) ענף | twig | *Zweig* גיט׳ ס״ט ע״ב: אסיסנא יבישתא.

2) סל | basket | *Korb* ב״מ ס״ז ע״ב: ואי אגבהנהו בסיסני קננהו.

סיסרטא, סיסרטאי, שם איש | a man's name | *männlicher Name* ירוש׳ בר׳ פ״א ב׳ ע״ג: ר׳ שמואל בר סיסרטאי; כלא׳ פ״ג כ״ח ע״ג: ר׳ שמואל בר סיסרטא.

סיסרטון, סיסרגה ד״ר, עורות עזים | goat-skin | *Ziegenfell* ב״ר פ״כ: כתונת עור – סיסטרטון; ירוש׳ נד׳ פ״ז מ׳ ע״ג: כגון אילין סיסרנה.

סיע פיעל, עזר ותמך | to aid, to support | *helfen, stützen* שבת ק״ד ע״א: בא לטהר מסייעין אותו.

סיע פעל, כנ״ל. ב״מ ד׳ ע״ב: מסייע ליה שטרא.

אסתייע אתפ׳, 1) התגודד | to join in troops | *sich scharen* תרג׳ מיכה ד׳ י״ד (תתגודדי): תסתייעין במשיריין.

2) היה נתמך ונעזר | to be supported | *unterstützt werden* תרג׳ דהי״א י״א י״א: הוא מסתייע מלעילא.

3) הצליח, עלה יפה | to succeed | *gelingen* חול׳ ז׳ ע״ב: לא מסתייעא מילתיך.

סיעה נ׳, חבורה | company | *Gesellschaft* גיט׳ ע״ו ע״ב: כל סיעתו.

סיעתא כנ״ל. ב״ר פס״ד: אחזת מרעהו – סיעת מרחמוהי.

סיפא עי׳ סייפא. תרג׳ מל״ב נ׳ כ״א (חגר חגרה): אסירי סיפא.

סיפא ז׳, 1) סוף | end | *Ende* ירוש׳ סנה׳ פ״י כ״ט ע״א: יהא סיפיא מתחנקא.

2) החלק האחרון של המשנה | the last section of a Mishnah | *letzter Abschnitt einer Mischna* חול׳ צ״ד ע״ב: רישא סיפא ומציעתא.

סיפא ז׳, סף | door-sill, door-post | *Schwelle, Pfosten* תרג׳ יח׳ מ׳ ז׳ (וסף השער): סיפא דתרעא.

סיפג, סיפוג ז׳, ניגוב ויבוש | drying after a bath | *das Abtrocknen* זבים פ״א מ״ד: כדי טבילה וסיפוג; תוס׳ שם א׳ י׳: שתי טבילות ושני סיפגים.

סיפווא נ׳, שפה | border; lip | *Rand; Lippe* תרג׳ ירוש׳ שמ׳ כ״ח ל״ב (שפה יהיה לפיו): סיפווא יהוי מקף לפומיה; מל״ב י״ח כ׳ (דבר שפתים): במלל סיפוון.

סיפוניות נ״ר, פירות המאחרים להתבשל | late fruits | *spät reifende Früchte* תוס׳ שבי׳ צוק׳ ז׳ ס״ו: סיפווניות וכו׳ אם יש אפילות מהן וכו׳.

סיפוף עי׳ סיפסוף. תנה׳ ראה ח׳: אפילו לא סיפוף של חרובים.

סִיפּוּק ז׳, 1) טפיחת יד ליד clapping of the hands | *das Zusammenschlagen der Hände* ירוש׳ ביצה פ״ה ס״ג ע״א: סיפוק שהוא מחמתו. 2) די יכולת adequate power | *genügende Kraft* מכי׳ בשלח ויסע פרשה ג׳: שמא תאמר אין סיפוק בידו ליתנה לנו וכו׳. ועי׳ כָּפוּק.

סִיפּוּר ז׳, הרצאת מעשה שהיה narration | *Erzählung* ב״ר פע״ח: סיפור הוא מספר ואומר.

סִפְטָא ז׳, ארון, ארגז chest | *Kasten* תעני׳ כ״א ע״א: מלא סיפטא דאבנים טובות ומרגליות.

סִפְלִינִי, סִיפְלָנִי, נ׳, אספלנית plaster | *Pflaster* ירוש׳ כלא׳ פ״ט כ״ג ע״ג: סיפלני דמרטום וכו׳ סיפליני וכו׳.

סִיפְסוּף ז׳, פירות מאוחרים וגרועים late fruits, leavings | *spät reifende, schlechte Früchte* ירוש׳ פאה פ״ז כ׳ ע״א: יפה סיפסוף שאכלנו בילדותינו מפרסקין שאכלנו בזקנותינו.

סִיפְסְלָא עי׳ סַפְסְלָא. ירוש׳ מגי׳ פ״ג ע״ד ע״א: סיפסלא דמעוניא.

סִיפֵּק ז׳, די יכולת sufficency, power | *genügende Macht* קידי׳ לי׳ ע״ב: אשה אין סיפק בידה לעשות מפני שרשות אחרים עליה.

סִיפְּקָא ז׳, קמח גס coarse flour | *grobes Mehl* גיטי׳ נ״ו ע״ב: מיא דסיפקא.

סִיפְרָא ז׳, ספר book | *Buch* מגי׳ כ״ח ע״ב: צנא דמלי סיפרי.

סִיפְתָא עי׳ סִיפְטָא. סנה׳ ק״ד ע״א: אותביה בסיפתא.

סִיפְתְּקָא ת׳, חריף strong, very sour | *stark, herb* ב״ב צ״ו ע״א: אשתכח חלא סיפתקא.

סיצילא [סֵלֵיקְיָא] עיר בסוריא Seleucia in Syria | *Seleucia in Syrien* ילקי׳ תה׳ תרמ״ג: אלכסנדרוס בנה אלכסנדריא סיקילוס [סיליקוס] בנה סיציליא.

סִיקוּס ז׳, 1) מדה measure | *Maß* ב״ר פ״י: לכל יש סיקוסים וכו׳ חוץ מדבר אחד שאין לו סיקוסים ואיזו זו התורה.

2) יבלות באילנות excrescences on trees | *Auswüchse an Bäumen* ב״ר פמ״א: מה התמרה הזו וארז אין בהן לא עקומין ולא סיקוסין.

סִיקוֹרָא ז׳, גרזן hatchet | *Beil* תרג׳ ירוש׳ דב׳ י״ט ה׳ (בגרזן): בסיקורא.

סִיקוּרָה ז׳, עושה נקניקים sausage-maker | *Wurstmacher* ירוש׳ שבת פ״ז י׳ ע״א: ההן סיקורה וכו׳.

סִיקוּרְיָא עי׳ סִיקוֹרָא. תרג׳ יב״ע דב׳ י״ט ה׳ (בגרזן): בסיקוריא.

סִיקַיָּה ז״ר, כלי עץ wooden troughs | *Holzgefäße* תרג׳ ירוש׳ שמ׳ ז׳ י״ט (ובעצים): ובסיקיא.

סִיקְיָירָא עי׳ סִיקוֹרָא. ירוש׳ שק׳ פ״ז נ׳ ע״ג: אתא עובדא קומי ר׳ ירמיה אמר יחכמון סיקיירא עבידתהון.

סיקילוס [סֶלֵיקוֹס] מלך סוריא Seleucus, king of Syria | *Seleukus, König von Syrien* ילקי׳ תה׳ תרמ״ג: אלכסנדרוס בנה אלכסנדריא סיקילוס בנה סיציליא [סיליקיא].

סִיקִירָה עי׳ סִיקוּרָה. ירוש׳ ביצה פ״ד ס״ב ע״ג: ההן סיקירה.

סִיקָר ז׳, גזלן robber | *Räuber* מכשי׳ פ״א מ״ו: מעשה באנשי ירושלים שטמנו דבילתן במים מפני הסיקרין.

סִיקְרָא ז׳, צבע אדום red paint | *rote Farbe* שבת ס״ז ע״א: סוקרו בסיקרא.

סִיקְרִיקוֹן, סִיקָרִיקִין ז׳, 1) קונה נכסים שהוחרמו למלכות the possessor of confiscated property | *Besitzer von konfiszierten Gütern* ירוש׳ גיטי׳ פ״ה מ״ז ע״ב: והיתה הארץ חלוטה ביד סיקריקון; בכורים פ״א מ״ב: האריסין והחכורות והסיקריקון והגזלן. 2) דין נכסים שהוחרמו למלכות the law concerning the purchase of confiscated property | *Gesetz betreffend den Kauf konfiszierter Güter* גיטי׳ פ״ה מ״ו: לא היה סיקריקון ביהודה וכו׳ כיצד לקח מסיקריקון וחזר ולקח וכו׳.

סִיקְרִין עי' סִקְרִין. ילק' בר' קמ"ז: שכך מוכתב בסיקרין שלהם.

סִירָא ז', 1) מגן coat of mail | *Panzer* תרג' ירוש' שמ' כ"ח ל"ב (כפי תחרא): כפום סירא.
2) קוץ thorn | *Dorn* שמו"ר פ"ל: קוצים ודרדרים וסיראות.

סִרְגּוּל ז', עשית קוים בסרגל, שירטוט drawing lines | *das Liniieren* ב"ר פכ"ד: אפילו סירגולו של ספר אדם הראשון למדו.

סִירָה נ', 1) חדר מסוגר, תפיסה enclosure, prison | *abgeschlossener Raum, Gefängnis* ב"ר פמ"ב: נתנו אותו בסירה.
2) קוץ thorn | *Dorn* סנה' מ"ט ע"א: בור וסירה גרמו.
3) רפש mud | *Schlamm* ילק' במ' תשע"א: מה הנהר שוטף את הסירות וכו'.

סֵירוּב ז', מיאון declining, refuse | *Ablehnung* ירוש' בר' פ"ה ט' ע"ג: שלשה דברים רובן ומיעטן רע ובינוניתן יפה השאור והמלח והסירוב.

סֵירוּג ז', קליעה plaiting | *das Flechten* ירוש' מו"ק פ"א פ' ע"ד: סירוג שתי וערב.

סֵירוּגִין, בְּסֵירוּגִין, לְסֵירוּגִין תה"פ, in intervals, with interruption | *mit Unterbrechung, mit Intervallen* ירוש' מגי' פ"ב ע"ג ע"א: סירוגין – קיטועין; ב"ב ס"ב ע"ב: בסירוגין מהו; תוס' נדה פ"ו: ופת לסירוגין.

סֵירוּחַ ז', דבר שריחו רע malodourus substance | *übelriechende Substanz* ויק"ר פי"ד: גילולין וכל מיני סירוחין.

סֵירוֹן ז', אשפה sweepings | *Kehricht* איכ"ר ד' ט"ו: סורו סורו – לשון יוני הוא סירון סירון.

סֵירוֹנִית נ', בריה אגדית, בתולת הים המושכת אליה בשירתה את נוסעי הים והורגתם Siren | *Sirene* ספרא שמיני פרק ד' פרשה ג': חיה זו חית הים הנפש להביא את הסירונית.

סֵירוּס ז', 1) נטילת אבר הזכרות castration | *Kastrierung* קיד' כ"ה ע"א: סירוס דגיד וכו' סירוס דביצים.
2) דילוג וסירוג, irregularity | *Überspringung, Unordnung* ב"ב פ' ע"א: נוטל שלשה נחילין בסירוס, ועי' סֵירוּגִין.

סֵירוּר עי' סִידוּר (אמורא). ירוש' שבת פ"ז ט' ע"ג: אמר רבי סירור.

סִירְחָא ז', 1) סרח העודף overhanging part | *das Überhängende* תרג' שמ' כ"ו י"ב (סרח העודף): סירחא דיתיר.
2) ריח רע stench | *Gestank* סוכה כ"ו ע"א: משום סירחא דגרגישתא.

סִירְחוֹן ז', 1) כנ"ל. פסי' ל"ה ע"א: שאין באין לידי חימוץ אלא לידי סירחון.
2) חטא fault | *Verfehlung* ב"ר פע"ג: עד שלא תלד האשה הסירחון נתלה בה לאחר שתלד תלוי בבנה.

סִירְחָנָא כנ"ל 2. תרג' איוב ב' א': שבוק סירחניא (בחצי אח': סרחניא).

סִירְטָא ז', חתך incision | *Einschnitt* ירוש' תר' פ"ח מ"ה ע"ד: לא אסרו אלא מקום סירטא.

סִירְטוּט ז', סרגול, עשית קוים ruling | *das Liniieren* ירוש' מגי' פ"א ע' ע"א: מה זו צריכה סירטוט אף זו צריכה סירטוט.

סִירְיָנָא ז', שריון cuirass | *Panzer* תרג' יר' מ"ו ד' (הסריונות): סריניא.

סִירִיקוֹן ז', מין משי a kind of silk | *eine Seidenart* שבת כ' ע"ב: השיראים וכו' והסיריקון.

סִירְכָא ז', רגילות habit | *Gewohnheit* ע"ז ל' ע"א: סירכא דגברא נקיטה, ועי' סִרְכָא.

סִירְסוֹר עי' סַרְסוֹר. שמו"ר פ"ו: למלך ב"ו שהיה משיא בתו קרא לקרתני אחד להיות סירסור ביניהן.

סִירְקַאי ז', ערבי, ישמעאלי Saracen | *Sarazene* ירוש' ב"מ פ"ב ח' ע"ג: חדא חמר מחד סירקאי.

סִירְקוֹן ע׳ סִירִיקוֹן. קיד׳ ל״א ע״ו: סירקון של זהב.

סִירְקִי ע׳ סִידְקִי 2. ירוש׳ כלא׳ פ״ב כ״ז ע״ג: אילו יהבתון לי הוינא צרר לון בסירקי.

סִירְקַיי ע׳ סִירְקַאי. ירוש׳ ב״מ פ״ב ח׳ ע״ג: חד חמר מחד סירקי.

סִירְקִין ע׳ סִירִיקוֹן. מג׳ ל״ט ע״ב: והסירקין והשיראין מניין.

סִירְתָא נ׳, קוץ thorn | *Dorn* קהל״ר ז׳ ו׳: הלין סירייתא כד אינון דלקן קולן הולך.

סִיתְוָא ז׳, סתיו winter | *Winter* תרג׳ בר׳ ח׳ כ״ב (וקיץ וחורף): וקיטא וסיתוא.

סִיתְוָנִיּוֹת ע׳ סִיפְוָנִיּוֹת. חול׳ ק״כ ע״ב: וחומץ סיתווניות ושאר מיני פירות.

סִיתּוּת ז׳, 1) פיסול אבנים chiselling, cutting | *das Behauen (der Steine)* ירוש׳ שבת פ״ט י״א ע״ד: סיתותן של אבנים הוא גמר מלאכתן.

2) צרורות chip | *Splitter* ירוש׳ ב״מ י׳ י״ב ע״ג: והוזק וכו׳ בסיתות.

סַךְ ז׳ — 1) סכום, מספר number | *Zahl* ב״ב כ״ב ע״א: סך מקרי דרדקי עשרין וחמשה ינוקי.

2) אח brother | *Bruder* ע״ז י״א ע״ב: סך קירי פלסתר — אחוה דמרנה זייפנא.

סְכָא ע׳ סִיכָּא 2. תרג׳ אס׳ ה׳ י״ד: סכין דפרזל.

סָכָה פ״י, הביט, צפה to look, to forsee | *schauen, voraussehen* מגי׳ י״ד ע״א: שסכתה ברוח הקודש.

סַכְוָאָה ז׳, 1) צופה, שומר watchman | *Wächter* תרג׳ ש״ב י״ג ל״ד (הצופה): סכואה.

2) נביא, חוזה prophet | *Prophet* תרג׳ דהי״א כ״ו כ״ח (החוזה): סכואה.

סִכְוָמָא ע׳ סְכוּמָא. תרג׳ דהי״ב ה׳ ו׳ (אשר לא יספרו): דלית להון סכומא.

סָכוּי ת׳, שקוף transparent | *durchsichtig* נדה כ״ד ע״ב: עצמותיו סכויין.

סִכּוּיָא ע׳ סִיכּוּי. תרג׳ מש׳ כ״ד י״ד (ותקותך לא תכרת): וסכויך לא נגמר.

סְכוֹכִית נ׳, זכוכית glass | *Glas* תוס׳ צוק׳ ב״ק ב׳ ו׳: המצניע קוצים וסכוכיות בתוך כותלו של חבירו וכו׳ ובא אחר והוזק בהן.

סְכוּם, סְכוּמָא ז׳, מספר, מתכונת, סך הכולל number, sum total | *Zahl, Summe* שמו״ר פ״א: אין אתם משלימין הסכום; תרג׳ יב״ע דב׳ א׳ י״א: ויברך יתכון בלא סכומא.

סִכּוּף ז׳, עינוי וסיגוף affliction | *Pein, Qual* איכ״ר פתיחתא (ר׳ נחמן): תאניה ואניה — סכופי סכופים.

סָכוּף ת׳, מעונה maltreated | *gequält* ב״ר פפ״ה: דווים וסכופין.

סְכוּתָא נ׳, 1) מצפה watchpost | *Wacht* תרג׳ ישׁ׳ כ״א ה׳ (על מצפה): על סכותא.

2) צפיה, תקוה hope | *Hoffnung* תרג׳ איכה ד׳ י״ז (בצפיתנו): בסכותנא.

סְכֵי פ״ע, 1) ראה, הביט to look | *sehen* ויק״ר פל״ד: סכי בי אסתכל בי.

2) קוה to hope | *hoffen* תרג׳ יב״ע בר׳ מ״ט י״ח (לישועתך קויתי): לפורקנך סכית.

סַכֵּי פַּעֵל, כביל 2. כת׳ ס״ב ע״א: הות מסכיא דביתהו השתא אתי השתא אתי.

אִסְתְּכֵי אתפ׳, 1) ע׳ סְכֵי 1. תרג׳ בר׳ י״ח ט״ז (וישקיפו על פני סדום): ואסתכיאו על אפי סדום.

2) נשקף to be seen | *gesehen werden* תרג׳ ש״א י״ג י״ח (הגבול הנשקף): תחומא דמסתכי.

3) ע׳ סְכֵי 2. תרג׳ איוב ג׳ ט׳ (יקו לאור ואין): יסתכי לאנהרא ולא יחמי.

סַכְיָא ז׳, חוזה seer | *Seher* ויק״ר פ״א: בערביא קורין לנביא סכיא.

סִכְיוֹן ז׳, תקוה hope | *Hoffnung* פסיק׳ בשלח פ״ג ע״א: ברוני סברוני סכיוני.

סַכִּין, סַכִּינָא נ׳, מאכלת, שכין knife | *Messer* קיד׳ מ״ו ע״א: הרי שלחן והרי בשר והרי סכין ואין לנו לאכול; שבת קמ״א ע״א: קתא דסכינא.

סִכֵּךְ פיעל, חיפה וכיסה to cover | *bedecken* סוכה פ״א מ״ד: כל שהוא מקבל טומאה ואין גידולו מן הארץ אין מסככי, בו.

הֵסַךְ הפ׳ ־ ארג to weave | *weben* שבת פ״ז מ״ב: והשווה והמיסך.

נִסְתּוֹכֵךְ נתפ׳, היה מואר to be enlightened | *erleuchtet sein* תנח׳ ויקהל ח׳: שנסתוככו ברוח הקודש.

סְכָךְ, סְכָכָא ז׳, **סְכָכָה** נ׳, חיפוי וכיסוי cover, ceiling (of twigs) | *Bedachung, Decke* סוכה י״ז ע״א: אויר פוסל בשלשה וכו׳ סכך פסול; סנה׳ ד׳ ע״ב: סככא לא בעי קרא; אהל׳ פ״ח מ״ב: אלו הן הסככות אילן שהוא מיסך על הארץ.

סָכַל ־ **הִסְתַּכֵּל** התפ׳, 1) הביט to observe | *betrachten* קיד׳ מ׳ ע״א: המסתכל בקשת וכו׳.

2) התבונן, הרהר to keep in mind | *bedenken* אבות פ״ג מ״א: הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה.

(סכל) אַסְכֵּל אפ׳, 1) הסביר to explain | *erklären* תרג׳ איוב ו׳ כ״ד (הבינו לי): אסכלו לי.

2) עשה אולת to act foolishly | *töricht handeln* תרג׳ בר׳ ל״א כ״ח (הסכלת עשו): אסכילתא למעבד.

אִסְתַּכַּל אתפ׳, 1) השכיל והחכים to become wise | *weise werden* תרג׳ בר׳ ג׳ ו׳ (להשכיל): לאסתכלא ביה.

2) עי׳ הִסְתַּכֵּל 1. תרג׳ במ׳ כ״א ט׳ (והביט אל נחש): מסתכל לחויא.

3) עי׳ אַסְכֵּל 2. תרג׳ ש״ב כ״ד י׳ (נסכלתי מאד): אסתכלית להדא.

סָכְלָא ז׳, שכל reason, sense | *Vernunft* תרג׳ תה׳ קי״א י׳ (שכל טוב): סכלא טבא.

סַכְלָא ת׳, טפש foolish | *dumm* תרג׳ משׁ׳ י׳ א׳ (ובן כסיל): וברא סכלא.

סָכְלְנוּתָא נ׳, תבונה, חכמה wisdom | *Weisheit* קהל״ר ב׳ ג׳: ולאחוז בסכלנותא.

סָכַם פ״י, עי׳ סָכָה. ילק׳ זכר׳ תקפ״א: מנין שהוא סוכם את הארבעים.

הִסְכִּים הפ׳, נרצה, היה בדיעה אחת עם־ to agree | *übereinstimmen. zustimmen* שבת קפ״ז ע״א: שלשה דברים עשה משה מדעתו והסכים הקב״ה עמו.

סְכַם פ״י, 1) מנה to count | *zählen* תרג׳ יב״ע במ׳ כ״ו ס״ג (אשר פקד את בני ישראל) די סכמון ית בני ישראל.

2) התאים to adapt | *anpassen* שם שם כ״ז ה׳: וסכם יתהון על דעתא דלעיל.

אַסְכֵּם אפ׳, עי׳ הִסְכִּים. גיט׳ ו׳ ע״ב: דאסכים מריה על ידיה.

אִסְתְּכַם אתפ׳, נגזר to be decreed | *verhängt werden* תרג׳ יב״ע במ׳ ט״ז כ״ט (ופקודת כל האדם יפקד עליהם): וסכמות כל אנשא יסתכם עליהון.

סִכְמוּתָא נ׳, גורל, מנת, חלק destiny, fate | *Schicksal, Bestimmung* תרג׳ יב״ע במ׳ ט״ז כ״ט (ופקודת כל האדם): וסכמות כל אנשא.

סִכֵּן פיעל, הביא לידי סכנה to expose to danger | *in Gefahr bringen* סוטה י״א ע״א: ערי מסכנות – שמסכנות את בעליהן.

הִסְתַּכֵּן התפ׳, בא לידי סכנה to be exposed to danger | *in Gefahr kommen* שמו״ר פ״ה: שעל עסקי מילה נסתכן משה.

סְכֵן פ״ע, **סַכֵּן** פָּעַל, היה בסכנה to be in danger | *in Gefahr sein* ירושׁ׳ שבת פי״ד י״ד ע״ד: ישתי ולא יסכן; קיד׳ כ״ט ע״ב: אי לא אתרחיש ניסא סכינתין.

אַסְכֵּן אפ׳, קבע to arrange | *festsetzen* תרג׳ תה׳ קל״ט ג׳ (וכל דרכי הסכנת): וכל אורחתי אסכנתא.

אִסְתַּכַּן אפ׳, בא לידי סכנה to be exposed to danger | *in Gefahr kommen* פס׳ קי״ב ע״ב: דילמא מיכריך ליה חויא ולא ידע ומסתכן.

סַכָּנָה נ׳, חשש אסון danger | *Gefahr* תעני׳ ה׳ ע״ב: אין מסיחין בסעודה שמא יקדים קנה לושט ויבוא לידי סכנה.

סַכָּנַת נְפָשׁוֹת חשש מיתה risk of life (serious illness) | *Lebensgefahr* ביצה כ״ב ע״א: סכנת נפשות.

סִכְנִי, סִכְנִין שם מקום בגליל name of place in Galilee | *Ort in Galilea* תוס׳ נדה ג׳ י״א: בקעת סכני; ויק״ר פ״ה: מן הדא סכנין הוה.

סכנין, סכניתא עי׳ סְכִינְתָּא. ב״ר פי״ט: סכי:ין – סכנין; שבת קמ״ז ע״ב: סכניתא צריך.

סַכַּנְתָּא עי׳ סַכָּנָה. חול׳ י׳ ע״א: חמירא סכנתא מאיסורא.

סכ״ם סוף כל סוף.

סַכְסָן עי׳ סִיכְסָא. סנה׳ ק׳ ע״ב: עברקן סכסן.

(סכף) הִסְכִּיף הפ׳, הרפה את הידים to discourage | *entmutigen* איכ״ר ב׳ ב׳: ובשעה שהיו יוצאין למלחמה היה אומר לו תסעוד ולא תסכיף.

(סכר) הִסְתַּכֵּר התפ׳, נמסר לידי שונא, נשתעבד to be at one's mercy | *ausgeliefert werden* ירושי׳ הור׳ פ״ג מ״ח ע״ג: שצפה ברוח הקודש שעתידין להסתכר במלכיות.

סְכַר פי׳, סַכַּר פַּעל, סתם to stop, to dam in | *verstopfen, eindämmen* גיט׳ ס׳ ע״ב: מיסכר ואשקויי; שבת ק״ט ע״ב: נסכרינון לנקבים דידיה.

אִסְתַּכַּר אתפ׳, נסתם to become obstructed | *verstopft werden* ב״מ ק״ו ע״ב: אסתכר נהר מלכא.

סַכָּר ז׳, דייג fisherman | *Fischer* כלי׳ פכ״ג מ״ה: מצודות הסכרין.

סִכְרָא ז׳, שֶׁכֶר, סתימה dam | *Schleuse* ירושי׳ שבת פ״ג י״ד ע״א: סכרא דנהרא.

(סלא) הִסְלִיא הפ׳, העלה to make rise | *heraufbeschwören* סנה׳ פ״ב ע״ב: בן סלוא על שהסליא עונות משפחתו.

סְלָא עי׳ סְלֵי. תרג׳ מש׳ ג׳ י״א (אל תמאס): לא תסלא.

סַלָּא 1) ז׳, סל basket | *Korb* ירושי׳ מגי׳ פ״ד ע״ד ע״ד: טנא וכו׳ סלא.
2) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* בר׳ כ״ט ע״ב: ר׳ סלא חסידא.

סלגורין עי׳ סְגִילַרְיוֹן. ע״ז י״ח ע״ב: סלגורין וכו׳.

סַלְגִּיתָא עי׳ סוּלְגִּיתָא. קהל״ר ה׳ י׳: דחמי סלגיתיה וכו׳.

סָלַד פ״ע, 1) נרתע לאחור to rebound | *zurückzucken* גיט׳ נ״ז ע״א: לובן ביצה סולד מן האור.
2) היה קצר בארכו to be snub-nosed | *stumpf sein (Nase)* בכורות מ״ג ע״ב: חוטמו סולד.

סִלֵּד פיעל – עשתה האשה מעשה זמה שלא כדרכה to have unnatural sexual intercourse (women) | *unnatürliche Unzucht treiben (von Frauen)* ירושי׳ גיט׳ פ״ח מ״ט ע״ג: נשים שהיו מסלדות זו את זו.

סלדיה [סַלְרִין] ז׳, שכר salary | *Sold* אדר״נ נוסחא ב׳ הוצ׳ שכטר פי״ה: שהיתה לו סלדיה.

סְלְוָא עי׳ סִילְוָא. תרג׳ איוב מ׳ כ״ו: ובסלוא תנקוב.

סְלוּכְיָה, סְלוּקְיָא עיר בסוריא Seleucia in Syria | *Seleucia in Syrien* תרג׳ דהי״א ה׳ י״א (סלכה): סלווכיה; יב״ע דב׳ ג׳ י׳ (סלכה): סלווקיא.

סָלוּל ת׳, צלול clear | *klar* תוס׳ צוק׳ מקוא׳ ג׳ ד׳: הסלול בטיט שבצדדין וכו׳.

סְלוּלָה נ׳, סל קטן small basket | *kleiner Korb* ע״ז פ״ב מ״ז: החגבים הבאים מן הסלול׳ה אסורין מן ההפתק מותרין.

סְלוּק עי׳ סִילוּק. איכ״ר א׳ ט״ז: על סלוק דעת ועל סלוק שכינה.

סלוקנרית עי' סלקונדרית. ירוש' ע"ז פ"ב מ"ו: מלח סלוקנרית.

סלטא ז', מין סל basket | *Korb* ירוש' תר' פ"ח מ"ה ע"ד: הדין סלטא אפילו קטן וכו'.

(סלי) אסלי אפ', תיעב to despise | *verwerfen* תרג' מש' ט"ו ל"ב (מואס נפשו): מסלי נפשיה.

סליו ז', עוף השליו quail | *Wachtel* יומא ע"ה ע"ב: ד' מיני סליו הן.

סליחותא נ', סליחה ומחילה forgiveness | *Vergebung* תרג' ירי ח' ט"ו: סליחות חובין.

סלייקוס מלך סוריא Seleucus, king of Syria | *Seleukus, König von Syrien* מדר' תה' בובר ט': סלייקוס בנה סליקיא.

סליל ז', גליל עץ שחוטי הארג כרוכים עליו spool | *Spule* נגע' פ"א מ"ט: מן הפקעת לחברתה מן הסליל לחבירו.

סלילה עי' סלולה. תוס' צוק' ע"ז ד' (ה'), י"ב: ואם היו נמכרין בסלילה לפני החנוני.

סליקא, סליקוס עי' סליקיא. כת' י' ע"ב: אשור זה סליקא; מכ' י' ע"א: סליקוס ואקרא דסליקוס.

סליקוסתא ס', מין צמח a plant | *eine Pflanze* שבת ב' ע"ב: האי סליקוסתא רצה שלפה והדר רצה שרי.

סליקיא עיר בסוריא Seleucia in Syria | *Seleucia in Syrien* מדר' תה' בובר ט': סלייקוס בנה סליקיא.

סלירא ז', כסא stool | *Stuhl* ויק"ר פ"ט: יהבו ליה סלירא ויתב עליה.

סלירא (סלרין) ז', שכר salary | *Sold* אדר"נ נוסחא ב' הוצ' שכטר פ"ל: המלכות מעלה לו סלירא.

סלית נ', מאכל קמח flour-dish | *Mehlspeise* ירוש' בר' פ"ו י' ע"ג: דאכל גרוזמי וסלית.

סליתא נ', שליה after-birth | *Nachgeburt* שבת קל"ד ע"ב: סליתא דאימיה.

סלל - נסלל נפ', קפץ העור ושב לצורתו הקודמת to rebound | *zurückprallen* ירוש' ע"ז פ"ב מ"א ע"ב: בשעה שקורעה עד שהיא בחיים הוא נסלל ונעגל לאחר שחיטה הוא נמשך.

סלל, סולל פיעל, עי' סלד. יב' ע"ו ע"א: נשים המסוללות זו בזו; תוס' סוטה ה' ז': המסללת בבנה קטן.

סלמאי שם איש a man's name | *männlicher Name* תעני' כ"ח ע"א: בני סלמאי הנתופתי.

סלמינטין ז', תולעת שבתבואה corn-weevil | *Kornwurm* ילק' ויק' תרס"א: ולא סלמינטין.

סלמנדרא נ', מין חיה שעפ"י האגדה אין האש שולטת בה salamander, a reptile believed to be engendered in fire | *Salamander, ein Tier von dem man annahm, dass es im Feuer nicht verzehrt werde* חג' כ"ז ע"א: תלמידי חכמים אין אור של גיהינם שולטת בהן קל וחומר מסלמנדרא וכו'.

סלמנטון עי' סלמינטין. ב"ב צ"א ע"ב: ישן בלא סלמנטון.

סלסול ז', 1) עשית תלתלים curling the hair | *das Kräuseln* נזיר ג' ע"א: ממאי דהדין סלסול שערא הוא.

2) כיבוד dignity | *Würde* ירוש' בכורים פ"א ס"ד ע"א: וכהנים נהגו סלסול בעצמן.

סלסל - 1) עשה תלתלים, קווץ את השיער to curl the hair | *das Haar kräuseln* ר"ה כ"ו ע"ב: עד מתי אתה מסלסל בשערך.

2) עי' סלד. תוס' צוק' סוטה ה' ז': המסלסלת בבנה קטן.

3) צלצל, השמיע קול to clap one's hands | *mit den Händen klatschen* ילק' מל"ב רל"ב: ומסלסלת בכפי ידיה.

סלסלה נ', ארג דק ביותר very fine texture | *feines Gewebe* גיט' נ"ט ע"א: סלסלה ומלמלה.

סֶלַע ז׳ — 1) משקל ומטבע | a weight and a coin *Gewicht und Münze* ירוש׳ קיד׳ פ״ב נ״ט ע״ד: כל שקלים שכתוב בתורה סלעים ובנביאים ליטרין ובכתובים קינטירין.

2) קשקשים | *Schuppen* | scales תנח׳ מצורע ב׳: הסלעים שהן על הנחש היא צרעתו.

3) עי׳ מַלַע. תוס׳ עוקצ׳ א׳ ב׳: סלע של שבלים.

סַלְעֵם פ״י, איבד | to destroy | *vernichten* תרג׳ איוב י׳ ח׳ (ותבלעני): וסלעמתא יתי.

אִסְתַּלְעַם אתפ׳, נאבד | to be destroyed | *vernichtet werden* תרג׳ הה׳ ק״ז כ״ו (וכל חכמתם תתבלע): וכל חוכמתהון מסתלעמא.

סַלְעֲמוּתָא נ׳, קלקול והשחתה | destruction | *Vernichtung* תרג׳ תה׳ נ״ב ו׳ (דברי בלע): מילי סלעמיתא.

סַלַף פ״י, עיקם | to pervert | *verdrehen* תרג׳ משׁ׳ י׳ י׳ (ואויל שפתים): וסליף בשפוותיה.

אִסְתַּלִיף אתפ׳, נתעקם | to be distorted | *schief werden* תרג׳ שני אס׳ ו׳ י׳: פומיה אסתליף.

סַלְפִּיד, סלפינגס, סלפיר, סלפירגס ז׳, חצוצרה | trumpet | *Trompete* פסיק׳ בחודש קנ״ב ע״א: כמה קרנות וכו׳ וכמה סלפידים; פסיק״ר פ״ה: סלפירין; ויק״ר פכ״ט: כמה סלפירגים וכו׳; קהל״ר ח׳ ח׳: תוקעין לפניו בסלפינגס.

סַלְפִּיתָא נ׳, מין דג | a species of fish | *eine Fischart* ירוש׳ ע״ז פ״ב מ״ב ע״א: אחוי ליה הדא סלפיתא.

סִלֵּק פיעל 1) הסיר והעביר | to remove | *wegschaffen* שבת פ״ב מ״ד: ומסלקין לצדדין.

2) הרים | to lift up | *aufheben* זבח׳ י״ח ע״ב: מרושלין שסילקן ע״י אבנט כשירין.

הִסְתַּלֵּק התפ׳, 1) התרחק | to withdraw | *sich entfernen* אב׳ פ״א מט״ז: עשה לך רב והסתלק מן הספק.

2) מת | to die | *sterben* תוס׳ חג׳ פ״ב: לא היו ימים מועטים עד שנסתלק בן זומא.

סַלְקוּנְדְרֵי ז״ר, אופי קמח חטים | bakers of wheat flour | *Weizenbrotbäcker* ע״ז ל״ט ע״ב: מאי מלח סלקונדרית מלח שכל סלקונדרי רומי אוכלין בה.

סַלְקוּנְדְרִית, סַלְקוּנְטִית, סַלְקוּנְתִית נ׳, מלח גס | lumpy salt | *grobes Salz* ע״ז פ״ב מ״ו: ומלח סלקונטית; שם ל״ט ע״ב: מלח סלקונדרית וכו׳; תוס׳ שם ד׳ (ה׳), י״ב: מלח סלקונתית שחורה.

סַלְקוּתָא נ׳, תרמיל | beggar's bag | *Bettelsack* ירוש׳ תר׳ פ״ה מ״ה ע״ד: הדא סלקותא אפילו היא תלייה וכו׳.

סלריא עי׳ סַלִירָא. ילק׳ ויק׳ תצ״ג: יהבו ליה סלריא ויתיב עליה.

סַלֶּת פיעל, בירר וניפה | to sift | *aussieben* תר׳ פ״א מ״ה: המסלת קב או קביים לסאה.

(סלת) סַלֶּת פַעל, חטב עצים לשבבים | to cut chips | *Späne machen* ביצה י״מ ע״ב: השתא סלותי מסלתינן וכו׳.

סַלָּת ז׳, מנפה קמח | flour-sifter, fancy baker | *(Feinmehlbereiter), Feinbäcker* כל׳ פט״ו מ״ד: נפה של סלתין.

סַלְתָנִיתָא עי׳ סוּלְתָּנִית. ירוש׳ ע״ז פ״ב מ״ב ע״א: איזהו החילק רב אמר סלתניתא.

סַם ז׳ — סַם חַיִּים תרופה לאריכות ימים | medicine of life | *Lebenselixier* קיד׳ ל׳ ע״ב: נמשלה תורה כסם חיים.

סַם הַמָּוֶת, סַם מִיתָה רעל, ארס הממית | poison | *Gift* חול׳ נ״ח ע״ב: סם המות דאדם וכו׳ דבהמה; יומא ע״ב ע״ב: זכה נעשית לו סם חיים לא זכה נעשית לו סם מיתה.

סִמֵּא פיעל, עוור | to make blind | *blenden* ב״ק פ״ח מ״ז: האומר סמא את עיני.

הִסְתַּמֵּא התפ׳, נתעוור | to be blinded | *geblendet werden* במ״ר פי״ה: זה שהיה פקח נסתמא וזה שהיה סומא נתפקח.

סַמָּא ז׳, 1) סם, אבקה, מרקחת וכדומה drug, powder, medicine | *Spezerei, Pulver, Medikament* נדה ל׳ ע״ב: איכא גופא דלא מקבל סמא.
2) גוף, עיקר essence | *Wesen* ירוש׳ סנה׳ פ״א ל׳ ע״ב: כל סמא דמילתא לא דא היא אלא וכו׳.
3) שם אמוראים name of Amoraim | *Name von Amoräern* ע״ז ב׳ ע״ב: ר׳ סמא וכו׳.

סַמָּא דְחַיֵּי, סַמָּא דְמוֹתָא עי׳ סַם חַיִּים, סַם הַמָּוֶת. יומא ע״ב ע״ב: דאומן לה סמא דחייא דלא אומן לה סמא דמתא.

סַמָּאֵל שם מלאך name of an angel | *Name eines Engels* שמו״ר פי״ח: מיכאל וסמאל דומין לסניגור וקטיגור וכו׳.

סְמָאלָא ז׳, שמאל left side | *linke Seite* תרג׳ במ׳ כ״ב כ״ו (ימין ושמאל): לימינא ולסמאלא.

סַמְבַּטְיוֹן שם נהר השובת עפ״י האגדה ביום השבת the river Sabbation, said to rest on the seventh day | *sagenhafter Fluß der am Sabbath ruhen soll* ב״ר פע״ג: עשרת השבטים וכו׳ לפנים מנהר סמבטיון. ועי׳ סַבַּטְיוֹן, סַנְבַּטְיוֹן.

סמדרקום (סְמַרְדְּקוֹס) ז׳, אוחז עינים juggler | *Gaukler* שמו״ר פמ״ו: בן ארכיאטרוס שפגע בסמדרקום.

(סמה) נִסְמָה נפ׳, עי׳ הִסְתַּמֵּא. בכורות פ״ה מ״ה: שנסמת עינו.

סִמָּה פיעל, עי׳ סַמֵּא. ב״ר פמ״ב: עין וכו׳ לסמותה.

סמו״ב סירכא מינה ובה.

סָמוּי ת׳, 1) נעלם ונסתר hidden | *verborgen* תענ׳ ח׳ ע״ב: דבר הסמוי מן העין.
2) עִוֵּר blind | *blind* קידו׳ פ״ד ע״ב: הרי שהיתה עינו סמויה.

סָמוּךְ ת׳ — קרוב near | *nahe* מג׳ כ׳ ע״ב: כרך וכל הסמוך לו; שבת פ״א מ״ב: סמוך למנחה.

סָמוֹכוֹת ז״ר, 1) עמודים pillars | *Pfeiler* ב״ר פל״ח: אחת לאלף ותרנ״ו שנה הרקיע מתמוטט אלא בואו ונעשה סמוכות.
2) חתיכות ארג שהקיטע משים בקב שלו cushions tied to the cripple's feet or hands | *ausgepolsterte Lappen zum Schutz amputierter Glieder* שבת פ״ו מ״ח: וסמוכות שלו טמאין מדרס.

סְמוֹמִית נ׳, שממית lizard | *Eidechse* ספרי דב׳ שנ״ד: סמומיות מכישות אותו.

סָמוּק, סְמוּקָה, סְמוּקְרִי עי׳ סִימוּק. ירוש׳ יבמ׳ פ״ח ח׳ ע״א: ר׳ טיופה סמוק; דמ׳ פ״ג כ״ג ע״ג: סמוקה; תרג׳ יב״ע ויק׳ י״ג מ״ב (אדמדם): סמוקרי.

סָמוּתָא נ׳, סנורים blindness | *Blindheit* ב״ק נ״ב ע״א: כד רגיז רעיא על ענא עבד לנגדא סמותא.

סִמְטָא עי׳ סִימְטָא 2. ע״ז כ״ה ע״ב: וסמטא ודכאיב וכו׳.

סַמֵּי פַּעל, 1) עוור to make blind | *blind machen* ר״ה כ״ד ע״ב: סמי עיניה.
2) מחה, מחק to cancel | *streichen* ב״מ כ״ז ע״א: מאי חזית דמסמית הא מקמי הא.

אִסְתַּמֵּי אתפ׳ נתעוור to get blind | *blind werden* ירוש׳ פאה פ״ח כ״א ע״ב: עייניה דחמונך ולא יהבון לך יסתמיין.

סַמְיָא ז׳, עוור, סומא blind | *Blinder* גיט׳ ס״ח ע״ב: חזא סמיא דהוה קא טעי באורחא.

סַמְיָא שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* יב׳ ע״ד ע״א: דא״ר ריש לקיש א״ר סמיא וכו׳.

סְמִידָא ז׳, סולת finest flour | *feines Mehl* פס׳ מ״ב ע״ב: פת נקיה דסמידא.

סַמְיוֹן ז׳, 1) חבל העול rope of a yoke | *Strick des Joches* ספרא בחקותי ג׳: ושבר את העול וקצץ את הסמיונים.

2) עי' סימן. תרג' איוב כ"א כ"ט (ואותותם אל תנכרו): וסמיוניהון לא תשתמודעון.

סמיות נ', סנורים blindness | *Blindheit* ב"מ ע"א ע"א: סמיות עיניהם של מלוי ברבית.

סמיות הלב טמטום הלב dullness | *Stumpfsinn* כת' ק"ה ע"א: אפילו חכם גדול ולוקח שוחד אינו נפטר מן העולם בלא סמיות הלב.

סמיותא עי' סמיות. ב"ק ל"א ע"ב: בחוטרא דסמיותא.

סמייה עי' סמיא. ירוש' כת' פ"א כ"ה ע"א: לסמייה סגי נהורא.

סמיך ז', עזרה help | *Hilfe* תרג' יב"ע דב' ל"ג ז' (ועזר מצריו): וסמיך מסנאוי.

סמיכא ת', עבה ומוצק thick, solid | *dick, dicht* תענ' ט' ע"ב: עיבא סמיכתא וכו' קלישא.

סמיכה נ', 1) קורבה proximity | *Nähe* ירוש' כלא' פ"ג כ"ח ע"ד: מה ביניהון סמיכה וכו' אסור לסמוך.

2) הנחת ידים על ראש הקרבן putting hands upon the head of the sacrifice | *das Handauflegen auf die Opfertiere* מנ' פ"ט מ"ח: תכף לסמיכה שחיטה.

3) הרשאת הוראה ordination | *Ordination* סנה' י"ד ע"א: אין סמיכה בחו"ל.

4) משען leaning against | *Anlehnung* כת' קי"א ע"א: ישיבה שאין בה סמיכה עמידה שאין בה סמיכה.

סמיכות, סמיכותא כנ"ל 3. ירוש' סנה' פ"א י"ט ע"א: הסמיכות בשלשה וכו' תמן קריי למנוייה סמיכותא.

סמיק עי' סמוק. ירוש' גיט' פ"ז מ"ח ע"ג: סמיק גו אכים.

סמ"ך האות הט"ו באלפבית the 15-th letter of the Alphabet | *der 15. Buchstabe des Alphabets* ב"ר פי"ז: מתחלת הספר ועד כאן אין כתוב סמ"ך.

סמך י' — הרשה את התלמיד להורות to ordain | *autorisieren (die Lehrbefähigung erteilen)* סנה' י"ד ע"א: וסמך שם חמשה זקנים.

נסמך נפ', 1) היה קרוב to be adjoined | *danebenstehen (im Text)* בר' י' ע"א: למה נסמכה פרשת אבשלום לפרשת גוג ומגוג.

2) הורשה התלמיד ע"י הרב להורות to be ordained | *autorisiert werden* יומא פ"ז ע"א: שראוין ליסמך.

הסתמך התפ', נשען to lean against | *sich lehnen* ב"ר פמ"ה: והיתה מסתמכת על שפיחתה.

סמך פעל, עיבה to make a thick mass | *verdicken* פס' קט"ז ע"א: וצריך לסמוכיה.

אסמך אפ', 1) חיזק to make substantial | *fest machen* מו"ק י"ג ע"ב: מעבין — אסמוכי.

2) נתן תמיכה ומשען to give support | *als Stütze heranziehen* מו"ק ה' ע"ב: אסמכה אקרא.

סמך ז', משען support | *Stütze* תרג' יש' ג' א' (משען ומשענה): סמך וסעיד.

סמכא ז', בסיס socket, base | *Gestell* תרג' שמ' ל"ח כ"ז (ככר לאדן): ככרא לסמכא.

בר סמכא ת', ראוי לסמוך עליו trustworthy | *zuverlässig* קיד' מ"ד ע"א: אבין בר סמכא הוא.

סמל"ם סירכא ממקום למקום.

סמלק ז', מין צמח rosemary | *Rosmarin* בר' מ"ג ע"ב: האי סמלק מברכין עילויה בורא עצי בשמים.

סממית נ', שממית lizard | *Eidechse* שבת ע"ז ע"ב: אימת סממית על העקרב.

סממן ז', סם, בושם; אבקה לצביעה drug; dye | *Spezerei, Pulver; Farbstoff* ירוש' יומא פ"ד מ"א ע"ד: חצי כל סממן וסממן. ועי' סמן.

סמן פיעל, ציין ורשם to mark | *bezeichnen* קה"ר י"ב י': שלשה סימנים סימנתי לך.

סמן פעל, 1) שימש אות לטובה to be auspicious | *von guter Vorbedeutung sein* קיד' נ"ט ע"א: ולא מסמנא מילתא.

2) שימש אות לרעה to be inauspicious | von übler Vorbedeutung sein ב״מ כ״ז ע״ב: כיס וארנקי לא משאלי אנשי וכו׳ משום דמסמני.

אִסְתַּמַּן אתפ׳, נסמן ונרשם to be marked | bezeichnet sein תרג׳ יב״ע במ׳ ב׳ ב׳ (באותות): באתון דמסתמנון.

סַמָּן עי׳ סַמְמָן. ב״ק ק״א ע״א: דגזל צמר וסמנון דחד ורבעי להוא צמר דהנך סמנין.

סמניר עי׳ סַמְיוֹן 1. ירושׁ׳ שבת פ״ו ח׳ ע״ב: ונעול אחר סמניריו.

סמע״ה סתם מקשן עם הארץ.

סַמְפּוֹלִיְינָא ז׳, אבן ספיר sapphire | Saphir תרג׳ ירושׁ׳ שמ׳ כ״ח י״ח (ספיר): סמפוליינא.

סַמְפּוֹן עי׳ סִימְפּוֹן. חול׳ מ״ט ע״א: סמפון גדול.

סַמְפּוֹנְיָה עי׳ סִימְפּוֹנְיָה. כל׳ פי״א מ״ו: וסמפוניה וחליל של מתכת וכו׳.

סַמְפּוּרִין ז״ר, עוקצים points | scharfe Spitzen תרג׳ ישׁ׳ מ״א ט״ו (פיפיות): סמפורין.

סַמְפִּירִינוֹן, סַמְפִּרְנוֹן ז׳, אבן ספיר sapphire | Saphir תנח׳ תשא כ״ו: הלוחות משקל ארבעים סאה היו ושל סמפירינון היו; שהש״ר ה׳ י״ד: של סמפרינון.

סְמַק פ״ע, היה אדום to be red | rot sein ב״ב פ״ד ע״א: קא סמקא צפרא ופניא.

סַמֵּק פַּעל, האדים פני חבירו to redden, to put to shame | rot machen, beschämen ירושׁ׳ סנה׳ פ״ו כ״ג ע״ג: דלא מסמקי אפוי.

אַסְמֵק אפ׳, נעשה אדום to become red | rot werden פס׳ ע״ד ע״ב: אומצא דאסמיק.

סַמְקָא ת׳, אדמדם reddish | rötlich תרג׳ יב״ע ויק׳ י״ג מ״ג (אדמדמת): סמקא.

סַמְקִי שם מקום בבבל name of a place in Babylonia | Ort in Babylonien יב׳ קכ״א ע״א: אגמא דסמקי.

סַמְקָן ז׳, מין אבן טובה a jewel | ein Edelstein תרג׳ שמ׳ כ״ח י״ז (אדם): סמקן.

סַמְקָרִיי ת׳, אדמדם reddish | rötlich תרג׳ ירושׁ׳ בר׳ כ״ה כ״ה (אדמוני): סמקריי.

סַמְקְתָא עי׳ סַמְקָן. תרג׳ ירושׁ׳ שמ׳ כ״ח י״ז (אדם): סמקתא.

סְמַר •- היזק במסמרים to nail, to fasten | annageln ירושׁ׳ מגי׳ פ״ד ע״ה ע״ג: והוא שסמרו וכו׳ והוא שייחדו.

סִמֵּר פיעל, נעץ מסמרים במקל, בנעל וכדומה to stud with nails | mit Nägeln beschlagen כלי׳ פי״ד מ״ב: מקל שעשה בראשו מסמר כמין חזינא טמא סימרו טמא.

סַמֵּר פַּעל, כנ״ל. ירושׁ׳ חג׳ פ״ג ע״ח ע״ד: כיפא מסמר.

אִסְטְמַר, אִסְתְּמַר אתפ׳, נשמר ונזהר to take heed | sich vorsehen תרג׳ שמ׳ כ״ג כ״א (השמר מפניו): אסתמר מן קדמוהי; יה׳ ו׳ י״ח (שמרו מן החרם): אסטמרו מן חרמא.

סַמְרוֹסִי עי׳ אַבְרוֹטִי. בר׳ ל״ט ע״א: אגורי וכו׳ ואמרי לה סמרוסי שמה.

סַמַרְטוּט ז׳, סחבה rag | Lumpen שבועות ל״א ע״א: אחד לבוש סמרטוטין.

סַמַרְטִיקִי גליל השומרונים the Samaritan district | Samartianien ירושׁ׳ ע״ז פ״ה מ״ד ע״ד: לא אשתכח חמרא בכל סמרטיקי.

סַמְתּוֹרָא, סַמְתִּירָא, סַמְתַּר ז׳, משחה, סם לשפשוף העור cosmetics; plaster | Salbe, Schminke; Pflaster תרג׳ אס׳ ב׳ י״ב (ימי מרוקיהן): ימי סמתוריהון; שם שם ג׳ (תמרוקיהן): סמתר משחהון; איוב ה׳ י״ח (ויחבש) ומעיל סמתירא.

סַמְתַּר פ״י, ריפא to heal | heilen תרג׳ איוב ל״ד י״ז (האף שונא משפט יחבוש): הברם דסאני דינא יסמתר(בהוי אח׳: יסתמר).

סנ׳ סנהדרין.

סַנָּא ז׳, שונא hater | Feind ירושׁ׳ מגי׳ פ״א ע״ב ע״ד: ששרת שכינה בסנאיו של יוסף.

סְנָא ז׳, שנאה hatred | *Feindschaft* תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ג ה׳ (עזוב תעזוב עמו): משבוק תשבוק בההיא שעתא ית סנא דבלבך עלוי.

סְנָאָב, סְנָאָה שמות אנשים name of men | *männliche Namen* תענ׳ פ״ד מ״ה: בני סנאה; עיר׳ מ״א ע״א: סנאב.

סַנְאָה עי׳ סַנָּא. תרג׳ שני אס׳ ו׳ י׳: גברא ההוא סנאה דילי וסנאה דאבהתי.

סִנְאָה, סִנְאֲתָה עי׳ סָנָא. תרג׳ במ׳ ל״ה כ׳ (כשנאה): בסנאה; ש״ב י״ג ט״ו (שנאה גדולה): סנאתא רבתא.

סַנְבּוּט ז׳, מין תכשיט בראש האשה a head-dress | *Kopfputz der Frauen* שבת פ״ו מ״א: לא תצא אשה וכו׳ ולא בסנבוטין.

סַנְבַּטְיוֹן עי׳ סַמְבַּטְיוֹן. ירוש׳ סנה׳ פ״י כ״ט ע״ג: לשלש גליות גלו ישראל אחת לפנים מנהר סנבטיון.

סַנַּבְרַאי שם מקום בארץ ישראל name of place in Palestine | *Ort in Palästina* ב״ר פצ״ח: כנרת – סנבראי ובית ירח.

סנגדודים, סַנְגְלָרִין ז״ר, פרשים riders | *Reiter* ילק׳ במ׳ תשע״א: גירא בהן סנגלרין; ספרי בלק קל״א: סנגדודים.

סַנְדָּל ז׳, 1) מין נעל שאין בו אלא סוליה ורצועות sandal | *Sandale* יב׳ ק״ג ע״ב: סנדל של עץ. 2) נֵפֶל שאין בו חיתוך אברים an abortion | *eine Mißgeburt* נדה כ״ד ע״ב: המפלת סנדל.

סַנְדְּלָא כנ״ל 1. פסיק׳ עשר צ״ט ע״א: עד דסנדלא ברגלך וכו׳.

סַנְדַּלְבוֹן, סַנְדַּלְכוֹן מין אבן טובה a jewel | *ein Edelstein* סנה׳ כ״ט ע״ג: סנדלבונים טובים ואבנים טובות; תרג׳ איוב כ״ח י״ח (ראמות) סנדלכון.

סַנְדַּלְפוֹן 1) כנ״ל. ילק׳ בר׳ ט״ו: סנדלפונים. 2) שם מלאך name of an angel | *Name eines Engels* חג׳ י״ג ע״ב: סנדלפון שמו וכו׳ ועומד אחורי המרכבה וקושר כתרים לקונו.

סַנְדְּלָר ז׳, עושה סנדלים, רצען sandal-maker | *Sandalenmacher* אבות פ״ד מי״א: ר׳ יוחנן הסנדלר.

סַנְהֶדְרָאוֹת, סַנְהֶדְרֵי, סַנְהֶדְרִיּוֹת, סַנְהֶדְרְיָיתָא עי׳ סַנְהֶדְרִין. סנה׳ ט״ז ע״ב: ואין עושין סנדראות; ספרא קדוש׳ פרק ח׳ פרשה י׳: סנדריות של ישראל; תרג׳ יב״ע במ׳ ט׳ ח׳: רישי סנדרייתא; שם כ״ה ז׳: מגו סנדרי דיליה.

סַנְהֶדְרָנָא ז׳, חבר הסנהדרין member of the court | *Mitglied des Tribunals* שהש״ר ד׳ ד׳: על ידי סנדרנא משה ופנחס.

סנה׳ סנהדרין.

סַנְהֶדְרֵי, סַנְהֶדְרִין נ״ר, בית דין הגדול שבירושלים Sanhedrin, the supreme council in Jerusalem | *Sanhedrin, das oberste Tribunal in Jerusalem* מדות פ״ה מ״ד: לשכת הגזית שם היתה סנהדרי גדולה יושבת ודנה וכו׳; סנה׳ פ״א מ״ו: סנהדרין גדולה היתה של שבעים ואחד וקטנה של עשרים ושלשה; שם ס״ג ע״א: סנהדרין שהרגו את הנפש.

סַנְוַארְתָּא ז׳, כובע helmet | *Helm* שבת ס״ב ע״א: קסדא אמר רב סנוארתא.

סְנוּאֲתָא נ׳, שנאה hatred | *Feindschaft* תרג׳ מש׳ כ״ו כ״ו (תכסה שנאה): דמכסה סנואתא.

סְנוּנִית, סְנוּנִיתָא נ׳, מין עוף קטן swallow | *Schwalbe* שבת ע״ז ע״ב: אימת סנונית על הנשר; תרג׳ ירי׳ ח׳ ז׳ (עגור): סנוניתא.

סְנוֹקֶרֶת נ׳, מכת אגרוף blow with the fist | *Faustschlag* ב״ק כ״ז ע״ב: ולבעיטה וכו׳ ולסנוקרת.

סַנְוֵר פי׳, עִוֵּור to blind | *blenden* תרג׳ יב״ע במ׳ ט״ז י״ד (העיני האנשים ההם תנקר): העיניהון וכו׳ תסנוור.

סְנוּתָא עי׳ סְנוּאֲתָא. תרג׳ תה׳ ק״ט ג׳ (ודברי שנאה): וממללי סנותא.

סְנוּתָא נ׳, אשה שנואה לבעלה | the hated wife
תרג׳ יב״ע דב׳ *die vom Manne gehaßte Frau*
כ״א ט״ו (השנואה): סנותא.

סְנַט פ״י, הלעיב ולגלג *schmähen* | to sneer ב״ר
פע״א: היו הכל סונטין בה.

סַנְטוֹרָא ז׳, שומר *Wächter* | guardsman ירוש׳
חג׳ פ״א ע״ו ע״ג: סנטורי קרתא.

סַנְטוֹרַיָּה ע׳ סַטַרְנַלְיָה. ירוש׳ ע״ז פ״א ל״ט
ע״ג: ברומי צווחין ליה סנטורייה דעשו.

סַנְטוֹרְתָא נ׳, שכר שומר | watchman's pay
פסיק׳ העומר ס״ט *Besoldung des Wächters*
ע״ב: סנטרך אנא ולית את יהב לי סנטורתי.

סַנְטִירָא ז׳, 1) שומר *Wächter* | guardsman
ויק״ר פל״ד: אזלה ואתנסיבת לסנטירא דקרתא.
2) מין מלבוש *ein Kleid* | a dress ירוש׳ מו״ק
פ״ג פ״ג ע״ג: לביש סנטיריה.

סְנַטֵּר פ״י, נטר איבה *Groll* | to bear grudge
ב״ר פס״ז: סנטירו ונעשה לו שונא *nachtragen*
נוקם ונוטר.

סַנְטֵּר ז׳, 1) שומר *Wächter* | watchman ירוש׳
ב״מ פ״ט י״ב ע״א: החופר והכייל והסנטר
שומרי העיר והאיקונומוס וכו׳.
2) קצה הפנים התחתון *Kinn* | chin בר׳ כ״ד
ע״ב: כשהוא מפהק היה מניח ידו על סנטרו.

סַנְטְרָא ע׳ סַנְטֵירָא 1. 2. קהל״ר ד׳ ח׳: בלשאצר
סנטרא דבבל; ב״ר פ״ק: מאי סנטרוי מאנין וכו׳.

סַנְטֵרוּתָא, סַנְטַרְיוּתָא ע׳ סַנְטוֹרְתָא. ויק״ר
פכ״ח: ולית את יהיב לי דסנטרותי; קה״ר א׳
ג׳: ולית את יהיב לי מסנטריותי.

סְנֵי 1) פ״י שנא *hassen* | to hate פס׳ קי״ג ע״ב:
ומי שרי למסנייה.
2) היה מכוער *häßlich sein* | to be ugly
תענ׳ ז׳ ע״ב: אי הוו סנו וכו׳.

סַנְיָא ז׳, 1) מין שיח קוצי *ein* | a thorn-bush
שהש״ר א׳ א׳: מן סניא נפיק *Dornstrauch*
וורדא.

2) גריעות *schlechte Qualität* | inferiority
ב״ב קכ״ב ע״א: לשופרא וסניא.

סַנְיָא דִיבֵי מעי *ein Darm* | a part of the guts
חול׳ נ״ח ע״ב: תרתי סניי דיבי.

סַנְיְאָתָא נ׳, שנאה *Feindschaft* | hatred תרג׳
מש׳ ט״ו י״ז (ושנאה): בסניאתא.

סַנֵיגוֹר ז׳, מליץ יושר *Fürsprecher* | advocate
ר״ה כ״ו ע״א: אין קטיגור נעשה סניגור.

סַנֵיגוֹרְיָא, סניגירין, סניגרון נ׳, זיכוי והגנה
ירוש׳ תענ׳ פ״ב ס״ה *Verteidigung* | defence
ע״ד: בני נכנסין לידי צרה ואין להם מי ילמד
עליהם סניגוריא; שבוע׳ ל׳ ע״ב: שלא יעשה
סניגרון לדבריו; ילק׳ שמ׳ שנ״ב: שלא יעשה
סניגירין לדבריו.

סְנִיוּתָא נ׳, שנאה *Haß* | hatred נד׳ ס״ב ע״א:
קסבר משום סניות מילתא הוא דאמר.

סְנִיף ז׳, 1) אבר, חוליה של כלי | piece of a tool
מנ׳ פ״א מ״ו: ארבע *Bestandteil eines Geräts*
סניפין של זהב היו שם וכו׳ שהיו סומכין בהן.
2) צירוף וחיבור *Ergänzung* | attachment
בר׳ מ״ז ע״ב: קטן וכו׳ עושין אותו סניף לעשרה.

סְנִיפְתָא שם מקום בארץ ישראל name of a
place in Palestine | *Ort in Palästina* תוס׳
צוק׳ שבי ד׳ י״א: סניפתא וסחרתא וכו׳.

סְנַן פ״י, סַנֵּן פיעל, זיקק וצרף | to clear, to filter
במ״ר פ״ד: היה לבוש בגדי *läutern, filtrieren*
זהב סנון; שבת פ״כ מ״ב: מסננין את היין וכו׳.

הִסְתַּנֵּן, הִסְתּוֹנֵן התפ׳, זוקק ונצרף | to be refined
במ״ר פ״ז: נסתננו הפסולות *geläutert werden*
ממנו; פסיק״ר פי״ד: כשם שהכסף צרוף נכנס
לכור ומצטרף ומסתונן וכו׳.

סנס, סנסון ע׳ סָנוֹס. תוס׳ צוק׳ כלי׳ ב״ב ה׳
י״א: והלבדין והסנסין; שם נג׳ ה׳ י״ד: והלבדי
והסנסון.

סַנְסַן שם איש *männlicher* | a man's name
ב״ר פי״ט: חנינא בר סנסן. *Name*

סָנַף פ״י, חיבר וצירף to insert | *einschalten* תוס׳ כתי׳ ז׳ י״: היה בה מום אחר וסנפו בין המומין.

(סנף) אִסְתַּנַף אתפ׳, התלקט והתחבר to be gathered | *zusammen getragen werden* קהל״ר י״א ט׳: עד דאסתנפנו פריטיי.

סַנְפִּירִינוֹן עי׳ סַמְפִּירִינוֹן. שמו״ר פל״ח: ישׂשכר — סנפירינון.

סְנַפְּתָּה שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Ort in Palästina* ירוש׳ שבי׳ פ״ו ל״ו ע״ג: תפנים וסנפתה וכו׳.

סָנַק פ״י, סַנֵּק פיעל, סילק לצדדין to remove | *wegräumen* תמיד פ״ב מ״א: סונקין אותן לצדדי המזבח; מקוא׳ פ״ב מ״ו: המסנק את הטיט.

סְנַק פ״י, הלעיט ופיטם to stuff | *mästen* פס׳ ג׳ ע״ב: כגדי מסנק.

סנקוטס, סַנְקְלִיט, סַנְקְלִיטוֹן, סַנְקְלִיטוֹס, סַנְקְלִיטוֹר, סַנְקְלִיטִיקוֹס ז׳, יועץ counsellor | *Ratgeber* מדר׳ תה׳ פ״: ואמר לסנקליט שלו (בהוצ׳ בובר שם: לסנקוטס); ירוש׳ בר׳ פ״ט י״ג ע״ד: כיון שמת דוד עמד שלמה והחליף סנקליטון שלו; שמו״ר פמ״ו: משל לסנקליטוס וכו׳; שם פכ״ח: לפלוני סנקליטיקוס; דב״ר פ״ז: אומן של סנקליטור.

סַנְקַתֶּדְרוֹן, סנקתדרים עי׳ סִינְקַתֶּדְרָא. ב״ר פ״ח: משל למלך שהיה לו סנקתדרון וכו׳; שם פמ״ט: אמר המלך כלום עשיתי סנקתדרים אחד אלא שלא לעשות חוץ מדעתו.

סַנְּרָא ז׳, חור המפתן שציר שהדלת סובב בו hole of the door-hinge | *Loch für die Türangel* שבת פ״ז ע״א: ושבעה עפרי מזי׳ סנרי.

סַסְגְּוֹנָא, סַסְגוֹנָא ז׳, מין בעל חי an animal | *ein Tier* תרג׳ שמ׳ כ״ו י״ד (תחש): ססגונא; יב״ע שם: ססגוונא.

ססדמ״ג סתם ספרי דדייני מינמר נמירי.

ססלל״ת סחור סחור לכרמא לא תקרב.

סַסְמָגוֹר ז׳, מין ארז a species of cedar | *eine Zedernart* יומא מ׳ ע״ב: מאי ארז אמר עולא ססמגור.

סס״נ ספק סכנת נפשות.

סס״ק סוף סוף קשיא.

סַסְרְטַאי שם איש a man's name | *männlicher Name* תענ׳ י״ד ע״א: אמר רב שמואל בר ססרטאי.

סָעַד ·—·סַעֵד פיעל, תמך וסייע to support, to assist | *stützen. helfen* פרה פ״ב מ״י: ותינוק שאין בו דעת האשה מסעדתו וכו׳.

סָעַד פעו״י, 1) כנ״ל. תרג׳ ישי׳ ל״א (וכשל עוזר ונפל עזור): ויתקל סעיד ויפול סעוד.
2) אכל to dine, to eat | *essen, speisen* גיט׳ ס״ז ע״ב: מאי טעמא לא סעיד מר גבן.
3) השביע והרוה to satiate | *sättigen* בר׳ ל״ה ע״ב: נהמא מיסעד סעיד.

סַעֵד פַעל, תמך ועזר to support, to help | *stützen, helfen* תרג׳ דהי״ב כ״ח כ״ג (הם מעזרים אותם): אינון מסעדין יתהון.

אִסְתַּעֵד אתפ׳, נעזר ונתמך to be supported | *unterstützt werden* תרג׳ ישי׳ ה׳ ו׳: לא יסתעדון (בהו׳ אח׳: יסתערון) ולא יסתמכון.

סַעַד, סַעֲדָא ז׳, סיוע support | *Stütze* תוס׳ סנה׳ ב׳ ד׳: עושין אותן סעד לשנה; תרג׳ ש״א ז׳ י״ב (אבן העזר): אבן סעדא.

סָעֲדָא ז׳, עוזר ותומך assistant, helper | *Helfer* תרג׳ יב״ע במ׳ ט״ז ה׳: כנישת סעדוי.

סָעוֹד, סְעוֹדָא ז׳, **סְעוּדָה** ארוחה, משתה meal, dinner | *Mahlzeit, Mahl* ירוש׳ בר׳ פ״ב ה׳ ע״א: אם היו עושין עמו בסעודן; תרג׳ שני אס׳ ו׳ י״א: סעודא דשדרית ליה; בר׳ פ״ח מ״א: אלו דברים שבין ב״ש וב״ה בסעודה.

סְעוּדַת קֶבַע ארוחה שלימה בזמנה הקבוע a regular full meal | *reguläre, volle Mahlzeit* סוכה כ״ו ע״א: אכילת עראי וכו׳ סעודת קבע.

סְעוּדוּנָא עי' סְעֻדָא. ירוש' תענ' פ"ד. ס"ט ע"א: ברייכון סעודונכון.

סְעוּדְּתָא עי' סְעוּדָה. כתי' ס"א ע"ב: אפסרת לסעודתא דמלכא.

סעו"ר סדר עולם רבה.

סְעוּרָא נ', עונש *Heimsuchung* | visitation תרג' מיכה ז' ד' (פקודתך): סעורת בישתך.

סְעוֹרִין ז"ר, שעורים *Gerste* | barley תרג' יב"ע ויק' כ"ז ט"ז (חומר שעורים): כור סעורין.

סְעוֹרָם שם אמורא *Name* | name of an Amora *eines Amoräers* ב"מ ע"ג ע"ב: רב סעורם אחוה דרבא וכו'.

סְעוּרָנָא עי' סְעוּרָא. תרג' הושע ט' ז' (ימי הפקודה): יומי סעורנא.

סַעַל ז', רפואה ותעלה *Heilmittel* | medicine קהל"ר א' ח': סעל לרפאותו.

סע"מ סעודת מצוה.

סְעַר כ"י, בקר וסייר *besuchen* | to visit תרג' מל"א ט' י"ב (לראות את הערים): למסער ית קירויא.

אַסְעַר אפ', ענש *strafen* | to punish תרג' ישי' כ"ו כ"א (לפקוד עון): לאסערא חוב.

אִסְתְּעַר אהפ', 1) נגזר to be inflicted upon | *verhängt, bestimmt werden* תרג' במ' ט"ז כ"ט (יפקד עליהם): יסתער עליהון.
2) נרגש ונרגז to be troubled | *beunruhigt werden* תרג' מל"ב ו' י"א (ויסער לב המלך): ואסתער לבא דמלכא.

סְעַר, סַעֲרָא ז', שיער *Haar* | hair תרג' ויק' י"ג י': (שער): סערא; ירוש' פאה פ"ב י"ז ע"א: סער כותש. ועי' שֵׂעָר.

סַעֲרָא נ', גזירה *Heimsuchung* | visitation תרג' במ' ט"ז כ"ט (ופקודת כל האדם): וסערא דכל אינשא.

סַעֲרָה עי' סְעַר. ירוש' נז' פ"ט נ"ח ע"א: הדין סערה דחיל מן הדין פרולא.

סָפָא עי' סָפֵי 1. ב"מ קי"ד ע"ב: ספא שקל.

סֵפָא ז', סוף *Ende* | end תרג' יב"ע דב' ל"ד ד': ספא דמלתא (בהו' אח': סיפא).

סָפַג פ"י, 1) בלע וינק *einsaugen* | to absorb אבות פ"ה מט"ו: ספוג שהוא סופג את הכל.
2) לקה, נענש במלקות *ge-* | to receive lashes *geißelt werden* נז' פ"ד מ"ג: אם אינה סופגת את הארבעים תספוג מכות מרדות.

סְפֵג עי' הִסְפִּיג 1. פרה פי"ב מ"ב: טובל וכו' ומזה ובלבד שלא יספג.

הִסְפִּיג הפ', 1) נגב ויבש *abtrocknen* | to dry מנ' ז' ע"ב: וטבל ולא מספיג.
2) קיבל וקלט *(Flüßigkeit)* | to receive drippings *aufnehmen* ב"ר פצ"ד: כשרף הזה שאינו מספיק לצאת עד שמספיגין אותו.

הִסְתַּפֵּג התפ', קינח וניגב את עצמו | to dry off *sich abtrocknen* שבת קמ"ז ע"ב: עשרה בני אדם מסתפגין באלונטית אחת.

סֶפֶג ז', נגוב וקנוח *das Abtrocknen* | drying כלא' פ"ט מ"ג: מטפחות הספג.

סָפַד — הִסְפִּיד הפ', ערך קינה על מת, סיפר בשבח המת | to arrange memorial services for *eine Trauerfeier veranstalten, Trauerrede halten* שמח' פ"א: מספידין עליו ואומרים על זה נאה לבכות על זה נאה להתאבל.

ספד"א ספיקא דאורייתא.

ספד"נ שתין פולסין דנורא.

סַפְדָן, סַפְדָנָא ז', מי שנושא הספד, מקונן speaker at funerals, wailer | *Trauerredner, Klagesänger* בר' ס"ב ע"ב: כשם שנפרעים מן המתים כך נפרעין מן הספדנין; תענ' ח' ע"א: וכי בכדי בכו בכייא וספדו ספדנייא.

ספד"ר ספקא דרבנן.

ספה"ע ספירת העומר.

סְפוֹג ז', מין צמח שטבעו לבלוע נוזלים לתוכו; פקעת צמר, מוך sponge, sponge-like material *Schwamm, lockerer Stoff (Wolle u. s. w.)*

כלי פ״ט מ״ד: ספוג שבלע משקין טמאים; ע״ז י״ח ע״א: הביאו ספוגין של צמר ושראום במים וכו׳.

סְפוֹגָא ז׳, מין עוגה הלולה a spongy cake | *eine Art lockerer Kuchen* תרג׳ יב״ע ויק׳ ב׳ ד׳ (ורקיקי מצות): ספוגין פטירין.

סְפוֹגָנִי ת׳, בצורת ספוג, חלול ונקוב sponge-like | *schwammartig, locker* עוקצ׳ פ״ב מ״ח: פת ספוגנית.

סַפּוֹנָא עי׳ סַפָּן. נד׳ נ׳ ע״א: יהיב ד׳ זוזי לספונאי.

סִפְוָנִיּוֹת עי׳ סִיפְוָנִיּוֹת. בר׳ ל״ח ע״א: ויין תפוחים וחומץ ספוניות.

ספוסטא עי׳ סַבַּסְטִי. תוס׳ ערכ׳ ב׳ ח׳: בפרדסות ספוסטא.

סִפּוּק ז׳, 1) חיבור connection | *Verbindung* כלא׳ פ״ו מ״ט: ספקא בחבל או בגמי תחת הספוק מותר.

2) דיות sufficiency | *Genüge* תרג׳ ירו׳ ל״א א׳: ספוק צרכיהון. ועי׳ סִיפּוּק.

סְפוֹקְלַטוֹרָא, סְפוֹקְלַטְרָא עי׳ אִסְפַּקְלַטוֹר. תרג׳ יב״ע בר׳ ל״ז ל״ו (רב הטבחים): רב ספוקלטוריא; תרג׳ ירוש׳ שם: ספוקלטריא.

סִפּוּר ז׳, ספירה ומנין counting | *das Zählen* ירוש׳ נז׳ פ״ז מ״ג: וימי ספורו וימי גמרו וכו׳.

סַפּוֹרָא ז׳, גזיזת השיער hair-cutting | *das Haarschneiden* ויק״ר פכ״ח: אפיק מאני ספוריה.

סִפּוֹרִין עי׳ סַמְפּוֹרִין. תרג׳ דהי״א כ׳ ג׳ (ובחרוצי הברזל): ספורין דפרזלא.

סָפִחַ ז׳, **סְפִחִית** נ׳, ספיח, תבואה הגדלה מאליה after-growth | *Nachwuchs* ספרא בהר פ״א: מכאן סמכו הכמים על הספחים שיהו אסורין בשביעית; ירוש׳ שק׳ פ״ד מ״ח ע״א: שומרי ספחית בשביעית וכו׳.

סְפֵי פ״י, 1) גרף to scrape together | *zusammenscharren* תרג׳ שמ׳ כ״ז ג׳ (לדשנו): למיספי קטמיה.

2) האכיל to give to eat | *zu essen geben* תרג׳ יב״ע במ׳ י״א י״ח (מי יאכילנו בשר): מן יספיננא בישרא.

אַסְפֵּי אפ׳, כנ״ל 2. כ״ב ע״א: אספי ליה כי תורא.

אִסְתְּפֵי אתפ׳, ירא ופחד to be afraid | *sich fürchten* בר׳ כ׳ ע״א: לא קא מסתפי מר מעינא בישא?

סְפִי ז׳, שפה, אוגן לכלי rim | *Rand* כל׳ פ״ד מ״ד: כלי חרש שיש לו שלש ספיות.

ספיטס עי׳ סוֹפִיסְטָא. פסיק׳ בחודש ק״ז ע״ב: שהספיטס יכול לחשב וכו׳.

סָפֵיק, סְפֵיקָא עי׳ סָפֵק. בר׳ ג׳ ע״ב: מי איכא ספיקא קמי שמיא; ירוש׳ כת׳ פ״א כ״ד ע״ד: שתי ספיקות מדבר תורה להקל.

סַפִּיקָא, סְפֵיקָה עי׳ סִפּוּק 2. תרג׳ יב״ע בר׳ ל״א כ״ט (יש לאל ידי): אית ספיקא בידי; ירוש׳ סוטה פ״ז כ״א ע״ד: והיתה ספיקה בידו להחזיק ולא החזיק.

ספיקטור עי׳ סְקִיפְטָר. ילק׳ שמ׳ קי״צ: ויעמדו ספיקטורין וכו׳.

סְפִיקְלָא עי׳ אַסְפִּיקוּלָא. ויק״ר פכ״ד: מלך בשר ודם יושב בדין וכו׳ ובזמן שהוא נותן ספיקלא.

סְפִיקְלָה נ׳, מגדל צופים watch-tower | *Wachtturm* ירוש׳ שבת פ״א ג׳ ע״ב: אפילו נתון בספיקלה וכו׳.

סַפִּיר ז׳, מין צמח a species of vetch | *eine Wickenart* כלא׳ א׳ א׳: הפול והספיר.

סָפִיר עי׳ סִפּוּר. ירוש׳ נז׳ פ״ז נ״ו ע״ג: ימי ספירו.

סְפִירָא נ׳, שער עזים goat's hair | *Ziegenhaar* סוכה כ׳ ע״ב: של שק ושל ספירא.

סְפִירָא, סְפִירָה נ׳, כדור ball | *Ball* פסיק״ר פ״ג: כהדא ספירא דמיינוקייתא; במ״ר פי״ד: כהדא ספירה של תינוקות.

סְפִירָה נ׳, 1) מנין counting | *das Zählen* ספרא אמור פכ״ג: ספירת העומר.
2) הרצאה וספור דברים narration | *das Erzählen* סוכה כ״ד ע״ב: לספירת דברים.

סְפִירוֹת כנ״ל 2. עי׳ ט״ו ע״ב: לספירות דברים בעלמא.

ספ״נ ספק פקוח נפשות.

סָפַן י׳— כיבד to respect | *achten* ירושׁ׳ סוטה פ״י כ״ז ע״ג: הפורק עול זה האומר יש תורה ואיני סופנה.

סְפַן פ״י, 1) כנ״ל. תרג׳ שני אס׳ א׳ י״ב: ולא ספנת יתהון.
2) הופרה to be fructified | *befruchtet werden* ביצה ז׳ ע״א: אימא מארעא ספנא.

אִסְתְּפַן אתפ׳, נמרט ונתמרק to be scoured | *gescheuert werden* תרג׳ יב״ע ויק׳ ו׳ כ״א (ומרק): ויתפן.

סַפָּן, סַפָּנָא ז׳, יורד הים, מַלָּח sailor | *Schiffer* קיד׳ פ״ד מ״יד: הספנין רובן חסידים; תרג׳ יונה א׳ ו׳ (רב החובל): רב ספניא.

סַפְנָא ז׳, החלל הפנימי של תיבה וכדומה the hold | *innerer Raum* סנה׳ ק״ו ע״ב: ספנא דתיבותא.

ספנתא עי׳ סְנַפְּתָה. ילק׳ דב׳ תתע״ד: ספנתא נקיבתא וכו׳.

סִפְסוּפָה אספסוף, ערב רב riot | *Auflauf* ירושׁ׳ תר׳ כ״ח מ״ו ע״ג: ר׳ איסי אתציד בספסופה.

סַפְסִירָא ז׳, חרב sword | *Schwert* ב״ב כ״א ע״ב: שקל ספסירא למיקטליה.

סַפְסִירָא עי׳ סַרְסוּר. ב״מ ס״ג ע״ב: בעי למיתב זוזי לספסירא.

סַפְסִירוּתָא עי׳ סַרְסָרוּת. ב״מ ס״ג ע״ב: זוזי דאינשי אינון עבדי ליה ספסירותיה.

סַפְסָל, סַפְסְלָא, סַפְסְלָה ז׳, כסא לישיבת אנשים אחדים bench | *Bank* שבת כ״ג ע״ב: כסא וספסל; שם כ״ט ע״ב: גרר ספסלא; ירושׁ׳ מגי׳ פ״ג ע״ב ע״ד: ספסלה וקלטיקה.

סִפְסֵף פ״י, פגע קצת to graze | *streifen* נד׳ פ״ו מ״ג: שסיפסף כל שהוא.

סַפְסָר עי׳ סַרְסוּר. ב״מ נ״א ע״א: בתגר ספסר שנו.

סַפְסֵר עי׳ סַפְסִירָא. ירושׁ׳ תר׳ פ״ח מ״ו ע״ג: טעין חד ספסר.

ספ״ק סוף פרק קמא.

סָפַק פיעל, 1) הכה יד אל יד מתוך צער to clap the hands | *die Hände zusammenschlagen* ביצה פ״ה מ״ב: ולא מטפחין ולא מספקין.
2) חיבר וצירף to attach | *aneinanderheften* כלא׳ פ״ו מ״ט: סיפקה בחבל או בגמי.
3) השביר והמציא to supply | *versehen, beliefern* סוטה י״א ע״ב: היו מספקות להם לחם ומזון.

הִסְפִּיק הפ׳, 1) כנ״ל 3. מכי׳ בשלח ו׳: אם מספיק לנו צרכינו נעבדנו ואם לאו לא נעבדנו.
2) נתן זמן ואפשרות to give time or opportunity | *Zeit lassen, die Möglichkeit geben* אבות פ״ה מ״ח: אין מספיקין בידו לעשות תשובה.
3) היה בידו די זמן ואפשרות to have sufficient time or power | *Zeit oder Möglichkeit haben* תענ׳ כ״א ע״א: לא הספקתי לפרוק מן החמור עד שיצתה נשמתו.

הִסְתַּפֵּק התפ׳ 1) נהנה to be supplied, to make use of | *sich einer Sache bedienen, sich versehen mit* שבת מ״ד ע״א: מסתפק מן הנר הרבה.
2) היה מסופק to be doubtful | *im Zweifel sein* ירושׁ׳ יבמ׳ פי״א י״ב ע״ב: נסתפק לו.

סָפֵק פעו״, 1) עי׳ הִסְפִּיק 3. תרג׳ דה״א כ״ז כ״ד (ולא כלה): ולא ספק לממני.
2) עי׳ סְפַק 3. תרג׳ ירושׁ׳ במ׳ כ״ד ו׳: ספקן סופרין.

סָפַק פעל, 1) היה מסופק to be in doubt | *zweifeln* תרג׳ איכה ה׳ ג׳: ומספקא להון אם אינון קיימין. 2) סְפַק 3. תרג׳ יב״ע דב׳ ב׳ ז׳: ספיק לך צורכך. 3) היה די to be sufficient | *genügen* תרג׳ שופ׳ כ״א י״ד (ולא מצאו להם): ולא ספיקו להון.

אַסְפֵּיק אפ׳, 1) כנ״ל 3. תרג׳ זכ׳ י׳ י׳ (ולא ימצא להם): ולא יספיק להון. 2) עי׳ סְפַק 3. תרג׳ ירוש׳ בר׳ מ״ט כ׳ (והוא יתן מעדני מלך): וארעיה תהוי מספיקא תפנוקי מלכיא.

אִסְתַּפֵּק אתפ׳, היה שמח בחלקו to content oneself with | *sich begnügen* תרג׳ קהל׳ ד׳ ט״ז: ואינון גרמו עלוהי לאסתפקא.

סֶפֶק ז׳, שפק, די אפשרות sufficiency, opportunity, possibility | *Genüge; Möglichkeit* תוס׳ קיד׳ א׳ י״א: שהאיש ספק בידו לעשות והאשה אין ספק בידו לעשות מפני שרשות בעלה עליה.

סָפֵק ז׳, דבר שאינו ודאי, פקפוק doubt | *Zweifel* יב׳ ל״ז ע״ב: ממון המוטל בספק.

סְפֵק סְפֵק, סְפֵק סְפֵיקָא ספק בתוך ספק double doubt | *doppelter Zweifel* מהר׳ פ״ו מ״ד: ספקות וספק ספקות; קיד׳ ע״ה ע״א: ספק ספיקא לקולא.

סְפַקוּלָא עי׳ אַסְפִּיקוּלָא. ירוש׳ בר׳ פ״ט י״ד ע״ב: מלך בשר ודם יושב ודן וכו׳ וכשהוא נותן ספקולא.

סְפַקְלָאטוֹר, סְפַקְלָטוֹר, ספקלטר עי׳ אַסְפַּקְלָטוֹר. במ״ר פ״ב: משלח ספקלטור להרוג את האדם; קהל״ר י״ב ז׳: ספקלאטורין; איכ״ר פתיחתא: ספקלטרים.

ספקלי עי׳ סְפִּיקוּלָא. קהל״ר פ׳ י״ח: אשר על הבית – ספקלי.

סָפַּר —. 1) שוחח to converse | *sich unterhalten* בר׳ ג׳ ע״ב: אשה מספרת עם בעלה. 2) גזז to cut, to shear | *scheren* דב״ר פ״ב: המספר פאת ראשו.

הִסְתַּפֵּר התפ׳, גזז את שערו to have one's hair cut | *sich scheren lassen* ע״ז כ״ט ע״א: ישראל המסתפר מנכרי.

סְפָר ז׳, ספירה counting | *das Zählen* נז׳ פ״ז מ ג: ימי ספרו.

סְפָר ז׳, גבול boundary | *Grenze* יב׳ מ״ח ע״ב: עיר הסמוכה לספר.

סְפָר ז׳, שפת הים coast | *Küste* תרג׳ בר׳ מ״ט י״ג (חוף ימים): ספר ימֵמיא.

סַפָּר ז׳, 1) גלב barber | *Barbier* שבי׳ פ״ח מ״ה: ולא לבלן ולא לספר. 2) מלמד מקרא Bible teacher | *Bibellehrer* ירוש׳ מעש׳ פ״ג נ׳ ע״ד: לספר ולמשנה.

סִפְרָא ז׳, 1) ספר book | *Buch* מגי׳ כ״ב ע״א: קם קרא בספרא. 2) שם מדרש הלכה לס׳ ויקרא a halakhic Midrash on Leviticus | *ein halachischer Midrasch zum 3. Buch Mosis* בר׳ י״א ע״ב: ספרא דבי רב. ועי׳ סִפְרֵי.

סַפְרָא ז׳, 1) סופר scribe, copyist | *Schreiber* ע״ז י׳ ע״א: ספרא דוקנא. 2) מלמד teacher | *Lehrer* ירוש׳ מגי׳ פ״ג ע״ד ע״א: ספרא הוה אימהן. 3) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* שבת קכ״ד ע״א: ר׳ ספרא וכו׳.

סַפְּרָא עי׳ סַפָּר 1. ויק״ר פי״ד: לית ספרא דמספר לגרמיה.

סְפַרְגּוֹס ז׳, חותם seal | *Siegel* ב״ר פל״ב: וחבשו בבית האסורין נתן ספרגוס שלו עליו.

סַפְּרָה עי׳ סַפְּרָא 1. ירוש׳ סוכה פ״ב נ״ג ע״א: ספרה דגופתא.

סַפְּרוּתָה נ׳, משרת מלמד teacher's office | *Lehramt* ירוש׳ מגי׳ פ״ד ע״ה ע״ב: שרון ליה מן ספרותה.

סִפְרֵי מדרש הלכה לספרי במדבר ודברים a halakhic Midrash on Numbers and Deuteronomy | *halachischer Midrasch zum*

4. und 5. Buche Mosis מגי' כ״ח ע״ב: גברא רבא ההוא דהוה תני הלכתא ספרא וספרי ותוספתא.

סַפַּרְכִּיתָא נ׳, הפכפכנות perverseness | *Verkehrtheit* תרג׳ מש׳ ב׳ י״ב (מאיש מדבר תהפוכות): גברא דמימליא ספרכיתא.

סַפְּרָנָא ז׳, סופר scribe | *Schreiber* תרג׳ אס׳ ה׳ י״א: ספרנא דמלכא.

סַפַּרְקִין ז״ר, מכנסים trousers | *Hosen* שבת ק״ב ע״א: ושני ספרקין ושני מנעלים.

סָפַת פ״י, פרס, שבר חתיכה to cut, to chip | *abbrechen, abschneiden* שבת קכ״ד ע״ב: ולא יספות ממנה שבר; מעש׳ פ״ב מ״ו: סופת ואוכל.

ס״ק סעיף קטן.

סַק, סַקָּא, ז׳, שק sack | *Sack* תוס׳ שבת ה׳ (ו), י״ג: הרועים יוצאים בסקים; תרג׳ תה׳ ל״ה י״ג (לבושי שק): לבישית סקא.

סַקָּאָה ז׳, מין ארבה a species of locust | *eine Heuschreckenart* תרג׳ דב׳ כ״ח מ״ב (הצלצל): סקאה.

סַקַּאי ז׳, 1) כנ״ל. ספרי עקב מ״ב: מעלה סקאי. 2) עושה שקים sack-maker | *Sackarbeiter* בכו׳ כ״ב ע״א: פיקה גדולה של סקאים.

סַקֵּב פַּעל, עשה חבורה to make sore | *wund machen* יב׳ ק״כ ע״ב: לא שיילי אינשי אוכפא דמסקיב ליה לחמרא.

סְקָבָא ז׳, ריעוע וגריעות sore spot | *der wunde Punkt* קיד׳ פ״א ע״א: סקבא דשתא ריגלא.

(סקבל) אִסְתַּקְבֵּל אתפ׳, נפגש to come to meet | *begegnen* תרג׳ מש׳ י״ב כ״ז (לא יחרך רמיה צידו): לא נסתקבל צידא לגברא נכילא.

סַקֵּד פַּעל, ניהג ודפק to goad, to drive | *antreiben, anstacheln* פסיק׳ בחודש קנ״ג ע״א: מסקידנא לך כמא דהדין מסאסא מסקיד להדא פרתא.

סקווטרים, סקויטרים עי׳ אֲקְסִיטוֹרִין.

ויק״ר פכ״א: בסקווטרים שהכתיב משה לזקנים וזאת ליהודה; פסיק׳ אחרי קע״א ע״ב: סקויטרים.

סָקוֹל ז׳, אסון *Ungemach* | mishap תרג׳ יב״ע ויק׳ י׳ י״ט (ותקראנה אותי כאלה): וארע יתי סקול.

סְקוֹף ז׳, **סְקוֹפָה, סְקוֹפְתָא** נ׳, מפתן, סף *Schwelle* | door-sill תרג׳ יב״ע במ׳ ט׳ י״ג: ומברא לסקוף משכנא לא הוה; ויק״ר פל״ד: כמין סקופה התחתונה; תרג׳ ש״א ה׳ ד׳ (אל המפתן): על סקופתא.

סְקוֹרְטְיָא נ׳, חגורת עור leather apron | *Lederschurz* כלי פט״ז מ״ד: כלי עור מאמתי מקבלין טומאה וכו׳ סקורטיא משיחסום.

סַקָּי ז׳, עושה שקים *Sackarbeiter* | sack-maker כל׳ פי״ב מ״ה: מהט של סקיין.

סקיבס [סְטִיבָּס] ז׳, מזרן של תבן straw-mattress | *Strohmatratze* שבת מ״ז ע״א: לווחין של סקיבס.

סקיווי פטריי עי׳ סְקִפְּטוֹר. קהל״ר ט׳ י״ח: הסופר — סקיווי פטריי.

סְקִילָא נ׳, סולם (של אניה) (a ship's) ladder | *(Schiffs)-stiege* תוס׳ שבת י״ג (י״ד), י״א: עשה גוי סקילא וירד בו.

סְקִילָה נ׳, רגימה באבנים, אחת מארבע מיתות בית דין execution by stoning | *Todesstrafe durch Steinigen* סנה׳ פ״ז מ״א: ארבע מיתות נמסרו לבית דין סקילה שרפה הרג וחנק.

סְקִיסְתָן שם גליל בפרס a district in Persia | *Provinz in Persien* יומא י׳ ע״א: סקיסתן גווייתא וסקיסתן ברייתא בין חדא לחדא מאה פרסי.

סְקִיפְּטוֹר עי׳ סְקִפְּטוֹר. ילק׳ תה׳ תתל״א: ויעמדו סקיפטורין.

סקיפנטום, סְקִיפַּנְטְיָא נ׳, עלילת שוא false accusation | *falsche Beschuldigung* ספרי דב׳ שמ״ט: סקיפנטום נתקפת (הוצ׳ מא״ש שם: סקיפנטיא נתקפה לו).

סְקִיפַּס עי' שְׁקִיפַּס. בכורות מ"ג ע"ב: סקיפס מאחוריו.

סְקִירָה נ', השקפה look, glance | das Schauen, Blick ר"ה י"ח ע"א: כולן נסקרין בסקירה אחת.

סקלונקית עי' סְנוֹקֶרֶת. ירוש' ב"ק פ"ח ו' ע"ג: ולסקלונקית חמש עשרה.

סקנדרום עי' סִינְקַתֶּדְרוֹס. תנח' משפ' ה': אמר ליה סקנדרום שלו וכו'.

(סקף) נִסְתַּקֵּף נתפ', נהפך ונשתנה to turn, to change | sich verwandeln ספרי ברכה שמ"ט: סקיפנטום נסתקפת לו.

סַקֵּף פַּעַל, העביר to transfer | übertragen תרג' דהי"א י' י"ד (ויסב את המלוכה לדוד): וסקף ית מלכותא לדויד.

אִסְתַּקַּף אתפ', 1) התנפל to fall upon | herfallen über jmd. תרג' איכה א' כ"ב (ועולל למו כאשר עוללת לי): ותסתקיף להון היכמא דאסתקיפתא עלי.

2) אירע, קרה to happen | zustoßen תרג' אס' ז' ז' (כלתה אליו הרעה): אסתקפת עלוהי בישתא.

3) גרם to be the cause of | veranlassen תרג' קה' ד' י"ב: מסתקפין לאייתאה פורענותא.

סְקַפְּטוֹר ז', לבלר, סופר בי"ד clerk in court | Gerichtschreiber פסיק' החודש נ"ג ע"ב: העמידו בימה העמידו סניגורין ויעבירו סקפטורין.

סָקַר פעו"י, 1) הביט to look | blicken ירוש' נדה פ"ג ב' ע"ג: סוקרין לפניהן כאדם.

2) ציבע בצבע אדום to paint red | rot färben בכורות פ"ט מ"ז: סוקרו בסקרא.

נִסְקַר נפ', 1) נשקף to be overlooked, to be reviewed | überblickt werden ר"ה י"ח ע"א: כולן נסקרין בסקירה אחת.

2) נרתע to stagger | wanken שהש"ר ג' ו': נסקרין בבת ראש לאחוריהם.

סִקֵּר פ"ע, הביט, הסתכל to look at | anblicken ויק"ר פכ"ב: סקר בההוא חויא.

סִקְרָא עי' סִיקְרָא. בכ' פ"ט מ"ז: סוקרו בסקרא.

סקרירין [סֶקְרֵידוֹן] ז', גזירת סתרים secret decision | Geheimbeschluß ב"ר פ"ט: שכך מוכתב בסקרירין.

סַקְרָנִי ת', מי שחפץ לדעת הכל prying | neugierig, vorwitzig ב"ר פי"ח: שלא תהא סקרנית.

סַקְרְתָא עי' סִיקְרָא. גיט' י"ט ע"א: סיקרא – סקרתא שמה.

סַר אָפִּים אלהות מצרית Serapis, an Aegyptian goddess | Serapis, ägyptische Gottheit ע"ז מ"ג ע"א: מיניקה וסר אפים.

סֵרֵב פיעל, 1) מאן to decline | sich weigern בר' ד' ע"א: העובר לפני התיבה וכו' פעם ראשונה מסרב.

2) הפציר to urge | in jem. dringen נד' כ"א ע"א: היה מסרב בחבירו שיאכל אצלו.

3) מרד to rebel | sich auflehnen קהל"ר א' ט"ז: הלב מסרב.

סָרֵב פַּעַל, כנ"ל 1. תרג' ירי' ט"ו י"ח (מאנה הרפא): מסרבא לאתסאה.

2) כנ"ל 3. תרג' דב' ט' כ"ד (ממרים הייתם): מסרבין הויתון.

3) עיות to bend | krümmen תרג' איכה ג' ל"ו (לעות אדם): לסרבא אינש.

סַרְבֵּל פ"י, עטף to wrap up | umhüllen תרג' נחום ב' ד' (הרעלו): מסרבלין בצבעונין.

סַרְבָּל, סַרְבְּלָא ז', מין בגד a cloak | ein Kleidungsstück חול' ע"ו ע"ב: חוט הסרבל; מנח' מ"א ע"א: סרבלא בסיתוא.

סַרְבָּן ז', עקשנות stubbornness | Eigensinn, Halsstarrigkeit פסיק"ר פל"ח: הרי הוא בסרבנו.

סַרְבָּן ת', 1) שדרכו למאן ולסרב declining | ablehnend ברי' פ"ה מ"ג: ולא יהא סרבן.

2) שדרכו להפציר obtrusive | zudringlich סוטה י"ג ע"ב: הרב כמה קשה ותלמיד כמה סרבן.

3) מורד rebellious | widerspenstig במ"ר פי"ט: המרים – סרבנין.

סַרְבָּנָא כנ״ל 3. תרג׳ במ׳ י״ז כ״ה (בני מרי): עמא סרבנא.

סַרְבָּנוּת נ׳, ע׳ סַרְבָּן. בר׳ ל״ד ע״א: שאור ומלח וסרבנות וכו׳.

סַרְבֵּק פ״ע, מצמץ to blink | *zwinkern* תרג׳ ישׁ׳ ג׳ ט״ז (ומשקרות עינים): מסרבקן עיינין.

סֵרֵג פיעל, 1) קלע, to interlace | *umflechten* כלי פט״ז מ״א: המטה משׂירג בה ג׳ בתים.

2) דלג, עשה בסירוגין to skip | *überspringen (Auslassungen machen)* נדה ס״ד ע״א: סירגה ליום.

3) עשה מחיצה to make a partition | *eine Scheidewand machen* תוס׳ מנ׳ י׳ כ״ג: ומסרגין שם כנגד שלש סאין.

הִסְתָּרֵג התפ׳, נקלע והשתרג to be strapped | *überflochten sein* נד׳ נ״ו ע״ב: מטה מסתרגת וכו׳.

סָרָג ז׳, עושה אוכפין saddle-maker | *Sattelmacher* כלי פכ״ד מ״ח: ג׳ מטות הן וכו׳ ושל סרגין טהורה מכלום.

סִרְגּוּל ז׳, עשית קוים ע״י סרגל, שירטוט drawing lines | *das Liniieren* שהש״ש א׳ י״א: נקדות הכסף זה הסרגול.

סַרְגִּיד ז׳, שן של מפתח key-bit | *Schlüsselbart* ירוש׳ שבת פ״ח י״א ע״ב: חף — סרגיד.

סִרְגֵּל פי׳, שירטט, עשה קוים to draw lines | *liniieren* ירוש׳ מגי׳ פ״א ע״א ע״ד: מסרגלין בקנה.

סַרְגְּלָא ז׳, מרכבה chariot | *Wagen* שמו״ר פט״ו: מלך בשר ודם עושה סרגלא שלו חזקה שתשא כל משאו.

סַרָּד ז׳, עושה רשתות net-maker | *Netzmacher* תוס׳ קיד׳ י״ד: הסרדין וכו׳ והגרדיים.

סְרָדָא ז׳, מקלעת, שבכה net-work | *Flechtwerk* תרג׳ שמ׳ ל״ח ד׳ (מכבר): סרדא.

סַרְדּוּתָא נ׳, מקלעת, נפה sieve, net-work | *Sieb, Flechtwerk* ירוש׳ ב״מ פ״ד ט׳ ע״ד: ר׳ אבדימא מלחא הוה מפתר סרדותיה.

סַרְדְּיוֹט ע׳ סְטַרְטְיוֹט. תנח׳ חיי ג׳: מסביב לו סרדיוטין.

סַרְדִּיתָא ע׳ סַרְדּוּתָא. תרג׳ יב״ע בר׳ ל״ו ל״ט: לע׳ במטרדא ובסרדיתא.

(סרה) הִסְרָה הפ׳, פסל to vitiate | *ungültig machen* מכות ה׳ ע״א: עד שתסרה גופה של עדות.

סַרְהֵב ע׳ סֵרֵב 2. ב״ק ל״ב ע״ב: כשרבו מסרהב בו לצאת.

סַרְהֵב פ״ע, אִסְתַּרְהֵב אתפ׳, מיהר, נחפז to hasten | *sich beeilen* בר׳ מ״ז ע״א: הוה קמסרהב ואכיל; תרג׳ מש׳ כ׳ כ״א (נחלה מבהלת): ירותתא דמסתרהבא.

סַרְהֲבָן ת׳, ממרה rebellious | *widerspenstig* תרג׳ יב״ע בר׳ כ״ו ל״ה (ותהיינה מורת רוח): והווין סרהבנין.

סַרְהוֹבָא ת׳, מהיר quick | *eilig* תרג׳ תה׳ ק״ד ד׳: סרהובין היך רוחא.

סַרְהוֹבְיָא ז׳, 1) מהירות hurry | *Eile* תרג׳ דב׳ ד׳ כ״ו (תאבדון מהר): תובדון בסרהוביא.

2) התרגשות excitement | *Erregtheit* תרג׳ תה׳ נ״ה ט״ו (ברגש): בסרהוביא.

סְרוֹד ז׳, **סְרוֹדָה** נ׳, מקלעת net-work | *Geflecht* כלי פט״ו מ״ב: סרוד של נחתומין; שם פ״ח מ״ג: סרודה שהיא נתונה על גבי תנור.

סרוטגין ע׳ סְרוּנְגִין. ירוש׳ כת׳ פ״ב ל״ה ע״ב: כנישתא דיסרוטגין.

סְרוּךְ ז׳, עוות perversion | *Verdrehung* תרג׳ איכה ג׳ נ״ט (עותתי): סרוך וכו׳.

סְרוּנְגִין שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״ד: כנישתא עתיקתא דסרונגין.

סְרוּנְכֵי נ׳ חניקה suffocation | *Erstickung* יומא פ״ד ע״א: מקיזין דם לסרונכי בשבת.

סְרוֹק ז׳, סורק צמר hatcheller | *Wollhechler* כלי פ״ב מ״ב: קנה מאזנים של סרוקות.

סרוקין עי' סִירִיקוֹן. ירוש' פס' פ"ב כ"ט ע"ב: סרוקין מצויירין.

סְרוּתָא נ', סרחון stench | *Gestank* תרג' עמ' ד' י' (באש מחניכם): סרות משריכון.

סָרַח ·– 1) קלקל to spoil | *verderben* ירוש' סוכה פ"ה נ"ה ע"ג: מפני שהוא סורח את הנעימה.

2) חטא to sin | *sündigen* יומא ע"ה ע"א: זה אומר חיא סרחה עלי והיא אומרת הוא סרח עלי.

3) הבאיש, העלה ריח רע to smell badly | *übel riechen* אב' פ"ג מ"א: טפה סרוחה.

4) שרט to lacerate | *zerreißen, verletzen* כלי פ"ל מ"ד: צלוחית וכו' שניטל פיה וכו' שהיא סורחת את היד.

נִסְרַח נפ', נרקב to rot | *verwesen* ירוש' יב' פ"ד ה' ע"ג: עד שלא נסרח הזרע.

הִסְרִיחַ הפ', 1) העלה באשה וצחנה to smell badly | *übel riechen* סנה' צ"א ע"ב: חתיכה של בשר מסרחת.

2) גרם ריח רע to make stink | *üblen Geruch verursachen* ירוש' כת' פ"ה ל' ע"א: כופה לעשות בצמר אבל לא בפשתן מפני שהיא מסרחת את הפה.

סַרְחוֹן עי' סֵירָחוֹן. ב"ר פפ"ד: ואין הסרחון תלוי אלא בי.

סָרְחָן ז', **סַרְחָנוּתָא** נ', חטא sin | *Sünde* תנח' כי תשא כ"ב: מה סרחוני; תרג' יב"ע ויק' י' י"ז (עון העדה): סרחנות כנישתא.

סָרַט פ"י, שרט, עשה שריטה to cut into | *einritzen* ב"ר פל"ג: יסרוט לו סריטה.

נִסְרַט נפ', נפצע בשריטה to be scratched | *gekratzt werden* שבת נ"ג ע"ב: ועשו להן כיסין כדי שלא יסרטו דדיהן.

סֵרֵט פיעל, עי' סָרַט. שבת פי"ב מ"ד: המסרט על בשרו.

הִסְתָּרֵט התפ', עי' נִסְרַט. שמו"ר פ"ב: וכשהיא מוציאה מסתרטת.

סֶרֶט ז', משיחה, פתיל stripe, rope | *Sreifen, Schnur* כלא' פ"ט מ"ט: לא יקשור סרט של צמר בשל פשתן לחגור בו את מתניו.

סרטאי עי' סַרְטְיָא. תוס' ע"ז ב' ה': העולה לסרטאיות של גויים.

סַרְטָבָא שם מקום name of a place | *Ortsname* ר"ה פ"ב מ"ד: מהר המשחה לסרטבא.

סַרְטְיָא נ', תַחנה camp, station | *Station* שבת ו' ע"א: סרטיא ופלטיא.

סרטבא עי' סַרְטָבָא. תוס' צוק' ר"ה ב' (א'), ב': בהר המשחה בסרטבא וכו'.

סַרְטָן ז', 1) מין חי שבמים crab | *Krebs* פסיק"ר כ"ז: הסרטן הזה אינו חי אלא מן המים.

2) שם אחד המזלות Cancer, one of the signs of the Zodiac | *Sternbild Krebs* פסיק"ר פ"כ: ואחריו מה אתה בורא סרטן.

סָרֵי פ"ע, הבאיש to smell badly, to be spoiled | *übel riechen, verderben* בכורות ה' ע"ב: ומלחא מי סרי.

אַסְרֵי אפ', 1) קלקל to corrupt | *etwas verderben* תרג' קה' י' א': מסרי חכימא.

2) גרם ריח רע to make unsavory | *übelriechend machen* ירוש' ב"ב פ"ב י"ג ע"ב: ריחא דבני מסרי חמרי.

אִסְתְּרֵי אתפ', התקלקל to be corrupted | *verdorben werden* ב"ק צ"ז ע"א: דלא נסתרי עבדיה.

סְרֵי ז', ריח רע stench | *Gestank* ילק' שמ' שצ"א: היה לו לומר נרדי נתן סריו.

סַרְיָא ז', 1) דבר מסריח putrid substance | *Stinkendes* גיט' נ"ו ע"א: אייתי מידי סריא.

2) רשע rogue | *Bösewicht* ב"מ צ"ג ע"ב: גנבא סריא.

סָרִיג, ז', **סְרִיגָה**, **סְרִיגְתָא** נ', שבכה lattice, grate | *Gitter, Geflecht* תוס' אהל' ט' ד':

סריגי חלונות; אהלי׳ פ״ח מ״ד: הסריגות שבחלונות; תרג׳ איוב י״ח ח׳ (שבכה): סריגתא.

סְרִידָה עי׳ סָרוּד. תנה׳ בשלח י״ח: וימלאו סרידה תבן.

סְרָיָה עי׳ סַרְיָא 2. ירוש׳ סנה׳ פ״ז כ״ה ע״ד: לסריה קרא.

סַרְיוּת, סַרְיוּתָא נ׳, ריח רע stench | *übler Geruch* ב״ר פ״א: מקום סריות; תרג׳ יב״ע במ׳ י״א כ׳ (עד אשר יצא מאפכם): עד דתפוק סריותא מנהריכון.

סַרְיָיה עי׳ סַרְיוּת. ב״ר פס״ג: ותצא סרייתו עמו.

סְרִיכָא ז׳, פעולת המטפס climbing | *das Klettern* ב״ק כ״ב ע״א: גדיא בסריכא.

סְרִיק עי׳ סָרוּק. תוס׳ כלי ב״מ ב׳ ד׳: קנה מאזנים של סריקות.

סְרִיקָא 1) ת׳, ריק empty | *leer* יבמ׳ פ״ז ע״א: גופא סריקא וכו׳ מליא.
2) ז׳, סורק פשתן hatcheller | *Hechler* תרג׳ ישׁ׳ י״ט ט׳: כיתנא דסריקין.

סְרִיקָה נ׳, נפוץ הפשתן hatchelling | *das Hecheln* סוטה מ״ו ע״ב: סריקת פשתן.

סְרִיקוּתָא נ׳, 1) מסרק comb | *Kamm* נדה ב׳ ע״א: סריקותא מקטלי קלמי.
2) הבל וריק vanity | *Nichtigkeit* תרג׳ תה׳ ב׳ א׳ (ריק): סריקותא.

סְרִיקִין עי׳ סִירִיקוֹן. מנ׳ ל״ט ע״ב: השיראין והכלך והסריקין.
2) מיני תופינים Syrian cakes | *syrisches Gebäck* תוס׳ פס׳ א׳ (ב׳), ל״א: אין יוצאין בסריקין.
3) בריונים vagabonds | *Vagabunden* סנה׳ ע׳ ע״ב: חבורה שכולה סריקין.

סְרַךְ פעו״י, סָרַךְ פָּעַל, 1) עוה to confound | *verdrehen* תרג׳ איכה ג׳ נ״ט (עותתי): סריכא דסריכו לי; פס׳ ב״א ע״א: משום דמסרכי מילתא.
2) נאחז to hold fast | *festhalten* חולי׳ נ״א ע״א: אית לה מידי למיסרך; ביצה י״א ע״א: סרוכי סרוך וסליקו.

סֶרֶךְ ז׳, גררא, טפל, חקוי clinging to, following the example | *das Anhaften, Anhängen, Nachahmung* נדה ס״ז ע״ב: משום סרך בתה.

סִרְכָא ז׳, 1) כנ״ל. ביצה מ׳ ע״א: סרכא דמשכא.
2) מנהג habit | *Gewohnheit* ע״ז ל׳ ע״א: סרכא דגברא נקיטה.
3) ענף, שריג branch | *Zweig* שהש״ר א׳ א׳: סרכא דאקים תאינתא.

סַרְכָן ז׳, שר ושליט commander, officer | *Befehlshaber, Fürst* תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ד א׳: מיכאל סרכן חכמתא.

סַרְנֵק פ״י, סתם to stop | *verstopfen* תרג׳ תה׳ ס״ג י״ב (יסכר פי): יסרניק פומהון.

סֵרֵס פיעל, 1) עקר אברי חזכרות to mutilate | *kastrieren* קידו׳ כ״ה ע״א: שסרסו רבו בבצים.
2) הפך את הסדר to transpose | *umstellen* ב״ב קי״ט ע״ב: סרס המקרא ודרשהו.

הִסְתָּרֵס התפ׳, 1) נעשה סרים ועקר to be castrated | *kastriert werden* שבת ק״י ע״ב: הרוצה שיסרס תרנגול יטול כרבלתו ומסתרס מאליו.
2) נעקר ונחרב to be destroyed, to be uprooted | *zerstört, entwurzelt werden* סנה׳ צ״ג ע״ב: נסתרסה עבודה זרה.

סַרְסוּר ז׳, מתווך במסחר middleman, broker | *Vermittler* ב״ר פ״ח: למלך שעשה לו סחורה על ידי סרסור והפסיד על מי יש לו להתרעם לא על הסרסור.

סַרְסְיָא 1) ז׳, משרת servant | *Bedienter* ב״מ מ״ב ע״ב: אמר ליה לסרסיה וכו׳.
2) ת׳, סורי Syrian | *syrisch* בכורות מ״ט ע״ב: אסתירא סרסיא.

סַרְסֵר פ״י, תיווך במסחר וכדומה to be agent | *vermitteln* תנה׳ ויקי ו׳: היו מסרסרין זה לזה.

סַרְסָרוּת נ׳, תיווך agency | *Vermittlung* ב״ר פע״ב: סרסרותן של דודאים.

סַרְעַפִּים ז"ר, מחשבות, שרעפים | thoughts | *Gedanken* מדר' תה' צ"ב: סרעפי לב.

סַרְפַיָּא ז"ר, שרפים, מלאכים | Seraphim, angels | *Seraphim, Engel* תרג' יח' א' ה': סרפיא.

סרפיגס, סרפינים עי' סלפיד. איכ"ר פתיחתא: להרים קול בתרועה – סרפיגס; קהל"ר י"ב ז': בסרפינים.

סרפס עי' סַר אַפִּים. תוס' ע"ז ו' (ז'), א': דמות מניקן וסרפס.

סָרַק פ"י, 1) ריסק פשתן או צמר | to hatchel | *hecheln* סוטה פ"ט מ"ה: ומותר לסרוק שם פשתן.
2) עשהיאת השיער במסרק | to comb | *kämmen* ירושי' פס' פ"א כ"ז ע"ב: נדה חופפה וסורקת.
3) גרד | to flay | *zerschinden* בר' ס"א ע"ב: היו סורקין את בשרו.

סָרֵק פָּעֵל, 1) עי' סָרַק 1. ב"ק צ"ג ע"ב: הא דנפציה נפוצי הא דסרקיה סרוקי.
2) עי' סָרַק 2. מו"ק י' ע"ב: לסרוקי סוסיא.

סֵרֵק פיעל, ציבע | to paint | *färben* כלי' פט"ו מ"ב: סרקן או כרכמן.

סֶרֶק ז', פוך | paint | *Schminke* מו"ק ט' ע"ב: מעבירה סרק על פניה.

סְרָק עי' אִילָן סְרָק. ב"ק צ"א ע"ב: להקדים סרק למאכל.

סַרְקָא ת', פסול | unlawful | *ungesetzlich* ירושי' תענ' פ"א ס"ד ע"ב: שמעית עליהון דאינון סרקין.

סַרְקָאָה, סַרְקִי, סַרְקָיָא, סַרְקָיָיא ת', ישמעאלי, ערבי | Saracen | *sarazenisch, Sarazene* תרג' ירושי' בר' ל"ז כ"ה (ארחת ישמעאלים): סיעת סרקאין; ירושי' דמ' פ"א כ"ב ע"א: מן דמלכא סרקיא; ירושי' תר' סוף פ"ח: עלל חד סרקייא; ילק' במ' תשע"א: כאהלים של סרקין.

סְרָרָה, סְרָרוּתָא נ', שררה, שלטון | office, command | *Amt, Herrschaft* תנח' קרח ט': הם אבדו ולא סרורתן; קיד' ע"ו ע"ב: סרורתא דמתא.

סַרְתָּא נ', שעורה | barley | *Gerste* תרג' שמ' ט' ל"א (והשעורה נכתה): וסרתא הוות בסירא.

סשהו"ח סקילה שריפה הרג וחנק.

סשכ"ם סירכא שלא כסדרן.

ס"ת ספר תורה; סופי תיבות.

סְתְוָנִיּוֹת ז"ר, פירות סתיו | late fruits | *Winterfrüchte* שבי' פ"ט מ"ט: הסתווניות וכו' כל זמן שבכרו עד שלא עלה הקיץ.

סְתוּם ז', סתימה ואטימה | closing up | *Verschluß* ע"ז ס"ט ע"ב: סתומו ניכר.

סְתוּמָה נ', 1) פרשה בתורה המתחלת באמצע השורה | a section in the Torah beginning in the middle of the line | *Abschnitt in der Torahrolle, der mitten in der Zeile beginnt* סופרי' א' י"ד: פתוחה שעשאה סתומה וסתומה שעשאה פתוחה.
2) עי' סְתִימָה. תוס' כלי' ב"ק ו' ט"ו: מן הסתומה ולפנים.

סְתוֹרָא ז', סותר ומחריב | destroyer | *Zerstörer* יומא י' ע"א: בנויי ביד סתורי.

סְתִידְרָאוֹת נ"ר, עמודים | piles | *Pfähle* אדר"נ פל"א: סתידראות בעולם סתידראות באדם זה זרועותיו של אדם.

סְתִימָה נ', כיסוי, סגירה | closure, cover | *Verschluß* כלי' פ"ח מ"ח: מן הסתימה ולפנים.

סְתִימְתָּאָה ת', תנא שמעלים שמו, שונה סתם משנה | an unnamed Tannai | *Autor einer anonymen Mischnah* בכורות ל' ע"א: זו דברי ר' עקיבא סתימתאה.

סְתִירָה נ', 1) הריסה | destruction | *das Zerstören* מגי' ל"א ע"א: שסתירת זקנים בניין ובניין נערים סתירה.
2) התיחדות חשורה של אשת איש עם איש אחר | a married woman's retirement with a man

under suspicious circumstances | *verdächtiges Alleinsein einer verheirateten Frau mit einem fremden Mann* סוטה ב׳ ע״א: קינוי וסתירה.

3) ביטול cancelling | *Annulierung* ירוש׳ נז׳ פ״ב ע״ב: סתירת תער כתער ממש.

סת״ם ספרים תפלין מזוזות.

סָתַם – נִסְתַּם נפ׳, נעלם to be concealed | *verhehlt werden* ילק׳ בר׳ קנ״ד: שנסתמו ממנו.

נִסְתַּתֵּם נתפ׳, 1) כנ״ל, סוטה י״ג ע״ב: שנסתתמו ממנו שערי חכמה.

2) נאטם ונסתם to be closed | *verstopft werden* כלי׳ פי״ד מ״ח: נסתתמו הנקבים.

3) נשתק to stop speaking | *verstummen* סנה׳ ל״א ע״ב: עד שיסתתם טענותיו.

סְתָם, סְתָמָא 1) ז׳, דבר סתום, בלתי קבוע, דרך כלל בעלמא something unknown, undefined | *Unbekanntes, Unbestimmtes* נז׳ פ״ו מ״ג: סתם נזירות שלושים יום; ב״מ מ״ו ע״א: סתמא דמלתא.

2) הלכה שלא נאמר בה שם אומרה anonymous Halakhah | *anonyme Halacha* סנה׳ ס״ח ע״א: סתם מתניתין ר׳ מאיר סתם תוספתא ר׳ נחמיה; שבת קנ״ז ע״א: סתמא אחרינא אשכח.

3) תה״פ, בלי קביעות ותנאי without terms | *ohne nähere Angaben, schlechtweg* מכות ג׳ ע״ב: המלוה את חבירו סתם; ב״ב ס״א ע״ב: אי אמר ליה ארעתא סתמא מיעוט ארעתא שתים.

סָתַר – 4) הרס to tear down | *niederreißen* שבת פ״ז מ״ב: הבונה והסותר.

2) פרע את השיער to loosen the hair | *(die Haare) auflösen* סוטה פ״א מ״ה: סותר את שערה.

3) ביטל to invalidate | *aufheben, annulieren* סנה׳ ל״א ע״א: כל זמן שמביא ראיה סותר את הדין; נד׳ פ״ג מ״ג: סותר את הכל.

4) התנגד, פירך to contradict | *widersprechen* סוכה כ״ו ע״ב: מעשה לסתור.

נִסְתַּר נפ׳ – נפתחה המכה שוב to break open again (wound) | *aufbrechen (v. d. Wunde)* ב״ק פ״ח מ״א: חיתה ונסתרה.

סִתֵּר פיעל – העלים to conceal | *verbergen* מגי׳ י״ג ע״א: שהיתה מסתרת דבריה.

הִסְתַּתֵּר התפ׳ – נתפרד to be undone, to go apart | *auseinandergehen, sich auflösen* ירוש׳ כלאי׳ פ״ט ל״ב ע״ד: מסתתר הוא וכו׳ מתקיים הוא.

סְתְרִיאֵל שם איש a man's name | *männlicher Name* בכורות כ״ז ע״ב: ר׳ ישמעאל בן סתריאל.

סִתֵּת פיעל, חצב ופסל to chisel | *meißeln, behauen* שבת פי״ב מ״א: המסתת והמכה בפטיש.

סַתָּת ז׳, חוצב אבנים stone-cutter | *Steinmetz* כלי׳ פכ״ט מ״ז: מקבת של סתתין.

ע

ע״א עבודת אלילים; עד אחד.

עאכ״ו, עאכו״כ על אחת כמה וכמה.

עָאל עי׳ עֲלַל. תרג׳ יב״ע שמ׳ ז׳ כ״ג (ויבא אל ביתו): ועאל לביתיה.

עָאן נ׳, צאן sheep | *Kleinvieh* תרג׳ איוב א׳ ג׳ (שבעת אלפי צאן): שבעא א׳לפין דעאן (בהו׳ אח׳: דען).

עָאתָא נ׳, עולה wrong | *Unrecht* תרג׳ מש׳ ט״ו ט״ז: ועאתא בהן.

עָב ז׳ — שק bag | *Sack* כלי׳ פ״ו מ״ו: עב כסות ותכריך כסות.

עִבֵּב פיעל, כיסה בעבים, הקדיר to cloud, to darken | *bewölken, verdunkeln* ב״ר פי״ג: עב שהוא מעבב את פני הרקיע.

עבב״י עובר בבל יראה.

עָבַד ז׳ — נֶעֱבַד — נעשה בו פולחן, נחשב לאלהות to be worshipped | *als Gottheit verehrt werden* תמורה כ״ח ע״א: איזהו הנעבד כל שעובדין אותו.

עִבֵּד פיעל, 1) תיקן והכשיר to prepare | *bearbeiten* שבת ע״ה ע״ב: האי מאן דמלח בישרא חייב משום מעבד.

2) עשה את העור ראוי לשימוש to tan | *gerben* שם ע״ג ע״א: המעבד את עורו וכו׳.

נִתְעַבֵּד נתפ׳, עי׳ נֶעֱבַד. תמורה כ״ח ע״א: לא נתעבדה בהן עבירה.

עַבְדוּ, עַבְדוּת, עַבְדוּתָא נ׳, מצב העבד slavery, servitude | *Knechtschaft* גיט׳ פ״ו ע״א: עבדא דנן מוצדק לעבדו; פס׳ פ״י מ״ה: הוציאנו מעבדות לחרות; תרג׳ שמ׳ י״ג ג׳ (בית עבדים): בית עבדותא.

עַבְּדָן ז׳, מעבד עורות tanner | *Gerber* שבת פ״א מ״ח: אין נותנים עורות לעבדן.

עַבְדְּקָן ז׳, בעל זקן מגודל thick-bearded | *Dickbart* סנה׳ ק׳ ע״ב: עבדקן סכסן.

עָבָה ז׳ — נֶעֱבָה נפ׳, נעשה גס ועבה to become thick | *dick werden* תנח׳ וארא ג׳: וכלען ולא נעבה יותר.

עִבָּה פיעל, עשה עבה וגס to make thick, to condense | *dicht machen* ירוש׳ פאה פ״ג י״ז ע״ג: עיבה על מנת להדל.

הֶעֱבָה הפ׳, עי׳ נֶעֱבָה. תוס׳ כלא׳ ג׳ ד׳: העבו ונעשו מכוונות.

עָבֶה ת׳, גס thick | *dick* ביצה כ״ב ע״ב: מאי פת עבה — פת מרובה.

עֲבוֹדָה ז׳ — ברכת „רצה" שבתפלת שמונה עשרה the first of the last three sections of the prayer of Benediction | *die erste der drei letzten Benediktionen im Achtzehngebet* בר׳ כ״ט ע״ב: נזכר בהודאה חוזר לעבודה.

הָעֲבוֹדָה לשון שבועה an oath | *eine Schwurformel* יבמ׳ ל״ב ע״ב: קפץ ר׳ חייא ונשבע העבודה כך שמעתי מרבי.

עֲבוֹדָה זָרָה פולחן אלילים, אלהים אחרים idolatry, heathen deity | *Götzendienst, Götze* סנה׳ מ׳ ע״ב: העובד עבודה זרה וכו׳; ע״ז י״ב ע״ב: עיר שיש בה ע״א.

עֲבוֹט ·— עי׳ עָבִיט 2. תוס׳ צוק׳ מעש״ר ג׳ י״ג: עבוט של ענבים.

עבו״כ עבודת כוכבים.

עָבוֹף ת׳, בעל עלים הרבה thick with leaves | *dichtbelaubt* תרג׳ מל״א י״ד כ״ג (רענן): עניף (צ״ל עבוף).

עִבּוּרָא ז׳, עי׳ עִיבּוּר. נדה מ׳ ע״א: בתרי עבורי.

עָבוֹרָא ז׳, 1) עובר אורח passer-by | *Reisender* ירוש׳ תענ׳ פ״ד ס״ט ע״א: כפר ב״ש דלא הוו מקבלין לעבורא.
2) מעביר נחלה וכדומה one who hands over | *Übertragender* ב״ב קל״ג ע״ב: לא תהוי כי עבורי אחסנתא.

עֲבַט עי׳ עָבִיט 2. ירוש׳ מו״ק פ״ב פ״א ע״א: דורכין את עבטו.

(עבט) אִיעֲבַט אתפ׳, נתמשכן to be seized | *gepfändet werden* ב״ק קי״ג ע״ב: בר מתא אבר מתא מיעבט.

עֲבֵי פ״י, היה גס ועבה to be rough | *rauh sein* חול׳ ל״ח ע״א: הא דעבי קלה הא דעמי קלה.

עֲבָיָא 1) ז׳, עובי thickness | *Dicke* תרג׳ ירוש׳ שמ׳ י״ט ט׳ (בעב הענן): בעביא דעננא.
2) ת׳, כיסוי cover | *Decke* ירוש׳ תענ׳ פ״ב ס״ח ע״ב: עבודה עביא.

עָבִיד ת׳, עשוי, נהוג used to, likely | *üblich* ר״ה כ״ב ע״ב: מילתא דעבידא לאיגלוייא.

עֲבִידְתָּא נ׳, עבודה business, occupation | *Arbeit, Geschäft* ב״מ צ״א ע״א: בעבידתיה טריד.

עָבִיט ז׳, 1) מרדעת, אוכף saddle | *Sattel* כלי׳ פכ״ב מ״ב: עביט של גמל.
2) מין סל basket | *Korb* ב״מ פ״ה מ״ז: עביט של ענבים.
3) בית קבול לשופכין chamber-pot | *Nachttopf* בר׳ כ״ה ע״ב: גרף של רעי ועביט של מימי רגלים.

עֲבִיטָא ז׳, כנ״ל 1. תרג׳ בר׳ ל״א ל״ד (בכר הגמל): בעביטא דגמלא.

עֲבִיצָא עי׳ חֲבִיצָא. ירוש׳ חלה פ״א נ״ח ע״א: אילין דעבדין עביצין.

עֲבִירָה נ׳, מעבר passing-by | *das Durchgehen* ירוש׳ עיר׳ פ״א י״ט ע״א: כדי עבירת אדם.

עֲבֵירָה, עֲבֵירְתָא נ׳, חטא transgression, sin | *Übertretung, Sünde* אבות פ״ד מ״ב: שמצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה; תרג׳ מש׳ י׳ כ״ג (עשות זמה): עביד עבירתא.

עבפמ״ה עוסק במצוה פטור מן המצוה.

עֲבַץ ז׳, בדיל tin | *Zinn* תרג׳ יחז׳ כ״ז י״ב (בדיל): עבץ.

עָבַר ·— **עָבַר אֶת הַדִּין** החמיר ביותר to be too severe | *zu rigoros sein* מדות פ״ב מ״ב: עשיתן כאילו עברו עליו את הדין.

עָבַר לִפְנֵי הַתֵּיבָה התפלל בתורת שליח צבור לפני העמוד בבית הכנסת to act as reader of prayers | *vorbeten* בר׳ ל״ד ע״א: העובר לפני התיבה וטעה יעבור אחר תחתיו.

נֶעֱבַר נפ׳ ·— נעשה חטא to be committed (a sinful act) | *gesündigt werden* תוס׳ ב״ק י׳ ג׳: בהמה ונעברה בה עבירה.

עִבֵּר פיעל ·— 1) מילא והשלים to be completed, to be full | *hinter sich haben* תמורה כ״א ע״ב: חטאת שעיברה שנתה.
2) עבר עבירה, חטא to transgress | *(eine Vorschrift) übertreten* ירוש׳ כת׳ פ״ז ל״א ע״ג: נשים המעברות על הדת.
3) היתה האשה הרה to be pregnant | *schwanger sein* קיד׳ ל״א ע״ב: כי עיברתו אמו מת אביו.
4) הרחיב גבולות העיר to extend the city

עירי' פ"ה limits | *die Stadtgrenzen erweitern* מ"א: כיצד מעברין את הערים וכו'.

5) הוסיף חודש לשנה או יום לחודש to intercalate a month (or a day) | *einen Schaltmonat (oder Schalttag) hinzufügen* סנה' י"א ע"ג: על שלשה דברים מעברין את השנים; ר"ה י"ט ע"א: מימות עזרא ואילך לא מצינו אלול מעובר.

עִבֵּר אֶת הַדִּין עי' עָבַר אֶת הַדִּין. שמו"ר פ"ל: עיברה את הדין.

עֻבַּר פועל, נשתנה ונסתרס to be disfigured, to decay | *entstellt werden* פס' פ"ז מ"ט: נטמאו בעלים או שמתו תעובר צורתו וישרף.

הֶעֱבִיר •– מרח to stroke | *streichen* ירוש' שבת פי"ד י"ד ע"ג: מעבירין על העין.

הֶעֱבִיר עַל הַדִּין עי' עָבַר אֶת הַדִּין. שמו"ר פ"ל: הבריות מעבירין על הדין.

הִתְעַבֵּר התפ' •– 1) הרתה האשה to become pregnant | *schwanger werden* ב"ר פמ"ה: אין האשה מתעברת מביאה ראשונה.

2) נתחבר הישוב עם העיר הסמוכה to be consolidated into one township | *eingemeindet werden* ירוש' עיר' פ"ה כ"ב ע"ב: יכול אני לעשות שתהא בית מעון מתעברת עם טבריא.

3) נעשתה השנה מעוברת, נעשה החודש מלא to be intercalated | *zum Schaltjahr oder Schaltmonat werden* ב"מ פ"ח מ"ח: המשכיר בית לחבירו לשנה נתעברה השנה וכו'; ירוש' ר"ה פ"ג נ"ח ע"ג: ניסן לא נתעבר מימיו.

עִבֵּר פַּעל הסיר to remove | *beseitigen* חול' י"ח ע"א: שמתיה ועבריה.

עִבְּרָא ז', בריח bolt | *Riegel* תרג' שמ' כ"ו כ"ח (הבריח התיכון): עברא מציעאה.

עִבְרָאָה ת', עברי Hebrew | *Hebräer* תרג' ברי' י"ד י"ג (אברם העברי): אברם עבראה.

עֲבֵרָה עי' עֲבֵירָה. יומא ס"ח ע"א: עבר עברה.

עִבְּרָה עי' עוּבָּרָה. תוס' יומא ה' (ד'): עברה שהריחה וכו'.

עֲבָרָה •– 1) השמעות קול, הכרזה proclamation | *Verlautbarung* ר"ה ל"ד ע"א: דגמר עברה עברה ממשה.

2) פעולת העובר passing-by | *das Vorübergehen* ירוש' ב"ק פ"ב ג' ע"א: בשעת עברתן.

3) גמר והפסקה ceasing | *das Aufhören* נדה פ"א מ"ז: בשעה שהן אוכלות בתרומה וכו' אף בשעת עברתן מלאכול בתרומה.

עִבְרִי •– הלשון העברית, לשון הקודש the Hebrew language | *die hebräische Sprache* ירוש' מגי' פ"א ע"א ע"ב: עברי לדיבור.

עֲבַרְיָן, עֲבַרְיָנָא ז', עובר עבירה, חוטא ופושע apostate, sinner | *Sünder, (Gesetzes-)Übertreter* נדה י"ג ע"ב: המקשה עצמו לדעת וכו' נקרא עבריין; שבת מ' ע"ב: האי מאן דעבר אדרבנן שרי למקרי ליה עבריינא.

עִבְרִית תה"פ, בלשון העברית, בלשון הקודש in Hebrew | *hebräisch* גיט' פ"ט מ"ח: גט שכתבו עברית.

עב"ש עני באותה שעה.

ע"ג על גבי; על גב.

עַגְבוֹת נ"ר, אחורים, שֵׁת posteriors | *Hinterbacken* נדה ל' ע"ב: ושני עקיביו על שתי עגבותיו.

עג"ד על שלשה דברים.

עָגָה פ"י, הגה את השם באותיותיו to spell the name of the Lord | *den Gottesnamen aussprechen* סנה' ק"א ע"ב: ההוגה וכו' תנא בגבולין ובלשון עגה.

עָגוּל שם איש a man's name | *männlicher Name* ירוש' יבמ' פ"ו ז' ע"ג: ר' חנינה בר עגול.

עִגּוּל עי' עִיגּוּל. ב"מ פ"ב מ"א: מצא עגול ובתוכו חרס.

עֲגוּלְגּוֹלֶת, עֲגוּלְגֶּלֶת ת"נ, בצורת עיגול round | *rund* חול' ס"ד ע"א: כל שכודרות ועגולגולות; ע"ז מ' ע"א: כל שכודרות ועגולגלת.

עֲגוּנָה נ׳, 1) אלמנה חיה, אשה שבעלה נעלם ואין ידוע אם הוא חי או מת ואין היא יכולה להנשא לאחר **tied to an absent husband, deserted wife** | *eine Frau, deren Mann vermisst ist* גיט׳ ל״ג ע״א: מפני תקנת עגונות.

2) אהרון שבדיר **left lonely in the stable** | *das letzte im Stalle* ב״ק פ׳ ע״ב: וכלבד שלא ישהא העגונה בהן שלשים יום.

עָגִיל ז׳, עיגול **circle** | *Kreis* תוס׳ נגע׳ ו׳ ג׳: בית העגיל.

עָגִיל, עֲגִילָא מגן, סוחרה **round shield** | *runder Schild* תרג׳ תה׳ ל״ה ב׳ (מגן וצנה): תרים ועגיל; שם צ״א ד׳ (צנה וסוחרה): תריסא ועגילא.

עָגַל פ״י, עשה עיגול **to circle** | *einen Kreis ziehen* שבת פ״ה ע״ב: עושה ערוגה ו׳ על ו׳ ועוגל בה חמשה.

נֶעֱגַל נפ׳, נעשה עגול **to be rounded** | *rund werden* ירוש׳ ע״ז פ״ב מ״א ע״ב: הוא נכלל ונעגל.

עִגֵּל פיעל, 1) עי׳ עָגַל. תעני׳ פ״ג מ״ח: חוני המעגל.

2) גלגל **to roll, to press** | *walzen* מכות פ״ב מ״א: היה מעגל במעגילה.

הֶעֱגִיל הפ׳, עי׳ נֶעֱגַל. אהל׳ פ״ז מ״ד: עד שיעגולו ראש כפיקה.

הִתְעַגֵּל התפ׳, 1) עי׳ נֶעֱגַל. נדה כ״ו ע״א: כל שמתעגל ויוצא.

2) התגלגל **to roll oneself** | *sich wälzen* ירוש׳ סנה׳ פ״י כ״ח ע״א: טבלא של שייש להתעגל עליה.

עֲגַל פ״ע, היה עגול **to be round** | *rund sein* ירוש׳ עיר׳ פ״ב כ׳ ע״א: בהן דעגלין.

עַגֵּל פַּעֵל, 1) עשה בצורת עיגול **to round off** | *rund machen* מנ׳ צ״ד ע״ב: דעגל להו מיעגל.

2) כרך **to twine around** | *umwickeln* ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״ד: נסב פיסכי דעמר ועגלה על תרויהון.

עֲגַל, עֲגָלָא; בַּעֲגַל, בַּעֲגָלָא, לַעֲגַל תה״פ, במהרה, מיד **very soon** | *alsbald* פס׳ ע״ה ע״א: כי היכי דתימות בעגלא; תרג׳ איוב כ׳ ה׳ (מקרוב): בעגל; בר׳ י״ח ע״ב: לעגל קא אתית.

עֶגְלָא נ׳, 1) עגלה, רכב **wagon** | *Wagen* תרג׳ יש׳ כ״ח כ״ז (ואופן עגלה): גלגלי עגלא.

2) עגל **calf** | *Kalb* תרג׳ יב״ע בר׳ ט״ו י״ט (עגלה משולשת): עגלא ברת תלת שנין.

עֲגָלָה — אחד מקבוצי הכוכבים **the constellation called Charles' Wain (Ursa Major)** | *das Sternbild „Großer Wagen"* פס׳ צ״ב ע״ב: מעולם לא ראינו עגלה בדרום ועקרב בצפון.

עֲגַלְתָּא נ׳, 1) כנ״ל. בר׳ נ״ח ע״ב: רישא דעגלתא.

2) אגן **basin** | *Becken* ירוש׳ שבת פ״ג ו׳ ע״א: מהו מיתן צלוחיתא גוא עגלתא.

עֲגָמָה; עָגְמַת נֶפֶשׁ צער, יסורים **grief** | *Betrübnis* שבת קט״ו ע״א: מפני עגמת נפש.

עָגַן פ״י, אסר בבית הסוהר **to imprison** | *einkerkern* תרג׳ יש׳ מ״ב ז׳ (אסיר): עגינין.

עִגֵּן פִּעֵל, עזב את אשתו עגונה **to make lonely, to desert (a wife)** | *seine Frau verlassen* גיט׳ כ״ו ע״ב: ומעגן ומותיב לה.

אִיעַגַּן אתפ׳, נשארה עגונה **to remain a widow in life** | *ohne Scheidebrief, als Aguna zurückbleiben* ב״מ י״ט ע״א: משום דלא תעגין.

עֲגַעְגַּע עי׳ גְּעַגַּע. פסיק׳ אחרי קע״א ע״ב: חמי אפרוחין מעגעגין באדמה.

עַגְרוֹן ת׳, בהיר **light-coloured** | *hell-farbig* תוס׳ דמ׳ ד׳ כ״ג: הניח עגרון וכו׳.

עד׳ עדיות.

עַד — עַד אֵיכָן, עַד אֵימָתַי עד איזה זמן **how long** | *wie lang* שהש״ר ד׳ ד׳: עד איכן היו

קיימות; שבי׳ פ״א מ״א: עד אימתי חורשין בשביעית.

עַד הֵיכָן עי׳ **עַד כַּמָּה.** קידי׳ ל״א ע״א: עד היכן כיבוד וכו׳.

עַד וְעַד בִּכְלָל לרבות את גבול השיעור עצמו, מלבד inclusive of | *einschließlich* נדה נ״ח ע״ב: איכא עד ועד בכלל.

עַד וְלֹא עַד בִּכְלָל למעט את גבול השיעור עצמו, מלגו exlusive of | *ausschließlich* שם: עד ולא עד בכלל.

עַד כָּאן עד מקום זה, שיעור זה, זמן זה thus far, till now | *bis hierher* חולי׳ ק״ו ע״ב: עד כאן לחולין עד כאן לתרומה.

עַד כַּמָּה עד איזה שיעור how far | *wie weit? wie viel?* שבי׳ פ״ג מ״ב: עד כמה מזבלין עד שלש שלש אשפתות לבית סאה.

עֵד ·— סמרטוט לבדיקת הנדה a piece of cloth used by women for ascertaining their condition of cleanness or uncleanness | *Tuch zur Feststellung der Blutung der Frau* נדה נ״ח ל״ב: עד שהוא נתון תחת הכר ונמצא עליו דם.

עֲדָא 1) פ״י, גזל to capture | *erbeuten* תרג׳ יש׳ י׳ ו׳: למעדי עדאה.

2) מה״ג, זאת this | *dies* פס׳ נ״ג ע״ב: עדא תהא.

עֲדִי פַּעַל, כנ״ל 1. תרג׳ אס׳ ח׳ י״א (לבז): לעדאה.

עֲדָא ז׳, שובב plunderer | *Räuber* תרג׳ ירי׳ ל׳ ט״ז (והיו שאסיך למשסה): ויהיון עדיך לעדי.

עֲדָאָה ז׳, שלל booty | *Beute* תרג׳ יש׳ י׳ ו׳: למעדי עדאה.

עַדְבָא ז׳, 1) גורל lot | *Los* תרג׳ ויק׳ ט״ז ח׳ (גורל אחד): עדבא חד.

2) מנת, חלק share | *Anteil* תרג׳ דב׳ ל״ב ט׳ (חבל נחלתו): עדב אחסנתיה.

עד״ג על דרך גוזמא.

עֵדָה ·— עדות testimony | *Zeugenaussage* תוס׳ צוק׳ בכורות ג׳ ח׳: שכר עדתו.

עֲדוּדָה נ׳, עור החיה שנטרפה the skin of the torn animal | *Fell des zerrißenen Tieres* ב״ק י״א ע״א: יביא עדודה לבי״ד.

עַדְוָא עי׳ **עַדְבָא** 1. תרג׳ אס׳ ט׳ כ״ד (הוא הגורל): איהו הוא עדווא (בהו׳ אח׳: עדבא).

עִדּוּי ז׳, הריון, עיבור pregnancy | *Schwangerschaft* ב״ר פ״כ: הרונך זה צער העדוי.

עדו״ק על דא ודאי קבכינא.

עֵדוּת ·— הגדת עדים testimony, evidence | *Zeugenaussage, Zeugnis* סוכה כ״ט ע״א: מעידי עדות שקר.

עֲדִי 1) ז׳, קור cold | *Kälte* תרג׳ זכ׳ י״ד ו׳ (יקרות): עדי.

2) מה״ג, זהו this is | *das ist* בר׳ מ״ב ע״א: עדי כפנא.

עֲדִי שם איש a man's name | *männlicher Name* מנ׳ ס״ט ע״ב: כדעדי טייעא.

עֲדְיָא נ׳, ספחת scurf | *Schorf* תרג׳ ויק׳ י״ד נ״ו (ספחת): עדיא.

עֵדֻיּוֹת שם מסכת בסדר נזיקין name of a treatise of the Talmud | *ein talmudischer Traktat* בר׳ כ״ח ע״ב: עדיות בו ביום נשנית.

עֲדַיִן תה״פ. עד היום הזה still | *noch immer* חג׳ ט״ו ע״ב: עדיין יש מזרעו בעולם.

עֲדִייְנָה עי׳ **אֲדִיָינִי.** ספרא מצורע זבים פרשה א׳ פרק ב׳: משכב ולא עדיינה.

עֲדִיף פ״ע, היה מוטב ומובחר to be better | *besser sein* מג׳ ג׳ ע״ב: הי מינייהו עדיף; ב״מ ק״א ע״ב: לא עדיפת מינאי.

עֲדִירָה נ׳, חפירה במעדר hoeing | *das Schaufeln* קהל״ר ב׳ כ״ג: עדור לי שתי עדירות.

עֲדִישָׁא שם אשה a woman's name | *Frauenname* תרג׳ יב״ע בר׳ כ״א כ״א: ונסיב איתתא ית עדישא.

עֲדִיתָא 1) עי׳ **עֲדְיָא.** תרג׳ ויק׳ י״ג ח׳ (המספחת): עדיתא.

2) שלל booty | *Beute* תרג' יב"ע במ' ל"א י"ב (השלל): עדיתא.

עֲדַל ע' אֲדַל. עוקצ' פ"ג מ"ד: לולבי זרדין ושל עדל.

עדל"ת עשה דוחה לא תעשה.

עד"מ עדות ממון; עדי מסירה; על דרך משל.

עד"נ עדות נפשות.

עִדֵּן פיעל, 1) התפתל to bend | *sich schmiegen* מו"ק ט"ז ע"ב: היה מעדן עצמו כתולעת.

2) גרם עונג, to enjoy, to refresh, | *erfrischen, Genuß bereiten* ירוש' בר' פ"ו י' ע"ב: מיני מעדנים לעדן בהן נפש כל חי.

3) הֵרך ופינק to make soft | *geschmeidig machen* פס' מ"ג ע"א: ומעדן את הבשר.

עד"ע על דעת עצמו; ערבא דערבא.

עדק ע' מַי אֲרָק. (מַיִם). ירוש' ער' פ"י כ"ו ע"ד: מוסיפין בעדק.

עָדַר פ"י, חפר במעדר to hoe | *hacken, behacken* ב"מ פ"ט ע"ב: השוכר את הפועל לעדור.

נֶעֱדַר נפ' — נחפר במעדר to be hoed | *gehackt werden* ירוש' מעש' פ"ג נ' ע"ד: חצר שהיא נעדרת ונזרעת.

עִדֵּר פיעל — ע' עָדַר. תוס' מעש' ב' י"ג: פועלים שהיו מעדרין בשדה.

עֲדַר פ"י, 1) ע' עָדַר. ויק"ר פכ"ה: זיל עדור.

2) עזר to help | *helfen* תרג' מש' י"ג י"ב: מן דמשרי למעדריה.

עַדַּר פַעל, ע' עֲדַר. ויק"ר פכ"ה: ומעדרנה קדמיהון.

עד"ש ערוב דבר שחין.

עֲדָשָׁה נ' — 1) כלי לחמם הולה מעים warming-vessel | *Wärmflasche* תוס' שבת ג' (ד'), ז': לא יתן עדשה מלאה חמין על מעיו.

2) כף מאזנים scales | *Wagschale* תוס' כלי ב"מ ג' י"ג: בעדשה אחר המסמר.

3) בית סבול בגת a trough in the wine or oil press | *Becken in der Kelter* ירוש' ע"ז פ"ה מ"ד ע"ב: הדפין והעדשה.

ע"ה עזרת השם; עליו השלום; עם הארץ.

עהא"מ על הראשונים אנו מצטערים.

עה"ב עולם הבא.

עה"ז עולם הזה.

עהכ"א עליו הכתוב אומר.

עה"ק עיר הקודש.

עה"ר עין הרע.

עה"ש עליו השלום; עשרת השבטים.

עהשי"מ עד היכן שידו מגעת.

עוב' עובדיה.

עוֹב ז', 1) שק bag | *Sack* תוס' כל' ב"ב ד' ט': עובי הצמר.

2) קמט, כפל fold | *Falte* חול' מ"ט ע"א: עובי בית הכוסות.

עוּבָא ז', 1) חיק bosom | *Schoß* תרג' מש' ה' כ' (חיק נכריה): עובא דאחרייתא.

2) נוף אילן ramification | *Gezweige* תרג' איוב ט"ו ל"ב (וכופתו לא רעננה): ועוביה לא תהי עבופיא.

עוֹבָדָא, עוּבְדָא ז', **עוֹבַדְתָּא, עוֹבִידְתָּא** נ', מעשה, מאורע event, fact, case | *Vorgang, Fall, Vorkommnis* קיד' ע"ט ע"ב: עבד עובדא כוותיה דרב; ירוש' ע"ז פ"ב מ"א ע"א: ר' יוסי בן שאול הוה מישתעי אהן עובדא; תר' פי"א מ"ח ע"ב: הוה עביד עובדתא; שבת פ"ב ד' ע"ד: עובידתיה.

עֲבַד עוּבְדָא כְּוָותֵיה דְ־ עשה מעשה כדעת... to act in accordance with | *in Übereinstimmung mit... handeln* קיד' ע"ט ע"ב: עבד עובדא כוותיה דרב.

עוֹבֵר, עוֹבֵר וָשָׁב נוסע, עובר, אורח traveller | *Durchreisender* סנה' ע' ע"א: דרש עובר גלילאה; ירוש' שבי' פ"ג ל"ד ע"ג: לא חשו לעוברין ושבין.

עוֹבֵר לַעֲשִׂיָּה קודם העשיה before doing | *vor dem Tun* פס׳ ז׳ ע״א: כל המצוות מברך עליהן עובר לעשיתן.

עֻבָּר, עוּבְּרָא ז׳, תינוק במעי אמו embryo | *Embryo* יבמ׳ ל״ז ע״א: כל היולדת לתשעה עוברה ניכר לשליש ימיה; תרג׳ תה׳ ס״ח כ״ז: עובריא במעי אמן.

עוֹבְרָא ז׳, ענף, נצר branch | *Zweig* תרג׳ ירוש׳ במ׳ י״ג כ״ג (זמורה): עוברא.

עוּבָּרָה, עוּבֶּרֶת נ׳, אשה הרה, מעוברת pregnant woman | *schwangere Frau* יומא פ״ב ע״ב: ההיא עוברה דארחא וכו׳; בר׳ כ״ט ע״ב: כאשה עוברת.

עוֹבַרְתָּא נ׳, זמורה branch | *Zweig* תרג׳ יב״ע במ׳ י״ג כ״ג (זמורה): עוברתא.

עוּבַרְתָּא נ׳, עברה וכעס wrath | *Zorn* ב״ר פס״ז: עוברתיה ונחרתיה.

עוֹבֶשׁ ז׳, מין פרי quince | *Quitte* תוס׳ כלא׳ ב׳ ט״ו: גוי שהרכיב פרסק על גבי עובש.

עוּג פ״י, עשה עיגול to draw a circle | *einen Kreis ziehen* תענ׳ פ״ג מ״ח: עג עוגה.

עוּגָא, עוּגְיָא, עוּגִיָּה נ׳, חפירה מסביב לאילן cavity dug around a tree | *Graben, Furche* חולי׳ פ״ב מ״ט: שופך הוא לתוך עוגא של מים; מו״ק פ״א מ״א: אין עושין עוגיות לגפנים; ספרא בהר פרשה א׳: עוגיאות בין אילן לאילן חבירו.

עוֹגֵין ז׳, כלי ברזל לעצור את הספינה במקומה anchor | *Anker* ב״ב פ״ה מ״א: מכר את התורן ואת העוגין.

עוּגָל ז׳, מקוה מים reservoir | *Wasserbehälter* תוס׳ מקו׳ ד׳ י״ז: עוגל ארבעים סאה.

עוגס עי׳ אַגָּס. תוס׳ צוקי׳ כלא׳ ב׳ ט״ו: גוי שהרכיב פרסק על גבי עוגס.

עוֹד – וְלֹא עוֹד אֶלָּא לא זו אף זו and not only this, but... | *und nicht allein dies, sondern* בר׳ ז׳ ע״ב: ולא עוד אלא שזוכה בדין.

עוֹדָה נ׳, חבילה bundle | *Bündel* ע״ז כ״ג ע״א: עודה של שקין.

עוֹדֶף ז׳, מותר surplus | *Überschuß* ירוש׳ דמ׳ פ״ה כ״ה. ע״ג: מעשר שני שבעודף.

עוֹדְפָא ז׳, 1) כנ״ל. עיר׳ פ״ג ע״א: עודפא שיתין ותלת.

2) מעלה יתירה, חשיבות greater importance | *Vorzug* ב״ב פ״ח ע״ב: מאי עודפייהו.

עוֹדְרָא ז׳, צמר wool | *Wolle* ירוש׳ שבת פ״ו ח׳ ע״ב: נפל עודריה דאוניה.

עוה״ב עולם הבא.

עוה״ז עולם הזה.

עֲוָיָא עי׳ עֲוָיָא. תרג׳ תה׳ נ״א ז׳ (בעון חוללתי): בעוויא אתילדית.

עֲוַנְיָא שם מקום בבבל name of a place in Babylonia | *Ort in Babylonien* ירוש׳ יבמ׳ פ״א ג׳ ע״ב: שניו עווניא.

עֲוָק ז׳, מדרגה rundle of a ladder | *(Leiter-) Sprosse* פסיק׳ בחודש קנ״א ע״א: שרו של בבל ע לה שבעין עווקין.

עֲוּוּת ז׳, עיקום הישרה perversion | *das Beugen, Krümmen* אבות פ״ה מ״ח: על עינוי הדין ועל עוות הדין.

עוֹז, עוֹזָא, עוֹזְיָא מיני עופות names of birds | *Namen von Vögeln* כלי׳ פי״ז מי״ד: כנף העוז; תרג׳ ויק׳ י״א י״ג (העזניה): ועוזיא; יב״ע שם (הפרס): עוזא.

עוּזְרָד ז׳, 1) מין פרי medlar | *Mispel* כלא׳ פ״א מ״ד: ובאילן וכו׳ והפרישים והעוזרדים.
2) זרד יבש shrunk reed | *dürres Rohr* עיר׳ ל״ד ע״ב: כאן בעוזרדין כאן בשאינן עוזרדין.

עֲוִי פ״ע, חטא ועוה to do wrong | *sündigen* תרג׳ תה׳ נ״ט ח׳ (בלי עון): על לא עוין.

עֲוִי פַּעֵל, צווח to cry | *schreien* יב׳ ע״א ע״ב: היכא דלא מעוי.

אִתְעֲוֵי אתפ׳, נעשה לו עול to be wronged | *Unrecht erleiden* תרג׳ מש׳ י״ח י״ט (אח נפשע): אהא דמתעוי מן אחוי.

עֲוָיָא ז׳, עון iniquity | *Vergehen* תרג׳ תה׳ נ״א ד׳ (עוני): עוייתי.

עֲוָיָא שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ב״ב קכ״ט ע״ב: ר׳ עויא.

עוי״ל עוד יש לומר.

עֲוִילָא ז׳, רשע wrong-doer | *Bösewicht* תרג׳ איוב י״ח כ״א (משכנות עול): משיריית עוילא.

עֲוִילָה ז׳, ילד, נער boy | *Knabe* ב״ר פל״ו: בערביא צוחין לינוקא עוילה.

עֲוִירָא 1) ת׳ סומא, עור blind | *blind* תרג׳ שמ׳ ד׳ י״א (עור): עוירא.

2) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* חולי נ״ה ע״א: ר׳ עוירא.

עֲוִית נ׳, פלצות, כווץ הגוף convulsion | *Krampf* חול׳ ס׳ ע״ב: שכל הרואה אותם אוחזתו עוית.

עוּכְּבָנְיָין ז״ר, מיני קוצים a species of thistles | *eine Art Disteln* איכ״ר ד׳ ט׳: שהיו מת״ם מריח עוכבניין.

עוּכְלָא ז׳, מין מדה ומשקל a measure of capacity and a weight | *ein Hohlmaß und Gewicht* עיר׳ כ״ט ע״א: עוכלא תבלין וליטרא ירק.

עוּל עי׳ עֲלַל. יומא נ״ב ע״א: ניעול בין מנורה וכו׳.

עַיֵּל פַּעֵל, 1) הביא, הכנים to bring in | *hineinbringen* שבת צ״ו ע״ב: מה לי אפוקי מה לי עיולי.

2) גדל וצמח to develop | *sich entwickeln* ר״ה י״ג ע״א: ודילמא לא עייל כלל.

אִתְעַיַּל אתפ׳, נכנס to get in | *hineinkommen* יומא נ״א ע״ב: ולא מתעייל ליה.

עוּלָא 1) עולל, תנוק child, suckling | *Säugling, Kind* ב״ב ט׳ ע״א: עולא משגש ארחתיה דאימיה.

2) שם אמוראים name of several Amoraim | *Name von Amoräern* מו״ק כ״ו ע״א: עולא בירא

עוּלְבָן, עוּלְבָנָא ז׳, עלבון, פגיעה בכבוד humilation, insult | *Beleidigung, Demütigung* תרג׳ דב׳ ג׳ י״ב (דל): ענותן ומקבל עולבן; יב״ע שמ׳ ג׳ ט״ז (העשוי לכם): עולבנא דאתאבוד לכון.

עוּלָה 1) עי׳ עוּלָא 2. ירוש׳ מגי׳ פ״ב ע״ג ע״ב: עולה בירא.

2) נערה girl | *Mädchen* אסת״ר א׳ ט׳: עולה אחת שנשתיירה לו עשית אותה אגוסטא.

עוּלִים ז׳, עלם, נער boy | *Jüngling* ב״ר ע״ט: אתי מעין עלימין ועלימיתא.

עוּלֵימָא 1) כנ״ל. תרג׳ ש״א י״ז נ״ה (הנער): עולימא.

2) עי׳ עוּלֵימוּ. תרג׳ תה׳ קכ״ז ד׳ (בני הנעורים): בנין דעולימא.

עוּלֵימוּ, עוּלֵימוּתָא נ׳. **עוּלֵימִין** ז״ר בחרות נוער youth | *Jugend* תרג׳ בר׳ י״ח י״ב (אחרי בלותי היתה לי עדנה): בתר דסיבות תהיה לי עולימו; יב״ע שמ׳ ב׳ ב׳: והדרות לעולימותא; תרג׳ יש׳ נ״ד ו׳ (ואשת נעורים): וכאתת עולימין.

עוּלֵימְתָּא נ׳, נערה, בתולה girl | *Mädchen* תרג׳ אס׳ ה׳ א׳: עולימתא.

עוֹלָם — **עוֹלָם הַבָּא** אחרית הימים, העולם שלעתיד לבוא, ימות המשיח, תחית המתים the hereafter, the Messianic days | *das Jenseits; die messianische Zeit, die Auferstehung* סנה׳ פ״י מ״א: כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא.

עוֹלָם הַזֶּה העולם הקיים, ההוה this world, the mundane existence | *das Disseits* פס׳ נ׳ ע״א: לא כעולם הזה עולם הבא.

עוֹלָם 1) עי׳ עוּלִים. תרג׳ יש׳ ס״ב ה׳ (כחור בתולה): עולם עם בתולתא.

2) ת׳, צעיר, עול ימים young | *jung* ירוש׳ בר׳ פ״ב ה׳ ע״ג: כהנא הוה עולם סגין כד סליק להכא.

עוֹלָמִית תהי״פ, לעולם, לחלוטין for ever, absolutely | *für immer, absolut* ע״ז ד׳ ע״א: אין מקבלין אותן עולמית.

עוֹלֶמְתָּא עי׳ עוּלֵימְתָּא. ב״ר פע״ט: עולמין ועולמתא.

עולע״ב עד ולא עד בכלל.

עוֹלְשִׁין ז״ר, מין צמח endive | *Endivie* כלאי׳ פ״א מ״ב: עולשין ועולשי שדה.

עול״ת עשה ולא תעשה.

עוֹלְתִין עי׳ עוֹלְשִׁין. ירוש׳ כלאי׳ פ״א כ״ז ע״א: עולשי שדה – עולתין.

עוֹמָא עי׳ אִימָה. תוס׳ צוק׳ כל׳ ב״ב א׳ ו׳: ובמווי וכו׳ ובכוש ובעומא.

עוֹמֶד ז׳, אומד והשערה estimate, prognosis | *Schätzung, Prognose* ירוש׳ סנה׳ פ״ט כ״ז ע״א: עומד של טעות.

עוֹמְדָה עי׳ עֲמִידָה 1. ירוש׳ ע״ז פ״ג מ״ג ע״א: לא רצה לקרות עומדה קורין אותו עמידה.

עוֹמְדוֹת תהי״פ, בעמידה, מעומד standing | *stehend* ירוש׳ שבת פ״י י״ב ע״ג: שמשתי את אבי עומדות.

עוֹמֶס ז׳, משא load | *Last* סנה׳ ק׳ ע״א: עתיד הקב״ה ליתן לכל צדיק וצדיק מלא עומסו.

עוֹמְקָא ז׳, 1) עומק depth | *Tiefe* ב״ב פ״ד מ״ד: לא את הבור וכו׳ אעפ״י שכתב לו עומקא ורומא.

2) מרמה cunning | *Tücke* תרג׳ יב״ע בר׳ כ״ב י״ד: דלא הוה בלבבי עומקא.

עוֹמְקָן, עוֹמְקָנָא ת׳, ערום, נוכל cunning | *tückisch* דרי״א זוטא ו׳: לא יהא אדם לא נוקבן לא עומקן; תרג׳ תה׳ ק״א ד׳ (לבב עקש): ליבא עומקנא (בהו׳ אח׳: עוקמנא).

עוֹנָה ׳- 1) אחד מכ״ד בשעה the twenty-fourth part of an hour | *der 24. Teil einer Stunde* תוס׳ בר׳ א׳ ג׳: העונה אחת מעשרים וארבעה בשעה וכו׳.

2) זמן של י״ב שעות a period of twelve hours | *Zwölfstundenperiode* תוס׳ מקו׳ ו׳: ביום השלישי טהורה וכו׳ פעמים שהן ארבע עונות.

3) זמן מסויים stage, time, due season | *Zeit, bestimmte Zeit* ירוש׳ מו״ק פ״ג פ״ג ע״א: עונת קרית שמע; עיר׳ פ״ח כ״ה ע״ב: אם עונת הגשמים היא.

4) עינוי נפש suffering, privation | *Entbehrung* ספרא בחוק׳ פרשה ב׳ פרק ח׳: עונה של מדבר.

עוּנְקָא ז׳, צואר neck | *Hals* בר׳ ד׳ ע״ב: הקרוב לנפש וכו׳ עונקא.

עוּנְקְלָא ז׳, מוט, בד pole | *Stange* תרג׳ יח׳ מ׳ מ״ג: ועונקלין נפקין פשך חד.

עוּנְקְתָא עי׳ עוּנְקָא. ירוש׳ בר׳ פ״ב ה׳ ע״ג: עונקתיה דההוא גברא רפיא.

עוֹנֶשׁ ׳- חטא crime | *das Vergehen* ב״ק ק״ה ע״ב: עונש ממון וכו׳ עונש שבועה.

עוֹנְתָא נ׳, time | *Zeit* ב״ר פל״ג: מן עונתא דיהבת וכו׳.

עוֹסְקָן עי׳ עַסְקָן. קהל״ר ה׳ ה׳: עוסקן בדברים.

עוע״ב עד ועד בכלל.

עוּצְבָא ז׳, 1) עצבות ויגון grief | *Betrübnis* בר׳ נ״ו ע״א: מעוצבא דלבך.

2) מכסה cover | *Decke* זבח׳ צ״ר ע״א: עוצבא דחשיב עלה לקצעה.

עוֹצְבָה כנ״ל 2. כלי׳ פכ״ו מ״ז: וכל מקום שיש חסרון מלאכה וכו׳ אלא העוצבה.

עוֹצָר ז׳, אוצר המלכות treasury-department | *Staatsschatz* ע״ז ע״א ע״א: אל יאמר אדם לעכו״ם עול תחתי לעוצר.

עו״ק עוד קשה.

עוּקְבָא, עוּקְבָה שמות אמוראים names of Amoraim | *Namen von Amoräern* עיר׳ ל״ד ע״ב: עוקבא בר חמא; ירוש׳ חג׳ פ״ב ע״ח ע״ב: ר׳ עוקבה.

עוּקְבָּן שם ריש גלותא name of a chief of the Babylonian Jews | *Name eines Exilarchen* שבת נ״ו ע״ב: עוקבן בר נחמיה וכו׳.

עוּקָה נ׳, גומה, בור pit | *Grube* עיר׳ פ״ח מ״ט: עוקה מחזקת סאתים.

עוּקְמָא, עוּקְמָן, עוּקְמָנָא ת׳, עקום ועקוש perverse | *störrisch* תרג׳ ירוש׳ דב׳ ל״ב ה׳ (עקש): דרא עוקמא; ספרי האזינו ש״ח: אתם עוקמנים ופתלתולים; תרג׳ איוב ה׳ י״ג (ועדת נפתלים): אסטגנינוהי עוקמניא.

עוּקְמָנוּתָא ת׳, הפכפכות crookedness | *Verkehrtheit* תרג׳ תה׳ קכ״ה ה׳ (עקלקלותם): עוקמנותהון.

עוּקַץ׳ עוקצין.

עוֹקֶץ ז׳, 1) ראש חד של דבר point | *Spitze* כלי׳ פ״ג מ״ה: מחט שניטל חרירה או עוקצה.
2) בד שעליו תלוי הפרי בעץ peduncle of fruits | *Stiel* סוכה פ״ג מ״ז: ניטל עוקצו.
3) האבר העוקץ של עקרב, דבורה וכדומה sting | *Stachel* ירוש׳ שבת פי״ד י״ד ע״ד: עוקץ עקרב.
4) אליה tail | *Schwanz* תמיד פ״ג מ״א: העוקץ והרגל החזה וכו׳.

עוּקְצָא כניל 3, ב״ר נ״ח ע״ב: עוקצא דעקרבא.

עוּקְצִין שם מסכת בסדר טהרות name of a treatise of the Mishnah | *Name eines Mischnatraktates* הורי׳ י״ג ע״ב: ניתי מר וניתני בעוקצין.

עוֹקֵר הָרִים כנוי לחריף dialectitian | *Scharfsinniger, Dialektiker* הורי׳ י״ד ע״א: ר׳ יוסף סיני רבה עוקר הרים.

עָוַר - נִתְעַוֵּר נתפ׳, נעשה סומא to be blinded | *geblendet werden* תנח׳ אחרי א׳: נתעורו עיניו.

עוּר ז׳, מוץ chaff | *Spreu* ירוש׳ שבת פי״ד י״ד ע״ד: עור דסערין.

עוּרַבְתָּא נ׳, נקבת העורב she-raven | *Rabenweibchen* שבת ס״ז ע״ב: האומר לעורב צרח ולעורבתא שריקי.

עוּרְדְּעָן, עוּרְדְּעָנָא ז׳, 1) עי׳ אוּרְדְּעָה. ב״ר פ״ו: חמי חד עורדען טענה חד עקרב.
2) עי׳ אוּרְדְּעָנָא. ירוש׳ ע״ז פ״ב מ׳ ע״ד: הדא עורדענא סכנה.

עוּרְזִילָא עי׳ אוּרְזִילָא. שהשיר ב׳ ט׳: עורזיליהוי דאיילתא.

עוֹרְכֵי הַדַּיָּנִין ז״ר, מסדרי טענות בעלי הדין pleaders, advocates | *Anwälte der Prozeßierenden* כת׳ נ״ב ע״ב: עשינו עצמנו כעורכי הדיינין.

עָרְלָה, עוּרְלְתָא נ׳, ערלה prepuce; the fruit of trees of the first three years | *Vorhaut; die Früchte eines Baumes in den ersten drei Jahren der Pflanzung* תוס׳ תרי׳ ה׳ ט׳: עורלה וכלאי הכרם וכו׳; ע״ז י׳ ע״ב: רישא דעורלתיה.

עוּרְמָא ז׳, תל, ערימה pile | *Haufen* תרג׳ יב״ע שמ׳ ט״ו ח׳ (נערמו מים): אתעבידו מיא עורמן עורמן.

עוֹרֶף - פירוד division, separation | *Scheidung* חג׳ ט״ו ע״א: ולא עורף ולא עיפוי.

עוּרְפִּילָא ז׳, גשם דק fine rain | *feiner Regen* תענ׳ ד׳ ע״א: עורפילא אפילא לפרצידא דתותי קלא מהניא.

עוּרְקְמָא ז׳, בריכה pool | *Teich* קיד׳ ע״א ע״א: מטו לעורקמא דמיא.

עוּשְׁנָא ז׳, תוקף ועוז strength | *Stärke* תרג׳ תה׳ ח׳ ג׳ (יסדת עוז): אשתכתא עושנא.

עוּשֶׁף ז׳, הצד הרחב של קרדום adze-shaped part of an axe | *der breite Teil einer Axt* כל׳ פי״ג מ״ג: קורדום שניטל עושפו טמא מפני בית בקועו.

עוּשְׁפָּא ז׳, מין קרדום adze | *Breitbeil* תרג׳ ש״א י״ג כ׳ (מחרשתו): עושפיה.

עוּת - נֵעוּת נפ׳, נהנה to enjoy | *genießen* ירוש׳ בר׳ פ״ח י״ב ע״ג: יעותו לאורו.

עֻוֹת שם איש a man's name | *männlicher Name* סנה' י״ט ע״א: ר' מנשיא בר עות.

עַוְתָא ז', הפכפך perverse person | *Entgleister* תרג' משי ג' ל״ב (נלוז): עותא.

עוּתִיק ז', יין ישן old wine | *alter Wein* ירוש' נדה פ״ב נ' ע״ב: ר' חנינא שתי עותיק ר' יוחנן לא שתי עותיק ר' חנינא שני עותיק דעותיק.

עוּתַר, עוּתְרָא ז', עושר wealth | *Reichtum* תרג' ש״א י״ז כ״ה (עושר גדול): עותר סגי; מו״ק כ״ח ע״א: עותריה דרב חסדא.

עז' עזרא.

ע״ז עבודה זרה.

עֲזָאֵל שם מלאך name of an angel | *Name eines Engels* דב״ר פ״א: ירדו שני מלאכים עוזה ועזאל וחמדו בנות הארצות וכו'.

עָזַב — הֶעֱזִיב הפ', הוציא את הגירושין לפועל to effect a divorce | *die Scheidung bewirken* גיט' ל״ב ע״ב: גט זה וכו' לא יעזיב דבריו קיימין.

הִתְעַזֵּב התפ', היה נתעב ונבחל to be neglected | *vernachläßigt werden* ב״ר פס״ה: מתכערת ומתעזבת.

עזב״ק עבר זמנו בטל קרבנו.

עִזְגַּד ז', שליח messenger | *Bote* תרג' יב״ע בר' ל״א ד': עזגד קלילא (כהו' אח': אזגד).

עַזּוּת — עַזּוּת־מֵצַח, עַזּוּת־פָּנִים נ', חוצפה insolence | *Frechheit* קיד' ע' ע״ב: אם ראית כהן בעזות מצח אל תתהר אחריו; שם שם: וכן שיש בו עזות פנים וכו'.

(עזז) הֵעֵז הפ' — נעשה עז ובהיר to grow brighter | *heller werden* ספרא תזריע נגעים פרשה ב' פרק ב': אם העז וכיהה וכו'.

הִתְעַזֵּז התפ', התחצף to be daring | *dreist werden* מדרי תה' ט' כ': אל יתעזזון במלכותן ואל יתעזזון בשלותן.

עֲזִיבָה נ', 1) הפקרה renouncing | *Preisgabe (des Eigentums)* ירוש' נד' פ״א מ״ב ע״ג: מעשר עני ניתן בזכייה ואלו בעזיבה.

2) הזנחה forsaking | *das Verlassen* איכ״ר ה' כ': מאיסה וגעילה עזיבה ושכיחה.

עַזִּיזָא ת', עז, חזק strong | *stark* סנה' ז' ע״א: כי רחימתין הוות עזיזא.

עַזִּיזוּתָא: עַזִּיזוּת לִבָּא עקשנות obduracy | *Starrsinn* איכ״ר ג' ס״ה (מגנת לב): עזיזות לבא.

עֲזִיל ז', מטוה web | *Gespinnst* ירוש' ע״ז פ״א ל״ט ע״ג: דיזבון ליה עזיל קטן וכו'.

עֲזַל פ״י, טוה to spin | *spinnen* תרג' דהי״ב ט' ט״ו: דעזלין יתיה הי כחוטא.

(עזם) אַעְזֵם אפ', מלק to pinch | *abkneipen* תרג' ירוש' ויק' א' ט״ו (ומלק ראשו): ויעזם רישיה.

עָזַק פ״י, 1) חפר חפירה מסביב לנטיעה to dig up | *umgraben* סנ' פ״ה ע״ב: שהיה עוזק תחת זיתיו.

2) אחז, החזיק to hold fast | *festhalten* חול' צ״ד ע״א: שעוזק אחת בפיו ושתים בידו.

עֲזַק ז', תחבושת compress | *Kompresse* שבת כ״ד ע״ב: טומנין לה עזק בשמן ומניחין לה על פרחתה כדי שלא תצטנן.

עֲזַק עי' זְוַק. קיד' ע״א ע״ב: עד היכן היא בבל רב אמר עד נהר עזק.

עִזְקָא ז', טבעת, חותמת ring, signet-ring | *Ring, Siegelring* תרג' יב״ע שמ' כ״ח י״א (פתוחי חותם): גלוף דעזקא.

עִזְקְתָא ז', 1) כנ״ל. תרג' בר' מ״א מ״ב (טבעתו): עזקתיה.

2) עי' טַבַּעַת 2. קהל״ר ז' י״ט: מפומא לוושטא וכו' ומפיטרנא לעזקתא ומעזקתא לברא.

עֲזָרָה — עֶזְרַת יִשְׂרָאֵל מדור בבית המקדש לאנשים מישראל, לבלתי כהנים the men's compartment (for non-priests) in the Temple court | *der von den Nichtpriestern benutzte Tempelhof* מדות פ״ב מ״ו: ולשכות היו תחת עזרת ישראל ופתוחות לעזרת הנשים.

עֶזְרַת כֹּהֲנִים מדור הכהנים בבית המקדש the compartment for priests in the Temple court |

Priesterhalle im Tempel מדות פ״ב מ״ו: וראשי פספסין מבדילין בין עזרת ישראל לעזרת כהנים.

עֶזְרַת הַנָּשִׁים מדור מיוחד לנשים בבית המקדש **the women's compartment in the Temple court** | *Frauenhalle in Tempel* מדות פ״ב מ״ה: עזרת הנשים וכו׳ שהנשים רואות מלמעלן והאנשים מלמטן כדי שלא יהיו מקורבין.

עֲזָרְתָא נ׳, הצר בית המקדש, עזרה **Temple court** | *Tempelvorhof* תרג׳ ישי׳ י׳ ל״ב (גבעת ירושלים): עזרתא דבירושלם.

עט״ב ערב תשעה באב.

עֲטוֹף ז׳, עטיפה, מלבוש להתעטף בו **wrap, cloak** | *Überwurf* ירושי׳ פאה פ״ז כ״א ע״ב: צריך אדם שיהו לו שני עטופין אחד לחול ואחד לשבת.

עָטוּר ת׳, מקושט **wreathed** | *geschmückt* פסיק״ר פ״ט: כוס של ברכה מצוותו שיהא מודח ושיהא עטור ושיהא מלא.

עִטּוּשׁ ז׳, פעולת המזורר **sneezing** | *das Niesen* בר׳ נ״ז ע״ב: ששה דברים סימן יפה לחולה אלו הן עטוש זיעה שלשול וכו׳.

עֲטִי ז׳, עצה, פיתוי והסתה **instigation** | *das Anstiften, Zureden* ב״ב י״ז ע״ב: ארבעה מתו בעטיו של נחש.

עֲטִינִים ־ זיתים מכונסים וכבושים בבית הבד **packed olives** | *zum Mürbewerden hingelegte Oliven* ירושי׳ מו״ק פ״ב פ״א ע״א: מתניתין בעטינים מה דתני ר׳ חייה בגרגרים.

עֲטִיף ז׳, חיק **bosom, lap** | *Schoß* תרג׳ איכה ד׳ י״ב (חיק אמותם): עטיף אמהון.

עֲטִיפָה נ׳, 1) כלות הנפש **exhaustion** | *das Verschmachten* מד׳ תה׳ ק״ב א׳: אין עטיפה אלא תפלה.

2) התעטפות בבגד **wrapping oneself up** | *das Sicheinhüllen* מו״ק כ״ד ע״א: כל עטיפה שאינה כעטיפת ישמעלים אינה עטיפה.

3) מלבוש עליון **upper garment** | *Oberkleid* ב״ר פפ״ב: שינו עטיפתם בשעת השמד.

עֲטִיר ת׳, מעלה עשן **smoking** | *rauchend* תרג׳ ירוש׳ שמ׳ כ׳ ט״ו (ההר עשן): טורא עטיר.

עֲטִיר ת׳, רחוק **far** | *fern* גיט׳ כ״ו ע״ו: פטיר ועטיר וכו׳.

עֲטַל שם איש **a man's name** | *männlicher Name* אסת״ר א׳ ה׳: חנינא בר עטל.

עַטְלָא ת׳, עצל **lazy, laggard** | *faul, träge* תרג׳ משי׳ י׳ כ״ו (ציר עצל): שליחא עטלא.

עַטְלוּזָא ז׳, אטליז, שוק, יריד **bazaar, fair** | *Markt, Jahrmarkt* ע״ז י״א ע״ב: עטלוזא של עזה.

עַטְלוּתָא נ׳, עצלות **laziness** | *Trägheit* תרג׳ משי׳ י״ט ט״ו (עצלה תפיל תרדמה): עטלותא יהבא שינתא.

עֶטֶם ז׳, שוק הרגל **loin** | *Schenkel* ירוש׳ מגי׳ פ״א ע׳ ע״ד: חד עטם וחד לגין דחמר.

עָטַן פ״י, שם במעטן **to pack olives in a vat** | *Oliven (zum mürbe werden) aufhäufen* מנ׳ פ״ו ע״א: עוטנו בבית הבד.

עַטְעֲמָה ע׳ מַטְעֲמָה. ירוש׳ סנה׳ פ״ב כ׳ ע״ג: אייתי עטעמה.

עָטַף ־ לבש **to put on an upper garment** | *umnehmen, sich einhüllen* ירוש׳ נד׳ פ״ג ל״ח ע״א: עתיד עשו הרשע לעטף טליתו.

הִתְעַטֵּף התפ׳ ־ כסה ראשו **to cover oneself** | *sich bedecken* שבת י׳ ע״א: לביש ומתכסי ומתעטיף.

עֲטָף ע׳ עֲטוֹף. רות רבה ג׳ ג׳: צריך אדם שיהו לו שני עטפים.

עֲטַף ז׳, חיק **bosom** | *Schoß* תרג׳ קהל׳ ז׳ ט׳ (בחיק כסילים): בעטף שטין.

עָטַר ־ הִתְעַטֵּר התפ׳, נתקשט **to be adorned** | *geschmückt sein* ב״ר פמ״ז: בעלה נתעטר בה והיא לא נתעטרה בבעלה.

עֲטַר פ״ע, 1) אזל, כלה **to be gone** | *aufhören, zu Ende sein* תרג׳ ש״א ט׳ ז׳ (הלחם אזל מכלינו): זוודין עטרו ממננא.

2) עשן to smoke | *rauchen* תרג׳ ירוש׳ שמ׳ י״ט י״ח (עשן כולו): עטר בוליה.

עַטַּר פַּעל, 1) קישט to decorate | *zieren* סוטה ה׳ ע״א: ומעטרא ליה כי סאסא לשובלתא.

2) ביטל, הרחיק to abolish | *entfernen, abschaffen* תרג׳ דהי״ב ל׳ י״ד (ויסירו את המזבחות): עטרו ית אגוריא.

אִתְעַטַּר אתפ׳, היה מעוטר to be wreathed | *sich bekränzen, sich schmücken* תרג׳ יואל ב׳ כ״ב (דשאו נאות מדבר): איתעטרו דירוות מדברא.

עֲטָרָה נ׳ — 1) כרכוב cornice | *Gesims* כלי׳ פ״ה מ״ג: עטרת כירה.

2) ראש אבר הזכרות corona of the membrum virile | *Eichel des männlichen Gliedes* יב׳ נ״ה ע״ב: הערה זו הכנסת עטרה.

3) עיגול הפיטם של דד האשה the ring around the teat of a woman | *Ring um die Warze der weibl. Brust* נדה מ״ז ע״א: אלו הן סימני בוגרת וכו׳ כשיתקשקשו הדדין וכו׳ משתקיף העטרה.

עִטְרָן, עִטְרָנָא ז׳, פסולת הזפת tar | *Teer* שבת כ״ד ע״ב: אין מדליקין בעטרן מפני כבוד השבת; שם כ׳ ע״ב: עטרנא פסולתא דזיפתא.

עָטַשׁ פ״ע, **עַטֵּשׁ** פיעל, **נִתְעַטֵּשׁ** נתפ׳, זורר to sneeze | *niesen* ילק׳ איוב תשכ״ז: לא נמצא אדם עוטש וחיה; נדה פ״ט מ״ח: מפהקת ומעטשת; ברי כ״ד ע״ב: המתעטש בתפילתו סימן רע לו.

ע׳ עין.

ע״י על ידי.

עַיְבָא ז׳, עב, ענן cloud | *Wolke* תענ׳ כ׳ ע״ב: יומא דעיבא.

עִיבּוּד ז׳, תיקון עור tanning, dressing hides | *das Bearbeiten, Gerben* שבת ע״ה ע״ב: אין עיבוד באוכלין.

עִיבּוּר 1) עבור, תבואה grain | *Getreide* כת׳ קי״ב ע״א: ממנה עיבור ממנה קטניות.

2) הריון pregnancy | *Schwangerschaft* ב״ר פנ״א: מתחלת עיבורו של מואב לא היה לשם זנות וכו׳.

3) עובר במעי אמו embryo | *Fötus* קהל״ר י״א ה׳: עיבורה של אשה.

4) פרברים שנוספו על העיר outskirts | *der Stadt einverleibte äußere Häusergrenze* עיר׳ ס׳ ע״א וע״ב: עיבורה של עיר.

5) הוספת חודש לשנה או יום לחודש intercalation | *Einschaltung eines Monats oder Tages* סנה׳ י״א ע״א: כמה עיבור השנה שלשים יום.

עִיבּוּר דִּין משפט המור וקשה riguor | *Rigorosität* שמו״ר פ״ל: עיבור הדין שעיבר על אחרים.

עִיבּוּר צוּרָה סירוס, שינוי גמור עד שאין להכיר את הצורה disfiguration, decay | *Entstellung, Verfall* פס׳ ל״ד ע״א: ותעובר צורתן וכו׳ משום הכי בעי עיבור צורה.

עִיבּוּרָא עי׳ עִיבּוּר 1, 2, 5. ירוש׳ דמ׳ פ״א כ״ב ע״א: מה עיבוריא עבידין; נדה מ׳ ע״א: תרי עיבורין; ירוש׳ סנה׳ פ״א י״ח ע״ג: השנה מקודשת בעיבורה.

עִיבִידָא ז׳, **עִיבִידְתָּא** נ׳, עי׳ עֲבִידְתָּא. תרג׳ יב״ע ויק׳ ט״ז כ״ט (מלאכה): עיבידתא; תרג׳ שמ׳ ל״א ה׳ (מלאכה): עיבידא.

עִיבְרָא עי׳ עֶבְרָא. עיר׳ ק״ב ע״א: עיברא דדשא.

עִיבְרָא ת׳, עברי Hebrew | *Hebräer* תרג׳ יב״ע בר׳ י״ד י״ג (אברם העברי): אברם עיברא.

עִיגּוּל, עִיגּוּלָא ז׳, 1) חוג circle | *Kreis* סוכה ח׳ ע״א: כמה מרובע יותר על העיגול; שם: עיגולא דנפיק מגו ריבועא.

2) ככר עגול loaf, round mass | *Laib, runde Masse* שבת צ״ג ע״א: עיגול של דבילה; ירוש׳ בר׳ פ״ו י׳ ע״א: דנסב עיגולא ומברך עלוי.

3) קורה עגולה שבבית הבד clay cylinder of the wine press | *walzenförmiger Preßstein der Kelter* תוס׳ שבת א׳ כ״ט: עיגולי הגת.

עִיגּוּל שֶׁלֶג כדור שלג *Schneeball* | snow-ball
תוס' מקו' ה' ח': עיגולי שלג המשוקעים במקוה.

עִיגּוּנָא ז', עשית האשה לעגונה disability to remarry | *Hindernis bei der Wiederverheiratung* יב' פ"ח ע"א: משום עיגונא אקילו בה רבנן.

עִיגַל, עִיגְלָא ז', **עִיגַלְתָּא** *Kalb* | calf תרג' יב"ע דב' כ"א ד' (עגלה): עיגלתא; ירוש' כלא' פ"ט ל"ב ע"ב: חמא עיגל סנכס; סנה' ס"ז ע"א: עיגלא תילתא.

עִיד ז', חג של נכרים, איד idolatrous festival | *heidnisches Fest* תוס' ע"ז א' א': יום אחד בגליות לפני עידיהן אסור.

עִידָא; יוֹמָא דְעִידָא יום המיועד appointed day | *bestimmter Tag* תרג' מש' ז' כ' (יום הכסא): יומא דעידא.

עִידְבָא עי' עַדְבָא. תרג' שה"ש ח' י"א: בעידביה דמרי עלמא.

עִידּוּי עי' עִדּוּי. ב"ר פמ"ח: האשה הזאת כל זמן שהיא ילדה יש לה עידויין.

עִידּוּן ז', התפנקות יתירה delicacy, indulgence | *Wohlleben* תעני' כ' ע"ב: ואל ינהיג עידונין בעצמו.

עִידּוּר ז', חפירה במעדר hoeing | *das Behacken* ב"ר פל"ט: בעידור בשעת העידור.

עִידִית נ', מיטב השדה choice land | *bestes Feld* גיטי' כ"ה מ"א: הניזקין שמין להן בעידית.

עיה"ר עין הרע.

עיוה"כ ערב יום הכפורים.

עיו"ט ערב יום טוב.

עיו"כ ערב יום כפורים.

עִיּוּן ז'; עִיּוּן תְּפִלָּה כוונה בשעת התפלה devotion | *Andacht* בר' נ"ה ע"א: עיון תפלה.

עִיּוּק ז', מצוקה pressure | *Bedrückung* תרג' יש' ל' ו' (צורה וצוקה): עקא ועיוק.

עִיזָא ז', עז goat | *Ziege* מג' ג' ע"א: עיזא דבי טבחי.

עִיזָה נ', נקבת העז she-goat | *weibliche Ziege* ירוש' בכורים פ"ב ס"ה ע"ב: צבי שעלה על גבי עיזה.

עִיזְקָא, עִיזְקְתָא עי' עִזְקָא. ירוש' ע"ז פ"ד מ"ד ע"א: בר קפרא אשכח חד עיזקא; גיט' ס"ח ע"א: ועיזקתא דחקיק עלה שם.

עי"ט ערב יום טוב.

עֵיטָא נ', עצה counsel | *Rat* תרג' יב"ע בר' כ"ט כ"ב: עיטא דרמיו.

עיטדא עי' עִיטְרָא. ב"מ ל"ט ע"ב: דלא עביד עיטדא.

עִיטּוּף ז', כיסוי והתעטפות covering (the head) | *das Verhüllen, Bedecken* בר' כ"א ע"א: עיטור ועיטוף.

עִיטּוּר ז', קישוט crowning, wreathing | *das Schmücken, Bekränzen* ירוש' ביצה פ"א ס' ע"ב: עיטורי סוכה.

עִיטּוּר סוֹפְרִים השמטת אות omitting a letter | *das Weglassen eines Buchstaben* נדר' ל"ז ע"ב: עיטור סופרים וכו' הלכה למשה מסיני.

עֵיטִיתָא עי' עֵיטָא. תרג' אס' א' א': עיטיתי דושתי.

עִיטְפָּא ז', חיק bosom, lap | *Schoß* תרג' שמ' ד' ז' (וישב ידו אל חיקו): ואתיב ידיה לעיטפיה.

עִיטְרָא ז', חלוקה, שטר חלוקה separation. deed of partiton | *Teilung, Verteilungsurkunde (v. Erbe)* ב"ב כ"ט ע"ב: ולא אמרן אלא דלא כתוב עיטרא וכו'.

עַיְיָא עי' חַיָּא. בר' ח' ע"א: צריכין לדברי עייא.

עַיְיבָא ת', 1) חייב guilty | *schuldig* איכ"ר ב' א': אית אתרין דצווחין לחייבא עייבא.
2) ז', כאב pain | *Schmerz* שם שם: אית אתרא דצווחין לכייבא עייבא.

עַיְיט ז', ציצית fringe | *Franse* תוס' כלא' ה' כ': עייט של צמר.

עיי״ן עי׳ עי״ן. שבת ק״ג ע״ג ע״ב: אלפין עיינין.

עיינוש שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ דמ׳ פ״ב כ״ב ע״ד: סוסיתה עיינוש וכו׳.

עיינותא נ׳, מעין well, spring | *Quelle* תרג׳ ירוש׳ במ׳ ל״ד ט״ו: עיינותא דדמשק.

עייני טב שם מקום name of a place | *Orts-name* ירוש׳ תעני׳ פ״ב ס״ו ע״א: לא אמר כן אלא בעייני טב על ידי דאינון ידעין דהוא ריש ירחא וכו׳.

עיי״ש עיין שם.

עייתלו שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ נדה פ״א מ״ח ע״ד: מעשה בריכה אחת בעייתלו.

עיכוב ז׳ 1) מניעה, איחור hinderance | *Ver-hinderung* תמורה ל״ב ע״א: אין בה אלא עיכוב גיזברין בלבד.

2) תנאי מוכרח indispensable condition | *unerläßliche Bedingung* ירוש׳ פס׳ פ״ז ל״ד ע״ב: שינה עליו הכתוב לעיכוב.

עיכולים ז״ר, חלקי קטורת או קרבנות שרופים למחצה half-burned pieces of offerings or of frankincense | *angebrannte Stücke von Opfern oder vom Räucherwerk* זב׳ פ״ג ע״ב: עיכולי עולה וכו׳ עיכולי קטורת.

עיכליה ז׳, מסך curtain | *Vorhang* ירוש׳ ע״ז פ״א ל״ט ע״ג: ובירושלים היה הופך עיכליה דימינא לשמאלא.

עיל תה״פ, למעלה above, over | *höher, über* תרג׳ דב׳ כ״ח מ״ג (יעלה עליך): יהא סליק עיל מינך.

עילא 1) ת׳, עליון uppermost | *oberste* תרג׳ איוב ל״ז ט׳ (ההדר): אדרון עילא.

2) ז׳, עולה, חטא wrong | *Unrecht* תרג׳ רות ד׳ כ״ב: ובההיא עילא שכיב ישי.

3) חמור צעיר foal | *Füllen* תרג׳ איוב י״א י״ב (עיר פרא): עילא מרודא.

4) תואנה pretext | *Vorwand* כת׳ פ״ב ל״ה ע״ב: עילא את בעי; פאה פ״א ט״ז ע״א: עילא היו מבקשין.

5) עי׳ **עולא** 2. ירוש׳ בר׳ פ״ב ד׳ ע״א: א״ר עילא.

עילאה ת׳, עליון upper, uppermost | *oberer, oberster* תרג׳ תה׳ צ״א ט׳ (עליון שמת מעונך): במדור עילאה שויתא בית שכינתך; פס׳ ע״ו ע״א: עילאה גבר.

עילאי 1) כנ״ל. תרג׳ יש׳ י״ד י״ד: איהי עילאי מכלהון.

2) שם איש a man's name | *männlicher Name* שבת כ״ה ע״ב: ר׳ יהודה בר עילאי.

עילבא עי׳ **עניבא**. ילק׳ דב׳ תתק״מ: גנבין ליה עילבי.

עילה נ׳, תואנה, טעם pretext, reason | *Vor-wand, Grund* ירוש׳ יב׳ פט״ו ט״ו ע״א: עילה היה רוצה להבריחו מנכסיו.

עילוי מה״י, על גבי above, upon | *auf, über, oberhalb* חול׳ קי״א ע״ב: עילוי בשרא.

עילוי, עילויא, עילווייא ז׳. ערך, הערכה value | *Wert* תמורה פ״ז מ״ג: הקדש עילוי; בר׳ ל״ה ע״ב: דאשתני לעילויא; כת׳ נ׳ ע״ב: עילווייא דאב.

עילי שם מקום name of a place | *Ortsname* תוס׳ צוק׳ שב׳ ד׳ ע״א: עילי רבתא.

עיליש שם אמורא name of Amora | *Name eines Amoräers* ב״ב קל״ג ע״ב: סבר רב עיליש קמיה דרבא למימר.

עיליתא נ׳, 1) עליה upper chamber | *Ober-gemach* תרג׳ שופ׳ ג׳ כ״ה (דלתות העליה): דשי עיליתא.

2) מין מדה a measure | *ein Maß* שבת קי״ט ע״א: אשכח ביה מרגניתא זבנה בתליסר עיליתא דדינרי דדהבא.

עילעול ז׳, רוח סערה whirlwind | *Wirbelwind*

שהש״ר ג׳ ד׳: אין לך עילעול קשה יותר מן העילעול הזה.

עִילְתָא נ׳, עולה wrong | *Unrecht* תרג׳ איוב ל״ו כ״ג (עולה): עילתא.

עִילָתָה עי׳ עִילָא 4. ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״ג: עילתה את בעי.

עימאום עי׳ אֶמָאוּס. מכות י״ד ע״א: אימליז של עימאום.

עִימּוּר ז׳, 1) אגד עמרים ואלומות binding of sheaves | *das Garbenbinden* שבת ע״ג ע״ב: אין עימור אלא בגדולי קרקע.

3) התעמרות, שעבוד using as a slave | *das Benutzen als Sklaven* סנה׳ פ״ה ע״ב: יש דרך עימור בכך.

עִימְעוּם ז׳, יוצא מן הכלל suppressing (the law), passing measures contrary to law | *Verdunkelung, Nichtberücksichtigung des Gesetzes in Ausnahmefällen* ירוש׳ שבת פ״א ג׳ ע״ג: מהלכות של עימעום היא.

עַיִן האות ע the letter Ayin | *der Buchstabe Ajin* שהש״ר ג׳ ד׳: עין תלויה.

עַיֵּין פיעל, 1) קרא בספר to read | *lesen* תנח׳ כי תשא ל״ד: לעיין בתורה.

2) חקר ודרש to investigate | *nachforschen* ב״ב קט״ו ע״א: עיין עליו.

3) הרהר to contemplate | *nachdenken* בר׳ נ״ה ע״א: המאריך בתפלתו ומעיין בה.

4) שקל בדיוק to balance exactly | *genau abwiegen* ב״ב פ״ט ע״א: אין מעיינין במקום שמכריעין.

עַיֵּן פעל 1) כנ״ל 2. ביצה כ״ה ע״א: עין אי וכו׳.

2) הגה to study | *studieren* מו״ק י״ד ע״ב: לעיוני בדינא.

עַיִן — **עַיִן טוֹבָה, עַיִן יָפָה** טוב לב, כוונה רצויה, דרישת טובה לחבירו good will, liberality | *Wohlwollen, Freigebigkeit* אבות פ״ב מ״ט: עין טובה וכו׳; שבת ע״ד ע״א: משום עין יפה.

עַיִן עֵיגַל, עֵין עִיגְלָא עי׳ עֵינְעֵינְלָא. תרג׳ שמ׳ ל״ט י״ב (אחלמה): עין עיגלא; יב״ע שם: עין עיגל.

עַיִן צָרָה, עַיִן רָעָה רוע לב, קנאה selfishness, envy | *Mißgunst, Neid* אבות פ״ב מ״ט: עין רעה; אסת״ר א׳ ד׳: עינו צרה בממונו.

עַיִן הָרַע מבט זועם ומזיק the evil eye | *böser Blick* ב״ר פצ״א: שלא תשלוט בכם עין הרע.

בְּעַיִן תה״פ, דבר בברייתו. בלי שינוי in natural form, still visible to the eye | *unverändert, im ursprünglicher Zustand* ירוש׳ בר׳ פ״ו י׳ ע״א: אע״פ ששחוקין בעינן הן.

כְּעַיִן כמו, כמין like, a sort of | *wie, in der Art* בר׳ נ״ה ע״ב: מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא.

מֵעֵין ממין הדבר, כדומה לו similar, of the nature of | *nach Art von* ברי׳ פ״ד מ״ג: מעין שמונה עשרה.

עֵין־ (נוסף לשמות כמה מקומות בארץ ישראל) prefixed to numerous names of places in Palestine | *vielen Ortsnamen in Palästina vorgesetzt:*

עֵין בּוֹל — תוס׳ נדה ה׳ י״ד: מעשה בעין בול וכו׳.

עֵין טַב — ר״ה כ״ה ע״א: זיל לעין טב וקדשיה לירחא.

עין יעריס, עֵין יְעָרִים — תוס׳ שבי׳ ד׳ י׳: עין יערים (ובהוצ׳ צוק׳: עי׳ יעריס. ועי׳ יעדוס).

עֵין כּוּשִׁי, עֵין כּוּשִׁין — ע״ז ל״א ע״א: יין של עין כושי; ירוש׳ שבי׳ פ״ה ל״ו ע״א: מעשה שהיינו בעין כושין וכו׳.

עֵין סוֹכֵר — סוטה מ״ט ע״ב: בקעת עין סוכר.

עֵין עֵיטָם — זבח׳ נ״ד ע״ב: סבור למבנייה בעין עיטם.

עֵין תְּאֵנָה — קה״ר ג׳ ב׳: מעשה באחד מגדולי צפורי וכו׳ ועלו אנשי עין תאנה לכבדו.

עֵין תָּרַע — ירוש׳ דמ׳ פ״ב כ״ב ע״ד: סוסיתה עינוש ועין תרע.

עֵינָא נ׳, עין eye | *Auge* תרג׳ ויק׳ כ״ד כ׳ (עין תחת עין): עינא חלף עינא.

עֵינָא בִּישָׁא עי׳ עַיִן הָרָע. ב״מ ל׳ ע״ז: משום עינא (בישא).

עִינְבָּל ז׳, לשון הפעמון clapper | *Klöppel* שבת נ״ח ע״ב: נטלו עינבליהן.

עינבל עי׳ עֵין בּוּל. בכורות ל״ם ע״ב: מעשה בעינבל (ב)אחד וכו׳.

עִינַבְתָּא נ׳, 1) ענב grape | *Weinbeere* ע״ז כ״ח ע״א: ליתי עינבתא בת מינא.
2) מחלת העין a disease of the eye | *eine Augenkrankheit* שם שם: האי עינבתא פרוונקא דמלאכא דמותאהיא.

עִינּוּג ז׳, הטעמה, נעימה melodiousness | *Wohlklang* שהש״ר ד׳ י״א: הקורא מקרא בעינוגו ובניגונו. ועי׳ עִנּוּג.

עִינְוָון ת׳, עניו וצנוע meek | *bescheiden* ירוש׳ כת׳ פ״ב ל״ה ע״א: רבי הוה עינוון סגין.

עִינְוְתָנוּתָא עי׳ עַנְוְתָנוּת. סוטה מ׳ ע״א: מאי עינוותנותיה וכו׳.

עִינּוּי ז׳, 1) קינה במקהלה chorus of lamentation | *eine Art Totenklage (im Chor vorgetragen)* מו״ק פ״ג מ״ט: איזהו עינוי שכולן עונות כאחת.
2) גרם יסורים affliction | *Quälerei* יומא ע״ד ע״ב: עינוי בידי שמים וכו׳ עינוי בידי אדם.
3) סגוף עצמו self-affliction | *Kasteiung* יומא נ״ו ע״א: כנגד חמשה עינויים שבתורה.

עִינּוּי הַדִּין עיכוב עשית המשפט delay in executing judgment | *(unrechtmäßiger) Aufschub des Gerichtsurteils* שבת ל״א ע״א: בעון עינוי הדין וכו׳ חרב וכו׳ ובצורת בא.

עִינּוּן ז׳, הבטה בעננים לקסום על פיהם auguring from clouds | *Wolkendeuterei* ירוש׳ שבת פ״ז ט׳ ע״ג: לא תנחשו ולא תעוננו והלא הניחוש והעינון בכלל היו וכו׳.

עִינְוָן עי׳ עִינְוָון. ירוש׳ סנה׳ פ״ו כ״ג ע״ג: עינון הוא סגי.

עִינוּתָא נ׳, פנה street-corner | *Straßenecke* תרג׳ מש׳ ז׳ ח׳ (פנה): לקבל עינותא.

עִינְוְתָן ת׳, עניו וצנוע meek | *bescheiden* סנה׳ י״א ע״א: תא חזי מאי איכא בין תקיפאי קדמאי לעינותני בתראי.

עִינָיו עי׳ עִינַבְתָּא 2. ספרא אמור פרק ב׳ פרשה ג׳: חלזון נחש עיניו.

עִינִיתָא נ׳, עי׳ עִינּוּי 2. תרג׳ מיכה ב׳ ד׳ ובעיניתיה יימר.

עִינְעִיגְלָא ז׳, מין אבן טובה, אחלמה a jewel | *ein Edelstein* תרג׳ יב״ע במ׳ ב׳ י״ח: עינעיגלא.

עִינְקָא ז׳, 1) גרון throat | *Rachen* תרג׳ תה׳ ס״ט ד׳ (נחר גרוני): אתחרחר עינקי.
2) צוארון, ענק neck-lace | *Halsband* תרג׳ שופ׳ ח׳ כ״ו: עינקיא די בצוורי גמליהון.

עִיסָּה נ׳, 1) בצק dough | *Teig* תוס׳ חלה א׳ ז׳: בעל הבית עיסתו מעוטה וכו׳ נחתום עיסתו מרובה.
2) משפחה שנתערב בה פסול a mixed family | *Mischfamilie* עדי׳ פ״ח מ״ג: אלמנת עיסה שהיא כשרה לכהונה.
3) רעל, ארם posion | *Gift* ויק״ר פי״ג: שמשך עיסה כנחש.

עִיסּוּק ז׳, מעשה doing, management | *Beschäftigung, Bahandlung* ירוש׳ סוטה פ״ט כ״ג ע״ג: עיסוק מרידה; שבת פ״ה ז׳ ע״ג: שור שעיסוקו רע.

עִיסְקָא ז׳, עסק, משא ומתן business | *Geschäft* יב׳ ס״ג ע״א: הפוכי בעיסקא.

ע״ע עיין עוד.

עִיף פ״י, עַיֵּף פַּעֵל, כפל to double | *verdoppeln* בר׳ נ״ו ע״א: עיף עסקך; כת׳ ס״ו ע״ב: עייפינהו ושדרינהו.

עִיפָא ז׳, 1) צעיף veil | *Schleier* תרג׳ בר׳ כ״ד ס״ה (ותקח את הצעיף): ונסיבת עיפא.
2) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* שבוע׳ כ״ח ע״ב: עיפא תני שבועות בי רבה פגע ביה אבימי אחוה.

עיפוי ז׳, עיפות, ליאות weariness | *Müdigkeit* חג׳ ט״ו ע״ז: לא ישיבה ולא עמידה וכו׳ ולא עיפוי.

עיפושא ז׳, טחב, רקב, חלודה | mouldering *Schimmel* פס׳ מ׳ ע״א: נהמא דעיפושא.

עיין פעל, יעץ to advise | *raten* קיד׳ פ׳ ע״ב: ועייץ לו עצות.

עיצא נ׳, עצה counsel | *Rat* תרג׳ ירוש׳ בר׳ י״א א׳: עיצא חדא.

עיצבא עי׳ עוצבא 2. ב״ק ס״ו ע״ב: עיצבא אין צריכה קיצוע.

עיצום ז׳, 1) עצם ועיקר essence, self | *das Selbst, Wesen* מנ׳ ס״ח ע״ב: עיצומו של יום.
2) הבטחה promise, surety | *Zusicherung* ירוש׳ ב״ב פ״י י״ז ע״ג: גבי עיצומים מודה וכו׳.

עיצור ז׳, 1) אטימת המעים obstruction of orifices | *Verstopfung* ב״ר פמ״א: אבימלך בעיצור.
2) דריכה בגת wine pressing | *das Keltern* תרג׳ ישׁ׳ ט״ז י׳ (הידד השבתי): עיצור אבטילית.
3) קליפה grape-shell | *Fruchtschale* תרג׳ במ׳ ו׳ ד׳ (מחרצנים ועד זג): מפורצנון ועד עיצורין.

עיציא ז׳, חוט השדרה backbone | *Rückgrat* תרג׳ ירוש׳ ויק׳ ג׳ ט׳ (העצה): עיציא.

עיצתא נ׳, עצה counsel | *Rat* תרג׳ מש׳ כ״א ל׳ (עצה): עיצתא.

עיק ז׳, עקה, מציקה anguish | *Angst* תרג׳ שמ׳ ו׳ ט׳ (מקוצר רוח): מעיק רוחא.

עיקה נ׳,; עיקת נפש עגמת נפש, עצבות depression, mourning | *Kummer, Trauer* ב״ר פצ״ד: עיקת נפש.

עיקול עי׳ עקל 1. שבת קמ״ד ע״ב: כותל היוצא מעיקל בית הבד.

עיקולא ז׳, מפרץ צר על שפת הים small bay | *Einbuchtung* ע״ז ל״ד ע״ב: התם עיקולי ופשירי איכא.

עיקומא ז׳, עקמומית, עקשות crookedness | *Verkehrtheit* תרג׳ משלי ח׳ ח׳ (ועקש): ועיקומא.

עיקור ז׳, עקירה, תלישה tearing loose | *das Ausreißen, Entwurzeln* סנה׳ ס״ה ע״ב: עיקורי קטניות מהיות רעות; חול׳ מ״ד ע״א: עיקור סימנים.

עיקל ז׳, בעל רגלים עקומות bandy-legged | *krummbeinig* בכ׳ מ״ה ע״א: איזהו העיקל כל שהוא מקיף פרסותיו ואין ארכבותיו נוקשות זו לזו.

עיקל עי׳ עקל. תוס׳ טהר׳ י׳ ג׳: כינסו ועשאו עיקל.

עיקלא ז׳, אצעדה clasp | *Armband* תרג׳ ירוש׳ במ׳ ל״א נ׳ (עגיל): עיקליא מאורעיהון.

עיקלן עי׳ עיקל. ספרא אמור פרק ב׳ פרשה ג׳: שבר רגל אין לו אלא שנשברה רגלו הקשן והעיקלן מיינין.

עיקר ז׳, שורש root | *Wurzel* שבת ק״ט ע״ב: שמן עיקרין.
2) תוך, עצמות essence, main object, chief | *Wesentliches, Hauptsache* כת׳ פ״ט ע״ב: תוספת ועיקר.
3) כנוי לגבוה God | *Gott* סנה׳ ל״ח ע״ב: כופר בעיקר היה.

עיקרא ז׳, 1) כנ״ל. 1. 3. ב״ר פנ״ג: על עיקרא הוה קאים; תרג׳ תה׳ י״ב ה׳: מן דכפרין בעיקרא.
2) סרים castrate | *Kastrat* שבת קנ״ב ע״א: עיקרא שליפא וכו׳.

מעיקרא תה״פ, מתחלה, לכתחלה originally, at first | *anfänglich, von vorn herein* ע״ז מ״א ע״א: מעיקרא סבור וכו׳ ולבסוף סבור.

עיקת עי׳ עקל. תוס׳ טהר׳ י׳ ג׳: מוהל היוצא מעיקת בית הבד.

עיקתא נ׳, מצוקה distress | *Bedrängnis* ב״ר פמ״ט: מאן דהוה חמי ההיא עיקתא דהוה עקיליה.

עיר׳ עירובין.

עיר — עיר של זהב מין תכשיט, שבו מצויר מראה ירושלים a golden head-dress with the picture of Jerusalem on it | *ein Kopfschmuck mit dem Bilde von Jerusalem* שבת פ״ו מ״א: לא תצא אשה לא בחוטי צמר וכו׳ ולא בעיר של זהב וכו׳.

עירבוב ז׳, **עירבוביא**, **עירבוביתא** נ׳, תערובת; מבוכה mixture, confusion | *Gemisch, Unordnung* ב״ר פס״ט: עירבובי שאילות יש כאן; שהשיר ד׳ ד׳: כל מלחמה שהיא יתירה על ששים אלף מלחמת עירבוביא היא; נד׳ פ״א ע״א: עירבוביתא דמאני.

עירברובין ז״ר, אספסוף, ערב רב mixed multitudes | *Mischvolk* תרג׳ שה״ש א׳ י״ב: ועירברובין.

עירה ע׳ אירה. כלי פכ״א מ״א: ובעירה שהיא עתידה להחזירה.

עירוב ז׳, 1) תערובת, צירוף mixture, conjunction | *Mischung, Vereinigung* יב׳ ט״ו ע״א: עירוב מקואות.

2) תקון מיוחד בהלכה, צירוף־דברים דמיוני כדי להתיר קצת מלאכות בשבת וביום טוב a symbolical act by which the legal fiction of community or continuity is established | *ideelle Zusammenfassung örtlich oder zeitlich getrennter Dinge durch symbolische Handlungen* עיר׳ כ״א ע״ב: בשעה שתיקן שלמה עירובין ונטילת ידים וכו׳. ועי׳ ערוב.

עירובא 1) עי׳ עירוב 1. תרג׳ דב׳ כ״ב ט׳ (כלאים): עירובין.

2) עי׳ עירוב 2. בר׳ ל״ט ע״ב: רפתא דעירובא.

3) שקיעה sunset | *Sonnenuntergang* תרג׳ תה׳ קי״ד כ״ג: עירובי רמשא.

עירוי ז׳, הרקה מכלי לכלי pouring from vessel to vessel | *das Gießen von einem Gefäß ins andere* ירוש׳ ע״ז פ״ה מ״ה ע״א: פעמים שישראל מרפא ידיו ונמצא כל העירוי מהמת הגוי.

עירוני ז׳, בן עיירה קטנה provincial | *Kleinstädter* איכ״ר ד׳ ב׳: ירושלמי שנשא עירונית.

עירוניה נ׳, מין כלי a vessel | *ein Gefäß* ירוש׳ ב״ב פ״ט ט״ז ע״ד: אפילו עירוניה.

עירוע ז׳, מקרה accident | *Zufall* תרג׳ ש״א ו׳ ט׳ (מקרה): עירוע.

עירוקא ז׳, מנוסה flight | *Flucht* יב׳ ל״ז ע״א: עירוקיה מסתייה.

עירור ז׳, התעוררות לקינה exciting to lamentation | *Anregung zur Trauer* ירוש׳ מו״ק פ״א פ׳ ע״ד: איזהו העירור מזכירתו בין המתים.

עיריא נ׳, ערוה nakedness, shame | *Scham, Blöße* תרג׳ שמ׳ כ״ח מ״ב (לכסות בשר ערוה): לכסאה בשר עיריא.

עיריסות ע׳ אריסות. תוס׳ ע״ז ב׳ ח׳: ואין נותנין להם עירסיות וקבלנות.

עירית נ׳, מין ירק asphodel | *Affodill* תוס׳ שביעית ה׳ י״ז: העירית שלקטה למאכל בהמה וכו׳.

עיריתא ע׳ עיריא. תרג׳ ויק׳ כ׳ י״א (ערות אביו): עיריתא דאבוהי.

עירני 1) ע׳ עירוני. שבת פ׳ ע״א: כי תניא ההיא בעירניות.

2) בעל שכל ער וחריף alert | *geweckt, rege* עיר׳ נ״ג ע״ב: נערה אהרונית עירנית והנעירתו.

עירניתא נ׳, צמר גפן cotton | *Baumwolle* ירוש׳ שבת פ״ק ד׳ ע״ג: אורן — עירניתא.

עיררה ז׳, מין כלי זילוף והזאה a sort of syringe | *eine Art Spritze* | ירוש׳ עיר׳ פ״י כ״ו ע״ד: מטיפין בעדק אית דבעי מימר עיררה.

עי״ש עיין שם: על ידי שליח.

עִישּׁוּן ז׳, העלאת עשן spice-burning | *das Räuchern* ירושׁ׳ ע״ז פ״א ל״ט ע״ג: מיתה שיש בה עישון ושריפה.

עִישּׁוּנָא עי׳ עוּשְׁנָא. תרג׳ תה׳ כ״ט א׳ (כבוד ועוז): איקר ועישונא.

עִישּׂוּר, עִישּׂוּרָא ז׳, מעשר, חלק העשירי one tenth; tithe | *Zehntel; Zehnt* ירושׁ׳ פאה פ״ד י״ח ע״ג: עישור אחד שאני עתיד למוד; כת׳ נ׳ ע״א: והא לא דמי עישורא בתרא לעישורא קמא.

עִישַּׂרְתֵּי שה״מ, עשר ten | *zehn* תרג׳ יב״ע דב׳ י״ג (עשרת הדברים): עישרתי דבוריא.

עי״ת עשרת ימי תשובה.

עִיתָּא ז׳, זמן, עת time | *Zeit* ב״ר פס״ז: בההיא עיתא וכו׳.

עִיתּוּר עי׳ עִיטּוּר. ירושׁ׳ ע״ז פ״א ל״ט ע״ד: משם עיתור אסור וכו׳ משם פרקסים מותר.

עִיתּוּת — לְעִיתּוּתֵי עֶרֶב לפנות ערב towards evening | *gegen Abend* ע״ז ס״ה ע״א: לעיתותי ערב.

ע״כ עד כאן; עד כמה; על כרחך.

עַכֵּב פיעל, עצר, הפריע to delay, to hinder | *zurückhalten, hindern* זב׳ פ״ה מ״א: מתנה אחת מהן מעכבת.

הִתְעַכֵּב התפ׳, שהה, איחר to be too late | *sich verspäten* סוכה פ״ה מ״ח: והמתעכב נוטל שתים.

עַכָּבָה נ׳, 1) מניעה hinderance | *Hindernis* יב׳ פי״ג מ״ג: כל עכבה שהיא מן האיש וכו׳. 2) שהיה ואיחור delay, sojourn | *das Verweilen* מג׳ כ״א ע״א: אין ישיבה אלא לשון עכבה.

עַכְּבַת יַיִן שיירי יין sediment of wine | *Weinreste* ע״ז ע״א ע״ב: עכבת יין.

עַכָּבִית נ׳, מין קוץ a species of thistles | *eine Distelart* ב״ר פ״כ: דרדר זו עכבית.

עַכָּבִיתָא נ׳, עכביש spider | *Spinne* תרג׳ תה׳ נ״ז ג׳: די פקיד לעכביתא.

עכביתא [עַכְּבִיתָא] עי׳ אַבְאָבִית. ירושׁ׳ שבת פ״ו ח׳ ע״ג: טב לעכביתא.

עַכְבְּרָא ז׳, עכבר mouse | *Maus* ירושׁ׳ תר׳ פ״י מ״ז ע״ב: בעכברא חד לאלף.

עַכְבְּרָא דְּדַבְרָא עכבר השדה field-mouse | *Feldmaus* ע״ז ס״ח ע״ב: עכברא דדברא.

עַכְבְּרָא דְטוּרָא עכבר ההרים mountain mouse | *Bergmaus* ירושׁ׳ שבת פ״א ג׳ ע״ב: עכברא דטורא.

עַכְבְּרָא דְמָתָא עכבר העיר urban mouse | *Stadtmaus* ע״ז ס״ח ע״ב: עכברא וכו׳ דמתא.

עַכְבְּרָא דִשְׁכִיב אַדִּינָרֵי כנוי לקמצן miser | *Geizhals* סנה׳ כ״ט ע״ב: עכברא דשכיב אדינרי.

עַכְבְּרִי שם איש a man's name|*männlicher Name* ירושׁ׳ שבי׳ פ״ב ד׳ ע״ד: ר׳ חנניה בר עכברי.

עַכְבְּרֵי, עַכְבְּרַיָּא, עַכְבְּרִין שם מקום בגליל name of a place in Galilee | *Ort in Galiläa* ב״מ פ״ד ע״ב: בני עכבריא; קה״ר ב׳ ח׳: מן עכברין; ירושׁ׳ עירו׳ פ״ה כ״ה ע״א: עכברי.

עַכְבַּרְתָּא נ׳, עכבר mouse | *Maus* ביצה ל״ו ע״ב: ההיא עכברתא.

עִכּוּב ז׳, התמהמהות delay | *das Versäumen* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ג כ״ב: חובת עכוב נדרא.

עִכּוּבָא ז׳, תנאי מוכרח udispensable condition | *unerläßliche Bedingung* יומא ה׳ ע״א: ככה עכובא הוא.

עַכּוּבִיתָא נ׳, 1) עכביש spider | *Spinne* תרג׳ יש׳ נ״ט ה׳ (קורי עכביש): קוין דערביתא. 2) נחש serpent | *Schlange* תרג׳ תה׳ ק״מ ד׳ (חמת עכשוב): אירסא דעכוביתא.

עַכּוּז ז׳, אחורים buttocks | *Hinterteil* בכורות פ״ו מ״ו: מושיבין אותו על עכוזו.

עכו״ם עובד (עובדי) כוכבים ומזלות.

עַכָּיָיה ת׳, איש עכו of Acco | *aus Akko* ירושׁ׳ שבת פ״ד י״ד ע״ד: חזקיה עכייה.

עַכִינָא ז׳, נחש serpent | *Schlange* דב״ר פ״ו: לעכינא שהיה יושב על פרשת דרכים.

עכ״ל עד כאן לשונו.

(עכל) הִתְעַכֵּל התפ׳, 1) נשרף, כלה to be consumed | verbrannt, verzehrt werden סנה׳ פ״ו מ״ה: נתעכל הבשר מלקטין את העצמות וקוברין אותן וכו׳.

2) נתבשל בקיבה to be digested | verdaut werden בר׳ פ״ח מ״ז: עד אימתי הוא מברך עד כדי שיתעכל המזון במעיו.

עַכְמַאי שם איש a man's name | männlicher Name ירוש׳ תר׳ פ״ב מ״ח ע״ב: יונתן בן עכמאי.

עָכַן פיעל, גלגל וגרם, סיבב to cause | verursachen סנה׳ מ״ד ע״ב: זמרי שמו ולמה נקרא עכן שעיכן עוונותיהם של ישראל.

עכנו״ב עם כל נושאי כליו.

עֲכָן, עַכְנָא ז׳, נחש serpent | Schlange ספרי האזינו שכ״א: זחלי עפר – אלו עכנין שאין שלטונן אלא בעפר; ב״מ פ״ד ע״ב: אשכחוה לעכנא דהדירא לה למערתא.

עַכְנַאי שם איש a man's name | männlicher Name כל׳ פ״ה מ״י: תנורו של עכנאי.

עַכְנָה נ׳, עי׳ עֲכָן. ויק״ר פט״ז: כארס של עכנה.

עכ״פ על כל פנים.

עכצש״ת על כל צרה שלא תבוא.

עָכַר י׳– דלה נוזלים to make turbid | trübe machen בר׳ כ״ה ע״א: מים צלולין וכו׳ עוכרן ברגלו.

נֶעְכַּר נפ׳ י׳– נעשה דלוח to becomde turbid | trübe werden נדה ט׳ ע״א: דם נעכר ונעשה חלב.

עַכְשְׁבוּנִיתָא נ׳, מין מחלה a disease | eine Krankheit ירוש׳ ע״ז פ״ב מ׳ ע״ד: הדא עכשבוניתא סכנה.

עַכְשָׁיו תה״פ, עתה, מיד now, presently | jetzt, sogleich אבות פ״א מי״א: אם לא עכשיו אימתי.

עַכְשְׁמוֹנִיתָה עי׳ עַכְשְׁבוּנִיתָא. ירוש׳ שבת פ״ד י״ד ע״ד: הדא עכשמוניתא סכנה.

ע״ל עיין לעיל.

עַל־ - עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה כל שכן, בודאי ובודאי so much the more | um wieviel mehr אבות פ״ו מ״ג: ומה דוד מלך ישראל שלא למד מאחיתופל אלא שנו דברים בלבד קראו רבו אלופו ומיודעו הלומד מחבירו פרק אחד וכו׳ על אחת כמה וכמה שצריך לנהוג בו כבוד.

עַל אַנְפֵּי על פני over | auf, über תרג׳ יב״ע דב׳ כ״א א׳: על אנפי מיא.

עַל אֲתַר מיד, לאלתר on the spot, forthwith | an Ort und Stelle, sofort ירוש׳ בר׳ פ״ב ד׳ ע״ב: על אתר וכו׳ לאחר זמן וכו׳ וכמה הוא על אתר כדי דיבור.

עַל מַגָּן לחנם for nothing | umsonst ב״ר פי״א: לא על מגן זכית?

עַל מְנָת בתנאי, בכוונה on condition that | mit der Bedingung daß, mit der Absicht אבות פ״ד מ״ה: הלומד על מנת ללמד וכו׳.

עַל פֶּה שלא בכתב by heart | auswendig גיט׳ ס׳ ע״ב: תורה רוב בכתב ומיעוט על פה.

עַל שׁוּם מפני, לפי ש־ because | weil פס׳ פ״י מ״ה: על שום שפסח וכו׳.

עָלַי וְעַל צַוָּארִי על אחריותי on my responsibility | auf meine Verantwortung ע״ז ל׳ ע״א: עלי ועל צוארי.

עלא״ה עתיד ליתן את הדין.

עָלַב פי״, הכלים, ציער to insult | beleidigen יומא כ״ג ע״א: הנעלבין ואינן עולבין.

נֶעֱלַב נפ׳, נכלם to be insulted | beleidigt werden יומא כ״ג ע״א: הנעלבין ואינן עולבין.

(עלב) אִתְעַלַּב אתפ׳, נכנע to submit | sich demütigen תרג׳ מל״א י״ב ז׳ (תהיה עבד): תתעליב.

עֶלְבּוֹן ז׳, הכלמה, ציעור humiliation | Demütigung ב״ר פמ״ה: עלבונן של עלובים.

עלבתא נ׳, ע׳ עלובא. תנח׳ בחוק׳ ה׳: מבין תרויהון אבדת ההיא עלבתא מן עלמא.

עלדו״ח עתיד ליתן דין וחשבון.

עלה -• בטל to be void | *aufgehen* תר׳ פ״ו מ״ו: תרומה עולה באחד ומאה.

עלה לדוכן שרת במשמרת כהונה to officiate as priest | *den Priesterdienst versehen* שבת קי״ח ע״ב: יודע אני בעצמו שאיני כהן אם יאמרו לי חבירי עלה לדוכן אני עולה.

עלה לרגל עלה לירושלים לימי החג to make a pilgrimage | *pilgern* יומא כ״א ע״א: בשעה שישראל עולין לרגל.

עלתה בידו הצליח to turn out well | *glücken* בר׳ ל״ה ע״ב: עלתה בידן.

עלה פיעל, שיבח to praise, to exalt | *loben, verherrlichen* פס׳ פ״י מ״ה: לעלה ולקלס.

העלה הפ׳ -• 1) ביטל to neutralize | *aufgehen lassen* תר׳ פ״ד מ״ח: תאנות שחורות מעלות את הלבנות.

2) הביא בחשבון to credit | *anrechnen* אבות פ״ב מ״ב: מעלה אני עליכם שכר הרבה.

התעלה התפ׳, התרומם to be raised | *erhöht werden* שבת ל״ג ע״ב: יהודה שעילה יתעלה.

עלואין ע׳ אלואין. תוס׳ צוק׳ שבי׳ א׳ י״ב: העלואין שבגג.

עלוב, עלובא ת׳, אומלל ill-fated | *unglücklich* פסיק״ר פ״מ: עלוב בנה של עלובה; ב״ר פנ״ו: ברא דעלובתא.

עלויא ע׳ עילויא. ב״ב י״ב ע״ב: מעלינן ליה עילויא.

עלול ת׳, ראוי, מוכשר, מסוגל liable | *fähig, geeignet* נדה ז׳ ע״ב: עלול לקבל טומאה.

עלולי ז״ר, טענה claim | *Einwand* גיט׳ פ״ו ע״א: פטיר ועטיר מן וכו׳ עלולי.

עלוקתה נ׳, עלוקה leech | *Blutegel* ירוש׳ בר׳ פ״ט י״ג ע״ג: פשפש לעלוקתה.

עליבא ע׳ עלובא. ירוש׳ תעני׳ פ״ג ס״ו ע״ג: ומה יעביד עליבא.

עליה -• ע׳ עליה. ירוש׳ הור׳ פ״ג מ״ז ע״א: עלייתו ירידה היא לו.

עליותא נ׳, מרום, שמים heaven | *Himmel* ויק״ר פכ״ו: אפשר דאנא עביד כלום אלא אם מתאמר לי מן עליותא.

עליזה נ׳, שמחה rejoicing | *das Frohlocken* שהש״ר א׳ ד׳: עליזה חדוה וכו׳.

עליה -• 1) פעולת העולה במדרגות going up | *das Hinaufsteigen* ב״מ קי״ז ע״א: עלייה וירידה.

2) התעלות והתרוממות elevation | *Erhöhung* ב״ר פס״ח: עלייה תהא להם.

3) הליכה לירושלים לכבוד החג pilgrimage | *das Pilgern* פס׳ ח׳ ע״ב: עלייה שלא לשמה.

4) הקרבת קרבן offering | *Darbringung eines Opfers* זב׳ פי״ג מ״ב: חומר בשחיטה מבעלייה.

5) ביטול ברוב neutralization | *das Aufgehen lassen, Absorbieren* ירוש׳ בכורים פ״ב ס״ה ע״א: מעשר אין לו עלייה.

6) עידית, מיטב הנכסים the most valuable property | *die besten Güter* ב״ק פ״א מ״ד: משלם נזק שלם מן העלייה.

עליל -• מבוא entrance | *Eingang* סוטה מ״ה ע״א: נמצא בעליל לעיר.

בעליל תה״פ, ברור, נראה לעינים clearly, undoubtedly | *deutlich, augenscheinlich* ר״ה פ״א מ״ה: נראה בעליל.

עלילות נ׳, ממשות reality | *Wirklichkeit* ב״ר פכ״ג: ולמה בחלום הא לך בעלילות.

עלילותא נ׳, 1) מעשה doing | *Tat* ילק׳ תה׳ תתנ״ט: הוי בר נשא מה הויין עלילותא דרחמנא עלך.

2) עקיפין, נכלים intrigues | *Ränke* שבת פ״ח ע״ב: אנן דסגינן בשלימותא וכו׳ הנך אינשי דסגן בעלילותא כתיב בהו וסלף בוגדים ישדם.

עֲלִים ת׳, חזק strong | *stark* תרג׳ איוב מ׳ י״ט (אמיץ): עלים (בהוצ׳ אח׳: אלים).

עֲלִימוּת נ׳, חוזק, strengh, vigour | *Stärke, Kraft* ירוש׳ מו״ק פ״ג פ״ג ע״ב: בעלימות וכו׳ בזריזות וכו׳.

עֲלִימָיָא ע׳ עוּלֵימוּ. תרג׳ תה׳ פ״ט מ״ו (ימי עלומיו): יומי עלימוי.

עֲלִיסָה נ׳, שמחה rejoicing | *Freude* פסיק׳ רבי קמ״א ע״ב: שמחה וכו׳ עליסה עליזה וכו׳.

עֲלִיתָא נ׳, עליה ע״ג הבית upper story | *Oberstock* תרג׳ שופ׳ ג׳ כ״ה (דלתות העליה): דשי די עליתא.

עֲלִיתָא נ׳. מין חיה אגדית a mythical animal | *ein sagenhaftes Tier* סנה׳ ק״ח ע״ב: אם מבול של אש יש לנו דבר אחד ועליתא שמו.

עֲלַל פ״ע, 1) טיפל, עסק to be busy | *sich betätigen* קה״ר ו׳ י״: למלך שהיה לו כרם ומסרו לארים לעלול בו.
2) נכנס to enter | *hineingehn* שם שם ה׳: למה לא עללתה למדינה.

עֲלַל פ״ע, בא to come in | *hineinkommen* תרג׳ מל״א ט״ו י״ז (יוצא ובא): נפיק ועליל.

אֲעֵיל אפ׳, הביא to bring in | *bringen* תרג׳ תה׳ ס״ו י״א (הבאתנו במצודה): אעלתנא במצודה.

אִיתַּעַל אתפ׳, הובא והושם to be put into | *hineingebracht werden* תרג׳ ויק׳ י״א ל״ב (במים יובא): במים יתעל.

עֲלָלָא ז׳, תבואה harvest, provision | *Ernteertrag, Getreide* חג׳ ה׳ ע״א: זוזי לעללא לא שכיחא.

עלל״מ עבד לוה לאיש מלוה.

עֲלָלְתָא נ׳, הכנסה income | *Einkommen* נד׳ נ״ה ע״א: שכר בתים ושכר ספינות מאי וכו׳ לאו עללתא היא.
2) ע׳ עֲלָלָא. שם: תבואה לא משמע אלא מחמשת המינין עללתא כל מילי משמע.

עַלֵּם פיעל, סגר ואטם to close | *zuschließen* ילק׳ מש׳ תתקמ״ו: לא אמרתי שתעלם פיך וכו׳.

עַלֵּם פַעל, חיזק to strengthen | *stärken* תרג׳ יב״ע שמ׳ י״ד כ״ז: ועלים ה׳ ית מצראי בגו ימא.

אִתְעַלֵּם אתפ׳, התחזק to be strengthened | *stark werden* תרג׳ תהל׳ ל״א כ״ה (ויאמץ לבבכם): ויעלם רעיונכון.

עֲלַם י׳ — ע׳ הֶעְלֵם. ירוש׳ שבת פ״ז מ׳ ע״ג: זיבח קיטר וניסך בעלם אחד.

עָלַם, עָלְמָא ז׳, עולם world | *Welt* ויק״ר פכ״ו: בעלם דשקר; ר״ה ל״א ע״א: שיתא אלפי שני הוי עלמא.

עָלְמָא דְאָתֵי ע׳ עוֹלָם הַבָּא. סוטה י׳ ע״ב: עלמא דאתי.

בְּעָלְמָא תה״פ, בלבד merely | *bloß* שבת מ׳ ע״ב: להזיע בעלמא.

כּוּלֵי עָלְמָא הכל, כל איש everybody (all authorities mentioned) | *jedermann, alle* ברי׳ ל״ו ע״ב: כולי עלמא לא פליגי.

עַלְמִין שם מקום name of a place | *Ortsmame* סנה׳ צ״ד ע״א: כי מטו עלמין וכו׳.

על״ם עובר לסוחר.

עַלְעוֹל ז׳. עַלְעוֹלָא. עַלְעוֹלִיתָא נ׳, ע׳ עִילְעוֹל. תרג׳ יש׳ כ״ט ו׳ (סופה וסערה): בעלעול וברוח; תה׳ נ׳ ג׳ (נשערה): תזועף עלעולא; איוב מ׳ ו׳ (סערה): עלעוליתא.

עַלְעִיתָא נ׳, תואנה, עילה, אמתלא pretext | *Vorwand* תרג׳ שני אס׳ א׳ ט״ז: כד אשתכח עלעיתא.

עַלְעֵל פ״י, סיער, הפיץ to cast, to hurl | *wegwehen* כלא׳ פ״ז מ״ז: הרוח שעלעלה את הגפנים.

(עלף) הִתְעַלֵּף התפ׳ — התחלף, שמר משמרת מסה to change off, to take turns | *einander ablösen* תוס׳ א׳ ח׳: ולא היו מתעלפין עליה ואחד יושב ומשמרה כל היום.

עָלַף פָּעַל, התרופף, תשש to be overcome with weakness | *erschlaffen* חולי ג׳ ע״ב: לעלופי לא חיישינן.

עַלְצָה נ׳, שמחה rejoicing | *Freude* שהש״ר א׳ ד׳: צהלה עלצה וכו׳.

עַלְקָא נ׳, עלוקה leech | *Blutegel* בכורות מ״ד ע״ב: ותיפוק ליה משום עלקא.

עָלַת נ׳, מין כף לשאיבת יין ladle | *Schöpflöffel* עיר׳ נ״ג ע״ב: עלת נקפת בכר.

עַלְתָא נ׳, קרבן עולה burnt-offering | *Ganzopfer* תרג׳ יב״ע ויק׳ ו׳ ב׳ (העולה): עלתא.

עמ׳ עמוס.

ע״מ על מנת.

עִם ·— **עִם חֲשֵׁיכָה** בין השמשות, לפנות ערב near nightfall | *in der Dämmerung, gegen Abend* שבת פ״ב מ״ז: ערב שבת עם חשיכה.

עִם שֶׁ־ כשעה ש־, בעוד ש־ during, while | *während* פסיק״ר בחודש השביעי: עם שיצחק מהלך עם אביו.

עַם הָאָרֶץ ·— המוני, בור, הדיוט illiterate, coarse, unrefined | *Ungebildeter, Profane, Laie* סוטה כ״ב ע״ב: איזהו עם הארץ וכו׳ אפילו קורא ושונה ולא שימש תלמידי חכמים זהו עם הארץ.

עֲמָא עי׳ עֲמִי. תרג׳ איכה ד׳ א׳ (יועם זהב): עמא דהב.

עַמָּא ז׳, עם, אומה people | *Volk* בר׳ מ״ה ע״א: פוק חזי מאי עמא דבר.

עַמָּא דְאַרְעָא עי׳ עַם הָאָרֶץ. סוטה מט״ה: וחזנא בעמא דארעא.

עֲמָא נ׳, כעס, שנאה passion, hatred | *Zorn, Haß* אסת״ר פתיחתא: המן שהיה נושף עמא כנחש.

עָמַד ·— 1) אמד, שיער to estimate | *abschätzen* ירוש׳ נז׳ פ״ט נ״ח ע״א: עמדוהו למיתה וחיה.

2) קם משנתו, ניעור to rise | *aufwachen, aufstehen* בר׳ פ״א מ״ב: שכן דרך בני מלכים לעמוד בשלש שעות.

3) הבין, השיג to understand | *begreifen* גימ׳ מ״ג ע״ג: אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהן.

4) נתמעט עד כדי to be reduced | *reduziert werden* ירוש׳ בר׳ פ״ב ה׳ ע״ג: עמד על חמשים.

5) קפא to become consistent, to curdle | *gerinnen* ע״ז ל״ה ע״ב: חלב טהור עומד.

6) נעשה קהה to become dull (knife) | *stumpf werden* ביצה כ״ח ע״ב: סכין שעמדה וכו׳.

7) היה מיועד to be designated for | *vorbestimmt sein* פס׳ י״ג ע״ב: כל העומד לזרוק כזרוק דמי.

8) החזיק מעמד to resist | *widerstehen* שהש״ר ז׳ ח׳: לעמוד בזנות.

עָמַד בְּדִיבּוּרוֹ קיים את הבטחתו to keep one's promise | *Wort halten* ב״ב מ״ז ע״ב: מי שאינו עומד בדיבורו.

עָמַד לְמִנְיָן הצביע, מנה את הדעות to vote | *abstimmen* תוס׳ אהלי׳ ד׳ ב׳: הואיל ויש כאן מטמאין ויש כאן מטהרין נעמוד למנין.

עָמַד עַל מִדּוֹתָיו החזיק בדעתו בכל תוקף to insist upon | *beharren* מגי׳ כ״ח ע״א: לא עמדתי על מדותי.

עָמַד עַל הַמִּקָּח נשא ונתן ע״ד המחיר to bargain | *über den Preis verhandeln* פס׳ קי״ב ע״ב: אל תעמוד על המקח בשעה שאין לך דמים.

הֶעֱמִיד הפ׳ ·— 1) המציא, הספיק to supply | *beschaffen* ב״ק קט״ו ע״ב: רשאין החמרים להתנות שכל מי שיאבד לו חמורו יעמיד לו חמור אחר.

2) המעיט עד כדי to reduce | *reduzieren* מכות כ״ד ע״א: בא עמוס והעמידן על אחת.

3) התאפק to check oneself | *an sich halten* סנה׳ ע״ב ע״א: אין אדם מעמיד עצמו על ממונו.

עֲמָדָה נ׳, הערכה, אומד estimation | *Abschätzung* ירוש׳ נז׳ פ״ט נ״ח ע״א: עמדה ראשונה.

(עמה) הֻעֲמָה הפ׳, תשש, רפה to become faint | *erschläffen* תנח׳ האזינו ז׳: העמה כחו.

עָמֶה ת׳, עכור ועמום dim, dull | *(dunkel), dumpf* תנח׳ יתרו י״ג: קולו עמה וכהה.

עָמָּה עי׳ עַמָּא. ירוש׳ יב׳ פ״ג י״ג ע״ב: כל עמה.

עַמּוּד 1) עי׳ מַעֲמָד. ירוש׳ תענ׳ פ״ד ס״ז ע״ד: שהתקינו הנביאים הראשונים עשרים וארבע משמרות ועל כל משמר ומשמר היה עמוד בירושלם של כהנים ושל לוים ושל ישראל.

2) מוט שכורכים סביבו את המגילה cylinder around which a scroll is rolled | *Stab der Schriftrolle* ידים פ״ג מ״ד: גליון וכו׳ עד שיעשה לו עמוד.

3) הקנה שבתוך הצמח stalk | *Stengel* עוקצ׳ פ״א מ״ב: העמוד שהוא מכוון כנגד האוכל.

4) רעי. ניצוק של שתן fecal mass; jet of urine | *Exkremente; Harnstrahl* בר׳ כ״ה ע״א: עמוד החוזר מביא לידי הדרוקן וכו׳.

עַמּוּד הַשַּׁחַר אור הבוקר, אילת השחר the morning dawn | *Morgengrauen* בר׳ פ״א מ״א: עד שיעלה עמוד השחר.

עַמּוּדָא ז׳, 1) עמוד column | *Säule* תרג׳ מל״א ז׳ כ״א (העמוד הימני): עמודא מימינא.

2) ניצוק של מים jet | *Wasserstrahl* ע״ז ע״ג ע״א: צירצור קטן דלא נפיש עמודיה.

3) שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ דמ׳ פ״ב כ״ב ע״ג: פונדקא דעמודא.

עָמוּר עי׳ עִימּוּר. פאה פ״ד מ״ז: אי השכחה אלא בשעת העמור.

עַמּוֹרָאָה ז׳, סוחר צמר wool-dealer | *Wollhändler* ב״ב כ״ב ע״א: הנהו עמוראי דאייתי עמרא.

עָמֵי פ״ע, הלך וכבה to grow dim | *(allmählich) erlöschen* בר׳ נ״ג ע״ב: דעמיא ואולא.

עַמְיָא נ׳, בין השמשות twilight | *Dämmerung* רות רבה א׳ י״ז: לעידן עמיא.

עֲמִידָה נ׳, 1) פעולת העומד standing | *das Stehen* כת׳ קי״א ע״א: אל תרבה בעמידה.

2) הקמה erection | *das Aufstellen* במ״ר פ״ב: המשכן נתקדש בעמידה ובפירוק.

3) קיום endurance | *Bestand* במ״ר פ״ב: אם אין אתה נותן חול בסיד אין לו עמידה.

4) תפלה דמעומד, שמונה עשרה the eighteen benedictions | *Achtzehngebet* סופרים ט״ז י״ב: קדוש של עמידה וכו׳ נעריצך וכו׳.

עָמִיל ז׳, עיסה מוצקה שנהגו לכסות בה את הקדירות dough which cooks use to place over the pot | *Teigmasse, die zum Bedecken der Kochtöpfe diente* פס׳ פ״ג מ״א: עמילו של טבחים.

עֲמִילָא ז׳, 1) פועל חרוץ hard worker | *fleißiger Arbeiter* ב״ר פל״ט: תמן קריין לפועלא טבא עמילא.

2) הכנסה income | *Einkommen* ב״מ ט״ו ע״א: אינון ועמיליהון.

עֲמִילָה נ׳, מין קמח גס amylum | *Stärkemehl* פס׳ ל״ז ע״א: כפת עמילה.

עֲמִיסָה נ׳, טעינת משא loading | *das Aufladen* שמו״ר פ״ד: אין נשיאה אלא לשון עמיסה.

עמ״כ על מנת כן.

עָמַל פיעל, חלץ את העצמות to exercise | *trainieren* שבת קמ״ז ע״ב: מפני שמעמלת ומרפה.

הִתְעַמֵּל התפ׳, התנועע להנאתו to take exercise | *körperliche Übungen machen* תוס׳ שבת ט״ו (ט״ז), כ״ב: אין רצין בשבת כדי להתעמל.

עַמְלָא ז׳, הכנסה rent, income | *Ertrag* ב״ב ס״ז ע״א: מגבינן אפילו מעמלא דבתי.

עמלק״פ על מנת לקבל פרס.

עָמַם — הלך וכבה to become dim | *erlöschen* שבת פ״ג מ״ב: גחלים שעממו.

(עמם) **אִתְעֲמַם** אתפ׳, נעשה כהה to be made dim | *verdunkelt werden* תרג׳ קהל׳ י״ב ג׳ (וחשכו הרואות): ויתעממון עינך.

עַמַם, עַמְמַאי, עַמְמִי ת׳, נכרי, עכו״ם, גוי gentile | *Heide* איכ״ר א׳ א׳ (רבתי, חד מאתונם

י״ג): גמלא עמם; תרג׳ שני אס׳ ב׳ ט׳: עולימתא עממאיתא; ר״ה כ׳ ע״א: אפשר בעממי.

עִמְעֵם פ״י, 1) פסק דין יוצא מן הכלל, הורה הוראה שעה | to act irregularly (in case of emergency) | *eine Ausnahmeentscheidung treffen* ירוש׳ ר״ה פ״ג נ״ח ע״ג: מעמעמין על הנראה לעברו וכו׳.

2) הסכים למחצה | to consent partly | *halb zustimmen* ירוש׳ ברי פ״ה ט׳ ע״ג: ראשונה מסרב שניה מעמעם וכו׳.

עִמְעֵם פ״י, הכהה | to make dim | *verdunkeln* תרג׳ ישׁ׳ ו׳ י׳ (ועיניו השע): ועינוהי עמעם.

עַמֵּיץ פַעל, סגר | to close | *zumachen* ביצה כ״ב ע״א: דקא עמיץ ופתח.

עֲמַר, עַמְרָא צמר | wool | *Wolle* חגי׳ ט״ו ע״ב: כל עמר דנחת לזורה; ב״ב ע״ד ע״א: גבבא דעמרא.

עַמְרָא דְגוּפְנָא צמר גפן | cotton | *Baumwolle* ירוש׳ קיד׳ פ״ג ס״ד ע״ג: עמרא דגופנא.

עַמְרַנִיתָא נ׳, סיב | bast | *Bast* שבת כ׳ ע״ב: עמרניתא דביני ביני.

עמש״ב, עמשכב״ת על מה שכתוב בתורה.

עַמְתוּ, עַמְתָן שם מקום | name of a place | *Ortsname* ירוש׳ שבי׳ פ״ט ל״ח ע״ד: צפון — עמתו; מו״ק פ״ג פ״ב ע״א: אחד מעמתן.

עָן, עָנָא נ׳, צאן | sheep | *Kleinvieh* תרג׳ ברי ל׳ ל״א (צאנך): ענך; ש״א י״ז כ״ח (צאן): ענא.

עָנַב פ״י, רכס, חיבר ע״י עניבה | to loop | *eine Schleife binden* שבת קי״ג ע״א: לא יהא קושרו אלא עונבו.

עֲנַב כנ״ל, מנ׳ ל״ח ע״ב: לענבן כולהו בהדדי.

אִיעֲנַב אתפ׳, נרכס ע״י עניבה | to be looped | *zu einer Schleife gebunden werden* שם: אלימי דלא מיענבי.

עֲנָבָה נ׳, 1) אשכול ענבים | stalk of grapes | *Weintraube* כת׳ קי״א ע״ב: מביא ענבה אחת.

2) גרעין של תבואה | grain | *Korn* פאה פ״ו מ״ז: ענבה של שעורים (בהו׳ אח׳: ענוה).

עִנְבּוּל עי׳ עִין בּוּל. חול׳ נ״ז ע״ב: מעשה בענבול וכו׳.

עִנְבָּל, עִנְבּוּל ז׳, לשון הפעמון | clapper | *Klöppel* פרה פ״ב מ״ח: הזוג והענבול; כל׳ פי״ד מ״ד: הענבל והצינורא.

עִנָּה פיעל — עִנָּה דִין עיכב את המשפט | to delay the excecution (aganist the law) | *den Vollzug des Gerichtsurteils aufschieben* סנה׳ פ״א מ״ד: אין מענין את דינו וכו׳.

נַעֲנָה נפ׳ — השיב, ענה | to answer | *antworten* קיד׳ מ׳ ע״ב: נענה ר׳ טרפון ואמר.

הֶעֱנִי הפ׳, נעשה עני, נתרושש | to become poor | *verarmen* ברי ל״ג ע״א: וחזרו והענו.

עֲנוּבָא נ׳, עניבה, לולאה | loop | *Schleife, Schlinge* תרג׳ שמ׳ ל״ו י״א (ללאות): ענוביא.

עִנּוּג ז׳, נעימות והנאה | pleasure, enjoyment | *das Ergötzen; Ergötzliches* קהל״ר ב׳ ח׳: האגדות שהן ענוגו של מקרא. ועי׳ עִינּוּג.

עֲנָוָה — עי׳ עֲנָבָה 2. פאה פ״א מ״ב: לפי גודל השדה וכו׳ ולפי רוב הענוה.

עַנְוְונָא, עַנְוְותָן עי׳ עָנָן. תרג׳ מש׳ ט״ז י״ט (ענוים): ענוונא; ב״מ פ״ד ע״ב: שלשה ענוותנין הן וכו׳.

עַנְוְתָנוּת נ׳, שפלות הרוח, עניוות | modesty | *Bescheidenheit* מגי׳ ל״א ע״א: כל מקום שאתה מוצא גדולתו של הקב״ה שם אתה מוצא ענוותנותו.

עִנּוּי עי׳ עִינּוּי. אבות פ״ה מ״ח: ענוי הדין.

עַנְוָן ת׳, עניו, צנוע | meek | *bescheiden* ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״ד: רבי הוה ענון סגין.

עָנוֹף ת׳, עי׳ עָנוֹף. תרג׳ דב׳ י״ב ב׳ (רענן): ענוף.

עַנְוְתָן עי׳ עָנָן. שבת ל׳ ע״ב: לעולם יהא אדם ענותן כהלל ואל יהא קפדן כשמאי.

עֲנוֹתָנוּת, עַנְוְתָנוּתָא ע׳ עֲנָוְתָנוּת. גיט׳ נ״ו ע״א: ענותנותו של ר׳ זכריה בן אבקולס; תרג׳ קהל׳ י״א ט׳: ואזיל בענותנותא.

עֲנֵי פ״י, השיב, ענה to answer | *antworten* ירוש׳ סוכה פ״ג נ״ד ע״א: מה נעני.

עַנֵּי פַעֵל, 1) זימר בקהלה to sing in chorus | *im Chor singen* תרג׳ שמ׳ ט״ו כ״א (ותען מרים): ומעניא להון מרים.

2) איחר to be late | *sich verspäten* ירוש׳ בכורים פ״ג ס״ה ע״ג: חד זמן עני מיסק.

3) עינה, גרם יסורים to afflict | *quälen* תרג׳ שמ׳ כ״ב כ״ב (אם ענה תענה אותו): את ענאה תעני יתיה.

4) אנס אשה to violate | *notzüchtigen* תרג׳ בר׳ ל״ד ב׳ (ויענה): ועניה.

אִתְעֲנֵי, אִיעֲנֵי אתפ׳, 1) התענה to fast | *fasten* תרג׳ זכ׳ ז׳ ה׳: אתון מתענין.

2) נעשה עני to become poor | *verarmen* תעני כ״ג ע״ב: אמר ליענו ואיענו.

עַנְיָא ת׳, עני poor | *arm* ב״ק צ״ב ע״א: בתר עניא אזלא עניותא.

עֲנִיבָה נ׳, 1) חיבור ורכיסה fastening with a loop | *das Befestigen durch eine Schleife* סוכה ל״ג ע״ב: עניבה קשירה מעלייתא היא.

2) מין צמח a plant | *eine Pflanze* ירוש׳ שבוע׳ פ״ג ל״ד ע״ד: עניבה דפילא.

עֲנִיּוּת, עֲנִיּוּתָא נ׳, דלות, אביונות poverty | *Armut* שבת ק״ב ע״ב: אין עניות במקום עשירות; ב״ק צ״ב ע״ב: בתר עניא אזלא עניותא.

עִנְיָן, עִנְיָנָא ז׳, חפץ, עסק subject, affair | *Angelegenheit, Gegenstand* ירוש׳ מעש״ש פ״ד נ״ה ע״א: עסוקין באותו עניין; נד׳ נ״א ע״א: כי עניינא קדמאה.

עַנְיִיתָא נ׳, שעת הכושר turn, chance | *passende Zeit, Gelegenheit* ירוש׳ סוטה פ״א ט״ז ע״ב: הא ענייתיך תיעלין לביתיך.

עִנְיָן — וְכִי מַה עִנְיָן זֶה לָזֶה איזו שייכות יש בין דבר זה לדבר זה? what relation is there between these two subjects? | *was für Zusammenhang besteht zwischen diesen beiden Dingen?* שהש״ר א׳ י״: וכי מה ענין זה לזה.

עֲנִיץ ע׳ אֲנִיץ. תוס׳ סוכה א׳ ו׳: עניצי פשתן וכו׳.

עֲנִיתָא ע׳ עֲנִיּוּתָא. תרג׳ תה׳ פ״ח י׳ (עוני): עניתא.

עָנָן — שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* כתו׳ ס״ט ע״א: שלח ליה רב ענן לרב הונא וכו׳.

עֲנָנוּתָא נ׳, קבוץ העננים gathering clouds | *das Bewölken* תרג׳ בר׳ ט׳ י״ד (בעננו ענן): בעננותי עננא.

עָנַק — הגיע, השיג to reach | *erreichen* ב״ר פכ״ו: שהיו עונקים גלגל חמה ואומרים הורד לנו גשמים.

הֶעֱנִיק הפ׳ — כנ״ל. יומא י׳ ע״א: שמעניקין החמה בקומתן.

עֲנָק ז׳, מתנות שמעניקים לעבד בצאתו לחפשי an emancipated slave's outfit | *die einem befreiten Sklaven mitzugebenden Geschenke* קיד׳ ט״ז ע״ב: ענק אמה העבריה ומציאתה.

עִנְקוֹקְלוֹת נ״ר, מין ענבי בוסר undeveloped grapes | *unreife Weinbeeren* ספרא קדושים פרק ה׳ פרשה ג׳: פריו — ענקוקלות והבוסר.

עַנְקָמוֹן ז׳, גדוד שומרי ראש המלך body-guard | *Leibgarde* ב״ר פס״ה: למדינה שהיתה מכתבת ענקמון למלך.

עֲנָת שם מקום name of a place | *Ortsname* סוטה ל״ב ע״ב: אחימן בנה ענת.

עִנְתָא, עִנְתָּה נ׳, זמן time | *Zeit* ירוש׳ בר׳ פ״ב ה׳ ע״א: ענתא דצלותא; קהל״ר י״א ב׳: ענתה דמלעי.

עִסָּה — פיעל, הכריח to force | *zwingen* ירושי גיט׳ פ״ט נ׳ ע״ד: ישראל שעיסו כמעשה עכו״ם וכו׳.

עַסוּם ז׳, מין צמח a plant | *eine Pflanze* פס׳ ל״ט ע״א: עסום ושורא.

עַסְיָא שם מקום name of a place | *Ortsname* יבמ׳ פט״ז מ״ד: ושוב מעשה בעסיא וכו׳.

עֲסִיסִית נ׳, חטים כתושים pounded wheat | *zerstoßene Weizenkörner* תוס׳ צוק׳ ביצה א׳ כ״ג: משלחין חיטין מפני שהוא נאכל עסיסות.

עֲסִיקִין ז״ר, עוררין, טענות ותביעות controversy | *Streit* שבועי ל״א ע״א: שדה שיש עליה עסיקין.

עסב״ה עד סוף כל הדורות.

עֲסַסִיּוֹת נ״ר, 1) מין צמח lupines | *Lupinen* תוס׳ שבת ריש ג׳ (ד׳): עססיות ותורמוסין.
2) שם מקום name of a place | *Ortsname* גיט׳ ד׳ ע״ב: עיר אחת היתה בארץ ישראל ועססיות שמה.

עָסַק פ״י, פעל וטיפל בדבר to work at, to be engaged in | *sich beschäftigen* סוכה כ״ה ע״א: העוסק במצוה פטור מן המצוה.

הֶעֱסִיק הפ׳, הפנה לבו של אדם לענין מסוים או מענין מסוים to keep engaged | *beschäftigen* יומא פ״א מ״ז: ומעסיקין אותו עד שיגיע זמן השחיטה.

הִתְעַסֵּק התפ׳, 1) טיפל to occupy oneself | *sich beschäftigen* סוטה פ״א מ״ט: מי לנו גדול מיוסף שלא נתעסק בו אלא משה.
2) אימן ותרגל to practice | *üben* ר״ה פ״ד מ״ח: מתעסקין עמהם עד שילמדו.
3) עשה דבר שלא במתכוון, בהיסח הדעת to do one thing while intending to do another thing | *völlig unabsichtlich tun (während der Handlung gedanklich mit etwas anderem beschäftigt sein)* סנה׳ ס״ב ע״ב: המתעסק בשבת פטור מלאכת מחשבת אסרה תורה.
4) התווכח to dispute | *streiten* ב״ר פ״ח: מדיינין וכו׳ ומתעסקין אלו אם אלו.

עֵסֶק ז׳, 1) משא ומתן, מסחר business | *Geschäft* אב׳ פ״ד מ״י: הוה ממעט בעסק ועסוק בתורה.
2) מחלוקת controversy | *Streit* ב״מ צ״ז ע״ב: כגון שיש עסק שבועה ביניהן.
3) ענין affair | *Angelegenheit* שבת ק״ל ע״א: על עסקי משפחותיו.

בְּעֵסֶק גָּדוֹל בפרסום ובהידור with great display | *feierlich, mit großem Pomp* מנח׳ פ״י מ״ג: כדי שיהא נקצר בעסק גדול.

עִסְקָא ז׳, ע׳ עֵסֶק. סוטה כ״א ע״א: עבד עסקא.

עַסְקָן ת׳, מי שעוסק בתמידות בדבר מה busy | *geschäftig* סוכה כ״ו ע״א: ידים עסקניות הן. וע׳ עוֹסְקָן.

עֲסָרָא שה״מ, עשרה ten | *zehn* תרג׳ יב״ע בר׳ כ״ח כ״ב (מעשר): חד מן עסרא.

עֶסְרוֹנָא ז׳, עשרון, חלק העשירי tenth | *Zehntel* תרג׳ במ׳ כ״ח י״ב (עשרונים): עסרונין.

ע״ז עובדי עבודה זרה.

ע״ל עיין עוד לקמן.

על״ת עובר על לא תעשה.

ע״ק עניי עירך קודמין.

עעשמ״ע עלובה עיסה שנחתומה מעיד עליה.

ע״פ על פי; ערב פסח.

עפ״י על פי.

(עפי) אֲעַפֵּי אפ׳, היה ענף ועבות to be thick-branched | *dichtbelaubt sein* תרג׳ יח׳ ו׳ י״ג (עבותה): מעפיא.

עֲפָיָא ז׳, נוף האילן foliage | *Laub* תרג׳ שה״ש א׳ ט״ז (רעננה): עפייה שפיר.

עֲפְיָאן ז׳, מין דג a fish | *eine Fischart* חולי ס״ו ע״א: עפיאן וכו׳.

עפ״ר על פי רוב.

עָפַף פ״י, פרח ועף סחור סחור to fly around | *umfliegen* מדרי תה׳ י״ח ה׳: אל תקרי אפפוני אלא עפפוני הצרות טסות וכו׳.

עָפַף פיעל, ליבן באש to forge | *glühend machen, schmieden* תרג׳ מיכה ד׳ ג׳ (וכתתו חרבותם לאתים): ויעפפון סייפיהון לסכין.

עֲפַץ ע׳ אֲפַץ. מגי׳ י״ט ע״א: דמליח וקמיח ולא עפיץ.

עֲפֵץ, עַפְצָא ע׳ אַפְצָא. ירוש׳ גיט׳ פ״ב מ״ד ע״ב: דיו שאין בו עפץ; שבוע׳ מ״א ע״ב: מאה קבי עפצי.

עפ״ר על פי רוב.

(עפר) הִתְעַפֵּר התפ׳, התאבק והתפלש to be soiled | *bestaubt werden* איכ״ר פתיחתא (ר׳ אבהו ו׳): ישנים בארץ ומתעפרים בעפר.

עַפְרוּרִית נ׳, פסולת ואבק של תבואה sand, dust (as an admixture of grain) | *Getreidestaub* ב״ב צ״ד ע״א: רובע עפרורית לסאה.

עֲפַרְיִם, עֲפָרַיִם שם מקום name of a place | *Ortsname* מנ׳ פ״ט מ״א (בבבלי): עפריים בבקעה; ב״ר פפ״ו: תבן לעפרים אתה מכנים.

עַפְרָן ז׳, מין אבן טובה a precious stone | *ein Edelstein* תרג׳ שה״ש ה׳ י״ד: ברקן ועפרן.

עֶפְרָתַיִם ע׳ עֲפָרַיִם. ירוש׳ שבת פ״ד י״ד ע״ג: ר׳ חוניא יעקב מעפרתים.

עִפֵּשׁ פיעל, **הִתְעַפֵּשׁ** התפ׳, באש ונרקב, העלה טחב to grow mouldy | *schimmelig werden* פס׳ מ״ה ע״ב: הפת שעיפשה; ב״ר פל״א: שלא ירקבו ולא יתעפשו.

עֵץ — **עֵץ פָּרוּר** כף המבשלים wooden pot-ladle | *Kochlöffel* פס׳ ל׳ ע״ב: עץ פרור.

עִצֵּב פיעל — חילוץ עצמות to straighten | *die Glieder strecken, einrenken* שבת פפ״ב מ״ו: ואין מעצבין את הקטן.

עָצֵב ת׳, 1) נוגה, שרוי בצער sad | *traurig* ברי׳ ה׳ ע״א; מוכר עצב ולוקח שמח.

2) מצומצם narrow | *knapp* סוכה ז׳ ע״א: טפה עצב.

עַצְבוֹנִית נ׳, מין צמח thorn-myrtle | *Dorn-myrte* ב״ר פנ״ג: משל להדם ועצבונית.

עַצְבוּת נ׳, יגון, צער grief, sorrow | *Trübsal, Trauer* ברי׳ ל״א ע״א: אין עומדין להתפלל לא מתוך עצבות וכו׳.

עצה״ט על צד היותר טוב.

עצה״ע על צד היתר עיסקא.

עַצְוָתָא ע׳ אַצְוָתָא. תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ח י״ז (ומשארתך): עצוותכון (הוצ׳ אח׳: אצוותכון).

עִצּוּם ע׳ עִיצּוּם. שבת פ״ו ע״ב: עצומו של יום.

עֲצוּמָה י׳ — רכוש possession | *Besitz* ילק׳ ברי׳ קי״א: כל אותן העצומות שעצמת.

עֲצוּצָא ע׳ עָצִיץ. תרג׳ אס׳ ה׳ א׳: ריעא עצוצא.

עָצוֹר, עָצוֹרָא ז׳, 1) דורך בגת wine or oil-presser | *Kelterer* ב״ב כ״ה ע״ב: הנך עצורי.

2) גת olive or wine-press | *Kelter* תרג׳ יב״ע ברי׳ מ״ט י״א: מרמא לעצור דענבין.

עֲצֵי פעו״י, 1) לחץ ודחק to oppress | *bedrücken* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ד י״ד (עשוק וגזול): עצייו ואניסין.

2) היה קשה כעץ to be hard, sapless | *hart, holzig sein* תרג׳ ירוש׳ במ׳ י״ג כ׳: השמינין אינון פירין או עצין.

עֲצִיבָה, עֲצִיבוּת ע׳ עַצְבוּת. ב״ר פל״ב: אין עציבה אלא אבילות; חג׳ ה׳ ע״ב: אין עציבות לפני הקב״ה.

עָצִיץ ז׳, כלי חרס an earthen vessel | *ein Tongefäß* כת׳ פ״ג מ״ד: שותה בעציצו.

עָצִיץ נָקוּב כלי חרס נקוב מלמטה שזורעים או נוטעים בו צמחים ופרחים flower-pot | *Blumentopf* דמ׳ פ״ה מ״י: עציץ נקוב וכו׳.

עֲצִיצָא ע׳ עָצִיץ. ירוש׳ סנה׳ פ״י כ״ט ע״א: אשכח חד עציצא.

עֲצִירָה נ׳, 1) סתימה; אטימת בני המעים closing up; constipation | *das Verschließen; Verstopfung* ב״ר פנ״ב: עצירה בפה עצירה בגרון וכו׳ עצירה מלמעלה עצירה מלמטה.

2) אסיפה וכניסה gathering | *das Versammeln* ילק׳ במ׳ תשפ״ב: אין עצירה אלא כנסיה.

עֲצִירַת גְּשָׁמִים חוסר גשם *Dürre* | drought ספרי עקב מ״ג: ומה חרי אף האמור להלן עצירת גשמים וכו׳.

עָצֵל •– הִתְעַצֵּל נתרשל, היה נרפה to be slothful | *lässig sein, verabsäumen* תמיד פ״ב מ״ב: מימיו לא נתעצל הכהן מלהוציא את הדשן.

עַצְלָן ת׳, נרפה laggard | *träge, faul* ב״ר פמ״ה: נשים עצלניות הן.

עָצַם •– הֶעֱצִים הפ׳ •– סגר to close | *zumachen* קיד׳ ל״ב ע״ב: יכול יעצים עיניו.

הִתְעַצֵּם התפ׳, 1) התעקש to be headstrong | *hartnäckig sein* סנה׳ ל״א ע״ב: שנים שנתעצמו בדין וכו׳.

2) נסגר to be closed | *sich schließen* שבת קנ״א ע״ב: הרוצה שיתעצמו עיניו של מת.

עֶצֶם •– עַצְמוֹ, בְּעַצְמוֹ, לְעַצְמוֹ הוא גופו self | *selbst* ב״ק פ״ז מ״ד: ע״פ עד אחד או ע״פ עצמו; בר׳ פ״א מ״ג: כדאי היית לחוב בעצמך; אבות פ״א מ״ד: וכשאני לעצמי מה אני.

עַצְמוֹנִי ע׳ עִצְבּוֹנִית. תנח׳ כי תצא ד׳: משל להדס ולעצמוני.

עִצֵּר פיעל, 1) עיכב to ward off | *abhalten* סוכה ל״ז ע״ב: כדי לעצר רוחות וכו׳.

2) התכנס to hold gatherings | *sich versammeln* פסיק׳ ביום השמיני קצ״ג ע״ב: כל זמן שישראל מעצרין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות.

עָצַר ע׳ עֲצוֹרָא 1. תרג׳ עמ׳ ט׳ י״ג (דורך ענבים): עצר ענבין.

עֶצְרִי שם איש a man's name | *männlicher Name* ערכ׳ כ״ג ע״א: משה בר עצרי.

עֲצֶרֶת •– חג השבועות Pentecost | *das Wochenfest, Schebuot* חג׳ פ״ב מ״ד: שלא לקיים דברי האומרין עצרת אחר שבת.

עֲצַרְתָּא נ׳, 1) כנ״ל. פס׳ מ״ב ע״ב: עד עצרתא.

2) כלי לקליטת ענבים ביקב vat | *Kufe* תרג׳ אס׳ א׳ י׳: דעצר ענבין בעצרתא.

עַצְתָא [עֲנְתָּא] ת׳, רשע *Bösewicht* | villain תרג׳ מש׳ ט״ז ל״ג: בעוביה דעצתא.

עָקָא נ׳, צרה ומצוקה distress, trouble | *Not, Bedrängnis* סנה׳ כ״ו ע״א: דא עקא.

עָקַב •– 1) רדף to trace | *verfolgen* מכות פ״ב מ״א: עוקבין להרוג נפשות.

2) קיפח ועקר, ביטל to abrogate | *die Geltung aufheben* סוטה ט״ז ע״א: בשלשה מקומות הלכה עוקבת מקרא.

עָקֵב •– סולית הנעל sole | *Sohle* יבמ׳ פי״ב מ״א: סנדל שיש לו עקב.

2) אחורים posteriors | *Hinterteil* נד׳ כ׳ ע״ב: המסתכל בעקבה של אשה וכו׳.

עֲקָבָה; עָקְבַת יַיִן ע׳ עַכְּבַת יַיִן [עַכָּבָה]. ע״ז פ״ה מ״ג: עקבת יין וכו׳. (בה׳ אח׳: עכבת).

עֲקַבְיָא שם תנא name of a Tannai | *Name eines Tannaiten* אבות פ״ג מ״א: עקביא בן מהללאל אומר וכו׳.

עָקַד •– הקריב קרבן to sacrifice | *opfern* ר״ה ט״ז ע״א: כאילו עקדתם וכו׳.

נֶעֱקַד נפ׳, הוקרב לקרבן to be sacrificed | *geopfert werden* ב״ר פנ״ו: האב מעקיד והבן נעקד.

הֶעֱקִיד ע׳ עָקַד. פסיק׳ אחרי ק״ע ע״ב: והעקידו ע״ג המזבח.

עֲקַד פעוי׳, 1) כרע to bow | *sich bücken* תרג׳ ירוש׳ שמ׳ ל״ד ה׳ (ויקד): ועקד.

2) כפת, אסר to tie | *fesseln* תרג׳ בר׳ י״ב ט׳ (ויעקד): ועקד.

אִתְעֲקַד ע׳ נֶעֱקַד. תרג׳ מיכה ז׳ כ׳: דאתעקד על גבי מדבחא.

עֲקֵדָה ע׳ עֲקִידָה. פסיק׳ בחודש קנ״ד ע״ב: עקדת יצחק.

עָקָה נ׳, ע׳ עָקָא. ילק׳ בר׳ קנ״ב: עקת נפש.

עֲקוּלָא ז״ר, לשון הנהר bay | *Bucht* כת׳ צ״ז ע״א: דארבא בעקולי הוה קיימא.

עָקוֹם ת׳, מעוקל ומעוקם curved | *krumm* סוכה ל״ב ע״א: עקום דומה למגל.

עָקוֹם ז׳, יבלת בצמח excrescence | *Auswuchs* ב״ר פמ״א: התמרה הזאת אין בה לא עקומים וכו׳.

עֲקוּמָא עי׳ עִיקוּמָא. תרג׳ מש׳ ד׳ כ״ד (עקשות פה): עקומא דפומא.

עָקוֹר ת׳, עקר, חשוך בנים barren | *unfruchtbar, kinderlos* יב׳ ס״ד ע״א: יצחק אבינו עקור היא.

עָקוֹר עי׳ עִיקוּר. תוס׳ צוקי׳ שבת ז׳ (ח׳), י״ד: ועקורות קטניות.

עָקוֹשׁ ת׳, כפוף לצדדין crooked, bent | *seitwärts gebogen* מגי׳ כ״ד ע״ב: ידיו וכו׳ עקומות עקושות לא ישא את כפיו.

עָקֵי פ״י, העיק והצר to press | *bedrängen* ב״ר פמ״ט: עקתא דהוה עקי ליה.

עֲקִיבָא, עֲקִיבָה התנא Akiba (the Tannai) | *Akiba (der Tannaite)* ב״ק פ״ח מ״ו: אמר ר׳ עקיבא אפי׳ עניים שבישראל רואין אותם כאילו הם בני חורין שירדו מנכסיהם שהם בני אברהם יצחק ויעקב; יב׳ ט״ז ע״א: אתה הוא עקיבה בן יוסף ששמך הולך מסוף העולם ועד סופו.

עֲקִידָה נ׳, 1) כפיתת הקרבן tying the sacrifice | *Fesselung des Opfers* תמיד פ״ד מ״א: וכך היתה עקידתו.

2) הנסיון שנתנסה אברהם בהקרבת יצחק בנו לקרבן the attempted offering up of Jsaac | *die Opferung Jizchak's* ר״ה ט״ז ע״א: עקידת יצחק.

עֲקִידְתָא כנ״ל. תרג׳ דהי״א כ״א ט״ו: אסתכל באפרא דעקידתא דיצחק.

עֲקִילָס מתרגם התורה ליונית Aquila, the translator of the Bible into Greek | *Aquila, der Übersetzer der Bibel ins Griechische* ירוש׳ קיד׳ פ״א נ״ט ע״א: תירגם עקילס הגר לפני ר׳ עקיבא.

עֲקִים עי׳ עָקוֹם. ירוש׳ תענית פ״ד ס״ז ע״ב: הות אצבעתיה עקימה.

עֲקִימָה נ׳, עקמומית curvature | *Krümmung* ירוש׳ כלא׳ פ״ד כ״ט ע״ב: עי׳ עקימה תרתיי וכו׳.

עֲקִימַת פֶּה, עֲקִימַת שְׂפָתַיִם פעולת הדיבור talk | *das Sprechen (eig. Verziehen des Mundes zum Sprechen)* מעי׳ י״ז ע״ב: מעקימת שפתיך אתה ניכר שתלמיד חכם אתה; סנה׳ ס״ה ע״ב: עקימת פיו לא הוי מעשה.

עֲקִימוּת נ׳, עקשות perverseness | *Verkehrtheit* תרג׳ מש׳ ו׳ י״ב (עקשות פה): בעקימות פומיה.

עֲקִיפִים, עֲקִיפִין ז״ר; **בַּעֲקִיפִים, בַּעֲקִיפִין** תה״פ, 1) סחור סחור around | *rundherum* ספרי ואתחנן כ״ו: למלך שגזר ואמר על מי שיאכל פגי שביעית יהיו מחזירין אותו בעקיפים.

2) בהערמה ובתחבולה by trickery | *hinterlistig* ב״ק קי״ג ע״א: אין באין עליו בעקיפין.

עֲקִיצָה נ׳, דקירה ונשיכה sting | *das Stechen* אב׳ פ״ב מ״י: עקיצתן עקיצת עקרב.

2) קצירת הפרי cutting | *das Abschneiden* ירוש׳ מעש״ש פ״ה נ״ו ע״ב: שכר עקיצה.

עָקִיק ז׳, מין אבן טובה a jewel | *ein Edelstein* תרג׳ שה״ש ה׳ י״ד: עקיק וכו׳.

עֲקִירָה נ׳, 1) תלישה וקטיפה tearing loose, plucking | *das Ausreißen, Pflücken* סנה׳ ס״ח ע״א: למדתני נטיעתן למדני עקירתן.

2) הסרה, סלוק removal from place, lifting up | *das Wegnehmen, Aufheben* שבת ג׳ ע״א: עקירה והנחה.

3) ביטול איסור undoing of a prohibition | *Aufhebung eines Verbotes* ירוש׳ הור׳ פ״א מ״ו ע״א: אין כאן עקירת הגוף.

עֶקֶל ז׳, מין כלי גדול, בית קיבול לזיתים בבית הבד a bale containing the olives to be pressed | *Behältnis für Oliven beim Pressen* שבת קמ״ד ע״ב: מוחל היוצא מעקל בית הבד.

עַקְלָן עי׳ עִיקֵל. תוס׳ בכור׳ ה׳ ס׳: ועקלן וקלבן והיקשן פסולין.

עָקַם פ״י, **עִקֵּם** פיעל, עשה באופן עקום, לא ישר to curve | *krümmen* ירוש׳ עיר׳ פ״ב כ׳ ע״א:

כל מה שהפרה פושטת צוארה הגמל עוקם; תנח׳ וארא ד׳: המלכות מעקמת דרכיה.

הִתְעַקֵּם התפ׳. התפתל to wind oneself | *sich winden* שמו״ר פ״ט: כשיבוא להתעקם.

עַקְמוּמִית נ׳. 1) עָקוּב curve | *Krümmung* עיר׳ י״ד ע״א: עקמומיתה חוץ למבוי.

2) מרמה insidousness | *Tücke* בר׳ נ״ט ע״א: עקמומית שבלב.

עַקְמוּתָא. עַקְמִימוּת. עַקְמָנוּת. עַקְמָנוּתָא כנ״ל 2. מדר׳ תה׳ ז׳ ט׳: כתומי ולא כעקמימותי; סנה׳ צ״א ע״א: ופישטנא לעקמותך מינך; ויק״ר פי״א: בא בעקמנות; תרג׳ יב״ע דב׳ ו׳ ד׳: דילמא אית בלבכון עקמנותא.

עָקַף פ״י. 1) הלך סחור סחור to circummvent | *umgehen* ספרי דב׳ שמ״ה: ועוקף את מחנה ישראל.

2) הערים to outwit | *überlisten* ירוש׳ גיט׳ פ״ה מ״ו ע״ג: ועוקף ונוטלה הימנו.

(עקף) אִתְעֲקַף אתפ׳. בא בעלילה to seek occasion against | *Vorwand suchen* תרג׳ יב״ע בר׳ מ״ג י״ח (להתגולל עלינו): למתעקפא עלן.

עָקַץ פ״י. 1) תתך. כרת to cut (fruits) by the stalks | *die Frucht am Stiel abschneiden* סנה׳ מ״א ע״א: עקץ תאנה.

2) דקר. נשך to sting | *stechen, beißen* ירוש׳ בר׳ פ״ח י״ב ע״ב: מימיו לא יאמר לך אדם וכו׳ שעקצו הכרכר וחיה נשכו כלב שוטה וחיה.

3) דקר בדברים to prick, to taunt | *sticheln*. אסת״ר א׳ י״ב: רמזתו ולא נרמז עקצתו ולא נעקץ.

עָקַר ·— ביטל to abolish | *aufheben* מגי׳ ה׳ ע״ב: בקש לעקור תשעה באב ולא הודו לו.

עִקֵּר פיעל ·— תלש ושירש to uproot | *entwurzeln* ב״ר פמ״ב: מעקר בגפנים.

הֶעֱקִיר הפ׳. עשה לָעקר to make barren | *unfruchtbar machen* שחש״ר ב׳ י״ד: מפני מה העקרתי אתכן וכו׳.

נִתְעַקֵּר נתפ׳. נעשה עקר to by made barren | *unfruchbar werden* ב״ר פמ״ה: למה נתעקרו האמהות וכו׳.

עַקְרָב ·— שם אחד המזלות the constellation Scorpio | *das Sternbild Skorpion in Tierkreise* פס׳ צ״ד ע״ב: עגלה בצפון ועקרב בדרום.

2) מיי ויו כלי hook | *Haken* פי״א מ״ה: עקרב של פרומביא.

עַקְרַבָּה שם מקום name of a place | *Ortsname* מעש״ש פ״ה מ״ב: עקירבה מן הצפון.

עַקְרַבְנִין, ז״ר. מין צמח ceterach | *Milzfarn* עיר׳ פ״ב מ״ה: שמעתי ממנו שיוצאין בעקרבנין בפסח.

עֲקַרְתָּא נ׳. עקרה. חשוכת בנים sterile woman | *Unfruchtbare* יבי ס״ה ע״א: סמא דעקרתא.

עֲקַת. עַקְתָא עי׳ עָקָא. ילק׳ בר׳ קל״ה: בשעת עקת נדר; רות רבה א׳ ב׳: כיון דאתת עקתא וכו׳.

ער׳ ערכין.

עַר ז׳. מין עוף דורס a bird of prey | *ein Raubvogel* תרג׳ דב׳ י״ד י״ב (והפרס): וער.

עֲרָא ז׳. עץ הדפנה bay-tree | *Lorbeerbaum* גיט׳ ס״ט ע״ב: טרפא דערא.

עֲרַאי ז׳. מקריות. זמניות accident,improvisation | *Gelegentliches, Vorübergehendes* סוכה ב׳ ע״א: צא מדירת קבע ושב בדירת עראי.

עָרַב ·— עירבב ובלל to mix | *mischen* ילק׳ דב׳ תת״ח: ערבו את העיסה.

עֵרֵב פיעל. 1) כנ״ל. מו״ק ח׳ ע״ב: אין מערבין שמחה בשמחה.

2) תיקן עירוב to lay an Erub | *einen Erub herstellen* ירוש׳ ביצה פ״ב ס״א ע״ב: לא עירב ולא עירבו לו אחרים.

הֶעֱרִיב הפ׳ ·— המתיק to cause to be pleasing | *angenehm machen* בר׳ י״א ע״ב: והערב נא ה׳ אלהינו את דברי תורתך בפינו.

עָרֵב ז׳, מי שמקבל אחריות לתשלום חוב חבירו bondsman | *Bürge* ב״ב קע״ד ע״א: הלוהו ואני ערב הלוהו ואני פורע.

עֶרֶב — יום שלפני יום השבת והחג the day preceding the Sabath or festival; eve | *Rüsttag, Vorabend* פס׳ צ״ט ע״ב: ערב הפסח.

עֶרֶב שְׁבִיעִית השנה הסמוכה לשנת השמיטה the year preceding the Sabbatical year | *das Jahr vor dem Sabbatjahr* שבי׳ פ״ב מ״ה: פני ערב שיצאו למוצאי שביעית.

עֲרָב — שם מקום בגליל name of a place in Galilee | *Ort in Galiläa* שבת פט״ז מ״ז: מעשה בא לפני ר׳ יוחנן בן זכאי בערב.

עֵרֶב — כיוון של רוחב השטח the latitudinal direction | *Querrichtung* שבת פ״ה ע״ב: אם היו זורעין שתי זורען ערב.

עִרְבָּא ז׳, 1) החוט של רוחב הארג woof | *Einschlagfaden* ע״ז י״ז ע״ב: הי דשתיא והי דערבא.

2) עי׳ עָרֵב. גיטי כ״ח ע״ב: ערבך ערבא צריך.

עַרְבָּאָה ת׳, ערבי Arabian | *Araber* תרג׳ יר׳ כ״ה כ״ד (הערב): ערבאי.

עִרְבֵּב פ״י, 1) בלל to confound | *verwirren* ירוש׳ ר״ה פ״ג כ״ט ע״א: עירבב את המזלות.

2) הפריע to disturb | *stören* ויק״ר פ״כ: אם הורגו אני עכשיו אני מערבב שמחת בתי.

עַרְבָּה עי׳ עֲרֵיבָה. ירוש׳ שבת פי״ט י״ז ע״א: ערבה מלאה חמין.

עִרְבּוּב ז׳, **עַרְבּוּבְיָא** נ׳, עי׳ עִירְבּוּב. שבת פ״ה ע״ב: בא ערבוב וביטל את השורה; ויק״ר פל״ו: הגפן הזה אין נוטעין אותו ערבוביא.

עֵרָבוֹן — 1) לְויה suit of followers | *Anhang* ע״ז ל״ט ע״א: מפני שערבונה עולה עמה.

2) ערבות, אחריות לתשלומי חבירו going security | *Bürgschaft* יב׳ ק״ט ע״א: ויתרחק וכו׳ ומן הערבונות.

עַרְבוֹנָא ז׳, משכן pledge | *Pfand* שבת ק״ה ע״ב: ערבונא שקלי מיניה.

עֲרֵבוּת, עֲרֵבוּתָא נ׳, התחייבות של אחריות לתשלום חוב חבירו security | *Bürgschaft* שמו״ר פכ״ז: הכנסת עצמך לערבות זו; תרג׳ מש׳ י״ז י״ח (עורב ערובה): דעריב ערבותא.

עֲרַבְיָא, עֲרַבְיָה, עֲרַבְיָּה נ׳, ארץ ערב Arabia | *Arabien* ב״ר פ״צ: בפניקיא דערביא ובפלסטיני; שם פמ״ה: הקיני – ערביה; ירוש׳ תענ׳ פ״ד ס״ט ע״ב: מטול רב בערבייא.

עַרְבִית נ׳, 1) ערב evening | *Abend* בר׳ ט׳ ע״ב: תפלה של ערבית.

2) תפלת מעריב evening prayer | *Abendgebet* שם שם: גאולה של ערבית.

3) תה״פ, בערב at evening | *abends* שבת קי״ח ע״א: קערות שאכל בהן ערבית.

עִרְבֵּל פ״י, הביא במבוכה to disturb | *verwirren, stören* תרג׳ אס׳ א׳ י׳: לערבלא משתיהון.

אִתְעַרְבַּל אתפ׳, נבוך to be disturbed | *verwirrt werden* תרג׳ יואל א׳ י״ח (נבוכו עדרי בקר): מתערבלן בקרן דתורין.

עַרְבְּלָא נ׳, נפה, כברה sieve | *Sieb* תרג׳ עמ׳ ט׳ ט׳ (בכברה): בערבלא.

עַרְבְּלָאִין ז״ר, ערב רב, אספסוף mixed multitude | *Volksgemisch* תרג׳ שה״ש א׳ ט׳: וערבלאיי ונוכראין די ביניהון.

עַרְבְנוּתָא עי׳ עֲרֵבוּתָא. תרג׳ יב״ע בר׳ ל״ט א׳ (מיד): בערבנותא.

עַרְבְרְבִין עי׳ עֵירַבְרְבִין. תרג׳ במ׳ י״א ד׳ (והאספסוף אשר בקרבו): וערברבין דביניהון.

עַרְבְּתָא נ׳, 1) ערבה willow | *Weide* סוכה ל״ד ע״א: חלפתא – ערבתא.

2) הושענא רבה, יום חבוט ערבה the seventh day of Succoth | *Weidenfest, der siebente Tag des Laubhüttenfestes* ירוש׳ סוכה פ״ד כ״ד ע״ב: דלא תעבדון וכו׳ ולא ערבתא בשבתא.

עַרְגֵּל פ״י, גלגל to roll | *rollen* תרג׳ מש׳ כ״ו כ״ז (וגולל אבן): ודמערגיל כיפא.

עָרַד פ״י, גירש, טרד to drive | *verjagen* ב״ר פכ״ג: עורדן אני מן העולם.

עָרָד ז׳, עיר פרא wild ass | *Wildesel* תרג׳ הושע ח׳ ט׳ (פרא): כערד מרוד.

עַרְדִּילָא עי׳ אוּרְדִּילָא. ירוש׳ פסח׳ פ״י ל״ז ע״ד: כגון ערדילי וגוליא וכו׳.

עַרְדִּיסְקָא, עַרְדִּיסְקִים שם מקום name of a place | *Ortsname* עיר׳ כ״ט ע״א: שבת ר״מ בערדיסקא; ב״ב נ״ו ע״א: ערדיסקים.

עַרְדְּלִין ז״ר, סולים של לבד felt-soles | *Filzsohlen* ביצה ט״ו ע״ב: ערדלין אין בהן משום כלאים.

עַרְדַּסְקָאוֹת נ״ר, מין כלי ברזל an iron vessel | *ein Eisengeschirr* ביצה כ״ב ע״ב: ערדסקאות של פרזל.

עַרְדִּסְקָם עי׳ עַרְדִּיסְקָא. תוס׳ עיר׳ ט׳ (ו׳) ד׳: שבת ר״מ בערדסקם.

ער״ה ערב ראש השנה.

עָרָה — הֶעֱרָה הפ׳ —י התחיל בביאה to bring the sexual organs into contact | *den Koitus beginnen* כריתי פ״ב מ״ד: כל העריות עשה בהן את המערה כגומר.

הִתְעָרָה התפ׳ —י נזדווג זיווג מיני to come into sexual contact | *in geschlechtliche Berührung kommen* רות רבה א׳ י״ד: ממאח ערלות גויים שנתערו בה כל הלילה.

ערה״ש ערב ראש השנה.

עָרוּב עי׳ עֵירוּב. עיר׳ פ״ג מ״ב: השולח ערובו ביד חרש שוטה וקטן.

עֲרוּבָא, עֲרוּבְתָּא עי׳ עֲרַבְתָּא 1. פסיק״ר פל״ב: ערובא דיומא; ירוש׳ סוכה פ״ד נ״ד ע״ב: ערובתא דיומא שביעייא.

עָרוּג ז׳, ארג web | *Gewebe* תוס׳ צוק׳ כלי׳ ב״מ ה׳ י״ג: חוץ מזה שעל גבי הערוג.

עָרוֹד —י מין שרץ ארסי a species of lizzard | *eine Eidechsenart* ברי׳ ל״ג ע״א: מעשה במקום אחד שהיה ערוד והיה מזיק את הבריות וכו׳ הראוהו את חורו וכו׳.

עֶרְוָה —י אשה שאסורה לנשואין משום קורבת משפחה a woman forbidden to a man on account of kinship | *wegen Verwaudschaft zur Ehe verbotene Frau* יב׳ ג׳ ע״ב: מה אחות אשתו מיוחדת שהיא ערוה.

עָרוּךְ ו׳, רקיק cake | *Kuchen* תרג׳ יב״ע במ׳ ו׳ י״ט (ורקיק): ועריך.

עֲרוּכָה נ׳, כנוי לגיהנם („תפתה ערוך") by-name of the hell | *Beinamen der Hölle* שמו״ר פ״ג: אני מציל אתכם מן הערוכה.

עֲרוּמָאָה ת׳, חכם wise | *klug* תרג׳ משי׳ י״ד י״ח (וערומים יכתירו דעת): כלילהון דערומאי ידיעיתא.

עֲרוּקָאָה ז׳, פליט fugitive | *Flüchtling* חולי מ״ו ע״א: ערוקאי וכו׳.

עֲרוּרֵי ז״ר, ערעור claim | *Anfechtung* גיט׳ פ״ו ע״א: ופטיר ועטיר מן חרורי ומן עלולי ומן ערורי מלכא.

ער״ח ערב ראש חודש.

ערט״ב ערב תשעה באב.

עַרְטוּלַיְינֵי ז״ר, בעלי נשק קל light-armed | *leichtbewaffnet* תרג׳ אס׳ ח׳ י׳ (האחשתרנים): ערטוליני.

עַרְטִילָא, עַרְטִילָאָה, עַרְטִילַאי, עַרְטִלַי
ת׳, ערום, חשוף בגדים naked | *nackt* תרג׳ איוב כ״ו ו׳ (ערום שאול נגדו): ערטילא מפרסם שאול; שם א׳ כ״א (ערום): ערטילי; אס׳ א׳ י״א: דהות מפלחא ית בנתא דישראל ערטילאן; ב״מ מ״ו ע״א: גברא ערטילאי דלית ליה ולא כלום.

עַרְטִילָיוּתָא נ׳ עירום nakedness | *Nacktheit* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ח מ״ח (ובעירם): בערטיליותא.

עַרְטִלַיי עי׳ עַרְטִלָא. ירוש׳ כת׳ פ״ו ל׳ ע״ד: הני לי מיקום ערטיליי ומכסיא איתתי.

עַרְטֵל פ״י, הריק, חשף to denude | *entblößen* ב״ר פ״ה: מערטלו מגרתיקו.

הִתְעַרְטֵל התפ׳, 1) נחשף, נתפשט to denude oneself | *sich entblößen* ב״ר פי״ט: אפילו מצוה אחת שהיתה בידן נתערטלו הימנה.

2) נפשט העור to be stripped | *abgeschält werden* ילק׳ איוב תתקי״ג: והיו רגליו מתערטלות.

עַרְטַלְיוּתָא עי׳ עַרְטִילָיוּתָא. תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ח מ״ח (ובעירם): בערטליותא.

עַרְיָא עי׳ עַר. תרג׳ ירוש׳ דב׳ י״ד י״ב (והפרס): ועריא.

עֲרֵיבָה נ׳, כלי כצורת שוקת ללוש בו trough for kneading etc. | *Trog, Mulde* פס׳ פ״ג מ״ב: בצק שבסידקי עריבה.

עֲרֵיבַת הַיַּרְדֵּן מין סירה קטנה a small boat | *ein kleines Boot* ירוש׳ שבת פ״ד ז׳ ע״א: עריבת הירדן וכו׳.

עֲרֵיבַת הָרַגְלַיִם אמבטי עשויה לרחיצת הרגלים tub for foot-baths | *Fußbadewanne* ידים פ״ד מ״א: עריבת הרגלים וכו׳ שהיא טמאה מדרס.

עֶרְיָה נ׳ — אברי הנקבות בבעלי חיים the genitals of a female animal | *Genitalien eines weiblichen Tieres* בכורות פ״ו מ״ה: נפגם הזובן או עריה של נקבה.

עריו״כ ערב יום כפור.

עֲרָיוֹת נ״ר, 1) זנות lewdness | *Buhlerei* כת׳ י״ג ע״ב: אין אפוטרופוס לעריות.

2) איסורי חיתון בקרובי משפחה the prohibiton of incest | *den Incest betreffende Verbote* חג׳ פ״ב מ״א: אין דורשין בעריות בשלשה.

3) עי׳ עֶרְוָה. יב׳ פ״א מ״ב: היתה בתו או אחת מכל העריות הללו נשואות לאחיו.

עֲרַיי ז׳, דבר מקרה וטפל improvisation, something of secondary import | *Nebensächliches, Zufälliges* ספרא קדושים פרשה ב׳ פרק ד׳: אתם עשיתם את דיניי עריי בעולם אף אני אעשה אתכם עריי בעולם. ועי׳ עֲרַאי.

עֲרָיָיה עי׳ הַעֲרָאָה. ירוש׳ סנה׳ פ״ז כ״ד ע״ג: טומאת העריה.

עֲרָיִין ז״ר, חדודי הברזל של מחרשה the iron of the plough | *die Eisenteile des Pfluges* כל׳ פכ״א מ״ב: בעין של מתכת בלחיין ובעריין וכו׳.

עֲרָיְיתָא עי׳ עִירְיָא. ירוש׳ מגי׳ פ״ד ע״ה ע״ג: בעריות — בערייתא דאבוי וכו׳.

עֲרִיךְ ז׳, רקיק cake | *Kuchen* תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ט כ״ג (ורקיק אחד): ועריך חד.

עֲרִיכָה נ׳, 1) סידור arranging | *Anordnung* ירוש׳ יומא פ״ב מ׳ ע״א: עריכה שנאמר להלן וכו׳.

2) גלילת בצק rolling (bread) | *das Rollen (des Teigs)* ירוש׳ שבת פ״ז י׳ ע״ב: על לישתה ועל עריכתה.

עֲרִיכוֹת נ״ר; **עֲרִיכוֹת שְׂפָתַיִם** סידור הדיבור והתפלה arrangement of the speech or of prayer | *Anordnung der Rede oder des Gebetes* ב״ר פמ״ט: חן ניתן בעריכות שפתיו.

עָרִים, עֲרִימָא ת׳, חכם, ערום wise | *klug* תרג׳ ש״א כ״ג כ״ב (ערם יערם): דערים ונפיק הוא; מש׳ י״ג ט״ז (כל ערום יעשה בדעת): כל ערימא עיבידתיה בדעתא.

עֲרִימוּתָא נ׳, ערמה subtlety | *Schlauheit* תרג׳ מש׳ א׳ ד׳ (ערמה): ערימותא.

עֲרִימְתָא נ׳, ערמה, גדיש pile | *Haufen* תרג׳ רות ג׳ ז׳ (בקצה הערמה): בסטר ערימתא.

עָרִיס ז׳, 1) שורת עצים שענפיהם מודלים על גדר espalier of grape vines | *Weinstöcke mit Spalier* כלא׳ פ״ו מ״ו: עריס שהוא יוצא מן המדרגה וכו׳.

2) עי׳ אָרִיס. ספרי האזינו ש״ב: למלך שהיה לו שדה ונתנה לעריסים.

3) מטה, ערש bed | *Bett* תרג׳ יב״ע במ׳ ה׳ י״ג: תשמיש דעריס.

עֲרִיסָא עי׳ עֲרִיסָה. תוס׳ כלי׳ ב״ב ז׳ י״ב: ועריסא של זכוכית.

עֲרִיסָה נ׳ — מטה קטנה cradle | *Wiege* כלי׳ פט״ז מ״א: המטה והעריסה.

עֲרִיסוּת עי' אֲרִיסוּת. תוס' חלה ב' ה': פוטר את עריסות בסוריא.

עֲרִיפָה נ', שבירת העורף breaking the neck | *das Brechen des Genickes* מגי' פ"ב מ"ה: לעריפת העגלה.

עֲרִיק ז', פליט fugitive | *Flüchtling* תרג' ישי' י' י"ח: תביר ועריק.

עֲרַךְ י', — גלגל עיסה to roll dough | *Teig rollen* פס' פ"ג מ"ד: אחת לשה ואחת עורכת.

נֶעֱרַךְ נפ', נאמד, נקצב מחירו to be valued | *abgeschätzt werden* ערכ' פ"א מ"א: הכל מעריכין ונערכין.

עָרַךְ פ"י, לש to knead | *kneten* תרג' ישי' מ"א כ"ה (וכמו יוצר ירמס טיט): וכפחרא דעריך ית טינא.

אִיעֲרַךְ אתפ', נילוש לתוך־ to be worked in | *hineingeknetet werden* ירוש' שבוע' פ"ו ל"ז ע"א: איערכו גו עיגולא.

עַרְכָּאָה נ', בית דין (לקיום שטרות) recorder's office,archiv | *Gerichtsamt, Archiv* תרג' דהי"א ב' י"ז: למסייעא ית דוד בערכאה.

עַרְכּוּב עי' אַרְכּוּבָה. תמיד פ"ב מ"ב: נוקבו מתוך ערכובו.

עַרְכֵּי עי' עַרְכָּאָה. קידי' פ"ד מ"א: בערכי הישנה; ע"ז י"ג ע"א: בערכאות שלהן.

(ערכל) הִתְעַרְכֵּל התפ', נשתרג to be entangled | *sich verstricken* ב"ר פל"א: היה בא ליכנס והיו רגליו מתערכלות.

עָרַל י', — כיסה to cover | *zudecken* ירוש' ערלה פ"ג ס"ב ע"ד: בעורל את פריו.

עַרְלוּת נ', הוית הערל the condition of one not circumcised | *das Nichtbeschnittensein* חול' ה' ע"א: מומר לערלות.

עָרַם פ"י, עשה ערימה, גדש to pile up | *aufhäufen* ב"ר פפ"ג: שהוא עתיד לערום.

הֶעֱרִים הפ', — הודיע to inform | *aufklären* ירוש' סנה' פ"ה כ"ב ע"ג: שיערימוהו באיזו מיתה מת.

(ערם) אַעֲרִים הפ', התחכם, עשה בערמה to use an artifice | *listig verfahren* סנה' כ"ה ע"א: דילמא איערומא קא מערים.

אִתְעֲרִים, אִיעֲרִים אתפ', 1) כנ"ל. מכות כ"ג ע"ב: ודילמא איערומא מיערמא.

2) נעשה חכם to become prudent | *klug werden* תרג' משי' י"ט כ"ה (ופתי יערם): ושברא מתערים.

עַרְמוּמִית נ', פקחות subtlety | *Klugheit* נדה מ"ה ע"ב: מתוך שהתינוק מצוי בבית רבו נכנסה בו ערמומית תחלה.

עַרְמוּתָא נ', ערמה cunning | *Schlauheit, List* תרג' מל"א ב' ה': דקטלינון בערמותא.

עַרְנִיּוֹת נ"ר, מין כלי חרס a vessel of white clay | *Gefäß aus weißem Lehm* ביצה ל"ב ע"א: אלפסין חרניות וכוי ערניות.

ער"ס ערב סוכות.

עָרַס פיעל, 1) עשה ערים to form an arbor | *eine Weinlaube machen* כלאי' פ"ד מ"ז: אם ערסן מלמעלה.

2) מרס to start dough | *(Mehl) einrühren* ירוש' ביצה פ"א ס' ע"ד: עירס לא אמר אלא לש.

נֶעֱרַס נפ', **נִתְעָרַס** נתפ', נבלל הקמח במים to become compact | *eingerührt sein* ילק' במ' תשמ"ח: משתערס; ספרי במ' קי': משיתערס.

עֶרֶס, עַרְסָא ז', 1) מטה bed | *Bett* קידי' ע"א ע"ב: ומסריחיו ערסותם וכו'; תרג' ירוש' שמ' י"ט ט"ו: תשמיש דערסא.

2) שורת בתים pavement | *Häuserreihe, Bürgersteig* גיט' ו' ע"א: מצריך מערסא לערסא; ירוש' ביצה פ"א ס' ע"ג: מיטען מערס לערס.

3) כף מאזנים scales | *Wagschale* שבת ס' ע"א: בערסא הלך אחר שלשלותיו.

(ערסל) הִתְעַרְסֵל עי' הִתְעַרְכֵּל (ערכל). ילק' בר' נ"ה: רגליו מתערסלות.

עָרַע פ״י, שפשף את הגרון to gargle | *gurgeln* בר׳ ל״ו ע״א: לא יערענו וכו׳.

עֲרַע פ״ע, פגש, פגע to join, to meet | *treffen, begegnen* תרג׳ ירו׳ מ״א ו׳ (ויהי כפגש אותם): כד ערע יתהון.

עָרַע פַּעל, הועיד, הזמין to call, to summon | *einladen, vorladen* תרג׳ צפני א׳ ז׳ (הקדיש קרואיו): ערע מזמנוהי.

אִתְעָרַע אתפ׳, נקרה ויאתה to happen | *eintreffen* תרג׳ ירו׳ ד׳ כ׳ (שבר על שבר נקרא): תברא על תברא יתערע.

עַרְעַן ע׳ עֲרָיַין. תוס׳ כלי׳ ב״מ ד׳ ו׳: כל כלי הסתת טמא והערעין עמהם.

עַרְעִיתָא נ׳, 1) מקרה accident | *Zufall* תרג׳ קה׳ ט׳ י״א (עת ופגע): עידן וערעיתא.
2) צירעה wasp | *Wespe* שבה פ׳ ע״ב: נפקא ערעיתא מן כותלא.

עִרְעֵר פ״י, 1) עורר קינה to excite to lamentation | *Klage anstimmen* מו״ק ח׳ ע״א: לא יערער אדם על מתו.
2) בא בטענה ותביעה to contest, to protest | *Einwand erheben* ירוש׳ נד׳ פ״ה ל״ט ע״ב: כל מי שיבוא ויערער.
3) גרגר, שפשף את הגרון to gargle (one's throat) | *gurgeln* תוס׳ שבת י״ב (י״ג), י״: לא יערערנו בשמן.
4) שפך לתוך גרון אדם אחר to urge to drink | *jem. Flüßigkeit in den Hals gießen* ירוש׳ סוטה פ״ג י״ח ע״ג: מערערין אותה ומשקין אותה בעל כרחה.
5) חשף, גילה to lay bare | *bloßlegen* ילק׳ במ׳ תש״ח: שממררין את הגוף ומערערין את העון.

נִתְעַרְעֵר נתפ׳ — נתרוקן to be bare | *entblößt werden* מדרש תה׳ ק״ב י״ח: שנתערער ממעשים טובים.

עֲרָעַר פ״ע, נצטרף to be added to | *hinzugefügt werden* קהל״ר ז׳ כ״ה: הדה מערערא הדא.

עַרְעָר ז׳, מחאה, קובלנא protest, claim | *Einwand, Einspruch* כת׳ כ׳ ע״א: שטר שקרא עליו ערער.

ער״פ ערב פסח.

עָרַף — נֶעֱרַף נפ׳, נִתְעָרֵף נתפ׳, נשברה המפרקת to have the neck broken | *gebrochen werden (vom Genick)* סוטה פ״ט מ״ז: משנתערפה העגלה; שמו״ר פמ״ב: ראויים הם להערף.

עַרְפַּד, עַרְפְּדָא ז׳, מין עטלף a species of bats | *eine Art Fledermaus* ב״ק ט״ז ע״א: עטלף נעשה ערפד; תרג׳ יב״ע דב׳ י״ד י״ח (והעטלף): ערפדא.

עֲרָפֵילָא ז׳, ערפל, ענן cloud | *Wolke* תרג׳ ש״ב כ״ד י״ב: ואשרי שכינתיה בערפילא.

עַרְצוּבְיָא נ׳, מין ארבה a species of locusts | *eine Heuschreckenart* ספרא שמיני פרשה ג׳ פרק ה׳: למינהו — להביא את הערצוביא.

ער״ק ערב קבלן.

עֲרַק פ״ע, ברח to flee | *fliehen* ב״מ פ״ד ע״א: אבוך ערק לאסיא וכו׳.

עָרֵק פַּעל, **אָעֲרִיק** אפ׳, הניס, הבריח to put to flight | *verjagen* תרג׳ דב׳ ל״ב ל׳ (ושנים יניסו רבבה): ותרין יערקין לרבותא; מש׳ ט״ז כ״ח: מעריק רחמיה.

עֶרֶק ז׳, נפה, כברה sieve | *Sieb* כלי׳ פט״ז מ״ג: הערק משיעשה בו צפירה אחת.

עַרְקָא ז׳, 1) רצועה strap | *Riemen* תנח׳ בר׳ ז׳: הדין ערקא מן הדין משכא.
2) סוף rush, sedge | *Ried* תרג׳ איוב ח׳ י״א: יסגא ערקא בלא מיא.

עַרְקַבְלִין ע׳ עֲקַרְבְּנִין. עיר׳ כ״ו ע״ב: אצוותא חרוזיאתא — ערקבלין.

עַרְקוּב ע׳ אַרְכּוּבָה. בכורות פ״ו מ״א: זנב העגל שאינה מגעת לערקוב.

עַרְקוּמָא ז׳, גומה שמתחת לברך the hollow of the knee | *Kniekehle* הול׳ ע״ו ע״א: דעילוי ערקומא.

עַרְקָן ע׳ סַרְקְיָא. תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ח י״ט (שבו): עַרְקִין.

עַרְקֵל פ״י, עיקם והפך to confuse | *verdrehen, verwirren* תרג׳ מש׳ כ״ט כ׳ (אץ בדבריו): גברא דמערקלין מילוי.

עַרְקַת לְבְנָה שם מקום name of a place | *Ortsname* בכורות נ״ז ע״ב: ר׳ ישמעאל בן סתריאל מערקת לבנה.

עַרְקְתָא נ׳, רצועה strap | *Riemen* ירוש׳ יבמ׳ פט״ו מ״ו ע״א: ערקתא יקד וספסלא יקר.

עַרְקְתָא דְמְסָאנָא שרוך הנעל shoe-strap | *Schuhriemen* סנה׳ ע״ד ע״ב: אפילו לשנויי ערקתא דמסאנא.

עו״ר על ראשון ראשון.

עַרַר פיעל, בא במענה to contest, to object | *Einwand erheben* ירוש׳ גיט׳ פ״א מ״ג ע״ג: אם בא ועירר עררו בטל.

עֲרַר כנ״ל. ירוש׳ כת׳ פ״ז ל״א ע״ג: הווין קריביה עררין ואמרין.

עֲרָר ז׳, טענה protest, claim | *Einspruch, Einwand* ירוש׳ כת׳ פ״ט ל״ב ע״ד: כל ערר שיש לי בשדה זו.

ער״ש ערב שבת; ערב שבועות.

ע״ש עיין שם; על שם; ערב שבת.

עש״א עד שיבוא אליהו.

עַשְׁאשִׁיתָא ע׳ עֲשָׁשִׁית 2. שהש״ר ג׳ י״א: להדא עשושיתא דקנדילא.

עשבאל״ח עבירות שבין אדם לחבירו.

עשבאל״מ עבירות שבין אדם למקום.

עָשָׂה — עָשָׂה דָמִים חישב to value, to assess | *umrechnen* ב״מ ס״ט ע״ב: לא עשאה דמים.

עָשָׂה צְרָכָיו 1) יצא חוץ להשתנה או לנקבים גדולים to ease nature | *die Notdurft verrichten* נדה פ״ט מ״ב: עשו צרכיהן לתוך ספל.

2) שימש מטתו to have sexual connection | *einer Frau beiwohnen* ירוש׳ חג׳ פ״ב ע״ח ע״א: עשה צרכיו עמה.

נַעֲשָׂה נפ׳ — נַעֲשָׂה דָמִים נאמר ונחשב to be valued, to be priced | *abgeschätzt, umgerechnet werden* קיד׳ פ״א מ״ו: כל הנעשה דמים באחר.

נַעֲשָׂה כְּ־ הדבר דומה כאילו it is to be considered as if | *es ist so als ob* ירוש׳ ב״מ פ״ה י׳ ע״ג: נעשה כמשכיר לו שדה ביוקר.

הֶעֱשָׂה הפ׳, גרם לעשות to cause to do | *zum Tun veranlassen* שמו״ר פל״ה: ליתן שכר למעשה כעושה.

עשה״ד עשרת הדברים.

עשה״כ על שם הכתוב.

עֲשׁוּנָא ז׳, אוצר store | *Schatzkammer* תרג׳ מש׳ ח׳ כ״ד (מעינות נכבדי מים): מעייני עשוני דמיא.

עֲשׁוֹנִית נ׳, קרקע קשה hard ground | *fester Grund* מכי׳ בשלח ה׳: וכי תהומות יש שם והלא עשונית היא ובו׳.

עָשׁוֹר ע׳ עִישׂוּר. בכורים פ״ב מ״ו: בשעת לקיטתו עשורו.

עַשֵּׁי פַעל, הכריח to force | *zwingen* כתי׳ נ׳ ע״א: עשיתינהו לזניה.

עש״א עד שיבוא אליהו.

עֲשִׂיָּה, עֲשִׂיָּיה נ׳, פעולה, מעשה doing | *das Tun* שהש״ר ב׳ ג׳: ישראל בסיני הקדימו עשיה לשמיעה; ירוש׳ פס׳ פ״ט ל״ו ע״ד: בשעת עשייה חייב שלא בשעת עשייה פטור.

עשי״מ עד שידו מגעת.

עַשִּׁין, עַשִּׁינָא ת׳, חזק strong | *stark* תרג׳ תה׳ כ״ד ח׳ (עזוז וגבור): עשין וגיבר; מש׳ ט׳ י״ד: על כורסייה רמא ועשינא.

עָשִׁיק ת׳, יקר המחיר very dear, expensive | *teuer, kostspielig* ב״מ ע״ד ע״א: עשיק עפרא.

עֲשִׁירוּת נ׳, הון ורכוש, אמידות wealth | *Reichtum* קיד׳ מ״ט ע״ב: עשרה קבים עשירות ירדו לעולם תשעה נטלו רומיים ואחד כל העולם כולו.

עשי״ת עשרת ימי תשובה.

עִשֵּׁן פיעל, גימר בעשן to fumigate | *beräuchern* שבי׳ פ״ב מ״ב: מעשנין עד ראש השנה.

הִתְעַשֵּׁן התפ׳, נתגמר בעשן to be affected by smoke | *angeräuchert werden* זבח׳ פ״ד ע״א: שמא יתעשנו.

עַשְׁנָא ע׳ עוּשְׁנָא. תרג׳ תה׳ כ״א ב׳ (בעזך): בעשנך.

עשס״ל ערב שבת סמוך לחשיכה.

עשע״א ערכאות של עובדי אלילים.

עשע״ח ערב שבת עם חשיכה.

עש״ק ערב שבת קודש.

(עשר) הִתְעַשֵּׁר התפ׳ — נעשה לעשיר to become wealthy | *reich werden* תעני׳ ט׳ ע״א: עשר בשביל שתתעשר.

(עשר) נֶעֱשַׂר, נִתְעַשֵּׂר נתפ׳, הורם המעשר מעשרי׳ פ״ד to be tithed | *verzehntet werden* מ״ב: עד שיעשרו; בכורות פ״ט מ״א: ואינן כתעשרין מזה על זה.

(עשש) אִתְעַשֵּׁשׁ ע׳ הִתְגּוֹשֵׁשׁ (גשש). מדר׳ תה׳ י״ט א׳: מאבנא דהוא מתעשש וכו׳.

עֲשָׁשִׁית נ׳, 1) עשת, מטיל bar, ball | *Barren* יומא ל״ד ע״ב: עששיות של ברזל.

2) פנס lantern | *Laterne* בר׳ נ״ג ע״א: עששית שהיתה דולקת.

עֲשָׁשִׁיתָא כנ״ל 2. תנח׳ וארא י״ד: כהדין עששיתא דמיא ומשחא מתערבא כחדא ונורא דליק מגויהון.

עֵת — מֵעֵת לְעֵת מיום אל יום, יום ולילה, כ״ד שעות the time of twenty-four hours | *vierundzwanzig Stunden* זב׳ ע״ב ע״ב: צריכה מעת לעת.

עִתִּים תה״פ, לפעמים, לפרקים sometimes | *zuweilen* ר״ה כ״ח ע״א: עתים חלים עתים שוטה.

עת״ב ערב תשעה בעב.

עַתָּה — מֵעַתָּה, אֶלָּא מֵעַתָּה נמצא, ובכן (בתמיה) if this were so, then | *demnach, folglich* סוכה ב׳ ע״א: אלא מעתה העושה וכו׳; ירו׳ ע״ז פ״א ל״ט ע״ד: מעתה חיטין על ימכור לו.

אֱמוֹר מֵעַתָּה מכאן יש ללמוד learn from this | *daraus ist zu entnehmen* תוס׳ כלי׳ ב״ב ג׳ ט׳: אמור מעתה היו ידיו טמאות וכו׳.

עת״ח עירובי תחומין.

עָתִיד — עָתִיד לָבוֹא הזמן הבא the future | *Zukunft* כת׳ פ״ז ע״א: משביעין אותה על העתיד לבא.

לֶעָתִיד לָבוֹא באחרית הימים in the hereafter | *in der messianischen Zukunft; im Jenseits* אבות פ״ב מט״ז: ודע מתן שכרן של צדיקים לעתיד לבוא.

עַתִּיר, עַתִּירָא ת׳, עשיר rich | *reich* גיט׳ נ״ו ע״א: הנהו תלתא עתירי; תרג׳ מש׳ י׳ ט״ו (הון עשיר): קניינא דעתירא.

עֲתִירָא נ׳, 1) הפצרה ותחנה entreaty | *das Flehen* ירוש׳ בר׳ פ״ב ד׳ ע״ד: שמע עתירתינו.

2) ע׳ חֲתִירָה. רות רבה ב׳ י״ד: בערביא צווחין לחתירה עתירה.

עֲתִירוּתָא נ׳, עשירות wealth | *Reichtum* שבת ק״מ ע״ב: בעניותי וכו׳ בעתירותי וכו׳.

עֲתִירְתָּא ע׳ חֲתִירָה. ב״ר פס״ג: בערביא קורין לחתירתה עתירתא.

עת״ע עין תחת עין.

(עתק) נֶעֱתַּק נפ׳, **נִתְעַתֵּק** נתפ׳, נטלטל ממקום למקום to be removed | *fortgeschafft werden* אסת״ר א׳ א׳: קינסין הנעתקין; ילק׳ דה״י תתרע״ז: אפי׳ וכו׳ שנתעתקו מהם החזירם.

עֲתַק פ״ע, בלה מזוקן to be worn out | *morsch werden* תרג׳ איכה ג׳ ד׳ (בלה בשרי): עתק בשרי.

אִתְעַתַּק, אִיַעְתַּק אתפ׳, נושן, האריך ימים to remain long | *lange, daurend sein* תרג׳ דב׳ ד׳ כ״ה (ונושנתם בארץ): ותתעתקון בארעא.

עֲתַר פ״ע, נתעשר to become rich | *reich werden* תרג׳ דב׳ ל״ב ט״ו (וישמן ישרון): ועתר ישראל.

עַתַּר פַּעל, **אַעְתַּר** אפ׳, העשיר to make rich | *reich machen* תרג׳ ברי י״ד כ״ג (העשרתי את אברם): עתרית ית אברם; יב״ע שם: אעתרית.

אִתְעַתַּר, אִיַעְתַּר אתפ׳, עי׳ **עֲתַר**. ב״מ נ״ט ע״א: אוקירו נשייכו כי היכא דתתעתרו; נד׳ נ׳ ע״א: איעתר ר׳ עקיבא.

עֲתָר, עַתְרָא ז׳, מלגז, קלשון pitchfork | *Heugabel* תוס׳ עוק׳ א׳ ה׳: מפני שהופכה בעתר; ב״ר פס״ג: עתרא דאפיק אדרא.

עֻתְרָא ז׳, עושר wealth | *Reichtum* תרג׳ תה׳ מ״ט ז׳ (וברוב עשרם): ובסגיעות עתריהון.

עֲתַרְתָּה עי׳ **חֲתִירָה**. ירוש׳ סנה׳ פ״י כ״ח ע״ג: בערביא צווחין לחתרתה עתרתה.

פ

פֵּ"א שם האות הי"ז the seventeenth letter of the Alphabet | *der 17. Buchstabe des Alphabets* ב"ר פס"ד: פ"א פוטיפר.

פא"א פטור אבל אסור.

פָּאבִי עי' פִּיאָבִי. יומא ל"ה ע"ב: אמרו עליו על ר' ישמעאל בן פאבי שעשתה לו אמו כתונת וכו'.

פָּאג עי' פּוּג. תרג' איכה ג' מ"ט (הפוגות): פאיג עקתי.

פֵּאָה -- פֵּאָה נָכְרִית שערות של אחרים לכסוי הראש wig | *Perücke* שבת פ"ו מ"ה: יוצאה אשה בחפי שער בין משלה בין משל חבירתה וכו' ובפאה נכרית.

פָּאחָא ז', פח snare | *Fallstrick* ערכ' י"ט ע"א: סבא בביתא פאחא בביתא.

פָּאיִם ז', רגב אדמה clod | *Scholle* שבת פ"א ע"א: מאי פאיים וכו' כרשיני בבלייתא.

פאמא עי' פִּיוְמָא. מדר' תה' בובר כ"ב ט': פאמא דיליה סליק.

פָּאנִיקְנִין עי' פּוּנְקְלִין. תוס' ב"ק י"א י"א: אין לוקחין מן הגרדי לא קוצין ולא אירין ולא פאניקנין.

פָּאנָס עי' פָּנָס. תוס' צוק' בר' ו' (ה'), ט': היה לו נר טמון בחיקו או בתוך הפאנס.

פָּאפִּי שם איש a man's name | *männlicher Name* ב"ב כ"ה ע"ב: פאבי יונאה.

פָּאפִּילְיוֹן ז', אהל pavilion, tent | *Pavillon, Zelt* פסיק' ויהי ב' ע"א: עשו לה פאפיליון ואהא מדבר עמה בתוך פאפיליון.

פָּאֲרֵי ז"ר, סובין bran | *Kleie* גיט' ס"ט ע"א: פארי דריש נפיא.

פָּאתָא נ', פאה corner | *Ecke* תרג' ויק' כ"א ה' (פאת ראשכם): פאתא דרישא.

פַּאתֵי פ"י, פיתה והדיח to persuade | *überreden* תרג' מש' ז' כ"א (תדיחנו): תפאתייה.

פב"ד פילא בקופא דמחטא; פסקי בית דין.

פבד"א פטור בדיני אדם.

פב"פ פלוני בן פלוני.

פַּג, פַּגָּא ז', רסן halter | *Halfter* ב"מ ט' ע"א: חמור ובית פגיה; שבת נ"א ע"ב: חמרא לובא בפגי דפרזלא.

פָּגָאן עי' פָּגָן. שמו"ר פט"ו: וכל עבדיו וכו' וכל הפגאנים.

(פגג) אִתְפּוֹגֵג אתפ', השתעשע to sport | *sich ergötzen* ויק"ר פכ"ז: לאתפוגגא עם בנוי.

פגהל"ב פגימת הלבנה.

פגה"ס פגימת הסכין.

פָּגוֹזָא ז', תותח projectile | *Geschoß* תרג' יח' כ"ו ט' (מחי קבלו): מחת פגוזוהי.

פָּגוּטְיָה שם מקום name of place | *Ortsname* ירוש' דמ' פ"ב כ"ב ע"ד: נפשה דפגוטיה.

פְּגוּם 1) ת׳, מגדל קטן בצורת חצי עיגול semi-circular turret | *halbrundes Türmchen* עיר׳ פ״ה מ״א: פגום נכנס פגום יוצא.
2) ירוד, גרוע, פסול inferior, defective | *minderwertig, makelhaft* קיד׳ פ״ג מי״ב: כל מקום שיש קדושין ויש עבירה הולד הולך אחר הפגום.

פְּגוֹשׁ ז׳, תותח projectile | *Geschoß* כלי׳ פט״ז מ״ח: בית החצים בית הפגושות.

פג״ה פורץ גדר חכמים.

פְּגִיוֹן ז׳, חרב קטנה עקומה dagger | *Dolch* כלי׳ פי״ג מ״א: הסייף והסכין והפגיון.

פְּגִימָה נ׳, 1) חריץ בסכין וכדומה notch | *Scharte* חול׳ י״ז ע״ב: שלש פגימות הן פגימת עצם בפסח פגימת אוזן בבכור וכו׳ פגימת סכין.
2) החלק השקערורי של הלבנה the concave side of the crescent | *die konkave Seite des Mondes* ר״ה כ״ג ע״ב: פגימתה של לבנה.

פְּגִימִין ז״ר, אצטבאות של עץ scaffold, stage | *Gerüst* ירושי׳ שבוע׳ פ״ז ל״ז ע״ד: עד שישבר פגימיו וכו׳.

פגי״ן פורץ גדר ישכנו נחש.

פַּגִּין ת׳, פרי בוסר unripe | *unreif* ויק״ר פכ״ט: בשילן ולא פגינן.

פְּגִינוּתָא, פְּגִיעָא נ׳, תחנה ובקשה prayer | *das Flehen* תרג׳ תה׳ ק״ב ב׳ (ושועתי): ופגינותי; שם י״ז א׳ (תפלתי): פגיעי.

פְּגִיעָה נ׳, 1) פגישה meeting | *das Begegnen* ב״ק פ״ח מ״ד: פגיעתן רעה.
2) תפלה prayer | *das Beten* ירושי׳ בר׳ פ״ד ו׳ ע״ב: אין פגיעה אלא תפלה.

פִּגֵּל פיעל, עשה את הקרבן פגול, פסל אותו to make a sacrifice rejectable | *ein Opfer verwerflich machen* זב׳ י״ג ע״ב: טבילת אצבע מפגלת בחטאת.

הִתְפַּגֵּל התפ׳, נעשה פגול, נפסל to be made rejectable | *verwerflich gemacht werden* זב׳ כ״ח ע״ב: שלמים מפגלין ומתפגלין.

פָּגַם פ״י, 1) השחית וקלקל to unfit | *schädigen* פ״ה ע״ב: טעמו פגמו.
2) חיסר to impair | *beeinträchtigen* כת׳ פ״ט מ״ז: הפוגמת כתובתה.
3) פיחת כבוד to disgrace | *entwürdigen* במ״ר פכ״א: הפוגם את עצמו פוחת את משפחתו עמו.

נִפְגַּם נפ׳, **נִתְפַּגֵּם** נתפ׳, נתקלקל to become defective | *beschädigt werden* ערכ׳ י׳ ע״ב: והיה קולו ערב ונפגם; שם: כלים וכו׳ ונתפגמו.

פְּגָם ז׳, קלקול deterioration | *Verschlechterung* פס׳ מ״ד ע״ב: כל נותן טעם לפגם מותר דגמרינן מנבלה.
2) פחיתות הכבוד injury | *Ehrverletzung* ב״ק צ״ג ע״א: משום פגם משפחה.
3) התמעטות הלבנה the waning of the moon | *Abnahme des Mondes* פסיק״ר פט״ו כהדין סיהרא וכו׳ אתם מונין לפגמו.

פִּגְמָא כנ״ל 2. סוטה מ״א ע״א: ומי חיישינן לפגמא.

פַּגְמִין עי׳ פְּגִימִין. סנה׳ כ״ה ע״ב: עד שישברו את פגמיהן.

(פגן) הִפְגִּין הפ׳, צווח to cry | *schreien* תעני׳ י״ח ע״א: עמדו והפגינו בלילה.

פְּגַן פ״ע, כנ״ל. תרג׳ קהל׳ א׳ י״ב: בכא ופגן.

פָּגָן, פַּגָּנָא ז׳, בן כפר villager | *gewöhnlicher Bürger* ב״ר פ״ג: היה מהלך כפגן וכו׳; ירושי׳ שבת פי״ב י״ג ע״ג: בולווטיא ופגנייא.

פָּגַע — נִפְגַּע נפ׳, נכשל to be stricken | *betroffen werden* חג׳ י״ד ע״ב: הציץ ונפגע.

פְּגַע פ״י, 1) פגש to meet | *begegnen* ב״ר פל״ז: פגע ביה שידא.
2) הפציר to entreat | *anflehen* שם פנ״ח: פגעוניה לי.

אַפְגַּע אפ׳, כנ״ל 2. תרג׳ אס׳ ד׳ י״ד: ולא תפגיעי על יהודאי.

אִתְפְּגַע אתפ׳, קרה אסון, מקרה מות to happen (misfortune, death) | *treffen, (Unglücksfall, Tod)* ירושׁ׳ בר׳ פ״ב ה׳ ע״ג: גזר דיניה דההוא גברא מיחתם וכן הוות ליה ומתפגע ביה.

פְּגַע ז׳ — שזיף plum | *Pflaume* שבת קמ״ד ע״ב: סוחטין בפגעין ובפרישין.

פַּגֵּר פיעל — הרס והחריב to destroy | *zerstören* מדרי תה׳ י״א ג׳: שהשחיתו וכו׳ ופיגרו אותם.

פְּגַר פָּעַל, 1) כנ״ל. תרג׳ יש׳ י״ד י״ז (ועריו הרס): קרוהי פגר.

2) הלך בטל to be idle | *müßig gehen* שבת קכ״ט ע״ב: יומא דמפגרי ביה רבנן.

אַפְגַּר אפ׳, 1) פצע to wound | *verwunden* נדה ס״ו ע״א: אפגורי מפגרא לה.

2) הפריע to disturb | *stören* כת׳ ק״ג ע״ב: ור׳ סבר לא אפגריה.

אִתְפַּגַּר, אִיפַּגַּר אתפ׳, 1) נהרס to be destroyed | *zerstört werden* תרג׳ איכה ב׳ ח׳ (יחדו אמללו): כחדא אתפגרו.

2) התמהמה to be too late | *sich versäumen* כת׳ קי״א ע״ב: איפגר תלתא יומי ולא אתי.

פַּגָּר ז׳, רסן halter | *Halfter* תוס׳ כלי׳ ב״מ ד׳ ז׳: שלשה דברים טמאין בסוס השילין והפגר וכו׳.

פַּגְרָא ז׳, תשלומי נזק indemnity | *Schadenersatz* ב״מ ע׳ ע״א: פגרא בשעת שבירה.

פָּגַשׁ — **הִתְפַּגֵּשׁ** התפ׳, התאבק to fight | *kämpfen* דב״ר פ״ט: מי גבר כיעקב שנתפגש עם המלאך.

פָּגָשׁ ע׳ פָּגוֹשׁ. תוס׳ כלי׳ ב״מ ג׳ א׳: הכידון וכו׳ והפגש.

פְּדָא ע׳ פַּנְדָּא 1. ב״ק כ״ז ע״ב: מאה פנדי בפדא (בהוי אח׳: פנדי).

פַּדְגּוֹג, פַּדְגּוֹגָא ז׳, מחנך, מדריך pedagogue | *Pädagog, Erzieher* ב״ר פכ״ח: למלך שמסר את בנו לפדגוג והוציאו לתרבות רעה; תרג׳ יב״ע במ׳ י״א י״ב (כאשר ישא האומן את היונק): היכמא דטעין פדגוגא למיניקא.

פָּדַגְרָא ע׳ פּוֹדַגְרָא. סוטה י׳ ע״א: חלה את רגליו וכו׳ שאחזתו פדגרא.

פדה״ב פדיון הבן.

פד״ז פסוקי דזמרה.

פַּדַּחַת, פַּדַּחְתָּא נ׳, מצח forehead | *Stirn* יבמ׳ ק״כ ע״א: פדחת ולא פרצוף פנים; תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ח ל״ח (מצח): פדחתא.

פְּדִיָּה, פְּדִיָּה נ׳, גאולה ופדיון redemption | *Auslösung* בכורות י״ג ע״א: מצות הפדייה קודמת; בר׳ נ״ה ע״ב: שלש פדיות.

פְּדִיפְּטֵי ע׳ קָקוֹ פְּדִיפְּטֵי. ירושׁ׳ ב״ב פ״ח ט״ז ע״ב: אתון קקו פדיפטי.

פַּדְמוֹעָה נ׳, מין צמח lupine | *Feigbohne* ירושׁ׳ כלא׳ פ״א כ״ז ע״א: פלסלום — פדמועה.

פַּדָּנָה ז׳, מחרשה plough | *Pflug* איכ״ר א׳ ט״ז: שרי תורך ושרי פדנך.

פְּדַע פ״י, פצד, חבל to wound | *verwunden* סנה׳ ק״ט ע״ב: דפדע ליה לחבריה.

פִּדְעָא, פִּדְעָה ז׳, **פַּדַּעְתָּא** נ׳, פצע wound | *Wunde* תרג׳ יב״ע שמ׳ ט״ו כ״ה: דיני פדעא; קהל״ר ו׳ י״א: או חד פדעה; ע״ז כ״ח ע״א: האי פדעתא סכנתא היא.

פדר״א פרקי דרבי אליעזר.

פַּדְרָנִית נ׳, יצאנית, מרבה ללכת run-about | *Herumläuferin* תנח׳ וישב ו׳: לא בראה מן הרגל שלא תהא פדרנית.

פֶּ״ה ע׳ פֵּ״א. סנה׳ ק״ד ע״ב: מפני מה הקדים פ״ה לע״ן.

פֶּה ז׳ — לשון נקיה לרחם euphem. for matrix | *euphemistisch: Gebärmutter* סנה׳ ק׳ ע״א: להתיר פה עקרות.

בְּעַל פֶּה, עַל פֶּה שלא בכתב by heart | *auswendig* גיט׳ ע״ב: אי אמר ר׳ יוסי בעל פה; שם ס׳ ע״ב: תורה רוב בכתב ומיעוט על פה.

פָּה ז׳, מין תולעת a worm | *ein Wurm* שבת צ׳ ע״א: פה דתאני.

פה״י פסח היום.

פה״כ פירוש הכתוב.

פָּהַק פ״ע, פער פיו מתוך ליאות | to yawn | *gähnen* ברי׳ כ״ד ע״ב: מגהק ומפהק.

פואבי עי׳ פִּיאָבִי. תוס׳ צוק׳ יומא א׳ כ״א: מעשה בישמעאל בן פואבי וכו׳.

פּוּאָה נ׳, מין צמח | madder | *Krapp* שבי׳ פ״ה מ״ד: פואה של עידית.

פּוּג — הֵפִיג הפ׳, 1) הוציא ופלט | to loose taste | *abgeben, verlieren* ביצה י״ד ע״ב: כל התבלין מפיגין טעמן ומלח אינה מפיגה טעמה.

2) צינן, קירר | to cool off | *abkühlen* יומא פ״א מ״ד: עמוד והפג אחת על הרצפה.

פּוּגָא שם איש | a man's name | *männlicher Name* ב״ב צ׳ ע״ב: לפוגא שמעיה.

פּוּגָה שם נהר | name of a river in Palestine | *Fluß in Palästina* פרה פ״ח מ״י: מי קרמיון ומי פוגה וכו׳ מי הירדן ומי ירמוך.

פּוּגְלָא ז׳, מין צנון | radish | *Rettich* חג׳ מ״ו ע״א: עקר פוגלא ממישרא.

פּוּגְנָא ז׳, האשמה | accusation | *Anklage* תרג׳ שני אס׳ ד׳ א׳: באיגרתא ובפוגני.

פּוּדַגְרָא, נ׳, **פּוּדַגְרָה** מחלת הרגלים gout in the feet | *Fußgicht* סנה׳ מ״ח ע״ב: שאחזתו פודגרא; ירוש׳ שבת פ״ו ח׳ ע״ג: פודגרה.

פּוּדַגְרִים [פּוּדַגְרוֹס] ז׳, חולה ברגליו מחלת הפודגרה | gouty | *Gichtleidender* ויק״ר פ״ה: עלובה היא מדינתא דאסיא פודגרים.

פּוּדְעָא ז׳, פצע | wound | *Wunde* תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״א כ״ה (תחת פצע): חולף פודעה.

פּוּוְלָא נ׳, מין בגד עליון | an upper-garment | *ein Oberkleid* ב״ר פל״ה: לפיכך זכה שֵׁם לטלית ויפת לפוולא.

פּוּוְלוֹן עי׳ פִּילוֹן 2. ילק׳ בר׳ פ״ב: פוולונו של אברהם אבינו וכו׳.

פּוּזמיקון עי׳ פִּיזְמִיקוֹן. ילק׳ בר׳ קמ״ב: פוזמיקון שלו הוא שנאמר וזאת ליהודה.

פּוּזְמְקִי ז״ר, נעלים | shoes | *Schuhe* שבוע׳ ל״א ע״א: שלופו פוזמקייכו ותותו לדינא.

פּוּחַ — פִּיחַ פיעל, צייר | to paint | *malen* ב״ב ס׳ ע״א: אין מכיירין ואין מפייחין.

הֵפִיחַ הפ׳ — 1) עורר | to stir up | *aufwecken* מדרי׳ תה׳ ג׳: אל תפיחו את הישן.

2) הוציא אדי הבטן בנפיחה | to break wind | *Blähungen haben* שבת מ״ט ע״א: שלא יפיח בהן.

פּוּחָא ז׳, 1) רוח | wind | *Wind* תרג׳ איוב ל׳ כ״ב (תשאני אל רוח): תטליגני לפוחא.

2) פח, מוקש | trap | *Schlinge* תרג׳ משׁ׳ ו׳ ה׳ (וכצפור מיד יקוש): והיך ציפרא מן פוחא.

פּוּחֵחַ ת׳, לבוש סחבות | clad in rags, poorly dressed | *in Lumpen gekleidet* מגי׳ כ״ד ע״ב: קטן פוחח וכו׳.

פוחלץ עי׳ פַּחְלָץ. כלי׳ פכ״ד מ״ט: והפוחלץ של גמלים.

פּוֹחֵר ז׳, יוצר כלי חרס | potter | *Töpfer* תנח׳ ויק׳ ד׳: יש פוחר מתאוה לכלי חרס?

פּוּט ז׳, כן, בסיס | peg | *Gestell* ילק׳ במ׳ תשפ״ה: פוט של מנורה.

פּוּטִינוֹס ת׳, מזהיר ומבהיק | bright | *glänzend* תנח׳ בובר וישב מ״ז: שנכנס לביתו של פרעה ונעשה ביתו פוטינוס.

פּוּטִירִין ז׳, כוס | cup | *Becher* ב״ר פ״י: פוטירין של יין.

פּוּטִיתָא נ׳, מין דג | a fish | *ein Fisch* פס׳ כ״ד ע״א: אכל פוטיתא וכו׳.

פוטליילום [פּוּטְיוֹלִי] שם עיר באיטליה, Puteoli, a town in Italy | *Puteoli, Stadt in Italien* איכ״ר ה׳ י״ח: ושמעו קול המונה של רומי מפוטליילום.

פּוּטָס ז׳, מִין כלי | a vessel | *ein Gefäß* תוס׳ צוק׳ ב״ב ג׳: הלוקח קנקנים מחברו ונמצאו פוטסות.

פּוּטְרָה נ׳, שורש הפואה | root of madder | *Krappwurzel* ירוש׳ שבי׳ פ״ה ל״ו ע״א: פואה של צילעות פוטרה.

פּוּטֵרִין עי׳ פּוּטִירִין. קהל״ר ה׳ ה׳: פוטרין של יין.

פּוּיְטְנוֹן עי׳ פּוּטִינוֹס. ב״ר פפ״ו: כיון שירד הפר לשם נעשה פויטינון.

פּוּיְטָנָא ז׳, פייטן, מחבר שירים ע״פ א״ב poet, composer of acrostics | *Akrostichon-Dichter* קהל״ר א׳ י״ג: הדין פויטנא כד עביד אלפביתין.

פּוּלָא ז׳, שליח agent | *Bote* תרג׳ יב״ע שמ׳ ט׳ ז׳: שדר פולין.

פּוּלוֹיָה שם איש a man's name | *männlicher Name* שמו״ר פמ״ב: יהודה בן פולויה.

פולוסיפות עי׳ פִּילוֹסוֹפוֹס. תוס׳ שבוע׳ ג׳ ו׳: ומצאו פולוסיפות אחד אמר לו וכו׳.

פולוסיקא [פְּלוּמַקְיָא] עי׳ פְּלוּמָא. ילק׳ שמואל קנ״א: משכב אלו פולוסיקא כרים וכסתות.

פולחן עי׳ פַּחְלָא. ילק׳ במ׳ תשס״ב: ומפץ והפולחן.

פּוּלְחָן, פּוּלְחָנָא ז׳, 1) עבודה labour | *Arbeit* תרג׳ במ׳ כ״ה כ״ה (עבודה): פולחן; דב׳ כ״ו ו׳ (עבודה קשה): פולחנא קשיא.

2) עבודת אלהים worship | *Gottesdienst* ירוש׳ בר׳ פ״ד ז׳ ע״ב: וכי יש פולחן בבבל; תרג׳ בר׳ כ״ב ב׳ (אל ארץ המוריה): לערעא פולחנא.

פּוּלְחָנוּתָא נ׳, עיבוד tilling | *Bearbeitung* תרג׳ קה׳ ה׳ ח׳: פולחנות ארעא.

פולי עי׳ פִּילֵי. ירוש׳ שבת פ״ו ח׳ ע״א: מטון לפולי.

פּוּלִיטוֹמְנוֹן ז׳, יועץ העיר town-councillor | *Stadtrat* במ״ר פי״ג: משל לבן פוליטומנון וכו׳.

פּוּלִיטִיקִין ז״ר, בני כרך city-people | *Stadtleute* תר׳ פ״ב מ״ה: מפני שהוא מאכל פוליטיקין.

פּוּלִיטְרִיכוֹן ז׳, מין צמח Maiden-hair | *Frauen-haar (bot.)* ירוש׳ שבת פי״ד י״ד ע״ג: יועזר — פוליטריכון.

פּוּלְיָיטוֹן ז׳, שמן נרד spikenard-oil | *Nardenöl* שהש״ר א׳ ג׳: לצלוחית של פולייטון.

פּוּלֵימַרְכוֹס ז׳, שר צבא polemarch, general | *Feldherr* פסיק׳ שובה ק״ם ע״א: למדינה שמרדה במלך שלח המלך פולימרכוס אחד להחריבה.

פּוּלִיפּוֹס ז׳, ספחת בפנים החוטם nasal polipus | *Nasenpolyp* כת׳ פ״ז מ״ו: ומוכה שחין ובעל פוליפוס.

פּוּלְמוֹס ז׳, מלחמה war | *Krieg* ירוש׳ ע״ז פ״א ל״ט ע״ג: עד מתי אנו הורגין בפולמוס.

פּוּלְמוֹסָא ז׳, צבא army | *Heer* בר׳ ל׳ ע״א: דאתי פולמוסא דמלכא.

פולמוסטוס [פְּלְמֵיטוֹס] ז׳, סוכן manager | *Verwalter* ב״ב קמ״ד ע״ב: שמינהו גבאי או פולמוסטוס.

פולמורכא, פּוּלְמַרְכָא עי׳ פּוּלֵימַרְכוֹס. תרג׳ שני אס׳ ה׳ א׳: פולמורכין על פלכיא; שם ה׳ ז׳: הגמונים ופולמרכין.

פּוּלְסָא ז׳, מין מטבע ומשקל a coin and a weight | *Münze und Gewicht* ב״מ מ״ז ע״ב: אסימון — פולסא.

2) מכה blow | *Schlag* ב״מ פ״ה ע״ב: מחיוה שיתין פולסא דנורא.

פּוּלְסָם ז׳, נגוע ספחת בפנים החוטם afflicted with polypus | *mit Nasenpolyp behaftet* ירוש׳ חג׳ פ״א ע״ו ע״א: פולפסין וכו׳.

פּוּלָר עי׳ פּוּלְסָא 1. ירוש׳ פאה פ״א ט״ו ע״ד: מילה דטבא חד פולר.

פּוּם, פּוּמָא ז׳, פה mouth | *Mund* שבת ס״ז ע״ב: חמרא וחיי לפום רבנן; קהל״ר ז׳ י״ט: בין פומא לוושטא.

פּוּם נַהֲרָא שם מקום בבבל name of a place | *Ortsname* יב׳ י״ז ע״א: מפום נהרא את.

כְּפוּם, לְפוּם לפי according | *gemäß* תרג׳ ויק׳ כ״ה נ״ב (כפי שניו): כפום שנוהי; אבות פ״ה מכ״ב: לפום צערא אגרא.

לְפוּם כֵּן לפיכך *deshalb* | therefore ירוש׳ בר׳ פ״א ג׳ ע״ג: לפום כן צריך מימר.

פוּם קלא [פּוּסְקְלָא] ז׳, אגודה, חבילה | fasces *Bündel (fasces)* תרג׳ ש״ב כ״ג ח׳: בפום קלא.

פּוּמָא צִיבָא עי׳ פִּי מְצוֹבָה. תוס׳ שבי׳ ד׳ ט׳: עיירות האסורות בתחום צור וכו׳ ופומא ציבא וכו׳.

פּוּמְבְּדִיתָא עיר בבבל | city in Babylonia *Stadt in Babylonien* חול׳ מ״ו ע״א: סבי דפומבדיתא וכו׳ אמוראי דפומבדיתא.

פּוּמְבָּה נ׳, **פּוּמְבּוֹן** ז׳, **פּוּמְבִּי** נ׳, פרסום, חגיגה publicity; pomp, solemnity | *Öffentlichkeit; Feierlichkeit, Pomp* פסיק״ר פ״ה: עשה להם פומבה גדולה; במ״ר פי״ב: כשבא ליתן תורה לישראל עשה פומבון גדול; ע״ז נ״ד ע״ב: לא דיין לרשעים שעושין סלע שלי פומבי.

פּוּמְבְּיינֵי ז״ר, שולים *Saum* | seam קיד׳ ל״ב ע״א: דעבד ליה בפומביני.

פומיליום [פַּלְמִיטוּס] ז׳, סוכן *Verwalter* | manager ספרי דב׳ שנ״ה: ומינו להם פומיליוס.

פּוּמְפִּי עי׳ פּוּמְבִּי. פסיק״ר פי״ב: היו יוצאות ביום והיה נעשה להם פומפי.

פּוּמְפַּיָּא ז״ר, מגרדת בעלת פיפיות | graters *Reibeisen* ירוש׳ מו״ק פ״ב פ״א ע״ב: באילין פומפייא שרי מיעבדינון במועדא.

פּוּן מה״ח, איפוא, לו would, might (a particle) *daß doch, wohl* תרג׳ במ׳ י״א כ״ט (ומי יתן): בעינא פון.

פּוּנְדָּא, פּוּנְדָּה נ׳, אזור שמצניעים בו מעות money-bag, belt | *Geldgurt* שבת קי״ג ע״א כורך עליו פונדא; בר׳ ס״ב ע״ב: בפונדתו מופשלת לאחריו.

פּוּנְדוֹקָא עי׳ פּוּנְדָּק. תרג׳ דהי״א א׳ כ׳: דאתקין פונדוקין.

פּוּנְדְיוֹן, פונדיון, פונדין ז׳, מין מטבע a coin (Dupondium) | *eine Münze (dupondius)* מעש״ש פ״ד מ״ח: יוצא בפונדיון; ירוש׳ שם נ״ה ע״ב: שני איסרין פונדיין; בכורות נ׳ ע״א: פונדונין פונדין וכו׳.

פּוּנְדִיק, פּוּנְדִיקָא, פּוּנְדָּק ז׳, אכסניא inn, tavern | *Gasthaus* מכות י׳ ע״ב: הקב״ה מזמינן לפונדיק אחד; ירוש׳ בר׳ פ״ג י׳ ע״ב: פונדיקא דברכתא; במ״ר פ״ב: לא מצא לא עיר ולא פונדק.

פּוּנְדְּקָאָה ז׳, בעל אכסניא innkeeper | *Gastwirt* ב״ר פצ״ב: ההוא פונדקאה וכו׳.

פּוּנְדְּקָאוֹת ז״ר, מין אגוזים קטנים | filberts *Haselnüsse* ירוש׳ גיט׳ פ״ז מ״ח ע״ד: אכל וכו׳ פונדקאות.

פּוּנְדְּקִי ז׳, 1) בעל אכסניא innkeeper | *Gastwirt* ויקי״ר פ״א: אין גנאי למלך לדבר עם פונדקי שלו.

2) עי׳ פּוּנְדָּק. גיט׳ פ״ח מ״ח: המגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי.

פּוּנְדְּקִיָא עי׳ פּוּנְדִיק. ירוש׳ בר׳ פ״ג ו׳ ע״ד: הוון יתבין קומי פונדקיא.

פּוּנְדְּקִית נ׳, בעלת אכסניא hostess | *Gastwirtin* יבמ׳ פט״ז מ״ז: חלה אחד מהם בדרך והביאוהו בפנדק וכו׳ אמרו לפונדקית.

פּוּנְדְּקִיתָא נ׳, זונה harlot | *Dirne* תרג׳ יה׳ ב׳ א׳ (אשה זונה): אתתא פונדקיתא.

פונדקרין עי׳ פּוּנְדְּקָאוֹת. ירוש׳ נזיר פ״א נ״א ע״ג: אגוזים וכו׳ פונדקרין.

פּוּנְדְּקְתָא עי׳ פּוּנְדְּקִיתָא. תרג׳ יב״ע בר׳ מ״ב ו׳: בתי פונדקתא.

פּוּנְטִיגוֹן ת׳, 1) בעל חמש זויות | pentagonal *fünfwinklig* נזיר ח׳ ע״ב: בית וכו׳ דיגון טריגון פונטיגון.

2) פי חמש *fünffach* | fivefold שם: פונטיגון — חמש.

פּוּנְקְלִין ז״ר, חוטים הנכרכים מסביב לסליל threads wound around the bobbin | *Spulfäden* ב״ק קי״ט ע״ב: אין לוקחין מגרדי לא נירין ולא פונקלין.

פּוֹנְרִיָּה נ׳, רֶשַׁע baseness | *Bosheit* ירוש׳ סנה׳ פ״י כ״ח ע״א: שלשה כפרו בנבואתן מפני פונרייה.

פּוֹנְטוֹס [פּוֹנְטוֹס] שם ארץ על חוף הים השחור Pontus | *Pontus* ספרא-בהר פרשה א׳ פרק א׳: מה שהוציא עקילס לעבדיו לפונטוס.

פּוֹסָא נ׳, בור ditch | *Graben* תוס׳ אהל׳ ט״ז י״ב: פוסא שמטילין לתוכה הרוגים.

פּוֹסְיָאנִי, פּוֹסְיוֹנִי עי׳ פְּסְיוֹן. ירוש׳ כלא׳ פ״א כ״ז ע״ו ע״א: תרנגול עם הפוסיוני כלאים; קהל״ר ב׳ ח׳: פוסיאנין.

פּוֹסְקָא ז׳, מין כוס גדולה a large wine cup | *großer Weinbecher* ילק׳ אס׳ תתרמ״ח: כוס גדול וכו׳ והוא נקרא פוסקא.

פּוֹסְקִינוֹס ז׳, בריכה pond | *Teich* קהל״ר ב׳ ו׳: ברכות מים – פוסקינוס.

פּוֹסְתָּא נ׳, דף, עמוד sheet, page | *Seite (eines Blattes)* גיט׳ נ״ח ע״א: פוסתא ופלגא.

(פוע) הֵפִיעַ הפ׳, עורר לחיים to revive | *wieder beleben* שמו״ר פ״א: שהיתה מפיעה את התינוק.

פּוֹעָה נ׳, קריאה, צעקה cry | *Schrei* ויק״ר פכ״ז: בשביל פועה שפעיתם.

פּוֹעִירָה שם איש a man's name | *männlicher Name* קיד׳ ס״ו ע״א: אלעזר בן פועירה.

פּוֹעֵל ז׳, עובד, בעל מלאכה labourer | *Arbeiter* ב״מ פ״ז מ״א: השוכר את הפועלים וכו׳.

פּוֹעֵל בָּטֵל שאין לו עבודה unemployed | *Arbeitsloser* ב״מ ל״א ע״ב: נותן לו שכרו כפועל בטל של אותה מלאכה.

פּוֹעֲתָא נ׳, פצע wound | *Wunde* תרג׳ משׁ׳ כ׳ ל׳ (פצע): ופועתתא.

פו״פ מל״ג פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול.

פופוס עי׳ פַּפּוּס. ירוש׳ תענ׳ פ״ב ס״ו ע״א: יום שנהרג לוליינוס ופופוס.

פופיינוס עי׳ אַסְפַּסְיָינוֹס. ילק׳ יואל תקל״ז: מן דפופיינוס אנא.

פופסדם [פְּוֹסְרוֹס] שם רחוב מעוקם ומפותל name of a tortuous street | *Name einer gewundenen Straße* ירוש׳ בר׳ פ״ט י״ג ע״ג: כגון אהן פופסדם.

פּוֹצָם ז׳, מחצב אבנים quarry | *Steinbruch* רות רבה פתיחתא: זה עוסק בשדהו וכו׳ וזה עוסק בפוצמו.

פּוֹצֵץ י׳– השמיע קול רם to bray | *schmettern* שהש״ר ב׳ י״ב: שהיתה בת קול מפוצצת ואומרת.

פּוֹקְדָנָא ז׳, פקודה, מצוה commandment | *Befehl* תרג׳ משׁ׳ ו׳ כ״ג (מצוה): פוקדנא.

פּוּקְטֵי נ׳, פנס lantern | *Laterne* תוס׳ כל׳ ב״מ ב׳ ו׳: פוקטי שיש בה בית קבול שמן.

פּוּקֵי ז״ר, מוצאי– exit, end | *Ausgang, Ende* ירוש׳ תענ׳ פ״א ס״ד ע״ג: בפוקי שובתא.

פּוּקְלָא ז׳, תרמיל הגרעינים capsule | *Samenkapsel* תרג׳ יב״ע שמ׳ ט׳ ל״א (גבעל): פוקלין.

פּוּקְרֵי, פּוּקְרִין ז׳, חתיכת צמר tuft of wool | *Wollflocke* תוס׳ שבת ה׳ (ו׳), ב׳: יוצאין בפוקרין וכו׳; ילק׳ בר׳ קל״ב: נטל פוקרי וכו׳.

פו״ר פריה ורביה.

פוראגון עי׳ פַּרְגּוֹל. מדר׳ תה׳ י״ב: מה לך יוצא לידקר בפוראגון.

פּוּרְגְּרָה ז״ר, בצלים למזרע seed-onion | *Samenzwiebeln* ירוש׳ פאה פ״ג י״ז ע״ג: אמהות של בצלים – פורגרה.

פּוּרָה נ׳, אמתחת travelling-bag | *Reisesack* ירוש׳ ב״ק פ״ב ג׳ ע״א: חד בר נש אפיק פלטירה בפורה.

פּוּרְזְלָא ז׳, ברזל iron | *Eisen* תרג׳ ירוש׳ דב׳ ח׳ ט׳ (ברזל): כפורזלא.

פּוּרְטִיתָא נ׳, צוואה will | *Testament* סנה׳ צ״ו ע״ב: שדר פורטיתא לביתיה.

פּוּרְיָא 1) ז׳, מטה bed | *Bett* שבת קי״ח ע״א: פרנסת לינה — פוריא וכי סריא.

2) אפריון litter | *Sänfte* שהשי״ר ה׳ י״א: מה כלה זו יושבת בפוריה וכו׳.

פּוּרַיָּא ז״ר, חג הפורים the festival of Purim | *das Purimfest* מגי׳ ז׳ ע״ב: מיחייב איניש לבסומי בפוריא.

פּוּרַיָּא, פּוּרַיָּה ז״ר, פירות fruits | *Früchte* רות רבה פתיחתא: נפל שעריהון דפוריא; ב״ר פע״א: כאניש דאמר עינוהי דפוריה.

פּוּרְיוֹמָא עי׳ פּוּרְיָא 2. ירוש׳ כת׳ פ״ב כ״ו י״א: הינומא — פוריומא.

פּוּרְיְיתָא נ׳, 1) עי׳ פּוּרְיָא 1. סנה׳ ק״ט ע״ב: הויא להו פורייתא דהוו מגני עלה אורחים.

2) כיסוי lid | *Deckel* תרג׳ ירוש׳ במ׳ י״ט ט״ו (צמיד פתיל): פורייתא משעא.

פּוּרְיָנָא ז׳, אפריון litter | *Sänfte* תרג׳ יב״ע דב׳ ל״ב נ׳: אתקין ליה פורינא.

פוריתה עי׳ נְשִׁירְתָּא. ילק׳ תה׳ תת״כ: ערוב — פוריתה.

פּוּרְכְּתָא נ׳, אלומה sheaf | *Garbe* תרג׳ יב״ע בר׳ ל״ז ז׳ (אלומתי): פורכתי.

פּוּרְמָא ז׳, מסוה mask | *Maske* תנח׳ משפ׳ י״ט: פורמא בפניהם.

פּוּרָן ת׳, מפיר הבטחתו perfidious | *wortbrüchig* ספרי דב׳ ש״כ: הפכפכנים הם פורנים הם.

פּוּרַן ז׳, מוהר dowry | *Brautgabe des Mannes* תרג׳ ירוש׳ בר׳ ל״ד י״ב (מהר ומתן): פורן וכתובתא.

פּוּרְנָא, פּוּרְנָה עי׳ פּוּרְנִי. כלי׳ פ״ח מ״ט: כבשן וכו׳ פורנה; תוס׳ כלי׳ ב״ק ו׳ י״ז: כירה וכו׳ פורנא.

פּוּרְנָה נ׳, בריח המנעול bolt of a lock | *Schloß-riegel* כלי׳ פי״א מ״ד: הפין והפורנה טמאין.

פּוּרְנוֹן עי׳ פּוּרַן. ילק׳ בר׳ קל״ד: מוהר — פורנון.

פּוּרְנִי נ׳, זונה harlot | *Dirne* ויק״ר פל״ג: פילא פורני.

פּוּרְנִי נ׳, תנור גדול לאפיה large baking oven | *großer Backofen* פס׳ ל״א ע״ב: פת פורני.

פּוּרְנָיוּת נ׳, לחם חוקו של אדם supply of bread (sustenance) | *Brotration (Unterhalt)* ילק׳ בר׳ ס״ז: פורניותו אפוי.

פּוּרְסָא ז׳, תקון, תקנה arrangement | *Einrichtung* גיט׳ ל״ז ע״א: פרוסבול — פורסא דמילתא.

פּוּרְסָא דְּדָמָא זמן הקזת דם period of blood-letting | *Aderlaß-zeit* שבת קכ״ט ע״ב: פורסא דדמא כל תלתין יומין.

פּוּרְסָא ז׳, משגיח purser | *Aufseher* יומא מ׳ ע״א: מאי פרהדרין פורסי.

פורסי שנמג [פּוּרְסִישְׁנָמַג] ז׳, פסק דין verdict | *Gerichtsurteil* גיט׳ כ״ח ע״ב: מקמי דלחתום פורסי שנמג.

פּוּרְסָנָא ז׳, הערכה valuation | *Abschätzung* תרג׳ ויק׳ כ״ז ב׳ (בערכך): בפורסן נפשתא.

פּוּרְעָן ז׳, 1) פרעון, תשלום payment | *Zahlung* תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״א ז׳: פורען כספא.

2) מעניש executor | *Züchtiger* תרג׳ דב׳ ט״ז י״ח (שוטרים): פורענין.

פּוּרְעָנוּ, פּוּרְעָנוּת נ׳, 1) עונש punishment | *Bestrafung* תרג׳ יב״ע כ״ח כ״ד: ייחות פורענו עליכון; סנה׳ ק׳ ע״ב: מדה טובה מרובה ממדת פורענות.

2) צרה calamity | *Unglücksfall* תענ׳ י״ד ע״א: ושאר כל מיני פורעניות.

פּוּרְעָנוּתָא נ׳, 1) גמול reward | *Vergeltung* תרג׳ מש׳ י״ט י״ז (וגמולו ישלם לו): ופורענותא טבתא משתלם.

2) כנ״ל 2. ב״ב י״ד ע״ב: אתחולי בפורענותא לא מתחלינן.

פּוּרַעְנְתָא נ׳, כנ״ל 1. מו״ק כ״ב ע״א: בפורענתא.

פּוּרְפָּא ז׳, קרס hook | *Haken* תרג׳ שמ׳ כ״ו י״א (קרסים): פורפיא.

פּוּרְפּוּרָא, פּוּרְפּוּרָה, פּוּרְפּוּרוֹן ז׳, **פּוּרְפּוּרְיָא** נ׳, **פּוּרְפּוּרְיוֹן, פּוּרְפִּירָא, פּוּרְפִּירָה, פּוּרְפִּירוֹן** ז׳, **פּוּרְפְּרָא, פּוּרְפְּרָיָא** נ׳, ארגמן, בגד ארגמן purple, purple cloak | *Purpur, Purpurkleid* שהש״ר ד׳ י״ב: רקמה – פורפורא; דב״ר פ״ז: לבוש פורפורה שלי ותן עטרה שלי בראשך; פסיק׳ שק׳ ט״ז ע״ב: פורפורון; מדרי תה׳ כ״ב י״ט: פורפוריא של מלך; ילק׳ תה׳ תתס״ט: לובש אותו פורפוריון; ויק״ר פל״ד: פורפרא דמלכא; שם פ״ו: בזע פורפירה; ויק״ר פ״ב: למלך שהיה לו פורפירון; שמו״ר פמ״ה: פורפריאות; שמו״ר פ״ל: בפורפרא שהיה לבוש.

פּוּרְצְנָא ז׳, חרצן kernel of grapes | *Trauben-kern* נז׳ ל״ט ע״א: כמאן מתרגמינן – מפורצנין ועד עיכורין.

פּוּרְקְדָל ז׳, הכאה בגו a blow on the back | *Hieb auf den Rücken* ירוש׳ בר׳ פ״ב ה׳ ע״ג: ויהב ליה פורקדל חד.

פּוּרְקְדָן ז׳, מין קטניות chickling-vetch | *Platt-erbse, (Kicherling)* כלא׳ פ״א מ״א: הפיל וכו׳ והפורקדן אינם כלאים זה בזה.

פורקופי עי׳ פְּרוֹקוֹפִּי. ילק׳ בר׳ קמ״ה: שלא יהא אדם נוטל פורקופי חוץ ממך.

פּוּרְקָן ז׳, 1) פדיון redemption | *Auslösung* תרג׳ שמ׳ כ״א ל׳ (פדיון נפשו): פורקן נפשיה.
2) גאולה delivery, release | *Erlösung* תרג׳ ישׁ׳ מ״ה י״ז (תשועת עולמים): פורקן עלמיא.

פּוּרְקָנוּתָא נ׳, ככ״ל 2. תרג׳ תה׳ כ״ח ח׳ (ישועות משיחו): פורקנות משיחיה.

פורקתא עי׳ פִּירְקְתָא. תרג׳ תה׳ ס׳ י״: פורקת קדל.

פּוּרְתָא נ׳, צרה evil fate | *Unheil* תרג׳ שני אס׳ ט׳ כ״ו: פוריא על שום פורתא ועקתא דארע יתהון.

פּוּרְתָּא 1) מה״י, מעט, קצת a little | *ein wenig* גיט׳ נ״ו ע״א וע״ב: הצלה פורתא.
2) עי׳ פּוּרָה. ירוש׳ בר׳ פ״ב ה׳ ע״א: קטר פורתיה לפורתיה.

פּוּרְתָּא פּוּרְתָּא תה״פ, לאט לאט gradually | *all-mählich* גיט׳ נ״ו ע״ב: עד דרווח מיעיה פורתא פורתא.

פּוּשׁ פ״ע, נוח to rest | *ausruhen* שבת ה׳ ע״ב: עמד לפוש.

פּוּשׁ פ״ע, 1) נתרבה to grow larger | *zunehmen* שבת ל״ב ע״א: תיפוש תירוס אמתא.
2) נשתייר to remain over | *übrig bleiben* שם פ״ט ע״ב: פשו להו חמשין.

אַפֵּישׁ אפ׳, הִרבה to enlarge | *vermehren* תרג׳ יב״ע בר׳ כ״ו כ״ב (ופרינו): יפשיננא.

פּוּשׁוֹנָא ז׳, מין פולין a species of beans | *eine Bohnenart* ירוש׳ כלא׳ פ״א כ״ז ע״א: פושונא וכו׳.

פּוּשְׁכָּא ז׳, טפח hand-breadth | *Handbreite* סוכה ה׳ ע״ב: משכן כמה הוי שיתין פושכי.

פּוּשְׁקַנְצָה ז׳, עורב raven | *Rabe* ב״ב ע״ג ע״ב: אתא פושקנצה ובלעה.

פּוּשְׁרִים, פּוּשְׁרִין ז״ר, מים לא חמים ולא קרים tepid water | *lauwarmes Wasser* פרה פ״ח מ״ט: המלוחים והפושרים וכו׳; ב״מ כ״ט ע״ב: כסא דפושרין.

פּוּשְׁרָן, פּוּשְׁרָנָא ז׳, פתרון interpretation | *Deutung* תרג׳ בר׳ מ׳ ה׳ (כפתרון חלומו): כפושרן חילמא; יב״ע שם שם י״ב: פושרנא דחלמא.

פושתבנא עי׳ פַּרְשַׁתְבִּינָא. במ״ר פ״ט: פושתבנא דפומבדיתא.

פּוּת נ׳, מגרדת strigil | *Kratzbürste* תוס׳ כלי׳ ב״מ ב׳ י״ב: הפות וכו׳ מגררות וכו׳.

פּוּתָא עי׳ פּוּאָה. שבת ס״ו ע״ב: נפל פותא בבירא.

פּוּתָה ז׳, חור opening | *Öffnung* כלי׳ פי״א מ״ב: הפותה שתחת הציר.

פּוּתַחַת נ׳, מנעול lock | *Verschluß* ב״ב פ״ו מ״ה: מי שיש לו בור וכו׳ עושה לו פותחת.

פּוּתִי, פּוּתְיָא, פּוּתְיָה נ׳, רוחב width | *Breite, Weite* תוס׳ צוק׳ אהלי׳ י׳ א׳: פותי טפח; תרג׳ דה״ב ג׳ ד׳ (רוחב הבית): פותיא דביתא; יב׳ ס״ג ע״ב: לפותיה.

פּוּתְנַק ז׳, מין צמח pennyroyal | *Flohkraut* שבת קי״ט ע״ב: יועזר – פותנק.

פּוּתְתָא ז׳, פת לחם bread | *Brot* ירושי׳ ע״ז פ״ב מ״א ע״א: פותתא וכו׳ תבשילא וכו׳.

פּוּזְמְקֵי ז״ר, נעלים shoes | *Schuhe* ילק׳ עמ׳ תקמ״ב: מנקט פוזמקי.

פָּזַז פ״ע, 1) צלצל to sound | *klingen* במ״ר פ״ד: קולו פוזז.

2) נחפז ביותר to be rash | *voreilig sein* שבת נ״ה ע״ב: פחז כמים – פזתה וכו׳.

פָּזִי שם איש a man's name | *männlicher Name* ירושי׳ מגי׳ פ״ד ע״ה ע״א: חנניה בן פזי.

פְּזִיזָא ז׳, נחפז rash, overhasty | *übereilt* כת׳ קי״ב ע״א: עמא פזיזא דקדמיתו פומייכו לאודניכו.

פְּזִיחַ, פָּזִיק ת׳, כנוי לנזיר substitutes for nazir | *Nebenbenennungen für Nasir* נזיר פ״א מ״א: כל כנויי נזירות כנזירות וכו׳ פזיח וכו׳; ירושי׳ שם ב״א ע״א: פזיק.

פָּזַל פ״י, הפך פניו to turn one's head | *den Kopf wenden* פסיק״ר פ״ד: פוזלת ומסתכלת בעול.

פָּזַם פעל, השיב, ענה to reply | *erwidern* תרג׳ איוב ג׳ ב׳ (ויען איוב): ופזים איוב.

פַּזְמָא ע׳ פִּיזְמָא, ילק׳ שמ׳ רע״ב: פזמא דידי סלקת וכו׳.

פַּזְמְקֵי ז״ר, נעלים shoes | *Schuhe* שבת ס״ב ע״א: מגפיים – פזמקי.

פָּזַר ·– נִתְפַּזֵּר נתפ׳, נפרד ונפוץ to be scattered | *zerstreut werden* שבת ט״ז ע״ב: נגע׳ פ״ד מ״ג: מכונסת ונתפזרה.

פְּזָרָא ז׳, מקל stick | *Stock* ב״ק כ״ח ע״א: לנקוט פזרא וליתיב.

פַּח ·– פַּחֵי נֶפֶשׁ תוחלת נכזבה disappointment | *Enttäuschung* ר״ה פ״ב מ״ו: שואלין אותם ראשי דברים לא שהיו צריכין להן אלא כדי שלא יצאו בפחי נפש בשביל שיהו רגילים לבא.

פָּחַד ·– נִפְחַד נפ׳, נבהל to by frightened | *sich ängstigen, erschrecken* אסת״ר ד׳ מ״ו: היתה אסתר נפחדת מאד.

הִתְפַּחֵד התפ׳, התיירא to be afraid | *sich fürchten* דב״ר פ״א: מתייראין ומתפחדין מכם.

פְּחוֹרָה שם איש a man's name | *männlicher Name* ירושי׳ מעש״ש פ״ה נ״ו ע״ד: אלעזר בן פחורה.

פָּחוֹת ת׳, 1) מעט מן less | *weniger* פס׳ מ״ז ע״א: לא פחות ולא יותר.

2) גרוע, ירוד inferior | *minderwertig* תנח׳ תרומה ז׳: נחשת וכו׳ שהיא פחותה שבכולם.

פָּחוֹת ז׳, מין כלי לפיסול chisel | *Meißel* תוס׳ צוק׳ כלי׳ ב״ב ז׳ ג׳: יד הפחות ובן הפחות.

פְּחוּתָא ז׳, פחת, פסולת rubbish | *Abfall* פסיק׳ עשר צ״ה ע״ב: מן פחותיה דביתך.

פַּחֲזוּתָא נ׳, פזיזות ומהירות ashness | *Übereilung* כת׳ קי״ב ע״א: עמא פזיזא דקדמיתו פומייכו לאודנייכו אכתי בפחזותייכו קיימיתו.

פָּחָח ת׳, קרוע ובלוי poorly dressed | *zerlumpt* תרג׳ ישי׳ כ׳ ג׳ (ערום ויחף): פחח ויחיף.

פָּחֵי ע׳ פָּחִים, תרג׳ מש׳ ח׳ י״א (לא ישוו בה): לא פחי לה.

פַּחְיָא נ׳, תרנגולת פועה cackling hen | *gackerndes Huhn* ביצה ו׳ ע״ב–ז ע״א: ביעי דפחיא וכו׳ ביעי דשחוטה.

פָּחִים ת׳, שוה equal | *gleich* תרג׳ מש׳ ג׳ ט״ו (וכל חפציך לא ישוו בה): וכל מדעם לא פחים לה.

פְּחִית ע׳ פָּחוּת, סנה׳ צ״ז ע״ב: לא פחית עלמא מל״ו צדיקי.

פְּחִית נ׳, בור, פחת pit | *Grube* תרג׳ ירי׳ י״ח כ׳ (כרו שוחה לנפשי): כרו פחית למקטלי.

פְּחִיתָה נ׳, עשית גומא carving | *das Aushöhlen* ביצה ל״ב ע״א: פחיתת נר.

פְּחָל שם מקום name of a place | *Ortsname* ירושׁ׳ שבי׳ פ״ו ל״ו ע״ג: ר׳ זעירא אזל לחמתא דפחל.

פַּחְלָא, פחלין ז׳, מחצלת mat | *Matte* ירושׁ׳ שבועי׳ פ״ג ל״ד ע״ד: פחלין דגמלין; נדי׳ פ״ג ל״ז ע״ד: פחלץ של גמלין.

(פחם) נִפְחַם נפ׳, נעשה שחור to become black | *schwarz werden* ילק׳ שה״ש תתקפ״ב: נפחם בשמש.

פִּחֵם פיעל, השחיר to blacken | *schwärzen* תוס׳ מעש״ש ח׳ י״ג: בית ע״ז מפחמין אותו בפיחמין.

נִתְפַּחֵם נתפ׳, עי׳ נִפְחַם. ב״ר פי״ח: נתפחמו פני הנשים מפני השמש.

פַּחְמִי ז׳, נפח smith | *Schmied* בר׳ כ״ח ע״א: מכותלי ביתך אתה ניכר שפחמי אתה.

פָּחַס פ״י, 1) מיעך ולחץ to smash | *zerdrücken* ע״ז פ״ד מ״ה: כיצד מבטלה וכו׳ פחסה אעפ״י שלא חיסרה בטלה.

2) שכשך את הנוזלים to stir up | *umrühren* שם ע״ב ע״ב: פחסתו צלוחיתו.

פֶּחָר, פַּחְרָא ז׳, 1) חרס clay | *Ton* תרג׳ יב״ע שמ׳ י״ב כ״ב: מן פחרא.

2) שבר כלי חרס, חרש fragment | *Scherbe* תרג׳ איוב ב׳ ה׳ (ויקח לו חרש): ונסיב ליה פחר.

פַּחָרָא ז׳, יוצר כלי חרס potter | *Töpfer* תרג׳ יש׳ כ״ט ט״ז (כהומר היוצר): כמא דטינא ביד פחרא.

פָּחַשׁ עי׳ פָּחַס 1. ב״ר פי״ג: אין יהיב אנא אצבעי עליה אנא פחיש ליה.

פָּחַת פ״י, 1) ניקר וחיטט to hollow out | *aushöhlen* ביצה פ״ד מ״ד: אין פוחתין את הנר.

2) מיעט to diminish | *verringern* פס׳ פ״י מ״א: ולא יפחתו לו מארבע כוסות.

נִפְחַת נפ׳, 1) נשבר קצתו to be broken through | *durchbrochen werden* כלי׳ פ״ד מ״א: חבית שנפחתה.

2) נתמעט to be reduced | *geringer werden* סוטה ה׳ ע״א: לבסוף נפחת.

פִּחֵת פיעל, הִפְחִית הפ׳, 1) מיעט to diminish, to wear out | *verringern, abnützen* תר׳ פ״ד מ״ד: פיחת עשרה או הוסיף עשרה; ירושׁ׳ ב״מ פ״ח ח׳ ע״ד: אבל לא על ידי האור מפני שמפחיתן.

2) נתמעט to be reduced | *verringert werden* ויק״ר פ״ב: כלום פיחת כבודי; סוכה י״ח ע״ב: הפחית דופן האמצעי.

פְּחַת פעו״י, 1) מיעט, החסיר to diminish | *verringern* פס׳ קי״ד ע״א: פחות מימכלך וכו׳.

2) נשבר to be broken | *zerbrochen werden* ירושׁ׳ דמ׳ פ״א כ״ב ע״א: פחת פתורא קומוי.

אִתְפְּחַת, אִפְּחַת אתפ׳, כנ״ל 2. כתי׳ ס״ב ע״א: איפחתא דרגא תותיה; ירושׁ׳ מו״ק פ״א פ׳ ע״ב: איירא דציפורין איתפחת במועדא.

2) נתמעט to grow less | *weniger werden* ילק׳ דב׳ תתצ״ב: איפחת ליה שנה מן שנה.

פְּחַת ז׳, 1) כלי שבור broken vessel | *zerbrochenes Gefäß* תוס׳ כלי׳ ב״ק ז׳ ט״ו: שילי הפחת.

2) גרעון depreciation | *Abnahme, Minderwert* ירושׁ׳ תר׳ פ״ד מ״ד ע״ד: שאין הפחת והתוספת שווין.

פַּחְתָּא 1) כנ״ל. 2. ב״מ ע׳ ע״א: שקיל אגרא ושקל פחתא.

2) עי׳ פּוּחָא 1. תרג׳ משי׳ י״א כ״ט (ינחל רוח): ירית פחתה.

3) אדם פחות degraded person | *gesunkener Mensch* ב״ר פל״ו: אבוי דפחתא.

פַּחְתָּה עי׳ פְּחַת 2. ירושׁ׳ נדי׳ פ״ט מ״א ע״ג: תהא פחתה בה.

פְּטוֹמֶרֶת נ׳, עוקץ stem | *Stiel* ע״ז פ״א מ״ה: בנות שוח ופטוטרותיהן.

פְּטוּלְיָא נ׳, סל basket | *Korb* ירושׁ׳ מעש״ש פ״א נ״ב ע״ד: פטולייא של תמרים.

פטומא ז', 1) עוף מפוטם crammed bird | *gemästetes Geflügel* מדרי' תה' כ"ג: ייעשה פטומא.

2) גופה corpse | *Leichnam* ירוש' תענ' פ"ד ס"ט ע"א: חמי ליה פטומיה אשכח חכינה כרוכה עליו.

פטומי מילי ז"ר, דחיה בקש putting off with fair words | *das Abspeisen mit leeren Worten* ב"מ ס"ו ע"א: פטומי מילי בעלמא הוא.

פטומת עי' פיטמה 2. ירוש' תר' פ"ט מ"ו ע"ד: העביר פטומתו כמחותך הוא.

פטור ת', נקי מחובה exempt, free | *frei, entbunden* ב"מ פ"ז מ"י: פטור משבועה.

פטור ז', העדר חובה discharge, exemption | *Befreiung, Staflosigkeit* שבת ב' ע"ב: מהן לחיוב ומהן לפטור.

פטורי עי' פיטורי. מו"ק כ"ט ע"א: כפטורי בפי וושט.

פטורין עי' פיטורין. תרג' יב"ע שמ' כ"א י"א: גם פטורין.

פטטא ז', פטפוט gossip | *Geschwätz* ב"ר פ"ע: השלום ביניכם לבינו ויאמרו שלום ואין פטטין את בעי והנה רחל וגו'.

פטטא, פטטה נ', פטפטנית, דברית talkative woman | *Schwätzerin* ויק"ר פל"ב: דהות פטטא; דב"ר פ"ו: פטטות מנין דכתיב ותדבר מרים.

פטטרכא ז', פי הטבעת rectum | *Mastdarm* ויק"ר פי"ג: ומפטטרכא לברא.

פטי פעל, 1) שבר to break | *zerbrechen* תרג' ירוש' ברי מ"ט כ"ב: ופטית שיני כל כיפיא.

2) פטר to relieve | *entheben ,befreien* שבת ק"מ ע"ב: דמפטיא ליה תריסר ירחי שתא.

פטיט ז', פטפטן babbler | *Schwätzer* ב"ר פצ"ג: אני רואה בך שפטיט אתה.

פטייה נ', מנין שנים era | *Ära* ירוש' סנה' פ"י כ"ז ע"ד: הרי הוא נמנה בפטייה של מלכים.

פטיליא, פטיליה נ', סל basket | *Korb* כלי פט"ז מ"ה: פטליית טמאה וחסינה טהורה; ירוש' שבת פט"ו ט"ו ע"א: פטלייא.

פטיליק ז', **פטיליקי** נ', dish | *Schüssel* איכ"ר ג' ט"ז: פטיליק דאת מייתי; שם: מהדא פטיליקי.

פטים 1) עי' פיסטים. תוס' צוק' כת' ט' כ': שטר פטים.

2) עי' פטים. ילק' דב' תתקמ"ד: ומסתפק והולך מן הפטים.

פטים ת', 1) מפוטם stout, fattened | *gemästet* ירוש' פאה פ"א ט"ו ע"ג: תרנגולין פטימין.

2) מבושם perfumed | *parfümiert* אסת"ר א' ג': שמא לא יצאת ידי קנדלה פטימא.

פטים נ', כד jar | *Krug* איכ"ר ג' ט"ז: ומהדא פטים.

פטיקא ז', פתקה slip of paper | *Zettel* תרג' יב"ע במ' י"א כ"ו: בפטיקא כתוביא.

פטיקלין עי' פטיליק. ב"ר פע"ד: פטיקלין טב הוא נסיב ליה.

פטיר ת', 1) נקי pure | *rein* תרג' יח' י"ג י' (תפל): טין פטיר דלא תבן.

2) מצה, לא חמץ unleavend | *ungesäuert* תרג' ויק' ב' ד' (רקיקי מצות): אספוגין פטירין.

3) בכור, פטר רחם first-born | *erstgeboren* גיט' ס"ט ע"א: כנתא פטירתא.

פטירה נ', 1) פרידה departure | *Abschied* ביצה ט"ו ע"א: בשעת פטירתן אמר להם לכו אכלו משמנים וגו'.

2) מיתה death | *Tod* אבות פ"ו מ"ט: בשעת פטירתו של אדם.

פטיש -- 1) תואר כבוד לחכם ומלומד a title of honour | *ein Ehrentitel* בר' כ"ח ע"ב: נר ישראל וכו' פטיש החזק.

2) שם איש a man's name | *männlicher Name* ב"ב פ"ט ע"ב: ר' מני בר פטיש.

פטל ז', **פטליא, פטלייא** נ', סל basket | *Korb* ירוש' דמ' פ"א כ"ב ע"א: מיכול עימן ציבחר פטל וכו'; תוס' שבת י"ב (י"ג), ט"ז:

פטלייא של גרוגרות; שם מעש״ש א׳ י״: פטליאות של תמרה.

פָּטַם פי׳, הלעיט to fatten | *mästen* כת׳ ס״ז ע״א: תרנגולת פטומה.

נִפְטַם נפ׳, נאבס to be fattened | *gemästet werden* ב״ר פל״ב: ומה אם להסגר להפטם וכו׳.

פִּטֵּם פיעל, 1) עי׳ פָּטַם. ב״ר פפ״ו: פוטיפר שהיה מפטם עגלים לע״ז.

2) בישם to perfume | *würzen* כר׳ פ״א מ״א: המפטם את השמן.

פַּטָּם ז׳, 1) מלעיט בעלי־חיים crammer | *Mäster* ביצה ל״ח ע״א: שור של פטם.

2) רוקח druggist | *Spezereikrämer* ירוש׳ סוטה פ״ח כ״ב ע״ג: וכיון שהיה קולט את הריח היה מעבירו כדרך שהפטמין עושין.

3) שור פטום mast-ox | *Mastochs* שבת פ״כ מ״ד: גורפין מלפני הפטם וכו׳.

פַּטְמָא ז׳, עוף מפוטם crammed bird | *gemästetes Geflügel* שמו״ר פכ״ה: טעם פטמא. ועי׳ פִּיטְמָא.

פִּטְמָה נ׳, עוקץ top-piece | *Spitze* סוכה פ״ג מ״ו: נטלה פטמתו.

פִּטָּמִים ז״ר, בשמים spices | *Spezereien* תר׳ פי״א מ״ב: לא מנו חכמים שבעה משקים כמוני פטמים.

פִּטְפּוּט, פִּטְפֵּט ז׳, כן ובסים לקדרה peg | *Untersatz am Herd* כלי׳ פ״ו מ״א: העושה שלשה פטפוטים בארץ וחברן בטיט להיות שופת עליהן את הקדרה; תוס׳ שם ב״ק ה׳ א׳: שלשה פטפטין שנתן בארץ.

פִּטְפֵּט פ״ע, השיח דברים to retort | *erwidern, abwehren* מג׳ ס״ה ע״א: שוטים מנין לכם ולא היה אדם אחד שהיה משיבו חוץ מזקן אחד שהיה מפטפט כנגדו ואמר וכו׳.

פִּטְפֵּט פ״ע, הרבה דברים to babble | *schwatzen* ב״ר פצ״ה: דמפטפט צחי.

פִּטְקָא ז׳, אגרת letter | *Brief* תרג׳ אס׳ ח׳ ה׳ (הספרים): פטקיא.

פָּטַר •— 1) גירש, נתן גט to divorce | *sich scheiden lassen* כת׳ פי״ג מ״ה: או כנוס או פטור.

2) נפרד מחבירו to give leave, to let go | *verabschieden* סוטה פ״ט מ״ו: ופטרנוהו בלא מזון.

3) שחרר to discharge | *befreien, entbinden* יב׳ פ״א מ״א: פוטרות צרותיהן.

נִפְטַר נפ׳, 1) נשתחרר to be freed | *befreit werden* בכורות פ״ב מ״א: לא נפטרו מבכור.

2) נפרד והלך to take leave | *sich verabschieden* יומא פ״א מ״ה: נפטרו והלכו להם.

3) מת to die | *sterben* בר׳ י״ז ע״א: נפטר בשם טוב מן העולם.

פִּטֵּר פיעל, עי׳ פָּטַר 1. גיט׳ ס״ח ע״ב: פטרוה דבריו קיימין פיטרוה לא אמר כלום.

הִפְטִיר הפ׳, •— 1) שילח to dismiss | *entlassen* ירוש׳ בר׳ פ״ד ז׳ ע״ד: הפטר את העם.

2) סיים קריאת התורה ע״י קריאת פרק בנביאים to conclude the reading from the Law by reading a portion of the Prophets | *nach Schluß der öffentlichen Torahvorlesung einen Abschnitt aus den Propheten vorlesen* מגי׳ ל׳ ע״א: קורין כי תשא ומפטירין ביהוידע.

הִתְפַּטֵּר תהפ׳, נשלח הביתה to be dismissed | *entlassen werden* ילק׳ קה׳ תתקפ״ט: בשעה שהתינוקות מתפטרים וכו׳.

פְּטַר פעו׳, הלך to depart | *fortgehen* תרג׳ שה״ש א׳ ז׳: למיפטר מן עלמא.

2) שילח to let go | *gehen lassen* תרג׳ יב״ע בר׳ מ״ג י״ד (ושלח לכם את אחיכם): ויפטור ית אחוכון.

פַּטַּר פעל, גירש, נתן גט to divorce | *sich scheiden lassen* תרג׳ קהל׳ ז׳ כ״ו: גבר די יפטיר יתה בגט פטורין.

אַפְטַר אפ׳, 1) עי׳ פְּטַר 2. במ״ר פי״ב: דיהוון מפטירין טלייא.

2) הספיד *eine Trauerrede halten* | to deliver a funeral address ירושי׳ בר׳ פ״ב ח׳ ע״ג: כד דמך ר׳ בון בר ר׳ חייא על ר׳ זעירא ואפטר עילוי.

3) נפרד והלך *sich verabschieden* | to take leave תנח׳ בראשי׳ י״ג: אפטרו מיניה באורתא.

4) עי׳ הִפְטִיר 2. מגי׳ ל׳ ע״ב: קרא ומפטרי.

אִתְפְּטַר, אִיפַּטַּר אתפ׳, 1) נשתלח | to be sent off *entlassen werden* תרג׳ ברי׳ מ״ד ג׳ (והאנשים שולחו): וגובריא אתפטרו.

2) נתגרשה האשה *geschieden werden* | to be divorced תרג׳ יב״ע ויק׳ כ״א י״ד (אלמנה וגרושה): ארמלא ומיפטרא.

3) נפטר, נשתחרר *entbunden, frei sein* | to be exempted בכורות ד׳ ע״א: אפי׳ מבכור בהמה נמי ניפטרו.

פטר בולי (פַּטְרוּבוּלֵי) ז״ר, ראשי העיר או המדינה *Ratsherren* | chief senatores ירושי׳ קידי׳ פ״א ס״א ע״ב: פטר בולי.

פַּטְרוֹזָא ז׳, שה רזה *mageres Lamm* | a puny lamb בכורות י״א ע״א: אפילו פטרוזא בר דנקא.

פַּטְרוֹכָא עי׳ פִּי הַטַּבַּעַת. קהל״ר ז׳ י״ט: ומפטרוכא לעזקתא.

פַּטְרוֹן ז׳, מגין *Patron* | protector תנח׳ וישב ח׳: אתה הוא בטחוני אתה הוא פטרוני.

פַּטְרוֹס 1) שם איש *männlicher Name* | a man's name ב״ר פצ״ב: ר׳ יוסי בר פטרוס.

2) שם מקום *Ortsname* | name of a place תוס׳ דמ׳ א׳ י״א: ושוק של פטרוס.

פַּטְרוֹפוֹלִי, פטרופלי ז״ר, ראשי העיר או המדינה *Ratsherren* | chief senators פסיק׳ ולקחתם קפ״ב ע״ב: יצאו פטרופולי וקילסו אותו; ילק׳ ויק׳ תרנ״א: פטרופלי המדינה.

פַּטְרוֹקִי שם אמורא *Name eines Amoräers* | name of an Amora ירושי׳ יומא פ״ד מ״א ע״ד: ר׳ פטרוקי אחוה דר׳ דרוסא.

פִּטְרִיּוֹת נ״ר, מין צמח ספוגי ולח, שאין לו שורש *Pilze* | truffles עוקצי׳ פ״ג מ״ב: ושאר כל ירקות שדה חוץ משמרקעים ופטריות.

פַּטְרִיקוֹן ז׳, נחלת אבות *väterliches Erbteil* | patrimony במ״ר פ״ב: פטריקון שלנו שנאמר הקול קול יעקב וכו׳ פטריקון שלי.

פַּטְרִיקִי עי׳ פַּטְרוֹקִי. שהש״ר ג׳ י׳: ר׳ פטריקי.

פטרכולי [פַּטְרוֹבוּלֵי] ז״ר, ראשי העיר או המדינה *Ratsherren* | chief senators ירושי׳ פאה פ״א ט״ו ע״ג: ראש פטרכולי היה.

פטשין 1) ז״ר, עי׳ פִּיטְמָא. ילק׳ משי׳ תתק״ס: למאן פטשין.

2) עי׳ פַּסְטוֹן. ילק׳ מל׳ ר״ל: יפלו לתוך הפטשין.

פִּי עי׳ פֶּה. — פִּי הַטַּבַּעַת המעי התחתון המיועד להוצאת הרעי *Mastdarm* | rectum שבת ק״ח ע״ב: יד לפי טבעת תיקצץ.

פִּי מְצוּבָה שם מקום *Ortsname* | name of a place ירושי׳ דמ׳ פ״ב כ״ב ע״ד: אילו עיירות אסורות בתחום צור שיצת ובצת ופי מצובה.

פִּיאָבִי שם אשה *Frauenname* | a woman's name ירושי׳ יומא פ״ג מ׳ ע״ד: ר׳ ישמעל בן פיאבי.

פִּיאָלִי נ׳, כוס *Becher* | bowl תנח׳ נשא א׳: פיאלי של חרש.

פִּיגָה עי׳ פּוּגָה. ב״ב ע״ד ע״ב: ירדן וירמוך קרמיון ופיגה.

פִּיגוֹם עי׳ פִּיגָם. תוס׳ ב״ב ו׳ ב׳: טינופת פיגום לסאה.

פִּיגּוּר ז׳, הרס וחורבן *Zerstörung* | destruction תרג׳ ישי׳ כ״ה י״ב (יכת שער): פיגור תרעין.

פִּינֵי נ׳, מעין *Quelle* | spring ב״ר פס״ו: כפיני שהיא נתונה בגן ומשקה את הגן.

פִּגְיוֹן ע׳ פְּגְיוֹן. ב״מ פ״ד ע״א: הסייף והסכין והפיגיון.

פֵּיגָם ז׳, מין צמח rue | *Raute* כלא׳ פ״א מ״ח: אין מרכיבין פיגם ע״ג קדה לבנה מפני שהוא ירק באילן.

פִּיגְמָה ע׳ פֵּגָם. סנה׳ ע״ג ע״ב: אפיגמה קפיד רחמנא.

פיגמטא ע׳ פְּרַגְמַטְיָא. פסיק״ר פכ״א: הא זבינא הא מזבנא הא פיגמטא הא פרגממטא.

פִּידָגוֹג ע׳ פֶּדָגוֹג. פסיק׳ בחודש ק״א ע״ב: אמר פידגוגו וכו׳.

פִּידָגוֹגְתָא נ׳, מחנכת nurse | *Erzieherin* תרג׳ יב״ע בר׳ ל״ה ח׳ (מינקת רבקה): פידגוגתא דרבקה.

פידגרה ע׳ פּוֹדָגְרָה. ירוש׳ מעש׳ פ״א מ״ט ע״א: מן דו ירים פידגרה.

פִּידְעָה ז׳, פצע wound | *Wunde* תרג׳ שמ׳ כ״א כ״ה (פצע תחת פצע): פידעא חלף פידעא.

פִּיו ז׳, גדיל fringe | *Franse* כלא׳ פ״ט מ״ט: פיו של צמר בשל פשתן אסור.

פִּיוּלָא נ׳, מין בגד עליון an upper-garment | *ein Oberkleid* תנח׳ בובר נח כ״א: נתן וכו׳ טלית לשֵׁם וליפת פיוולא.

פִּיוּט ז׳, שירה fiction | *Dichtung, Erdichtung* ב״ר פפ״ה: שלא יאמרו דברי פיוטין הן.

פִּיוּטוֹת ז״ר, טף, קטנים little children | *unmündige Kinder* ירוש׳ ערי׳ פ״ז כ״ד ע״ג: הפיוטות מקחן מקח.

פִּיוּלִי נ׳, קערה bowl | *Schüssel* תרג׳ יב״ע במ׳ ז׳ י״ג (קערה): פיולי.

פִּיוּס, פִּיוּסָא ז׳, ריצוי, פיצוי conciliation | *Besänftigung* ירוש׳ תעני׳ פ״ב ס״ה ע״ב: בני המדינה מקלסין אותי ואני מקבל פיוסן; ב״ר פצ״ד: אגב פיוסא וכו׳.

פִּיוֹסְרוֹם שם רחוב מעוקם ומפותל name of a tortuous street | *Name einer gewundenen Straße* ירוש׳ ערי׳ פ״ח כ״ה ע״ב: אהן פיוסרום זרק מתוכה.

פִּיזָא, פִּיזוּזָא ז׳, פז fine gold | *Feingold* תרג׳ איוב כ״ח י״ח (כלי פז): מיאני פיזוזא; כת׳ ע״ז ע״ב: תכתקי פיזא.

פִּיזוּר ז׳, זירוי והפצה scattering | *das Zerstreuen* טבול יום ב׳ ג׳: אם היה מפוזר במדוכה טהור מפני שהוא רוצה בפיזורו.

פִּיזְמָא ז׳, מזמור, פזמון hymn | *Lobgesang* פסיק׳ החודש ק״א ע״ב: פיזמא דידיה הוא סליקת ביה למיתן לי אוריתא.

פִּיזְמִיקוֹן, פִּיזְמָרִיקוֹן ז׳, מה שמתנחל בדרך הטבע מאבות לבנים patrimony | *väterliches Erbteil* מדרי תה׳ י״ח מ״א: פיזמריקון שלי הוא שנאמר וזאת ליהודה; ילק׳ שמואל קס״ג: פיזמיקון.

פִּיחָה נ׳, 1) זעזוע convulsion | *Erschütterung* שמו״ר פמ״ג: ישראל שנתנו פיחה בעולם בעגל שעשו.

2) הקאה expectoration | *das Auswerfen* ירוש׳ ערי׳ פ״י כ״ו ע״ב: רב אמר בפיחה.

3) הוצאת אדים flatulence | *Blähung* ע״ז י״ז ע״א: כשם שהפיחה הזו אינה חוזרת למקומה.

פִּיחָם ז׳, פחם, גחלת coal | *Kohle* תוס׳ מעש״ש ה׳ י״ג: בית ע״ז מפחמין אותו בפיחמין.

פיטולין ע׳ פוטליילוס. ספרי עקב מ״ג: ושמעו קול המונה של רומי מפיטולין.

פיטום ע׳ פִּיטוּם. ב״מ ס׳ ע״א: נותן לתוך פיטום אחד.

פִּיטוּם, פִּיטוּמָא ז׳, ריקוח, הרכבת בשמים compounding ingredients | *Mischung, Bereitung von Spezereien* כרי׳ ו׳ ע״א: פיטום הקטורת וכו׳; שם ג׳ ע״א: בעי למיתניא פיטומין בהדי הדדי.

פִּיטוֹמֶת נ׳, עוקץ שבדד האשה nipple | *Brustwarze* נדה מ״ז ע״א: משישחירו הפיטומות.

פִּיטוּם ז׳, חבית **Faß** | **barrel** כת׳ ק״א ע״ב: מסתפק הימנה כפיטום גדול.

פִּיטוּרָה נ׳, קיר אבן **Steinwand** | **stone-wall** ירושׁ׳ כלא׳ פ״א כ״ז ע״ב: על גבי פיטורה על גבי סלעים.

פִּיטוּרֵי ז״ר, חבלים, עבותות **Taue, Stricke** | **ropes** בר׳ ח׳ ע״א: כפיטורי בפי ושם.

פִּטוּרִין ז״ר, גירושין **Scheidung** | **divorce** גיט׳ פ״ט מ״ג: גט פיטורין.

פִּיטְמָא ז׳, פטפוט **Geschwätz** | **talk** ויק״ר פ״כ: למאן פיטמין.

פִּיטִים ע׳ פִּיטוּם. תוס׳ כלי ב״ק ד׳ מ״ז: פיטים שקירו לו ועשאו תנור וכו׳.

פִּיטָם ע׳ פִּיטוּם. ר״ה פ״ג מ״ז: התוקע לתוך הבור או לתוך הדות או לתוך הפיטס.

פִּיטְמָא 1) ז׳, שמנונית **Fettigkeit** | **fatness** ב״ק מ״ז ע״א: פיטמא לבעל הפרה.

2) עוקץ שבראש הפרי **Spitze** | **tope-piece** עוקצ׳ פ״ב מ״ג: הפיטמא של רמון.

פִּיטְמָה נ׳, כנ״ל 2. ירושׁ׳ כלא׳ פ״א כ״ז ע״א: פיטמה של אבטיח.

פִּיטָם ע׳ פִּיטוּם. ירושׁ׳ ביצה פ״ג ס״ב ע״א: צד הוא בפיטס.

פִּיטְפּוּט ע׳ פִּטְפּוּט. שבת ע״א ע״ב: חרסית וכו׳ כדי לעשות פיטפוט.

פִּיטָק, פִּיטָקָא ע׳ פִּיתְקָא. תרג׳ דה״ב כ״א י״ב (מכתב): פיטקא; ירושׁ׳ סנה׳ פ״א י״ט ע״ג: נטל שבעים פיטקין וכתב עליהן זקן ושנים חלק והטילן לקלפי וכו׳.

פִּיטְרָא ז׳, פטריה **Pilz** | **fungus** שבת ק״ז ע״ב: האי מאן דתלש פיטרא.

פיטרה סולינון ע׳ פִּיטְרוֹסִילִינוֹן. ירושׁ׳ כלא׳ פ״א כ״ז ע״א: פטר פיטרה סולינון.

פיטרון ע׳ תֵּיאַטְרוֹן. שמו״ר פט״ו: שמא אצל בית המרחץ אמר לי או שמא בצד פיטרון אמר לי (ובתנח׳ חיי ג׳: תיאטרון).

פִּיטְרוֹסִילִינוֹן ז׳, מין כרפס **Petersilie** | **rock-parsley** ירושׁ׳ שבי׳ פ״ט ל״ח ע״ג: כרפס שבנהרות – פיטרוסילינון.

פִּיטְרוֹפִּין ז״ר, ע׳ אַפִּיטְרוֹפּוֹס. ירושׁ׳ פסח׳ פ״ח ל״ה ע״ד: יתום ששחטו עליו פיטרופין.

פִּיטְרִין ע׳ פּוּטִירִין. ב״ר פנ״א: מנת כוסם – כפיטרין פיטרין לאחר המרחץ.

פִּיטַרְכָא ע׳ פִּי הַטַּבַּעַת. ילק׳ קהל׳ תתקע״ז: מכנתא דמעיא לפיטרכא.

פִּיטְרָס שם איש **männlicher Name** | **a man's name** ירושׁ׳ מו״ק פ״ג פ״ב ע״ד: ר׳ יוסי בר פיטרס.

פיטרתא ע׳ פְּרִטְתָא שהש״ר ג׳ י״א: פיטרתא דרימונים.

פייטוי, פַּיְיטָן, פַּיְיטָנָא ז׳, משורר **Dichter** | **poet** ויק״ר פ״ל: פייטן ודרשן; שהש״ר ג׳ ו׳: פייטוי; שם א׳ א׳: הדין פייטנא.

פַּיְילָא, פַּיְילֵי נ׳, כוס, קערה **Becher** | **cup, bowl** | **Schüssel** תרג׳ יב״ע בר׳ מ׳ י״ב: פיילא דרוגזא; תרג׳ ירוש במ׳ ז׳ י״ג (קערה): פיילי.

פַּיְילָן ז׳, מוזג **Mundschenk** | **cup-bearer** קהל״ר ג׳ ט׳: והוה פיילן נהיג מעתיד ליה חד משקויי חמים בכל יום.

פַּיְילְתָא נ׳, קערה **Schüssel** | **bowl** תרג׳ ירושׁ׳ במ׳ ז׳ פ״ה: פיילתא ומזרקא.

פַּיִּס ז׳, גורל, הגרלה **Verteilung durchs Los** | **allotment** יומא פ״ב מ״ב: זה הפייס הראשון.

פַּיְיסָא ז׳, 1) כנ״ל. יומא כ״ב ע״א: תקינו לה פייסא.

2) שלום **Frieden** | **peace** נדה ל״ז ע״א: עבדו רבנן פייסא.

פַּיְיסוֹנָא ז׳, בנאי **Maurer** | **mason** ירושׁ׳ יב׳ פ״ב י״ג ע״א: הדין פייסונא וכו׳.

פִּיל 1) ז׳, מין חי גדול **Elefant** | **elephant** כלא׳ פ״ח מ״ו: הפיל והקוף מין חיה.

2) ת׳, בלול, מרוכב | soaked, permeated | *übergossen, durchdrungen* תרג׳ ויק׳ י״ד כ״א (בלול בשמן): דפיל במשח.

פִּילָא 1) כביל 1. ברי׳ נ״ה ע״ב: פילא דעייל בקופא דמחטא.

2) כביל 2. תרג׳ ויק׳ י״ד י׳ (בלולה בשמן): דפילא במשח.

3) חריץ, סדק | crack, split | *Ritze, Spalt* ב״ב נ״ד ע״א: דשדא ליפתא בי פילי דארעא.

4) מין בושם | an aromatic plant | *eine wohlriechende Pflanze* כתי׳ ע״ז ע״ב: פילא ולודנא.

5) עי׳ פִּילֵי. תנח׳ מקץ י׳: הושיב שומרים על פתחי פילאות.

6) ת׳, זקן | old | *alt* ויק״ר פל״ג: פילא פורני.

פֵּילָגוֹס ז׳, לב ים | offing | *hohe See* קהל״ר ג׳ ו׳: כד עללין אנן לפילגוס אנן קטלינן ליה.

פִּילָה ז׳, 1) פול | bean | *Bohne* ירוש׳ כלא׳ פ״א כ״ז ע״א: פילה פושונא גילבונה וכו׳.

2) שם איש | a man's name | *männlicher Name* ירוש׳ ברי׳ פ״ט י״ד ע״ב: יודן בן פילה.

פִּילוּג ז׳, חלוקה | division | *Teilung* ירוש׳ ברי׳ פ״א ב׳ ע״ג: וכל פילוג מי בראשית מתפלגין מתחתיו.

פִּילוֹטִימְיָא נ׳, מיזה פומבי | public show | *öffentliches Schauspiel* שמו״ר פ״ל: שמע שפילוטימיא נעשית במדינה.

פִּילוּל ז׳, תפלה ותחנה | pleading, prayer | *das Beten* דב״ר פ״ב: פילול דכתיב ויעמוד פנחס ויפלל.

פִּילוּמָא ז׳, טיט | mud | *Schlamm* ירוש׳ שבת פכ״ב מ״ו: אין יורדין לפילומא.

פִּילוֹן ז׳, 1) מין בושם | aromatic leaves | *wohlriechende Blätter* ספרא ויקרא חובה פרשה י״ב פרק כ״ב: המערב וכו׳ עלי גפנים בפילון.

2) מבוא, שער | gateway | *Torweg, Zugang* ויק״ר פ״ל: איזה פילון מפולש לחיי עוה״ב.

פִּילוֹסוֹפוֹס ז׳, חכם, חוקר | philosopher | *Philosoph* ירוש׳ שבת פ״ג ו׳ ע״א: חד פילוסופוס שאל לבר קפרא.

פִּילוּסִין 1) עיר במצרים | Pelusium in Egypt | *Pelusium in Ägypten* תרג׳ יב״ע ברי׳ מ״ז י״א: (ארץ רעמסס): ארעא דפילוסין.

2) מין בד מעיר פילוסין | Pelusian linen | *pelusisches Leinen* ירוש׳ יומא פ״ג מ׳ ע״ד: ואין שני של פילוסין יפה מן הראשון של הנדוין.

פִּילוֹסְפוּס שם איש | a man's name | *männlicher Name* ע״ז פ״ג מ״ד: פרוקלוס בן פילוספוס.

פִּילְהָא ז׳, פלח הרכב של ריחיים | millstone | *Mühlstein* ירוש׳ מו״ק פ״א פ׳ ע״ד: אית לן פילהא דמועדא.

פִּילְטָא עי׳ פוֹלְיָיטוֹן. שהש״ר ד׳ י״ד: אהלות – פילטא.

פִּילֵי נ׳, שער | gate | *Tor* ירוש׳ יב׳ פי״ב י״ב ע״ד: מן דמטון פילי א״ל רבי זעירא ההן פתח חצירך.

פִּילְיוֹם עי׳ פַּלְיוּם. ירוש׳ ברי׳ פ״ב ד׳ ע״ג: מעבר ליה בפיליום.

פִּילְיִיטוֹן עי׳ פוֹלְיָיטוֹן. תוס׳ דמ׳ א׳ כ״ו: שמן טוב וכו׳ פילייטון.

פִּילְכָא ז׳, 1) פלך, מחוז | district | *Distrikt* תרג׳ יה׳ י״ז י״א (הנפת): תלתא פילכין.

2) כלי המטוה | spindle | *Spindel* מגי׳ י״ד ע״ב: אתתא בהדי שותא פילכא (בהו׳ אח׳: פילכה).

פִּילְכָא עי׳ פִּיוְלָא. ירוש׳ דמ׳ פ״ב כ״ד ע״א: פילכיה דשמלא לימינא.

פִּילֶם ז׳, מין משקל | a weight | *ein Gewicht* תרג׳ יח׳ ד׳ י׳ (עשרים שקל): עשרין פילם.

פִּילְפּוּל, פִּילְפּוּלָא עי׳ פִּלְפּוּל. תמורה ט״ז ע״א: מתוך פילפולו וכו׳; נד׳ ל״ח ע״א: פילפולא בעלמא.

פִּילְפִּי שם אמורא | name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש׳ מגי׳ פ״ד ע״ה ע״א: ר׳ פילפי בר פרטה.

פִּילְפֵּל, פִּילְפְּלָא ע׳ פִּלְפֵּל. תוס׳ ביצה סוף ב׳: היו שוחקין הפילפלין בריחיים שלהן; פס׳ מ״ב ע״ב: פילפלי אריכתא.

פִּילְפְּלָן ע׳ פַּלְפְּלָן. ירוש׳ הור׳ פ״ג מ״ח ע״ג: הסודרן קודם לפילפלן.

פִּילְקִי נ׳, משמר, תפיסה prison | *Gefängnis* שמו״ר פט״ו: למטרונה שהיתה מקטרגת למלך נתנה בפילקי.

פִּילְקִין, פִּילְקִים ז׳, גרזן axe | *Beil* שמו״ר פי״ב: יורד כפילקין וקוצץ את האילנות; מדר׳ תה׳ ק״ה ל״ג: כפילקים הזה היה יורד הברד עליהם.

פִּילַקְתָּא נ׳, פילגש concubine | *Kebsweib* תרג׳ יב״ע בר׳ ל״ו י״ב (פילגש): פילקתא.

פִּינוּכָא ז׳, דהרה speeding | *das Traben* תרג׳ שופ׳ ה׳ כ״ב (מדהרות דהרות אביריו): מפינוכא דהוה מפניך.

פִּינוֹן ז׳, לבד felt | *Filz* כלא׳ פ״ט מ״ז: מנעלות הפינון.

פינוסין ע׳ פִּיסְטִין. מדר׳ תה׳ י״ט ב׳: ופורעין בפינוסין.

פִּינוּקָא ז׳, תענוג pleasure | *Vergnügen* תרג׳ מש׳ י״ט י׳ (תענוג): פינוקא.

פִּינָךְ, פִּינְכָא ז׳, קערה dish | *Schüssel* ירוש׳ סנה׳ פ״א ל׳ ע״ג: פינך דסולת; תענ׳ כ״ד ע״ב: פינכא דדייסא.

פִּינָס ז׳, מין בגד a cloak | *ein Mantel* ב״ר פפ״ד: ויפשיטו — זה הפינס.

פינסור [קוּסְטוֹר] ז׳, שומר guard | *Wächter* תנח׳ שופ׳ י׳: והיה הפינסור שלה עומד על פתח המדינה.

פִּינְקַאי ז׳, שם איש a man's name | *männlicher Name* בר׳ כ״ח ע״א: יוחנן בן נדבאי תלמידו של פינקאי.

פִּינְקֵס, פִּינְקְסָה ע׳ פִּנְקָס. ב״ר פס״ט: קפלה כפינקס; ירוש׳ שבת פ״ב י״ג ע״ד: הוקק כגון ההן פינקסה.

פַּיֵּס פיעל, ריצה, פיצה, שידל to pacify, to conciliate | *besänftigen, beruhigen* ב״ר פצ״ג: לא פייס יוסף את אחיו אלא בבכיה.

הַפִּיס הפ׳, 1) כנ״ל. שבוע׳ מ״ה ע״א: כדי להפיס דעתו.

2) הסיר to loosen | *loslösen* כת׳ ו׳ ע״א: המפיס מורסא וכו׳.

3) הבחין to distinguish | *unterscheiden* שבת נ״ד ע״א: מי מפיס איזו ליבש ואיזו לחלב.

4) הכריע ע״י גורל to decide by lots | *durchs Los entscheiden* תמיד פ״א מ״ב: הפיסו זכה מי שזכה.

הִתְפַּיֵּס התפ׳, נתרצה to be appeased | *sich besänftigen lassen* יומא פ״ו ע״ב: בשר ודם מקניט את חבירו בדברים ספק מתפייס ספק אינו מתפייס.

פַּיֵּס פַּעל, 1) ע׳ פַּיֵּס. תרג ש״א כ״ד ח׳ (וישסע דוד את אנשיו בדברים): ופייס דוד ית גברוהי בפתגמיא.

2) בקש רחמים to pray | *anflehen* תרג׳ יב״ע בר׳ מ״ב כ״א (בהתחננו אלינו): כד הוא מפייס לנא.

אַפֵּיס אפ׳, חילל to desecrate | *herabwürdigen* תרג׳ יב״ע ויק׳ כ״א ה׳ (כי תחל): ארום תפיס.

אִיתְפִּיס, אִיפַּיַּס אתפ׳, 1) נתחלל to be degraded | *herabgewürdigt werden* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ג י״ח: ולא יתפס ית גרמיה.

2) ע׳ הִתְפַּיֵּס. במ״ר פי״ה: מאן פייסך דאיפייסת.

פִּיסָא ז׳, 1) גורל lot | *Los* תרג׳ אס׳ ט׳ כ״ד (הפיל פור): צבע פיסא.

2) גוש אדמה lump | *Erdklumpen* סנה׳ ס״ד ע״א: שקל פיסא שדא ביה.

3) פת bread | *Brot* ירוש׳ בר׳ פ״ו י׳ ע״ב: הדין פיסא.

פִּיסְגָא נ׳, חתיכה piece | *Stück* ירוש׳ נד׳ פ״ד ל״ה ע״ד: תמחוי החוזר — פיסגתא.

פִּסָּה ז׳, כַּף יד או רגל palm of the hand or the foot | *Fläche (von Hand und Fuß)* אהלי׳ פ״א מ״ח: בפיסת הרגל וכו׳ בפיסת היד.

פִּיסוּגָא ז׳, חתיכה piece | *Stück* תרג׳ ויק׳ כ״ו מ״ב: ביני פיסוגיא.

פִּיסוּל ז׳, קציצה cutting off | *das Abhauen* שבי׳ פ״ב מ״ג: כל זמן שאני ראשי בעבודת האילן ראשי אני בפיסולו.

פִּיסוּלָא עי׳ פְּסוּל. תרג׳ יב״ע בר׳ ל״ה כ״ב: דילמא נפיק מיני פיסולא.

פִּסּוֹן ז׳, בנאי mason | *Maurer* כלי׳ פ״כ מ״ב: עריבת פיסונות.

פִּיסוּק ז׳, הפסקה separation, interruption | *Trennung, Unterbrechung* זב׳ נ״ג ע״ב: פיסוק ארבע מתנות.

2) קביעת המחיר setting a price | *Festsetzung des Preises* ירוש׳ ב״מ פ״ה י׳ ע״ג: בפיסוק איתפלגון.

3) פישוק, פתיחה לרווחה spreading, straddling | *das Spreizen* כת׳ ל״ט ע״ב: צער של פיסוק הרגלים.

פִּיסוּק טְעָמִים סימני ההפסק במקרא, נגינות punctuation marks | *Interpunktionszeichen* נדרי׳ ל״ז ע״א: פיסוק טעמים.

פִּסְטִין, פִּסְטִים נ׳, אמנה, אשראי trust | *Treu und Glauben* ילק׳ תה׳ תרע״ב: ופורעין בפיסטין; ירושי׳ כת׳ פ״ב כ״ו ע״ב: שטר אמנה ושטר פיסטים הוא.

פִּסְטְלְיוֹת נ״ר, קורות שעל גבי עמודים epistyles | *Hauptbalken* ירוש׳ סוכה פ״א נ״ב ע״ב: ארבעה עמודים ועליהם ארבע פיסטליות.

פִּסְטְקָא ז׳, מין אגוז pistachio-nut | *Pistazie* ירוש׳ כלא׳ פ״א כ״ז ע״א: מה נפיק מביניהון – פיסטקין.

פִּסְיוֹנֵי עי׳ פְּסְיוֹן. תוס׳ כלא׳ א׳ ח׳: תרנגול טווס ופיסיוני.

פִּסִּין נ״ר, מין מס a Roman tax | *eine römische Steuer* ירוש׳ פאה פ״א ט״ו ע״ב: אם נתת מכיסך צדקה הקב״ה משמרך מן הפיסין ומן הזימיות.

פִּסְעָא נ׳, פסיעה, צעד step | *Schritt* תרג׳ ש״א כ׳ ג׳ (כפשע): כפיסעא חדא.

פִּסְפָּס עי׳ פְּסִיפָס. אדר״נ פכ״ח: אבן פיספס.

פִּסָּק ז׳, 1) הפסקה interruption | *Unterbrechung* ירוש׳ שקל׳ פ״ג מ״ז ע״ב: לשתותן בפיסק.

2) מדרון slope | *Abhang* תוס׳ עירו׳ י׳ (ז׳), ב׳: ההרים והפיסקין וכו׳.

פִּסְקָא ז׳, 1) חתיכה piece | *Stück* ירוש׳ כלא׳ כ״ט ל״ב ע״ד: פיסקי דעמר.

2) מגבית subscription for charity | *Almosensammlung* דב״ר פ״ד: עשה שם ריש לקיש פיסקא.

פִּסְקוֹן כנוי למלאך גבריאל surname of the angel Gabriel | *Beiname des Engels Gabriel* סנה׳ מ״ד ע״ב: שלש שמות יש לו פיסקון וכו׳.

פִּסְקְיָא עי׳ פְּסִיקְיָא 1. פס׳ י״א ע״א: כורך עליו פונדא או פיסקיא.

פִּסְקִינוֹם ז׳, בריכה של דגים fish-pond | *Fischteich* ילק׳ קהל׳ תתקס״ז: ברכות מים-פיסקנום.

פִּסְקְתָא נ׳, חלק portion | *Stück, Teil* ב״ב קנ״א ע״ב: פיסקתא דפרדיסא.

פִּסְתָא נ׳, 1) פת, לחם piece, bread | *Bissen, Brot* ירוש׳ תענ׳ פ״ד ס״ט ע״ג: הוה צבע פיסתיה בקטמא ואמר זו היא עיקר סעודת תשעה באב.

2) עי׳ פִּסָּה. תרג׳ מל״א י״ח מ״ד (ככף איש): כפיסת יד גבר.

פִּסְתְקָא ז׳, מין אגוז pistachio-nut | *Pistazie* גיט׳ נ״ט ע״א: כפיסתקא ופלגי דפיסתקא.

פִּיעוּר ז׳, גילוי בית הסתרים uncovering oneself | *das Sichentblößen* סנה׳ ק״ו ע״א: ומה איכפת לך כלום מבקשין ממך אלא פיעור.

פִּיף ז׳, קשר knot | *Knoten* תוס׳ צוק׳ מקואות ז׳, (ח׳), י׳: וראשו מודבק בפיף או ביציאה.

פִּיפָה נ׳, ע׳ פִּיו. ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״א: דלא מוקמה נבל דעמר מיקמי נבל דכיתן בגין פיפה.

פֵּיפוּר, פֵּיפוּרָא ז׳, שבכה, מקלעת trellis, wicker-work | *Gitter, Spalier* ירוש׳ כלא׳ פ״ו ל׳ ע״ג: אם היה דרכו לפסע בין פיפור לפיפור; תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ו ג׳: ותעטרון בסלייא וצוביא ופיפורייא.

פיפורין ע׳ פורפורא. ב״ר פע״ד: והעביר פיפורין מעליו.

פיפארות, פיפיאורות ע׳ פיפור. תוס׳ כלי׳ ב״מ ו׳ ו׳: פיפיארות שאינה יכולה לינטל וכו׳ (צוק׳ שם: פיפיאורות).

פיפיורא ז׳, שומר הארמון a palace-guard | *Palasthüter* ע״ז י״א ע״א: ניפיורא נקט נורא קמי פיפיורא פיפיורא לדוכסא.

פיפיארות ע׳ פיפורא. ירוש׳ פס׳ פ״א כ״ז ע״ב: הדא פיפייארות אפילו גבוה כמה וכו׳.

פיפילון ז׳, מסך curtain | *Vorhang* ילק׳ תה׳ תשלי״ה: נטל פיפילון ופירש עליו.

פיפין ז״ר, ע׳ פא. שבת ק״נ ע״ב: מיתין פיפין פיפין מיתין.

פיפני עיר בסוריא Epiphania, city in Syria | *Epiphania, Stadt in Syrien* ב״ר פל״ז: החמתי – פיפני.

פיפקין ע׳ פיפילון. רות רבה פ״ג: נטל פיפקין.

פיצוליא ז״ר, פירות בוסר unripe fruits | *unreife Früchte* ירוש׳ ביצה פ״ד ס״ב ע״ב וע״ג: באילין פיצולייא וכו׳.

פיצמלין ז״ר, מיני מתיקה lozenges | *Pastillen, (Zuckerkügelchen)* שמו״ר פמ״א: איני מבקש אלא מן הפיצמלין שבתוך פיך.

פיצתא נ׳, גורל lot | *Los* תרג׳ יב״ע דב׳ ד׳ ל״ד (לקחת לו גוי מקרב גוי): למיפרשא ליה אומא בפיצתא.

פיקא ע׳ פיטמא 2. ירוש׳ סוכה פ״ג נ״ג ע״ד: פיטמתו וכו׳ שושנתו וכו׳ פיקא.

פיקה נ׳, 1) בליטה בגנוף protruding cartilage | *hervortretender Knorpel* חולי׳ פ״י מ״ד: פיקה של גרגרת.

2) ראש הכישור spinner's coil | *Wirtel der Spindel* כלי׳ פי״א מ״ו: פיקה של מתכת.

3) זעזוע rise and fall | *das Schwanken* ילק׳ אס׳ תתרנ״ד: מכניסין פיקה בממונו של עולם.

פיקוח נפש ע׳ פקוח נפש. כת׳ ט״ו ע״ב: אין הולכין בפיקה נפש אחר הרוב.

פיקום ע׳ פיקם 1. ילק׳ ויק׳ תקנ״ט: ושני יכול פיקום ת״ל תולעת.

פיקוסא ז׳, הסרת השערות הדקות שבפרחים removing the down (of plants) | *Entfernung des Flaums (von Pflanzen)* ב״מ פ״ח ע״ב: עד דגמר לפיקוסייהו.

פיקח ע׳ פקח. ירוש׳ מגי׳ פ״ב ע״ג ע״ג: הוה פיקח ושתוק.

פיקטני נ׳, מין כלי a vessel | *ein Gefäß* תוס׳ ב״ב ה׳ ד׳: המוכר בפיקטני וכו׳.

פיקם ז׳, 1) מין צבע אדום a red colour | *eine rote Farbe* ספרא טהר׳ מצורע נגעים פ״א: שני יכול פיקם ת״ל תולעת.

2) פרח blossom | *Blüte* ב״מ פ״ה ע״ב: משינטל פיקם שלהן.

פיקסינה ע׳ פיקסינון. ירוש׳ כת׳ פ״ז ל״א ע״ד: תאשור – פיקסינה.

פיקעא ז׳, בקיע split | *Spalt* ע״ז כ״ח ע״ב: ולינח פיקעא בהדי פיקעא.

2) פי הטבעת slits in the rectum | *Mastdarm-öffnung* שם: ר׳ יעקב חש בפיקעא.

3) פקועה (מין קשוא) bitter-apple | *Koloquinte* תרג׳ מל״ב ד׳ ל״ט (פקועות שדה): פיקעי חקלא.

פיקפוק ז׳, נזיפה reproach | *Vorwurf* ירוש׳ סנה׳ פ״ב כ׳ ע״ב: פיקפוקי דברים היו שם.

פיקרין ע׳ פוקרין. קהל״ר י׳ ט״ו: אילו הייתי שם פיקרין הייתי כורך על צוארו.

פִּיר, פִּירָא ז׳, בור pit | *Graben* כת׳ ע״ט ע״ב: פיר של גפרית; ב״ב י״א ע״א: פירא דסופלי.

פִּירָא דְּכְוָורֵי בריכה של דגים fish-pond | *Fischteich* תענ׳ כ״ד ע״א: פירא דכוורי.

פֵּירָא ז׳, 1) פרי fruit | *Frucht* סוכה ל״א ע״ב: לא גמר פירא.
2) תועלת, הנאה, שימוש usufruct | *Nutznießung* כת׳ ע״ט ע״א: פירא וכו׳ קרנא.

פִּירוּג ז׳, מחיר, תמורה exchange, price | *Preis, Ersatz* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ג י״ט: (מחיר כלב): פירוג דכלב.

פִּירוֹז שם איש a man's name | *männlicher Name* חול׳ ס״ב ע״ב: פירוז רשיעא.

פִּירוֹז אַנְדְּרַפְּתָּא מין עוף a bird | *ein Vogel* חול׳ ס״ב ע״ב: פירוז אנדרפתא אסיר וסימנך פירוז רשיעא.

פֵּירוּי ז׳, פריה, רביה fruitfulness | *Fruchtbarkeit* אסת״ר סוף: בהשפע בפירוי.

פֵּירוּכָא ז׳, 1) גריסין grist | *Graupe* תרג׳ יב״ע ויק׳ ב׳ ט״ז (גרש): מפירוכה.
2) עומר, אלומה sheaf | *Garbe* תרג׳ יב״ע בר׳ ל״ז ז׳ (אלומות): פירכן.

פֵּירוּכְיָיא נ׳, כנ״ל 1. תרג׳ יב״ע ויק׳ ב׳ ט״ז (גרש): מן פירוכייא.

פֵּירוּק ז׳, הפרדת כלי או בנין מורכב taking apart | *das Auseinandernehmen* במ״ר פ״ד: פירוקן בשעת מסעות כעמידתן בשעת חניית מסעות.

פֵּירוּקָא ז׳, תירוץ reply, solution | *Widerlegung eines Einwandes* ב״ק קי״ז ע״א: האי קושיא והאי קושיא האי פירוקא והאי פירוקא.

פֵּירוּר ז׳, 1) מלילת לחם לפתותים crumbling | *das Zerbröckeln* פס׳ כ״ח ע״א: חמץ וכו׳ בעי פירור.
2) פתותים crumb | *Brocken, Krume* ירוש׳ מו״ק פ״ב פ״א ע״ב: הוה מלקט פירורין ואכל.

פֵּירוּשׁ, פֵּירוּשָׁא, ביאור, הסבר explanation, commentary | *Erläuterung* ב״ב נ״ב ע״א: וכולן שאמרו בשעת מיתתו של פלוני הן יעשה כפירושן ואם לאו יעשה פירוש לפירושן; ע״ז ד׳ ע״א: לא ידע למימר לן פירושא דהאי פסוקא.

בְּפֵירוּשׁ תה״פ, בפה מלא, בהדיא, בבירור explicitly | *ausdrücklich* חול׳ צ״ה ע״א: לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר.

פֵּירוֹת ז״ר, ע׳ פְּרִי. ב״ר ל״ה ע״א: פירות האילן.

פִּירוֹתְזִימִיאָה ע׳ פְּרוֹזְתִימִיָּא. מכי׳ בשלח א׳: הגיעה פירותזימיאה שלכם.

פִּירְזוּמָא ז׳, עסיס juice | *Saft* פס׳ ק״ז ע״א: ומה פירזומא וכו׳ שיכרא מיבעיא.

פירזומטא [פְּרִיזוֹמָטָא] ז״ר, aprons | *Schürzen* ירוש׳ שבת פ״ו ח׳ ע״ב: המחלצות – פירזומטא.

פִּירְחָא ז׳, דפיקת הלב palpitation of the heart | *Herzklopfen* גיט׳ ס״ט ע״ב: לפירחא דליבא ליתי וכו׳.

פִּירָט ז׳, שודד הים pirate | *Seeräuber, Pirat* שמו״ר פי״ז: ספינות של פירטין.

פִּירְכָא ז׳, קושיא, טענה, סתירה refutation, objection | *Einwand, Widerlegung* חול׳ ע״ו ע״ב: אהדורי אפירכי למה לך.

פִּירְכּוּס ז׳, 1) קישוט בצבעים וכדומה painting, dyeing the hair | *das Bemalen, Herausputzen* ב״מ ס׳ ע״ב: פירכוס באדם מה היא כי הא דעבדא סבא דאזל צבעיה לרישיה ולדיקניה.
2) פרפור spasmodic movement | *das Zappeln, Zucken* חול׳ ל״ח ע״א: פירכוס שאמרו בסוף שחיטה.

פִּירְכּוּסָא כנ״ל 2. ב״ב קמ״ב ע״ב: פרכס תלתא פירכוסי.

פירכורין [פְּרִיכוֹרִין] ז׳, גליל, סביבה district | *Gebiet* דב״ר פי״א: אתה נפגש עם המלאך בפירכורין שלך.

פִּירְמָא ז׳, מאכל כתות hash | *Kleingeschnittenes* גיטי ס״ח ע״ב: פירמא דסילקא וכו׳ פירמא דכרתי.

פֵּירְעוֹן עי׳ פֵּרָעוֹן. שבוע׳ מ״א ע״ב: פירעון מעליא.

פִּירְצָא ז׳, נקב hole | *Loch* שבת ק״ה ע״א: כיון דאית ביה פירצי פירצי.

פִּירְקָא 1) פרק, פרשה chapter | *Abschnitt* פסי׳ קי״ז ע״א: סוף פירקא ריש פירקא וכו׳.
2) דרשה, הרצאה lesson | *Vortrag* פסי׳ ק׳ ע״א: אנא איקלעי לפירקיה דרי׳ פנחס.
3) זמן time|*Zeit* תרג׳ יב״ע במ׳ כ״ב ד׳: למהוי מלכין לפירקין.
4) בגרות puberty | *Reife, Mannbarkeit* תרג׳ יב״ע ויק׳ י״ט כ׳: סמוך לפירקיהון.

פִּירְקוֹן ז׳, פדיון redemption | *Auslösung* כת׳ מ״ז ע״ב: מזונותיה וכו׳ ופירקונה.

פִּירְקוּם עי׳ פִּירְכּוּם 1. ירוש׳ ב״מ פ״ד ט׳ ע״ד: שיש פירקום באוכלין.

פִּירְקְתָא נ׳, פרק וקשר שבין חוליה לחוליה באברים joint | *Gelenk* תרג׳ איכה ה׳ ה׳: פירקת צוורנא.

פִּירְשָׁה ז׳, פרש, צואה secretion, excrement | *Mist, Ausscheidung* חולי׳ קט״ז ע״ב: פירשא בעלמא הוא.

פִּישׁוּט ז׳, הושטה stretching forth | *das Ausstrecken* מגי׳ כ״ב ע״ב: פישוט ידים ורגלים.

פִּישְׁפָּשׁ ז, פתח קטן בשער wicket | *Pförtchen* זבח׳ נ״ו ע״א: שני פישפשין היו בבית החליפות גובהן שמונה וכו׳. ועי׳ פִּשְׁפָּשׁ.

פִּישְׁפְּשָׁה שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירושי׳ שבי׳ פ״ו ל״ו ע״ג: פישפשה אמר קומי ר׳ יוסי.

פִּישְׁרָא ז׳, פתרון solution | *Lösung* תרג׳ שופ׳ ז׳ ט״ו (שברו): פישריה.
2) גרה שהבהמה מעלה cud | *wiedergekäutes Futter* תרג׳ ויק׳ י״א ג׳ (מעלה גרה): מסקא פישרא.
3) שלג נמס thawing snow | *aufgetauter Schnee* תרג׳ שני אס׳ ג׳ ח׳: פישרי דטבת.

פִּיתָא ז׳, לחם לחם, פת bread | *Brot* ברי׳ מ׳ ע״ב: בריך רחמנא מריה דהאי פיתא.

פִּיתּוּי ז׳, 1) הסתה והדחה persuasion, seduction | *Überredung, Verführung* שמ״ר פ״ג: בתחלה פיתוי פיתיתי אותך מכאן ואילך אמת אני מדבר עמך.
2) תביעת נערה מפותה claims of the seduced | *Rechtsanspruch einer verführten Jungfrau* כתי׳ ל״ה ע״ב: אין לה לא אונס ולא פיתוי.

פִּיתּוּלָא ז׳, הפכפכנות perverseness | *Verkehrtheit* תרג׳ מש׳ ח׳ ח׳ (נפתל ועקש): פיתולא ועיקומא.

פִּיתוֹם ז׳, בעל אוב ventriloquist | *Bauchredner* סנה׳ פ״ז מ״ז: בעל אוב זה פיתום המדבר משחיו.

פִּיתוּנָא ז׳, פתן adder | *Otter* תרג׳ יב״ע דב׳ ל״ב ל״ג (פתנים): פיתוניא.

פִּיתוּם עי׳ פִּיטוּם. תוס׳ טבול יום פ״ב מ״ג: כור או פיתום.

פִּיתוּתָא נ׳, עי׳ פִּיתָא. ירוש׳ דמ׳ פ״א כ״ב ע״א: יתיב אכיל נפל פיתותא מיניה.

פִּיתֵּחַ ז׳, פקח, גלוי עינים seeing | *Sehender* ב״ב קכ״ח ע״א: פיתח ונסתמא וחזר ונתפתח.

פִּיתְּחָא ז׳, פתח opening, door | *Tür, Öffnung* סנה׳ ק״י ע״א: לקרובי פיתחא.

פיתם ע׳ פִּיטוּם. ירושי׳ שבת פ״ג י״ד ע״א: צד הוא בפיתם.

פִּיתְנָא ז׳, פתן adder | *Otter* תרג׳ ברי׳ מ״ט י״ז (שפיפון עלי ארח): וכפיתנא יכמון על שבילא.

פִּיתָק, פִּיתְקָא ז׳, מכתב קטן, לוח; גורל ballot; lot, decree | *Zettel, Schreibtafel; Los, Geschick* ירושי׳ סוטה פ״א י״ז ע״ב: כתוב הד פיתק;

בכורים פ״ג ס״ה ע״ד: אוף ר׳ יונה הוה בפיתקא; סוטה י״ב ע״א: לא היו בפיתקה של חוה.

פִּיתְרָא ז׳, 1) פשר דבר interpretation | *Erklärung* ירוש׳ דמ׳ פ״ז כ״ו ע״ג: אין לך אלא כהדין פיתרא קדמיא.
2) כד a wine vessel | *Krug* ירוש׳ ע״ז פ״ב מ״א ע״ג: באילין פיתרייא רברבייא.

פִּיתְּתָא נ׳, פרוסה piece | *Stück* תרג׳ מש׳ כ״ח כ״א (פת לחם): פיתתא דלחמא.

פְּכוֹרָה שם איש a man's name | *männlicher Name* ירוש׳ סוטה פ״ט כ״ד ע״א: יהודה בן פכורה.

פַּכֵּה פיעל, הפיג to make evaporate | *schwinden machen* ב״ב י׳ ע״א: יין קשה שינה מפכהתו.

פְּכַה פַּעל, כנ״ל. ברי נ״ה ע״א: חלמא טבא אפילו לדידי בדיחותיה מפכחא ליה.

פַּכְחוּתָא נ׳, חומר נוזל fluid | *Flüssigkeit* נדה כ׳ ע״א: פכחותא דדיותא.

פַּכְסְמִין ז״ר, צנימים biscuits | *Zwiebacke* במ״ר פ״ז: ואוכלין פכסמין.

פַּכְסַס שם איש a man's name | *männlicher Name* ירוש׳ נזיר פ״ז נ״ה ע״ד: יוסי בן פכסס.

פִּכְפֵּךְ פ״ע, טפטף to drip | *tröpfeln* תוס׳ צוק׳ סוכה ג׳ ג׳: שמפכפכין ועולין וכו׳.

פָּכַר פ״י, שבר to break | *brechen* ב״ר פכ״ג: לשני אילנות שהיו סמוכין זה לזה פכרה רוח את אחד מהן וכו׳.

פָּכַר פ״י, שילב, חיבק את ידיו to clasp one's hands | *die Hände falten* שבת י׳ ע״א: פכר ידיה ומצלי.

פַּכֵּר פַּעל, הרס to demolish | *niederreißen* תרג׳ יב״ע ויק׳ י״ד מ״ה (ונתץ את הבית): ויפכרון ית ביתא.

אִתְפְּכַר אתפ׳, נהרס to be demolished | *niedergerissen werden* תרג׳ יב״ע ברי כ״ב מ׳: אתפכר במוי דטובענא.

פְּלַאגְרָא עי׳ פּוֹדַגְרָא. ב״ר פכ״ג: חלה את רגליו – שאחזתו פלאגרא.

פַּלְאטִינֵי ז״ר, פקודי חצר המלכות palace-guard | *Palastbeamte* במ״ר פ״ה: אעפ״י שהיתה משפחת קרח פלאטיני וכו׳.

פִּלְבֵּל פ״ע, סיבב וגלגל to roll | *rollen* תנח׳ בובר חוקת ג׳: עיניה מפלבלות.

(פלג) הִפְלִיג הפ׳, 1) נתרחק to go away | *sich entfernen* ירוש׳ בר׳ פ״א ב׳ ע״ד: יצא המלך לידע מה הוא מבקש ומצאו שהפליג.
2) נסע בספינה to go to sea | *eine Seereise antreten* שבת י״ט ע״א: אין מפליגין בספינה.
3) שבת to rest from work | *ruhen, rasten* ויק״ר פ״ל: לכשיפליג ממלאכתו.
4) דחה, הסיח את הדעת to divert, to put off | *entfernen, ablenken* ירוש׳ ע״ז פ״ב מ׳ ע״ג: אם שואלו להיכן הוא הולך יפליגנו כשם שהפליג יעקב אבינו לעשו.

הִתְפַּלֵּג התפ׳, נתחלק to be divided | *sich teilen* ב״ר פט״ז: וכל מימי בראשית מתפלגין מתחתיו.

פְּלַג, פְּלֵיג פעו״י, 1) חילק to divide | *teilen* תרג׳ שמ׳ כ״א ל״ה (וחצו את כספו): ויפלגין ית כספיה.
2) היה מחולק בדעות to differ | *verschiedener Meinung sein* הול׳ צ״ב ע״ב: מיפלג פליגי ביה.

פְּלַג אִיקָר, פְּלַג יְקָרָא חילק כבוד to do honour | *Ehre erweisen* ב״ב קי״ט ע״ב: פליג ליה רביה יקרא; ירוש׳ תענ׳ פ״ד ס״ח ע״א: פלגון איקר לשמואל.

פַּלֵּג פַּעל, **אַפְלֵג** אפ׳, כנ״ל 1. תרג׳ בר׳ ט״ו י׳ (ויבתר אותם בתוך): ופליג יתהון בשוי; יב״ע שם מ״ט ז׳ (אחלקם): אפליג אחסנא.

אִתְפַּלַּג, אִיפְּלֵג אתפ׳, 1) נחלק to be divided | *geteilt werden* תרג׳ איוב ל״ח כ״ד (יהלק אור): יתפליג נהורא; ב״ב קכ״א ע״ב: ארץ ישראל לשבטים איפלוג וכו׳.

2) היה מחולק בדעות to differ | verschiedener Meinung sein ב״ר פכ״א: אתפלגון ר׳ אדא בר אהבה ור׳ המנונא.

3) הצטיין to be distinguished | sich auszeichnen גיט׳ כ״ח ע״א: כיון דאיפליג איפליג.

פֶּלֶג י׳— חלק share | Anteil תנח׳ משפ׳ ז׳: כל המוכיח את חבירו לשם שמים זוכה לפלגו של חקב״ה.

פְּלַג, פַּלְגָא ז׳, מחצית half | Hälfte, Spaltung בר׳ פ״ד מ״א: עד פלג המנחה; שבת פ״ט ע״ב: פלגא עלי ופלגא עלך.

פַּלְגָא קֵיסָר שני למלך Vice-Caesar | Vizekönig סנה׳ צ״ח ע״ב: קיסר ופלגא קיסר.

פַּלְגָּא, פַּלְגָּאָה ז׳, איש ריב querulous man | Streitsüchtiger קיד׳ ב״ח ע״א: פלגא אוקמינכי; גיט׳ ל״א ע״ב: מקמי פלגאה ניקום?

פַּלְגוּ, פַּלְגוּתָא עי׳ פַּלְגָא. תרג׳ ירוש׳ בר׳ כ״ב י״ד: דלא הוה בלבי פלגו; תרג׳ במ׳ ל״א ל״ו (המחצה): פלגותא.

פַּלְגִיסָא עי׳ פַּלֶגֶס. תרג׳ תה׳ ל״ז כ׳ (כרים): פלגיסין.

פַּלְגְּלִיסָא ז׳, מטרה לחץ target for projectiles | Zielscheibe תרג׳ איכה ג׳ י״ב (כמטרא לחץ): כפלגליסא לגירא.

פַּלֶּגֶס ז׳, בעל חי בתחלת ימי בגרותו an animal of beginning maturity | halbreifer Widder פרה פ״א מ״ג: בן שלשה עשר חודש אינו כשר לא לאיל ולא לכבש ר׳ טרפון קורהו פלגס.

פלגס [פִּינוּלֶס] ז׳, מין בגד a cloak | ein Kleidungsstück ירוש׳ תענ׳ פ״ד ס״ט ע״א: אורגי פלגס.

פַּלְגְסָא עי׳ פַּלְגְּלִיסָא. תרג׳ איוב ט״ז י״ב (למטרה): לפלגסא.

פלדום, פַּלְדִּים, פַּלְדָּס ז׳, מין שמלה, סדין a cloak | ein Tuch תוס׳ צוק׳ מגי׳ ד׳ (ג׳), ג׳: עטוף וכו׳ בפלדוס; תרג׳ שופ׳ י״ד י״ב (סדינים): פלדסין; דהי״ב ט׳ כ״ד (ושלמות): פלדיסין דבוץ.

פָּלָה פ״י, **פִּלָּה** פיעל, ברק to search | durchsuchen שבת י״ב ע״א: אין פולין לאור הנר; שם פ״א מ״ג: לא יפלה את כליו.

פַּלְהֶדְרִין עי׳ פַּרְהֶדְרִין. ירוש׳ יומא פ״א ל״ח ע״ג: ללשכת פלהדרין.

פְּלוּג ז׳, מנה (בסעודה) portion | Portion מגי׳ ז׳ ע״ב: אכלי בהו שיתין פלוגי.

פְּלוּגָה י׳— **פְּלוּגַּת דְּבָרִים** מחלוקת dispute | Streit שהש״ר ח׳ י״ג: לפי שאין ביניהן איבה וקנאה וכו׳ ופלוגת דברים.

פְּלוּגְתָּא נ׳, 1) מחלקה division | Abteilung תרג׳ דהי״ב כ״ג ח׳ (המחלקות): פלוגוותא.

2) וכות, מחלוקת difference of opinion, contest | Streit, Meinungsverschiedenheit יומא ד׳ ע״ב: במאי קא מיפלגי וכו׳ בפלוגתא דהני תנאי.

3) הבדל difference | Unterschied מו״ק י״ד ע״ג: אית ביה פלוגתא.

4) שם מקום name of a place | Ortsname במ״ר ס״ט: הדה בית מעון שיורדים לה מפלוגתא.

פלווט עי׳ בּוּלְוָט. תוס׳ צוק׳ יומא א׳ א׳: לישכת פלווטין.

פלוטומנין עי׳ פַּלְאטִינֵי. במ״ר פ״ז: בן פלוטומנין.

פלוטין עי׳ פּוּלְיְיטוֹן. ילק׳ במ׳ תשע״א: כאהלים — כפלוטין.

פְּלוּלְיָיא ז״ר, מין ירק a herb | ein Kraut ירוש׳ פס׳ פ״ג ל׳ ע״א: הורי ר׳ יוסי באילין פלוליא וכו׳.

פְּלוּמָא נ׳, כר של נוצה דקה down-pillow | Daunenkissen, Plumeau שהש״ר א׳ י״ז: אבנים שישן עליהם יעקב אבינו נעשו כמטה וכפלומא.

פלומופילון [פְּרִימוּפִּילוֹן] ז׳, ראש הפקידים primipilate | erster Offizier ספרי במ׳ קל״א: שימש פלומופילון שלו.

פְּלוּמַטְרִין ז׳, תיבה לשמירת דברי חפץ chest, box | Schattulle פסיק״ר פ״ו: היה לו פלומטרין

אחד של זהב קטן והיה בכל שעה נוטלו ומונה אותו.

פְּלוֹנִיקְיָא נ׳, ריב *Zank* | quarrel תנח׳ וארא י״א: שמא פלוניקיא יש למעלה.

פלונס [פִּינוֹלֵס] ז׳, מין בגד *ein* | a cloak *Kleidungsstück* ירוש׳ נד׳ פ״י מ״ב ע״ב: מהו להתיר בפלונס.

פְּלוּסִין ע׳ פִּילוּסִין 2. יומא פ״ג מ״ז: בשחר היה לובש פלוסין וכו׳.

פְּלוּסלוּס ז׳, 1) ע׳ פְּלַסְלוּס. ירוש׳ כלא׳ פ״א כ״ז ע״א: התורמוס והפלוסלוס וכו׳.

2) שם איש *männlicher Name* | a man's name ירוש׳ ע״ז פ״ג מ״ד: פרקלוס בן פלוסלוס.

פְּלוֹסְפוֹס ע׳ פִּילוֹסוֹפוֹס. ע״ז נ״ד ע״ב: שאל פלוספוס אחד את ר״ג וכו׳.

פלוקמיא [פְּלוּמַקְיָא] ז״ר, ע׳ פְּלוּמָא. מדר׳ תה׳ ג׳: פלוקמיא ומצעות.

פְּלַח ׳‑ העריץ ועבד לאלהות *an-* | to worship *beten* תוס׳ ע״ז א׳ ה׳: אינו אסור אלא לפולחין בלבד.

פְּלַח פ״, 1) עבד *arbeiten* | to work תרג׳ שמ׳ כ׳ ט׳ (ששת ימים תעבוד): שיתא יומין תפלח.

2) עבד לאלהות *anbeten* | to worship סנה׳ ק״ב ע״ב: מאי טעמא פלחת לעבודה זרה.

פְּלַח פַּעל, עשה, פעל *handeln, ver-* | to work *fahren* תרג׳ ישי׳ ל״ב ז׳ (מעשה הצדקה): מפלחי צדקתא.

אַפְלַח אפ׳, העביד *arbeiten lassen* | to make work תרג׳ דה״ב ב׳ י״ז (להעביד את העם): לאפלחא ית עמא.

אִתְפְּלַח אתפ׳, נעבד *bearbeitet* | to be tilled *werden* תרג׳ דב׳ ר״ה ד׳ (נחל איתן אשר לא יעבד בו): נחל בייר דלא יתפלח ביה.

פְּלְחָא ז׳, עובד עבודה זרה *Götzen-* | heathen *diener* תרג׳ יב״ע ויק׳ כ״ה מ״ז (לעקר משפחת גר): ולפלחהא דמזרעית גיורא.

פְּלַט ׳‑ 1) הקיא, הוציא מתוכו to vomit, to give out | *ausscheiden, ausspeien* פס׳ ע״ד ע״ב: כבולעו כך פולטו.

2) קרע *abreißen* | to tear off חול׳ קכ״א ע״א: בשר שפלטתו סכין.

הִתְפַּלֵּט התפ׳, נמלט וניצל *gerettet* | to be saved *werden* תנח׳ שמות י״ז: עתיד היה המבול לבוא לעולם ויתפלט ממנו נח ובניו.

פַּלְטָא שם איש *männlicher* | a man's name *Name* ירוש׳ תר׳ פ״י מ״ז ע״ב: לוי בר פלטא.

פַּלְטוֹרָא ז׳, משגיח השוק | market officer *Marktaufseher* תרג׳ יח׳ כ״ג מ׳: אתקינת שוקין ומנית פלטורין.

פַּלְטוֹרָה, פַּלְטוֹרִי נ׳, ארמון *Palast* | palace ספרי דב׳ ש״ט: מי שהכניסו אביו עשר פלטוריות ועמד וקנה פלטורה אחת משלו ואותה היה אוהב מכל פלטורין שהנחילו אביו.

פְּלַטְיָא נ׳, רחוב *Straße* | street ב״ר פכ״ב: אין יצר הרע מהלך לצדדים אלא באמצע פלטיא.

פַּלְטְיָאנֵי ז״ר, בני מרום עם הארץ | noblemen *vornehme Leute* ויק״ר פ״ב: אפרים—פלטיאני.

פַּלְטְיָה ע׳ פְּלַטְיָא. איכ״ר א׳ א׳: עשרים וארבע פלטיות היו בירשלים וכל פלטיה ופלטיה כ״ד מבואות.

פַּלְטִיוֹן שם איש *männlicher* | a man's name *Name* שהש״ר ו׳ י׳: פלטיון איש רומי.

פַּלְטְיוּתָא נ׳, 1) פְּלַטְיָא. ירוש׳ בר׳ פ״ג ו׳ ע״א: פלטיותא דציפורי.

2) שפע *Fülle* | plenty תרג׳ איוב ל״ז י׳ (ורוחב מים): פלטיות מיא.

פַּלְטִיָּאנֵי ע׳ פַּלְטְיָאנֵי. רות רבה א׳ ב׳: אפרתים – פלטייאני.

פַּלְטִין ע׳ פַּלְטוֹרָה. ב״ר פ״א: משל למלך שבנה פלטין משבנה את התחתונים אח״כ בנה את העליונים וכו׳.

פַּלְטִינִין ז״ר, פקידי הארמון | palace-guards | *Schloßbeamte* במ״ר פ״א: שבטו של לוי פלטינין היו.

פַּלְטֵּיר ז׳, ארמון | *Palast* | palace אסת״ר א׳ ב׳: שני פלטירין אחד לקיץ ואחד לחורף.

פַּלְטֵּירָא ז׳, חנות האופה | *Bäcker-laden* | bakery-shop ב״ר פב״ב: אזל ויתיב קמי פלטירא.

פַּלְטֵּירָה נ׳, 1) עי׳ פַּלַטְיָא. ב״ר פס״ט: מה פלטירה זו מבלה את העוברים והשבים והיא קיימת לעולם.

2) סחורה | *Ware* | goods for sale ירוש׳ ב״ק פ״ב ג׳ ע״א: אפיק פלטירה.

פַּלַטִית עי׳ פַּלַטְיָא. ירוש׳ שבת פ״א ב׳ ע״ב: שני פתחים פתוחים לשתי פלטיות וכו׳ לפלטית אחת.

פַּלְטֵר ז׳, 1) ארמון | *Palast* | palace במ״ר פי״ג: יכנס המלך לפלטרו.

2) מוכר מיני מאפה | seller of baker's ware | *Brotverkäufer* ע״ז פ״ד מ״ט: מוליכין עמו פת לפלטר.

3) חנות האפה | *Bäckerladen* | bakery-shop ירוש׳ דמ׳ פ״ב כ״ג ע״א: אם היה מוכר בפלטר או בחנות הסמוכה לפלטר.

פלטריה עי׳ פַּלַטְיָא. ב״ר פמ״א: שחי ונעבורה מה היו עושים להם מרביצים אותן בפלטריות.

פַּלְטְרִין ז׳, ארמון | *Palast* | palace סנה׳ פ״ב מ״ג: אינו יוצא מפתח פלטרין שלו.

פַּלַטְתָה שם מקום | *Ortsname* | name of a place ירוש׳ סוטה פ״א י״ז ע״א: הדא בית מעיין שיורדין בה מפלטתה ועולין בה מטיבריה.

פָּלֵי פ״י, בקע | *spalten* | to split יומא פ״ה ע״א: בהדי דקא פלי רישיה.

פַּלֵּי פעל, עי׳ פָּלָה. ירוש׳ מו״ק פ״ג פ״ב ע״א: מפלי מאנוי.

אַפְלֵי אפ׳, לגלג | *verspotten* | to sneer at איכ״ר א׳ א׳ (חד מאתינם ח׳): מכאן ולהבא לא תפלי בבני ירושלם.

פְּלָיָא בִּיאָרִי ז׳, מין ארבה | *eine Heuschreckenart* | a locust שבת צ׳ ע״ב: צפורת כרמים — פליא ביארי.

פְּלְיוֹם ז׳, סדין | *Laken* | sheet, blanket נדה פ״ה מ״א: ומתכסה בו בלילה וכו׳ וכן בפליום.

פְּלְיוֹן ז׳, כובע של לבד | *Filzhut* | felt-cape כלי׳ פב״ט מ״א: והפליון של ראש.

פליטה [פְּלִיפָּא] שם אמורא | *Name eines Amoräers* | name of an Amora ירוש׳ תעני׳ פ״ד ס״ח ע״ד: התיב רבי פליטה בר פריטה קומי רבי זעורה (ובדפוס ראשון: פליפה).

פְּלְיָטוֹן עי׳ פּוֹלְיָיטוֹן. ילק׳ במ׳ תשע״א: מכנה אותן בפליטון.

פליטורין [פּוֹלִיטֵּירִין] ז״ר, סחורה | *Ware* | ware ירוש׳ ב״מ פ״ב מ׳ ע״ב: בר נש דיהב לחבריה פליטורין בשוקא.

פליטין עי׳ פּוֹלְיָיטוֹן. ע״ז ל״ה ע״ב: פליטין.

פְּלִיטִית שם אשה | *Frauen-name* | a woman's name תרג׳ יב״ע בר׳ י״ח כ״א: כקיבלתא דריבה פליטית.

פְּלֵיטַר עי׳ פַּלְטֵר 2. ירוש׳ שבי׳ פ״ז ל״ז ע״ג: ובלבד שלא יעשה פליטר.

פְּלְיָיטִין עי׳ פּוֹלְיָיטוֹן. סנה׳ ק״ח ע״א: לצלוחית של פלייטין.

פְּלִימוֹ שם תנא | *Name eines Tannaiten* | name of a Tannai פס׳ ח׳ ע״ב: דתניא וכו׳ פלימו אמר.

פלימרכים ז״ר עי׳ פּוֹלִימַרְכּוֹס. איכ״ר פתיחתא: כרים — פלימרכים.

פלניא עי׳ פְּמַלְיָא. נדרי נ״ה ע״ב: ופליניא ומכנסים וכו׳.

פלנקרא עי׳ פְּלוֹנִיקְיָא. שמו״ר פ״ט: שמא פלינקרא יש למעלה וכו׳.

פְּלִיפִּי שם אמורא | *Name eines Amoräers* | name of an Amora ב״ר פע״א: א״ר פליפי בר נהוראי.

פלירכום [פּוֹלִירַכוֹס] ז׳, שר העיר | governor | Stadtverwalter ילק׳ דב׳ תתי״ג: אפוטרופוס גוזר גזרה פלירכום מבטל על ידיו פלירכום גוזר גזרה דיקוריון מבטל על ידיו וכו׳.

פלכין עי׳ פִּילְקִין. תנח׳ וארא י״ד: יורד בפלכין וקוצץ את האילנות.

פָּלַל פ״ע. התוכח. התפלפל to debate | debattieren ירוש׳ שבי׳ פ״ח ל״ח ע״ב: מאן גרם לך דלא פלתה עם חביריך.

פְּלַלְגוּלָה נ׳, מין בצל קטן onion | Zwiebel ירוש׳ כלא׳ פ״א כ״ז ע״א: בצלצול – פללגולה.

פְּלְמוּדָא ז׳, מין דג a fish | eine Fischart ע״ז מ׳ ע״א: בארא ופלמודא דדמו רישייהו לטמאים.

פְּלְמוֹס עי׳ פּוֹלְמוֹס. ירוש׳ עירי פ״א י״ט ע״ד: הרוגי פלמוס.

פלמיא עי׳ פַּמְלַנְיָא. תוס׳ צוק׳ נד׳ ד׳ ג׳: בפלמיא במכנסיים וכו׳.

פַּלְמַנְטְרִין ז׳, שליח agent | Agent תנח׳ במ׳ כ״ו: אף אני מקרבו ועושה פלמנטרין שלי.

פלמנטרין עי׳ פְּלוּמַטְרִין. ירוש׳ תעני׳ פ״ב ס״ה ע״ד: למלך שהיה לו מפתח של פלמנטרין קטנה.

פלמניא עי׳ פַּמְלַנְיָא. ילק׳ בר׳ קמ״ב: אשר עליו זה פלמניא.

פלמנסר עי׳ פַּלְמַנְטְרִין. ילק׳ איכה תתר״א: פלמנסר של מלך.

פְּלַן מה״ג. פלוני such and such, certain | ein gewisser ירוש׳ יב׳ פ״ד ו׳ ע״א: ביום פלן; קיד׳ פ״ג ס״ג ע״ב: אנא פלן בר פלן מקדש ליך אנת פלנית.

פלן עי׳ פִּילוֹן 2. ב״ר פמ״ח: פלן של אברהם אבינו.

פלנדרסין עי׳ פְּרַנְדִיסִין. ירוש׳ עירי פ״ג מ״א: מעשה שבאו מפלנדרסין והפליגה ספינתם בים.

פְּלָנֵי ז׳, כוכב planet | Planet תנח׳ צו ג׳: רמז לכבשן ונעשה פלני.

פְּלַנְיָא, פְּלַנְיָיה עי׳ פְּלַן. פס׳ קי״ב ע״א: פלניא בר פלנתא; ב״ר פכ״א: לפלמוני – לפלניא.

פלנים [פִּינוֹלֵס] ז׳, מין בגד a cloak | ein Kleid ירוש׳ חגי׳ פ״א ע״ו ע״ד: מהו להתיר בפלנים וכו׳ במקום שאין טלית.

פָּלַס פ״י. פַּלֵּס פִּעֵל, קרע לגזרים to pick to pieces | zerreißen ב״ק י״ט ע״ב: ופלסיה לסלא; שם: לפלוסי סלא.

פְּלַסְגָּר ז׳, בקבוק flask | Flasche תוס׳ צוק׳ תר׳ ז׳ ט״ז: לגין וכו׳ ובפלסגר.

פְּלַסּוֹן ז׳, מגין protector | Beschützer ב״ר פ״ס: הוא ופלסונו.

פְּלַסְמוֹן ז׳, דבר מעושה ובדוי. רמאות fraud | Schwindel במ״ר פ״ח: היו אומות העולם אומרים תורתן של אלו פלסמון.

פְּלַסְטִינֵי פלשת. ארץ ישראל Palestine | Palästina ב״ר פ״צ: בפיניקיא ובערביא ובפלסטיני.

פְּלַסְטְנֵי עי׳ פְּלַסְטִינֵי. ילק׳ עמ׳ תקמ״ה: ורדו גת פלשתים אלו תלוליא פלסטני.

פְּלַסְטֵר, פְּלַסְטְרִין, פְּלַסְטְרָן עי׳ פְּלַסְטוֹן. תוס׳ ב״מ ו׳ י״ז: שהן עושין את התורה פלסטר; ירוש׳ ב״מ פ״ה י׳ ע״ד: שעושין התורה פלסטרן; ילק׳ ירמ׳ שכ״א: אין דבר בתורה פלסטרין ולא דבר של שקר אלא כל התורה היא אמת.

פְּלַסְלוֹס ז׳, מין פיל a species of beans | eine Bohnenart כלא׳ פ״א מ״ג: התורמוס והפלסלוס.

פְּלַסְמוֹן ז׳, שמן אפרסמון balm | Balsam במ״ר פ״ג: לא בפלסמון ולא ראשי בשמים.

פְּלַסְתֵּר עי׳ פְּלַסְטוֹן. בר׳ ל״ח ע״ב: ואי אתה עושה תורתך פלסתר.

פְּלְפּוּל, פִּלְפּוּלָא ז׳, וכוח חריף. ניצוח dialectics | Dialektik ב״ב קמ״ה ע״ב: בעל פלפול; עיר׳ ס״ז ע״ב: מפלפולא דרב חסדא.

פִּלְפֵּיל עי׳ פִּלְפֵּל. ירוש׳ הור׳ פ״ג מ״ח ע״ג: איפשר לעולם וכו׳ בלא פלפילין.

פִּלְפֵּל פ״ע. 1) התוכח to debate | debattieren שבת ל״א ע״א: פלפלת בחכמה.

2) רב ודן, התקוטט to quarrel | *streiten* תוס' ב״מ ז' ה': שלא פלפלו בו יתומין אחר מיתת אביהם.

פִּלְפֵּל פעו״י, 1) כביל 1. תרג' איוב י״א י״ב (ואיש נבוב ילבב): וגבר נש מפלפל ודייק.

2) הכפיש to roll | *herumwälzen* שם ט״ז ט״ו (ועוללתי בעפר קרני): ופלפלית בעפרא איקרי.

אִתְפַּלְפֵּל אתפ', התפלש to roll oneself | *sich wälzen* תרג' שני אס' ד' א': אתפלפל בקיטמא.

פִּלְפֵּל, פִּלְפְּלָא ז', גרעין של התבלין החריף הידוע grain of pepper | *Pfefferkorn* שבת ס״ד ע״ב: פלפל לריח הפה; כת' ע״ה ע״א: דנקיט פלפלא בפומיה.

פַּלְפְּלָן ז', בעל פלפול dialectitian | *Dialektiker* ירוש' הור' פ״ג מ״ח ע״ג: דהוא סדרן והוא פלפלן.

פִּלְפֶּלֶת, פִּלְפַּלְתָּא נ', עי' פִּלְפֵּל. שבת צ' ע״א: פלפלת כל שהיא; מגי' ז' ע״א: פלפלתא חריפתא.

פְּלָצוּר ז', מין רשת ומצודה a snare | *Schlinge* כלי' פכ״ג מ״ה: המדף והפלצור.

פַּלְקָא ז', שריטה scratch | *Schramme* קהל״ר ו' י״א: חד פלקא או חד פצעה.

פַּלְקְתָא נ', פילגש concubine | *Kebsweib* תרג' דהי״א א' ל״ב (פילגש): פלקתא.

פָּלַשׁ פ״י, בדק וחיפש to search | *suchen* ירוש' סנה' פ״י כ״ט ע״ב: עלי לפלש להם מעשים טובים.

פִּלֵּשׁ פיעל, חדר ועבר to go through, to perforate | *durchbrechen, durchlochen* ירוש' סוכה פ״ג נ״ג ע״ד: ניקב ולא פילש.

פמ״ב פטימי מילי בעלמא.

פמה״מ פטור מן המצות.

פמה״ס פטור מן הסוכה.

פמה״צ פורש מן הצבור.

פָּמוֹט ז', מין מנורה a candlestick | *Leuchter* שבת מ״ד ע״א: פמוט שהדליקו עליו באותה שבת.

פמוליניא עי' פִּמְלַלְיָא. כלי' פכ״ז מ״ז: אלו נמרדין כפולין אמפליא ופמוליניא ומכנסים.

פַּמְיַאס, פַּמְיָס עי' פַּנְיָאס. תרג' דהי״א כ״א ב' (מבאר שבע ועד דן): מבירא דשבע ועד פמיאס; בכורות נ״ה ע״א: מערת פמייס.

פַּמִּלְיָא עי' פַּמַּלְיָא. ירוש' סוטה פ״ה כ' ע״ג: מעבדי פרעה ומגדולי פמילייא שלו.

פַּמְיָס עי' פַּנְיָאס. תרג' שה״ש ה' ד': לשם דן דמתקריא פמיס.

פמכ״ז פחות מכזית.

פַּמַּלְיָא נ', חבר משרתי המלך attendants of the king | *Dienerschaft des Königs* במ״ר פ״ד: ראה המלך ופמליא שלו.

פמליאות [פִּינוּלָאוֹת] נ״ר, מין מלבוש a cloak | *ein Kleidungsstück* תוס' כלי' ב״ב ה' י״א: הפמליאות והחמילות וכו'.

פִּמְלַלְיָא, פִּמְלַנְיָא ז״ר, מכנסים עד הברכים knee-breeches | *Kniehosen* ב״ר פפ״ד: אשר עליו – זו פמלניא שלו; שם פצ״ט: אלו לובשים מכנסים ואלו לובשים פמלליא.

פמש״פ פחות משוה פרוטה.

פְּנַאי ז', 1) ריקנות emptiness, vacancy | *Leere* במ״ר פי״ד: לא נתבהל מפנאי הבית.

2) זמן פנוי time, leisure | *Muße* מו״ק י״ז ע״ב: בשלא היה להם פנאי או דילמא אף כשהיה להם פנאי.

פנגום, פנגם [פִּנְגּוּס] ז', משכון pledge | *Pfand* מכי' יתרו בחודש פרשה א': לא נתתיה פנגום וכו' כבר עד שלא נתתי לכם המצות הקדמתי לכם מתן שכרם; ילק' שמות רע״ה: לא נתתיה פנגס.

פַּנְגַּר שם איש a man's name | *männlicher name* איכ״ר א' ה': מן דכבשה פלוג ארבע טכסיא לארבעה דוכסיא וסליק פילי מערבאה לפנגר.

פַּנְדָּא ז׳, 1) בית יד של גרזן וכדומה handle of a tool | *Griff (eines Werkzeugs)* ב״ק כ״ז ע״ב: שקל פנדא דמרא מחייה.
2) מכה blow | *Schlag* שם: מאה פנדי בפנדא.
3) שם אמורא name of an Amora | *name eines Amoräers* בר׳ נ״ה ע״ב: אמר ר׳ פנדא וכו׳.

פנדודה, פַּנְדּוּר ז׳, **פַּנְדּוּרָה** נ׳, חליל רועה, אבוב רועה the shepherd's pipe | *Hirtenpfeife* ירוש׳ ב״ב פ״ג י״ג ע״ד: משכוכיתא – אית דמרין פנדודה; שם פ״ז ט״ו ע״ד: נותן לו כמין פנדור; ב״ק פ״י ז׳ ע״ג: אית דמרין פנדורה.

פַּנְדֵּירָא, פַּנְדֵּרָא כנוי ליוסף אבי ישו הנוצרי surname of Joseph the father of Jesus of Nazareth | *Zuname Josephs, des Vaters von Jesus* שבת ק״ד ע״ב: בן פנדירא (בהו׳ אח׳: סטדא); ירוש׳ ע״ז ע״ב מ״ב מ׳ ע״ד: ישו בן פנדרא.

פנד״ש פקוח נפש דוחה שבת.

פָּנָה •– עשה צרכיו to ease nature | *seine Notdurft verrichten* טהר׳ פ״י מ״ב: פונין לאחורי הגדר.

נִפְנָה נפ׳, 1) פנה to turn | *sich wenden* תענ׳ ל״א ע״א: כל שאין לו אשה נפנה לשם.
2) היה פנוי מעסקיו to have leisure | *Muße haben* אבות פ״ב מ״ד: ואל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה.
3) נתבער ונסתלק to be removed | *weggeschafft werden* ב״ק ל״ב ע״ב: באשפה העשויה להפנות בלילה.
4) יצא לצרכיו to ease nature | *seine Notdurft verrichten* בר׳ ס״ב ע״א: איזהו צנוע זה הנפנה בלילה במקום שנפנה ביום.

פִּנָּה פיעל •– שחרר to free | *befreien* במ״ר פ״ה: בשביל בני אני מפנה אותם.

הִתְפַּנָּה התפ׳, ע׳ **נִפְנָה** 3. ירוש׳ נזיר פ״ט נ״ז ע״ד: כל הקברות מתפנין וכו׳.

פִּנּוּי ז׳, ביעור clearing | *Säuberung* נגע׳ פי״ב מ״ה: עסק הוא לפנוי.

פָּנוּי ת׳, 1) ריקן empty | *leer* עיר׳ י״ז ע״א: פנוי מאדם וכו׳ פנוי מכלים.
2) חפשי free | *frei* תנח׳ וארא ו׳: פנוי היה מעבודת פרך.
3) בלתי נשוי single, unmarried | *ledig* ירוש׳ יבמ׳ פ״ו ז׳ ע״ג: הפנוי הבא על הפנויה שלא לשם אישות הרי זו בעילת זנות.

פְּנוּיְיתָא ע׳ **פְּנִיוּתָא**. תרג׳ יב״ע ויק׳ כ׳ ג׳: ואנא איתן פנוייתא למעסוק בגברא ההוא.

פַּנְהִיָא ז׳, בטיחות protection | *Sicherheit* ב״ק ק״ג ע״א: מידע ידעת דאנא לנפשאי שקילנא ופנהיא בעלמא הוא דקבעינא.

פַּנְטוֹן מה״ג, של הכל of all | *aller (gen. pl.)* אסת״ר ו׳ י״: דומין פנטון.

פַּנְטוֹם תה״פ, בכל אופן at all events | *jedenfalls* ירוש׳ סנה׳ פ״ו כ״ג ע״ב: פנטום דמיתפוס חד מנכון.

פַּנְטֵי; לְפַנְטֵי מה״י, לקראת (to go) to meet | *entgegen* ירוש׳ ע״ז פ״ב מ״א ע״ב: ר׳ יוחנן נפק לפנטי דר׳ יודן נשייא לעכו.

פַּנְטִי שם איש a man's name | *männlicher Name* קהל״ר ח׳ ג׳: לוי בן פנטי.

פַּנְטִיגִין ת׳, בן חמש זויות pentagonal | *fünfwincklig* תוס׳ צוק׳ נגע׳ ו׳ ג׳: דיגין טריגין פנטיגין וכו׳.

פַּנְטִירִי 1) ע׳ **פַּנְדֵירָא**. תוס׳ חול׳ ב׳ כ״ד: ואמר דבר של מינות משום ישוע בן פנטירי.
2) מין אבן טובה a jewel | *ein Edelstein* תרג׳ שמ׳ ל״ט י״ג (וישפה): ופנטירי.

פַּנְטַקָּקָה כנוי לאדם שעבר חמש עבירות בכל יום surname of one who had committed fife sins every day | *Bezeichnung für einen Mann, der jeden Tag fünf Sünden begangen haben soll* ירוש׳ תענ׳ פ״א ס״ד ע״ג: פנטקקה יצלי וכו׳ חמש עבירן ההוא גוברא עביד בכל יום.

פַּנְטֵרָא עי׳ פַּנְדֵּירָא. תוס׳ חול׳ ב׳ כ״ב: ישוע בן פנטרא.

פַּנְיָא 1) ת׳, ריק empty | *leer* ב״ר פס״ה: לא דמי ההו דחמי סולגיתא פניא וכפן לההוא דחמי סולגיתא מליא ושבע.
2) ז׳, ערב evening | *Abend* ב״מ מ״ט ע״א: אפניא דמעלי שבתא הוה.

פַּנְיָאס שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Ort in Palästina* ב״ר פס״ג: יתיב בהרא פניאס.

פַּנְיוּתָא נ׳, פנאי leisure | *Muße* תרג׳ יב״ע ויק׳ כ׳ ו׳: ואנא אתן פניותא למעסוק בגברא ההוא.

פַּנְיָיס עי׳ פַּנְיָאס. ירוש׳ שבי׳ פ״ט ל״ח ע״ד: דיקליטיאנוס אעיק לבני פנייס.

פניליאום עי׳ פוטליילוס. ילק׳ יש׳ רע״ה: ושמעו קול המונה של רומי מפניליאום.

פָּנִים ·— 1) דרך ואופן manner, aspect | *Art und Weise* במ״ר פ״ב: תורה שהיא נדרשת מ״ט פנים.
2) עי׳ פָּנִים שֶׁל מַטָּה. בר׳ כ״ד ע״א: פניה טוחות בקרקע.

פָּנִים חֲדָשׁוֹת 1) אדם חדש, אורח חדש new guest | *neuer Gast* כת׳ ז׳ ע״ב: ברכת חתנים בעשרה כל שבעה וכו׳ והוא שבאו פנים חדשות.
2) דבר בצורה חדשה an object that assumed a new appearance | *Gegenstand in neuer Gestalt* ב״ק צ״ו ע״ב: האי מאן דגזל נסכא מחבריה ועביד זוזי וכו׳ זוזי ועבדינהו נסכא וכו׳ פנים חדשות באו לכאן.

פָּנִים שֶׁל מַטָּה בית הבושת pudenda | *Scham* שבת מ״א ע״א: המניח ידיו כנגד פניו של מטה.

לְפָנִים תה״פ ·— כלפי חוץ, למראית עין for show | *zum Schein* מגי׳ י״ב ע״א: הם לא עשו אלא לפנים.

מִפְּנֵי שֶׁ- לפי ש-, מכיון ש- because | *weil, da* שבת פ״ב מ״ה: מפני שהוא מתיירא מפני גויים.

פְּנִים ·— בִּפְנִים בתוך, בקרב inside | *drinnen* חול׳ ע״ח ע״א: בפנים ובחוץ.

לִפְנִים 1) כלפי פנים, אל תוך inside | *nach innen* ב״מ ט״ז ע״א: זו אינה צריכה לפנים.
2) תוך within | *innerhalb* ב״ר פכ״א: שהיתה מהיצתו לפנים ממלאכי השרת.

לִפְנַי וְלִפְנִים בבית קדשי הקדשים in the Holy of Holies | *im Allerheiligsten* זבח׳ נ״ז ע״א: כשם שמזה לפני ולפנים וכו׳.

לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין שלא כחומר הדין inside the line of the law, equity | *disseits der Rechtsnorm d. h. ohne die Strenge des Gesetzes anzuwenden* ב״מ ל׳ ע״ב: דין תורה וכו׳ לפנים משורת הדין.

מִבִּפְנִים עי׳ בִּפְנִים (פְּנִים). ירוש׳ כלא׳ פ״ח ל״א ע״ג: מבפנים וכו׳ מבחוץ.

פַּנִּימוֹן שם תנא name of a Tannai | *Name eines Tannaiten* ירוש׳ תר׳ פ״ג מ״ב ע״ב: מאן דמר עובר רבנין מאן דמר אינו עובר אבא פנימון.

פַּנִּיקְטִין ז״ר, מחנות camps | *Lager* ויק״ר פ״א: היו אומות העולם שומעין קול הדבור ונתרזין מתוך פניקטיהן.

פַּנִּיקְיָא ארץ צור וצידון Phoenicia | *Phönizien* ב״ר פ״צ: בשלש ארצות בפניקיא ובפלסטיני ובערביא.

פַּנֵּךְ פַּעֵל, דפק בסוסים to drive on | *jagen, galoppieren* תרג׳ שופ׳ ה׳ כ״ב: מפינוכא דהוה מפנך.

פנ״מ פלגא נזקא ממונא.

פָּנָס ז׳, מנורה עשויה לשאתה בחוץ lantern | *Laterne* שמו״ר פט״ו: היה נוטל הפנס ומהלך לפניהם.

פַּנֵּק פַּעֵל, עידן to treat tenderly | *verzärteln* תרג׳ אס׳ ב׳ ט׳: למוטבא להון ולפנקותהון.

אִתְפַּנַּק אתפ׳, התענג to delight oneself | *sich gütlich tun* תרג׳ תה׳ ל״ז י״א (והתענגו על רוב שלום): ויתפנקון על סגיאות שלמא.

פִּנְקַאי שם איש a man's name | männlicher name פס' נ"ז ע"א: יוחנן בן נרבאי תלמידו של פנקאי.

פִּנְקֵס ז', 1) לוח pinax | Tafel שבת פי"ב מ"ה: שני דפי פנקס.

2) ספר book | Buch אבות פ"ג מט"ז: הפנקס פתוח והיד כותבת.

פִּנְקָסָה נ', כנ"ל 2. ירוש' נד' פ"א ל"ו ע"ב: פנקסתו נפתחת.

פִּנְקְרִיסִין, פַּנְקְרָסִין ז"ר, מין מאפה cakes | ein Gebäck ירוש' ע"ז פ"ב מ"א ע"ג: ופנקריסין וכו' וקליות וכו'; סוטה פ"א י"ז ע"ב: יפה סיפסוף שאכלנו בנעורינו מפנקרסין שאכלנו בזקנותינו.

פִּנְתָּא נ', פנה, קרן זוית corner | Ecke תרג' מש' ז' י"ב (פנה): פנתא.

פַּנְתָּא נ', מין נעל a shoe | ein Schuh בר' מ"ג ע"ב: ולא אמרן אלא בפנתא.

פָּנְתוֹס שם ארץ על חוף הים השחור Pontus | Pontus ילק' ויק' תרנ"ט: מה שהוציא עקילס לעבדיו לפנתוס.

פַּנְתֵּירִי ז', מין אבן טובה a jewel | ein Edelstein תרג' שמ' ל"ט י"ג (וישפה): ופנתירי.

פַּנְתֵּירִין ז', מין חיה טורפת panther | Panther מדרי תה' ע"ח מ"ה; ערוב – מין חיה הוא ושמה פנטירין.

פָּס שם אמוראים name of Amoraim | Name von Amoräern ירוש' יומא פ"ה מ"ג ע"א: ר' הושעיה בשם רבי פס.

פַּס —1) רצועה stripe | Streifen ב"ר פפ"ד: שיקרע הים לפניהם פסים פסים.

2) כף יד או רגל the palm of the hand or the foot | Handfläche, Fußfläche ילק' שמואל קמ"ג: פס יד ופס' רגל ועקב מגולין.

3) מוט pole | Stange עיר' י' ע"ב: עושה פס גבוה עשרה.

4) מס tax | Steuer ירוש' פאה פ"ח כ"א ע"א: לפסין ולצדקות.

פִּסֵּג פיעל — ביקע to split | spalten פרה פי"א מ"ט: מפסגו ואוגדו.

הִפְסִיג הפ', חדר ועבר to cut one's way throhgh | hindurchbrechen | ב"ק פ"א ע"ב: מפסיג ויורד מפסיג ועולה.

פְּסַג פעו', 1) כנ"ל. ב"ר פ"ק: פסיג תרעך.

2) נמלט to escape | weglaufen ב"ר פע"ט: כד שמע וכו' פסגא.

פִּסְגָּא ז', בתר piece | Stück תרג' ירוש' בר' כ"ו ל"א: פסגא חדא.

פָּסֵד פ"ע, נתקלקל to spoil | verderben ירוש' מעש' פ"ה נ"א ע"ג: חטין אינן פסידין.

נִפְסַד נפ', עי' הִפְסִיד 1. פס' נ' ע"ב: יש זריז ונשכר ויש זריז ונפסד.

הִפְסִיד הפ', 1) אבד לו, ניזק to suffer loss | Schaden haben ב"ר פ"ע: שנים נדרו והפסידו שנים נדרו ונשתכרו.

2) הזיק to cause loss to | Schaden zufügen תוס' ביצה ב' ו': שמא יפסידו את בני העיר.

פסדר"כ פסיקתא דרב כהנא.

פָּסָה פ"ע, פשה ורבה, התפשט to spread | sich ausbreiten ירוש' מו"ק פ"א פ' ע"ג: בהרת כגרים ופסתה כגרים.

פִּסָּה — עי' פַּס 2. פס' קי"ח ע"ב: שפושטין פסת יד וכו'.

פְּסוּגָא ז', בתר piece | Stück תרג' דהי"א ז' כ"א: ביני פסוגיא.

פסוד"ז פסוקי דזמרה.

פסוורום [פְּוֹוֹסְרוֹס] שם רחוב מעוקם ומפותל name of a tortuous street | Name einer gewundenen Straße ירוש' ע"ז פ"א מ' ע"א: דרך עקמומית היתה כגון אהין פסוורום.

פָּסוּל ת', אינו כשר, פגול, אינו ראוי unfit, defective, disqualified | untauglich, unbrauchbar; illegitim זבח' פ"ג מ"א: כל

הפסולין ששחטו שחיטתן כשרה; ירוש׳ קיד׳ פ״ג ס״ד ע״ג: כשרין הוזהרו על הפסולין.

פְּסוּל ז׳, חסרון, מום | blemish, disqualification *Makel* תוס׳ מקוא׳ א׳ י״ט: מקוה פסולו בעצמו ובעל מום פסולו בגופו.

פְּסוֹלָא ז׳, 1) כביל. כת׳ ס״ב ע״ב: חס ושלום פסולא איכא.

2) סיגים dross | *Schlacke* תרג׳ ישי׳ א׳ כ״ב (לסיגים): לפסולא.

פְּסוֹלֶת נ׳, 1) מפל הפיסול chips | *Abfall (beim Behauen der Steine)* ירוש׳ שקׄ פ״ה מ״ט ע״א: מפסולת הלוחות העשיר משה וכו׳ פסל לך שתהא הפסולת שלך.

2) דבר פחות worthless matter | *Wertloses* במ״ר פט״ז: שכן התגרין מראין את הפסולת תחלה ואח״כ מראין את השבח.

פסו״ע פסולי עדות.

פָּסוּק, פְּסוּקָא חרוז ומאמר במקרא Biblical verse | *Bibelvers* סנה׳ צ״ט ע״א: אפילו אמר כל התורה כולה מן השמים חוץ מפסוק זה; מגי׳ כ״ב ע״א: כל פסוקא דלא פסקיה משה אנן לא פסקינן ליה.

פֶּסַח — **פֶּסַח דּוֹרוֹת** חגיגת הפסח הרגילה בכל שנה ושנה the annual Passover celebration | *das jährliche Pessachfest* פס׳ צ״ו ע״א: פסח דורות וכו׳ פסח מצרים.

פֶּסַח מִצְרַיִם חגיגת הפסח בזמן צאת ישראל ממצרים the Passover observed in Egypt | *das beim Auszug aus Aegypten gefeierte Pessachfest* פסח׳ צ״ו ע״א: פסח דורות וכו׳ פסח מצרים.

פֶּסַח קָטָן ע׳ פֶּסַח שֵׁנִי. חלה פ״ד מ״א: אף הוא העלה בניו ובני ביתו לעשות פסח קטן בירושלים והחזירוהו שלא יקבע הדבר חובה.

פֶּסַח רִאשׁוֹן חג הפסח העקרי, בי״ד בניסן the first Passover, celebrated on the fourteenth of Nisan | *das Hauptpessachfest am 14. Nissan* פס׳ צ״ה ע״ב: פסח ראשון וכו׳.

פֶּסַח שֵׁנִי חגיגת הפסח בי״ד אייר בשביל הבאים מדרך רחוקה the second (vicarious) Passover on the fourteenfh of Iyar | *nachträgliches Pessachfest für verhindert Gewesene (am 14. Ijar)* פס׳ צ״ה ע״ב: פסח שני וכו׳.

פִּסְחָא ז׳, חג הפסח Passover | *Pessachfest* ירוש׳ שבת פ״ה י״א ע״א: ארבעתי כסוי דלילי פסחא.

פִּסְחָא זְעֵירָא ע׳ פֶּסַח שֵׁנִי. חולי׳ קכ״ט ע״ב: פסחא זעירא דלא למספר.

פִּסְחָא רַבָּה ע׳ פֶּסַח רִאשׁוֹן. חולי׳ קכ״ט ע״ב: פסחא רבה וכו׳.

פסטולים ע׳ פִּסְטְלוֹס. ילק׳ דניאל תתרס״ד: כהדין פסטולים.

פִּסְטוֹן ז׳, בור ditch | *Graben* ב״ר פמ״ו: בשעה שיצא למלחמה עשו לו סיעה של פסטון וכו׳.

פִּסְטְלוֹס ז׳, עֱלִי pestle | *Stößel* ילק׳ שמואל ק״ב: כהדין פסטילוס.

פִּסְטְמָא נ׳, אישור וקיום credentials | *Beglaubigung* ויק״ר פ״ט: פסטמא דילך טבא ולית את דחיל מיניה.

פְּסִי פ״ע, פסע וצעד to step | *schreiten* ב״מ פ״ו ע״ב: דלא מציא פסיא קניא.

פְּסִיגָא, פְּסִיגָה נ׳, ענף branch | *Zweig* עוק׳ פ״א מ״ה: פסיגה של אשכול (ובירוש׳ שם: פסיגא).

פְּסֵידָא ז׳, הפסד loss | *Schaden* ב״מ ג׳ ע״א: מאי פסידא אית ליה דלודי.

פַּסְיוֹן ז׳, מין עוף pheasant | *Fasan* במ״ר פ״ז: מי שהיה מתאוה תרנגול או פסיון.

פַּסְיוֹן, פַּסְיוֹנָא ע׳ פַּשְׁיוֹן. נגע׳ י״א מ״ה: חולקין בין האום לפסיון; תרג׳ יב״ע ויק׳ י״ג ה׳: פסיונא דמכתשא.

פַּסְיוֹנֵי ע׳ פַּסְיוֹן. קיד׳ ל״א ע״א: יש מאכיל לאביו פסיוני וטורדו מן העולם.

פְּסִיחָה נ׳, דילוג stepping over | *das Hinweg-schreiten* ילק׳ שמ׳ ו׳: ופסחתי עליכם אין פסיחה אלא וכו׳.

פְּסַיְינְתָא עי׳ פִּשָּׁיוֹן. תרג׳ יב״ע ויק׳ י״ג כ״ח (לא פשתה בעור): לא הליכת פסיינתא במושכא.

פְּסִיכְתְרָא עי׳ פְּסַכְתֵּר. תרג׳ שמ׳ ל״ח ג׳ (הסירות): פסיכתרותא.

פְּסִילָה נ׳, מפסולת, כלי לפסילה chisel | *Meißel* ירוש׳ קיד׳ פ״א נ״ט ע״ד: מרצע – זה הפסילה.

פְּסִילוֹס, פְּסִילוֹסָא ז׳, כבד פה stammerer | *Stammler* ויק״ר פ״ז: והיו קורין אותו פסילוס; ריש קהל״ר: קטוע לישנא פסילוסא.

פְּסִילְיָיה נ׳, מין פולים a species of beans | *eine Bohnenart* ירוש׳ ביצה פ״א ס׳ ע״ד: תורמוסין ופסילייה.

פְּסִינְתְּמוֹן ז׳, יין־לענה worm-wood-wine, absinthiatum | *Wermutwein, Absinth* ירוש׳ ע״ז פ״ב מ״א ע״א: החד קונדיטון המר פסינתמון והמתוק מהו.

פסים עי׳ פִּיסְמִים. כת׳ ע״ט ע״א: כותבת שטר פסים לאחרים.

פְּסִיסָא שם איש a man's name | *männlicher Name* סנה׳ צ״א ע״א: גביעה בן פסיסא.

פְּסִיסִית נ׳, **פְּסִיסְפָּס** ז׳, גדר, מחיצה partition | *Zaun, Scheidewand* ירוש׳ עיר׳ פ״ט כ״ה ע״ג: הרי שהיתה החצר חלוקה בפסיסיות; נדר׳ פ״ה ל״ט ע״א: הלוקה בפסיספס.

פְּסִיעָה נ׳, צעד step | *Schritt* יומא נ״ג ע״ב: המתפלל צריך שיפסיע שלש פסיעות לאחוריו.

פְּסֵיפָס ז׳, אבן גזית polished stone | *polierter Stein* שמו״ר פ״ו: בשיש ובפסיפס.
2) מעשה תשבץ mosaic | *Mosaik* תוס׳ נגע׳ ה׳ י״: קיטא שיש בה פסיפסין צבועין ולבנים.
3) אבן למשחק, קוביא וכדומה cube, dice | *Stein im Brettspiel* ירוש׳ ר״ה פ״א נ״ז ע״ג: המשחק בקוביא – זה המשחק בפסיפסין.
4) עי׳ פִּשְׁפָּשׁ. תוס׳ זבח׳ ז׳ א׳: שני פסיפסין היו בבית החלפות פתוחות למערב.

פְּסִיקָא ז׳, חלק part | *Teil* ב״ב ס״ג ע״א: מצר ארעא דמינה פסיקא.
2) מגבית collection | *Almosensammlung* ויק״ר פל״ב: אנן עבדין לך פסיקא.
3) עי׳ פְּסוּקָא. ירוש׳ מו״ק פ״ג פ״ג ע״ב: שתים שלש דלתות – תלת ארבע פסיקן.

פְּסִיקָה נ׳, 1) חיתוך cutting apart | *das Auseinanderschneiden* סוכה י״א ע״א: פסיקתן זו היא עשייתן.
2) חוט נפרד separated thread | *abgetrennter Faden* נגע׳ פי״א מ״ח: אפילו פסיקה אחת וקשורה.

פְּסִיקָה נ׳, בריכה pool | *Graben, Teich* מו״ק ד׳ ע״א: הפסיקות והבריכות שנתמלאו מים.

פְּסִיקְיָא נ׳, חגורה girdle | *Gurt* ירוש׳ סנה׳ פ״י כ״ח ע״ד: נתן את הברזל תחת פסיקיא שלו.

פסיק״ר פסיקתא רבתי.

פְּסִיקְתָּא נ׳, הסכם agreement | *Übereinkommen* מו״ק י״ח ע״ב: שטרי פסיקתא.

פְּסַכְתֵּר נ׳, קלחת kettle | *Kessel* תמיד פ״ה מ״ה: והפסכתר היתה כלי גדול מחוקת לתך.

פָּסַל —פיגל, פגם to disqualify, to declare unfit, to reject | *unbrauchbar machen, für untauglich erklären, verwerfen* מקוא׳ פ״ב מ״ד: רביעית מים שאובין בתחלה פוסלין את המקוה; סנה׳ פ״ג מ״א: זה פוסל דיינו של זה וכו׳.

נִפְסַל נפ׳, 1) הוקצע to be sculptured | *ausgehauen werden* ספרא ריש קדוש׳: פסל על שהם נפסלין.
2) נפגם ונתפגל to be made unfit | *untauglich gemacht werden* זבח׳ פ״א מ״ד: הזבח נפסל בארבעה דברים.

פִּסֵּל פיעל, 1) הקציע to chip, to trim | *behauen* ילק׳ דב׳ תתקמ״ב: מפסלו במעצד.

2) קצץ את הענפים היבשים to cut off dry twigs | *die verdorrten Zweige abhauen* מקוא׳ פ״ט מ״ז: מפסלי אילנות.

3) זלזל to attach little value to | *gering-schätzen* ויקיר פכ״ח: והן מפסלין באוכלין ומשקין.

הִפְסִיל הפ׳, כנ״ל 3. קהל״ר י״א ט״ו: שהיה מפסיל בנשים.

פְּסַל, אַפְסַל אפ׳, עי׳ פְּסַל. סנה׳ כ״ג ע״א: רחמנא פסליה; חול׳ ל״ו ע״א: לאפסולי גופיה.

אִתְפְּסַל, אִיפְּסַל אתפ׳, 1) נחצב to be hewn out | *ausgehauen werden* תרג׳ ישע׳ נ״א א׳ (ואל מקבת בור נקרתם): וכפסולא דמגוב ריקן אתפסלתון.

2) נחקק to be engraven | *eingegraben werden* תרג׳ איוב י״ט כ״ד (בצור יחצבון): בטינרא יתפסלון.

3) נפסל to be disqualified | *für untauglich erklärt werden* תרג׳ יב״ע ויק׳ כ׳ כ״ה (העוף הטמא): עופא דמפסול למיכל.

פְּסָל ז׳, מין גרזן mattock | *Hacke* בר׳ נ״ז ע״ב: מר פסל וקרדום.

פְּסָל — פס עץ, מוט lath | *Latte* סוכה י״ט ע״א: פסל היוצא מן הסוכה.

פְּסֵלוּת נ׳, פסול, פגם disqualification | *Untauglichkeit* ב״ב ק״ח ע״א: כל שתחלתו או סופו בפסלות פסול תחלתו וסופו בכשרות כשר.

פסליא [פְּסַלְקָאוֹת] נ״ר, אפרסקים peaches | *Pfirsiche* תוס׳ דמ׳ א׳ ט״ו: האגוזין ודורמסקיות ופסליא.

פסליון עי׳ פָּאפִּילְיוֹן. ילק׳ תה׳ תר״נ: משהן נותנין פסליון לפניו.

פסל״ע פסול לעדות.

פְּסַנְטוֹר ז׳, ממונה לקנות צרכי אוכל caterer | *Einkäufer für die Küche* קהל״ר א׳ ג׳: פסנטורך אנא ולית את מטעים לי מתבשילי דאידע מהו צריך.

פָּסַס — פ״י, זורה to distribute with the shovel | *schaufeln* תוס׳ צוק׳ א׳ ה׳: תבואה שפססה בגורן.

פס״ע פסולי עדות.

פָּסַע פ״ע, **פִּסַּע** פיעל, צעד to stride | *schreiten* סנה׳ ז׳ ע״ב: מנין לדיין שלא יפסע על ראשי עם קודש; יב׳ ק״ה ע״ב: מי הוא זה שמפסע על ראשי וכו׳.

הִפְסִיעַ הפ׳, 1) כנ״ל. תעני׳ י׳ ע״ב: אל תפסיעו פסיעה גסה.

2) דלג בתפירה, הכליב to make cross-stitches | *Kreuzstiche machen* ירושי׳ מו״ק פ״א פ׳ ע״ד: מכלב — מפסיע.

פִּסְפֵּס פ״י, 1) חילק to disentangle | *entwirren* נז׳ מ״ב ע״א: נזיר חופף ומפספס אבל לא סורק.

2) חרך, הבהב to scald | *sengen* תוס׳ פסח׳ ה׳ י״: מפספסין אותן באור.

פִּסְפָּס 1) עי׳ פְּסֵיפָס 1. ילק׳ שמואל ק״ב: בתי השיש והפספסים.

2) עי׳ פְּסֵיפָס 2. נגע׳ פ״א מ״ו: קיטא שיש בה פספסין צבועין ולבנין.

3) עי׳ פְּסֵיפָס 3. מדר׳ תה׳ כ״ו י״: אלו המשחקין בפספס.

פָּסַק פעו״י, 1) חילק to divide | *trennen* מגי׳ ל״א ע״ב: במשנה תורה פוסק.

2) הקריא פסוק מהמקרא to recite a Bible verse | *einen Bibelvers hersagen* חגי׳ ט״ו ע״א: פסוק לי פסוקך.

3) קצב to assign | *festsetzen* כת׳ ק״ז ע״א: פוסקין מזונות לאשת איש.

4) חדל to cease | *aufhören* סוטה פ״ט מ״ב: פסקו אנשי אמנה.

5) עשה הפסקה to interrupt | *unterbrechen* בר׳ ל״ב ע״ב: למלכי אומות העולם פוסק.

פָּסַק דְּבָרִים התוכח to argue | *diskutieren* סנה׳ ל״ד ע״ב: פיסקון — שפוסק דברים כלפי מעלה.

נִפְסַק נפ׳, 1) חצץ והבדיל to separate | *eine Scheidewand bilden* בר׳ ל״ב ע״ב: נפסקה

חומת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים.

2) נחלק לשנים, נקרע to be cut in two | *ent-zwei gerissen sein* חולי׳ פ״ג מ״א: נשברה השדרה ונפסק החוט שלה.

פִּסֵּק פיעל, כרת וגזר to cut to pieces | *in Stücke reißen* פסיק׳ נחמו קכ״ח ע״א: קיצצוהו ופיסקוהו.

הִפְסִיק הפ׳, 1) חצץ והבדיל to form a partition | *eine Scheidewand bilden* פאה פ״ב מ״א: ואלו מפסיקין לפאה.

2) חדל, הרפה to pause | *unterbrechen* בר׳ פ״ב מ״ב: בין ויאמר לאמת ויציב לא יפסיק.

הִתְפַּסֵּק התפ׳, 1) נגזר והוחלט to be decided | *entschieden werden* פסיק״ר פ״מ: דינכם מתפסק.

2) קרץ to blink | *zwinkern* דב״ר פ״ה: עשה עצמו מתפסק.

3) עי׳ נִפְסַק 2. תוס׳ כלי ב״ב ד׳ ה׳: סנדל שנפסקו אזניו וכו׳.

פְּסַק פעו״י, 1) עי׳ פָּסַק 1. 2. 3. 4. 5. שבת ע״ה ע״א: פסיק רישיה ולא ימית; פס׳ קי״א ע״א: פסקינהו רשות הרבים; מו״ק ד׳ ע״א: מיא דלא פסקי; שבת ל׳ ע״ב: לא הוה פסק פומיה מגירסא; גיט׳ נ״ו ע״א: פסוק לי פסוקיך.

2) החליט to decide | *entscheiden* סוכה כ״ט ע״ב: קא פסיק ותנא.

4) קרא את ההפטרה to read the Haphtara | *die Haphtara verlesen* יומא פ״ז ע״א: פסק סידרא.

אִתְפְּסִיק, אִפְּסִיק אתפ׳, עי׳ נִפְסַק 2. שבת קי״ב ע״א: איפסיק ליה רצועה; ירוש׳ שבת פ״ו ח׳ ע״א: איתפסיק סנדליה.

פֶּסֶק ז׳, 1) חלק piece, remainder | *Stück, Bruchteil* כלא׳ פ״ו מ״ה: פסקי ערים.

2) פסיק בין שתי תיבות במקרא p'sik, a disjunctive sign between two words in the Bible | *Pesik, Trennungszeichen zwichen zwei Wörtern in der Bibel* שמו״ר פ״ב: יעקב יעקב יש בו פסק.

פִּסְקֵי טְעָמִים סימני הנגינות במקרא, המטעימים מוקדם ומאוחר וכיו״ב the punctuation of the Bible | *die biblischen Akzente* מגי׳ ג׳ ע״א: ויבינו במקרא אלו פסקי טעמים.

פִּסְקָא ז׳, חיתוך cut | *Schnitt* חולי׳ קי״ב ע״א: גריר לבי פסקיה וכו׳.

2) חלק part | *Teil* ירוש׳ שבת פ״א ג׳ ע״ב: ראשי פרקים – פסקין.

3) החלטה decision | *Entscheidung* ב״ב קי״ל ע״ב: פסקא דדינא.

פִּסְקָה נ׳, חצי פסוק half-vers | *Halbvers* במ״ר פי״ג: מן שתים ושתים פסקה וכל פסקה ופסקה מן חמש תיבות.

פַּסְקוֹן ת׳, וכחן arguing | *disputierend* סנה׳ מ״ד ע״ב: אמרה רוח פסקונית לפני הקב״ה.

פַּסְקָיוֹת נ״ר, חבורות parties | *Gruppen* ויק״ר פל״ג: נעשים פסקיות פסקיות לע״ז.

פסקינון עי׳ פִּקְסִינוֹן. ירוש׳ יומא פ״ג מ״א ע״א: אשכרוע – פסקינון.

פסתיגון עי׳ פְּסִינְתְּמוֹן. ירוש׳ תר׳ פ״ח מ״ה ע״ג: החד קונדיטון והמר פסתיגון.

פִּסְתְּיָין ז׳, מצע mattress | *Matratze* קהל״ר ג׳ ט׳: אית דמייתי פסתיין.

פָּעוֹט ת׳, קטן, צעיר minor, child | *klein, jung* גיט׳ פ״ה מ״ז: הפעוטות מקחן מקח.

פְּעֵי פ״י צוח to cry | *schreien* ערכ׳ ו׳ ע״ב: עכו״ם הוא דפעי.

פְּעִיָּה, פְּעָיָה נ׳, צעקה cry | *Schrei* ויק״ר פכ״ז: בשכר פעייה שפעו בסיני; שם: מאה פעיות שהאשה פועה בשעה שיושבת על המשבר.

פְּעִירָה עי׳ פִּיעוּר. ירוש׳ ע״ז פ״ג מ״ב ע״ד: שאין עבודתו אלא בפעירה.

פְּעִיתָא נ׳, צעקנית noisy woman | *Schreierin* סוכה ל״א ע״א: פעיתא היא דא.

פְּעָלָא ז׳, פועל worker | *Arbeiter* ירוש׳ תעני׳ פ״ג ס״ו ע״ד: נפק לטורא לגבי פעליי [פעלוי].

פַּעֲלוּתָא נ׳, פעולה work | *Arbeit* ירוש׳ תענ׳ פ״א ס״ד ע״ב: מה הויני מסיע דעתי מן פעלותי.

פעליון עי׳ פִּמְלַנְיָא. במ״ר פ״ד: עטוף פעליונין.

פַּעַם י׳— פְּעָמִים לעתים, מזמן לזמן sometimes | *manchmal* שהש״ר פ״ח: פעמים מכוסין פעמים מגולין.

פַּעְפּוּעָא ז׳, 1) טירוף של ביצים hashing of eggs | *das Zerschlagen von Eiern* שבת ק״ט ע״א: פעפועי ביעי.
2) חשיכה darkness | *Dunkelheit* תרג׳ איוב י״א י״ז (תעפה): דפעפועא דקבלא.

פַּעְפּוּעִין ז״ר, מין צמח cress | *Kresse* ירוש׳ פאה פ״ח כ״א ע״א: פעפועין וכו׳ קקולין.

פַּעְפַּע פ״י, 1) פורר to crumble | *zerbröckeln* ירוש׳ שבת פ״ז מ׳ ע״ד: המפעפע גושים.
2) חלחל, חדר to pierce, to penetrate | *eindringen, durchdringen* חול׳ ק״ה ע״א: החמין מפעפעין את הידים.

פָּעַר י׳— חשף את השת to uncover oneself | *sich entblößen* סנה׳ פ״ז מ״ו: הפוער עצמו לבעל פעור.

פַּעֵר פיעל, כנ״ל. ספרי במ׳ קל״א: המפער עצמו לבעל פעור.

פ״פ פתחון פה.

פַּפָּא שם אמוראים name of several Amoraim | *Name von Amoräern* סנה׳ מ״ט ע״ב: רב פפא סבא.

פַּפָּה פיעל, עשה תנועות בידיו to gesticulate | *gestikulieren* דרך ארץ פ״ב: המנמין והמפפין בידיהם.

פַּפּוּס שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ב״ר פכ״א: דרש ר׳ פפוס.

פָּפֵּי ז״ר, אב father | *Vater* סוטה מ״ב ע״ב: בר מאה פפי.

פָּפִּי שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* חול׳ ק״י ע״א: ר׳ פפי וכו׳.

פַּפְּיָים שם תנא name of a Tannai | *Name eines* עד׳ פ״ז מ״ו: העיד ר׳ פפיים.

פַּפִּיר ז׳, גומא papyrus | *Papyrus* ב״ר פל״ז: כלי פפייר.

פְּפִילְיוֹן עי׳ פָּאפִּילְיוֹן. ירוש׳ עיר׳ פ״ו כ״ג ע״ג: פפיליונות מגיעות עד הקורות.

פפ״ב פתו פת כותי.

פפ״מ פתח פתוח מצאתי.

פְּצָא עי׳ פְּצֵי. תרג׳ איוב ל״ו ט״ז: פצאינך.

פְּצוּלַיָּא עי׳ פִּיצוּלַיָּא. ירוש׳ מעש׳ פ״א מ״ט ע״ב: באילין פצולייא.

פְּצַח פעל, כחל ושרק to apply an eye-paint | *(die Augen) schminken* ע״ז כ״ח ע״ב: פצוחי עינא.

פִּצְחָא ז׳, עיר פ־זון unwalled place | *unbefestigter Platz* תרג׳ זכ׳ ב׳ ח׳ (פרזות תשב ירושלם): פצחין תיתב ירושלם.

פִּצְחָה נ׳, ששון ושמחה joy | *das Jubeln* ססיק׳ רני קמ״א ע״ב: רנה פצחה צהלה.

פִּצְטַלְיוֹת עי׳ פִּיסְטַלְיוֹת. ירוש׳ עיר׳ פ״א י״ט ע״ג: פצטליות.

פְּצֵי פ״י, 1) פתח to open | *öffnen* תרג׳ איוב ל״ה ט״ז (יפצה פיהו): פצי פומיה.
2) הציל to save | | *retten* תרג׳ תה׳ נ״ו י״ד (הצלת נפשי ממות): פציתא נפשי מקטול.

פַּצֵּי פַּעֵל, כנ״ל 2. תרג׳ תה׳ ע׳ ב׳ (להצילני): לפצאה יתי.

אִתְפְּצֵי אתפ׳, ניצל to be saved | *gerettet werden* תרג׳ מש׳ ב׳ ט״ז (להצילך מאשה זרה): דתתפצי מן אתתא חילוניתא.

פְּצִיד, פְּצִידָא ז׳, 1) בריכה pond | *Teich* תרג׳ ישי׳ ל׳ י״ד (מים מגבא): מיין מפציד.
2) מקום מוצא מתכת mine of ore | *Erzfundort* תרג׳ איוב מ׳ י״ח (אפיקי נחושה): פצידי נחשא.

פְּצִיחַ ת׳, 1) צח, בהיר bright | *heiter* תרג׳ ישי׳ י״ח ד׳ (כחום צח): כשחין פציח.

2) ברוד, מנומר chequered | *scheckig* תרג׳ זכ׳ ו׳ ו׳ (ברדים): פציחין.

פַּצִּיחָאֵי ז״ר, יושבי ערי הפרזות inhabitants of unwalled places | *Bewohner (offener) unbefestigter Städte* תרג׳ אס׳ ט׳ י״ט (הפרזים): פציחאי.

פַּצִּים ז׳, 1) קרש, נסר lath, board | *Latte, Brett* שבת פ״ח מ״ז: כדי ליתן בין פצים לחבירו.

2) מזוזה door-post | *Pfosten* מנ׳ ל״ד ע״א: בית שאין לו אלא פצים אחד.

פַּצִּימָא ז׳, 1) כביל 2. מנ׳ ל״ג ע״ב: דאית להו פצימי ולית להו מזוזתא.

2) עמוד בספר column (of writing) | *Kolumne* תרג׳ שני אס׳ ו׳ א׳: ואתגוללו פצימיא מאליהם.

פְּצִיעָה נ׳, 1) בקיעה splitting | *das Spalten* שבת ע״ד ע״א: פציעה בכלל דישה.

2) פצע wounding | *Verwundung* סנה׳ ל״ז ע״ב: חבורות חבורות פציעות פציעות.

פָּצַל פיעל — ביקע, הפריד to split, to divide | *spalten, trennen* בכורות פ״ה מ״ו: היה ראש הזנב מפצל את העצם.

הִפְצִיל הפ׳, הסתעף to branch off | *sich verzweigen* יומא כ״ט ע״א: מה אילה זו קרניה מפצילות לכאן ולכאן.

פְּצַל פי׳, חילק to divide | *teilen* ירוש׳ ביצה פ״ה ס״ג ע״א: פצל מיא לכא ולכא.

אִיפְּצִיל אתפ׳, עי׳ הִפְצִיל. יומא ע״א ע״ב: עמרא איפצולי מיפציל.

פָּצַע — בקע to split, to crack | *spalten, knacken* ירוש׳ שבת פ״ז ט״ז ע״א: קורנס לפצוע בו אגוזים.

נִפְצַע נפ׳, נכתש to be crushed | *zerquetscht werden* יב׳ פ״ח מ״ב: שנפצעו הבצים שלו.

פִּצַּע פיעל, עי׳ פָּצַע. שבת פ״ז מ״ב: קורנס לפצע בו את האגוזים.

הִפְצִיעַ הפ׳, 1) עי׳ פָּצַע. סנה׳ פ״ט מ״ו: מפציעין את מוחו.

2) עי׳ הִפְצִיל (פצל). יומא כ״ח ע״ב: תימור של חמה מפציע לכאן ולכאן.

פַּצְעִילִין ז״ר, פירות סדוקות burst fruits | *gespaltene Früchte* שבת מ״ה ע״ב: פצעילי תמרה.

פָּקַד — מילא חובת עונה לאשתו to have marital connection with | *die eheliche Pflicht erfüllen* יב׳ ס״ב ע״ב: חייב אדם לפקוד את אשתו בשעה שהוא יוצא לדרך.

הִפְקִיד הפ׳, נתן פקדון למשמרת to give in charge, to deposit | *zur Aufbewahrung geben* ב״מ פ״ג מ״א: המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים.

הִתְפַּקֵּד התפ׳, 1) נפקד, נזכר to be remembered | *bedacht werden* פסיק״ר מ״ב: שתתפקד אף היא.

2) נצטוה to be commanded | *beauftragt werden* פסיק״ר שם: שנתפקד ולא עשה.

פַּקֵּד פַעל, נתן צו to command | *befehlen* פסיק׳ בחודש קנ״ה ע״ב: רבי הוה מפקיד לחבריה.

אַפְקֵיד עי׳ הִפְקִיד. ב״מ ל״ו ע״א: הוו מפקדי מרייהו.

פִּקָּדוֹן; בַּעַל פִּקָּדוֹן נאמן, שומר trustee | *Depositar* ב״ר פנ״ג: בעל פקדון.

פִּקַּדְתָּא נ׳, צוואה last will | *Testament* גיט׳ נ׳ ע״ב: בשטר פקדתא.

פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ ז׳, הצלת חיים saving life | *Lebensrettung* יומא פ״ה ע״א: פקוח נפש דוחה את השבת.

פְּקוּעָה נ׳, בהמה הרה שחוטה שמבקעים כריסה להוציא ממנה את הולד a slaughtered pregnant animal which is ripped open | *aufgeschlitztes Muttertier (dem das Junge lebend entnommen wird)* חול׳ ס״ט ע״א: בן פקועה.

פְּקוֹקֶלֶת, פְּקוֹקַלְתָּא, פְּקוֹקֶרֶת נ׳, צומת הגידין ramification of sinews | *Verzweigung der Sehnen* ספרא ויק׳ נדבה פרק י״ז פרשה

י״ד: החלב שבין הפקוקלות; ב״ר פע״ח: פקוקלתא דגידא; תוס׳ חול׳ ט׳ י״ד: חלב שבין פקוקרות.

פקורין עי׳ פוֹקְרִין. שבת ב׳ ע״א: יוצאין בפקורין.

פָּקַח ·— נִפְקַח נפ׳ ·— נרפא האלם מאלמותו to recover the faculty of speech | *die Sprache wieder erlangen* פסיק״ר פמ״ב: וכל אלם נפקח.

פִּקֵּחַ פיעל, 1) פתח to open | *öffnen* ב״ב י״ב ע״ב: אפילו לבו אטום כבתולה יין מפקחו.

2) חפר וחשף to dig up | *aufgraben* אהלי׳ פט״ז מ״ד: המפקח בגל.

3) השגיח to watch, to care | *überwachen* כת׳ ה׳ ע״א: מפקחין על עיסקי רבים.

נִתְפַּקֵּחַ נתפ׳, נרפא החרש מחרשותו to recover the faculty of hearing | *das Gehör wiederbekommen* יב׳ קי״ג ע״א: נתפקח החרש.

פִּקְטָא ז׳, **פִּקְטִים** ז״ר, זוהמה שעל גבי יין או שמן froth, foam | *Schaum* ב״מ מ׳ ע״ב: פקטך מאי איעביד להו; שם: שמרים בלא פקטים.

פָּקֵי ז״ר, מוצאי־ exit, end | *Ausgang, Ende* ירושי׳ ב״ב פ״ט י״ז ע״א: פקי שמיטתא.

פְּקִידָה נ׳, 1) בדיקה examination | *Urtersuchung* נדה פ״א מ״א: מפקידה לפקידה.

2) שימת לב וזכרון remembrance | *das Eingedenksein* פסיק״ר מ״ב: פקידה של ברכה וכו׳ פקידה של גאולה.

פְּקִיסָנָא ז׳, תערובת אדמה וצואה mixture of clay and ordure | *Mischung aus Ton und Exkrementen* ע״ז ל״ג ע״ב: מאני דפקיסנא.

פְּקִיעַ ז׳, 1) פתילה wick | *Docht* שקלי׳ מ״ה פ״א: בן בבי על הפקיע.

2) רצועה strap | *Riemen* יומא כ״ג ע״א: לוקה וכו׳ בפקיע.

3) צרור bundle | *Bündel* שבת פכ״ד מ״ב: פקיעי עמיר.

4) ת׳, מפורסם well-known | *wohlbekannt* יב׳ ל״ז ע״ב: דפקיע שמייהו.

פְּקִיעִין שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Ort in Palästina* סנה׳ ל״ב ע״ב: אחר ר׳ יהושע לפקיעין אחר רבן גמליאל ליבנה.

פק״ל פרצה קוראה לגנב.

פִּקֵּל פיעל, פיצל, קלף to peel | *abschälen* מעש׳ פ״א מ״ו: הבצלים משיפקל.

פָּקַם פ״י, פִּקֵּם פיעל, נתן רסן בפי בהמה להטותה הנה והנה to prick an animal's mouth with the bit|*(ein Tier) am Gebiß ziehen* במ״ר פ״כ: ופוקמה להיכן שירצה; שם: שעיקם פיו ופיקמו.

פק״נ פקוח נפש.

פָּקַס פ״י, 1) פתח פי הבהמה בחזקה to open forcibly | *aufsperren* שבת קנ״ה ע״ב: מרביצה ופוקס את פיה.

2) כחל to paint | *schminken* שם פ״י מ״ו: וכן הפוקסת.

3) סלסל to curl | *kräuseln* שם צ״ה ע״א: גודלת ופוקסת משום בונה.

פִּקֵּס פיעל, נשרו השערות הדקות שבצמח to have the down (of plants) removed | *den Flaum verlieren* מעש׳ פ״א מ״ה: הקישואין והדילועין משיפקסו ואם אינו מפקס וכו׳.

פִּקְסוּסָא ז׳, שערות דקות שבצמחים down | *Flaum* ירושי׳ מעש׳ פ״א מ״ט ע״א: מן דו ירים פקסוסיה.

פִּקְסִינוֹן ז׳, מין עץ box-tree | *Buchsbaum* ב״ר פט״ו: תאשור – פקסינון.

פָּקַע פ״ע, 1) נבקע to burst | *platzen* ירושי׳ מע״ש פ״ג ב׳ ע״ד: פעמים שהיא פוקעת.

2) קפץ to spring | *abspringen* זבח׳ פ״ט מ״ו: גחלת שפקעה מעל המזבח.

3) בטל to have no more legal effect | *die Gültigkeit verlieren* ירושי׳ יבמ׳ פ״א ב׳ ע״ג: פקעו ממנה קידושין.

פִּקֵּעַ פיעל, ביקע to split | *spalten* ירושי׳ פס׳ פ״ז ל״ה ע״ב: שלא לפקע תחת הבשר.

הִפְקִיעַ הפ׳, 1) כב״ל. שבת פ״ג מ״ג: לא יפקיענה בסודרין.

2) קרע zerschleißen | to ravel out, to strip שם כ״א ע״א: מבלאי מכנסי כהונה ומהמיניהן היו מפקיעין ומהן מדליקין.

3) הוציא, גאל, שחרר befreien | to release יב׳ מ״ו ע״א: מפקיעין מידי שעבוד.

הִפְקִיעַ אֶת הַשַּׁעַר גרם ליקרות to raise the market-prices arbitrarily | *den Marktpreis in die Höhe treiben* תעני׳ פ״ב מ״ט: שלא להפקיע השערים.

פָּקַע פ״ע, 1) נפקע *bersten* | to burst פס׳ פ״ה ע״ב: פקע איגרא.

2) בטל *aufhören* | to cease חול׳ פ״ט ע״ב: פקע ליה איסור וכו׳.

פַּקַּע פיעל, מנע *hindern* | to hinder גיט׳ מ״ד ע״א: מפקע ליה ממצוות.

אַפְקַע אפ׳, 1) ביטל *aufheben, annullieren* | to cancel, to annul שבוע׳ מ״ח ע״ב: אתא שביעית אפקעתיה.

2) הודיע *bekanntgeben* | to make known גיט׳ ל״ו ע״א: מעיקרא במאי אפקעינהו.

פֶּקַע ז׳ — בקיע, סדק *Spalt, Riß; Abgesprungenes* | split, crack, splinter ב״ר פמ״ד: לא קשר ולא פקע; ספרי במ׳ קכ״ד: להביא את הפקעים.

פְּקַעַת נ׳, כריכה בצורת כדור *Knäuel* | coil, clue of thread כלי פ״י מ״ד: הפקעת של גמי.

פַּקְעֻתָא נ׳, בטלה *Müßiggang* | idleness כת׳ מ״ז ע״א: יהב ליה שכר פקעתה.

פִּקְפֵּק פ״י, 1) חלחל, ניער *lose machen* | to loosen סוכה פ״א מ״ז: מפקפק ונוטל.

2) המיל ספק *rütteln, zweifeln* | to shake, to contest עד׳ פ״ה מ״ו: שפקפק בטהרת ידים.

3) היסס *schwanken* | to be irresolute מדרי׳ תה׳ נ״ג: ואתה מפקפק בדבר ואין אתה יכול להוציאו מפיך.

פַּקְפֵּק כב״ל 2. סוכה מ״ג ע״ב: אתי לפקפוקי בלולב.

אִתְפַּקְפֵּק אתפ׳, נתבקע *gespalten werden* | to be split תרג׳ איוב ל׳ י״ז (עצמי נקר מעלי): גרמי אתפקפקין מיני.

פַּקֵּץ פיעל, ע׳ פִּקֵּס. תוס׳ צוק׳ מעש׳ א׳ ו׳: תורמין וכו׳ אעפ״י שלא פיקץ.

פָּקַק פ״י, סתם *verstopfen* | to stop כלי פ״ג מ״ח: משפך וכו׳ שפקקו.

הִתְפַּקֵּק התפ׳, 1) נזדעזע *erschüttert werden* | to be shaken בר׳ כ״ב ע״ב: עד שיתפקקו כל חוליות שבשדרה.

2) נסתתם ונעצר *zum Stillstand gebracht werden* | to be stopped יב׳ ס״ג ע״ב: כיון שנשא אדם אשה עוונותיו מתפקקין.

פֶּקֶק ז׳, 1) סתימה *Stöpsel* | stopper ב״ר פ״ע: כזה שהוא מעביר פקק מעל פי צלוחית.

2) קשר בצמח *Knoten* | knot ב״ק פ״א ע״א: מן הפקק ולמעלה.

פָּקַר פעו׳, 1) נעשה כופר בעיקר *ketzerisch werden* | to become heretic מגי׳ כ״ה ע״ב: פקרו המינים.

2) הפקיר *(sich) preisgeben* | to prostitute (oneself) ירוש׳ סנה׳ פ״כ כ׳ ע״ב: מלמד שפקרה עצמה.

הִפְקִיר הפ׳, ויתר על קנינו *als herrenlos erklären* | to declare ownerless גיט׳ ל״ט ע״א: המפקיר עבדו.

פקרין, פקרית ע׳ פּוּקְרִין. תוס׳ כלא׳ ה׳ כ״ג: הפקרית והציפה; ילק׳ מלכ׳ קע״ה: פקרין הייתי כורך.

פִּקְתָא נ׳, כוס *Becher* | cup אסת״ר א׳ ח׳: אין אונס בפקתא וכו׳.

פְּרָא מה״ח, 1) פחות *weniger* | less ב״ר פ״כ: לפום חילק אכול ופרא מן מה דאת לביש ויתיר ממה דאת שרי.

2) חוץ מן *außer* | save ירוש׳ כת׳ פ״ו ל׳ ע״ד: תרין חולקין פרא ציבחד.

פרא פורנון ע׳ פְּרָפוּרְנוֹן. ב״ר פ״פ: מוהר פורנון מתן פרא פורנן.

פרגר ע׳ פֶּרֶד. תוס׳ צוק׳ תר׳ ג׳ ט״ז: רימונים ועתיד לעשותן פראגר.

פראדורן [פְּרָאֶדְרָן] ת׳, סמוך על שולחן־ neighbour at table | *Tischgenosse* ב״ר פל״ג: זמן שלא נשא ארוסתו הוא הווה פראדורן לבית חמיו.

פראטרוט עי׳ פְּרוֹטְרוֹט. תוס׳ מעש״ש ב׳ י׳: אלא אם כן יש עמו פראטרוט.

פראידתין עי׳ פַּרְהֶדְרִין. ירוש׳ יומא פ״א ל״ה ע״ג: פלהדרין – פראידתין.

פראלוקין [פְּירוֹלִין] עי׳ בֵּירוֹלִין. שמו״ר פל״ח: יוסף פראלוקין.

פְּרָאמָא ז׳, מסוה mask | *Maske* מדר׳ תה׳ י״ז: פראמא נתון לפני עיניהן.

פרביטא [פָּרָבִיטָא] ז׳, בלן bathing master | *Bademeister* ב״ר פס״ג: כהדין פרביטא שהוא משטף וכו׳.

(פרג) הִפְרִיג הפ׳, הצמיח צמח to sprout, to germinate | *auswachsen (von Früchten)* במ״ר פ״ז: ומצא אותה שהפריגה וכו׳.

פָּרַג פ״י, שיכל (את הידים) to exchange | *wechseln, tauschen* תרג׳ יב״ע בר׳ מ״ח י״ד (שכל את ידיו): פרג ית ידוי.

פֶּרֶג ז׳, מין צמח poppy | *Mohn* חלה פ״א מ״ד: האורז והדוחן והפרגים.

פַּרְגּוֹד, פַּרְגּוֹדָא ז׳, 1) מסך curtain | *Vorhang* חג׳ ט״ו ע״א: מאחורי הפרגוד; תרג׳ בר׳ ל״ז י״ז: מבתר פרגודא.

2) שומר הפתח door-keeper | *Pförtner* מכי׳ יתרו בחודש פרשה ב׳: לא דומה שומע מפי פרגוד לשומע מפי מלך.

3) מין מלבוש a cloak | *ein Kleid* ב״ר פפ״ד: כתנת הפסים – פרגוד; תרג׳ בר׳ ל״ז ג׳ (כתנת פסים): פרגוד מצוייר.

פרגוותה עי׳ פֵּידְגוֹגְתָא. תרג׳ יב״ע בר׳ כ״ד ס״ט (מיניקתה): פרגוותה.

פַּרְגּוֹל ז׳, 1) שוט למלקות whip | *Peitsche* ויק״ר פל״ב: לוקה בפרגול.

2) מחוגה *Zirkel* | circle כלי פכ״ט מ״א: יד הפרגול.

פַּרְגְּזִית, פַּרְגַּזְתָא נ׳, מין מלבוש a cloak | *ein Kleid* ב״ר פנ״ג: כל אותן הפרגזיות שעשת אמך לישמעאל; ירוש׳ שבת פ״ו ז׳ ע״ד: טליה דמרגליתא על פרגזתא.

פַּרְגָּיָא נ׳, תבואה שלא עלתה יפה bad crop (through sprouting) | *Mißernte (durch Auskeimen)* ירוש׳ תענ׳ פ״ג ס״ו ע״ד: מתריעין על פרגיא של פשתן.

פַּרְגִּית, פַּרְגִּיתָא נ׳, תרנגולת צעירה young poultry | *Hühnchen* ב״מ כ״ד ע״ב: אשכח פרגיות שחוטות; ירוש׳ ברי פ״ו י׳ ע״ב: פרגיתא.

פַּרְגָּל עי׳ פַּרְגּוֹל 1. תוס׳ כלי ב״מ ד׳ ד׳: פרגל שעשה בראשו מסמר להיות מכה בו.

פרגלינין עי׳ פְּרַקְלִימִין. תוס׳ צוקי׳ כלי ב״ב ב׳ י״א: שלשה פרגלינין הן של צדי חיה וכו׳.

פְּרַגְמָטוֹט, פְּרַגְמָטוֹטִים, פְּרַגְמָטָא ז׳, סוחר merchant | *Kaufmann* קהל״ר ט׳ א׳: ההוא פרגמטוטים דהוה מזבין וכו׳ ברי פע״ו: מה אתון יהודאין מה אומנתכון פרגמטוטין; פסיק״ר פט״ו: פרגמטטין ומפרשי הים.

פְּרַגְמַטְיָא נ׳, סחורה ware; goods | *Ware* ב״מ מ״ב ע״א: לעולם ישלש אדם מעותיו שליש בקרקע שליש בפרגמטיא ושליש תחת ידו.

פְּרַגְמִיטוֹרָא, פְּרַגְמָטְיוֹטָא עי׳ פְּרַגְמָטוֹטִים. ויק״ר פ״ג: רעותיה דמתקריא פרגמטיוטא; ילק׳ קהל׳ תתקע״א: בר פרגמיטורא.

פָּרַד ·– פֵּרֵד פיעל ·– הבדיל to separate | *trennen* ירוש׳ במ׳ פ״ב י״א ע״ב: המפרד בגרוגרות.

פֶּרֶד ·– פלח רמון מיובש slices of pomegranates | *Granatapfelschnitte* מעש׳ פ״א מ״ו: הפרד והצימוקין.

פרדוכוס [פְּרָדוֹכְסוֹס] ת׳, מובהק, בולט striking | *auffallend* ב״ר פ״ס: לבן פרדוכוס.

פְּרָדִיגְמָטָא ז״ר, אות ומופת an example | *Beispiel, Exempel* תנח׳ בוכר לך ז׳ ועשה אותם פרדיגמטא.

פרדיכוס עי׳ פַּרְדוֹכְסוֹס. ילק׳ בר׳ ק״ט: לבן פרדיכוס.

פרדימא, פרדימום עי׳ פְּרָדִיגְמָטָא. ילק׳ מלכ׳ רמ״ט: החזיר אותו וכו׳ בפרדימא; ויק״ר פי״ט: וישב עליו בפרדימס.

פַּרְדֵּיסָא ז׳, פרדס, *Garten* | garden ב״מ ק״ג: למירפק ביה ההוא פרדיסא.

פַּרְדִּיסְקֵי ז״ר, שוטרים *Schutzleute* | policemen ב״ר פצ״ד: שדר פרדיסקי בתריה.

פַּרְדִּיסְקִים ז״ר, חבית *Faß* | cask ירושׁ׳ ביצה פ״ב ס״א ע״ג: פרדיסקים היו מעשנין וכו׳.

פַּרְדַּכְתְּ ז׳, בטלן, הולך בטל *Müßiggänger* | idle man ב״ב נ״ה ע״א: פרדכת מסייע מתא.

פרד״ס פשט רמז דרוש סוד.

פרדסאות, פרדסיאות עי׳ פְּרוּזְדָאוֹת. תוס׳ תענ׳ ד׳ (ג׳), ז׳: שהושיבו מלכי יון פרדסיאות על הדרכים; ב״ב קכ״א ע״ב: פרדסאות.

פַּרְדַּסְקְיָא נ׳, **פַּרְדַּסְקִין** ז׳, בית קבול בכותל *Wandschrank* | a chest in the wall אהל׳ פ״ו מ״ז: רואין את הפרדסקין כאילו הוא אוטם; תוס׳ שם ז׳ י״ג: תיבה שעשאה פרדסקיא.

פַּרְדַּשְׁכָּא ז׳, אציל *Vornehmer* | nobleman שבת צ״ד ע״א: ההוא פרדשכא דרתח מלכא עליה.

פְּרָדָה עי׳ פְּרָא. ירושׁ׳ מגי׳ פ״ב ע״ג ע״א: חד פרדה חד.

פרה פרנון עי׳ פְּרָפוּרְנוֹן. ירושׁ׳ גיט׳ פ״ה מ״ז ע״ב: נכסים שהכניסה לו פרה פורנון.

פַּרְהֲבָא ת׳, סמיך *dicht* | tight נדה י״ז ע״א: מילא פרהבא.

פַּרְהֲגַבְנָא, פַּרְהֲגַוְנָא ז׳, פקיד *Beamter* | officer עירו׳ ל״ו ע״ב: הא בפרהגבנא הא במרי דמתא; ב״מ פ״ג ע״ב: אשכח לההוא פרהגונא דקא תפיס גנבי.

פַּרְהַגְנָא עי׳ פַּרְהֲגַבְנָא. ב״ק קי״ז ע״א: מסרה לפרהגנא דמלכא.

פַּרְהֶדְרִין ז״ר, דיינים *Richter* | judges יומא פ״א מ״א: לשכת פרהדרין.

פַּרְהַגְג ז׳, עבודת המלכות *öffentliche Arbeit* | public service גיט׳ מ״ד ע״א: המוכר עבדו לפרהגג נכרי יצא לחירות.

פַּרְהֶסְיָא נ׳, פרסום, פומבי *Öffentlichkeit* | public, publicity סנה׳ ע״ד ע״א וע״ב: אין פרהסיא פחות מעשרה בני אדם.

פְּרוָֹה ז׳, 1) מין עוף *eine Vogelart* | a bird חול׳ ס״ב ע״ב: פרוא אסיר.
2) שם מג פרסי *Name eines persischen Magiers* | name of a Persian magian שם: וסימך פרוא אמגושא.

פרואמה עי׳ פְּרָאמָא. ילק׳ תה׳ תר״ע: פרואמה נתון לפני עיניהן.

פְּרוָֹאר ז׳, פרבר, ישוב סמוך לעיר *Vorort* | outworks תוס׳ צוק׳ תר׳ ב׳ י״: ישראל שקנה שדה בסוריא הרי הוא כקונה בפרואר שבירושלים.

פרובפרון עי׳ כְּרִיסַרְגִּירוֹן. ב״ר פס״ד: בלו – פרובגרון.

פְּרוֹבַטָא, פְּרוֹבַטְיָא נ׳, צאן *Kleinvieh* | sheep פסי׳ שק׳ י״ג ע״א: אילים – פרובטיא; ילק׳ מלי׳ רכ״ז: פרובטא.

פרובטייה [פְּרִיבַטַיָּה] ז״ר, מרחצאות של יחידים *Privatbäder* | private baths שהש״ר ג׳ ז׳: תענגות בני האדם – פרובטייה.

פרוגיאות נ״ר, עי׳ פַּרְגְּזִית. ילק׳ בר׳ ק״א: כל פרוגיאות שעשת אמך לישמעאל.

פרוגין עי׳ פַּרְגוֹל 1. מדר׳ תה׳ בובר י״ב: לוקה בפרוגין.

פרוגינון עי׳ כְּרִיסַרְגִּירוֹן. אסת״ר פתיחתא: בלו – פרוגינון.

פָּרוֹד שם מקום *Ortsname* | name of a place ע״ז ל״א ע״א: רבי יוחנן איקלע לפרוד.

פְּרוֹדַתְקָא נ׳, פקודת המלכות edict | *Erlaß* תרג׳ שני אס׳ ו׳ י״ג: איגרן ופרודתקין די שדרת וכו׳.

פַּרְוָא נ׳, כתף shoulder | *Schulter* תרג׳ ישׁ׳ מ״ט כ״ב (על כתף תנשאנה): על פרוון יתנטלן.

פרוובטה עי׳ פרובטייה. במ״ר פי״א: תענגות בני האדם — פרוובטה.

פרווד עי׳ פַּרְוָאר. ב״ר פס״ח: ויוצאין בפרוד וכו׳.

פַּרְוַנְקָא ז׳, שליח messenger | *Bote* סנה׳ פ״ב ע״א: קריינא דאגרתא איהו ליהוי פרוונקא.

פַּרְוְתָא נ׳, שוק market | *Markt* חול׳ צ״ה ע״ב: פרוותא דגויים הוא.

פְּרוֹז ז׳, יושב עיר פרזית resident of an open place | *Einwohner einer offenen (unbefestigten) Stadt* מגי׳ י״ט ע״א: פרוז בן יומו קרוי פרוז.

פְּרוֹזְבוּטִים ז׳, שליח המלכות ambassador | *Gesandter* שמו״ר פמ״ב: מדינה ששלחה פרוזבוטים לעטר למלך.

פְּרוֹזְבּוֹל ז׳, מסירת מודעה של מלוה, שאינו משמט את ההלואות בשביעית a declaration that the law of limitation by the entrance of the Sabbatical year shall not apply to the loans to be transacted | *Vorbehalt des Gläubigers, seine Darlehen nicht durch das Sabbatjahr annulieren zu lassen* שבי׳ פ״י מ״ג: זהו גופו של פרוזבול וכו׳ שכל חוב שיש לי שאגבנו כל זמן שארצה.

פְּרוֹזְבוֹלִי נ׳, טענה claim | *Anklage* מגי׳ ט״ו ע״א: זה בא בפרוזבולי וכו׳.

פרוזבטיא, פְּרוֹזְבִּיוֹן, פְּרוֹזְבִּיטְרוֹן, פְּרוֹזְבִין ז׳, שליח המלכות ambassador | *Gesandter* תנח׳ וארא ה׳: יום פרוזביטיא של פרעה היה; שהש״ר א׳ ב׳: תעשה את פרוזביון; תנח׳ בובר דב׳: שאם יבוא פרוזביטרון וכו׳ מדברים עמו בלשונו; ב״ר פע״ד: ושלח פרוזבין לפניו.

פְּרוֹזְדָאוֹת נ״ר, שומרים guards | *Wachen* תעני׳ כ״ח ע״א: הושיבו פרוזדאות על הדרכים.

פרוזדגמא עי׳ פְּרוֹטַגְמָא. ילק׳ תה׳ הרפ״ג: לבן מלך שאירס בת מלך וקבעו פרוזדגמא ליום פלוני.

פְּרוֹזְדַגְמָא, פרוזדגייא, פרוזדוגמא נ׳, פקודה ordinance | *Befehl* פסיק׳ שור ע״ז ע״א: למלך ששלח פרוזדגמא שלו למדינה; ויק״ר פכ״ז: פרוזדוגמא; תנח׳ עקב י״א: פרוזדוגייא.

פְּרוֹזְדוֹר ז׳, חדר הכניסה antechamber | *Vorzimmer* אבות פ״ד מט״ז: העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא.

פְּרוֹזְדַק, פְּרוֹזְדִיקִי שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* במ״ד פי״ב: ר׳ פרוזדק בר נחשא; ילק׳ במ׳ תתמ״כ: א״ר פרוזדיקי בר נחשא.

פְּרוֹזְתִימְיָא נ׳, יום הכסא fixed term | *Termin* פסיק׳ בחודש קי״ד ע״ב: למלך שקידש וכו׳ וקבע לה פרוזתימייא.

פְּרוֹחָא ז׳, 1) מין יתוש mosquito | *Moskito* נדה י״ז ע״א: אביי באלי דידבי רבא באלי פרוחי 2) שיער מתנפנף flying hair | *flatterndes Haar* שבת נ״ז ע״ב: מאי ביזיוני וכו׳ כליא פרוחי.

פְּרוֹטַגְמָיָא נ׳, חגיגת החתונה wedding | *Hochzeitsfeier* ירוש׳ דמ׳ פ״ד כ״ד ע״א: בשבת של פרוטגמיא התירו משום איבה.

פְּרוּטָה נ׳, 1) אגורה small change | *kleinste Münze* קיד׳ פ״ח מ״א: וכמה היא פרוטה אחד משמונה באיסר האיטלקי. 2) מין פרדים a kind of mules | *eine Mauleselart* ירוש׳ כלא׳ פ״ח ל״א ע״ג: הפרוטות וכו׳.

פְּרוֹטוֹמֵי נ׳, תמונת אדם מן החזה ולמעלה bust | *Büste, Brustbild* שמו״ר פמ״ו: בשביל פרוטומי של מלך שהיא חקוקה עליו.

פְּרוֹטְטוֹת ז״ר, עי׳ פְּרוּטָה. ב״מ מ״ו ע״א: אידי ואידי פרוטטות.

פְּרוֹטִי ת׳, ממדרגה ראשונה first class | *erstklassig* ירוש׳ יומא פ״ג מ׳ ע״ד: שני שבפילוסין וכו׳ משם מילה דשמעה פרוטי.

פְּרוֹטִית ע׳ פְּרוּטָה 2. כלא׳ פ״ח מ״ה: הפרוטיות אסורות.

פְּרוֹטִיקְטוֹר ז׳, שומר ראש המלך royal life-guard | *Leibgardist* שמו״ר פל״ז: ועשאו פרוטיקטור שלא יהא זז מפלטין.

פְּרוֹטְרוֹט, פרוטרות ז׳, מטבעות קטנות small change | *Kleingeld* ירוש׳ שק׳ פ״ב מ״ו ע״ג: במכנס פרוטרות; ירוש׳ נז׳ פ״ה נ״ג ע״ד: מכנס פרוטרוט.

2) מספרים קטנים detail number, odd sum | *kleine Zahlen* מדר׳ תה׳ כ״ג: חמשה עשר אלף ופרוטרוט.

בִּפְרוֹטְרוֹט תה״פ, אחד אחד, בפרטות individually | *einzeln, im Einzelnen* בכורות ה׳ ע״א: לא מנאן הכתוב אלא בפרוטרוט.

פרו״י פסיק רישיה ולא ימות.

פַּרְוִילָא ז׳, פרבר outwork | *Vorort* תרג׳ יב״ע במ׳ ל״ה ב׳ (ומגרש לערים): פרוילין לקריא.

פרוכי [פּוֹרְכִּי] נ׳, רסן halter | *Halfter* ב״ר פמ״ה: עביד לך פרוכי (ולגי׳ מוספיא: פורבי).

פרוכסין [פְּרַכְּסִין] נ׳, מנהג, מעשה practice | *Praxis* ירוש׳ ב״מ פ״ב ח׳ ע״ג: פרוכסין דידכון.

פְּרוֹמָאָה ז׳, גנב, חותר בתים burglar | *Einbrecher* ב״מ מ״ב ע״א: והאידנא דשכיחי פרומאי.

פְּרוֹמְבְיָא נ׳, רסן halter | *Halfter* שבת פ״ה מ״א: באפסר וכו׳ ובפרומביא.

פרומי ע׳ פּוּרְמָא. ילק׳ בר׳ ע״ט: עתיד לך פרומי.

פְּרוֹנָא ז׳, מוהר, נדוניא dowry | *Mitgift* ירוש׳ כת׳ פ״ט ל״ג ע״ג: אי אבד פרונא.

פְּרוֹנְקָא ז׳, בגד ישן rag | *altes Kleidungsstück* ע״ז ל׳ ע״א: צרונהי בפרונקא.

פְּרוֹס ז׳, 1) ע׳ פְּרוּסָה. ירוש׳ בר׳ פ״ו י׳ ע״ב: פרוס של חטים.

2) ימים הסמוכים לחג the last (15) days before the festival | *die letzten (15) Tage vor dem Fest* שק׳ פ״א מ״ג: בפרוס הפסח בפרוס עצרת.

פְּרוֹסְבּוֹל, פְּרוֹסְבּוֹלָא ע׳ פְּרוֹזְבּוֹל. תוס׳ ב״ב י״ב ז׳: גזורי דינין ופרוסבולין; גיט׳ ל״ו ע״ב: האי פרוסבולא עולבנא דדייני הוא.

פְּרוֹסְבִּיטוֹס ע׳ פְּרוֹזְבוּטֵים. שמו״ר פט״ו: נכנס פרוסביטוס.

פְּרוֹסְדָא ע׳ פְּרוֹזְדוֹר. תרג׳ מל״א ז׳ ז׳ (אֻלָם): פרוסדא לבית דינא.

פְּרוֹסְדְיוֹת ע׳ פְּרוֹזְדָאוֹת. תעני׳ ל׳ ע״ב: יום שביטל הושע בן אלה פרוסדיות שהושיב ירבעם.

פְּרוּסָה נ׳, חתיכה piece | *Stück* דמ׳ פ״ה מ״ה: פרוסות פת.

פרוסטגמא ע׳ פְּרוֹסְטַגְמְיָא. מדר׳ תה׳ י״ד: וקבעו פרוסטגמא ביום פלוני.

פְּרוֹסְטָיָה נ׳, מגן, מחסה patronage | *Patronat* דב״ר פ״ט: כל מי שנשען בבשר ודם עובר אף פרוסטיה שלו עוברת.

פרוסטקוסרין [פְּרוֹקְוֵיסְטוֹרִין] ז״ר, גובי מסים tax-collectors | *Steuereinnehmer* מדר׳ תה׳ י״ז: שמא אם משלח להם פרוסטקוסרין.

פֵּרוּעַ ז׳, 1) גילוי, חשיפה uncovering | *Entblößung* בר׳ ס״ב ע״א: כל זמן שאין חבירו רואה את פרועו.

2) גידול פרע wild growth of the hair | *das Wildwachsenlassen des Haares* תרג׳ במ׳ ו׳ ח׳ (גדל פרע שער ראשו): מרבי פרוע סער רישיה.

פְּרוֹפוּסִיט, פְּרוֹפְּסִיטוֹס, פְּרוֹפְּסִיטוֹן ז׳, שר הצבא chief of the army | *Oberbefehlshaber* במ״ר פ״א: ואומר לפרופסיטוס לך מנה את הלגיונות; שם פ״ז: מלך בשר ודם יש לו פרופוסיטין; שמו״ר פט״ו: הפרופסיטון.

פרופסלה [פְּרוֹפְּסְלָה] ז׳, אצעדה שברגל anklet | *Knöchelring* ירוש׳ שבת פ״ו ח׳ ע״ב: הצעדות – פרופסלה.

פרופקפיא עי׳ פְּרוֹקוֹפֵּי. רות רבה א׳ י״ב: פרופקפיא.

פְּרוֹקָא ז׳, גואל redeemer | *Erlöser* איכ״ר א׳ ט״ז: דאתיליד פרוקהון דיהודאי.

פְּרוֹקוֹפֵּי נ׳, סימן של הצטיינות distinction | *Auszeichnung* ב״ר פ״ב: הואיל ולגיון זה המליכני תחלה הרי אני נותן לו פרוקופי.

פרוקטו [פְּרוֹפִּיקִי] ז׳, חג תקופת החמה the festival of the midwinter solstice | *Feier der Sonnenwende* ירוש׳ ע״ז פ״א ל״ט ע״ג: פרוקטו ראשה של תקופה.

פְּרוֹקְלָא, פְּרוֹקְלוֹס שמות אנשים names of men | *männliche Namen* ירוש׳ סנה׳ פ״ג כ״א ע״ב: כד עאל פרוקלא. ע״ז פ״ג מ״ד: פרוקלוס בן פילוספוס.

פרוקפא עי׳ פְּרוֹקוֹפֵּי. תנח׳ ויחי ח׳: התחיל מחלק להן פרוקפאות.

פְּרוֹרָא ז׳, מקפה מקמח paste | *Mehlbrei* פס׳ מ״ב ע״ב: פרורא דאושכפי.

פְּרוֹרִי שם אמורי name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש׳ פאה פ״ז כ׳ ע״ב: רבי אמר לרב פרורי.

פָּרוּשׁ ז׳, 1) מי שפורש ומתרחק מן הצבור seceder | *Abgesonderter* פס׳ ע׳ ע״ב: ואנן טעמא דפרושים ניקו ונפרוש.

2) חבר לכת הפרושים Pharisee | *Pharisäer* ידים פ״ד מ״ו: אומרים צדוקים קובלים אנו עליכם פרושים.

3) נזיר, סגפן ascetic | *Asket* תוס׳ סוטה ט״ו: משחרב בית המקדש רבו פרושים בישראל ולא היו אוכלין בשר ולא היו שותין יין.

(פרז) הִפְרִיז הפ׳, 1) הגזים, הרחיב ללכת to go beyond | *zu weit gehen, übertreiben* נדרי׳ ל״ב ע״א: הפריז על מדותיו של הקב״ה.

2) הוסיף החוכר על המחיר to offer a higher rent | *einen höheren Pachtzins anbieten* ב״מ ס״ט ע״ב: מפריז על שדהו וכו׳.

3) הושיט to extend | *ausstrecken* קהלי״ר ח׳ ח׳: מפריזין באצבעותיהן.

פְּרַזְדָאוֹן, פְּרַזְדָּוֹן עי׳ פְּרוֹזְדָאוֹת. תרג׳ רות ד׳ כ׳: פרזדאוון דאותיב ירבעם; קהל׳ ג׳ י״א: ומני פרזדוון על שבילא.

פְּרְזוּמָא ז׳, חגורה girdle | *Gurt* סוכה י״א ע״א: ר׳ עמרם רמא תכילתא לפרזומא דאינשי ביתיה.

פְּרְזוּמָא ז׳, שכר שעורים barley bear | *Gerstenbier* פס׳ ק״ז ע״א: פרזומא ותאיני ואסני.

(פרזל) אִיפְּרְזַל אתפ׳, התמרמר to rage | *wüten* גיט׳ ס״א ע״א: כי אתער הוה קא מיפרזל.

פַּרְזָק שם איש a man's name | *männlicher Name* ב״מ מ״ט ע״ב: פרזק רופילא.

פָּרַח י׳— עף to fly | *fliegen* ב״מ פ״א מ״ד: גוזלות שלא פרחו.

הִפְרִיחַ הפ׳ י׳— 1) כנ״ל. חולי׳ פ״ב מ״ג: אפרוחים מפריחין.

2) גרם להתעופפות to cause to fly | *fliegen lassen* סנה׳ פ״ג מ״ג: מפריחי יונים.

3) העביר את הגבול to place beyond due limits | *vorragen lassen* תוס׳ ב״ק ב׳ ה׳: המפריח גדירו לרשות הרבים.

פֶּרַח י׳— אפרוח chicken | *Kücken* ירוש׳ ע״ז פ״ג מ״ב ע״ד: תרנגולתא ופרחיה.

פִּרְחֵי כְהוּנָּה צעירי הכהנים priestly youth | *priesterliche Jugend* מדות פ״א מ״ח: פרחי כהונה וכו׳.

פִּרְחָא ז׳, 1) מין ארבה a species ot locusts | *eine Heuschreckenart* תרג׳ יואל א׳ ד׳ (הילק): פרחא.

2) עי׳ צְלָף. פס׳ ק״א ע״ב: טולא דפרחא. ועי׳ פִּירְחָא.

פִּרְחָה כנ״ל 2. בר׳ מ׳ ע״ב: נצפה – פרחה.

פרחינון עי׳ פַּרְפְּחִינָא. ירוש׳ מגי׳ פ״ב ע״ג ע״א: פרחינון.

פַּרְהֲתָא נ׳, עופות *Geflügel* | birds תרג׳ מש׳ א׳ י״ז (עוף כנף): פרהתא דגפא.

פָּרַט י׳ — 1) פתח *öffnen* | to open ויק״ר פ״ה: שהיו פורטים פיהב.

2) פצח *spalten* | to split מעש׳ פ״ב מ״ו: פורט ואוכל.

3) החליף מעות גדולות בקטנות *Geld wechseln* | to change money מעש״ש פ״ב מ״ח: הפורט סלע וכו׳.

4) ביאר בפירוש *besonders hervorheben* | to emphasize פס׳ כ״א ע״ב: עד שיפרוט לך הכתוב.

נִפְרַט נפ׳, נבקע *getrennt werden* | to be separated פאה פ״ז מ״ג: נפל לארץ ונפרט.

פְּרָט ז׳, דבר בודד ומיוחד *Einzelnes, Spezielles* | detail ספרא ויקרא א׳: מן הבהמה כלל מן הבקר מן הצאן פרט.

פְּרָט לְ־ יצא מן הכלל *ausgenommen, mit Ausnahme von* | to the excusion of ב״ק ס״ד ע״ב: פרט למרשיע את עצמו.

פְּרָטָא ז׳, 1) ע׳ פְּרָט. ב״ק נ״ד ע״א: חד פרטא.

2) שם איש *männlicher Name* | a man's name גיט׳ פ״ג מ״ד: א״ר אלעזר בן פרטא.

פְּרָאטָאטָא ז׳, אציל *Vornehmer* | nobleman ב״ר פ״א: מזכיר שבחו וכו׳ פלן פרטאטא.

פְּרַטָגַמְיָא ע׳ פְּרוֹטוֹגַמְיָא. ויק״ר פי״א: ואותן שבע שנים הן הן פרטגמיא.

פרטומי ע׳ פְּרוֹטוֹמֵי. תנח׳ שופ׳ ט׳: ומעמיד להם פרטומין.

פַּרְטוּם ז׳, חלק *Teil* | part ספרי דב׳ שנ״ג: וכי כמה ארצות כיבש יהושע והלא לא כיבש אלא פרטום זה קטן.

פַּרְטֵי ע׳ פְּרוֹטֵי. ויק״ר פכ״ח: פרטי דיהודאי בעי למצטבלא.

פְּרַטַּסְקָאוֹת נ״ר, ע׳ פְּרַדִּיסְקִים. תוס׳ צוק׳ ביצה ב׳ י״ד: פרסטקאות מעשנין וכו׳.

פַּרְטְתָא נ׳, 1) צוואה *Testament* | will גיט׳ נ״ז ע״ב: שדר שטר פרטתא.

2) פלח, חתיכה *Stück* | piece תנח׳ וארא י״ד: כפרטתא דרומנא דהרצניתא מתחמיא מלגאו.

פְּרֵי פ״ע, רץ *laufen* | to run ירוש׳ שבת פ״ו ח׳ ע״ג: חויא פרי בתרך.

פְּרִי י׳ — **פֵּירוֹת** ריוח, הכנסה *Gewinn, Zinsen* | profit, usufruct פאה פ״א מ״א: אלו דברים שאדם אוכל פרותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא.

פְּרִיבָטָה ז״ר, מרחצאות של יחידים *Privatbäder* | private baths ירוש׳ שבי׳ פ״ח ל״ח ע״ב: באילין פריבטה אסור.

פריגורון ע׳ פְּרִיסַרְגִּירוֹן. ילק׳ בר׳ קי״א: בלו — פרוגורון.

פְּרִיגוֹרִי שם אמורא *Name eines Amoräers* | name of an Amora ירוש׳ תר׳ פי״א מ״ז ע״ד: ר׳ פריגורי דקיסרין אמר ר׳ לעזר בי רבי ישמעאל.

פְּרִיגְתָא נ׳, אפרוח *Küken* | chicken איכ״ר רבתי: חמשא פריגין.

פְּרִידָא ז׳, 1) מין גרגרים *Brustbeere* | jujube berry גיט׳ ס״ט ע״א: חמשה כוני פרידא.

2) חצץ *Kies* | pebble תרג׳ איכה ג׳ ע״ז (ויגרס בחצץ שני): ורציף בפרידן שיני.

3) שם אמורא *Name eines Amoräers* | name of an Amora סנה׳ פ״ב ע״א: ר׳ פרידא וכו׳.

פְּרִידָה נ׳, 1) יונה בודדת *einzelne Taube* | single pigeon קנים פ״ג מ״ו: צריכה להביא עוד פרידה אחת.

2) גרגר בודד *einzelne Beere* | a single berry ירוש׳ בר׳ פ״ו י׳ ע״א: פרידה אחת של ענב.

3) פלח, התיכה *Stück* | piece ירוש׳ נז׳ פ״ו נ״ד ע״ד: פרידה אחת של רמון.

פְּרִידְתָא נ׳, יוצאנית *Herumläuferin* | run-about תרג׳ מש׳ ז׳ י״א (וסוררת): ופרידתא.

פְּרִיָּה נ׳; פְּרִיָּה וּרְבִיָּה הולדת בנים *Fortpflanzung* | propagation ב״ר פ״ח: האיש מצווה על פריה ורביה.

פְּרִיוֹם, פְּרִיוֹמָא, פְּרִיוֹנָא ז׳, אפרון | litter | *Sänfte* במ״ר פי״ב: עשו לה פריום; שהש״ר ג׳ י׳: ומה הוא אפריון פריומא; תרג׳ איוב ה׳ ט״ז (גנתו): פריוניה.

פְּרִיוֹזְמָטָא ז״ר, עי׳ פְּרָזוֹמָא. ירוש׳ שבת פ״ו ח׳ ע״ב: מחלצות – פריזומטא.

פְּרִיחָה נ׳, 1) התעופפות | flying off | *das Weg-fliegen* ירוש׳ יומא פ״ב ל״ט ע״ג: בפריחה האחרונה נתכפרו וכו׳.

2) התפשטות הצרעת | extension | *Ausdehnung (des Aussatzes)* נגע׳ פ״ח מ״ה: כל פריחת ראשי איברים.

פְּרִיטָא ז׳, עי׳ פְּרוּטָה 1. ב״ב קס״ה ע״ב: פריטי דכספא.

פְּרַיָּיא ז״ר, ילדים קטנים | little children | *kleine Kinder* ירוש׳ גיט׳ פ״ה מ״ז ע״ב: אפיוטות – פרייא.

פְּרַיְיפְּרִין ז״ר, נושאי האפריון | carriers of the litter | *Sänftenträger* ב״מ פ״ו מ״א: להביא פרייפרין.

פְּרִיכָה נ׳, שברון הגוף | crushing | *das Zermalmen* סוטה י״א ע״ב: בפרך – בפריכה.

פְּרִימָא ז׳, חתיכה | piece | *Stück* בר׳ ל״ט ע״א: פרימא רבא.

פְּרִימָה נ׳, קריעת בגדים | rending of garments | *das Zerreißen der Kleider* מגי׳ פ״א מ״ז: פריעה ופרימה.

פְּרִינְקָא נ׳, עידון ופינוק | delicateness | *Zartheit* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ח נ״ו: פרינקא.

פְּרִיסָא ז׳, מסך | curtain | *Vorhang* מגי׳ כ״ו ע״א: האי פריסא וכו׳.

פְּרִיסְדְקָא ז׳, מין כלי | a vessel | *ein Gefäß* ע״ז ס״ה ע״ב: דמייתו פריסדקי.

פְּרִיסוּתָא נ׳, שכבה | layer | *Schicht* תרג׳ ויק׳ א׳ ח׳ (הפדר): פריסותא דתרבא.

פְּרִיסְתְּוָתָא נ״ר, משרתות | female assistants | *Dienerinnen* תרג׳ שופ׳ ה׳ כ״ט (שרותיה): פריסתותהא.

פְּרִיסְתְּקָא ז׳, שליח המלכות | ambassador | *Gesandter* ב״מ פ״ו ע״א: שדרו פריסתקא דמלכא בתריה.

פְּרִיעַ: בִּפְרִיעַ במהרה | schnell | quickly במ״ר פי״ט: סרו מהר – סטו בפריע.

פריעא [פְּדִיעָא] ז׳, גרזן | *Beil* | hatchet תרג׳ מש׳ כ״ה י״ח (מפיץ): פריעא.

פְּרִיעָה נ׳, 1) גידול פרע של השערות | letting the hair grow in neglect | *das Wildwachsen-lassen des Haares* מו״ק ט״ו ע״א: אין פריעה אלא גידול שער.

2) גילוי, חשיפה | uncovering | *das Entblößen* שם כ״ד ע״א: פריעת הראש.

3) תשלום, פרעון | paying | *das Bezahlen* ב״ב קע״ד ע״א: פריעת בעל חוב מצוה.

פְּרִיצוּתָא נ׳, שובבות, לקוי המוסר | licentiousness | *Ausgelassenheit* סוטה מ״ח ע״א: זמרי גברי וענין נשי פריצותא.

פְּרִיק עי׳ פִּנְקְתָא. תרג׳ יב״ע בר׳ מ״ה י״ד (צואריו): פריק צוור.

פְּרִיקָה נ׳, 1) הפרדת דבר מורכב | taking apart | *das Auseinandernehmen* במ״ר פ״ד: בשעת פריקתן.

2) קטיפה | plucking | *das Pflücken* שבת ע״ג ע״ב: אין דרך פריקה בכך.

3) הסרת משא | unloading | *das Abladen* ב״מ ל״ב ע״א: פריקה וכו׳ טעינה.

פְּרִירָא שם אמורא | *Name eines Amoräers* | name of an Amora ירוש׳ ב״ב פ״ט י״ז ע״א: ר׳ פרירא.

פְּרִישׁ ז׳, מין פרי | *Mispel* | medlar תוס׳ סוכה ב׳ ט׳: לא יטול בידו פריש וכו׳.

פְּרִישָׁא ת׳, נפלא wonderful | *wunderbar* תרג׳ תה׳ קי״ח כ״ג (נפלאת בעינינו): פרישא קדמונא.

פְּרִישָׁה נ׳, 1) התבדלות separation | *Absonderung* חולי ע״ב ע״ב: פרישתן מאביהן.

2) מניעה ממעשה abstinence | *das Unterlassen* פס׳ כ״ב ע״ב: כשם שקבלתי שכר על הדרישה כך אני מקבל שכר על הפרישה.

פְּרִישׁוּת נ׳, 1) פרידה parting | *Abschied* ב״ר פ״ע: נשיקה של פרישות.

2) נזירות, כיבוש היצר selfrestraint | *Enthaltsamkeit* סוטה פ״ט מט״ו: טהרה ופרישות.

פְּרִישׁוּתָא נ׳, פלא wonder | *Wunder* תרג׳ איוב ל״ז י״ה (נפלאות): פרישותא.

פרישנא עי׳ פַּשְׁרוּנְיָא. פס׳ צ״א ע״א: רמי ליה רב עוקבא בר חיננא מפרישנא לרבא.

פְּרִישְׁתָּא נ׳, התפשטות spread | *Ausdehnung* תרג׳ איוב ל״ו כ״ט (מפרשי עב): פרישתא דעיבא.

פָּרַךְ פ׳, פירר וריסק to crush | *zerreiben* שמו״ר פל״א: פורכו בידו.

נִפְרַךְ נפ׳, נשבר ונתפורר to be crumbled | *zerbröckelt werden* בכורות ל״ז ע״ב: יבישה כדי שתהא נפרכת.

פֵּרַךְ פיעל, הִפְרִיךְ הפ׳, עי׳ פָּרַךְ. ביצה י״ב ע״ב: מפרכין קטניות; ב״מ פ״ט ע״ב: לא יפריך.

הִתְפָּרֵךְ התפ׳, נדרס ונשוף to be crumbled, to be threshed | *zerrieben, zertreten sein* ירושׁ׳ ב״מ פ״י י״ב ע״ג: כדי שיתפרך ברגלו.

פְּרַךְ פ״י, פָּרֵךְ פעל, 1) עי׳ פָּרַךְ. פס׳ ס״ח ע״ב: יבשה מפרך פריכא; ירושׁ׳ שבת פ״ז י׳ ע״א: כד מפרך ברישייא.

2) שאל, הקשה to object | *einwenden* ב״ק ה׳ ע״ב: דאיכא למיפרך; קיד׳ י״ג ע״א: פריך רב אחיו.

אִתְפָּרַךְ, אִיפְּרַךְ אתפ׳, 1) עי׳ נִפְרַךְ. תרג׳ ישׁ׳ כ״ד ז׳ (אמללה גפן): אתפריכו גופניא; שבת כ׳ ע״ב: איפרוכי מיפרכן.

2) נסתרו דבריו to be refuted | *widerlegt werden* הור׳ י״ד ע״א: כל דאמר מילתא ולא מיפרך.

פֶּרֶךְ ז׳, מוט ברזל לצליה grill | *Roststab* כלי׳ פ״ב מ״ג: הפרכין והיתיכין.

פרכדיגמא [פְּרַכְדִּגְמָא] נ׳, מטבע מזויף false coin | *falsche Münze* פרה פ״א מ״ג: ר׳ ישמעאל קורהו פרכדיגמא.

פַּרְכוֹטֵם ז׳, טבח, אמן הבישול cook | *Kochkünstler* איכ״ר ג׳ ו׳: הוליכה וכו׳ אצל חד פרכוטם וכו׳ אמר לה ימתין אצלי חמש שנים ואני מלמדו מאה מינין בביצה.

פרכייא עי׳ פַּרְוָאר. ירושׁ׳ ע״ז פ״ד מ״ד ע״ב: פרכייא על עיר.

פַּרְכִּיל, פַּרְכִּיר ז׳, זמורת גפן twig with grape | *Weinrebe* עוקצ׳ פ״א מ״ג: יד הפרכיל; ירושׁ׳ בכורים פ״א ס״ד ע״ד: פרכירי ענבים.

פִּרְכֵּס פ״י, 1) קישט, כחל to paint, to adorn | *schminken, herausputzen* ב״מ פ״ד מי״ב: אין מפרכסין לא את האדם ולא את הבהמה וכו׳.

2) פרפר to move convulsively | *zappeln, zucken* חולי ל״ז ע״א: עד שתפרכס ביד וברגל.

פָּרַם — נִפְרַם נפ׳, נקרע to be torn | *zerrissen werden* סוטה פ״א מ״ה: וכהן אוחז בבגדיה אם נקרעו נקרעו אם נפרמו נפרמו.

פֵּרַם פיעל, כנ״ל. ירושׁ׳ סוטה פ״א ט״ז ע״ב: וצדדיה מפורמין וזרועותיה חלוצות.

פְּרַם פ״י, קיצץ to hash | *zerhacken* שבת ע״ד ע״ב: האי מאן דפרים סילקא.

אִיפְּרַם אתפ׳, נחתך to be cut | *zerschnitten sein* חולי ל׳ ע״ב: חזינן גידפי דמפרמי.

פַּרְמָא ז׳, מסוה mask | *Larve* ילק׳ תה׳ תשע״ב: פרמא בעיניהם.

פַּרְמוּסְקָא ז׳, שלטון government | *Regierung* ב״מ צ״ג ע״ב: גברי דפרמוסקא.

פַּרְמָקוֹס ז׳, מכשף sorcerer | *Zauberer* שהש״ר ג׳ ו׳: פרמקוס פרמקוס חרש את לית חרשין מצלחין בלילה.

פַּרְמָשְׁתַּק ז׳, אבר הזכרות membrum virile | *männliches Glied* מו״ק י״ח ע״א: הוא אמה ופרמשתקו אמה.

(פרן) הִפְרִין הפ׳, נתן מוהר ונדוניא to settle the dowry | *Mitgift geben* ב״ר ס״ט: ולא היו מפרינים אלא כפה.

פֵּרָן ז׳, מגדל אור light-house | *Leuchtturm* טהרי׳ פ״ו מ״ט: הפרן רשות היחיד לשבת וכו׳.

פְּרָן פְּרָנָא ז׳, מוהר, נדוניא dowry | *Mitgift* ירושי׳ כת׳ פ״ז ל״א ע״ג: תיפוק בלא פרן; סוטה פ״ג י״ט ע״א: ייבון לאתתא דההוא גברא פרנא.

פַּרְגָּן ז׳, מין משי brocade | *Brokat* תרג׳ שני אס׳ ה׳ א׳: שיראה פרגן טבא.

פְּרַנְדָּא ז׳, מין ארג a web | *ein Gewebe* סוטה מ״ח ע״ב: בטחה שירה פרנדא.

פְּרַנְדִּיסִין שם נמל באיטליא Brindisi in Italy | *Brindisi in Italien* עירי׳ פ״ד מ״א: מעשה שבאו מפרנדיסין והפליגה ספינתם בים.

פַּרְנוֹם ז׳, מכלת provision | *Ernährung* תרג׳ מל״א ה׳ כ״ה (מכלת): פרנום.

פִּרְנוּק ז׳, שעשועים, עונג delight | *Vergnügen* תרג׳ תה׳ קי״ט כ״ב (שעשועי): פרנוקי.

פרנותא עי׳ פַּרְמְתָא 2. שמו״ר פכ״ח: פורנתא דרמונא.

פַּרְנֵס פי׳, כלכל to nourish | *ernähren* ב״ב ח׳ ע״א: פרנסני ככלב וכעורב.
2) תיקן, טיפל to improve | *pflegen* שמו״ר פמ״ג: הלך הארים ופרנס אותה שדה.
3) המציא to provide | *besorgen* תוס׳ ב״מ ז׳ ו׳: פרנס לי מלאכה מתוך שלך.

הִתְפַּרְנֵס התפ׳, התכלכל to be provided for | *sich ernähren* קידי׳ פ״ד מי״ד: והן מתפרנסין שלא בצער.

פַּרְנָס, פַּרְנָסָא ז׳, מנהיג, ראש leader | *Führer* יומא פ״ו ע״ב: שני פרנסים טובים עמדו להם לישראל משה ודוד; תרג׳ זכ׳ י״א ט״ז (רועה אוילי): פרנסא טפשא.

פַּרְנָסָה נ׳, כלכלה, צרכים הכרחיים provision, support | *Ernährung, Unterhalt* ברי׳ ג׳ ע״ב: עמך ישראל צריכין פרנסה.

פַּרְנָסוּת נ׳, משרה בשלטון administrative office | *Verwaltungsamt* ירוש׳ סוטה פ״ט כ״ב ע״א: אלו שימשו פרנסות.

פַּרְנָסוּתָא עי׳ פַּרְנָסָה. תרג׳ איכה ה׳ ט׳ (לחמנו): לחם פרנסותנא.

(פרנק) הִתְפַּרְנֵק התפ׳, התפנק והתעדן to delight | *sich ergötzen* שהש״ר ז׳ ב׳: כל חיטטין ופרניקין שישראל מחטין ומתפרנקין בעולם הזה וכו׳.

פַּרְנֵק פ״י, פינק to pamper | *verzärteln* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ח נ״ו (והענגה): ודמפרנקא.

אִתְפַּרְנַק עי׳ הִתְפַּרְנֵק. תרג׳ תה׳ קי״ט ט״ז (בחוקותיך אשתעשע): בגזירתך אתפרנק.

פָּרַם ·— פרש ושטח to spread | *ausbreiten* יומא פ״ג מ״ד: פרסו סדין.

פָּרַם עַל שְׁמַע קרא פרשת שמע בדבור פסוק אחר פסוק, חזן וקהל to recite the Sh'ma publicly in chorus | *die Schemaabschnitte öffentlich im Chor rezitieren* ויק״ר פכ״ג: לפרום על שמע ולעבור לפני התיבה.

נִפְרַם נפ׳, נבצע, נשבר to be broken | *abgebrochen sein* טבול יום פ״ג מ״א: אוכל שנפרם.

פֵּרַם פיעל; פֵּרְסָה נִדָּה נעשתה האשה נדה to become meustruous | *menstruieren* ב״ר פמ״ח: פירסה נדה ונטמאה האשה.

נִתְפָּרֵם נתפ׳. עי׳ נִפְרַם. ב״מ פ״ז מ״ז: נתפרסו עיגוליו.

פֵּרַם פי׳, 1) שבר, בצע to break | *abbrechen* ילק׳ משי׳ תתקמ״ז: פרים מנחם ויהיב לאבל.

2) עי' פָּרַס. ירוש' שבת פ"ב י"ז ע"ג: הוון פרסין קילעיה.

אִתְפָּרַס אתפ', התפרסם to be published | *be-kannt werden* איכ"ר ב' ב': ולא תתפרסין.

פְּרָס ז', 1) חתיכה, פרוסה piece | *Stück* תוס' נגע' ז' י"ז: וכמה הוא פרס חצי וכו'.
2) מזון fare | *Kost* עירו' ע"ב ע"ב: במקבלי פרס.
3) חצי מנה half a Maneh | *halbe Mine* עד' פ"ג מ"ג: מנה ופרס.

פְּרָס, פְּרָסָא ז', 1) מסך curtain | *Vorhang* במ"ר פ"ו: כמין פרס שטהה לו; חול' ח' ע"ב: בליותא דפרסא.
2) רשת net | *Netz* תוס' ביצה ג' א': מעלה את פרסו; סוכה כ' ע"ב: חזו לפרסי ונפוותא.

פַּרְסָא עי' פַּרְסָה. פס' צ"ב ע"א: שיתא אלפי פרסי הוי עלמא.

פַּרְסָא, פַּרְסָאָה ת', פרסי Persian | *persisch* ב"ק נ"ה ע"ב: גמלא פרסא וגמלא מייפא; שם נ"ט ע"א: דיקלא פרסאה.

פרסדור עי' פְּרוֹזְדוֹר. תוס' צוק' נדה ג' מ': דם הנמצא בפרסדור.

פַּרְסָה י– ז', מדת השטח, מיל Persian mile | *persische Meile* ב"ק פ"ב ע"ב: נזדעזעה ארץ ישראל ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה.

פִּרְסוּמָא ז', 1) גילוי וחשיפה uncovering | *das Entblößen* תרג' יב"ע ויק' י"ח ו' (לגלות ערוה): בפרסומי עיריא.
2) הודעה ברבים making known | *Bekannt-machung* פס' קי"ב ע"א: פרסומי ניסא.

פַּרְסוֹף עי' פַּרְצוּף. ירוש' ע"ז פ"ג מ"ד ע"ג: היו הותמין בפרסופות.

פרסטקין עי' פַּרְדַּסְקְיָא. תוס' צוק' אהל' ז' י"ד: ורואין את הפרסטקין כאילו הוא אוטם.

פַּרְסִיק, פַּרְסִיקָא עי' פַּרְסֵק. ירוש' פאה פ"ז כ' ע"א: אפיק לון אריסא חדא פרסיקא; ב"מ פ"ו י"ב ע"ג: פרסיקו.

פַּרְסַכְנָא ת', עָנֵף, עבות widely ramified | *weit-verzweigt* שבת קנ"ד ע"ב: בגוזא פרסכנא.

פִּרְסֵם פי', הודיע ברבים to make known | *be-kanntmachen* יומא פ"ו ע"ב: מפרסמין את החנפין מפני חלול השם.

הִתְפַּרְסֵם התפ', נודע ונתגלה to be published | *bekannt werden* ויק"ר פל"ב: כדי שלא יתפרסמו החטאים.

פַּרְסָנִית נ', יצאנית run-about | *Herumläuferin* ב"ר פי"ח: לא מן העין שלא תהא סקרנית לא מן הרגל שלא תהא פרסנית.

פַּרְסֵק, פַּרְסְקָא ז', מין פרי, אפרסק peach | *Pfirsich* ב"ר פמ"ב: תפוח ופרסק; ירוש' כלא' פ"א כ"ז ע"א: פרסקיה.

פַּרְסְתְּקָא עי' פְּרִיסְתְּקָא. ב"ר פמ"א: ילך ויביא לו שני פרסתקין.

פרסתקיה [פִּיסְתְּקִיָּה] ז"ר, עי' פִּיסְתְּקָא. ירוש' כלא' פ"א כ"ז ע"ב: הוה משקיא פרסתקיה יין מבושל בשביל למתקה.

פרסתקין עי' פַּרְדַּסְקְיָא. תוס' צוק' אהל' ז' י"ד: פרסתקין שהוא פתוח לבית.

פָּרַע י– שילם, סילק to pay | *bezahlen* שבוע' מ"א ע"ב: כל האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי דמי.
2) ענש to punish | *strafen* ב"מ פ"ד מ"ב: מי שפרע מאנשי דור המבול וכו'.

נִפְרַע נפ', י– 1) כנ"ל 2. ב"ר פצ"ו: כשם שנפרעין מן העובד כך נפרעין מן הנעבד.
2) התגלה, חשף את גופו to uncover oneself | *sich entblößen* ב"ר ס"ב ע"א: שאין נפרעין מעומד אלא מיושב.
3) גבה, תבע to collect payment | *sich be-zahlt machen* ב"ב ה' ע"ב: הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה.

פֵּרַע פיעל, גילה, חשף to uncover o. s. | *ent-blößen* ירוש' בר' פ"ט י"ד ע"ג: לא פירע עד שישב.

2) סירס to unman | *entmannen* סוטה י״ג ע״ב: בא גבריאל ופירעו.

פֶּרַע ז׳ — סבך thicket | *Dickicht* תוס׳ אהל׳ ט׳ ג׳: אלו הן הפרעות פרע היוצא מן הגדר וכו׳.

פרעא ע׳ פִּרְעָא. תרג׳ יב״ע שמ׳ ט״ו כ״ה: דיני פרעא ומשקופי.

פֵּרָעוֹן ז׳, תשלום, סילוק payment | *Bezahlung* מו״ק ט׳ ע״ב: עכרים לענין פרעון לעולם מצר.

פָּרַף פ״י, רכס to clasp | *anheften* שבת פ״ו מ״ז: ובלבד שלא תפרוף לכתחלה בשבת.

פרפונדא ע׳ פּוּנְדָא. תוס׳ ב״מ ח׳ י״ד: נתנו בפרפונדא.

פִּרְפּוּר ז׳, פרכוס convulsion | *das Zappeln, Zucken* ילק׳ ירמ׳ רע״ט: לשון פרפור הוא זה ונפש חללים תשוע.

פַּרְפּוּרְנוֹן ז׳, תוספת כתובה addition to dower | *Zugabe zur Mitgift* ב״ר פס״ה: הבא לי מפרפורנון שלי.

פַּרְפְּחִינָא ז׳, מין צמח purslane | *Portulak* ירוש׳ פאה פ״ז כ״א ע״א: פרפחינין.

פַּרְפִּיסָא ע׳ עָצִיץ נָקוּב. שבת פ״א ע״ב: האי פרפיסא שרי לטלטולה וכו׳.

פִּרְפֵּר פעו״י — 1) פורר to crumble | *zerbröckeln* תוס׳ שבת י״ב (י״ג), י״ד: מפרפרין גלוסקין וכו׳.

2) פרכס to struggle (in agony) | *zappeln, zucken* סנה׳ ל״ז ע״ב: והרוג מפרפר.

(פרפר) אִתְפַּרְפַּר אתפ׳, נתפרד to be out of joint | *zerfallen* תרג׳ תה׳ כ״ב ט״ו (התפרדו כל עצמותי): ואתפרפרן כולהון גרמיי.

פַּרְפְּרָיָא, פַּרְפֶּרֶת נ׳, 1) לפתן, קנוח סעודה first course (minor dish); desert | *Vorgericht; Dessert* בר׳ מ״ב ע״א: ברך על הפרפרת שלפני המזון פטר את הפרפרת שלאחר המזון; ב״ר פי״ז: אית פרפריין וכו׳.

2) דבר טפל subordinate matter, auxiliary | *Nebensache* אבות פ״ג מי״ח: תקופות וגימטריאות פרפראות לחכמה.

(פרץ) נִפְרַץ נפ׳, נהרס to be broken through | *durchbrochen werden* כלי׳ פ״ד מ״ד: וגדר שנפרץ.

הִפְרִיץ הפ׳, התחצף, העיז פנים to be defiant | *keck sein* תוס׳ מכות ה׳ (ד׳), י״ג: אפי׳ עומד ומפריץ וכו׳.

פָּרִיץ פ״י, 1) הרס to break through | *durchbrechen* תרג׳ מל״ב י״ד י״ג (ויפרץ בחומת ירושלים): ופרץ בשורא.

2) זלזל to neglect | *geringschätzen* תעני׳ כ״ד ע״ב: הא קא פרצי בריפתא.

פַּרְצוּף ז׳, קלסתר פנים; צורה בולטת, תמונה face, visage | *Gesicht, Bild, Gestalt* ע״ז מ״ב ע״ב: כל הפרצופין מותרין חוץ מפרצוף אדם וכל הצורות מותרות חוץ מצורת דרקון; שם י״ב ע״א: פרצופין המקלחין מים.

פַּרְצִידָא ז׳, 1) נחל מים rivulet | *Bach* תרג׳ איוב י״ד י״א (מים): פרצידותי.

2) גרעין kernel | *Kern* תעני׳ ד׳ ע״א: לפרצידא דתותי קלא כיון דנבט נבט.

פָּרַק — 1) הסיר משא to unload | *abladen* ב״מ פ״ב מ״י: פרק וטען.

2) הפריד דבר מורכב to take to pieces | *auseinandernehmen* שבת מ״ז ע״א: כילת חתנים מותר לנטותה ומותר לפורקה.

נִפְרַק נפ׳, 1) נפרד להלקיו to be taken to pieces | *auseinandergenommen werden* כלי׳ פי״א מ״ט: נזם וכו׳ ונפרק.

2) נקע to be sprained | *sich verrenken* שבת פכ״ב מ״ו: מי שנפרקה ידו.

פָּרֵיק פַּעל, תירץ קושיא to reply | *beantworten* שבת קמ״ה ע״א: הוא מותיב לה והוא מפרק לה.

פֶּרֶק ז׳ — 1) קשר שבין אבר לאבר link, joint | *Gelenk* חולי׳ פ״י מ״ד: מן הפרק של ארכובה.

2) מאמר מסויים בספר, פרשה | section, chapter | *Abschnitt, Kapitel* אבות פ״ו מ״ג: הלומד מחבירו פרק אחד וכו׳.

3) תקופה, זמן time, season | *Periode, Zeit* תענ׳ פ״ד מ״א: בשלשה פרקים בשנה וכו׳.

4) בגרות maturity | *Reifealter* מו״ק ט׳ ע״ב: בנות ישראל שהגיעו לפרקן.

5) משא load | *Last* ילק׳ איכה תת״ר: ושני פרקים יש עליו וכו׳.

6) התנהגות conduct in life | *Lebensführung* תענ׳ ט״ז ע״ב: ופרקו נאה — שלא יצא שם רע בילדותו.

לִפְרָקִים תה״פ, מזמן לזמן from time to time, occasionally | *von Zeit zu Zeit* בר׳ פ״ט מ״ב: בזמן שרואה אותו לפרקים.

פִּרְקָא ז׳, שעור בלימודים session | *Lehrvortrag* פס׳ ק׳ ע״א: אנא איקלעי לפרקיה דר׳ פנחס וכו׳ וקם תנא ותני קמיה.

(פרקד) אִתְפַּרֵקד, אִיפַּרֵקד אתפ׳, 1) נפל פרקדן to fall backward | *auf den Rücken fallen* תרג׳ יב״ע בר׳ מ״ט י״ז (ויפל רוכבו אחור): רכביה מתפרקיד לאחוריה.

2) היה משופע to be slanting | *schräg abfallen* מנ׳ צ״ו ע״ב: פרקודי הוה מפרקדא.

פְּרַקְדּוֹס ז׳, אופה עוגות pastry-cook | *Kuchenbäcker* פסיק׳ בחודש ק״ד ע״ב: ראה אותה אצל פרקדוס ומילא חיקה פרקדיסין.

פרקדין ע׳ פּוּקְרִין. שהש״ר ג׳ ו׳: נטל פרקדין וכרכו.

פְּרַקְדִּים ז׳, עוגה cake | *Kuchen* פסיק׳ בחודש ק״ד ע״ב: ראה אותה אצל פרקדוס ומילא חיקה פרקדיסין.

פְּרַקְדָּן ת׳, שוכב על הגב lying on the back | *auf dem Rücken liegend* פס׳ ק״ח ע״ב: פרקדן לא שמיה הסיבה.

פְּרַקוּלָה נ׳, פסק דין verdict | *Gerichtsurteil* פסיק׳ שובה קנ״ט ע״א: הודה הוא נוטל פרקולה.

פֻּרְקוֹן, פֻּרְקוֹנָא ז׳, פדיון redemeption | *Auslösung* כת׳ פ״ד מ״ד: הייב וכו׳ ובפרקונה; תרג׳ במ׳ יב״ע ג׳ נ״א (הפדוים): פרקונא.

פַּרְקְטוֹנָא, פַּרְקְטָנָא ז׳, מעין fountain | *Quelle* תרג׳ קה׳ ב׳ ו׳ (ברכות מים): פרקטנין דמיא; יב״ע במ׳ כ״ד ו׳ (עלי נהר): פרקטוני נהרין.

פרקילא ע׳ פְּרַקוּלָה. ילק׳ תה׳ תתנ״ד: הודה הוא נוטל פרקילא.

פרקילינן ע׳ פְּרַקְלִימִין. כלי׳ פכ״ד מט״ו: שלשה פרקלינין הן וכו׳.

פַּרְקִינָא ע׳ פַּרִינְקָא. תרג׳ ירוש׳ דב׳ כ״ח נ״ו: פרקינא.

פְּרַקְלִיט, פְּרַקְלִיטָא ז׳, מליץ יושר, סנגור advocate | *Fürsprecher* אבות פ״ד מי״א: פרקליט וכו׳ קטיגור; תרג׳ איוב ל״ג כ״ג (מליץ): פרקליטא.

פְּרַקְלִימִין ז״ר, מין נעלי יד a sort of gloves | *eine Art Handschuhe* כלי׳ פכ״ו מ״ג: והשרוולין טמאין והפרקלימין טהורין וכל בית אצבעות טהורות וכו׳.

פְּרַקְמַטְיָא נ׳, סחורה goods | *Ware* תנח׳ משפ׳ ה׳: כל פרקמטיא שאתה רואה שפלה ונתונה בארץ לך ועסוק בה שסופה להתעלות ואתה משתכר.

פְּרַקְמַטְיוֹט ז׳, סוחר trader | *Händler* שמו״ר פנ״ב: מעשה היה בפרקמטיוט אחד שהלך לירושלים למכור את שלו.

פְּרַקְמַטְיְתָא נ׳, רוכלת trading woman | *Händlerin* תרג׳ דהי״א ב׳ ג׳ (הכנענית): פרגמטיתא.

פְּרַקַס נ׳, כתונת underwear | *Unterhemd* דרך ארץ י׳: פושט את חלוקו ואחר כך מתיר את פרקסו התחתונה.

פְּרַקַס ע׳ פְּרַקֵס 1. ירוש׳ ב״מ פ״ד ט׳ ע״ד: מהו אין מפרקסין דלא יימא ליה צור גרמך.

פְּרַקְסִים נ׳, עסק, מסחר business | *Geschäft* ירוש׳ ע״ז פ״א ל״ט ע״ד: משם פרקסים.

פַּרְקְוֹס עי' פַּרַקְדּוֹס. ילק' שמות רע"ג: ראה אותה אצל פרקוס ומילא חיקה פרקריריסים.

פרקרירים עי' פַּרַקְדִים. ילק' שמות רע"ג: ראה אותה אצל פרקוים ומילא חיקה פרקריריסין.

פֵּרֵר פיעל, פיתת לפתותים to crumble | *zerbröckeln* פס' י' ע"ב: דרכו של תינוק לפרר.

פֶּרֶר עי' פֶּרֶד. תוס' צוק' שבי' ו' כ"ט: מפרדין רמונים לעשותן פרר.

פָּרַשׁ ·— 1) נבדל to separate oneself | *sich absondern* אבות פ"ב מ"ד: אל תפרוש מן הצבור.

2) הפליג to go on a voyage | *ausreisen* ילק' במ' תשליח: הספינות פורשות בים.

נִפְרַשׁ נפ' ·— נבדל to be kept away | *ferngehalten werden* ויק"ר פכ"ב: ויהיו נפרשים מעבודה זרה.

פֵּרֵשׁ פיעל ·— 1) פָּרַשׁ 1. פס' פ"ז ע"ב: שכיון שדברתי עמו פירש מן האשה אף אתה בדול עצמך ממנה.

2) עי' פָּרַשׁ 2. ירוש' מגי' פ"ב ע"ג ע"ב: מפרשי ימים.

3) הבדיל to separate | *trennen* ב"ר פכ"ב: אילו רצה המלך פירשן.

הִפְרִישׁ הפ', 1) הבדיל to separate | *absondern* יומא פ"א מ"א: מפרישין כהן גדול מביתו.

2) הפליג to go to sea | *sich einschiffen* ב"ר פי"ג: היו מפרישין לים.

הִתְפָּרֵשׁ התפ', 1) נתבאר to be explained | *erläutert werden* ילק' ברי' פ"כ: דבר שאינו מתפרש במקומו.

2) נאמר בפירוש to be specifed | *ausdrücklich genannt werden* ר"ה פ"ב מ"ט: ולמה לא נתפרשו שמותן של זקנים.

פֶּרֶשׁ, פְּרָשָׁא ז', דרבן goad | *Ochsenstachel* תרג' שופ' ג' ל"א (במלמד הבקר): פרש תוריא; ב"ם פ' ע"א: דנקיט פרשא מישלם.

פֵּרְשָׁא ז', פירוש, ביאור explanation | *Erläuterung* תרג' יב"ע דב' י"ז י"ח (משנה התורה): פרשא אורייתא.

פָּרָשָׁה נ' ·— 1) פרק, מאמר section, chapter | *Abschnitt* בר' פ"ב מ"ב: פרשת שמע.

2) הסתעפות branching off | *Verzweigung* הול' מ"ו ע"א: הפרשה תידון כבשר.

פָּרָשַׁת דְּרָכִים אם הדרך שמשם דרכים יוצאות לכמה צדדים cross-road | *Scheideweg* סוטה כ"א ע"א: הגיע לפרשת דרכים.

פָּרָשַׁת הָעִבּוּר שעת משבר crisis | *kritische Zeit* בר' פ"ד מ"ד: בכל פרשת העבור יהיו צרכיהם לפניך.

פַּרְשָׁע ז', עץ הָבנים ebony | *Ebenholz* תוס' כל' ב"מ ב' י"ט: כל גולמי כלי עץ טמאים חוץ משל פרשע.

פְּרַשְׁתָּא עי' פָּרָשָׁה 1. מגי' ד' ע"א: אעבור פרשתא דא.

פַּרְשְׁתְּבִינָא ז', שר העיר administrator | *Stadtverwalter* נדה כ"ה ע"א: פרשתבינא דפומבדיתא.

פֵּרֵת פיעל, זלזל to belittle | *geringschätzen, herabsetzen* קהל"ר ג' י"א: פירת בממונו של עולם.

פְּרַת פַּעַל, נשך to bite | *beißen* תרג' ישי' י"ד כ"ט (שרף מעופף): כחיוי מפרית.

אִיפְּרַת אתפ', נפרד ונפרש to be separated | *abgetrennt werden* ביצה ב' ע"א: אוכלא דאפרת היא.

פִּרְתָּא ז', טבור navel | *Nabel* תרג' איוב מ' ט"ז (בשרירי בטנו): בפרתא דכרסיה.

פַּרְתָּא ז', פרש, צואה excrements | *Exkremente* סנה' ס"ז ע"ב: דם ופרתא.

פַּרְתּוֹנָאָה ז', אציל nobleman | *Edelmann* תרג' אס' א' ג' (הפרתמים): פרתונאי.

פַּרְתְּיָאָה ת', של ארץ הפרתים Parthian | *parthisch* תרג' אס' ח' ט"ו: מוקי פרתיאין.

פשיד פשטא דקרא.

פְּשׁוּט ז׳, השתטחות stretching forth | *das Ausstrecken* ברי ל״ד ע״ב: השתחויה זו פשוט ידים ורגלים.

פָּשׁוּט 1) ת׳, ישר straight | *gerade* מנ׳ ל״ה ע״ב: כפוף וכו׳ פשוט.

2) לא מורכב plain | *einfach* ב״ב פ״י מ״א: גט פשוט וכו׳.

3) ז׳, עי׳ פְּשָׁטָא 1. שבת ס״ג ע״א: אין מקרא יוצא מידי פשוטו.

4) שאין לו בית קבול flat, level | *flach, eben* שבת קכ״ג ע״ב: פשוטי כלי עץ.

פְּשׁוֹרִי ז״ר, 1) מים פושרים tepid water | *lauwarmes Wasser* חול׳ מ״ו ע״ב: המימי וכו׳ פשורי.

2) מעלות ומורדות unevenness of the ground | *Unebenheit des Bodens* ע״ז ל״ד ע״ב: עיקולי ופשורי.

פְּשַׁח פ״י, קרע to tear off | *abreißen* תוס׳ יב׳ י״ד א׳: נתלה בזית ופשחו.

נִפְשַׁח נפ׳, נבקע to be split | *gespalten werden* שבי׳ פ״ד מ״ו: אילן שנפשח.

פָּשַׁט •— 1) הושיט to stretch forth | *ausstrecken* שבת פ״א מ״א: פשט העני את ידו.

2) פירש וביאר to explain | *erläutern* במ״ר פי״ח: ר׳ ינאי היה יושב ופושט בפתח עירו.

נִפְשַׁט נפ׳, נתישר to be straightened out | *gerade gemacht werden* כלי׳ פכ״ו מ״ב: נפשט טהור.

פִּשֵּׁט פיעל •— 1) הישיר to straighten | *gerade machen* ברי נ״ט ע״א: לפשט את העקמומיות.

2) הסיר to take off | *abnehmen* תוס׳ כלי׳ ב״ק ד׳ י״ז: משיפשט את הלוקו.

הִתְפַּשֵּׁט התפ׳ •— עי׳ נִפְשַׁט. ב״ב קי״ב ע״א: נתפשטו הקמטין.

פְּשָׁטָא ז׳, 1) הפירוש הפשוט plain sense | *der einfache Sinn* כתי׳ קי״א ע״ב: פשטיה דקרא.

2) זרם הנהר course of a river | *Strömung* גיט׳ ס׳ ע״ב: נהרא כפשטיה ליזיל.

פַּשְׁטִינָא ז׳, מין צמח fern | *Farnkraut* שבת ק״י ע״ב: ליתי פשטינא.

פִּשְׁיוֹן ז׳, התפשטות ותוספת spreading, extension | *Zunahme, Ausbreitung* נגע׳ פ״א מ״ג: להחליט את שנולד לו פשיון.

פְּשִׁיחָה נ׳, הסתעפות branching | *Abzweigung* שבת ק״ט ע״ב: אפשיחה דדיקלא.

פְּשִׁיטָא ז׳, 1) למוד study | *Studium* ילק׳ ויק׳ תרס״ה: כיון דחסלין מן פשיטיהון.

2) מטבע קטנה a small coin | *kleine Münze* ב״מ מ״ז ע״א: פשיטי דספרא.

3) אבעבועה blister | *Blase* גיט׳ ס״ז ע״ב: קאי בישריה פשיטי פשיטי.

4) תה״פ, ודאי, ממילא מובן plain, a matter of course | *klar, einfach, selbstverständlich* ב״ב קל״ז ע״א: פשיטא מהו דתימא וכו׳.

פְּשִׁיטָה נ׳, 1) הושטה stretching forh | *das Ausstrecken* ירוש׳ יומא פ״ה מ״ב ע״ב: פשיטת יד.

2) התפשטות הבגדים undressing | *das Ausziehen (v. Kleidern)* שם פ״ג מ׳ ע״ג: הקיש פשיטה ללבישה.

פְּשִׁיטוּת, פְּשִׁיטוּתָא נ׳, חלק פשוט בירושה, בנגוד לחלק כפול של הבכור single share of the heir, opp. to the double share of the first-born son | *das einfache Erbteil des nachgeborenen Sohnes im Gegensatz zum doppelten des Ältesten* ירוש׳ ב״ב פ״ח מ״ז ע״ב: ליטול פשיטות אביו וכו׳ כפילות אביו; סוטה י״ג ע״א: נהי דזביני בכורותא פשיטותא מי זביני.

פְּשִׁיעָה נ׳, 1) זדון own fault | *eigenes Verschulden* ירוש׳ שבת פי״ד י״ד ע״ג: תשעים ותשעה מתים בפשיעה ואחד בידי שמים.

2) התרשלות carelessness | *Fahrlässigkeit* ב״מ צ״ה ע״א: פשיעה בבעלים.

פְּשִׁיעוּתָא כנ״ל 2. ב״מ מ״ב ע״א: כל לא ידענא פשיעותא היא.

פְּשִׁיפָשׁ עי׳ פְּסִיפָס 3. ירוש׳ סנה׳ פ״ג כ״א ע״ב: המשחק בפשיפשין וכו׳.

(פשל) הִפְשִׁיל הפ׳, 1) קשר, חיזק to knot, to fasten | *knoten, festknüpfen* תוס׳ שבת ד׳ (ה׳), ב׳: ויפשיל את הרצועה תחת זנבו.

2) הדלה על כתפו to cast over the shoulder | *über die Schulter werfen* מג׳ פ״ה ע״ב: הפשיל כליו לאחוריו.

3) קלע to twist | *flechten* ירוש׳ סוכה פ״ה נ״ה ע״ב: מפקיעין — מפשילין.

פְּשַׁלְיָא ז׳, מין פולים a kind of beans | *eine Bohnenart* ע״ז כ״ח ע״ב: היא המטליא היא פשליא.

פָּשַׁע — נתרשל בשמירה to be negligent in guarding | *fahrlässig sein* ב״מ ל״ו ע״ב: פשע בה ויצאת לאגם ומתה כדרכה.

הִפְשִׁיעַ הפ׳, החטיא to cause to transgress | *zur Sünde veranlassen* ב״מ פ״ט: מדבר באהרן שהפשיע ישראל בדיבור לא יהיה.

פִּשְׁפּוּשׁ ז׳, 1) בדיקה וחיפוש investigation | *Durchsuchung* תרג׳ יב״ע ויק׳ י״ט כ׳ (בקורת תהיה): פשפוש יהוי.

2) תוך, פנים interior | *das Innerste* תרג׳ איוב ל״ח ט״ז: פשפוש תהומא.

3) התמזמזות melting | *das Schmelzen* ילק׳ איכה תתרי״ו: שאין לשון ונמס אלא לשון פשפוש.

פִּשְׁפֵּשׁ פעו״י, בדק, חיפש to investigate | *untersuchen* בר׳ ה׳ ע״א: פשפש ולא מצא.

2) נמס, נתמזמז to melt | *schmelzen* ילק׳ איכה תתרי״ו: היו מפשפשין ונופלין וכו׳ שנאמר וחם השמש ונמס.

פִּשְׁפָּשׁ ז׳, 1) פתח קטן בשער wicket | *Pförtchen* מדות פ״א מ״ז: זה שהיה פתוח לעזרה פשפש קטן היה לו.

2) מין רמש יונק דם אדם bed-bug | *Wanze* נדה נ״ח ע״ב: פשפש זה ארכו כרחבו וטעמו כריחו.

פָּשַׁר פ״ע, נמס to melt | *schmelzen* מכי׳ בשלח ויסע ד׳: ונמס — היה פושר והולך.

2) היה לא חם ולא קר to be tepid | *lauwarm sein* ספרא מצורע פרק א׳: מים פושרים.

3) עשה פשרה והווה to come to terms | *einen Vergleich eingehen* ירוש׳ כתו׳ פ״י ל״ד ע״א: פושר מן הראשון וכו׳.

נִפְשַׁר נפ׳, 1) כנ״ל 1. ב״ק כ״ח ע״ב: אפילו נפשרה.

2) נעשה קצת חם to be tempered | *lauwarm werden* שבת מ׳ ע״ב: לא בשביל שיבשל אלא שיפשר.

פִּשֵּׁר פיעל, 1) התיר ונתק to loosen | *losmachen* ירוש׳ שבת פ״ז י׳ ע״א: נסתבכו בגדיו בקוצים הרי זה מפשרן במקום צנעה.

2) תיווך, השלים בין שני צדדים to compromise, to arbitrate | *einen Vergleich zustandebringen* ירוש׳ סנה׳ פ״א י״ח ע״ב: שנים שפישרו וכו׳.

הִפְשִׁיר הפ׳, 1) עשה את המים פושרים to temper | *temperieren* שבת מ״א ע״א: נותן לתוכו מים מרובים כדי להפשירן.

2) עשה פשרה, השלים to come to an agreement | *sich vergleichen* ירוש׳ סוטה פ״ה כ׳ ע״ג: והפשיר עמו.

נִתְפַּשֵּׁר נתפ׳, כנ״ל 2. ב״ר פכ״ב: עשיתי תשובה ונתפשרתי.

פְּשָׁרָה, פְּשָׁרוּתָא נ׳, מיצוע הדין compromise | *Vergleich, Kompromiß* כתו׳ פ״י מ״ו: עד שיעשו פשרה ביניהם; תרג׳ יב״ע דב׳ א׳ ט״ז: ופשרות שלמא.

פִּשְׁתָּן ז׳, פשתה, פשתים, בד flax | *Flachs* שבת פ״ב מ״ג: כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו אלא פשתן.

פִּשְׁתָּנִי ז׳, עושה, מוכר פשתים flax-worker, dealer in flax | *Flachsarbeiter, Flachshändler* ב״ר פל״ב: הפשתני הזה בשעה שהוא יודע שהפשתן שלו יפה.

פַּת י׳ — שְׁנַיִם two | *zwei* סנה׳ ד׳ ע״ב: פת באפריקי שתים.

פת גומרין [פַּתְכּוּמְרִין] ז״ר, מין ארג a web | *ein Gewebe* תרג׳ יחז׳ י״ג י״ח (המספחות): פת גומרין.

פַּת נִיפוּלָה, פַּת נִיפוּלִין לחם המתפורר crumbly bread | *bröckliges Brot* ספרא בחוק׳ פרשה ב׳ פרק ד׳: פת ניפולה; ב״ב צ״ג ע״ב: פת ניפולין.

פְּתָאָה, פְּתָאוָא ז׳, **פַּתְאוּתָא** נ׳, מרחב width | *Weite* תרג׳ איוב נ״ט ז׳: בְפתאה אתקין מותבי; תה׳ קי״ח ה׳: פתאוא; דהי״ב כ״ט ד׳: לפתאות מדינחא.

(פתה) הִתְפַּתָּה התפ׳, 1) נרצה לדברי פיתוי והסתה to be enticed | *sich überreden lassen* כת׳ פ״ד מ״א: נערה שנתפתתה.
2) נתרחב to be widened | *erweitert werden* ילק׳ ישי׳ ש״ב: מתפתה וכו׳ ומרחבת.

פְּתוּגְתָא שם מקום name of a place | *Ortsname* ויק״ר פ״ה: פתוגתא.

פְּתוּחָה נ׳. פרשה בתורה המתחלת בראש השורה a section in the Torah beginning a new indented line | *ein Abschnitt in der Torahrolle, der mit einer neuen Zeile beginnt* סופרי׳ א׳ י״ד: פתוחה שעשאה סתומה.

פָּתוּי ת׳, רחב broad | *breit* ברי׳ כ״ח ע״ב: פתוי הראש.

פתוניא עי׳ **פַּרְתּוּנָאָה**. תרג׳ שני אס׳ ו׳ ט׳: גברא פתוניא.

פָּתוֹר, פָּתוֹרָא ז׳ שולחן table | *Tisch* תעני׳ כ״ה ע״א: דאכלי אפתורא דדהבא; תרג׳ יב״ע בר׳ כ״ג ט״ז (עובר לסוחר): עברין לכל פתור.

פָּתוֹרָאָה ז׳, שולחני, חלפן money-changer | *Geldwechsler* חולי׳ נ״ד ע״ב: ר׳ חנה פתוראה.

פְּתוֹרְתָּא עי׳ **פָּתוֹרָא**. תרג׳ מש׳ ט׳ ב׳ (ערכה שולחנה): סדרת פתורתה.

פְּתוּתָה נ׳, נערה שנתפתתה seduced girl | *verführtes Mädchen* ירושׁ׳ כת׳ פ״א כ״ד ע״ד: ספק אנוסה ספק פתותה.

פָּתַח י׳ — **נִפְתַּח**, נפ׳, נעשה העוור פיקח to become seeing | *sehend werden* פסיק״ר פמ״ב: כשילדה שרה כל סומא נפקח.

הִתְפַּתֵּחַ התפ׳ י׳ — 1) נפתח to be opened | *geöffnet werden* תוס׳ סוטה ט״ו א׳: מתפתחות לפניו כלוחי פנקס.
2) עי׳ **נִפְתַּח**. גיט׳ פ״ב מ״ו: סומא ונתפתח.

פִּתֵּחַ ז׳, פקח, גלוי ענים seeing | *Sehender* ערכ׳ י״ז ע״ב: פתח ונסתמא שפוי ונשתטה וכו׳.

פַּתָּח ז׳, מפתח ומחוקק engraver | *Graveur* ירושׁ׳ שק׳ פ״ד מ״ח ע״א: פתחי אבנים.

פֶּתַח י׳ — **פֶּתַח פָּתוּחַ** לשון נקיה להעדר בתולים emphem. absence of virginity | *(euphemistisch) fehlende Jungfernschaft* כת׳ ט׳ ע״ב: טענת פתח פתוח.

פְּתֵי פ״ע, היה רחב to be wide | *weit sein* תרג׳ תה׳ ק״ד כ״ה (רחב ידים): פתי תחומין.

פְּתֵי ז׳, מרחק distance | *Entfernung* חולי׳ קל״ט ע״ב: בפתי מילא.

פְּתֵי יַרְכָא כף הירך hip-joint | *Hüftgelenk* תרג׳ בר׳ ל״ב כ״ו (כף ירך): פתי ירכא.

פְּתֵי רַמְשָׁא ערב, ליל יום שבת ויו״ט eve | *Vorabend* ב״ר פס״ה: כל פתי רמשא דשבא.

בִּפְתֵי רַמְשָׁא לפנות ערב towards evening | *gegen Abend* ירושׁ׳ ע״ז פ״א ל״ט ע״א: בפתי רמשא.

פַּתְיָא ז׳, 1) תינוק child | *Kind* סנה׳ ק״י ע״ב: בכרכי הים קורין לינוקא פתיא.
2) מין כלי a vessel | *ein Gefäß* ע״ז ט״ז ע״ב: פתיא אוכמא.

פַּתְיָה כנ״ל. ב״ר פכ״ז: בערביא צווחין למיוקה פתיה.

פְּתִיוּתָא נ׳, ע׳ פְּתָאָה. תרג׳ דהי״ב ל״ב י״: לפתיותא התרע קרתא.

פְּתִיחָה ז׳, חרישה ראשונה first ploughing | *das erste Pflügen* תוס׳ פאה א׳ ח׳: שלשה תלמים של פתיח.

פְּתִיחָא ז׳, 1) פקח, גלוי ענים open-eyed | *Sehender* גיט׳ ס״ט ע״א: פתיחא וכו׳ עוירא.
2) הזמנה לבית דין summons | *Vorladung* ר״ה ל״א ע״ב: כתב פתיחא עילווה.

פְּתִיחָה נ׳, 1) פעולת הפותח opening | *das Öffnen* פסי׳ נ״ד ע״א: פתיחת פי הארץ.
2) מבוא introduction | *Einleitung* שהש״ר א׳ ב׳: רבנן עבדן יתהון פתיחה לויהי.

פְּתִיחַת נֶדֶר פתחון פה וטעם להתרת נדר offering reasons for regretting a vow | *Veranlassung zum Entbinden von einem Gelübde* ירוש׳ נדרי׳ פ״ח מ״א ע״א: פתיחת נדר.

פְּתִילָא, פְּתִילָה, פְּתִילְתָּא נ׳, 1) חוט שבנר wick | *Docht* ירוש׳ שבת פ״ב ד׳ ע״ד: ר׳ אמי נסיב פתילא; שם: בגין דאנא צבע פתילתא; שבת כ״א ע״א: פתילה לנר.
2) עשת bar | *Barren* ירוש׳ סנה׳ פ״ז כ״ד ע״ב: פתילה של בעץ; נד׳ מ״ט ע״ב: פתילתא של אבר.

פְּתִילְתָּה נ׳, מין פולים a kind of beans | *eine Bohnenart* ירוש׳ כלא׳ פ״א כ״ז ע״א: פתילתה.

פְּתִין ז׳, קורה של רוחב הבנין cross-beam | *Querbalken* נגע׳ פי״ג מ״ב: בית הבנוי ראש ופתין.

פְּתֵירָה, פתירוש שם איש a man's name | *männlicher Name* תוס׳ נז׳ ה׳ א׳: יהודה בן פתירה; שם אהלי׳ ד׳ י״ד: בן פתירוש.

פְּתִית ז׳, פירור broken piece | *Stück, Brocken* מנ׳ י״ח ע״ב: תורת פתיתים.

פְּתִיתָה נ׳, ריסוק לחם לפירורים breaking in pieces | *das Zerbröckeln* מנ׳ ע״ה ע״א: מעונות פתיתה.

פָּתַךְ פ״י, מזג ובלל to mix, to stir | *vermischen, zusammenrühren* ב״ר פ״ד: ופתכן זה בזה.

פִּתְכָא ז׳, 1) תערובת mixture | *Mischung* תרג׳ יב״ע בר׳ ב׳ ז׳: פתכא.
2) צרור, חבילה bundle | *Bündel* חולי׳ ק״ה ע״א: פתכא דאופי.

פַּתְכְּרָא ז׳, אליל idol | *Götzenbild* תרג׳ יש׳ ח׳ כ״א (במלכו ואלהיו): פתכריה וטעותיה.

פָּתַל פ״י, שזר to twist | *umwickeln* מנ׳ ל״ט ע״ב: עשת גדיל ופותליהו מתוכו.

פתלגא [פַּתְלְגָא] ת׳, מפותל ומעוקם perverse | *verdreht* תרג׳ ירוש׳ דב׳ ל״ב ה׳ (דור עקש ופתלתול): דרא עוקמא ופתלגא.

פתמנא [פִּתְנָא] ז׳ פתן, נחש serpent | *Schlange* תרג׳ ירוש׳ דב׳ ל״ב ל״ג (פתנים): פתמנאי.

פִּתְפּוּת ז׳, טירוף ושבירה smashing | *das Zerschlagen* שהש״ר ב׳ ה׳: פתפותי ביצים.

(פתפת) הִתְפַּתְפֵּת התפ׳, התפורר, נעשה פתית to be crumbled | *zerbröckeln* ירוש׳ כלא׳ פ״ז ל׳ ע״ד: הדין רכיכה מתפתפת הוא.

פָּתַק פ״י, זינק, פתח שבר מים to open a channel | *Wasser strömen lassen* ירוש׳ סנה׳ פ״ט כ״ז ע״א: פתק אמת המים עליו ובאו המים ושטפוהו.

נִפְתַּק נפ׳, נפתח שֶׁבֶר המים to be diverted (water) | *abgeleitet werden (vom Wasser)* תוס׳ מקוא׳ ג׳ ו׳: ונפתקו ובאו לחברו.

פִּתֵּק פיעל, ע׳ פָּתַק, כרי פנ״א: אבל אתה מפתק הנהרות.

פְּתַק פ״י, השליך, זרק to thrust | *schleudern* סנה׳ צ״ה ע״א: פתק בה גירא.

פְּתַק, פִּתְקָא ז׳, ע׳ פִּיתְקָא. ב״ר פצ״א: מקבל פתקין; קיד׳ ע״ג ע״ב: תלי פתקא.

פָּתַר — נִפְתַּר נפ׳, 1) ניתן לו פשר ופתרון to be interpreted | *gedeutet werden* בר׳ נ״ה ע״ב: חלום שנפתר בתוך חלום.

2) נתישבה הקושיא *gelöst* | to be solved *werden (Frage)* ירושי ברי פ״ז י״א ע״א: תיפתר כרי ישמעאל וכו׳.

פְּתַר, פִּתְרָא ז׳, פשר ופתרון | interpretation *Deutung, Auslegung* יבי צ״ז ע״ב: פתר פתר; ירושי שבוע׳ פ״א ל״ב ע״ד: פתר לה פתרא חורן.

פַּתְרוֹן ז׳, קערה *Schüssel* | dish תנח׳ בובר כי תשא א׳: פתרון של פרמקמיא.

פַּתְרָן ת׳, רזה *mager* | lean תרג׳ יב״ע במ׳ י״ג כ׳ (רזה): פתרנין.

פַּתְרָנוּתָא נ׳, רזון *Magerkeit* | leanness תרג׳ תה׳ ק״ו ט״ו (רזון): פתרנותא.

פַּתְשָׁגַר ז׳, משנה, סגן *Zwei-ter im Rang* | second in rank תרג׳ אס׳ י׳ ג׳ (משנה למלך): פתשגר דמלכא.

פָּתַת –, פיתה והסית *verführen* | to seduce ירושי כת׳ פ״א כ״ד ע״ד: ספק אנוכה ספק פתותה.

צ

צָאָה פיעל, חשב לצואה | to treat as excrement | *als Shmutz behandeln* ירוש' שבת פ"ט י"א ע"ד: צאיהו נכלהו.

צָאוּי ת', מלוכלך ומזוהם | *schmutzig* | dirty תוס' חולי' י' ה': מלוכן ולא צאוי.

צָאֲוֵי עי' צָוֵי. פסי' כ"ו ע"א: צאוי לאלתר.

צָאִי ת', מזוהם, לא רוחץ | dirty, unwashed | *schmutzig, ungewaschen* ירוש' תעני' פ"א ס"ד ע"ג: מאנין צאין.

צֹאן •– צֹאן בַּרְזֶל עי' נִכְסֵי צֹאן בַּרְזֶל (בַּרְזֶל). ב"ק פ"ט ע"א: אם אמרו בנכסי מלוג יאמר בנכסי צאן ברזל.

צָאתָא נ', 1) צואה | *Schmutz* | filth תרג' מש' ל' י"ב (ומצואתו לא רוחץ): ומצאתיה לא אשתזג. 2) מעשים מכוערים | *Häßliches* | turpitude שם י"א ז' (אונים): אילין דעבדין צאתא.

צַבֵּא פיעל עי' צִבֵּה. ירוש' פאה פ"ח כ"א ע"ב: המצבא את בטנו.

צְבָא עי' צְבֵי. תרג' יב"ע במ' ז' ג': ולא צבא משה למיסב.

צַבְאוּת עי' צְבוּ. תרג' איוב ל"א ט"ז (מחפץ דלים): צבאות מסכיניא.

צָבָה •– נִצְבָּה נפ', נעשה נפוח | *an-* | to swell *schwellen* ירוש' סוטה פ"ה כ' ע"א: מים מגולין שתת ונצבית.

צִבֵּה פיעל, עשה את עצמו כאילו הוא נפוח to cause the appearance of being swollen | *tun, als ob man geschwollen ist* תוס' פאה ד' י"ד: המצבה את כריסו.

צְבוּ נ', רצון | *Wille* | will תרג' יב"ע ויק' ח' ט"ו: ואייתי בלא צבו.

צָבוּעַ ת', מי שאין תוכו כברו, אחד בפה ואחד בלב | *scheinheilig* | hypocritical סוטה כ"ב ע"ב: אל תתיראי מן הפרושין ולא ממי שאינן פרושין אלא מן הצבועין שדומין לפרושין שמעשיהן כמעשה זמרי ומבקשין שכר כפינחס.

צִבּוּר •– קהל, עדה | *Gemeinde* | community בר' ל"ד ע"ב: שליח צבור.

צְבוּתָא עי' צְבוּ. תרג' יב"ע בר' כ"ד ה': צבות אתתא.

צִבְחַר ת', מועט | *wenig* | a little, few תרג' דה"י ב כ"ד כ"ד (במצער אנשים): בצבחר גוברין.

צְבָטָה עי' צְבִיטָה. חג' כ"ב ע"ב: בית הצבטה.

צְבֵי פ"ע, חפץ, רצה | *verlangen, wünschen* | to desire תרג' יב"ע בר' ל"ד י"ט (חפץ בבת יעקב): צבי בברת יעקב.

צִבְיָאתָא נ"ר, תמרוקים | *Schönheits-mittel* | cosmetics תרג' שני אס' ב' ט' (תמרוקיהן): צביאתהא.

צִבְיוֹן, צִבְיוֹנָא נ', רצון | *Wille* | desire שמו"ר פכ"ה: שהוא עושה צביונו בבריותיו; תרג' מש' י' ל"ב (רצון): צביונא.

צְבִיטָה נ', אחיזה | *das Anfassen* | handling חג' פ"ג מ"א: אחוריים ותוך ובית הצביטה.

צְבְיָנָא עי' צִבְיוֹנָא. תרג' מש' ל"א י"ג (כחפץ כפיה): היך צבינא דאידיה.

צְבִיעָה 1) עי' צְבִיטָה. כלי' פכ"ה מ"ח: מקום אחיזתו שם צביעתו.
2) משיחה בשער dyeing | *das Färben* ירוש' שבת פ"ז י' ע"ג: מה צביעה היתה במשכן.

צְבִירָה נ', 1) עשית גל, גל piling up, pile | *Aufhäufung, Haufen* אהל' פי"ז מ"ג: צבירת העצמות.
2) עי' אוֹגֶן. תוס' כלי' ב"מ ה' י"ג: צבירה אחת חוץ מזה וכו'.

צְבִיתָה עי' צָבֶת. ירוש' עירו' פ"י כ"ו ע"ד: מצבתא אחת למדו כמה צביתות.

צב"ע צבת בצבת עשויה.

צָבַע — תפס to handle | *anfassen* חג' כ"ב ע"ב: בית הצביטה — מקום שנקיי הדעת צובעין.

הִצְבִּיַע הפ', הורה אצבע לסימן to raise the fingers as a signal | *die Finger (als Zeichen) vorstrecken* יומא פ"ב מ"א: הממונה אומר להן הצביעו.

צָבַע פ"י, 1) משח בצבע to dye | *färben* ירוש' ב"ק פ"ט ו' ע"ד: אילו צבעתיה סומק.
2) טבל to dip | *eintauchen* ירוש' תעני' פ"ד ס"ט ע"ג: הוה צבע פיסתיה.

צַבַּע פַּעל, 1) כנ"ל 2. תרג' ויק' י"ג ו' (וכבס בגדיו): ויצבע לבושוהי.
2) הגריל to cast lots | *losen* תרג' שני אס' ג' ז': לצבעא פייסאה.

אִצְטַבַּע אתפ', נטבל to be dipped | *eingetaucht werden* תרג' ויק' י"ג נ"ח (וְכֻבַּס שנית): ויצטבע תנינות.

צַבָּע, צַבָּעָא ז', אומן לצביעה dyer | *Färber* פס' פ"ג מ"א: זומן של צבעים; גיט' נ"ב ע"ב: עמרים צבעא.

צִבְעוֹן ז', צבע, גוון colour | *Farbe* פסיק"ר פ"כ: ארבעה צבעונים שעשה מהם משכן.

צָבַר — נִצְבַּר נפ', הוּצְבַּר הופ', נאסף ונלקט to be gathered, to be collected | *gesammelt werden* ירוש' ב"ב פ"ג י"ג ע"ד: פירות שראויין ליצבר; סנה' ל"ח ע"ב: הוצבר עפרו.

צֶבֶר ז', גל, תל pile | *Haufen* ירוש' שבת פ"ד ז' ע"א: צבר של קורות.

צָבַת פ"י, חיבר וקשר to couple | *zusammenbinden* מנ' פ"י מ"ט: לא יעשה אותן כריכות אבל מניחן צבתים.

צְבַת פעל', 1) התחבר to join, to associate | *sich gesellen* ירוש' כת' פ"ה ל' ע"א: חכים אנא לנשייא דצבתין עם אמא.
2) העניק, הכין to present, to outfit | *darreichen, bereiten* חול' ס' ע"ב: דאיצבית ליה נהמא; מו"ק כ"ז ע"ב: צבית זוודתא לאידך מית.

צָבַת נ', מלקחים tongs | *Zange* אבות פ"ה מ"ה: צבת בצבת עשויה.

צָבְתָא נ', 1) כנ"ל. פס' נ"ד ע"א: צבתא בצבתא מתעביד וצבתא קמייתא מאן עבד.
2) סיב bast | *Bast* תמיד ל' ע"א: חבלא דצבתא.
3) תיווך instrumentality | *Vermittlung* ב"ק ט"ו ע"ב: צבתא דהרש קא גרים.

צַד — אופן, דרך manner | *Art und Weise* ירוש' כת' פ"ג כ"ז ע"ד: כאי זה צד שותה בעציצו וכו'.
הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן הדבר המשותף לשניהם the common point | *das Gemeinsame an beiden Dingen (tertium comparationis)* ב"ק פ"א מ"א: הצד השוה שבהן וכו'.

לְצַד שֵׁנִי פירוש אחר, דבר אחר another interpretation | *eine andere Auslegung* ב"מ קט"ו ע"א: לצד שני לביתו אי אתה נכנס אבל וכו'.

מִן הַצַּד כלאחר יד sideways, indirectly | *indirekt* שבת מ"ג ע"ב: טלטול מן הצד.

צִדֵּד פ"י, 1) קבע והושיב כראוי to arrange | *anordnen; einfügen* שבת ק"ב ע"ב: המצדד את האבן.
2) פנה הצדה to turn sideways | *zur Seite richten* ב"ב צ"ט ע"א: ומצדדין פניהם וכו';

ב״ר פ״ח: ובהמה אינה רואה אתמהא אלא זה מצדד.

נְצַד, נוֹצַד נפ׳, הוסר, ניטל | **to be taken away** | *weggenommen werden* רות רבה ב׳ י״ד: שנוצדה לו מלכותו לשעה; שם: שעתידה מלכותו ליצד הימנו.

צַדֵּד פַּעל, הלך מן הצד | **to go sideways** | *seitwärts gehen* תרג׳ יב״ע ויק׳ ט״ו כ״ד: ויצדד ויפיק.

אַצְדֵּד אפ׳, פינה לצדדין | **to turn sideways** | *zur Seite wenden* יומא ל״ז ע״א: דמצדד אצדורי.

צִדְדָא ז׳, צד, עֵבר | **side** | *Seite* תרג׳ יב״ע במ׳ י״ט י״ד: אורח תרעא ולא מן צדדיה.

צְדָדִין ז״ר, ע׳ צַד — לִצְדָדִין בפנים שונים, אם כך או כך | **in either way** | *auf die eine oder die andere Weise* ב״ק ט״ז ע״ב: לצדדי; קתני.

צָדָה — החריב | **to make desolate** | *entvölkern* ב״ר פכ״ו: שצדו את העולם.

נִצְדָה נפ׳, נחרב | **to become desolate** | *verheert werden* שהש״ר ד׳ א׳: כנגד שבעים אומות שלא יצדה העולם מהן.

צִדָּה פיעל. צדה וארב | **to aim** | *zielen* ספרא במ׳ ק״ס: שצידה לו שמתכוון לו.

הוּצְדָה הופ׳. נתבער | **to be removed** | *weggeräumt werden* ב״ר פכ״ו: שהוצדו מן העולם.

צֵדוֹ ז׳, צידה, מזון | **provision, food** | *Nahrung, Proviant* ויק״ר פל״ג: זבון לי צדו טבא וכו׳.

צָדוֹ נ׳, חורבן | **desolation** | *Verwüstung* תרג׳ יש׳ י״ג ט׳ (לשום ארץ לשמה): לשואה ארעא לצדו.

צִדּוּק ז׳, צִדּוּק הַדִּין קבלת העונש באהבה, הוראת בצדק האל השופט | **acknowledging the justice of divine judgment** | *Anerkennung der göttlichen Schickung als gerecht* ספרי האזינו ש״ז: בעת צרתם הצמיחו שלשה פסוקים של צדוק הדין.

צְדוֹקָא, צְדוֹקִין שם מקום | **name of a place** | *Ortsname* ירוש׳ דמ׳ פ״ב כ״ב ע״ג: ר׳ אלכסנדרא דצדוקא; שבי׳ פ״ב ל״ד ע״א: ר׳ שיכתי דצדוקי.

צְדוֹקִי ז׳, חבר לכת המתנגדת לפרושים בימי בית שני | **Sadducee** | *Sadduzäer* ידים פ״ע מ״ח: אמר צדוקי קובל אני עליכם פרושים.

צְדוֹתָא ע׳ צָדוֹ. תרג׳ ירוש׳ דב׳ ל״ב י׳ (ובתהו ילל ישימון): בצדותי דליל ישימון.

צְדִי פ״י, צַדֵּי פַּעל, ע׳ צָדָה. תרג׳ איכה ד׳ י״ח (צדו צעדינו): צדין שבילנא; תה׳ ט׳ ז׳ (וערים נתשת): וקרויהון צדיתא.

אַצְדֵּי אפ׳, 1) ע׳ צָדָה. תרג׳ תה׳ ע״ט ז׳ (ואת נוהו השמו): בית מקדשי אצדיאו.

2) הביעת | **to confound** | *entsetzen* תרג׳ יח׳ כ׳ ד״ו (אשמם): בדיל דאצדינון.

3) לגלג | **to deride** | *verlachen* תרג׳ מש׳ י״ז ה׳ (לועג לרש): דמצדי למסכנא.

אִצְטַדֵּי, אִצְתַּדֵּי, אִתְּצַדֵּי אתפ׳, 1) נחרב | **to be made desolate** | *verwüstet werden* תרג׳ יר׳ ב׳ י״ב: בית מקדשא דעתיד לאצטדאה.

2) נבעת | **to be confounded** | *entsetzt sein* תרג׳ תה׳ ק״ב י״ח: צלותא דמצתדיין.

3) ניצוד | **to be caught** | *gefangen werden* ירוש׳ בר׳ פ״א ב׳ ע״ד: אתצדית באנגריא.

צָדֵי שם האות הי״ח באלפבית | **the eighteenth letter of the alphabet** | *der achtzehnte Buchstabe des Alphabets* שבת ק״ג ע״ב: גמין צדין צדין גמין.

צַדְיָא ז׳, 1) הסתה לחטא | **seducing** | *das Verführen* תרג׳ ירוש׳ בר׳ י׳ ט׳: גבר בצדיא בחטאה.

2) מין עוף | **a bird** | *ein Vogel* תרג׳ יב״ע דב׳ י״ד י״ח (התנשמת): צדיא.

3) מין ארבה | **a spĕcies of locust** | *eine Heuschreckenart* ספרא שמיני פרק ה׳ פרשה ד׳: צביא.

צַדְיוּתָא ע׳ צָדוֹ. תרג׳ יש׳ ו׳ י״ב (ורבה העזובה): ותסגי צדיותא.

צָדִיק — עי׳ צַדִּי, שבת קי״ד ע״א: צדיק כפופה וכו׳.

צְדָעַיִם ז״ר, רקות, קצות המצח | temples | *Schläfen* מכות כ׳ ע״ב: המשוה צדעיו לאחורי אזנו ולפדחתו.

צִדֵּק פיעל — כיוון והשוה | to balance | *aus-gleichen* ספרא קדושי׳ פרשה ג׳ פרק ח׳: צדק את המשקלות יפה.

צִדֵּק אֶת הַדִּין קיבל את העונש באהבה, הכיר כי צדק האל במשפטו | to justify God's judgement | *Gottes Urteil als gerecht anerkennen* ספרא ריש שמיני: אברהם צידק עליו את הדין.

הִצְדִּיק — הפ׳, הִצְדִּיק אֶת הַדִּין עי׳ צִדֵּק אֶת הַדִּין. ספרא ריש שמיני: ולמודים צדיקים שמצדיקים עליהם את הדין.

צֶדֶק — אחד מכוכבי לכת | the planet Jupiter | *der Planet Jupiter* שבת קנ״ו ע״ב: דקאי צדק במערב.

צְדָקָה — נדבות לעניים | almsgiving | *Almosen* אבות פ״ה מי״ג: ארבע מדות בנותני צדקה.

צִדְקוּ, צִדְקוּתָא נ׳, חסידות | piety | *Frömmig-keit* תרג׳ קה׳ ב׳ כ״א (בכשרון): בצדקו; תה׳ ד׳ ב׳ (אלהי צדקי): אלהי צדקותי.

צַדְקָן ז׳, צדיק | a rightdoing man | *Gerechter* שבת קנ״ו ע״א: האי מאן דבצדק יהי גבר צדקן; סנה׳ קי״ב ע״א: נשים צדקניות.

צַדֶּקֶת נ׳, אשה חסידה ויראת אלהים | pious woman | *fromme Frau* מגי׳ י׳ ע״ב: אסתר הצדקת.

צִדְקְתָא, צִדְקָתָא עי׳ צְדָקָה. בר׳ ו׳ ע״ב: אגרא דתעניתא צדקתא.

צָהַב — חחציף | to be defiant | *frech sein* ספרי האזינו ש״ט: שהיה עומד וצוהב כנגד אביו.

הִצְהִיב הפ׳, — 1) היה מזהיר | to become shining | *glänzen* ספרא ויק׳ פרשה ד׳ פרק ח׳: מאימתי בני יונה פסולין משיצהיבו.

2) צווח מ״ק | to lament | *klagen* מו״ק כ״ד ע״ב: היוצא במטה רבים מצהיבין עליו.

צה״ג צומת הגידין.

צה״ד צדוק הדין.

צָהוּב ת׳, מקנא | jealous | *eifersüchtig* מנח׳ סנה׳ ק״ה ע״א: לשני כלבים שהיו בעדר והיו צהובין זה לזה.

צְהוּתָא, צָהִיָא נ׳, יבושת | dryness | *Dürre* תרג׳ איוב כ״ד י״ט (ציה): צהיא; תה׳ ק״ז ל״ב (ומוצאי מים לצמאון): ומפקני מיא לצהותא.

צְהִיבָה נ׳, כעס, קנאה | jealousy | *Eifersucht* ילק׳ שמ׳ של״א: שהצהיבה מביאה לידי מיתה.

צה״כ צאת הכוכבים.

צִהֵל פיעל, השמיע קול שמחה | to shout | *jauchzen* פסיק״ר פכ״ז: והם מצהלות אחריהם.

צְהַל פ״ע, 1) כנ״ל. תרג׳ אס׳ ח׳ ט״ו (צהלה ושמחה): צהלא וחדיא.

2) הזהיר | to shine | *glänzen* פסיק״ר פי״ד: וצהלין אפוי.

צָהֳלָה נ׳, קול ששון ושמחה | shouting | *das Jauchzen* במ״ר פ״י: ועלתה צהלת בת פרעה יותר מצהלת בית המקדש.

צַהֲלַת סוּסִים קול המית הסוסים | neighing | *das Wiehern* סוטה פ״ח מ״א: צהלת סוסים וצחצוח חרבות.

(צהר) הִצְהִיר הפ׳, עשה מזהיר ומבהיק | to brighten | *glänzen lassen* ויק״ר פ״ה: שהוא משיר את השער ומזהיר וכו׳.

צְהַר פ״י, הבין | to understand | *verstehen* קיד׳ ל״ט ע״א: לא צהריתו.

צְהַר ז׳, בוהק | glossy | *heller Fleck* תרג׳ יב״ע ויק׳ י״ג ל״ט (בהק הוא): צהר הוא.

צְהָרָא ז׳, זוהר | brightness | *Glanz* ביצה י״ד ע״ב: חזייה דהוה קליף צהריה.

צַוָּאָה נ׳, מצוה, ציווי | order, comand | *Befehl, Gebot* ספרי במ׳ א׳: הואיל ונאמרו צואות בתורה סתם ופרט באחת מהם.

צַוָּאר י׳ – עָלַי וְעַל צַוָּארִי אני מקבל עלי את האחריות I take the responsibility | *auf meine Verantwortung* ע״ז ל׳ ע״א: עלי ועל צוארי.

צוּבָה נ׳, משולש triangle | *Dreieck* ירוש׳ עיר׳ פ״ה כ״ב ע״ג: משולשים בעשויים צובה. ועי׳ חֲצוּבָה.

צובר עי׳ צוּבָה. ירוש׳ שבי׳ פ״א ל״ג ע״ב: בעשויין צובר.

צו״ג צום גדליה; צורך גדול.

צוד י׳ – נִצּוֹד נפ׳, נאחז במצודה, נתפס עי׳ צייד to be caught | *gefangen werden* ביצה פ״ג מ״ב: מצודות חיה ועוף ודגים וכו׳ לא יטול מהן ביום טוב אלא א״כ יודע שנצודו מערב יום טוב.

צוּד פ״י, צד ותפס to hunt, to catch | *fangen, erjagen* ירוש׳ שבת פ״ז י׳ ע״א: ההן דצייד כוורא.

אִתְצִיד, אִתְּצַד אתפ׳, עי׳ נִצּוֹד. ויק״ר פ״ל: אתציד ההוא ליסטאה; ב״ר פע״ט: הוות מתצרה.

צוּדְנַיְיתָא נ׳, סעודת הבראה the meal of comfort given the mourner | *Trauermahl* מו״ק כ׳ ע״ב: צודנייתא קא בעית למיכל.

צֻוָּה י׳ – נִצְטַוָּה נתפ׳, קיבל צו ופקודה to be commanded | *anbefohlen werden* קיד׳ ל״ח ע״א: שלש מצוות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ.

צוה״ג צומת הגודין.

צִוּוּי ז׳, מצוה, פקודה order, command | *Befehl, Gebot* במ״ר פ״ז: כל מקום שנאמר צווי הצווי מיד בשעת מעשה ונוהג לדורות.

צוורוניתא עי׳ צוּדְנַיְיתָא. שבת קל״ו ע״א: צוורוניתא קא בעית למיכל.

צַוְורָנָא ז׳, צבור gang | *Haufen* קיד׳ ע״ב ע״ב: צוורני צוורני.

צַוְותָא נ׳, חברותא company | *Gesellschaft* תעני׳ כ״ז ע״א: ואחריני בצוותא הוא דאזיל.

צַוְותָנִית נ׳, אשה שדרכה לשמוע מאחורי הדלת eavesdropper | *Horcherin* דב״ר פ״ו: לא אברא אותה וכו׳ לא מן האזן שלא תהא צוותנית.

צוח י׳ – צְוַח פיעל, צעק to cry | *schreien* שבת ס״ז ע״ב: המצווחת לגריסין.

צְוַח פעו״, 1) כב״ל. סוכה ל״א ע״א: צווחה ולא אשגח.

2) הזמין to invite | *einladen* ויק״ר פכ״ח: צוח רבי לכל רבנן ולא צוח לבר קפרא.

3) קרא, כינה to call, to name | *nennen* ב״ר פל״ט: תמן צווחין וכו׳.

צַוַּח פַּעֵל, **אַצְוַח** אפ׳, כב״ל 1. תרג׳ מל״ב ב׳ י״ב (והוא מצעק אבי אבי): והוא מצווח רבי רבי; עיר׳ ס׳ ע״א: חזי דלא מצווחת.

צְוַחְתָא נ׳, צווחה וצעקה cry | *Geschrei* תרג׳ יב״ע בר׳ כ״ז ל״ד: צווחתא.

צוֹי ת׳, מזוהם dirty | *schmutzig* תוס׳ צוק׳ חול׳ י׳ ה׳: מלובן ולא צוי.

צְוֵי פ״ע, יבש to shrivel | *verdorren* פס׳ קי״א ע״א: וצוו כרעיה.

צַוֵּי פעל, שרף to burn | *verzehren* ב״ב כ״ה ע״ב: דאזיל ומצוי ליה.

צוֹיְקָן עי׳ צַיְיקָן. ירוש׳ פס׳ פ״ז ל״ה ע״א: להודיע לבא אחריו שהוא צויקן.

צוּלְקָא, צוּלְקְתָא נ׳, צלקת scar | *Narbe* תרג׳ יב״ע שמ׳ ב׳ ה׳: צולקא דשיהנא; ויק׳ י״ג כ״ח (צרבת): צולקת כואה.

צו״מ צורבא מרבנן; צורת מטבע.

צוֹמָא ז׳, צום, תענית fast, fast-day | *das Fasten, Fasttag* תרג׳ ירו׳ ל״ו ג׳: יומא דצומא.

צוֹמָא רַבָּא יום הכפורים Day of Atonement | *Versöhnungstag* ירוש׳ חלה פ״א נ״ז ע״ג: תמן חשין לצומא רבא תרין יומין.

צומום עי׳ צוֹמֶת. תוס׳ צוק׳ בכורות ד׳ ט״ו: צומום כל שאין לו אזנים.

צוֹמוֹת נ׳, אסיפה מטעם המלכות forced meeting for taxation etc. | *Einberufung* ירוש׳ פאה פ״א ט״ז ע״א: הוה לן צומות.

צוֹמָח ת׳, בעל אזנים קטנות או בן בלי אזנים without (or with very small) auricles | *ohrenlos, mit kleinen Ohren* תוס׳ בכורות ד׳ ט״ו: צומות כל שאין לו א׳נים.

צוּמַחְתָּא נ׳, בולבוס של בצל bulb | *Knollen* ירוש׳ פאה פ״ג י״ג ע״ג: אימהות של בצלים – צומחתא.

צוֹמִים, צוֹמָם ת׳, מי שאזניו מחוסרות חיתוך וצורה a person with shapeless auricles | *mit formlosen Ohren* בכורות פ״ז מ״ד (בבבלי): צומם שאזניו דומות לספוג; תוס׳ שם ד׳ ט״ו: צומים – שאזניו מגופפות.

צוֹמָע עי׳ צוֹמָח. בכורות פ״ז מ״ד: הצומם והצומע.

צוֹמֶת עי׳ צוֹמָם. תוס׳ צוק׳ בכורות ד׳ ט״ו: צומת שאזניה מגופפות.

צוֹמֶת ז׳; צוֹמֶת הַגִּידִין the bunch of converging sinews in the thigh | *Sehnenbündel am Sprunggelenk* חולי׳ ע״ו ע״א: צומת הגידין – מקום שהגידין צומתין בו.

צוֹנִין ז״ר, מים קרים cold water | *kaltes Wasser* ירוש׳ שבת פ״ב י״ז ע״ג: צונין וכו׳ פושרין.

צוֹנָם, צוֹנָמָא ז׳, סלע, צור rock | *Felsen* ירוש׳ ב״ב פ״ב י״ג ע״ב: מלבינים שלשה טפחים ומאבנים טפח ובצונם מותר; נדה ח׳ ע״ב: צונמא הרי זו בתולת קרקע.

צוֹנֵן ת׳, קר cold | *kalt* פס׳ צ״ד ע״ב: כל העולם צונן ומעיינות רותחין.

צוֹעָה נ׳, קערה dish | *Schüssel* ירוש׳ כת׳ פ״י ל״ג ע״ד: מן הנחושת ומן הצועות.

(צוף) אִצְטַיֵּף אתפ׳, נשקף to look out | *ausschauen* תרג׳ ירוש׳ במ׳ כ״א כ׳ (הנשקפה): דמצטייפא.

צוֹפִים 1) ז״ר, נביאים, חוזים prophets | *Propheten* ב״ר פ״א: מנצפ״ך צופים אמרום.

2) שם הר מצפון לירושלים mount Scopos north of Jerusalem | *Skopusberg nördlich von Jerusalem* ירוש׳ מו״ק פ״ג פ״ג ע״ב: הרואה את ירושלים מן הצופים.

צופריאה עי׳ דִּיפְרִיאָה. ילק׳ חבק׳ תרס״ה: יש לי גפן אחת וכו׳ והיא עושה לי ג׳ צופריאות בכל שנה.

צַוֵּיץ פיעל, צפצף to chirp | *zwitschern* קהל״ר א׳: צפור מצויץ ויודע על מה מצויץ.

צַוֵּיץ פעל, 1) כנ״ל נדה מ״ב ע״ב: שמעית ולד דצויץ.

2) רתח, הוציא אד to boil, to steam | *dampfen* ב״מ כ״ט ע״ב: לא אמרן אלא דלא צייץ.

צוּצְיָינָא ז׳, בעל בלורית provided with a tuft | *mit einem Haarschopf versehen* חול׳ ס״ב ע״ב: כובשני צוציני.

צוּצִיתָא נ׳, 1) קרן אור ray of light | *Strahl* ב״ב ע״ג ע״ב: מתחזי כי צוציתא דנורא חיוורתי ברישיה.

2) בלורית forelock | *Stirnlocke* מנ׳ מ״ב ע״א: צוציתא דארמאי.

3) זנב tail | *Schwanz* ביצה ל״ו ע״ב: נקטה בצוציתא ואפקוה.

צוּצָל ז׳, מין יונה a species of doves | *eine Taubenart* ירוש׳ פס׳ פ״י ל״ז ע״ב: נשים כראוי להם כסנים וצוצלין.

צוּצְרָה נ׳, מבצר castle | *Kastell* ירוש׳ עיר׳ פ״ח כ״ה ע״א: מחיצה בתוך טפחים לצוצרה.

צוּצְרָיָה שם מקום בבבל name of a place in Babylonia | *Ort in Babylonien* ירוש׳ יבמ׳ פ״א ג׳ ע״ב: עווניא וגווכייא וצוצרייה.

צוּק פ״י, יצק to pour | *gießen* במ״ר פ״ט: אבל צק הוא.

צוּק פ״ע, ירא to worry | *sich ängstigen* ירוש׳ שבת פ״א ג׳ ע״ב: לא תצוק רוח אנא.

צוֹק ז׳ – ראש צור peak | *Felsenspitze* ב״מ פ״ז מ״י: עלתה לראשי צוקין ונפלה.

צוּקְתָא נ׳, צרה וצוקה distress | *Drangsal* תרג׳ יב״ע ברי׳ מ״ב ל״ו (עלי היו כלנה): עלי הואה צוקתא.

צוּר ·– צַיֵּר פיעל, צר צורה, תיאר to paint | *malen* כלי פכ״ח מ״ד: ממפחות ספרים בין מצויירות בין שאינן מצויירות.

צוּר ·– ז׳, סיב תמר bast of the palm | *Palm-bast* שבת צ׳ ע״ב: צורי דקל.

צוּרָא נ׳, צורה ותבנית figure | *Bild* תרג׳ דב׳ ד׳ ט״ז (סמל כל תבנית): דמות כל צורא.

צוּרָאָה ת׳, בן עיר צור of Tyrus | *aus Tyrus* ירושי׳ שבת פ״ו ד׳ ע״א: דרשה ר׳ חייא בר בא לצוראה.

צוּרְבָא; צוּרְבָא מֵרַבָּנָן תלמיד חכם young (rabbinical) scholar | *junger Gelehrter* מגי׳ כ״ח ע״ב: אי צורבא מרבנן לימא הלכתא.

צוּרְבָה נ׳, צרבת, צלקת scar | *Narbe* תוס׳ נגעי׳ ב׳ י״ד: ומשנעשה שחין נעשה צורבה.

צוּרָה ·– יציר creature | *Geschöpf* ב״ר פכ״ד: שמדמין צורה ליוצרה.

צוּרִי ז׳, צרי balsam | *Balsam* ירושי׳ שבת פ״ב ד׳ ע״ד: אין מדליקין צורי.

צוּרָיָיא ז״ר, בני צור inhabitants of Tyrus | *Tyrer, Einwohner von Tyrus* ירושי׳ מגי׳ פ״ב ע״ג ע״ב: דרשה ר׳ חייא בר בא לצורייא.

צוּרֶךְ ·– 1) תשמיש המטה coitus | *Koitus* ירושי׳ חגי׳ פ״ב ע״ח ע״א: ועשה צרכיו עמה.

2) נקבים גדולים וקטנים needs | *Notdurft* נדה פ״ב מ״ב: עשו צרכיהן.

צור״ם צורבא מרבנן.

צוּרָן שם מקום name of a place | *Ortsname* ירושי׳ דמ׳ פ״ב כ״ב ע״ג: וצורן ודאי בקסרין.

צוּרְעָא, צוּרַעְתָא נ׳, צרעת leprosy | *Anssatz* תרג׳ יב״ע במ׳ י״ב ט״ז: למלקי בצורעה; שם ויק׳ י״ד נ״ז (הצרעת): צורע־א.

צוּרְתָא נ׳, צורה form, figure | *Form, Figur* ב״מ מ״ה ע״ב: דעתיה אצורתא וצורתא עבידא דבטלה.

צָוַת פ״ע, נטפל ונתחבר to join | *sich gesellen* ברי׳ ו׳ ע״ב: כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה.

(צות) אִצְטַוַּת אתפ׳, כנ״ל. ב״ב פ׳ ע״א: אימא בברתא מיצטותא ברתא באימא לא מיצטותא.

צוּתְרָא ת׳, חלוש decrepit | *hinfällig* איכ״ר א׳ ה׳: הדין סבא צותרא.

צְחָא עי׳ צְחֵי. ירושי׳ פס׳ פ״י ל״ז ע״ב: פחה וצחא.

צְחוּתָא נ׳, יבושת drought | *Dürre* מו״ק ב׳ ע״א: שלחין – לישנא דצחותא היא.

צְחֵי פ״ע, היה צמא to be thirsty | *durstig sein* ב״ר פצ״ח: מפטפט צחי.

צַחְיָא, צַחְיוּתָא נ׳, צמאון thirst | *Durst* תרג׳ יר׳ מ״ח י״ח (יושבי בצמא): תיבי בצחיא; ירושי׳ יומא פ״ו מ״ג ע״ג: מאי צחיותך.

צְחִין ת׳, צמא thirsty | *durstig* תרג׳ תה׳ ק״ז ה׳ (רעבים גם צמאים): כפינין ולחוד צחינין.

צַחֲנָא עי׳ צַחֲנָה. ירושי׳ נד׳ פ״ו ל״ט ע״ד: זבין ליה צחנא.

צַחֲנָה ·– מין מאכל מדגים קטנים a preparation of small fish | *ein Gericht aus kleinen Fischen* נד׳ נ״א ע״ב: הנודר מן הצחנה אסור בטרית טרופה.

צַחֲנְתָא נ׳, מין דגים קטנים a sort of small fishes | *eine Art Fisch* ע״ז מ׳ ע״א: ארבא דצחנתא.

צִחְצוּחַ ז׳, 1) זוהר, ברק glistening | *Glanz* סוטה פ״ח מ״א: צחצות חרבות.

2) נטף, טיפה drop | *Tropfen* שבת קמ״ד ע״ב: צחצוחי שמן.

צַחְצוּחִית נ׳, כנ״ל 2. ירושי׳ יבי׳ פ״ב י״ג ע״א: אם יש בו צחצוחית של רוק.

צִחְצֵחַ פעי׳, 1) ניקה וטיהר to clarify | *säubern* ב״מ פ״ד ע״א: משיצחצחן במים.

2) היה צח ובהיר to be clear | *klar sein* דב״ר ע״א: לשונה מתרפאה ומצחצחה מיד.

3) תתך to cut | *schneiden* ב"ר פצ"ד: מצחצחין בשיניהם.

צחצחן נ"ר, צחות, דברים ברורים | clear words *klare Worte* תרג' ישי' ל"ב ד' (צחות): צחצחן.

צטרא ז', צד side | *Seite* תרג' יב"ע במ' י"ג י"ז (עלו זה): סקו בהדין צטרא.

ציב ז', 1) משא, נפח mass, volume | *Masse* ויק"ר פי"ז: ציבים של עונות.

2) סיב, שערה דקה וכיוצא בזה fibre | *Faser* חול' פ"ט מ"ד: עור שיש עליו כזית בשר הנוגע בציב היוצא ממנו ובשערה שכנגדו.

ציבא 1) ז', ענף twig | *Zweig* תעני' כ"ג ע"ב: דרא ציבי אחד כתפיה וגלימא אחד כתפיה.

2) אפריון litter | *Sänfte* תרג' נחום ב' ח' (והצב): ומלכתא יתבת ציבא.

ציבור, ציבורא עי' צבור. תעני' י"א ע"א: כל המצער עצמו עם הציבור זוכה ורואה בנחמת ציבור; ירושי' שבת פ"ג ה' ע"ד: בציבורא הוה מורי כר' יוחנן הסנדלר.

ציבהד עי' צבחר. ירושי' פאה פ"ז כ' ע"ד: מיכא ציבהד ומיכא ציבחד.

ציבעא ז', 1) גוון, צבע colour | *Farbe* שבת ע"ה ע"א: דליציל ציבעיה.

2) אצבע finger | *Finger, Zehe* תרג' יב"ע דב' י"ד י"א: ציבעא יתירא.

ציבתא נ', 1) כחל ושרק paint | *Schminke* תרג' אס' ב' י"ב (ימי מרוקיהן): יומתא דציבתהון.

2) נסורת chip | *Span* חול' ק"ה ע"ב: משום ציבתא.

3) מלקחים, צבת tongs | *Zange* תרג' מל"א ז' מ"ט (והנרות והמלקחים): ובוציניא וציבתיא.

ציד ז', צד, עבר side | *Seite* תרג' יב"ע שמ' כ"א ט' (ואם לבנו ייעדנה): ואין לציד בריה זמין יתה.

צידה נ'— פעולת הציד hunting, catching | *das Fangen, Jagen* שבת פי"ג מ"ה: מחוסר צידה פטור.

צידוק עי' צדוק. ע"ז י"ח ע"א: כמה גדולים צדיקים הללו שנזדמנו להם שלשה מקראות של צידוק הדין.

צידן עיר צידון Sidon in Phoenicia | *Sidon in Phönizien* תוס' יבמ' י"ד ז': אבא יודן איש צידן.

צידני ת', מחניף, צד בפיו hunter, trnsf. flatterer | *Schmeichler, eig. Fänger* ב"ר פס"ג: צידני צד בבית צד בשדה.

ציהוב ז', מראה מזהיר ומבהיק shining | *das Glänzen* ספרא ויק' פרשה ז' פרק ח': תחלת הציהוב שבזה ושבזה.

ציהרא ז', שמן, יצהר oil | *Öl* קיד' מ"ח ע"ב: הא במיא הא בחמרא הא בציהרא.

ציווי עי' צווי. ב"ר פי"ט: וציויתיו ועבר על הציווי.

ציוקי עי' סידקי 1. ירושי' שק' פ"ג מ"ז ע"ג: ופחדת לילה ויומם זה שלוקה מן הציוקי ולא תאמין בחייך זה שלוקה מן הפלטר.

ציור, ציורא ז', צורה ודמות, מעשה צייר וחושב picture | *Bild* תוס' אהלי' י"ד י': העטרות וכו' והציורין; תרג' יב"ע שמ' כ"ו א' (כרובים מעשה חושב): ציור כרובין.

ציור עי' צייר. תוס' כלי' ב"ב ב' ט': ושל סיירין ושל ציורות.

ציחין עי' צחנה. נד' כ"א ע"ב: הרי עלי ציחין מאי.

ציטרא ז', צד side | *Seite* תרג' יב"ע שמ' כ"ה י"ח (קצות הכפורת): ציטרי כפורתא.

ציידן עי' צידן. קהל"ר ב' ח': פוסיאנין מן ציידן.

ציימן ת', מי שמתענה, סגפן faster | *Aszet* ירושי' סוטה פ"ג י"ט ע"א: בתולה ציימנית.

צייר ז', אומן לציור צורות painter | *Maler* ב"ר פ"א: צייר גדול הוא אלהיכם אלא שמצא סממנים טובים שסייעו אותו.

צייר שם מקום name of a place | *Ortsname* תוס' שבי' פ"ד מ"ח: עיירות וכו' כגון ציר וצייר.

צייתור שם מקום name of a place | *Ortsname* תנח' קדושי' ט': יוסי איש צייתור.

צַיְתָן ת', שומע מאחורי הכותל וחדלת | listener *Horcher* ב"ר פ"ח: שלא תהא צייתנית.

צִיל פ"ע, היה צלול *klar sein* | to be clear שבת ס"ו ע"ב: כי היכי דציל הא מישחא ליציל וכו'.

אִתְצִיל אתפ', נעשה צלול בדעתו to become *geisteklar werden* | rational גיט' ע' ע"ב: לכי מתציל וכו'.

צִילָא ת', צלול *klar* | clear ב"מ מ' ע"ב: ניחא ליה בצילא.

צִילָה נ', צל *Schatten* | shade סוכה פ"א מ"א: ושחמתה מרובה מצילתה.

צִילוּחָא ז', חלק *Teil* | part תרג' תה' קל"ו י"ג (לגזרים): לצילוחין.

צִילוּתָא נ', צלילות הדעת | clearness (of mind) *Klarheit (des Verstandes)* מגי' כ"ח ע"ב: שמעתא בעיא צילותא.

צִילְחֲתָא נ', כאב ראש *Migräne* | megrim שבת ד' ע"א: עטרן כל שהוא למאי חזי לצילחתא.

צִילְמָא, צִילְמָנָא נ', צלם, אליל *Götzen-* | idol *bild* תרג' יב"ע ויק' כ"ו א' (ופסל ומצבה): וצילמין וקמתין; תרג' הושע י"ג ב': צילמנין.

צִילְצוּל, צִילְצָל ז', חגורה ,bandage, belt *Gurt, Binde* | girdle סוטה ט' ע"א: חגרה לו בצילצול; ב"ר פ"ט: צילצלין.

צִילְצְלָא עי' צוֹצָל. שבת פ' ע"ב: ביעתא דצילצלא.

צִילְצְלָן ז"ר, מין כלי זמר | a musical instrument *ein Musikinstrument* תרג' תה' ק"נ ה': בצילצלין דשמעין כלחודיהון.

צִימְדָא ז', צמד ;*Joch* | yoke; a yoke of oxen *Gespann* ב"ב ע"ז ע"ב: דקרו לצימדא צימדא.

צִימוּחַ ז', גידול *das Wachsen* | growth תוס' נגע' ד' ב': והפסיון להציל בצימות.

צִימֵּחַ ז', בעל אזנים סרוחות with lang dependent *mit herabhängenden Ohren* | ears בכ' מ"ד ע"א: לא הוי ידעו רבנן מאי צימחה.

צִימְחָא ז', אבעבועה *Blatter* | blister סנה' ק"א ע"א: נפקן ליה צימחי באפיה.

צִימְצְמַאי שם אשה *-Frauen* | a woman's name *name* שבת ס"ג ע"א: משתכח בי גזא דצימצמאי מלכתא.

צִימְרָא ז"ר קדחת, חום *Fieber* | fever חולי' נ"א ע"א: צימרא בעלמא הוא דנקט להו.

צַיֵּן פיעל, 1) עשה סימן וציון *bezeichnen* | to mark מעשי"ש פ"ה מ"א: כרם רבעי מציינין.
2) הבדיל לטובה ולמעלה *-aus* | to distinguish *zeichnen* בר' ח' ע"א: שערים המצויינים בהלכה.

הִצְטַיֵּין התפ', היה נבדל לטובה, הצטיין to distingnish *sich auszeichnen* | oneself איכ"ר א' י"ט: הציבי לך ציונים — הצייני במצוות שהיו ישראל מצויינין בהם.

צִינָא ז', 1) טנא, סל *Korb* | basket תרג' יב"ע דב' כ"ו ג': בסליא ובציניא.
2) צוק סלע *Felsspitze* | rock תרג' עמ' ט' ב' (ואם יעלו השמים): ואם יסקון בצינין דרמין עד צית שמיא (בהוי' אח': בטורין דרמין).
3) מין תמר *Steinpalme* | stonepalm תרג' יב"ע במ' ל"ד י"א: ציני טור פרזלא.

צִינְבְּרָיי עי' סִנַּבְּרָאי. ירוש' מגי' פ"א ע' ע"א: כנרת — צינבריי.

צִינוּק ז'- אגודה, חבילה *Bündel* | bundle ירוש' מעש' פ"א מ"ט ע"א: אוגדו צינוק גדול בשדה והוא עתיד לאוגדו צינוק קטן לשוק.

צִינוֹר ז'- חור שבאסקופה שהציר נכנס לתוכו *Zapfenloch der Tür* | socket מו"ק פ"א מ"א: הציר והצינור וכו'.

צִינוֹרָא ז', 1) כב"ל. בר' י"ח ע"ב: שקלינהו מתחות צינורא דדשא.
2) צינור, תעלה *Kanal* | canal סנה' ז' ע"א: צינורא דבידקא דמיא.
3) רוק *Speichel* | ejection of spittle ירוש' הור' פ"ג מ"ז ע"ד: שמא נתזה צינורא מפיה על בגדיו של רבי.

4) וו, יתד hook | *Haken* כלי פ״ג מ״ה: צינורא שפשטה טהורה כפפה חזרה לטומאתה.

צִנּוֹרָה נ׳, כנ״ל 2. ירוש׳ מו״ק פ״א ס׳ ע״ב: החוטט בצינורה.

צִנּוֹרִיתָא נ׳, מזלג fork | *Gabel* תרג׳ שמ׳ כ״ז ג׳ (ומזלגותיו): וצינוריתיה.

צִינִים ז״ר, ע׳ צִינָא 3. ירוש׳ ב״מ פ״ב ח׳ ע״ד: מבקע בו עצים אבל לא צינים ועצי זית.

צִינִית נ׳, סל basket | *Korb* איכ״ר א׳ י״ז: מקל וצינית.

2) שאת ברגל callosity on the foot | *Schwiele an der Fußsohle* שבת פ״ו מ״ו: יוצאה בסלע שעל הצינית.

צִינִיתָא כנ״ל 2. כת׳ צ״ג ע״ב: אסתירא דציניתא.

צִינְעָא ע׳ צִנְעָא. מו״ק כ״ד ע״א: דברים שבצינעא נוהג.

צִינְתָא נ׳, 1) קור, צנה cold | *Kälte* תרג׳ ירוש׳ בר׳ ח׳ כ״ב (וקור והום): וצינתא ושורבא.

2) ע׳ צִינָא 3. עיר׳ ס״ג ע״א: דקא אסר ליה להמריה בצינתא בשבתא.

צִיפָּא ז׳, 1) מחצלת mat | *Matte* ב״ב ח׳ ע״ב: לא הוה יתיב מר אציפי דבי כנישתא.

2) בשר החופה את גרעין הפרי fleshy part of fruits | *Fleisch (an Früchten)* חולי׳ נ׳ ע״ב: תלת קשייתא בציפא ברוחקא בלא ציפא ברווחא.

3) ערבה, צפצפה willow | *Weidenbaum* קיד׳ מ״ה ע״א: קא שתי וכו׳ תותי ציפא.

4) אניצי צמר flake of wool | *Wollflocken* שבת נ׳ ע״א: יוצאין בפקורין ובציפא.

צִיפָּאֲרֵיי ז״ר, ע׳ צַפְּרָא 2. ירוש׳ חג׳ פ״ב ע״ז ע״א: אילין ציפאריי.

צִיפְּדּוֹנָה ע׳ צַפְדִּינָא. ירוש׳ שבת פי״ד י״ד ע״ד: את שמע מינה ההן ציפדונה סכנה ואת שמע מינה דכל שהוא מן השפה ולפנים מרפין אותו.

צִיפָּה נ׳, ע׳ צִיפָּא 4. ספרא שמיני פרק ז׳ פרשה ו׳: יכול אף הציפה תלמוד לומר בגד.

צִיפּוּחָא ז׳; צִיפּוּחַ נֶפֶשׁ זלזול recklessness | *Rücksichtslosigkeit* תרג׳ יח׳ כ״ה ט״ו (בשאט נפש): בציפוח נפש.

צִיפּוּנָא ז׳, צפון north | *Norden* יומא ל״ב ע״ב: מציפונא ייתון עלה.

צִיפּוֹרָאָה ת׳, מעיר ציפורי בגליל of Sepphoris in Galilee | *aus Sepphoris in Galiläa* שהש״ר ו׳ ח׳: ר׳ חייא ציפוראה.

צִיפּוֹרִי נ׳, חבל עבות rope | *Strick* בר׳ ח׳ ע״א: כציפורי בפי הוושט.

צִיפּוֹרִי שם עיר בגליל Sepphoris in Galilee | *Sepphoris in Galiläa* מגי׳ ו׳ ע״א: ולמה נקרא שמה ציפורי שיושבת בראש ההר כצפור.

צִיפּוֹרָיָא ע׳ צִיפּוֹרָאָה. ירוש׳ תר׳ פי״א מ״ח ע״ב: ר׳ חייא ציפוריא.

צִיפּוֹרִין ע׳ צִיפּוֹרִי. פסיק״ר ח׳ י״ג ע״ב: ציפורין שנתונה בגבעות.

צִיפּוֹרָנִי ע׳ צִיפּוֹרָאָה. ירוש׳ בכורים פ״א ס״ג ע״ד: אין מביאין מן הציפורנין ולא מן הבישנין.

צִיפּוֹרֶת ע׳ צִפּוֹרֶת. חולי׳ ס״ה ע״א וע״ב: ארבה זו גובאי למינו להביא ציפורת כרמים.

צִיפּוֹרְתָּא נ׳, מין עוף קטן a small bird | *eine Vogelart* יומא ע״ה ע״ב: והוי כציפורתא.

צִיפִּיתָא נ׳, מחצלת mat | *Matte* גיט׳ ס״ח ע״א: שדו ליה ציפיתא עילויה.

צִיפַּר, צִיפְּרָא ז׳, עוף bird | *Vogel* תרג׳ בר׳ ז׳ י״ד (כל צפור): כל ציפר; מעי׳ כ׳ ע״ב: לא אשכחיה בשרא דחיותא ואתאי בשרא דציפרא.

צִיפַּר נֶפֶשׁ תנוך שכנגד הלב the cartilage of the end of the sternum | *Schwertfortsatz des Brustbeins* ב״ק ד׳ ע״ב: הכהו אם על שוקו או ציפר נפשו.

צִיפַּרְתָּא נ׳, מין עוף a bird | *ein Vogel* חולי׳ ס״ה ע״א: כל עוף הקולט מן האויר טמא ציפרתא נמי מיקלט קלט.

ציפתא נ׳, מחצלת mat | *Matte* שבת קי״ט ע״ב: לא ליתיב אציפתא חדתא דמכליא מאניה.

צייץ פיעל, עשה ציצית to provide with show-fringes | *mit Schaufäden versehen* שבת קל״א ע״א: אם צייץ טליתו.

צייץ פיעל, ע׳ צוץ. פסיק׳ דברי ק׳ ע״ב: צהלי – ציצי בקלך; חול׳ פ״ד ע״ב: לא אמרן אלא דלא צייץ.

ציץ ז׳ – ציצית fringe | *Franse* תוס׳ סוטה ג׳ ג׳: היא חגרה לו בציצין וכו׳.

ציצא ז׳, 1) טס, לוח plate | *Platte* תרג׳ שמ׳ כ״ח ל״ו (ציץ זהב טהור): ציצא דדהב.
2) מין אבן טובה a jewel | *ein Edelstein* תרג׳ שני אס׳ א׳ ב׳: אבני ציצא ושיישא.
3) מין עוף טרף a bird of prey | *ein Raub-vogel* תרג׳ דב׳ י״ד ט״ו (התחמס): ציצא.

ציצה נ׳ – ציצית fringe | *Troddel* גיט׳ נ״ו ע״א: בן ציצית הכסת שהיתה ציצתו נגררת על גבי כסתות.

ציצורא שם מקום בבבל name of a place in Babylonia | *Ort in Babylonien* קיד׳ ע״ב ע״א: ציצורא וכו׳.

ציצי נ׳, צפצוף וציוץ chirping | *das Zwitschern* בר׳ מ״ב ע״א: מאי ציצי דקא שמענא.

ציצית נ׳ – בלורית forelock | *Stirnlocke* ספרא: אחרי פרשה ט׳ פרק י״ג: ושלא תגדל ציציה ושלא תספור קומי.

ציציתא נ׳, 1) גדיל fringe | *Franse* תרג׳ יב״ע במ׳ ט״ו ל״ט: מצותא דציצית.
2) סנפיר fin | *Flosse* תרג׳ יב״ע דב׳ י״ד ט׳: ואשתייר חד תחות ליסתיה וחד תחות ציציתיה.

ציצלא ע׳ צוצל. ב״ב ע״ה ע״א: כביעתא דציצלא.

ציקי ז״ר; ציקי קדרה תבלין ingredients of a dish | *Zutat zu Speisen* יומא ע״ה ע״א: שירד להם לישראל ציקי קדרה עם המן.

ציקן ז׳, קמצן miser | *Geizhals* פס׳ פ״ז מ״ח: הציקנין שורפין אותו.

ציר ז׳ – עסיס, מוהל juice, brine | *Saft, Lake* ספרא שמיני פרק ד׳ פרשה ג׳: לאסור את צירן ורוטבן.

צירא ז׳, 1) כנ״ל. ירוש׳ תרומ׳ פ״ח מ״ה ע״ב: הדין צירא דמורייסא.
2) ציר הדלת hinge | *Türangel* ירוש׳ חג׳ פ״ב ע״ז ע״ד: צירא דתרעא.

צירא ז׳, מצור siege | *Belagerung* תרג׳ דב׳ כ״ח נ״ז (במצור): בצירא.

צירוף ז׳, 1) חיבור fusion | *das Vereinen* פס׳ י״ט ע״א: צירוף דאורייתא שנאמר כף אחת הכתוב עשה כל כ״ה שבכף אחת.
2) זיקוק purification | *das Läutern* כת׳ ק״ב ע״ב: צירוף אחר צירוף.

צירהא ז׳, חולשה faintness | *Schwäche* גיט׳ ס״ט ע״ב: צירהא דליבא.

ציריא ז׳, סדק incision, slit | *Spalt, Einschnitt* פס׳ מ׳ ע״א: כיון דאית בהו ציריא עיילי בהו מיא.

צירן, צירניא ת׳, נוטף blear | *triefend* בכורות מ״ד ע״א: עיניו תרוטות וצירניות; תרג׳ יב״ע בר׳ כ״ט י״ז (ועיני לאה רכות): ועיני לאה הוון צירנייתן.

צירתא נ׳, ציר הדלת pivot | *Türangel* תרג׳ משי׳ כ״ו י״ד (הדלת תסוב על צירה): היך תרעא דמכרך על צירתא.

צייֵת פיעל, שמע בקול, הקשיב to listen, to obey | *gehorchen* מדר׳ תה׳ ל׳: הקב״ה מצית לדבריהם.

צית פ״ע, אצית אפ׳, כנ״ל. ב״ק קי״ג ע״א: על דלא ציית לדינא; ע״ז ל״ח ע״ב: לא תציתו ליה.

ציית פעל, גרם להקשבה ולציות to cause to listen | *gehorsam machen* ירוש׳ תעני׳ פ״א ס״ד ע״א: בסופה את מציית ליה.

צית ע׳ ציד. תרג׳ בר׳ כ״ח י״ב (מגיע השמימה): מטי עד צית שמיא.

ציתור שם מקום name of a place | *Ortsname* ילק׳ תה׳ תר״פ: יוסי איש ציתור.

צִיתְרִי עי׳ צִתְרֵי. ע״ז כ״ט ע״א: מייתי כמונא וכו׳ וציתרי.

צ״ל צריך לומר.

צְלָא עי׳ צְלֵי. תרג׳ תה׳ מ׳ ב׳ (ויט אלי): וצלא לותי.

צְלָא ז׳, עור *Fell* | skin נדרי כ״ו ע״א: ערסא דצלא.

צְלַב פ״י, תלה, הוקיע | to hang, to impale *henken, kreuzigen* ב״ר פ״ל: צולב את צולביו.

נִצְלַב נפ׳, נתלה, הוקע to be hanged, to be impaled | *gehenkt, gekreuzigt werden* אסת״ר א׳ י״ב: כשנצלב המן.

צְלַב עי׳ צָלַב. ירוש׳ חג׳ פ״ב ע״ח ע״א: אולין וצלבונון.

אִצְטַלַּב, אתפ׳, עי׳ נִצְלַב. קהל״ר ז׳ כ״ו: אתציד ואצטלב.

צָלָה־ נִצְלָה, נִצּוֹל נפ׳, נעשה הבשר צלי to be roasted | *gebraten werden* ירוש׳ פס׳ פ״ז ל״ד ע״א: נצלה מקצתו וכו׳ נצלה כולו; שבת פ״א מ״י: כדי שיצולו מבעוד יום.

צַלְהֵב פעו״י, 1) בער *brennen* | to burn תרג׳ תה׳ נ׳ ג׳ (אש לפניו תאכל): אשתא קדמוי תצלהב.

2) ליהט *glühend machen* | to glow תרג׳ איוב ד׳ ט״ו (תסמר שערת בשרי): מצלהבא עלעולא בסרי.

3) היה אדום *rot sein* | to be red תרג׳ יב״ע ויק׳ י״ג ל״ב (צהב): מצלהב.

צַלְהוֹבָא ז׳, ברק *das Aufblitzen* | flashing תרג׳ נחום ג׳ ג׳ (ולהב חנית): וצלהוב סייפין.

צְלוֹ נ׳, תפלה *Gebet* | prayer תרג׳ ירי ז׳ ט״ז (רנה ותפלה): בבעו וצלו.

צְלוֹב ז׳, 1) תליה, עץ *Galgen* | gallows שבת פ״ו מ״י: במסמר מן הצלוב.

2) ת׳, תלוי *gehenkt* | hanging תרג׳ יב״ע דב׳ כ״א א׳: ולא צלוב.

צָלוּל ת׳, זך *klar* | clear שבת ק״ט ע״א: נותן אדם יין צלול ומים צלולין לתוך המשמרת.

צְלוֹלִיבָא ז׳, עץ הקיק *Rizinus-baum* | ricinus-tree שבת כ״א ע״א: קיקיון וכו׳ ולצלוליבא דמי.

צְלוֹפְחָא ז׳, מין דג הדומה לנחש *Aal* | eel ע״ז ל״ט ע״א: ההוא נונא דהוה דמי לצלופחא.

צְלוֹתָא נ׳, תפלה *Gebet* | prayer יומא כ״ח ע״ב: צלותיה דאברהם.

צְלוֹתָא עי׳ צִילוּתָא. עירו׳ ס״ה ע״א: הלכתא בעיא צלותא כיומא דאיסתנא.

צְלַח פעו״י, 1) בקע *spalten* | to split תרג׳ דהי״א ב׳ נ״ד: וצלחין קיסיא.

2) הצליח, עשה חיל *Erfolg haben* | to be successful תרג׳ ירי כ״ב ל׳ (גבר לא יצלח): גברא דלא יצלה.

צַלַּח פַּעל, כנ״ל 1. שבת קי״ט ע״א: מצלחי ציבי.

אַצְלַח אפ׳, 1) עי׳ צְלַח 2. מנ׳ מ״ג ע״א: ואצלח עיסקייהו.

2) גרם הצלחה *gedeihen lassen* | to cause to succeed תרג׳ ירי ג׳ י״ט (איך אשיתך בבנים): איך אצלחינך בבניא.

צְלֵי פעו״י, 1) צלה *braten* | to roast ירוש׳ נז׳ פ״ט כ״ז ע״ד: נוניא צלייא.

2) הטה *neigen, beugen* | to incline, to bend, to pervert תרג׳ מש׳ י״ח ה׳ (להטות צדיק במשפט): למצלי דינא לצדיקא.

3) התפלל *beten* | to pray תרג׳ שני אס׳ ה׳ א׳: שמע צליין.

צַלֵּי פַּעל, כנ״ל 3. תרג׳ תה׳ פ״ו א׳ (תפלה לדוד): צלותא דצלי דויד.

אַצְלֵי אפ׳, עי׳ צְלֵי 2. מגי׳ כ״ג ע״א: דמצלי אצלויי.

אִצְטְלֵי אתפ׳, התמוטט *schwanken* | to be moved תרג׳ ישׁ׳ מ״א ז׳ (לא ימוט): דלא יצטלי.

צְלִיב, צְלִיבָא עי׳ צְלוֹב 1. ירוש׳ יב׳ פט״ז מ״ג: צלוב על הצליב; סנה׳ פ״ו כ״ג ע״ג: אייתי לצליבא.

צְלִיבָה נ׳, הוקעה על העץ *das Henken, Kreuzigen* | hanging ב״ר פ״ל: מרדכי אתמול היה מתוקן לצליבה.

צְלִיחְתָּא עי׳ צִילְחֲתָא. גיט׳ ס״ח ע״ב: לצליחתא ליתי תרנגול ברא.

צְלִיָּה נ׳, פעולת הצולה בשר ע״ג גחלים roasting | *das Braten* פס׳ פ״ו מ״א: צלייתו והדחת קרביו.

צְלָיָין נ״ר, מין תמרים a species of dates | *eine Dattelart* ירוש׳ פאה פ״ז כ׳ ע״ב: דבש דצליין.

צַלְיָנִית נ׳, אשה המרבה בתפלה prayerful woman | *Betschwester* סוטה כ״ב ע״א: בתולה צליינית.

צָלַל – 1) היה זך ונקי to be clear | *klar sein* ירוש׳ כת׳ פ״א כ״ה ע״ב: לעוכר את העין וחוזרת וצוללת.

2) ניקה ומיהר to clarify | *klar machen* ב״ר פ״ב: עכורה היתה החבית וצללנו אותה.

נִצְלַל, נִצַּל נפ׳, נעשה צליל וזך to be cleared | *klar werden* ירוש׳ נדה פ״ב נ׳ ע״ב: יצללו ולא יעכרו; שבת פ״כ מ״ב: נותנין מים על גבי השמרים בשביל שיצלו.

הִצְטַלֵּל, הִצְתַּלֵּל התפ׳, שקע וצלל to be sunk | *versenkt werden* שבת קי״ג ע״ב: למה נקרא שמה מצולה שכל מתי מבול נצטללו לשם; (זבחי קי״ג ע״ב: נצתללו).

צְלַל פעוי, 1) צלצל to sound, to tingle | *klingen* תי״ג ש״א ג׳ י״א (תצלינה שתי אזניו): ייצלן תרתין אודנוהי.

2) נעשה בהיר to be clear | *klar werden* שבת ע״ה ע״א: דליצול ציבעיה.

צַלָּלָא ז׳, עבדן של עורות tanner | *Gerber* ב״ב ה׳ ע״א: ארבעה לצלא ארבעה לצללא.

צַלֵּם פַּעל, צייר to paint | *bemalen* ב״ם ס׳ ע״ב: שרא לצלומי גירי.

צַלְמוֹנִית נ׳, בן יחיד only child | *einziges Kind* ב״ר פצ״ד: דן נכנס בצלמוניתו אצל אביו ומתברך בשבעים אלף ובנימין נכנס בעשרה ומתברך בארבעים אלף.

צַלְמָנָא ז׳, צלם, פסל image, statuary | *Bild, Statue* מו״ק כ״ה ע״א: אשתעו צלמנייא והוו למחלצייא.

צַלְעָה ז׳, עבדן של עור tanner | *Gerber* נדרי׳ נ״ו ע״ב: שוקא דצלעי.

(צלף) הִצְלִיף הפ׳, הכה ברצועה to swing a whip, to strike | *zum Schlag ausholen, peitschen* יומא פ״ה מ״ג: לא למעלה ולא למטה אלא כמצליף.

צְלָף ז׳, מין שיח ופריו caper | *Kaper* מעשר׳ פ״ד מ״ו: הצלף מתעשר.

צִלְצוּל, צִלְצָל ז׳, חגורה girdle | *Gürtel* ירוש׳ שבת פי״ג י״ד ע״א: צלצול קטן שארג בו שנים חוטים וכו׳; יומא פ״ו מ״ג ע״ד: וחגרו צלצל.

צִלְצֵל פ״ע, השמיע קול to sound, to ring | *klingen* ירוש׳ סוכה פ״ה נ״ה ע״ג: צלצל של מקדש של משה היה ושל נחושת היה נשבר ותיקנוהו ולא היה מצלצל כמו שהיה.

צְלַק פ״י, בקע to split | *spalten* חול׳ קכ״ד ע״א: דצלקיה מצלק.

אִצְטְלִיק אתפ׳, נבקע to be split | *gespalten werden* בר׳ נ״ו ע״ב: אצטליק רישיה.

צַלֶּקֶת נ׳, רושם של מכה וכדומה בעור sear | *Narbe, verschorfte Wunde* נגע׳ פ״ט מ״ב: עשו קרום וכו׳ וחיו אעפ״י שמקומן צלקת נדונין כעור הבשר.

צַלְתָּא שם מקום name of place | *Ortsname* בכורות כ״א ע״ב: רעותא דצלתא.

צָמָא – הִצְמִיא הפ׳, עינה בצמאון to cause to perish from thirst | *verdursten lassen* ספרי דב׳ פצ״ט: לא להרעיבה ולא להצמיאה ולא להמיתה מיתת תחלואים.

צָמַד פ״י, חיבר to join, to couple | *anheften* ב״ר פ״ה: צמדן בין שני בדי הארון.

צְמַד, פ״י, צַמֵּד פַּעל, כנ״ל. תרג׳ יחז׳ ל״ד ד׳ (ולנשברת לא חבשתם): ולתביריא לא צמדתון.

אִצְטְמִיד אתפ׳, שב לאיתנו to be repaired | *hergestellt werden* בר׳ כ״ב ע״ב: אצטמיד חצביה וכו׳.

צְמוּת עי׳ צומות. ירוש׳ פאה פ״א מ״ו ע״ג: אתת צמות לטחונייא.

צְמַח — נִצְמַח קמ. הופיע to grow | *erstehen* מדרי תה׳ כ״ב: נצמח להם גואל.

צֶמַח — אבעבועה swelling, morbid growth | *Gewächs (am Körper)* ב״ק פ״ה ע״א: עלו בו צמחים מחמת המכה.

צִמְחוֹן ז׳, פקע bud | *Knospe* מעש״ש פ״ב מ״ג: תלתן של מעשר שני תאכל צמחונין.

(צמטם) אִצְטַמְטַם אתפ׳, היה בצמצום ובדוחק to want | *knapp haben* איכ״ר א׳ א׳: אצטמטמינן לבישרא.

צְמֵי פ״י, חתך to trim | *abschneiden* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״א י״ב (ועשתה את צפרניה): ותוצמי ית טופרייהא.

צְמִידָה עי׳ סְמִידָא. ילק׳ קה׳ תתקפ״ט: אייתי צמידא וכו׳.

צְמָיָא קַיְיטָא נ׳, מין תאנה הממהרת להתבכר a kind of early figs | *eine frühreife Feige* ירוש׳ מעש׳ פ״א מ״ט ע״א: משיבכר צמייא קייטא.

צְמִירָא ת׳, חם, קודח inflammatory | *hitzig* פס׳ כ״ה ע״ב: אשתא צמירתא.

צְמִירְתָּא נ׳, אבן השתן stone in the bladder | *Blasenstein* גיט׳ ס״ט ע״ב: לצמירתא ניתי וכו׳.

צְמִית ז׳, מכירה לצמתות, לחלוטין irredeemable sale | *nicht rückgängig zu machender Verkauf* ירוש׳ מעש׳ פ״ג נ׳ ע״ד: ואין צמית ביובל.

צֶמֶל ז׳, בגרות גמורה the stage of complete puberty of women | *letztes Stadium der Geschlechtsreife (bei Frauen)* נדה פ״ה מ״ז: משל משלו חכמים באשה פגה בוחל וצמל וכו׳ צמל כיון שבגרה.

(צמם) הֵצַם הפ׳, קשר to tie up | *zusammenknoten* שהש״ר ד׳ א׳: האשה כשמצמת שערה לאחוריה.

צמ״ם צנא מלא ספרי.

צִמְצֵם פ״י, 1) לחץ to press | *drücken* סנה׳ ע״ו ע״ב: או באיבה לרבות את המצמצם.

2) דחק to force into | *hineinzwängen* ב״ר פ״ה: צמצמן בין שני כדי הארון.

3) דייק to observe closely, to define exactly | *genau bestimmen, treffen* בכורות פ״ב מ״ו: אי אפשר לצמצם.

4) נתן בצמצום ובמדה זעומה to keep very short | *knapp bemessen* גיט׳ ז׳ ע״א: אם רואה אדם שמזונותיו מצומצמין וכו׳.

5) כסה to veil | *verhüllen* ב״ר פמ״ה: צימצמה פניה.

צַמְצֵם פ״י, כנ״ל, 1. 5. סנה׳ ע״ו ע״ב: ההוא גברא דמצמצמא לחיותא דחבריה וכו׳; תרג׳ ירוש׳ בר׳ ל״ח ט״ו (כסתה פניה): צמצמת אפהא.

אִתְצַמְצַם אתפ׳, נתכסה to veil oneself | *sich verschleiern* תרג׳ ירוש׳ בר׳ כ״ד ס״ה (ותתכס): ואתצמצמת ביה.

צִמֵּק פ״י, 1) ייבש to dry | *trocknen lassen* ירוש׳ מעשר׳ פ״ד נ״א ע״ב: פדייו וצימקו.

2) כיווץ to cause shrinking | *einkochen lassen* שבת ל״ח ע״א: בצים מצומקות שנשתהו על גבי כירה.

הִצְטַמֵּק התפ׳, נתיבש ונתכווץ to be reduced in size (through boiling) | *zusammenschrumpfen* ירוש׳ תר׳ פ״ב מ״א ע״ג: מצטמק ויפה לו וכו׳ מצטמק ורע לו.

צֶמֶק ז׳, פירות מצומקים shrivelled fruits | *vertrocknete Früchte* ירוש׳ תר׳ פ״ב מ״א ע״ד: דרך התפח לצמוק ואין דרך הצמק לתפוח.

צמ״ר צורבא מרבנן.

צֶמֶר — צֶמֶר גֶּפֶן מין צמר טסיבי עץ מיוחד cotton | *Baumwolle* כלאי׳ פ״ז מ״ב: אף צמר גפן אסור.

צֶמֶר ז׳ עושה בצמר worker in wool | *Wollarbeiter* עיר׳ פ״י מ״ט: שוק של צמרין.

צַמֵּר פעל, חימם והדליק to heat | *erhitzen* ב״ק ס׳ ע״א: דצמרה צמורי.

צְמַרְמוֹרֶת נ׳, קדחת, קור וחום חליפות feverish flushes | *Schüttelfrost* נדה פ״ט מ״ח: וכמין צמרמורת אוחזין אותה.

צְמַרְמַר פ״ע, היה חם וקודח to be hot | *vom Fieber ergriffen sein* תרג׳ תהל׳ ל״ח י״א (סחרחר): צמרמר.

צָמַת י׳ — 1) התחבר to meet, to join | *sich vereinigen* הול׳ ע״ו ע״א: צומת הגידין שאמרו מקום שהגידין צומתין בו וממקום שצומתין עד מקום שמתפשטין.

2) נלחץ to be smashed | *gequetscht werden* ב״ק פ״ה ע״ב: הכהו על ידו וצמתה ידו וסופה לחזור.

3) כיווץ to contract | *zusammenziehen* פס׳ מ׳ ע״א: שורן בחומץ וחומץ צומתן.

נִצְמַת נפ׳ י׳ — נמכר לחלוטין to be sold for ever | *endgültig (ohne Rückkaufsrecht) verkauft werden* ב״מ ע״ט ע״א: מי שאין שם יובל נצמת.

צִמֵּת פיעל, כינס to store, to gather | *anhäufen, sammeln* ב״ר פס״ג: אבותיך מצמתים ואתה מבזבז.

צְמַת פעו׳ 1) עי׳ צָמַת 3, חול׳ צ״ג ע״ב: מצמת צמיתי ליה.

2) נתכנס to assemble | *sich versammeln* ירוש׳ דמ׳ פ״א כ״ב ע״א: גזר עליהן וצמתון.

צַמֵּת פַעל, עי׳ צִמֵּת, ירוש׳ סוכה פ״ה נ״ה ע״א: מיעול מצמתא קהלא.

צַנָּא ז׳, סל basket | *Korb* מגי׳ כ״ב ע״ב: צנא דמלי ספרי.

צַנְבְּרַאי עי׳ סַנְבְּרַאי, ירוש׳ מג׳ פ״ג ע״ד ע״א: אורייתא דצנבראי.

צְנוֹן ז׳, מין ירק חריף radish | *Rettich* בר׳ נ״ז ע״ב: שלא פסק משולחנם לא צנון ולא חזרת ולא קשואים.

צָנוּעַ י׳ — מתרחק מדבר ערוה chaste | *keusch* שבת נ״ג ע״ב: כמה צנועה אשה זו.

צִנּוֹר י׳ — וו hook | *Haken* תוס׳ כלי׳ ב״מ ב׳ מ״ו: צנורות התופסות את הרחיים למעלה.

צִנּוֹרִי נ׳, פרוסה שעולה על המזלג a piece as large as can be taken up with a fork | *eine Gabelvoll* פסיק״ר כ״ג: כל דאכיל צנורי מן קיסר.

צנ״י צריך נטילת ידים.

צְנִיָּתָא עי׳ צִינִים, ב״מ כ״ד ע״ב: צנייתא דבי בר מריון.

צְנִיעַ עי׳ צָנוּעַ, שבת ק״א ע״ב: תהוי צניעתן באפו גברייכו.

צְנִיעוּת נ׳, 1) שמירת סוד discretion | *Verschwiegenheit* מגי׳ י״ג ע״ב: ומה צניעות היתה בשאול.

2) התרחקות מדבר ערוה chastity | *Keuschheit, Züchtigkeit* שם: בשכר צניעות שהיתה בה ברחל וכו׳.

צְנִיעוּתָא כנ״ל 2, ב״ק פ״ב ע״א: שתהא אשה חוגרת בסינר משום צניעותא.

צְנִיף ת׳, (קול) דק ורם shrill | *schrill* חול׳ ע״ט ע״א: עכי קליה בר חמרא צניף קליה בר סוסיא.

צְנִיפָא נ׳, צעקת בעלי חיים shrieking | *das Kreischen* תרג׳ שני אסת׳ א׳ ג׳: וצניף צניפא וכו׳.

צנם עי׳ צִינִים, תוס׳ צוק׳ ב״מ ב׳ כ״ב: שלא יבקע בו לא צנם ולא זית.

צָנַן פ״ע, היה קר to be cold | *kalt sein* מכי׳ יתרו פרשה ד׳: ומה דרכה של אש שאם קרב אדם אצלה נכוה רחק ממנה צנן וכו׳.

נִצַּן נפ׳, נתקרר to cool off | *erkalten, die Erregung verlieren* ירוש׳ פס׳ פ״ד ל״א ע״ב: חמורה שהיא תובעת זכר מרביעין אותה שלא תיצן.

צַנֵּן פיעל, קירר to cool off | *abkühlen* שבת נ״ג ע״א: לצננה וכו׳ לחממה.

הִצְטַנֵּן התפ׳, עי׳ נִצֵּן, יומא ע״ז ע״א: נצטננו הגחלים.

צננא עי׳ צַנְפָּא, נז׳ כ״ב ע״ב: בעיקרא מתפים או בצננא מתפים (לגי׳ הערוך: בצנפא).

צָנַע ·- צַנֵּעַ פיעל, צמצם, הגביל to restrain | *einschränken* ירוש׳ ביצה פ״ה ס״ג ע״א: מי הו זה שבא לצנעינו.

הִצְנִיעַ הפ׳ ·- הסתיר, שמר to reserve | *verwahren* שבת פ״י מ״א: המצניע לזרע וכו׳.

צְנַע פ״י, שמר to guard | *hüten* ב״ק כ״ג ע״ב: דליצנעינהו.

צַנַּע פַּעל, עי׳ צְנַע, נדה ל״ו ע״ב: זיל צנעיה.

אַצְנַע אפ׳, עי׳ הִצְנִיעַ, ב״מ כ״ה ע״ב: אינש אצנעינהו.

אִצְטַנַּע אתפ׳, הסתתר to be hidden | *sich verbergen* ב״ב ס׳ ע״א: לא מצינא אצטנועי מינך.

צְנָעָא, צְנִעָה נ׳, סתר, חשאי secrecy | *Verborgenheit* מו״ק י״ב ע״ב: צנעא דהני יומא הוא; סנה׳ ע״ה ע״א: בצנעה.

צָנַף ·- השמיע הסוס קולו to neigh | *wiehern* קיד׳ כ״ד ע״ב: סוס שצנף וחמור שנער.

צַנְפָּא ז׳, כנף הבגד וכדומה lappet | *Zipfel* תרג׳ ירוש׳ דב׳ כ״ב י״ב (כנפות כסותך): צנפת גולתיכון.

צ״ע צריך עיון.

צָעָא ז׳, קערה dish | *Schüssel* חול׳ מ״ז ע״ב: צעא דקוניא.

צע״ב צריך עיון במקומו.

צעב״ח צער בעלי חיים.

צע״ג צריך עיון גדול.

צע״ד צורתא עבידא דבטלא.

צְעִידָה נ׳, פסיעה step | *Schritt* ירוש׳ סנה׳ פ״י כ״ט ע״א: על כל צעידה וצעידה.

צע״ק צריך עיון קצת.

צָעַק ·- נִצְעַק נפ׳ ·- נתבע ונאשם to be complained of | *angeklagt werden* ב״ק צ״ג ע״א: אוי לו לצועק יותר מן הנצעק.

צָעַר ·- צִיֵּעַר פיעל, עינה to annoy | *quälen* סנה׳ י״א ע״א: אתה הוא שציערת לאבא.

הִצְעִיר הפ׳, מיעט to lessen | *verringern* ב״ר פ״ו: שהיה מצעיר את עסקיו.

הִצְטַעֵר התפ׳, התענה to suffer, to trouble oneself | *sich quälen, grämen* סוכה כ״ו ע״א: מצטער פטור מן הסוכה.

צַעַר ז׳, כאב pain | *Schmerz* ב״מ ל״א ע״א: צער בעלי חיים.

צַעֲרָא ז׳, 1) כנ״ל. תרג׳ דהי״א ד׳ ט׳: ארום בצערא ילידתיה.

2) חרפה shame | *Schmach* תרג׳ מש׳ ג׳ ל״ה (קלון): צערא.

צַעֲרוּ נ׳, עוצב ודאגה trouble | *Betrübnis* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ח נ״ז (במצור ובמצוק): בצערו ובעקא.

צִפְּדִינָא עי׳ צְפִידְנָא. ע״ז כ״ח ע״א: חש בצפדינא וכו׳ הואיל ומתחיל בפה.

צָפוֹן ·- בורית soap | *Seife* ב״ק צ״ג ע״ב: הואיל ויכול להעבירו ע״י צפון.

צְפוּנָה נ׳, הטמנה והצפנה reserving | *das Verwahren* ויק״ר פ״ב: ומנין שהלשון הזה לשון צפונה.

צְפוֹנָה ז׳, רוח צפונית northern wind | *Nordwind* ירוש׳ תענ׳ פ״ב ס״ד ע״ב: נפח צפונה.

צָפוּף ת׳, דחוק crowded | *gedrängt* אבות פ״ה מ״ה: עומדים צפופים ומשתחוים רוחים.

צפורה [צְפִירָה] נ׳, 1) עז goat | *Ziege* תוס׳ כל׳ ב״ב ה׳ י״ב: של שעם ושל צפורה וכו׳.

2) עי׳ אוּנֶן. שם ב״מ ה׳ ה׳: סרוד של צפורה.

צִפּוֹרִים עי׳ צִיפּוֹרִי. ערכ׳ פ״ט מ״ו: קצרה הישנה של צפורים וחקרה של גוש חלב.

צִפּוֹרֶן ·— מין בשמים a spice | *eine Spezerei* כרי׳ ו׳ ע״א: הצרי והצפורן.

צִפּוֹרֶת כְּרָמִים נ׳, מין ארבה a species of locusts | *eine Heuschreckenart* ספרא שמיני פרשה ג׳ פרק ה׳: למינהו – להביא צפורת כרמים.

צַפַּחַת ·— מין מאכל, צפיחית בדבש a hoeny-dish | *eine Honigspeise* מכש׳ פ״ה מ״ט: חוץ מדבש הזיפין והצפחת.

צְפִידְנָא נ׳, דלקת הפה ועור השנים stomatitis | *Entzündung der Mundhöhle* יומא פ״ד ע״א: כי חש בצפידנא.

צְפִירְתָא נ׳, עז goat | *Ziege* פס׳ מ״ב ע״ב: צפירתא דלא איפתח.

צָפַן ·— **הִצְפִּין** הפ׳ ·— 1) פנה לצד צפון to turn north | *sich nach Norden wenden* ב״ב כ״ה ע״ב: הרוצה שיחכים ידרים ושיעשיר יצפין.
2) כיבס בבורית to soap | *einseifen* תוס׳ צוק׳ נדה ח׳ י״א: הצפינן וכו׳ העביר עליו צפון.

צִפְעוֹן ז׳, מין נחש, צפעוני a serpent | *eine Schlange* במ״ר פ״י: מה צפעון זה מפריש בין חיים למתים וכו׳.

(צפף) נִצְפַּף נפ׳, נדחק to huddle | *sich drängen* ילק׳ שמ׳ רפ״ג: ויתיצבו נצפפו וכו׳.

צִפְצֵף ·— דחק ונצפף to press | *drängen* ויק״ר פל״ד: בשעה שנפשך מצפצפת לצאת.

צְפַר ·— אחז, תקף to overtake | *befallen* ירוש׳ יבמ׳ פט״ז ט״ו ע״ד: מעשה באחד שנפל לירדן ועלה לאחר שבעה עשר יום והכירו שצפרתו הצינה והשיאו את אשתו.

צְפַר פעו׳ 1) שרק to whistle | *pfeifen* ירוש׳ סנה׳ פ״ו כ״ג ע״ג: צפר תרין זמנין.
2) קלע to plait | *flechten* ירוש׳ שבת פ״ז י׳ ע״ג: ההן דעבד קופין כד צפר וכו׳.

צְפָר, צַפְרָא ז׳, 1) שריקה whistling signal | *Pfiff* ירוש׳ חג׳ פ״ב ע״ח ע״א: צפר תרין צפרין.
2) בוקר morning | *Morgen* תרג׳ ברי׳ א׳ ה׳ (ויהי ערב ויהי בקר): והוה רמש והוה צפר; פס׳ קי״א ע״ב: טולי דצפרא ופניא.

צַפְרִירָא ז׳, כנ״ל 2, תרג׳ תה׳ ע״ג י״ד (לבקרים): לצפרירי.
2) רוח רעה של הבוקר morning demon | *Morgendämon* שם קכ״א ו׳: לא ימחונך צפרורי.

צִפַּרְתָּא נ׳, מין עוף a bird | *ein Vogel* סוכה ה׳ ע״ב: כאפי דצפרתא.

צַר ·— **צַר עַיִן** כילי, קמצן envious, selfish | *engherzig* סוטה ל״ח ע״ב: אפילו עופות מכירין בצרי עין.

צַרְדָּא ז׳, מין עוף a bird | *ein Vogel* חולי ס״ב ע״ב: צרדא שרי.

צַרְדָּא נ׳, 1) ארג גס coarse web | *grobes Gewebe* מו״ק כ״ז ע״ב: אפילו בצרדא בר זוזא.
2) פלצות torpidity | *Erstarrung* פס׳ קי״א ע״ב: אחדא ליה רוח צרדא.

צַרְדָּה נ׳, הקשה והכאה snapping | *das Schnippen (mit den Fingern)* יומא פ״א מ״ז: מכין לפניו באצבע צרדה.

צְרוֹךְ ז׳, תועלת use | *Nutzen* תרג׳ הושע ח׳ ח׳ (ככלי אין חפץ בו): מנא דלית צרוך ביה.

צָרוֹר ז׳, איבה enmity | *Feindschaft* במ״ר פכ״א: בזיון ומלחמות וצרור.

צרור [צָרוּד] ת׳, נחר rough, harsh | *rauh, heiser* ר״ה כ״ז ע״ב: היה קולו דק או צרור.

(צרח) אַצְרַח אפ׳, השמיע קול שאון to growl | *brummen* תרג׳ מש׳ כ״ח ט״ו (שוקק): מצריח.

אִצְטְרַח אתפ׳, נזעק ונתכנס to be called together | *zusammengerufen werden* תרג׳ במ׳ כ״ד כ״ד: וסיען יצטרחן.

צרה״נ צרת רבים חצי נחמה.

צְרֵי פ״, **צְרֵי** פַּעַל, בקע, קרע to split, to tear | *spalten, zerteilen* ע״ז ל׳ ע״א: חיויא דצרי ואתי; שם: דמצרי זיקי.

אִצְטְרֵי אתפ׳, נבקע, נקרע to be split, to be torn | *gespalten, zerrissen werden* ע״ז ס״ה ע״ב: דלא נצטרו זיקי.

צָרִיד ת׳, יבש dry | *trocken* עד׳ פ״א מ״ח: יאכל צריד.

צרידא [צְדִידָא] ז׳, מין אבן טובה a precious stone | *ein Edelstein* תרג׳ ישי׳ נ״ד י״א (אנכי מרביץ בפוך אבניך): אנא כביש בצרידא אבני רצפתיך.

צְרִיכוּתָא, צְרִיכְתָא נ׳, מחסור need | *Not* תרג׳ מש׳ י׳ ט״ו (מחתת דלים רישם): ושציא דמסכנא צריכותהון; שם כ״ד ל״ד (ומחסורך): וצריכתא.

צְרִיף ז׳, 1) מין מלח לכביסה alum | *Alaun* כת׳ ע״ם ע״ב: מחפורת של צריף.
2) אהל־קנים hut of reeds | *Binsenzelt* סוכה י״ם ע״ב: העושה סוכתו כמין צריפין.

צְרִיפָא 1) כב״ל 2. ב״מ מ״ב ע״א: צריפא דאורבני.
2) שם מקום name of a place | *Ortsname* שם פ״ו ע״א: משחין לצריפא וכו׳.
3) שם אלהות Serapis | *Serapis* ע״ז י״א ע״ב: צריפא שבאשקלון.

צְרִיפָה 1) כב״ל 2. ירושי קיד׳ פ״ד ס״ה ע״ד: בני צריפה.
2) עי׳ צָרִיף 2. מנח׳ ס״ד ע״ב: ידא אאיגרא וכו׳ אצריפה.
3) זיקוק purification | *Läuterung* מד׳ תה׳ ק״ים פ״א: יש צריפה גדולה מזו.

צרירא [צְדִירָא] ז׳, פוך, כחל ושרק paint | *Schminke* תרג׳ מל״ב ט׳ ל׳ (ותשם בפוך עיניה): וכחלת בצרירא עינהא.

צָרַךְ פ״ע, נִצְרַךְ נפ׳, היה זקוק לדבר to use, to want | *brauchen, nötig haben* ירושי דמ׳ פ״ב כ״ב ע״ב: צרכו חכמים ליתן להם סימן; ב״ק נ׳ ע״ב: נצרך למכור.

נִצְרַךְ לִנְקָבָיו נפנה, יצא לצורך גדולים או קטנים to have a human need | *Notdurft haben* שבת מ״א ע״א: הנצרך לנקביו ואכל דומה לתנור שהסקוהו על גבי אפרו.

הִצְרִיךְ הפ׳ חייב, הזקיק to oblige | *verpflichten* קיד׳ כ״ה ע״א: הצריכה רבי טבילה אחרת.

הִצְטָרֵךְ התפ׳, עי׳ צָרַךְ. שבת קי״ח ע״א: עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות.

צָרַם פ״י, שרט, חתך to incise | *einschneiden* בכורות פ״ה מ״ג: הצורם באוזן הבכור.

צר״ע צריך עיון.

צָרַע— **הִצְטָרַע** התפ׳, נעשה מצורע to be a leper | *aussätzig sein* סנה׳ ק״ז ע״א: ששה חדשים נצטרע דוד.

צֵרַף פיעל — 1) חיבר ודיבק to combine, to join | *hinzufügen* ירושי פאה פ״א ט״ז ע״א: מחשבה טובה הקב״ה מצרפה למעשה.
2) החליף מעות קטנות בגדולות to change small for large coins | *Kleingeld in Großgeld wechseln* מעש״ש פ״ד מ״ב: כמות שהשלחני פורט ולא כמות שהוא מצרף.

הִצְטָרֵף התפ׳, נתחבר to be joined | *vereinigt werden* גז׳ ל״ה ע״ב: אין היתר מצטרף לאיסור.

צָרַף תה״פ, בלי הפסק without interruption | *ununterbrochen* ירושי פס׳ פ״ג ל׳ ע״א: טחן ליה צרף.

צָרְפָא ז׳, מצרף refining pot | *Schmelztiegel* תרג׳ מש׳ י״ז ג׳ (מצרף לכסף): צרפא בקי לסאמא.

צָרְפִי ת׳, השייך לצורף הזהב belonging to the goldsmith's shop | *zum Goldschmied gehörig* תוס׳ כלי׳ ב״מ ז׳ י״: תחתית צרפית של זהבים.

צַרְצוּר ז׳, 1) כד, בקבוק pitcher | *Krug, Flasche* ירושי סנה׳ פ״י כ״ח ע״ד: צרצור מלא יין.
2) מין שרץ, צרצר cricket | *Grille* חול׳ ס״ה ע״ב: הצרצור הזה יש לו ארבע רגלים וארבע כנפים וכו׳.

צַרְצוּרָא ז׳, קשר שאינו מהודק *Schleife* | loop ב״ר פצ״ב: כהדין צרצורא וכו׳.

צַרְצְרָא ז׳, 1) עי׳ צַרְצוּר. ויק״ר פל״ג: נצר כצרצרא.

2) עי׳ צַרְצוּר2. אסת״ר א׳ ט׳: כהדא צרצרא וכו׳.

צָרַר — נִצְרַר נפ׳, נרחק *sich stauen* | to be tied up שבת ק״ז ע״ב: נצרר הדם אעפ״י שלא יצא וכו׳.

הֵצַר הפ׳, 1) הצטער, דאג *sich grämen* | to feel sorry פסיק״ר פ״ג: היה יוסף מיצר.

2) גרם צער *Leid zufügen* | to distress ג״מ׳ נ״ו ע״ב: כל המיצר לישראל נעשה ראש.

צְרָרָא ז׳, 1) צרור, חבולה *Bündel* | bundle ביצה ט״ו ע״א: צררי דפשיטי.

2) אבן קטנה *Steinchen* | pebble ירוש׳ ר״ה פ״ב נ״ח ע״א: משדי עלוי צררי.

צררייה עי׳ צוּצְרָיָיה. ירוש׳ קיד׳ פ״ד ס״ה ע״ג: חביל ימאתכילתא דבבל שנייא וגבבייא וצררייא.

צִתְרָה, צִתְרֵי נ׳, מין צמח *Pfefferkraut* | pepper-wort ירוש׳ שבי׳ פ״ז ל״ז ע״ב: סיאה — צתרה; תר׳ פי׳ מ״ז ע״ב: מי צתרי וכו׳.

צָתַת פי׳, הכריז *ausrufen* | to proclaim ירוש׳ סוסה פ״ט כ״ג ע״ג: כי ימצא לא שתהא חוזר ומצותת עליו.

צַתֵּת פַעל הדליק *anzünden* | to kindle שבת קי״ט ע״א: ר׳ זירא מצתית צתותי.

ק

קא׳ קאמר.

קָא (מלה שלא ניתנה להתרגם, באה בראש הבינוני הארמי) an untranslatable particle preceeding the Aramaic present | *dem aramäischen Präsens vorangestellte unübersetzbare Partikel (eig: er, sie, es steht)* ברי ד׳ ע״ב: והא דקא אמרי.

קאו״ו קרבן אשם ודאי ותלוי.

קָאזָא ז׳, גרעין צמר־גפן cotton-seed | *Baumwollsamen* שבת כ״א ע״א: משחא דקאזא.

קָאטָאבָא צווי (בלשון יונית), רֵד descend! | *steige hinab!* תנח׳ צו ב׳: אהי קטבך שאול לשון אלניסטי קטבך קאטאבא שאול כיון שעשו יורד לשאול וכו׳.

קאטריקון, קאטריקוס, קאטרקי עי׳ קַטָּאדִיקוֹס. ילק׳ ירמ׳ ש״ה: יצא קאטרקי על אותה מדינה התחילו בני המדינה מטמנים כספם וזהבם לתוך המטמונים; תנח׳ נשא ה׳: לארכיטקטון שהיה קאטריקוס על מדינה; שם הוצ׳ בובר ח׳: יצא קאטריקון.

קָאֵי, קָאֵים עי׳ קוּם. ברי ב׳ ע״א: תנא היכא קאי דקתני מאימתי; עירי ע״ט ע״א: דקאים לה בא״ה.

קא״ל קאמר ליה.

קָאלוּחסין [קָאלְפְּרָסִין] ז׳, מכירה באחריות warranted (sale) | *Verkauf unter Garantie* שמו״ר פמ״ג: העבד הזה שאתה מוכר קאקגריסין הוא או קאלוחסין.

קא״נ קרקע אינה נגזלת.

קָאלוֹס תה״פ׳, טוב ויפה, שפיר very well | *sehr gut!* שבת ק״ח ע״א: א״ל קאלוס.

קָאלמִין [קָלָאמִין] ו׳, בגד שרד officer's cloak | *Amtsmantel* ב״ר פנ׳: היה מהלך כקאלמין.

קא״פ קרוב או פסול.

קָאקָא ז׳, אוז goose | *Gans* בר׳ כ׳ ע״א: כי קאקי חיורי.

קאקגריסין [קַקְפְּרָסִין] ז׳, מכירה בלי אחריות not warranted (sale) | *Verkauf ohne Garantie* שמור פמ״ג: העבד הזה שאתה מוכר קאקגריסין הוא או קאלוחסין הוא.

קָאֲרִי = קָא אֲרִי עי׳ אֲרָא. כתי ט״ז ע״א: ודקארי לה מאי קארי לה.

קָאָרָר ז׳, בעל עגלה driver | *Fuhrman* תוס׳ כלי ב״ב א׳ י״ג: ישיבת הקארר.

קַב־ רגל מלאכותית artificial foot | *künstliches Bein* שבת פט״ו מ״ח: הקיטע יוצא בקב שלו.

קַב וְנָקִי מעט וטוב little and good | *wenig aber gut* עירי ס״ב ע״ב: משנת רבי אליעזר בן יעקב קב ונקי.

קַבָּא ז׳, קב a measure of capacity | *ein Hohlmaß* פס׳ קי״ג ע״א: קבא מארעא ולא כורא מאיגרא.

קב״ה קודשא בריך הוא.

קבה״ב קודם בנין הבית.

קבה״מ קודם ביאת המשיח.

קבו״ה קבלה והולכה.

קבוט ז׳, כלי שבו כובשים פירות a vessel for pickling | *ein Gefäß zum Einmachen von Früchten* ירוש׳ תר׳ פ״י מ״ז ע״א: קבוטין של מורייס.

קבוטל, קבוטר שם איש a man's name | *männlicher Name* יומא פ״א מ״ז: זכריה בן קבוטל; ירוש׳ שם פ״א ל״ט ע״ב: מה ניתני קבוטר קבוטל.

קבול ז׳, קליטה וקבלה taking, receiving, catching, acceptance | *das Annehmen, Aufnehmen; Auffangen* זבח׳ י״ג ע״א: הזבח נפסל בד׳ דברים בשחיטה ובקבול וכו׳ ועי׳ קיבול.

קבולין [קוכלין] ז׳, קו־חלזון spiral-line | *Spirale* תוס׳ צוק׳ סוכה ד׳ מ״ז: מקיפין ועומדין בקבולין.

קבולת עי׳ קיבולת. ירוש׳ ע״ז פ״א ל״ט ע״ב: בין בשכיר בין בקבולת.

קבוסיי שם איש a man's name | *männlicher Name* תוס׳ מקוא׳ ו׳ ג׳: ר׳ יהושע בן קבוסיי.

קבוראה ו׳, קברן grave-digger | *Totengräber* סנה׳ כ״ו ע״ב: הנהו קבוראי דקבור נפשא ביום טוב וכו׳.

קבורתא נ׳, קבר, קבורה burial, grave | *Begräbnis, Grabstätte* תרג׳ רות א׳ י״ז: אית לנא בית קבורתא.

קבות עי׳ קבוט. כל׳ פ״י מ״ה: קבותין של מורייס וכו׳.

קביא ז׳, מין כלי a vessel | *ein Gefäß* תוס׳ כל׳ ב״מ ד׳ י״א: כיסוי קביא ומיחם.

קביותא [קבותא] נ״ר, מסמרים ויתדות wooden nails | *Holznägel* מו״ק י״א ע״א: כמאן מדליבן האידנא קביותא דדשא וכו׳.

קבילין [קוכלין] ז׳, קו־חלזון spiral-line | *Spirale* תוס׳ צוק׳ יומא א׳ י״: מקיפין ועומדין בקבילין.

קבילתא נ׳, זעקה, קובלנא outcry, plaint | *Aufschrei, Klage* תרג׳ יב״ע בר׳ י״ח כ״א (הכצעקתה): כקבילתא דריכה.

קביעה ז׳; קביעה דירחא קביעות מולד הלבנה, קביעות לוח השנה the proclamation of the New Moon; the fixed regulation of the lunar kalendar | *Neumondbestimmung; Festsetzung des Mondkalenders* ביצה ד׳ ע״ב: והשתא דידעינן בקביעא דירחא מאי טעמא עבדינן תרי יומי וכו׳.

קביעותא נ׳, דבר קבוע, סדר קבוע, ודאות certainty | *Bestimmtheit* כר׳ י״ח ע״א: ר׳ אליעזר לא בעי קביעותא לאיסורא.

קביצה נ׳, אסיפה ולקוט gathering | *das Sammeln* סנה׳ ק״ב ע״א: מחוסר קביצה ושריפה.

קבל פ״ע, צווח, טען to cry, to complain | *klagen, anklagen* ידים פ״ד מ״ז: קובלים אנו עליכם פרושים.

הקביל הפ׳ — 1) כנ״ל. אדר״נ ט״ז: הלכה והקבילה אצל גברתה.

2) יצא לקראת, ביקר to greet, to wait upon | *empfangen, begrüßen, besuchen* שבת קנ״ב ע״א: מפני מה לא הקבלנו פניך ברגל כדרך שהקבילו אבותי לאבותיך.

התקבל התפ׳, 1) נקלט, נלקח; היה חביב ומקובל to be received, to be accepted | *aufgenommen werden* זב׳ ל״ב ע״ב: נתקבל בכלי; פסיק״ר מ״ד: ספק כתקבל ספק אינו מתקבל.

2) קיבל to accept | *empfangen* כת׳ פ״ה מ״א: התקבלתי ממך וכו׳.

קבל עי׳ קבלן. ירוש׳ מו״ק פ״ג פ״ב ע״ב: אריסיו וחביריו וקבליו.

קבל, קבלא ז׳, חשיכה darkness | *Finsternis* תרג׳ בר׳ ט״ו י״ב: קבל סגי; תרג׳ דה״א ה׳ כ״ג: טורי קבלא.

קבלה נ׳, 1) קליטה ולקיחה receiving, acceptance | *das Empfangen, Auffangen; Annahme*

גיט׳ ס״ב ע״ב: שליח לקבלה; זב׳ יג׳ ע״א: קבלת הדם.

2) מסורת; ספרי נביאים וכתובים tradition; the Prophets and the Hagiographa opp. to Pentateuch | *Tradition; Propheten und Hagiographen (zum Unterschied vom Pentateuch)* ר״ה ז׳ ע״א: דבר זה מתורת משה רבינו לא למדנו מדברי קבלה למדנו.

קַבָּלוֹת עי׳ קִיבּוֹלֶת. תוס׳ ע״ז א׳ ג׳: אם היה שכיר קבלות.

קַבָּלוּתָא נ׳, לקיחה, קבלה | reception, taking *das Annehmen* תרג׳ דהי״ב י״ט ז׳ (מקח שוחד): קבלות שוחדא.

קַבְּלָן ז״ר, עי׳ דִּידְכָאוּת 1. ירוש׳ יומא פ״ו מ״ד ע״א: דידכאות — קבלן.

קַבְּלָן ז׳, 1) שומר בדברים גנובים receiver of stolen goods | *Hehler* ויק״ר פ״ו: מעשה בשלטון אחד שהיה הורג את הקבלנין ומתיר את הגנבים.

2) מי שמקבל עליו ערבות בלי שום תנאי one who assumes another man's obligation unconditionally | *jem., der eine selbstschuldnerische Bürgschaft übernimmt* ב״ב קע״ג ע״ב: וקבלן אעפ״י שיש נכסים ללוה יפרע מן הקבלן.

3) מי שמקבל עליו לעשות מלאכה בסכום מסויים contractor; piece-worker | *Unternehmer, Akkordarbeiter* שבי׳ פ״ג מ״ט: והקבלן מביא מכל מקום.

קַבְּלָנוּת נ׳, 1) ערבות ואחריות מוחלטת unconditional surety | *absolute Bürgschaft* ב״ב קע״ג ע״ב: הא קבלנות הוא דכתיב תנה אותו.

2) התחייבות לעבודה מסויימת work on contract | *Akkordarbeit* ב״מ קי״ב ע״א: קבלנות עובר עליו משום בל תלין.

3) חכירה בסכום מסויים tenancy on a fixed rent | *Pacht gegen festen (vom Ertrage unabhängigen) Pachtzins* תוס׳ צוק׳ ע״ז ב׳ ח׳: אין נותנין להם עיריסיות וקבלנות.

קְבִלְתָּא עי׳ קְבֵילְתָּא. תרג׳ איוב ל״ב כ״ח (צעקת עניים): קבלתא דמסכנא.

קַבֵּס פיעל, עורר הקאה to make vomit | *Erbrechen erregen*. סנה׳ נ״ה ע״א: המערה בעצמו מהו אמר ליה קבסתן.

קַבְּסַיי שם איש a man's name | *männlicher Name* ירוש׳ דמ׳ פ״ג כ״ג ע״ג: ר׳ יהושע בן קבסיי.

קב״ע קבלת עדות; קודם בריאת עולם; קול באשה ערוה.

קָבַע —י 1) עיכב to prevent | *hindern* ידים פ״ד מ״ג: קובע אתה את השמים מלהוריד טל ומטר.

2) תחב, תקע to drive in | *hineinschlagen* תנח׳ בהעלותך ט״ו: אם קבעת אותם כמסמר בלבך וכו׳.

3) יעד, יחד, פסק to fix | *festsetzen* אב׳ פ״ג מ״ב: הקב״ה קובע לו שכר.

נִקְבַּע נפ׳, 1) הושם על מקומו to be fixed | *angebracht werden* כל׳ פ״כ מ״ו: סדין וכו׳ משיקשר וכו׳ משיקבע.

2) הוחלט to be established | *festgesetzt werden* חלה פ״ד מ״א: שלא יקבע הדבר חובה.

קְבַע עי׳ קָבַע. תרג׳ ש״א י״ט י׳ (ויך את החנית בקיר): וקבע ית מורניתא בכותלא; תרג׳ ירוש׳ בר׳ ל״ב ח׳ (יצב גבולות עמים): קבע תחומין לאומיא.

אִתְקְבִיעַ, אִיקְבַע אתפ׳, עי׳ נִקְבַּע 2. תרג׳ יב״ע במ׳ י״ד א׳: ואתקביעת להון ההוא ליליא לבכותא; כר׳ י״ח ע״א: שתי התיכות איקבא איסורא.

קֶבַע ז׳, דבר (מקום וזמן) מסויים ומדוייק, הרגל fixed, permanent institution, perfunctory act, appointed time or place | *Festgesetzes (Zeit, Ort); Gewohnheitsmäßiges* בר׳ פ״ב מ״א: תפלת הערב אין לה קבע; שם מ״ד: העושה תפלתו קבע אין לו תחנונים.

קבעומ״ש קבלת עול מלכות שמים.

קְבַעְתָּא נ׳, מסגרת, מלואה *Einfassung* | frame ב״ב ו׳ ע״א: קבעתא דכשורי.

קֶבֶץ ז׳, קשר פרקי האברים *Gelenk* | joint תוס׳ בכורות ד׳ י״ד: בערקוב שבאמצע יורד עד קבץ העליון.

קָבַר פ״י, 1) טמן מת בקרקע *begraben* | to bury סנה׳ מ״ו ע״ב: דלקברוה להוא גברא.
2) גדל וגאה *überschwemmen* | to inundate ב״ר פ״ג: דמרבי וקבר.

אִתְקְבַר, אִיקְּבַר אתפ׳, נקבר | to be buried *begraben werden* תרג׳ בר׳ מ״ו ט״ו (תקבר): תתקבר; סנה׳ מ״ו ע״ב: מראיקבור צדיקי וכו׳.

קֶבֶר ·— רחם *Gebärmutter* | uterus אהל׳ פ״ז מ״ד: אין לנפלים פתיחת הקבר.

קַבַּרְנִיט ז׳, 1) מערת־קבר *Gruft* | tomb סוטה י״ג ע״א: בקברניט של מלכים היה קבור.
2) מנהיג האניה *Steuermann* | steersman ב״ב צ״א ע״ב: אוי לו לדור שאבד מנהיגו ואוי לה לספינה שאבד קברניטה.

קַבַּרְנִיטָא כנ״ל 2. אסת״ר פתיחתא לפרק ה׳: קברניטא דיתיב בריש תורנא.

קֵבָתָא נ׳, קיבה, אצטומכא *Magen* | stomach תרג׳ דב׳ י״ח ג׳ (הקבה): קבתא.

קגא״ם קנין גמור אנב סודר.

קגו״ש קנין גמור ושלם.

קדאל״פ קריינא דאגרתא איהו להוי פרונקא.

קָדַד ·— **נִקְדַּד** נפ׳, נחקק *ausgehöhlt werden* | to be cut out חול׳ נ׳ ע״ב: נקדדה כסלע טריפה.

קִדֵּד פיעל, חתך, כיסח *schneiden* | to cut ירוש׳ כת׳ פ״ג ל״ו ע״ב: הרי שהיה בכרמים ובשדות מקדד ויוצא עד שהוא מגיע לדרך.

קָדָה פ״ע, השתחוה *sich bücken* | to bow מדר׳ תה׳ בוכר ליה: אני כופף וקודה.

קדה״ל קדוש הלבנה.

קדה״ש קדוש השם.

קְדוֹחָא ז׳, נוקב מרגליות | borer of pearls *Durchlöcherer von Perlen* שהש״ר א׳ י״: חרווא וכו׳ קדוחין.

קְדוֹמָא ז׳, 1) מזרח *Osten* | east תרג׳ בר׳ כ״ה ו׳ (קדמה): קדומא.
2) השכמת הבוקר *früher Morgen* | early morning תרג׳ מש׳ כ״ז י״ד (בבוקר השכים): בצפרא בקדומא.

קְדוּר ז׳, גירוד במגררת *das Striegeln* | scraping פס׳ י״א ע״ב: איזהו קדור ואיזהו קרצוף.

קְדוּשׁ ·— תחלת קדושה the K'dushah in the prayer | *die Keduscha im Gebet* סופר׳ ט״ז י״ב: קדוש של עמידה.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אלהים *Gott* | the Lord בר׳ ז׳ ע״א: אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה.

קִדּוּשׁ ז׳, שימת אפר במי הזאה; עצם האפר putting ashes in the water of lustration; the ashes put in | *das Einschütten der Asche der roten Kuh in das Reinigungswasser; die Asche des Reinigungswassers* פרה פ״ו מ״א: חמשה שמלאו וכו׳ קדוש אחד; שם פ״ו מ״ב: היה קדוש צף על פני המים ועי׳ קִידּוּשׁ.

קְדוּשָׁא עי׳ קְדוּשָּׁה 2. סוטה מ״ט ע״א: קדושא דסידרא.

קְדוּשָּׁה נ׳, 1) סגולת דבר קדוש ונעלה | holiness *Heiligkeit* כלי׳ פ״א מ״ו: עשר קדושות הן ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות וכו׳.
2) ברכה שלישית בתפלת שמונה עשרה the third section of the Prayer of Benedictions | *die dritte Benediktion des Achzehngebetes* בר׳ כ״א ע״ב: אין היחיד אומר קדושה.
3) עי׳ קִידּוּשׁ 3. שם ל״ג ע״א: קדושות והבדלות.

קְדוּשַּׁת הַיּוֹם הברכה העיקרית שבשמונה עשרה לשבת וי״ט the section of the Prayer which refers to the sanctity of the day | *die auf die Weihe des Tages bezügliche Benediktion* ר״ה פ״ד מ״ה: סדר ברכות וכו׳ קדושת היום וכו׳.

קְדוּשְׁתָּא כנ״ל 1. בכורות ג׳ ע״ב: מפקע להו מקדושתייהו.

קָדַח — ניקב to bore | *bohren* שבת פ״ב מ״א: הקודח כל שהוא חייב.

נִקְדַּח נפ׳, נחרך to be spoiled by burning | *angebrannt sein* תוס׳ מעש״ש א׳ י״ז: ונקדח התבשיל.

הִקְדִּיחַ הפ׳, 1) עי׳ קָדַח. ירוש׳ ר״ה פ״ב ג״ח ע״א: הקדיח לו הקב״ה כבברה ונראה מתוכה.

2) חרך to cause burning | *anbrennen lassen* גיטי׳ פ״ט מ״י: אפילו הקדיחה תבשילו.

קֶדַח ז׳, **קַדַּחְתָּא, קְדִיחְתָּא** נ׳, דלקת inflammation | *Entzündung* נגע׳ פ״ו מ״ח: השחין והמכוה והקדח וכו׳; ביצה כ״ב ע״א: דמעתא וקדחתא; תרג׳ תה׳ ל״ח ח׳: כסלי אתמלין קדיחתא.

קְדִימָה נ׳, תקופה קודמת early period | *vorangegangene Periode* ב״ר פ״א: התורה קדמה אותן שש קדימות.

קדיקה עי׳ לְקְטִיקָא. שהשיר ד׳ י׳: דלית אינון יכולין מטענין בכל קדיקה.

קְדֵירָא עי׳ קְדֵירָה 1. תרג׳ יב״ע במ׳ י״א כ״ג: קדירתא.

קְדֵירָה נ׳, 1) פרור, כלי בישול pot | *Kochtopf* ע״ז ס״ז ע״ב: לא אסרה תורה אלא קדירה בת יומא.

2) עצם הגלגולת המכילה את המוח skull | *Schädel* חולי׳ מ״ה ע״א וע״ב: מוח כל מה שבקדירה נידון כמוח.

קְדֵירָה ז׳, נקב hole | *Loch* חולי׳ נ״ז ע״ב: קדירת קנה בכמה.

קַדִּישׁ — 1) התפלה המתחלת „יתגדל ויתקדש שמיה רבא" the (prayer of) Kaddish | *das Kaddischgebet* סופרי׳ י׳ ז׳: ואין אומרים קדיש וברכו פחות מעשרה.

2) נזם ring | *Ring* תרג׳ יב״ע במ׳ ל״א נ׳ (עגיל): קדישיא.

קְדַל, קְדָלָא ז׳, עורף neck, back | *Nacken* תרג׳ מל״ב י״ז י״ד (ויקשו את ערפם כעורף אבותם): ואקשיאו ית קדלהון בקדלא דאבהתהון.

קְדָלֵי דַחֲזִירֵי שומן של חזיר bacon | *Speck* מגי׳ י״ג ע״א: שהאכילה קדלי דחזירי.

קָדַם פ״ע, היה ראשון בזמן או במעלה to advance, to precede | *vorangehen* בר׳ פ״ב מ״ב: למה קדמה שמע לוהיה אם שמוע; ב״מ פ״ב מי״א: אבידתו ואבידת אביו אבידתו קודמת.

קַדְמָאָה, קַדְמַאי, קַדְמוֹנָאָה ת׳, ראשון, קדום first, former | *erster, früherer* תרג׳ בר׳ כ״ה כ״ה (ויצא הראשון): ונפק קדמאה; תה׳ צ״ד י״: אדם קדמאי; איוב י״ח כ׳ (קדמונים): קדמונאי.

קַדְמוּתָא נ׳, 1) המצב הקודם previous condition | *früherer Zustand* בכורות ל״א ע״א: זיל לקדמותיה.

2) בוקר morning | *Morgen* שם ל״א ע״ב: איקשיא ליה לרב ששת באורתא ושנייה בקדמותא וכו׳.

3) פעם ראשונה the first time | *das erste Mal* דב״ר פ״א: עד אימת את מכעסת אותו קדמותיך הוא תניינותיך הוא וכו׳.

לְקַדָּמוּת תה״פ, לקראת towards | *entgegen* תרג׳ תה׳ נ״ט ה׳ (עורה לקראתי): אתגבר לקדמותי.

קַדְמַי, קַדְמַיי, קַדְמָיָא עי׳ קַדְמָאָה. תרג׳ יש׳ ח׳ כ״ג (כעת הראשון): עידן קדמי; שם מ״ג י״ח (ראשונות): קדמייתא; תרג׳ ירוש׳ בר׳ כ״ה כ״ה (ויצא הראשון): ונפק קדמייא.

קַדְמִיתָא נ׳, רוח קדים east-wind | *Ostwind* ירוש׳ גיטי׳ פ״ג מ״ה ע״ב: דאינון קטפין בתר קדמיתא.

קָדַר — חיתך ונטל to cut out | *herausschneiden* שבת קט״ז ע״א: קודר את האזכרות וכו׳.

קִדֵּר פיעל, 1) ניקב to cut through | *durchstechen* עיר׳ פ״ה מ״ד: שמעתי שמקדרין בהרים.

2) עשה קדירות to make pots | *Töpfe machen*
רות רבה א׳ א׳: כלי קדרות היו בידם מקדרין וכו׳.

הִקְדִּיר הפ׳, -• נעשה שחור וקודר to become gloomy | *sich verfinstern* ירוש׳ שבת פ״י י״ב ע״ג: היו פניו של רבי מקדירות.

קַדָּר ז׳, יוצר כלי חרס potter | *Töpfer* טהר׳ פ״ז מ״א: הקדר שהניח את קדירותיו וכו׳.

קֶדֶר ז׳, **קְדֵרָה** נ׳, 1) עי׳ קְדֵירָה. חול׳ פ״ח מ״ג: ניער את הקדרה וכו׳; פס׳ מ״א ע״ב: צלי קדר.
2) תבשיל שבקדירה the content of a pot, dish | *Topfinhalt, Gericht* שם: אם יש בנותן טעם באותה קדרה.

קַדָּרוּת נ׳, מעשה כלי חרס potter's trade | *Töpferei* רות רבה א׳ א׳: כלי קדרות היו בידם מקדרין.

קדריונטס [קוּדְרַנְטֵים] ז׳, מטבע ומשקל רומי a Roman weight and coin | *römisches Gewicht (und Münze)* ירוש׳ קיד׳ פ״א נ״ח ע״ד: שתי פרוטות קדריונטס.

קַדְרִינוֹן ז׳, עץ ארז cedar wood | *Zedernholz* ב״ר פל״א: תיבותא דאעין דקדרינון.

קד״ש קדירא דבי שותפי.

קָדַשׁ -• קָדַשׁ הַיּוֹם עַל- החשיך פתאום ערב שבת או יו״ט the (holy) day commenced while he was engaged in doing something | *der Festtagsabend brach unversehens herein* ירוש׳ שבת פ״ג ה׳ ע״ד: קדש עליו היום.

קִדֵּשׁ פיעל -• 1) רחץ ידיו ורגליו לעבודת הקודש to wash hands and feet to a sacred act | *Hände und Füße waschen (v. d. Priestern)* יומא פ״ג מ״ו: קדש ידיו ורגליו וכו׳.
2) הכין מי הזאה to prepare the the water of lustration | *das Reinigungswaser zubereiten* פרה פ״ו מ״א: המקדש ונפל הקדוש על ידו.
3) קבע את החודש בפומבי to proclaim the beginning of the new month | *den Monat ankündigen* ר״ה פ״ב מ״ז: אם לא נראה בזמנו אין מקדשין אותו שכבר קדשוהו שמים.
4) בירך ברכת הקידוש בשבת וביום טוב to say Kiddush | *Kiddusch sprechen* פס׳ ק״ה ע״א: מי שלא קידש בערב שבת מהו שיקדש ועי׳ קִידּוּשׁ.
5) עשה מאמר ויעוד באשה לשם נשואין to betroth | *eine Frau nehmen, sich antrauen* קיד׳ מ״א ע״א: אסור לאדם שיקדש את האשה עד שיראנה.
6) השיא את בתו לאחר to give in marriage | *verheiraten* שם: האב מקדש את בתו כשהיא נערה.
7) גרם איסור to cause condemnation | *verboten machen* כלא׳ פ״ד מ״ה: הזורע ארבע אמות שבכרם בית שמאי אומרים קידש שורה אחת.

נִקְדַּשׁ נפ׳ -• עי׳ הִתְקַדֵּשׁ 1. קיד׳ מ״ח ע״א: עשה לי שירים נזמים וטבעות ואקדש.

הִתְקַדֵּשׁ התפ׳ -• 1) נישאת האשה ע״י קידושין to be betrothed | *angetraut werden* קיד׳ מ״ח ע״א: האומר לאשה התקדשי לי בשטר.
2) נאסר to be condemned | *verboten werden* כלא׳ פ״ז מ״ז: מאימתי תבואה מתקדשת משתשריש.

קְדָשָׁא ז׳, נזם ring | *Ring* תרג׳ איוב מ״ב י״א (נזם זהב): קדשא דדהבא.

קֳדָשִׁים ז״ר -• אחד מששה סדרי משנה one of the six orders of the Mishnah | *eine der sechs Mischnaordnungen* שבת ל״א ע״א: חכמת זה סדר קדשים ודעת זה סדר טהרות.

קָהָה -• **נִקְהָה** נפ׳, נעשה קהה, ניטל חרו to be blunt | *stumpf werden* קהל״ר י׳ י׳: אם נקהה תלמודך עליך כברזל.

קֵהָה פיעל, ביטל ודחה to reject | *verwerfen* נגע׳ פ״ד מ״א: ור׳ יהושע קיהה.

הִקְהָה הפ׳, עשה קהה, נטל את החוד to make blunt | *stumpf machen* מכי׳ בא פי״ח: ואף אתה הקהה את שיניו.

נִתְקָהָה נתפ׳. ע׳ נִקְהָה. קהל״ר י׳ י׳: אם נתקהה הרב על התלמיד וכו׳.

קַהֵי פִּעֵל, נתן טעם חריף | to give an acrid taste | *herb machen* פס׳ קט״ז ע״א: צריך לקהוייה.

קַהְיוּת נ׳, תכונת הדבר הקהה, חוסר חחוד | blunt-ness | *Stumpfheit* ילק׳ איכה תתקצ״ו: בואו ונראה את הבן שנתן לו בקהיות שנים למאה שנה ואינו חס עליו.

קה״ל קדוש הלבנה.

(קהל) הִתְקַהֵל התפ׳, נאסף ונתלקט | to assemble | *sich versammeln* ב״ר פצ״ט: מתקהלין עליו.

קהמ״ש קבל האמת ממי שאמרו.

קה״ק קודש הקדשים.

קה״ר קוהלת רבה.

קה״ש קודם השבת; קדוש השם.

קה״ת קריאת התורה.

ק״ו קל וחומר.

קוּאִי ז׳, מין עוף | a bird | *ein Vogel* חול׳ ס״ג ע״א: קואי וקקואי.

קו״ב קמא ובתרא; קדיש וברכו.

קובבשק״ו קל וחומר בן בנו של קל וחומר.

קוב״ה קודשא בריך הוא.

קוּבָּה — בית זונות | brothel | *Freudenhaus* ב״ר פצ״א: אחינו יוסף יפה תואר ויפה מראה שמא בקובה הוא.

קוּבְטֵי נ׳, מין מאפה מתובל בבשמים | a sort of spiced cakes | *ein gewürztes Gebäck* ירוש׳ ע״ז פ״ב מ״א ע״ד: קובטיות וקליות וכו׳.

קובטים ע׳ קוּבִיטִין. פסיק״ר פט״ז: שהיה מיסב על הקובטים.

קוּבְטֵירָה נ׳, מין תכשיט של ראש | a head-dress | *ein Kopfputz* ירוש׳ שבת פ״ו ז׳ ע״ד: קובטירה דבר שהוא נותן במקום הטוטפת.

קוּבְטָרָא ז׳, עושה ארובות | box-maker | *Kisten-macher* ירוש׳ ע״ז פ״ב מ׳ ע״ג: זגגיא וקובטריא.

קוּבְיָא נ׳, משחק בעצמות וכדומה | game of dice | *Würfelspiel* סנה׳ כ״ד ע״ב: המשחק בקוביא וכו׳.

קוּבְיָה נ׳, כסא אריגה | loom | *Webstuhl* ירוש׳ שבת פ״ז י׳ ע״ג: כד משתייא בקוביה.

קוּבְיוּסְטוֹס, קוּבְיוּסְטֵיסָא ז׳, מי שמשחק בקוביא | gambler | *Würfelspieler* ב״ב צ״ב ע״ב: גנב או קוביוסטוס; ירוש׳ נד׳ פ״ה ל״ט ע״ב: בקוביוסטיסא.

קוּבִיטִין ז׳, דרגש | couch | *Sopha* פסיק״ר את קרבני ס״א ע״א: למלך שהיה מיסב על הקוביטין.

קוּבְיָיא ע׳ קוּבְיָא. ירוש׳ ר״ה פ״א נ״ז ע״ג: המשחק בקובייא.

קובלין ע׳ קוֹלָב. ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״ד: דלמטיקין — קובלין.

קוּבְלָנָא ז׳, תלונה, טענה | complaint | *Klage* סנה׳ ק״ב ע״ב: מכאן לקובלנא מן התורה.

קוּבַעְתָּא, קוּבַעְתָּה נ׳, משדדה | harrow | *Egge* ירוש׳ סנה׳ פ״ג כ״א ע״ב: חד משומד הוה איעבר בשמיטתא חמתון רמיין קובעתא; שבי׳ פ״ד ל״ה ע״א: קובעתה.

קוּבְתָא נ׳, חדר, מדור | room | *Raum, Gemach* תרג׳ יב״ע בר׳ א׳ ז׳: מיא דלעיל בקובתא דרקיעא.

קוֹד ז׳, קערת עץ | wooden bowl | *Holzschüssel* כלי׳ פט״ז מ״א: קוד הבבלי.

קוֹדֶם, מִקּוֹדֶם תה״פ, בטרם, לפני | before | *bevor* פס׳ נ״ד ע״א: שבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם; ב״ר פכ״א: מקודם לגן עדן נבראת גיהנם.

קוֹדְקְדָא ז׳. קדקד | skull, vertex | *Scheitel* תרג׳ יב״ע דב׳ ל״ג כ׳ (זרוע אף קדקד): אדרעא אם קודקדא.

קוּדְשָׁא ז׳, קודש, קדושה | holiness; sanctuary | *Heiligkeit; Heiligtum* תרג׳ שמ׳ ל״ט ל׳ (קודש): קודשא; תרג׳ ויק׳ ט״ז ג׳ (אל הקודש): לקודשא.

קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא ע׳ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (קָדוֹשׁ). תרג׳ ישׁ׳ נ׳ י״א: קודשא בריך הוא.

קָוָה — אסף, כנס to gather | *sammeln* ירוש' בר' פ"ו ה' ע"ד: ואפילו קווי לתוך ידו.

חִקְוָה הפ', 1) כניל. ירוש' כת' פ"ב ל"ה ע"ב: הקוה נהרות.

2) השתמש לטבילה to use as a ritual bath | *als Tauchbad benützen* תוס' שק' א' ב': כשר להקוות עליו.

קָוְהָא ת', שרוק, אמוץ gray | *grau* תרג' זכ' א' ח' (שרקים): קווחין.

קָוְטָא ז', עדר flock | *Herde* תרג' מש' כ"ז כ"ג (לעדרים): על קוטין.

קָוֵי ז', 1) מקוה מים capacity of a bath | *Wasseransammlung* ירוש' תר' פ"ד ה"ג ע"ב: מה שלמטן קווה כשירה וכו'.

2) תקוה hope | *Hoffnung* ב"ר פצ"ה: הכל בקווי יסורין בקווי וכו'.

קָוְסְרָא ת', חולני sickly | *gebrechlich* ב"ר פע"ג: מנהון קוסרין.

קָוִיץ ת', מכווץ, גוץ undersized | *schmächtig* ספרי דב' שמ"ג: יש בני אדם נאים ויש וכו' קווצים.

קָוְקָא ז', מחתה coal-pan | *Kohlenpfanne* סנה' ע"ד ע"ב: הני קוקי ודימוניקי היכי יהבינן בהו.

קָוְקְיָא נ', שה sheep | *Schaf* ב"ר פע"ד: קווקיא טבא.

קָוְרְנִיטָא ע' קַבַּרְנִיט 2. ויק"ר פי"ב: כהדין קוורניטא וכו'.

קְוָזוֹת נ"ר, חתיכות pieces, clods | *Stücke, Klumpen* מעשיש פ"ה מ"א: קוזות אדמה.

קוֹזִית שם איש a man's name | *männlicher Name* שהש"ר ח' ו': סימון בן קוזית.

קוזמוקטור, קוזמוקלוטר, קוזמוקלטור, קוֹזְמוֹקְרָטוֹר ז', מושל העולם lord of the world (cosmocrator) | *Weltherrscher (Titel der römischen Kaiser)* ילק' מלכ' רמ"ד: שלשה מלכים קוזמוקטורין שליטין מסוף העולם ועד סופה; פסיק' שקלים י"ד ע"א: קוזמוקלוטרין; ירוש' בר' פ"ט י"ג ע"ב: קוזמוקלטור; אסת"ר פתיחתא א' ט': ג' מלכים קוזמוקרטורין מסוף העולם ועד סופו.

קוֹזְמִידְיָא ז"ר, **קוֹזְמְיוֹן, קוֹזְמִין** ז', תכשיט jewelry | *Schmuck* ירוש' נדר' פ"ד ל"ח ע"ג: אילין קוזמידיא דאית עליכון; ילק' במ' תשל"ב: שהלך אצל הזהבי לעשות לאשתו קוזמיון; דב"ר פ"ב: לאחד שגנב קוזמין.

קוֹזְמִיקוֹן 1) ז', כניל. ב"ר פ"ט: כל קוזמיקון שלו בתוכה.

2) ת', מלא כל העולם universal (extending over the whole world) | *weltumfassend* ב"ר פכ"ד: אין לך קוזמיקון אלא של אליהו.

קוֹזְקְזְתָא נ', כלי לחקות דם vessel for blood-letting | *Schröpfgerät* ירוש' נדה פ"ב ב' ע"ב: באילין קוזקזתהון.

קו"ח קל וחומר.

קוֹטֶב, ז', **קוֹטְבִי** נ', מין כלי לדריכת זיתים an olive press | *eine Art Olivenpresse* שבי' פ"ח מ"ו: בבד ובקוטב; ספרא בהר פרשה א' פרק א': בבד ובקוטבי.

קוטיזמי ע' קְטִיזְמָה. ירוש' ב"ק פ"ה ה' ע"א: קוטיזמי היא זו.

קוֹטִית נ', מין מדת הלח a liquid measure | *ein Flüssigkeitsmaß* ספרא קדושים פרק ח: משורה זו קוטית קטנה.

קוֹטְלָא ע' קַטְלָא. ע"ז פ"א מ"ח: קוטלאות ונזמים ושבעות.

קוטמא ע' קוּפְסָא. מדר' תה' י"ב: קוטמא כולה דדהב.

קוֹטֶן — ילדות childhood | *Kindheit* כת' פ"ב מ"י: נאמנין להעיד בגודלן מה שראו בקוטנן.

קוֹטְנָא ז', 1) הצד הדק the thinner side | *die dünne Seite* שבת קל"ד ע"א: קוטנא וכו' אולמא.

2) זנב tail | *Schweif* תרג' יב"ע שמ' ד' ד' (אחוז בזנבו): ואיחוד בקוטניה.

קוּטְנִית נ', מין פולים a species of beans | *eine Bohnenart* מעשי' פ"ה מ"ח: והעדשים וכו' אף הקוטניות.

קוּטָעִים ז"ר, שבלים קטועות שלא נידושו tiny ears which escape the threshing sledge | *dünne Ähren, die bei Dreschen nicht erfaßt werden* מעשי' פ"א מ"ו: אעפ"י שמרח נוטל מן הקוטעים ומן הצדדין וממה שבתוך התבן ואוכל.

קִוְיָה נ', תקוה hope, wish | *Hoffnung, Wunsch* שהשי"ר ב' ג': שלש קויות וכו' קיו.

קְוִינָא שם איש a man's name | *männlicher Name* תוס' מכשי' ג' ג': חילפתא בן קוינא אמר וכו'.

קו"כ קרי וכתיב.

קו"ל קל וחומר לטפשים.

קוּל, קוּלָא ז', דבר קל, מנהג קל (light matter), lenient practice | *Erleichterung* חולי' מ"ג ע"ב: מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל; ביצה ג' ע"א: כל ספיקתא דרבנן לקולא.

קוּלָא ז', 1) מדור, חדר enclosure | *Zelle* תרג' יב"ע בר' ו' י"ד (קנים תעשה את התיבה): מאה והמשין קולין תעביד ית תיבותא.

2) מצודה, פח snare | *Schlinge* תרג' עמ' ג' ה' (התפול צפור על פח): התפול ציפרא בקולא.

3) מין כלי a vessel | *ein Gefäß* תרג' מל"ב י"ב י"ד (ספות): קולין.

4) מין בגד a dress | *ein Kleid* ויק"ר פל"ו: אנן זכינן חד קולא לחד יתומתא.

קוֹלָאר עי' קוֹלָר 2. תוס' יב' י"ד ז': מעשה בקולאר של בני אדם שהלכו לאנטוכיא.

קוֹלָב ז', 1) כוננית לתלית בגדים clothes-peg | *Kleiderhaken* שבת ס' ע"א: בקולב הלך אחר רוב מסמרותיו.

2) גרזן axe | *Axt* ב"ר פל"ה: לאחר שהיה בידו קולב.

קוֹלָב ז', מין בגד tunic | *Tunika* ירושי' שבת פ"ו ח' ע"ב: המעטפות – קולבין.

קוֹלְבּוֹן, קוֹלְבָן ז', שכר-חילופי מטבעות rate of exchange, agio | *Aufgeld, Agio* ירושי' שקי' פ"א מ"ו: הנותן סלע ונוטל שקל חייב ב' קולבונות; שם מ"ו ע"ב: קולבנו תורה.

קוּלְבָן ת', מי שרגליו מחוסרות חיתוך אצבעות club-footed | *klumpfüßig* ספרא אמור פרק ב' פרשה ג': העיקלן והקולבן.

קולוטום [קִלִיטֵים] ז', מרוח אשך one suffering from scrotal hernia | *mit Hodenbruch behaftet* תוס' צוקי' בכורת ה' ד': מרוח אשך – זהו הקולוטוס.

קולום ז', מין מחלה colic | *Kolik* ירושי' שבת פי"ד י"ד ע"ד: הוה ליה קולוס.

קולורית עי' קִילוֹרִית. ירושי' שבת פ"ח י"א ע"ב: את הקולורית.

קוּלַחַ, קוּלְחָא עי' קֹלַח 2. עיר' ט"ז ע"א: בקולחות; חולי' י"ט ע"א: בקולחא.

קוּלְטָא ז', קליטה, ספיגה, קבלת מלקות receiving punishment | *Empfang der Geißelung* ב"ר פ"ו: חבוט חבטך דהיא טבא בקולטא.

קוֹלְיָא ז', קלי, תבואה קלויה parched grain | *geröstetes Getreide* תרג' יחז' כ"ז י"ז (ופנג): וקוליא.

קוֹלְיָאס, קוֹלְיָיס ז', מין דג a kind of fish | *eine Fischart* תנח' כי תשא ל"ב: כקוליאס הזה; תוס' צוקי' ביצה ב' א': קוליים האיספון.

קוליגריפון [קְלֶגְרִיפוֹן] ז', מגריפה לגרוף את התנור a kind of poker | *eine Art Schüreisen* כל' פי"ג מ"ב: קוליגריפון שניטלה כפה טמאה מפני שינה.

קוֹלִים עי' מַרְקוֹלִים. ב"מ כ"ה ע"ב: בית קולים.

קוּלִית נ', 1) כד pitcher | *Krug* טבול יום פ"א מ"א: קולית של מים המחולחלת.

2) עצם שיש בו מוח marrowbone | *Markknochen* פסי' פ"ד ע"ב: מוח שבקולית וכו' מוח שבראש.

קוּלְמוֹס, קוּלְמוֹסָא ז׳, נ׳, עס, קנה שמשתמשים בו לכתיבה reed, writing pen | *Schreibrohr* תוס׳ שבת ט׳ א׳: שוכטין בקולמוס; תעני׳ כ׳ ע״א: שוכה קנה ליטול הימנו קולמוס לכתוב בו ספר תורה וכו׳; תרג׳ שני אס׳ ג׳ ט׳: לחוד קולמוסא אתיהב לי.

קוֹלָן ז׳, דבק glue | *Klebstoff* פס׳ פ״ג מ״א: קולן של סופרים.

קוֹלָנִי ת׳, צעקן shouting | *lärmend* כת׳ פ״ז מ״ו: ואיזהו קולנית לכשהיא מדברת בתוך ביתה ושכיניה שומעין קולה.

קוֹלָס ז׳, 1) קובע helmet | *Helm* תרג׳ ש״א י״ז ל״ח (קובע נחושת): קולס דנחש.

2) ראש הכרוב cabbage-head | *Kohlkopf* עוקצ׳ פ״א מ״ד: קולסי הכרוב.

קוֹלְסִיתָא נ׳, חגורה belt | *Gürtel* ירוש׳ שבועי׳ פ״ו ל״ז ע״א: והוה קטיר בשיטיה דקולסיתה תרין דינרין.

קוּלְפָּא ז׳, מקל, אלה club | *Keule* בר׳ נ״ח ע״א: מחייה בקולפא.

קוּלְקִין עי׳ קִילְקִי 2. כלי׳ פכ״ט מ״א: והקולקין והפונדא.

קוֹלְקָס ז׳, מין פולים a species of beans | *eine Bohnenart* ירוש׳ פאה פ״א ט״ז ע״ג: קולקס כירק למעשרות.

קוֹלָר ז׳, 1) כבל chain, collar | *Halseisen, Kette* גיט׳ פ״ו מ״ה: היוצא בקולר ואמר כתבו גט לאשתי.

2) חבורה party | *Trupp* יב׳ קכ״ב ע״א: קולר של בני אדם.

3) אחריות responsibility | *Verantwortung* מנה׳ ז׳ ע״ב: קולר תלוי בצואר כולן.

קוּלְשָׁא ז׳, הצד הדק the flat part | *die dünne Seite* חולי׳ נ״ה ע״ב: קולשא וכו׳ סומכא.

קוּלְתָא נ׳, כד pitcher | *Krug* ירוש׳ ע״ז פ״ב מ״א ע״ד: איתגליית קולתא דמיא.

קוּם – **קַיֵּם** פיעל – 1) הניח, השאיר to reserve, to leave over | *erhalten, übriglassen* פאה פ״ג מ״ג: ומקיים יבשים לגורן.

2) הציג, שם to place | *hinstellen* תוס׳ שבת ג׳ א׳: כירה וכו׳ סומכין לה ואין מקיימין וכו׳.

הִתְקַיֵּם התפ׳, 1) התאשר to be established | *bestätigt werden* גיט׳ פ״א מ״ג: יתקיים בחותמיו.

2) התמלא, התגשם to be fulfilled | *erfüllt werden* מכות כ״ד ע״ב: שלא תתקיים נבואתו.

3) עמד ימים רבים, נשתמר to be preserved | *sich erhalten* גיט׳ פ״ב מ״ג: בכל דבר שאינו מתקיים.

קוּם פ״ע. עמד, היה קיים to stand, to exist | *stehen, bestehen* ב״ב מ״ג ע״ב: היכא דקיימא תיקום.

קָם לֵיהּ בִּדְרַבָּה מִינֵּהּ מגלגלין עליו את הגדול שבשני העונשין שנתחייב בהם he who has committed two offences simultaneously, must be held answerable for the severer only | *wer zwei Strafen verwirkt hat, erhält die schwerere von beiden* גיט׳ נ״ב ע״ב: מנסך קם ליה בדרבה מיניה.

קַיֵּם פַּעל, אישר to attest | *bestätigen* כתי׳ י״ט ע״א: זילו קַיימו שטרייכו.

אוֹקִים אפ׳, 1) הקים, העמיד to put up, to appoint | *aufstellen, bestellen* ב״מ ל״ט ע״ב: מוקמינן אפוטרופסא לינוקא.

2) קבע, הניח to put a case | *den Fall setzen bei* ב״ב מ״ד ע״ד: ולוקמה בגזלן.

אִתְקַיֵּם, אִיתְּקַם אתפ׳, 1) עי׳ הִתְקַיֵּם 3, עירו׳ נ״ד ע״א: כי היכי דתתקיים בידך.

2) הוקם to be put up | *aufgerichtet werden* תרג׳ שמ׳ מ׳ י״ז (הוקם המשכן): איתקם משכנא.

קוֹם ז׳, מי חלב whey | *Molken* נדרי׳ פ״ו מ״ה: הנודר מן החלב מותר בקום.

קוּמָא 1) ז׳, כנ״ל, נדר׳ נ״ב ע״ב: קומא דחלבא.
2) קומה *Statur* | stature תרג׳ יב״ע ויק׳ כ״ו י״ג (קוממיות): בקומא זקופא.
3) עי׳ קוּמִים. ע״ז י״א ע״א: הגמונא לקומא וכו׳.

קוּמָא, קוּמוֹם ז׳, גומי, מין שרף הנוטף מעצים *Gummi* | gum שבת קי׳ ע״א: קומא אלכסנדריא; סוטה פ״ב מ״ד: ואינו כותב לא בקומוס וכו׳.

קומוס עי׳ קוּמִים. ירוש׳ בר׳ פ״ט י״ג ע״ד: העמידו קומוס על תיסבריות שלו.

קוּמָט ז׳, 1) קמט *Falte* | fold, wrinkle תוס׳ נגע׳ ח׳: מפשטים את קומטיו.
2) בבת עין *Pupille* | pupil of the eye דרך ארץ זוטא פ״ט: קומט שבשחור.

קומטיטון עי׳ קוּמִיטָטוֹן. אסת״ר א׳ ה׳: הדא שושן כבירא דבית קומטיטון היה מאכל ומשתה מצוי בה.

קוממוריסין [קוּמֶנְטָרִיסִין] ז״ר, כתב אשמה *Anklageschrift* | bill of indictment ילק׳ תה׳ תר״פ: הגישו עצמותיכם קוממוריסין וכו׳.

קוּמְטְרָא עי׳ קַמְטְרָא. תרג׳ יח׳ כ״ז כ״ד: דמתתין בקומטרין.

קוּמֵי מ״ה, לפני, בפני| before, in the presence of *in Gegenwart von* ירוש׳ מגי׳ פ״א ע״ב ע״א: ר׳ זעירא בעי קומי ר׳ אבהו.

קוּמִי נ׳, 1) שיער *Haar* | hair ב״ק פ״ג ע״א: התירו לו לספר קומי מפני שהוא קרוב למלכות.
2) קומה *Statur* | stature ויק״ר פ״ד: כיון שעומד על קומי שלו ויוצא.

קוּמִי שָׂפָה שפם *Schnurbart* | moustache ספרא אחרי פרשה ט׳ פרק י״ג: שלא תספור קומי שפה.

קוּמִיטָטוֹן ז׳, חצר המלכות imperial court | *Hof, Hofstaat* תרג׳ ירוש׳ במ׳ י״ב ז׳ (בכל ביתי נאמן הוא): בכל קומיטטון דידי הימן הוא.

קוּמִים ז׳, פקיד בחצר המלכות officer at the court of the king (Comes) | *Hofbeamter* שמו״ר פל״ז: משל לאוהבו של מלך קומים וכו׳.

קוּמֶנְטָרֵיסִין ז״ר, ממונים על הארכיונים *Archivare* | archivists גיט׳ כ״ח ע״ב: מקומנטריסין של נכרים.

קוּמָנִיתָא נ׳. עיפוש *Schimmel* | mould פס׳ מ״ב ע״א: קומניתא דאימא.

קוּמִם עי׳ קוּמִים. שהש״ר ב׳ ה׳: קומימין תסברין.

קוּמְפוֹן ז׳, ככר למשחק *Sport-platz* | plain for sport כלי׳ פכ״ג מ״ב: טפיטן של סוס טמא מפני שעומדין עליו בקומפון.

קוּמְפְּרוֹמִיסִין ז״ר, פשרה, הסכם והווה *Übereinkommen* | agreement ירוש׳ מו״ק פ״ג פ״ב ע״א: שמרי בירורין — קומפרומיסין זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד.

קוּמְצָא ז׳, 1) קומץ, חופן *Handvoll* | handful מגי׳ ט״ז י״א: קומצא דסולתא.
2) גומץ, בור *Grube* | pit תרג׳ ש״ב י״ח י״ז (אל הפחת הגדול): לגו קומצא רבה.

קוּמְקָא, קוּמְקוּם, קוּמְקוּמוּס, קוּמְקְמָא, קוּמְקְמוּס, קוּמְקְמָס ז׳, קלחת, דוד *Kessel* | kettle תנח׳ חוקת ב׳: ואע״ג דקומקא לאו דרכיה לבשולי ביה כיון דזמנין דלא משכח מאני ומקרי ומבשל ביה; כלי׳ פ״ג מ״ז: מיחם וכו׳ קומקום וכו׳; תרג׳ יב״ע במ׳ ל״א כ״ג: קתוניא קומקומוסיא; תרג׳ שני אס׳ א׳ ז׳: קומקומי וכסי; דב״ר פ״ב: שנגנב קומקמום שלו וכו׳ ומצאו על הכירה; ספרי במ׳ קנ״ח: קומקמסים.

קוּמְתָא נ׳, קומה *Statur* | stature תרג׳ שני אס׳ ה׳ א׳: כד כפיפא קומתא.

קוּנָא נ׳, חרוט, חדודית *Kegel* | cone זבח׳ פ״ה ע״ב: כמין קונאות של קנסות שבראשי התינוקות.

קונבי [קוּנְבִי] נ׳, מין כלי *ein Gefäß* | a vessel ב״ר פ״ס: מגדנות — קונבי.

קוּנְדָא ת׳, קצר *kurz* | short ב״ר פפ״ה: קונדא מכירין וכו׳.

קוּנְדִיטוֹן ז׳, 1) יין מתובל בבשמים *Würzwein* | spiced wine פסיק׳ בחודש ק״ב ע״ב: מה

קונדיטון הזה יש בו יין יש בו דבש יש בו פלפלין וכו׳.

2) בשמים לתבל בהם יין spices to be put in wine | *Spezereien zum Würzen des Weines* ירוש׳ ביצה פ״א ס׳ ע״ד: מישחוק קונדיטון וכו׳.

קוֹנָדִים עי׳ קוֹנֶדֶס. סוכה ד׳ ע״ב: נעץ ארבעה קונדיסין וסכך על גבן.

קונדים עי׳ קִינָרָס. עירו׳ פ״ג ע״א: מודיא דקונדים.

קונדיקום עי׳ קוֹרְדִייָקוֹס. ירוש׳ גיט׳ פ״ז מ״ח ע״ג: קונדיקום קורדייקוס.

קונדיריקון עי׳ קוֹרְדִּקִין. ויקר׳ פט״ז: קונדיריקון עבה.

קוֹנֶדֶס ז׳, מוט **pole** | *Stange* עירו׳ פ״ג מ״ה: בראש הקנה או בראש הקונדס.

קונדם עי׳ קִינָרָס. ביצה ל״ד ע״א: מתקנין את הקונדם ואת העכביות.

קוֹנָח עי׳ קוֹנָם. נדר׳ פ״א מ״ב: האומר קונם קונח וכו׳.

קוֹנְטַבְּרָא ז׳, דגל **standard** | *Feldzeichen* מדר׳ תה׳ בובר מ״ה: טעונין קונטברא של מלך.

קונטיטון, קוֹנְטָס ז׳, מוט **pole** | *Stange* במ״ר פ״ד: נושאים וכו׳ בקונטיטון; פסיק׳ ויהי ביום ז׳ ע״ב: היה לו להביא ד׳ קונטסין ולמתוח את המשכן עליהם.

קוֹנְטְרָא ז׳, מקלעת **wicker-work; web** | *Geflecht* ירוש׳ שבת פ״ח י׳ ע״ג: קונטרן נפן וכו׳.

קונטרא עי׳ קִינְטְרָא. ב״ר פנ״ח: בתורה פלעים ובנביאים לטרין ובכתובים קונטרין.

קונטרונין, קונטרונק עי׳ קדריונטס. תוס׳ צוק׳ ב״ב ה׳ י״ב: קונטרונין שני פרוטות; קיד׳ י״ב ע״א: מסמס שני קונטרונקין.

קונטרוקום שם איש **a man's name** | *männlicher Name* בכורות ה׳ ע״א: שאל קונטרוקום השר את רבן יוחנן בן זכאי.

קוֹנְטְרִין ז׳, שר מאה **centurion** | *Hauptmann* ספרי דבר׳ שי״ז: קונטרינין שמכירין מבין שניהם.

קונטרנק עי׳ קדריונטס. קיד׳ י״ב ע״א: קונטרנק שתי פרוטות.

קוּנְטְרֵס ז׳, כתב, תעודה **paper, document** | *Blatt, Dokument* ילק׳ תה׳ תשמ״ט: משל למי שמבקש לעלות לבימה נטל קונטרס חלק ונתן לדיין א״ל למה לא כתבת א״ל לא היה לי פנאי לכתבו.

קוּנְיָא נ׳, אבק סיד **powdered lime** | *(Glasur aus) Kalkstaub* ע״ז ל״ג ע״ב: מאני דקוניא.

קוּנְיוֹן ת׳, קנא ונוקם **revengeful** | *rachsüchtig* ב״ר פמ״ב: אברם זה הוא קוניון.

קוֹנְיָיה נ׳, אשה, בת זוג **dear wife** | *Frau, Ehefrau* מדר׳ תה׳ כ״ב כ״ו: קונייתך עומדת בחוץ ואת יושב מבפנים.

קוּנִיתָא נ׳, מין צמח **a plant** | *eine Pflanze* ירוש׳ מעשׂ׳ פ״ה נ״ב ע״א: כגון אילין קונייתא.

קוּנְכִיתָא נ׳, בזך **bowl** | *Schale* ירוש׳ יומא פ״ג מ״א ע״א: נברשת — קונכיתא.

קוֹנָם, קוֹנָס, קוֹנְסָה ז׳, כנוי של נדר או שבועה **a substitute for a wow of abstinance** | *Formel für Schwur und Gelübde* נדר׳ פ״ב מ״א: קונם שאיני ישן וכו׳; שם פ״א מ״ב: קונס; ירוש׳ שם פ״א ל״ז ע״א: קונם קונסה שמה.

קוֹנְעָה נ׳, זוגה, אשה **wife** | *Ehefrau* ב״ר פל״ב: וכי יש אישות לדוד וכו׳ התיר קונעתו.

קוּנְפּוֹן עי׳ קוּמְפוֹן. כלי׳ פכ״ד מ״א: תרס וכו׳ ושמשחקין בו בקונפון.

קונפי [קוּנְכֵי] נ׳, מין כלי **a vessel** | *ein Gefäß* ילק׳ בר׳ קי״ט: מגדנות — קונפי.

קוּנְקוּמוֹס עי׳ קוּמְקוּם. תנח׳ חוקת ב׳: היורות והקונקומוסין.

קוֹנְתְיָה שם מקום **name of a place** | *Ortsname* ירוש׳ נד׳ פ״י מ״ב ע״ב: גמלייל דקונתיה.

קָנָס פיעל, עי׳ קָנֵץ. תוס׳ שבי׳ נ׳ ז׳: מסקלין מקוסין.

קוֹס ז׳, כוס **cup** | *Becher* כלי׳ פ״ה מ״ג: קוסים הצידוניים.

קוֹסְדָר ז׳, בולש detectiv | *Häscher* ילק׳ תה׳ תש״ה: שהיה דוד משלש אחריו קוסדריות.

קוֹסְטָא ז׳, פנה, קרן זוית corner | *Winkel* תענ׳ כ״ד ע״א: דיירנא בקוסטא רחיקא.

קְוָסְטוֹר ז׳, פקיד רומי quaestor | *Quaestor* ירוש׳ עירו׳ פ״ו כ״ג ע״ב: הקוסטור אוסר מיד וכו׳.

קוֹסְטִינָר ז׳, תליין executioner | *Scharfrichter* פסיק׳ שובה קנ״ט ע״א: כאדם שהוא נידון לפני הקוסטינר.

קוֹסְטַנְטִינָא קונסטנטינופול, עיר הבירה של מלכות ביזנטיה Constantinople | *Konstanti-nopel* ילק׳ תהל׳ תרמ״ג: קוסטנטינוס בנה קוסטנטינא.

קוֹסְטַנְטִינוֹס קיסר רומי Constantine, Roman emperor | *Konsitantin, römischer Kaiser* ילק׳ תה׳ תרמ״ג: קוסטנטינוס בנה קוסטנטינא.

קוֹסְטַנְטִינִי עי׳ קוֹסְטַנְטִינָא. תרג׳ יב״ע במ׳ כ״ד כ״ד: קוסטנטיני.

קוֹסְטְנָר עי׳ קוֹסְטִינָר. ילק׳ תה׳ תרל״ה: למלך שהיו לו שני קוסטנרין רעים וכל עיר שכועס עליה הוא רודה אותה בהם.

קוסטרינוס [קוֹסְטוֹדְיָנוֹס] ז׳, שומר guard | *Wächter* ויק״ר פל״ה: הושיב בו קוסטרינוס בשביל לשמרו.

קוֹסִי שם איש a man's name | *männlicher Name* פסיק׳ ותאמר קל״ד ע״א: סימאי בר קוסי.

קוֹסְמָא ז׳, קסם וכשוף divination | *Zauberei* תרג׳ יב״ע במ׳ ל״א ח׳: עבד מלתא דקוסמין.

קוֹסְמִיקוֹן עי׳ קוֹזְמִיקוֹן 2. ירוש׳ בר׳ פ״ט י״ג ע״ד: אין לך אלא של אליהו שהיה קוסמיקון.

קוסנתיר, קוסנתר עי׳ קוֹסְטִינָר. ירוש׳ בר׳ פ״ט י״ג ע״א: נתז ההרב וכו׳ של קוסנתירו וכו׳ וקוסנתר נהרג.

קוֹסֶת נ׳, כפה, קמרון vault | *Wölbung* תוס׳ כלי׳ ב״מ ח׳ ב׳: מעקה שבמגדל והקוסת שבו.

קוֹעָה ז׳, גרון gullet | *Gurgel* ב״ק קי״ז ע״א: שמטיה לקועיה מיניה.

קו״ף שם האות הי״ט באלפבית the nineteenth letter of the alphabet | *der neunzehnte Buchstabe des Alphabets* שבת ק״ד ע״א: קו״ף קדוש רי״ש רשע.

קוֹפָא ז׳, קוף ape | *Affe* ב״ק ק״א ע״א: דצבע בהו קופא.

קוֹפָא ז׳, 1) מוט pole | *Stange* תרג׳ יב״ע במ׳ ד׳ י״ב (המוט): קופא.
2) גפן vine | *Weinstock* ב״ב כ״ד ע״א: זיקי חמרא דאשתכחו בי קופאי.
3) חריר של מחט the eye of a needle | *Nadel-öhr* ב״ר נ״ה ע״ב: קופא דמחטא.
4) גבעה elevation | *Hügel* תוס׳ צוק׳ עירו׳ ז׳ (ה׳) ב׳: אין בני חמתה באין אלא עד מקום הקופא.

קוֹפָד ז׳, חתיכת בשר a piece of meat | *Stück Fleisch* ירוש׳ שבי׳ פ״ו ל״ז ע״א: עבד ליה קופד.

קוֹפָד, קוּפְדָא נ׳, קפוד hedgehog | *Igel* כלא׳ פ״ח מ״ה: הקופד וחולדת הסניים; תרג׳ ישׁ׳ ל״ד ט״ו (קפוז): קופדא.

קוֹפְדָה עי׳ קוֹפָד. ירוש׳ מעש״ש פ״ב נ״ג ע״ג: קופדה שמינה.

קוֹפָה נ׳, 1) גל, תל heap | *Haufe* יומא כ״ב ע״ב: קופה של שרצים.
2) סל basket | *Korb* שבת צ״א ע״ב: קופת הרוכלין.
3) קופסא box | *Büchse* פאה פ״ח מ״ז: והקופה נגבית בשנים ומתחלקת בשלשה.

קוֹפָה נ׳, מקפה שבקרקעית כלי הבישול sedi-ment | *Bodensatz* נדר׳ נ״ב ע״א: הנודר מן הבשר מותר ברוטב ובקופה.

קוֹפְיָא ז׳, 1) שן החומה pinnacle | *Zinne* ב״ב ע״ג ע״א: רהיט אקופיא וכו׳.
2) סתמו של דבר implication | *das Einbegriffen-sein* יומא נ׳ ע״ב: מקופיא מתכפרי.

קוּפִּינָא ז׳, בית יד handle | *Griff, Schaft* שבת ק״ב ע״ב: בקופינא דמרא.

קוֹפִּים, קוּפִּיץ ז׳, סכין לקציבה | hatchet | *Hackmesser* ביצה פ״ד מ״ג: אין מבקעין עצים אלא בקופיץ; ירוש׳ שם פ״ג ס״ב ע״א: הקופים.

קוּפְלָא נ׳, 1) מנעול lock | *Schloß* ב״ר פמ״ח: לאחר שהיו לו שתי קופליות הוליכן אצל נפח.
2) כותרת העמוד capital | *Kapitäl* במ״ר פ״י: העמודים הללו יש להן קופליות מלמעלן וביסיסיות מלמטן.

קופנדר עי׳ קָפֶּנְדַּרְיָא. תנח׳ קדושים ח׳: וקרב לפני המלך בקופנדר.

קוּפָּנָה ז׳, חריצי ברזל לדישה flail | *Dreschflegel* ירוש׳ שבת פ״ז י׳ ע״א: כיתנייא בקופנה משם דש.

קוּפְסָא נ׳, קופה box | *Kasten* מדר׳ תה׳ י״ב: קופסא מלאה דינרי זהב.

קוּפְסַאי שם איש a man's name | *männlicher Name* תוס׳ דמ׳ א׳ י״ד: אמר ר׳ יהושע בן קופסאי.

קוּפָּץ עי׳ קוֹפִּיץ. תוס׳ בכורות א׳ י״ז: עורפו בקופץ.

קופרא עי׳ קוֹפֶר. ב״ר פס״ג: קופרא טבא.

קופרמסאות עי׳ קוֹמְפְּרוֹמִיסִין. ויק״ר פ״ו: קופרמסאות נתנו ביניהם שאינו כופר בהם והם אינם כופרים בו.

קִוֵּץ פיעל, פינה את הקוצים to clear of thorns | *die Dornen entfernen* מו״ק ו׳ ע״א: לקווץ את הדרכים.

נִתְקַוֵּץ נתפ׳, נפנה מן הקוצים to be cleared | *von Dornen gesäubert sein* שבי׳ פ״ד מ״ב: שדה שנתקווצה.

קוּץ פ״י, חתך וגזר to cut | *abschneiden* ב״מ ק״ז ע״ב: קוצו עילאי ותתאי.
2) קצב וקבע to determine | *bestimmen* שם ס״ז ע״א: לא קץ ליה.

קוֹץ י׳ — 1) תג של אות prick, apex | *Tüpfelchen, Häckchen (v. Buchstaben)* מנח׳ כ״ט ע״א: קוצה של יו״ד.
2) חתיכה piece | *Stück* ירוש׳ מגי׳ פ״ג ע״ד ע״א: אל תעשה קוצים קוצים.
3) קצה החוט end of a thread | *Fadenende* סוכה ט׳ ע״א: מן הקוצין ומן הנימין וכו׳.

קוצא עי׳ קוּמְצָא 2. ב״ר פ״צ: מן קוצא לריחייא.

קוֹצָה, קוצם נ׳, מין צמח a plant | *eine Pflanze* שבי׳ פ״ז מ״א: וממין הצובעים ספיחי אסטיס וקוצה; ירוש׳ פס׳ פ״ג כ״ט ע״ד: דו יהיב בגויה קוצם.

קוּצְרָא ת׳, קצר short | *kurz* תרג׳ שני אס׳ ז׳ ט׳: גופנא אמר קוצרא אנא.

קוּצְרִי שם איש a man's name | *männlicher Name* ב״ר פע״ב: ר׳ יוסי בן קוצרי.

קוצשי׳ קוצו של יו״ד.

קוּק ז׳, מין עוף a bird | *ein Vogel* חול׳ ס״ג ע״א: קאת זו הקוק.

קוּקָאִינָא, קוּקָאנָא ז׳, תולעת worm | *Wurm* בר׳ ל״ו ע״א: קשה לקוקאני; שבת ק״ט ע״ב: למאי אכלי ליה לקוקאיני.

קֻקָּן ז׳, קרקור הצפרדעים croaking | *das Quaken* ילק׳ שמ׳ קפ״ב: הביא עליהם צפרדעים עד שנשמע קולן בתוך כרסם של מצרים שהיו עושין קוקי.

קוּקְיָאנָא עי׳ קוּקָאנָא. חול׳ ס״ז ע״ב: קוקיאני אסורי.

קוקלא ז׳, **קוּקְלָה** נ׳, גל אשפה dunghill | *Misthaufen* איכ״ר ד׳ ה׳: טריפן בקוקלא; ויק״ר פכ״ה: עדור בקוקלתך.

קוּקְנִיתָא נ׳, מין בקבוק flask | *Flasche* ירוש׳ עיר׳ פ״י כ״ו ע״ד: אית דבעי מימר קוקניתה.

קוּקְרָא מצודה, פח trap | *Netz, Falle* שבת י״ח ע״א: מצודות חיה ועוף וכו׳ בלחי וקוקרי.

קו״ר קול רם; קרן ורבית.

קוֹר — עלה התמר הרך the bud of a cabbage-tree (used as food) | *(eßbare) Blattknospe der Kohlpalme* עוקצ׳ פ״ג מ״ז: הקור הרי הוא כעץ.

קוֹרָא ז׳, 1) כנ״ל. ברי׳ ל״ו ע״א: דקלא וכו׳ אדעתא דקורא.

2) קור, קרה cold | *Kälte* תרג׳ ברי׳ ח׳ כ״ב (וקור) וקורא.

3) קורה beam | *Balken* תמיד ל׳ ע״א: קורא עבדה פירי לא עבדה.

קוֹרָאָה ז׳, העוף קורא partridge | *Rebhuhn* תרג׳ ירמ׳ י״ז י״א (הקורא): קוראה.

קוּרְבָא ז׳, **קוּרְבָה** נ׳, סמיכות וקריבות, התקרבות nearness, approoch, contact | *Nähe, Annäherung* קיד׳ ב׳ ע״א: דלקורבא קאתי וכו׳ דלרחוקה קאתי; שבת י״ג ע״א: קורבה של גילוי עריות.

קוּרְבִּיט ז׳, רצועה thong | *Riemen* מו״ק כ״ז ע״א: דרגש מתיר את קורביטיו והוא נופל.

קוּרְבָּן, קוּרְבְּנָא 1) מנחה, דורון present | *Geschenk* זבח׳ קט״ז ע״ב: שדרה קורבנא לרבא.

2) קרבן, זבח sacrifice | *Opfer* תרג׳ ויק׳ ב׳ ד׳ (קרבן): קורבן; גיט׳ נ״ו ע״א: שדר להו קורבנא.

קוּרְדּוֹם ז׳, קרדום, גרזן axe | *Axt* ירוש׳ נד׳ פ״א ל״ו ע״ד: אמר לו השאילני קרדומך א״ל קונם קורדום יש לי.

קוּרְדְּיָינָא עי׳ גּוּרְדְּיָינִי. ירוש׳ קיד׳ פ״ב ס״ב ע״ד: דינר קורדיינא.

קוּרְדְּיָיקוֹס ז׳, הזיה ובלבול הדעת delirium | *Delirium* גיט׳ פ״ז מ״א: מי שאחזו קורדייקוס ואמר כתבו גט לאשתי לא אמר כלום.

קורדימא [קִירוֹמָא] ז׳, מקום מרוץ והתגוששות wrestling ground | *Ringplatz* שבת פכ״ב מ״ו: אין יורדין לקורדימא.

קוּרְדְּיָנָאָה עי׳ גּוּרְדְּיָינִי. חול׳ נ״ד ע״ב: בדינרא קורדינאה.

קוּרְדִּיקַיָּיה עי׳ קוּרְדְּקִין. ירוש׳ שבת פ״ו ח׳ ע״ב: העכסים – קורדיקייה.

קורדיקיני עי׳ גּוּרְדְּיָינִי. מנח׳ כ״ט ע״א: דינר זהב קורדיקיני.

קוּרְדְּקַיָּא ז״ר, מין פרי a fruit | *eine Frucht* ירוש׳ שבי׳ פ״ח ל״ה ע״א: אילין קורדקיא וכו׳.

קוּרְדְּקַיִּים, קוּרְדְּקִין, קוּרְדְּקִים ז׳, מין נעלים a kind of shoes | *eine Art Schuhe* אסת״ר א׳ ט״ז: שהיתה מסטרתו בקורדקין שלה על פניו; יב׳ ק״ב ע״ב: לא יטייל אדם בקורדקיסין כתוך ביתו; תוס׳ מו״ק ב׳ ט״ז: בקורדקייסין.

קוּרָה — אשפה לחצים quiver | *Köcher* כלי׳ פי״ב מ״א: קורת החצים וכו׳.

קוֹרַת רוּחַ, קוֹרַת נֶפֶשׁ הנאה, נחת contentment, pleasure | *Zufriedenheit, Behagen* אבות פ״ד מי״ז: יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה; ירוש׳ ברי׳ פ״ד ז׳ ע״ד: ותבוא לפניך קורת נפשנו וכו׳.

קוּרְחָתָא עי׳ קַרְחוּתָא. תרג׳ יב״ע ויק׳ י״ג מ״ג (בקרחת): בקורחתיה.

קוֹרֶט, קוֹרְטָא ז׳, 1) חתיכה קטנה, גרעין particle, grain | *Stückchen, Körnchen* סנה׳ מ״ג ע״א: קורט של לבונה; חול׳ ק״ה ע״ב: כי קורטא בכורא.

2) טיפה drop | *Tropfen* חול׳ נ׳ ע״ב: קורט דם; שם מ״ג ע״ב: תרי קורטי דמא.

קוּרְטְבָא שם חבל ארץ name of a district | *Name einer Gegend* יבמ׳ קט״ו ע״ב: יצחק ריש גלותא וכו׳ הוה קאזיל מקורטבא לאספמיא.

קוּרְטוֹב ז׳, שם מדת־לח קטנה a small liquid measure | *ein kleines Flüssigkeitsmaß* חול׳ כ״ו ע״א: קורטוב יין וכו׳. ועי׳ קַרְטוֹב.

קוּרְטוֹר ז׳, אוצר treasury | *Schatz* תרג׳ יב״ע במ׳ כ״ד י״ג (מלא ביתו כסף וזהב): מלא קורטור דיליה כסף ודהב.

קוּרְטְמָא ז׳, מין צמח saflower | *Saflor* גיט׳ ע׳ ע״א: קורטמי דחחי.

קורטמן ת׳, חכם ותריף clever | *klug* סנה׳ ק׳ ע״ב: זלדקן קורטמן.

קורטסא ז׳, קרטיס, פסת נייר a piece of paper | *Stück Papier* גיט׳ ס״ט ע״א: קורטסא ומוריקא.

קוריא עי׳ קריא. תרג׳ ירוש׳ במ׳ ל״א כ״ג: קוריא דדהבא.

קוריאדה ז׳, העוף קורא partridge | *Rebhuhn* תרג׳ ש״א כ״ו כ׳ (כאשר ירדף הקורא): כמא דמתרדיף קוריאה.

קורייא עי׳ קריא. תרג׳ יב״ע במ׳ ל״ה י״א (ערים): קוריין.

קורייאה ז׳, בן כפר villager | *Dörfler* ירוש׳ שבת פ״א ד׳ ע״א: כגון אילין קורייאי דלא מקפדי.

קוריידה שם איש a man's name | *männlicher Name* ב״ר פ״י: אבא בר קורייה.

קורייטה ז׳, מין תמרים a species of dates | *eine Dattelart* ירוש׳ ע״ז פ״א ל״ט ע״ד: חצד — קורייטה.

קורייטי נ׳, דבש תמרים honey of dates | *Dattelhonig* בר׳ ב׳ ע״ב: חזי לקורייטי.

קוריים ז׳, 1) פתילים שבכסא הארינה heddle | *Litzen an Webstuhl* | ב״ר פמ״ט: מה כלי קוריים כל מה שאתה משתמש בהם הם עומדים הנחתם הם מתרפים.
2) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש׳ ערלה פ״ב ס״ב ע״א: ר׳ קוריים וכו׳.

קוריסין תה״פ, בפומבי publicly | *öffentlich* דב״ר פ״ג: כעבד שאדונו מבקש למכור אותו קוריסין.

קורלין ז׳, אלמוג coral | *Koralle* ירוש׳ שבת פ״ז י׳ ע״א: ספוג גומי קורלין וכו׳.

קורמא ז׳, מין צמח a plant | *eine Pflanze* עיר׳ כ״ב ע״א: מי שלימו קורמי באגמי.

קורמל ז׳, מין אבטוחים a species of gourds | *eine Kürbisart* תוס׳ נגו׳ א׳ ה״ג: ירקרק — כשעוה ובקורמל.

קורנוס עי׳ קרס. ב״ר פע״ב: לעתים — לקורנוסין.

קורניסא עי׳ קורנס. תרג׳ תה׳ ע״ד ו׳: יצלף בקורניסא.

קורנית, קורניתא נ׳, מין צמח thyme | *Quendel* תוס׳ שבת י״ד (ט״ו), י״ב: הקורנית — חשי; שבת קכ״ח ע״א: קורניתא.

קורנס, קורנסא ז׳, פטיש hammer | *Hammer* שבת פי״ב מ״א: המכה בקורנס על הסדן; תרג׳ יש׳ מ״א ז׳ (הולם פעם): מחי בפטישא עם דמטפח בקורנסא.

קורנשא ז׳, כנוי לקונם a substitute for a vow | *Nebenausdruck für Gelübde* נדר׳ י׳ ע״ב: קורנשא לא אמר כלום.

קורסל ז׳, מקום חבור הרגל והשוק ankle | *Knöchel* אהל׳ פ״א מ״ח: מאתים וארבעה ושמונה אברים באדם וכו׳ עשרה בקורסל וכו׳.

קורסם ז׳, הכאה, מכה blow | *Schlag* ירוש׳ בר׳ פ״ב ה׳ ע״ג: דמחי ליה חד קורסם.

קורפדא ז׳, מין כלי ליין a vessel for wine | *ein Weingefäß* ירוש׳ בוצה פ״ד ס״ב ע״ב: באילין קורפדייא דקיקתה וכו׳.

קורפדאי ז׳, חפרפרה mole | *Maulwurf* חול׳ ס״ג ע״א: באות שבשרצים וכו׳ קורפדאי.

קורפיות נ״ר, מיני כוסות a kind of cups | *eine Art Becher* כלי׳ פי״ד מ״ג: קורפיות ושולי קוסים הצידוניים.

קורצא ז׳, אכל קורצא הלך רכיל, הלשין to inform against | *verleumden, denunzieren* גיט׳ נ״ו ע״א: איכול בהו קורצא.

קורצין ז״ר, תלתלים locks | *Locken* דב״ר פ״ב: תפיסת קורצין.

קורצין ז״ר, תולעים worms | *Würmer* אדר״נ ל״א: וברא קורצין באדם זה בני מעיו.

קורקבן ז׳, 1) קיבת העוף stomach of birds | *Magen der Vögel* חולי׳ פ״ג מ״ג: ואלו טרפות בעוף וכו׳ ניקב הקורקבן.

2) קיבת האדם stomach of man | *Magen des Menschen* בר׳ ס״א ע״א: קורקבן טוחן.

קורקוניא שם מקום בבבל name of a place in Babylonia | *Ort in Babylonien* ע״ז ט״ו ע״ב: כי אתאי לקורקוניא.

קורקור ז׳, קרקן, צעקן croaking (raven) | *Schreier* ב״ב כ״ג ע״א: אפיקו לי קורקור מהכא.

קורקורה, קורקורות נ׳, קרקעות bottom | *Boden* כלי׳ פכ״ח מ״ו: סבכה שהתחיל בה מפיה עד שיגמור את קורקורתה; אהל׳ פ״ט מט״ז: חבית וכו׳ בתוכה כנגד קורקורותה.

קורקין עי׳ קורדקין. פסי׳ ותאמר קל״ב ע״ב: כשהיתה אחת מהן קצרה היתה לובשת קורקין עבין.

קורקס ז׳, קרס hook | *Haken* ב״ר פ״ח: קורקסין של זהב.

קורקסא 1) ז׳, עי׳ קרקס. תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ח י״ט: בתי תיאטרוניכון וקורקסתכון.

2) נ׳, מורג חרוץ threshing sledge | *Dresch-walze* תרג׳ דהי״א כ״א כ״ג (והמורגים): קורקסותא לצלחא.

3) שק של עור leather bag | *Ledersack* ירוש׳ נד׳ פ״ט מ״א ע״ג: אין אתין כל גמלייא דערבייא לא טענין קורקסייא דאפותיקי דידיה.

קורקרה עי׳ קורקורה. תוס׳ אהל׳ י׳ ט״ז: תחת קורקרתה וכו׳ כנגד קורקרתה.

קורשא ז׳, קרש board | *Brett* קהל״ר י״א א׳: קורשא דספינתא.

קושט ז׳, מין בושם costus | *Kostwurz* עוקצ׳ פ״ג מ״ה: הקושט והחמם וראשי בשמים.

קושטא ז׳, אמת truth | *Wahrheit* שבת ק״ד ע״א: קושטא קאי שיקרא לא קאי.

קושטא עי׳ קושקא. תרג׳ תה׳ ס״א ד׳ (מגדל עוז): בקושטא עישונא (בהוי אחי׳ קוסטל).

קושטנטיני עי׳ קוסטנטינא. תרג׳ יב״ע במ׳ כ״ד י״ט: קושטנטיני קרתא חייבתא.

קושי ז׳, 1) התאמצות, דוחק hard effort | *Mühe, Anstrengung* נדה פ״ד מ״ו: בדם השופי וכו׳ בדם הקושי; שבת י״ב ע״ב: בקושי התירו לנחם אבלים ולבקר חולים בשבת.

2) קישוי אבר erection | *Erektion* סנה׳ כ״ה ע״א: בקושי לא משכחת לה כי משכחת לה במשמש מת.

קושיא, קושיי שאלה, השגה question, objection | *Frage, Einwand* מנ׳ צ״ה ע״ב: מאי קושיא; ירוש׳ שבת פ״ט י״ז ע״ב: מן קושיי מקשה ליה ר׳ ינאי.

קושנבה״ע קודם שנברא העולם.

קושקא ז׳, מגדל tower | *Turm* תרג׳ דהי״ב כ״ו ט״ו: קושקי חליליא.

קותונה עי׳ קיתון. ירוש׳ קיד׳ פ״ד ס״ד ע״א: הב לי קותונה.

קזה״ש קודם זריחת השמש.

קזוזות עי׳ קוזזות. ב״ק ס״ט ע״א: קזוזות אדמה.

קזז פעל, חישב, הביא בחשבון to calculate | *verrechnen* ירוש׳ סוטה פ״ה כ׳ ע״ג: ומקזז חדא עם חדא.

קזמיקון עי׳ קוזמיקון 2. ילק׳ מלכ׳ רי״ט: ואין לך קזמיקון שבכולם אלא אליהו.

קחבה״מ קודם חורבן בית המקדש.

קחמ״י קנקן חדש מלא ישן.

קטא 1) פ״י, נהנה to gain | *gewinnen* ירוש׳ תר׳ פ״ח מ״ה ע״ד: אין קטא קטא שיתור וכו׳.

2) ז׳, קטע fragment | *Stück* פסיק״ר פכ״א: ההוא תלמידא קטא מן טורא דסיני.

קטא ז׳, קשוא cucumber | *Gurke* תרג׳ יב״ע במ׳ י״א ה׳ (הקשואים): קטיא.

קְטָאדִיקוֹס ז׳, גובה קְנָסוֹת | collector of fines | *Einnehmer von Strafgeldern* במ״ר פ״ט: לארכיקיטון קטאדיקוס על אותה מדינה.

קְטָאדִיקִי נ׳, גזר דין | sentence | *Verurteilung, Urteil* שמו״ר פ״ל: נתן קטאדיקי לאברהם.

קְטָאוֹת נ״ר, ע׳ קִיטָי. ירוש׳ עיר׳ פ״ח כ״ה ע״ב: ותלו לו קטאות.

קְטָבוֹלְיָא, קטבלא נ׳, כר, כסת | bolster | *Polster* כלי׳ פכ״ו מ״ד: קטבוליא משיחסום ויקנב; שקלי׳ פ״ג מ״ד: מחפה בקטבלא.

קְטָבְלֵיטוֹן ז׳, פרעון חוב | payment of debt | *Schuldzahlung* במ״ר פ״ד: נמצא אותו השולחני חייב קטבליטון.

קְטָדִיקֵי ע׳ קְטָאדִיקֵי. פסיק״ר פ״י: מהו קטאדיקי שלו כסף ישקול.

קָטָה פ״י, קטע, חתך | to cut off | *abhauen* ירוש׳ כת׳ פ״ד כ״ח ע״ב: קטה את ידה שיבר את רגלה.

קְטָה ע׳ קְטָא 1. ירוש׳ ע״ז פ״ב מ״א ע״א: קטה שידו.

קִטָּה נ׳, חריץ | split | *Spalt* פסיק״ר ל״א: היה חופר בתוך ביתו קטה וכו׳.

קְטוֹ נ׳, חתיכה | piece | *Stück* במ״ר פ״ב: חד קטו וכו׳ קטותא דפרזלא.

קְטוֹל, קְטוֹלָה ז׳, רוצח | murderer | *Mörder* תרג׳ במ׳ ל״ה ל״א (רוצח): קטול; ירוש׳ סוטה פ״ט כ״ד ע״א: בן הרוצחן — בריה קטולה.

קִטּוֹן ע׳ קִיטוֹן. יומא ט״ו ע״ב: בקטוניות הפתוחות לטרקלין.

קָטוֹעַ ז׳, חוצב עצים וכדומה | chopper | *Holzhauer* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ט י׳ (מחוטב עציכם): מקטוע קיסיכון.

קִטּוּף ז׳, מיתה חטופה | sudden death | *plötzlicher Tod* תרג׳ שה״ש ב׳ י״ב: קטוף בוכריא.

קְטוֹפָא ז׳, בוצר ענבים | vintager | *Winzer* תרג׳ עוב׳ ה׳ (בצרים): קטופין.

קְטוֹפָא ז׳, אשכול שעומד ליקטף | ripe cluster | *zum Pflücken reife Traube* כת׳ קי״ב ע״א: עגלים בין הגפנים אמרו ליה קטופי ניניהו.

קְטוֹר, קְטוֹרָא ז׳, 1) קשר | *Knoten* | knot תרג׳ יב״ע שמ׳ ל״ג כ״ג: קטור דבידא דתפילי.
2) אבנט | *Gürtel* | girdle שם בר׳ נ׳ י״א: ושריין קטורי חרציהון.

קְטוֹתָא ע׳ קְטוֹ. במ״ר פ״ד: קטותא דפרזלא.

קט״ט קמחא טחינא טחנת.

קְטַט פ״י, ציער | *ärgern, quälen* | to annoy ב״מ ס״א ע״ב: לא תגנוב על מנת למיקט.

קַטֵּט פעל, זימר בקול דק | *Sopran singen* | to sing soprano ערכ׳ י״ג ע״ג: הני מקטטי והני לא מקטטי.

קְטָטָה נ׳, ריב | *Streit, Zank* | quarrel פסיק״ר ל״ח: אם היתה קטטה בין אדם לחבירו כיצד מתכפר לו ביום הכפורים וכו׳.

קְטִיבלייא ע׳ קְטָבוֹלְיָא. ירוש׳ שבת פ״ו ח׳ ע״א: קטיבלייא חדשה.

קַטֵּיגוֹר ז׳ מאשים | *Ankläger* | accuser שמו״ר פמ״ג: למלך בו״ד שהיה דן את בנו והיה הקטיגור עומד ומקטרג וכו׳.

קַטֵּיגוֹרְיָא נ׳, האשמה | *Anklage* | accusation איכ״ר א׳ י״ג: קפצה קטיגוריא לפני כסא הכבוד.

קְטִיגְטִין ז״ר, ע׳ קַטֵּיגוֹר. מדר׳ תה׳ ח׳ ב׳: בכל יום הייתם קטיגטין.

קְטִיגְמָא ע׳ קְטִיזְמָה. מדר׳ תה׳ בובר י״ח ל״ו: מזכיר קטיגמא וכו׳.

קְטִיזְמָא, קְטִיזְמָה נ׳, פועל, מעשה | *Werk* | work ב״ר פ״א: מלך בו״ד מזכיר שמו ולבסוף קטיזמה שלו ברם יחידו של עולם בתחלה פעל ולבסוף נתקלס; ילק׳ שמואל קס״ב: קטיזמא שלו.

קְטִילָא נ׳, הריגה, המתה | *das Töten* | putting to death תרג׳ אס׳ ט׳ ה׳: קטילת סייפא.

קְטִילָא ע׳ קְטָלָא. תרג׳ ירוש׳ בר׳ מ״ט כ״ב: קטילין.

קְטִין ת׳, קטן, קצר, צר | *klein, kurz, schmal* | small, narrow זבח׳ ס״ב ע״ב: דאריך וקטין.

קְטִינָא ז׳, 1) דבר קצר וצר | something small | *kleines Stück* כתי׳ צ״א ע״ב: שבק קטינא דארעא וכו׳.
2) שם אמורא | name of an Amora | *Name eines Amoräers* בר׳ נ״ט ע״א: רב קטינא וכו׳.

קְטֵיסְפוֹ, קְטֵיסְפוֹן שם עיר על שפת נהר חדקל | Ctesiphon on the bank of Tigris | *Ktesiphon* תרג׳ יב״ע בר׳ י׳ י׳ (וכלנה): וקטיספון; תרג׳ ירוש׳ שם: קטיספו.

קְטִיעָה שם איש | a man's name | *männlicher Name* ע״ז י׳ ע״ב: קטיעה בר שלום וכו׳.

קְטִיפָה נ׳, תלישה | plucking | *das Pflücken* פס׳ י״א ע״א: בשעת קטיפה.

קטיפרים עי׳ קְטַפְּרֵס. ירוש׳ שק׳ פ״ו נ׳ ע״א: מי קטיפריסות.

קטיקטון [קְטָרִיטוֹן] ז׳, כובד הנשימה | catarrh | *Katarrh* ויק״ר פט״ו: רוחו קצרה שנתנה בו רוח קטיקטון (ובערוך: קטריטון).

קְטִיר ז׳, קשר, קנוניא | conspiracy | *Verschwörung* יב׳ ס״א ע״א: קטיר קחזינא הכא.

קטיריקי, קטירקי עי׳ קְטָאדִיקֵי. מדר׳ תה׳ בוכר י״ז ג׳: אם יתן קטיריקי וכו׳; ויק״ר פי״ח: בשר ודם גובה קטירקי.

קְטָלָא ז׳, הרג, מיתת ב״ד | killing, death-penalty | *Tötung, Todesstrafe* סנה׳ ע״ג ע״ב: מסרה נפשה לקטלא.

קַטְלָא, קַטְלָה ז׳, שרשרת | necklace | *Halskette* כלי׳ פי״א מ״ח: קטלה שחוליות שלה של מתכות; שבת פ״ו מ״א: לא בקטלא ולא בנזמים.

קַטְלוּזָא, קטלזון, קַטְלִיזוֹן ז׳, מכירה לאחדים | retail | *Einzelhandel* ע״ז מ׳ ע״ב: יין וכו׳ הנמכר בקטלוזא; תוס׳ שם ד׳ (ה׳), י״ב: בקטליזון בשוק; צוק׳ שם: בקטלזון.

קַטְלִיקוֹס עי׳ קְתָלִיקוֹס. במ״ר פי״ט: למלך שהיו לו שני קטליקין וכו׳.

קַטְלִית נ׳, כף הירך | hip-joint | *Hüftgelenk* אהל׳ פ״א מ״ח: שלשה בקטלית.

קָטַם פי׳, 1) חתך וקצץ | to cut, to clip | *abschneiden* שבת ע״ד ע״ב: התולש את הכנף והקוטמו.
2) כיסה את הגחלים באפר | to cover embers with ashes | *glühende Kohle mit Asche verdecken* שבת ל״ז ע״א: קטמה והובערו.

נִקְטַם נפ׳. נשבר | to be broken off | *abgebrochen werden* סוכה פ״ג מ״א: נקטם ראשו פסול.

קִטֵּם פיעל, קיצץ ושיבר | to break off | *abbrechen* תוס׳ ב״ק ב׳ א׳: ושיברו את החליפין וקיטמו את הירק.

קְטַם, קִטְמָא ז׳, אפר | ashes | *Asche* תרג׳ בר׳ י״ח כ״ז (עפר ואפר): עפר וקטם; בר׳ כ״ח ע״א: חצבי הוורי דמליין קטמא.

קטמוס [טִימוֹס] ז׳, מס | tax | *Steuer* ירוש׳ תעני׳ פ״ד ס״ט ע״א: שלש עיירות היה קטמוס שלהן עולה ירושלים בעגלה.

קִטְמִית נ׳, עי׳ קִיטְמָא. ב״ר פ״צ: עפר וקטמיות.

קִטְמָנָא ת׳. מצבע האפר | ash-coloured | *aschfarben* תרג׳ זכ׳ ו׳ פ״ג: (אמצים): קטמנין.

קַטְנוּת נ׳, 1) בחרות | youth | *Jugend* איכ״ר פתיחתא: או לו למלך שבקטנותו הצליח ובזקנותו לא הצליח.
2) חוסר אמון | pusillanimity | *Kleingläubigkeit* סוטה מ״ח ע״ב: קטנות שהיתה בהן שלא האמינו בקב״ה.

קַטְנוּתָא כנ״ל 1. גיט׳ כ״ט ע״ב: הא דאבא דקטנותא היא.

קַטְנְטִין ז׳, רוצח | murderer | *Mörder* מדר׳ תה׳ נ״ד ג׳: קטנטין שהוא רודף לאדם.

קַטְנַיִם ז״ר, השתנה | urinating | *das Urinieren* בר׳ כ״ג ע״ב: אי בקטנים לאחריו טפח למה לי.

קִטְנִית נ׳, מין זרעון | pea | *Erbse* ביצה פ״א מ״ח: הבורר קטנית ביום טוב.

קַטַנְתָּן עי׳ קַטְנְטִין. ילק׳ תה׳ תשע״א: קטנתן שרודף את האדם.

קְטַסְפוֹן ע׳ קְטִיסְפוֹן. ילק׳ עמ׳ תקמ״ה: כלנה זה קטספון.

קָטַע פ״י, קִטֵּעַ פיעל: חתך וקצץ | to cut off | *abhauen* ע״ז פ״א מ״ה: קוטע את אצבעו: ב״ק פ״ג ע״ב: מקטע את ידו.

נִתְקַטַּע נתפ׳, נחתך ונקצץ | to be cut off | *abgehauen werden* תענ׳ כ״א ע״א: רגלי שלא חסו על רגליך יתקטעו.

קַטְעָא ע׳ קָטוּעַ. תרג׳ דהי״ב ב׳ ט׳ (לחטבים): קטעיא.

קָטַף פיעל, תלש | to pluck, to tear | *pflücken, abreißen* ב״ר פמ״ב: מקטף בעוללות.

קֶטֶף ז׳, עץ בושם ופריו | balsam, balsam-tree | *Balsam, Balsambaum* נדה ח׳ ע״א וע״ב: יש לקטף שביעית מפני שקטפו זהו פריו.

קִטְפָא ז׳, עסים | sap | *Saft* ע״ז ל״ה ע״ב: קטפא דפירי.

קִטָּפָא ז׳, בציר ענבים | vintage | *Weinlese* תרג׳ ויק׳ כ״ו ה׳ (בציר): קטפא.

קטפורוס, קטפירס ע׳ קַטַּפְרָס. שמו״ר פ״ל: לקתה כ״ד קטפורוס; במ״ר פ״ז: יש לו קטפירס.

קטפרטקים [קַטָּפְרַקְטוֹס] ת׳, משורין | armoured | *bepanzert* שהש״ר א׳ ט׳: יצא פרעה קטפרטקים.

קִטְפְּרָס ז״ר, מכות, מלקות | lashes | *Schläge* פסיק׳ בשלח פ״א ע״ב: עשר קטפרס אתה לוקה עשר מכות.

קַטַּפְרֵס ז׳, מדרון | slope | *Abhang* ירוש׳ פסי׳ פ״ב כ״ז ע״ג: שופכן במקום קטפרס.

קִטְקֵט פ״י, עשה דק | to even by beating | *dünn schlagen* ירוש׳ שבת פי״ב י״ג ע״ג: השובט והמקטקט על האריג.

קטקטון [קַטַּרִיטוֹן] ז׳, כובד הנשימה | catarrh | *Katarrh* ילק׳ איוב תתקט״ז: רוחו קצרה שנתנה בו רוח קטקטון (ובערוך: קטריטון).

קָטַר פ״ע׳ התאבך, עשן | to smoke | *rauchen* כר׳ ו׳ ע״ב: דבר שקוטר ועולה ורוחו נודף.

הִתְקַטֵּר התפ׳, הוקטר, הועלה בעשן ואש | to be perfumed | *mit Räucherwerk versehen werden* ויק״ר פ״ז: מתקטר בקטרת.

קָטַר פ״י, קשר | to tie | *binden* ירוש׳ ע״ר׳ פ״י כ״ו ע״נ: קטרב גמי.

חֲלָבָא מְקַטְּרָא חלב שנגבן | curdled milk | *geronnene Milch* ירוש׳ נדי פ״ו ל״ט ע״ד: הלבא מקטרא.

קַטְרָב, קַטְרָבָא ז׳, יתד שבעול | pin on the yoke | *Pflock am Joch* כלי מ״ד: העול של מתכות והקטרב; תרג׳ יב״ע במ׳ י״ט ב׳ (עול): קטרבא.

קִטְרֵג פעו״י, האשים, לימד חובה | to bring charges | *anklagen* ירוש׳ שבת פ״ב ה׳ ע״ב: אין השטן מקטרג אלא בשעת הסכנה.

הִתְקַטְרֵג התפ׳, נאשם | to be denounced | *angeklagt werden* אסר״ר ג׳ ח׳: אין בניך מתקטרגין לא על שעבדו עבודה זרה וכו׳.

קַטְרוֹן ז׳, 1) שר מאה | commander | *Hauptmann* ספרי האזינו ש״מ: אם היה קטרון שגדול הימנו וכו׳.

2) מין אגוז | a species of nuts | *eine Nussart* פסיק״ר פי״א: אגוזי פרך ובינונים וקטרונים וכו׳.

קַטְרָזְיָא שם מקום | name of a place | *Ortsname* מגי׳ כ״א ע״ב: רב ששת מקטרזיא וכו׳.

קטריגון, קטריקוס ע׳ קָטֵּאדִיקִי. מדר׳ תה׳ י״ז י״ג: בנוהג שבעולם המלך עושה כל מה שמבקש אם יתן קטריגון במדינה וכו׳; במ״ר פ״ז: יש לו קטריקס.

קַטְרַקְטוֹן ז׳, פתח בקרקע הבנין | trap-door | *Falltüre* ב״ר פל״א: כמין קטרקטון היה לו.

קִיבּוּל ע׳ קִבּוּל. ירוש׳ ביצה פ״ב ס״א ע״ד: כלי קיבול.

קִיבּוֹלֶת נ׳, עבודה שלא בשכירות יום | contract-labour | *(Arbeitsübernahme), Akkordarbeit* מו״ק י״א ע״ב: בין בקיבולת בין שאינה קיבולת לא יעשה.

קיבוסת [לוּגוֹקְלֶוֹטֵּיס] נ׳, גונב דברים plagia- rist | *Plagiator* ירוש׳ סנה׳ פ״א ל׳ ע״ב: חנניה בן עזור נביא אמת היה אלא שהיה לו קיבוסת והיה שומע מה שירמיה מתנבא בשוק העליון ויורד ומתנבא בשוק התחתון.

קִיבּוּרָא ז׳, 1) פקעת *Knäuel* | coil חולי צ״ה ע״ב: קיבורא דתכלתא.

2) אשכול תמרים *Dattel-* | cluster of dates *büschel* סנה׳ כ״ו ע״ג: קיבורא דאהיני.

קִיבּוּרְיָא עי׳ קִיבָּר. כת׳ ק״ב ע״א: סאה קיבוריא.

קִיבּוֹרִית, קִיבּוֹרֶת נ׳, גובה של זרוע biceps- muscle | *Bizeps (Oberarmmuskel)* מנ׳ ל״ז ע״א: על ידך זו קיבורת; ערכ׳ י״ט ע״ב: קיבורית.

קִיבְלָא ז׳, 1) חשיכה *Finsternis* | darkness תרג׳ תה׳ י״ח י״ב: ענגין דקיבלא.

2) עוף השליו *eine* | a species of quails *Wachtelart* תוס׳ נגע׳ ח׳ ג׳: שתי צפרין וכו׳ הקיבלאות.

קִיבְלִי כנ״ל 2. יומא ע״ה ע״ב: ארבעה מיני סליו הן שיכלי וקיבלי.

קִיבְעָא עי׳ קֶבַע. פס׳ ק״א ע״ב: לקיבעיה קמא הדר.

קִיבָּר 1) ז׳, קמח גס *grobes Mehl* | coarse meal מכשי׳ פ״ב מ״ח: פת קיבר.

2) ת׳, גס, פשוט *einfach, gemein* | common ב״ר פמ״ח: המעולה אחד מששים בחלב והבינוני אחד מארבעים והקיבר אחד מעשרים.

קִיד ז׳, כד *Krug, Schale* | bowl תוס׳ כלי ב״ק ג׳ י״א: הכוז והקיד הבבלי.

קִידָּה י׳ — השתחויה *das Bücken* | bowing מגי׳ כ״ב ע״ב: לוי אחוי קידה קמי דרבי.

קִידוֹם ז׳, רוח קדים *Ostwind* | east-wind תרג׳ יב״ע בר׳ מ״א ו׳ (שדופות קדים): שקיפן קידום.

קִידּוּשׁ ז׳, 1) הכרזת הקדושה | sanctification *Heiligung* ירוש׳ שבי׳ פ״ד ל״ה ע״א: ישראל מצווין על קידוש השם ואין הגויים מצווין על קידוש השם.

2) ברכת קבלת שבת ויום טוב the Kiddusch, (proclamation of the sanctity of Sabbath or Holy Day) | *Benediktion (bei Tische) zur Weihe des Sabbaths oder eines Festes* פס׳ ק״א ע״א: אין קידוש אלא במקום סעודה.

3) רחיצת ידים ורגלים של הכהנים לפני עבודתם בבית המקדש washing hands and feet prior to a priestly function in the Temple | *das Hände- und Füße-waschen der Priester vor ihrem Dienst im Tempel* זבח׳ י״ט ע״ב: כיצד מצות קידוש וכו׳.

4) הכרזת ראש חודש או ראש השנה procla- mation of the New Moon or the New Year | *Verkündigung des Neumonds oder des Neu- jahres* תוס׳ סנה׳ ב׳ א׳: קידוש החודש ועיבור שנה.

5) עי׳ קִידּוּשִׁין. מכי׳ משפ׳ פרשה ג׳: קידוש אחר קידוש.

קִידּוּשָׁא ז׳, 1) כנ״ל 2, 3. פס׳ ק״ו ע״א: קידושא רבה; יומא ל״ב ע״א: קידושא בתרא.

2) עי׳ קִידּוּשִׁין. ירוש׳ ב״ק פ״ט ז׳ ע״א: אהן קידושא דברתי.

קִידּוּשִׁין ז״ר, 1) פעולת קישור האירוסין והנשואין the act of betrothal, legitimate marriage | *Trauungsakt* קיד׳ ס׳ ע״ב: קידושי ודאי וכו׳ קידושי ספק.

2) שם מסכת בסדר נשים name of a Talmudic treatise | *Name eines Talmudtraktates* ב״ב נ״ב ע״ב: תני רב הושעיא וכו׳ בקידושין דבי לוי.

קִידְחָא עי׳ קֶדַח. ע״ז כ״ח ע״ב: דימעתא וקידחא.

קִידְרָא עי׳ קְדֵירָה. ויק״ר פי״ט: קידרא חדתא.

קֵיהֶה י׳ — רפה *erschlafft* | wearied ירוש׳ יומא פ״ח מ״ד ע״ד: והיו רגליו קיהות עליו.

קִיוָּאָה ז׳, אורג *Weber* | weaver שבת קי״ג ע״א: כלי קיואי.

קִיוֹהָא ז׳, חמיצות acid | *Säure* פס׳ ע״ה ע״א: קיוהא דחמרא.

קִיוּוּי עי׳ קִוּוּי 2. ילק׳ שמ׳ רמ״א: מתוך הקיווי וכו׳.

קִיוַּץ ז׳, בעל קווצות ותלתלים curly-headed person | *mit lockigem Haar* ירוש׳ שק׳ פ״ג מ״ז ע״ג: קיווץ לא יתרום מפני החשד.

קִיּוּם ז׳, 1) שמירה, משמרת preservation, storage | *Erhaltung, Aufbewahrung* פאה פ״א מ״ד: מכניסו לקיום.

2) אישור attestation | *Bestätigung* גיט׳ ג׳ ע״א: קיום שטרות.

3) יסוד basis | *Grund* ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״א: אילין פליגין על דרב ולית להון קיום.

קִיּוּמָא ז׳, חיים life | *Leben* ירוש׳ סנה׳ פ״ב כ׳ ע״ב: לחי – לקיומא.

2) שבועה oath | *Schwur* תרג׳ יב״ע במ׳ ל׳ י״א (בשבועה): בקיומא.

קִיוּץ עי׳ קַיָּץ. תוס׳ כלי ב׳ י״א: ושל צדי עופות וכו׳ ושל קיוצין.

קִיזַּאי, קִיזַּיי ז׳, 1) חשב calculator | *Berechner* ירוש׳ סוטה פ״ה כ׳ ע״ג: פרוש קיזיי עביד חדא חובא וחדא מצוה ומקזז חדא עם חדא.

2) מקיז דם עצמו bleeder | *einer der sich blutig schlägt* סוטה כ״ב ע״ב: פרוש קיזאי – המקיז דם לכתלים.

קִיחָה נ׳, לקיחה, נטילה, נשואין taking; marriage | *das Nehmen; das Heiraten* קיד׳ ב׳ ע״א: וכסף מנא לן גמר קיחה קיחה משדה עפרון; יומא ג׳ ע״ב: בקיחות דעלמא.

2) רצועה leather thong | *Lederband* כלי׳ פט״ז מ״ד: התורמל משיחסום ויקנב ויעשה קיחותיו.

קיטבילא, קיטבליא עי׳ קַטַבּוֹלְיָא. תוס׳ צוק׳ תר׳ י׳ י״א: סך כהן עצמו שמן של תרומה ומתעגל על גבי קיטבילא חדשה ואינו חושש; שבת ג׳ (ד׳), י״ז: סך אדם את עצמו שמן ומתעגל על גבי קיטבליא חדשה.

קִיטָה עי׳ קַיְטָא 2. ירוש׳ סנה׳ פ״ג כ״א ע״א: קיטה במקטיה דנקום קיבל עלוי.

קִיטוּם עי׳ קִירְטוּם. תוס׳ ב״ק ב׳ א׳: על הקיטום נזק שלם ועל השיבור חצי נזק.

קִיטוֹן, קִיטוֹנָא ז׳, חדר השינה bed-chamber | *Schlafzimmer* ב״ר פפ״ז: הכניסה אותו מחדר לחדר ומקיטון לקיטון עד שהעמידה אותו על מטתה; ירוש׳ סנה׳ פ״ז כ״ה ע״ד: וגזר על נפשיה דלא נפיק מן הדין קיטונא וכו׳.

קִיטוּעִין עי׳ סֵירוּגִין. ירוש׳ מגי׳ פ״ב ע״ג ע״א: סירוגין – קיטועין.

קִיטוּר, קִיטוּרָא ז׳, הקטרת קטורת offering incense | *das Räuchern* סנה׳ ס״ה ע״א: זיבוח קיטור וניסוך; ביצה כ״ג ע״א: מאי קיטורא וכו׳ ואי לעשן וכו׳.

קִיטִי ז׳, מסך curtain | *Vorhang* פסיק׳ שור ע״ד ע״א: עמודים של שיש מכורכין בקיטיות.

קִיטִין ז״ר, עי׳ קוּטְנִית. תוס׳ צוק׳ מעש׳ ג׳ י״ד: הקיטין שלמטה וכו׳.

קִיטְלְיָאקִי נ׳, מין דרגש couch | *Ruhebett* תוס׳ כלי ב״מ ח׳ ג׳: הדפין של קיטליאקי.

קִיטְמָא ז׳, 1) אפר ashes | *Asche* חולי נ״א ע״ב: קיטמא נהילא.

2) אבר הזכרות membrum virile | *männliches Glied* תרג׳ ירוש׳ דב׳ כ״ה י״א (במבשיו): בית קיטמי [קיטמיה].

קיטמא עי׳ קוּפְסָא. מדר׳ תה׳ בובר י״ב: קיטמא כולה דדהב.

קִיטְנֵי, קִיטְנִיּוֹת עי׳ קִטְנִית. תרג׳ יב״ע במ׳ ט״ו י״ט (מלחם): ולא מן אוריזא ודוחינא וקיטני; כת׳ קי״ב ע״א: הממנה עיבור ממנה קיטניות.

קִיטֵּעַ ז׳, מחוסר יד או רגל crippled, stumped man | *Amputierter* יב׳ ק״ב ע״ב: קב הקיטע.

קִיטְפָא ז׳, 1) בציר ענבים vintage | *Weinlese* תרג׳ יב״ע ויק׳ כ״ו ה׳ (בציר): קיטפא.

2) שרף הנוטף מעץ resin | *Harz* ע״ז ל״ה ע״ב: קיטפא דגוזא.

קִיטְרָא ז׳, 1) קשר knot | *Knoten* חולי׳ נ״א ע״א: אי אית ביה קיטרי.
2) עשן smoke | *Rauch* שם נ״ו ע״ב: קיטרא עייל בהו.

קִיטְרְטוֹן ז׳, מין משקה מתובל בעסים אתרוג a beverage flavoured with the juice of Ethrog | *ein Getränk aus Ethrogsaft* ירוש׳ שבי׳ פ״ז ל״ז ע״ב: קיטרטון שרי.

קַיָּיט ז׳, קוצץ תאנים fig-cutter | *Feigen-pflücker* ירוש׳ שבת פ״ו ח׳ ע״ג: חמתיה חד קייט וכו׳.

קַיְיטָא ז׳, 1) קייץ summer | *Sommer* יומא כ״ט ע״א: שילהי דקייטא קשה מקייטא.
2) חפץ שהנשבע מחזיק בידו object held in the hand while making oath | *Gegenstand, den der Schwörende in der Hand hält* תוס׳ סנה׳ ה׳ א׳: דור לי בחיי ראשך בקייטא ובמקטייא דנקיטי.
3) עי׳ קִיטֵי נגע׳ פי״א מ״ז: קייטא שיש בה פספסין צבועין וכו׳.

קַיָּים ת׳, 1) חי, נמצא existing, alive | *lebend, existierend* גיט׳ כ״ח ע״א: המביא גט והניחו זקן או חולה נותנין לה בחזקת שהוא קיים.
2) כשר, יש לו תוקף valid | *gültig* ירוש׳ סנה׳ פ״ב כ׳ ע״ב: עדיין מוניטה דמרן שאול קיי׳.

קְיָים, קְיָימָא עי׳ קְיָם. תרג׳ דהי״ב י״ג ה׳ (ברית מלח): קיים מלח; מל״ב כ״ג ב׳ (ספר הברית): ספרא דקיימא.

קַיָּמָא ז׳, קיום, חיים existence, duration | *Existenz, Dauer* גיט׳ י״ט ע״א: דבר שהוא של קיימא.

קַיָּין ז׳, מי שאשכיו גדולים ביותר one having abnormally long testicles | *mit langen Hoden* בכורות מ״ד ע״ב: קיין בבצים.

קַיְיסָא ז׳, מין מדת היבש a dry measure | *ein Trockenmaß* ברי׳ מ״ד ע״ב: טבא ביעתא מגולגלתא משיתא קייסי סולתא.

קַיָּיץ ז׳, קוצץ תאנים fig-cutter | *Feigenpflücker* קיד׳ פ״ב ע״ב: מימי לא ראיתי צבי קייץ וארי סבל.

קייצאה עי׳ קִינָאָה. תרג׳ אס׳ ה׳ י״ד: וקייצאי דמתקנין סכין דפרזל.

קַיְיצוּתָא עי׳ קְצָבָא כתי׳ נ״ד ע״ב: מהו דתימא קייצותא עבדו.

קי״ל קיימא לן.

קִיל ז׳, תא compartment | *Zelle* ב״ר פל״א: תת״ק קילין היו בה קיל שש מאות על שש מאות.

קִיל פ״ע, 1) היה קל to be light | *leicht sein* גיט׳ ל״ה ע״א: בשני דרב קיל נדרי.
2) הקיל to be lenient | *erleichtern* ירוש׳ שבת פי״ב י״ג ע״ד: קלת על דרבנן.

אֲקִיל אפ׳, 1) כנ״ל 2. ירוש׳ שק׳ פ״ז נ׳ ע״ג: חמתון מקילין וחמר עליהון.
2) זלזל to neglect | *geringschätzen* ירוש׳ דמ׳ פ״א כ״ב ע״א: דלא אקיל לבר נש וכו׳.

קִילָא ז׳, 1) עי׳ קִיל. ב״ר פל״א: קילא מכאן וקילא מכאן.
2) גזע התמר stem of the cabbage-tree | *Stamm der Kohlpalme* ילק׳ אס׳ תתרנ״ו: הא קורא הא קילא אכלתון קורא לקון בקילא. ועי׳ קוֹר.

קילבן עי׳ קוּלְבָּן. בכורות מ״ה ע״א: הקילבן.

קִילְוָן, קִילְוָנִים ז׳, פקודה command | *Be-fehl* ב״ר פס״ג: אנא יהיב קילוון; פסיק״ר פ״י: שכבר הוצאתי קילוונים עליו שישאו את ראשו.

קִילוּחַ ז׳, ניצוק, זינוק וזרם flow, jet | *Ausströ-mung, Strahl* ירוש׳ ב״ב פ״ג י״ד ע״ב: מקום קילוחו בחצר.

קילוילוסין עי׳ קְלָוְסִים. פסיק״ר פ״י: יכולה קילוילוסיו שלך קיימת.

קִילוֹן ז׳, משאבה a bucket for drawing water | *eine Schöpfvorrichtung* מו״ק פ״א מ״ה: אין משקין לא ממי הגשמים ולא ממי הקילון.

קִילוֹנִי ז׳, קולני, צעקן shouter, crier | *Schreier, Rufer* במ״ר פ״ד: וכיון שהגיע העובר לפני

התיכה לקרושת השם הגביה את קולו וכו׳ וקראו לו קילוני וכו׳.

קִילוֹם שם איש a man's name | *männlicher Name* איכ״ר א׳ ה׳: דוכס דערביא תרין אמורין חד אמר קילום שמיה וחד אמר פנגר שמיה.

קִילוּם ז׳, 1) הילול, שבח praise | *das Lobpreisen* ירוש׳ שבת פט״ו ט״ו ע״ג: כל הקילוסין שישראל מקלסין להקב״ה וכו׳.

2) מחיאה ברגל tramping | *das Trampeln* מו״ק כ״ז ע״ב: קילום ברגל.

קִילוּסָא כנ״ל 1. ירוש׳ סוטה פ״ב י״ח ע״ב: בתר כל אילין פסוקי קילוסייא.

קִילוּף ז׳, הסרת קליפה peeling | *das Abschälen* תרג׳ בר׳ ל׳ ל״ז (מחשף הלבן): קילוף חיור.

קִילוֹר ז׳, משחה שנותנין על העין eye-salve | *Augensalbe* שבת ע״ו ע״ב: מים כדי לשוף בהם את הקילור; דב״ר פ״ח: קילור לעינים.

קִילוֹרִין ז׳, 1) כנ״ל. ירוש׳ שבת פ״ז י׳ ע״ב: עפר קילורין.

2) צידה לדרך provision | *Proviant* ויק״ר פ״כ: וכי קילורין עלת עמן לסיני.

קִילוֹרִית, קִילוֹרִיתָא, קִילוֹרִיתָה עי׳ קִילוֹר. ירוש׳ שבת פ״א ג׳ ע״ד: נותנין קילורית על גבי העין מערב שבת והיא מתרפאה והולכת בשבת; ע״ז פ״ב מ׳ ע״ד: הדא קילוריתא וכו׳; ביצה פ״ד ס״ב ע״ג: קילוריתה.

קִילוּתָא נ׳, זלזול disregard | *Geringschätzung* תרג׳ דב׳ כ״א כ״ג (קללת ה׳): קילותא קדם ה׳ למצלב גבר.

קִילְחָא ז׳, קלח stalk | *Stengel* תרג׳ יב״ע במ׳ י״ט י״ח: תלתא קילחין באיסרא חדא.

קִילְטָא ז׳, ספיגת מלקות receiving punishment | *das Emfangen der Geißelhiebe* ירוש׳ יבמ׳ פ״ב ד׳ ע״א: חבוט חבטך דהוא טבא בקילטא.

קִילִיקְה ארץ קיליקיא באסיה הקטנה Cilicia in Asia Minor | *Zilizien in Kleinasien* ירוש׳ חולי׳ פ״ד ס׳ ע״ב: זה הובא מקיליקה.

קִילְעָא ז׳, 1) קלע, מסך curtain | *Vorhang* ירוש׳ שבת פ״כ י״ז ע״ג: הוו פרסין קילעייה.

2) אוהל tent | *Zelt* נדרי׳ כ״ב ע״ב: זיל לקילעיך.

3) כף הקלע sling | *Schleuder* תרג׳ שופטי׳ כ׳ ט״ז (קולע באבן): דשדן אבנא בקילעא.

קִילְפָא ז׳, 1) קלף parchment | *Pergament* מנ׳ ל״ה ע״א: קילפא דתפילין.

2) תיק coating | *Überzug* סנה׳ ק״י ע״א: וקילפי דגילדא.

קִילְקוּל ז׳, 1) השחתה והפסד disorder, deterioration | *Verderbnis, Schaden* מו״ק פ״א מ״ב: ומתקנין את קילקולי המים.

2) בלבול, מבוכה disarrangement | *Verwirrung* ירוש׳ תעני׳ פ״ד ס״ח ע״ג: קילקול חשבונות יש כאן. ועי׳ קִלְקוּל.

קִילְקִי 1) ת׳, מארץ קיליקיה Cilician | *aus Zilizien* נגע׳ פ״ו מ״א: כגרים הקילקי.

2) ז׳, מין ארג משער עזים cloth made of Cilician goat's hair | *ein Ziegenhaarstoff* כלי׳ פכ״ט מ״א: הקילקין (בהו׳ אח׳: קוליקין).

3) שיער מדובלל entangled hair | *verfilztes Haar* מקוא׳ פ״ט מ״ב: קילקי הלב והזקן ובית הסתרים.

4) גל זבל dunghill | *Misthaufen* כר׳ ו׳ ע״א: אקילקי דמתא מחסיא.

קִילְקְלִי כנ״ל 2. ספרא שמיני פרשה ו׳ פרק ח׳: אין לי אלא שק מנין לרבות את הקילקלים.

קִילְקְלִין עי׳ קִנְקַל. ע״ז נ״א ע״ב: כל שהוא לפנים מן הקילקלין.

קִילְקְלִיתָא עי׳ קִילְקִי 4. שבת קנ״ו ע״ב: כי יתיב אקילקליתא.

קִילְרִין עי׳ קִילוֹרִין 2. ילק׳ ירמ׳ ר״ע: פרדס אחד שממנו היה כל קילרין שלו עולה.

קִילְתָא נ׳, דבר קל a light case | *ein leichter Fall* נז׳ כ׳ ע״ב: השתא יש לומר חמירתא אמר רב קילתא לא כל שכן.

קִים: קִים לִי ידוע לי בבירור I am certain | *es steht bei mir fest, ich bin dessen sicher* שבת קל״ו ע״א: דקים ליה בגוויה.

קִים לֵיהּ בִּדְרַבָּה מִינֵּיהּ עי׳ קָם לֵיהּ בִּדְרַבָּה מִינֵּיהּ. גיט׳ נ״א ע״א: דקים ליה בדרבה מיניה.

קְיָם ז׳, 1) חוק law | *Gesetz* תרג׳ תה׳ צ״ט ז׳ (וחוק נתן למו): קים דיהב להון.
2) ברית alliance | *Bündnis* תרג׳ בר׳ ט׳ ט״ז (ברית עולם): קים עלם.
3) שבועה oath | *Schwur* תרג׳ במ׳ ל׳ ג׳ (השבע שבועה): קיים קים.

קַיָּם עי׳ קַיָּים 1. תרג׳ יב״ע בר׳ כ״ד ס״ב: חי וקים.

קִימְאָה עי׳ קִימְעָה. ירוש׳ סוכה פ״ב נ״ג ע״א: אדם ישן קימאה ודייו.

קִימָה נ׳, 1) פעולת הקם ומתיצב standing up, rising | *das Aufstehen* בר׳ י״א ע״א: בשעת שכיבה שכיבה ממש ובשעת קימה קימה ממש.
2) הקמה putting up | *das Aufstellen* ירוש׳ ע״ז פ״ד מ״ד ע״א: עשייה בתחילה קימה כל שאילו תפול לא יקימנה.

קִימוֹלִי, קִימִין נ׳, מין טיט לבן a kind of white clay | *eine Art weißer Ton* שבת צ׳ ע״א: קימולי; ירוש׳ שם פ״ט י״ב ע״ב: קימין קליא.

קִימוֹס עי׳ קוּמוֹס. ספרא במ׳ מ״ז: ואינו כותב לא בקימוס וכו׳.

קִימִילְיָא עי׳ קִימוֹלִי. תוס׳ נדה ח׳ י׳: בורית זו קימיליא.

קִימֶלְיָא ז״ר, חפצים יקרים gems | *Kleinodien* ב״ר פע״ט: קוף קימליא.

קִימְעָא תה״פ, מעט a little | *ein wenig* ירוש׳ יומא פ״ג מ׳ ע״ב: כך היא גאולתן של ישראל בתחילה קימעה קימעה כל שהיא הולכת הולכת ומאירה.

קִינָא ז׳, 1) קן nest | *Nest* גיט׳ ס״ח ע״ב: קינא דתרנגולא ברא.
2) שיר song | *Gesang* תרג׳ יב״ע בר׳ ד׳ כ״ב: מרת קינין וזמרין.

קִינָאָה ז׳, חרש מתכת metal-worker | *Metallarbeiter* תרג׳ תה׳ ס״ו י׳ (כצרף כסף): קינאה דמתיך סימא.

קִינְבִּי עי׳ קוֹטֶב. תוס׳ צוק׳ שבי׳ ו׳ כ״ז: זיתים של שביעית אין עושין אותו בקינבי.

קִינָה — קִינוֹת מגילת איכה the Book of Lamentations | *das Buch der Klagelieder* ב״ב י״ד ע״ב: סדרן של כתובים וכו׳ שיר השירים וקינות דניאל וכו׳.

קִינּוּחַ ז׳, נגוב ונקוי wiping | *das Abwischen* חולי׳ ק״ה ע״א: קינוח הפה.

קִינּוּחַ סְעוּדָה פרפרת שאחרי הסעודה dessert | *Dessert* פס׳ נ״ז ע״א: בקינוח סעודה.

קִינּוּי ז׳, הזהרת הבעל לאשתו החשודה warning given to the supected wife | *Eifersuchtskundgebung des Mannes an seine verdächtige Frau* סוטה ב׳ ע״ב: אין קינוי אלא לשון התראה.

קִינוּמָא ז׳, קונם ושבועה oath | *Schwur* תרג׳ דהי״ב ל״ד כ״ד (האלות): קינומי לוטיא.

קִינוּנְיָא נ׳, יד אחת, שותפות חשאית partnership, conspiracy | *(geheimes) Übereinkommen* תוס׳ קיד׳ ג׳ ה׳: שמא עשו קינוניא.

קִינוּף ז׳, מטה שיש בה רשת כתרים בפני הזבובים a curtained couch (a protection against the flies) | *Bett mit Fliegennetz* סוכה י׳ ע״א: פירסה עלגבי הקינוף.

קִינוּקוֹס [קִינִיקוֹס] ז׳, אחוז בולמוס של כלב שוטה hydrophobic | *von der Hundswut befallen* ירוש׳ גיט׳ פ״ז מ״ח ע״ג: והמקרע את כסותו וכו׳ קינוקוס.

קִינוּקְנוֹת ז״ר, מקלות לרדות בהם chastising rods | *Geißelruten* אדר״נ פ״מ: ומקל וקינוקנות.

קִינְטוּר ז׳, מוסר ותוכחה, אונאת דברים rebuke, reproach | *Vorwurf, Kränkung* פסיק׳ שמעו קי״ז ע״ב: דברי תוכחות וכו׳ דברי קינטורין.

קִנְטוּר, קִנְטָר ז׳. בריה אגדית שחציה סוס וחציה אדם | centaur (half-hors and half-man) | *Zentaur* ב״ר פכ״ג: עד כאן בצלם ובדמות מכאן ואילך נתקלקלו הדורות ונבראו קינטורין; ילק׳ דהייא תתרע״ב: קינטרין.

קִנְטָרָא ז׳. משקל מאה ליטרא | hundredweight | *Zentner* בכורות נ׳ ע״א: לקינטרא תיקלא.

קִנְטָרָה ז׳. אנך | *Bleilot* | plummet ירוש׳ מגי׳ פ״ג ע״ד ע״ב: צריך שיהא איש בראש דפא ואת בסוכה שכן הוא שניץ ונחית כהדין קינטרה.

קֵינִי, קיניגיא עי׳ קֵנָאָה. תרג׳ יר׳ י׳ ט׳ (צורף): קיני; תרג׳ שני אס׳ א׳ ב׳: וכל קיניגייא.

קִנְסָא ז׳. גזיר עץ | *Holz-stück, Span* | piece of wood, chip עיר׳ ק׳ ע״ב: קא נתרי קינסי.

קִנְסוֹן ז׳. רשימה | *Verzeichnis* | register אסת״ר א׳ א׳: הביאו לי קינסון הנעתקין.

קִנְקִלָא, קִנְקִילוֹן, קִנְקָל, קִנְקַלְטוֹן ז׳. שבכה, סורג | *Gitter, Gitterwerk* | lattice-work דב״ר פ״י: האזן לגוף כקינקל לכלים שכן הקינקל כמה כלים ניתנים עליו ואת נותן מוגמר תחתיו וכולם מתעשנים; פסיק׳ בשלח פ״ו ע״ב: כיצד היו המים עשויין לישראל כאילין קינקילייא; ירוש׳ שבת פ״ה ז׳ ע״ב: קינקילון גורר; שם פ״ז י׳ ע״ג: קינקלטון משום עושה בתים.

קִנָּר, קִנָּרָס, קִנְרָסָא ז׳. מין ירק | *Artischocke* | artichoke כלא׳ פ״ה מ״ח: והקינרס כלאים בכרם; ירוש׳ שבי׳ פ״ט ל״ח ע״ד: אין מחייבין לשרש הקינרים בשביעית; ביצה פ״א ס׳ ע״ד: מיכיל קינרסיה.

קי״ס קריעת ים סוף.

קִיסָא ז׳. 1) עץ, עצים | *Holz* | wood תרג׳ יב״ע במ׳ ל״ה י״ח (בכלי עץ): מנא דקיסא.
2) פרי קשה כעץ | *holzig* | woodlike ירוש׳ שבת פ״ו י׳ ע״ב: דאתון מיכול קיסייא בסופא.
3) אילן | *Baum* | tree קהל״ר ז׳ ו׳: אוף אנן קיסין.
4) עץ התליה | *Galgen* | gallows תרג׳ יב״ע דב׳ כ״א כ״ג (לא תלין נבלתו על העץ): לא תבית נבלת גושמיה על קיסא.

קִיסְוָא ז׳. קשוה, מין כלי | *ein Gefäß* | a vessel תוס׳ צוק׳ זב׳ א׳ י״ב: היין שנסכו בקיסוא.

קִיסוֹם עי׳ קִיסוֹס. כלא׳ פ״ה מ״ח: הארוס והקיסום ושושנת המלך וכל מיני זרעים אינן כלאים בכרם.

קִיסוּמָא ז׳. מס | *Steuer* | tax תרג׳ חבק׳ ג׳ י״ז: ולא יגבין קיסומא.

קִיסוֹס ז׳. מין צמח | *Epheu* | ivy תוס׳ כלא׳ ג׳ י״ג: האירוס והקיסוס ושושנת המלך מין זרעים ואינן כלאים בכרם.

קִיסוֹסָא ז׳. 1) כנ״ל. ירוש׳ כלא׳ פ״ה ל׳ ע״א: קיסוס — קיסוסא.
2) זרע צמר־גפן | *Baumwoll-samen* | cotton-seed ירוש׳ שבת פ״ב ד׳ ע״ג: קיק — קיסוסא.

קִיסְמָא ז׳. מין מדת הלח | *ein Flüssigkeitsmaß* | a liquid measure ירוש׳ סנה׳ פ״ט כ״ז ע״ב: קסווה — קיסמא.

קיסטרא עי׳ קַסְטִירָא. תרג׳ ירוש׳ במ׳ ל״א כ״ב (הבדיל): קיסטרא.

קיסלון עי׳ קוּלְסִיתָא. ילק׳ בר׳ כ״ז: חגורות וכו׳ צלצלין דקיסלון.

קֵיסָם ז׳. שבב, בקעת | *Splitter* | chip ביצה פ״ד מ״ז: קיסם לחצוץ בו שיניו.

קִיסְמָא ז׳. 1) כנ״ל. תרג׳ יב״ע במ׳ כ״ה ג׳: דלא מתפרש בלא קיסמא.
2) קסם | *Zauber* | charm תרג׳ משׁ׳ ט״ז י׳ (וקסם על שפתי מלך): קיסמא על שיפותיה דמלכא.
3) שם איש | *männlicher Name* | a man's name סנה׳ צ״ח ע״א: יוסי בן קיסמא.

קֵיסַר, קֵיסָרָא | *Cäsar, römischer Kaiser* | Caesar, Roman emperor גיט׳ נ״ו ע״א: נירון קיסר וכו׳; ע״ז י׳ ע״ב: ההוא קיסרא דהוה סני ליהודאי.

קֵיסְרָאנָא ת׳. של קיסר | *cäsarisch, kaiserlich* | Caesarean ע״ז ו׳ ע״ב: דינרא קיסראנא.

קֵיסָרוֹן, קֵיסָרִי עיר־חוף בצפון א״י Caesarea, maritime city in the north of Palestine | *Cäsarea, Seestadt im Norden Palästinas* תרג׳ יב״ע במ׳ כ״ד י״ט: כרכא מרודא דקיסרוון; מגי׳ ו׳ ע״א: קיסרי בת אדום שהיא היתה מטרופולין של מלכים.

קֵיסָרִי, קֵיסְרָיָא, קֵיסְרָיִי ת׳, מעיר קיסרי Caesarean | *aus Cäsarea* תוס׳ דמ׳ ד׳ כ״ג: הניח קיסרי ומצא אגרי; ירוש׳ תענ׳ פ״ב ס״ה ע״א: ר׳ תחליפא קיסריא: כלא׳ פ״ט ל״ב ע״א: אגבין קיסריי.

קֵיסָרִין עי׳ קֵיסָרוֹן. ירוש׳ פס׳ פ״ג ל׳ ע״ב: רבנין דקיסרין.

קִיפָה נ׳, משקע של תבשיל בשר sediments of boiled meat | *Bodensatz von gekochtem Fleisch* חול׳ פ״ט מ״א: העור והרוטב והקיפה.

קיפה עי׳ קוּפָּה. תוס׳ כל׳ ב״ב ג׳ ז׳: קיפה שנפלה משקין לתוכה וכו׳.

קִיפּוּי ז׳, קצף שעל פני נוזלים froth | *Schaum* ע״ז ב״ו ע״א: קיפוי דחבית.

קִיפּוּל ז׳, כפילה וגלימה folding up | *das Zusammenfalten* שבת כ״ח ע״ב: קיפול מועיל.

קִיפּוֹנוֹס ז׳, שם אחד משערי בית המקדש name of a Temple gate | *Name eines der Tempeltore* מד׳ פ״א מ״ג: קיפונוס מן המערב.

קִיפּוֹנוֹת נ״ר, מין דג a fish | *eine Fischart* ספרא שמיני פרק ד׳ פרשה ג׳: אין לי אלא המרבה בקשקשים ובסנפירים כגון קיפונות.

קִיפּוֹף ז׳, 1) מין קוף long-tailed ape | *Meerkatze* בכור׳ ח׳ ע״א: הפיל והקוף והקיפוף.
2) מין עוף a species of owls | *eine Eulenart* חול׳ ס״ג ע״א: באות שבעופות קיפוף.

קִיפּוֹפָא כנ״ל 2. תרג׳ ויק׳ י״א י״ז (הינשוף): קיפופא.

קִיפּוּץ ז׳, קפיצה ודילוג jumping | *das Springen* ירוש׳ ביצה פ״ה ס״ג ע״א: קיפוץ עוקר שתי רגליו כאחת ריקוד עוקר אחת ומניח אחת.

קִיפֵּחַ ת׳, גבוה, ורזה tall and meagre | *schmächtig* בכ׳ מ״ה ע״ב: הקיפח – אריכא ושמיטא.

קִיפְלוֹס, קִיפְלוֹרוֹס עי׳ קוּפְלָה 2. ויק״ר פכ״ה: בסים מלמטן וקיפלוס מלמעלן; שהש״ר ה׳ ט״ו: קיפלורוסים.

קִיפְלוֹרְיָא שם מקום name of a place | *Ortsname* תוס׳ צוק׳ תר׳ ב׳ י״א: מקיפלוריא עד אוקינוס.

קִיפְרוֹס, קִיפְרֹס שם אי בים התיכון Cyprus | *Zypern* ירוש׳ סוכה׳ פ״ה נ״ה ע״ב: הלך הדם בים עד קיפרוס: איכ״ר ד׳ י״ט: קיפרס.

קִיֵּץ פיעל, 1) הקצה מקום לאחר למשך הקיץ to cause to summer | *den Sommer zubringen lassen* ב״ר פל״ד: מקייץ אני עליהם את העוף.
2) הקריב על המזבח במשך הקיץ to offer on the altar during the summer | *während des Sommers auf dem Altar Opfer darbringen* ירוש׳ יומא פ״ה מ״ב ע״ב: מקייצין בה את המזבח.

הֵקִיץ הפ׳, •־ 1) עורר to awaken | *aufwecken* במ״ר פ״י: היו מתייראים להקיצו וכו׳ והלכה היא והקיצתו.
2) ניכה to deduct | *abziehen, abrechnen* ספרי במ׳ ח׳: ואין מקיץ מכתובתה.

קַיִץ •־ קֵיץ הַמִּזְבֵּחַ עונת הקיץ של המזבח, כשהקרבנות מועטים the altar's summer time, when the altar was unemployed for private offerings | *Sommerzeit des Altars, während welcher es an Pflichtopfern mangelte* שקי׳ פ״ד מ״ג: מותר הפירות לקיץ המזבח.

קַיָּץ ת׳, קבוע defined | *festgesetzt* נד׳ פ״ו ע״א: התם קיץ אשה מי אית לה קיצותא.

קִיצָא ז׳, 1) קץ, סוף end | *Ende* תרג׳ בר׳ ו׳ י״ג (קץ כל בשר): קיצא כל בישרא.
2) עי׳ קִיצָּה 2. תוס׳ צוק׳ כת׳ ד׳ ז׳: אין כלום לאחר הקיצא.

קֵיצָא ז׳, פירות הקיץ summer fruits | *Sommerfrüchte* תוס׳ צוק׳ ב״מ ט׳ ה׳: הלוקח שדה קיצא מחבירו והיו בה תפוחים ורימונים.

קִיצְבָה עי׳ קִצְבָה. תוס׳ כת׳ ד׳ ה׳: רפואה שיש לה קיצבה.

קִיצָה נ׳, 1) חתך cutting | *Schnitt* תוס׳ שבי׳ ג׳ י״ד: הקוצץ וכו׳ מכוין שתהא קיצתה שוה.

2) קביעות defined term, price | *Festgesetztes (Zeit, Preis)* תוס׳ כת׳ ד׳ ז׳: אין כלום לאחר הקיצה; ירוש׳ שם פ״ד כ״ט ע״א: כל מכה שיש לה קיצה וכו׳.

קֵיצוֹן ת׳, של קיץ of the summer | *sommerlich* שבי׳ פ״ה מ״ד: בצלים הקיצונים.

קִיצּוּעַ ז׳, גזירה וחיתוך trimming | *das Abstutzen* ב״ק ס״ו ע״ב: אין צריכה קיצוע.

קִיצוֹצָא ז׳, מין חומט a lizard | *eine Eidechsenart* תרג׳ יב״ע ויק׳ י״א ל׳: (והחמט): קיצוצא.

קִיצוֹצְתָא נ׳, חתיכה piece | *Stück* ילק׳ בר׳ קל״ג: והוה קצרן וכו׳ קיצוצותיה.

קִיצוֹתָא עי׳ קִיצָה 2. נד׳ ד׳ ע״ב: משום דלא אית ליה קיצותא.

קִיצְחָא ז׳, קצח black cumin | *schwarzer Kümmel* תרג׳ ישי׳ כ״ח כ״ה (קצח): קיצחא.

קִיצְצָה עי׳ קִיצָה 1. ירוש׳ שבי׳ פ״ד ל״ה ע״ג: שתהא קיצצתן שוה.

קִיצְרָה עי׳ קַסְטְרָא. ירוש׳ שבת פט״ז ט״ו ע״ד: קיצרה של ציפורין.

קִיק ז׳, 1) מין עוף a bird | *ein Vogel* ירוש׳ שבת פ״ב ד׳ ע״ג: עוף הוא ושמו קיק.

2) מין אילן castor-oil-plant | *Rizinus* שבת פ״ב מ״א: אין מדליקין וכו׳ ולא בשמן קיק ולא בשמן שרפה.

קִיקוּלִים ז״ר, זנות prostitution | *Prostitution* ילק׳ תה׳ תרס״ב: שמלא כל העולם נבלות העמיד וכו׳ בתי קיקולים.

קִיקְלָא, קִיקִלְתָא נ׳, גל אשפה dunghill | *Misthaufen* פסיק׳ שמעו קי״ח: כד תימוט בירה בירה שמה וכד תרום קיקלא קיקלא שמה; שהש״ר ד׳ ד׳: ולא טב לך תיסוק ותצלי בהדין טורא בריכא ולא תצלי בההיא קיקלהא.

קִיר —. שולים, זֵר rim | *Rand* סוכה כ׳ ע״ב: אם יש להן קיר אין מסככין בהן.

קִירָא ז׳, 1) שעוה wax | *Wachs* שבת קל״ג ע״ב: שב מינאי תרבא וחדא קירא.

2) אבטיח gourd | *Kürbis* ירוש׳ ערלה פ״ג ס״ג ע״ב: קירייא וקרותא.

קִירָאָה ז׳, מוכר שעוה dealer in wax | *Wachsverkäufer* ב״מ ס״ג ע״ב: ולהאי מאן דיהיב זוזי לקיראה וכו׳.

קִירוּב ז׳, קורבה, סמיכות nearness | *Nähe* ירוש׳ מעש״ש פ״א נ״ג ע״א: בריחוק מקום וכו׳ בקירוב מקום.

קִירוּב בָּשָׂר מגע הגוף contact of bodies | *körperliche Berührung* שבת י״ג ע״ב: ישן עמו בקירוב בשר.

קִירוּב פָּנִים סבר פנים יפות welcome reception | *freundliche Aufnahme* ירוש׳ קיד׳ פ״ד ס״ה ע״ב: וצריכין קירוב פנים וכו׳.

קִירוּב שָׂכָר תקוה להרויח chance of profit | *Gewinnaussicht* ירוש׳ ב״מ פ״ה י׳ ע״נ: קירוב שכר וריחוק הפסד.

קִירוּד ז׳, גירוד scraping | *das Striegeln* תוס׳ ביצה ב׳ י״ז: איזהו קירוד אלו קטנים שעושין חבורה.

קִירְוָוא נ׳, קריה, עיר town | *Stadt* ירוש׳ תענ׳ פ״ד ס״ח ע״ד: כל קירווא דהוינן עלין תמן וכו׳.

קִירוּחַ ת׳, טלוא, מנומר white-spotted | *weißgefleckt* תרג׳ יב״ע בר׳ ל׳ ל״ג (טלוא): קירוח.

קִירוּי ז׳, (עשית) כפה מקומרה arched ceiling | *Wölbung* ירוש׳ סוכה פ״א נ״א ע״ד: מצינו סיכוך שהוא כקירוי.

קִירוּם עי׳ קֵרָם. אסת״ר א׳ י״ג: שהיו יודעין לרפאות את הקירום.

קירומה עי' קירוס. ירוש' שבת פי"ג י"ד ע"א: קירוס – קירומה.

קירומיון עי' קרמיון. ב"ב ע"ד ע"ב: וד' נהרות שמקיפין את ארץ ישראל וכו' ירדן וירמוך וקירומיון ופיגה (כהו' אח' קרמיון).

קירון ז', חיה בעלת קרנים | horned animal | *Horntier* תוס' מנ' י"ג ו': הרי עלי קירון וכ'.

קירוס ז', פתיל שבכסא האריגה | thrum in the loom | *Litze am Webstuhl* שבת פי"ג מ"ב: העושה שתי בתי נירין בנירין בקירוס.

קירותא עי' קירא 1. שבת כ' ע"ב: שעוה – קירותא.

קירטום ז', תלושה | plucking | *das Abpflücken* ירוש' ב"ק פ"ב ג' ע"א: על הקירטום משלם נזק שלם ועל השיבור חצי נזק.

קירטון ז', מין עפר לבן | white earth | *eine Art weiße Erde* תוס' ביצה ד' י': שפין כלי כסף בקירטון.

קירי ז', אדון, אדוני | master, O, master | *Herr, mein Herr* ב"ר פפ"ט: קירי – אדון.

קירי תה"פ, לזמן מסויים | in due time | *in bestimmter Zeit* ספרי דב' שכ"ג: עבד קירי אני מוכר לך.

קיריא עי' קירא. סנה' צ"ה ע"א: קיריא ליזבן.

קיריותא עי' קרי. תרג' יב"ע דב' כ"ג י"א (מקרה לילה): מקיריות הרהור ליליא.

קירים שם אמורא | name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש' ביצה פ"ב ס"א ע"ד: קירים דאירמא.

קירים עי' קירוס. ירוש' שבת פי"ג י"ד ע"א: בקירים – קירומה.

קירמא ז', טפיטא, מרבד | hanging, tapestry | *Tapete* מו"ק י' ע"ב: רבא שרא לכסכוסי קירמי.

קירמולין עי' קרמולין. ירוש' נד' פ"ז מ' ע"ב: קירמולין פטורין מן המעשר.

קירס ז', הזמן המיועד, שעת הכושר | the proper time, the season | *rechte Zeit* קהל"ר י"א ג': אם הגיע קירסו של תלמיד חכם להורות וכו'.

קירסום עי' קירטום. ירוש' שבי' פ"ב ל"ג ע"ד: דר' שמעון כר' יהושע בקירסום.

קירסי נ', חומץ | vinegar | *Essig* תרג' מש' י"ט י"ג (הות לאביו בן כסיל): קשה הוא לאבוי היך קירסי.

קירצוף ז', גירוד במסרק גדול | scratching with a large srtigil | *das Striegeln (mit einem großen Striegel)* תוס' ביצה ב' י"ז: איזהו קירצוף גדולים שאין עושין חבורה.

קירקנא ז', ריקוד | dance | *Tanz* נד' כ"א ע"א: שתינא חמרא בריקודא דאבוך ובקירקני דאמך.

קיש: קיש קיש קול דפיקה | the sound of clapping | *das Klappern* ב"מ פ"ה ע"ב: אסתרא בלגינא קיש קיש קריא.

קישוט ז', תכשיט | ornament | *Schmuck* איכ"ר ב' י"ג: כמה קישוטין קשטתי אתכם.

קישוי עי' קשוי. יב' פ"ג ע"א: אין קישוי יותר משתי שבתות.

קישויא ז', קושיה, שאלה | objection | *Einwand* ירוש' פסח' פ"ז ל"ה ע"ב: לית ליה כאילין קישויי.

קישור ז', 1) איגוד | binding | *das Zusammenbinden* שבת קי"א ע"ב: כשם שהוא חייב על קישורו כן הוא חייב על היתרו.
2) התלקטות | gathering | *das Sichzusammenziehen* שם ט"ו ע"ב: קישור עבים וכו' פיזור עבים.

קישושת נ', 1) גבעול של קש | straw | *Strohhalm* תוס' שבי' ב' י"ד: אין מלקטין עשבים מגבי הזבל אבל מלקטין הימנו קישושות.
2) לוח ששמין ע"ג המכה | splint put on a fracture | *Schiene für gebrochene Glieder* ירוש' שבת פ"ה ז' ע"ג: מה בין קישושות לאגד שעל גבי המכה.

קישות נ', 1) קשוא | cucumber | *Gurke* תר' פ"ג מ"א: התורם קישות ונמצאת מרה.

2) דמיון ושווי likeness | *Ähnlichkeit* ב״ר פל״ה: קישותי דבר שהוא מוקש לי.

קִישָּׁן עי׳ יַקְשָׁן. בכורות ס״ה ע״א: הקישן וכו׳.

קִישַּׁרְתָּא נ׳, אזור girdle, belt | *Gurt* ירוש׳ סנה׳ פ״ב כ׳ ע״ג: אית דמרין קישרתיה.

קִיתוֹן, קִיתוֹנָא ז׳, גביע, כד cup | *Becher* סוכה פ״ב מ״ט: לעבד שמזג כוס לרבו ושפך לו קיתון על פניו; אסת״ר ב׳ א׳: קיתונא דנחשא.

קַל — קַל וָחוֹמֶר לימוד דבר חמור מדבר קל a conclusion a minori ad majus | *Schluß vom Leichten auf's Schwere (a minori ad majus)* פס׳ ס״ו ע״א: קל וחומר הוא ומה תמיד שאין ענוש כרת דוחה את השבת פסח שענוש כרת אינו דין שדוחה את השבת.

קַל וָחוֹמֶר שֶׁל חוֹשֶׁךְ שאינו הגיוני an absurd syllogism | *absurde Schlußfolgerung* ב״ר פכ״ג: קל וחומר של חושך.

קְלָא 1) ז׳, אבן stone | *Stein* ע״ז י״ח ע״ב: שקל קלא שדא בהו.
2) פ״י, עי׳ קְלֵי. ב״מ ל׳ ע״א: דמקלא קלי לה.

קְלָא אִילָן עי׳ קְלָאִילָן. ב״מ ס״א ע״ב: שתולה כלא אילן בבגדו ואומר תכלת הוא.

קְלָא פַּנְדָּר שם איש a man's name | *männlicher Name* ב״ר פ״נ: ה׳ דייני סדום וכו׳ רב נבל קלא פנדר.

קְלָאוֹנָה עי׳ קְלָנְיָא. דב״ר פ״י: לאיסטרטיגין ששימש פרס וקלאונה.

קְלָאִילָן ז׳, צמר מגוון כחול wool dyed with indigo | *indigoblaue Wolle* תוס׳ ע״ז ו׳ (ז׳), א׳: קלאילן שדשו בעצי אשירה ישרף.

קְלָאמִין ז׳, בגד שרד officer's cloak | *Amtsmantel* ויק״ר פכ״ו: כפגן וכו׳ בקלאמין.

קְלָארִין ז׳, אוצר המכלת pantry | *Vorratskammer* תנח׳ קדושים י״ב: ארץ ישראל שהיא קלארין של הקב״ה קרבנות ממנה לחם הפנים ממנה הבכורים ממנה.

קְלָבָּא ז׳, מין שרף הנוטף מאילנות resin | *eine Art Harz* שבת קל״ג ע״ב: קירא וקלבא.

קלב״ד קם ליה בדרבה מיניה.

קלבה״ש קרוב לבין השמשות.

קְלָבּוֹן עי׳ קוֹלְבּוֹן. שק׳ פ״א מ״ה: ואלו שחייבין בקלבון.

קְלָבוּם עי׳ קוֹלָב. שבת ק״כ ע״א: קלבום של פשתן.

קְלַבִּינְטָרִין ז׳, מצע, כר וכסת (soft) pillow | *Ruhepolster* ירוש׳ בר׳ פ״ג ה׳ ע״ד: שומט קלבינטרין שלה ודיה.

קלב״מ קם ליה בדרבה מיניה.

קְלָבָּן עי׳ קוֹלְבָּן. תוס׳ בכורות ה׳ ט׳: ועקלן וקלבן.

קְלַבְרִיאָה חצי האי שבנגב איטליא Calabria, the peninsula in the south-east of Italy | *Kalabrien, Halbinsel im Süden Italiens* ירוש׳ שק׳ פ״ו ב׳ ע״א: בראשונה יצא עד קלבריאה.

קְלָגָּם עי׳ גַּלְיָנָאס. סוטה פ״ח מ״א: אל תראו מפני הגפת תריסין ושפעת הקלגסים.

(קלד) אִיקְלִיד אתפ׳, נסגר ונחתם to be enclosed | *eingeschlossen sein* חול׳ צ״ג ע״ב: סמוך לבשר וכו׳ איקלודי מקלד.

קלדהי, קלדודי [קַלְרוֹהִי] מקום מעינות חמים סמוך לים המלח Callirhoe, warm springs near the Dead Sea | *Kallirhoe, ein Ort mit heißen Quellen in der Nähe des Toten Meeres* תרג׳ יב״ע בר׳ י׳ י״ט (לשע): קלדהי; שם דב׳ א׳ ז׳: קלדוהי. ועי׳ קלרה.

קָלָה — הִתְקַלָּה התפ׳, כלתה נפשו, ערג to consume oneself | *sich verzehren* שהש״ר ג׳ י״א: ומתקלהא בשביל לעשות רצון בוראם.

קָלָה פיעל, עי׳ נִתְקַלְקֵל 2. תוס׳ מכות ד׳ (ה׳), י״ד: קילה עד שלא לקה מלקין אותו שנאמר והכה ונקלה וכו׳ ובכמה הוא קללתו אחד האיש ואחד האשה בריעי וכו׳.

קְלוּבְקְרִין עי' גְּלוּפְקְרִין. כל' פכ"ט מ"ב: ג' סדינין וכו' קלובקרין אחד.

קְלָוָואן, קְלָוָון ז', מפקד commanding | *befehlend* ב"ר פס"ג: קלוון אנא דיתזון בי בני תלתא יומי; ויק"ר פכ"ה: קלוואנין אנא וכו'.

קלווסים (קְלִירוֹסִים) ז"ר, גורל lot | *Los* ילק' יח' שס"ג: בשעה שהפלתי קלווסים על וכו'.

קְלְוּוסִין, קְלְוּוסִים נ', פקודה command | *Befehl* איכ"ר ה' ה': אדריינוס שחיק עצמות אפיק קלווסין ואמר; ירוש' נד' פ"ט מ"א ע"ג: מן יד נפקת קלווסים מן מלכותא וכו'.

קְלוּחָא עי' קִילוּחַ. תרג' איוב כ"ד ח' (מזרם): מקלוחיא.

קָלוּט עי' קָלִיט 1. ילק' תה' תתמ"ח: עד נבכי ים עד קלוטין דימא.

קְלוּמִית עי' קְרוּמִית. ירוש' שבת פ"ח י"א ע"ג: קלומית של קנה.

קָלוֹן — 1) בית זונות house of prostitution | *Freudenhaus* איכ"ר א' מ"ז: להושיבן בקלון של רומי.

2) בית עבודה זרה idolatrous temple | *Götzentempel* ירוש' ע"ז פ"ג מ"ב ע"ג: נפל קלון דטיבריא.

קלונטרין עי' קְלַבִּינְטָרִין. ירוש' נד' פ"ז מ' ע"ג: דרגש וכו' שומט קלונטרין שלה ודיו.

קְלוֹנְיָיא שם מקום סמוך לירושלים (מוצא) a place near Jerusalem (Moza) | *Ort bei Jerusalem (Moza)* ירוש' סוכה פ"ד נ"ד ע"ב: מהו מוצא וכו' קלונייא הוה שמה.

קלוניפו [קַלֵּי נִינְפִּי] כלה נאה beautiful bride | *schöne Braut* פסיק"ר פמ"א: מהו יפה נוף קלוניפו.

קלוניתא עי' קְלָנִיתָא. יומא ל"ח ע"א: נחושת קלוניתא היתה והיתה מאירה כשל זהב.

קְלוּסְטָר ז', סל של אוכל שתולים בפי הבהמה fodder-basket | *Futterkorb* כלי' פ"כ מ"א: הקלוסטר ד' קבין.

קְלוּסְטְרָא נ', בריח, מנעול lock, bar | *Verschluß, Riegel* כלי' פי"א מ"ד: הקלוסטרא שומטה מפתח זה ותולה בחבירו.

קלוסים עי' קְלְוּוסִין. ויק"ר פי"ז: נימוס וקלוסים הוא.

קְלוּסִיתָא נ', כיסוי הראש head-dress | *Kopfbedeckung* ירוש' קיד' פ"ב ס"ב ע"ד: דממטרא לה תחות קלוסיתה דראשה.

קלוסנטר, קלוסנתר [קוּסְמֵינָר] ז', תליין executioner | *Scharfrichter* ילק' אס' תתרנ"ג: מעביר שני קלוסנטרין; תרג' אס' ב' כ"א: תרין קלוסנתרין.

קְלוּסְקָא, קְלוּסְקְיָא נ', עי' גְּלוּסְקָא. ירוש' פס' פ"ב כ"ט ע"ג: אין עושין רקיקין בקלוסקאות; שהש"ר א' א': לאחד שהוליך סאה של חטים אצל הנחתום א"ל הוצא לי ממנה קלוסקיא.

2) גוש של זיתים a mass of olive | *eine Olivenmasse* ירוש' ע"ז פ"ג מ"ב ע"א: הן זיתי קלוסקא הן זיתים המגולגלין.

קְלוּפָּא ז', גלד המכה scab | *Schorf* תרג' יב"ע ויק' י"ד נ"ו (ולספחת): ולקלופא. ועי' קִילוּף.

קְלוּפָּה נ', אחד מעצי בשמים שבקטורת an ingredient of frankincense | *ein Gewürzholz* כר' ו' ע"א: קלופה שלשה.

קְלוּפַּטְרָא עי' קְלֵיאוֹפַּטְרָא. תוס' נדה ד' י"ז: מעשה בקלופטרא מלכת אלכסנדרית וכו'.

קְלוּפִיתָא נ', עור דק thin skin | *dünne Haut* ירוש' שבת פ"ז י' ע"א: כד מכחר בקלופייתא.

קְלוּפְּסִין ז"ר, זיתים למאכל table-olives | *Speiseoliven* תוס' תר' ד' ג': תורמין קלופסין על זיתי שמן.

קְלוּקְסִיָּה עי' קוֹלְקָס. ירוש' נד' פ"ז מ' ע"ב: עלי קלוקסייה וכו' שהצביין אוכלין אותן.

קְלַוְקְרוֹן עי' גְּלוּפְקְרִין. מכי' סוף בשלח: וכי לא היה לו למשה כר אחד או כסת אחת או קלוקרון שניה תחתיו.

קְלוּרוֹם מלה של לחש a word in an incantation | *Wort in einem Zauberspruch* יומא פ״ד ע״א: קנדי קנדי קלורום.

קַלּוּת נ׳, 1) מהירות swiftness | *Schnelligkeit* ילק׳ בר׳ קס״א: קלותו של איל.
2) זלזול disregard | *Geringschätzung* כת׳ ח׳ ע״ב: ונהג קלות בעצמו והוציאוהו בכלי פשתן.

קַלּוּת רֹאשׁ קלות דעת, התנהגות שטחית irreverence, frivolity | *Leichtsinn* אבות פ״ג מי״ג: שחוק וקלות ראש מרגילין את האדם לערוה.

קלותא עי׳ קוּלְתָא. ירוש׳ שבת פ״א ג׳ ע״ד: קלותא דמיא.

קָלַח פ״ע, היתה (האש) מתמרת ועולה to rise in a column (fire) | *auflodern* ב״ק ס״א ע״א: לא שנו אלא בקולחת אבל בנכפפת אפילו עד מאה אמה חייב.

קִלֵּחַ פיעל, 1) זרם וזרק to bring forth an uninterrupted jet | *ununterbrochen ausströmen lassen* ע״ז י״ב ע״א: פרצופות המקלחין.
2) קיבל, קיבץ to collect | *empfangen, einsammeln* תוס׳ שק׳ ג׳ ד׳: כהנים מקלחין אותן.

קַלַּח פַּעל, השיר האילן את פריו בוסר to shed fruit prematurely | *(unreife Früchte) abwerfen* תרג׳ יב״ע ויק׳ כ״ו כ׳ (ועץ הארץ לא יתן פריו): ואילן דאנפי ברא יקלח פירוי.

קֶלַח ז׳, 1) גבעול, גזע של צמח stalk | *Stengel* פאה פ״ג מ״ב: קלחים לחים.
2) קילוח, ניצוק jet | *Wasserstrahl* טהר׳ פ״ב מ״א: ספק מן הקדירה נתזו ספק שהקלח נגע בידיה.

קָלַט — 1) קיבל to retain, to absorb | *auffangen* אבות פ״ה מט״ו: שמוציאה את היין וקולטת את השמרים.
2) שימש מקלט to give the shelter of an asylum | *als Asyl dienen* מכות י״ב ע״א: עיר שקלטתו כבר.

קַלְטָא ז׳, מקלט asylum | *Asyl* תרג׳ יב״ע במ׳ ל״ה כ״ח (מקלטו): קלטיה.

קלט״ב קינות לתשעה באב.

קַלְטוֹר ז׳, פקיד בחצר המלכות an officer at the royal court | *Hofbeamter* קהל״ר ט׳ י״א: קומים קלטור.

קלטיקה עי׳ לַקְטִיקָא. ירוש׳ מגי׳ פ״ג ע״ג ע״ד: ספסלה וקלטיקה.

קְלֵי פ״י, שרף to burn | *verbrennen* תרג׳ שני אס׳ א׳ ג׳: וקלי ית בית מקדשא.

אַקְלֵי אפ׳, זלזל to neglect | *geringschätzen* תרג׳ דב׳ כ״ז ט״ז (מקלה אביו): דיקלי אבוהי.

אִיקְלֵי אתפ׳, נשרף to be burnt | *verbrannt werden* סנה׳ צ״ו ע״ב: דמקדשא חרוב והיכלא מיקליא.

קַלֵּי ת׳, יפה handsome | *schön* שמו״ר פנ״ב: קלי נינפי.

קַלֵּי; **קַלֵּי קַלֵּי** תה״פ, לאט לאט, בפסיעה דקה step by step | *gemächlich, Schritt für Schritt* שבת קנ״ג ע״ב: דוקא רץ אבל קלי קלי לא.

קַלְיָא ז׳, 1) קלי, שבולת קלויה parched ear | *geröstete Ähre* תרג׳ ש״א י״ז י״א (הקליא): קליא.
2) נחש ארסי poisonous serpent | *giftige Schlange* תרג׳ במ׳ כ״א ח׳ (שרף): קליא.

קְלֵיאוֹפַּטְרָא מלכת מצרים מבית תלמי Cleopatra, queen of Egypt | *Kleopatra, Königin von Aegypten* נדה ל׳ ע״ב: בקליאופטרא מלכת אלכסנדרוס [אלכסנדריא].

קְלִיבוֹסֶת, **קְלִיבוֹסְתָא** נ׳, עצם הירך hipbone | *Hüftbein* שבת נ״ב ע״א: השקד זו קליבוסת; הול׳ צ״ג ע״ב: תרבא דקליבוסתא.

קלידיקום [**קְלִיַרְכוֹם**] ז׳, שר אלף commander of one thousand soldiers | *Chiliarch, Befehlshaber von Tausendschaften* מכי׳ בשלח עמלק פרשה ב׳: אפיטרופוס גוזר גזירה קלידיקום מבטל על ידו.

קְלִיט ז׳, 1) עומק depth | *Tiefe* ב״ר פ״ח: נבכי ים — קליטין דימא.

2) הוזלה חלף קדימת התשלומין **abatement against payment in advance** | *Ermäßigung bei Vorauszahlung* ירוש׳ ב״מ פ״ה י׳ ע״ג: מאי קליטו וכו׳ אילין דיהבין עיבידתא לאילין דמפרשין לריסים וכו׳ אין זו ריבית וכו׳.

קְלִיטָה נ׳, 1) **asylum** | *Asyl* מכות י״ג ע״א: מר סבר לכם לקליטה וכו׳.
2) השתרשות הצמח **taking root** | *das Ansetzen der Pflanzen* ר״ה י׳ ע״ב: שלשים לקליטה.

קָלִיל ז׳, מין כלי **a vessel** | *ein Gefäß* תוס׳ פרה ג׳ (ב), ד׳: וקליליות של אבן היו קבועין בכותל וכו׳ ובתוכן אפר מכל פרה ופרה.

קְלִיל 1) תה״פ, שעה קלה **a short while** | *eine Weile* תרג׳ יב״ע שמ׳ י״ז ד׳ (עוד מעט): תוב קליל זעיר.
2) ת׳, קל **light** | *leicht* גיט׳ נ״ו ע״א: אינהו ידעי דחייא קליל ממיתא.

קַלִּילָא כנ״ל 2, ב״ק ו׳ ע״ב: האי תנא ירושלמי הוא דתני לישנא קלילא.

קַלִּילוּ 1) תה״פ, מעט **a little** | *ein wenig* תרג׳ יב״ע בר׳ מ״ג ב׳ (מעט אכל): קלילו עיבורא.
2) קלות **lightness** | *Leichtigkeit* תרג׳ זכ׳ ה׳ ט׳: מגלן יתהון בקלילו.

קַלִּילוּתָא נ׳, כנ״ל 2, תרג׳ יב״ע בר׳ כ״ט א׳: בקלילותא.

קְלִיסְיָיא שם מקום **name of a place** | *Ortsname* ירוש׳ גיט׳ פ״ד מ״ו ע״א: ערקת לקליסייא.

קְלִיעָא, קְלִיעָה, קְלִיעֲתָא נ׳, דבר קלוע, מעשה עבות **network, plait** | *Flechtwerk, Geflecht* תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ח כ״ב (מעשה עבות): עובד קליעא; ירוש׳ שק׳ פ״א נ״א ע״ב: כפול לשנים קליעה לשלשה שזור לששה וכו׳; סוטה פ״ט כ״ד ע״ג: דהות מזבנא קליעתא דשערה.

קְלִיפָה נ׳, 1) הסרת הקרום **peeling** | *das Abschälen* פס׳ ע״ו ע״א: סגי ליה בקליפה.

2) קרום **husk** | *Haut, Schale* אהלי׳ פ״ו מ״ה: בקלופת השום.

קְלִיקִין עי׳ קִלְקִי 2, ירוש׳ נז׳ פ״ו נ״ה ע״ב: מפספסין בקליקין.

קָלַל – נִתְקַלֵּל נתפ׳, נֵאור, היה מקולל **to be cursed** | *verflucht werden* בר׳ ס״א ע״א: בקללה מתחילין מן הקטן בתחלה נתקלל נחש ולבסוף נתקללה חוה וכו׳.

קָלָל – עי׳ קָלִיל, פרה פ״ג מ״ג: ובפתח העזרה היה מתוקן קלל של חטאת וכו׳ וזורקו לתוך הקלל.

קָלַם פי׳, קרע וחתך **to pare off** | *wegschneiden* ירוש׳ ע״ז פ״ב מ׳ ע״ד: לקה באצבעיה ויהב עליה איספלנית חמתה מתחלחלה וקלמה.

קָלְמוֹס עי׳ קוּלְמוֹס. אדר״נ כ״ה: קלמוסים.

קַלְמֵי, קַלְמִין ז״ר, עי׳ כַּלְמֵי, תרג׳ יב״ע שמ׳ ח׳ י״ב (כנים): מחת קלמי וכו׳ ית קלמין.

קָלְמִין עי׳ קְלָאמִין, ילק׳ בר׳ פ״ד: היה מהלך בקלמין.

קַלְמִין ז׳, עי׳ קוּלְמוֹס, ב״ר פ״א: מילנין וקלמין.

קלמנטרין עי׳ קְלַבִּינְטָרִין, ירוש׳ מו״ק פ״ג פ״ג ע״א: דרגש וכו׳ שומט קלמנטרין שלה ודייו.

קַלְמָרִין ז׳, קסת הסופר **inkstand** | *Schreibzeug* כלי׳ פ״ב מ״ז: קלמרין המותאמות.

קַלְמְתָא עי׳ כַּלְמֵי, תרג׳ שמ׳ ח׳ י״ד (הכנם): קלמתא.

קָלָן, קְלָנָא ז׳, קלון, חרפה **shame** | *Schande* תרג׳ ישׁ׳ כ״ב י״ח: יתובון בקלן; ויק׳ כ׳ י״ז (חסד הוא): קלנא הוא.

קְלָנְבוֹ שם מקום **name of a place** | *Ortsname* סנה׳ ס״ג ע״ב: כי אתא עולא בת בקלנבו.

קָלֶנְדָא, קָלֶנְדָּס ז׳, ראש חודש וראש השנה לרומיים **the Roman kalends** | *römische Kalenden* תוס׳ צוק׳ ע״ז א׳ ד׳: קלנדא אעפ״י שהכל עושין וכו׳; ירוש׳ ע״ז פ״א ל״ט ע״ג: קלנדס לפני תקופה שמנה ימים.

קלני עי' קולני. ילק' שה"ש תתקפ"ג: העמיד וכו' קלנים לעורן.

קלניא נ', קולוניה, מושבה colony | *Kolonie* · סוכה מ"ה ע"א: מקום קלניא היה.

קלניתא נ', מין עוף a bird | *ein Vogel* חול' ק"ב ע"ב: קלניתא עוף טמא הוא.

קלנתיא ת', מן קורינת שבארץ יון Corinthian | *korinthisch* תוס' יומא ב' ד': נחשתן קלנתיא היה יפה כזהב.

קלס פיעל, ־• 1) שיבח והילל to praise | *loben, preisen* פס' פ"י מ"ה: לעלה ולקלס.
2) רקע ברגל to tramp | *trampeln* מרק כ"ז ע"ב: המקלס לא יקלס בסנדל אלא במנעל.

התקלס התפ', ־• השתבח to be praised | *gepriesen werden* ב"ר פ"א: מלך בשר ודם מתקלס במדינה וגדולי המדינה מתקלסין עמו.

קלסטיר עי' קלוסטר. ירוש' שבת פ"ה ז' ע"ב: זכרים יוצאין בקלסטירין.
2) צורה, פרצוף face, countenance | *Gesichtszüge, Antlitz* שמו"ר פכ"ח: קלסטירין של משה דומה לאברהם.

קלסתור כנ"ל 2. תרג' איוב י"ד כ' (פניו): קלסתוריה.

קלסתר עי' קלסטיר 1. 2. ספרא מצורע פרשה א' פרק ב': הקלסתר ארבעת קבים; ב"ר פמ"א: וכי אחים היו אלא שהיה קלסתר פניו דומה לו.

(קלע) איקלע אתפ', בא, הגיע; חל to happen to come | *zufällig kommen, eintreffen* פס' מ"ו ע"ב: הואיל ומיקלעו ליה אורחים חזי ליה; ר"ה כ' ע"א: איקלע יום ל"א בשבת.

קלעילין עי' קלאילן. מעי' י"ג ע"א: הרש קלעילין בשדה.

קלף פ"י, הסיר את הקליפה to peel | *abschälen* פס' פ"ז מ"ב: יקלף את מקומו.

נקלף נפ', הוסר to be peeled off | *losgelöst werden* שהש"ר ח' ד': מאליו היה נקלף.

קלף פיעל, עי' קלף. מעש' פ"ד מ"ה: המקלף שעורים וכו'.

נתקלף נתפ', הוסרה הקליפה to be peeled off | *abgeschält werden* כל' פ"י מ"ה: חבית שנתקלפה וכו'.

קלף ז', עור של בהמה מעובד לכתיבה a kind of parchment | *eine Art Pergament* שבת ע"ט ע"ב: קלף במקום בשר.

קלפא ז', 1) קליפה bark | *Schale* תרג' ברי' ל' ל"ז (מחשוף הלבן): קלפין חוורין.
2) קשקשת scales | *Schuppen* תרג' ויק' י"א ט' (קשקשת): קלפין.
3) ספחת scab | *Schorf* תרג' ירוש' ויק' י"ג ב' (ספחת): קלפא.

קלפונא ז', מין כלי זמר a musical instrument | *ein Musikinstrument* תרג' דה"א ט"ו כ' (עלמות): קלפונין.

קלפטרא עי' קליאופטרא. נדה ל' ע"ב: בקלפטרא מלכת אלכסנדרוס.

קלפי נ', קופסה שמטילים בה גורלות urn | *Urne* יומא פ"ד מ"א: טרף בקלפי והעלה שני גורלות.

קלצטונירי ז', תליין, שר הטבחים executioner | *Scharfrichter* ע"ז י"ח ע"א: ר' חנינא בן תרדיון וקלצטוניריה מזומנין הן לחיי העולם הבא.

קלק פ"י, קלק פעל, השליך to throw | *werfen* תרג' יב"ע שמ' ט"ו כ"ה (וישלך אל המים): וקלק (כהו' אח': טלק) בגו מיא; ירוש' שבי' פ"ט ל"ח ע"ד: הוה נסיב תורמוסין ומקצץ ומקליק.

קלקול ז', חטא sin | *Sünde* ע"ז ס"ד ע"א: שאני ירושת הגר וכו' שמא יחזור לקלקולו. ועי' קילקול.

קלקיליאה עי' קיליקה. תוס' צוק' שבי' ה' ב': זה בא לידי מקלקיליאה.

קלקל ־• השחית; חטא to damage; to sin | *verderben; sündigen* שבת ק"ו ע"א: כל המקלקלין פטורין; תוס' סוטה ב' ב': אפילו תקלקל לאחר עשרים.

התקלקל התפ' ־• 1) נשחת to be spoiled | *verdorben werden* ירוש' שק' פ"ז נ' ע"ג: נתקלקלה צורתן.

2) טינף את עצמו to soil oneself | *sich beschmutzen* ספרי תצא רפ"ו: נתקלקל בין בריעי בין במים וכו'.

קַלְקַל ז', רשת, כברה network | *Netz* תרג' ירוש' שמ' כ"ז ד' (מכבר): קלקל. ועי' **קַנְקַל**.

קַלְקָלָה נ', 1) ירידה degradation | *Erniedrigung* אב' פ"ב מי"ח: אל תשתדל לראותו בשעת קלקלתו.

2) חטא sin | *Sünde* הור' י"ג ע"א: בזמן ששניהם עומדין בקלקלה האיש קודם לאשה.

קַלְקַנְתּוֹם ז', חומצת הנחושת שבדיו vitriol | *Kupfervitriol* גיט' י"ט ע"א: קלקנתום – חרתא דאושכפי.

קלרה [קַלְרוֹהִי] מקום מעינות חמים סמוך לים המלח Callirhoe, warm springs near the Dead Sea | *Kallirhoe, ein Ort mit heißen Quellen in der Nähe des Toten Meeres* ירוש' מגי' פ"א ע"א ע"ב: לשע – קלרה.

קָלַשׁ פ"י, **אַקְלֵשׁ** אפ', הדק, ריכך to make thin, to weaken, to plane | *abgleichen, verdünnen, weich machen* עיר' ג' ע"א: אמרינן קלוש; מו"ק י"ג ע"ב: מחפין — אקלושי.

אִתְקְלִישׁ אתפ', נעשה דק ורזה to become thin, lean | *dünn, mager werden* תרג' יב"ע בר' כ"א ט"ו: ואתחריך ואתקליש בישריה.

קֶלֶת נ', האבן השקערורי של ריחיים the concave millstone | *der konkave Mühlstein* תוס' ב"ב א' ג': מרחיקין את הריחיים וכו' שלשה מן האיצטרוביל שהן ארבעה מן הקלת.

קלת"ב קינות לתשעה באב.

קַלְתָּא נ', סל basket | *Korb* בכורים פ"ג מ"ח: עשירים מביאין בכורים בקלתות של זהב.

קַלְתוֹת נ', בסים לכירה peg (fire place) of a stove | *Untersatz eines Kochherds* כלי' פ"ז מ"א: הקלתות של בעלי בתים וכו' שהוא מסיק מלבטן וקדירה בשלה מלמעלן.

קַמָּא, קַמָּאָה ת', ראשון first | *erster* בר' מ"ח ע"ב: תנא קמא; תרג' יב"ע שמ' י"ב ב': ירחא קמאה.

קמו"מ קרח מכאן ומכאן.

קַמּוּנְיָא נ', תנור furnace | *Ofen* ע"ז י' ע"ב: שדו ליה לקמוניא חלילא.

קִמּוּץ עי' קוּמוֹס. תוס' ב"ב ה' ו': קמוץ במור וכו'.

קָמוּר, קָמוּרָא ז', חגורה belt | *Gürtel* תרג' תה' י"ח ל"ג (המאזרני): דמזריז לי קמור; תרג' יב"ע ויק' ט"ז ד' (ובאבנט): ובקמורא.

(קמז) נִקְמַז נפ', 1) נתכווץ to shrink, to contract | *sich zusammenziehen* ירוש' עיר' פ"ה כ"ב ע"ד: ולא יתר שהוא נקמז ומפסיד.

2) חדר ונכנס to be squezed in | *hineindringen* עיר' ק"ב ע"א: נשמט אסור נקמז מותר.

קָמַח פ"י, עיבד עור בקמח to dress hides with flour | *mit Mehl gerben* מגי' י"ט ע"א: דקמיח ולא אפיץ.

אַקְמַח אפ', הדק לקמח to pulverize | *zu Mehl machen, pulverisieren* נז' נ"ג ע"ב: דאקמח אקמוחי.

קְמַח — עיפוש לבן שעל היין mould gathered on wine | *Weinkahm* מנח' פ"ח מ"ז: יין שעלו בו קמחין פסול.

קִמְחוּנְיָא שם מקום name of a place | *Ortsname* כת' ס"ז ע"א: הני אשלי דקמחוניא.

קִמְחִית שם אשה a woman's name | *Frauenname* ירוש' מגי' פ"א ע"ב ע"א: שבעה בנים היו לקמחית וכו'.

קֶמֶט ז', כפל העור וכווצו fold, wrinkle | *Falte, Runzel* ב"ב ק"ב ע"א: נתעדן הבשר נתפשטו הקמטין וחזר היופי למקומו.

קַמְטוֹן ז', פקיד high officer | *hoher Beamter* שבת קמ"ה ע"ב: אנמון וקמטון ובעל זמורה.

קַמְטְרָא ז', מלתחה, ארון chest | *Truhe* כלי' פט"ז מ"ז: כסוי קמטרא.

קַמֵּי מה״ג, לפני before, in the presence of | *vor, in Gegenwart von* בר׳ כ״ד ע״א: הוה קאימנא קמיה דרבא; חולי׳ ל״ט ע״א: מקמי דשמעה וכו׳.

קָמִין ז׳, תנור furnace | *Ofen* תוס׳ מקו׳ ה׳ ז׳: המת במרחץ הקמין טמא.

קָמֵעַ, קְמִיעָא ז׳, **קְמִיעָה** נ׳, חתיכת קלף ועליה כתובת לשמירה ולסגולה amulet | *Amulett* כלי׳ פכ״ג מ״א: הקמיע והתפילין; קיד׳ ע״ג ע״ב: תלי קמיעא; תנח׳ נשא י״ז: נתן לה קמיעה.

קְמִיצָה נ׳, 1) לקיחת קומץ מקמח המנחה taking a fistful of the meal-offering | *das Abnehmen einer Handvoll von dem Opfermehl* מנ׳ ט׳ ע״א: קמיצה ואילך מצות כהונה.
2) האצבע הסמוכה לזרת the third finger | *der dritte Finger* כת׳ ה׳ ע״א: זו קמיצה.

קמ״ל קא משמע לן.

קמנטריסין עי׳ קוֹמֶנְטָרִיסִין. ירוש׳ יב׳ פט״ז ט״ו ע״ד: מקמנטריסי המלך.

קָמַע פ״י, קשר וכרך to knot | *anknüpfen* בכורות ל׳ ע״ב: שנשאת לחבר והיתה קומעת לו תפילין על ידו נישאת לעם הארץ והיתה קושרת לו קישרי מוכס על ידו.

קִמְעָה עי׳ קְמִיעָא. פס׳ קי״ג ע״ב: אוכל הרבה ומוציא קמעה.

קַמְפּוֹן עי׳ קוֹמְפּוֹן. ויק״ר פל״א: יהו מחזירין אותו בקמפון.

קָמַץ — נִקְמַץ נפ׳, ניטל ממנו הקומץ to be grabbed from | *die Handvoll abgenommen werden* מנח׳ כ״ב ע״א: מנחות שלא נקמצו.

קִמֵּץ פיעל, 1) נטל חלק to take off a share | *einen Teil abnehmen* ב״ב ק״ו ע״ב: שני אחין שחלקו וכו׳ מקמצין.
2) לקט וקיבץ to collect | *sammeln* כת׳ ע״ז ע״ב: דמקמיץ — זהו המקבץ.
3) חשך כסף to be parsimonious | *sparsam sein* חולי׳ מ״ו ע״א: עשירין מקמצין.

קַמְצָא ז׳, 1) עי׳ קוּמְצָא 1. ויק״ר פל״ד: יהבינן ליה שיתא דינרין בגו קמציה.
2) עי׳ קוּמְצָא 2. ב״ר פ״צ: דקמצתא ודלא קמצתא.

קַמְצָא ז׳, 1) ארבה locust | *Heuschrecke* שבת ע״ז ע״ב: מאי טעמא קרנא דקמצא רכיכא וכו׳.
2) שם איש a man's name | *männlicher Name* גיט׳ נ״ה ע״ב: אקמצא ובר קמצא חריב ירושלים.

קמצון, קַמְצוּץ ת׳, מכווץ ומקומץ compressed | *zusammengedrückt* ירוש׳ בז׳ פ״ט ב״ז ע״ד: אם מצאו קמצוץ אני אומר גל נפל עליו והרגו; מעש״ש פ״ה נ״ד ע״ד: מת קמצון.

קַמְצָן ת׳, כילי greedy | *geizig* תוס׳ צוק׳ סוטה י״ג ח׳: שנטל חלקו וחלק חבירו וכו׳ והיו קורין אותו בן קמצן.

קַמְקְמָה ז׳, מין נחש a species of serpents | *eine Schlangenart* ירוש׳ שבת פ״א ג׳ ע״ב: קמקמה מתעביד חי.

קָמַר פ״י, בנה כפה to arch over | *wölben* עיר׳ פ״ח מ״ט: שבמחוץ צרוך לקמר.

קָמַר פ״י, חגר to girdle | *gürten* תרג׳ איכה ב׳ י׳ (חגרו שקים): קמרו סקין.

קַמְרָא ז׳, חגורה belt | *Gürtel* שבת נ״ט ע״ב: קמרא עילוי המינא.

קַמְרוּטוֹן, קַמְרוּטִין, קָמְרוֹן, קמרסטא, קמרסטה ז׳, כפה, בנין קמור arch | *Gewölbe, Wölbung* ב״ר פל״א: כמין קמרוטון היתה וכו׳; שהש״ר ו׳ ד׳: כמין קמרוטין היו שלא יהיו כלי השרת מתבקעין; כלי׳ פט״ז מ״ז: הכסא שתחת התיבה והקמרון שלה; ירוש׳ שבת פ״א ב׳ ע״ד: קמרסטא; סוכה פ״א נ״ב ע״א: קמרסטה.

קמ״ת קודם מתן תורה.

קָמְתָא נ׳, קמה standing grain | *stehendes Getreide* תרג׳ שמ׳ כ״ב ה׳ (הקמה): קמתא.

קַן ז׳, קול, שאון noise | *Geräusch* גיט׳ ו׳ ע״א: שמע קן קולמוסא וקן מגילתא.

קִנֵּא — הִתְקַנֵּא התפ׳, היה צר עין, התרגז על הצלחת אחרים to be jealous | *beneiden* סנה׳ ק״ה ע״ב: בכל אדם מתקנא חוץ מבנו ותלמידו.

קַנַּאי, קַנְאָן ז׳, בעל קנאה zealous | *Eiferer* סנה׳ פ״ב ע״ב: קנאי בן קנאי; תרג׳ יב״ע שמ׳ כ׳ ה׳: אלה קנאן ופורען ומיתפרע.

קַנֵּב פיעל, חתך וקיצץ to trim, to strip | *abkneipen* כלי׳ פט״ז מ״ב: משיחסום ויקנב.

קַנְבּוֹס, קַנְבָּס ז׳, מין צמח דומה לפשתן hemp | *Hanf* כלא׳ פ״ב מ״ה: היתה שדהו זרועה קנבוס; שם פ״א מ״ח: הקנבס וכו׳.

קַנְגִּיוֹן ז׳, ציד; התגוששות של חיות hunt; fight between wild beasts | *Jagd; Tierkampf* ע״ז י״ח ע״ב: ולא עמדתי בקנגיון.

קנדי מלה של לחש a word in an incantation | *Wort in einer Zauberformel* יומא פ״ד ע״א: קנדי קנדי וכו׳.

קַנְדִּילָא, קַנְדְּלָא ז׳, מנורה candle | *Leuchter* במ״ר פי״ב: כהדא שאשיתא דקנדילא דמיא ומשחא מעורבים כחדא והיא דלקא מן גביהון; ילק׳ בר׳ ה׳: כהדין קנדליא.

קָנֶה ז׳ — גרגרת windpipe | *Luftröhre* בר׳ ס״א ע״א: קנה מוציא קול.

קָנָה — הִקְנָה הפ׳ — גרם קנין, מסר לאחר to transfer | *in Besitz geben* ב״מ ל״ג ע״ב: אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם.

קְנוּבְקָאוֹת נ״ר, מין מאפה a kind of cakes | *ein Gebäck* חלה פ״א מ״ה: סופגנין וכו׳ הקנובקאות וכו׳.

קְנוֹבֶת, קְנוֹבְתָא עי׳ קְנִיבָה. תוס׳ צוק׳ דמ׳ ד׳ ד׳: קנובת ירק שבגינה; ירוש׳ חלה פ״ד ס׳ ע״א: אית תמן קניבה אפריש מן קנובתה.

קַנְוָא ז׳, קונה, יוצר creator | *Schöpfer* ירוש׳ סנה׳ פ״ט כ״ז ע״ב: כגון אילין נפתאי דמקללין לקנייך קיינך קנווך.

קנוטרוכוס עי׳ נַנְדְּרוֹפוֹס. ירוש׳ תר׳ פ״א מ׳ ע״ב: היוצא בלילה קנוטרוכוס.

קָנוֹן ז׳, טנא של קנים a reed basket | *Rohrkorb* מו״ק כ״ז ע״א: לא בטבלא ולא באסקוטלא ולא בקנון אלא בסלים.

קְנוֹנְיָא עי׳ קִינוֹנְיָא. ב״מ י״ג ע״א וע״ב: חישינן לפירעון ולקנוניא.

קְנוֹקְנוֹת נ״ר, 1) זלזולים של גפן rods | *Ranken* חולי׳ צ״ב ע״א: קנוקנות שבה אלו ריקנין שבישראל.

2) בדי עורקים branch sinews | *Verästelungen der Spannader* שם: גיד אמר רחמנא ולא קנוקנות.

קָנַח פ״י, **קִנַּח** פיעל, ניגב וניקה to wipe off | *abwischen* תוס׳ ב״ב ה׳ ד׳: קונח מן האגן; בר׳ פ״ח מ״ג: מקנח ידיו.

נִתְקַנַּח נתפ׳, נתנגב, נמחה to be wiped off | *abgewischt werden* חולי׳ ל״ו ע״א: נתקנח הדם.

(קנט) הִקְנִיט הפ׳, הרגיז to vex, to annoy | *ärgern, kränken* פס׳ פ״ד ע״א: אל תקניטני וכו׳.

קְנַט פעו״י, 1) כנ״ל. תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ב כ׳ (וגר לא תונה): וגיורא לא תקנטון.

2) קצה נפשו to loathe | *Widerwillen empfinden* תרג׳ יב״ע במ׳ כ״א ה׳ (ונפשנו קצה): ונפשתנא קנטת.

אַקְנֵיט אפ׳, הפציר to vex | *drängen, quälen* תרג׳ רות א׳ ט״ז (אל תפגעי בי): לא תקניטי בי.

קִנְטוֹר עי׳ קִינְטוֹר. ילק׳ ירמ׳ רס״ד: דברים של קנטורים.

קִנְטִינָר ז׳, חצר court | *Hof* תוס׳ ב״ב ו׳ כ״ד: קנטינר אני מוכר לך הרי זה מעמיד לו שתים עשרה על שתים עשרה.

קִנְטִירָא, קִנְטֵר ז׳, משקל ככר hundredweight | *Zentner* ב״מ פ״ז ע״א: איכא דוכתא

דקרי ליה לתיקלא קנטירא; ויק״ר פכ״ה: עשרת אלפים קנטריא דכספא.

קִנְטֵר פ״י, **הִתְקַנְטֵר** התפ׳, הקניט והרגיז to annoy, to rebuke | *kränken, tadeln* פס׳ ס״ו ע״א: התחיל מקנטרן בדברים; במ״ר פ״א: מתקנטרים לפניהם.

קֶנְטֵר ז׳, מוט ברזל לחתירה crow-bar | *Brech-stange* כלי פי״ד מ״ג: הקנטר של בנאי.

קַנְטְרָן ת׳, 1) בעל קליפה קשה with hard shell | *hartschalig* שהש״ר ו׳ י״א: אגוזים קנטרנים. 2) איש ריב ומדון quarrelsome | *streitsüchtig* נד׳ מ״ח ע״א: אנשי גליל קנטרנין היו.

קַנְיָא ז׳, קנה reed | *Schilfrohr* שבוע׳ כ״ט ע״א: קניא דרבא.

קְנִיבָה, קְנִיבְתָא נ׳, 1) גזירה וחתיכה cutting | *das Abkneipen* שבת קי״ד ע״ב: קניבת ירק. 2) פסולת refuse | *Abfälle* תוס׳ שבי׳ ו׳ ב׳: אין מחייבין אותו לאכול קניבת ירק; ירוש׳ שם פ״ז ל״ז ע״ב: הדא קניבתא דירקא.

קניגון עי׳ קַנְיגְיוֹן. ויק״ר פי״ג: בהמות ולויתן הן קניגון של צדיקים לעתיד לבא.

קְנֵיגִי ז׳, צייד hunter | *Jäger* חול׳ ס׳ ע״א: וכי משה רבינו קניגי היה או בליסטרי היה.

קְנֵיגְיָא, נ׳, **קְנֵיגְיוֹן, קְנִיגִין** עי׳ קְנֵגְיוֹן. ב״ב ע״ד ע״ב: א״ר יונתן עתיד גבריאל לעשות קניגיא עם לויתן; ע״ז י״ח ע״ב: שלא עמד בקניגיון; אסת״ר א׳ י״ב: עד שהקב״ה מראה קניגין דידיה היאך הוה מיתציד.

קניטרופוס עי׳ גַּנְדְּרוֹפוֹס. ירוש׳ גיט׳ פ״ז מ״ח ע״ג: היוצא בלילה קניטרופוס.

קָנְיָיא ז׳, קונה, יוצר creator | *Schöpfer* ירוש׳ סנה׳ פ״ט כ״ז ע״ב: אילין נפתאי דמקללין לקנייך קיינך וכו׳.

קִנְיָן — רכישה, קיום ההסכם symbolical form of making an agreement binding | *Befestigung eines Abkommens durch eine symbolische Handlung* ב״ב מ׳ ע״א: קנין בפני שנים וכו׳.

קְנִישְׁקְנִין ז״ר, מין כלי שתיה drinking tubes | *ein Trinkgefäß (mit Röhren)* שבת ס״ב ע״ב: ושתה בקנישקנין וכו׳.

קַנְכִּירִי נ׳, **קַנְכִּירִינוֹן** ז׳, מין אבן טובה a precious stone | *ein Edelstein* תרג׳ שמ׳ כ״ח י״ט (לשם): קנכירי; יב״ע שם: קנכירינון.

קָנַם פעל, נדר ע״י אמירת קונם to make a vow of abstinence by using the word „konam“ | *ein Gelübde tun unter Verwendung des Wortes „konam“* נד׳ י׳ ע״ב: מקנמנא וכו׳.

קָנַס פ״י, ענש to punish | *strafen* שבת ג׳ ע״ב: קנסו שוגג אטו מזיד.

נִקְנַס נפ׳, נגזר to be decreed | *verhängt werden* עיר׳ י״ח ע״ב: שנקנסה מיתה וכו׳.

קְנַס עי׳ קָנַס. ב״מ ע״ב ע״א: קנסינן היתירא וכו׳.

אִתְקְנַס אתפ׳, נענש to be condemned | *verurteilt werden* תרג׳ יב״ע במ׳ ל״ה כ״ה: אתקנס לממת.

קְנָס, קְנָסָא עונש ממון penalty, fine | *Geldstrafe* כת׳ מ״ג ע״א: מודה בקנס פטור; סנה׳ ג׳ ע״א: פלגא ניזקא קנסא.

קַנְסוֹרִם ז״ר, מין נעלים a sort of shoes | *eine Art Schuhe* ירוש׳ יב׳ פי״ב י״ב ע״ג: כגון אילין קנסורס.

קנקול, קַנְקִיל, קַנְקַל ז׳, שבכה, סורג lattice-work | *Gitter, Gitterwerk* ב״ר פע״ח: כאלו את נתון לפנים משבעה קנקלין; כלי׳ פכ״ב מ״י: קנקילין שיש בהן בית קבלת כסות; ירוש׳ שבי׳ פ״ב ל״ד ע״א: עבדין קנקולין.

קַנְקַן ז׳, 1) בקבוק pitcher, cask | *Krug, Faß* אב׳ פ״ד מ״כ: אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו. 2) ברזל שבמחרישה coulter | *Pflugmesser* ב״מ פ׳ ע״א: בבקעה וחרש בהר אם נשבר הקנקן חייב.

קנקנתום עי׳ קַלְקַנְתּוֹם. גיט׳ פ״ב מ״ג: בכל כותבין בדיו וכו׳ ובקנקנתום.

קַנְתָּה נ׳, בית יד, קת handle | *Griff* ירוש׳ נד׳ פ״א ל״ו ע״ד: קנתה דכולבה.

קַנְתּוֹר עי' קֶנְטֵר. תוס' ב"מ ד' ה': קנתור של בנאי.

קַנְתִּיר עי' קִנְטִינָר. ב"ב צ"ח ע"ב: מאי קנתיר תרבץ אפדני.

קַנְתַּל ז', מין אוכף pack-saddle | *Saumsattel* פרה פי"ב מ"ט: הסלים שבקנתל.

קִנְתֵּר עי' קִנְטֵר. ירוש' פס' פ"ו ל"ג ע"א: התחיל מקנתרן בדברים.

נִתְקַנְתֵּר נתפ', נרגז to be rebuked | *Vorwürfe bekommen* ספרי דב' א': נתקנתר עלי ר' עקיבא

קַנְתְּרִין עי' קִינְטוּר. ריש קהל"ר: שהיה נבואתן דברי קנתרין.

קַנְתְּרָן עי' קַנְטְרָן 2. אסת"ר ב' ה': וכי קנתרן היה ועובר על גזירת המלך.

קְסַגְלַגַּס הקיסר הרומי קיוס קליגולא Caius Caligula, the Roman emperor | *Gaius Caligula, römischer Kaiser* תוס' צוק' סוטה י"ג ו': ונהרג קסגלגס ובטלו גזירותיו.

קס"ד קא סלקא דעתך.

קַסְדָּא, קַסְדָּה נ', קובע helmet | *Helm* כל' פי"א מ"ה: קסדא טמאה; שמו"ר פט"ו: קסדה ושריון.

קַסְדּוֹר ז', פקיד צבא quaestor | *Quaestor* שבת מ"ט ע"א: ראהו קסדור אחד.

קַסְוָה, קַסְוָוא נ', קשוה, מין כלי לניסוך vessel for libation | *Libationsgefäß* סנה' פ"ט מ"ו: הגונב את הקסוה (ירוש' שם: הקסווא).

קְסוּמָא ז', קוסם charmer | *Zauberer* תרג' יב"ע בר' כ"ב כ"א: רב קסומיא.

קסוסטבן [קְסִיסְטְוָון] ז"ר, מין מטבע a coin | *eine Münze* ירוש' ב"מ פ"ה י' ע"ג: מתרתין קסוסטבן.

קְסוּסְנוּן שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש' כת' פ"ב כ"ו ע"ג: אפילו עדיה בקסוסנון.

קִסְט ז', מן מדת הלח a liquid measure | *ein Flüssigkeitsmaß* ירוש' תענ' פ"ד ס"ט ע"ג: אין הוה יליף שתי קסט דחמר ישתה פלגא.

קסטוריא [קוּסְטוֹדְיָא] נ', משמר guard | *Wache* ירוש' גד' פ"ט מ"א ע"ב: לקסטוריא שהיתה עוברת.

קַסְטִיא, קסטיטירון, קַסְטִירָא ז', בדיל tin | *Zinn* תנח' שופ' י"ד: כלי זין קסטיא; ירוש' סנה' פ"ז כ"ד ע"ב: אבר וקסטיטירוי מעורבין; תרג' יב"ע במ' ל"א כ"ב (בדיל): קסטירא.

קַסְטְלִין ז', מגדל מים tower with reservoir for water | *Wasserturm* תוס' מקו' ד' ו': קסטליו המחליק מים בכרכין.

קַסְטְרָא, קַסְטְרָה נ', מבצר fortification | *Festung* במ"ר פי"ב: מצודתי — קסטרא דידי; איכ"ר ג' ז': קסטרה של פרסיין.

קְסָיָא נ', מין כיסוי cover | *Decke* מכש' פ"ה מ"ח: קסיא של שולחנות וכו'.

קְסִיט עי' קֶסְט. ב"ר פמ"ט: חד קסיט.

קְסִיטוֹלִין ז', מבצר castle | *Festung* ירוש' ע"ז פ"ג מ"ב ע"ג: נפל קסיטולין דטיבריא.

קְסָיָה נ', נעל יד glove | *Handschuh* כל' פט"ז מ"ו: קסייה של זורי גרנות.

קְסִילְפָנוּס, קסלופנוס ז', לפיד torch | *Fackel* פסיק' קומי אורי קמ"ד ע"ב: עתידה ירושלם לעשות קסילפנוס לאמות העולם והן מהלכין לאורו; קהל"ר א' ט': קסלופנוס אחד משלכם.

קִסֵּם פיעל, עשה מעשה כשפים to divine | *zaubern* מדרי' תה' ע"ט: עמד לו מקסם וכו'.

קַסָּמָא ז', קוסם charmer | *Zauberer* תרג' יה' י"ג כ"ב (הקוסם): בלעם קסמא.

קְסָמִית נ', גל קיסמין a mass of chips | *Holzspäne* בר' ט"ו ע"א: מקנה ידיו בעפר ובצרור ובקסמית.

קסנטור עי' קוּסְטֵינָר. איכ"ר ב' י"א: קסנטור ספקלטור וכו'.

קָסַס פ"ע, **קִסֵּס** פיעל, החמיץ to be sourish | *sauer werden* ירוש' פס' פ"ב כ"ט ע"ג: יין קוסס; ירוש' מעש"ש פ"ד מ"ב: היין שקיסס.

קְסָסָה נ', רגב אדמה lump of earth | *Erdscholle* נז' ס"ה ע"א: נוטל את הקיסמין ואת הקססות.

קַסְקְסִין ז"ר, צרורות, חצץ gravel | *Steinchen, Kies* תוס' סוטה סוף י"א: טרשין וקסקסין.

קֵסָרִין עיר חוף בארץ ישראל Caesarea, a maritime city in Palestine | *Caesarea, Küstenstadt in Palästina* אהל' פי"ח מ"ט: מזרח קסרין ומערב קסרין.

קַסְרְקִיטוֹן ז', צבא, חיל army | *Heer* איכ"ר פתיחתא: קריה וכו' שעשה אותה דוד לקסרקיטון שלו.

קִסְתָּא עי' קֶסֶט. פס' ק"ט ע"א: קסתא דמורייסא.

קע"ו קרבן עולה ויורד.

קַעֲקַע פ"י, 1) קרא כתרנגולת to cackle | *gackern* קיד' ל"א ע"א: הטל להם מים בספל וקעקע להן כתרנגולין.

2) חקק to engrave | *eingravieren* מכות פ"ג מ"ו: כתב ולא קעקע.

3) שירש, עקר מן השורש to exterminate, to stamp out | *ausrotten* שמו"ר פל"ה: החריבה אותו אלא שלא קעקעה אותו.

הִתְקַעֲקַע התפ', נעקר מן השורש to be stamped out | *ausgerottet werden* אסת"ר א' ז': מי גרם לבלשאצר שתתקעקע ביצתו מן העולם.

קִפָּא פיעל, הסיר את הזוהמה מתבשיל to skim | *abschäumen* מעש' פ"ד מ"א: המקפא לתבשיל.

קַפָּא ז', 1) קורה beam | *Balken* בר' נ"ו ע"ב: קפא כשורה דיקא עשרה וכו'.

2) מין תולעת a worm | *ein Wurm* פס' קט"ו ע"ב: משום קפא.

(קפד) הִקְפִּיד הפ', 1) התרעם, היה נוח לכעוס to lose temper | *aufbrausen* תענ' כ' ע"ב: מימי לא הקפדתי בתוך ביתי.

2) הכעיס, הרגיז to vex | *ärgern* ירוש' כת' פ"ד כ"ח ע"ד: במקפיד את הזקן והכהו.

3) דייק ביותר to be strict | *genau nehmen* מקו' פ"ט מ"ג: כל המקפיד עליו חוצץ ושאינו מקפיד עליו אינו חוצץ.

קְפֵד כנ"ל 3. פס' ק"י ע"ב: כל דקפיד קפדי בהדיה.

אִיקְּפַד, אִיתְקְפַד אתפ', 1) נתכווץ ונתקצר to be contracted, shortened | *zusammenschrumpfen, gekürzt werden* תרג' מיכה ב' ז' (הקצר רוח ה'): היתקפד מימר ה'.

2) עי' הִקְפִּיד 1. ירוש' בר' פ"ב ה' ע"ב: שמע שמואל ואיקפד עילוי.

3) עי' הִקְפִּיד 2. ירוש' ב"ק פ"ח ו' ע"ג: חד בר נש איקפד לר' יודה בר חנינא.

קְפָדָא ז', התחבקות embrace | *Umarmung, Umschlingung* תרג' ירוש' במ' כ"ה ח': ית גברא בר ישראל וית אתתא בקפדא.

קַפְּדָן ז', נוח לכעוס hot-tempered | *Aufbrausender* אבות פ"ב מ"ה: ולא הקפדן מלמד.

קַפְּדָנוּת נ', מדת הנוח לכעוס sudden anger | *Jähzorn* שבת ל"א ע"א: קפדנותו של שמאי.

(קפה) נִקְפָּה נפ', 1) נקפא ונקרש to be made thick | *erstarren* ילק' שמ' כמ"ח: נקפה להם הים וכו'.

2) עי' נִכְפָּה 1. (כפה) ירוש' נד' פ"ח מ' ע"ג: דרגש נזקפת ואינה ניקפת.

קִפָּה פיעל, הסיר את הזוהמה שעל פני יין וכדומה to skim | *abschäumen* מעש' פ"א מ"ז: היין וכו' אף על פי שקפה וכו'.

הִקְפָּה הפ', 1) הקריש to cause to curdle | *gerinnen machen* חול' ק"ב ע"א: הקפה את הדם.

2) השרה to cause to float | *einweichen* בר' מ' ע"א: המקפה אכילתו במים.

קְפָה נ', עי' קִיפָה. ספרא שמיני פרק ג' פרשה ד': צירן ורוטבן ואת הקפה שלהן.

קַפָּה עי' קַפָּא. 2. תוס' תר' ז' י"א: האוכל את התולעים שבעיקרי אילנות ואת הקפה שבירק חייב.

קַפּוּדְקָאָה, קַפּוּדְקְיָא ת', איש מארץ קפודקיא Cappadocian | *Kappadozier* שבאסיא הקטנה ירוש' פאה פ"א ט"ז ע"ג: ר' יודן קפודקיא; שבי' פ"ט ל"ט ע"א: קפודקאי דצפורין.

קַפּוֹדְקְיָא, קַפּוֹדְקְיָיא שם ארץ באסיא הקטנה Cappadocia in Asia Minor | *Kappadozien in Kleinasien* ירוש׳ יב׳ פ״ב ד׳ ע״ב: קיסרין שבקפודקיא; איכ״ר א׳ א׳ רבתי: קום סוק לקפודקייא.

קַפּוּטוּרִין עי׳ פִּיטוּרֵי. תנח׳ מקץ י׳: כקפוטורין יוצאה מתוך הושט.

קַפּוּטַל עי׳ קְבוּטַל. יומא י״ט ע״ב: קפוטל וכו׳ קבוטל.

קַפּוּטְקָאָה עי׳ קַפּוּדְקָאָה. תרג׳ יח׳ כ״ז י״א (גמדים): קפוטקאי.

קַפּוּטְקְיָא עי׳ קַפּוּדְקְיָא. תוס׳ יב׳ ד׳ ה׳: מעשה בליסטים אחד שניתפס בקפוטקיא.

קַפּוּי ז׳, גובה הערימה top of a pile | *oberer Teil eines Haufens* תר׳ פ״ד מי״א: אם יש בקפוי מאה סאה.

קָפוּי ת׳, 1) גלוי ונראה visible | *sichtbar* פס׳ נ׳ ע״א: אור שיקר בעולם הזה קפוי הוא לעולם הבא. 2) קל, פחות הערך light, disregarded | *leicht, unbedeutend* שם: בני אדם שיקרין הן בעולם הזה וקפויין הן לעולם הבא.

קַפּוּלָאָה ז׳, חופר קברים grave-digger | *Totengräber* שבת קנ״ב ע״ב: הנהו קפולאי דהוו קפלי בארעא דר׳ נחמן.

קַפּוּנדרא עי׳ קַפֶּנְדְרְיָא. ירוש׳ בר׳ פ״א ב׳ ע״ב: דאזיל ליה בקפונדרא.

קַפּוּסַאי שם איש a man's name | *männlicher Name* תוס׳ בכורות ד׳ ה׳: ר׳ יהושע בן קפוסאי.

קַפּוּפָא עי׳ קִיפּוּף 2. נדה כ״ג ע״א: לא נחלק עמהם אלא בקריא וקפופא.

קַפּוּצַאי שם איש a man's name | *männlicher Name* בכורו׳ ל״ט ע״א: רבי יהושע בן קפוצאי.

קָפַז פ״ע, קפץ ורקד to leap | *springen* ב״ר פס״ח: אופזים בו קופזים בו.

קְפַז כנ״ל. ב״ר פפ״ו: כל דקפיז לה נסיב וכו׳.

קְפַח פ״י, הכה to strike | *schlagen* ירוש׳ יב׳ פט״ו י״ד ע״ד: אין החמה קופחת על ראשו של אדם אלא בשעת הקציר.

קִפֵּחַ פיעל, 1) כנ״ל. ב״ר פכ״ג: קיפח על ראשו של נמרוד. 2) הפסיד, איבד to lose, to cause loss | *verlieren, Verlust zufügen* אהל׳ פט״ז מ״א: אקפח את בני שזו הלכה מקופחת; פס׳ קי״ח ע״א: אין הקב״ה מקפח שכר כל בריה. 3) כיווץ to contract | *zusammenziehen* סוטה פ״ח מ״ו: לקפח את שוקיו. 4) ניצח to overwhelm | *überwinden* קיד׳ נ״ב ע״ב: לקפחני בהלכות.

קַפְּטָא עין קוּבְטֵי. תוס׳ צוק׳ ע״ז ד׳ (ה׳), י״א: הקופרצין והקפטאות.

קְפֵידָא ז׳, **קְפִידָה** נ׳, הקפדה minding, objection | *das Genaunehmen; Einwendung* כת׳ ע״ב ע״ב: דקפדי בה אינשי הוי קפידיה קפידא דלא קפדי בה אנשי לא הוי קפידיה קפידא; במ״ר פ״ט: שלא תאמר בקפידת הבעל תלה רחמנא.

קְפִידוּתָא נ׳, כיווץ וצמצום shrinking, shortness | *das Zusammenziehen, Beengung* תרג׳ יב״ע שמ׳ ו׳ ט׳ (מקוצר רוח): מקפידות רוחא.

קְפִיזָא ז׳, מדה קטנה a small measure | *ein kleines Maß* פס׳ מ״ח ע״ב: הני נשי דידן נהוג למיפא קפיזא קפיזא לפיסחא.

קַפִּיטוּרִין עי׳ פִּיטוּרֵי. קהל״ר ו׳ ז׳: כקפיטורין מתוך הושט.

קְפֵילָא, קְפֵילָה ז׳, פונדקי; מבשל tavern-keeper; cook | *Gastwirt; Koch* חולי׳ צ״ז ע״א: לטעמיה קפילא; ירוש׳ ב״מ פ״ה י׳ ע״ג: לקפילה.

קַפִּילִיטָא ז׳, כיסוי הראש hair-dress | *Kopfbedeckung* ירוש׳ שבת פ״ו ז׳ ע״ד: מיתן ליברא דדהבא על קפיליטה.

קְפֵילִין ז׳, פונדק tavern | *Wirtshaus* ב״ר פי״מ: שני בני אדם נכנסין לקפילין.

קְפִּיסַאי שם איש a man's name | *männlicher Name* בכורות ל"ה ע"ב: כר' יהושע בן קפיסאי.

קְפִיפָה נ', 1) עי' כְּפִיפָה 1. ירוש' שבת פ"ח י"א ע"ב: כדי לעשות אוזן לקפיפה מצרית.

2) עי' טְפִיפָה. תוס' אהל' ח' ח': משיעשו קפיפים.

קְפִיץ ז', קשר פרקי הארכובה joint of the knee | *Kniegelenk* ב"ר פס"ה: רגל ישרה — שאין להם קפיצין.

קְפִיצָא ז', עי' קְפִיצָה 1. איכ"ר א' א' רבתי: עד דקפץ תלת קפיצין.

קְפִיצָה נ', 1) דילוג leaping | *Sprung* עירו' מ"ג ע"א: קאזיל בקפיצה.

2) סירוגין, הפסקה intermission | *Überspringung* נדה י"א ע"א: חזאי בלא קפיצה.

3) קריצת שפתים, מעוג mimic intimation | *mimisches Zeichen* גיט' ע"א ע"א: חרש לא הלכו בו אחר רמיזותיו ואחר קפיצותיו.

קפיקלטור עי' סְפֶקְלָטוֹר. שהש"ר ח' ו': אף על פי שמניחך קפיקלטור וכו'.

קפכה"ד קנין פירות כקנין הגוף דמי.

קָפַל פ"י, כפל וגלל, כרך to fold, to roll up | *zusammenfalten. -wickeln* ירוש' ביצה פ"ב ס"א ע"ג: סדינין היו פורשין על הארץ כיון שהיו האורחין יוצאין היו קופלין אותן.

קִפֵּל פיעל, 1). כנ"ל. שבת פ"ב מ"ג: פתילת הבגד שקפלה.

2) קלף וגרד to scrape off | *abkratzen* מו"ק ט' ע"ב: בסיד וכו' שיכולין לקפלו במועד.

הִקְפִּיל הפ', עי' קָפַל. נד' ס"א ע"ב: עד שיקפילו המקצועות.

הִתְקַפֵּל התפ', נכפל ונגלל to be rolled up | *zusammengerollt werden* ירוש' סוכה פ"ד נ"ד ע"ד: זכוכית לבנה שהיתה מתקפלת.

קְפַל פ"י, 1) גרד to scrape off | *abkratzen* ב"ב ד' ע"ב: דקפיל ליה חבריה.

2) חפר to dig | *graben* שבת קנ"ב ע"ב: הנהו קפולאי דהוו קפלי.

אִיקְפִּיל אתפ', נקלף ונפרד to be peeled off | *abgeschält werden* חול' מ"ד ע"א: איקפל איקפולי.

קַפָּל ז', מין כלי a vessel | *ein Geschirr* ב"ב קס"ו ע"ב: קפל מלמטה וספל מלמעלה וכו'.

קַפְלוֹט, קַפְלוֹטָא ז', מין ירק a species of porret | *Kopfporree* עוקצ' פ"א מ"ב: השום והבצלים והקפלוטות; תוס' פס' ב' (ג'), כ': קפלוטאות.

קַפְלוֹרְיָא שם מקום name of a place | *Ortsname* תוס' חלה ב' י"א: מקפלוריא ועד אוקיינוס.

קַפְלָטִין ז', פאה נכרית wig | *Perücke* ירוש' כת' פ"ז ל"א ע"ב: היוצאת בקפלטין שלה אין בה משום ראשה פרוע.

קַפְלִי עי' קוּפְלָא 2. שמו"ר פ"מ: קפליות של תורה.

קַפְלַרְיָא שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש' שבי' פ"ו ל"ו ע"ד: מקפלריא ועד אוקיינוס.

קַפֶּנְדַּרְיָא נ', דרך קצרה a short cut | *Wegabkürzung, Durchgang* במ"ר פי"א: מימי לא עשיתי בית הכנסת קפנדריא.

קָפַס פ"ע, קפץ; חל to spring upon | *überspringen auf* ירוש' כת' פ"ד כ"ח ע"ד: בני בנים קפסה עליהן ירושת תורה.

קָפַץ-1) קרץ בשפתיו לשם מעוג ורמז to indicate one's will by mimic motions | *sich mimisch ausdrücken* גיט' פ"ה מ"ז: רומז ונרמז וכו' קופץ ונקפץ.

2) חתך בשר to chop meat | *Fleisch hacken* תוס' ביצה ג' ה': קופץ בכלי.

נִקְפַּץ נפ', נרמז (החרש) ע"י קריצת שפתים to be spoken to by mimic motions | *durch Mimik angeredet werden* גיט' פ"ה מ"ז: רומז ונרמז וכו' קופץ ונקפץ.

הִקְפִּיץ הפ', גרם לקפיצה to cause to leap | *springen lassen* ב"ר פנ"ו: והקפיץ גם בנו עמו.

קָפֵץ עי' קָבֵץ. בכורות מ' ע"ב ומ"א ע"א: בערקוב שבאמצע ירך וכו' קפץ העליונה.

קַפְּצָה עי' קוּפְסָא. ירוש' נדה פ"ב מ"ט ע"ד: קפצה של זכוכית.

קַפְרָאוֹת עי' קוּרְפִּיוֹת. תוס' כלי' ב"ק ג' י"א: שולי הקפראות.

קַפְרִיס, קַפְּרָס ז', מין שיח caper-bush | *Kapernstrauch* מעשי' פ"ד מ"ו: תמרות ואביונות וקפרס; כרי' ו' ע"א: יין קפריסין.

קָפַשׂ פ"י, חטף to snatch away | *wegschnappen* חלה פ"ב מ"ה: מעשה וקפשה זקן זר.

קֶפֶשׂ מין תפירה a kind of stitch | *eine Art Naht* ירוש' מו"ק פ"ג פ"ג ע"ד: הסולם והקפש.

קָצַב — קבע to determine | *bestimmen, festsetzen* ביצה ט"ז ע"א: כל מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה ועד יום הכפורים.

קִצֵּב פיעל, גזר וחתך to carve (meat) | *hacken* תוס' יו"ט א' י"א: אם קיצב על העלי.

קַצָּב, קַצָּבָא ז' מחתך בשר למכירה butcher | *Fleischer* ביצה כ"ה ע"א: הפשט ונתוח בעולה והוא הדין לקצבים; שם שם ע"ב: מקטע רגליהון דקצביא.

קִצְבָה נ', מדה קבועה definite scope | *bestimmtes Maß* גיט' נ"ב ע"א: דבר שיש לו קצבה.

קַצְדוֹר עי' קַסְדוֹר. תוס' צוק' עירו' ח' (ה'), ד': קצדור הבא לעיר.

קָצָה — 1) גרד to scrape | *abkratzen* ספרא מצורע נגעי' פרק ד' פרשה ז': חולץ וקוצה וטח. 2) קצר וחתך to cut | *schneiden* מעשר' פ"ב מ"ז: לקצות עמו בתאנים. 3) השוה, הישיר to level | *ebnen* שהש"ר ה' י"א: בתלולית של עפר וכו' מי יוכל לקצות את זה.

הִקְצָה הפ' — הבדיל ויחד to separate | *absondern* ספרי במ' קי"ט: יקצה לו כל שבט ושבט בפני עצמו. ועי' מוּקְצֶה.

קְצָוָה עי' קִצְבָה. ירוש' שקי' פ"ב מ"ו ע"ד: שקצוותן מן התורה.

קְצוּצָא ז', eunuch | *Eunuch* ברי' ט"ז ע"ב: דקיימי קצוצי עילויה דרבי.

קְצוּצוֹת נ"ר, שבר כלי מתכת cut metal | *Metallbruch* כלי' פי"א מ"ג: מן הקצוצות משברי כלים מן הגרוטים וכו'.

קְצוּצֵי תְפִלִּין ז"ר, בתים של תפלין capsules of the phylacteries | *Kapseln der Tefilin* גיט נ"ח ע"א: ארבעים סאה קצוצי תפלין נמצאו בראשי הרוגי ביתר.

קְצוּצִיתָא נ', קרש board | *Brett* ב"ק צ"ו ע"א: עבדינהו קצוציתא קני.

קְצוּרָא; קְצוּר עַרְסָא ת', חולה, מוטל על ערס דוי sick in bed | *bettlägerig* תרג' איוב כ"ט ט"ו (לפסח): קצור ערסא.

קְצוּתָא עי' קִיצוּתָא. ב"מ ס"ז ע"ב: היכי דמי קצותא דא"ל עד חמש שנין אבילנא וכו'.

קַצְטְרָא ז', מבצר fort | *Festung* תוס' שבי' ד' י"א: וקצטרא דגליל.

קְצֵי פ"י, חתך, פרס to cut, to break (bread) | *abschneiden, abbrechen (v. Brot)* ירוש' בר' פ"ו י' ע"א: כד חוה קצי הוה טעים.

אַקְצֵי אפ', הבדיל והפריש to set aside | *absondern* סוכה ל"ז ע"ב: כי אקצייה מאכילה אקצייה.

אִתְקְצֵי אתפ', הוקצה והופרש to be set aside, to be made unavailable | *(gesetzlich) untauglich werden* שבת מ"ג ע"א: מיגו דאיתקצאי לבין השמשות אתקצאי וכו'.

קְצַיָּא ז"ר, גזירי עץ pieces of wood | *Holzstücke* שמ"ר פ"ו: מן שטייא לית הנאה אלא מן קצייא.

קְצִיָּא שם איש a man's name | *männlicher Name* ב"ר פל"ג: אלכסנדרוס מוקדן אזל לגבי מלכא קציא לאחורי הרי חושך.

קְצִיּוֹן שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש' ביצה פ"ה ס"ג ע"ב: ר' יוחנן דקציון.

קְצִיעָה י׳ — 1) קציר התאנים fig-harvest | *Feigen-ernte* מעשׂ׳ פ״ב מ״ז: בשעת הקציעה ולאחר הקציעה.

2) תא בבית של תפלין a compartment of the phylacteries | *Abteilung im Gehäuse der Tefilin* תוס׳ כלי ב״ב ד׳ א׳: ושל ראש וכו׳ בין קציעה לחברתה.

קְצִיעוֹת ז״ר, עושי סוללה sappers | *Schanzgräber* ירושׁ׳ נדר׳ פ״ד ל״ח ע״א: קציעות המלך.

קְצִיפָה נ׳, כעס וחרון אף anger | *das Zürnen* אסת״ר א׳ י״ח: כדי הבזיון הזה לקציפה הזאת.

קְצִיצָא ז׳, גזרה, צורה waist (figure) | *Schnitt, Zuschnitt* תרג׳ שני אס׳ א׳ ב׳: בני קציצא הדא.

קְצִיצָה נ׳, 1) כריתה cutting, felling | *das Abschneiden, Fällen* ב״ק צ״א ע״א: אילן העומד לקציצה.

2) קביעה stipulation | *Festsetzung, Verabredung* שבוע׳ מ״ה ע״ב: קציצה ודאי.

3) פירות קצוצים cut fruits | *abgeschnittene Früchte* מעשׂ׳ פ״ג מ״ד: מצא קציצות בדרך.

5) תא בבית של תפלין capsule of the phylacteries | *Kapsel der Tefilin* כלי פ״ח מ״ח: תפלה ארבעה כלים התיר קציצה הראשונה וכו׳.

5) עי׳ קְצָצָה 2. ירושׁ׳ כת׳ פ״ב כ״ו ע״ד: שאכלנו בקציצת פלוני.

קְצִיצִין ז״ר, עי׳ קְצָצִין 2. תוס׳ שבי׳ ב׳ ו׳: אם עשה קציצין גמורין.

קְצִיצְתָא עי׳ קְצוּצִיתָא. ב״ק ס״ז ע״א: דמעיקרא קציצתא קרי לה והשתא צינורא.

קְצִירָא ת׳, חולה sick | *krank* גיט׳ ג״ו ע״א: נקוט נפשך בקצירי.

קְצִירָה נ׳, התיכה וכריתה cutting | *das Abschneiden* ירושׁ׳ פאה פ״א ט״ו ע״א: קצירת שבולת.

קצ״ע קצת צריך עיון.

קָצַע פ״י, 1) גרד to scrape | *abkratzen* נגע׳ פי״ב מ״ו: שניהן קוצעין.

2) תיקן דבילה to pack figs | *Feigen zum Trocknen herrichten* תענ׳ כ״ח ע״א: קוצעי קציעות.

קִצֵּעַ פיעל, התך to trim | *behauen* כלי פכ״ז מ״ד: המקצע מכולם וכו׳.

קִצְפוֹן ז׳, קצף וכעס anger | *Zorn* אסת״ר א׳ י״ח: כדי הקצפון לבזיון הזה.

קָצַץ י׳ — קבע ופסק to stipulate | *festsetzen* שבו׳ מ״ה ע״ב: אפילו קצץ נמי.

נִקְצַץ נפ׳, 1) נכרת to be cut | *abgehauen werden* בכורים פ״א מ״ו: נקצץ האילן.

2) נקבע to be stipulated | *festgesetzt werden* ויק״ר פ״ל: מראש השנה נקצצין.

קִצֵּץ פיעל — עי׳ קָצַץ. שבי׳ פ״ד מ״א: שיקצץ להם מזונות.

הֵקֵץ הפ׳, ניכה to deduct | *abziehen, abrechnen* ספרי במ׳ ח׳: ומקיץ מכתובתה.

קַצָּץ ז׳, חוטב עצים wood-cutter | *Holzschläger* שהש״ר ב׳ ב׳: הביא קצצים לקצצו.

קְצָצָה נ׳, 1) עצים כרותים timber | *Holzschlag* שהש״ר ד׳ י״ב: קצצה של ארזין.

2) מנהג התבדלות פומבית של קרובי אדם שנשא אשה שאינה הוגנת לו a ceremony of severing family connections with a man who married beneath his social rank | *öffentliche Lösung der Familienbeziehungen zu einem Manne, der eine Frau niederen Ranges geheiratet hat* כת׳ כ״ח ע״ב: כיצד קצצה אחד מן האחים שנשא אשה שאינה הוגנת לו באים בני משפחתו וכו׳ ואומרים אחינו בני ישראל שמעו וכו׳ שלא יתערב זרעו בזרענו.

קְצָצִין ז״ר, 1) עי׳ קְצָצָה 1. תוס׳ ב״ק ג׳ ב׳: טול את הקצצין ותן לי את הנטיעות.

2) תרמילי קטניות וכדומה pods | *Schoten* ירושׁ׳ שבי׳ פ״ב ל״ד ע״א: מקצתו עשה קצצין גמורין.

קִצֵּר פיעל ·– דיבר או התפלל בקצרה to be brief | *sich kurz fassen* ברי׳ פ״א מ״ד: מקום שאמרו להאריך אינו רשאי לקצר.

הִקְצִיר הפ׳ ·– נעשה קצר to become short | *kurz werden* נגע׳ פ״א מ״ה: ארוכות והקצירו.

הִתְקַצֵּר התפ׳, כנ״ל. סוטה מ״ז ע״ב: נתמעטו הימים ונתקצרו השנים.

קַצָּר, קַצְרָא ז׳, כובס fuller | *Walker* ירוש׳ ברי׳ פ״ד ז׳ ע״ד: שלחון גבי ר׳ אלעזר בן עזריה חד קצר; ב״ק קי״ט ע״ב: קצרא שמיה וקצרא שקיל ליה.

קַצְרָא, קַצְרָה, נ׳, מבצר fort | *Festung* ספרי דב׳ נ״א: קצרא דגלילא; ערכ׳ ל״ב ע״א: קצרה הישנה של ציפורי.

קַצֶּרֶת, קַצְרִית נ׳, חולי קושי הנשימה asthma | *Asthma* בכורות פ״ז מ״ה: רוח קצרית באה עליו; שם מ״ד ע״ב: רוח קצרה.

קַצְרָן ז׳, מי שמקצר בתפלתו one who gives short prayers | *Kurzbeter* ברי׳ ל״ד ע״א: כמה קצרן הוא זה.

קִצַרְקְטִין עי׳ קִסַרְקִיטוֹן. שהש״ר ח׳ י״ג: נטל כל קצרקטין שלו.

קָקָא נ׳, מין עוף pelican | *Pelikan* תרג׳ יב״ע דב׳ י״ד י״ז (הקאת): קקא חיורתא.

קקא״ם קבלת קנין אגב סודר.

קַקְבָּטוֹן ת׳, מעשה קדירה prepared in a boiler | *im Kochtopf bereitet* תרג׳ ירוש׳ ברי׳ מ׳ ט״ז (חרי): קקבטון.

קָקוֹ פְּדִיפְּטֵי ת׳, מחונכים שלא כהוגן ill-bred | *schlecht erzogen* ירוש׳ ב״ב פ״ח ט״ז ע״ב: אתון קקו פדיפטי.

קָקוּאתָא נ״ר, מין עוף a bird | *ein Vogel* חולי׳ ס״ג ע״א: קקואתא שריא.

קָקוּלָא ז׳, מין צמח cardamom | *Kardamom* פס׳ קי״ד ע״א: דאכיל קקולי וכו׳.

קָקוּנַאי עי׳ הַגְרוֹנְיָא. עירו׳ כ׳ ע״א: בני קקונאי.

קק״ס קבול קנין סודר.

קָרָא ·– **הִקְרִיא** הפ׳, קרא באזני אחרים to lead in reading | *vorlesen, rezitieren* ירוש׳ סוטה פ״ה כ׳ ע״ג: לקטן שהוא מקרה את ההלל בבית הכנסת.

קָרָא ז׳, קשוא בצורת בקבוק bottle-gourd | *Flaschenkürbis* יומא ע״ח ע״א: מצטנן בקרא.

קָרָא ז׳, בקי במקרא a Biblical scholar | *Bibelkundiger* פסיק׳ שובה קס״ה ע״ב: קראים טובים ודרשנים טובים.

קְרָא, קְרָאָה, ז׳, מקרא, כתוב, פסוק בתנ״ך Biblical verse | *Bibelvers* ברי׳ ב׳ ע״א; תנא אקרא קאי; שם נ״א ע״א: מאי קראה.

קָרָאוֹי עי׳ קָרָא. שהש״ר ג׳ ו׳ קראוי ותנוי.

קְרָאוֹת עי׳ קְרוּיוֹת. ירוש׳ מגי׳ פ״ד ע״ד ע״ד: קראות בתורה אין קראות בנביא.

קָרַב ·– **נִקְרַב** נפ׳ ·– הובא לקרבן to be offered | *geopfert werden* ירוש׳ מגי׳ פ״א ע׳ ע״ג: נקרבו מהן קרבנות ציבור.

קֵרֵב פיעל ·– עשה בתכיפות to do in near intervals | *häufen, in kurzen Intervallen tun* ב״ק כ״ד ע״א: קירב נגיחותיו.

נִתְקָרֵב נתפ׳, 1) נעשה קרוב to be brought near | *näher kommen* במ״ר פ״ג: יש נבחר ונדחה ונתקרב.

2) עי׳ נִקְרַב. ירוש׳ תעני׳ פ״ד ס״ח ע״ב: שלא יהא קרבן מתקרב וכו׳.

קָרֵב פעו״י 1) קרב, נגע to come near, to touch | *nahen, berühren* עדי׳ פ״ח מ״ד: דיקרב במיתא מסתאב.

2) הגין to protect | *schützen* ירוש׳ דמ׳ פ״א כ״ב ע״א: בני קרתיה קורבין לי.

קְרָבְתָּא נ׳, קרב, מלחמה war | *Krieg* תרג׳ תהל׳ ל״ה א׳ (לוחמתי): בעלי קרבתי.

קָרֵד פיעל, גרד to scrape | *striegeln* ביצה פ״ב מ״ח: ומקרדין את הבהמה ביום טוב.

קַרְדָּא ז׳, מין רמש קטן a mite | *eine Milbe* ויק״ר פי״ה: לזרא ר׳ אביתר אומר לקרדא.

קַרְדּוּ, קַרְדּוּן, קַרְדּוּנְיָא שם ארץ name of a district | *Name einer Landschaft* תרג׳ בר׳ ח׳ ד׳ (הרי אררט): טורי קרדו; יב״ע שם: טורי דקרדון; ב״ר פל״ג: טורי קרדוניא.

קרדיונטס [קוּדְרַנְטֵּס] ז׳, מין מטבע רומי quadrans, a Roman coin | *eine römische Münze* ירוש׳ קיד׳ פ״א נ״ח ע״ד: שתי פרוטות קרדיונטס.

קְרְדֵם עי׳ קְרְדֵם. ירוש׳ שבת פ״ד ז׳ ע״א: עד שיקרדם.

קַרְדַּנְיָא עי׳ קַרְדּוּ. תרג׳ יב״ע בר׳ ח׳ ד׳ (הרי אררט): שום טורא חד קרדניא ושום טורא חד ארמיניא.

קִרְדֵּם פ״י, מרט ·בקרטון to chalk (to polish) | *mit Kreide abreiben* תוס׳ צוק׳ כל׳ ב״ק ו׳ ט״ו: קרדסן שפן ועשאן כלים.

קָרָה – קרא בספר to read | *lesen* בר׳ פ״א מ״א: מאימתי קורין את שמע בערבית וכו׳.

קרה״ג קריאת הגבר.

קרה״ת קריאת התורה.

קִרְוָא נ׳, עיר, קריה town | *Stadt* תרג׳ במ׳ ל״ב ל״ו (ערי מבצר): קרוין כריכן.

קֵרוּב עי׳ קֵירוּב. כת׳ מ״ח ע״א: שארה זו קרוב בשר.

קָרוֹבָה ז׳, מי שעובר לפני התיבה, שליח צבור leader in prayer | *Vorbeter* שהש״ר ה׳ י״א: ר׳ אלכסנדרי קרובה.

קְרָוָא ז׳, קשוא בצורת בקבוק bottle-gourd | *Flaschenkürbis* תרג׳ יב״ע בר׳ כ״א י״ד (חמת מים): קרווא דמיא.

קָרוֹחַ ת׳, קֵרֵחַ bald | *kahl* תרג׳ יב״ע ויק׳ י״ג י״ה (קרח הוא): קרוח הוא.

קְרוּיָא נ׳, בסיס של קורות למעמד הבנאים scaffold | *Gerüst* שמו״ר פ״ג: לך אצל אבא יוסף הבנאי הלך ומצאו שהוא עומד על הקרויא וכו׳ א״ל איני יכול לירד מפני שאני שכיר יום.

קְרְוָיה עי׳ קְרָוָא. פרה פ״ה מ״ג: קרויה שהטבילוה.

קְרוּיוֹת ז״ר, העולים לתורה persons called up to read from the Torah | *die zur Thoravorlesung in der Synagoge Aufgerufenen* ירוש׳ תענ׳ פ״ד ס״ח ע״א: שלשה קרויות שבתורה לא יפחתו מעשרה פסוקים.

קרוין [קֵרְיוֹן] ז׳, נר של שעוה wax-candle | *Wachskerze* שמו״ר פל״ו: הנר הזה כשהוא דולק אפילו אלף אלפים קרוינין וסבקין מדליקין הימנו אורו במקומו וכו׳.

קָרוּכִין ז׳, עגלה carriage | *Wagen* שמו״ר פמ״ג: אני יוצא בקרוכין שלי.

קְרוּם ז׳, עור דק membrane | *Häutchen* נגע׳ פ״א מ״א: כקרום ביצה.

קרומד עי׳ קְרְמִיד. ספרא מצורע פרשה ו׳ פרק ד׳: אפילו קרומדים ואפילו לבנים.

קְרוּמְטְסִין ז׳, מין אבן טובה a precious stone | *ein Edelstein* שמו״ר פל״ח: אשר קרומטסין.

קְרוּמִית נ׳, 1) קליפה דקה the skin-like, scaly envelope of reed | *dünne Schale (des Rohrs)* חול׳ ט״ו ע״ב: קרומית של קנה.
2) עי׳ קַרְמִית. תוס׳ צוק׳ חלה א׳ א׳: אף הקרומית חייבת בחלה.

קרומנין עי׳ קַרְמוּלִין. תוס׳ צוק׳ שבי׳ ד׳ י״ט: שחלים וקרומנין.

קָרוֹן ז׳, עגלה wagon | *Wagen* כלא׳ פ״ח מ״ג: היושב בקרון וכו׳.

קְרוֹנָה נ׳, שוק market (day) | *Markttag; Marktplatz* כתו׳ ט״ו ע״א: נבעלת בקרונות.

קְרוֹנְתָא נ׳, כותרת capital of a column | *Kapitäl* תרג׳ מל״א ז׳ ט״ז (הכותרת האחת): קרונתא חדא.

קְרוּסְטוּמֵל ז׳, מין אגס a pear | *eine Birnenart* תוס׳ עוקצ׳ ג׳ ז׳: הקרוסטומלין והפרישין והעוזרדין וכו׳.

קְרוּסְטָלִינָא ז׳, מין אבן rock-crystal | *Bergkristall* תרג׳ אס׳ א׳ ו׳: קרוסטלינין ומרמרין.

קְרוּסְטְמִיל, קְרוּסְטְמָל עי׳ קְרוּסְטוּמָל. תוס׳ כלא׳ א׳ ד׳: היו מרכיבין קרוסטמל על גבי עוגס; ירושי׳ שם פ״א כ״ז ע״א: קרוסטמיל.

קְרוּסְפָּא, קְרוּסְפִּי שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירושי׳ ר״ה פ״א נ״ז ע״א: דאמר רבי קרוספא בשם רבי יוחנן; מו״ק פ״ג פ״ג ע״ד: ר׳ קרוספי.

קְרוּצָא ז׳, מין רמש an insect | *ein Insekt* שהש״ר א׳ א׳: קרוצי בישי מיניה.

קְרוּקִין עי׳ קְרוֹכִין. ילק׳ איכה תתרל״ג: מלאו כל הקרוקין דם.

קְרוּקִיתָא עי׳ אַקְרוּקְתָּא. נד׳ מ״א ע״א: ההיא קרוקיתא.

קְרוּרְטִין ז׳, מין יין a sort of wine | *eine Weinart* ירושי׳ שבת פ״ו י״ד ע״ג: מהו משתי קרורטין בשובתא.

קְרוּשָׁא ז׳, קור חזק frost | *Frost* תרג׳ יב״ע בר׳ ל״א מ׳ (וקרח בלילה): וקרושא בליליא.

קְרוּתַיִם שם מקום name of a place in Palestine | *Name eines Ortes in Palästina* מנ׳ פ״ח מ״ו: ומנין היו מביאין את היין קרותים וכו׳.

קָרַח י׳ — נעשה קֵרֵחַ to become bald | *kahl werden* מעשי׳ פ״א מ״ג: וכל הלבנים משיקרחו.

נִקְרַח נפ׳ — כנ״ל. נגע׳ פ״ח מ״ה: חזר הראש והזקן ונקרחו.

הִקְרִיחַ הפ׳, — כנ״ל. ירושי׳ מעשי׳ פ״א מ״ח ע״ד: משיקריחו וכו׳ משיעשו קרחות.

קָרְהָא ז׳, אורג weaver | *Weber* מגי׳ י״ב ע״ב: אפי׳ קרהא בביתיה פרדשכא ליהוי.

קַרְחוּתָא נ׳, קרחת baldness | *Kahlköpfigkeit* תרג׳ ויק׳ י״ג מ״ג (בקרחתו): בקרחותיה.

קַרְחִינָא שם מקום name of a place | *Ortsname* שבת קנ״ב ע״א: מהכא לקרחינא.

קַרְחָן ת׳, קֵרֵחַ bald | *kahl* ספרא ויק׳ פרשה ד׳ פרק ו׳: הכהנים לרבות הקרחנין.

קְרַט פ״י, אכל פת שחרית to breakfast | *frühstücken* קהל״ר ה׳ ח׳: יתיב למקרטא.

קָרָט ז׳, מטבע קטנה a small coin | *eine kleine Münze* ירושי׳ שק׳ פ״ב מ״ו ע״ד: דינרין קרטין.

קַרְטַבְלָא נ׳, מצע spread | *Unterlage, Polster* חג׳ כ״ד ע״א: שצברן על גבי קרטבלא.

קַרְטְגִינָא, קַרְטְגִינִי כרך קרתא חדתא שבצפון אפריקא Carthago | *Karthago* ויק״ר פכ״ז: אלכסנדרוס מוקדון אזל להדא מדינתא דשמה קרטגינא; מנח׳ ק״י ע״א: מצור ועד קרטגיני וכו׳.

קַרְטוּב עי׳ קוּרְטוּב. מנח׳ פ״ב מ״ד: בארבעים סאה הוא טובל בארבעים סאה חסר קרטוב אינו יכול לטבול בהן.

קַרְטוּבְלָא עי׳ קַרְטַבְלָא. שבת ע״ט ע״א: ההיא בקרטובלא.

קַרְטוֹן ז׳, גדוד, לגיון troop, army | *Trupp* בר׳ ל״ב ע״ב: על כל רהטון ורהטון בראתי לו שלשים קרטון.

קַרְטוּפְנָא ז׳, שרטת scratch, crack | *Kratzwunde, Ritze* כת׳ כת׳ ק״ז ע״ב: לית בהו קרטופני.

קַרְטֵט פ״י, נתח לנתחים to cut into pieces | *in Stücke schneiden* ירושי׳ מעש״ש פ״ד נ״ד ע״ד: וקרטטן קומוי.

קַרְטִיגְנִין עי׳ קַרְטְגִינָא. בר׳ כ״ט ע״א: א״ר יצחק דמן קרטיגנין.

קַרְטִיס, קַרְטִיסָה ז׳, נייר, שמר, תעודה paper, document | *Papier, Dokument* ירושי׳ קיד׳ פ״ג ס״ד ע״א: חד בר נש הוה חייב לחבריה מאה דינרים בקרטיס שלח חמשין גבי שליחא אמר ליה אין לא יהב לך קרטיסה לא תתן ליה כלום.

קַרְטֵיסִים, קַרְטֵיסִין ז״ר, 1) חג רומי a Roman festival | *ein römisches Fest* ע״ז פ״א מ״ג: ואלו אידיהן וכו׳ וקרטיסים (צ״ל קרטיסים) וכו׳. 2) איסור prohibition | *Verbot* פסיק׳ בחודש ק״ד ע״ב: למלך וכו׳ וקבע קרטיסין וכו׳.

קְרַטִיקוֹן ז׳, נתר, קרטון chalk | *Kreide* ירוש׳ ביצה פ״ד ס״ב ע״ג: שפין את הכסף בקרטיקון.

קַרְטַלָּא ז׳, **קַרְטַלִיתָא** נ׳, סל basket | *Korb* ויק״ר פכ״ה: מלא קרטלא; ב״ב ע״ד ע״א וע״ב: ההיא קרטליתא.

קִרְטֵם פ״י, תלש to pluck | *pflücken* מעש׳ פ״ג מ״ט: מקרטם עלה עלה ואוכל.

קִרְטֵם פ״י, עי׳ קִרְדֵּם. כל׳ פ״ל מ״א: קירטמן או שפן בשופין וכו׳.

קרטסא עי׳ קַרְפְּסִינוֹן. תרג׳ יש׳ ג׳ כ״ג (סדינים): קרטסיא.

קִרְטֵעַ פ״א, קפץ ודלג to leap | *springen* ב״ר פע״ד: והיו מקרטעים בו כל הלילה.

קֶרִי — 1) מקרה רע, אסון mishap | *Unfall* ר״ה ט״ז ע״א: אדם שאירע בו קרי או אונס.
2) מקרה לילה, הפלטת שכבת זרע בהיסח הדעת pollution | *Pollution* זבים פ״א מ״ב: הרואה קרי ביום השלישי לספירת זובו.

קְרֵי נ׳, עיר, קריה town | *Stadt* תרג׳ יש׳ י״ט ב׳ (עיר בעיר): קרי בקרי.

קַרְיָא ז׳, 1) מקרא, כתוב Bible verse | *Bibelvers* תרג׳ אס׳ ח׳ ט״ו: למקימא קריא.
2) תולעת worm | *Wurm* סוטה ג׳ ע״א: זנותא בביתא כי קריא לשומשמא.

קִרְיָא נ׳, עיר, קריה town | *Stadt* תרג׳ שני אס׳ ד׳ א׳: לכל קריא וקריא.

קְרִיאָה — פעולת ההוגה בקול את הכתוב בספר reading | *das Lesen* בר׳ פ״ב מ״ה: פטור מקריאת שמע.

קְרִיאַת הַגֶּבֶר קול צעקת התרנגול crowing | *der Hahnenschrei* יומא פ״א מ״ח: לא היתה קריאת הגבר מגיעה עד שהיתה עזרה מלאה מישראל.

קְרִיבָה נ׳, גישה והתקרבות coming near | *das Nahen* סנהד׳ ג׳ ע״ב: משעת קריבה שלשה.

קְרִיבוֹי עי׳ קְרוֹבָה. שהש״ר ג׳ ו׳: קריבוי ופייטוי.

קְרִיבוּת נ׳, 1) עי׳ קְרִיבָה. פס׳ קי״ח ע״ב: קריבות שהיו חפצין בהן.
2) קורבת משפחה relationship | *Verwandschaft* ב״ר פ״ע: נשיקה של קריבות.

קְרִיבוּתָא עי׳ קְרִיבָה. תרג׳ יב״ע דב׳ ל״א י״ד: תלתא צדיקיא אתאמרת קריבותא במיתתהון.

קָרִיד ת׳, מכוסה (הקדרה מבפנים) בקליפת זוהמה נוקשה של התבשיל covered with a crust of sediments | *mit einer Kruste (dem Bodensatz im Kochtopf) bedeckt* ע״ז ע״ו ע״א: האי קריד והאי לא קריד.

קְרִידָה נ׳, קריאה reading | *das Lesen* בר׳ י״ג ע״ב: קרית שמע.

קְרִיוֹסִי ז׳, מרגל spy | *Späher* פסיק״ר פ״ג: קריוסי הושיב יוסף בפלטרין כיון שהרגישו ביעקב וכו׳.

קְרִיוּתָא עי׳ קֶרִי 2. תרג׳ יב״ע בר׳ מ״ט ג׳ (ראשית אוני): שירוי קריות הרהורי.

קְרִיחָה נ׳, קרחת baldness | *kahle Stelle* מכות כ׳ ע״א: יכול אפילו קרח ארבע וחמש קריחות וכו׳.

קַרְיָי ז׳, בעל מקרא Biblical scholar | *Bibelkundiger* ויק״ר פ״ל: קריי ותניי.

קְרִייָא, קַרְיְיָה עי׳ קַרְיָא 1. ירוש׳ פאה פ״א ט״ו ע״ד: ר׳ מנא שמע כולהון מן הדין קרייא; קיד׳ פ״ג ס״ד ע״א: תנאי קרייה.

קְרִיָּיה נ׳, קול הקורא call | *das Rufen* דב״ר פ״ה: כשם שקיבלתי את התורה בקרייה כך אני מוסר לבניו בקרייה.

קְרָיָינָא ז׳, בעל קורא reader | *Leser, Vorleser* ב״מ פ״ג ע״ב: קריינא דאגרתא איהו ליהוי פרונקא.

קְרִימָה נ׳, התהוות קרום וקליפה בלחם וכדומה formation of a crust | *Krustenbildung* ירוש׳ חלה פ״ב נ״ה ע״ב: הכל הולך אחר קרימה בתנור.

קְרִינָא ז׳, מין יין מתוק a sweet wine | *ein süßer Wein* ע״ז ל׳ ע״ב: קרינא חמרא חליא.

קְרִינְטוֹן [קְרִינוֹן] ז׳, מין שושנה a species of lily | *eine Lilienart* ירושׁ׳ כלאי׳ פ״א ל׳ ע״א: שושנת המלך – קרינטון.

קְרִיסְטַאלִי נ׳, זכוכית מלוטשת crystal | *geschiffenes Glas* ילק׳ אס׳ תתרמ״ו: כזכוכית טובה קריסטאלי.

קְרִיסְפָּא, קְרִיסְפְּדָא, קְרִיסְפִּי שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירושׁ׳ ע״ז פ״ג מ״ב ע״ד: ר׳ קריספא; סנה׳ פ״א י״ח ע״ג: ר׳ קריספדא; יב׳ פ״א ב׳ ע״ג: קריספי.

קְרִיעָה נ׳, פעולת הקורע ושוסע tearing | *das Zerreißen* יומא פ׳ ע״א: בן פקועה טעון קריעה.

קְרִיַּעַת יַם סוּף בקיעת ים סוף בשעת יציאת בני ישראל ממצרים the division of the Red Sea for the passage of the Israelites | *die Spaltung des Roten Meeres bei dem Durchzug der Kinder Israel* ירושׁ׳ ברי׳ פ״א ג׳ ע״ד: קריעת ים סוף.

קְרִיץ ז׳, שחר, שחרית early morning | *Morgenröte, Frühe* תרג׳ תה׳ נ״ז מ׳ (שחר): צלותא דקריץ.

קְרִיצָה נ׳, פעולת הקורץ בעיניו ובשפתיו וכיוצא בזה gesture | *Gebärde* יב׳ ק״ח ע״ב: ברמיזותיו ובקריצותיו.

קְרִיצְתָא, קְרִיצְתָּה נ׳, עי׳ קְרִיץ. תרג׳ יב״ע ברי׳ ל״ב כ״ה (עמוד השחר): עמוד קריצתא; ירושׁ׳ ברי׳ פ״א ב׳ ע״ג: היו מהלכין וכו׳ בקריצתה וראו אילת השחר שבקע אורה.

קריקס עי׳ קוֹלְקָס. ירושׁ׳ מעש׳ פ״ה נ״ב ע״א: הקריקס וכו׳.

קְרִיר, קְרִירָא ת׳, קר cold | *kalt* ב״ר פמ״ח: בארבע שעות טולא קריר ושמשא שריב; שבת נ״ג ע״א: חמרא אפילו בתקופת תמוז קרירא לה.

קְרִירוּתָא נ׳, קור cold | *Kälte* תרג׳ מש׳ כ״ה י״ג (בצנת שלג): קרירותא דתלגא.

קְרִיְתָא נ׳, עיר, קריה town | *Stadt* תרג׳ מש׳ י״ח י״ט (קרית עוז): קריתא עשינתא.

קְרִיתָא נ׳, עגלת צב a covered vehicle | *gedeckter Wagen* כתו׳ י״ז ע״ב: קריתא דמנמנמה בה כלתא.

קְרַם ·– נתכסה בקרום to form a crust | *ein Häutchen, eine Kruste bilden* שבת פ״א מ״י: אין נותנין פת לתנור וכו׳ אלא כדי שיקרמו פניה מבעוד יום.

הִקְרִים הפ׳, כנ״ל. ירושׁ׳ תר׳ פ״י מ״ז ע״ב: בצים שהקרימו.

קֶרֶם ז׳, שטיח hanging | *Behang* ביצה ל׳ ע״ב: בקרמין ובסדינין המצויירין.

קַרְמָא ז׳, 1) כנ״ל. מש׳ ז׳ ט״ו (אטון מצרים): קרמא דמצראה.
2) קרום membrane | *Häutchen* חול׳ מ״ה ע״א: קרמא עילאה.

קַרְמוּד עי׳ קַרְמִיד. תוס׳ צוקי׳ כלי׳ ב״ק ב׳ ג׳: הסילונות והקרמודין.

קַרְמוּלִין ז״ר, מין קשואים a sort of gourd | *eine Kürbisart* ירושׁ׳ שבי׳ פ״ב ל״ד ע״ב: קרמולין פטורין.

קַרְמִיד ז׳, רעף roof-tile | *Dachziegel* ירושׁ׳ תענ׳ פ״א ס״ד ע״ב: עד שיודחו פני הקרמיד.

קַרְמִיּוֹן שם נהר בארץ ישראל name of a river in Palestine | *Name eines Flusses in Palästina* פרה פ״ח מ״י: מי קרמיון ומי פוגה וכו׳ מי הירדן ומי ירמוך.

קַרְמִית נ׳, מין חטה גרועה cow-wheat | *Kuhweizen* תוס׳ חלה א׳ א׳: אף הקרמית חייבת בחלה.

קֶרֶן ·– עיקר ויסוד, הסכום העיקרי בניגוד לתוספת וריוח principal, capital | *Grundkapital, Grundwert* פאה פ״א מ״א: אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא; ב״ק פ״ט מ״ז: משלם קרן וחומש.

קַרְנָא ז׳, 1) כנ״ל. ב״ק ג׳ ע״א: מיכליא קרנא.
2) שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ב״ב פ״ט ע״א: א״ל שמואל לקרנא פוק תני להו וכו׳.

קרנא זול, קַרְנָזוֹל ז׳, אלכסון | diagonal | *Diagonale* ב״מ ק״ח ע״ב: פלגי ליה בקרנזול; ב״ב י״ג ע״א: חד גיסא נגרא וחד גיסא נהרא פלגין לה בקרנא זול.

קַרְנִית עי׳ קָרוֹן. שהש״ר ה׳ ב׳: עגלות וקרניות.

קָרַס ·- **הִקְרִיס** הפ׳, פקע | to burst | *bersten* ב״ר פ״ב: אם אני נותן לתוכן חמין מתבקעין צונין מקרסין.

קַרְסָטַל ז׳, סל | basket | *Korb* ירוש׳ שבת פ״י י״ב ע״ג: עד שיטלנו בקרסטל.

קִרְסֵם ק״י, כרסם, | to bite off, to trim | *benagen beschneiden* פאה פ״ב מ״ז: קרסמוה נמלים; שבת פי״ב מ״ב: המקרסם וכו׳.

נִתְקַרְסֵם נתפ׳, נחתך | to be chopped | *beschnitten werden* תוס׳ כל׳ ב״ב א׳ ט׳: השולחן והטבלה וכו׳ שנסקרסמו.

קֵרַע פיעל, 1) קרע וגזר | to tear | *zerreißen* מו״ק כ״ו ע״ב: ואין מקרעין בפניו.
2) חקק | to scratch, to engrave | *einritzen* תוס׳ גיט׳ ב׳ ו׳: המקרע על העור כתבנית כתב.

נִתְקָרַע נתפ׳, נקרע מעצמו | to become torn | *von selbst zerreißen, zerfallen* ב״ב קס״ח ע״ב: נקרע פסול נתקרע כשר.

קֶרַע ·- חקיקה עשויה בנייר וכדומה | groove | *Ritze* גיט׳ י״ט ע״א: מקרעין להם נייר חלק וממלאים את הקרעים דיו.

קַרְפִּיף, קַרְפִּיפָא ז׳, מקום מוקף ובלתי מקורה מחוץ לעיר עשוי לתשמישים שונים | enclosure (for storage) outside the town | *Einfriedigung (für Lagerzwecke) im Weichbild der Stadt* ב״ב כ״ד ע״ב: קרפיף וכו׳ שהוקף לדירה: ירוש׳ קיד׳ פ״ב ס״ב ע״א: אפקיד גרבוי גבי קרפיפא דחבריה.

קַרְפְּסִינוֹן ז׳, של בד דק | made of fine linen | *aus feinem Leinen* אסת״ר א׳ ו׳: כרפס – קרפסינון.

קַרְפַּף עי׳ קַרְפִּיף. ירוש׳ עירו׳ פ״א י״ט ע״א: קרפף כל שהוא סמוך לעיר.

קָרַץ ·- **נִקְרַץ** נפ׳, נקצץ ונחתך | to be nipped off | *abgeschnitten werden* פאה פ״ז מ״ד: נקרצת עם האשכול.

קֵרֵץ פיעל, קרץ ורמז | to gesiculate | *Gesten-machen* יומא י״ט ע״ב: מקרץ בשפתותיו.

קָרַץ פ״י, 1) נשך | to bite | *beißen* עירו׳ ס״ה ע״א: אי קרצתן כינה.
2) השכים | to get up early | *früh aufstehen* ירוש׳ ע״ז פ״ה מ״ד ע״ד: קרץ ונפק ליה.

קֶרֶץ ז׳, חתיכה | piece | *Stück* תוס׳ ב״מ ט׳ י״ט: פשתן עד שיעשנו קרצין.

קַרְצוּבָא ז׳, מין צמח דוקר | nettle | *Nessel* תרג׳ מש׳ כ״ו י״ט (חדק): קרצובי.

קַרְצוֹל, קַרְצוּלָא ז׳, קרסול | ankle | *Knöchel* תוס׳ צוק׳ סוכה ג׳ ג׳: עובר במים עד קרצוליו; ב״ב ע״ג ע״ב: דקאים עד קרצוליה במיא.

קַרְצְטִיוֹנָא ז׳, מאזנים | scales | *Wage* איכ״ר א׳ ה׳: הדין קרצטיונא.

קַרְצִית נ׳, מין רמש | an insect | *ein Insekt* גיט׳ פ״ו ע״ב: קרצית שבעמיר.

קִרְצֵף פ״י, גרד | to curry | *striegeln* ביצה פ״ב מ״ה: אין מקרדין וכו׳ אף לא מקרצפין.

(קרצף) אִתְקַרְצַף אתפ׳, התגרד | to scratch oneself | *sich kratzen* תרג׳ איוב ב׳ ח׳ (להתגרד): לאתקרצפא.

קרקא עי׳ קוּרְדְּקִים. יב׳ ק״ב ע״ב: האי קרקא מיקרי.

קָרְקְבָן עי׳ קוּרְקְבָן. תוס׳ חול׳ ג׳ (ד), ט״ז בקרקבנין בכבד ובלב.

קרקומניקיא עי׳ פִּירוֹמָנִיקְאָה. שהש״ר ד׳ ח׳: זקים – קרקומניקיא.

קִרְקוּר ז׳, צעקת הצפרדעים | croaking | *das Quaken* תנח׳ בא ד׳: קרקורן היה קשה להן יותר מהשתתן.

קרקייאות ז״ר, עי׳ קִרְקָס. כתי׳ ה׳ ע״א: לטאטריות ולקרקייאות.

קַרְקִיפָּל עי׳ קַרְקַף. ע״ז י״א ע״ב: קרקיפלו של ר׳ ישמעאל.

קִרְקָס ז׳, מקום מרוץ ושאר שעשועים כיוצא בזה circus | *Zirkus* שבת ק״נ ע״א: קרקסאות וכו׳.

קרקס עי׳ קוּלְקָס. מעשי פ״ה מ״ח: והעדשים המצריות וכו׳ אף הקרקס.

קַרְקְסִיוֹן עור כרכמיש name of a town on the Euphrates | *Name einer Stadt am Euphrat* איכ״ר א׳ י״ח: בקרקסיון דעל פרת.

קַרְקָעִית נ׳, תחתית, ירכתים bottom | *Boden* יב׳ קט״ז ע״ב: בקרקעית של ספינה.

קַרְקַף, קַרְקֻפָּל ז׳, **קַרְקַפְתָּא** ת׳, גולגולת skull, head, scalp | *Schädel, Kopf* ב״ב קכ״א ע״ב: לקרקף גברי; תוס׳ חול׳ ח׳ ט״ז: אין לך לגיון שאין בו קרקפלין; ר״ה י״ז ע״א: קרקפתא דלא מנח תפילין.

קִרְקֵר ·— 1) כרכר ורקד to dance | *tanzen* ב״ר פס״ד: והיו מקרקרין בו וכו׳.

2) קרא וצעק to cry | *schreien* שמו״ר פ״ט מקרקר אחריהם כתרנגולת.

קַרְקָרָה, קרקרנה עי׳ קַרְקָעִית. כל׳ פ״ב מ״ב: הדקין שבכלי חרס וקרקרותיהן ודפנותיהן; תוס׳ שם ב״ק ב׳ ב׳: יש להן קרקרנות ואין להן דפנות.

קִרְקֵשׁ פ״י, קשקש, צלצל, דפק to clap, to ring | *klappern, klingeln* תוס׳ שבת י״ג (י״ד) י״ז: אין מקרקשין לא את הזוג וכו׳; ב״ר פי״ב: מקרקשת בקרניה.

קַרְקָשׁ, קַרְקָשָׁא ז׳, **קַרְקַשְׁתָּא** נ׳, פעמון bell | *Schelle* תוס׳ שבת י״ג (י״ד), י״ז: מטלטלין את הקרקש; ירוש׳ שם פי״ד ח׳ ע״ב: הקשורים— קרקשיא; ב״ק נ״ב ע״א: מאי משכוכית הכי תרגמו קרקשתא.

קָרָר ז׳, נוהג בקרון wagon-driver | *Wagenlenker* ב״מ פ״ו מ״א: שכר את החמר ואת הקרר.

קָרַר ·— נִתְקָרֵר נתפ׳, 1) הפיג את החום to cool oneself | *sich abkühlen* במ״ר פ״ב: נתקרר בצילו.

2) שב למנוחתו to be pacified | *sich beruhigen* יב׳ ס״ג ע״א: לא נתקררה דעתו וכו׳.

קָרֵר פִּעֵל, אַקַּר אפ׳, צינן to cool | *kühlen* שבת ח׳ ע״ב: דעבידי אינשי לקרורי נפשייהו; פס׳ ע״ו ע״א: אקורי קא מיקר ליה.

אִתְקָרַר אתפ׳, עי׳ נִתְקָרֵר. תרג׳ יב״ע שמ׳ ב׳ ה׳: לאתקררא על נהרא.

קֶרֶשׁ ·— מין בעל חי מקרין a kind of antelope | *eine Antilopenart* חול׳ נ״ט ע״ב: קרש אף על פי שאין לו אלא קרן אחת מותר.

קָרַשׁ פ״ע, 1) נעשה מוצק to become solid | *fest werden* ירוש׳ נזיר פ״ז נ״ו ע״ב: הנפל שלא קרשו אבריו.

2) קפא to congeal | *gerinnen* פס׳ פ״ד ע״א: שמא יניחום ויקרש הדם.

הִקְרִישׁ הפ׳, נתן לדם וכדומה לקפוא to cause to congeal | *gerinnen lassen* תוס׳ חול׳ ו׳ ז׳: השוחט והקריש.

קָרְתָא נ׳, קור cold | *Kälte* תרג׳ משׁ׳ כ״ה כ׳ (יום קרה): ביום דקרתא.

קַרְתָּא, קַרְתָּה נ׳, עיר, קריה town | *Stadt* ירוש׳ תעני׳ פ״ד ס״ח ע״ד: טב קרתא; שם פ״ד ס״ח ע״ד: מירון קרתה.

קַרְתִּיגְנִי כרך קרתא חדתא בצפון אפריקא Carthago | *Karthago* ירוש׳ שבי׳ פ״ו ל״ו ע״ב: הקנזי – קרתיגני.

קַרְתָּנִי ת׳, בן עיר השדה, בן כפר provincial | *Provinzler* דמ׳ פ״ז מ״ד: הקרתני שקיבל שדה מירושלמי.

ק״ש קריאת שמע.

קִשָּׁא פ״ע, התוכח to discuss | *diskutieren* כתו׳ מ״ב ע״ב: האי מילתא קשאי בה רבה ורב יוסף.

קשא״מ קנסו שוגג אטו מזיד.

קִשְׁבָּא ת׳, תמר בוסר half-ripe date | *halbreife Dattel* מגי׳ ז׳ ע״ב: מלח מסקא דקשבא.

קָשָׁה — הִקְשָׁה הפ׳ — נעשה קשה to become hard | *hart werden* ירושי פס׳ פ״ו ל״ה ע״ב: שסופו להקשות.

הִקְשָׁה עַצְמוֹ לָדַעַת עורר. עצמו לקישוי אבר to cause erection wilfully | *vorsätzlich Erektion verursachen* נדה י״ג ע״ב: המקשה עצמו לדעת יהא בנדוי.

הִתְקַשָּׁה התפ׳, 1) ילדה בקושי to be in hard labour in travailing | *schwer gebären* ב״ר פפ״ד: נתקשית אמו בלידה.
2) נעשה קשה to become hard | *hart werden* תוס׳ נדה ו׳ ד״: משתיקשו הדדין.
3) נמצא במצב קשה to find oneself in difficulty | *sich in einer Schwierigkeit befinden* תנח׳ בהעלותך ו׳: נתקשיתי לעשותה.
4) סירב to resist | *sich sträuben* דב״ר פ״ט: מתקשה כנגדו.

קָשׁוּט עי׳ קִישׁוּט. כתי׳ ע״א ע״ב: נהנית מריח קשוטיה.

קִשּׁוּי ז׳, חבלי לידה קשים protracted travailiny | *schwere Geburt* נדה ס״ו ע״א: אין קשוי לנפלים.

קָשַׁט פ״י, 1) ירה בקשת to shoot | *schießen* במ״ר פי״ב: וקושט כחץ.
2) תיקן והידר to adorn | *schmücken, putzen* ב״מ ק״ז ע״ב: קשוט עצמך ואחר כך קשוט אחרים.

קִשֵּׁט פ״על, 1) כנ״ל 2. שמו״ר פכ״ג: בנוהג שבעולם כלה מקשטין אותה ואח״כ מכניסין אותה לחופה.
2) קלח to gush | *mit Heftigkeit fließen* תוס׳ צוק׳ עירי ט׳ (ו), כ״ו: ביבין המקשטין וכו׳.

הִקְשִׁיט הפ׳, הכין to make ready | *vorbereiten* ב״ר פכ״ח: והקשיטן לפורענות ואחר כך הוא פורע.

הִתְקַשֵּׁט התפ׳, 1) התהדר to adorn oneself | *sich schmücken* במ״ר פ״ב: לאבן יקרה שמתקשטות בה הנשים.
2) התאמת והתאשר to be verified | *sich bewahrheiten* ב״ר פנ״ה: מפני קושט בשביל שתתקשט וכו׳.

קַשֵּׁט פַּעל, 1) יישר to straighten, to corret | *gerade machen* תרג׳ דהי״א כ״ט י״ח: לקשטא יצר הרהורי לבבא.
2) תיקן to prepare | *zubereiten* יב׳ ס״ג ע״ב: מקשטא ליה תכא.

אִתְקַשַּׁט, אִיַּקְשַּׁט אתפ׳, 1) התהדר to be dressed | *sich putzen* תעני כ״ג ע״ב: כי מיקשטא.
2) התכונן to be prepared | *sich bereiten* תרג׳ עמ׳ ד׳ יב׳ (הכון): אתקשט.
3) נזרק ביריה to be shot | *geschleudert werden* תרג׳ ירושי שמות י״ט י״ג: גירא דאשא יתקשטון ביה.

קַשָּׁט ז׳, רובה קשת archer | *Bogenschütze* ירושי תעני פ״ד ס״ט ע״א: שמונה אלפים קשטין.

קַשְׁטָנִית נ׳, מין מקדח a borer | *ein Bohrer* כלי פכ״א מ״ג: במכבש של חרש ובקשטנית וכו׳.

קְשֵׁי פעו״י, 1) היה קשה to be hard | *hart sein* יומא כ״ח ע״ב: קשו משמשא.
2) שאל שאלה, קושיא to object | *fragen, einwenden* ירושי נד׳ פ״ח מ׳ ע״ד: לא כבר קשונתה ר׳ לעזר קומי ר׳ יוחנן.

אַקְשֵׁי אפ׳, 1) כנ״ל 2. יב׳ ע״ז ע״א: אקשי להו כל הני קושייתא.
2) הקשה to harden | *hart machen* תרג׳ יב״ע שמ׳ י״ג ט״ו: אקשי לבא דפרעה.

אִתְקַשֵּׁי אתפ׳, עי׳ הִתְקַשָּׁה. ב״ר פס״ב: הוון יתבין ומתקשיין.

קְשֵׁי ת׳, קשה hard, difficult | *hart, schwer* תרג׳ שמ׳ י״ח כ״ו: פתגם קשי.

קַשְׁיָא 1) ת׳, כנ״ל. תרג׳ שמ׳ א׳ י״ד (עבודה קשה): פולחנא קשיא.
2) נ׳, קושי, שאלה, סתירה objection, contradiction | *Schwierigkeit, Einwand, Widerspruch* עירי י״ג ע״א: הא גופא קשיא וכו׳ קשיא שימוש אשימוש.

קַשְׁיוּ נ׳, קושי *Härte* | hardness תרג׳ שמ׳ א׳ י״ד (בפרך): בקשיו.

קַשְׁיוּת נ׳, 1) עקשנות *Starrsinn* | stubornness ב״ר פנ״ג: רבה וקשיותו עמו.

2) קישוי אבר *Erektion* | erection ב״ר פצ״ח: קשיות שנתקשיתה עם אדונתך.

קַשִּׁיט, קַשִּׁיטָא ת׳, ישר, זכאי | upright, true *gerecht, redlich* תרג׳ יב״ע דב׳ ל״ב ד׳ (וישר): וקשיט בדינא; שם ו׳ ה׳: פולחנא קשיטא.

קַשִּׁיטוּתָא נ׳, יושר *Geradheit* | uprightness תרג׳ בר׳ כ׳ ה׳: קשיטות לבא.

קְשִׁירָה נ׳, איגוד וכריכה *das Binden* | knotting, tying ירושׁ׳ שבת פ״ז י׳ ע״ג: מה קשירה היתה במשכן שהיו קושרין את המיתרים.

קַשִּׁישׁ, קַשִּׁישָׁא ת׳, זקן *alt* | old יב׳ ט״ו ע״א: דוד מי קשיש כולי האי; כת׳ צ״ד ע״ב: אביי קשישא.

קַשִּׁישׁוּתָא נ׳, זקנה *hohes Alter* | old age ב״ב קמ״ב ע״ג: מידי בקשישותא תליא מילתא.

קְשִׁישִׁין עי׳ קִישׁוּשֶׁת 2. שבת נ״ג ע״א: קשישין שעל גבי השבר.

קַשְׁיָתָא נ׳, גלעין *Kern* | kernel חול׳ מ״ט ע״א: קשיתא דאשתכח במרה.

קשע״ה קריאת שמע על המטה.

קִשְׁקֵשׁ פיעל 1) השמיע קול *klingeln* | to ring סוטה ט׳ ע״ב: היתה שכינה מקשקשת לפניו כזוג.

2) נדנד *baumeln lassen* | to dangle ירושׁ׳ תענ׳ פ״ג ס״ז ע״א: מקשקש את רגליו בנחל קדרון.

3) עדר *behacken* | to hoe מו״ק ג׳ ע״א: יכול לא יקשקש תחת הזיתים.

4) קושש, ליקט *sammeln, auflesen* | to gather ילק׳ בר׳ ע״ו: פועלים הייתי צריך שיקשקשו אותה.

הִתְקַשְׁקֵשׁ 1) התפ׳, נעשה קשה | to become stiff *steif werden* נדה כ״ז ע״א: משיתקשקשו הדדין.

2) השמיע קול קשקוש *klappern* | to rattle חול׳ ע״ד ע״ב: כאגוז המתקשקש.

קַשְׁקַשִּׁין ז״ר, 1) שיירי קש | pieces of straw *Streu* כת׳ ס׳ ע״א: צינור שעלו בו קשקשין.

2) עי׳ קִישׁוּשֶׁת. תוס׳ שבת ד׳ (ה׳), ה׳: בקשקשין שעל גבי השבר.

קָשַׁר ״- ערך *veranstalten* | to compose איכ״ר פתיחתא: מה לכם קושרין מספד.

נִקְשַׁר נפ׳ ״- עי׳ נִצְרַר. ב״ר פמ״ו: משנקשר דמו.

הוּקְשַׁר הופ׳, נתחבר *sich vereinigen* | to be joined ויק״ר פ״ל: יוקשרו כולם אגודה אחת וכו׳.

קֶשֶׁר ״- 1) עניבה ופיתול *Knoten* | knot בר׳ ז׳ ע״א: קשר של תפלין.

2) מקום חיבור פרקי האברים *Gelenk* | joint נדה נ״ב ע״ב: קשרי אצבעותיה של יד וכו׳.

קִשְׁרֵי הַמִּלְחָמָה מערכות הקרב *Schlachtreihe* | line of battle סוטה פ״ח מ״ה: הירא ורך הלבב כמשמעו שאינו יכול לעמוד בקשרי המלחמה.

קָשַׁשׁ פ״ע, נזדקן *alt werden* | to grow old ב״ק צ״ב ע״ב: השתא דקשישנא לדרדקי.

אִתְקוֹשֵׁשׁ אתפ׳, התקשט *sich schmücken* | to adorn oneself ירושׁ׳ תעני׳ פ״ב ס״ה ע״א: נתקושש גרמן עד דלא נקושש חורנין.

קָשַׁת פ״י, **אַקְשֵׁת** אפ׳, ירה בקשת *schießen* | to shoot תרג׳ ירושׁ׳ שמ׳ ט״ו ד׳: קשת עליהן גירין; תרג׳ מל״ב י״ט ל״ב (ולא יורה): ולא יקשית.

קַשָּׁת ״- אחד מי״ב המזלות *Sternbild im Tierkreis* | a sign of the Zodiac ב״ר פצ״ח: מזל קשת.

קַשְׁתָּא נ׳, 1) קשת *Bogen* | bow תרג׳ ש״ב א׳ כ״ב (קשת יהונתן): קשתא דיהונתן.

2) שם מקום *Ortsname* | name of a place ב״ב מ״א ע״ב: ההוא גברא דדר בקשתא בעיליתא.

3) הצד הבולט של הקיבה *die gewölbte Seite des Labmagens* | the curved side of the stomach חול׳ ב׳ ע״א: דאקשתא וכו׳ לא פליגי דאסור.

קַשְׁתּוֹיָא ז׳, רובה קשת *Bogenschütze* | archer יב׳ ט״ז ע״ב: שיתא אלפי קשתויי.

קַשְׁתָּנִית עי׳ קַשְׁפָּנִית. תוס׳ שבת י״ג (י״ד), י״ז: מטלטלין את הקשתנית וכו׳.

קַת, קַתָּא נ׳, בית יד *Griff* | handle מכות פ״ב מ״א: נשמט הברזל מקתו; שבוע׳ מ״ג ע״ב: קתא דמגלא.

קַתָאלִיקוֹס ע׳ קָתָלִיקוֹס. שהש״ר ז׳ ט׳: פחותא – קתאליקי.

כַּתָארָא ז׳, סלע *Fels* | rock תרג׳ משׁ׳ ל׳ כ״ו: ועבדין להון ביתא בקתארי (הוצ׳ אח׳ בקתרין).

קְתַבִי ע׳ קוֹטֶב. תוס׳ שבי׳ ו׳ כ״ז: זיתים של שביעית אין עושין אותן בקתבי.

קַתֶדְרָא, קְתֶדְרָה נ׳, **קָתֶדְרִין** ז׳, כסא שיש לו סמוכין *Lehnstuhl* | chair with back כת׳ פ״ה מ״ה: יושבת בקתדרא; כלי׳ פ״ד מ״ג: היתה מוטה על צדה כעין קתדרה; ירוש׳ יומא פ״ד מ״א ע״ג: כמלך שהוא יושב על קתדרין שלו.

קָתוֹלִיקוֹס ע׳ קָתָלִיקוֹס. ירוש׳ שק׳ פ״ה מ״ט ע״א: אין פוחתין משני קתוליקין.

קָתֵידְרָא, קָתֵידְרָה ע׳ קָתֶדְרָה. כת׳ ס״א ע״א: יושבת בקתידרא; ירוש׳ שבת פ״ג ו׳ ע״ג: הספסל והקתידרה.

קָתָלִיקוֹס ז׳, פקיד עליון *Ober-beamter* | a high officer ב״ר פ״ח: שהיה קתליקוס לביתו של פרעה והיו בידו מפתחות האוצרות שלו.

קַתְרוֹס ז׳, 1) ארז *Zeder* | cedar ר״ה כ״ג ע״א: ארז – קתרוס (בחו׳ אה׳: קתר־ם).

2) שם מִשפחה *Familien-name* | name of a family פס׳ נ״ז ע״א: אוי לי מבית קתרוס.

ר

ר' רב, רבי, רבן.

ר"א רבי אליעזר; רבי אלעזר.

ראב"א רב אדא בר אהבה; רב אידי בר אבין.

ראב"ה ר' אליעזר בן הורקנוס.

ראב"י ר' אליעזר בן יעקב.

ראב"ע ר' אלעזר בן עזריה; ר' אלעזר בן ערך.

ראב"פ ר' אלעזר בן פדת.

רָאַג פַּעל, חמד to desire | *gelüsten* תרג' מש' כ"א כ"ו (התאוה תאוה): ראג רגתא.

רָאָה •– רָאָה דִבְרֵי... נתן את היתרון לדברי פלוני to prefer the opinion of | *jemandes Ansicht vorziehen* אבות פ"ב מ"ז: רואה אני את דברי ר' אלעזר בן ערך.

רָאָה כְּאִילוּ חשב והחזיק to consider (as if) | *betrachten als ob...* ב"ב פ"ג ע"א: רואין את האמצעיים כאילו אינן.

נִרְאָה •– 1) התקבל על הדעת to appear reasonable | *einleuchten* חולי' ק"ח ע"ב: נראין דברי ר' יהודה.

2) היה ראוי to be fit, to become fit | *(rituell) zulässig sein, (werden)* סוכה ל"ג ע"ב: נראה ונדחה חוזר ונראה.

רְאִי •– 1) טיב, איכות nature of a case, aspect | *Eigentümlichkeit, Charakter* ב"ק ג' ע"ב: לא ראי הקרן כראי השן וכו'.

2) עי' רְעִי. מכש' פ"ו מ"ז: והליחה סרוחה והראי.

רְאָיָה נ', הוכחה ומופת proof, evidence | *Beweis* עד' פ"ב מ"ב: לא ראינו אינו ראיה.

רְאִיָּה נ', 1) הבטה seeing | *das Sehen* ר"ה כ"ד ע"ב: לא תחא שמיעה גדולה מראיה.

2) קרי, זיבה attack of pollution, menstruation | *Anfall von Blut- oder Schleimfluß* זבי' פ"א מ"א: ראיה שלזוב; נדה פ"א מ"ו: ראיה ראשונה.

3) הופעה במקדש בג' רגלים appearance in the Temple (on the three festivals) | *das Erscheinen im Tempel (an den 3 Wallfahrtsfesten)* חג' פ"א מ"א: הכל חייבין בראיה.

רֵאָיוֹן ז', קרבן ראיה the pilgrim's offering | *Opfer des Wallfahrers* פאה פ"א מ"א: והראיון וכו'.

רְאָיָה עי' רְאִיָּה. ר"ה כ"ד ע"ב: משם ראייה.

רֵאֵימָא ז', ראם, שור הבר wild-ox | *Wildochse* תרג' ירוש' דב' ל"ג י"ז (קרני ראם): קרני ראימא

רֵאֵמָנָא עי' רֵאֵימָא. ירוש' כלא' פ"ז ל"א ע"ג: ראמנין.

רֹאשׁ •– רֹאשׁ גּוֹלָה נשיא היהודים בבבל chief of the Babylonian Jews | *Exilarch* חולי' צ"ב ע"א: ראש גולה שבבבל ונשיא שבארץ ישראל.

רֹאשׁ הַמְדַבְּרִים החשוב שבנואמים, ארי שבחבורה the first among the speakers | *Hauptredner* שבת ל"ג ע"ב: ר' יהודה בר אילעאי ראש המדברים בכל מקום.

רֹאשׁ הַשָּׁנָה יום התחלת השנה החדשה New Year | *Neujahr* ר"ה פ"א מ"א: ארבעה ראשי שנים הם באחד בניסן ראש השנה למלכים וכו'.

רֹאשׁ יְשִׁיבָה המורה הראשי שבבית המדרש presiding teacher of the Talmud academy | *Hauptlehrer der Talmudakademie* בר' נ"ז ע"א: נעשה ראש ישיבה.

רֹאשׁ מַיָא שם מקום name of a place | *Ortsname* ירושי' דמ' פ"ב כ"ב ע"ד: ראש מיא.

רֹאשׁ תּוֹר משולש triangle | *Dreieck* כלא' פ"ב מ"ז: היה ראש תור חטים נכנס בתוך של שעורים מותר מפני שהוא נראה בסוף שדהו.

רָאשֵׁי פְּרָקִים כללים, עיקרי דברים leading principles | *Grundsätze, Leitsätze* חג' י"ג ע"א: אבל מוסרין לו ראשי פרקים.

רָאשֵׁי תֵּיבוֹת קיצורי מלים abbreviations | *Abbreviaturen* תנח' האזינו ה': קח ראשי תיבות של פסוקים וכו' כגון ה' מהאזינו ו' מיערוף וכו'.

ראשא"ה ראשי אברים שאינם חוזרים.

רִאשׁוֹן ת' — 1) מדרגה ראשונה של קורבת משפחה first degree of (direct) relationship | *erster Verwandschaftsgrad* סנה' כ"ח ע"א: שני בראשון תנן.

2) מדרגה ראשונה של טומאה first degree of uncleannes | *erster Grad der Unreinheit* טהרות פ"ב מ"ג: הראשון שבחולין טמא ומטמא.

רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן זה אחרי זה one after the ather | *einer nach dem anderen* ב"ב י"ז ע"א: מעביר ראשון ראשון וכו'.

רַאֲשׁוֹת נ"ר, מראשות המטה head-part of the bed | *Kopftseite des Bettes* הנח' במ' ט': כדי שיטול החפץ ממרגלותיו ויתנה בראשותיו.

רֵאשִׁית ת' — משרה office | *Amt* ירושי' ר"ה פ"א כ"ז ע"ב: והעבירו מראשיתו.

רָאתָן ז', מין מחלת העור a skin disease | *eine Hautkrankheit* ב"ר פמ"א: כ"ד מיני שחין ואין לך מכולן רע לתשמיש אלא ראתן בלבד.

רַב ת' — 1) ארון master | *Herr* גיט' י"ב ע"א וע"ב: יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך.

2) מורה teacher | *Lehrer* בר' ס"ג ע"ב: הרב בכעס והתלמיד בכעס.

3) תואר לאמוראים שבבבל title of the Babylonian Amoraim | *Titel der babylonischen Amoräer* פס' פ"ב ע"ב: אמר רב חמא בר עוקבא א"ר יוסי בר חנינא וכו'.

4) כנוי לאבא אריכא, ראש ישיבת סורא surname of Abba Aricha | *Beiname des Amoräers Abba Aricha* עיר' נ' ע"ב: רב תנא הוא ופליג.

רַבִּים צבור, פומבי public, community | *Gemeinde, Öffentlichkeit* ירושי' מגי' פ"ג ע"ג ע"ד: בית הכנסת של רבים וכו' של יחיד.

בָּרַבִּים בפומבי in public | *öffentlich* בר' ס"א ע"ב: הקהיל קהלות ברבים.

רָבָא שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* גיט' ג' ע"א: רבא מאי טעמא לא אמר כרבה.

רִבֵּב פיעל, עשה כמוצק to thicken, to line | *dicht machen* ע"ז ל"ג ע"א: נכרי ריבבן ועובדן וישראל נותן לתוכן יין.

רָבַב פ"ע, היה גדול to be great | *groß sein* ירושי' מו"ק פ"ג פ"ג ע"ב: כגון אנן דרבבינן וכו'.

רְבָב ז', שומן, שמנונית grease, fat, greasy stain | *Fett, Fettfleck* סוטה מ"ט ע"א: מוכרי רבב; שבת קי"ד ע"א: תלמיד חכם שנמצא רבב על בגדו חייב מיתה.

רבב"ח רבה בר בר חנה.

רָבַג פ"י, גיבב to pile up | *aufstapeln* ספרא ויק' פרק ד' פרשה ד': יכול יהא זורק ורובג.

רְבַד ז', טלאי patch | *Flicken* שבת קי"ד ע"א: רבב וכו' רבינא אמר רבד איתמר.

רִבָּה פיעל — 1) לקח רבית to borrow on usury | *gegen Zinsen verborgen* ב"מ פ"ה מ"א: ואיזהו תרבית המרבה בפירות.

2) הכנים בכלל to include | *hinzufügen, einschließen* שבי' כ״ו ע״א: או נפש כי תשבעריבה.

הִתְרַבָּה התפ', נתוסף to be increased | *zunehmen* אבות פ״ה מ״ט: בארבעה פרקים הדבר מתרבה.

רַבָּה 1) ת', גדול great | *groß* גיט' נ״ב ע״ב: קם ליה בדרבה מיניה.

2) ז', מורה teacher | *Lehrer* ירוש' יב' פ״ד ו' ע״ב: רבה דמתניתא וכו'.

3) שם אמוראים name of Amoraim | *Name von Amoräern* ב״ב ע״ג ע״ב: רבה בר בר חנה.

רבובה [דְּבוּבָה] נ', שקערורה cavity | *Höhlung* מדות פ״ג מ״ג: ורבובה היתה לו במערבו ששם היו נותנין פסולי חטאת העוף.

רִבּוֹן, רִבּוֹנָא ז', אדון lord | *Herr* ב״ר פצ״ג: לאדון – לרבון; תרג' בר' מ״ב ל' (אדוני הארץ): רבונא דארעא.

רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם כנוי לגבוה Master of the world | *Herr der Welt, Gott* יומא פ״ז ע״ב: רבון העולמים; בר' ט' ע״ב: רבונו של עולם.

רִבּוֹנְתָא נ', גברת mistress | *Herrin* תרג' מש' ל' כ״ג (שפחה כי תירש גברתה): ואמתא די ירתא לרבונתא.

רְבוּתָא נ', 1) יתרון superiority | *Vorzug, Würde* גיט' ס״ח ע״א: מאי רבותייכו.

2) חדוש, דבר פלא something remarkable | *Bemerkenswertes, Auffälliges* חג' כ״ד ע״א: מאי רבותיה דגניבה.

רַבִּי 1) תואר לתנאים ולאמוראי ארץ ישראל title of the Tannaim and of the Palestinian Amoraim | *Titel der Tannaiten und der palästinensischen Amoräer* ב״מ פ״ה ע״א: חכום וכו' ורבי קרו לך.

2) כנוי לר' יהודה הנשיא surname of R. Juda han-Nasi | *Beiname des R. Jehuda han-Nassi* גיט' נ״ט ע״א: מימות רבי ועד רב אשי לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד.

רָבֵי, רַבְיָא ז', נער boy | *Junge* תרג' בר' ל״ז ב' (נער): רבי; סוכה ה' ע״ב: שכן בבבל קורין לינוקא רביא.

רְבִיָּה נ', התרבות increase | *das Zunehmen* במ״ר פ״ב: רביה לאב רביה לבן.

רַבְיוּתָא נ', נעורים youth | *Jugend* תרג' קהל' י״ב א' (בימי בחורתך): ביומי רביותך.

רַבְיָא עי' רִבִּית. תרג' ירוש' שמ' כ״ב כ״ד (נשך): רבייא.

רְבִיָּה נ', גדולה elevation | *Erhebung* ב״ר פע״ה: בן פרת – רביית יוסף.

רְבִיכָה נ', קמח חלוט בשמן pulp of flour mixed with hot oil | *mit heißem Öl angerührtes Mehl* מנ' פ״ט ע״א: ריבה שמן לרביכה.

רָבִין, רָבִינָא שמות אמוראים names of Amoraim | *Namen von Amoräern* פס' כ״ה ע״א: כי אתא רבין; ב״מ פ״ו ע״א: רב אשי ורבינא.

רָבִיעַ ז', 1) רבע, אחד מארבעה one fourth | *Viertel* גיט' נ״ח ע״ב: רביע דקרקע שהן שליש במעות.

2) חתיכה מרובעה square (block) | *viereckiges Stück* מדות פ״ג מ״ד: ורביעין של ארז על גביהן.

רְבִיעָאָה ת', רביעי fourth | *vierter* תרג' בר' ב' י״ד (הנהר הרביעי): נהרא רביעאה.

רְבִיעָה נ', 1) משגל עם בהמה carnal connection with beasts | *Geschlechtsverkehr mit Tieren* ע״ז פ״ב מ״א: מפני שחשודין על הרביעה.

2) עונת הגשמים (season of) rainfall | *Regen (-zeit)* תענ' פ״ג מ״א: רביעה ראשונה וכו'.

רְבִיעוּתָא נ', הפראה fructification | *das Befruchten* תרג' יב״ע דב' ל״ב ב': כרביעות רוחי מטרא דמנתבין על דתאין.

רְבִיעִין ז״ר, מין כלי זמר a musical instrument | *ein Musikinstrument* תרג' ש״ב ו' ה' (ובמנענעים): וברביעין.

רְבִיעִית — עי' רָבִיעַ 2. תמ' פ"ג מ"ה: ורביעית של ארז על גביהן.

רְבִיעֲתָא עי' רְבִיעָה 2. ירוש' תעני' פ"ב ס"ה ע"ב: רביעתא קדמיתא.

רְבִיצָה נ', שכיבת בעלי חיים lying down of animals | *das Sichhinlegen von Tieren* ב"ק ב' ע"ב: רביצה בעיפה.

רִבִּית, רִבִּיתָא נ', נשך, תרבית interest, usury | *Zins* ב"מ פ"ה מ"ו: ולווין מהן ומלווין אותן ברבית; תרג' יח' י"ח י"ז (תרבית): ורביתא.

רְבִיתָא נ', 1) נערה girl | *Mädchen* סנה' ק"ט ע"ב: ההיא רביתא וכו'.

2) גידול growth | *Wachstum* יומא ע"ה ע"ב: רביתיה דינוקא.

(רבל) אִירְבַּל אתפ', נגער to be shaken | *geschüttelt werden* חול' מ"ט ע"א: מירבל הוא דרביל.

רַבָּמִי = רַב אַמִּי, עי' אַמִּי. ירוש' ע"ז פ"ה מ"ה ע"א: שאל לר' חייה ולרבמי ולרבסי.

רַבָּן ז', 1) תואר כבוד לראשוני התנאים title of honour of the first Tannaim | *Ehrentitel der ersten Tannaiten* תוס' עד' ג' ד': מי שיש לו תלמידים ותלמידיו קוראין אותו רבי נשתכחו תלמידיו קורין אותו רבן נשתכחו אלו ואלו קוראין אותו בשמו.

2) מורה teacher | *Lehrer* ירוש' תר' פ"ח מ"ו ע"א: חד בר נש זמין הד רבן.

רַבָּנָא ז', 1) תואר כבוד לחכמי בבל title of Babylonian scholars | *Titel babylonischer Talmudgelehrter* כת' כ"ב ע"א: רבנא אשי.

2) שר וגדול chief | *Fürst* תרג' תה' מ"ז י' (נדיבי עמים): רבני עממיא.

רַבְּנַאי שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* כת' כ"א ע"ב: רבנאי אחוה דר' חייא בר אבא.

רַבָּנוּת, רַבָּנוּתָא ז', שררה leadership | *Herrschaft* אב' פ"א מ"י: אהוב את המלאכה ושנא את הרבנות; תרג' תה' ס"ה כ"ה: וקבילו רבנותא בתריהון.

רַבָּנָן ז"ר, שם כללי לחכמי המשנה והתלמוד the Talmudic scholars | *die Weisen des Talmuds* מגי' ב' ע"א: אתו רבנן ועקרי תקנתא דתקינו אנשי כנסת הגדולה.

דְּרַבָּנָן, תקנת חכמים, שאינה מן התורה rabbinical (enactment) | *rabbinisch (im Gegensatz zu mosaisch)* פס' י' ע"א: אטו בדיקת חמץ דאורייתא דרבנן הוא.

רַבְּסָא, רַבְּסִי = רַב אַסִּי, עי' אַסִּי. שהש"ר ג' ו': ר' ברכיה בשם רבסא וכו'; ירוש' ע"ז פ"ה מ"ה ע"א: שאל לר' חייה ולרבמי ולרבסי.

רָבַע י' — 1) היה מונח to lie | *liegen* תוס' כלא' פ"א: אין נותנין זמורה בין שתי קורות כדי שתרבע ביניהן.

2) הפרה to fructify | *befruchten* תעני' ו' ע"ב: שרובע את הקרקע.

2) שכב את זכר משכבי אשה to commit pederasty | *Päderastie treiben* סנה' ט' ע"ב: פלוני רבעו לאונסו.

נִרְבַּע נפ', נבעל בעל החי ע"י אדם to be covered by a man (animal) | *von einen Menschen begattet werden (Tier)* סנה' פ"א מ"ד: הרובע והנרבע.

רִבֵּעַ פיעל, 1) השקה to irrigate | *bewässern* ירוש' פאה פ"ז כ' ע"ב: מכיון שהוא מרבעה היא עושה יותר לשנה הבאה.

2) עשה בפעם הרביעית to do for the fourth time | *ein viertes Mal wiederholen* ספרי דב' ש"ו: הוי מפטם וכו' ומרבע.

3) עשה בצורת מרובע to quadrate | *viereckig machen* תוס' עיר' ו' (ה'), י"ו: ריבע את העיר וכו'.

רַבְעוּתָא נ', שכיבה lying | *das Liegen* תרג' תה' קל"ט ג' (ארחי ורבעי): בהלכותי וכרבעותי.

רְבָעִי ת', של שנה רביעית that which is in its fourth year | *vom vierten Jahre* מעש"ש פ"ה מ"ד: כיצד פודין נטע רבעי.

רִבֵּץ פיעל, 1) הזה to irrigate | bewässern תוס׳ פאה ב׳ כ׳: המרבץ את שדהו.

2) הרטיב את הקרקע כדי לנקותה | to sprinkle | besprengen שבת צ״ה ע״א: המכבד והמרבץ.

3) הפיץ והרחיב to spread | verbreiten ירושׁ׳ כת׳ פי״ב ל״ה ע״א: ריבץ תורה בישראל יותר ממך.

הִרְבִּיץ הפ׳, — 1) כנ״ל 2, תנח׳ חוקת ו׳: ומרביצין עליו מים.

2) כנ״ל 3, מגי׳ כ״ט ע״א: בתי כנסיות ובתי מדרשות שקורין ומרביצין בהם תורה.

הִתְרַבֵּץ התפ׳, נעשה מורטב to be besprinkled | besprengt werden שבת צ״ה ע״א: ונמצא מתרבץ מאליו.

רִבְצָל ז׳, מין כלי לבשמים a bag for perfumes, spices | Gewürzbeutel כלי׳ פ״כ מ״א: הרבצל והמזודה וכו׳.

רַבְצָן ת׳, בעל חי שדרכו לרבוץ תחת משאו habitually breaking down under the load | regelmäßig unter der Last zusammenbrechend ב״מ פ׳ ע״א: פרה זו וכו׳ רבצנית היא.

רִבְקָה — רתימה team | Gespann תוס׳ פרה ב׳ (א׳), ג׳: הכניסה לרבקה ודשה עם אמה.

(רברב) **הִתְרַבְרֵב** התפ׳, התגדל והתנשא to assume superiority | sich überheben במ״ר פי״ח: על מה את מתרברב עלינו.

רַבְרְבוּתָא, רַבְרְבָנוּתָא נ׳, גאותנות pride, boast | das Großtun תרג׳ תה׳ י״ז י׳ (בגאות): ברברבותא; שם י״ב ד׳ (לשון מדברת גדולות): ולישנא דמללא רברבנותא.

רבש״ע רבונו של עולם.

רַבְתָּנָא ת׳, אדיר, גדול great and mighty | großmächtig תרג׳ מל״ב י״ח י״ט (המלך הגדול): מלכא דרבתנא.

ר״ג רבן גמליאל.

רָגָב שם מקום name of a place | Ortsname מנח׳ פ״ה ט״ג: רגב בעבר הירדן.

רְגַג פ״י, רַגֵּג פעל, חמד to long, to desire | gelüsten, begehren תרג׳ תה׳ ס״ג ב׳ (כמה לך בשרי): רגיג לך בסרי; שה״ש ב׳ ג׳ (חמדתי וישבתי): רגיגת למיתב.

רַגָּגָא ז׳, מחמד desirability | Begehrtes תרג׳ יח׳ כ״ד ט״ז (מחמד עיניך): רגגא דעינך.

רְגוּג ז׳, חמדה, חפץ desire | Begehren תרג׳ דהי״ב ל״ב כ״ז (כלי חמדה): מאני רגוג.

רָגוּל ת׳, כפות ברגליו האחרונות tied by the hindlegs | an den Hinterbeinen gefesselt ירושׁ׳ שבת פ״ה ז׳ ע״ג: עקוד בידו אחת רגול בשתי רגליו.

רָגוֹל ת׳, שיש לו חברברות ברגליו streaked at the leg | an den Beinen gefleckt תרג׳ ברי׳ ל׳ מ׳ (עקד): כל דרגול.

רָגוֹמָא ז׳, רובה קשת archer | Schütze תרג׳ איכה א׳ י״ח: רגמו רגומיא גירין למלכא.

רְגוֹמָנָא ז׳, סקילה, רגימה stoning to death | das Steinigen תרג׳ אס׳ ה׳ י״ד: ניהב יתיה לרגומנא.

רְגוֹעִיתָא שם אשה a woman's name | Frauenname תרג׳ שני אס׳ ב׳ ט׳: רגועיתא וכו׳.

רְגוֹשׁ עי׳ רִיגוּשׁ, תרג׳ תה׳ ס״ה ח׳ (שאון גליהם): ורגוש גליהון.

רְגַז — נִרְגַּז נפ׳, רַגֵּז פיעל, כעס, התקצף to be angry, to rage | zürnen, wüten נדה ט״ז ע״ב: שר הנרגז (בהוי׳ אח׳ הנרגן) וכו׳; מכי׳ בשלח שירה פ״ג: התחילו מרגזין.

רְגַז ז׳, כעס, קצף anger | Zorn תרג׳ דב׳ ט׳ כ׳: הוה רגז מן קדם יי׳.

רַגְזָן ת׳, כעסן, נוח לכעוס irritable, quarrelsome | reizbar, zänkisch, jähzornig שבת קנ״ו ע״א: גבר רגזן.

רַגְזָנוּת, רַגְזָנוּתָא נ׳, כעסנות, מדת הנוח לכעוס hot temper | Jähzorn יב׳ ס״ד ע״א: מהפכת מדותיו של הקב״ה ממדת רגזנות למדת רחמנות; קיד׳ מ׳ ע״ב: רגזן לא עלתה בידו אלא רגזנותא.

רְגִיָא ז׳, מין מטבע ומשקל | a weight and coin | *Gewicht und Münze* בכורות י״א ע״א: הלכתא ברגיא וכמה תלתא זוזי.

רְגִיגְתָא נ׳, חפץ, חמדה desire | *Lust, Wunsch* תרג׳ דהי״ב כ״א כ׳ (בלא חמדה): בלא רגיגתא.

רְגִיזְתָא נ׳, רוגז, קצף wrath | *Zorn* תרג׳ איוב כ״א ל׳ (ליום עברות): ליום רגיזתא.

רָגִיל ת׳, נהוג ולמוד, מנוסה | conversant, used to | *gewöhnt, erfahren* תענ׳ פ״ב מ״ב: זקן ורגיל.

רְגִילָה נ׳, מין צמח purslane | *Portulak* שביע׳ פ״ט מ״ה: אוכלין ברגילה עד שיכלו וכו׳.

רְגִימְתָא נ׳, סקילה stoning | *das Steinigen* תרג׳ רות א׳ י״ז: רגימת אבנא.

רְגִיעָה נ׳, חוזה והסכם agreement | *Überein-kommen* תוס׳ ב״מ י״א כ״ה: ורשאין הנחתמין לעשות רגיעה ביניהם.

רָגַל — **נִרְגַּל** נפ׳, הסכין לדבר | to be wont to | *gewohnt sein* נדה ט״ז ע״ב: שר הנרגל וכו׳.

הִרְגִּיל הפ׳, 1) הדריך, קירב וסיגל לדבר | to accustom | *gewöhnen* ב״מ פ״ד מ״ב: שהוא מרגילן לבוא אצלו.

2) המשיך to convey (water) | *Wasser leiten* מו״ק ח׳ ע״א: כל מקוה שאין ארבעים סאה מרגילין לתוכו ארבעים סאה.

3) הפשיט את העור מן הרגלים ולמעלה to flay an animal from its feet upward | *einem Tier das Fell von den Beinen aufwärts (im ganzen) abziehen* חול׳ פ״ט מ״ג: המפשיט וכו׳ המרגיל וכו׳.

הִתְרַגֵּל התפ׳, הסכין to get used to | *sich gewöhnen* ירוש׳ נד׳ פ״א מ״ב ע״ד: יעשו סעודה והן מתרגלין לבא דרך סעודה.

רֶגֶל — **לְרֶגֶל** בשביל, בגין for the sake of | *wegen* ב״ר פצ״ז: כולן לרגלי עלו.

רַגְלַיִם לַדָּבָר יש הוכחה ויסוד לדבר there is a reason for it | *die Annahme ist berechtigt* נז׳ פ״ט מ״ג: שרגלים לדבר וכו׳.

רָגַם פיעל, **הִרְגִּים** הפ׳, סקל to pelt | *steinigen* ילק׳ ויק׳ תרס״ו: כבר היו מרגמין את פני ואת כל גופי; תנח׳ קדושים ח׳: כבר היו מרגימין אותי.

רְגַם פ״י, **רַגֵּם** פַּעֵל, כנ״ל. תרג׳ תה׳ ס״ח כ״ח (רגמתם): רגמו יתהון שבטיא אבנין; אס׳ ה׳ י״ד: רגמיה דוד לגלית.

אִתְרְגֵם אתפ׳, נסקל to be stoned to death | *gesteinigt werden* תרג׳ שמ׳ כ״א כ״ח (סקל יסקל השור): אתרגמא יתרגים תורא.

רְגַם עי׳ **רְקַם**. ילק׳ דב׳ תתע״ד: רגם דחגרא.

רָגַן פיעל, התלונן, רטן to grumble | *murren* ב״ר פ״כ: הנחש וכו׳ שריגן דברים על בוראו.

הִתְרַגֵּן התפ׳, התגודד לחבורות מתלוננים to band together (as grumbling crowds) | *sich zu murrenden Gruppen zusammenrotten* ספרי דב׳ כ״ד: כמתלהמים ומתרגנים.

(רגע) הִרְגִּיעַ הפ׳, התנועע הילד ממקום למקום to move (from place to place) | *sich fortbewegen* ירוש׳ קיד׳ פ״ד ס״ה ע״ד: הדא דאת אמר בתינוק שאינו מרגיע אבל בתינוק המרגיע צריך שני עדים.

(רגף) אִתְרְגֵף ארפ׳, נגער ונסער to be shaken | *erschüttert werden* תרג׳ ש״ב כ״ב ח׳ (ותגעש ותרעש הארץ): ואתרגיפת ואתרגישת ארעא.

(רגרג) אִתְרַגְרַג אתפ׳, עי׳ **רְגַג**. תרג׳ מש׳ י״ג ד׳ (מתאוה): מתרגרגא נפשיה.

רַגֵּשׁ פיעל, המה ורעש to create exitement | *Aufregung verursachen* איכ״ר ב׳ ז׳: קול צרות מרגשות.

הִרְגִּישׁ הפ׳, 1) עורר to stir up | *in Aufregung versetzen* יומא כ״ד ע״ב: כדי להרגיש את כל העזרה.

2) חש to feel | *fühlen* שבת י״ג ע״ב: אין בשר המת מרגיש באיזמל.

3) שם לב, הכיר to notice | *merken* קהל״ר ז׳ א׳: כשנולדה מרים לא הרגיש בה בריה וכשמתה נסתלקה הבאר והרגישו הכל.

הִתְרַגֵּשׁ התפ׳, התרחש, קרה פתאום | to rush forth | stürmisch hereinbrechen ב״ק פ׳ ע״ב: פורעניות המתרגשות לבוא על הצבור.

רְגַשׁ פ״ע, היה נרגז | to be agitated | aufgeregt sein תרג׳ תה׳ ל״ח ט׳ (שאגתי מנהמת לבי): רגישית מנהמותא דלבי.

אַרְגֵּשׁ אפ׳, 1) הרגיז | to stir up | beunruhigen תרג׳ תה׳ ס׳ ד׳ (הרעשת ארץ): ארגישתא ארעא.
2) עי׳ הִרְגִּישׁ 2. תר׳ יב״ע שמ׳ ב׳ ג׳: מצרים מרגשין עָלֵיה.

אִתְרְגֵּשׁ אתפ׳, נרגז ונסער | to be shaken | erschüttert werden תרג׳ ש״ב כ״ב ה׳ (ותרעש הארץ): אתרגישת ארעא.

רְדָא פ״י, יסר, הלקה | to chastise | züchtigen תרג׳ מל״א י״ב י״ד (אבי יסר אתכם בשוטים): אבא רדא יתכון בשרביטין.

רִדֵּד פיעל, ריקע והדק פחים וכיו״ב | to beat, to flatten | plattschlagen שבת ק״ג ע״א: מרדדי טסי משכן.

רְדַד פ״י, רַדֵּד פַּעֵל, כנ״ל. תרג׳ שמ׳ ל״ט ג׳ (וירקעו את פחי הזהב): ורדידא ית טסי דדהבא.

אִירַדַּד אתפ׳, נעשה דק | to become thin | dünner werden נדר׳ ס״א ע״ב: ענבים נמי כי מירדדן.

רֶדֶד ז׳, ארג | cloth | Tuch תוס׳ אהל׳ ח׳ א׳: כזית תחת הרדד.

רַדְדָא ז׳, הצד החלק של ארג | the smooth side of cloth | die glatte Seite eines Gewebes תרג׳ יב״ע ויק׳ י״ג נ״ה (בקרחתו או בגבחתו): ברדדיה או בלבדיה.

רָדָה י׳— הוציא לחם מן התנור, דבש מן הכוורת וכיו״ב | to detach, to take out | herausnehmen, abnehmen (Brot vom Backofen, Honig aus dem Bienenkorb) שבת ד׳ ע״ב: הדביק פת בתנור התירו לו לרדותה.

נִרְדָּה נפ׳, הוצא (פת מן התנור וכיו״ב) | to be detached | herausgenommen werden תוס׳ יומא ב׳ ה׳: והיה נאפה ונרדה מבפנים.

רִדָּה פיעל י׳— 1) יסר, ענש | to chastise | züchtigen שמו״ר פ״ב: ולא רידהו ביסורין.
2) פירס | to spread | ausbreiten עיר׳ ק״ד ע״א: מביא תבן ומרדה בה.

רָדוּ ז׳, חרישה | ploughing | das Pflügen ב״ב י״ב ע״א: בי רדו יומא.

רְדֵי פ״י, 1) חרש | to plough | pflügen תרג׳ מל״א י״ט י״ט (חורש): רדי.
2) משל | to govern | herrschen תרג׳ ויק׳ כ״ו י״ז (ורדו בכם שונאיכם): וירדון בכון סנאיכון.
3) עי׳ רְדָא. תרג׳ מל״א י״ב י״ד (ואני איסר אתכם בעקרבים): ואנא ארדי יתכון במרגנין.

אִתְרְדֵי אתפ׳, 1) נחרש | to be ploughed | gepflügt werden תרג׳ ירמ׳ כ״ו י״ח (ציון שדה תחרש): ציון חקל תתרדי.
2) נענש | to be chastened | gezüchtigt werden תרג׳ מש׳ כ״ט י״ט (בדברים לא יוסר עבד): במילי לא מתרדי עבדא.

רַדְיָא ז׳, חורש | plougher | Pflüger ירוש׳ שבי׳ פ״ה ל״ו ע״א: לית אורחא דבר נש מיכוס תורא רדיא.

רִדְיָא ז׳, חרישה | ploughing | das Pflügen ב״ק מ״ו ע״א: אי גברא דזבין לרדיא וכו׳.

רְדִיָּה, רְדִיָּיה נ׳, 1) שלטון | rulership | Herrschaft ב״ר פל״ד: מורא וחתית חזרו ורדיה לא חזרה.
2) הוצאת פת מן מתנור וכדומה | detaching | das Abnehmen (des Brots von dem Ofen) ר״ה כ״ט ע״ב: רדיית הפת וכו׳. ועי׳ רָדָה.

רַדְיָן עי׳ רַדְיָא. רות רבה א׳ י״ט: לפרה וכו׳ רדיינית היא ומשוה תלמים תלמים.

רְדִים ז״ר, כלי חרישה | ploughs | Pflüge, Ackergerät ב״ר פמ״א: מעבירים רדים עליהם וכו׳ (בהוי׳ אח׳: רדיא).

רְדִיפָה נ׳, 1) פעולת הרודף | pursuing | das Verfolgen ירוש׳ ב״ק פ״ד ד׳ ע״ב: כשרדף שלש רדיפות.

2) שם אמורא | name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירושי׳ קיד׳ פ״ב ס״ב ע״ד: רבי רדיפה וכו׳.

רָדַם פ״ע, ישן שינה עמוקה | **to be fast asleep** | *in tiefem Schlaf liegen* אסת״ר ג׳ ט׳: רדומים בשינה.

ר״ה ראש השנה; רב הונא.

רְהָבָא ת׳, גאה | **pride** | *Stolz* תרג׳ תה׳ פ״ט י״ט (רהב): רהבא הוא פרעה.

רָהוֹן ז׳, עביט | **chamber-pot** | *Nachttopf* ירושי׳ ע״ז פ״ב מ״א ע״ב: רהון של מימי רגלים.

רָהַט פ״ע, רץ | **to run** | *laufen* שהש״ר א׳ י״ז: מקום שהכהנים רהוטים בברותים.

הִרְהִיט הפ׳, שם את הקורות בגג | **to lay rafters** | *Sparren legen* שהש״ר א׳ י״ז: מקרה וכו׳ ומרהיט בברותים.

רְהַט פ״ע, ע׳ רָהַט. בר׳ ו׳ ע״ב: חזינא להו לרבנן דקא רהטי לפרקא בשבתא.

אַרְהֵט אפ׳, הריץ, החיש, הבהיל | **to hasten** | *rasch herbeiholen* תרג׳ בר׳ מ״א י״ד (ויריצוהו): וארהטוהי.

רְהָטָא ז׳, 1) רץ | **runner** | *Läufer* תרג׳ מל״ב י״א ו׳ (שער הרצים): תרע רהטיא.

2) שוקת המים | **gutter** | *Tränkrinne* תרג׳ בר׳ ל׳ ל״ח (ברהטים): רהטיא.

רְהָטָא ז׳, ריצה | **running** | *das Laufen* בר׳ ו׳ ע״א: אגרא דפרקא רהטא.

רַהֲטוֹן ז׳, מסלול | **road, marching route** | *Laufbahn, Marschroute* בר׳ ל״ב ע״ב: ועל כל לגיון ולגיון בראתי לו שלשים רהטון.

רַהֲטוֹנָא ז׳, רץ | **runner** | *Läufer* תרג׳ דהי״ב ל׳ ו׳ (הרצים): רהטוניא.

רה״י רשות היחיד.

רְהִיט ע׳ רַהֲטוֹנָא. תרג׳ יר׳ נ״א ל״א (רץ לקראת רץ): רהיט לקדמות רהיט.

רְהִיטְנִי ז׳, מין מעצד | **a kind of plane** | *eine Art Hobel* שבת צ״ו ע״א: שאי אפשר לה לרשות הרבים שתילקט במלקט והרהיטני; מכות כ״א ע״א: יכול אם לקטו במלקט והרהיטני יהא חייב.

(רהן) הִרְהִין הפ׳, נתן במשכון | **to deposit as a pledge** | *verpfänden* פס׳ ל״א ע״א: נכרי שהלוה את ישראל על חמצו וכו׳ כשהרהינו אצלו.

רה״ר רשות הרבים.

רה״ש ראש השנה.

רוּבָא ז׳, רוב | **majority** | *Majorität* חול׳ י״א ע״א: רובא דאיתא קמן.

רוֹבָא ת׳, רב, גדול | **great, elder** | *groß, älter* ירושי׳ ברכ׳ פ״ב ה׳ ע״ב: ר׳ הושעיא רובא.

רוֹבֶא ז׳, בחור | **young man** | *Jüngling* סוטה כ״ו ע״א: הרובא שנשא עקרה.

רוֹבֶד ז׳, 1) מרצפה | **pavement, terrace** | *Pflaster, Terrasse* יומא פ״ד מ״ג: הרובד הרביעי שבהיכל.

2) נופו של אילן | **interlaced branches** | *ineinander geschlungene Zweige zweier Bäume* חול׳ קי״מ ע״ב: היתה יושבת בין שני רובדי אילן.

רוֹבְדָא כנ״ל 1. תרג׳ דהי״ב ז׳ ג׳ (רצפה): רובדא.

רוֹבֶה נ׳, מקפה, רוטב | **sauce** | *Sauce* ירושי׳ פס׳ פ״י ל״ז ע״ב: חרוסת וכו׳ ולמה נקרא שמה רובה וכו׳.

רוֹבָה ת׳, ע׳ רוֹבָא. ירושי׳ כלא׳ פ״ט ל״ט ע״ב: ר׳ חייא רובא.

רוֹבָה 1) ע׳ קַל וָחוֹמֶר. ירושי׳ פאה פ״ד י״ח ע״ב: רובה דר׳ יוחנן.

2) ריבוי ועילוי | **gradation** | *Steigerung* ירושי׳ מגי׳ פ״א ע״א ע״ג: לית היא דרובה.

רוֹבֵי ת׳, צעיר | **young** | *iung* תרג׳ דהי״א כ״ב ה׳: רובי ורכיך.

רוֹבְיָא ז׳, מין פולים | **a species of beans** | *eine Bohnenart* כרית׳ ו׳ ע״א: לבר מן רוביא.

רוֹבָן ע׳ אוּרְבָן. פרה פ״ב מ״ח: כוש של רובן וכו׳.

רוּבְעָא ז׳, רבע, אחד אחוז מארבעה one fourth | *Viertel* תרג׳ שני אס׳ ד׳ א׳: לא על תלתא ולא על רובעא.

רוּגְזָא ז׳, רוגז וכעס wrath | *Zorn* תרג׳ בר׳ כ״ז מ״ה (אף אחיך): רוגזא דאחוך.

רוגיינא [גִּירְיָנָא] ז״ר, מין אגס a species of pears | *eine Birnenart* ירוש׳ כלא׳ פ״א כ״ז ע״א: אף הרוגיינא.

רוּגְלִי ת׳, שגור ורגיל familiar | *vertraut* תוס׳ בר׳ ב׳ י״ב: הלכות רוגליות.

רוּגְלִית נ׳, 1) דרך שגורה route | *Route* שהש״ר ד׳ א׳: מה יונה זו משוגרת רוגליות הרבה וכו׳.
2) גפן סורחת trailing vine | *am Boden kriechendenr Weinstock* מנח׳ פ״ו ע״ב: אין מביאין מן הדליות אלא מן הרוגליות (בהו׳ אח׳ רגליות).

רוּגְנָג ז׳, שם נהר name of a river | *Name eines Flusses* ב״ב ע״ג ע״ב: תרי גישרי דרוגנג.

רוֹדֶה ז׳, החלק השטוח של מרדה the flat portion of the baker's shovel | *das flache Ende der Bäckerschaufel* תוס׳ כלי ב״מ ג׳ ז׳: מרדה ניטל הרודה טמא וכו׳.

רוֹדְיָין עי׳ רַדְיָא. ילק׳ רות תר״א: רודיינית היא ומשוה תלמים תלמים.

רָוָה י׳— נִתְרַוָּה נתפ׳, נעשה שבע to be saturated | *gesättigt werden* ב״ר פל״ג: ירדו גשמים ונתרוה העולם.

רוהנא [רוּהֲנָא] ז׳, משמן fatness | *Fettigkeit* תרג׳ משי׳ ג׳ ח׳ (ושקוי לעצמותיך): ורוהנא לגרמייך.

רוה״ק רוח הקודש.

רַוְוחָא 1) ז׳, מקום רחב ידים room, open space | *(freier) Raum* מגי׳ ז׳ ע״ב: רווחא לבסימא שכיח.
2) הנחה והקלה relief | *Erleichterung* פס׳ קי״ב ע״ב: שבק לי רווחא פורתא.

רִוְויָה עי׳ רְוָיָה. פסיק״ר פט״ז: לשון שתיה לשון רוויה לשון שכרות.

רַוָּק ז׳, פנוי, שאינו נשוי bachelor | *Junggeselle* פס׳ קי״ג ע״ב: רווק הדר בכרך ואינו חוטא וכו׳.

רַוְוקָא ז׳, 1) בחור young man | *Jüngling* תרג׳ ישי׳ מ׳ ל׳ (ובחורים): ורווקי.
2) מסננת strainer | *Seiher* ע״ז ע״ד ע״א: הני רווקי דארמאי וכו׳ דמזיא מדיחן דעמרא מנגבן.

רָוַז פ״ע, עלץ to rejoice | *frohlocken* תרג׳ מש׳ כ״ג ט״ו (ותעלזנה כליותי): ונירוזן כליותי.

רוֹז ז׳, מין מדה a measure | *ein Maß* ב״ב צ׳ ע״ב: ביילא חדתא תקיני וכו׳ וקרו ליה רוז פפא.

רָוַח י׳— התפשט to spread | *sich verbreiten* ירוש׳ סנה׳ פ״א י״ט ע״ג: משם התורה יוצאה ורווחת וכו׳.

הִרְוִיחַ הפ׳, 1) עשה הרחבה והנחה to cause relief | *erleichtern, helfen* במ״ר פ״א: שבזכותן הקב״ה מרויח בעולם.
2) השתכר כסף to make profit | *verdienen, profitieren* ב״ר פי״ג: הפרגמטוטין מרויחין.
3) הרגיש הקלה to feel better | *sich erleichtert fühlen* ב״ר פל״ט: החולה רואה אותו ומרויח.

הִתְרַוֵּחַ התפ׳, כביל 2. ויק״ר פל״ד: לכשאתה מתרווח וכו׳.

רוּחַ י׳— שד spirit, demon | *Geist, Dämon* עיר׳ י״ח ע״ב: רוחין ושדין.

רוּהֲצָן, רוּהֲצָנָא ז׳, מבטח safety | *Sicherheit* תרג׳ בר׳ ל״ד כ״ה (העיר בטח): קרתא דיתבא לרוחצן; מל״ב י״ח י״ט (הבטחון הזה): רוחצנא הדין.

רוּהֲשִׁיתָא שם אשה a woman's name | *Frauenname* תרג׳ אס׳ ב׳ ט׳: רוהשיתא.

רַוְחְתָּא עי׳ רַוְוחָא. תרג׳ תה׳ ס״ו י״ב (ותוציאנו לרויה): ואפקתנא לרוחתא.

רוֹטֶב ז׳, 1) מיץ בשר juice of meat | *Fleischsaft* פס׳ פ״ז מ״ב: נטף מרוטבו על החרס וכו׳.
2) תמר עסיסית soft date | *saftige Dattel* עוקצ׳ פ״ב מ״ב: גלעינה של רוטב.

רוֹטְבָא ז׳, 1) עסים *Saft* | sap תרג׳ תה׳ ל״ב ד׳ (לשדי): רוטבי.

2) שמנונית *Fett* | grease תרג׳ איוב ט״ו כ״ז (ויעש פימה עלי כסל): ועבד רוטבא עילוי קפלא.

3) נוזלים *Flüssigkeit*|liqiud תרג׳ דהי״ב ד׳ ה׳ (שלשת אלפים יכיל): תרין אלפין בתין ברוטבא מחסיל.

רוֹטְנָנִית נ׳, רוטנת ורוגזת | grumbling woman *murrendes Weib* במ״ר פ״ב: למלך שהיתה לו מטרונה רוטננית.

רַוְיָא ז׳, שתוי יין | drunken man *Betrunkener* שבת ל״ב ע״א: שבקיה לרויא דמנפשיה נפיל.

רְוָיָה נ׳, שובע ושפע | saturation *Sättigung* פסיק׳ את קרבני כ״ז ע״ב: לשון שתיה לשון רויה לשון שכרות.

רַוְיו, רַוְיָתָא נ׳, משקה המשכר intoxicating *berauschendes Getränk* | drink תרג׳ מיכה ב׳ י״א (ליין ולשכר): לחמר ולרויו; הושע ד׳ י״א (ויין ותירוש): חמרא ורויתא.

רוֹכְבָה נ׳, ארכובה, ברך *Knie* | knee תוס׳ כלי ב״מ ד׳ ט״ו: מפתיח של רוכבה שנשבר מתוך רכובתו וכו׳.

רוֹכְבָא ז׳, רוך, רכרוכית softness | *Weichheit* חולי נ״ו ע״א: אגב רוככיה מפקע פקע.

רוֹכְלוֹת נ״ר, נסיעות בעסקי מסחר mercantile *Geschäftsreisen* | journeys שהש״ר ג׳ ו׳: כל הרוכלות שישראל עושין ומצליחין בעולם הזה וכו׳.

רוֹמָאָה ת׳, מעיר ומדינת רומי Roman | *römisch; Römer* ב״ר פ״י: רומאי.

רוֹמָה שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Name eines Ortes in Palästina* ירוש׳ עיר׳ פ״ד כ״ב ע״א: מרומה וכו׳.

רוֹמוּס וְרוֹמוּלוּס, המיסדים האגדיים של רומי Romulus and Remus the legendary funders of Rome | *Romulus und Remus die sagenhaften Gründer Roms* מדר׳ תה׳ י׳ י״ד: רומוס ורומולוס מתה אמם נזדמנה חזאבה והניקתן ועשרו ובנו שני צריפים גדולים ברומי.

רוֹמִי 1) הכרך והמדינה *Rom* | Rome ב״ר פ״י: כיון שהגיע לרומי יצאו כל גדולי רומי לקראתו וקילסו אותו.

2) ת׳, מרומי, איש רומי Roman | *römisch; Römer* ילק׳ הושע תקכ״ט: גזירות רומיים.

3) לשון רומי *Lateinisch* | Latin ירוש׳ סוטה פ״ז כ״א ע״ג: רומי לקרב.

רומינוס ע׳ רוֹמָנוֹס. ירוש׳ קיד׳ פ״ד ס״ו ע״ב: ר׳ רומינוס וכו׳.

רומים ע׳ רוֹמוּס וְרוֹמוּלוּס. ירוש׳ ע״ז פ״א ל״ט ע״ג: רומים ורומילס.

רוֹמָנָא ז׳, 1) רמון pomegranate | *Granatapfel, (-baum)* תרג׳ שני אס׳ ז׳ י״: רומנא אמר.

2) לחי *Wange* | cheek ע״ז ל׳ ע״ב: רומני דאפי.

רוֹמָנוֹס שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש׳ מגי׳ פ״א ע״ב ע״ב: ר׳ רומינוס דשלחיה רבי.

רוֹמְשָׁא ז׳, ערב *Abend* | evening ירוש׳ בר׳ פ״ב ה׳ ע״ג: ברומשא נחת לבי ווערא.

רונגר [רוֹזְגָר] ז׳, שכיר יום jobbing man | *Tage-löhner* ב״ב קכ״ב ע״א: ודילמא רונגר בעלמא.

רוֹנְיָא שם איש a man's name | *männlicher Name* ב״מ ק״ט ע״א: רוניא שתלא דרבינא הוה.

רוֹנָן ת׳, נרגן *mürrisch* | grumbling תנח׳ פקודי ז׳: ישראל רוננים הם.

רוֹנְקֵי ז״ר ירק שלוק scalded vegetables | *ge-brühtes Gemüse* כלי׳ פ״ב מ״ה: הופכת עליו את הרונקי.

רוֹעֵץ 1) שם איש a man's name | *männlicher Name* סנה׳ ד׳ ע״א: יהודה בן רועץ.

2) ע׳ רַעַץ. תוס׳ סנה׳ ר׳ ז׳: בכתב אשורי ניתנה תורה לישראל וכשחטאו נהפכה להן לרועץ.

רוֹפוֹס שם איש a man's name | *männlicher Name* ירוש׳ תענ׳ פ״ד ס״ט ע״ב: הרש רופוס שחיק עצמות את ההיכל.

רוּפִיטוֹן ת׳, רך soft | weich ירש׳ נדר׳ פ״ו ל״ט ע״ג: טרומיטא — רופיטון.

רוּפִילָא ז׳, תואר לשר צבא military rank | militärischer Rang שבוע׳ ו׳ ע״ב: מלכא ורופילא.

רוּפְשׁ ע׳ רופוס. איכ״ר א׳ י״ג: חרש רופש וכו׳.

רוּצְחָן ז׳, רוצח, הורג נפש murderer | Mörder ב״ר פכ״ב: עשאו אות לרוצחנים.

רוּצְעָן ז׳, 1) סנדלר shoe-maker | Schuhmacher ירוש׳ מו״ק פ״א פ׳ ע״ד: הרוצענין מכלבין במועד.
2) המלקה ברצועה strap-bearer | der mit dem Riemen geißelt תוס׳ סוטה פ״ו ז׳: מסרוהו לרוצען והיה רוצעו וכו׳.

רוּקְבָּא ז׳, 1) עש moth | Motte תרג׳ יש׳ נ״א ח׳ (וכצמר יאכלם סס): וכעמרא דאחיד ביה רוקבא.
2) נאד goatskin bag | Schlauch תרג׳ בר׳ כ״א י״ד (חמת מים): רוקבא דמיא.

רוֹקֵן פ״י, הריק to empty | leeren ויק״ר פכ״ד: לרוקן כל נכסי וכו׳.

נִתְרוֹקֵן נתפ׳, הורק to be emptied | geleert werden ב״ר פפ״ד: נתרוקן כורו של יעקב.

רוּקָנִי ז׳, מקצועה plane | Hobel כל׳ פי״ג מ״ד: המקדה והרוקני וכו׳.

רוּשְׁחָתָא נ״ר, מחלת התחתוניות haemorrhoids | Hämorrhoiden גיט׳ ס״ט ע״ב: לרושחתא ליתי אקיקא וכו׳.

רוֹשֶׁם ז׳, סימן, עקב mark, trace | Mal, Zeichen, Spur סנה׳ נ״ב ע״ב: מיתה שאין בה רושם.

רוֹשְׁמָא ז׳, 1) כנ״ל. תרג׳ תה׳ ע״ז כ׳ (ועקבותיך): ורושמת פסיעתך.
2) צורת מטבע stamp of a coin | Gepräge einer Münze גיט׳ כ׳ ע״א: רושמא מיהרץ וכו׳.

רוֹתְחָא ז׳, קצף שעל פני מים foam | Schaum תרג׳ הושע י׳ ז׳ (כקצף על פני מים): כרותחא על אפי מיא.

רוֹתְחִין ז״ר, מים המים ביותר hot water | heißes Wasser ר״ה י״ב ע״א: ברותחין קלקלו ברותחין נדונו.

רוּתְחָנָה ע׳ רַתְחָתָא. ירוש׳ נדר׳ פ״ו ל״ט ע״ג: מעשה רותחנה.

ר״ז רב זירא.

(רזי) אַרְזֵי אפ׳, עורר to irritate | erregen, reizen יב׳ כ״ח ע״ב: שאני מיא דמרזו מכה.

רַזְיָא ת׳, חזק, עז vehement | heftig תענ׳ ג׳ ע״ב: דאתי נוחא דאתי רזיא.

רַזִיאֵל שם מלאך name of on angel | Name eines Engels תרג׳ קהל׳ י׳ כ׳: רזיאל מלאכא מכריז בכל יומא מן שמיא וכו׳.

רָזִיהַ כנוי לנזיר a substitute of nazir | Nebenbennenung für Nasiräer ירוש׳ נזיר פ״א נ״א ע״א: רזיח וכו׳.

רִזֵּק פיעל, ע׳ רִסֵּק. שבת נ״א ע״ב: אין מרזקים לא את השלג ולא את הברד בשבת כדי שיזובו.

ר״ח ראש חודש; ר׳ חנינא; רב הסדא.

(רחב) הִרְחִיב הפ׳ — הִרְחִיב אֶת הַדַּעַת גרם קורת רוח to comfort, to gratify | das Gemüt erheitern בר׳ נ״ז ע״א: שלשה דברים מרחיבין דעתו של אדם אלו הן דירה נאה אשה נאה וכלים נאים.

הִתְרַחֵב התפ׳, נעשה רחב ידים to be enlarged | sich erweitern שהש״ר ז׳ ה׳: עתידה ירושלים להיות מתרחבת בכל צדדיה.

רַחֲבָא, רַחֲבָה שם אמורא name of an Amora | Name eines Amoräers בר׳ י״ח ע״א: אמר רחבה א״ר יהודה; ביצה י״א ע״ב: ורהבא אמר רב יהודה וכו׳.

רְחָבָה נ׳, ככר, שוק open place, market | offener Platz, Markt תוס׳ נדר׳ ל״ט ע״ב: רחבה שדרך הרבים מפסקתה.

רַחֲווֹתָא נ״ר׳, רחיים hand-mill | Handmühle תרג׳ ירוש׳ במ׳ י״א ח׳ (רחים): רחוותא.

רְחוּמִי שם אמורא name of an Amora | Name eines Amoräers כת׳ ס״ב ע״ב: ר׳ רחומי וכו׳.

רָחוּשׁ ז׳, מין תכשיט בצורת שרץ an ornament in the shape of a reptile | ein Schmuckstück

in Form eines Kriechtiers תוס׳ ע״ז ה׳ (ו׳), ב׳: הרחוש העשוי כמין הדרקון.

רְחוּשׁ ז׳, תנועה, זעזוע movement, emotion | Bewegung, Regung מנ׳ ס״ג ע״א: מרחשת דאתיא ארחושי הלב כדכתיב רחש לבי דבר טוב.

רְחִים ז׳, 1) אהבה love | Liebe תרג׳ שה״ש ז׳ ז׳: אנת מקבלא יתהון ברחים.

2) אוהב, ידיד friend | Freund תרג׳ מיכה ז׳ ה׳ (אל תאמינו ברע): לא תהימנון ברחים.

רְחִימָא כנ״ל 2, תרג׳ דב׳ ל״ג י״ב (ידיד ה׳): רחימא דיי׳.

רְחִימְתָא נ׳, עי׳ רְחִים 1, תרג׳ קהל׳ ט׳ א׳ (אהבה): רחימתא.

רחיפין [טְפִיחִין] עי׳ טוֹפַח. תוס׳ צוק׳ שבי׳ ז׳ ט״ו: אין אוכלין על הרחיפין שבעכו.

רְחִיצָה נ׳, ניקוי הגוף במים washing, bathing | das Waschen, Baden חלה פ״א מ״ט: רחיצת ידים; במ״ר פי״ד: שרפאתיו ע״י רחיצת הירדן.

רְחִיק ת׳, רחוק, מופלג far | fern תרג׳ יהוש׳ ט׳ כ״ב (רחוקים אנחנו מכם): רחיקין אנחנא מנכון.

בְּרְחִיק תה״פ, מרחוק afar off | von der Ferne תרג׳ תה׳ י׳ א׳ (תעמוד מרחוק): תקום ברחיק.

רְחִישָׁא נ׳, תנועה moving | Bewegung שהש״ר ד׳ ד׳: רחישת פיך חביבה עלי.

(רחם) הִתְרַחֵם התפ׳, חס וריחם to have pity | sich erbarmen במ״ר פ״ט: אין אנו מתרחמין עליו.

רְחֵם פי׳, רַחֵם פעל, 1) כנ״ל, תרג׳ מש׳ כ״ח י״ג (ירוחם): נירחם עליו אלהא; ירוש׳ תעני׳ פ״ב ס״ה ע״ב: לינן מרחמין עליהון.

2) אהב to love | lieben ירוש׳ שבת פי״ד י״ד ע״ד: חד בר נש רחם איתא ביומוי דר׳ אלעזר וסכן וכו׳; תרג׳ בר׳ כ״ט ל״ב (יאהבני אישי): ירחמנני בעלי.

אִתְרְחֵם אתפ׳, 1) נאהב to be loved | geliebt sein תרג׳ מיש׳ ט״ו ט׳ (יאהב): נתרחם.

2) היה מרוחם to be pitied | bemitleidet werden תרג׳ יב״ע שמ׳ ל״ג י״ט: על מאן דרחמי ליה למתרחמא.

רָחֵם ז׳, ידיד ואוהב friend | Freund ירוש׳ שבי׳ פ״ט ל״ט ע״א: בגין דלית לאילין עמא רחם ולא שאל שלם וכו׳.

רַחֲמָא ז׳, רחם האשה womb | Mutterleib תרג׳ איוב ל״ח ח׳ (מרחם): מן רחמא.

2) אהבה love | Liebe תרג׳ הושע י״א ד׳ (בעבותות אהבה): בתקוף רחמא.

3) ידיד, אוהב friend | Freund גיט׳ נ״ה ע״ב: רחמיה קמצא ובעל דבביה בר קמצא.

רַחֲמוּ, רַחֲמוּתָא נ׳, כנ״ל 2, תרג׳ יח׳ כ״ג י״ז (דודים): רחמו; משלי ה׳ י״ט (באהבתה): ברחמותה.

רַחֲמָנָא 1) ת׳, בעל רחמים, רחמן merciful | barmherzig תרג׳ שמ׳ ל״ד ו׳ (רחום וחנון): רחמנא וחננא.

2) אלהים God | Gott תעני׳ ט׳ ע״ב: רחמנא לצלן.

3) בהשאלה: התורה trnsf. The Word of God, Scripture | übertr. das Wort Gottes, die Schrift ב״מ ג׳ ע״ב: אמר רחמנא.

רַחֲמָנוּת נ׳, מדת הרחמים mercifulness | Barmherzigkeit ב״ר פנ״ו: ונופלות דמעות לעיניו של יצחק מרחמנותו של אבא.

(רחץ) נִרְחַץ נפ׳, נטהר to be cleansed | gereinigt werden ילק׳ שה״ש ד׳ ד׳: ונרחצו מעוונותיהם.

הִרְחִיץ הפ׳, כיבס וניקה to cleanse | säubern תוס׳ מנה׳ א׳ י׳: משפשף ומרחיץ.

רְחֵץ פ״ע, נסמך, בטח to trust | vertrauen סנה׳ ז׳ ע״א: גברא דרחיצנא עליה.

אַרְחֵץ אפ׳, נתן אמון בלב איש to cause to trust | Vertrauen einflößen תרג׳ ירמ׳ כ״ט ל״א (ומבטח אתכם על שקר): ארחיץ יתכון על שקרא.

אִתְרְחֵץ אתפ׳, עי׳ רָחַץ. ירוש׳ שבת פ״ב ה׳ ע״ד: אין המיתינון לציבורא מצליין למסרא לא תתרחץ על צלותי.

(רחק) הִתְרַחֵק התפ׳, 1) הרחיק את עצמו, נמנע מדבר to keep aloof | *sich fernhalten* יב׳ ק״ט ע״א: ויתרחק משלשה דברים. 2) נעשה זר ורחוק to become a stranger | *fremd werden* | סנה׳ פ״ג מ״ד: היה קרוב ונתרחק.

רָחַשׁ — **רַחֵשׁ** פיעל, התנועע to move | *sich bewegen* פס׳ פ״ח ע״ב: והטילו עליה כוס של צונן וריחשה.

הִרְחִישׁ הפ׳, 1) הניע to move (the lips) | *bewegen* ירוש׳ בר׳ פ״ד ז׳ ע״א: להרחיש בשפתותיו. 2) חשב to think, to feel | *denken, empfinden* פסיק״ר י״ג: אם מרחישים אנו בקרבנו דברים. 3) עי׳ רָחַשׁ. קה״ר ה׳ י׳: אלו תולעים שמרחישין תחתיו.

רְחַשׁ פ״ע, **רַחֵשׁ** פַּעל, **אַרְחֵשׁ** אפ׳, עי׳ רָחַשׁ. תרג׳ יב״ע בר׳ מ״ג כ״ט (נכמרו רחמיו): רחשו רחמוי; סנה׳ ס״ז ע״ב: חזא דקא מרחשן שפוותיה; תרג׳ בר׳ א׳ כ״א: דארחישו מיא.

אִתְרְחֵשׁ אתפ׳, קרה, אירע to occur | *sich ereignen* מג׳ י״ט ע״א: אתרחיש ניסא.

רַחַשׁ ז׳, 1) שרץ reptile | *Kriechtier* תר׳ פ״ח מ״ד: כדי שיצא הרחש. 2) רגש emotion | *Empfindung* מדר׳ תה׳ מ״ה ב׳: אם רחש למה אמירה וכו׳.

ר״ט רבי טרפון.

(רטב) הִרְטִיב הפ׳, 1) גרם לחלוחית ורעננות to cover with green foliage | *grünen lassen* ב״ר פס״ח: מה רטיבה הרטיב קורות בתינו ארזים וכו׳. 2) נעשה רטוב ורענן to thrive | *treiben, gedeihen* ויק״ר פכ״ב: לעתיד לבוא יעבר צלו של עשו וישראל מרטיבין והולכים.

רָטֵב עי׳ רוֹטֵב 2. ירוש׳ מעש׳ פ״א מ״ה ע״ד: ניקורי רטב באביהן וכו׳.

רָטוּב ז׳, פח עשוי מבדים רטובים a bird's trap (made of green twigs) | *Vogelfalle (aus grünen Zweigen)* כלי׳ פכ״ג מ״ה: והרטוב וכו׳.

רָטוּנָא ז׳, מכשף charmer | *Zauberer* תרג׳ תה׳ נ״ח ו׳ (מלחשים): רטוני.

רָטוּשׁ ז׳, בורח שאין מקומו ידוע an emigrant whose whereabouts is unknown | *Ausgewanderter, dessen Aufenthaltsort unbekannt ist* תוס׳ כתו׳ ח׳ ג׳: אלו הן רטושין כל שאינו יודע היכן הם.

רִטֵּט פיעל, רקד to leap | *springen* שהש״ר א׳ ט׳: כמרטט לפניהם.

רַטֵּט פַּעל, זעזע to cause to tremble | *zittern machen* תרג׳ תה׳ כ״ט ח׳ (יחיל מדבר): מרטט מדברא.

אִתְרַטַּט אתפ׳, נזדעזע to tremble | *erzittern* תרג׳ שני אס׳ ה׳ ד׳: אתרטטא ואמרת.

רָטִיב ת׳, לח, רענן moist, fresh | *feucht, frisch* תרג׳ יח׳ כ״א ג׳ (עץ לח): אילן רטיב.

רְטִיבָא ז׳, אגם, אחו meadow | *Wiese* סנה׳ ק״ה ע״ב: סוסיא וכו׳ שדי ליה ברטיבא.

רְטִיבִי שם איש a man's name | *männlicher Name* סוטה כ״ב ע״א: יוחני בת רטיבי.

רְטִיָּה, רְטִיָּיה נ׳, תחבושת, אספלנית plaster, compress | *Pflaster, Verband* שמו״ר פכ״ו: מכה באזמל ומרפא ברטיה; דב״ר פ״י: הקב״ה מרפא שלא ברטייה.

רְטַן פ״י, לחש והמה to mumble | *murmeln* סוטה כ״ב ע״א: רטין מגושא ולא ידע מאי אמר.

רְטַן ז׳, נהימה ולחישה mumbling | *das Murmeln* תרג׳ דב׳ י״ח י״א (וחובר חבר): ורטין רטן.

רַטָּן ז׳, רץ runner | *Läufer* תוס׳ שבת ה׳ (ו׳), י״א: הרטנין יוצאין וכו׳.

רְטַשׁ פ״י, **רַטֵּשׁ** פַּעל, **אַרְטֵשׁ** אפ׳, זנח, דחה to abandon, to banish | *verlassen, verstossen* תרג׳ ש״א י״ז כ״ח (על מי נטשת מעט הצאן ההנה): על מן רטשתא זעיר ענא האינון

שופ׳ ו׳ י״ג (נטשנו): רטשנא; שמ׳ כ״ג י״א (ונטשתה): ותרטשינה.

אִתְרַטֵּשׁ, אִתְרְטִישׁ אתפ׳. 1) נעזב ונדחה to be abandoned | *verlassen, verstossen sein* תרג׳ ישׁ׳ י״ד י״ב (נגדעת לארץ): אתריטשתא לארעא. 2) נתפזר to be scattered | *sich zerstreuen* תרג׳ דהי״א י״ד י״ג (ויפשטו): ואתרטישו.

ר״י ר׳ יהושע; ר׳ יוחנן; ר׳ יוסי; ר׳ ישמעאל.

רִי ע׳ שַׁבְרִירִי. ע״ז י״ב ע״ב: אזדהר משברירי ברירי רירי ירי רי.

רֵיאָה נ׳, אבר הנשימה שבחזה *Lunge* | lungs חול׳ פ״ג מ״א: הריאה שניקבה וכו׳.

רֵיאָיוֹן ע׳ רְאִיָּה 3. ירוש׳ פאה פ״א ט״ו ע״א: הריאיון וכו׳.

רִיבָא ע׳ רִיבָה. תרג׳ יב״ע בר׳ כ״ד י״ד (הנערה אשר אומר אליה): ריבא דאימר לה.

רִיבְבוּתָא נ׳, רבבה *Myriade* | myriad תרג׳ תה׳ צ״א ז׳ (ורבבה): וריבבותא.

רִיבְדָא ז׳, דקירה *Stich* | stab כתי׳ ל״ט ע״ב: ריבדא דכוסילתא.

רִיבָה נ׳, נערה *Mädchen* | girl יב׳ נ״ט ע״א: מעשה בריבה אחת.

רִיבּוּי ז׳, 1) כמות יתרה *Fülle* | plenty סוף אסת״ר: בשפע בפירוי ובריבוי. 2) הוספה, הכנסה אל הכלל | amplification *das Hinzufügen, Erweitern* מנ׳ פ״ט ע״ב: אין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט.

רִיבּוּיָא כנ״ל 2. שבוע׳ כ״ה ע״ב: מריבויא דקראי.

רִיבּוּעַ, רִיבּוּעָא ז׳, מרובע *Viereck* | a square זבח׳ ס״ב ע״א: קרן וריבוע מערבין; סוכה ח׳ ע״א: עיגולא דנפיק מגו ריבועא.

רִיבּוֹתָא נ׳, רבבה *Myriade* | myriad תרג׳ דב׳ ל״ב ל׳ (יניסו רבבה): יערקון לריבותא.

רֵיבוּתָא נ׳, נוער *Jugend* | youth תרג׳ איוב ל״ג כ״ה (מנוער): מן ריבותא.

ריב״ז ר׳ יוחנן בן זכאי.

ריב״ח ר׳ יהושע בן חנניה; ר׳ יוסי בן חלפתא; ר׳ יוסי בר חנינא; ר׳ יוסף בר חמא.

רִיבִּית, רִיבִּיתָא ע׳ רִבִּית. ב״מ ס״א ע״ב: ריבית קצוצה יוצאה בדיינין; ויק״ר פ״ג: דיזיף בריביתא.

ריב״ל רבי יהושע בן לוי.

רִיבְעָא 1) ז׳, רבע *Viertel* | quarter כרית׳ י׳ ע״ב: ריבעא דפרוטה.

רִיבְעָה מטה ז׳, *Nachtlager* | sleeping accomodation ירוש׳ שבת פ״כ י״ז ע״ב: ריבעה כבי מדרשא.

רִיבְקָא ז׳, מרבק *Stall* | stall תרג׳ ירי׳ כ״ח כ״א (עגלי מרבק): עיגלי ריבקא.

ריבשריב״ב ר׳ ישמעאל בנו של ר׳ יוחנן בן ברוקה.

רִיגּוּג ע׳ רְגוּג. תרג׳ יב״ע דב׳ כ״א (אות נפשך): ריגוג נפשיכון.

רִיגּוּשׁ ז׳, שאון ורעש *Lärm* | tumult תרג׳ יש׳ כ״ב ה׳ (יום מהומה): יום ריגוש.

רִיגְלָאָה, רִיגְלַי ז׳, רגלי *Fußgänger* | footman תרג׳ שופ׳ ט״ו ה׳: פרשין עם ריגלאין; שם כ׳ ב׳ (רגלי): ריגלאה.

רִיגְמָא ז׳, אבן *Stein* | stone קיד׳ ע׳ ע״ב: שדיוה להווה ריגמא מידיהו.

רִיגְעָא ז׳, רגע, הרף עין *Augenblick* | moment תרג׳ קהל׳ ט׳ י״ב: ריגעא חדא.

רִיגְשָׁא ז׳, שאון *Geräusch* | noise מגי׳ כ״ט ע״א: שמעו קל ריגשא.

רִיגְתָא נ׳, חפץ, רצון *Begehren* | desire תרג׳ תה׳ י׳ י״ז (תאות ענוים): ריגתא דעינותני.

רִידְוָותָא נ״ר, עגלות *Wagen* | chariots תרג׳ יב״ע שמ׳ י״ד כ״ה (אופן מרכבותיו): גלגלי רידוותיה.

רִידְיָא ז׳, 1) ע׳ רְדְיָא. תרג׳ יב״ע שמ׳ ל״ד כ״א (בחריש ובקציר תשבות): ברידיא ובחצדא תנוח.

2) שם מלאך הממונה על הגשם name of an angel | *Name eines Engels* תעני׳ כ״ה ע״ב: לדידי חזי לי האי רידיא וכו׳.

ריהטא ז׳, 1) ריצה running | *das Laufen* תרג׳ ש״ב י״ח כ״ז (מרוצת הראשון כמרוצת אחימעץ): ריהטא דקדמאה כריהטא דאחימעץ.

2) מין מאכל קמח a dish of flour and honey | *eine Mehlspeise* ברי׳ ל״ז ע״ב: ריהטא דחקלאי.

ריוא, ריוו ז׳, מראה, תואר appearance | *das Aussehen* תרג׳ אס׳ ב׳ ז׳ (יפת תואר): שפירת ריוו (תרג׳ שני שם: יאיא בריוא).

ריוח ז׳, מקום רחב ידים wide space, open place | *weiter Raum, offener Platz* ב״ר פע״ה: אינן נוטלין עצה אלא במקום ריוח.

2) הפסק זמן intervening time | *Zwischenzeit* חולי׳ פ״ה מ״ג: אימתי בזמן שאין לו ריוח אבל יש לי ריוח אין צריך להודיע.

3) נחת, הנחה ease | *Leichtigkeit* תוס׳ סוטה ב׳ ג׳: שאם היתה יולדת בצער יולדת בריוח.

4) שכר, פרי מסחר profit, gain | *Verdienst, Gewinn* ילק׳ תה׳ תתמ״ג: שיצא לסחורה והרויח והעשיר והיו התלמידים רואים את הריוח שהרויח.

ריח — זכר לדבר, דומה לו במקצת slight resemblance | *Hauch, Spur, leise Ähnlichkeit* גיט׳ פ״ו ע״ב: אף ריח הגט אין בו.

ריחוף ז׳, התעופפות, טיסה hovering | *das Schweben* ירוש׳ חג׳ פ״ב ע״ז ע״ב: מה ריחוף שנאמר להלן נוגע ואינו נוגע וכו׳.

ריחוק ז׳, 1) רוחק והפלגה distance | *Entfernung* ירוש׳ ב״מ פ״ה י׳ ע״ג: קירוב שכר וריחוק הפסד.

2) דבר מגונה abomination | *Verwerfliches* איכ״ר א׳ י״ז (לנדה): לריחוק היתה.

ריחוקא כנ״ל 2. תרג׳ דהי״ב כ״ט ה׳ (והוציאו את הנדה): ואפיקו ית ריחוקא.

ריחוש ז׳, תנועה movement | *Bewegung* מדר׳ תה׳ ס״ב: ריחוש שפתים.

ריחותא נ׳, **ריחיא** ז׳, רחיים mill | *Mühle* מו״ק י׳ ע״ב: אמת ריחיא; תרג׳ יב״ע במ׳ י״א ח׳ (רחים): ריחותא.

ריחן ז׳, בושם spice | *Spezerei* מכי׳ בשלח ה׳: וכל ריחנים טובים.

ריחשא עי׳ רחש 1. תרג׳ ויק׳ י״א כ״ג (שרץ העוף): ריחשא דעופא.

ריחתא נ׳, רחת winnowing-shovel | *Wurfschaufel* תרג׳ יש׳ ל׳ כ״ד (רחת): ריחתא.

ריחתנא ת׳, שריחו טוב fragrant | *wohlriechend* שבת ק״י ע״א: המרא ריחתנא.

ריטל ז׳, ליטרא pound | *Pfund* ירוש׳ כתי׳ פ״ה ל׳ ע״ב: ארבע ריטלין.

ריכבא ז׳, אבן העליון של רחיים upper millstone | *der obere Mühlstein* תרג׳ ירוש׳ דב׳ כ״ד ו׳ (רחים ורכב): ריכביא.

ריכון ז׳, הרכנה וכפיפה bending down | *das Niederdrücken* ירוש׳ שבי׳ פ״ה ל״ו ע״א: ריכון כעיקור.

ריכסא ז׳, 1) עי׳ ריכשא, תרג׳ שני אס׳ ח׳ י״ד: רוכבי ריכסא.

2) מלט cement | *Zement* ב״ב ג׳ ע״א: בריכסא.

ריכפתא עי׳ רכפתא. תרג׳ איוב ל״א ל״ד (המון רבה): ריכפת גיותניא.

ריכשא ז׳, רכש, מין סוס a species of horses | *eine Pferdeart* ב״ב קנ״ב ע״א: ארכביה אתרי ריכשי.

רימוצא ז׳, מלואה setting | *Einfassung* תרג׳ דהי״א כ׳ ב׳: דסוברא ית רימוץ דהבא באוירא.

רימילום עי׳ רומוס. מדר׳ תה׳ י״ז י״ד: שני יתומין וכו׳ רומוס ורימילוס.

רימין ז״ר, מין קוצים Christ's thorn | *Christdorn* דמ׳ פ״א מ״א: רימי שקמונה.

רימנא עי׳ ראימא. תרג׳ יב״ע דב׳ י״ד ה׳: רימנין.

רִימְצָא עי׳ רֶמֶץ. ירוש׳ נדר׳ פ״ו ל״ט ע״ג: ברימצא.

רִינּוּן ז׳, זמרה chanting | *Gesang* ילק׳ תה׳ התמ״א: שהוא עוסק ברינונה של תורה.

רִינְנָא ז׳, 1) נגון playing | *Spiel* תרג׳ תה׳ צ״ב ד׳ (הגיון בכנור): רינגת כנריא.
2) הגיון meditation | *das Sinnen* שם י״ט ט״ו (הגיון לבי): (ריגגת צ״ל) רינגת רעיוני.

רִים ז׳, 1) ארס poison | *Gift* פסיק׳ שקלים י״ג ע״ב: כריסה של עכנא.
2) מדת האורך a measure of length | *ein Längenmaß* ב״ק פ״ז מ״ז: שלשים ריס.
3) ככר למרוץ arena | *Arena* שהש״ר א׳ ג׳: בית מדרשו של ר׳ אליעזר כמין ריס.
4) שפת העפעף eye-lid | *Augenlid (mit den Wimpern)* נגע׳ פ״ח מ״ו: בשני ריסי עיניו.

רִיסָא ז׳, כנ״ל 3. תרג׳ ירמ׳ ל״א ל״ט (שער הסוסים): תער בית ריסא.

רִיסּוּס ז׳, דבר כתות ומרוסק crushed matter | *Zerriebenes* ירוש׳ נז׳ פ״ו נ״ד ע״ד: אכל מן הריסוס.

רִיסּוּק ז׳, שבירה ורציצה crushing; internal injury | *das Zermalmen; innere Verletzung* חול׳ נ״א ע״א: אין חוששין משום ריסוק אברים.

רִיסּוּקָא ז׳, פירור crumb, piece | *Brocken* תרג׳ יב״ע ויק׳ ו׳ י״ד (פתים): ריסוקין.

רִיסְנָא ז׳, רסן bridle | *Zaum* תרג׳ שני אס׳ ו׳ י״א: ריסנא דסוסיא.

ריספק [דִּיסְפַּק] ז׳, אפריון litter | *Sänfte* גיט׳ נ״ז ע״א: שקא דריספק (ולגי׳ הערוך: דייספק).

ריסתנא [דִּסְתָּנָא] ז׳, מנה portion | *Portion* שבת קנ״ו ע״ב: שקלתי ריסתנאי דיהבת לי.

רִיסְתַּק שם איש a man's name | *männlicher Name* עיר׳ ס״ג ע״ב: להמן בר ריסתק.

רִיעָא עי׳ רְעִי. תרג׳ אס׳ ה׳ א׳: בריעא עצוצא.

רֵיעוּת נ׳, ידידות friendship | *Freundschaft* ירוש׳ בר׳ פ״א ג׳ ע״ג: השוכן בבית הזה יטע ביניכם אחוה ואהבה שלום וריעות.

רֵיעוּתָא נ׳, קלקול ופגם defectiveness, unfavourable condition | *Schadhaftigkeit, Nachteil* נדה ב׳ ע״ב: תרתי לריעותא.

רֵיעִי עי׳ רְעִי. בכורות ז׳ ע״ב: דרך הריעי.

רִיפּוּי ז׳, רפואה, התרפאות curing | *Heilung* ירוש׳ כת׳ פ״ג ל״ה ע״ד: ריפוי נפש אבל לא ריפוי ממון.

רִיפִין עי׳ רְפָפוֹת. תוס׳ כלאי׳ ד׳ ח׳: הריפין כמחיצה.

רִיפְסָא נ׳, שעטה stamping | *das Stampfen* תרג׳ יח׳ כ״ו י׳ (משפעת סוסיו): מריפסת סוסותיה.

רִיפַע שם מקום name of a place | *Ortsname* שהש״ר ז׳ ה׳: שיחיה ריפע.

רִיפְקָא ז׳, חפירה מסביב לאילנות hoeing | *das Behacken* מנח׳ פ״ז ע״א: ר׳ יוסף הוה ליה קרנא דפרדיסא דרפיק ביה טפי ריפקא.

רִיפְתָּא נ׳, לחם bread | *Brot* תענ׳ כ״ג ע״א וע״ב: כרך ריפתא.

רִיצָה נ׳, מרוצה, הליכה מהירה running | *das Laufen* קהל״ר י״א ט׳: מעוט בריצה שלא תרבה בחזירה.

רִיצּוּי ז׳, פיום appeasing | *Besänftigung* תענ׳ ד׳ ע״ב: ריצוי שאלה.

רֵיקָא, רֵיקָה ז׳, בור, בער good for nothing | *Taugenichts, dummer Kerl* בר׳ כ׳ ע״א: ריקא יש לך מ׳ סאה שאתה טובל בהן; תענ׳ כ׳ ע״ב: ריקה כמה מכוער וכו׳.

רִיקּוּד ז׳, יציאה במחולות dancing | *das Tanzen* ירוש׳ ביצה פ״ה ס״ג ע״א: ריקוד עוקר אחת ומניח אחת.

רִיקּוּם ז׳, התהוות צורת הולד formation of an embryo in an egg | *Formbildung* תוס׳ חולי׳

ה׳ כ׳: ביצת השרץ מרוקמת טהורה וכמה הוא ריקומה כדי שיראה שרץ מתוכה.

רֵיקָן, רֵיקָנָא ת׳, ריק empty | *leer* שבת פ״ג ע״ב: מלא וריקן; שם ק״ט ע״ב: אליבא ריקנא.

רֵיקָנוּ, רֵיקָנוּת נ׳, ריקות, ריק emptiness | *Leerheit* תרג׳ ישׁ׳ ל׳ ז׳ (הבל וריק): למא וריקנו; פסיק״ר פל״ב: דברים של ריקנות.

רִיר •– עסיס juice | *Saft* עוקצ׳ פ״ב מ״ה: עלי בצלים ובני בצלים אם יש בהן ריר וכו׳.

רֵי״שׁ שם האות העשרים באלפבית name of the twentieth letter of the alphabet | *Name des zwanzigsten Buchstaben des Alphabets* שבת ק״ג ע״ב: דַּלתין רישין רישין דלתין.

רֵישׁ ז׳, 1) ראש, גלגולת head | *Kopf* שבת נ״ה ע״א: רישך בקרירי.

2) עומד בראש, נשיא chief | *Oberhaupt* תרג׳ דהי״א ה׳ י״ב (הראש): ריש סנהדרין.

3) התחלה beginning | *Anfang* תרג׳ ישׁ׳ ס״ו כ״ג: ריש ירח.

4) החלק העליון top | *Spitze* תרג׳ בר׳ ח׳ ה׳ (ראשי ההרים): רישי טוריא.

5) ארס poison | *Gift* תרג׳ דב׳ ל״ב ל״ג (ראש פתנים): רישי פתני היוין.

רֵישׁ גָּלוּתָא עי׳ רֹאשׁ גּוֹלָה. בר׳ מ״ב ע״א: תכא דריש גלותא.

רֵישׁ דּוּכְנָא סגן המלמד assistant of the teacher | *Gehilfe dse Lehrers* ב״ב כ״א ע״א: ריש דוכנא וכו׳.

רֵישׁ לָקִישׁ שם אמורא (ר׳ שמעון בן לקיש) name of an Amora | *Name eines Amoräers* חול׳ ק״ב ע״א: ריש לקיש וכו׳.

רֵישׁ מְתִיבְתָּא ראש ישיבה chief of a talmudic academy | *Oberhaupt einer talmudischen Akademie* ב״ב י״ב ע״ב: ריש מתיבתא.

מֵרֵישׁ תה״פ, מתחלה at first | *anfangs* חול׳ ק״ה ע״ב: מריש הוה אמינא.

רֵישָׁא ז׳, 1) עי׳ רֵישׁ 1. תוס׳ תענ׳ ב׳ ה׳: דבתר רישא גופא אזיל.

2) עי׳ רֵישׁ 3. תרג׳ דב׳ י״א י״ב (מראשית השנה): מרישא דשתא.

3) סעיף הראשון של משנה the first clause of a Mishna | *erster Satz einer Mischna* חול׳ פ״ו ע״א: רישא וכו׳ סיפא וכו׳.

רִישְׁבָּא ז׳, צייד עופות fowler | *Vogelfänger* שבת ק״ל ע״א: לוי איקלע לבי יוסף רישבא.

רִישׁוּם, רִישְׁמָא ז׳, רושם וסימן mark, trace | *Spur, Zeichen* סוטה י״ט ע״ב: שרישומו ניכר; תרג׳ ישׁ׳ י׳ א׳ (חקקי און): רישמין דמינס.

רִישְׁעָא ז׳, רשעות ועולה wickedness | *Frevel* תרג׳ דהי״א י״ז ט׳ (בני עולה): בני רישעא.

רִישְׁקָא ז׳, מין בושם a spice | *ein Gewürz* שבת ק״י ע״א: כורכמא רישקא.

רִיתָא ז׳, דשא grass | *Gras* מגי׳ כ״ז ע״ב: ריתא.

רִיתוּת ז׳, הזדעזעות trembling | *das Zittern* ויק״ר פי״ב: כדבר ירבעם ריתותו של שלמה.

רִיתְחָא ז׳, כעס anger | *Zorn* סנה׳ ק״ח ע״א: כל כי האי ריתחא וכו׳.

רִיתְקָא ז׳, גדר hedge | *Umzäumung* ב״מ ק״ז ע״ב: שורא וריתקא.

רַכָּא ז׳, מלך king | *König* ב״ב ה׳ ע״א: לא רכא ולא בר רכא.

רָכַב •– הִרְכִּיב הפ׳ •– 1) שם זה ע״ג זה to cause to ride, to put on | *reiten lassen, heraufsetzen* סנה׳ צ״א ע״ב: הרכיב חיגר על גבי סומא.

2) נטע ענף עץ אחד בעץ אחר to engraft | *pfropfen* שבי׳ פ״ב מ״ו: ואין מרכיבין ערב שביעית פחות משלשים יום.

רְכוּבָא ז׳, **רְכוּבָה, רְכוּבְתָּא** נ׳, ברך knee | *Knie* תרג׳ ישׁ׳ ל״ה ג׳ (ברכים כושלות): רכובין דרעלן; ב״ק כ״ז ע״ב: לרכובה שלש; תרג׳ תה׳ י״ח ל״ז (ולא מעדו קרסולי): ולא איזדעזע רכובתי.

רְכוּכִין ז״ר, מאכלים קלים לעיכול delicate, digestible dishes | *leicht verdauliche Speisen* שהש״ר פ״ג: כמה מיני רכוכין התקנת למעוברות.

רַכִּיךְ, רַכִּיכָא ת׳, רך soft | *weich* ירושׁ׳ שבת פ״ז י׳ ע״ג: באילין רכיכיא.

רַכִּיכוּ נ׳, רוך ועדנה tenderness | *Zartheit* תרג׳ דב׳ כ״ח נ״ו (מהתענג ומרוך): מאתפנק ומרכיכו.

רְכִילוּת נ׳, דבה רעה backbiting | *Verleumdung* ירושׁ׳ פאה פ״א ט״ז ע״א: זו רכילות לשון הרע.

רְכִים שם נהר name of a river | *Name eines Flusses* ב״מ י״ח ע״א: שוורי מתא דעל רכים נהרא.

(רכך) הַרְכֵּךְ הפ׳, ריכך, עשה רך to make soft | *weich machen* תוס׳ צוק׳ שבי׳ ב׳ י׳: אין מרכיכין ואין מונעין מהן מים.

רַכֵּךְ פעל, כנ״ל. תרג׳ איוב כ״ג ט״ז (הרך לבי): רכך לבבי.

אִתְרַכֵּךְ אתפ׳, נעשה רך to become soft | *weich werden* תרג׳ יב״ע במ׳ ל״ג ד׳: טעוות מתכא הוו מתרככין.

רַכֵּן פיעל, עי׳ הִרְכִּין 1. תוס׳ צוק׳ שבי׳ ב׳ י׳: מותר לרכן ברגל.

הִרְכִּין הפ׳, 1) הטה, כפף to bend, to incline | *beugen* במ״ר פי״ד: הוא לא הרכין צוארו.

2) הסכים ע״י הטית ראש to nod one's assent | *zustimmend nicken* ויק״ר פ״י: והרכנתי את ראשי.

3) הנמיך to lower | *senken* ב״ר פס״ה: בשעה שיעקב מרכין בקולו.

רְכַן פ״י, **אַרְכֵּן** אפ׳, כנ״ל 1. תרג׳ מש׳ כ״א א׳ (לכל אשר יחפוץ יטנו): לכל אתר דצבי בירכן ליה; יב״ע שמ׳ י״ד ט״ז (ונטה את ידך): ארכין ית ידך.

אִתְרְכֵן אתפ׳, 1) עי׳ הִרְכִּין 1. תרג׳ מל״ב ה׳ כ״א (ויפל מעל המרכבה): ואתרכין מן רתיכא.

2) נסחב to be dragged | *geschleift werden* תרג׳ יש׳ י״ד י״ט (השלכת מקברך): אתרכינתא מן קברך.

רַכֵּס פיעל, דרך ודרס, רקע ברגל to stamp | *stampfen* ב״מ פ״ט ע״ב: פרות המרכסות בתבואה והדשות.

(רכס) אִיְרְכַס אתפ׳, הלך לאיבוד to be lost | *verloren gehen* ב״ב י״ד ע״ב: איידי דזוטר מירכס.

רַכְפָּא, רִכְפָּה נ׳, מין צמח המשמש לצבע dyer's-weed | *Wau* שבי׳ פ״ז מ״ב: וממין חצובעים פואה ורכפה (בירוש׳: רכפא).

רִכְפְּתָא נ׳, המון multitude | *Menge* תרג׳ דהי״ב י״א כ״ג (המון נשים): רכפת נשיא.

ר״ל ריש לקיש; רוצה לומר; רחמנא ליצלן.

ר״מ ר׳ מאיר.

רַמָּאָה עי׳ רַמַּאי. תרג׳ מש׳ י״ב י״ז (ועד שקרים מרמה): וסהד דשקרא רמאה הוא.

רַמָּאוּת, רַמָּאוּתָא נ׳, מרמה deception, fraud | *Betrug* קיד׳ נ״ט ע״א: שנהג בו מנהג רמאות; ב״ב קכ״ג ע״ב: מאי רמאותיה.

רַמַּאי ז׳, איש מרמה deceiver | *Betrüger* ב״מ פ״ג מ״ד: אם כן מה הפסיד הרמאי.

רמו״ה ראה מעשה ונזכר הלכה.

רְמוֹז עי׳ רֶמֶז. ב״ר פי״ב: הפקחין יודעין רמוזו והגיונו.

רמור״ב רוב מנין ורוב בנין.

רְמוּתָא נ׳, גאותנות pride | *Hochmut* תרג׳ מש׳ ח׳ י״ג (גאה וגאון): גאותא ורמותא.

רָמַז פ״י, רום וקרץ to hint | *winken* שבת קי״ג ע״ב: רמז רמזה לה.

נִרְמַז נפ׳, נאמר לו ברמז to be spoken to by gestures | *durch Zeichen angeredet werden* גיטי פ״ה מ״ז: חרש רומז ונרמז.

רִמֵּז פיעל, עי׳ רָמַז. שהש״ר א׳ ט׳: והיתה מרמזת וכו׳.

רֶמֶז ז׳, אות וסימן hint, intimation | *Wink, Zeichen* שבת קי״ג ע״ב: רמז רמז לה וכו׳.

רַמִּי שם אמוראים name of Amoraim | *Name von Amoräern* כת׳ פ״ז ע״ב: רמי בר חמא.

רְמֵי פ״י, 1) זרק, השליך to throw | *werfen* תרג׳ תה׳ ע״ח נ״ז (קשת רמיה): קשתא דרמיא גירריז.
2) שם, הוסיף to put on, to attach | *anbringen, hinzutun* מנח׳ מ״ב ע״א: רמי הוטי.
3) היה מוטל בתורת חובה to devolve upon a. p. | *obliegen* שבועי׳ ל״ד ע״ב: כל מלתא דלא רמיא עליה דאינש עביד לה ולאו אדעתיה.
4) שאל, הראה סתירה to object, to show an incongruity, | *einwenden, einen Widerspruch aufweisen* נדה ל״ג ע״ב: ורמינהי וכו׳.
5) הרים to lift | *aufheben* ירוש׳ סנה׳ פ״ו כ״ט ע״א: בעי מירמיתיה.

אַרְמֵי אפ׳, 1) כנ״ל 1. תרג׳ שופ׳ כ׳ ט״ז (קולע אל השערה): מרמן בבינת שערא.
2) חטף to tear away | *entreißen* חג׳ מ״ו ע״ב: אי נקטיה ביד כאן מרמי ליה.

אִתְרְמֵי אתפ׳, 1) הושלך, נזרק to be thrown | *geworfen werden* תרג׳ יר׳ כ׳ ל׳ (יפלו בחוריה): יתרמון עולימהא.
2) הזדמן to happen, to chance | *eintreffen, sich ereignen* שבועי׳ מ״א ע״ב: עד דמתרמו בי תרי.

רְמִיָּה ז׳, קושיא objection | *Einwand* מנח׳ מ״ב ע״ב: מאי רמיה.

רַמְיוּ, רַמְיוּת, רַמְיוּתָא עי׳ רַמָּאוּת. תרג׳ יב״ע בר׳ כ״ט י״ט: ברמיו; שם כ״ה כ״ח (ציד בפיו): מילי רמיותא בפומיה; ירוש׳ תענ׳ פ״ב ס״ה ע״ב: תשובה של רמיות.

רְמִיזָא, רְמִיזָה נ׳, עי׳ רֶמֶז. סנה׳ ס״ח ע״ב: מהו דתימא רמיזא מילתא היא קמ״ל; ב״ר פ״ה: שואלים בשלומו של מלך ברמיזה ובאצבע.

רַמָּיָא, רַמָּיָיה עי׳ רַמַּאי. תרג׳ מש׳ י״ד כ״ה (מרמה): רמייא הוא; ירוש׳ הור׳ פ״ג מ״ח ע״א: רבהון רמייה.

רמילוס עי׳ רומוס. אסת״ר א׳ ט׳: רומוס ורמילוס.

רמין עי׳ רַמַּאי. ויק״ר פ״ה: אבא יודן רמין.

רְמְמָא ת׳, רם וגבוה high | *hoch* שהש״ר ד׳ ד׳: טוריא רממיא.

רַמֵּם פיעל, דרך ורמס to crush | *zertreten* ויק״ר פט״ז: והיה קרון עוברת עליהן ומרמסן.

רְמַץ פ״י, אפה ברמץ to bake in hot ashes | *in heißer Asche backen* נד׳ פ״ו מ״א: דלעת הרמוצה.

רַמֵּץ פ״י שיבץ to set (jewels) | *einfassen* תרג׳ שמ׳ כ״ח כ׳ (משובצים): מרמצן.

רֶמֶץ ז׳, אפר חם hot ashes, embers | *heiße Asche* נדה מ״ט ע״ב: שופתה ע״ג הרמץ.

רִמְצָא ז׳, 1) כנ״ל. ירוש׳ נדר׳ פ״ו ל״ט ע״א: הן ממתקין אותה ברמצא (בה׳ אח׳: רימצא).
2) יתד, וו pick, nail | *Haken, Nagel* שבת ק״ג ע״א: דבזעיה ברמצא דפרזלא.

(רמר) אִתְרַמַּר אתפ׳, הביט מגבוה, זלזל to look down upon a. p. | *von oben herab ansehen* מש׳ ז׳ ל׳ (לא יבוזו): לא למתרמרו.

רְמַשׁ, רַמְשָׁא ז׳, ערב evening | *Abend* תרג׳ דהי״ב י״ג י״א (בערב בערב) ברמש ברמש; ירוש׳ בר׳ פ״ד ז׳ ע״ג: מאן דמצלי יצלי דרמשא וכו׳.

רַמְשִׁית תה״פ, בערב; אמש in the evening; last night | *abends; gestern abend* ירוש׳ נדר׳ פ״ה מ׳ ע״ד: לא טעמית כלום רמשית.

ר״נ רב נחמן; ר׳ נחמיה.

רָנַן — רִנֵּן פיעל — התלונן, דבר רעות באיש to speak ill of a p.; to murmur | *üble Nachrede führen; murren* ירוש׳ בר׳ פ״ט י״ד ע״ב: הכל מרננים אחריו; בכו׳ ל״ו ע״א: עד שרננו כל העם ואמרו וכו׳ עמוד.

רִנְנָא ז׳, 1) רנה, זמרה song | *Gesang* תרג׳ איוב ג׳ ז׳ (רננה): רננא דתרנגול ברא.

רְנָנָה י׳ — דבה, לשון הרע evil talk | *üble Nachrede* יב׳ כ״ו ע״א: ברננה לא מפקינן.

רְסוּקָא ז׳, חתיכה מבגד piece of a garment | *Stück von einem Kleide* שבת נ״ט ע״ב: רסוקא.

רִסְטְקָא עי׳ רִסְתָּקָא. תוס׳ צוק׳ אהלי׳ ה׳ ה׳: כלים שברסטקאות.

רְסֵי פ״י, עי׳ רְסַס 1. תרג׳ יב״ע דב׳ ל״ג כ״ח (יערפו טל): רסיין להון טלין.

רַסֵּס פיעל, כתש ושבר to crush | *zerquetschen* עוקצ׳ פ״ב מ״ה: האגוזים והשקדים חבור עד שירסס וכו׳.

הִתְרוֹסֵס התפ׳, התרסק to be crushed | *zerschlagen sein* חול׳ ע״ז ע״א: מתרוסס מהו.

רְסַס פ״י, 1) נטף, הטיף to drop | *triefen* תרג׳ משׁ׳ ז׳ י״ז (נפתי משכבי מור): רסית על ערסי מורא.
2) עי׳ רַסֵּס. תרג׳ ויק׳ כ״ב כ״ד (כתות): ודרסים.

רַסֵּק פיעל, עי׳ רַסֵּס. תר׳ פ״י מ״ב: תפוח שרסקו.

רִסְתָּקָא ז׳, שוק market | *Markt* בר׳ נ״ד ע״א: רסתקא דמחוזא.

ר״ע ר׳ עקיבא.

רַעַבְתָן ת׳, זולל, אכלן gluttonous | *gefräßig* ב״מ פ״ז מ״ה: מלמדין את האדם שלא יהא רעבתן.

רַעַבְתָנוּתָא נ׳, אכלנות voracity | *Gefräßigkeit* חול׳ ק״ה ע״ב: משום דמיחזי כרעבתנותא.

רָעַד י׳ — הִרְעִיד הפ׳ י׳ — נענע to shake | *schütteln* מכשׁ׳ פ״א מ״ב: המרעיד את האילן.

רְעָדָה י׳ — נענוע shaking | *das Schütteln* תוס׳ זבים ד׳ ו׳: מכה הפטה טמא מכה רעדה טהור.

רָעָה י׳ — הִרְעָה הפ׳, נהג את הצאן למרעה to lead to pasture | *weiden (v. Hirten)* ב״ק פ״א ע״א: שיהו מרעין בחורשין.

רְעוּ נ׳, רצון will | *Wille* תרג׳ יב״ע בר׳ כ״ג ח׳ (אם יש את נפשכם): אין אית רעו עם נפשכון.

רְעוּא ז׳, 1) כנ״ל. תרג׳ ויק׳ כ״ב י״ט (לרצונכם): לרעוא לכון.
2) רועה shepherd | *Hirt* תרג׳ ירוש׳ בר׳ י״ג ז׳ (רועי אברם): רעוֹוֵי דאברם.

רָעוּל ת׳, מעוטף בצעיף veiled | *verhüllt* שבת פ״ו מ״ו: ערביות יוצאות רעולות.

רָעוּעַ ת׳, רפה, מקולקל defective | *schadhaft* כלי׳ פ״ג מ״ה: הטופל את הבריא טהור ואת הרעוע טמא.

רְעוּת נ׳, ידידות friendship | *Freundschaft* ויק״ר פ״ב: לשון חיבה ולשון אחוה ולשון רעות.

רְעוּתָא עי׳ רֵיעוּתָא. ביצה ל״ד ע״א: מי מחזקינן רעותא.

רְעוּתָא נ׳, רצון pleasure, will | *Wille, Wohlgefallen* תרג׳ משׁ׳ י״ב ב׳ (יפיק רצון): דקביל רעותיה; סנה׳ ז׳ ע״ב: ברעות נפשיה.

רְעֵי פ״י, 1) רעה את הצאן to lead to pasture | *weiden* תרג׳ בר׳ ל״ז ב׳ (היה רועה את אחיו בצאן): הוה רעי עם אחוהי בענא.
2) רצה to desire | *wollen* תרג׳ מל״א כ״א ו׳ (אם חפץ אתה): אם רעי את.

אִתְרְעֵי אתפ׳, 1) נרצה to be pleasing | *Wohlgefallen finden* תרג׳ ויק׳ א׳ ד׳ (ונרצה): ויתרעי ליה.
2) רצה ב־ to love | *gern haben* תרג׳ בר׳ ל״ד ג׳ (ותדבק נפשו בדינה): ואתרעיאת נפשיה בדינה.
3) בחר to choose | *erwählen* תרג׳ איוב ל״ד ד׳ (נבחרה לנו): נתרעי לנא.

רְעִי י׳ — צואה excrements | *Kot* כלי׳ פי״ז מ״ב: בית הרעי וכו׳ שמקבל את הרעי.

רַעְיָא ז׳, 1) רועה shepherd | *Hirt* תרג׳ ישׁ׳ מ׳ י״א (כרועה עדרו ירעה): כרעיא דעדריה רעי.
2) מרעה pasture | *Weideplatz* תרג׳ שמ׳ ג׳ א׳: אתר שפר רעיא.

רְעִיָּה, רְעִייָה נ׳, אכילת עשב במרעה grazing | *das Weiden, Grasen* יומא פ״ו ע״א: חטאת

שעברה שנתה לרעיה אולא; זבח׳ קי״ב ע״ב: אשם שניתק לרעיה.

רַעְיָנָא ז׳, רעיון, מחשבה thought | *Gedanke* תרג׳ משׁ׳ י׳ כ״א (בחסר לב): חסירות רעינא.

רְעַל פ״ע, רעד to tremble | *zittern* תרג׳ ישׁ׳ ליה ג׳ (ברכים כושלות): רכובין דרעלן.

(רעם) הִתְרָעֵם התפ׳, התרגז to be discontented, to be exited | *unzufrieden, aufgeregt sein* מגי׳ ו׳ ע״א: מתרעם על מדותיו היה.

רְעַם פ״ע, התרעש, הרעים to thunder | *donnern* תרג׳ אס׳ ו׳ א׳: שמיא רעימין עלי.

אַרְעֵם אפ׳, 1) הרגיז to make rebellious | *unzufrieden machen* תרג׳ במ׳ י״ד ל״ו (וילינו עליו את כל העדה): וארעימו עלוהי ית כל כנישתא.

2) הרים to lift up | *aufheben* תרג׳ ירוש׳ במ׳ כ׳ י״א (וירם משה את ידו): וארעם משה ידיה.

אִתְרְעֵם אתפ׳, 1) התלונן to murmur | *murren* תרג׳ תה׳ ק״ו כ״ה (וירגנו באהליהם): ואתרעמו במשכניהון.

2) התגאה to pride oneself | *groß tun* תרג׳ משׁ׳ כ״ד ז׳ (ראמות לאויל חכמות): מתרעם שטיא בחכמתא.

רְעַע פ״י, רצץ to shatter | *zerschmettern* תרג׳ ישׁ׳ מ״ב ג׳ (קנה רצוץ): קניא רעיע.

אִיתְרַע אתפ׳, הורע to be impaired | *sich verschlechtern, schadhaft werden* הורי׳ י״ב ע״א: מיתרע מזליה; חול׳ י׳ ע״א: סכין אתרעי.

רְעָף ז׳, 1) לבנה דקה לכסוי גגות roof-tile | *Dachziegel* ביצה פ״ד מ״ז: ואין מלבנים את הרעפים לצלות עליהם.

2) חלמיש flint | *Feuerstein* ירוש׳ בר׳ פ״ח י״ב ע״ב: זימן לו הקב״ה שני רעפים.

רְעַץ פ״י, רוצץ to shatter | *zerschmettern* תרג׳ שופ׳ ט׳ נ״ג (ותרץ את גלגלתו): ורעיצת גלגלתיה (הוצ׳ אח׳: ורעת).

אִירְעַץ אתפ׳, הובא תחת העול to be broken in | *gezähmt werden* תרג׳ יב״ע במ׳ י״ט ב׳: לא אירעצא בזיקתא.

רַעַץ ז׳, הכתב העברי הקדום (השומרוני) the old Hebrew (Samaritan) type | *die althebräische (samaritanische) Schrift* ירוש׳ מגי׳ פ״א ע״א ע״ב: אשורית ניתנה התורה וכשחטאו נהפך להן לרעץ וכשזכו בימי עזרא נהפך להן לאשורית.

רע״ק רבי עקיבא.

רעק״א רבי עקיבא אומר.

רְעֲרַע פ״י, עי׳ עַרְעֵר. תוס׳ צוק׳ סוטה ב׳ ג׳: אמרה איני שותה מרערעין אותה ומשקין אותה בעל כרחה.

נִתְרַעֲרַע נתפ׳, 1) נתנער to be shaken | *erschüttert werden* ירוש׳ מו״ק פ״ג פ״ג ע״ג: כיון שנתרערעה אחת מהן נתרערעו כולן.

2) נגרש to be stirred up | *aufgerührt werden* תוס׳ צוק׳ סוטה ב׳ ב׳: אפילו תקלקל לאחר עשרים שנה המים היו מתרערעין עליה.

ר״פ רב פפא.

רפאיות עי׳ דִּיפְרִיאָה. תנח׳ תצוה י׳: יש לי גפן אחת וכו׳ שהיא עושה לי שלש רפאיות בכל שנה.

רְפוּאָה י׳— ברכה שמינית שבתפלת שמונה עשרה the eighth section of the Prayer of Benedictions | *die achte Benediktion im Achtzehngebet* מגי׳ י״ז ע״ג: לימא רפואה בתרה דתשובה.

רפוסא עי׳ רוּפִילָא. שמו״ר פל״ז: אוהבו של מלך קומים ורפוסא.

רְפוּפוֹת עי׳ רְפָפוֹת. תוס׳ צוק׳ פרה י״א (י׳), א׳: הרפופות טהורות לקדש לתרומה ולהטאת.

רְפַט פיעל, ריפה, התיר to make lax | *lose machen* שבת קמ״א ע״ב: במנעל מרופט.

הִתְרַפֵּט התפ׳, נעשה רפה ורועד to become lax (tremulous) | *zitterig werden* שבת קנ״ב ע״א: שפתותיהן של זקנים מתרפטות.

(רפט) **אִירְפַּט** אתפ׳, נפרד ונתקלקל to fall apart | *zerfallen* מגי׳ כ״ו ע״ב: האי תיבותא דאירפט.

רְפִי היה רפה ומרפרף to be lax, weak, unsteady | *lose, schwach unsicher sein* קיד׳ ס״ה ע״א: אין ולא ורפיא בידיה.

רַפִּי פעל, פילח ושידד to loosen | *locker machen* נד׳ מ״א ע״ב: דקא מרפי לה לארעא.

אַרְפִּי אפ׳, הרפה to let loose, to let alone | *loslassen, gehen lassen.* ירוש׳ בר׳ פ״ז י״א ע״ג: ארפוניה.

רִפְיוֹן — רחיפה ופרוף suspense | *Schwebe* שמו״ר פ״ב: תלאן ברפיון ואימתי ירדי בימי יהושע.

רָפַס — היה רך to be soft | *weich sein* מנח׳ ל״ז ע״א: מקום שמוחו של תינוק רופס.

נִרְפַּס נפ׳, נרמס to be trodden upon | *getreten werden* ויק״ר פל״ו: מה גפן זו בתחלה נרפסת היא ברגל ואחר כך עולה לשלחן מלכים וכו׳.

רִפֵּס פיעל, הרעיד to shake | *erschüttern* מכי׳ יתרו בחודש א׳: אענך בסתר רעם משעה שהייתי עמך ומגין ומרפס עליך את כל העולם.

רַפֵּס פעל, רצץ to shatter | *zersprengen* קיד׳ ס״ג ע״ב: שמעתתא דידי מרפסן איגרי.

רַפְסוֹדָה — הדום, שרפרף footstool | *Fußschemel* תנח׳ בר׳ ה׳: מלך ב״ו יושב על כסא גבוה ואין רגליו מגיעות לרפסודות שתחת רגליו והקב״ה השמים כסאו והארץ הדום רגליו.

רַפְסְתָא נ׳, נענוע וטלטול shaking | *Erschütterung* ב״מ ע״ט ע״ב: רפסתא דספינתא.

רְפָפוֹת נ״ר, מעשה שבכה lattice work | *Gitterwerk* אהלי׳ פי״ג מ״א: הסריגות והרפפות מצטרפות כמלא מקדח.

רפ״ק ריש פרקא קמא.

רָפַק פ״י, חפר מסביב לעצים to hoe | *umgraben* ב״מ ק״ג ע״א: אושלן מרה למרפק ביה האי פרדיסא.

רִפְרֵף פ״ע, ריחף ופרכס to flap | *flattern* ב״ר פ״ב: ורוח אלהים מנשבת אין כתיב כאן אלא מרחפת כעוף הזה מרפרף בכנפיו וכנפיו נוגעות ואין נוגעות.

הִתְרַפְרֵף התפ׳, היה רפה to be loose | *lose sein* תוס׳ מכש׳ ב׳ ד׳: מפני שהיא מתרפרפת וחוזר ואוגדה.

רָפַשׁ — **הִרְפִּישׁ** הפ׳, הכניע to surrender | *(sich) unterwerfen* שהש״ר ג׳ ו׳: והרפיש עצמו תחתיו.

רִפְתָּא עי׳ **רִיפְתָּא**. ביצה ל״ב ע״ב: רפתא מעלייתא.

רָצַד פ״ע, ארב to lie in wait | *auflauern* ויק״ר פכ״ו: אזל ורצד עלוי.

רָצָה — **הִרְצָה** הפ׳ — 1) סיפר to discourse | *erzählen, darlegen* תוס׳ נדה ו׳ ו׳: כשבאתי והרציתי דברים לפני ר׳ עקיבא.
2) מנה, ספר to count (money) | *zählen* עיר׳ י״ח ע״ב: המרצה מעות לאשה מידו לידה וכו׳.

רְצוּעָה נ׳, חתיכת עור ארוכה leather thong, strap | *Lederriemen, Band* מנח׳ ל״ה ע״ב: רצועה דתפלין.
2) חבל ארץ ארוך וצר strip of land | *Landstreifen* יומא י״ב ע״ב: ורצועה היתה יוצאה מחלקו של יהודה ונכנסת לחלקו של בנימין.

רָצַח — **הִתְרַצַּח** התפ׳, איבד עצמו לדעת to commit suicide | *Selbstmord begehen* פסיק״ר פכ״ד: לא תתרצח.

רַצְחָן ז׳, רוצח murderer | *Mörder* ספרי דבי ר״ה: בן הרצחנים.

רְצִיחָה נ׳, הריגה, משפט מות murder, execution | *Mord, Hinrichtung* מכי׳ משפ׳ ד׳: בא הכתוב ללמד על הרציחה שתדחה את העבודה.

רְצִינְתָא נ׳, תולעת שבתבואה grain worm | *Korn-wurm* ב״ב צ״א ע״ב: בלא רצינתא.

רְצִיעָה נ׳, דקירת אזן העבד במרצע לאות עבדות עולם the boring through of the bondsman's ear | *das Durchbohren des Ohrs eines Sklaven zum Zeichen dauernden Sklaventums* קידי׳ י״ד ע״ב: הנרצע נקנה ברציעה.

רְצִיפְתָא שם מקום name of a place | *Ortsname* ירושי׳ דמ׳ פ״ב כ״ב ע״ד: פרשתא ורציפתא וכו׳ עד כפר קרנים וכפר קרנים בבית שאן.

רצ״ל רצונו לומר.

רָצַם פ״י, מיעך ודחק to press | *zerdrücken* ירושי׳ נדה פ״ג ב׳ ע״ד: אין סנדל אלא שרצמו חי.

נִרְצַם נפ׳, נתמעך ונשבר to be crushed (broken off) | *zerdrückt (abgebrochen) werden* ביצה כ״ח ע״ב: אחד סכין שנפגמה ואחד שפוד שנרצם.

רָצַע — הלקה ברצועה to lash | *geißeln* קידי׳ ע׳ ע״א: אליהו כופתו והקב״ה רוצעו.

נִרְצַע נפ׳, ניקבה אזנו (של העבד) במרצע לאות עבדות עולם to be perforated | *durchbohrt werden* קידי׳ י״ד ע״ב: הנרצע נקנה ברציעה.

רִצַּע פיעל, עי׳ רָצַע. תוס׳ סוטה פ״ו ז׳: מכרוהו לרוצען וריצעו.

(רצע) אַרְצַע אפ׳, רצע וניקב במרצע to bore through | *durchbohren* תרג׳ שמ׳ כ״א ו׳ (ורצע): וירצע.

רַצְעָן, רַצְעָנָא ז׳, עושה מלאכה בעור, סנדלר leather-worker, shoe-maker | *Lederarbeiter, Schuster* פס׳ פ״ד מ״ו: והספרים והכובסין וכו׳ אף הרצענים; שבת ס׳ ע״ב: בעא מיניה ההוא רצענא. ועי׳ רוֹצְעָן.

רָצַף — מיעך to press, to crush | *zerdrücken* נדה י״ד ע״א: מאכולת רצופה וכו׳ איכא שמש רצפה.

נִרְצַף נפ׳, נמעך to be squeezed | *zerdrückt werden* ביצה כ״ח ע״ב: שפוד שנרצף.

רָצַף פ״י, 1) חיבר ודיבק to join | *aneinander-reihen, dicht machen* זבח׳ צ״ה ע״א: דרצף ליה מירצף.

2) התנפל על הרצפה to lie down (on the pavement) | *sich auf das Pflaster werfen* ב״ר פ״ז: רצוף רצפך.

רְצָפוֹת נ״ר, קורי עכביש cobweb | *Spinngewebe* עוקצ׳ פ״א מ״ב: הסיג של רצפות וכו׳.

רִצְפְּתָא נ׳, רצפה pavement | *Pflaster* תרג׳ יח׳ מ׳ י״ח (הרצפה התחתונה): רצפתא ארעיתא.

רָקַב — **נִרְקַב** נפ׳, נעשה רקוב ובאוש to rot | *verfaulen* מכי׳ בוא ו׳: ושל עץ היה נרקב.

הִרְקִיב הפ׳, 1) כנ״ל. ב״ר פצ״א: כל תבואה שהיתה בבתינו הרקיבה.

2) גרם רקב to cause to rot | *Fäulnis verursachen* דב״ר פ״ב: כעש הזה שנכנס בכלים ומרקיבן.

רָקָב — עפר מקבר המת שיש בו חלקים מגוף המת a mass of earth from a grave containing parts of a decayed human body | *Erde aus einem Grabe, die verweste Leichenteile enthält* נז׳ פ״ז מ״ב: כלא תרווד רקב.

רִקְבָּא ז׳, **רַקְבוּבִית, רַקְבִיבִית** נ׳, רקבון, הלודה rot, rust | *Fäulnis, Rost* נדה׳ ל״ו ע״ב: אסיתא דנחשא דלא שליט ביה רקבא; ירושי׳ פאה פ״ז כ׳ ע״ב: הרי אנו גורפין רקבובית; תוס׳ צוק׳ תר׳ י׳ ג׳: המצולות והרקביביות של תרומה.

רִקֵּד פיעל — ניפה to sift | *sieben* שבת פ״ז מ״ב: הטוחן והמרקד והלש.

הִרְקִיד הפ׳ — כנ״ל. ירושי׳ בר׳ פ״ט י״ג ע״ג: טחן הרקיד לש וכו׳.

רַקְדָא ז׳, מחולל dancer | *Tänzer* איכ״ר פתיחתא: כל דזמר זימרא לא עייל באודנא דרקדא.

רְקוּבָה נ׳, נאד leather-bag | *Schlauch* תוס׳ צוק׳ ע״ז ד׳ (ה׳) מ׳: והרקובות של גויים ויין ישראל כנוס בהן.

רָקוּעַ ת׳, מנומר spotted | *gefleckt* תרג׳ בר׳ ל׳ ל״ב (טלוא): רקוע.

רָקִיעַ ת׳, מפורסם well-known | *wohlbekannt* מו״ק כ״ח ע״א: מאן חשוב וכו׳ מאן רקיע.

רְקִיקָה נ׳, הפלטת רוק מן הפה spitting | *das Spucken* ירוש׳ בר׳ פ״ט י״ד ע״ג: רקיקה שהיא של בזיון.

רִקֵּם פיעל, צר צורה to shape | *bilden, formen* פסיק״ר פמ״ד: צבר עפרו וכו׳ ריקמו.

רֶקֶם ז׳, 1) ארג צבעונין, רקמה embroidery | *buntes Gewebe, Stickerei* ע״ז כ״ד ע״ב: המחושקת ברקמי זהב.

2) שם עיר name of a town | *Name einer Stadt* גיט׳ פ״א מ״א: המביא מן הרקם ומן החגר.

רִקֵּן פיעל, 1) הריק to empty | *leeren* עוקצ׳ פ״א מ״ג: וזנב של אשכול שריקנו.

2) ייחד to make exclusive | *(ausschließlich) widmen* סנה׳ ס׳ ע״ב: ריקן העבודות וכו׳ לשם המיוחד.

רָקַק ← נָרֹק נפ׳, היה רך ולח to be miry | *schlammig sein* מקו׳ פ״ז מ״א: והכפור והגליד וחמלח וחטיט הנרוק.

רָקָק ז׳, מי בצה וטיט mud | *Schlamm* מו״ק כ״ה ע״ב: אם לויתן בחכה הועלה מה יעשו דגי רקק.

רַקְתָּא נ׳, שפת הנהר bank | *Ufer* ב״מ ק״ח ע״א: דאחזיק ברקתא דנהרא.

רקתא עי׳ דַּקְתָּא. ב״ב כ״ו ע״א: כי הוה נפצי כיתנא הוה אזלת רקתא ומזקא אינשי.

(ררם) רוֹרֵם פֻּעַל, רומם to elevate | *erheben* תרג׳ תה׳ כ״ז ה׳ (ירוממני): ירורם יתי.

אִתְרָרַם אתפ׳, התרומם to be elevated | *sich erheben* תרג׳ תה׳ כ״ז ו׳ (ירום ראשי): יתררם רישי.

רר״ק ראשון ראשון קודם.

ר״ש ר׳ שמעון; רב ששת.

רְשָׁא עי׳ רְשִׁי. תרג׳ ישׁ׳ כ״ד ב׳ (כנשה כאשר ישה בו): רשא כמאן דרשי ביה.

רַשַּׁאי ת׳, מורשה, זכאי, מותר, מיופה כח having power, entitled to | *befugt* פאה פ״ז מ״ה: בשלו הוא רשאי ואינו רשאי בעל עניים.

רַשָּׁאנָא ז׳, קצין ruler, officer | *Machthaber* תרג׳ משׁ׳ כ״ה ט״ו (קצין): רשאנא.

רשב״א ר׳ שמעון בן אלעזר.

רַשְּׁבָא צד עופות fowler | *Vogelfänger* חול׳ קט״ז ע״א: יוסף רשבא.

רשבא״י רבותינו שבארץ ישראל.

רשב״ב רבותינו שבבבל.

רשב״ג רבן שמעון בן גמליאל.

רשבג״א רבן שמעון בן גמליאל אומר.

רשב״י ר׳ שמעון בן יוחאי.

רשב״ל ר׳ שמעון בן לקיש.

(רשה) הִרְשָׁה הפ׳, 1) מילא יד־, ייפה כח to authorize | *bevollmächtigen* תר׳ פ״ג מ״ד: הרשה את בן ביתו לתרום וכו׳ תרומתו תרומה.

2) התיר to permit | *erlauben* חג׳ י״ד ע״ב: רבי תרשני לומר לפניך דבר אחד.

רְשׁוּ נ׳, 1) הרשאה, יפוי כח authority | *Bevollmächtigung* ירוש׳ גיט׳ פ״ט נ׳ ע״ג: יהב רשו לכתובא שיכתוב.

2) רשיון permission | *Erlaubnis* תרג׳ אס׳ ט׳ י״ג (ינתן): יתיהב רשו.

3) הלואה loan | *Darlehen* תרג׳ דב׳ ט״ו ב׳ (בעל משה ידו): מרי רשו.

רְשׁוּם ז׳, סימן ורושם mark, trace | *Spur, Zeichen* בר׳ כ״ה ע״א: רשומן ניכר.

רָשׁוֹן, רְשׁוֹנָה ז׳, מין ארבה a species of locusts | *eine Heuschreckenart* חול׳ ס״ה ע״א: סלעם זה רשון; תרג׳ תה׳ ק״ה ל״ד (וילק): ורשונא.

רְשׁוֹשִׁין ז״ר, רגבים clods | *Erdklöße* נדה ח׳ ע״ב: איזה בתולת קרקע כל שמעלת רשושין.

רָשׁוּת נ׳, 1) ממשלה, שלטון government | *Obrigkeit* אב׳ פ״א מ״י: ואל תתודע לרשות.

2) דלות, עניות poverty | *Armut* מדר׳ תה׳ כ״ד: יש רש ואין שמו לפי רשותו.

רשות נ׳, 1) יכולת והרשאה, השגחה power, authority, control | *Gewalt, Macht* פס׳ ו׳ ע״ב: שני דברים אינן ברשותו של אדם.

2) קנין ואחוזה, מקום מוקצה possession, territory | *Besitz, Gebiet* ב״ק פ״א מ״ב: רשות המיוחדת לנזיק.

3) רשיון, חופשה permission; optional act | *Erlaubnis; freigestellte Handlung* בר׳ כ״ח ע״א: וניתנה להם רשות; שם כ״ז ע״ב: תפלת ערבית רשות או חובה.

רשות היחיד קרקע השייך לאדם פרטי private ground | *Privatgrundstück* ב״ק פ״ג מ״א: רשות היחיד.

רשות הרבים קרקע השייך לצבור public road | *öffentlicher Platz* ב״ק פ״ג מ״א: רשות הרבים.

רשותא נ׳, 1) כנ״ל 1, 2, 3. סנה׳ ה׳ ע״א: נקיטנא רשותא מאבא מרי וכו׳; תרג׳ יב״ע שמ׳ ט״ז כ״ט: ולא תטלטלון מדעם מרשיתא לרשותא.

2) עי׳ רשו, 3. ב״ב צ״ב ע״ב: מרי רשותיך.

רשי פ״י, 1) היה רשאי to have power | *vermögen* תרג׳ תה׳ ק״ו ב׳: ירשי לאשמעא.

2) הלוה, תבע to lend; to claim a debt | *leihen, mahnen* נד׳ כ״א ע״א: היטי דרשינא בך.

ארשי אפ׳, עי׳ הרשה. תרג׳ דהי״ב כ״ה י׳: וארשיאינון למיזל לאתרהון.

רשיא ז׳, נושה, בעל חוב creditor | *Gläubiger* תרג׳ מל״ב ד׳ א׳ (והנושה בא): רשיא אתא.

רשיי עי׳ רשאי. אסת״ר א׳ ד׳: בנפשי אנא רשיי ברם במצוותא דבריי לית אנא יכיל ולא רשיי.

רשיעא ז׳, 1) אדם רשע wicked man | *Frevler* מכות י״ד ע״א: רשיעא בר רשיעא.

2) רשעות wickedness | *Frevel* תרג׳ תה׳ ל״ו ה׳ (און יחשוב): רשיעא חשיל.

רשכבה״ג רבן של כל בני הגולה.

רשל פיעל, החליש, התיש to weaken | *schwächen* במ״ר פ״ט: כביכול מרשל כח השכינה.

נתרשל נתפ׳, רפה ונחלש to be weakened | *vor Schwäche harabsinken, erschlaffen* במ״ר פי״ד: נתרשלו ידי אוהבו של מלך.

רשם -- נרשם נפ׳, נחקק ונכתב to be marked, to be engraven | *gezeichnet, eingraviert sein* מדרי תה׳ ע״ח מ״א: המכות היו נרשמות בגופן.

רשם פיעל, רשם וסימן to mark, to draw | *zeichnen, bezeichnen* במ״ר פ״ה: וילדה בן מרושם.

(רשע) ארשע אפ׳, הרשיע, עשה מעשה רשעות to do wrong | *frevelhaft verfahren* תרג׳ יב״ע שמ׳ י״ח י״א: דארשיעו מצראי.

אתרשע אתפ׳, דיבר דברי רשעות to talk wickedly | *frevelhaft sprechen* תרג׳ ישע׳ כ״ה כ״ב (אל תתלוצצו): לא תתרשיעו.

רשע, רשעא ז׳, **רשעותא** נ׳, רשעות wickedness | *Frevel* תרג׳ יח׳ ט״ז ל׳: רשע לביך; תרג׳ יב״ע בר׳ ג׳ י״ג (השיאני): אטעייני ברשעותיה; תרג׳ משלי ח׳ ז׳ (רשע): רשעא.

רשע״ב רב שמחל על כבודו.

רשקא עי׳ רישקא. תרג׳ שה״ש ד׳ י״ג (נרד): רשקין.

רשש -- התרושש התפ׳, היה מדוכדך to be crushed | *gedrückt sein* מדרי תה׳ פכ״ב: רש שהוא מתרושש.

רש״ת רצועה של תפלין.

ר״ת ראשי תיבות.

רתה פיעל, התנהג במדת הרחמים to be lenient | *nachsichtig sein* ב״ר פ״ט: לרוה היום — ריתה עליו כל שהיום שוקע הוא צונן.

רת״ו רב תנא ופליג.

רתוי ת׳, ראוי, נוח, מוטב (it is) better for | *besser, lieber* חג׳ פ״ב מ״א: רתוי (בהוי אה׳: ראוי) לו כאלו לא בא לעולם.

רָתַח פ״ע, בשל והעלה קצף, היה חם, to bubble, to boil | *kochen, sieden* ירוש׳ פס׳ פ״ז ל״ד ע״א: רותח ומרתיח.

הִרְתִּיחַ הפ׳ — 1) נעשה חם ורותח to grow hot | *heiß werden* ב״ר פס״ז: התחילו כותלי הבית מרתיחים.

2) עי׳ נִרְתַּע. פרה פ״ה מ״ב: היה עומד ומקדש והרתיח.

רִתְחָא ז׳, כעס anger | *Zorn* תרג׳ תה׳ ע״ו י״א (שארית חמות): שארא דרתחיא.

רַתְחָן, רַתְחָנָא ז׳, כעסן, נוח לכעוס irascible | *aufbrausend* פס׳ קי״ג ע״ב: שלשה חייהם אינם חיים הרחמנין והרתחנין ואניני הדעת; קידו׳ ח׳ ע״ב: אי רתחנא הוא או לא.

רַתְחָתָה נ׳, מבושל cooked dish | *gekochte Speise* נד׳ פ״ו מ״ב: הנודר ממעשה קדרה אינו אסור אלא ממעשה רתחתה.

רִתְיוֹן ז׳, חסד, מדת הרחמים clemency | *Milde* תוס׳ נגע׳ פ״ו מ״ז: אין המקום דן וכו׳ אלא ברתיון.

רְתִיחָה נ׳, העלאת קצף effervescence | *das Aufwallen, Schäumen* טבול יום פ״א מ״ב: רתיחת יין הדש.

רְתִיכָא ז׳, מרכבה chariot | *Wagen* תרג׳ ברי׳ מ״א מ״ג (במרכבת המשנה): רתיכא תנייתא.

רְתִימָא ז׳, רותם a species of broom | *eine Ginsterart* תרג׳ איוב ל׳ ד׳ (ושורש רתמים): עיקרין רתימין.

רִתֵּךְ פיעל, הלחים ודיבק to weld | *löten* שבת ט״ז ע״ב: שברתן וכו׳ וריתכן.

רַתַּךְ ז׳, חבורה band (of men) | *Schar* תרג׳ ישׁ׳ כ״א ט׳ (רכב איש): רתך אנש.

(רתע) נִרְתַּע נפ׳, זע ונע, חרד to be startled | *zurückschrecken, zurückprallen* פרה פ״ג מ״ג: ונרתע לאחוריו.

הִרְתִּיעַ הפ׳, 1) כנ״ל. במ״ר פי״ב: והרתיע לאחוריו.

2) רתח וקצף to be excited | *in Aufwallung sein* ב״ר פ״י: ראה נחש מרתיע ובא.

רְתַע פ״ע, 1) נע וזע to tremble | *beben* תרג׳ שמ׳ כ׳ י״ח (וינועו): ורתען.

2) רתח וכעס to be excited | *aufbrausen* תרג׳ יב״ע דב׳ י״ט ו׳ (יחם לבבו): ירתע ליביה.

אַרְתַּע אפ׳, כנ״ל 1. עיר׳ ס״ז ע״א: מרתע כוליה גופיא.

אִירְתַּע אתפ׳, רתח to bubble | *sieden* תרג׳ שני אס׳ א׳ ב׳: וחמא נבוכדנצר לדמיה דמירתע בארעא.

רִתֵּף פיעל, הניח במרתף למשמרת to store, to cellar | *aufspeichern, einkellern* תוס׳ ב״מ ח׳ ל׳: לא ירתף על גבו יין וכו׳.

רָתַק פ״י, הִרְתִּיק הפ׳, דפק דפיקה קלה to strike, to knock (at the door) | *anklopfen* תוס׳ צוק׳ זבים ד׳ א׳: תוקעו טמא רותקו טהור; ירוש׳ בר׳ פ״א כ׳ ע״ד: בא והרתיק על פתחו.

רָתַת פ״ע, רִתֵּת פיעל, הִרְתִּית הפ׳, רעד to tremble | *zittern* במ״ר פי״ב: עד שלא הוקם המשכן היה העולם רותת; ב״ר פ״ה: למה אתם מרתתים; שמו״ר פכ״ז: עומד ומרתית.

(רתת) אַרְתֵּת, אפ׳, **אִירְתַּת** אתפ׳, פחד ורעד to be frightened | *sich ängstigen, zittern* תרג׳ יב״ע ב״מ כ״א ל״ד: ארתת; ע״ז פ״ב ע״ב: אינהו מירתתי.

ש״א שמואל א׳.

שא״א שאי אפשר.

שאאי״ל שאי אתה יכול להזימה.

שָׁאַב ·— 1) ינק, כפג to absorb, to imbibe | *einsaugen* שבת פ״ב מ״ד: ויתן ראש הפתילה בתוכה בשביל שתהא שואבת.

2) משך to draw | *an sich ziehen* סוטה מ״ז ע״א: אבן שואבת תלה לו נחזי לחטאת ירבעם וכו׳.

שָׁאָב שם מקום באי״ name of a place in Palestine | *Ort in Palästina* ויק׳ פ״כ: ר׳ מני דשאב.

שאב״א שאין בהם אחריות.

שאב״ב שאינו בן ברית.

שָׁאגָא ז׳, מין אילן teak-tree | *Teakbaum* ר״ה כ״ג ע״א: תדהר — שאגא.

שאה״כ שאמר הכתוב.

שָׁאוּב ז׳, שוקת trough | *Wassertrog* ירוש׳ נד׳ פ״א ל״ו ע״ד: והלכתי למלאות את השאוב מים.

שְׁאוּבָה עי׳ שְׁאִיבָה. ירוש׳ ערלה פ״ב ס״ב ע״א: משום שאובה ניכרת.

שָׁאט פ״י, ביזה, תיעב to repudiate | *verschmähen* תרג׳ תה׳ כ״ב כ״ה (ולא שקץ ענות): ולא שאט צלותהון.

שְׁאִיבָה נ׳, דלית מים drawing water | *das Wasserschöpfen* ב״ב ס״ו ע״א: מכלל דשאיבה דאורייתא.

שְׁאִילָא עי׳ שְׁאֵילְתָא. תרג׳ שופ׳ ה׳ כ״ד (אשאלה מכם שאלה): שאול אנא מנכון שאילא.

שְׁאִילָה נ׳, 1) עי׳ שְׁאִילַת שָׁלוֹם. שבוע׳ כ״ב ע״א: כדי שאילת תלמיד לרב.

2) לקיחת (או נתינת) דבר ע״מ להחזיר lending | *das Entleihen* ב״מ צ״ה ע״ב: עד שיהו בעלים משעת שאילה וכו׳.

שְׁאִילַת שָׁלוֹם ברכה שאדם אומר לחבירו עם פגישה greeting | *Begrüßung* ירוש׳ ברי׳ פ״ה מ׳ ע״א: משיב שאילת שלום.

שְׁאֵילְתָא נ׳, שאלה ובקשה request; question | *Verlangen; Frage* תרג׳ במ׳ י״א ד׳ (התאוו תאוה): שאילו שאילתא; ירמ׳ י״ב א׳ (משפטים): שאילת דינין.

שְׁאִילְתָא עי׳ שִׁילַת. גיט׳ ל״ט ע״ב: אשכחיה רב נחמן בר יצחק לרבא בר שאילתא וכו׳.

שָׁאַל ·— נִשְׁאַל נפ׳ ·— ניתן בתורת שאילה to be borrowed | *ausgeliehen werden* ב״מ צ״ו ע״א: שותפין ששאלו ונשאל לאחד מהן.

הִשְׁאִיל הפ׳ ·— חקר ודרש to inquire | *nachforschen* יב׳ ע״ו ע״ב: עד שאתה משאיל עליו אם הגון הוא למלכות אם לאו שאל עליו אם ראוי לבוא בקהל אם לאו.

שְׁאַל פ״י, 1) דרש, בקש *verlangen* | to desire
תרג׳ מל״א י״ט ד׳ (וישאל את נפשו למות):
ושאל ית נפשיה למכות.
2) חקר דבר מפי אחרים *fragen* | to ask ירוש׳
שבי׳ פ״ז ל״ז ע״ג: אתא שאלוניה.
3) לקח ע״מ להחזיר *entleihen* | to borrow ב״מ
צ״ז ע״א: ההוא גברא דשאיל דוולא מחבריה.

שַׁיֵּל פַּעל. 1) כנ״ל 2. תמיד ל״ב ע״א: משיילנא לכו.
2) השאיל *verleihen* | to lend תעני׳ כ״א ע״ב:
דמהממת וכו׳ ומשיילא.

אוֹשֵׁל אפ׳. כנ״ל 2. ב״מ קמ״ז ע״א: דעביד לאושילי.

אִשְׁתְּאֵל, אִתְּשִׁיל אתפ׳, 1) בא בבקשה to take leave | *sich etwas ausbitten* תרג׳ ש״א כ׳ ו׳
(נשאל נשאל דוד ממני): אשתאלא אשתאיל
דוד מיני.
2) נחקר, באו אליו בשאלות | to be inquired of
gefragt werden תרג׳ ירוש׳ במ׳ כ״ד א׳:
למשתאלא בדכירא.
3) ביקש היתר (על נדרו) to ask (absolution from a vow) | *(die Lösung eines Gelübdes) erbitten* נדר׳ ד׳ ע״א: אי בעי על נדרו איתשיל
ברישא.

שאל״א שאין להם אחריות.

שְׁאֵלָה —. בקשה על הגשמים בברכה התשיעית
שבתפלת שמונה עשרה prayer for rain, iserted in the ninth section of the Prayer of Benedictions | *die Bitte um Regen in der neunten Benediktion des Achtzehngebets*
בר׳ כ״ט ע״א: שאלה בברכת השנים.

שאל״כ שאם לא כן.

שאל״ר שקר אין לו רגלים.

שָׁאנֵי תה״פ, יש הבדל והילוק בין זה לזה it is different | *es ist etwas anderes* פס׳ ע״ד
ע״א: שאני התם וכו׳.

שאעמ״ל שאין עדים מצויים לקיימו.

שְׁאַף פ״י, שאב, משך | to suck, to resorb
aufsaugen, entziehen שבת קל״ט ע״ב: שאפו
שיכרא ממנא למנא; שם קכ״ט ע״א: ואתא זיקא
ושאף ליה מיניה.

שָׁאקָא ז׳, שוק הרגל *Schenkel* | leg ירוש׳
בכורים פ״ג ס״ה ע״ג: חזי שאקי הזי כרעין.

שַׁאֵר פיעל, השאיר, שייר *übrig* | to leave over
lassen פאה פ״ג מ״ג: נותן מן המשואר על הכל.

שְׁאָרוּתָא נ׳, מותר ויתרון *Vorzug* | preeminence
תרג׳ קהל׳ ג׳ י״ט (ומותר האדם מן
הבהמה): ושארות גברא הייבא מן בעירא
מסאבא.

שָׁאשִׁתָא, שאשתא עי׳ עֲשֶׁשִׁית 2. במד״ר
י״ב: כהדא שאשיתא; פסיק׳ ויהי ג׳ ע״ב:
שאשתא.

ש״ב שמואל ב׳.

שֵׁב שה״מ, שבעה *sieben* | seven סנה׳ כ״ט ע״א:
שב שני הוה כפנא.

שַׁב, שַׁבָּא ז׳, 1) שבת *Sabbat* | the Sabbath
תרג׳ יב״ע דב׳ ה׳ י״ד (שבת): שב ונייח; ויק׳
כ״ג ל״ב (שבת): שבא ונייחא.
2) שבוע *Woche* | week שבת קנ״ו ע״א: דבחד
בשבא וכו׳ בתרי בשבא וכו׳.

שְׁבָא עי׳ שְׁבֵי. תרג׳ במ׳ כ״א א׳ (וישב ממנו
שבי): ושבא מיניה שיביא.

שַׁבָּאָה, שַׁבַּאי, שַׁבָּאי ז׳, מנהיג שבויים
guardsman of captives | *Gefangenenwärter*
סנה׳ ק״ד ע״א וע״ב: היה שַׁבַּאי מהלך אחריהם;
איכ״ר פתיחתא: שבאי אי בחייכון אתון קטולי
וכו׳; תנח׳ בובר בשלח ד׳: נטל את השבאיי.

שַׁבֵּב פיעל, 1) הקציע *behauen* | to chisel קהל״ר
פתיחתא: ושבבה וסיתתה.
2) הכניע *züchtigen* | to discipline שבת פ״ז
ע״ב: דברים שמשבבין דעתו של אדם.

שַׁבָּבָא ו׳, טבעת *Ring* | ring תרג׳ שמ׳ ל״ה
כ״ב (ונזם): ושבבין.

שַׁבָּבוּתָא נ׳, שכנות *Nachbarschaft* | neighbourhood
שבת קי״ט ע״א: הוה ההוא נכרי
בשבבותיה.

שַׁבְהוֹר, שַׁבְהוֹרָא ז׳, **שַׁבְהוֹרְתָּא** נ׳, זוהר splenduor | *Glanz* תרג׳ תה׳ פ״ט י״ח (תפארת עוזמו): שבהור עושניהון; שם ח׳ ו׳ (וכבוד והדר): יקרא ושבהורא; שם צ״ו ט׳ (בהדרת קדש): בשבהורת קודשא.

(שבהר) אִשְׁתַּבְהַר אתפ׳, 1) היה מזהיר to brighten | *glänzen* תרג׳ יב״ע שמ׳ ל״ד ל״ה (קרן עור פני): אשתבהר זיו איקונין דאנפוי.
2) התגדר והתפאר to boast | *prahlen* תרג׳ מש׳ כ״ז א׳ (אל תתהלל ביום מחר): לא תשתבהר ביום דלמחר.

שבו׳ שבועות.

שְׁבוּחָא ז׳, שיר ושבחה praise | *das Preisen* תרג׳ תה׳ י״ז (הקשיבה רנתי): אצית שבוחי.

שְׁבוּטָא ז׳, מין דג a species of fisches | *eine Fischart* ויקיר פכ״ב: דג ששמו שבוטא.

שַׁבּוּיָא עי׳ **שַׁבָּאָה**. כתי׳ כ״ג ע״א: אוקמן לשבויינהו מאבראי.

שִׁבּוֹלֶת.— **שִׁבּוֹלֶת נֵרְדְּ** מין spikenard | *Lavendel* כרי׳ ו׳ ע״א: שבולת נרד.

שִׁבֹּלֶת שׁוּעָל מין תבואה oats | *Hafer* כלא׳ פ״א מ״א: השעורים ושבולת שועל.

שָׁבוּעַ.— **שְׁבוּעַ הַבֵּן** שבועה של ברית מילה the week of circumcision | *die Woche der Beschneidung* ב״ק פ׳ ע״א: שבוע הבן.

שְׁבוּעָא נ׳, שבועה oath | *Schwur* תרג׳ יב״ע דב׳ ל״ב מ׳ (אשא אל שמים ידי): זקפית בשבועא (כהו׳ את׳: בשבועה) ית ידיי.

שְׁבוּעָה.— **שְׁבוּעַת בִּיטּוּי** שבועה סתם, דברים בעלמא a useless oath | *zweckloser Schwur* שבועות פ״ג מ״ט: שבועה שאוכל ככר זו שבועה שלא אוכלנה הראשונה שבועת בטוי.

שְׁבוּעַת הַדַּיָּינִין שבועה שבית־דין מטילין מדאורייתא למודה במקצת an oath imposed by the judges | *von den Richtern anferlegter Eid* שבוע׳ פ״ו מ״א: שבועת הדיינין וכו׳.

שְׁבוּעַת הֶיסֵּת עי׳ **הֶיסֵּת**. שבוע׳ מ׳ ע״ב: מנה לי בידך אין לך בידי פטור אמר רב נחמן ומשביעין אותו שבועת היסת.

שְׁבוּעַת הָעֵדוּת שבועה שהעד נשבע שאינו יודע מה להגיד an oath of a witness asserting that he knows no evidence | *Schwur der Zeugen, daß sie nichts auszusagen haben* שבוע׳ פ״ד מ״א: שבועת העדות וכו׳ אין חייבין עד שיכפרו בהן בבית דין.

שְׁבוּעַת הַפִּקָּדוֹן שבועה שהנפקד נשבע כשהוא כופר בפקדון an oath (of the trustee) concerning a deposit | *Schwur des Depositars der das Depositum leugnet* שבוע׳ פ״ה מ״א: שבועת הפקדון וכו׳.

שְׁבוּעַת שָׁוְא שבועה המתנגדת לאמת false oath | *falscher Schwur* שבוע׳ פ״ג מ״ט: הראשונה שבועת בטוי והשניה שבועת שוא.

שְׁבוּעוֹת מסכת בסדר נזיקין name of a treatise of the Talmud | *Name eines talmudischen Traktates* שבוע׳ כ״ח ע״ב: עיפא תני שבועות ב׳ רבה.

שְׁבוּעֲתָא נ׳, 1) שבועה oath | *Schwur* ב״מ ה׳ ע״ב: מגו דחשיד אממונא חשיד נמי אשבועתא.
2) שבוע week | *Woche* תרג׳ ויק׳ כ״ג ט״ז (השבת השביעית): שבועתא שביעתא.

שְׁבוּקָא ז׳, שמיטה, הנחה remission(of taxes) | *das Erlassen* תרג׳ אס׳ ב׳ י״ח (והנחה): שבוק כרגא.

שְׁבוּקִין ז״ר, גירושין release, divorce | *Entlassung, Scheidung* גיט׳ פ״ט מ״ג: ספר תירוכין ואגרת שבוקין וגט פטורין.

שָׁבוּר מלך פרס Sapor, King of Persia | *Sapor, persischer König* בר׳ נ״ו ע״א: אמר ליה שבור מלכא לשמואל וכו׳.

שְׁבוּר ז׳, שבירה ונפיצה breaking | *das Zerbrechen* שמו״ר פמ״ו: שבור הלוחות.

שְׁבוּרָה עי׳ **שְׁבִירָה**. ירוש׳ ערלה פ״א ס׳ ע״ד: היא שבורה היא נפיצה.

שְׁבוּת ־־ 1) מנוחה ושבתון שבת rest | *Ruhe* פ״ט ע״א: אתמצ ריכים שבות.

2) הומרה בקצת מלאכות בשבת ויו״ט לשם מנוחה גמורה an occupation, on the Sabbath- and Festivals forbidden as being out of harmony with the holiness of the day | *das Verbot gewisser Beschäftigungen an Sabbat- und Festtagen, die eigentlich keine Arbeit darstellen, aber der Weihe des Tages widersprechen* ביצה פ״ה מ״ב: ואלו הן משום שבות לא עולין באילן וכו׳.

שְׁבַז ז׳, מק, מקק rottenness- | *Moder* תרג׳ ישׁ׳ ה׳ כ״ד (כמק): כשבז.

שְׁבָזִיז ז׳, מין אבן טובה a precious stone | *ein Edelstein* תרג׳ שמ׳ כ״ח י״ח (ספיר): שבזיז.

שָׁבַח פ״ע, הוטב to grow in value | *im Werte steigen* ב״ב קל״ה ע״ב: שבח ששבחו נכסים מאליהם.

הִשְׁבִּיחַ הפ׳, 1) כנ״ל. ב״ק פ״ה מ״ד: משהאשה יולדת משבחת.

2) היטיב ותיקן, טייב to ameliorate | *meliorieren* ב״ב קכ״ד ע״ב: שבח שהשביחו יורשין.

הִשְׁתַּבַּח התפ׳ ־־ ע׳ שָׁבַח. ב״ר פל״ד: שהפשתן וכו׳ כל זמן שהוא כותשה היא משתבחת.

שֶׁבַח, שִׁבְחָא ז׳, 1) תהלה והודאה praise | *Lob* עיר׳ י״ח ע״ב: מקצת שבחו של אדם אומרין בפניו וכולו שלא בפניו; סוטה מ״ב ע״ב: לאודועי שבחיה דדוד.

2) השבחה, עלית הערך improvement | *Verbesserung* מעש״ש פ״ב מ״א: דגים וכו׳ והשביחו השבח לפי השבון; ב״מ מ״ו ע״א: שבחא ופירי.

שִׁבְחָתָא נ׳, ע׳ שֶׁבַח 1. תרג׳ תה׳ ל״ג א׳ (נאוה תהלה): יאי שבחתא.

שְׁבַט פ״י, הכה בשבט, חבט to beat | *schlagen* שבת ע״ה ע״ב: השובט והמדקדק.

שִׁבְטָא ע׳ שִׁיבְטָא. תרג׳ מש׳ כ״ב ט״ו (שבט מוסר): שבטא דמרדותא.

שבי־ שביעית.

שְׁבִי פ״י, לקח בשבי to capture | *gefangen nehmen* תרג׳ תה׳ ק״ו מ״ו (שוביהם): כל דשבי יתהון.

אִשְׁתְּבֵי אהפ׳, נשבה to be taken captive | *gefangen genommen werden* כת׳ כ״ג ע״א: אישתביין בנתיה דמר שמואל.

שִׁבְיָא ז׳, שבי captivity | *Gefangenschaft* תרג׳ יר׳ ל׳ ט״ז (בשבי ילכו): בשביא יהכון.

שַׁבְיוֹן שם איש a man's name | *männlicher Name* תוס׳ תר׳ ב׳ י״ג: מעשה בשביון ראש הכנסת של אכזיב.

שְׁבִיט ז׳, שבט rod | *Rute* בר׳ נ״ח ע״ב: כוכבא דשביט. ועי׳ כּוֹכְבָא.

שִׁבְיְתָא נ׳, שביה captivity | *Gefangenschaft* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״א י״ג (שמלת שביה): כסות שבייתה.

שְׁבִיל ־־ בִּשְׁבִיל 1) למען, בגין on account of, for the sake of | *wegen, um... willen* בר׳ נ״ח ע״א: כל מה שטרח לא טרח אלא בשבילי.

2) בכדי in order that | *damit* שבת פ״ב מ״ד: בשביל שתהא מנטפת.

שְׁבִיסְרָאָה שה״מ, השבעה עשר the seventeenth | *der siebzehnte* תרג׳ דהי״א כ״ד ט״ו (שבעה עשר): שביסראה.

שְׁבִיעָאָה שה״מ, השביעי seventh | *der siebente* תרג׳ בר׳ ב׳ ג׳ (יום השביעי): יומא שביעאה.

שְׂבִיעָה נ׳, שובע, רויה satiation | *Sättigung* יומה ע״ט ע״ב: ואכלת ושבעת אכילה שיש בה שביעה.

שְׁבִיעִית נ׳, שנת השמיטה Sabbathical year | *das Sabbatjahr* שביע׳ פ״א מ״א: עד אימתי חורשין בשדה האילן ערב שביעית.

שְׁבִיץ ז׳, שבים, מין תכשיט של ראש a head-dress | *ein Kopfputz der Frau* ספרא שמיני פ״ז פרשה ח׳: שביץ של סבכה.

שְׁבִיק ז׳, ספיח spontaneous growth | *Nachwuchs* תרג׳ יב״ע ויק׳ כ״ה ה׳ (ספיח): כתי שביק.

שְׁבִיקוּתָא נ׳, סליחה forgiveness | *Vergebung* תרג׳ תה׳ ק״ל ד׳ (עמך הסליחה): גבך שביקותא.

שְׁבִירָה נ׳, נפיצה, הכאה לרסיסים breaking | *das Zerbrechen* פס׳ פ״ז מ״ב: שבירת העצם.

שְׁבִישָׁא ז׳, **שְׁבִישׁוּתָה, שְׁבִישְׁתָּה** נ׳, ענף twig | *Zweig* בר׳ ה׳ ע״ב: שמיע לן דלא יהב מר שבישא לאריסין; קהל״ר ג׳ י״א: שבישותה של הדם; ירוש׳ פאה פ״א מ״ו ע״ד: דקפת ליה שבישתיה.

שְׁבִיתָה נ׳, 1) מנוחה, תַּחֲנָה resting | *Ruhe, Rast* מעש׳ פ״ב מ״ג: עד שהוא מגיע למקום השביתה.

2) קביעת מקום לשהיה בשבת appointing a place to be the centre of Sabbath movements | *Bestimmung eines Platzes als Mittelpunkt für die Bewegung am Sabbat* עיר׳ פ״ד מ״ז: שביתתו בעיקרו מהלך ממקום רגליו ועד עיקרו וכו׳. ועי׳ שָׁבַת 2.

3) שמירת שבת observing the Sabbath | *das Beobachten der Sabbatruhe* שבת פס״ז כ״ה: שאין שביתתו עליהן.

2) עי׳ שְׁבוּת 2. ירוש׳ עיר׳ פ״י כ״ו ע״ד: משביתה אחת למדו כמה שביתות.

שבלי״א שנים בוררים להם אחד.

שַׁבְלִילְתָּא נ׳, מין צמח fenugreek | *Bockshornklee* מנח׳ מ״ב ע״ב: מיא דשבלילתא.

שְׁבַסְרֵי שה״מ, שבעה עשר seventeen | *siebzehn* תרג׳ יב״ע בר׳ ל״ז ב׳ (שבע עשרה שנה): שבסרי שנין.

(שבע) אַשְׁבַּע אפ׳, השביע to adjure | *beschwören, vereidigen* שבוע׳ ל״ו ע״א: אשבעינהו ולייטינהו.

אִשְׁתַּבַּע אתפ׳, נשבע to swear | *schwören* שבוע׳ כ״ט ע״א: כי קא משתבע אדעתיה דידיה הוא משתבע.

שִׁבְעָה ז׳ — שבוע של אבילות the seven days of mourning | *die sieben Trauertage* מו״ק כ׳ ע״א: נוהגת שבעה ושלשים.

שִׂבְעָנָא ז׳, שובע plenty | *Fülle, Sättigung* תרג׳ מש׳ ג׳ י׳ (וימלאו אסמיך שבע): ומתמליין אוצרך שבענא.

שבעים שבעל פה.

שְׁבַעְתָּא נ׳, שבוע week | *Woche* תרג׳ איוב א׳ ד׳ (ימי המשתה): יומיא שבעתא.

שַׁבְעְתֵּי שה״מ, שבעה seven | *sieben* תרג׳ יב״ע בר׳ כ״ט כ״ח (שבוע זאת): שבעתי יומי משתיא.

שָׁבַק פי׳, עזב, הניח to leave | *lassen* פסיק״ר פס״ד: שבקו בבית.

שָׁבַק י׳ — 1) מחל וסלח to forgive | *vergeben, verzeihen* תרג׳ במ׳ י״ד י״ט (סלח נא לעון העם הזה): שבוק כען להובי דעמא הדין.

2) גירש את אשתו to divorce | *sich scheiden lassen* ב״ר פי״ז: שבוקא ההיא אנתתא מינך.

שַׁבֵּק פעל, **אַשְׁבֵּק** אפ׳, כנ״ל 2. ב״ר פי״ז: אנן יהבינן לה פורנא ושבקית וכו׳; ירוש׳ כת׳ פ״ו ל׳ ע״ג: הן דמשביק וכו׳.

אִשְׁתַּבַּק אתפ׳, 1) נעזב, הונח לבדו to be let alone | *in Frieden gelassen werden* קהל״ר ה׳ י״א: אוף למידמוך לית אנן משתבקין.

2) נסלח to be forgiven | *verziehen werden* תרג׳ ויק׳ ד׳ כ׳ (ונסלח): וישתביק.

3) התגרש to be divorced | *sich scheiden lassen* שהשיר א׳ ד׳: בעיין למשתבקא דין מדין.

שִׁבְקָא ז׳, שריג shoot | *Ranke* תרג׳ יח׳ י״ז ו׳ (בדים): שבקין.

שָׁבַר י׳ — ביטל חוב, נתן קבלה על חוב וכיו״ב to acquit; to give a receipt | *quittieren, annullieren* תוס׳ כת׳ ד׳ י״א: שברה לו מקצת כתובתה שברה לו על כולה.

נִשְׁבַּר נפ׳ י׳ — נתבטל, הופרך | to be impaired | *entkräftet, widerlegt werden* ירושי׳ קיד׳ פ״א נ״ה ע״ב: נשבר קל וחומר.

הִשְׁתַּבַּר התפ׳, נשבר ונתפוצץ to be broken | *zerbrochen werden* ב״ר פצ״א: נשתברו שיניהם.

שַׁבְרָא ז׳, שוטה foolish | *Einfältiger* תרג׳ משי׳ י״ד ט״ו (פתי יאמין לכל דבר): שברא מהימן לכל מילי.

שַׂבְּרָא ז׳, מין צמח a species of rues | *eine Rautenart* שבת כ׳ ע״ב: פתולת המדבר שברא.

שַׁבְרָה ת׳, ממצמץ בעיניו blinking | *blinzelnd* ירושי׳ חגי׳ פ״ב ע״ז ע״ד: עיינה הוות שברה.

שַׁבְּרוֹן ז׳, מקח הקצוב בשוק market price | *Marktpreis* ב״ר פ״ה: שואלין אלו לאלו מה שברון נעשה היום.

שַׁבְרוּתָא נ׳, פתיות simplicity | *Einfalt* תרג׳ משי׳ א׳ כ״ב (עד מתי פתאים תאהבו פתי): עד אימתי שברי רחמין שברותא.

שְׁבָרִים ז״ר, קול שבור של השופר the broken disconnected sounds produced on the Shofar | *der gebrochene Ton des Schofars (Staccato)* ר״ה ל״ד ע״א: אתקין ר׳ אבהו דקיסרי תקיעה שלש שברים תרועה ותקיעה.

שַׁבְרִיר ז׳, מין בעל חי שבים name of a certain marine animal | *ein Seetier* מכי׳ יתרו פרשה ו׳ (ואשר במים מתחת לארץ): להביא את השברירים.

שַׁבְרִירִי מלה של לחש a word in an incantation | *Wort in einer Zauberformel* פסי׳ קי״ב ע״א: אזהר משברירי ברירי רירי ירי רי.

שַׁבְרִירֵי, שַׁבְרִירַיָּא ז״ר, 1) קרני השמש הפורצים דרך העבים sunbeams (piercing through the clouds) | *durch die Wolken brechende Sonnenstrahlen* יומא כ״ח ע״ב: שברירי דשמשא קשו משמשא. 2) סנורים, עורון blindness | *Blindheit* תרג׳ ברי׳ י״ט י״א (בסנורים): בשברירי.

שִׁבֵּשׁ פיעל, סכסך to confound | *verwirren* יבי׳ קכ״ב ע״א: שהמדינה משובשת בגייסות.

הִשְׁתַּבֵּשׁ התפ׳, הסתבך to be entangled | *verwickelt werden* מד״ר תהי׳ י״ח י״א: וטלפות סוסיהן משתבשות.

שְׁבַשׁ פ״י, **שַׁבֵּשׁ** פעל, סיבך to entangle | *verwirren, verwickeln* תרג׳ תהי׳ פ׳ י״ב (תשלח קציריה): שבישת שבשין; קה׳ ה׳ א׳: לשבשא ית מילי פומך.

שְׁבַשׁ, שִׁבְשָׁא ז׳, שריג shoot | *Ranke* ילקי׳ יח׳ שס״ב: משבשין של ארץ ישראל; תרג׳ בר׳ מ׳ י״ב (שלשת השריגים): תלתא שבשין.

שַׁבְשֵׁב פ״י, קלע to plait | *flechten* ירושי׳ סוטה פ״ט כ״ד ע״ב: ר׳ ירמיה שיבשב ולבש עטרה.

שַׁבְשֵׁב פ״י, הוציא ענפים to sprout | *Zweige treiben* תרג׳ איוב י״ד ז׳ (אם נכרת ועוד יחליף): אין יתקץ ותוב ישבשב.

שַׁבְשָׁבָה, שַׁבְשֶׁבֶת נ׳, ענף branch, twig | *Zweig, Rute* ב״ר פנ״ט: נחתת שבשבה דנור וכו׳; שבת פ״ח מ״ד: כדי ליתן בראש השבשבת.

שַׁבְשׁוּשׁ ע׳ שְׁבַשׁ. ויק״ר פל״א: משבשושי ארץ ישראל.

שַׁבְשְׁתָּא, שַׁבֶּשְׁתָּא נ׳, 1) זמורה shoot | *Zweig, Ranke* קה״ל״ר י׳ ה׳: ר׳ ירמיה דשבשתא וכו׳. 2) טעות, שגיאה mistake | *Irrtum* פסי׳ קי״ב ע״א: שבשתא כיון דעל על.

שֶׁבֶת נ׳, מין צמח dill | *Dill* עוקצי׳ פ״ג מ״ד: השבת משנתן טעמו וכו׳.

שָׁבַת י׳ — 1) שהה במקום מסויים ביום השבת to stay over the Sabbath | *den Sabbat an einen Orte zubringen* מכי׳ בוא פרשה ט״ו: אפשר ששבת ר׳ אלעזר ולא חידש לכם דבר. 2) קנה שביתה to appoint a Sabbath camp as the center for Sabbath movement |

einen Ort als Mittelpunkt bestimmen, (von dem aus im Umkreise von 2000 Ellen das Sichbewegen am Sabbat gestattet ist) פס׳ פ״ג מ״ז: לשבות שביתת הרשות.

שַׁבְּתָא נ׳, שבתון rest | *Ruhe* תרג׳ ויק׳ כ״ג ל״ב (שבת שבתון): שבא שבתא.

שַׁבְּתַאי, שַׁבְּתַי שם אחד מכוכבי הלכת the planet Saturn | *der Planet Saturn* שבת קנ״ו ע״א: האי מאן דבשבתאי וכו׳: ב״ר פ״י: יש כזל הגומר הלוכו לשלשים שנה והוא שבתי.

שְׁגַבְיוֹן שם איש a man's name | *männlicher Name* הוס׳ צוק׳ תר׳ ב׳ י״ג: מעשה בשגביון ראש בית הכנסת של אכזיב.

שְׁגַגְתָא נ׳, משגה error | *Irrtum, Versehen* ויק״ר פ״ה: שגיאות – שגגתא.

שְׁגְדָא ז׳, שקד almond | *Mandel* תרג׳ בר׳ מ״ג י״א (שקדים): שגדין.

שְׁגְדוֹנָא עי׳ שְׁגְרוֹנָא. גיט׳ ס״ט ע״ב: לשגדונא ליתי פתיא דמוניני.

שָׁגוֹר ת׳, רגיל, מהיר fluent | *fließend, geläufig* בר׳ ל״ד ע״ב: אם שגורה תפלתי בפי יודע אני שהוא מקובל.

שְׁגוֹשָׁא ז׳, נרגן disturber | *Störenfried* תרג׳ מש׳ כ״ו כ״ב (דברי נרגן): מילוי דשגושא.

שְׁגוֹשְׁיָא ז׳, מהומה turmoil | *Getümmel* תרג׳ ש״א י״ד כ׳ (מהומה גדולה): שגושיא רב.

(שגח) הִשְׁגִּיחַ הפ׳ – שים לב, התבונן to pay attention to | *beachten* בר׳ נ״ב ע״א: אין משגיחין בבת קול.

שְׁגֵי פ״ע, 1) נבוך to reel | *taumeln* תרג׳ מש׳ כ׳ א׳ (שוגה בו): דשגי ביה.

2) טעה to err | *irren* שם י״ט כ״ז (לשגות מאמרי דעת): ולא תשגא מן מאמרי דפומיה.

3) נפקד, נעדר to be missed | *vermisst werden* תרג׳ מל״ב י׳ י״ט (איש אל יפקד): אנש לא ישגי.

שְׂגֵי עי׳ סַגֵּי. ילק׳ תה׳ תשס״ג: שגי שוי.

שְׁגִיְתָא נ׳, שגיאה error | *Irrtum* מדר׳ תה׳ י״ט: שגיאות – שגיותא.

שַׁגִּישְׁיָא ת׳, נבוך confused | *verworren* ב״ר פפ״ז: הומיה היא וסוררת – שגישיא וטעיא.

שְׁגְלוֹנָה נ׳, פילגש concubine | *Konkubine* סנה׳ צ״ה ע״ב: שגלונות וזונות.

שָׁגַם פיעל, 1) חיבר גזרי עץ to join | *zusammenfügen* כלי פכ״ב מ״ו: הנסרין שבמרחץ ששיגמן.

2) הכריע וכפף to bend | *beugen* ב״ר פנ״ו בשגם – הרי אני משגמן ביסורין.

שֶׁגֶם ז׳, ציר הדלת hinge | *Scharnier* ב״ר פנ״ו: הדלת הזה מי מעמידו שגמיו וכו׳.

שָׁגַר פ״ע, רץ to run | *laufen* שהש״ר א׳ ט״ו: מה יונה זו שוגרת רוגליות הרבה.

שִׁגֵּר פיעל, 1) שינן to speak with fluency | *fließend sprechen* שמו״ר פ״מ: כיון ששיגרו וכו׳ בפיהם.

2) שלח to send | *senden* תוס׳ שבת י״ג (י״ד), ט׳: שיגר לו חמשים דינר.

הִשְׁגִּיר הפ׳, השמיט to skip | *überspringen* ירוש׳ בר׳ פ״ה ט׳ ע״ג: שליח צבור שהשגיר שתים שלש ברכות אין מחזירין אותו.

שְׁגַר פעו״י, 1) נזל to flow | *fließen* תרג׳ ירמ׳ ט׳ י״ז (ותרדנה עינינו דמעה): וישגרן עיננא דמעין.

2) הסיק to heat | *heizen* שבת ק״ט ע״ב: שגרא תנורא.

שַׁגַּר פעל, 1) עי׳ שָׁגַר 2. תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ג כ׳ (הנה אנכי שולח): הא אנא משגר מלאכא.

2) השליך to cast | *wegwerfen* תרג׳ ירמ׳ כ״ב י״ט (סחוב והשלך): כמא דמשגרן ית נבלת חמרא.

3) ילדה (הבהמה) (of beasts) to give birth | *werfen, gebären* תרג׳ יב״ע שמ׳ י״ג י״ב (שגר בהמה): בעירא דמשגרא אומיה.

אַשְׁגַּר אפ׳, 1) סקר, חזר על־ to run over | *über-fliegen* ירושי שבת פ״ח ט׳ ע״ב: אשגרת עיינה דר׳ אחא בכל אוריתא ולא אשכח כתיב דא מילתא.

2) הִשְׁגִּיר. ירושי ברי פ״ה ט׳ ע״ג: אשגר מכניע זדים בסופה.

שֶׁגֶר ז׳ – מעוף flight | *Flug* כ״ב פ״ב מ״ה: מלא שגר היונה.

שִׁגְרוֹנָא ז׳, כאב המתנים hip-disease | *Hüft-schmerz* חולי כ״א ע״א: האי שגרונא נקמיה.

שַׁגְרִיר ז׳, שליח, ציר ambassador | *Botschafter* ירושי שבוע׳ פ״א ל״ב ע״ד: לשני מלכים ושני שגריריהן.

שָׁגַשׁ פ״ע, חטט וניקר to wallow | *wühlen* תנח׳ פקודי ג׳: להזיר שהוא שו:ש באשפות.

שִׁגֵּשׁ פיעל, בלבל to confuse | *verwirren* ילק׳ ברי קי״ג: שגש אותם בדברים.

שַׁגֵּשׁ פַעל, כנ״ל. תרג׳ שמ׳ י״ד כ״ד (ויהם את מחנה וגו׳): ושגיש ית משריתא.

אִשְׁתַּגַּשׁ אתפ׳, היה נבוך to be confused | *verwirrt werden* תרג׳ מל״א א׳ מ״ה (ותהם הקריה): ואשתגישת קרתא.

(שגשג) אִשְׁתַּגְשַׁג אתפ׳, התהולל to rage | *rasen* תרג׳ ירי כ״ה ט״ז (יתגעשו): משתגשגין.

שי״ד שפיכות דמים.

שְׁדָא עי׳ שְׁדֵי. סוכה ט״ז ע״א: למישדא אשלי.

שדב״ק שפתיו דובבות בקבר.

שָׂדֶה – שְׂדֵה הָאִילָן גן אילנות orchard | *Baumgarten* שבי׳ פ״א מ״א: עד אימתי חורשין בשדה האילן ערב שביעית וכו׳.

שְׂדֵה הַבַּעַל שדה שהשקאתו בטי גשמים a field sufficiently watered by rain | *durch Regen bewässertes Feld* ב״ב פ״ג מ״א: שדה הבעל חזקתה שלש שנים.

שְׂדֵה הַלָּבָן שדה תבואה grain field | *Getreide-feld* שבי׳ פ״ב מ״א: עד אימתי חורשין בשדה הלבן ערב שביעית.

שְׁדוּכָא ז׳, מנוחה peace, rest | *Ruhe* תרג׳ דהי״א כ״ב ט׳ (שלום ושקט): שלמא ושדוכא.

שְׁדוֹכָא ת׳, שקט ושלו quiet | *ruhig* תרג׳ דהי״א ד׳ מ׳ (שוקטת ושלוה): שדוכא ושלויתא.

שדו״מ שמאל דוחה וימין מקרבת.

שדהד״ע שהיה דרסה חלדה הגרמה עיקור.

שְׁדֵי פ״י, 1) זרק, השליך to cast, to throw | *werfen* נדה ל״א ע״א: שדי בישרא לכלבא.

2) טוה to spin | *spinnen* כת׳ ע״ב ע״ב: הוה יתבא קא שדיא פילכא.

3) שפך to pour | *gießen* גיט׳ ס״ט ע״ב: ונישדי כיא וכו׳.

אַשְׁדֵּי אפ׳, 1) כנ״ל 1. תרג׳ ש״ב ט״ז י״ג (ועפר בעפר): משדי עפרא.

2) כנ״ל 3. תרג׳ דהי״א כ״ב ז׳ (דמים רבים שפכת): אדמין סגיעין אשדיתא.

אִשְׁתַּדֵּי אתפ׳, 1) נזרק, הושלך to be cast | *ge-worfen werden* תרג׳ ירי כ״ב י״ט (סחוב והשלך): יתגרר וישתדי.

2) נשפך to be poured out | *vergossen werden* תרג׳ יב״ע במי ל״ה ל״ג (לדם אשר שֻׁפַּךְ בה): דם זכאי דאשתדי בה.

שִׁדְיָא ז׳, רוח קדים east-wind | *Ostwind* גיט׳ ל״א ע״ב: שדיא נשיב.

שֵׁדָיִין ת׳, מסוג השדים demonical | *dämonisch* ב״ר פס״ה: איש שעיר – גבר שדיין.

שַׁדִּיךְ ת׳, שקט quiet | *ruhig* תרג׳ איוב כ״א כ״ג (שלאנן ושליו): שדיך ושליו.

שַׁדֵּךְ פיעל, נשא ונתן, תיווך to negotiate | *ver-handeln, vermitteln* שבת ק״נ ע״א: משדכין על התינוקות בשבת.

הִשְׁדִּיךְ הפ׳, השקיט to quiet | *beruhigen* אסת״ר פ״ב: זה הקב״ה שהוא משדיך וכו׳.

שְׁדַךְ פ״ע, היה שקט to be quiet | *ruhig sein* ירושי שבי׳ פ״ט ל״ח ע״ד: כד חמא דשדכן מיליא.

שַׁדֵּךְ פַּעֵל, אַשְׁדֵּךְ אפ׳, עי׳ הִשְׁדִּיךְ. ב״ר פס״ד: ייעול בר נש הכימא וישדך צבורא; שם פס״ט: מיליא משרכן.

אִשְׁתַּדַּךְ אתפ׳, נח ושקט to be quieted | *sich beruhigen* תרג׳ אס׳ ב׳ א׳ (כשוך): כד פג ואשתדך.

שִׁדֵּל פיעל, פיים וריצה to persuade | *zureden* קיד׳ ל׳ ע״ב: שמשדלתו בדברים.

הִשְׁתַּדֵּל התפ׳, 1) התרצה והתפייס to be persuaded | *überredet werden* קהל״ר א׳ ט״ז: הלב משתדל.

2) התאמץ to strive | *sich bemühen* אבות פ״ב מ״ה: במקום שאין אנשים השתדל להיות איש.

שדלו״ל שדרכן לילך ולהזיק.

שָׁדַף — נִשְׁדַּף נפ׳, נִשְׁתַּדֵּף נתפ׳, לקה השדה ע״י רוח סערה וכיו״ב to be blasted | *vom Brand betroffen werden* ב״מ פ״ט מ״ו: המקבל שדה מחבירו ואכלה חגב או נשדפה; שם ק״ה ע״ב: שנשתדפו ארבע שדות מארבע רוחותיה.

שַׁדַּר פַּעֵל, 1) שלח to send | *senden* גיט׳ נ״ו ע״א: שדר להו קורבנא וכו׳.

2) נאבק to wrestle | *ringen* תרג׳ ירוש׳ בר׳ ל״ב כ״ו (בהאבקו): בשדרותיה.

אִשְׁתַּדַּר אתפ׳, נשלח to be sent | *gesandt werden* תרג׳ איוב י״ח ח׳ (שֻׁלַּח ברשת): דאשתדר במצדתא.

שֶׁדֶר עי׳ שִׁדְרָה. שבת פ״א ע״א: שדרו של דג.

שִׁדְרָא ז׳, גבשושית small hill | *Hügelchen* ב״ב ק״נ ע״א: שדרי דארעא.

שדרגזין [שַׁרְדַּנְגִּין] ז׳, מין אבן טובה sardonyx, a precious stone | *Sardonyx, ein Edelstein* שמו״ר פל״ח: ראובן — שרדנגין.

שִׁדְרָה נ׳, 1) עמוד התיכון של עצמות הגב spinal column | *Wirbelsäule* חול׳ פ״ג מ״ב: נשברה השדרה ולא נפסק החוט שלה.

2) גזע הצמח stem, rib | *Stamm, Spindel* ויק״ר פ״ל: השדרה של לולב וכו׳.

שָׁהָא עי׳ שָׁהָה 1. יב׳ ל״ח ע״א: כל ששהא שלשים יום באדם אינו נפל.

שִׁהֵד פיעל, עי׳ סִהֵד. תוס׳ צוקי׳ ח׳ (ו׳) ח׳: הנותן גט לאשתו ולא שהדו.

שַׁהֵד פַּעֵל, עי׳ סַהֵד. ירוש׳ סנה׳ פ״א י״ח ע״ב: איתא שהד עלי.

שַׁהֲדָא עי׳ סַהֲדָא. ירוש׳ שבוע׳ פ״ו ל״ז ע״ב: פומיהון דשהדי.

שַׁהֲדוּ נ׳, עדות testimony | *Zeugenschaft* ירוש׳ סנה׳ פ״א י״ח ע״ב: הוה ידע שהדו לחד בר נש.

שהד״ה שעת הדחק.

שָׁהָה פ״ע, 1) התמהמה, נמשך, נתקיים to stay, to tarry, to stand still | *verweilen, stillhalten* שבוע׳ פ״ב מ״ג: ששהה בכדי השתחואה.

2) הפסיק בשעת שחיטה to pause during the slaughtering | *während des Schlachtens eine Pause machen* חול׳ ב׳ ע״ב: שמא ישהו שמא ידרסו וכו׳.

שִׁהָה פיעל, הניח דבר בלי שימוש to delay the use of | *unbenutzt stehen lassen* ירוש׳ תר׳ פ״ח מ״ה ע״ג: אסור לשהותו ואם שיהו וכו׳.

הִשְׁהָה הפ׳, עיכב, איחר to cause delay, to restrain | *aufhalten, verschieben* נדה ל״א ע״ב: שמשהין עצמן בבטן וכו׳.

נִשְׁתָּהָה נתפ׳, נתעכב, נתאחר to be delayed (to be late) | *sich versäumen, verspäten* ר״ה פ״ד מ״ד: פעם אחת נשתהו העדים מלבוא.

שַׁהֲוָא נ׳, מדבר wasteness | *Wüste* תרג׳ תה׳ ע״ג י״ח (למשואות): לשהוותא.

שְׁהוּת נ׳, פנאי, זמן time, while | *Zeit, Weile* ביצה פ״ג מ״ג: בהמה מסוכנת לא ישחוט אלא א״כ יש שהות ביום לאכול ממנה כזית צלי.

שהז״ג שהזמן גרמא.

שהי״ פה״י שבת היום. פסח היום.

שְׁהִיָּה, שְׁהִיּוּתָא נ׳, 1) עכוב, איחור delay; tarrying | *das Verweilen* שבוע׳ מ״ז ע״ב: צריך שהייה למלקות או אין צריך שהייה למלקות; שם י״ז ע״א: שהיות מהו שיצטרפו.

2) הפסקה בשעת שחיטה pause in the act of slaughtering | *Pause während des Schlachtens* חולי׳ ט׳ ע״א: שהיה דרסה וכו׳.

שהמוק״ל שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא.

שהנ״ב שהכל נהיה בדברו.

שהע״ה שלמה המלך עליו השלום.

שה״ר שיר השירים רבה.

שַׁהַר עי׳ סַהַר. תוס׳ שבי׳ ב׳ מ״ז: עוקר מתוך שהר זו ונותן לתוך שהר זה.

שְׁהַר פ״ע, היה ער to be awake | *wach sein* ירושׁ׳ תר׳ פ״א מ״ח ע״ב: על ידי כן הוה שהר ועל ידי כן הוה קרץ.

שה״ש שיר השירים.

שהש״ר שיר השירים רבה.

שהתמל״מ שהתלמוד מביא לידי מעשה.

שהתנ״ב שהתורה נדרשת בהן.

שׁוֹאֵבָה נ׳; בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה מקום במקדש לשאיבת מים the well in the Tempel | *Brunnenanlage im Tempel* ירושׁ׳ סוכה פ״ה נ״ה ע״א: למה נקרא שמה בית השואבה שמשם שואבים רוח הקודש על שם ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה.

שִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה שמחת ניסוך המים בחג הסוכות בזמן שבית המקדש היה קיים the joyous ceremony of the drawing of water on the Succoth festival at the Temple of Jerusalem | *die feierliche Zeremonie des Wasserschöpfens am Laubhüttenfest im Tempel zu Jerusalem* סוכה פ״ה מ״א: כל מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו.

שַׁוָּאר עי׳ שַׁוָּר. ב״ב צ״ו ע״ב: חמרא אכתפיה דמריה שואר.

שַׁוָּאר ז׳, מדלג *Springer* | tramper ילק׳ תה׳ י׳: שואר בן שואר וכו׳.

שוא״ת שב ואל תעשה.

שׁוּב תה״פ, 1) עוד *noch*, | again, furthermore *ferner* שבת פ״ח ע״ב – פ״ט ע״א: תורה שאתה נותן לי מה כתיב בה אנכי ה׳ אלהיך וכו׳ שוב מה כתיב בה לא יהיה לך אלהים אחרים.

2) מכאן ואילך *von da ab* | from that time (forward) נדה ע״ה מ״ז: כיון שבגרה שוב אין לאביה רשות בה.

שׁוּבָא עי׳ שַׁבָּא. ירושׁ׳ תענ׳ פ״ד ס״ט ע״א: כל ערוכת שובאי.

שובבי״ם ת״ת שמות וארא בא בשלח יתרו משפטים תרומה תצוה.

שׁוּבָה עי׳ שַׁבָּא. ירושׁ׳ תענ׳ פ״א ס״ד ע״א: אילו היו ישראל משמרין שבת אחת כתיקנה מיד היה בן דוד בא מה טעמא וכו׳ בשובה ונחת תיוושעון בשובה וניית תתפרקון.

שׁוּבְטָא ז׳, שבט, מקל *Rute* | rod תרג׳ משׁ׳ כ״ו ג׳ (ושבט לגו כסילים): ושובטא לגושמיהון דסכלי.

שׁוֹבָךְ, שׁוֹבְכָא ז׳, ארובת יונים | dove-cote *Taubenschlag* ב״ב פ״ב מ״ה: מרחיקין את הסולם מן השובך ארבע אמות; שם קמ״ד ע״א: שובכא דיוני.

שׁוּבַל, שׁוּבְלָא ז׳, 1) שבולת | ear of corn *Ähre* תרג׳ יב״ע בר׳ מ״א מ״ז (לקמצים): דכל שובל (בה׳ אח׳: תובלא) עבד מלי תרין קומצין.

2) מין בושם *ein Gewürz* | a spice תרג׳ ירושׁ׳ שמ׳ ל׳ ל״ד: ושובלא.

3) ענף *Zweig* | branch תרג׳ זכ׳ ד׳ י״ב (שתי שבלי הזיתים): תרין שובלי זיתיא.

שׁוּבְלִילְתָא עי׳ שַׁבְלִילְתָא. גיט׳ ס״ט ע״א: שובלילתא וכו׳.

שׁוּבַלְתָּא נ׳, שבולת נהר, זרם current of a river | *Strömung* תרג׳ שופ׳ י״ב ו׳ (אמר־נא

שבולת ויאמר סבולת): אימר כיון שובלתא ואמר סובלתא.

שׁוּבַע, שׁוּבְעָא, שׁוּבְעָה שה"מ, שבעה seven | *sieben* תרג' ירוש' במ' י"א כ"ו: שובע שנין דיומין; בר' ד' כ"ד (שבעתים): לשובעא דרין; ירוש' כלא' פ"ד כ"ט ע"א: חמש שורין מן שובעה שובעה.

שׁוֹבֵר ז', כתב קבלה receipt | *Quittung* כת' פ"ט מ"ט: אבד שוברי.

שׁוּבְתָא ז', שבת the Sabbath | *Sabbat* ירוש' פס' פ"ד ל' ע"ג: באפוקי שובתא.

שׁוּבְתַי שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש' סוכה פ"ד נ"ד ע"ד: ר' שובתיי.

שוג"ש שבועה וגלגול שבועה.

שׁוּדָא ז', שׁוּדָא דְדַיָּנֵי הכרעת הדיינים discretion of the judges | *Ermessen der Richter* גיט' י"ד ע"ב: וכאן אמרו שודא עדיף; כת' פ"ה ע"ב: איבעייא להו שכן וקרוב מאי ת"ש וכו' שניהם קרובים ושניהם שכנים ושניהם חכמים שודא דדייני.

שוד"ד שודא דדייני.

שׁוּדְנִי ז', איש שדה, יודע ציד hunter | *Wildjäger* ב"ר פס"ז: שודני צידני צד בשדה.

שׁוּדְפָנָא ז', שדפון blast | *Mehltau* תענ' ו' ע"ב: דלא שקיל שודפנא.

שׁוּדְרָא ז', חבל rope | *Strick* גיט' פ"ט ע"א: לשבירירי דליליא ליתי שודרא וכו'.

שָׁוֶה ת', 1) דומה like, equal | *gleich, ähnlich* יומא פ"ו מ"א: שני שעירי יום הכפורים מצותן שיהיו שניהם שוין במראה ובקומה ובדמים.

2) עולה במחיר worth | *wert* ב"ק פ"ג מ"ט: שור שוה מנה וכו'.

שָׁוֶה כֶסֶף דבר שיש לו מחיר וערך בכסף valueables | *Geldeswert* ב"ק פ"א מ"ג: שום כסף ושוה כסף.

בְּשָׁוֶה תה"פ, 1) לחלקים שוים at equal shares | *zu gleichen Teilen* ירוש' כת' פ"י ל"ג ע"ד: חולקות בשוה.

2) במקח השוה at a reasonable price | *zu angemessenem Preis* סנה' ק"ו ע"א: זקינה אומרת לו בשוה וילדה אומרת לו בפחות.

שוה"ד שורת הדין.

שַׁוָּח ת', שפל ברך low-spirited | *niedergeschlagen* תרג' איוב כ"ב כ"ט (ושח עינים יושע): ושווח בסורחנא תפרוק.

שְׁוָחָא ז', בור, שוחה pit | *Grube* תרג' איוב ל"ג כ"ד (מרחת שחת): מלמיחת בשווחתא.

שְׁוָטָא ז', שוט, שבט rod | *Rute* תרג' משי כ"ו ג' (שוט לסוס): שווטא לסוסא.

שְׁוִי ז', מחיר וערך equivalent, value | *Wert, Preis* ירוש' ע"ז פ"א מ' ע"א: מעלה עמו בשוויו.

שְׁוָיָא ז', מצע bolster | *Polster* תרג' יב"ע דב' ג' י"א (ערשו ערש ברזל): שיווייא שוויא דפרזלא.

שְׁוָצְרָא ז', מין צמח mug-wort | *Beifuß* סוכה י"ב ע"ב: הני שושי ושווצרי מסכבין בהו וכו'.

שְׁוָור ז', מדלג וקופץ tramper | *Springer* סנה' צ"ו ע"ב: נפקא קלא ואמר שור בר שור נבוזר אדן שוור דמטא זימנא וכו'.

שׁוּזָא נ', בעל חי המוכן להרבעה ruttish | *läufiges Tier* ירוש' שבת פ"ה ז' ע"ב: מאן דאמר שוזות מעתדן.

שׁוּחְדָא ז', 1) שוחד bribe | *Bestechung* כת' ק"ה ע"ב: כיון דקביל ליה שוחדא מיניה.

2) עי' שׁוּדָא. ירוש' כת' פ"י ל"ד ע"א: אין שם אלא מנה חולקות בשוה לא שוחדא דדייני את אמרת וכו'.

שׁוּחְנָא ז', שחין skin-disease | *Hautausschlag* תרג' ירוש' דב' כ"ח כ"ז (שחין): שוחנא.

שו״ט שוהר טוב; שקלא וטריא.

שוט •— שחה במים | *schwimen* | to swim ביצה פ״ה מ״ב: לא שטין על פני המים וכו׳.

הֵשִׁיט הפ׳, לימד לשחות במים. גרם לצוף על פני המים | to cause to swim, to teach swimming | *schwimmen lassen, das Schwimmen bei-bringen* קיד׳ ל׳ ע״ב: האב חייב בבנו וכו׳ אף להשיטו בנהר; פרה פ״ט מ״ו: מי חטאת ואפר חטאת לא יעבירם בנהר ובספינה ולא ישיטם על פני המים.

שוט מִישׁוֹט שם מקום בבבל | name of a place in Babylonia | *Ort in Babylonien* קיד׳ ע״ב ע״א: ההוא גברא דאמר להו אנא מן שוט מישוט עמד ר׳ יצחק נפחא על רגליו ואמר שוט מישוט בין הנהרות עומדה.

שׁוֹטָה עי׳ סוֹטָה. ירושי׳ כת׳ פ״ז ל״א ע״ג: אין שוטה היא וכו׳.

שׁוֹטֶה ת׳, 1) טפש, סכל | *dumm* | fool סוטה פ״ג מ״ד: חסיד שוטה.

2) חסר דעה, משוגע | *idiotisch* | insane חולי׳ פ״א מ״א: חרש שוטה וקטן.

3) פרא, בלתי בן תרבות (צמח) | *wild (Pflanze)* | wild (plant) שבי׳ פ״ט מ״א: הירבוזין השוטים.

4) הולה במחלת הכלבת | *toll (Hund)* | mad (dog) יומא פ״ח מ״ו: כלב שוטה.

שוטה עי׳ שִׁיטָה 2. ירושי׳ קיד׳ פ״ב ס״ב ע״ד: ושוטה של שיער וכו׳.

שׁוּטִיתָא נ׳, 1) מקל | *Stab* | staff תרג׳ ש״א י״ד כ״ז (קצה המטה): ריש שוטיתא.

2) ענף | *Zweig* | brauch כת׳ י״ז ע״א: אהניא ליה שוטיתיה וכו׳.

שָׁוֶה ז׳, דבר הנקנה במקח השוה, לא ביוקר | (a thing) moderate in price | *Preiswertes* ב״מ ב״ב ע״א: עשיק לגביך ושוי לבריסך.

שָׁוֶה, שָׁוְיָא ת׳, 1) עולה בערך, במחיר פלוני | worth | *wert* ב״מ ז׳ ע״ב: שטרא וכו׳ כמה שוי.

2) זול | *billig* | cheap ע״ז ל״ד ע״ב: דשוי חמרא.

שְׁוָיאוּ נ׳, מקח השוה | *Preis-würdigkeit* | reasonable price תרג׳ שני אס׳ נ׳ ח׳: ולא זבדנין בשויאו.

שְׁוָיָה נ׳, התגברות והבלגה | *Überwindung* | levelling, overcoming תנח׳ נשא כ״ח: שוית מה שלא שוה אדם הראשון ואין מצליח אלא לשון שויה שנאמר צלחו הירדן.

שויהתא עי׳ שְׁוָוהָא. תרג׳ תה׳ ט׳ ט״ז (כרשת): בשויהתא.

שו״ט שבת ויום טוב.

שְׁוִילְנָאִי שם אשה | *Frauen-name* | a woman's name סנה׳ פ״ב ע״ב: לא כזבי שמה אלא שוילנאי בת צור שמה.

שְׁוִיסְקֵי ז״ר, צלי שפוד | *Spießbraten* | roast פס׳ צ״ו ע״א: כאן לימא לן דלא עבדי שויסקי.

שְׁוִירֵי שם מקום | *Ortsname* | name of place ב״מ י״ח ע״א: בשוירי מתא.

שוּךְ עי׳ שֵׁיךְ. ב״מ צ״ח ע״ב: מישך שייכא וכו׳.

שׁוֹכְחָן ת׳, שדרכו לשכוח | *ver-geßlich* | forgetful ירושי׳ פאה פ״א מ״ז ע״ב: אין לפניו שכחה אבל בישראל נעשה שוכחן.

שׁוּכְלְתָנָא ת׳, בעל שכל, נבון | *ver-ständig* | intelligent תרג׳ מש׳ י׳ י״ט (משכיל): שוכלתנא.

שׁוּכְתָא נ׳, חלודה | *Rost* | rust שבת ס״ה ע״א: משום שוכתא.

שׁוּלְחָנִי ז׳, חלפן | *Geld-wechsler* | money-changer תוס׳ שבת א׳ ח׳: ולא השולחני בדינר שבאזנו.

שׁוּלְטִיתָא נ׳, מקל | *Stab* | staff תרג׳ שופ׳ ו׳ כ״א (המשענת אשר בידו): שולטיתא דבידיה.

שׁוּלְטָן, שׁוּלְטָן, שׁוּלְטָנָא ז׳. **שׁוּלְטָנוּת** נ׳. כח וממשלה | *Macht, Herr-schaft* | power, rulership ספרא בחוק׳ פרשה א׳ פרק ג׳: זה שולטן וכו׳; תרג׳ ישי׳ י״ד ה׳ (מטה רשעים): שולטן חייבין; איוב כ״ה ב׳ (המשל ופחד): שולטנא ודלוחא; ירושי׳ ע״ז פ ג מ״ב ע״ב: אם דבר בריא שהן של שולטנות הכל מותר.

שׁוּלְטָתָא נ״ר, מוטות המטה posts of the bedstead | *Pfosten einer Bettstelle* איכ״ר א׳ א׳ רבתי: ארבעה ארזין ארבעתי שולטתא דערסא.

שְׁוַלְיָא ז׳, נער הלומד מלאכה apprentice | *Lehrling* פסי׳ קי״ח ע״א: שוליא דנגרי.

שׁוּלְלָא, שׁוּלְשַׁלְתָּא ז׳, שלשלת, כבל foot-chain | *Kette, Fessel* תרג׳ מיכה א׳ ח׳ (אלכה שולל וערום): יהכון בשולליא ערטילאין; תה׳ קמ״ז פ״ז (למוסרי): שולשלותי.

שׁוּם פ״י, אמד, שיער, העריך to estimate | *abschätzen* ב״ק פ״ו מ״ב: שמין כמה היתה יפה.

נִשׁוֹם נפ׳, נערך to be valued | *abgeschätzt werden* כתי׳ ס״ו ע״ב: במנה הנישום.

שׁוּם ז׳, 1) הערכה ואומד estimate | *Abschätzung* ערכ׳ פ״ו מ״א: שום היתומים שלשים יום.

2) שם name | *Name* תרג׳ ברי׳ ב׳ י״א (שם האחד): שום חד.

לְשׁוּם בשביל for the sake of | *für* גיטי׳ פ״ג מ״א: כל גט שנכתב שלא לשום אשה פסול.

מִשּׁוּם 1) בשם in the name of | *im Namen von* מעש״ש פ״ג מ״ה: משום ר׳ יוסי.

2) בסבת, מפאת because of | *wegen* שבת י״ז ע״ב: משום שמנן.

עַל שׁוּם מפני ש־ because | *weil* פסי׳ פ״י מ״ה: פסח על שום שפסח וכו׳.

שׁוּם טַמְיָא שם מקום בבבל name of a place in Babylonia | *Ort in Babylonien* ב״ב קכ״ג ע״א: שום טמיא.

שׁוּמָא 1) ז׳, ע׳ שׁוּם 1. כתי׳ ס״ו ע״ב: שומא רבה.

2) פשרה compromise | *Kompromiß* ב״ב קי״ז ע״א: עושין שומא ביניהן ומשלשין.

3) נ׳, יבלת wart, mole | *Warze, Muttermal* ירוש׳ קיד׳ פ״ב ס״ב ע״ד: שומא שאין בה שיער.

שׁוּמְדָא ע׳ שְׁמָד. ירוש׳ חג׳ פ״ב ע״ז ע״ב: בשעת שומדא.

שׁוּמָה ע׳ שִׁימָה. ירוש׳ כת׳ פ״ד כ״ח ע״ג: אתיא שומה שומה.

שׁוּמֵירָה ע׳ שׁוּמֵרָה. ב״ב ס״ט ע״א: השומירה שאינה עשויה בטיט.

שׁוּמָן, שׁוּמְנָא ז׳. **שׁוּמְנוּנִיתָא** נ׳. 1) שמנונית, סומה fat, fatness | *Fett, Fettigkeit* ב״מ מ״ב: ביטל שומן הפירות.

2) חלקי הגוף השמנים בבע״ח המותרים לאכילה the permitted fat of animals | *das zum Essen erlaubte tierische Fett* ויק״ר פכ״ב: אסרתי לך את החלב התרתי לך את השומן; חולי׳ קי״א ע״א: מחלא שומנא; תרג׳ יב״ע ויק׳ ז׳ ל׳: תרבא שומנוניתא.

שׁוּמָנִית נ׳, שום שוטה wild garlic | *wilder Knoblauch* כלאי׳ פ״א מ״ג: השום והשומנית הבצל והבצלצול וכו׳.

שׁוּמְעָנָא ז׳, שם ומוניטין reputation | *Ruf* מגי׳ כ״ה ע״ב: דשפיר שומעניה.

שׁוּמְפּוּזִין [טוֹמְפַּזְיוֹן] ז׳, מין אבן טובה topaz | *Topas* שמו״ר פל״ח: פטדה – שומפוזין.

שׁוֹמֵר –. **שׁוֹמֵר חִנָּם** מי שקיבל דבר לפקדון ולשמירה שלא על מנת לקבל פרס unpaid bailee | *unentgeltlicher Verwahrer* שבועי׳ פ״ח מ״א: ארבעה שומרין הן שומר חנם והשואל נושא שכר והשוכר.

שׁוֹמֵר שָׂכָר נפקד המקבל שכר שמירת הפקדון a paid depositary | *bezahlter Verwahrer* ב״מ צ״ג ע״ב: שומר שכר.

שׁוּמָר ז׳, **שׁוּמָרָה** נ׳, מין צמח fennel | *Fenchel* ירוש׳ כלי׳ פ״א כ״ז ע״א: שומר וכרפס מה נפיק מנהון פיטרוסילינון; דמ׳ פ״א כ״א ע״ד: שומרה שמר מרה.

שׁוּמֵרָה נ׳, סוכת נוצרים watch-shed | *Wachthäuschen* ב״ב פ״ד מ״ה: השומרה שאינה עשויה בטיט.

שׁוּמְשׁוּם ז׳, מין צמח sesame | *Sesam* ר״ה י״ג ע״א: כביצה חסר שומשום.

שׁוּמְשׁוֹק ז׳, מין צמח Marjoram | *Majoran* שבת קי״ט ע״ב: אזוב – שומשוק.

שׁוּמְשָׁם, שׁוּמְשְׁמָא עי׳ שׁוּמְשׁוּם. שבת פ״ב מ״ב: שמן שומשמים; שם כ״ג ע״א: שומשמי.

שׁוּמְשְׁמָנָא ז׳, נמלה ant | *Ameise* תרג׳ מש׳ ו׳ ו׳ (אל נמלה): לשומשמנא.

שׁוּנָאנָה עי׳ אַשְׁלָג. שבת צ׳ ע״א: אשלג – אמר שמואל שאילתינהו לכל נחותי ימא ואמרו לי שונאנה שמיה וכו׳.

שׁוּנָה עי׳ שׁוּנִית. ירוש׳ שק׳ פ״ז ב׳ ע״ג: שונת הים.

שׁוּנְיָא שם מקום בבבל name of a place in Babylonia | *Ort in Babylonien* קיד׳ ע״ב ע״א: תכילתא דבבל שוניא וכו׳.

שׁוּנִית, שׁוּנִיתָא נ׳, כיף ים cliff | *Klippe* אהלי׳ פי״ח מ״ו: ואיזהו השונית כל מקום שהים עולה בזעפו; קהל״ר י״א א׳: בשוניתא דימא.

שׁוּנְרָא ז׳, **שׁוּנַרְתָּא** נ׳, חול׳ נ״ג ע״א: ספק כלבא ספק שונרא; בר׳ ו׳ ע״א: שונרתא אוכמתא.

שׁוּנְתָא עי׳ שׁוּנִיתָא. קהל״ר ה׳ ח׳: שונתא דימא.

שו״ע שולחן ערוך.

שׁוּעַ ת׳, חָלָק smooth | *glatt* כלאי׳ פ״ט מ״ט: לבדים אסורים מפני שהם שועים.

שׁוּעַ פי׳, שַׁיַּע פַּעל, החליק to smooth | *glätten* תרג׳ ויק׳ י״ד מ״ב (וטח): וישוע; ע״ז מ״ז ע״ב: דשייע והדר שייעיה.

אִשְׁתַּע אתפ׳, הוכה הפסל עד שנמחתה צורתו to become a smooth mass | *platt geschlagen werden* מו״ק כ״ה ע״ב: אשתעו כל צלמניא.

אִתְּשַׁע אתפ׳, ניטוח to be daubed | *übertüncht werden* תרג׳ ויק׳ י״ד מ״ח (אחרי הטוח): בתר דאתשע.

שׁוּעָא ז׳, סלע, צור rock | *Felsen* תרג׳ מש׳ ל׳ י״ט (צור): שועא.

שׁוּעֵי, שׁוּעִיתָא נ׳, שיח ושיג talk | *Gespräch* תרג׳ מל״א ט׳ כ״ז (וכי שיח לו): דילמא שועי ליה; מש׳ ג׳ ל״ב (סודו): שועיתיה.

שׁוּפ׳ שופטים.

שׁוּף – 1) נשב, נָשׁוב to blow | *wehen, blasen* במ״ר פ״ה: היתה האש שפה.

2) החליק, שפשף, מרט to smooth, to polish | *glätten, polieren* כלי׳ פט״ז מ״א: משישופם בעור הדג.

נִשׁוֹף נפ׳, נמחה ונמחק to be rubbed off | *abgerieben werden* ב״ק פ״י מ״ד: מטבע ונישוף.

שׁוּף פ״ע, נשמט to slip | *abgleiten* חולי׳ מ״ב ע״ב: בוקא דאטמא דשף מדוכתיה.

שׁוּפוֹרָא ז׳, שופר trumpet, Shofar | *Trompete, Schofar* תרג׳ שני אס׳ ד׳ מ״ז: שופורי.

שׁוּפְטָנָא ז׳, שוטה idiot | *Dummkopf* ב״ב קכ״ב ע״א: אטו בשופטני עסקינן.

שׁוּפִי ז׳, 1) ראש עצם הירך cap of the hip-bone | *Hüftbeinspitze* חול׳ צ״ב ע״ב: גוממו עם השופי.

2) נחת ease | *Ruhe* נדה פ״ד מ״ו: דם השופי.

בְּשׁוּפִי תה״פ, בנחת smoothly | *ruhig* ב״ר פט״ז: מימיו מהלכין בשופי.

שׁוּפִין, שׁוּפִינָא ז׳, כלי גרירה, פצירה file | *Feile* כלי׳ פי״ל מ״א: שפן בשופין; תרג׳ ש״א י״ג כ״א (הפצירה): שופינא.

שׁוּפְכִין ז״ר, מי מדמנה, מים הרעים waste-water | *Ausgußwasser* שבת ע״ח ע״א: שופכין למאי חזו וכו׳ לגבל בהן את הטיט.

שׁוּפָנָא עי׳ שׁוּפִינָא. תרג׳ יב״ע דב׳ ט׳ כ״א (טחון): שופנא.

שׁוּפְנִין ז׳, מין יונה, תור turtle-dove | *Turteltaube* תרג׳ ירוש׳ בר׳ ט״ו ט׳ (ותור): שופנין.

שׁוּפְנָר נ׳, שאין בשר חופה את שוקיו without calves | *wadenlos* בכ׳ מ״ה ע״א: שופנר שאין לו כסתות כל עיקר.

שׁוּפַע: בְּשׁוּפַע תה״פ, בשפע, בכמות מרובה plentifully | *in Hülle und Fülle* ויק״ר פ״ד: שלשה נוטלין בשופע ונותנין בשופע.

שׁוֹפָר ז׳ — קלפי box | *Büchse* שקלי פ״ו מ״ה: שלש עשרה שופרות היו במקדש וכתוב עליהם תקלין חדתין ותקלין עתיקין.

שׁוֹפָרוֹת תפלת „אתה נגלית" במוסף לראש השנה, שנזכרה בה קול שופר the section of the Musaf service of the New Year's Day which treats of the Shofar | *der Abschnitt im Mussafgebet des Neujahrsfestes, in dem von den Schofartönen die Rede ist* ר״ה פ״ד מ״ה: סדר ברכות וכו׳ זכרונות ותוקע שופרות ותוקע.

שׁוֹפְרָא ז׳, 1) יופי beauty | *Schönheit* ע״ז כ׳ ע״א: האי שופרא בלי בארעא.
2) מיטב ומבחר the best | *das Beste* פס׳ ג׳ ע״ב: קאכילנא משופרי שופרי.

שׁוֹפְרָזָא ז׳, מין כוס a cup | *ein Becher* כת׳ ס״ה ע״א: דהוי משקי ליה בשופרזי כי האי.

שׁוֹפְתָא נ׳, 1) בית יד handle | *Griff* גיט׳ ל״ב ע״א: שופתא בקופינא דמרא.
2) החלק הפנימי של פרי the inner part of a fruit | *das Innere einer Frucht* שבת ק״מ ע״א: שופתא דתומא.

שׁוּק ז׳ — הִשְׁתּוֹקֵק התפ׳, התגעגע to long for | *sich sehnen* יב׳ ס״ב ע״ב: שהאשה מִשְׁתּוֹקֶקֶת על בעלה בשעה שהוא יוצא לדרך.

שׁוֹק ז׳ — תשוקה וחשק desire | *Gelüste* מדרי׳ תה׳ בובר קי״ז: תן לה שוקה.

שׁוֹקָה ז׳, כנ״ל. שהש״ר ח׳ י״א: ליה שוקה נפיק מן גביכון.

שׁוֹקִי נ׳, השקאה irrigation | *Bewässerung* תוס׳ שבי׳ ב׳ ד׳: שדה של שוקי וכו׳ של בעל.

שׁוֹקְיוּתָא נ׳, התאבקות combat | *Kampf, das Ringen* שהש״ר א׳ ב׳: שוקיותהון על ידי.

שׁוֹקַעַת נ׳, בית השקע, עריבה sink (-hole) | *Senkgrube* תות׳ פרה ה׳ (ד׳) מ׳: שוקעת שגבמיות סובבות אותה.

שׁוּקְקָא ז׳, שוק, רחוב street | *Straße* ב״ר פמ״ד: אחוי ליה שוקקי שמיא.

שׁוּר פעל, קפץ to leap | *springen* ברי׳ נ״ד ע״ב: שור עשר אמין ומחייה בקרסוליה.

שׁוּר ז׳ — שׁוּר פּוּתְיָא דרך המלך open road | *Heerstraße* ירוש׳ כתי׳ פ״ז ל״א ע״ג: ולא תיצבי בשור פותיא.

שׁוּרְבָא ז׳, שרב, חום heat | *Hitze* תרג׳ ירוש׳ ברי׳ ח׳ כ״ב (חום): שורבא.

שׁוּרְבִינָא ז׳, מין אילן cypress | *Zypresse* גיט׳ ס״ח ע״ב: שורבינא ובינא.

שׁוּרָה ז׳ — דרך ארץ, נימוס ומוסר rule of conduct | *Gehörigkeit* ב״ר פצ״ג: כהוגן וכשורה.

שׁוּרַת הַדִּין מדת משפט strict law | *striktes Recht* גיט׳ פ״ד מ״ד: שורת הדין אין העבד חייב כלום אלא מפני תיקון העולם וכו׳.

שׁוּרִיבְנָא עי׳ שׁוּרְבִּינָא. ר״ה כ״ג ע״א: תאשור — שוריבנא.

שׁוּרְיוּ ז׳, היתר permitted (thing) | *Erlaubtes* ירוש׳ דמ׳ פ״ב כ״ב ע״ג: כל דחמי מיא שוריי.

שׁוּרְיָינָא ז׳, שריר muscle | *Muskel* ע״ז כ״ח ע״ב: שוריינא דעינא.

שׁוּרְיָיקָא ז׳, פס, רצועה streak | *Streifen* פס׳ ע״ד ע״ב: שורייקי דדמא.

שׁוּרִינְקָא ז׳, מין עוף a bird | *ein Vogel* חולי ס״ג ע״א: שורינקא וכו׳.

שׁוּרְצִיפָא ז׳, מין נעל a sort of shoe | *ein Schuh* ירוש׳ יבי׳ פי״ב י״ב ע״ג: שורציפא דשנצי.

שׁוּשׁ ז׳ — הֵשִׂישׂ הפ׳, שימח to gladden | *erfreuen* סנה׳ ל״ט ע״ב: הוא אינו שש אבל אחרים משיש דיקא נמי דכתיב ישיש ולא כתיב ישוש.

שׁוּשׁ שם מקום name of a place | *Ortsname* סנה׳ צ״ד ע״א: כי מטו שוש וכו׳.

שׁוּשָׁא ז׳, מין צמח liquorice | *Süßholz* סוכה י״ב ע״ב: הני שושי ושוורי מִסַבְּכִין בְּהוּ.

שושבין ז׳, חבר העומד מצד החתן או הכלה ביום הכלולות bride's (best) man | *Brautführer*
ירוש׳ כת׳ פ״א כ״ה ע״א: בראשונה היו מעמידין שני שושבינין אחד משל חתן ואחד משל כלה.

שושבינא ז׳, חבר friend | *Kamerad* תרג׳ מל״א ד׳ ה׳ (רעה המלך): שושבינא דמלכא.

שושבינות נ׳, מתנת חתונה wedding gift | *Hochzeitsgeschenk* ב״ב קמ״ה ע״א: חמשה דברים נאמרו בשושבינות נגבית בבית דין וכו׳.

שושבינותא נ׳, אחוות מרעים לכבוד חתונה groomsmanship | *Hochzeitskameradschaft* ב״ב קמ״ה ע״ב: כללא דשושבינותא וכו׳.

שושבינתא נ׳, חברה של הכלה ביום החופה bridesmaid | *Brautjungfer* קיד׳ פ״א ע״א: שושבינתיה הואי וגייסא ביה.

שושבתא עי׳ שבשתא 1. ירוש׳ ע״ז פ״ג מ״ב ע״ג: דעבדת ליה שושבתא.

שושטה ז׳, מנהיג של חיה keeper (of a bear) | *Führer (eines Bären)* ויק״ר פי״ה: משל לשושטה של דוב שאכל סדורים של דוב וכו׳.

שושיבא ז׳, מין ארבה a species of locusts | *eine Heuschreckenart* ע״ז ל״ז ע״א: אייל קמצא — שושיבא.

שושיבתה עי׳ שבשתא 1. ירוש׳ ע״ז פ״ג מ״ג ע״ג: נסיב שושיבתה.

שושילתא נ׳, 1) שלשלת chain | *Kette* גיט׳ ס״ח ע״א: יהב ליה שושילתא דחקיק עלה שם.
2) משפחה family | *Familie* שם נ״ו ע״ב: שושילתא דרבן גמליאל.

שושיפא ז׳, אדרת, שמלה a cloak | *Mantel, Kleid* תרג׳ ישׁ׳ ג׳ כ״ב (והמעטפות): ושושיפיא.

שושלא ז׳, **שושלתא** נ׳, שלשלת chain | *Kette* תרג׳ איוב ל״ט ה׳ (ומוסרות ערוד): שושלי ערודא; כת׳ כ״ז ע״א: שושילתא וכלבא.

שושמנא ז׳, נמלה ant | *Ameise* יב׳ קי״ח ע״ב: דשושמנא גברא וכו׳.

שושנה — ראש המסמר knob of a nail | *Nagelkopf* במ״ר פי״ד: מסמר שיש לו שושנה.

שו״ת שאלות ותשובות.

שותא נ׳, 1) שיחה talk | *Gespräch* סוכה נ״ו ע״ב: שותא דינוקא בשוקא או דאבוהי או דאמיה.
2) רוח נגב south wind | *Südwind* יב׳ ע״ב ע״ב: יומא דעיבא ויומא דשותא.
3) ציץ sprouting | *Trieb* בר׳ ל״ו ע״א: צלף נטעי אינשי אדעתא דשותא.
4) קורה beam | *Balken* שבת קכ״ד ע״ב: אייתו ליה שותא לכהנא ליתיב עליה.
5) רשת trap | *Netz* ב״ק קי״ז ע״א: ההוא שותא דהוו מינצי עליה בי תרי.

שותף, שותפא ז׳, חבר לעסק, לפעולה וכיו״ב associate, partner | *Genosse, Kompagnon* ירוש׳ סנה׳ פ״א י״ט ע״ב: שותף ליסטים כליסטים; תרג׳ ירוש׳ במ׳ כ״א ט״ז: דלא הוות שותפא בעצתהון.

שותפות נ׳, חברותא partnership, association | *Genossenschaft, Kompagnie* סנה׳ ס״ג ע״ב: אסור לאדם שיעשה שותפות עם העכו״ם.

שזג פי׳, שזג פעל, כיבס, רחץ to wash, to rinse | *waschen, spülen* ירוש׳ פס׳ פ״ג ל׳ ע״א: אין שזג ידוי במיא וכו׳; מגי׳ פ״ד ע״ד ע״א: משזיג ידיו ורגליו.

אשתזג אתפ׳, נתכבס to be washed | *gewaschen werden* תרג׳ משׁ׳ ל׳ י״ב (ומצואתו לא רוחץ): ומצאתיה לא אשתזג.

שזוג ז׳, מי כביסה, משרה water in which something has been washed | *Waschwasser* תרג׳ ירוש׳ במ׳ ו׳ ג׳ (משרת ענבים): שזוג דעינבין.

שזיר ז׳, פתיל thread, cord | *Schnur, Faden* תרג׳ יב״ע שמ׳ ל״ט ל״א (פתיל תכלת): שזיר חוטא דתכלא.

שזפין עי׳ שיזפין. יומא פ״א ע״א: שזפין של תרומה.

שְׁזָפַר שם איש a man's name | *männlicher Name* ר״ה כ״ב ע״א: שזפר ראשה של גדר.

שְׁזַק עי׳ שְׁזַג. תרג׳ ירוש׳ שמ׳ כ״ט י״ז (ורחצת קרבו): ותשזק בני גווא.

שְׁזָרָא עי׳ שְׁזִיר. תרג׳ יב״ע שמ׳ ל״ט ג׳ (פתילים): שזרין.

שְׁזָרָה עי׳ שִׁדְרָה. ירוש׳ תעני׳ פ״ב ס״ה ע״ג: שמונה עשרה חוליות שבשזרה.

ש״ח שומר חנם.

שַׁחֲוָר ז׳, שר וגדול ruler | *Herrscher* ספרי דב׳ ו׳: הדבק לשחוור וישתחוו לך.

שָׁחוּז ת׳, מגולה, חשוף uncovered | *entblößt* שבת נ״ג ע״ב: מאי שחוזות שאוחזין האליה שלהן.

שָׁחוּל ת׳, שנשמטה ירכו with a dislocated hip | *mit herabhängender Hüfte* בכורות מ׳ ע״א: איזהו שחול שנשמטה ירכו.

שְׁחוֹלִית, שְׁחוֹלֶת נ׳, פסולת של מתכת metal shavings | *Metallabfälle, Feilicht* כלי פי״א מ״ג: מן השחולת ומן הגרודות; תוס׳ הול׳ ו׳ י״א: לא בשחולית ולא בגרודות.

שָׁחוּם ת׳, מצבע חום וכהה dark | *schwärzlich, dunkel* תרג׳ בר׳ ל׳ ל״ב (שה חום): אימר שחום.

שָׁחוּן ת׳, חם ויבש hot, parched | *heiß, trocken* ירוש׳ יומא פ״ה מ״ב ע״ג: שנת גשומה ושחונה וטלולה.

שָׁחוּף ת׳, 1) חולה במחלת השחפת consumptive | *schwindsüchtig* ספרא בחוקותי פרשה ב׳ פרק ד׳: השחפת וכו׳ עתים שהוא שחוף.
2) מרוח אשך, מחוסר גבורת אנשים impotent | *impotent* תוס׳ בכורות ה׳ ד׳: מרוח אשך – זה השחוף.
3) מצבע אמוץ grey | *grau* חול׳ פי״א מ״ב: שחופות אבל לא לבנות.

שָׁחוֹר ־ ז׳, מין מספרים scissors | *eine Scheere* כלי פי״ג מ״א: מגל יד ומגל קצר והשחור והזוג של ספרים שנחלקו. וכו׳.

שה״ז שטר חצי זכר.

(שחז) הִשְׁחִיז הפ׳, לטש וחידד to whet | *wetzen* כלי פי״ד מ״ד: הסכין משישחיזנה.

שָׁחַט ־ **הִשְׁחִיט** הפ׳, הכריח לשחוט to cause to slaughter | *zu schlachten veranlassen* חול׳ פ״ג ע״א: בארבעה פרקים אלו משחיטין את הטבח.

שְׁחַט פ״י, שחט, טבח to slaughter | *schlachten* חול׳ כ״ח ע״א וע״ב: נשחטיה והדר נבדקיה.

אִשְׁתְּחִיט אתפ׳, נשחט to be slaughtered | *geschlachtet werden* גיט׳ ס״ט ע״ב: ההוא עיזא וכו׳ אשתחיט ולא אשתכח לה טחלא.

שֶׁחִי ז׳, 1) גומא שתחת אצילי. הזרים arm-pit | *Achselhöhle* סנה׳ פ״ז מ״ז: המדבר משחיו.
2) כפיפה bending | *das Sichbücken* נגע׳ פ״ב מ״ד: כאורגת בעומדין לשחי וכו׳.

שְׁחִים עי׳ שָׁחוּם. תרג׳ איוב ו׳ ט״ז (הקודרים): דשחימין.

שְׁחִינָא ז׳, שוחה במים swimmer | *Schwimmer* ירוש׳ שק׳ פ״ו ב׳ ע״א: באתרין צווחין לשיוטא שחינא.

שְׁחִיפוּתָא נ׳, שחפת consumption | *Schwindsucht* תרג׳ יב״ע ויק׳ כ״ו ט״ז (שחפת): שחיפותא.

שְׁחִיקָה נ׳, צחוק laughing | *das Lachen* מדר׳ תה׳ ב׳: ארבע שחיקות הן.

שְׁחִיקָה נ׳, כתיתה rubbing, pounding | *das Zerreiben* ירוש׳ שבת פי״ד י״ד ע״ג: שום ששחקו אם היה מחוסר שחיקה אסור.

שְׁחִיקוּתָא נ׳, קירחת הבגד worn condition | *das Abgetragensein* תרג׳ ויק׳ י״ג נ״ה (בקרחתו או בגבחתו): בשחיקותיה או בחדתותיה.

שָׁחַל פ״י, **הִשְׁחִיל** הפ׳, הפשיל והדלה to slip, to slide | *durchziehen, herabgleiten lassen* ירוש׳ שבת פט״ו ט״ו ע״א: חבל שחול; ביצה ל״ה ע״ב: חד תני משילין וחד תני משחילין.

שחל״ה שבק חיים לכל חי.

שְׁחַלַיָּא, שְׁחָלַיִּם, שְׁחָלִים ז״ר, מין צמח cress | *Kresse* מעש׳ פ״ד מ״ה: השחלים והגרגיר; גיט׳ נ״ז ע״א: כפר שיחליים וכו׳ מן שחליים; ירוש׳ ע״ז פ״ה מ״ד ע״ג: וקורין אותו שחלייא.

שַׁחֲלָנִית נ׳, מין ארבה a kind of locusts | *eine Heuschreckenart* חול׳ ס״ה ע״ב: את הכרספת ואת השחלנית.

שָׁחַם פ״ע, נעשה חום וכהה to become dark | *dunkel werden* תרג׳ איוב ל׳ ל׳ (עורי שחר מעלי): משכי שחם מעילוי.

שְׁחַמְתִּית ת׳, מצבע שחום dark-coloured | *dunkelfarbig* ב״ב פ״ה מ״ו: שחמתית ונמצאת לבנה וכו׳.

(שחן) הִשְׁחִין הפ׳, חימם to heat | *erhitzen* ב״ק פ״ב ע״א: חמשה דברים נאמרו בשום משביע ומשחין וכו׳.

שַׁחַן פעוי, 1) היה חם to be warm | *warm sein* תרג׳ ישׁ׳ מ״ד ט״ז (חמותי): שחינית.

2) הדליק to light a fire | *anzünden* ערכ׳ ל״א ע״ב: אנא קדים שחין נורא.

שַׁחֵן פעל, 1) עי׳ הִשְׁחִין. כת׳ י׳ ע״ב: תמרי משחנן וכו׳.

2) דגר to hatch | *brüten* תרג׳ ירי׳ י״ז י״א (דגר): משחן.

אִשְׁתַּחַן אתפ׳, התחמם to get warm | *sich erwärmen* תרג׳ איוב ל״א כ׳ (ומגז כבשי יתחמם): ומגיזתא דאימרי ישתחן.

(שחף) נִשְׁחַף נפ׳, חלה בשחפת to be consumptive | *schwindsüchtig sein* ספרא בחוקותי פרשה ב׳ פרק ד׳: השחפת מלמד שהוא נשחף וכו׳.

שְׁחַף פ״ע, התנועע to move | *sich bewegen* תרג׳ ירוש׳ ויק׳ י״א מ״ב: (הולך על גחון): דשחף על מעוי.

שַׁחֵף פעל, הסיר הטיט ממי הנהר to dredge | *einen Fluß ausbaggern* מו״ק ד׳ ע״א: לשחופי נהרא.

שַׁחְפָּא ז׳, 1) מין עוף sea-mew | *Seemöwe* תרג׳ דב׳ י״ד ט״ו (השחף): צִיפַר שחפא.

2) פסולת של קנים refuse of reeds | *Abfall von Rohr* שבת ק״י ע״א: וליתי שחפי.

שַׁחְפוּתָא, שַׁחֶפְתָּא נ׳, שחפת consumption | *Schwindsucht* תרג׳ דב׳ כ״ח כ״ב (השחפת): שחפתא (יב״ע שם: שחפותא).

שַׁחֵץ פיעל, טרף to tear | *zerreißen* ילק׳ מש׳ תתקנ״ט: שחץ שהוא משחץ בשיניו.

הִשְׁתַּחֵץ התפ׳, התרברב to boast | *großtun* ספרי במ׳ קל״א: מלכות זו מתגאה ומשתחצת.

שָׁחָץ ת׳, גאה proud | *stolz* פסיק׳ פרה מ׳ ע״א: וכולם שחצים היו.

שַׁחַץ ז׳ — גאותנות pride | *Überhebung* שבת ס״ב ע״ב: אנשי ירושלים אנשי שחץ היו.

שַׁחֲצִית נ׳, כנ״ל. ירוש׳ שקלי פ״ד מ״ח ע״א: שחצית גדולה היתה בבני כהנים גדולים.

שַׁחֲצָן ת׳, גאה proud | *hochmütig* מדר׳ תה׳ ע״ח ס״ג: נדב ואביהוא שחצנין היו.

שָׁחַק — שׁוֹחֵק ת׳, מפוזר ומפושך spread | *auseinandergebreitet* סוכה ז׳ ע״א: טפח שוחק.

שָׁחַק — נִשְׁחַק נפ׳, נידוק ונתפורר to be ground | *zerrieben werden* אדר״נ א׳: נשחקו עצמותיו.

שַׁחֲקֵי ז״ר, 1) עי׳ שְׁחָקִים. נדה י״ז ע״א: שחקי דכיתנא.

2) עמל toils | *Mühsal* תרג׳ מש׳ ל״א ז׳ (ועמלו): ושחקיהן.

שְׁחָקִים ז׳ — בגדים בלויים worn garments | *abgetragene Kleider* כת׳ פ״ה מ״ח: לא חדשים בימות החמה ולא שחקים בימות הגשמים.

שָׁחַר — הִשְׁחִיר הפ׳, 1) נעשה שחור to become black | *schwarz werden* ירוש׳ ביצה פ״ב ס״א ע״ד: השחירו שיניו.

2) השכים to get up early | *früh aufstehen* ויק״ר פ״ט: שמשחיר ומעריב.

שָׁהַר פ"י, בַּקֵּשׁ וחיפש to seek | suchen תרג' ישׁ' ח' כ' (אשר אין לו שחר): לית מן דישחר ויבעיניה.

2) השכים to get up early | früh aufstehen שמו"ר פמ"ז: דשהרין ודקרין בליליה.

שַׁהֵר פִּעֵל. 1) כנ"ל 1. תרג' ישׁ' כ"ט כ' (ושוקדי און): משחרין למיגם.

2) עי' הִשְׁחִיר 1. יומא כ"ח ע"ב: מכי משחרי כותלי.

3) אנס לעבודת המלכות to press into public service | zu öffentlicher Arbeit zwingen בר' נ"ו ע"א: דמשחרי לך פרסאי.

אַשְׁחוּר אפ', עי' הִשְׁחִיר 1. סוכה ל"ג ע"ב: דאשחור אימת.

שִׁחְרוּר ז', הוצאה לחירות setting free | Befreiung גיט' ט' ע"א וע"ב: שטר שחרור. ועי' שִׁיחְרוּר.

שַׁחֲרוּרִית, שַׁחֲרוּרִיתָא, שַׁחֲרְחֹרוּת נ', שָׁחוֹר blackness | Schwärze תעני' כ"ג ע"ב: תחזור חנה לשחרוריתה; ב"ק כ' ע"ב: משום שחרוריתא וכו'; שהש"ר א' ו': אל תראוני בשחרחרותי.

שַׁחֲרִית נ', שעת הבוקר morning time | Morgen בר' פ"א מ"ב: מאימתי קורין את שמע בשחרית.

שִׁחְרֵר פ"י, הוציא לחירות to set free | befreien גיט' פ"ד מ"ד: עבד וכו' ושיחררו.

נִשְׁתַּחְרֵר נתפ', הוצא לחירות to be set free | befreit werden כת' פ"ג מ"א: שנפדו וכו' ושנשתחררו.

שוחשת"ח שיחת חולין של תלמידי חכמים.

שַׁחַת — זרעוני תבואה שלא נתבשלו עדיין, מאכל בהמה green fodder | Grünfutter פאה פ"ב מ"ב: הקוצר לשחת.

(שטה) נִשְׁטָה נפ', נשתגע to become insane | verrückt werden תוס' צוק' ב"ק ד' ד': שנישטו בעליו.

הִשְׁטָה הפ', לגלג to jest | Scherz treiben ב"ק קט"ז ע"א: משטה אני בך.

נִשְׁתַּטָּה נתפ', עי' נִשְׁטָה. יב' פי"ד מ"א: נשתטית וכו'.

שטו"א שקילי טיבותיך ושדי אחיזרי.

שָׁטוּף ת', שקוע בתאוה passionately addicted | leidenschaftlich ergeben במ"ר פ"כ: יש צנועין ויש שטופין בזימה.

שְׁטוּף תה"פ, במהירות rapidly | schnell תרג' ירי' י"ב ה' (בגאון הירדן): כמיא דנחתון שטוף לירדנא.

שְׁטוּת נ', טפשות, חוסר דעה folly | Torheit סוטה ג' ע"א: אין אדם חוטא אלא אם נכנסה בו רוח שטות.

שְׁטוּתָא נ', 1) כנ"ל. תרג' יב"ע במ' כ"ה א': שטותא וקלקולא.

2) בוז contempt | Verachtung תרג' מש' י"ב ח' (לבוז): לשטותא.

שט"ה שטר חוב.

שָׁטַח — נִשְׁתַּטַּח נתפ', השתחוה בפישוט ידים ורגלים to prostrate oneself | sich (zum Gebet) hinwerfen חג' כ"ב ע"א: הלך ונשתטח על קברי בית שמאי וכו'.

שַׁטְיָא עי' שׁוֹטֶה. שבת קכ"א ע"ב: אבין שטיא מתני שטותא לבריה.

שַׁטְיוּתָא עי' שְׁטוּתָא. תרג' מש' י"ג ט"ז (אולת): שטיותא; שם י"ח ג' (בוז) בשטיותא.

שְׁטִיחַ ז', מרבד, מחצלת spread, mat | Matte, Decke נדרי' מ' ע"ב: כלי גולה — נר וקערה ושטיח.

שְׁטִיפָה נ', הדחה ושפשוף במים rinsing with water | das Abspülen זבח' צ"ז ע"א: שטיפה בצונן.

שָׁמַם — נִשְׁטַם נפ', היה שנאוי to be hated | gehaßt sein במ"ר פי"ד: זה נשטם וזה נשטם.

שָׂטַן -- הִשְׂטִין הפ׳, 1) קטרג והאשים | *anklagen* | to accuse פסיקיר פליז: בואו ונשטין על דורו.

2) פיתה | *verführen* | to seduce תנח׳ וירא כ״ב: לא משטין היה אלא הקב״ה יתברך היה.

שט״ע שמר עיסקא.

שָׁטַף -- נִשְׁטַף נפ׳, הוצף | *überflutet werden* | to be drowned, to be inundated ספרי דב׳ ש״ז: אנשי דור המבול שנשטפו במים.

נִשְׁתַּטֵּף נתפ׳, 1) כנ״ל. ספרי דב׳ ש״ז: מה ראו אנשי סדום להשתטף באש וגפרית.

2) נתרחץ | *sich abwaschen* | to be washed שבת ל״מ ע״ב: לא ישתטף אדם כל גופו בין בחמין בין בצונן.

שֶׁטֶף -- 1) רחצה | *das Abspülen* | rinsnig הול׳ כ״ה ע״א: כלי שטף.

2) מהירות יתי״ה | *Überstürzung* | precipitancy ויקיר פכ״ד: שיש שטף בדינו.

שַׁטְפָא ז׳, המון עם | *Menschenmenge* | rush of people ירושי שבת פ״ט מ״ז ע״ד: כד תחמון שטפא עבר וכו׳. ועי׳ שִׁיטְפָא.

שְׁטַר פ״י, חבט | *(mit der flachen Hand) schlagen* | to slap ירושי שבי׳ פ״ד ל״ה ע״ב: שטר ותלי ביה.

שְׁטַר פ״י, מרח | *bestreichen* | to strike, to smear גיט׳ פ״ט ע״ב: ונישטרינהו בדובשא.

שְׁטָר ז׳, כתב, תעודה | *Dokument* | document ב״מ פ״א מ״ח: מצא שטר בין שטרותיו.

שְׁטַר חוֹב התחייבות לשלם חוב | *Schuldschein* | bond ב״ב קס״ז ע״ב: המוכר שטר חוב לחבירו וכו׳.

שִׁטְרָא ז׳, מסלול הכוכבים | *Planetenbahn* | orbit תרג׳ איוב ל״ח ל״ג (משטרו): שטריה דגלגליה.

שִׂיאוֹר ז׳, שאור, מחמצת | *Sauerteig* | leavening פס׳ פ״ג מ״ה: שיאור ישרף.

שְׁיָאטָא ז׳, הליכה הנה ושוב | *das Hin- und Hergehen* | going to and fro קיד׳ ע׳ ע״ב: מאי שיאטיה דמר הכא.

שִׁיב שה״מ, שבעה | *sieben* | seven תרג׳ יב״ע בר׳ כ״ט י״ח (שבע שנים): שיב שנין.

שִׁיבָא עי׳ סִיב 1. קהל״ר ה׳ ח׳: שיבא למעבד חבלא.

שִׁיבָא ז׳, 1) קיסם | *Span* | chip הור׳ ג׳ ע״ב: שיבא מכשורא.

2) חריץ | *Einschnitt* | incision פס׳ ע״ד ע״א: איידי דאית ליה שיבי.

שִׁיבָאו [שִׁיבָאן] ז׳, מין עכבים | *eine Spinnenart* | a species of spider תוס׳ פרה ט׳ (ח׳), ו׳: עכשוב שיבאו וכו׳.

שִׁיבְבָא ז׳, שכן | *Nachbar* | neighbour סנה׳ צ״ו ע״ב: עמון ומואב שיבבי בישי דירושלם.

שִׁיבְבוּתָא נ׳, שכנות | *Nachbarschaft* | neighbourhood סוטה כ״ב ע״א: הוי בית הכנסת בשיבבותיה.

שִׁבְהוֹרָא ז׳, זוהר | *Glanz* | splendor תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ו י״ט (ולשם ולתפארת): לשום דיקר ושיבהורא.

שִׁיבּוּחָא ז׳, שיר ושבחה | *das Preisen* | praise תרג׳ מש׳ ח׳ ל״א (ושעשעי): שיבוחי.

שִׁיבּוּטָא ז׳, מין דג | *eine Art Fisch* | a species of fishes ירושי תענ׳ פ״ד ס״ט ע״ב: חוץ בן הדג הנקרא שיבוטא.

שִׁיבּוּק ז׳, 1) הנחה, מחילה | *das Erlassen* | remission תרג׳ יב״ע במ׳ י״ט מ׳: שיבוק חובת עיגלא.

2) עי׳ שִׁבּוּקִין. ירושי גיט׳ פ״ט מ״ג: ספר תירוכין ואגרת שיבוקין וגט פטורין.

שִׁיבּוּר ז׳, שבירה וניפוץ | *das Zerbrechen* | breaking ירושי ע״ז פ״ד כ״ד ע״א: או שיבור או גידוע או נתיצה.

שִׁיבּוּשׁ ז׳, מבוכה | *Verwirrung* | confusion ר״ה ל׳ ע״ב: ולומר שירה שלא בשיבוש.

שִׁיבוּת נ׳, שיבה, שערות לבנות | *graues Haar* | grey hair ירושי בר׳ פ״ד ז׳ ע״ד: ונתמלא כל ראשו שיבות.

שִׁיבְטָא ז׳, 1) מקל Stab | staff ירושי׳ שקל׳ פ״ד מ״ח ע״ב: שיבטא דכרכד ועי׳ שַׁבְטָא.
2) שבט ומשפחה Stamm | tribe ב״ב קט״ו ע״ב: גמירי דלא כלה שיבטא.

שִׁיבְיָא ז׳, שבי Gefangenschaft | captivity תרג׳ במ׳ כ״א א׳ (וישב ממנו שבי): ושבא מיניה שיביא.

שֵׁיבְסַר שה״מ, שבעה עשר siebzehn | seventeen תעני׳ כ״ה ע״ב: בשיבסר בתמוז.

שִׁיבְעָא, שִׁיבְעָה עי׳ שְׁבִיעָה. תרג׳ דב׳ כ״ג כ״ה (שבעך): שיבעך (בהו׳ אח׳ שובעך); ירושי׳ סוכה פ״ד נ״ד ע״ד: לשון שיבעה.

שִׁיבְקָא ז׳, מוריש, מנחיל Erblasser | testator ערכ׳ כ״ב ע״א: יתמי וכו׳ בתר שיבקייהו.

שיב״ש שני יוסף בן שמעון.

שִׁיבְשָׁא, שִׁיבַשְׁתָּא עי׳ שְׁבִישְׁתָּא. תרג׳ איוב ט״ו ל׳ (יונקתו תיבש): שיבשיה תיבש; ירושי׳ פאה פ״א ט״ו ע״ד: הוה נסיב שיבשתיה.

שִׁיבְתָא נ׳, שֶׁבֶת, מין צמח Dill | dill ברי׳ ל״ט ע״א: מיא דשיבתא.

שִׁיבְתָא שם רוח רעה name of an evil spirit | Name eines bösen Geistes תעני׳ כ׳ ע״ב: מילתא דשיבתא הוה גמיר.

שִׁיבְתַי שם אמורא name of an Amora | Name eines Amoräers ירושי׳ שבי׳ פ״ב ל״ד ע״א: ר׳ שיבתי רצדוקי.

שִׁיגְדָא ז׳, שקד Mandel | almond תרג׳ במ׳ י״ז כ״ג (ויגמל שקדים): וכפית שיגדין.

שִׁיגוּשׁ, שִׁיגוּשָׁא עי׳ שִׁיבּוּשׁ. תרג׳ זכ׳ י״ד י״ג (מהומת ה׳): שיגוש קטלא; ש״א ה׳ ט׳ (מהומה גדולה): שיגושא רבא.

שִׁיגְמָא עי׳ שֶׁגֶם. קהל״ר ט׳ י״ח: האומנות – שיגמיא.

שִׁיגְמִין ז״. מין קנה Bambusrohr | bamboo כל׳ פ״י מ״ו: עשאן בסינין או בשיגמין.

שִׁיגְרָא ז׳, גוש של פירות ge- | pressed fruits presste Früchte כתי׳ פ׳ ע״א: אפילו שיגרא דתמרי.

שִׁיגְרוֹנָא ז״ר, פרבר Ausläufer, | suburb, outwork Vorort ירושי׳ בכורים פ״א ס״ד ע״ב: אילין שיגרוניא דבישן מינהון.

שִׁידָא ז׳, 1) צד Seite | side תרג׳ תה׳ מ״ח ג׳ (ירכתי צפון): שידא דצפונא.
2) ארגז Kiste | box, chest כתי׳ ס״ה ע״א: קולפי דשידא.

שֵׁידָא ז׳, שֵׁד Dämon | demon שבת ס״ז ע״א: לשידא דבית הכסא.

שֵׁידָה נ׳, שד נקבה weiblicher | she-demon Dämon פסיק׳ החודש מ״ה ע״ב: היה רודה בשידה וכו׳.

שִׁידוּכֵי ז״ר, משא ומתן קודם הנשואין negotiations (preliminary to betrothal) | (der Heirat vorangehende und diese betreffende) Verhandlungen קיד׳ י״ב ע״ב: לא מנגיד רב אלא על דמקדש בביאה וכו׳ בלא שידוכי.

שִׁידוּכְיָא ז׳ מנוחה Ruhe | quiet תרג׳ יחז׳ ט״ז מ״ט: (שלות השקט): ושלוא ושידוכיא.

שִׁידוּכִים עי׳ שִׁידוּכֵי. ירושי׳ קיד׳ פ״ג ס״ד ע״ב: המקדש בלא שידוכים לוקה.

שִׁידְרָא עי׳ שִׁדְרָא. ערכ׳ כ״ה ע״א: שידרא דארעא.

שִׁידְתָא נ׳, תיבה, ארגז Kiste | chest, box גיט׳ ס״ח ע״א: במערבא אמרי שידתא.

שיה״ג שלשת ימי הגבלה.

שִׁיהוּי עי׳ שְׁהִיָּה. שמו״ר פט״ו: לשון שיהוי.

שיה״מ ששת ימי המעשה.

שֵׁיוָא ז׳, נזם Ring | ring תרג׳ יב״ע שמ׳ ל״ה כ״ב (ונזם): ושיווין.

שִׁיוְיָא, שִׁיוְוַיָּא עי׳ שַׁוְיָא. תרג׳ יב״ע דב׳ ג׳ י״א (ערשו ערש ברזל): שיווייה שוויא דפרזלא; תרג׳ ש״א כ׳ כ״ה (וישב המלך על מושבו): ואסחר מלכא על שיווייה.

שיוטא ז׳, שחיה במים swimming | *das Schwimmen* יומא ע״ז ע״ב: מי שחו — שיוטא.

שיול ז׳, שאול תחתית nether world | *Unterwelt* פרק כ״ח ע״ב: שיול אצטלא דמלתא לבר חורין וכו׳.

שוסקי עי׳ שיסקא. ב״ב כ״א ע״ב: אגווי וכו׳ שייסקי.

שיופגד, שיופגר עי׳ שופנר. תוס׳ בכורות ה׳ ד׳: שיופנר (בהוצ׳ צוק׳: שיופגד).

שיור, שיורא ז׳, שארית reisduary | *Rest* במ״ר פי״ט: אותם שיורים שיצאו ממצרים; ב״ק פ״ו ע״א: לאו שיורא הוא.

שיזב פי׳, הציל to save | *retten* תרג׳ שמ׳ ב׳ י״ט (הצילנו מיד הרועים): שיזבנא מיד רעיא.

אשתיזב אתפ׳, ניצול to be saved | *gerettet werden* ויק״ר פט״ז: תשתיזב מן צנתא.

שיזבא ז׳, 1) מפלט refuge | *Zuflucht* תרג׳ יואל ב׳ ג׳ (פליטה): שיזבא.

2) שריד ופליט survival | *Entkommener* תרג׳ עוב׳ א׳ י״ח (שריד): שיזבא.

שיזבו, שיזבותא כנ״ל 1. תרג׳ תה׳ קמ״ב ה׳ (אבד מנוס ממני): הובד שיזבו מיני; שם ל״ב ז׳ (רני פלט): ביעת שיזבותא.

שיזבי שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* יומא פ״א ע״א: ר׳ שיזבי וכו׳.

שיזבתא עי׳ שיזבא 1. כתי׳ קי״א ע״א: קרנא דשיזבתא.

שיזוגא ז׳, רחיצה וכביסה washing | *das Waschen* תרג׳ תה׳ ס׳ י׳ (סיר רחצי): דוד שיזוגי (בהוי׳ אח׳ שוזגי).

שיזפין ז״ר, מין צמח jujube | *Judendorn* כלא׳ פ״א מ״ד: והשיזפין והרימון וכו׳.

שיזרה, שיזרתא עי׳ שדרה. ירוש׳ שבת פ״ג ה׳ ע״ג: שיזרי הריות; ירוש׳ שבת פ״א ג׳ ע״ב: שיזרתא דנונא.

שיח ז׳, שוחה על פני מים swimmer | *Schwimmer* תוס׳ צוק׳ תר׳ ז׳ י״ד: חבית של שיחין.

שיח ז׳, חריץ, גומא pit, ditch | *Grube* עיר׳ פ״ב מ״ה: בור ושיח ומערה.

שיחומא עי׳ שחום. חול׳ נ״ה ע״ב: משיכלי שיחומי.

שיחור ז׳, 1) פחם coal | *Kohle* שמו״ר פמ״ב: מניח המרגלית ונוטל השיחור.

2) מין קטניות a species of peas | *eine Art Erbsen* ירוש׳ מו״ק פ״א פ׳ ע״ד: שיחורין.

שיחי, שיחיא עי׳ שחי. גיט׳ ע׳ ע״ב: שיחיא דהון הן; ירוש׳ סנה׳ פ״ז כ״ה ע״ב: המדבר משיחיו; שם פ״ו כ״ג ע״ג: תחות שיחיה.

שיחין שם מקום בא״י name of a place in Palestine | *Ort in Palästina* תוס׳ שבת י״ג (י״ד), ט׳: מעשה שנפלה דליקה בחצירו של יוסף בן סימאי משיחין.

שיחלא ז׳, 1) אשכול של ביצים ovary | *Eierstock* ב״ק נ״ה ע״א: חדא בעתא בשיחלא וכו׳ רמא בשיחלא.

2) קליפה peel | *Schale* הג׳ ט״ו ע״ב: ושדא לשיחלא.

3) זיבת האוזן running from the ear | *Ohrenfluß* שבת ס״ז ע״א: דעבדי לשיחלא.

שיחליא, שיחליים, שיחלים עי׳ שחלים. ירוש׳ תעני׳ פ״ד ס״ט ע״א: כפר שיחליא וכו׳; גיט׳ נ״ז ע״א: כפר שיחליים; איכ״ר ב׳ ב׳: כפר שיחלים וכו׳.

שיחמא ז׳, כתם שחור black spot | *schwarzer Fleck* ב״ק מ״ט ע״א: כל היכי דסליק ביה שיחמא לולד.

שיחן עי׳ שחור. ב״ר פט״ז: חדבק לשיחן וישחון לך.

שיחנא ז׳, 1) שחין skin-disease | *Hautkrankheit* תרג׳ שמ׳ ט׳ י״א (שחין): שיחנא.

2) משא load | *Last* סוטה י״ג ע״ב: לפום גמלא שיחנא.

שיחרור ת׳, שחור ביותר very black | *sehr schwarz* איכ״ר א׳ א׳: רישיה גרוע ושיחרור אפוי.

שיטא ע׳ שיט. תרג׳ יש׳ כ״ה י״א (כאשר יפרש השוחה): כמא דמפריס שיטא.

שיטא ז׳, 1) מין עץ | *Akazie* | acacia תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ה י״ג (עצי שטים): קיסי שיטא.
2) שולים | *Rand* | border ירוש׳ שבוע׳ פ״ו ל״ז ע״א: והוה קטור בשיטיה דקולכיתא וכו׳.
3) שורה | *Zeile, Reihe* | line, row ירוש׳ גיט׳ פ״ה מ״ו ע״ד: כתיב ביני שיטייא.
4) דרך, סברא, פירוש | *System, Meinung* | system, opinion ירוש׳ בר׳ פ״ט י״ג ע״א: שיטא אוחרי.

שיטה נ׳, 1) כנ״ל 3. נגע׳ פ״י מ״ז: ושיטה של שער מפסקת ביניהן.
2) כנ״ל 4. ירוש׳ פס׳ פ״ז ל״ד ע״א: בשיטת ר׳ מאיר.
3) שם מקום | *Ortsname* | name of a place ירוש׳ מעש׳ פ״א מ״ח ע״ג: חרובי שיטה.

שיטפא ז׳, 1) מרוצה | *Eile* | rapidity שבת ק״ל ע״ב: אגב שיטפך רהיט לך גמרך וכו׳.
2) הסחת הדעת | *Vergessenheit* | discarding from the mind ב״ר פפ״א: בשעת רווחא שיטפא.
3) שיער | *Haar* | hair ויק״ר פט״ו: אית אתרין דצווחין לשערא שיטפא.

שיטתא ע׳ שיטא 3, 4. זב׳ י״ב ע״ב: כולהו בהדא שיטתא הו׳ קיני; כת׳ י״ז ע״א: אהנייא ליה שיטתיה.

שייב ע׳ שאב. תרג׳ דהי״ב כ״ג י״א: אבן טבא שייבא.

שיול ע׳ שיול. תרג׳ יב״ע דב׳ ל״ב כ״ב (שאול תחתית): שיול ארעיא.

שייח, שייחא ז׳, בור | *Grube* | pit תרג׳ תה׳ ל״ה ז׳ (שחת רשתם): שייח מצורהון; שם נ״ז ז׳ (כרו לפני שיחה): כרו קדמי שייחא.

שייט ז׳, שוחה במים | *Schwimmer* | swimmer כלי׳ פ״ב מ״ג: וחבית של שייטין.

שייך, שייכא ת׳, מתיחס, חל, נגע | *zugehörig, zuständig* | belonging to ב״ק ט״ו ע״א: נכרי משום דלא שייך במצוות; ב״מ צ״ח ע״ב: שכירה בשאלה מישך שייכי.

שייכא ז׳, מגופה בחבית | *Spund eines Fasses* | bung of a barrel ע״ז ס״ט ע״ב: מאי טעמא לא מותבינן חמרא ביד נכרים משום שייכא.

שיין שם אמורא | *Name eines Amoräers* | name of an Amora ירוש׳ בכורים פ״ג ס״ה ע״ד: אמר ר׳ שיין.

שייעא ז׳, מגופה | *Spund* | bung שבת ס״ו ע״ב: שייעא דדנא.

שייפא ת׳ משוחק | *abgerieben* | defaced ע״ז נ״ב ע״ב: טורייתא שייפא.

שייצא ע׳ שיצא 2. ב״ב ע״ג ע״ב: ההוא גילדנא דימא הואי דאיתא ליה תרי שייצי.

שייר ז׳, שארית | *Überrest* | remnant תרג׳ דהי״א י״ם י״א (יתר העם): שייר עמא.

שיירא ז׳, עובר אורח | *Reisender* | traveller איכ״ר א׳ א׳: הד שיירא וכו׳.

שיירא, שיירה נ׳, 1) אורחה | *Karawane* | caravan ירוש׳ עירי פ״א י״ט ע״ג: אין שיירה פחות משלשה; שם: שיירא שחנת בתל וכו׳.
2) שארי בשר, קרובים | *Verwandschaft* | relations ירוש׳ קיד׳ פ״ד ס״ה ע״ד: חיה ושיירה וכו׳; ב״ב פ״ב י״ד ע״א: שיירא.

שיירתה כנ״ל 1. ירוש׳ ביצה פ״ג ס״ב ע״א: שיירתה הוות עברה.

שיכולא ז׳, שכל, בינה | *Verstand* | intelligence תרג׳ מש׳ כ״ג ט׳ (לשכל מליך): לשיכולא דמיליך (בהו׳ אה׳ סיכולא).

שיכון ז׳, שייכות ויחס | *Zubehör* | appliances ב״ר פל״א: שיכון לעשיית התיבה.

שיכלול ע׳ שכלול. ב״ר פ״א: לבריאה שמים קדמו ולשיכלול הארץ קדמה.

שיכלי ז׳, מין עוף | *ein Vogel* | a bird יומא ע״ה ע״ב: שיכלי וקיבלי.

שיכמי ת׳, 1) הטוען על שכמו | *der die Schulter belädt* | who carries on his shoulder ירוש׳ בר׳ פ״ט י״ד ע״ב: פריש שיכמי — טעין מצוותא וכו׳.

2) איש שכם | *Sichemiter* | of Shechem סוטה כ״ב ע״ב: פריש שיכמי — זה העושה מעשה שכם.

שיכנא ז׳, עפעף | *Augenlid* | eyelid תרג׳ ירוש׳ דב׳ ל״ב י׳ (יצרנהו כאישון עינו): היך דשיכנא נטר עינא (בהו׳ אח׳: שכינא).

שיכרא ז׳, שכר, משקה המשכר | *berauschendes Getränk* | intoxicating drink עיר׳ ס״ה ע״א: שמואל לא הוה מצלי בביתא דאית ביה שיכרא.

שיכרא ז׳, שיכור | *Betrunkener* | drunken (man) תנח׳ שמיני י״א: וצווחין וקורין בתרוי חזו שיכרא.

שיכרות עי׳ שכרות. עיר׳ ס״ה ע״א: לשיכרותו של לוט.

שייל עי׳ שאל. פעל, חולי׳ ג׳ ע״ב: דליתיה קמן דלישייליה.

שילא שם אמוראים | *Name von Amoräern* | name of Amoraim ב״ב קע״ב ע״א: רבה בר בר שילא.

שילהי עי׳ שלהי. יומא כ״ט ע״א: שילהי דקייטא קשיא מקייטא.

שילוט ז׳, אחיזה ותפישה | *das Anfassen* | handling ירוש׳ שקלי׳ פ״ו מ״ט ע״ד: חצי טפח מיכן וחצי טפח מיכן לשילוט.

שילי שם מקום בבבל | *Ort in Babylonien* | name of a place in Babylonia ב״ב קע״ב ע״א: בשילי וכו׳ בהיני וכו׳.

שיליא 1) ז׳, שמרים | *Bodensatz* | sediment תוס׳ ב״ב ה׳ ז׳: ושל יין משתעשה שיליא.

2) שלית העובר | *Nachgeburt* | after-birth ירוש׳ נדה פ״ג ה״ד: המפלת סנדל או שיליא.

שילין ז״ר, מיני שלשלאות | *Ketten* | chains תוס׳ כלי ב״מ ד׳ ז׳: השילין והפגר והכולונים וכו׳.

שיליתא עי׳ שיליא 2. תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ח נ״ז (ובשליתה): שפיר שיליתא.

שיל״מ שיש לו מתירין.

שילפוחא עי׳ שלפוחית. ע״ז מ׳ ע״ב: משכחת ליה בשילפוחא.

שילשול ז׳, 1) הסתלסלות | *das Ringeln* | forming curls ירוש׳ שבי׳ פ״ד ל״ה ע״ג: הרובין שילשולן הוא חנטן.

2) עי׳ שלשול 2. חולי׳ ס״ז ע״ב: כל לרבות את השילשול והדומה לשילשול.

שיל״ת שויתי ד׳ לנגדי תמיד.

שילת שם איש | *männlicher Name* | a man's name ירוש׳ מגי׳ פ״ד ע״ה ע״א: שמואל בר שילת.

שימאה ת׳, נחרב ושומם | *wüst* | waste מנח׳ ל״ג ע״ב: מאי פיתחי שימאי וכו׳ דלית להו תקרה.

שימה נ׳, 1) הנחה, תשומת | *das Legen* | putting בר׳ י״ג ע״ב: ושמתם וכו׳ צריכה שתהא שימה כנגד הלב.

2) אוצר | *Schatz* | treasure שהש״ר א׳ ב׳: מה שימה זו אינה נגלית לכל אדם וכו׳.

שימת עין השגחה | *liebevolle Aufmerksamkeit* | kind attention ילק׳ בר׳ ק״נ: ואשימה עיני עליו זוהיא שימת עין.

שימוט ז׳, שליפה, הוצאת חרב מתערה | *das Ziehen des Schwertes* | unsheathing ספרי דב׳ קצ״ב: שימוט סייפים.

שימוע ז׳, הכרזה | *das Verkünden* | announcement ירוש׳ מגי׳ פ״א מ״ה ע״ד: שימוע שקלים.

שימור ז׳, 1) שמירה | *Bewachung* | guarding נדר׳ ל״ז ע״א: שכר שימור.

2) סינון השמרים | *das Durchseihen* | straining ירוש׳ שבת פ״כ י״ז ה״ג: הותר מכלל שימור.

שימוש, שימושא עי׳ שמוש. במ״ר פ״ג: לעמוד וכו׳ בשימושו; תרג׳ במ׳ ד׳ י״ב (כלי השרת): מני שימושא.

שימי שם אמוראים | *Name von Amoräern* | name of Amoraim מנח׳ כ״ט ע״א: שימי בר חייא וכו׳.

שִׁימְצָא ז׳, חשד, גנאי ושמצה suspicion, blemish | *Verdacht, übler Ruf* ע״ז ל״א ע״ב: חמרא משום שימצא וכו׳ שיכרא משום שימצא דשימצא.

שִׁין עי׳ **שַׁיִין**. ירוש׳ עיר׳ פ״א י״ט ע״א: ר׳ שין.

שִׁין שם האות הכ״א באלפבית name of the twenty-first letter of the alphabet | *Name des einundzwanzigsten Buchstaben des Alphabets* מנ׳ ל״ה ע״א: שין של תפלין.

שִׁינָא ז׳, 1) שן tooth | *Zahn* תרג׳ מל״א כ״ב ל״ט (השן): שינא דפול.

2) ראש צור peak | *Felsenspitze* גיט׳ ס״ח ע״ב: אשינא דטורא.

שִׁינְדְּפִין ז׳, שן הפול, שן ivory | *Elfenbein* תרג׳ יב״ע בר׳ ב׳ א׳: בערס דשינדפין.

שִׁינּוּי ז׳, חילוף ותמורה change | *Änderung* ב״ק ס״ו ע״ב: שינוי השם וכו׳ מעיקרא קרו ליה משכא והשתא אברזין.

שִׁינּוּיָא ז׳, תשובה reply | *Antwort* שבת ג׳ ע״ב: משני לך שינויא דלא שינויא הוא.

שִׁינּוּק, שִׁינּוּקָא ז׳, חנק, מחנק strangulation | *Erstickung* תרג׳ יב״ע ויק׳ כ׳ י׳ (מות יומת): בשינוק; שמ׳ כ״א ט״ז: בשינוקא.

שִׁינְנָא ז׳, 1) חריף keen scholar | *Scharfsinniger* חג׳ י״ד ע״ב: שיננא מינא היתה בלבם.

2) להב החרב blade | *Klinge* תרג׳ ש״א י״ז ז׳ (ולהבת חניתו): ושיננא דמורגנותיה.

שִׁינְרָא עי׳ **שׁוּנְרָא**. בר׳ נ״ו ע״ב: באתרא דקרו לה שונרא וכו׳ שינרא.

שֵׁינְתָא נ׳, שינה, תרדמה sleep | *Schlaf* עיר׳ ס״ה ע״א: לא איברי ליליא אלא לשינתא.

שִׁיסוּעַ עי׳ **שִׁסּוּעַ**. ספרא שמיני פרק ה׳ פרשה ד׳: שיסועים וכו׳.

שִׁיסְקָא ז׳, מין פרי medlar | *Mispel* ב״מ ס׳ ע״א: אנח מפליגני אמגוזי ואת שיסקי.

שִׁיסְתַּג ז׳, התיכת בגד a piece of cloth | *Stück eines Kleides* גיט׳ ס״ט ע״ב: ביזרא גלגילא ונציירה בשיסתג.

שִׁיַע, שַׁיָּעָא ז׳, מלט cement | *Zement* תרג׳ יב״ע בר׳ י״א ג׳ (לחמר): לשיע; תרג׳ יח׳ י״ג י״ב (הטיח): שיעא.

שִׁיעוּר, שִׁיעוּרָא עי׳ **שִׁעוּר**. פאה פ״א מ״א: אלו דברים שאין להם שיעור וכו׳; ירוש׳ סוטה פ״א ט״ז ע״ג: כל אילין שיעוריא וכו׳.

שִׁיעֲלוֹן ז׳, שעל, כף יד, חופן hollow of the hand | *hohle Hand* ירוש׳ מעש׳ פ״ד נ״א ע״ב: מלא שיעלון.

שִׁיעֲמוּם עי׳ **שִׁעֲמוּם**. כתי׳ פ״ה מ״ה: הבטלה מביאתה לידי שיעמום.

שִׁיעֲתָא נ׳, 1) שיחה talk | *Gespräch* ירוש׳ תעני׳ פ״ג ס״ו ע״ד: מתהמד משמוע שיעתה.

2) מין פולים a species of beans | *eine Bohnenart* ע״ז ל״ח ע״ב: שיעתא וכו׳.

שִׁיפָּא ז׳, 1) קרש board | *Brett* עיר׳ ק״א ע״א: דלת אלמנה — דחד שיפא.

2) מין כלי מדה a vessel used as a measure | *ein Gefäß (Maß)* קיד׳ מ׳ ע״א: שיפא דדינרי.

3) מחצלת mat | *Matte* מכש׳ פ״ה מ״ח: השיפא של לבנים.

שִׁיפָּה נ׳, **שִׁיפּוּי** 1. ירוש׳ דמ׳ פ״ב כ״ב ע״ג: פול המצרי הנאגד בשיפה.

2) שפשוף ולימוש rubbing, smoothing | *das Abreiben, Glätten* נדרי׳ נ״ו ע״ב: שיפת עור הדג.

שִׁיפְוָוא נ׳, שפה lip | *Lippe* תרג׳ יב״ע ויק׳ ה׳ ד׳ (לבטא בשפתים): לפרשא בשיפוון.

שִׁיפּוּט ז׳, טפשות vanity, folly | *Thorheit* קהל״ר א׳ י״ג: ענין רע — זה שיפוטו של ממון.

שִׁיפּוּי ז׳, 1) נסורת המחליק ומקציע chips | *Hobelspäne* ע״ז מ״ב ע״א וע״ב: נכרי ששיפה ע״ז לצורכו הוא ושיפויו מותרין.

2) עי׳ **שִׁיפּוּעַ** 1. חולי׳ כ׳ ע״א: שיפוי ראשו.

שִׁיפּוּי כּוֹבַע פיקה של גרגרת Adam's apple | *Schildknorpel* חולי׳ י״ט ע״א: שיפוי כובע.

שִׁיפּוּיִין ז"ר, צפיחיות, מין מאפה a sort of cakes | *ein Gebäck* תרג' ירוש' שמ' ט"ז ל"א (כצפיחית): שיפויין.

שִׁיפּוּלָא ז', עי' שִׁיפּוּלִים. שבת קי"ב ע"ב: בשיפולי גלימא; תרג' שה"ש א' ד': שיפולא דטורא; ב"ב ל"ז ע"ב: ואי מאן דזבין דיקלא מחבריה קני ליה משיפולי ועד תהומא.

שִׁיפּוּלִים ז"ר, קצות, ירכתים lower part, bottom, extremity | *Boden, Saum, Rand, Schleppe* תוס' אהל' י"ג ט': שיפולי אוהלין.

שִׁיפּוֹן ז', מין תבואה oats | *Hafer* פס' פ"ב מ"ה: חטים שעורים כוסמין שיפון שיבולת שועל.

שִׁיפּוּעַ ז', 1) מדרון, אשבורן slanting | *Abhang* ירוש' ב"ב: פ"ז ט"ו ע"ד: ממקום שיפועו מודד.
2) שפע, גודש overflow, overmeasure | *Überfluß, Übermaß* תוס' ב"ב ה' ד': המוכר בפיקטני כל השיפועין הרי הן של מוכר.

שִׁיפּוּרָא ז', 1) שופר horn, trumpet | *Horn, Trompete* שבוע' ל"ו ע"א: בארבע מאה שיפורי שמתיה.
2) קופה של צדקה charity box | *Almosenbüchse* גיט' ס' ע"ב: ההוא שיפורא וכו'.

שִׁיפִּיּוּת נ', פשרה compromise | *Kompromiß* ירוש' יב' פ"ד ה' ע"ד: שיפיות וכו' תחרות.

שִׁיפְּרַגְז סוסו של אחשורוש King Ahasver's horse | *das Pferd des Achaschwerosch* תרג' שני' אס' ו' י': שיפרגז.

שֵׁיֵּץ פַעל, סיים to finish | *vollenden* ב"ר פע"ח: שייצת סייבת.

שִׁיץ עי' שִׁיצָא 1. ירוש' שבת פ"ב ד' ע"א: השיצים שבכפים.

שִׁיצָא ז', 1) תמר מחוסרת גרעין coreless date | *kernlose Dattel* מו"ק כ"ה ע"ב: טעון דיקלי שיצי.
2) סנפיר fin | *Flosse* ב"ב ע"ג ע"ב: בין שיצא לשיצא דכוורא וכו'.

שֵׁיצָאָה ז', כליה destruction | *Vernichtung* תרג' ישי' כ"ח כ"ב (כלה ונחרצה): גמירא ושיצאה.

שֵׁיצֵי פ"י, 1) עי' שֵׁיֵּץ. תרג' שמ' ל"ד ל"ג (ויכל משה מדבר): ושיצי משה מלמללא.
2) כילה ואיבד to destroy | *vernichten* תרג' דב' ד' ג' (השמידו): שיציה.

אִשְׁתֵּצֵי אתפ', 1) נגמר to be finished | *vollendet werden* תרג' דהי"ב ח' ט"ז: דאישתיצי ושלים בית מקדשא.
2) כלה ונשמד to be consumed | *aufgerieben werden* תרג' בר' ל"ד ל': וישתיצי אנא.

שֵׁיצָיָא ז', **שֵׁיצָיאוּת**, **שֵׁיצִיו**, **שֵׁיצָיוּתָא** נ', כליון end, destruction | *Untergang* תרג' משי' י' כ"ט (מחתה): שיציא; תהי' קל"ט כ"ב (תכלית): שיציאות; מל"ב י"ג י"ט (כלה): שיציותא; יב"ע במ' י"ד מ"ד: וטרודונין עד שיציו.

שֵׁיצָנִיתָא נ', עשב רע weed | *Unkraut* פס' ל"ה ע"א: שיצניתא דמשתכחא ביני כלניתא.

שִׁיקָא ז', תעלה canal | *Kanal* תרג' יב"ע שמ' ח' א' (האגמים): שיקייא.

שִׁיקּוּל ז'; **שִׁיקּוּל הַדַּעַת** הכרעה decision between opposing views | *Entscheidung zwischen zwei Meinungen* סנה' ל"ג ע"א: תרי תנאי או הרי אמוראי דפליגי אהדדי ולא איתמר הילכתא לא כמר ולא כמר ואיקרי ועבד כחד מינייהו וסוגיא דעלמא אזלא כאידך היינו שיקול הדעת.

שִׁיקּוּעַ ז', 1) השקעה והטבלה submergence | *das Versenken* זבח' כ"א ע"ב: מצות שיקוע.
2) covering | *das Bedecken* תרג' יב"ע במ' ד' כ' (כבלע את הקודש): לשיקוע מאני קודשא.

שִׁיקּוּר ז', 1) הכחשה וכפירה denial | *das Ableugnen* ספרי נשא ב': אין מעילה בְּכָל מקום אלא שיקור.

2) מין כלי a vessel | *ein Gefäß* תוס' כלי' ב"ק ב' ט': הפכין וכו' והשיקרין.

שיקיינא ז', משקה drink | *Getränk* שבת ס"ח ע"א: כל שיקיינא וכו' לבר ממים.

שיקפא ז', משקוף, סף threshold | *Schwelle* תרג' יב"ע במ' כ"ה ח': איזדקף שיקפא.

שיקרא ז', שקר lie | *Lüge* שבת ק"ד ע"א: קושטא קאי שיקרא לא קאי.

שייר פיעל, השאיר to leave over | *übriglassen* ב"ב פ"ט מ"ו: שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים ושייר קרקע כל שהוא.

נשתייר נתפ', נשאר to be left over | *übrig bleiben* יומא ע"ז ע"א: לא נשתיירו משונאיהן של ישראל וכו'.

שירא ז', 1) שיר, זמר song | *Lied* תרג' שה"ש א' א': שירא דין.

2) שם איש a man's name | *männlicher Name* שבת ס"ו ע"א: רבא בר שירא.

3) בגד משי silk garment | *Seidenkleid* כתי' ס"ג ע"ב: הוה תפיסה חד שירא.

שירו נ', 1) סעודה meal | *Mahlzeit* תרג' יב"ע ברי' כ"ט כ"ב (ויעש משתה): עבד להון שירו.

2) התחלה beginning | *Anfang* תרג' יר' ב' ג' (ראשית תבואתך): שירו חצד.

שירוי, שירויא ז', כנ"ל 2. תרג' מש' ט' י' (ראשית חכמה): שירו דחכמתא; יב"ע שמ' א' ח' (חדש): חדת כמין שירויא.

שירות ז', עבודת המקדש. Temple service | *Tempeldienst* ספרי דב' קנ"ה: אין שירות כשר אלא מעומד.

שירותא 1) ז', שימוש ושירות service | *Dienst* תרג' שני אס' א' ב': מלאכי שירותא.

2) סעודה meal | *Mahlzeit* בר' ל"ט ע"ב: בצע אכולא שירותא.

שירטוט ע' שרטוט. מנ' ל"ב ע"ב: שירטוט של מזוזה הלכה למשה מסיני.

שיריים, שירים ז"ר, שארית, מותר remnant | *Rest* זב' כ"ב ע"א: שירי חטאת; ירוש' ער' ב"ב כ' ע"ב: שבעים ושיריים.

שירנוקא ע' שינוק. תרג' איוב ז' ט"ו (מחנק): שירנוקא.

שירקא ז', זיבת ליחה discharge | *Abfluß* פס' ס"ח ע"א: מיחוי קרביו – שירקא דמעיא.

שירתא נ', שירה song | *Lied, Gesang* תרג' תה' ל' א' (מזמור שיר): תושבחת שירתא.

שישא ז', כד jug | *Krug* שבת קמ"א ע"א: לא ליהדוק אינש אודרא בפומא דשישא.

שישה נ', שמחה joy | *Freude* פסיק' רני קמ"א ע"ב: שישה עליסה וכו'.

שישורא ז', חבל rope | *Strick* פס' פ"ב ע"א: דקא גדיל שישורא.

שישנא שם איש a man's name | *männlicher Name* מנ' צ' ע"א: רב דימי בר שישנא.

שית ז', יסוד, מסד foundation, bottom | *Fundament, Grund* מד' פ"ג מ"ג: שבו יורדין לשית.

שית, שית, שיתא שה"מ, ששה six | *sechs* תרג' בר' ו' י"א (שש מאות): שית מאה; שמ' כ"ח י' (ששה משמותם): שיתא משמהתהון.

שיתאה ז', אורג weaver | *Weber* ירוש' ביצה פ"ג ס"ב ע"א: מצודות דשיתאי.

שיתאסא ע' שית. תר' תה' קל"ז ז' (עד היסוד בה): עד דשיתאסא בה.

שיתומא ז', חור hole | *Öffnung* ע"ז ס"ט ע"ב: דלא חייש לשיתומא.

שיתוף ז', חברותא, יד אחת partnership | *Gemeinschaft* עיר' ע"א ע"ב: שיתוף במקום עירוב.

שיתין 1) ז"ר, תאנות־בוסר unripe figs | *unreife Feigen* דמ' פ"א מ"א: השיתין והרימין וכו'.

2) שה"מ, ששים sixty | *sechzig* ב"ק צ"ב ע"ב: שיתין תכלי מטייה לככא דקל חבריה.

שִׁיתִּיסַר, שִׁיתְסְרֵי שה״מ, ששה עשר sixteen | *sechzehn* תרג׳ שמ׳ כ״ו כ״ה: שיתסרי וכו׳; יב״ע דב׳ ל״ד ח׳: בשיתיסר בניסן.

שְׁכֵב פ״ע, 1) שכב, ישן to lie down, to sleep | *liegen, schlafen* ב״ק ס״ה ע״א: כי ניים ושכיב. 2) מת to die | *sterben* ב״מ פ״ה ע״: כולהו שני דר׳ אלעזר לא שכיב אינש בלא זמניה.

אַשְׁכֵּב אפ׳, השכיב to cause to lie down | *hinlegen* תרג׳ מל״א י״ז י״ט (וישכיבהו על מטתו): ואשכביה על ערסיה.

אִשְׁתַּכַּב אתפ׳, נאנסה האשה to be ravished | *genotzüchtigt werden* תרג׳ זכ׳ י״ד ב׳ (והנשים תשגלנה): נשיא ישתכבן.

שֶׁכֶב ז׳, אבן תחתונה של ריחיים the lower millstone | *der untere Mühlstein* ב״ב פ״ב מ״א: ומרחיקין את הריחיים ג׳ מן השכב שהן ד׳ מן הרכב.

שְׁכְבָא ז׳, 1) ישן, נרדם asleep | *Schlafender* סנה׳ כ״ט ע״ב: עירי ושכבי. 2) מת dead person | *Toter* שם מ״ח ע״ב: שכבי דהרפניא.

שְׁכַבְנָא ז׳, מי שגבותיו מכסות את עיניו one whose eyebrows overshadow his eyes | *jem., dessen Augenbrauen die Augen überschatten* בכ׳ מ״ד ע״א: שכבנא שגביניו שוכבים.

שכד״א שבשתא כיון דעל על.

שְׁכוּבְתָא נ׳, משכבי אשה sexual connection | *Beischlaf* תרג׳ ויק׳ כ׳ ט״ו (שכבתך): שכובתך.

שְׁכְוָיָא נ׳, תרנגולת hen | *Henne* ויק״ר פכ״ה: בערביא צווחין לתרנגולתא שכויא.

שכו״ב שואל כענין ומשיב כהלכה.

שְׁכוּנָא ז׳, 1) אהל, מדור tent, dwelling | *Zelt, Wohnstätte* תרג׳ שופ׳ ח׳ י״א (השכוני באהלים): דשרן בשכונין במדברא; יב״ע שמ׳ כ״ג ל״ג (לא ישבו בארצך): לא תעביד להון שכונין בארעך.

2) חדר apartment | *Gemach* ב״ב כ״ט ע״ב: אנא בשכוני גואי הואי.

שְׁכוּנָה נ׳ 1) רחוב, רובע מיוחד בעיר settlement, quarter | *Siedlung, Stadtviertel* מכות פ״ב מ״ז: הרג באותה העיר גולה משכונה לשכונה. 2) שכנות, קרבת מקום neighbourhood | *Nachbarschaft* נזיר פ״ט מ״ג: אם יש בין זה לזה מארבע אמות ועד שמונה הרי זה שכונת קברות.

שכו״ע שאר כסות ועונה.

שְׁכַח פ״י, שכח, נשמט מזכרונו to forget | *vergessen* ירוש׳ ב״ק פ״ד ד׳ ע״ב: עד דשכחון כולן.

אַשְׁכַּח אפ׳, מצא to find | *finden* ע״ז י׳ ע״א: נפק דק ואשכח.

אִשְׁתַּכַּח אתפ׳, 1) נמצא to be found | *gefunden werden* ב״מ ט״ז ע״ב: דמשתכחי בשוקא. 2) נשכח to be forgotten | *vergessen werden* ב״מ פ״ה ע״ב: עבדי לה לתורה דלא תשתכח וכו׳.

שִׁכְחָה נ׳, 1) היסח הזכרון forgetting | *das Vergessen* ירוש׳ פאה פ״ז ט״ז ע״ב: אין לפניו שכחה. 2) עומר הנשכח בשדה שהוא מתנת עניים the forgotten sheaf which belongs to the poor | *die vergessene Garbe, die den Armen zukommt* פאה פ״ה מ״ד: לקט שכחה ופאה.

שַׁכְחָן ת׳, שדרכו לשכוח forgetful | *vergeßlich* ילק׳ מיכה תקנ״ט: הקב״ה אין לפניו שכחה ובשביל ישראל נעשה שכחן מה טעם נשא עון וכו׳.

שִׁכְחַת שם איש a man's name | *männlicher Name* ב״ב קכ״ו ע״ב: זילו לגבי שכחת ברי.

שְׁכִיב מְרַע ז׳, חולה מסוכן dangerously ill | *Schwerkranker* ב״ב פ״ט מ״ו: שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים וכו׳.

שְׁכִיבָא ז׳, מת dead | *Toter* תרג׳ תה׳ ל״א י״ג (נשכחתי כמת): אתנשיתי היך שכיבא.

שְׁכִיבָה נ׳, מצב השוכב lying (down) | *das Liegen* בר׳ ד׳ ע״ב: מקיש שכיבה לקימה.

שְׁכִיחַ, שְׁכִיחָא ת׳, מצוי frequent | *häufig* ב״מ פ״ה ע״ב: דהוה שכיח אליהו גביה; ביצה ב׳ ע״ב: מילתא דלא שכיחא.

שְׁכִיחָה עי׳ שְׁכֵחָה 1. איכ״ר ה׳ ב׳: שכיחה ועזיבה.

שְׁכִיכָה נ׳, השכת חימה, פיוס appeasement | *Beruhigung* אסת״ר ב׳ א׳: שכיכה שאינה שכיכה.

שְׁכִינָה, שְׁכִינְתָּא נ׳, כנוי לאלהים Shechina, the Divine Presence | *Schechina, die Gottesgegenwart* סוכה ה׳ ע״א: מעולם לא ירדה שכינה למטה; תרג׳ שמ׳ י״ג ז׳ (היש אלהים בקרבנו): האית שכינתא דה׳ בינגא.

שָׂכִיר — שְׂכִיר יוֹם פועל שנשכר לעבודת יום day-labourer | *Tagelöhner* ב״מ פ״ט מ״א: שכיר יום גובה כל הלילה.

שְׂכִירוּת נ׳, שכר שימוש hire, rent | *Miete* ב״מ ס״ה ע״א: שכירות אינה משתלמת אלא לבסוף.

שָׁכַךְ — שִׁכֵּךְ פיעל, השקיט והניח to appease | *beruhigen* מכי׳ יתרו פ״ד: לשכך את האוזן.

שִׁכְלוּל ז׳, גמר מלאכה completion | *Vollendung* תרג׳ ירוש׳ בר׳ ז׳ י״א: ריש שתא לשכלול עלמא.

שֶׁכֵּן מח״ה, שהרי for | *da, denn* בר׳ פ״א מ״ב: עד שלש שעות שכן דרך בני מלכים לעמוד בשלש שעות.

שַׁכְנָיָא עי׳ שַׁכְבְּנָא. תוס׳ בכורות ה׳ ב׳: שכניה שגביניו שוכבין.

שְׁכַנְצִיב שם מקום בבבל name of a place in Babylonia | *Ort in Babylonien* מו״ק כ״ח ע״ב: נשי דשכנציב.

שַׁכָּף, שַׁכָּפָא ז׳, רצען saddler | *Sattler* תוס׳ כלי׳ ב״ב א׳ ט״ו: מכבש של שכף שהוא מותח עליו את העור; ירוש׳ ע״ז פ״ב מ״ב ע״א: תני עולא שכפא קומא ר׳ דוסא.

שָׂכַר — נִשְׂכַּר נפ׳ — הרויח to be benefited | *Vorteil haben* כתי׳ י״א ע״א: שלא יהא הוטא נשכר.

הִשְׂכִּיר הפ׳, מכר רשות ההשתמשות to lease, to let | *vermieten* שבי׳ פ״ט מ״ז: המשכיר בית לחבירו.

שִׁכְרוּת נ׳, מצבו של הלום יין drunkenness | *Betrunkenheit* תענ׳ כ״ו ע״ב: במנחתא משום שכרות.

שִׁכְשֵׁךְ פ״י, 1) נענע, ניער to shake | *schütteln* מנח׳ כ״ג ע״א: משכשכו בשירי הלוג.
2) השקיט to quiet | *beruhigen* תנח׳ בובר כי תצא ז׳: משכשכו והוא בולם.

שֶׁל צִיּוֹן עי׳ שֶׁלַּמְצָה. שבת ט״ז ע״ב: מעשה בשל ציון המלכה וכו׳.

שֶׁל מ״ה, אשר ל־, השייך ל־ belonging to, of | *des, der* אבות פ״ב מ״ב: ר׳ גמליאל בנו של ר׳ יהודה הנשיא.

שַׁלְאֲהוּתָא נ׳, חולשה ועיפות weariness | *Ermattung* תרג׳ איכה ג׳ ס״ה (תאלתך להם): ושלאהותך שלהי להון.

שלאכא [שְׁלָכָא] ז׳, פי כלי close-fitting cock, spout | *Schnauze eines Gefäßes* שבת קי״ב ע״ב: דאית ליה שלאכא.

שַׁלְבּוּקָא ז׳, אבעבועה pustule | *Pustel* תרג׳ ירוש׳ שמ׳ ט׳ י׳ (אבעבועות): שלבוקין.

שלב״ל שלא בא לעולם.

שלב״פ שלא בפניו.

שִׁלְבֵּק פ״י, גרם להתהוות אבעבועות to cause pustules | *Pusteln verursachen* ירוש׳ כת׳ פ״ה ל׳ ע״א: ומשלבקת את השפיות.

שִׁלְבֵּשׁ פ״י, שימש בריח, ריתק to bolt | *verbolzen* תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ו כ״ח (מבריח מן הקצה אל הקצה): משלביש מן סייפי לסייפי.

שֶׁלֶד, שִׁלְדָּא כלל העצמות שבגוף sceleton | *Gerippe* נדה כ״ז ע״ב: מת שנשרף ושלדו קיימת; ב״ק ל״א ע״ב: דפסקה לאורחא כשלדא.

שלד״נ שבקיה לרויא דמנפשיה נפיל.

שלד״ע שליח לדבר עבירה.

שְׁלָה — הוציא to draw out | *herausziehen* מו״ק פ״ב מ״ג: ושולה פשתנו.

נִשְׁלָה נפ׳, הוצא to be drown away | *heraus-gezogen werden* ב״ר פכ״ב: ידע מאיזו שלוה נשלה.

שִׁלָּה פיעל, עי׳ שָׁלָה. ב״מ צ״ב ע״ב: היין וכו׳ משישלה בחביות.

שַׁלְהֵב פי׳, הלהיב והבעיר to burn | *brennen lassen* קהל״ר א׳ ה׳: ובשעה שהוא רוצה לצאת הוא משולהב.

שַׁלְהֵב פי׳, כנ״ל. תרג׳ תה׳ ק״ו י״ח (להבה תלהט רשעים): להבותא תשלהב רשיעיא.

אִשְׁתַּלְהֵב אתפ׳, 1) נשרף to be burned | *ver-brannt werden* תרג׳ יב״ע שמ׳ ל״ב א׳: אשתלהב בטוורא.

2) התלקח to flame | *lodern* תרג׳ שמ׳ ט׳ כ״ד (ואש מתלקחת): ואשתא משתלהבא.

שלה״ג שלא הזמן גרמא.

שַׁלְהוֹבָא ז׳, **שַׁלְהוֹבִיתָא** נ׳, שלהבת, להבה flame | *Flamme* תרג׳ יב״ע דב׳ ד׳ י״א (בוער באש עד לב השמים): ושלהוכית מטי עד צית שמיא; בר׳ ל׳ כ״ה: עתידין למהוי כשלהוביתא.

שַׁלְהֵי נ׳, סוף end | *Ende* תרג׳ דהי״ב כ׳ ט״ז (בסוף הנחל): בשלהי נחלא.

שַׁלְהֵי פי׳, הוגיע to weary | *ermüden* תרג׳ יש׳ ל״ב ו׳ (להריק נפש רעב): לשלהא נפש צדיקיא.

אִשְׁתַּלְהֵי אתפ׳, 1) התיגע to be wearied | *sich abmühen* תרג׳ בר׳ מ״ז י״ג (ותלה ארץ מצרים): ואשתלהי עמא.

2) התעלף to faint | *ohnmächtig werden* תרג׳ יונה ב׳ ח׳ (ויתעלף): ואשתלהי.

שַׁלְהֵי ת׳, עיף ויגע tired | *matt, müde* תרג׳ דהי״א כ״א י״ב: מפך ושלהי.

שַׁלְהֵיבָא עי׳ שַׁלְהוֹבָא. תרג׳ ירוש׳ שמ׳ י״ט י״ח (כ.ש): בשלהיבא דאשתא.

שַׁלְהָיָא נ׳, שלוה security | *Sicherheit* תרג׳ איוב ל׳ ה׳ (מן גו יגורשו): מן שלהיא מתרכין.

שלה״ק שלות הקן.

שָׁלוּ נ׳, טעות error | *Versehen* תרג׳ בר׳ מ״ג י״ב (אלי משגה הוא): דילמא שלו הות.

שלוא״ל שתים לפניה ואחת לאחריה.

שָׁלוּב עי׳ שְׁלִיבָה. תוס׳ כלי ב״מ ג׳ ג׳: בסולם ובקולב אחרי השלובים.

שָׁלוּחַ ז׳, 1) עי׳ שֶׁלַח 2. ע״ז פ״ב מ״ז: השלוחין אסורין.

2) תעלה להשקאת שדה ditch for irrigation | *Bewässerungsgraben* תוס׳ צוק׳ מו״ק א׳ א׳: שדה בית השלוחין.

3) ציר, משולח messenger, deputy | *Bote* קיד׳ פ״ב מ״א: האיש מקדש בו ובשלוחו.

שלוטהית עי׳ שַׁלְפּוּחִית. פסוק׳ בוכר ותאמר קל״ב ע״ב: שלוטחית של תרנגולת.

שַׁלְוִיתָא נ׳, שלוה quietness | *Ruhe* תרג׳ יב״ע בר׳ ל״ז א׳ (וישב יעקב): ויתיב יעקב בשלויתא.

שָׁלוּל ת׳, אסור בכבלים chained | *gefesselt* איכ״ר פתיחתא ר׳ זעירא: שלולים בשלשלאות.

שִׁלּוּלָא ז׳, עובר embryo | *Embryo* תרג׳ יב״ע דב׳ י״ד ז׳ (השסועה): שלולא דליה תרין רישין.

שְׁלוּלִית נ׳, 1) פלג מים rivulet | *Bach* פאה פ״ב מ״א: הנחל והשלולית.

2) מה שנשאר על שפת נהר או ים בשעת זוטם של מים deposit after inundation | *ange-schwemmtes Land* תוס׳ ב״מ ב׳ ב׳: המציל וכו׳ משלוליתו של ים ומשלוליתו של נהר.

שְׁלוֹמִי שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Ort in Palästina* ירוש׳ ב״ב פ״ב י״ד ע״א: שלומי ובירו.

שְׁלוֹנַאי שם אשה a woman's name | *Frauenname* תרג׳ יב״ע במ׳ כ״ה ט״ו: שלונאי ברת בלק.

שְׁלוֹפָּא עי׳ שַׁלְפּוּפָא. ב״ב קכ״ד ע״א: שלופפא והוי תמרי.

שַׁלְוָתָא עי׳ שַׁלְוִיתָא. תרג׳ תה׳ קכ״ב ו׳ (ישליו): יתבין בשלותא.

שְׁלוּתָא נ׳, שגגה neglect, error | *Versehen* תרג׳ דב׳ כ״ט י״ח (הרוה): חובי שלותא.

שְׁלִ״ח שבק לן חיים.

שְׁלַח - נִשְׁתַּלַּח נתפ׳, נשלח to be sent (off) | *geschickt werden* יומא פ״ו מ״ב: שעיר המשתלח.

שְׁלַח פ״י, **שַׁלַּח** פעל, **אַשְׁלַח** אפ׳, 1) שלח to send | *senden* תרג׳ במ׳ כ״ב ל״ז (שלח שלחתי אליך): מישלח שלחית לותך; שמ׳ ח׳ י״ז (אם אינך משלח את עמי הנני משליח): אם ליתך משלח ית עמי הא אנא משלח וכו׳.

2) הפשיט, פשט to flay, to undress | *ausziehen, enthäuten* תרג ישי׳ ל״ב י״א (פשוטה ועורה): שלחו ואתערטלו; דהי״ב כ״ט ל״ד (להפשיט את כל העולות): למשלח ית עלותא; שבת ל״ג ע״ב: הוו משלחי מנייהו; תרג׳ ש״א י״ט כ״ד (ויפשט גם הוא בגדיו): ואשלח אף הוא לבושוהי.

אִשְׁתַּלַּח אתפ׳, 1) ע׳ **נִשְׁתַּלַּח**. תרג׳ שופ׳ ה׳ ז׳ (שקמתי): אשתלחית לאתנבאה.

2) הוסר מעל- to be stripped | *entkleidet werden* תרג׳ יב״ע בר׳ ג׳ כ״א: חלף שופריהון דאשתלחו.

3) נפשט עורו to shed the skin | *die Haut verlieren* חולי׳ נ״ט ע״א: מישתלח משכיה.

שְׁלַח -- 1) עור hide | *Haut* מכש׳ פ״ה מ״ו: החובט על השלח.

2) זית מרוכך mellow olive | *weichgewordene Olive* ע״ז ל״ט ע״ב: השלחין אסורין.

3) שטח extension | *Ausdehnung* מדות פ״ב מ״ג: ושלחה חצי אמה.

שִׁלְחָא כנ״ל 1). מנ׳ ל״ה ע״א: כי מיתלי ביה בשלחא וכו׳.

שַׁלָּחָא ז׳. מעבד עורות tanner | *Gerber* שבת מ״ט ע״ב: אבא שלחא הוה אמר הביאו שלחין ונִעַבֵּב עֲלֵיהֶן.

שַׁלְחוּפָא, שַׁלְחֵיפָא ז׳, תמורה substitute | *Ersatz* תרג׳ מש׳ כ״א י״ח (כופר לצדיק רשע ותחת ישרים בוגד): שלחופיה דצדיקא רשיעה ושלחופא דתריצי בזוזי.

שַׁלְחֵף פ״י, 1) החליף to change | *wechseln* ב״מ כ״ה ע״א: משלחפי שלחופי.

2) חדר ועבר, דקר to strike | *durchbohren* תרג׳ איוב כ׳ כ״ד (תחלפהו קשת): תשלחפיניה קשתא.

אִשְׁתַּלְחֵף אתפ׳, נתחלף to be changed | *gewechselt werden* תרג׳ איוב כ״ח י״ט (בכתם טהור לא תסולה): בפיטלוון דכי לא תשתלחף.

שַׁלֵּט פיעל, משל to rule | *herrschen, verwalten* ירוש׳ נזיר פ״ד נ״ג ע״ב: במשלטת על נכסיו.

נִשְׁתַּלֵּט נתפ׳, נעשה שליט, נתיפה כחו to be given power to manage | *zur Verwaltung bevollmächtigt werden* ירוש׳ כת׳ פ״ט ל״ג ע״א: נכסים שנשתלטה בהן בחיי בעלה.

שְׁלֵי פעוי׳, 1) היה שקט to be quiet | *ruhig sein* תרג׳ שני אס׳ ד׳ י״ד (אם החרש תחרישי): אם משלא תשלין.

2) שכח to forget | *vergessen* תרג׳ תה׳ ט׳ י״ג (שכח): שלי.

3) טעה to err | *sich irren* תרג׳ איוב ו׳ כ״ד (ומה שגיתי): ומה דשליתי.

אַשְׁלֵי אפ׳, 1) עזב to leave off | *verlassen* תרג׳ איכה ב׳ ז׳ (זנח): אשלי.

2) הטעה to cause to err | *irreführen* תרג׳ איוב י״ב ט״ז (ומשגה): ומשלי.

אִשְׁתְּלֵי אתפ׳, 1) נשכח to be forgotten | *vergessen werden* תרג׳ תה׳ ט׳ י״ט (לא לנצח ישכח אביון): דלא לעלמא משתלי חשוכא.

2) שכח to forget | *vergessen* ברי׳ נ״ג ע״ב: אכל ואשתלי ולא בריך.

שְׁלִיאָיִית תה״פ. בהיסח הדעת unawares | *unversehens* תרג׳ מש׳ ז׳ כ״ב (הולך אחריה פתאום): אזיל בתרהא שליאיית.

שְׁלִיבָא ז׳, **שְׁלִיבָה** נ׳, מדרגה בסולם rundle | *(Leiter-) Sprosse* תרג׳ מל״א ז׳ כ״ח (השלבים): שליביא; עיר׳ ע״ז ע״ב: סולם ששליבותיו פורחות.

שְׁלַיְוָא, שְׁלַיְוָתָא נ׳, שלוה quietness | *Ruhe* תרג׳ יח׳ ט״ז מ״ט (ושלות השקט): ושליוא ושדוכיא; ישי׳ ל״ג כ׳ (שאנן): באצלחותא בשליותא.

שְׁלִיחַ עי׳ **שָׁלוּחַ** 3. קיד׳ מ״ב ע״ב: אין שליח לדבר עבירה.

שְׁלִיחוּת נ׳, מלאכות והרשאה message, commission | *Sendung, Auftrag* ב״מ מ״ב ע״א: קטנים לאו בני שליחות נינהו.

שְׁלִיחוּת יָד מעילה, פגיעה בפקדון וכדומה misappropriation | *Veruntreuung* ב״מ מ״ג ע״ב: שליחות יד אינה צריכה חסרון.

שְׁלִיחוּתָא עי׳ **שְׁלִיחוּת**. מעילה כ״א ע״א: לאו בני שליחותא נינהו.

שְׁלִיטָה נ׳, שלטון וממשלה power | *Macht* פסיק״ר פי״ג: אין השליטה ניתנת וכו׳.

שְׁלִיטְתָא נ׳, ממשלה government | *Regierung* תרג׳ שני׳ אס׳ א׳ ג׳: מדינתא או שליטתא.

שְׁלִייְתָא נ׳, שליה after-birth | *Nachgeburt* בר׳ ו׳ ע״א: שלייתא דשונרתא.

שְׁלִיל, שְׁלִילָא ז׳, עובר embryo | *Embryo* חולי׳ פ״ז מ״א: נוהג בשליל; תרג׳ קה׳ ו׳ ג׳ (נפל): שלילא.

שְׁלִילִית עי׳ **שְׁלוּלִית**. 2. ירוש׳ ב״ק פ״י ז׳ ע״ב: משנונית הים משלילית הנהר.

שְׁלִים, שְׁלִימָא ת׳, שלם, תמים complete, perfect | *ganz, vollkommen* תרג׳ שמ׳ י״ב ה׳ (שה תמים): אימר שלים; רות ב׳ י״ב: ויהי אגרך שלימא.

שְׁלִימוּתָא נ׳, 1) שלימות completeness | *Vollkommenheit* תרג׳ איוב ה׳ כ״ו (בכלח): בשלימות שניך.
2) תום ויושר righteousness | *Rechtschaffenheit* תרג׳ תה׳ ל״ז ל״ז (שְׁמָר תָּם): נטר שלימותא.

שְׁלִיף ז׳, שק המספוא haversack | *Futtersack* שבת קנ״ד ע״ב: טעונה שליף.

שְׁלִיף, שְׁלִיפָא ז׳, 1) כנ״ל. ב״ב פ״ו ע״ב: שליפי רבי.
2) סריס castrate | *Kastrat* תרג׳ ויק׳ כ״ב כ״ד (נתוק): דשליף; שבת קנ״ב ע״א: עקירא שליפא.

שְׁלִיפָה נ׳, חליצה taking the shoe off | *das Ausziehen des Schuhs* ירוש׳ קיד׳ פ״א ס׳ ע״ג: בראשונה היו קונין בשליפת המנעל.

שְׁלִיקָה נ׳, בישול ברותחין boiling | *das Kochen, Sieden* תוס׳ כל׳ ב״מ ב׳ י״מ: מחוסרים שליקה.

שְׁלִישׁ ז׳, החלק השלישי, אחד אחוז משלשה one third | *Drittel* גיט׳ ע׳ ע״א: אכל שליש ושתה שליש והניח שליש.

שָׁלִישׁ — נאמן, בורר ששני הצדדים הנחלקים סומכים עליו trustee | *Vertrauensmann, Schiedsrichter* כת׳ פ״ה מ״ח: המשרה את אשתו על ידי שליש.

שְׁלִישׁוּת נ׳, פקדון שבידי אדם הנאמן לשני הצדדים הנחלקים trust, deposit | *Depositum* תוס׳ ב״מ א׳ י׳: בזמן שהשלישות יוצא מתחת ידו.

(שלך) נִשְׁלַךְ נפ׳, הושלך, נזרק to be thrown | *geworfen werden* שמו״ר פ״כ: נשלכתי לתוכה.

שָׁלַל — תפר וחיבר to baste | *heften* ירוש׳ מו״ק פ״ג פ״ב ע״ב: שולל וכו׳ ומאחה.

שֶׁלֶל — חיבור ותפירה baste | *das Heften* עוקצ׳ פ״ב מ״ז: שלל הכובסין.

שֶׁלֶל שֶׁל בֵּיצִים אשכול הביצים שברחם ovary | *Eierstock* ביצה ז׳ ע״א: שלל של ביצים.

שָׁלַם — נִשְׁלַם נפ׳, נגמר to end | *zu Ende sein* תנח׳ משפ׳ י״ט: והמלאך אומר נשלם פלוני שנאמר ותקרב לשחת נפשו.

הִשְׁתַּלֵּם התפ׳, 1) כלה ונגמר to be consumed | *verbraucht sein* מדר׳ תה׳ בובר ל״ז: השמן משתלם.
2) נפרע הכסף to be paid | *bezahlt werden* ב״ק ע״א ע״ב: אינו משתלם אלא מגופו.

שָׁלֵם — כלה, תם ונשלם spent, consuned | ver-braucht מדרי תה' ל״ה: השמן שלם.

שַׁלְמוֹנִי שם אמורא name of an Amora | Name eines Amoräers ב״ר פס״ח: ר' שלמוני בשם ר״ל אמר וכו'.

שַׁלְמָנָה ת', תם וישר honest | tugendhaft סנה' ז' ע״א: שב בירי לשלמנא וחדא לעביד ביש.

שְׁלַמְצָה מלכה מבית חשמונאים (שלומית אלכסנדרה, שלום ציון) Salome Alexandra, queen of Judaea | Salome Alexandra, Königin von Judäa ויק״ר פל״ה: שלמצה המלכה.

שַׁלְנַיָּא שם מקום בבבל name of a place in Babylonia | Ort in Babylonien מו״ק י״ב ע״ב: בשלנייא.

שַׁלְעֲטוּט עי' שַׁרְטוֹן. ירוש' ע״ז פ״א ל״ם ע״ג: והעלה שלעטוט וכו'.

שִׁלְעֵל פ״י, עלע וגמא to sip | schlürfen תוס' חול' א' מ״ו: בני יונה משלשלו.

שלעמלק״פ שלא על מנת לקבל פרס.

שָׁלַף — נִשְׁלַף נפ', הוצאה החרב מתערה to be drawn | gezogen werden (Schwert) ילק' ברי קינ: אחז יהודה החרב ובקש לשלפה ואינה נשלפת.

הִשְׁלִיף הפ', תלש to pluck | pflücken ב״ר פ״כ: שאדם משליף שדהו וכו'.

שָׁלַף פ״י, 1) חלץ, הוציא to loosen, to pull | herausziehen, ausziehen יבי קי״ב ע״ב: וחלצה נעלו מישלף וכו'; שבת פ״ב ע״א: ולא שליף ירקא. 2) התיר, ביטל to untie, to annul, | lösen, aufheben גיט' ל״ג ע״ב: מילתא דמתעבדא באפי עשרה צריכה בי עשרה למישלפה.

שַׁלֵּף פַעל, עקר to tear out | herausreissen תרג' ויק' י״ד מ' (וחלצו): וישלפון.

אִשְׁתְּלִיף אתפ', הוצא to be drawn | herausgezogen werden תרג' יש' ל״ג כ' (בל יסע יתדותיו): ולא משתלפן סיכוהי.

שֶׁלֶף ז', שדה לאחר הקציר stubble field | Stoppelfeld תוס' ב״מ ט' כ״ט: אינו דומה מניחה לפניו נירה למניחה לפניו שלף.

שַׁלְפּוּחִית נ', 1) רחם womb | Gebärmutter חול' נ״ח ע״ב: היא האם היא טרפחת והיא שלפוחית. 2) זפק gullet | Kropf פסיק' ותאמר ציון קל״ב ע״ב: מביאה שלפוחית של תרנגול.

שַׁלְפּוּפָא ז', פקעת של תמר bud of a date | Dattelknospe בכורות נ״ב ע״ב: שלפופי והוו תמרי.

שַׁלְפּוּקָא עי' שַׁלְבּוּקָא. תרג' יב״ע שמ' ט' י' (אבעבועות): שלפוקין.

שִׁלְפֵּי- מוצאי, סוף the end of a period | Ende. Ausgang שהש״ר ד' ד': בשלפי השמד נכנסו רבותינו לאושא.

שַׁלְצִיּוֹן שם מקום name of a place | Ortsname יבמ' ק״ט ע״ב: ערבי שלציון וכו'.

של״ק שקרא לא קאי.

שָׁלַק פ״י, 1) בישל ברותחין to boil | kochen, sieden lassen מעשר' פ״ד מ״א: הכובש השולק וכו'. 2) ניתח to dissect | sezieren בכורות מ״ה ע״א: ששלקו זונה אחת שנתחייבה שריפה למלך בדקו ומצאו בה מאתים והמשים ושנים.

נִשְׁלַק נפ', נתבשל ברותחין to be boiled | gekocht werden נגע' פי״א מ״ח: השתי משישלק.

שִׁלֵּק פיעל, כנ״ל 1. מעש' פ״א מ״ה: ואם אינו משלק עד שיעשה מוקצה.

שְׁלָק, שַׁלְקָא ז', מאכל שלוק ברותחין overboiled vegetables | eingekochte Kräuter בר' מ״ד ע״א: אכל שלק וכו'; שם ל״ה ע״ב: מיא דכולהו שלקי.

שַׁלְקוּקַיָּא ז״ר, השערות הדקות שע״ג ירקות pubescence | Fäserchen, Flaum ירוש' מעשר' פ״א מ״ט ע״א: מאן דו ירים שלקוקיא.

שלי״ר של ראש; שלש רגלים.

שַׁלֵּשׁ פיעל •— 1) כתב בשטר גם שם אבי האב to write the grandfather's name in the document | *den Namen des Großvaters in einem Schriftstück hinzufügen (zur Vermeidung von Verwechslungen)* ב״ב פ״י מ״ז: שם אחד יוסף בן שמעון ושם אחר יוסף בן שמעון וכו׳ כיצד יעשו ישלשו ואם היו משולשים יכתבו סימן וכו׳.

2) עי׳ שַׁלְשֵׁל 1. ב״ק פ״ב ע״ב: היו משלשים להם בקופה דינרין.

הִשְׁלִישׁ הפ׳, 1) הפקיד to deposit | *deponieren* כת׳ פ״ו מ״ז: המשליש מעות לבתו.

2) חילק לשלשה חלקים to divide into three parts | *in drei Teile teilen* ב״מ מ״ב ע״א: לעולם ישליש אדם את מעותיו שליש בקרקע ושליש בפרקמטיא ושליש תחת ידו.

נִשְׁתַּלֵּשׁ נתפ׳, עשה שלש פעמים to have done a thing for the third time | *eine Sache dreimal getan haben* במ״ר פ״ט: כיון שנשתלש בחטא נעשה מועד לעבירה.

שַׁלְשְׁוָן נ״ר, שלשלאות chains | *Ketten* תרג׳ שני אס׳ א׳ א׳: שלשון דפרזל.

שִׁלְשׁוּל ז׳, 1) הורדה בחבל letting down on a rope | *das Herunterlassen an einem Strick* עיר׳ פ״ג ע״ב: לזה בשלשול ולזה בשלשול.

2) מין תולעת earth-worm | *Regenwurm* ר״ה כ״ד ע״ב: כתחת לרבות שלשול קטן.

שַׁלְשׁוּשִׁית עי׳ לְשִׁישִׁית. ירוש׳ שבי׳ פ״ז ל״ז ע״ג: השלשושית והלבצין וכו׳.

שִׁלְּשִׁי שה״מ, בן שלש שנים three years old | *dreijährig* פרה פ״א מ״א: אם אומר אתה שלישית לאחרות במנין וכשאתה אומר שלשית בת שלש שנים.

שְׁלֹשִׁים •— חודש הראשון של אבילות thirty days of mourning | *die dreißig Trauertage* מו״ק כ׳ ע״א: שמועה קרובה שבעה ושלשים.

שַׁלְשֵׁל פ״י, 1) הוריד בחבל to let down | *herunterlassen* ירוש׳ ברי׳ פ״ד ז׳ ע״ב: היו משלשלין להן שתי קופות של זהב.

2) יחס to ascribe, to attribute | *zuschreiben, zurückführen auf* ירוש׳ קיד׳ פ״א ס״א ע״א: אם יכול את לשלשל שמועה עד משה שלשלה אם לאו תפוס או ראשון ראשון וכו׳.

3) קשר וצירף to couple | *zusammenfügen* פס׳ קי״ה ע״ב: ומשלשלן כולן לאחרין.

שִׁלְשֵׁל פ״י, 1) כנ״ל 1. ירוש׳ סנה׳ פ״ב כ׳ ע״ב: משלשל ציבחד ומסלק ציבחד.

2) גרם שלשול חמעים to relax | *Durchfall verursachen* כתי׳ י׳ ע״ב: תמרי וכו׳ משלשלן.

אִשְׁתַּלְשֵׁל אתפ׳, 1) נאסר בכבלים to be chained | *gefesselt werden* תרג׳ איוב י״ב י״ז: דמוביל מרי מלכיא כד משתלשלין.

2) ירד to let oneself down | *sich herunterlassen* ירוש׳ תר׳ פ״ח מ״ה ע״ד: דהוא משתלשל.

שַׁלְשֶׁלֶת נ׳, שרשרת, כבל chain | *Kette* כלי׳ פי״ד מ״ג: שלשלת של משוחות.

שַׁלְשֶׁלֶת יוּחֲסִין אילן היחס, הסתעפות משפחה לדורותיה genealogical tree | *Stammbaum* ב״ר פע״א: בזה שלשלת יוחסין ובזה שלשלת יוחסין.

שלי״ת שלא תאמר; שלא תהא.

שמ׳ שמות.

ש״מ שמע מינה.

שֵׁם •— סוג של איסור title, class of a prohibition | *Rechtstitel, Klasse eines Verbotes* מכ׳ ד׳ ע״א: שלא השם המביאן לידי מכות מביאן לידי תשלומין.

שֵׁם הַמְּפוֹרָשׁ שם בן ארבע אותיות, שם הוי״ה the Tetragrammaton | *Tetragramm* יומא פ״ו מ״ב: כשהיו שומעים שם המפורש וכו׳.

שֵׁם לְוָוי כנוי surname | *Beiname* סוכה י״ג ע״א: כל שנשתנה שמו קודם מתן תורה ובאתה תורה והקפידה עליה בידוע שיש לו שם לווי.

בְּשֵׁם מפי איש, בהזכרת שמו | in the name of | *im Namen von* מגי' ט"ו ע"א: כל האומר דבר בשם אומרו וכו'.

כְּשֵׁם כמו | as well... (as) | *sowie, sowohl... (als)* בר' פ"ט מ"ה: חיב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה.

לְשֵׁם בשביל, בגין, למען | for the sake of | *zuliebe, um... wegen* גיט' כ"ד ע"ב: כתב רחמנא לה לשמה; ב"ר פכ"ה: לשם קרבנו נקרא.

מִשֵּׁם עי' בְּשֵׁם. פאה פ"ב מ"ד: ר' אליעזר ברבי צדוק אומר משמו.

שמ"א שמואל א'.

שֶׁמָּא 1) מה"ח, אולי, פן | perhaps | *vielleicht* אבות פ"ב מ"ה: אל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה.

2) ז', ספק | doubt | *Zweifel* כתי' י"ד ע"א: התם ברי הכא שמא.

שמא"נ שלוחי מצוה אינן נזוקין.

שמ"ב שמואל ב'.

שמב"כ של מה בכך.

שמב"נ שבע מצוות בני נח.

שמב"ע שכר מצוה בהאי עלמא.

שמ"ג שבעה מדורי גיהנם.

שַׁמְגַּז מין לחש | word in a magic formula | *Wort in einem Zauberspruch* שבת ס"ז ע"א: בשמגז מריגז.

שַׁמֵּד פיעל, אינס להמרת דת | to force to apostasy | *zum Abfall zwingen* ב"ר פפ"ב: ואם לאו הריני משמד אתכם.

נִשְׁתַּמֵּד נתפ', 1) נשמד, נכרת | to be destroyed | *vernichtet werden* ילק' ויק' תקנ"ה: דוא: נשתמד מעולם הזה ומעולם הבא.

2) המיר דתו | to apostatize | *abtrünnig werden* ירוש' סוכה פ"ה נ"ה ע"ג: מרים וכו' שנשתמדה.

שְׁמָד, שְׁמָדָא ז', רדיפת ישראל | religious persecution | *Religionsverfolgung* ירוש' קיד' פ"ד ס"ה ע"ד: שלש עשרה עיירות נשתקעו בכותים בימי שמד; ב"ר פע"ט: הוו טמירין במערתא שלש עשאה שנה ביומי דשמדא.

שְׁמַדּוֹן שם שד | name of a demon | *Name eines Dämons* ילק' בר' ס"א: שידא שמדון.

שמה"צ שחיטה מן הצואר.

שָׁמוּט ת', מארך | long and thin | *langgezogen* בכורות מ"ג ע"ב: צוארו שקוט ושמוט.

שָׁמוּטָא 1) ז', מין ארבה | a species of locusts | *eine Heuschreckenart* תרג' מל"א ח' ל"ז (חסיל): שמוטא.

2) זונה | strumpet | *Dirne* תרג' יח' כ"ג כ' (ותעגבה): ואתרעיאת למהוי שמוטא להון.

שמוי"ו שמיטות ויובלות.

שְׁמוֹנֶה -- **שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה** -- תפלת י"ח ברכות הנאמרות ג' פעמים בכל יום מימות החול | the eighteen benedictions of the daily prayer | *Achtzehngebet* בר' פ"ד מ"ד: רבן גמליאל אומר בכל יום מתפלל אדם שמונה עשרה.

שמו"ע שמונה עשרה.

שְׁמוּעַ ז', פשט, פשוטו של מקרא | the ordinary sense | *der einfache Wortsinn* ירוש' סנה' פ"י כ"ט ע"ב: מנשה כשמוע.

שְׁמוּעָא ז', מי שהביא שמועה, הלכה | reporter of a tradition | *Tradent* ירוש' בר' פ"ה ט' ע"ב: לאו בגין דאתון תרתיי שמועין.

שְׁמוּעָה -- קבלה, הלכה שנמסרה איש מפי איש | tradition, traditional decision | *überlieferte Halacha* עד' פ"ה מ"ז: אני עמדתי בשמועתי והם עמדו בשמועתן.

שְׁמַעְתָּא נ', 1) כנ"ל. ירוש' גיט' פ"ט נ' ע"א: שמועתא רובא ממתניתא.

2) בשורה, שמועה | report | *Nachricht* תרג' תה' קי"ב ז' (משמועה רעה): משמועתא בישא.

שמו"ר שמות רבה.

שְׁמוֹרֵת שם אשה a woman's name | *Frauen-name* תנח׳ ויק׳ ו׳: עד שהגיע לשמורת אשתו של נבוכדנצר.

שִׁמּוּשׁ ז׳, שירות service, attendance | *Dienst* אבות פ״ו מ״ו: שמוש חכמים.

שִׁמּוּשָׁא ז׳, עבודת הכקדש Temple service | *Tempeldienst* תרג׳ במ׳ ד׳ י״ב (כלי השרת): מני שמושא.

שמו״ת שנים מקרא ואחד תרגום.

שַׁמּוּתִי 1) מבית שמאי being a disciple of Shammai | *der Schule Schammais angehörig* נדה ז׳ ע״ב: דר׳ אליעזר שמותי היא.

2) עי׳ שְׁהַמִּתִּי. ירוש׳ פאה פ״ב י״ז ע״א: שמיתית.

שִׂמְחָה -- שִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה עי׳ שׁוֹאֵבָה. סוכה פ״ה מ״א: כל מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו.

שַׁמְחֲזַאי שם אחד הנפילים name of a fallen angel | *Name eines gefallenen Engels* נדה ס״א ע״א: סיחון ועוג בני אחיה בר שמחזאי הוו.

שִׁמֵּט פיעל, 1) עקר וניכש. עשה את הסבך קלוש to thin a thicket | *locker machen* ירוש׳ שבי׳ פ״ב ל״ג ע״ד: משמטין בקנים.

2) סחב to drag forth | *wegschleppen* פסיק״ר פי״ז: ומשמטים הבכורות וכו׳.

3) ביטל, ויתר to cancel | *annullieren* שבי׳ פ״י מ״א: שביעית משמטת את המלוה.

הִשְׁמִיט הפ׳ -- דלג ופסח to skip over, to omit | *auslassen, weglassen* ירוש׳ מגי׳ פ״א ע״א ע״ג: טעה והשמיט את השם.

הִשְׁתַּמֵּט התפ׳, נפל, נשר to slip off | *abgleiten* מדר׳הגי׳ י״ח י״א: טלפות סוסיהן משתמטות.

שְׁמַט, שְׁמֵט פעו״, 1) הוציא, עקר to detach | *herausreißen* תרג׳ יב״ע ויק׳ י״ד מ׳ (והלצו את האבנים): וישמטון ית אבניא.

2) עי׳ הִשְׁתַּמֵּט. תרג׳ יב״ע דב׳ י״ט ה׳ (ונשל הברזל): וישמוט פרזלא.

3) שבת בשנת השמיטה to observe the Sabbatical year | *das Sabbatjahr feiern* תרג׳ דהי״ב ל״ו כ״א (שבתה): שמטת.

שַׁמֵּט פַּעֵל, 1) עי׳ שִׁמֵּט 3. גיט׳ ל״ו ע״א: מדאורייתא משמטא וכו׳.

2) נתק to tear off | *abreißen* ב״ק קי״ז ע״א: שמטיה לקועיה מיניה.

אַשְׁמֵט אפ׳, עי׳ שַׁמֵּט 3. תרג׳ ויק׳ כ״ו ל״ד (תשבת הארץ): תשמט ארעא.

אִשְׁתַּמֵּט אתפ׳, 1) עי׳ הִשְׁתַּמֵּט. תרג׳ יב״ע ויק׳ כ״א י״ח (שרוע): דמשתמיט ירכיה.

2) השתדל לפטור את עצמו to get rid | *sich entziehen* ב״מ ג׳ ע״ב: בכוליה בעי דלודי והא דלא אודי אשתמוטי הוא דקא משתמיט מיניה.

שַׁמְטוּט עי׳ שַׁבְשׁוּשׁ. שהש״ר א׳ ט״ו: משמטוט ארץ ישראל וכו׳.

שְׁמִיטָה -- שְׁמִיטַּת הָאָרֶץ עי׳ שְׁמִיטַּת קַרְקַע. אבות פ״ה מ״ח: על שמיטת הארץ וכו׳.

שְׁמִיטַּת כְּסָפִים ביטול החובות בשנת השמיטה the cancelling of debts in the Sabbatical year | *Erlaß der Schulden in Sabbatjahr* גיט׳ ל״ו ע״א: שמיטת כספים.

שְׁמִיטַּת קַרְקַע איסור חריש וקציר בשנת השמיטה the rest of the soil in the Sabbatical year | *das Brachliegenlassen der Äcker im Sabbatjahre* מו״ק ב׳ ע״ב: שמיטת קרקע.

שְׁמִיטְתָא נ׳, השנה השביעית, שנת השמיטה the Sabbatical year | *Sabbatjahr* תרג׳ יב״ע דב׳ ט״ו ט׳ (שנת השמטה): שתא דשמיטתא.

שָׁמֵין ז׳, שם מטבע a coin | *eine Münze* קיד׳ י״ב ע״א: שתי פרוטות לשמין.

שְׁמֵינוּנִית עי׳ שַׁמְנוּנִית. ירוש׳ ביצה פ״ג ס״ב ע״ב: כדי להעביר שמינונית שעליה.

שְׁמִינִית — החלק השמיני, אחד אחוז משמונה one eighth | *Achtel* ירוש' פס' פ"י ל"ז ע"ג: חצי שמינית.

שְׁמִיעָא, שְׁמִיעָה נ', פעולת השומע ומקשיב hearing | *das Hören* תרג' יב"ע דב' ל"ב א': יהב שמיעא לשמיא; ר"ה כ"ה ע"ב: לא תהא שמיעה גדולה מראייה.

שְׁמִירָה נ', 1) פעולת השומר ומשגיח watching, guarding | *das Aufbewahren, Überwachen* ב"ק פ"א מ"ב: כל שחבתי בשמירתו.
2) שם אשה a woman's name | *Frauenname* ויק"ר פי"ט: אשת נבוכדנצר וכו' שמירה שמה.

שְׁמִירוֹן תהי"ם, היום to -day | *heute* ירוש' כת' פ"ו כ"ו ע"ג: שמירון.

שְׁמִירַעַם שם אשה a woman's name | *Frauenname* ויק"ר פי"ט: אשת נבוכדנצר וכו' שמירעם שמה.

שַׁמְכָּא ז', בצל onion | *Zwiebel* סנה' ק"ט ע"ב: תומי או שמכי.

שַׁמְלַאי, שַׁמְלַיי שם אמוראים name of an Amoraim | *Name von Amoräern* מכות כ"ג ע"ב: דרש ר' שמלאי וכו'; ירוש' תענ' פ"ב ס"ח ע"ד: שמליי.

שַׁמָּם ז', משוגע, מוכה שממון demented | *Verrückter* שהשי"ר ד' ז': לא היו בהן וכו' לא שוטין ולא שממין.

שַׁמֵּן פיעל, 1) הוסיף שמן לדבר to oil | *Öl beimischen* מנח' כ"ג ע"א: קומץ ששמנו וכו'.
2) העריך, אמד to estimate | *abschätzen* ב"ב פ"ז מ"ד: משמנין ביניהן.

(שמן) אִשְׁתַּמֵּן אתפ', השמין, נעשה שמן to grow fat | *fett werden* ב"ר פכ"ח: ז"ל ואשתמן.

שֶׁמֶן — שֶׁמֶן אֱגוֹזִים שמן שמוציאים מאגוזים nut-oil | *Nussöl* שבת פ"ב מ"ב: שמן אגוזים.

שֶׁמֶן דָּגִים שמנונית שבקרבי דגים fish-oil | *Fischtran* שבת פ"ב מ"ב: שמן דגים.

שֶׁמֶן קִיק שמן שמוציאים מעץ הקיק castor-oil | *Rizinusöl* שבת פ"ב מ"א: שמן קיק.

שֶׁמֶן שְׂרֵפָה שמן תרומה שנטמא וטעון שריפה oil of T'rumoh which is condemned to be burnt on account of contamination | *Öl der Teruma, das unrein wurde und daher verbrannt werden mußte* שבת פ"ב מ"א: שמן שרפה.

שַׁמָּן שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* מג' ב' ע"א: ר' שמן בר אבא.

שַׁמְנוּנִית, שַׁמְנוּנִיתָא נ', שמן, טבע הדבר השמן fat, fatty substance | *Fett, Fettigkeit* ירוש' פס' פ"ב כ"ט ע"ג: בשיש בהן שמנונית; חול' קי"א ע"א: משום שמנוניתא.

שְׁמַע פ"י, 1) שמע והקשיב to hear | *hören* שבת מ"ו ע"ב: שמעינן ליה לר"ש וכו'.
2) הבין to understand | *verstehen* ע"ז ע"ב ע"א: מהא ליכא למשמע מינה.

שַׁמַּע פעל, שרת to wait on | *bedienen* בר' מ"א ע"ב: נשמעינך.

אַשְׁמַע אפ', 1) השמיע to cause to hear | *hören lassen* תרג' ישי' נ"ב ז' (משמיע שלום): משמע שלם.
2) הורה, הודיע to give to understand | *belehren* בר' ב' ע"א: קא משמע לן וכו'.

אִשְׁתְּמַע אתפ', 1) נשמע to be heard | *gehört werden* ר"ה כ"ז ע"א: תרתי קלי מחד גברא לא משתמעי מתרי גברא משתמעי.
2) נכנע to surrender | *sich unterwerfen* תרג' ירי' ל"ז י"ד (אינני נופל על הכשדים): לית אנא משתמע לכסדאי.

שְׁמַע ע' קְרִיאַת שְׁמַע. בר' פ"א מ"א: מאימתי קורין את שמע וכו'.

שַׁמָּעָא ז', משרת, שמש servant | *Diener* בר' ס"ב ע"ב: אמר ליה ר' זירא לשמעיה.

שְׁמַעְתָּא, שְׁמַעְתְּתָא נ', הלכה מקובלת traditional law | *überlieferte Halacha* סוטה

כ״א ע״א: סלקא ליה שמעתתא; בר׳ ו׳ ע״ב: אגרא דשמעתתא סברא.

שמר פיעל — סינן במשמרת to filter | *durch-seihen* ירושי׳ שבת פ״כ י״ז ע״ג: המשמר יין למטן ושמרים מלמעלן.

שמראי, שמריי ת׳, בן עיר שומרון, כותי Samaritan | *Samaritaner* ב״ר פצ״ר: חמא חד שמראי שם פל״ב: וחמתיה חד שמריי.

שמרקעים ז״ר, מיני כמהין ופטריות truffles | *Trüffel* עוקצי׳ פ״ג מ״ב: שמרקעים ופטריות.

שמש פיעל, 1) שרת to wait upon | *bedienen* אבות פ״א מ״ג: כעבדים המשמשין את הרב.

2) כלא תפקיד to officiate | *amtieren* יומא פ״ז מ״ה: כהן גדול משמש בשמונה בגדים וכו׳.

3) יצק מים על ידי תלמידי חכמים to attend upon scholars | *bei Gelehrten assistieren* בר׳ מ״ז ע״ב: אפילו קרא ושנה ולא שמש תלמידי חכמים הרי זה עם הארץ.

4) עי׳ שמש מטתו. בכורות ח׳ ע״א: שלשה משמשין פנים כנגד פנים וכו׳.

שמש מטתו, שמשה את ביתה נזקקו איש ואשה זל״ז to perform the marital duty | *den Beischlaf ausüben* נדה י״ז ע״א: המשמש מטתו לאור הנר הרי זה מגונה; כקוא׳ פ״ח מ״ד: האשה ששמשה ביתה וירדה וטבלה וכו׳.

השתמש התפ׳, הפיק תועלת מדבר to make use of | *benutzen, sich bedienen* סנה׳ מ״ח ע״ב: נשתמש בהן קודש אסור להשתמש בהן חול.

שמש ז׳, 1) משרת servant | *Diener* פס׳ פ״ז מי״ג: וכשהשמש עומד למזוג וכו׳.

2) אבר הזכרות membrum virile | *männliches Glied* נדה י״א ע״ב: בתולה שרמיה טהורין וכו׳ כאן ששמשה דאימר שמש עכרן.

שמשא ז׳, 1) חמה, שמש sun | *Sonne* ב״ר פס״ח: אתא שמשא וכו׳.

2) קדחת fever | *Fieber* גיט׳ ס״ז ע״ב: שמשא בת יומא.

שמשום עי׳ שומשום. טבול יום פ״א מ״ה: הקצ־ והשמשום וכו׳.

שמשין, שמשמין ז׳, דלקת inflammation | *Entzündung* אסת״ר ב׳ א׳: שמשין דעינין; ויק״ר פי״ב: שמשמין דעיינין.

שמת פעל, החרים ונידה to excommunicate | *in den Bann tun* מו״ק ט״ז ע״א: מנלן דמשמתינן.

שמתא ז׳, 1) נידוי וחרם ban | *Bann* מו״ק י״ז ע״א: ליהוי האי גברא בשמתא.

2) דבר מוחרם accursed object | *verbanntes Gut* תרג׳ יב״ע דב׳ י״ג י״ח (מאומה מן החרם): מדעם דשמתא.

שמתי עי׳ שמותי. ירושי׳ ביצה פ״א ס׳ ע״ג: ור׳ ליעזר לאו שמתי הוא.

שמתי עי׳ שחמתי. ירושי׳ מעש״ש פ״ד נ״ד ע״ד: כן השמתית על האגרו.

שנ׳ שנאמר.

שן — **שן של זהב** שן מלאכותית עשויה זהב gold tooth | *Goldzahn* שבת פ״ו מ״ה: ושן של זהב.

שן דהלב שן התינוק milk-tooth | *Milchzahn* קיד׳ כ״ד ע״ב: דאי כתב רחמנא שן הוה אמינא אפילו שן דהלב.

שן תותבת שן מלאכותית an artificial tooth | *künstlicher Zahn* שבת פ״ו מ״ה: שן תותבת ושן זהב.

שנא פעויי עי׳ שני 2. יבי כ״א ע״ב: לא שנא.

שנאה — **שנאת הבריות** שנאה לבני אדם misanthropy | *Menschenhaß* אבות פ״ב מי״א: שנאת הבריות.

שנאת חנם שאינה תלויה בדבר, שנאה סתם hostility without cause | *grundloser Haß* שבת ל״ב ע״ב: שנאת חנם.

שנאותא נ׳, שונא, איוב enemy | *Feind* שבוע׳ ל״ה ע״ג: שנאותיה מאי נינהו וכו׳.

שנבב״ש שנכפל בו כי טוב.

שָׁנָה ·– למד, לימד to study; to teach | *lernen, studieren: lehren* מג״ י כ״ח ע״ב: כל השונה הלכות מובטח לו שהוא בן עולם הבא; יב׳ ק״ח ע״ב: מי ששנה״ו לא שנה זו.

נִשְׁנָה נפ׳·– נלמד to be taught | *gelehrt worden sein* ב״ק צ״ד ע״ב: בימי רבי נשנית משנה זו.

הִשְׁנָה הפ׳, לימד to teach | *lehren* איב״ר א׳ ו׳: השניני פרק וכו׳.

שִׁנָּה פיעל, ·– כפל to repeat | *wiederholen* במ״ר פ״ד: לא יצאת אותה שנה ולא שינתה ולא שילשה.

שֶׁנּוּ נ׳, תהפוכה, דבר משונה perverseness | *Verkehrtheit* תרג׳ ירי׳ כ״ג י״ד (שערורה): שנו.

שִׁנּוּן ז׳, חזרה על דברים לשם שמירתם בזכרון memorizing | *das Einschärfen* ספרי ואתחנן ל״ד: אלו בשנון ואין קדש בשנון.

שְׁנוּנִית נ׳, 1) עי׳ שְׁלוּלִית. ירוש׳ ב״ק פ״ו ד׳ ע״ב: המציל מן הגיים מן הדליקה משנונית הים וכו׳.

2) מין צמח a species of cassia | *eine Art Kassie* תוס׳ טבול יום א׳ ב׳: התבלין והשנונית.

שְׁנֵי פעוי, 1) חזר, כפל to repeat | *wiederholen* סנה׳ כ״ט ע״א: ולמה לי למישני בסיני.

2) היה משונה, שונה to be different | *anders sein* יב׳ כ״א ע״ב: או דילמא לא שנא.

שַׁנֵּי פעל, 1) שינה והחליף to change | *ändern* תעני׳ כ״ד ע״ב: שני דוכתיך.

2) השיב to reply | *antworten* פס׳ כ׳ ע״ב: ומשני שאני התם וכו׳.

אַשְׁנֵי אפ׳, שינה והחליף to change | *ändern* תרג׳ תה׳ פ״ט מ׳ (נארתה ברית): אשניתא קיים.

אִשְׁתַּנֵּי אתפ׳, נשתנה ונתחלף to be changed | *sich ändern* סנה׳ ע״א ע״ב: הואיל ואשתני אשתני.

שֵׁנִי ·– קורבת משפחה ממדרגה שניה relationship in the second degree | *Verwandschaft zweiten Grades* סנה׳ כ״ח ע״א: שני בשני תנן.

שֵׁנִי לְטוּמְאָה מדרגה שניה של טומאה ע״י מגע באב הטומאה the second degree of uncleanness an object made unclean through contact with uncleanness | *zweiter Grad der Unreinheit (entstanden durch die Berührung eines unreinen Gegenstandes)* ידי׳ פ״ג מ״ב: כל הפוסל את התרומה מטמא את הידים להיות שניות.

שְׁנִיָּה מדרגה שניה של אסור ערוה incest of second degree | *zweiter Grad des Eheverbotes* יב׳ כ״ב ע״ב: אמו ערוה אם אמו שניה.

שְׁנִיגוֹר עי׳ סָנֵיגוֹר. ירוש׳ סוכה פ״ג נ״ג ע״ג: או לו לזה שנעשה שניגורו קטיגורו.

שְׁנַיִם ·– **שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם** קריאת פרשת השבוע פעמים בגוף המקרא ופעם אחת בתרגום ארמי reading the Scriptural portion of the week twice and the Targum once | *das Lesen des Wochenabschnittes des Pentateuchs zweimal im hebräischen Original und einmal in aramätscher Übersetzung* בר׳ ח׳ ע״א: שנים מקרא ואחד תרגום.

שניצן עי׳ שֶׁנֶץ. מקוא׳ פ״י מ״ד: שניצן של סנדל.

שְׁנַן פ״י, שַׁנֵּן פַּעֵל, לימש וחידד to sharpen | *schärfen* תרג׳ יב״ע בר׳ ג׳ כ״ד (החרב): חרבא שנינא; תרג׳ ירי׳ נ״א י״א (הברו החצים): שנינו גירריא.

אִשְׁתַּנַּן אתפ׳, נלטש והוחד to be sharpened | *geschärft werden* תרג׳ יח׳ כ״א ט״ו (הוחדה): אשתנינת.

שֶׁנֶן ז׳, צוק סלע cliff | *Felsenspitze, Klippe* אהלי׳ פ״ח כ״ב: והסלעים וכו׳ והשננים.

שְׁנָנָא, שְׁנָנָה עי׳ שִׁינָנָא 2. תרג׳ שופ׳ ג׳ כ״ב (הלהב): שיננא; סנה׳ פ״ב ע״ב: שלף שננה וכו׳.

שְׁנַץ פ״י, הדק to squeeze in, to lace | *zusammendrücken, -schnüren* ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״ד: דהוא שנץ גרמיה דהיא נחתא לה.

שָׁנָץ עי' שָׁצָת. תוס' שבי' ד' ט': עיירות האסורות בתחום צור שנץ וכו'.

שָׁנָץ, שִׁנְצָא ז', רצועה lace | *Riemen* כלי' פכ"ו מ"א: כיס של שנצות; יב' ק"ב ע"א: סנדל דאית ליה שנצין.

שִׁנֵּק פיעל, חינק to strangle | *würgen* פסיק"ר פל"ג: ומשנקין את רוחך בעול.

הִשְׁתַּנֵּק התפ', נחנק to be strangled | *ersticken* פסיק' זוטרתא חוקת רמ"ד: ולא היינו משתנקין בצמא.

שְׁנָתוֹת נ"ר, חריצים teeth-like marks | *Kerben* מנ' פ"ז ע"ב: שנתות היו בהין ע"כ לפר ע"כ לאיל.

ש"ס שתא סדרי.

שִׁסָּה פיעל, גירה to set on (a dog) | *aufreizen, hetzen* סנה' ע"ו ע"ב: שיסה בו את הכלב.

שִׁסּוּעַ ז', פקיעה וקריעה rending | *das Zerreißen* זבח' ס"ה ע"ב: אין שסוע אלא ביד.

שַׁסֵּי פַּעל, עי' שִׁסָּה. ב"ק כ"ד ע"ב: דמשסי ליה.

אִשְׁתַּסֵּי אתפ', הוסת to be set on | *aufgehetzt werden* ב"ק כ"ד ע"ב: דמשסו ליה ומשתסי.

ש"ע שמונה עשרה; שמיני עצרת.

שִׁעְבֵּד פ"י, 1) הכניע וכבש to subjugate | *unterjochen* ב"ר פמ"ד: ידוע שאני משעבדן.

2) משכן והעבים קרקע to mortgage | *hypothekarisch belasten* ב"מ י"ד ע"ב: נכסים משועבדים.

הִשְׁתַּעְבֵּד התפ', נכנע ונכבש to be subjugated | *unterworfen sein* שבת פ"ח ע"ב: לפרעה השתעבדתם וכו'.

שִׁעְבּוּד ז', 1) כיבוש ושלטון subjection, oppression | *Unterjochung* בר' י"ג ע"א: שעבוד מלכיות.

2) משכון ואפותיקי hypotecary obligation | *Belastung mit Hypothek, Sicherheit* ב"מ ד' ע"ב: שעבוד קרקעות.

שַׁעְבְּזֵי ז"ר, אשכים testicles | *Hoden* תרג' יב"ע בר' ל"ט א': ויבישו שעבזוי.

שָׁעָה נ' — 1) החלק הכ"ד מיום ולילה hour | *Stunde* כלי' פי"ב מ"ד: אבן השעות.

2) זמן time | *Zeit* בר' ז' ע"ב: השעה משחקת לו.

שָׁעָה קַלָּה זמן קצר a short time | *kurze Weile* שמו"ר פי"ט: לשעה קלה.

בְּשָׁעָה בזמן as, when | *als, während* כת' ק"ד ע"א: שהצדיק וכו' בשעת פטירתו.

בְּשַׁעְתּוֹ בזמנו in its time | *seinerzeit* ב"מ פ"ו מ"א: כסעודת שלמה בשעתו.

מִשָּׁעָה מאותו זמן ואילך from the time | *von der Zeit an* בר' פ"א מ"א: מאימתי וכו' משעה שהכהנים וכו'.

הוֹרָאַת שָׁעָה הלכה זמנית, עראית a temporary legislation | *zeitweilige Bestimmung* יומא ס"ט ע"ב: הוראת שעה.

שעה"פ שעבר עליו הפסח.

שַׁעֲוָא, שַׁעֲוָה נ', דונג wax | *Wachs* תרג' תה' ס"ח ג' (דונג): היך שעוא; שבת פ"ב מ"א: אין מדליקין וכו' ולא בשעוה.

שְׁעוֹלָא ז', 1) כף היד hollow of the hand | *die hohle Hand* תרג' יש' מ' י"ב: כטיפא בשעולא.

2) כף הרגל hollow of the sole | *die flache Fußsohle* תרג' מל"א כ' י': בשעולי פרסת רגלי.

שְׁעוּעִים, שְׁעוּעִית נ', מין פולים climbing bean | *Stangenbohne* כלא' פ"א מ"א: פול הלבן והשעועית (בהוצ' אחרות: שעועים).

שְׁעוֹר ז', 1) עי' שִׁיעוּר. חלה פ"ד מ"ח: שתי חלות וכו' של אור יש לה שעור ושל כהן אין לה שעור.

2) רבית interest | *Zins* תרג' ירוש' ויק' כ"ה ל"ז (בנשך): בשעורין.

שְׁעוֹרִים שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* מו"ק כ"א ע"א: רב שעורים אחוה דרבא וכו'.

שַׁעַטְנֵ״ז ג״ץ שבע אותיות המעוטרות בתגין בספר תורה the seven letters which require crownlets in the Pentateuch scrolls | *die sieben Buchstaben, die in der Thorarolle mit Krönchen versehen werden* מנ׳ כ״ט ע״ב: שבע אותיות צריכות שלשה זיונין ואלו הן שעטנ״ז ג״ץ.

שְׁעֵי פ״י, ציפה to cover, to daub | *überziehen* ב״ב ד׳ ע״א: סבר למשעיין בדהבא.

אִשְׁתְּעֵי אתפ׳, סח, סיפר to tell | *erzählen* ב״ב ע״ג ע״א: אשתעו לי נחותי ימא.

שַׁעְיוּת ע׳ שְׁעִיעוּתָא. תרג׳ ישׁ׳ ב״ז ו׳ (בחלקי): בשעיות וכו׳.

שַׁעְיָא ע׳ שַׁעֲמוּמִית. תוס׳ צוק׳ ב״ב ד׳ ה׳: נכפית היא שעייא היא.

שְׁעִיעַ ת׳, חלק smooth | *glatt* תרג׳ בר׳ כ״ז י״א (איש חלק): גבר שעיע.

שְׁעִיעוּתָא נ׳, חלקלקות smoothness | *Glätte* תרג׳ מש׳ ו׳ כ״ד (חלקת לשונה): שעיעותא דלישנא.

שְׁעִיף ז׳, שרף הנוטף מאילנות gum, balm | *Harz, Balsam* תרג׳ יח׳ כ״ז י״ז (צרי): שעיף.

שְׁעִיתָא ע׳ שַׁעֲוָא. תרג׳ מיכה א׳ ד׳ (כדונג מפני האש): כשעיתא מן קדם נורא.

שַׁעַם ז׳, מין צמח osier | *Korbweide* סוכה כ׳ ע״ב: הוצלות של שעם.

שַׁעֲמוּם ז׳, 1) תמהון לב, שגעון dullness | *Geistesverwirrung* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ח ל״ז (לשמה): לשעמום.

2) חסר דעה idiot | *Idiot* סוטה כ״ד ע״ב: אשת שעמום.

שַׁעֲמוּמִית נ׳, אשה חסר דעה a dull-minded woman | *Idiotin* תוס׳ צוק׳ כת׳ ז׳ י״: שוטה היא שעמומית היא.

שַׁעֲמוּמִיתָא נ׳, תמהון לבב stupefaction | *Stumpfsinn* נדר׳ פ״א ע״א: מייתי לידי שעמומיתא.

(שעמם) נִשְׁתַּעֲמֵם נתפ׳, נתבלבל to be stupefied | *verwirrt werden* במ״ר פ״י: יצא כל דעתו נשתעממו כל הבליות.

שַׁעֲמֵם פ״י, בלבל to make dull | *verwirren* תרג׳ ירוש׳ שמ׳ י״ד כ״ד (ויהם את מחנה מצרים): ושעמם ית משיריתהון.

אִשְׁתַּעֲמֵם אתפ׳, ע׳ נִשְׁתַּעֲמֵם. תרג׳ אס׳ ז׳ ו׳ (והמן נבעת): והמן אשתעמם.

שַׁעֲמְמוּתָא ע׳ שַׁעֲמוּמִיתָא. תרג׳ זכ׳ יב׳ ד׳ (בתמהון): בשעממותא.

שְׁעַן, שַׁעֲנֵן פ״י, נענע to shake | *schütteln* תרג׳ ישׁ׳ נ״ה י״ב (ימחאו כף): ישענון בענפיהון; מדרש הגדול הוצ׳ שפטר בר׳ ב׳ כ״ב: ואחז בידו שרביט של הדם והיה משענן בו.

שְׁעַע פעו״י, 1) החליק to smooth | *glätten* תרג׳ יח׳ י״ג י״: ושעע ליה טין וכו׳.

2) היה חלק to be smooth | *glatt sein* תרג׳ איכה ד׳ ז׳ (צחו מחלב): שעעו יתיר מן חלבא.

אִתְּשַׁע אתפ׳, ניטוח to be pasted | *bestrichen werden* תרג׳ ויק׳ י״ד מ״ח: בתר דאתשע.

שְׁעַף ז׳, מין בושם balm | *Balsam* תרג׳ בר׳ מ״ג י״א (נכאת): שעף.

שְׁעַר פיעל, 1) אמד והעריך to estimate, to measure | *abschätzen, messen* חול׳ פ״ז מ״ד: כיצד משערין אותה.

2) שמר על השער to keep the gate | *das Tor bewachen* ערכ׳ י״א ע״ב: ששיער בשל חבירו.

הִשְׁתַּעֵר התפ׳, נערך ונאמד to be estimated | *abgeschätzt werden* עוקצ׳ פ״ב מ״ח: משתערין בכמות שהן.

(שער) הִשְׂעִיר הפ׳, היה שעיר, בעל שערות מרובות to be hairy | *haarig sein* חול׳ מ״ד ע״א: עד כדי שישעיר.

שַׁעַר ז׳ — מקח הקבוע בשוק market price | *Marktpreis* ב״מ פ״ה מ״ז: אין פוסקין על הפירות עד שיצא השער.

שַׁעֲרָא ז׳, 1) כנ״ל. רות רבה פתיחתא: שעריהון דפוריא.

2) נשך, רבית *Zins* | precent, interest תרג׳ יב״ע ויק׳ כ״ה ל״ו (בנשך): בשערין.

שַׂעֲרָנַיִין ת׳, שעיר, בעל שערות הרבה | hairy *haarig* תרג׳ יב״ע בר׳ כ״ז כ״ג (שעירות): שערניין.

שַׁעְשַׁעְתָּא נ׳, חלקלקות *Glätte* | smoothness תרג׳ ירושי בר׳ ל״ג ד׳: ונשק יתיה עשיו על שעשעת צווריה.

ש״פ שוה פרוטה.

שַׁף וִיתִיב [שַׁפִּיתִיב] שם מקום בבבל name of a place in Babylonia | *Ort in Babylonien* מגי׳ כ״ט ע״א: ביכנישתא דשף ויתיב.

שָׁפָא פ״י, ע׳ **שָׁפָה** 1. תוס׳ צוק׳ ב״מ ג׳ כ״ה: היה שופא יין לחמרין נותנין לו שמרי אותו יין.

שֶׁפָא ז׳, מנוחה *Ruhe* | rest מכות י״א ע״ב: עאל איבריה לשפא.

שֶׁפָא ז׳, נדבך אבנים *Steinlage* | layer of stones ב״ב ה׳ ע״ב: כל שפא ושפא וכו׳.

שַׁפַּאי ע׳, **שַׁפַּיי**. אסת״ר ב׳ א׳: שפאין שנאון.

שְׁפָאִין ז״ר, 1) נסורת *Holzabfälle* | chips ע״ז מ״ט ע״ב: שיפה לצורכה וכו׳ אותן שפאין מה תהא עליהן.

2) חלקי שדה הנתוקים משאר השדה discon- nected strips of a field | *zusammenhang- lose Teile eines Feldes* גיט׳ ב׳ ע״א: שפאי עידית.

שפ״ד שפיכות דמים.

שָׁפַד פיעל, דקר *aufspießen* | to pierce סנה׳ מ״א ע״א: שפדו בייחור של תאנה.

שָׁפָה פ״י, 1) מזג, מכר יין *Wein* | to sell wine *ausschenken* ב״מ ס׳ ע״א: השופה יין לחבירו.

2) נח *ruhen* | to be quiet נדה פ״ד מ״ד: ושפתה מן הצער.

שִׁפָּה פיעל, החליק *glätten* | to plane ירושי ערלה פ״א ס׳ ע״ג: במשפה לסייג.

הִשְׁתַּפָּה התפ׳, הבריא *geistig* | to become sane *gesunden* ב״ק פ״ד מ״ד: נשתפה השוטה.

שְׁפוּד, שְׁפוּדָא ז׳, מקל שצולים עליו בשר *Bratspieß* | spit פס׳ ע״ד ע״א: שפוד של עץ וכו׳ שפוד של מתכת; שם ע״ב: שפדיה בשפודא.

שָׁפוּי ת׳, 1) נדכא *zerknirscht* | contrite תוס׳ חג׳ ב׳ ט׳: עניו ושפוי.

2) חלק *glatt* | smooth קהל״ר י״ב י״ד: שני שבילים אחד שפוי ואחד מלא קוצים וצרורות.

3) מיושב *geistig gesund* | same ערכ׳ י״ז ע״ב: שפוי ונשתטה.

שְׁפוֹיְיתָא נ׳, שלום *Frieden* | peace תרג׳ ירוש׳ בר׳ ג׳ ט״ו: יעתודין אינון למעבד שפוייתא.

שְׁפוֹכָאָה ז׳, מוזג *Weinküfer* | wine cooper ע״ז ע״ב ע״ב: אמר להו רבא להנהו שפוכאי כי שפכיתו חמרא וכו׳.

שְׁפוּלִים ע׳ **שִׁיפוּלִים**. שבת צ״ח ע״ב: למה משכן דומה לאשה שמהלכת בשוק ושפוליה מחלכין אחריה.

שְׁפוֹפֶרֶת נ׳, *Rohr* | tube עיר׳ מ״ג ע״ב: שפופרת היתה לו לרבן גמליאל שהיה מביט וצופה בה אלפים אמה ביבשה וכנגדה אלפים בים.

שְׁפוֹפֶרֶת שֶׁל בֵּיצָה קליפה ריקה של ביצה egg- shell | *leere Eischale* שבת כ״ט ע״ב: שפופרת של ביצה.

שִׁפְחָה.— שִׁפְחָה חֲרוּפָה נחרפת ומיועדה לאיש a handmaid designated to become the wife of one selected by her master | *eine Magd, die (vom Herrn) für einen Mann bestimmt ist* גיט׳ כ״ג ע״א: איזו היא שפחה חרופה וכו׳.

שִׁפְחוּת נ׳, מצב השפחה status of a hand- maid | *Magdstellung* ירושי קיד׳ פ״א כ״ט ע״ג: כשם שאינו מוכרה לשפחות אחר אישות אף לא שפחות אחר שפחות.

שָׁפֵי פ״י, 1) שבר ודיכא *zermalmen* | to crush תרג׳ תה׳ נ״ו ג׳: שפיין גרמי מעיקי.

2) החליק *glätten* | to smooth יב׳ ע״ה ע״ב: שפייה.

3) מרח to paste over | *bestreichen* סנה׳ קי״ם ע״ב: שפיוה דובשא.

4) שפך, מזג to pour | *gießen* שבת קכ״ם ע״א: דילמא שפי ליה אומנא.

שַׁפֵּי פָּעֵל, 1) ע׳ שְׁפֵי 1. תרג׳ תה׳ פ״ט י״א (אתה דכאת): את שפיתא.

2) ע׳ שְׁפֵי 2. ב״ב ג׳ ע״א: אבני דלא משפיא.

3) השקיט to pacify | *beruhigen* גיט׳ ע״ג ע״א: זיל שפי ליה.

שְׁפִיוּתָא ע׳ שְׁפוּיְיתָא. תרג׳ יב״ע בר׳ ג׳ ט״ו: ועתידין אינון למעבד שפיותא.

שְׁפִיטָה נ׳, הוצאת דין ומשפט judging | *das Richten* סנה׳ ג׳ ע״ב: משעת שפיטת העדה.

שַׁפְּיי ז׳, מוזג יין wine merchant | *Weinschenker* ירוש׳ דמ׳ פ״ה כ״ד ע״ד: באילין שפייא אורחא מפנתון אילין לגוא אילין.

שְׁפִיכָא ז׳, צנור, מרזב gutter | *Rinne* ב״ב ג׳ ע״ב: עד דמתקין ליה שפיכי.

שְׁפִיכָה שְׁפִיכוּת נ׳, פעולת השופך pouring out | *das Gießen* טבול יום פ״ד מ״ז: מן השבר וכן השפיכה; מכש׳ פ״ב מ״ג: מי שפיכות.

שְׁפִיכוּת דָּמִים רציחה shedding of blood, murder | *Blutvergießen, Mord* סנה׳ נ״ז ע״ב: שפיכות דמים.

שְׁפִיכוּתָא ע׳ שְׁפִיכָה. ב״ב כ״ה ע״ב: בשפיכותא וכו׳.

שַׁפִּיר 1) ת׳, יפה handsome | *schön* קיד׳ ל״א ע״ב: גברא דשפיר כוותך.

2) תה״פ, היטב, נכון right, well | *gut, richtig* ר״ה כ״ו ע״א: שפיר קאמר.

שָׁפִיר, שְׁפִירָא ז׳, העור שבו שרוי העובר במעי האם (sac of the) foetus | *Hautblase des Embryos* נדה פ״ג מ״ג: המפלת שפיר מלא מים וכו׳; שם כ״ה ע״ב: ההוא שפירא דאתאי וכו׳.

שְׁפִירוּתָא נ׳, שמחה cheerfulness | *Fröhlichkeit* תרג׳ דב׳ כ״ח מ״ז: ובשפירות לבא.

שְׁפִיתָה נ׳, הצגת הקדרה על הכירה placing over the fire | *das Aufsetzen auf den Herd* כלי׳ פ״ה מ״ט: כור שיש בו בית שפיתה.

2) מקום שימת הקדרה בכירה the place where the pot is placed over the fire | *Stelle des Topfes auf dem Herd* שם שם מ״ה: מכנגד שפיתת הקדרה ולפנים.

שַׁפְכָא ע׳ שְׁפִיכָא. ב״ב ו׳ ע״א: אחזיק לנטפי אחזיק לשפכי.

שַׁפְכּוֹנִי ז׳, מין זית a species of olives | *eine Olivenart* פאה פ״ז מ״א: שפכוני או בישני.

שִׁפְכוּתָא נ׳, שפך pouring forth | *Ergießung* תרג׳ יב״ע במ׳ כ״א ט״ו (אשד הנחלים): שפכות נחליא.

שָׁפֵל ·– **נִשְׁפַּל** נפ׳, נעשה שפל to be lowered | *erniedrigt werden* פסיק״ר פ״י: שחו ונשפלו.

נִשְׁתַּפֵּל נתפ׳, נרפה, נתעצל to be lazy | *nachlässig sein* ויק״ר פ״ט: על ידי שהאדם הזה משתפל לקנח גופו כראוי.

שְׁפַל פ״י, 1) ירד to go down | *heruntergehen* בר׳ י׳ ע״א: שפיל לסיפיה דקרא.

2) הרכין את ראשו to bend one's head | *den Kopf beugen* מגי׳ י״ד ע״ב: שפול ואזיל בר אווזא.

אַשְׁפֵּל אפ׳, השפיל, הוריד to lower | *erniedrigen* תרג׳ ירוש׳ ויק׳ י׳ כ׳: דאשפל משה גרמיה.

אִשְׁתַּפֵּל אתפ׳, כרע ברך to humble oneself | *sich bücken* תרג׳ ש״א ב׳ ל״ו (להשתחוות לו): לאשתפלא ליה.

שָׁפָל ·– נרפה indolent | *nachlässig* פס׳ נ׳ ע״ב: יש שפל ונשכר שפל ומפסיד.

שְׁפַל בֶּרֶךְ עניו וצנוע humble | *demütig* תעני׳ ט״ז ע״א: שפל ברך.

שִׁפְלוּת ·– רוח נמוכה, ענוות humility | *Demut* במ״ר פ״ד: שהיה נוהג בשפלות לפני המקום.

שִׁפְלוּתָא כנ״ל. תרג׳ ירי׳ מ״ט כ״ד: (ורטט החזיקה) שפלותא אחדתינין.

שַׁפְנִינָא ז׳, מין יונה turtle-dove | *Turteltaube* תרג׳ ויק׳ י״ב ו׳ (ובן יונה או תור): בר יונה או שפנינא.

שָׁפַע פעוי׳, 1) היה חלק to be smooth | *glatt sein* ב״ר פי״ד: קורה שופעת.
2) נטע אהלי׳ פ״ז מ״ב: to incline | *(sich) neigen* אהל שהוא שופע וכו׳.
3) נזל בשפע to discharge, to pour out | *reichlich ausströmen* נדה ס״ג ע״ב: שופעת דם.

הִשְׁפִּיעַ הפ׳, 1) עשה באלכסון ובשיפוע to make slanting | *schräg machen* עיר׳ מ״ג ע״ב: משפיעו ועולה משפיעו ויורד.
2) נתן לרוב, בשפע to give in abundance | *in Überfsuss geben* בר׳ ל״ב ע״א: בשביל כסף וזהב שהשפעתי להם עשו את העגל.
3) הוסיף המוכר יתר על המדה to give over-measure | *Zugabe machen (bei Maß u. Gewicht)* תוס׳ ב״ב ה׳ ג׳: מקום שנהגו להשפיע ישפיע.

הִשְׁתַּפֵּעַ התפ׳, היה נטוי ומשופע to slant | *sich seitlich neigen* ירוש׳ עיר׳ פ״י כ״ו ע״ב: במשתפע עשרה טפחים.

שִׁפְעָה נ׳ — החלקה והקצעה planing | *das Glätten* בר׳ פמ״א: שפעת קורות וכו׳.

שִׁפֵּץ פיעל, תיקן בדק הבית וכדומה to repair | *reparieren* כת׳ ק״ג ע״א: שיפצה מאי וכו׳.

שָׁפַר — נִשְׁפַּר נפ׳, נתקשט to be adorned | *sich schmücken* ירוש׳ שבת פ״י י״ב ע״ד: העושה פסיקא לישפר.

שִׁפֵּר פיעל, הידר וקישט to make good-looking | *verschönen* סוטה י״א ע״ב: שפרה שמשפרת את הילד.

שְׁפַר פ״ע, היה יפה, to be pleasing | *schön sein, gefallen* סנה׳ י״א ע״ב: ושפרא מילתא באנפיי.

אַשְׁפַּר אפ׳, ע׳. שְׁפַר. ירוש׳ תענ׳ פ״א ס״ד ע״ב: משפר תייפרון.

אִשְׁתַּפַּר אתפ׳, התיפה to adorn oneself | *sich schmücken* תרג׳ ירי׳ ב׳ ל״ג (מה תיטיבי דרכך): מה את משתפרא באורחתיך.

שְׁפַר ז׳, מבחר, מיטב the best of | *das Beste* תרג׳ שמ׳ כ״ב ד׳ (מיטב שדהו): שפר חקליה.

שְׁפַרְעָם שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Ort in Palästina* תוס׳ מקו׳ ו׳ ב׳: מעשה במקום שבין אושה לשפרעם.

שְׁפַרְפְּרָא ז׳, שחר morning light | *Morgenröte* תרג׳ אס׳ י׳ ג׳: לשפרפרא די נפיק בעידן צפרא.

שִׁפְשֵׁף פ״י, מרט ולימש to rub, to polish | *abreiben* שבת קכ״ה ע״ב: צאו ושפשפום.

שַׁפְשָׁף ז׳, ע׳ שַׁבְשֶׁבֶת. שבת ע״ח ע״ב: דבק כדי ליתן בראש השפשף.

ש״צ שליח צבור.

שְׁצֵי ע׳ שֵׁיצֵי. תרג׳ יבע׳ בר׳ י״ח כ״ד (האף תספה): הרוגזך שציא.

שֵׁיצִיו נ׳, כליה destruction | *Vernichtung* תרג׳ יב״ע במ׳ י״ד מ״ה (החרמה): שציו.

שִׁצֵּף פ״י, שסע ושסף, קרע to slash | *aufschlitzen* ספרא תזריע פרשה ב׳ פרק ט״ז: יכול ישצפנו ויניחנו במקומו תלמוד לומר מן הבגד ינתקנו מן הבגד.

שֶׁצֶת שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ דמ׳ פ״ב כ״ב ע״ד: שצת ובצת.

שק׳ שקלים.

שְׁקָא פ״ע, שקע, נפל to sink | *hinfallen* קיד׳ פ״א ע״ב: שקא ומית.

שָׁקָא ז׳, 1) שוק הרגל leg | *Schenkel* ויק״ר פל״ד: חמי שקיין.
2) בסיס shaft | *Fuß, Gestell* גיט׳ נ״ה ע״ב: אשקא דריספק וכו׳.

שְׁקַד פ״י, עמד על המשמר to watch | *wachen* תרג׳ משי׳ ח׳ ל״ד (לשקוד על דלתותי): ונשקוד על אסקפותי.

אִשְׁתַּקֵּד אתפ׳, השתדל to endeavour | *sich be-streben* סנה׳ י״ד ע״א: הוה משתקיד למסמכיה.

שַׁקְדָן ת׳, חרוץ וזריז, מתמיד industrious | *fleißg, strebsam* סוטה פ״ט מט״ו: משמת בן עזאי בטלו השקדנים.

שקה״ה שקיעת החמה.

שקו״ט שקלא וטריא.

שָׁקוּט ת׳, שקוע ומוטה bent | *gesenkt* תוס׳ בכורות ה׳ א׳: צוארו שמוט ושקוט.

שָׁקוּל 1) ת׳, שוה במשקלו וחשיבתו of equal im-portance|*gleich geschätzt* במ״ר פי״ח: שמואל ששקול כנגד משה ואהרן.

2) שוה במנין of even numbers | *gleich an Zahl* סנה׳ ג׳ ע״ב: אין בי״ד שקול.

שָׁקוּלָא ז׳, נושא סבל carier|*Lastträger* ב״מ צ״ט ע״ב: הני שקולאי דתברי חביתא דחמרא.

שִׁקּוּעַ עי׳ שִׁיקּוּעַ. כלי׳ פ״ב מ״ה: הלפיד ובית שקועו של נר.

שָׁקוֹף ז׳, משקוף הדלת lintel | *Oberschwelle* נגע׳ פי״ב מ״ד: לאחורי השקוף.

שְׁקוּתָא נ׳, שתיה drinking | *das Trinken* תרג׳ אס׳ א׳ ח׳ (והשתיה כדת): ושקותא כהלכתא.

שַׁקְיָא נ׳, השקאה irrigation | *Bewässerung* תרג׳ במ׳ כ״ד ו׳: גינת שקיא.

שָׁקְיָא ז׳, מוזג הכוסות butler | *Mundschenk* ב״ק צ״ב ע״ב: חמרא למריה טיבותא לשקיא.

שְׁקְיוּתָא נ׳, 1) משקה drink | *Getränk* תרג׳ תה׳ ק״ב י׳: ושקיותא בבכותא מזגית.

2) עי׳ שַׁקְיָא. תרג׳ יב״ע בר׳ כ״ט כ״ב: ובית שקיותן סגו.

3) פקידות שר המשקים butlership | *Mund-schenkamt* תרג׳ בר׳ מ׳ כ״א (משקהו): שקיותיה.

שְׁקִיזְמֵי נ׳, עי׳ גַּרְזִימֵי ירוש׳ בר׳ פ״ו י׳ ע״ד: שקיזמי ופיתא וכו׳.

שְׁקִיטְנָא ז׳, מין עוף flamingo | *Flamingo* חולי׳ ס״ג ע״א: שקיטנא אריכי שקי.

שְׁקִייְנָא ז׳, משקה drink | *Getränk* שבת קמ״ז ע״ב: כלה שקייני.

שְׁקִיעָה נ׳, 1) צלילה וטביעה sinking | *das Sinken* שמו״ר פט״ו: אם היה לפניו דרך של שקיעה מהלך הוא על האבנים שהם קשים.

2) עי׳ שְׁקִיעַת הַחַמָּה. ב״ר פס״ח: בזריחתה וכו׳ בשקיעתה.

שְׁקִיעַת הַחַמָּה ביאת השמש במערב לפנות ערב sunset | *Sonnenuntergang* זבח׳ נ״ו ע״א: שקיעת החמה.

שְׁקִיעָא, שְׁקִיעִן ז״ר שטרות ישנים שנשתקעו old, forgotten documents | *alte, vergessene Dokumente* ירוש׳ כת׳ פ״י ל״ד ע״א: אעלו להון שקיעין וכו׳ לא הוו אילין שקיעיא קדמוכון.

שְׁקִיף, שְׁקִיפָא ז׳, כיף סלע cleft | *Felsen-kluft* אהלי׳ פ״ח מ״ב: שקיפים וסלעים; תרג׳ שופ׳ ו׳ כ״ה (צור): שקיפא.

שְׁקִיפַס עי׳ סְקִיפַס. בכורות פ״ז מ״א: ושראשו שקוע ושקיפס.

שְׁקִיקוּת נ׳, תשוקה avidity | *Begehrlichkeit* אסת״ר א׳ ב׳: שישק מפני שבא בשקיקות.

שקי״ל שפיר קשיא ליה.

שָׁקַל י׳ — שילם את שקל הקודש to pay the head-tax to the Temple | *die Kopfsteuer an den Tempel zahlen* נדרי׳ פ״ב מ״ב: שוקל את שיקלו.

שִׁקֵּל פיעל, **הִשְׁקִיל** הפ׳, אמד והעריך to esti-mate | *abschätzen* ב״ר פנ״ט: כנען זה אליעזר בידו מאזני מרמה שהיה יושב ומשקיל את בתו וכו׳; ילק׳ הושע תקכ״ח: שהיה יושב ומשקל וכו׳.

שְׁקַל פ״י, 1) לקח to take | *nehmen* שבוע׳ ל״ב ע״ב: הוה משתבענא ושקילנא.

2) נשא to carry | *tragen* מנח׳ פ״ה ע״א: למתא ירקא ירקא שקול.

שְׁקַל וּטְרָא נשא ונתן to negotiate | *handeln, verhandeln* ב״מ ס״ד ע״א: דלא שקל וטרא בהדיה.

שְׁקַל לְמִתְּרַפְּסֵיהּ קבל את עונשו | to be punished | *bestraft werden* יב' ק"ה ע"ב: שקליה רבי למטרפסיה.

אַשְׁקֵל אפ', נתן to give | *geben* פס' כ"ז ע"ב: דאשקליה לישׂשכר וכו' למיטרפסיה.

אִשְׁתְּקַל אתפ', נלקח, ניטל | to be taken away | *fortgenommen werden* תרג' דהי"א ח' ב': אשתקילת וכו'.

שְׁקְמוֹנָה שם מקום name of a place | *Ortsname* דמ' פ"א מ"א: רימי שקמונה.

שָׁקַע — 1) היה עמוק ושקערורי | to be concave | *konkav sein* ירוש' ע"ז פ"ג מ"ב ע"ג: הותמה שוקע.

2) באה השמש | to set (sun) | *untergehen (Sonne)* ע"ז ח' ע"א: שקעה חמה.

שִׁקַּע פיעל, שם לתוך | to insert, to enbody | *hineinstecken* ירוש' שק' פ"ה מ"ם ע"ב: כמה ממון שיקעו אבותי כאן.

הִשְׁקִיעַ הפ', גרם שקיעה, שם לתוך to cause to set | *auslöschen, untergehen lassen* ב"ר פס"ח: השקעתי חמה; קהל"ר א' ד': היוצר הזה משקיע כבשונו.

הִשְׁתַּקַּע התפ', 1) טבע, ירד לתוך | to be sunk | *versinken* שמו"ר פט"ו: משתקעין בעונות וכו'.

2) נשתכח to be forgotten | *vergessen werden* ערכ' ו' ע"ב: נשתקע שם בעליה.

3) קבע דירתו to settle permanently | *sich (dauernd) niederlassen* ספרי דב' ש"א: לא להשתקע אלא לגור שם.

שקעא"ה שקיבל עליו את הדין.

(שקף) הִשְׁקִיף הפ' — המעיט את הרוחב to diminish the width of | *schmäler machen* ב"ר פל"א: ותיה משקיף בה ועולה וכו'.

שְׁקַף פ"י, שַׁקֵּף פעל, אַשְׁקֵף אפ', דפק to knock; to drive | *klopfen, treiben* תרג' אס' ו' א': שקפנן על לבהון; איוב ל"ב י"ג (אל ידפנו): אלהא ישקפיניה; תה' א' ד' (ידפנו רוח): תשקפיניה עלעולא.

שַׁקְפָּא ז', משקוף, אסקיפה | threshold, lintel | *Schwelle* תרג' שמ' י"ב ז' (המשקוף): שקפא.

שִׁקְפָּא עי' שְׁקִיף. ב"ר פי"ב: הדין מבזא מגין תחות שקפא מפני העוף.

שָׁקַץ — הִשְׁתַּקֵּץ התפ', נסתאב, נעשה מתועב ומשוקץ to become abominable | *abscheulich werden* פסיק"ר פל"א: והיו משתקצות וכו'.

שָׁקָק, שְׁקָקָא, שְׁקָקָה ז', שוק, רחוב place, street | *Markt, Straße* איכ"ר א' א': ועל כל שקק ושקק עשרים וארבע חצרות; ב"ר פי"ז: הדין שקקא; ירוש' עיר' פ"א י"ח ע"ג: בשקקה דר' יצחק.

שָׁקַר — צִיבַּע בסיקרא to paint red | *rot färben* ילק' איכה תתרי"ל: משקרת עיניה.

שָׁקַר — נִשְׁתַּקֵּר נתפ', הוכחש והוזם to be proved to be a liar | *Lügen gestraft werden* ירוש מכות פ"א ל"א ע"א: עדים שנזדממו וחזרו ונשתקרו.

שַׁקָּר, שַׁקְרָאי, שַׁקְרַי, שַׁקְרָן שַׁקְרָנָא ז', liar | *Lügner* סוטה מ"ב ע"א: כת שקרים; יב' ס"ה ע"ב: או איהו שקראי או אנא שקרי; ב"ר פ"נ: שקרן הוא; שם פמ"ז: שקרנא את כזבנא את.

שִׁקְשֵׁק עי' שִׁכְשֵׁךְ. ב"ר פי"ד: שמשקשקת עיסתה במים.

שְׁרָא עי' שְׁרֵי. ע"ז ל"ז ע"א: אנא שרא אחריתי מאי היא.

שְׁרָאבָא ז', סבך ramification | *Verzweigung* שבת פ"ה ע"ב: שאני התם דאיכא שראבא.

(שרב) הִשְׁתָּרֵב התפ', נאכל ע"י השרב to be overcome by the heat | *von der Hitze mitgenommen werden* ספ"א קדוש' פרק ג' פרשה ב': אל תאמר לו צא בהשכמה שיקפחוהו ליסטים צא בצהרים בשביל שישתרב.

שָׁרַב פ״ע, היה חם, להט glühend | to glow
ב״ר פמ״ח: מולא קריר ושימשא שרב. heiß sein

אִשְׁתָּרַב עי׳ נִשְׁתַּרְבֵּב (שִׁרְבֵּב), ילק׳ שמ׳ קס״ה:
אישתרבב אישתרבו.

שִׁרְבֵּב פי׳, האריך, הפשיל -ver | to prolong
ב״ר ג״ד ע״ב: längern, nachhängen lassen
שני רשעים שברת אל תקרי שברת אלא שרבבת.

נִשְׁתַּרְבֵּב נתפ׳, נתארך והופשל | ,to be enlarged
to be prolonged verlängert werden, herunter-
סוטה ל״ה ע״א: שנשתרבבה לשונם. hängen

שַׁרְבֵּב עי׳ שִׁרְבֵּב. שבת קמ״ז ע״ב: שרביבו בהו
למטה מכתפיים.

אִשְׁתַּרְבֵּב אתפ׳, 1) עי׳ נִשְׁתַּרְבֵּב. ביצה י״א ע״א:
אישתרבובי אשתרבב ונחות.

2) הוחם erhitzt werden | to be heated תרג׳
איוב ו׳ י״ז (יזורבו): אשתרבבו.

שַׁרְבֵּט פי׳, 1) הזק את השער | to curry
striegeln ב״מ ס׳ ע״ב: אין משרבטין את הבהמה.
2) עי׳ **שַׁרְמֵט** ירושי׳ שבת פ״י ע״ג: היו
משרבטים בבהמה בעורות אילים מאדמים.

שַׁרְבֵּט פי׳, מתח והושיט -aus | to strech out
שבת צ״ד ע״א: משרבטי נפשייהו. strecken

שַׁרְבִיט — זמורה Zweig | twig עוקצ׳ פ״א מ״ה:
שרביט של תמרה שריקנו.

שַׁרְבְּרוּבִי, שַׁרְבְּרוּבִיתָא נ׳, יבושת, חום
ירושי׳ שקלי׳ פ״ה dry heat | trockene Hitze
מ״ח ע״ד: אית ביה שרברובי וכו׳ ועד היכן
שרברוביתיה ממייה.

שָׁרַג פ״ע, 1) קפץ hüpfen | to skip תרג׳ יב״ע
ויק׳ י״א כ״א (לנתר): למישרג.
2) מעד ausgleiten | to slip ב״מ צ״ג ע״א: שריג
חד מינייהו ונפיל.

שָׁרַג פי׳, סידר וערך reihen, ordnen | to arrange
ביצה ל״א ע״ב: שרגינהו ודאי אצדינהו.

אִשְׁתָּרַג אתפ׳, נסתבך -sich ver | to be entangled
שבת נ״ד ע״א: ארץ כבול וכו׳ דמשתרגא stricken
בה כרעה עד כבלא.

שַׁרְגָא ז׳, מערכה, סואר ,Reihe | pile, layer
סנה׳ ס״ד ע״ב: שרגא דליבני. Schicht

שְׁרָגָא ז׳, נר, מנורה Licht, Lampe | light, lamp
גיט׳ ג״ז ע״א: אדליקו שרגי וכו׳.

שַׁרְגֵּג פי׳, פיתה verführen | to entice תרג׳ יב״ע
שמ׳ כ״ב ט״ו (וכי יפתה איש בתולה): ארום
ישרגג גבר בתולתא.

אִשְׁתַּרְגֵּג אתפ׳, נפתה -sich ver | to be enticed
תרג׳ איוב ל״א ט׳ (נפתה): führen lassen
אשתרגג.

שַׁרְגּוּשָׁא ז׳, תרווד, כף חמבשלים | pot-laddle
עירו׳ כ״ם ע״ב: תרי שרגושי. Kochlöffel

שַׁרְגִּיגָא נ׳, נוח להתפתות leicht | easily enticed
תרג׳ תה׳ קי״ט קי״ל (פתיים): שרגיגי. verführbar

שרגיון עי׳ סִיגְרוֹן. פסיק׳ פכ״ג: כל מי שהוא
מכתיב עצמו שרגיון למלך וכו׳.

שָׁרָה פעוי׳, 1) הרטיב, טבל במים | to steep
נזיר פ״ו מ״א: שרה פתו ביין. einweichen
2) שכן, חנה ruhen, wohnen | to rest, to dwell
סנה׳ י״א ע״א: שראוי שתשרה עליו שכינה.
3) התיר auflösen | to untie קיד׳ י״ג ע״ב: הוא
אסרה והוא שרתה.

נִשְׁרָה נפ׳, הורטב, נטבל במים | to be soaked
ב״ר פי״ז: מיד היא נשרית. aufgeweicht werden

הִשְׁרָה הפ׳, 1) השכין ruhen | to cause to rest
שבת קל״ט ע״א: משרה שכינתו על lassen
ישראל.

2) פרנס -ver | to provide (a living) for
כת׳ פ״ה מ״ה: המשרה את אשתו sorgen
ע״י שליש.

שְׁרוּבָא ז׳, ארץ צחיחה dürrer Boden | dry soil
תרג׳ ישי׳ ל״ה ז׳ (והיה השרב לאגם): ויהי
שרובא לאגמין.

שַׁרְוָל ז׳, בית זרוע sleeve | *Ärmel* כלי פכ״ו מ״ג: כף לוקטי עצים וכו׳ והשרוולים וכו׳.

שֵׁרוּתָא נ׳, סעודה meal | *Mahlzeit* תרג׳ יב״ע ברי י״ח ה׳: באישון שרותא אזדמנתון.

שָׂרַט פיעל, סרט וצרם to scratch, to wound | *zerkratzen* מכ׳ כ״א ע״א: המשרט בכלי.

שִׂרְטוּט ז׳, סרגול, רישום קוים ruling, marking lines | *das Liniieren* מנ׳ ל״ב ע״ב: תפלין לא בעי שרטוט ומזוזה בעי שרטוט.

שִׂרְטוֹן ז׳, גבעת חול בלב ים sandbank | *Sandbank* עיר׳ ח׳ ע״א: שמא יעלה הים שרטון.

שִׂרְטֵט פי׳, סרגל, רשם קוים to mark lines | *liniieren* מנ׳ ל״ב ע״ב: מזוזה שאינה משורטטת פסולה.

שָׁרְיוּתָא נ׳, התחלה beginning | *Anfang* תרג׳ הוש׳ א׳ ב׳ (תחלת דבר ה): שריות פתגמא דיי״.

שְׁרִיהֲתָא ת׳ נ׳, שוטה dull | *dumm* תרג׳ הוש׳ ז׳ י״ד (כפותה): שריחתא.

שְׁרִיָּה נ׳, הרטבה במים steeping | *das Einweichen* נדה פ״ז מ״א: וכמה היא שרייתן בפושרין מעת לעת וכו׳.

שָׁרִיף ז׳, תבלין חריפים seasoning | *würzigeZutat* ברי׳ מ״ד ע״א: כל סעודה שאין בה שריף וכו׳.

שָׁרִיר ת׳, חזק, מוצק fast | *fest* שבת קמ״ה ע״ב: לא שריר שדרית.

שָׁרִיר וְקַיָּם חיתום טופס השטרות closing formula of a document fit and established | *fest und gültig (Schlußformel v. Dokumenten)* ב״ב ק״ס ע״ב: שריר וקים.

שָׁרִישׁ ז׳, עבודת אלילים שנשתרשה deep-rooted idolatry | *alteingewurzelter Götzendienst* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ט י״ז: טעו דשריש.

שָׁרִיתָא נ׳, קורה beam | *Balken* ב״ר פפ״ט: שריתא דביתי.

שַׁרְכְּפָא, שַׁרְכַּפְתָּא ז׳, קן nest | *Nest* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ב ו׳ (קן צפור): שרכפא דציפר; שם ל״ב י״א (קנו): שרכפתיה.

שְׁרַע פ״ע, נשמט, נפל to slip down, to fall | *herabgeleiten, fallen* ירוש׳ ביצה פ״א ס׳ ע״ג: שרעון ווקפון.

שַׁרְעֲתָא נ׳, מדרון slope | *Abhang* ב״ק כ״ט ע״א: שרעתא דנהרא.

שָׁרַף — 1) גמע to quaff | *schlürfen* ע״ז פ״ב מ״ה: כהן שרעתו יפה שורפה חיה.

2) ציפה בשרף to cover with resin | *mit Harz bedecken* תוס׳ מקוא׳ ו׳, (ז׳), כ״א: סירגה בגמי וכו׳ שורפה בשרף וכו׳ חוצצת.

שְׂרַף פי׳, כניל 1. פס׳ מ״ד ע״א: דקשריף וקאכיל ליה.

אִשְׁתְּרַף, אִשְׂתָּרַף אתפ׳, 1) נשרף to be burned | *verbrannt werden* זב׳ ט״ז ע״א: שפיר אשתריף.

2) התיבש to dry | *trocknen* ירוש׳ שבת פ״ד ז׳ ע״א: מצדתא הות פריסן והוון משתרפן גו שמשא.

3) נמס, נפשר to melt | *schmelzen* שבת ק״י ע״ב: תלתא קפיזי קירא דנשתרופי.

שְׂרָף ז׳, עסים הנוטף מאילנות acrid sap, gum | *Harz* כריתי ו׳ ע״א: שרף הנוטף מעצי הקטף.

שַׁרְפְּרַף ז׳, הדום footstool | *Fußschemel* כלי׳ פכ״ב מ״ג: שרפרף וכו׳ וכן חכסא וכו׳.

שָׁרַץ — **הִשְׁרִיץ** הפ׳, פרה ורבת to cast young | *Junge hervorbringen (von Kriechtieren)* שמו״ר פ״י: צפרדע אחת היתה והיא השריצה ומלאה וכו׳.

שָׁרַק פעוי׳, 1) שרק וצפצף to whistle | *zischen, pfeifen* חולי׳ ס״ג ע״א: דיתיב בי כרבא ושרק.

2) נשמט ונשר to glide | *abgleiten* נדה ג׳ ע״ב: מיא שרקי.

3) צבע to paint | *bemalen* ירוש׳ שבת פ״ז י׳ ע״ג: דשרקא אפה.

שָׁרַק פעל, עשה חלקלק to make slippery | *schlüpfrig machen* ב״ק ל׳ ע״ב: תבנו וכו׳ דמשרקי.

אִשְׁתְּרַק אתפ׳, מעד to slip | *ausgleiten* זבח׳ ס״ב ע״א: דלא נשתרקו.

שְׁרָק ז׳, פוך paint | *Schminke* כת׳ י״ז ע״ז: לא כחל ולא שרק וכו׳ ויעלת חן.

שַׁרְקוּקִיתָה נ׳, חליל, אבוב רועה shepherd's pipe | *Hirtenpfeife* ירוש׳ קיד׳ פ״א ס׳ ע״ב: מהו משכוכית וכו׳ שרקוקיתה.

שַׁרְקְפָּא ז׳, סל, כלוב basket | *Korb* חול׳ נ״ג ע״ב: ההוא שרקפא.

שַׁרְקְרָק ז׳, 1) מין עוף mudwall (a bird) | *Bienenfresser* חול׳ ס״ג ע״א: רחם זו שרקרק.
2) צלצול קריאת העוף הנ״ל sound pruduced by the mudwall | *Klangnachahmung des Vogelgezwitschers* שם: ועביד שרקרק.

שַׁרְקְרָקָא כנ״ל 1. תרג׳ יב״ע ויק׳ י״א י״ח (רחם): שרקרקא.

שָׁרֵר פעל, חיזק to make strong | *befestigen* שבת ע״ד ע״ב: לשרורי סנא.

שְׂרָרָה, שְׂרָרוּת, שְׂרָרוּתָא נ׳, שלטון rulership | *Herrschaft* ב״ב ח׳ ע״ב: שרות הוא דלא עבדי וכו׳ מאי שררותא וכו׳; ירוש׳ תענ׳ פ״ד ס״ח ע״ג: שעתיד להנהיג שררה על ששים ריבוא.

שָׁרֵשׁ - נִשְׁתָּרֵשׁ נתפ׳, 1) נעקר מן השורש to be uprooted | *entwurzelt werden* תנח׳ מצורע ב׳: ודואג נשתרש מחיי עוה״ז ומחיי עוה״ב.
2) הסתעף (of roods) to spread | *sich verästeln* במ״ר פ״ד: כשם ששרשיו של אילן משתרשים לכל מקום וכו׳.
3) נתרגל ונסתגל to get accustomed to | *sich gewöhnen, sich hineinleben* ב״ק ס״ז ע״ב: שנשתרש בחטא.

שָׁרֵשׁ פעל, 1) ע׳ אַשְׁרֵשׁ. תרג׳ תה׳ פ׳ י׳ (ותשרש שרשיה): ושרשתא שורשיהון.
2) עקר מן השורש to uproot | *entwurzeln* ב״ב פ״ב ע״א: דלמחפר ולשרש קיימי.

אַשְׁרֵשׁ אפ׳, הכה שרשים to take root | *Wurzel schlagen* מנ׳ ס״ח ע״ב: דאשריש קודם לשתי הלחם וכו׳.

אִשְׁתָּרַשׁ אתפ׳, הביא ריוח to be profitable | *Gewinn bringen* גיט׳ ל״ה ע״א: אשתרשי לה מקום דינר.

שַׁרְשׁוֹם שם איש a man's name | *männnlicher Name* ב״ב ל״ב ע״ב: רבא בר שרשום.

שַׁרְשׁוּרָא ז׳, חבל rope | *Strick* ב״ק צ״ו ע״א: חופיא ועבדיה שרשורא.

שַׁרְשִׁיפָּא ע׳ שְׁרַפְרַף. כת׳ ס״א ע״א: מנח ליה אשרשיפא.

שַׁרְתּוּעַ, שַׁרְתִּיעָה ז׳, כידון, חנית spear | *Speer* ב״ר פכ״ז: שנתנה שרתוע של ברזל תחת צוארו; ירוש׳ שבת פ״ה ז׳ ע״ג: גימון – שרתיעה.

ש״ש שומר שכר; שם שמים.

ששא״א שם של ארבע אותיות.

ששא״ב שלוחו של אדם כמותו.

שְׁשִׁיתָא ע׳ עֲשָׁשִׁית 2. ירוש׳ שבת פ״ב ד׳ ע״ג: והאי ששיתא הרי לא הוצת האור ברוב הדלק.

שֵׁשָׁעָה שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש׳ שבת פי״ט ט״ז ע״ד: רב ששעה.

שֵׁשֶׁת שם אמורא name of an Amora | *Name eines Amoräers* בר׳ י״ב ע״ב: רב ששת כי כרע וכו׳.

שַׁתָּא נ׳, שנה year | *Jahr* ע״ז ל״ד ע״א: תריסר ירחי שתא.

שַׁתַּאי ע׳ שָׁתוּי. תרג׳ יב״ע דב׳ כ״א כ׳ (סובא): שתאי בחמרא.

שָׁתָה - נִשְׁתָּה נפ׳, ע׳ נִשְׁתַּת (שָׁתַת). תוס׳ יומא ג׳ (ד׳), ו׳: אבן וכו׳ ושתייה היתה נבראת וכו׳ ממנה נשתה העולם.

הִשְׁתָּה הפ', ארג to weave | *weben* מדרי' שמואל י"ט: השתיתיו.

שָׁתוּי ת', שכור, הלום יין d unken | *betrunken* עיר' ס"ד ע"א: שתוי יין.

שָׁתוּק ת', ששותק בשעה שפוסלים ביחוסו (ושתיקה זו כהודאה דמיא) one that is silent when reproached with spurious decent | *wer den Vorwurf, er sei von illegitimer Abkunft, schweigend entgegennimmt* כת' י"ד ע"ב: שתוק ממזורות וכו'.

שְׁתוּקָא ת', אלם dumb | *stumm* תרג' תה' נ"ו א' (יונת אלם): ליונה שתוקה.

שְׁתוּקִי ז', ילד שאין אביו ידוע a child of unknown fatherhood | *Kind von unbekannter Vaterschaft* קיד' פ"ד מ"א: שתוקי כל שהוא מכיר את אמו ואינו מכיר את אביו.

שתות עי' שַׁתִּיתָא. בר' ל"ח ע"א: ושוין שבוחשין את השתות בשבת.

שְׁתוּת, שְׁתוּתָא נ', החלק הששי, אחד אחוז משׁשה one-sixth | *Sechstel* ב"מ פ"ד מ"ג: שתות למקח; בכורות נ' ע"א: דל שתותא.

שתותיא [שְׁקוּתְיָה] ארץ הסקיתים בדרומה של אירופא המזרחית Scythia | *Szythien* מדרי' תה' קי"ט ג': לברבריא ולשתותיה מה עשה.

שְׁתַחֲוָיָה נ', כריעה והשתחוויה prostration | *Prosternation* ירושי' ע"ז פ"ד מ"ג ע"ד: וכי יש שתחוויה שאינה על הארץ.

שְׁתֵי פי' שתה to drink | *trinken* ירושי' שק' פ"ד מ"ז ע"ג: כד הוה שתי וכו'.

אַשְׁתֵּי אפ', ארג to weave | *weben* ירושי' שבת פ"ז י' ע"ג: כד משתייא וכו'.

אִשְׁתְּתֵי אתפ', נשתה to be drunk | *getrunken werden* תרג' ויק' י"א ל"ד אשר (ישתה): דישתתי.

שְׁתִי — שְׁתִי וָעֵרֶב לאורך ולרוחב crosswise | *kreuz und quer* ירושי' תר' פ"ג מ"ב ע"א: הילכו בהן שתי וערב.

שְׁתִיָּה — יסוד, מסד foundation | *Grundstein, Fundament* ירושי' יומא פ"ה מ"ב ע"ג: אבן שתיה שממנו הושתת העולם.

שָׁתֵיי עי' שָׁתוּי. ירושי' שבת פ"ח י"א ע"א: שתיי חמר.

שְׁתִיָּיה עי' שְׁתִיָּה. יומא נ"ג ע"ב: אבן היתה שם מימות נביאים ראשונים ושתייה היתה נקראת.

שְׁתִימָה עי' שְׁתָם. תוס' ע"ז ז' (ח), ט"ו: אם היה חשוד על השתימה.

שִׁתִּין שה"מ, ששים sixty | *sechzig* איכ"ר ג' ו': חשבו להו עד שתין.

שְׁתִיקָה, שְׁתִיקוּת, שְׁתִיקוּתָא נ', דממה silence | *das Schweigen* יב' פ"ז ע"ב: שתיקה כהודאה דמיא; גיט' פ"ד מ"ח: שתיקותיך יפה ליך מדבוריך; תענ' ט' ע"ב: קביל עליה שתיקותא.

שְׁתִיתָא עי' שְׁתוּת. בכורות נ' ע"א: דל וכו' שתיתא.

שַׁתִּיתָא, שַׁתִּיתָאה נ', מאכל משבלים קלויות a dish of roasted ears | *Speise aus gerösteten Ähren* בר' ל"ח ע"א: שתיתא וכו' עבה לאכילה עבדי לה רכה לרפואה; ע"ז ל"ח ע"ב: תרי מיני שתיתאה.

שְׁתִיתָאָה, שְׁתִיתָאֵי, שְׁתִיתִי שה"מ, ששי sixth | *sechste* תרג' בר' א' ל"א (יום הששי): יום שתיתי; יב"ע שם: שתיתאי; ש"ב ג' ה' (והששי): שתיתאה.

שַׁתֵּךְ פיעל, העלה חלודה to be, to become rust-coloured | *rostig werden, sein* תענ' ח' ע"ב: דור שהשמים משתכין כנחושת.

שְׁתַךְ פ"ע, כב"ל. ב"מ כ"ו ע"א: דשתיך ספי.

שַׁתֵּךְ פַּעַל, 1) עי' שַׁתֵּךְ. שבת ק"ב ע"ב: כיון דמשתכי. 2) גרם להעלאת חלודה to make rusty | *rostig machen* ב"ב י"ט ע"א: משום דמשתכי לה לקדירה.

שָׁתַל — נִשְׁתַּל נפ', ניטע to be planted | *gepflanzt werden* סנה' ל"ז ע"ב: ששתלו אל לא כדרך הנשתלין.

הִשְׁתִּיל הפ׳. הכה שרשים *Wurzel schlagen* | to take root. פסיק״ר פ״ג: ששרשיו וכו׳ משתילים לכל מקום.

שָׁתָל ז׳. נטע *Setzling* | set. מעשר׳ פ״ה מ״א: העוקר שתלים מתוך שלו ונטע בתוך שלו וכו׳.

שַׁתָּלָא ז׳. גנן *Gärtner* | gardener. ב״מ ק״ט ע א: ההוא שתלא וכו׳.

שָׁתַם — פתח *öffnen* | to open. ע״ז פ״ה מ״ג: כדי שישתום ויסתום וכו׳.

שְׁתָם ז׳. מגופה *Spund* | bung. תוס׳ ע״ז ז׳ (ח׳). י״ד: חותמו ושתמו.

שַׁתָּם ז׳. מומחה לפתיחת חביות *Anbohrer* | skilled in boring. תוס׳ ע״ז ז׳ (ה׳). י״ד: יין אצל גוי השתם.

שֶׁתֶן ז׳. מי רגלים *Urin* | urine. בכורות מ״ד ע״ב: שני נקבים יש באדם אחד מוציא שתן וכו׳.

שְׁתַם פ״י. יסד *gründen* | to establish. תרג׳ איוב ל״ח ד׳ (ביסדי ארץ): במשתי ארעא.

שתע״ז שנגת תלמוד עולה זדון.

שִׁתֵּף פיעל. צירף והיבר *vereinigen* | to join, to combine. שמו״ר פמ״ב: שיתפו אותו עמהן.

נִשְׁתַּתֵּף נתפ׳, נצטרף, לקח חבל *teilnehmen* | to have a part in. תנח׳ נח י״ג: בא ונשתתף שנינו בכרם זה.

שִׁתֵּק פיעל. גרם שתיקה *zum Schweigen bringen* | to cause to be silent. בר׳ פ״ה מ״ג: האומר מודים מודים משתקין אותו.

נִשְׁתַּתֵּק נתפ׳. 1) נסתתמו טענותיו *verstummen* | to stop speaking. ב״ר פמ״ט: נשתתק הסניגור.

2) נאלם *stumm werden* | to become speechless. גיט׳ פ״ז מ״א: נשתתק ואמרו לו וכו׳.

שְׁתִקוּתָא ע׳ שְׁתִיקָה. תרג׳ תה׳ צ״ד י״ז (דומה): בשתקותא.

(שתר) אִשְׁתַּתַּר אתפ׳. נשאר *zurückbleiben* | to be left over. תרג׳ איוב כ״א ל״ד (נשאר): אשתתר.

שׁוֹתֶת ע׳ סַתָּת. תוס׳ כלי ב״מ ד ו׳: כלי השתת.

שָׁתַת פ״ע. נזל, זב לאט לאט *langsam fließen* | to flow gently. אהל׳ פ״ג מ״ה: השותת וכו׳ המנטף.

נִשְׁתַּת נפ׳. נוסד *gegründet werden* | to be founded. תוס׳ יומא ג׳ (ב׳). ו׳: נשתת העולם.

הִשְׁתִּית הפ׳. יסד *gründen* | to lay the foundation. מדר׳ תה׳ י״א ג׳: הצדיקים שהשתיתו עולמך.

(שתת) אִשְׁתְּתֵי אתפ׳. ע׳ שְׁתֵי. תרג׳ ויק׳ י״א ל״ד (אשר ישתה): דישתתי.

ת

ת״א תרגום אונקלוס.

תָּא שְׁמַע צא ולמד **come and learn (from the following** | *komme und lerne (aus Folgendem)* בר׳ י״ב ע״א: ת״ש.

תְּאַב — **הִתְאִיב** הפ׳, גרם לפלוני שירצה **to cause to desire** | *begehren lassen* ירוש׳ סנה׳ פ״ב כ׳ ע״א: תאבת דבר האסור לך חייך שאני מתאיבך דבר המותר לך.

תְּאַב ע׳ תּוּב. תרג׳ יב״ע בר׳ ח׳ ז׳ (ויצא יצא ושוב): ונפיק מיפק ותאיב.

תֵּאָבוֹן ע׳ תֵּיאָבוֹן. חול׳ פ״ד ע״א: שלא יאכל אדם בשר אלא לתאבון (בהו׳ אח׳: לתיאבון).

תָּאגָא ע׳ תָּגָא. גיט׳ נ״ז ע״א: שקליה קיסר לתאגיה.

תְּאוֹמָה נ׳, ילדה שנולדה ביחד עם ילדה או ילד **twin sister** | *Zwillingsschwester* ב״ר פכ״ד: קין ותאומתו.

תְּאֵינְתָּא נ׳, תאנה **fig-tree** | *Feigenbaum* ירוש׳ בר׳ פ״ב ח׳ ע״ג: מרא דתאינתא קריץ ולקיט לה בכל יום.

תָּאלָא נ׳, מין תמר **a species of a palms** | *eine Palmenart* ב״ק צ״ב ע״א: ר׳ הסרא חזא תאלי בי גופני.

תאמ״ל תבן אתה מכנים לעפריים.

תָּאנֵי ע׳ תְּנֵי. תרג׳ תה׳ קמ״ז י״ט (מגיד דבריו ליעקב): דתאני דביראי ליעקב (בהו׳ אח׳: תני).

(תבא) הִתְבִּיא הפ׳, מדד **to measure** | *messen* ב״ר פל״א: ולמה הוא קורא אותה אמה תביקין וכו׳ שהיו מתביאות בה.

תַּבֵּב פִּעֵל, מסר להריגה, מיגר **to put to death** | *dem Tode überliefern* תרג׳ יח׳ ל״ה ה׳ (ותגר את בני ישראל על ידי חרב): ותביבתא ית בני ישראל על יד קטולי הרבא.

תבה״ב תענית שני וחמישי ושני.

תְּבוּסָה — תערובת **mixture** | *Gemisch* אהל׳ פ״ג מ״ה: איזהו דם תבוסה המת שיצא ממנו שמינית בחייו ושמינית במותו.

תְּבִיעָה נ׳, דרישה, הזכרת התחייבות **asking, summons** | *das Mahnen, Auffordern* שבוע׳ מ״א ע״ב: משעת תביעה.

תְּבִיקִין ת׳, על שם העיר תיבי **Thebaic** | *thebanisch* ב״ר פל״א: אמה תביקין.

תְּבִיר, תְּבִירָא ז׳, 1) שבר **fracture** | *Bruch* תרג׳ יב״ע ויק׳ כ״א י״ט (שבר רגל): תביר דרגל. 2) אסון **misfortune** | *Unglück* תרג׳ ירוש׳ שמ׳ ט״ו ס״ז: אימתא דמותא ותבירא.

תְּבִירוּתָא נ׳, שברון **breaking** | *das Gebrochensein* תרג׳ איכה ג׳ ס״ה (מגנת לב): תבירות ליבא.

תַּבֵּל פיעל, בישם וריקח **to spice** | *würzen* מנח׳ כ״ג ע״ב: תיבלה בקצח בשומשמין ובכל מין מצה כשירה היא אלא שנקראת מצה מתובלת.

הִתַּבֵּל התפ׳, 1) נרקח **to be spiced** | *gewürzt werden* תוס׳ פסח׳ א׳ (ב׳), ל״ג: בין שנתבלה וכו׳.

2) נטמא to defile oneself | *sich verunreinigen* ילק' בר' מ"ז: שחזרו להתבל בזונות.

תָּבָל — רקח, בושם spice | *Gewürz* ירוש' ערלה פ"א ס"א ע"ב: אין תבל ביותר ממאתים.

תבלטירים [פִּיבּוּלָטוֹרִין] ז"ר, מין עטיפה שעל הכתפים shawl fastened on the shoulder | *Schulterüberwurf* ספרא תצא רל"ד: כסותך פרט וכו' לתבלטירים.

תִּבֵּן פיעל, ערבב בתבן to mix with straw | *mit Stroh mischen* מנ' כ א ע"א: יכול יתבוננו כתבן בטיט.

נִתְבַּן נפ', עי' אִיתַּבַּן. שהש"ר א' א': לא נזבלים ולא נתבנים.

(תבן) אִיתַּבַּן אתפ', נזבל בתבן to be dunged with straw | *mit Stroh gedüngt werden* ב"מ ק"ג ע"ב: בעינא דתיתבן לי ארעאי.

תָּבֵן ת', מעורב בתבן mixed with straw | *mit Stroh gemischt* תרג' יח' י"ג י' (תפל): טין פטיר דלא תבן.

תַּבָּן ז', מוציא תבן לשדה לזבל carrier of straw for dung | *Träger von Stroh zum Düngen* שהש"ר א' א': ומצאתי הזבלים ותבנים.

תָּבַע פ"י, 1) בקש, חיפש to search | *suchen* ויק"ר פ"ו: שאיבד את בנו והלך לתובעו.

2) דרש, נשה to sue, to ask for | *fordern* כת' פ"ג מ"א: ואשתו תובעת מזונות.

נִתְבַּע נפ', 1) נדרש to be claimed | *beansprucht werden* שבת קמ"ח ע"ב: לא ניתנה ליתבע.

2) נתבקש, דרשו ממנו to be appealed to | *gemahnt, (zu geben) aufgefordert werden* ירוש' שק' פ"א מ"ה ע"ד: נתבעין לעגל ונותנין נתבעין למשכן ונותנין.

(תבר) נִתְבַּר נפ', נתפר ונרכס to be sewed | *zusammengenäht werden* בל' פ"ב מ"ו: סדין וכו' משיתבר וכו' משיקשר.

תְּבַר פ"י, **תַּבֵּר** פַּעֵל, שבר to break | *zerbrechen* תרג' בר' י"ט ט' (לשבור הדלת): למתבר דשא; יומא ע"ח ע"ב: תבורי מאני.

אִתְּבַר אתפ', נשבר to be broken | *zerbrochen werden* בר' כ"ב ע"א: בלאו איהו הוה מיתבר.

תְּבַר, תַּבְרָא ז', 1) שבר fracture | *Bruch* תרג' ויק' כ"ד כ' (שבר תחת שבר): תברא חלף תברא; תרג' ירוש' שם: תבר תשלומי תבר.

2) אסון misfortune | *Unglück* תרג' מש' ט"ז י"ח (לפני שבר גאון): קדם תברא גיותנותא.

3) שובר receipt | *Quittung* ב"ב קע"ג ע"א: ונחזי תברא.

4) סתירה contradiction | *Widerspruch* ב"ק מ"ח ע"ב: תברא מי ששנה זו לא שנה זו.

5) עי' שְׁבָרִים. מו"ק י"ז ע"ב: מאי תברא וכו'.

תְּבַר מַגַּל כנוי לחמשה עשר באב surname of the fifteenth of Ab | *Bezeichnung für den fünfzehnten Ab* תענ' ל"א ע"א: יום תבר מגל.

תַּבְרָא גַּרְמֵי סדן של קצבים butcher's block | *(Knochenbrecher) Hackblock des Fleischers* ביצה י"א ע"א: תברא גרמי.

תַּבְרָה עי' תַּבְרָא 4. אסת"ר ב' ה': היא לא תברה.

תִּבֵּרָנִי ת', מעיר טבריא of Tiberias | *tiberiensisch* ירוש' שקל' מ"ז ע"ג: חצי שמינית תברנית.

תַּבְרְתָּא נ', 1) פירכא refutation | *Widerlegung* ע"ז ב' ע"ב: ועל דא תברתהון אמאי לא קיבלתוה.

2) שובר receipt | *Quittung* כת' נ"ז ע"א: דלמא מירכס תברתא ומפיק ליה לשטרא.

תַּבְשִׁיל, תַּבְשִׁילָא ז', מאכל מבושל dish | *gekochte Speise, Gericht* תענ' פ"ד מ"ז: ערב תשעה באב לא יאכל אדם שני תבשילין; ר"ה נ"א ע"א: תבשילא דבבלאי.

תָּגָא ז', 1) כתר crown | *Krone* מגי' ו' ע"ב: תלת מאה קטירי תגא איכא בגרממיא של אדם.

2) ציון שבראש אות crownlet on letters | *Krönchen (Verzierung) auf Buchstaben* שבת ק"ד ע"א: תגיה דקוף.

תַּגְאַלְתָּא נ', צואה וגיעול filth | *Schmutz* תרג' ישי' ד' ד' (צואת בנות ציון): תגאלת בנת ציון'

תַּגָּארָא ז׳, סוחר merchant | *Händler* תרג׳ שני אס׳ ב׳ י׳: תגארי ימא.

תִּגְלַחַת נ׳, גילוח, נטילת שיער shearing, hair-cutting | *das Haarschneiden* ע״ז ח׳ ע״א: יום תגלחת זקנו.

תִּגֵּר פיעל, שכר to hire | *mi ten* שמו״ר פל״ז: לאוהבו של מלך שתיגרו ועשאו פרוטיקאטור שלא יהא זז מפלטין ואוכל מותריו של מלך.

תְּגַר פ״י. סחר to trade | *Handel treiben* תרג׳ יב״ע בר׳ מ״ב ל״ד (הסחרו) תתגרון.

אִיתַּגַּר אתפ׳, 1) כנ״ל. תרג׳ שני אס׳ ח׳ י״ג: וכל דצבי למיתגרא בימא וביבשתא.

2) הרויח to make profit | *gewinnen, profitieren* ע״ז ב׳ ע״ב: איתגורי איתגור.

תַּגָּר עי׳ תִּיגָר. ב״ר פי״ז: צפה הקב״ה שהוא עתיד לקרות עליה תגר.

תַּגָּר, תַּגָּרָא ז׳, סוחר merchant | *Händler* פס׳ נ׳ ע״א: כנען מנלן דאיקרו תגר; ב״מ מ׳ ע״ב: זבון וזבין תגרא איקרי.

תַּגְרָא ז׳, **תַּגָּרוּתָא** נ׳, מסחר, סחורה trade, merchandise | *Handel, Ware* זכ׳ י״ד כ״א: עביד תגרא; תרג׳ מש׳ ל״א י״ח: תגרותה.

תִּגְרְנָא ת׳, איש ריב ומדון quarrelsome | *zanksüchtig* תרג׳ מש׳ כ״ב י: (מדון): תגרנא.

תַּדָּא ז׳, שד breast | *Brust* תרג׳ יב״ע בר׳ מ״ט כ״ה: תדיין (כהו׳ אח׳ הדין) דינקת מנהון.

תַּדַּאי שם איש a man’s name | *männlicher Name* ירוש׳ כלא׳ פ״א כ״ז ע״ב: לעזר בן תדאי.

תדב״א תנא דבי אליהו.

תד״ה תוספות דבור המתחיל.

תָּדִיר ת׳, תמידי, קבוע ועומד constant, regular | *beständig, regulär* פס׳ קי״ד ע״א: תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם.

תדמ״ל תנא דמסייע ליה.

תַּדַּע מכאן ראיה it is proved by (the fact) | *der Beweis ist...* מכי׳ ט״ו כ״ז: שכן תדע שהרי וכו׳.

תה׳ תהלים.

תְּהָא פ״ע, 1) השתאה והשתומם to be astonished | *erstaunt sein* בר׳ פ״ב: וכבר היה ר׳ שמעון בן זומא יושב ותוהא.

2) הרהר, נחם to bethink o. s., to regret | *bei sich überlegen, bereuen* שמו״ר פ״כ: התחיל המוכר תוהא.

תְּהָה כנ״ל 2. ירוש׳ נדר׳ פ״א ל״ו ע״ד: מכיון שנודרין מתוך הקפדה סופם לתהות.

תה״פ תנא הוא ופליג.

תְּהוּת נ׳, נוחם, חרטה regret | *Reue* ירוש׳ נד׳ פ״ט מ״א ע״ב: (בנדרים) התהות מצויה.

תְּהֵי פעו״י, 1) עי׳ תְּהָא 1, 2. עיר׳ ס״ו ע״א: תהי בה ר׳ אלעזר; ירוש׳ חלה פ״ב נ״ח ע״ב: מן דנפקית תהית.

2) הריח to smell | *riechen* ב״ב כ״ב ע״א: תהי ליה בקנקניה.

תְּהֵי עי׳ תְּהוּת. תרג׳ ירוש׳ בר׳ ו׳ ו׳ (וינחם): והות תהי וכו׳.

תְּהִיָּיא נ׳, תמהון astonishment | *Verwunderung* עיר׳ ס״ו ע״ז: מאי תהייא וכו׳.

תְּהִלִּים ספר תפלות דוד בן ישי the Book of Psalms | *Psalmen* ב״ב י״ד ע״ב: דוד כתב ספר תהלים.

תה״מ תחית המתים.

תְּהָן עי׳ תְּהֵי. תרג׳ יב״ע דב׳ ל״ב ל״ו: יהי תהן קדמוי.

תְּהַפְּכָנוּתָא נ׳, הפיכה וחורבן destruction | *Zerstörung* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ט כ״ב (כמהפכת סדום): תהפכנותא דסדום.

תּוּ תה״פ, שוב, עוד again, furthermore | *abermals, ferner* נד׳ ט״ז ע״א: ותו אמר.

תָּוָא ז׳, 1) אות, תיו mark | *Zeichen* תרג׳ יח׳ ט׳ ד׳ (והתוית תו): ותרשים תוא.

2) תא cell | *Zelle* תרג׳ יח׳ מ׳ י׳ (ותאי השער): ותוי תרעא.

תָּוָאךְ שם מקום name of place | *Ortsname* ב״ק ק״ד ע״ב: נפק לאפיה עד תואך.

תּוּאַפִּינָה נ׳, תופין, רקיק a pastry | *ein Gebäck* ירוש׳ ־ק׳ פ״ז נ׳ ע״ד: תופיני – תואפינה נא.

תּוּב פ״ע, שב, חזר to return; to do again | *zurückehren; wiederholen* תרג׳ ברי׳ י״ח ל״ג (שב למקומו): תב לאתריה; שם ל׳ ל״א (אשובה ארעה): אתוב ארעי.

אָתִיב אפ׳, 1) השיב to restore | *zurückgeben* תרג׳ תה׳ י״ט ח׳ (משיבת נפש): מתיבא נפש.
2) הקשה, פירך to argue, to put a question | *einwenden, widerlegen* פס׳ ב׳ ע״א: מיתיבי.

אִתּוֹתַב, אִתְּתַב אתפ׳, 1) הושב to be returned | *zurückgegeben werden* תרג׳ יב״ע ברי׳ מ״ב כ״ח (הושב כספי): אתותב כספי.
2) הופרך to be refuted | *widerlegt werden* ירוש׳ תעני׳ פ״ד ס״ז ע״ג: ולא כבר אתתבת.

תּוּב עי׳ תּוּ. תרג׳ איוב ז׳ י׳ (ולא ישוב עוד לביתו): לא יתוב תוב לביתיה.

תוב״א תורה וגדולה במקום אחד.

תּוּבָא ז׳, קיא vomit | *Auswurf beim Erbrechen* ויק״ר קט״ז: הדר תוביא לתוביה.

תּוּבְיָה ז׳, מקיא vomiting | *Erbrechender* ויק״ר פט״ז: הדר תוביא לתוביה.

תּוּבְלָא ז׳, שבולת ear of corn | *Ähre* תרג׳ יב״ע ברי׳ מ״א ו׳ (שבלים): תובלי.

תּוּבְלְיָא ז׳, חבל rope | *Strick* ב״ב ל״ג ע״ב: מגלא ותובליא.

תּוּבַן עי׳ תּוּ. ירוש׳ תעני׳ פ״ג ס״ו ע״ג: ונדר על גרמיה דלא למיעבד כן תובן.

תּוּבָרוֹת נ״ר, מין לולאות loops | *Schleifen* כלי׳ פכ״ה מ״א: כל שיש לו תוברות יש לו אחורים ותוך וכו׳.

תוגב״א תורה וגדולה במקום אחד.

תוד״ה תוספות דבור המתחיל.

תּוֹדָה, תּוֹדוֹס, תּוֹדְרוֹס שמות אנשים names of men | *männliche Namen* סנה׳ מ״ג ע״א: אתיוה לתודה (עפ״י קונטרס הסרונות הש״ס); ירוש׳ מו״ק פ״ג פ״א ע״ד: תודוס איש רומי וכו׳; בר׳ פ״א ג׳ ע״א: תודרוס.

תּוֹדְתָא נ׳, קרבן תודה thank-offering | *Dankopfer* תרג׳ ירי׳ ל׳ י״ט: מעלי תודתא.

תְּוָה עי׳ תְּוָא. תנח׳ אמור י׳: תוהו כולי עלמא.

תְּוְהָא ז׳ תמהון ושממון terror | *Entsetzen* תרג׳ ברי׳ כ״ז ל״ג (חרדה גדולה): תוהא רבא.

תַּוְהוּתָא נ׳, **תְּוָהִים** ז״ר, פחד anxiety | *Angst* שבת קנ״ב ע״א: נעשה לבו תוהים; תרג׳ דב׳ כ״ח ס״ז (מפחד לבבך): מתוהות לבך.

תְּוָוא ז׳, אות, תיו mark | *Zeichen* קהל״ר י״ב ז׳: מתוה תוואים.

תַּוְוהוּת נ׳, ניחם וחרטה regret | *Reue* ב״ר פכ״ז: תווהות היתה לפני.

תָּוָוךְ עי׳ תָּוָאךְ. ב״ב ע״ז ע״ב: נפיק לאפיה עד תווך.

תָּוָון ז׳, חדר cell | *Gemach* תרג׳ מל״א כ״ב כ״ה: (חדר לפנים מחדר): תוון בגו תוון.

תּוּחְלָא ז׳, תמר בוסר half-ripe date | *halbreife Dattel* גיט׳ פ״ט ע״א: דא קדשא באציפא דתוחלא.

תּוּחְלָנָא ת׳, שהוא בוסר half-ripe | *halbreif* מו״ק י׳ ע״ב: תמרי תוחלני.

תּוֹחֲתֵי מה״י, מתחת under | *unter* ירוש׳ שבת פ״ד ז׳ ע״א: תוחתי רשיכון.

תּוּטָאי שם תנא name of a Tanna | *Name eines Tannaiten* קיד׳ ט״ז ע״ב: ת:יא תיטאי אומר.

תַּוֵּךְ פיעל, היה באמצע, חצה to divide in the middle | *halbieren* ירוש׳ בר׳ פ״א ב׳ ע״ד: סופה של שנייה וראשה של שלישית הן מתווכות את הלילה.

תּוֹךְ – **מִתּוֹךְ** שה״י, מפני, על ידי, בסבת since, through, because of; in the mood of | *weil, durch, infolge; im Zustande von* ביצה י״ב ע״א: מתוך שהותרה הוצאה לצורך וכו׳; בר׳ פ״א מ״א: מתוך כובד ראש.

תוך כדי דבור מיד, סמוך ותכוף immediately | *sofort, unmittelbar* נדה פ״ז ע״א: תוך כדי דבור.

תוך תוך קול המים הרותחים the sound of boiling | *Geräusch des Siedens* ברי׳ ל״ט ע״א: ועביד הוך תוך.

תוכין עי׳ תהוב. ירוש׳ שבי׳ פ״ד ל״ה ע״ב: אין תולין תוכין בתאנה.

תוכלן ז׳, מחסה confidence, trust | *Vertrauen, Sicherheit* תרג׳ מש׳ י״ד כ״ו (מחסה): תוכלן.

תולאנא עי׳ תולענא. גיט׳ ס״ט ע״ב: אהלא תולאנא.

תולדה נ׳, טפל, מסובב subspecies, secondary act | *Unterart, Untergeordnetes* ב״ק ב׳ ע״א: אבות מכלל דאיכא תולדות; ירוש׳ שבת פ״ב ה׳ ע״א: שחיטה עיקר וחבורה תולדה.

תולנא עי׳ תולענא. ע״ז כ״ה ע״ב: אהלי תולנא.

תולעבא ז׳, לעג sneer | *Spott* תרג׳ תה׳ ע״ט ד׳ (לעג וקלס): תולעבא וגוחכא.

תולענא ת׳, אדום כתולע scarlet-coloured | *scharlachrot* שבת ק״י ע״ב: אהלא תולענא.

תולתא ז׳, שליש a third part | *Drittel* תרג׳ יב״ע דב׳ י״א כ׳: בתולתא לקבל תיקי.

תום: הסיח לפי תומו דיבר בתמימות (בלי כוונת עדות) to make a statement in ignorance of its legal bearing | *eine Aussage machen, ohne sich ihrer Wirkung als Beweismittel bewußt zu sein* יב׳ קכ״א ע״ב: במסיח לפי תומו.

תום, תומא ז׳, שום garlic | *Knoblauch* גיט׳ ס״ט ע״א: תומא יחידאה; ירוש׳ תר׳ פ״ח מ״ו ע״א: עבד תום שחיק גו בייתיה.

תומי ז״ר, ציצית fringes | *Fransen* ב״מ ס׳ ע״ב: למרמא תומי לסרלבא.

תומן ז׳, שמינית one eighth | *Achtel* ירוש׳ סוטה פ״א י״ז ע״א: רובע ותומן וחצי תומן.

תומניא שה״מ, שמונה eight | *acht* ירוש׳ תר׳ פ״ג מ״ב ע״ב: חדא מן תומניא.

תומנין שה״מ, שמונים eighty | *achtzig* ירוש׳ סנה׳ פ״ו כ״ג ע״ג: תומנין נשים במערת אשקלון.

תון עי׳ אתון. ירוש׳ סנה׳ פ״ו כ״ג ע״ד: ומה תון בעון.

תונא ז׳, כפל, סיוע repetition, confirmation | *Wiederholung, Bekräftigung* ב״מ ג׳ ע״א: ותנא תונא.

תונא עי׳ תון. תרג׳ דב׳ ל״ב כ״ה (ומהדרים אימה): ומתוניא חרגת מותא.

תונבא ז׳, קהות החושים stupor | *Abstumpfung* יומא פ״ג ע״א: תונבא הוא דנקיט ליה.

תוס׳ תוספתא.

תוספאה ת׳, 1) מי שכותב בכתיב מלא one who writes plene | *einer der die Worte plene schreibt* ע״ז מ׳ ע״ב: תנא תוספאה.
2) בקי בתוספתא thoroughly aquainted with the Tosefta | *Toseftakundig* יב׳ פ׳ ע״ב: רבא תוספאה.

תוספת נ׳, 1) הוספה addition | *Zugabe* ב״ר פס״א: תוספתו של הקב״ה מרובה על העיקר.
2) עי׳ תוספתא. ויק״ר פ״ל: אגדות ותוספות.

תוספתא נ׳, קובץ הלכות של תנאים מחוץ למשנת ר׳ יהודה הנשיא Tosefta, a collection of oral laws outside of the Mishnah | *Tosefta, eine Sammlung mündlicher Lehrsätze die von R. Jehuda Ha-Nasi nicht in die Mischna aufgenommen wurden* קהל״ר ו׳ ב׳: בעל תוספתא.

תוסקפא, תוסקפתא נ׳, 1) סבה, אמתלא occassion, pretext | *Anlaß, Vorwand* תרג׳ שופ׳ י״ד ד׳ (תואנה): תוסקפא.
2) גורל, מזל רע destiny | *Verhängnis* תרג׳ דהי״ב כ״ב ז׳ (תבוסת אחזיה): תוסקפת אחזיה.

תועלת נ׳, הנאה, תכלית שמושית use | *Nutzen* ב״ר פכ״ב: ולא נמצא בם תועלת.

תוף ז׳, רוק spittle | *Speichel* כת׳ ס״א ע״ב: תוף שדאי תוף שדאי.

תופנה נ', תופין, רקיק a sort of pastry | *ein Gebäck* ירוש' שק' פ"ז נ' ע"ד: תופנה רכה.

תופס עי' תפית. תוס' צוק' כלי' ב"ב ב' ז': האיכוף וכו' והתופס שלו.

תוקלא ז', מכשול stumbling, offence | *Anstoß* תרג' יב"ע ויק' י"ט י"ד (מכשול): תוקלא.

תוקפא ז', 1) תוקף, עוז strength, vigor, Omnipotence | *Macht, Allmacht* תרג' דב' ל"ב י"ג: תוקפי; בר' מ"ט כ"ד (באיתן): בתוקפא.

2) כעס anger | *Ärger, Zorn* סוטה ג' ע"ב: תוקפא בביתא וכו'.

תוקרבא, תוקרבתא נ', תקרובת offering | *Opfer* תרג' ישעי' י"ח ז': (שי) תוקרבתא; מל"ב ג' ד': תוקרבא.

תוקרת שם מקום name of a place | *Ortsname* תוס' שבי' ד' י"א: תחום ארץ ישראל וכו' תוקרת וכו'.

תור י'— פתיל, רצועה string | *Schnur* שבת ד' ע"ב: תורי דקל.

תור ז', שוור, נוהג בשוורים ox-driver | *Ochsentreiber* ב"ב ל' ע"א: בתורי דנפיש פסידייהו.

תורביינא, תורבינא ז', 1) אומן ומחנך educator | *Erzieher* תרג' במ' י"ב י"ב (כאשר ישא האומן את היונק): כמא דמסובר תורבינא ית ינקא.

2) קרוב למלכות courtier | *Hofmann* תרג' אס' ו' ט' (שרי המלך): תורבייני מלכא.

תורבכינה [תורבינה] ז', נטיעה plant | *Pflanzung* ירוש' כלא' פ"ב כ"ח ע"א: מותר לזרוע בו כל מין תורבכינה.

תורבלא ז', שור הבר aurochs | *Auerochs* תרג' דב' י"ד ה' (תאו): תורבלא.

תורבץ ז': תורבץ הוושט החלק העליון והמרווח של בית הבליעה the wide part of the gullet | *oberster Teil des Speiseröhre* חולי' מ"ג ע"ב: תורבץ הוושט. ועי' תרבץ.

תורגינום עי' טריינוס. מכי' י"ד י"ג: בימי תורגינוס.

תורגמינא, תורגמן, תורגמנא ז', מליץ ומסביר, מעתיק מלשון ללשון interpreter, translator | *Erklärer, Dolmetscher* ב"ר פס"ה: חזקיהו תורגמינא; ירוש' מגי' פ"ד ע"ה ע"ג: תורגמן שהוא עומד לפני חכם איני רשאי לא לשנות וכו' ולא להוסיף; תרג' שני אס' ז' ה': ואמר מלכא אחשורוש לתורגמניה ואמר תורגמניה לאסתר.

תורה י'— שם, טיב, טבע, סגולה denomination, character, nature | *Benennung, Beschaffenheit, Eigenschaft* ביצה י' ע"א: דאיכא תורת כלי עליו.

בתורת בבחינת as | *als* ב"מ ס"ב ע"א: בתורת פקדון אתא לידיה.

תורה שבכתב חוקים שנאמרו בתורה בפירוש written Law | *schriftliche Lehre* שבת ל"א ע"א: כמה תורות יש לכם וכו' שתים תורה שבכתב ותורה שבעל פה.

תורה שבעל פה דינים שבקבלת איש מפי איש oral law | *mündliche Lehre* יומא כ"ח ע"ב: תורתי אחת תורה שבכתב ואחת תורה שבעל פה.

תוריכוס, תורינוס [תוריכוס] ז', מורד rioter | *Aufwiegler* תנח' בובר וירא י"ז: תוריכוס שעומד במדינה כל מי שנמצא עמו נשטף עמו; ילק תה' תשע"ו: תורינוס וכו'.

תוריתא נ', תואר וצורה form | *Gestalt* מנ' ע"ה ע"ב: דאיכא תוריתא דנהמא עלייהו.

תורמוס ז', מין פולים a species of beans | *eine Bohnenart* שבת פי"ח מ"א: התורמוס היבש.

תורמוסא עי' תורמסר. פסיק"ר פכ"ב: יעקב תורמוסא.

תּוּרְמַיָּה נ׳, עי׳ טוּרְמַיָּה ילק׳ שמות ר״ל: תורמיות של מלאכי השרת.

תּוּרְמֵל עי׳ תַּרְמִיל. כל׳ פ״כ מ״א: התורמל חמשה קבין.

תּוּרְמָס עי׳ תּוּרְמוֹס. מכש׳ פ״ד מ״ו: קיפא שהיא מלאה תורמסין.

תּוּרְמְסָר ז׳, בלן bath-keeper | *Bademeister* ירוש׳ מעש״ש פ״א נ״ב ע״ד: היו לו מעות וכו׳ כדרך שהן יפין אצל התורמסר.

תּוּרְנַגְלָא שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Ort in Palästina* תוס׳ שבי׳ ה׳ י״: תורנגלא עילאה דלעילא מן קסרין.

תּוּרְנִיתָא נ׳, מין אילן acacia | *Akazie* גיט׳ נ״ז ע״א: שתלי תורניתא.

תּוּרְעָא ז׳, אסון breach | *Unglück* ב״ר פ״ק: יסוג תורעך.

תּוּרְעָמוּת, תּוּרַעֲמְתָּא נ׳, תלונה murmuring | *das Murren* תרג׳ תה׳ י״ט ה׳ (בלי נשמע קולם): לית מירר דתורעמתא; יב״ע במ׳ י״ד כ״ז: (תלונות): תורעמות.

תּוּרְעָתָא עי׳ תּוּרְעָא. ירוש׳ מו״ק פ״ג פ״ג ע״ג: יסוג תורעתך.

תּוּרָף ז׳, עיקרי הדברים והשמות המסויימים שבשטר בניגוד לנוסח הכללי שבטופס השטרות that passage in a document that makes its binding (the name, the date of execution a.s.o.) | *die Daten eines Dokuments, mit denen das vorgeschriebene Formular ausgefüllt wird (Namen, Ort, Zeit u.s.w.)* ב״מ ז׳ ע״ב: אחד אדוק בטופס ואחד אדוק בתורף.

2) עי׳ תּוּרְפָּה. תנח׳ ויצא י״ב: מעשה תורף.

תּוּרְפָּא ז׳, בית הבושת pudenda | *Schamteile* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ח נ״ז (מבין רגליה): מבית תורפה.

תּוּרְפָּה 1) כנ״ל. נדה פ״ח מ״א: הרואה כתם על בשרה כנגד בית התורפה.

2) קלקול והשחתה decay | *Verderben* תר׳ פ״ה מ״ח: היתה מ נחת במקום התורפה.

3) פרצה, מקום שאינו מבוצר כל צרכו weak (unfortified) place | *Blöße, unbefestigte Stelle* שבוע׳ ט״ז ע״א: מפני שתורפה של ירושלים היתה ונוחה ליכבש משם.

תּוּרְפִּיתָא נ׳, לעג וקלס disgrace | *Schimpf, Schande* תרג׳ תה׳ מ״ד י״ד (לעג וקלס): ממקניתא ותורפייתא.

תּוּרְקְיָ ארץ תרקיה Thracia | *Thrazien* ב״ר פל״ז: תורקי וכו׳.

תורקלינה עי׳ טְרִיקְלִינָא. ויק״ר פט״ז: יתיב ופשט בתורקליניה.

תּוּרְתָּא 1) נ׳, פרה cow | *Kuh* תרג׳ יח׳ ל״ו כ״ה: תורתא דחטאתא.

2) שם איש a man's name | *männlicher Name* ירוש׳ תענ׳ פ״ד ס״ח ע״ד: ר׳ יוחנן בן תורתא.

3) שם מקום name of a place | *Ortsname* ע״ז כ״ו ע״א: בי תורתא.

תּוּרְתָּה כנ״ל 2. פסיק״ר פי״ד: יוחנן בן תורתה.

תושא״ת תדיר ושאינו תדיר.

תּוּשְׁבְּחָא, תּוּשְׁבָּחָה, תּוּשְׁבַּחְתָּא נ׳, שיר ושבח praise, song | *Loblied* תרג׳ ישׁ׳ ס״ג י״ד (שם תפארת): שום ת שבחא; פסח׳ קי״ז ע״א: כל תושבחות האמורות בספר תהלים וכו׳; תרג׳ דב׳ ל״א י״ט (השירה הזאת): תושבחתא הדא.

תושבע״פ תורה שבעל פה.

תּוּשְׁלַחְתָּא נ׳, מלאכות, שליחות mission | *Auftrag* תרג׳ שופ׳ ה׳ ט״ו: בתושלחתיה אזלין.

תּוּשְׁלֵימָא, תּוּשְׁלָמָא, תּוּשְׁלָמוּתָא נ׳, תשלום payment | *Vergeltung* תרג׳ ישׁ׳ ל״ד ח׳ (שלומים): תושלימא; הוש׳ ט׳ ז׳ (השלום): תושלמת חובין; יב״ע דב׳ ל״ב: תשלמותהון.

תּוּשְׁלְמִי ז׳, מין עוף a bird | *ein Vogel* סנה׳ ק״ח ע״א: וכולן חזרו חוץ מתושלמי.

תּוּת ז׳, מין עץ ופריו mulberry | *Maulbeere, Maulbeerbaum* בכורות ה׳ ע״א: באלן תות; שבת קמ״ד ע״א: תותים ורמונים.

תּוֹתָב 1) ת׳, עי׳ שֵׁן תּוֹתֶבֶת. שבת פ״ו מ״ה: שן תותבת.

2) ז׳, שכבה דקה layer | *dünne Schicht* חולי מ״ט ע״ב: תותב קרום ונקלף.

תּוֹתָבָא, תּוֹתָבָה ז׳, 1) מין חלוק shirt | *Hemd* שבת קמ״ה ע״ב: תותבאי.

2) תושב settler | *Siedler* תרג׳ שמ׳ י״ב מ״ה (תושב ושכיר): תותבא ואגירא.

3) גמול recompense | *Vergeltung* ירוש׳ שבי׳ פ״ד ל״ה ע״ג: עד כדון אית תותבא לעלמא.

4) מענה ותשובה answer | *Antwort* ירוש׳ שבועי׳ פ״ג ל״ה ע״ג: לא אשכחינן תותבה.

תּוֹתָבוּתָא, תּוֹתַבְתָּא נ׳, מושב settlement | *Ansiedlung* תרג׳ בר׳ ל״ז א׳ (מגורי): תותבות אבוהי; יחז׳ ט״ז ג׳ (מכרותיך): תותבתכון.

תּוּתֵי שה״י, מתחת under | *unter* חולי ז׳ ע״ב: למשקל עפרא מתותי כרעיה וכו׳.

תּוּתָרָא ז׳, 1) כבל chains | *Fessel* שבת נ״ב ע״ב: לבובין — תותרי.

2) צמר מלוכלך soiled wool | *besudelte Wolle* ב״מ ס״ח ע״ב: תותרי.

תּוּתְרָן ת׳, מי שחוש הריח שלו לקוי one whose sense of smell is defective | *mit geschwächtem Geruchsinn* ב״ב קמ״ו ע״א: אשתו תותרנית היא.

תְּזָזִית נ׳, מהומה ומבוכה perturbation | *Verwirrung* ב״ר פי״ב רוח תזזית.

תזקיטא [תְּזְקִיפָא] ז׳, מארב ambush | *Hinterhalt* קהל״ר ז׳ כ״ו: נפק ליסטאה ותקין תזקיטא בתריהון.

ת״ח תלמיד חכם; תענית חלום.

תָּחַב פ״י, נעץ to insert, to stick | *hineinstecken* כלא׳ פ״א מ״ה: אין תוחבין זמורה וכו׳.

תָּחוּב ז׳, זמורה להרכבה a shoot for inoculation | *Pfropfreis* תוס׳ שבי׳ א׳ ט׳: אין תולין תחוב בתאינה.

תְּחַוְותָא נ׳, מין עוף a bird | *ein Vogel* חולי ס״ג ע״א: וקרו לה תחוותא.

תְּחוּחַ עי׳ תִּיחוּחַ. ירוש׳ ב״ב פ״ב י״ג ע״ב: עפר תחוח.

תְּחוּם, תְּחוּמָא ז׳, גבול limits | *Grenze* תוס׳ שבי׳ ד׳ ט׳: תחום ארץ ישראל; תרג׳ יהו׳ י״ח כ׳ (הגבול): תחומא.

תְּחוּם שַׁבָּת, תְּחוּמָא דְשַׁבְּתָא רצועה של אלפים אמה מסביב לישוב שאסור בשבת לצאת מתוכה the area around a place within which it is permitted to move on the Sabbath | *der Umkreis einer Siedlung, innerhalb dessen man sich am Sabbat bewegen darf* חג׳ ט״ו ע״א: עד כאן תחום שבת; ירוש׳ בר׳ פ״ה ט׳ ע״א: נפיק ליה לבר מתחומא דשבתא.

תְּחוֹתֵי שה״י, תחת under | *unter* ירוש׳ שבת פ״ד ז׳ ע״א: תחותי רישיכון.

תְּחִיָּה, תְּחִיּוּתָא, תְּחִיָּיה נ׳, שיבה לחיים resurrection | *Auferstehung* שבת פ״ח ע״ב: טל של תחיה שעתיד הקב״ה להחיות בו מתים; סנה׳ פ״י מ״א: האומר אין תחיית המתים מן התורה; תרג׳ תה׳ ס״ח י׳ (גשם נדבות): מלין די תחיותא.

(תחל) **הִתְחִיל** הפ׳, החל to begin | *beginnen* ב״ר פפ״ה: כל מי שמתחיל במצוה ואינו גומרה וכו׳.

תְּחִלָּא עי׳ תּוּחְלָא. חג׳ ט״ו ע״ב: אכל תחלא.

תַּחְלוּסַיָּא, תַּחְלוּסִין, תַּחְלֵי ז״ר, עי׳ שְׁחָלַיִם. ירוש׳ תעני׳ פ״ד ס״ט ע״א: כפר שיחלייא — דהוון מרביין בניהון באילין תחלוסייא; ע״ז פ״ב מ׳ ע״ד: מישחוק תחלוסין וכו׳; ב״מ ק״ז ע״א: הני תחלי וכו׳.

תַּחְלִיפָא, תַּחְלִיפָה, תַּחְלִיפְתָּא שם אמוראים names of Amoraim | *Name von Amoräern*

סנה' צ"ז ע"ב: ר' תחליפא; ירוש' פאה פ"ד י"ח ע"ג: תחליפה; בר' פ"א ב' ע"ד: תחליפתא.

תָּחַם פיעל, הציב גבול to mark the limits | *ab-grenzen* ב"ב נ"ו ע"א: שבו תִיחם יהושע לישראל את הארץ.

תַּחֲמַדְתָּא נ', **תַּחְמוּדָא** ז', אהבה וחבה desire, lust | *Lust, Liebe* תרג' שני אס' א' א': גברא דתחמדתא; מיכה ג' ג' (הות נפשו): תחמודי נפשיה.

תָּחַף ע' תָּחַב. ירוש' חג' פ"ג ע"ט ע"ב: תוחף וכו' בשפוד.

תַּחֲרוּ, תַּחֲרוּת, תַּחֲרוּתָא נ', קנאה ושנאה contest, rivalry | *Rivalität, Streit* תרג' ישי' נ"ח ד' (לריב): תחרו; ירוש' שבת פט"ז ט"ו ע"ג: איבה ותחרות; תרג' חבק' א' ג': דבתחרותא ובזדונא וכו'.

תח"ש תחום שבת.

תַּחֲשׁוֹן ז', רוצח murderer | *Mörder* ב"ר פנ"ז: לשון מרדות הן וכו' תחש תחשון.

תחשמע"כ תלמיד חכם שמחל על כבודו.

תַּחְתָּאָה ת', תחתון nethermost | *unterste* תרג' יחז' ט"ו י"ט (גלות תחתיות): בית שקיא תחתאה.

תַּחְתוֹנִיּוֹת נ"ר, מחלת הטחורים heamorrhoids | *Hämorrhoiden* נדר' י' ע"ב: לחולי מעים ולתחתוניות.

תַּחְתִּית —, קרקעית, בסיס bottom, base | *Boden, Untersatz* כלי' פי"ז מ"י: תחתית של צורפין.

תֵּיאָבוֹן ז', תשוקת האכילה appetite | *Eßlust* פס' ק"ב ע"א: דקאכיל לתיאבון.

תֵּיאָה נ', מין צמח crowfoot | *Hahnenfuß* טבול יום פ"א מ"ה: התיאה וכו'.

תֵּיאוּבְתָּא נ', תשוקה desire | *das Verlangen* תרג' בר' ג' ט"ז (תשוקתך): תיאובתיך.

תֵּיאוֹדוֹרוֹת שם איש a man's name | *männlicher Name* תוס' אה' ד' ד': תיאודורוס הרופא.

תֵּיאטִירוֹן, תֵּיאַטְרוֹן ז', בית משחק וחזיון theater | *Theater* ב"ר פפ"ז: יום תיאטירון היה והלכו הכל לראות; ירוש' ע"ז פ"א מ' ע"א: העולה לתיאטרון וכו'.

תֵּיאַק ז', מעקה, שבכה railing | *Gitter, Geländer* תרג' יב"ע דב' כ"ב ח' (מעקה): תיאק גפופין.

תֵּיבָה —, 1) ארון הקודש the chest in the Synagogue containing the scrolls of Law | *der heilige Schrein (in dem sich die Thorarollen befinden)* ב"ר פ"ה מ"ג: העובר לפני התיבה וטעה.

2) מלה word | *Wort* שבת ק"ד ע"א: הי באמצע תיבה.

תֵּיבוּרָא ז', שבירה breaking | *des Zerbrechen* תרג' ישי' ל' י"ד (כשבר נבל יוצרים): כתיבור מן דחסף.

תְּיוּבוּתָא ע' תְּיוּבָא 2. תרג' איוב כ"ד כ"ג: יהב ליה תיבותא (כהוצי' אח': תיובתא).

תֵּיבוּתָא ע' תֵּיבָה 1. ירוש' בר' פ"ה ט' ע"ד: עבר קומי תיבותא.

תיב"ח תוך שנים עשר חודש.

תֵּיבְלָלָא ז', שבלול snail | *Schnecke* תרג' תה' נ"ח ט' (כמו שבלול תמס יהלך): היך זחיל תיבללא.

תֵּיבְנָא ז', תבן straw | *Stroh* נד' נ' ע"א: הוה גני בי תיבנא.

תיב"ע תרגום יונתן בן עוזיאל.

תֵּיגְדָא ז', מקל staff | *Stab* ב"מ כ"א ע"ב: גמישות — סבי דאזלי אתיגדי.

תֵּיגָר ז', תלונה, טענה, ריב strife, complaint | *Klage, Streit* ירוש' בר' פ"ה ט' ע"ג: בקורא תיגר על מדותיו של הקב"ה.

תֵּיגְרָא ז', 1) כנ"ל. שבת ע"א: ליכא כתובה דלא רמי בה תיגרא.

2) מין כלי a vessel | *ein Gefäß* בְּכוֹרוֹת ט' ע"א: שדינהו בתיגרא.

תִּיגְרָא עי׳ תִּיגְרָא. ב״מ כ״א ע״ב: ספי דאולי אתיגרא (בהוי אח׳: אתיגדא)

תִּיגָּרוּתָא נ׳, מסחר, סחורה | trade, merchandise | *Handel, Ware* תרג׳ מש׳ ג׳ י״ד (טוב סחרה): דטבא תיגרותה.

תִּיגְרָנָא ת׳, איש ריב ומדון | quarrelsome | *zanksüchtig* תרג׳ מש׳ כ״ו כ״א (איש מדון): גברא תיגרנא.

תִּיגְרְתָא נ׳, ריב ומדון | quarrel | *Streit* תרג׳ תה׳ ל״א כ״א (מריב לשונות): מתיגרת לישניא.

תָּיו ז׳, האות האחרונה שבאלפבית | the last letter of the alphabet | *der letzte Buchstabe des Alphabets* שבת נ״ה ע״א: מאלף ועד תיו.

תְּיוּבָא ז׳, 1) קיא | vomit | *das Erbrechen, Auswurf* תרג׳ מש׳ כ״ו י״א (קיאו): תאביה.

2) תשובה וחרטה | repentance | *Buße* תרג׳ יר׳ ל״ג ו׳: תרע תיובא.

תְּיוּבְתָּא נ׳, 1) תשובה וחרטה | repentance | *Buße* תעני׳ כ״ג ע״ב: דליהדרו בתיובתא.

2) מענה | answer | *Antwort* תרג׳ איוב ל״ב ה׳ (אין מענה): לית תיובתא.

3) קושיא ופירכא | refutation | *Widerlegung* ע״ז ס״ח ע״א: תיובתא קא מותיב.

תְּיוֹם ז׳, תאומי צמח | twins (of plants) | *Zwillingspflanze* סוכה ל״ו ע״א: אתרוג ככדור פסול ויש אומרים אף התיום.

תְּיוֹמֶת נ׳, העלה הכפול האמצעי בלולב | the central leaf of the palm branch | *das mittelste (Doppel-) Blatt des Palmenzweiges* סוכה ל״ב ע״א: נחלקה התיומת וכו׳.

2) אחות תאומה | twin-sister | *Zwillingsschwester* פסיק״ר פט״ו: תיומתי לא אני גדול ממנה ולא היא גדולה ממני.

תְּיוֹמְתָּא כנ״ל 2. תרג׳ יב״ע בר׳ ד׳ ב׳: ית תיומתיה.

תִּיחוּחַ ת׳, רך וקלוש | crushed, loose | *locker* אֳהלי׳ פ״ח מ״ה: והעפר התיחוח.

תְּיטְרוֹן, תְּיַיטְרוֹן עי׳ תֵּיאַטְרוֹן. שמו״ר פנ״א: גובין לתיטרון; ירוש׳ תעני׳ פ״א ס״ד ע״ב: משפר תייטרון.

תְּיַיֶּמֶת נ׳, חוט כפול ועבה | thick thread | *dicker (doppelter) Faden* ירוש׳ שבת פ״ז י׳ ע״ג: לא קשר ולא תיימת.

תְּיָיקָא ז׳, תקומה | endurance | *Bestand* תרג׳ יב״ע ויק׳ כ״ו ל״ז (תקומה): תייקא.

תַּיָּיר ז׳, מורה דרך, מרגל | scout, guide | *Kundschafter* ירוש׳ ב״מ פ״ו י״א ע״א: לפניהן תייר.

תְּיָירָא ז׳, צמד בקר | a pair of working animals tied to the yoke | *Gespann (Joch Rinder)* ב״ב נ״ד ע״ב: כדאזל תיירא דתורי והדר.

תִּיכָא ז׳, מקלעת | cord chain | *aus Schnüren geflochtene Kette* שבת נ״ז ע״א: תיכי חליליותא.

תִּיכְלָא ז׳, 1) קלקול | decay | *Fäulnis, Schadhaftigkeit* חול׳ ס״ד ע״ב: שדא תיכלא בכולהו.

2) תכלת | purple-blue | *purpurblau* תרג׳ יב״ע שמ׳ כ״ח כ״ח (פתיל תכלת): חוטא דתיכלא.

תיכלטרין [פִּיבוּלָטוֹרִין] נ׳, מין מלבוש | a cloak | *ein Kleid* ילק׳ דב׳ תקל״ג: כסותך פרט וכו׳ ולתיכלטרין.

תִּילוּל עי׳ תִּלְתּוּל. בכורות מ׳ ע״ב: בעלי התילולין.

תִּילִים עי׳ תְּהִלִּים. ירוש׳ כת׳ פי״ב ל״ה ע״א: אשגרית עיני בכל ספר תילים.

תִּילְתָּא ת׳, בן שלש שנים | three years old | *dreijährig* סנה׳ ס״ח ע״ב: עגלא תילתא.

תֵּימָא שם אמורא | name of an Amora | *Name eines Amoräers* ירוש׳ סנה׳ פ״ד כ״ב ע״ב: תימא בר פפיים.

תִּימְהָ, תִּימְהָא ז׳, 1) תמהון | astonishment | *das Staunen* תרג׳ יר׳ ה׳ ל׳ (שמה): תימה.

2) אות ומופת | sign, wonder | *Zeichen, Wunder* תרג׳ יב״ע שמ׳ ז׳ ט׳ (מופת): תימהא.

תִּימוֹן ת׳, שאין לו גבות־ענים | one who has no eye-brows | *der keine Augenbrauen hat* תוס׳ צוק׳ בכורות ת׳ ט׳: הזיוד וכו׳ ותתימון.

תִּימוּר ז׳, עליה das Emporsteigen | rising יומא כ״ה ע״ב: תימור של לבנה וכו׳ תימור של חמה.

תִּימוֹרָא עי׳ תִּימְרָא. תרג׳ איוב מ״א י׳ (עפעפי): תימורי (כהו׳ אח׳ תמרי).

תִּימַחְתָּא נ׳, קליפה רכה soft bark | *weiche Rinde* חולי נ״א ע״ב: תימחתא לא חיישינן.

תימטינים עי׳ דְּמִיטָנוֹס. ירוש׳ ע״ז פ״ב מ׳ ע״ד: קומי דתימטינים בטבריא.

תִּימִיז עי׳ תִּימוּז. בכורות מ״ד ע״א: תימיז שתמו זיפין.

תִּימְלְיוֹס ז׳, יסוד foundation | *Fundament* ירוש׳ סנה׳ פ״י כ״ט ע״א: בשעה שבא דוד לחפור תמליוסים של בית המקדש וכו׳.

תִּימְרָא ז׳, ריס של עין eye-lid | *Augenlid* שבת ע״ז ע״ב: תימרא דתרנגולתא וכו׳.

תִּימַת ז׳, מין עוף a bird | *ein Vogel* חולי קמ״א ע״ב: תימת וכו׳.

תִּינוֹק ז׳, ילד, יונק child | *Kind* שבת קנ״א ע״ב: תינוק בן יומו; שם קי״ט ע״ב: תינוקות של בית רבן.

תִּינוֹקֶת נ׳, נערה girl | *Mädchen* נדה פ״י מ״א: תינוקת שלא הגיע זמנה לראות וניסת וכו׳.

תֵּינַח במה דברים אמורים this may apply to... | *dies wäre richtig* שבת קל״ב ע״ב: תינח גדול דכתיב בהו בשר וכו׳ בינוני מנלן.

תִּינַחְתָּא נ׳, אנחה sigh | *Seufzer* תרג׳ תה׳ ל״ח י׳ (ואנחתי): ותינחתי וכו׳.

תִּינְיָוּתָא שה״מ, שניה second | *zweite* ירוש׳ בר׳ פ״א ב׳ ע״ג: בתיניוותא.

תִּינְתָּא נ׳, תאנה fig-tree | *Feigenbaum* תרג׳ מש׳ כ״ז י״ח (נוצר תאנה יאכל פריה): דנטיר תינתא אכל פריהא.

תִּיסְבַּר עי׳ תִּסְבָּר. ירוש׳ סנה׳ פ״י כ״ז ע״ד: תיסברין של פרעה נתגלו לו.

תיסומן [תִּסְוֹרְן] ז׳, גזבר treasurer | *Schatzmeister* שמו״ר פמ״ז: למלך שהיה אוהב לתיסומן.

תִּיעָה עי׳ תְּאָה. חולי נ״ח ע״ב: הלעיטה תיעה.

תִּיפַּח רוּחֵיהּ עי׳ תִּפַּח נַפְשׁ. ירוש׳ מעש״ש פ״ד נ״ה ע״ב: תיפח רוחיה דההוא גברא.

תִּיק ז׳, בית קבול, נרתיק, מעטפה casing, sheath | *Behälter, Futteral, Scheide* בלי פמ״ז מ״ח: תיק הסייף והסכין.

תִּיקָא ז׳, מעקה railing | *Geländer* תרג׳ מל״א ו׳ י׳ (היציע): תיקא.

תֵּיקוּ השאלה נשארת בצריך עיון the question remains undecided | *die Frage bleibt unbeantwortet* חולי מ״ו ע״א: מתלקט מהו וכו׳ תיקו.

תיקול עי׳ תיקון. ירוש׳ דמ׳ פ״ג כ״ג ע״ב: כדי תיקולו.

תִּיקוּלְתָּא נ׳, פח ומוקש snare | *Fallstrick* תרג׳ מש׳ כ״ט כ״ה (מוקש): תיקולתא.

תִּיקוּן עי׳ תִּקּוּן. פסיק׳ שמעו קי״ח ע״א: כתיקונה בא״י.

תִּיקוּנָא ז׳, 1) סדר נכון arrangment | *Ordnung* תרג׳ דהי״ב כ״ד י״ג (על מתכנתו): על תיקוניה. 2) תכשיט adornment | *Schmuck* תרג׳ יר׳ ד׳ ל׳ (עדי זהב): תיקונין דדהב.

תֵּיקִי עי׳ תֵּקִי. תרג׳ שה״ש ח׳ ג׳: לקבל תיקי.

תִּיקְלָא ז׳. מכשול stumbling, offence | *Falle, Verderben* תרג׳ מש׳ מ״ז י״ח (לפני שבר גאון): וקדם תיקלא רמת רוחא.

תִּיקֵן עי׳ תִּקֵּן. מגי׳ ב׳ ע״א: בזמן שהשנים כתיקנן.

תִּיקְרָן עי׳ נוֹקְדָן. ספרי בלק קל״א: התיקרנים.

תִּיֵּר פִּעֵל. עורר to awaken | *wecken* ב״ק קי״ז ע״ב: הייריה אוקמיה.

תִּיר ת׳, עֵר awake | *wach* מגי׳ י״ח ע״ב: נים ולא נים תיר ולא תיר.

תירבי [תִּיבְרִין] עי׳ טִיבְּרִי. מדר׳ הה׳ ע״ה: כוס תירבי (בהוצ׳ בובר: טיברי).

תֵּירוּכִין ז״ר. שלו־ין וגירושין divorce | *Verstoßung, Scheidung* גיט׳ פ״ט מ״ג: ספר תירוכין וכו׳ וגט פטורין.

תִּירוּמָא ז׳. קורה beam | *Balken* תרג׳ יח׳ כ״ז ו׳ (קרשך): תירומי תרעך.

תֵּירוּס ז׳. מרדות rebellion | *Ungehorsam* שבת ל״ב ע״ב ע״א: תירוס אמתא וכו׳.

תִּירוּצָא ז׳. צדק ויושר uprightness | *Gerechtigkeit* תרג׳ תה׳ צ״ו י׳ (ידין עמים במישרים): ידין עמיא בתירוצא.

תִּירְיִיסְקִי ז״ר חג מדי a Median festival | *medisches Fest* ירוש׳ ע״ז פ״א ל״ט ע״ג: במדי נוסרדי ותורייסקי וכו׳.

תִּירְיָיקָא, תִּירְיָיקִי נ׳. תרופה, רפואה medicine | *Heilmittel* ע״ז פ״ב מ״ה: ותיריקי של גויים; נד׳ מ״א ע״ב: לא היא ולא תירייקה.

תִּירְעָתָא נ׳. שער gate | *Tor* ירוש׳ סנה׳ פ״ו כ״ג ע״ג: תירעת גיהנם.

תֵּירָק ז׳. מגן harness | *Harnisch* ירוש׳ חג׳ פ״ב ע״ז ע״ד: תירקי זהב.

תִּישׁוּעַ ז׳. חלק אחד מתשעה, תשיעית one-ninth | *Neuntel* ירוש׳ דמ׳ פ״ז כ״ו ע״ג: נוטל שני תישועין ותישוע של תישוע.

תִּיתוּרָא ז׳. גשר bridge | *Brücke* ב״ב כ״א ע״א: ואי איכא תיתורא ממטינן.

תִּיתוּרָא דִתְפִלִּין הקלף הסותם את בתי התפילין מלמטה the bottom of the capsule of the T'fillin | *Verschluß (Boden) der Tefillinkapsel* מנ׳ ל״ה ע״א: תיתורא דתפלין הלכה למשה מסיני.

ת״כ תורת כהנים.

תֶּךְ ז׳. תפירה, דקירת מחט stitch | *Stich, Naht* ירוש׳ מגי׳ פ״ב ע״ג ע״א: שאם תפר בה שנים או שלשה תכין.

תַּכָּא ז׳. שולחן table | *Tisch* בר׳ מ״ב ע״א: בתר דסליקו תכא מקמייהו.

תַּכְבּוֹסֶת נ׳. כביסה washing (clothes) | *das Waschen (von Kleidern)* מו״ק ט״ו ע״א: אבל אסור בתכבוסת.

תַּכְבְּרָא ז׳. בעל חי צלוי וממולא the body of an animal stuffed with its loose pieces and roasted | *mit den abgetrennten Teilen (Kopf und Beinen) gespicktes und gebratenes Tier* תרג׳ ש״א כ״א י״ח: וחמש אען תכברא.

תכ״ד תוך כדי דיבור.

תְּכוֹף עי׳ תְּכֵיף. תרג׳ יב״ע במ׳ ו׳ ט׳ (בפתע פתאום): בתכוף שלו.

תַּכְטַקָּא ז׳. כסא stool | *Sessel* כת׳ ע״ז ע״ב: תכטקי פיזא.

תְּכֵיף ז׳. בִּתְכֵיף תה״פ. פתאום suddenly | *plötzlich* תרג׳ במ׳ ו׳ ט׳ (בפתע פתאום): בתכיף שלו.

תְּכִיפָה נ׳. 1) תפר stitch | *Naht, Stich* כל׳ פ״ט מ״ו: התוכף תכיפה אחת.

2) סמיכת פעולה לחבירתה immediate sequence | *unmittelbare Aufeinanderfolge* בר׳ מ״ב ע״א: שלש תכיפות הן וכו׳ תכף לגאולה תפלה וכו׳.

תְּכַךְ ז׳. עש moth | *Motte* שבת צ׳ ע״א: תכך דשיראי.

תְּכַל, תְּכֵל פעו״י. 1) בטח והאמין to confide | *vertrauen* תרג׳ מש׳ כ״ש כ״ו (בוטח בלבו): דתכיל על ליביה.

2) שכל את בניו to be bereft, childless | *der Kinder beraubt werden* תרג׳ בר׳ כ״ז מ״ה (למה אשכל גם שניכם): למא אתכל אף תרויכון.

תַּכֵּל פעל. שיכל to make childless | *der Kinder berauben* תרג׳ ירוש׳ בר׳ מ״ב ל״ו (אותי שכלתם): יתי תכלתון.

אַתְכֵּל אפ׳. 1) כנ״ל. תרג׳ ש״א ט״ו ל״ג (שכלה): כמא דאתכלת.

2) הפילה האשה את עוברה to give premature birth | *eine Frühgeburt haben* תרג׳ מלאכי ג׳ י״א (ולא תשכל): ולא תתכיל.

תִּכְלָא 1) ת׳, שכיל, חשוך בנים childless | *kinderlos* פס׳ ע׳ ע״ב: אבין תיכלא.

2) חוסר בנים childlessness (bereavment) | *Kinderlosigkeit* שבת קנ״א ע״ב: תכלא ועוירא.

3) עש moth | *Motte* בר׳ נ״ו ע״א: נפל תכלא בכולהו שיראי.

4) כאב pain | *Schmerz* ב״ק צ״ב ע״ב: שתין תכלי מטייה לככא וכו׳.

5) ת־לת purple-blue wool | *purpurblaue Wolle* תרג׳ יב״ע במ׳ ט״ו ל״ח (פתיל תכלת): שזיר תכלא.

תְּכְלוֹ כניל 2. תרג׳ ישי׳ מ״ז ח׳ (ולא אדע שכול): ולא אדע תכלו.

תַּכְלִית י׳— כליה destruction | *Verderben* במ״ר פי״ה: תכלית — כלייה מביא לעולם.

תִּכְלְתָא נ׳, 1) עי׳ תִּכְלָא 2. מנ׳ ל״ט ע״ב: גלימא דכולה תכלתא.

2) מבחר, מיטב choice | *das Beste* ב״ר פל״ז: חבל יומא תכלתא דבבל.

תְּכַם פי׳, בעט to stamp | *stampfen* תרג׳ משי׳ ו׳ י״ג (מולל ברגלו): ותכים ברגלוי.

תַּכְסִים עי׳ טַכְסִים. מכי׳ ט״ו ג׳: תכסים וכו׳ מלחמה.

תַּכְסֶפִית נ׳, חבור־ה band | *Schar* בר׳ נ״א ע״א: תכספית של מלאכי חבלה מצפין לו לאדם וכו׳.

תָּכַף פ״י, 1) תפר, חיבר to sew together | *zusammennähen* כלא׳ פ״ט מ״י: התוכף תכיפה אחת אינה חיבור.

2) עבר עליו בזה אחר זה to overtake in immediate succession | *nacheinander treffen* תע׳ י״ג ע״ב: תכפ־הו אבליו זה אחר זה.

הִתְכִּיף הפ׳, חיבר וצירף to join | *vereinigen* ב״ר פס״ז: את מתכיפו לאבות.

תֶּכֶף תה״פ, סמוך immediately after | *unmittelbar nach* בר׳ מ״ב ע״א: תכף לגאולה תפלה.

תַּכְרִיךְ י׳— אגודה, חבילה bundle | *Bündel* ב״מ פ״א מ״ח: תכריך של שטרות.

תַּכְרִיכִים, תַּכְרִיכִין לבוש שמלבישים את המת shroud | *Sterbekleider* כלא׳ פ״ט מ״ד: תכריכי המת; ירוש׳ שם ל״ב ע״ב: אל תרבו עלי תכריכין.

תַּכְשִׁיט ז׳, קישוט ornament, decoration | *Schmuck, Putz* ירוש׳ נד׳ פ״ט מ״א: שאין תכשיט נאה אלא על גוף מעודן.

תַּכְתְּקָא ז׳, כסא stool | *Sessel* שבת קי״ט ע״א: הוה יתיב אתכתקא דשינא.

ת״ל תלמוד לומר.

תֵּל י׳— **תֵּל אַרְזָא** שם מקום בארץ ישראל name of a place in Palestine | *Palästina* יב׳ פמ״ז מ״ז: שנהרגו הרוגים בתל ארזא.

תְּלָא פיעל, עיכם ברגליו to swing one's heels | *die Fersen schwingen* ב״ר פכ״ב: מתלא בעקיבו.

תְּלָא עי׳ תָּאלָא. שבת קי׳ ע״ב: תרתי תלאי.

תְּלָא אִילָן ז׳, מין חולד pine-martin | *Baummarder* שבת כ״ח ע״א: כמין תלא אילן וכו׳ שיש בו גוונים הרבה.

תְּלָאי ז׳, בית יד handle | *Henkel* שבת פ״ח מ״ב: גמי כדי לעשות תלאי לנפה ולכברה.

תַּלְאמָא ת׳, נועז bold | *kühn* תרג׳ יב״ע בר׳ מ״ט ה׳ (אחים): אחין תלאמין.

תַּלְבּוּשׁ שם מקום name of a place | *Ortsname* יומא י׳ ע״א: תלמי בנה תלבוש.

תָּלָה י׳— 1) יחס את הסבה בדבר to assign the cause | *zuschreiben, als Ursache ansehen* ב״ב קי״ט ע״ב: תולין את הקלקלה במקולקל.

2) הניח בצריך עיון to hold in suspense, to leave in doubt | *in der Schwebe halten* יומא פ״ה ע״ב: על החמורות הוא תולה.

תָּלָה עֵינָיו שם עין, נתן עיניו to hang one's eyes on | *seine Augen heften* ב״מ נ״ח ע״ב: לא יתלה עיניו על המקח בשעה שאין לו דמים.

הִתְלָה הפ׳, עי׳ תְּלָא. ילק׳ מש׳ תתקס״א: מתלה בעקיבו.

תְּלוּי ז׳, בית יד handle | *Henkel* כלי׳ פט״ו מ״ד: כל התלויין טמאין חוץ מתלוי נפה וכברה.

תְּלוּי ז׳, זקופה lifting up | *Erhebung* פסיק׳ שק׳ י׳ ע״ב: תלוי ראש.

תְּלוּל, תְּלוּלָא, ז׳, **תְּלוּלִית** נ׳, תל, גל mound | *Hügel* ויק״ר פ״ה: תלוליא בפלסטיני; שם פ״ט: בתלוליות זו של עפר; תוס׳ אהל׳ ט״ז: עפר תלולות.

תְּלוֹת נ׳, מה שנכתב למעלה מן השורה inter-linear insertion | *über der Zeile Geschriebenes* ירוש׳ גיט׳ פ״ט נ׳ ע״ג: שטר שיש בו תלות.

תְּלַה פ״ע, נ־פורר to fall apart | *auseinander-fallen* חולי נ״ג ע״ב: תלחא ונפלה.

תְּלְחָא ז׳, חתיכה piece | *Stück* חולי נ״ג ע״ב: ונפלה תילחי תילחי.

תַּלְיָא ז׳, יתד, תלי hook | *Haken* שבת ק״מ ע״ב: תליא דבשרא שרי לטלטוליה דכוורי אסיר.

תְּלִיָּה נ׳, 1) הוקעה על העץ hanging | *das Aufhängen* סנה׳ מ״ו ע״ב: אחד קושר ואחד מתיר כדי לקיים מצות תלייה.

2) ספק doubt | *Zweifel* ירוש׳ יומא פ״ו מ״ג ע״ג: קבעו בתלייה.

תְּלִיל ת׳, גבוה ונעלה high, exalted | *hoch, erhaben* תרג׳ תה׳ ח׳ י׳ (אדיר שמך): תליל ומשבח שמך.

תְּלִיסַרִי ת׳, השלשה עשר thirteenth | *dreizehnter* תרג׳ יב״ע בר׳ ב׳ כ״א: עילעא תליסרית.

תְּלִישָׁה נ׳, עקירה plucking | *das Pflücken* ירוש׳ שבת פ״ז י׳ ע״ג: תלישתה היא גיזתה.

תְּלִיתַיתִי שה״מ, שלשים thirty | *dreißig* ירוש׳ כת׳ פ״ב ל״ה ע״א: תליתיתי וכו׳.

תליל תרתי למה לי.

תלל״א תקנתא לתקנתא לא עבדינן.

(תלם) הִתְלִים הפ׳, עשה תלמים to furrow | *Furchen ziehen* ב״ר פל״א: והיה מתלים תלמיות.

תְּלָמָא עי׳ תְּלָאמָא. תרג׳ ירוש׳ בר׳ מ״ט ה׳ (אחים): אחין תלמין.

תַּלְמוּד ז׳, 1) לימוד teaching, study | *Lehre, Studium* פאה פ״א מ״א: תלמוד תורה כנגד כולם.

2) עי׳ גְּמָרָא. ירוש׳ הור׳ פ״ג מ״ח ע״ג: לעולם הוי רץ אחר המשנה יותר מן התלמוד.

תַּלְמוּדָא כנ״ל 2. ב״מ ל״ג ע״ב: שבקו כולי עלמא וכו׳ ואזלו בתר תלמודא (כהו׳ אח׳ גמרא).

תַּלְמוּסָא ז׳, העזה boldness | *Kühnheit* מדרי׳ תה׳ בוכר י״ג ה׳: באיזה תלמוסא.

תַּלְמִי נ׳, צנור tube | *Rohr* תוס׳ מקוא׳ ד׳ ח׳: היוצא לתלמי ומן התלמי לברכה.

תַּלְמִיד — **תַּלְמִיד חָכָם** מלומד, למדן scholar | *Gelehrter* שבת קי״ד ע״א: איזהו תלמיד הכם וכו׳ זה ששואלין אותו הלכה בכל מקום ואומרה.

תַּלְמִיוּתָא נ׳, תפירה מעשה תלמים formation of lines or furrows | *das Rillenbilden der Nadel* ברי ס״ג ע״א: מחטא דתלמיותא.

תלן [תַּלֵּג] פ״י, כיבס וליבן to wash, whiten | *waschen, weißen* ירוש׳ פס׳ פ״ג ל׳ ע״א: ומתלנה ארבעה זמנין.

תִּלֵּעַ פיעל, הסיר את התולעים to drive vermin off | *Würmer ablesen* ירוש׳ שבת פ״ז י׳ ע״א: חמעשן המתלע וכו׳.

הִתְלִיעַ הפ׳, 1) כנ״ל. מדות פ״ו מ״ו: מתליעין את העצים.

2) שרץ תולעים to grow wormy | *wurmig werden* ב״ר פמ״ז: וזרחה עליהן חמה והתליעו.

תְּלַע פ״י, שסע to tear apart | *zerreißen* תרג׳ יב״ע ויק׳ א׳ י״ז (ושסע): ויתלע.

אִתְלַע אפ׳, עי׳ הִתְלִיעַ 2. סנה׳ ק״ח ע״ב: חיורא כי מתלע.

תַּלְעוּבָא עי׳ תּוֹלַעֲבָא. תרג׳ תה׳ קכ״ג ד׳ (הלעג): תלעובא.

תְּלַשׁ פ״י, עקר to pluck, to tear | *pflücken, reißen* ב״ק פ״ח מ״ו: תולש בשערו.

נִתְלַשׁ נפ׳, נעתק ונעקר to be detached | *losgerissen werden* מקוא׳ פ״ה מ״ו: גל שנתלש.

תִּלֵּשׁ פיעל, עי׳ תָּלַשׁ. יומא פ״ו מ״ד: היו מתלשים בשערו.

תַּלֵּת פַּעל, חילק לשלשה חלקים to divide into three parts | *in drei Teile teilen* תרג׳ דב׳ י״ט ג׳ (ושלשת את גבול ארצך): ותתלית ית תחום ארעך.

2) עשה בפעם השלישית to do a third time | *zum dritten Mal tun* תרג׳ מל״א י״ח ל״ד (ויאמר שלש וישלשו)*: ויאמר תלתו ותלתו.

אִתַּלַּת אתפ׳, נעשה בפעם השלישי to be done a third time | *zum dritten Mal wiederholt werden* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ז כ״ו: ואתליתון במישרי מואב.

תַּלְתָּא ז׳, שליש a third part | *Drittel* תרג׳ מל״ב י״ב ה׳ (השלישית מכם): תלתא מנכון.

תַּלְתּוֹיֵ שה״מ. שלשים thirty | *dreißig* ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״ב: תלתויי יומיא.

תַּלְתּוּל ז׳, יבלת wart | *Warze* בכור׳ מ׳ ע״ב: תלתול בעלמא.

תַּלְתּ:תָא שה״מ, החלק השלישי a third part | *Drittel* תרג׳ במ׳ ט״ו ו׳ (שלישית ההין): תלתות הינא.

תַּלְתוּתָא נ׳, שלישיה sum of three | *Dreiheit* תרג׳ ש״א כ׳ י״ח (ושלשת): ובתלתות יומיא.

תַּלָתִים, תַּלְתִיתִי שה״מ, שלשים thirty | *dreißig* ירוש׳ כת׳ פי״ב ל״ה ע״א: תלתיתי וכו׳; שבי׳ פ״ט ל״ח ע״ד: תלתים שנין.

תַּלְתַּל ז׳ – תל, גל mound | *Hügel* ויק״ר פי״ט: אפילו דברים שאתה רואה אותה קוצין בתורה תלתלי תלתלים הן.

תִּלְתָּן ז׳, מין צמח fenugrec | *Bockshornklee* תר׳ פ״י מ״ו: חבילי תלתן.

תַּלְתְּתוֹי שה״מ, שלשים thirty | *dreißig* ירוש׳ כלא׳ פ״ט ל״ב ע״ב: ותלתתוי יומייא.

תמ׳ תמורה.

תָּם ז׳ – בעל חי שעדיין לא הוחזק נגח ומזיק an animal not given to goring (that did injury only once ar twice) | *nicht als stößig bekanntes Tier* ב״ק י״ד ע״א: תם משלם חצי נזק מועד משלם נזק שלם.

(תמד) נִתְמַד נפ׳, נתערבב to be infused | *aufgegossen werden* חולי׳ פ״ז ע״ב: נתמדו מאליהם.

תִּמֵּד פיעל, 1) עשה משרת ענבים to make pomace wine | *Weinhefe aufgießen* מעש׳ פ״ה מ״ו: המתמד ומצא כדו מדתו.

2) בלל to mix | *vermischen* חולי׳ פ״ז ע״ב: תמדו במי גשמים.

תֶּמֶד ז׳, משרת ענבים pomace wine | *(Wein-) Hefeaufguß* חולי׳ כ״ה ע״ב: התמד עד שלא החמיץ וכו׳.

(תמה) הִתְמִיהַּ הפ׳, 1) תמה והשתומם to wonder | *sich wundern* ב״ר פצ״ח: על אלו אתם מתמיהין.

2) עורר תמהון to create astonishment | *Staunen erregen* מנ׳ מ׳ ע״א: אינו אלא מן המתמיהין.

תְּמְהָא, תִּמְהָתָא נ׳, תמהון, מופת wonder, miracle | *Wunder, Zeichen* תרג׳ תה׳ ק״ה כ״ז (ומופתים): ותמהיא; ב״ר פל״א: תמהתהון.

תְּמָוִון ז״ר, מין בעל חי a beast | *eine Tierart* תרג׳ יש׳ ל״ד י״ד (ציים): תמווין.

תמונתא [תוּמְנְתָא] נ׳, שמינית one eighth | *Achtel* ירוש׳ שק׳ פ״ג מ״ז ע״ג: תמונתא.

תְּמוּת נ׳, 1) חוסר מום integrity | *Fehlerlosigkeit* קיד׳ כ״ד ע״ב: תמית וזכרות.

2) טיב בעל חי שאינו מועד לנזקין the legal status of an animal that is stil a תָּם | *Charakter eines Tieres solange es noch* תָּם *ist* ב״ק מ״ה ע״ב: צד תמות במקומה עומדת ועי׳ תָּם.

תמחוי ז׳, 1) קערה גדולה | a great dish, tray | große Schüssel כלי פס״ז מ״א: תמחוי המזונו. 2) חלוקת מזונות לעניים charity plate, soup-kitchen | Sammelstelle von Naturalien für die Armenspeisung פאה פ״ח מ״ז: מי שיש לו מזון שתי סעודות לא יטול מן התמחוי. 3) שקערורית בעול שעל צוארי הבהמה a cavity in the yoke | Vertiefung am Joch כלי פי״ד מ״ד: הסומך והמחגר והתמחויות וכו׳.

תמיד ־ שם מסכת בתלמוד name of a treatise of the Talmud | Name eines Talmudtraktates יומא י״ד ע״ב: מאן תנא תמיד ר׳ שמעון איש המצפה הוא.

תמיהא נ׳, תמהון והשתוממות | astonishment | das Staunen ילק׳ שמ׳ קס״ו: ויתמהו תמיהה גדולה מאד.

תמימות נ׳, 1) שלימות completeness | Ganzheit ב״ק ל״ט ע״ב: הרי הוא בתמימותו. 2) תום ויושר frankness | Redlichkeit ויק׳ פי״א: בשעה שבא בתמימות הקב״ה בא עמו בתמימות.

תמימותא כנ״ל 2. תרג׳ מש׳ י״א ג׳ (תומת ישרים): תמימותא דתריצי.

תמינאה שה״מ, שמיני the eighth | der achte תרג׳ ויק׳ כ״ב כ״ז (יום השמיני): יומא תמינאה.

תמיר עי׳ תימוז. בכורות מ״ד ע״א: דתמיר וכו׳.

תמירות נ״ר, סומכות של בית קיבול מנורה pillars of the framework of a lantern | Metallstützen etnes Lampengestells תוס׳ כלי׳ ב״מ ב׳ ו׳: פוקטי שיש בה בית קבול שמן וכו׳ תמירות שלה של מתכת וכו׳.

תמכא ז׳, **תמכה** נ׳, מין צמח corn-salad | Rapunzel פס׳ פ״ב מ״ו: ואלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי הובתו בפסח בחזרת וכו׳ ובתמכא (בירוש׳: תמכה):

תמכש״א תורה מתשת כחו של אדם.

תמכתא עי׳ תמכה. פס׳ ל״ט ע״א: תמכא – תמכתא.

תמלי תה״פ, אתמול gestern | yesterday תרג׳ ש״א כ׳ כ״ז (גם תמול גם היום): אף תמלי אף יומא דין.

תמל״ת תפסת מרובה לא תפסת.

תמם פיעל, השלים erfüllen | to fulfil סנה׳ ל״ט ע״ב: כדי לתמם שני חזיונות.

התמים הפ׳, שכלל vervollkommnen | to make perfect נדר׳ ל״ב ע״א: כל המתמים עצמו הקב״ה מתמים עמו.

תמן תה״פ, שם dort | there ב״מ פ״ד ע״ב: תמן אמרין וכו׳.

תמני שה״מ, שמונה acht | eight תרג׳ ברי׳ ח׳ ד׳ (שמונה מאות): תמני מאה.

תמני סרי שמונה עשר achtzehn | eighteen ברי׳ כ״ט ע״א: תמני סרי תקון תשסרי לא תקון.

תמניא עי׳ תמני. ברי׳ ד׳ ע״ב: תמניא אפין.

תמנייתא נ׳, שמינית Achtel | one eigth פס׳ ק״ט ע״א: תמנייתא קדמייתא.

תמניסר שה״מ, שמונה עשר achtzehn | eighteen תרג׳ יב״ע ברי׳ י״ד י״ד (שמונה עשר): תמניסר.

תמניסראה שה״מ, השמונה עשר the eighteent | der achtzehnte תרג׳ דהי״א כ״ד ט״ו: תמניסראה.

תמניתא נ׳, מין כלי זמר a musical instrument | ein Musikinstrument תרג׳ תה׳ י״ב א׳ (השמינית): תמניתא.

תמנן שה״מ, שמונים achtzig | eighty תרג׳ שמ׳ ז׳ ז׳ (שמונים): תמנן.

תמנסרי עי׳ תמניסר. תרג׳ יב״ע דב׳ י״ז י״ז: תמנסרי.

תמנת עשר שה״מ, שמונה עשרה achtzehn | eighteen תרג׳ ברי׳ י״ד י״ב (שמונה עשר): תמנת עשר.

תמצות נ׳, מיץ, עסיס Saft | juice תוס׳ מכש׳ ג׳ י״ג: תמצות בשר.

תַּמְצִית נ׳, עיקר, שארית remnant, drain | *Ausgepressies, Übriggebliebenes* כר׳ פ״ה מ״א: דם התמצית; סוטה פ״ט מט״ו: תמצית של חסידים.

תָּמַר פיעל, עלה וזקף to rise straight up | *sich aufrichten, emporsteigen* יומא כ״ח ע״ב: תימור של לבנה מתמר ועולה כמקל.

תְּמָרָה נ׳, 1) עץ התמר ופריו palm, date | *Palme, Dattel* דמ׳ פ״א מ״א: נובלות התמרה וכו׳; סוכה ל״ב ע״ב: שתי תמרות יש בגיא בן הנם ועולה עשן מביניהם.

2) מין פקע בצורת תמר a fruitlike excrescence on leaves | *dattelförmiger Auswuchs auf Blättern* מעש׳ פ״ב מ״ו: תמרות של תלתן.

תַּמְרְתָּא כנ״ל 1. ירוש׳ ביצה פ״ה ס״ג ע״א: תמרתא עקימתא.

תמת״ע תורה מה תהא עליה.

תָּנָא עי׳ תְּנֵי. חול׳ מ״ו ע״א: תנא קומי דרב וכו׳.

תַּנָּא ז׳, תואר לחכמי המשנה Tannai | *Tannaite, Titel der Mischnaautoren* ב״ב צ״ג ע״א: תנא קמא וכו׳.

תְּנָאָה, תְּנַאי ז׳, כלל המדיבר בין שני דברים, התחייבות שבה תלוי קיום החוזה condition, stipulation | *Bedingung, Vereinbarung* קיד׳ פ״ג מ״ד: כל תנאי שאינו כתנאי בני גד ובני ראובן אינו תנאי; תרג׳ יב״ע במ׳ כ״ב ד׳: דהכין הוה תנאה ביניהון.

תְּנַאי עי׳ תְּנָא. ירוש׳ פאה פ״ז כ׳ ע״א: אית תנאי תני.

תנ״ה תניא נמי הכי.

תְּנָה — הִתְנָה הפ׳, עשה חוזה ותנאי to make a condition | *verabreden, eine Bedingung machen* כת׳ פ״ט מ״א: שהתנה על מה שכתוב בתורה.

תְּנוּיָא ז׳, 1) למוד study | *Studium* תענ׳ כ״ד ע״א: כל תנויי בנזיקין הוו.

2) דיבור, שנינה by-word | *Gerede, Spott* תרג׳ יב״ע דב׳ כ״ח ל״ז (ולשנינה): למתלין ולתנויי.

תִּנּוּי עי׳ תְּנָא. שהש״ר ג׳ ו׳: קראוי ותנויי.

תנח׳ תנחומא.

(תנח) הִתְנִיחַ הפ׳, הניח, הקיל, הביא רווחה to set at ease | *erleichtern, befriedigen* סנה׳ ל׳ ל״ב: תנוח דעתך שהתנחת את דעתי.

(תנח) אִיתְנַח אתפ׳, נאנח to sigh | *seufzen* חול׳ כ״ו ע״ב: אינגיד ואיתנח.

תַּנְחוּם, תַּנְחוּמָא שמות אמוראים names of Amoraim | *Namen von Amoräern* שבת ל׳ ע״א: שאול שאילה זו לעילא מר׳ תנחום דמן נוי; ב״ר פ״א: א״ר תנחומא.

תַּנְהָתָא נ׳, אנחה sigh | *Seufzer* תרג׳ תה׳ ו׳ ז׳ (בא:חתי): בתנחתי.

תְּנֵי פ״י, 1) חזר ועשה to repeat | *wiederholen* תרג׳ מל״א י״ח ל״ד (ויאמר שנו וישנו): ואמר תנו ותנו.

2) לימד to teach | *lehren* תרג׳ יב״ע דב׳ ל״ב ז׳: קרון בספרי אורייתא ויתנון לכון.

3) קיבל ומסר הלכה to report a tradition | *tradieren* עיר׳ ל״ו ע״ב: דתני איו.

תַּנֵּי פ״ל. 1) שינה to change | *ändern* תרג׳ איוב י״ד כ׳ (משנה פניו): מתני קלסתוריה.

2) דיבר, סיפר to tell | *erzhä en* תרג׳ יב״ע בר׳ כ״ב כ׳: ותני לות שרה.

אַתְנֵי אפ׳, 1) עי׳ הִתְנָה. בת׳ ג׳ ע״ע: איבעי ליה לאתנויי ולא אתני.

2) לימד to teach | *lehren* שם י״ז ע״ב: למאן דמתני וכו׳.

אִיתְּנֵי אתפ׳, 1) נכפל to be repeated | *wiederholt werden* תרג׳ בר׳ מ״א ל״ב (ועל השנות החלום): ועל דאיתני חולמא.

2) הוגד to be told | *erzählt werdrn* תרג׳ בר׳ ל״ח י״ג (ויוגד לתמר): ואתני לתמר.

3) הוחד to be sharpened | *geschärft werden* תרג׳ יח׳ כ״א י״ד (הוחדה): אתני.

תַּנְיָא נאמר בברייתא | it is stated in a Boraitha | *es steht in einer Boraita geschrieben* בר׳ ב׳ ע״א: כדתניא וכו׳.

תַּנֵּי עי׳ תַּנָּא. ירוש׳ קיד׳ פ״א נ״ט ע״ג: תניין אינון.

תְּנֵי עי׳ תַּנַּאי. ירוש׳ קיד׳ פ״א נ״ט ע״ג: תנוי גוף.

תְּנַן פ״ע, אַתְנַן אפ׳, עשן | to smoke | *rauchen* תרג׳ שמ׳ כ׳ ט״ו (ההר עשן): טורא תנין; ישׁ׳ ז׳ ד׳ (האודים העשנים): אוריא מתנניא.

תְּנַן שנינו במשנה | it is stated in the Mishnah | *es steht in einer Mischna geschrieben* שבת ב׳ ע״א: תנן התם.

תְּנָן, תְּנָנָא ז׳, 1) עשן | smoke | *Rauch* תרג׳ בר׳ ט״ו י״ז (תנור עשן): תנור דתנן (יב״ע שם: מסיק תננא).
2) ריח רע | *stench* | *übler Geruch* תרג׳ ישׁ׳ ל״ד ג׳ (באשם): תננהון.

תנצב״ה תהי נפשו צרורה בצרור החיים.

תַּסְבָּר ז׳, אוצר | store | *Schatz* ירושׁ׳ בר׳ פ״ט י״ג ע״ד: העמידו קומים על תסבריות שלו.

תִּסְבְּרָא; וְתִסְבְּרָא הגע בעצמך, וכי יעלה על הדעת לומר כך | is this logic? how can one understand this? | *wie ist dies denkbar?* ב״ק ל״ב ע״א: ותסברא וכו׳.

תַּסְוּור, תַּסְוַרְתָּא עי׳ תַּסְבָּר. ב״ר פפ״ג: שהיה מבזבז תסווריות של אביו; שם פס״ז: בגין דתסוורתא חסרים.

תְּסִיל, תְּסִילָא ז׳, מין יונה | a species of doves | *eine Taubenart* חולי׳ ס״ב ע״א: תסיל פסול משום תורין; תרג׳ יב״ע בר׳ ט״ו ט׳ (ותור): ותסילא בר יון.

תְּסִיסָה נ׳, רתיחה עצמית של יין וכדומה | fermentation | *Gärung* ע״ז ל׳ ע״ב: וכמה תסיסתו שלשה ימים.

תָּסַס פעו״, 1) רתח היין רתיחה עצמית | to ferment | *gären* ע״ז ל׳ ע״ב: יין תסוס וכו׳.
2) זנק | to spurt | *sprühen, spritzen* שהש״ר ג׳ ו׳: נתן אצבע על הצור התחילה תוססת אש.

תִּסְפּוֹרֶת נ׳, 1) גזיזת השערות | hair-cutting | *das Haarschneiden* מו״ק י״ד ע״ב: אבל אסור בתספורת.
2) צורה מסויימת של שיער גזוז | style of hair-cutting | *Haarschnitt* שבת ט׳ ע״ב: תספורת בן אלעשה.
3) מין מכספריים לגזיזת ירקות | gardener's shears | *Gartenschere* ביצה ל״ד ע״א: ואין גוזזין את הירק בתספורת שלו.

תִּסְפּוֹרְתָּא, תִּסְפָּרְתָּא כנ״ל 2. סנה׳ כ״ב ע״ב: תספורתא יהידאה; נד׳ נ״א ע״א: תספרתא.

תַּסְקוּפָא ז׳, 1) עלילה | intrigue | *Intrige* תרג׳ יח׳ כ״ד י״ב (תאנים): תסקופין.
2) גזירת הגורל | destiny | *Schicksal* תרג׳ תה׳ ס״ו ה׳ (נורא עלילה): מרי תסקופין.

תע״ב תבוא עליו ברכה.

תַּעֲבוֹר 1) ז׳, עברה וכעס | anger | *Zorn* תרג׳ ישׁ׳ ט׳ י״ח (בעברת ה׳ צבאות): בתעבור מן קדם ה׳ (בהוי׳ אח׳: בתבעור).
2) ת׳, בעל חמה | angry | *zornig* שם י״ג ט׳ (אכזרי ועברה): אכזרי ותעבור.

תְּעוּב ז׳, דברי תועבה ומיאוס | abomination | *Abscheuliches* ילק׳ עמוס תקמ״ה: לידע כמה תעוב נעשה בהם.

תַּעֲלָא, תַּעֲלָה ו׳, שועל | jackal; fox | *Schakal; Fuchs* מגי׳ ט״ז ע״ב: תעלא בעידניה סגיד ליה; קהל״ר א׳ ג׳: בר קפרא הוה אמר תלת מאה מתלין על הדין תעלה.

תענ׳ תענית.

תַּעֲנִי, תַּעֲנִית, תַּעֲנִיתָא נ׳, צום | fast | *Fast-tag; das Fasten* תרג׳ יואל א׳ י״ד (קדשו צום): גזרו תעני; עיר׳ י״ח ע״ב: ישב בתענית; תענ׳ י״ב ע״ב: ליתיב תעניתא לתעניתא.

תַּעֲנִית חֲלוֹם צום שאדם מקבל על עצמו לאחר שחלם חלום רע | a fast on account of a bad dream | *Fasten zufolge eines bösen Traumes* תענ׳ י״ב ע״ב: תענית חלום.

תַּעֲנִית יָחִיד צום פרטי שיחיד קיבל על עצמו בתורת נדבה, a private fast-day | *ein Fasten, das sich ein Einzelner freiwillig auferlegt* תעני' י"ב ע"ב: תענית יחיד.

תַּעֲנִית צִיבּוּר צום פומבי המוטל על הכל public fast | *öffentlicher (obligater) Fasttag* תעני' י"א ע"ב: תענית ציבור.

תְּעַר פיעל, ניער וגירה to stir up | *in Aufregung versetzen* מדרי תהי' ס' ח': יין הוא מתער את העולם וכו'.

תְּעַר פַּעֵל, עורר to waken | *aufwecken* ירושי' ביצה פ"ח ס"ג ע"א: אזל בעי מתערתא.

תַּעֲרוֹבֶת נ', בלילה ומזיגה mixture | *Mischung* חולי' ו' ע"א: תערובת דמאי.

תפארות עי' תּוֹבְרוֹת. תוס' צוק' כלי ב"ב ג' א': כל שיש לו תפארות יש לו אחוריים ותוך וכו'.

תְּפָאתָה שם אשה a woman's name | *Frauenname* גיטי' ס"ג ע"ב: ההיא דהוו קרו לה נפאתה אזול סהדי כתוב תפאתה.

תְּפוּחַ — גל, גבשושית pile | *Haufen* חולי' צ' ע"ב: תפוח היה באמצע המזבח.

תָּפוּחַ ת', 1) צבה ונפוח swollen | *geschwollen, gedunsen* ירושי' נדה פ"ג ב' ע"ד: ראשו תפוח.
2) נרקב spoiled | *verfault* שבת קכ"ח ע"ב: בשר תפוח.

תָּפוּס עי' תָּפִית. עירו' כ"ז ע"א: האוכף וכו' והתפוס.

תְּפוּסָה נ', 1) קנין possesssion | *Besitz* תוס' תר' ג' ז': כל בית הניתות תפוסה אחת.
2) עי' תְּבוּסָה. ב"ב קי"א ע"ב: המוצא מת מושכב כדרכו נוטלו ואת תפוסתו.

תְּפוּשָׁה כנ"ל 1. ירושי' תר' פ"ב מ"א ע"ב: שהיה בלבו לעשות תפושה אחת.

תָּפַח פ"ע' נעשה נפוח, צבה to swell | *anschwellen* במ"ר פ"ט: ותפח צווארה.

תְּפַח פיעל, הכה ונקש to slap | *klopfen* ירושי' ע"ז פ"ד מ"י: שהיה מתפח עם החבית.

(תפח) אִתְּפַח אתפ', הבריא to recover | *genesen* ב"מ פ"ז ע"א: בעא רחמי ואתפח.

תְּפַח ז', דבר הנפוח something blown up | *Aufgedunsenes* ירושי' תר' פ"ב מ"א ע"ד: דרך התפח לצמוק ואין דרך הצמק לתפוח.

תְּפַח נֶפֶשׁ לשון קללה an imprecation (let despair come upon..!) | *eine Verwünschung (Verzweiflung komme über...!)* כתו' ק"ה ע"ב: תפח נפשם של מקבלי שוחד.

תְּפֵי פ"י, 1) רקק to spit | *spucken* נדה מ"ב ע"א: כולכו ברוקא חדא תפיתו.
2) שפת את הקדרה to set on for cooking | *einen Topf auf den Herd setzen* תרג' מל"ב ד' ל"ח (שפות הסיר): תפי דודא.

תְּפֵי נ', כירה hearth | *Herd* בר' ל"ט ע"א: בי תפי.

תְּפִיחָה ת', חולה sick | *krank* שבת י"ב ע"ב: לשולי בתפיחה.

תְּפָיָיה עי' תְּפֵי. ויק"ר פל"ד: צפה בהחוא קידרה על תפייה.

תְּפִיל עי' טָפֵל 2. ירושי' שבי' פ"ז ל"ז ע"ב: יצאה אלינתין שאינה אלא לתפילין.

תְּפִילָא עי' תְּפִלִּין. תרג' יב"ע דב' י"א י"ח: כתיבין על תפילא וכו'.

תְּפִיסָה נ', 1) אחיזה seizing, grasp | *das Greifen* חולי' מ"ד ע"א: כדי תפיסת יד.
2) עי' כְּרִיכָה 1. שם ק"ז ע"ב: כעין תפיסה אחת.

תְּפִירָה נ', חיבור ע"י חוט ומחט seam, stitch | *Naht, Stich* שבת פ"יג מ"ב: התופר שתי תפירות.

תְּפִישָׁה עי' תְּפִיסָה. ירושי' ע"ז פ"ב מ"ג ע"א: מפני שיש בה תפישת ידי אדם.

תַּפִּית ז', טפיט, כיסוי carpet | *Teppich, Decke* כלי' פכ"נ מ"ג: תפית של חמור.

תָּפַל פ"י, 1) טח ומרח to paste | *bestreichen* תוס' צוק' פס' ח' י': ואין תופלין אותן בחרסית.
2) הוציא לעז to slander | *üble Nachrede führen* ספרי דב' א': דברי תפלות שתפלו על המן.

(תפל) אִתְּפַל אתפ׳, כניל 2. תרג׳ דב׳ א׳ א׳: בפארן איתפלו על מנא.

תָּפֵל – עי׳ תְּפֵלוֹת. תוס׳ צוק׳ סוטה ו׳ ח׳: אי אפשר לעמוד על התפל.

תַּפְלָא נ׳. טבלא, קרש board | *Brett* עיר׳ נ״ג ע״ב: תפלא הוות לי.

תְּפִלָּה – עי׳ תְּפִלִּין. מגי׳ פ״ד מ״ה: העושה תפלתו עגולה סכנה ואין בה מצוה.

תְּפִלַּת שָׁוְא בקשה לאלהים על שעבר a prayer | concerning a thing which cannot be changed | *Gebet um etwas Unabänderliches* בר׳ פ״ט מ״ג: הצועק לשעבר הרי זו תפלת שוא כיצד היתה אשתו מעוברת ואמר יהי רצון שתלד אשתי זכר הרי זו תפלת שוא.

תַּפְלוּגְתָּא נ׳. מחלוקת difference of opinion | *Meinungsverschiedenheit* ירוש׳ שבי׳ פ״א ל״ג ע״ב: תפלוגתא דר״ש ורבנן.

תִּפְלוּת נ׳. דברי הבל ופריצות trivialness, frivolity | *Albernheit, Frivolität* שמו״ר פ״ה: נשיקות של תפלות.

תְּפִלִּין נ״ר. טוטפות שמניחים בשעת התפלה על הראש ועל היד השמאלית phylacteries, T'fillin | *Phylakterien, Tefillin* מנ׳ ל״ה ע״א: תפלין מרובעות הלכה למשה מסיני.

תַּפְלִית שם מקום name of a place | *Ortsname* תוס׳ צוק׳ שבי׳ ד׳ י״א: תחום ארץ ישראל וכו׳ תפלית וכו׳.

תַּפְנוּק ז׳. תענוג ושעשוע enjoyment | *Vergnügung* ירוש׳ תעני׳ פ״א ס״ד ע״ג: אינן מנהגות עצמן בתפנוקין.

תַּפְנִים שם מקום name of a place | *Ortsname* ירוש׳ שבי׳ פ״ו מ״ד ע״ג: תחום ארץ ישראל וכו׳ תפנים וכו׳.

תָּפַס פ״י. 1) החזיק ואחז to seize, to take hold on | *ergreifen, Besitz ergreifen* כתי׳ פ״ד ע״ב: התופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים לא קנה.

2) חל to take effect | *Wirkung haben* יב׳ י״ג ע״ב: אין קדושין תופסין ביבמה.

3) בא בטענה, נזף to blame | *tadeln* ירוש׳ בר׳ פ״ז י״א ע״ג: והנוקדנין תופסין אותו על כך.

נִתְפַּס נפ׳. 1) נאסר ע״י הממשלה to bo arrested | *verhaftet werden* ע״ז י״ז ע״א: כשנתפס ר׳ אליעזר למינות.

2) היה אחראי to be made responsible | *verantwortlich gemacht werden* ב״ב ט״ז ע״ב: אין אדם נתפס על צערו.

הִתְפִּיס הפ׳. עי׳ תָּפַס. תמורה ב׳ ע״א: הכל מתפיסין בתמורה.

תַּפְקִיד ז׳. 1) פקודה command | *Befehl* ויק״ר פ״א: שאינן יכולין לעמוד בתפקידיו.

2) הזדווגות copulation | *Begattung* ב״ר פי״ג: בהמה מבקשת תפקידה.

תַּפְקִידְתָּא נ׳. כניל 1. תרג׳ דב׳ ו׳ א׳ (וזאת המצוה): ודא תפקידתא.

תֶּפֶר ז׳. חיבור ע״י חוט ומחט seam | *Naht* מנ׳ ל״ה ע״א: מקום התפר.

תַּפְשִׁיחָא ז׳. פצול stripping | *Abspaltung* ב״ב נ״ד ע״א: אכלה דיקלא בתפשיחא.

תַּפְשִׁיטָא ז׳. דבר ודאי certainty | *Bestimmtes, Sicheres* ירוש׳ חלה פ״ג נ״ט ע״ב: אין תפשיטא לך וכו׳.

תַּפְתִּיחָא ז׳. שדה בעל חריצים broken ground | *rissiger Boden* ב״ב ל״ו ע״א: תפתיחא לא הוי חזקה.

ת״ק תנא קמא.

תִּקּוּלָא ז׳. מוקש snare | *Falle* תרג׳ קה׳ ט׳ י״ב (האחוזות בפח): דמתאחדין בתקולא.

תִּקּוּן ז׳. 1) סדר arrangement | *Ordnung* סוכה נ״א ע״א וע״ב: ומתקנין שם תקון גדול.

2) הטבה והשבחה emendation | *Verbesserung* ב״ר פמ״ט: תקון סופרים הוא זה.

תְּקוֹעָא ז׳, תוקע בשופר one that blows the Shofar | *Schofarbläser* ר״ה ל׳ ע״א: מקל תקועיא.

תְּקוֹף ז׳, חוזק ועוז strength, power | *Kraft, Macht* תרג׳ שמ׳ י״ג ט״ז (בחוזק יד): בתקוף ידא.

תְּקִי ז׳, משקוף lintel | *Oberschwelle* תרג׳ יב״ע דב׳ ו׳ ט׳ (מזוזות): לקבל תקי.

תַּקִּין ת׳, 1) חזק firm | *fest* תרג׳ מש׳ כ״ד ג׳ (ובתבונה יתכונן): ובביונא תקין.

2) טוב וישר right, good | *gut, recht* תרג׳ שמ׳ י״ח י״ז (לא טוב הדבר): לא תקין פתגמא.

תְּקִיעָה נ׳, 1) פעולת התוקע בשופר blowing the Shofar | *das Schofarblasen* ר״ה ל׳ ע״א: תקיעת ראש השנה ויובל.

2) אחד מן הקולות של השופר, קול ממושך a succession of connected sounds | *lang anhaltender Posaunenstoß* שם ל״ד ע״א: אתקין ר׳ אבהו בקיסרי תקיעה שלשה שברים תרועה ותקיעה וכו׳.

תְּקִיעוּתָא כנ״ל 1. תרג׳ תה׳ ק״נ ג׳ (בתקע שופר): בתקיעותא דשופרא.

תְּקִיעֲתָא, תְּקִיעֲתָה נ׳, 1) כנוי לראש השנה, יום תקיעת שופר the New Year's day | *das Neujahrsfest* ירוש׳ סוכה פ״ד נ״ד ע״ב: דלא תעבדון תקיעתא בשבתא.

2) תפלת שופרות במוסף לראש השנה a section of the Musaf of the New Year's Day | *ein Gebet im Mussaf zum Neujahrsfest* ויק״ר פכ״ט: בתקיעתה דרב וכו׳.

תק״ל תנאי קודם למעשה.

(תקל) נִתְקַל נפ׳, **הִתְקִיל** הפ׳, נכשל to stumble | *straucheln* ב״ק פ״ג מ״א: ונתקל הראשון ונפל; פסיק״ר פמ״ד: מתקלת.

תְּקַל פעו׳, 1) שקל to weigh | *wägen* תרג׳ אס׳ ד׳ ז׳ (לשקול): למתקל.

2) נכשל to stumble | *straucheln* תרג׳ הושע ד׳ ה׳ (וכשלת): ותתקלון.

אַתְקֵל אפ׳, 1) כנ״ל 1. ירוש׳ שבי׳ פ״ד ל״ה ע״ג: מתקל גושייא.

2) הכשיל to cause to stumble | *straucheln lassen* תרג׳ איכה א׳ י״ד: אתקל חילי.

3) סיקל מאבנים to remove obstacles | *entsteinen* ב״ב נ״ד ע״א: האי מאן דאתקיל תיקלא.

אִתְקַל, אִתְּתְקַל אתפ׳, 1) נשקל to be weighed | *gewogen werden* תרג׳ איוב כ״ח ט״ו (ולא ישקל כסף מחירה): ולא יתקל סימא פרוגה.

2) נכשל to stumble | *straucheln* תרג׳ מש׳ ד׳ י״ט (במה יכשלו): במנא מתתקלין.

תִּקְלָא ז׳, 1) שקל Shekel, a weight and a coin | *Schekel (Gewicht und Münze)* שק׳ פ״ו מ״ה: תקלין חדתין.

2) מכשול ומוקש stumbling | *das Straucheln, Versehen* תרג׳ מש׳ ד׳ ט״ז על מה דעבדין תקלא.

תַּקָּלָה, תַּקְלוּתָא כנ״ל 2. בר׳ פ״ד מ״ב: שלא תארע תקלה על ידי; תרג׳ יש׳ נ׳ י״א (ולמעצבה תשכבון): ולתקלותכון תתובון.

תָּקַן — הִתְקִין הפ׳, 1) הכין to prepare, to fit | *vorbereiten* אבות פ״ד מט״ז: התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין.

2) קבע to ordain | *verordnen* בר׳ פ״ט מ״ה: והתקינו שיהא אדם שואל את שלום חבירו בשם.

הִתַּקֵּן התפ׳, הוטב והושבח to be improved | *verbessert werden* קה״ר א׳ ט״ו: יכול להתקן.

תַּקָּנָה, תַּקַּנְתָּא נ׳, 1) סגולה, תרופה remedy | *Mittel, Abhilfe* חג׳ ט״ו ע״א: כלי זהב וכלי זכוכית אף על פי שנשברו יש להם תקנה; מגי׳ ג׳ ע״א: מאי תקנתיה.

2) כלל, חק, קביעות ordinance | *Verordnung* ב״ק קט״ו ע״א: מפני תקנת השוק; מגי׳ ב׳ ע״א: אתו רבנן ועקרו תקנתא דתקינו.

תָּקַע — הכה to slap | *(mit der flachen Hand) schlagen* פ״ח מ״ו: התוקע לחבירו נותן לו סלע.

נִתְקַע נפ׳, נתחב ונכנס, נשקע to be inserted, to be placed | *hineinversetzt werden* תענ׳ כ״ד ע״א: אוי לו לדור שנתקע בכך.

הִתְקִיעַ הפ׳, גרם תקיעת שופר | to cause to blow | *das Schofarblasen veranlassen* ר״ה פ״ד מ״ז: השני מתקיע.

תְּקֵף פעו״, 1) היה חזק | to be strong | *stark sein* תרג׳ שמ׳ א׳ כ׳ (ויעצמו מאד): ותקיפו לחדא.
2) התגבר | to rest heavily upon | *schwer lasten* תרג׳ בר׳ מ״ז כ׳ (חזק עליהם הרעב): תקיף עליהון כפנא.
3) החמיץ | to get sour | *sauer werden* ב״מ פ״ג ע״א: זבני לך ארבע מאה דני חמרא ותקיפו להו.

תַּקֵּף פַּעל, 1) התגבר | to overpower | *überwältigen* חג׳ ט״ו ע״א: תקפיה ועייליה לבי מדרשא.
2) חיזק | to strengthen | *kräftigen* תרג׳ שופ׳ ט״ז כ״ח (חזקני): תקפני.

אַתְקֵף אפ׳, 1) החזיק, אחז | to seize | *ergreifen* תרג׳ שמ׳ ט׳ ב׳ (מחזיק בם): מתקיף בהון.
2) חיזק | to strengthen | *stärken* תרג׳ יר׳ ה׳ ג׳ (חזקו פניהם מסלע): אתקיפו אפיהון מטינרא.
3) הקשה קושיא | to raise an objection | *einwenden* חול׳ מ״ג ע״א: מתקיף לה.

תִּקְרָה נ׳, קירוי, כסוי הבית | joists, ceiling | *Gebälk, Decke* סוכה פ״א מ״ז: תקרה שאין עליה מעזיבה.

תִּקְרוֹבֶת, תִּקְרוּבְתָּא נ׳, מתנה | gift | *Geschenk* חול׳ צ״ד ע״א: ולא ירבה לו בתקרובת; תרג׳ בראש׳ ל״ב י״ד (מנחה לעשו): תקרובתא לעשו.

תַּקְשִׁיט עי׳ תַּכְשִׁיט. ירוש׳ כת׳ פ״ו ל׳ ע״ד: תקשיטין לעשותן דינר וכו׳ דינר לעשות׳ תקשיטין.

תר׳ תרומה.

ת״ר תנו רבנן.

תּוֹרָא ז׳, שור | ox | *Ochs* תרג׳ אס׳ ה׳ י״ד: תרא דנחשא.

תְּרַב, תַּרְבָּא ז׳, חלב | (forbidden) fat | *Talg* תרג׳ ויק׳ ד׳ ח׳ (החלב): תרב תורא; בכורות ל׳ ע״א: תרבא דאטמא.

תרבוס עי׳ תַּרְכּוֹס. כל׳ פכ״ד מ״ה: שלשה תרבוסין הן של ספרין וכו׳.

תַּרְבּוּת — גידול וחינוך | education, rearing | *Zucht, Zähmung* ב״ק ט״ז ע״ב: ארי תרבות.

תַּרְבִּיץ, תַּרְבִּיצָא, תַּרְבֵּץ ז׳, 1) חצר | court | *Hof* מו״ק ו׳ ע״ב: האי תרביצא שרי לתרבוצי; ב״ב צ״ח ע״ב: תרבץ אפדני.
2) בית המדרש | college(-hall) | *talmudische Akademie* ילק׳ מל״ב רל״א: וירדו לבבל ועשו תרביץ לתורה; מג׳ פ״ב ע״ב: ובתרביצא אמור וכו׳; תנח׳ תזר׳ ט׳: תרבץ לתורה.

תַּרְבֵּץ פ״י, ריבץ את הקרקע במים | to sprinkle | *besprengen* מו״ק ו׳ ע״ב: שרי לתרבוצי.

תַּרְבְּצָא ז׳, עי׳ תַּרְבֵּץ 1. ב״ב ס״ז ע״א: מר סבר תרבצא משמע.

תַּרְבַּקְנָה שם מקום | name of a place | *Ortsname* ב״ר פס״ז: עד מקום וכו׳ ואיזו זו תרבקנה.

תרג׳ תרגום.

(תרג) הִתְרִיג הפ׳, האכיל אתרוגים | to give oranges to eat | *mit Orangen füttern* ירוש׳ מעש׳ פ״ב נ׳ ע״א: התריגו לבהמין.

(תרג) אַתְרֵג אפ׳, עשה את הדבר מבהיק | to make bright | *glänzen lassen* עיר׳ נ״ג ע״ב: אתריגו לפחמין.

תרג׳ יב״ע תרגום יונתן בן עוזיאל.
תרג׳ ירוש׳ תרגום ירושלמי.

תַּרְגּוּם, תַּרְגּוּמָא ז׳, העתקה מלשון ללשון, ביחוד העתקת המקרא לארמית | Targum, the Aramaic translation of the Bible | *Targum, die aramäische Übersetzung der Bibel* מגי׳ ג׳ ע״א: תרגום של תורה אונקלוס הגר אמרו; שם: תרגומא דהאי קרא.

תַּרְגִּימָא ז׳, ממתקים | dessert, sweets | *Süßigkeiten, Nachtisch* תוס׳ בר׳ ד׳ ד׳: מיני תרגימא.

תרגמונא ע׳ תּוּרְגְּמָנָא. ירוש׳ חלה פ״ד ס׳ ע״א: תרגמונא.

תֶּרֶד ז׳, מין ירק a species of beet | *Mangold* תוס׳ כלא׳ א׳ י״א: ואין מרכיבין וכו׳ ולא תרד על גבי ירבוז מפני שירק בירק.

תַּרְדָּא ת׳, משוגע madman | *Verrückter* ב״מ כ׳ ע״ב: אמר ליה תרדא.

תְּרַדְיוֹן שם איש a man's name | *männlicher Name* ע״ז י״ח ע״א: ר׳ חנינא בן תרדיון.

(תרה) הִתְרָה הפ׳, הזהיר והעיד to forewarn | *verwarnen* סנה׳ פ״ה מ״א: התריתם בו וכו׳.

תְּרוּבְתּוֹר ז׳, מין ירק a variety of cabbage | *eine Kohlart* כלא׳ פ״א מ״ג: הכרוב והתרובתור.

תְּרוּגָא ע׳ אֶתְרוֹג. תרג׳ יב״ע ויק׳ כ״ג מ׳: תרוגין ולולבין.

תְּרוּגִימָא ע׳ תַּרְגִימָא. ירוש׳ פס׳ פ״י ל״ז ע״ב: תרוגימא.

תַּרְוָד ז׳, כף spoon | *Löffel* כלי׳ פי״ז מי״ב: תרווד גדול של רופאים.

תְּרוּט ע׳ טְרוּט. בכור׳ מ״ד ע״א: עיניו תרוטות; מכי׳ בשלח א׳: לא היו תרוטות וכו׳.

תְּרֵוַי שה״מ, שנים two | *zwei* ב״ק ס׳ ע״ב: מילתא דשויא לתרויכו.

תְּרוּמָה נ׳— 1) ביעור removal | *das Wegräumen* יומא כ״ב ע״א: תרומת הדשן.
2) מבחר choice | *Auswahl* גיט׳ ס״ז ע״א: מירותי תרומות כתרומות מרותיו של ר׳ עקיבא.

תְּרוּנְגָא ע׳ אֶתְרוֹג. ירוש׳ גיט׳ פ״ו מ״ד ע״ב: כהדא תרונגייא הוון וכו׳.

תְּרוּנְתָּק ז׳, בית קיבול למחוגה a casing of compasses | *Behältnis für den Zirkel* כלי׳ פט״ז מ״ח: תיק הסכתב ותרונתק.

תְּרוּעָה נ׳— אחד מקולות השופר, שלשה צלילים תכופים tremolo of the Shofar | *tremulierender Posaunenstoß* ר״ה פ״ד מ״ט: שעור תרועה כשלוש יבבות.

תְּרוֹעָיָא ת׳, שוער porter | *Pförtner* ב״ר פס״ט: תרועיא דימא.

(תרז) נִתְרַז נפ׳, נבהל to be seized with a panic | *vom Schreck ergriffen werden* תנח׳ תרומה ט׳: ונתרזין בתוך אהליהם.

הִתְרִיז הפ׳, חלה בשלשול to have diarrhoea, to commit a nuisance | *Durchfall haben. sich besudeln* ב״ק מ״ז ע״ב: אכל חטין והתריז ומת.

תָּרַח פעל, השהה, סיכב to keep back | *zurückhalten* גיט׳ ס״ח ע״ב: תרחיה גביה.

אִתְּרַח אתפ׳, המתין to wait | *warten* שבת קל״ד ע״א: ליתרחו ליה עד דאיבלע ביה דמא ולימהלוה.

תַּרְטִימַר ע׳ טַרְטִימַר. סנה׳ ע׳ ע״א: תרטימר חצי מנה.

תרטיר ע׳ תֵּיאַטְרוֹן. רות רבה א׳ ח׳: תרטיריאות.

תְּרֵי פ״י, שרה במים to soak, to steep | *einweichen* גיט׳ כ״ז ע״א: היכא דתרו כיתנא.

אַתְרֵי אפ׳, התרה והזהיר to forewarn | *warnen* סנה׳ ט׳ ע״א: דאתרו ביה מלקות.

אִתְּרֵי אתפ׳, נשרה to be soaked | *eingeweicht werden* תרג׳ יב״ע במ׳ ו׳ ג׳ (משרת ענבים): דאתרו ביה עינבי.

תְּרֵי שה״מ, שנים two | *zwei* כ״ב ל״ד ע״ב: דמנצו עלה בי תרי.

תְּרִיאָקָה נ׳, רפואה, תרופה medicine | *Heilmittel* שהשי״ר ד׳ ה׳: ועשו אותן תריאקה ובהן היו מרפאין.

תְּרִיד ע׳ תֶּרֶד. ירוש׳ כלא׳ פ״א כ״ז ע״א: תריד.

תְּרֵיי שה״מ, שנים two | *zwei* ירוש׳ דמ׳ פ״ה כ״ה ע״ד: חד מן דתריי.

תְּרִיכוּתָא נ׳, כעס וזעם anger | *Zorn* תרג׳ תה׳ ע״א פ״ט (ובזעם): ובתריכותא.

תְּרֵין שה"מ, שנים zwei | two תרג' בר' א' ט"ז (שני המאורות): תרין נהוריא.

תְּרִיס ז', 1) שלט ומגן Schild | shield אבות פ"ד מ"א: כתריס בפני הפורענות.

2) דלת מתקפלת שלפני חנות וחלון וכדומה Laden, Schalter | shutter ביצה י"א ע"ב: תריסי חנויות.

תְּרֵיסָא כנ"ל 1. תרג' ש"א י"ז מ"א (נשא הצנה): נטיל תריסא.

תְּרֵיסִית נ', שרוך נעל Schuh-riemen | shoe-lace יב' ק"ב ע"ב: הוא של עור ותריסיותיו של שיער.

תְּרֵיסַר שה"מ, שנים עשר zwölf | twelve תרג' יב"ע בר' י"ז כ' (שנים עשר נשיאים): תריסר רברבין.

תְּרֵיסְרָאָה שה"מ, השנים עשרה der zwölfte | twelfth תרג' דהי"א כ"ד י"ב: תריסראה.

תְּרֵיסְרֵי עי' תְּרֵיסַר. תרג' יב"ע במ' כ"ה ח': תריסרי ניסין.

תְּרִיעָה ז', פרץ Bruch, Durchbruch | breach ירוש' פאה פ"א ט"ז ע"ב: וסייגין סייגא ותרעין תריעה.

תְּרִיץ ת', ישר gerade | straight תרג' תה' מ"ה ז' (שבט מישור): חוטרא תריצא.

תְּרִיצָאִית, תְּרִיצוּת תה"פ, ישר gerade | straightly תרג' מש' כ"ג ל"א (במישרים): תריצאית; שם ט"ו כ"א (יישר לכת): תריצות מהלך.

תְּרִיצוּתָא, תְּרִיצְתָא נ', צדק ויושר Redlichkeit | uprightness תרג' מש' א' ג' (ומישרים): דינא ותריצותא; תה' ט' ט' (בצדק): בתריצתא.

תְּרַךְ פַּעֵל, 1) גירש vertreiben; sich scheiden lassen | to drive out, to divorce ב"ר פ"י: אתא וכו' ותרכיה; גיט' ס"ה ע"ב: תרכוה.

2) קלל fluchen | to curse תרג' במ' כ"ג ז' (זעמה ישראל): תריך לי ישראל.

אִתְּרַךְ אתפ', 1) גורש ver-trieben werden | to be driven away תרג' שמ' י"ב ל"ט (גורשו ממצרים): איתרכו מן מצרים.

2) נתקלל verflucht werden | to be cursed תרג' יש' ס"ה כ' (יקולל): יתרך.

תַּרְכּוּנְתָא נ', מפלה Verderben | fall, ruin תרג' מש' כ"ו כ"ח (מדחה): תרכונתא.

תַּרְכּוֹם ז', בסיס Untersatz | stand ירוש' שבת פ"א ב' ע"ד: תרכוס שהוא עומד ברשות הרבים.

תָּרַם פ"י, 1) ביער wegräumen | to remove יומא פ"ב מ"ב: התקינו שלא יהיו תורמין את המזבח אלא בפייס.

2) הרים תרומה die Hebe entrichten | to separate the priestly gift תר' פ"א מ"א: חמשה לא יתרומו ואם תרמו תרומתם תרומה.

תרמוסרה עי' תּוּרְמְסָר. ירוש' בר' פ"ב ד' ע"ג: עד יעקב תרמוסרה.

תַּרְמִיל, תַּרְמִילָא ז', שק עור Ledersack | leather bag שבת ל"א ע"א: שבא במקלו ובתרמילו; תרג' רות ב' י"ח (ותוצא): ואפקת מן תרמילא.

תַּרְמֵל פ"י, הוציא הצמח תרמילים (של קטניות וכדומה) Schoten bekommen | to form pods שבי' פ"ב מ"ח: אפונין הגמלונין משתרמלו וכו'.

תַּרְנְגָא עי' אֶתְרוֹג. ירוש' גיט' פ"ב מ"ד ע"ב: יהב תרנגא מתנה בריה.

תַּרְנְגוֹל, תַּרְנְגוֹלָא ז', שכוי Hahn | cock ע"ז י"ד ע"א: מוכר הוא לו תרנגול לבן; יומא כ' ע"ב: קריאת הגבר — קרא תרנגולא.

תַּרְנְגוֹלֶת, תַּרְנְגוֹלְתָא נ', נקבת התרנגול Huhn | hen שבת ס"ו ע"ב: תרנגולת שקרתה גברית; ויק"ר פכ"ה: בערביא צווחין לתרנגולתא שכויא.

תַּרְנַגְלָא, תַּרְנוּגְלָא שם מקום Ortsname | name of a place ילקי' דב' תתע"ד: תרנגלא וכו' דקיסרי; ספרי דב' נ"א: תרנוגלא עילאה קיסרי.

(תרם) הִתְרִים הפ׳, 1) הגן | to protect | *schützen* ירוש׳ שבת פ״ה ז׳ ע״ב: מתרים כנגד חיה.

2) טען, התווכח | to debate | *streiten* ירוש׳ יב׳ פט״ז ט״ו ע״ד: שהיו מתריסין כנגד וכו׳.

תַּרְסִית עי׳ תְּרֵיסִית. שבת ס׳ ע״ב: ואחת בתרסיותיו.

(תרע) הִתְרִיעַ הפ׳, תקע בשופר בעת צרה | to sound alarm | *Alarm blasen* תענ׳ פ״ג מ״ז: על אלו מתריעין בשבת.

תְּרַע פ״י, **תַּרַע** פַּעֵל, פרץ ושיבר | to shatter | *zerschmettern* תרג׳ שופ׳ ו׳ ל׳ (נתץ את מזבח הבעל): תרע ית איגורא דבעלא.

אִתְּרַע, אִתְתָּרַע | to be shattered | *zerschmettert werden* תרג׳ שופ׳ ו׳ כ״ח (נותץ מזבח הבעל): מיתרע איגורא דבעלא;; משׁ׳ כ״ט י״ח (יפרע עם): מתתרא עמא.

תְּרַע, תַּרְעָא ז׳, 1) שער | gate | *Tor* תרג׳ שמ׳ ל״ב כ״ז (משער לשער): מתרע לתרע; ויק״ר פ״א: תרעא פתיחא.

2) מקח, מחיר | market price | *Preis* ב״מ ע״ד ע״ב: תרעא זולא.

תַּרְעָה עי׳ תְּרִיעָה. ירוש׳ שבוע׳ פ״ב ל״ג ע״ג: סייגין סייגין ותרעין תרעה.

תַּרְעוֹמֶת נ׳, רוגז | taking a th. amiss | *das Übelnehmen* ב״מ פ״ו מ״א: אין להם וכו׳ אלא תרעומת.

תַּרְעִיתָא נ׳, תחבולה ומזמה | plan | *das Sinnen* תרג׳ משׁ׳ ל״ח ט״ז (זממה): ואתחשיבת בתרעיתא.

תַּרְעֵם פ״י, גירה | to make rebellious | *aufreizen* פסיק״ר פמ״ג: את מתרעמת אותה עלי.

תַּרְעֲתָא נ׳, פרץ | breach | *Durchbruch* תרג׳ יח׳ כ״ב ל׳ (בפרץ): בתרעתא.

(תרף) הִתְרִיף הפ׳, 1) ריכך | to make soft | *weich machen* תוס׳ צוק׳ שבי׳ א׳ ח׳: לא יקנח שרף בעיקר מפני שמתריפו.

2) התקלקל | to decay | *verderben, verfallen* ירוש׳ ב״ק פ״ה ה׳ ע״א: כשהתריפו מחמת אוירו.

תְּרַף פ״ע, כנ״ל 1. ירוש׳ שק׳ פ״ו נ׳ ע״א: מצץ עליה ותרף.

תֹּרֶף עי׳ תּוֹרֶף. ירוש׳ גיט׳ פ״ה מ״ז ע״ב: לא הספיק לכתוב תרפו.

תַּרְפּוּת נ׳, יריד של עכו״ם | a heathen fair | *heidnischer Jahrmarkt* ע״ז פ״ו מ״ג: ההולכין לתרפות וכו׳.

תְּרַפְיָה, נ׳, **תַּרְפִּיוֹן** ז׳, רפואה ותרופה | medicine | *Heilmittel* ירוש׳ שק׳ פ״ו נ׳ ע״א: תרפיה וכו׳; שהש״ר ד׳ י״ב: לתרפיון וכו׳.

(תרפס) הִתְרַפֵּס התפ׳, טיפס | to climb | *klettern* ירוש׳ עיר׳ פ״ה כ״ב ע״ד: מיתרפס ועולה מתרפס ויורד.

תְּרַץ פ״י, יישר | to level | *gerade machen* תרג׳ משׁ׳ ג׳ ו׳ (והוא יישר אורחותיך): והוא תריץ שבילך.

תָּרֵץ פַּעֵל, 1) כנ״ל. תרג׳ תה׳ נ״ה ט״ו (נמתיק סוד): נתריץ רזא.

2) יישב את הסתירה | to harmonize | *zurechtlegen* גיט׳ ד׳ ע״ב: רבה מתרץ לטעמיה.

אִתָּרֵץ אתפ׳, 1) נתישר ונזדקף | to straighten oneself, to sit up | *sich aufrichten* בר׳ מ״ו ע״ב: מתריץ תרוצי.

2) נתישב ונסתדר | to be harmonized | *zurechtgelegt werden* ב״ב ק״ע ע״א: מתניתא לא מיתרצא אלא וכו׳.

תַּרְקַב, תַּרְקַבָּא ז׳, מדת היבש | a dry measure | *ein Trockenmaß* תמיד פ״ה מ״ד: והכף דומה לתרקב גדול; קיד׳ י״א ע״א: תרקבא דדינרי.

תַּרְקוֹשׁ עי׳ תַּרְכּוֹס. תוס׳ שבת י״ד (ט״ו) ב׳: תרקוש שנשבר וכו׳.

תַּרְקְיָא, תַּרְקִיעַ ז׳, מתכת רקועה | beaten metal, foil | *Folie (metallisches Blatt)* ירוש׳ בר׳ פ״א ב׳ ע״ג: תרקיע מלמד שעשוין כטס; ילק׳ בר׳ י״ט: תרקיא.

תַּרְתָּא, תַּרְתֵּי שה״מ, שתים two | zwei תרג׳ בר׳ י״ד ד׳ (שתים עשרה שנה): תרתא עשרי שנין; סוכה ב״ג ע״א: הני תרתי כושאי.

תַּרְתֵּי סְרֵי שתים עשר twelve | zwölf נד׳ ב׳ ע״א: תרתי סרי שנין.

תַּרְתֵּיסְרֵי שה״מ, שתים עשר twelve | zwölf תרג׳ יב״ע בר׳ י״ד ד׳ (שתים עשרה שנה): תרתיסרי שנין.

תַּרְתֵּר פ״י, השליך וזרק to cast | werfen פסיק׳ בשלח פ׳ ע״א: מתרתר עפרא עליהון.

ת״ש תא שמע.

תַּשׁ ת׳, רפה weak | schwach ב״ר פ״כ: ואפילו שאנו תשים אנו מקוים.

תשבע״פ תורה שבעל פה.

תשב״ר תינוקות של בית רבן.

תשה״מ תשמיש המטה.

תְּשׁוּב שם מקום name of a place | Ortsname תרג׳ מל״א ט׳ ל״ו (אליהו התשבי): אליהו דמן תשוב.

תְּשׁוּבָה נ׳ — עזיבת החטא, נוחם וחרטה repentance | Buße בר׳ ל״ד ע״ב: מקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורין יכולין לעמוד.

תְּשׁוּבָה גְנוּבָה מענה של רמאות וגניבת דעת a fallacious reply | betrügerische Antwort מעילה ז׳ ע״ב: תשובה גנובה.

תְּשׁוּבָה נִצַּחַת מענה קולע אל המטרה successful reply | treffende Antwort סנה׳ ק״ה ע״א: תשובה נצחת השיבה וכו׳.

תַּשְׁוָיָתָא, תַּשְׁוִיתָא נ׳, 1) משכב bed | Lager תרג׳ משי כ״ב כ״ז (משכבך): תשויתך.
3) רצפה pavement | Estrich תרג׳ יח׳ מ״ג י״ד (ומחיק הארץ): ומתשוית ארעא.

תְּשׁוּעַ ז׳, חלק אחד מתשעה, תשיעית one-ninth | Neuntel ירוש׳ עיר׳ פ״ב כ׳ ע״ב: צא מהן ארבעה תשועין.

תַּשׁוּתָא נ׳, חולשה weakness | Schwäche תרג׳ איכה א׳ ו׳ (בלא כח): בתשות כח.

תִּשְׁחוֹרֶת נ׳, שורה authority | Behörde אבות פ״ג מ״ב: נוח לתשחורת.

תְּשִׁיסְרָאָה שה״מ, התשעה עשר the nineteenth | der neunzehnte תרג׳ דהי״א כ״ד ט״ז: תשיסראה.

תַּשִּׁישׁ ע׳ תַּשׁ. ירוש׳ בר׳ פ״ה ט׳ ע״ד: כד הוה תשיש.

תַּשִּׁישׁוּת נ׳, חולשה weakness | Schwäche קהל״ר י׳ י״ז: בגבורתו ולא בתשישותו.

תַּשְׁלוּם, תַּשְׁלוּמָא ז׳, 1) פרעון וגמול payment, retribution | Zahlung, Vergeltung ב״ק פ״א מ״א: תשלומי נזק; תרג׳ ש״ב י״ט ל״ז: תשלומא.
2) מלואים complement | Ergänzung ירוש׳ עיר׳ פ״ב כ׳ ע״ב: מטלטלין בשני תשלום לראשון.

תַּשְׁלַמְתָּא נ׳, התחייבות לשלם liability to pay | Zahlungsverpflichtung ירוש׳ יב׳ פט״ו י״ד ע״ד: הוא כותב לו תשלמתא מן נכסיי.

תַּשְׁמִישׁ, ז׳, **תַּשְׁמִישָׁא, תַּשְׁמִישְׁתָּא** נ׳,
1) הפקת תועלת והנאה מן הכלי use | Benutzung שבת ח׳ ע״א: תשמיש ע״י הדחק לא שמיה תשמיש; ב״ב ס״א ע״ב: חדא תשמישתא היא.
2) מכשיר utensil | Gebrauchsgegenstand מגי׳ כ״ו ע״ב: תשמיש קדושה הוא ואסיר.
3) ע׳ תַּשְׁמִישׁ הַמִּטָּה. בכורות ח׳ ע״א: כל שתשמישו ביום מוליד ביום; תרג׳ יב״ע ויק׳ י״ח ו׳: בתשמישתא.

תַּשְׁמִישׁ הַמִּטָּה, תַּשְׁמִישׁ עַרְסָא הזדווגות איש ואשה coition | Beischlaf יומא פ״ח מ״א: יום הכפורים אסור באכילה וכו׳ ובתשמיש המטה; תרג׳ יב״ע ויק׳ ט״ז כ״ט: ותשמיש ערסא.

תַּשְׁנוּק, תַּשְׁנִיק ז׳, חניקה suffocation | Erstickung ירוש׳ בר׳ פ״ד ז׳ ע״ב: שהם מתים בתשנוק; ב״ר פל״ז: בתשניק.

תְּשַׁסְרֵי שה״מ, תשעה עשר nineteen | neunzehn בר׳ כ״ט ע״א: תמני סרי תקון תשסרי לא תקון.

תשרי החודש השביעי מניסן Tishri, the seventh month from Nissan (September-Oktober) | *Tischri, der siebente Monat von Nissan an gerechnet (September-Oktober)* ר״ה פ״א מ״א: באחד בתשרי ראש השנה לשנים.

תשש פ״ע, נעשה רפה וחלש to become weak | *schwach werden* בר׳ ל״ב ע״א: תשש כחו כנקבה.

התיש הפ׳, החליש to weaken | *schwächen* סנה׳ כ״ו ע״ב: תורה נקראת תושיה שמתשת כחו של אדם.

(תשש) אתשש אתפ׳, ע׳ תשש. שהש״ר ב׳ ו׳: אתשש ר׳ חנינא.

תש״ת תקיעה שברים תרועה.

ת״ת תלמוד תורה.

תתא; לתתא תה״פ, למטה downwards | *nach unten* איכ״ר א׳ א׳: מעילא לתתא.

מתתא מלמטה from below | *von unten* איכ״ר א׳ א׳: מתתא לעילא.

תתאה ת׳, תחתון lower | *untere* פס׳ ע״ו ע״א: תתאה גבר.

תתאי ע׳ תתא. פס׳ ע״ד ע״ב: בית השחיטה לתתאי; חול׳ ח׳ ע״ב: קרמא מפסיק מתתאי.

תתבדל״ת תלי תניא בדלא תניא.

תתובא נ׳, 1) מענה reply | *Antwort* ירוש׳ חלה פ״ג נ״ט ע״ב: הרא דר׳ זעירה תתובא על דר׳ בון.

2) תשובה ונוחם repentance | *Buße* ויק״ר פל״ה: עבדין תתובא.

תתי פעל, ירד to go down | *heruntergehen* זבח׳ נ״ד ע״ב: ניתתי ביה קליל.

אתתי אתפ׳, הורד to be lowered | *heruntergebracht werden* מנח׳ צ״ט ע״א: מידלי ליה ומתתי להו לדידהו פורתא.

תתעד״א תלמוד תורה עם דרך ארץ.

תתש״ה תלי תלין של הלכות.

תתשכ״ב תלמוד תורה שקול כנגד כולם.

סוף

מלואים ותקונים

אַבָּא רַבָּא אבי האב או אבי האם grandfather | *Großvater* יב׳ כ״א ע״ב: בי אבא רבה.

אַבּוּבְּרָם. במקום ל״ח ע״א צ״ל חול׳ ל״ח ע״א.

אֶבֶן הַלֶּקַח מקום ממכר פומבי auction-stone | *Auktionsplatz* ילק׳ ויק׳ תרס״ז: לא ימכרו ממכרת עבד לא יעשם סימטא ויעמידם על אבן הלקח.

אַדְמוֹן. במקום פ״ג מ״א צ״ל כת׳ פ״ג מ״א.

אֲנַף 1. במקום טהרות וכו׳ צ״ל נגעים פי״ד מ״א: ראשי אגפים וכו׳.

אֲדַנְדְּקִי ת׳, עיקרי, ראשי chief, main | *hauptsächlich* חול׳ ס׳ ע״ב: ארנדקי שלהן חמשה.

אֳהָלוֹת שם מסכת בסדר טהרות name of a treatise of the Talmud | *Name eines talmudischen Traktates* עיר׳ ע״ט ע״א: מאן תנא אהלות רבי יוסי (בהו׳ אח׳: אהילות).

אוּמְנָא. במקום ע׳ אוּמָן צ״ל ע׳ אוּמָּן.

אוּמָּנָא. במקום ע׳ אוּמָּן צ״ל ע׳ אוּמָן.

אִימָּא רַבְּתִי אם האב או האם grandmother | *Großmutter* יב׳ כ״א ע״ב: דבי אימא רבתי.

אַנְבַּג, אַנְבְּגָא ז׳, מין מדת הלח a liquid measure | *ein Flüssigkeitsmaß* ב״ב נ״ח ע״ב: אנפק אנבג וכו׳; קיד׳ ע׳ ע״א: לישתי מר אנגבא.

אַסְפְּלִיטוֹן ז׳, חבל rope | *Strick* ויק״ר י״ז א׳: האשה הזאת טווה מעה אחת עבה ואחת דקה אלו לציבין ולעונות ואלו לאספליטין.

אֲפוּטְנֵי, אֲפוּטְנִיוֹתָא נ״ר, בית קיבול ואוצר receptacle | *Behältnis* תוס׳ עיר י״א ז׳: אפוטני כלים; תרג׳ יב״ע בר׳ ו׳ י״ד (קנים): אפוטניותא.

אָקוּנָס ז׳, מין דג a species of fishes | *eine Fischart* ע״ז ל״ט ע״א: בשעה שעולה מן הים כגון אקונס וכו׳.

אַרְגֶּסְטִים ז׳, רוח צפונית-מערבית north-westerly wind | *Nordwestwind* ויק״ר פ״ט: רוח ארגסטים.

אֶרֶק ז׳, מין כלי מנוקב להזאה a perforated vessel, clepsydra | *eine Art Spritze* עיר׳ ק״ד ע״א: ומטיפין מארק לחולה בשבת.

בְּבַת אַחַת. במקום at once צ״ל simultaneously

בּוּרְדְּקָא. במקום אשר על הבי צ״ל אשר על הבית.

בָּחַשׁ. במקום to stire צ״ל to stir

בְּטַח; אַבְטַח. צ״ל תרג׳ רות ב׳ י״ג: דאבטחתני.

בֵּי פוּקְרֵי פי הטבעת anus | *After* יב׳ ע״ו ע״א: ומנחינן ליה אבי פוקרי.

בֵּי תִּיבְנָא ע׳ בֵּית הַתֶּבֶן. עיר׳ ס׳ ע״א: ההוא בי תיבני דהויל למר וכו׳.

בִּירוּלָא ז׳, מין אבן טובה a precious stone | *ein Edelstein* תרג׳ ירוש׳ שמ׳ כ״ח י״ט: בירולין.

בֵּית אָב — ע׳ בִּנְיַן אָב. שהשיר א׳ ד׳: בית אב של הלכה.

בֵּית וָלָד רחם womb | *Gebärmutter* יב׳ ס״ר ע״ב: אין לה ולד אפילו בית ולד אין לה.

בֵּית עֲנָנָה בית האסורים prison | *Gefängnis* תרג׳ יש׳ כ״ד כ״ב: בית ענגה.

בִּכֵּר. צ״ל to bear for the first time

הִבְכִּיר 2 הפ׳, ליקט בכורים to pluck the first fruits |

בִּיק נ״ח ע״ב: *die ersten Früchte pflücken* המבכיר כרמו של חבירו.

בַּלְבָּס ז׳, מין בצל *eine Zwiebel-* a kind of onion | *art* מעש׳ פ״ב מ״ח: היה עושה בלבסים לא יאכל בנות שבע וכו׳.

בָּלוּם. במקום נפוך צ״ל נפות.

בלקאות [בְּסִילְקָאוֹת] עי׳ בְּסִילְקִי. ספרי דב׳ ל״ו: בלקאות ובמסיאות וכו׳.

בֶּן חָרִיץ חפירה קטנה *kleiner* a small trench | *Graben* ב״ב פ״ז מ״ד: וכמה הוא חריץ ו׳ טפחים ובן חריץ שלשה.

בֶּן פִּיחָה ז׳, בן גדולים *adliger Mann* | nobleman ירוש׳ ביצה פ״ד ס״ב ע״ג: א״ל בן פיחה וכו׳.

בְּנֵי אֲמוּרַיי בני תערובות ומשכון | hostages *Geisel* את״ר א׳ א׳: בני אמוריי שהיו תמורות של אבותיהי.

בַּנְיָא. במקום bather צ״ל bathing master

בַּעַל הַפּוּל שומר, שוער בבית המקדש guards-man of the Temple | *Wächter am Tempel* תוס׳ כלי ב״ק א׳ ו׳: שלא יראך בעל הפול.

בַּר אַוְוזָא ז׳, מין עוף הבית *Ente* | duck ביצה ל״ג ע״א: מוי לי בר אווזא ושדי מעיה לשונרא.

בַּר אוֹרְיָאן תלמיד חכם *Gelehrter* | scholar בר׳ י״ב ע״א: בר אוריאן תא ואימא לך וכו׳.

בַּר אֲמוֹרָאָה ז׳, אמורי *Amoriter* | Emorite כת׳ קי״ב ע״א: א״ל ההוא בר אמוראה לבר ישראל.

בר אמוראי [אֲמוֹדָאִי] ז׳, טובלן | diver *Taucher* ר״ה כ״ג ע״א: ונחית בר אמוראי וכו׳ וקטר להו בספינתא וכו׳.

בַּר אַרְיָא עי׳ בַּר אוֹרְיָאן. יומא ע״ח ע״א: בר אריא תא אימא לך וכו׳.

בַּר דַּעַת נבון, שיש בו דעה ושכל | a rational being *vernünftig* ב״מ פ׳ ע״ב: בר דעת הוא.

בַּר הִילְכָן בעל הלכות thoroughly aquainted with the Halacha | *Halachakundiger* ויק״ר פ״ג: בר הילכן טוב מי ששנה הלכות וכו׳.

בַּר הָכִי שיש לו סגולה זו *von* | of such condition *solcher Beschaffenheit* סוטה כ״ו ע״ב: לאו בר הכי הוא.

בַּר יוֹכָנֵי מין עוף אגדי *sagen-* | a fabulous bird *hafter Vogel* בכורות נ״ז ע״ב: פעם אחת נפלה ביצת בר יוכני וטבעה ששים כרכים.

בַּר מַחְוָוְנִיתָא מודד אדמה *Feldmesser* | surveyor ב״ב ס״ח ע״א: בר מחווניתא.

בַּר מִצְוָה חייב במצוות bound to comply with the requirements of the Law | *zur Ausübung des Gesetzes Verpflichteter* ב״מ צ״ו ע״א: עבד דלאו בר מצוה וכו׳.

בַּר נָשׁ אדם *Mensch* | human being ירוש׳ דמ׳ פ״א כ״ב ע״א: לבר נש מן ישראל.

בַּר עֲמְמַיָא נכרי *Heide* | gentile ב״ר פ״: אם אתי בר עממיא לגבך ויאמר לך אנא בעי מתעבדא יהודאי וכו׳.

בַּר פַּחִין אדם פחות *gemeiner* | a low person *Mann* קהל״ר י״א ט׳: עבר הד בר פחין.

בַּר קַשָּׁא ראש העיר *Stadt-* | officer of the town *ältester* ב״ב קי׳ ע״ב: אמו בר קשא דעיר וכו׳.

בַּר פַּחֲתֵי בן טובים *von edler* | of noble birth *Herkunft* שבת ג׳ ע״ב: א״ל רב חייא לרב בר פחתי וכו׳.

בַּר תַּשְׁלוּמִין חייב בפרעון | liable to pay *zahlungspflichtig* מכות ה׳ ע״א: לאו בר תשלומין הוא.

בְּרַת קָל, בְּרַת קָלָא עי׳ בַּת קוֹל. תרג׳ ירוש׳ במ׳ כ״א ו׳: ברת קל נפקת מגו ארעא; יב״ע דב׳ כ״ח ט״ו: ברת קלא.

בַּת אִיתְרוּסֵי ראויה לאירוסין ונשואין marriageable | *ehefähig* גיט׳ מ״ג ע״א: ושפחה כנענית בת איתרוסי היא.

בַּת בּוּקְתָא שכנה *Nachbarin* | neighbour יב׳ פ״ד ע״א: משום בת בוקתא דקבעי למיתני וכו׳ משום הכי קתני וכו׳.

גַּדְפָּא 2. במקום eather צ״ל feather

גּוֹזָלָא. במקום pidgeon צ״ל pigeon

דּוֹר הַפְּלָגָה בוני מגדל בבל the generation which witnessed the separation of races | *die Generation des Turmbaus zu Babel* סנה' פ"י מ"ג: דור הפלגה אין להם חלק לעולם הבא.

דְּכְסוּמִינִי, במקום cysterne צ"ל cistern

הוּרְדָּא ז', קורה לקישוט beam for ornament | *Dekorationsbalken* ב"ב ו' ע"ב: אחזיק להורדי.

הַמְצָיָה נ', סחיטה pressing out | *das Auspressen* ספרא א' ח': מה הקטרה למעלן אף המציה למעלן.

הַצְנֵיעוּת נ', צניעות, ביישנות chastity | *Keusch-heit* ילק' בר' צ"ג: אין זו שעת הצניעות אלא גלי את דדיך וכו' והיניקי בניהן.

הָרְדָּס ז', מין ממבע a coin | *eine Münze* תוס' ב"ב ה': שלשה הרדסין מעה וכו'.

הַרְמִינֵי ארץ ארמניא Armenia | *Armenien* תרג' מיכה ז' י"ב: הרמיני רבתא.

חֲבַר גּוּאַלְקִי, חבר גלווקי משא של שקים על גבי בעל חי a load of sacks tied across an animal's back | *zusammengebundene Säcke auf dem Rücken eines Tieres* שבת קנ"ד ע"ב: חבר גואלקי וכו' בחבר אגלווקי.

חֲוּרוּלִין ז"ר, מין צמח a species of thistles | *eine Distelart* פס' ל"ט ע"א: חוורולין (לגי' הערוך).

חוֹטֶם, במקום Name צ"ל Nase

חַיָּיב 3, במקום quilty צ"ל guilty

חִפָּה, במקום adinchten צ"ל andichten

הַקּוּר דִּין, במקום רשות (Befugnis) צ"ל כשרון (Fähigkeit)

טִימוֹרָא עי' תִּימְרָא, תרג' תה' י"א ד' (עפעפיו יבחנו): טימוריו מבחנן.

טְרוֹנוֹס ז', כסא chair | *Sessel* תנח' תרומה מ': עד שלא נעשה בית המקדש היה העולם עומד על מרונוס של שתי רגלים משנבנה ביהמ"ק נתבסס העולם.

כַּד נָפִיק בֵּיהּ כיוצא בו similar to, correspon-ding | *ähnlich, entsprechend* תרג' ירוש' בר' ב' כ' (עזר כנגדו): בר זוג כד נפיק ביה.

כּוּבַע, כּוּבְעָא ז', סחוס שבקצה הגרגרת thyroid cartilage | *Schildknorpel* חולי' י"ח ע"ב: הודא דכובעא; שם י"ט ע"א: משיפוי כובע וכו'.

כִּיפַּת הַיַּרְדֵּן מין צמח Cyclamen | *Alpenveilchen* כרי' ו' ע"א: כיפת הירדן כל שהוא.

כָּל מַה שֶּׁ־ במדה ש־ the longer... the... | *in dem Maße als* ירוש' בר' פ"א ב' ע"ג: כל מה שהיא הולכת היא רבה והולכת.

כִּלְאַחַר יָד תח"פ, בשינוי מן הרגיל in a manner different from the usual way of doing it | *nicht in üblicher Weise* שבת קנ"ג ע"א: דזריק ליה כלאחר יד.

כְּמִי כאילו, כמו as if, like | als ob, als wenn ירוש' סוכה פ"ג נ"ג ע"ג: נחלק המתאים כמי שנפרדו העלים.

כְּלִי - כְּלִי רִאשׁוֹן שניטל מן האש ממש a vessel direct from the fire | *unmittelbar vom Feuer genommenes Gefäß* חולי' ק"ד ע"ב: כלי ראשון.

כְּלִי שֵׁנִי שניצוקו לתוכו חמים מכלי ראשון a vessel into which a boiling mass has been poured | *ein Gefäß, in welches etwas Kochendes hineingeschüttet wurde* שבת מ' ע"ב: כלי שני.

כָּנִיעַ ת', מדוכא, בעל רוח נואש depressed | *ge-drückt, betrübt* ירוש' תר' פי"א מ"ח ע"ב: ע"י דאינון כניעין וכו'.

כְּנִישְׁתָּא 3) מטאטא broom | *Besen* ירוש' שבי' פ"ב ל"ג ע"ד: דכנישתא חדתא וזרוותה.

כָּרוּם 2) במקום exicetement צ"ל excitement

לֹא סוֹף דָּבָר לא זה בלבד, לא רק not only | *nicht allein* ירוש' שבת פ"ד ו' ע"ד: לא סוף דבר לחין אפי' יבשין שנתלהלהו.

לָא סַגְיָא אי אפשר, מן הנמנע it is out of the question | *es ist ausgeschlosesn* תמיד ל"ב ע"א: לא סגיא דלא אזלינא.

לוּנִית עי' לִינְיָא. ילק' שה"ש תקפ"ג: שהיו הורזים אחריהם כלונית של מרגליות.

לִיבְדְּקוֹס ז׳, עיר פרא wild ass | *Wildesel* תוס׳ כלא׳ ה׳ ד׳: ולא את הליבדקוס לגמלים.

לָקִיט 2) צורה בולטת למחצה bass-relief | *Bas-relief* תרג׳ דהי״ב ד׳ ה׳: לקיט כשושנתא.

מָה בְּכָךְ שאין בו חשיבות trifle | *Bagatelle* שבת קי״נ ע״א: חשבונות של מלך ושל מה בכך מותר לחשבן בשבת.

מוּסְמָס ת׳, מעוך softened | *erweicht* נדה כ״ד ע״א: שפניו מוסמסים.

מוּצְלָח ת׳, מאושר ומבורך successful | *erfolgreich* בר׳ מ״ה ע״ב: ויהיו נכסיו ונכסינו מוצלחים.

מֵי מַרְיָא מין דיו a sort of ink | *eine Art Tinte* גיט׳ י״ט ע״ב: כתבו במי מריא.

מְכִירִין ז״ר, סכין knife | *Messer* ב״ר פפ״ח: קונדא מכירין.

מִכָּל מָקוֹם 1) בכל אופן, איך שיהיה under all circumstances | *unter allen Umständen* ספרי דב׳ רפ״ז: אין לי אלא ברישו מנין לרבות שאר עבודות ת״ל לא תחסום מכל מקום.
2) בכל זאת, אף על פי כן nevertheless | *trotzdem* תוס׳ ב״מ ג׳ י״ד: אף כשאמרו טלית קונה דינר זהב מכל מקום כך הלכה.

מִן יַד תיכף ומיד at once | *sofort* ירושׁ׳ נד׳ פ״ט מ״א ע״ג: מן יד נפקת קלווסים מן מלכותא וכו׳.

מְסוּרְבָּל ת׳, בעל בשר overgrown with flesh | *beleibt* קיד׳ ע״ב ע״ב: פרסיים המסורבלין כדוב.

מְעוּקָל ״ — עקום וכפוף crooked | *krummgebogen* ספרי האזינו ש״ח: מקל מעוקל.

מְעוּרֶה ת׳, מחובר connected | *zusammenhängend* טבול יום פ״ג מ״א: אוכל שנפרס ומעורה במקצת.

מַעֲשֶׂה רַב העובדא מכריעה the facts are decisive | *die Tatsache ist ennscheidend* ב״ב קי״ל ע״ב: מעשה רב.

מִפְּנֵי מָה מדוע, למה wherefore | *weshalb* ב״ר פצ״ח: מפני מה אמר הכתוב.

מְצוּלְהָב ת׳, מוזהב gilt | *vergoldet* מכי׳ בשלח ויסע ב׳: היה מצולהב בזהב (ילק׳ שמ׳ רנ״ח: מוזהב כזהב).

מְצִיָּה, מְצִיָּיה נ׳, מיצוי, מציצה pressing out | *das Auspressen* חול׳ קל״ב ע״ב: והמציות והמליקות; ספרא ויק׳ נדב׳ ז׳ ח׳: מה הקטרה למעלן אף מצייה למעלן.

מְקַבֵּל ז׳, בית קיבול receptacle | *Behälter* תוס׳ כל׳ ב״מ ג׳ ה׳: מכחול וכו׳ ניטל המקבל שלו.

מְקוֹרָא ״ — אורח מוזמן invited guest | *eingeladener Gast* במ״ר פי״ג: חתן עושה סעודה למקוראים ולא ישב עמהם.

מְרוֹעָע, מְרוֹעֲרָע ת׳, נוטה לנפול ruinous | *baufällig* קהל״ר ג׳ ב׳: השרוי בבית המרועע; ירושׁ׳ תענ׳ פ״ג ס״ו ע״ד: מרוערעים.

מְרוּשָׁל ת׳, סרוח ונגרר trailing | *nachgeschleppt* תוס׳ מנ׳ א׳ ח׳: היו מרושלין ומסולקין ועבד עבודתו וכו׳.

מְשׁוּלָל ת׳, מקושט to be decorated with | *geschmückt, behangen* מכי׳ בשלח א׳: משוללין בזיין.

מְשׁוּעֲמָם ת׳, חסר דעה dull | *idiotisch* ב״מ פ׳ ע״א: משועממת.

מְשׁוּתָּת ת׳, מיוסד founded | *begründet* סנה׳ כ״ו ע״ב: שהעולם משותת עליהן.

מְשַׁכֵּר ז׳, משקה המביא לידי שכרון intoxicating drink | *berauschendes Getränk* ספרא שמיני פרשה א׳: כל המשכרים.

נְגִיעָה נ׳, מגע touching | *Berührung* כלה רבתי ב׳: נגיעה מביא לידי חימום.

נִדּוּת נ׳, מעמד הנדה menstruation | *Menstruation* שבת י״ג ע״א: בימי נדותך וכו׳ אפילו באצבע קטנה לא נגע בי.

נָטַף ״ — **נְטוּף** נפ׳, הוצף to be inundated | *überschwemmt werden* תוס׳ מו״ק א׳ א׳: שדה וכו׳ שניטופה.

נִיאַשְׁתֵּיק עי׳ נַרְתֵּק. יומא מ״ד ע״ב: בכל יום לא היה לה ניאשתיק והיום היה לה ניאשתיק.

נִיגּוּב ז׳, קינוח wipping off | das Abwischen סוטה ד׳ ע״ב: כל האוכל פת בלא ניגוב ידים כאלו אוכל לחם טמא.

נְמִירֵי שם מקום name of place | Ortsname תוס׳ בכורות ז׳ ג׳: כגון השולמי ונמירי.

(סבע) אִסְתַּבַּע אתפ׳, צבה, נעשה נפוח to be swollen | anschwellen אסת״ר ג׳ י״ד: אסתבע קרסוליה.

סַיָּר עי׳ צַיָּר. תוס׳ כלי ב״ב ב׳ ט׳: ושל סיירין ושל ציורות.

סְכוֹלַסְטִיקָא ז׳, יודע דת ודין versed in law | Gesetzeskundiger שהש״ר ז׳ ט׳: סגניא — סכולסטיקי.

(ספי) אַסְפֵּי. במקום כ״ב ע״א צ״ל ב״ב כ״א ע״א.

עֲגוּלָה נ׳, הצי גורן עגולה semi-circle | Halbkreis סופרים פי״ט ט׳: בברכת היין וכו׳ אשר בעגולה.

עַטְנִין זי״, שתילים של עשבים herbs selected for planting purposes | Setzlinge für Kräuter ירוש׳ מעש׳ פ״ה נ״א ע״ג: השולח לחבירו עטנין ושתלים וכו׳.

עִיסָה. במקום posion צ״ל poison

עַרְסָן ז׳, מין מאכל שעורים a barley-dish | eine Speise aus Gerste נד׳ מ״א ע״ב: ערסן לחולה.

(ערפל) הִתְעַרְפֵּל התפ׳, התגדל והתרבה to swell | anschwellen מדר׳ תה׳ י״ח ל״ז: ולא יתערפלון.

פִּיטְמָא 2. במקום tope-piece צ״ל top-piece

פרוש טוק טוקלין [פְּרִיטַרְקְלִין] ז׳, ענק, שרשרת Halsband | necklace ירוש׳ שב׳ פ״ו ז׳ ע״ד: עיר של זהב – פרוש טוק טוקלין.

פְּרָט לְ־ במקום excusion צ״ל exclusion

פְּתוּחָה ־י במקום beginning a new צ״ל beginning with a new

קָרֵץ במקום Gesten-machen | to gesiculate צ״ל gestikulieren | to gesticulate

רַבָּה 4) נ׳, ארונית Herrin | lady רות רבה ב׳ ה׳: רבתה רפתה לה.

רוֹחַב ־י ־ בְּרוֹחַב יָד ביד רחבה, בעין יפה with liberality | großzügig ספרי דב׳ קי״ב: ברוחב יד.

שָׁחוּץ ת׳, גאה übermütig | proud ירוש׳ שבת פ״ו ח׳ ע״א: והאיש על ידי שאינו שחוץ וכו׳.

שִׁלְהֲוֵי ז׳, עיפות וחולשה wearinness | das Verschmachten תרג׳ ישׁ׳ ח׳ כ״ב (מעוף צוקה): ושילהוי עקא.

שִׁירְקָא ז׳, ליחה הארוקה במעיים viscous substance of the entrails | dickflüssiger Darminhalt פס׳ ס״ח ע״א: מיחוי קרביו—שירקא דמעיא.

שְׁמַע פרשה בס׳ דברים (ו׳ ד׳) הנאמרת פעמים בכל יום recitation of the Sh'ma (Deut. 6,4-9) zweimal täglich zu rezitiereuder Abschnitt des Pentateuchs (Deut. 6, 4-9); Schema בר׳ פ״א מ״א: מאימתי קורין את שמע בערבית.

שִׁעוּר ז׳, מדה וגבול proportion, limit | Maß, Grenze פאה פ״א מ״א: אלו דברים שאין להם שעור.

שְׁקִיפַס ז׳, שראשו שטוח כלפי ערפו having a flattened occiput | mit abgeplattetem Hinterhaupt בכורות פ״ז מ״א: שקיפס מאחוריו.

תארטר עי׳ תֵּיאַטְרוֹן. מג׳ י׳ ע״א: תארטריות וקרקסיות.

ביבליוגרפיא

נתן בר יחיאל מרומי, ספר הערוך, פיזרו רע״ז (בדפוס אופסיט). ברלין תרפ״ז.
חנוך יהודה קאהוט, ערוך השלם (ספר הערוך בהוספות הרבה). וינה תרפ״ו.
יעקב נחום עפשטיין, פירוש הגאונים על סדר טהרות עם הגהות והערות. ברלין תרפ״ד.
שמואל יוסף פין, האוצר, אוצר לשון המקרא והמשנה. וורשא תרע״ב – ע״ג.
אליעזר בן יהודה, מלון הלשון העברית א – נ, ירושלים – ברלין, תר״ע – תרפ״ו.
חיים יהושע קאסאווסקי, אוצר לשון המשנה (קונקורדנציא), פפד״מ תרפ״ז.
יחיאל מיכל גוטמן, מפתח התלמוד כרך א׳ – ג׳, תרס״ו – תרפ״ה.
מאיר היילפרין, הנוטריקון, הסימנים והכנויים. ווילנא תרע״ב.
יעקב רמברג, מלון עברי לכל רחבי הלשון העברית. כרך א–ג. תרפ״ד–תרפ״ו.
יהודה גרזובסקי ודוד ילין, המלון העברי. תל־אביב תרפ״ז.

JOHANNES BUXTORF, Lexicon chaldaicum, talmudicum et rabbinicum, Lipsiae MDCCCLXXV.

L. LEWYSOHN, Die Zoologie des Talmuds, Frankfurt a/M 1858.

JACOB LEVY, Chaldäisches Wörterbuch über die Targumim. 2 Bände, Leipzig 1866/67.

Wörterbuch über die Talmudim und Midraschim, 4 Bände Berlin-Wien, 1924.

IMMANUEL LÖW, Aramäische Pflanzennamen, Leipzig 1881.

Die Flora der Juden, 3 Bände, Wien 1924/26.

NARCUS JASTROW, A Dictionary of the Targumim, the Talmud Babli and Yerushalmi, and the Midrashic Literature, London 1903.

SAMUEL KRAUSS, Griechische und lateinische Lehnwörter in Talmud, Midrasch und Targum, Berlin 1899.

Talmudische Archäologie, 3 Bände, Leipzig 1910.

WILHELM BACHER, Die exegetische Terminologie der jüdischen Traditionsliteratur, 2 Teile, Leipzig 1905.

GUSTAF H. DALMAN, Aramäisch-Neuhebräisches Handwörterbuch zu Targum, Talmud und Midrasch, Frankf. a/M 1922.

ISMAR ELBOGEN, Der jüdische Gottesdienst in seiner geschichtlichen Entwicklung, Frankfurt a/M. 1924.

JULIUS PREUSS, Biblisch-talmudische Medizin, Berlin 1923.